

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

R. 1053

ANNALES
ECCLESIASTICI
AUCTORE
CÆSARE BARONIO
SORANO
E CONGREGATIONE ORATORII
S. R. E. PRESBYTERO
CARDINALI
TIT. SS. NEREI ET ACHILLEI
ET SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO
UNA CUM CRITICA HISTORICO-CHRONOLOGICA
P. ANTONII PAGII
DOCTORIS THEOLOGI

Ordinis Minorum Convent. S. Francisci.

In qua rerum narratio defenditur, illustratur, suppletur, ordo temporum corrigitur, & Periodo Græco-Romana munitur.
Additur præterea Dissertatio Hypatica ejusdem PAGII; & Epistola consularis Henrici CARD. NORISII.
In hac vero editione Fasti Consulares ab A. U. C. 709. ad annum Christi 567. illustrantur, suppletur, & castigantur.
Accedunt animadversiones in Pagium, & præcipue circa Chronologiam inferioris ævi ab eo digestam.

Tomus Nonus.

LUCÆ

Typis LEONARDI VENTURINI MDCCXLI.
De Superiorum Licentia.

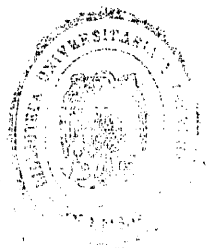
R. 1063

ANNALES
 ECCLESIASTICI
 AUCTORE
 CÆSARE BARONIO
 SORANO
 E CONGREGATIONE ORATORII
 S. R. E. PRESBYTERO
 CARDINALI
 TIT. SS. NEREI ET ACHILLEI
 ET SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO
 UNA CUM CRITICA HISTORICO-CHRONOLOGICA
 P. ANTONII PAGII
 DOCTORIS THEOLOGI

Ordinis Minorum Convent. S. Francisci.

In qua rerum narratio defenditur, illustratur, suppletur, ordo temporum corrigitur, & Periodo Græco-Romana munitur.
 Additur præterea Dissertatio Hypatica ejusdem PAGII; & Epistola consularis Henrici CARD. NORISII.
 In hac vero editione Fasti Consulares ab A. U. C. 709. ad annum Christi 567. illustrantur, suppletur, & castigantur.
 Accedunt animadversiones in Pagium, & præcipue circa Chronologiam inferioris ævi ab eo digestam.

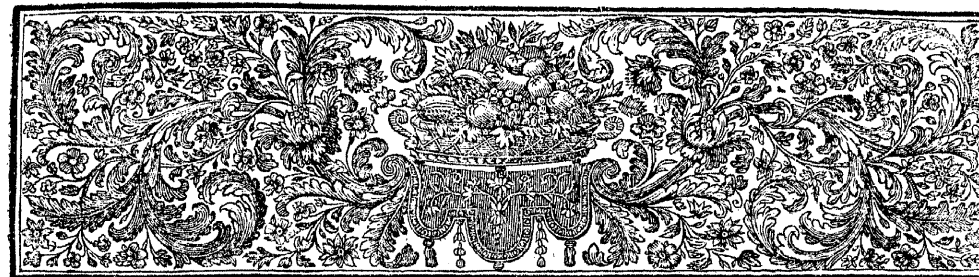
Tomus Nonus.

LUCÆ

Typis LEONARDI VENTURINI MDCCXXI.
 De Superiorum Licentia.

ANNALES ECCLESIASTICI

JESU CHRISTI
ANNUS
500.

SYMMACHI PAP.
ANNUS
2.

ANASTASII IMP. 10.
THEODORICI REG. 8.

I.
Adventus
Theodori
Regis
in urbem.

DUINGENTESIMUS volvitur
Christi Redemptoris annus
Patricio, & Hippatio no-
tatus Consulibus. Sub
quibus (inquit Cassiodo-
rus) Rex Theodoricus Ro-
mam cunctorum voto expe-
ditus adventit, & Senatam suam mira af-
fabilitate tractans, Romanam plebi dona-
Ann. Eccl. Tom. IX.

vit annonas; atque murandis mœnibus
deputata per annos singulos pecunie quan-
titate, subvenit. Sub cujus felici Impe-
rio plurimæ renovantur urbes, munitissi-
ma castella conduntur, consurgunt admi-
randa palatia, magnisque ejus operibus
antiqua miracula superantur. Hæc Cas-
siodorus. Dicemus autem de ædificiis a
Theodorico erectis opportunius in eju-
dem

PAGIUS
SÆC. V.
Anno Eræ
Hispan.
DXXXVIII.
A. C. 500.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 5993.

☉ 5. BA. ☽ 7. P. 2. April. Indiâ. 8.

JESU CHRISTI 500.

SYMMACHI PAPÆ 3.

ANASTASII IMP. 10.

THEODORICI REG. 8. & 12.

I.
Consules.

[1] Coss. Fl. Hypatius & Patricius, uterque
Orientalis: Hypatius enim erat Augu-
sti ex sorore nepos, ait Procopius de Bell. Perf.
lib. 1. cap. 8. Secundini & sororis Anastasii Imp.
filius ut scribit Theophanes ad annum XIV.
Anastasii Imp. Duxerat uxorem Magnam hujus

Imperatoris sororem, ut docet Nicephorus CP.
in sua Chronologia. Legendus Ducangius de
Familiis Byzantinis, in Anastasii Familia. Al-
ter Consul nomine Patricius Phryx erat, ut
prodit Procopius laudatus, qui capp. 8. & 9. de
Gestis ejus bellicis plura habet.

Ad num. I. Theodoricus Italiæ Rex sub hujus
anni Coss. Romam venit, ibique varia egregia
ædificia construxit, ut tradit Cassiodorus in
Chronico, cujus verba recitat Baronius. De
Theodorici Romam adventu hæc habet Anony-
mus Valesianus, qui tempore Baronii non ex-
tabat: Eodem tempore contentio orta est in Urbe
Roma inter Symmachum & Laurentium; conse-
crati enim fuerant ambo: ordinante Deo, qui eo
dignus fuit, superavit Symmachus. Post facta
pace in Urbe Ecclesia, ambulavit Rex Theodori-
cus Romam, & occurrit B. Petro devotissimus,
ac si Catholicus. Cui Papa Symmachus & cum-
stus Senatus, vel populus Rom. communi gau-
dio

NOTÆ

[1] Coss. Fl. Hypatius & Patricius.
Prænomen Flavii præterit Relandus; Victor: Patricio & Hypatio. Ita & Marcellinus.
Procopius lib. I. de bel. Persic. cap. VIII. Patricius Phryx, & Hypatius Imperatoris ex sorore nepos.
Reinefius Cl. XX. pag. 964. ex Aringho lib. VI. cap. XLIII. & existat inter Inscriptiones ba-
silicæ S. Pauli num. 275.

DEPOSITUS. EST. XV. KAL. MAIAS. ITERVM.
POS. CONS. PAVLINI.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Iterum P. C. Paulini. GEORGIUS

dem Regis obitu: sed modo de ejus in Urbem adventus occasione, turbatione-

que Romanæ Ecclesiæ nobis agendum. erit.

Me-

PAGIUS

dio extra Urbem occurrentes: deinde veniens ingressus Urbem venit ad Senatum, & ad Palmam populo adlocutus se omnia, Deo juvante, quod retro Principes Romani ordinaverunt, inviolabiliter servaturum promittit. Per Tricennalem (legendum, Decennalem) triumphans populo ingressus Palatium exhibens Romanis ludos Circensium. Donavitque populo Rom. & pauperibus annonas singulis annis centum viginti millia modios, & ad restorationem Palatii, seu vel reparationem mania Civitatis singulis annis libras ducentas de arca vinaria dari præcepit. Item Amalafriada germana sua in matrimonium tradens Regi Voandalorum Transmundo, &c. Deinde sexto mense revertens Ravennam alia germana sua Herminifrido Regi Toringorum: & sic sibi per circuitum placuit omnibus gentibus. Ita Auditor ille barbarus, sed accuratus. Valefius in Notis ad hæc verba, facta pace in Urbe Ecclesiæ, intelligit de pace cum Anastasio Imperat. sancita, postquam Theodoricus duos Legatos Constantinopolim misisset, de quibus ipsemet Theodoricus loquitur in sua Epistola Anastasio Imp. data, quam refert Cassiodorus lib. 1. Epist. I. & ex eo Baronius anno CDXCIII. quo eam scriptam existimat.

III. Celebrat Decennalia & triumphat.

Verum Anonymus iste loquitur de pace Ecclesiæ Romanæ; quod ex eo manifeste liquet, quod immediate antea scripserat: Accepit uxorem de Francis nomine Anglofedam (seu melius habuit ante Regnum de qua susceperat filias, unam dedit nomine Arevagni Alarico Regi Visigothorum in Gallia; & aliam filiam suam Theodogotham Sigismundo filio Gundebai Regis. Facta pace cum Anastasio Imperatore per Festum de præsumptione Regni & omnia ornamenta Palatii, que Odoachar Constantinopolim miserat, remittit. Eodem tempore contentio orta est, ut supra. Quare Anonymus ille de duplici pace a Theodorico facta loquitur. Prior inter Theodoricum & Anastasium Imp. inita, & si Theophaues non fallitur, anno superiori. Is enim anno Incarnat. secundum Alex. CDXCII. Kalend. Septemb. superioris Christi inchoato, ait: Hoc anno Festus Senator Romanus ob publica quadam negotia Constantinopolim ad Anastasium Romanum missus, ideoque & recitata Cassiodori Epistola, eo anno data. Posterior pax inter Symmachum Papam & Laurentium Schismaticum hoc anno composita, ut statim ostendam. Recte tamen monet Valefius, loco per Tricennalem, legendum esse, per Decennalem: recteque hæc Decennalia Theodorici Regis ab anno CDXCIII. a secunda nempe Theodorici Regis Epochâ, deducit; at male addit, toto biennio, Decennalia si tunc celebravit, Theodoricum anticipasse, quod, inquit, non insolens fuisse, Eruditi sciunt. Theodoricus enim, quæ a postremis Cæsaribus in Italia regnantibus fieri mos erat, retinuit, eumque Decennalia exhibuisse ostendunt Iudi Circenses Romæ ab eo editi ac ejus Triumphus cum iidem solemniter de more conjungi solitus. At nec Theodoricus, nec umquam ullus Romanus Princeps, Decennalia simillave Festa toto biennio anticipavit, aut toto biennio distulit, ut ostendi in Dissert. Hypatica. Quare Theodoricus Decennalia Regni sui anno CDXCIII. suscepti dedit, sed anno anticipata, qui ideo anno CDVCII. Quinquennalia ediderat.

Juvat hic Theodorici Regis Italix Familiam; ad majorem Annalium Ecclesiasticorum claritatem, exponere. Fuit Theodoricus filius Theodemiris Gothorum Regis, & Ereliva Catholica femine, vel Ereliva, ut a Jornande vocatur lib. de Reb. Geth. & secundo matrimonio sibi Audestedam filiam Chlodovei Francorum Regis copulavit, ut prodit Jornandes lib. de Reb. Geth. cap. 38, qui addit: Antequam de Audestada sobolem haberet, naturales ex concubina, quas genuisset adhuc in Mosia, filias habuit, unam nomine Thiudigotbo, & aliam Ostrogotbo, quas mox ut in Italiam venit, Regibus vicinis in conjugio copulavit, id est, unam Alarico Vefegothorum, & aliam Sigismundo Burgundionum; &c. Eutharico Amalafuentham filiam suam in matrimonio jungit, & ut in plenum suam progeniem dilataret, Amalafridam germanam suam matrem Theodibati, qui postea Rex fuit, Africa Regi Vandalarumque conjugem dirigit Transmundo; filiamque ejus neptem suam Amalabergam Thuringorum Regi consociat Hermenefrido. Procopius lib. de Bell. Goth. cap. 12. Jornandi suffragatur, aitque, post Odoacri necem Theodoricum Regi Visigothorum Alarico Juniori Theudichustam virginem filiam suam, & Hermenefrido Thoringorum Regi Amelobergam, Amalfrida sororis suæ filiam. Quare laudatus mox Anonymus sic supplendus: Alia germana sua Herminifrido Regi Toringorum filiam suam Amelobergam conjugem dedit; locus enim ille mancus est, & Hermenefridum neptem Theodorici conjugem habuisse, ipsemet Theodoricus apud Cassiodorum lib. 4. Epist. 1. testatur.

IV. Familia Theodorici Italia Re-gis.

V. Edicta Theodorici Regis.

In Theodorici Decennialibus Edicti titulo ex leges promulgata, quæ editæ habentur in Codice legum antiquarum, & cum Cassiodori Epistolis: alix enim sunt leges Theodoriciana Visigothorum, de quibus suo loco egimus) a legibus quas pro Ostrogothis Theodoricus Italix Rex composuit. Audiendus hæc de re Auditor Chronici Alexandrini sub Consulatu Symmachi anno CDLXXXV. gesti, ubi ait: Hoc anno ad Theodoricum, qui Roma regnabat, accessit femina Senatorii generis Romana, Juvenilia nomine, Regemque hinc verbis est allocuta: Tertium jam annum cum Formo Patricio controversiam habeo, fac, ut expediar, Rex accersitis utriusque partis Judicibus: Nisi, inquit, intra constitutum diem sententiam tuleritis & litigantes dimiseritis, plebam vos capite. Il vero biduo invicem congressi, sententia ex legibus data, utrumque dimiserunt. Tum Juvenalia accensis cervis Regem convenit, ut gratias ageret, quod a lite esset absoluta. At rex indignatus accersitis Judicibus. Quare, inquit, quod unum biduo confectis protraxistis in triennium? Extremæ utriusque partis Judices securi percussit, ex quo ingens in alios exortus est terror. Rex postmodum (hoc scilicet anno Decennialibus suis dicato) Decreto de singulis legibus edito, Urbe digressus, Ravennam maritimam civitatem concessit, ubi usque ad vite exitum habitavit, vel tempore diara- Ev nepi endes vepa nal egendaw, &c. Procopius quidem lib. 2. de Bell. Goth. cap. VI. scribit, Theodoricum nullas leges edidisse; sed Athalaricus Italix Rex apud Cassiodorum lib. 9. Epist. XIV. contrarium diserte asserit, proditque: Edicta gloriosi Domini avi nostri, vel universa præcepta, que ad Siciliam pro commendentis (legendum componendis) universorum moribus destinavit,

II. Synodus Rom. secunda sub Symmacho Papa.

(a) Anastas. in Symm.

PAGIUS

VI. Visitatorem Theodoricum Romanum misit anno DIII.

VII.

NOTÆ

Meminisse debemus, anno superiori, cum adhuc Theodoricus Ravennæ esset, schismaticis rursus adversus Symmachum insurgentibus, petentibusque Visitatorem in Urbem mitti, qui accusationes in Symmachum allatas cognosceret, missum illic ab eodem Rege fuisse Petrum Episcopum Altinensem: quem tantum abfuit ut Ecclesia Romana susciperet, ut Regem in eundem interpellaret; & postea congregato centum & quindecim Episcoporum Concilio, idem Petrus, qui iudicium sibi Romani Pontificis arrogasset, fuerit condemnatus; simulque Laurentius, qui iterum a schismaticis fuerat revocatus, eandem sententiam damnationis exceperit. Hæc quidem hoc anno cœpta, duobus sequentibus ita transacta esse, Anastasius paucis his narrat (a): Eodem tempore B. Symmachus congregavit Episcopos centum quindecim, & facta Synodo purgatur a crimine: & damnatur Petrus Altinas Invasor sedis Apostolicæ, & Laurentius Nucernus, qui vivo Symmacho Episcopo pervaserunt sedem ejus. Tunc ab omnibus Episcopis, & Presbyteris, & Diaconibus, & omni Clero, & plebe re-integratus sedi Apostolicæ B. Symmachus cum gloria apud B. Petrum sedere Præsul. Hæc ipse, in unum conflans duarum Syn. Ann. Eccl. Tom. IX.

nodorum res gestas, quarum altera in Basilica Julii, altera in Basilica Sessoriana habita est; prout quartæ sub eodem Symmacho Synodi Acta declarant.

At nobis singula ordine tempore, quo gesta sunt, recensenda erunt. Ex Ennodii diaconi apologetico tunc temporis edito sumenda est ipsa historix veritas, & rerum gestarum ordo. Schismatici igitur a Catholica communione divulsi, adversus Catholicæ Ecclesiæ consuetudinem, contra Romanum Pontificem a Theodorico Ariano Rege Visitatorem petiere, eo falso prætextu, quod factis teneri deberet Romanus Pontifex obligatus, ut qui Visitatores ad cognoscenda Episcoporum delicta mitteret, ipse æque Visitatorem, & cognitorem suorum criminum subire deberet. Porro Theodoricus Rex ad conciliandam Romanam Ecclesiam id fore necessarium ratus, Visitatorem misit, ita tamen, ut aliqua ex parte consultum esset Pontificiæ dignitati: quamobrem in mandatis dedit Petro Episcopo Altinensi ad ejus muneris functionem delecto, ut cum Romam pervenisset, mox Pontificem Symmachum in Basilica Vaticana consistentem conveniens salutaret; sed id adversarii Symmachi, cum in Urbem venit, prætaxari ab eo penitus vetuerunt. Verum audi

III. De Visitatore a Theodorico misso.

sulatum Paulini V. C. Kal. Martii. In fine ejusdem Synodi habetur: Explicit Synodus prima Sex Synodorum Romana sub Symmacho Papa. Secunda deest. De hac ibidem legitur: Incipit tertia Synodus Romanarum sub Symmacho Papa. Flavio Avieno V. Cl. sub Symmacho Consule. Sub die VIII. Iduum Novembris, &c. Quæ Synodus his verbis clauditur: Explicit tertia Synodus Romana sub Symmacho Papa. Sequitur quarta, cujus titulus: Incipit quarta Synodus habita Roma Palmariis sub Theodorico Rege. Synodi vero initium habet: Rufo Magno, Fausto, Avieno, Viris clarissimis Consulibus sub die Calendarum Novembrium, Sancta Synodus apud Urbem Romanam &c. In fine legitur: Explicit IV. Synodus Romana sub Symmacho. Deinde sequitur hic titulus: Incipit Prefatio Ennodii in libro sequenti. Postea: Incipit liber Ennodii S. Romana Ecclesia Diaconi contra obrestatores IV. Synodi habita Roma Palmariis a Symmacho Papa sub Theodorico Rege. Post quatuor illas Synodos legitur: Incipit Actio quinta Synodi CCXVIII. Episcoporum sub Symmacho Papa tempore Theodorici Regis. Quæ recitata habetur hæc clausula: Explicit quinta Synodus sub Symmacho Papa: Denique: Incipit sexta Synodus Romana sub Symmacho Papa habita tempore Theodorici Regis. Præterea in Codice Colbertino num. CCLL. post primum Concilium Romanum sequitur alterum, his verbis inchoatum: Flavio Avieno V. C. Juniore, sub die VIII. Iduum Novemb. in Basilica B. Petri &c. Et

vit, sub tanta voluntas obedientia custodiri, ut sacrilegii reus haberetur, quisquis belluinis moribus excitatus, munimen tentaverit irrumperere iustitiam. Hoc itaque anno, quo Theodori us Roma relicta Ravennam venit, leges suas Edicti titulo promulgavit, Imperatorum Rom. exemplo, qui in Decennialibus, & hujusmodi solennis ideam præstare soliti erant. A. num. II. ad IX. [1] Quæ narrat hoc anno Baronius gesta esse in secunda Synodo Romana, pertinent ad annum quingentesimum tertium, quo secundum Schisma adversus Symmachum conflatum, & IV. Synodus Romana, Palmariis dicta, celebrata est, ut eo anno videbimus, ad quem ideo revocandum, quod hic narrat Baronius de Visitatore a Theodorico Rege misso, qui Episcoporum delicta cognosceret. Quia vero non solum a Baronio; sed etiam ab omnibus Conciliorum Collectoribus, aliisque Scriptioribus ordo Synodorum Romanarum sub Symmacho præpostere digestus est; ad confusionem vitandam, rectum hic eorum ordinem ex Codice MS. Bibliothecæ S. Victoris Parisiensis, a quadringentis & amplius annis exarato, proponam, & suis locis solide confirmabo, singulis Synodis annis, quibus habitæ fuere, discussis. In illo itaque Codice Victorino post Decreta Symmachi Papæ legitur hic titulus: Incipiunt Capitula prima Synodi Romana sub Symmacho. Tum Synodus his verbis inchoatur; Post Con-

[1] Visitatorem a Theodorico missum non quidem anno 503. sed anno 501. vel præfenti fuscipior, nam ex Fragmento laudando a nobis in Nota ad annum 502. 2. constat eo anno Visitatorem illum venisse, quo Synodus coacta & sententia pro Symmachi absolutione data fuit, quæ nos cum anno 501. ibidem illegamus. MANSI

CHRISTI 500.

SYMMACHI PAP. 2.

ANASTASII IMP. IO. THEODORICI REG. 8.

(a) Ennod. libel. pro Symm. t. i. Concil. IV.

audi de his justas Ennodii querelas: qui primum excusans Theodoricum de missio Visitatore, hæc ait (a):

Supereff, ut hoc ipsum doceam in his excessibus, quod bono universitatis conrigit, non teneri: quia directum, non occasione litis, nec fomitem jurgii, sed causam voluit esse concordie: prævidens, scilicet, quod nisi simplicem tutelam justorum suarum vallaret, cito in escam dissidis toxica vestra subreperent (scriptum est enim (b): Vir simplex credit omni verbo) idcirco mandati limitem fixit, quem nulla liceret transgressione violari. Præfatum, scilicet Visitatorem, ad B. Petri Basilicam, mox ut Romam fuisset perductus, mandavit occurrere, Symmacho nempe, faciens de sacerdotis voto Regis imperium. Quis enim non putaret Pontificem sponte pariturum in ea parte, quam licere sibi Princeps non credidit, etiam si vetaret? Ibi que Papam ab eo salutatum, jussit affari, ut traderet Coepiscopi mancipia nullis subdenda tormentis, servanda profecto ad disceptationem Synodalis examinis. Et inferius: Boni enim providit Principis inquisitio, servilem assertionem innocenti examine non probandum. In electione enim * venerandorum Judicum ipse accusantes extra ordinem repulit, ipse ad spem retulit accusatum.

(b) Prev. 14.

* etiam.

V. Visitator præterit limina Apostolorum.

Videamus tamen ista si facta sunt, si Dei inimici etiam terreni domini non fueris, dum Christum, & Regem parili temeritate despicias, & unus vobis, ad utramque contumeliam ductus est criminum destinatus Antistes, ab ipso complenda jussionis confinio oris vestri spiris abripitur, & ad incentivum confusionis aptatur. Qui paci militaturus advenerat, Visitator ipse scilicet, invisit B. Apostoli liminibus, ad usum furoris vestri, jam nefcius sui, advocatur: & illud, quod ex omnibus Orbis cardinibus devotos attrahit, templum videlicet Apostoli Petri, post-

PAGIUS

Est hæc tertia Synodus Romana. Post illam legitur quarta Ruffo Magno Faustio Avieno V. C. Conf. sub die Kalendarum Novembrium. Sancta Synodus apud Urbem Romam, &c. Hujus Synodi titulus est, quarta Synodus habita Roma Palmaris. In Codice MS. San-Germanensi, numero XXV. tempore Caroli Magni exarato, post primam Synodum Symmachianam sequitur alia, cujus initium est: Flavio Avieno V. C. Juniore sub die VIII. Iduum Novemb. &c. & post nomina Episcoporum habetur: Bene quidem Fraternitas vestra, &c. post illam sequitur: Quarta Synodus habita Roma Palmaris. Ejus initium est: Sancta Synodus, &c. Desunt in eo Codice alix Synodi Romana. In Codice Colbertino, qui fuit Nicolai Fabri V. C. numero 1863. Synodi Romana sub Symmacho, hoc ordine descriptæ: Residente venerabili Papa Symmacho, uti Tom. IV. Concil. pagina 1312. Tum: Bene quidem fraternitas vestra, &c. ut ibidem habetur pag. 1334. Avieno Juniore V. C. Cla-

tum in vicinitate transitur; Ecclesiarum fundamentum cum adire non permitit stru-ctura mediocris, tunc spem bonorum fructuum perdidit a radice separatus. Dicitur forsitan, Apostoli gremio * decerpi, si putatur Cæli civis terrarum locis includi. Tamen quavis benedictio poscentibus ubique præstetur, & exigat presentiam martyris fides, & devotio supplicantis: negari non potest, & majorem affectum loca impetrare, de quibus ad superna transitur: quam fidem allegationi curationum multitudo jam præstitit, & utitur post obfidionem diabolicam testibus jam sanatis.

Intelligis, lector, quam scite, & luculenter non adversus schismaticos tantum, quibuscumque manus conferit, sed & adversus Novatores hæreticos Ennodius argumentetur ex signis divinitus frequenter exhiberi solitis, tum in morbis curandis, tum in obsessis a dæmonibus liberandis, jure a Fidelibus frequentari limina sanctorum Apostolorum, licet ubique locorum liberum sit unicuique eos invocare, atque precibus frequentare? Sed pergit ipse in eadem sententia pertrans: Hæc licet per Redemptorem nostrum in toto Orbe celebrentur; est tamen non modica monumenti illius per frequentiam comparata nobilitas: quid per eum, qui hominem mutavit in Angelum, illustrari potuit natura telluris. Hanc visitatori vestro invidisti gratiam; astimantes quia errorum vestrorum sectator, esse desisteret, si reverendæ Confessionis * penetralia contigisset. Ecce non habetis in regia auctoritate subsidium: Ecce post celestem commotionem jussit vos, & Principalis, quam sperni fecistis, censura percellit. Videamus si supereff aliqua de regulari propositione defensio.

Visitatores (inquunt) & aliis Episcopis dedit ipse, nimirum Symmachus: & justum est, ut facti sui lege teneatur. Non vos

vissimo Consule, sub die octo Id. Novembrii. Deinde: Dominis sanctis & venerabilibus, &c. ut ibidem pag. 1318. postea: Cum ex diversis provinciis, ut legitur in eodem Tomo pag. 1323. Sequitur: Incipit contentio Episcoporum Ritio Magno Faustio Avieno V. V. C. C. sub die Ksl. Novembrium. Sancta Synodus apud Urbem Romanam gloriosissimi Regis Theoderici, &c. Denique sequitur in eodem MS. Epistola Symmachii data anno DXIII. cujus initium, dilectissimo fratri Casario Symmachus, &c. quæ integræ recitatur ibidem pag. 1295. Horum MSS. opera singulas Romanas sub Symmacho Papa Synodos suis annis me redditurum spero.

De priori Synodo Romana anno superiori, quo ea habita, egimus. Eam Merlinus, alijque quidam Conciliorum Collectores secundam appellarunt, sed evidenti errore, ut Baronius, Binius, passimque alij jam viderunt. Secundæ Synodi Acta, ad nos non pervenerunt; ea tamen currenti tantum anno celebrata. Hæc Lan-

Limina Apostolorum totius orbis concursu frequentata. * genio.

VI.

* passionis.

VII.

VIII.

Secunda Synodus Romana hoc anno habita.

CHRISTI 500.

SYMMACHI PAP. 2.

ANASTASII IMP. IO. THEODORICI REG. 8.

Romanus Pontif. nullum supra se Judicem habet.

* quam.

* erat.

(a) Matt. 16.

* illic.

(b) Iste. 10.

in hoc titulo falsitatis incesso; diu mendacis adhærentia verba non arguo: Dico tamen, lationem juris diffinitionis suæ, nisi velit, terminis non includi: & nisi Princeps fastigii summa moderetur, frustra ad illud, quod dederit, jus vocatur. Lex prohibitæ, & mentis est, quæ hominem viventem, sine lege castigat: proprie moribus impendit, quia * necessitati non debet disciplinam. Aliorum forte hominum causas Deus voluit per homines terminare, sed sedis istius Præfulis suo sine quaestione reservavit arbitrio: Voluit B. Petri successores Cælo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussores indigni involatam exhibere conscientiam. Nolite timere eas animas de inquisitione non habere formidinem, quas Deus præ cæteris suo reservavit examini. Dicat forsitan: Omnia animarum talis erit * in illa disceptatione conditio. Replicabo uni dictum: (a) Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & quæcumque solveris super terram, erunt soluta, & in Cælis. Et rursus Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem sedis ejus sanctam, toto Orbe venerabilem: dum illi * quicquid Fidelium est, ubique submittitur, dum totius Orbis caput esse designatur: de qua mihi videtur dictum per Prophetam (b): Si hæc humiliatur, ad cuius confugietis auxilium? & ubi relinquitis gloriam vestram? Et post nonnulla: Nolite Symmachum Papam pressuris vestris juvare: Si reus est, mihi credite, cum cessaverit humana impugnationis ministerium, divinum mox succedet arbitrium, &c. Hæc & alia plura aureis notanda signis Ennodius adversus schismaticos, qui ausi essent Visitatorem postulare a Rege contra Symmachum Romanum Pontificem. Sed rem gestam ordine prosequamur.

PAGIUS

rentium Schismaticum, ut Ecclesiam turbare defineret, Nuceria Episcopum renunciavit: Cum hujusmodi perturbatio, inquit Theodorus Lector lib. 2. tres continuos annos in Urbe Roma perferretur (ab anno sc. CDXCVIII. quo Symmachus Pontificatum adeptus est, ad præsentem) Theodericus Afer, qui tunc Roma regnabat, quamvis secta esset Arianus, collecta tamen Synodo, Symmacho, quidem Episcopatum Urbis Roma confirmavit: Laurentium vero cujusdam Urbis, qua Nuceria dicitur, Episcopum constituit: Laurentius tamen haud quaquam quievit, sed Episcopatum Urbis Roma adhuc ambire non desistit. Quam ob causam cum deponi, & in exilium mitti curavit Symmachus. Atque hoc modo seditio conspita est. Ubi, quæ post secundam hanc Synodum contigere, uno tenore refert Theodorus, cuius verba excerpti Theophanes ad annum Incarnat. secundum Alex CDXCIII. Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoatum. Idem habet Nicephorus lib. 16. cap. 35. In textu tamen Græco Theodori non dicitur pertur-

Cum qui essent Romæ Catholici, & tuerentur causam legitimi Ecclesie Romanæ Pontificis, rei indignitatem cum iniquitate conjunctam exhorrescerent, missum nempe contra Symmachum a Rege Visitatorem, eundemque parti schismaticorum additum: apud absentem adhuc Regem egere, rogantes, ut sineret res Romanæ Ecclesie more majorum absque ignominie nota tractari. Annuit iis Rex Theodoricus: idemque considerans haud fore Synodum absque coercitione securam, turgescens odio adversariis; presentiam suam dilatam, hætenus, opportuno tempore Urbi civili bello periclitanti exhibere, dignum necessariumque esse putavit. Sic igitur (ut vidimus ex Cassiodoro) diu expectatus, hoc anno tandem in Urbem se contulit, concilians sibi Regia munificentia populum atque Senatum. Quo autem exceptus honore, quanta gloria comitatus, & a Senatu populoque Romano obsequiis frequentatus fuerit, ex his, quæ in rebus gestis S. Fulgentii Episcopi Ruspensis in Africa leguntur, ex parte saltem aliqua intelligere possumus.

Accidit enim hoc ipso anno, quo Theodoricus Romam venit, ut etiam S. Fulgentius visitaturus sacra limina Apostolorum, ex Sicilia navigaret in Urbem, repereritque novi Regis adventu populum exultantem, excipientemque magna pompa ipsum Principem: hæc autem in rebus gestis ipsius quam fidelissime scriptis ita narratur (c): Occasione igitur navigii felicioris inventa Romam venit, & auctorum secularium consensu semper ore laudatam, caputque mundi veraciter appellatam, festinus ingreditur Civitatem. Fuit autem tunc in Urbe maximum gaudium, Theoderici Regis presentia Romanis Senatus, & populi lætificante conventus. Unde contigit, ut B. Fulgentius, cui Mun-

VIII. Causa Theoderici adventus in urbem.

IX. S. Fulgentii adventus Romam.

(c) Vita S. Fulgent. apud Sur. die 1. Jan.

IX. Respondetur ad rationes contrarias.

CHRISTI 500.

SYMMACHI PAP. 2.

ANASTASII IMP. IO. THEODORICI REG. 8.

Mundus fuerat olim crucifixus, postquam sacra Martyrum loca venerabiliter circui- vit, omnesque servos Dei, quorum in brevi notitiam capere potuit, humili obsequio salutavit, in loco qui Palma aurea dicitur, memorato Theodorico Rege concionem faciente, Romana curia nobilitatem, decus, ordinemque distinctis decoratum gradibus adspectaret; & favores liberi populi castis audiens auribus, qualis esset hujus seculi pompa gloriosa cognosceret.

X. Neque tamen in hoc spectaculo libenter aliquid intuetur, neque illis nugis secularibus superflua illectus delectatione consentit; sed inde potius ad illam supernam Hierusalem feliciter desiderandam, vehementer exarsit, salubri disputatione presentes, sic admonens fratres: Quam speciosa potest esse Hierusalem celestis, si sic fulget Roma terrestris? Et si in hoc saeculo datur tanti honoris dignitas diligentibus vanitatem; qualis honor, & gloria praestabitur Sanctis contemplantibus veritatem? Multa his similia B. Fulgentius illo die salubriter disputavit; & jam toto corde Monasterium suum revivere cupiens, ad Africam velociter per Sardiniam navigavit, vix credentibus praenimio gaudio Monachis suis beatum redisse Fulgentium. Hac ibi.

Fulgentii reditus in Africam.

XI. Jam tutum redditum erat commercium inter Africanos, & Italos, cum sancivisset foedus Rex Theodoricus cum Vandalarum Rege, a quo haecenus frequen-

PAGIUS cit ibidem secundo Baronius, errare eundem Theodorum, qui haec omnia Theodorico Regi adscribit, & Pontificatum Symmacho ab eodem confirmatum effutit. At Theophanes & Nicephorus locis laudatis eodem plane modo ac Theodorus loquuntur, qui ideo benigne interpretandi sunt; qui enim Synodus, Theodorici Regis jussione convocata fuerat, si Symmachi confirmationem eidem Regi attribuunt. Dicit tertio Baronius, in ipsis Actis nullam hujus rei mentionem haberi. Ubi loquitur Baronius de Actis prioris Synodi Romanae; sed in iis sermo esse non potuit, de re qua in secunda Synodo Romana, cujus Acta perire, peracta est. Caeterum secunda Synodus Romana videtur hoc anno celebrata, antequam Theodoricus in Urbem adventaret; cum Anonymus Valesianus, cujus locum integrum supra retulimus, asserat Theodericum Romam venisse, facta pace, Symmachum sc. inter & Laurentium. Et haec tantum de secunda Synodo Romana a Baronio aliiisque praetermissa innotescunt. Eam cum praesenti anno accurate connectit Hermannus Contractus ex editione Canisii, licet quota ordine fuerit, non exprimat.

X. Marius Aventicensis sub Hypatii & Patricii Consulatu, gesta Francos inter & Burgundiones his verbis recitat: His Coff. pugna facta est

tes fiebant in solum Italicum incursiones. Stabilita est enim inter eos Pax foedere nuptiarum, data ei in matrimonium Amalafriada. De qua inita inter illos concordia haec Ennodius in Panegirico Theodorici: Quid castigatas Vuandalorum ventis parentibus eloquar depradationes, quibus pro annua pensione satis est amicitia tua? Evagari ultra possibilitatem nesciunt. Duce sapientia, affines esse meruerunt, quia obedire non abnuunt. Hoc igitur Regum concordia commeatu Fulgentius, ex Africa Romam, & inde in patriam remeavit.

XII. Porro haud incognitus ab Urbe Fulgentius discessit; sed probe notus quantae esset sanctitatis atque doctrinae, magnum sui reliquit desiderium, illis praesertim nobilissimis feminis, ad quas postea litteras dedit, de quibus suo loco dicturi sumus. Reversus vero in Africam Fulgentius, arridente tunc temporis Pace Ecclesiis sub Trasamundo Rege, monasticam, ut prius, exercuit disciplinam, & eam in alios latius propagavit: quomodo autem post annos tres Ruspensis Ecclesiae fuerit creatus Episcopus, suo loco dicemus.

XIII. Sub iisdem Consulibus, Indictione octava, data legitur epistola (a) Symmachi Papae ad Liberium Patricium de electo Episcopo Aquilejensi, praebentis idem electioni assensum, extat eadem, sed sub titulo Ennodii inter ipsius Ennodii litteras perperam collocata.

Qui

Divisione inter Francos & Burgundiones, Godege- Gundobadum solo hoc dolose contra fratrem suum Gundobagaudum machinante. In eo praelio Godegesolus cum net unius adversus fratrem suum dimicavit; & fugaversum tum fratrem suum Gundobagaudum Regnum i- Burgundia psum paulisper obtinuit; & Gundobagaudus Avinionem latebram dedit. Eo anno Gundobagaudus re- sumtis viribus Viennam cum exercitu circumde- dit, captaque Civitate fratrem suum interfecit, pluresque Seniores & Burgundiones, qui cum ipso conservant multum exquisitisque tormentis morte damnavit: Regnumque quod perdidit cum eo quod Godegesolus habuerat, receptum, usque in diem mortis suae feliciter gubernavit. Agit de eodem bello Turonensis lib. 2. cap. 32. & seq. postquam cap. superiori Chlodovei Regis baptismum retulit, eoque narrato de Gundobodo ait: Ipse regionem omnem, que nunc Burgundia dicitur in suo Dominio restauravit. Quare cepta hoc anno Gundobadi Monarchia in Burgundia antea enim cum Godegesilo fratre corregnarat; de quibus ante eorum dissidium, idem Turonensis habet: Tunc Gundobaldus & Godegesilus fratres, Regnum circa Rhodanum, aut Aravam cum Massiliensi Provincia retinebant. Erant autem tam illi, quam populi eorum Arava, na scita subiecti.

XII.

XIII.

Extat

Conc.

JESU CHRISTI ANNUS 501.

SYMMACHIPAP. ANNUS 3.

ANASTASII IMP. II. THEODOR. REG. 9.

I. Avieni Consulatus & laudes.

QUI sequitur annus Domini quingentesimus primus, Consulatu Avieni atque Pompeii, tam a Cassiodoro, quam etiam a Marcellino adscribitur Fastis. Fuit Avienus iste cognomento Faustus, cujus filius Avienus item dictus anno sequenti Consulatum gessit: Senior autem hic appellatus, qui ante annos decem, Consulatu itidem functus est ordinario, idemque ex clarissima Scipionum familia oriundus, ut constat auctoritate Ennodii id afferentis in epistola ad Faustum Consulatum, cujus est exordium: Abundante Dei misericordia, &c. Ubi inter alia laudum genera: Tu (inquit) per duratum pro avorum avorumque Scipionum tramitem, jam grandiorum pene praecedentium connexus lateribus ambulasti, ita ut sub conjunctione numquam interpolata felicitatis prodires. Ad Avieni mei adhuc teneri virtutes perinet, & tuo generi continuare fasces, & nostro reddere. Erat enim affinis Fausto Ennodius: idemque paulo post: Illud tamen inter maximas Redemptoris nostri remunerationes credo numerandum, quod limen felicitatis infantia Consul meus cum honore sanctus ingressus est, &c. Haec de Avieni Senioris Con-

* morderes.

fulatu hujus anni, & Avieni Junioris anni sequentis retulisse volumus; quod contigerit secundum illud Propheticum (a): (a) Esal. Generatio rectorum benedicetur. Constat enim hunc Faustum Avienum adversus Festum, & Probinum potentissimos Senatores schismaticos pro Symmacho infatigabili studio laborasse, atque tandem furentes adversarios repressisse, superasseque. Hoc igitur anno Ecclesiae Romanae status aliquantisper praesentia Theodorici Regis quievit: schismatici enim vanam spem conceperant, fore, ut circumventus falsis calumniis Symmachus, favore ejusdem Principis deponi posset: at ubi senserunt, ipsum aequi amantissimum Regem nihil de causa Symmachi velle decernere, sed ex sententia Episcoporum qui convenierant rem agendam; furore perciti ad violentiam conversi, caedibus miscere omnia sunt aggressi, ut quae dicentur anno sequenti apertissime declarabunt. Interea vero Rex Theodoricus, interpellatione Catholicorum, & aliorum qui erant in Urbe faventium Symmacho Senatorum de cogenda Synodo cogitat. Cum vero fatis sciret, haud suarum esse partium, Orthodoxos Antistites, ad Synodum con-

(a) Esal.

III.

II.

Theodorici de Sede Apostolica benemeritis.

VO-

PAGIUS ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 5994. SAC. VI. Anno Erae Hispan. DXXXIX. A. C. 501. JESU CHRISTI 501. SYMMACHI PAPAE 4. ANASTASII IMP. II. THEODORICI REG. 9. & 13.

I. [1] COSS. Rufus Magnus Faustus Avienus, & Fla. Pompejus; prior Occidentalis filiusque, vel nepos Avieni anno CDL. Consulibus. Porro hoc tempore Romani plura nomina praeferebant, sed solo postremo, ut pluri-

num, tapquam cognomine appellabantur. Falitur Baronius, quando ait, Avienum ante annos decem etiam Consulatum gessisse. Faustus enim Avienus Anno CDXC. hoc magistratu ornatus, diversus est ab Avieno hoc anno Consule; cum is in nullis Fastis cum nota numerali efferatur. Pompejus Orientalis fuit, ac filius Fl. Hypatii qui frater erat Anastasii Imp. De eo plura Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis, dum de familia Anastasii Aug. sermonem habet. Hujus Imperatoris Decennalia hoc anno edita, quorum varia supersunt vestigia, uti abolitio Chrysfaryri tributis, gravissimi, & pugnarum cum bestis, de quibus anno primo Anastasii cum Baronio egimus, ac Consulatus Pompeii Imperatoris ex fratre nepotis. Ad num. II. [2] Hoc & sequenti anno Romana omnia tranquilla fuisse, quia Laurentius Schismaticus, qui anno superiori intuitu miseri-

II.

NOTAE [1] Off. Rufus Magnus Faustus Avienus, & Fla. Pompejus. Relandus ita: Pompejus, & Rufus Magnus Faustus Avienus. Vetus inscriptio apud Fleetvodium pag. 495.

OBIIT. IN PACE. III. KLS. SEPTEMBRIS. AVIENO.....CONS.

Acta Synodi Romanae hoc anno: Raso Magno Fausto Avieno V. C. Coff. Epistola Symmachi ad Avium: data III. Id. Octob. Avieno & Pompejo. Coff. Victor: Avieno & Pompejo. Marcellinus: Pompejo & Avieno. Epitome temporum & Indiculus Paschae: Avieno. GEORGIUS

[2] Hoc anno nihil gestum esse in causa Symmachi falsum esse ostendemus in Nota ad annum sequentem, num. 2, quo Synodos absolutionis Symmachi binas habitas esse demonstrabimus. MANSI

vocare; non sibi plus æquo tribuens, Regia incedens via, more majorum, auctoritate in primis ipsius Symmachi Papæ id persiciendum curavit; ab ipsoque Pontifice litteras ea de re ad Episcopos, ut se ad Synodum die statuta conferrent, dari voluit. Hæc quidem ita se habuisse, sequentis anni Concilii edita Acta significant, quæ suo loco reddentur. Res plane digna memoria, cum Barbarus, Gothus, alienigena, hæreticus, Arianus Princeps, licet importunis schismaticorum studiis, & illiberalibus eorumdem urgeretur assultibus, reveritus tamen culmen Apostolicæ sedis, ejus se porius protectorem quam persecutorem exhibuit, ut ipsa Acta Synodalia manifestant. Sic igitur Theodorici reveriti præsentiam æstantes furore schismatici hoc anno siluisse nescuntur.

III. At quam Theodorico dispar Anastasius Imperator, qui cum se specie tenus Orthodoxum profiteretur, Dei Ecclesiam acerrime impugnavit, dolo agens, & vi, omni denique conatu nisus, ut Catholicam fidem impietate convelleret: ipsum quidem per Festum Senatorem legatum auctorem fuisse Ecclesiæ Romanæ dissensionis, & schismatis, quæ dicta sunt superius, satis docent: rem namque ex sententia se fore consecuturum existimavit, si aliquo modo sibi aliquando assentientem posset nancisci Romanum Pontificem; quo uno adversante, satis sciret omnes; suos eludendos esse conatus. Hæc quidem in Romanam Ecclesiam; in Constantinopolitanam vero quæ hoc anno partravit, omnem superant tragediarum casum.

IV. Qui enim hætenus tolerasset Constantinopolitanum populum sibi in his quæ sunt fidei adversantem, quem, & novissimè

PAGIUS *sericordie*, ut loquitur Anastasius, Nucernus Episcopus creatus fuerat, iterum Romanam Sedem non invasit ante annum DIII. Quare neque hoc, neque sequenti anno aliqua Synodus in causa Symmachi Romæ habita est; licet Baronius anno sequenti Synodum quartam vulgo *Palmarum* dictam consignet, alique communiter currenti; quod ea in Actis, quæ hætenus prodierunt, dicatur celebrata *Rufio Magno Fausto Avieno Consule*. Verum Consulatum illum in ea Acta intrusum fuisse, & Synodum illam IV. anno tantum DIII. habitam, ex dicendis certo constat.

III. Turonensis lib. 2. cap. 33. postquam de tota Burgundia a Gundebaldo Burgundionum Rege subacta locutus est, ait: *Burgundionibus leges mitti oportet institui, ne Romanos opprimerent*. Harum legum Codicem hoc anno Gundabodus publicavit: nam in Præfatione earum legum, quæ in Codice veterum legum apud Lindebrogium leguntur, dicuntur promulgatæ *Avieno Consule*, editæque secundo Gundibaldi Monarchie anno. Cum vero hoc anno Avienus Senior sequenti Avienus Junior Consulatum gessisset

set partibus studuisse Ifaurozum, additumque Zenonis Augusti cognatis: periculofam sentit, illis adhuc superstitibus, se jacturam aleam, si in Cives Constantinopolitanos vindictæ gladium, ut furor suadebat, exeret: illis vero penitus, e medio sublatis, Longino ipso Zenonis fratre jam haud pridem extincto, silentibusque undique Barbaris, summam illam tranquillitatem in civium cladem convertit, haud diutius ratus impunitam populi sinere vagari licentiam, qua palam Imperatorem diceretis, & contumeliis infestabantur hæreticum: delegat opus Urbis Præfecto, quem severissimum delegerat, Constantino. Quid autem iste molitus sit, rem grandem paucis Marcellinus absolvit sub hujus anni Consulibus scelus immanissimum referens, quod sic se habuit:

Hoc namque anno, populus Constantinopolitanus professor Catholicæ fidei, idemque inherens suo ipsorum Episcopo Chalcedonenfis Concilii adversus Imperatorem acerrimo defensori, cum ad spectacula ex more intuenda in teatro clausi essent inermes: repente profligatoribus, qui erant in insidiis collocati, diverso armorum genere trucidantur, enecatis ex ipsis ultra numerum trium millium, præter alios, quibus licuit acceptis vulneribus foras egredi, domumque repetere fauciatos. Felices omnes, & inter martyres recensendi, nisi labefactari essent Acacii ipsorum antecessoris Episcopi communi. Ad hæc namque spectat, quod postea scribens ad Orientis Episcopos Symmachus Papa deplorat his verbis: *Nullus ambigat eadem nihilominus esse ventura, quæ in Constantinopolitana nuper Ecclesia contigerunt. De quibus mihi pariter ingemiscere necesse est, & tacere. Nam qui*

rit, hinc controversia orta, an hoc vel sequenti anno, Codex ille publicatus fuerit. Hæc tamen facile dirimitur ex methodo Decennalium. Codices enim legum annis quibus Imperatores ea solemniter dabant, promulgari soliti, ut in Dissert. Hypat. ostendi. Reges autem Burgundionum Romanos Imperatores, tanquam si Domini eorum fuissent, venerabantur, & ab his dignitatum titulis exornabantur, ut patet ex variis Aviti Episcopi Viennensis Epistolis. In Epistola LXIX. ad Anastasium Imp. sub nomine Sigismundi Regis dictata, ait Avitus: *Dulce est si hi, quos militia fascibus, & pecuniarum gratia pietate sustollitis, quos in extremis terrarum partibus aula pollentis contubernio, & veneranda Romani nominis participatione ditatis; specialiter gaudia vestra perennitatis agnoscent; quæ generaliter cunctis fama concelebrat. Ornat quippe Imperii vestri amplitudinem longinquitas subditorum, & diffusionem Reipublicæ vestra asserit, quod remotius possidemur*. Tum in Epistola LXXXIII. ad eundem Imperatorem, data: *Vester quidem est populus meus, sed me plus servare vobis quam illis præesse delectat*. Tra.

Anastasius Imp. quid in Cives Constant.

V. Quæ dira passi Orthodoxi Constant.

qui Apostolica sedis admonitionem negligendam esse crediderunt, merito incidunt ea quæ venire solent solatio destitutis. Hæc Symmachus in epistola ad Orientales, de qua suo loco agendum erit. Et ipse Ennodius, ubi de Orientalibus hæreticis agit, hæc ait: *De his quæ præfati sumus, notum est quod in Constantinopolitana nuper Ecclesia fertur admissum: unde patimur sine vocis usura tristitiam. Qui enim oblati remediis non obedierunt, merito nihil consolationis, tempore quo premebantur, non habuerunt*. Ad hæc pariter spectant quæ Theodorus Lector de eodem Urbis Constantinopolitanæ Præfecto sic subdit (a): *Contra seditiones Populi, quæ contra Imperatorem in Civitate fiebant, hæc Anastasius Imperator excogitavit, ut Eparchus Civitatis Istanias Populi seque-retur, cum armatis militibus scilicet: timebat enim zelum eorum qui pro Quarta Synodo incursum faciebant. Et hoc deinceps in consuetudinem abiit. Inimici Macedonii Episcopi Constantinopolitani. Ann. Eccl. Tom. IX.*

(a) Theod. Lect. Coll. lib. 2.

PAGIUS *Traxit illud a proavis generis meo apud vos decessoresque vestros semper animo Romana devotio, ut illa nobis magis claritas putaretur quam veltra per militia titulos porrigeret celsitudo: cunctisque auctoribus meis semper magis ambitum est, quod a Principibus sumerent, quam quod a patribus attulissent. Cumque gentem nostram videamus regere, non aliud nos quam milites vestros credimus ordinari. Quare cum hoc anno Anastasius Decennalia dederit Gundobodus Codicem legum Burgundiarum publicavit, anno secundo suæ Monarchiæ. Agobardus Lugdunensis Episcopus, qui post quadringentos annos quam Burgundia a Chlod vel Regis filii in Provinciam redigeretur, floruit, Ludovicum Pium Imperatorem Epistola quadam hortatur, ut si fieri possit, Burgundiones, quos suos, & Gundobados appellat, legibus Francorum, uti jubet, legem Gundebaldi Regis Burgundionum hæretici, licet non jure & Virorum suorum testimoniis sed, aut rei ipsius iurejurando, aut armis terminantem abrogando.*

IV. Collatio in Burgundia habita pro conversione Gundebadi Regis.

Turonensis lib. 2. cap. 32. & seq. postquam locutus est de legibus a Gundobado Rege institutis, agit de ejus conversione ab Avito Episcopo Viennensi tentata. Quæ res a Baronio anno CDXCIV. num. LXVIII. loco non suo recitata; cum ea Collatio post bellum Burgundicum, & post promulgationem Codicis legum Burgundiarum a Turonensi referatur, & hujusmodi Collationes annis Decennalibus Imperatorum additis de more fierent; quem in Burgundia servatum fuisse non videtur dubitandum. Hæc Collatio, quæ Baronii tempore non extabat, legitur in IV. Tom. Concil. pag. 1318. ejuisque titulus est: *Collatio Episcoporum, præsertim Aviti Viennensis Episcopi coram Rege Gundebaldo adversus Arianos*. Præter Sanctum Avitum, huic Disputationi interfuit Sanctus Eonius Arelatensis Episcopus, & Episcopi Marcellianensis & Valentini, quorum nomina in Collatione corrasa. Arianus in ea convicti fuere, & ex illis plures ad poenitentiam adducti, sed quoad Gundobadum Regem, quæ Pater cum non traxerat, non potuit venire ad Filium, ut veritas impletur: *Non est volentis, neque fe-*

lis Acolium quemdam subornarunt, qui gladio illum impeteret. Macedonius vero, ut mansuetudinem suam ostenderet, munera Acolio dari præcepit. Tale quid etiam erga sacrilegos quosdam fecit. Hæc Theodorus.

Vides ne tu lector (appello te) quanta pro religione, ipsa Catholica fide, pro defensione inquam Quartæ œcumenicæ Synodi suscepta ab his fuere certamina, exantlati immensi labores, sanguis pro fide fusus, mortisque adeo crudeles toleratæ? tanta hæc abiere tamen in ventum absque corona martyrii, & præmio confessionis, prorsusque inania reddita, non aliam quidem ob causam, quam quod schismate propter Acacii communionem, ab Ecclesia Catholica, & ab ipso ejus Capite Romano Pontifice scissi essent. Nullus est ausus Constantinopolitanorum Antistitem illic pro fide necatos inter martyres recensere, quos scissent non habuisse characterem scriptum in frontibus suis, quo, & Ecclesiæ Catholicæ filii, & Dei

VI.

stinantis sed miserantis Dei, ut dicitur in Collatione quam hoc tempore habitam ascendunt verba Gundobadi, qui in prima Sessione dicit: *Si vestra fides est vera, quare Episcopi vestri non impediunt Regem Francorum, qui mihi bellum indixit, & secum inimicos meos sociavit, ut me destruerent*. Ubi loquitur Gundobadus de Belolo Burgundico superiori anno gesto, quo Chlodoveus Francorum Rex utens occasione discordiæ inter duos fratres Burgundiæ Reges ortæ, missa Legatione ad Gundobaldum, ut ei per singulos annos tributa imposta reddere debeat, jubet. At ille & de præsentis solvit, & deinceps soluturum esse se promittit, inquit Turonensis lib. 2. cap. 32.

Hoc anno dedicatio novæ Ecclesiæ Deiparæ Virginis a Sancto Saba Abbate constructæ ab Elia Episcopo Hierosolymitano peracta primo Julii Indictione nona, agente magno Saba annum atatis sexagesimum tertium, ut testatur Cyrillus Monachus in ejus vita cap. 32. Quare hæc dedicatio legitimo tempore facta; cum hoc anno Indict. IX. ante Septembrem notato, dies primus mensis Julii in Dominicam inciderit, & Anastasius Imp. Decennalia exhibuerit. Paulatim tamen in Occidente, ubi Imperium Romanum extinctum erat, ea consuetudo desit; tandemque, tam in Occidente, quam in Oriente quibusvis indiscriminatis annis Ecclesiæ dedicatæ, & Sanctorum Reliquiæ translata; sed tamen diebus fere semper Dominicis, aut Festis solemnioribus.

Zamasphes Persarum Rex Perozi filius sua sponte Regio solio excessit, Regnumque patris relinquere censuit, quatuor annos eo gavissus, postquam sc. Cabades qui e custodia elapsus ad Hunnos confugerat, cum valido exercitu ad sua remissus fuit, filia Regis uxore antea accepta, ut narrat Agathias lib. 4. pag. 138. Quod præsentis vel superiori anno contigisse, in le liquet, quod anno Christi 531. postquam annos triginta iterum regnasset, e vivis excesserit, ut suo loco demonstrabimus. Ex initio Cabadis iterum regnantis, ejus decessorum tempora accurate fuisse a nobis consignata, ordo retrogradus ostendit. De Cabadis restitutione in

V. Ecclesia S. Sabæ Abbatibus dedicata.

VI. Cabades in Regnum Persarum restituitur.

CHRISTI
501.SYMMACHI PAP.
3.ANASTASII IMP. II.
THEODORICI REG. 9.

Dei domestici dici meruerint. Verus namque hæc præscripta inter Fideles regula est, ut qui non habent in terra Ec-

clesiam matrem, neque Deum habere possint in Cœlo Patrem.

Sc-

PAGIUS in Regnum agit etiam Procopius lib. 1. de bell. Perf. cap. 6.

VII. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. CCCCXCIV. qui Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoatur, scribit: *Hoc anno, qui vocantur Bulgari, excursionem in Illyricum & Thra-*

ciam fecerunt: cum nondum eorum natio audiretur de nomine Marcellinus tamen in Chronico ad Consulatum Joannis Gibbi, seu ad annum Christi 449. primam Bulgarum in Thraciam irruptionem memorat, in eaque Illyricianam militum virtutem perisse refert.

Bulgares in Ditione Imperii Romani primum excurrunt.

JESU CHRISTI
ANNUS
502.SYMMACHI PAP.
ANNUS
4.ANASTASII IMP. 12.
THEODOR. REG. 10.

I. Palmaris Synodus unde dicitur.

Secundus post quingentesimum sequens Christi annus, Avieni Junioris, ac Probi signatus Consulatu a Marcellino, & Cassiodoro notatur in Fastis: licet in Synodalibus Actis loco Probi Rufus reperitur inscriptus: Quo anno habita est Romæ Quarta Synodus sub Symmacho Papa. Quartam hanc nomenclator appellat, quæ tamen respectu aliarum præcedentium sub eodem Symmacho Synodorum Tertia dicenda esset: quæ enim ab eo tertia ordine ponitur, non fuisse Synodum. *Ann. Eccl. Tom. IX.*

nodum per se distinctam, sed ejus, quæ ab eo Quarta dicitur, Actionem, ea quæ hoc ipso anno inferius dicturi sumus, perspicue demonstrabunt. Sic igitur ista quæ tertia, quarta dicta est eademque cognominata Palmaris: de qua antequam agere aggrediamur, primum omnium unde id fuerit consecuta cognomen, dicendum est. Atque in primis non placet quod aliquis putavit textum esse depravatam. Sed cur Palmaris? Numquid sicur apud Tullium (a) *sententia palmaris*, deor. l. i. B 2 ita

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 5996.

SÆC. VI. Anno Era: Hisp. DXL. A. C. 502.

JESU CHRISTI 502.

SYMMACHI PAPÆ 5.

ANASTASII IMP. 12.

THEODORICI REG. 10. & 14.

I. Consul.

[1] COSS. Fl. Avienus Junior, & Probus: prior Occidentalis, qui in lege 18. Cod. Justin. de Collationibus, in Chronico Marrii, & in Chronico Cuspiniano Junior vocatur, & in Synodo Romana tertia, perperam quarta a Baronio appellata, recte dicitur Flavius Avienus Junior: unde liquet, eum fuisse ejusdem familiæ cum aliis illius nominis Con-

sulibus. Probus in Oriente creatus est, quem Onuphrius in Fastis Anastasii Augusti ex sorore nepotem fuisse dicit, quod Procopius lib. 1. de bell. Perf. cap. 12. de Justino Imp. loquens scribat: *Mox Probum Imperatoris Anastasii a sorore nepotem, virum Patricium misit Bosphorum cum ingenti pecunia.* Verum in Græco legitur, *Και Πρῶτον τῶν Αὐγαστῶν τῶν βασιλευμένων ἀδελφὸς ἀδελφῶν μαρτίνου*, &c. sed cum vox ἀδελφὸς, significet nepotem ex fratre vel sorore, incertum, an *Pompeii* vel *Hypatii* frater fuerit, aut ab aliqua Anastasii sorore prognatus. De eo Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis, ubi de Anastasii Aug. Familia agit.

A num. I. ad XXII. [2] Quæ hic narrat Baronius de Synodo quarta Romana, sub Symmacho, contingere anno sequenti, quo ea Synodus, Palmaris appellata, congregata fuit. Neque enim hæc recte intelligi possunt, nisi quæ ea præcessere, prius exponantur.

II. Synodus Palmaris anno sequenti habitata.

NOTÆ

[1] Off. Fl. Avienus Junior & Probus. Relandus scribit: *Probus & Rufus Magnus Eusebius Avienus junior.* Reinesius Cl. XX. pag. 961. ex Aringho tom. I. pag. 338.

DE P. IN P. A.
AVIENO. IVN. V. CON.

Victor: *Abieno juniore* Cos. Marcellinus: *Probo & Avieno.* Symmachi Papæ Epist. *Probo V. C. cos.* Acta Synodi Romanæ hoc anno celebratæ: *Flaviano Avieno V. C. juniore* consule. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: *Abieno juniore.* Synodus congregata est pp. (idest propter) *Symmachum papam.* GEORGIUS

[2] Quæ hic Pagius erudite discutit Viris doctis minus probantur, ea præsertim quæ de transponendis Synodis hic ab eo operose disputantur. Quare nos hic rectiorem ordinem chronologicum historiæ Synodorum in causa Schismatis hujus constituere admitemur, non quidem ad mentem nostram, sed ex sententia PP. Bollandianorum ad vitam S. Symmachi die 19. Julii pag. 636. facem etiam præferente veteri fragmento vitæ S. Symmachi vulgato a Cl. Josepho Blanchino ante IV. tomum Anastasii, novissimæ editionis Romanæ pag. LXIX. Igitur primo displicet PP. Bollandistis, & nobis cum illis, quod Pagius anno 500. Synodum quandam a Symmacho coactam statuerit pro demandando Laurentio olim Antipapæ Episcopatu, Nucerino. Nihil enim de hoc Concilio apud Anastasium, apud quem legitur tantummodo coacta Synodus (anni scilicet 499.) & Laurentius in Nucerinum Episcopum renunciatus, non quidem in eadem Synodo cui Archipresbyteri nomine subscripsit, sed paulo post. Displicet etiam, quod Synodum sub Faustio Avieno e sede sua anni 501. removens, in annum 503. perperam rejecerit. Porro illa in vulgaris Actis coacta legitur sub Consulatu *Rufii Magni Eusebii Avieni, die X. Kalendas Novembris*, nempe anno 501. idque non semel in iisdem Actis legitur, sed & repetitur persæpe & in aliis documentis, ut in Præcepto Theodorici Regis dato VI. Idus Augusti *Rufa Magni Faustio Avieno V. C. Cos.* in quo mandasse se dicit Episcopis, ut iterum ad Kalendas Septembris convenirent. Tum & eodem Consule notatur alia Regis præceptio missa ad PP. qui ad Synodum convenirent die VI. Kalendas Septembris. Difficile autem quis crederet has omnes Consulatus notas supposititias & intrusas esse. Ita ergo chronologiam hanc restituo. Petrus Altinensis missus fuit Visitator anno 501. circa Festum Paschæ. De festo Paschæ ita in fragmento: *Pro diebus Paschalibus ab omnibus pene Vir venerabilis Petrus Altinensis Episcopus* (ita scribit Author Schismati Laurentiano favens) *a Rege Visitator Ecclesia Romana depositur.* Statimque coacta est Romæ Synodus, ut idem

CHRISTI 502.

SYMMACHI PAP. 4.

ANASTASII IMP. 12. THEODORICI REG. 10.

ita, & Synodus Palmaris a palma dicta? Certe quidem non abhorreere eam vocem ab hujus seculi nomenclaturæ usu, ex Fulgentio hujus temporis luculento scriptore dici potest, qui hæc habet scribens ad Monimum (a): Hanc etiam asseris hæreticorum esse quasi palmarem interrogationem hoc est, irrefragabilem: & paulo post: Hæc ergo sectantes hæretici, ea

(a) Fulgent. ad Monim. lib. 2.

sibi quasi palmaria, & invicta videntur proponere, &c.

Verum quod inusitatum fuit hætenus, Synodum aliquam aliunde quam a loco, vel numero denominari: de loco ipso, a quo ita sit dicta, investiganda est ratio: Num & fortasse accidit, dictam esse Palmarem, quod ob schismaticorum grassationem hæc ipsa Synodus non valuerit in Ec-

II.

NOTÆ

idem Author subdit. Et post sanctam Festivitatem Synodus in Urbem Romanam pro voluntate Senatus & Cleri jubente Rege convocata, Prior hæc Episcoporum convocatio innuitur etiam in illa Regia Præceptione missa ad Episcopos Romæ agentes die VI. Idus Augusti verbis illis. Ad hunc seramitem Consilii (nostri) cura convertit, ut rursus ad Kalendas Septembris diem eundem censuerimus Sacerdotum numerum convenire, qui dudum fuerat convocatus. Et inferius Synodum hanc futuram secundum conventum Rex appellat, secundum nempe post primum eodem anno post Pascha habitum. Quod autem Synodus hæc prior sub Pascha anni 501. celebrata fuerit, discimus ex variis Theodorici rescriptis, ex quibus collegisse videmur eodem anno duos conventus Episcoporum habitos fuisse; constat autem secundum conventum ad annum 501. notatum consulatu Rufi Fausti Avieni pertinere. Actum fuit in priori Concilio de accusationibus in Symmachum ab adversariis ejus obiectis, sed illo recitante coram eadem Synodo se sistere, quamquam id vehementer urgebant adversarii, tandem Patres illi rebus quantum valuerunt pro Symmachi persona constitutis, ait Fragmenti Author, Urbem in summa confusione derelinquunt. Hæc summa est rerum in priori Concilio gestarum. Iterum vero Episcopi illi eodemque anno a Rege jussi sunt convenire; & hæc Synodus tertia est inter Synodos sub Symmacho habitas; secunda vero inter Conventus anni 501. Hanc vero Author Fragmenti, vel prorsus silet, quod Laurentio, cujus partibus favebat, iniqua fuit, vel cum priori illa eodem anno habita confundit & continuat. Ad hanc secundam Synodum pertingit perodus annorum quatuor incompletorum, qui ab Anastasio in Vita Symmachi ante Synodum ejusdem Pontificis causæ propitiam enumerantur. Coeperunt illi ab exordio schismatis, anno scilicet 498. Post hæc si Authori Fragmenti credimus, Ecclesia licet universa Symmacho adhaerebat, adhuc tamen Laurentius a schismaticorum factione in Urbem revocatus fuit, in qua annis quatuor mansit, non cessantibus subinde schismaticis turbas cedere, & Regis animum pertentare, donec per Dioscorum Diaconum Alexandrinum, (quem alium credimus a Dioscoro Juniore schismatico qui non diu post, anno scilicet 517. in solium Alexandrinum conscendit) requisitus Theodoricus, titulos omnes Romanæ Urbis Symmacho adjudicavit, & unum Romanæ Urbis voluit esse Pontificem. His spoliatus Laurentius ex Urbe secedens in prædia Patricii Felti concessit, ubi sub ingenti abstinentia terminum vita sortitus fuit; anno nempe 505. vel 504. Hæc fragmenti Author qui silentio involuit præter ea quæ supra innuimus, aliam etiam Synodum a Symmacho convocatam anno 502. quæ quarta & Palmaris dici & haberi debet, in qua absolutio Symmachi iterum confirmata, adversarios iterum exasperavit, qui propterea libellum adversus eundem Pontificem ediderunt, cui Ennodius respondit.

Hæc scripseram de causa Symmachi & Laurentii, quæ Vir non scientia minus quam dignitate summus, cui adnotationes hæc meas libens subjeci, ita probare se significavit, ut duo tamen majori expositione indigere arbitraretur. Si enim, agebat, Symmachus, qui anno 498. exeunte cæpit, anno tandem 501. mense Septembri absolutus fuit, spatio annorum quatuor, quos ab ejus assumptione ad novum usque schismaticorum molimen excurrisse notat Author Pontificalis, locus nullus supererit, cum ne integrum quidem triennium intercesserit. Insuper geminæ illæ Synodi anni 501. unica potius longius prorogata, quam duæ plane discretæ haberi posse videntur.

His viri doctissimi animadversionibus hæc reponimus. Pontificalis liber in iis quæ ad notas numerales pertinent corruptissimus est, ut nedum ex variis lectionibus, quæ ex variis ejus MSS. Codicibus resultant, intelligimus; sed & constat ex correctionibus, quas Chronologi magni nominis in ejus textum sæpe inferre coguntur. Id plane ad sensum patet ex collatione catalogi Blanchiniani, quem nos in Nota ad 557. a cævo confectum demonstrabimus. Si enim illum cum libro Pontificalis, quoad tempus sedis aliquorum Pontificum conferas, intelliges profecto, quam sæpe librum hunc sequentes aberremus. Agapetus ex catalogo sedit menses undecim, dies octo; cum in Pontificali sint menses XI. dies XVIII. Silverius ex Pontificali sedit anno uno, mensibus V. diebus XI. ex Catalogo vero mensibus IX. tantummodo. Quibus ita se habentibus, facilius mendum in Pontificalem librum quoad numeralem notam irrepsisse reputaremus, quam falsi argueretur Consulibus nomen in Synodalibus Actibus toties repetitum, Si quis tamen contenderit quatuor illos annos retinendos esse; hic me assentientem facile habebit, si annos utrimque incompletos, pro more apud veteres nonnullos Chronologos recepto, supputet, Id enim si admiseris, anno 501. quadriennium, de quo in Libro Pontificali, habebis.

Id vero quod ait vir doctissimus de unica Synodo ad plures menses prorogata, minus habet indaginis. Cum enim prima hujus anni Synodus post Pascha habita fuerit; ac dein Theodoricus die VI. idus Augusti conventum Episcoporum ad mensem Septembris indixerit; habitam hanc mense Septembri Synodum, nova convocazione accitam, a Paschali illa eodem anno coacta plane diversam constitutum oportet. MANSI

CHRISTI 502.

SYMMACHI PAP. 4.

ANASTASII IMP. 12. THEODORICI REG. 10.

Ecclesia celebrari, sed opus fuerit eandem in Regia sive Curia agi, quæ appellata est Palma aurea, de qua quidem hæc in rebus gestis S. Fulgentii (a): In loco qui Palma aurea dicitur, memorato Theodorico Rege concionem faciente, &c. Est, & mentio apud ipsum Theodoricum Regem in epistola (b) ad Albinum Patricium de domo Palmata dicta, his verbis: Porrectis itaque supplicatione, restatus es, Curia porticus, quæ juxta domum Palmatam posita, forum in morem areae decenter includit, superimponendis fabricis licentiam condonari, &c. At quoniam haud liquet apud Curiam hanc Synodum celebratam, magis autem apud Basilicam S. Petri, quo ab adversariis lapidibus impetitus Symmachus se recepit, prout Acta ipsa significant; ut hæc Synodus Palmaris dicta sit, placet, ut e loco itidem deducto vocabulo, a porticu illa S. Petri nomen acceperit, quæ Palmaria dicebatur, de qua Anastasius in Honorio Papæ hæc habet: In porticu B. Petri Apostoli, quæ appellatur ad Palmaria, &c. Sed de nomine satis. His igitur elucidatis, jam ad res gestas deveniamus. Verum describendæ hic sunt primo loco Theodorici Regis litteræ, & Episcoporum, & alia quæ intervenierunt in hac causa, digna memoria monumenta, quæ Parisiis missa a nostro Nicolao Fabro, cui hoc nomine plurimum nos debere fatemur, accepta, ab antiquitate licet non nihil læsa, ut videre poteris, pluribus locis corrupta, quæ conjecturis in margine positissimas, si non penitus, ex parte possint, sic enim se habent.

Præceptio quæ missa est per Germanum & Carosum Episcopos.

Domini sanctis, & venerabilibus patribus Laurentio, Marcelliano, & Petro, & cunctis Episcopis in Urbe residentibus Theodorici Rex.

Vos quidem rem fecistis proposito congruentem, nos potius directo vestro secundo consulere, quam indictum * consilium aliena facultatis imitatione discernere, ne discendentibus universis sub manifesta deserti dispositione judicii major urbem regiam seditiosis motibus turba concuteret. Sed non optavimus commississe sanctæ congregationis examinationis sub hac protrahi dilatione negotium, nec * universitas animum * gravius præjudicio pendere suspensum. Quia nec tranquillitati Urbis destinationis mora, nec sacerdotali proposito, sententia potest convenire discordiæ. Molesta igitur accepta confusione, quæ nata est * ceterum quæ discidium, quia propter turbam quæ aut casu vitio aliquorum contigit, iterata quæ cæperunt relinquere judicium. Qui tamen si dixerit potius cogitasset, exemplo vestro in urbe residere expectantes de his quæ

* concilium aliene facultatis imitatione discernere.

* universitatis, * gravio-rii.

*

illuc facta de nostræ providentiæ * ordinare remedium. Cum in multas vias cogitatio nostra disperserit *, Adhuc si iramitem consilii cura convertit, ut rursus ad Kalend. Septembr. diem eundem censuerimus sacerdotum numerum convenire, qui dudum fuerat convocatus. Ergo ingrabitantis sanctitatem reliquorum presentia conventu operire, ut * cum præso multu & diffensione submota, quæ ab omnibus causa peragatur. Nam * Reveniam, quemadmodum speratis non putavimus revocandum esse Concilium, dum aliorum labore *, diorum permovemur ætate, parati ut nisi secundo conventu cause finem judicium synodale posuerit juxta desiderium vestrum, quos nos positos esse presentes; occupationibus nostris Romæ quietis amore postpositis, nos potius Romam Deo auctore veniamus, ut presentibus saltem nobis citra confusionem atque discordiam, secundum Dei rimarem tantæ causæ terminum sortiamur. Ut non diutius urbs regia turbarum tempestate fatigetur, sed vestri equitate judicii redeat ad quietem. Ne mora vobis videatur onerosa, fas est vestra estimare providentiæ, si quomodo sit, aut sub nostrorum temporum tranquillitate tolerandum, solutus ne in aliqua definitione Concilio sub incerto Ecclesiam, sub hoc certamine Romanam perdere Civitatem; alia manu. Orate pro nobis domini, ac venerabiles patres. Datum sub die 5. Idus August. sed Ecclesia. Rusa magno Faustæ Avieno. VV. CC. Conf.

Senatus vel Marcellini Episcopi cum cæteris, & alia præcepta, quæ data est per majorem domus Regis.

Præceptio Regis IV. missa ad Synodum, Flavium Theodoricus Rex universis Episcopis ad Synodum convocatis.

Romanæ Ecclesiæ pacem, Episcopo Symmacho criminosis propositionibus impedito sub ea quam cernitis confusionem turba quoniam * non magis potuit providentiæ nostræ consulere, quam ut juxta petitionem Senatus & Cleri, ad congregandos ex diversis provinciis causam revocare, & Aristites, & de religiose actione personæ sanctum facere *. Indicare Concilium, in oculis sunt dudum ab universis Synodum destinatum, & conscientia nostræ ad stipulatur oracula, quibus * solus integritatis affectum, hoc jus Pontificibus commissimus evocatis, ut sub synodalis equitate sententiæ, aut propter obiecta convictus reatu subjaceret. Post hujusmodi constituta, quis finem tanto dandum dubitarit esse negotio? quis de tam numeroso concilio sacerdotum magis nasci crederet confusionis ambiguum? quid profuit * sine vita de prolixo itineris citra ad nos imposuistis negotio? quid tantarum Ecclesiarum absentibus sacerdotibus fu-

* ordinatio. * Ad hanc scia.

* comprehensa. * orta. * Ravennam. * aliorum

* non, ad-jecit Faber ex conjectura.

* solius vel solis.

fuisse suspensum? quid peteret reliquum si tanto exitum non datur impetrare conventu. Sed transacta sufficiant, quæ ad hoc tantum in memoriam satis est revocare*, quid desinat. Bona est præteritorum recordatio si quæ displicent secuta cura correctionis emendet. Non saltem discedentibus aliquibus delatoque negotio, ad secundæ concordationis venientis repetita iudicia pro Fide, pro innocentia, pro æquitate concordis remotis studiis aliquibus* dissentit integritas: hoc petitione nostræ Romanæ confertur Civitati, ut sacerdotali consideratione proposito delegato terminum detis sine contentione negotio, scientes examen vestrum de his, securum esse iudicium. Cogitate matrem confusionis esse discordiam, & quemadmodum consensu dubia solidantur, ita etiam firma dissensione dissolvitur. Numquid laboriosa, numquid conscientie vestræ gravia, numquid inimica propositio, ab antistitibus suis pacem poscit Ecclesia, & ab his quibus per* regiones professionis vestræ cura debeat esse propensor, fidem servuliosam expectat? intentio est vobis fervandæ justitiæ, in cognitione libertas remotis omnibus occasionibus integros si vestræ voluntatis objectorum criminum causa examinare iudicium, dummodo studiose certamine defendi amorem omne confusionis amputetur ambiguum, maxime cum hanc vobis pro religionis reverentiæ consideratione justitiæ nostræ oracula tribuant facultatem, ut sicut vobis est inquirenda in hoc negotio voluntas, & cura veritatis, personis illic omnibus constitutis, per quas potest fides rerum quæ sita præstare, vos noveritis, & Deus quid in ipsa causa iudicare debeatis pacem modis omnibus Clero, Senatui & Romano populo post iudicium reddituri; ne qua turbatio, nulla discordia in Civitate remaneat, siue vultis, ut quod propositum est transeat, sine discussione negotium, vos sciatis, & Deus qualiter ordinatis: dummodo pax Clero, Senatui, populoque Romano sub vestra ordinatione reddatur. Ecce coram Deo, & hominibus arbitrio vestro committentes universa, conscientiam nostram, sicut decebat absolvimus, tantum est sub iusta ordinatione rem fuisse finitam, & Civitatem redditam* dissidentibus incidet. Neque enim tolerabile est ob hanc negligentiam regiæ civitatis amor quo tenemur ad rem mittit, ut rebus omnibus Deo auctore pacatis sola tranquillitate erigi, & in media urbe confundi, ut desideratur civilitas in archi latiora, quæ est sub hostium vicinatis cura, & neque omfisse videamur cum* necessaria credideritis Episcopi Symmachi in cognitione præsentiam, Gudilam & Bedulphum sublimes viros, majores domus nostræ quos de præseute missimus cum Conzatri-

* quo desinant.

* dissentiat.

* rationem.

* necessarium.

erno. Ne quid dubitationis habeat iustitia nostra sacramenta præstabit satisfacturi designatio Episcopus, quemadmodum æstimaverit ordinatio vestra suffecerit ut vocatus ad Concilium, citra urbem & molestia metu securus occurrat. Orate pro me domini sancti, & venerabiles Patres. Datum sub die sexta Kal. Septembris. Ravenna.

Relatio Episcoporum ad Regem. Agimus Deo gratias, qui Regem corda pietatis suæ manu, & gubernat, & temperat, quando ab ipsa venit quod clementia vestra* extra more suo præceptis ad nos moderantissimis per majores domus Gudilam & Bedulphum sublimes vestros missis ostendit. Sic enim mansuetos principes cæli Dominus fecit esse quos diligit, & quibus est propitiata divinitas eos in causis omnibus mandatis suis ordinat obedire quod scriptum est dicente Deo: Sine me nihil potestis facere. Quod utique, boni intelligendum est, Deoque nostro toto affectu, & obsequio iustioni vestræ parere volumus, & ad Papam qui impetebatur, quater cum sacerdotes nostros ex* secum sancta Synodo direximus, ut ad iudicium conveniret. Sed occurrere audentie nostræ penitus non* possit statutus, mandans. Primo ad conventum vestrum quando Roma venistis, sine aliqua dubitatione properati, & privilegia mea voluntati Regiæ submissi, & auctoritate Synodi dedit sicut habet Ecclesiastica disciplina, restauratione Ecclesiarum regulariter poposci: sed nullus mihi a vobis effectus est: deinde cum venirem cum Clero meo crudeliter mactatus sum, ulterius me vestro examini non committi in potestate Dei est, & domini Regis quid de me deliberet ordinare. Post Episcopos tamen, qui majoris domus vestræ* illustri videro argenno direximus, cui quid responsi dederit sua suggestione renuntiat, &* in te manus tamen serenissimo domno, quia nobis quid possimus facere non remansit, nec invitum ad disceptationem nostram adducere possumus. Ipsi per Canones appellationes omnium Episcoporum commissa sunt, & cum ipse appellat* egiret faciendum? nec in absentem valemus ferre sententiam, nec contumacis locum deputare, qui se iudicibus occurrisse præclamat; maxime quia cum nova est res Pontificem sedis istius apud nos* adire, nullum constat exemplum. Voluimus quod restabat pacem iuxta præceptum & voluntatem reddere civitati, quæ res, & proposito nostro amica est, & beatitudini vestrorum temporum congruebat. Quæ* confessione tantæ civitatis, & gemimus, & horrescimus. Ad amplissimum Senatuum, collegasque nostros secundum direximus, orantes, ex verbis Apostoli, qui monet: Quod ex vobis est cum omnibus pacem habentes, non vosmet ipsos

Episcopo- rum ad Regem responso. * ex amore suo.

* sacrosancta. * posse statuit.

* illustrem virum Agerium. * intima- vimus.

* ecquid.

* audiri.

* confusione.

ipfos vindicantes charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est etiam: Mihi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus, nec admonitioni clericorum desuimus, quibus regulariter voluimus subvenire, qui etiam salutare monitum contempserunt, & ideo vestri erit* temperii nutu Dei respicere Ecclesiæ redintegrationem, Romane civitatis, & provinciarum quietem. Nunc rogamus ut infirmitatibus &* demeritis nostræ, quod pii domini est, succurratis, quomodo calliditati seculari sacerdotum simplicitas non sufficit, & jam diutius nostrorum mortes, & pericula propria Romæ pati non possumus? sed concedente nobis optatissimo præcepto vestro, ut ad Ecclesias nostras liceat nos reverti, quia post hæc quæ suggerimus, nihil est quod a nobis possit ordinari, optamus vobis domine patri cæb.

* imperii metu.

* indemnitati.

Alie Theodori- ci Regis ad Episco- pos litte- rar.

* transige- retur.

* amplissi- mi. * Cleri pacem spectantes. * transi- gatis, ad- dit F.

Præceptio Regis. Flavius Theodoricus Rex universis Episcopis ad Synodum convocatis. Decuerat quidem beatitudinem vestram divina considerationis reverentia excitum jam finire negotium: ut vobis ordinantibus submoventi potuisset tanta de civitate confusio, maxime cum præteritis affectibus iusserimus quemadmodum vestrum visum fuisset arbitrium, memoratum vos terminare debere certamen, dummodo sub iusta ordinatione finitum dissentientes unitati & concordie redderentur; post quæ miramur denovo fuisse consultos cum finos de præseute ante voluissimus iudicare negotio, habito cum proceribus nostris de inquirenda veritate tractatu, Deo auspice, potuissimus invenire iustitiam, quæ nec præseute seculo, nec futura forsitan displicere potuisset etati, sed quia nostrum iudicavimus de Ecclesiasticis aliquid censerî negotiis. Ideoque vos de diversis provinciis fecimus evocare, ut sub divini timore iudicii, totius certaminis vobis disponentibus causis* transferit, urbi que nostræ, Deo favente, optata per vos concordia redderetur. Nunc vero eadem quæ dudum præsentibus intimamus oraculis, nos coram Deo, & hominibus absolventes, ut causam Dei, quam vestra congregatio ni* amplissimam Senatui, &* pace clerici sperantes, commissimus, quemadmodum visum vobis fuerit* nec a nobis ordinis vestri expectetur forma iudicii, sed vos qualiter vultis ordinate, siue discussa siue indiscussa causa, proferte sententiam, de qua estis rationem divino iudicio reddaturi, dummodo, sicuti sepe diximus, hoc deliberatio vestra provideat, ut pax Senatui Populoque Romano, submota omni confusione reddatur, ne qua, quod absit, post iudicium turba, aut aliqua remaneat in civitate discordia: sin autem secundum mandata nostra concordia sacratissime urbi a vobis fuerit restituta: Tunc universitas a-

gnosceret potuerit iustum sacri ordinis vestri exituisse iudicium. Orate pro nobis domini sancti, ac venerabiles Patres. Datum sub die Kal. Octobr. Regum Synodi Ecclesiastici* vos an agnoscite Regis.

Primo salutandi Episcopi, & dicendum eis causa quæ agitur.

Si mihi visum fuisset, aut iustitia habuisset, ut ego debuissim audire cum Proceribus Palatii mei, potueram tractare quomodo & Deo placuisset, & posteritati ingratum non fuisset: sed quia causa est Dei & clericorum: ideoque modo ad petitionem Senatui vel Cleri ex diversis civitatibus convenire antistites* ut & Deo medio secundum quod legitis in Evangelio ex Apostolo ad Corinthios hoc sequimini. Si vero vobis visum fuerit sine discussione causam finire, aut discussam, aut indiscussam, quemadmodum visum fuerit, iudicare; meam personam nolite metuere, reddituri rationem ante conspectum Dei, tantum est ut Senatui, Clero, & populo pacificum dimittatis, & quod iudicaveritis servabatis. Nos autem hoc probavimus vos bene ordinare, si Populo, Senatui, Clero pacem integram reddatis? Quod si minime feceritis, ostendetis vos uni parti favisse. Nullius ergo personam ante oculos habeatis, quamvis si ex vobis aliquis violenter vellet quæ injusta sunt imponere, remissis rebus vestris iustitiam custodire debetis. Nam multi, & vestræ, & nostræ regionis Episcopi propter Dei causas, & de Ecclesiis ut de rebus suis iactati sunt, & tamen vivunt. Ego non solum impono, sed etiam rogo, ut faciatis, quæ Deus præcepit, & quæ legitis in Evangelio, & Apostolo. Si autem discutitis causam, vel sub aliquo colore melius causam iudicatis. Si autem indiscussam dimiseritis, datis exemplum sacerdotibus omnino male conversandi. Hæc cum diceret, proposuit similitudinem: Aliquando* Asparia a Senatu dicebatur ut ipse fieret Imperator; qui tale fertur dedisse responsum. Timeo, ne per me consuetudo in Regno nascatur, * ita dico, ut modo ne irascantur sancti Patres nostri, ne per eos cum non discusserint & ita iudicaverint, consuetudo peccandi omnibus sacerdotibus* generaliter. Item si voluerint discutere causam, ut securus egrediatur, Arigeris Gudila, & Bedulphus sacramenta ei præstabunt. De area vero vel de domo Lateranensi, prout iudicatum fuerit eadem Synodus reddat* de vindictam; quæ sperant discussionem si eis placuerit, aut ipsi vindicent, aut nos deputemus legibus exequantur culpas. Hæc sunt quæ a Fabro nuper accepimus, jam quæ spectant ad ipsam Synodum prosequamur.

* f. vocem.

* iusti ad dit F.

* Aspari.

* mala, addit F.

* genere- tur.

* debitam quæ spectatur.

III.

Qui ad Synodum tunc Romam vocati sunt Pontifices, & inter illos, qui sedium præ-

Abstinuerunt Episcopi a consuetudine Symmachi.

prærogativa cæteris eminebant Laurentius Mediolanensis Episcopus, atque Petrus Ravennas Antistes, cum Romam se con-

IV. De actionibus ante in Basilicis habitis.

Quæ extant ipsa Synodi Acta edita, nonnihil cum depravata esse reperiuntur, consulimus cum antiquitus scripto codice Cresconiano, atque ut licuit emendavimus.

V. Acta Palmaris Synodi.

Sancta Synodus apud urbem Romam ex præcepto gloriosissimi Regis Theodorici diversis e regionibus congregata in Christi nomine dixit.

versariis ipsius dicebantur impingi, sanctum Concilium judicaret: Liguria, Æmilia, vel Venetiæ Episcopis, quos ad præsentiam Principis ipse itineris ductus attraxit, consulendi.

* Anud Cresc. Consulatus Regem, qua causa nos voluisset debilitate corporis invalidos congregari.

Memorati Pontifices, quibus allegandi imminere occasio, suggererunt, ipsum qui dicebatur impetitus, debuisse Synodum convocare; scientes quia ejus sedis primum Petri Apostoli est meritum, vel principatus: deinde secuta jussione Domini Conciliorum convocandorum auctoritas ei singulari in Ecclesiis tradidit potestatem: nec ante dictæ sedis Antistitem minorum subiecisse judicio, in propositione simili facile forma aliqua testaretur.

VI. * proinde secura. Romani Pontificis, & non Regis esse Synodum convocare.

Et dum in venerabili collectione sermo de incipiendo haberetur negotio, prout suscipiebat causa tractatus: sanctus Papa Symmachus Basilicam Julii, in qua Pontificum erat congregatio (prout habuit cura) celeriter ingressus est: & de vocatione Synodali clementissimo Regi gratias retulit, & rem desiderii sui evenisse testatus est.

VII. Actio Synodalis in Basilica Julii.

* ex desiderio suo.

* a se datam.

Di-

VIII.

* ista.

Digna res visa est maximo sacerdotum numero, quæ & mereretur effectum. Decernere tamen aliquid Synodus sine regia notitia non præsumpsit. Sed suggestio iusta per legatorum negligentiam non meruit secundum vota responsum.

IX. Actio Synodi in Basilica Sessoriana.

* intendebant.

* libello.

* perclaruit.

Sed dum esset Synodus in Hierusalem-basica Sessoriani Palatii constituta, aliquibus sacerdotibus visum est, ut libellus quem accusatores paraverant, qui quotidie seditionibus appellabantur, susciperetur a Synodo. In quo suscepto duo erant, quæ vel veritati inimica essent, vel ipsi quantum ostenditur) conventui, vel Ecclesiastico proposito repugnarent.

X.

* exactio Populi erga Pontificem amor.

Et dum inter ista, quæ essent facienda tractabantur: præfatus Papa, ut causam diceret, occurrebat: Sed quibus comitantibus, accipe ex Ennodio, qui in apologetico adversus schismaticos agens, hæc ait: Ergo ne illam multitudinem Deo devota plebs non pro fide diligentia, Christiana magis expectatio, quam furor convocavit? Quisnam ad inferendam violentiam currens, lacrymas comites habet? Et qui studet esse formidini, vultum timentis ostendit? Multitudo illa juncta sacerdotis officii, attulit ad nos lamenta, non jacula; nec venit telis minax, sed stertibus, miserabilis; una tantum intentionem vestram ostentatione gravatura, quia uberibus oculorum fluminibus demonstrabat, quam esset per acerbiteriam vestram conditio condolenda pulsati; & in sobrietate venerandi examinis afflictionem propriam commendabat, quem voce non poterat: Et de mulieribus Romanis una progressis hæc inferius: Mulierum turbas urbanis coloribus cum præfato ad judicium convenisse, & illa vestra subtilitate obtenditur sexus, qui majorem Antistiti debuisse as-

fectum, &c. Plane significans totius populi utrumque sexum compassum omnium parentis innocentia, & cum vitæ discrimine comitatos esse Symmachum ad iudicium collacrymantes.

XI.

Sed quæ acciderint in via, cæpta semel recitari Synodalia Acta declarant his verbis de Symmacho Papa dicentia: Qui veniens ab irruentibus turbis amulorum suorum ita tractatus est, ut multis presbyteris, qui cum ipso veniant, per eadem ipsam mortis fuisset occasio (quod probant recentium adhuc vestigia vulnorum) nisi vir illustris Comes Aligerus & sublimis viri Gudila, & Vedulphus Majores domus regie prospexissent: quos secum, unde egressus fuerat, Pontifex scilicet, ad B. Petri Apostoli septa conuexit: Hæc cum obiter recensentes Patres leviter tamquam notissima transeant, nobis ex aliis locis ejusmodi scelestissima schismaticorum graffationis crudelitatis narratio petenda erit. At in primis quod ad ipsum Pontificem Symmachum pertinet, hæc de se ipse habet in epistola ad Anastasium Imperatorem: Inter imbres lapidum totus evasi: Judicavit Deus: Hæc breviter ipse. Apud Anastasium autem ista leguntur:

* erant: Redit Symmachus in Basilicam S. Petri.

* conduxit.

* positus.

Eodem tempore Festus caput Senatus Exconsul & Probinus ceperunt intra urbem Romam pugnare cum aliis Senatoribus, & maxime cum Fausto Exconsule; & cædes, & homicidia in clero ex invidia fiebant. Qui vero communicabant B. Symmacho iuste, publice qui inventi fuissent intra Urbem, gladio occidebantur. Etiam, & sanctimonialis mulieres, & virgines deponentes de monasteriis, vel de habitaculis suis, denudantes sexum, femineum, cadibus plagarum afflictos vulnerabant, & omni die pugnam contra Ecclesiam in media civitate gerebant, & multos sacerdotes occiderunt, inter quos Dignissimum, & Gordianum presbyteros * ad Vincula S. Petri, & ad sanctos Joannem, & Paulum sustibus, & gladio interfecerunt, & multos Christianos: ita ut nulli esset securitas die & nocte de clero in civitate * ambulare. Solus autem Faustus Exconsul pro Ecclesia pugnabat. Hæc ibi. Porro de laboribus a Faustio pro Catholica Ecclesia susceptis Ennodius meminit in epistola ad ipsum scripta, quam postea pro triumpho lætitia congruo loco reddemus.

XII. Schismaticorum rabies & crudelitas.

* titularum.

* inviolate.

De enecatis autem idem Ennodius hæc habet in alia epistola ad eundem Faustum conscripta: Sed ista (inquit) magis illis cum lacrymoso gaudio dixi, quos aut effusus sanguis albo curia celestis adscripsit, aut clara confessio: qui secundis confirmant primordia nostra successibus. Hæc ipse: quibus declarat, necatos in hoc schismate, martyrii dignos fuisse corona; & il-

XIII. Necati in schismate martyrio coronati.

C

& illos gloria confessionis nobilitatos, qui aliquid ea de causa passii essent; secundum illam magni Dionysii Alexandrinae Ecclesiae Episcopi suo loco superius recitatam sententiam, hic autem opportune repetendam, qua ait (a): Oportebat omnia incommoda pati potius, quam Ecclesiae Dei discidisse concordiam. At illud martyrium, quod quis patitur, ne dirimatur Ecclesiae confessio, non minus certe, sed multo plus, meo quidem iudicio, habet commendationis, quam illud quod suscipitur, ne idolis omnino immoletur. Haec Dionysius. Scimus etiam (quod suo loco superius dictum est) Constantinopolitanam Ecclesiam necatos clericos a schismaticis tempore S. Joannis Chrysostomi aequae ut martyres coluisse, cujus probasse constat iudicium universam Ecclesiam Catholicam, eosdem martyres pariter venerantem. At de his factis. Jam vero quae post haec acta sunt in eisdem Symmachi Romani Pontificis causam, ex eorumdem Patrum relatione audiamus: qui in eadem Synodo constituti, & res gestas ordine prosequentes, quae sequuntur narrare pergunt his verbis:

XIV. His ita actis, & varia confusione turbatis, iterum nos ad iustitiam contulimus Principalem: scientes, Divinitate propitia Regem dominum, quem ad Italia gubernacula ipse praeviderat, ejus * mansuetudini omnia per relationis seriem (sicut res possebat) ingessimus: intimantes etiam, saepe nominatum Papam post eadem, cui subjauerat cum suis, si voluntatem rursus haberet exequendi ad iudicium, fuisse communitum: sed allegasse eum per dicesse Episcopos, nominatis canonibus fecerisse, affectu purgationis suae culmen humilians, qui tantis periculis pene fuisset oppressus: dominum Regem habere quod vellet ius faciendi, sed interim iustitiae renitentes statutis canonibus non posse compelli.

XV. Ad haec serenissimus Rex, Deo aspirante, respondit: in Synodali esse arbitrio in tanto negotio sequenda praescribere, nec aliquid ad se praeter reverentiam de Ecclesiasticis negotiis pertinere: committens etiam potestati Pontificum, ut sive propositum vellet audire negotium, sive nolent, quod magis putarent utile, delibarent, dummodo venerandi provisione Concilii pax in civitate Romana Christianis omnibus redderetur.

XVI. Quae cum iuste offerrentur, Dei mandata complentes *, Italiae suum dedimus rectorem, agnoscentes nullum alium laborem nobis remansisse, nisi ut dissidentes cum humilitate Praepositi nostri ad concordiam hortaremur. Quia unum tantae rei restabat, unde Deo placeremus, scilicet ut tanti * Principis voluntate invitaremus Senatum amplissimum, quali oportuit legatione destinata moneantes, & instruente, causas Dei ipsius iudicio committen-

(a) Apud Euseb. hist. l. 4. c. 37.

* cujus. Quae Symmachus ad Theodorici nuncianda misit.

Theodorici Rex causam Symmachi dimittit Synodo.

* Apud Cresc. complentur Italiae suae darentur. * sancti. Quid cum Senatu Romano Synodus.

das, qui (b) valet corpus occidere, & animam mittere in gehennam, qui dicit: Mihi vindictam, & ego retribuam: Apud quem conscientia nuda est: cui non absconduntur occulta. Cogitare prudentes viros oportere, quanta inconvenienter in huius negotii principio contigissent, & eos per hanc quam ipsi vocant remissionem, peccatis non aperire, sed claudere: qui (quod dicebatur) majori iudici servamus, instruentes eos, quia per quos illis Christus innotuit, non esse ovium lupi insidias praevidere, sed pastoris: maxime quia in causa praesata multos, qui sede dignabantur agnoscere, & Deo satisfacere, error involverat. Et quia non poterant * plura sub hac occasione membra dispergi, sed magis per mansuetudinem sustineri, sicut boni nos operis Paulus magister instruxerat, dicens (c) sanandos esse plurimos per patientiam, & doctrinam.

Sed * quicumque putantur rei, & gravibus peccatis involuti (quando nullus est qui delicto careat, sicut Joannes testatur Apostolus (d): Si dicam quia peccatum non habeo, mendax sum) hos tamen magis pressuris hominum fustigari *, & perterreri, haecque passiones iudicio divino suspendi: maxime cum illa, quae praemisimus, inter alia de auctoritate sedis obstant. Quia quod possessor * ejus quondam B. Petrus meruit, in nobilitatem possessionis * accessit, & claritatem veterum nobis dat de Christi dote rectoribus, clamantibus scriptum esse per Prophetam (e) in persona Dei: Numquid non valet manus mea ad consumendos eos qui erraverunt? Haec autem saepissime sicut oportuit commonebant, ut ab ista intentione discederent; & factum nostram, quod Deus adspiraverat, iuxta mandatum Principis non discederent, sed sequerentur, sicut decebat Ecclesiam filios; nec sub hac intermissione contenderent, & crescerent, Ecclesiae detrimenta: quae res possebat cum festinatione succurri: & nobis huius celebritatis, & illis obedientiae necessitas imminerebat; maxime cum omnem pene plebem cernamus ejus communioni indissociabiliter adhaesisse, cujus vos non modica cura stimulabat, ne in aliquo laberetur errore.

Quibus allegatis, cum Dei nostri obtestatione decernimus, harum necessitatum, vel religionum * consideratione adstricti, & caelesti inspiratione perpensis omnibus quae in causa erant decreta, ut Symmachus Papa sedis Apostolicae Praesul ab huiusmodi propositionibus impeditus, quantum ad homines respicit (quia totum * causis obstitentibus superius designatis constat arbitrio divino fuisse dimissum) sit immunis, & liber, & Christianae plebi, sine aliqua de objectis oblatione, in omnibus Ecclesiis suis ad jus sedis suae pertinentibus tradat divina mysteria: quia eum ab impu-

(b) Matt. 10. Rom. 11. Ezech. 9. Deuter. 32. Hebr. 3. Eccl. 39. Jo. 10.

* oportebat.

(c) 2. Tim. 4.

XVII. * Et.

(d) 1. Jo. 1.

* sustentari. * praecedere. * possessoris, successoris.

(e) Isai. 50.

XVIII. * religio-

forum. Synodi sententia in absolutio- Symmachi. * tot.

gna-

gnatorum suorum impetitionem, propter superius designatas causas obligari non potuisse cognovimus.

XIX. Unde secundum Principalia praecipua, quae nostrae hoc tribuunt potestati, ei quidquid Ecclesiastici intra sacram urbem Romanam vel foris juris est, reformamus: totamque causam Dei iudicio reservantes, universos hortamur, ut sacram communionem (sicut res postulat) ab eo percipiant; & Dei & animarum suarum meminerint quia ipse, & amator pacis est, & ipse pax est, qui monet (a): Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis: Et in quacumque civitate pacem esse confirmandam affirmans (b), beatos dicit esse pacificos.

XX. Haec quicumque ex instructione nostra (quod non existimamus, vel non admittit, vel retractari posse crediderit: videat, quia in divino iudicio contemptus sui rationem est (sicut de Deo confidimus) redditurus. De clericis memorati Papa, qui ab Episcopo suo ante tempus aliquod contra regulas discesserunt & schisma fecerunt, hoc fieri decrevimus, ut eos satisfaciennes Episcopo suo misericordia subsequatur, & officiis Ecclesiasticis se gaudeant restitui: quia Dominus Redemptor noster oves perditas, ab errore latatur inventas, & super profugum filium paternam libertatem caelestis mediator accommodat. Quisquis vero clericorum post hanc formam a nobis prolatam quocumque sacro loco in Ecclesia Romana Misissas celebrare praesumpserit praeter conscientiam Papae Symmachi, dum vivit: statutis canonicis velut schismaticus percellatur. Ita sufficit nunc cum Dei notitia nos sincere prolulisse. Haecenus sententia Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS III. Synodus Romana III. quartae vulgo male appellata. A num. XXII. ad XXX. Habita hoc anno tertia Synodus Romana, quam Baronius num. XXII. putavit esse partem quartae Synodi, Palmariis vulgo appellatae. Certum tamen esse debet, fuisse Synodum ab ea distinctam, & ante eam congregatam. In Codice enim MS. Victorino, ut videre est anno D. num. VII. in quo Symmachi sex Synodi Romanae recto ordine dispositive sunt, tam in principio quam in fine tertia appellatur. Secundo, in Codice Colbertino, de quo ibidem, post priorem Synodum Romanam altera subiungitur, cujus initium est: Flavio Avieno V. C. Juniore, sub die VIII. Iduum Novemb. in Basilica B. Petri, &c. Est haec tertia Synodus Romana, de qua Baronius citatus agit; secundae enim nulla ibi mentio, cum ejus Acta perierint. Tertio, in Codice San-Germanensi loco citato a me memorato, post priorem Synodum Romanam, eadem Synodus, licet non dicatur tertia, exarata est, eodemque die & Consule coacta dicitur. Denique in Codice Colbertino, de quo ibidem, eadem Synodus legitur, diciturque etiam Avieno Jun. Cos. & VIII. Id. Novemb. congregata. Et in his omnibus codicibus MSS. haec Synodus ante Palmarem refertur. Quare manifestum est, Palmarem, in qua Symmachus innocens declaratus, ordine fuisse quartam, ideoque hanc ter-

Patrum, finisque impositus Synodo, quae ab eisdem suis ipsorum munita est subscriptionibus, primo loco Laurentio Mediolanensi Episcopo ita subscribente: Laurentius Episcopus Mediolanensis huic statuto nostro in quo totam causam Dei iudicio commisimus, subscripsit. Ita, & reliqui qui interfuerunt Episcopi.

At vero antequam ea quae huius Synodi reliqua sunt absolvamus, admonemus, ne te moveat, lector, quod audieris in recitatis modo Synodalibus Actis, ipsum Theodoricum Regem quantumlibet Arianum, ab iisdem nominatum esse piffimum, vel sanctum secundum variam lectionem: meminisse enim debes, quae dicta sunt secundo Annalium tomo (c) sanctissimos episcopos Ethnicos etiam Principes titulis illis solitis nuncupare, quibus consueverant a suis honoris causa appellari, sicut eosdem ab illis dictos esse inter dum non pios tantum, & sanctos, sed, & sanctissimos, idque (ut diximus) exemplo Apostoli Pauli, cum nefarium hominem, Praefecturam tamen gerentem, consueta nomenclatura optimum vocavit Felicem (d): quo sensu, & a Dionysio Episcopo Alexandrino Valerianum, & Gallienum Imperatores sanctissimos nominatos diximus.

Jam vero quae huius Synodi reliqua sunt, absolvamus. Sed quoniam ista dices. Scias, lector, eandem quae habetur notata titulo Tertiae Synodi habitae Romae sub Symmacho, huius de qua agimus esse Synodi Actionem habitam post dies quatuordecim, nempe (ut ipsa Acta indicant) octavo Idus Novembris in basilica S. Petri, eisdem namque Romam con-

XXI. Tituli non ex meritis, sed ex consuetudine dari soliti.

(c) Anno D. 500. c. 22.

(d) Act. 24.

XXII. Alia actio eisdem Synodi.

C 2 VO-

vocatos Episcopos modo in Basilica Julii, modo in Basilica dicta Hierusalem in Atrio Sessoriano, modo vero ad Basilicam S. Petri convenisse, quæ sunt superius narrata demonstrant. Porro hanc eandem esse hujus Synodi hoc anno habitæ Actionem, Consulatus ipse significat, dum sub Avieno Juniori Consule congregata docetur his verbis: Flavio Avieno V. C. Juniore Consule, sub die Octavo Iduum Novembris, in Basilica S. Petri Apostoli, præfidente venerabili viro Papa Symmacho, &c. Sed & ne quis errorem irrepsisse in Consulibus nomen causari possit; ipsa facta ab eodem Symmacho prælocutio coram Synodo de rebus ab ipsis Patribus in præcedenti Actione tractatis, id aperta luce demonstrat: sic enim se habet:

XXIII. Bene quidem fraternitas vestra Ecclesiasticis legibus obsecuta, sub divini tenore judicii quæ evant statuenda definiuit & ad justitia cumulum perduxit, dum sufficiens universa complectitur, nec adjectione indiget plenitudo, maxime de clericis, quos amor damnationis invastit, & jugum disciplina Ecclesiastica fecit respicere: quos propterea schisma fecisse apud vos constitit: quibus misericordiam tamen, quam Deus mandat universis impendi, sicut oportuit, non negastis, si duritia cordis eorum non sibi acquirat poenam, dum contemnit oblata remedia, quorum excessus enarrare difficile est, &c. Hæc Symmachus prælocutus, decretum illud vere

PAGIUS, machi æmulis oppugnata, ab Ennodio defensa. Ita Sirmondus. At recte quidem Vir doctissimus notat, Synodum quartam & Palmarem eam fuisse, quæ Symmachum absolvit, quam Ennodius tuitus est, & Synodum quintam post Consulatum Avieni Junioris, anno scilicet sequenti indictam, jussisse, ut Libellus Ennodii inter quartam, & quintam Synodos Symmachianam collocaretur. Sed fallitur in eo quod Synodum illam quartam Palmarem anno superiori coactam fuisse autumet; eam enim ad annum sequentem pertinere, suo loco demonstrabimus.

IV. Hoc itaque anno celebrata Synodus III. Romana, quæ Tomo IV. Conciliorum his verbis inchoatur: Flaviano (lege Flavio) Avieno viro clarissimo Juniore Consule sub die VIII. Iduum Novembrium, in Basilica Beati Petri Apostoli, &c. Bene quidem Fraternitas vestra Ecclesiasticis legibus obsecuta, &c. ejus celebrationis causa fuit abrogatio legis Odoacris Italiae Regis, qua Basilus Præfectus Prætorio sanxerat, ne absque Italiae Regis consensu, electio Romani Pontificis fieret. Aliqua etiam Decreta in ea condita, quibus prohibetur prædiorum Ecclesiasticorum alienatio, & bonorum Ecclesiæ conservationi consulitur. Nihil vero commune habet hæc Synodus cum Palmari, licet Baronius ejus partem tantum fuisse crediderit. Is error inde ei natus, quod Consulatum Avieni Senioris anno superiori gestum cum Consulatu Avieni Junioris, qui hoc anno Fastis nomen dedit, confunderit; sicque ex duobus annis unum effecerit, & ex duabus Synodis unam; ac præterea ar-

Apostolicum stabilivit, quo ab electione Romani Pontificis laicorum præsumptio quavis regia fulta potentia arceretur.

XXIV. His autem adjecit Symmachus Papa decretum de bonis Ecclesiasticis non alienandis, cassâ penitus reddita ea constitutione, quam sæcularis regia potentia de iisdem sancire præsumperat, bona licet, non tamen bene decernente. Porro primum de his decretum Symmachii ita se habuit:

Sancimus, ut nulli Apostolicæ sedis Præfati, donec disponente Domino Catholice fidei manserit doctrina salutaris, liceat prædium rusticum, quantacumque fuerit vel magnitudinis, vel exiguitatis, sub perpetua alienatione, vel commutatione ad cujuslibet jura transferre. Nec quisquam excusetur necessitatis obtentu, &c. Non enim ad immobilia, sed ad mobilia eam prohibitionem extendit, quibusdam causis exceptis, quinque de his capitulis constitutis. Ista quidem hoc anno Symmachus, perinde ac si magno otio frueretur, decernit; cum licet etiam a calumniis absolutus, schismaticorum tamen exagitaretur insultibus, & pressuris premeretur sceleratorum hominum, ut quæ anno sequenti dicentur, facient manifestum.

XXV. Præsto fuit Symmacho cum aliis Episcopis primum inter eos locum tenens Laurentius Mediolanensis Antistes, magnamque sibi gloriam ex defensa veritate concilia-

De non alienandis bonis Ecclesiæ decretum Symmachii.

Laurentii Mediolanensis commendatur officium.

(a) Ennod. fecim. in die natal. sancti Laurentii. ciliavit: de quo ista habet Ennodius (a): Secunda post dubium temporis mota est in Ecclesia Romana captivitas, quæ te (ipsum enim auctor alloquitur) quasi jamdiu desiderem, & laboris fugacem de longe e sinu quietis abstraheret, cum vix, spe pacis, laboris arma deposita resumuntur. Deberetur quidem (nisi me laudis tue censura pertraheret) in lugenda causa silentium, ut una ætate memoria pereat res nefanda. Senatus ille curiæ celestis accitrus est: ibi ex variis provinciis Episcoporum turba conflavit: Ubi cæcus ille quot hominum genera, tot sententiarum varietates advexit: scilicet quibus inerat spiritualis sapor intelligentiæ, quasi ducem te principalis deliberationis charitate tenuerunt.

XXVI. Tunc quos minantium impetus blandimentorum melle domuisti? qua superbiorum corda veneranda humilitatis erectione fragisti: qua labantium animos consilii radice fundasti? explicare non valeo rei gesta notitiam: scire cupidum ex facti contemplatione compello. Unum te secuti sunt tot electi; in sententiam tuam reciderunt tantarum Principes civitatum. Coquitur lamentationum æstibus, qui a te cruda obfinatione deservit; nihil habet in solatium præter calamitatis lacrymas, qui divisus est. Dicat aliquis forsitan rerum gestarum malignus interpres. Quam sortita est de ejusmodi constantia præsens causa decisionem? Quærat qui fines de laudatio sudore contigerunt. Hæc idcirco ingerit ex persona adversantis orator, quod post hæc (ut dicitur anno sequenti) immensæ secuti sunt strages, sed respondet ipse: Huic ego fidens replicabo, te Præsule factum: ne sacerdotis ministros acciperet furor alienus: ne cruenta indignationi Pontificum sententia militaret; ne in usum male commoti traherent & evenire posse quod vellent. Postremum improborum loquacitas obmutescat hujus saltem estimatione secreti: quia odiorum incendia, quæ non ex impugnatione merito, sed ex studiorum fomentis arserunt, nec sanctæ deliberationis potuerunt fonte restringi.

XXVII. Tibi ergo debetur venerabilium custodia canonum: tibi, quod sine Episcopali nota contigit, quicquid in præsentia servit improbitas. Tibi patuit, quod alii accusantes clandestina fraude texerunt. Apud te compertum fuit, non satisfaciendum odiis, quotiens fide deseruit qui lacessit. Sed hæc melius aliis seruantur narranda temporibus. Hactenus Ennodius de Laurentii Mediolanensis Episcopi egregia navata opera in hoc confictu pro Sym-

PAGIUS secundam Romanam anno D. habitam, in qua Pax Ecclesiæ constituta, & Laurentius Schismaticus, Episcopus Nuceriæ renunciatus. Sed

macho. Extat inter alias ejusdem Symmachi Papæ epistola ad eundem Laurentium data, cujus est exordium: Prodit religiosæ votorum conscientia, &c. Quæ tota in ejusdem Laurentii laude versatur, hacque clausula ipsi finem imposuit epistolæ: Hæc beatitudini tuæ quasi strictim pro lingua mea commendatione dicavi. Si precibus tuis vitæ successus arviserit, gestorum tuorum plena me relatione consecrabo: ut quæ universis nota sunt, mansuris in posterum litteris (quatenus gaudeat ætas secutura) serventur. Ex his autem, qualis quantusque iste Laurentius fuerit, ad cujus res præclare gestas conscribendas Pontificiæ stylus oppignoratur, intelligere satis possumus.

XXVIII. Sed, & qui post Laurentium sequitur ordine Petrus Ravennas Episcopus, his temporibus eximia sanctæ vitæ nituit claritudine, Qui insuper tertio loco descriptus legitur Eulalius Syracusanus, Antistes, haud silectio prætereundus, utpote & ipse egregia sanctitate conspicuus: ejusmodi enim elogio commendatur in rebus gestis S. Fulgentii Ruspensis Episcopi: Eulalius vir eximia sanctitatis, admirabilis hospitalitatis, perfectissima charitatis: in cujus corde thesaurus sapientiæ spiritualis absconditus multos talentorum. Dominicorum negotiatione ditabat. Virtute enim discretionis * super omnia decoratus, monachorum professionem super omnia diligebat, habens etiam ipse monasterium proprium, cui semper adhaerebat, quoties ab Ecclesiasticis vacabat. Hæc & alia de eo laude digna author: quæ haud otiose volumus ejusmodi Concilii Actis intexuisse; quo magis compertum fiat, non vulgares homines, sed eximia sanctitatis viros, veri amantissimos, & constantissimos defensores pro Symmacho stetit adversus turbam schismaticorum. Omittimus de reliquis dicere, quos Deus veluti erectas fidei columnas his temporibus regnantium Arianorum Italiae Ecclesiis voluit bene præesse, ut inter alios qui eidem interfuit Synodis, nostræ Soranæ Ecclesiæ Sebastianum.

XXIX. Vidisti in his decernendis quanta fuerit Symmachi Papæ constantia, dum primo turba falsorum testium obrutus animum non despondit, & imbre lapidum oppressus exiliit vegetior atque fortior: Considerasti etiam, quomodo post hæc summa animi libertate, inconcussus sacerdotali vigore, coram Ariano Rege, cui plurimum debere videri posset, cassat, irritat quæ a prædecessore itidem Ariano Principe per Basilium Patricium fuerant contra Ecclesiasticam immunitatem usurpata

hujus Synodi secundæ Acta, uti jam dixi, non extant.

CHRISTI 502.

SYMMACHI PAP. 4.

ANASTASII IMP. 12. THEODORICI REG. 10.

pata. Sed, & adice simul, quanta in eodem Pontifice enituerit summa animi modestia una cum invicto inconcussoque robore sacerdotali: Etenim dum sua ipsius causa agitur, cum impetitus esset adversariorum calumniis, cessit juri suo, subicere se voluit sponte Synodo, confacerdotum maluit experiri iudicium, & expectare sententiam, quam non tenebatur excipere, sed si voluisset, potuisset suo jure utens effugere: tamen ut sua integritas omnibus innotesceret, ad tempus cessit, se subditis sibi subdens. Contra vero, cum non sua privatim, sed Ecclesie Romanae causa agitur, erigit se supra Reges, & Principes, nulla prorsus habita temporis deploratissimi ratione; cum, & quae essent contra libertatem Ecclesiasticam usurpata jura penitus abrogat.

XXX. Anastasius Imp. excommunicatur a Symmacho Papa.

Sed tanta haec licet, adhuc tamen tenuja & exigua videri possunt, si conferantur cum iis quae in eadem Synodo adversus Anastasium Imp. Symmachus Apostolica summa auctoritate decrevit. Constat enim (licet Synodalia de his Acta desiderentur) in tanta corona Patrum, deservita in medium causa Imperatoris haeretici, rogata sententia singulorum, communi omnium consensu, a Symmacho excommunicatum impium Anastasium Augustum, patet id quidem in primis ex ejusdem Pontificis litteris, ad ipsum Imperatorem datis, quas reddemus suo loco anno sequenti. Cum vero ille ista rescisset, omne genus contumeliarum in ipsum Symmachum Papam convertit: cujus religio gratia opus fuit eidem Pontifici scribere apologeticum, quod pariter investivam aculeatam ad illum redarguendum haberet, sed de his inferius agendum. Ad postremum vero quod ad eandem spectat Synodum, quid praeterea ibidem Symmachus Papa egerit, accipe ex Theodoro Lectore, dum ait (a): Symmachus Papa Laurentium iterum intrusum deponi, & ite-

(a) Theod. Collect. l. 2.

PAGIUS V. Nihil hoc anno scriptum a Symmacho adversus Imper.

VI. Laurentius anno sequenti in exilium missus.

Ad num. XXX. & seq. Existimavit Baronius, hoc anno Symmachum Papam excommunicasse Anastasium Imperatorem; quod Symmachus in sua adversus eum Apologia, anno sequenti a se num. XVIII. & seqq. recitata, num. XXII. ejusdem Apologiae scribat: Inter imbres lapidum totus evasi. Sed cum anno tantum sequenti Symmachus lapidibus impetitus fuerit, post praesentem annum ea Apologia edita, & Anastasius questus est, se a Symmacho excommunicatum esse, quod is scilicet Acacium, a quo Imperator recedere noluerat, excommunicatione percussisset.

Putat etiam Baronius Symmachum Laurentium Schismaticum iterum in exilium mitti curasse: quod Theodorus Lector lib. 2. postquam locutus est de Episcopatu Nucernino collato Laurentio, subdat: Laurentius tamen haud quamquam quietus; sed Episcopatum urbis Roma adhuc ambire non desistit. Quam ob causam eum deponi, & in exilium mitti curavit Symmachus.

rum in exilium mitti curavit: quo facto, quievit seditio. Haec ipse.

His igitur quatuor recensitis Actionibus absolutam habes Synodum Palmarem nuncupatam, a loco eo nomine dictam, & effectu talem esse probatam: ex ea enim venerandissimi Antistites palmam consecuti sunt de schismaticis superatis, & restitutum in pristinum Summo Pontifice Symmacho, ac juribus Ecclesiae vindicatis. Quibus absolutis, singuli in suas Ecclesias regressi sunt triumphantes, exceptique a suis ob omnium pastorem conservatum illa sum, & redditum Catholicae Ecclesiae summa laetitia. Quo namque plausu qui inter caeteros externos Episcopos tenuit principatum Laurentius Mediolanensis Antistes exceptus fuerit, extat Ennodii dictio soluta oratione conscripta, simulque additum carmen: est ejusmodi orationis exordium: Amica est homini ad genitale solum revertenti semper hilaritas, dum metus quoscumque ei peregrinanti mens anxia peperit, quasi praesentis & Caelo gratante dispositos, se evasisse confidit, &c. Ita plane omni genere scriptionis laudari dignus fuit Antistes, cujus potissimum opera Catholicae Ecclesiae Praesul fuerat e persecutorum calumniis, & violentia vindicatus.

At curiose perquiret aliquis, quoniam fuerit illa calumnia, quam aucupati sunt adversarii Romani Pontificis ad constandas in eisdem accusationes? Mirum quidem, quod cum trium reperiantur Synodalia Acta Conciliorum, in nullis ipsorum vel levis de his mentio habeatur. Unde habes, lector, quod discas, sepultas profundo voluisse silentio, & oblivione delatis prudentes Episcopos omnes illas infamiae notas, quas inurere conati sunt adversarii Summo Pontifici; omnique studio procurasse, ne quavis occasione labes aliqua Summi totius Ecclesiae Sacerdotis publicis Actis posteris tradita pos-

Atque hoc modo seditio consopita est. Verum anno tantum sequenti tumultus ille a Laurentio excitatus, & tranquillitas Ecclesiae reddita, postquam scilicet Synodus Palmaris eo anno celebrata fuit. Anastasius enim, postquam retulit, Laurentium Nucernae Civitatis factum esse Episcopum, subdit: Post annos vero quatuor zelo ducti aliqui ex Clero, & alii ex Senatu, maxime Festus & Probinus incriminarunt Symmachum, &c. & occulte revocaverunt Laurentium, & caetera anno sequenti referenda. Quare cum Laurentius in Concilio Romano II. anno D. indicto, Nucernae Episcopus dictus fuerit, annus quartus ab Episcopatu ei collato, alius non est, quam qui sequitur, quo tot Romae tumultus excitati, & Laurentius in exilium missus.

A num. XXXII. ad XXXVI. Narrat Baronius Symmachum ex Ennodio in Apologetico, Symmachum ab eius anno amulsi adulterii accusatum fuisse; verum haec non nisi anno sequenti acta, ut ex ibidem dictis manifeste liquet. A num.

XXXI.

XXXII.

Sacerdotum peccata tegenda.

VII.

CHRISTI 502.

SYMMACHI PAP. 4.

ANASTASII IMP. 12. THEODORICI REG. 10.

posset aliquando reperiri: idque ex majorum praescripto celare studentium crimina sacerdotum, ut Origenes referat, dum differit de fide veteris historiae Suffanae a senioribus accusatae. Caeterum ex alio Episcopali sancito decreto, quo omnes praesbyteri, & diaconi iussi sunt habere contubernales, quos vocant concellaneos, seu cellulosos praesentes testes; potest quasi per transfennam inspicere, & intelligi, sanctissimum Papam Symmachum pulsatum ab adversariis enormi crimine adulterii. Sed reddamus hic ipsum Episcopale decretum, scriptum quidem ab Ennodio, promulgatum vero & praescriptum subjectis sibi Episcopis ab ipso Laurentio Mediolanensis Ecclesiae Praesule, est autem ejus exordium:

Nulli dubium est, hominem qui carnalis concupiscentiae illecebras sacri amator instituti magister vivendi arte domuerit; & praceptorum falce caelestium erraticos palmis de conversationis suae radice sustulerit, vitali traditurus incendio fructuosa plantaria ad superum fovere validura compendium, unde divina iussa capiunt pensiones: Et post nonnulla: Nos tamen, quos pastoralis cura constringit, quibus tuendarum commissa est animarum diligentia, ne summorum quispiam inimicorum arte disperat; maxime cum mali ipsius recens oculis offeratur exemplar, cum Apostolicae sedis Praesulem, & omnium bene Ecclesiarum gubernacula tractantem per proximi tumultus incendium inimicorum rabies tali ore momordisset, & in ruinam suam aliorum furor, sed iusta indignatione surrexerit: Hanc ergo volentes morborum defecare perniciem, ne in locum iniquae assertionis vestrorum aliqui negligentias aucupetur, & similitudinem veritatis ad impugnationem ullus occurrat: qui (ut aiunt) viva hominum testimonia non formidant, dum (quod nefas dictum est) convicti loco deputatur incautus, & fecisse scelus creditur qui potuisse facere perhibetur, non Dei oculos quam hominis iudicant plus timeri: Errorem fovere creditur solitudo, & profundam nequitiam incommittatus admittere, quasi Caelo facinora penetralibus inclusa non pateant; & vindicari malum non queat, quod homo non respicit; credentes quod rem studii possint deputare necessitati: sed dum homo homini custos est, ex illo maledicendi ordinis pudicitiam valeat accommodare formidini.

XXXIV. Nos quidem vel ex minima parte carpenti occasiones incidimus. Nos superne

PAGIUS VIII. Sanctus Eonius Episcopus Arelatenensis, qui in eadem Ecclesia die XXX. mensis Augusti co-litur, ad Deum migravit. Congesserat is in unum multa aurcorum millia, quae Sanctus

memores disciplinae, qualemcumque dexteram volentibus perire porrigimus, & arundinem: a ruinae praecipitio diabolicis actos stimulis retardamus; ut distant loquaces, vel post decreta praesentia religiosum amare silentium. Nullum ergo sacerdotem antiquis, & modernis legibus obsequentem, nullumque Levitarum sine bene probata volumus in quocumque loco manere persona: vel quem subire exilitas non permiserit habere consortem, ipse concellaneus fiat alterius. Publicum sit apud religiosos omne quod geritur: clandestina repudiatur obscuritas: multos habeant actuum conscios qui Deo debent innocentiam: videant emuli, quia qui testes adhibet, vult probari: mala deprehensa inducetur, & conversatio, quae non optat agnoscere. Certe vel si mens sit recti conscia, vindicta dignus est qui alii existit causa periculi: dum enim suspicionibus patefacit accessum, sit paterni origo discriminis: & qui peccandi fomenta tribuit, ipsi jugulum mortis impingit, ut ait divinus, & B. Perrus: Noli detrabere, ne eradiceris. Confessor Ambrosius (a): Quanti (inquit) non dederunt errori locum, & dederunt suspicioni? Suspicio ista est interitus suspitionis, atque non caret peccato, qui dederit.

Unde mansuro cum Dei timore, & Redemptoris nostri ordinatione constituto sancimus, Apostolicae sedis beati Petri, vel Praesulis ejus auctoritate subnixi, quae vitia desiderat radicibus amputari, ut nullus religiosorum de memoratis ordinibus aliter quam praesati sumus audeat conversari: vel quicumque praesumpserint, cum amissione pudoris damna sustineant. Quoniam grande malum est dicatam Deo personam salutaribus montis non parere. Nullus secum extraneas habeat mulieres, praeter personas canonibus designatas; ne agendo taliter, etiam si vita fuerit innocens, damnum opinionis incurrat. Haec tamen ibi apud Ennodium. Sed, & in his illud considera non nisi auctoritate Apostolicae sedis nisos esse Episcopos, qui sibi subditis servanda aliqua decreta proponerent ut dictae constitutionis legislator (ut vidimus) profisteretur.

Hoc eodem anno, sub Consulatu videlicet Probi, Avieni college, data reperitur Symmachi Papae epistola ad Caesarium Episcopum: ejus plane nominis Antistes his temporibus (ut superius dictum est) regebat Ecclesiam Arelatenensem, de quo & inferius saepe dicendum erit. Consuluerat more majorum Caesarius Symmachum de nonnullis, quae ex reddita ad ipsum

Casarius ejus successor, in redimendis captivis, alendisque pauperibus insumpsit, ut testatur Cyprianus in Vita Caesarii. Hunc Eonius parum ante triennium in suburbana insula civitatis Arelatenensis constituerat Abbatem Monasterii

Opera sacerdotum cuique patientia esse debere.

* in dactur.

(a) Ambrosius offic. l. 1. c. 20. Multi.

XXXV. Coabitatio honesta clericorum.

XXXVI.

De beneficiorum origine.

ipsam Symmachi epistola nota sunt: & in primis illud, ne possessiones Ecclesiarum distraherentur, nisi forte clericis, vel monachis, aut peregrinis concedantur ad tempus, reversuræ eadem ad Ecclesiam. Ex quibus potes intelligere, si consideras, lector, beneficiorum Ecclesiasticorum originem. Etenim cum solentur clerici ab Ecclesia per Episcopum mensibus singulis victus causa meritam stipem accipere, ut ex sancto Cypriano secundo tomo Annalium demonstratum est; postea vero factum ut aliquibus ex his Ecclesiarum possessiones, quoad viverent, ab ipso Episcopo concederentur, quæ beneficia dici ceperunt, eo quod (ut habet Symmachus in ea epistola) benemeritis tantummodo eas concedi liceret. Incipit autem dicta epistola: Hortatur nos æquitas postulationis, &c. cusa extat inter Symmachi epistolas tomo primo epistolarum Rom. Pontificum. Sed extat, & alia eodem argumento ad eundem. Cæsarium data, numquam hæctenus cusa, quam hic tibi ex Arelateni codice exhibemus: sic enim se habet:

XXXVII.

Dilectissimo fratri Cæsario Symmachus. Charitati tuæ per omnes Gallicanas regiones usendi pallii concessimus facultatem. Exemplum libelli: Sicut a persona B. Apostoli Petri Episcopatus sumpsit initium; ita necesse est, ut disciplinis com-

PAGIUS

rii, cujus mentio in literis Gelasii Papæ ad Eonium Arelatensem datis, quas Baronius anno CCCXCIV. num. XXVII. recitat, perperamque Cæsario attribuit, ut eo anno vidimus. Porro illud Monasterium jamdiu a Rhodano absorptum, sed non ante sæculum Ecclesiarum nonum. Ludovicus enim Pius Imp. diplomate dato XII. Kal. Novemb. anno XXIV. Imperii sui, Indict. XV. concessit Abbati Monasterii Sancti Aniani in Occitania sibi insulam suburbanam cum Ecclesiis & appendiciis, sicut quondam Leybulfus Comes cum Notone Archiepiscopo (Arelateni) excambiavit, ut legitur in eodem Diplomate, asservato in Archivis Capituli Arelateni, cujus mentio apud Mabillonium in Tom. I. quarti sæculi Benedictini pag. 224.

IX. Ei successit S. Casarius.

Casarius Monachus fuerat in Cœnobio Lerinensi sub Abbate Porchario, qui Faustus Abbatii ad Episcopatum Regiensensem assumpto successit, ut in Vita Sancti Cæsarii diserte traditur. Monasterium Virginum Arelatis fundavit Casarius, quod etiamnum extat, de quo Cyprianus in ejus Vita scribit: Monasterium, quod sorori, seu reliquis virginibus inchoabat fabricari, multa ex parte destruitur, tabulis & canaliculis Barbarorum ferocitate direptis pariter & exersis. Everio tamen illa post Alarici Visigothorum Regis necem, cum Franci, Burgundiones, & Gothi inter se ad Arelatem digladiarentur, accidit. Porro ideo Baronius sæculo superiori eum Episcopatum Arelatensem adeptum esse censuit, quod illum in Gennadii Catalogo cap. 86. his verbis recensitum legisset: Casarius Arelateni urbis Episcopus, &c. Floruit hic eo tempore, quo Faustus (Episcopus sc. Regiensis) Anastasio Republicam gubernante. At Gennadius Gelasii Papæ tempore Catalogum il-

petentibus sanctitas vestra singulis Ecclesiis, quid observare debeant, evidenter ostendat. In Gallia siquidem provincia ab aliquibus personis Ecclesiastica prædia diversis titulis alienantur: Ita fit ut pro suo quis arbitrio devota mente relinquendum, & egentium necessitatibus deputatas imminuat facultates: hoc postulamus ut fieri prohibeat Apostolicæ sedis auctoritas, nisi forsitan aliquid pietatis intuitu monasteriis fuerit largiendum. Illud etiam pari supplicatione deposcimus, ut de laica conversatione qui in singulis Judicium officii meruerunt, aut certe rexerunt sub aliqua potestate provincias, nisi multo ante tempore præmissa conversatione legitima & vita examinata, nullus aut clericus, aut Episcopus ordinetur. Viduus etiam jam diu religioso habitu assumpto, & sanctimonialis longo jam tempore in monasteriis consistentes poscimus, ut unicuique conjugii causa nec volentes sibi jungero, nec invitatis rapiendi libera sit facultas.

Illud etiam humili prece suggerimus, ut nulli perambitum ad Episcopatum concedatur accedere, nec data pecunia sibi potentes homines suffragatores adhibeant. Et ut hæc facilius possint custodiri, clerici & cives decretum facere, vel subscribere sine Metropolitanis notitia vel consensu non præsumant penitus. Hæc omnia ultione distri-

lum composuit, & quod Suffridus insertum. Gennadio, de Cæsario dixit, Baronius id absque fundamento fingi asserit. Verum, ut inquit Cardinalis Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 22. Cæsarium Gennadii libro infatum est, vel inde colligere poterat Baronius, quod Gennadius Prosperum acriter reprehendit, qui ideo non perperisset Cæsario Faustum etiam Semipelagianum Doctorem confutanti, qui tamen eo in Opere laudatur. Hinc in editione librorum Sancti Hieronymi, quibus Gennadii liber insertus est, nulla de Cæsario mentio fit, quia scilicet Gennadius de eo locutus non est.

Cæterum Epistola Symmachi Papæ ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, qua ejus consultationibus respondet, & cujus partem recitat Baronius num. XXXVII. & seq. data est VIII. Idus Novembris Probo U. C. Consule, ut Tomo IV. Concil. pag. 1205. legitur, ideoque ad annum quingentesimum decimum tertium pertinet, quo Probus & Clementianus Consules fuere. Probus enim Avieni Junioris hoc anno collega, Consul Orientalis fuit, Probus vero Consul anno DXIII. in Occidente creatus est. Mos autem ferebat, ut quando unius tantum Consulis in Actis publicis mentio fieret, Occidentales Consulem Occidentalem, & vice versa Orientales Orientalem memorarent. Hinc quia Probus, qui hoc anno Consul processit, in Oriente designatus fuerat, Synodus Romana III. Symmachiana solo Avieni Junioris Consulatu notata reperitur.

Baronium in ea Symmachi Papæ ad Cæsarium Arelatensem Epistola cum currenti anno alliganda, secutus est Labbeus Tom. laudato Conciliorum, qui error inde profuxit, quod tres diversi anni Probi Consulatu signati reperian-

XXXVIII.

X. Symmachus anno DXIII. scripsit ad S. Casarium.

XI. Anni tres Probi Consulatu notati non confundendi.

XXXIX. Bulgari devastant Thracias & superantur a Theodorico.

(a) Cassiod. in Chron. XL.

(b) Procop. de bello Pers. l. 1. De Jacobo Syro Anachoreta.

PAGIUS

riantur, præfens scilicet, annique DXIII. & DXXV. & proclive fit, Probum unum pro altero sumere, siquæ uno anno gesta in alium transferre. Ad quod inconueniens vitandum. observabis, Probum hoc anno Consulem in Monumentis publicis ab Occidentalibus sine Avieno Juniori collega non memorari, quia Consul Orientalis fuit, & uti jam diximus, mos non erat, ut prætermisso Consule Occidentali Orientalis solus proponeretur, & vice versa, quemadmodum num. superiori jam exposuimus. Quia vero Probus anno DXIII. cum Clementiano viro Orientali Consulatum gessit, solus potuit in Occidente, in Actis publicis nominari, propter eandem rationem; quod de Probo anno DXXV. Consule etiam dicendum; quia is Philoxenorum virum Orientalem collegam habuit. His adde, hunc Probum ab alio ejusdem nominis anno DXIII. Consule plerumque ab Antiquis voce Junioris discerni, uti suo loco explicatum.

XII. Epistola Symmachi PP. ad Casarium anno DXIII. data.

XI. Anni tres Probi Consulatu notati non confundendi.

strictionis vestra fieri prohibere, quatenus, & in Ecclesia vestra, & in supradicta provincia disciplina bonis ætibus amica seruetur. Hucusque ex dicto codice.

De rebus vero Orientalibus Marcellinus in Chronico habet, sub anni hujus Consulibus gentem Bulgarorum deprædatam iterum esse Thracias, nullo Romano milite resistente. Porro Anastasius, qui non ferro, sed auro barbaros avertere consuevit, eisdem perfoluta pecunia ab Oriente convertit in Occidentem: quos post annum sequentem Theodoricus Italiae Rex vicit, recepitque Sirmium, quod conjunctum Italiae, ut Cassiodorus (a) affirmat.

Sub hujus quoque anni Consulibus Amidam validum Romanorum præsidium in Mesopotamia a Cabade Perfarum Rege monachorum proditione captum post sex mensium obsidionem, idem Marcellinus tradit. Quæ autem acciderint, dum ea civitas ab eodem Rege obsideretur, memoria digna, Procopius enarrat his verbis: (b) Hic (inquit) operæ pretium de Jacobo enarrare. Is inter Syros vir admodum justus, qui, & in rebus divinis exercebatur in vico ab Amida unius diei iter distante, jam pridem sese intruserat, Ann. Eccl. Tom. IX.

ut affatim quæ sunt ad pietatem meditari posset. Hic ei addicti homines in brevi spatio cancellis interseratis, ut videri ab audientibus, ac passim consuli posset, ipsum incluserunt: ubi neque æstus neque frigus curans, tantum ex seminibus vitætabat, non quotidie, sed intervallo dierum multorum sumptis. Hunc igitur Persæ quidam, excurrando ad ea loca, sagittis petere tentantes, divino portento, manus, arcusque immobiles visi sunt consistere. Hac fama in castra Perfarum perlata, Cabades * ire visum statuit. Quo animadverso, horrore simul cum Persis qui aderant captus, barbarorum noxam deprecari cepit. Ille vero tantum verbo malum hoc pepulit: ex quo homines illi liberati, & in pristinum restituti fuere statum. Tunc Cabades pro meritis ei quod vellet, optionem dedit, putans eum magnas operas petiturum. Tantum ab eo postulavit, ut homines, qui in hoc bello ad eum visendum secederent, salvos esse vellet: quod Cabades facile concessit; insuper syngrapham pignoris loco, ac tutelæ dedit. Hoc itaque rumore pervagato, plurimi ad eum confugientes servabantur. Et hæc se quidem se habuere. Hæctenus de his Procopius pergens res gestas in ea diuturna obsidione narrare, asserensque non proditione, D sed

*Cadabes.

pressas. Labbeus loco citato Exemplum libelli Symmacho Papæ a Cæsario oblato cum anno CCCXCIX. Symmachi vero Responso cum anno DII. concessit, qui error in altera Conciliorum editione corrigendus erit.

Ad num. XXXIX. & seq. Marcellinus in Chronico sub hujus anni Cassiod. scribit: Consuetudo gens Bulgarorum deprædatam sæpe Thraciam, manus in nullo Romanorum milite resistente, iterum devastavit. Amidam opulentissimam Civitatem Monachorum ejus astu proditam, Choadis Rex Perfarum, quinto mense quam expugnare eam cepit, irrupit, proditorumque ejus Monachos obruncavit. Persæ anno CDXXII. pacem cum Romanis ad annos centum pepigerant, ut eo anno ostendimus; ideoque belli renovationem. Marcellinus accurate in præsentem annum confert; cum Evagrius lib. 1. cap. 19. de ea pace & Amidæ urbis expugnatione loquens, scribat: Quæ ad duodecimum annum Imperatoris Anastasii permanfit. Annus autem XII. Anastasii mense Aprilii hujus anni exorditur. Theophanes anno Incarnat. CDXCVI. qui Kalend. Septemb. anni Christi DIII. inchoatur, de hoc bello Persico agit, ideoque uno anno tardius, quam par erat. Irrepsit autem error in numeros Theophanis: ubi enim scribendum erat, anno CDXCVI. positum est, anno CDXCVII. ique error in annum Incarnationis sequentem propagatur ut legenti ejus Chronicon patebit: Refert Theophanes, Cabadem Perfarum Regem, pecunias exegisse ab Anastasio, eumque cautionem scribere jussisse, si modo mutuum accipere vellet, alioquin se nullas daturum. Ex quo patet quondam cum Theodosio Jun. firmata violatis faderibus, primum quidem Cabades in Armeniam irrupit & Theodosiopolim, Constantino Illyricarum copiarum ductore eam prodente, cepit: tum vero penetrata Mesopotamia Amidam obsedit.

XIII. Pax Roma- fas dissi- luta.

CHRISTI
502.

SYMMACHI PAP.
4.

ANASTASII IMP. 12.
THEODORICI REG. 10.

sed ignavia monachorum Amidam oppidum fuisse captum. Cætera de bello Persico si cupis, confulas tu ipse Procopium: secutus est autem ipse Eustathium, qui

fufius hæc profecutus est, & ad hunc usque annum duodecimum Anastasii Imperatoris suam perduxit historiam, & (ut testatur Evagrius a) finem videndi fecit. (a) Evagr. l. 3. c. 37.

PAGIUS

sessit. Tandem Amida post primæstem obsidionem a Barbaris bello fatigata, ab turrium unquam propugnandam susceperant Monachi, cuiusdam proditiõne, noctu in hostium (scilicet autem ad invasionem utebantur) potestatem venit. Erat Amida ad fluvium Tigrim, Theodosiopolis vero non procul a fontibus Tigridis & Euphratis posita. Capta Amida octogesimo obsidionis die, atque ingens oppidanorum strages edita, inquit Procopius lib. 1. de Bell. Persico cap. 7. qui plurius hanc obsidionem describit.

XIV.

Hoc circiter tempore Chlodoveus Franciæ Rex bellum Britannicum, suscepit & Civitates Rbedonam & Nannetum, quæ extincta Romano-rum Dominatione liberi juris erant, in suam

ditionem redegit, ut patet ex subscriptionibus Episcoporum, qui primo Concilio Aurelianensi, anno DXI. habito, interfuerunt: Civitates Venetum Coriosopitum, Offisporum, & Diabliantum constituebant Regnum Britannicum, cuius prima fundamenta Valentiniiani III. temporibus jecerant Britanni, e majori Britannia profugi. Clodoveus Britannis Civitatem Venetum eripuit, cæteras eisdem concessit, modo Regio nomine abstinerent, seque Comites imposteriorum ac Regum Franciæ beneficiarios dicerent, ut docet Turonensis lib. 1. cap. 15. ubi ait: Semper Britanni sub Francorum potestate post obitum Regis Clodovechi fuerunt, & Comites, non Reges appellati sunt.

Bellum Britannicum a Clodoveo Rege susceptum.

JESU CHRISTI
ANNUS
503.

SYMMACHI PAP.
ANNUS
5.

ANASTASII IMP. 13.
THEODORICI REG. 11.

L. Chronie. Cassiodori mutilum.

Quingentesimus tertius Christi annus Dexerato, & Volufiano Consulibus notatur a Marcellino: ex quo librarij redarguas errorem in Cassiodoro, apud Ann. Eccl. Tom. IX.

quem omiffus anni hujus reperitur horum Consulatus. Acta autem Synodalia anni hujus absque certo Consule, post Consulatum Avieni notata leguntur: sed male D 2 In-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 5996.

SÆC. VI. Anno Erae Hlib. DXLI. A. C. 503.

8. E. D 10. P. 30. Mart. Indict. 11.

JESU CHRISTI 503.

SYMMACHI PAPÆ 6.

ANASTASII IMP. 13.

THEODORICI REGIS 11 & 15.

I. Consules.

[1] COSS. Dexerates Orient. & Volufianus Occident. Hic judex cum Symmacho Patricio & Decio fuit in causa Basilii & Prætextati, de magia accusatorum sub Aralico Præfesto Urbis, ut videre est apud Cassiodorum lib. 4. Epist. XXII. & apud Baronium anno sequenti num. VII.

II. Synodus IV. Palmariis hoc anno constata.

Anno superiori explicationem Synodi quartæ Romanæ Symmachianæ, vulgo Palmariis appellatæ, de qua ibidem Baronius a num. I. ad XXII. ad præsentem remisimus. Quare hic nobis de ea agendum, antequam veniamus ad illa, quæ Baronius hoc anno habet. Eandem Synodum Palmarem ad præsentem annum pertinere, licet hæctenus nunquam eodem, a Scripitoribus consignata fuerit, demonstrat primo Anastasius, qui in Vita Symmachi, postquam retulit Laurentium Schismaticum intuitu misericordie Episcopum Nucerinum constitutum esse narrat quæ hoc anno Romæ contigere, & eadem refert, quæ ad Synodum Palmarem melius intelligendam plurimum conducunt: Post annos IV. (ab anno scilicet Christi D. quo Synodus Romana II. habita, & Laurentius dictus Episcopus) zelo ducti aliqui ex Clero, & alii ex Senatu, maxime Festus, & Probinus incriminaverunt Symmachum, & subornaverunt testes falsos, quos miserunt Ravennam ad Regem Theo-

doricum, accusantes B. Symmachum, & occulze revocaverunt Laurentium, post libellum Romæ factum, & fecerunt Schisma, & divisus est iterum Clerus. Et alii communicabant Symmacho, alii Laurentio. Tunc Festus & Probinus Senatores miserunt relationem Regi & cæperunt agere, ut Visitatorem daret Rex Sedit Apostolica. Tunc Rex dedit Petrum Altinæ (legendum Altinæ) Civitatis Episcopum, quod Canones prohibebant. De hoc Schismate, & de Petro Altinensi loquitur hoc anno Hermannus Contractus ex editione Canisii, nulla tamen Synodi Romanæ mentione facta, quam ad sequentem male differt.

Secundum itaque Schisma sub Symmacho hoc anno exortum, & Petrus Altini Episcopus Romanam ad tumultus compescendos a Theodorico Rege Italiæ missus. Erat Altinum Civitas prope littus Venetiæ posita, ut videre est apud Cluverium in Italia antiqua lib. 1. pag. 161. quæ cum eversa fuisset, Episcopatus Torcellum anno suscitatum. Baronius anno CDXCIX. num. XXXIV. & seq. eo anno Petrum Visitatorem Romanum missum esse scribit, & anno D. a num. II. ad IX. de eodem Visitatore pluribus agit ex Ennodio in Libello pro quarta Synodo & Symmacho Papa; ostenditque eum Schismaticis favisse. Verum quæ duobus illis in locis Baronius de illo habet, revocanda sunt ad præsentem annum, quo ex citatis Anastasii verbis & ex mox dicendis constat, Visitatorem istum Romanum missum fuisse. Sed prosequamur narrationem Anastasii, qui proxime post citata verba subjungit:

Eodem tempore Beatus Symmachus congregavit Episcopos centum & quindecim, & facta Synodo (nempe Palmari) purgatur a crimine falso, & damnatur Petrus Altinus invasor Sedis Apostolicæ, & Laurentius Nucerinus, quia vivo Episcopo Symmacho pervaserunt Sedem ejus. Tunc ab omnibus Episcopis & Presbyteris, & Diaconibus & om-

NOTÆ

[1] COSS. Dexerates & Volufianus. Lapis Christianus inter Donianas Inscriptiones Cl. XX. num. 100. pag. 547.

..... QVIESCIT IN PACE INNO
..... ER NOMINE VALENTINIANVS
..... XSTIT. ANNIS. II. DIES. XX
..... TVS. EST. PRIDIE. NON. DEC.
CONSVLATV. VOLVSIANI. V. C.
SS.

Hæc eadem sed integra inscriptio legitur apud Reinesium Cl. XX. num. 403. pag. 991. ex Aringho, it em apud Fleetwod in sylloge pag. 500. Fabrettus pag. 757. num. 632.

DEPOSITA IN PACE. III.
KAL. GIANVARIA
CONSVLATV. BOLVSIANI.

Extat & inter Donianas Inscriptiones Cl. XX. num. 104. Marcellinus Dexerate & Volufiano. Acta Synodi Romanæ: Post consulatum Avieni. Epitome temporum & Indiculus Pathe: Volufiano. GEORGIUS

Indictione nona, cum undecima scribenda esset Indictio: unde consicias librarii errorem ita exscribentis IX. loco XI. numeri notas. Sed, & nonnisi librarium vitio potuit accidisse, ut ad finem

PAGIUS

Et omni Clero, vel plebe, redintegratur Sedi Apostolica Beatus Symmachus, ut cum gloria apud Beatum Petrum sederet Presul (hæc omnia Baronius perperam refert anno D. num. II. & male etiam Anastasius Petrum Altinensem Sedis Apostolicæ invalorem appellat). Eodem tempore Festus caput Senatus Exconsul, & Probinus Exconsul, cæperunt intra Urbem Romam pugnare cum aliis Senatoribus, & maxime cum Fausto Exconsule, & cades & homicidia in Clero ex invidia sebant. Qui vero communicabant Beato Symmacho iuste, publice, qui inventi fuissent intra urbem gladio occidebantur. Etiam & Sanctimonialis mulieres & Virgines deponentes de Monasteriis, vel de habitaculis suis, deudantes sexum femininum, cadibus plagarum afflictiæ vulnerabant, & omni die pugnas contra Ecclesiam in medio Civitatis gerebant. Etiam multos Sacerdotes occiderunt, inter quos Dignissimum & Gordianum Presbyteros ad Vincula Sancti Petri Apostoli, & ad Sanctos Joannem & Paulum, quos fustibus & gladio interfecerunt, & multos alios Christianos: ita ut nulla esset securitas die vel nocte de Clero in Civitate ambulare. Solum autem Faustus Exconsul pro Ecclesia pugnavit. Hæc Anastasius de rebus hoc anno Romæ gestis. [1]

V. Synodus Palmaris ab hoc anno removere non potest.

Theodoricus Rex, ut istis tumultibus finis imponeretur, iussit Romæ Synodum convocari cui Episcopi CXV. interfuerunt, licet in vulgatis editionibus LXXIV. duntaxat subscripti legantur. Sed ut observat Baluzius in nova Collecti. Concil. pag. 2464. multum diversæ sunt subscriptiones ab editis in exemplaribus MSS. eæque diverso ordine positæ. Certe in Collectionem Conciliorum Labbeana nullum Concilium refertur, in quo literæ, aliæque id genus ad istud Concilium pertinentia, ita præpostere descripta sint. Nec apud Baronium anno DII. num. I. & seqq. documenta hujus concilii meliori ordine digeruntur, quia tam ipse, quam Conciliorum Collectores usi sunt exemplari MS. Nicolai Fabri, quod modo asservatur in Bibliotheca Colbertina, ubi illud percutri. Hoc autem Concilium IV. Romanum Palmare appellatum a loco, ubi celebratum est (de quo Anonymus Valesianus; de Symmacho loquens, ait: deinde veniens ingressus Urbem, venit ad Senatum, & ad Palmam populo allocutus &c.) & quidem hoc anno ut jam ex Anastasio monstravi. Secundo, in Codice MS. San-Germanensi vetustissimo, de quo anno D. num. VII. egi, post tertiam Synodum Romanam sequitur alia cuius titulus: Quarta Synodus habita Roma palmaris. Tum Synodus his verbis inchoatur: Sancta Synodus apud Urbem Romanam ex præcepto gloriosissimi Regis Theodorici, & cætera, quæ in vulgatis editionibus leguntur, & ad Synodum quartam Palmarem pertinent. Verum in iis, quemadmodum & in Codicibus MSS. a me loco citato memoratis, Synodus Palmaris his ver-

Chronici Cassiodori aliquod desiderenter Consulatus: omnis enim suscipio oscitantia procul ab ipso abest, qui suorum temporum scriptor luculentissimus, & accuratissimus extitit. Porro ex numero anno-

bis exorditur: Rufo Magno. Fausto Avieno, U. U. C. C. Consulibus sub die X. Kalendas Novemb. sancta, &c.

Sed utramque notam temporariam addititiam esse, non solum Codex San-Germanensis, a quo abest, demonstrat, sed etiam ex aliis MSS. in quibus ea extat, evidenter eruitur. In iis enim, ut loco laudato videre est, post Synodum VIII. Kalend. Novemb. Avieno Juniore Cos. anno scilicet superiori congregatam, describitur Synodus Palmaris, & his verbis inchoatur: Rufo Magno Fausto Avieno Cons. sub die X. Kalend. Novemb; cum tamen Rufus Magnus Avienus anno DI. Consulatum gesserit, ideoque & Synodus Palmaris, seu quarta Romana, Rufo Magno Consulatum gerente, habita non fuerit; indeque in iis exemplaribus collocetur post Synodum III. Romanam, Avieno Jun. Cos. anno scilicet Christi DII. congregatam. Quare ex iisdem MSS. error, qui in eis cubat, detegitur, & certus hujus Synodi annus, ex relictis Synodorum ordine ibidem servato, aperitur. Hoc assumentum Conciliorum Collectores in transversum egit; cum enim Avienus Senior anno DI. Avienus vero Junior anno DII. Consules processerint, Synodum quartam falsa Consulari nota insignitam ante Synodum III. Avieno Juniore Consule habitam collocarunt, & hanc ultimam quartam ad Palmarem appellarunt, eique Libellum Ennodii subjecerunt. Ex quo factum, ut omnes Synodi Symmachianæ, præter priorem, & postremam, quæ sexta fuit, densas animis tenebras offuderint.

Ad hoc malum aliud accessit quod nempe tam Acta Synodi IV. & Epistola Theodorici Italiae Regis ad Episcopos istius Synodi, quam Relatio Episcoporum ad Regem, Præceptio, & Commonitorium ejusdem Regis, ex Codice MS. adeo depravato descriptæ fuerint, ut identidem sensus in iisdem pervertatur. Synodus ante diem nonum mensis Augusti, coacta fuerat; sed ob confusionem, quæ nata est, aliqui ex Urbe discessere, alique captum iudicium reliquere. Quod cum accepisset Theodoricus Rex, per Germanum & Carosum Episcopos Præceptionem misit, quæ apud Baronium anno superiori num. II. legitur. Ea Theodoricus jubet ut secundo conventu Synodo finem imponant, & absentes Episcopos opperiantur quo dissensione summota causa terminum sortiantur, pax Ecclesiæ & Urbi reddatur. Diem conventus præscribit, Kalendas nempe Septembris. Datum Præceptum illud sub die V. Idus Augusti, sed hæc verba, quæ subdantur, Rufo Magno Fausto Avieno viris clarissimis Consulibus, ab aliquo imperito addita. De hoc discessu & dissensu Episcoporum loquitur Ennodius in suo Libello Apologetico pag. 1341. Non omnes, inquit, (nempe Schismatici) Sacerdotes, Regis ad Concilium adiecit auctoritas, nec omnes in judicatione consenserunt.

Se.

VI. Quod præbatur ex Codicibus MSS.

II. Schismatici Romæ non quiescunt.

nom Imperii Anastasii integrum, & concinnum esse Marcellini Chronicon, Cassiodori vero mutilatum, apparet. Sed jam sub anni hujus Consulibus res gestas enarrare aggrediamur.

Quod in primis ad perturbatum Romanæ Ecclesiæ statum pertinet, iterum hoc anno conveniendi necessitas incubuit Episcopis, qui anno superiori Synodum celebrantes Symmachum Papam vendicarent a calumniis accusantium schismaticorum. Conventum autem hujusmodi celebrandi ea præcessit occasio, quod schismatici superiori Concilio condemnati, haud tamen (ut par erat) poenitentes, licet invitati, unitatem Catholicam quæservare: sed quo minus iisdem vi agere licuit, a Theodorico Rege coerciti, eo magis linguas obstrepere, ardentiusque pugnare aggressi sunt; compluraque obicientes adversus anni superiori Synodum, scripserunt libellum hoc titulo prænotatum, Adversus Synodi absolutionem, quo eam quam acerbissime carperunt. Quamobrem ad tuenda confirmandaque sua ipsorum de-

Cogitur quinta Romæ Synodus.

PAGIUS VIII. Theodorici Rex Episcopus hortatur ad pacem.

Sequitur ibidem Præceptio Regis IV. missa ad Synodum, quare secunda & tertia desiderantur. Dicitur ea data sub die VI. Kalendas Septembris Ravenna. Hortatur eos Theodoricus Rex, ut in hoc secundo Conventu pacem modis omnibus Clero, Senatui, & Romano populo reddant, & ad hunc effectum Gudilam & Bedulphum Majores domus Regiæ ad Concilium mitit. Post hanc Præceptionem recitatur Relatio Episcoporum ad Regem, qua ii gratias ei reddunt, quod Gudilam & Bedulphum miserit, adduntque: Ad Papam, qui impetebatur, quater Sacerdotes nostros ex sacrosancta Synodo direximus, ut ad iudicium conveniret. Ennodius pag. 1348. hanc in rem habet: Arguitur stylo splendidissimo Papa Symmachus, quare conventionem præveniens, cum populorum cæcibus examen intravit; & postea iudicia, cum evocatus quater fuisset, sprevit. Ingressus est Synodum Symmachus primo Conventu, qui in Basilica Julii actus est: ad alterum item Sessorianum proficiscatur, cum ab adversariis in via circumventus, ac cæcis suis, pene oppressus est, quod jam retulerat Ennodius. Post eam eadem commonitus, an rursus ad Synodi iudicium exire vellet, compelli se juræ posse negavit. Recitat dein Baronius Præceptionem Regis aliam universis Episcopis ad Synodum convocatis directam, quæ data dicitur sub die Kalendarum Octobris. In eo ait Theodoricus, decessisse eos jam finisse negotium, seque mirari denuo ab eis consultum fuisse, ideoque se illis eadem quæ antea intimare, ut proferant sententiam, de qua sint rationem Divino iudicio reddituri. Quare Kalendis Octobris Synodus Palmaris nondum ad finem perducta fuerat.

IX. Adio prima Synodi Palmaris.

Postea Baronius num. V. refert Acta ipsius Synodi Palmaris, in quibus legitur Symmachum Papam ingressum esse Basilicam Julii, in qua Pontificum erat Congregatio, & de evocatione Synodi Regi gratias retulisse, ac dixisse sperare se, ut Visitator, qui contra religionem contra statuta Veterum, vel contra regulas Majorum, a parte Cleri, vel ab aliquibus fuerat postulatus, ex ordinatione Antistitum, primo fronte cederet:

creta Pontifices iterum coeuntes, provinciam hanc maximi ponderis Ennodio diacono tradiderunt, ut adversus objectiones schismaticorum apologeticum libellum scriberet: quod ipse munus diligenter exolvit, defensorium librum elucubrans, quem absolutum sanctæ Synodo cognoscendum obtulit, qui ab iisdem simul confidentibus Patribus iussus est legi. Declarant id quidem Acta Synodalia verbis istis (a): Post Consulatum Avieni, cum in unum, annuente Domino, ante Confessionem B. Petri Apostolorum Principis resedissemus, sancta Synodus dixit: Libellus qui Synodali auctoritate contra eos qui adversus quartam nostram Synodum, quæ habita est Roma Palmari, mutire præsumpserunt, ab Ennodio conscriptus est, coram omnibus deferatur, & in presentia omnium legatur atque roboretur. Extat ipse, licet mendosus nonnihil.

(a) Tom. I. Concil. edit. vet.

* Palmariis.

III.

Sed quænam essent adversariorum objectiones, ex ipsarum consutatione ab Ennodio diserte elaborata possumus intelligere. Fuit namque primo loco ab ad-

omnia qua per suggestiones inimicorum suorum amiserat, potestati ejus legaliter ab honorabili Concilio redintegrarentur, seu redderentur: & tanti loci Presul prius statui pristino redderetur; & tunc, non ante, veniret ad causam: & si ita recte videretur, accusantium propositionibus responderet. Addunt Acta, Concilium hæc retulisse ad Regem, qui, agentibus Symmachi inimicis, iussit eum ante patrimonium vel Ecclesiarum receptionem, cum impugnatoribus suis in disceptatione configere.

X. Adio II. Synodi.

Actus deinde secundus Conventus; sed dum esset Synodus in Jerusalem Basilica Sessoriana Palatii constituta aliquibus Sacerdotibus visum est, ejusdem ut libellus, quem accusatores paraverant, susciperetur a Synodo. At dum veniret Pontifex, ut causam diceret, ab irruentibus turbis amulorum suorum ita tractatus est, ut multis Presbyteris, qui cum ipso erant mortis fuerit occasio. Rebus varia confusione turbatis, rursus Synodus scripsit ad Regem, significavitque Symmachum, qui pene fuisset oppressus, a statutis Canonibus non posse compelli. Respondit Rex, in Synodali esse arbitrio, in tanto negotio sequenda præscribere, nec aliquid ad se præter reverentiam de Ecclesiasticis negotiis pertinere, seque tantum velle, ut provisione Concilii pax in Civitate Romana Christianis omnibus redderetur. Quibus acceptis Symmachus Papa innocens declaratus est. Clericique, qui ab eo desciverant, officio suo restituti, dummodo eidem satisfacerent, ut fasus in Actis continetur. Venio nunc ad ea, quæ Baronius hoc anno habet.

XI. Synodus V. Romana anno sequenti habita.

A num. II. ad X. Postquam Synodus Palmaris hoc anno celebrata fuit, & Symmachus a criminibus, quibus ab adversariis impetebatur absolutus, reperti ex iis aliqui, qui contra Synodum IV. Romanam scripserunt Opus, cui titulus erat: Adversus Synodum absolutionis incongrua. His ex Synodi mandato respondit Ennodius, ut legitur initio Synodi Romanæ V. ubi dicitur: Libellus qui Synodali auctoritate contra eos, qui adversus quartam nostram Synodum, quæ habita est Roma (præfenti scilicet anno) palam mutire præsumpserunt, ab Ennodio conscriptus

NOTE [1] In nota ad annum superiorem demonstravimus Synodum absolutariam Symmachi ad annum 501. pertinere. MANSI

De libello ab adversariis contra quartam Synodum scripto.

Objectiones schismaticorum.

versariis contra Synodum oblatratum: Non omnes sacerdotes ad Synodum regia auctoritate vocatos: insuper, nec ex iis qui interfuerunt; omnes pariter consensisse: Addebant praeterea, impugnatores Summi Pontificis non auditos, & accusationes non esse confutatas: Insuper, quod refragati essent Episcopi regiae iussioni, cum in Synodo Regi dixerunt, non esse Regis Synodum convocare, sed ipsius solum Pontificis: Adhuc etiam exprobrantes addebant, quod per defensionem Apostolicam sedis iurium, nihil aliud ab eis praetensum esse videretur, quam asserere Petrum, & successores ejus a Domino accepisse cum sedis privilegiis etiam peccandi licentiam. Exprobrarunt etiam Episcopis, quod ad Synodum venissent, quam cogere ex sua ipsorum sententia minime fuisset regiae facultatis. Illud insuper his connectentes, dixerunt: Si vera Episcoporum assensio est, sedis Apostolica Praefulem minorum nunquam subjacere debere sententiae; cur ad iudicium districta conventione perductus est? His addebant, quod testes de domo Symmachi periti, praesentari minime iussi essent: nec refugere debuisset Romanum Pontificem servorum testimonia, cum ipse Dominus noster Jesus Christus non detrectarit servorum subicere se iudicio: sic, & Petrum, Paulumque, olim vero Samuel, & postremo Athanasium Alexandrinum minime refugisse, sed appellasse in sua causa iudicium. Illud praeterea ingesserunt obicientes, quod cum ex Actis constaret auctoritate Papae potissimum illam fuisse Synodum congregatam, nullum dicebant praecessisse exemplum, ut Papa Synodum convocarit, quae de criminum ejus objectione cognosceret: & falsum esse quod dixissent a Principe Synodum postulatam. Sed & his adiciebant dicentes: Quare conventione praeveniens cum popolorum catibus examen intravit: & postea iudicia, cum evocatus quater fuisset, sprevit?

IV.

At haec omnia quam validissime potenti oratione, firmissimisque rationibus Ennodius confutat; cunctaque mendaciter atque calumniose ab adversariis objecta esse, palam facit atque redarguit: sicut, & omnino falsum ostendit, quod illi magis invidiose quam calumniose objectabant, Romanae plebis utrumque sexum

PAGIUS

ptus est, coram omnibus deferatur, & in praesentia omnium legatur, &c. Hic libellus integerrime Synodally ab omnibus tueatur, atque inter quarta & quinta Synodorum nostrarum Actiones interponatur, & ita sicut harum Synodorum Decreta habeatur; quia Synodali auctoritate conscriptus est, & roboratus. Ex quibus intelligimus Synodum quartam Palmarem Ennodio mandasse ut libellum Apologeticum pro quarta Synodo, & Symmacho Papa elucubraret;

factiose comitatum esse Pontificem ad iudicium procedentem; quos tamen non spirantes furorem, sed fundentes lacrymas, comitato esse Pontificem docet: sicut & quod dixissent, nullam iudicii servata forma, absolutum Papam e Synodo recessisse, ob idque nullam fuisse absolventis Synodi firmitatem: sive frivolam illam de Laurentio Mediolanensi Episcopo, & Petro Ravennate quam adjecerunt objectionem, quod ad Synodum venientes, abstinuissent a Symmachi consuetudine; cum tamen communicationem Catholicam solemnibus testatam ritibus nunquam deseruissent: vel cum subjecerunt querelam, quod Visitatorem perperam pepulissent: sive alia quae schismatici linguis viperis exhibentes, caninoque dente rodentes Symmachi Papae famam, iurgia instaurantes, rixasque pene consopitas iterum excitantes objecerunt.

V.

His, inquam, omnibus (ut dictum est) occurrens Ennodius, publica docuit oratione, eosdem aere verberare, & furore percitos insane consistare cum larvis. Ad finem vero orationis, quam per eos Apostolicam sedis sublimitas deprimeretur, ista addit: Haec (inquit) refero, mundi caput Romam per vestras contentiones esse prostratum, & nutricem Pontificii cathedram quasi ultimum videri sedile despectum: Et post multa, quales essent eiusmodi accusatores, audi: Accusatis malitiam, repleti iniquitate, fornicatione, immunditia, avaritia, nequitia, invidia, iniustitiis, contentione, dolo, malignitate, superbi, elati, inventores malorum, parentibus non obediens, insipientes, incompositi, sine affectione, sine misericordia, docentes fornicantibus neminem esse miscendum, adulterii Laurentii, aut sequaces, aut pravii; per quos ille aut exercuit, aut habebat toxica, aut effundens monstravit quae accepit. Haec quidem & alia plura idem Ennodius, qui ad eorumdem clericorum instabilitatem ac levitatem respexisse visus est, cum istiusmodi inter moerorem cecinit epigramma (a):

* intentiones.

Schismatici quales essent.

* fornicationibus.

(a) Ennod. carmin. de varietate cler.

Qui ponti faciem, numerum qui novit arenae: Femina quem jurans fallere nulla potest: Astrorum plebem, qui calles spectat amantum: Cymbria cui certis cornibus innotuit: Non

nisi quis credere malit, Synodum V. ubi congregata est, hoc mandatum Ennodio dedisse, ut libello confecto eandem Synodum robor confirmationis suae addidisse. Certe titulus libelli Schismaticorum citatus, hunc post Synodum quartam absolutam, conscriptum fuisse demonstrat. Quare recte Baronius num. II. censuit, libellum illum Ennodii, intra tempus unius eisdemque Synodi, & exaratum & approbatum esse. Quod si ita sit, haec verba quae leguntur ipso

Non valet hic vultus retinere, nomina, mores, Quos mutat clerus tempus in exiguum:

haec plane Ennodius in schismaticos.

VI. Romani Pontifices sanctissimi praedicati.

Contra vero cum Symmachum Papam sanctum praedicat, & innocentem, eo fiducia impulsit ipsum sanctissima vita praedecessorum Romanorum pontificum, ut Petri vitae merita transfusa esse in successores dicere non dubitavit, ubi ait: Non non B. Petrum (sicut dicitis) a Domino cum sedis privilegiis, vel successores ejus peccandi iudicium licentiam accepisse. Ille perennem meritum dotem cum hereditate innocentia misit ad posteror. Quod illi concessum est pro actu luce, ad illos pertinet, quos par conversationis splendor illuminat. Quis enim sanctos esse dubitet, quos apex tantae dignitatis attollit? In quo si desunt bona acquisita per meritum, sufficiant quae a loci decessore praestantur. Aut enim claros ad haec suscipia erigit, aut qui eriguntur illustrat: praenoscit enim quid Ecclesiarum fundamento sit habile, super quod ipsa moles innititur. Haec Ennodius exemplis (ut diximus) doctus sanctissimorum, qui hactenus eidem sedi praesuerunt, Romanorum Pontificum. Elaboratus igitur ex sanctae Synodi iussu eiusmodi Ennodii diaconi apologeticus, oblatumque Patribus in Synodo consentientibus, ab eisdem in Confessu iustus est legi. Quid vero post haec habeant ipsa Synodalia Acta, ad rerum gestarum cognitionem spectantia, accipe eorum verbis: Eo recitato libello, & ab omnibus consona voce comprobato, sancta Synodus dixit: Haec futuris temporibus referentur, atque ab omnibus teneantur, & ab omnibus serventur. Hic libellus integerrime synodally ab omnibus teneatur, atque inter quarta & quinta Synodorum nostrarum Actiones interponatur, & ita sicut harum Synodorum decreta habeatur; quia Synodali auctoritate conscriptus est, & roboratus. Haec fuit Patrum omnium de conservando libello sententia, subdunt mox Synodalia Acta:

VII.

Ad quae beatissimus Papa respondit: Juxta vestrum omnium fiat voluntatem, & ut iudicatis, Apostolica habeatur auctoritate, & inter Apostolica (quod dicitis) interponatur decreta, & sicut caetera Apostolica ab omnibus teneatur decreta. Ad quae omnes ter una voce responderunt, dicentes: Ut fiat, rogamus. Ita quidem libellus ille non inter Acta tantum Synodalia, sed inter Pontificia meruit adnu-

PAGIUS

ipso initio Synodi Romanae V. post Consulatum Avieni, anno scilicet DIII, non possunt non centeri addititia; cum Synodus IV. mense Octobri currentis anni adhuc haberetur, & non modicum tempus infundendum fuerit tam a Schif-

merari decreta: qui utinam non corruptus mendis extaret, sed, ut erat cum est recitatus, purus, & integer remansisset.

VIII.

Rursum vero rogantibus Patribus, ut omnes accusatores Symmachi damnarentur, simulque qui contra Synodum Palmare obloqui praesumpissent, hisque faustas acclamationes jungentibus, ipse Symmachus Papa non consentit; sed cum delinquentibus, Christiana mansuetudine adhibita, mitius agendum esse suavit; immo, & penitus ignoscendum, Domini exemplo docuit. Post haec autem vetera Ecclesiastica jura restituenda proposuit, quibus caveretur, ne populus in Episcopum adversus pastorem oves, ipsum accusando insurgerent, fidei tantummodo causa excepta. Addidit autem ad decretum, ante restituendos esse in pristinum expoliatos Episcopos, quam dicere causam coram aliis Episcopis cogentur. His, & aliis antiquis canonibus ad haec spectantibus restituitis, & stabilis, securae sunt Patrum subscriptiones, quibus, & libellum Ennodii roborarunt omnes numero (ut habet inscriptio) ducenti decem, & octo Episcopi.

Canones veteres restituti pro Episcoporum defensione.

IX.

Quod vero huic quintae Romanae sub Symmacho Synodo centum, & quinquaginta ferme Episcopi numerentur Orientalis Ecclesiae; alicujus alterius Synodi, longe antea celebratae, illam esse subscriptionem, non Romanae, affirmari posse, videtur: siquidem quamplurimi ibi recensentur Episcopi, qui interfuisse referuntur Concilio oecumenico Chalcedonen- si ante annos quinquagintaduos celebrato, quorum nulla penitus post decem annos a tempore dicti Concilii mentio reperitur.

X.

Extat ad eundem Symmachum ante datum schisma data ab Ennodio epistola, cujus est exordium: Boni operatoris est, probatam in acie militis animare virtutem. Ubi & haec inferius: Utinam Divinitas vestris precibus diabolicum certamen interimat: Utinam devotionem meam in pace manifestet: ut ejus studium resignavit adversitas, illius concordiae commendet obsequium, &c. Accidit quidem exoptato, ut Ecclesiae Romanae diu exul concordia tandem postliminio redderetur, recipereturque idem Pontifex ab omnibus amanter, & cupide. Etenim quantum colligere fas est ex ejusdem scriptis Ennodii, idem adversarii, suavitate Theodorici Regis ad eisdem scribentis epistolam, ad concordiam communicationemque Catholicam rediere, subicientes se ei.

Concordia & unitas restituta.

maticis, ut libellum suum componerent, quam ab Ennodio, ut ad illum responderet, & a tot Episcopis ad eam Synodum convocatis, ut Romam definito tempore venire possent. Quare haec Synodus V. Romana ante annum sequentem

CHRISTI
502.SYMMACHI PAP.
5.ANASTASII IMP. 13.
THEODORICI REG. 11.

eidem Symmacho Romano Pontifici.

XI.
Diſtio
Ennodii
poſt ſub-
latum
ſchiſma .

Haberetur autem hac de re ipſius Ennodii brevis diſtio ejuſmodi concepta verbis, nonnihil nimia antiquitate mendosa: *Quia in ſocietatem capituli ſui aliquando Romana membra coeſerunt: juſtum erat, ut beatus Petrus Apoſtolus ſedi ſuae Eccleſias, & Senatui liberior per Dominum partes debitas reformaret, dignus Regnator, dignus in quo cum aetate uororum ſumma contingerit. Nam eſt itura ad poſteros felicitas perſeueret: laudandum illis eſt laudatione praecipua, a quibus ſummiſit exordium. Deo efficaciter ſupplicatiſtis, ut illius uos uirtus erueret, cujus poteſt ſeruare clementia. Didiciſtis ejuſ eventus proſperos, quem uidetis dum mandatur * ſecuram poſt bella uictoriam. Parum ſuperest, ut maſtitudinem mentis illius ita profundam retineatis, quaſi ſit ignara prociunctum. Deo tribuente, nec pax ejuſ turbari dubiis poteſt, nec fortitudo qualibet obſeſione confringi. Nihil aliud apud illum tutius ſupplicante, ſolus euaſt praeliars acies qui rogauit; uicit armorum impetus qui obtulit deuotus obſequium.*

XII.
Theodori
ci Regis
ſtudium
commen-
datur.

Quod uix ueteres Principes ſuo ſudore potiti ſunt, hoc ſemper Regis noſtri breuis procurauit epistoſa: per excuſus dirigitur felix exercitus ad triumphum, qui credat militem ejuſ in labore & in perfectione habere quidem ſuperantis gloriam, ſed continentiam ſubjugati. Conſummatis congreſſionibus, de ira hereditatibus nihil remanet. Uno tempore, quos pernicioſos aduerſarii uiderint, blandos ſentiunt tributa pendentes. Et hac quidem caeſti praeparantur pro hac reponſione ſuffragio, quia ſides noſtra apud eum, nil aliud ipſe ſeſtetur: in portu eſt mirabilis patientia, quae tenax propoſiti ſui claritatem non obumbrat alieni. Nam & Eccleſiarum noſtrarum patrimonia, niſi aucta fuerunt, ingemſcit. Sic factum eſt, ut, ſtatum ſuum locupletes pauperum ſubſtantiae teneant, & mediocres ad ſupremam opulentiam conualeſcant: in ſacerdotibus uirtutes, & innatas colit, & non repertas inſpirat.

XIII.
* praedici-
co.

*Sed cum beatitudinem ueſtram praeviſo deo * diſſuſi ſermonis ancipitem, continuo experientia ueſtra, & ſpiritualis illa perſpectio ſejunium me fuiſſe in filiis ueſtri laudibus accuſabit: & cum ſoleant implicari facta colloquiis, ſterilem me reſtorem de uirtutum tuarum meſſe cauſabitur: jam ſeculares apices curules, & trabeas, patricias etiam dignitates qua-*

PAGIUS tem cogi non potuit. Initio hujus Synodi ſcriptum fuerat poſt Conſulatum Auieni II. quae formula anno ſequenti uſurpari potuit, & Librarii utramque notam numeralem omiſere. Caeterum in Codice MS. Victorino libellus Enno-

liter aut naturae reddat, aut moribus domeſtici perlatoris adſtipulatione uulgarit (nam, & ueteres in antiqua generis luce durare facit, & novos ſplendore inopinati fulgoris irradiat) facilius Reſpublica ejuſ bono diſpenſationis in priuatam migrat opulentiam, quam ſamulantium cenſus in Palatina lucra commutetur. Nunc quod ſuperest, mea ſeruitiis ſalutationis acceptis, perſpicite, ut Chriſtus Redemptor noſter qua in praſato clementiſſimo Rege tibi contulit, longa aetate conſeruet: det etiam regni de ejuſ germine ſucceſſorem, ne bona tanti hominis in una aetate ueterescant, & antiquata temporibus pro ſola aurei ſaeculi commemoratione nominentur. Haecenus Ennodii diſtio, & ſtyli duritie, & textus mendosi ſcabroſitate uix perſpicaci peruia intellectui.

Pro Rege
preces fu-
dit Enno-
dii .

Ita quidem Ennodius pro Rege, impio quidem ſi Arianum fuiſſe conſideres; caeterum ſi officia ſpectes, de Romana Eccleſia ipſiuſque Pontifice Symmacho optime merito. Retinebat mente iſta perorans, juſtum hoc eſſe Dei Prophetae Baruch, cum in Babylone captiuſ populus teneretur (a): *Orate pro uita Nabuchodonosor Regis Babyloniſ, & pro uita Balthaſar filii ejuſ, ut ſint dies eorum ſicut dies caeli ſuper terram, & ut det Dominus uirtutem nobis, & illuminet oculos noſtros, ut uiuamus ſub umbra Nabuchodonosor Regis Babyloniſ, & ſub umbra Balthaſar filii ejuſ, & ſeruiamus eis multis diebus, & inueniamus gratiam in conſpectu eorum.* Ejuſmodi ergo tibi ſubiecimus ex diuina Scriptura petiuſ exemplum, ne exiſtames tantum Eccleſiae diaconum uoluiſſe Regi turpiter adulari.

XIV.
Ennodius
minime a-
dulatus .(a) Ba-
ruch. 1.

Extant ejuſdem auctoris complures ad eumdem Romanum Pontificem epistoſae priuatis in cauſis diuerſis argumentis conſcriptae, in quibus ille frequens reperitur dicendi uſus in rogando, & obteſtando, uel alia ex cauſa dicendo: *Per coronam ueſtram, uel, A corona ueſtra.* Sed haud recens eſt iſta nomenclatura, uel peculiariſ de Romano Pontifice: nam, & uſurpata inuenitur ubi cum aliis etiam Episcopis actum eſt; quod docet S. Auguſtini epistoſa centeſima ſeptuageſima quarta.

XV.

Poſt haec autem ipſum Pontificem Symmachum aegrotante, ſed conualluiſſe, idem Ennodius ſcribens ad Faſtum declarat his uerbis: *Saucti Episcopi Patris noſtri prope in dubium ſalus deducta me terruit: in cuſus aegritudine quamuis cuncta illa crymaret Eccleſia, me tamen ſpecialis mæror afflixiſt, qui ejuſ plus debeo amori.*

XVI.
Aegrotante
Symmacho
Inget
Eccleſia .

Vidi

dii, inter quartam & quintam Synodos Romanas, integer deſcriptus; in editione uero Labbeana inter Synodum III. in qua Odoaceris Regis leges abrogatae, & quintam perperam interpoſitus, ut patet ex dictis.

A num.

CHRISTI
503.SYMMACHI PAP.
5.ANASTASII IMP. 13.
THEODORICI REG. 10.

* urgente. *Vidi pacem ciuitatis, uigente * triſtitia: diſcordiam Urbis noſtrae limina tranſcendentem, & ab oculis noſtris quaſi incertum aliquod, aut uagum ſumum elapſum. Sed ſufficiat triſtibus ſtriſta narratio. Jam ad bonam ualeitudinem ſaucti Patris ſalus optanda, & diligenda reſpirat. Haec Ennodius: quibus intelligis quanto proſequeretur amore unuerſa Eccleſia paſtorum ſuum, cum ejuſ corporis aegritudine, ipſa animo aegrotaret, & tota lacrymis ſe prolueret. Unde, & tu habeas, quo mores perditiffimos noſtri infelicitiffimi temporis luceas, cum miſeros uides ſtudentes priuatis commodis, inſtar perditiffimorum filiorum qui laetantur ad aegritudinem patris, & exultant in obitu, quo inuadant diu cupitam haereditatem, non ſolum non triſtari, ſed exhilarari ſpiritualis morte parentis, quam, & malis artibus ſaepe inquirere, & praedicere ſoleant. En qua priuatus amor, quo ardor Chriſtiane charitatis proſus extinguitur, pariat deformia horrendaque uifu contra naturam monſtra.*

XVII.

At jam de rebus inter Anaſtaſium Imperatorem, & Symmachum Romanum Pontificem tempore iſto tranſactis agendum nobis eſt. Qui enim (ut anno ſuperiori uidiſmus) ab ipſo Symmacho anathemate idem damnatus eſt Anaſtaſius Imperator, quod aduerſus Pontificem nullam alio modo ſibi liceret experiri uindictam, cum jam molitiones omnes per Romanos Senatores aduerſus eum diutius perentatae irritae proſus redditae fuiſſent; ad maledicta conuerſus, calumniarum jaculis impſum e longe appetere conatus eſt, ſcribens in eum contumeliis reſertum libellum: aduerſus quem ipſe Symmachus apologeticam ſcripſit epistoſam. Haec quidem non ante hoc tempus geſta eſſe, ipſae litterae Symmachi fatiſ docent, dum in eis mentio habetur de lapidatione, qua ſchiſmaticis anno ſuperiori (ut uidiſmus) appetitus, Dei providentia liberatus eſt. Ipſa autem epistoſa Symmachi ſic ſe habet (a), ejuſmodi inſcriptione notata:

(a) Extas
to. 1. Bi-
blioth.
ſaucti.

Symmachi Episcopi Romani apologeticus aduerſus Anaſtaſium Imperatorem .

XVIII.

Ad Auguſtae Maeſtatis Gratiani Imp. epistoſam octo libris beatus reſpondit Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

XII.
Symmachi
Apologia
aduerſus
Imp.

A num. XVII. ad XXXI. Huc reuocandum quod anno ſuperiori de Laurentio Nucertino Episcopo in exilium miſſo, & de Apologia Symmachi Papae aduerſus Anaſtaſium Imp. diximus. In ea quidem Apologia, quam Baronius inte-

broſus: quia pro fide Catholica & illum non piguit prolixius praedicare, & hic non faſtidioſe gratanter accipere. Haec dixerim, ut ſi modum libelli promendo collegerim, non exiſtimer, qua non oportuit locutus. Si mihi, Imperator, apud exteros Reges, eoſque totius Diuinitatis ignaros, pro fide Catholica dicendum foret; quidquid ejuſ ueritati rationique congrueret, etiam praerenta morte perorarem. Va (b) (b) i. Cor. 9. mihi erit, ſi non euangelizauero. Meliusque eſt iacturam uitae praerentis incidere, quam ſempiterna damnatione puniri. Verum tu ſi Romanus Imperator es, etiam gentium barbararum legationes debes clementer admittere, ſi Chriſtianus Princeps es, quaſcumque Praeſulis Apoſtolicus debes uocem patienter audire.

XIX.

Contumelias tuas, Imperator, quas ſub diuino iudicio ipſe perpendis, utrum ne in me religioſa mente proſuderis, fateor uel mei cauſa uel tui diſſimulare me non poſſe. Mei cauſa, promiſſionem Domini recollendo dicentis (c): *Cum uos perſecuti fuerint, & dixerint omne malum aduerſus uos propter iuſtitiam, gaudete. Tui autem: quia nollem ſe meam gloriam prouenire, ut te poſſit non mediocriter onerare. Et ego quidem Dominicus, & Apoſtolicis euſditionibus inſtitutus, benedictionem ſtudeo ejuſ, Imperator, referre maledictis, contumeliis honorificentiam reddere, & odium reddibere cbaritatem. Sed uide, quaſo, ne ab eo qui ait (d): *Mibi uindictam, & ego retribuam: quantum a me remittitur, tantum a te cumulatius exigatur. Quid enim Chriſtus dicat de his qui uel minimum in eum credentem ſcandalizauerint, Euangelium (e) (e) Marc. 9. referat, non mea uoce promatur.**

XX.

*Sed forteſſe dicis, potius te eſſe minimum qui credas in Chriſto, & de te hoc rectius accipi, & me eſſe ſcandalizantem tuam fidem. Chriſtus itaque Deus ueraciter totus, & totus homo eſt. ſic conceptus, ſic editus, ſic conuerſatus in ſaeculo, ſic paſſus, ſic apud inferos, ſic reſuſcitatus, ſic cum diſcipulis apparens, ſic eleuatus in caelum, ſic exiundo dictus eſſe uenturus, ſic hodieque in caeli regione perſiſtit, dicente Apoſtolo (f): *In quo habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter, & certe de eo dicit, quod nunc eſt ipſe. Ergo ille eſt minimus, qui ſic credit in Chri.**

gram recitat, dicit Anaſtaſius: *Inter imbres lapidum totus euuſi, quod currenti anno contigiſſe paulo ante oſtendimus. [1] Verum hinc tantum deduci poteſt eam poſt hunc annum in lucem emiſſam eſſe.*

NOTAE

[1] C Um Synodum abſolutoriam Symmachi anno 503. innexerimus; hinc ſequitur ſuam fidem manere Baronio, qui hoc anno 502. excommunicatum fuiſſe ab eodem Pontifice Anaſtaſium Imperatorem cenſuit. MANSI

CHRISTI
503.SYMMACHI PAP.
5.ANASTASII IMP. 13.
THEODORICI REG. II.

Christum: sed, & huiusmodi in Christum credit, qui in integrum Christum credit, non in semi Christum, & ideo non in Christum, quia Christus non nisi integer: integer autem non nisi huiusmodi. De tali ergo in se credente dicit: ipse etenim minimus ejus, & parvus est, pro quo scandalizato quid promiserit, ipse (ut dictum est verbis) melius ostenditur.

XXI. Fortasse dicas, imperator: Sed ego quoque talem Christum credo, & ideo inter ejus minimos jure connumeror. Hoc gravius, si, & talem credis, & tale non creditibus communiōne misceris: Hæc enim (a) Rom. 1. (inquit Apostolus a) non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt faciētibz. An communicare non est consentire cum talibus? Proinde aut doce, alienos non esse; aut longe gravius (ut dictum est) contra notam sibi erit tendere veritatem.

Contumelias igitur, Imperator, quas in meam proferendas putas esse personam, utinam quam mihi gloriosa sunt, ita te gravare non possent. Domino meo (b) Matt. 11. Luc. 7. dictum est a quibusdam: Demonium habes, Vorator, de fornicatione natus: Et putas quia ego debeam mihi dolere? quam talia proferenti cautum est, & divinis legibus, & humanis? In ore (c) duorum aut trium testium stat omne verbum. Quid cum, & humana te examinate iudicio falsa fuerint comprobata? Quid Imperator in divino iudicio? An quia Imperator es, nullum Dei putas esse iudicium? Taceo quod Imperatorem accusatorem esse non conveniat: postremo istæ divinis humanisque legibus nemo possit esse accusator, & Judex. Numquid nam sub alieno iudicio dicitur es causam, vel accusator astabis?

XXII. Dicit me esse Manichæum. Numquid ego Eutyebianus sum, vel Eutyebianos defendo, quorum furor maxime Manichæorum suffragatur errori? Roma mihi testis est, & serinia testimonium perhibent, utrum a fide Catholica, quam in sede Apostoli Petri veniens ex paganitate suscepi, aliqua ex parte deviaverim. Proceat aliquis, & quilibet ratione convincat: alioqui convicia sunt ista, non criminum probamenta. Nescio utrum quibus obicitur falsum, an falsis objectionibus inimica dicentibus me non ordine consecratum. Inter imbres lapidum totus evasi: Judicavit Deus.

XXIII. An quia Imperator es, divinum putas contemnendum esse iudicium? Sed fortasse dices, etiam indignantem Deum noxia quoque plerumque permittere. Scriptum est: Ex fructibus (d) eorum cognoscetis eos. Ostende ergo quid existimes arguendum, ut iratum maxime Deum, quæ non convenerant, permisisse demonstres. An quia Eutyebianis nullatenus acquiesco? Me quidem ista non sauciant; sed te pa-

lam aperteque demonstrant meum cogitasse honorem repellere, quem interveni suo B. Petrus imposuit. An quia Imperator es, contra Petri niteris potestatem? Et qui Petrum Alexandrinum recipis, B. Petrum Apostolum in suo qualicumque Vicario calcare contendis? An bene factus essem, si Eutyebianis faverem? Si Acacii nomini communicarem? Latere non potest cur ista prætendas.

XXIV. Conferamus autem honorem Imperatoris cum honore Pontificis: inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu Imperator a Pontifice baptismum accipis, sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, poenitentiam rogas: postremo tu humana administras: ille divina dispensat. Itaque ut non dicam superior, certe equalis honor est: sed hæc modestiæ causa, pergit vero: Nec te, putes Mundi pompa præcellere: Quia quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Itaque videris quid te deceat. Tamen cum in accusatio nem præsuperis, tam divinis legibus quam humanis pari mecum sorte consistis, in qua cariturus honore summo si fuero (quia id maxis) te accusante convictus, amissurus pari ratione, si non conviceris, dignitatem. Sit istud in mundo iudicium: spectante Deo, & Angelis ejus, spectaculum omni seculo simus, quo aut Sacerdos bona vitæ, aut Imperator religiose modestiæ consequatur exemplam: quia his præcipue duobus officis regitur humanum genus, ut non debeat aliquid eorum existere, quo valeat offendi Divinitas: maxime cum uterque honor videatur esse perpetuus, atque ita humano generi ex alterutro consultatur.

XXV. Precor, Imperator (pace tua dixerim) memento te hominem, ut possis uti concessa tibi divinitus potestate: quia etiam hæc sub humano prævenere iudicio, sub divino necesse est, ut discutiantur examine. Fortassis dicitur es; scriptum esse, omni potestati nos subditos esse debere. Nos quidem potestates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas non erigunt voluntates. Cæterum si omnis potestas a Deo est, magis ergo quæ rebus est præstituta divinis. Deser Deo in nobis, Senatu, & collegio clericorum Romæ; & nos deferemus Deo in te. Cæterum si tu Deo non desers, non potes ejus uti privilegio, cujus jura contemnis.

XXVI. Dicit, quod mecum conspirante Senatu, excommunicaverim te. Ista quidem ego: sed rationabiliter factum a decessoribus meis sine dubio subsequor. Dicit, quod male te Romanus tractet Senatus. Si nos te male tractamus, judicantes ut distedas ab hæreticis; tu nos bene tractas, quos vis sociare præcipitante cum hæ-

CHRISTI
503.SYMMACHI PAP.
5.ANASTASII IMP. 13.
THEODOR. REG. II.

ræticis? Quid ad me (inquit) quod egit Acacius? Recede ergo, & nihil ad te: nam si non recedis ab eo, pertinet ad te, relinquamus uterque moriuum: & nos hoc petimus, ut nihil ad te pertineat quo degit Acacius: Vita, & tu; & ad utrosque non pertinet quod egit Acacius; ut possis sine his qua egit Acacius, cum ea qua ad nos pertinet casu conjungi; ut possis sine Acacio nostræ communioni sociari. Nos non te excommunicavimus, Imperator, sed Acacium: tu recede ab Acacio, & ab illius excommunicatione recedis. Tu te noli miscere excommunicationi ejus, & non es excommunicatus a nobis, Catholici Principes quidem semper Apostolicos Præsules institutos suis litteris prævenerunt; & illam confessionem fidemque præcipuam, tanquam boni filii, quæserunt debita pietatis affectu, cui noscitur ipse Domini Salvatoris ore (a) Joann. 21. curam totius Ecclesiæ delegatam. Quod quia per occasiones fortasse publicas tua creditur præterisse tranquillitas: ne magis honorem meum, quam sollicitudinem Domini gregis appetere judicaret, appellare non desisti meis te sponte colloquis.

XXVII. Vulgatum fuisse designas, quod tua serenitas directa militari manu compelleret eos, qui se a contagione perfidorum multis temporibus abstinere delegerint, vi, & armis in prævaricata communione consortia detestanda. Ubi te veram humanarum Principes, qualicumque sedis Apostolicæ Vicarius contestari mea voce non desino, ut te memineris hominem, quantumlibet sis mundi potestate subnixus: circumspiciasque proprios cunctos, qui ab initio dogmatis Christiani Catholicam fidem diverso proposito persequi vel affligere sunt conati, quemadmodum (vastitatis insectatione, cujus placuit contritionis illata) ipsi qui intulerint ista, prævalendo defecerint: & Orthodoxa veritas hoc prævaluerit magis, quo putaretur oppressa: quæscut sub insectatoribus suis crevisse monstratur, sic obtrivisse cognoscitur insequentes.

XXVIII. Miror si non humanus sensus intendit, præcipue qui se Christiano vult vocabula nuncupari, inter illos sine dubio deputandum, qui rectam confessionem communionemque Christianam variis superstitionibus impugnare sunt nisi, dum hanc, & ipsi quocumque modo percellere moliantur. Quid interest enim, utrum Paganus, an (quod est deterius) sub nomine Christiano veram sinceramque traditionem Apostolicæ regulæ conetur infringere, atque in hanc prorumpere cecitatem, ut cum in illis regionibus cunctæ prorsus hæreses opinionis suas habeant publice licentiam profrendi: sola Catholicæ communionis libertas putetur ab his, qui se religiosos existimant, subruenda? Quæ

si putatur error (quod non licet) cum cæteris, quibus illic facultas est agere, sinatur erroribus: sui integritas æstimatur, sequenda potius fuerat, quam violenta persecutione vastanda: nec eam probantur insequi potuisse, nisi prava sectantes.

XXIX. At ne ipsi convincerentur errare repellere cogitarunt quo notabantur errantes: malentes non affectari quod justum est, sed potius submovere quo docerentur injusti. Sic recessit ab humanis mentibus Deus, ut obstinate contra ejus ordinis voluntatem non aspiciant, & in isto sæculo divinum non deesse posse iudicium, & post hujus vitæ cursum illi tremendo se non defuturos examini, sub quo perniciosarum studia modis omnibus actionum discussa patefiant, & patefacta puniantur: nisi qui hæc omnino non credunt, quæ illa se perpetrasse impune confidunt. Nos autem humani generis conscientiam contestari qua possumus voce nullatenus cesamus, omnipotentem Deum suis causis minime defuturum, & quantacumque sit humana præsumptio, quantacumque potentia, sub divino nutu hujus atrocitatis censuram sine dubitatione vindicandam. Nam talem ausum neque hic confidimus evasurum: & in illo magno Dei iudicio recepturum, quod is temeritatibus divina retributione debetur. Hæc nos nequaquam tacuisse sufficit: ut cum superna fuerit ultio subsecuta, & vera nos protrulisse consideratio humana cognoscat, & poenam non inaviter pronunciasse venturam: & præposuisse præmonitionis formam, quæ huiusmodi præcipitiis de cætero temperetur. Certe si huiusmodi propterea relinquendos proprio definitis arbitrio, quia nec a Christianis vexari deceat Christum quocumque titulo consistentes, nec viventes in jure Romano lacerrari conveniat a Romanis: consequenter ostenditur Romanos homines, & qualicumque Christianæ professionis impetere, nec Christianum dici posse modis omnibus, nec Romanum. Proinde aut repellendi fuerant, aut nullus penitus impetendus: & quod in uno genere iudicis amovendum, in omnibus repelle, si prævales: si omnia sunt sinenda, nullus penitus excludendus: alioqui dum parcendo cunctis erroribus sis amicus, non nisi solum tibi probatur displicuisse quod verum est.

XXX. Omnes Catholici Principes, sive cum Imperii gubernacula susceperunt, sive cum Apostolicæ sedis novos agnoverunt Præsules institutos, ad eam sua protinus scripta miserunt ut se docerent ejus esse confortes. Itaque qui hoc non fecerunt, ab eadem se ipsos profitentur alienos: quod chartis quoque tuis apud te etiam possumus astruere, nisi te amulum, & reum, & inimicum vitarem, & iudicem. Non mirum si Catholicos persequuntur Mani-

CHRISTI 503.

SYMMACHI PAP. 5.

ANASTASII IMP. 13. THEODORICI REG. II.

ebaeorum patroni, cum falsitas non possit non persequi veritatem. Non mirum si in Orthodoxos severtant, quibus potest cum cunctis haeresibus convenire: & universis erroribus amici, non possint nisi solis esse non errantibus inimici. Si error est, convincendus est: verum si error non est, tibi verum deesse cognosci, qui persequeris, quo * convinceris errore. Sed pravitatis complex non potest nisi eum persequi qui est pravitatis inimicus. Haecenus Symmachus ad Anastasium.

* quo profiteris errare.

XXXI. Symmachus exagitat Manichaeos.

(a) Tom. 1. Concil. vet. edit.

Quod autem ad Manichaeos spectat, quorum haeresi falso, ac calumniose ab Anastasio Symmachus infamatur: tantum abfuit ut fuit ut vel levi quaque suspitione de ejus contagio Symmachus laboraret, ut etiam praeter ceteris haereticis sit infecutus Manichaeos: quibus occulte Romae degentibus, ejus industria repertis, quid in illos egerit, liber de Romanis Pontificibus declarat his verbis (a): Post haec omnia B. Symmachus invenit Manichaeos in urbe Romana, quorum omnium simulacra vel codices ante fores basilicae Constantinianae incendio concremavit, & eos ipsos exilio relegavit. Haec ibi. At contra ipse Anastasius Imperator omnium Graecorum historicorum testificatione eorum crimine infamatur: quod quidem, & haec epistola Symmachus in fine libere afferat, dum eundem appellat Manichaeorum patronum.

PAGIUS XIII. Romani Amidam auro a Persis redimunt.

Ad num. XXXII. Narrat Baronius ex Marcellino in Chronico, Patricium, Hypatium, & Areobindam missos esse ab Anastasio Imp. adversus Persas, sed nihil magni eos egisse, Amidam tantum, immenso auri pondere Persis dato, redempta. Falsus res hoc anno gestas describit Procopius lib. 1. de Bell. Pers. capp. 8. & 9. aitque Imperatorem summam belli credidisse quantum Ducibus, Areobindo scilicet Magistro militum & genero Olybrii, qui Imperium Occidentis olim tenuerat, Ceteri ordinum Palatinorum Duci, ac Duobus Praefectis militum, qui erant Byzantii, nimirum Patricio Phrygi, atque Hypatio Augusti nepoti. Eum fuisse exercitum, quo nec superiori memoria, nec postquam, florentiorem in Persas a Romanis constatum ullum fuisse fama est. Sed disperse iter illos fecisse, neque in unum corpus coactos esse; cum suos quisque seorsum milites duceret. Nihil itaque operae pretium patratum est; propterea quod bello non unus erat Imperator praepositus, at Duces inter se aequales, & ea re non in varia modo consilia, verum etiam castra distradit. Ceteri Nymphium amnem, qui proxime Martyropolim fuit, distatque Amida trecentis stadiis, transmisit cum suis, & in Arzanenem ingressus, brevi excursu regione vastata, confestim rediit. Subdit Procopius cap. sequenti Byzantium revocato Areobindo, ceteros Duces Amidam hyeme obsidione cinxisse, ac saepe quidem

Quod ad res bellicas pertinet, cessarunt eadem infeliciter Anastasio Imperatori: nam sub hujus anni Consulibus haec habet Marcellinus in Chronico: Tres Romanorum ductores, Patricius, Hypatius, & Areobinda, qui cum quindecim millibus armatorum olim contra Persas missi fuerant, pugnaturi juxta Sisream castellum cum iisdem Persis sine audacia conflixerunt: multi tunc militum, ductoribus exercitus fugientibus, caesi sunt. Immenso debinc auri pondere hostibus dato, captam rebusque vacuam Amidam civitatem iidem nostri redemerunt, Ceteri Magistro Officiorum ibi cum duobus millibus bellatorum in subsidium destinato. Haec Marcellinus. Ex quo enim Ecclesiis Anastasius bellum indixit, barbari undique in eum bella cedere, quae tamen non ferro (ut saepe dictum est) sed auro ipse fedare solebat. Sed rursus alii barbari emergebant: nam Theodorus Lector (b): Cum autem Imperator foedera cum Persis invisset, Barri populi Pontum invaserunt. Anastasius bellis occupatus ab infestatione Orthodoxorum desistit. Ut autem modicum quietis a bellicis occupationibus accepit, rursus contra Ecclesiam, & Macedonium armatus est. Haec Theodorus. Sed de ejus proeliis in Orthodoxos dicturi sumus inferius suis locis.

XXXII. De Rom. exercitu fugato.

(b) Theod. Lect. lib. 2. Collect.

Se-

tentasse vi expugnare; sed frustra: Conventi tandem, ut Persa auri pondo mille acceptis Urbem Romanam traderent, idque altero post anno quam captam ab hoste fuerat, His familia narrat Theophanes in Chronico.

Valesius in Notis ad lib. 25. Marcellini cap. 7. ubi hic loquitur de quinque regionibus Transigitanis, ex quarum una erat Arzanena, observat eam etiam sic appellari a Petro Patricio in Excerptis, a Theophylacto, & Procopio in lib. 1. & 2. Pers. Sed in lib. 3. de Aedificiis cap. 2. vocari Arzanenem, quemadmodum & a Menandro Profectore in lib. 8. at ab Agathia in lib. 4. Araxianenem, & a Strabone Araxenem, ac denique a Socrate in lib. 7. cap. 18. eam regionem videri vocatam Arzanenem. Ea tamen unius ejusdemque Provinciae nomina esse demonstrat Procopius lib. 3. de Aedificiis cap. 2. cum dicit, Martyropolim sitam esse in Armenia, quam Sophanenenem vocant; eamque fuisse hostibus proximam, ac Nymphium fluvium ditones Romanas a Persicis sejunctas, & denique Arzanenem Provinciam trans fluvium positam esse. Quare Arzana idem erat ac Arzaneno, sitaque erat cis Tigrim, cum limites Imperii usque ad Martyropolim, hodie ab Arabibus Miab. Pharekin vocatam, extenderentur. Quod hic notandum fuit, quia saepe de hac Provincia mentio occurrit.

XIV. Arzanenem Provinciam contra Tigrim sita.

JESU CHRISTI ANNUS 504.

SYMMACHI PAP. ANNUS 6.

ANASTASII IMP. 14. THEODORICI REG. II.

I. Theodorici Bulgarios vincit.

(a) Cassiod. Variar. l. 3. epist. 10.

(b) Apud Cassiod. Variar. l. 3. epist. 23.

S Equens Christi annus quingentesimus quartus unius Consulibus Caethei nomine notatur a Cassiodoro, & Marcellino: Sed puto, pro Caetheo, Ceteo restituendum quod Romanum est nomen; & hoc tempore claruisse reperitur Romae ejusdem nominis Senator amplissimus, ad quem extant litterae Ennodii Ticinensis. Sub quo quidem Consule (inquit Cassiodorus) virtute domini nostri Regis Theodorici, victis Bulgaribus. Sirmium recepit Italia. Per Tolum Ducem insignem hoc esse gestum bellum, quae Athalaricus, ad Senatuum Romanum scripsit paucis his satis aperte docet, cum ejusdem Ducis virtutem praedicans, haec ait (a): Egit de Hunnis inter alios triumphum, & emeritam laudem primis congressibus auspiciatus novi dedit Bulgares toto Orbi terribiles. Ad expeditionem directus est Sirmiensis; ut quod ab illo Martio viro didicerat, verbis in camporum libertate monstraret. Subjecit sibi Theodorici Pannoniam Sirmiensis, ad cuius Provinciam praefecturam direxit Colosseum Comitem: extat, & de his ipsius Theodorici epistola (b). At quam evidenter manu tangere quisque poterit, quae, & tu ipse probe conspicis lector, cuncta bene cessisse Theodorico, dum licet Arianus, nihil voluit imminutum jurium Romani Pontificis, & fatisciente sub diris schismaticorum persecutione Romana Ecclesia, Symmacho Papae (ut vidimus) praesto fuit, & fugatam concordiam, abje-

ctamque pacem restituit Ecclesiae atque Senatui.

At non parvi fuit momenti Bulgaros, a Theodorico debellatos esse, prout Ennodius in Panegyrico in laudem ejusdem Theodorici dicto demonstrat, dum hanc praeter ceteris ejus victoriis celebrat, ubi, & de Bulgarorum ferocia ista habet: Haec est natio, cujus ante te fuit omne quod voluit: in qua titulos obtinuit, qui emit adversariorum sanguine dignitatem; apud quam campus est vulgator naturalium; nam cujus plus rubuerunt tela luctamine, ille putatus est sine ambage sublimior. Quam ante dimicationem tuam contigerat agnovisse resistentem: quae prolixis temporibus solum bella consummarit excursu: & post multa de eorumdem victu ferino dicta, ista subdit de ipsorum fortitudine, & bellico robore: His ante Mundus praevius esse credebatur: nunc illam sibi tantum Orbis partem interclusam aestimant, quam tuervis, &c. Subdit, & inferius de iisdem per Theodoricum victis Bulgaris, Sirmioque recepta. Postquam quidem victoriam eam ab Ennodio dictam esse in laudem Theodorici orationem, satis apparet.

Quod vero spectat ad res Romae gestas: Post celebratam anno superiori Quintam sub Symmacho Synodum, Sexta quae ordine sequitur, hoc anno habita creditur, cujus Actorum ejusmodi extat exordium: Cum in unum apud B. Petrum Apostolum S. Sexta Synodus canonice a B. Symmacho Ro.

II.

III. Sexta Rom. Synodus contra usurpantes bona Ecclesiastica.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 597. SÆC. VI. Anno Erae 504. JESU CHRISTI 504. SYMMACHI PAPÆ 7. ANASTASII IMP. 14. THEODORICI REG. II. & 16.

I. Consularius.

[1] C Estbegus absque collega Consulatum gefit, ut in omnibus Fastis legitur idque in Occidente; erat enim filius Probrini an-

NOTÆ

[1] * C Off. Cethegus sine collega. Victor: Cethego V. C. Cos. Marcellinus; Cethego solo Consule. Carta Ravennatensis apud Lambecium Bibliothecae Casareae tom. VIII. ex quo Mabillonius lib. V. de re diplomatica pag. 460. ubi: Recitatum est Ruso Petromonico Magno Cethegone consule sub die Nonarum Februarium Ravennae. Verum, inquit Mabillonius, praemissa Cethegi praenomina difficultate non carent. Ennodius sub finem Pantheis didascalicae, Patricium Cethegum, filium Probrini Patricii virum consularem memorat, ejusque fororem Blefillam. lib. VII. Epist. XXIX. Epitome temporum & Indiculus Paschae, anno a Passione Domini CCCLXXVII. eoque bisextili: Cethego. GEORGIUS

no CCCLXXXIX. Consulibus, ut docet Ennodius in Pantheis Didascalica, ubi postquam locutus est de Probrino Patricio, ait: Est Patricius Cethegus ejus filius vir Consularis, qui eam prudentiam minor transgrediens sine ratiis praesidio, habet & provectorum seipsum & mella pueritia. Lambecius Tom. VIII. Biblioth. Casareae, & Mabillonius in Opere de Re Diplomatica pag. 460. referunt chartam antiquissimam Ravennae scriptam, quae dicitur data Ruso Petromonico Magno Cethegone Consule. Sed erratum est a Librario in voce Petromonico, quae vix intelligi potest. Romanos vero multa nomina tulisse, & ultimo, si aliis abstinere placeret, designatos fuisse, jam saepe monuimus. Ad num. III. Habita hoc anno Sexta Synodus Romana sub Symmacho Papa, in qua nullus

II.

Roma congregata resedisset, &c. Actum in ea est adversus invasores rerum Ecclesiasticarum: sancitumque ut vendicantes sibi indebite bona Ecclesiastica sive mobilia, sive immobilia, nisi ea restituerent, ut heretici manifesti debeant anathematizari, nec nisi per satisfactionem ad communionem admitti, qua sententia declaratum est teneri omnes qui facultates Ecclesie sub specie regie largitatis obtinissent; eo quod Regum non sit discernere de bonis Ecclesie: Nec licere Imperatori vel Regi contra divina mandata, & Patrum constituta sibi aliquid quovis modo usurpare: hæc pluribus Symmachus una cum sancta Synodo, nihil veritus potentissimum Regem barbarum, eumdemque Arianum Italiae dominantem atque Romanis ipsis jura dantem.

IV. (a) Apud Cassiod. Variar. l. 2. epist. 29.

Paret Rex Theodoricus decreto Romano. Pont.

At non sprevisse, sed paruisse Theodoricum Regem Concilii Romani decreto hoc anno edito, quæ post hæc rescriptit pro bonis Ecclesie Mediolanensis significant verbis istis (a):

Quamvis nullos velimus gravamen aliquod sustinere, quos videtur pietas nostra protegere (quia regnantis est gloria subditorum otiosa tranquillitas) tamen specialiter Ecclesias ab omni injuria reddi cupimus alienas: quibus dum æquabilia præstantur, misericordia Divinitatis acquiritur. Et ideo Beatissimi viri Eusebii Episcopi sanctæ Mediolanensis Ecclesie petitione permoti, presentibus te affatibus admonemus, ut prædiis vel honoribus illius Ecclesie intra Siciliam constitutis, tuitionem studeas salva civilitate præstare; nec a quoquam cujuslibet rationis homine contra fas patiaris opprimi, quos decet Divinitatis intuitu sublevari. Hæc Theodoricus interpellatus ab Eustorgio Juniore: Succesit iste Laurentio, quem Symmachi Synodis Quartæ, & Quintæ Romæ interfuisse vidimus; sed cum Concilio hujus anni nequaquam præfens fuerit, concicere possumus ipsum hoc tempore esse defunctum, longo jam senio fatiscentem, ut ex Ennodio patet: licet sciamus alios pro captu animi numerum annorum cuilibet Mediolanensi Episcopo adscribentes, post annos octo Eustorgium ponere Laurentii successorem.

V. (b) Apud Cassiod. Var. l. 4. ep. 27.

Quod rursus spectat ad Theodoricum Regis observantiam Symmachi Papæ decretis exhibitam, fidem certam faciunt quæ postea rescriptit (b) de possessionibus Ecclesie Narbonensis, & alia quæ dedit re-

PAGIUS Sexta Synodus Romana.

Ius temporis character legitur, hisque verbis inchoatur: Cum in unum apud B. Petrum Apostolum sancta Synodus canonice a B. Symmacho Romæ congregata resedisset, &c. Hanc tamen Baronius & Concil. Collectores cum præfenti anno illigant, a quibus sine aliquo fundamento non recedendum. Sextam illam ordinem inter Symmachianas, profretamque fuisse

scripta pro defensione honorum, & jurium Ecclesiarum. Præstitit plane Avianus Princeps, quæ in pluribus desiderari possint Regibus Orthodoxis: sed consecutus est a Deo in hac vita præmium, ex compensatione frequentium in hostes victoriarum.

VI. De Valentino Episcopo Amiterrenensi.

Quod insuper ad Episcopos qui tum huic Sexto, tum aliis superioribus habitis Romæ sub Symmacho Papa Conciliis interfuere, spectat: inter alios non silendum de Valentino Episcopo Amiterrenensi, qui iisdem Conciliis reperitur esse subscriptus: sub quo ea contigisse noscuntur, quæ narrantur a sancto Gregorio in Dialogis (c) in rebus Equitius cum de Basilio mago agit, qui Roma fugit monastico indutus habitu, ne posset agnoscii. Sed qua occasione captus Basilius iste fugam, ex Theodorici Regis epistolis satis possumus intelligere. Ad hæc autem certius cognoscenda, meminisse debes querelæ Gelasii, qui in Andronicum scribens exprobat, magicas arces vigere Romæ etiam Paganis ipsis horrendas: sed quod deterius fuit, his non viles personæ, sed nobiles intenti erant. Qui autem præ cæteris ejus probrosi criminis Romæ infamati fuerint, ex ejusdem cognosces Theodorici litteris fuisse Basilius, & Prætextatum viros illustres: in eos enim exerceri iudicium idem Rex sollicito studio jussit; cujus extat de his epistola, ad Argolicum Urbis Præfectum, quæ sic se habet (d):

(c) Greg. Dialog. l. 1. cap. 4.

(d) Apud Cassiod. l. 4. ep. 22.

Intolerabilis excessus est, qui superne majestatis affectat injuriam, & oblitus pietatis crudelia sectatur erroris. Quem enim superabit venia locum, qui reverendum contempserit auctorem? Abscedat ritus de medio jam profanus: conticeat pœnale murmur animarum. Versari non licet in magicis artibus temporibus Christianis. Magnitudinis itaque tue relatione comperimus, Basilius, atque Prætextatum artis suastræ jamdiu contagione pollutos in accusationem tui examinis personarum intentione deductos: Super qua re nostram te asseris spectare sententiam, ut confidentius fiat quod pietatis nostræ mandata auctoritas. Sed nos quæ nescimus a legibus discrepare, quorum cordi est in omnibus moderatam tenere justitiam, præfenti auctoritate decernimus, ut quinque Senatoribus, id est, magnificis, & Patri-cis viris Symmacho, Decio, Volusiano, atque Caliano, necnon illustri viro Maximo-

inter omnes constat, & ex diâis necessario sequitur. Habita fuit contra invasores rerum Ecclesiasticarum, decretumque, ut nisi ea restituerent, velut manifesti heretici anathematizarentur: De ea plura Baronius. Verum ante hanc Synodum quinta Romana congregata fuerat, ut anno superiori ostendi.

ximiano hanc causam legitima examinatione pensatis: & per omnia juris ordine custodito, si crimen quod intenditur fuerit comprobatum, ipsarum quoque legum distinctione plectatur: ut rei adhibiti atque secreti per hoc vindictæ genus a culpis talibus arceantur, quos ad leges trahere non potest incerta notitia. De qua re illustri viro Comiti Arigerno præcepta direximus, ut omnium violenta defensione summo, si se occultant, ad iudicium protrahat impetitor, & vobiscum in hac causa residens nec opprimi faciat innocios, nec lege sinat evadere criminosos. Hactenus ad Præfectum Urbis Argolicum Theodoricus.

*leges.

VIII.

Clarissimos plane & Senatorii ordinis eos fuisse reos, ex iudicii saltem apparatu intelligere facile potes, dum causæ cognitionem præter Urbis præfectum Comiti etiam Arigerno committit, & per quinque Patricios viros in Urbe precipuos voluit iudicium agitari. De Prætextati quidem familia satis nota sepe superius contigit fieri mentionem. Basilius etiam non semel ad Consulatum proventus, Fasti indicant Consulares. Est præterea mentio de familia Basiliana in epistola Athalarici Regis ad Senatam. (a) Sed quid accidit? Dum formidolosum huicmodi iudicium pararetur (nescio quomodo) iidem magis rei fuga lapsi sunt: quod cum Theodoricus Rex accepisset, diligenter inquiri mandavit, ita scribens ad Arigernum Comitem (b):

De Basilio & Prætextato. (a) Apud Cassiod. l. 8. epist. 17.

(b) Apud Cassiod. l. 4. ep. 23. IX.

Quamvis oporteat commissam tibi disciplinam Romanæ civitatis in omnibus custodiri: tamen in eis maxime studiosior esse debes, quæ nostra tibi auctoritate delegata cognoscis; ut circa te augeat gratiam custodita justitia, & augmenta sumas nostri iudicii, qui nobis hactenus de integritate placuisti. Præfectus igitur Urbis sua nobis relatione declaravit, Basilius atque Prætextatum magicis artibus involutos impeti accusatione multorum: quos elapsos intimat mentis alienatione custodum: eos te præcipimus, ubicumque reptos ad iudicium quinque virale ducere; quod in præfenti negotio nostra delegavit auctoritas, ubi te residere censemus: ut violenta omnium defensione summo, hanc causam discuti facias legibus & finiri; & si rei criminis, cujus impetuntur, fuerint approbati sententiam subeant, quam juris definita sanxerunt. Si vero innocentia eorum detestabili pulsatur invidia, opprimi eos nulla ratione patiaris: quia in omnibus causis consideratione divina illud fieri volumus, quod opinionem nostræ pietatis accumularet. Hactenus ad Arigernum,

X. (c) In edict. Theodor. c. 108.

Quanam autem pœna istiusmodi delinquentes præter jus commune afficiendi essent, ipse Theodoricus ita decreverat (c):

Malarum artium conscii, id est malefici, nudati bonis omnibus quæ habere possunt, honesti perpetuo damnentur exilio: humiliores capite puniendi sunt. Numquam autem iidem reperti fuerint, apud Cassiodorum nunquam mentio; nec apud alios de Prætextato quicquam scribitur. Basilius vero fugientis quædam in scriptis Gregorii Papæ remansere impressa vestigia, quibus nos eum, qui latuit Theodoricum, consequi valeamus. Mentio namque est apud sanctum Gregorium de Basilio mago, qui habitu in monachum transmutato, ne fugiens noceretur, ab Urbe clam aufugit. Non alium quidem hunc ab illo fuisse, nomen, crimen, fuga, & tempus significant: ad hæc sane tempora ea deduci quæ idem S. Gregorius narrat, ex iis quæ dicemus perspicue apparebit. Recitemus modo quæ de Basilio mago idem scribit. (d):

Basiliius Magus quomodo egressus ab Urbe.

(d) Greg. Dialog. l. 1. c. 14.

Eo tempore, quo malefici sunt in hac Urbe deprehensi, Basilius qui in magicis operibus primus fuit, in monachico habitu Valerianum fugiens petiit. Qui ad virum reverendissimum castrorum Amiter-nina civitatis Episcopum pergens, petiit ab eo, ut eum Equitio Abbati committeret, ac sanandum monasterio illius commendaret. Tunc ad monasterium venit Episcopus (interfuisse reperitur Episcopus Amiterminus, Valentinus nomine, Synodis nuper sub Symmacho Romæ habitis) secumque Basilius monachum deduxit: & Equitium Dei famulum rogavit, ut eundem monachum in congregationem suscipere. Quem statim vir sanctus intuens, ait: Hunc quem mihi commendas, Pater, ego non video eum monachum esse, sed diabolum. Cui ille respondit: Occasionem queris, ne debeas præstare quod peto. Ad quem hæc Dei famulus dixit: Ego quidem hoc eum esse denuncio, quod video: ne tamen nolle me obedire existimes, faciam quod jubes.

XI. Basiliius Equitio traditur.

Susceptus itaque in monasterio est. Post nonnullos vero dies idem Dei famulus pro exhortandis ad desideria superna Fidelibus paulo longius a cella digressus est. Quo discedente, contigit ut in monasterio virginum, in quo ejusdem patris cura invigilabat, una earum, quæ juxta carnis hujus putredinem speciosa videbatur, febricitare inciperet, & vehementer anxians, magnisque non vocibus, sed stridoribus clamare: Modo moritura sum, nisi Basilius monachus veniat, & ipse mihi per suæ curationis studium salutem reddat. Sed in tanti patris absentia accedere quisquam monachorum in congregatione virginum non audebat, quanto minus ille qui novus advenerat, cujusque adhuc vitam congregatio fratrum nesciebat. Missus repente est, ut Dei famulo nunciaretur, quod sanctimonialis illi im-

XII. Basiliius per Magiam foli-citat monachalem.

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.XIII.
Expelli-
tur Ma-
gus.

mensis febris afluaret, & Basilii monachi visitationem anxie quaereret.

Quo audito, vir sanctus dedignando subrisit, atque ait: Numquid non dixi, quod diabolus iste est, non monachus? ite, & cum de cella expellite. De ancilla autem Dei, qua anxietate febrium argetur, nolite esse solliciti; quia ex hac hora neque febribus laboratura est, neque Basilium quaesitura. Regressus est monachus, & ea hora saluti restitutam Dei virginem agnovit, qua eandem salutem illius Dei famulus Equitius longe postius nunciavit; in virtute scilicet miraculi exemplum tenens magistri (a), qui invitatus ad filium Reguli, eum solo verbo restituit salutem; ut revertens pater ea hora filium restitutum vitam cognosceret, qua vitam illius ex ore veritatis audisset. Omnes autem monachi iustionem patris sui implentes, eundem Basilium ex monasterii habitatione repulerunt. Qui repulsus dixit, frequenter se cellam Equitii magicis artibus in aera suspendisse, nec tamen ei quicquam laedere potuisse. Qui non post longum tempus in hac Romana urbe, exardescens zelo Christiani populi, igne crematus est. Magis autem in eum exarsit populi furor, quod lapsus crederetur Judicium indulgentia.

(a) Joan.
4.XIV.
(b) Exod.
32.
(c) Exod.
21.
Zelus Ro-
man. po-
puli ad-
versus
Magos.

Confecraverunt plane (ut dicit Moyses (b) de Levitis) Ecclesia Romanae filii manus suas Deo, memores a Domino dictum (c): Maleficos non patieris vivere: cum in totius magorum collegii coryphaeum populus zelo Divinitatis insiliit, flammisque tradidit nefarium impostorem, recolens adversus huiusmodi genus hominum fuisse Apostolorum principibus Petro & Paulo ineundum saepe certamen: merito igitur qui se filios Petri scirent, & Pauli, sicut illi in Simeonem, & in Elymam (d), omnes simul in Basilium insurrexerunt, flammisque absumendum dederunt.

(d) Act.
23.XV.
De Equi-
tio Evan-
gelium
praedican-
te.

At vero quod occasione Basilii de virtute Equitii ex S. Gregorio contigit fieri mentionem; intelligere aequo possumus quo potissimum tempore ipse vixit: Haec ut intelligamus, primumque transacta sunt inter ipsum, & Rom. Pontificem opportune hic repetenda erunt. Factum namque est, ut eidem sancto Equitio munus Evangelicae praedicationis exercendi negotium fieret ab Apostolicae sedis ministris, quod videlicet absque licentia Romani Pontificis tale sibi munus arrogasset. Cautè plane in his agendum, recens exemplum admonuit, dum (quod dictum est sub Gelasio Papa) paulo ante quidam imperitus, nomine Seneca in Piceni provincia usurpans sibi docendi munus, Pelagiana femina servisset. Quamobrem cum quis non missus eiusmodi

exercere munus inveniretur, deferebatur quamprimum ad ipsum Romanum Pontificem; ut accidisse S. Equitio, S. Gregorius docet, dum de eo eiusmodi narrationem instituit (e):

Quidam Felix nomine, Martia provincia nobilis, pater huius Castoriti, qui nunc nobiscum in Romana urbe demoratur, cum eundem venerabilem virum Equitium sacrum ordinem non habere conspiceret, & per singula loca discurrere, atque studiose praedicare: eum quodam die familiaritatis ausu adiit, dicens: Quid sacrum ordinem non habes, atque a Romano Pontifice, sub quo degis, praedicationis licentiam non accepisti, praedicare quomodo praesumis? Hic observa, lector veterem morem in Ecclesia semper usum retentum, neque laico cuiquam annuuciandi verbi Dei datam esse aliquando facultatem; neque etiam sacris ordinibus Deo consecratis id fuisse concessum absque Summi Pontificis auctoritate: Apostolicum namque munus absque Principis Apostolorum licentia cuiquam usurpare vetitum erat, nisi qui miraculorum virtute se a Deo missum esse, certis notis ostendere potuisset: ut accidit sancto Equitio, de quo caeptam narrationem ita prosequitur sanctus Gregorius:

Qua ejus inquisitione compulsus vir sanctus indicavit, praedicationis licentiam qualiter acceperit, dicens: Ea qua mihi loqueris, ego quoque tecum ipse pertracto. Sed quadam nocte speciosus mihi per visionem juvenis asstitit, atque in lingua mea medicinale ferramentum, id est, fleubothomum posuit dicens: Ecce posui verba mea in ore tuo: egredere ad praedicandum. Atque ex illo die, etiam cum voluero, de Deo tacere non possum. Et paulo post: Tantus quippe illum fervor ad colligendas Deo animas accenderat ut sic monasteriis praesert, quatenus per Ecclesiam, per castra, per vicus, per singulorum quoque Fidelium domos circumquaque discurreret, & corda audientium ad amorem patriae caelestis excitaret. Erat vero valde vilis in vestibus, atque ita despectus, ut si quis illum fortasse nesciret, salutarius etiam resalutare despiceret: & quoties alia tendebat ad loca, jumento sedere consueverat quod esse despicabilis omnibus jumentis in cella parvisse reperiri, in quo etiam capistro pro freno, & vervecum pellibus pro sella utebatur. Per semetipsum sacros codices in pelliceis sacculis missos dextro laevoque portabat latere: & quocumque pervenisset, Scripturarum aperiebat fontem, & rigabat prata mentium.

Huius quoque opinio praedicationis ad Romanae urbis notitiam pervenit: atque ut est lingua adulantium, auditoris sui animam amplectendo necans; eodem tempore

(e) Greg.
Dial. l. 14
c. 4.XVI.
Praedicator
Evan-
gellii qui
legitimusXVII.
Equitius a
Deo mis-
sus praedi-
care E-
vange-
lium.

XVIII.

Accusatur
Equitius
apud
Rom.
Pontif.

pore clerici huius Apostolicae sedis Antistiti adulando questi sunt, dicentes: Quis est iste vir rusticus, qui auctoritatem sibi praedicationis arripuit, & officium Apostolici nostri Domini sibi indocuit usurpare praesumit? Mittatur ergo, si placet, qui huc eum exhibeat, ut quis sit Ecclesiasticus vigor agnoscat. Sicut auzem moris est, ut occupato in multis animo adulatio valde subrepat, si ab ipso cordis ostio nequaquam fuerit citius repulsa: suadentibus clericis, consensum Pontifex praebuit, ut ad Romanam urbem duci debuisset, & quantum sua esset mensura cognosceret. Julianum tamen tunc Defensorem mittens, qui Sabinae Ecclesiae postmodum in Episcopatu praesuit, ei praecipit ut cum magno honore eum deduceret, ne quicquam Dei famulus ex conventionem eadem injuria sentiret.

XIX.
Mittitur
famulus
qui ducat
Equitium.

Qui parere de eo clericorum votis concitus volens, festine ad ejus monasterium occurrit: ibique absente illo, antiquarios scribentes reperit: Ubi Abbas esset, requisivit. Qui dixerunt: In valle hac, qua monasterio subjacet, faenum secat. Idem vero Julianus superbum valde atque contumacem puerum habuit, cui vix poterat vel ipse dominari. Hunc ergo misit, ut ipsum ad se sub celeritate perduceret. Perrexit puer, & protervo spiritu pratium velociter ingressus, omnesque illic intuens faenum secans, requisivit, quisnam esset Equitius. Moxque ut audivit quis esset, eum adhuc longe positus aspexit, & immenso tremore correptus, cepit timore laescere, & seque ipsum nutanti gressu vix portare posse. Qui tremens ad Dei hominem pervenit, atque ulnis humiliter submissis, ejus genua deosculans strinxit, suumque dominum ei occurrisse nunciavit. Cui resalutato Dei famulus praecipit, dicens: Leva faenum viride, porta pabulum jumentis in quibus venis: ecce ego, quia parum superest, opere expleto, te subsequor.

XX.

Is autem qui missus fuerat Julianus Defensor mirabatur valde, quidnam esset, quod redire moraretur puer. Cumque revertentem puerum conspiceret atque in collo faenum ex prato deferentem: vehementer iratus cepit clamare, dicens: Quid est hoc? ego te misi hominem deducere, non faenum portare. Cui puer respondit: Quem quaris, ecce subsequitur. Tunc ecce vir Dei, clavatis calciatus caligis, falcem fenariam in collo deferens, veniebat. Quem adhuc longe positum puer suo domino, quia ipse esset quem quaereret, indicavit. Idem vero Julianus repente ut vidit Dei famulum, ex ipso habitu desepxit: eumque qualiter deberet alloqui, proterva mente praeparabat. Mox vero ut servus Dei cominus affuit, ejusdem Juliani animam intolerabilis pavor invasit, ita

Julianus
timet a-
spectum
Equitii.CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

ut tremere, atque insinuandum hoc ipsum pro quo venerat, vix sufficere lingua potuisset: qui humiliato mox spiritu ad ejus genua cucurrit, orationem pro se fieri petiit; & quia pater ejus Apostolicus Pontifex eum videre vellet, indicavit.

Vir autem venerandus Equitius cepit immensas gratias omnipotenti Deo agere, asserens quod se per Summum Pontificem gratia superna visitasset. Illico vocavit fratres: praecipit horae eadem jumenta praeparari; atque executores suos cepit vehementer urgere, ut cito abire debuissent. Cui Julianus ait: Hoc fieri nullatenus potest; quia lassatus ex itinere hodie non valeo abire. Tunc ille respondit: Contristas me, fili: quia si hodierna die non egredimur, jam crastina non exibimus. Dei itaque famulus executoris sui lassitudine coactus, in monasterio suo eadem nocte commoratus est. Sequenti vero die sub ipso lucis crepusculo, vehementer equo in cursu fatigato ad Julianum puer cum epistola pervenit, in qua praecipitum est ei, ne servum Dei contingere vel movere de monasterio auderet. Quem cum ille requisiret, cur sententia esset mutata, cognovit quia nocte eadem, in qua ipse executor illuc missus est, per visum Pontifex fuerat vehementer exterritus, cur ad exhibendum Dei hominem mittere praesumpsisset. Qui protinus surrexit, seque venerandi viri commendans orationibus, ait: Rogat Pater noster ne fatigari debeatis. Cumque hoc Dei famulus audisset, contristatus ait: Numquid non die externo dixi tibi, quia si statim non pergeremus, jam pergere minime liceret? Tunc pro charitatis exhibitione aliquantulum executores suos in cella detinuit, eique laboris sui commodum coacto renitentique dedit. Haecenus Gregorius de rebus Equitii & Romano Pontifice.

Sed ex his perpende eos, qui non ab hominibus, sed a Deo se missos esse ad praedicandum Evangelium gloriantur, quot quantisque signis illustrentur; adeo ut propemodum Dei digito indicentur, ab ipso omnium rerum Domino eiusmodi Apostolorum esse consecuti Evangelium, praedicandi facultatem. Audiant haec Novatores, si dum apud eos laici eiusmodi sublimi Apostolatus munere funguntur, aliquis eorum vel quippiam minimum possit divinitus crediti a Deo ministerii praeferre signum. Sequi namque signa eos qui a Deo mittuntur Apostoli S. Marcus ultimo capite in Evangelio docet: cum aliqui satis sit ad munus legitime exercendum, si quis ab auctoritatem habente mittatur, secundum illud Apostoli (a): Quomodo praedicabunt, nisi mittantur? Adeo ut necesse sit alterum de duobus; ut si quis se a Deo missum dicat: aut signa ostendat per miracula Apostolatus; vel

XXI.

Rom. Pon-
tifex divi-
nitus mo-
netur de
Equitio.XXII.
Signa se-
quantur
eos qui a
Deo mit-
tantur.(a) Rom.
10.

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

ut ab auctoritate habente, facultatem sibi doceat impertitam: hic mos receptus semper inter fideles ab ipso exordio nascentis Ecclesiae. Hæc autem qui non servat, neque intrat per ostium, sed ascendit aliunde, utique ex Domini (a) sententia fur arguitur atque latro. Qui vero ejusmodi præscriptam in Christi Ecclesia regulam secuti fuerint, pax (b) super illos, & misericordia. At de his satis.

(a) Joann.
10.

(b) Gal. 6.

XXIII.

De tempore persecutionis Trajamundi Regis in Africa.

Hoc item anno persecutio Vandalorum in Catholicos per Trajamundum hætenus pacificum Regem in Africa excitatur, cum Episcopi Africani in Sardiniam insulam deportantur. Quoniam vero hæc ipsa ante annos sex a Mariano Scoto haud ignobili chronographo sub Consulatu Paulini atque Joannis contigisse narratur; de veritate temporis ratio certior afferenda est. Qui his temporibus vixit, & comes in exilio S. Fulgentio in Sardinia exulanti affuit, resque ab eo gestas quam accurate, & fideliter scripsit, cum testetur eandem persecutionem eodem tempore quo Fulgentius est creatus Episcopus ceptam esse, constetque non nisi anno Domini quingentesimo (ut dictum est) ipsum Fulgentium tunc adhuc monachum Roma esse reversum in Africam, ibique annos aliquot commoratum antequam crearetur Episcopus: omnis plane de excitata dicto anno per Trajamundum persecutione ratio evanescit. Ut autem hoc anno potius ceptam esse dicamus, illud afferimus argumentum: Cum enim ex eodem confiter auctore, Fulgentium sedisse Episcopum annos viginti quinque, obiisseque in pace Ecclesiae Africanæ sub Hilderico Rege, quem constat regnasse annos septem, decessisseque anno Domini quingentesimo trigesimo: cumque etiam liqueat, eundem Fulgentium anno quingentesimo remeasse in Africam, atque monasterium erexisse, præfuisseque eidem, atque inde inter monachos in alio monasterio profiteri cœpisse, rursusque Abbatem suis monachis præfuisse, & presby-

PAGIUS
III.
Initium persecutionis Africanæ.

Ad num. XXIII. & seq. Tradit Baronius, Marianum Scotum in Chronico, ad Consulatum Paulini anno CDXCVIII. gestum, scribere persecutionem Vandalorum per Trajamundum Regem in Africa, eo anno excitatam fuisse, & Episcopos in Sardiniam exules deportatos. Verum in editionibus hodiernis hujus Chronici, illud non legitur, sed ad Consulatum Theodori & Sabiniani, seu ad annum DV. de Symmacho Papa, & Episcopis Africanis hæc tantum habentur: *Omni anno per Africam ac Sardiniam Episcopis, qui in exilio erant, pecunias ac vestes ministrabat.* Initium tamen persecutionis Vandalicæ in Africa cum præfenti anno, ex conjectura Baronius copulavit: Sanctus enim Fulgentius Episcopus Ruspensis consecratus est eo tempore, quo Regalis auctoritas Episcopos ordinari prohibuerat, & postquam sacra turba-

terum ordinari coactum fuisse: sicut nequaquam post hunc annum eum fuisse creatum Episcopum dici potest, cum diem obierit sub Hilderico Rege; ita nec ante hunc ipsum præfentem annum ad munus Episcopatus assumptum, ipse multiplex rerum gestarum cumulus pati posse videtur.

Quod igitur simul (ut dicemus) cum Episcopatu Fulgentii ipsa persecutio est exorta, jure ex tempore ejus Episcopatus pariter persecutionis tempus, agnoscimus, cujus initium sub hoc anno cum ponimus, describemus ea tantum quæ in Byzacena provincia contigisse reperiuntur. Divisa namque erat Africa (ut hæc obiter ex Orofio attingamus) in hæc provincias, Tripolitanam, quæ, & Subventana dicta est, vel Arzugitana Libyæ proxima, ubi primaria civitas Leptis; & in huic confinem provinciam Byzacenam, ubi Adrumetum: in huic contiguam ab Occasu provinciam Zeugitanam, ubi Carthago: in Numidiam, ut Hipporegius & Rufficada civitates insignes: atque denique in Mauritanias Sitifensem, & Cæsariensem, & Tinigitanam, ad extremam oram mediterranei maris positam confinem Oceano Occidentali, ut ab Orofio (c) ponitur.

XXIV.

Africanæ provinciarum.

(c) Orof. hist. l. 1. c. 2.

XXV. Status Africanæ Ecclesiæ.

Quid autem gestum sit in reliquis Africanæ provinciis præterquam in provincia Byzacena, atque silentium: verum ex rebus gestis provinciarum hujus quoque postumus acta comprehendere. Erat autem hoc tempore ejus provincie Primas Victor: Carthaginensis vero Ecclesie Antistes post sanctum Eugenium, de quo plura superius, prohibente Rege, nullus fuerat subrogatus. Porro universæ Africanæ Ecclesie ejusmodi status erat, quod etsi alia acrior persecutio minime deservisset, sed finirentur Episcopi suis præesse subjectis Ecclesiis: quod tamen vetitum esset, ne quis in locum defuncti subrogaretur Antistes, id satis ad orbitatem, & desolat-

Pontificum, qui remanserant, desinuerunt adversus Præceptum Regis in omnibus locis ordinationes celebrare Pontificum, inquit Fulgentii discipulus, qui ejus vitam scripsit cap. 16. Mortuus est autem Sanctus Fulgentius postremo die Kalendarum Januariarum, annum sui Episcopatus agens viceimum quintum, inquit idem Anonymus cap. 30. Parte alia Victor Tununenensis ad Theodori Consulatum anno sequenti gestum ait: *Eugenius Carthaginensis Episcopus Confessor moritur, in Galliis sc. ac in Albigeni Civitate quo a Trajamundo Vandalorum Rege relegatus fuerat, ut anno CDXCIV. ostendimus. Quare ut tam ex Tununenſi quam ex Mariano Scoto mox citato colligitur, persecutio anno sequenti jam excitata fuerat, sed an ante currentem, prorsus incertum, cum hujus rei nullum indicium, dicat, ideoque Episcopatus Fulgentii ini-*

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

tionem ejus Ecclesie posse sufficere videbatur: nam eo quidem consilio ista præceperat Trajamundus, ut absque exerto ad persequendum gladio, ipse Orthodoxorum Ecclesie aliquo temporis spatio orbatae universæ pastoribus sponte conciderent, uti vinea quæ vetustate consumpta nulla recenti suffusione vitium juvenescit. Quid autem hæc considerantes Episcopi Byzaceni simul coeuntes decreverint, ex eodem auctore res gestas sui temporis, quibus, & interfuit, describente, in medium producimus.

XXVI.

Concilium Byzacenum.

Cum igitur probe prospicerent ejus provincie Episcopi Orthodoxi, ad breve temporis spatium fore ut justu Regis prohibentis subrogari novos defunctis Episcopos, arescentibus truncis absque palmitibus, defolarentur omnes Ecclesie: indixere Concilium, ut una simul coeuntes sanctissimi Patres, quid esset opus factio confulerent. Mira res! in sacris illis Comitibus summa in omnibus constantia sacerdotalis enituit, cum una omnium sententia illa fuerit, ut omnes Ecclesie pastoribus vacuis ordinarent, contra mandatum Principis licet, Episcopos: quod, & confestim opere expleverunt. Quæ autem ex his acciderint, in ipsis sancti Fulgentii rebus gestis, ab eodem rerum istarum inspectore his verbis accurate narratur (a):

(a) Extat apud Sur. die 1. Jan. XXVII. Dantur Episcopi Ecclesiis pastoribus vacuis.

Postquam vero sacra turba Pontificum qui remanserant communicato inter se consilio, desinuerunt adversus præceptum Regis, in omnibus locis celebrare ordinationes Pontificum: cogitantes, aut Regis iracundiam, si qua forsitan existeret, mitigandam, quo facilius ordinati in suis plebibus viverent; aut si persecutionis violentia nasceretur, coronandos etiam fidei confessione, quos dignos inveniebant promotione: ministerium vero suum facilius impleturos, atque inter ipsas tribulationes propriis plebibus solatia præsturos. Fit repente communis assumptio: presbyteros, diaconos, & si quos inveniret electio, rapere, benedicere, & consecrare certatim in locis singulis properantibus, ne in tali studio aliquis aus tardus, aut novissimus videretur. Hæc de Episcopis Byzacene provincie. Quomodo autem S. Fulgentius, fugiens li-

PAGIUS

initium proindeque & annus ejus emortalis, in obscuro latent. Ex Eugenii porro morte liquet, Viros doctissimos errasse, qui ordinationem Fulgentii, & initium persecutionis usque ad annum quingentesimum octavum distulere, & mortem Sancti Fulgentii usque ad annum DXXXIII. cum anni viginti quinque ejus Episcopatus tardius quam sequenti inchoari non possint. Lapsus est autem Baronius, quando scripsit, Fulgentium obiisse sub Hilderico Rege in pace Ecclesie Africanæ, idque discipulum hujus S. Antistitis asserere. Nihil enim simile in Vita San-

cti, Dei tamen voluntate fuerit Ruspensis Ecclesie Episcopus ordinatus, rem gestam idem auctor ita recenset:

Tunc beatus Fulgentius eligentium vota velociori præveniens fuga, latebris incertis absconditur; nec quæstus, ullatenus invenitur. Plebs ipsius loci, ubi fuerat monasterium constitutum, differre suam prorsus electionem, donec inveniret beatum Fulgentium, cogitabat: Verum tamen timens, ne dum diu B. Fulgentius quaritur, fama hæc Carthaginem perveniret, atque inde rursus regalis interdictione nasceretur; ita compellente festinationis necessitate, suadentur sibi de suis clericis alterum quærere. Sic per multa loca, ubi B. Fulgentius, aut solus, aut primus electus est, postquam minime potuit inveniri, dedit aliis honoris summi licentiam.

XXVIII. Fulgentius fugit Episcopatum.

Repleta jam fuerat provincia Byzacena novis sacerdotibus, & pene vix paucarum plebium cathedra remanserant desinita. Regis quoque commota sævitia cunctos jam decreverat exilio mancipandos: in ipsum primitus ordinatorem, id est, Primatem nomine Victorem procedente sententia. Qui jam a servis Regis ex euntibus captus, ad Carthaginem ducebatur: & omnino succedente majore tristitia, versa fuit in publicos luctus ordinationis assumptæ lætitia. Tunc oculis nunciis edocentibus, transisse tempus faciendæ ordinationis beatus Fulgentius putans, cathedris quam maxime proximis Episcopos haberi proprios, ipse rursus monasterii sui congregationem gubernare revertitur, nihil dubitans, neque formidans, sed omnino se Pontificalis dignitatis evasisse sarcinam gaudens. Verumtamen altiori consilio Deus noster prædestinata perficiens cui dederat salubriter docendi facultatem, doctrinæ salutaris dare jam volebat auctoritatem, ne deesset fidei Catholica contra Arianos fidelissimus prædicator. In tempore ego tribulationis abscondere voluit vas electionis, per quem disposuerat implere officium prædicationis.

Erat adhuc Ruspæ oppidum nobile, clarissimis habitatoribus prorsus illustre, cui nullus fuerat Episcopus ordinatus: quia diaconus quidam Felix nomine, qui ambire voluerat, repudiatus, honorem Pon-

XXIX. Victor prima Byzacenus captus ducitur ad Regem.

XXX. Ruspensis sibi quærunt Episcopum.

F 2 tiff-

cti Fulgentii legitur, ideoque ejus ordinatio a mors a morte Childerici Regis non pendet, quod tamen tanquam suæ opinionis fundamentum, cui postea reliqui innixi sunt, statuit Baronius. Bellum in Perside hoc anno continuatum. Scribit enim Marcellinus in Chronico ad hujus anni Consulatum, *Celerem Magistrum Officiorum per Callinicum Mesopotamiæ civitatem armatum duxisse militem, castella invasisse, neque ad communia castra, nisi omni præda potitum remeasse. Quæ pluribus narrat Theophanes ad annum Incarnat. secundum Alex. jCDXCVIII. qui*

IV. Continuatio belli persici.

CHRISTY
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

rificis in illo loco nec ipse merebatur, nec alterum patiebatur accipere: frater quippe ipse germanus, amicus Procuratoris per potentiam secularis actionis ministrabat vires ambitionis. Dolor honestorum civium mentes vehementer angebat, cur soli remansissent sine patre spirituali, qui videbantur contra ceteros excellere nobilitate carnali: Cum repente fama verax dolentibus nunciat, B. Fulgentium, quem tot loca primo sacerdotio iudicaverant dignum, nullatenus tempore ordinationis inventum, remansisse presbyterum gloria maiore vestitum, quod honoris superioris sic calcaverat appetitum.

* velox.

XXXI.
Eligitur S.
Fulgen-
tius Ru-
spensis E-
piscopus.

(a) Pfa. 17.

Nesiente igitur B. Fulgentio, Victor Primas in itinere petitur a Ruspensibus: & vicinis Episcopis ordinandi Fulgentium licentia datur. Vides robur sacerdotis invictum: dum vincens Carthaginem ducitur victor ob ordinatos Antistes a Rege damnandus, in vinculis positus ordinationem decernit Episcopi. Sed pergit auctor: Tunc aggregata violentæ multitudinis manu, repente beatus Fulgentius dolens oculos in cellula propria reperitur: invaditur, tenetur, ducitur, & Pontifex esse non rogatur, sed cogitur. Inde ad Episcopum, qui admonitus fuerat ordinationem celebrare, perductus, ignoti populi instituitur pater, ita ut in illo Propheticum illud compleri videretur oraculum (a): Populus, quem non cognovi, servavit mihi. Nimis autem gratissimus viri sapientis aspectus, & favores populi suffragantis augebat: & a quocumque tunc videbatur incognitus, humilitate vestium blandus, modestoque incessu venerabilis habebatur. Cum vero loqui quippiam, cogente interdum ratione, voluisset, ex eius ore omnis turba pendebat, ex locutione familiari considerans, qualis esset spiritualis magistri futura doctrina: propter quod ex omnibus possessionibus, ubicumque transibat, populus confluxerat ad favendum, Ruspensis Ecclesiæ quanto serius, tanto meliorem consentientes venisse Pontificem.

XXXII.
Diaconus
dat poenas
ambitio-
nis.

PAGIUS

Diaconus porro videns suæ ambitionis conatus vanissimos defecisse: quod solum remanere deluso poterat, sevit; & tardus innumeris congregatis, venienti filio pacis, scandalum (sicut sacer loquitur

V.

qui Kalend. Septemb. sequentis Christi anni inchoatur. Quare anno uno tardius quam par erat, rem istam refert. Libanius in Epistola ad Aristinetum docet, Callinicum stationem esse in Mesopotamia circa Euphratem, ita vocatum ex eo quod Callinicus Sophista ibi occisus est.

Symmacho Ecclesiam Romanam regente Theodorici Metropolitani Civitatis Lauriaci in Norico positæ Pallium ab eodem Pontifice petitit & impetravit, ut demonstrat ejus Epistola ad Theodorici data, & ab Hundio in Metropoli Sa-

psalmus b) juxta semitam ponit. Viam igitur, per quam veniebat Dei servus electus obsedit ambitio infestus. Sed ubique simplicibus subvenit Christus, nec impediri potest ab homine sacerdotis electio quam non precedit ambitio. Nescio quid sancti Spiritus admonentis imperio, per alteram viam populus qui precedebat ambulavit, & beatum Fulgentium, dum adhuc hostis sederet in via, in suam cathedram collocavit. Celebrata sunt eodem die divina solemniter sacramenta, & de manibus beati Fulgentii communicans omnis populus lætus abscessit. Quod postea diaconus audiens, divina voluntati licet tardus cessit. Hunc illico revertentem B. Fulgentius benigne, affabiliter, clementerque excepit, ita ut eum postea presbyterum ordinaret: sed ultionem debitam divina justitia monstravit omnino velociter. Ipse enim diaconus jam presbyter intra annum mortuus, & Procurator ei consentiens ad penuriam reductus dederunt poenas temporalis audaciæ, quibus potest Deus præparare in futuro gratiam celestis indulgentiæ. Nos illud propterea vel commemorandum putavimus, ut ostenderemus, hinc B. Fulgentio crevisse circa singulos auctoritatem, dum cognoscerent in istis vigilasse divinam severitatem.

Suscipit interim B. Fulgentius Episcopatum sine aliqua ambitione, cum maxima devotione, manente in contradictores divina ultione. Nec ita factus est Episcopus, ut esse desineret monachus; sed accepta Pontificis dignitate professionis præterita servavit integritatem: servata vero professionis integritas plus ornavit Pontificis dignitatem. Numquam denique pretiosa vestimenta quaesivit, aut quotidiana jejunia prætermisit, aut conditos suaviter cibos vel inter hospites manducavit, aut discumbendo saltem requiescere, & resolvere rigidum propositum voluit: sed una tantum vilissima tunica sive per æstatem sive per hiemem patienter indutus fuit. Orario quidem, sicut omnes Episcopi, nullatenus utebatur: pelliceo cingulo, tamquam monachus utebatur: sic studio humilitatis ambitionem vestium corporalium fugiens, ut nec ultima calceamenta suscipiens clericorum, aut ultimis caligis in tempore hiemis, aut calig-

XXXIII.
Instituta
Monastica
retinuit
Fulgentius
in Episco-
patu.XXXV.
S. Fulgen-
tius jussu
Regis ab-
ducitur.Fulgen-
tius dele-
gatus in
Sardiniam.

PAGIUS

lisburgenfi, aliique recitata: Diebus vita tua, inquit Symmachus, Pallii usum, quem ad Sacerdotalis Officii decorem, & ad ostendendam unanimiorem, quam cum Beato Petro Apostolo universus grex Dominicarum ovium, qua ei commissa sunt, habere dubium non est, ab Apostolica Sede sicut decuit, poposcisti; quod utpote ab eisdem Apostolis fundata Ecclesia Majorum more libenter indulsumus, ad ostendendum, te Magistrum & Archiepiscopum, tuamque Sanctam Lauriacensem Ecclesiam Provincia Pannoniorum Scdem fore Metropolitanam, &c. Harum Symmachii

(b) Pfa. 139.

XXXIV.
Monacho-
rum S.
Augustini
vetus in-
stitutio.
(a) Supra
anno Do-
mini 391.
tom. 4.

ligulis tempore æstatis simpliciter uteretur: subdit de abstinentia carnis, & vini, & aliis quæ rigida severaque monastica institutio suadebat.

Sed unde hujusmodi, quam refert, monastica institutio fluxit in Africam? Si recte memoria tenes (a), non ab alio, quam ab ipso S. Augustino, qui eandem ex Romana, & Mediolanensi Ecclesia primitus mutuatus, in Africam invexit atque latissime propagavit: ut plane intelligas, quam S. Fulgentius est professus monasticam regulam, ab ipso sancto Augustino derivasse, diversisque ordinis ab eo institutas fuisse classes; aliorum nempe qui in civitatibus degentes clerici cum essent, una simul degentes, cœnobitica monachorum instituta servarent, quibus cum idem factus Episcopus habitavit: aliorum vero, qui procul a civitatibus degentes, ejus essent vitæ atque vestitus, cujus hic vides Fulgentium esse cultorem, nempe una induti tunica eademque pellicea zona contracta, quam nec solverent dormituri, super tunicam vero pallio, & casula supervestiti: nam idem auctor hæc subdit: Casulam pretiosam vel superbi coloris nec ipse habuit, nec monachos habere permisi: subtus casulam nigello vel lactineo pallio circumdatus incessit. Hæc auctor: quibus, & vides nullam apud eos discriminationem fuisse colorum, num albo vel nigro pallio uterentur, dummodo quem exhiberet in velleribus natura colorem, absque delectu, eum in vestibus usu retinerent. Porro hæc & alia ibi de monasticis observationibus referata sanctus Fulgentius creatus licet Episcopus minime prætermisit, sed arctioris disciplinae cultu retinuit.

Permansit in Ecclesia sua ad modicum temporis spatium Fulgentius: etenim cum erigendi monasterii, mox factus Episcopus, accepto aptissimo loco a Posthumiano nobili viro, ac maxime pio, quæ essent operi necessaria præpararet, repente Regis jussione captivus abducitur, proter ejusdem auctoris sequens sermo declarat: Interea (inquit) repente dirigitur ministri regalis furoris, ut detentus etiam ipse cum ceteris in exilium in Sardiniam confessor Christi nobilis truderetur. Abductus ergo velociter, licet doleret Ecclesiam suam nullis adhuc eloquiorum suo-

CHRISTY
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

rum monitis eruditam, remansuramque proterius destitutam; sapienter tamen tristitiam gaudio majore vincebat, quod tam gloriosæ confessionis esse participes inchoabat.

Comitantibus ergo monachis simul & clericis, magister egregius utriusque professionis exiit, flentibus laicis omnibus, de cathedra honoris ad locum beati certaminis, paratus fidem Catholicam mente libera voce forti coram Regibus, & Potestatibus confiteri. Suscepit eum Carthago venientem; fructumque ejus notitiæ in paucis diebus fideliter gustans, multa obtulit munera; quæ B. Fulgentius monasterio illi, quod fabricari delegaverat, profutura mandavit. Ipse vero navem crucifixo corde & corpore nudus ascendit habens secum plurimas divitias scientiæ singularis, quibus omnes, quocumque veniebat, indeficienti largitate pascebat. Inter alios sane Episcopos, cum quibus exilium commune susceperat, tempore ordinationis erat inferior, sed patientia & charitatis virtute non inferior. In rebus enim dubiis, ubi quam maxime consilium petebatur, si quando inter se confessores beatissimi de communi utilitate tractabant, ultimus quidem sedebat, verumtamen ipsius sententiam Primas, vel omnes qui Primatem sequebantur, audire & facere cupiebant: quævis ille nihil sibi per inanem gloriam vendicans, deferret honorem congruum prioribus suis. Si enim cogebatur respondere consulentibus, ita semper paratus erat obedire jubentibus, ne præsumeret aliquid extorquere nolentibus. Post deliberationis, autem longissimas moras quidquid definitio communis invenerat, eloquenter allegandum sensibus cæterorum B. Fulgentio dimittebatur.

XXXVI.

* ubicum-
que vive-
bat.

XXXVII.

Hinc etiam quancumque transmarinis litteris de fide, vel de diversis quaestionibus interrogabantur Episcopi, respondere præ omnibus ab omnibus ei imponebatur. Ita sicut sanctæ memoria Aurelius Carthaginensis Antistes Ecclesiæ inter alia privilegia meruit, ut litteras ex Africano Concilio dandas solus ipse scriberet; sic iste meruerat ut litteras ex illo Concilio dirigendas solus ipse diceret. Sexaginta quippe & eo amplius Episcopos tunc catena ligabat exilii, quorum lingua & ingenium B. Fulgentius Epi-

Numerus
relegato-
rum Epi-
scoporum.

VI.

Quibus etiam duabus Provinciis, illarumque Pontificibus usque ad tempora Hunnorum non alius quam Sanctæ Lauriacensis præfuit Archiepiscopus: quorum barbarica feritas non solum prædictam Lauriacensem Civitatem; verum etiam in circuitu adjacentes regiones depopularit atque funditus desolavit.

Has litteras plures Scriptores ab Agapito Papa hujus nominis II. qui decimo sæculo floruit, scriptas esse existimarunt, indeque Ge-

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

piscopus fuit. Hæc cum scribat auctor dignus comes exilii & confors catenæ Fulgentii, intelligas eum describere dumtaxat numerum Episcoporum exulum Byzacenæ provinciæ, quorum unum erat eodem in loco consistens sacrum collegium: cæterum alios illic ex aliis Africæ provinciis fuisse relegatos Episcopos liquet: numerant enim alii (a) Africanos Episcopos exules in Sardiniam deportatos ducentos viginti, alii (b) ducentos vigintiquinque.

(a) Hill. Miscell. Pauli diac. lib. 15.
(b) Sigeb. in Chron. Marian. Scot. in Chronic. xxxviii. Translatio Corporis S. Augustini in Sardiniam.

Tunc plane accidisse perhibetur, ut Hipponensis Episcopus, & alii ejus provinciæ Numidiæ sacerdotes occulte (ut licuit) sacrum ferrent secum una thesaurum, nempe venerandum corpus magni illius totius Ecclesiæ Catholicæ magistri Aurelii Augustini Hipponensis Episcopi, simulque ejusdem sacri verticis ornamentum mitram Episcopalem, & Episcopatus insignia baculum pastoralem, sed, & alias plures secum eveherent Sanctorum reliquias. Quanam spes de Ecclesiis pastoribus destitutis ulterius reliqua esse poterat, convulsis earumdem fundamentis, ipsis, quibus innitebantur, Episcopis? Confueverunt Ethnici in excidio civitatum fuga lapsi secum ferre penates: at quanto propensior cura pietatem urgebat sanctorum Episcoporum, in ejusmodi totius Africanæ busto sacra pignora, dulcem farcinam secum vehere? Cujus quidem S. Augustini corporis translationis historia, cum plures sint testes, nobiliori illo monumento consignata relinquitur, quo Oldradus Mediolanensis Episcopus Carolum Magnum Imperatorem id scire cupientem, scripta ad eum epistola, reddidit certiore, quam suo loco, cum ratio temporis exigeret, reddidit sumus. Nobilitata tunc plane est insula illa, inter Beatas ob id vere connumeranda, tot coronis sanctorum Episcoporum illustrium confessorum, ditata est & sacris venerandisque reliquiis ab eis secum allatis, digna tantis vectoribus farcina. Sed ad Fulgentium redeamus, cui ceteri omnes Episcopi exules prærogativa sanctitatis atque doctrinæ plurimum deferebant: nam subjungit auctor:

XXXIX. *Quandocumque rescribebat consulenti- bus, Episcoporum cæterorum dicebantur nomina in titulo, sed solus B. Fulgentii sermo retinebatur in stylo. Præter istas*

PAGIUS
Metropolis Lauriacensis anno DLXVIII. extinguita.

vardum, qui eas obtinuit, post Theodorum, Ecclesiæ Lauriacensis præfuisse tradidere, sicque Lauriacensium Archiepiscoporum seriem susceperunt. Eos in hunc errorem impulit Hunnorum mentio in iis facta; Agapitum enim de Attila Hunnorum Rege, qui quinto sæculo tot Ecclesias evertit, verba facere persuasum habuere. Verum certum est, Agapitum II. reficere ad Hunnos & Avaros, qui anno DLXVIII. occupare cepere loca a Langobar-

quoque publici tractatus epistolæ: si quis forte ex ipsis Episcopis absentem plebem suam corrigere vel monere voluisset, ad B. Fulgentium accedebat, & per ministerium linguæ ejus officium suæ dispensationis implebat. Hæc, & alia de munere scribendarum epistolarum auctor Syn-cellus, qui & de contubernio cum duobus aliis exulibus Episcopis fratribus ista subdit: *Inter ipsa sane primordia gloriosi exilii, monasterium congregare, paucos secum monachos ducens, minime potuit: sine fraterna tamen congregatione vitam ducere nesciens, Coepiscopos suos, Illustrum scilicet, & Januarium, habitare secum persuasit volentes: quibus unico servitium charitatis affectu, similitudinem magni cujusdam monasterii, monachis & clericis adunatis, effecit. Erat quippe eis communis mensa, commune cellarium, communis oratio simul & lectio: nullus se super alterum insolenter efferebat nec propriis fratribus amplius aut peculiaribus consulebat; nisi quod illi monachi, qui B. Fulgentium sequebantur districtioris abstinentiæ regulam custodientes, nihil omnino proprium possidebant, nec inter clericos alios clericorum more vivebant.* Hæc de sacro illo sanctorum confessorum contubernio.

Beatam rursus dicimus insulam tot tantorumque hospitio sacerdotum; sed & susceptione sacrorum pignorum, & cultura Sanctorum, potissimum vero Fulgentii jugi indefessoque studio eandem excolentis, jure meritoque quisque ipsam ter quaterque beatam, felicemque præ cæteris insulis Sardiniam prædicarit. Verum scias non omnes Africæ Episcopos fuisse in eandem insulam relegatos; sed complures ex illis, e suis ipsorum Ecclesiis pulsos, ad alia dura & aspera Africæ loca vi tyrannica abire coactos. Inter alios autem Africanos hujus temporis Episcopos confessione decoros, adnumerandus est Primasius & ipse doctrina insignis; de quo ista Cassiodorus (c) habet, ejus scripta recensens: *Nostris quoque temporibus Apocalypsis prædicta, B. Episcopi Primasii Antistitis Africani studio, minute & diligenter quinque libris exposita est. Quibus etiam libris unus, quid faciat hæreticum, cautissima disputatione subjunctus est. Quæ in templo Domini sacrata donaria sanctis altaribus offerantur.*

Contubernium exulum Episcoporum.

XL.

(c) Cassiod. insit. div. lect. c. 9.

Elu-

dis in Italiam profectis antea in Pannonia occupata: Tunc Alboin (Langobardorum scilicet Rex) Sedes proprias, hoc est Pannoniam, amicis suis Hunnis contribuit, ut si quo tempore Langobardis necesse esset reverti; sua rursus arva repeterent. Igitur Langobardi relicta Pannonia, cum uxoribus & nativis, omnique sapientissimi Italiam properant possessuri, inquit Paulus Diaconus lib. 2. de Gest. Langobard. cap. 7. Vide quæ dicam anno DLXVIII. n. VIII.

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

XLII. Symmachus Papa exules Episcopos.

(a) Anastas. in Symmach.

(b) Apud Ennod. pag. 318. Epistola consolatoria ad exules Episcopos.

(c) Luc. 22.

(d) Luc. 12.

XLIII.

De reliquiis Sanctorum Martyrum militum.

Eluxit tunc quidem eximia Romani Pontificis Symmachi erga omnes relegatos confessores Episcopos fraterna charitas. Infitens enim & in hoc prædecessorum vestigiis sanctorum passionibus communicantium, iidem egestate laborantibus quæ victui erant necessaria largiter suppeditabat: de eo enim hæc Anastasius (a): *Hic omni anno per Africam vel Sardiniam Episcopis, qui in exilio erant retrusis, pecunias & vestes ministrabat.* Sed describamus hic epistolam, quæ licet inter scripta Ennodii Ticinensis reperitur data ad Episcopos confessores, eam esse potius dixerimus Papæ Symmachi, sed ab ipsius diacono Ennodio nomine Symmachi Pontificis scriptam: est plane hujusmodi, quæ dignum exhibeat talium certantium pro fide militum hortatorem; quæ sic se habet (b):

Lucrum forsitan putaret inimicus, si inter pericula quæ Christianis indixit, credentium animos subegisset, & per diversa Domini grege disperso, non superesset vel inter paucos, a quibus possit fide perseverante calcari. Regnat adhuc ille in numero vestra, qui sibi non tam in multitudine quam in devotione complacuit. Scriptum est (c) enim, datam satana potestatem, ut servos Christi cribraret: ut quod de tritico inveniri posset, horreis jungeretur; quod de paleis, ad ignum alimenta transferret. Ad vos specialiter dictum est: Nolite (d) timere pusillus grex: complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Venit inter vos gladius perfidorum, qui marcida Ecclesiæ membra rescaveret, & ad caelestem gloriam sana perduceret. Quos habeat Christus milites, certamen ostendit: Qui triumphum mereatur, per bella cognoscitur. Nolite metuere, quod Pontificalis a vobis apicis infulus abstulerunt. Vobiscum est sacerdos ille vel hostia, qui non tam honoribus consuevit gaudere, quam mentibus. Majora sunt confessionis præmia, quam nominata munera dignitatis. Ad illa plerumque etiam minoris meriti personarum favor humanus adducit; ista nisi gratia superna non tribuit. Ipse enim in vobis & pugnavit & vicit, quem fides meretur & inter hominum tormenta sociari.

Prolixis non est opus ad fervorem in vobis caelestem animare colloquiis. Habet incrementa sua divine virtutis incendium. Non est opus eos in trophæo jam positos attolli laudibus, qui sine monitore vicerunt: gravant conscientiam Christiani quidquid afferunt blandimenta præconii. Res quidem virtutis est quam fecistis, sed summi præmii restitutione superanda. Quod tamen, directis ad filium nostrum N. Ennodium diaconum litteris, sperastis, Beatorum Nazarii, & Romani

benedictionem poscentes, Fidelibus non negamus. Accipite veneranda patrocinia invictorum militum, quia & jam vestram fidem in præliis Imperator agnovit. Feliciter confessionis munera consummare dabit Deus, cum ipsi placuerit reducere Ecclesiis quietem; ut & mœrorem, quem induxit adversitas, pacis dulcedine consoletur. Hactenus ad confessores cum sacris pignoribus a Symmacho missa epistola.

Sed quid inter hæc perfidus Trajamundus? (libet hic integram rerum gestarum seriem usque ad ejus obitum texere, quod non sit posse per annos singulos singula ex more reddere). Haud quevit post Episcoporum exilia, sed tamquam lupus infilii dolosis fraudibus in ovilla pastoribus destituta: sciens autem paratos omnes subire martyrium potius, quam cedere gladiis persequentis, conatur eos coloratis quibusdam, si possent, seducere rationibus. Quæ vero molitus sit, idem qui supra auctor historiæ rerum gestarum S. Fulgentii ita describit:

Interea Trajamundi Regis adversus religionem Catholicam mens implacabilis, & ira terribilis inter asperas persecutionis subdolasque factiones, quibus equallem Deo Patri negare Christum Catholicos nunc terroribus cogebat, nunc promissionibus invitabat; sub intentione plus accipiendæ multitudinis simulare cepit, rationem se simpliciter inquirere. Catholicæ religionis; reperiri neminem putans, cujus posset in suis erroribus assertionem convinci. Proponerat denique multas ineptiarum tendiculas quæstionum: nec si quis ei respondere voluisset, aut despiciebat, aut repellebat; immo quasi patienter audiens satisferi sibi non posse jactabat. Et re vera quis hominum tam obdurato cordi valuisset lumen ostendere veritatis? Id quidem aliqua ex parte demonstrant diversa sancti Fulgentii scripta, ut liber tertius ad Monimum, & alia ad Donatum: sed pergit: Efficiebat tamen plurimos religiosos audaces fidei suæ constantia per occasiones a Domino præparatas studiose Regis convincere blasphemias.

Dicitur autem requirenti diutius, quis plenissime posset testimoniis evidentibus vindicare veritatem Catholici dogmatis, esse inter Episcopos exulantes B. Fulgentium, cui nihil desset in omni scientia, plurimum redundaret in gratia, qui sapienter & eloquenter roganti Regis satisfaceret. Protinus Rex probare cupiens sacerdotem, cui generaliter testimonium bonum tota nostræ religionis perhibebat Ecclesia, servum strenuum celeriter dirigit; a quo sine mora ductus atque perductus, pervenit Carthaginem lætus: Ubi ramquam fidelissimus dispensator erogandi

XLIV.

XLV. Trajamundus Rex novis artibus Orthodoxos tentat.

XLVI.

Fulgentius Carthaginem revocatur.

valenta sibi credita reperiens occasionem, cepit in hospitio proprio venientes ad se Catholicos Orthodoxos diligenter erudire rationem reddens, quomodo Pater & Filius & Spiritus Sanctus, manente trium personarum differentia, Deus unus a Fidelibus predicetur. Tanta fuit in B. Fulgentio facundi sermonis suavitas, tanta in vultu ejus micabat hilaritas, ut certatim Fideles universos sancta charitas traheret vel interrogare sanctissimum virum, vel audire, quotiens ad interroganda responderet. Ille autem verbum Dei sine invidia tabescente communicans, occurrebat interrogationibus omnium, neminem despicens, nullum judicans improbum: paratus etiam ipse, si cui forte Deus per Spiritum sanctum melius revelasset, audire, vel discere, tenere, sequi, approbare, sub officio doctoris humilitatem discipuli benignus, & mitis exercebat.

XLVII. Proficuum multis Fulgentius.

Unde contigit, ut multo doctor, & se ipso melior feret, lucra Christo majora perquirens: alios enim jam rebaptizatos errorem suum plangere docebat & reconciliabat: alios autem, ne suas animas pro terrenis commodis perderent, admonerat; & quos jam perditioni proximos sentiebat, ita blandis sermonibus leniebat, ut propter ejus benevolentiam recedantur cogitatum implere malitiam, reversique velociter agerent penitentiam. Confortati alii verbis, & doctrinae ejus sale conditi, redarguebant Arianos haereticos cum omni fiducia. Sic mirabili gratia factum fuit, ut per unum sacerdotem, cujus sapientiam Rex voluerat experiri, sapientium numerus apud Carthaginem cresceret, & per ministerium persecutoris fides Catholica incrementum potius quam defectum acciperet.

XLVIII. Rex provocat Fulgentium scriptis.

Hac omnia Rex per occultos nuncios discens, egregii sacerdotis ingenium, sapientiam, doctrinam, fidem, pietatem, mansuetudinem, continentiam probat, & convenientem famae suae praconis, talem esse, qualis predicabatur, agnoscit. Dicit proinde quaedam veneno plena perfidiae legenda ei, & celeriter dirigit, responsionem sibi flagitans reddi. Suscepit haec doctissimus Pontifex, & longissime narrationis ineptias per objectionum capita dirigens, responsiones subiecit breves, probabiles, necessarias, auctoritate testimoniorum graves, & totius rationis lumine radiantes. Quas cum multis sapientibus viris diu multumque collatas, & ad populi fidelis notitiam perductas, Regi quoque longa expectatione suspensio tradidit ingerendas. Quas Rex ille barbarus intentissime perlegens, quia nunquam praedestinatus fuerat ad salutem, laudat sapientiam, miratur eloquentiam, praedicat humilitatem, neque tamen meretur intelligere veritatem.

Carthaginensis autem populus triumphis spiritualis interpres, propositiones Regis fuisse convictas, lato murmure confitetur: & Catholicam fidem semper esse victtricem, conjunctis B. Fulgentii laudibus, gloriatur. Extant ejusmodi objectiones Regis, atque responsiones sancti Fulgentii, quarum est exordium (a): Dicitum est, Pater de seipso, &c. Quibus quidem apparet quanta esset in Fulgentio cum ingenii acumine sacrae Theologiae eminens excellensque doctrina. Videas miro quodam modo valida saepe responsione erigere protritum ab hostibus veritatem, simulque proferere pollentem regia potentia, insultantemque impietatem, tanta tamen modestia, ut sicut ex eo sublimis ipsius doctrina intelligi possit, ita ex hoc ejusdem intueri valeas sanctitatem. Sed caeptam semel narrationem audiamus, quam auctor ita profequitur:

XLIX. Fulgentius confutat fortiter objectiones.

(a) In Fulg. operibus.

Adhuc tamen Rex virum doctissimum probare desiderans, de aliis eum quaestionibus rursus interrogat: & interrogationem suam semel tantum B. Fulgentio praecipit legi, neque meditandi, neque describendi tribuens facultatem. Timebat enim, ne verba ejus convincenda, sicut prius, sermonibus ejus infererentur, totiusque civitatis iudicio iterum victus esset, iterum reprobaretur. B. Fulgentius semel sibi lecta vix recolare praevaleat, respondere differebat: sed respondere eum Rex magis ac magis imperabat, responsionis arguens moras; & cautelam sanctissimi viri, diffidentiam judicans. Unde idem Pontifex discretionis virtute subnixus, ne qua forte per populum mendacia spargerentur, quibus fingeretur, aut non potuisse, aut noluisse B. Fulgentium regalibus quaestionibus obviare: tres libellos mirabiles fecit, ubi memoratum Regem simpliciter alloquens, totius quaestiones seriem, quam tenui auditu perceperat, late reventilabat, docens animam rationalem Christo Domino in susceptione carnis minime defuisse.

L.

Extant hi tres libri ad Trasamundum Regem conscripti, estque ejus operis ejusmodi exordium: Triumphalibus sensibus, piissime Rex, nunquam crediderim oblivione subtratum, quod nuper mihi quoddam volumen, bajulo Felice, praecipis destinari, jubens me illico respondere. Cujus quia tanta fuit prolixitas, ut egeret aliquanto diutius recenseri, & diurni finis adevat, nocte propinquante, curricula; vix ejusdem voluminis principia citata delibrans lectionis excursu, poposceram, ut ad cuncta plene recentionis ordine perlegenda, noctis unus spatium nobis fuisset indultum: quod vestra mansuetudinis voluntas omnino statuit abnegandum, ita ut nec saltem ad residua perlegenda scripturae nobis praecepisses attribui.

LI. Justa querela cum excusatione Fulgentii.

Fulgentius scribere compulsus de Spiritu Sancto.

bui. Ego vero cum spatio quorundam dierum ordinationem tui culminis praesolarem, ac deinceps interrogationis illius tenore subtracto, sola fuisset a nobis flagitata responsio: pauca, quibus, Domino adjuvante, nostri parvitas sufficit ingenii, de eadem interrogatione, quam ex principio tenuiter cognovi, vestra recensenda mansuetudini destinavi: ne forsitan aut fastidio putarer timidus, aut taciturnitatis culpa judicaretur obstrictus, quem vestra celsitudo suspicaretur aut superbia responsionem non reddidisse, aut vere fidei diffidentia tacuisse. Nam studio vestro, clementissime Rex, compertum esse non ambigo, apud eos, qui Christianae gratiae participatione redempti sunt, pene id esse fidem nolle asserere, quod uergeret, &c. Haec Fulgentius secundum ea quae de eodem ex dictis Actibus recensimus. Porro commentario illo, quem Rex ostendit fecit Fulgentio, non haereticis tantummodo Ariana, sed Eutychiana etiam firmabatur: Unde egregie ipse Fulgentius adversus ejusmodi haeresim disputat, docens duas in Christo naturas in una esse persona conjunctas, atque eleganter de Verbi incarnatione doctrinam elucidat.

LII. Quid autem post haec secutum sit, ejusdem Fulgentii res gestae ab eodem auctore descriptae his verbis declarant: Tunc Rex admirationem maxima repletus, nihil amplius est interrogare nisi? nisi quod unus ex Episcopis ejus Pinta nomine, quasi responderet conatus, tacere potius noluit, quam respondere aliquid potuit. Cui tamen illico B. Fulgentius alterius operis, quod, Adversus Pintam, titulavit, disputatione veridica restitit: & in prima defensione sua victos adversarios, temerarie satis ostendit repetisse certamen. Desideratur liber iste, sicut & alia nobilissimi ingenii monumenta, ut liber de Spiritu sancto, de quo idem auctor ista subiicit: De Spiritu sancto interroganti presbytero Abragila, per commonitorium parvissimum testimonia protulit plura, docens eum cum Patre & Filio Deum unum simpliciter confitendum. Cujus etiam commonitorii sententias inter utrumque illius temporis opus ordinavit oportere describi, legentibus omnibus Fidelibus Catholicis, & mirantibus & erubescensibus Arianis, & dolere contra ipsum murmurantibus: donec mala suggestionis occasione reperta, volenti eum Regi intra Carthaginem diutius detinere, diceretur ab impiis & malis hominibus: Sine causa, Rex, laboras: nihil tua diligentia proficui. Ita tantum quippe jam doctrina Fulgentii Episcopi praevaleat, ut de sacerdotibus tuis reconciliet aliquantos. Proinde nisi cito subveneris, religio nostra deficiet, & quicumque a nobis est baptizatus. Homoufion Ann. Eccl. Tom. IX.

iterum praedicabit publice reconciliatus: nec si persecutionem volueris concitare, timeri poterit regalis severitas. Multum quippe confortat & stabiles facit omnes Episcopos Fulgentii praesentia.

Suggerentibus talia Rex quasi magna necessitate constrictus assensit, & B. Fulgentium rursus ad exilium Sardiniae revocare compellit. Intempesta igitur nocte (sic enim Rex fieri delegaverat) ad navem B. Fulgentius, populo ignorante, perducitur: sed contrario statu resistens ventis, super litus tantas passus est moras, ut per dies plurimos omnis pene illuc civitas conveniret, & de manu ejus valefaciens communicaret. Ibi autem prophetica gratia per Spiritum sanctum repletus, Juliano viro religioso nimis afflicto, graviterque pro discessu B. Fulgentii Episcopi ingemiscens: Diutius, ait, noli flere: cito revertemur ad vos: Catholica Ecclesiae libertate reparata, videbitis nos. Haec autem, quae, secretum sit apud te, quod nimia charitas indicare compulsi me. Haec ipse. Porro illud cito, haud ex mente Fulgentii ita expressum est, ut vel anni terminum significare voluisset: etenim res ab eo gestae longiore in eadem insula moram traxisse demonstrant: sed visum est cito, quod nunquam amplius fore quamplurimis videbatur.

LIII. Fulgentius rursus in Sardiniam redire jubetur.

Porro in Sardiniam reversus Fulgentius, accepto (ut dictum est) loco edificandi monasterii apud S. Saturninum martyrem a Primario Episcopo Calaritano, eodemque felicissime consummato, una cum suis ibi degens alios complures ad idem vitae genus excolendum illexit. Sed quae ibidem positus scripserit, idem auctor ejus comes exilii ita recenset: Scripsit (inquit) eodem tempore Carthaginensibus epistolam sublimi exhortatione conspicuam: ubi pene cunctos dolos, & fallaciae blandimenta, quibus infelices animae seducerentur ad mortem, gravissima quaestione digessit. Haec idcirco Fulgentius, quod non desineret impius Rex fallacibus artibus querere & aucupari Orthodoxorum a fide Catholica discessionem: sed & tam egregium monumentum periit, sicut aliae complures tum publicae & communes tamquam ab omnibus Episcopis scriptae, & privatae nomine diversorum Antistitum ad suas cujusque plebes scribentium litterae, tum aliae aliis ac diversis argumentis elaboratae ab eo epistolae. Excellens quidem pulchritudo paucarum, quae extant, desiderium ingerunt perditarum. Sed pergit auctor:

LIV.

De scriptis S. Fulgentii cum reversus est in Sardiniam.

Tunc etiam de remissione peccatorum consulenti Eubymio viro religioso, duobus libellis sine mora respondit: testimonia quoque praedestinationis, & gratiae differentias cupientem nosse, salubriter disputans docuit. Jam familiares epistolae, G

LIV.

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.

in quibus tamen spiritualis edificatio continetur, & ibi apud Sardiniam commanentibus, & in Africa degentibus, & Romanis præcipue Senatoribus, viduisque ac virginibus, quarum fama laudabilis habebatur, frequenter direxit.

LVI.
De epistolis ad Probam virginem.

Ad Probam virginem Christi de jejuniis & oratione libellos duos conscripsit. Sed considerantur hi quidem: extant tamen ejusdem Fulgentii ad eandem epistolæ duæ, quarum prior de virginitate atque humilitate titulum habet; posterior vero de oratione & compunctione cordis præfert inscriptionem ambæ Fulgentio dignæ. Alios vero de jejuniis, & oratione libellos, quos desiderari diximus se ad Probam virginem fore scripturum pollicetur etiam in epistola ad Gallam data, cum ejusdem sanctissimæ virginis virtutes laudat, aitque: *Disponimus enim (si Dominus voluerit, & si vixerimus) ad sororem tuam, sanctam Christi virginem Probam, quam Dominus hoc tempore præcipuum in urbe Romana dare dignatus est virginitatis & humilitatis exemplar, de jejuniis & oratione aliquid scribere; sicut in epistola, quam ad eam nuper dedi, mea pollicitatio continetur: cujus tibi præcipue sancta conversatio est in omnibus imitanda. Quæ cum sit avis atqueque Consulibus, & deliciis regalibus enutrita, tanta illi est humilitas dono gratiæ celestis infusa, ut amore subjectionis, & usu serviendi, dominam se se aliquando fuisse jam nesciat; cum omnes dominos habere, delectatione sanctæ servitutis affectet. Scit enim a Domino, cui virginitatem vovit & cordis & corporis, pro liberatione nostra humilitatem formæ servilis acceptam: & ob hoc delectatur sponso in hujus servitutis humilitate placere, ut consortio quinque sapientum virginum deputata, cum sponso possit in æterna alacritate regnare. Delicias vero corporis quanta virtute contempserit, & quomodo suam famem satiantis faciat deservire pauperibus; nec ob aliud ipsa vilibus regatur indumentis nisi ut & humilitatis propositum impleat, & vestendis pauperibus jugem curam sanctæ pietatis impendat; plenius ipsa videndo cognoscis, quam id a me velis audire, quod minus possum sermonibus explicare. Hanc ergo tibi tamquam speculum pone; & ex illius consideratione, quid tibi jam insit, vel quid adhuc desit sanctorum studiorum operumque, cognosce; & licet illa egregio præcellat virginitatis munere, comitem te debet in cæteris habere virtutibus.* Hucusque de sancta Proba ad Gallam Fulgentius.

LVII.

Meminit hujus quoque Probæ præclarissimæ virginis Cassiodorus, quam sibi sanguine propinquam fuisse tradit, dum agens de Eugipio, ab ipso ad eam fuisse

conscriptum perutile commentarium, affirmat, ubi ait (a): *Hic Eugipius presbyter ad parentem nostram Probam virginem sacram ex operibus sancti Augustini valde beatissimis quæstiones ac sententias ac diversas res deslorans in uno corpore necessaria nimis dispensatione collegit, & in trecentis triginta octo capitulis collocavit. Qui codex (ut arbitror) quando in uno corpore diligentia studiosi viri potuit recondi, quæ in magna bibliotheca vix prævalere inveniri.* Hæc Cassiodorus, Porro & hic Eugipius magno fuit Fulgentio familiaritatis usu conjunctus, ut declarat ejusdem Fulgentii ad ipsum data epistola de charitate & dilectione, quæ inter ipsos consuetudine litterarum intercedebat. Petierat idem Eugipius a Fulgentio libros illos ad Monimum scriptos, ut in fine datæ ad eum epistolæ docet his verbis: *Libros (sicut præcipisti) ad Monimum datos, in quaternionibus destinavi.* Extat quidem ejusmodi Fulgentii lucubratiō post tot naufragia scripturarum, qua vertentem temporibus istis de prædestinatione quæstionem quam doctissime primo volumine pertractat, secundo de tribus quæstionibus, tertio vero de expositione istorum verborum: *Et verbum erat apud Deum.* Sed de libris ad Monimum sequenti tempore dicendum.

Quod vero idem qui supra auctor ait, ad viduas eundem S. Fulgentium epistolâ conscripsisse: extat adhuc una ipsarum ad eandem, de qua superius, Gallam Romanam viduam de qua consolatione super morte mariti, & de statu viduarum. Hæc enim jam forti animo arripuerat perpetuæ continentiæ servandæ propositum; clarissima vero, & Consularis erat femina, atque in admirationem sui ob egregium factum converterat in se oculos omnium: de qua ipse post multa: *Disce igitur (inquit b) tu quoque nihil de nobilitate generis assignare: & licet avo, patre, socero, marito Consulibus pridem fueris inter seculares illustris; nunc in eo te illustrem fieri cognosce, in quo tibi virtus humilitatis accrescit, &c.* At quænam fuerit tanta femina Gallâ ista, Consulâ neptis, Consulisque filia & nurus, & uxor Consulâ, ex S. Fulgentii litteris tantopere prædicata, quæ & verticem Christianæ perfectionis videretur animosior attingisse, testificatione etiam S. Gregorii Papæ discamus.

Interim (inquit c) neque hoc silentium arbitror, quod mihi personarum gravium atque fidelium est relatione compertum, Gothorum namque temporibus Gallâ hujus Urbis nobilissima puella, Symmachi Consulâ ac Patriciâ filia, intra adolescentiæ tempora marito tradita, in unius anni spatio ejus est morte viduata. Sed

(a) Cassiod.
de Dicin.
lectio.
c. 23.Eugipii
cum S.
Fulgentio
usus.

LVIII.

(b) Fulgent.
ep. ad
Gallam.(c) Greg.
Dial. l. 4.
c. 13.

an-

CHRISTI
504.SYMMACHI PAP.
6.ANASTASII IMP. 14.
THEODORICI REG. 12.De Gallâ
vidua sancti
Gregorius agit,
ad quem Fulgentius
scripsit.

antequam ulterius campum narrationis ingrediari, vides quot signis habes expressum, eandem Gallam viduam de qua scribit S. Fulgentius, unam eandemque esse cum ea de qua agit S. Gregorius. Primum enim nomine convenit, quod Gallâ dicta; patria, quod Romana; professione, quod vidua; tempore etiam, quod sub Gothorum Rege, & quod a suis majoribus S. Gregorius se ea de Gallâ accepisse testetur. Convenit insuper & Consulatu patris, nimirum quod Symmachi Consulâ filia fuerit, ad quem nonnullæ extant Ennodii Ticinensis epistolæ (de quo & pluribus sequenti tomo). Adde denique, quod adolescentula, adolescentulo sit orbatâ viro; cum Fulgentius æque testetur, virum ejus celeriter in ipso juvenutis flore ex humanis abreptum, ut plane nihil sit, quod dubitare jure valeas, num alia illa ab ista sit Gallâ, sed certo scias unam eandemque fuisse insigne decus & ornamentum Christianæ pudicitæ, nobilitate generis atque splendoribus natalium auctam.

IX.
Gallâ vidua secedit in monasterium.

*complexio.

Quam (inquit Gregorius) dum fervente Mundi copia ad iterandum thalamum, & opes, & aras vocaret; elegit magis spiritualibus nuptiis copulari Deo in quibus a luctu incipitur, sed ad gaudia æterna pervenitur, quam carnalibus nuptiis subici, quæ a lætitiâ semper incipiunt, & ad finem cum luctu tendunt. Huic autem cum valde ignea conspersio corporis inesset, cœperunt medici dicere, quia nisi ad amplexum viriles rediret, calore nimio contra naturam barbas esset habitura; quod ita quoque post factum est. Sed sancta mulier nihil exterius deformitatis timuit, quæ interius sponsi celestis speciem amavit: nec verita est si hoc in illâ fœderetur, quod a celesti sponso in ea non amaretur. Mox ergo ut ejus maritus defunctus est, abjecto seculari habitu, ad omnipotentis Dei servitium sese apud B. Petri Apostoli Ecclesiâ monasterio tradidit: ibique multis annis simplicitati cordis, & orationi dedita, largâ indigentibus eleemosynarum opera impendit. Cumque omnipotens Deus perennem jam mercedem reddere ejus laboribus decrevisset, cancri ulcere in mamilla percussa est.

LXI.
De tranfitu S. Gallæ viduæ.

Nocturno autem tempore ante lectum ejus duo candelabra lucere consueverant; quia videlicet amica lucis, non solum spirituales, sed etiam corporales tenebras odia

habebat. Quæ dum nocte quadam ex hac eadem jaceret infirmitate fatigata, vidit B. Petrum Apostolum inter utraque candelabra ante suum lectum constituisse: nec perterrita timuit, sed ex amore sumens audaciam, exultavit; eique dixit: *Quid est, domine mi? dimissa sunt mihi peccata mea? Cui ille, benignissimi (ut est) vultus, inclinato capite, annuit, dicens: Dimissa; veni. Sed quia quandam sanctimoniam feminam in eodem monasterio præ cæteris diligebat; illico Gallâ subjunxit: Rogo ut soror Benedicta mecum veniat. Cui ille respondit: Non, sed illa talis veniat tecum: Hæc vero, quam petis, die te erit trigesimo secutura.*

His itaque expletis, visio Apostoli assistentis & colloquentis ei ablata est. At illa protinus cunctæ congregationis accivit matrem, eique quid viderit, quidve audierit, indicavit. Tertio autem die cum ea quæ jussa fuerat sorore, defuncta est: Illa vero quam ipsa poposcerat, die est trigesimo subsequuta. Quod factum nunc usque in eodem monasterio manet memorabile: sicque hoc a præcedentibus matribus iraditum narrare illic solent subtiliter juniores quæ nunc sunt sanctimoniales virginæ, ac si illo in tempore huic tam grandi miraculo & ipse affuissent. Hucusque Gregorius de Gallâ filia Symmachi Consulâ ejusdemque patris Rusticianæ uxoris Boetii Severini. Consequens esse in familia Symmachorum Gallas, & Rusticianas, certum est: nam de Gallâ satis intelligere potes ex Symmacho Seniori, cujus extat epistola (a) ad Nicomachum, ubi hæc de Gallâ nepte: *Non mediocriter nepotulæ meæ Gallæ infirmitas contrahit otis mei securitatem.* Habetur, & apud Sidonium (b) laudata Rusticianæ uxor Symmachi Senioris in epistola ad Hesperium. Quod rursum ad Gallam pertinet; diversa etiam ab hac nostra, de qua agimus, est illa Gallâ vidua sanctitate quoque ladabilis, cujus meminit sanctus Augustinus scribens, ad Quinrianum. (c) Porro hæc, cujus felicem ad Deum transitum S. Gregorius narrat, ab Ecclesia Catholica inter Sanctas relata, anniversaria die, tertio Nonas Octobris, jugi commemoratione recolitur. Quæ vero reliqua sunt S. Fulgentii, cujus epistolæ ad Gallam occasione ad ista divertimus, opportuniori loco dicentur.

LXII.

(a) Symmach. l. 6.
ep. 33.

(b) Sidon. l. 2. ep. 10.

(c) Aug. ep. 103.

JESU CHRISTI
ANNUS
505.

SYMMACHI PAP.
ANNUS
7.

ANASTASII IMP. 15.
THEODOR. REG. 13.

I.
De Manlii
Theodori
Consulatu.

SEquitur annus Domini quingentesimus quintus, Theodori & Sabiniani Consulatu notatus: quorum prior, nomine Theodorus, cognomento Manlius, ex illo item Manlio Theodoro, cujus summa cum laude S. Augustinus meminit, videtur esse propagatus: hunc autem magis quam purpura Consularis, Consulatus contemptus reddidit, ubique conspicuum. Etenim conjugatus licet, inito cum conjuge sancta consilio, & mutuo communicato consensu, nuncium saeculo remisit, vitamque amplexatus est humilem, summa admiratione non Urbis tantum, sed Orbis, cui ubique per Consulatum inditum factis fuit claritudine muneris & generis manifestus. Cujus rei præclarissime gestæ cum fama transmari-na loca pervaderet, infularum quoque abdita, & confessorum exulum latebras penetravit. Audivit hæc cum aliis S. Fulgentius Ruspensis Episcopus exulans in Sardinia; qui eidem litteris congavivus, scripta ad eum epistola (a) hæc post alia habet:

(a) Fulg.
ep. 6.

II.
Theodor-
us Con-
sul abdi-
cat se a
saeculo.

Beatus es, quia hoc caro, & sanguis non revelavit tibi, sed ille Pater qui est in caelis, inter quos caelos & tu factus es caelum. Quantum putas inesse luctum diabolo, quod a te contemptum respicit Mundum, & te conversum cognoscit ad Christum; quod te videt ea in quibus videris

esse, deserere, & ab amore temporalium terrenarumque rerum ad illa caelestia & æterna jam corde migrare? Quamvis enim Christus aequaliter sit pro cunctis Fidelibus mortuus, & æquale cunctis beneficium redemptionis impenderit, dicente Apostolo (b): Non est servus, neque liber, non est masculus, neque femina: omnes enim vos unum estis in Christo Jesu; tamen converso potentium saeculi multum militat acquisitionibus Christi. Sicut enim multi fratres & amici, clientes & subditi, non pariter & ignoti talium auctoritate ad mundanae dilectionis excitantur ardorem, & eo magis igne secularis concupiscentiae succenduntur, quo sublimes saeculi dilectione mundana libenter captivos teneri conspiciunt; ita quotiens ille qui tangit montes & fumigant, dum terrenis rebus intenta corda misericorditer respicit, & consideratione judicii sui tremere compellit; dumque contingit superba corda sublimium, velut altitudines montium, ut in confessione fumigant peccatorum; in talium tremore plurimi contremiscunt, & in talium conversione multi ad subsidium miserationis divinae confugiunt.

(b) Gal. 2.

Ita fit, ut qui sunt in saeculi culmine constituti, aut plurimos secum perdant, aut secum multos in via salutis acquirant. Magna tales aut poena manet, si multis præbeant malæ imitationis laqueum; aut glo-

III.

uti & ad III. Zenonis Consulatum, ubi eum priscis Romanorum Ductoribus parem fuisse tradit, de quo & legendus Jornandes lib. de Regn. Success. cap. 108. & Baronius n. VIII.

A num. I. ad IV. Existimavit Baronius Epistolam Sancti Fulgentii ad Theodorum, cujus hæc est Epigraphe: Ad Theodorum Senatorem de conversione a saeculo scriptam esse hoc anno, dum Fulgentius in Sardinia exularet. Verum laudata inscriptio contrarium ostendit, cum in ea Theodorus non Consul, sed Senator appelletur. Dicit quidem in ea Epistola Fulgentius: Quis non terrena contemnens ad acquirenda caelestia sibi consulat, quando ad caelum Romanus Consul terrenorum contemptu festinat? Sed Fulgentius de Consulatu alias gesto intelligendus, ut laudata Epigraphe ostendit; ideoque hæc Epistola post hunc annum, & quando Theodorus Consularis erat

II.
S. Fulgen-
tius scri-
bit ad
Theodo-
rum Ex-
consulem.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 5998.
SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLIII. A. C. 505.
JESU CHRISTI 505.
SYMMACHI PAPÆ 8.
ANASTASII IMP. 15.
THEODORICI REG. 13. & 17.

I. Consules. [1] COSS. Sabianus Orient. & Theodorus Occident. Primus fuit filius Sabiniani Magni, ut testatur Marcellinus in Chronico hoc anno, ubi de gestis ejus bellicis agit, sic-

NOTÆ [1] Off. Sabianus & Theodorus. Relandus Manlii nomen Theodoro addit, ex Gudiana inscriptione, in qua.

L. MALLIO. THEODORO
V. C. COS.

Prænomen Lucii quoque ex eadem inscriptione addere poterat. Verum Gudiana spectare potest. ad Fl. Mallium Theodorum A. D. 399. Consulem. Victor: Theodoro V. C. cof. Marcellinus. Sabiniano & Theodoro.
Epitome temporum & indiculus Paschæ: Theodoro. Mons besubiens eructavit V. Idus Novembris. GEORGIUS

CHRISTI
505.

SYMMACHI PAP.
7.

ANASTASII IMP. 15.
THEODORICI REG. 13.

Magna
Christi
gloria ex
profeta
poten-
tium.

gloria, si multis ostendant sanctæ conversationis exemplum. Quis enim parvam non despiciat cellam, quando Senator domum despicit marmoratam? Quis non terrena contemnens, ad acquirenda caelestia sibi consulat, quando ad caelum Romanus Consul terrenorum contemptu festinat? &c. In fine autem hæc de sancta matre, piaque conjugate. Sanctam matrem in Christo venerabilem matrem vestram, quæ tuo spiritali studio Christiana fide, & vere materna charitate concordat; sed & venerabilem conjugem, tibi jam in Christo sororem tuam, obsecro, salutare digneris. Hæc satis sunt ad novi Consulibus anni hujus ingressus pompam, non tam ex faucibus, quam ex Cruce; neque tam e veste palmata, quam monastico indumento; nec tam ex munerum editione, quam munerum in pauperes largitione illustrem perpetuamque dignam memoria redditam. Jam vero anni hujus res gestas recensamus.

IV.
(a) l. 19.
Cod. de
Episcop.
audient.
Leges
Anastasi
Imp. (sub-
dolæ.

Sub iisdem Consulibus Anastasius Imperator ad Eustathium Præfectum Prætorio ejusmodi reperitur dedisse rescriptum (a):

Jubemus, eos tantummodo, ad Defensorum curam peragendam ordinari, qui sacrosanctis Orthodoxæ religionis imbuit mysteriis, hæc in primis sub Gestorum testificatione, præsentis quoque religiosissimo fidei Orthodoxæ Antistite per depositiones cum sacramenti religione celebrandas patefecerint. Ita enim eos præcipimus ordinari, ut reverendissimorum Episcoporum, necnon clericorum, & Honoratorum, ac professorum*, & Curialium decretis constituentur. Dat. XIII. Kal. Maii, Sabiniano, Theodoro Coss. Hæc quidem Anastasius speciem præferens pietatis, intus autem sacrilegium occultans. Sed & ea quæ huic subiecta est Imperatoria constitutione idem præstitit (b):

* possesso-
rum.

(b) l. 20.
Cod. cod.
V.

Nemo militet, qui non apud Acta testificatus cum tribus sit, propositis sacrosanctis Evangeliiis, se esse Christianum

PAGIUS

erat, data. Cum vero Anastasius testetur Theodoricum Italia Regem legasse Joannem Papam ad Justinum Imp. cum Theodoro, Importuno, & Agapeto Exconsulibus, & ex eadem Epistola appareat, Theodorum inito cum conjugate consilio jam saeculo renunciassè, quando ea data est; ac aliunde Theodori Legatio gesta sit anno DXXXV. ut infra visuri sumus, ea Epistola post illum Christi annum, & post Fulgentii exilium exarata.

III.
Pax Ro-
manos in-
ter & Per-
sas sanc-
ta.

Ad num. VI. & seq. Baronius scribit, Marcellinum in Chronico sub anni superioris Consulibus consignare foedus Romanos inter & Persas sancitum; quia ibidem Marcellinus habet de Celere Magistro Officiorum: Ob percutiendum foedus cum Persis deliberat, misit ad se pro pepigendo federe Armonio a secretis, induciæ septem annorum inter utramque gentem anno currenti

num Orthodoxum. Fiantque Acta ad eum magistratum, sub quo militaturus est; & duo tantum aurei pro ea re præbeantur. Si vero id neglectum sit, dabit libras quadraginta is magistratus, ejusque Officium viginti; qui vero militaverit, decem, atque a militia evicietur. Testes qui pejeraverint, in corpus punientur: alia vero multa Comitibus periculo rebus privatis inferentur. Hactenus constitutio. Sed qualem ejusmodi leges sensum acceperint ex legislatoris mente, ejusdem Anastasii Imperatoris res gestæ hujus temporis declararunt.

Quid de
militanti-
bus sta-
tuit.

Stabilito autem omnino cum Persis foedere, ut patet ex Marcellino sub anni superioris Consulibus: idem Anastasius

VI.

Imperator (inquit Theodorus Lector c) ut modicum quietis a bellicis occupationibus accepit, rursum contra Ecclesiam, & Macedonium Orthodoxum Constantinopolitanum Episcopum armatus est. Sed vaster ficut leges sanctas, ita & opera san-

(c) Theod.
Lect. Collec-
tan. l. 2.
Consilium
Anastasi
Imp. ut
regnaret.

cta ne videretur esse tyrannus, ostentare solebat. Unde subdit: Multas Ecclesias Anastasius Imperator, Constantinopoli restauravit. Sed quid insuper? Quod tyrannorum est timere; contra seditiones populi, quæ in civitate fiebant, hoc excogitavit, ut Eparchus civitatis ipsæ Præfectus urbis Ithianus populi sequeretur. Timebat enim zelum eorum qui pro Quarta Synodo, ipso videlicet Chalcedonensi Concilio, incurssiones faciebant. Et hoc deinceps in consuetudinem abiit. Hæc ipse. Qua etiam ratione, ne per magistratus illos qui Defensores dicebantur Ecclesie, tumultus sub prætextu fidei Catholicæ tuendæ concitaretur; eos tantum curavit creari in posterum Defensores, quos suarum partium esse sciret; jurare eos suavit Zenonis Enoticum, quod fidem Orthodoxam continere dicebat, idque ab omnibus in Palatio militantibus faciendum esse præcepit, quo ab incurssione populi profertis & defendentis Chalcedonense Concilium tutior redderetur. Nec tamen ob id cessarunt a tumultu, quem cen-

composita. Theophanes qui anno uno tardius res Persicas consignat, anno Incarnat. secundum Alex. CCCXCXVIII. qui Kal. Septemb. hujus Christi anni inchoatur, refert pacem ante hiemem, sequentis sc. Christi anni, sancitam esse; Persas Amidam restituisse Romanis, qui eam tamen ob indissolubilem manentem firmitatem Persis eripere non potuerant; & Romanos Persis dedisse talenta triginta: Isque fuit exitus belli ab Anastasio adversus Persas gesti, qui circa decimum, & quintum Imperii illius annum incidit. Cum autem per totum triennium bellum durasset, a quo multo magis quam a cæteris omnibus retro bellis Persarum ditio exhausta fuit, in hunc tamen finem Anastasio decimum & quintum annum imperante deductum est. Loquitur de ista pace Procopius lib. 1. de bell. Pers. cap. 9. aitque, Persas cum Romanis pepigisse inducias

CHRISTI
505.SYMMACHI PAP.
7.ANASTASII IMP. 15.
THEODORICI REG. 13.

constat ex Marcellino iterum post sequentem annum a populo excitatum in Circo.

VII. Macedon. Episc. Constant. quaritur tolli de medio.

(a) Theod. 1. 2. Collect.

Quod vero idem Imperator his adversantem nactus est Macedonium Constantinopolitanum Episcopum Chalcedonenfis Synodi defensorem, qui populi totius praesidio vallaretur: haud licuit eum statim (ut optabat) eiicere. Verum dolorem agere aggreditur; Etenim (inquit Theodorus a) inimici Macedonii Euciolium quemdam subornarunt, qui gladio illum impeterent: Macedonius vero, ut mansuetudinem suam ostenderet, munera Eucolio dari praecipit. Tale quid etiam erga sacrilegos quosdam fecit. Haec ipse. Sed quomodo idem Macedonium Imperatori haeretico resistens, ex sede pulsus sit, suo loco dicemus.

VIII. Vidisti & considerasti, puto, lector,

PAGIUS

annorum septem, ac conventum, ut Persae auri pondi mille acceptis Amidam Romanis traderent.

IV. S. Macedonius Constantinop. Episc. ab Anastasio vexatus.

Narrat hæc postea Baronius ex Theodoro Le. dore lib. 2. Anastasius Imp. ut modicum quietis a bellicis occupationibus accepit, rursus contra Ecclesiam & Macedonium Constantinop. Episcopum armatus est. Verum anno tantum sequenti quo Anastasius Quindecennalia dedit, eaque occasione paci Ecclesiae consulere pretexit, Macedonius vexatus; Theophanes enim anno Incarn. secundum Alex. CDXCIX. qui Kalend. Septemb. sequentis Christi anni inchoatur, inquit: Hoc anno bellis liberatus Anastasius pervertendo Macedonio Patriarcha a recto fidei sensu studium omnino contulit. Plures autem Episcoporum Anastasii gratia sibi promerenda cupidi, Chalcedonenfis synodi se declaraverunt adversarios: quorum antesignanus Eleustus Asemensis Episcopus extitit. Manichæum vero quemdam Syroporsam genere, pictoria artis peritum Presbyteri vestibus ornatum Cyzico adduxit Anastasius, qui monstruosa quadam, & a sanctis imaginibus Ecclesia aliena ad

morem hæreticorum Principum, omnem forinsecus præferre speciem pietatis, ut regnent; intrinsicus vero fovere nequitiam. Sed quid Deus? novos in Imperium excitat hostes: vix enim cum Persis isto foedere, cum in fidem Catholicam arma movet Imperator, adversus eum Gothus sub duce Mundone insiliit in regiones Anastasio subditas; contra quem Sabinianus anni hujus Consul Orientalis Imperii cum exercitu missus, profligatus cum paucis aufugit. Consilio autem, & opera Theodorici Italiae Regis ejusmodi excitatos esse morus, fractamque pacem inter ipsum, & Anastasium, sequentis temporis res gesta significant, quo missi sunt Constantinopoli duces, qui piratica classe Italiam infestarent.

Chri-

Imperatoris Manichæorum opinionibus assueti mentem in Helenianorum Palatio depingere ausus est, ex quo magna populi seditio coorta, ut Praefectus in conventibus Ecclesiasticis, vel publicis processibus Imperatorem pone sequeretur, novo commento Anastasius edixit: sibi quippe timebat a Catholicorum tumultibus, & jam res in consuetudinem transiit. Xenaiam præterea Manichæorum sectatorem, Philoxenum alias dictum, utpote qui una secum sentiret Anastasius Byzantium accersivit. Macedonius autem Clero, Monachis, & populo propter eum tumultuantibus, neque communiione, neque alloquiū familiaritate dignatus est: quo circa clam eum Urbe subduxit Anastasius. Acholium porro quemdam ex infensorum sibi suggestione gladium in caput educentem, manstruam annonam iussit reportare Macedonius, tanta in hominem clementiam laudatus: quam pariter liberalitatem in egenos quosdam qui Ecclesiam compilaverant, exercuit. Eadem fere habet Cedrenus ad annum XVI. Anastasii Imp. quæ idæo ad annum sequentem pertinent.

Sabinianus Consul victus a Gothis.

JESU CHRISTI
ANNUS
506.SYMMACHI PAP.
ANNUS
8.ANASTASII IMP. 16.
THEODOR. REG. 14.

I.

Christi annus quingentesimus sextus Messalam Romæ creatum, Areobindam vero Constantinopoli Consules habuit. Est de Messala frequens mentio apud Ennodium, & inter alia cum ipsum rogat, ut pro se preces offerat apud sanctos Apostolos. Sidonius quoque ad Felicem, cum viros insigniter doctos ejus temporis recenseret, ait Messalam fuisse hominem ingenii satis profundi. Est epigramma Ennodii ad ipsum Messalam Consulem, cui ejusmodi inscriptio est affixa:

Epigramma: quod Messala Consul, Ennodius cognomine dictus est.

Consulis ad genium nomen pro stemmate junxi

Dans lucem Falsis, sum trabes potior.

Quid palmata tuo tantum de murice verinas?

Plus fucata dedit purpura nostra tibi.

Ex quo pariter Ennodii genus intelligas: est enim & ipse Messalæ ad Ennodium epigramma, quo eum sibi proximum nominat, cum librum ab eo petit his versibus:

Suscipe versiculos, Ennodii proxime, nostros,

Ut librum nobis reddere non desinas.

&c.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 5999.

SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DCLIV. A. C. 506. ☉ II. A ☽ 13. P. 26. Mart. Indiæ. 14.

JESU CHRISTI 506.

SYMMACHI PAPÆ 9.

ANASTASII IMP. 16.

THEODORICI REG. 14. & 18.

I. Quindecennalia Anastasii Imp.

[I] COSS. Areobindus Junior, Orient. & Messala Occident. prior in Falsis Heraclianis dicitur Areobindus Junior, quia nepos erat Areobindi anno CDXXXIV. Con-

NOTÆ

[I] Off. Areobindus junior & Messala.

Relandus: Areobindus & Ennodius Messala.

Marcellinus Areobinda & Messala cos. Professo Johannis Diaconi, Concil. tom. IV. pag. 1401. Messala V. C. Cos. Acta Concilii Agathensis: Messala V. C. Cos. ann. XXII. regni D. N. Alarici regis. Inscriptiones basilicæ S. Pauli pag. IV. num. 56. Cons. FL. MESSALA.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Messala. GEORGIUS

Hoc ipso anno celebratum est Concilium Agathæ civitatis in Gallia Narbonensi, sub Alarico Wisigothorum Rege, anno regni ejus vigesimosecundo, quinto Kal. Septembris, cui praesuit sanctus Cæsarius Episcopus Arelatensis, ut ejusdem Concilii Acta testantur: in quibus licet primo loco nominatus Cæsarius, cujusnam civitatis Episcopus fuerit non exprimitur, prærogativa tamen primatus, quem in subscribendo sibi vindicat, nullum alium præter Arelatensem licet existimare Pontificem; quod quidem absque ambiguitate testati sunt Patres qui interfuerunt Meldensi (a) Concilio.

II. Concilium Agathense.

(a) Conc. Meldense c. 73.

III.

Synodo huic venerandissimi Antistes numero trigintaquinque interfuerunt, licet vigintinovem tantum nominati habeantur, iidemque gloria confessionis illustres, utpote qui inter Arianos dominantes illibatam sartamque teclam fidem Catholicam conservarint; & inter eos enituerunt aliquot sanctitate celebres in Ecclesiasticis tabulis perpetua memoria consecrati, ut Firminus Metensis Episcopus, quem natalitio die colit Ecclesia (b) quintodecimo Kalendas Septembris; sanctus Quintianus Episcopus Rutenorum, iidem sacris monumentis adscriptus (c), de quo plura inferius dicturi sumus; & alii.

(b) Martyrol. Rom. die 18. Augusti.

(c) Martyrol. Rom. die 14. Junii.

IV.

Dedit facultatem Alaricus Rex Arianus, ut Orthodoxi Episcopi in unum convenientes Synodum celebrarent: cuius præstiti beneficii memores Patres, ipsius

Peccis pro Rege hæretico.

fulis. Vide dicta anno CDXCI. num. I. ubi fufe de eo egi. De Messala plura habet Baronius num. I. Erat is Avieni frater & Fauflii filius, qui Romæ eloquentiæ operam dabat, ut liquet ex Ennodii lib. IX. Epist. XII. & XXVI. hoc enim tempore pueros Consules creare annos erat. Quindecennalia Anastasii Imp. hoc anno exhibita, quorum indicium est quod hoc anno scribit Marcellinus in Chronico: Anastasii Principis statua, in eodem loco, quo dudum Theodosii Magni steterat super immanem columnam in foro Tauri statuta est.

A num. II. ad IX. Concilium Agathense celebratum est in regno Wisigothorum sub die III. Idus Septembris, Messala V. C. Consule anno XXXII. Regni Domini nostri Alarici Regis, inquit Cæsarius Arelatensis Episcopus, in sua subscriptione. Sirmundus, qui illud cum vetustis

II. Concilium Agathense.

CHRISTI
506.SYMMACHI PAP.
8.ANASTASII IMP. 16.
THEODORICI REG. 14.

pfus Synodi exordio pro eodem Rege preces Domino obtulerunt, ut iidem ipsi in eisdem Synodi præfatione testantur. Leguntur sancti canones, vel restituti jam antiquati numero septuaginta & unus, quibus pene collapsam Ecclesiasticam disciplinam in vigorem * pristinum restituere conati sunt. Porro ex adhibitis remediis, quibusnam morbis illæ laborarent Ecclesiæ, potest intelligi: & ne evagetur per singulas ibi a Patribus editas sanctiones, hoc ipsum canon quadragesimus sextus ostendit, quo ista decreta fuerunt:

V. *Missa die Dominica secularibus tenere * speciali ordinatione præcipimus: ita ut ante benedictionem sacerdotis egredi populus non præsumat. Qui si fecerint, ab Episcopo publice confundantur.* At cur hoc præsidens Synodo Cæsarius stabilendum proposuit, audi ex Cypriano (a) res ab eo gestas omni fide profecuto: Cum (inquit) die quadam esset ad altare, animadvertit quosdam, lecto Evangelio, ex Ecclesia egredi, quod sancti viri conciones auscultare iutro detrectarent. Mox igitur advoat: appellat his vocibus populum: Quid facitis, filii? Quid ita foras absceditis, mala persuasione subverti? State pro animabus vestris ad accipienda verba adhortationis nostræ, eaque auctulitate solliciti. Non licebit id vobis in illo tremendo iudicii die, moneo, clamo, atque contessor. Ne sitis, obsecro, vel furdi, vel profugi: auditis oris mei bucinam, perinde ac si animas vestras suo mucrone Satan jugularit. Non ego taciturnitatis arguar. Hac de causa sepissime ostia, lectis Evangelii, ocludi iussit; donec propitio Deo ipsi gratularentur, ea coercitione se profecisse, qui solebant esse fugitivi. Hæc ipse.

VI. Extat etiam eo argumento ipsa eisdem S. Cæsarii dicta ad populum homilia, cuius est titulus huiusmodi: Admonitio, per quam suadetur, ut omnis populus, donec mysteria celebrantur, in Ecclesia fide liter expectet. Estque ejus exordium (b): Rogo vos, fratres carissimi, & paterna pietate commoneo, ut quoties aut die Dominico, aut aliis majoribus festivitibus Missæ sunt, nullus de Ecclesia discedat, donec divina mysteria expleantur, &c. Hæc nos occasione recitati canonis Concilii Agathensis, Cæsarii rogatione in primis editi, non oportuit prætermisisse. Habentur eisdem sanctissimi viri post aliorum

PAGIUS *Assimis MSS. Codicibus contulit, dicit se in iis reperisse tantum Canones octo & quadragesima, & dubium non esse, quin reliqui XXV. qui supra hunc numerum excurrunt aliunde postea deperempti sint, & Synodi eujuspiam alterius auctoritate in Agathensis inserti; Eidem subscribere Episcopi viginti quatuor*

eius scriptorum naufragia ad Populum alia dictæ homiliæ omnes numero quadragesima, & quidem aureæ, quibus antiquæ Ecclesiæ Gallicanæ pia doctrina cum sacris traditionibus ac ritibus quam fidelissime referatur; ut inter alia, de pœnis (c) purgatorii post animarum migrationem, & suffragiis pro eisdem sublevandis, atque aliis id genus a majoribus abque ambiguitate acceptis, creditis, & populo insinuat Catholicis dogmatibus inviolabili observatione custodiendis.

Porro quod ad idem Agathense Concilium, de quo est nobis tractatio, pertinet; quis non videat ab eodem sancto Cæsario statuenda fuisse proposita, quæ ipse populum facere publicis concionibus persuaserat? nam (si licet in his immorari) eisdem Concilii canon duodecimus ita se habet: *Placet etiam, ut omnes Ecclesiæ filii (exceptis diebus Dominicis) in Quadragesima, etiam die sabbato, sacerdotali admonitione, & districtiori comminatione jejunent.* Hæc item proposita a Cæsario fuisse, qui & de his Arelatensem populum docuerat, satis intelligi potest; cum ea de re præclaram habuerit homiliam, qua ipso ingressu verbis istis suos Fideles interpellat (d): *Rogo vos, fratres carissimi, ut in isto legitimo ac sacratissimo Quadragesima tempore, exceptis Dominicis diebus, nullus prandere præsumat; nisi forte ille quem jejunare infirmitas non permittit. Quia aliis diebus jejunare, aut remedium aut præmium est; in Quadragesima non jejunare, peccatum est.* Quibus plane recte cuique inventi apparet, & Cæsarium primum auctorem in Agathensi Concilio sciendorum canonum illorum fuisse, & (ut puto) scriptorem: peculiare enim Cæsarii voces, quæ in illis reperiuntur canonibus, id existimare suadent, ut altarium, & his similia, Ex quibus plane intelligas, non solum Cæsarium auctorem fuisse Patribus ea decernendi; sed ex iisdem discas citatas homilias vere germanas esse Cæsarii, quæ adeo Concilio Agathensi, cui idem Cæsarius præfuit, concinne respondeant.

Quod vero admixtione illa Gothorum Arianorum contingeret, aliquos e fide Catholica in hæresim infelices abduci, eosdem facti pœnitentes ad Ecclesiam Catholicam remeare: quomodo hi suscipiendi essent, sancta Synodus ista decrevit (e):

& decem legati a suis Episcopis. Inter istos potestremos legitur nomen Firmini Presbyteri a Pappolo Episcopo suo missi. Quare Firminum Episcopum Metensem perperam credidit Baronius. Et interfuit Quintianus Episcopus Ruthenensis, qui postea Concilio Aurelianensi primo anno DXI. habito adfuit. Is cum ab Episcopatu

(c) Cæsar.
hom. 8.VII.
Ex Cæsarii sententia statuti canones.(d) Cæsar.
hom. 2.
De quadragesimali observatione.

VIII.

(e) Conc.
Agathens.
c. 60.

La-

CHRISTI
506.SYMMACHI PAP.
8.ANASTASII IMP. 16.
THEODORICI REG. 14.

De Lapsis in hæresim ad Ecclesiam reversis.

Lapsis, id est, qui in Catholica fide baptizati sunt, si prævaricatione dammabili post in hæresim transierint, grandem reddendi difficultatem sanxit antiquitas: Quibus nos annorum multitudine breviata, pœnitentiam biennii, conditione infra scripta conditionis imponimus: ut præscripto biennio, tertio sine relaxatione jejunent, & Ecclesiam studeant frequentare; in pœnitentium loco standi & orandi, humilitatem ita noverit observandam, ut etiam ipsi, cum catechumeni egredi commonentur, abscedant. Hæc si observare voluerint, constituto tempore admittendis ad altarium observatio relaxetur. Quæ si ardua vel dura forte putaverint; statuta præteritorum canonum implere debebunt. Hæc Patres, dispensando (ut ajunt) relaxandoque rigorem antiquorum canonum de lapsis. At quid de relapsis? Numquid per biennium tantum cum catechumenis dimittendi fuissent? minime gentium. Audiunt, obsecro, Galliarum Antistites, quam procul a sanctorum Patrum, a quibus per successionem Evangelium accepere, institutis abhorrent, dum festinam nimis exhibendam clamant lapsis reconciliationem, nec anni unius interlapso tempore pœnitentiæ, immo ferme nullis præcedentibus illis a dicto canone præscriptis pœnitentiæ actionibus. At de Agathensi Concilio hætenus.

IX. *Codex Theodosius ab Alarico iustus interpretari promulgatur.* Idem Alaricus hoc ipso anno regni sui vigesimosecundo Codicem Theodosianum ex nimia prolixitate contractum, auctum vero aliquibus interpretationibus per Avianum edendum curavit, visum ante atque examinatum probatumque ab Episcopis, & utendum Judicibus tradidit, hoc rescripto præmissio ad Timotheum V. C. Comitem:

X. *Utilitates populi nostri propitia Divinitate tractantes, hoc quoque quod in jure habetur iniquum, meliori deliberatione corrigimus: ut omnis legum Romanarum, & antiqui juris obscuritas, adhibitis sacerdotibus, ac nobilibus viris, in lucem diligentia melioris deducta respicendat: & nihil habeatur ambiguum, unde si diuturna, aut diversa jurgantium impugnet objectio. Quibus omnibus enucleatis, atque in unum librum prudentium electione collectis, hæc quæ excepta sunt, vel clariori interpretatione composita, venerabilium Episcoporum, vel Electorum provincialium nostrorum roboravit assensus.*

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS *patu suo a Visigothis eiecius fuisset, creatus est postea Episcopus Arvernorum, ut testatur Turonensis lib. 3. cap. 2. post mortem Sancti Euphrasii, quod Continus anno DXV. num. IV. eo anno contigisse existimat.*

III. *Ad nam. XII. Hoc anno Alaricus Visigothorum Rex Romanarum legum Collectionem in-*

*Et ideo scriptum librum, qui in tabulis * habetur collectus, Gojarico Comiti pro distinguendis negotiis nostris iussit clementia destinari; ut juxta ejus seriem universa causarum suscipiatur intentio, nec aliud cuilibet aut de legibus, aut de jure liceat in disceptationem proponere, nisi quod directi libri, & subscripti viri spectabilis Aviani manu (sicut iustinus) ordo complectitur. Providere ergo te convenit, ut in foro tua nulla alia lex, neque juris formula proferri, aut recipi præsumatur. Quod si factum fortasse constituerit, aut ad periculum capitis tui, aut ad dispendium tuarum noveris facultatum. Hanc ergo præceptionem directis libris iustinus & disciplina teneat, & pœna constringat.*

Subscriptio Aviani.

Avianus vir spectabilis ex præceptione domini nostri gloriosissimi Alarici Regis hunc Codicem de Theodosiani legibus atque sententiis juris, vel diversis libris electum Aduris anno vigesimo secundo eo regnante edidi, atque subscripsi. Recognovimus. Data sub die quarto Nonas Februarii, anno vigesimo secundo Alarici Regis, Tolose. Hætenus decretum Alarici, in eo etiam potissimum commendandi, quod nullam penitus secularium legum editionem promulgationemque fieri passus est, antequam eadem cognoscerentur atque ab Episcopis probarentur. Observatione quidem digna res est, quomodo Alaricus Rex quamdiu nullum negotium faceffivit Catholicæ Ecclesiæ Episcopis, quam felicissime ad vigintiduos annos regnum, licet inter æmulos barbaros, propagavit. Sed quid accidit? Simulac S. Cæsarium Arelatensem Episcopum calumnia oppressum exulare cogit, simul cum illo, & felicitatem fecit extorem, atque regni pariter cum vita infelix dispendium passus est. At quomodo id acciderit, anni sequentis narratio declarabit.

Quod autem ad Orientales res pertinet; sub hujus anni Consulibus, nempe decimosexto Anastasii Imperatoris anno, nova occasione obortus Constantinopoli adversus Imperatorem tumultus Cedrenus recenset his verbis: *Adduxit etiam Anastasius Cyzico pictorem quemdam Syroperfam habitu presbyteri, qui in Regia jussu Imperatoris (namis Manichæis ludis delectabatur) quadam monstra & ab imaginibus Ecclesiasticis aliena pingeret: obid magna populi coorta est seditio.* Haud passa est

XIII. *Pictorum licentia religioni subjecta.*

Hæc Breviarium Aviani, ut vulgo audit, seu Codex vicissim

aituit, quibus Romani sibi subditi inter se disceptarent. Ex potissimum desumptæ ex Codice Theodosiano, tum ex Gregoriano, Hermogeniano, Pauli sententiis, Caji Institutis, atque ex Novellarum corpore. Hoc Breviarium Aviani, ut vulgo audit, seu Codex vicissim

XI.
* qui in thesauris nostris habetur, oblatum tibi pro discutendis.

XII.

XIII.
Pictorum licentia religioni subjecta.

CHRISTI
506.SYMMACHI PAP.
8.ANASTASII IMP. 16.
THEODORICI REG. 14.

Christiana pietas vel in Palatio pingi quæ a religioso ritu abhorre viderentur: ut plane per censuram Ecclesiasticam licentia illa pictoribus atque poetis a Gentilitiæ superstitionis cultoribus concessa intelligatur esse sublata; peccareque in religionem iidem intelligantur, qui ea quæ non ædificationem, sed offensionem præstant, quoquo pacto in Ecclesiam introducunt, quæ nec in aulæ regię parietibus pingi Constantinopolitanus populus passus est. Habes hoc argumento complura luculenter scripta a Gabriele Paleoto S. R. E. Cardinale, quæ expetita a Catholicis contra hæreticos sub prælo modo esse dicuntur: ferunt ea secum laudem suam, ut non indigeant alieno præconio.

XIV.

Sed accipe rursum quæ idem auctor Cedrenus istis subicit de altercatione duorum Episcoporum, alterius Orthodoxi fidei Catholicæ defensoris, alterius vero impii Ariani acerrimi disputatoris: quem cum effugientem omnem argumentationem Orthodoxus convincere minime posset, pietate fretus eam ipsi Ariano obtulit conditionem, ut omnia disputatione, per ignem cujus fides esset verior probaretur, seseque ambobus in flammis dantibus, ille victor judicaretur, qui ab incendio illæsus abscederet: quod recusante facere Ariano, Orthodoxus intrans in ignem, illæsus exiit. Hoc ipse quidem sub Anastasio Imperatore narrat, verum ad tempora Marciani Augusti Theodorus Lectior refert; sub tempore autem Anastasii quod subilicimus accidisse commemorat: Deuterius Ariatorum Constantinopoli Episcopus cum Barbatem quemdam sic dictum baptizaret, reprobata, & corrupta Dominica traditione, ausus est inter baptizandum dicere: Baptizetur Barbas in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto. Quo dicto, aqua ex Colymbetra evanuit. Barbas vero arrepta fuga, exiit, & miraculum hoc cunctis significavit. Hæc Theodorus. Sed quod antiquiores Patres diximus ita recepisse baptizatos ab Arianis, ut tamen ad Ecclesiam venientes minime rebaptizarent, sed chrismate tantummodo delinitos solemniter reconciliarent Ecclesiæ;

De Ariano Episcopo Constantinop. agente.

PAGIUS

mo secundo, Tolosa, regnante Alarico Rege, ideoque hoc Christi anno. De eo Codice legendus Gothofredus in Prolegomenis Codicis Theodosiani cap. 5.

IV.

Macedonius Constantino Episc. ab Imperatore vexatur.

Ad num. XV. Huc referenda, quæ anno superiori num. IV. de Macedonii Constantinopolit. Episcopi vexatione, quod Concilium Chalcedonense damnare nollet, in medium adduximus. Baronius enim ea in duos annos divisit, quamvis ad præsentem solum spectent.

V.

Ad num. XVI. Cum Joannes Mela Episcopus Alexandrinus hæreticus annos novem sederit, ut tam Nicephorus in Chronico quam Tabulæ Theophanis docent, ann. que CDXCVI. Episcopatum illum adeptus fuerit, mors ejus

fatis potest intelligi eos non alia forma quam Ecclesiæ Catholicæ consentanea baptizare consuevisse.

At quam occasione Anastasius Imperator hæreticis libertatem dederat Constantinopoli commorandi, & quæ vellent agendi, idem paulo superius his verbis indicat: Imperator Macedonium vehementer urfit, ut idem ipse faceret, nempe ut damnaret Synodum Chalcedonensem. Ille vero sine universali Synodo, cui magnæ Romæ Episcopus presideret, nihil se facturum dixit. Quare Imperatorem contra se incitavit: qui ob id ad magnam Ecclesiam confugientes, inde avelli curavit, & leges libertatis hæreticorum Ecclesiis præbuit. Hæc de impio Anastasio Augusto Theodorus: quæ autem præmisit de Elia Hierosolymorum Episcopo, nempe damnasse Chalcedonense Concilium, quam a vero procul abhorreant, præter illa quæ dicta sunt, denuo inferius disturi sumus.

XV. Macedonius Constant. Episc. perstat in confessione.

XVI.

Hoc eodem anno; defuncto Joanne Mela Episcopo Alexandrino hæretico, cum sedisset annos novem, in ejus locum subrogatus est Joannes ejusdem nominis tertius, cognomento Machiota, idemque hæreticus: Hæc ex Nicephoro in serie Episcoporum Alexandrinorum. De eo autem Liberatus Diaconus ista habet (a): Joannes Machiota successit Joanni Mela: hic etiam ipse suos Principes secutus est, suscipiens quidem Unitivum Zenonis edictum; non autem suscepit Chalcedonense Concilium, aut epistolam sancti Leonis Papæ, tamquam non communicaret Flaviano Antiocheno, Elia Hierosolymitano, & Timotheo Constantinopolitano, qui postea successit Macedonio. Dicebat autem, perfecte edictum se habere. Hæc cum dicat ipse, simulque uno falce includat Joannem hunc non communicasse neque Flaviano, nec Elia, neque Timotheo; plane horum diversa ratio fuit. Non enim communicavit Flaviano, & Elia, quod hi reciperent Concilium Chalcedonense: non communicavit vero Timotheo, quod iste, sicut Anastasius Imperator, reciperet Zenonis Enoticum, quod esset tamquam

De Joanne tertio Episcopo Alexandrino. (a) Liberatus Diacon. Brev. c. 19.

Mortitur Joannes Mela Episc. Alexandria.

contigit superioris anni initio. Auctor enim Historia Patriarcharum Cophitarum testatur, eum Ecclesiam Alexandrinam rexisse annos octo & dies CCXXIV. & quarto Beseinas die Venenit, vitam cum morte commutasse, seu die vicesima nona Aprilis nostri, quæ anno superiori in feriam sextam cadebat. Quare cum Athanasius decessor ejus die XVII. mensis Septembris anni CDXCV. qui cum Dominica concurrebat, vivere desierit, Joannes ipsemet die consecratus fuerat Episcopus Alexandrinus sedique annos VIII. dies CCXXIV. die emortuali excluso, Joannem Melam excepit Joannes Nicota, ut recte eum Theophanes appellat, non vero Joannes Machiota, ut habet Liberatus in Bre-

CHRISTI
506.SYMMACHI PAP.
8.ANASTASII IMP. 16.
THEODORICI REG. 14.

quam imperfecta confessio, cum nulla ibi fieret expressa mentio damnationis Concilii Chalcedonensis. Hæc ita se habere, Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Breviario cujus locus in variis, quæ legi Codicibus MSS. varie corruptus est. Hic etiam hæreticus fuit.

VI.

Thalmud Judæorum, quod Babylonicum vo-

ipfa Ecclesia Alexandrina colente Dioscorum & Petrum Mogum in deterius prolabente,

H 2 Qui

catur hoc anno promulgatum est, ut anno Thalmud CCCCLVI. XX n. XIX. ex Calendario Judaico Babyloni deduxi. Hæc publicatio in Quindecennalia Anastasii Imp. referenda.

JESU CHRISTI ANNUS 507.

SYMMACHI PAP. ANNUS 9.

ANASTASII IMP. 17. THEODOR. REG. 15.

I. Alaricus Rex occiditur.

QUI sequitur Christi annus quingentesimus septimus Consulatu Anastasii Augusti tertium & Venantii Decii adnotatur: Quo Alaricus Rex Gothorum Arianus, cum regnasset in Gallia Aquitania a Rhodano ad Ligerim usque & Pireneos, a Clodoveo Rege Franchorum victus occiditur. Hæc autem quomodo se habuerint, & quæ præcesserint, accurata sunt peruestigatione narranda. Accidit plane, ut sicut cum in humano corpore ossa franguntur, prosternitur homo; ita cum e regno sanctissimi viri tolluntur, qui totam molem precibus fulciebant, ipsum magno fragore corruat. Quod igitur sanctorum subnixum precibus diu steterat inconcussum Alarici regnum, pro cuius felicitate sacri Antistites ad Deum iuges fundebant orationes: simulac ab eo sanctus Cæsarius Arelatenfis Episcopus est passus exilium, & sanctus Quintianus factus extorris; omnino collabatur.

II. Alaricus coluit sanctum Remigium.

Quomodo autem hæc acciderint, antequam describamus, de priori cultu Alarici Regis quo prosequeretur sanctos Orthodoxos Episcopos, qualis fuerit, aliquo est exemplo primum significandum. Alaricus enim quantumlibet Arianus esset, tamen sanctos Antistites Catholicæ communionis coluit & frequentavit officii, eos præsertim, quos editione miraculorum Deo gratissimos testiebat, ut inter alios S. Remigium Rhemensem E-

piscopum. Ad hunc enim cuiusdam Benedicti sui regni nobilis viri filiam arreptitiam curandam misit, quam Sanctus divina virtute non solum a dæmone liberavit, sed & jam defunctam revocavit ad vitam: cuius rei causa ejus parens Benedictus villam quamdam Rhemenfis Ecclesiæ dono dedit. Ejus quidem rursum meminit idem S. Remigius in suo testamento, attigit hæc omnia verbis istis: (a) Et eas res quas in Provincia Benedictus quidam (cujus filiam mihi ab Alarico missam gratia sancti Spiritus per impositionem manus meæ peccatricis non solum a diabolica fraudis vinculo, sed ab inferis revocavit) ad usum luminis tui, Rhemenfis Ecclesiæ scilicet, & loci ubi corpus meum jacuerit, continuatim deservire præcipio, &c.

Hæc cum in suo testamento totidem verbis dicat ipse Remigius; nescio quomodo ab Hincmaro (b) ejusdem Ecclesiæ Episcopo in Vita ejusdem sancti Remigii errore factum sit, ut pro Benedicto isto patre puellæ, homine prædivite in Provincia, positus sit S. Benedictus hoc tempore monasticam vitam in Italia apud Sublacum excolens, cuius nomine & perbrevis epistola ad eundem S. Remigium data refertur, cum nihil præter nomen commune habere Benedictus iste cum alio cognoscatur. Cæterum majoris apud me fidei est ipsum ejusdem Remigii testimonium in suo testamento disertis verbis id affe-

De filia Benedicti missa ab Alarico ad S. Remigium.

(a) Apud Brisson. in formul.

III. (b) Apud Sur. die 14. Januar. & die 1. Octob. in sermone ejusdem.

ter Decii anno DXXIX. Consulis Occidentalis, & Paulini anno DXXXIV. eadem dignitate in Occidente exornati, ut patet ex Epistola Athalarici Italia Regis apud Cassiodorum lib. 9. Epist. XXIII. quamvis utriusque nomen Athalaricus Rex taceat, solumque dicat filios eadem qua pater dignitate exornatos fuisse, plurimumque Decianam familiam laudet. Ad hæc Epistola IX. lib. II. scripta est a Theodorico Italia Rege Venantio, qua eum Domesticorum Comitum creat. Anastasius, qui septimo Imperii sui anno Consulatum secundum præter morem antea servatum capeffit, rursus decimo post anno a secundo suo Consulatu tertium iniiit, aut propter eandem causam, aut ob aliam nobis ignotam.

A num.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6000. SÆC. VI. Anno Era H. 6. DXLV. A. C. 507. JESU CHRISTI 507. SYMMACHI PAPÆ 10. ANASTASII IMP. 17. THEODORICI REG. 15. & 19.

I. [1] COSS. Anastasius Aug. III. & Venantius in Occidente creatus; fuit enim pa-

NOTE [1] COSS. Anastasius Aug. III. & Venantius. Reinesius pag. 944.

K. A. D. I. E. S. A. T. U. R. N. I. O. R. A. P. R. I. M. A. D. N. F. L. . . . s. o. A. U. G. I. I. L. C. O. N. S.

ad Flavium Anastasium III. cof. refert idem Reinesius. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Venantio. Vidor: Venantio & Celere. Marcellinus: Anastasio Aug. III. solo cof. Lex Theodorici Ravennata: Venantio V. C. cof. GEORGIUS

CHRISTI 507.

SYMMACHI PAP. 9.

ANASTASII IMP. 17. THEODORICI REG. 15.

afferentis, quam cujusvis auctoris, vel multiplicium aliud afferentium. Sed discutiamus eam quæ hac de re S. Benedicti ad S. Remigium data fertur epistola: extat illa in appendice Chronici Cassinensis a Leone Ostiense editi, cui ejusmodi inscriptio præfixa legitur:

IV. Epistola quæ dicitur S. Benedicti. Dominico sacerdoti Remigio frater & conservus in Christo Jesu conobialis vite humilis cultor Benedictus æternæ benedictionis munus. Hæc quidem inscriptio de impostura magnopere suspicionem auget; inusitatum quippe omnino, ut scribens inferior ætate & dignitate ad majorem, se fratrem & conservum appellet, & benedictionem impertiatur. Ipsa autem epistola sic habet:

V. * æterni. Sanctissimo tuo congratulans profectui, sacerdos Regis*, quia summi capitis membra sumus, quod mihi deesse sentio (laus Deo) possidere me credo in te. Ecce quod mea peccata fieri prohibuerunt, tuæ auctoritatis sacerdotalia habent merita: & desinant modo circa me rumores hominum, cum apud te consistet omnium perfectionem esse virtutum. Hanc captivam & ab antiquo hoste obsessam tuæ delege celsitudini, quatenus pro ejus liberatione sacram hostiam offerre Deo debeas, & meam parvitatem victoriam ipsa non minimum lætifices. Vale sacerdotum Christi limpidissime calcule. Hactenus nomine S. Benedicti epistola apud Leonem in appendice collocata: de cuius fide tu, consideratis & perpenfis quæ dicta sunt, quamlibet sententiam ferto: nobis certe nec minimum quidem arriat, cum præsertim discrepare intelligatur a scripto testamento S. Remigii, quod non solum doctus Brissonius qui edidit, sed qui illud inspiciunt eruditi omnes legitimum probant atque germanum absque fuce ullo admixto conscriptum.

VI. At quonam modo acciderit, ut qui externos longeque positos sanctos Episcopos coluit Alaricus Rex Gothorum, eos vero quos domi haberet magni nominis æque sanctos, ut Cæsarium Arelatensem, & Quintianum Rutenorum Episcopos fuerit infecutus, jam dicendum: atque de S. Cæsario primo loco quæ ab hujus temporis fidelissimo auctore Cypriano scriptis sunt prodita ad ejus soxorem Cæsariam nominatam, verbis ipsius hic describamus: (a) Accidit autem (inquit) ut sancti viri tranquillum animum post ali-

(a) Extat apud Sur. tom. 4. die 27. Aug.

PAGIUS II. Primum S. Cæsarii Episc. Arelatenfis exilium. A num. VI. ad IX. Sanctus Cæsarius Arelatenfis Episcopus bis in exilium missus est; primum ab Alarico Visigothorum Rege; iterumque a Theodorico Rege Italiae. De secundo isto exilio infra sermo erit; sed quia Baronius de priori hoc anno differit de eo nobis hic agendum, Cyprianus in hujus Sancti Antistitis Vita lib. 1. cap. 12. refert improbum quandam

quot dies livida satanae malitia infestaret; & cui non posset ulla corporis obicere viua, ei fœdam prodicionis notam inurere conaretur. Nam Licummannus beati viri Notarius, homo nequam & perditus, non dubitavit talem se gerere adversus virum Apostolicum, qualem olim Judas adversus Salvatorem. Armatur improbus ille fœvæ delationis veneno: suggerit Alarico Regi per eos qui illi erant a secretis, beatissimum Cæsarium, e Gallis genus ducentem totis in id viribus incumbere, ut deditorem faciat, & urbem Arelatensem Burgundionibus prodatur; cum ille pastor præstantissimus flexis genibus pacem gentium, urbium tranquillitatem diebus ac noctibus a Domino precaretur. Quare magis credendum est, diabolo instigante, in sancti viri exilium barbaram ferocitatem incitatam esse: non enim gratus aut carus est hosti qui id orat quod cum ejus factis & conatibus pugnet. Itaque iis qui tum aderant instigantibus, nec innocentiae fides attenditur, nec accusationis veritas inquiritur; sed vana & iniqua delatione damnatus, ab Arelate extractus, cogitur apud Burdegalensis exulare. Quod autem exul miraculum ingens ediderit, audi:

Alaricus exulare cogit S. Cæsarium.

Sed ne obscura esset in illo gratia Dei casu accidit, ut nocte quadam ea civitas voracibus vastaretur flammis. Tum vero cives ocyus occurrunt ad hominem Dei: Sancte Cæsari, clamant, precibus tuis extinguas ignem sevientem. Audiens id vir Dei dolore pariter & pietate commotus, venienti flamma procedit obviam, humique ad preces prosternitur; mox igneos premit abigitque globos. Concurrunt eo omnes, & divinæ virtutis consolis vocibus laudes celebrant. Deinceps vero tanta apud omnes admiratione fuit, ut in ea urbe non solum ut Pontifex, verum etiam instar Apostoli haberetur, & persecutionis auctor diabolus pudefieret, cernens eum quem prodicionis reum peragere nifus esset, divini operis miraculis clare. Id vero ita gestum esse, ut diximus, fideli relatione comperimus. Sed quomodo ab exilio liberatur, accusatorque damnatur, pergit idem auctor hæc subdens:

VII. Cæsarius miraculis claret.

Cum autem illic degeret, uti semper, & ubique consueverat, Ecclesiam docuit reddere Cæsari (b) quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei Deo: Obedire juxta Aposto-

VIII. (b) Math. 22.

suggestisse Alarico Regi beatissimum Cæsarium e Gallis genus ducentem, totis in id viribus incumbere, ut ditionem & urbem Arelatensem Burgundionibus prodatur, indeque hunc iniqua delatione damnatum, cum ab Arelato fuisset abstractus, in Burdegalensem Civitatem, quasi in exilio relegatum esse. Posthæc comperita innocentia beati viri, Alaricus sanctum Antistitem ad

CHRISTI
507.SYMMACHI PAP.
9.ANASTASII IMP. 17.
THEODORICI REG. 15.

(a) Rom. 13. *stolum (a) Regibus & potestatibus, quando juxta precipiunt: sed in Ariano Principe contemnere dogmatis pravitatem. Atque ita (quemadmodum testatur Veritas b) non potuit lucerna abscondi supra candelabrum Domini posita; sed quocumque accessit, omnes illuminavit. Postea vero quam beati viri innocentiam comperit nefarius Princeps, oravit, ut ad suam reverteretur sedem, seque & civibus & clero exhiberet. Porro delatorem ejus jussit lapidibus opprimi. Populo igitur ad lapides concurrente, subito ad aures viri Dei jussio Regis perfertur. Properat illico, & sua intercessione maluit accusatorem suum servare pro agenda penitentia, quam justa animadversione puniri: ut animam ejus per penitentiam curaret, quam ipse iniqua delatione diabolo captivam reddiderat; & hosti domestico clementer ignoscens, antiquum adversarium in una re conscientia pura bis vinceret. Solebat vero sanctus vir accurate observare, ut nemo ex illis qui ipsi parebant, sive servi illi essent, sive ingenui, si pro culpa sua flagellandi essent, amplius triginatanovem ictibus ferirentur. Si quis vero in gravi culpa deprehensus esset, permittebat quidem ut post dies paucos iterum vapularet, sed paucis: contestabaturque Ecclesie Praefectos, si quis juberet quempiam diutius flagellari, & ea verbera illi mortem afferrent, ut is homicidii reum se sciret. Jus quidem virgarum fuisse penes Episcopos, ut delinquentes illis subicerent, satis hoc exemplo intelligere potes. Sed pergit: Ubi autem percubuit apud Arelatenfes, hominem Dei reverti, jamque eum urbi appropinquare: omnes utriusque sexus cum crucibus & cereis ei processere obviam psalentes, & ingressum ejus operientes. Cum soleat autem Christus servos suos illustrare virtutibus, & perfidos aperta mirabilium operum luce confundere; ad adventum sancti viri Dominus terram longissima siccitate arentem perfudit imbri, ut cum revertente gratiosissimo dispensatore fructuum quoque ubertas sequeretur.*

PAGIUS ad Ecclesiam Arelatensem revocavit, & accusatorem ejus lapidari jussit. Quod cum ad aures Casarii pervenisset, intercessione sua apud Regem delatorem suum a morte liberavit. Hæc summarie ex Cypriano excerpta. Sed cum Alaricus Rex hoc anno, ut mox videbimus interierit, & Casarius per aliquod tempus in exilio versatus fuerit, is ante hunc annum prodicionis apud Alaricum Regem accusatus.

III. S. Quintianus Episc. Rutenensis in exilium missus. Ad num. X. & seq. Turonensis lib. 2. cap. 36. & in lib. de Vita Patrum cap. 4. refert, Quintianum Rutenorum Episcopum ab Urbe a civibus expulsum interficere, Gothos, qui in hac Urbe morabantur, cogitasse, quod cum viro Dei nunciatum fuisset Arvernos venit, ibique a sancto Eufrafio Episcopo benigne suscep-

Hucusque de exilio, & reditu Casarii Cyprianus Episcopus: quibus & expressam litteris vides religiosam pompam antiquitus observari solitam in hodiernum usque retentam crucibus fulgentem, atque cereis emicantem, cum, prævio clero, populo subsequente, proceditur.

IX. Quod ad bellicos pertinet apparatus, injerunt una simul foedus Gundebadus Rex Burgundionum cum Clodoveo Rege Francorum adversus Alaricum Visigothorum Regem in Aquitania regnantem: quod quidem antequam detegeretur, & essent milites in procinctu; laboravit Theodoricus Rex Ostrogothorum dominator Italiae, ut diffidentem Clodoveum Francorum Regem cum Alarico pacis foedere conciliaret; eaque de causa legatos misit in Gallias, scripsitque ad ipsos diffidentes Reges litteras, nimirum ad Alaricum alias, alias vero ad Clodoveum; rursumque dedit alias ad Regem Burgundionum, atque insuper ad Regem Erulorum, necnon alias ad Regem Guarunorum, itidemque ad Regem Toringorum, ut omnes simul id ipsum Franchorum Regi suadere studerent. Extant (c) ipsæ litteræ apud Cassiodorum omnes quatuor numero. Quomodo autem his contemptis litteris juncti cum Burgundionibus Franchi adversus Alaricum pugnarent, suo loco dicturi sumus.

X. Gallicanæ fidei puritas haud patitur Gothos Arianos. Modo autem de S. Quintiano narrata a Gregorio (ut proposuimus) hic describamus: quibus de turbationis Galliarum causa hæc præmittenda. Gens illa ab exordio nascentis Ecclesie Catholicis semper affueta dogmatibus, haud facile patiebatur Arianum barbarum nobiliorem Galliarum partem, utpote Italiae magis propinquam, obtinere; memores quot quantaque majores ipsorum sanctissimi, qui sub Constantio Augusto claruere Episcopi obiissent strenue adversus Arianos pro Catholica fide certamina. Movebantur amplius, cum novum Regem, eundemque Catholicum, barbarum licet, summa tamen religione nitentem regnare scirent in Gallis Clodoveum. Cum igitur inter

plus, qui ei largitus est tam domos, quam agros & vineas. Cum autem Turonensis hæc narret, antequam cap. insequenti sermonem habeat de bello Clodoveum inter Francorum, & Alaricum Gothorum Reges gesto existimavit Baronius, sanctum Quintianum hoc anno in exilium missum; notatque num. VI. Alaricum qui sanctos Episcopos coluit insecutum tamen esse duos magni nominis Antistes, Casarium sc. Arelatensem, & Quintianum Rutenensem. Verum in Gregorii Turonensis Historia Quintiani exilium, præpostero ordine narratur, ut ex ipsomet Turonensi demonstrari potest. Quintianus enim subscriptis Concilio Aurelianensi primo sicuti & Eufrafius Episcopus Arvernenfis: illud autem anno DXI. sub die VI. Idus Julias congregatum, ut mox offendam

IX.

(c) Cassiod. Var. l. 3. ep. 1. 2. 3. 4.

X. Gallicanæ fidei puritas haud patitur Gothos Arianos.

CHRISTI
507.SYMMACHI PAP.
9.ANASTASII IMP. 17.
THEODORICI REG. 15.

(a) Greg. hist. Franc. l. 2. c. 36.

XI. Quintianus fugit persequentes Gothos.

inter alios Quintianus id se cupere testaretur, ut Rex Catholicus Catholicis dominaretur: a delatoribus delatus ad Gothos, & ab eisdem quaesitus ad necem, est factus extorris. Narrat rem gestam ita Gregorius (a): *Multi jam tunc ex Gallis habere Francho dominos summo desiderio cupiebant. Unde factum est ut Quintianus Rutenorum Episcopus per hoc odium ab urbe depelleretur. Dicebant enim ei: Quia desiderium tuum est ut Francorum dominatio possideat terram hanc. Post dies autem paucos, orto inter eum & cives scandalo, Gothos, qui in hac urbe morabantur suspicio attigit, exprobrantibus civibus, quod velit se Francorum ditionibus subjugare; consilioque accepto, cogitaverunt eum perfodere gladio. Quod cum viro Dei nunciatum fuisset, de nocte conjurgens, cum fidelissimis ministris suis ab urbe Rutena egreditur, Arverno adventit; ibique a Sancto Eufrafio Episcopo, qui quondam Aprunculo Ditionensi successerat benigne susceptus est; largitusque ei tam domibus quam agris & vineis, secum retinuit, dicens: sufficit hujus facultas Ecclesie, ut utrumque sustineat: cum tanta charitas, quam B. Apostolus predicat, permaneret inter sacerdotes Dei. Sed & Lugdunensis Episcopus largitus est ei aliqua possessio Ecclesie suae, quam in Arverno habebat. Reliqua vero de S. Quintiano, tam insidiae quas per tulit, quam illa que per eum Dominus operari dignatus est, scripta sunt in libro Vitæ ejus. Hucusque Gregorius. Porro Quintianus interfuisse reperitur pluri-*

PAGIUS dam. Præterea Turonensis lib. 3. cap. 2. prodit, Eufrafium, quatuor annos post Clodovei obitum vixisse, & vicefimo quinto Episcopatum sui anno ad Deum transiisse. Cum autem hoc Theodorico nunciatum fuisset, jussit ibi Sanctum Quintianum institui dicens; hic ob nostri amoris zelo ab urbe sua eiecitur. Ex quibus evidenter deducitur, post Clodovei Magni mortem quæ anno DXI. accidit, Gothos multa loca, quæ hoc & sequenti anno Clodoveus subegit, pervasisse, & recuperata civitate Rutenica, Quintianum Episcopum in exilium expulisse anno DXV. qui quartus est a morte Clodovei Regis illum in locum Sancti Eufrafii Arvernorum Episcopi subrogatum esse; tunc Arvernos paruisse Theodorico Regi Clodovei Magni filio, & denique Rutenos in Francorum potestatem nondum rediisse. Hoc igitur anno S. Antistes a Gothis ex Urbe Rutenensi eiici non potuit; cum ea Clodoveus Rex usque ad mortem potitus sit.

IV. Tempus exilii S. Quintiani ex ordinatione ejus successoris innotescit. Juvat hæc confirmare ex Vita Sancti Dalmatii Quintiani in Sede Rutenica successoris, a Labbeo ex Codice MS. Moysiacensi publicata in sine Tom. II. novæ Biblioth. In ea legitur, Dalmatium in quinquaginta sex annis Episcopatum sui, multas virtutes fecisse in seculo; Turonensis autem lib. 5. cap. 46. testatur eum anno quinto Gildelberti Regis, Christi sc.

bus Synodis, ut Aurelianensi atque aliis: qui egregia clarus sanctitate, meruit post obitum inter Sanctos adscribi (b), quos Ecclesia Dei annua celebritate colere consuevit.

XII. De tempore mortis Alarici Regis. His igitur de sanctissimorum Antistitum pressura narratis, reliquum est, ut sermonem habituri de Alarici Regis interitu, de tempore quo accidit, quam exactissimam ineamus rationem. Qui enim existimant Alaricum vigintiduoobis dumtaxat annis regnasse anno superiori finem vivendi fecisse tradiderunt. At veteres sunt de his consulendi chronographi. Sanctus Isidorus Hispalensis Episcopus res Gothorum duplici scripto prosecutus, nimirum Chronico & Historiæ compendio; triplici chronographia sub hoc anno Alarici mortem consignat, nempe numero Aerae, annis Imperii Anastasii, & tempore ipsius Alarici regni; dum videlicet tradit ipsum regnasse annos vigintitres, decessisseque anno decimosextimo Anastasii Imperatoris; atque in ejus locum mox successum ipsum filium Gelicum eodem anno decimosextimo Anastasii, Aera quingentesima quadragesima quinta, qui est hic ipse annus Domini quingentesimus septimus. Ex his autem habes, unde erroris arguas Gregorium Turonensem, dum victum a Clodoveo Alaricum ponit anno quinto ante ejusdem Clodovei Regis obitum, nempe post annos duos: sed & fortius idem redarguitur a Cassiodoro hujus temporis scriptore, dum sub signentis Anni Consulibus Venantio Juniore atque Celere victoriam ponit Theodoricus Regis adversus Fran-

(b) Mart. tyr. Rom. die 14. Junii.

XII. De tempore mortis Alarici Regis.

DLXXX. migrasse e seculo. Quare Dalmatius anno DXXV. Episcopatum Rutenensem adeptus est; cumque Auditor ejus Vitæ prodatur Urbem Rutenorum tunc in potestate Gothorum fuisse; illum a Narbonensi Metropolitano consecrationem accepisse; & postea cum Amalario Visigothorum Rege Ariana hæresi infesto congressum esse, apparet Rutenos nondum paruisse Francis. Verum postquam anno DXXXIII. Theodoricus & Chlotarius Francorum Reges adversus Visigothos bellum gessere, ut suo loco dicitur, Ruteni in potestatem Francorum rediere ut patet ex Concilio Arvernenfi primo anno DXXXV. celebrato, cui Dalmatius inter Episcopos ex ditionibus Theodoberti Regis congregatos subscripsit. Loquitur Anonymus ille de hac posteriori ad Franciam accessione, atque Dalmatium statim ad Theodobertum Regem devotissimum accessisse. Ruteni itaque, qui ab antiquis temporibus Bituricensi Metropoli subdebantur, post Alarici Regis mortem modo Metropolitanae Sedi Narbonensi, modo Bituricensi subiecti fuere, quia Urbs illa modo Gothos, modo Francos Dominos agnovit. Sed de Dalmatio & Quintiano ejus decessore infra rursus sermo erit. Quis vero a recessu Quintiani ad ordinationem Dalmatii Rutenensem Ecclesiam rexit, incompertum. A num. XII. ad XXII. Bellum Visigothicum recte

V.

chos, quam post occisum Alaricum accidisse consentiunt omnes.

XIII. Causa belli adversus Gothos. (a) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 4. (b) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 1.

Quanam autem belli hujus causa præcesserit; Theodoricus Rex Italiae ad eundem Clodoveum scribens, legatosque pro inextinguenda concordia cum Alarico mittens, mediocres causas intercessisse testatur (a); Scripsit idem & ad Alaricum eodem quoque argumentum per legatos epistolam (b), qua ait inter eos parvam quamdam de verbis extitisse contentionem. Cum vero Theodoricus neque a Rege Burgundionum, neque a Rege Franchorum auditus esset, præsto esse Alarico gentili suo animo decernens, expeditionem adversus eos adornat, atque ad suos Gothos scriptis epistolam (c) de expeditione Gallicana paranda, cum jam accepisset Clodoveum arma tractare. Gregorius autem Turonensis religionis zelo permotus ait Clodoveum adversus Alaricum, quod Christianissimus Rex indigno ferret animo in Gallias regnare hominem Arianum; nam hæc ipse de eo (d): Igitur Clodoveus Rex ait suis: Valde moleste fero, quod hi Arianam partem teneant Galliarum. Eamus cum Dei auditorio, & superatis, redigamus terram in deditonem nostram. Cumque placuisset omnibus: hic sermo, commoto exercitu, Pictavos dirigit: ibi tunc Alaricus commorabatur. Hæc de causa belli Gregorius.

(c) Apud Cassiod. l. 1. ep. 24.

(d) Greg. Tur. hist. Franc. l. 2. c. 37.

XIV.

His vitis, jam narrare aggrediamur, quisnam fuerit Christianissimi Principis bellicus apparatus, nonnisi prævia religione dispositus: ut simul intelligas, quantum valeat ad debellandos hostes cum Dei timore pietas optime custodita. Quidnam autem ipso expeditionis exordio egerit, audi primum ab Hincmaro Rhemensi Episcopo, res gestas sancti Remigii prosequente: Tunc (inquit) per consilium Regine sue fecit Ecclesiam in honorem Apostolorum Petri & Pauli in Parisiorum civitate. Pugnaturus enim adversus hæreticos, jure sibi Principes Apostolorum eo munere conciliandos putavit, utpote validissimos adversus impios propugnatores Ecclesie: Sed quid præterea auspiciando difficillimo prælio præmittendum putarit Rex Christianissimus Clodoveus, audi ista subiciantem Hincmarum: Per

PAGIUS Chlodoveus Rex bellum indicit Alarico Regi.

recte hoc anno Baronius collocat, sed perperam Turonensem lib. 2. cap. 42. reprehendit, quod scripserit, Chlodoveum Regem migrasse e sæculo post Voeladense bellum anno quinto; cum enim nunc certum indubitatumque sit, hujus Regis mortem anno quingentesimo undecimo contigisse, annum quo istud bellum gestum, manifestum declarare non potuit Turonensis. Hujus belli causam idem Historicus lib. 2. cap. 37. Zelum fuisse Christianæ religionis propagandæ asserit: Chlodoveus Rex ait suis: Valde moleste fero, quod hi Arianam partem teneant Galliarum: paulo post: Cumque placuisset

consilium B. Remigii in Aureliano civitate Episcoporum Synodum convocavit, in quo Conventu multa utilia constituta fuerunt. Rex quoque devotissimus pergens contra Alaricum Arianum, benedictionem petiit a S. Remigio; cui & benedictionem dedit & victoriam in verbo Christi respondit: deditque illi plenum vas, quod vulgè consuetudo flassonem appellat, de vino quod benedixit. Addit de eodem vino multiplicato divina virtute utque ad finem belli: cujus miraculi cum nullus alius antiquorum meminerit, fides sit apud auctorem: Cum haud inficias jerimus complura viro disertissimo innotuisse ex archivo Rhemensis cui præerat Ecclesie; nec dubitemus de divina virtute, cujus in edendis miraculis vis omnem semper captum humanum superat. Accepta igitur a sanctissimo sacerdote ad periculum sum sciendum bellum benedictione, a quo & sacrum quoque baptismum acceperat, universo exercitui edita sanctio mandavit, ne quid per hujusmodi bellum damni inferretur Ecclesie, sacrive ministris, personis rebusque ad eos spectantibus. Hujus quidem a se conditæ legis meminit ipse in epistola data ad Episcopos Aureliani ad Concilium congregatos: ut plane magnopere sit in religiofissimo Principe commendandum, in procinctu ipso nihil antiquius habuisse, quam pietate conciliare sibi cœleste numen. At describamus hic epistolam, quam diximus ea de re a Clodoveo ad sanctum Episcoporum Concilium datam:

Dominus sanctis, & Apostolica sede dignissimis Episcopis Clodoveus Rex.

Enunciante fama quid actum fuerit, vel præceptum omni exercitui nostro, priusquam in patriam Gothorum ingrederemur, beatitudinî vestræ præterire non potui. In primo quoque de ministerio Ecclesiarum omnium præcepimus, ne ad subripiendum ea aliquis conaretur, neque de sanctimonialibus, neque de viduis quæ in religione Domini devota esse probantur: simili conditione de clericis, vel filiis supradictorum tam clericorum, quam viduarum, qui cum in illis in domo ipsorum consistere videbantur. Idem & de ser-

Clodoveus scribit ad Episcopos Concilii Aurelianiensis.

XV. Quæ a militibus servanda Clodoveus proposuerit.

set omnibus hic sermo, commoto exercitu Pictavos dirigit. Ibi tunc Alaricus commorabatur. Verum si Chlodoveus præter Arianam hæresim quam Alaricus profitebatur, nullam aliam odii sui causam habuisset, omnes Principes Arianos in se procul dubio concitasset, nec Gundobaudum Burgundionum Regem Arianum ad suas partes pertrahere potuisset. Fredegarius itaque in Epitome cap. 25. & Aimoinus lib. 1. cap. 20. aliam hujus belli occasionem extitisse scribunt. Miserat Chlodoveus Legatum suum nomine Paternum ad Alaricum Regem, ut quæ pacis essent, tractaret; sed cum Alaricus fraudulenter

vis Ecclesiarum quos de Ecclesiis tractos per Episcoporum sacramenta consisterit, præceptum est observare, ut nullus ex ipsis antiquam violentiam vel damnum patiatur. Quod ita ad integrum est intelligendum, ut ex his supradictis si aliquis vim captivitatis perulisset sive in Ecclesia, sive extra Ecclesiam, omnino sine aliqua dilatione præcipiamus esse redendos. De ceteris quidem captivis laicis, qui extra pacem sunt captivati, & fuerint approbati Apostoli*, aut cui volueritis arbitrii vestri, non est negandum. Nam de his qui in pace* nostra tam clericis quam laici subrepti fuerint, si veraciter agnoscitis, vestras epistolas de annulo vestro intra signatas sic ad nos omnimodis dirigatis, & a parte nostra præceptionem latam noveritis esse firmandam*: sic tum populus noster petat, ut cuicumque epistolas vestras præstare fueritis dignati, cum sacramento per Deum, & benedictione vestra dicere non tardetis, rem istam quæ poscitur, veram esse: quia multorum varietates & falsitates inventæ sunt, ut comprehendantur, sicut scriptum est (a): Perit justus cum impio. Orate pro me, domini sancti, & Apostolica sede Papæ dignissimi. Quid ad ista rescripserint sacerdotis, inferius verba facturi de eodem Concilio Aurelianiensi suo loco dicemus.

* Apostolici hoc est Catholicici parte.

* servandam.

(a) Gen. 18.

XVI.

Quod vero religiofissimus Princeps lege sancita cavet, illud ipsum inviolabiliter quidem voluit custodiri; ut quæ de ipso his verbis scribit Gregorius Turonensis, aperte declarant (b): Quoniam (inquit) pars hostium per territorium Turonicum transibat, pro reverentia beati Martini dedit edictum, ut nullus de regione illa aliud quam herbarum alimenta aquamque præsumeret. Quidam autem de exercitu, invento cujusdam pauperis feno, ait: Nonne Rex herbarum tantum præsumi mandavit, & nihil aliud? & hoc (inquit) herba est. Non enim erimus transgressores præcepti ejus, si eam præsumimus. Cumque vim faciens pauperi, fenum vi abstulisset; factum pervenit ad Regem. Quo, dicto citius, gladio perem-

(b) Greg. Turon. hist. Franc. l. 2. c. 3.

In Eccei raptorem severe ultus Clodoveus.

PAGIUS

cum Legato egisset, eumque contumeliis affecisset, Chlodoveus e Francia in Aquitaniam venit, & adversus Alaricum movit.

VI. Theodoricus Italiae Rex de pace inter utrumque agit.

Theodoricus Italiae Rex; ubi de hoc inter duos Reges dissidio edoctus est, scripsit Alarico genero suo, ne moveret bellum cum adversario, donec pax inter eosdem tractaretur, maxime quod adhuc de verbis parva contentio esset, ut videre est apud Cassiodorum lib. 1. Epist. II. Erat Theodoricus Chlodovei fororius, & focer Alarici, sed cum præterea & gente, & religione, utpote Gothus & Arianus, Alarico jungeretur, hujus sese partes amplexurum non obscure significavit. Prius tamen existimavit, ad Chlodoveum Regem bellicofissimum Oratores dirigendos esse cum literis exhorta-

pto, ait: Et ubi erit spes victoria, si Beatus Martinus offenditur? Satisque fuit exercitui, nihil ulterius ab hac regione præsumere.

Ipse vero Rex direxit nuncios ad beatam basilicam, dicens: Ite, & forsitan aliquod victoriae auspiciam ab eade sancta suscipietis. Tunc datis muneribus, quæ loco sancto exhiberent, ait: Sit, Domine, adiutor mihi es, & gentem hanc incredulam, semperque emulam tibi meis muneribus tradere decrevisti, in ingressu basilicae sancti Martini dignare propitius revelare; ut cognoscam, quia propitius dignaberis esse famulo tuo. Maturantibus autem pueris, & ad locum accedentibus juxta imperium Regis dum sanctam ingrederentur basilicam, hanc antiphonam ex improviso Primicerius qui erat inceperat: Præcinxisti (c) me Domine virtute ad bellum: supplantasti insurgentes in me subitus me; & inimicorum meorum dedisti mihi dorsum, & odientes me disperdidisti. Quod satellites audientes, & Domino gratias agentes, & vota B. Confessoris promittentes, læti renunciaverunt Regi.

XVII.

(c) Ps. 17. Ex Prophetæ Psalmo Propheciae innotuit.

Porro ille, cum ad fluvium Vigennam cum exercitu advenisset, per quem locum transire deberet, penitus ignorabat: intumuerat enim ab inundatione pluviarum. Cumque illa nocte Dominum deprecatus fuisset, ut ei vadum, quo transire posset, dignaretur ostendere; mane facto, cerva mira magnitudinis ante eos nutu Dei flumen ingreditur, illaque vadante, populus qua transire posset agnovit. Veniente autem Rege apud Pictavos, dum eminens in tentoriis commoraretur, pharus ignea de Basilica sancti Hilarii egressa, visa est ei, tanquam super se advenire, scilicet, ut lumine B. Confessoris adjutus Hilarii, liberius hæreticus acies, contra quas sæpe idem sacerdos pro fide confixerat, debellaret. Contestatus est autem omni exercitui, ut nec ibi quidem aut in via aliquid spoliarent, aut res cujusquam diriperent.

XVIII.

Erat autem in his diebus vir laudabilis sanctitatis Maxentius Abbas reclusus in monasterio suo ob Dei timorem intra

XIX. De S. Maxentio Abbate.

toris ad concordiam cum adversario servandam, donec eorum controversia, Legatis amicorum finitimorumque Regum intercurrentibus, finiretur. Extant ea apud Cassiodorum lib. 3. Epist. IV. ex quarum collatione cum superioribus ad Alaricum, hunc rerum gestarum ordinem deprehendit Cointius hoc anno & seqq. Alaricus Legatos ad Chlodoveum misit, ad illam Legationem, quacumque de re fuerit, cum eam Theodoricus non exprimat, proinus excanduit Chlodoveus; Alaricus Chlodovei responso, quod nec in literas relatum fuit, laesum se quoque putavit. Cum res in eo statu essent, & mediocres irarum causæ viderentur, Theodoricus ad Alaricum generum, cui plurimum timebat, Oratores destinavit, qui cogna-

CHRISTI 507.

SYMMACHI PAP. 9.

ANASTASII IMP. 17. THEODORICI REG. 15.

tra terminum Pictaviensem; cujus monasterii nomen lectum non indidimus, quia locus ille usque hodie Cellula S. Maxentii vocatur. Cujus monachi cum hostium cuncum unum in monasterium cernerent propinquare, Abbatem exorant, ut de cellula sua egrederetur ad consulendum eis. Illoque demorante, hi timore percussis, cum aperto ostio producunt de cella sua. At ille in occursum hostium quasi pacem rogaturus pergit intrepidus. Unus autem eorum evaginato gladio, ut in caput ejus libraret; manus ad aurem erecta dirigit, gladiusque retrorsum ruit. At ille ad pedes B. Viri, veniam deposcens, sternitur. Quod videntes reliqui cum timore maximo ad exercitum redierunt, timentes ne & ipsi pariter interirent. Hujus vero brachium B. confessor cum oleo benedicto contrahens, imposito signo Crucis restituit sanitati; ejusque obtentu monasterium permansit illaesus. Multaque & alias virtutes operatus est; quas si quis diligenter inquiret, librum vite illius legens, cuncta reperiat. Sed non extat. Viget vero Maxentii memoria indelebili nota in sacro Ecclesie Martyrologio, annis singulis sexto Kal. Julii rediviva. Subdit autem ista Gregorius de victoria Clodovei:

PAGIUS

VII. Pugna ad campos Vogladenses.

VIII. Chlodoveo tota Aquitania cessit.

Interea Clodoveus Rex cum Alarico Rege Gothorum in campo Vogladense, decimo ab urbe Pictavo milliario, convenit, & cum confligentibus his eminus restant, cominus illi: cumque secundum consuetudinem Gothi terga vertissent, ipse Rex Clodoveus victoriam, Domino adjuvante, obtinuit: Habebat autem in adiutorium suum filium Sigeberti Claudi nomine Clodericum (hic Sigebertus pugnans contra Alamannos apud Tulbiacense oppidum percussus in geniculo claudicabat.) Porro Rex cum fugatis Gothis Alaricum Regem interfecisset, duo ex adverso subito advenientes, contis utraque ei latera feriunt: sed auxilio tam lorice, quam velocis equi, ne periret, exemptus est. Maximus ibi tunc Arvernorum populus, qui cum Apollinare venerat, & primi qui erant ex Senatoribus corruerunt. De hac pugna Amalaricus filius Alarici in Hispaniam fugit, regnumque patris sagaciter occupavit. Clodoveus vero filium suum Theodericum per Albigensem ac Rutenam civitatem ad Arvernos dirigit. Qui abiens, urbes illas a finibus Gothorum usque Burgundionum terminum, patris sui ditionibus subjugavit. Regnavit autem Alaricus viginti duos annos, exactos videlicet Clodoveo.

rium permansit illaesus, ut habet Turonensis, cui suffragatur Auctor Anonymus Scriptor Vitae hujus Sancti a Mabillonio saeculo I. Benedictino recitata. Superest adhuc Monasterium, illud paulo infra ortum Separis fluvii, quod Sancti Maxentii Oppido nomen dedit. Celebratur maxime sepulchro Sancti Leodegarii Martyris & Episcopi Aduensis, qui ibidem Abbas fuit. Sanctus Maxentius miraculis clarissimus transivit de mundo ad Christum sexto Kalendas Julias, ut in Vita ejus dicitur, anno circiter DXV. Post pugnam Vogladensem Chlodovechus filium suum Theodericum per Albigensem ac Rutenam civitatem ad Arvernos dirigit. Qui abiens Urbes illas a finibus Gothorum usque Burgundionum terminum patris sui ditionibus subjugavit, inquit Turonensis laudatus, qui praeterea subdit, Chlodoveum hiemem egisse Burdigalae, quo sicut apud Aimoinum lib. 2. cap. 37. legitur, ad patrem victor rediit Theodericus postquam Rutenos Cadurocosque, atque Arvernos subegit. Hoc itaque anno Chlodoveus Turonos, Pictavum, Burdigalam cepit; Theodericus ejus filius Cadurocos Albigenes, Rutenos Arvernos subegit, & Franciam usque ad Occidentalem Burgundiae litem propagavit, Gothis in illa regione ne Oppido quidem relicto.

Anno vero sequenti Chlodoveus Burdigala, Turonos, atque inde Parisios rediit, sed antea haec ab eo gesta esse refert Turonensis lib. 2. cap. 37. quae Baronius num. XX. recitat: Chlodovechus apud Burdegalensem urbem hiemem agens cunctos thesauros Alarici a Tolosa auferens Ecolismam venit, cui tantam Dominus gratiam tribuit, ut in ejus contemplatione muri sponte corruerent. Inculisma Turonos iter arripuit, inquit ibidem Turonensis; ut autem in Gestis Reg. Franc. cap. 17. legitur in Sautonico, vel Burdigalense Francos praecipit manere.

XX. Vincitur & occiditur Alaricus a Clodoveo.

XXI.

(a) Procop. de bello Gotb. l. 1. Eadem historia ex Graecis petita.

PAGIUS

X.

Clodoveus vero apud Burdegalensem urbem, hiemem agens, cunctos thesauros Alarici a Tolosa auferens, Engolismam venit. Cui Dominus tantum gratiae tribuit, ut in ejus contemplatione muri sponte corruerent: tunc vero exclusis Gothis, urbem suo dominio subjugavit. Patrata post haec victoria, Turonos regressus est, multa sanctae basilicae B. Marini munera offerens. Haenus de his Gregorius.

Quae vero alia ab his diversa addit Procopius Graecus historicus, ex verbis ipsius accipere (a): VVifigothi interea, postquam Germanos (ita ipse Francos appellat) circa Carthafonem urbem castra habere certos sunt redditi; confestim his obviam eunt, & postis castris quietos se continent. Sed cum in ea obsidione temporis plurimum contererent, tadere cepit inertiae, & agre ferre per hostes loca sua vastari, in praedamque omnia agi. Unde & Alaricum contumeliis & probris inceffere, & quod hostes formidaret, odisse, suiique ducis cunctationem & segnitiam criminari; & identidem affirmare, per se quidem & solos absque copiis Theoderici, quae expectabantur, Germanos posse vincere. Unde suorum importunitate victus Alaricus, etsi haud praesentibus Gothis, cogitur statim in aciem adversus hostes prodire. Sed Germani ea congressione superiores jam facti, VVifigothorum vi maxima caesa, Alaricum simul duces obruncant; & Gallis majorem in partem potiti, Carthafonem urbem celerrime obsident, ut in qua abditas esse regias opes acceperant, quas Alaricus quondam Senior, cum Romanos cepisset, abstulerat. In his ferunt Salomonis fuisse pretiosissimam suppellectilem, & aspectu dignissimam, ut quam ingentis pretii gemmis ornatae Hierosolymis dicunt advexisse quondam Romanos. Quae autem post haec fecuta Ann. Eccl. Tom. IX.

re ad delendam Gothorum gentem, copiosque illis praefecit Theodericum filium, qui Civitatibus captis circa maritima jussu patris ad eum reversus est, ut scribit Fredegarius in Epitome cap. 26. His igitur finibus, ut observat Coitius anno DVIII. num. III. circumscribenda sunt Urbes ac Provinciae sub jugum a Chlodoveo missae hoc & sequenti anno; ab ortu Regno Burgundiae, Oceano ab Occasu, Ligeri a Septentrione, a Meridie Pyrenaeis montibus & Gallia Narbonensi; ita tamen ut agri Tolosanus & Uccensis, qui partem Galliae efficiebant, adscribantur Francia. Hoc terrarum circuitu comprehenduntur tres Provinciae Aquitanicae, cum Civitates Turonorum, Tolosatum, & Uccensium, quarum prima Metropolis erat Provinciae Lugdunensis III. duae aliae Civitates erant Provinciae Narbonensis primae. De obsidione Urbis Carthafonensis, quam Baronius num. XXI. delibat, agemus anno sequenti.

A num. XXII. ad XXVI. Concilium primum Aurelianense, cujus Canonibus praefigitur Episcoporum ad Chlodoveum Epistola, a Baronio

CHRISTI 507.

SYMMACHI PAP. 9.

ANASTASII IMP. 17. THEODORICI REG. 15.

sunt de liberata per Theoderici exercitum Carthafonensi civitate ab obsidione, in sequentem annum esse relicienda, Casiodorus in Chronico monet. Vides, lector, quem finem consequi soleant bella, quae religio movit, & pietas disposuit, atque ipsum jugiter est comitata provinciam. Jam vero ad Patres Aurelianensis Concilii redeamus.

Qui igitur Clodovei litteras datas acceperunt, cum de iis quae ipse Synodum consulverat diligenti discussione tractassent, sacris sancitis decretis, eadem cum his litteris ad eum scriptis misere, quae sic se habent (b):

Domino suo Catholicae Ecclesiae filio Clodoveo gloriosissimo Regi. Omnes sacerdotes, quos ad Concilium venire jussis, quia tanta ad Catholicae religionis cultum gloriosae fidei cura vos excitat, ut sacerdotalis mentis affectu sacerdotes de rebus necessariis tractaturos in unum colligi jussissetis; secundum vestrae voluntatis consultationem & titulos quos dedistis, ea quae nobis visa sunt, definitione respondimus: ita ut si ea quae nos statuimus, etiam vestro recta esse iudicio comprobantur, tanti consensu Regis ac domini majoris, auctoritatem servandum tantorum firmat sententia sacerdotum. Hucusque ad Clodoveum epistola sacri Concilii, sed quae mendosa non nihil appareat. Quod autem audis jussu Clodovei ad Synodum esse convocatos Episcopos; monente id sancto Remigio factum esse, in rerum gestarum ipsius historia testatur Hincmarus: ita plane bene haec suadens novo Christiano fortissimo Principi, tunc ipsi cuncta dextere processura, cum primum omnium optimo religionis statui Rex accurate prospiciat.

Quod autem ad sancitos sacros canones pertinet, trigintatres numero summa I 2 pr-

recitata, quae illum ad religionis Catholicae cultum promovendum maximo studio exarsisse ostendit, anno tantum quingentesimo undecimo celebratum. Hanc certam sedem desiguit ei Felix Consulatus, quem in subscriptionibus praefertur multi Codices antiqui ut Sirmondus in Concilio Gallicanis observavit. Cyprianus quippe Burdigalensis metropolita eidem subscripsit sub die VI. Idus Julias Felice V. C. Consule, anno sc. DXI. Coitius eo anno num. III. ait se semper supposititium existimasse characterem Consulatus in Synodis Gallicis appositi, quia, inquit, Reges Francorum non erant. obnoxii Romano Imperio, & inter tot Auctores Francos, qui de rebus gentis suae scripserunt, unus duntaxat occurrit Marius Aventicensis Episcopus, qui Chronicon suum per Consulatus idem digessit, quod illud Consularibus Fastis Prosperi subiecit. Caeteri Scriptores hoc abstinuerunt characterem. Gregorius Turonensis vix unius aut alterius Consulatus sub Romanis Imperatoribus ante conditam Francorum in Gallia Monarchiam meminit. Sola pene Concilia praefertur aliquos Consulatus in suis subscrip-

(b) Conc. Aurel. c. 20. XXII. Concilium Aurelianense.

Monitione S. Remigii collegit Concilium Clodoveus.

XXIII.

Epocha Concilii Aurelianensis.

CHRISTI
507.SYMMACHI PAP.
9.ANASTASII IMP. 17.
THEODORICI REG. 15.

prudencia reperiuntur fuisse editi: quorum qui ad rerum gestarum ampliorem cognitionem spectat, exstat septimus, quo declaratur eundem Christianissimum Regem complura contulisse Ecclesiis munera, aliaque fuisse pollicitum. Sunt enim hæc ejusdem canonis verba (a):

De obligationibus, vel agris, quos dominus noster Rex Ecclesie suo munere conferre dignatus est, vel ad hoc non habentibus, Deo sibi inspirante, contulerit, ipsorum agrorum vel clericorum immunitate concessa; id esse iustissimum definimus, ut in reparationibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, pauperum refectione, vel redemptione captivorum, quicquid Deus in faventibus dare dignabitur expendatur,

(a) Conc. Aurel. c. 7. Ecclesiis complura dona a Clodoveo data.

PAGIUS

XI. Concilia Gallica nota Consulari insignita.

tionibus. Ita Cointius, qui subdit, se ideo ab illis Consulatus in Synodis Gallicis signandis non recedere, quod alia se ad eundem calculum trahant, aut rationes aut conjecturæ.

Verum frustra Vir doctissimus viam regiam deserit, ut dubiam incertamque sequatur. Visigothi & Burgundi Imperio Romano subditi non erant, & tamen Concilium Agathense antio superiori in Regno Visigothorum congregatum *Mosala* Consulatus eo anno gesto notatur; Concilium Epaunense in Regno Burgundico habitum signatur Consulatu *Agapiti* anno DXVII. quo illud indictum, suscepto. Immo *Chlodoveus* Rex Consulatum ab Anastasio Imperatore seu Patriarchatu accepit ut infra ostendetur, & *Sigismundus* Burgundia Rex Patriarchatu ab Anastasio Imp. exornatus fuit, ut ibidem ostendimus. Ad hæc varii lapides in variis Galliarum partibus detecti, in quibus leguntur nomina Consulatus qui post celebratum Concilium Aurelianense primum factis nomen dederunt. Baronius anno DLIII. num. CCLIV. refert Epitaphium Sancti *Florentini* Abbatis, quod etiamnum *Arelate* legitur, ubi Florentinus dicitur obiisse duodecies P. C. *Basilii V. C. Junioris*, *Indict. prima*, anno sc. DLIII. quo tamen tempore *Arelate* Francus parebat. Præterea Sponsius in *Miscellaneis* eruditæ Antiquitatis sect. IX. pag. 314. refert Lugduni, ubi ipse vitam duxit, ad D. *Irenæum* extare hoc Epitaphium.

IN HOC LOCO REQUIESCIT
FAMOLUS DI STEPHANUS PRIMICIRIUS
SCOLÆ LECTORUM SERVIET IN SECL.
LUGDUNINSI VIXIT ANNOS I XIV.
OBIIT IX. XL. DECEMBRIS
DUODECIES P. C. JUSTINI
INDICTIONE XV.

Consulatum *Justinus* gessit anno DXL. ut infra videre est, ideoque hoc Epitaphium anno DLI.

NOTÆ

[1] In illo Postconsulatus *Basilii*; in isto vero Postconsulatus *Justinii* singulari, quod sciam, exemplo adhibetur &c. Rara quidem, sed & alia tamen nonnulla ejusmodi Postconsulatum exempla in Gallis reperire licet. Cl. Scipio Maffejus in *Antiquit. Gallicis* Epistola XX. recitata Gallicana Epitaphiabina cum annis Postconsulatus *Basilii*; aliud quidem cum quarto, aliud vero cum decimo Indictione quarta exhibet. Ibi pariter aliud profertur Epitaphium Lugduni ad S. I. reneum repertum in quo hæc temporis nota exhibetur: VIII. KAL. APRILIS LXI. FC. JUSTINI INDICT. QUARTA. MANSI

& clerici ad adiutorium Ecclesiastici operis constringantur, &c. Ex quibus perspicuas receptum veterem usum de rerum Ecclesiasticarum triplici distributione sancitum.

Quod vero ad *Arianos* Clodovei gladio superatos, hæc iidem Patres sanctissimi statuere (b): *De hæreticis clericis, qui ad fidem Catholicam plena fide & voluntate venerint, vel de basilicis quas in pervertitate sua Gothi hæcenus habuerunt, id censuimus observari: ut si clerici fideliter convertantur, & fidem Catholicam integre constentur, vel ita dignam vitam morum & actuum probitate custodiant; officium, quo eos Episcopos dignos esse censuerit, cum impositione manus*

XXIV.

(b) Conc. Aurel. c. 12. De Ecclesiis & Clericis Arianis.

quo Indictio XV. mense Septembri cepit, postquam Lugduni, quæ Urbs jam ante annum DXL. Francis subdita erat. Quare eo Christi anno, in quem *Justinii* Consulatus cadit, hæc nota temporaria in Monumentis publicis describi solita. Immo postquam Consulatus a *Justino Juniori* Aug. abrogatus est, hæc nota Chronologica in Epitaphiis aliquando etiam usurpata, ut demonstrat Epitaphium *Cæsaria*, quod anno DLXXXVII. num. XII. recitabimus. In illo Postconsulatus *Basilii*, in isto vero Postconsulatus *Justinii* singulari, quod sciam, exemplo, adhibetur. Sponsius dicit, *Stephanum* in hoc Epitaphio memoratum defunctum esse duodecim annis post Consulatum *Justinii*, anno Christi DLXXXIX. Sed sine dubio fallitur; ut ex iis, quæ eo anno num. I. tam de Indictione, quam de Postconsulatus eo anno currentibus dixi, manifestum est. Fallitur & *Ducangius* in *Notis* ad *Chron. Alex.* pag. 604. qui eandem opinionem sequitur. Indictio enim XV. in toto *Justinii Junioris* Imperio cum mense Novembri non conjungitur, nisi anno DLXVI. quo Consulatum nondum ceperat. Argumenta negativa a *Cointio* in medium allata, vel solo Canone *Paschali* *Victorii* *Aquitani* Consulibus insignito, annoque CDLVII. scripto, inania esse demonstrantur. [r]

XII.

Episcopi Sanctitate inclyti Synodo Aurelianensi I. interfuerunt.

Editi sunt in hoc Concilio Canones num. XXXI. quos ferme omnes suo Decreto inseruit *Gratianus*, quibus subscribere varii Episcopi sanctitate celebres, *Aventinus* Carnotensis Episcopus, qui obiit pridie *Nonas* *Februarias*, ut habet *Auctor* *Vitæ* ejus apud *Bollandum* ad diem IV. mensis *Februarii*; *Principius* Episcopus *Cenomannensis*, qui colitur *XVI. Kalend. Octob.* *Camillanus* Episcopus *Trecensis*, qui celebratur *quinto Kalend. Augusti*, *Livianus* Episcopus *Sylvanestensis*, qui colitur *VII. Idus Octobris*, *Quintianus* Episcopus *Rutenensis*, qui postea *Arvernorum* Episcopus fuit, coliturque a *Rutenis* die *XVII. Kalend. Julii*, ab *Arvernensis* *Idib. Novemb.* *Eusebius* Episcopus *Arvernensis*.

CHRISTI
507.SYMMACHI PAP.
9.ANASTASII IMP. 17.
THEODOR. REG. 15.

* innovari nus benedictionem suscipiant, & Ecclesias simili quo nostræ invocari solent, placuit, consecrari. Hæc ibi. Cæteros ad disciplinam Ecclesiasticam factam testam conservandam editos canones tu consulas.

XXV. SS. Episc. qui huic Concilio interfuerunt.

Porro qui sanctitate conspicui huic Concilio interfuerunt Episcopi, hi notiores numerantur, *Gildardus* Rothomagensis, *Lupus* Sveffionensis: fuit hic filius S. *Principii* Episcopi Sveffionensis & ejus successor in Episcopatu, nepos vero S. *Remigii* Rhemensis Episcopi, ut ex ejus Actis apparet, necnon ex ejusdem S. *Remigii* testamento. Interfuit etiam *Melanius* Rhodonenis, *Quintianus* Rutenus, & *Theodosius* Antisthodonensis: quos omnes habet sacer Ecclesiæ catalogus, quæ eisdem colit, publicoque præconio celebrat quolibet anno singulis natalibus ipsorum diebus. Sed & *Leontius* Tolosanus ibidem inter alios recensetur, ejus temporis Episcopus magni nominis. Qui vero in castris Clodovei tunc militavit *Aquilinus* vir illustris, abdicato sæculo, postea creatus Episcopus *Ebroicensis* egregia enituit sanctitate, ut res ab eo præclare gestæ testantur (a).

(a) Extant apud Sur. die 19. Oct. XXVI. Giselicus succedit Alarico.

Quinam autem, occiso *Alarico*, in locum ejus successit, & quam impar fuerit ut collabentem regni molem denuo restitueret, *Isidorus* brevi compendio temporis regni ejus perstringens, hæc ait: *Æra quingentesima quadragesima quinta, anno decimo septimo Anastasii Imperatoris; Giselicus superioris Regis ex concubina filius Narbone Princeps efficitur; & regnavit annos quatuor, sicut genere vilissimus, ita infelicitate & ignavia summus. Denique dum eadem civitas a Gundabado Burgundionum Rege direpta fuisset,*

PAGIUS

quem Turonensis lib. 3. cap. 2. sanctum appellat. Denique sanctus *Melanius* Episcopus Rhodonenis in minori Britannia, cujus Vitam a vetustissimo *Auctore* scriptam recitat *Bollandus* ad diem VI. mensis *Januarii*, in qua cap. 2. dicitur *Melanium* in resellendis hæreticorum objectionibus, atque in constituendis Catholicæ fidei sanctissimis sententiis, sicut in Præfatione ejusdem Concilii habetur insertum, inter omnes enituisse. Tum: *Quanta vero vel qualia Capitula de statu canonico ab ipso Sancto in eodem Concilio fuerint statuta, quanque fuerint Spiritu Sancto profertente ab omni errore eliquata, quicumque plene scire voluerit, ejusdem Concilii descriptionem requirat; & inveniatis singulas cum propriis Auctoribus sententiis, animadvertet hujus sanctissimi Viri verba, non solum præsentibus inimicorum Christi fallacias; sed etiam quandaque futuras, Spiritu providente, jugulasse versutias. Idem fere habet *Vincentius* *Bellovacensis* lib. 21. cap. 23. Verum ea Præfatio, eaque Acta nunc desiderantur, & super sunt foli Canones. Mortuus est anno DXXX. aut insequenti, ut eo anno n. VII. ostendit *Cointius*.*

XIII.

Ad num. XXVI. *Alaricus* Visigothorum Rex regnavit annis viginti & tribus, ut ait *Isidorus* in *Chronico* *Gothorum*, vel annos vigin-

set, iste cum multis cum dedecore & cum magna suorum clade apud *Barcinonem* se contulit. Ibi moratus, quousque regni fascibus a *Theodorico* fugæ ignominia privaretur. Inde profectus ad *Africam*, *Vandalorum* suffragium poscit, quo in integrum possit restitui. Qui dum non impetrasset auxilium, mox de *Africa* rediens ob metum *Theoderici* Regis, *Aquitaniam* petiit. Ibi anno uno delitescens, *Hispaniam* reversus, ab *Ebbone* *Theoderici* Regis duce, duodecimo a *Barcinone* urbe *militario*, commisso prælio superatus in fugam vertitur, captusque trans *fluvium* *Druentium* *Galliarum* occiditur. Hic finis *Alarici* filii patri hoc anno succedentis in regnum. At de rebus gestis *Theoderici* adversus *Franchos* agemus anno sequenti. Successit autem *Giselico* *Amalaricus* natus ex filia Regis *Alarici*, ut *Procopius* docet.

Quod vero ad res Orientales spectat, tumultuatum est *Constantinopoli* a populo, de quo *Marcellinus* in *Chronico* ista habet: *Seditio popularis in Circo facta est, milesque armatus obstitit. Gradus Circi Septentrionalis simul cum fornice incensi, collapsique sunt, Anastasio Cæsare in Processibus commorante. Eodem anno (b) decimo septimo Anastasii Imperatoris, ab ipso edificatur præsidium contra *Perfas*, quod *Daram* antea nominatum, *Anastasiopolim* appellavit. Agit de eadem munitione *Evagrius* (c), atque *Procopius* (d): *Theodorus* vero *Lector* ista his addit: *Anastasius* condidit *Daram*; & cum condidisset: vidit in somnis *Bartholomæum* *Apostolum* dicentem, subvertisse ipsam civitatis custodiam, quod reliquias suas illo missas reprobasset. Hæc au-*

XXVII. De munitione *Daram*.

(b) Cedr. in *Annal.* hoc an.

(c) *Evagr.* l. 3. c. 37. (d) *Procop.* de *bel. Pers.* lib. 1.

ti duos, ut tradit *Turonensis* lib. 2. cap. 37. quem perperam reprehendit *Cointius* hoc anno num. II. non advertens eum menses anni XXIII. *Alarici* Regni negligere, & annos tantum completos numerare. Qui cladi superferant *Visigothorum* *Giselichum* *Alarici* minoris filium non ex matrefamilias in principatum perduxere, quod *Amalaricus* *Theoderici* per filiam nepos per statem impar esset, inquit *Procopius* lib. 1. de *Bell. Goth.* cap. 12. quod *Isidorus* citatur *Narbone* factum, anno XVII. Imperii *Anastasi*, prodit, indicatque, bellum *Visigothicum* hoc anno confectum esse, sicut & *Anonymus* *Chronico* *Victoris* *Tununenensis* insertus qui ad Consulatum *Venantii* & *Celeris*, scribit: *Alaricus* Rex in prælio a *Francis* interfertus est. Regnum *Tolosanum* destructum est. De *Giselicho* rursus infra sermo erit.

Ad num. XXVII. *Theophanes* anno *Incar.* secundum *Alex. D.* qui *Kalend. Septemb.* hujus Christi anni exorditur ait: *Hoc anno Anastasius Imp. Davas castrum Mesopotamie magnum atque firmum, in Romana ac Persicæ ditionis finibus situm manibus cinxit: & Ecclesias horreaque reponendis frumentis, ac cisternas recipientis aquis, necnon porticus in eo constituit & nuncupavit Anastasiopolim: sed & publica*

XIV. *Anastasio* polis edificatur.

com-

CHRISTI
507.SYMMACHI PAP.
9.ANASTASII IMP. 17.
THEODORICI REG. 15.

audor suorum temporum res gestas summatim percurrere: quod enim Manichæus Anastasius esset, hoc potissimum signo declaravit, cum Manichæorum sit, reliquias Sanctorum execrari. Ex his vero insigniter Nicephorum (a) errasse comperies, dum putavit ab eodem Anastasio Imperatore illuc fuisse translatas ejusdem sancti Bartholomæi reliquias. Etenim non Anastasius, sed Justinianus Imperator colli voluit eodem in loco sanctum Bartholomæum Apostolum, cui (teste Procopio) (b) crexit ibi basilicam: post enim re-

(a) Niceph.
l. 16. c. 37.(b) Procop.
de adific. Justin.
Imp.

PAGIUS

commoditati, duo balnea dicitur, & loco Civitatis concessit jura; de pago Dara Procopius lib. 1. de Bell. Pers. cap. 10. scribit; Distat Nisibi Hadisi C, minus duobus, a limite autem utriusque Imperii circiter XXVIII. Persas bellum

cenfita ingentia ædificia divino instinctu pro defensione munitionis illius erecta, ista subdit de eodem Justiniano Imperatore: Et duo templa extruxit; unum, quod Magnam ecclesiam vocant; alterum sancto Bartholomæo Apostolo sacrum. Sic igitur quas repudiavit Anastasius Bartholomæi reliquias, Justinianus invexit, eisdemque erexit templum. Habes ergo vindictam sanctum Apostolum, falso a Nicephoro insinuatam consuetudinis cum hæretico Imperatore, cum scriptum sit: (c) Impiorum victimæ abominabiles Deo. (c) Isai. 1. Chri- Hier. 6.

Hunnicum tenuit, quominus ex animi sententia Opus id impedirent. Hoc Monumento Anastasius Consulatum suum III. memorabilem reddere voluit.

JESU CHRISTI
ANNUS
508.SYMMACHI PAP.
ANNUS
19.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

I. Christi annus quingentesimus octavus descriptus habetur in Fastis Consulatu Venantii Decii Junioris & Celeris. Ita Fasti Panvini pro arbitrio adidentis vel mutantis passim nomina, quem in priori editione me secutum pœnituit. Etenim Cassiodorus Decium non habet, sed Venantium iterum & Celerem; sed et apud Marcellinum Comitem nulla de juniori Decio prorsus mentio. Porro in Consulibus error alios parit errores. Cum igitur hi Consules ordinarii in antiquioribus Fastis positi habeantur, nec de Clodoveo qui litteris Anastasii fuerat designatus, usquam mentio, plane opinari licet respuisse Clodoveum Franchorum Regem oblatos ab Anastasio hæretico Imperatore codicillos quos miserat Consulatus, de quibus ita Gregorius (a): Ab Anastasio Imperatore codicillos de Consulatu ac-

(a) Greg.
hisor.
Fr. inc. l. 1.
c. 38.

cepit: & in basilica B. Martini tunica blatea indutus est & chlamyde, imponens vertici diadema. Tunc ascenso equo, aurum argentumque in itinere illo, quod intra portam atrii & Ecclesiam civitatis est, presentibus populis manu propria spargens, voluntate benignissima erogavit: & ab ea die tanquam Consul & Augustus est vocitatus. Hæc Gregorius, putans eodem modo Clodoveum sumpsisse Consulatus insignia: verum quæ illa essent, a Cassiodoro ita describuntur in formula Consulatus (b): Per illam indictionem Consulatus te decoramus insignibus: Pinge vultus humeros vario colore palmata: validam manum victoriam scipione nobilitate: laves proprios etiam calcæis auratis egredere: sellam curulem pro sua magnitudine multis gradibus enisus ascende. Hæc ergo cum ita sint, proprius dici potest, ea

De Consulatu oblato Clodoveo.

(b) Cassiod.
Var. l. 6.
c. 1.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6001.

SÆC. VI.
Anno Era
Hispan.
DXLVI.
A. C. 508.

© 13. FE. 25. P. 6. April. Indict. 1.

JESU CHRISTI 508.

SYMMACHI PAPÆ 19.

ANASTASII IMP. 18.

THEODORICI REG. 16. & 10.

I. Consules.

[1] COSS. Celer & Venantius Junior. Prior Orientalis, de cujus gestis in bello Persico suo loco mentionem fecimus. Posterior Occidentalis, quem cum Cassiodorus, Tununenensis, & Chronographus Cospinianensis Juniores appellent, liquet eum fuisse ejusdem familiae cum Venantio anno superiori Consule; cumque in nullis Fastis cum nota numerali edatur, & diversus sit a Venantio Seniore, perperam dicitur a Baronio Consul II. recteque in Fastis Heraclianis scriptum de eo: Alius Venantius.

II. A num. I. ad IV. Gregorius Turonensis lib. 2. cap. 38. scribit: Ab Anastasio Imperatore co-

dicillos de Consulatu accepit, Chlodoveus sc. postquam Alaricum Visigothorum Regem devicit; Imperator enim victoris benevolentiam honoribus aucupari satagebat, ut Theodorici Italiae Regis potentiam in dies crescentem facilius retunderet. Arbitratur Baronius, Chlodoveum honorem illum, quia ab Imperatore hæretico oblatum, respuisse; quod Chlodovei nomen nullis in Fastis legatur. Verum Consulatus nomine nihil aliud intelligit Turonensis, quam Patriatum, a Romanis Imperatoribus sæpe collatum Regibus Imperio Romano amicis. Sic Avitus Viennensis in Epistola VII. Sigismundum Burgundiae Regem Patriatum appellat, ejusque decessores Magistri militum ab Imperatoribus Romanis nuncupati fuerant. Id quidem etiam negat Baronius, quod, inquit, inferior esset Patriatus dignitas Consulatu ac communis pluribus. Sed cum Consulatus annuus esset, Patriatus vero dignitas perpetua, ut docet Cassiodorus lib. 6. Variorum in Formula Patriatus, hæc de more in Principes Viros conferebatur. Hinc Procopius lib. 1. de Bell. Goth. cap. 1. testatur, Theodoricum Gothorum Regem a Zenone Patriatum renunciatum fuisse, antequam in Italiam mitteretur, & Malchus Rheor in Excerptis pag. 94. prodit eundem Impera-

NOTÆ [1] Off. Celer & Venantius junior.
Inscriptiones basilicæ S. Pauli n. 304.

DEPOSITUS IN PACE SUB DIE . . .
ET VENANTIO V. C. CONS

Victor: Venantio juniore V. C. Cos. Marcellinus: Celer & Venantio.
Lapis Grabedone in agro Comensi, apud Muratorium in novo thesauro veterum inscriptionum tom. I. pag. CDXVI. 4.

DEPOSITA DIE VII.
KAL. JULIAS. VENANTIO V. C. IND. I.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ, anno a Passione Domini CCCCLXXXI. eoque bisextili: Basilio Venantio. Victor: Venantio juniore V. C. Cos. Marcellinus: Celer & Venantio. Alchimus Avitus huic Celeri epistolam XLIII. scribit. GEORGIUS

ta quæ scribit Gregorius, repræsentare speciem de victoria obtenta triumpho, quam insignia exprimere Consulatus. Nam si (ut putavit) acceptavit Clodoveus oblatum ab Anastasio Consulatum; cur non est inditum ejus nomen Consularibus Fastis? Haud enim par est credere alium, quam ordinarium Consulem tantum Regem Clodoveum ab Anastasio designatum: siquidem quem nominant honorarium, vel suffectum, cuilibet ordinis Senatorii quam facillime dari consuevit. Nam si exemplo res agenda est; cum a Zenone Imperatore Theodorico Regi Gothorum oblatum est Consulatus, fuit ille ordinarius, & nomen ejus in Fastis cum ordinariis Consulibus receptus est: quod utique de Clodoveo itidem accidisset, si oblatum ab Anastasio ordinarium Consulatum acceptasset. Sed & qui Patriciatu, non Consulari putat Clodoveum donatum, mea quidem sententia fallitur; inferior enim erat Patriciatus dignitas Consulatu, & communis pluribus. Cæterum veteres (a) omnes Consulatum, non Patriciatum oblatum dicunt.

(a) Anon. l. i. Hincmar. in Vit. S. Remigii, & alii.

II. Inter Anastasium & Theod. bellum constatum.

PAGIUS

ratores Odoacrem Italiae Regem Patricium creasse, Denique Pipinum, ac deinde Carolum Magnum, & Carolomanum a Romanis Patricios dictos, liquet ex Anastasio in Vita Stephani III. Papæ. Consulatus vero nomen Patriciatum etiam significare ex eo colligit Hadrianus Valeus lib. 6. Rer. Francic. quod Carolus Magnus, qui in brevi veterique Chronico de Visigothorum rebus, Francorum Rex ac Patricius Urbis Romæ dicitur, vocetur etiam Consul. Adhæc Continuator Fredegarii tradit, a Gregorio Papa hujus nominis II. adversus Leonem Imp. & Luitprandum Langobardorum Regem auxilium petente, Carolo Martello Consulatum missum esse, ubi Consulatus nomine Patriciatum Continuator intelligit. Vide Ducangium in voce Patriciatus.

III. Idem ac Patricianus.

Voces hæc Consul, & Πατρις, non raro Viris doctis cruce fixere. Falconerius in Notis ad Inscriptiones Athleticas, ait, Philostrato vocem Πατρις interdum esse Summates, Magnates, ac quos dixeris, Primores Principes Civitatis, aut gentis alicujus. Tum animo hæsitans dicit, se conjecturam suam doctiorum judicio arbitrioque æstimandam relinquere; cum tamen vocabulum illud Πατρις & Consulem, & Viros primarios significare, minime in dubium possit revocari. Spanhemius non minus Libris quam Legationibus clarus in Versione Gallica. Cæsarum Juliani Augusti pag. 270. & rursus pag. 430. explicans locum Juliani, in quo Julius Cæsar introducit, quasi diceret, populum perfectum esse Brutum & Cassium ejus interfectores, & ubi Silienus respondet, ἐν ἐπειδὴ οὐκ ἀπὸ τριῶν, διὰ τὸ τὸ καὶ αὐτῶν ὁ δῆμος ἐπισημοῦτο ἵνα Πατρις, ait Spanhemius, vocem Πατρις, quæ ibi diferte legitur quæque Consulem significat,

le spectare videbatur Imperium; perseverasse autem ejusmodi odium acrioribus incrementis, res gestæ ab Anastasio sub hujus anni Consulatu declarant, de quibus ita perbrevis Marcellinus in Chronico: Romanus Comes Domesticorum, & Rusticus Comes Scholæ cum his * armatis navibus, totidemque dromonibus octo millium armatorum secum ferentibus, ad devastanda Italiae littora processerunt; & usque ad Tarentum antiquissimam civitatem aggressi sunt; remensisque mari, inhonestam victoriam, quam piratico casu Romani ex Romanis rapuerunt, Anastasio Cæsari reportarunt. Hæc ipse. Talia Anastasius præsumpsit hoc anno, quo sciebat Theodoricum esse in expeditione (ut dicemus) in Gallias.

* centum.

Pergrato igitur accipiens animo excitatum potentissimum Franchorum Regem adversus Gothos suos hostes Anastasius Imperator, accepto obtentæ de illis victoriae nuncio, quo tantum demerere Principem posset, ad eundem legatos cum codicillis Consularibus misit, eidem gratulatorus, & in proposito persistere magisque cohortaturus. Sed ut dixi sprevit Christianissimus Franchus Rex ab hæretico Imperatore oblatum munus: unde opus fuit Anastasio alium loco ipsius Consulem subrogare, quem diximus nomine Celestem. At de Consulibus satis.

III. Anastasius accipitur amicitiam Clodovei.

Jam

videri corruptam; cum certum sit, Brutum & Cassium post Cæsaris cædem non fuisse; & loco Praconsulis, Consulibus vocem irrepisse, queriturque de Canteclaro & Petavio, quod in Notis locum illum difficillimum silentio prætermiserint, contenti illum ita vertisse: Haud equidem propterea quod te occiderant: ob id enim populus eos suis suffragiis creavit Consules. Sed non minor locus querendi est, quod vocem illam ita male verterint, cum ibi significet populum eos habuisse pro Urbis Romanæ principibus ac publicæ libertatis restitutoribus, ut etiam ex verbis Dionis lib. 44. intelligimus: Percussores, inquit, otioso animo nulli præterea rei intenti, libertatis restitutores & tyrannicide cognominabantur.

IV. Quod egypto exemplo demonstratur.

Sed, ut ad Consulatum Chlodovei redeam, vocem illam Latinam, sicut vocem Græcam Πατρις, Patriciatum denotare, illustri exemplo demonstro. Theodorus Lecter lib. 2. scribit, illum Verinæ Augustæ persuasisse, ut Leontium Patricium Imperatorem coronaret. Hæc ejus verba: καὶ παρασκευάζει αὐτῷ, στέφανο βασιλικῶν ἑσθίων τῶν Πατρῶν; quæ sic vertit Valeus: persuasitque illi, ut Consulem Leontium Imperatorem coronaret. Sed perperam: Leontius enim tyrannus de quo loquitur Theodorus, nec Consul erat, nec ea dignitate alias exornatus fuerat. Quare vox Πατρις eo in loco Patricium denotat, non vero Consulem ut nos docet Theophanes, qui plura ex Historia Theodori, quam integram habuit, in suum Chronicon corrivavit; ὁ δὲ Πατρις, Ἰδὸς οὐδ' Ἀστυλα καὶ τῶν λοιπῶν παραγίνας εἰς τὸ Πατρις Κασέλλου, καὶ Ἐξαγαγὼν Βερνίκου Αὐγύ:αν εἰς τὰρὸν τῆς Κιλικίας, ἐποίησεν αὐτῷ στέφανον τῆς πόλεως εἰς τὸν ἄγων βασιλικῶν ἑσθίων τῶν Πατρῶν, id est: Illus autem

IV.

Jam vero quæ inter Clodoveum Franchorum Regem & Theodoricum Regem Italiae hoc anno transacta sint, videamus ex Procopio fideliter rem gestam ita narrante (a): Theodorico deinde cum Gothorum exercitu adventante, trepidanter Germani, ipsi nimirum Franchi, obsidionem Carcassonæ solverunt, indeque profecti, eam Galliarum & præter Rhodanum flumen mox occupant regionem, quæ in Oceanum vergit; quos cum loco depellere Theodoricus nil posset, ut sibi haberent quæ jam occupasset, permisit; ipsi vero reliquam Galliarum tunc partem recuperavit. Hæc sincere Procopius: qui autem impensius quam par est studere Gothorum rebus historici, ut Cassiodorus atque Jordanus, ingentem hoc anno cladem Franchos a Gothis accepisse testantur. Nam Cassiodorus sub hujus anni Consulibus hæc ait in Chronico: His Consulibus, contra Franchos a domino nostro destinatur exercitus: qui Gallias Franchorum deprædatione confusus, victis hostibus ac fugatis, suo acquisivit Imperio. Hæc Cassiodorus. Jordanus vero ipse Gothus Gothis favens sic ait (b): Non minus tropheum de Franchis per Habbam suum Comitem in Galliis acquisivit, plus triginta millibus Franchorum in prælio cæsis. Hæc ipse. At sic ut non inficias imus, bellum pene deploratum, ab ipso Theodorico prope in integrum restitutum, ita minime confestim tam immensam Franchos cladem suscepisse. Etenim quomodo potuisset protritrus adeo ingenti strage Franchorum exercitus ad tertiam usque Indictionem perseverasse in obsidione civitatis Arelatensis, ut proxime dicturi sumus? Quomodo, inquam, profligatus a Gothis Franchorum exercitus (ut idem Cassiodorus (c) testatur) ausus est in urbe munitissima atque fortissima obsidere Gothos? Videtur enim & non victi est, obsidere in urbe primaria regni hostes.

(a) Procop. de bello Goth. l. i. De pugna Gothorum cum Franchis.

(b) Jord. de reb. Gothic.

(c) Cassiod. Variar. l. 3. ep. 10.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

tem Patricius Leontio reliquisque Comitibus ad Papurii castellum profectus Verinam Augustam ex custodia Tarsum Cilicia eaductam, extra Urbis muros ad B. Petrum, ut Leontium Patricium Imperatorem coronaret, effecit. Ita Theophanes ad annum VII. Zenonis Imp. qui ne vox Πατρις incautum lectorem in errore induceret, aliam magis expressam, idemque significantem in loco ejus substituit, Leontiumque Patricium vocavit. Quare honos, quo Chlodoveus ab Anastasio Imp. cohonestatus, Patriciatus fuit quem Turonenis Consulatus nomine designavit; indeque in ejus Epitaphio Patricius dictus est, ut in morte ejus videbimus.

V. Chlodoveus Rex Franciam dilatat.

A num. IV. ad XXXV. Anno superiori n. IX. Urbes a Chlodoveo Francorum Rege Vili-gothis hoc anno ereptas memoravimus, Franco-que Carcassonem obsidione cinxisse diximus. Ea tamen ad annum sequentem pertinere videtur. Cassiodorus enim in Chronico ad Consulatum Venantii & Ceteris anno DVIII. gestum, scri-

bit: Accipe igitur quæ de Arelatensi obsidione apud Cassiodorum leguntur, dum Franchi laudes Toli unius ex duobus, qui intus propugnabant, ab Athalarico Rege narrantur: Admonet (inquit) etiam expeditio Gallicana, ubi jam inter duces directus & prudentiam suam bellis & pericula promptissimus ingerebat. Arelate est civitas supra undas Rhodani constituta, quæ in Orientis prospectum tabulatum pontemper nuncupati fluminis dorsa transmittit. Hunc & hostibus capere, & nostris defendere necessarium fuit. Quapropter excitata sunt Gothorum, Franchorumque validissima tempestate certamina. Affuit illic dubiis rebus audacia candidati, Toli nimirum ducis, de quo est sermo, ubi tanta cum globis hostium concertatione pugnavit, ut & inimicos a suis desideris amoveret, & vulnere factorum suorum signa susciperet: vulnera, inquam, opinio inseparabilis, sine assertore præconium, propria lingua virtutis, quæ licet ad præsens periculum ingerant, reliquum tamen vitæ tempus exornant. Et inferius, cum iterum eadem ex causa idem in Gallias dux Gothorum Toli est missus: Mittitur igitur, Franco & Burgundione decertantibus, rursus ad Gallias tuendas, ne quid adversa manus præsumeret, quod noster exercitus impensis laboribus vindicasset. Sed quando id factum sit, dicemus inferius.

VI. Franchi obsident loca Gothorum.

Vides ex his magnopere laboratum a Gothis, ne ipsi cum populis succumberent victoribus & aliena invadentibus tributa Franchis: unde factum est, ut liberata civitate Arelatensi, aliisque locis ab oppugnantibus Franchis, Theodoricus Rex tum Arelatensibus, tum aliis populis relaxaverit quartæ Indictionis proxime sequentis tributum. Est de his epistola ipsius Theodorici ad Gemellum (d), ubi hæc leguntur: Arelatensibus itaque, qui nostris partibus perdurantem glorioso obsid-

VI. Relaxata tributa Gallis Theodoricus.

(d) Apud. Cassiod. Var. l. 3. ep. 32.

K dio-

bit: His Coss. contra Francos a D. N. destinatur exercitus, qui Gallias Francorum deprædatione confusus victis hostibus ac fugatis suo acquisivit imperio. Marius vero in Chronico ad Consulatum Importuni, anno sc. sequenti, scribit: Hoc Consule Mammo Dux Gothorum partem Gallie deprædavit. Quare hoc & sequenti anno bellum continuatum. Theodoricus Italia Rex cum Gothorum copiis in Provinciam Narbonensem venit, ut refert Procopius de bell. Goth. cap. 12. & Carcassonem ab obsidione, qua cingebatur a Francis, liberavit. Isidorus in Chronico refert, Gundebadum Burgundionum Regem Narbonam devastasse, & Giselicum Visigothorum Regem in Africam, auxilii obtinendi causa, profectum esse: Dum eadem Civitas (nempe Narbona) a Gundebado Burgundionum Rege direpta fuisset, iste (sc. Giselicus) cum multo sui dedecore & cum magna suorum clade apud Barcelona se contulit: ibi moratus quo usque etiam Regni fascibus a Theodorico fugam igno-

dionis penuriam pertulerunt, per Indictionem quartam fiscalia tributa nostra relaxat humanitas, ita ut futuro tempore ad solitam redeant functionem. Ulque plane ad illud tempus perseverasse laboriosissimam obfidionem, quæ post nonnulla sequuntur verba ista declarant. Non decet (inquit) statim de tributis esse sollicitum, qui pro nostra fidelitate casum vix potuit declinare postremum: a quietis ista, tributa scilicet, non obsessis inquirimus. Eadem concedens Provincialibus in Gallia constitutis, ad ipsos scribens (a), causam relaxandi tributum istam insinuat: *Vobis itaque hostili ferocitate vastatis pro qualitate laesonis per Indictionem quartam relaxatam agnoscite tributariam functionem: quia non gratulamur exigere quod tristis noscitur solutor offere, &c.* Vides igitur qua ratione velint Franchorum exercitum armis Gothorum fuisse prostratum, qui obsidentes civitates Gothorum, duos & amplius annos in defensione civitatum obsessarum usque ad quartam Indictionis ingressum eisdem Gothos occupavere.

(a) Cassiod. l. 3. ep. 40.

VII.

His autem ad labefactam historiam veritatem vindicandam in medium adductis, qualia quantaque in Arelatensi obfidione pati contigerit sanctum Cæsarium ejus urbis Episcopum, enarrare aggrediamur, præsertim vero dignam perpetuis monumentis in summis periculis offensam sæpe viri constantiam. Qui igitur spectator rerum interfuit Cyprianus, ista omni fide signata postero legenda tradidit (b): *Franchis (inquit) & Burgundionibus urbem Arelatensem obsidentibus, Alarico Rege a fortissimo Clodoveo Rege in conflictu perempto; Theodoricus Italiae Rex, missis ducibus suis, in eam provinciam ingressus erat. In hac ergo obfidione monasterium, quod sorori ejus, sanctæ Cæsariæ, & cæteris virginibus construebatur, magna ex parte destructum est, tabulis & cœnaculis barbarorum ferocitate direptis & everfis. Cum autem vir Dei labo-*

(b) Cyprian. Vit. S. Cæsar. apud Sur. die 27. August.

PAGIUS

minia privaretur. Inde profectus ad Africam, Vandilorum suffragia poscit, quo in Regnum possit restitui, qui dum non impetraret auxilium, mox ex Africa rediens ob metum Theodorici Aquitaniam petiit, ibique anno uno delitescens Spaniam revertitur, Cointius anno DIX. num. I. laudatis illis Isidori verbis asserit, Theodoricum Regem profectum esse in Hispaniam & Giselichum coegisse, relicta Barcinone, in Africam abire. Verum licet id etiam Lucas Tudenis, alique Hispani in literas miserint, omnino tamen fabulosum; illud enim non dicit Isidorus, nec Cassiodorus, nec ullus antiquus Scriptor tam longinquæ profectiois meminere. Anonymus Chronico Victoris Tununenensis insertus ad Consulatum Boetii anno DX. gestum ait: Hoc anno idem Gesalicus ab Helbane Theodorici Italiae Regis Ducis ab Hispania fugatus Africam petiit. Hac quoad rei gesta annum.

rem, quem ipse accelerari jussisset, suaque manu & sudore promovisset, subruere videret, gemino quodam dolore correptus est.

VIII.

Tunc enim clericus quidam crevis & cognatus ejus, se captum iri metuens, juvenili levitate permotus, malo demone beati viri odio eum incitante funiculo sese noctu e muro submisit, & proxima luce ultro se dedit hostibus urbem obfidione prementibus. Quod ubi Gothi qui intra erant oppidum compererunt, incurruni in sanctum virum, populus & in primis Judæi impotenter insulant, motaque seditione, vociferantur, Antistitem urbis prodenda causa concivem suum ad hostes noctu ablegasse. Nullus hic fidei, nullus probationi, nullus denique puræ conscientie relinquatur locus; Judæis præsertim & hereticis procaciter & sine intermissione clamantibus. Itaque hic Ecclesie domo extrahitur Antistes, atque in Palatio arctissimæ custodiæ traditur, ut noctu in Rhodanum demergatur, aut certe in castro Ugermensi detineatur, donec exilio multatus, prolixiores det pœnas. Domus itaque Ecclesie & cubiculum Antistitis ab Arianorum turbis occupatur.

* impatienter S. Cæsarius ut proditor detrusus in carcerem.

IX.

Sed ecce dum Gothus quidam, cæteris contradicentibus, in ejus lecto recumbit, divinitus percussus, & altera die excidit e vita, ne quisquam deinceps servi Dei locum polluta conscientia violare auderet. Sed cum ex utraque ripa dromonem, qui hostium obfidione injectus fuerat, Gothi, Dei nutu erigere non valerent, nocte sanctum virum in Palatium revocarunt; sed usque adeo ejus clamantes personam, ut utrum ad huc esset in vivis, nullus Catholicorum scire possit. Dum ergo diabolo exultante, & Judæis plaudentibus, hæc geruntur, Judæis etiam in nostros ubique, nulla cuiusquam habita ratione, perfidie probra jactantibus, nocte quadam unus ex illis ex eo loco, quem ad agendas in muro excubias forte acceperat, ligatam saxo epistolam, tamquam in hostes illud vibrans, in castra illorum

VI.

Urbs itaque Carcaffona a Francis expugnari non potuit: excitum tamen Regnum Tolosanum Gothique partim superiori anno partim currenti pulsi sunt a duabus Aquitanis, atque a Novempopulania, ab ipsa Tolosa Regni Sede, & ab Uccia Civitate; Reliqua Regni illius parte penes Reges Gothos remanent, qui eam vocaverunt Provinciam Gallia. Ejus & cæterarum Hispaniæ Provinciarum accuratam descriptionem ex antiquis MSS. edidit Gaspar Loaisa in Collectione Concilii Hispaniæ. Illic sic describuntur Civitates Episcopales Provincie Gallie, additis ad singulas earum terminis: *Narbonæ Sedi subjacent hæ Sedes, Beteris, Agatha, Magalona, Nemauso, Luteba, Carcaffona, Elna.* Quare existimandum est, inquit Marca lib. 1. de Marca Hispanica cap. 16. duas illas Urbes, Carcaffonam nempe & Helenam, Civitatum Episcopallium decus adeptas esse procurantibus

Carcaffonam irrito conatu obsidet.

Go.

rum conicere conatus est: in qua nomen suum religionisque exprimens, hortabatur ut noctu eo loco, quo ipsi excubarent, scalas admoverent urbem ingresuri, ea conditione, ut pro tanto beneficio id redderent Judæis, ne quisquam eorum aut caperetur, aut rerum suarum jacturam faceret.

X. Proditio Judæi patrefacta.

Mane vero digressis nonnihil a muro hostibus, quidam e propugnaculo egressi, epistolam illam aspiciunt, tollunt, secum intra urbem asportant, cunctisque in foro publicitus ostendunt. Mox auctor epistolæ producitur, convictusque punitur: sava Judæorum immanitas Deo & hominibus invisa tandem evidentissime confunditur. Daniel noster, id est, sanctus Cæsarius e lacu leonum educitur: satraparum accusatio publicatur: completur in eorum auctore illud Prophecticum: (a) *Lacus aperuit & effudit eum, & incidit in foveam quam fecit.*

(a) Pf. 7.

XI. S. Cæsarius passus ac redimit captivos fideles.

Porro Arelatem Gothis cum innumera captivorum turba reverentibus, replentur sacra Basilica, replentur Ecclesie domus Fidelium multitudine: & cum multa inopia laborarent, quæ ad victum vestitumque pertinerent, affatim eis præbuit vir beatus, donec ab ipso omnes essent redempti argento, quod venerabilis Eonius antecessor ejus Ecclesie mensa reliquerat; observans illud, quod Dominus in paropside intinxit panem, non in vase argenteo; discipulisque præcepit, ne possiderent aurum vel argentum. Hoc autem sanctum opus ita profectus est, ut etiam ab illis, quæ ad divini mysterii dispensationem pertinent, non astineret, thuribus, calicibus, patenis argenteis. Dicebat enim: *Ne homo rationalis Christi sanguine redemptus, amissa libertate & dura pressus servitute, aut Arianus efficiatur, aut Judæus aut ex ingenio servus, aut ex libero servus. Ornavit igitur & defendit, non deformavit Ecclesiam: patere voluit filiis viscera matris, non præcludi, hoc sæpissime dicens: Velim respondeant mihi plerique Domini sacerdotes, & reliqui de clero, qui nescio quo superfuitatis amore nolunt dare insensibile argentum & aurum ex Christi donariis pro Ann. Eccl. Tom. IX.*

PAGIUS

Gothorum Regibus, qui detrimenta Tolosæ & Uccie, quæ a Francis tenebantur, sarcinda eo modo arbitrati sunt ut Provincie Gallie antiquus numerus octo Cathedralium Episcopallium constaret. Nam in vetustissima Galliarum Notitia, quam anno CCCLXXIV. retuli sic describitur Provincia Narbonensis: *Provincia Narbonensis prima, Metropolis Civitas Narbonensium, Civitas Tolosatum, Civitas Beterrensiensium, Civitas Nemausensium, Civitas Lutevensium, Castellum Uccienense.* Sed in Notitiis, quas edidit Duchesnius Tom. I. de Scriptor. Histor. Franc. *Civitas Aquatonum seu Agathensium, & Civitas Magalonenis* adduntur superioribus. In omnibus vero Carcaffona,

mancipiis Christi: *Velim, inquam, dicant mihi: si quo casu ipsi in eam calamitatem inciderent, vellent ne ejusmodi insensibilibus donariis in libertatem vindicari; aut potius sacrilegii loco haberent, si quis eis ex divinis munusculis subveniret? Equidem non puto id ingratum esse Deo, de suo ministerio redemptionem parari, qui se ipsum pro hominibus redimendis dedit. Sic ille. Nos vero vidimus quosdam laudare in sancto viro quod ita fecerit, non tamen ullo pacto velle imitari. An non in vitro habetur sanguis Christi? An non in ligno suspensum fuit ejus sacratissimum corpus, nostræ salutis causa? Nos quidem credimus & confidimus in Domini misericordia, fide & precibus B. Cæsarii id effectum esse, ut ipsius temporibus ita obsessus sit ab hostibus civitas Arelatensis, ut tamen nec capi poterit, nec prædæ patere: atque sic deinde a Visigothis in Ostrogotorum ditionem pervenit, hodieque in Christi nomine parat clarissimo Regi Childeberto Clodovei filio, ut possit de ea quoque dici: *Transierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum: & non permisit Deus sub illo hominem nocere Arelatensibus suis.* Et post nonnulla de monasterio ab eo sacris virginibus erecto, de eodem sancto Cæsario subiicit:*

Commentata Cæsarii erga captivos Charitas.

XII. Rursum Cæsarius accusatur.

*Sed hoc quoque nomine in beatum virum invidia facibus inflammatus Satan, in eum accusatione confecta, id effecit, ut Ravennam usque sub custodia pertraheretur ad Theodoricum Regem: ut impleretur etiam in illo, quod habet Scriptura divina (b): *Tamquam aurum in fornace probavit electos Dominus. Venit ergo in Palatium ad Theodoricum Regem, eumque intrepide salutat. Cernens Rex eum nihil formidantem & aspectu venerabilem, reverenter ei assurgit, eumque depositis capitis ornamentis, clementer resalutat. Deinde placide sciscitatur ab eo de labore itineris, de Gothis suis & Arelatensibus. Postea egresso sancto Pontifice Rex ad suos ait: *Non parcat illis Deus, qui tantæ sanctitatis & innocentie virum frustra compulerunt tam prolixum iter conficere. Quantus enim ille sit, vel***

(b) Sap. 3.

K 2

biuc

& Helena desiderantur: quoniam ut notat Marca loco citato, quandiu Provincie istius imperium fuit penes Romanos, duæ istæ Urbes non fruebantur dignitate Civitatum, neque etiam dum aula Gothorum stetit apud Tolosam; quod docent Agathensis Synodi anno DVI. celebratæ subscriptiones; ubi cum nomina octo Episcoporum provincie Narbonensis compareant, & inter hæc etiam nomina Tolosani & Uccienensis, nulla tamen mentio fit Carcaffonensis & Helenensis, quia sc. eo Christi anno neuter Episcopatus institutus erat. Quare Sanctus Guimera, quem Sammarthani in Gallia Christiana tanquam primum Carcaffonensem Episcopum proponunt, non sæculi quarti initio, ut

ipfi

CHRISTI 508.

SYMMACHI PAP. IO.

ANASTASII IMP. 18. THEODORICI REG. 16.

hinc liceat animadverti, quod cum ad salutandum me ingrederetur, totus contremui, vidique in eo angelicum vultum, vidi virum Apostolicum: prorsus nefas puro de tam venerabili viro quidquam durius statuere, aut male de eo sentire.

XIII. Theodorici venerationis est S. Cæsarium.

Deinde beato viro in hospitium ingreſſo, miſit idem Rex magni pretii diſcum argenteum librarum plus minus ſexaginta, & cum eo ſolidos trecentos; juſſitque illi ſic dici: Accipe, ſancte Epiſcope: rogaſque te filius tuus Rex, ut vaſculum iſtud pro manere tua beatitudo dignetur ſuis uſibus pro ipſius memoria reſervare. At vir ſanctus, qui præter cochlearia nihil unquam argenti ad ſua menſæ uſum adhiberi paſſus erat, tertio inde die per miniſtros ſuos diſcum prius æſtimatum juſſit publice vendi; cuius pretio multos redemit captivos. Illico Regis ſatellites ad eum referunt, ſe vidiffe regium munus palam proſtrare, eoque diſtracto, ſanctum Epiſcopum multos e captivis liberaſſe. Tam enim ad ejus hoſpitium ingens conſtuebat pauperum multitudo, ut præ miſerorum ſuas calamitates exponendum denſitate, vix ad ſalutandum eum pateret acceſſus: Vidimus vero etiam per plateas miſerorum immenſos greges curſitare euntium ad virum Dei atque revertentium.

XIV. Cæsarii magnum nomen.

Poſtquam autem rem ab eo geſtam comperit Theodoricus Rex, tanta eum laude & admiratione proſecutus eſt, ut in ejus Palatio ſervientes Senatores ac proceres certatim offerrent beato viro munera, qua ejus manibus diſpenſarentur; magno Dei beneficio id ſibi præſtitum affirmantes, quod talem Anſiſtitem digni fuiſſent conſpicere, qui ipſorum temporibus dictis & factis germanum ſe Apoſtolorum ſucceſſorem & vere Apoſtolicum declararet. Et quia nihil fama velocius eſt; cum in ejuſmodi ſanctiſſimo opere frequens eſſet vir ſanctus, Romæ celebris ejus exitit opinio; tantoque ejus viſendi deſiderio arſere omnes Pontifex, clerus, Senatus, proceres & populus, ut prius eum jam animo complecterentur, quam oculis conſpexiſſent. Interea captivos omnes ultra Duriam*, maximeque Arauſicenſes, qui omnes capti

* Druentiam.

PAGIUS

ipſi autumant ſed ſæculo ſeptimo vixit, ſi vere Carcaſſonenſis Epiſcopus fuit, ut Civitatis illius traditio fert. Antiquius enim teſtimonium, quo probari poſſit Cathedram Epiſcopalem ea in Urbe collocatam fuiſſe, petitur a Concilio Toletano III. anno DLXXXIX. congregato a Recaredo Rege, cui inter alios Epiſcopos ſubſcriptus legitur Sergius Carcaſſonenſis.

VII. Arelate fruſtra a Franciſ obſeſſa.

Franci licet ab obſidione Carcaſſona diſceſſerint, Viſigothos tamen e finibus Galliæ pellere ſtatuerunt; eamque in rem maxime laborarunt, ut Arelatem Civitatem ad Rhodanum poſitam caperent. Verum Gothi acriter pugnarunt, ne ea in eorum poteſtatem veniret: Afuit illic dubiis robis audacia Candidati, (ſcilicet Tuli Ducis Gothorum fortiffimi,) ubi tanta

erant, quorum etiam pleroſque Arelate liberaverat, in Italia uſuſtos (ut potuit) redemit; & ut pleniori gauderent libertate, exhaustos curavit jumentis & plauſtris impoſitos non ſine ſuorum ſolatio ad propria reduci. Subdit hiſ Cyprianus, qui interfuit, miracula, quæ ibi Deus per ſervum ſuum operari dignatus eſt in mortuum ad vitam revocando, & dæmonum infeſtationem ab Elpidio diacono expellendo. Demum vero de ejuſdem Cæsarii Romam adventu ad Romanum Pontificem Symmachum iſta ſubjungit:

XV. Cæsarius Roman pergit.

Poſt hæc Romam veniens, beato Symmacho Pontifici, ac deinde Senatoribus exhibetur, Agunt omnes gratias Deo & Regi, quod licuerit ipſis corporeis oculis illum intueri, quem jamdudum animi obſtutibus conſpexiſſent; virumque Apoſtolicum non jam de fama, ſed præſentia comprobantes, certatim diligere & venerari ſtudent. Atque ipſe etiam Pontifex Symmachus præclara ejus meritorum dignitate permotus, non ſolum eum veriſſime Metropolitanæ honore prædixit voluit, ſed etiam ſpeciali quodam privilegio pallii uſum ei permiſit; & diaconos ejus, perinde ac Romanæ Eccleſiæ diaconos, dalmaticis uti voluit. Hiſ geſtis, ſanctus vir Arelatem reverſus, excipitur cum pſalmodiis & canticis; & qui in Italiam exulatum jerat, conſecta captivorum redemptione, octo ſolidorum millia ab Italia ſecum reportavit. Haſtenus comes itineris Cyprianus. Subdit vero, ipſum propenſiori cura erga captivorum redemptionem, ad eos perquirendos & redimendos, clericos atque etiam Abbates ad diverſa loca miſiſſe. Certe quidem contuliſſe eidem ad hoc opus pecuniam ipſum Romanum Pontificem, cum Cæsarius eſſet Romæ poſſumus intelligere ex eo, quod ſcimus, inſte Anaſtaſio (a) Bibliothecario, & in hiſ poſſimum Symmachi enituiſſe ſtudium, de quo ait; Hic captivos per Liguriam & Mediolanum & per diverſas provincias pecuniis redemit, & dona multiplicavit & dimiſit.

(a) Anaſtaſ. in Symmacho.

Ne putes autem auctorem qui iſta conſcripſit de ſancto Cæsario Cyprianum a-

XVI. no-

cum globis hoſtium concertatione pugnavit, ut & inimicos a ſuis deſideriis amoveret, & vulnera factorum ſuorum ſigna ſuſciperet, inquit Athalaricus Rex apud Caſſiodorum lib. 8. Epiſt. X. & apud Baronium num. V. ubi eum Tolun appellat. Sed quod Baronius ex eadem Epiſtola hiſ verbis narrat: Mittitur igitur Franco & Burgundio decerantibus rursus ad Gallias tuendas, & cætera, ſuſius num. XXXII. ab eodem narrata pertinent ad aliud bellum anno DXXXIII. geſtum, de quo ſuo loco agetur. Franci tranſitu Rhodani prohibiti alio traiciunt, ſed illos iterum fortiter repulit Tulus; ita ut nec vi, nec fame Urbs capi poterit; quod ſancti Cæsarii precibus tribuit Cyprianus in ejus Vita: Nos tamen credimus & conſideramus

CHRISTI 508.

SYMMACHI PAP. IO.

ANASTASII IMP. 18. THEODORICI REG. 16.

more magiſtri amplificatione uſum, veritatique terminum ſupergreſſum: alium de hiſ teſtem accipe, ſuorum quoque temporum ſcriptorem eximium, Ennodium, dico, diaconum, cujus extant litteræ ad ipſum ſanctum Cæsarium datæ, cum quæ erga eum Rex Theodoricus exhibuiſſet officia, idem Cæsarius ante litteras ſignificaiſſet. Epiſtola autem Ennodii ad Cæsarium reddita ita ſe habet:

XVII. Ennodii epiſtola ad S. Cæsarium.

Quod ſpe perceperam, litteris indicaiſtis: nam venerandi promulgatione colloqui, quid cæleſtis Imperator domnum Regem circa vos facere compuliſſet, agnovi. Ergo cui poſtquam meritum veſtrum patuit, nequaquam ſe felicitas actionis abſcondit. Quis hominum nobiliſſimo in Chriſti ſervitute Pontifici terrenas dominationes neſciat eſſe ſubiectas, & minacem Regis potentiam innocentia objectione ſuperari? Quando Principaliſ purpura aut ciliicia deſpexit, aut pallium? Quando libertas illa poſſiſſima credidit ſibi ante Chriſtianam humilitatem licere quod voluit, aut quando ei licuit velle quod læderet? Quod ſi inter hæc canæ ætatis exempla recolanur, & ſevitiam circa cultores Dei tyrannicam reducas in medium; ſcimus quia ab illis noſtri dogmatis ſectatores, ne unquam morerentur occiſi ſunt: Tunc militibus ſuis vitam & æternitatem, obſequente gladio, perpetuus ille dux contulit; illi inimicorum ſuorum miniſterio perdidit originariam vilitatem.

XVIII. Mirifica laudes S. Cæsarii.

Te, mi domine, in Orbe jam Chriſtiano divina lex peperit, & Apoſtolicæ uberris lacte nutritiſ. Tu cæteros, velut Solis magnitudo aſtris minoribus comparata, tranſpenderis. Te qui interioris hominis oculis inſpexit, inſtructus eſt: nam cum & facie ipſa foveas puritatem, delinquentes ferrato ore caſtigas. Boni de converſatione tua, quocumque proceſſe-

PAGIUS

in Domino Deo per miſericordiam & fidem ſeu orationem beati Cæsarii, quia ſic in diebus ſuis ab hoſtibus Arelatenſis obſeſſa eſt civitas, ut nec captivitati meruerit nec præda ſuccumbere. Sic deinde a Viſigothis ad Oſtrogothorum devolutum eſt Regnum. Ejuſdem obſidionis meminit Caſſiodorus variis in Epiſtolis, eamque anno DX. quo Kal. Septemb. Indiſtio IV. cœpit, ſolutam fuiſſe, non obſcure indicat, lib. 3. Epiſt. XXXII. in literis Theodorici Regis, tributum per Indiſtionem IV. remittentis Arelatenſibus, obſidionis tempore penuria diminutiſ: Arelatenſibus, inquit Theodoricus, qui noſtris temporibus perdurantem glorioſa obſidionis penuriam pertulerunt, per Indiſtionem quarantam Fiſcalia tributa noſtra relaxat humanitas.

VIII.

Arelate obſidione Francorum liberata, Theodoricus pro reparatione murorum Arelatenſium vel turrium vetuſtarum certam pecunia direxit quantitatem, ut videre eſt apud Caſſiodorum lib. 3. Ep. XLIV. Prætere, idem Theodoricus in Epiſtola ad Gemellum lib. 3. Epiſt.

ris, imitanda inventum; malis fugienda demonſtras. Beatus tu, cui a Deo tributum eſt, ut & monitis doceas & exemplis; qui ad per itineris directum ſemper exiſtens prævius, invidiaſti. Quis non optet, te loquente, ut ſciat plura, non legere, tu dum libris gentium * relatione concilias & magiſtros informas? Tibi debet quicumque ille ſcriporum maximus, quod eum dote elocutionis amplifiar, ſanctum Auguſtinum videlicet, quem adverſus Fauſtum eum impugnantem defendit.

* gentium

In te lux convenit ſermonis & operis. Unde hæc prerogativa Tranſalpinis? Unde parentibus meis inauſpicata ſublimeras, ut talem virum miſerini? Sed cur inter terrena queritur res cæleſtis? Potuit ergo ante te quodlibet Palatii ſubſpectum non jacere? Potuit tibi capita ſubtrahere, quem mitiorem ovibus faciunt errata pugnacem? Latus me & meritum veſtrum vocat & diligentia; ſed loquacitatem meam lex epiſtolaris includit. Quod ſuper eſt, benignæ ſervitutis mea munera accipite, & me Deo noſtro orationum ſuffragiis intimare; frequenter de hiſ quæ vobiscum aguntur, vel acta ſunt, informantes. Deprecor etiam, ut quicquid apud vos promeruit ruſtici ſupplicatio, qui (quantum audio) fornicationes ſuas nomine veſtri uxorum, & vocabulo legis putat excuſari poſſe reum criminis, mihi manifeſtes miſterio litterarum. Haſtenus Ennodius ad ſanctum Cæsarium.

XIX. Alludit auctor ad res geſtas cum Theodorico.

Sed minime prætereundum, fuiſſe S. Cæsario ſororem haud imparis ſanctitatis, ſicut ejuſdem nominis, Cæsariam nominatam, quam Deo dicatam ſanctam virginem in Maſſilienſi monaſterio excoli voluit monaſticis inſtitutis, eamque poſtea Arelatenſi a ſe conſtructo præfecit monaſterio virginum, ubi admiranda claudit ſanctitate. Narrat hæc Cyprianus in

XX.

XLI. inquit: Tritici ſpeciem ob exercituaſ expenſas, noſtra providentia de Italia deſtinavit, cui Rex ne fatigata Provincia bujuſmodi læderetur, ad Gallo-Procaſtella ſupra Druentiam conſtituta de Maſſilienſium horreis conſtat eſſe portandam. Ex quibus apparet, Druentiam fluvium limitem remanſiſſe Regni Oſtrogothorum. Nam, ut ait Procopius lib. 1. de Bell. Goth. cap. 12. Inde cum expellere eos (ſc. Francos) nequiret Theudericus, ſicut cor illa habere, ſatis ducens Gallia cætera retinere: mortuoque Giſelicho (anno ſcil. DXI.) effectit, ut ad ſuum e filia nepotem Amalaricum Viſigothorum Principatus tranſiret, cujus admodum pueri ipſe tutelam ſuſcipiens, pecunias & quæ cara alia Carcaſſona erant, Ravennam abſtulit ſubito, mittentique tum Magiſtratus, tum exercitus in Galliam atque Hiſpaniam non ſegniter id agebat ſibi ut id Imperium perpetuo firmaret. Et hoc eſt quod Cyprianus laudatus indicat, quando ait, Arelatem ad Oſtrogothorum Regnum devolutam eſſe. Hinc Concilia poſt annum DXI. in Hiſpania habita, Theodorici Regis nomen præferunt, Regni etiam anno deſignato. Fran-

Theodorici vinciam ſibi retinuit.

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

in Vita quam scripsit S. Cæsarii : sed & Cæsariæ meminit Venantius Fortunatus, (a) cum canit præconia virginum, his versibus :

(a) Venant.
l. 8. carm.
de virgin.

Has inter comites conjuncta Cæsaria fulget

Temporibus nostris Arelatense decus : Cæsarii monitis luci sociata perenni, Si non martyrii, virginitatis ope.

Et inferius :

Dulce decus, ubi sit veneranda Cæsaria præsens, Præsule Cæsario non caritura tuo.

Scripsisse illi quidem regulas monasticas observandas ipsum S. Cæsarium, idem Fortunatus sæpe declarat, dum de ejusdem Cæsarii regula meminit, ut cum ait de sancta Radegunde eandem vitam monasticam profitente (b) :

(b) Fortun.
l. 8. carm.
de nomine suo.

Regula Cæsarii linea nota tibi est.

(c) Fortunat.
lib. 8. carm.

Et alibi (c) :

Concipiente fidem Christi Radegundis amore Cæsarii lambit regula quicquid habet.

(d) Fortunat.
lib. 5. carm.

Et ad Martinum Gallicie Episcopum (d) :

Atque adscita sibi servetur in urbe Genesii Regula Cæsarii Præsulis alma pii, Qui fuit Antistes Arelas de sorte Lerini.

Cum vero adeo frequens mentio sit de Cæsarii regulis editis de vita monastica, nec extent illæ quidem; putamus eas in S. Benedicti monastica instituta receptas, non autem periisse. Sicut enim ipsum Lerinense cœnobium cessit usui monachorum S. Benedicti, ita & ipsas Cæsarii constitutiones monasticæ vitæ ut rivum in flumen derivatas esse in regulas S. Benedicti, mihi facile persuadeo.

PAGIUS IX.

Francis Gothisque prope Arelatem digladiantibus Monasterium, quod sorori seu reliquis Virginitatibus inchoabat fabricari, multa ex parte destruitur, tabulis & cœnaculis Barbarorum ferocitate direptis pariter & everfis, inquit Cyprianus in Vita Sancti Cæsarii, loquens de Cœnobio Sanctimonialium a Sancto Antistite ædificari cepto, quod post diuturnos labores feliciter absolutum est anno quingentesimo duodecimo. Nam idem Cyprianus refert, Cæsarium animam Deo reddidisse tertio die post Sancti Genesii Festum id est, VI. Kalend. Septemb. ante diem depositionis Sancti Augustini, & post diem Dedicacionis Monasterii sui. Antea dixerat Auctor Vitæ ejus: Erat constitutio Monasterii

Ad ejusdem quoque Cæsarii laudem spectare putamus quæ idem Theodoricus Rex pro Gallicanis Ecclesiis juste pieque scripsit: ac primum ad Ibam ducem hæc inter alia: (e) Præsenti tibi auctoritate præcipimus, ut possessiones Narbonensis Ecclesiæ, secundum præcelsæ recordationis Alarici præcepta, a quibuslibet pervasoribus occupatæ teneantur, æquitatis faciatis contemplatione restitui: quoniam versari nolumus in Ecclesiæ dispendio præsumptiones illicitas; dum nostra deceat tempora, sedare confusa. Esto contra talia omnino sollicitus: ut qui es bello clarus, civilitate quoque reddaris eximius. Sic & arma tua, Deo adjuvante, corroboras, si justitiam mediocribus servare contendas.

XXI.
Theodor.
Rex justitiam
obser-
vantissi-
mus.
(e) Cassiod.
Variar.
l. 4. ep. 17.

Sed audi aliud quod edidit idem Theodoricus specimen justissimi Principis, cum Severo Episcopo reddi voluit quicquid exercitus transeundo ejus Ecclesiæ damni intulisset: ad ipsum enim scribens, hæc inter alia (f): Significamus nos per Montanarium sanctitati vestræ mille quingentos solidos destinasse: quos provincialibus, quos quemque præsentis anno, exercitu nostro transeunte, dispendium perulisse cognoveris, habita læsonis æstimatione, distribuas, ut nullus a nostra munificentiæ reddatur alienus, quem sua damna gravaverunt. Habes igitur unde perspicias, cur Theodorico cuncta ferme dextera evenisse contigerit; nimirum quod Arianus licet, Catholicorum nihilominus prospiciebat Ecclesiis, & sacerdotes Catholicos debito prosequeretur honore, atque muneribus etiam frequentabat, nec a suis in expeditione militari quicquam sine compensatione damni patiebatur inferri. Sed ad Cæsarium.

XXII.

(f) Cassiod.
Variar.
l. 2. ep. 8.

XXIII.

Pax

ipsum eo tempore annis plenariis triginta, ac præterea eum annos XL. Ecclesiam Arelatensem administrasse. Quare mortuus est Cæsarius anno DXLII. sexto Kalendas Septembris, cum Monasterii Dedicatio anno DXII. peracta sit, septimo Kalendas Septembris, qui dies eo Christi anno in Dominicam incidebat: ab anno enim DXII. ad DXLII. anni triginta intercurrent. Composuit Sanctus Cæsarius varia Opuscula cum duabus Regulis, quarum alteram quæ spectat ad Moniales ipse scripsit, alteram quæ pertinet ad Monachos Terentius Presbyter ipse Cæsarii nepos ab eo dictatam, & per diversa Monasteria transmissam fuisse affirmat. Baronius n. XX. autumavit, eas non extare; sed post ejus

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

S. Cæsarii
testamen-
tum per
epistolam.

Pax Ecclesiæ Arelatens. Cæsarius Episcopus presbyteris & diaconibus, sanctæ ac venerabilis Cæsariæ Abbatissæ, quam Dominus per meam parvitatem in monasterio nostro præposuit, ac universæ congregationi, quam ibi Dominus sua gratia collocaverit, in Domino æternam salutem. Cum Ecclesiastica pietas consuetudinis suæ rem faciat, ordinabiliter scilicet, quo peregrinis & destitutis operam largitionis impendat; quanto magis cum oportunitas aut necessitas fuerit, ut sanctis quibusque & Deum timentibus aliqua largiatur, amplius debet pia misericordia suæ viscera dilatare? Et ideo juxta hanc epistolam, quam manus nostræ subscriptione roboravimus, cuique diem & Consulem subius adjecimus, Deo dispensante, hoc testamentum meum condidi, vel manu propria subscripsi atque jure prætorio, vel jure civili, & ad vicem illorum codicillo firmavi. Ego Cæsarius peccator dum debitum humane carnis reddidero, cunctum monasterium Arelatense S. Joannis, quod ego condidi, sub potestate Arelatensis Pontificis canonice sit, hæredemque meum esse volo ac jubeo. Cæteri, cæteræque exheredes sint. Totum quod cuique aut per hoc testamentum meum dederit, legaverit, dario jussit, ut detur fiat. Cæterum autem, Arelatensem Episcopum hæredem meo monasterio relinquo: quosque liberos, quasque liberas esse jussit, liberi, liberæque sint omnes.

XXIV.

* seu ple-
raque.

Ego tamen cum nihil de parentum bonis habuerim, hoc testamentum meum præsumere erubui: Illa tamen me sententia compulsi, ut plerisque *, Salvatoris formidanda, qua iniqui audituri sunt dicentem, Ite in ignem æternum, pietatis affectu aliquid Ecclesiæ meæ contulisse. Et ne forte post obitum meum aliqui de parentibus meis, exceptis iis rebus, quas illis pro elogiis donaro, inquietare præsumant, cui præsum, Ecclesiam; ideo hanc voluntatem meam tractare amplius desideravi, qua de parentibus meis, ne apud ipsum monasterium præfatum, vel Pontificem Arelatensis Ecclesiæ, præter id quod illis dederim ac dederim, præsumant requirere. Sancto & domino meo Archiepiscopo, qui mihi indigno digne successerit, licet omnia in sua potestate sint, tamen si lubet, & dignum ducit, indumenta pastoralia, quæ mihi data sunt, omnia illi serviant, simul cum casula villosa, & tunica, vel galnape, quod melius dimiserim. Reliqua vero vestimenta mea, excepto bir-

PAGIUS

X.

jus mortem utraque lucem vidit. Regulam Monialium in medium affert, & pluribus explicat Cointius anno DXXXVI. num. XLVII. & seqq.

Cæsarius postquam Cœnobium Cæsariæ sororis suæ causa inchoatum perfecit iterum accu-

ro amiculari, mei tam clerici, quam laici, cum gratia vel ordinatione domini Archiepiscopi, sibi, ipso jubente, immo donante, dividant. Ea vero quæ monasterio ante per donationem contuli, nunc affirmo: & si cui aliquid per epistolam, aut per pitacium, aut verbo, pietatis intuitu contuli, valere volo.

XXV.

Hoc etiam assuete precor, quatenus cellam, quam bona memoria Augustus subdiaconus in atrio S. Stephani euntibus parte dextera habuit, provisoribus monasterii propter custodiam illorum firmam D. Archiepiscopus perpetuo dignetur jure concedere: ita ut eam sibi succedendam monasterii provisoribus habeant. Et hoc specialiter volo, & ita, domine Archiepiscope, precor; sive provisorum ad monasterium, sive presbyterum ad basilicam. S. Maria nullum alium habeat congregationem sanctam, nisi quem ipsa elegerit, vel ordinari petierit. Et licet de tua, D. Archiepiscope, pietate præsumam; tamen ne forte contra monasterium nostrum aliquorum suggestiones importunas habeatis, adjuro vos per Patrem, & Filium & Spiritum sanctum, & per tremendum diem judicii, ne unquam apud vos prævaleat hostis antiquus, aut ancillas vestras contristari acquiescatis; aut aliquid illis auferri de eis, quæ possident, eisque contulimus, permittatis: quia Deo propitio non sine discretione vel justitia quibuscumque secularibus jure directo res Ecclesiæ vendidimus nisi hoc tantum, quod Ecclesiæ minus utile & infructuosum est. Et quod animabus sanctis & Deo vacantibus cum sanctorum fratrum consensu vel subscriptione tribuimus, perpetuo illis jure permaneat.

XXVI.

Vos vero domina filiola, per S. Trinitatem inseparabilem, & per Domini nostri Jesu Christi adventum adjuro, ut Pontificem, qui mihi indigno, ordinante Deo, successerit digne, omni affectu ut dominum rogetis, ac pura mente diligatis, & ne per vestram contristetis inobedientiam. Confidimus enim de Dei misericordia, quod ita omnibus sacerdotibus, quibus religionis collatio est, castum amorem impendat, ut nihil vobis quod ad sustentandum corpusculum opus est, deesse permittant. Te iterum atque iterum, Pontifex optime, rogo gratia divina præfati monasterii, ut curam maximam habeas, & famam illarum cum grandi pietate satagas provideri. Quod si alicujus persona injustum tibi dederit consilium, cum

fatione confessa extrahitur ab Urbe Arelatensi Secundum & in Italian sub custodia Ravennamque perducitur, ubi a Theodorico Rege honorifice susceptus est. Interea omnes captivos ultra Darentiam, maximeque Aravisci oppidi qui ex toto fuerat captivitate contraditus ejus etiam partem Arc-

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

auctoritate respondendum deprecor; quia hoc quod Episcopi agitur verbo, non solum auferri non debet, verum etiam nec omnino potest: tum præcipue quia & hoc ipsa S. Papa Urbicani suavit auctoritas, ut hoc de te sancto & domino meo Pontifice credam. Nunquam enim apud te prævalebit tam iniqua suggestio, ut contra justam voluntatem qualicumque Antistitis pro meo studio substantia ad te multum profecerit, & prope duplicata sit. Additur ad hoc, quod Deus misericors per parvitatem meam, etiam immunitatem tributorum, tam juxta urbem & infra, quam etiam in suburbanis & villis ex maxima parte concesserit.

Agellum igitur Aucharianum, unde partem particulam monasterio d. dimis, multa servamus; nam plus minus centum arripentes vineæ & trecentorum modiorum campos reservavimus: ita quod supradictum monasterium, tantum modiatas de terra, quam ego plantavi, habeat modiatas quadraginta; & de veteri vinea vix triginta arripentes contulimus agellum Gallicomanum, Mercloanum, vel agellum Gemellos cum stagnis & paludibus cum omni jure & termino suo; & pasuum in campo Lapideo, vel si qua alia sunt, vel campum in Trifuntio super viam munitam, vel reliqua quæcumque sunt; agellum Orvedum, & agellum Martinatis, & agellum Silvanum, in quo est sita ecclesia S. Mariae de Ratis, & agellum Misfamanum cum omnibus sibi pertinentibus pascuis, paludibus, cum omni jure & termino suo sanctæ tuæ Ecclesiæ reservavimus in stipendiis earum. Unde te S. Pontifex, adjuro, ut si Deus omnipotens per manus se timentium sanctæ matri Ecclesiæ monasterio sanctarum virginum aliquod majus bonum dederit tua sanctæ dilectio unum ab altero non disjungat. Si vero (quod Deus non patitur) congregatio ibi aut congregata non fuerit, aut forte postea (quod absit) cum congregata fuerit, esse desierit, ad matrem Ecclesiam revertantur.

XXVII.

Hæc quidem ego, ut timori meo satisfacere, scripsi. Nam absit ut de tua, piissime Pontifex, inscientia inculperis: quia (ut supra jam dixi) pietas divina concessit, ut per meam humilitatem immunitas Ecclesiæ in tot capitibus daretur. Quod monasterio cum fratrum consensu dedimus, per hanc voluntatem meam confirmo. Ancilla nostræ Cæsariæ Abbatissæ, quem ipsa fecit, mantum majorem, quem de cau-

PAGIUS

Arelato liberaverat redimendo, mox inventos in Italia redemit, ut potuit, inquit idem Cyprianus. Est hoc secundum Sancti Cæsarii exilium quod post annum DXII. ejusque Monasterii fundationem contigisse citata verba demonstrant.

nabe fecit, dari volo. Domino meo Leonis presbytero manutergium dari volo. Domino meo Cypriano Episcopo mantum, & cunctorum * meliorem dari volo. Quicquid seruo meo Briciano contuli, nunc per hoc testamentum meum confirmo. Agritia puella mea propria libertissime monasterio S. Cæsariæ Abbatissæ serviat: & vere * gariolas, quas illis vel parentibus eorum dedi, confirmo. Omnes cubicularios meos tibi domine Episcope, coram Deo & Angelis ejus commendo. Hactenus quæ reperiuntur testamenti S. Cæsarii, quod etiam non in aliis, in die saltem & Consule, & ipsius Cæsarii atque testium subscriptione esse decurtatum, haud dubium esse potest: Cujus exemplar petimus ex archivo Ecclesiæ Arelatensis, exscriptum per Claudium Saxi Notarium, accepimus ab Archidiacono Arelatensis Ecclesiæ Francisco Claretto Romæ cum esset, a quo etiam nos accepturos complures ejusdem S. Cæsarii epistolæ, quæ in eodem archivo asseruari dicuntur, spem magnam concepimus: quod si voti compotes facti erimus, eas quæ historiæ rerum gestarum inservire noscentur, secunda editio exhibebit.

Quod autem ad id testamentum spectat; XXVIII. audisti monasterium monialium cui præerat sancta ejus soror Cæsaria illud ipsum munitum voluisse Cæsarium auctoritate Romani Pontificis: non aliud quidem illis verbis significavit, ubi ait: *Et hoc ipsa sancti Papæ Urbicani firmavit auctoritas.* Scias vero, ad imitationem S. Cæsarii qui Arelate erexit monasterium monialium, paulo post Childebertum Franchorum Regem quartum filium Clodovei ibidem Arelate struxisse monasterium monachorum, quod absolutum a Vigilio Papa voluit Apostolica auctoritate firmari. Extat de his epistola S. Gregorii Papæ ad Virgillum Arelatensem Episcopum (a). Sed de ejusmodi peti solitis & concedi ab Apostolica sede privilegiis alias dicendum erit: nunc in Cæsario versetur oratio. Quoto autem suæ sedis anno diem obierit, quod æque sine careant quæ a Cypriano Episcopo ejus discipulo sunt scripta, haud consequi licuit. Scripsit vero ejus vitam idem auctor rogatus ab illius sorore sancta Cæsaria, ad quam extat inscripta præfatio.

Ad postremum vero duo quæ invaluerunt de eodem S. Cæsario mendacia cavenda memineris: quorum alterum superius deteximus atque confutavimus, dum non

XXIX.

Gothi Druentiam fluvium trajecerant, & e Regno Burgundionum, ad quos Arausio pertinebat, quamplurimos Gundebadi Regis subditos abduxerant, quos Cæsarius soluto prælio in libertatem asseruit.

Ad

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

Error: ploditur de tempore Cæsarii.

non ad hæc tempora Symmachi, sed floruisse anno sexcentesimo septuagesimo, complures toto cælo errantes dixerunt; in quem errorem Gennadii scholiastes Suffridus, Trithemium incaute sequens, impiegit, dum nequaquam de eo esse scriptum a Gennadio, sed & Gennadium eam narrationem de ipso suppositam existimavit. Alterum vero illud est, quod æque mendaciter asseratur Cæsarius ultimus Episcopus, primus vero Archiepiscopus Arelatensis; quod scilicet Ecclesiæ Arelatensis nonnisi sub Cæsario a Romano Pontifice fuerit Archiepiscopatus munere insignita: cum tamen quæ dicta sunt sæpe superius, id præter veritatem asseri, manifestent. Nonne Archiepiscopalis sedes erat, quæ sub se habuit sedes Episcopales? Nonne dictum est suo loco superius, Saturninum Arelatensem Episcopum collegisse Concilium subsecutorum sibi Episcoporum? Nonne cum de dicecesum iuribus altercatum esset inter duas sedes Archiepiscopales Viennensem & Arelatensem, in Concilio Taurinensi decretum fuit, ut quisque ipsorum Archiepiscoporum vicinioribus præset Episcopis? Sunt & aliæ de his certæ probationes; sed in adeo claris minime immorandum. Fesellit puto simplices, quod qui præcesserunt Cæsarium Antistites Arelatenses non Archiepiscopi nominati reperiuntur, sed Episcopi: Verum sciant veterem nomenclaturam, qua etiam Patriarchalium sedium, immo & ipsius Romanæ Ecclesiæ Præfules æque dici solebant Episcopi. At de Cæsario satis, quem inter cælestes receptum celebrat colitque Ecclesia Catholica anniversaria repetita memoria die vigesima prima mensis Augusti.

XXX.

Quod vero reliquum est rerum Arelatensium hujus temporis dignum memoria prosequamur. Quid enim uni ex Ducibus Theodorici agenti custodiam civitatis diebus istis acciderit, haud prætermittendum putamus, quod Gregorius Turonensis in libro de Gloria martyrum narrat his verbis (a): *Aran (inquit) Theodorici Regis Italiae Dux dum in Arelatensi urbe resideret, extitit ei quidam Archiepiscopus parochia Nemausensis invisus. Tunc fervens felle contra eum misit pueros, dicens: Ite quantocumque, & ligatis pedibus ac manibus adducite eum cum vi, ut cognoscat quod sim dominus regionis hujus. At illi non intellexerunt Archiepiscopus putaverunt quod Archidiaconum jussisset adduci: & ascensis equitibus, venerunt ad urbem, interrogantesque de Archidiacono, digito eis ostensus est: Erat enim hic Joannes nomine, valde religiosus, & in archidiaconatu suo studium docendi puerulos habens: apprehensumque pueri Ducis, ligatis manibus ac pedibus sub alvo equi adduxerunt eum. Sed non*

(a) Greg. Turon. de Glor. marty. lib. 1. c. 78. Quid perducem Theodorici præsumptum.

Archidiaconus loco Archiepiscoperi capitur.

Ann. Eccl. Tom. IX.

desit virtus martyris Baudeti alumno proprio subvenire.

Pueri vero juxta portam, Arelatensis scilicet civitatis, cum eo mansorem habuerunt; quia jam observatis pro nocte portarum valvis, ingredi non poterunt. In ipsa vero nocte, Duce obdormiente, adest ei Archidiaconus per visum, dicens: Quid tibi, o homo, culpabilis extiti, quod me in hanc humilitatem redactum, cum tali jussisti injuria accersiri? Vere dicam tibi quia non effugies judicium Dei. At ille expergefactus, consternatusque metu, exclamat suis: Inquirite, si pueri, quos Nemausum direximus jam venerunt. Interrogantesque de muro urbis: responderunt se adesse cum homine. Renunciant nuncii quæ audierant. Confestimque Dux ait: Exhibete ad me hominem quem adduxistis. Quod cum factum fuisset, aspiciens eum Dux, timore perterritus, ait: Archiepiscopus ego adduci præcepi, non Archidiaconum. Et prostratus ad pedes ejus, ait: Indulge, quaeso, injuriam delicti hujus; quia non est in conscientia mea, ut hæc passus fuisset. Et statim dignis honoratum muneribus remisit ad urbem: quem in tanto timore pro ipsa martyris reverentia dilexit in posterum, ut decedente urbis illius sacerdote, ipsum sacerdotem mandaret institui, sed nec Archiepiscopus amplius inquiri jussit. Hæc Gregorius de rebus Arelatensibus.

Quomodo autem idem Theodoricus Italiae Rex Burgundionum regione potitus sit potius arte quam armis, Procopius narrat (b), & quidem sincere; licet tum ipse, tum alii cum eo videantur errore lapsi, dum ante bellum Clodovei adversus Alaricum gestum, id contigisse affirmant. Etenim integras fuisse res Burgundionum, cum Clodoveus adversus Alaricum parabat arma, litteræ (c) Theodorici ad ipsorum Regem Gundebadum, scriptæ declarant, cum eum rogat ut in conciliandis inter se Alarico & Clodoveo labore. Sed & Athalaricus Rex Italiae, qui Theodorico successit, dum Toli strenui Ducis sub ipso Theodorico recenset strenue facta, primo quidem missum ipsum fuisse post Alarici obitum ad defendendam Arelatensem civitatem tradit, inde vero occasione bellorum inter Burgundiones & Franchos ortorum ipsum provinciam illam acquisivisse (ut dictum est) Theodorico. Sunt enim hæc ibi conscripta: (d) Mittitur igitur, Francho & Burgundio decertantibus, rursus ad Gallias tuendas, ne quid adversu manus præsumeret, quod nos exercitus impensis laboribus vindicasset. Acquisivit Reipublicæ Romanæ, aliis contendentibus, absque ulla fatione provinciam; & factum est quietum commodum nostrum, ubi non habuimus bellica contentione periculum: Trium-

(b) Procop. de bell. Goth. l. 1. ep. 2. De bello Clodovei cum Burgundionibus.

(c) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 2. De bello Clodovei cum Burgundionibus.

(d) Apud Cassiod. Var. l. 8. ep. 10.

XXXI.

Dux tertius mittit cum honore Archidiaconum.

XXXII.

(b) Procop. de bell. Goth. l. 1. ep. 2.

(c) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 2.

(d) Apud Cassiod. Var. l. 8. ep. 10.

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

pbis sine pugna, sine labore palma, sine cede victoria. Tantum ergo ejus glorie debemus, quantum utilitatis accepimus: quem & ille arbiter rerum largitione reddituum judicavit esse prosequendum, ut ibi fieret dominus possessionum, ubi utilitati publica procuravit augmentum. Hæc ibi de tanti Ducis industria.

XXXIII.
(a) Procop.
de bell.
Goth. l. 1.

Sed quæ breviori summa subobscurè perstrinxit, Procopius elucidat (a), ubi primum ait, Franchos cum Gothis inisse fedus adversus Burgundiones pactis conventis, Theodoricum vero suis ducibus cum exercitu ab Italia missis dedisse in mandatis, ut moras in itinere tererent, donec cum Burgundionibus Franchi pugnassent: qui si vincerent, tunc quam celerime sese ad eos conferrent communi victoria potituri. Sunt hæc ipsius verba: Franchi interea cum Burgundionibus soli manus conferuere; & cum bellatum naviter esset, magna utrimque fit cedes: nam pede collato, ad multum diei fortiter est prælium gestum: sed Franchi demum ubi in fugam hostes penitus vertere, in ultimas quas illi incohererent terras fugarunt, ubi & fugientibus pleraque erant & validiora ad receptum præsidia, quæ sola his saluti fuere; cæteris hostes potiti. Hæc victoria ubi est ad aures Gothorum perlata, quam celerime ad socios & victores se conferendo, sui præsentiam faciunt: ab hisque increpiti, quod prælio non tempore suo interfuissent, locorum causabantur difficultates, paratos se passam pro pena pecuniam statim dependere: quæ ibidem dependa, terras ex hoste captas, uti conventum jam ante fuerat, cum victoribus partiuntur. Quæ in re cognita Theodorici prudentia est, qui sine ulla suorum iactura, modico auro persoluta, hostium sibi loca paraverit. Hæc Procopius.

XXXIV.
(b) Greg.
Turon. de
Glor. mar.
tyr. l. 1.
c. 7, 8.

Sed quænam ista præcesserint, quibus in se Burgundiones divinam concitarunt iram, Gregorius ita narrat, cum martyris Juliani miracula recenset (b):

PAGIUS
XI.
Floret S.
Severinus
Abbas A.
gaunensis

Ad num. XXXV. & seq. Faustus Monachus discipulus Sancti Severini Abbatis Agaunensis, in ejus vita a Mabillonio sæculo I. Benedictino publicata, ait: Cum Chlodoveus Rex Francorum anno XXV. regnaret in Urbe Parisius, tunc in corpore suo gravis obvenit infirmitas typus frigoris per duos annos, ut non a sacerdotibus loci illius, neque ab ullo Medico corpori suo potuere invenire medicinam. Addit Faustus, monitum fuisse Regem, ut ad sanctum Monasterium Agaunensium accederet, aut Legationem transmitteret, quia ibi Sanctus Severinus Abbas orationibus suis multos ad pristinam revocavit sanitatem. Misit Rex Cubicularium suum ad Sanctum Severinum, qui Parisios veniens, & exiens casulam, corpori Regis induit eam & statim dimisit eum Febris. Post sanitatem Chlodoveo redditam idem Sanctus Castra-Nantonense se contulit, ibique infra tres dies reddidit spiritum. Ita Faustus. Quare cum-

Venientes (inquit) quidam de Burgundionibus ad Brivatensem vicum, cum armorum multitudinem copiosa circumdant: captioque populo, direpto ministerio sacrosancto, ultra amnem transiunt; & vivos gladio interficere, reliquum vulgus forte dividere parant. Tunc Hellidius quidam a Vellavo veniens, & (ut ajunt) commotione columbæ alitis incitantis, super eos irruit; hortatusque socios, ita hostes ad interfectionem cecidit, ut captivos laxatis, triumphans in laudem martyris, amne transiit, ad beatam cellulam, tanquam novus Moyses cum omni populo canendo revertitur. Et paulo post: Prostratis ergo ab Hellidio hostibus, quatuor ex his per fugam dilapsi patenam & urceum, qui Anax dicitur, in patriam deserunt, & divi sam in tantis, ut erant partibus patenam, urceum Regi Gundebado ob gratiam exhibent conquiritam. Reliquum vero argentum Regine fugacitas reperit; cui additis multis muneribus, loco illi sancto restituit, fideliter insinuans Regi, non oportere eum ut gratiam martyris sancti propter argenti parvitatem amitteret. Hæc Gregorius de Burgundionibus, quorum Rex Gundebadus sequenti anno defunctus ponitur; agemus de his suo loco.

Compositis rebus bellicis, pace reddita, Clodoveus Parisios profectus est, ubi contigit eum laborare corporis infirmitate: cumque spes salutis a medicis diu alita frustraretur, consilio Tranquillini viri illustris & Archiatri, missis nunciis, accessit sanctissimum virum (c) Severinum Agaunensis monasterii Abbatem, magni nominis apud omnes suæ ætatis virum: etenim excellenti miraculorum virtute fulgebat: cujus quidem facultatis in via egregium illud specimen edidit, dum ad Nivernensem perveniens civitatem, Eulalium Episcopum loquendi & audiendi privatum ob morbum officio, ipsum visitans, consensim restituit sanitati. Pa-

XXXV.
Clodoveus
agrotans
a S. Severino
sanatur.

(c) Vita
Severini
Surtom.
die II.
Febr.

Chlodoveus anno CDLXXXI. Regnum inierit, anno DV. typo, seu febris divexari cepit, annoque quingentesimo septimo a Sancto Severino sanatus est, & dum vir Dei Agaunum rediret, incerto die mortuus est apud Castrum-Nantonis Gallice Chateau-Landon, agri Vastinensis in Diocesi Senonensi oppidum, in quo Sancti Severini Reliquias etiamnum servant Canonici Regulares Ordinis Sancti Augustini. Auditor quidem Anonymus, qui Caroli Magni tempore, jussu Magni Senonensis Episcopi, vitam Faustii excolivit, & interpolavit, quam exhibet Bollandus ad diem XI. mensis Februarii, tradit, Severinum mortis debitum tertio Idus Februarii feliciter consummasse. Sed interpolatores diem cultus aut dies Martyrologiis inscriptos pro die obituales, plerumque sumpserunt, & multa ex incertis monumentis deducta, non raro in Vitis, quarum errata se emendare professi sunt, inferuerunt;

Burgundiones
dant pec-
nas de fa-
crilegio.

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

Parisios inde se conferens, ad portam civitatis leprosum excubantem oculo salutatum a lepra mundavit. Indeque ad Clodoveum perductus super ægotantem Regem, præmissis precibus, imponens casulam qua erat indutus, febrem ejus medullis fixe inhærentem fugavit.

XXXVI.

Restitutus vero incolumitati Christianissimus Princeps, flexis genibus Dei servum est veneratus: cui & ob gratiarum actionem illud præstitit, ut quos vellet victos & carcere liberaret, & quantum vellet pauperibus ex regio acceptum thesauro erogaret. Cumque detentus fuisset

PAGIUS

re; quod vel ex isto Anonymo liquet, qui in suo Prologo ait: Sacram sane libelli seriem, quam Faustus Presbyter discipulus Sancti Severini abbas de ejus Vita vel Adibus post ipsius e-diderat obitum, transcribentes, jubente etiam venerabili viro Magno meritis & nomine urbis Senonice Antistite, vitia Scriptoris corrigere curantes, commodum duximus, secundum ingenium nostri capacitatem, ejusdem Historie textum aliquanto claviore propagare sermone, & licet verba non ipsa, sensum tamen & ordinem ejusdem lectionis fœditer exequendo, nec etiam diversum aliquid huic textui inferendo, nisi quod a præfate Presbytero eidem agnovimus Historie insertum quod etiam facile Lectoris poterit comparere solertia.

XII.
Vita S. Se-
verini a
Fausto
scripta,
sed postea
interpolata.

Asserit itaque Anonymus se duntaxat vitia Scriptoris correxisse, nihilque Faustii textui inferuisse; & tamen Faustus diei emortualis Severini nullam mentionem fecit. Præterea revelationem mortis Severino ab Angelo factam his verbis recitat Anonymus, Severinum loquentem inducens: Sicut in ipsa didici visione, est in hac Burgundia locus montis vertice sublimatus, in quo situm fuerat quondam Oppidum, quod Castrum-Nantonis, ubi me non post multum temporis oportet novissimum hujus lucis concludere suum, &c. Et tamen Faustus non dicit, ubi fuisse Oppidum, sed tantum montem, neque etiam illum in Burgundia situm affirmat. Hæc ejus verba, antequam Agauno discederet, ad Monachos suos habita: Sic mihi ostensum est a Domino in visu noctis per Angelum suum. Mons est, cujus vocabulum est Castra-Nantonense, ibique corpusculum meum a Paschasio & Ursicino erit tumulandum. Et quando de Severino post sanatum Chlodoveum ad Castra-Nantonense accessu loquitur, ait tantum: Ingressus in Oratorium ex ligno munitum Paschasio & Ursicino Presbyteris locutus est sanctus Dei Severinus. Quare oppidum illud videtur post hujus sancti mortem constructum, cum sc. Childebertus Francorum Rex Chlodovei Magni successor super sepulchrum beati Viri adificari jussit Ecclesiam conspicuam, & Clericos ibidem Deo deservientes instituit, & de Fisco suo emunitatem integram sua perceptione designavit, ut loquitur Faustus.

XIII.
Eam inter-
polatam
fuisse ma-
gis proba-
tur.

Nec denique verum est, tunc Castrum-Nantonis pertinuisse ad Regnum Burgundie. Ex his enim quæ Cointius variis in locis suorum Annalium narrat, patet Castrum-Nantonis, Civitatem Senonum, ceteraque oppida Senonensis episcopatus, Chlodoveo Regi paruisse, priusquam ab Abbate Severino, quem Agauno vocaverat, incolumitati redderetur. Iste igitur Interpolator secutus est Galliarum divisionem ætate Severini ac Faustii posteriorem, ut recte

haud paucos dies Parisiis, magnus factus est ad eum laborantium diversis morbis concursus. Inde vero (ut ante divinitus admonitus fuerat) ad Nantonense castrum se contulit Deo spiritum redditurus: susceptusque est hospitio a presbyteris Paschasio & Ursicino, qui eundem viventem omni charitatis officio sunt prosecuti, & post obitum eidem extrema perolverunt munera pietatis: in cujus memoriam postea Clodovei filius Childebertus nobile templum extruxit. Hæc autem paucis perstricta copiose descripsit Faustus presbyter ejusdem temporis scri-

vidit Cointius anno DVI. num. VI. & jam subdubitaverat Bollandus loco laudato. Perperam tamen uterque mortem Sancti Severini die XI. Februarii contigisse tradunt; non tantum quia vitam ejus a Fausto scriptam non viderant; sed etiam quia diem Martyrologiis inscriptum pro die emortuali de more usurpant. Adhuc Cointius hujus Anonymi protestatione deceptus, ait: Anonymus quo salum usuri sumus, eandem ferme quam Faustus auctoritatem sibi conciliat; cum tamen quamcumque fidem nobis faciant Interpolatores, eis vix tuto credi possit in omnibus. Quod de isto dicimus ad alios pertinet, ostenditque in illis legendis omnem solertiam diligentiamque adhibendam esse, ut vera quæ a primævis Auditoribus accepere, ab incertis aut falsis, quæ sæpe commiscunt, discernere valeamus. Anno DXLIV. insignis Interpolationis exemplum, quod hæcenus Scriptorum ingenia torfit, in medium adducemus. Porro ex verbis Faustii initio numeri superioris citatis liquet, Monasterium Agaunense jam ante annum DVI. edificatum fuisse, ideoque Sigismundum Burgundie Regem, qui conditor illius dicitur illud tantum postquam eversum fuit, reedificasse; sed hæc de re infra.

Historici Anglici circa hunc annum Utheri Britannorum Regis mortem, & Arthuri ejus successoris, Principis bellicosissimi initium consignant, sed quæ de utroque referunt, adeo implicata, incerta, & fabulis texta sunt; ut eorum incertitudine, rerum quas narramus firmitatem crederemus vitare, si in illis immoraremur. Sufficiat hic notare, Arthurum per hæc tempora, quibus Britannorum Ecclesia per Saxones vexabatur, maximasque calamitates, patiebantur, Christianis, qui supererant, imperasse, & quidem per plurimos annos.

Chiffletius in fine Historiæ Ecclesiasticæ Bedæ exhibet vitam sanctæ Genovefæ Virginis ex Codice pervetusto Ecclesiæ in qua Parisiis ea Monumentum habet, eruto, in qua legitur, eam vixisse in sæculo amplius octoginta annis, & defunctam plenam dierum, sub die tertio Nonarum Januariarum. Quare cum in eadem Vita dicatur nata Honorio in Occidente, & Theodosio Juniore in Oriente imperantibus, mors ejus in hunc annum incidit, si ea in Incemprodierit anno CDXXIII. quo provento Honorius mortuus est, & si Chlodoveum Francorum Regem, dum iret adversus Alaricum Regem Gothorum in prælium, hortata sit, ut in honorem Apostolorum Petri & Pauli Ecclesiam edificaret, sicut in ea Vita habetur. Sic enim anno CCCCXXIX. cum jam sexennis aut septennis esset, Sancto Germano Episcopo Antistodorense primum in Britanniam proficiscen-

XIV.
Moritur
Utherus
Rex Bri-
tannia.

XV.
Moritur S.
Genovefa
Virgo.

CHRISTI
508.SYMMACHI PAP.
10.ANASTASII IMP. 18.
THEODORICI REG. 16.

ptor. Porro exaratum in tabulis Ecclesiasticis nomen ejusdem viri sanctissimi

Severini, anniversaria natalis diei commemoratione jugiter Ecclesia celebravit. Quin-

PAGIUS ti oblata fuit, & currenti anno nata erat annos circiter LXXXV. De ejus virtutibus & miraculis ejus Vita legenda, quam Auctor ille Anonymus per senis ab ejus obitu annis in lucem edidit. Bollandus ad diem III. mensis Ja-

nuarii duas alias Vitas ejusdem Sanctae representat; sed utraque ab Auctoribus recentioribus quam sit iste Anonymus, conscripta, ideoque ex eo corrigenda. Baronius anno CDXCIX. n. XXXI. & seq. *Genovesa* meminit.

JESU CHRISTI
ANNUS
509.SYMMACHI PAP.
ANNUS
11.ANASTASII IMP. 19.
THEODOR. REG. 17.

I. De Consulatu Importuni.

(a) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 5.
(b) Ib. ep. 6.

(c) Apud Cassiod. Var. l. 1. ep. 27.

II. Cædes facta Romæ in Circo.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6001.
SÆC. VI. Anno Eræ Histon. DXLVI.
A. C. 509.
JESU CHRISTI 509.
SYMMACHI PAPÆ 12.
ANASTASII IMP. 19.
THEODORICI REG. 17. & 21.

I. Consulatus.

[1] *Basilii importunus* absque Collega Consul processit, ut in omnibus Fastis legitur, nisi quod in Chronico Marcellini & in Fastis Heracleianis *Opportunus* Importuni loco obtruditur;

NOTÆ

[1] *C* Off. *Basilii Importunus*. Relandus habet tantum: *Importunus*. Victor: *Importuno juniore V. C. Cos.* Marcellinus *Importuno solo cos.* Sirmundus legit: *Opportuno*. Relandus lapidem Neapolitanum ex Fleetwood pag. 452. exhibet, ubi SUB. D. CON. Sigla D. ad *Decium Importunum*, vel ad *Basilium Decium* refertur ex Fleetwood sententia. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: *Anastasio Importuno*. GEORGIUS

Q uingentesimus nonus Redemptoris annus novo Consulatu aperitur Importuni sine collega: ita Cassiodorus; sed pro Importuno, Opportunum Marcellinus habet; at puto melius, Importunum, ut ex Theodorici Regis epistola constat. Hic namque ille videtur Importunus, quem Theodoricus Rex Italiae auxit Patriciatus dignitate, ut ad eum data ejusdem Regis epistola declarat, (a) necnon alia eadem ex causa ad

Senatum scripta (b), qua etiam hunc ex Deciorum antiqua familia prognatum affirmat. Fuerunt cruenta hujus auspicia Consulatus, dum in consuetorum exhibitione munerum & editione Circensium, favens Consul Venetæ factioni, in Praefinos se parum æquum exhibuit; cujus rei gratia in eundem Consulem commotus ob cædem factam Theodoricus Rex ad speciosum inter alia ista rescriptit (c): *Populi itaque nobis partis Praefina petitione suggeritur, dum ad nostrum disponerent Comitatum venire remedia consueta poscentes, se truculentas insidias a Patricio Theodorico, & Importuno viro illustri Consule pertulisse, ita ut unus eorum defleatur extinctus, &c.*

Accidit enim, ut in conclamationibus illis Circensibus in eisdem jactatæ fuerint contumeliæ, quarum causa iidem suos armassent in populum. Cujus rei indignæ causa factus reus idem Consul una cum Patricio ante Praefectum Urbis Agapitum & collegam Cæcilianum causam dicere iustus est. De quo judicio agens in dicta epistola Theodoricus Rex, con-

tumeliosos coerceri mandans: *Teneatur (inquit) ad culpam quisquis transiit reverentissimo Senatori injuriam protervus inflixit, si male optavit, cum bene loqui debuit.* Sed quod quælibet dicta contemni debuissent, ista mox subdit: *Mores autem graves in spectaculis quis requirat? Ad Circum nesciunt convenire Catores. Quicquid illis a gaudenti populo dicitur, injuria non putatur: locus est qui defendit excessum. Quorum garulitas si patienter accipitur, ipsos quoque Principes ornare monstratur.*

Ad populum autem quærentem idem rescribens Theodoricus redarguit (d) eum de jactatis in Circo in Senatores conviciis; cujus rei causa statuit, ut actione injuriarum apud Urbis Praefectum pulsari posset.

Quales vero esse solerent bene compositæ more majorum Circenses acclamationes, ibidem verbis istis insinuat: *Soletis enim aera ipsa mellifluis implere clamoribus, & uno sono dicere quod ipsas quoque belluas delectet audire: profertis voces organo dulciores; & ita sub quadam harmonia, citræ concavum, theatrum per vos resonat, ut sonos possit quilibet credere, quam clamores. Numquid inter ista rixæ decet, aut inflammata contentio? Abiicite furorem lesi, iram gaudentes excludite, &c.* Extant (e) de iisdem ipsius Regis tum ad Senatum, tum etiam ad Agapitum Urbis Praefectum rescripta; ex quibus quamvis occasione primordia hujus sint conflata dissidii, sic habeto.

III. (d) Apud Cassiod. Var. l. 1. ep. 31.

IV. Acclamationes Circenses musicæ.

(e) Apud Cassiod. l. 1. ep. 30. 32. 33.

cum Cassiodorus, Marius, Tununensis, & Anonymus Cuspinianus in Chronicis *Importunum* habeant; Anastasius in Symmacho *Importuni Exconsulis* mentionem faciat; & in litteris Cassiodori a Baronio citatis *Importuni* Consulatus diserte memoretur, isque a familia Deciana fuisse dicatur, qui ideo Consulatum in Occidente gessit. In Auctario Victorii Aquitani apud Bucherium lib. de Doct. Temp. pag. 66. *Basilus* hoc anno, sequenti vero *Importunus* Consul proponitur, quia sc. Auctor illius Supplementi unum Consulem in duos dividit quod jam præstitit in *Theodoro*, quem anno DV. & insequenti, Consulem exhibet. *Basilii* nomen Decianis familiare fuit, ex eoque intelligimus, *Basilium* anno DXLL. Consulem, qui in quibusdam inscriptionibus *Junior* appellatur, respectu *Basilii* *Importuni* ita vocatum fuisse. Iste *Basilii Junior*.

CHRISTI 509.

SYMMACHI PAP. II.

ANASTASII IMP. 19. THEODORICI REG. 17.

V. De Thoma auri- ga.

(a) Apud Cassiod. Var. l. 3. c. 51.

Circensia detestatus Theodoricus cur eadem celebret.

VI.

PAGIUS

II.

Saraceni Arabiam & Palaestina in- vadunt.

NOTÆ

Accidit enim, ut magni nominis Orientalis auriga Thomas, inde recedens, puto aliquam passus injuriam ob Circenses tumultus illos, quos anno superiori pariter Constantinopoli accidisse diximus, Romanam venerit; quem Theodoricus Rex mensuris largitionibus honestandum censuit: de quo illud satis ex verbis ejusdem Regis in epistola ad Faustum (a): Frequentia palmarum ei dici faciebat maleficum: inter quos magnum præconium videtur esse, ad talia crimina pervenire. Necesse est enim ad perverfitatem magicam referri, quando victoria equorum meritis nec potest applicari. Passus hic enim videtur invidiam, cujus causa illa fuerit conflata discordia. Post hæc autem ista mox subdit idem Rex de spectaculorum malis: Spectaculum expellens gravissimos mores, invitans levissimas contentiones, evacuatur honestatis, fons irriguus jurgiorum, quod vetustas quidem habuit sacrum, sed contentiosa posteritas fecit esse ludibrium, &c. Detestatur Rex barbarus quod tamen præstare cogebatur invitatus: nam ad finem epistolæ: Hæc nos fovemus necessitate populorum imminuentium, quibus votum est ad talia convenire, dum cogitationes serias delectantur abicere. Et in fine: Expedit interdum desipere, ut populi possimus desiderata gaudia con- tinere. Hæc ipse quidem postquam eadem epistola Circi & Circensium ludorum Gentilitia sacra pandit, prorsus indigna quæ a populo Christiano frequen- tarentur.

Certum est enim, omnes ubique locorum, sive in Oriente, sive in Occidente sanctissimos Patres suis ipsorum concionibus atque etiam scriptis sedulo studio jugique instantia declamasse adver- sus Christianos spectacula frequentantes, & quanto magis edentes? Adeo namque ea majores semper detestatos esse, Salviano auctore diximus, ut non finerent, quemquam tingi sacro baptisinate, nisi

rioris Consulatus non parum animum meum exercebat, cum nullus alius Basilus Consul in Fastis hoc sæculo occurreret; sed citatus Anonymus me hac liberavit anxietate; adeo verum est nullum librum adeo futilem, in quo aliquid boni non reperitur. Itaque Basilus ille Junior dicitur respectu Basilii Importuni hoc anno Consulis.

A num. VII. ad XII. Agit Baronius de excursionem Alamundari Saracenorum Regis qui in- vastit Arabiam & Palaestina, & multa hominum millia in servitutem abduxit. De ea irruptio-

[r] S Anctum Virum suavis maxime Laura reliquisse solitudinem Ruba &c. Fallitur; nam succes- sum studentibus magnæ Lauræ Patribus non acquievit. Non poterat in animum inducere ait Cyrillus in ejus vita Cap. 2. num. 13. ut eam relinqueret. Dein tamen S. Saba auctore ere- mum illam deseruit. MANSI

solemni ritu abrenunciatis Satanae & pom- pis ejus, spectaculis pariter disertis ver- bis se renunciare profiteretur. At vin- dex perjurii Deus, & prævaricationis ultor, cum nec per Wisigothos, Wan- dalos, Erulos, & Ostrogotos Romanam urbem invadentes ejusmodi spectacula e Gentilitia superstitione manantia abole- ri potuisse conspiceret; Longobardos tan- dem immisit in Urbis diuturnam obsidionem, factumque ut, inrentis mæ- nibus civibus, exoleverit Circenses lu- di, jamque frigerit ardens libido illa parandorum spectaculorum; sicque fa- ctum, ut hujusmodi officinae demonum penitus vacuæ redderentur, ut non esset amplius qui hujusmodi diabolicas nundinas frequentaret. At de his hæc tenus.

Eodem anno secunda corrente Indictio- ne, Alamundarus Saracenorum Rex colle- ctis copiis incurans Arabiam & Pala- stinam, sanctis monachis nonnihil mole- stia intulit. Hæc autem quomodo se ha- buerint, auctore Cyrillo hujus temporis res gestas historia prosequente narremus. (b) Cum enim de Joanne Silentiario agit, de quo & nos superius, hæc de his ha- bet. Eodem vero tempore Alamundarus Siciles, qui accepit Regis auctoritatem in Saracenos subiectos Persis, invasit A- rabiam & Palaestina cum magna ira in Romanos, omnia diripiens, & multa homi- num millia abducens in servitutem, & multa faciens nefaria, postquam capta fuerat Anida. Cumque multitudo barbarorum dis- persa esset per hanc solitudinem; iique quibus mandata fuerat custodia solitudi- nis denunciarent, ut caereretur barbaro- rum irruptio in monasteria: maxime Lau- ræ Patres significarunt venerando Patri, ut desisteret quidem ipse Joannes in Ru- ba vitam degere, veniret autem ad Lau- ram, & quiesceret in sua cella. At di- vinus quidem Joannes, qui per quietem divinam gustarat dulcedinem, eam liben- ter sequebatur, & non poterat in animum

ne loquitur Cyrillus Monachus in Vita S. Joan- nis Silentiarii cap. 2. ubi refert, sanctum vi- rum suavis Patrum maxime Lauræ reliquisse solitudinem Rubæ, in qua vitam degebat, [r] eum- que sanctum Sabam deduxisse ad maximam Lau- ram secunda Indictione, & inclusisse in cella, cum ageret quinquagesimum sextum annum sue eta- tis, ideoque hoc Christi anno Indictione II. nota- to, cum Sanctus Joannes anno Marciani Imp. IV. Indict. VII. Christi, sc. 454. in lucem pro- dierit. Quæ Cyrillus Monachus refert in Vita S. Euthymii Abbatis de Saracenorum, seu Aga-

VII.

(b) Apud Sur. die 13. Maii. Alamundarus Rex Saraceno- rum in- cursat Palaestina.

PAGIUS

inducere ut eam relinqueret, apud se hæc reputans & dicens: Si Deus mei curam non gerit, quid vivo? Et sic Altissimum ponens suum refugium, mansit minime obstupefactus.

VIII.

(a) Ps. 90.

Joannes Silentiarius custodia a leone.

(b) Psal. 124.

IX.

Deus autem, qui semper curam gerit suorum famulorum, Angelis quidem suis mandavit (ut dicit Scriptura a) ut sanctum suum conservarent. Volens autem eum securum reddere, ut qui paululum es- set territus, misit sensilem custodem leonem maximum & horribilissimum, qui eum diu noctuque custodiret ab immanum bar- barorum insidiis. Atque prima quidem no- cte, cum leonem aspexisset prope dormien- tem, parum extimuit, ut ipse mihi nar- ravit. Cum autem vidisset diu noctuque sequentem leonem, & ab eo non avelli, & propulzare barbaros: quibus ageret gra- tias Deo, emisit cantica (b): Qui non dimittit virgam peccatorum supra sortem justorum: Atque beatus quidem Pater nos- ter Saba, cum venisset Nicopoli, & no- vam Lauram constituisset, & venisset ad speluncæ adificium (ut a me dictum est in secunda oratione) & in mentem revocaf- set eam quæ in ipso fuit aliquando visio- nem de sancto Joanne: ivit ad eum in Ru- bam, & dicit ei: Ecce Deus te servavit ab incurfione barbarorum, teque reddidit securum, ad te misit sensilem custode: Sur- ge, & tu quoque fac id quod est huma- num, & fuge sicut Patres. Multisque ali- is ad eum usque admonitionibus, deduxit eum ad maximam Lauram secunda Indi- ctione, & clausit eum in cella, cum age- ret quinquagesimum sextum annum sue eta- tis, nullo alio ex conventu cognoscente eum esse Episcopum. Hæc Cyrillus, qui & de eadem Saracenorum incurfione hæc in Euthymio habet:

Sequentibus vero annis, cum Anasta- sius post Zenonem accepisset Imperium, in- cursionem autem fecissent barbari, & ma- gnam partem solitudinis vastassent, & depopulati essent; everteruat ipsa quoque Agarenorum tabernacula, quæ eis nuper

renorum invasionem Anastasii Imp. tempore fa- cta, ut videre est apud Baronium num. IX. pertinent quidem ad eam de qua loquitur i- dem Cyrillus in Vita Joannis Silentiarii; sed quæ sub eodem numero ex Cyrillo in Vita S. Sabæ capp. 15. & 16. narrat Baronius, peracta sunt ante annos triginta aut circiter, ut ani- madvertit Henschenius ad diem XIX. Februa- rii, quo Sancti Martyres in Palaestina sub A- lamundaro hoc anno passi coluntur. Ait enim ibidem Cyrillus, post obitum Sancti Euthymii anno CDLXXIII. vita sancti Sanctum Sabam decessisse in solitudinem circa Jordanem, & ha- bitasse cum Sancto Gerasimo, quando quatuor Agarenos (quo etiam nomine Saraceni appella- ti) famelicos excepit, & non multo post qui- dam Agareni eum ejusque socium invasere; quo tempore unum eorum iis insultantem terra velut Dathan absorptum fuisse Cyrillus affir-

CHRISTI 509.

SYMMACHI PAP. II.

ANASTASII IMP. 19. THEODORICI REG. 17.

magnus fixerat Euthymius. Deinde qui ex- is quidem erant insigniores, alia sibi ex- citant in Martyrii monachi monasterio & templa erigunt. Barbari autem cum rursus eos essent agressi, alios quidem interimunt, alios vero captivos ducunt, alios autem in alios vicos compellunt, nempe eos qui ex opinato ei periculo evasere superiores, cum magna & gravissima fuisset hæc illic barbarorum incurfio. Hactenus de his Cy- rillus in Euthymio. In Saba vero de A- garenorum invasione agens (hoc etiam nomine Saracenos appellare consueve- runt) hæc miranda plane refert (c), qua- tuor ex illis hostibus redditos hospites & hospitii gratos remuneratores; cum pro- cem Agarenorum insultantem Sabæ atque ejus socio, terra veluti Dathan absorbit: quo portento reliqui absterrefacti, ab inferen- da sanctis injuria se cohibuere. Porro gloriosæ memoriæ sanctorum monacho- rum, qui sub eodem Saracenorum Re- ge Alamundaro occisi sunt, dies decima- nona Februarii consecrata est, qua om- nes tunc passi martyres in sacris adscri- pti tabulis, anniversario præconio cele- brantur.

His vero addenda putamus quæ de Sa- racenis depopulantibus Syriam apud san- ctum Joannem Damascenum ita leguntur in Anastasio Sinaita (d): Quatuor passu- um Damasco distat locus, qui Carsatas dicitur; quo in loco templum sancti Theo- dori est. In hoc templum ingressi Sarace- ni omnibus illud sordibus, & immunditiis ex feminarum & puerorum atque anima- lim rationis expertium commixtione fe- daverunt. Quoddam igitur die dum plures illorum considerent, & colloquerentur, unus illorum sagittam in sancti Theodori contorsit imaginem, & dexterum ipsius hu- merum vulneravit; statimque sanguis ef- fluxit, & ad extremam usque imaginis partem descendit, omnibus id quod factum fuerat, sagittamque in humero Sancti de- fixam, & sanguinem emanantem contuen- tibus. Quo tamen tam admirabili signo

per- mat. Dubitat ibidem Henschenius, an A- lamundarus ille qui post aliquot annos fidem susceperat, idem sit cum Alamundaro, de quo lo- quitur Cyrillus in Vita Joannis Silentiarii. Et in Notis ad Vitam ejusdem Sancti Joannis ad diem XIII. Maii, referens, hæc verba Theo- phanis: Alamundarus Zizices Saracenorum Re- gulus irruptione facta primam Syriam depopula- tus est, ait perperam hæc Theophanem refer- re ad annum DXXXIX. cum inquit, hæc irruptio sit XX. annis citius facta.

Verum nullum dubium esse debet, quin Cy- rillus, Theophanes, aliique de uno eodemque Alamundaro verba faciant, & quin is Christi- anus factus fuerit. Procopius enim lib. de Bell. racenorum Perf. cap. 17. de Alamundaro habet quæ pluribus Antiquorum locis lucem affundere possunt: Cum Imperium prudentia, inquit, tum rei militiæ peritia sin- gularis, & constantissima in Persas fides & stre- xit.

Absorptus a terra Agareni. (c) Cyril. in Vita S. Saba.

X.

(d) Joan. Dam. de imagin. l. 3. De ima- gine S. Theodori a Sarace- nis vul- nerata.

III.

CHRISTI
509.SYMMACHI PAP.
II.ANASTASII IMP. 19.
THEODORICI REG. 17.

perspecto, non resipuerunt; nec eum qui sagittam eiecerat, penituit; nec quisquam eorum commotus est: non recesserunt e templo, nec illud commaculare desisterunt. Attamen extremo sunt affecti supplicio: Cum enim viginti essent eorum familiae, qui in templo commorabantur, intra paucos dies omnes acerbo morbo deleti sunt, cum in eo loco nemo ipsorum diebus illis intraverit, exceptis iis qui in templo fuerant commorati. Hæc igitur imago sagittæ percussa adhuc superest, sagittæ percussa adhuc superest, sagittæ vulnus habet, & vestigium sanguinis. Multi autem eorum qui rem viderunt, & eo tempore fuerunt, quos res hæc admiranda contigit, adhuc vivunt. Et ego ejus imaginem vidi; & quod vidi, monumentis mandavi. Hactenus Anastasius Sinaita, quem recitat Damascenus. Floruit idem Anastasius Episcopus Antiochiæ hoc sæculo temporibus Justiniani Imperatoris.

XI.

Cæterum tot signis editis ipse Saracenorum Princeps ad Christi fidem conversus est, deditque nomen, & in fide Catholica baptizatus est postea. Quod ægre ferentes hæretici qui debebant in Syria, nihil prætermiserunt, quo eum in hæresim captivum abducerent, & baptizarent. Conatus est autem id potissimum

PAGIUS

nuitas eximia Alamundarum commendabant. Per annos L. rem pessum Romanam dedit & in genua ut ajunt, cogit succidere. Etenim ab Aegypti finibus excursions inceptans, totum illum continenter tractum usque in Mesopotamiam pervolabat prædabundus, agebat, ferebatque omnia adificia quæque obvia delibat igni, myriadas multas abripiebat hominum, quorum maximam partem necabat ex tempore, reliquos magna pecunia commutabat. Nec offendeat venientem ex adverso quemquam. Neque enim erumpere unquam inexplorato, sed tam repente, tanquam in primis apposite ad consilium, ut plerumque cum præda se jam se recepisset, quando duces & milites primo rei accepto nuncio contra tendere instituebant. Sic ubi illum forte assequerentur in persecutores se obvertebat barbures, & imparatos adhuc inordinatosque adortus fundebat facile, ac profugabat. In summa molestiore illo hostem passum nullum Romani sunt; idque eo fiebat quia Regio eum imperio unus omnibus præerat Saracenis, qui Regni Persici finibus continentur, & in quacumque vellet Romana Ætionis Provinciam toto cum exercitu irrumpere poterat. Nemo autem vel eorum quibus milites Romani parent (hos Duces vocant) vel ex illis, qui Saracenis Romanorum fœderatis præstant, & appellantur Phylarchi, cum suis copiis valebat Alamundarum se opponere; propterea quod singularum regionum præsidia hostis viribus cedebant. Idcirco Avethan Gabare filium Saracenorum Arabum principem, quamplurimis viribus Justinianus Augustus præfecerat, ac Regia dignitate auxerat novo inter Romanos exemplo. Nihil tamen minus, immo etiam gravius Romanam rem Alamundarum atterebat, cum eam Avethas in quavis irruptione & pugnas vel statim proderet, vel agebat insulciter: nec dum enim sat liquet. Ita accidit, ut totum Orientem Alamundarum populatus sit perdit: quippe

Severus, a quo Severiani sunt denominati hæretici: de quo ista habet Theodorus Lector (a): Cum Alamundarus Saracenorum Rex Christianissimum complecteretur, misit ad illum Severus hæreticos duos Episcopos, qui illum malitia sua inficerent. Verum hujus conatus prævenit Deus, effecitque ut ab illis baptizaretur, qui Synodum approbabant. Hæc Theodorus: quando autem baptizatus fuerit, suo loco dicemus. Ita plane secundum illud Evangelicum (b): Si isti tacebunt, lapides clamabunt, cum blasphemat Anastasius Imperator, constitetur Saracenus.

Sed & hoc anno (c) etiam Occidentalis Ecclesia aucta est Catholico Principe, Sigismundo videlicet Burgundionum Rege qui hoc anno Rex est creatus succedens patri Gundebado: ex Ariana autem perfidia ad Catholicam religionem, accessit suasionem sanctissimi viri Alcimi Aviti Episcopi Viennensis, de quo Gregorius (d) & Ado (e) meminerunt. Quod ergo in Gundebado patre sanctus Avitus (ut vidimus) frustra tentavit, perfecit in filio, quem non tantum Catholica imbuat disciplina; sed sanctis moribus demum ad summum provexit fastigium, ut suo loco patebit. Interea edificatum ab eo monasterium atque basilicam

qui longissime vitam produxerit. De Saracenis, qui sub Maxia Saracenorum Regina, sub finem sæculi quarti petierunt a Romanis Episcopum sibi ordinari legendus Henschenius in Vita Sancti Moysis Episcopi Saracenorum in Arabia, ad diem VII. mensis Februarii, ut magis liqueat, Saracenos diversis Principibus fuisse subditos.

Ad num. XII. Marius Aventicensis, Petro Consule, anno sc. DXVI. scribit: Hoc Consule Rex Gundobagaudus obiit, & levatus est filius ejus Sigismundus. Marius recentiores Chronologi secuti sunt; verum constat ex lege 52. Codicis Burgundici, de mulieribus desponsatis, quæ dicitur data IV. Kalend. Aprilis Agapito Consule Gundabodum Burgundionum Regem vixisse usque ad annum DXVII. quo Agapitus Factus nomen dedit; mortuum autem oportet ante mensis Septembrem illius anni, quo mox videbitur Sigismundum Concilium Epaunense celebrasse, ipso sc. Regni sui exordio. Gundobodus duos filios reliquit Sigismundum & Godomarum, e quibus, tamen, ut laudata Marrii verba indicant solus Sigismundus in Regnum successit. Sanctus Avitus Viennensis Episcopus multum laboraverat, ut Gundabodum ad fidem Orthodoxam adduceret; sed quod non potuit in patre, peregit in Sigismundo filio, quem patre adhuc superstitem fidem Catholicam amplectum esse, liquet ex variis Aviti Epistolis, quarum XXIX. ejus etiam zelum in coercendis hæreticis & præservandis ab eorum fraude noviter conversis subditis indicat. Sigismundi exemplum secuti sunt liberi Sigiricus & filia Theoderico Regi Francorum Austrasorum postmodum nupta: de quibus agit titulus VIII. inter Homilias Aviti deperditas: Homilia de conversione Domini Sigirici postmodum quam soror ipsius ex Ariana hæresi est recepta. De Mo-

(a) Theod. Lect. lib. 2. Collect.

(b) Luc. 19.

XII. (c) Sigeb. in Chron.

(d) Greg. Turon. de gest. Fran. 13. c. 5. (e) Ado in Chron.

IV.

Obitus Gundebadi Regis Burgundionum.

XIII.

Concilium Epaunense.

(a) Apud Sur. die 6. Junii. (b) Apud Sur. die 4. Januar. ex Greg. Tur.

(c) Sidon. l. 6. ep. 2.

PAGIUS

V. Obitus Caratensis Regina Burgundionum.

VI. Concilium Epaunense.

cam martyrum Agaunensium, iidem tradunt. Fuisse autem huic conjugem filiam Theoderici Italie Regis, æque confirmant.

Ad Catholicam igitur Ecclesiam transiens Sigismundus, nihil antiquius habuit, quam ut ditionem sibi subjectam æque ab Arianorum pollutione purgaret, antiquamque collapsam Ecclesiasticam disciplinam secundum sacros canones in integrum restitueret: cujus rei gratia celebrari voluit Concilium Epaunense, cui præfuit idem sanctus Alcimus Avitus, ejusque germanus interfuit Apollinaris Episcopus Valentinus æque celebris sanctitate, siquidem inter Sanctos adscriptus colitur annuatim tertio Nonas Octobris: Sed & reperitur interfuisse Claudius Episcopus Vesontiensis & ipse relatus in sacra Ecclesie tabulas, pariter perseverans in eis anniversaria memoria redivivus octavo Idus Junii: cujus tamen Acta quæ extant (a) haud in omnibus satis edentur esse germana, cum eum ad posteriora referant tempora. Sanctus Gregorius Lingoniensis (b) Antistes huic etiam Concilio præfuit, idemque inter Sanctos adnumeratus & annis singulis pridie Nonas Januarii in Ecclesia publico præconio celebratur. Quo etiam honoris cultu dignatur octavo Kalendas Novembris, qui huic item sanctæ Synodo interfuit, sanctus Pragmatius Augustodunensis Episcopus, cujus res præclare gestæ a Gregorio Turonensi reperiuntur omni fide scriptis traditæ: extat de eodem epitaphium verbis editum a Venantio Fortunato, ad quem etiam reperitur data a Sidonio Apollinari epistola (c), qua idem commendat S. Eutropiam viduam, cujus

Ann. Eccl. Tom. IX.

nafterio Agaunensi a Sigismundo reedificato ægenus anno DXV.

Caratense Gundabodi uxor & Sigismundi mater obiit anno quingentesimo sexto, conditaque est Lugduni in Ecclesia B. Michaelis, quam ipsa extruxerat. Regina benefica in pauperes, ciliaco ac jejuniis in Palatio adueta; filiosque ac nepotes suos ad fidem Catholicam hortari solita, ut docent versus tumulo ejus inscripti, & recitati ab Hadriano Valesio lib. 6. Reg. Franc. Caratensis pietatem, ejus tamen nomine tacito laudat Gregorius Turonensis in lib. 2. de Gloria Martyrum, quæ ideo locum in Annal. Ecclesiast. meretur.

Ad num. XIII. & seq. Concilium Epaunense vel Epaonense anno quingentesimo decimo septimo in Regno Burgundiæ celebratum: Avitus enim, qui ei præfuit, ait: Relegi & subscripsi die XVII. Kalendas mensis octavi Agapito U. C. Consule Epaone, quæ notæ diei, mensis & Consulis, leguntur in variis MS. a Sirmondo citatis. Avitus in Tractoria sua Episcopus convocavit ad octavum Idum Septembrium ad diem nempe VI. mensis Septembris. Quare cum ipse subscripserit Canones quadraginta in hoc Concilio statutos die XVII. Kalend. Octob. die sc. XV. mensis Septemb. apparet Concilium durasse dies decem, hæc Burgundos inchoasse annum a Martio, sicut Galli hoc & sequenti sæculo, ut o-

CHRISTI
509.SYMMACHI PAP.
II.ANASTASII IMP. 19.
THEODORICI REG. 17.

agitur dies natalis decimoseptimo Kalendas Octobris: ut plane conicere liceat, ad ultimam pervenisse senectutem. Sed & Viventolus Episcopus Lugdunensis æque sanctitate conspicuus huic pariter interfuisse Concilio reperitur; quem reddunt Ecclesiasticæ tabulæ annis singulis quarto Idus Julias in Ecclesia redivivum. Qui autem in eo subscriptus habetur Silvester Cabilonensis Episcopus, magis placent lectioni, ut dicat Cabilicensis; nam Cabilonensis Episcopus ibidem habetur Philagrius. Silvester autem ille sanctus, sic nominatus Cabilonensis Antistes, jam longe ante hæc tempora vixisse cognoscitur, dum constat eum imbuisse sacris officii Cæsarium puerum, postea Arelatensem Episcopum, hoc tempore longioris ætatis senem. Vides quot quantisque dignissimis sacerdotibus ea hoc tempore Gallicana provincia fuerit illustrata; qualisve ista fuerit corona sanctorum Patrum, quos fides Catholica, morum sanctitas & concessa divinitus miraculorum editio fecit cælo terræque conspicuos.

Quantum autem hi fuerint in reparanda Catholica fide & abolenda quæ diutius ibi pestis Ariana coaluisset, cum ex aliis, tum ex hujusmodi intelliges canone, quo de Ecclesiis hæreticorum ista sanxerunt (d): *Basilicas hæreticorum, quas tanta execratione habemus exosus, ut pollutionem earum purgabiles non putemus, De Basilicis sanctis usibus applicare despicimus: nisi quas per violentiam a nostris abstulerant, possimus revocare.* Hæc Patres, qui ibidem quadraginta canones statuisse leguntur, quos pius lector maiori consulat otio velim. Quod vero haud ante præ-

XIV.

(d) Conc. Epaunense, c. 33. De Basilicis hæreticorum quid statuerint Patres.

stendit Mabillonius lib. 2. de Re dipl. cap. 23. num. IV. Quam late patuerit Regnum Burgundiæ colligitur ex ejusdem Concilii subscriptionibus, ubi memorantur Sedes Episcopales XXVII. sc. Tarantensis & Osdorensis in Alpibus Graiis, Ebreduensis in Alpibus maritimis; Viennensis, Gratianopolitana, Valentina, & Genavensis in Provincia Viennensi prima; Cabilonensis, Avenionensis, Vasensis, Capentoraensis, Arausicana, Dionsis, Tricastina, & Vivarensis in Provincia Viennensi secunda; Sistaricensis, Aptensis, & Vapincensis in Provincia Narbonensi secunda; Lugdunensis, Matiscionensis, Lingonensis, Cabilonensis in Provincia Lugdunensi prima; Nivernensis in Provincia Senonensi seu Lugdunensi quarta; Vesontionensis, Aventicensis, Vindonensis & Bellicensis in Provincia Maxima Sequanorum five Lugdunensi quinta. Condit in eo Concilio Canones XL. Tom. IV. Concil. legendi.

Quoad locum in quo Concilium Epaunense celebratum, variae sunt de eo recentiorum Scriptorum conjecturæ, sed omnes ea excepta, quam Sirmondus in Notis ad Concilium Epaunense seu Epaonense proponit, inutiles. Observat ille ex Stephano Redonensi Episcopo in Vita Sancti Firmati, de quo anno MXC. verba facimus, hunc Sanctum Turonibus reliquis venisse ad locum, qui dicitur *Eona super Rhodanum*, ibi-

VII. Locus Concilii detectus.

CHRISTI
509.SYMMACHI PAP.
II.ANASTASII IMP. 19.
THEODORICI REG. 17.

centem annum contigerit ejusmodi Concilium haberi potuisse (male enim ad Gelasii tempore alii referunt) inde certum colliges argumentum, quod haud id liberum fuit Sigismundo Regi, sub quo celebratum istud ipsum scribitur; nam non nisi defuncto patre Rege Ariano, ipse Catholicus Catholicæ favit Ecclesiæ, opera (ur dictum est) magni Alcimi Aviti, de quo alia occasione inferius pluribus a-

PAGIUS

ibique confedisse; & *Eponam* seu *Epaenam* ad Rhodanum sitam diversam non fuisse ab Eona ac in ea Urbe Concilium de quo loquimur, habitum. Certe littera P in medium nominum Urbium Aluminum, ac montium non raro inserta fuit, aut ex iis rescisa secundum ambiguitatem pronuntiationis aut populorum morem. Præterea cum locus ille ad Rhodanum non longe a Vienna positus esset, & Concilium Epaonense Nationale fuerit, eique *Avitus* Episcopus Viennensis præfuerit, & omnes Episcopi Regni Burgundici interfuerint, plane opportunus fuit ad hujus Synodi celebrationem. Verum cum Vita sancti Firmati, cui tantum innititur Sirmondus, post medium sæculum duodecimum scripta sit, & ipse quo in loco Rhodano vicino Eona sita fuerit, an adhuc extet & quo moderno nomine vocetur, aut non inquisierit, aut non invenerit, Claudius Castellanus Canonicus Ecclesiæ Metropolitanae Parisiensis in Notis lingua Gallica scriptis ad Martyrologium Romanum, quæ modo sub prælo fudant, ad diem quintum mensis Februarii hanc difficultatem profligavit, & sequentia mecum benignissime communicavit. Locus, in quo conditum Concilium Epaonense a Sigismundo Burgundiarum Rege, fuit *Epauna* seu *Epaona*, Urbs alias magna, ut ipsemet e ruinis a se dum *Beugelum* lustraret, diligenter consideratis collegit; nunc vero urbicula, caput tamen *Beugessi* Sabaudici, posita ad oram orientalem Rhodani, Gallice *Tenne*. Examinavit Vir veritatis amantissimus quæcumque antiqua documenta Latina lingua scripta ea in Urbe reperire potuit, & in iis *Epaunam* vel *Eonam* (a qua voce *Yenna* derivata) constanter appellatam fuisse invenit, cujus rei a Parocho, Ecclesiasticis & præcipuis civibus consignatum scripto testimonium accepit. Ex quibus evanescunt conjecturæ Joannis Jacobi Chiffletii par. 1. Vesontionis pag. 154. & quorundam aliorum Doctorum Virorum qui hujus Concilii locum irritò labore quaerere.

gendum erit. Sic igitur nulla subest ratio ut contra Arianos eorumque Ecclesiæ sancta Synodus decernere quicquam potuerit tempore Gelasii Papæ, cum nondum negaret Sigismundus, sed pater ejus Gundebadus Rex Arianus illi præflet provinciæ, homo sacerdotibus suæ sectæ addictus; ut quæ superius dicta sunt, indicare satis possunt.

Quin-

Baronius incidit in Acta hujus Concilii, in quibus quædam nomina depravata erant; ait enim; qui in eo subscriptus habetur *Sylvester* plures *Episcopus Cabilonensis* magis placet lectio, ut dicitur *Cabilicensis*. Nam *Cabilonensis* Episcopus ibidem habetur *Phylagrus* Sylvester; autem ille sanctus sic nominatus *Cabilonensis* Antistes jam longe ante hæc tempora vixisse cognoscitur, dum constat eum imbuisse sacris Officiis *Caesarium* puerum postea *Arelatensem* Episcopum longioris ætatis senem. Verum cum *Caesarius* anno CDLXXI, natus fuerit, anno DXVII. quo Concilium Epaonense celebratum, annum XLVII. ætatis nondum egressus erat. In Actis sinceris hujus Concilii *Phylagrus* non dicitur Episcopus *Cabilonensis*, sed *Civitatis Cabilicæ*. Sanctis Episcopis qui hujus Concilio interfuerunt a Baronio memoratis addendus *Sanctus Constantinus* Episcopus *Vapincensis*, qui ad diem XII. Aprilis Martyrologio Romano inscribitur.

Hoc circiter tempore contigere quæ *Turonensis* lib. 2. cap. 44. & seqq. narrat de *Sigiberto* qui Coloniae regnabat, ejusque filio *Chlodoveo* *Chlodovei* Regis Francorum consanguineis. *Sigiberto* Coloniae Regulum dormientem immixtis percussoribus filius ejus interfecit, nunciosque ad *Chlodoveum* Regem obitum ejus ei referentes, misit, ut sine impedimento Regnum paternum obtineret. Sed cum is accepisset *Chlodovei* dolo *Sigiberto* occisum, *Chlodoveus* hunc etiam dolo interfecit curavit, Regnumque suæ ditioni adjecit. Præterea *Chararicum* Morinorum Regem circumventum dolo cepit cum filio, & capite plesti jussit, quia quando cum *Syagrio* Sueffionum Rege pugnavit ad suum auxilium venire noluit, sed eventum rei expectavit. Denique *Ragnacarium*, qui *Cammeraci* regnabat, & *Ricobarium* fratrem ejus, propinquos suos, ac insuper *Regnomerum* apud *Cenomanos* degentem morti tradidit & Regnum suum per universam Franciam dilatavit. Plura de illis recentis Historiæ Franciæ Scriptores,

VIII.
Eidem
Sancti E-
pij. inter-
fuere.IX.
Chlodoveus Re-
gnum Fran-
ciæ dilatat.JESU CHRISTI
ANNUS
510.SYMMACHI PAP.
ANNUS
12.ANASTASII IMP. 20.
THEODOR. REG. 18.

I. **Q**Uingentesimum decimum Christi annum Boetii Severini cum Eutharico aperit Consulatus. Extat Ennodii Ticinensis epistola ad Boetium de ejus Consulatu, quæ incipit: *Optima spei plenus, &c.* Vilis est hujus sui Consulatus ipse Boetius meminisse, cum Prædicamentis Aristotelis explicandis manus admovens, hæc ait: *Esti nos curæ officii Consularis impediunt, quominus in his studiis omnium plenamque operam consumamus; perziner tamen videtur ad aliquam Republicæ curam, elucubrata rei doctrina civos instruere: nec male de civibus meis merear, si cum prisca hominum virtus urbium ceterarum in hanc unam Rempublicam Imperium transtulerit, ego ad id saltem quod reliquum est Græcæ sapientiæ artibus mores nostræ civitatis instruxero. Quare ne hoc quidem ipsum Consulatus vacat officio, cum Romani moris semper fuerit, quod ubicumque gentium pul-*

Boetius
sui Consu-
latus tem-
pore elu-
cidat Ari-
stotelem.

cherrimum esset atque laudabile, id magis ac magis imitatione honestare. Hæc ipse: qui quidem et si reliquorum philosophorum doctrinam calluerit, Aristotelis tamen doctrinæ sese totum addixit, & hoc præstitit, ut quorum vix nomina librorum Latinitas noverat, ipse eos omnes quos reperire potuerit integros integre Latinitate donaverit: quod idem ipse testatur his verbis: *Ego omne Aristotelis opus, quodcumque in manus venerit, in Romanum stylum vertens, eorum omnium commenta Latina oratione præscribam: ut si quid ex Logica artis subtilitate, vel ex morali gravitate peritiæ, & ex naturalis acumine veritatis ab Aristotele perscriptum est, id omne ordinatum transferam, atque id quodam lumine commentationis illustrem.* Hæc de se Boetius, qui eadem præstare conatus est: nam præter ejus in Porphyrii quinque voces & Aristotelis Prædica-

M 2 men-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6003.

SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. CDXLVIIII. A. C. 510.

JESU CHRISTI 510.

SYMMACHI PAPÆ 12.

ANASTASII IMP. 20.

THEODORICI REG. 18. & 22.

I.
Consula-
tus.[1] **A**nicius Manlius Severinus Boetius abf. que collega Consul processit, Marcellino, Cassiodoro, Auditore Factorum Hera-NOTÆ [1] * **C**off. Anicius Manlius Severinus Boetius sine collega.

Relandus: Anicius Manlius Severinus Boetius, & Eutharicus. Errore typographi, Mansius, pro Manlius apud Pagium legitur. Lex X. Cod. de hæreticis: Boetio V. C. & Eutharico coff. quamvis librorum Sphalma Pagius putet. Victor: Boetio V. C. Coff. Marcellinus; Boetio solo coff. Sirmondus ad Ennodium lib. VI. epist. VII.

DEPOSITVS KAL. IV L. CONS. BOETHI. V. C.

Lapis alius in Vico Briard. in Provincia, editus a Muratorio in novo thesauro veterum inscriptionum tom. I. pag. CDXVII. num. I.

OBIIT IN PACE
III. IDVS FERRVARIAS BOETIO
VERO CLARISSIMO CONSVLE

Diptychon consulare Brixiae de quo Acta eruditorum Italiae tom. XXVIII. pag. 39.

NAR. MAN. BOETHIVS. V. C. ET INL. EX PP. PV ET CONS.
ORD. ET PATRIC.Reinesius pag. 970. ex Sirmondo ad Ennodium VII. ID. OCTOB. BOETIO V. C. CONSS.
Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Boetio V. C. consule. GEORGIUS

CHRISTI
510.SYMMACHI PAP.
12.ANASTASII IMP. 20.
THEODORICI REG. 18.

menta & Perihermeniam, quæ extant per-
insignes lucubrationes, transtulit pariter
(ut apparet) Topicam Aristotelis, & in
Topicam Ciceronis edidit libros: memi-
nit, & in commentariis de enunciatio-
ne, libros physicos a se conscriptos.

II. Cæterum ipse Boetius non solum do-
ctrinam Aristotelis illustravit, sed etiam
novis inventis locupletavit, cum cudit li-
bros illos quatuor de differentiis Topicis,
& quatuor de utroque syllogismo, atque
de divisione & definitione singulos. De-
mum illud sic habeto, Boetio absque con-
troverſia primas dandas inter Latinorum
ingenia, qui profundum Aristotelicorum
sensum penetravit, & obscura quæque
perspicua reddiderit, Aristotelemque vix
nomine hæctenus cognitur suorum Latino-
rum manibus tradiderit; unde posterior-
es omnes Peripatetici eidem iure bene
precentur. Sed unde, dices, vis tanta La-
tino homini, hoc præsertim sæculo, quo
ob barbaros ingruentes nullus ferme lo-
cus bonis litteris esset, armis litterarum
otium undique profligantibus? Breviter
accipe, Qui nobilitate generis nulli se-
cundus, prognatus nimirum ex antiqua
Manlii Torquati familia, & eo qui Chri-
stianitate resplendit Anicio gaudens a-
tavo, adolescens Athenas, in quibus fue-
rant litteræ philosophicæ restitutæ, pe-
tit, ubi varia philosophiæ perveſtigans
dogmata, Aristotelicis tandem sese totum
addixit, toto illo decem & octo anno-
rum curriculo, quibus est moratus Athe-
nis. Testatur id quidem ipse in libro (a)
quem edidit de Disciplina scholarium,
prope finem.

(a) Boet.
de descip.
schol. c. 4.

III.
Quæ Ari-
stotelis li-
bri sunt
passi nau-
fragia.

(b) Strab.
Geog. l. 13.
pag. 70.

Sed quod de his sermo est, illud obi-
ter monendum putavi, haud omnia quæ
apud Aristotelem scripta reperiuntur, cun-
cta Aristotelis esse, ut in ejus verba ju-
rare Peripatetico liceat, cum nonnulla
ab aliis constet esse addita, vel misere
depravari contigerit. Audi vero de his
ipsis Strabonem totam historiam egregie
describentem, ubi ait (b): *Aristoteles*
suam bibliothecam Theophrasto tradidit, cui
& scholam reliquit. Primus omnium qui
nobis sunt noti Aristoteles bibliothecam
conductis libris composuit, idque Egypti
Reges facere docuit. Theophrastus biblio-
thecam Neleo tradidit. Is libros Scepsin
transtulit posteris suis reliquit inveni-
dit hominibus: qui incurie postis sub
clavibus retinuerunt. Cumque Aitalicorum

PAGIUS

tiam secundum Consulatum hoc anno gessisse,
annoque CDLXXXVII. jam eadem dignitate
exornatum fuisse scribit; ille enim diversus
est a Boetio egregio Philosopho hoc anno Con-
sule, qua de re laudati Auctores dubitare nos
non sinit; cum nullus ex eis eum cum nota
numerali edat. Varia de Boetio Baronius ha-
bet a num. I. ad VI. quibus addendum quod

Regum studium intellexerunt, quibus Sce-
psis parebat, conquirentium libros ad con-
struendam Pergami bibliothecam, sub ter-
ra suos in fossa quadam occultaverunt. Ibi
ab humore & blattis viſiatis tandem
qui ex ea stirpe erant, Aristotelis Theo-
phrastique libros Apelliconi Tejo magna
pecunia vendiderunt. Tenebatur is Apel-
lico librorum amore, quam philosophiæ stu-
dio majore. Itaque erosarum particularum
quærens instauracionem, in nova libros
transtulit exempla, lacunas non recte im-
plevit, ediditque libros mendorum plenos.

Uſu venit Peripateticis antiquis, qui post
Theophrastum vixerunt, cum omnino li-
bris carerent, paucosque dumtaxat, præ-
cipue exotericos haberent, ut nulla de ex-
quisite pertractando eam philosophari pos-
sent, sed tantum de propositis disputarent.
Posterioribus ab eo tempore, quo libri isti
sunt editi, facilius fuit philosophari, &
Aristotelem imitari, quamquam ob men-
dorum multitudinem cogebatur multa pro-
babilitate modo dicere. Multum hoc etiam
Roma contulit. Statim enim a morte Apel-
liconis Sylla, cum Athenas cepisset, bi-
bliothecam illius recepit. Quæ cum hæc
esset allata, Tyrannio a bibliothecæ præ-
fetto obtinuit, ut sibi eorum usus permitte-
retur, homo Aristotelis studiosus: & li-
brorum venditores nonnulli ineptis usi
librariis, neque cum exemplari descri-
pta comparantes: quod & aliis accidit
libris qui excribuntur vendendi causa &
Romæ & Alexandria. De his quidem sa-
tis. Hucusque Strabo.

Hæc nos verbatim singula hic reddidif-
se volumus, quod sciamus reperi homi-
nines adeo Aristotelis studiosos, ut quæ-
cumque in ejus scriptis reperiantur, ve-
luti ex divino quodam oraculo prolata
recipiant atque defendant; ut satis sit iis
illud instar Pythagoræ discipulorum usur-
pare, Magister dixit: cum tamen, licet
in ejus libris scriptum quid inveniatur,
haud satis constet an re vera ipse di-
xerit, vel Apellico appoſuerit, qui mul-
tiplices lacunas implevit, vel alii addi-
derint, qui mendosissimos ab eodem Apel-
licone (ut ait Strabo) editos codices e-
mendarunt, quos ille corruerat, vel aliter
postea librorum incuria deprava-
rat. Adeo ut verius atque consultius sit
dicere, cum Aristotelis scripta citantur,
id quod asseritur, apud Aristotelem re-
periri, quam Aristotelis esse, & Peripa-
teti.

Procopius lib. 1. de Bell. Goth. cap. 1. scribit:
Symmachus, ejusque gener Boetius nobilissimo
loco nati, iidemque Viri Consulares in Senatu
eminebant. A Philosophia nemo erat illis instru-
ctior, nemo studiosior aequitatis. Accedebat beni-
gnitas, qua inopiam cum Civium, tum pere-
grinorum levabant. Hinc magnam adeſti glo-
riam, sibi invidiam accumularunt apud homi-
nes

IV.

V.
Quæ vere
Aristote-
lis esse di-
ci possint
in dubio
esse.

CHRISTI
510.SYMMACHI PAP.
12.ANASTASII IMP. 20.
THEODORICI REG. 18.

eticorum potius eam esse sententiam, quam
germanam puramque ipsius Aristotelis as-
serionem. Id quidem asserere, non so-
lum quæ excribentium librorum incuria
irreperunt menda suadent, cum id omnium
ferme librorum commune sit, sed dicere
cogit immensa & multiplex illa vastitas
lacunarum, quas Apellico (ut ait Strabo)
non recte replevit, & edidit primus eor-
dem libros mendorum plenos. Si enim in
philosophicis facultatibus maximi sit pon-
deris quæque minima linea, vel punctus:
quid dicendum de elementis ipsis, dictio-
nibus, verbis, & sententiarum periodis,
& fortasse capitibus, quæ edax tempus
variis casibus sæpe corroſit? At in his hac-
tenus nos detinuisse satis sua auctorita-
te Aristotelicus Consul: qui in fine libri
quarti commentariorum in Aristotelis Præ-
dicamenta, cum se ea scribere sub Ana-
stasio Imperatore testetur, plane declarat
non ad primum, vel ad tertium Consu-
latum ea, quæ diximus referenda esse,
sed ad præsentem secundum Consulatum,
quem solum sub Anastasio Imperatore ges-
sisse reperitur. Jam vero quæ sub hoc ejus
Consulatu res gestæ reperiuntur, in me-
dium afferamus.

VI.
Constanti-
nopolis
civili la-
borat di-
scordia.

Quam vidimus Constantinopolitanam
civitatem anno superiori diro incendio
conflagrassè, hoc anno civilis discordiæ
graviori exarsissè incendio, in suo Chro-
nico Marcellinus affirmat. Emota enim
semel e cardine fide Catholica, cuncta
simul labefactari necesse fuit; sicuti cum
fundamenta concutiuntur, universam nu-
tare molem oportet. Fœda quidem &
lurida urbis illius facies erat, in diver-
sa ipsa civitate discissa, favente populo
Macedonio Episcopo, Anastasio autem
Imperatore cum militibus eidem resistent-
te, atque variis cladibus affligente. At
quomodo tandem quod diutius fuerat
meditatur, sequenti anno perfecit, ut
Macedonium extricaret, & subrogaret
Timotheum hæreticum, suo loco dice-
mus. Sed quid inter alia aggressus hoc
anno scelestissimus Anastasius? Qui in o-

PAGIUS

nes acerbissimos; quorum calumniis inductus Theo-
doricus, ambos studii novarum rerum instimulatos
morte affecit eorumque bona publicavit.

II.
Anastasio
Imp. Syno-
dum Chal-
cedon. cli-
minare
conatur.

Ad num. VIII. & seqq. Theophanes anno
Incarnationis secundum Alex. DI. qui Kalend.
Septemb. Christi anni DVIII. inchoatur, scri-
bit: Hoc anno Anastasius Imp. Flavianum An-
tiochia Episcopum Concordia sanctioni a Zenone
edita subscribere coegit, qui Episcoporum sibi sub-
ditorum congregata Synodo, prolixam scripsit E-
pistolam, Nicanam, Constantinopolitanam, & E-
phesinam admittens Synodos, Chalcedone vero
adnam silentio præterit. Sed & Diodorum, &
Theodorum subinde damnavit, quatuor subiciens
capita in quibus cum Chalcedonensi Synodo mi-
nime consentire videtur: maxime vero vocibus
istis in duabus naturis opponuntur illa capitula.
Nonnulli Aeticii Constantinop. Presulis ea capita

dium Orthodoxorum Ecclesiasticam o-
mnem abstulerat immunitatem, quique
leges libertatis sanxerat pro hæreticis (ut
superius auctore Theodoro Lectore dixi-
mus) hoc anno eam edidit sanctionem (a),
qua nihil in Orthodoxos quovis titulo
transire voluit bonorum Ecclesiasticorum.

Etenim quamvis titulo mentiat in
hæreticos ejusmodi editam sanctionem:
tamen (ut superius adnotatum est) cum
fuerit ipse hæreticus, haud dubium ab
eo Catholicos esse nominatos hæreticos,
qui ejus impietati minime communica-
rent: bonis namque fuisse tamquam hæ-
reticos spoliatos Orthodoxos ab ipso
Imperatore, in quos nec quovis titulo
ea redire permittat, ipsa lex ostendit:
ut plane intelligi possit, quales esse so-
leant, qui in bona Ecclesiastica Ortho-
doxorum manus incidunt. Trebonianus
autem nihil pensi habuit, constitutiones
hæreticorum Imperatorum cum piorum
legibus simul intexere; quod eadem licet
ab hæreticis latæ contra Catholicos, in
ipſos tamen vere hæreticos (ut sonant
verba) conversæ sint: cum tamen liqueat,
quos Orthodoxos nominat Anastasius, eos
fuisse, qui contra Chalcedonense Con-
cilium pugnarent, Zenonis suscipientes
Enoticum.

Quas autem turbas in Orthodoxos
impious Anastasius excitavit; vix perpau-
ca, eademque breviori summa perſtricta
vel ex Marcellino, vel ex Theodoro
narrantur: quæ res fuerat prolixæ satis
historiæ commendanda: quod præstitisse
Basilium Cilicem, Photius in Bibliothe-
ca testatur, dum ait ipsum historiam con-
scripsisse ab obitu Simplicii Papæ usque
ad exitum vitæ Anastasii Imperatoris.
Excidit ipsa quidem, vel fortasse inter
Græcorum vetera monumenta oblivione
sepulta latet: Unde major nobis labor
incumbat diversis e locis quæſita fragmen-
ta compingere. Atque in primis (b)
quod Anastasius Imperator, ne quis ex
suis patientiæ suæ causam de tolerando
in sede Constantinopolitana Macedonium,
igna-

(a) L. 10.
Cod. de
hæret.

VII.
Anastasio
sub nomi-
ne hære-
ticorum
Catholi-
cos a bo-
nis arceſt
Ecclesiæ.

VIII.

(b) Nicep.
l. 16. c. 16.

fatum esse dicunt. Porro Flavianus privatam
Anastasio dedit Epistolam, qua in mentem ejus
omnino concedit, quemadmodum etiam impius
Xenaias, qui eo progressus est temeritatis, ut
adversus divinissimum Leonem Roma Episcopum,
Synodum ipsam & utriusque affectas execratio-
nes immitteret. Quin etiam Constantinus Seleu-
cia Episcopus sanctam Chalcedonensem Synodum
anathemate percussit, eadem profus ac Xenaias
scribens. Flavianus autem, ac si ipſos eo nomi-
ne accusare maluisset, hæc omnia Imperatori per
litteras renunciavit. Imperator Flaviano succen-
sui, Constantinum autem atque Xenaiam pro-
havit amplius; tum vero Elie Hierosolymorum
Episcopo, ut adversus Chalcedonensem Synodum
ferret sententiam, scripto mandavit. Elie Im-
peratori rescripsit, Nestorium, & Eutychem, Dio-
dorum, & Theodorum diris devovit, & adnam
Chal-

ignavia vel timori adscriberet, calumniose testatus est, se id facere, quod ipse Macedonius Zenonis Enotico subscripsisset. Id vero cum ad aures ipsius Macedonii pervenisset, confestim collecta Ecclesia, ambonem conscendens pro concione se plane Orthodoxum esse coram omnibus demonstravit, edita sincera professione fidei ex præscripto Chalcedonensis Concilii, damnans omnes quæ ei adversarentur hæreticas opiniones. Quæ quidem res sicut majorem Macedonio conciliavit populi gratiam, ita in eundem perfidi Imperatoris odium magis concitavit, ut jam de eo sede movendo animo penitus stabiliret.

IX.

Adjecit ad alias calumnias in Macedonium Anastasius Imperator, ut ad concitandos in eum omnium animos, jactaret ab eo falsatam esse divinam Scripturam: Testatur id quidem Liberatus (a) Diaconus, cujus verborum textus sic ut videtur se habet, absque Græcorum elementorum delineatione, ab antiquario omisitorum, cum ait: Hoc tempore Macedonius Constantinopolitanus Episcopus ab Imperatore Anastasio dicitur expulsus, tamquam Evangelia falsaret, & maxime illud Apostoli dictum (b): Quia apparuit in carne justificatum in spiritu. Hunc enim mutasse, ubi habet, qui... hoc est... monosyllabum Græcum, littera mutata... vertisse, & fecisse... id est, Ut esset Deus, apparuit per carnem. Tamquam Nestorianus ergo culpatus expellitur per Severum monachum. In posteriori editione Surii lacunæ hoc modo implentur: Ubi habet ὁς, hoc est, qui, monosyllabum Græcum, littera mutata ο in ω vertisse, & fecisse ὡς, id est, Ut esset Deus, apparuit per carnem. At ipsi Græci habent: καὶ ὁμολογημένως μὴ γὰρ ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ ἐδμηαιώθη πνεύματι. Ὡς θη ἀγγέλου, &c. Id est: Et manifeste magnum est pietatis sacramentum. Deus manifestatus

(a) Liber. Diac. Breuiar. c. 19. Calumnia de corrupto textu divinæ scripturæ.

(b) 2. Tim. 3.

PAGIUS III. Macedonius Episcopus Constantinopolitane se Imperatori opponit.

Chalcedone Synodum se recipere restatus est. Tum anno Incarnat. secundum Alex. DII. qui Kalend. Septemb. superioris Christi anni exorditur, idem Theophanes habet: Hoc anno Monachi quidam hæretici numero ducenti ab Orientem te Byzantium cum impio Severo transfretati in fidas Macedonio & Synodo damnationem parabant. Illos Anastasius cum honore suscepit, seu veritatis adversarios, qui totum conturbarent Orientem, & eadem pariter forent hic molituri. Joannes autem Alexandria Episcopus ducentas auri libras Imperatori se daturum pollicitus est si modo celebratam Chalcedone Synodum funditus abrogaret. Imperator itaque Macedonium cum Joannis Legatis communionem habere cogebat, & Joanni ipsi qui nec reciperet, nec respueret Synodum pacem dare. In adversum opposuit se Macedonius dicens. Nullam se communionem iis imperituri nisi matrem & magistram profiterentur Chalcedonensem Synodum. Deuterius porro Arianorum Episcopus, quempiam nomine Barbarum baptizare

est in carne, justificatus est in spiritu, &c. Sic igitur in eo facta mutatio reperitur, ut quod habet germana lectio, Apparuit in carne: mutasse diceretur, Apparuit per carnem: Ex qua mutatione posset fides Catholica in discrimen adduci. Ita in suspicionem Nestorianæ hæresis, arte perfidi Imperatoris ejusmodi constantis calumniam, Macedonius adductus est: sed erant hi prætextus, vulgi ore jactati, non tamen in Synodo ulla cogniti vel examinati; vi enim, non sententia Episcoporum Macedonius sui passus est throni jacturam, ut inferius sequenti anno dicemus.

Porro Anastasius Bibliothecarius in Chronico sub eodem anno res paulo latius prosecutus ait: Constantinopolitanus Episcopus anathematizabat damnantes Synodum Chalcedonensem. Et paulo post: Interea monachi quidam hæretici ducenti venientes Constantinopolim una cum Severo impio contra Macedonium atque Chalcedonense Concilium decernebant. Hos Anastasius honorifice suscepit veritatis inimicos, qui conturbaverunt Orientem, & Constantinopoli eadem operantes. Joannes vero Alexandrinus Episcopus duo milia librarum dare spondidit Imperatori, si edito proposito perfecto damnaret Concilium Chalcedonense. Imperator autem Macedonium rogabat Apocrisiis communicare Joannis, Joannemque recipere, Synodum neque recipientem, neque damnantem. Macedonius autem restitit, dicens non se illis communicaturum, nisi confiterentur matrem & magistram Synodum Chalcedonensem. Hæc de his Anastasius Bibliothecarius, qui & ista addit:

Porro monachi Orthodoxi, qui erant in Palestina, martyris emuli, venerunt Constantinopolim acturi contra Severum, & eos qui cum eo erant hæreticos. Dorotheus autem monachus Alexandrinus multorum versuum librum edidit pro Chalcedonensi Synodo, quem dedit Magnæ uxori

paratus, repugnante licet Dominica traditione, verba istius modi proferre ausus est. Baptizatur Barbarus in nomine Patris per Filium in Sancto Spiritu: & confestim exaruit piscina. Barbarus terrore percussus fuga se dedit, & omnibus postmodum quod contigerat miraculum manifestavit. In his Imperator Macedonium Constantinop. Praesulem habitam olim Chalcedone Synodum reprobare, quemadmodum & Hierosolymorum Episcopum Eliam cogebat. Ad hæc Macedonius: citra universalem Synodum, cui primus assideret Romanus Episcopus, id se exequi non posse referebat. Quibus Imperator exasperatus immunitatis quarrenda causa confugientes in Ecclesiam per vim abripi jussit, & libertatis hujusmodi hæreticorum fanis concessit juva. Quilibet autem tam e Clero, quam e plebe Byzantii degentes hæretici, Severo atque hæreticis istis in oppugnando Macedonio præstabant operas. Ex quo Desideri Palestina Monachi Divino moti affectu Severum & ejus affectas Monachos confutaturi Constantinopoli

X.

XI. Dorotheus re-legatur in Oasim.

vi fratris Anastasii, cum esset Orthodoxus: ipsa vero Anastasio obtulit librum, sperans per hunc cum fore mutandum: quem cum legisset, & præter votum suum esse reperisset, Dorotheum apud Oasim exilio destinavit, & librum pro nibilo ducit, eo quod superius esset inscriptus, Tragedia, quemadmodum a Magno Basilio sus-

PAGIUS

lim convenerunt. Dorotheus interim Alexandrinus Monachus pro Chalcedonensi Synodi defensione volumen ingens a se conscriptum Magnæ Anastasii fratris sponsa rectum de fide sensum illuc usque servanti obtulit: quem ipsa dedit Anastasio claritate doctrinæ virum a perfidia dimovere sperans. Ille libro perlecto, cum præter opinionem Opus digestum animadverteret, Dorotheum in Oasim ablegat, & stocci fecit librum quod gereret inscriptum, Tragedia, hoc est, Prophetia profertim verum status: quemadmodum a magno etiam Basilio adversus Julianum pronuntiatum narvant. Ceterum Macedonius Flavianum Antiochensem, & quicumque contra Synodum leviter oblatravent, anathematium fulmine percutebat Flaviani que, Legatos ob quadam negotia se convenientes execrationibus suppositos e conspectu amovit.

IV. Lex in odium Orthodoxorum emissa.

Utrumque locum integrum describendum, censui, quia Baronius Theophanem non viderat, idque uno tenore, ut causa Macedonii, Flaviani, & Elia Patriarcharum, variè ab Antiquis narrata minus obscura appareat. Porro quæ narrat Theophanes de Severo anno duntaxat sequenti contigere, ut ibidem monstravimus, Liqueat autem recte Baronium existimasse legem Cod. Justin. de hæreticis, datam esse ab Anastasio Imp. in odium Orthodoxorum, sed eam Theophanem diversimode referre, ac non satis accurate, ut illam legenti patebit. Omnem operam Anastasius Imp. hoc tempore adhibebat, ut omnes expressis verbis Synodum Chalcedonensem damnarent, & qui refragabantur Episcopi, in exilium mittebantur, Quam-

se editum ajunt contra Julianum, Macedonius vero quod accepisset Flavianum non recte sentire de Concilio Chalcedonensi, cum cum alijs, qui aliquid mutarent contra idem Concilium, anathematizavit, At res Flaviani se aliter habuisse, suo loco dicendum.

Cum

obrem adversus Synoditas, ut tunc vulgo appellabantur, qui Concilium Chalcedonense tuebantur, hæc lex emissa, sed non contra Arianos aut manichæos; cum ipsemet Imperator de Manichæorum hæresi palam insinularetur. Justinianus & Trebonianus jure merito hanc legem in Codicem retulere cum quoad rem ipsam optima sit, dummodo adversus eos, qui vera hæretici sunt, adhibeatur. Sic in Codice Justiniano variæ leges adversus eos ab Imperatoribus Gentilibus latæ leguntur, sublati tamen iis, quæ religionem Christianam lædere poterant. Immo Theodosius Princeps summa pietate præditus legem IV. De fide Catholica, datam a Valentiniano II. adversus Catholicos, in Codicem Theodosianum retulit; licet in ea non minus Arianis, quam Orthodoxis conveniendi potestas concedatur, ac statuatur, ut molientes aliquid contra eam legem, capite ac sanguine sint supplicia luituri. Quod adversus Catholicos sine dubio dictum, Legendus Gothofredus in hujus legis Comment.

Victor Tununenensis ad Consulatum Boetii scribit: Vitalianus Patricii filius fidei Catholicae subversionem, & Synodi Chalcedonensis damnationem, remotionesque Orthodoxorum Episcoporum, Vitaliani, atque successiones Hæreticorum cognoscens, virorum fortium validam manum congregat, & Imperio Anastasii rebellat. Quod confirmat Jordanes in lib. de Success. Regn. cap. 109. ubi ait, Vitalianum per sex annos bellum civile extruxisse. Illud autem anno DXVI. extinctum ut infra videbitur.

V. Initium rebellionis Vitaliani.

JESU CHRISTI
ANNUS
511.

SYMMACHI PAP.
ANNUS
13.

ANASTASII IMP. 21.
THEODOR. REG. 19.

I.
De Felice
juniore
Consule.

(a) Apud
Cassiod. l. 2.
ep. 2. & 3.

(b) Sidon.
carm. 9.

PAGIUS
SÆC. VI.
Anno Eræ
Hispan.
DXLIX.
A. C. 511.

I.
Vicenna-
lia Ana-
stasii.

NOTÆ

[1]* **C** Off. Secundus & Felix.
Flavii prænomen Felici dat Relandus ex inscriptionibus Fleetvood. ex quibus tamen nihil certi eruitur, an ad Felicem hujus anni consulem spectent. Vide Sirmundum ad Sidonium lib. I. epist. VI.
Sponius Miscell. pag. 279.

DECIM. SECUNDINUS. V. C. PROCONS.

Incertum quoque, an de Secundino cos. lapis loquatur.
Lapis Lugduni in S. Irenæi, apud Muratorium in novo thesauro veterum inscriptionum tom. I. pag. CDXVII. 2.

OBIIT IN PACE
V. KAL. NOVEMB. FELICE. VCC.

Ibidem num. 3. Interamnæ.

DEPOSITUS IN PACE
XV. KAL. SEPT.
FELICE V. C. CON.

Victor: Felice. V. C. Cos.
Marcellinus: Secundino & Felice.
Epitome temporum & Indiculus Paschæ; Felice V. C. consule. GEORGIUS

CUm Secundino Felix Christi anno undecimo post quingentesimum a Theodorico creatus est Consul. Hunc Felicem Gallum natione fuisse, scriptæ ad eum & aliæ ad Senatum ab ipso Theodorico epistolæ (a) docent, quibus & ex Indictionum numero ejusdem tempus Consulatus ostenditur, ubi dicitur: *Sume igitur per Indictionem quartam Consulatus insignia*. Concordant & Facti Consulares Marcellini dicentis, quarta Indictione creatum fuisse Consulem Felicem cum Secundino. Gallum quidem natione itidem Theodorico fuisse tradit, & ejus parentem plurimum prædicat; Porro ejus parentis laudes, Felicis item nomine, latius explicatas habes jambis Sidonii Apollinaris, quorum est titulus (b): *Ad Magnum Felicem Consulem*: quem & fratrem appellat, cum in ipsa inscriptione

ne subdit: *Domino pio fratri, &c. Est carminis ejusmodi exordium*:

Dic, dic quod peto, Magne, dic amabo, Felix nomine, mente, honore, fama, Natis, conjuge, fratribus, parente, Germanis genitoris atque matris. Ex summo patruelium Camillo, &c.

Parentem namque ipsius itidem Felicem nominatum meruisse Consulatum, idem Theodorico in epistola ad Senatum ita declarat (c): *In ore quippe rumoris est, quondam Felicis adhuc vivere Consulatum: quia bona durare norunt post hominem: & quod gloriose geritur, sine temporis non tenetur*. Sed quando, dices, Felix iste Senior Consulatum gessisse reperitur? Apud Marcellinum in Chronico adnotatur Felix Consul cum Vibiano anno

pag. 125. 134. & 137. Pater fuit Flavii Hypatii Patricii anno DI. Consulis, ut eo anno vidimus. Felix patria & genere Gallus erat, ut testatur Cassiodorus lib. 2. Epist. I. ad Anastasium Imp. qui & epist. II. Felicem his verbis alloquitur: *Redit per te Transalpina familia Consulatus*. Baronius num. I. & II. pluribus agit de Felice, existimatque, de eo intelligendum Sidonium Apollinarem in carmine IX. cuius est titulus: *Ad Magnum Felicem Consulem*. Verum Sirmundus in Notis ad Sidonium observat, in libris antiquis hujus Carminis titulum esse: *Excusatorium ad V. C. Felicem*. Quare hic Felix fuit filius Magni anno CDLX. Consulis, qui & Magnus Felix appellatus inventur sumpto, sc. a patre cognomine. Consul tamen non fuit sed Præfectus tantum Prætorio & Patricius. Prius enim quam ad Consulatum per-

(c) Apud
Cassiod.
l. 2. ep. 3.
De Felice
Seniore
Consule.

CHRISTI
511.

SYMMACHI PAP.
13.

ANASTASII IMP. 21.
THEODORICI REG. 19.

anno Domini quadringentesimo sexagesimo tertio: Apud Cassiodorum vero collega Vibiani Basilii ponitur, adeo ut idem Basilii Felix dictus existimeretur. Ad hunc itidem Seniore Felicem scriptas esse complures Sidonii familiares epistolæ, quæ extant, mihi facile persuadeo.

II.

(a) Apud
Cassiod.
l. 2. ep. 1.

Quod rursus vero ad eundem anni hujus Consulem Juniore Felicem pertinet, idem Theodorico in epistola ad Anastasium Imperatorem (a) de ejus Consulatu data, hæc inter cæteras viri laudes: *Dignus plane largitibus nostris, qui in ipso pueritia flore maturis moribus lubricam frenavit ætatem; & quod rarum continentia bonum est, patre privatus, gravitatis factus est filius, cupiditatem inimicam sapientia subjugavit, vitiorum blanda contempsit, superbia vana calcavit, &c.* Hæc & alia de laude ejus dum lego, in eam inducor opinionem, ut existimem hunc illum esse Felicem Præfectum & Patricium, ad quem extat Faustii epistola de poenitentia (b). Ex eodem quoque stemmate ortus videtur Felix ille adeo celebratus Antistes Namneticus, quem Venantius Fortunatus carminibus celebravit, necnon soluta oratione: nam inter cæteros hos de eo versus habet (c):

(b) Extat.
tom. 3. Bi-
bliot. sanct.
novi. edit.
De Felice
Episcopo.
(c) Venant.
Fortun. in
laud. Felice.
l. 3. carm.

*Maxima progenies titulis ornata ve-
ruxis,
Cujus & a proavis gloria celsa to-
nat.
Nam quicumque potens Aquitanica ru-
ra subegit,
Extitit ille tuo sanguine luce parens,
Germinis antiqui venerabile culmen in
Orbe,
Laudibus in cuius militat omne decus,
&c.*

At satis occasione Consulatus Felicis de ejusdem familia a Camillo derivatæ viris illustribus dictum, quibus clarior redditur ejus purpura Consulatus. Jam vero, qui ad limen anni hujus diutius morati videmur, quæ in eo intro reperiuntur res gestæ conspiciamus.
Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

veniret sæculum reliquit, & Religiosam vitam amplexus est. Quo tempore insenem ad ipsum, quæ extat, Epistolam scripsit Faustus Episcopus Regiensis, ut ostendit Sirmundus ex Genadio in Fausto scribente: *Scripsit postea ad Felicem Præfectum Prætorio & Patricia dignitatis Virum, filium Magni Consulis jam Religiosum, Epistolam ad Domini timorem hortatoriam, convenientem personis, pleno animo poenitentiam agere disponentem*. Utriusque præterea distincte meminit Sidonius in Propemptico. Pater itaque Felicis hoc anno Consul adhuc ignotus. Existimo fuisse nepotem ex patre Felicis anno CCCXXVIII. Consulari dignitate exornati, nepotes enim nomen avorum de more ferebant.

Magno plane Anastasii Imperatoris scelerare Marcellinus signavit hunc annum, nempe exilio Macedonii Episcopi Constantinopolitani, cum jam sedisset annos quindecim: qui tam calumniis exagitatus, quam violentia adhibita summotus, per milites abreptus, deportatus est in exilium, atque in ejus locum nefandus est suffectus Timotheus; quod Catholicæ fidei maximum attulit detrimentum. At quomodo se ista habuerint, quæve præcesserint atque subsecuta fuerint, rerum gestarum ordine referamus ex Theodoro Lectore (d): ex quo etiam intelligi potest facta hæc esse hujus anni tempore majoris hebdomadæ quæ sanctum Pascha præcedit; more suo diabolo sacris iis diebus majorem excitante adversus Ecclesiam tempestatem. Ait igitur.

Divisi vero ab Ecclesia, turba quadam mercenaria collecta, templum Archangelii quod in Palatio est, die Dominica ingressi sunt: Et cum psalter Trisagion dicerent, illi cum additione Qui crucifixus est pro nobis, respondentes psallunt. Sequenti die Dominica idem in magnam Ecclesiam cum spadonibus ingressi fecerunt. Populus vero zelo raptus, primum vocibus reclamationis, & vociferantibus ac conviciantibus conviciando respondet. Tandem vero Imperator cum multis manifeste Macedonio resistens, jam monachos excommunicatos, jam ipsos primores subornat, ut nefandis conviciis & vociferationibus Episcopum impetant, cum quibus erat etiam Julianus Episcopus Halicarnassi Carie, & Severus monachus, qui & fidei & sui ipsorum facti fuerant inimici. In tanto rerum fragore cum violentia Imperatoris adeo urgeret Ecclesiam: ne indefensa veritas prostrata penitus remaneret ludibrio exposita hæreticorum: excitavit Deus spiritum etiam parvulorum, ut cum populo omnes affurgerent, atque strenue abique timore ex adverso confisterent: nam subdit Theodoros:

Populus autem cum mulieribus, & parvulis, infinita multitudine cum Præfidebus monachorum congregata, per civitatem clamant: Tempus martyrii est, o Christiani: Patrem nemo deserat. Imperatorem vero, probris gratia, Manicheum, &c.

III.
Macedo-
nius Episc.
Constanti-
nop. etici-
tur in exi-
lium.

(d) Theod.
Lect. Col.
lect. l. 2.

IV.
Quæ con-
tra fidem
Catholi-
cam &
Macedo-
nium acta
sunt.

V.
Populus
Constanti-
nop. fidei
ardore re-
sistit Im-
peratori.

Denique Baronius referens hæc verba Theodorici Italiae Regis in Epistola ad Senatum apud Cassiodorum, lib. 2. Epist. III. *In ore quippe rumoris est quondam Felicis vivere Consulatum, putat Felicem hunc Seniore anno CDLXIII. Consulem fuisse cum Basilio*. At eo anno nullus Felix Consulatum gessit, ut ibidem monstravi. Anastasius hoc anno Vicennalia dedit, indeque in Secundinum fororis maritum Consulatum contulit, seseque rebus Ecclesiæ immiscens in Orthodoxos sevit.

A num. III. ad XXI. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DIII. qui Kalend. Septemb. superioris Christi anni inchoatur, gesta ab Anastasio Imp. adversus Macedonium.

II.

Imperio indignum vocant. Quibus Imperator territus portas Curie Imperialis undique claudit, & navigia fugae accommodata Palatio adhibet. Hæc quidem ea die. Prætermissa autem a Theodoro Evagrius ista addit: Cum postulationi Anastasi Macedonius strenue resisteret, seque fidem minime proditurum constanter asseveraret; Anastasius Imperator insidias contra eum tendere cepit, ad eum sane finem, uti Episcopatu exturbaret.

VI. Itaque tandem accedunt adolescentes calumniatores, qui cum se, tum Macedonium flagitiosi cuiusdam facinoris falso reos arguunt. At vero ubi Macedonius genitalibus carere deprehensus fuit, ad alias fallacias se convertunt; nec destiterunt, quoad consilii Celeris Aulicorum ordinis Præfecti (hic ante triennium gesserat Consulatum) ex occulto sede Episcopali dimovissent. Hæc Evagrius (a), atque Nicephorus (b). Quæ autem præcesserint occultam ejectionem Macedonii, Theodorus Lector ita narrat: Imperator cum pridie faciem se Macedonii posthac non visurum jurasset, missa nuncio obsecravit, ut illum salutare liceat. Populus vero, cum ecclesiam Macedonius ingressus esset, monachos obtestabatur, dicens: Patrem habemus apud nos. Et qui ad scholam pertinebant, quoties ingrediebatur, cum laudibus ingredientem accipiebant. Et cum ingressus esset, Anastasium redarguit tamquam Ecclesie hostem. Ille vero per hypocrisim Ecclesie & Episcopo coaludari videbatur. Hæc quidem ea die, qua Anastasius simulavit se Catholicæ fidei consentire, & Catholicam velle consecrari communionem. At quæ nocte sequenti? audi Theodorum:

(a) Evagr. l. 3. c. 32.
(b) Niceph. l. 16. c. 26.

VII. Timotheus hæreticus Episc. Constanti-nop.

Suspiciatus Imperator, si Macedonius judicaretur, populum illi tamquam insoniti opitulaturum: noctu illum violenter abreptum Chalcedonem misit, & inde Eucharistas abduci præcepit. Sequenti vero die Timotheum quemdam presbyterum & custodem ecclesie Episcopum elegit: quem Litrobulbam & Colonem, propter facta quædam nominibus istis convenientia, vocarunt.

PAGIUS Tumultuatum Constanti-nop. ob ad-ditionem Trisagio factum.

Constantinop. Episcopum his verbis refert: Hoc anno Imperator Macedonio struxit insidias: Schismatici turba mercede conducta in ade ad Palatium Archangelo dicata, & in Magna quoque Ecclesia die Dominico Ter Sanctum Hymnum canentes, addidere: Qui crucifixus es pro nobis: ex quo ad eos etiam adjunctis verberibus extrudendos impulsus sunt Orthodoxi. Imperator autem Schismaticorum Monachorum plerique virorum, & Juliani quondam Carie, postmodum vero Haliacarnassi Episcopi, & impii Severi Monachum alicuius agentis opera fœdis palam emissis contumelias Macedonium oppugnabat. Verum Urbis conferti plebs cum mulieribus & pueris, nec non Orthodoxorum Monachorum Presbiteris vociferabatur. Adest Martyrii tempus, ut Patrem nostrum

Quod ad has voces pertinet, apud Theodorum Lectorem, pro $\kappa\lambda\omega\alpha$ colonem, legendum ex Cedreno & Nicephoro $\kappa\lambda\omega\alpha$. Est proprie $\kappa\lambda\omega\alpha$ equus admittarius; inde sumitur pro libidinoso; Suidas interpretatur $\theta\epsilon\rho\mu\delta\omega\epsilon\iota\varsigma$ $\sigma\upsilon\upsilon\sigma\iota\omega\alpha$, Litrobulba vero, sive ut in aliis, Litrobula $\lambda\iota\tau\rho\beta\upsilon\lambda\eta\varsigma$, simile aliquid significat, tametsi ejus vocis origo non exponitur a lexicographis: nisi quis dixerit, ex voce Græca & Latina $\lambda\upsilon\tau\rho\beta\omega$, quod est redimo, & bulba quod Latine scribitur vulva ita compositum ignominiosum vocabulum, quo significetur homo mulierosus impurus, quem exprimere apertioribus vocibus pudeat.

Pergit autem Theodorus: Ecclesiam vero Timotheus ingressus non est, nec ad Liturgiam accessit, nisi prius detraclis Macedonii imaginibus & insignibus. Observa hic, lector, ut aliis in locis, moris fuisse affigi in ecclesiis imagines & signa tunc existentium Episcoporum. Sed subdit Theodorus: Supplicationes Parasceves in templo Deiparæ, quod in Calcopratiis est, Timotheus fieri excogitavit. Hæc de Timotheo; sed mox ista de Severo: Joannes Diacrinomenus de Severo scribit, quod juramentum ab eo Imperator accepit, si Antiochenus Episcopus fieret, nullo se pacto sub pena anathematis Chalcedonensi Synodo adhaesurum: deinde, quod illam, eo ipso die, quo ordinatus esset, ascenso suggesta, anathemate damnaret. Vides originem Severi, a quo dicti sunt hæretici Severiani; & qui nominati erant Acephali, quod tandem nobile caput nacti? Sed ad Timotheum rursum, auctor:

Timotheus ab amicis rogatus, Symbolum fidei trecentorum decem & octo Patrum per singulas synaxes dici curavit, ad reprehensionem videlicet Macedonii, quasi ille Symbolum hoc non reciperet; cum antea semel tantum in anno, in Parasceve scilicet Dominicæ passionis, tempore quo Episcopus catechizabat, recitatum esset. Vetus & usitatus hic fuit mos hæreticorum, ut quo se Catholicos populo exhiberent, Nicænum Symbolum publice recitarent. Id peculiare Nestorianis fuisse

deseramus. Et convicia in Imperatorem coniciebat, ipsum Manichæum, & Imperio prorsus indignum clamitans. Quibus ille territus, Palatii portas observavit, & ad fugam nares tenuit paratas; quique prius etiam iurejurando Macedonium ad conspectum nusquam admitturum se obstrinxerat, timore correptus, eundem videre, exoptabat fervide; ac tum eo ad Imperatorem proficiscente, plebs cum magnis acclamationibus ad Abbatem & Monachos conversa dicebat: Patrem nostrum apud nos habemus. Sed & militares Schola pertransientem illum faustis vocibus prosequuntur. Denique ad Anastasium introductus illum ceu hostem Ecclesie objurgavit: ille vero pacem & unum cum Episcopo sensum tenere in presens tempus simulavit. Idem refert Ba-

VIII.

IX.

X.

Fraus hæreticorum in professione Symboli.

XI. * Studiis Timotheus ad horas fidem mutavit.

XII.

(a) Niceph. l. 16. c. 26. Macedonii sectatores quæ passi.

PAGIUS

III. Macedonius Constantinop. Episc. in exilium mittitur.

vidimus atque aliis, Arianis exceptis: quod & facere perferant Novatores temporis hujus hæretici, dum in ore semper versantes Symbolum Apostolorum, Apostolicos se esse perfide mentiuntur, cum re vera Apostolicam & Catholicam doctrinam impugnent. Sed rursum ad Timotheum, de quo hæc ad finem ejus narrationis Theodorus apponit:

Cum is qui in monasterio Studii præfuerat, mortuus esset; abiit Timotheus in monasterium illud, ut ibi Episcopum eligeret. Is vero qui ordinandus erat, ad eum dixit, non passurum se, ut ordinaretur a viro qui Synodum Chalcedonensem anathemate damnasset. Respondit huic Timotheus: Anathema sit cuilibet homini Synodum Chalcedonensem averfanti, vel anathematizanti. Quo dicto, qui ordinandus erat, ordinationem suscepit. Joannes autem quidam Antiochenus cum Manichæus esset, Timotheum contumeliis affecit; & ad Imperatorem cursum, quæ gesta ab illo essent, patefecit. Imperator vocatum ad se Timotheum graviter increpuit. Ille vero negavit dicens: Anathema sit quisquis Synodum Chalcedonensem recipit. Hactenus de his Theodorus: quibus plane videri inconstantiam hæreticorum, temporariam pro rerum occasione fidem habentium atque mutantium; quod mille ferme exemplis superius demonstratum est.

Sed quæ secuta sint post ejectionem Macedonii de ejus sectatoribus Catholice fidei studiosis, hæc a Nicephoro (a) accipere: Senatus populisque Constantinopolitanus eam ob causam, ob plulum Macedonium videlicet, in magno fuit mœrore: nam & vite sanctitatem, & doctrinæ sinceritatem in Macedonio admirabatur. Et enim pietatis studio, dignitateque sacerdotali is valde eminebat, ut qui a Genudio educatus atque edoctus fuisset, cuius etiam ex fratre nepos fuit. Contra sectatores ejus postea gravis persecutio orta est. Quidam enim exilio, nonnulli relegatione, alii accusationibus iniquis, alii bonorum publicatione afflicti sunt. Ann. Eccl. Tom. IX.

Baronius ex Theodoro Lectore lib. 2. neque dubium, quin hæc præfenti anno contigerint. Idem Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DIV. Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoato, narrationem suam continuat: Hoc anno Commentario per Collorem (legendum Celerem, qui anno DVIII. Consulatum gessit) Magistrum missa Macedonium Imperator decepit: ac primam quidem & secundam Synodum se probare fatebatur, Ephesinam vero & Chalcedonensem penitus tacebat: quam magnam sibi invidiam conciliavit Macedonius: per hujusmodi quippe commentariorum Concordia sanctionem a Zenone additam probavit, cui jam dum ordinaretur subscripserat. Ea propter Macedonius ad Dalmatæ Monasterium profectus, ad Clericos & Monachos ferventiori zelo ductus, & visi facinoris fœditate indignatus declamatorio sermone

Multi etiam qui fuga sibi consuluerunt, Romam pervenerunt. Complures autem esse relegatos in Oasin Thebaidos, ait Anastasius Bibliothecarius in Chronico. At minime his contentus Imperator ob odium quod conceperat contra Chalcedonense Concilium, hæc quæ sequuntur adjecit; sic enim ait idem qui supra Nicephorus:

Imperator illico Chalcedonensium Actorum libellum, quem Macedonius in arca sanctiore deposuerat, per Calepodium quemdam furivum sublatum conficidit atque igni tradidit, & Macedonio, qui sic ducebatur, condemnationis sententiam misit. Atque is in interrogavit, an illi qui se damnassent, Chalcedonensem Synodum recepissent. Et ubi illi qui ad eum sententiam attulerant, id inficiati sunt: ipse; Si, inquit, Ariani & Macedoniani condemnationis libellum ad me misissent, num recipere possum? At ille Eucharistiam ductus est. Hactenus Nicephorus. Quod pertinet ad incensum ab Anastasio Actorum volumen, putantur quidem Acta illa, quæ tanta religione custodiebantur a Macedonio, fuisse originaria ipsius Chalcedonensis Concilii. His vero adde quæ apud Paulum, seu Joannem potius Diaconum in Miscella leguntur his verbis (b):

Interea Juliana illustrissima femina, quæ templum Dei genitricis apud Honoratas construxerat, valde pro Chalcedonensi Synodo satagebat: ita ut ei nec Imperator quidem, multas adversus eam versutias adinveniens, Timotheo communicare persuadere viderit: sed nec ipse Timotheus frequenter ad eam pergens hoc potuerit ei persuadere. Pompejum quoque consobrinum illius, & ejus uxorem, quæ mulier erat ornata, multis Imperator Augustus humiliabat, ut ablegaret veneratores Synodi, & eos qui in exilio Macedonio Episcopo largiebantur quæ necessaria erant. Deinde idem Timotheus quosdam ex principibus præcepit in templo S. Theodori Sparatii super ambonem Trisagii additamentum admittere, id est, Qui crucifixus es pro nobis: Ita ut multum.

XIII. Acta Chalcedonensia combusta.

(b) Paul. Diac. Miscel. l. 1. c. 5. De Julianæ constantia & aliorum.

defensionem instituit; protestatus se Chalcedonensem Synodum admittere, & qui eam reiicerent, hæreticos habere, quibus auditis una cum eo Særa Missarum peregere mysteria. Interea Imperator Clericos atque Monachos una secum sententiam donis impulsit, ut alium Episcopum in ejus locum subrogarent, quod Ariadnam & ordinis Senatorii præcipuos afflixit: erat quippe cunctis charus Macedonius, tum ob vitæ munditiam, tum ob rectam & sinceram de fide sententiam, quamvis dolum postmodum fuerit passus. Ad hæc Imperator duos nequam & prostrigata vitæ comparavit viros qui Macedonium præpostera in pueros libidinis & hæreseos criminarentur, & de istis Praefecto atque Magistro scriptam offerrent accusationem: & aliam parem adversus Catholicos, Presbyteros & Diaconos instruxit. Imperavit denique Cellori Magistro Episcopati ad Chalcedonem sum-

ritudines indignatae per diem litaniae il-
linc egredierentur: quando & Timotheus
per commanitorium scriptum omnibus praec-
cepit Ecclesiis, Trisagion in litanis di-
cendum cum additamento: quod multi me-
tuentes fecerunt: Monachi vero alium
psalmum psallendo venerunt. Hos autem
populus videns clamavit: Bene venerunt
Oribodoxi. Simultas etiam facta est mul-
ta, & incendium domorum multarum, &
homicidia dena millia, turba vociferante
adversus Anastasium, & Vitalianum Im-
peratorem potente; ita ut fugeret Ana-
stasius & latitaret, ab ipsaque Ariadna
luceretur injuriis, utpote multorum cau-
sa malorum Christianis effectus. Haec ibi.

XV. Quod vero Anastasius militibus praefec-
cisset duces eadem qua ipse impietate fe-
datos, per eos a populi furore saepe de-
fensus evasit; e latebrisque inopinatus
emergens, nova rursus per eosdem ad-
versus Orthodoxos praemia excitat, non
quidem Constantinopoli, sed foris; in
hoc omni studio laborans, ut per Seve-
rum monachum haeresim stabillret, quem
strenuum ejus defensorem sub pollicita-
tione Episcopatus Antiochenae Ecclesiae
juramento oppignoraverat, ut ad thron-
um illum eveheret, cui tunc praeside-
bat Flavianus defensor Catholicae verita-
tis. Verum ut larvam aliquam justitiae
turpissimo facinori Anastasius superindu-
ceret, ad id perficiendum, apud Sido-
nem in Phoenicia Synodum sequenti anno
cogi mandavit, de qua suo loco dicemus.

XVI. De Severo autem monacho modo no-
bis agendum, qui fax, lues, atque per-
ditio totius Orientalis Ecclesiae a pra-
vo daemone est productus in medium, mon-
strum quidem omnium vitiorum deforma-
tate compactum; ut plane intelligas hu-
jus exemplo, quales esse consueverint,
quos sibi diabolus in omnibus inveniens
obsequentes, per eos afflatus spiritu ma-
lo loquitur contra Deum blasphemias.

Incendia
atque cae-
des in po-
pulo fa-
cta.

Pro Seve-
ro haereti-
co Ana-
stasius la-
borat.

XVI. Qualis
Impius
Severus.

PAGIUS

summa vi deturbare vociferantem, se non in
Pratorio modo, sed etiam in Theatro defensionem
suscipere paratum. Hinc e Cleri grege plures in
carcerem conjecti, alii fuga beneficium nacti, per
Romanam & Phoeniciam Provinciam dispersi. Im-
pius autem Imperator authenticas rerum apud
Chalcedonem gestarum tabulas Magistris ope a Ma-
cedonio recipere & disperere contendebat: eas
vero sigillo notatas in altari Macedonius reposuit
quas demum Calopodius Eunuchus, Magna Ec-
clesia Oeconomus, furtim subreptas ad Impera-
torem detulit. Postremo Macedonium noctu per
vim adductum Chalcedonem primum, deinde Eu-
chaitam deportari iussit Imperator, nullam ob
plebis metum, de ipsi objectis inquisitionem facere
ausus. Sequente luce Timotheum quendam
Presbyterum & Ecclesia Sctophylacem ex qui-
busdam gestis nominibus accommodatis cognomen-
to Litrobuleum & Colonem declarat Episcopum, qui
primum Ecclesiam ingressus, Macedonii deposuit
imagines, atque ita demum Sacris Operam dedit:
Joannemque Nicaotam Alexandrinum in Ecclesia

De Severo igitur haec deprompta est Syn-
nodicis Actis accipere. In libello enim fan-
torum Patrum Orthodoxorum Constanti-
nopolitanae Synodo (a) sub Menna E-
piscopo congregatae oblato haec leguntur
de Severo & gregalibus ejus:

Quis nesciat eorum vitam turpem ad-
modum, & sceleratam ab ineunte aetate
esse & daemonebus addictam? Et quod in
beneficiis Severus deprehensus est, in ci-
vitate Beryllorum daemonebus serviens; &
ejusmodi calumniam fugere volens, finxit
se ponere, & fugere diabolicam opinionem
suam, & venire (ut dicebat) in Tripo-
lim ad venerabilem domum sancti & cla-
rissimi martyris Leontii. Et nondum per-
fectis diebus his quibus ipse baptizatur,
postquam vidit (veritatem paululum si-
mulans) perspicue, quod rursus ad anti-
quam gentilitiae opinionis suae vomitum re-
verti non poterat, per aliam viam ad id
quod studebat pervenit: Nam negavit sta-
tim Ecclesiam in qua baptizatus est, &
processit ad Acepbalos haereticos, qui ea
qua Eutycheus sunt sapiunt; vocantque
sanctas Dei domos diversa haereticis &
impietatis, reprobans propter hoc bap-
tizatum, quem dicit se accepisse; ut in ipso
impleretur propheticus sermo, qui de hu-
jusmodi dicit (b): Alienati sunt a vul-
va, erraverunt a veritate, locuti sunt fal-
sa, furor ipsius ad similitudinem serpentis.

Quod autem & ipsam Acepbalorum re-
ligionem simulaverit, ex consequentibus
omnibus manifestum fuit. Praesidebat e-
nim sua Acepbalae sectae, quod Unitivum
dicitur non admittens, sed novativum ip-
sum & divulgativum appellans, & in suis
propris conscriptionibus anathematizans.
Haec de ipso Patres & alia plura: qui-
bus patet, sic versipellem hominem ad-
haesisse Imperatori, ut non Acepbalorum
tantummodo sectandam sibi haeresim pro-
poneret, sed illis deteriora doceret. In-
natum namque est haereticis, ut neque-
ant

(a) Synod.
Constanti-
nop. Act. 1.
t. 2. Conc.
Niccph.
1. 16. c. 29.
XVII.
Severi
primor-
dia, ex
Mago ha-
reticus.

(b) Ps. 75.

XVIII.

IV.

tabulas recensuit, Synodicasque literas ad eum
scripsit.

Loquitur & Evagrius de seditione Constanti-
nopolitana hoc anno excitata propter additamen-
tum Trisagii; cujus verba lib. 3. cap. 44. quae
mox ex Theophane num. 11. retulimus, mirum
in modum explicant: Constantinopoli cum Im-
perator in hymno Trisagio has voces adicere vo-
lisset: Qui crucifixus es pro nobis, gravissima
seditio exorta est, perinde quasi Christiana Re-
ligio funditus everteretur. Hujus seditionis prin-
cipem atque auctorem fuisse Macedonium & Cle-
rum Urbis Constantinopolitanae scribit Severus in
Epistola ad Soterium. Quam quidem Epistolam
scripsit, cum nondum Episcopatum adeptus esset,
eo se tempore, quo una cum aliis pluribus, ut
supra retulimus, ex suo Monasterio ejectus est.
Ob hanc autem calumniam praeter alias causas
quas antea commemoravi, Macedonium Sede sua
expulsum fuisse exitimo. Hanc igitur ob causam
commota plebs, cum amplius cohiberi non posset,
multi nobilium atque honoratorum in extremum
di-

ant loco consistere, neque sciant solidam
stabilitatem; quod delinquentium pro-
prium est, secundum illud Hieremieae lu-
gentis: Peccatum peccavit Hierusalem,
propterea instabilis facta est. Sed acci-
pe quid de ejusdem Severi primos dies
habet Evagrius (a):

Huic (inquit) Severo patria fuit So-
zopolis urbs Pisidia. Verum simulac in
sacro templo Leontii divini martyris,
quem Tripolis urbs Phoeniciae maritima co-
lit, fuit lavacro baptismatis intectus, se
a legum studio ad vitam monasticam tran-
tulit, quam quidem vitam traduxit in
monasterio, quod medium locum inter ur-
bem Gazam & oppidum Majumam occu-
pat. In quo loco Petrus Hiberus, qui ejus-
dem Gazae fuerat Antistes, quique cum
Timotheo Eluro fugerat, isdem incedens
gradibus, hominum sermone post multum
predicatus fuit. Porro autem Severus,
de quo instituitur oratio, cum Nephelio
(qui antea cum eo ejusdem sectae & opi-
nionis fuisset, nimirum quod una in Chri-
sto natura sit, postea tamen Concilio Chal-
cedonensi, & doctrinae eorum qui duas na-
turas in Domino nostro Jesu Christo ines-
se asserunt, consensit) in disputationem
veniens, a Nephelio & ejus fautoribus
una cum aliis compluribus, qui eadem fue-
re opinione, e monasterio suo pulsus est.
Inde igitur Constantinopolim recta se con-
tulit, pro se, & proque illis qui cum eo e-
juncti erant, legationem obiturus. Sicque
Imperatori Anastasio (sicut traditum est
ab eo qui vitam Severi scripsit) motus
esse cepit. Itaque litteras scripsit ad suos
fratres de mutua inter se communi-
one, in

(a) Evagr.
1. 3. c. 33. &
Niccph.
1. 16. c. 29.
XIX.
Variis
Severi
status.

PAGIUS

diserimen venerunt, & multa insignia Urbis lo-
ca igne consumta sunt, &c. Evagrius vero de
priori seditione; non vero de ea, quae anno
sequenti contigit, intelligendum esse, ipsemet
evidenter insinuat, cum ait, Severum nondum
Episcopatum Antiochenum adeptum esse, quan-
do Epistolam illam scripsit; is enim anno se-
quenti die sexta mensis Novembris Antioche-
nam Ecclesiam invasit, & prior seditio Con-
stantinopolitana hoc anno mota, ut docet Theo-
phanes citatus.

V. Evagrius lib. 3. cap. 33. narrat, quomodo hoc
anno Severus e Monasterio, in quo Monasti-
cum vivendi genus excoluit, ejectus sit: Porro
Severus quodam die, inquit Evagrius, disputa-
tione habita congressus est cum Nephelio: qui
prius quidem cum ipso senserat de unica Christi
natura: postea vero defensoribus Chalcedonensi
Synodi & iis, qui duas in Domino nostro Jesu
Christo naturas predicabant, se se adjunxerat.
Ab hoc igitur Nephelio, & a Monachis, qui
cum illo erant, Severus una cum illis qui o-
pinioni ejus adhaerebant, ejectus est ex Monasterio.
Qui mox ad Urbem Regiam pervexit, tam pro-
se, quam pro illis, qui una cum ipso expulsi
fuerant, Legationem obiturus. Hoc modo ad no-
ticiam & familiaritatem Imp. Anastasii perve-
nit, ut pluribus refert is qui vitam Severi con-
scripsit. Nephelium Abbatem fuisse Orthodo-
xum docet Liberatus cap. 18. qui cap. seq. de

V.
Severus
venit Con-
stantinop.

quibus nominatim Concilium Chalcedonen-
se anathemate damnavit. Haec Evagrius:
reliqua suo loco inferius.

Sed & de eodem Severo quae Liberatus XX.
(b) Diaconus scribat, ex scriptis ejus-
dem Severi deprompta, in medium affe-
ramus; Is enim inquit Severus cum sede-
ret prius in monasterio, non suscipiebat
Zenonis edictum, nec Petrum Mogum.
Deinde sedens in Abbatis Romani, &
Menna, qui post eum fuit, monasterio,
exinde missus est ut permaneret Con-
stantinopoli, & sit Apocrisarius inter eos
qui Petri Mogi erant. Dumque obiicere-
tur ei: quomodo prius anathematizabas
Petrum? dicebat: quia Petrum anathe-
matizavi Apamenum. Hic Severus apud
Constantinopolim Synodo derogabat, &
anathematizata affirmabat: & ob omnes
qui ei communicarent: ita ut & hoc scri-
beret & ipsi Flaviano, sicut ejus signi-
ficatur epistolis, & ad Maronem lectorem,
& Eleusium, & Eutherium Episcopos, & ad
Oecumenicum scholasticum Isauriae. Fer-
tur autem expositio ejus, quae ab eo di-
cta est, in qua Unitivum suscepit Zeno-
nis, & anathematizavit Chalcedonense
Concilium, & communicare se constituit
Alexandrino & Constantinopolitano. E-
rant autem tunc Constantinopoli Timotheus,
Alexandria vero Joannes Machiota E-
piscopi. Et tamen dum talis erat, valuit
damnare Macedonium, & expellere ab An-
tiochena sede Flavianum. Haec Libera-
tus de Severo Imperatoris patrocinio om-
nia audente & invalescente in dies ma-
gis. Sed Anastasii conatus adversus fi-
dem Catholicam prosequamur: non tan-
ta

XX.
(b) Liber.
Diac. Brev.
c. 19. t. 2.
Concil.
Pro ratio-
ne tempo-
ris fidem
Severus.
mutat.

Severi mora Constantinopoli verba facit, ait-
que cum fuisse Constantinopoli Apocrisarium
inter eos, qui Petri Mogi erant. Liberati lo-
cum recitat Baronius num. XX. Quare haec Se-
veri Legatio hoc anno incepta, & usque ad
Octobrem sequentis anni, quo mense Novem-
bri Sedem Antiochenam invasit, continuata,
ut ex mox dictis necessario sequitur.

Hoc ergo anno Macedonius in exilium mis-
sus, & Timotheus in ejus locum subrogatus,
ut etiam habet Marcellinus in Chronico ad Con-
sulatum Secundini & Felicis, quod & Baro-
nius recte hoc anno narrat: sed perperam num.
IV. ait, intelligi ex Theodoro Lectore lib. 2.
facta haec esse hujus anni tempore majoris hebdo-
mada, qua Sanctum Pascha praecedit. Nam tam
Theodorus, quam Theophanes, die quidem Do-
minico populum tumultuari coepisse adversus A-
nastasium Imp. produnt; sed neuter loquitur
de Dominica Paschatis, immo asserunt, hunc
non statim Macedonium in exilium misisse. Se-
dem inerat Macedonius anno CDXCVI. quare
annos XV. ait habet Bironius, vel annos sex-
decim utrimque incompletos, ut legitur in Ta-
bulis Theophanis, Ecclesiam Constantinopoli-
nam rexit. In Chronico quidem Nicephori ei
anni tantum sex attribuantur, sed errore Li-
brarii, qui numerum denarium omisit.

Quod vero Baronius num. XIV. de Juliana
habet ex auctore Miscellae pertinet ad annum
se-

VI.
Duratio
Sedis ejus.

VII.

ta enim eum cura tenebat ut barbaros subjugaret, quanta ut Catholicam fidem penitus aboleret.

XXI. Anastasius tentit Sanctissimi mos viros.

Nam non Macedonium tantum, eoque querant Constantinopoli Orthodoxos expugnare conatus est perfidus Imperator, sed etiam longe positos magni nominis sanctissimos viros exagitavit: in quos primum blanditiis, nempe muneribus, literis, omnique genere illecebrarum & simulatione, atque omnibus ad suadendum aptatis coloribus ad cuiuscumque animum commovendum tamquam validissimis arctibus usus est; quod si minime his impulsibus animus flecteretur, instaurato novo certamine, vinculis, carcere, & exiliis, ex blando truculentum persecutor effectus, rem agebat. At vel unum saltem certaminis huius exemplum adducamus in medium, ex quo & reliqua nobis incomperta intelligere valeamus. Magnus ille Theodosius Cœnobiarcha, qui his temporibus claruit in Palæstina, cujus sæpe magna cum laude Cyrillus (a) meminit, atque Suidas (b) & alii his ab Anastasio Imperatore certaminibus est appetitus; quæ in ejus vitæ rebus gestis his verbis quam exactissime describuntur (ut dicunt) ab ovo, etsi ab incerto, certo tamen temporis ejusdem auctore, ut nihil sit quod jure revocari possit in dubium, utpote veritate omni ex parte constantia:

(a) Cyril. in Saba. (b) Suid. in verb. Anastas.

XXII. Tulit aliquando nostrum quoque tempus Imperatorem, qui quidem prius fuerat (quam tum apparebat) paradisus voluptatis, postremo autem rebus fuit cognitus campus destructionis & unus scilicet ex his pastoribus, qui gregis oves dispergunt & perdunt, & eas turbida potant subversione; & ut reliqua illius prætermittam, hoc quidem accipiet quod post nos sequetur tempus. Intelligis puto, lector, sui temporis res gestas auctorem conscribere; qui etsi nomine habeatur incognitus, Cyrillum hunc ipsum

PAGIUS Chalcodonensem Synodum Anastasius eliminare conatur.

sequentem; Theophanes enim anno Incarnat. secundum Alex. DV. qui Kalend. Septemb. sequenti Christi anni inchoatur, ait: Juliana Illustrissima femina, qua templum Deiparæ Virgini posuit in Honoratis, pro viribus Chalcedonensem adeo tuebatur Synodum, ut Imperator ipse adinventis etiam multarum fallaciarum technis, ut Timothei communionem subiret persuadere non valuerit: sed nec ipsemet Timotheus cum eam sapissime convenisset, non persuasit. Pompeium insuper consobrinum suum, ejusque conjugem ornatissimam feminam & bonis operibus assuetam, ceu Synodo bene affector, & qua ad vita necessitatem conducunt, Macedonio in exilium submittrantes multis calamitatibus oppressit Imperator. Erat Juliana uxor Areobindi Junioris, filiaque Olybrii Imperatoris & Placidia, ut suo loco monstravi. Pompeius vero ex Hypatio fratre nepos, cujus conjux Anastasia fuit, ornatissima femina & piissima. Theophanis interpres Pompeium appellat consobrinum Imperatoris,

existimo, qui sicuti sanctorum Sabæ & Euthymii atque Joannis Silentiaril & aliorum Vitas scriptis est persecutus, ita haud par est credere quem habebat præ oculis Theodosium præterisse; prætermisissetque res ab eo præclare gestas, minime præ sui dignitate obruendas silentio, posteris tradere. Conicio quidem ab imprudente aliquo oblitteratum Cyrilli auctoris nomen, qui referens illud ad Cyrillum Hierosolymitanum Episcopum, qui claruit sub Constantio Imperatore, falso putavit tribui Cyrillo hixiam, qua res gestæ sub Leone, Zenone, & Anastasio Augustis tractantur, ignorans ipsum de quo est sermo nobilem historicum Cyrillum a quo Palæstinum hoc vixisse tempore. Sed quæ his subicit, audiamus:

Scriptor rerum Theodosii.

Neque enim par est, ut id mandetur oblivioni propter eos, quorum est scelus insigne, qui (ut dicit Isaias (d) concipiunt dolorem, & pariunt iniquitatem. Hei mihi, impius, Anastasius scilicet Imperator, sive ab aliis ad hoc motus, sive hunc sceleratum factum ex se produxerit, (Stultus (e) enim stulta loquitur, & cor ejus vana cogitabit) Patrum qui Nicææ fuerunt sacra dogmata, tamquam montem Sion, & turrin fortitudinis scilicet aggreditur, illa quidem volens arrogari, valere autem sententiam Acephalorum, quam a ratione alienam, & vere ἀκεφαλον, hoc est, carentem capite jure quis dixerit. Intelligis perspicue, arbitror, lector, etsi non nominet, factis vivis pingi coloribus Anastasium Imperatorem caput se exhibentem hæresis sine capite existentis, de qua satis superius dictum est. Sed pergit auctor de ejus in perverso dogmate stabiliendo conatu:

XXIII. (d) Isa. 59.

(e) Eccl. 21.

Acephalorum scilicet defensor & propagator Anastasius.

Potentia autem admiscet improbitatem, ut hac quidem deciperet, illa autem ad effectum redderet quod contendebat: ut neque vis si esset immixta, & persuasio

XXIV.

quod Græcum habeat, Προμνητον δὲ ἀνεπίδον ἀντὶ τῶ βασιλέως, &c. Verum cum vox ἀνεπίδον non tantum consobrinum, sed etiam fratris aut sororis filium significet, manifestum est, vertendum fuisse, Imperatoris nepotem, uti vocatur a Marcellino in Chronico & aliis. Pompeius postea in gratiam Imperatoris rediit; testatur enim Anonymus Valesianus, Anastasium, sub vitæ exitum de Successore cogitantem, alterum ex tribus nepotibus, Pompeio Probo & Hypatio eligere statuisse, sed Deum aliter decrevisse & in Justinum Diadema transtulisse: Eodem tempore, inquit Anonymus, habebat Anastasius Imp. tres nepotes, id est, Pompeium, Probam, & Hypatium, &c.

VIII. Floret S. Theodosius Cœnobiarcha.

Ad num. XXI. & seqq. Vivebat hoc tempore S. Theodosius Cœnobiarcha in Monasterio a se non longe ab Urbe Hierosolymitana constructo, quem Anastasius Imp. missa ad pauperes alendos pecunia corrumpere tentavit, uti narrat Baronius ex Auctore Anonymo in ejus

Duplici arte conatur expugnare Catholicos. ne minime contemperata, molesta videri possit, & plane insolenta, ut qua robur accepisset ex sola occasione: neque rursum persuadere se impotens sit & imbecillum, & quod possit pauca & apud paucos efficere: alios quidem ex Episcopis adoriebatur minis & exiliis, alios autem honoribus & assentationibus, & nonnumquam etiam corrumpere pecunia, & suam malam aliorum quoque efficere, & morbum communicare contendebat, mutabilis non minus quam Prothenus (ut Græci dicunt) & non minus, mente quam ille aspectu varius. Quid mirum? Ubi enim (inquit Jacobus a) zelus & contentio, ibi inconstantia & omne opus pravum.

(a) Jacob. 3.

XXV. Theodosius magni nominis Cœnobiarcha.

Sed quid in hunc ipsum, de quo est sermo, Theodosium molitus sit, & quo tempore id aggressus, jam ex eodem auctore intelliges: dum enim ait ipsum postremo Theodosium tentasse, plena prælia illa ad istæ tempora referas, opus est: cum post ejectionem tantæ civitatis Episcopum, Macedonium nempe Constantinopolitanum Antistitem, nulli amplius parcendum putavit. Sed & quod experimento didicisset, quanta vis esset in monachis ad suadendum, quantumque accepisset hæresis ex uno Severo pseudomonacho additamentum; monachorum ductores præcipuos tentare aggressus est, atque inter eos (ut diximus) magnum hunc nomine, & factis eximium atque celebrem Theodosium, concipiens, & ex nomine vanam spem, mente recolens sanctissimum illum itidem Theodosium nominatum, ac pariter classibus monachorum præfectum, simulque in eadem Palæstina versatum, qui temporibus Marciani Imperatoris & Pulcheriæ Augustæ sub Juvenali Hierosolymorum Episcopo faverat impietati, atque etiam violenti armatorum foverat eandem hæresim Eutythianam; stulte, inquam, fore spe-

PAGIUS

Vita, apud Surium ad diem XXI. Januarii, & in Actis Bollandianis ad eundem diem. Baronius anno CDXCI. nom. XIV. hujus Vitæ Auctorem conicit, esse Cyrillum Monachum, a quo Acta SS. Euthymii, Sabæ, & Joannis Silentiarilii descripta sunt; Bollandus vero eandem alicui Auctori Anonymo ejusdem instituti adscripsit. Verum non Cyrillus, sed Theodorus Petræ Episcopus, Sancti Theodori discipulus, hujus Vitæ legitimus parens, ex qua Compendium in lucem emissum excerptum. Est enim prolixissima, pressis lineis exarata, continetque folia XLII. in magno Registro Vitarum Simonei Metaphrastæ attributo, quod alias percurrimus in Bibliotheca Mazarina, ubi MS. affervatur. Pauca tamen tunc ex ea mutuari sumus, quod temporum characteribus fere nudata sit. Sed nuper quidam amicus Combessii, a quo in linguam Latinam versum fuit, eandem nobis communicavit, significavitque Antuerpiam ad Papebrocium missam, ut in Supplemento

rans, ut qui idem nomine, & professione, eodemque loco consisteret, Theodosius, eadem ab eo præstari possent, immo cumulatus exhiberi, quod ob vitæ sanctitatem sciret ipsum ad popululum commovendum longe esse majorem auctoritatis. At sicut longe diversus penitusque contrarius fuit Judas a Juda, nempe a proditore fidelis Apostolus, & a Simone Simon, nimirum a mago princeps Apostolorum, pastor a lupo, pius ab impio, atque sanctus a nefandissimo peccatore discretus; ita plane Theodosius a Theodosio discrepavit, Catholicus ab hæretico; quod facta ipsa declarant. Nam auctor:

Postremo (inquit) hanc quoque magnam turrin aggreditur Imperator: Machina autem erant aurum, idque non parvum, ut posset contemni, sed quod redibat ad summam triginta librarum: eratque donum non nudum & aperte donum, ne non acciperetur, ut quod suspicionem pareret avaritiæ, sed id quoque occultabat prætextus speciosus & valda probabilis, nempe pauperes, & quæ erant necessaria ad usum fratrum ægrotantium: his virum conabatur ingenium redigere in servitutem. In quem ita invehitur auctor: Et si bonum existimas & gratum piorum animis id quod a te, o vir egregie, innovatur: ego illi dixerim: Cur non ab ipso sinis trahi amatores, & propria vinci pulchritudine eos qui sunt pulchri amatores; sed id pecuniis ornas & muneribus, quod solet fieri turpibus & deformibus, & quæ sunt aliena ornamenta & artificia?

XXVI. Anastasius auro Theodosium tentat.

Cum ergo cognovisset ille magnus, id quod fiebat ab illa pusilla & abjecta anima, temere adversus se comparari: erat (ut vulgo dicitur) aquila in nubibus; ut qui nec posset capi, nec vinci; sed re vera potius cum capit, qui simulabat. Nam aurum quidem non repellit, ne forte videretur temere suspicari, & offensionis aliæ.

XXVII. Consilium Theodosii in accipiendi missam ab Imp. eodemolynam.

Sanctorum mensis Januarii, quod Vir doctissimus meditatatur, ederetur. Quapropter ex ea hic exhibebimus, quæ ad Historiam Ecclesiasticam illustrandam conducunt.

Baronium, & Bollandum hæc Epitomatis Vitæ Sancti Theodosii de Anastasio Imp. verba Saepè Interdeceperet. Tulit aliquando nostrum quoque tempus Imperatorem, qui prius quidem fuerat, quantum apparebat paradisi voluptatis; postremo autem rebus fuit cognitus campus destructionis &c. Inde enim Viri eruditissimi Anonymum illum paucis post Sancti Viri mortem annis vixisse collegunt. At innumeris exemplis constat, Vitarum Sanctorum Interpolatores & Abbreviatores hoc in more positum habere ut quæ primæ Auctores de se ipsis scribunt, eadem ipsi suo nomine etiam proferant, quasi quæ narrant, suis temporibus accidissent, & quæ ex aliis referunt, propriis oculis vidissent. Quæ observatio cum magni momenti sit, hic exemplo confirmanda, & infra subinde indicanda, Evagrius lib.

IX. Sape Interpolatores in prima persona narrant quæ ex aliis accipiunt.

CHRISTI
511.SYMMACHI PAP.
13.ANASTASII IMP. 21.
THEODORICI REG. 19.

aliquam præbere occasionem; sed duplici damno affectus adversarium, simul quidem privans pecuniis, cum esset aliqui avarus; & simul etiam spem vanam & inanem ostendens, qua ducobatur, & quæ scopo nihil habebat consequens. Sed quem leonem existimabat se habere in pedicis, eum cum in se concitasset vehementissime, præclavo ostendit (ut est in proverbio) capream inisse pugnam adversus leonem: nam cum jam tempus advenisset, & ille ab eo petisset confessionem, & adessent qui ea de causa missi fuerant, hic mihi considera animi virtutem & fortitudinem. Sed antequam sanctissimi viri conatum adversus impium & impietatem indefesso studio editum enarremus, hic ne quid patiaris offensionis, in limine sitte.

XXVIII. Scimus victimas (a) impiorum execrabiles Deo, & Catholicam Ecclesiam respicere, oblationes hæreticorum, quæ solemniter ad ecclesiam deferri consueverunt, utpote ab omni communicationis consortio alienorum. At procul abfuit, ut id genus esset Anastasii hæretici Imperatoris auri triginta librarum oblatio, missa ut erogaretur in pauperes, & si quid egerent subiecti sibi monachi, illis Theodosius partiretur. Ad quod præstandum, nempe, ut elemosynis concilietur Deus, debet quilibet impius suaderi, nedum repelli; exemplo Danielis (b) id ipsum Regi æque impio ita suadentis, atque dicentis: *Quamobrem, Rex, consilium meum placeat tibi: & peccata tua elemosynis redime; & iniquitates tuas misericordis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis.* Sic igitur Theodosius erogandas accepit oblatas ab Imperatore pecunias, tum ut hoc modo ad salutem consequendam viam illi aperiret apud Dominum, tum etiam ut per ejusmodi officium aditum sibi quoque modo ad insinuandam eidem fidentius veritatem patefaceret, ut tamquam amicus audiretur,

PAGIUS

lib. 3. cap. 23. de Euphemio Patriarcha Constantinopolitani: & de Petro Patriarcha Alexandrino verba faciens: ait: *Hic accepit Synodicas Epistolas, quas Petrus ad Flavitiam scripserat. Cumque in illis anathematizari gesta Chalcedonensis Synodi deprehendisset, magnopere conturbatus est, seque a Petri communione sejunxit. Extant etiamnum utriusque Epistola, tam Flavitiæ ad Petrum, quam Petri ad Flavitiam, quas ob nimiam prolixitatem prætermisi. Periere hæc litera a pluribus sæculis; & tamen Nicephorus, qui septingentis post Evagrium annis floruit, lib. 16. cap. 19. Evagrio non citato de iis differit, ac si legisset, quamvis Evagrii verba fere transcribat: Cum Flavitas adhuc thronum (sc. Constantinopolis) obtineret, Synodales ad Petrum Alexandrinum dedit, & ejusdem generis literas ab eodem accepit, in quibus eadem de Chalcedonensibus Actis anathemati ea subiiciens scripsit. Cum autem interea Flavitanus e rebus humanis excessisset, &c. Extant etiamnum utri-*

nec veluti adversarii hominis ejus sermo respueretur; quod & patefecit eventus. Sed pergit auctor de vigilantissimi sollicitudine Theodosii in comparando exercitu, & habendo delectu, quo strueret aciem adversus insurgentem Imperatorem:

Cum (inquit) omnes simul congregasset civis solitudinis, & dixisset esse tempus, ut finem acciperet dictum illud Prophetæ, quod jubet mitem fieri pugnatorem; & eos instruxisset ad suscipienda pro pietate certamina; se ostendit esse ducem se militem, se virum strenuum & fortem & primum in omnibus. Atque armorum prælium imitatus, in quo antequam pede collato cominus concertetur, missilia mittuntur eminus; ita ipse primum omnium cum Imperatore (inquit) per litteras est congressus. Et lubentissime quidem meminisse illarum ipsarum probationum, quibus Theodosius aperias nugas esse ostendit ea quæ ex propositis videbantur esse validissima; sed propter prolixitatem & ea spectans, de quibus agitur in præsentia; multis enim manibus opus esset & libris. Declarat plane his auctor, haud fuisse Theodosii ad Anastasium Imperatorem brevem tantum scriptam epistolam, sed quæ fidei Catholicæ defensionem fortissimam contineret; ob idque multis eam oportuit fuisse argumentis aculeatam: quam utinam transmississet ad posteros integram, cum solum ejus meminit in dicendo libertatem, paucisque ostendit, quam esset homo liber & qui nequaquam deiici deprimere poterat: nam accipe quæ in ea scripta sunt:

Cum hæc duo sint nobis proposita, o Imperator, vel turpiter & illiberaliter vivere consentiendo Acepbalis vel honeste mori sequendo recta Patrum dogmata: scito a nobis mortem esse præferendam. Tantum enim abest ut hæc nova sequamur dogmata, ut non solum in loco mansuri simus præcedentes Patrum leges sequentes;

usque Epistole, tam Flavitiæ ad Petrum, quam Petri ad Flavitiam, quas ob nimiam prolixitatem prætermisi. Quare, ut jam anno DVIII. num. XIII. de alio Interpolatorum vitio notavi, in legendis Auctoribus sedulo discutendum, an primigenii, an vero tantum Compilatores, aut Interpolatores fuerint, nihil vel parum hac in re in eorum fide ponentes, quando etiam asserunt, se quæ narrant, vidisse, vel a viris fide dignis accepisse, vel denique quando citatis primævis Scriptoribus se iis nihil addidisse affirmant. Non enim nisi ex horum conscriptione primigenia colligi potest, eos revera aliquid non adjecisse, aut mutasse, & temporibus, quibus, quæ referunt, contigere, vixisse. Utriusque regulæ defectu varia Sanctorum Acta, quæ aut supposititia, aut ex diversis confarcinata, pro genuinis reputantur, indeque errandi occasio datur. Sed redeo ad Theodosium.

XXIX.
De Theodosii epistola Apologetica ad Imperatorem,

Generosa confessio Theodosii.

tes; sed eos etiam, qui præter hæc alia zveri sustinuerint, pie abdicabimus & subiiciemus anathemati; sed nec ullum ex Acepbalis ordinatum per vim suscipiemus. Absit ut hoc fiat, o Rex Christe. Et si tale quid contigerit, veritatis Deum præsidem restantes, vel potius illum ipsum, qui nunc ab ipsis maledictis & blasphemis appetitur, usque ad sanguinem restemus & quomodo pro patria, ita pro recta fide lubenter animas profundemus, etiam si ipsa sancta loca igne perdenda visuri simus. Quid enim opus est solo nomine, quando ipsa sacra revera efficiuntur contumelia? Nos ergo nequaquam admitemus aliquid sentire (tantum abest ut dicere) quod discrepet a sanctis & œcumenicis Conciliis: Ex quibus primum quidem ornatur trecentis decem & octo Patribus, qui cum adversus Arium in sancto Spiritu Nicæa convenissent, anathemati miserum subiiciunt, & a corpore abscindunt Ecclesiastico, alienantem a Patris essentia eum qui est natura Filius, & introducentem dogmata aliena a recta fide. Secundum autem impulsu divino congregatum adversus Macedonium, qui ipse quoque scelerate loquebatur adversum bonum Spiritum, eum abdicat. Tertium autem adversus profanam & execrandam linguam Nestorii, qui ipse quoque absurda erat locutus adversus Christi carnis susceptæ consilium pulchre Epepsi convenit. Post hæc quidem fuit etiam Chalcedonense sexcentorum & triginta divinatorum Patrum: qui cum etiam ea dixissent quæ conveniebant prioribus; & quæ illi dixerant, adhuc accuratius exposuissent; infelicem & execrandum Eutychemem una cum Nestorio abscondunt a corpore Ecclesiæ, & fidem confirmant Apostolicam. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS
X.
S. Theodosii Concilii Chalcedonensis defensor.

Is in Cappadocia natus destinatus est ad Divinæ Scripturæ libros ex munere populo Christiano leditandos; qui cum Hierosolymam extremis temporibus Imperatoris Marciani venisset, indeque Antiochiam, adit insignem illum Simonem ex columinæ specula Solis instar universam Ecclesiam, quæ sub celo est virtutum suarum radiis collustrantem. Inde Theodosius ad Sanxam Dei Civitatem venit Beato Juvenale ejus Urbis Archiepiscopo, & ut Præfecturæ onus defugeret, montis summum verticem petit, ubi postea sanctorum ejus corpus sepultum fuit. Ibidem Monasterium a fundamentis extruxit; cumque Anastasius Imperator in tantam evasisset dementia, ut eum in consensum se putaret adducturum, nulla formidine adduci potuit, ut ab iis, quæ a Sancta Synodo Chalcedonensi pie definita essent, recederet, hæcque inter alia ad eundem Imperatorem scripsit. Quoniam igitur modo, nos Hierosolymia post annos quingentos, ipsique plures, a Christi adventu, fidem addidissent! quamobrem certo liquet, eam quæ priori Christianæ fidei nunc temporis emendatio inducitur, non vere Christi doctrinam esse, sed Antichristi, qui videlicet Ecclesiasticam pacem & unionem confundere studet, & ut tur-

CHRISTI
511.SYMMACHI PAP.
13.ANASTASII IMP. 21.
THEODORICI REG. 19.

stolicam; & quicumque non ita sentiebat, decernunt esse alienum ab Ecclesia. Adversus hæc & ignis accendatur, & ensis acuat, & mors quoque nobis acerba affertur, immo vero, si fieri possit, pro una innumerabiles; nos vero nunquam prodemus veram religionem; neque ea quæ recte placuerunt Patribus, ea abrogando, probro afficiemus. Testes sint eorum sudores, quos pro fide susceperunt, & multæ dimicationes: sed ea manebunt firma & immobilia & apud nos, & apud eos quos fas est & Deum & nos sequi. Pax autem Dei, quæ superat omnem mentem, sit custos & dux tuæ potentia.

Cum hanc Imperator accepisset epistolam, remittens, & vim afferre, conari persuadere, se potius submitens, aggressus est se se de his excusare, quorum accusabatur; & sic composuit epistolam:

Hujus innovationis, o homo Dei, nos non sumus auctores. Testem confidenter invocamus, qui omnia cernit, Dei oculus. Sed ab illis oritur hic motus, quos plus quam alii oportebat hæc honorare silentio. Nunc autem cupientes singuli primi videri & dicendi facultate & dignitate, se ipsos feriunt, & nos ad se invicem attrahunt. Quid nos ergo aliud oportet facere, quam dum ii moventur, nos non simul moveri, sed quietem amplecti; ut sic persuadere possimus eis, qui hæc movere statuerint, dimissa tali contentione, una nobiscum quiescere?

Omnino enim tuam non latet pietatem, quod quidam monachi & clerici, qui rectam fidei sibi vendicant sententiam, hæc movere scandala, se ipsos (ut diximus) studentes ostendere primas obtinere partes in harum rerum cognitione, & quod mysterium & fidem in ore suo circumferant. Quæ qui-

batione atque ordinis everfione, nulla verum firmitate, omnia impleat, prorsus satagat. Horum porro omnium auctor ipseque opifex ille pridem & a principio Acepbalus, atque ab Ecclesia unione abscessus, Severus, qui ipse anime suæ communisque fidei exitio, Deo sic indulgente, ob nostræ scelera, Antiochenus Præsul provocatus est. Hic nempe Sanctos Patres nostros anathemato percussit, eos nimirum, qui Apostolicam fidem Sanctorumque omnium trecentorum decem & octo Patrum communibus calculis definitam, nobisque traditam, per omnia confirmarunt, omnesque in ea illuminarunt: cujus nimirum Acepbalis communionem ac unionem cum repudiemus ac prorsus recitamus, rogamus Pietatem vestram, ut Ecclesiarum omnium matris misereatur, Deo chari Imperii vestri tuentes partes, quæ sic indigne probro habeatur ac diripiatur, & ut sancire velit, ut qua Sancta Dei Civitati imminet procella, penitus depallatur.

Vita enim & morte in fidei causa nobis propositis mors longo nobis plaris sit. Nusquam enim dirarum ullo prorsus modo aut ratione socii accedamus, qui Deo nobis auctore Apostolicam fidem teneamus, in qua stamus, & in spe gloriæ Dei

XXXI.

Anastasio Imp. epistola ad Theodosium.

XXXII.

XI.
Scribit ad Anastasium Imp.

quidem cum non possint comprehendere ab hominibus, nihil aliud quam illos mendaces ostendunt & scycophantas. Ex quo etiam proficiscitur magna Dei in nos indignatio, eo quod existimemus mysterium non esse mysterium, nec ex sola fide consistere, sed ex absurdis nugis; & condemnamus eos, qui nos docuerunt Deum fide & mysterio colere. Vos ergo nunc quoque oportet, si unquam, orare pro Ecclesia, ut nos benignus Deus oculis aspiciat, & pacem suis conciliet Ecclesis, quae tam male sunt divise propter studia ipsorum Praesulum. Quae autem a vobis missae sunt eulogiae, nobis admodum lubenter ostense sunt. Nostrum autem quale sit institutum, annuntiabunt pii monachi, qui a vobis missi sunt. Et hoc quidem modo se habuit epistola. Vidisti plane Saul aliquando prophetantem: sed sicut eum evestigio malus aggressus est spiritus, ita plane exagitat Anastasium mentis delirium, & ex malo daemone immixta phrenesis alienans e mente hominem, vana, fatua atque blasphemata loqui ac furere penitus impulit. Declarant haec quidem quae de eodem Imperatore auctor post subdit, ubi primum haec ait:

XXXIII. Rursus furit Anastas. Imp.

Sed qui haec quidem scripserat Imperator, & tunc de furore paululum remiserat, & bellum quod adversus rectam opinionem, vel suum caput potius gerebat, repraesentat; non multo interjecto spatio gravius subit poenitentia; & perinde ac si cum poeniteret, quod omnino parum esse pius statuisset, & se facilitatis nimiae condemnaret; ad priora est reversus. Difficile enim est (ut in proverbio est) asinum confitentem avertere. Rursus ergo

PAGIUS

gloriamur; uno omnium sensu unaque fide, Dei munere, qui in sancta hac Terra habitamus, sanctasque quatuor Synodos Evangelica figura numeroque ornatas, eadem concordem sententia in uno spiritu sensuque libenter recipimus; quae nimirum diversis temporibus ac locis, Deo aspirante, adversus subjectarum haesum multiplices errores coacta, vocibus tantum, & non virtute differunt, ut qua digito exaratorum Evangeliorum imago ac virtus existant. Paucis interjectis: Certo sciat vestra Majestas coram Deo & electis Angelis nullo modo aut ratione, illis, quos dignatione jungendos, qui nimirum ab Ecclesia corpore se se abscederunt, quin legitimam Canonikumque procedat Judicium: ac nec ulli unquam ullo modo circa fidem novitati assensum praebimus, aut ullum Acepbalorum ullo unquam tempore per vim ordinatum recipimus, & cetera in Compendio Vitae Sancti Theodosii cap. 12. apud Surium, vel apud Bollandum legenda.

XII. Responsum Anastasii Imp. ad S. Theodosium.

Epistola vero Anastasii Imp. qua Theodosio Abbati respondet, sic habet: Scripsit Pietas tua non debuisse mala haec moveri fidei causa, qua nostro Imperio nota sunt. Ac quidem non esse nos horum auctores, testis est Dominus Deus universorum Iudex: sed quorum partium erat, ut pacem ac tranquillitatem diligerent, illi nobis haec moverunt & movent, dum alii aliis pravi-

edicta adversus pietatem; rursusque hic egregius martyr circa sanguinem: siquidem consideranda est voluntas, & non rerum exitus. Nam cum omnes essent plane consilii inopes, & dubii quid agerent? & alii quidem blasphemiam defenderent, alii autem vererentur vel salummodo contradicere, fortasse autem etiam hac in re communi patri dicendi libertate cederent, & veluti ducis signum expectarent; tunc evadit manifestum, qualis etiam senectus, quando zelo confirmatur, se fortiter & juveniliter gerit adversus ea quae pro honore, & honesto suscipiuntur pericula. Contemptis enim illis scriptis & decretis, minisque innumerabilibus, turbaque quae Imperatorem & Deum ex aequo reverebatur, militibusque qui eos observarent qui essent tale quid dicturi; illis omnibus contemptis tamquam panis strepitibus & dicens non esse suum, sed puerorum talia horre-re tonitrua, leonis suscipiens imperium, cum Dei templum esset ingressus, & suggestum conscendisset, in quo solent legere sacerdotes, manu populo significans silentium: SI QUIS, inquit, QUATUOR SANCTAS SYNODOS NON TANTI ESSE EXISTIMAT, QUANTI QUATUOR EVANGELIA, SIT ANATHEMA.

Theodosius magnis animis veritatem propugnat.

Haec cum dixisset, & tamquam Angelus populum adduxisset in admirationem, & vocem omnibus ademisset praemiraculi magnitudine, per silentium procedit per medium eorum tamquam dormientium & existimantium se in somnis videre, non autem vere id quod fiebat. Et fuit hoc quidem viri stratagemata, ex quo dictas quoque sanctas Synodos in sacris Diptychis col-

XXXIV.

tare videri volunt. Eoquid nos aliud faciemus, quam ut dum illi male moventur, non cum ei pariter moveamur, sed quietem colamus, ut hinc discant, qui hoc motus cient, pari nos consilio tranquillitati studere. Omnino enim non nocet Tua Pietas, quosdam Monachos ac Clericos, qui videlicet recte fidei studium praeserant, hac scandala movisse, dum sibi mysterii cognitione primas ambiunt, ac fidem ore circumferunt. Quae quidem cum humano ingenio incomprehensa sint, nihil aliud quam se mendaces ac scycophantas ostendunt, Ex quo etiam magna in nos Dei indignatio in nos proficiscitur, eo quod existimamus mysterium non esse mysterium, nec sola fide, sed nugis nostris consistere, eosque condemnamus, qui nos fide ac mysterio Divina venerari docuerunt. Vos itaque precibus ad Deum agite, ut sua misericordia mala despiciat, ac sic divinis sanctissimis Ecclesiis per ipsorum Praesulum studia tranquillitatem indulgeat, ac eorum nemo cum proximo dissideat. Quas vero misit Pietas tua eulogias, lubentes suscepimus: ac qui quid nobis animi sit atque velimus, nuntiabunt vobis, qui missi sunt reverendi Monachi. Ita Anastasius ad Theodosium.

Quae postquam retulit Theodorus in hujus Sancti Vita, subdit: Igitur Imperator postquam haec scripserat, ac bellum adversus Ecclesiam non-

XIII.

Circuit Theodosius regiones, armatus omnes pro fide tuenda.

collocare statuerunt. Cum post haec autem nonnihil esset cunctatus, & nec parum quidem substitisset, obiit civitates quae erant circumcirca, discipulos & alios suos sectatores ex solitudine, veluti quidam dux exercitus eos qui sub se erant inducens, primus canos, primus etiam ostendens promptum animi studium, omnes obiens, factus omnia omnibus, certiores reddens eos qui dubitabant; adhaec confirmans eos qui erant stabiles; eos excitans qui erant socordiores; eorum qui erant prompto & alacri animi studio, auctus diligentiam; addens animum his qui extimescebant; adhortans eos qui decertabant; terrenis adversarios, quod tam esset magno & generoso animo, ut ad eum non pateret aditus; medicinae celeritate omnem morbum praeveniens; docens omnes, quod Dei Verbum esset quidem idem simul Deus & homo, una autem hypostasis, sive persona, utramque eorum habens naturam, divinitatem scilicet, & humanitatem.

XXXV. Vana haeretico-rum deliramenta.

Ad ea autem quae dicta sunt probanda, adduxit illam sanctam Synodum oecumenicam, nempe Chalcedonensem, quae ipsa quidem de Christo sic agit: & ea ratione effugit declinationes haeticorum, quae sunt in utramque partem. Nameo, inquit, quod unam confiteatur personam, repellit impiam Nestorii haesim: eo autem quod non neget duas naturas, Eutycheus & Dioscori magis impiam exturbat haesim: neque similiter ut Nestorius, Christum unum dividens in duos Filios & hypostases, neque similiter ut Eutycheus & Dioscorus & etiam Severus in unam confundens naturam, unus scilicet Christi divinitatem & humanitatem. Nam plus quam pars sit, habet unusquisque eorum, unus quidem fugiens divisionem, alter vero Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Anastasius Imp. rursus Orthodoxos persequitur.

nonnihil remiserat, velut poenitentia ductus, quod vel paululum omnino pietati studere videri voluerat, ad proprium rediit vomitum. Quid igitur? Rursus adversus pietatem Edicta: ac rursus Vir fortissimi pectoris non sine sanguine Martyr, si modo sic hominum moribus comparatum esset, ut voluntates non rerum eventus expectarent, praclarissimus adversus fidei hostes pugil coronatus existit. Cum enim omnes animi ancipites essent, nec ullus resisteret, ea forte ratione, quod communi Patri hoc in negotio fiducia loquendi partes cederent, & ut ordini honor haberetur, & senectus fungendis Dei causa periculis juvenili prope ardore claresceret, confurgit alacris pietatis lycaeo, ut pro pietate palam fidenterque deceret; & confensoque Sanctae Resurrectionis eminenti loco, quo scilicet Sacerdotalis ordinis homines ad plebem Sermonem habere solent, (suggestum vocant atque ambonem) elata voce in hac verba prolocutus est: Si quis quatuor Sanctas Synodos pari cultu ac quatuor Sancta Evangelia non recipit, anathema sit; atque his dictis Sanctas dictas Synodos in Sacris Diptychis reponendas curavit: quae & haecenus ex eoque tempore nominatim ex illis praedicantur. Hoc factum nec vel minimum ibi trabens moram, Vir animo strenuus ac spiritu fervens

contractionem. Et paulo post de Theopascitis: Eutycheus autem & Dioscorus, & etiam Severus qui se eis nuper adjunxit & impietatis elegit esse particeps, ut qui vellet absurdissimam Nestorii tollere divisionem, malum malo medicantur; & ipsi quoque rursus stulte audent introducere confusionem, unam & eandem nominantes naturam divinitatis & humanitatis, & ad passionem (quantum ad eos attinebat) non verentes adducere impassibilem divinitatem: si enim ex eorum sententia una est Christi natura (is autem est re vera Deus & homo) fuit ergo divinitas mortis quoque particeps. Sed scelerata his ora obstruantur, & mali male cum suis pereant dogmatibus. Et post nonnulla ad Catholicam veritatem probandam sapienter adducta, ista ad postremum auctor:

XXXVI.

Haec ergo & his similia docens ille lingua libera, & quam acuerat confidenter loquendi audacia, quoniam Imperatorem magis ad iram provocaverat, ab eo perpetuo damnatur exilio; ab eo, inquam, qui jam inevitabilem suam exterminationem, & quae hinc erat futura, venientem ignorabat migrationem. Subdit autem de ipsius Imperatoris repentino obitu, de quo nobis suo loco dicendum. Haecenus certamen magni Theodosii, quem vita Angelis haud impar, & in editione signorum ac propugnatione Catholicae veritatis Apostolis comparanda mirifice nobilitavit. Ita plane decuit praconem veritatis hujuscemodi confessionis insignibus decorari: quo etiam caecis fieret luce clarissima manifestum, quamam in parte, Severine pseudomonachi, millesque sacrilegi, an vero Theodosii vita sanctissimi atque miraculis celeberrimi fi-

O 2 dei

circum Urbes & Oppida cum aliis eremi incolis, pari ac ille fidei Zelo lustrabat ac circuibat: cum filii pater, cum Israelis acies ipse acies Dux primus canos, primus fervore animi haeticum omnem morbum ac labem remediae celeritate avertens, atque omnem animorum languorem relicta fidei praedicatione fugans. Multis interpolatis subiungit: Illiusmodi dictis fastisque sanctas dictas Synodos per civitates & loca sacris Diptychis adscribi perfecit. Quibus ira motus Imperator (siquidem Imperatorem Regemque dicere convenit, qui tanto scelere & improbitate, miserabiliter protervire adversus fidem sibi ipse constitisset) sententiam tulit, qua Virum justum a suis locis exulare iuberet.

XIV.

At avertens Divina ultio illum quidem vis exemit, illis haecenus reservatum, ubi cujusque operis exigenda ratio, quod tandem factum persequi animo sit: Beatum autem Virum quibus debebat tur, inter locis virtutis Monumentum videntibus futurum, ita servavit, Sanctarumque Ecclesiarum, quae iactabantur, procellam sedavit. Qui eas tenebant ab Ecclesia refugit omnibus, iusta sententia exilio damnatis; ac rursus qui pietatis defensores essent, eorum loco Sedibus suis restituit. Non fuisse itaque Theodosium in exilium ejectionem, extin-

CHRISTI
511.SYMMACHI PAP.
13.ANASTASII IMP. 21.
THEODORICI REG. 19.

dei veritas esset; cum alioqui plurimi hoc tempore viverent Theodosio haud meritis impares viri præclarissimi, ejusdem Catholicæ fidei assertores atque propugnatores, ut inter alios Joannes Silentarius, atque Sabas, & qui sub eo militabant

præstantissimi monachi & anachoretæ. Quinam autem fuerint his temporibus ipsius Sabæ in fide Catholica defendenda labores, dicemus anno sequenti: sed & de Theodosio inferius agendi occasio frequens erit.

Ad

PAGIUS. Ad interim Anastasio, indicat Theodorus. Quare cum Anastasius Imp. mense Julio anni quingentesimi decimi octavi interierit, hæc ferius quam præfenti anno contigisse oportet. Denique observatione dignum quod Sanctissimus Abbas de quatuor prioribus Conciliis Generalibus ut quatuor Sacris Evangelii venerandis asserit; hoc enim Gregorius Magnus postea iteravit, univèrsaque semper tenuit Ecclesia.

XV. *Gefalicus* Visigothorum Rex *Aquitaniam* petiit, *ibique* anno delitescens *Spaniam* revertitur, atque ab *Ebbave Theuderici Regi Duce* duodecimo a *Barcinone* urbe *milliario*, commisso prælio in fugam vertitur, captusque *trans flumen Druentium Galliarum* interit, sequens prius honorem, postea vitam amisit, inquit Sanctus *Isidorus* in *Chronico Gothorum*, qui antea scripserat, cum annis quatuor regnasse. *Gefalico*

e medio sublato, Theodorici Italix Rex Regnum ad Amalaricum ex filia nepotem transfuit ejusque tutelam suscepit, ut diximus anno DVIII. num. VIII. quod ante VI. Idus Junias currentis anni factum, ostendit Concilium Gerundense *Agapito Consule septimo Theodorici Regis anno*, ea die habitum. Hæc Theodorici epocha secundum quam annis XV. in Hispania regnavit, diligenter observanda, ut Concilia eo regnante in Hispania celebrata suis annis reddi possint. Eam itaque singulis annis præfigemus prætermissa priori, utpote minus necessaria.

Concilium *Aurelianense* hoc anno habitum, anno DVII. num. X. explicatum. *Clodoveus* Francorum Rex moritur ut anno DXIV. numero VII. & seqq. videre est. Synodus *Sidonis* de qua anno sequenti num. II. & seqq.

JESU CHRISTI
ANNUS
512.SYMMACHI PAP.
ANNUS
14.ANASTASII IMP. 22.
THEODOR. REG. 20.I.
Conatus
Anastasio
contra
pietatem.

AD sequentem annum Domini quingentesimum duodecimum indicandum Consules dant Fasti Paulum & Muscianum: quo ob defensionem Catholicæ fidei populus Constantinopolitanus adversus impium Anastasium Imperatorem insurrexit: quæ autem ab eo patrata fuerint, Marcellinus sub iisdem Consulibus sic breviter recitat: *Die Dominico, dum jubente Anastasio Casare, per Platonem in Ecclesia pulpito insistentem in hymnum Trinitatis Theopaschitarum quaternitas additur; multi Orthodoxorum pristina voce psallentes, perfidosque præcones clamoribus objurgantes, in ejusdem Ecclesiæ gremio cæsi sunt, ductique in carceres perierunt.*

II.
Populus
Constantinopol.
tumultuatur.

Alterâ nihilominus die in atrio sancti Theodosii majori cæde pro fide unica percussus sunt. Quapropter commota Orthodoxorum agmina die sequenti, id est, octavo Idus Novembris (in qua die memoria cineris dudum totam Europam regentis apud Byzantium celebratur) in forum cum constantia undique consuunt; quorum alii quidem, cæteris die noctuque hymnum Trinitatis Christo Deo psallentibus, totam peragravit civitatem, & Anastasium Casarem monastico habitu affectantes ferro flammisque interimunt: alii claves portarum, omniaque signa militaria ad forum, quo religionis castra metati fuerant, deferunt: ibique, Anastasio Casare in Processibus degente, Arcobindum sibi Imperatorem fieri clamitant: imaginibusque deinde statuisque Anastasii in terram dejectis, Celerem

& Patricium Senatores ad se supplicandi sibi vel satisfaciendi gratia missos, jactis pluvie instar lapidibus, repulerunt, domibus Marini & Pompeii succensis. In Circum ad Anastasium venientes, & ante ejus solium consistentes, hymnum Trinitatis juxta morem Catholicum concinentes; coruscumque Evangelium, Crucemque Christi ferentes, e foro plurimi convenerunt, Marinum Platonemque pravitatis ejus auctores ferro subici debere conclamantes. Hos cives Anastasius Casar, solitis perjuriis, simulatisque vocibus sepe facturum cuncta promittens, tertio die ex quo in forum advenerat, sine ullo rerum effectu ad sua fecit habitacula repedare.

Porro redintegrata Anastasius pravitate, infamem & irridendam Synodum apud Sidonem civitatem (cujus de nomine ridicula nomina præponuntur) octoginta ferme perfidorum Episcopis congregatis adversus Orthodoxorum Episcopos, fieri imperavit. Flavianus Antiochiæ Catholicus Patriarcha, & Joannes Paltensium Pontifex, quoniam hunc cætum sacrilegum refellerunt, in castellum, quod Petra dicitur, exules missi sunt: ibi Flavianus confessor Christi in Domino requievit; Joannem Justinus Augustus mox Imperator factus revocavit. Hactenus de his Marcellinus, qui a rebus hoc anno gestis exordians, ut totam rei gestæ periodum clauderet, quæ posteriori quoque tempore sunt facta conjunxit. Nos vero ex more singula singulis reddentes annis, quid hoc gestum sit anno, modo oratione potissimum prosequemur.

III.
Synodus
in Sidone.

Re-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6005.

SÆC. VI.
Anno ERÆ
Hisp. DL.
A.C. 512.

☉ 17. AG. ☽ 19. P. 22. April. Indiſt. 5.

JESU CHRISTI 512.

SYMMACHI PAPÆ 15.

ANASTASII IMP. 22.

THEODORICI REG. 20. & 21.

I.
Consules.

[1] COSS. Paulus & Muschianus, ut habent Casiodorus, Marcellinus, Tununenſis, Anonymus Culpinianus & Fasti Heracliani, ille in Oriente, hic in Occidente creatus. In Codice

enim Justiniano lex 32. de donationibus, dicitur data ab Anastasio prid. Kal. Maii, Paulo U. C. Cos. prætermisso Muschiano ejus collega quia sc. in Occidente Consul renunciatus fuerat, vel forte quia ejus designatio Constantinopoli nondum innotuerat. Dionysius Gothofredus in Notis ad eam legem, putat hunc esse Paulum qui anno CDXCVI. Consulatum in Oriente sine collega gessit, qua etiam in sententia versatur Onuphrius in Fastis; at eos errare, præfata subscriptio docet, in qua etiam non effertur cum nota numerali.

A num. I. ad XXXIV. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DIII. qui Kalen. Septemb. anni Christi 510. inchoatur, ait: *Hoc anno Synodum Sidonia congregari sanxit* (nempe Imperator.) *Soterichus enim Casarea Cappadocia & Macedonio consecratus Chalcedonensis Synodi habitus.*

II.
Synodus
adversus
Chalcedonensem
habita.

NOTÆ

[1] COSS. Paulus & Muschianus.

Viſor: Paulo & Muschiano coff. Marcellinus: Paulo & Muschiano coff. Symmachi Papæ epist. Post consulatum Felicii.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ anno a Passione Domini CCCCLXXXV. eoque bifextilli P. C. Felicii, Sequitur litteris longobardicis, sed minus antiquis. *Hoc anno in K. Jul. sol. cælipſim (passus est) & in monte vesuvio . . . Id. Jul. GEORGIUS*

IV. Rebus autem gestis hoc anno Cedrenus post illatas a populo contumelias in Imperatorem & domos incensas, hæc addit: *Monachum (inquit) in mansione S. Philippi prope cisternam S. Mocii inclusum, quod Imperatoris carus erat, necare, capiteque ejus hasta affixo, clamare: Hic est amicus hostis sanctæ Trinitatis; & monacham, quam Imperator maximi faciebat, jugulare: cadaver utrumque raptare, & in Studii mansione cremare. His perterritus Imperator, hæresim aliquantisper deseruit.* Hæc auctor. Porro has turbas Constantinopolitanas numquam sedatas esse, sed singulis ferme annis, quoad vixit Anastasius, integratas, quæ sequentibus annis Marcellinus sub uniuscujusque anni Consulibus tradit, aperte declarat.

V. Quod vero Synodum Sidone in Palæstina celebratam hoc anno referunt, eo quod sub anni hujus Consulibus Marcellinus ejusdem meminerit: antequam de ipsa agamus, dicendum nobis erit de sancti Sabæ legatione ab Elia Hierosolymorum Episcopo missa ad Anastasium Imperatorem: quam hoc ipso anno contigisse, inde haud dubium deducitur argumentum, quod cum Cyrillus rerum omnium inspector & scriptor testetur ipsum Sabam cum sociis ea fungentem legatione fuisse ætatis annorum septuaginta trium, idemque tradat ipsum natum sub decimo septimo Consulatu Theodosii Imperatoris, qui est annus Domini quadragesimus trigessimus nonus; plane hoc anno ipsum id numeris obiisse reperies. At licet vulgatus Latinus codex, septuaginta, tantum dicat: Græcum Vaticanum habes, quem consulas de septuaginta tribus; quod & certa ratio aperte etiam demonstrat, dum auctor ait ea contigisse, cum jam ejectione Macedonio subrogatus fuerat Timotheus Episcopus Constantinopolitanus. Hæc de tempore exacte discussimus, ut rerum gestarum series sicut certior, ita & facilius disponatur.

VI. Quod vero ad eandem legationem pertinet, ejus mittendæ occasio inde processit: quod cum jam ubique locorum divulgatum esset acre certamen ab ipso Anastasio Imperatore adversus fidem Catholicam instauratum, pulsumque esse Constantinopoli ejusdem patronum Mace-

PAGIUS *di Decreta, velut fidei regulas se admittere scripto professus est. Ejus autem postmodum factus inimicus, adeo ivit in adversum, ut in Orientem profectus impio Xenaiæ rem omnem communicaret, & ad extirpandam funditus sanctam Chalcedonensem Synodum, aliam Sidonia celebrari ab Imperatore postularet uterque; & hæc convocata dicto citius dispersa est, & soluta Eutropii Tribuni ab Imperatore in hunc finem missi opera, qui ea abrogata, Flaviano Antiochia & Elia Hierosolymorum, subiectisque ipsis Episcopis, ut qua Sidonia fuerant acta, literis ad Imperatorem re-*

donium ipsius civitatis Antistitem: jamque odoraretur ipse Elia Hierosolymorum Episcopus eandem impiorum pugnam Imperatoris viribus auctam in omnes Orthodoxos Episcopos Orientis in exterminium totius Catholicæ fidei progressuram; ad imminencia mala hæc avertenda, idem Antistes Elia avertere putavit legatione sanctissimi viri Sabæ & sociorum, de quibus plura superius. Describemus nos hic eandem legationem, memoria quidem digna ab ipso Cyrillo narratam.

VII. Sed antè Timothei hæretici Episcopi Constantinopolitani artes in concilianda sibi diversorum tum præsentium, tum absentium communione sunt propalandæ. Quem enim vidimus vita turpissimum anno superiori, simulac sedem ejus Ecclesiæ nactus est, ad aucupandam communionem Studitarum monachorum, ut eorumdem consecraret Antistitem, nullo negotio professionem edidisse Catholicam, Synodumque probasse Chalcedonensem; iisdem artibus tum Antiochenum Episcopum Flavianum, tum Eliam sibi editione Catholicæ professionis conjugere conatus est: quod & facile est consecutus. Verum cum postea ab hæreticis tentaretur Elia, ut damnaret Chalcedonense Concilium tantum abest ut ipse acquireret, ut edita fidei professione, sese defensorem decretorum ejusdem sanctæ Synodi præstulerit. His illi graviter offensus, dolo agentes, falsam produnt Eliæ nomine fidei confessionem, qua damnabatur ipsum Chalcedonense Concilium. Hæc quidem omnino ita se habuisse monachi Palæstinæ scripta epistola ad Alcyonem Episcopum manifeste testati sunt: reddemus eam inferius suo loco.

VIII. Accidit autem, ut eam ab Evagrio editam monachorum Palæstinæ epistolam cum Theodorus Lector minime comperitam haberet, inciderit in illam ab hæreticis Eliæ nomine scriptam falsam fidei professionem: & vere esse Eliæ existimans, eum in errorem esse lapsum incaute nimis scriptis prodiderit, atque de ipso sanctissimo viro nimis sit indigne locutus. Quod si perquisisset priorem illam catholice scriptam ad hæreticos eam

ferret, auctor fuit. Flavianus porro Synodus tres solummodo, & Zenonis Concordiam se recipere scripsit, nulla prorsus de Chalcedonensi facta mentione; Elia autem Hierosolymitanus Episcopus Chalcedonensem proscribere testatus est. Soterichus autem Casarea Cappadocia, & Xenaias Imperatori adversus Flavianum & Eliam scripserunt, ipsos nimirum, dum contra Chalcedonensem Synodum palam dare sententiam recusarent, quominus in eorum & unum sensum coirent, in causa fuisse. Quare iratus Anastasius falsis quibusdam Monachis, ut Antiochia convenirent, ubi

Elias Episc. Hierosol. conf. fidei Catholicæ.

VIII.

ex-

exigentes, vel quam posteriorem dedit, cum se calumniam passum in falsæ editione epistolæ conclamavit, seque vere esse Catholicum demonstravit; nequaquam hæc quæ sequuntur de eo locutus esset, cum ait:

IX. *Elia Hierosolymorum Episcopo mandavit Imperator, ut Synodum Episcoporum, quos sub se habebat, colligeret (nempe Sidone Synodum congregaret) & Quartam Synodum condemnaret. Elia vero Synodum quidem non congregavit, ipse vero solus Nestorium, Eutychetem, Diodorum, & Theodorum, & Synodum Chalcedonensem anathemate condemnavit. Hæc ipse, sed plane deceptus (ut dictum est) ex falso adscripta Eliæ composita ab hæreticis fidei professione: quantum autem idem polleret fidei Catholica, quæ dicemus de eodem sæpe inferius facient manifestum; cum hujus rei causa, ad averendum nimirum Imperatorem a prava sententia, quam in Orthodoxos conceperat, missum esse ab ipso Elia Sabam, quæ referre aggredimur ex Cyrillo, demonstrant. Sunt hæc ejus verba (a):*

(a) Exstat apud Sur. tom. 6. die 5. Decemb.

X. *Studium autem & curam ponebat Anastasius Imperator, ut Flavianus & Elia assentirentur Timotheo: Illi vero Timothei quidem susceperunt communionem, ut pote quod ipse quoque conveniret verbo rectæ fidei; Macedonii autem admodum agre ferebat exterminationem, ut quæ non tam jure ac legibus, quam vi & potestate fuisset facta. Hoc adversus ambos magno furore commovet Imperatorem, & efficitur Ecclesiæ causa magna tempestatibus. Quod quidem cum nescio unde rescivisset Elia, qui Palæstinæ præerat Ecclesiæ, missi legati, diligenter agit de reconciliatone. Legati autem erant & multi alii Patres, & ipse Sabas (cujus nunc vita est argumentum nostræ hujus orationis) jam septuaginta tres annos natus. Præterea vero mittit etiam Elia epistolam, in qua hæc scripserat:*

XI. *Habitatores eremi & Sabam cum eis, qui est caput eremi ad tuam potentiam mittimus legatos pro Ecclesiæ. Tu vero eorum laborem reveritus, & eos qui sunt*

PAGIUS *tumultum in Flavianum excitato, Chalcedonensem Synodum, simulque Diodorum, Theodorum, Itham, & Theodoretum cum execratione eum ejurare postularent, suggestit: quod ille ex animi dejectione excutus est, & in Ecclesiæ publico conventu, eos una cum Sancta Synodo percussit anathemate. Verum Theophanem in hac narratione multipliciter peccare, mox ostendam.*

III. *Auctor Libelli Synodici Synodum Sidoniæ contra Chalcedonensem habitam his verbis refert: Petro igitur Fullone rejecto, Palladius Solium Antiochia suscepit: eoque defuncto Flavianus Zenonis Henoticum recepit, & cum tres sanctas Oecumenicas Synodos scripsit probasset, Chalcedonensem silentio præterit, Imperatori gratificatus. Imperator autem Anastasius per Eutro-*

in Deo sudores, o Imperator, fac ut cesset bellum adversus Ecclesiæ, & ne finis malum progredi ulterius: scimus enim tibi curæ esse, ut ea agas, quæ Deo grata sunt qui tibi concessit diadema. Hæc enim Elia ad Anastasium Imperatorem; quæ autem ista secuta sint, idem Cyrillus ita narrare pergit:

Cum hi ergo divini Patres jam ingressi essent viam quæ ferebat ad Imperatorem, erat Sidone quedam Synodus Episcoporum Orientis & Palæstinæ tunc congregata adversus Flavianum, & Eliam, quæ prætextum quidem habebat jussa Imperatoris: acceperat autem duces Soterichum Casarea Cappadocia, & Philoxenum Hierapolis Episcopum, qui Chalcedonensem Synodum abrogantes, Eutychetis & Dioscori studebant confirmare dogmata. Cum ergo legati venissent, Constantinopolim, arcana & quæ comprehendere non potest Dei sapientia, quæ eminens rerum magnarum præbet occasiones, & iis qui eum glorificant, semper aliquam tribuit gloriam, hic quoque certo consilio aliquid gerit, per quod beatum Sabam, qui indutus erat cilicio, & vili habitu amictus, omni Imperatoria purpura reddit splendidior, & eam quæ in eo habitabat aperit gratiam Spiritus, quæ operata erat multis velis moderationis & humilitatis.

XII. Legati ab Elia perveniunt Constantinopolim.

Nam cum ii qui cum eo erant deducerentur ad Imperatorem, & fuissent jam omnes intra aulam Imperatoriam; ille solus a custodibus arcetur ab ingressu, seu propter vilissimam & contritam tunicam, seu Deo potius eum sic volente facere insignem & gloriosum. Cum illos ergo benigne esset intuitus Imperator, & ea dixisset quæ dici solent in adventu, & deinde perquireret quisnam esset is qui erat præcipue in litteris positus Sabas: cum monachi autem in omnem partem circumcurarent (neque enim sciebant quonam modo ille esset ab eis disjunctus, & ubinam mansisset) statimque cum Imperatoris satellitibus ad eum querendum quoquo versus obirent; invenitur stans in quodam angulo ante aditum Regiæ, & psalmos canens Davidicos. Cum illinc ergo

XIII. Repellitur S. Sabas ab ingressu.

pium Tribunal Flaviano & Elia Hierosolymitano mandavit, ut Sydonia Synodum convocarent, & anathematizans Sacram Chalcedonensem Synodum subicerent. Verum hæc Elia re infecta dimisit. Quapropter Patriarchis vehementer Imperator successit. Hanc Synodum Sidoniensem anno DXI. inchoatam fuisse, & currentis initio finitam mox videbimus. De ea agit Baronius num. XIX. & seqq.

Nunc venio ad Legationem Sancti Sabæ Abbatibus ad Imperatorem, de qua Baronius a num. V. ad XIX. differit. Ea anno superiori ab Elia Patriarcha Sabæ demandata, eodemque anno Hierosolymobita: Cyrillus enim in Vita Sancti Sabæ scribit, hunc Sanctum Archimandritam jussu Eliæ Imp. Legati Patriarchæ ad Anastasium Imp. ex Palæstina prot-

IV. S. Sabas ab Elia Episc. Patriarcha Sabæ demandata, eodemque anno Hierosolymorum ad bit, hunc Sanctum Archimandritam jussu Eliæ Imp. Legati Patriarchæ ad Anastasium Imp. ex Palæstina prot-

CHRISTI
512.

SYMMACHI PAP.
14.

ANASTASII IMP. 22.
THEODORICI REG. 20.

ergo eum diripissent satellites, & per Regiam eum festinanter introducerent: cum jam esset ascensus limen, ubi præsidebat Imperator; vidit ille circa eum insignem quamdam plane admirabilem visionem, non ut qui dignus esset talia videre, sed ut ei fieret manifestum, quantum honorem sit Sabas apud Deum consecutus.

XIV.
Quid divinitus de Saba ostensum Anastasio Imp.

Viso autem erat hujusmodi. Quidam specie angelicus, veste splendidus eum in orbem circumiens, & ingressus illum præcedens. Hæc cum vidisset Imperator, & virum vere esse divinum censuisset; & ei assurgit, seque in eum ostendit valde officiosum, & magno eum habet in honore. Deinde jussit omnes sedere: re vera enim erat ei magna in monachos reverentia, etsi quidam scelerati efficerent ut conturbaret rectam fidei rationem. Aures ergo præbens omnibus, jussit ut unusquisque diceret de quo vellet. Illi autem veluti obliti communis Ecclesiarum legationis, & cujus causa missi fuerant, unusquisque proprias proponebat petitiones. Imperator vero cum eorum postulata benigne concedens, quæ volebant, implevisset: quoniam petentibus omnibus silebat Sabas, nec omnino quicquam rogabat; ad eum vultum convertens Imperator: Tibi autem, o Pater, inquit, quid sibi vult tantus labor itineris, cum nihil omnino nec roges, nec postules?

XV.
Petitio Sabæ.

Ad hæc ille respondens: Hac de causa (inquit) veni, o Imperator: primum quidem ut tuam adorem pietatem, donec sum adhuc in hoc corpore; deinde ut rogem pro sancta Dei civitate, & eo qui illic est prefectus, ut nullam tuæ potentia subeat indignationem, sed pax concilietur potius Ecclesiis: ita enim & ipse Deum habebis propitium, & tibi præclaras præbebit victorias adversus inimicos. Ejus ergo libertatem admiratus Imperator, & quod nihil peteret ex terrenis & iis quæ ad victum pertinent, sed quæ ferunt ad Dei cultum & Ecclesiæ constitutionem; aliis quidem concessit ut recederent, ei autem largitur munus mille aureorum, di-

PAGIUS

fectum, benigne ab eo exceptum esse ipso tempore, quo in Phœnice apud Sidonem ab Eutychnianis Episcopis Synodus, de qua locuti sumus, habebatur. Hæc Cyrilli cap. 71. verba de Saba & sociis ad Imperatorem Legatis: Cum hi divini Patres jam ingressi essent viam, quæ ferebat ad Imperatorem, erat Sidone quadam Synodus Episcoporum Orientis & Palæstina tunc congregata adversus Flavianum & Eliam, quæ prætextum quidem habebat jussu Imperatoris, &c. a Baronio recitata. Tum narrat Cyrillus Imperatorem Sabæ de Elia Episcopo Hierosolymorum hæc dixisse. Qui vestra præest Ecclesiæ, o venerande Pater, nos, ut videtur magna damnans levitatis, non solum Synodi Chalcedonensis suscepit Patrocinium, quæ confirmavit dogmata Nestorii, sed etiam effecit, ut Flavianus Pontifex An-

tiocenus eandem etiam viam iniret: & nunc solus restitit Synodo Sidone congregata, Flaviano consentiens, ut non feriantur anathemate qui improbe tutantur dogmata Nestorii. Dein prodit Cyrillus Sanctum Sabam Imperatorem cum Elia conciliasse. Quoniam vero menti ejus tempus minime congruebat, statuit Urbanos tumultus in præsentia declinare: & egressus in quemdam locum, non procul ab Urbe remotum, qui dicebatur Suburbanum Rufini, hincavit illic reliquo tempore, &c. Cum post hæc autem ver adventasset, &c. paratus erat de cætero proficisci in solitudinem, &c. ad Palæstinam enavigavit mense Maio quinta Indictionis, nempe currenti Christi anno.

XVI.
Testimonium Imperatoris de Eliæ magna constantia.

cens ea distribuenda esse monasteriis, quæ fuerunt ab ipso constituta: & simul jussit eum manere, statuens, ut ad se posset ingredi citra ullum impedimentum. Cum vero non sustineret sedare iram, quam jam pridem conceperat adversus Palæstinæ Pontificem, aliquando dicit magno Sabæ: Qui vestra præest Ecclesiæ, o venerande Pater, nos (ut videtur) magna damnans levitatis, non solum Synodi Chalcedonensis suscepit patrociniū, quæ confirmavit dogma Nestorii, sed etiam effecit ut Flavianus Pontifex Antiochenus eandem etiam viam iniret: & nunc solum restitit Synodo Sidone congregata, Flaviano consentiens, ut non feriantur anathemate qui improbe tutantur dogmata Nestorii. Unde etiam nos putans ludificari, per epistolas nostras iussit fert leges contrarias, jubens eici quicquid in nostram fidem sentitur recens excogitatum. Sed non amplius tali nostra fructus lenitate. Sed ecce decernimus (ut vides) illum quidem sede expelli, ejus autem loco eum suffici, qui sit digne præfuturus Ecclesiæ: quoniam non convenit sacra illa loca profanari sceleratis decretis Nestorii. Intelligis, lector, qualem, quantumve testimonium de Eliæ fide Catholica & ejus patrociniū proferatur ab hæretico Imperatore ad confutandum eos qui improbe eundem Eliam pugillant pro dicitæ veritatis? Accipis præterea, quomodo justo quodam prætextu impugnantur hæresis Nestorianæ prælia excitata fuerunt ab Eutychnianis adversus Synodum Chalcedonensem? Sed pergit auctor:

XVII.
Sedit iram Imperatoris Sabas.

Hæc cum dixisset Imperator, & adeo gravi ira ferretur in Eliam; incipiens divinus Sabas Eliam defendere Patriarcham ejus iram ita compressit, ut non solum illam latam rescinderet sententiam, sed etiam Patriarchæ magis caveret, & juberet ei de cætero remanere sedem minime auferendam. Illinc autem cum ad Imperatricem venisset Ariadnam, eam multum rogavit, ut patris Leonis tueretur sententiam, & leges conservaret pietatis. Hinc exercitatorum, Sabam videlicet

V.

tiocenus eandem etiam viam iniret: & nunc solus restitit Synodo Sidone congregata, Flaviano consentiens, ut non feriantur anathemate qui improbe tutantur dogmata Nestorii. Dein prodit Cyrillus Sanctum Sabam Imperatorem cum Elia conciliasse. Quoniam vero menti ejus tempus minime congruebat, statuit Urbanos tumultus in præsentia declinare: & egressus in quemdam locum, non procul ab Urbe remotum, qui dicebatur Suburbanum Rufini, hincavit illic reliquo tempore, &c. Cum post hæc autem ver adventasset, &c. paratus erat de cætero proficisci in solitudinem, &c. ad Palæstinam enavigavit mense Maio quinta Indictionis, nempe currenti Christi anno.

Ex his Chronologia nostra valide confirmatur. Saba ejusque socii Legati ab Elia Patriarcha, ut de reconciliatione cum Imperatore age-

CHRISTI
512.

SYMMACHI PAP.
14.

ANASTASII IMP. 22.
THEODORICI REG. 20.

licet, subit amor vehementior quietis & silentii, & valde desiderabat reditum. Quoniam vero menti ejus tempus minime congruebat (tunc enim vigeat hiems) statuit urbanos tumultus in præsentia declinare; & egressus in quemdam locum, non procul ab urbe remotum, qui dicebatur Suburbanum Rufini, hincavit illic reliquo tempore.

XVIII.
Quem quidem in locum & alii quidam ad ipsum ventitabant, maxime autem Valentiani Imperatoris neptis Juliana, & Pompeji conjux Anastasia, quæ in hodiernum usque diem floret multis recte factis in monte Olivarum. Cum post hæc autem ver adventasset, ille quidem qui jamdiu tenebatur magno amore quietis & silentii, paratus erat de cætero proficisci in solitudinem. Hactenus Cyrillus de priori sancti Sabæ legatione ad Anastasium Imperatorem: quando autem contigerit posteriorem obire, suo loco dicitur. Meminit hujus legationis, de qua est sermo, Nicephorus (a), idemque recitat dictam epistolam, ab Elia ad Imperatorem conscriptam. Sic plane factum est, ut veluti miraculo magno, torrens exuberans furore Imperatoris in Catholica & ejus virtute repressus, & ad tempus saltem instar Jordanis in Arcæ transitu retrosum cito converfus.

(a) Niceph. lib. 6. c. 32.

XIX.
Jam vero de ipso pseudoconcilio Sidone in Palæstina jussu Anastasii ab hæreticis congregato institutus orationem. Fuit quidem illud synagoga malignantium convenientium adversus Dominum & adversus Christum ejus, nempe ab Imperatore hæretico Concilium indictum, ab hæreticis Episcopis celebratum, & ad hoc ipsum, ut quod luceret in Ecclesia Antiochena & Hierosolymis lumine Catholice fidei penitus extincto, tenebris univertus Oriens erroris obductus pulso una cum fide Catholica Christo luce vera, in dominium redigeretur principis tenebrarum.

XX.
Quid autem prætexerint Eutychniani & Acephali contra Flavianum atque Eliam, ut aliquibus saltem coloribus eos Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS
Saba Eliam cum Imperatore reconciliavit.

gerent, sub autumnum anni superioris Constantinopolim missi, quod testatur Cyrillus, cum ait, Sabam septuaginta tres annos tunc natum fuisse. Saba enim in lucem prodierat anno CDXXXIX. Theodosto Aug. VII. Consule, inquit Cyrillus, idque prioribus anni mensibus. Quare anno superiori, quo annum LXXIII. Saba ingressus est, ei ea Legatio credita. Eo quippe anno Anastasius Viennalia edidit, annisque hujusmodi solemnibus addictis Ecclesiæ paci Imperatores consulere soliti erant. Cumque quando se se via Legati commiserit, Sidonia Synodus haberetur, non dubium, quin ea sub precedentis anni autumnum celebrata fuerit. Adventavit Saba Constantinopolim hieme, & postquam obtinuit ab Imperatore Eliam Sede sua non dimoven-

e sede eicerent, primo dicendum est ex epistola monachorum Palæstinæ ad Alcyonem ea scribentium, remque paulo altius repetentium. At Alcyon iste, ad quem scribunt monachi Palæstini, fuit in Illyrico Episcopus Nicopolitanus Catholicæ fidei professor, de quo suo loco agendum erit. Epistola autem illorum sic se habet (b).

Cum Petrus exivisset de vita, Alexandria, Ægyptus, & Libya inter se de quo dissidere cœperunt, reliquaque partes versus Orientem contra se ipsæ digladiari: quandoquidem Ecclesiæ versus Occidentem non alia conditione cum illis communicare volebant, nisi præter Nestorium & Eutychem & Dioscorum, etiam Petrum cognomento Mogum & Acacium anathemati addicerent. Itaque cum Ecclesiæ totius Orbis terrarum hoc loco erant constituta, fautores Dioscori & Eutychemis fuere ad minimum plane numerum redacti. At cum parum abesset quin fuissent funditus e terra sublati, adeo ut non amplius inter homines versarentur; Xenajas quidam (qui & dictus est Philoxenus Episcopus Hierapolitanus) a Deo re vera evocatus, idest, peregrinus, nescio quid apud animum proponens, aut quas inimicitias, contra Flavianum susceptas ulcisci cupiens, simulata fidei specie (uti multi prædicant) hominum animos adversus eum concitare, eique tamquam Nestoriano obrectare cœpit.

At cum Nestorio una cum ejus errore Flavianus Antiochenus Episcopus anathemata indixisset; ex illo digressus, ad Dioscorum, & Theodorum, & Theodoritum, & Ibam, & Cyrum, & Eutherium, & Joannem, & ad alios nescio quos neque unde collectos transit; quorum alii re vera Nestorii doctrinam tuebantur; alii quoniam ejusdem doctrinæ in suspensionem venerant, Nestorium anathemate damnabant, inque Ecclesiæ communionem conqueſcebant. Istos omnes (inquit Xenajas) Nestorii o-lentes hæresim nisi anathemate damnaveris, tu ipse Nestorii errori favere videberis, etiam si, ei cum sua doctrina & opinione millies anathema edixeris. Idem porro

(b) Evagr. l. 3. c. 32. XXI. Epistola Monachorum Palæstinae ad Alcyonem.

XXII. Hæretici exagitant Flavianum Episcopum Antiochenum.

dum, in suburbano Rufini mansit reliquo tempore rediitque in Palæstinam mense Maio quinta Indictione hoc nempe anno. Sabæ itaque Legatio anno superiori suscepta, & per hiemem absoluta. Porro ex Cyrillis verbis Flaviani & Eliæ Orthodoxia insigniter elucet, ejusque testimonium indicat Theophanem & Theodorum in locis, in quibus de Eliæ & Flaviani fide agitur, accepisse quæ de utroque tradunt ab Orthodoxis, qui pro hæreticis habebant quos Henoticon Zenonis admittere sciebant, aut forte uterque in Adâ, aliaque id genus quæ jam fuerant ab hæreticis vitata inciderat. Certe Monachi Palæstinæ in Epistola ad Alcyonem, quæ extat apud Evagr. lib. 3. cap. 32. de Eutychnianis alunt: Inter hæc postulant etiam ab Episcopo

porro Xenajas per litteras cum eos qui Dioscori errorem sequebantur, tum hæresis Eutychieusæ patronos commovit, persuasitque ut ipsi contra Flavianum subsidio essent; non tamen Concilium, sed personas duntaxat, de quibus ante dictum est, anathemate damnari postulerent.

XXIII. Flavianus in quibus cessit persecutoribus.

Quibus cum Flavianus Episcopus diu resistisset (quomodo enim damnaret ex eis aliquos a Chalcedonensi Synodo abolutos?) alique se cum Xenaja contra eum conjunxissent, & Eleusinus Episcopus urbis cujusdam Cappadociæ Minoris, & Nicias Episcopus Laodiceæ quæ est in Syria, & ex aliis locis alii (quorum criminatio- nes, quas emulatione nimis abiecta adducti Flaviano inferebant, non est nostrum, sed aliorum certe commemorare) tandem Flavianus ratus illos propter hoc, quibus anathema denunciari cupiebant, placatos fore, cessit eorum contentionem: ac cum scrip- to personas illas anathemate damnasset, scripsit ad Imperatorem: etenim animum ejus isti contra Flavianum, utpote opinio- nis Nestorii patrocinium susipientem, commoverant. Neque his rebus contentus Xenajas, postebat denuo a Flaviano, ut rum Concilium ipsum, Chalcedonense vi- delicet, tum eos qui duas naturas in Do- mino esse dixerunt, carnis alteram, al- teram divinitatis, anathemati addiceret. Quem ejus postulationi neutiquam obse- quentem, rursus ut Nestorianum accusat.

XXIV. Artes hæretico- rum, sensum ad impietatem pertrahere.

Considerasti, lector, progressus hæreticorum, & licetis ad illicita ac denique ad impia perducendum? Justum namque erat, quod primum Xenajas a Flaviano petierat, ut quo se purgaret omni care- re culpa Nestorianæ hæresis, Nestorio ipsi diceret anathema; quod cum præstitisset, ut se etiam suspicione qualibet liberaret ejusdem erroris, eos jubetur damnare, qui aliquando eadem quoque suspicione laborassent, eos pariter condemnando quos Chalcedonense Concilium absolvisset. At cum ita se penitus præcipitem agi in a- postasiam Flavianus licet sero sensit, motum continuit pedem, renuitque omni- no præstare quod ab ipso impius extor- quebat.

PAGIUS

piscopo Hierosolymorum (Eliæ sc.) ut formulam suam fidei conscribat, quam ille cum edidisset, per sectatores Dioscori misit ad Imperatorem. Et ea quidem quam ipsi proferunt, anathematissima continet eorum qui duas in Christo naturas prædicarunt. Ipse vero Hierosolymorum episcopus, eam ab illis falso confictam esse dicens, aliam profert absque hujusmodi anathematismo. Neque id mirum. Nam & libros sanctorum Patrum sæpe numero corruperunt.

VI.

Sed tam narratio Theopanis, quam Lega- tio Sancti Sabæ & Sidonensis Synodi epocha ma- gis explicanda, ut innocentia Macedonii Fla- viani, & Eliæ Patriarcharum manifestior fiat. Baronius n. XVII. refert verba Cyrilli Mona- chi de Sancto Saba, postquam Constantinopo-

Sed alias attende veteratorum strophas, quas iidem monachi Palæstini subdunt in eadem epistola, cum agunt de eodem Flaviano Episcopo Antiocheno: Postremo (inquiunt) cum de his rebus vehementer certatum esset, & Patriarchæ Flaviano formulam fidei edidisset, in qua ingenus fatebatur Concilium quantum ad abdicati- onem Nestorii & Eutychetis attinebat, approbandum esse, at quantum ad decisio- nem & doctrinam fidei non item: rursus illum & subdole & latenter errori Ne- storii patrocinantem, se adorturos mi- nantur, nisi tum Concilio ipsi, tum illis qui duas naturas in Domino esse dixerunt, alteram carnis, divinitatis alteram, a- nathema denunciare vellet. Quod penitus abnuvit facere Flavianus. Verum cum sic experti essent frustra se illius pertentasse constantiam, alius Episcopus debiles at- que nutantes in suam ipsorum sententiam conati sunt impli captivos abducere. At quinam hi fuerint, his docent verbis in eadem Epistola iidem sancti Patres:

XXV. Flavianus renuit illis consen- tire.

Isauros præterea verborum fuco, & fal- lacis in suam pertrahunt sententiam, for- mulamque fidei componunt, in qua Conci- lium una cum illis, qui duas in Domino esse naturas dixerunt, anathemati addi- cunt; & ad extremum se separant a Fla- viano & Macedonio, & ad alios, qui for- mula illi subscribebant, aggregant. Inter- ea etiam postulant ab Episcopo Hierosoly- mitano, ut formulam fidei scriptis prodant. Quam cum edidisset, per Dioscori secta- tores mittit ad Imperatorem. Quam fidei formulam illi tandem proferant? illam, nempe, in qua jam tum comprehensum fuit eos anathemate damnatos, qui duas in Domino naturas esse assererent, Attamen ipse Episcopus Hierosolymitanus, eam ab illis depravatam constanter affirmans, a- liam in medium producit, in qua nullum tale continebatur anathema. Nec plane mi- rum. Etenim sanctorum Patrum libros sæpe depravarunt, multosque Apollinariii li- bros Athanasio, Gregorio cognomento Thau- maturgo, id est qui eximia edebat mira- cula, & Julio, inscriptionibus commuta- tis, attribuerunt; quibus quidem libris plu-

XXVI. Quid hæretici moluntur in Eliam Episcopum Hierosolymitanum.

Orthodo- xi Fla- viani & Eliæ Pa- triarcha- rum magis probatur.

lim adventavit loquentis, atque Cyrillus ju- xta versionem, quæ apud Surium extat: Tunc vigeat hiems. In Vita tamen Græca Sancti Sa- bæ a Cotelerio Tom. 3. Monument. Eccl. Græc. publicata, cap. 53. nulla vox extat, quæ id designet. Hiemem tamen tunc viguisse colli- gitur ex iis quæ in eadem Vita Græca legun- tur cap. 51. quod scilicet cum Anastasius Sabæ pecuniam obtulisset, is eam ad vitæ sustentatio- nem accepit, quia, inquit, voto hic hiemem transigere: quare aut hiems tunc appropinqua- bat, aut solum auspicabatur; ideoque Synodus in Phœnice apud Sidonem sub finem superio- ris anni inchoata currenteque continuata. Cy- rillus enim juxta editionem Cotelierii scribit eam diutius durasse. Hinc Marcellinus in Chro- nico

plurimos in suum errorem induxerunt. At qui ista de Elia finxerunt, de Macedo- nio quæ excogitarint audi:

XXVII. Nominem Macedonii hæresim promul- gant.

Poposcerunt (inquiunt) etiam formu- lam fidei a Macedonio scriptis mandatam: qui fidem trecentorum decem & octo Nicææ olim, & centum quinquaginta etiam Con- stantinopoli convocatorum solum se noscere, asseveranter affirmavit; atque Nestorio & Eutycheti, & iis qui duos Filios aut Christos esse statuunt, aut duas naturas dividunt, indicit anathema: & tamen nec Concilii Epbesini quo abdicatus fuit Nestorius, nec Chalcedonensis, quod ab- dicavit Eutychetem, ullam mentionem fe- cit. Qua de re monachi Constantinopoli- tani graviter commoti, se a Macedonio Episcopo separant. Hæc illi in Macedo- nium: quæ falsitas vel uno illo satis re- felli poterat argumento, quod ob defen- sionem rectorum dogmatum, quodque in omnibus perfidiæ Imperatoris & aliorum hæreticorum adversarium se exhibuerit idem Macedonius, in exilium pulsus est, atque usque ad obitum throno suo caruit. Sed subdunt hæc ad postremum:

XXVIII. Decernuntur exilia confessoribus.

Intervit Xenajas & Dioscorus ille Ju- nior cum multis Episcopos sibi adjunctos haberent, adeo molesti fuerunt illis, qui a- nathema nolebant denunciare his, quibus ipsi anathema denunciari cupiebant, ut in- tolerabiles & non ferendi viderentur: quo- rum nonnullos, cum cedere nolent, per fallaciam exilio multandos curarunt. Ad hunc modum igitur Macedonius, Joannes Episcopus Palæstine, & Flavianus solum ver- tere coacti sunt. Sed non una sententia: Macedonius enim ante, alii duo ex Con- ciliabulo ab ipsis Sidone habito: quod quidem supplicium ne & ipse Elias Hierosolymorum Episcopus subire pariter co- geretur, per Sabæ Abbatis legationem ad Imperatorem præmissam (ut vidimus) an- tevertit: licet ad postremum & ipse ab impiis eadem sit poena affectus, ut suo loco patebit. At ne ipse quidem Flavianus simulac Sidone ab impiis damnatus fuit, pulsus est sede, & ejectus in exi- lium: nam deprecatum ipsum ab Impe- Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

nico ad Consulatum Pauli & Musciani illam hoc anno recitat, quia ejus initio absoluta: Porro, inquit, redintegrata Anastasius pravitate insanem & irridendam Synodum apud Sidonem Civitatem, cujus de nomine in ridiculis nomina proponuntur LXXX. ferme persidarum Episcopis Congregatis adversus Orthodoxum Episcopum fieri imperavit. Flavianus Antiochia Catholicus Patriarcha & Joannes Palæstina oppidi Pontifex quoniam hunc eorum sacrilegum resellerant, in castellum quod Petra dicitur, exules missi sunt. Ibi Flavianus Confessor Christi in Domino requie- vit. Ex quibus liquet Theophanem cujus verba num. II. recitavimus, multipliciter errasse. Primo in epocha Synodi Sidoniensis, quam ante mensem Septembrem superioris Christi anni celebratam tradit. II. in eo quod asserit hanc Sy-

ratore fuisse indulgentiam, Cyrillus affir- mat, cum de Mamante hæretico & aliis a S. Saba ad fidem Catholicam conver- sis ejusmodi habet orationem (a).

(a) Cyrillus in Vita S. Sabæ apud Sur. t. 4. dic. 5. Decemb.

Divinus autem Sabas Mamantem quo- que quendam, qui præerat monachus in Eleutheropoli, qui laborabat morbo Seve- ri, & prius quidem apud tribunal Impe- ratoris libere & cum magna confidentia lo- cutus erat adversus fidem Orthodoxam, postea vero ab ipso Severe vehementer dis- sensit: hunc ipsum Sabas assumens Hierosolymam, ab acerba illa hæresi blandis verbis abducit, nec ut Elia adiungeretur efficit. Deinde multos quoque alios hære- ticos suo exemplo Mamas illaqueat, & deducit ad fidem Orthodoxam. Venit au- tem deinceps oratio ad id quod fuit cap- ut certaminum quæ suscepit Sabas pro re- cta in fide sententia. Jam enim Soterichus Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, & Phi- loxenus Episcopus Hierapolis, idemque qui supra Xenajas, cum suis improbe as- cenderunt in Sidonem, ut anathemati qui- dem subicerent Chalcedonensem Synodum, Flavianum autem & Eliam de sede depo- nerent: sed illi eas quæ in se struebantur insidias, supplicibus litteris missis ad Im- peratorem, tunc quidem depulerunt. Qui autem in hoc conventiculo hæreticorum primum locum visus est obtinere ipse Sote- richus Episcopus Cæsareæ Cappadociæ (ur tradit de eo Anastasius Bibliothecarius in Chronico) nequissimus fuit omnium ho- minum: nam ut a Macedonio Episcopo Constantinopolitano consequi posset Cæsa- riensem Episcopatum, simulavit se Catho- licum & strenuum Chalcedonensis Conci- lii defensorem: eo autem obtento, osten- sus est qualis erat fidei Catholice infen- sissimus hostis: Sed subdit Cyrillus:

XXIX. Flavianus & Elias licet da- mnati, remanent in sedibus suis.

Postea autem Soterichiani majore in il- los invidia succensi, majore furore in eos incitant Imperatorem, ut qui maledictis ab eis appeteretur & irrideretur. Certe cum a mente depravato Imperatore scele- ratis istis tradita fuisset potestas in A- lexandrinis, auro subeunt & corrumpunt populum Antiochenum. Quæ autem sunt

XXX. Novum movetur bellum contra Flavianum.

nodum dicto citius dissipatam esse. Cyrillus e- nim Monachus qui sanctum Sabam viderat, vix hac in re falli potuit. III. in eo quod ait, Eliam Patriarcham Hierosolymorum literis suis ad Imperatorem datis Chalcedonensem Syno- dum proscriptis. Non solum enim Marcelli- nus citatus diserte contrarium testatur; sed etiam Cyrillus Monachus apud Baronium num. XVI. prodit Imperatorem questum esse apud Sabam, Eliam, & Flavianum impedisse, ne in Synodo Sidoniensi anathema ferretur in Synodum Chalcedonensem. Immo ipsemet Theo- phanes paulo post ibidem contrarium dicit. Quare nulla fides adhibenda iis quæ statim i- psem et narrat, Flavianum nempe Chalcedo- nensem Synodum, simulque Diodorum, Theo- dorum, Ibam & Theodoretum, ex animi de- jectio-

CHRISTI 512.

SYMMACHI PAP. 14.

ANASTASII IMP. 22. THEODORICI REG. 20.

consecuta, sunt potius lacrymis scribenda, quam litteris. Nam cum Flaviano quidem omnem adhibuissent necessitatem, & quid non grave & molestum in eum intulissent, cogunt eum anathemate notare Synodum Chalcedonensem, deinde e sede & e civitate simul turpiter eiciunt. Severum porro profanum caput Acephalorum, habentis etiam Imperatorem maximam ad id opem ferentem, ejus loco sufficiunt. Hic siste, lector, & scias quod hoc loco legitur, Flavianum cogunt anathemate notare Synodum Chalcedonensem. Ita accipiendum, hunc quidem fuisse conatum illorum, sed id Flavianum facere renuentem, fuisse (quod subditur) multatum exilio. Nam quæ ratio eum pellendi, si ipse pravæ sententiæ præbisset in Synodo Chalcedonensi damnanda consentum? Verum quod penitus est refragantus & Catholicam fidem professus, dignam meruit confessionis palmam accipere exilium subeundo.

XXXI. Hæc quidem ita se habuisse, Acta Synodalia manifeste declarant: nam cum in Septima Synodo idem textus citaretur, hæc post alia ex eadem Vita S. Sabæ lecta sunt (a). Variis modis Flavianum affixerunt & vexarunt, cogentes interim, & oborto collo huc trabentes, ut Acta Chalcedonensis Synodi anathemate prosequeretur: quo nolente, Episcopatu suo privatus, in exilium quoque damnatus est. Subditur ibi de substitutione Severi, quam cum anno sequenti contigisse Marcellinus affirmet, de ea suo loco dicemus.

XXXII. Quod insuper spectat ad eisdem Flaviani integritatem, & Antiochenæ sedis privationem, hæc habet Evagrius (b): Ista Flaviani expulsionem alia quoque res secuta sunt: Nam ipsi ab hominibus etate provectissima, qui ea que acciderant Flaviano firme memoria retinebant, acccepimus, quod a Xenaja (fuit hic quidem Episcopus Hierapolis urbis Antiochiæ finitima, Græcoque vocabulo Philoxenus appellatus) monachi Cynegeia (sic enim vocantur) qui apud gentem, quæ Syrorum primaria est, accolunt, persuasi frequentes cum tumultu & summa confusione Antiochiam præcipientes feruntur, vi Fla-

PAGIUS jectioe damnasse. Accepit hæc Theophanes ex Catholicis ardentioribus, qui nullum discrimen ponebant inter eos, qui Zenonis Henoticum suscipiebant, aut qui Theodorum, aliosque memoratos damnabant, & illos, qui disertis verbis Synodum Chalcedonensem ejurabant.

VII. Idem Anastasio imperante contigit, quod sæculo sequenti, dum Constantinus Imperium administraret. Qui enim tunc Typum hujus Imperatoris amplectebantur, testabantur, se ab omni hæresi abhorre, & si aliqui unam voluntatem & unam Operationem in Christo admitterent, eosdem id sano sensu intelligere, ac confiteri esse in Christo, & Divinam voluntatem & humanam voluntatem. Addunt typi defen-

(a) Conc. Nicen. 2. Act. 1.

Cæsi pseudomonachi ab Antiochenis.

Oeconomia gratia Henoticum & Typum aliqui Orthodoxi susceperunt.

vianum coacturi, ut tum Concilio Chalcedonensi, tum decisioni Leonis Papæ anathema indicat. Quod cum Flavianus valde ægre ferret, & monachi impetu instarent: populus civitatis seditione conflata, tam magnam eadem fecere monachorum, ut multi eorum atque adeo ferme innumerabiles Orontem fluvium, corporibus in fluctibus conditis, pro sepulcro haberent.

Evenit porro aliud hisce nibilo inferius. XXXIII. Monachi enim, qui Cæsariam, quæ jam Syria Minor dicitur, accolebant, quique amore incredibili ac studio erga Flavianum propterea incendebantur, quod vitam monasticam in cœnobio in agro (huic quidem nomen est Tilmogium) posito debebat; properant Antiochiam, eo quidem consilio, ut Flavianum propugnarent, ut ex eo non exigua incommoda contingerent. Quamobrem Flavianus, sive prioribus de causis, sive de posterioribus factum, sive utrisque, ejectus fuit, & ad Petras incolendas, quæ sunt in ultimis oris Palestine sitæ, condemnatus. Hæc de ejectione Flaviani Evagrius; quæ quidem etsi hoc anno cepta esse noscuntur, cum Sidone Concilium congregatum est; tamen nonnisi anno sequenti consummari potuisse, ipsa rerum gestarum multiplicitas persuadet: nam id & Severi in locum Flaviani subrogatio non ante sequentem annum facta declarat: quo item anno (ut dicemus) Eliæ Hierosolymorum Episcopi contigit exturbatio. Post hæc autem quæ hoc anno facta diximus sive Sidone, aut Antiochiæ, contigisse illa funesta Constantinopoli, quæ ex Marcelino relata sunt, liquet: nam ea auctor testatur hoc anno accidisse mense Novembris: Sed & quæ subdit, iterum postea evenisse, eodem auctore constat.

Symmachus autem Romanus Pontifex, cum cognovisset, exturbato jam Macedonio Episcopo Constantinopolitano, in reliquos fidei Catholicæ professores atque propugnatores eandem fore persecutionem in Orientalibus partibus grafsaturam; tamquam universalis Ecclesiæ pastor, datis litteris octavo Idus Octobris ad eos qui Catholicæ fidei esse vide-

XXXIII. Monachi qui insurgunt pro Flaviano.

XXXIV. Symmachus Papa compatiuntur Ecclesiæ Orientali.

fores: Ob dispensationem factum est hoc, ne laudantur populi hujuscemodi subtilioribus vocibus, uti declarant coram Sancto Maximo Abbate in Collatione Sancti Maximi cum Theodosio Episcopo Cæsareæ in Collesaneis Anastasii a Sirmundo editis pag. 184. Immo ibidem Troilus Typi defensor de eo dicit: Non interemit [scilicet fidem] sed tacere jussit, ut pace fruamur omnes. Sed tantum abest, ut Sancto Maximo hæc agendi ratio probetur, ut ibidem pagina 185, asserat se eos tamquam hæreticos habere: ego, inquit, & conservi mei, & quotquot subscripserunt, eos qui secundum Arium & Apollinarium unam voluntatem & unam operationem dicunt, anathematizavimus, & non qui confi-

ten-

CHRISTI 512.

SYMMACHI PAP. 14.

ANASTASII IMP. 22. THEODORICI REG. 20.

debantur assertores, eos omnes admonuit in hac persecutione viriliter agere, atque strenue pro fide Catholica decertare. Porro quod his perditissimis temporibus luctuosissimum fuit, haud omnes qui Orthodoxi erant in Oriente, lidem & Catholicæ erant communionis. Siquidem (ut dictum est superius) Macedonius, & qui illi inhærebant ex clero vel populo, haud umquam passi sunt o sacris tabulis demi nomen Acacii, qui a Romanis Pontificibus ob initam cum hæreticis communicationem sæpe damnatus fuerat: unde accidebat illud plane lugubre, ut qui ab hæreticis pressuram paterentur, & ab ipsorum patrono Anastasio Imperatore atque improbis Eutychiæ & Acephalis pellerentur, minime tamen recipi possent in communionem ab Apostolica sede; quod nequaquam in Catholicæ fidei confessione anathema dicerent illis, qui cum hæreticis participassent. XXXV. Quamobrem miseri isti omni destituti solatio cum ab hæreticis expellerentur, eo quod essent fidei Catholicæ defensores, tamen a Catholica Ecclesia minime recipiebantur, quod propter nomen Acacii essent a Catholica communione divisi; sicque infelices pugnabant sine solamine fratrum, & vincebant sine corona, quam nemo demerere potest, nisi (ut dictum est) qui ex sententia Apostoli (a) legitime decertaverit, & non ceciderit in incertum, vel pugnaverit frustra aerem verberans: At vero alii erant in Oriente Episcopi, sicut fide, ita & communicatione vere Orthodoxi atque Catholici, non hæreses tantum cum auctoribus execrantes, sed & qui cum illis communicassent penitus respuentes, & Romanæ Ecclesiæ in omnibus consentientes. Ad hos ipsos omnes Symmachus Romanus Pontifex litteras dedit, quibus est eos hortatus viriliter agere. Reddenda est hic a nobis epistola, quæ cum edita habeatur tomo secundo Conciliorum; tamen facta collatione cum codice Vaticano & alio monasterii S. Petri in Avelana, cum nonnulla illic esse depravata

(a) 2. Tim. 2.

PAGIUS tentur Dominum nostrum & Deum in utrisque ex quibus in quibus, & qua est natura intellectualis, & ideo secundum utramque cum voluntate ac operatione nostra salutis. Ad solvenda omnia, quæ adversus Flavianum & Macedonium in medium afferri possunt argumenta præter ea, quæ jam anno CDXCI, ex Evagrionis observatis aliquos Sanctos eadem non raro verba, quæ hæretici, usurpasse, nec tamen eosdem hæreticos fuisse quod pluribus exemplis, si opus esset, demonstrari possent.

VIII. Baronius a n. I. ad V. agit de tumultu Constantinopoli adversus Imperatorem excitato ab his qui rectam fidem defendebant, refertque Marcellini in Chronico, & Cedreni hæc de re verba: Die Dominico (inquit Marcellinus, ideoque die quarta mensis Novembris, currebat e-

vel mutilata comperissemus, eandem, ut licuit, emendatam hic syllabarum describere dignum putavimus: est hujusmodi: Dilectissimis fratribus universis Episcopis, presbyteris, diaconis, Archimandritis, & cuncto ordini vel plebi per Illyricum, Dardaniam & utramque Thraciam * consistentibus Symmachus Episcopus.

Quod fieri plane cupimus, si qua scribimus, impleantur: Nullus stupeat servatum hactenus nos nunc soluisse silentium, cum prudentissimi Salomonis ista vox personet (b): Tempus loquendi, & tempus tacendi. Quia taciturnitatem præsens tempus expugnat: nam inter cætera quæ accidunt, nunc flere, nec fidei stimulis excitari, magis constat esse fastidium. Quippe ubi religionis reverentia & summa concutitur, aptum juxta divinam Scripturam (c) dicere, eos qui sunt mites, debere esse pugnaces. Siquidem & spiritualis quedam Deo accepta congressio inde & laudabiliter universa tolerat, ne quisquam a divina charitate separetur; & vos quidem docere quod doceatis, grave onus pudoris, sed necessarium & utile tales admonere: nec enim congruum illis religiose afferre dogmata discipline a quibus institutionis ipsius expectatur plena perfectio.

Sed breviter clara perstringemus. Cui incognitum, Constantinopolitana Ecclesia qua Nestorii contage laboraverit? Nestorii, inquam, qui quasi pure corporis membrum a societate Catholicae communionis excisus est. Ubi terrarum non prædicatur congregatio Chalcedonensis sancti Concilii, qua Eutychem & Dioscorum, duo nomina famosa & magne perfidiæ, unius sententia integritate damnavit, iniquitatis complices uno spiritu divinis dogmatibus adversa sectantes? Quis Petrum & Timotheum præfatorum vernulas ignoravit, propugnatores intentionis additæ, auctores, ac magistros suos sævo errore vincentes? Illum Timotheum loquitur parvicidam, qui sanctæ recordationis Proterio superstitite, non solum Ecclesiam non reli-

XXXVI.

* al Daciam. Epist. Symmachii PP. ad Orientales. (b) Eccl. 3.

(c) Luc. 22.

XXXVII.

nim littera Dominicalis G.) dum jubente Anastasio Casare, per Marinum, perque Platorem in iterum Ecclesia pulpito consilientes, in hymnum Trinitatis Deipassanorum quaternitas additur, multi populi ad Orthodoxorum pristina voce psallentes, perfidosque versus præcones clamoribus oburgantes, in ejusdem Ecclesiæ gremio casti sunt, duntaxat in carcerem permultantur: altera nihilominus die (quinta sc. mensis Novemb.) in atrio S. Theodori majori eade Catholici pro fide unica percussi sunt. Quapropter commota Orthodoxorum agmina die sequenti (die sc. VI. ejusdem mensis, ut ex sequentibus verbis liquet) idest VIII. Idus Novemb. in quo die memoria cineris dudum totam Europam turgentis apud Byzantios celebratur) in forum Constantinianum undique conflant: quorum alii quidem ceteris die nocturne hymnum Trinitatis Christo Deo

Deo

CHRISTI
512.

SYMMACHI PAP.
14.

ANASTASII IMP. 22.
THEODORICI REG. 20.

religiosis auctoribus occupavit, verum etiam effusionem pii sanguinis ad crimen persuasionis adiecit. Ipsius nempe damnationem universalis est Ecclesia vox locuta, dum eum nomine quoque Christiani honoris exueret. Ejus Petrum sequacem notum fecerunt Orthodoxorum plurimae passiones, in quibus ille virtutem animi sui exultavit ostendere. Novit hunc Ephesus cum tota societate Dioscori, ubi cum praedicto auctore peccati suum sancti Flaviani operatus innotuit.

XXXVIII. Tacenda sunt Antiochia mala, ubi per alterius Petri nefanda ludibria reverendum sacerdotii nomen irrisum est. Quis Apamea & Tyri gemitus, tragicis criminibus comparandos, vel si solis vacet, digna possit lamentatione deslere? Quid Acacium? qui quasi boni sui fascino gravatus, quae Basilio imperante praemisera, novo exemplo pene reprehensus est adversus se ipsum dicens sententiam, illos mutata voluntate defendens, quos prius gloriosum putavit addicere. * & laborans sociare Fidelibus, quos dudum haereticos manifesta praevagationis ostenderat: propter quod maxime fugiendus, & designato superius damnatorum agmini coaquandus, illa propter quae fidelis probatus est dissolvens, permixtus his, per quos laeso Ecclesiae generalis e-ventus.

XXXIX. Adversus hos si Patrum dogmata ratio suadet esse servanda, cogitate, si possunt ea majori transgressione calcari, quam nunc per eos qui in partibus vestris Eutychebis dogmata rediiviva * resuscitant. Si vero tamquam infirme constituta sententia, sine piaculo negliguntur, citra ullum robur credulitatis nostrae summa subsistit, semper succedentibus novis, vetera constituta solventibus. Quando enim paternarum regularum despicuntur inventa, nec eorum quae bene instituta sunt firmitas vindicatur, hujusmodi impietates necesse est fidei supervenire. Nam ubi facilis dissolutio est rationabilis constituti, ibi omnis sanctitatis forma corrumpitur, Christus imperitur, & (quis hoc Fidelium patienter accipiat?) instituta Patrum reverenda-

PAGIUS

Deo psallentibus, rotam peragravit Civitatem, & caetera apud Baronium legenda. Loquitur porro Marcellinus de terrae motu, qui anno CDXLVII. Octavo Idus Novemb. Constantinopolim concussit. De illis tumultibus Theophanes, quem Baronius non viderat, anno Incarnat. secundum Alex. DV. qui Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoatur, haec scribit: Hoc anno inquit, Vitalianum Patricii Federatorum Comitum filium Scythia, Mysiaeque, caeterarumque Regionum incola ad arma adversus impium Anastasium sumenda concitabant. Is ita provocatus infinitam prorsus exercitum, qui sub Anastasio merebantur, multitudinem incidit, & auri copiam inmensam ad clargienda stipendia missam arma ad subsidium, commeatum, caeteraque omnia depraedatus

calcantur. Et quis non vitae mortem iusta electione praeparat? Ubi Catholicae fidei adoranda reverentia? Ubi multo cruore Sanctorum dogmata constituta? Ubi doctorum veterum fidelis auctoritas? Ubi illa religiosarum mentium stupenda patientia, propriis bonis contenta nudari, ne de spe aeternae hereditatis excideret, quasvis ambiens passiones, ne incorruptibilis illius boni judicaretur indigna? Nam nulla majora documenta sunt fidei quam ubi temporis ratio suadet, vitam subdere passioni: Et ideo qui pro ea periculum persecutionis subire meruerit, dignum se caelestis ostendit esse militiae. Christus nos pio sanguinis pretio comparavit, gratiae libertate concessa, nihil invenientibus humanis operibus, quod dignum tanta mercede tribuerent. Atque ideo ubi religionis injuria est, amorem fidei omnem transcendere oportet affectum.

XL. Unusquisque ergo exilia & peregrinationes tamquam domum patriamque respiciat; ne desideris retentus humanis, Christi societate privetur. Ecce tempus, quo repetit fides milites suos, & inelamit ad defensionem sui fervorem gratiae consecutos. Fidem ipsam dicere judicemus: Ecce tempus optabile, ecce fructum congregatio desiderata Fidelium, ut parvis passionibus munera magna compenset.

XLI. Pluribus charitatem vestram pro dispensatione nobis credita cuperemus hortari: sed quid opus est vocis stimulis, ubi ad tolerandas pro Christo magnanimiter passiones Apostolicis & Patrum docemur exemplis, qui per damna humanarum rerum, caelestium nobis ostenderunt argumenta * augmenta. Ergo pronunciemus intrepidi claras Ecclesiae cum magna fiducia disciplinas: Longe sit a nobis Propetiae sermo dicentis (a) Et sacerdotes vera celaverunt. Quem enim latet discipulorum scientiam a doctoribus exigendam? & quod non pronunciatum laedit sequaces, hoc constat periculosum esse tacentibus. Necesse est enim apud eos laborare veritatem, apud quos non manifestatum latet sub veritatis colore mendacium, magnum robur ad impugnantium fidem, quandiu adversus eos pro-

est. Uno conspectu solo sexaginta quinque hominum millia ex Imperatoris exercitu cum Hypatio Anastasii consubrina & Secundini Patricii filio eorum Duce prostravit, vicumque acceptum sub custodia tenuit, &c. Imperator porro Magistratum nonnullis, ut in Sancti Theodori Spavaciorum templo ex ambone hymni Ter. Sancti subicerent additamentum praecipit, ex quo populus indignatus ex processione precibus ad Triconchum eo die propter pulverem ignem habitis, se subduxit, cum etiam Timotheus (Constantinopolitanus Episcopus) per libellum Scriptum edixit, ut Ter Sanctum hymnum novo misso additamento in publicis processione decantarent, quod plerique pra metu fecere. Caterum Monachi canticum aliud procedebant psallentes. Is conspectus ex-

CHRISTI
512.

SYMMACHI PAP.
14.

ANASTASII IMP. 22.
THEODORICI REG. 20.

prolate sententiae non viriliter asseruntur. Sed de vobis dicere opto meliora: ut ea quae per improbos confusa sunt, per vos correctionis remedium consequantur. Non est iam durum decipi quemquam, quam deceptum in errore persistere. Malum hoc & malis omnibus gravius, cum a corpore suo membra dissentiant. Nam etsi non sigillatim occupet omnia lineamenta debilitas, necesse est iam juxta Apostolicam vocem, totum corpus ex parte praegravari.

XLII. Unde additorum fugienda communio, juxta beatum Apostolum (a): Pronunciationem fidei nullus erubescat. Virtus est enim omni credenti. Declinemus sacrilegum Eutychebis errorem cum Manichaea militia congruentem; communionem quoque eorum qui sunt a talibus educati, pari intentione vitemus, qui nunc quasi morbum & contagium Ecclesiae partium vestrarum tentant irrepere. Nemo se separet cum praedictis, & ferre tempestatem dissimulet, donec portum verae fidei ab eorum communione separatus introeat. Quae quidem amans moneo, non odio persequens acuso. Nam qui culpanda vituperat, nec utilia subministrat, exprobrantis habet potius studium, quam amantis affectum: & qui cohortatur ad profutura, vehementius boni propositi designat imaginem, ut ferventius utilia expectantur, invitans.

XLIII. Propter quod, fratres, illius bonae Ecclesiae desiderantes unitatem, & beatum decorem sanctae concordiae praesumentes, dicamus cum S. David (b): Quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum: & ut de vobis Apostolus Paulus dixerit (c): Vos autem omnes fratres in Christo uno estis. Donec enim unitas non redeat, nullus ambigat tandem * nihilominus esse ventura, quae in Constantinopolitana nuper Ecclesia contigerunt: de quibus mihi pariter ingemiscere necesse est & tacere. Nam qui Apostolica sedis admonitionem negligendam esse crediderunt, merito inciderunt in ea quae evenire solent solatio destitutis. Si quis ergo salutem propriam cogitans servare cupit Apostolica iudicia, cum a praefatorum se labe se junxerit, nostrae communionis se noverit sine dubitatione participem. Quia

PAGIUS

clamavit populus. Bene venerint Orthodoxi: ex quo tumultus vehementer exortus est, multarum domorum visa incendia, & innumera eadem penetrata populi, confusa plebe contumeliosae vocibus Anastasium impetente, & alium ad Imperium advocante, & uno consensu, eum jam declaratum Imperatore acclamante Vitalianum: adeo ut fugerit Anastasius, & Blachernis proxime in suburbio delinquerit, cum vero velut multorum auxilium malorum conivitissis usa Arisnda corripuerit. Sed loco, Hypatio Anastasii consubrina filio, legendum, Hypatio Anastasii ex sorore nepote.

IX.

Eandem seditionem refert Victor Tununen- sis, sed fallitur non solum in eo, quod sub

si ab eorum, quos Apostolica sedes damnavit, non se societate removerit, sciat nullo colore, nullo figmento, nullaque caliditate Ecclesiastica se custodia posse subrepere; quia sicut illos, qui se a scriptorum, hoc est, Eutychebis, Dioscori, Timothei, Petri, & Acacii venenis dissociant, libenter amplectimur; ita circa istorum sectatores cura & sollicitudo nostra, ne subrepere possint, semper invigilat. Et alia manu, Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. Dat. Octavo Idus Octobris post Consulatum Felicii P. C. Haecenus Symmachus ad Orientales. Huic par dictio extat Ennodii Ticinensis cujus est exordium: Pro ratione solvendum est; &c. Ut plane appareat, eadem quae Symmachus Papa scripsit ad Orientales, Romae coram sacro Patrum Senatum sive in Consistorio, sive in Synodo fuisse ab eodem viro doctissimo deplorata: nisi malis ad aliam cladem istdem illatam, de qua superius mentio facta est, illam Ennodii dictionem referre.

XLIV. His igitur litteris publicis atque patentibus omnibusque perspicuis egit cum Orientalibus Symmachus absque aliqua missa ex more legatione; quod jam alias ante missas penitus illi respiciunt, & tumido fastu, quod a tot sanctissimis Pontificibus quam justissime justum esse contempserunt. In cujus sceleris vindictam Deus, qui dispergit superbos, nullumque peccatum magis quam arrogantiam consuevit dira prosequi ultione, portentum illud, horrendumque monstrum in medio eorum, in ipsorum interitum excitavit, Anastasium dico omnium nefandissimum Imperatorem, cujus & Imperium diuturnius esse voluit, quo durius & prolixius eorum pertinacia puniretur; ut plane secundum divinum illud oraculum accidisse visum sit (d): Deus regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi: cum occultum Manichaeum in regnum evexerit, & ad quinque atque amplius lustra ejusdem Imperium propagaverit. Ita plane Deum ulcisci sole- re in eos qui se a Catholica separant unione, cum plura ubique recitata superius.

Probi Consulatu anno sequenti gesto hanc secundam seditionem narrat; sed etiam in eo quod scribit, quod dum Haeretici Trifagion canerent, vinda Im-nubes ex improvise cinerem super eos pro pluvia peratores emisserunt, totamque Civitatem atque Provinciam contexerunt. Illud enim die VI. Novemb. anni CDXLVII. non vero die VI. Novemb. currentis Christi anni contigit. Praeterea ait, Platanem Civitatis Praefectum, & Maximum pulpium Ecclesiae Sancti Theodori ascendisse. Sed quem Maximum appellat, Marcellinus Maximum vocat. Incertum tamen quis eorum erraverit, nisi forsan error Librarii attribuendus sit. Denique Areohindum non minus quam Vitalianum proclamatum esse Imperatorem, praeter Mar.

CHRISTI 512.

SYMMACHI PAP. 14.

ANASTASII IMP. 22. THEODORICI REG. 20.

rius exempla demonstrent, in Orientalibus tamen expressioribus id signis declaratur.

XLV. Qui enim temporibus istis a supremi capitis se conjunctione secantes, Acacii proterviam secuti, traditi sunt Imperatori perfido puniendi; postea reddita concordia, Catholicæ communioni restituti, iterum refugæ, iterum redeuntes, & sæpe discissi, sæpe compaginati, tandem consueta pervicacia diriori schismate resiliences, tradi meruerunt ignotis barbaris per multa sæcula virga ferrea puniendi atque perendi. Sic plane Deus juxta propheticum illud (a): Viam fecit semita iræ suæ: ut semita sit ultio ista dicenda ad ampliorem viam, cum videlicet gravius delinquentes latiori meruere atque diuturniori plesti vindicta, nota reddita cunctis iræ divinæ via frequentioribus delinquentium calcata vestigiis, & acerbioribus suppliciis dilatata. Ut facile sit cuique interroganti: quare fecit Deus malum tam grande populo huic? verbis respondere divinæ Scripturæ (b): Quia dereliquerunt pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorum: nimirum, quod a capite se summa protervia divideret, & deserentes quæ ex Deo est Catholicam unitatem & pacem, tradi meruerunt gentibus, quæ caros ipsorum filios dividant a parentibus, & dira tyrannide predivant. At mittamus postiora, cum plus quam satis sit tragædia præfens ad lectum.

(a) Ps. 77. (b) Deut. 29. 3. Reg. 9. Hierem. 22.

XLVI. Reminiscetes miseri, patres ipsorum, cum ejusmodi interdum persecutionem ab hæreticis pati contigerit, appellare consuevissent communem omnium patrem Romanum Pontificem, confluere ad Catholicæ Ecclesiæ tutum asyllum Romanam Ecclesiam; testarique hoc hætenus litteras sacrorum Antistitum Basilii, Chrysostomi, & aliorum: tandem instar David levantes ad montes oculos, unde auxilium veniat, & optime consilii indignos se redditos qui audirentur: nam (ut utar verbis Apostoli (c)): Quomodo invocabunt

(c) Rom. 10.

PAGIUS Marcellinum scribit Auctor Chronicæ Alexandrini sub hujus anni Coss. juxta editionem Duncangii: Juliana Nobilissima atricia acclamantur (factiones in Circo) ob illius conjugem Areobindum Imperatorem Romaniam (volumus) fugitque Areobindus trans fretum (Peram) ac deum Anastasius Imperator in Circi Tribunal ascendit absque Diademate. Quo cognito populus omnis in Circum pariter abscondit: atque is habita oratione universam multitudinem sibi conciliavit. Ob sacrum itaque Trisagium gravissimi hoc anno, sicuti & superiori, tumultus orti sunt, quia Anastasius Imp. ab Eutychnianis seductus huic hymno istam clausulam adiciendam volebat: Qui crucifixus es pro nobis, miserere nobis. Avitus Episcopus Viennensis in Epistola III. ad Gundobadum Burgundionum Regem data anno currenti ait: Attum est cum Rege Orientis (id

X. Ob Trisagium iterum Constantinopolitum.

in quem non crediderunt. Cujus saluberrima iussa capefere contempserunt, posthabentes Acacii nomini totius Ecclesiæ Catholicæ communionem: his, inquam, cum suis ipsorum repellerentur excessibus, & retunderentur pravefactorum obicibus; vehementioribus tamen angustiati pressuris & arctati malis, in altiores clamores & ejulatus validiores, ut parturientes erumpentes, exauditi sunt in Occidente. Scribunt itaque tandem ad Romanum Pontificem litteras supplices, qui antea conventi sæpe ejusdem Pontificis litteris preverant sana consilia, & proficua mandata contempserant. Necessitas supplices facit, quos superbia reddiderat penitus contumaces: petunt instanter, exigunt importune, & efflagitant audenter. Exorquere quod cupiunt ostendunt ut debitum: rati nimirum se ut filios a parente non desereri, sed jure debere servari; nec esse justum, ut alterius peccato, nempe Acacii, a paternis reiciantur amplexibus.

Orientalibus litteris Symmachum interpellant.

Extant ipsorum litteræ ad Symmachum Papam tunc scriptæ, quas putamus hic integre esse reddendas, easque nequaquam ante recitatam nuper (ut alii existimarunt) ejusdem Symmachi epistolam datas, cum nulla prorfus mentio de iis in dictis Symmachi litteris habeatur, neque aptetur satis ad petita responsio. Quamobrem sicut istam minime datam dicimus ante illam epistolam, ita illam prius, hanc posterius esse conscriptam, facile possumus intelligere. Et enim quod in fine suæ ipsius epistolæ fuerat Symmachus contestatus, eos se fore complexurum, qui recederent a damnatorum atque præsertim Acacii communione: rejecturum vero omnino eos, qui ejus adhuc nomen retinendum esse putarent: tota ferme Orientalium responsio in eo est, ut suadeant non debere se ob Acacii peccatum subire supplicium, cum non nisi proprium quemquam debeat obligare delictum & reddere obnoxium pœnæ. Sed inspiciamus epistolam ipsam ex qua eorum senten-

XLVII.

ten-

est Anastasio, anno superiore, ut hinc cum Episcopo Urbis suæ, quasi leni colloquio & blanda meditatione conservet. Est autem illic consuetudo in Ecclesiis nobilium Civitatum supplicationem cum laude divina inter Missarum solennia celebrari: quam tanta devotione atque alacritate consensu plebis clamor attollit, ut credant non immerito, omnes suffragium sacrificii subsequentis præmissio hujus devotionis obsequio placiturum. Jobius Monachus apud Photium in Biblioth. Cod. 222. hanc Orientalium consuetudinem magis explicat, atque: Simul atque ad altare Sacerdotes accedunt, Cantor sacer de superiore loco sic clamat: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis. Quem hymnum ex veneranda ac tremenda Seraphinorum professione compositum asserit Jobius, inquit Photius. Primus laudatæ clausulæ auctor fuit Petrus Fullo eo sine, ut passio

CHRISTI 512.

SYMMACHI PAP. 14.

ANASTASII IMP. 22. THEODORICI REG. 20.

tentiam facilius assequemur: sic enim se habet (a):

Ecclesiæ Orientalis ad Symmachum Episcopum Romanum.

XLVIII. Bonus ille & amator hominum Dominus noster Jesus Christus, qui propter bonitatem suam in nos declinans calos, & descendens ad terras, immaculatis Evangeliiis quotidie illud clamat (b): Non est opus valentibus medico, sed male habentibus. Non (c) veni vocare justos, sed peccatores ad penitentiam. Plus autem volens aperire opera sua clementiæ, adjecit in sequentibus, dicens (d): Quis autem vestrum habens centum oves, si perdidit ovem unam ex iis, nonne relinquit novagintanovem in deserto, & vadit ad perditam, quamdiu inveniat illam? & inveniens imponit illam gaudens in humeris suis; & veniens domum suam, convocat amicos suos & vicinos, dicens: Congaudete mihi, quia inveni ovem meam perditam. Et ut clarior fieret quod dicitur, mox adjecit parabolam mulieris, quæ perditam invenerat drachmam, utriusque adjungens & dicens: Amen dico vobis, quia sic fiet gaudium in caelis de uno peccatore penitentiam agente.

XLIX. Hæc diximus, sanctissime, ausi supplicare non pro perditione unius ovis, neque pro perditione unius drachmæ, sed pro amica nobis salute non Orientalium partium tantum, sed trium prope plagarum habitabilis mundi, non corruptibili argento, aut auro redemptiarum de vana conversatione parentibus tradita, sed pretioso sanguine agni Dei; sicut docuit beatus gloriosorum Apostolorum Princeps (e) cuius cathedram beatitudini tuæ credidit Christus optimus pastor, qui venit quaerens & liberans quod perierat, & ponens animam suam in redemptionem pro multis. Quem imitatus, sanctissime beatissimeque, festina ad adjuvandum nos, sicut B. Paulus (f) doctor vester ad auxilium quandoque Macedonum festinavit: & quidem

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS passo Deo Trino, ad quem superiora spectabant, adscriberet. Huic malo Calendio post mortem utriusque Stephani in Sede Antiochena successit duobus verbis remedium attulerat, errorique ansam præciderat, clausulæ nempe his verbis præmissis, Christo Rex, qui crucifixus es, &c. Verum Fullo Sedi restitutus, hæc verba, Christo Rex, sustulit, sicque pristinam labem redintegravit Antiochiæ, an. CDLXXXV. Hoc vero anno Constantinopoli, ubi additamentum a Fullone factum nunquam cantatum fuerat, Anastasius Imp. una cum Timotheo Patriarcha illud in Trisagio inferre conatus est; sed reclamantibus Orthodoxis nihil consequi potuit.

XI. Severi Epistola data anno superiori, ut ibidem num. IV. ostendimus, ad Aviti Episc. Viennensis manus pervenit, vel saltem de iis quæ eo anno Constantinopoli acta fuerant, non bene edoctus est. In Epistola enim laudata, Avitus & de depositione Macedonii & de col-

ille in visione cognoscens periclitari Macedones, in veritate adjuvare eos præcavit. Hæc cum isti dicunt de Macedonibus, eleganter videntur alludere ad Macedonium jam expulsum, ab Imperatore, indigentem vero auxilio Romani Pontificis. Sed pergunt:

Tu autem affectuosus in filiis pater, non in visione, sed in veritate spiritibus cernens oculis pereuntes in prevaricatione patris nostri Acacii, noli remorari: magis autem (ut ita dicam sicut propheta g) non dormites, sed festina ad liberandum nos: quia non in ligando tantum potestas est tibi data, sed in solvendo quoque diu victos ad imitationem magistri: neque in eradicando, vel diruendo, sed in plantando & ædificando, secundum beatum Hieremiam, magis secundum Salvatorem mundi Christum, in cuius ille exitit typo: neque in tradendo (h) tantum satanae in interitum carnis, sed & in charitate formando, longa aversione defectos: ne (quod absit) majori (i) tristitia absorptis nobis a satana, videamini pertulisse dispendium. Non enim ignoras ejus ingenium, qui quotidie a sacro doctore tuo Petro doceris oves Christi per totum habitabilem mundum creditas tibi pascere non vi, sed sponte coactas: qui cum doctissimo Paulo (k) clamas nobis subiectis & dicit: Non enim dominamur vobis in fide, sed cooperamur in gaudio.

Quare deprecamur dirumpi novum chirographum nostrum, sicut Saluator & dux noster Christus vetus illud in cruce dirupit (l); ne ultra post lavacrum regenerationis, malorum nostrorum subjaceamus delicto, sed ut ejus, qui comedit uva acerba, ligaverit dentes, secundum beati Ezechielis (m) prophetiam. Cum ergo adventu suo Saluator impleverit; cur, sanctissime ac beatissime Acacii inobedientia, uvam acerbam comedentis, nostri, id

loquio cum Imperatore habito, & de Trisagio in hæc verba loquitur: Itaque sicut insusurratum fuerat Principi, & ipse insinuat Sacerdoti, nil in querelam venire, nullam fieri de Schismate mentionem, si hoc quod in ipsa oratione animos aliquantorum movebat, a Principe obsecratus Antistes, aut juberet, aut permitteret abrogari. Illud moleste quospiam ferre quod in ima predicationis ipsius parte clametur, & Γαυπαδης; si ἡμας, ἐδωκεν ἡμας quod Latino intelligitur dicit, qui crucifixus es propter nos, misere nobis. Persuadetur Episcopo negligenti nec ulque sic docto, ut tanta Urbis perindeque totius Orientis Patriarcham decet. Concepit igitur atque disposuit solennis hujus præconii incaute definitionem facturus: eo maxime effectu, quo res, nec de Canonici Scripturis tradita, nec Apostolorum temporibus instituta, etiam contra vota populorum facile videretur posse mutari. Sed ubi primum hymnus in Ecclesia cantari solitus, ultima oratio-

L.

(g) Psal.

120.

(b) 2. Cor.

1.

(i) Colof.

2.

Rom. Pon.

pastor totius Ecclesiæ.

(k) 2. Cor.

1.

LI.

(l) Colof.

2.

(m) Ezech.

18.

Q

CHRISTI 512.

SYMMACHI PAP. 14.

ANASTASII IMP. 22. THEODORICI REG. 20.

id est, filiorum ipsius in tam longo an- norum cursu ligati sunt dentes? Si unus homo peccavit, quare toti synagoga, aut magis toti habitabili mundo per anathe- ma divinus furor incumbit? Ubi ergo Dei promissio, quae dicit (a): Non percipient filii parentum peccata, neque parentes fi- liorum suorum, sed unusquisque morietur in suo peccato.

(a) Deut. 24. Ezech. 18.

LII. Queruntur tenei peccato Acacii.

Si propter Alexandrinorum, aut ma- gis Eutybichianorum amicitiam, qui aver- santur & anathematizant sanctissimum & beatissimum Papam Leonem, vel in Chal- cedone Synodum habitam, anathematiza- tus est Acacius: quare nos a vobis esti- mamur haeretici, & in anathemate sumus nos, qui amplectimur solum illam episto- lam, & quae dicta sunt in sancta Synodo? Qui propter praedicationem recti dogma- tis vestri quotidie oppugnamur, & ut haeretici anathematizamus ab his qui Eutybeticis consentiunt. Noli facere iudicium, per illum, qui cunctam iudicat terram: ne perdas iustum cum impio; nec fiat apud te iustus ut impius: nec equaliter iudicentur a te Orthodoxi, & haeretici, vel qui anathematizant praedictam san- ctam epistolam, sanctamque Synodum ve- stram rectam & si qui vobiscum ab eis anathematizantur, & qui orant mori quotidie pro recta fide, quae a vobis praedicitur.

LIII. (b) Jos. 10. A simili ducunt argumen- tum.

Et Jesus quidem (b) Nave incircumci- sos & idolorum servitores Gabaonitas cum mendacio fugientes ad se, dum oppugna- rentur ab Abimelech vel ceteris quatuor cum eo Principibus, pro eo quod ad eum confugerant, Deo cooperante, strenue vin- dicavit, ne blasphemaretur nomen Dei ejus tamquam non eos adjuvare prava- lentis. Vos autem, sanctissimi viri, Je- su magni Dei & Salvatoris spei nostrae discipuli, imitatoresque ejus qui figuram servi assumpsit, ut nos liberos redderet a peccato quod regnabat in nobis; videntes oppugnari nos & mortificari, non sicut Gabaonitas incircumcisos, sed vobiscum circumcisos in Christi circumcisione, ne- que idolorum servitores & amulos, etsi

PAGIUS

tionis parte truncatur minus audientibus satisfacit, quidquid putabatur ab Eutybichianis haereticis concipi, patuit totum hoc ab Episcopo praedicari. Quis enim fidelium non jure moveretur audiens, crucifixus pro nobis, ut misereatur, minime suppli- candum? Quid multis? Crescente seditionum pro- cella, dum insillit populus, nec obstitit Augu- stus, antiqua Sacerdos, quodque magis dolent- dum, nec innocens Sede propellitur. Postea usque in finem Epistolae in eos invehitur Avi- tus, qui noluit a nobis et, qui crucifixus est, supplicari, putans sc. Macedonium in ea fuisse sententia.

XII.

Sirmondus in Notis ad hanc Aviti Epistolam, autumavit, illam anno sequenti datam esse, & Avitum loqui de secunda seditione Constantino- poli ab Orthodoxis excitata, & quia jam ab

peccatores tamen Christianos, & vobiscum omnia in Christo sapientes, non despi- ciatis, neque contemnatis ultra, pii Pa- tres: sed sicut beatissimus praedictus Je- sus Nave (c), non illos tantum, sed & Raab meretricem illis anteposuit propter duorum exploratorum susceptionem; ita & vos nos vigilanter assumite cum Dei juvenamine propter duarum naturarum tra- ditionem, quae a vobis per epistolam in- ter Sanctos constituti Papae Leonis con- tra Eutybeticis deliramenta directa est. Et illa quidem suscipiens explorantes, in stupam lini suae domus abscondidit: nos autem rectae fidei vestrae suscipientes confessionem, in corde nostro non abscon- dimus, sed in Ecclesiarum dogmatibus Dei misericordia eam cum auctoritate praedicamus. Et illa quidem rogata, per metum eos se habere negavit: nos autem oramus ne umquam humano metu negemus rectae doctrinae nostrae veritatem, & uf- que ad sanguinem pro ea stabimus, si sit

(c) Jos. 6.

* si ita contingat. LIV.

Unde non tadeat nos adjuvare, neque odio habeatis propter adversariae com- munionem; quando & ab hac plurimi sa- cultatibus impediti, & non habentes so- licitudinem multarum animarum suspen- dunt: quibus vero multarum animarum cura commissa est, in creditis sibi commu- nicent Ecclesiae, nullum contrarium ha- bentes communicantem sibi, & metuentes relinquere lupis oves propter vocem Do- mini dicentem (d), Mercenarius autem (d) Joan. & qui non est pastor, cuius non sunt o- ves propriae, videt lupum venientem, & relinquit oves & fugit, & lupus rapit eas atque dispergit; quia mercenarius est, & non habet ovium curam. Quod ergo non amore vitae capti, sed ovium salutem curantes plurimi sacerdotum hoc faciunt, deinceps, miserante Deo, cogno- scere poterit tua paternitas. Subdit mox de sacerdotibus illis, qui communicantes Apostolicae sedi, derelinquere volebant oves illi non communicantes, cum ta- men Orthodoxae essent fidei: qui ne dis- cederent & relinquerent eas lupis, ab aliis

(d) Joan. 10.

S Avitus de gestis Aviti anno super- rior. Con- Verum licet ob alias etiam causas Macedonium ab Imperatore vexatus fuerit, a Trifragio ta- men in eum saevienti occasio sumta, ut liquet ex dictis anno DXI. num III. Recte tamen ob- servavit Sirmondus impositum fuisse Avito in eo quod scribit: Sed ubi primum hymnus ulti- ma orationis parte truncatus, &c. Non enim offendebat Orthodoxos haec ultima pars Trifa- gii detracta, sed addita; quia Eutybichianis fa- vere non poterat, si truncaretur; cum illam Petrus Fullo idcirco adjecerit: ut Eutybichianam haeresim stabiliret. Nec propterea hymno hanc addi non ferebant Orthodoxi, quod crucifixo sup-

CHRISTI 512.

SYMMACHI PAP. 14.

ANASTASII IMP. 22. THEODORICI REG. 20.

aliis rogarentur Episcopis; nam ait:

LV. * speran- tes. Diligens cura pas- toralis exhibita.

(a) Genes. 27.

Quidam enim de his qui in sacerdo- tio constituti sunt, spectantes in exilio mitti presbyteros Orthodoxos & sanctos viros, volentes se praeter necessitatem ab Ecclesia suo arbitrio subducere, ipso- que sequi, non cessarunt eis hoc facere, adjurantes eos ut manerent in creditis sibi sanctis Ecclesiae ad populi munimen Orthodoxi, in se suscipiendo quae putan- tur discretiorum illorum. Sicut Rebecca (a) quondam dicens Jacob: In me peccatum tuum, fili: ita illi ab Ecclesia sibi cre- ditis discedere sponte volentibus dixe- runt: In nos veniat peccatum discretio- nis vestrae: tantummodo oves Christi praeter necessitatem lupis non relinquatis; ne in loca vestra haeretici ingredientis, lupi discerpant oves; aut certe ab ipsis ovibus suis propter rectam fidem fugati, & his qui non fugantur, sed sponte dis- cedere cupiunt, ne cui adversantium com- municent, tali fide dicentes: Putas isti amore vitae hoc faciunt, an amore ani- marum ad imitationem Domini sui primi pastoris nostri Jesu Christi magni Dei & Salvatoris spei nostrae, qui animum suum posuit pro ovibus suis?

LVI. Quasi de- bitum exigunt.

Omnimodo autem & qui videntur com- municare Orthodoxi, & qui se a commu- nione abstinent, omnes post Deum tuae lu- men visitationis & assumptionis opperimus. Quare festina juvare Orientem, ex quo vobis duo grandia diei lumina Petrum & Paulum ad illuminationem totius mun- di Salvator direxit. Reddite ergo ei bo- nam retributionem, quam ipse vobis de- dit: illuminate eum rectae fidei lumine, sicut per ipsum vos quondam divina co- gnitionis lumine idem illuminavit. Sicut enim quando toto mundo in peccatis agro- tante, unius hominis delicto lassati, in ageritudinis curatone boni illius medici discipuli ipsum caelestem medicam & prin- cipem pastorem, magistrum suum ad cu- ram vocantes ageritudinis ipsius medici docebant (b): Domine inclina caelos tuos, & descende: aliquando rursum (c): Qui regis Israel, intende: Qui sedes Ann. Eccl. Tom. IX.

(b) Psal. 134. (c) Ps. 79.

super Cherubin, appare: Excita potentiam tuam, & veni, ut liberes nos: Sic nos modo, qui infirmitati novae praevicatio- nis patris nostri desicimus, ad tuam cla- manus beatitudinem; ut & tu imitator existens Filii Dei, ad dilectionem * de- precatone venias, imitatione ipsius ca- lestis Patris tui (d), qui facit Solem suum oriri super bonos & malos, & pluit super justos & injustos. Festina in auxi- lium nostrum sciens, sanctissime (sicut in principis dictum est) quia (e) non opus habent sani medico, sed male va- bentes.

* delectio- nem. (d) Matt. 5.

(e) Matt. 9.

LVII.

Quod si parva existeret ageritudo, nos forsitan ad spirituales nostrum medicum curreremus, quatenus & passiones bono- rum medicorum, id est, gloriosorum Chri- sti discipulorum, vestrorumque doctorum, & sancta adoravimus tua vestigia; ut & praevicatiois medicinam, & solutio- nem vinculorum, & delicti remissionem de tuo sancto ore susciperemus. Sed ne, lector, cursim ista absque consideratio- ne transillas, verum observa quod dicunt Episcopi isti, si liceret venire Romam, ab ipsis fore exhibendum obsequium, nempe adorare (ut ajunt) ipsius Pontificis pedes: quibus veterem accipias erga ip- sum primarium Ecclesiae universalis An- tistitem observantiam, cum illum conven- nientes Episcopi, ad ejus pedes solerent accidere, atque ipsa ejus vestigia vene- rari. At tanta haec cum audis ab Epi- scopis praestari solita, tecum cogita quae a reliquis Fidelibus eidem solerent exhiberi venerationis obsequia. Subdunt ve- ro: Sed quia non est ulcus aut macula, neque plaga tumens, sed totum ulcus est a pedibus usque ad caput, sicut beatus Isaias (f) antiquam praevicatiois de- stens dixit; vos jam boni medici, & il- lius veri medici, vel bonorum discipulo- rum ipsius certissimi plantatores festina- te ad curam resolutorum Ecclesiastici cor- poris membrorum, ut dissolutas manus no- stras, dissolutaque genua erigatis, & cur- sus rectos faciat pedibus nostris; ne quod claudum est, amplius distorqueatur; Q. 2. sed

(f) Isai. 2. Ex ingen- tiu calami- tate Ori- entalis Ecclesiae arguunt.

PAGIUS

supplicandum negarent; sed quia Deum cruci- fixum per hanc astruebant Theopaschite Euty- chiani. Nec denique Christo pro nobis cruci- fixo supplicandum nemo unquam recte sentiens negavit: sed supplicationem hanc Trifragio sub- iici non probabant. Avitus itaque de insidiis adversus Macedonium ab Imperatore, & a Schis- maticis comparatis, de Macedonii innocentia, & rebus tam adversus Sanctissimum Praefulem, quam adversus fidem Catholicam in Oriente ge- stis non bene edocuit fuerat.

XIII.

Valesius tamen lib. 1. Observat. Ecclesiast. ad Evagrium cap. 5. scribit, clausulam a Fullo- ne adjectam hymno Trifragio in Orientalibus Ecclesiae perpetuo deinceps usurpatam fuisse a Catholicis Sacerdotibus, licet Constantinopoli- tana Ecclesia & pleraque Occidentalium clau-

sulam illam reiicerent, subditque: „ Certe E- phremius Patriarcha Antiochenus, quem Ca- tholicum fuisse constat, adhuc sua aetate pas- & Occi- „ sim in omnibus Orientis Ecclesiis clausulam „ illam cani solitam esse, testatur in Epistola „ ad Zenobium Scholasticum; nec ullum diffi- „ dium inter Orientales & Occidentales hu- „ jus rei causa extitisse; cum Orientales qui- „ dem hymnum illum Trifragium ad Christum „ referrent; Occidentales vero eum referrent „ ad Trinitatem. Ita Valesius, qui addere „ debuerat, scribere etiam Ephremium Con- „ stantinopolitanos atque Occidentales non su- „ stinere illud addi: Crucifixus pro nobis, ne hoc „ reponi, Sancta Trinitas miserere nobis. Verum „ Sirmondus in Notis ad laudatam Aviti Episto- „ lam recte monet, haec falso ab Ephremio de- „ Ori- „ nopolitani „ & Occi- „ dentales clausulam additam reitice- bant.

CHRISTI
512.SYMMACHI PAP.
14.ANASTASII IMP. 22.
THEODORICI REG. 20.

sed curetur magis per strenuitatem & optimam diligentiam vestram.

LVIII.

(a) Act. 18.

Sicut enim magistro nostro Domino Paulo glorioso Apostolo propter infideles aliquos, dum eum pigeret sermonem Domini in Corintho loqui, adstans Dominus dixit (a): Loquere, & non taceas, quia multus est tibi populus in hac civitate; & nunc tua dicat beatitudinem, ejus benignitas: Festina, & noli tardare ad Orientis auxilium, magis autem ad majores partes habitabilis mundi: quia non tantum pro centum viginti millibus in magna quandoque constituta civitate Ninive (b) sed a multo pluribus spera expectari tuam post Deum medicinam. Si enim qui præcessit beatitudinem tuam inter Sanctos constitutus Leo Archiepiscopus ad Attilam tunc erroneam barbarum pe se currere non duxit indignum, ut captivitatem corrigeret corporalem, nec tantum Christianorum, sed & Judæorum (ut credibile est) atque Paganorum, quanto magis festinare ad tuam attinet sanctitatem, non ad corpora, quæ bello fit, captivitatibus correctionem atque conversionem, sed animarum, quæ captivatae sunt, vel quotidie captivantur? & inter duas diabolici vias erroris, Eutychemis atque Nestorii, tertiam, immo mediam nobis ostendens expressius veri relique dogmatis viam.

LIX.

Dubiam eam fecerunt nostra peccata, æstimantibus quibusdam non posse inter Nestorii & Eutychemis salutis viam mediam reperiri; sed quod omnino necesse sit, aut illius esse quemquam, aut illius. Propter hoc festina post Deum nos adjuvare: & sicut inter Arii dividens atque separans unam Deitatis naturam atque substantiam, & Sabellii quoque confundens personas & minuens numerum Trinitatis ostenderunt sanctissimi Patres viam mediam veritatis, in confessione divinitatis unam substantiam, naturam, virtutemque demonstrantes, propter Sa-

PAGIUS

Orientalibus scribi; cum ex Damasceni Epistola de Trisagio, compertum sit, Veteres omnes semper de Deo Trino, numquam de Filio solo hymnum hunc accepisse, quem & Trisagionem ea de causa nuncuparunt. Præterea certum est, Petrum Fullonem, cum clausulam istam adiecit, non Filium in mente habuisse, sed Deum, quem crucifixum cum Theopaschitis adstruere studebat. Immo Photius, qui Excerpta illa Ephremii Cod. 218. refert, ait: Sed sine bene seu secus de Trisagio hic judicant, (facile enim occasio ipsi ita judicandi præceptum dedit) non postum equidem nunc de altera sententia certum ferre iudicium, nisi, quod non sinit Scholasticum admonens, ab Ecclesia corpore non separari. Paulo ante de Zenobio Scholastico Acephalorum labe infecto Photius dixerat: Zenobius a communi segregatus Ecclesia colorem hunc quæsit, quod recens diversa esset Ter Sancti Hymni sententia.

bellium tres personas & æque potentie unam veritatem: sic & vos nunc, sanctissimi atque beatissimi illuminate nos spiritualis scientiæ vestra lumine; quæ est inter sententiam Eutychemis ad imitationem Sabellii naturas atque substantias confundens, & inter Nestorii ad imitationem Arii personas atque substantias dividens, vera rectæ fidei confessio, tradita nobis a Papa Leone inter Sanctos constituto, & discipulorum in Chalcedone sanctorum Patrum duarum substantiarum aut naturarum unitas in una eademque persona & substantia magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Ipsi enim docuerunt nos divinis Scripturis, alteram esse visibilem & palpabilem & passibilem carnis naturam, & alteram invisibilem impassibilem, & incomprehensibilem naturam in una persona & substantia magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi: alteram de matris substantia & natura venientem de semine David, Abrabæ, & Adæ, secundum carnem natam; alteram vero ex utero ante Luciferum genitam de substantia & natura Patris. Sed ne rursus propter immaculati partus duas naturas & substantias occasionem apprehendentes qui secundum Nestorium sapiunt, duas personas, aut duos Filios, vel duos Christos male introducant; docuerunt sancti illi & beati Patres unam scire personam & substantiarum inseparabilem unitatem ex duabus substantiis & naturis, in duabus substantiis & naturis magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Nos enim, o sanctissime & beatissime Symmache, eundem esse existimamus ex duabus naturis & in duabus naturis, & non (sicut illi dicunt) ex duabus naturis unam naturam post adunationem, in duabus autem subsistentibus naturis cum unitate non pati confiteri; ut se doceant Arianorum esse imitatores, dicentium per Filium gloriosi Patrem, cum Filio autem non

Ait Valesius, Avitum in laudata Epistola clausulam istam: Qui crucifixus es propter nos, misere nobis, ambabus, quod aiunt, unis amplecti, & hæreticos censere eos, qui illam relicerent. At ideo eos hæreticos censere Avitus, quod existimaret, qui illam relicerent, noluisse ab Orthodoxis ei qui crucifixus est supplicari, illosque Eutychemis hæreticis adhærisse; cum tamen e contra ideo clausulam illam Orthodoxi respuerent, quod eam Eutychemis favere arbitrentur. Ad hæc Ephremii & Aviti Epistolas contendit Valesius convincere falsitatem Epistolarum, quarum mentionem fecimus, quando de Fullone locuti sumus, quando constat eum ob adjunctionem supradictæ clausulæ a Sede Romana & Constantinopolitana damnatum fuisse. Si enim, inquit Valesius, hoc ita esset, numquam appendix illa Trisagii retenta fuisset ab Orientalibus, nec Constantinopolitani & reliqui Occidentales communica-

LX.
Fidei professio.LXI.
Fidei Catholicæ confessio.XIV.
Dempto pravo Fullonis clausula illa admitti potuit.CHRISTI
512.SYMMACHI PAP.
14.ANASTASII IMP. 22.
THEODORICI REG. 20.

non pati se eum glorificari. Sed sicut contra illos docuerunt fratres sui sanctissimi Patres, Per quem & Cum quo æqualiter pati dicere nos: quia, Per quem, humanitatem; Cum quo divinitatem significantes magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi: sic & nunc illis, Ex duabus quidem naturis dicentibus, In duabus autem non consentientibus, nos Ex duabus, & In duabus pariter dicimus: Ex duabus enim dicentes, ex quibus subsistit unitas: In duabus autem, in quibus visus est, & palpatus est, & assumptus post passionem & resurrectionem, consistemar, & in quibus venit iudicaturus vivos & mortuos.

LXII.

Neque enim nuda divinitas poterat aut palpari, aut crucifigi pro vita mundi; nec simplex humanitas morti subjacens per mortem confundere eum qui obtinebat mortem, hoc est, diabolum. Unde, & post resurrectionem in immaculata carne sua visum Verbum Dei & Deus noster omnibus discipulis suis dicebat (a): Videte manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum: palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habentem. Habentem dixit; ut non is in illa mutatus putaretur, sed in veritate assumptus crederetur. Beato quoque Thomæ dissidenti clamat (b): Infer digitum tuum, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Unde

(a) Luc.

24.

(b) Joan.

10.

PAGIUS

„nicare deinceps sustinissent Orientalibus, qui eam clausulam retinebant. Verum quemadmodum ex Patribus alii & quidem plures, Christum esse creaturam asseruerunt; alii, & ii pauciores, præcisè negarunt, quia, ut inquit Petavius lib. 7. Theologic. Dogm. de Incarn. cap. 6. priores ad essentiam ipsam & naturam respectum habuere; posteriores ad actum illum per se subsistendi; pari eademque ratione in Fullonis additione, pravo ejus consilio demto, incommodi nihil fuit: ita nimirum ut post Trinitatis laudationem converso ad Filium sermone, his illi verbis supplicatum sit; Qui crucifixus es pro nobis. Quod & Chalcedonem Episcopum Antiochenum tenuisse manifestum est, quan-

dum assumeretur, duo viri vestri discipulis in albis vestibus clamabant & dicebant (c): Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? Hic Jesus, qui ablatu est a vobis in cælum, ita veniet, sicut vidistis euntem in cælum, cum venerit omnimodo in gloria Patris cum sanctis Angelis in die terribili justis iudicium: sic infideles Judæi videbunt in quem compunxerunt, & cum eis peccatores etiam, nostri, cum qui eorum misertus est & liberavit eos, neglectus autem ab eis est: Secundum vos autem, sancti & justis videbunt quem dilexit anima eorum, & letabuntur letitia ineffabili & gloriosa, accipientes consummationem fidei suæ in salutem animarum suarum, & audientes suavissimam vocem ejus dicentis (d): Venite benedicti Patris mei, hereditate paratum vobis regnum ab initio mundi. Cujus beatæ vocis cum tua beatitudine & nos indignos dignetur Christi Dominus noster, per omnia sanctissime Pater. Hæc ad Symmachum Orientales Orthodoxæ fidei professores, sed tamen qui polluti communione erant Acacii: qui, quod primum omnium requiri ab eis videbatur, dicere in professione rectæ fidei anathema Acacio, id penitus facere prætermittunt. Quid vero ad hæc rescripserit Symmachus Papa, incertum habetur: non enim (ut superius demonstravimus) quæ extat ad Orientales Symmachi Papæ epistola, post hanc, sed ante scripta fuit. Con-

(c) Act. 1.

(d) Matt.

25.

do Fullonis additioni præmisit, Christe Rex. Et id ab Ecclesiæ usu, inquit Sirmondus citatus, non abhorreere agnoscit Damascenus, cum post Trinitatis doxologiam, quæ his verbis continetur; Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto, subungi sæpe soleat, ei qui voluntate crucifixus est, & qui resurrexit a mortuis, quæ ad Filium proprie spectant.

Hoc anno Flavianus Episcopus Antiochenus in exilium missus, & Severus hæreticus in ejus locum substitutus, ut anno sequenti videbimus. Præterea Juliana filia Olybrii Imp. & Pompei Imperatoris nepos Synodum Chalcedonensem animose tuentur, ut anno præcedenti legere est.

XV.

Exilium

Flavianus

et Severus

intruso.

JESU CHRISTI ANNUS 513.

SYMMACHI PAP. ANNUS. 15.

ANASTASII IMP. 23. THEODOR. REG. 21.

I. Severus Episc. Antiochenus

Consulibus Probo & Clementiano praesens annus Domini quingentesimus decimustertius factis inferitur: Quo inquit Marcellinus in Chronico Severus Eutychetis perfidiae, Anastasio Casare volente, sedem Antiochenam Flaviani Antistitis ex monacho Episcopus occupavit. Hae ipse. Mala malis majoribus incrementis adduntur. Qui enim monachus valuit tot tantaque comminisci scelera, quid ab eo faciendum putas cum tanta Ecclesiae nactus est praefecturam, fultus praefidio Imperatoris? Simulac igitur adeptus est Antiochenam sedem, conatus est omnes Episcopos ad suam communionem pertrahere: quinam autem ab eo seducti sint, quive ei resistenter, extant litterae monachorum Palaestinae scriptae ad Alcysonem, quae res gestas enarrant. Sedem quippe, quam persecutione Orthodoxorum praetio cumulato redemit, persecutione pariter vehementius aucta ad annos quinque possedit sanguine madidus, illius instar cruentae bestiae, de qua propheticus sermo ait (a): Per gyrum den-

(a) Job. 41.

tium ejus formido: utpote qui ad hoc invasit ovile (b), ut macret & perderet. Sed reddamus de eo epistolam monachorum ad Alcysonem Episcopum Nicopolis in Illyrico, quam Evagrius recitat verbis istis (c):

(b) Joan. 10.

(c) Evag. 1.3. c. 33.

Qui Ecclesiae Antiochena paruerunt, partim fuerunt una cum ceteris in errorem adducti, ex quorum numero fuit Martinus Episcopus Berythi; partim vi & necessitate compulsi, litteris Severi de mutua communione (quae non Concilio solum, verum etiam ceteris omnibus, qui duas naturas sive proprietates in Domino inesse, alteram carnis, divinitatis alteram assererebant anathema indixerunt) consentiebant. Verum quos necessitas ad consentiendum compulerat, hi postea mutata sententia, se ad Ecclesiam revocarunt: ex quorum numero fuerunt Episcopi, qui Ecclesiae parebant Apameae. Erant vero alii, qui consentire omnino noluerunt: ex quibus erant Julianus Episcopus Bostri & Epiphanius Tyri Episcopus, & alii nonnulli (ut fertur) Episcopi. Isauri autem, qui jam res-

De rebus Severi epistola monachorum ad Alcysonem.

ster vero Probus e familia Aniciana, in qua cognomen Probi frequentissimum. Hinc in Fastis Heraclianis dicitur alter Probus, quia sc. diversus est a duobus ejusdem nominis, quorum alter anno DII. alter anno DXXV. Consulatum gessit. Clementinum vero Orientalem fuisse inde colligo, quod in Laterculo Fastorum Consularium ab Ausonii & Olybrii Consulatu ad Postconsulatum XVII. Basilii, qui extat in fine Chronici Paschalis seu Alexandrini editionis Dugangii pag. 472. tam posterioribus praecedentis saeculi annis quam prioribus currentis fere semper Occidentales Consules memorentur, & tamen hoc anno Probus sine collega proponatur.

II. Severus Sedem Antiochenam anno superiori invasit.

A num. I. ad XVII. Flavianus Episcopus Antiochenus anno superiori in exilium missus, quod fatetur Baronius, eodemque anno Severus in locum ejus intrusus. Hanc Severi intrusionem hoc anno collocat Cardinalis doctissimus, deceptus.

CHRISTI 513.

SYMMACHI PAP. 15.

ANASTASII IMP. 23. THEODORICI REG. 21.

respuerant, ob priorem suum errorem se ipsi condemnarunt, Severoque & ejus sectatoribus denunciaverunt anathema. Alii Episcopi & clerici, qui sub Severo erant, Ecclesiis suis relictis, fugerunt: inter quos est Julianus Episcopus Bostri, & Petrus Episcopus Damasci, qui hic vitam degunt: Mamas item, & alter e duobus illis Dioscorianis, qui duas ab initio naturas asserabant: quorum arrogantem pertinaciam ab illis ipsis ad id quidem coactus Severus condemnavit. Hic ille est Mamas de quo anno superiori dictum est, cum Sabae res gestas recensuimus. Et paulo infra: Monasteria autem, tum quae hic sunt, tum quae Hierosolymis, Dei juvante gratia, in recta fide consentiunt: aliaque plurimae civitates & Episcopi eodem modo; pro quibus omnibus, & pro nobis quoque tu sanctissime, & domine, Pater noster honoratissime, precare digneris, ne intremus in tentationem. Haec enim litterae monachorum ad Alcysonem: quibus haec addit Evagrius (a):

(a) Evag. eod. l. c. 34.

Quoniam autem istae litterae memorant Episcopos, qui Ecclesiae Apameae parebant, a Severo desivisse; deinceps ponamus in medio quod a patribus nobis traditum est, licet nulla historia hucusque comprehensum. Cosmas qui nostrae Epiphaniae Orientem fluvium tangens Episcopatum gessit, & Severianus Episcopus Arethusa urbis finitima, litteris Severi de mutua communione graviter offensi, primum se ab ejus communione segregarunt, deinde libellum abdicationis ad eum jam tum Episcopatum Antiochia administrantem mittunt: quem libellum tradunt Aureliano praecipuo Epiphaniae diacono: qui quoniam Severum extimescebat, & tam illustris Episcopatus amplitudinem reverebatur, ut primum venit Antiochiam, induit se veste muliebri, & ita ad Severum accedit: seque ipse esse effeminatum mollemque ostendit, mulieremque omnino esse simulabat; atque velamine, quo caput obvolvabatur, ad pectus usque demisso, lamentari, & exili voce velut eximio praecordiis ducta obtestari cepit, Severoque, prodeunti libellum abdicationis dat: & clam omnibus, ex turba quae sequebatur Severum, evadit: fugatque sibi arte salutem parat, quam Severus ea quae libel-

lus complectebatur potuisset cognoscere.

At Severus quamquam libellum recipiebat, & quae in eo scripta erant, satis intelligebat; tamen in sua sede Episcopali firme persistit ad mortem usque Imperatoris Anastasii. Ubi autem Anastasius de his quae Severo acciderant, certior factus est (facinus namque tam benigne & clementer ab Anastasio editum hoc loco commemorandum est) mandatum dat Asiatico Praefecturam Libanese, quae est in Phoenicia gerenti, ut Cosmam & Severianum suis sedibus expelleret, propterea quod Severo libellum abdicationis miserant. Quae cum venisset in Orientem, & multos Severiani & Cosmae doctrinis adhaerentes & suas ipsorum civitates strenue propugnantes reperiret, retulit ad Anastasium hos sine sanguine non posse suis sedibus exturbari. Itaque tantum in Anastasio animo insedit clementiae & mansuetudinis, ut per litteras Asiatico plane significavit, se velle nullum facinus aggredi, quantumvis magnum & memorabile, si vel gutta sanguinis pro eo fundenda esset. Haec Evagrius, commendans ex his clementiam Anastasii, immemor quae superius dicta sunt ab eo parrata adversus Catholicam fidei professores: adeo ut saepius apparuerit, tunc tantum praesertulisse clementiam, cum populorum veritus seditionem, sibi timens, gladium a caede cohibuit. Verum satis ad saevitiam Imperatoris fuit, cum etsi non ipse in sanctos Episcopos grassatus est, siverit tamen Severum abdicationis pro animi voluntate saevire. Hic enim tantam ignominiam sibi ab Orthodoxis illatam Episcopis in sui abdicatione haud aequo animo tulit, sed expectavit ut ab Imperatore de eisdem supplicium fumeretur: cum vero illum dictis ex causis temperantem se ab ultione videret, erupit ipse vehementiore in Orthodoxos concepta rabie atque furore. Antequam autem caetera de nefandis Severi sceleribus prosequamur, quoniam de Juliano Bostrensi Episcopo honestissima mentio facta est, de eo nonnulla dicamus. Fuit hic discipulus magni illius Theodosii Caenobiarchae, cujus superius meminimus; deque eo scribit Cyrillus (b) monachus in Vita ejusdem Theodosii. Sed inter caetera ejus vitae insigniter ductae

IV. Anastasius mitius agendum putavit cum Episcopis Orthodoxis.

V.

(b) Cyrillus in Vita Theod. apud. Surm. tom. 1.

Table with columns: PAGIUS, ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6006., SÆC. VI. Anno Erae Hispan. DLI. A. C. 513., ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6006., 18. F. 2. P. 7. April. Indict. 6., JESU CHRISTI 513., SYMMACHI PAPÆ 16., ANASTASII IMP. 23., THEODORICI REG. 21. & 3.

I. [1] OSS. Probus [2] Occident. & Clementinus Orient. Acta enim publica in Occidente solo Probi Consulibus nomine reperiuntur signata, qui ideo Romae creatus fuit. Quare hic Probus alius est a Probo anno DII. Consule. Hic quippe Anastasii Imp. nepos fuit; no-

NOTE [1] OSS. Probus & Clementinus. Relandus: Anicius Probus ex Fleetvood. pag. 453;

DEPOSITE. SUB. DIE. VIII. KAL. JUN. PROBO. JUN. V. C. CONS.

Habetur inter inscriptiones basilicæ S. Pauli num. 402. Reines. Cl. XX. pag. 98r.

SUB. DIE. KAL. JUL. PROBO JUN. V. C. COS.

Vidor: Probo V. C. cos. Marcellinus: Clemente, seu ut Sirmondus, Clementino & Probo, Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Probo. GEORGIUS

PAGIUS ptus a Marcellino in Chronico, qui sub hujus anni Consulibus eandem refert. Hic tamen recte scribit Flavianum in castellum, quod Petra dicitur, exule missum esse, ubi Confessor Christi in Domino requiescit. Quod videtur locum dedisse Baronio Flavianum Martyrologio Romano inscribendi ad diem IV. mensis Julii. Papebrocius in Historia Chronologica Patriarcharum Hierosolymitanorum, dum de Elia Patriarcha loquitur, se non nisi in solo Claromontani Collegii Synaxario, idque ad XXVII. Septemb. Flavianum invenisse asserit: Sed cum nulla super-

sint Menæa aut Menologia ante nonum saeculum edita, non mirum quod in iis, quae postea scripta sunt, nomen ejus non appareat. Praeterquam quod multorum Martyrum, Episcoporum & Anachoretarum Sanctissimorum nomina in omnibus Menæis & Martyrologiis, quae extant, tacentur. In Chronico Nicephori anni septem, in Tabulis vero Theophanis anni XIII. Flaviano attribuuntur; sed utrobique mendose cum anno CDXCVIII. federe coeperit, annoque superiori Episcopatu dejectus sit. Evagrius lib. 3. cap. 33. de invasione Severi haec scribit Eje.

(a) Præf. Spiritual. 94. VI. Julianus Bostrensis venenum illacrus bibit.

merita hæc etiam a Sophronio perpetuis monumentis mandata reperiuntur (a): Idem pater noster Gregorius Archimandrita narravit nobis de Abbate Juliano Episcopo Bostrense: quod cum recessisset de cœnobio, & factus esset Episcopus Bostrensis, quidam ex habitatoribus ipsius civitatis odio nominis Christi voluerunt eum veneno occidere: corrumpentesque pecuniis ministrum ejus qui ipsi porrigebat poculum, dederunt illi venenum, ut cum porrigeret Metropolitana poculum, venenum in calicem mitteret. Puer autem ita ut dictum fuerat fecit, deditque calicem veneno infectum sancto Juliano. Suscepit vero illum sanctus vir, ac divinitus cognovit insidias. Suscepit ergo calicem ante se posuit, nihil omnino dicens puero: mitensque accessit omnes primates civitatis, inter quos erant & qui illi insidias paraverant. Vir autem beatissimus nolens eos publicare qui hoc fecerant, voce mirrissima omnibus dixit: Si arbitramini humilem Julianum veneno occidere, ecce coram vobis pestiferum calicem bibo. Signansque ter digito suo calicem, & dicens: In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti bibo hunc calicem: bibit illum coram omnibus, atque illæsus perstitit. Quod illi cum vidissent, prostrati, veniam petierunt. Hæcenus de Juliano Bostrensi Episcopo, qui haud dubium ex Severi insidiis ista est passus: quod enim scisset recepisse Imperatorem ad Præfectum, ut potius quam sanguis funderetur, sineret in suis sedibus permanere Episcopus, ipse veneno rem conficere machinatus est: sed tanto a sanctissimo viro miraculo edito, plane declaratum fuit veritatem per ipsum Julianum Episcopum defendi.

VII. Severus in Elam Episc. Hierosol.

Quæ insuper ejusdem Severi opera in Eliam Episcopum Hierosolymitanum & alios Orthodoxos Palæstinæ provincie acta sint, ex Cyrillo monacho, qui illis vixit temporibus, rem aggrediamur. Simulac enim sedem invasit perfidus Antiochenam, ex sibi subjectis Episcopis, illis tamen qui cum eo sentirent, conventum collegit, Synodique nomen indidit, ex quo & Synodales scripsit epistolas, quibus cum suæ promotionis absentes red-

PAGIUS

Ejuseo Flaviano Severus ad Episcopatum Antiochenis Ecclesia promotus est anno Urbis Antiochia quingentesimo sexagesimo primo, mense Dio Indictione sexta currentis tunc circuli, a Septembri anni superioris inchoata. Annus Antiochenus DLXI. Kal. Septemb. anni Christi 512. aufpicatur, & mensis Dns Novembri nostro respondet. Sed Valcius in Notis ad Evagrium existimans annos Antiochenos a mense Novembri initium sumere, & Marcellinum in Chronico exordium Severi sub hujus anni Consulibus recte recitasse, putavit loco, Indictione VI. substituendam esse Indictionem VII. Verum post ea quæ in Dissert. de Periodo Græco-Romana n.

deret certiores, tum etiam fidei professionem ex more conscriberet: quam veluti piam Catholicamque ut amplecterentur, admonuit; ita fore animo concipiens, ut qui ab ipso diversa sentirent, exploratos haberet, & vi tandem adigeret. Ex his enim quæ adversus Eliam Cyrillus ipsum egisse tradit, quidnam in minorum sedium Episcopos præsumperit postulum compensata ratione conicere. Ait igitur Cyrillus (b):

(b) Cyrill. in Vit. S. Sabæ. VIII.

Cum apprehendisset Severus sedem Antiochenam, innumerabilia quidem mala fecit iis qui non ei communicaverant. Mittit autem sua quoque Synodalia ad Eliam Patriarcham: quibus minime admisit, non medicriter ad iram accendit Imperatorem. Et hæc Synodalia rursus mittuntur Hierosolymam, simul missis etiam quibusdam clericis & non parva manu militari; ut iis, quibus non persuadebatur eadem tenere quæ ipsi, vim etiam afferrent. Cum hæc autem ita se haberent,

S. Sabas præfatus est Eliæ Episcopo Hierosol.

& tam acerba in fidem Orthodoxam exerceretur tyrannis & jam Elia grave immineret periculum, & ejus capiti malum impenderet, & nusquam auxilium: cum congregasset divinus Sabas eximios omnes & electos monachos, cum illis accedens, & illam quæ circumstebat Eliam perumpens multitudinem (o generosam animam?) Regis satellites & Severi ministros illinc fugat, tamquam quædam mancipia. Deinde alia quoque undique confluentium monachorum multitudo, eos qui Severo communicabant, in illorum ipsorum conspectu anathemati fidenter subiiciunt. Admiratione plane dignum fuit, hominem Evangelica mansuetudine nulli secundum, cum periclitari videt Catholicam fidem, & in discrimen adduci suum ipsum Episcopum, leonis induere animositate, cum delectum habet, instarque exercitus ducis Orthodoxos monachos velo armat ad pugnam, ut vindicent Sancta, nec sinant inaccessum impiis fidei libertate sacrarium pollui. Sic igitur qui sciebat Deum habere se prævium, inconcessa humanis viribus tentant, in armatos hostes irrumpens, eosdemque absque humana potentia, ut pavida animalia fugat & dificit. At quid superatus Anastasia-

LXXXVI. in medium adduxi, & nuper Emin. Card. Norisius in Dissert. III. de Epochis Syro-Macedonum cap. 6. in lucem edidit, annos Antiochenos ab Evagrion usurpatos a Kalendis Septembribus proficisci extra omnem controversiam esse debet. Refert ibidem Card. Norisius verba Joannis Malela in suis Chronicis, qui ait, Severum Sedem Antiochenam occupasse mense Novembri, die sexta, anno juxta Antiochenos DLXI. qui cum mense Septembri superioris Christi anni inchoatur. Severi initium anno DXVIII. ex ejus depositione adhuc etiam innotescet.

Se.

IX. Olympius cum militibus adversus Eliam mittitur.

stasius Imperator a Saba? Audi Cyrillum: Hoc (inquit) dedecus & hanc ignominiam volens delere Imperator, contra eos mittit Olympium quemdam Caesariensem, traditis ei copiis quæ erant in Palæstina, regia utens auctoritate, non legibus nec judiciis. Qui cum primum ascendit Hierosolymam, Eliam quidem de sede deponit, ac cum damnat exilio; Joannem autem filium Marciani, qui Severi quidem confessus fuerat communionem, anathemati vero subjecerat Synodum Chalcedonensem, reponit in illius sedem. Quod quidem cum didicisset beatus Sabas, non licuit ei cunctari: sed cum rursus assumpsisset sacrum illum exercitum monachorum, tamquam præstantissimus quispiam Imperator irruit in certamen. Et Olympium quidem non offendit (jam enim ille, tamquam ei res recte successisset, reversus est in civitatem): In Joannem autem incidens novum Patriarcham, testificatur & denunciat, ne Severum admittat in communionem, sed tueatur potius Synodum Chalcedonensem, & pro ea ad sanguinem usque periclitetur. Quod quidem facit ille, reveritus Patrum protestationem, omnino oblitus conventorum cum Olympio. Mira quidem res, & quæ propemodum humanum superet captum, ut subrogatum in locum Orthodoxi hæreticum, mox dicto citius Sabas converterit in Orthodoxum & confessorum. Sed pergit Cyrillus:

X. (a) Hæc etiam habet recitata in Septima Synodo A. A. r. c. c. Concil.

Propter (a) hæc iratus Imperator, Olympium magna condemnans fultitia, illum quidem statim depouit e magistratu: cum autem eum tradidisset Anastasio & eum constituisset Ducem totius Palæstine, illum mittit. Ille vero cum quam celerime venisset Hierosolymam, & ne solo quidem verbo impertiisset Patriarcham, sed solum spectaret gratiam Imperatoris, & pro honore ei dato, sine ratione ei vicissim præstaret officium, magis expertis rationis, eum statim coniecit in carcerem impudenter vim afferens, & in difficilem adducens necessitatem, ut Synodum quidem Chalcedonensem abrogaret & infirmaret, amplecteretur autem & defenderet Severi communionem. Sed ille cum rem communicasset Zachariæ, qui præerat Caesariensibus, latenter consulendo de his Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS III. Severi ordinatio Antiochia peracta.

Severum autem Antiochiæ ordinatum fuisse, colligo ex Evagrion cum Theophane collato. Ille lib. 3. cap. 32. refert, Monachos qui in prima Syriarum Provincia Sedes habebant, indultos a Xenata Episcopo Hierapolis, subito in Urbem irrupisse, compellentes Flavianum, & Chalcedonensem Synodum, & Leonis Epistolam sub anathemate damnare. Quod cum Flavianus agre admodum ferret, plebs Civitatis insurgens adversus Monachos plurimos eorum interfecit. Addit Evagrius, Monachos secundæ Syriæ, cum impensè fauerent Flaviano subito Antiochiam advolasse, ut eum defenderent: & ita

quæ erant propofita; calida arte subterfugit necessitatem. Ea autem erat Pollicitus se omnia facturum quacumque Dux juberet prompto & alacri animo, si relaxaretur a custodia, postquam soli duo dies præterissent: ne vi (inquit) videamur parere jussis Imperatoris; ita dimittitur e carcere.

XI.

Deinde una nocte multitudo eorum qui erant circum circa monachorum convocatur in templum Stephani primi martyris, specie quidem, ut qui esset mane celebraturus commune festum primo martyri, re vera autem eos advocans ad auxilium Orthodoxæ fidei, ut sic magis hæreticorum coerceret arrogantiam. Diluculo ergo congregata fuerat multitudo monachorum, partim quidem ex iis qui fuerant illic congregati monachi, sicut dictum est; partim autem de more veniens ad Synodum; partim vero quæ concurrerat ad videndum Hipatium, qui erat consobrinus Anastasii Imperatoris, modo servatus ex captivitate: erat enim templum quoque capacissimum multitudinis. Aderat autem ipse quoque Dux, ut eo teste abrogaretur & abdicaretur Synodus Chalcedonensis.

XII. Joannes publice constituitur fidem Catholicam.

Protinus ergo ascendit suggestum Joannes utraque manutens Sabam & Theodosium pietatis propugnatores. Cum se autem sustinisset aliquantulum, visus est sensim susurrantem audire multitudinem, & dicentem oportere ferire anathemate eos, qui non recte sentiunt. Hoc ergo ille cum tamquam divinum aliquid signum accepisset, & cor habuisset repletum audacia, unam emittit vocem cum multitudine: Si quis ea sentiat, quæ Eutyches, Nestorius, Severus, & Soteriebus Caesareæ Cappadociae Episcopus, anathema sit. Tunc sensit Dux fraudem, & veritus populi consensum unanimum, satis habuit, se se subducens silentio fugeret; & abiit Caesaream. Qui autem remanserat consobrinus Imperatoris jure jurando affirmavit divinis Patribus, se non venisse ut communicaret malæ Severi opinioni, sed ut loca adoraret veneranda; seque velle potius communicare eorum sanctitati. Dat itaque Sabæ magnam vim pecuniæ quidem, simul & jubet eam distribuere omnibus qui illic erant monachis, R. ostent-

tum quoque non exigua evenisse mala, & propter utrumque Flavianum Sede sua expulsum esse. Quæ expulsionem ejus præcessere, narrat Theophanes anno Incarnat. secundum Alexan. DIV. qui Kalend. Septemb. anni Christi DXI. inchoatur: Consilium subinde dabant, qui ad eum expellendum ab Imperatore missi fuerant Magistratus, ut ob enatos tumultus ad breve tempus fecederet. Illo itaque ad Platanos (Urbem Syriæ Antiochiam inter & Laodiceam positam) profecto, impium Severum in Schismaticorum Monasterio ad Gaza Majumam prius Monachum agentem confestim ordinaverunt Episcopum: Flavianum.

ostendens suam in Deum fidem, & quam erga illum habebat pietatem & reverentiam efficiens manifestam.

XIII.

Quis ad hoc non obstupescat? non tantum qui missus fuerat instar Balaam ad maledicendum, ad benedicendum os convertisse; sed & qui ut Imperatoris mandatum impleteretur, praesto fuisset, contra sententiam Imperatoris esse locutum; atque quos ut hostes habebat, eosdem beneficentia demerere magno studio laborasse? Sed subdit; Cum autem beata Sabae sic processisset ex sententia certamen, quod pro recta fide susceptum fuerat: sciens ille Imperatorem hac non esse passurum, sed pro ignominia & dedecore ad habiturum, & aere laturum, & omnibus modis operam daturum ut se ulciscatur; congregato toto caetu monachorum, ubi cum eis rem contulisset, simul scribit epistolam ad Imperatorem, quae hoc modo habebat:

XIV. Epist. S. Sabae ad Anastasium Imp.

Dominus noster Jesus Christus omnium Rex aeternus & Deus excelsus post illum regni sceptrum pia vestra potestate sua benignitate tradidit, re vera volens omnibus quidem sanctissimis Ecclesiis, praecipue autem matri Ecclesiarum bonum pacis conciliare per vestram in Deum pietatem. Sciunt vero omnes, quod cum ab hac Ecclesia cepisset vere religionis mysterium, pervasit usque ad finem Orbis terrae. Quod quidem nos horum divinatorum locorum habitatores ab alio a sacrosanctis acceptum Apostolis sumum & integrum in hodiernum usque diem conservavimus, & in aeternum Christi gratia conservabimus, a recta verbi semita minime deducti ab adversariis, aut corrupti profanis & vanis eorum vocibus. In hac ergo intemerata, & in quam nulla cadit reprehensio, fide, cum enutritum & educatum ab ineunte aetate fuerit vestrum Imperium; venit nobis in mentem admirari, quemadmodum in diebus vestrae pietatis tantus tumultus & tanta perturbatio invaserit matrem harum Ecclesiarum, ut ne parcatur quidem his qui Deo ministrant, sed sacerdotes & monachi qui virtutem sequuntur a pueris, modestoque silentio vitam transigere delegerunt in conspectu Judaeorum & quorundam aliorum Gentilium, ab ipsa sancta Sion per mediam civitatem turpiter trabantur & intemperanter, & in profana quaedam loca

PAGIUS

vianum vera Petras simul cum aliis pluribus Episcopis, Clericis, & Monachis ferro onustis relegaverunt. Quare Severus Antiochia Episcopus ordinatus fuit mense Novembri superioris Christi anni, ut jam vidimus; sed Theophanes, quae duobus annis gesta, uno tenore recitavit. Fertur autem expositio ejus qua ab eo dicta est in inthronismo, in qua & Unitivum suscepit Zenonis, & anathematizat Chalcedonense Concilium, & communicare se constituit Alexandrino & Con-

expellantur, quin etiam cogantur nonnulla facere ad rectae fidei labem & reprehensionem; adeo ut qui huc veniunt voti causa pro utilitate animae, recedant repleti scandalis & offensione.

XV.

Rogamus ergo vestram potentiam, ut nos quoque aliquando a tantis malis relaxemur: quorum omnium auctor & origo est Severus, cui ut in Antiochena praesideat Ecclesia, mandatum est ad poenam nostrorum peccatorum, ad malam quidem prius suae animae, & totius Ecclesiae multitudinis. Quomodo enim non est absurdum, nos qui sumus Hierosolymitani, modo doceri de fide; & qui fuimus omnium patres ad verbum pietatis, tam sero videri didicisse veram religionem? Quomodo non est hinc manifestum, quod haec quae recenter apparet & videtur esse correctio rectae & sanae fidei quae fuit tradita a Patribus, non est re vera correctio, sed subverso & adulteratio potius ejus quod recte habet, ejus susceptae mercedem iis qui persuadentur procurans animae interitum? Nos ergo nec patiemur aliquid aliud addere praeter ea quae decreta sunt a trecentis decem & octo Patribus qui fuerunt Nicæa, & tribus quae postea consecuta sunt Synodis: neque quicquam aliter innovare, sed pro eis etiam animas profundero, & innumerabiles, si fieri possit, mortes parati sumus suscipere. Pax (a) itaque Dei, quae superat omnem intelligentiam, fidem nostram custodiet sanctam, & sedabit tempestatem quae est adversus eam excitata, nunc vestrae potentiae, ad ejus gloriam, & decus pii vestri & religiosi Imperii. Haec tenet epistola sancti Sabae Abbatis, ad Anastasium Imperatorem. Caeterum Imperator cum hanc accepisset epistolam, in aliud tempus distulit respondere: eum enim tunc occupabat quaedam barbarica expeditio. Porro haec eadem quae intercesserunt inter Sabam, Eliam, & Anastasium Imperatorem, ex eodem auctore brevi compendio Nicephorus (b) complexus narrat.

Magna in fidei confessione constantia.

(a) Philip. 4.

(b) Niceph. l. 16. c. 34. XVI.

Licet autem tot machinas admovisset Imperator adversus Hierosolymorum Ecclesiam fidem Catholicam profitentem; tamen Joannes ille, qui substitutus est in locum Eliae, ab Orthodoxis, quod in strenuum mutatus esset propugnatores fidei Catholicae, in sede illa retentus est contra Severum & Anastasium Imperatorem.

stantinopolitano, inquit Liberatus cap. 19. Theodorus Lector lib. 2. afferit, Severum ipso ordinationis suae die, consensu pulpito Synodum Chalced. anathemate damnasse.

Cum apprehendisset Severus Sedem Antiochenam innumerabilia, quidem mala fecit iis, qui non ei communicaverant. Mittit autem sua quoque triarcha-Synodalia ad Eliam Patriarcham, quibus minute admissis non mediocriter ad iram accendit Imperatorum, inquit Cyrillus in Vita Sancti Sa-

IV.

deicitur.

bae

rem. Admiranda quippe sunt opera Dei, qui tumens efficit mare, & convertit rupes in fontes aquarum: nam a Severo & ab Imperatore excitatos fluvius arefcere fecit, & aridum inanemque hominem, qui haereticis manus dederat, largissimos fecit Catholicae fidei rivis emittere, & veritatem magnifice praedicare. Convertit tunc quidem Deus mare in aridam, dum universo cum satellitibus suis armato inferno, & cum eo conspirantibus pariter Principibus terrae, ipse infirma (a) mundi & ignobilia mundi & contemptibilia, & ea quae non sunt eligit, ut confundat fortia, & quae sunt destruat: ne gloriatur (ut inquit Apostolus b) omnis caro in conspectu ejus. Quod plane & tunc fuit manifestus declaratum, cum humillimum hominem (si fecundum carnem consideres) Sabam adduxit in medium, qui minacis draconis impetus coaceret, & pugnacis leonis frangeret insultus.

(a) Psal. 113.

(b) 1. Cor. 13.

XVII.

Sed his adeo insignibus Dei operibus alia liber adjungere divina miracula, quibus sepius declaratum fuit ipsi curae esse Catholicam veritatem, quam in tantis tenebris facit lucis radiis caelitus missis in signorum editione fulgere. Accipe igitur quae his temporibus diversis in locis sunt facta miracula ad convincendam ejusdem perfdi Severi atque damnamdam impietatem Sophronii quidem Praetor hos suppeditat flores; ex quo in primis quid in Cilicia actum sit adducamus in medium, quod licet temerarium facinus a Deo tamen ad stabilendam imbecillitatem credentis fuit tunc miraculo comprobatum: narrat enim ita Sophronius (c).

(c) Praef. Spir. c. 29. XVIII.

Divino miraculo probata fides Catholica.

Quasi triginta millibus ab Aegina civitate Ciliciae Styliatae monachi duo erant, separati ab invicem sex millibus passuum. Ex his alter sanctae Catholicae & Apostolicae Ecclesiae communicabat: alter autem, qui plus temporis in columna egerat, Severiana impietatis erat: variisque modis haereticus Catholicum criminabatur. Ille vero divinitus inspiratus, petit ab eo, ut partem sibi mitteret communionis suae: qui gaudio elatus, quod quasi illum seducisset, protinus misit, nihil hesitans. Suscipiens autem Catholicus missam sibi ab haeretico sectatore particulam, in fer-

PAGIUS

bae apud Baronium num. VII. Addit Cyrillus, Eliam iterum eisdem Synodicas suas mense Maio sextae Indictionis currente nempe Christi anno, misisse Hierosolymam cum quibusdam Clericis, & Imperatoris copiis, sed Sanctum Sabam eos a Sacra Civitate expulisse: dein Imperatorem ira exardescensentem misisse Olympium, qui Ducatum Palaestinae tenebat, huncque Eliam ab Episcopatu depulisse, ac Joannem Marciani filium, qui sponderet Severum in communicatorem admittere Episcopum Hierosoly-

ventem ollam iniecit, moxque resoluta est, sumptam quoque Catholicae Ecclesiae sanctam communionem in eam coniecit; statimque fervens olla refrigerata est, & sancta communio permansit integra, neque madefacta est: quam & diligenter servavit & ostendit nobis, cum ad illum venissemus. Haec de Styliata. Rursus autem idem auctor de his quae in Cypro insula contigerunt ista subdit (d):

(d) Praef. Spir. c. 30. XIX.

Dade Cyprum emporium est: in eo monasterium, quod dicitur Philoxeme. Ad id cum venissemus, invenimus ibi monachum genere Melitinsensem, Isidorum nomine: hunc vidimus sine intermissione cum ejulatu flentem. Cum autem rogaretur ab omnibus, ut aliquantulum quiesceret, & a fetu temperaret, nulli penitus acquiescebat, dicens omnibus: Nimum peccator sum ultra omnes qui ab initio saeculi fuerunt. Cum autem illi diceremus: Nullus certe sine peccato est, nisi unus Deus: respondens dicens: Veraciter, fratres, nullum inveni inter homines similem mihi peccatorem, nullumque majus delictum, quam meum. Et ut cognoscatis me vera prosequi, audite peccatum meum, ut & vos oretis pro me.

XX.

Ego cum essem in saeculo, uxorem habui: eram autem ambo Severiani dogmatis. Cum ergo die quadam venissem domum, non inveni uxorem meam. Audi vi autem quod abiisset ad vicinam mulierem, ut illi communicaret (erat autem illa Catholicae religionis & fidei) cucurrique protinus volens prohibere. Profectus autem domum, inveni illam jam communicasse. Quare indignatione concitatus, apprehendi guttur ejus, fecique illam vomere sacram communionem: sumptamque deinde particulam sanctam huc illucque jactabam, donec in lutum cecidit. Mox autem vidi coruscationem in eodem loco sanctam assumpsisse communionem. Post biduum vero aspicio virum quasi Aethiopem semicinctis vestitum, dicentemque mihi: Ego & tu simul in unum supplicium condemnati sumus. Et ego ad eum: Tu, inquam, qui es? Respondit: Ego sum qui conditorem Dominum omnium Jesum Christum in maxilla percussi passionis tempore. Atque hac de causa a fetu temperare non possum. Haec de poenitente Severiano ad fidem Catholicam restituto. Ita plane

R 2 Deus

morum fecisse. Cottelerius Tom. IV. Monum. Ecclesiae Graecae Vitam Sancti Sabae Graeco Latinam, correctiorem, quam Latinam, qua sola usus est Baronius, publicavit, & haec verba in textum Cyrilli, tertio Septembris mensis initio undecima Indictionis, inseruit. Verum illud assumentum reiciendum. Factum id enim initio Indictionis VII. Kalendis Septembris hujus Christi anni inchoatae. Ex quibus liquet, non tantum Baronium depositionem Eliae accurate hoc anno consignasse; sed etiam Severum jam ab an-

no

CHRISTI
513.SYMMACHI PAP.
15.ANASTASII IMP. 23.
THEODORICI REG. 21.

Deus non vocetantum, sed assiduis lacrymis Severiani hominis prædicari voluit adversus Severum fidem Catholicam. Sed audi quæ post nonnulla idem auctor his addit in eodem argumento versatus:

XXI.
De illustri
femina
Severiana
conversa
fidem.

Cosmiana uxor Germani Patricii voluit nocte quadam sanctæ Dominicæ sola adorare sanctum Domini nostri Jesu Christi vivificumque monumentum; & cum appropinquaret janua sacrarii, apparuit illi visibiliter Domina nostra sancta Dei genitrix cum aliis quoque mulieribus dicens: Quomodo cum nostra non sis, huc audes ingredi? Et prohibebat eam: Neque enim, inquit, nostra est. Erat enim de hæresi Severi Acephali. Illa vero multum rogabat, ut mereretur ingredi. Ad quam sancta Dei genitrix respondens ait. Crede mihi, mulier, huc non ingredieris, nisi nobiscum communicaveris. Agnito autem, quod cum esset hæretica, ingredi prohiberetur: quodque, nisi accederet ad sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam Christi Domini & Dei nostri, intrare non permetteretur; continuo accersit diacono, oravit sanctum calicem sibi dari: quo allato, sumpsit sacrum corpus & pretiosum sanguinem. Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi; atque ita absque ulla prohibitione digna est habita adorare sanctum & venerabile sepulcrum Domini nostri Jesu Christi. Hæc Sophronius, rem gestam breviori summa complexus, præmittens nimirum quæ intercesserunt mediæ actiones, antequam Severiana femina posset sacrosanctæ communicationis fieri particeps. Quis ignorat non esse diaconorum, sed tantum Episcoporum, in hæresim lapsum Catholicæ Ecclesiæ conciliare, & impertiri jubere sacra communionis symbola, quod per diaconum fieri, ipsius erat arbitrii & facultatis? Hæc quidem ita tractari solebat, mille canones & vetus mos in Ecclesia perseverans faciunt manifestum. Porro tanta hæc voluit Deus illis in locis ostendi signa, edique miracula, ubi graviolem Catholicam fides passa est pressuram, & sevir tempestas exagitavit Ecclesiam, abrepto ex ea qui clavum regebat Episcopo. Sed quid insuper in his accidit, eundem auctorem audi.

XXII.
(a) Prat.
Spir. c. 45.

Narravit (inquit a) nobis & hoc idem presbyter Anastasius, dicens, quod Palæstinæ Dux aliquando venit adorare sanctam Christi Domini nostri Resurrectionem: & cum cepisset ingredi in sanctum

PAGIUS
no superiori Sedem Antiochenam occupasse; eo tempore, quo Elias Ecclesiam Hierosolymitanam adhuc regebat. Nicephorus in Chronico Elias annos XXXIII. adscribit, sed numeri sine dubio depravati, ut etiam in Tabulis Theophanis, ubi ei anni tres tribuuntur; anno enim CDXCIV. ad thronum Hierosolymitanum evedus fuerat & currenti in exilium actus.

monumentum, aspexit arietem cum impetu ad se venientem, cornibusque illum impetentem. Ille vero pavore correptus, retro redibat. Custos vero sanctæ Crucis Azarias, & ceteri qui assistebant, ejus timore permoti dicunt ei: Quid est? quid habes, domine? cur non ingredieris? Dicit eis: Ut quid intulistis arietem istum? Qui stupefacti aspexerunt sanctum monumentum; nihilque videntes, ajunt ad illum: Ingredere; nihil tale intus est. Rursum ille ingredi cepit; sed iterum aspexit arietem contra se venientem, & introire se prohibentem. Istud cum sepe factum esset; illeque, ceteris nihil videntibus, solus arietem cerneret; ait illi Crucis custos: Crede mihi, domine, aliquid habes in anima tua, quod te prohibet adorare sanctum & venerabile vivificum monumentum Salvatoris nostri. Itaque monito, ut confitearis Domino peccata tua: clemens enim & misericordissimus cum sit, & tui misereri volens, hujusmodi tibi miraculum ostendit.

De Palæstina duce Severiano, Catholico reddito.

XXIII.
Ille autem cum lacrymis dixit ei: Vere multis magnisque sceleribus obnoxius sum. Et se ipsum in faciem prosternens, post multas horas permansit flens & confitens Domino. Surrexit inde, & rursus ingredi voluit, sed iterum ab ariete permissus non est. Tunc ait illi sancta Crucis custos: Vere aliud est, quod te ingredi vetat. Dixit autem ille: Num fortasse ideo, quia non sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, sed Severo communico, introire prohibeor? Tunc petiit a custode, ut sancta & vivifica Dei mysteria sibi afferrentur; & allato sancto calice communicavit: atque ita ingressus est & adoravit, nihil ultra impedimenti passus, nec ulterius cernens quod se deterreret. Ita apud Sophronium: ubi cum hæc contigisse dicantur Duci Palæstinæ; meminisse debemus superius esse dictum, ab Anastasio Imperatore missum esse Hierosolymam Anastasium Ducem Palæstinæ hominem Severianum, qui exturbaret Catholicos: num autem hic idem cum illo sit, haud adeo certo affirmare possumus. Post multa vero, hæc etiam de Severi sectatore Sophronius (b):

Cum venissem Seleuciam, convenimus Abbatem Theodorum Episcopum ejusdem civitatis. Ille autem narravit nobis, dicens: Sub sanctæ memoriæ Dionysio hujus civitatis Episcopo prædecessore meo tale quid contigit. Vir quidam erat in hac civitate negotiator valde religiosus & divus

(b) Prat.
Spir. c. 79.
XXIV.

Baronius nomen *Elia* inscripsit Martyrologio Romano ad diem IV. mensis Julii. Papebrocius citatus, Latinis Græcisque Fastis antea ignotum fuisse dicit. At id *Elia* cum variis aliis Sanctis commune, uti mox dixi. Vixit usque ad mortem Anastasii Imp. ut infra videbimus.

CHRISTI
513.SYMMACHI PAP.
15.ANASTASII IMP. 23.
THEODORICI REG. 21.

Miraculum de affervata Eucharistia, & conversis Severianis.

ves, sed hæreticus: erat enim de Severi sectatoribus. Habebat autem servum fidelem quemdam sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ communicantem. Hic secundum provinciam consuetudinem, die sancto Cæna Dominica, sumptam communionem involvit in linteo mundissimo, & in armario reposuit. Contigit autem, ut post sanctum Pascha vir ille fidelis mitteretur Constantinopolim negotii cujusdam gratia, dimissa per oblivionem sanctæ communionem in armario: dedit autem ejus clavem domino suo. Quadam vero die aperiens armarium dominus, invenit linteolum, involutaque in eo sanctas particulas communionis. Contristatus est autem in hoc, & hæstabat, quid nam de illis faceret. Nam ex illis communicare volebat, eo quod essent sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, ipse vero Severianæ hæresis. Et tunc quidem dimisit eas in armario, ut erant, cogitans quia rediturus esset servus, & sumpturus eas.

XXV.
Cum autem venisset Cæna Domini, nec servus ille fidelis redisset, voluit eas dominus ipse comburere, ne rursus & in secundum annum servarentur. Apertoque armario, vidit omnes sanctas particulas culmos & spicas germiuasse. Unde ingenti timore comprehensus in novo admirandoque spectaculo, sumens sanctas particulas, & cum omni domo sua clamans, Kyrie eleison, convenit ad sanctam Ecclesiam ad sacrosanctum ac venerabilem Dionysium Episcopum. Hoc autem magnum & terribile & omnem rationem omnemque mentem excedens miraculum, non unus, duo, aut tres, vel pauci aliqui viderunt, sed omnis Ecclesia, civisque, rustici, & indigenæ, qui continentem ambulabant, & qui navigant viri, & alii omnes: & illi quidem clamabant, Kyrie eleison: ceteri autem aliter Deum laudabant; omnes vero pariter Deo gratias agebant pro ineffabilibus ejus mirabilibus. Plurimi ergo ex hoc miraculo credentes adjecti sunt sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ. Hæc de actis Seleucie.

XXVI.
(a) Prat.
Spir. cap.
106.

Rursum autem idem auctor de alio sectatore Severi hæc scribit (a): Narravit iterum nobis idem Abbas Theodorus, dicens: Xenodochium hic est prope Pharum inter S. Sophiam & S. Faustum. Qui autem illi præerat die quadam oravit me, ut irem in Xenodochium, & ibi morarer paucis diebus. Abiens igitur, inveni illic monachum quemdam hospitio susceptum Syrum genere, nihil habentem præter cilicium & pallium & panes paucos: stabat autem in uno angulo semper die nocteque psallens, & nemini loquens. Veniente autem die sancta Dominica, abii ad illum dicens: Veni frater ad S. Sophiam, ut communices sanctis venerandisque mysteriis. Qui ait: Non venio. Ad quem ego: Cur, oro te? Ait mihi:

Quia Severianus sum, & non communico Ecclesiæ. Audiens itaque quia non communicaret sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ, simulque videns illius optimam conversationem, vitamque virtutibus plenam; abii lugens in cellulam meam, & clausa janua, prostravi me ipsum in faciem coram Domino per dies tres, & orabam illum cum lacrymis multis, dicens: Dominator Christe Deus noster, qui propter ineffabilem tuam immensamque clementiam inclinasti cælos & descendisti propter salutem nostram, qui incarnatus es ex sancta nostra Dei genitrice semperque Virgine Maria, revela mihi, qui sint qui bene & recte credunt, nos ne qui sanctæ Ecclesiæ jungimur, an qui Severo consentiunt.

XXVII.
Signo visibili ostensa pietas Severiana.

Die vero tertia venit mihi vox invisibiliter dicens: Vade, Theodore, aspice fidem ipsius. In crastinum igitur profectus, sedi ante illum, expectans videre aliquid, juxta quod mihi vox dixerat. Et cum mansissem sedens quasi hora una, & intuerer in ipsum stantem & voce Syra psallentem, vidi, teste Deo, filii columbam super caput ejus stantem fuliginosam veluti ex coquina venientem, squallidam & fetidam. Tunc agnovi eam, qua mihi apparuerat, caliginosam fetidamque columbam ipsius esse fidem. Hæc autem nobis narravit in veritate, cum multis lacrymis & singultibus sancta ipsius anima.

XXVIII.
(b) Prat.
Spir. c. 188.

De alio item Severianis communicante idem auctor narrat in hunc modum: (b) Abbas Theodorus antiqui monasterii pater narravit nobis, dicens: Erant Constantinopoli fratres duo trapezita Syri. Dixit autem major ex illis minori fratri: Veni descendamus in Syriam, & possideamus paternam domum nostram. Dixit autem illi junior: Cur ambo dimittimus hic ministerium nostrum? Descende ipse, & ego hic manebo: vel ego discedam, tu illic remane. Convenit ergo inter eos, ut descenderet junior. Cum itaque descendisset, post breve tempus is qui Constantinopoli remanserat, vidit in somnis senem quendam speciosum & magnæ reverentiæ dicentem sibi: Scis quia fornicatus est frater tuus in uxorem cauponis? Qui exurgens de somno, tristari cepit, & intra semetipsum dicere: Ego illi causa fui istius lapsus. Cur enim dimisi illum solum? Aspexit autem secundo eundem senem dicentem sibi: Scis quia frater tuus corruit in uxorem cauponis? Quo viso rursus contristatus est. Tertio conspexit eundem dicentem sibi: Nescis quia frater tuus perdidit liberam mulierem, & in uxorem cauponis effusus est? Scripsit igitur ad illum ex Constantinopoli, ut statim, dimissis omnibus, veniret Byzantium. Qui acceptis fratris litteris statim dimi-

misit omnia, venitque ad fratrem suum. Ille vero mox ut vidit eum, duxit in majorem ecclesiam, & cepit mastus culpate illum, & dicere: Bene fecisti frater, quia cauponis uxorem adulterasti? Quod cum ille audisset, jurare per Deum omnipotentem cepit, quod neque adulteraverat, neque mulierem ullam noverat, praeter legitimam uxorem.

XXIX. Communitate cum haereticis est fornicari.

Cum haec frater major audisset, ait illi: Numquid aliud quippiam peccati gravioris a te gestum est? Ille autem asseveravit, dicens; Vere nihil conscius sum iniquitatis admisisse: nisi quod monachos in villa nostra reperi Severiani dogmatis, ignorantique an malum esset, communicavi eis: aliud quodlibet ignoro me fecisse. Intellexit tunc major natu frater, hoc esse quod illi dictum fuerat, fornicatum scilicet eum fuisse: quia sancta Catholica & Apostolica Ecclesia omnia, in haesim Severi Acepali, qui revera caupo est, corruens, confusus erat, & nobilitatem rectae fidei contaminarat. Haec ipse. Post multa vero ista habet (a): Dicebat senex quidam: Signa & prodigia divinitus usque hodie in Ecclesia fiunt propter eas quae pullulaverunt, & quotidie pullulant impias haereses, & maxime propter Acepali Severi & ceterorum perniciose schismata, ad munimen & firmamentum animarum, atque ad illorum ipsorum, si ita voluerint, conversionem, &c. Subditque de quibusdam miraculis in baptisteriis Catholicorum fieri solitis.

(a) Prax. Spirit. c. 213.

XXX.

Ad haec addimus de Praefecto urbis Constantinopolitanae, quem S. Joannes cognomento Silentarius ab haeresi Severi liberum reddidit: in ejus enim Actis res gesta sic describitur a Cyrillo (b): Mulier quaedam genere quidem Cappadocisa, Regina autem vocatione, diaconissa vero magna Ecclesiae Constantinopolitanae venit Hierosolymum habens secum consobrinum, qui locum obtinebat Praefecti; qui erat aliqui vir pius, Catholicae autem minime communicabat Ecclesiae, ut qui Severi a recta diversum suscepisset opinionem. Atque diaconissa multum quidem ponebat studium, ut mens illius mutaretur, & eum Catholicae uniret Ecclesiae: quam obrem unumquemque virum justum rogabat, ut pro eo oraret. Quae quidem mulier cum audisset de gratia divini Joannis, desideravit eum adorare. Cum autem didicisset non licere mulieri in Lauram accedere, accessit Theodoro ejus discipulo, rogavit ut eum acciperet, & ad sanctum senem deferret: credens fore, ut per ejus orationem Deus converteret ejus cordis duritiam, & dignum redderet ut communicaret Ecclesiae Catholicae. Quem quidem cum accepisset Theodorus discipulus, venit ad senem; & cum pro more

(b) In Vita S. Joannis Silent. apud Lib. Pom. 1.6.

Severianus per S. Joannem Silentarium cognitus & conversus.

pulsasset fenestram, & senex esset aperturus, iniecit uterque poenitentiam. Cumque dixisset discipulus: Benedic nos, Pater: senex aperiens, dixit discipulo: Tibi quidem benedico: hic autem non est benedictus. Cum autem diceret discipulus: Non sic, o Pater. Respondit senex: Re vera non benedicam, donec a mala schismaticorum sententia destiterit, & se Catholicae Ecclesiae confessus fuerit communicare.

XXXI.

Haec cum ille audisset, obstupuit senis perpicacem gratiam; & miraculo mutatus, certe est pollicitus, se communicaturum Catholicae Ecclesiae. Tunc senex cum ei benedixisset & eum erexisset, primus ei intemerata impertit sacramenta, absterisa ex ejus corde omni dubitatione. Haec cum didicisset Regina, venit in magis desiderium videndi senem oculis, & in animo habuit se virili amictu induere, & ad eum venire in Lauram, suaque ei exponere. Hoc cum ei ab angelica apertum esset visone, ei significat dicens: Scias, quod si venias, futurum sit ut me non videas. Noli ergo vexari, sed potius mane; & ubicumque degeris, apparebo tibi in somnis, & tua a te audiam; & quae mihi Deus in mentem immiserit, ea tibi renunciabo. Illa cum audisset, & aperte credidisset promissionem, ipse ei apparet in somnis, dicens: Ecce Deus me misit ad te: enuncia mihi, an velis aliquid. Ea vero cum dixisset quae ad se pertinebant, responsum accepit conveniens, & surrexit, Deo gratias agens. Cumque senis venisset discipulus, tunc ei formam & figuram renunciavit. Ego autem, qui haec ab illa audivi diaconissa Regina, ea mando litteris. Haec tunc Cyrillus. Ex quo par est & illud adicere, quod miraculi vim quidem obtinet, nimirum ex hoc anno, quo sanctissimus Hierosolymorum Episcopus a sua abstractus est sede per Severianos haereticos, usque ad obitum Anastasii Imperatoris hujus cum Severo sceleris architecti, universam illam Palaestinae provinciam per quinquentium temporis spatium incredibilem passam siccitatem, dira vexatam esse penuria; de qua ita Cyrillus in Saba (c): Post injustum illud Eliae Palaestinae Antistitis exitium fames quaedam & penuria rerum necessariorum, siccitas quoque & locusta, & graves quaedam plagae integris quinque annis oppresserunt Palaestinam.

Penuria ingens post Eliae Episc. exitium.

(c) Cyril. in Vita Sabae, apud Syr. 1.6. die 3. Decembr.

XXXII.

Quomodo autem duci suo, validoque adversus Severianos haereticos propugnatori Sabae uberrimam Deus tunc suppeditavit annonam, audi eundem Cyrillum rem memoratu dignam exacte scribentem: Cum vero essent septem quae ab ipso constructa fuerant monasteria, & quorum ipse curam gerebat, nulli eorum redditum, ac proventum providit. Sed cum Deo

Deo eorum omnem mandasset curam, & ea similiter premerentur rerum omnium inopia; ille non modo nihil vile & abjectum est locutus, sed etiam convocans praefectos monasteriorum suadebat, ut propter haec nihil angerentur animo, neque de corpore quicquam essent solliciti; sed fidem haberent Patri, qui sciebat eos his indigere, & omnipotentem suam dexteram ea suppeditabit.

XXXIII. Extremam penuriam patiuntur Monachi.

Cum sic ergo statuisset Sabas, magnoque & excelso esset animo praeditus: in ea quae ei parebat Laura adeo defecerant necessaria, ut non suppeteret quidem panis ad Deo sacrificandum & offerendum. Accedit ergo is cui commissum fuerat ministerium, significans ei calamitatem, & simul appropinquare diem Dominicum, ei in memoriam revocans & quod non posset utique celebrare divinum ministerium, cum neque panis sit in Laura ad oblationem, neque aliquid aliud ex rebus necessariis. Sed haec quidem ille. Magna autem illa revera & admirabilis anima nec sic quidem desperavit de Dei curatione & arcanis & ineffabilibus viis providentiae: Sed ego (inquit) nequaquam prohibebo sacrum Dei ministerium. Tanta vero rerum necessarium indigentia praebet nobis aliquem sacrarum rerum thesaurum ad sacrum celebrandum ministerium: sed est fidelis (inquit) qui jubet a crastinum manere liberum a sollicitudine, quod attinet ad usum corporis.

(a) Matt. 6.

XXXIV. Inopinata annonae allatio.

Et cum nondum advenisset dies Dominicus, veniunt quidam ad ipsum tanquam consulto missi a providentia, simul ferentes onus triginta jumentorum: onus autem erat frumentum, & vinum, & oleum, & alia monachis apta ad alimentum, adeo ut Laura propemodum esset angusta ad capiendas res esculentas. Statim ergo divinus Sabas ei qui indigentiam parce & fordidie ei objecerat: Quid ais (inquit) sacrumne dimittemus ministerium? Ille autem intelligens interrogationem esse reprehensionem cogitationem quae non satis erant valida ad sperandum in Deo, procidit ad pedes ejus petens veniam &c.

XXXV.

Sed quid insuper? Et ab ipso Imperatore, cujus majestatem videri poterat hostiliter offendisse, cum adversus Ecclesiam missis ab eo ducibus ad haesim Severianam propagandam restitisset, idem Sabas annonam accepit ad monachos Orthodoxos alendos, cum ad eum secunda legatione Constantinopolim functus est hisce famis urgentis temporibus: ut plane id majori videatur adscribendum esse miraculo, dum Dei virtute ipse Orthodoxorum persecutor coactus sit pacere Orthodoxos: sicque his quodammodo illud Samsonis applicari possit enigma (b): De comedente exivit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Quomodo autem haec

(b) Judic. 14.

se habuerint, ex eodem auctore Cyrillo audi:

Contigit (inquit) aliquid in pagis qui sunt Hierosolymis, quod ejusdem Sabae repressit impetum, migrandi scilicet in solitudinem. Verum enim vero non ingratum fuerit hoc quoque addere eis quae dicta sunt, quod magnam justitiam illius significat misericordiam in pauperes quibus fiebat injuria, & zelum adversus eum qui improba mente contendebat prohibere misericordiam, & admirabilem in eum praedictionem. Fames simul & pestis, duo mala, & quae similiter possunt tollere de medio, cum invasisent nonnulla loca ex iis quae sunt sita sub Imperio Romanorum; multas quidem domos exinanierunt hominibus, totos autem pagos & habitationes & agros reddiderunt vacuos habitatoribus. Porro malum quoque procedebat ulterius, & adhuc pluribus afferebat interitum. Cum ergo considerassent communium curatores, quinetiam ipse Imperator, quam ratione commune non pareretur damnum vectigalium annuorum; decernunt ut a finitimis qui attriti fuerant & perierant, ea exigerentur. Et hoc locum habuit per universam regionem quae parebat eorum Imperio; & quicumque habitabant in locis vicinis, cogebantur pendere vicinorum vectigalia, sive perissent fame, & inopia (inquit), sive etiam essent suis bonis eversis propter necessitatem. Ita cum audis, vide quo jure praedicat aliquis Anastasii munificentiam, quod tributum Chrysargyrum cessare voluerit; cum alioqui diversis aliis populum tributis affligerit. Nullus unquam exstitit Imperator auri avidior ipso Anastasio, qui (quod saepe dictum est) non ferro, sed auro barbaros intra suos ipsorum fines continere solitus erat. Quomodo autem tantam provincialium cladem Sabas commiseratus, eam avertere conatus sit, accipe a Cyrillo, qui subdit:

XXXVI.

De Anastasio lege admodum iniqua.

XXXVII.

Beatus ergo Sabas pro re tam iniqua civitatibus & tam impia & maxime quod etiam Hierosolymis executioni mandabatur hoc iniquum & tyrannicum decretum, accedit ad Imperatorem, annuncians rei absurditatem, ostendens pauperum interitum, dicens commune nihil hinc lucrifacere, sed extremo potius damno affici, omnibus qui gravem illam famem & inopiam effugere poterunt afflictis ab hac gravi exactione, & quae essent in posterum soluturi, eorum jactura commune afficientibus. Deinde fit etiam supplicem, & unam ab eo petit gratiam, nempe ut pauperibus injustum illud vectigal remitteret, & duplici exactione miseris illos non amplius opprimeret.

Sabas secundam subit legationem ad Anastasium Imp.

XXXVIII.

Cum is autem, nempe Anastasius Imperator, & justum esset reverentis, & propter illius viri preces motus esset paupere, & nesciret quid ageret, & paupere-

vibus vellet præbere immunitatem a crudeli illo munere: Marinus quidam agrestis moribus, qui linguam cobibere non poterat, tunc vero magnam habebat potentiam, agebat autem & ferebat quo volebat levitatem Imperatoris, se in pedes erigens, honestam illam & vere regiam evertit sententiam, dicens esse Nestorianos qui erant in sancta civitate, & tali dono minime dignos. Ita sane Severiani & Eutylichiani omnes hæretici Nestorianos (ut vidimus) nominare Orthodoxos consueverunt. At quid in petulantem hominem Sabas ? audi:

XXXIX.

Cum eum autem (subdit Cyrillus) increpasset beatus Sabas, & jussisset eum cessare desuper bellum excitare adversus Imperatorem; in sine autem illa quoque adiecisset: Nisi te velox propter ea que dixisti subjerit penitentia, peribit memoria (a) tua cum sonitu: Marinus quidem nihilo se evadit melior. Ille vero cum Imperatori statim vale dixisset; & alias ab eo drachmas accepisset, uti distribueret iis que sub eo erant monasteriis, proficiscitur statim in Palestinam, & eas que sunt in ea solitudines. Hæc autem magna in pauperes injustitia mansit incorrecta tempore Anastasii, cujus partem quidem curavit Justinus, cum divinus quoque Sabas tunc litteris apud illum intercessisset; perfectam vero illius curationem postremo effecit Justinianus Imperator.

XL. Marinus dat poenas suæ crudelitatis.

Non multum intercessit temporis, & finem acceperunt venerandi hujus viri ad Marinum prædictiones. Nam cum quedam rerum commotio occupasset civitatem, & mota esset popularis seditio, facultates omnes Marini raptae sunt a seditiosis, & domus fuit igne exusta, & parum absuit quin ipse periret: neque vero mortem, que imminerebat, potuisset effugere, si non cito ad conversionem aspexisset & penitentiam. Hoc autem & alii plurimi renunciaverunt, & Pompejus quoque consobrinus Imperatoris, multum quidem destens Marini calamitatem, multum autem admirans beati Sabæ certam & veridicam prædictionem. Narravit etiam postea Anastasia uxor hujus Pompeii, quam in monte Oliveti omni florere virtute, vobis superior tradidit oratio. Sane quidem & Marcellinus Comes simul scribens conatus populi Orthodoxi adversus hæreticum Imperatorem, testis est de populi in Marino commotione, ea quidem occasione confata (ut conici potest) quod eidem Marino tributa fuerit illa sanctio edita anno superiori sub Consulatu Pauli ab ipso

PAGIUS V.

Ad num. XLII. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DV. qui Kal. Septemb. superioris Christi anni inchoatur refert, Alamundarum Saracenicarum Tribuum Principem ab Orthodoxis veræ Synodo bene affectis baptizatum

Imperatore, qua præscripta forma de petenda remissione tributi, vetitum fuerat ne quis privatus ea de re preces porrigeret Imperatori; sed qui a provinciis vel civitatibus ejusmodi legationem accepissent, adirent Præfectum Prætorio, qui petita Imperatori referret. Est de his constitutio Anastasii ad Anthemium (b). P.P. Extant autem Justiniani de tributorum plenaria remissione editæ sanctiones (c).

At quantum auri summam acceperit sanctus Sabas ab Anastasio Imperatore, licet Cyrillus minime numerarit: ingentem quidem fuisse ex iis que ipse subdit de erogatione ab ipso facta in monasteria, & ædificata ex ea ecclesia, postumus intelligere, cum ait: Divinus autem Sabas cum emisisset quidem partem auri sibi datam ab Imperatore, paternam domum, que erat in Mutalasta, extruxit in templum martyribus Cosma & Damiano; quod reliquum vero erat, ex equo divisit & iis qui simul erant fratribus, & que sub ipso erant monasteriis. Sic igitur magnus Sabas sua eximia sanctitate persecutorem convertit in largitorem.

Jam vero ad Severum redeamus, qui inhians, & tamquam alex (d) Leviathan spem concipiens ut influeret in os ejus Jordanis, nempe per baptismum ingentem lucrari hominum multitudinem, Alamundarum Regem Saracenorum ad fidem convertum, ut in ejus hæresis impietate baptizaretur, per Episcoporum legationem tentavit. Quod quidem cum factum Cedrenus (e) tradat anno vigesimo secundo Anastasii Imperatoris, sed postquam Severus est creatus Episcopus, utique non ante præsentem annum oportuit contigisse. Res gesta a Theodoro Lectore ita narratur (f): Cum Alamundarum Saracenorum Philarchus Christianissimum amplecteretur, misit ad illum Severus duos Episcopos, ut eum malitia sua inficeret. Verum hujus conatus prævenit Deus, effecitque ut ab illis baptizaretur, qui Synodum Chalcedonensem approbabant. Cum qui a Severo missi erant Philarchum eadocere conarentur quæ veræ doctrinæ contraria erant, fabulam ad redargutionem eorum quæ ab illis dicebantur, commentus est. Ea erat, quod videretur litteras accepisse, quæ Michaellem Archangelum mortuum esse significarent. Respondentibus illis: Hoc est impossibile. Quomodo (inquit igitur Philarchus) si duas naturas Christus non habet, nudam crucem Deus pertulit, cum ne Angelus quidem pati quicquam, vel mori queat? Ad hunc

Alamundarus Saracenicorum Rex baptizatur.

fuisse, & Severianos Episcopos a vero fidei sensu eum divertere machinantes, mira arte coarctavit, qua de re loquitur Baronius ex Theodoro Lect. lib. 2.

Ad

(b) l. 13. de anno & tribut. (c) Auth. 157. 148. 163. (d) De ingenti auri vi data Sabæ ab Anastasio Imp.

XLII. Severus tentat decipere Regem Saracenorum. (d) Job. 49.

(e) Cedr. Anna. an. 20. Anast. Imp. (f) Theod. Lect. Col. l. 2. Alamundarus Rex Sarac. ille legitur legatis Severi.

hunc itaque modum confusi qui a Severo missi fuerant, & pudescit discesserunt. Hæc Theodorus, eadem Anastasius Bibliothecarius in Chronico & alii (a). Sed quæ de Rege Perfarum Cabade his Theodorus præmittat, attende; ait enim:

XLIII.

Castrum quoddam est inter Persas & Indos nomine Thundadeero. Cum Rex Cabades multas in illo pecunias ac lapides pretiosos asseruari audisset, volebat ejus rei veritatem cognoscere. Verum demones locum illum inhabitantes, Cabadem ab eo quod quærebant impediabant. Cunctam itaque magiam suam magi illius impenderunt, sed frustra. Adhibita est & Judæorum magia, neque sic tamen voti compos evasit. Cogitavit per Christianos amoliri demones illos. Episcopus itaque Christianorum in Persia, peracta super ea re Synaxi, & acceptis divinis mysteriis, & in Christianos qui aderant dispensatis, signo Crucis demones profligavit, & castrum Cabadi sine ulla molestia tradidit. Quamobrem vir ille stupefactus, Episcopum illum primæ sedis prærogativa cobonestavit, cum ad id usque temporis Judæi & Manichæi priores haberent: deinde & cunctis Christianissimum amplecti volentibus liberum & securum fecit. Hactenus Theodorus: recitat eadem Nicæphorus (b), & ante eos Anastasius Bibliothecarius in Chronico sub Anastasii Imperii fine; adduntque ea occasione excitatam persecutionem in Christianos quiescisse: in qua grandia facta esse miracula, tum ipse Anastasius, tum Cedrenus narrant, nempe Christianos abscissis linguis recte locutos, & concisis poplitibus rectos ambulasse. Sed mirum hæc esse a Procopio prætermissa.

Dæmones tantummodo fugantur a Christianis.

(b) Nicæph. l. 16. c. 36.

XLIV. De Dorotheo Episc. Ancyra.

Hoc eodem anno, iisdem Consulibus (inquit Marcellinus) Dorotheus Ancyra civitatis venerandus Antistes, & Anastasio Principi propter unicam Orthodoxorum fidem jugiter adversarius, finem vivendi, quem sibi met, misso contra se Magistrano, ipse prædixerat, in dicto tempore fecit. Hæc ipse. Sed dolendum tanti viri nonnisi obitus tempus fieri manifestum, gloriosa vero certamina adversus Imperatorem hæreticum vel silentio prætermissa (quod non putamus) vel potius temporum injuria sepulta relinqui.

XLV.

Quod demum spectat ad res Occidentales, hoc anno sub Probi cum Clementiano Consulatu S. Cæsarius Arelatensis Episcopus veniens Romam, petiit a Symmacho Papa confirmari sibi privi- Ann. Eccl. Tom. IX.

PACIUS VI.

Ad num. XLVI. Symmachus Papa literis ad Galliarum Episcopos Idus Novembris Probo V. C. Consule datis, & a Baronio recitatis, confirmat divisionem Provinciæ inter Ecclesias Viennensem & Arelatensem, (alias a Leone Magno factam) ad petitionem Sancti Cæsarii Episcop. Arelatensis, qui Romam ad SS. Apostolo-

legia collata antiquitus Ecclesiæ Arelatensis: quod & Pontifex S. Leonis Papæ decretis inhærens libenter præstitit. Extant de his epistolæ ejusdem Symmachii duæ, quarum altera ad universos Galliarum Episcopos hoc anno data habetur sub Consulatu Probi, altera ad ipsum Cæsarium anno sequenti sub Consulatu Senatoris: prior autem sic se habet:

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Gallias consistentibus Symmachus.

Sedis Apostolica instituta prædicanda sollicitant, ut de concordia universalis Ecclesiæ, quæ toto Orbe diffusa est, per vigili cura tractemus: quæ in eo præcipue efficacius adolescit, si ea que a Patribus statuta sunt, ætas subsequens reverenter observet. Cæsarius siquidem frater & Coepiscopus noster Metropolitanæ Arelatæ civitatis sacerdos Ecclesiæ beati Apostoli Petri liminibus presentatus, ea quæ pridem de privilegiis Ecclesiarum constituta sunt, nostris postulavit innovari sermonibus. Cuncta igitur inter Ecclesias Arelatensem & Viennemensem a decessore nostro beatæ recordationis Leone Papa quæ super hac parte ordinata sunt, Ecclesiæ Romanæ fidelis declarat instruetio. Atque ideo ne ea quæ semper veritatis est æmula, sibi aliquid vendicare queat oblivio, & prioris decreti vigor temporis diuturnitate vergatur in senium; necessarium duximus olim promulgata in lucem reddere nostris assatibus. Idcirco quemadmodum decessor noster Leo Papa dudum cognitis allegationibus partium desinit parochiarum numerum vel quantitatem Arelatensis & Viennensis sacerdotibus deputandum, & nos præcipimus, nullius usurpatione transgredi. Sed (ut ante prædiximus) juxta indulgentiam supradicti Pontificis Valentiam, Tharantastam, Genevam, Gratianopolim oppida Viennensis Antistes juri suo vindicet; nec quicquam amplius ab his quæ semel ab Apostolica sibi sede concessa sunt, asimet præsumendum. Alias vero parochias vel dioceses cunctas privilegio & honore suo Arelatensis Episcopus sub temporum continuatione defendat. Nec enim observatio & vetustatis reverentia custoditur, si amplius de humilitate gloria sacerdotalis attollitur. Proinde fratres charissimi, singuli honoris sui distributione contenti, nec per secularia patrocinia, nec per cujuslibet excusationis obtentum illi-

XLVI. Symmachus Episc. Arelatensis ad Episcopos Galliarum.

Symmachus PP. confirmat divisionem Provinciæ Viennensis & Arelatensis.

rum limina venerat, uti narrat Symmachus in eadem Epistola, a Baronio cum hoc anno accurate copulata, sed a Labbeo Tom. IV. Concil. pag. 1309. anno DII. Probo etiam Consule notato perperam consignata. Ut enim eo anno diximus, Probus, qui cum Avenio Juniore anno DII. Consulatum gessit, Orientalis erat, non tenis.

CHRISTI
513.SYMMACHI PAP.
15.ANASTASII IMP. 23.
THEODORICI REG. 21.

illicita presumptione terminos concessæ potestatis excedant. Studere siquidem unusquisque debet devotionis officium magis gratia, quam de ambitione, ne & Domini nostri offensam & humanam in se laessat invidiam. Tacere nos ista commissa dispensationis jura minime patiuntur: ut & de his qui Ecclesiasticis regulis obsecundant, perseverantibus in concordia sedis Apostolicæ gratulemur; & illi qui Catholicis disciplinis obtemperare desisterint, ab Ecclesiæ gratia & charitate se alienos ostendant. Dominus vos incolumes custodiat, fratres charissimi. Dat. Idibus Novembr. Probo V. C. Conf. Extat & alia Symmachi brevior ejusdem argumenti epistola ex monumentis Floriacensis bibliothecæ accepta (a) his verbis.

(a) Bibl. Floriac. edit. a Joanne Caest. par. ult. p. 33.

PAGIUS vero Consul Occidentalis. Ad hunc etiam Christi annum referenda Symmachi Papæ Responfa ad quæstiones sibi a Sancto Cæsario factas, quæ Baronius anno DII. num. XXXVII. & seq. ex parte exhibet. Ea his verbis subscripta: Data VIII. Idus Novembr. Probo V. C. Consule, sed hic Probus diversus a Probo, qui anno DII. in Oriente factis nomen dedit, ut jam ibidem ostendimus. Porro cum Symmachus in laudata ad Galliarum Episcopos Epistola die XIII. Novem-

Symmachus Papa omnibus Episcopis per Gallias constituit. Cunctas inter Ecclesias Galliarum, ob præcipuas Viennensem & Arelatensem, extitit controversia. Quæ vero a prædecessore nostro beatæ recordationis Leone Papa super hac parte ordinata sunt, Ecclesiæ Romanæ fidelis declarat instructio. Aique ideo ne ea quæ semper est veritatis amula, sibi aliquid vendicare queat oblivio, & prioris decreti vigor temporis diuturnitate vergat in sensum; necessarium duximus olim promulgata in lucem reddere nostris affatibus. Idcirco quemadmodum decessor noster Leo Papa dudum recognitis allegationibus partium desinivit parochiarum numerum, vel quantitatem Viennensium & Arelatenfium sacerdotibus deputatam, & nos præcipimus nullius usurpatione transgredi. Valet.

Deci-

bris hujus anni data asserat, Caspium tunc Romæ fuisse, apparet libellum eidem Pontifici a Cæsario oblatum, & Responfa VIII. Idus Novembr. seu die sexta ejusdem mensis subscripta, a Pontifice ante Cæsarii Romam adventum emissa fuisse; vel saltem Symmachum ea Cæsario licet præsentem inscripsisse, nulla de ejus Romæ præsentia mentione facta, quod non raro a Pontificibus Rom. præstitum.

JESU CHRISTI
ANNUS
514.SYMMACHI PAP.
ANNUS
16.ANASTASII IMP. 24.
THEODOR. REG. 22.

I. De Cassiodori Consulatu.

Decimus quartus supra quingentesimum Christi annus Consulatu M. Aurelii Cassiodori Senatoris V. C. aperitur & clauditur absque collega: per amplissima quidem dignitatum subfella pervenit hic usque ad fastigium Consulatus. Etenim primum omnium Comitativa rerum privatarum, inde sacrarum largitionum est insignitus; insuper Præfecturæ provinciarum Siciliae utriusque, Brutiorum, atque Lucaniae potitus, Patriciatus postea sublime suggestum conscendit: Palatina quoque Quæsturæ munere functus, crevit in Magistrum Officiorum; auctusque etiam sublimitate Præfecturæ Prætorii, ac denique summi honoris verticem hoc anno attingit Consulatum. Est horum numerum ab eo perfunctorum mentio in ipsius Variarum præfatione, atque in epistola ad Senatorem (a), qua & nobilitas Cassiodoræ familiæ, emeritaque honorum stipendia declarantur, ut Cassiodori avi & Heliodori, non in orbe tantum Occiduo, sed etiam Orientali: nam ipsum ait in urbe Imperatoria Constantinopoli Præfecturam novennalem bis gessisse sub Zenone, cum Theodoricus ipse postea Italiae Rex ibidem moraretur. Hæc ad decorem purpuræ Consulatus Cassiodori dicta sunt: sed quomodo spectis his omnibus, factus cælestis curiæ candidatus, abdicacione sæculi evasit illustrior, suo loco dicemus.

Ann. Eccl. Tom. IX.

At si quis adhuc quærat, cur nullum peperit Oriens hoc anno Consuli Cassiodoro collegam? Tribuitur ejusmodi Consulatus sterilitas civilibus motibus causa læsæ fidei sæpe obortis, sæpe recisæ, & iterum pullulantibus, numquam evulsis, hoc autem anno ob Vitalianum recrudescens. Ex quibus etiam conflatis turbis accidit, quod licet a Joanne Episcopo Hierosolymitano acriter Imperator offensus, cum, quem putans perseveraturum hæreticum, Eliæ confessori voluit subrogari, eum postea acerrimum adversarium expertus esset; minime tamen in eum ulcisci valuit, cum bellicis hisce tumultibus fuerit revocatus, ut Cyrillus affirmat. Accidit plane, justo Dei judicio compensato certamine, ut dum fidem Catholicam Anastasius Imperatoria exagitat potestate, ipse lacefferetur a potentissimo Imperii perduelle: sed quomodo id factum sit, paulo inferius dicuri sumus.

Modo autem quid Romæ contigerit, dicamus ipso auctore Consule Cassiodoro, qui ait: *Me etiam Consule, in vestrorum laude temporum* (alloquitur Theodoricum) *adunato clero, vel populo, Romana Ecclesiæ rediit optata concordia.* Hæc idcirco Cassiodorus quoniam hoc anno obitu Symmachi, in electione novi Pontificis ambæ in unum convenere partes, itaque jam sublato interjacente eos dividente pariete, concordia restituta,

S 2 Ro-

II. Cur Oriens caruit Consule.

III.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6007.

SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLI. A. C. 514. © 19. E. 2. P. 30. Mart. Indiæ. 7.

JESU CHRISTI 514.

HORMISDÆ PAPÆ 1.

ANASTASII IMP. 24.

THEODORICI REG. 22. & 4.

[1] Senator absque collega annum aperuit, ut habent omnes fasti, & ipsemet in Chronico suo prodit. Est is Cassiodorus, quem Theodoricus Italiae Rex post Præfecturam Prætorii & Patricii dignitatem ad hunc honoris apicem promovit. Cumque in omnibus fastis & in Epistolarum subscriptionibus vocetur tantum Senator, eo cognomine uti proprio appellatum fuisse, & ita in fastis citandis appellandum intelligimus.

I. Consulat.

A num.

NOTÆ [1] Cof. Senator sine Collega. Vetus inscriptio inter Donianas Cl. XX. num. 97. pag. 547.

HIC REQUIESCIT SANCTI MEMORIÆ CONUS QUI VIXIT ANNUS LV. ET MENSES TRES DEPOSITUS IN

PACE SUB D. NONAS FEBR. SENATORE V. S. CONSLE

Inscriptiones basilicæ S. Pauli n. 435. DE... CONS. SENATORE Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Senatore. Victor: Senatore V. C. Cof.

Marcellinus: Senatore solo cof. In epistola Symmachi Papæ: Flavio Senatore V. C. Cof. Senator, inquit Relandus, nomen erat proprium hujus consulis, non dignitas, uti male quidam crediderunt. Vulgo Cassiodorus dicitur, sed debet Senator dici, si uno nomine indigitari debet. Ita ipse se nominat, & ita tunc loqui solebant. Idem quoque jampridem docuit Sirmondus, & ex eo alii. GEORGIUS

Romana Ecclesia diu expetitam consecuta est pacem

IV.

Ante autem quam Symmachus moretur, hoc anno mense Junio idem Pontifex ad Cæsarium Episcopum Arelatensem has litteras dedisse reperitur:

Dilectissimo fratri Cæsario Symmachus.

Symmachus Pap. epist. ad Cæsarium Episc.

Qui veneranda Patrum statuta custodit, amicum se absolute religionis ostendit: & qui providet ut locum excessibus non relinquat, demonstrat se de bono gratia cogitare. Rationabile est ut sancta Arelatenfis Ecclesia propriis privilegiis perfruat: & quod vetustas præstitit, & Patrum auctoritas roboravit, nova non debet violare præsumptio. Sic tamen, ut cæterarum Ecclesiarum privilegia temporibus acquisita non intubent: quia nec potest ex parte firmum esse, quod generalitatis tangit injuriam. Manentibus siquidem his que Patrum constituta singulis Ecclesiis conceperunt, decernimus, ut circa hæc que in Gallia provinciis de causa religionis emerferunt solertia tua fraternitatis inwigilet. Et si ratio poposcerit presentiam sacerdotum, servata consuetudine, unusquisque tue dilectionis admonitus auctoritate conveniat: & si Dei adiutorio controversia incidens amputari potuerit, ipsius hoc meritis applicemus: alioquin existentis negotii qualitas ad sedem Apostolicam, te referente, perveniat; ut cunctis ordine suo peractis, unde inimicus bonitatis sibi blandiatur, locum invenire non possit. Igitur quemadmodum supra diximus, per singulas Ecclesias beneficia que sunt diu custodita serventur. Et si tam Ecclesie Aquensis Antistes, vel alius quilibet Metropolitanus Pontifex juxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit, noverit subdendum se (quod non optamus) Ecclesiasticæ disciplinæ. Et in hac parte magnopere te volumus esse sollicitum, ut si quis de Gallicana regione Ecclesiastici ordinis atque officii ad nos venire compulsus fuerit, cum fraternitatis tue notitia iter peregrinationis arripiat: ut nec honos ejus per ignorantiam aliquam contumeliam patiat, & ambiguitate depulsa, a nobis animo securo in communionis gratiam possit admitti. Dominus te incolumem custodiat, frater charissime. Dat. III. Id. Jun. Senatore V. C. Conf. Hæc qui-

PAGIUS

II.

Moritur Symmachus Pap.

A num. VI. ad XIV. Sanctus Symmachus Papa, Senatore Consule, ut docet Anastasius, ad Denm migravit. Fuit a die X. Kalend. Decembriarum usque in diem XIV. Kalend. Augustarum, ut idem habet, a die sc. vicefima secunda mensis novembris anni quadringentesimi nonagesimi octavi usque ad diem decimum nonum mensis Julii currentis anni. Quare sedit annos quindecim, menses septem, dies viginti septem, ut testantur Ordericus lib. 2. Luitpran-

dem omnia tum ab aliis antiquitus concessa, tum a Symmacho confirmata privilegia Ecclesie Arelatenfis habes eadem repetita a sancto Gregorio Papa in epistola (a) ad Virgilium Arelatensem Episcopum, & ad Episcopos (b) Galliarum. Porro Symmachi litteris hic qui sequitur inhærebat in codice scripto libellus: Exemplum libelli P.

(a) Greg. l. 5. ep. 51. (b) Greg. eod. lib. ep. 52.

V.

Quantum in omnibus Ecclesiarum Pontificibus, que in toto Orbe diffuse sunt, Apostolica sedes sibi met vendicat principatum, & Synodalibus decretis firmior ejus præcellit auctoritas, tantum potestatis sue provisione dudum a sese concessa debent inconcussa servari. Quatenus Arelatenfis Ecclesia fruatur privilegiis suis que nunc per Antistitem Cæsarium seriem sue petitionis insinuat; & quam hactenus habuit potestatem, vestra nunc deposcit auctoritate firmari: & quod veneranda sedes quondam perenni sanctitatis custodiri præcepit & pragmaticis specialiter decreta sunt constitutis, beatitudinis vestre præceptis suis etiam nunc confirmet auctoritas. Aquensis etiam civitatis Episcopum sanctitatis vestre moneri præcipite constitutis, ut dum a Metropolitanus Antistite Ecclesie Arelatenfis ad Synodale Concilium fuerit evocatus, vel aliqua ordinationis causa eum sibi postulet religio divina necessarium, minime venire frustretur: quatenus ea que longævus sæculis priscorum sanxit auctoritas, vobis Præsulibus presentii futuræque ætati inviolata serventur. Dat. ab Egidio Abbate & ... Quem audis Egidium Abbatem obrulisse libellum pro Ecclesia Arelatenfi, illum putamus Egidium, quem sanctitate insignem sub Cæsario Arelatenfi Episcopo claruisse, ejus Acta declarant.

VI.

Symmachus Papa moritur.

Hoc itaque anno, decimoquarto Kalendas Augusti ipse sanctissimus Papa Symmachus moritur, cum sedit annos quindecim & menses octo, minus diebus quatuor, multos labores & ærumnas passus tum a schismaticis sæpe sæpius eidem negotium facessentibus, tum ab hæreticis, pro ipsis Anastasio Augusto pugnante: sicque perfundus una cum afflictionibus vita, mercedem illam a Deo accepit atque coronam, qua donati sunt sanctissimi Præfules Dei Ecclesiam Catholicam illæsam ab exagitantibus eam fluctibus conservantes, in cujus memoriam dicta

dus, Regino, Catalogus Vaticano-Palatinus, varii Codices MSS. Anastasiani in fine editionis Regiæ memorati, ac II. IV. V. Catalogi nostri. In aliquibus Catalogis Librariorum errore numeri vel in annis vel in mensibus corrupti, immo & in Anastasio vulgato in quo Symmacho attribuuntur anni XV. menses VIII. dies XXVI. cum tamen a diebus XXVII. quibus supra annos XV. & menses VII. Ecclesiam Romanam rexit, dies emortualis excludatur.

dicta dies adscripta, annis singulis publico præconio iteratur.

VII. De Basilicis a Symmacho Papa erectis & ornatis.

De eo autem, præter illa superius recensita, hæc ab Anastasio accipere de his que spectant ad cultum & ornatum rerum divinarum tum in erigendis basilicis, tum etiam in eisdem exornandis: Hic (inquit) fecit basilicam S. Andree Apostoli apud B. Petrum, ubi fecit Ciborium ex argento, & Confessionem pensantem libras centum viginti: Arcus argenteos tres pensantes singulos libras sexaginta: Oratorium S. Thomæ Apostoli ex argento pensantem libras CCC. & Confessionem pensantem libras viginti: Arcum argenteum pensantem libras sexdecim: Confessionem S. Cassiani, & SS. Proti & Hyacinthi ex argento pensantem libras viginti: Arcum argenteum pensantem libras duodecim: Oratorium sancti Apollinaris ex argento, & Confessionem cum arcu pensantem libras triginta & unas: Oratorium sancti Sosti ex argento, & Confessionem pensantem libras viginti: Item ad frontem basilicæ B. Petri Apostoli Oratorium sanctæ Crucis, ex argenteo Confessionem, & Crucem ex auro cum gemmis, ubi inclusit lignum Dominicum; ipsa Crux aurea pensat libras decem. Fecit autem Oratoria sancti Joannis Evangelistæ & sancti Joannis Baptistæ, infra quorum Confessione fecit arcus argenteos pensantes libras triginta: que cubacula omnia a fundamento perfecta construxit:

VIII. Ornamenta collata Basilicæ S. Petri.

* tigno.

IX.

Basilicam beati Petri marmoribus ornavit. Et cantharum beati Petri cum quadriperticu ex marmoribus ornavit, & ex musivo agnos & Cruces & palmas ornavit: ipsum vero atrium omne compaginavit: gradus vero ante fores basilicæ beati Petri ampliavit, & alios gradus sub signo * dextra lævæque construxit. Item Episcopia in eodem loco dextra lævæque fecit. Item sub gradibus in atrio alio cantharum foris in campo posuit, & ad usum necessitatis humanæ fecit. Item & alios gradus ascendentibus ad beatum Andream fecit & cantharum posuit.

Hic fecit basilicam sanctæ martyris Agathæ via Aurelia in fundo Lardario, & a fundamento eam cum fonte construxit, ubi posuit arcus argenteos duos. Eo-

PAGIUS

III.

Dies ejus ordinatio mortisque certi.

Papebrocius in Conatu Chronico-Historico ad Catalogum veterum Pontificum, sibi persuadere non potuit initium, & mortem Symmachi in Anastasio accurate notata esse; Nescio, inquit, quis in libro Pontificali ex suo calculo hic præsumsit inferere, quod Symmachus sedit a die X. Kal. Decemb. usque in XIV. Kal. Augusti hoc ipso indicans diem sepultura a se confundi cum die mortis. Spiritum hoc vitulamen esse, adeoque nullius auctoritatis, prodit uniformis totius libri stylus, ab initio usque ad Sanctum Gregorium & finem sæculi VI. inclusivæ, ubi nisi iam desiniuntur dies Pontificatum terminantes, nec alius quam sepultura dies exprimitur. Verum e diebus illis obi-

dem tempore fecit basilicam sancti Pancratii, ubi & fecit arcum argenteum, qui pensat libras quindecim. Fecit autem in eodem loco balneum. Item apud sanctum Apostolum Paulum in basilica renovavit apsidem, quæ in ruinam imminēbat, & post Confessionem pictura ornavit, & cameram fecit & matroneum: & super Confessionem imaginem argenteam cum Salvatore & duodecim Apostolos posuit, qui pensant libras centum viginti; & ante fores basilicæ gradus fecit in atrio & cantharum, & post apsidem aquam introduxit, ubi & balneum a fundamento fecit.

Alia Basilicæ erectæ & ornate a Symmacho.

X.

Intra Civitatem Romanam basilicam SS. Silvestri & Martini a fundamento construxit juxta Thermas Trajanas; ubi & super altare Ciborium argenteum fecit, quod pensat libras centum viginti: Arcus argenteos duodecim, qui pensant singuli libras decem; & Confessionem argenteam, que pensat libras quindecim. Ad beatum Joannem & Paulum fecit gradus post apsidem. Item Archangelis Michaelis basilicam ampliavit, & gradus fecit, & introduxit aquam. Item ad sanctam Mariam Oratorium sanctorum Cosmæ & Damiani a fundamento construxit. In via Tiburtina miliario vigesimo septimo ab urbe Roma, rogatus ab Albino & Glaphyro Præpositis illustribus, de suo scientibus a fundamento, basilicam S. Petro in fundo Pactiano dedicavit. Item ad B. Petrum & B. Paulum Apostolos, & ad S. Laurentium martyrem pauperibus habitacula construxit.

XI.

Item ad B. Petrum viginti canthara argentea fecit pensantia singula libras quinque; & arcus argenteos viginti duos, pensantes singulos libras viginti. Hic reparavit basilicam sanctæ Felicitatis, quæ jam in ruinam imminēbat. Hic apsidem beatæ Agnetis, quæ in ruinam imminēbat, & omnem basilicam renovavit. Hic fecit cæmeterium Jordanorum in melius propter corpus Alexandri. Hæc ibi de ornatu & cultu Ecclesiarum. Admiratione plane dignum, tanta potuisse præstari a Romano Pontifice sub barbaro Rege, sub quo Urbs ipsa quodammodo videbatur teneri captiva: cum præsertim idem Symmachus pastoralis munificentia in re-

tualis excluditur, ut jam monui: neque refert, quod in libro Pontificali dies Pontificatum utrimque claudentes, in aliis Pontificibus non memorentur; cum in Hermida, & duobus ejus successoribus Consules præter morem enuncientur, incertumque sit an Vita in libro Pontificali contentæ ab uno vel pluribus Auctoribus descriptæ fuerint. Si itaque Vir doctissimus dies natales & emortuales Pontificum Romanorum, qui Hilarum secuti sunt, recte collocasset, hanc perioscham additionem non esse, & in libro Pontificali tam dies ejus ordinationis, quam sepulturæ, sine errore notatos comperisset, ideoque & Baronium in ejus Pon-

redimendis captivis & aliendis Episcopis Africanis in Sardinia relegatis non defuerit, sed abunde cuncta suppeditavit. De constitutionibus autem ab eo editis præter illa quæ superius dicta sunt, hæc ibidem leguntur :

XII. Hic constituit, ut omni die Dominico, vel natalitii martyrum hymnus Gloria in excelsis, diceretur. Ac paulo post : Hic fecit ordinationes quatuor in urbe Roma per mensem Decembrem & Februarium, presbyteros nonagintaduos, diaconos sexdecim, Episcopos per diversa loca numero centum decem & septem. Qui etiam sepultus est in basilica beati Petri Apostoli XIV. Kalendas Augusti, & cessavit Episcopatus ejus dies septem. Qui etiam in pace confessor quiescit. Hæc ibi.

XIII. Sic igitur sanctissimo Papa Symmacho ex hac vita ad gloriam sempiternam ducto, Romanus clerus, cujus erat muneris de successore subrogando tractare, summa concordia coeuntes omnes post dies septem ab ejus obitu (ut habet idem Anastasius) septimo Kalendas Augusti Pontificem creant Hormisdam natione Campanum ex patre Justo, patria Frusinate. Fuit autem Hormisda, cum esset S. R. E. diaconus, semper inhærens Symmacho Papæ, ut ex tertio Romano Concilio sub eodem Symmacho celebrato apparet. Extant complures Ennodii Ticinensis epistolæ ad ipsum Hormisdam datæ, cum adhuc Romanæ Ecclesiæ diaconus esset.

XIV. Simulac igitur Hormisda Pontifex creatus fuit, ad Orientales ex more scriptis epistolam pro Catholica fide servanda, paceque concilianda, ut apparet ex litteris ab eis postea datis, de quibus suo loco dicemus. Cum vero Christiano orbi innotuisset novum Romanæ Ecclesiæ electum esse Pontificem, novus Rex Christianissimus Clodoveus cunctorum prævenit obsequium, & superavit officia. Etenim (ut auctor est Hincmarus (a) Rhenensis Episcopus), idem Franchorum Rex Clodoveus coronam auream cum gemmis (quæ regnum appellari solet) beato Petro, id sancto Remigio Rhenensi Episcopo suggerente, direxit. Hæc ipsa etiam leguntur apud Anastasium in libro de Romanis Pontificibus (b) in Hormisda. Cæterum ab ipis Apostolorum tem-

(a) Hincmar. in Vita S. Remig. apud Sur. t. I. die 13. Januariar.

(b) Tom. I. Cone. vet. edit.

PAGIUS Pontificatus duratione rectam viam tenuisse. Auctor Auditoris Chronici Vet. Pontif. ait, Symmachum sedisse ann. XV. menses VIII. dies XXVI. & cessasse Episcopatum dies III. sed is alius accuratior non est in hoc capite.

IV. Dicit Anastasius cessasse Episcopatum dies septem, quod & in Codice Anastasiano Colbertino, aliisque quibusdam, ac in Orderico legitur. Quare Hormisda natione Campanus ordinatus est die vicefima septima mensis Julii, in quam hoc anno Dominica incidebat, & Ana-

poribus fuisse præclarum capitis Pontificis ornamentum, suo loco superius dictum est; illudque esse consuevisse magni pretii, utpote ex auro atque gemmis ornatum, pariter est demonstratum. Qui igitur primus Franchorum Rex Christianus aurea corona donavit Romanum Pontificem, eam a Deo ipsum consecutum esse mercedem, declaravit eventus, ut Franchorum regni corona hætenus perseveret. Certe quidem miraculi ferme loco ducendum est ut in una gente tanto tempore, tanta propagatione regnum permanferit; quæ de alia aliqua natione accidisse, haud facile quis inveniet.

XV. Sed & ipse Franchorum Apostolus Remigius litteris suis novum salutavit Pontificem. Ad quem Hormisda referens, eidem ob præclaram meritum excellentiam, & nobilissimæ sedis prærogativam, ut in Franchorum regno vicem gereret ipsius Romani Pontificis, dedit; quod quidem amplissimæ dignitatis erat munus & præfectura. Extat ipsa Hormisdæ Papæ epistola ad S. Remigium Rhenensem Episcopum reddita, cum adhuc viveret Clodoveus, quam idem auctor recitat: sic enim se habet :

Dilectissimo fratri Remigio Hormisda.

Suscipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ salutis tuæ lætificavit iudicio corporali cum spiritualibus officiis incolumitas subnixæ; congruum esse perspeximus, hanc ipsam, quam mente gerimus, verbis aperire lætitiæ. Agis enim summi documenta Pontificis, dum & prædicanda facis, & ea insinuare non differs. Prærogativam igitur de nostri summissis electione iudicis: quando id operatum te esse didicimus, quod cæteris agendum obnixius imperamus: ut in provinciis tanta longinquitate disjunctis, & Apostolica sedis vigorem, & Patrum regulis studeas adhibere custodiam. Vices itaque nostras per omne regnum dilecti & spiritualis filii nostri Ludovici, quem nuper, adminiculante superna gratia, plurimis & Apostolorum temporibus æquiparandis signorum miraculis prædicationem salutiferam comitantibus, cum gente integra convertisti, & sacri dono baptismatis consecrasti, salvis privilegiis, quæ Metro-

XV.

XVI. Epistola Hormisdæ PP. ad S. Remigium.

stasius diem mortis Symmachii ex Interpontificio excludit. Baronius, qui Pontifices Romanos diebus Dominicis aut Festis solennioribus ordinari solitos non animadvertit, Hormisdam die XXVI. mensis Julii Pontificem renunciatum esse credit.

A num. XIV. ad XVIII. Hincmarus in Vita Sancti Remigii Episcopi Remensis, postquam Primatus bellum Visigothicum, missamque ab Anastasio S. Remigii Augusto Legationem in Franciam enarravit, Episc. Regit de Vicariatu seu de Primatu hujus Præ-

V.

fulis

politianis decrevit antiquitas, præsentis auctoritate committimus: augentes studii hujus participatione ministerii dignitatem, relevantes nostras ejusdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, a quo jam probavimus acutius universa servari: gratius tamen esse solet, si ituris trames ostenditur, & laboraturis injuncti operis forma monstratur.

XVII. Paternæ igitur regulæ & decreta sanctissimis definita Conciliis ab omnibus servanda mandamus. In his vigilantiam tuam, in his curam & fraternæ monitæ exhortationis ostendimus. His ea (quantum dignum est) reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum sanctæ observationis obstaculum: ibi fas, nefasque præscriptum est: ibi prohibitum, ad quod nullus audeat aspirare: ibi concessum, quod debeat mens Deo placitura præsumere. Quotiens universale posuit religionis causa Concilium, te cuncti fratres evocante conveniant: & si quos eorum specialis negotii pulsata intentio, jurgia inter eos oborta compece, discussa sacra lege determinando certamina. Quicquid autem illic pro fide & veritate constitutum vel provida dispensatione præceptum, vel personæ nostræ auctoritate fuerit confirmatum, totum ad scientiam nostram instructa relationis attestatione perveniat. Eo fit, ut & noster animus officii charitate dati, & tuus securitate persuarum accepti. Deus te incolumem custodiat, frater charissime. Hætenus epistola Hormisdæ, quam ejus esse germanam recognosces ex ejusdem Pontificis scribendi stylo, si conferas cum aliis ejusdem Papæ epistolis, quarum nonnullas (ut rerum gestarum occasio exigit) ex codice Vaticano inferius ordine temporum describemus. Quod enim moris esset, ut recens creatus Romanus Pontifex immensæ molis opus, totius Catholici orbis curam cum collegis Coepiscopis in diversis provinciis partiretur, & vices suas eisdem absentibus delegaret; non ad Remigium tantum ista conscripsit, sed ad alios in aliis provinciis existentes majoris ordinis sacerdotes ejusdem argumenti litteras dedit, vices suas iisdem de-

XVII. Quæ debeat custodire declarat.

PAGIUS fulis per universum Regnum Chlodovei Francorum Regis, quæ ipsemet primus ex Archivis Ecclesiæ suæ eruit, illiusque originem Hormisdæ, qui hoc anno Pontificatum Romanum suscepit acceptam refert. At cum certum sit Chlodoveum ad Hormisdæ tempora non pervenisse, sumta inde ab aliquibus Viris doctis anfa existimandi eam Historiam commentitiam esse; indeque Varia Scripta hinc inde prodire. Sirmondus Epistolam illam Hormisdæ ad Remigium a Conciliis Gallicanis rejecit, nullamque ejus rationem habuit.

VI.

A num. XVIII. ad XXI. Hincmarus in eadem Vita scribit: Episcopi Gallia ac Belgica Pro-

legando, sicuti vidimus superius id factum a prædecessore in Oriente, necnon in Africa & Hispania, quod & modo in Gallis fieri per Hormisdam intelligis.

XVIII. His igitur a Romano Pontifice acceptis litteris S. Remigius, nihil cunctatus, generalem Synodum colligendam curavit. Habita namque est per eum Synodus Gallicana, in quam convenerunt Episcopi Gallia ac diversarum provinciarum. Erant autem Gallicanæ regiones ob Gothos Arianos, qui ibi regnarant, nonnihil ejus hæresis labe conspersæ: quamobrem sanctissimi Episcopi in illud præcipue incubuerunt, ut fidem Catholicam ab ea contagione liberam conservarent. Coacto igitur Rhenis sacro Patrum Conventu, accidit, ut inter filios Dei (ut est in Job a) & (a) Job. I. satan quoque assistere præsumpserit, nimirum Arianus Episcopus, qui tamquam novus Goliath, exprobrans agminibus Dei viventis, provocansque eos ad singulare certamen, strenuus perfidiæ propugnator superbiaque inflatus, Catholicis omnibus insultabat. Sed exsurrexit ex adverso non juvenis rufus aspectu, ut David, (b) I. Reg. I. sed veneranda canicie sanctissimus senex Apostolicus vir Remigius, ejusque factum compressit, atque victum ad Christi fidem perduxit: id autem quomodo factum sit, Hincmarus in Actis ipsius sancti Remigii describit his verbis (c):

(c) Apud Sur. t. I. acerrimus disputator, & dialecticis propositionibus ac conclusionibus confusus, & inde nimis elatus intererat. Ingressente autem sancto Remigio Episcoporum Concilium, a multitudine Patrum expectantium, assurgentibus omnibus reverenter sicut Angelus Dei suscipitur. Superbus autem hereticus, & male de viro Dei sentiens dedignatus est ei assurgere. Qui protinus, cum sanctus Remigius ante eum transit, ita obmutuit, ut nec verbum quidem ullum effari potuerit. Magnum plane miraculum, garrulam linguam & petulantem, quæ Dei Filium jugiter blasphemarat, solo transitu compressisse, vinculis invisibilibus obligasse, atque intra dentium claustra arcto carcere obstrasse. Qui igitur Apostolica legatione vice fungitur Petri, instar Petri umbræ transitu curat

XVIII. Synodus Gallicana.

(a) Job. I.

(b) I. Reg. I.

(c) Apud Sur. t. I.

XIX. Arianus insultans Catholicis convincitur & convertitur.

vinciarum causa fidei ad Synodum pervenerunt Synodus Beatum Remigium undecumque doctissimum & in Gallicana Scripturis Sanctis eruditissimum, ac in Ecclesiastico loquacissimum exercitatum, ad idem Concilium venire petierunt. Addit Hincmarus Remigium ad illud Concilium venisse, & a multitudine fratrum expectantium, sicut Angelum Dei susceptum esse, ac superbum Ariantum ad fidem Catholicam convertisse; sed Hincmarus, nec locum, nec annum designat, & Romanorum Civitatem, in qua Baronius Synodum celebratam asserit, manifeste excludit. Porro Episcopi Gallia Belgicæ parebant hoc tempore Francorum Regibus; Episcopi vero Gallia Celtica, seu

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

curat infirmum, vincendum tamen antea tamquam phreneticum ligaminibus. At quomodo id acciderit, audi quod subdit:

XX. *Expectantibus (inquit) omnibus, ut post allocutionem sancti Remigii hereticus ille aliquid diceret; nihil potuit loqui: sed ad vestigia sancti viri pronus cadens, nutibus veniam petiit. Cui Sanctus dixit: In nomine Domini Jesu Christi vere Filii Dei vivi, si ita de eo recte sentis, loquere; & de illo, sicut Catholica credit Ecclesia, crede & confitere. Ad cuius vocem ante superbus hereticus, humilis jam & Catholicus, Catholicam fidem de sancta & inseparabili Trinitate, & de Christi incarnatione Catholice confessus est, & in eadem confessionis sue fide se permansurum professus est: sicque animo per infidelitatem perditio, & corporali voce propter superbiam condemnato virtute divina sanctus Remigius & animæ & corporis reddidit sanitatem; cunctis qui aderant, seu hæc audituri erant, sacerdotibus patenter ostendens, de male sentiendo peccante in Christum, qui per humanitatem proximus & frater nobis fieri dignatus est, quomodo erga peccantes in se vel in Ecclesiam, atque rebelles, & erga post recognoscentes & poenitentes debeant agere. Hæc Hincmarus (a). Porro Synodum hanc præsentis anno celebratam esse, ut dicamus, temporis ratio persuadet.*

(a) Hincmar. in Vita sancti Remigii apud Sur. tom. 1.

XXI. Obitus Clodovei Regis.

Haud diu post hæc, ipsis Hormisdæ Papæ primordiis, Clodoveum Franchorum Regem hoc ipso anno ex hac vita migrasse, plura sunt quæ demonstrant. Equidem non ante Hormisdæ Pontificatum ipsum decessisse, quæ nuper diximus de corona missa ad eundem Romanum Pontificem, & quæ habentur in litteris Hormisdæ ad S. Remigium, in quibus ejusdem fit mentio Clodovei, factis significant: neque hunc ipsum prætergressum esse annum, sunt plura quæ doceant. Cum enim Gregorius Turonensis (b) numeret ab obitu Sancti Martini uf-

(b) Greg. Turon. de Gest. Franch. l. 2. c. ult.

PAGIUS seu Lugdunensis, de qua loquitur Hincmarus, partim Francorum Regibus, partim Burgundionum Regi subditi erant. In Concilio enim Epaudensi anno DXVII. in Regno Burgundiæ coacto leguntur nomina Episcopi Nivernensis, & Episcopi Lugdunensis.

VII. Moritur Clodoveus Rex Francorum.

A num. XXI. ad XXXVI. Chlodoveus Francorum Rex obiit Quinto Kalendas Decembres, ut in duobus veteribus Calendariis legitur, V. Kal. Dec. depositio Magni Regis Chlodovei Annus in Chronico Sancti Vincentii Metensis designatur his verbis, Felice Consule, qui an. DXI. Consulatum gessit: quo etiam anno Chlodoveum vitam cum morte commutasse nunc inter Eruditos convenit. Turonensis lib. 2. cap. 43. de morte Chlodovei hæc habet: Apud Parisios obiit, sepultusque in Basilica Apostolorum, quam cum Chrotilde Regina ipse construxerat. Migravit autem post Voeladensi bellum anno quinto. Evenerunt

que ad mortem Clodovei annos centum atque duodecim; constatque etiam ex iis quæ superius dicta sunt, ipsum decessisse anno Domini quadringentesimo secundo; plane affirmare necesse est hoc ipso anno vivere desiisse. Cui veritati certe quidem adstipulantur chronographi, & inter illos primum sibi vindicans locum Sigebertus, dum hoc ipso anno Domini quingentesimo decimoquarto Clodoveum Regem esse vita functum testatur. Rursum vero cum anno quinto ab occubitu Alarici Regis Gothorum Clodoveum ex humanis desiisse testetur Gregorius Turonensis, qui totidem annos numerat a proelio Voeladensi, itidemque Ammonius & alii Franchorum res profecti; nullum relinquunt dubium, hoc ipso anno eundem Regem Clodoveum esse defunctum, ipsaque Christianissimorum Regum Franchorum primitias Deo oblatas in cælum acceptas. Vixisse autem ipsum annos quadragintaquinque, regnasse vero triginta, auctor est Gregorius Turonensis (c).

(c) Greg. Turon. de Gest. Franch. l. 2. c. ult. XXII.

Ornaverunt tantum Principem res in proeliis fortiter gestæ, ex quibus consecutus est nomen ut Belliger diceretur. Fortunatus enim sic in epitaphio Dagoberti Regis:

Belligeri veniens Clodovei gente potentis.

Quod quidem non ante adeptus est nomen & consecutus gloriæ titulum, quam ipse victus a Christo victor sub Christi cœpit militare vexillis; quibus in bello præviis, superavit potentissimos Alamanos, vicit fortissimos Burgundiones, Wisigothosque invictos & alios barbaros bellica virtute sæpe repressit.

XXIII.

Docuit ipse primus, quid possint Franchorum arma, quæ sanctæ Crucis vexilla præcedunt: siquidem quam sæpe ante constat Franchorum robustissimam gentem Gallias frustra tentasse, Romanis sæpe terga vertisse, cum finitimis barbaris vario

que omnes dies Regni ejus triginta anni. A transitu ergo Sancti Martini usque ad transitum Clodovei Regis, qui fuit undecimus annus Episcopatus Licinii Turonici Sacerdotis, supputantur anni centum duodecim. Fredegarius in Epitome tradit etiam obiisse Chlodoveum post Voeladense bellum anno V. Regnum tenuisse annis XXX. & a transitu Sancti Martini usque ad transitum Chlodovei fieri annos CXII. quam ultimam notam temporariam habet etiam Aimoinus in sua Historia, & Turonensis non semel iterat. Nec Fredegarius nec Aimoinus anni XI. Licinii Episcopi Turonensis mentionem faciunt, quia character ille mendosus est, ut alibi ostendo. Cum itaque Sanctus Martinus Turonensis Episcopus die undecima mensis Novembris anni Christi quadringentesimi ex hac vita tranierit, ut suo loco demonstravi, nullam dubium esse debet, quin Chlodovei mors in annum

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

vario Marte pugnasse, & inter eos humili fama vixisse, arctioribusque arctatam limitibus de salute sæpe periclitatam esse: ubi Christum novit, quot est aucta victoriis, & illustrata trophæis? quo sublimis gloriæ honoris & famæ sublimitate pervenit? Nota loquor, cunctisque facta perspicua refero: omnes enim norunt, quod huic uni datum sit ex tot barbaricis gentibus solum patrium relinquendum & Romanum Imperium invadentibus, figere sedes, latioribusque dilatate limitibus regnum, & longioribus perpetuare temporibus: ut plane frequentioribus experimentis ipsa divina judicia vera & justificata in semetipsa, non amplius, ut abyssus multa, obscura lateerint, sed cunctis fuerint perspicue patefacta, idcirco esse tanta concessa Franchis quæ denegata sunt reliquis exteris nationibus, quod pietate ipsi pollerent, præstarent fide Catholica, & pro defensione Ecclesiæ ardentius quam pro finibus regni tuendis pugnare solerent.

XXIV.

Quibus quidem officiis pro religione sedulo impensis, plane digni redditi sunt illam divinitus imperitam benedictionem consequi, quam sanctus Remigius eorumdem Franchorum Apostolus, antiquorum Patriarcharum more, sancto afflatus Spiritu, suo testamento scriptam, obsignatam, sanctorumque Episcoporum subscriptione munitam reliquit: Contra vero diram maledictionem ipsis Franchorum Regibus inferendam præscripsit, si quis eorum violare ausus esset quæ ultimo ipse elogio perscripsisset. Cujus verba perpetua digna memoria ob oculos omnium ponenda putavimus, quæ sic se habent (a):

Si aliquando genus illud regium per benedictionem meam toties Domino consecratum, mala pro bonis reddens, Ecclesiarum Dei pervasor, destructor, depopulator, gravis aut contrarius existere voluerit; convocatis Rhemorum dioceseos Episcopis, primum moneatur, deinde urbs præfata, ad juncta sibi sorore Ecclesia Treverensis, iterum conveniatur: tertio vero

Ann. Eccl. Tom. IX.

(a) Recitata Brisson. de Formul. l. 7. XXV.

PAGIUS

num DXI. inciderit; & quin anno CDLXXXI. Regnum inierit, siquidem per annos XXX. Francis dominatus est. Denique annum Christi DXI. quintum esse a prælio Voeladensi certum & indubitatum.

VIII. Anno DXI. mors et contigit.

Bucherius in Annotatione de Chronologia Regum Francorum Meroveadarum, Chlodoveum anno DXI. demortuum, & Sigebertum in Chronico, quem Baronius alique passim ad nostra sæpe tempora secuti sunt, obitum ejus male in currentem annum distulisse, hoc argumento demonstravit. Annos non paucos Childeberti II. Francorum Regis cum annis Christi Turonensis recte illigavit; quæ in re falli non potuit propter Dominicalis litteræ characterem in sua Historia observatum, & cum annis ejusdem Childeberti, quo regnante vixit, copulatum; inde ascendendo retrogressus est usque ad Chlo-

ro Archiepiscopis tantummodo Galliarum tribus, aut quatuor convocatis, Princeps ille quicumque fuerit, moneatur: ita ut ad septimam monitionem, si prius satisfacere renuerit, paternæ pietatis longanimitate differatur. Tandemque si postpositis omnibus præfatis benedictionibus, incorrigibilis contumacia spiritum non deposuerit, & se per omnia Deo subditi natus, benedictionibus Ecclesiæ participare noluerit; elogium segregationis a corpore Christi ab omnibus ei porrigatur, quod per Prophetam, & Regem David, (b) eodem qui in Episcopis est, dictante sancto Spiritu, noscitur decantatum: Quia persecutus est (inquit) hominem inopem & mendicem & compunctum corde, & non est recordatus facere misericordiam, & dilexit maledictionem, & veniet ei; & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Totumque ei, quod in persona Judæ traditoris Domini nostri Jesu Christi & malignorum Episcoporum Ecclesia decantare solet per singulas ei decantetur Ecclesias. Quia Dominus dixit (c): Quam diu fecistis ex minimis meis, mihi fecistis: & quamdiu his non fecistis, nec mihi fecistis. Et ideo quod probatur in capite, in membris intelligendum esse non dubitetur. Unum tantummodo ibi verbum per interpositionem commutetur: Fiant dies ejus pauci, & Principatum ejus accipiat alter. Ita ut loco Episcopatus, Principatus dicatur, ut personæ conveniat. Pergit vero:

(b) Psal. 108.

(c) Matt. 25.

Quod utique si successores mei Rhemorum Archiepiscopi operari, sicut a me ordinatum est, neglexerint; in se, quicquid in Principibus reserandum fuerat, maledictionibus depravati reperiant: ut fiant dies eorum pauci, & Episcopatum eorum accipiat alter. Si tanta hæc ex divina Scriptura in reprobos effusa, in Reges Francorum rerum Ecclesiasticarum invasores & depopulatores converti voluit; quid statuisset in eos, si (quod nec cogitare potuit) ipsam Catholicam fidem læturi essent? Sed audi patefactos

T ei-

XXVI.

doveum, eaque via hunc anno DXI. e vivis abisse certo deprehendit. Quare Henkenius qui in Commentario prævio ad vitam Sancti Sigeberti Austrasiæ Regis, & alibi passim, Chlodoveum anno DIX. vitam explevisse statuit, subsequenter Francorum Regum chronotaxim non potuit non labefactare; cumque Concilia Gallicana annis Regum Francorum, quorum præcepto convocata fuere, sæpe notata reperiantur, Chronologia Ecclesiastica non minus quam civilis ab omnibus, qui Chlodovei mortem ab anno DXI. removerunt, plerumque corrupta fuit. Certum itaque maneat, illam non alio, quam quo diximus recte contigisse. Anno DCXI. num. VI. Epitaphio Sancti Austregisii Episcopi Bituricensis annus emortalis Clodovei confirmabitur.

Baronius num. XXIV. & seqq. meminit testata-

IX.

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

eisdem Franchorum Regibus benedictionum thesauros, quibus locupletandi forent qui pietate pollerent: *Si vero Dominus meus Jesus Christus vocem orationis mee, quam quotidie pro genere illo in conspectu divinæ majestatis specialiter fundo, audire dignatus fuerit; ut sicut a me accepit, Clodoveus videlicet, ita in dispositione regni & ordinatione sanctæ Dei Ecclesiæ perseveret: benedictionibus, quas Spiritus sanctus per manum meam peccatricem super caput ejus infudit, plurimæ super caput illius (qui scilicet in Regem eligendus est) per eundem Spiritum sanctum superaddantur, & ex ipso Reges & Imperatores procedant, qui in præsentis & in futuro juxta voluntatem Domini ad augmentum sanctæ suæ Ecclesiæ, virtute ejusdem in judicio & justitia confirmati & corroborati regnum obtinere atque augere quotidie valeant; & in domo David, hoc est, in celesti Hierusalem cum Domino in æternum regnaturi sublimari mereantur. Amen.* Hæc sunt novissima S. Remigii verba in ejus testamento legitime confecto ad finem posita eademque non suo ipsius tantum munita atque firmata chirographo, sed sex Episcoporum & aliorum presbyterorum subscriptione probata, quorum trium est nota sanctitas, & non solum in Ecclesiis Gallicanis, sed in universa Ecclesia Catholica celebratur, nempe Vedasti Atrebatensis Episcopi, Medardi Noviomensis, & Lupi Sueffionensis; quorum nomina sacris indita tabulis anniversaria ipsorum dierum natalium memoria publico præconio repetuntur. Porro singulorum una fuit subscriptionis servata forma his verbis concepta: *Vedastus Episcopus. Cui Pater meus Remigius maledixit, maledixi: & cui benedixit, benedixi & subscripsi.* Ita & reliqui Episcopi atque presbyteri. Sed accessit his divinitus inspiratis Dominus veluti testamentarius executor, dum pro meritis singulorum successorum Regum, sive benedictiones, sive maledictiones ipsis partitus est, ut quæ erunt suis dicenda locis significabunt: at modo satis duos in

Benedictio S. Remigii impertita Franchorum Regibus.

PAGIUS stamenti Sancti Remigii, ex eoque aliqua loca recitat. Verum illius ætate extabat tantum in Historia Flodoardi cap. 18. variis auctum interpolationibus; quæ cum a temporibus & genio Remigii abhorreant, plerisque suppositum jure merito visum est. Tandem genuinum hujus Testamenti exemplar prodit in nova Disquisitione de Ampulla Remensi, in Tom. I. Bibliothecæ Labbeanæ, & in Annalibus Cointii ad annum DXXXIII. num. L. & seqq. apparuit que vere illud a Sancto Remigio conditum. Eo S. Præfatus Ecclesiam Remensem, Lupum Episcopum Sueffionensem fratris sui filium, & Agricola Presbyterum nepotem suum hæredes instituit; sed nullus Episcopus eidem subscriptus reperitur; neque loca, quæ ex illo Baronius

exemplum Carolos adduxisse, alterum cognomento Martellum, Magnum alterum dictum; quorum alter maledictionum S. Remigii successit infelix hæres, alter vero ejusdem benedictiones hæreditate possedit.

Sed illud peculiare præ cæteris aliarum gentium Regibus Franchorum Principibus a Deo Remigii ipsorum Apostoli precibus videtur fuisse concessum, ut (quod plane summa sit admiratione dignum) non ob Regum peccata ad alias nationes fuerit (ut de aliis accidit) ipsorum regnum translatum, vel ipsi Franchorum populi aliis servire coacti fuerint; sed veluti divina promissione id S. Remigii precibus datum fuerit, secundum illud Davidicum (a): *Si dereliquerint filii ejus legem meam, & in judicio meis non ambulaverint: si justitias meas profanerint, & mandata mea non custodierint; vixtabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum: misericordiam autem meam non dispergam ab eo.* Hæc quam vera sint, quæ sæpe suis locis dicentur inferius aperta luce significabunt. Sed jam defuncti Regis quæ sunt reliqua, postrema solvamus.

Sepultus est Clodoveus Parisiis (b) in Basilica sancti Petri Apostoli, quam ipse Rex, hortante sancta Genovesa (c) Virgine, a fundamentis cepit erigere, ejusque uxor Crotildis perficiendam curavit. Inditum est ejus sepulcro epitaphium, quod Ammonius recitat (d), a S. Remigio (ut putatur) elaboratum his verbis:

*Dives opum, virtute potens, clarisque triumpho
Condidit hanc sedem Rex Clodoveus.
Et item
Patricius magnus sublimis fulsit honore,
Plenus amore Dei: contempsit credere mille
Numina, quæ variis horrent portenta figuris.
Mox purgatus aquis & Christi fonte renatus
Fragrantem gessit infuso Chrismate crinem.*
Exem-

in medium adducit in eo habentur; quæ ideo mera assumenta esse liquet.

Apud Almoinum lib. 1. cap. 25. legitur Epitaphium Chlodovei Regis a Baronio n. XXVIII. recitatum, sed, ut ex editione Duchesnii patet in capite illo XXV. aliqua instituta sunt. His priores hujus Epitaphii versus:

*Dives opum, virtute potens, clarisque triumpho
Condidit hanc Sedem Rex Clodoveus: & idem Patricius magno sublimis fulsit honore.*

Cointius anno DXI. num. LX. ait: Epitaphium illud, quod a Beato Remigio conditum fertur, opus videri recentioris Auctoris, qui Chlodove-

XXVII.

(a) Ps. 88.

XXVIII.

(d) Ammon.

X.

vc-

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

*Exemplum dedit; sequitur quod plurima turba.
Gentilis populi; spretoque errore suorum,
Auctorem est cultura Deum, verumque parentem.
Hic felix meritis superavit gesta piorum,
Semper consilio, castris, bellisque tremendus,
Hortatu dux ipse bonus, ac pectore fortis
Constructas acies firmavit in agmine primo.*
At de Clodoveo hastenus.

Crotildis autem Regina (inquit Gregorius a) post mortem viri sui Tironos venit: ibique ad basilicam S. Martini deserviens, cum summa pudicitia atque benignitate in hoc loco morata est omnibus diebus vitæ suæ, raro Parisios visitans: eximiamque claruit sanctitate, de qua etiam dicendum inferius.

XXIX.

Regnant post Clodoveum filii ipsius quatuor Childebertus, Clotarius, Theodoricus, & Clodomirus, qui inter se regnum dividerunt, prout Gregorius (b) & alii Latini tradunt, & Græcus Agathias (c) in ipso suæ scriptionis limine a Franchorum moribus inchoatus historiam: quibus videas quanta eis tribuerit Christiana religio. Sunt hæc enim ipsius verba de Franchis: *Germani cum sint, baudquaquam (ut plurimi barbarorum) hæc Romanorum politia & aliis institutis & multis utuntur, iisdemque legibus vivunt, & cæteris item, ut in conventibus faciendis, & nuptiis, medisque eadem statuunt. Sunt quippe omnes hi Christiani, & rectissima inter cæteros omnes opinionis. Habent præterea per civitates Antistes, sacerdotesque: Festos insuper baud secus ac ipsi nos peragunt dies. Et sane hi mihi, etsi cætera barbari, moribus tamen videntur quam optimis præditi, & maximum in modum civiles; nec quicquam habere quod a nobis hos faciat alienos, præter vestitus barbariam, & vocis innata sonum, linguæque: quos equidem tum ob eorum virtutes, tum ob in cæteros æquitatem, inter se-*
Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS veum, quem Gregorius Tironensis Consularem aut Augustum appellarat, Patricium vocat. Verum anno DVIII. num. II. & seqq. Consul nomine Tironensem Patricium intelligere monstravimus; ideoque Chlodoveus in eo Epitaphio appositæ, verique Patricius nuncupatur.

Turonensis lib. 3. cap. 1. scribit: *Defuncto Chlodoveo Rege quatuor filii ejus, id est, Theodericus, Chlodomeris, Childebertus, atque Clotarius Regnum ejus accipiunt, & inter se aqua lence dividunt. Habebat jam tunc Theodericus filium nomine Theobertum, elegantem atque utilem.* Ex duabus uxoribus sex liberos suscepit Chlodoveus, unum ex priori, Theodoricum sc.

que concordiam, mirum in modum admiratione ac laudibus prosequor & magni factio. Nam etsi antehac sæpe & nostris his quidem temporibus in Principes tres pluresve eorum sit partitum Imperium; nunquam tamen in invicem bella suscepisse hos constat, nec civili patriam sanguine inquinasse: cum alioquin, ubi magni esse videntur, & non impares aut dubii potentatus, ibidem & necessarium sit omnino & multis de causis inflatores animos fieri, honorumque exoriri & primatus cupiditates, & infinitos alios animorum affectus, ut perturbationis, ita & seditionum plenissimos. Apud hos tamen etsi divisa imperia sint, nihil prorsus effertur bujismodi. Sed si qua forte de re inter Principes oriatur contentio, cæteri omnes ad bellum se parant, ut armis decertaturi, & ita instructi simul procedunt: quibus conspectis, utrinque dissidentium Principum copia, depositis vestigio odiis, in gratiam redeunt, justique parenti; ut jure potius ea, de quibus ambigitur, quam armis decernant: alias vero si pergant, suo se malo scirent decertaturos: proinde baudquaquam par foret, nec patria id fineret consuetudo, ut pro privatis inimicitias detrimentum Respublica ruinamve patiat. His moniti phalangas mox solvant, & arma deponunt. Hoc pacto pace conciliata, placantur, ex utroque accessus & mutuo sunt, unaque versantur, & odia abesse. Sic fit, ut inferiores & subditi justitiam simul ac patriam colant; Principes vero, ubi opportunum est, & benignos se præbeant, & facile obsequantur. Unde & vires cum habeant hi firmiores & Legibus iisdem utantur nulla rerum suarum facta jactura, quam multa sibi & sedulo vendicant. Justitia namque & charitas ubicumque inter mortales foventur, felicem proculdubio Rempublicam reddunt, stabilemque atque adeo diu mansuram efficiunt, nec facile injuriæ opportunam, ut capi ab hostibus queat. Franchi igitur cum optimum degant id vitæ genus, se ipsos in primis & proximos quoque pervincunt, & ex parentibus filii regna suscipiunt. Hastenus ille; qui mox subdit de Clodovei quatuor filiis post ipsum regnantibus, & de Clodomiri nece,

T 2

cum

Cointius citatus num. LV. aliique multi addunt, Theudechildem Radigeri Varnorum Regis Transrhenani uxorem, Reginam sanctitate illustrem; sed eam filiam fuisse Theodoricæ & sororem Theoberti Regis infra demonstrabimus. Ex Sancta Crotilda habuit Ingomerem in albis de mortuum, ut suo loco ostendimus, Chlodomerem, qui hoc tempore erat annorum circiter sexdecim, ut liquet ex dictis, Childebertum, & Chlotharium natu minores Chlodomere, & Crotildem Amalarico Visigothorum Regi in uxorem postea elocatum. Fredegarius in Epitome cap. 30. Regni Chlodovei divisionem his verbis explicat: *Sortitus est Sedem Theodericus Met-*

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

cum adversus Burgundiones audacius quam par erat prælium iniisset.

XXX.

Quod vero dixit Franchorum gentem vestitus barbarie & sono vocis a Romanis tantummodo esse dissimilem: quod ad corporis habitum, primum ostendit in Regibus, eos a puero (ut ait) instar Abalonis nutrire consuevisse capillos, eosque a fronte summa arte discriminatos, hinc inde diffuentes in terga relicere; quod ut decus regium, Regibus tantum fuisse concessum, cæteris Franchis attonsis, affirmat. Verum quo habitu solent & reliqui incedere, Sidonius Apollinarius verbis istis demonstrat, dum de Franchis agit, antequam Christiani essent effecti (a):

(a) Sidonius in Panegyric. Majoriani.

Hic quoque monstra domat, rutili quibus arce cerebri
Ad frontem coma tracta jacet, nudataque cervix

Setarum per damna nitet: cum lumine glauco

* cutibus.

Albet aquosa acies, ac vultibus * undique raris,

Pro barba tenues perarantur pectine crista.

Strictius assuta vestes procera coercent Membra virum. Patet iis altato tegmine poples:

Latus & angustum suspendit baltheus alvum.

Pergit agere de militari fortitudine & invicta constantia, quam ita paucis, sed feliciter magna pluraque comprehendens, idem Sidonius exprimit:

Non timor: invicti manent, animoque super sunt

Jam prope post animam.

Rursum vero de his quæ ad habitum corporis spectant, adde quæ in Vita Caroli Magni exscripta sunt, & edita a Scholiaste post Capitularia Regum Franchorum, verbis istis de his quæ ad ornatum pertinent sumptuosum:

XXXI.

Habitus & ornatus nobilium Franchorum.

Erat antiquorum ornatus vel paratura Franchorum, calciamenta forinsecus aurata, corrigiis tricubitalibus insignita, fasciolarum crurales vermiculatae, & subtus eas tibialia ac coxalia linea quamvis ex eodem colore, tamen artificiosissimo opere variata: super quæ & fasciolas in crucis modum intrinsecus & extrinsecus, ante & retro longissima illa corrigia ten-

PAGIUS

tis, Chlodomerus Auvellianis, Childebertus Parisus, & Chlotarius Sueffonis. Theodoricus præter Provincias Transrhénanas & Civitates inter Rhenum, & Mosam sitas obtinuit Remos, Catalaunum, Trevas, & in Aquitania prima Urbes Arvernorum, Ruthenorum, Cadurcorum, & Albigenfium, cum Ucretia in Gallia Narbonensi, Chlodomerus Senonas Autissiodorum, Au-

debantur. Deinde camisia glizina: post hæc baltheus spatha colligatus. Quæ spatha primo vagina sagea, secundo corio qualicumque, tertio linseamine candidissimo cera lucidissima roborato, ita cingebatur, ut per medium cruciculis eminentibus ad peremptionem Gentilium araretur. Ultimæ habitus eorum erat pallium canum vel saphyrinum, quadrangulum, duplex, sic formatum, ut cum imponeretur humeris, ante & retro pedes tangeret, de lateribus vero vix genua congereret, Tum baculus de arbore malo modis paribus admirabilis, rigidus & terribilis, cuspidem manualem ex auro & argento cum cælatibus insignibus præfixo, portabatur in dextera. Et paulo post.

XXXII.

Sed ut est mos humani ingenii; cum inter Gallos Franchi militantes, virgatis eos sagulis lucere conspicerent, novitate gaudentes, antiquam consuetudinem dimiserunt, & eos imitari cœperunt. Quod interim rigidissimus Imperator idcirco non prohibuit quia bellicis rebus aptior ille videretur habitus. Sed cum Frisones hac licentia abutentes adverteret, & brevissima illa palliola sicut prius maxima vendere comperisset; præcepit, ut nullus ab eis nisi grandia latissimaque illa pallia consuetudinario pretio coemeret. Adiciens: Quid prosunt illa pictaciola? in lecto non illis possumus cooperiri: cabellicans contra ventos & pluvias nequeo defendi: ad necessaria natura secedens, tibiaram gelatione deficio. Hactenus ibi. Atque de his satis.

XXXIII.

Quod igitur spectat ad filios Clodovei, sicuti ejus successores fuerunt in regnum, ita & pietatis ejusdem hæredes, baptizati omnes ab eodem de quo nuper dictum est S. Remigii Rhemenfii Episcopo, ut ipse in suo testamento proficitur. Accidit autem magno plane Dei beneficio, ut si quid in Franchis avitæ superstitionis contagii apud ipsorum aliquem remansisset, Deus superna virtute curare minime prætermiserit. Nam audi quid Albinus Flaccus accidisse restetur, cum sancti Vedasti res gestas est profecutus:

Quidam (inquit b) nobilis Franchus potentia clarus, Occinus nomine, Regem Clotarium, prædicti Regis Clodovei filium, qui tunc temporis regni nobiliter rexerat sceptrum, vocavit ad prandium, quod magno apparatu in domo sua Regi & suis paraverat optimatibus. Rogatus quoque est sanctus ad convivium Vedastus: qui

(b) Alb. Flac. in Vita S. Vedast. apud Sw. 10. 1.

reliam, Turonos, Cenomanum, Andegavum, & Novempopulaniam. Childebertus Meldas, Parisios, Sylvanædum, Bellovacum, quidquid inde patet ad Oceanum, Provinciam Lugdunensem secundam integram, Civitates Redonum, Nannetum, Venctum, Britanniam, itemque aliquot Urbes Aquitanie. Chlotarius Laudanum, Sueffonem, Veromandos, Ambianum, quid-

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

qui domum intrans, more sibi solito, dextera extenta omnia sanctæ Crucis vexillo signavit. Quædam vero vascula ibi cervisia adstant plena, sed male Gentili errore dæmoniis incantationibus infecta: quæ mox ob potentiam sanctæ Crucis destructa crepuerunt; & quicquid liquoris habuerunt, in terram effuderunt.

XXXIV.

Territus vero Rex & optimates illius hujus visione miraculi, sciscitabatur Pontificem causam repentinæ prodigii. Cui sanctus respondet Episcopus: Per quasdam malefactorum incantationes, ad decipiendas convivarum animas diabolica in his latuit liquoribus potentia: sed virtute Crucis Christi territa, sic invisibiliter de domo effugit ista, sicut visibiliter considerastis liquorem effundi in terram. Hæc vero res multis proficiebat ad salutem. Nam plurimi occultis diabolice fraudis catenis absoluti, auguriorum vanitate sprete, incantationum consuetudine relicta, ad veræ religionis convolaverunt puritatem, intelligentes divinæ potentie efficaciam in suo famulo facere signa, nihilque contra ejus sanctitatem antiqui serpentis valere machinamenta: & quod ille ad perditionem paraverat aliquorum, hoc Christi gratia ad redemptionem convertit plurimorum. Hæc Albinus.

XXXV.

Ferunt ab eisdem pietate insignibus filiis Clodovei obtinuisse sanctum Remigium Rhemensis Episcopum, ut quoties Rhemorum urbem aut ingrederentur aut præterirent, captivi omnes e vinculis ac carceribus dimitterentur: quod quidem a posteris etiam Regibus observatum fuit: Insuper & sanctum Leonardum ejusdem S. Remigii discipulum ab iisdem impetrasse, ut quos vellet ipse e carceribus liberaret. Habentur hæc in Gestis (a) ipsius.

(a) Apud Sw. 6. Nazomb. 1. 6.

XXXVI.

Quid autem de Theodorico rege filio Clodovei, cum regnare cœpit, ac de sancto Theodorico ejusdem sancti Remigii discipulo in ejus Actis (b) scriptum sit, audi: Defuncto Rege Clodoveo, quem beatus Remigius ad Christi religionem tra-

PAGIUS

quidquid ultra Somanam est inter Mosam & Oceanum, itemque partem Aquitanie, ut ex antiquis Scriptoribus colligere est.

XII.

Flacet S. Theodorici Abbatis Remensis in monte Or.

Ad num. XXXVI. Refert Baronius ex Actis Sancti Theodorici Abbatis Remensis, discipuli Sancti Remigii, a Suis ad diem I. mensis Julii recitatis, Theodoricum missum esse ab eodem Sancto Remigio ad sanandam filiam Theodorici Regis, cui, cum jam mortuam reperisset, vitam simul & sanitatem reddidit. Theodorici Rex beneficii gratiamque causam utriusque villam in eisdem Actis memoratam largitus est: Cum postea oculi vulnere valde cruciaretur, missi ad sanctum Abbatem, ut qui fuerat filie vite restitutor, feret oculi ejus medicator. Venit ad Regem sanctus Vir & ille ita est clavo lumine irradiatus, quasi nunquam oculus aliqua lesione, aut caligine fuisset con-

duxerat & a sacro fonte susceperat, filius ejus Theodoricus regni gubernacula suscepit. Is vero nuncios missi ad sanctum Remigium, obnixius rogans ut ad ipsum veniret, & unica ejusdemque carissima filie graviter laboranti manus imponeret. At sanctus Remigius adversa-

Quid S. Remigius per Theodoricum discipulum.

tum corporis valetudine impeditus, beato Theodorico, quem gratia curationum præditum divinitus cognovit, suas vices demandavit. Ille jussa magistri volens gnawiter exequi, ad Regis palatium proficiscitur. In ipso autem medio itinere tristis ei offertur nuncius de obitu puellæ; rogantque eum, qui erant missi a Rege, ne se frustra fatiget. At ille a proposito non discedens, venit ad palatium, Regemque & Reginam cum tota familia mœrentes invenit. Illorum ergo lacrymis etiam ipse ad lacrymandum permotus: Secedite (inquit) paululum, parenturque funeri opportuna: ego id interim exequar, cujus causa hæc accessi. Cumque nonnisi illi, quos ipse jusserat, illic mansissent; sublatis ad cælum oculis & manibus, preces intra mentis penetralia, lacrymis faciem rigantibus, corde compuncto obtulit. Deinde accessit ad corpus exanime, & oleo sancto illud unxit. Et ecce subito omnes vite expertes artus suo vigori restituantur: & puella vitæ se beati Theodorici precibus redditam palam proficitur. Accurrit Rex & Regina, stupent ad miraculum: Palatium omne exultat, cuncti hominem Dei venerantur. Porro Rex non modo discipulum Theodoricum, sed etiam beatum Remigium regia munificentia prosequi appetens, Venderas ei ad fluvium Matronam, Gaudiacam autem villam pagi Rhemensis sancto Theodorico donavit; orans eum, ut pro se & regno suo Dominum deprecaretur. Hæc ibi de puella Regis filia suscitata. Addit auctor & de eodem Rege oculo infirmato, atque ab eodem divina virtute curato. His similia videntur esse insignia illa miracula, Apostolorum virtutibus non inferiora, quæ Hormisda Papa (ut vidimus) scribens ad

tasus. Pro sanitate oculi reddita Rex dedit sancto Viro aliam villam. Mabillonius sæculo I. Benedictino Vitam hujus Sancti ex MSS. Codicibus publicavit, ex qua quæ habet Surius excerpta fuerant. In monte, qui tribus ab Urbe millibus distat, Cœnobium construxit, quod per plures annos summa cum laude rexit. Situm illud in monte, cui vocabulum Or, vulgo S. Thierry dit du mont d'Or. Sed cum locus bellorum temporumque injuriis fere attritus fuisset, Monachi ex Regularibus progressu temporis facti sunt Sæculares. Postea tamen Adalberonis Remorum Antistitis pietate, & aliis virtutibus inclyti opera, Monachi ibidem restituti, idque anno CMLXXII. ut legitur in brevi Chronico Remensi apud Labbeum Tom. I. novæ Biblioth. Auctor Vitæ S. Theodorici testatur, Theodoricum Regem ejus corpus propriis nu-

ad sanctum Remigium prædicat. His plane charismatibus Franchorum gens, quæ nuper ad Christum conversa erat, ut novæ quædam plantæ fuerunt divinitus irrigandæ.

XXXVII.

(a) Greg. Turon. Vit. SS. Patr. c. 4. & apud Lip. t. 8. Quæ paf. tis S. Quintianus a Proculo.

(b) Tim. 4.

XXXVIIII.

PAGIUS

XIII.

vitatis istius fortissimi sunt, eamque propugnacula ingentia vallant. Quod ut plenius magnificentia tua cognoscat, de Sanctis quorum basilicæ muro urbis ambiunt, hæc loquor: sed & Antistes loci illius magnus apud Dominum habetur. Noli facere quod cogitas, noli Episcopo injuriam inferre, aut urbem evertere. Cujus Consilium Rex clementer accipiens, præceptum posuit, ne ullus ab octavo urbis milliario læderetur. Quod obtentu sacerdotis præstitum, nullus ambigat. Tunc Proculus ille presbyter, diruptis Utriusque castris muris, ab ingredientibus hostibus ante ipsum ecclesiæ altare gladiatorum ictibus in frustra disceptus est: reddiditque Dominus, sicut sacerdos cantare consueverat, secundum opera sua. Hæc de his Gregorius. De rebus autem gestis sancti Galli successoris Quintiani Episcopi Arvernensis cum eodem Theoderico Rege, quibus & ejusdem Principis pietas commendatur, ab eodem auctore scripta habentur. Sed de Theoderico modo satis.

Theodericus poenitens reliquit.

XXXIX. De Childeberto Rege, & Paterno Episcopo.

(c) Apud Sur. 1. 2.

Dicenda vero pauca de Childeberto uno item ex filiis Clodovei, qui summopere coluit S. Paternum Episcopum Abri- gensem; quem, cum ejus admiranda opera percepisset, Parisios advocat: Ubi eum post alia vir Dei pro pauperibus regias aures pulsaret, idem Rex Crescentio, ad quem publica cura spectabat, mandavit, ut quod beatus Paternus ab ipso exigeret, id exequi non omitteret: promisit ille se ita facturum, sed fidem fefellit: nam in Burgundiam profectus est, viro sanctissimo nesciente. At mox illum divina ultio profecta oculorum lumine privavit, ita ut biduo erraret. Agnoscentes igitur culpam suam, celeriter regressus est ad hominem Dei, veniamque petiit: eodemque momento, quo ab animo iniquitatis abscessit, oculis lux red- dita est. Porro Acta sancti Paterni longe uberiora extant (c), quam hic enar- rari queant. At hæc satis ad Regum Fran- chorum, qui Clodoveo successerunt in regnum

num seu Normaniæ partem versus Occidentem ad Oceanum Britannicum, discessere, & per vicinas Dioceses, sc. Constantiensem, Bajocen- sem, Cenomanensem, Abrincatensem, & Rhenodonsensem construxere Monasteria, eo fere tem- pore, quo Sanctus Benedictus in Italia institu- tum Monachicum propagabat. Paterni fama crescente, multa Regis Childeberti prece compul- sus est, ut Parisios veniret, quo se conferens multa miracula patravit. Jam ad septuagesim- um ætatis annum pervenerat dum quiescens in cellula sua, quam primum ædificaverat Sef- seiaci, ubi Abbatis munere fungebatur, mortuo Episcopo Abrincensi ad supplicationem tam plo- bis, quam Principis in ejus locum substitutus est; cumque tertium decimum annum ageret in Pontificatu, statim altero die Pascha cum Fra- tres Sessiano visitare cuperet in infirmitatem inci- dit

Florent in Nortmannia SS. Paternus & Scubilio.

XL.

(a) Marcell. in Chron. hoc ann. De Vitaliano Duce Anastasium exagitan- te.

XLI.

(b) Cedv. in Comp. hist. an. 23. ana- stasii imp.

PAGIUS

num, pietatem insinuandam. Jam vero ad res Orientales orationem convertamus. Plane accidit, ut cum ejeti sunt e suis sedibus Orthodoxi Episcopi ab Anastasio Imperatore, & in thronum ipsorum per- fidi hæretici Timotheus atque Severus & alii suffecti, Deus ipse adversus eum ex- citavit Vitalianum, qui ad ultimum usque discrimen eundem hæreticum Imperato- rem adduxit. At quomodo hæc se ha- buerint, Marcellinum Comitem rem sub hujus anni Consulibus paucis complecten- tem audiamus, ubi ait (a): Vitalianus Scythia, assumpto Romanorum equitum in triduo congregatorum auxilio, in locum qui Septimus dicitur, advenit, ibique castrametatus est; dispositisque a mare ad mare suorum ordinibus, ipse ad por- tam, quæ Aurea dicitur, sine ullius ac- cessit dispendio: scilicet pro Oribodo- xorum se fide, proque Macedonio urbis Episcopo incassum ab Anastasio Principe exulato, Constantinopolim accessisse asse- rens. Porro Anastasio Imperatoris simula- tionibus atque perjuriis per Theodorum in- ternuncium illectus atque illusus, octa- vo die quam urbem accesserat, remeavit. Hinc Odyssum Mysiæ civitatem Vitalia- nus pernoctans astu ingressus est: Cyril- lum loquacem magis quam strenuum du- ctorem, militiæ inter duas pellices Vita- lianus reperit dormientem, eumque mox abstracto cultro Getico jugulavit, hostem- que se Anastasio Cæsari patam aperteque exhibuit. Hæc Marcellinus hoc anno. Sed quid interea dolosus veterator? Ubi sensit vires jam fractas, perjuriis ex mo- re sibi consulendum putavit. Manichæo- rum plane est fallere quemlibet juramen- tis; cujus perfidiæ idem Anastasius (ut dictum est), cultor erat.

Quænam autem fuerint pacis condi- tiones, quibus deceptus Vitalianus re- cessit a mœniis, Cedrenus docet his ver- bis (b): Vitalianus occupata universa Thracia, Scythia, & Mysia, ducens se-

cidit, pariterque Sanctus Scubilio in suo Mona- stero, & eadem nocte pariter B. Paternus, una cum Sancto fratre suo glorioso Preposito pius ani- mas emiserunt ad Christum, inquit, Fortunatus Episcopus Pictaviensis in Sancti Paterni Vita, a Mabillonio primum in fine sæculi II. Bene- dictini pag. 1100. & postea ab Henschenio ad diem XVI. mensis Aprilis quo uterque Sanctus colitur publicata. Coitinus Paterni & Scubilio- nis obitum in annum DLXIII. confert, quod eo anno littera Dominicali G. XVI. dies Apri- lis incidit in feriam secundam. Mabillonius & Henschenius asserunt, eos die XVI. Apri- lis, paucis post Pascha diebus obiisse, non ta- men nocte huic Festo proxima. Nam licet in- quiant, altero die Pascha in morbum incidisse dicantur, eademque nocte ambo mortui, nihil tamen cogit ut noctem Paschæ subsequenter intelligamus, concluduntque recte eorum obi- tum collocari posse anno DLXV. undecim post

cum Hunnorum & Bulgarorum agmen, multas urbes & Cyrillum quoque Thra- cia Præfectum cepit, & prædando Con- stantinopolim usque processit. Tum Ana- stasius, rebus suis deploratis, pacem per legatos petit: jurans una cum Senatu, se relegatos revocaturum, Macedonio & Fla- viano suos Episcopatus redditurum, Con- cilium Heracleæ abiturum, evocato etiam Papa Romano. Hæc quidem hoc anno tra- ctari coepta in sequentem usque sunt produ- cta, ut patet ex Marcellino ea singula singulis suis reddente annis. At de his agens Evagrius (c) jejune nimis transi- lit, sicut & eadem ab eo accipiens Ni- cephorus, nullamque de causa motus Vi- taliani ob læsam fidem Catholicam men- tionem faciunt.

Pacis condi- tiones oblatae Vitaliano.

(c) Evagr. hist. l. 3. c. 43.

Interea vero versutus hæreticus, Ana- stasius inquam Augustus, quo sibi Vita- lianum ipsum conciliaret, & ut populum sibi, ob eandem causam sæpius adversan- tem expertus lenire aliquo modo posset, summa hieme indicit Synodum Heracleæ celebrandam, qua cuncta Ecclesiarum dis- sidia auferrentur: atque ut confictis men- daciis verisimilitudinis aliquam superin- ducat effigiem, ad ipsum Hormisdam Ro- manum pontificem vigesimaquinta De- cembri dat litteras de futura Synodo eum reddens certiorum, ac rogans ut ad conciliandas Ecclesias suar exhiberet ad- ventum. Extat ipsa Anastasii Imperatoris epistola ad Hormisdam his verbis con- scripta, ejusmodi indito titulo:

XLII. Anastasius simulat convocare Synodum.

Victor Anastasius, Pius, Felix, Incly- tus, Triumphator, semper Augustus, Hor- misdæ sanctissimo ac religiosissimo Archie- piscopo & Patriarchæ. Omnibus negotiis divine res præponen- de sunt. Deo etenim omnipotente propi- tio, Rempublicam & conservandam & me- liorandam esse confidimus. Quia igitur dubitationes quædam de Oribodoxa reli- gione in Scythiæ partibus videntur esse commotæ; id specialiter clementiæ nostræ pla-

XLIII. Epist. Anastasii ad Hormisdam Papam.

Pascha diebus, quod eo anno in V. Aprilis incidebat. Verum cum Fortunatus diei emortua- lis Paterni & Scubilionis non meminerit, isque plerumque alius sit a die cultus Sanctorum, utraque opinio inani fundamento innixa. Illud itaque nobis tantum compertum, Paternum & Scubilionem ad Deum migrasse post annum quin- gentesimum quinquagesimum septimum; cum Pa- ternus Concilio Parisiensi eo anno celebrato sub- scripserit. Hoc tamen parum certum; cum non desint qui Paternum eidem Concilio subscriptum, Episcopum Veneticum in Armorica Provincia fuisse velint, ut anno DLIX. videbimus. Abbatia Sessiacensis, jam a pluribus sæculis temporum injuria periit.

Ad num. XL. & seqq. Theophanes anno In- carnat. secundum Alex. DVI. qui Kalend. Sep- temb. superioris Christi anni inchoatur, ge- sta in Oriente his verbis explicat: Hoc anno Vi- talianus occupata universa Thracia, Scythia, & clesiam ve-

XIV. Anastasius Imp. ob ve- xatam Ec- clesiam ve- natur.

CHRISTI
514.HORMISDÆ PAP.
I.ANASTASII IMP. 24.
THEODORICI REG. 22.

placuit, ut venerabilis Synodus in Heracleana civitate provincie Europe celebraretur: quatenus concordantibus animis & omni veritate discussa fides nostra omni terrarum Orbi manifestius innotescat, ut deinceps nulla possit esse dubitatio vel discordia. Quapropter sanctitas tua cum quibus sibi placuerit reverendissimis Episcopis, quos de Ecclesiis sub sui sacerdotii cura constitutis idoneos & instructos erga Orthodoxam religionem esse probaverit, ad prædictam Heracleanam civita-

tem intra diem Kalendarum Juniarum venire dignetur. Data quinto Kalendarum Januariarum Constantinopoli Senatore V. C. Consule. Accepta pridie Idus Maii Florentio V. C. Consule. Hæc Anastasius ad Hormisdam, ad quem alias rursus dedit anno sequenti litteras, de quibus suo loco inferius dicemus. Quæ autem hæc secuta sint, suo loco dicturi sumus: clauditur enim hujus anni rerum gestarum curriculum hæc litteris Anastasii ad Hormisdam Papam conscriptis.

No.

PAGIUS Mysia ducens secum ingentem Unnorum & Bulgarorum numerum cepit Anchiatum & Odysopolim, ipsamque Thracia militia Magistrum Cyrillum, prædis quaquaversus ad Byzantium usque abactis, comprehendit, ac cum Urbis parceret, ad Sosthenium castrametatus est. Anastasius rebus in desperatis Senatorii ordinis nonnullos, qui de pace agenda eum rogarent, misit: juravitque, una cum universo Senatu Episcopos exules Heracleam Thracia se revocaturum. His aditum voluit Vitalianus, ut uniuscujusque Schola Principes idem iurjurando assererent atque, ut Macedonias & Flavianus propriis Thronis injuste expulsi eos reciperent, ac reliqui pariter Episcopi suos & ita demum convocaretur Synodus, ad quam Pontifex Romanus, & cuncti accederent Episcopi ut hoc pacto, qua adversus Orthodoxos perperam decreta fuissent, communis iudicii subirentur examini. Imperatore vere & universo Senatu & Magistratum populique reliquis iurjurantium interponentibus, & data fide res ordine exposito gerendas affirmantibus. Pax conciliata, & ipse domum repetiit. Porro Secundianus Patricius Anastasii ex

sovere gener, & [Hypatii pater ad Vitaliani pedes proiciens multis lacrymis Hypatium proprium filium ex vinculis quibus tenebatur, in Mysia liberum & saluum recepit. Caterum Hormisdas Romanus Episcopus a Theodorico sollicitatus & Vitaliano vices redditurus Evodium Episcopum & Vitalianum Archidiaconum in dicto Heraclea Concilio Legatos misit. Acceperunt etiamnum ex diversis locis Episcopi circiter ducenti, qui tamen a scelesto Imperatore, quam a Timotheo Constantinop. Episcopo delusi re infecta recessere. Impius siquidem Imperator, pactis violatis ad Papam Roma, ne venirent, clam significavit: aliunde vero Vitaliano Sacram Roma mittendam dederat, qua Papam ad Concilium Heraclea celebrandum, ut accederet, dolose invitabat. Plebs autem omnis & Senatus universis Anastasium, cui perjurium convictiis imponebat. Ad qua nefarius ille impudentissime dicebat, haberi legem qua Imperatorem in necessitate constitutum pejorare ac mentiri jubeat. Hæc ille scelestus Manichaorum discipulus. Quæ partim hoc anno, partim superiori contigere.

JESU CHRISTI
ANNUS
515.HORMISDÆ PAP.
ANNUS
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODOR. REG. 23.I.
Vitalianus urget
Anastasium Imp.

NOVUS annus, qui numeratur Christi quingentesimus decimusquintus, Anthemii & Florentii Consulatus nomine consignatur: sub quo ista de Vitaliano Magistro militum conatu adversus Anastasium Imperatorem ob Catholicam fidem suscepto Marcellinus habet in Chronico: *Vitalianus eidem Anastasio immemor factus est inimicus: præmissis suorum equitibus, armatisque naviculis sinistro sibi litore decurrentibus, ipse peditum armis stipatus Syxtinense prædium ingressus est, totiusque loci palatium habuit mansorem.*

II. *Missi sunt ad Vitalianum Senatores, qui pacis cum eo leges componerent. Nona-ginta auri pondera, exceptis regalibus muneribus, pro pretio tunc accepit Hypatii, jam mille centum auri libris cum Uranio captivo sibi a suis in Sozopoli oblatis. Magister militum Vitalianus per Thraciam factus, Hypatium, quem captivum catenatumque apud Acres castellum tenebat, reversus suo remisit avunculo. Hæc de rebus gestis Vitaliani summam complexis, multis omisis, ut inter alias condiciones, quod Concilium Oecumenicum cogeretur, quo lancinata diu Catholica fides in pristinum candorem restitueretur, judicareturque ibidem causa expulforum Episcoporum.*

III.
Anastasius interpellat Rom. Pont.

Cum vero tantæ rei præstandæ summam esse scirent apud Romanum Pontificem, tum ipse Anastasius Imperator legatum misit Patricium virum clarissimum ad eundem Hormisdam Papam tum etiam Vitalianus (ut testantur litteræ ejusdem Pontificis suo loco inferius recitandæ) legationem direxit Romam ad eundem

Ann. Eccl. Tom. IX.

Ecclesiæ Romanæ Pontificem. Desiderantur tamen ipsæ litteræ Vitaliani, Anastasii autem extant; quas, facta collatione duorum codicum, mendis emaculatas (quantum licuit) hic legendas integras exhibemus: atque primum quæ hoc anno datæ reperiuntur mente Januarii sic se habent (a):

Victor Anastasius, Pius, Felix, Inclutus, Triumphator, semper Augustus, Hormisdæ sanctissimo ac religiosissimo Archiepiscopo & Patriarchæ.

Beatitudini vestræ non putamus ignotum, quod pro temporis qualitate loquendum atque tacendum, etiam divina Scripturæ (b) provida est admonitione dispositum. Exactum proinde silentii tempus incitamenta nobis loquendi concessit. Atque ideo opportunum esse perspeximus, quæ apud nos sub religionis specie commoventur, auditui vestro committere. Ante hoc siquidem duritia eorum, quibus Episcopatus, quem nunc geritis, erat sollicitudo commissa, temperare nos a transmittendis faciebat epistolis. Vides hæreticum quam procul absit ut culpam suam lugens deprecetur, cum non suæ ipsius adscribat contumaciæ & impietati quod deliquisset, sed Gelasii atque Symmachi prædecessorum tribuat asperitati. Sed pergit:

Nunc autem currens de vobis suavis opinio, ad memoriam nostram bonitatem paternæ affectionis adduxit, ut illa requiramus, quæ Deus & Salvator noster sanctos Apostolos divino sermone docuit, ac maxima beatum Petrum, in quo fortitudinem Ecclesiæ suæ constituit. His igitur præfatis initiis, hortamur ut ad ea quæ

(a) Tom. I.
ep. Rom.
Pont. ante
initium
ep. Hormi-
sda.

IV.

(b) Eccl.
I.
Epistola
Anastasio
ad Hormi-
sdam.V.
Cuncta
deferre
profiteretur
Anastasio
Rom.
Pont.

V

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6008.SÆC. VI.
Anno Eræ
Hispan.
DLIII.
A. C. 515.

© 20. D. 3. P. 19. April. Indict. 8.

JESU CHRISTI 515.

HORMISDÆ PAPÆ 2.

ANASTASII IMP. 25.

THEODORICI REG. 23. & 5.

I.
Consules.

[1] **C**OSS. *Anthemius & Florentius*, ut habent omnes Fasti; ille in Oriente, hic in Occidente creatus, indeque in variis litteris Hormisdæ Papæ hoc anno ad Anastasium

Imp. datis foliis Florentii nomen extat; argumento eum in Occidente, *Anthemium* vero in Oriente Fastis nomen dedisse. Ad hæc in Laterculo Consulium, de quo anno DXIII. n. r. foliis Florentii nomen legitur, prætermisso sc. Anthemio, quia Orientalis erat.

A num. I. ad XLVIII. Recitat Baronius litteras, quas *Hormisdæ* Papa ad Anastasium Imp. scripsit, cui significat se in Orientem Legatos destinare *Ennodium* Ticinensem Episcopum, *Imperatorem Fortunatum* Episcopum, *Venantium* Presbyterum, & *Vitalianum* Diaconum. Hi Constantinopolim profecti subdolis *Anastasio Imp.* artibus paci Ecclesiæ Orientalis consulere non poterunt. Est hæc porro prima mentio quæ occurrit de Episcopatu *Ennodii*, qui successisse videtur *Maximo* subscripto Synodo Palmari anno DIII. congregatæ; quo anno *Ennodius* adhuc Ec-

NOTÆ [1] **C**OSS. *Anthemius & Florentius.*Victor: *Florentio V. C. Cos.* Marcellinus: *Anthemio & Florentio.*
Epitome temporum & Indiculus Pæschæ: *Florentio. GEORGIUS*

de Scythia partibus nota sunt, unde & Concilium fieri convenire perspeximus mediatorum se Apostolatus vester faciat: ut contentionibus amputatis, unitas sanctæ restitueretur Ecclesiæ. Nobis autem omnia optata præstantur, si orationibus vestris & frequenti paginarum allocutione nostri memores fueritis. Data pridie Idus Januarii Constantinopoli, & accepta Anthemio & Florentio VV. CC. Cons. quinto Kalendas Aprilis per Patricium.

VI. Cum igitur tanta polliceretur Anastasius, nempe se arbitrum controversiarum & sequestrem pacis appellare Ecclesiæ Romanæ Pontificem; quomodo potuit Vitalianus eidem non adhibuisse fidem? præsertim cum addiderit litteras ad Senatum populumque Romanum, quibus eum hortatus est, ut suaderet Hormisdæ Papæ sedulam adhibere diligentiam, ut pax conciliaretur cum Ecclesia Orientali. Non extant ipsæ quidem litteræ ab Imperatore ad Senatum datæ, sed earum ipsius Senatus litteræ ad eum redditæ meminerunt, quæ suo loco inferius describentur.

VII. Eidem quoque Patricio missa ab Imperatore ad Hormisdam Papam legato Dorotheus etiam Episcopus Thessalonica litteras ad ipsum Pontificem dedit, quibus ejus electioni congratulatus est, quod sublato Ecclesiæ Romanæ schismate, omnes in ejus electionem consensissent; simul etiam ea quæ sunt ad unitatem Ecclesiæ se optare significans, utpote qui desideret sedis Apostolicæ dignitati in omnibus esse consultum. Litteræ autem sic se habent:

Sacro beatissimo & comministro Papæ Hormisdæ Dorotheus Episcopus in Domino S.

VIII. Dorothei Episcopi Thessalonica ad Hormisdam epistola. (a) Prover. 25. (b) Apud Paul. ad Rom. 10. At quodam loco cuncta beatissimus David Salomon (a): Sicut aqua frigida animæ sitienti suavis est, sic benignum nuncium longinquis ex terris. Et sacer David spiritualem pulsans lyram psallit (b): Quam speciosi pedes eorum qui evangelizant bona: sic equidem & nos cunctos docens. Quid autem est ita anima hominis suavè, aut quid ita impinguat ossa, quam

PAGIUS Ecclesiæ Ticinensis Diaconus egregiam illam Apologiam pro ea Synodo, quæ adhuc extat, conscripsit. Quare fallitur Labbeus in Dissert. de Script. Ecclesiast. ubi ait, Ennodium Sancto Epiphonio anno CDXC. successisse. Licet autem Pax Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis hac Legatione redintegrari non potuerit, anno tamen DXIX. votorum summam consecutus est Hormisdæ, postquam varias alias Legationes in Orientem misisset, ut eo anno videbitur.

III. Antequam eisdem Legatos Hormisdæ ad Imperatorem dirigeret, Imperator litteras pridie Idus Januarii ad eundem dederat, quibus cuncta Hormisdæ, ut contentionibus amputatis,

specioso nuncio cognoscere veræ pacis nunciatores, & rectam nunquam errante propugnatores fidei ad Ecclesiarum sanctarum transire gubernacula, & tamquam ex arce quadam ad consensum Dei congregare dispersa; & continuo quidem ad principatum tuæ sedis festinantes, venerandi fratris supplicationibus annuentes, membra Ecclesiæ, quæ vobis Christus & Deus noster credidit, contententia prius concordiam ad unitatem venire, & præcedentem * divisionem atque invidiam, vestra tantumordinationis perimere calculo *, & nunc in concordiam atque societatem confluere * omnem terminum sanctæ illius Ecclesiæ? Hæc didicimus non ante multa spatia temporis: sperabamus autem & antiquam consuetudinem cognoscentes Ecclesiæ, & vestram audientes socialem & irreprehensibilem morem, ex vestris litteris firmiora atque manifestiora cognoscere: sed quia tempus hiemis ad hæc vos implenda tenuisse consideratur; & aptum & debitum fuit & plenam Dei amatricem charitatem etiam scabra * transire; scribo & aliorum beatum vestrae sanctitatis caput, significans collatari nos beatæ sedis sacratissimi Petri Apostoli, quod tali regitur manu, quæ suscepit non qui honorem raperet, sed qui raperetur ab eo, & (sicut sermo multiplex tradit, & nos ita se habere credimus) nutritorem pacis, & rectæ fidei certatorem, & humilitate * mentis & charitate quæ circa cunctos est, tamquam pretiosis lapidibus coronatum.

Etenim cuncta te volo, venerande Pater, agnoscere, quod ex antiquis sanctis & venerandis Patribus suscipiens illius beatæ sedis affectum, ad * hanc tamquam paternam sortem custodiens, addere hoc opto atque festino, ut veniat in hoc studio terminus utilis humanitate quidem Domini & Dei nostri Jesu Christi, intercessionibus autem in cunctis beatissimi Apostoli Petri, & in omnibus sapientissimi Pauli; ut venerandæ eorum sedi & tuæ beatitudini iuste debitus honor custodiatur atque reddatur *, ut nostris temporibus, velut secundum principatum sedis Apostolicæ honorem congruentem suscipiat, omnis discordia recedat; & Ecclesiæ omnium vestrum

unitas sancta restitueretur Ecclesiæ, sese deferre profiteretur. Refert eas Baronius n. IV. & seqq. & num. VII. & seqq. recitat alias ad Hormisdam a Dorotheo Episcopo Thessalonicensi datas, quibus Dorotheus ejus electioni congratulatur, qui tamen anno sequenti Imperatoris metu communicavit cum Timotheo Episcopo Constantinopolit. ut tunc dicemus. Huc revocandæ litteræ Hormisdæ ad Casarium Arclatensem Episcopum scriptæ, in quibus docet Hormisdæ, Dardaniæ & Illyrici Episcopos ad Sedis Apostolicæ communionem rediisse, significatque se Legatos in Orientem misisse. Ea enim Epistola dicitur data VI. Idus Septembris, Florentio V. C. Consule. Baronius & Collectores Concilio-

* præcedentem. * clanculo * constare vel constare.

IX.

* scrupulosa.

* humanitate.

X.

* addatur

Dardaniæ & Illyrici Episcopi ad communionem Ecclesiæ redeunt.

strum Catholica voluntate, Domini etiam & Dei nostri Jesu Christi, & Nestorium & Eutychetum impios, & horum servantes dogmata, & qui istorum fuere sectatores aut extant, & omnem hæresim anathematizent semper, & rectam atque incontaminabilem fidem inconcussam, tamquam anchoram certam atque firmam teneant, & parent jam pacem, nullo (quod absit) impediante; præsertim venerando capite vestro (sicut didicimus, homines contentiosos horrente, quibus & vita & esca est sacerdotum Dei inter se altercantium separatio: qui non ab omnibus velociter cogniti, tamquam lupi in vestimentis ovium, facile ab Apostolica Ecclesia repellantur.

XI. Ista nunc scripsi beato capiti vestro per Patricium virum spectabilem, communem filium, & consuetudinis affectu superans rationem, & circa illum beatam sedem charitate devinctus, & omni die videre desiderans congruentem atque debitam venerationem ei servari. Scribe igitur, in cunctis beate, tamquam unanimi & optanti animam quoque offerre pro fide Oriodoxa & Ecclesiarum pace sanctarum, & ut custodiantur venerandæ sedi in omnibus beati Petri convenientia; quod facile fiet, ordinata unitate cunctorum, & omnium ad vos tamquam ad firmum festinantium portum. Divisiones etenim contra contemnere consueverunt, & ordinis decentia non servant. Omnem fraternitatem quæ est vestrae sanctitati conjuncta, & ego, qui necum sum, multum in Domino salutamus. Et alia manu: Salvari me in Domino, orate sanctissimi & beatissimi Patres. Ad calcem hæc in codicibus addita. Accepta epistola Dorothei Episcopi Thessalonicensis Ecclesiæ missa per tritium V. C. sub Dat. * quinto Kalendas Aprilis, Florentio V. C. Consule. Hac tenus ibi, quæ obrita mendis, ut potuimus resarcientes, pristino sensui reddere laboravimus, quam quidem epistolam acceptam intelligas quinto Kalend. Aprilis, qua item die Anastasii Imperatoris litteræ ad Hormisdam, per eundem Patricium allatæ, acceptæ habentur, scriptæ vero (ut vidimus) pridie Idus Januarii.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS horum autumantes, annum Christi 518. Magni & Florentii Consulatu notatum fuisse, eandem retulere ad eum Christi annum, ut videre est apud Baronium, num. LXXXV. & seqq. & Tom. IV. Concil. pag. 1474. Verum eo anno Magnus solus Consul processit, ut suo loco ostendimus, ideoque ex litteræ, cum quibus aliqua annis sequentibus datæ connexionem habent, hæc omnino retrahendæ, & in nova Conciliorum Editione in suum ordinem restituendæ erunt. In his itaque ad Sandum Casarium litteris scribit Hormisdas: Episcopi tam Dardani, quam Illyrici pene omnes, ne sint errore conde-

XII. Quod autem spectat ad Thessalonicensis Ecclesiæ statum, hæc accipe: primum ex litteris Gelasii (a) constare, ipsius Episcopi antea ex decreto Romani Pontificis, una cum fidei Catholicæ professione, damnasse nomen Acacii. Id quidem significatum fuisse sibi ex litteris Laurentii Episcopi Lignidi, testatur ad eum rescribens Gelasius (b): qui postea in epistola ad Episcopos Dardaniæ & Illyrici data rem in contrarium versam affirmat, nimirum Thessalonicensem Episcopum esse hæreticorum communionem pollutum. Quod vero pertinet ad Dorotheum hunc, de quo est sermo, Thessalonicensem item Antistitem; ipsum timore & minis Imperatoris adactum, communicasse cum Timotheo Episcopo Constantinopolitano hæretico, suo loco dicendum erit.

XIII. Quid autem Hormisdæ Papæ inter hæc ambigua agendum fuit litteris ipsius Imperatoris Anastasii provocato, quem ipse cuperet ad fidem Catholicam & Ecclesiæ unitatem remeare, & cum eo Orientalem Ecclesiam reverti simul; nisi ut humaniores eidem redderet a quo acceperat litteras, pollicereturque se missurum legatos accuratissimos, qui rem essent penitissime exploraturi? Sic igitur pridie Nonas Apr. ad litteras Imperatoris acceptas quinto Kal. ejusdem, ita Hormisdæ rescripsit (c):

Gratias supernæ virtuti, quæ per vestrae pietatis affatus diuturnum dignata est terminare silentium, tale præstans collocationis exordium, ut de vestra clementia prosperitate letemur; & ad unitatem, Deo donante, reverti posse sanctam confidamus Ecclesiam. Hoc opus supernæ clementiæ, hæc & prædecessorum nostrorum fuit semper oratio: quos etiam rerum actus paternæ traditionis ministros, & rectæ fidei declarant fuisse custodes. Hæc prudenter Hormisdæ, defendens res gestas prædecessorum Pontificum, quos suis litteris Anastasius Imperator arguerat nimis fuisse duros. Sed pergit. Pax est enim totius bonitatis initium: qua nihil quantum ad Catholicæ fidei cultum validius, nihil æstimari oportet excelsius: pro hac scilicet facere & cuncta sustinere convenit, qui sanctarum Scripturarum

V 2 pro-

mandi præterito, petentes Beati Petri Apostolorum Principis communionem, & Scriptis & Legationibus destinatis se Apostolica Sedis regulis obedire confirmant, &c. Tum sub finem de Legatis a se hoc anno in Orientem missis ait: De cæteris, quæ in Religionis causa confidentes Divinis beneficiis presentis tempore iterum de Orientis partibus speramus, & Legatos direximus, Domino Jesu Christo supplicato, ut ipse qui pro pietate sua prosperum donavit initium, similem concedere dignetur effectum. Dardaniæ autem, & Illyrici Episcopi a Thessalonicensi Metropolita pendebant.

XII.

(a) Gelas. ep. 1.

(b) Gelas. ep. 3.

XIII.

(c) Tom. I. ep. Rom. Pont. ep. I. Hormisdæ.

XIV. Hormisdæ Pap. ad Anastasium Imperatorem rescribit.

probabilis cupit esse discipulus. Hanc omnium bonorum matrem & nutricem, Christum Dominum nostrum suis constat predicasse discipulis, dicentem (a): Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Quam vos religiosi cura propositi, Domino aspirante, providentes, de Orthodoxæ concordia cogitatis Ecclesie in beati Apostoli Petri reverentia divina specialiter præcepta servantes. Quæ res majorem superni favoris defensionem vestro procurat Imperio. Recte enim oblata Deo veneratio inexpugnabilem devotis mentibus murum defensionis indulget.

XV. Proinde omnipotentem Deum suis precibus exoramus, ut qui vobis studium, quærendæ Ecclesiarum pacis indulget, ipse quoque sub conservatione * Catholica fidei desiderio vestro super hac parte præstet effectum. Præterea directis ad nos sacris affatibus commemorationem sancti Concilii facere pietas vestra dignata est. De qua re tunc plenissimum poterimus præbere responsum, cum causam congregationis nos voluerit evidenter agnoscere. Nunc vero, quia præstante Domino nostro, data est facultas alloquio, congrua veneratione, debiti præbebitur sermonis officia. Data pridie Nonas Aprilis, Florentio V. C. Consule. Considerasti, puto, Hormisdæ Papæ prudentiam, ita aditum patefacere hæretico Imperatori ad Ecclesiam revertendi, ut tamen cum eo quam cautissime agendum instituat: cum nec assensum celebrandi Concilium eidem impartiri velit, nisi quæ in eo essent tractanda, primo significet. Eiusdem plane argumenti est epistola quam reddidit ad Theodorum Thessalonicensem Episcopum, cujus est exordium: Ubi charitatis interest servare præcepta, &c.

XVI. Ad priores autem datas ab Anastasio Augusto litteras ad finem anni superioris, quod haud certo homini eandem credidisset, tardius acceptas, mense Julii per Severianum breviter ita respondit (b):

Bene clementia vestra confidit (sicut datis ad me gloriosis significavit affatibus) quod Republica vestra specialiter proficiat, si negotiis omnibus Orthodoxæ fidei causa præponatur. Hæc est enim, venerabilis Imperator, de suscepto moderate Rectoris cura salubrior, ut ejus sibi favorem per opera bona conciliet, qui universum & tribuit, & regit Imperium. Proinde me quoque & Domino nostro Jesu convenit supplicare, ut qui de Ecclesie suæ concordia vestram pietatem cogitare voluit, hunc semper hac parte concedere dignetur effectum: quatenus temporibus vestris Orthodoxa fide præditus univertus terrarum Orbis exultet. De his vero quæ pro Synodali congregatione præcepistis, quid fieri oporteat, per fratres & Coepiscopos meos, qui prope subse-

quentur, gloria vestra insinuanda mandavi: quorum suggestionem (si divinus favor mea vota prosequitur) competentius poteritis univertus cognoscere. Data octavo Idus Julii, Florentio Consule.

Porto non sic mittit legatos Hormisdæ, ut intersint ipsi Synodo, cum neque consenserit Synodum celebrari; sed potius eos legat ad explorandum, num res ferio ageretur, ac paratum invenirent Imperatorem profiteri velle fidem Catholicam Chalcedonensis Concilii, recipereque epistolam S. Leonis, & anathematizare hæreticos atque eorum communicatores, & hæc omnia non solum coram legatis profiteri, sed & sacra promulganda constitutione universo sibi subiecto Imperio servanda præcipere, & alia servare, quæ capitulis inferiorum recitandis sunt iusta inviolate custodiri: quæ cuncta si præstarentur ab ipso Imperatore Anastasio, tunc fore, ut etiam ipse Hormisdæ Papa ad componendas res Orientalis Ecclesie se conferret Constantinopolim. Hæc fuisse ab ipso Pontifice legatis credita atque litteris declarata, quæ dicentur inferius palam facient. Ita namque quam caute provideque cum veterate fuit agendum Hormisdæ, ne majestas Apostolicæ sedis ab ipso eluderetur, dum non ad fidem Catholicam stabilendam, sed ad regnum conservandum, Vitalianumque avertendum, ejus abuti videtur auctoritate:

Fuerunt autem ad arduum opus delegati quatuor præstantissimi viri, inter quos primum locum tenuit Ennodius ex diacono jam Episcopus Ticinensis, de quo plura atque sæpe superius: Fortunatus additus est Episcopus, sed cujusnam Ecclesie, nusquam mentio; scimus tamen hoc sæculo summaque claritudine vixisse Fortunatum Tudertinum Episcopum, de quo inferius opportunius dicturi sumus; de quo haud incongruum est ut sui Episcopatus primitias ejusmodi legationis honesta functione sacrarit: his vero reliqui duo accessere Venantius presbyter, & Vitalis diaconus sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinales, quibus datus est Hilarus ejusdem Ecclesie Notarius. His igitur delectis Hormisdæ in Orientem ad Imperatorem legatis, eisdem ejusmodi litteras (c) ad eundem dedit: Hormisdæ Episcopus, Anastasio Augusto.

Bene atque utiliter serenitas vestra curam Principalis acuminis non tantum in administrando Republica exercet officio, sed melioribus eam nobilitat institutis, & per curam reintegranda unitatis auctorem venerandi placat * Imperii. Cerri sunt enim de tutela regnantes, si nulla, eisdem præsentibus, Ecclesie castitas importuna diaboli commixtione macule.

XVII. Quam caute cum Anastasio agat Hormisdæ.

XVIII. Legati delegati ab Hormisdæ Papa.

(c) Tom. 1. ep. Rom. Pont. ep. 4. Hormisdæ.

XIX. * placeat.

* confessione.

(b) Tom. 1. ep. 3. Alia Hormisdæ litteræ ad Anastasium Imp.

letur. Unde enim potest fieri, ut nitidas pro Principibus ad Deum nostrum preces dirigat, si sit lethaliter populus perfidia corruptus? Nam sicut ante omnia bona est perfecta juxta Deum in Imperatoribus sapientia, ita de sacrario mundorum peccatorum pro his supplicatio debet & fidei animarum ubertate procedere. Nulla vobis, sublimissime domine, triumphorum materia poterit esse jucundior, quam de subjugatione perfidia.

XX. Hoc etiam fiducialiter & pro commissi nobis officii prerogativa suggerimus: quia prope est ut suum splendorem aliena patriarum nube fuscari, qui cum, Deo tribuente, amovere possit, in subditis civibus manere permittit errorem. Ergo quia mansuetudo vestra futuram Synodum scriptis sacratissimis indicit * cui nos interesse debere, iisdem paginis, Deo (ut credimus) sibi imperante, communit; gaudemus scientes quoniam directarum mentium est, venerabilis Ecclesie magistros expetere: soli enim declinant examen conscientia, qui vitæ sunt non continent. Nam & feriato ore splendorem bonæ voluntatis enunciat, qui per Apostolicam immaculatamque fidem, & per competentes prædicatores aut confirmari se optat, aut corrigi. Verumtamen licet in his nullum sæculi præcedentis existat exemplum, neque senioris facti qualitas aut commissa libris, aut memoris inserta teneatur; nihil ad nos, quibus dulce est, beneficio Dei, pietate vestra invitante, inchoare meliora, & hoc quod non accepimus a parentibus, tam clari operis institutum nobis ipsis imponere; quia totum pro reintegratione fidei & Ecclesiarum pace facere, libenter amplectimur; si tamen majorum nostrorum diffinitio & sanctorum Patrum in suis radicibus inconcussa permaneat; si anathematizetur Nestorius cum participibus suis, qui evacuavit divinæ sacramenta nature, beatam Virginem Mariam nudi hominis mentitur esse genitricem, oblitus angelicæ annunciationis, per quam mundo innotuit (a), quia quod ex ea nasceretur, vocandum esset Sanctum, Filius Dei. Et post nonnulla in detestationem Nestorianæ perfidia, hæc de adversa subdit hæresi:

XXI. Eutychetis quoque ignorantia divino-rum honorum omnium, & ipso cum sociis detestando jam nomine abdicetur hebetudo, qui Deum & Dominum nostrum Jesum Christum figuram tantum carnis habuisse testatus est, & nostræ veritatem non habuisse substantiæ. Et plura in confutationem ejusdem insanitæ adducens ex divina Scriptura testimonia, ad eundem Imperatorem conversus, his eum sermonibus interpellat: Satis esse credimus per Dominum nostrum erudita clementia vestra strictis supplicare suggestionibus,

sperantes ut laborem curamque pastoralis officii, venerabilium prædecessorum vestrorum Marciani & Leonis formam secuti, etiam Principalis potentia participatione fulciatis. Habebitis, Deo propitio, spem de victoriis non latentem *, si pontificali contra diaboli subreptiones congressione pacifica ad decertandum institutionem * muniatis.

Numquam in sanctarum Ecclesiarum memoria Dioscorigenæ participis Eutychetis, Timothei & Petri parricidarum commemoratio reviviscat. Servetur ab omnibus suspicienda Chalcedonensis Synodi (Deo per vos operante) diffinitio. Acacius Petri tenebrarum filii communionem pollutus habeat participes, quos delegit: qui etiam inter suos excessus nec de Petro Antiocheno & complicitibus ejus nitidam se esse perpeus est. Cessent maledicta piis sanctæ recordationis Papæ Leonis ingesta dogmatibus, quæ solos quidem, illo in suis manente, puniunt irrogantes.

In his quæ præfati sumus, sollicitudinem vestri advocamus Imperii: poterit enim pietas vestra hoc custodiens, apices & sceptrum sua post multos annos ad aliud sæculum possidere translata. Suscipite preces nostras per Ennodium atque Fortunatum fratres & Coepiscopos nostros, nec non Venantium presbyterum atque Vitalem diaconem, vel Hilarum Notarium filios nostros, quorum apud nos fides in Dei timore studiumque perclaruit, pro vestra amore transmissas; & placidam vice nostra supplicationibus conscientiam accomodate, Speramus enim, & de Deo habentes fiduciam pollicemur, studia quæ a vobis vera religioni impensa fuerint, sine retributione & premio non futura. Dat. III. Idus Augusti, Florentio V. C. Consule. Hactenus Hormisdæ Papæ epistola ad Anastasium Augustum per legatos transmissa; quibus & de rebus singulis scripta admonitio data est: quoniam modo autem gerere se deberent, his verbis ex eisdem codicibus exscripta admonitio extat:

Indiculus qui datus est Ennodio & Fortunato Episcopis, Venantio presbytero, Vitali diacono, & Hilaro Notario legatis Apostolicæ sedis Constantinopolim ab Hormisdæ Papa.

Cum Dei adiutorio & orationibus Apostolorum venientes in partes Græciarum, si Episcopi voluerint occurrere, in qua decet eos veneratione suscipite: Et si voluerint secessionem parare, nolite spernere; ne judicetur a laicis, nullam vos cum illis velle habere concordiam. Si vero vos ad convivium rogare voluerint, blanda excusatione eos declinate, dicentes: Orate, ut primum mysticam illam mensam mereamur habere communem, & tunc erit nobis ista jucundior. Visceralia vero, & que

* jacentem * institutionem. XXXII. Quæ servanda sint ab his qui pacem quarunt.

XXIII.

XXIV.

Commo-nitio ad proficientes data Legatos.

CHRISTI
515.HORMISDÆ PAP.
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODORICI REG. 23.

quæ alia offerre voluerint, excepta tamen subvectione, si causa poposcit, nolite suscipere; sed taliter excusate, nihil deesse dicentes sperantes etiam ut animos suos vobis accomodent, ubi sunt dona & divitiæ, & charitas & unitas, & quicquid ad gaudium religiosum certum est pertinere.

XXV. Cum ista ordinatione, Deo propitio, Constantinopolim pervenientes, ibi secedite, ubi ordinaverit clementissimus Imperator: & antequam ipsum videatis, nulli deus ad vos veniendi licentiam, præter quos pietas eius miserit. Postea tamen quam Principem videritis, si qui Orthodoxi & nostræ communionis aut zelum habentes unitatis vos videre voluerint; eos sub omni cautela suscipite, per quos forte & quid agitur deprehendere poteritis. Presentati itaque Imperatori litteras porrigite cum tali allocutione: Salutatur vos Pater vester Deum quotidie rogans, & intercessionibus sanctorum Apostolorum Petri & Pauli vestrum regnum commendans; ut Deus, qui vobis tale desiderium dedit, ut pro causa Ecclesiæ mitti & consulere beatitudinem ipsius eligeretis, ipse & perfectionem tribuat voluntatis.

XXVI. Et si voluerit, antequam charitas suscipiat, ordinem legationis agnoscere; his verbis utimini: Jubete scripta suscipere. Si dixerit: Quid habent charitæ? Respondete: Salutes ad pietatem vestram continent; & Deo gratias agunt, quod vos sollicitos de unitate cognoscunt Ecclesiæ: Legite, & agnosceat. Et nullius causam mentionem penitus faciatis, nisi prius accepta littera relegantur. Et post susceptas litteras & relectas, adicite: Nam & ad Vitalianum famulum vestrum misit litteras; qui accepta a pietate vestra (sicut ipse scripsit) licentia, suos ad Patrem vestrum sanctum Papam homines destinavit. Sed quia iustum erat ut prius ad clementiam vestram dirigeret, hoc fecit; ut vobis jubentibus atque ordinantibus, ad eum scripta, quæ detulimus, Deo propitio, perferamus.

XXVII. Si Imperator petierit epistolas a nobis ad Vitalianum directas, sic respondendum est: Non hoc nobis Pater vester sanctus Papa præcepit: nec sine iussione illius aliquid possumus facere. Tamen ut sciatis simplicitatem litterarum, quia nihil aliud habent, nisi preces ad pietatem vestram directas, ut accomodetis animum vestrum pro unitate Ecclesiæ: jungite nobiscum personam, qua præsentem, tradita a nobis littera relegantur. Si vero dixerit Imperator eas se debere legere, respondebitis: jam vos suggestisse, iustum non fuisse a sancto Papa. Si dixerit: Hoc tantum est, quod in litteris continetur: possunt enim & mandatis alia nunciari. Tunc respondebitis: Absit a conscientia nostra: No-

bis non est consuetudo: Nos pro Dei causa venimus, & in Deum commissuri sumus? Simplex est sancti Papæ legatio, & omnibus nota ipsa ejus petitio, ipsæ preces: ut constituta Patrum non corrumpantur: ut hæretici de Ecclesiis removeantur: præter ista, legatio nostra nihil continet.

Si dixerit: Inde & ad Synodum invitavi sanctum Papam, ut si quid est ambiguum, tollatur de medio. Respondendum est: Agimus Deo gratias & petitioni vestræ, quia hunc vos affectum & animum habere cognoscimus, ut ea quæ a Patribus constituta sunt, generalitas servet: quia tunc vera & sancta unitas potest esse inter Ecclesias Christi, si Deo adjuvante, hoc quod prædecessores vestri Marcianus & Leo custodierunt, elegeritis esse servandum. Si ille dixerit: Quæ sunt ista quæ dicitis? Respondete: Ut Synodus Chalcedonensis & epistola S. Leonis. Papæ quæ scriptæ sunt contra hæreticos Nestorium & Eutychetum & Dioscorum, nullatenus corrumpantur. Si dixerit: Nos Synodum Chalcedonensem & epistolas Papæ Leonis & recepimus & tenemus. Vos mox gratias agite, & pectus ejus osculamini, dicentes: Modo cognovimus Deum esse vobis propitium; quando facere talia festinatis: quia ista est fides Catholica; ista est quam prædicaverunt Apostoli sine qua nullus potest esse Orthodoxus: istam debet sacerdotum generalitas tenere, & prædicando servare.

Si dixerit: Orthodoxi sunt Episcopi, de constitutis Patrum non recedant. Respondetis: Ergo si constituta Patrum servantur, & in nullo corrumpitur quod in sancta Chalcedonensi Synodo firmatum est; quæ causa est tantum inter Ecclesias partium istarum esse discordiæ? Vel quæ causa facit, in uno Orientis Episcopos non consentire? Si dixerit: Quæ erant Episcopi, nulla inter ipsos discordia versabatur: prædecessor sancti Papæ animos eorum missis litteris excitavit, & ad confusionem excitandam perduxit. Respondendum: Litteras quas sanctæ memoria Symmachus destinavit, præ manibus habemus. Si extra hæc quæ pietas vestra dixit, hoc est Chalcedonense Concilium sequor epistolas Papæ Leonis admitto; aliud nequicquam continent, nisi exhortationem, ut ista serventur; quomodo verum est, quod per ipsum est generata confusio? At si hoc continetur in litteris quod & Pater vester sperat, & pietas vestra consentit; quid ille fecit? quid enim in eo videatur esse culpabile? His adicite preces & lacrymas, rogantes: Domine Imperator, considerate Deum; ponite ante oculos vestros futurum ejus iudicium: Sancti Patres, qui ista constituerunt, beati Petri Apostoli fidem secuti sunt, per quam edificata est Ecclesia Christi.

Si

CHRISTI
515.HORMISDÆ PAP.
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODORICI REG. 23.

XXX. Si Imperator dixerit: Quod me vultis per locutionem * facere, habete: Ecce mihi communicatis, qui Synodum Chalcedonensem recipio, & epistolas Papæ Leonis amplector: nunc communicate mihi. Respondendum est: Quo ordine pietas vestra communicari sibi desiderat? nec nos prædicantem ista pietatem vestram vitamus, quod scimus Deum timere, & gaudemus, quia gratum vobis est Patrum constituta servare. Fiduialiter ergo rogamus, ut per vos in unitatem revertatur Ecclesia. Sciant omnes Episcopi voluntatem vestram, & quia Synodum Chalcedonensem, & epistolas Papæ Leonis servatis, vel sedis Apostolicæ constituta. Si dixerit: Quo ordine faciendæ sunt hæc, ostendere oportere. Iterum preces adhibete cum humilitate, dicentes: Pater vester scripsit Episcopis generaliter. Jungite his litteris Sacras vestras, significantes hoc vos vindicare, * quod sedes Apostolica prædicat: & tunc qui sunt Orthodoxi, de unitate sedis Apostolicæ minime separantur; & qui his sunt contrarii cognoscantur. Quibus ordinatis, paratus est Pater vester etiam, si opus fuerit, suam accomodare præsentiam; & quicquid expedit, servatis Patrum constitutis, pro integritate Ecclesiæ non negare.

Si dixerit Imperator: Bene ista; suscipite interim nostræ civitatis Episcopum. Iterum preces jungite, humiliter dicentes: Domine Imperator, pacem venimus cum Dei adiutorio, vobis adnitentibus & præstantibus, facere, & contentionem * sopire in civitate vestra. De duabus est personis intentio: ista causa proprium cursum habet. Generalitas Episcoporum prius ordinetur: fiat una communio Catholica: & sequenti loco de istis, vel si qui sunt alii extra Ecclesias suas, tunc diligentius potest causa cognosci. Si dixerit Imperator: De Macedonio dicitis: intelligo subtilitatem vestram: hæreticus est: nulla ratione revocari potest. Respondetis: Nos, Domine Imperator, nullum personaliter indicamus. Et si pietas vestra consideret, magis pro anima vestra & opinione loquimur; ut sit discussio: si hæreticus est, iudicio cognoscatur; ut non sub opinione Orthodoxi injuste dicatur oppressus.

Si dixerit Imperator: Quid vultis? modo dicite de Synodo Chalcedonensi: dicitis & de epistolis Papæ Leonis: Ecce qui est istius civitatis Episcopus ad ista consentit. Respondendum est. Si ita custodit, in examinatione causæ eum juvare plus poterunt: & quia servo vestro Vitaliano Magistro militum talem dedistis licentiam, ut si speraret a beatissimo Papa, ut pro causis talibus apud eum discussione causæ his personis, quibus de loco potest

esse intentio, integra universa serventur. Si Imperator dixerit: Sine Episcopo debet esse civitas mea? Hoc vobis placet, ut ubi ego maneo, Episcopus non sit? Respondendum: Prædicimus duarum personarum intentionem esse in ista civitate. Quo ad canones pertinet jam ante suggestimus: canones solvere, in religionem committere est. Multa sunt remedia, multa inventa, per quæ pietas vestra sine communionem esse non possit, & integra iudiciorum forma servetur. Si dixerit: Quæ sunt ista remedia? Respondetis: Non a nobis noviter inventa. Suspensa causa de aliis Episcopis, persona quæ consentit confessioni pietatis vestræ & constitutis sedis Apostolicæ, interim usque ad eventum cognitionis, teneat locum Constantinopolitani sacerdotis, si cum Dei adiutorio Episcopi voluerint se accomodare sedi Apostolicæ. Habetis textum libelli in scriptis Ecclesiæ editum, juxta quem debeant profiteri.

Si tamen contra alios Episcopos Catholicos fuerint data petitiones, magnopere contra illos, qui sine verecundia Chalcedonensem Synodum anathematizant, & epistolas non recipiunt sancti Leonis Papæ; petitiones suscipite, causam tamen in sedis Apostolicæ reservate iudicio: ut & spem de audientia detis, & tamen nobis debita referretur auctoritas. Si tamen Imperator serenissimus totum se promiserit esse facturum, tantum ut nostram præsentiam accomodemus; modis omnibus prius Sacram ipsius per Episcopos & per epistolam vestram, uno de vestris perferente per provincias, una cum personis quas Imperator deputaverit, destinate: ut sic eum servare Chalcedonense Concilium & epistolas S. Leonis Papæ, omnibus innotescat. Quibus ita præcedentibus, ad nos in Christi signo, ut adventum procuremus, scripta dirigite.

Præterea est consuetudo, per Episcopum Constantinopolitanum omnes Imperatori Episcopos præsentari. Si hoc illorum callidus tractatus invenerit, volentium formam legationis agnoscere; ut cum Timotheo, qui modo videtur Constantinopolitanam gubernare Ecclesiam, Imperatorem videatis: sic facite, ut si ante agnoveritis, quam ad Imperatorem ingrediamini, ista disponi per aliquos; necdum præsentati, dicite: Mandata talia nobis dedit & præcepta Pater pietatis vestræ, ut sine aliquo Episcoporum vestram clementiam videamus. Ergo agite, donec ab hac consuetudine ipse removerit. De hac autem consuetudine, ut Episcopi peregrini Constantinopolim venientes, primum adeant Constantinopolitanum Episcopum, & ab eo ducantur ad Imperatorem, agit Justinianus (a) Imperator, Sed pergit iustitiam idem Hormisdæ: Quod

XXXIII. XXXIV. (a) In Authent. de sanctiss. Episcop. collat. 9. tit. 6.

Quod

XXXV.

Quod si omnino noluerit, aut si captiose contigerit ut ante Imperatorem inopinante Timotheum videatis, ita suggerite: Præcipiat pietas vestra nobis dare secretum, ut causas, pro quibus missi sumus, exponamus. Si dixerit: Dicite, ecce ante ipsum. Respondetis. Non injuriam facimus: sed quo ad causas pertinet, etiam ipsius continent legatio nostra personam; & suggestionibus nostris præfens esse non potest. Et nulla ratione eo præfente aliquid allegetis; sed egresso, delegationis textum exerite. Hactenus Indiculus, sive quod dicunt Commonitorium. Sequuntur post eum assertiones singularum causarum in hunc modum:

XXXVI.

Ut S. Synodus Chalcedonensis, & epistola S. Leonis Papæ serventur. Utque clementissimus Imperator consentiens debeat pietatis suæ Sacra generalia ad universos Episcopos destinare, in quibus significet prædicta se & credere, & vindicare.

Capitula præscripta ab Hormisdæ Papa Orientalibus.

Consentientes etiam Episcopi in Ecclesia, præfente plebe Christiana, hæc prædicare debeant: Amplecti se sanctam fidem Chalcedonensem, & Epistolam S. Leonis Papæ, quas scripsit contra hæreticos Nestorium & Eutychetem & Dioscorum, sed & contra sequaces eorum, Timotheum Helurum, Petrum, vel contra eos qui in ipsa causa tenentur obnoxii, simul etiam & Acacium, qui quondam Constantinopolitane Ecclesiæ fuit Episcopus, sed & Petrum etiam Antiochenum anathematizantes cum sociis eorum. Hæc manu propria, præsentibus electis venerabilibus viris, scribes, faciant secundum textum libelli, quem per Notarium nostrum edidimus.

XXXVII.

In exilium deportatos pro causa Ecclesiastica ad audientiam sedis Apostolicæ revocandos, ut iudicium & vera examinatio de his possit haberi; ita ut causa eorum inquisitionis integre referretur.

Si qui vero sacræ sedis Apostolicæ communicantes, Catholicam fidem prædicantes atque sequentes fugati sunt, vel in exilio detinentur; hos justum est ante omnia revocari.

XXXVIII.

Præterea quæ legatis inter reliqua injunximus: ut si contigerit libellos porrigi adversus Episcopos, qui persecuti sunt Catholicos, de his iudicium sedi Apostolicæ referretur: ut circa eos venerandorum Patrum possint constituta servari, per quæ edificatio generalitati proveniat. Hactenus data legatis ab Hormisdæ Papa capitula. Quibus plane intelligis, quanta agat prudentia Romanus Pontifex, quantaque cautela tractet cum hæretico Principe, pollicente licet se Catholicam fidem integre profiteri: ut & illud in primis ab eo exigat, ut publica edita sanctione in omnibus quibus imperat locis

Cautè agat Hormisdæ cum Anastasio.

innotescere faciat, se in omnibus assentiri Catholicæ fidei ipsi exhibitæ per legatos Romani Pontificis. Quod si face-re renuat, eum indignum putat Apostolicæ Ecclesiæ communionem, sicque cogit ut cuncta antea præfret, quæ Catholicum decent Imperatorem; ut sic in omnibus prospectum esset Catholicæ Ecclesiæ majestati, atque Romani Pontificis auctoritati, qua perfidus conaretur abuti ad sua ipsius studia confovenda, & labantem statum Imperii solidandum. Sic igitur tantum abfuit, ut siverit Hormisdæ œcumenicum quod indixerat Anastasius Concilium celebrari, ut abique Concilio leges ipse præscriperit Imperatori & universis Orientis Episcopis, quas legisti quinque distinctas capitibus. Porro quod ferebatur œcumenicum indictum esse Concilium, in quo omnes omnium Ecclesiarum forent controversiæ dirimendæ, placuit etiam Theodorico Italici Regi ea de causa legatum mittere Constantinopolim, delegitque ad opus virum insignem Agapitum ad quem de ejus facta electione ista scripsit (a):

Agapito V. I. Patricio, Theodorico Rex. Deliberationis nostræ consilium virorum prudentium requirit obsequium; ut utilitatis publicæ ratio sapientum ministerio compleatur. Et ideo illustris magnitudo tua, Deo auxiliante, cognoscat, legationem nos ad Orientem deliberasse transmittere: cui te idoneum judicantes, iussis præsentibus evocamus. Sed licet omnis legatio virum sapientem requirat, cui provinciarum utilitas, totiusque regni status committitur vindicandus; nunc tamen necesse est prudentissimum eligere, qui possit contra subtilissimos disputare, & in conventum doctorum sic agere, ne suspectam causam tot erudita possint ingenia superare. Magna res est, contra artifices loqui, & apud illos aliquid agere, qui se putant omnia providere. Latere igitur tanto iudicio; quando ante suscipis electionis donum, quam jure potuisses probare ingenium. Hæc Theodoricus de legatione Agapiti: quem illum ipsum putamus virum clarissimum, qui post annum sequentem Consulatum gessisse reperitur.

Accessit ad hæc, ut etiam & ipse Romanus Senatus per Apostolicæ sedis legatos litteras reddiderit ad ipsum Anastasium Imperatorem, quibus significavit quam promptus esset idem Romanus Pontifex ea quæ ad universalis Ecclesiæ statum spectarent propensissimo studio procurare. Litteras vero ipsas a Senatu conscriptas ex eisdem codicibus acceptas hic describendas esse putamus: sed primum emendandus est qui irrepit error in titulum, qui sic se habet:

(a) Apud Cassiod. Var. l. 2. ep. 6. XXXIX. Theodorici legatio in Orientem.

XL.

XXI.

Rescriptum Senatus Urbis ad Anastasium Imperatorem: Quod vero subditur: Per Theopompum & Severianum: Errore librarii factum scias, qui per eosdem scriptas has litteras posuit, per quos superius in codice positæ aliæ litteræ datæ leguntur anno sequenti sub Consulatu Petri: cum tamen has legatis Apostolicæ sedis hoc anno missis datas esse, in fine ejusdem epistolæ disertis verbis significetur. Ipsa igitur Senatus ad Anastasium Imperator. epistola plane digna quæ his inferatur (utpote quod per ipsam idem Senatus enarret quæ tranfacta sunt cum ipso Romano Pontifice, nimirum quæ dixerit verba Hormisdæ Papa, cum eum pro Anastasio ipso Senatus convenit) est hujusmodi (a):

(a) Extat edit. t. 7. ep. Rom. Pont. XLII. Senatus Rom. litteræ ad Anastas. Imp.

Si prima semper est Imperator invicte, a regentibus supplicum spectata devotio, se solo gratia dominorum conciliator obsequio; indubitanter agnosces, sacræ justificationis oracula quanta Senatus vestri fuerint gratulatione suscepta: maxime cum ad hoc & animus domini nostri invictissimi Regis Theodorici filii vestri mandatorum vestrorum obedientiam præcipientis accederet; & sciamus super omnia beneficia vestra tunc magis nos erigi, cum dignos creditis, quibus debeat imperari. Mox igitur sacræ studio justificationis implendæ beatissimum Papam Hormisdæ credidimus deprecandum: de quo parum est dicere, quia * vota supplicantium benignitate præcessit; sed & nobiscum suas preces, ut quod hortamini fiat, adjunxit, Evangelicis voluntatem suam testimoniis asserendo, ostendens mundum supra multitudinem peccatorum suorum scandalis plus gravatum, dum vox sit ista Dominica (b):

* qua.

(b) Matt. 18.

Va mundo a scandalis. Et idem, oportere homines scandalizantium partes membrorum abscindere, quam ut in ignem, non renunciano scandalis, mittantur æternum.

XLIII.

Sed & post hæc divine lectionis exemplis, quam boni sint fructus pacis ostendit, cum diceret: Et Apostolum Paulum gratia Dei plenum, nihil tamen quibus bene cupiebat, quod optaret melius invenisse, nisi (c) ut pax Dei, quæ est supra omnem excellentiam, in eorum sensibus abundaret. Quodque in Evangelio Domini sit vox dicentis (d):

(c) Philip. 4.

(d) Matt. 5.

Quoniam pacifici filii Dei vocabuntur. Et iterum ad ipsum Scripturarum omnium revertendo doctorem, quanto ipsa vel fide, qua & cœlestia regna præsumimus, & a peccatorum cruciatibus credendo salvamur, charitas sit major ostendit, testimonium tale subiiciens (e) Spes, fides, charitas; major autem horum * charitas: id est, Spiritus gratia donante divina, charitatem virtutibus omnibus exultat. Non habentes ergo, si & propter penam scandala declinamus, & pacem propter pacis bona testamur, & ad charitatem nos, qui

(e) 1. Cor. 13. * omnium

est charitas, Christus hortatur. Quid est enim quod retinet Catholico ardore festinos? Quid est quod delinquentis Acacii impedit volentes Christum videre persona? Quid est quod a suo liberi, alieno gravantur errore? Hucusque verba Pontificis. Ipsi vero subdunt:

Hæc cum venerabilis Papæ latius fuerint expedita rescriptis, pro nostræ tamen obsequio credidimus devotionis intendenda, ne non rogasse putaremur reconduendo responsum, quod accepimus deprecantes. Proinde, primum Imperator, hæc suo nomine Senatus serenitatis tuæ clementia provocatus adjunxit; ut qui animo quam benigno in utraque Republica concordanda fuisti, tam esse pio in Ecclesiæ redintegrandâ unitate noscaris. Nam ut pax illa regnorum tantum scitur prodesse subjectis, sic hæc religionis cum populo suo proficit imperanti. Etenim quis non hæresum perfidarum sequaces plus quam ipsos deliquisse putet auctores? Quis non post patibulum crucis dividendes iterum Christi membra condemnet? Utinam hæc jam vobis regnantibus causa cœpisset, ut facilius mala nascentia reprimerentur, quam provecita. Nam quis ambigat non potuisse ejus existere, cujus corrigi temporibus videret errorem? Hic finis epistolæ, cui mox ista in dictis codicibus juncta legitur: Per Ennodium & Fortunatum Episcopos, Venantium præbyterum, Vitalem diaconum, & Hilarum * Notarium legatos Apostolicæ sedis.

XLIV.

Profecti igitur ab Urbe legati, feliciter Constantinopolim pervenere, honorificeque ab Anastasio Imperatore suscepti sunt: cujus tamen studium cum in eo toto collocatum esset, non ut Catholicam fidem exulem restitueret, quam licet verbis prædicaret, animo tamen penitus detestaretur, sed ut per simulatam Catholicam pietatem insensum sibi conciliaret populum Constantinopolitanum, atque milites adversantes & Vitalianum sectantes ad destituta penitus signa revocaret; mox capitibus cunctis a legatis ostensis assensus est, atque omnibus quæ per eosdem legatos Hormisdæ nomine postulata sunt, libentissime acquievit, uno illo excepto capitulo, quod neque populo Catholico Constantinopolitane urbis esse gratum sciret, immo cujus inficiatione magis magisque populi gratiam consecuturum cognosceret: istud autem erat de nomine Acacii cum aliis hæreticis condemnando facta petitio. Etenim ipse populus Acacii nominis studiosissimus, qui id ante fieri, haud aliquando passus fuerat: cum a prædecessoribus Romanis Pontificibus tentaretur, minime assensurus esset tanta ignominia suam quem adeo dilexissent Antistitem affici.

* Hilarium.

XLV. Artes subdole Anastasii Imp.

CHRISTI
515.HORMISDÆ PAP.
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODORICI REG. 23.

XLVI. Hac igitur arte vaser & subdolos Imperator hæreticus, opportuna oblata sibi occasione captata, quod diu fuerat aucupatus, adsciscere sibi populi studium, ob retentum nomen Acacii, est facillime consecutus, cum præsertim id absque iactura Catholicæ fidei præstari posse hac ex parte cum populo æque sentire profiteretur; & ipsos medicos, qui venerant eos curare, legatos inquam Apostolicæ sedis, reddidit illis exosos, veluti inimicos: atque ita quo magis ipse legatis est refragatus, eo magis sibi populum reddidit obsequentem, utpote qui eum ut protectorem & defensorem cole-ret adversus Romanum Pontificem memoriam Acacii penitus abrogare conan-tem: ita etiam ex sententia effecit, ut Catholicos inter se concertantes aleret & detineret, quosque ipse sui compos fieret desiderii. Nactus ergo quam quæ-rierat accomodatam fatis ad Catholicos fallendos artem, perstat in sententia, ut se Catholicum in omnibus præferat civibus similem, quorum gratiam Acacii nominis retentione atque defensione subdola mente redemerat. Verum quod tem- poris dilationem suæ sciret causæ con-ducere, haud legatos dimittere voluit, sed bona spe aluit, & usque ad sequen- tis ætatis tempus retinuit, atque omni est persecutus humanitatis officio: plu- rimum enim sciebat sibi conducere ad concitatos compescendos tumultus mo- ram istam, & ipsorum legatorum in ur- be præsentiam, sed ad majorem facien- dam animi sui fidem, honorificentissimam in ipsorum reditu ad Hormisdam Roma- num Pontificem legationem decernit, po- pulo valde gratam, qua præferret cum retentione Acacii nominis, sanciri opor- tere ab omnibus expetitam Ecclesiarum concordiam.

XLVII. Rursus autem ad eandem populi gra- tiam sibi conciliandam dedit Ecclesiæ Con- stantinopolitanæ redditum septuaginta li- brarum auri, eam ob causam, ut scilicet exequiæ sine sumptu & gratis fie- rent Constantinopoli, ediditque ea de re publicam sanctionem (a): quæ qui- dem Anastasii munificentia plurimum com- mendata fuit a Justiniano Imperatore in Novella constitutione de impensa debita

(a) L. 8.
Cod. de
sacrof.
Eccles. col. 2.

PAGIUS IV. Ad num. XLVIII. Marcellinus in Chronico sub hujus anni Coss. ait, *Ariadna Augusta, LX. annis in Palatio exaltis, vita decessit.* Theopha- nes vero ad annum Incarnat. secundum Alex. DVIII. Kal. Septemb. hujus Christi anni inchoati, habet: *Hoc eodem anno Imperatrix Ariadna etiam mortua est.* Baronius vocat eam *nequissimam feminam, malorum omnium conciliatricem.* Sed in Auditoribus Byzantinis nihil simile invenio; quin contra ex Theophane ut anno DXII. n. VIII. videre est, ea *Anastasio* maritum vel- lut multorum auctorem malorum corripuit, & vexatio Macedonii *Ariadnam* & ordinis *Sena-*

in exequiis defunctorum, cujus est exor- dium (b): *Singula bonorum operum &c.* Sic igitur his officiis populum demere- ri conatus, atque dulcis prætextu pacis sub istiusmodi simulationis involucre la- tuit qualis intus esset Anastasius, secun- dum illud Proverbiorum (c): *Homo qui blandis & fictis sermonibus loquitur ami- co suo, rete expandit gressibus suis.* At quodnam istud fuerit, detegetur inferius suo loco. Hæc quidem cuncta transacta esse in hac legatione Constantinopoli, litteræ ipsius Imperatoris per legatos ab eo missos Romam reddita Hormisdæ Pa- pæ declarant, quas sequenti anno, quo sunt datæ, referemus. Ex his autem ha- bes unde redarguas Miscellæ auctorem historiæ, ubi his contraria prorsus assert, istis verbis: *Anastasio non solum salu- bria eorum monita sprevit, sed insuper etiam a suis conspectibus non sine contu- melius expulit, navique fragili imposi- tos mandat ne usquam per totam Græciam ad aliquam civitatem accederent.* Hæc ibi: quæ tamen vera senties, si non ad priorem hanc, sed ad posteriorem ab eo- dem Pontifice missam referas legationem, de qua suo loco dicturi sumus.

Hoc eodem anno sub iisdem Consuli- bus (ut auctor est Marcellinus in Chron.) impia Ariadna Augusta defuncta est, an- nis (ut ait) sexaginta in Palatio exactis. Ut plane nihil sit quod ex hæreticorum prosperitate quis scandalum pati debeat, cum nequissimam feminam malorum om- nium conciliatricem; in detrimentum Ecclesiarum omnium, vitam adeo longæ- vam in Imperio agere Deus permiserit.

Hoc item anno idem testatur Marcel- linus funebre illud accidisse, ut Hunni Armenia transmissa, totam Cappadociam devastantes, usque ad Lycaoniam perve- nerint. Qualis vero hoc tempore esset Ecclesia Cappadocum, ex ejus Metropol- itano Episcopo Cæsariensi Sotericho Euty- chianorum principe concicere possumus, de cujus impietate fati superius dictum est, ubi egimus de pseudosynodo Sidone habita, & de promotione Severi. Quid autem Macedonio in Armenia tunc exulanti contigerit, Cedrenus hoc eodem anno ita narrat (d):

XLVIII.
Ariadnæ
Aug. obi-
tus.

XLIX.

(d) Cedren.
in Annal.

Ma-

roris præcipuos affixit, inquit idem Theopha- nes ad annum XXI. Anastasii. Nec deerant in Familia hujus Imperatoris, qui fidem Or- thodoxam profiterentur, & defenderent, uti Magna ejus foror, & Secundini Patricii con- jux, de qua suo loco egimus. Adhæc *Flavius Pompeius* ejus nepos, & *Anastasia* hujus uxor male habiti ab Imperatore, quod Synodum Chalcedonensem tuerentur, & *Macedonio* Pa- triarchæ, dum in exilio esset, necessaria ad vitam subministrarent, ut prodit idem Theo- phanes ad annum XXII. Anastasii.

Ad

CHRISTI
515.HORMISDÆ PAP.
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODORICI REG. 23.

L. De Macedo-
nii obi-
tu & vi-
sione o-
stensa.

Macedonius quidem jam periculo pro-
ximus inde profugit, & Gangram per-
venit. Anastasius de hoc certior factus,
jussit eum rigide ibi custodiri, missa etiam
(ut ajunt) percussore. Sed Macedonius
Gangræ mortuus, in æde martyris Cal-
linici tumulatus est, multosque a morte
sua morbis liberavit. Cumque jam esset
in sepulcro condendus, antequam id fe-
ret, sublata dextera manu, crucis signo
sepulcrum obsegnavit. Idem Theodoro
cuidam suorum familiarium per visionem
dixit: Excipe hæc, & abi, & Anasta-
sio recita: Ego quidem Macedonius abeo
ad patres meos, in quorum fide perstiti:
Interim tamen semper Deum interpellabo,
dum tu quoque venias, & causa nostra
disceptetur. Hæc auctor: eadem ex Theo-
phane (a) in Miscella, & Anastasius Bi-
bliothecarius in Chronico, necnon Theo-
dorus Lector (b), nisi quod non ab eo
obsegnatum dicit sepulcrum, sed ipsum
consecto more in sepulcro cruce signa-
to esse reconditum. Porro de miraculis
nihil: nec quidem apud Græcos coli
memoriam ejus, sicut aliorum Sancto-
rum, Menologia quæ vidimus, vestigium
ullum reddunt: si qua enim vere ab
eo edita miracula potuissent probari, uti-
que pro eo allata in testimonium fuis-
sent, cum de abolenda ejus memoria e
sacris tabulis, in quas illata erat, actum
est. Sed passos demum Constantinopo-
litanos & Orientales Episcopos, sicut
Acacii, ita & Macedonii & Euphemii
nomina expungi e Diptychis, suo loco
dicemus. Cæterum Macedonii obitum
non ante sequentem annum accidisse pu-
tamus, quem ex loco exilii hoc anno
Hunni fugarunt in Paphlagoniam.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS
V. Moritur
S. Mace-
donius E-
piscopus
Constanti-
nopol.

Ad num. L. & seq. Theophanes anno In-
carnat. secundum Alex. DVIII. qui Kal. Se-
ptemb. hujus Christi anni exorditur, ait: *Hoc*
anno Unni, quibus Samen appellatio, Caspiarum
portarum limitibus emensis Armeniam suis in-
curSIONIBUS infestaverunt, Cappadociamque & Ga-
latiam, & Pontum depopulati ad Euchaita us-
que, qua tantum haud subegerunt, progressi sunt
a quibus fugiens sacro Macedonius, & de vita
ubique per viam periclitans, saluus tandem Gan-
gram recepit. Viri salutem egre audierunt Ana-
stasius, & sub custodia teneri jussit, missa etiam
ut ferunt, qui eum tolletet e medio. Ita con-
summatum Gangræ, in templo sancti Martyris Cal-
linici ad ejus Reliquias proximus, ubi morborum
sanationes prestat, est reconditus. Macedonium mor-
tuum ac jacentem narrant manu Crucis sibi signum
expressisse, & reliqua a Baronio ex Theodoro Le-
ctore lib. 2. narrata ex quo Theophanes descripsit.
Sed loco horum verborum, *Macedonium mor-*
tuum, &c. legendum, ut habet Cedrenus; Cum
tumulo inferendus esset, ajunt sublata dextera
Crucis consignasse, pro eo sc. more, inquit Com-
beffius in Notis ad Theophanem, quo Summi
Sacerdotes Crucis consignare solent, ut non sibi
Crucis signum ipse expresserit, ut Interpret
reddidit, sed adstantem magis populum confi-

Contigisse hoc item anno tradunt, sicut
Cappadoces a fide Catholica devios per
Hunnos affligi, ita & Alexandrinos in
hæresi diu perseverantes a demonibus in-
festari. Nam idem qui supra auctor (sub-
dit (c): *Eodem anno Alexandria viri*
plurimi, itemque mulieres & pueri, gra-
viter a demonibus verberati, assidue la-
trabant. In somnis autem cuidam ter-
ribilis quidam apparuit, dicens, civi-
bus hæc ob damnationes in Chalcedonen-
se Concilio editas accidere. Hæc Ce-
drenus: eadem Theophanes illata in Mi-
scellam. Ita plane canum latratum edere
compulsi Deo loco humanæ vocis miseros
Alexandrinos a fide Catholica devios, qui
canum instar oblatrare contra Synodum
Chalcedonensem non desinebant: qui etiam
cum excussissent a se suavissimum Christi
jugum, merito passi sunt demones obsiden-
tes; ut ex hoc ipso saltem discerent il-
lud Hieremiæ (d): Quam malum & ama-
rum, reliquisse venam aquarum viventium
Dominum, & fodisse sibi cisternas disti-
patas. Eadem quoque historiæ veritati
adstipularur Anastasius Bibliothecarius in
Chronico, & alii qui postea extiterunt
recentiores auctores. Porro hæc non abs-
que fructu contigerunt: siquidem addit
his Anastasius, eodem tempore monachos
hæreticos recantantes palinodiam scripsis-
se quatuor libellos contestationis, quorum
duos Imperatori, alium Præfectis pro-
vinciæ, quartum vero Joanni Episcopo
Hierosolymorum obtulere, contestati se
sanctam Synodum Chalcedonensem am-
plexari, detestari vero Severum cum
suis sectariis, & in promptu habere
mortem oppetere pro fide Catholica.
Sed & Illyrici Episcopos addit mississe
X 2 Ro-

LI. Quæ passi
hæretici
Alexan-
drini.

(c) Cedr.
Annal. hoc
anno.

(d) Hier.

gnaverit. Cultum sacrum a Græcis exhibitum
Sancto Macedonio indicant MS. Synaxiarum So-
cietatis Jesu Collegii Claromoniani, varia Me-
næa Græca MSS. & excusa, quæ habentur a-
pud Maximum Cytherorum Episcopum pro Ec-
clesiis Orthodoxis. Quare, ut inquit Hensche-
nius in Elogio Sancti Macedonii Episcopi Con-
stantinopolitani ad diem XXV. mensis Aprilis,
non nisi Sirleti Cardinalis oscitantia scripsit Ba-
ronius, apud Græcos memoriam Sancti Mace-
donii non extare, & Menologia nullum ipsius
vestigium habere. Neque enim in Sanctis suo
Menologio inseribendis, diebus aliquot fati di-
ligens fuit Sirletus, utpote qui die XXIV.
ejusdem mensis neglexit Sanctam *Elizabetham*
Tbaumaturgam, passim omnibus antiquis Syna-
xariis, Menæis, & Menologio Basilii Imp. &
Anthologio inscriptam; immo de qua Græci
Officium Ecclesiasticum habent. Ablatum qui-
dem *Macedonii* nomen ad tempus e Diptychis,
sed in ea postea restitutum, ut infra videbi-
mus.

Marius Aventicensis ad Consulatam Anthemii
& Florentii hoc anno gestum, scribit: *Monas-*
terium Aconino a Rege Sigismundo constructum est
in angusta sc. planitie, in qua parvus vicus an-
tiquitus ædificatus fuit, quem Tornatum seu Tor-
gaumenso
na.

VI. Fundatur
Monaste-
rium A-

CHRISTI
515.HORMISDÆ PAP.
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODORICI REG. 23.

Romam Catholicæ fidei confessionem ad Romanum Pontificem.

LIII. Hoc eodem anno vigesimoquinto Anastasii Imperatoris Himeranni populi Austriales ad fidem Christi conversi sunt:

(a) Cedr. in Chron. hoc ann. (b) Theod. Lect. 2. Collect. (a) de quibus pauca hæc Theodorus Lector (b): *Himeranni (gens est Persis tributaria) in extremis Australis plage, & ab initio Judæi fuerunt: eo vero tempore quo Regina Austri venit ad Salomonem, facti sunt Gentiles. Hi sub Anastasio Christiani sunt facti, & Episcopum acceperunt.* Hæc Theodorus, eademque Nicephorus (c). At tantæ rei gestæ historia scriptorum inopia remansit obscura: etenim quoniam prædicante, quibus præcedentibus signis, quisve eis primus fuerit datus sacrorum Antistes, penitus ignoratur.

(c) Niceph. l. 16. c. 34.

PAGIUS *nadam* non longe ab Octoduro distum, incolæ appellarunt, indeque Monasterium modo *Agau-nense* a situ, modo *Tornatense* ab oppidulo ibi condito denominatur. Extat adhuc illud Monasterium, vulgo Sancti *Mauricii* dictum; quod a pluribus sæculis a Clericis Regularibus Ordinis Sancti Augustini inhabitatur. Anno enim MCCLXI. ut liquet ex charta a Sammarthanis, dum de Abbatia Agaunensi loquuntur recitata, jam Monasterium illud Canonici incolebant. Em. Cardinalis Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 3. fufe de eo agit, & scribit Clericos illos anno MCL. ibidem primum apparuisse; quam in rem citat Bollandum in Prolegomenis ad Vitam Sancti Severini Abbatis Agaunensis, ad diem XI. Februarii, aitque, f. III. num. XX. rem ex antiquis Monumentis illum demonstrare. Verum loquitur ibidem Bollandus, non de Abbatia, Agaunensi, sed de Abbatia Castri-Nantonis, ubi S. *Severinus* in Monasterium Agaunense rediens e vivis excessit, & sepultus est, ut suo loco ostendi. Et certe *Castri-Nantonis* stum in Vastinensi ditione & diocesi Senonensi; Monasterium vero Agaunense Diocesis est Sedunen-sis seu Octodurensis sub Archiepiscopo Tarantasiæ, ut videre est apud Sammarthanos in Abbatia Castri-Nantonis.

VII. Ante tempora Chlodovei Regis extabant.

Præter Auctores citatos, de Monasterio *Agau-nensi* agunt Henchenius in Vita Sancti Sigismundi Burgundiæ Regis ad diem I. mensis Maii Cointius anno DXXXV. num. 197. & seqq. alijque: sed dum varios status in quibus illud fuit confundunt, unique attribuunt quod ad alterum pertinet, ejus fundationem magnis adhuc tenebris involutam, novis difficultatibus involvunt. Ejus obiter tantum meminit Baronius anno DIX. num. XII. sed quia post ejus mortem variæ de eo agitatae controversiæ, illas partim hic, partim anno DXXXII. dissolvere conabimur. Hoc itaque celeberrimum Monasterium ante *Chlodovei* Magni tempora videtur fundatum. Faustus enim Monachus, discipulus Sancti Severini, in Vita ejus a Mabillonio sæculo I. Benedictino recitata testatur, *Chlodoveum* Regem anno Regni sui XXV. Christi sc. DVI. cum in gravem morbum incidisset, ad sanctum Monasterium *Agau-nensium*, ubi *Severinus* abbas ordinatione institutus erat, misisse, & Severinum ad eum venientem, post sanitatem ei redditam, ad Deum migrasse, postquam duobus sociis suis dixisset: *Commendo vobis dilectissimum fratrem meum Presbyterum, qui mihi annos XXX.*

Quam bene accidit, secundum illud propheticum de Ecclesia Catholica dictum; (d) *In tribulatione dilatasti mihi*: ut quo tempore magis minui videretur Catholica fides in Oriente, eo majores fierent ad Christianismum accessiones, Saracenis (ut vidimus) & Himerannis Evangelium capeffentibus. Unde illud Ecclesia jure cecinerit (e): *Populus, quem non cognovi, servavit mihi, in auditu auris obediit mihi. Fili alieni mentiti sunt mihi: filii alieni inveterati sunt, & claudicaverunt a semitis suis.* Quod Dei benignitate hoc nostro sæculo abundantius experimur, dum quo tempore perverfis erroribus Aquilonares provinciæ majore ex parte a fide Catholica defecerunt, Ecclesiæ Catholicæ novus Orbis accreverit, ab Ecclesia Romana accipiens E-

LIII. (d) Psal. 17.

van-

(e) Psal. 17.

van-

in afflicto corpore deservivit: commendo vobis Monachum meum nomine Vitalem. Quare ante annos triginta a morte ejus Severinus præfuit Monasterio Agaunensi; neque enim morbo afflicto Abbas renunciatus fuisset. Tum eo Monasterio post Sancti Abbatis obitum, vel colapso, vel everfo, Sanctus *Sigismundus* hoc anno novæ fabricæ initium dedit, qua tandem anno DXXXII. absoluta Sanctus *Himmodus* primus novi Monasterii Abbas a Rege Sigismundo institutus est. A prioris vero Monasterii e-
versione usque ad hujus Præfecturam locus habitatus fuit a promiscua multitudine, sexus utriusque concursu, sejunctis tamen domiciliis, diversa pertractante munera, ut testatur Historia Abbatum Agaunensium, a Sancti *Achivi* tertii Abbatis discipulo conscripta, cujus fragmentum recitat Bollandus loco citato. Incertum autem, an convenæ illi loca, quæ post eversum Monasterium superferant, vel ea, quæ hoc anno edificari cœpta, inhabitantur.

Agaunenses Monachi peculiarem Regulam servabant, S. *Severino* Monasterium regente conditam, quam Holstenius una cum reliquis a S. Benedicto Anianensi collectis in lucem emisit; ejus hic titulus est: *Incipit Regula Monasterii Tornatensis*, quæ capitibus XXIII. constat, quamque a cap. XIII. ad ultimum, ex Sancti Augustini Regula ad verbum exscriptam esse, Emin. Cardin. Norisius & Cointius laudati demonstrant; quod mirum videri non debet; cum etiam Sanctus *Casarius* & Sanctus *Aurelianus* Arelatenses Episcopi, alijque multi plerique a Beati Augustini Regula mutuati sint. Addit ibidem Card. Norisius Juren-ses Monachos Sancti Hilarii Arelatensis Episcopi tempore in Gallia Sequanorum fundatos eam Agaunensium Regulam etiam coluisse; quod constat ex veteri Anonymo in Vita Sancti Eugendi Abbatis Juren-sis, quam Bollandus ad diem primam mensis Januarii, & Mabillonius sæculo I. Benedictino exhibent. In fine enim Vitæ hujus Sancti Anonymus ille ait: *Instituta quoque de formatione Monasterii nostri Agaunensis Canonici, Sancto Marino Presbytero insula Lirinensis Abbatate compellente, digestimus, &c.* Scribit vero se morienti Eugendo adfuisse; quæ mors contigit circa annum DCXC. Quare ea Regula prius in Juren-si Monasterio observata, indeque in Agaunense invec-ta, ac ante annum quingentesimum composita. Ex quibus omnibus patet, Sanctum *Severinum* vere fuisse Abbatem Agaunensium

VIII. Regula Agaunensium Monachorum ante annu D. condita.

CHRISTI
515.HORMISDÆ PAP.
2.ANASTASII IMP. 25.
THEODORICI REG. 23.

vangelium: ut plane omnes intelligant pervigilem ejus cultorem, magnum illum agricolam (a) qui semper operatur, loco palmitum arefcentium alios majori

(a) Joan. 5.

PAGIUS *fis* Monasterii, non vero Pastorem vel Rectorem incolarum promiscui sexus & ordinis, ut Bollandus & Henchenius, qui ejus Vitam a Fausto scriptam non viderant, arbitrati sunt; *Himmodum* hoc anno Tornatensis Monasterii Abbatem constitutum non fuisse; nec pariter hoc anno Sanctum *Avitum* Episcopum Viennensem eam Homiliam recitasse, ejus titulus;

fœcunditate sufficere; & loco vineæ (b): (b) Psal. ab apro silvestri depasta, atque suffocata, igneque succensa, alia sibi latioribus terminis uberiora trans mare plantare vinea. **Quin-**

Homilia VII. dicta in Basilica Sanctorum Agaunensium in innovatione Monasterii ipsius, &c. Recitata itaque ea anno DXXXII. aut insequenti, quo Monasterium a S. Sigismundo, & Episcopis Himmodum Abbatem accepit, & Palmodia perpetua inibi instituta, ut infra monstrabimus.

I. Regressus legatorum in urbem.

Quingentesimus decimus sextus Domini voluitur annus, Consulatu Petri sine collega notatus. Inter nobilissimos Senatores hic doctrina ac pietate claruit, ad quem extant Ennodii plures epistolæ. Mentio est pariter de Petro Romano viro clarissimo apud Sidonium. Hic ergo ubique spectatus hoc ipso anno meruit Consulatum quo detentus diu Apostolicæ sedis legatos Anastasius Imperator, magna spe alitos uniendæ Orientalis Ecclesiæ, ita dimisit, ut ad cuncta perficienda expectare se adventum Hormisdæ, iteratis litteris astuto consilio simularet: quod ut magis persuaderet, una cum eisdem legatis redeuntibus Romam, ad componendas res honorificentissimam legationem ad eundem Hormisdam Pontificem misit, viris clarissimis ad opus delectis, nempe Theopompo Comite Domesticorum, & Severiano Comite sacri Consistorii; quibus & litteras ad ipsum Romanum Pontificem dedit.

II. Consilium Anastasii Imp. quale fuerit.

Quodnam autem fuerit in his exhibendis officiis consilium Anastasii Imperatoris, ex his quæ sæpe superius aperuimus, atque superiori anno latius pandimus, facile poteris intelligere, nempe ad sedandum Orthodoxorum animum, ipsum pluribus apertissimisque signis affectare conatum, Catholicum nomen, & unitatem curare Orientalis Ecclesiæ cum Occidentali: ratum nimirum ita fore, ut concitatum contra se Vitalianum tyrannum prætextu tuendæ Catholicæ fidei, his artibus exarmaret, ac spoliaret favore populi; qui plane erga Imperatorem ex his pro fide Catholica exhibitis testimoniis jam paulatim reddebatur magis ma-

gisque propensior: augebatur vero magis ea opinio ex istiusmodi erga Pontificem Romanum obsequiis, quibus in tam præclara exornanda legatione rem naviter agere, in opus incumbere, jugi indefessoque studio laborare ad perficiendum quod cœperat, significaret.

Ea planè est ars hæreticorum Principum, penes quos est pietas nundinaria, ut cum adversariis armorum pressuris urgentur, ad fallendos populos nihil magis quam fidem Catholicam ore tenus præferant, subque Catholico nomine delitescant, donec quod cupiunt assequantur; facti vero voti compotes, majori impetu in damna pietatis erumpant. Sed qui cunctis præsidet rerum humanarum arbiter Deus, haud diutius patitur adeo scelestæ inulta relinqui. Etenim qui discernit (a) cælestis Reges, appendens (b) eos in latera, digito tandem ostendit paratam ob oculos ultionem, cum repente diu dilatatum majori fragore suæ iræ fulmen intorquet: quod quidem factum cum alia multa, tum præsertim cœpta narrari Anastasii tragœdia egregie repræsentat. At jam ejus reliquas fallendi artes pietatis tegumentis obvolutas, quas habemus præ manibus, in medium producamus; atque primum ejus recitemus epistolam per suos legatos ad Hormisdam Pontificem missam, cujus in codice ejusmodi titulus inscriptus legitur (c):

Anastasius Augustus Hormisdæ Papæ, per Theopompum & Severianum VV. CC.

Omnia quæ benignitas conceperit animorum, dulci ambitu & festinatione laudabili propagantur; nec sibi requiem putant

ut ea quæ de eo Baronius habet, indicant. Porro Petri Consulis nomen tam in subscriptionibus litterarum ab Anastasio Imp. & Hormisdæ Papa hoc anno scriptarum quas Baronius memorat, quam in Præfatione Concilii Tarracoenfis, de quo infra, legitur, indeque innotescit, quando unicus Consul Fastus nomen dabit, indiscriminatim ab Orientalibus & Occidentalibus in Actis publicis enunciatum fuisse.

A num. I. ad XVIII. Anastasius Imp. qui hæcenus Chalcedonensem Synodum insectatus fuerat, hoc anno simulans se Ecclesiæ pacem dare cupere, Legatos duos ad Hormisdam Papam misit cum suæ fidei Professione; sed Hormisdæ videns Legatos a Catholica fide alienos, eosdem re infecta ad Imperatorem dimisit, ut pluribus narrat Baronius.

III.

(a) Ps. 67. (b) Dan. 5.

(c) Tom. 1. ep. Rom. Pont. in Hormisdæ.

IV.

Quinta Quinquennalia Anastasii Imp.

II. Anastasius fingit sedare pacem dante velle Ecclesiæ.

Anastasio Imp. ad Hormisdam epistola.

tant posse præstari, donec ad effectum saluberrimum desiderata perduxerint: & tunc quædam ipsius festinationis sit requies, dum contigerit spes votorum. Quod in præsentem nos certa ratione pertulimus, donec cælestis favor & nostræ petitioni auditum, & vestra promissionis serenum donet effectum. Ergo quia vel maxima itineris longitudo, & ultra solitum morem biemalis asperitas, quod optabamus nobis fecit incertum; interim intra animos nostros desiderata compressimus, beneficia divina captantes, qua boni exitus rei sua interpositione decidunt. Agnoscentes igitur, quod ejus pietas primam nobis gratiam condonavit, ut missa ad nos legatio, ad beatitudinem tuam feliciter remearet; ad secundam processimus, ut dirigeretur a nobis promissa legatio; per quam & commemoratio fieret eorum, quæ cum sanctissimis viris longa deliberatione contulimus; & inde, Deo auspice, tam nostræ petitionis, quam vestra gratia ad integrum lux serena resplendeat, & toto Orbi gaudia expectata donetur. Commemorationis itaque loco, & salutationis honore reddendo, Theopompum virum illustrem Comitem Domesticorum, agentem sacri nostri Palatii scholam, fidelem nobis vel pro suis moribus, vel pro ipsa affectione genitili nostra provincie, sed & Severianum V. C. Comitem sacri nostri Consistorii ad vestram direximus sanctitatem: qui ordinem litterarum propria voce testantes, ad celeritatem expectata provocent, quæ etiam cælesti misericordia credimus placuisse. Data XVII. Kalend. Augustus, Constantinopoli, Petro V. C. Consule. Hæc quidem ad Hormisdam Papam. Sed quo numeros omnes expleret Catholici atque humanissimi Principis, per eosdem etiam legatos idem Anastasius Imperator ad Senatum urbis Romæ in hunc modum scripsit (a):

Legatorum nomina.

(a) Extat 1. 1. epist. Rom. Pont. in Hormisdæ.

V.

Ad Senatum Rom. epist. Anastasii Aug.

Imperator Cæsar Flavius Anastasius, Pius, Felix, Victor, semper Augustus, Germanicus inclytus, Alamannicus inclytus, Franchicus inclytus, Sarmaticus inclytus, Pater patriæ Proconsulibus, Consulibus, Prætoribus, Tribunis plebis, Senatuique suo salutem dicit.

Si vos liberique vestri valetis, bene est: ego, exercitusque meus valemus. Quotiens utrisque publicis rebus prospera voluntate consulitur, non solum exhortatio, sed postulatio quoque creditur esse conveniens; ut duabus in unum concurrentibus causis, animus incitatus, quod felix & bonum paribus sit, valeat adipisci. Si etenim Christus Deus & Dominus noster & per mitissimam voluntatem & quamdam dispensationem nos revocavit ad se, & redemptos proprio sanguine libertati restituit, ut salutem mortalitati præstaret; non videtur absurdum,

tam apud gloriosissimum Regem quam apud beatissimum Papam urbis Romæ, Patres conscriptos Imperiali petitioni conjunctos, ea sperare, quæ & nobis & sibi (Deo annuente) in commune proficiant: Hoc est, ne fugitivorum audiant concinnatos sermones, & mendacio solo compositos; sed satisfactione suscepta, quam & veritas, & legatorum qui directi sunt inquisitione patefecit, ad desideratam pacem acceptabili Deo voluntate concurrant. Indubitatum siquidem est ex longa annorum serie multam partem Reipublicæ vestram vendicare * constantiam.

* judicare.

VI.

Proinde oportet sanctissimum vestrum cœtum solerti studio & provido labore contendere tam apud excelsum Regem, cui regendi vos potestas & sollicitudo commissa est, quam apud venerabilem Papam, cui intercedendi apud Deum facultas est præstita; ut in ea parte animi sui bonitatem dignentur impendere, in qua utriusque Reipublicæ membra sperata sanitate salventur. Implebitis enim veterem consuetudinem & nimis consilio vestro notissimam, si ea quæ publicæ utilitati conveniunt, tractando, sperando, postulando, effectum adipisci, Deo auspice, feceritis. Data quinto Kalend. Augusti, Chalcedone, Petro V. C. Consule. Hæc sunt quæ extant antiqua monumenta legationis antea permissæ, modo vero præstitæ ab ipso Anastasio Imperatore; cum tamen (ut sæpius dictum est) unitatis & pacis speciem præferret, non autem amans effectus Catholicæ pietatis.

Verum Hormisdæ doluit, laicos directos esse legatos, quibuscum de rebus Ecclesiasticis agendum foret, minus aptum id esse putans: conqueritur enim de his idem Hormisdæ Papa in litteris anno sequenti datis ad sanctum Avitum Episcopum Vientensem, quas ex eodem codice inferius recitabimus. Jam vero quas legatis Apostolicæ sedis litteras ad eundem Romanum Pontificem Anastasius dedit, hic describamus, quibus rerum gestarum veritas, explosis mendaciis, certa reddatur. His autem in primis Imperator fidei Catholicæ (ne quis daretur dubitandi locus professionem inferuit: sic enim se habent:

VII.

Exemplum (b) Sacra Anastasii Augusti Hormisdæ Papæ per Ennodium & Fortunatum Episcopos, Venantium presbyterum, Vitalem diaconum, & Hilarum Notarium.

VIII.

Gratias omnipotenti Deo referimus, quod sanctitas vestra disciplinis cælestibus instituta, sicut poposcimus, legatos fidei Ennodium & Fortunatum venerabiles Episcopos, sed etiam viros religiosos Venantium presbyterum & Vitalem diaconum & Hilarum Notarium, quales possibat cause sublimitas, destinavit: qui ne-

(b) Extat 1. 1. epist. Rom. Pont. inter. ep. Hormisdæ. Epist. Anastasii Imp. per legatos Apostolicos missa.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6009.

SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLIV. A.C. 516.

© 21. CB. 4. P. 3. April. Indict. 9.

JESU CHRISTI 516.

HORMISDÆ PAPÆ 3.

ANASTASII IMP. 26.

THEODORICI REG. 24. & 5.

I. [1] Petrus absque Collega Consulatum gessit, ut in omnibus Fastis legitur & in ejus Consulatum quinta Quinquennalia Anastasii Imp. inciderunt. In Occidente creatus fuit

NOTÆ [1] Off. Petrus sine collega. Victor: Petro V. C. Cos. Marcellinus: Petro solo Cos. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: anno a Passione Domini CDLXXXVIII. bisextili: Petro. GEORGIUS

gotii magnitudinem implere possent Ecclesiastici luce sermonis; quique operante Deo, omnia subtiliter requirentes, que ad vestram & veram Christianorum pertinent fidem, & ipsi, sicut decuit, declararunt, & a nobis, sicut oportuit, agnoverunt: quia una est Ecclesia Dei, Apostolicis ubique firmata doctrinis. Unde quis audeat de Domini nostri Jesu Christi incarnatione aliter quam habet veritas ipsa sentire? nisi ut consiteatur equalem & consubstantialem Patri Filium salutis nostrae causam, juxta annunciationem Ar-

(a) Luc. 1. changeli (a) in utero Virgimis, carnem ex eadem assumente hominem, factum? & (b) Philip. sicut ait Apostolus (b) in servili forma; ut cruce pro nobis carne susciperet? De quo beatus Petrus Apostolus Judæis dicit (c): Vos petistis vobis dimitti virum homicidam, auctorem vero vite interfecistis. De quo etiam legitur in Paulo Apostolo (d): Factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.

IX. Confitemur enim quod Dei genitrix beata Virgo Maria in vera carne & anima rationali & intelligibili nobis Deum peperit Salvatorem, quem hominibus Deo Patri & Spiritui sancto ante secula, eundem nobis quoque hominibus propter peccata nostra in fine temporum credimus & probamus fuisse progenitum, sicut Prophe- ta David dicit (e): De ventre matris mee Deus meus es tu. Quae tamen ita sine defectu & confusione nostri corporis est assumpta nostra substantia, ut in eadem carne Dei Filius mundum examinaturus adveniat, oculis omnium vulnerum & clavorum indicia repræsentans, sicut scriptum est (f): Et videbunt in quem pupugerunt. Vides ne, quam pie quam sancte rectam profiteatur Anastasius fidem Catholicam? qua ita firmiter stabilita, ei adversantes damnat hæreticos, ista subdens:

Cum omnibus etiam Oribodoxis impiissimos Nestorium atque Eutychetem vitamus pariter & horremus, eorum condemnantes & anathematizantes & personas & dogmata detestabilibus sacrilegiis comparanda, qui dispensationem divinam & humane remedia infirmitatis similiter aut nescire voluerunt, aut cognita blasphemare. Talem igitur circa fidem clementia nostra propositum summus Deus ab exordio vite sue sensibus nostris immisit; unde & imperium nostrum credimus custodiri. Miramur autem, quamobrem de beatissimis Patribus, qui in Chalcedone convenerunt, aliqua nobis scribere voluistis; dum ea, quae ab his fuerant constituta, prædecessorum nostrorum multiplicibus decretis confirmata monstrantur: & cum nec alia Synodus facta fuerit, per quam, quae ab illa disposita sunt, redderentur infirma; nec lex a nobis præcesserit, cujus novitate statuta præfati Episcopalis Concilii

solverentur: maxime cum ipsa Synodus dixerit, anathema esse debere, quicumque aliam fidem, quam apud Nicæam trecenti decem & octo venerabiles Patres constituerunt, docere vel immutare voluerit: ad hoc etiam eos, quos superius comprehendimus, id est, Nestorium & Eutychetem damnaverunt, quos nos quoque damnamus. Nam pro hac causa attestantur etiam divina litteræ ad Alexandriam non semel sed multoties destinatae, per quas objurgavimus, cur sibi non arbitrentur posse sufficere directam fidei doctrinam, recedentes ab anathemate Chalcedonensis Synodi, vel venerandæ memoria Leonis Episcopi. Unde non parum studium apud nos & contentio quoque perdurat, quatenus a superscripto anathemate eisdem possimus abstrahere, & sanctæ Ecclesiæ universali conjungere.

De capitulo vero, quod solum videtur esse residuum, nostra voluntas petitioni vestræ fortasse propter unitatem Ecclesiarum conveniret, nisi alia venerabilibus Ecclesiis ex hoc renovari scandala crederemus. Nunc quæ sint faciendæ perpendite: quia grave esse clementia nostra judicat de Ecclesia venerabili, propter mortuos, vivos expelli; nec sine multa effusione humani sanguinis scimus, posse ea quæ scribitis, ordinari. Omnia tamen a Deo sperantes, per Concilium melius agere poteritis, quam ab his hominibus qui propter errores suas provincias percurrentes, inimicam Evangelicis sanctis & Ecclesiæ volunt esse discordiam. Ergo ut sit placens supernæ majestati Ecclesiarum unitas, providete: quia quid nobis in his quæ præfati sumus obstitit, ignoramus, si bene nos arguit. Per omnia autem voluntatis nostræ puritatem, legatorum vestrorum poteritis veritate cognoscere. Petimus autem, ut pro nobis Apostolatus vester orare dignetur: quod vos libenti animo facere, hac poterimus maxime ratione cognoscere, si perfectam nobis unitatem Ecclesiarum dignatus fuerit Deus, vobis disponentibus, condonare. Illam enim vox Dei magnam benedictionem diligentibus se mandavit atque donavit, qua declaravit (g): Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis. Hactenus litteræ Anastasii ex eisdem codicibus exscriptæ.

Fallere sane quemquam possent ejusmodi litteræ Anastasii pro fide Chalcedonensi, nisi ex his quæ superius de ipso scripta habentur, & quæ scribentur inferius, qualis esset vulpis illius animus perspicuo monstraretur: ita ut illi optime aptari possit illud Apocalypsis (h) de bestia illa cornua habente agno simillima; utpote qui cum semper insecutus sit sanctam Synodum Chalcedonensem, videri tamen velit, acerrimus ipsius professor.

Por-

XI. De capite quo agitur de nomine Aca-cii abolendo.

XII. (b) Apoc. 13.

XIII. De capite quo agitur de nomine Aca-cii abolendo.

XIV. Unde & fateor me fuisse miratum, cur tamdiu legatio promissa tardaverit, cum faciendæ ista sint, ut regna caelestia rapiantur. Verumtamen instinctus ipse, quem vestræ mansuetudinis declarati alloquar, spem supernæ misericordiæ pollicetur: Desuper est enim & ipsum velle quod bonum est. Confido autem, quoniam qui cepit (d) in vobis opus bonum, perficiet usque in finem. Ergo via, cui cepistis, insistite; & spretis errantium lubricis, nobiscum supra petram solidam tenete vestigia. Tali crevit Ecclesia sancta consensu, quod his verbis Apostolicorum actuum testatur historia (e): Multitudinis credentium, erat cor unum & anima una. Nam quem admodum connecti poterunt gratia vinculis, quorum distant corda sententiis? Fac, domine Imperator, effectum verum fidem probare verborum. Non enim sermonibus cognoscuntur hominum corda, sed effectibus: cum & Abraham pater noster, non nuda Deo fide, sed opere fidem commendante placuerit. Unde vel pro dispensatione mihi credita, vel pietatis vestræ Ann. Eccl. Tom. IX.

Porro de calliditate Græcorum hæreticorum, qui verbis pacem sponderent, factis autem negarent, pluribus agit idem Hormisdæ Papa in epistola, quam anno sequenti scripsit ad sanctum Avitum Episcopum Viennensem, cum quid hac legatione actum sit eundem reddidit certiore. At quoniam quæ hactenus Anastasius tum litteris, tum etiam legationibus egit, non nisi laude digna videbantur; Hormisdæ Papa, & scriptas litteras, & res per legatos Constantinopoli gestas probans, non potuit ea omnia non laudare, cum ad eumdem Imp. has litteras (a) reddidit per legatos ab eo missos Theopompum & Severianum VV. CC. Comites:

(a) Hormisdæ ep. 6.

XIII. Epistola Hormisdæ ad Anastasium Imp.

(b) Eccl. 5.

(c) Mat. 25.

XIV.

(d) Eccl. 2.

(e) Act. 4.

XV. Opera non verba Imperatoris requirit.

Hormisdæ Episcopus Anastasio Imperatori. Sollicitari animum tuum, clementissime Imperator, ambitiosa aviditate commemorat, donec sperata unitatis reintegratio optata contingat. Bona sunt desideria salutis; laudabilis, quæ se hujusmodi Deo commendat, intentio. Prudentia siquidem speciale documentum est, cum id quod sibi utile credit, impatienter inquirat. Nam si in corporum morbis noxia est tarda curatio, quanto magis in salute animæ gravius est ferendum reneiorum fidelium ferrior appetitus? cum moneamur spiritualibus institutis, ne quæ prodesse possunt, in diem posterum differantur, clamante sapientissimo Salomone, (b): Ne tardes converti ad Dominum; & ne differas de die in diem: quia sicut in incerto vite tempore, ita in tuto animæ conventit esse remedium; ut iniret (c) in gaudium Domini sui, quem veniens Dominus ea quæ sibi placent, inveniet operari.

Unde & fateor me fuisse miratum, cur tamdiu legatio promissa tardaverit, cum faciendæ ista sint, ut regna caelestia rapiantur. Verumtamen instinctus ipse, quem vestræ mansuetudinis declarati alloquar, spem supernæ misericordiæ pollicetur: Desuper est enim & ipsum velle quod bonum est. Confido autem, quoniam qui cepit (d) in vobis opus bonum, perficiet usque in finem. Ergo via, cui cepistis, insistite; & spretis errantium lubricis, nobiscum supra petram solidam tenete vestigia. Tali crevit Ecclesia sancta consensu, quod his verbis Apostolicorum actuum testatur historia (e): Multitudinis credentium, erat cor unum & anima una. Nam quem admodum connecti poterunt gratia vinculis, quorum distant corda sententiis?

Fac, domine Imperator, effectum verum fidem probare verborum. Non enim sermonibus cognoscuntur hominum corda, sed effectibus: cum & Abraham pater noster, non nuda Deo fide, sed opere fidem commendante placuerit. Unde vel pro dispensatione mihi credita, vel pietatis vestræ Ann. Eccl. Tom. IX.

circa me benignitate perpensa, domine filii, hortor & supplico, ut studium pacis, quod per scripta præferis, ad componenda nobiscum, Deo auctore, ea in his quibus laborant Ecclesiæ, dirigatis: quia secundum Prophetam (f): Pax multa diligentibus nomen tuum, & non est illis scandalum. Non sunt incognita apud mansuetudinem vestram, quæ nos ab ea, quam reintegrare cupimus, unitate discerant. Date operam, ut laudando quæ profitemini compleantur effectu: & Apostoli, cujus communionem creditis expectandam, totis viribus sequimini disciplinam. In totum perditæ noxiorum declinate contagia, scientes non habere cum religiosis impiis portionem, nec ullum fidei cum perfidia esse consortium. Consequens est, ut qui errorum detestatur principes, oderit sectatores. Execrabile habeatur in flore, quod damnatur in semine.

Offerte hoc manus Deo, pro vestris (precor) offerte temporibus: jamdiu hanc a vobis hostiam præ tantis quæ vobis contulit Christus beneficiis expectat. Quid opus est apud illum preces adhibere, qui supplicat? Vos Senatus urbis Romæ, ut me ad pacem hortetur, injungitis: Ego non solum cum his ad vos supplicationis verba converto, sed vestigia vestris pro universali advolvor Ecclesiæ. Audite me pro Christo legatione fungentem. Non pariamini ab impiis canibus Christi membra discerpi. Quæ insanabilia videtis, abscindite; & quæ ægra, curate. Cur quæ sana sunt, invalidis conjuncta quatiuntur? Servate ordinem, quem unitas ipsa præfuit; & pacem mundo, quam postcitis, reddite. Hæc & sub præfenti occasione depono, & rursus ac sæpius supplicare curabo, sperans importunitatem hanc meam & Deo esse placituram, & apud vos quoque per assiduas petitiones, quoniam id nos Dominus docuit, vacuam non futuram. Data Romæ. Desunt reliqua.

Hæc quidem Hormisdæ epistola responso esse videtur ad eam, quam Imperator redeuntibus legatis dederat, qua tam plane tamque ample Ecclesiæ se pacem optare significaverat. Quæ autem postea rescripserit ad epistolam a Comitibus legatis acceptam, cum ipsæ ad Imperatorem litteræ desiderenter, haud adeo nobis possunt esse comperta, nisi quantum ex aliis ejusdem Hormisdæ litteris quasi per transeuntem ad ea inspicienda aditus aperitur: quibus etiam nota fiant quæ transacta sint inter legatos Imperatoris & Romanum Pontificem: nimirum eisdem legatos detectos fuisse alienos a Catholica fide, defensoresque hæresis Eutychianæ: tantumque eos longe abfuisse ut Catholica professæ fide sese cum suis Catholicæ redderent unitati, ut tentarent haud levi conatu (si fieri potuisset) ipsum

(f) Psal. 118.

XVI.

XVII.

Quid effectum per Legatos Imperatoris.

ipsum Hormisdam Papam ad suas ipsorum partes adducere. Vides quo tenderint Anastasii blandimenta, & quæ venena, sub honorifice legationis mellè latuerint?

XVIII. At ubi hæc adeo inexpectata idem Hormisdæ comperit, legatos re infecta ad Imperatorem redire iussit, jam certior redditus de velata diu piorum verborum involucro perfidia impij Anastasii. Hæc enim ita se habuisse, ejusdem Pontificis litteræ ad sanctum Avitum Viennensem Episcopum datæ anno sequenti significant, cum jam ipse ad Hormisdam missis nunciis & datis litteris reddi certior gesta essent, quibus item litteris & illud sit manifestum, legatione ab Hormisdæ in Orientem missa, redditos esse Catholicæ Romanæ Ecclesiæ communioni Episcopos nonnullos in Thracia, Dardaniæ præferim, Illyrici, atque Epiri Antistites: quod quidem hoc anno idem Hormisdæ voluit suis litteris innoscere Gallicanis Ecclesiis, scribens de his epistolam ad eundem sanctum Alcimum Avitum Episcopum Viennensem, ut ipse Avitus testatur, redditus litteris ad eundem Romanum Pontificem.

XIX. Ut hæc igitur integre cognoscantur, primum omnium ut egregium monumentum viri sanctissimi, de quo plura superius locuti sumus, ejus hic describemus ad ipsum Rom. Pontificem datam epistolam, ex iisdem de quibus supra mentio facta est descriptam codicibus. Porro eam ad finem anni hujus datam esse, existimare licet, quæ accepta Romæ habetur mense Januarii anni sequentis: ipse enim Avitus provincie Viennensis Metropolitanus nomine omnium sibi subiectorum Episcoporum legationem Romam ad Pontificem misit, ut quid actum esset per legatos Constantinopolim missos, ipse Hormisdæ Papa litteris significaret. Scriptis igitur ea occasione has litteras S. Avitus ad Hormisdam, quibus quidem non solum rerum gestarum veritas intuentia proponitur, sed & qua veneratione, quoque cultu, quibus titulis sanctissimi atque doctissimi viri fuerint prosecuti Romanum Pontificem, quem totius universalis Ecclesiæ esse pastorem absque controversia sunt professi, omnibus palam fiat:

PAGIUS III. Episcopi Dardaniæ & Illyrici ad communionem Ecclesiæ Romanæ redeunt.

A num. XVII. ad XXXIII. Ex litteris Aviti Episcopi Viennensis ad Hormisdam Papam datis, & a Baronio hic recitatis, liquet, Verum esse, quod superiori anno scripsimus, Hormisdam sc. eo anno sanctum Casarium Arelatensem Episcopum certum fecisse de conversione Episcoporum Dardaniæ & Illyrici: Avitus enim ait, se idem ab Hormisdæ accepisse litteris, quæ ad se per Arelatensis Ecclesiæ Clericos pervenerunt; in quibus inquit Avitus, nos sicut per conversionem Provinciarum, id est, Dar-

Domino (a) sanctis meritis præcellentissimo in Christo gloriosissimo & Apostolica sede dignissimo Papæ Hormisdæ, Avitus.

Dum religionis statui & plenis Catholicæ fidei regulis perspicitis convenire, ut gregem per tota vobis universalis Ecclesiæ membra commissum pervigil cura vestra charitatis informet; Viennensem provinciam superiori anno (si meminisse dignamini) datis ad humilitatem meam litteris visitastis, quæ ad me, secundum quod opportunitas oblata contulerat, per Arelatensis Ecclesiæ clericos pervenerunt, & quidem plenissima sollicitudine pastoralis: in quibus nos, sicut per conversionem provinciarum, id est, Dardaniæ, Illyrici, vel Thraciæ ad communionem gaudii provocatis, sic admonitione cautissima, ne quid per ignorantiam prævenire possit, instruitis. Intelligis, lector, sicut in omnibus prædecessoribus Ecclesiæ Romanæ Pontificibus, jugem universalis Ecclesiæ curam Hormisdæ Pontificis tum in restituendis lapsis, tum etiam in stantibus consolidandis. Sed pergit Avitus:

Eutychetis igitur, Nestorique damnatio, quos jam dudum per beatissimos prædecessores sanctæ sedis vestra calcavit auctoritas ad notitiam jam pridem nostram Apostolicæ ad nos diligentia provisione perlata est. Sed illud nos modo suspensos multum redigit & anxios, quod cum pendere nos ad effectum legationis secundo Constantinopolim destinata, omni expectationis studio jusseritis; nec quid filius vester sanctus frater meus Ennodius retulerit, nec utrum secuta redierit, indicastis: & promissionem vestram tanta silentii diuturnitate suspenditis, ut non minus modo prædicatoris taciturnitas reddat attonitos; quam antea fecerat legationis mora suspectos. Falso quidem nuncio Avitum accepisse secundam missam esse in Orientem legationem, quæ redditæ sunt ab Hormisdæ Papa ad eum litteræ declarant. Porro ad cuncta hæc exploranda a se missos Romam legatos demonstrat, cum subdit:

Unde sola hac causa servos vestros filios meos Alexium presbyterum & Venantium diaconum totius Viennensis provincie nomine, quæ Ecclesiæ ad me pertinenti ab universis prædecessoribus vestris & ab

daniæ, Illyrici, vel Thraciæ ad communionem gaudii provocatis, sic admonitione cautissima, ne quid per ignorantiam prævenire possit, instruitis. Hormisdæ litteris XV. Kalend. Martias, Agapito Cos. anno sequenti datis, & a Raronio n. XXIV. & seqq. relatis, hæc etiam Avito significat: Dardaniæ & Illyricus vicina Pannonia a nobis quod jam fecimus, ubi necessarium fuit ut sibi Episcopi ordinarentur, expectitis; in tantum se a communionem prædictorum separare gaudentes, ut remedia quaerent, dummodo commu-

XX. (a) Extant. i. x. epist. Decretal. inter epist. Hormis. S. Aviti Episcopi Viennensis epistola ad Hormisdam Papam.

XXI.

XXII.

De Legatione missa Romam ab Episcopis Provinciae Viennensis. & ab Apostolica sede commissa est, cum præsentis famulatus pagina destinavi: per quos oraculo beatissime responsionis agnoscam, utrum fervor schismatum præfatorum, qui intra Constantinopolitanam urbem vitio perniciose obstinationis exarserat, cuique (quod magis dolendum est) Alexandrinam vel Antiochenam Ecclesias dicitis illigatas, vobis Christo favente dicentibus digna fuerit correctione restitutus: aut si reversa legatio in paginis evidentibus, quod simplex legeretur exhibit; an forte nuncio magis retulit, unde vobis ad * hoc qualiscumque suspicio reservetur.

* de hoc.

XXIII. Græcorum falsa iactatio.

XXIV.

Hormis. Pap. epist. ad Episc. Viennens.

PAGIUS

Veremur enim, ne Pontificale iudicium, dum non indicat prospera, sensisset adversa. His adicitur, quod diversorum fida relatione comperimus de reconciliatione vel concordia Ecclesiæ Romanæ iactare se Graciam: quod sicut amplectendum, si veraciter dicitur, ita merendum est ne callide simuletur. Quæsumus ergo servitio meo juncto, ut quid filii vestris, fratribus meis, id est, Gallicanis, si consular, respondere debeam, instruat. Quia jam securus non dicam de Viennensi, sed totius Galliæ devotione polliceor, omnes super statu fidei vestram captare sententiam. Orate, ut sic nos prædictorum fucata professio non fallat, sicut ab unitate, quam regitis, veritas comperta non separat. Accepta tertio Kalendas Februarii, Agapito V. C. Consule, per Alexium presbyterum & Venantium diaconum. Cum igitur ejusmodi legatio ab Episcopis provincie Viennensis per Avitum Metropolitanum directa Romam ad Hormisdam Pontificem pervenisset, eamque (ut par erat) idem honorifice accepisset: confessim ea animi suspensione liberare fatagens Episcopos Gallicanos, simulque abolere quæ Græcia mendax falsa fama sparsisset, ista ad eundem sanctum Avitum Viennensem Episcopum Hormisdæ rescriptis his verbis:

Hormisdæ Episcopus, Avito Episcopo & universis Episcopis provincie Viennensis, vel sub tua diocesi consistentibus.

Qui de his quæ ad disciplinam Catholicam pertinent, maxime sciens, instrui cupit, quid studii circa mandata divina habeat, evidenter ostendit. Non enim potest esse hujusmodi cura, nisi ubi fides fuerit infucata. Atque ideo exultamus in Domino de sinceritate propositi tui dilectissime frater, dum te secundum directas per Alexium presbyterum atque Venantium diaconum litteras intuemur & de impiis transgressoribus Eutychete atque Nestorio sedis Apostolicæ constituta recolare; Ann. Eccl. Tom. IX.

munione cum transgressoribus nihil haberent. Epiri Metropolitanus, hoc est, Nicopolitanus Episcopus cum Synodo sua nuper segregatus ab impiis ad Apostolicam communionem, de prompta qua se-

& si quid adversus eos admonitio nostra promoverit, per quos Orientales Ecclesiæ confunduntur, inquirere. Digna plane sollicitudo Fidelibus, ut de miserorum lapsibus ingemiscant, & ipsi ne aliena polluantur contagione pervideant. Sed ne nos quidem hoc super sedisse credatis, ut ad notitiam vestram, si quid actum fuisset, competens perferret instructio. Verum breviter silentium nostrum, quod dilectio mordet vestra, purgamus. Nam quod non sepius nostra admonitio vos frequentet, de conscientia vestra confidimus & fidei stabilitate. Sollicitudo impendenda fortasse sit dubiis; satis est, vitanda indicasse perfectis.

Legationis vero nostræ, quam semel, non secundo, sicut scribitis, misimus, si votivus contigisset eventus, alacres illi co fueramus desiderata partituri: scientes hoc rationi, hoc nostro proposito convenire, ut quos participes sollicitudinis fecimus, cum bis de integritate unitatis gaudia jungeremus. Sed quantum ad Græcos, ore potius proferuntur pacis vota quam pectore, & loquuntur magis iusta quam faciunt: verbis velle se iactant, quod operibus nolle declarant: quæ fugiunt, professione diligunt; & quæ damnaverint, hæc sequuntur. Nam unde est, quod cum per Ennodium fratrem & Coepiscopum nostrum sacerdotales viros ad confirmanda ea, quæ sedes Apostolica poposcerat directuros se esse promississent, multa quoque, quæ ad correctionem pravitate suæ a nobis quæsitæ fueram, pollicentes; non solum religiosos viros penes quos causæ illius plena posset esse instructio, secundum constituta propria non miserunt; verum etiam, quasi res parva reveretur, laicos & alienos ab Ecclesiastico corpore destinantes, non se studuerunt de cæno, quo immergi tenentur, evolvere: verum etiam Catholicæ fidei claritatem fulgentem, sua (quod absit) se posse crediderunt obscuritate fuscare?

Hæc fuit nostri causæ silentii, quam vos quoque, spirituali vobis prudentia revolante, vidistis. Quid enim de hac causa poteram directis litteris indicare, quam in statu suo videbam duriter & pertinaciter custodire perfidiam? Novi exitus solite diligentiam relationis inquireunt. Qui de rebus cognitis nihil indicat, abunde in statu suo manere priora declarat. Quapropter, dilectissime frater, & vos presentibus hortamur alloquiis, & per vos quoque, quia occasio data est, alios per Gallias, quos fides eadem nobiscum complectitur, admonemus: promissam & amabilem Deo servate constantiam; &

Y 2 tran-

ret professione, se contulit. Ex quibus, quæ mox dicemus de Episcopo Theffalonicensi, lucem accipient.

XXV. De missa legatione unica in Orientem, & Græcorum fallaciis.

XXVI.

Admonet Hormisdæ Episcopos Gallicanos.

transgressorum societate declinata, constantiam vestram uni viro virginem castam (sicut spondidistis) exhibete Christo: & cavete, ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita sensus aliquorum corrumpantur a simplicitate & castitate, quæ est in Christo Jesu. Perniciosa sunt blandimenta nocentium; atque ideo vigilare vos convenit, quia adversarius salutis humanæ tamquam leo rugiens circumit quærens quem devoret: cui resistite fortes in fide: Quia hoc speciale habent patris sui de cæli arce despecti, qui vestigia ejus sequuntur & diligunt, ut illa veritatis luce privati, & alios gaudeant sua obscuritate fuscari; & cum perverstatis suæ pœnas laturus esse se sciant, exultent, si miseris cum sua damnatione conjungant.

XXVII. Nam vide est, quod, cum pro magna parte a conterminis suis Thracibus, Dardanis, Illyricis, cognita eorum perveritate deserantur, procul postos ignorantia spe, fraudibus & variis artibus nituntur allucere; nisi ut lucem, quam ipsi non habent, in aliis quoque impia cogitatione commaculent? Ut autem quæ sint partium earum studia possitis agnoscere; plures Thracum, licet persequentium incurfus atterantur, in nostra tamen communione persistunt, scientes fieri fidem per adversa clarioriem. Dardania & Illyricis vicina Pannonia, a nobis, quod jam fecimus, ubi necessarium fuit, ut sibi Episcopi ordinarentur, expetit: in tantum se a communione prædictorum separare gaudentes, ut remedia quærent, dummodo commune cum transgressoribus nihil haberent. Epiri Metropolitanus, hoc est, Nicopolitanus Episcopus cum Synodo sua nuper segregatus ab impiis, ad Apostolicam communionem, deprompta qua fieret professione, se contulit. Quæ ideo scriptis destinavimus inferenda presentibus, ut sicut sortem nos convenit dolo-

PAGIUS Baronius num. XXIX. scribit post hunc annum memoriam Sancti Aviti sibi non occurrisset. Interfuit tamen Concilio Epaonensi anno sequenti in Regno Burgundionum celebrato, ut patet ex ejus subscriptione, literisque ejus ad Quintianum Episcopum datis in quibus ait: Cunctos simul poscimus Fratres, ut Deo favente octavo Idum Septembrium in Parochia E-

NOTÆ [1] S I in re obscura aliquid conjecturæ dare liceat; suspicor Avitum paulo post Epaonen- sem Synodum anni 517. cui subscripsit, satis concessisse. Nam in Epaonensi Concilio Stephanus inæstimator nuptiarum reus anathemate iratus fuit, uti non inaniter suspicari licet ex his quæ sequenti anno 517. ad num. 10. commentabimur. Ea de re furentis Sigismundi periculum declinatari Avitus & Apollinaris ejus frater, de quo nos in eadem Nota, in locum diocesis Lugdunensis fecerunt. Sed non diu post Sigismundus jussit Episcopos redire ad propria, atque interim ipse lato edito rigorem sententiæ a Synodo in Stephanum lata temperavit. Has Regis literas Episcopi Concilio Lugduni celebrato admiserunt probaruntque. Inter subscriptiones hujus Concilii Aviti nomen non legitur; ex quo forte inferas Sanctum illum Episcopum jam decessisse. MANSI

re pereuntium, ita lætemur pariter de salute remeantium; & si Fideles constituti ab eis longius instruantur, qua virus eorum solitudine debeat effugi, quos & a suis videant tam justa detestatione vitari.

Et nos quidem dispensationis nostræ memores, necesse est eos repetita legationis officio convenire: quo affectu salvationis suæ, si respectu Dei, si rationis intuitu non moventur; saltem pulsantibus importune & pertinaciter acquiescant: & aut ad rectam viam, declinatis erroribus, revertantur, aut propter impenitentem cor ab omnibus inexcusabiles judicentur, qui & moniti totiens in perfidia obstinatione persistunt, Vos orate, & nobiscum ad Deum preces & vota conjungite, ut per opem misericordiae ejus nostra actio laborans pro Catholica fidei stabilitate promoveat immaculatos vos & integros ab omni transgressorum societate servantes; ut aut cum correctis sensus & corda jungamus, aut ab eorum venenis intacti esse mereamur, Nam qui (sicut vos quoque conscientiam vestram non latere testamini) novimus Eutychetem atque Nestorium Apostolicæ, id est, Catholicæ sententiæ auctoritate damnatos; quemadmodum salvi esse poterimus, si eorum sectatoribus ac posteris qualibet parte communionis habeamus, cum Belial cum Christo nostro portionem habere non possit? Instructio- nis autem vestra interesse credimus, ut ea quæ apud nos a Nicopolitanis vel Dardanis acta sunt, vel quo in communio- nem ordine sunt recepti, vobis nota faceremus ipsarum lectione chartarum. Data XV. Kal. Martias, Agapito Consule. Hactenus Hormisdæ epistola: quæ quidem et si anni sequentis mense Februarii ad Avitum Episcopum reddita esse appareat; tamen ne unius legationis actio, hac intercisa, reddi possit obscura, hic eam volumus posuisse. Quod vero in eadem epi-

ponens adesse dignemini: qui locus, omnium fragratione perpensa, conventui satis opportunus inventus est. Quare certum est Avitum anno sequenti adhuc in vivis fuisse. [1] Cumvero eo anno Quintianus Arvernorum Episcopus fuerit, id- eoque Regibus Francorum, non vero Burgundionum subditus, existimat Sirmondus in Notis ad eam Epistolam, ejus inscriptionem vide- ri

XXVIII. Aliam decernit legationem Hormisdæ Papa.

XXIX.

(a) Habetur t. 7. Bibl. sancti, vet. edit. De Alcino Avito epi- thaphium.

epistola mentio habeatur causæ Dardanorum & Epirotarum Antistitum; extant eorum litteræ, quibus res gestæ dilucide satis significantur, Sed antequam prolixiorum narrationem ingrediamur, jam ipsi sancto Avito celebris nominis Episcopo Viennensi, nusquam locorum nobis posthac amplius occursuro, digne (ut par est) postrema solvamus.

Ipsum quidem honestissima senectute perfundum, haud diutius post hæc tempora fuisse superstitem, facile postumus intelligere. Extat autem ad ejus sepulcrum antiquitus inditum epitaphium, (a) quod ut tanto viro dignum elogium hic volumus descriptum relinquere, cum vitæ ipsius perbreve continet anacephaleosin;

Quisquis mæstificum cumuli dum cernis honorem, Cæpsite concludit totum descebis Avitum: Exæ sollicitus tristi de pectore curas. Nam quem plena fides, celsæ quem gloria mentis, Quem pietas, quem larga manus, quem fama perennat, Nil socium cum morte tenet, Quin pro- spice sancti Gesta viri: Primum florens, indole quanta Spreverit antiquos demisso stemmate, faeces, Maturum teneris animum dum præstat in annis, Et licitum mundi voti virtute relegat. Nec mora: Pontificis sic digna insignia sumit, Augeat ut soliti felicia cæpta laboris. Nec tamen ob summi culmen tumefactus honoris Erigitur, seq. ipse aliis plus æstimat, Immo Subicitur magnus: servat mediocria summus: Distribuit parcus: pascit jejunos: amando Terret, & austere indulgentissima misceat: Cunctantes suavis juvit, solamine mæstos: Jurgia dissolvit: certantes fœdere junxit. Dissona viridicam insciant que dogmata legem, Hortatu, ingenio, monitis, meritisque subegit.

PAGIUS ri falsam. Sed verosimilius est, Quintianum illum diversum fuisse a Sancto Quintiano Arvernorum Episcopo. Henschenius ad diem V. mensis Februarii, S. Aviti vitam recitat; sed cum tardius scripta fuerit, non magna ei fides adhiberi potest. Auctor enim Anonymus, qui eam edidit, ait, Avitum vehementissime doluisse

Unus in arce fuit, quo quolibet ordine sancti Orator nullus similis, nullusque poeta; Clamant quod sparsi per crebra volumina libri. Qui vixit, vivit, perque omnia sæcula vivet.

Hactenus epitaphium sanctissimo atque doctissimo viro dignum; quæ autem in codice post subduntur, eum sepultum esse in monasterio divorum Petri & Pauli recens addita constat; non enim est ea Divorum nomenclatura antiquorum: nec verum anno Domini quingentesimo diem clausisse extremum, quem constat sub hoc Consulatu Petri, anno quingentesimo decimosexto, epistolam scripsisse (ut vidimus) ad Hormisdam Romanum Pontificem. Sed accipe quo eum Ecclesia Catholica ornat titulo quibuslibet triumphalibus ornamentis præclarior, dum Nonis Februarii ejus natalem diem repetere consuevit, hæc publico præconio voce lectoris intonans: Viennæ beati Aviti Episcopi & confessoris, cujus fide & industria atque mirabili doctrina ab infestatione Ariana hæresis Gallia defensa sunt.

Cæterum ne Avitorum confusione alius pro alio ab aliquo inconsulte accipiat: ut prætermittamus modo dicere de illo itidem Avito creato Imperatore: fuit alius pernecessarius Sidonii Episcopi & æqualis, ejusdemque (ut ipse ad eum scribens ait (b) matrum consanguinitate propin- quis. Sed & hoc sæculo sub Childerico Rege claruit Avitus sanctitate non impar Episcopus Arvernorum, de quo suo loco dicendum. Insuper Avitum presbyterum Aurelianense in his temporibus floruisse, Ado testatur in Chronico. Prætermittimus dicere de Avitis Hispanis, de quibus suo loco mentio facta est.

Quod autem ad Aviti eruditionem, de quo agimus, pertinet; inter præclaros rhetores nominatur a Sidonio Apollinari (c) in epistola ad Lupum, Isidorus (d) de eo agens, certe quidem haud eum ipse compertum habere potuit, cum ipsum sæcularium litterarum peritia eruditum tantummodo prædicet, & metro dumtaxat conscripta ab eo opuscula memoret; reliquorum autem scriptorum ejus nec nomina noverit, quorum meminisse Gregorius Turonensis (e) qui res & lubricationes Aviti magis exploratas habuit. Cæterum nemo est disertorum vi-

quod Sigismundus Burgundia Rex captus fuisset a Francis & occisus; quo pacto Avitus pervenerit ad annum DXXIV. quo hæc contingere; & tamen ipsemet scribit eum Anastasio adhuc Principe vita functum esse; ideoque ante annum DXVIII. quo Anastasius periit. Quare ex ea Vita nihil certi colligi potest. A num.

XXX.

(b) Sid. 1. 3. c. 11.

XXXI.

(c) Sid. 1. 8. ep. 11. (d) Isidor. de Vir. illust. c. 23.

(e) Greg. Turon. hist. lib. 3. c. 24. S. Aviti scripta.

CHRISTI 516.

HORMISDÆ PAP. 3.

ANASTASII IMP. 26. THEODORICI REG. 24.

rorum, qui nesciat eundem sanctum Avitum adversus Faustum Regiensis Episcopi simulatam damnare Pelagium corroborantem vero ipsam Pelagianam perfidiam, commentarios doctissimos edidisse, quorum præter Gregorium Ado (a) ejusdem Viennensis Ecclesiæ Episcopus meminit: sed eorum jacturam ob injuriam temporum quisque jure poterit deplorare: nonnisi enim Theologi consummatissimi potuit esse laboris, cujus obstetricante (b) manu, eductus est coluber tortuosus. Porro ipso Alcimo Avito defuncto, in locum ejus nobili Ecclesiæ Viennensi subrogatus est Julianus. At de S. Avito hæc tenus.

(a) Ado in Chron. ante ann. 519.

(b) Job. 16.

XXXII.

Jam vero antequam de Thracum, Dardanorum, & Epirotarum Episcoporum ab Orientalibus defectione, & conversione ad Romanam Ecclesiam (quorum superius mentio facta est) ex litteris ultro citroque quæ extant, hoc anno datis, agamus, hic quæ sunt reliqua de Vitaliani studiis irritis redditus videamus.

XXXIII.

Cum igitur ea, quam vidimus, subdola arte Anastasius Imperator conciliatum sibi populum sensit, jamque eam ob causam vires Vitaliani debilitatas esse; dispositis sensim rebus & in tuto penitus collocatis, evestigio exiit eum militari omnium nobilissima Præfectura, atque ejus loco Ruffinum Magistrum militum creat: ut eo pacto militiæ robur suo ipsus penderet arbitrio Imperatoris. Id quidem ab ipso Anastasio hoc anno sub Consulatu Petri factum, testatur in Chronico Marcellinus. Ad vitam vero tranquillorem Vitalianum secessisse, Nicephorus (c) habet, dum res ejusdem Vitaliani perbrevider narrat.

(c) Niceph. l. 16. c. 38.

XXXIV.

Sed cur (dicit aliquis) Vitaliano pro Catholica fide erigenti vexillum adversus omnium hominum deterrimum atque maxime impium Anastasium Deus non affuit, magis autem favisse visus sit Anastasio, populi gratiam illi concilians? Etsi ista roganti, atque curiose scrutanti judicium Dei, quæ (d) sunt abyssus multa, illud satis sit respondisse, quod est apud Isaiam;

(d) Isai. 40.

(e) Isai. 40.

(f) Job. 9.

(g) Prov. 16.

(e) Quis audivit Spiritum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit, & ostendit illi? Et quod est apud Job (f): Quis Deo dicere potest: Cur ita facis? Verumtamen quod judicium (g) Domini sint pondus & statera, & omnes viæ ejus judicia, eademque vera & justificata in semetipsa: unde justo Dei judicio factum sit, ut conatus Vitaliani omnes defecerint, Anastasius

PAGIUS V. Vitalianus in ordinem ab Anastasio Imp. re-digitur.

A num. XXXIII. ad XXXVI. Anastasius Conciliato sibi populo Vitalianum in ordinem redigat, eique successorem Rufinum dedit, ac palam fidem suam de legitima indicenda Synodo fecellit, ut ex parte narrat Marcellinus in Chronico ad Petri Consulatum, ad hunc scilicet Christi annum. Vitalianum in defendendo Con-

sili autem invaluerint, aliqua ex parte conicere posse datur, cum per rimulas quasdam quid intus lateret in ejus animo perspexerimus. Cor enim ipsius non erat rectum cum Deo, nec fidelis inventus est in testamento ejus. Etenim honestissimo fidei Catholicæ tuendæ prætextu obtexit visus est immensam qua flagrabat imperandi cupiditatem, ea studens arte Orthodoxos omnes sibi jungere, & ad invadendum abripiendumque Imperium aditum præparare; ut per eos Anastasio e regno deposito, ab eisdem ipse subrogaretur Augustus.

XXXV.

Ut autem ista de eo coniciamus, illud summopere persuadet, quod tandem aliquando detectus, & ipse inventus est minus habens, nempe favere hæreticis Eutychianis, atque de fide haud sincere sentire. Horum enim fidem haud dubiam fecere legati Apostolicæ sedis ab Hormisdæ Papa Constantinopolim missi tempore Justinii Imperatoris Anastasii successoris: hi enim ad Hormisdam ista de Vitaliano scripserunt (b), cum agunt de Scythiæ monachis præferentibus faciem Orthodoxorum, cum re vera heretici essent Eutychiani; Vitaliano magnifico viro subreperunt, ut & talia vindicaret pro talibus rebus, & contra nos quæcumque potuit impedimenta afferret: cujus immutationem omnis nobiscum deflet Ecclesia. Hæc ex legatorum suggestione, cujus est exordium: Cum Dei misericordia, &c. Videt igitur hominem, qui modo visus est patrocinium suscepisse Catholicæ fidei, postea detectum esse defensorem occultorum hæreticorum contra Romanam Ecclesiam. Unde intelligas cur Deus haud annuerit votis ejus, nec per hominem fidum voluerit Ecclesiam reparari, quod scilicet duplex iniquitas sit mentita sanctitas: unde Anastasio potius visus sit propitius ad tempus esse; cum tamen in ipsum quoque iræ suæ vasa tandem effuderit. At utinam antiquitas tantum nosset tragicæ dias istas, & non sæculum quoque nostrum ejuscemodi abundare exemplis.

(b) Apud Hormisdæ, ep. extat t. 1. ep. Rom. Pont.

XXXVI.

Sed ad Anastasium Imperatorem redeamus, de cujus perperam factis Nicephorus (i) ita subiicit: Laurentium præterea Liguidensem*, Alcyonem* Nicopolitanum, Gajanum Naysitarum, & Evangelum Paulitalienem Catholicos Illyrici sacerdotes suis Anastasius præsentari iussit obtutibus: Alcyon & Gajanus Episcopi apud Byzantium vita defuncti sunt. Porro Alcyon iste, ad quem scriptam e-

(i) Niceph. l. 16. c. 38. * Licidensem. * Alcyonem. Anastasius rectam diutius fraudem aperit.

pi-

cilio Chalcedonensi adversus Anastasium Imp. magnam gloriam consecutum esse fatetur Baronius; sed quod subdit, eum postea Monachos Scythas defendendo illam gloriam obscurasse, eosque Eutychianos fuisse, id sine ullo teste tradit, & infra videbimus, Monachos illos non solum Eutychianis non adhæsisse, sed etiam e-

CHRISTI 516.

HORMISDÆ PAP. 3.

ANASTASII IMP. 26. THEODORICI REG. 24.

pistolam a monachis Palæstinæ, ab Evangelio suæ intexam historiæ, suo loco superius recitavimus, insignis erat nominis Orthodoxus.

XXXVII.

Addit his Marcellinus, eundem Anastasium Imperatorem ob metum Illyriciani militis Orthodoxi tumultuantis, extemplo reverti mandasse ad suas Ecclesias Dominionem & Evangelium Episcopos, retento apud se Laurentio insignis nominis Catholicæ sacerdote, quantumlibet exilii sententia damnatus ab eo esset: qui Constantinopoli diuturno pedum morbo laborans, tandem post septennium divina ope curatus, in patriam remeavit. Hæc Marcellinus hoc anno. Quod autem ad Laurentium spectat; hunc illum esse meminervis, ad quem extant recitatae superius litteræ Gelasii Papæ. His vero subicimus quæ Cedrenus sub anno superiore recenset, sed in hunc referenda, cum liberius sineret Anastasius suos in Orthodoxos affectus absque timoris obice progredi: ait enim (a).

(a) Cedrenus Anal. sub anno 25. Anast. Imp. xxxviii. De Orthodoxo Episcopo, qui libere redarguit Anast. Imp.

Impurus Anastasius Episcopum quemdam Oeniadum audiens disertum admodum esse, & qui ora omnibus de passio Deo assertoribus obturaret; eum ad se evocatum hortatus est, ut ad suam factionem descenderet, pollicens eum, quicquid petisset, illico accepturum. Cui Episcopus: Tu, inquit, potius ad Orthodoxos transi; ne dum opinionem impiorum hominum Severi, Eutychetis, & Dioscori amplecteris, æterno igni addicaris. Simulque apprehendens Imperatoris oblatum: Hæc, ait, vestis nequaquam te post mortem sequetur, o Imperator, sed sola comitabitur te pietas ac virtutum habitus. Desine persequi Ecclesiam, quam Christus suo redemit sanguine. Indoctus es & ratiocinandi ignarus, neque ullum Ecclesiæ decretum perfecte intelligis: Tantum imposturis & scurrilibus calumniis fatuos tenes. Satis sit tibi dignitatis, quod Imperator es: Antistes Ecclesiæ

PAGIUS VI. Multi Concilio Chalcedonense ad versus Severum defendunt.

justem hæresis strenuus Expugnatores extitisse. A num. XXXIX. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DVIII. qui Kalend. Septemb. superioris Christi inchoatur, ait: Monachi deserti Palæstina loca inhabitantes Divino fervore accensi quatuor fidei scriptas ediderunt oblationes; quarum duas quidem ad Imperatorem, ad Provincia Prefectos unam, & alteram ad Hierosolymorum Episcopum miserunt, palam professi, a Sancta Chalcedonensi Synodo nullatenus se discessuros, neque cum impio Severo communionem habituros, quandoquidem, vel ipsi Scæris locis incendio consumtis mortem subire parati forent. Episcopo vero Thessalonicensi (Dorotheo scilicet) ob Imperatoris metum cum Timotheo Constantinopol. Episcopo communionem tenente, quadraginta Illyrici Græci quoque Episcopi una convenientes, Tabulis etiam testibus professi sunt, ab eo velut Metropolitanæ se discedere, missisque Romanæ Tabulis Romani Pontificis communionem ob-

vesare noli. Ad hæc Imperator rubore suffusus obmutuit. Pauperrimus autem cum esset ille Episcopus, nec obulum quidem ab Imperatore voluit accipere: adeo liber erat, ut solius in Deum fidei ac pietatis rationem habens. Hæc tenus auctor.

XXXIX.

At non ita restitit Imperatori Dorotheus Thessalonicensis Episcopus, cuius anno superiori recitavimus litteras ad Hormisdam Pontificem; de quo ista Anastasius Bibliothecarius in Chronico habet: Sane Thessalonicensi Episcopo communicante ob metum Imperatoris Anastasii Timotheo Constantinopolitano Episcopo, qui Concilium Chalcedonense anathematizaverat, quadraginta Episcopi Illyrici & Græci convenientes in unum proprio Metropolitanæ, discesserunt ab eo; & Romam mittentes, Romano communicare, in scriptis professi sunt. Hæc Anastasius in Chronico: sed perperam sub Anastasio Papa collocata sunt tomo primo Conciliorum, & relata a Gratiano, (b) quod postea est emendatum; ubi & ponitur intrusio Dioscori Junioris, quam superflite adhuc Anastasio Imperatore hoc anno contigisse liquet, de qua idem Anastasius Bibliothecarius paulo post tractat.

Dorotheus Episc. Thessalon. deficit ad hæreticos.

(b) 16. q. 7. c. sane Thessalonic.

XL.

Hoc namque anno Joannes cognomento Machiota hæreticus Episcopus Alexandrinus, cum in sede expleisset annos decem, & undecimum attingisset, vita functus est, ut tum ex ipso Anastasio, tum ex Nicephori Chronico colligitur. Quomodo autem præter consuetudinem Ecclesiæ Alexandrinæ, qua ejus Episcopus non alibi quam Alexandria, nec ab aliis quam ab Ægypti Episcopis & cleero ejus Ecclesiæ ordinari consuevissent, contestati sunt sæpe Episcopi Ægypti in Concilio Chalcedonensi, favore tamen Imperatoris Dioscorus Junior eam invasit Ecclesiam, idem Anastasius Bibliothecarius ita narrat: Cum Dioscorus manus

Dioscorus Junior Episcopus Alexandrinus.

im-

servare polliciti sunt. Theodorus Historicus Thessalonicæ Episcopum appellat Patriarcham. Sed nulla prorsus ratione, nec cur ita scripserit, satis ipse novit.

VII.

Ad num. XL. & seq. Joannes Nicæota, quem Baronius Machiotam vocat anno sequenti mortem suam Alexandrinam Ecclesiam vacuam reliquit, cuius locum habet Tununenensis in Chronico & Theophanes, qui mortem illam confert in annum Incarnat. secundum Alex. DIX. qui Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoatur. Præterea auctor Historiæ Patriarcharum Coptitarum ait eum sedisse annos XXI. & dies XXXIII. & defunctum esse vigesima septima Bescinas die Luna, seu die vicesima secunda mensis Maii, qui anno sequenti in feriam secundam incidebat; sed loco annorum XXI. reponendi anni XL. quot etiam Joanni Nicæotæ attribuunt Nicephorus in Chronico, & Theophanes in Tabulis.

Se-

impositionem accepisset, defuncto Joanne Episcopo Alexandrino hæretico (hic Dioscorus fuit consobrino Eluri Timothei) recessere a Dioscoro multitudines rusticorum*, dicentes, quod nisi secundum quod sanctorum Apostolorum continent canones fiat, non recipiatur Episcopus: Principes enim inthronizaverant eum, Dioscorus autem venit ad S. Marcum: & venientes clerici, induere eum secundo, & iterum consecraverunt: & ita veniens ad S. Joannem perfecit Collectam.

XLI. Cum autem esset illic Theodosius filius Calliopii Augustalis, & Acacius Magister militum; turbæ turbatae coeperunt injuriis afficere Augustales. Cum ergo jurgium motum fuisset; insipientes quidam, a sede deposuerunt filium Augustalis, & interemere eum. At vero Acacius Magister militum, quotquot capere potuit, interfecit. Et audiens Imperator, iratus est adversus eos. Porro Dioscorus interveniens mitigavit eum. Hæc Anastasius de Juniori Dioscoro.

XLII. Sed intueri, lector, horum temporum omnium miserimum Orientalis Ecclesiæ statum. Ubique luctus atque diffidia, non solum adversus Orthodoxos confiantibus hæreticis, sed & ipsis inter se pugnantibus impiis, excitante Alexandria turbas novo Dioscoro, Antiochiæ nefando Severo, Constantinopoli impio Timotheo Imperatoris viribus præpotente: Orthodoxis etiam inter se mutuo confligentibus, sectantibus aliis communionem Acacii, aliis averfantibus, & Romanæ Ecclesiæ de eo sententiam comprobantibus, ut fecere complures Thracæ, necnon Episcopi Epiri, atque Illyrici, adversus quos non hæretici solum (ut diximus) sed & qui profitebantur Catholicam fidem conciti insurrexerunt; prout etiam quæ sequuntur, manifestius declarabunt.

XLIII. Hoc namque anno sub Petri Consulatu, mortuo Alcyfone Episcopo Nicopolitano, subrogatus est Joannes: qui statim, more majorum, coacta Synodo Episcoporum Epiri Veteris, cujus ipse erat Metropolitanus creatus Antistes, communionem Apostolicæ sedis amplexurus, fidei suæ libellum illico ad Hormisdam Papam misit, probans sancta quatuor generalia Concilia, damnansque omnes hæreticos, & Acacium in primis eorum socium. Quo facto irritatus Dorotheus Episcopus Thessalonicensis, multas Joanni injurias intulit, quod non expectatis aliis Orientis Episcopis, ipse sedis Apostolicæ communionem consequi antici-

PAGIUS Sedem Alexandrinam inierat iste hæreticus anno Christi DV. quo XXIX. die mensis Aprilis Joannes Mela vivere desit, uti habet idem Anonymus. Quare emendatio nostra certa. Hoc

passet. Qualis autem Joannes iste fuerit, quantaque ejus pietas: contra vero quæ studia prævaricatoris Episcopi Dorothei; demum autem quæ Hormisdæ Papæ in his componendis controversiis fuerit sollicitudo, descriptæ inferius ultro citroque datæ epistolæ ex iisdem quibus supra petita codicibus significabunt. Ac primo loco, rerum gestarum ordine servato, describenda est ejusdem Joannis recens Episcopi ordinati data de sua ordinatione epistola ad Hormisdam Romanum Pontificem, cui ejusmodi inscriptio præfixa habetur (a):

Relatio Joannis Episcopi Nicopolitani, per Ruffinum diaconum ejusdem.

Domino meo per cuncta sanctissimo & beatissimo Patri Patrum, comministro, ac Principi Episcoporum Hormisdæ, Joannes in Domino salutem.

Cura mihi extitit semper, nihil amplius querere, nisi agere propriam & familiarem conversationem vacuum solitudinis & anxietatis mundanae. Sed quia Dei judicia abyssus multa est, sicut & vestram cognosco docere beatitudinem; Patre nostro quondam atque Archiepiscopo Alcyfone a Christo ad supernas mansiones evocato, ea ratione quia ipse cognoscit qui est possibilium * Dominus, me sancta Synodus bonorum actuum, ac clericus in pastorum transfudit sortem. Ego autem cuncta referens Deo, qui balbutientium linguas liberat facit, decenter ad vestras orationes concuro; ut juxta consuetudinem Apostolicæ sedis vestræ, quæ cunctarum Ecclesiarum curam habet, & Nicopolitanorum habere dignemini secundum antiquam spirituales dispositionem vestram. Petenti etenim mihi dari spiritum ad apertionem oris, sicut docuit Apostolus (b), atque ipse etiam Dominus præcepit, mecum petite horum datorem; & cum quærente pariter quærite, & pulsantem spirituali manu vestra suscipite. Hoc enim vobis facientibus potero, sanctissime, & accipere, & invenire, & aperiente Christo, recte * per verbum veritatis incedere.

Quoniam vero quidam dissimulantes nobiscum credere, atque sectari sanctas Synodos, quæ Nicææ, Constantinopoli, atque Ephesi congregatæ sunt, in quibus * principes extiterunt sanctissimæ memoriæ Episcopi Cælestinus Apostolicæ sedis vestræ, & Cyrillus Alexandrinæ; insuper etiam quæ Chalcedone adversus Eutychetem congregata est, quæ omnes prædictas veritates Orthodoxæ in se ratione firmavit

(a) Extat inter Hormisdæ ep. t. 1. epist. Rom. Pont. XLIV. Epistola Joannis ad Hormisdam Papam,

* omnipotens.

(b) Ephes. 6.

XLV.

* qua.

Professio rectæ fidei.

hæretico vita sancto Dioscorus minor Timothei Eluri nepos Alexandrinus Præsul est institutus, inquit Theophanes citatus,

vit; tamen audent nos impugnare, tamquam vinculum concordie sine ratione vitantes. Votum autem mihi est, vestram sequi doctrinam, sicut inter sanctos prædecessor meus Alcyson extiterat. Et anathematizo Dioscorum, ac Timotheum appellations Elarum, & Petrum eorum successorem, & Petri communionem cum his permixtam Acacium, & Petrum, qui Antiochenam perturbavit Ecclesiam; sequens in omnibus Synodicas & Apostolicas epistolas scriptas a vero Præsule Romanæ Ecclesiæ Leone.

XLVI. Rogo autem, plenius atque perfectius qua servari oportet, commoneat; & a quibus abstinere debeam; vestris custodiis litteris intimare: Ut si fortassis adhuc inexercitatus ordini deputor lectionum, seu dixi, seu egi Apostolicis vestris doctrinis incongruum, vestris imbutus sermonibus possim hæreticorum obstere machinis. Hoc enim facientes, sanctissime, firmiores nostræ Sanctæ Synodi inventis Episcopos, & bonorum actuum clericum & populum confirmabitis, tamquam familiarem vobis reddentes sanctam Nicopolitanorum Ecclesiam. Venerabilem vero Diaconum Ruffinum ad tam necessariam causam directam, pacifice sicut decet, rogati suscipite; & fiduciam tribuentes, celerem ejus recursum ad nos præstare dignemini, portantem spiritualia, atque Apostolica constituta. Cuncta sanctissime, omnem in Christo fraternitatem vestræ beatitudinis, ego, & qui mecum sunt, plurimum salutamus in Domino. Hæc Joannes Nicopolis Archiepiscopus totius Epiri Metropolitanus, cum recens creatus, more majorum, se communicare Romanæ Ecclesiæ significavit. Ita namque consuevisse reliquos omnes facere cum ordinarentur Ecclesiarum metropolitanarum Antistites, sæpe dixisse nos contigit. Sic igitur ipse Joannes dignissimus successor Alcysonis, qui inter tot tantasque tenebras Orientis, Catholicae communionis luce præfulsit, ejus affectatus vestigia, suo ipsius sedis exordio præstitit quod Orthodoxi Antistitis muneris esset. Quæ autem propter ejusmodi confessionem sit passus, dicemus inferius. Porro non ipse tantum, sed & Synodus provincialis ab Episcopis Epiri tunc habita, per eundem Ruffinum diaconum ad ipsum Hormisdam Papam hæc in eadem sententiam scripsit:

XLVII. Synodus Veteris Epiri, Joannes Mattheus, Constantinus, Christophorus, * Hilarius, Philippus, Julianus, & Chrysippus, domino nostro per cuncta sanctissimo & beatissimo Patri Patrum, comministro ac Principi Episcoporum Hormisdæ Papæ.

Si dignis præmiis uti tentemus, necesse est multis stertibus horum depromptiones Ann. Eccl. Tom. IX.

efficere. Plurimi namque ex nobis in regnante fuere Constantinopoli, cum vestri sanctissimi Vicarii Ennodius & Fortunatus Episcopi, Venantius, presbyter, Vitalis diaconus, & Hilarus Notarius degerent, pietatis agonem susceptum tenentes: nobiscum autem fuit, inter sanctos factus, Pater atque Archiepiscopus noster Alcyson, qui cum omni præsumptione supplicibus utens libellis, apud vestram beatitudinem dignus effectus est Apostolicæ sedi vestræ communicare nobiscum. Sed quia repente, qui cunctorum retinet potestatem, hunc ad se evocavit, nos irreprehensibili * fletu detenti, pervenimus tamen ad patriam, nullo modo errorem propter Dei gratiam sustinentes, sed ubique decreta vestra sectantes.

Fletibus autem nobis atque lamentantibus cum his qui nobiscum relicti sunt in paracia comministris, quis possit de Orthodoxis recte Christi oves transigere: qui consolatur humiles, consolatus est etiam nos per vestras orationes, demonstrans metropolitanæ civitati in cunctis sanctissimum Joannem: qui a pueritia in Ecclesia sine culpa nutritus, immo laudabiliter in ea degens, ita ut neque eum in his quisquam temporibus antecellat, zelo autem circa Orthodoxa juxta Apostolicas admonitiones vestras nulli omnino cedens. Hunc ergo, Dei providentia, ordinavimus Præsulem Nicopolitanorum sanctissimæ Ecclesiæ. Et rogamus, ut juxta antiquam consuetudinem, hunc quoque complectamini paternis visceribus vestris; nobisque atque ipsi efficiamini, Dei gratia, arma inexpugnabilia commonitionibus vestris atque doctrinis: & precantibus nobis inclinetis aurem, & pietatem concordie reperiat, juxta inspiratam vobis divinitus Apostolicam providentiam; ut in pace, quæ est ei amabilis cunctæ sanctissimæ Ecclesiæ cooptatæ immarcescibilem coronam necentes, in omni pietate atque humilitate comprehendantur in Christo. Venerabilem vero diaconum Ruffinum propter hanc tam necessariam causam directum libenter, rogati respicite, & ad nos sub velocitate remittite portantem doctrinas vestras Apostolicas. Et alia manu. Incolamus pro me ora, in Domino sanctissime ac beatissime Pater Patrum.

Ego Joannes Episcopus rursus retuli. Ego Mattheus Episcopus Butroti retuli.

Ego Constantinus Episcopus Haenano-poleos * retuli.

Ego Christophorus * Episcopus Anclias-mii retuli.

Ego Hilarius Episcopus Fotices retuli.

Ego Philippus Episcopus Photicensis retuli.

Synodalis epistola ad Hormisdam Papam.

De Alcyfone Episcopi narratio.

* irrefrenabili.

XLVIII. De ordinatione Joannis Episcopi.

* Hadriano-poleos. * Christodorus.

Ego Julianus Episcopus Dodones re- tuli.

Ego Chrysippus Episcopus Cirçines re- tuli.

XLIX. Cum vero ejusmodi Epirotarum Episcoporū legatio Romam ad Pontificem pervenisset, ab eodem eo gratior est accepta, quo rarior ex Oriente his temporibus mitti solet. Hanc porro acceptam Synodalem Epistolam Hormisdæ Papa in Ecclesia publice coram populo legi voluit: atque ad ipsum Joannem Archiepiscopum Nicopolitanum has reddidit per eundem legatum Ruffinum Apostolicas litteras:

L. Hormisdæ Papæ ad Joannem reddite litteræ.

Gavisi sumus in Domino valde, frater carissime, acceptis litteris tuis, in quibus te profiteris sacerdotium Dei gratia suscepisse. Hæc est fides certa, hæc spes sine ambiguitate secunda, qua creditur totius bonitatis causa in superna dispensatione consistere. Cujus rei sententiam habens, frater carissime, beneficiorum, quæ a Deo nostro consecutus es, religio- sa animo gratiam confiteris; licet hoc quoque de eodem clementia fonte descendat, ut se auctori suo humana submittat humilitas. At enim (a): Super quem requiescet Spiritus meus, nisi super humilem & quietum & trementem sermones meos? In his ergo, in quibus hujusmodi probaris, clarius elucescet aliis etiam virtutis hujus futurum exemplum: quando ad hoc etiam, Deo institente, perditus es ut & de te Catholicorum glorie- tur Ecclesia.

LI. Nam sicut divinis testimoniis, eruditus & juxta Apostolorum sacrarum litte- rarum institutionem formatus hoc auspici- um tuæ ordinationis edidisti, ut adver- sus deviantes cum sedis Apostolicæ sen- tentiis convenires. Neque enim remune- rari aliter tantorum beneficiorum poteris largitorem, nisi adversus inimicos ejus evidentem zelum Apostolicæ confessionis ostenderes. Notum est enim, eos extra religiosa septa consistere, qui & ipsi pro- fidentur conscientiam fidei atque fiduciam: sed infructuosa est apud eos quamvis * cum religiosis congrua sanctæ communi- nis aequalitas: quia proculdubio qui ea, quam meruit, libertate non utitur, sub- jectum se iniquitatibus conficitur. Quid gloriemur his quas non sequimur disci- plinis? Falso appellat magistrum, qui se institutionibus ejus non probat esse discipulum.

LII. Adhorta- tio ad perve- rantiam. Sed quia nobis nunc omnia in confessio- ne similia, & libertatis propria resump- ptis affectum, paternæ rursus hæredi- tatis cupientes esse consortes; amplecti- mini gratiam traditionis antiquæ, & in illius inconculsa fundamenti stabilitate, persistite, non cum temporibus corda mu- tantes. Inconstans enim ista mutabili-

tas solet esse propositi: atque ideo bene fundatis oportet inhærerere, quando hujus- modi studia clementia scit fovere divi- na, ut fidei vestra firmitas vobis de aliorum salute fructificet, & fervore ve- stri studii aliorum quoque animus ad re- sumptionem honorum suorum possit accendi: quatenus & de vobis sanctus Apostolus dixisse credatur (b): Emulatio vestra provocavit plurimos.

LIII. Ergo Nestorii & Eutychetis impieta- tibus, juxta Synodalia constituta damna- tis, sectatores quoque eorum similiter ex- ecrantes, cum exultatione dicamus (c): Exite de medio eorum, & separamini, & immundum ne tetigeritis, dicit Do- minus. Quemadmodum enim quis mala- rum inventionum detestabitur principes, si non declinat sequaces? Aut quemad- modum odit originem, qui non detestatur & sobolem? In discipulis prædicatur fa- ma docentium; & donec male factorum seminum radix per succedentes culta flo- ruerit, tandem auctorum memoria non- peribit. Addatur perditio Eutycheti & Acacius discipulus sub communionem Pe- tri omniumque damnatorum mixtus erro- ri: quos vestra dilectio litteris suis, dum fidem suam asserit, evidenter ex- pressit.

LIV. Ad instructionem vestra fidei pleni- orem, quo ordine ad communionem nostram suscipi deceat revertentes, Indiculum sub- jar adjecimus; sperantes in Deum bono- rum omnium largitorem, quod laudabili circa fidem vestra devotionis instantia, non solum hoc eorum, qui vobis vicini- tate junguntur, saluti profuit, sed eorum quoque, ad quos fidei vestra & religio- se voluntatis velox fama pervenerit. Ruffinum siquidem diaconum, qui nobis litteras vestras obtulit in Christi chari- tate suscepimus: quem Apostolorum ora- tionibus commendantes, cum pace remitti- mus, hortantes litteras a nobis tam ad charitatem tuam, quam ad Synodum di- rectas, populo relegatis: quod & nos pro fidei vestra commendatione fecisse, cogno- sce. Data XVII. Kal. Decembris, Pe- tro V. C. Consule. Intelligis, lector, moris fuisse litteras ad Romanum Pon- tificem datas publice in Ecclesiis legen- das tradi, quoties boni alicujus nuncii indices essent. Hæc ad Joannem Epiri Archiepiscopum Hormisdæ: ad litteras autem Synodales per eundem Ruffinum rescripsit, eorum commendans in Chri- sti fide constantiam, brevique summa complectens totius causæ tractatum, ut- pote qui his litteris publice exponendis & alios errantes revocare satageret. Ip- sæ igitur sic se habent:

IV. Benedictus Deus Ecclesie suæ membra consocians: Benedictus Deus, qui multi- gno instigante divisos, sub eadem, qua olim

Ad Syno- dum in Epiro ha- bitam que Hormisdæ rescribat. (a) Hier. 17. (b) Jo. 27. 30.

olim fuerunt, facit soliditate conjunctos. Est enim diu, perdidicis modo vociferavit inimicus, & eos quos non genuit (sicut asserit Propheta a) collegit: tamen abys- sina ambiguitate desolabitur. Neque enim oves Dominicæ sequuntur alienum (b), aut alterius vocem pastoris exaudiunt. Un- de nec vos ad salutis iter rediisse mira- mur, cum tarditatem magis in hac rein- tegratione culpemus. Debemus, carissimi fratres, domesticis uti ad hanc quam que- rimus stabilitatem documentis. Si quidem tunc Timotheus Chersonensis, gravis cum discederet *, gravior cum doceret: nam Dio- scori sectator, & idem Petri nihilominus institutor, adversus beata recordationis Proterium scientiam suæ temeritatis exer- cuit, & totius suam crudelitatis exer- cuit, religiosi viri eadem inter ipsa opera- tus altaria, vix faucibus suis ab illo pio cruore suspensis.

LVI. Eugenius Archiepif. Epiri commen- datur. Tunc excitata universalis Ecclesia in- odium parricide, ductorem facinoris tan- ti non solum communionem, verum etiam ip- so quoque Christiano nomine spoliavit; & omnium mentes nova quadam admira- tione supererunt tantæ præsumptionis au- daciæ. Tunc beatus Eugenius parocia vestra obtinens principatum, cum subje- cta sibi sancta Synodo zelum quemdam, quali fide esset, Deo commendatus, osten- dit. Cujus rei memoriam non solum non potest tempus abscondere, verum etiam de die in diem magna apud Orthodoxos fa- ma multiplicat. Horum studia sic proba- ra negligere, & sententias non amare, idem est in ipsa Domini confessione delin- quere. Et nobis quidem nunc post profes- sionem & litteras vestras, omnia fidei dogmata, Deo suos conjungente, similia, orandum est, ut in ea voluntas vestra, qua nostros animos relevavit, confessione permaneat.

LVII. Sed opus est citra respectum timoris eo- rum insectari rabiem, qui fide diversa ni- tuntur. Quanto enim infidelium error exa- stuat, tanto magis se, si resistat, securi- tas nostra commendat. Neque enim hæc sunt per patientiam negligenda, quando malum hoc vitio præva consuetudinis a- nimatum apud plures sub quodam colore legis inolevit, dum aut præva studia in unum congruunt *, aut recta se subtra- hunt. Nam ut eam que imminet rem lo- quamur: Eutyches ut nefanda hæresis in- venior excluditur etiam ab his, a quibus ejus dogmata diliguntur, apud eos ipsos ita exosus atque fugiendus, ut nominis quoque ipsius oderint mentionem: Sed por- verfi religiosarum institutionum ministri, quem sicut verum detestantur hæreticum, hunc alia via tamquam verum amplexan- tur Orthodoxum.

LVIII. Siquidem in sancta Chalcedonensi Syno- do Dioscorus eadem sentiens, pari ratio- Ann. Eccl. Tom. IX.

ne damnatus est: & cum una persecuta sit utrumque sententia, horum alterum si quis sequatur & diligat, dicat aliquis, quem- admodum se ea sententia, quæ designatos damnavit, excipiat: cum eos, quos trans- gressionis, aut impietatis connectit æqua- litas, sine dubio unum quoque vinculum damnationis astringat. Timotheus & Pe- trus horum sequaces, homines mente cor- rupti, & pestis quedam nominis detestan- da Catholici, quorum communionem in Petro complexus Acacius, similiter quo- que meruit subire sententiam, qui tantum malum quasi parvi estimans, & propositum nunquam ad meliora convertens, ne ab illis quidem se, que in Antiochia detes- tatur, abstinuit, ibi quoque transgressori Petro communionem connexus, in Apa- meam nihilominus hostiliter versatus, Ec- clesiam Tyriam quoque non ea qua decuit integritate disponens.

LIX. Exhorta- tio ad vi- tandos hæreticos. Propter quæ, dilectissimi fratres, ab eorum innodatione solventes, velut reli- gionem quamdam pestiferam relinquentes, servemus Apostolicam disciplinam, saluti nostræ omni diligentia & sollicitudine pro- videntes: ea cura nefandi Nestorii vite- mus errores, qua Eutychetis impia inven- ta persequimur. Maxime enim nunc reli- giosa fidei dogmata diverso incurfu ho- rum, qui prædicti sunt, incurvantur insi- diis, scelestis pro ratione temporis sua- argumenta nescientibus, quomodo possint in- nocentium viis fraudem suæ impietatis infe- rere. Atque ideo sicut docti nummularis & prudenter instructi, ab improbandis laudanda separantes, valenti vobis credi- tis poteritis multiplicare substantiam.

LX. De libello mittendo fidei for- mam præ- scribente. Hæc, dilectissimi fratres, scripsimus plena charitatis impulsu: qui & spem fi- dei vestra primum Dei dono, deinde & fratris nostri Joannis, qui vobis præfides, professione præsumpsimus; qua nominatim omnes, quos Apostolica & generalis Ca- tholicorum damnat Ecclesia, execrabiles sibi esse declaravit: quos vos quoque in litteris vestris oportuit evidenter expri- mere; nec arbitrari posse sufficere, sub tantis præsertim insidiis callidorum; quos viritum & singulos insectari convenit at- que damnare, sub quadam generali eos damnatione concludere. Diligentem qua- runt vulnera antiqua medicinam, nec ab- undans esse creditur quicquid pro inte- gritate fidei & stabilitate religionis ad- bibetur. Unde libellum cum litteris misi- mus, cui vos subscriptiones proprias in- scribite; ut fides vestra, quam directa per Ruffinum diaconum scripta testantur, apud nos fiat hujus quoque repetitionis adjectio- ne manifestior. Data XIII. Kal. Decembr. Petro V. C. Consule.

LXI. Exigit jure ab eis Pontifex speciatim factam damnationem singulorum nomi- bus expressis hæreticorum, & eisdem. com-

D. Cory- phæis Eu- tychianæ hæresis.

LIX. Exhorta- tio ad vi- tandos hæreticos.

LX. De libello mittendo fidei for- mam præ- scribente.

LXI.

communicantium; quod & sanctum Leonem exegisse vidimus a quibusdam ex clero Constantinopolitano: quod sub generalitatis involucro multæ occultari possint insidiæ. Sic igitur, more majorum, prudenter Hormisdæ capita singula, quibus vera plenaque fidei professio contineretur, scripta misit; cujus rei agendæ gratia non satis ipsi fuit Hormisdæ, Rufino legavit Pulionem subdiaconum, cui libellum dedit cum litteris ad Joannem Episcopum Nicopolitanum eodem die & Consule consignatis, quæ sic se habent:

Hormisdæ Episcopus Joanni Nicopolitano Episcopo.

LXVII. De legatione Pulionis.

* Pollio-nem.

Litterarum, quas direxisti, series & expositio tuæ fidei, conveniens sedis Apostolicæ iudiciis, nostros animos relevavit. Tot incitati gaudiis contenti non fuimus, nisi per Pulionem * subdiaconum Ecclesiæ Romanæ, quid plenius circa vos ageretur, plenius cuperemus agnoscere; magnopere, quia in relatione Episcoporum sub ordinatione charitatis tuæ dependentium, non universa quæ ad Ecclesiasticam constituta pertinent, sicut in vestra, leguntur evidenter expressa. Unde & pro nostra sollicitudine, & illorum integra nobiscum conjunctione libellum direximus, in quo eos oportet debere subscribere: quia & omnes sacerdotes vestrarum partium, qui ad sedis Apostolicæ communionem reversi sunt, in eadem professione subscriperunt. Ista charitas, ista communis salutis excitavit ambitio; quod credo & fraternitatem vestram gratanter accipere: quia ubi de animarum salute res agitur, studii tui vel intentionis debes operam accomodare, ut antecedendo fructum de tali possis laude percipere. Pulionem prædictum cum rescriptis charitatis vestræ ad nos, juvante Deo, sub celeritate remittite, quatenus desideria nostra diu suspensa esse non possint. Data XIII. Kalend. Decembris, Petro V. C. Consule. Porro libellus ipse, qui his litteris jungebatur, in codice desideratur: verum hunc eundem cum illo esse putamus libellum fidei, quem datum anno sequenti, decimoquinto Kalendas Aprilis, suo loco describemus ex iisdem codicibus acceptum.

LXVIII.

Cum igitur ad opus perficiendum Pulionem subdiaconum legandum sibi in Episcopum idem Hormisdæ Pontifex statuisset, eidem ex more commonitionem de singulis rebus agendis scriptam tradidit; ne aliqua ex parte declinans a recto tramite, aliquid Apostolica indignum fede committeret. Describemus hic eam, quod plurimum profuit ad decernenda futura, cum præterita consuluntur. Est autem eidem ejusmodi præscriptus titulus:

Indiculus ab Hormisdæ Papa eidem Pulioni de rebus agendis datus.

Cum Dei adjutorio & orationibus SS. Apostolorum Petri & Pauli veniens Nicopolim, sic debeas agere, ut postquam Episcopus Nicopolitanus acceperit litteras nostras, Episcopos quos in sua parœcia habet, colligat, & faciat subscribere libellum, quem in epistolis suis habet annexum. Si tamen dixerit prædictus Episcopus, esse laboriosum Episcopos colligere; dirigat tecum personas per singulos Episcopos, ut te præsentem subscribant in prædictum libellum. Sic tamen cum Dei misericordia facere debes, ut epistolæ, quæ nobis missæ sunt, publice legantur: aut si videris præ timore hoc Episcopos facere nolle, saltem clericis suis hæc relegant: quæ tamen in ipsorum dimittite potestatem; & scripta Episcoporum, & illius Episcopi, hoc est, Joannis Metropolitanæ ad nos cum Dei misericordia reportata. Post hoc factum nullas moras te volumus ibidem facere propter insidias & calliditates inimicorum. Hactenus Indiculus, seu Commonitorium ad Pulionem.

LXIV. Admonitio legato proficiscenti data.

LXV.

At quid livor? Haud enim æquo animo id passi sunt reliqui Orientales Episcopi; licet se Catholica fidei professores esse jactarent; quod horum facto ipsorum magis magisque redargueretur inertia & prævaricatio. Præ cæteris vero exasperatum scimus Dorotheum Episcopum Theſſalonicæ, quem haud pridem memoravimus timore comminantis Imperatoris defecisse ad communicationem scelestissimi hæretici Timothei Episcopi Constantinopolitani. Illi enim magis perfidi esse probantur hæretici, qui antea majori inter Catholicos claritudine effulserunt; ea potissimum ratione, ne videlicet videri possint levitate defecisse ab Ecclesia, sed deliberato consilio quod sibi esse optimum visum sit, fuisse consecrati. Ut vero semel inuito instituto posteriora respondeant, omni conatu laborant. Ita plane prævaricator Dorotheus Episcopus Theſſalonicensis: qui cum graviter tulisset ipsum Joannem Episcopum & alios sibi subjectos Antistites fidei Catholicae professionem conscriptam misisse Romam; indignans, quod nihil ad se ea de re scripsissent, eosdem graviter cepit affligere. Retulit hæc Hormisdæ Papæ, qui ad eos missus fuerat, Pulio * Pollio, subdiaconus, eademque significavit idem Joannes Episcopus suis litteris Romam ad ipsum missis: quibus acceptis, idem Hormisdæ, mox ad eundem Joannem litteras reddidit quinto Nonas Martias, quæ quidem & quem consecuta fuerit sinem legatio Pulionis ostendunt. Eas nos hic describemus, ut exacte cunctarum rerum ge-

gestarum facies innotescat. Sunt hujusmodi:

Hormisdæ Joanni Episcopo Nicopolitano.

LXVI. Remeante Pulione subdiacono nostro, litteras charitatis vestræ suscepimus, de constantia fidei, vel de intentione, quam circa communionem sedis Apostolicæ geritis, gratulantes: sed contristati sumus quod vos aliquas suscipere molestias perhibetis. Ista tamen diuturnam non possunt habere substantiam: quia ubi Deus pure colitur, et si adversa contigerint, in prospera commutantur. secundum Apostolum dicentem (a): Spes non decipit. Dubitans Apostolorum Princeps (b) incedens per pelagus laboravit: mox tamen invocato Domino suo, paratum habuit, qui eum, porrecta manu, non pateretur suscipere discrimen. Ergo auctorum nostrorum sequentes exempla, & in ipsorum fide permanentes, illius poscamus auxilium, de quo scriptum est (c): Qui nos non dimittit tentari supra quæ posuimus. Igitur salutantes charitatem tuam hortamur, ut (quemadmodum prædiximus) in his quæ bene inchoata sunt perseveres: quia qui perstiterit usque ad finem, hic salvus erit. Frequenter alloquitis tuis nostram sollicitudinem relevare non desinas.

(a) Rom. 5. (b) Matt. 14.

(c) 1. Cor. 10.

LXVII.

Parœciales quoque sacerdotes tuos competenti allocutione confirma: quia ista faciendo, talentum tibi creditum poteris multiplicare quotidie. De illa quoque parte quam dilectio tua postulat, cogitamus, ut ad Imperatorem clementissimum pro generalitatis quiete preces nostræ perveniant. Tantum est, ut votum studiumque nostrum congruis orationibus juvare non cesses; quia nos in his Deo auctore perficendis vacare * minime potuerimus. Data quinto Nonas Martias, Agapito V. C. Consule. Sequenti nimirum anno: quæ nos ad cognoscenda cuncta quæ ea legatione acta sunt, hic volumus recensuisse. Porro post Pulionis discessionem ab Epiro contigit eundem Joannem gravius urgeri: unde opus fuit, ut frequenti anno de ipso idem Hormisdæ commendatitias daret litteras ad Imperatorem.

LXVIII.

At quid? Num despondit, his auditis, Hormisdæ Pontifex animus, dum recogitat quod tam nobilissima legatio Constantinopolim prope nullum effectum fuerit consecuta; quæcunque cuncta ab Imperatore veteratorie acta esse conspiceret,

PAGIUS VIII. Concilium Tarracense.

Ad num. LXIX. Concilium Tarracense in præfatione dicitur, habitum anno sexto Theodoricæ Regis, Consulatu Petri, sub die VIII. Idus Novemb. ideoque hoc Christi anno, qui sextus est Theodoricæ Italicæ Regis in Hispania regnantis. Quare recte Baronius illum cum præfatione Christi anno illigat. Interfuerunt eidem decem Episcopi, conditque Canones XIII. In-

ejusdem jam callida simulatione patefacta; quod denique tantum abesse ut ille cum sibi subjectis populis Apostolicæ fidei communionem amplecteretur, ut etiam eos qui ejus facti essent participes graviter infectaretur, & ad prævaricandum impelleret? Num inquam præ tædio defecit animo, concidit viribus consternatus Hormisdæ, tot obrutus fluctibus? Minime gentium: sed majori ex rebus arduis concepta fiducia, ex immenso erga perditos filios affectu pater agnosciatur, dum resumtis iterum viribus, perditorum magis ruina laborat, redditurque de grege magis sollicitus verus pastor: cum enim audacius lupos ingruere, atque eos in caulas violentius audit irrumperere, eo ardentius ex adverso confurgit, memor sententiæ Domini ad discipulos dehortantes ne illuc pergeret, ubi Judæi frementes eum quæsierant lapidare; dicentis (d): Nonne duodecim sunt horæ diei? Ita plane perditorum saluti iterum consulturus, iterum cogitat æstuans charitatis ardore Pontifex de nova legatione mittenda, cum primum transacto rigore hiemis, navigandi tempus advenit. Quid autem factum sit, suo loco dicemus.

LXIX.

Hoc eodem anno Consule Petro, habitata est Synodus Tarracensis in Hispania in qua canones tredecim reperiuntur constituti ad Ecclesiasticam disciplinam restituendam conducentes, qui extant omnes. Quod autem in ejus præfatione, sub Consulatu Petri, anno sexto Theodoricæ Regis Synodus peracta dicitur; nequaquam de Theodoricæ regno, cum in Italia regnavit, est intelligendum; nam ejus regni hic annus numeratur vigesimusquartus; sed potius cum regnare cepit in Hispania: quod contigit (ut sanctus Isidorus scribit) anno regni ejus in Italia decimo octavo, a quo ipso hic ipse regnantis in Hispania sextus dicitur. Squallebant obsita mendis Hispaniarum Concilia: sed his occurrit, Dei beneficio, solers industria viri doctissimi Garthæ Loaisa, qui eadem nuper edidit mendis emaculata, atque scholiis locupletata: cui ob bene impensum laborem eruditi omnes plurimum debeant, magis autem, quod cum bonis litteris summa imbuit pietate, quem prærogativa doctrinæ atque virtutum erudiendum accepit, Catholicum Hispaniarum Principem, sanctæ Romanæ Ecclesiæ filium electissimum.

Cum

ter alia multa Canone VII. statutum est, ut Observatio diei Dominici incipiatur a Sabbato. Atque hinc fortassis emanavit consuetudo in totam fere Hispaniam, cessandi die Sabbato ab omni opere sub horam vespertinam, inquit Valseus in Chronico. Qui mos a Judæis ad Christianos translatus.

JESU CHRISTI
ANNUS
517.

HORMISDÆ PAP.
ANNUS
4.

ANASTASII IMP. 27.
THEODOR. REG. 25.

I. **C**um jam res Orientalis Imperii, cedente Vitaliano, collocatæ viderentur in tuto, Anastasius Imperator, tamquam de parta gloriosa victoria, atque devicto non armis sed simulatione tyranno, elusoque spe concordie Ecclesiasticæ Romano Pontifice, trophæa erigens, hoc ipso anno Domini quingentesimo decimo septimo novum & quartum ordine gerere voluit Consulatum, cui in Occidente collega est datus Agapitus. Quo anno Hormisdæ Papa, mense Aprilis, ubi primum navigandi facultas data est, novam eandemque secundam legationem misit Constantinopolim ad Anastasium Imperatorem; ea occasione, quod idem Imperator, excusandi se causa, per suos legatos Romam missos de perfecta ineunda concordia, facta pollicitatione, sponponderat, dummodo de Acacii nomine taceretur; re vera tamen aliud

agens, aliud prætexens. Quod enim sciret id fore penitus a Pontifice denegandum, non sibi, sed ipsi adscribendum esse videri poterat, si nullus concordie aditus amplius patere posset. Hormisdæ autem tum ad hæc diluenda & tollendum penitus impedimentum, tum etiam ut Catholicæ communionis Episcopos in Oriente agentes ab adversariis affiliatos sublevaret, eosdemque in officio contineret; ejuscemodi mittendæ legationis consilium iniit; delegitque ad opus eundem qui alias missus fuerat, & bene functus eo ministerio erat, Ennodium Episcopum Ticinensem, cui in munere collegam adjecit Peregrinum Episcopum Misenatis Ecclesiæ in Campania, Romanæ vero Ecclesiæ clericorum neminem, ut fecerat in priori legatione: ut res omni careret invidia, quam movere poterant Romanæ Ecclesiæ clerici, si ipsi pro sua

Ec.

ptem unius Anastasii Consulatus nomina. Ducangius in Familiis Byzantinis, ubi agit de Anastasio Augusto dicit, Anastasium videri Pompeii nepotis Anastasii Augusti filium fuisse, quod colligit ex illis Prænominibus, quæ Avorum ac Majorum seriem, ut horum temporum mos ferebat, continent; ita ut Anastasii postremum nomen sit ejusdem Consulatus; Pompeii vero patris: cætera ex illius Familia dignitatibus illustrium Virorum nomina sint. Quæ conjectura valde verosimilis, quia Anonymus Valefianus scribit: Eodem tempore habebat Anastasius Imp. tres nepotes, id est, Pompeium, Probum & Hypatium, ex quibus unum, Anastasium successorem eligere destinasse scribit. Ubi cum Anastasii hoc anno Consulatus mentionem non faciat Anonymus, apparet eum Imperatoris pronepotem tantum fuisse. Quod vero in Diptycho Leodiensi representetur imberbis, & valde adolefcens, inde ratio ducitur, cur postremis tantum Anastasii Imp. temporibus Consulatum gesserit.

Baronius num. I. putavit, Anastasium Imp. hoc anno Consulatum IV. capessisse. Verum Anastasius præterquam quod in nullis Fastis cum nota numerali legitur, duo laudata Diptycha a Wilthemio in lucem emissa, in quibus omnes Anastasii hoc anno Consulatus tituli memorantur, hoc anno rem

II. Anastasius Imp. di- versus ab Anastasio hoc anno Consulatus tituli memorantur, hoc anno rem

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6010.

SÆC. VI.
Anno Eræ
Hispan.
DLV.
A. C. 517.

☉ 22. A.) 5. P. 26. Mart. Indi. 10.

JESU CHRISTI 517.

HORMISDÆ PAPÆ 4.

ANASTASII IMP. 27.

THEODORICI REG. 25. & 7.

I. Consules:

[1] **C**OSS. Fl. Anastasius Orient. & Agapitus Occident. Anastasii Dyptico Consulare Avarici Biturigum, & Leodii fervatur, & in summo Diptychi Leodiensis ejus nomen legitur.

FL. ANASTASIUS. PAUL. PROUS.
SAVINIANUS. POMP. ANAST.
V. INL. COM. DOMEST. EQUIT.
ET. CONS. ORD.

Idem habetur in Diptycho Bituricensi, nisi quod loco Prou, rectius Probus & loco Savinianus, Sabinianus appellatur. Hæc porro se-

NOTÆ [1] **C**oss. Fl. Anastasius & Agapitus. Fabrettus pag. 561. & apud Margarinum in inscriptionibus basilicæ S. Pauli pag. IV. n. 33.

DEP. IN. P. III.
. . . . AGAPITO. CONS. IN L. . . .

Grüterus pag. MXLIX. ex quo Norisus in epistola consulari pag. 150.

A N A S T A S I O V. C. C O N S U L E

Victor: Agapito V. C. Cos. Marcellinus: Anastasio & Agapeto, seu ut habet Sirmondi editio: Agapito.

Epitome temporum & indiculus Paschæ: Agapito. GEORGIUS

CHRISTI
517.

HORMISDÆ PAP.
4.

ANASTASII IMP. 27.
THEODORICI REG. 25.

Ecclesiæ iuribus decertarent, viderique potuissent privato magis affectu agi, quam Spiritu Dei impelli pro defensione justitiæ.

II.

His igitur ad honorificam & magni momenti functionem delectis, idem Hormisdæ cum ad Imperatorem, tum ad Timotheum Episcopum Constantinopolitanum, tum etiam ad Orthodoxæ communionis Antistites, ac denique ad clerum, monachos, & Constantinopolitanum populum litteras dedit; privatas vero addidit ad Possessorem Episcopum. Quas autem scripsit ad Anastasium Imperatorem, sic se habent, ex iisdem codicibus, quorum ante meminimus, sumptæ, & ut licuit, emendatæ (a):

(a) Hormisdæ ep. i. r. r. ep. Rom. Pont.

III. Hormisdæ epistola ad Anastasium Imp.

Dudum legatis mansuetudinibus vestra remeantibus, ad litteras vestras & mandata respondi, non quidem universa plane, sicut magnitudo rei postulabat, expediens, & tamen pro tempore certa perscringens. Verum estis sufficienter me allegare omnia contigisset: nunquid agens apud clementiam vestram causam fidei, poteram, repetitis precibus, importunitatis incesse? Timeant notam hujus ingratitude, quibus curæ est studium negotiis vacare mundanis: Opus non implet Evangelii, qui a prædicatione ejus venialiter putat posse cessari. Pervigilem pastorum oportet esse custodiam, & lumbos sine relaxatione præcinctos. Bonæ admonitionis sicut constat dulcem fructum, ita ejus non decet esse fastidium. Et alias cur postulationis meæ molestam mansuetudini vestra quisquam dicat esse frequentiam, cum per ea quæ sunt ex officio meo, per remedia fidei vestro consulatur Imperio?

IV. Pastoralis cura Rom. Pont.

Et enim quæ me onerat cura, vos relevat: mihi incumbit, sed vobis proficiet: licet ex diverso semine, unus fructus amborum est. Nam sicut pæna est nec dicere Deo accepta, nec facere; ita certa remuneratio vel illi qui spiritualia prædicaverit, vel illi qui audita non spreverit. Dedit quidem clementia vestra. veluti obsequium propositi sui sub testimonio Imperiali alloquit, & se quasi pignore quodam bonæ voluntatis astrinxit: sed opus est cæptis addere firmitatem: sumant plenam decorem jacta fundamenta: non remittuntur

pugnantes pro Dei Ecclesiis manent. Toties Israeliticis hostis intercedit, quoties Moyses brachia non remisit. Efectus opera, suis commendat initia. Non prodest cepisse deserentem; quia sola perseverantia fidei dat salutem.

Benedicimus Deum, cujus zelo pietas vestra transgressores impios Nestorium & Eutychetem vel eos persequitur, qui cum nefandis & sacrilegis dogmatibus profitentur. Probat odisse se vitia, qui condemnat errantes; nec relinquit sibi locum deviandi, qui non pepercerit excedenti. Primus innocentie gradus est, odisse culpanda: Sed veritatis interest, domine fili, & Catholicæ disciplinæ, ut sectatores etiam eorum atque participes oderitis, quorum execrandos principes judicatis. Non in damnandis sola, idest, certa nomina, sed in his etiam, qui damnatos sequuntur, sunt crimina persequenda. Frustra aversari se plures asserit, qui unum de his qui detestatione digni judicantur, exceperit. Non enim numerus errantium hominum, sed meritum consideratur errorum.

V. Omnes omnino damnandi hæretici.

Hoc ideo, ne facile putet vestra clementia Acacii prætereundam esse personam. Nonne ille est Acacius, qui cæno Petri, Dioscori & Eutychetis dogmate, & communionis pollutus, dum copulator, immersus est, illius sustinens in condemnatione supplicium, cujus egit, in communionis confortium? Qui viritum propter impietates suas horum singulos odit, & in illis Acacium necesse est oderit, & omnes in Acacio non amarit. Ab illo per Orientales Ecclesias fermentum nefandi erroris inolevit. Inde Alexandrinæ perfidie eo usque nutrita superbia, ut non acquiescat (sicut scripsistis) mandatis salutaribus, cujus famulatur imperiis; & in errore declinando non sequatur admonitionem, cujus in agendis rebus experitur sibi utilem potestatem. Unde & majore hujusmodi homines convenit detestatione vitari: quia quæ docere debuerunt, necdum ab aliis instruuntur assumunt, spernentes in his imperantis monita, in quibus tantum non timeri jubentur imperia; & immemores devotionis contra salutem animæ, quos contumaces esse oportet.

VI. Acacii demerita.

PAGIUS rem extra omnem controversiam ponunt; ideoque & omnes istas subscriptiones mendosas esse Epistolæ sc. Anastasii ad Hormisdæ Papam a Baronio num. I. recitatæ, quæ data dicitur Anastasio Aug. & Agapito V. C. Coss. legis 4. Cod. Justin. de naturalibus liberis, in qua legitur, Anastasio A. IV. & Agapito Coss. ac denique legis 5. ejusdem Cod. de Advocat. diversis. Judicium, quæ dicitur data Kal. April. Anatolio & Agapito Coss. Reinesius in Syntag. Inscript. pag. 899. Diptychi Consularis Anastasii verba recitat, atque inde patere Anastasium, antequam Imperium ob-

tinuisset, Consulatum gessisse, & suppleri posse Historicis, qui nec de eo Consulatu nec de Comitativa Equitum Domesticorum locuti sunt. Sed certum est eum hallucinari; præterquam enim quod nullus ex Consulibus ordinariis, qui ante Anastasianum Imperium Consulatum ordinarium gesserit, nos lateat, si illud verum esset, in primo suo Consulatu didicus fuisset Consul II. quod tamen in nullis Fastis legitur, ubi etiam semper appellatur Augustus, in nullis vero Anastasius hoc anno Consul Augustus nuncupatur. Aquis Sextiis in Ecclesia Metro-

po-

tuit pro salute. Hos mentibus perditis ausus nutritis Acacii cum perfidis juncta communitio: atque ideo eximandus est auctoris loco, cuius gravius peccatur exemplo. Nihil enim vitia magis quam imitatio fovet, dum creduntur non improbanda esse, ad quæ alii quoque videntur accedere. Fragilis est & caduca mortalitas: vix nefaria cogitationes, dum comprimuntur, intereunt. Jacet semen noxium sub errore, nec deficit: latum pandit delinquentibus aditum, qui jungit cum improbitate consensum.

VII.

Utinam, invictissime Imperator, inter ipsa Apostolica districtiois initia Orientales Ecclesie Acacii contagia nefanda vitassent: non per multos error ille noxia venena diffunderet: ipsa quoque erecta nunc, fortassis Alexandrina Ecclesie tunc colla cecidissent, dum percussam perfidiam suam in damnatione imitatoris agnoscerent, & displicere in complicitibus se viderent. Sed dum male nutriti foveantur errores, & pravorum consensus inutilis æquitate corrigenda dissimulatur, per impunitatem sequacium mala dogmata multiplicavit auctorem. Et vos quidem, si placet, adeo efficaciter imperetis, ut condemnetis vestrum de alieno errore propositum.

* a Deo impetretis.

VIII. Delicta inemendata creantur.

Sed cogitandum est, clementissime Imperator, si ei apud Deum sufficiat errata culpasse, cui dedit posse corrigere: non est differenda curatio: admoveantur medica profundis vulneribus manu. Solante Acacium Alexandria perfidia sue feditate sordabat. Respicite quantas jam partes emendatio neglecta polluerit. Quousque pateris, domine filii, Ecclesiam Dei divisionem suorum mœvere membrorum? Anticipent beneficia tua ad Deum perventura suspiria: Assume tibi curam & vexillum salutis attollens, in errores ab Israele removendos velut Ezechias alter exurge: fas tibi laude novorum operum titulos æquare priscorum. Ille dispersavit excelsa: tu superbiam erecta pravitate inclina. Ille simulacra contrivit: tu dura infidelium corda confringe. Ille memoriam serpentis enei suscipit: tu virus presentis effunde. Offer recta Deo,

PAGIUS politana Sancti Salvatoris extat hoc Epitaphium a Grutero pag. 1049. recitatum,

HIC IN PACE QUIESCET ADIUTOR. QUI POST ACCEPTAM. PAENITENTIAM. MIGRAVIT. AD. DNM AN. LXV. MENS. VII. DIES. XV DEPOSITUM. SD. VIII. KAL JANUAR. ANASTASIO. V. C CONSULE

Em. Cardinalis Norisus in Epistola Consulari pag. 150. recte ex hac epigrapha colligit, Anastasium hoc anno Consulem Augustum non

quæ fecit; & spera dona, quæ meruit. Fidelis (a) est enim Dominus qui red- dit singulis secundum opera eorum.

(a) Matt. 16. IX.

In aperto est, quanta sit expectatio Fidelium, quanta trepidatio perfidorum. Illi ambiunt gaudere cum Angelis de receptis: isti metuunt, ne ab his quos de- ceperant destituti, poenis remaneant præparatis. Pendunt anxia corda cunctorum: Ab ultimis ad nos Gallis directæ legatio, si quid de unitate reintegrationis sollicitudo promississet*, fama secuta con- suluit. Nec difficile opus clementia tue. Scit Deus suorum laboribus subvenire: in usu est ad Principes suos convertere col- la subiectos. Dat specte maximum signum recens religiose memoriæ Marciani Imperatoris exemplum. Quid egit tunc vul- gus, aut populus? Nec opus nota revol- vere. Adulta est perfidia ista per devios, sopita per justos. Imitare religiosi inte- gritatem propositi, quam studio civilitatis æquasti.

* promo- visset.

Ad hæc nostris lacrymis, nostris pre- cibus alleganda Ennodium atque Pere- grinum fratres & Coepiscopos nostros vi- ce nostra pro exhibenda etiam honorifica salutatione direximus: ideo maxime desi- gnato viro sacre secundæ legationis im- posito, ut qui nobis spei bonæ detulit in- itium, nunc adjutore Deo plenum repor- tet effectum. Acquiescite, precamur, fi- delibus monitis, cujus vos delectatum dudum legimus institutis. Data tertio Nonas Aprilis, Agapito V. C. Consule. Hæc ad Imperatorem Hormisdæ, qui pa- storalis curæ sollicitudine æstuans (quod hæcenus non fecisset) eo usque descen- dit, quo jacentem lapsum elevet, ut non fuerit dignatus per eisdem lega- tos litteras dare ad nefarium Timotheum Constantinopolitanum Episcopum, non quidem communicatorias Catholicis dum- taxat dari solitas, sed communitorias communes hæreticis; quæ ita se habent (b):

X. De legatis missi. En- nodio & Peregrino.

Hormisdæ Episcopus Timotheo Epi- scopo Constantinopolitano. Non mirabitur dilectio tua rationem præteriti silentii mei, si quæ præcesse- rint universa consideret: non mirabitur præ-

(b) Hormis- dæ ep. Rom. Pont. XI.

fuisse; cum inscribatur VC. aitque mirum videri in Gallia Orientalis Consulibus nomen in memorato Epitaphio inscriptum fuisse, & ejusdem Diptyca in Galliam missa. Quando enim ex Consulibus, alter in Oriente, alter in Occidente creatus fuerat, Occidentales solius Consulibus Occidentalis in Monumentis publicis sæpe mentionem faciebant, & vice versa; sed nunquam contigit, ut in Occidente prætermissis Consulibus Occidentali, Orientalis memoratus fuerit, & vice versa. Existimo lapidem, alicujus Anti- quitatis studiosi opera ex transmarinis parti- bus in Gallo-Provinciam advectum; uti nostræ ætate plures hujusmodi Florentiam Em. Car- dinalis Leopoldi Medicei, & in eandem Gallo-

præfens alloquium, si quæ sit vis chari- tatis expendat. Sustinere enim omnia, charitatem, Magistro, (a) Gentium do- cente, cognovimus, quæ si sua (sicut con- tinet doctrina ipsa) non querit, an incongrue abusus privilegio meo, quod tibi potius prodesse possit, exhibeo. Expe- ctare enim me decuit ab errantium con- junctione te liberum, & sic amare cor- rectum: videre ab improbandis dividi, atque ita litterario sermone complecti. Sed quem optem reducam, cur differam vocare tardantem? Cur non detur locus mo- derationi, cum nihil detrahatur æquitati? Impendenda sunt quæ laborantibus pro- sunt, si nos societatis contagione non pol- lunt.

Hormis- dæ epi- stola ad Timo- theum. (a) 1. Cor. 13. * ante

Hæc causa mihi fuit presentium litte- rarum, ut horer, ut moneam, ne terram nostram jacere patiamur negligentius in- fecundam. Non (b) diu infructuosam arborem occupare solum diligens permit- tit agricola: patienter expectat; sed num- quid sub continuatione perdurat? Voca- tus ad salutaria, non moreris. Prope- ab innocentia non recedit, qui ad eam sine tarditate revertit. Movere Patrum monitis, & insistens fidelibus sine lapsu aut errore vestigiis, præcedentia dilue- per futura. Adjacet tibi modo ad justa populos incitando, modo pro fide Prin- cipalibus vestigiis supplicando, dirigere quod devium est, solidare quod dubium: magno te convenit labore providere, ut causas transacti temporis rectæ tegat se- dulitas actionis. Præstat quidem animæ suæ, per quem universali aliquid confer- tur Ecclesie. Et ita se res habet, ut si studiosus, si indefessus insisteris, fiat tibi utilis causa communis. Data tertio Nonas Aprilis, Agapito V. C. Consule.

Ita Hormisdæ ad hæreticum Episco- pum Constantinopolitanum, & quidem non absque instinctu prophetici spiritus: dum enim admonet exemplo agricolæ non finentis diu arborem infructuosam terram occupare, sed secundum Evan- gelica præcepta succidi; eadem episto- la, quæ cito obventura forent, prænun- ciaffe videntur: quænam autem illa fue- rint, quæ secuta post præsentem an- num, manifeste docebunt. Qui igitur principem locum in regali civitate tenentes admonuit Anastasium atque Timotheum, haud desepexit Hormisdæ Ann. Eccl. Tom. IX.

Curam gerit om- nium la- pforum Episcopo- rum Hor- misdæ.

PAGIUS Provinciam Clarissimi Peireskii sumptibus as- portati sunt. Ni verosimilius quis putet Ana- stasium istum in Oriente natum, per hæc tem- pora in Occidente, propter rationes nobis i- gnotas, commoratum esse, ibique Consulatum ordinarium gessisse. Sic anno DXLI. videbimus Basilium Juniores civem & Patricium Roma- num Constantinopoli Consulatum ordinarium fuisse. Denique arbitratur VVilthemius, tam Dy- ptychon Leodiense, quam Bituricense ad Chlo-

reliquorum a Catholica communione, deviorum Episcoporum salutem, sed & ad eisdem æque dedit circularem e- pistolam, ita universalis gregis pastoris munus explens, quod Dominus præcep- tit Petro fratres consolidare: ad eos enim etiam non litteras communicationis (quod non liceret) sed paternæ admo- nitionis adjecit quales decebant virum, quem non solum tenebat sollicitudo om- nium Ecclesiarum, sed charitate Apo- stolica præditus cum Apostolo dolorem illum pariter patiebatur, dum compa- teretur mala patientibus, secundum il- lud Apostoli (c): Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror? Sed audiamus ipsius ad eos clamantis epistolam, quæ est hujus- modi (d):

(c) 2. Cor. 12.

Hormisdæ Episcopus universis Epi- scopis in Orientis partibus constitutis.

(d) Hormis- dæ ep. Rom. Pont.

Estis admonitionis meæ cura desisteret; vos tamen proprii memores conveniret of- ficii; non negligentem omittite, quæ eni- xè omnes decet pro animæ suæ salute ser- vare: ut mandatorum celestium discipli- na, non alieno studio, sed ipso vobis cla- veret inesse proposito. Nam licet laude non careat qui bonis consiliis obsecundat; tanto est tamen potior in honore sapien- tiæ qui prævenit, quam qui sequitur in- stituta, quanto est illustrius docere, quam discere. Recordetur unusquisque in qua vocatione a Domino sit vocatus, & quid ab eo expectetur, advertat. Miserum est intra meritum jacere propositi; cum id quod præfertur nomine, non ostenditur actione.

XIV. Hormisdæ epistola ad Episc. extra Ca- tholicam commu- nationem positos.

Magna meruimus, si quod indulta * po- stulant, impleamus. Qui se ad pasendas Dominici gregis oves gaudet adscitum, cogitet de commissa sibi gubernatione ju- dicio. Pervigil adhibenda tutela est, continuanda custodia; non dandus lupis rapacibus locus, non ullis casibus relin- quendus: quia neglectus error ovium, culpa pastorum est. Veniet qui rationes creditæ dispensationis examinet. Omnium quidem constat esse justitiam, nec ulli impunitam licentiam patere peccandi: Sed quis gradus nesciat esse meritorum, & sicut non æqua præmia, ita diversa esse supplicia? Multiplicantur scientibus pla- gæ: pauca flagella leguntur incitæ. A a Quod

XV. * iudicæ.

doyei Magni filios ab Anastasio Consule missa esse, hosque illa Ecclesie Bituricensis & Leo- diensis Episcopis dono dedisse; quod Consules sua Dyptica ad Magnates & amicos mittere soliti essent. Quoad Agapitum, is Præfectus Ur- bis Romæ fuit sub Theodorico Italiae Rege, & postea Patricius creatus, uti ex Cassiodori Epistolis liquet. Est Agapitus Patricius, & ho- nestate dives & scientia, inquit Ennodius in- Parænesi.

XVI. Quod si ita est (scuti esse) non dubium est existimandum quid in eo deceat esse propositi, cui alienos quoque errores necesse est imputari. Clamat sanctus Spiritus per Prophetam (a): O pastores Israel, numquid semetipsos pascunt pastores? nonne oves pascunt pastores? Certum est, plus ab eo (b), cui plus creditur, exigendum, & tanto magis nos obnoxios fieri, quanto effusiore gratia contigerit honorari. Magister bonus, & docens per obscura lucem, per similitudinum aenigmata veritatem, servum talenti a se traditi præter augmenta, custodem non arguit infidelem, sed condemnavit inutilem.

XVII. Unde in aperto est, in quo metu decet esse eum qui Dominicum numisma perdidit, si culpatus est ille qui acceptum sine imminutione servavit. Nullus contentus sit innocentia sua: quia Deo nostro universa cernenti, per prædicationis assiduitatem, rationem quoque propositi debemus alieni. Largam scientiam decet esse doctorum. Non amat fides Christiana secretum: quam quisquis in auribus tantum effundit, abscondit. Per universas gentes verbi prædicationi mandat Apostolus: & quam inexcusabiliter hoc quisquam potest sibi tacere commissum. Quid prodest cuiilibet paternarum reverentiam servare regularum, si concuti hæc ab aliis, si sine honore tractari patienter accipiat? Infirmum ostendit affectum, qui quod diligit, non tuetur.

XVIII. Incursantur passim sancta a perfidis confutata, & rediit ubi subinde de compressis excessibus resurgit improbitas. Quemadmodum (rogo) pietatem in Deum probat, qui tam nefanda dissimulat? Recordemur, qua Catholicorum frequentia sacerdotum, illa, quibus nitimur, celebrata didicimus esse Concilia; quantos nec debilitas impedivit, nec senectus onerosa tardavit. Exigua visa sunt spatiosarum intervalla regionum, & labores ipsi pro quadam consolatione jucundi, dum spiritu sanctarum congregationum regente sapientiam fera * atas, quod servaret, acciperet. Et hæc instantibus impiis post damnatam in radice perfidiam, tacet, qui scit sibi esse mandatum (c): Exalta vocem tuam, qui evangelizas Hierusalem: exalta, noli timere. Nonne hoc ante oculos habens, discipulum ita Gentium Doctor instituit, ut opportune, importune evangelizare non cesseret? admonens (d): Attende tibi, & doctrina: insta in illis: hoc enim faciens, & te ipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.

XIX. Reverti monentur ad Petram. Ergo vel Prophetis stimulis excitati, vel normis Apostolicæ institutionis instructi curam salutis prædicationis assumite. Diligite & vindicate sententias probatas piis, infidelibus inimicas. Et ad petram, supra quam est fundata Eccle-

sia, revertentes; apud illorum etiam vos Patrum spiritus, quorum veneranda constituta improbe labefactantur, absoluite: estimantes, cum Dominus ad illud quod expectatur examen advenit, qualis Apostolis creditus, qualis aliquorum tentantium dubitatione comperitus, qualis Angelo prænunciante promissus; utrum ab illis melius sit argui, an cum eorum cohorte conjungi? utrum talis, qualis videbitur, aut qualis ab impiis negatur, Dominum confiteri? Nil vos retrahat a salute: velocibus ad viam redite vestigiis. Lapsus ruentem non gravat, si refurgat. Larga est Dominica doctrina clementia: noxia sunt erroris vincula, dum retinent. Odit justitia pertinaces, fovet clementia corrigentes: Data tertio Nonas Aprilis, Agapito V. C. Consule.

Vides quales ad extorres a Catholica Communionem litteræ dentur, quæ absque ullius salutis & pacis, alicujusve alterius communicationis symbolo inchoantur & absolvuntur. Quod vero pastoralis est curæ non solum dispersa (e) congregare, & infirma curare, fractaque consolidare, sed quod forte atque pingue est, custodire; idem Hormisda Papa in his etiam optimi pastoris numeros explens, hac eadem legatione illis prospexit, qui erant inter hostes & ab hostibus afflictati jugi persecutione Catholica fidei defensores, & Apostolicae communionis Episcopi: ad hos enim, quas subiciimus litteras dedit (f):

Hormisda Papa Episcopis Orthodoxis. Est quidem Fidelium speciale solatium Deus; nec unquam inter quolibet dura deficiunt, qui se ad eum toto mentis studio contulerunt. Verumtamen hoc votum proposito vestro debere me fateor, ut sicut exulio de sinceritate fidei vestra, ita de firmitate merear gaudere constantiæ. Unde & aspectu interiori vos intuens, ad desiderium colloquendi vobiscum promptus assurgo: ut & dilectionem circa Deum vestram literario sermone remunerer, & spem paginali adhortatione confirmem: atque ita his, cum quibus mihi est consortium sanctæ communionis, jucundum reddam testimonium charitatis. Non enim sufficit animo meo de vobis esse securum; nisi ostendero illum quoque, quo vos complector, affectum. Siquidem declarat, se non ex judicio odisse a Dei dilectione divisos, qui potest, non amare conjunctos.

Benedico ergo Deum, dum fervorem fidei vestrae inter procellas varias tempestatum adversa considero. Vos quoque ut super his pietatem ejus glorificetis uberiore exultatione suadeo: qui electorum suorum mentes quo acceptiores sibi reddat, examinat; & licet cognitos sibi quibusdam tamen difficultatibus probat, ut justitiam quoque inesse dono quod largitur ostendat. Atque ideo pertinaciter bono

XX.

(e) Ezech. 34.

(f) Hormisdæ epist. 14. t. 1. epist. Rom. Pont.

XXI. Hormisdæ epistola ad Orientales Orthodoxos.

XXII.

Vos convenit imminere propositis, nec in via que ducit ad cali regna deficere. Qui intuetur Dominica munera non estimanda promissa, nullius potest respectum habere periculi. Non enim frangit consideratio præsentium malorum, nisi futurorum bonorum vincat obliquo; quando omnem amaritudinem laboris excludit, qui dulcedinem spei, quæ expectatur, non amiserit. Quæ enim difficultas beatitudini par est? aut quæ condigna præmiis passionum ad futuram scilicet gloriam, quæ in nobis, Apostolo (a) annunciat, revelabitur? Absit ne quicquam a Christi charitate nos separet. Quanta est tribulatio, si gloriam parit? Materiam prosperorum est, quæ putatur adversitas. Dum inclinamur, erigimur. Nemo haberet futuram remunerationem, nisi necessitates præsentium sustineret. Videte quanto opere hominum terrena messis assurgat.

XXIII. Quanto est igitur labore procurandum, ut celestia dona non pereant? Quæ est negligentium vita, sed non voti opulenta substantia. Dignus est operarius (b), ut fructum mercedis accipiat. Indiscrete passim pietas cum impietate languesceret, si examinatio bonos a malis divisura cessaret. Gratium admodum spectaculum Domino in agone justorum; nec quicquam ita supernam gratiam conciliat homini, sicut adversorum impetus patienter, excepti. Quis milites sub pacis securitate miretur? Non est arduum in siccis secura fixisse vestigia, nec artem gubernatoris ostendit marina tranquillitas. Satis est, intrepidum inter bella procedere, inter lubrica non labare, fluctus in tempestate contemnere. Sæviant, & motus suos exerceat humana tentatio, dum manifesti (c) appareant qui probantur.

XXIV. Hæc scientes, carissimi fratres, fidei vestrae tenete constantiam & ipsa etiam, si inciderint, militantia meritis vestris amate pericula. Annunciate quæ colitis, & participare etiam per universum Orbem stipendia vestra, correctio quoque vobis adscribatur aliena inter ceterorum enumerationem, quibus sibi divinam gratiam plenus Spiritus Dei Propheta conciliat (d) inter ea, quibus misericordiam, qua conservetur, exorat: docere se iniquos vias Domini, & conversionem per se fieri prædicat impiorum. Beati quibus vita innocenter acta dat præmium: beati per quos aliis quoque præstatur exemplum.

XXV. Et nos quidem (quantum in nobis est) nec sollicitudine, nec labore cessamus, ut humilitatem, quam Dominus noster docuit, imitati, quæ saluti eorum conveniunt, postulemus; ut dispensationis mihi credita dum agnoscitur cura, probentur officia. Nam repetita vice Emodium atque Peregrinum fratres & Coepiscopos Ann. Eccl. Tom. IX.

nostros, mandata legatione, direximus, rationem, adhortationes, preces, lacrymas ingerentes, ut ab impiorum contagione separati, ad veram fidem iidem, quibus vos modis & Apostolica scit sedes, se conferant: aut certe non nos defuisse prædicationi, sed illos propria salutis, mundus agnoscat. Dat. ut supra, Agapito V. C. Consule.

Qui autem has ad omnes Catholicae communionis Episcopos Hormisda litteras dedit, privatas ad Possessorem Episcopum addidit, utpote Ecclesie Occidentalis Antistitem, legatorum relatione sibi cognitum. Erat hic Africanus Episcopus pro fide Catholica jam ab Arianis factus extorris; qui conferens se Constantinopolim, non sine Dei consilio, multum profuit Catholicae fidei, hæreticos exagitans, libereque redarguens: cujus adversus Pelagianos (ut suo loco dicemus) enitueret certamina. Hic enim in priori ab Hormisda missa legatione palam apud legatos recte fidei professionem edens, eandem scriptis consignatam & chirographo roboratam ad eundem Hormisdam Pontificem Romanam perferendam dedit. Cujus egregium factum idem Hormisda probans, ad ipsum ejusmodi litteras reddidit (e):

Hormisda Episcopo Possessori Episcopo.

Optimam vestrae charitatis audientes instantiam, & cognoscentes rectæ vite traximitem, quem sine strepitu vindicatis; Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus: ut & in ea dispositione persisteris, & cæteris, quod sequantur, tribuere possis exemplum. Ista sunt dona celestia: ista sunt divina retributionis indicia: ista sunt Dei judicia, quæ te a Catholico sacerdotum noluerunt separari consortio. Unde, frater carissime, presentibus hortamur alloquiis, ut in ea constantia, qua exorsus es *, perseveres, & augmenta * electus es.

probabilibus initiis subministras: quia bonum opus, præcipue quod ad doctrinam fidei pertinet, nisi semper creverit, videtur imminui. Et si tribulatio mundana contigerit; ante oculos vestros futura præmia ponentes, Apostolica (f) vos admonitione consulimus, dicentes: Non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Meliora tamen speramus, quia Deus, qui per beatum Apostolum dixit (g): Qui vos non dimisit tentari super quod potestis; ipse pro sua pietate, quos suos elegit esse, & de laqueis adversariorum sicut semper, eripiet. Libellum dilectionis tue de confessione rectæ fidei per legatos nostros remeantes accepimus, & in eo sinceritatem tue fraternitatis agnovimus: quia quod recte credit, sub attentione publica prædicare non distulit.

XXVI.

(e) Hormisdæ ep. 15. t. 1. ep. Rom. Pont.

XXVII. Epist. Hormisdæ ad Possessorem Episcopi Orthodoxorum.

* electus es.

(f) Rom. 8.

(g) 1. Cor. 10.

CHRISTE
517.

HORMISDÆ PAP.
4.

ANASTASII IMP. 27.
THEODORICI REG. 25.

Data tertio Nonas Aprilis Agapito V. C. Consule. Post has autem idem Hormisda adjecit & alias litteras ad clericum, monachos, & Constantinopolitanos ciues Orthodoxos, & quidem efficacissimas, utpote e pectore patris filiorum, amore languentis progressas, quæ sic se habent (a):

(a) Hormisda ep. 16.

XXVII.
10.

Hormisda clericos & monachos & populum Constantinop. hortatur.

Si is qui calicem aquæ frigide, mandata Evangelica (b) secutus obtulerit, mercedem boni proposuit, ipso Domino qui hoc docuit, restituente, consequitur; nonne qui tanto populo Fidelium veritatem annunciare distulerit, iuste damnationem incurrit? Hinc est, quod interminationem mandati celestis effugiens (quod decet, loquendum est in his quæ ad Deum pertinent, nec tacendum) habens quoque vestre salutis affectum, admonitionem eorum quæ præsens necessitas poscit, assumpsi; omnes, quibus cura est fide integra Christianam religionem servare, confessans, ut eos, qui sanctam Chalcedonensem Synodum, & beati Leonis de fide Catholica scriptas epistolas declinant, quibus possunt viribus aversentur & fugiant quando; ipsi sunt, qui Eutycheus & Dioscori Alexandrini, vel potius nefanda Manicheorum contagione polluti, verbo quidem adversus constituta Patrum videntur habere certamen, rebus autem contra incarnationem Domini nostri Jesu Christi evidenter insurgunt. Sugillat hæc dicens & ingerens Hormisda impium Anastasium, qui ita sibi populi fidem Catholicam adversantis gratiam conciliaverat, quod fidem Catholicam (ut apparere videretur esse professus, cujus tamen re ipsa erat infensissimus adversarius. Ut igitur ei resistent, provocat eos suo ipsorum exemplo, cum ab illis adversus nefandum Basiliscum Imperatorem fides Catholica defensa est; itaque subiiciens, ait:

XXIX.

Recordamini, carissimi fratres, quæ fuerunt, Basilisco Palatine aula incubante, tentata, & temporum illorum acta vel visa vel audita recolite: quam scelestam tunc fuerit Timothei cognomento Eluri, quam impudens & monstruosa præsumptio: quantum etiam per universum Orbem fidei se vestre fervor ostenderit. Probavit tunc Constantinopolitanus populus, quam pure deceat credentes Christiana servare mysteria. Sed transacta utinam studia fuissent, & non nunc similia tempus expeteret. Rursum enim idem heretici caput improbum de profundo, quo immergi tenebantur, attollunt. Atque ideo rogo, hortor, admono dilectionem vestram, ab eorum vos Conciliis & communione secernite. Recordamini zeli prioris; & vivere in vobis lucem, scintillam ignis spiritualis ostendite; ne simplicem in vobis veritatis affectum perditorum astutia expugnasse se

gaudeat. Et hæc quidem quantum ad præsentem necessitatem, & assumendam contra impios cautionem, dixisse sufficiat. Spero tamen, quod si admonitio ista promoverit, & mihi & vobis utilis erit: quando & Deus in vestra salute glorificabitur, & fructus nostræ sollicitudinis apparebit. Data tertio Nonas Aprilis, Agapito V. C. Consule.

His autem litteris omnibus datis legatis, adjecit Hormisda Papa libellum confessionis Catholicæ, cui subscribendo quisque se posset vere probare Catholicum, sub cuius professione consequi posset Catholicam Romanæ Ecclesiæ communionem; ne (quod hæcenus factum fuerat) multi curerent in incertum, dum defendendo Catholicam fidem, & non vitantes communionem hæreticorum, vel eorum qui cum illis participassent, putarent tamen vere se Catholicos Orthodoxos. His igitur obviaturus Hormisda, eo fidei libello tamquam Lydio lapide singulos probari voluit, quam profiteri deberent hi qui communionis Catholicæ participes esse vellent. Est vero ille hujusmodi, excerptus ex codice Vaticano:

Prima salus est, regulam recte fidei custodire, & a constitutis Patrum nullatenus deviare. Et quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. Hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in sede Apostolica immaculata est semper servata religio. Ab hac ergo spe & fide separari minime cupientes, & Patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hereticos: præcipue Nestorium hereticum, qui quondam Constantinopolitane fuit urbis Episcopus damnatus in Concilio Ephesino a Celestino Papa urbis Romæ, & a sancto Cyrillo Alexandrine civitatis Antistite: Una cum ipso anathematizantes Eutycheum & Dioscorum Alexandrinum in sancta Synodo, quam sequimur & amplectimur, Chalcedonensi damnatos: His Timotheum adiicentes parricidam Elurum cognomento, & discipulum quoque ejus atque sequacem Petrum, vel Acacium, qui in eorum communionis societate permansit: quia quorum se communioni miscuit, illorum similem meruit in damnatione sententiam: Petrum nihilominus Antiochenum damnantes cum sequacibus suis, & omnium superscriptorum.

Quapropter suscipimus & approbamus omnes epistolas beati Leonis Papæ, universas quas de religione Christiana conscripsit. Unde sicut prædiximus, sequentes in omnibus Apostolicam sedem, & prædicantes ejus omnia constituta; spero ut in una communione vobiscum, quam sedes Apostolica prædicat, esse merear, in qua est

XXX.

XXXI.

Fidei regula ab Hormisda missa.

XXXII.

CHRISTE
517.

HORMISDÆ PAP.
4.

ANASTASII IMP. 27.
THEODORICI REG. 25.

est integra & verax Christiana religionis soliditas: Promittens etiam, sequestratos a communione Ecclesiæ Catholicæ, id est, non consentientes sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria. Hanc autem professionem meam manu propria subscripsi, & tibi Hormisda sancto & venerabili Papæ urbis Romæ obtuli. Dat. XV. Kalend. Aprilis, Agapito V. C. Consule.

XXXIII.

His igitur ab Hormisda Papa datis litteris, profecti sunt legati. Quibus ita cum Apostolica benedictione dimissis, nova ingeritur sedi Apostolicæ causa, cujus gratia alia fuerunt addenda mandata legatis jam in itinere constitutis. Accidit enim, ut post eorum professionem, Romam adveniret, qui missus fuit a Joanne Episcopo Nicopolitano diaconus referens persecutionem dirissimam esse excitatam ab Episcopo Theſſalonicensi Dorotheo adversus sibi subiectos Orthodoxos Episcopos, petens Joannis litteris auxilium ab ipso Romano Pontifice. Cum vero qui istæ curare possent legati profecti jam essent; tamen ad eosdem Hormisda scribens, causam eandem eisdem injungit: quibus & quid agere debeant litteris significavit. Sed & pro eodem Joanne litteras privatas ad Anastasium Imperat. dedit, necnon ad ipsum Dorotheum Theſſalonicensem Episcopum. Subiiciamus ergo ipsas, ut ejusmodi legationis explorata in omnibus possit haberi cognitio; atque in primis eas audiamus, quas primo loco scimus ad ipsos legatos fuisse conscriptas, quæ sic se habent (a):

(a) Hormisda ep. 17.

XXXIV.

Hormisda Emodio & Peregrino Episcopis. Postquam profectu est charitas vestra, Nicopolitanus diaconus, qui vobis etiam occurrit in itinere, Romam venit: quem præter moram vidimus, cogitantes, ne forte esset quod ad instructionem mandate vobis legationis adiiocere deberemus: quod & rationabiliter factum, ipsa res evidenter ostendit. Obtulit enim epistolam Joannis Episcopi sui, & aliam Synodi sibi subjacentis Ecclesiæ Nicopolitane, qua queruntur ab Episcopo Theſſalonicensi excitationes adversum se tam principales quam judicariarias potestates; concussionibus & dispendiis se vehementer affligi propter hoc, quia de ordinatione sua ad Episcopum relationem secundum prædicta exempla non miserit. Pro qua causa speraverunt ut de remedio cogitare deberemus, consulentes etiam nos, ut daremus eis licentiam relationem ad designatum Episcopum secundum consuetudinem destinandi. Unde tractavimus, & Episcopum Nicopolitanum admonimus, ne tale aliquid audere tentaret, si nobiscum velit in communione persistere; ne per illum, si ab eo qui a communione nostra alienus est, confirma-

* utrum.

tionem petisset, nostra quoque communio contagium sustineret. Hæc vos, ut omnia sciretis, instruximus. Data pridie Idus Aprilis, Agapito Consule. Intelligis vel ex his saltem, lector, Epiri provinciam sub Theſſalonicensi Ecclesiâ constitutam ex antiqua consuetudine, Theſſalonicensemque Episcopum confirmare consuevisse Archiepiscopum Epiri Nicopolitanum Antistitem.

XXXV.

His igitur consulturus Hormisda Papa, non ad Dorotheum Theſſalonicensem Episcopum tantum (ut dictum est) litteras communitorias dedit, sed & ad Anastasium Imperatorem privatas ea de re conscripsit, commendans eundem Joannem Nicopolitanum Præfulem. Extant ipsæ, sicut etiam quas ad ipsum Joannem per ipsius diaconum reddidit litteras: sed primo loco quæ sunt redditæ ad Joannem Nicopolitanum Antistitem, & ad Synodum Nicopoli celebratam, hic reddamus, quas una cum cæteris ex altero citatorum ante codicum quam fidelissime exscripsimus:

Hormisda Joanni Episcopo Nicopolitano cum Synodo.

Optaremus, dilectissimi fratres, ab omnibus vos molestiarum fluctibus alienos vitam sub tranquillitatis serenitate transigere; & Deo nostro, remota mundanarum tempestatum mentis perturbatione, moverunt: quia quæ fieri volumus necesse est ut facta doleamus. Sed abundat mundus incommodis, & tentationibus: seculum istud, in quo peregrinamur, expositum est passim, veluti magna moles, ventorum procellis. Ita Fidelium mentes diabolicis pulsantur insidiis; & sicut dictum est (b): qui volunt vivere in Christo, persecutiones patientur. Sed consolatur spes a justo retributore promissa (c): quia beatus est, qui non fuerit scandalizatus in Domino. Non deiciant milites Dei impetus fragiles & caduci. Qui assidit strenuus, non deletatur ignavis. Facile contemnuntur ista quæ transeunt, si illa quæ sunt mansura cogitentur. Amplectenda est probationis occasio: quia licet sint dura onera laborum, præmia tamen majora virtutum. Quemadmodum par erit et remuneratio, qui se imparem monstrat examini?

XXXVI. Epistola ad Joannem Episc. Nicop. & Synodum.

(b) 2. Tim. 3.

(c) Matt. 11. Luc. 7.

Non simus segnes ad fortia, si pervenire cupimus ad promissa. Quis super hoc expectet vocem hominis, cum quotidie nobis insonet sententia veritatis (d): Beati qui passiones patientur propter justitiam? Sed ne me fratres carissimi (licet apud Fideles magna sint) spiritualia tantum vestra exhibere credatis confirmationi solatia; providendis enim pro vestra tribulatione remediis, quantum in homine esse potuit, non quievi. Nam per legatos ad Orientis Principem destinatos, & Theſ-

XXXVII.

(d) Matt. 5.

CHRISTI 517.

HORMISDÆ PAP. 4.

ANASTASII IMP. 27. THEODORICI REG. 25.

Et Thessalonicensem Episcopum, ut ab infestatione vestra cessaret, admonui, & prorogatis paginis, ut Imperatori supplicaretur ad junxi.

Hæc quantum ad presentia sunt provisiva: sed illa quæ ad spem futuram pertinent, hæc sunt potius mentibus inveniendæ. Sane hoc me fateor fuisse miratum, quod inter allegationes angustiarum religiose prudentiæ vestræ, hæc potuit cura subrepere, ut a me sub consolationis colore, dirigendi ad Thessalonicensem Episcopum solitas litteras, licentia posceretur. Ego ne hujus rei auctor existem, quam si inscio me cognoscerem factam esse, culparem? Absit ista perversitas. Audite Apostolicam (a) vocem, sed personæ meæ convenienter aptandam: Si quæ destruxi, hæc iterum reedifico, prævaricatorem me constituo. Nolite, obsecro, ad evitata vix redire contagia: nec pedes luto, quo tenebantur avulsos, patiamini male rursus immergi. Sinite obliterata esse transacta. Nemo mittens (b) manum suam in araturum, & adspiciens retro, aptus est regno Dei. Impediuntur a processu propositi itineris, qui reflexi oculis respiciunt quod relinquunt. Non amant Ecclesiasticæ disciplinæ eos, in quibus remanet memoria illa perfidiæ totos ab errantibus oportet abscindi: quia in tantum detestabiles existimantur ad spreta redeunt, ut beatus Apostolus Petrus (c) melius illis esse prædicaverit, ut non cognoscerent viam justitiæ, quam cognoscentes retrorsum reflecti in tradito sibi sancto mandato. In aperto est, qua pertinacia traditæ fidei debeat constantia custodiri, si tolerabilis est in errore persistere, quam coinquinationibus rursus, quas quis fugerit, implicari. Data pridie Id. Aprilis, Agapito V. C. Consule. Vides quam longe abis ut cum hæreticis quodlibet contemneret possit vel levissimum communicationis symbolum, cum adeo detestetur Hormisda Episcopus Epiri scribendi ad Dorotheum non quidem damnatum hæreticum sed hæreticorum communione labefactum, postulasse licentiam. At qui titubare, præ metuque trepidare Joannes cum collegis Episcopis nocetur, acriori urgente persecutione cessit, ut inferius suo loco dicemus. Sed quænam ad ipsum Dorotheum conscripserit, videamus. Sic enim ad eum per legatos epistola data se habet:

Hormisda Episcopus Dorotheo Episcopo Thessalonicensi.

Joannes frater & Coepiscopus meus Nicopolitanae urbis Antistes cum Synodo sua variis se concussionibus atque dispensationibus graviter causatur affligi, quod a transgressorum societate divisus, postquam communionem sedis Apostolicæ emeruit, ad Thessalonicensem Ecclesiam ordinatio-

xxxviii. In quo redargutione sunt digni Episcopi. Epiri.

(a) Galat. 2.

(b) Luc. 9.

(c) 2. Pet. 2.

xxxix.

nis suæ initia non direxit. Potuisset neglectus sic esse culpabilis, si unum esset inter omnes mysterium charitatis. At cum multi se a petra illius, quæ Christus est soliditate diviserint; quis non velit ab errantium conjunctione discerni, ut mereatur cum his qui consistunt in veritate conjungi? Non igitur consuetudo est neglecta, sed vitata contagia. Ergo obiter quis possit errorem, ubi cogitatum salubriter intelligit cautionem? At nos quod debueras primus assumere, credebamus te sequi saltem post aliena exemplum potuisse. Non sufficit in lapsibus mora, nisi ad reprehensionis cumulum circa eos quoque qui ad viam redeunt, accedat invidia? Quid aliud, quam beati Petri (quod sine impietate dici non potest) ipsum quod a Domino datum est nomen oderunt, qui eos qui ad sedis ipsius altaria confugiunt, insequuntur?

Quo pudore, rogo privilegia circa te illorum manere desideras, quorum mandata non servas? & reverentiam quam non exhibes fidei, cupis tibi Ecclesiastica potestate deferri? Si in istis vestigiis, quibus Catholicis nituntur, insisteres, infestationem tamen proximi vitare deberes: sciens secundum Domini nostri & Salvatoris, quem colimus, instituta, eum qui scandalizaverit unum de minimis obnoxium magnis esse peccatis. Ubi est, Domine (d), humilitas, quam sub occasione discipulorum tuorum certantium de loci qualitate docuisti? Tu ostendis illum esse maximum, qui exhibere studuerit se pusillum: Respice (e) de celo & vide, visita vineam istam te cultore plantatum: intende circa mandata tua minimos, & circa ambitum honoris elatos.

Cur recentia cupitis, & prisca deseritis; circa summa desides, & parva curantes? Nonne (f) hoc est verum vilia decimare, & legis præcepta contemnere? Serva illa quæ Deo congruunt; & facile ea quæ sunt ab hominibus, subsequuntur. Quin potius curam salutis assume; & cur te alius prævenit in veritate, suspira: ne si insectari eos qui ad Ecclesiam revertuntur membra perstiteris, tu quoque cum his, quos nominatim condemnat Apostolica sententia, copuleris. Data pridie Idus Aprilis, Agapito V. C. Consule. Hæc quidem Hormisda plane digna tanto Romano Pontifice, Sed quæ ad Anastasium Augustum idem in eadem causa per eundem legatos conscripserit, reliquum est ut videamus: sic enim se habent ad eum pro Episcopo Joanne datæ litteræ.

Hormisda Anastasio Augusto, per Emodium & Peregrinum Episcopos.

Cum sapientiæ vestræ, clementissime Imperator, profunda considero; providen-

Cum pertra conjunctione quemlibet demonstret esse Catholicum.

XL. Communicationem cum hæreticis nullam potest esse Privilegium.

(d) Luc. 22.

(e) Ps. 79.

XLI.

(f) Matt. 23. Justa Pontificis comminatione.

XLII.

CHRISTI 517.

HORMISDÆ PAP. 4.

ANASTASII IMP. 27. THEODORICI REG. 25.

Hormisda, epist. ad Anastasium Imp. pro Joanne.

* insidi

(*) Hormisda, ep. 18.

* Apostolis. Admonitio ad Legatos.

res salutis propriæ, vobis displicere non aestimo. Neque enim aut divina monita, aut humana continent instituta, ut qui consulit bonæ spei, qualibet debeat reprehensione culpari: cum maxime pietas quoque vestra affectu se unitatis & pacis flagrare fateatur. Quæ res me quoque, vel profudicia conscientie vestra, vel pro creditæ quoque mihi dispensationis officio, emergente compulsi non supercedere negotio. Joannes frater & Coepiscopus Nicopolitanae civitatis Antistes, prædecessoris sui sanctæ recordationis Alcyonis secutus exemplum, beati Petri Apostoli communionem cum Synodo sua, damnatis his, quos Ecclesia detestatur, expetit. Is nunc gravibus fatigatur insidiis. Precor mansuetudinem vestram, iniqua molientibus obviate, & removeat molestias, & correctum fovete, cui ut corrigetur debuisset assistere*. Scient enim qui tardaverint, se reos futuros, cum a vobis foveri viderint jam reversos. Fateor, clementissime Imperator, miror insidiantium pertinaciam, neque Dei, neque vestro intuitu permoveri: nam qui oderunt in homine studium desiderii boni, quod de se aestimant judicari, insequuntur ad recta reduces; jure culpandi, si non converterint deviantes. Date fidei vestræ clara documenta, si adfore cunctis ad unitatem reductis & officio omni & adhortatione cogitetis. Hactenus Hormisda ad Anastasium Imperatorem. Sed & ne in re tanta quicquam ageretur reprehensione dignum ab ipsis Apostolicæ sedis legatis, idem Pontifex ad eosdem adiecit de his quæ ad hanc causam spectant admonitionem, sive (ut ajunt) Communitorium: quod quidem cum ad plura utilem exhibeat traditionem, hic describemus, atque illud ipsum ex istdem codicibus (quantum licuit) emendatum: est autem hujusmodi (a):

In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, intercedentibus & adjuvantibus Sanctis*, quid agendum sit de causa Nicopolitanae Ecclesiæ.

Primum ubi Thessalonicam, Deo juvante, veneritis, epistolas nostras, quas in hac causa misimus, Episcopo Thessalonicensi tradite, illum quidem ordinem in ejus salutatione servantes, quem scitis a nobis esse mandatum circa eos, qui cum sede Apostolica, hoc est, Ecclesia Catholica non communicant. Traditis autem epistolis instanter agere debetis, ut se ab ejus Ecclesiæ concussionibus suspendat: rationem reddentes; quia non potuit reversus ad communionem & ad corpus Ecclesiæ, cum illis qui necdum reversi sunt, quicquam habere conjunctum: Nos non solvere a prædecessoribus nostris concessa privilegia, si ipse Ecclesiastica instituta non deserat. Certe redeat ad unitatem, &

nos cum eo insistemus, ut omnia privilegia quacumque consecuta est a sede Apostolica Ecclesia ejus inviolata serventur. Intelligis, lector, non aliunde quam ab Apostolica sede Orientalibus impertita privilegia, cum vides ab ea concessum, ut Thessalonicensi Episc. Epiri provincia subjaceret. Sed subdit:

Dicite etiam aperte, illum ostendere inimicum se esse fidei, si insequitur quos viderit ad Catholicam communionem reverteri. Quod si poteritis causam ibi, deo propitio, componere; scriptis ad Episcopum Nicopolitanum litteris, quid vestra promoverit opera, nunciate. Si vero obstinatus fuerit, nec ab infestatione ejus cessare voluerit, secundum litteras, quas ad clementissimum Imperatorem misimus, apud Principem causam Ecclesiæ Nicopolitanae sic agite, ut dicatis: Alcyon, Episcopus Nicopolitanus satisfecit Ecclesiæ Catholice, susceptus est, & ad communionem reductus: hujus successor Joannes Episcopus & Deum ante oculos habens, & de salute sua cogitans, & prædecessoris sui bonum exemplum sequens condemnatis hæreticis, vel transgressoribus, ad sedem B. Petri Apostoli misit & susceptus est: Huic nunc Thessalonicensis Episcopus insidiatur & eum concutit, contraria his quæ fecit exigere volens. Hinc Pater vester & omnes Orthodoxi rogant, ut iussionibus vestris removeatur ab ea ista molestia: ne videatur hominibus, propter hoc illum persecutionem pati, quia ad communionem sedis Apostolicæ rediit: & qui expectant per vos unitatem fieri, aliud incipiant credere, si pietatem vestram viderint hoc dissimulare, hoc negligenter accipere.

Visum est nobis expedire, ut litteras quas ad Thessalonicensem in causa Nicopolitana direximus, quo libet ordine, prudentia vestra diversis in locis faciat publicari, magnopere tamen in civitate Thessalonicensi: quia hoc factum & a persecutione nostrorum potest cessari, & ad ipsius, si se correxerit, credimus pertinere salutem. Hactenus admonitio posterior ad legatos post ipsorum discessum missa. Sed considera pristinam erga sedem Apostolicam reverentiam exhibitam etiam ab hæreticis atque schismaticis, dum ipsius Romanæ Ecclesiæ auctoritas etiam in ditione hæretici Imperatoris minime diminuta impeditave fuerit, quo minus Apostolica litteræ, inconsulto Principe, publicarentur: non enim id petendum ab Imperatore, ut alia, admonet Hormisda legatos; sed ut sponte libereque faciant, ingerit.

Sed quæ ista secuta sunt? & quem effectum missa ab Hormisda legato est consecuta? dicam paucis. Sicuti omnes quæ erant optimi pastoris dispersum gregem quæ-

Privilegia Orientalium Ecclesiarum unde manarunt.

XLIV.

XLV. Litteræ Apostolicæ publice affigendæ.

XLVI.

CHRISTI 517.

HORMISDÆ PAP. 4.

ANASTASII IMP. 27. THEODORICI REG. 25.

quærentis Hormisda partes explevit; ita & Anastasius Imperator qui hæreticorum sunt Principum numeros omnes absolvit. At quænam ista? Audi ab Anastasio Bibliothecario in rebus gestis Hormisdæ totius tragædiæ summam breviter perstringente his verbis: Hormisda item secundo misit Ennodium Episcopum, & Peregrinum Miscnatem Episcopum, portantes epistolas confortatorias * fidei, & contestationes secretas numero decem & novem, & textum libelli. In quo libello noluit assentiri Anastasio Augustus, quia & ipse in hæresi Eutychniana communicaverat. Voluit itaque eos legatos per remunerationem corrumpere: legati vero sedis Apostolicæ nullatenus consenserunt accipere pecunias, nisi sedis Apostolicæ satisfactionem operarentur.

Tunc Imperator repletus furore ejecit eos per posterulam*, & imposuit eos in navo periculosa cum militibus & Magistris & Præfectis nomine Heliodoro & Demetrio: quibus hoc dedit in mandatis Imperator Anastasius, ut nullam civitatem ingrederentur. Legati vero Apostolicæ sedis superscriptas epistolas fere decem & novem per manus monachorum & Orthodoxorum exposuerunt per omnes civitates: quas Episcopi civitatum, qui erant complices Anastasii Augusti, omnes eas epistolas timore pro crimine Constantinopolim direxerunt. Sed & tunc etiam qui stare videbantur, confertati sunt pariter Episcopi Dardaniæ, Illyrici, & Epiri, quibus legati reliquerant fidei Catholicæ libellum habentem damnationem Acacii nominis expressum. Tunc, inquam, qui stare videbantur, ob metum titubantes, tanto terrore oborto, penitus corruere, & quæ acceperunt fidei monumenta præ timore deseruere, inveniri timentes Romanæ communicatores Ecclesiæ: sed quomodo mox iram Dei experti sint, sequenti anno dicturifumus. Addit vero his hæc Anastasius Bibliothecarius: Tunc furore repletus Anastasius contra Hormisdam Papam, inter alia Sacra sua hoc scripsit: Nos jubere volumus, non nobis juberi. Hæc mens elata. At extat ipsa Imperatoris epistola ad Hormisdam conscripta, qua sicut fecerat contra Symmachum Papam, suggillat ipse Dominus nimiam duritiam: redarguens, quod cum Filius Dei in mundum venerit peccatores salvos facere, & nihil aliud magis & verbis & factis ipse Dominus inculcarit, & discipulos suos docuerit, quam peccantibus ignoscere, eosque recipere; id ipsum tamen ipse Papa negligat atque recitiat. Sed integram hic perbrevev ipsius redamus epistolam Anastasii, quam Sacram dicunt. Est hujusmodi (a):

(a) Extat inter epist. Hormisdæ. post. epist. 20.

Anastasius Augustus Hormisdæ Papæ.

Etsi magnum aliquid aciecuritas judicatur, tamen necessarium est admirantes Dei misericordiam assidue frequentare sermonem: & quia initium fidei, quam nos Dominus & Deus Salvator noster Jesus Christus docuit in remissione peccatorum præcellit, nulli habetur ignotum. Ipse enim per propriam passionem omnia Adam peccata mundavit, & hæc fuit negotiatio humilitatis ipsius, ut & præfatum & omnes fratres liberaret servitute peccati, voluntarie personam servi suscipiens. Nam beatus Apostolus Paulus (b) docuit nos scribens ad Romanos: Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, & in eos qui non peccaverunt: ex quo est universitatis quodammodo declaratum ex generali dispositione, sive mirabilibus, specialia quæque exempla debere suscipere semel tam magnæ legis jussiones, & tam pia bonitate firmata: ut omnis doctrina, quam discipulis suis tradidit, in hoc firmamento consistit. Fugavit egritudines, sive multifaria genera passionum: nondum peccati propria (sicut dictum est) passione resolvit; & agens, ad implenda similia discipulos suos factis & sermonibus instruebat. Verum si, sicut aliqui nituntur ostendere, certi ex ipsis Apostolis tam piam doctrinam per inobedientiam implere dissimulant; ignoramus ubi magisterium misericordis Domini ac magni Dei nobis possit occurrere. Nos autem non ea credimus ratione, ut immisericordes esse putemus, quæ misericordiam didicerunt; sed postulationem nostram a præfati tempore taciturnitate comprimimus: irrationabile judicantes illis precum adhibere bonitatem, qui rogari se nolint, contumaciter respuentes: Injuriari & annullari sustinere possumus, juberi non possumus. Data Constantinopolim quinto Idus Julii, Anastasio Augusto quartum & Agapito Cos. Sed observa lector, cujusnam Principis sint ejusmodi verba proterva, contumaciæ plena ad Romanum Pontificem scripta: Injuriari & annullari sustinere possumus, juberi non possumus: Non alterius quidem hominis, quam Imperatoris hæretici, Pharaoni simillimi, tunc per speciem tantummodo cervicem ferream inclinantis, cum instantia eum flagella compellerent, dum videt ob hæresim de Imperio & vita pariter periclitari: quibus amotis, & Moysen cum Deo obfirmata obstinatione contemnat. Sed justo Dei judicio evenit quod nesciens ipse prædixit, nimirum, ut potius miserrime infelix perierit, quam paruerit jubenti Pontifici.

Ita plane semper accidit, ut in sui perniciem sibi male consulat insana dominantis cupido, quam imprudentes Regnandi nominant rationem, dum iidem Dei timore posthabito, sic præferunt colere reli-

XLVIII. Epist. Anastasii ad Hormisdæ Papam.

(b) Rom.

XLIX.

Anastasi Imp. factum damnatur consilium

L.

CHRISTI 517.

HORMISDÆ PAP. 4.

ANASTASII IMP. 27. THEODORICI REG. 25.

religionem, ut eam captivam ductam cogant privatis suis affectibus inservire. Habent illi quem colant atque sequantur Anastasium Imperatorem, qui astute simulaverat Romano velle parere Pontifici, ut exertum contra se gladium Vitaliani vitaret: quo intuitu pariter longiores moras necesse voluit Constantinopoli legatos Apostolicæ sedis, ut eorum reveritus præsentiam populus contineretur: alias enim facile accidere potuisset (quod ante sepe contigerat) ut rursus populis turbas ciceret, & armis Imperatorem urgeret, litteris præsertim Hormisdæ ad rectam propugnandam fidem commotus. Sed eo cessante metu, qualis fuerit animi, cuiusve cultor fidei exitus declaravit, dum adversus Orthodoxos persecutionem excitat, dumque per posticum amandat cum militibus ad navem legatos, eos quantocumque non Constantinopoli tantum, sed ab omni prorsus Orientalis Imperii ditione procul expellens: non intelligens vecors, esse in cælo Regem Regum, qui Reges in die iræ suæ (a) confringat, quique baltheum (b) Regum dissolvat, & præcingat fune renes eorum; dictumque (c) Sic Rex hodie est, & cras morietur: quæ cuncta de Regibus ex divina Scriptura deprompta vindictæ imminentes elogia cogitur haud sero Rex senex (d) & fatuus experiri, qui vera prudentia sibi consulere necierit in futurum.

(a) Ps. 109. (b) Job. 12. (c) Eccl. 10.

(d) Eccl. 4.

II.

At quid post hæc accidit? Simulac enim audita sunt foris, quæ adversus legatos Apostolicæ sedis Constantinopoli facta sunt: adversarii omnes fidei Orthodoxæ Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS III. Maronita Synodum Chalcedonensem tuerunt.

A num. LII. ad LXI. Hoc & præcedenti sæculo Maronita religionem Catholicam egregie tuiti sunt, indeque in Martyrologio Romano ad diem XXXI. mensis Julii habetur: In Syria Sanctorum trecentorum quinquaginta Monachorum Martyrum, qui ob defensionem Synodi Chalcedonensis ab hæreticis occisi sunt. Extat de eorum necesse libellus viginti quatuor Archimandritarum ad Hormisdam Romanum Pontificem, in quo legitur: Quoniam Christus Deus noster Principem Pastorum, & Doctorem, & Medicum animarum constituit vos, & vestrum Sanctum Angelum; dignum est passiones, qua nobis contigerunt, exponere, & immisericordes ostendere lupos qui dissipant gregem Christi. Qui autem sint illi & qui adversus nos armaverint, audistis utique Beatissime: Severus ille & Petrus, qui numquam in Christiano numero reputati sunt, qui per singulos dies Sanctam Chalcedonensem Synodum, Sanctissimum & Beatissimum Patrem nostrum Leonem (hujus nominis I) publico anathemate impetentes, qui judicium Dei nihil asstimantes, & colendas Canones Sanctorum Patrum conculcantes, Episcopos quidem principali potentia succientes exhiberi & nos cogentes illudere prædictam Sanctam Synodum supplicis inestimabilibus affligentes, euntibus nobis ad mandatum Domini Simonis pro causa Ecclesiæ, insidiati sunt nobis in itinere perditum, coinquinati, & supervenientes occiderunt ex nobis CCL. quosdam autem vulneraverunt, alios vero qui poterant

xæ, veluti abrupto penitus quo videbantur coerceri fræno, timore nimirum illo soluro, quem ex unitate Catholica jam jam sancienda conceperant, palabundi, quo quisque ferretur impetu voluntatis, in Orthodoxos insiliunt, eorum bona diripiunt, profanant Ecclesias, instarque luporum in ovile ovium irrumperunt, marant & perdunt. Nam accipe quid in Syria actum sit: ex quibus cætera, quæ remanserunt obscura, pernoscere valeas. Audi, inquam, quæ nefaria impius & sanguinarius ille Severus, qui thronum, invaserat Antiochenum, & Petrus perditissimus hæreticus Episcopus Apameæ sicut impietatis particeps, ita & crudelitatis socius, perpetrarunt, dum sceleratorum comparata manu, in monachos Syriæ Orthodoxos Ecclesiæ Romanæ communicantes, more prædonum insurgunt, plurimisque occidunt, cæteris vulneratis ac male habitis; nec illis quidem parcentes, qui ad sacrum altare confugerant. In hos autem monachos potissimum eorumdem hæreticorum furor exarsit; quod & ipsi aliquando hæreticorum labe polluti, citius resipiscentes, ex eorum se communicatione divulserant, Apostolicæque sedi conjunxerant, fidem Catholicam profitentes. Cujus rei gratia hostes fidei in eosdem vehementius exacerbati, cunctos simul perdendi animo insurrexerunt, crebrioribus eos insultibus aggressi: ut quæ dicentur, manifeste satis declarabunt.

Ex hac autem prima ipsorum facta grafsatione qui tantum periculum evaserunt, B b libel-

ad colenda Alvaria fugere ibidem peremerunt & Monasteria incenderunt.

In supplicatione vero eorumdem Monachorum ad Joannem Patriarcham Constantinopolitanum & ad Quintam generalem Synodum præfati Monachi Maronitæ ajunt: Dirum spectaculum fuerunt jacentes Viri, qui religiosi certaminibus usque ad canitiem certaverunt, nudi & inssepulti jactati ultra trecentos existentes ex secunda Syrorum Provincia nati canibus & avibus lacervandi projecti. Et in alio præfatorum libello ad Menam Patriarcham: Et eorum canitiem non veriti, opus gladii in ipsos fecerunt, circa trecentos quinquaginta numero existentes eorumque membra instrata disperferunt. Quæ omnia habentur in prima Actione Quintæ Generalis Synodi, Cum igitur admiranda pro Catholica religione horum Monachorum Maronitarum facinora in dies magis hac magis elucerent, & quæ aspera in fide, ac difficilia videbantur, eximii illi Viri doctrina sua plana facerent, ea fuit illorum fama, ut Syri Christiani, qui nunquam a recto tramite defecerant, & fidem illam, quam ab Apostolis ad illa usque tempora retinuerant illibatam fervarent, ad eos Monachos tanquam ad Præceptores confluerent.

Innoit Hormisdas in Epistola, qua respondet ad eosdem Monachos, Catholicam religionem, per ipsos vitam esse inconcussam servatam, illos commendat & solatur de iis, quæ passi fuerant, dicens: Benedixi Deum fidem militum suo-

Persecutio ab hæreticis illata in Orthodoxos.

LII.

IV. Ex iis CCL. ab Acephalis occisi.

V.

Syriæ monachi a Severo afflictati ad eunt Imp.

libellum supplicem adversus eundem gra- fatore Severo offerunt Imperatori, quo petierunt, ut Severus ab eo coerciti- que fineret qui remanserant, monachos Orthodoxos securos degere in solitudine. Sed qui adhuc missi sunt Constantinopoli legati duo monachi Sergius atque Joannes, ab Imperatore sunt absque auditione contumelias affecti atque rejecti. Quamobrem cum jam viderent haud dubie manus Imperatoris esse cum adversariis, ob idque ab eis audaciora quotidie se fore experturos; quid agerent, ignorant, nisi ad Deum, unde sperent auxilium, convertere oculos, & ipsam precibus in- terpellare.

LIII.

Interea vero ad eum quem noxunt se in terra habere Patrem, quamvis longe positum, clamant, proximum adesse, scientes caput coherentibus membris compagine Catholicæ unitatis, & charitatis: clamant, inquam, dum ad communem patrem, ipsum Romanum Pontificem Hormisdam litteras dant, quibus ejus auxilium postulant, recipi ab eo rogantes, qui eandem cum ipso fidem Catholicam profiteantur, & hereticos omnes quos ille reicit, pariter & ipsi reiciant atque condemnent. Extant ipsæ litteræ, quibus quamplurimi subscripserunt Archimandritæ absque presbyteris atque diaconis, quorum omnium fides Catholica effulgebat: descripsimus eas ex eisdem codicibus quam emendatissime licuit: quibus ejusmodi titulus legebatur inscriptus (a):

(a) Extat inter epist. Hormisd. ante epist. 21.

Exemplum relationis minimorum Archimandritarum & cæterorum monachorum Secunda Syria.

Sanctissimo ac beatissimo universi orbis terra Patriarcha Hormisdæ continenti sedem Principis Apostolorum Petri, deprecatio & supplicatio minimorum Archimandritarum & cæterorum monachorum Secunda Syria provincie.

PAGIUS Maronita omnes in Oriente concitant adversus Acephalos.

suorum inter adversa servantem. Hi itaque tanquam Catholicæ fidei antesignani, ut eandem fortiter tenerent varios ex suis miserunt Romam Constantinopolim, & per universam Syriam secundam, quibus Hormisdam Papam, Menam Patriarcham, Justinianum Imperatorem & omnes Syriæ Episcopos enixe rogabant, ut una simul adversus hæreses insurgerent, uti in citata Epistola eorumdem Monachorum ad Hormisdam legitur: Deprecamur ergo Beatissime, supplicantes & rogantes, ut exurgatis cum fervore & zelo, & vindicetis fidem contemptam, Canones conculcatis Patres blasphematos, & talem Synodum anathemate impetitam, videlicet Chalcedonensem. Et in libello Monachorum ad Menam Patriarcham Concilium Constantinopolitanum anno DXXXVI. celebrantem Tom. V. Conc. Actione V. pag. 115. & seqq. relato, in quo subscriptus est Theodorus Presbyter & Prior Monasterii Maronis, illum hoc modo hortantur; Et erat quippe nobis per votum propria promissioni

Gratia Salvatoris omnium nostrum. LIV.

Christi nos ad vestram beatitudinem refugere velut de hieme & tempestate ad portum tranquillitatis admoniti, minime circumvallantibus nos calamitatibus teneri jam credimus. Nam etsi patimur, gaudentes sustinemus: scientes quia (b) non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Quoniam vero Christus Deus nosse principem pastorum & doctorum & medicum animarum constituit vos & vestrum sanctum Angelum; dignum est, passiones, quæ nobis contigerunt, exponere, & immisericordes ostendere lupos, qui dissipant gregem Christi: ut auctoritatis baculo eos expellat de medio ovium, verbo autem doctrinæ animam sanet, & orationis medicamentis mitiget.

(b) Rom. 8.

Qui autem sint isti, & qui hos adversum nos armaverint, audistis utique beatissime. Severus ille & Petrus, qui numquam in Christiano numero reputati sunt; qui per singulos dies sanctam Chalcedonensem Synodum, sanctissimumque ac beatissimum Patrem nostrum Leonem publice anathemate impetentes; qui iudicium Dei nihil æstimantes, & colendos canones sanctorum Patrum conculcantes; Episcopos quidem Principali potentia facientes exhiberi, & nos cogentes illudere prædictam S. Synodum, supplicii inæstimabilibus affligentes: Unde & quidam eorum infectas plagas minime sustinentes, de hoc seculo transferunt; & nostrorum vero non exigua multitudo perempta est. Euntibus enim nobis ad mandram domini Simeonis pro causa Ecclesiæ, insidiati sunt nobis in itinere prædicti coinquinati: & supervenientes, occiderunt ex nobis trecentos quinquaginta viros; quosdam autem vulneraverunt; alios vero, qui potuerunt ad colenda altaria confugere, ibidem peremerunt; & mona-

LV. Severi carnificina.

Monachi occisi a Severo.

vacantibus huic soli, attendere, & a nemine eorum, qui exterius circumstant, dilanari. Verum quia Damon, qui bonum odit hominum, bonum semper invidens, organa propria inveniens Severum scilicet & Petrum, per ipsos pacem Sanctarum Dei Ecclesiarum perturbare non cessat, &c.

Paulo post: Hi enim parva putantes ea que ab ipsis jam presumpta fuere totum Orientem perturbaverunt, & humano sanguine Sanctorum & cæterorum Virorum se coinquinantes, elaborant omnino & hanc regiam Urbem hujusmodi malis involvere, si prevalebunt. Post enarratas vexationes, commemorationem factam, ut ajunt, violentiarum, jugulationum, insidiarum ac rapinarum Monasteriorum addunt: Cum itaque nos videamus hos ita impudenter & cum audacia agere, & vos securitate omnium Fidelium nihil antiquius habere. Et infra: Hoc rogamus vos, immo vero & adjuramus (quanquam presumptuosum quid faciamus) per magnum Deum &

VI. Scribunt ad Menam Patriarcham Constantinop. & ejus Synodum.

monasteria incenderunt, per noctem mitentes multitudinem inquietorum hominum redemptorumque, omnem paupertatem Ecclesiasticam hujusmodi pessiferi homines confluentes.

LVI.

Ad singula autem delata ad vestram beatitudinem instruent chartæ a venerabilibus fratribus Joanne & Sergio, quos miseramus Constantinopolim, sperantes vindictam de his fieri, quæ commissa sunt. Sed eos nec verbo dignatus est Imperator, sed etiam cum grandi contumelia expulit comminatus eis qui ista porrigerent. Unde hinc est, nos vel sero cognoscere, quoniam tanta pravitas & audacia talium malorum adversus Ecclesiæ facta, ipsius immisione composita est.

LVII. Interpellant Rom. Pont. ut caput Ecclesiæ.

(a) Mat. 16. (b) Luc. 5.

Deprecamur ergo, beatissime Pater, supplicantes & rogantes, ut exurgatis cum fervore & zelo, & condoleatis jussu pro corpore laniato (nam caput estis omnium) & ut vindicetis fidem contemptam, canones conculcatis, Patres blasphematos, & talem Synodum anathemate impetitam. Vobis autem a Deo (a) data est potestas & auctoritas ligare & solvere. Non (b) opus habent qui sunt sani medicis, sed male habentes. Exurgite, Patres sancti venientes ad liberandum nos: imitatores estote Domini nostri qui de celo super terram advenit quæ- rere errantem ovem. Petrum illum respicite Principem Apostolorum, cujus sedem Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

& Salvatorem nostrum Jesum Christum, & per salutem, & victoriam Piiissimi, & Christianissimi Imperatoris nostri a Deo propter rectam fidem dilecti, ut nos sequentes sententiam Sancti & Apostolici Viri Archiepiscopi antiquæ Romæ, & eos qui hujus Regiæ Urbis Pontificalem Sedem ornaverunt, ac Beatos Patriarchas Theopileos, & Hierosolymorum, cæterosque Pontifices, primum quidem condemnationi adversus ipsos hæreticos a prædictis Sanctis Viris prolata, & anathemati modo, sicuti & ante, & vos subiciatis Severum & Petrum quilibet vestrum nominatim coram Deo & hominibus manifestando, & anathematizando, & eos qui similia istis sapiunt, & non penitent, sed in illorum errore permanent, atque etiam impia Severi dogmata & conscripta, & qui ea suscipiunt, necnon & istorum consentaneos, quemadmodum in Nestorio, & Eutyebete, & Dioscuro cæterisque hæreticis facere consuevistis, tradendo populis ac ipsos docendo, ubique adversari illorum mortiferum venenum, statimque una nobiscum ad pedes Piiissimi ac a Deo custoditi Imperatoris nostri currere velitis, & ipsius Pietatem edocere omnia que secuta sunt, ipsiusque Mansuetudinem exorare, ut illa faciat, que sua divinitus & a Christo amata anima naturaliter facere solet pro pace Sanctorum Dei Ecclesiarum, ut & ipsius a Deo custoditum Imperium inconcussatum & inperurbatum custodiat, & eos qui a nobis denominati sunt, & qui similia istis sapiunt, de hac Civitate expellat, & cessare faciat Conventicula, que sunt, & illegitima baptismata & turbationes. Insuper etiam & Zoaram Syrum quemdam inconsideratum ejusdem

ornatis, & Paulum qui est vas electionis: qui circumcunctos, Orbem terrarum illuminaverunt. Nam magna vulnera majoribus indigent adjumentis: Mercenarii videntes lupos venientes adversus oves, dimitunt eas dissipari ab illis. Vobis autem veris pastoribus & doctoribus quibus cura pro salute ovium commissa est, occurrit in se grex, cognoscent suum pastorem ab immitissimis bestiis liberatus, & vocem sequens pastoris, sicut Dominus ait: (c) Oves meæ vocem meam audiunt: (c) Joann. 10. ego cognosco eas, & sequuntur me.

LVIII.

Non ergo despiciatis nos sanctissime, qui a bestiis ferocibus quotidie vulneramur. Ad perfectam autem notitiam sancti Angeli vestri, anathematizamus in eadem nostra deprecatione virtutem habente libelli omnes projectos & excommunicatos a vestra Apostolica sede: dicimus autem Nestorium qui fuit Constantinopolitanus Episcopus, Eutyebetem, Dioscorum, & Petrum Alexandrinum, qui cognominatus est Balbus, & Petrum, qui dicebatur Fullo, Antiochenum, & omnes qui unum illorum hæreticorum defendunt. Subscriptiones.

Ego Alexander misericordia Dei presbyter & Archimandrita sancti Maronis deprecatus sum. Simeon misericordia Dei presbyter & Archimandrita ut supra, &c. Subscripti sunt enim in eodem libello supplici & B b 2 epi-

LIX.

vomitibus & veneni cum ipsis existentem, oramus ejusdem condemnationibus submitti, &c.

VII.

Legitur in eadem quinta Actione libellus Monachorum, Monasteriorumque secundæ Syriæ, potrectus Justiniano Imperatori, quem supplicantes, ut suscipiat libellum a se oblatum Menæ Patriarchæ Constantinopolitano contra devastantes Sanctam Dei Ecclesiam, videlicet Severum, Petrum & Zoaram Syrum; cui libello subscriptus est Paulus Dei misericordia Diaconus & Legatus Monasterii beati Maronis principalis venerabilium Monasteriorum secundæ Syriæ. Extat libellus ille Tom. V. Concil. pag. 105. & seqq. cum igitur præfata Synodus Constantinopolitana Severum & Petrum anathemate percussisset, enixe curarunt Monachi, ut tota Syria Synodi Decretis obtemperaret. Quare libellum miserunt ad proprios Episcopos, cui (ut legitur in præfata Actione V. pag. 243. & seqq.) primo loco subscripsit Alexander Presbyter & Archimandrita Monasterii beati Maronis, ubi inquit: Quare supplicamus & rogamus vestram Beatitudinem, ut respicientes ad verum verbum cui servitis, & ad memoriale & orthodoxum propositum piiissimi Imperatoris nostri, ac summorum Magistratum sequamini sancta gesta beatissimi Patriarchæ, & Sanctæ Synodi cum ipso congregata, & consentiatis iusta expulsionem factam contra Severum hæresarcham, & deponere velitis Petrum quem nominando merito evulseimus; quæ ut jam insinuavimus gesta sunt anno DXXXVI. & descripta ex clarissimo Fausto Nairono in Dissert. de Origine, ac religione Maronitarum. Visum est autem hæc uno tenore referre, ut Historia hætenus parum cognita facilius percipiatur. Ad

epistola Archimandritæ omnes numero vigin-
tiquinque, presbyteri vero & diaco-
ni simul numero centum septuaginta,
quorum singulorum nomina illic in fine
singillatim conscripta habentur. Qui au-
tem has tulerunt litteras Joannes & Ser-
gius a monachis Secundæ Syriæ missi, non-
nisi ad finem anni hujus Romam pervene-
re, vel sequentis initio, ut reddita ad eos
litteræ ab Hormisdæ anno sequenti Idus
Februarii satis demonstrant. Quid vero ad
hæc Papa rescripserit, suo loco dicemus.

LX. At alia his plura addiderunt scelesti
Severus & Petrus adversus eosdem mo-
nachos Syriæ, dum vixit impius Anasta-
sius, hoc & sequenti anno, nefanda om-
nia sibi licita existimantes. Reliqua
autem quæ ab eisdem sequenti sunt anno
facinorosa perpetrata, suo loco dicentur ex
libello monachorum Constantinopolim,
missio sub Justino Imperatore, a quo se-
quentem Annalium tomum aspiciamus.

LXI. His auditis, quomodo potuit non o-
disse Hormisdæ Pontifex aprum (a) sil-
vestrem devastantem vineam Domini, i-
psam inquam hominem peccati, Anasta-
sium Imperatorem, a quo vires omnes
suppeditabantur hæreticis, adversus quos
læsum numen implorat? At quid tandem?

(b) Is. 42. *Taci semper (dicit Dominus b) si-
lui, patiens fui: Ut parturiens loquar,
dissipabo, & absorbebo simul.* Sicque ex-

(c) Ps. 77. *citatus (c) est tamquam dormiens Do-
minus, tamquam potens crapulatus a vi-
no.* Exacuit (d) ut fulgur gladium suum:
primumque omnium idolum erectum in
templo, stantem abominationem in loco
sancto disiecit, ipsum inquam Timo-
theum Constantinopolitanum intrusum E-
piscopum e medio sustulit: morte enim
inopinata confestim sublatus est de me-
dio, qui medium struxerat dividenti
parietem, impediens ne Orthodo-
xis unirentur hæretici, cum sex annos
sedem illam tenuisset, immo cathedram
pestilentis occupasset: tot annorum nu-
merum eidem tribuit quoque Nicepho-
rus (e). Equidem sequenti anno sedisse
Timothei successorem, epistolæ ultro
citroque datæ significant. Qui autem in

(e) Niceph.
in Chron.

PAGIUS VIII. Ad num. LXI. Theophanes anno Incarnat.
secundum Alex. DX. qui Kalend. Septemb.
præsentis Christi anni inchoatur, ait: *Timo-
theo Constantinopolitano Episcopo satis functo,
Joannem Cappadocem Presbyterum & Synellum
Constantinopolit. instituerunt Episcopum. Hic or-
dinatus tertio Paschatis die Apostolicum induit
amicum. Populus autem multa importunitate con-
tendebat a Joanne, ut Severum anathemate per-
stringeret. Quare Joannes Cappadox non hoc
anno, ut Baronius & Victor Tununenſis scri-
psere, sed insequentem, dieque XVII. mensis A-
prilis ordinatus est Episcopus Constantinopol.
ut ex dicendis in morte ejus etiam constabit.
In Chronico Nicephori, & in Tabulis Nicæ-*

locum ejus subrogatus est Joannes Cap-
padox populi conatu potius quam vo-
luntate Anastasii Imperatoris electus cre-
ditur, Orthodoxæ fidei cultor: cui ta-
men quandiu idem Anastasius supervixit,
nec licuit respirare: eo autem paucos
post menses defuncto, quam strenue pro
Catholica unitate atque concordia labo-
rarit, quæ suo loco dicentur, palam fa-
cient. Jam vero quæ sunt hujus anni re-
liqua absolvamus.

Hormisdæ Papa summus Antistes licet
impenſis malis Orientalis Ecclesiæ adeo
esset oppressus, ut totus penitus ab iis-
dem videri potuisset absorptus, nec ul-
lus prope ipsi reliquus videretur esse lo-
cus ac tempus ad alia divertendi: memor
seſe univerſo Christiano Orbi præſſe pa-
ſtorem, dum sic obtutus figit ad Orien-
tem, haud tamen prætermittit aspiciere
Occidentem, atque etiam Borealis lu-
ſtrare ovilis regiones. Vidimus enim hoc
anno, decimoquinto Kalend. Martias
ipſum ſcriptis litteris ad Alcimum Avi-
tum Viennenſem Episcopum, eidem ſuas
delegasse vices ad recta dogmata & Ec-
cleſiasticam diſciplinam ſartam rectam il-
libatamque in Gallia conſervandam; id
ipſum etiam hoc eodem anno impendit
Hispaniarum Ecclesiis, cum legat vices
ſuas Joanni Episcopo Tarraconenſi. In
ulterioris vero Hispaniæ provinciis, nem-
pe Bæticæ & Luſitanæ, Salluſtio Hi-
ſpalenſi Episcopo nomine ſuo agere cun-
cta præcepit, ad quem etiam litteris de-
dit hoc ipſo anno ſub Conſule Agapito;
ſub quo etiam datæ litteræ (f) ad Jo-
annem Episcopum quarto Nonas Aprilis
leguntur, Agapito V. C. Conſule: ſed
irreſpexit error, ut loco V. C. ſcriptum
ſuerit II. quaſi ſignetur ſecundus Con-
ſulatus Agapiti; cum tamen noniſi ſemel
eo munere functum eſſe, certum ſit.

De vicaria autem poteſtate Joanni con-
ceſſa hæc ibi leguntur: *Quia per inſi-
nuationem dilectionis tuæ hujus nobis eſt
via pateſacta providentia, remuneramus
ſolicitudinem tuam, & ſervatis privile-
giis Metropolitanorum, vices vobis A-
poſtolica ſedis eatenus delegamus, ut in-
ſpe-*

phori *Timotheo* anni VL tribuuntur; ſed cum
ſub finem anni Chriſti DXI. Sedem inierit, in
ea enumeratione anni tantum, completi enuncia-
tur. Porro Tununenſis verba notanda ſunt:
*Timotheus Constantinopolitanus Episcopus obſer-
vator Synodi Chalcedonenſis V. die Menſis Aprilis
occubuit, & Joannes Cappadox in cella propria
atque Presbytero Episcopatum tradidit. Hunc A-
naſtaſius ante ordinationem ſuam, ut Synodum
Chalcedonenſem prædamanaret, coegit. Sed loco
horum verborum, Joannes Cappadox, &c. Le-
gendum, Joanni Cappadoci in cella propria, at-
que Presbytero Episcopatum tradidit. Synellus
enim in eadem, qua Patriarcha cella habita-
bat, indeque nominis etymon.*

Ad

LXII.
Hormi-
sdæ cura
totius or-
bis Eccle-
ſiarum.

(f) Extant
i. l. Conc.
vet. edit in
Hormisdæ.

LXIII.

*ſpectis iſtis, ſive ea quæ ad canones per-
tinent, ſive ea quæ a nobis ſunt nuper
mandata ſerventur; ſive ea quæ de Ec-
cleſiaſtica cauſa tuæ relationi contige-
rint, ſub tua nobis inſinuatione pan-
dantur, &c.* Ad Salluſtium vero Epi-
ſcopum Hiſpalenſem de provinciæ
Bæticæ & Luſitanæ vicaria poteſtate
conceſſa hæc habet (a): *Suffragantibus
igitur tibi tot meritis pie ſolicitudinis
& laboris, certe jam delectat injungere
quæ ad noſtri curam conſtat officii per-
tinere; ut provinciis tanta longinquitate
diſjunctis & noſtram poſſis exhibere
perſonam, & Patrum regulis adhibere cu-
ſtodiam. Vices itaque noſtras per Bæti-
cam, Luſitaniamque provincias ſubſis pri-
vilegiis, quæ Metropolitanis Episcopis
decevit antiquitas, præſenti tibi aucto-
ritate committimus: Et inferius de uſu im-
peritiæ poteſtatis, quomodo ſint cuncta
tractanda, verbis his admonet: *Quoties
univerſalis poſcit religionis cauſa, ad
Concilium te cuncti fratres evocante con-
venient: & ſi quos ſpecialis negotii pul-
ſat contentio, jurgia inter eos oborta
compeſce, diſcuſſa ſacris legibus deter-
minando certamina. Quicquid autem
illis pro fide & veteribus conſtitutis
vel provida diſpoſitione præcipies, vel
perſonæ noſtræ auctoritate firmabis, totum
ad ſcientiam noſtram inſtructæ relatio-
nis, atteſtatione proveniat &c.* His ſub-
iiciuntur litteræ de pace inita & uni-
tate conciliata cum Eccleſia Orientali;
quæ tamen anno ſequenti, cum id fieri
contigit, ſcriptæ cognoscuntur.*

(a) Extant
i. l. Conc.
in Hormiſ-

LXIV. Porro ſicut duos præfecit Hormiſdæ hoc
anno Vicarios Hispaniarum Ecclesiis, &
ad eodẽm ſingulas dedit litteras, ita ad
Hispaniarum Episcopos eodem tempore
diſtinctas duas dedisse reperitur episto-
las, magna ſolicitudine cavens ne quid
in eos illaberetur Orientalis contagii.
Monere enim eos omnes in primis voluit,
ut caute agerent in recipiendis Græcis
clericis ex Oriente venientibus: etenim
Joannes Episcopus, quid agere deberet
de his, conſuluerat ipſum Hormiſdæ,
qui recipiendi eos formam præſcribit.

LXV. Laudabilis quidem priſtinus ille uſus,
ut cum ſciretur in aliquibus provinciis
commixtos eſſe inter Catholicos complu-
res hæreticos, ſi quis inde migraret in
remotiores Chriſtiani Orbis provincias,
non reciperetur abſque Orthodoxæ fidei

PAGIUS IX. Ad num. LXVII. Concilium Gerundenſe in
Præſatione dicitur habitum Gerunda anno VII.
Theoderici Regis, VI. Idus Junias, Agapito V.
C. Conſule. Quare recte illud Baronius hoc
anno qui ſeptimus eſt Theoderici in Hispania
regnantis conſignavit. Huic Concilio interſuere
Episcopi ſeptem qui Canones decem condidere.
In eo more ex Gallis adveſto, ubi *Mamercus*

profeſſione, nec quidem generali, ſed
quæ iſtantes hæreſes condemnaret. Sic
igitur quantumlibet conſtaret hoc tem-
pore in Oriente quamplurimos vivere
Catholicos; quod tamen ſciretur Euty-
chianos in iisdem invaluiſſe regionibus,
jure poſtulatam ab Hiſpaniarum Episco-
pis fidei Catholicæ tenaciſſimis, ut a Ro-
mano Pontifice forma libelli mitteretur,
cui omnes Orientales in Hiſpanias ac-
cedentes ſubſcribere deberent, qui vel-
lent ad communionem admitti.

Sed & illud obſervatione dignum, ſi
quem piorum Occidentalium Chriſtiano-
rum e contra his temporibus proſicci
contingeret in Orientem, ſolitum pro-
viatico ſibi ſumere veræ fidei documen-
ta, præmunireque ſe antidoto contra
ictus ſerpentium, quos ſciret frequentes
in illis regionibus reperiri. Hinc quidem
hoc eodem tempore, cum ſub Anaſtaſio
fides Catholica in Oriente periclitare-
tur, S. Fulgentio ſuppeditatum eſt ar-
gumentum ſcribendi de fide ad Petrum
Hierofolymam profecturum, ut ipſe li-
bri exordio præſatur his verbis (b): *E-*

Exigenda
fides ab
iis qui ad-
mittendi
eſſent ad
Communi-
onem.

LXVI.

(b) Apud
S. Aug. in
Aptend. ad
tom. 3.

Sed ad Hiſpanos Tarraconenſis provin-
ciæ Episcopos revertamur, qui litteris
excitati Hormiſdæ Pontificis hoc ipſo an-
no, qui numeratur ſeptimus Theoderici
Italiæ Regis in Hiſpania regnantis, ſub
eodem Agapiti Conſulatu Gerundæ Tar-
raconenſis provinciæ civitatis Concilium
celebrarunt, cui præſuit idẽm Joannes
Tarraconenſis Episcopus, ad quem ſcri-
pſit Hormiſdæ. Non alium hunc quidem
ab illo fuiſſe Joannem, qui anno ſuperio-
ri præſuit Tarraconenſi Concilio, omnes
æque conſentiunt, & ratio perſuadet:
ſiquidem omnes ferme qui numerantur
Episcopi Concilii Gerundenſis, iidem
anno ſuperiori cum Eccleſiarum titulis,
quarum erant Episcopi, ſubſcripti ha-
bentur, & inter alios etiam Joannes pon-
nitur Tarraconenſis Antistes primo loco
notatus. Extant Concilii hujus canones
de.

LXVII.
Gerun-
denſe
Concilii-
um.

Viennenſis Episcopus Litanias inſtituit, quotan-
tis eas in Hiſpania inſtaurari fancitum eſt poſt
Feſtum Pentecoſtes. Præterea aliæ Litanie Kal.
Novembriſ recitandæ ſtatutæ ſunt.

Celebrata etiam hoc anno menſe Septembri
Synodus Epæonenſis, ut anno DIX. quo cum
Baronius refert, oſtendimus. Denique conſta
& alia Synodus in Regno Burgundiæ tempore
Si-

X.

(a) Conc. Gerunden. c. 2. 3.

LXVIII.

(b) 3. Reg. 17. Luc. 4.

PAGIUS Concilium Epaonenſe & aliud incerti loci.

NOTE [1]

decem ad Ecclesiasticam disciplinam spectantes: quorum ille primo loco ponitur, ut in sacra celebratione Missarum mos ille servetur, quem constaret ab Ecclesia Tarraconensi servari. Sancitur itidem duplicium Litaniarum (a) observatio, nempe Rogationum communium aliis quoque Ecclesiis, & aliarum quæ mense Novembris triduo perdurarent, nempe a quinta feria usque ad sabbati vesperam, Missa claudenda. Sunt & alia in eodem statuta Concilio, quæ tu consulas velim: nos vero ad alia transeamus.

Quartus hic numeratur annus Palæstinae cladis, qua per quinquennium afflictata est post exitum viri sanctissimi Eliæ Hierosolymorum Episcopi: contigit enim primo provinciam illam inter alia mala prope quinquennium siccitate laborare, diuturniore quidem quam illa fuerat sub Eliâ Propheta (b), cum annis tribus atque sex mensibus non pluit. At

Scitanti profecto Pagio exciderunt ea quæ de Concilio Lugdunensi a Sirmondo primum vulgato commentatus est. Non enim ex mera futilique conjectura sua Lugduni celebratum illud fuisse Sirmondus asseruit; sed in isto Concilii textu id rotundis verbis exprimitur: In Lugdunensi Urbe degentes decrevimus. Quod & confirmat Concilii hujus inscriptio in Codicibus Remensi a Sirmondo, & Parisiensi ab Harduino consultis, in hanc sententiam: Incipit epistola tempore Sigismundi Regis ab Episcopis in Urbe Lugduno facta. Recte tamen notat Pagius Concilium hoc non primum, ut est in omnibus Collectionibus etiam postrema Veneto-Labbeana, at secundum appellari debere; ac deinceps reliqua Lugdunensia Concilia hoc ordine numerari oportet. Quis autem fuerit Stephanus iste de cujus damnatione in hoc Concilio agitur, nunc tandem innouit, ex quo beneficio CII. VV. PP. Martenz & Durand Vita S. Apollinaris Valentia: ad Rhodanum Episcopi a cævo descripta, lucem vidit Vet. Monum. tom. 6. col. 779. &c. ita enim ibi: Accidit ut quidam ex officio Regis Sigismundi, nomine Stephanus, qui super omnem dominationem Friſci Principatum gerebat, defuncta ejus Coniuge, sorore uxoris sua (quam Palladiam appellatam colligo ex Canone sexto Concilii Lugdunensis nuper indicati) sibi illicito jure conjugii cumularet; (lege copularet) qua de re Sancti ac Beatissimi Apostolici viri Avitus (Lugdunensis) & Apollinaris secundum carnem germani Synodalem institutionem servantes cum reliquis Pontificibus in unum congregati, ipsum Stephanum sacra communione privari sanxerunt. Tunc Rex dira insania permotus furore beatissimos Pontifices eis insidias pretendendo, injuriare non desinebat. Sed Apostolici atque mirabiles viri terrenas res minime formidantes etc. Visum est illis ut in oppido Civitatis Lugdunensium, quod nominatur Sardinia, pariter tamquam exilio deputati auxiliante Deo comitarentur. Concilium istud, cujus Vitæ Author meminit, diversum esse a Lugdunensi, superius commemorato, colligo; primo, quod in subscriptione Lugdunensis Aviti nomen non legitur; huic autem adfuit quin & præfuisse Avitus videtur. Secundo, quod Sigismundus Rex ante Lugdunense illud Concilium sententiam tulerat, qua damnationem Stephani, quam pronunciatam in Concilio asserit Author Vitæ S. Apollinaris, temperavit, ut colligere licet ex Capite sexto ejusdem Concilii; in Concilio autem de quo Vitæ Author ista damnatio primum lata fuit. Quare Concilium istud de quo in vita S. Apollinaris Lugdunense præcessit. Porro hujus prioris Concilii nulla huc usque mentio in Collectionibus Conciliorum facta est.

Si quis tamen contenderit Synodum hanc incerti loci, in qua Stephanus primo damnatus fuit, ipsam fuisse Epaonenſem, cui Avitus & Apollinaris adfuerunt, ille certe nos adficientes habebit. Nam in can. 30. Epaonenſis incestu damnatur vir prioris uxoris suæ sororem ducens; quamvis Stephani nomen ibidem, forte ad invidiam minuendam, expressum non legitur. Hæc si admittantur, Epaonenſe Concilium Lugdunense præmittendum esse constabit, MANSI

sicut per illam ejusdem Eliæ sanctitas magnopere illustrata est divinarum operatione virtutum, cum scelestum Regem vicit, ejusque pseudopropheta Deo rebelles digne punivit; ita & hac diuturniori siccitate tum junioris Eliæ est sanctitas declarata, tum editione miraculorum S. Sabas effulsit, cum non semel sed iterum suis monachis pluviam impetravit. Ita plane Deus omnia ad suorum servorum gloriam & veritatis Catholicæ elucidationem, convertit terram fructiferam in salsuginem a malitia inhabitantium in ea; & prohibuit cælo ne plueret, ut regio illa absque humore ferrea redderetur, ocluso desuper cælo, redditoque plane æneo super eam, ubi Christus veræ assumptæ atque retentæ humanæ naturæ ediderat experimenta, ubi vigeret impietas negans veram permanentem Christi carnem divinæ naturæ inconsumptæ & indivise, sed distincte conjunctam.

Res neque posterius Arelatis habitum fuerit. Illud itaque loco incerto coactum, quod aliunde non primum Lugdunense, ut in ultima Conciliorum editione, sed secundum Lugdunense appellandum foret. In eo sex Canones editi, quorum primus causa Stephani cuiusdam incesti crimine polluti, & alii quinque Disciplinam Ecclesiasticam spectant.

Florebat hoc tempore in Britannia Sanctus Dubricius Landavenſis Ecclesiæ, seu Legionensis

XI. Floret S. Dubricius.

LXIX.

(a) Cyril. in Vit. S. Sabæ, apud Strabonem. LXX.

LXXI.

PAGIUS

Res vero præclaræ a S. Saba in Palæstina tunc gestæ exacte narrantur a Cyrillo in Vita ejusdem mirifici Sabæ, qui eas præfens vidit, posterisque quam fidelissime tradidit: quas hic tibi eisdem totidem verbis reddidit sumus: quibus admireris Dei providentiam in tanto totius Ecclesiæ Orientalis naufragio, cum non oblitus sit misereri, sed reliquerit misericordiæ suæ quædam impreta vestigia, ubi in terra visus est, & cum hominibus conversatus est; ut qui hætenus erraverunt ab utero & locuti sunt falsa, revocari, si vellent, possent ad viam, & in ea ponere gressus suos, securique per certam factorum dogmatum veritatem pervenire ad vitam æternam. Age igitur ipsum hæc narrantem Cyrillum audiamus, qui ait (a):

Sed eo revertendum est, unde digressi sumus; & iis quæ dicta sunt, addenda sunt quæ sequuntur. Appetente jam fine anni quarti, quo aquæ penuria & siccitas & alia mala his cognata Palæstinam invaserant, accedunt ad Sabam monachi spelunca, petentes ut illinc recederent: neque enim se posse amplius manere, neque resistere tantæ aquæ inopiæ. Quocirca ille quidem partim adhortatus ut forti & excelso animo ferrent quæ ingruebant, partim autem eos paterne admonens, persuasit ut rursus permanerent in Laura. Ad vos enim (inquit) venit Dei misericordia, & ros cito ab eo descendet. Tertio deinceps die finem acceperunt quæ promissa fuerant. Repente enim erumpens vehemens pluvia, eis implevit aquarum receptacula & quod est maxime incredibile, illis solis delapsa est pluvia, qui cogitarunt a Laura recedere. In omnibus autem aliis, quæ circumcirca erant, monasteriis, ne minima quidem gutta descendit.

Hinc factum est ut monasteriorum, quæ erant circumcirca, præferti ad eum confluerent, defentes & lamentantes, & dicentes: Quid peccavimus, Pater, quod non ad nos quoque per tuas preces aqua cecidit, qui aquæ laboramus siccitate, & valde desideramus benignitatem & refrigerationem? Ille autem paucis verbis eos liberavit a magna illa animi afflictione, sic dicens: Nunc quidem misit Deus benedictionem ad eos qui egent maxime: sed neque vos diu despiciet; neque vos aqua deficiet, donec dederit pluviam super ter-

ris Archiepiscopus renunciatus, ut scribunt Historici Angli, qui de anno mortis ejus inter se valde dissentiunt, aliis anno DXII. aliis anno DXVI. aliis anno DXXII. ad Deum migrasse asserentibus. Sed Vitæ Sanctorum, qui hoc sæculo in Britannia florere, multis fabulis intextæ, nec ullas in eis temporis character, cujus ope difficultates, quibus scitentur

ram. Jam vero instabat Dominica dedicationis; & cum aquæ penuria diutius produceretur; omnis autem fons prope modum deficeret, & nec in se quidem parum servaret aquæ vestigium, sed multi ideo misere perirent: Joannes Antistes Hierosolymitanus valde suspectam habens multitudinem (solet enim, cum laboraverit inopia alicujus rei necessaria) seditionem protinus agitare, & aliorum facultatibus parare insidias) omnes partes obibat, loca locis mutans, & puteos fodiens, humidiora loca profcindens, & fossas perferens & a nullo abstinens, quod ei occurreret: sed hoc nihil proficiebat. Omni itaque spe abjecta, sedebat de cætero mœstus, & apud se deflens communi urbis calamitatem.

Cum is ergo ita esset affectus, & communem casum, suum luctum esse duceret; quidam ex ejus amicis, Summus nomine, volens esse particeps sollicitudinis & quoad ejus fieri possit, illius consolari ægritudinem, quoniam aliunde invenire non poterat mali solutionem, accedit ad eum, narrans de pluvia quæ eruperat, & de divinis illis signis, quæ facta fuerant Sabæ precibus: & consulit, ut eum ad se accersat, & vehementer roget ut hæc eis allevet calamitatem, & cessare faciat plagam, quæ tam graviter instigatur. Ille autem persuasus, cum eum accersisset, & ad ejus pedes procidisset, omnes adhibuit preces, ut sanctas manus ad Deum tolleret, quas ipse solet respicere, & ejus misericordiæ viscera in mentem revocaret, & efficeret, ut qui est bonus, eos benigne aspiceret, & eis reconciliaretur, & solveret calamitatem siccitatis, quæ eos opprimebat.

Cum is autem differret, & rem suas vires superare ediceret; Episcopus non cessat obsecrare, & genua pressare, & nullum prætermittere modum supplicationis. Quid enim ad deprimendum & deiciendum animum est calamitate vehementius, & maxime ea quæ tam multos tandem affligebat? Nesciens deinceps quid ageret mitissimus Sabas, se includit in domuncula, jubens illos quoque simul preces fundere. Deinde ille quidem intentæ vacabat orationi, & pro eis fundebat preces. Tertius jam dies præterierat, & circa primam noctis vigiliam repente convertuntur nubes, & ex serenitate mutato acre in profundam caliginem, vehementius

superari possunt. Quare cum certa in hoc opere quaeramus, de iisdem Sanctis, de quibus nec Baronius locutus est, mentionem non faciemus ne in incertis Historiis ex quibus nulla Lectoribus compendia redeunt discutiendis, tempus & operam male collocemus. Colitur S. Dubricius die XIV. Novembris.

Turonensis lib. 3. cap. 3. postquam de Sancto Quin-

LXXII.

LXXIII.

XII.

CHRISTI
517.HORMISDÆ PAP.
4.ANASTASII IMP. 27.
THEODORICI REG. 25.

mens erumpens pluvia replet quidem a qua fontes, torrentibus autem sua reddit fluente, & universam simul civitatem ad uno animo & ore gratias Deo agendum excitat. Et hæc quidem sic hoc ut diximus) anno quarto immisæ calitus siccitatis. Cæterum eundem auctorem superius narrasse meminimus ipsam penuriam in sequentem usque annum perdurasse, nempe ad annum quintum propagatam: nam non ante terra imbre infu-

sa arari, & susceptum semen multiplicato fœnore reddere valuit: ut plane contigerit anno sequenti simul cum morte impii Anastasii omnia immisæ mala consumi; & fugata una cum fide Catholica cuncta bona, una cum sancta religione integre restaurari. Ad res igitur anni sequentis, quo diutius contescens divina iustitia in impios clamans erupit, jam transeamus.

Quin-

PAGIUS
Dani Galias infestant.

Quintiano in Arvernensem Episcopum anno DXV. assumto locutus est, refert Danos cum Rege suo Chlochilarcho per mare Gallias appetisse, sed dum oneratis navibus iam de caprivis, quam de reliquis spoliis ad patriam revertentur Theodobertum Theodorici Regis filium cum valido exercitu venisse, qui interfecto Rege, hostibus navali prælio superatis, cepit omneque rapinam terra restituit. Quæ de

infidelibus victoria hoc circiter tempore reportata.

Hoc anno Joanne Nicæota demortuo Dioscorus Junior Episcopus Alexandrinus renunciatus, ut dictum est anno superiori, isque Schismaticos Alexandrinos in unam sectam coire obtinuit, ut videre est anno CDXCI. ubi de Petri Mongi illius divisionis auctoris morte egimus.

XIII.
Dioscorus Jun. Episc. Alexand. Schismaticos in unam sectam reducit.

JESU CHRISTI
ANNUS
518.HORMISDÆ PAP.
ANNUS
5.ANASTASII IMP. 28.
THEODOR. REG. 26.

- I. **Q**uingentesimus duodevigesimus Domini annus, Magni atque Florentii Consulatu, magnus plane, ac florentissimus, memorabilisque illuxit Ecclesiæ: quo quæsitæ diu frustra, incassum vocata frequentius pax exul, tandem rediit postliminio, fugata penitus pugnace discordia, & pervicaci remoto schismate, atque hæresi pertinaci compressa, cum Oriens simul, cum Occidente in unam eandemque fidem Catholicæ communio- nis glutino compaginatur; & qui erant longe, facti sunt prope in sanguine Christi: Ipse enim (secundum Apostolum) pax nostra, fecit utraque unum, medium parietem maceræ solvens inimicitias evacuans, ut duos condat in semetipso in unum. Quomodo autem tam grandia hoc anno Ecclesia a Deo consecuta sit dona, dicemus ordine temporis.
- II. Cum (ut dictum est anno superiori) legatio a monachis Syriæ de pravitate nefandisque factis hæreticorum Romam perlata esset, ac tetram horrendamque tragediam, Archimandritarum vigintiquinque consignatam litteris & lacrymis irrigaram legati auribus piorum ingessissent; magnum moerorem Orthodoxis omnibus incusserunt, magis autem omnium Patri de totius populi salute sollicito, Hormisdæ inquam, qui & instar capitis membris exulceratis compatiens, vulneribus quæ valuit fomenta consolationis adhibuit, & salubris ligaculæ admonitionis admovit, scribens litteras, quas postea Quinta Synodus œcumenica venerata, suo *Ann. Eccl. Tom. IX.*

ptavit recitari conspectui. Reddemus nos eas, quas triplicis editionis nobis servavit antiquitas, quarum duæ Latinæ conscriptæ extant, tertia itidem Latina, sed ex Græco translata: quæ licet sint mendis nonnihil corrosæ, magis tamen integras sensibus atque sententiis, si non verbis vere germanas ex Græco Latinitati pristinae redditas Synodalia Acta conservant: ex quibus eas hic describemus, ut quod desiderari videtur in aliis, ex aliis suppleatur. Est autem ejusmodi præfixa eidem inscriptio.

Hormisda Episcopus presbyteris, diaconibus, Archimandritis Secundæ Syriæ existentibus, & reliquis Orthodoxis in quocumque Orientali climate degentibus, & in Apostolica sedis communione permanentibus. Ita titulus. Sed cur, inquires, cum solum acceperit (ut dictum est) a Syriæ Secundæ monachis litteras, non ad eos dumtaxat reddat eas, sed omnibus Orientalibus Orthodoxis scribat? Quod scilicet etsi ab eis tantum de patratibus hæreticis in Catholicos malis litteras idem Pontifex accepisset; sciret tamen certis nunciis & in reliquis Orientis provinciis Orthodoxos his similia ab hæreticis esse perpeffos. Ut igitur quos una eademque persecutio afflixisset, eadem consolatio deliniret, non ad Syriæ tantum monachos, sed ad omnes Catholicos Orientales eam dedit epistolam, quam publicam patenterque ubique locorum esse voluit ad consolationem piorum, perditorum vero hæreticorum indelebilem ignominiam. I-

C c pfa

III:

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6011.
SÆC. VI. Anno Eræ 518.
Hilban. DLVI.
A.C. 518.

JESU CHRISTI 518.
HORMISDÆ PAPÆ 5.
ANASTASII IMP. 28.
THEODORICI REG. 26. & 8.

I. **M**agnus absque collega Consul processit, Marcellino Cassodoro, Mario Aventicensi, Anonymo Cuspiniano, Auctore

NOTÆ [1] **C**off. Magnus sine collega. Victor: Agapito II. & Magno. Marcellinus: Magno & Florentio. Editio vero Sirmondi: Magno solo Consule. Epistolæ Hormisdæ: Post Consulatum Agapiti V. C. Ita enim hunc annum signat vetus lapis inter inscriptiones basilicæ S. Pauli num. 355.

V. KAL. OCTOB. FC. AGAPITI.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ: P. C. Agapiti. GEORGIUS

Chronici Alexandrini, & Heraclianis Fasis testibus. Baronius quidem, & ante eum Onuphrius, Magnum & Florentium Consules profitentur, quia uterque legitur in Chronico Marcellini ab eodem Onuphrio edito. Sed in correctâ Marcellini Editione a Sirmondo curatâ nulla Florentii mentio habetur. Ad hæc Hefychius Illustris patria Milesius, qui teste Photio in Biblioth. Cod. XLIX. Historiam scripsit usque ad excessum Anastasii Imp. de eodem Anastasio loquens ait: *Cujus obitus in undecimam incidit Indictionem, Magno Consule sine collega.* Magnum vero in Oriente creatum, in bello a Justiniano Imp. suscepto contra Gothos inclausisse testatur Procopius lib. 1. de bell. Goth. cap. 5. & seqq.

(a) Quinta Synod. Aſ. a. & Horm. epif. ep. 21. IV. pſa autem epiſtola ſic ſe habet ex Actis Quintæ Synodi hic accurate deſcripta (a): *Leſtis litteris veſtræ dilectionis, per quas inimicorum Dei inſipientia demonſtrata eſt, & infidelium furia triſtis manifeſta facta fuit; qui quoniam ſpiritu malo viventes, oderunt Dominum, membra illius impie perſequuntur, quantum a noſtra certitudine eſt cognoſcere: Benedixi Dominum, qui fidem militum ſuorum in medio hoſtium ſervavit. Sed ruruſus Eccleſiarum commotionem, & fervorum Dei moleſtias & labores conſiderans, gemens, ſecundum Prophetam clamavi (b): Surge Domine, judica cauſam tuam: memor eſto opprobrium tuorum, eorum quæ ab inſipientibus ſunt tota die: & cætera quæ ſequuntur: Et ne obliſcaris voces querentium te: Superbia eorum qui te oderunt, aſcendit ſemper ad te. Etenim ſicut oportet nos firmitatem fidei ſervare, ita non convenit de juſtitia divini judicii diſſidere. Haſ ad Dominum preces pro Eccleſia fundebat ſummus Antifites univerſalis Eccleſiæ; & quidem obtinere meruit quod petiit: ut juſte dicere cum eodem Propheta (c) debuerit: Exaudivit me in latitudine Dominus. Sed pergit ipſe.*

V. *Non eſt hic, fratres, labor Eccleſiæ novus: tamen dum in ipſo humiliatur, erigitur; & per illa quibus atteri creditur, damna vitantur. Ex uſu eſt Fidelibus Dei, ut per mortem corporum vitam lucrarentur animarum. Amituntur quidem fluentia, ſed acquiruntur æterna: & dum perſectio viam facit probationi, probatio cauſam facit meriti. Stulti & in cæcitate furentes ignorant, quod quos a converſatione hominum ſeparare ſe poſſe putant, eos ad regnum Dei ducunt. Hinc in ipſis periculis gaudia, & ambitus eſt paſſionum. Spectat enim agones ſuorum, qui magnorum retributor eſt munerum. Nam quis non frangeretur malis, niſi cum ex adverſis præmia conſolarentur? Spes illa eſt, quæ non ſinit in deſperationem deſcere: ſiquidem excludit amaritudinem paſſionum dulci ſapore virtutum. Quis enim magni faciat præſentia, ſciens æſtimare ventura? Quis diſpendia vitæ reſtat, ſi quæ ſunt recipienda conſiderat?*

VI. *Perſiſtite, cariffimi mihi, & inconcuſſam fidem animi virtute ſervantes, perfeverantiæ laudem, in qua eſt ſalus & bonorum omnium palma, præſumite. Magna quidem ſunt, ad quæ vocamur indigni. Non retardet infirmitas: quoniam qui vocat, retributor fidelis & fortis adiutor eſt. Non decipiamur ſpe deſideriorum, neque voluptatum, neque facilia proponamus. Non deliciosa eſt nobis Dominus noſter, non blanda pollicitus: præmia promiſit ille, non otia. Non conveniunt laus & pigritia. Qui locus erit remuneratio- nis, ſi nulla eſt cauſa virtutis? Anguſta*

(d) porta, ſed regna diſſuſa; paucis a- ditur, ſed probatis. Nonne hæc ſunt ad eos prima verba, quos docuit (e): Perſequentur, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos? Per patientiam (ſicut ſcriptum eſt) poſſideamus animas noſtras. Et ne quando doleamus ipſis per impatientiam amiſſis; primus Dominus noſter & patientiæ ipſius magiſter crucem aſcendit, ſuos informaturus exemplo, quos erat adjuturus auxilio.

Ipſe inter virtutes & labores tenet lan- cem ſtans contra venena furentium, & ſecundum perſecutionis iras ille æterni Imperii dat coronas. Revolvite qualis Machabeorum (f) exitus, quæ luſtatio tolerantiæ, qua vetus hiſtoria laude eos proſecuta eſt, quali Judas & illa fratrum caterva mortis honore prædicatur, & quanto honore ſit populus in monte * conſumptus: & hæc pro custodia legis & virtutis, quæ ſpecies & umbra futurorum ſunt. Nos in Patribus vidimus, palpavimus, & probavimus quæ ſequamur. Quid non deferendum eſt rei? Quid negandum eſt veritati? Quid non debitum Redemptori? Libenter communicavimus dogmata iſta vobiscum. Dicit enim ſapientiſſimus Salomon: Beatus qui prædicat verbum in aurem obedientis. Gaudium ſiquidem eſt, volentes alloqui, eos qui non reluſtantur, hortari.

Tenemus enim obſidem fidei veſtræ ſub litterarum profeſſione conſtantiam, qua tranſgreſſorum contagione diviſi, ad Apoſtolicæ ſedis dogmata & mandata recurritis, eſi quidem * tardi viam veritatis ingreſſi: Sed benedictus Deus, qui non in ſinem obliſciitur; qui corripit, ut ſanet, nec diutius patitur oves gregis ſui inſidiatorum luporum rapacitate diſpergi: qui etiam per moderatam ſeveritatem non negligit ſuorum tutelam, neque ſalutem. Sed quid mirum, ſi oves relicto illo uno & vero paſtore diſperſas callidus ille, cruentus & rapax turbavit inſidius? Qui tutelam ſuam deſerunt, ipſi ſe periculis, quibus laniantur, exponunt. Ergo nunc ſaltem ſolidis paſſibus in viam Patrum, ad quam recurriſtis, inſiſtite. Potens erit miſericordia Dei, aliorum quoque correptionem mercedi veſtræ, ſi a vobis ad rectum deducantur, adſcribere. Sed in totum vos e cœno, quo immerſi hæretici tenentur, avellite; & excutientes immunditiam pulveris in hærentis, generaliter univerſos ab Apoſtolicis dogmatibus declinantes religioſa deſteſtatione damnate. Nulla tenebris cum luce communio: nec qui per recta itinera gradiuntur, veſtigia ſua cum deviantium errore conjungunt.

Tenendum eſt fidei vinculum & vitandum de perſidiæ ſocietate contagium: quia ſecundum Apoſtolum (g): Quemadmodum qui

(a) Quinta Synod. Aſ. a. & Horm. epif. ep. 21. IV.

(b) Pf. 73.

(c) Pf. 117.

V.

* ditatur.

VI.

VII.

(f) 2. Mac. 7.

* morte.

* Conci- liis.

VIII.

* quidam.

IX.

(g) 2. Cor. 6.

qui ſe conjungit Domino, unus ſpiritus ſit cum eo: ita qui adhæret hæretici, unum corpus efficitur. Amant virtutes collegia ſua; & adhærentes ſibi ſecum impietas in profunda demergit. In conſpectu in oculis, in ore, in ipſis manibus ſunt Patrum dogmata, quæ cuſtodienda mandamus: quotidie nos ad conſervationem ſui Concilia veneranda conſtringant. Longum eſt ſingillatim univerſa retexere. Chalcedonenſem Synodum, in qua omnium religio continetur, ſed & venerandi Leonis Papæ prolata de ipſis Apoſtolorum præcordiis inſtituta & noſcere vos convenit & tueri. In his vexillum fidei, in his propugnaculum veritatis, in quo Chriſtus cognoscitur; in his redemptionis noſtræ ſpes & cauſa ſervetur. Hoc eſt illud, quod ab Apoſtolo poſitum legimus fundamentum, in quo ſe ipſum decipit, qui lignum & fœnum & ſtipulas conſumendas ignibus ſuperadificare tentaverit. His interſecta ſunt Eutychetis & Neſtorii venena conſilia*: qui adverſus Dominicæ incarnationis ſalubre myſterium, dum contraria inter ſe diſputatione nituntur, ſub quadam ſacrilegi æqualitate conſentunt, ſententiæ diſparæ, & impietate concordæ. Quorum alter nolens beatiffimam Mariam eſſe Dei genitricem, in Domino noſtro quæ ſunt unita diſcidit; alter dum convenientium naturarum propria & certa confundit, myſterium noſtræ redemptionis extinguit; alter Photini ſectam, alter Manetis inſaniam impia cogitatione contingens.

Adverſus hos, dilectiffimi fratres, proviſa remedia illa animi virtute defendite, qua in ipſorum everſionem videtis hæreticos impietate pugnare. Non ſit pigra veritatis aſſertio. Quo ſtudio oportet ſalutem diligere, cum videatis perditionem moriſſeram ſe amari? Pudeat ſe- gneter aſſeri veritatis leges, cum tam pertinaciter defendantur errores. Et auctores quidem malarum inventionum, quæ prædiximus Synodica conſtituta juſtis condemnationibus inſequentur: Sed vos etiam ſequaces eorum ut declinetis pariter ad monemus, quos Apoſtolica ſedes deprehendit pares auctoriſtis ſuis, & conjunxit addictis Dioſcorum, & Timotheum, parricidam, Petrum Alexandrinum, Acacium Conſtantinopolitanum cum ſequacibus ſuis, & Antiochenum quoque Petrum prædicto ſimilem ſicut errore, ſic nomine; ſed & Severum ejuldem loci nihilominus & veneni, Xenajam item Hierapolitem, Cyrum Helladenſem, Petrum Apameæ, non jam pro ſua tantum, ſed pro aliorum quoque damnatione damnandos: qui cum ſe opinione ſuarum ſordibus indeſtinerent involvant, alios quoque docendo quæ male aſſecuti ſunt, polluerunt.

Generalis mandati ſalubritate vos mon- neo: quicquid adverſus regulas Patrum, de quibuslibet commentariis profertur, abiicite. Nullus vos incongruentibus præceptis, aut novis moveat inſtitutis. Sic enim qui mundani ſunt, eccleſias tenere non poſſunt; quia eis magis convenit diſcere, quam docere. Neſas eſt enim altaribus piis peregrina inferre libamina: quia certos religioſis diſciplinis terminos Deus noſter inter ipſa quoque cultus ſui præſcripſit initia, inter Levitas & populum ſuum diviſit officia. Alia eſt poteſtas hominum, alia miniſteria ſacerdotum. In- citavit potius Dominum, quam placavit qui externum ignem divinis adytis ſacerorum temerator invexit. Quis eſt qui ſibi in alienis inſtitutis jubendi auctori- tatem poſſit aſſumere, cum non ſit ambiguum offerentis honorem debitum pro ſola officii præſumptione punitum? In Regia Ozias (a) cum reverentia & adminiſtra- tione permanſiſſet, ſi monitus tantæ di- ſtrictionis exemplo ac religionis inſtitu- tis, ſinendo potius quam aſſumendo me- liora tentaret: ſed dum nec prohibentibus cultoribus templi pertinax temerator aſſiſtit, inter ipſa lepræ abominatione percuffus altaria, & officia regni perdidit, dum miniſteria ſacerdotis invadit.

Sciant ergo non eſſe accepta Deo quæ de mandatis ejus a præſumptoriſtis aſſu- muntur, quando unum ad oſtenſionem di- vine ſententiæ* punitum vivacis dede- coris pœna ſervavit, & alios velox flamma conſumpſit. Idcirco ſi aliqua ſunt colore religionis ſuſcepta, vim habere non poſſunt tot auctoriſtis obviantia. Clamant Paulus Apoſtolus (b): Et ſi nos, vel Angelus de celo evangelizaverit vobis præter quod evangelizavimus vobis, anathema ſit. Nec hoc ſemel dixiſſe ſufficit, repetit ſalubre mandatum: Sicut prædixi vobis, nunc etiam dico: Si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepimus, anathema ſit. Servet ego latam, pro fidei conſervatione ſententiam, quicumque Apoſtolicam ſequitur diſciplinam. Equidem nobis cura non deſuit: Nam geminæ legationis officio, quicquid in pre- cibus humile, quicquid in allegatione rationabile, quicquid in mandatis ſalubre detulimus. Sed numquid ideo negligenda eſt juſtitia via qua errores ſuos diligit cum obſtinatione perſidiæ Anaſtaſius Imperator? Non ſinus jungendi cum cadentium lapſu: ſine noſtra contagione pereant qui nec ab impietatibus ſuis errore ca- ſtigato declinant. Data quinto Idus Februarii, poſt Conſulatum Agapiti. Hæc Hormiſda Papa ſcribens ad Syros monachos & omnes qui erant in Oriente Orthodoxi, Joanni & Sergio legatis per- ferenda in Orientem, publicandaque omnibus dedit.

XI. Adverſus Anaſtaſium Imp. ſacra tra- ctantem.

(a) 2. Para- lip. 26.

XII.

* ſcientia

(b) Gal. 1.

XIII. Persecutio in Aulicos Orthodoxos.

Quæ vero hæc secuta sint nihil prætereæ notum, nisi quod dictum est de his quæ ad monachos spectant, persecutionem acerbius recruduisse: nihil enim, dum Anastasius vixit, de persecutione remissum esse, sed magis magisque crudelioribus facinoribus auctam esse, certum est, usque adeo, ut ipsam etiam regiam aulam pervaserit: prætextu enim novæ alicujus machinationis in Principem Anastasium Imperator in eos quos sciret esse Catholicæ fidei viros clarissimos gladium persecutionis exeruit quorum capita obtruncari iussit: cumque jam in Justinum & Justinianum viros clarissimos, domi forisque egregia morum probitate conspicuos esset crudeliter gladium vibraturus; ne id perficeret, divinitus immisso terrore cohibitus est. Quomodo autem id acciderit, audi Græcos historicos Zonaram atque Cedrenum rem gestam fideliter enarrantes. Zonaras (a) enim sic ait: Anastasius vero paulo ante obitum, nunciatis sibi insidiis, multos comprehenderat, atque inter alios Justinum & Justinianum, qui post rerum potiti sunt: atque in animo habebat eos occidere: sed deterritus est somno, cum ei vir terribilis adstitisse visus esset, ac dicere: Justiniano ac Justiniano ne quid mali feceris: nam uterque suo tempore Deo serviet. Hæc Zonaras, eademque Cedrenus, addens reliquos ea de causa captos, ab eodem Imperatore esse iustos interfici; Justiniano & Justiniano, gladio super eorum cervicem imminente, præter spem omnem ereptis. Sicque non reliquit Dominus (secundum illud Davidicum (b) virgam peccatorum super sortem iustorum.

(a) Zonar. Anal. par. 3.

Justinus & Justinianus divinitus liberati.

(b) Ps. 100.

XIV. Verum paulo ante ejusdem Anastasii obitum, commotum in eum fuisse populum, Evagrius (c) ex Zacharia rhetore Eutylichiano narrat his verbis: Sic credit flamma seditionis vastantis omnia & omnes vires perfringentis, uti Imperator necessitate ad commiserationem compulsus, corona deposita, ad Circum veniret, mitteretque præcones ad populum proclamatos, ipsum se ad Imperium abdicandum paratissimum, ac fieri non posse, ut omnes in eo dignitatis gradu locarentur, cum minime multos ad se admittat, sed unum omnino, qui quidem post se esset Imperium gubernaturus. Quæ cum populus vidisset, subito velut nutu quodam divino captus (ita loquitur Eutylichianus) mutavit sententiam: rogat Anastasium, ut coronam sibi imponat, polliceturque se ea lege acquiesciturum. Anastasius autem post hæc ad brevissimum temporis spatium vitam protrahens, cum viginti septem annos, menses tres & dies totidem Romanum tenuisset Imperium, ex hac luce migravit. Hæc Evagrius ex Eutylichiano (ut est sæpe dictum) historico, de ignominioso ejusdem

(c) Evagr. l. 3. c. ult.

Imperatoris interitu nec verbum quidem faciente. At quæ proxime præcesserint Anastasii ultimum horrendumque casum, jam dicamus.

Cum igitur adeo increbrescerent illata ab hæreticis in Ecclesiam damna, terra ipsa peccatorum pondere aggravata nutare cœpit, mobilisque facta divinæ iræ ingentia signa prodidit; quæ a Marcellino ita in Chronico describuntur: In provincia Dardania assiduo terræmotu viginti quatuor castellis uno momento collapsa sunt: quorum duo suis cum habitatoribus demersa: quatuor, dimidia edificiorum suorum hominumque amissa parte; undecim, tertia domorum totidemque populi clade defecta; septem, quarta tectorum suorum, eademque plebis parte depressa, vicinarum metu ruinarum despecta sunt. Scopus namque metropolis, licet sine civium suorum olim hostes fugientium clade, funditus tamen ruit. Plurimi totius provincie montes hoc terræmotu scissi sunt, saxaque suis evulsa compagibus devolutarumque arborum crepido per triginta passum longitudinem patens & in duodecim pedum latitudinem dehiscens, profundam patefecit voraginem civibus, castellorum saxorumque ruinas vel ad huc hostium incurSIONES fugientibus iusta * paravit. Uno in castello regionis Canisæ, quod Sarnonto dicitur ruptis tunc terræ venis, & ad instar torridæ fornacis exæstivans diutius altrinsecus ferventem imbrem evomit. Hæc (ut ait) ante obitum Anastasii. Talia plane pati in primis Dardani meruerunt, qui toties a Gelasio Papa & Hormisdæ moniti in communione tamen Apostolicæ sedis contineri minime valuerunt. Fit divino iudicio instabilibus terra mobilis, meritoque deorsum dehiscitur iis qui supra firmam tutamque petram consistere nesciunt: Qui enim posthabuere Dei timorem formidini Regis, coacti sunt inviti tremore concuti atque horrore percelli, in exemplum iusti (d) iudicii magni Dei, iis qui impie acturi sunt, positi. Sed quomodo ita correcti post obitum Anastasii Imperatoris obviis manibus iidem Catholicam communionem receperunt, suo loco dicturi sumus.

XV. Dardania terræmotu dire exagitata.

* locus corruptus

(d) 2. Pet. 2.

Præcessit insuper obitum Anastasii, quod eum vehementer afflixit, insomnium, quod Zonaras mox subiicit enarratæ pridem historię, cum ait: Illis igitur Justiniano & Justiniano crimine læsæ majestatis absolutis, denuo aliud vidisse somnium memoratur: Virum terribilem, qui librum manu gestans diceret: Ecce ob perseverantem fidei tuæ annos quatuordecim vitæ tuæ deleo. Hæc Zonaras. Sed & quod secundum sermonem propheticum (e) Nox nocti indicat scientiam audi quid Cedrenus his addat: Somno solutus Anastasius

XVI. De somnio Anastasii.

(e) Ps. 18.

Insomnium id Anantio Præposito ad se vocato exposuit. Atque is: Ego etiam, inquit, imaginatus sum ad stare me majestati tuæ; venissequè magnum porcum, qui me, veste accepta, in terram prostraverit, atque devoraverit. Deinde Proclus conjector advenit, pronuntiavitque utrumque paulo post vita defuncturum. Hæc eadem ex Theophane in Miscella, & alii Græcorum recentiores. Tunc plane sicut Balthazar (a) ad visionem scribentium digitorum facies commutata est, & cogitationes ejus conturbaverunt eum, & compages rerum ejus præmetu solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur; ita Anastasius ad ejusmodi visum expavit, expalluit, horruit, & obziguit.

(a) Dan. 5.

XVII. Sed quod ad Proclum hunc conjectorem spectat, de eodem hæc superius Zonaras: Is enim tum & in philosophia & in mechanicis florebat; neque Archimedis duntaxat celeberrimi artificis cognorat omnia, sed & ipse nova quædam adinvenerat. Ab eo facta est machina, qua classis Vitalicæ debellata est. Nam specula ex ære fabricasse ustoria Proclus fertur, eaque de muro e regione hostium naviam suspendisse; in qua cum radii solares impigissent, ignem inde instar fulminis erumpentem, classarios ipsaque naves hostium combussisse; quod Archimedem excogitasse Romanis Syracusis obsidentibus, Dionysius refert: Hæc Zonaras de Proclo: de quo ista Suidas: Proclus Lycius discipulus Syriani, auditor etiam Plutarchi philosophi, Nestorii filii, Platonici & ipse philosophus philosophicæ scholæ Athenis præfuit: discipulus & successor ejus dicitur Marinus Neapolitanus. Anastasius enim studuit Athenarum revocare Academiæ. Et inferiorius, cum ejus scripta recenset: Scripsit (inquit) argumenta contra Christianos decem & octo. Hic est ille Proclus, qui aliter a Porphyrio impuram & contumeliosam contra Christianos linguam exacuit: Sed Joannes philosophus præclarissime ejus propositiones refutavit; eumque in Græcis etiam, quibus efferebatur, rudem atque indoctum ostendit, &c. Hæc Suidas:

Proclus Philosophus Anastasio Imp. amicus.

PAGIUS II. A num. XIX. ad XXIII. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DX. qui Kalend. Septemb. superioris Christi anni inchoatur, scribit: Hoc anno, Indictione undecima, mensis Aprilis nono, Anastasius impius Imperator occubuit: exegit in Imperio annos septem & viginti, mensesque septem, trigesimo quarto supra ducentesimo anno a Diocletiani Imperio: in cuius locum Justinus pius Imperator, vir ætatis provecta, & expertus rerum a militiæ cingulo exersus, & ad Senatus usque ordinem promotus Illyricus genere suffectus est. Quidam autem autumant, Anastasium fulmine de celo tactum mentis stupore e vivis excessisse. Imperium interat die unde cima mensis Aprilis anni CDXCI. ideoque fu-

ut ex his intelligas, qualis esset Anastasius Imperator, qui inter inimos ac necessarios haberet Christianæ religionis hostem infensissimum. Sed ne nomine decipiaris, subdit idem auctor: Vixit hoc item tempore Proclus longe ab isto diversus, Justinus Imperatoris Quæstor, & abstinensissimus, veterum decretorum tenacissimus.

Porro Procli illius philosophi celeberrimi & excellentissimi mathematici creditur illud insanum fuisse opus, quod sibi ad mortem evitandam Anastasius fabricavit; de quo Zonaras: Et quia fatale sibi esse ex oraculo didicerat ut fulmine interiret, Tholosum edificium construxit; in eoque degit, sed frustra. Siquidem, incassum humana laborat industria divinum iudicium fallere: nam in impiis scriptum est (b): Ibunt directe emissiones fulgurum, & tamquam a bene armato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum insipient. Sicut & prædictum: (c) Vox Domini confringentis cedros, & confringet Dominus cedros Libani. Et enim impius Anastasius exaltatus (d) elevatus tamquam cedrus Libani, fulmine tactus, exuritur, nec inventus est amplius locus ejus. De cælo (e) namque (vere dicere licet) dimicatum est contra eum.

XVIII.

(b) Sap. 5.

(c) Ps. 18.

(d) Ps. 36.

(e) Jud. 5.

Sed quomodo istud? audi eundem auctorem: Cum aliquando tonitrua horrendum in modum resonarent, & fulgura multa eliderentur, atque ipse perterritus, cœnaculo in cœnaculum descenderet, & alios atque alios thalamos subiret: in quadam regio cubiculo mortuus inventus est. Cedrenus autem hæc addit: Anastasius cum oraculo edoctus esset, igne sibi pereundum fore, cisternam in Palatio, quæ Frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset, conatus hoc pacto oraculum irritum reddere. Verum id abs re fuit. Fulmine enim divinitus est ictus. Ecce iste (sic dicam cum divinitus inspirato Propheta (f) ecce, inquam, qui conturbavit terram, qui concussit regna, qui posuit Orbem desertum, urbes ejus destruxit, vincit ejus non

XIX. De obitu Anastasii Imp.

(f) Isai. 14.

pra annos XXVII. ac duos menses imperavit dies viginti novem, ut accurate notavit Marcellinus in Chronico. Theophanes menses quatuor plus quam par est, numeravit. Evagrius lib. 3. cap. ult. asserit Anastasium ad alteram vitam migrasse, cum per annos viginti septem ac menses tres, diesque totidem Imperium Romanum administrasset; sed locus corruptus est, vel saltem Evagrius memoria lapsus, legendumque cum per annos XXVII. ac menses III. tribus diebus exceptis, Imperium Romanum administrasset. Ita nonnumquam in Theophane & Auctore Miscellæ dies qui demendi erant, adduntur, ut suis locis videbitur. Errat etiam Theophanes in eo quod ait, Anastasium mensis Aprilis nono occu-

non aperuit carcerem: idem qui Orientem penitus prope exiit fide Catholica, quique viros sanctissimos exilio relegavit, & gladiis armavit hereticos in Orthodoxos, sub cuius Imperio vires accepit peccatum; factus ipse (ut ait divinum oraculum) (a) sicut qui contradicit sacerdoti obnitens contra Romanum Pontificem, ad quem proterve nimis scripsit: Non pariar mihi iuberi. De quo illud propheticum occinendum (b): Detrahta est ad inferos superbia tua, concidit cadaver tuum: id infelix expertus, simulac Romani Pontificis penitus adversatus est voluntati & contempnit auctoritatem. Hic finis hominis pugnantis contra Deum Anastasii Imperatoris & contemptoris Orthodoxorum Romanorum.

(a) Ose. 4.

(b) Isai. 14.

Sed deformiorem, quam ars expressit, fuisse constat, & plane dissimilem ab ea forma, quæ a Cedreno ita describitur: Fuit procerissimo corpore, oculis trucibus, & mediocriter castis, calvastr ac canus.

XXI.

(c) Es. 51.

(f) Jud. 5.

XXII.

(g) Heb. 9.

PAGIUS

III.

cubuisse, ut ex hujus Imperii exordio notum. Obiit enim die IX. mensis Julii, ut statim ostendat, major octogenario, inquit Marcellinus citatus, & Jornandes de Reg. Success. cap. 100. Theodorus lector & Victor Tununensis ei annos LXXXVIII. Auctor vero Chron. Alex. annos XC. & menses V. attribuunt. Procopius lib. 1. de Bell. Perf. cap. 10. Anastasium prudentissimum fuisse scribit, eo Vir

Antistitum Felicis, Gelasii, Anastasii, Symmachi, & Hormisdæ ipsum paterne sæpe monentium. At eosdem ipsos quos contempnit monitores, & correctores, post mortem apud Deum accusatores & ultores expertus est.

Mortuus est igitur, cum regnasset (ut auctor est Marcellinus in Chronico) annos vigintiseptem, menses tres, & dies vigintinovem, vel (ut alii (c) affirmant) post annos vigintiseptem, menses tres, & dies tres. Fuit dies percussione ejus nona Julii: sepultusque est juxta Ariadnæ conjugis corpus ad templum Apostolorum. Cujus hic tibi unicum quod potuimus reperire numisma formis reddendum putavimus (d).

XX. Tempus Imperii Anastasii. (c) Evag. 1.3. c. ult.

(d) Num. aur. apud D. Lallium Pasq.

festum, ut secundum illud ejusdem Apostoli (b): Quorundam peccata manifesta sunt præcedentia ad iudicium, quosdam autem & subsequuntur; adversus eum coram Deo accusatores assisterent, qui impietatis redarguerent impium, juxta illud propheticum (i): Tunc stabunt iusti magna constantia adversus eos qui se angustaverunt, & qui abstulerunt labores eorum, & quæ sequuntur. At quomodo id palam fieri datum sit, audi rem miram, attestatone fidelissima consignatam sui temporis res gestas accurate describentis Cyrilli, de quo sæpe superius contigit fieri mentionem; ipse enim dum sancti Sabæ Acta prosequitur, de ejus profectio ad invensum sanctum Eliam Hierosolymorum Episcopum confessorum fidei causa exulem, ejusmodi textit historiam (k):

(b) 1. Tim. 5. Judicium de Anastasio divinitus inditum. (i) Sap. 5.

(k) Apud Sar. tom. 6. die 5. Decemb.

Hinc

ingenio, ut nil agere inconsiderate soleret; is tamen adeo imprudenter & impie, postquam Eutychanam hæresim aperte amplexus est, se se gessit, ut illum inter præcipuos Ecclesiæ hostes Nicolaus I. in Epistola ad Michaelem Imp. numeret: Cogitate, inquit, quid Imperatores, qui persecuti sunt Ecclesiam Dei, & maxime, Ecclesiam Romanam, id est, Nero Diocletianus, Constantius, Anastasius, & ceteri

XXIII. Elias Episcopus Hierosol. visitatur a S. Saba.

Hinc magnus ille Sabas a superna motus providentia, venit ad visitandum Eliam Patriarcham annos jam natus octoginta. Erat autem (ut jam diximus Elias in exilio. Secum vero duxit Stephanum & Euthalium, qui ipsi quoque præerant aliquibus monachis. Cum ergo una cum eis Sabam vidisset Patriarcha qui erat in exilio, & gaudio fuit repletus, & omnium præsentium malorum quodammodo est oblatus. Ejusmodi res est anima, quæ luctatur cum calamitatibus, & condemnata est alienam domum habitare pro sua: si solummodo notos aspexerit oculis, hoc minuit molestias, & affert magnum solatium calamitatis. Cum illos ergo adeo libenter vidisset Patriarcha, tum multos dies apud se ipsos retinuit; neque eos volebat omnino dimittere: sed quotidie circa horam nonam jam e domo procedens (toto enim illo tempore in grato permanebat silentio) sermone & alimento eos impertiebat, amice & sincere cum eis vitam agens.

XXIV.

Cum uno itaque die illi venissent ut confuissent (is autem erat nonus Julii) cunctabatur egredi Patriarcha. At illi quidem expectabant, cibum minime tangentes, Patriarcha vero media jam nocte egressus, lacrymosos habens oculos: Vos (inquit) cibum sumite: non est enim mihi otium. Illis autem diligenter sciscitantibus, quidnam ei accidisset, quo tam tarde esset egressus, & cur tristis esset, & essent oculi ejus suffusi lacrymis? Ille acerbe ejulans: O beate Pater, inquit ad Sabam intuens: Heu (inquit) hac hora mortuus est Imperator Anastasius: & oportet me quoque omnino decimo die post eum excedere, ut causam nostram agamus ante horrendum tribunal. Sicque ea defunctus est die, perductusque ad iudicium Anastasii accusator. Subdit vero Cyrillus: Hoc ipsum quoque apertum fuit beato Sabæ: & in illa nocte, qua visione dignatus est Patriarcha, dicitur ipsum quoque vidisse fulmina, quæ desuper immittebantur in Imperatorem, & eum veluti persequerantur, ut interimerent; eum autem fugientem in regia penetralia, turpiter effudisse animam. Sed mors quidem Imperatoris, ut quæ apparuerant visiones significabant, statim audita fuit. Dein-

Visio Eliæ & Sabæ de obitu Anastasii Imp.

PAGIUS

IV.

Visio Eliæ & Sabæ de morte Anastasii Imp.

moris eorum pertulerint, & ubi modo sint attendite diligenter, & quantum sit in Ecclesia Dei execrabilis fama eorum, & nomen detestabile, & sapienter advertite. A num. XXIII. & seqq. Cyrillus in Vita S. Sabæ a Cotelario Tom. III. Monum. Ecclesiæ Græcæ edita cap. 60. tradit hunc sanctum Archimandritam circa Solstitium astrorum Indictionis XI. in Urbem Ailam ad Eliam Hierosolymorum Patriarcham ibidem exulantem profectum esse, cumque amice quotidie Saba cum eo versaretur, contigit, ut Elias nono mensis Julii die pro solito non exiret, qui tandem egressus

de quoque e vita excessit Elias Patriarcha, sicut ab ipso prædictum fuerat. Hac tenus de his Cyrillus.

Sic plane magno Divinitatis consilio tanta res tot tantisque testibus meruit toto Orbi in exemplum apostatarum perspicua reddi, firmiterque testata: etenim non Elias tantum confessor & admirandus Sabas; sed quod in ore duorum vel trium stat omne verbum, S. Flavianus etiam Antiochenus Episcopus & ipse exul a sede pulsus ab eodem Anastasio Imperatore (ut superius dictum est) justus est assistere terribili Dei judicio adversus eundem impium Anastasium una simul cum eodem Elia Hierosolymorum Antistite: hæc enim apud Sophronium de eo leguntur (a): Dicebat Abbas Polychronius de sancto Elia Hierosolymorum Archiepiscopo, quod sicut cum esset monachus vinum non bibebat, ita nec Patriarcha quidem factus bibit, sed eandem servavit regulam. Dicebant de eodem Archiepiscopo Elia, & de Flaviano Antiochie Archiepiscopo, quod ab Anastasio Imperatore ambo fuerint exilio relegati propter sanctam Chalcedonensem Synodum, Elias quidem in Haila, Flavianus vero apud Petram. Die vero quadam significaverunt sibi ambo Patriarcha mutuo dicentes: Anastasius hodie mortuus est: Eamus igitur & nos, ut cum illo judicemur. Et post duos dies ambo migraverunt ad Dominum: duos nimirum dies a scriptis litteris, non autem ab obitu Anastasii numerandos.

XXV. Flavianus admonitus de Anastasio obitu.

(a) Sophr. Præst. Spir. c. 35.

Porro quos una fides Catholica commendavit, ejusque confessio perseverans gloriosos confessores effecit, & par exilii poena sine sanguine martyres reddidit, eisdem loco triumpho Romana Ecclesia anniversaria memoria celebrat, non tamen die qua obierunt, sed tum fortasse cum eorumdem sacrarum reliquiarum translatio facta est, vel in ipsorum honorem contigit Ecclesiam dedicari, quarto Nonas Julii, quo die in Romano Martyrologio eorumdem memoria legitur consecrata: ubi notis appositis, quæ adversus sanctissimos viros fuerint ab hæreticis calumniose conficta refellimus. Sic igitur in eodem judicio, in quo divina sententia in-

XXVI.

infelix est percussus hæreticus, coronati sunt athletæ fortissimi, erigentes de perfidia cum perfido Rege debellato digna trophæa: quorum nomina e sacris tabulis antea ab hæreticis abrafa fuerunt (ut suo loco dicemus) postea magna gloria restituta.

XXVII. Anastasii nomen damnatum. Contra vero Anastasii Imperatoris, sicut & Zenonis nomen e sacris Diptychis fuit post paucos menses (ut sequenti tomo patebit) abrasum secundum illud propheticum (a): Deleantur de libro viventium, & cum iustis non scribantur: & illud (b): Pergit ad tenebras, & oblivione delebitur nomen ejus: non vidit Solem, neque cognovit distantiam boni & mali. Ita plane nec nomine tenus, vel post mortem ab Ecclesia Catholica Christi sponsa cognoscitur, qui impias sectatus hæreses, adversariorum spiritu se parti conjunxit. Nulla (c) enim est communicatio lucis ad tenebras, aut conventio Christi ad Belial, aut pars infidelis cum fidei, vel consensus idoli cum templo Dei. Hinc jure & illæ populi Orthodoxi crebræ acclamationes fuere de eodem impio in loco sancto sepulto: Tollantur ossa Manichæorum. Erant hæc certa indicia divini judicii: etenim sanctissimi martyris Cypriani (d) sententia est: Non perveniet ad Christi præmia, qui reliquit Ecclesiam Christi, alienus est, profanus est, hostis est. Habere non potest Deum patrem qui Ecclesiam non habet matrem. Ubique miser, qui ab Ecclesia Deoque repellitur. Quem vero Ecclesia respuit & Deus rejicit hæreticum Principem, Princeps (e) ille sibi vendicat tenebrarum, qui in Christo non habet quicquam.

XXVIII. En quam terribilis (f) Deus in consiliis super filios hominum; qui aufert

(g) spiritum Principum, terribilis apud Reges terræ. De prosperis ergo nemo Rex peccans sibi blandiatur eventis, vel gaudeat de propagato ad plures annos sine vindicta dominio; neque latetur de adversantium conatibus irritis redditis, aut de consiliis suis subdolis optatum finem ex sententia consecutus exultet. Doceat omnes exemplum Anastasii amplis notis exculpum: in memoriam quisque revocet sententiam illam cum Gentilium philosophorum, tum etiam Christianorum Theologorum ore vulgatam, & ab omnibus conclamatum, ac plausu acceptam, nimirum: Maximam iram Dei esse, delinquentem Dei iram non mereri; summamque esse vindictam, hic peccantem carere supplicio: cum certo sciamus, secundum divinum oraculum: (h) Quoniam veritatem requirit Dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam. Nam & ejusdem sententia est (i): Ecce spes impii frustrabitur eum, & videntibus cunctis, præcipitabitur: Ut in Anastasio cumulate videmus impletum. Quæ autem post obitum ipsius secuta sunt læta, sequenti septimo tomo dicturi sumus.

XXIX. Hic vero cum sine impii Principis finem pariter sextus tomus accipiat; eoque jam una cum impietate sepulto, iudicatio, damnato, ad inferosque demersio; instar filiorum Israel canentium Deo laudes obmersum Pharaonem atque exercitum ejus in mare; nos veluti transmissio pelago, tuti in adverso littore consistentes, Christo victori cum sancta Ecclesia triumphum agentes, hymnum victoriæ concinamus, dicentes simul (k): Benedictio, & claritas & sapientia & gratiarum actio, honor & virtus & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen.

(a) Ps. 68. (b) Eccl. 6. (c) 1. Cor. 6. (d) Cyprian. de Unit. Eccl. (e) Joar. 12. (f) Ps. 65. (g) Num. 17. (h) Apoc. 7. (i) Apoc. 7. (k) Apoc. 7.

Peroratio cum gratiarum actione. Navigatio in portu: Vela contrahimus, rudentemque alligamus solidæ petræ, rursus opportuno tempore soluturi. Jam modo (quod reliquum est) Dei templum semper patens ipsam DEIPARAM, Deo per eam acturi gratias, supplices adeamus, persolvamusque de superatis adversis fluctibus vota: & ut nautæ solent remos, nos stylum eidem offeramus, locupletem benedictionem illam ab ipsa consecuturum, qua instar Aaronicæ (l) virgæ devorantis magorum

virgas, omnes adversantium conatus expugnet; atque sicut illa floreat (m), cæteris arescentibus virgis, quas jurgantes intulere rebelles: demumque ut illa in tabernaculo testimonii, in testimonium veritatis in Dei Ecclesia perpetuo conservetur. Amplissimas has abs te Virgo, virgæ impertitas benedictiones magna fiducia accedentes expetimus: Nam tu hæc ipsa præstans, non alia quidem quam tua dona coronas.

Hic Baronius sextum Annalium Tomum absolvit.

ANNA-

ANNALES ECCLESIASTICI.

AD ardua miro quodam tunc affurgit animus impetu, cum de divino auxilio spem concipit haud dubiam; qua roboratus Apostolus: Omnia possum, inquit, (a) in eo qui me confortat. Ideoque ne gracilis natura hominis sub oneroso fasce succumberet, & labores, quos præsertim supergredi vires sentit, consternata pavesceret atque refugeret; magnum illud olim Patriarchæ Jacob (b) ostensum est signum de sublimis atque laboriosæ scalæ consensu, cum ad scandentium auxilium missas cælestis militiæ copias, ipsos administratorios (c) spiritus, Angelos descendentes, ascendentesque conspexit, pariterque ipsum Dominum super scalam innixum, vigilem inspectorem, auxiliatorem fortem, remuneratoremque fidelem: quo de superna providentia certi, de divino auxilio minime dubitantes atque de perenni retributione securi mortales omnes difficile li-

cet immortalitatis iter per ardua virtutum, alta petentes, arriperent, atque obvios quoque labores facile superarent. Quod igitur nostra ista Annalium scriptio scalæ ascensionis similitudinem refert, dum per annos singulos, singulis veluti distincta gradibus res gestas enarrans attollitur; par est, ut in ea positi, sursum ad Deum, unicum propositum nobis scopum, mentis oculos fixos habentes, precibus ab eo divinum auxilium imploremus, Angelorumque occursum. cum accursu sanctissimæ Dei Matris. Adfit ergo ipsa, quam interpellare confuevimus, una cum obviis Angelis Dei genitrix Virgo MARIA: descendat, ut sublevet; ascendat, ut elevet; manumque prehensans ducat, atque perducatur tandem ad eum, quem fide cernimus super scalæ verticem prætolantem Dominum, laborum nostrorum finem, requiem, atque coronam.

JESU CHRISTI ANNUS 518.

HORMISDÆ PAP. ANNUS 5.

JUSTINI IMP. I. THEODOR. REG. 26.

I. Justinus imperat. Decursis rebus gestis anni quingentesimi decimoctavi Redemptoris nostri usque ad septimum Idus Julii, quo contigit obitus impii Anastasii Imperatoris; quæ sunt reliqua anni ejusdem sub Consulatu Magni atque Florentii, prosequamur: atque novi ejusdemque maxime pii Imperatoris auspiciis novum hunc septimum ordine Annalium tomum feliciter inchoemus, cum pulsus tenebris atræ noctis impietatis, tandem fidei Catholicæ radii Orientali Ecclesiæ illuxerunt. Sed quomodo id factum sit videamus.

Qui deposuit potentem (d) de sede, idem exaltavit humilem, & de stercore (e) erexit pauperem, collocavitque cum principibus populi, ut solium gloriæ teneret. Etenim Justinum (f) post Anastasium ex stabulo (si primordia ejus repetas) ad Imperii sublime fastigium evexit: cum primum videlicet ex porcario sive armentario gregarius miles: & inde ubi in militia virtutum meritis, fide Catholica prævia, qua pollebat, primos duxisset ordines; Prætorianorum præfecturam accepit, atque demum Imperator effici meruit. De quo præterea Evagrius

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6011.

SÆC. VI. Anno Eræ 518. April. Indiæ. 17.

JESU CHRISTI 518. HORMISDÆ PAPÆ 5.

JUSTINI IMP. I. THEODORICI REG. 26. & 8.

I. Hoc anno Magnus solus, non vero, ut Baronius habet, Florentio collega, annum aperuit, sicuti in Notis ad Tomum VI.

Baronii demonstravi, ubi & prosecutus sum ea quæ usque ad diem nonam mensis Julii currentis Christi anni, quo Anastasius Imp. periit, contigere. Restant itaque exponenda quæ hoc eodem anno gesta postquam Justinus Anastasio successit, & pax Ecclesiæ affulgere coepit.

Ad num. 11. & seq. Procopius lib. 1. de Bello Persico cap. 11. ait: Mortuo Anastasio Justinus Imperium suscepit, Anastasio propinquus omnibus quamvis & magnus eorum esset numerus, & summus splendor, a successione summo. Quare Evagrius lib. 4. cap. 1. ubi idem narrat, recte addit Justinum Imperium adeptum præter omnium expectationem. Eum Illyricianum faciunt Theodorus Lector, Theophanes, Victor Tununenensis, & alii: Thracem vero Zacharias apud Evagrium laudatum, Basilius Cilix apud Pho-

II. (d) Luc. 1. (e) Ps. 111. 1. Reg. 2. (f) Zonar. Annal. 2. 3. in fin. Justinus ex humili loco surgit in Imperium.

Magnus Consul Orientalis.

II. Justinus fit Imperator.

CHRISTI
518.HORMISDÆ PAP.
5.JUSTINI IMP. I.
THEODORICI REG. 26.

(a) Evagr. grius (a) ex Zacharia Eutyichiano ista deprecit: Postquam Anastasius ex corporis ergastulo ad præclarium domicilium (ut dixi) demigravit, Justinus genere Thraz, nono mensis Pavem, qui a Latinis Julius nominatur, anno autem quingentesimo sexagesimo sexto ex eo tempore quo urbs Antiochia primum illud nomen accepit, purpura vestitur Imperatoria; & a militibus Prætorianis, quibus ante cum esset Præfectus ordinum Aulicorum præfuerat, Imperator declaratur. Qui quidem ad istam Imperatoris dignitatem præter omnem spem propterea ascendit, quod multi & præstantes viri cum Anastasio cognatione conjuncti adhuc superfuerant, qui cum omnibus rebus, quas prosper & beatus vita status postulabat, abundare videbantur, tum eam consecuti potentiam, quæ homines in tam amplo honoris gradu locare possit. Cæterum invitum ac renitentem Justinum ipsum creatum fuisse Imperatorem, ipsius litteræ ad Hormisdam Romanum Pontificem, & aliæ hujus ad eum redditæ attestantur, quæ suo loco ponentur: ex quibus omnino redarguas quæ ex Zacharia Eutyichiano Evagr. recitat, nempe eundem Justinum studia Amantii Præfecti cubiculi Anastasii Imperatoris conantis creare Theochritum amicum suum Imperatorem antevernisse, atque utrumque e medio sustulisse; hæc enim Evagr. ita narrat b):

III. Per idem tempus Amantius vir potens in primis cubiculo Imperatoris præfuit:

PAGIUS Photium in Bibliotheca, Auctor Chronici Alexandrini & Historici, qui post Procopium scribere; qua in re nullus eorum errat, ut inquit Alemannus in Notis ad Historiam Arcanam. Procopii cap. 6. Nam Bedeviana, quæ teste Procopio ibidem Justinus patria fuit, in limitaneis Illyriæ, Thraciæque agris sita erat: sæpissimeque fit, ut quæ Urbes duarum Provinciarum fines terminant, vel circa fines sunt, in ambarum partes aliquando ab Auctoribus nullo discrimine admittantur Procopius in laudata Historia, quam Baronius se non vidisse fatetur quæque post mortem ejus lucem vidit aliqua singularia de Justino narrat, hoc loco non præmittenda: Byzantii, inquit, Leo, Summam habebat Imperii, cum tres in Illyria nati exercebantque agris astueti adolescentes, Zimarabus, Dibriftus, & Justinus (cujus Bedeviana patria fuit) summa qua domi premebantur, egestatis vitanda causa militiam sequuntur pedibusque Byzantium veniunt, rejeclis post terga sagis, in quibus præter secundarios panes, nihil eis quod reconderent, ex re domestica fuit. Numeris militibus inscripti ab Imperatore, utpote egregia corporis forma conspicui; ad Regia custodiam seliguntur. Paulo post: Tempore deinde procedente magnam is (sc. Justinus) consequitur potentiam Prætorianis militibus Præfectus ab Anastasio Principe, quia ubi fato concessit, ea fretus Justinus Præfectura capessit Imperium, senex jam licet capularis, & quod Romanis antea non evenit adeo literarum expertus & quod dicitur, analphabetus, ut cum sui soleat nomi-

qui, quoniam non licebat eunuchus Imperio Romano potiri, cupiebat Theochrito, homini secum fide & benevolentia conjuncto, coronam donare Imperatoriam. Itaque Justino accersito, magnam pecuniæ vim ei dat: quam jubet illis distribui, qui possent purpuram Imperatoriam Theochrito impertiri, & ad id præstandum maxime viderentur idonei. Justinus autem, sive quod populum largitione suam plane reddidit, sive quod Excubitorum benevolentiam pecuniâ sibi conciliavit (utrumque enim memoratur) Imperio ipse potius est, ac statim post, Amantium & Theochritum cum aliis nonnullis e medio sustulit. Dedit meritas impius eunuchus pecunas de perfidia, qua per plura annorum curricula contra Catholicam fidem patrociniatus est hæresi Eutyichianæ, ejusque sectatoribus favit, deprimens Orthodoxos. Tali namque ministro per omnia suæ impiæ voluntati accommodato usus Anastasius Imperator, quod damnus intulerit Ecclesiis Orientalibus, vidimus. At Deus vindex eodem tempore, diverso licet interitu, utrumque sustulit, Anastasium videlicet, & Amantium eunuchum potentissimum Eutyichianorum patronum: in cujus nece imitatus plane est Justinus Marcianum Augustum, qui (ut vidimus) Chrysothum eunuchum ejusdem hæresis & hæreticorum promotorem & defensorem, mox ut creatus est Imperator, necandum curavit. At hæc de Amantio post aliquot dies contigerunt.

Edi-

nis apices libellis indere Princeps, cum quid imperat faciendum; ipse neque imperare, neque compos esse possit verum gerendum; sed Proclus, qui Officio Quaestoris fungebatur, ei que asidebat, omnia faceret pro arbitrio.

Nec refert, quod a Prudentio lib. 1. contra Symmachum Justinus, Ancius appellatur; nam illum ut ex milite gregario Palatii curam accepit, & quemadmodum Theodorus Lector ait, Patricii honorem consecutus, & in albo Senatorum conscriptus fuit, verosimile est ab Ancianis in Familiam fuisse cooptatum, vel tandem sibi id nominis adscivisse, cum Imperator est appellatus; sicut etiam is Flavium se inscribit, & Lupicinam conjugem ex serva Flaviam nuncupat. Ducangius in Familiis Augustis Byzantiæ Nummum aureum hujus Imperatricis exhibet, ex quo liquet, eam Æliam Marciam Euphemiam nuncupatam fuisse: DN AEL MARC EUPHEMIAE PP AUG; quod Euphemie nomen ei a marito attributum testatur Zonaras. De ea hæc Procopius loco citato habet: Coniux vero ejus cui nomen Lupicina fuit, serva eaque Barbara, sui pellex emptoris Justini, & ad usque vite exitum Imperii sua. Neque malo subiectis, neque bono esse Justinus quidem potuit, insignis homo stoliditatis, summa cum infantia, summaque cum rusticitate conjuncte. Verum cum Justinianus, quem Procopius in illa Historia probis & maledicis vexat, filius fuerit sororis Justini, non mirum si tanta severitate de Justino ejusque uxore scripserit.

A num.

Amantius
nesciens
Justino
procurat
Impe-
rium:III.
Euphemie
uxor Justini
Imp.CHRISTI
518.HORMISDÆ PAP.
5.JUSTINI IMP. I.
THEODORICI REG. 26.

IV. Edidit tunc & non mediocri pietatis specimen Justinus Imperator, dum conjugem suam, Lupicinam dictam, nomine Euphemie illustri martyris, pietatis ergo appellari voluit, antequam eam Augustæ titulo decoraret (a). Quæ autem consecuta tunc fuit, cum Joannes Constantinopolitanus Episcopus una cum populo in Ecclesiam perrexit, Acta publica ad verbum excepta indicant, quæ recitata in Synodo Constantinopolitana contra Anthimum sub Menna hic opportune suo loco describenda putavimus, imitati Flavium Vopiscum, dum pro magno historiæ ornamento Acta publica de Consulatu Aureliani in ejus Vitam intulit: secuti pariter Ælium Lampridium, qui in Commodum ex Mario Maximo multiplices congestit acclamationes a Senatu proditas. Se habent enim ista veluti ovatio quadam de expugnata perfidia, & de impietate compressa ac fide Catholica liberata triumphus, cum videlicet in ipsa magna Constantinopolitana Ecclesia trophæa victoriæ eriguntur: dum expunctum e sacris tabulis nomen sacrosancti Concilii Chalcedonenfis, & abrafæ deletaque penitus nomina S. Leonis Papæ, necnon Euphemie & Macedonii Constantinopolitanae Ecclesie Orthodoxorum Antistiti, exposcente populo, in eadem sacra Diptycha revocantur. Accipe ergo quæ tunc feliciter in Ecclesia coram Episcopo & Imperatore die decimaquinta ejusdem mensis Julii & sequenti acta sunt (b):

V. Introitu factò secundum consuetudinem in sanctissima magna Ecclesia nostra, die Dominica instantis mensis Julii, Indictione undecima a domino nostro Archiepiscopo œcumenico Patriarcha Joanne (sicut dum ignorat vestra erga Deum dilectio) dum ipse una cum venerabili clero esset circa ambonem, voces factæ sunt a populo, dicentes: Multi anni Patriarchæ, multi anni Imperatori, multi anni Augusti. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS A num. IV. ad XXXII. Hic Justinus, inquit Zonaras, quia de religione vestissime sentiebat, Chalcedonense Concilium colli ab omnibus, & DCXXX. Sanctos Patres, qui id celebrarant, in Sacros omnium Ecclesiarum Commentarios referri Edicto iussit. Populus introitu factò in magnam Ecclesiam, die Dominica XV. præsentis mensis Julii, Indictione XI. petiit a Joanne Patriarcha Constantinopolitano, dum ipse cum suo Clero esset, ut excommunicatis Eutyichianis, eorumque defensoribus, Chalcedonense Concilium cum Sancti Leonis Papæ, & Euphemie ac Macedonii Episcoporum nominibus Sacris Diptychis restitueretur. Quod cum importunis clamoribus populi convulsus Patriarcha præstitisset, post dies quatuor, nempe XX. Julii, Constantinopoli collecta est Synodus XL. Episcoporum, ibidem vel in vicinia habitantium, in cujus principio oblati sunt libelli a Monachis Orthodoxis, quinque petitiones continens; quibus cognitis & examinatis, quinque

stæ: Anni plurimi Patriarchæ. Quid manemus incommunicati? Per tot annos quare non communicamus? Ex cujus manibus communicare volumus? Ascende ad ambonem. Hæc persuade populo: Post multos annos communicare volumus. Orthodoxus es: quem times, digne Trinitate? Hæc idcirco illi, quod a tempore ejecti Macedonii Orthodoxi ipsorum Episcopi, populus Orthodoxus se a communione impii Timothei subrogati successoris subduxerat. At prosequamur Acta, cum rursus acclamat populus, & fidem Catholicam factam testam conservatam exposcit:

Multi sint anni Imperatoris, multi anni Augustæ. Severum Manicheum eice. Qui non loquitur, Manicheus est. Effodiuntur ossa Manicheorum. Sanctam Synodum modo prædica. Multi sint anni Imperatoris: Multi sint anni Patriarchæ digni Trinitate. Sancta Synodus modo prædicetur digna Trinitate. Maria theotokos id est, Dei genitrix, est digna throno, Sancta Maria Dei genitrix est. Idcirco inculcat hæc de genitrice Dei Maria populus acclamando, quod ab Eutyichianis calumniam pateretur hæresis Nestorianæ. Sed pergunt: Sancta Synodus hoc dixit. Qui non loquitur, Manicheus est. Vincit fides Trinitatis. Vincit fides Orthodoxorum. Sanctam Synodum modo prædica. Orthodoxus regnat: quem times? Vincit fides Imperatoris: Vincit fides Augustæ. Novi Constantini multi sint anni. Nescit (ut vides) fræna gaudium: exuberans lætitia facit eadem sæpe repetere; quæ cum audies toties repetita, non erunt tibi fastidio, si in memoriam revoces eorundem longissimi temporis suspiria, gemitus, luctum, ejulatam, exsiccantemque eorum corda mœrorem. Sed magis admirari non defines eorundem estuantes ardore fidei Catholicæ animos, cum audies quibus rursus eundem suum ipsorum Episcopum compellant, exagitant,

D. d. 2. ur-

VI.
Exclamat
populus,
in hæreticos.

VII.

pariter Decreta edita sunt, quæ publicis litteris ad Joannem Patriarcham transmissa, ipse universo Christiano Orbi nota fieri voluit. Prima petitio erat, ut Euphemius & Macedonius in exilio mortui Sacris Diptychis inscriberentur. II. ut qui propter eorum causam relegati fuerant, reversi propriis gradibus restituerentur. III. ut Synodi Constantinopolitana, Nicæna, & Ephesina in Dyptichis prædicarentur. IV. ut Sanctus Leo Papa in iisdem memoraretur. V. ut attentata contra Chalcedonensem Synodum removerentur, & blasphema verba contra ipsam per Severum prolata anathemati subiicerentur, sicut assidue acclamationes populi postularunt, ut legitur in Epist. Synodali hujus Concilii ad Joannem Patriarcham, qui ideo eidem non interfuit.

Baronius a num. V. ad XXI. recitat Relationem illarum quinque petitionum a populo primum factarum, die Dominica XV. mensis Julii & feria secunda XVI. mensis Julii, hæcque sunt:

III

urgentque clamoribus: Vel exeat (clamant) vel predicabis. Multi anni Imperatoris. Justine Auguste tu vincis. Synodum Chalcedonensem modo predicata, quia Justinus regnat. Quem times? His plane vocibus compellat populus Patriarcham, quem scirent semper fuisse Catholicum, verum sub Anastasio persecutore timore correptum ad tempus silentio obriguisse. Sed rursus in hæreticos ita exclamat populus:

VII. Contra Eutychianos con-clamat populus.

Severum Manichæum foras eiice. Synodum Chalcedonensem modo predicata. Qui non anathematizat Severum, Manichæus est. Eiice foras Severum: Novum Judam eiice foras. Insidiatorem Trinitatis eiice foras. Sanctam Synodum modo predicata. Heus, obtestor, vel predicabis, vel exibis. Fides est, non emicopēiv. Fratres Christiani, una anima. Justine tu vincis. Si fidem amas, Severum anathematiza. Heus, heus, obtestor: Multi anni Imperatoris. Heus traho te. Heus portas claude. Qui non loquitur, Manichæus est. Sed cur, dices, Manichæos appellat Eutychianos hæreticos? Duplici sane ex causa: Primum quidem, quod Anastasius Imperator Eutychianorum patronus, Manichæorum hæresis, (ut dictum est) infamia laborabat: ob idque & qui eum eodem adversus Catholicam fidem conspiciabant, Manichæi pariter dicebantur: deinde vero, quod cum veram naturam carnis post adunationem in Christo Eutychiani negarent, quamdam cum Manichæis negantibus pariter Christi carnis veritatem, affinitatem contraxerant. Sed rursus populi Orthodoxi conclamationes & compellationes in Patriarcham audi, cum simul addunt:

VIII.

Heus congregationi, Synodo heus. Modo predicata, per Evangelium nihil præter te. Heus obtestor. Multi anni Imperatoris. Novi Constantini multi anni. Orthodoxi Imperatoris multi anni. Nova Helena multi anni. Severum eiice foras: Novum Judam eiice: Insidiatorem Trinitatis eiice foras. Multi anni Imperatoris: Fratres Christiani, una anima fides est, non est simpliciter. Sancta Maria Dei genitrix est. Hæc & Synodus dixit.

* singulariter.

IX.

Has dum audis, lector, frequentes populi exclamationes, ne putes improvisos hos, incompotitose ac dissonos fuisse clamores tumultuantis ac perterritis in Ecclesia multitudinis, sed potius sonoras adrhythmum & modos musicos voces attemperatas, longe suaviores

PAGIUS Constant. ad iurisdictionem Concilii Chalcedonensis.

ut textus Græcus habet, non vero sequenti Dominica, ut in versione apud Labbeum perperam legitur. Recitatur ea in Concilio Constantinopolitano sub Menna anno DXXXVI. habito Actione V. sub hoc titulo: Quomodo predicata sint Synodi, ut videre est Tomo V. Concilii Chalcedonensis editionis Labbeanae pag. 178. & seqq. Tum.

quam in Circo esse solerent: de quibus accipe quid Cassiodorus (a) dicat, cum de Circensibus acclamationibus agit: Soletis enim æra ipsa mellistis implere clamoribus, & uno sono dicere, quod ipsas belluas delectet audire: profertis voces organo dulciores, & ita sub quadam harmonia citharæ concavum theatrum per vos resonat, ut tonos possit quilibet credere, quam clamores. Numquid inter ista rixæ decent, aut inflammata contentio? &c. Si ergo exclamations in theatro tales esse solerent; qualesnam, quamque modestiores & magis harmonicæ esse in Ecclesia debuerunt? sed prosequamur Acta.

(a) Cassiod. l. i. ep. 31.

Hæc cum exclamassent, data est eis responsio a sanctissimo & beatissimo Archiepiscopo & Patriarcha œcumenico Joanne: Hæc patienter sustinete, fratres, ut prius adoremus sanctum altare: & post hoc do vobis responsionem. Et cum intrassent in sanctum altare, manserunt clamantes: Multi anni Imperatoris: Multi anni Augustæ. Heus obtestor, non exibis, nisi anathematizes Severum. Anathema Severo aperte dic: Heus * referta. Heus obtestor: Multi anni Imperatoris. Et demum ascendens super ambonem sanctissimus ac beatissimus Archiepiscopus & Patriarcha noster œcumenicus Joannes, acclamavit hæc: Scitis labores meos, dilectissimi, quos & in antiquitate existens subivi, & nunc sustinui pro fide, & sustineo usque ad mortem. Non ergo opus est turbatione, aut tumultu. Neque enim aliquid prætergressum est de recta fide statuendum: neque sanctam Synodum quis anathematizare audeat; sed omnes sanctas Synodus, quæ confirmaverunt trecentorum decem & octo Patrum in Nicæa congregatorum, Orthodoxas cognoscimus, & maxime ipsas tres sanctas Synodos, hoc est, Constantinopolitanam, Ephesinam, & Magnam Chalcedonensem: nam specialiter Symbolum trecentorum decem & octo Patrum, in quo baptizamur, ipsæ sanctæ tres Synodi consonanter confirmaverunt.

X. Quid Patriarcha ad populum.

* os.

Post exclamations vero, insistentibus ipsis per plures horas in ipsis vocibus, addebant: Non discedes, nisi anathematizes. Multi anni Patriarcha digni Trinitatis: Multi anni Imperatoris: Multi anni Augustæ. Congregationem Synodi Chalcedonensis modo predicata. Commemorationem Patrum ad crastinum predicata. Nisi responsionem accepero, usque sero hic sum. Congregationem Patrum Chalcedonensium crastina die predicata: Hodie si præ-

XI.

post dies quatuor, XX. scilicet mensis Julii congregata est Synodus Constantinopoli, eique oblati libellus a Presbyteris, & Archimandritis Monasteriorum Constantinopolitanorum, & totius Monastici ordinis cui annexæ erant quatuor Synodi, ut in Ecclesia predicata sunt. Refertur ille in eodem Concilio sub Menna, ac

predicaveris, cras perficietur. Non recedimus, nisi predicaveris. Eos qui Nestorium & Eutychetem anathematizaverunt, ad crastinum predicata. Nisi responsionem accepero, usque sero hic sum. Hæc quidem toties inculcata, ac toties repetita, ingeminataque sæpius, ex industria facta esse videntur & ex composito prodita, quo universi populi perseverantia & ardor erga fidem Catholicam magis ac magis totius Orientalis Imperii oris innotesceret: non quidem ut ista cunctatione Joannis Episcopi sincera fides, quam semper coluisset, in suspicionem adduci posset, quem probe noverat etiam sub hæretico Imperatore perseverasse Catholicum; sed magis ut hoc uno conventu, rum populi, tum Episcopi, tum denique Imperatoris fides Catholica probaretur, ac probata omnibus nota fieret. Subdunt vero Acta de ipso Joanne.

XII. Conclama-ta approbat quatuor Synodorum.

Et exclamavit sanctissimus ac beatissimus Episcopus noster Patriarcha œcumenicus, Joannes sic: Quoniam perfici petiisti congregationem sanctorum Patrum Chalcedonensium: cognoscentes scietis, quod & hoc faciemus consilio piissimi & Christo amatissimi Imperatoris nostri. Perseverantibus autem ipsis, & eisdem voces exclamantibus, & addentibus: Non recedimus, per sanctum Evangelium: Congregationem sanctorum Patrum Chalcedonensium in crastinum predicata. Predicata fuit congregatio per Samuelem diaconum sic: Nostificamus vestræ charitati, quod crastina die perficiemus memoriam sanctorum Patrum nostrorum Episcoporum in Chalcedonensi metropoli congregatorum, qui una cum sanctis Patribus Constantinopoli & in Epheso congregati confirmaverunt Symbolum trecentorum decem & octo Patrum in Nicæa congregatorum. Congregabimur autem hac.

XIII. Severus publice condemnatus.

Et post acclamationem congregationis iterum permansit populus, & una voce, quam plurimum clamavit: Severus nunc anathematizatus est. Non exeo, nisi modo responsionem accipio; Obtestor: Orthodoxus es: Modo Anathematiza. Aut anathematiza, aut nihil. Et insistentibus ipsis plurimum in iisdem, presentibus Theophilo Deo amatissimo Episcopo Hieraciliano, Theodoro Episcopo Gangrenorum, Hypatio Episcopo Claudiopolitano, Joanne Episcopo Bosphorio, Pythagora Episcopo Synopeno, Isacio Episcopo Quinquopolitano Græciæ, Joanne Episcopo Commanorum regionis Pamphiliorum, A-

PAGIUS

ac in eadem Actione pag. 170. Ibidem pag. 158. extat. Supplicatio Clericorum & Monachorum Antiochia ad Joannem Patriarcham, & Synodum congregatam contra Severum, quam & exhibet Baronius a num. L. ad LVI. In ea Severi sacrilegia, & sanctorum Monachorum homicidia

mantio Episcopo Nicopolitano, Annonio Episcopo Abydano, Platone Episcopo Gratianopolitano. * Eustathio Episcopo Philadelphia, & Pelagio Episcopo Azariano, & aliis amatissimis Deo Episcopis consentientibus sanctissimo, ac beatissimo Archiepiscopo Patriarcha œcumenico Joanne, acclamata fuerunt hæc: Quod Severus, qui se ipsum ab hac Ecclesia separavit, iudicio se ipsum submisit, omnibus manifestum est. Sequentes itaque & nos divinos canones & sanctos Patres, alienum ipsumputamus, & a divinis canonibus per suam blasphemiam condemnatum anathematizamus & nos. Hactenus hujus diei Acta Severi anathemate clausa.

* Cratia-no.

Sed antequam ad diei sequentis gestas progrediamur, admonendum putamus lectorem ut inter læta hæc posterorum Græcorum caveant imposturam. Cum enim ipsa Acta vero omnino atque legitima sint; haud tamen dubium putamus, ipsa quidem in eo esse falsata, dum quoties nominatus reperitur ipse, Joannes Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopus, toties ferme additus est titulus Patriarchæ œcumenici. Haud enim recepisset Romana Ecclesia ejusmodi Acta, in quibus adeo frequens titulus ejusmodi legeretur, quo Episcopus Constantinopolitanus Patriarcha œcumenicus diceretur. Etenim Pelagius Papa sancti Gregorii prædecessor, in Joannem Constantinopolitanum Antistitem ejus nominis tertium, qui sibi hujusmodi titulum usurpaverat, impugnatorem insurgens, cum ad universos Episcopos scribit (a), inter alia plurima in detestationem novæ præsumptionis hæc habet: State fortes, state securi: scripta, quæ universalis nominis falsitate condemnata sunt, nec dare unquam, nec accipere præsumatis.

XIV. De nominis œcumenici impostura recentiorum Græcorum.

Idemque superius tradit nihil ejusmodi ab ejusdem Joannis prædecessoribus Constantinopolitanis Episcopis aliquando tentatum fuisse: in quam sententiam sanctus etiam Gregorius Papa ad eundem epistolam dedit (b). Cum igitur adeo graves extent testificationes Romanorum Pontificum de ejusdem tituli detestatione atque abrogatione; quoniam pacto inter publica Acta Concilii illa reperiuntur esse descripta atque recepta Acta, in quibus idem damnatus rejectusque titulus toties legitur repetitus? Præterea si in eadem Synodo idem sæpe titulus lectus, nec rejectus ab aliquo fuit; cur hæc non citata fuerunt contra eosdem Romanos Pontifices?

(a) Pelag. ep. 1.

(b) Greg. I. 4. ep. 38.

Antiochiæ perpetrata narrantur. Epistola Synodalis ad Joannem Patriarcham missa, cujus initium, cum Deum omnium Dominum, habetur in eodem Concilio sub Menna pag. 162. & apud Baronium a num. XXI. ad XXXI.

(a) Apud eandem Synod. Ab. 1. t. 2. Conc. vet. edit.

XV. Petitiones populi in acclamationibus.

Pontifices Pelagium atque Gregorium. Sed quæ sequenti die itidem in ecclesia transacta sint, videamus. Hæc enim eadem. quæ superius Acta publica habent (a): *His secutis, sequenti Dominica, (immo sequenti die post Dominicam, ut infra in Actis Concilii Constantinopolitani) quæ est decima sexta mensis Julii, Indictione undecima, finita memoria prædictorum sanctorum Patrum, rursusque facto introitu a sanctissimo & beatissimo Archiepiscopo Patriarcha œcumenico Joanne, statim dum ipse appropinquaret amboni, voces a toto populo venerunt sic: Multi anni Patriarchæ: Multi anni Imperatoris: Multi anni Augustæ: Novi Constantini multi anni: Novæ Helenæ multi anni. Reliquias Macedonii Ecclesiæ restitue. Justine Auguste tu vincis: Eos qui sunt in exilio propter fidem, restitue. Exhumentur ossa Nestorianorum: Exhumentur ossa Eutybianorum. Quis est Nestorianus, ego nescio: Anathema sit ipse a Trinitate. Quis est Nestorianus, ego nescio: Anathema sit ipse cum Eutychete. Exhumentur ossa Nestorianorum: Exhumentur ossa Eutybianorum. Manichæos eiice foras. Justine Auguste tu vincis. Severum Judam eiice foras. Manichæos de Ecclesia eiice: Duos Stephanos eiice foras. Reliquias Macedonii modo fer. Nomen Macedonii modo ordinetur: totis vocibus Imperatori supplicamus. Novum Ezumam eiice foras. Novus Ezumamas Amantius est. Maledicum eiice de Palatio. Euphemii & Macedonium Ecclesiæ scilicet restitue. Synodica Romana modo valeant. Ambo hi Constantinopolitani Episcopi, quod Catholicæ fidei professores essent, ejecti ab hæreticis Imperatoribus fuerant. Sed rursus Acta:*

XVI. Perfidit populus acclamando.

Multi anni Patriarchæ novi Joannis, multi anni, digni Trinitatis. Justine Auguste vincas. Multi anni Augusto. Reliquias Macedonii Ecclesiæ restitue. In his semper vincas. Euphemii & Macedonii nomina modo ordinentur ad perfectam ordinationem Ecclesiæ. Falsos testes Macedonii eiice foras. Quatuor Synodos Diptychis. Leonem Episcopum Romanum Diptychis. Sancta Maria Dei genitrix est: hoc Synodus dixit. Diptycha amboni. Qui non loquitur, Manichæus est. Diptycha amboni. Modo Deum tibi. Justine Auguste tu vincas: curatorem non habes. Diptycha modo porta. Orthodoxi Imperatoris multi anni: Novæ Helenæ multi anni. Si habes dominium* modo porta Diptycha. Si habes Augustum, Diptycha modo porta. Canones non resceverunt istos. Heus ordina: Heus ordina. Quæ autem Joannes Constantinopolitanus Episcopus ad ista responderit, eadem habent Acta his verbis:

XVII. Quæ Patriarcha ad populum.

Et acclamata sunt hæc: Hæsterna dies sufficienter satisfacimus vestræ charitati. Nunc vero zelum vestrum aperte cognoscentes, illa festinavimus & festinamus facere, quæ & Deum colunt, & vobis per omnia & in omnibus satisfaciunt. Quod autem debeat nihil nobis removeri de recta fide, arbitror vestram dilectionem diversis temporibus & modis experientiam accepisse. Et idcirco fundamentum fidei sanctum, sanctorum Patrum traditione firmum permanere, gratia Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi studuimus, sperantes & per ipsum dissidentem Ecclesiam unire, & undique ordinationem divinarum canonum inviolabiliter tenere. Neque enim conceditur aliquid removeri, & de novitate vocis & subtilitate sermonis occupare * Fideles; sed adherere sancto Symbolo, in quo omnes baptizati sumus; & cum sancto Spiritu Nicæna Synodus exclamavit; & sanctorum Patrum Constantinopoli congregatio confirmavit; & sancta Synodus Ephesina confirmavit; & sancta Magna Synodus Chalcedonensis similiter sigillavit; quam nullo modo aut ratione amovere quis poterit, cum omnem male opinantibus tollat occasionem. Hanc itaque fidem immobilem tenentes ad invicem, non dubitemus; sed omnem vocis novitatem, ac omnem sermonis subtilitatem abiicientes, uno ore sanctam & consubstantialem Trinitatem glorificemus, quæ custodiat in pace vitam piissimi & Christianissimi Imperatoris nostri ac omnium nostrum. Patri autem & Filio ac Spiritui sancto gloria nunc & semper & in secula seculorum. Amen.

Hac autem acclamatione facta, perseverant ita clamantes: Sed nullus modo egrediatur: Obtestor te, portas claude. Fratres Orthodoxi una anima: Fratres per fidem una anima. Ita plane mutua charitate juncti erant: quod quidem specimen unitatis Catholicæ egregium iidem ante ediderant sub Anastasio, cum (ut diximus) sepe sæpius ejusmodi acclamationibus & conclamationibus & Imperii statum & vitam ipsius in discrimen adduxerint. Sed audi reliqua, cum rursus acclamant: Justine Auguste tu vincas. Qui non loquitur, Manichæus est, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Trinitas vincit. Et nunc non timeas Amantium, nec Manichæum. Justinus regnat: quid times Amantium? Erat Amantius, de quo dictum est, terror Orthodoxorum, eunuchus Præfectus cubiculi Anastasii Imperatoris, per quem idem Augustus hæreticus adversus Catholicæ fidei defensores tyrannice agere consuevit. Sed iidem rursus suum ipsorum Episcopum hisce compellant vocibus: Digne Trinitatis, & hoc bonum tibi reservatum est. Qui Synodum amat, ita honoratur. Multi anni Imperatoris: Multi anni Augustæ: Multi anni Patriarchæ. Vincit fides Orthodoxorum. Et rursus perseverantibus ipsis in

* Sic habes Dominium.

XVII. Quæ Patriarcha ad populum.

scientes, illa festinavimus & festinamus facere, quæ & Deum colunt, & vobis per omnia & in omnibus satisfaciunt. Quod autem debeat nihil nobis removeri de recta fide, arbitror vestram dilectionem diversis temporibus & modis experientiam accepisse. Et idcirco fundamentum fidei sanctum, sanctorum Patrum traditione firmum permanere, gratia Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi studuimus, sperantes & per ipsum dissidentem Ecclesiam unire, & undique ordinationem divinarum canonum inviolabiliter tenere. Neque enim conceditur aliquid removeri, & de novitate vocis & subtilitate sermonis occupare * Fideles; sed adherere sancto Symbolo, in quo omnes baptizati sumus; & cum sancto Spiritu Nicæna Synodus exclamavit; & sanctorum Patrum Constantinopoli congregatio confirmavit; & sancta Synodus Ephesina confirmavit; & sancta Magna Synodus Chalcedonensis similiter sigillavit; quam nullo modo aut ratione amovere quis poterit, cum omnem male opinantibus tollat occasionem. Hanc itaque fidem immobilem tenentes ad invicem, non dubitemus; sed omnem vocis novitatem, ac omnem sermonis subtilitatem abiicientes, uno ore sanctam & consubstantialem Trinitatem glorificemus, quæ custodiat in pace vitam piissimi & Christianissimi Imperatoris nostri ac omnium nostrum. Patri autem & Filio ac Spiritui sancto gloria nunc & semper & in secula seculorum. Amen.

Hac autem acclamatione facta, perseverant ita clamantes: Sed nullus modo egrediatur: Obtestor te, portas claude. Fratres Orthodoxi una anima: Fratres per fidem una anima. Ita plane mutua charitate juncti erant: quod quidem specimen unitatis Catholicæ egregium iidem ante ediderant sub Anastasio, cum (ut diximus) sepe sæpius ejusmodi acclamationibus & conclamationibus & Imperii statum & vitam ipsius in discrimen adduxerint. Sed audi reliqua, cum rursus acclamant: Justine Auguste tu vincas. Qui non loquitur, Manichæus est, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Trinitas vincit. Et nunc non timeas Amantium, nec Manichæum. Justinus regnat: quid times Amantium? Erat Amantius, de quo dictum est, terror Orthodoxorum, eunuchus Præfectus cubiculi Anastasii Imperatoris, per quem idem Augustus hæreticus adversus Catholicæ fidei defensores tyrannice agere consuevit. Sed iidem rursus suum ipsorum Episcopum hisce compellant vocibus: Digne Trinitatis, & hoc bonum tibi reservatum est. Qui Synodum amat, ita honoratur. Multi anni Imperatoris: Multi anni Augustæ: Multi anni Patriarchæ. Vincit fides Orthodoxorum. Et rursus perseverantibus ipsis in

* occupare.

XVIII.

De non curando Amantio.

eisdem vocibus acclamantibus, sunt eis hæc dicta a Patriarcha:

XIX. De cogendo Concilio agit Patriarcha.

Quod omne studium posuerimus complacere vobis, & scandalizatos vos conservare, clare cognoscitis. Sed quoniam omnia canonice & bono ordine fieri oportet, permittite nos congregare Deo amantissimos Episcopos, ut secundum divinos canones omnia proveniant, consilioque & jussu piissimi Imperatoris nostri: Omnes enim acclamationes vestras sua serenitati aperiemus. Et cum ipsi clausissent portas, in istis acclamationibus permanentibus, accipimus Diptycha sanctissimi & beatissimi Archiepiscopi & Patriarchæ œcumenici Joannes, jussit ordinari sanctas quatuor Synodos, sanctorum Patrum videlicet in Nicæa congregatorum, & in Constantinopoli similiter convenientium sub Nectario sanctæ memoriæ, & in Epheso congregatorum super depositione Nestorii, necnon illorum de Chalcedone super dejectione Eutychetis & ejusdem impij Nestorii. Ordinarique jussit nomina in sancta memoria defunctorum Archiepiscoporum, hujus regis urbis Euphemii & Macedonii, ac etiam Leonis Romani Pontificis.

XX. (a) Luc. 1.

Tunc voce magna omnes de populo tamquam uno ore clamaverunt (a): Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit & fecit redemptionem populo suo. Magna autem hora ex utraque parte consistentibus, & psallentibus hanc psalmodiam, cantores supervenientes converterunt se dicere Trisagium. Et cum ipsi incepissent, totus populus quievit, & audiebat attentis auribus Trisagium. Et post electionem sancti Evangelii ex more sancta Missa finita, Catechumenorum videlicet, & januis clausis, ac sancta lectione juxta consuetudinem lecta, tempore Diptychorum, cum scilicet publice recitarentur nomina defunctorum Episcoporum, cucurrit omnis multitudo cum magno silentio circumcirca altare. Et cum solum lecta fuissent a diacono appellationes prædictarum sanctorum quatuor Synodorum, & sanctæ memoriæ Archiepiscoporum Euphemii & Macedonii & Leonis, voce magna universi clamaverunt: Gloria tibi Domine. Et post hoc cum omni modestia completa fuit cum Deo divina Missa. Hactenus Acta, in quibus fraudulenta manus, quæ Constantinopolitano Episcopo titulum addidit Patriarchæ œcumenicæ nomen S. Leonis Papæ post Constantinopolitanos Episcopos ultimo loco ponit: nam & sui ipsorum veteres libri rituales ejusmodi redarguunt imposturam, in quibus primo loco descripta leguntur nomina Romanorum Pontificum, inde vero ejus Ecclesiæ Antistitum. Certe quidem in ordine precum ante omnes Romanus Pontifex, ac deinde civitatis Antistes poni solitus erat. Sunt de his plura exempla in liturgia S. Marci, quæ u-

sui erat primariæ totius Orientis Ecclesiæ Alexandrinæ, & inter alia cum ibi dicitur (b): Sanctissimum & beatissimum Papam N. quem præsciivisti fore ut sibi sancta tua Catholica, & Apostolica Ecclesia omnium suffragiis eligeret, necnon sanctissimum Episcopum N. conservans, &c. Ita vetus usus, quem recentiores schismatici perverterunt.

Quod autem quæ in magna Ecclesia exposcente populo, tumultuarie facta essent, minus legitime ex forma a sacris legibus præscripta gesta esse viderentur; ut eadem rite, more majorum, in conventu Patrum agerentur, Joannes Constantinopolitanus Episcopus procuravit. Sic igitur post dies quatuor a diâ publicis Actis in ecclesia habitis dicta die decima sexta Julii, ejusdem mensis die vigesima collecta est Synodus Constantinopoli eorum, quos ibi reperiri contigit, Episcoporum, vel qui proxime degentes cito vocari potuerunt, numero quadraginta. Cui primum oblatu est a monachis Orthodoxis libellus quinque continens petitiones, quæ cognitæ examinat æque in Synodo sunt, & ab eadem quinque pariter edita decreta, quæ simul juncta sua relatione Synodus universo Christiano orbi nota fieri voluit, publicis litteris ad ipsum Joannem Episcopum datis, quæ sic se habent (a):

XXII. Synodus Constantinopolitana.

Cum Deus omnium Dominus pro commodo Orthodoxæ fidei & stabilitate Catholicæ Ecclesiæ, præterita Dominica Cæseria secunda, expleta Missa in sancta Dei ecclesia hujus regis urbis, una voce movit innumerabilem & infinitum populum, & ad hoc divino zelo accendit plurimum, & sedulo petere vestram beatitudinem ascendere ambonem, & exclamare pro recta fide, pro qua semper agonizastis & agonizatis: Et cum hæc fecistis, facta fuerunt (ut dictum est) exclamationes plurimæ & continue populi vos laudantis pro Orthodoxa fide, & Patres prædecessores nostros expulsos restitui expectantis. Cum autem vester nuntius totam nostram examinationi tradiderit, & opportuna considerare mandaverit; necessarium putavimus, quæ secuta sunt & a nobis formata, per relationem primum vestræ beatitudini annunciare. Sunt enim hæc: Vigesima instantis mensis Julii, Indictione undecima, Consulatu Magni clarissimi viri, universus monachicus ordo hujus a Christo amata Imperialis civitatis, qui ex diversis monasteriis convenit, hic quidem Archimandritarum, alius vero reliquorum libellos porrexerit huic omni congregatæ nostræ Synodo: petieruntque ipsos legi, & capitula in eis contenta examinata a nobis sui tradere, immo vero sub libellos legeremus, quos & subordinavimus

(b) Ext a t. 6. Bibl. sanctorum Patrum.

XXI. Restituta in Diptychis nomina expulcorum Episcoporum.

(a) Apud eandem Synodum Act. 1. t. 2. Con. XXII. Synodus Constantinopolitana.

XXIII.

De restituendis nominiibus Orthodoxorum in Diptychis.

mus formæ prædictæ hæc continere: in ipsi...

XXIV.

Nos autem ordinem optatum petitioni imponere...

XXV.

De restituendis a libris Orthodoxis exilibus.

Secundum capitulum in libellis continebatur...

XXVI.

Tertium capitulum, in petitione continebatur...

mandritis & monachis, ipsas sanctas Synodos in Diptychis predicari.

Quartum capitulum, in petitione venerabilium monachorum continebatur...

XXVII. De nomine S. Leonis in Diptycha restitendo.

Quintum capitulum, in ipsi petitionibus continebatur...

XXVIII.

* effundantur. De damnatione Severi Episcopi Antiochi.

Quoniam igitur hoc accusatum, habet redargutionem non solum ex prædicta voce...

XXIX.

calumniari sanctam Chalcedonensem Synodum conatus est...

XXX.

Quapropter non solum tamquam blasphemum, sed & tamquam calumniatorem...

XXXI.

Fuerunt hi primi flores, quos post diuturnam hiemalem brumam Orientalis terra produxit...

(a) Cant. 1. In quibus Orientalibus ista facientes defecerunt.

PAGIUS VI.

A num. XXXIV. ad XLV. Joannes Patriarcha Constantinopolitanus ad omnes Orientis Episcopos exemplaria præfatorum Actorum misit.

polluti. Hi, inquam, infructuosi palmites Apollonica prius fuerunt præcidendi falce...

Quamvis enim alia cuncta cum a populo recte in ecclesia petita, tum ab Episcopis in Synodo sancte pieque definita...

XXXII. Euphemii & Macedonii nomina perperam reddita Diptychis.

(b) Ex suggest. Germani, & Pulion. extat inter Hormisdæ ep. t. I. ep. Rom. Pont. Quæ ab Apollonica sede ejus Synodi sint abolita.

Est profecto magna admiratione dignum, quæ tantæ civitatis tam frequens populus una cum monachis atque clericis tanta instantia petisset...

XXXIV.

His igitur in Synodo Constantinopolitana decretis, curæ fuit Joannis Constantinopolitani Episcopi de omnibus certiores reddere omnes Orientis Episcopos...

læ a Baronio memoratæ num. XXXV. scriptæque ad Joannem Hierosolymorum, & Epiphanium Tyri Episcopos; reliquæ enim periere, sicuti & Acta Synodorum in Oriente adversus Severum.

tum rerum gestarum in magna ecclesia, tumque in Synodo definita fuissent, misit. Quales nam autem ejusmodi litteræ fuerint, ex iis quas dedit ad Joannem Hierosolymorum Episcopum, reliquas intelligere satis valeas. Extant ipsæ quidem perbreves recitatae in eadem Synodo verbis istis (a):

(a) Ead. Synodo Act. 1.

XXXV. Epif. Joan. ad Episcopum Hierosolymitanum.

Christus Deus noster, qui ejusdem animæ & fidei hominibus vinculum charitatis in pace dedit, quæ ab ipsis gesta sunt, communia esse, justum ducit. Quoniam igitur divinus quidam cælitus motus fuit Christianissimi populi hujus regie civitatis: ac omnia ab ipso exclamata, & a me pronunciata, mundo manifesta sunt: necessarium putavi tuæ significare charitati, ut cum hæc Spiritus sancti operatione cognoveris, verbo veritatis confirmaris: maxime quæ sancta Synodus congregata petitione totius monastici ordinis definiit in scripturis, & quæ defunxit, tuæ sanctitati quam celeriter mittere studuimus. Hactenus Joannes ad Joannem. Eiusdem plane sunt argumenti, quæ eodem tempore scripsit idem Constantinopolitanus Episcopus ad Epiphanium, Archiepiscopum Tyri, quarum est exordium: Deus qui omnia ad utilitatem desuper dispensat, &c.

XXXVI. Cum igitur istiusmodi adeo læta per litteras Joannis universo orbi Orientali innotuissent: atque ex missis Actorum exemplaribus pariter certum exploratumque in omnibus redditum esset, Justinum novum Augustum esse Catholicum, atque fidei Orthodoxæ patrocinari; mox erectus est animus Orthodoxorum Episcoporum, illorumque potissimum, qui timore persecutionis sub Anastasio Imperatore vel latebras captassent, vel communicationi hæreticorum se turpiter miscuissent. Illo itaque mortuo, ut cessavit exactor (sicut est sermo (b) propheticus) quievit tributum: ad imperitam ex insperato pacem Ecclesiæ respirare cœperunt, & sub Orthodoxi Imperatoris patrocinio fumere ingentes spiritus Episcopi omnes, quibus vel exiguus saltem vitalis calor Catholicæ fidei reliquus adhuc erat. Excitati vero hujusmodi Constantinopolitani Antistitis litteris, veluti milites clasficio, exurgunt omnes, & in ultionem

(b) Isai. 34.

Frequentes Synodi in Oriente pro fide Catholica.

PAGIUS

Severum, aliosque hæreticos tunc coactarum, præterquam Synodi Hierosolymitanæ, & Synodi Tyriæ, Litterarum Synodiarum partem refert Baronius num. XXXVIII. & seqq. Extant vero integræ in Concilio Constantinopolitano sub Menna Tom. V. Concil. pag. 187. & seqq. In Epistola Epiphani Episcopi Tyrii ad Synodum Constantinopolitanam, pag. 202. legitur: Anathematizatus fuit Severus Episcopus Antiochenus, secundum ea, quæ continentur in ipsa charta, lecta per Sergium venerabilem Diaconum, in mense secundum Tyrios Loo vicefima octava, sive Septem-

impietatis armanantur, coeunt simul junctes spirituales copias; in diversis enim provinciis delectum habentes, Orthodoxos convocant ad Synodos celebrandas Episcopos; in quibus adversus impietatem & impios ardentioribus animis concertantes, hos & illam cum ejus sectatoribus sternunt: sicque stratam atque protritam fidem Catholicam erigunt, & in pristino majestatis suæ throno honorifice collocant: simulque Synodales reddunt ad Synodum Constantinopolitanam epistolæ, quibus tum se confirmare cuncta quæ essent acta significant; tum etiam ipsam veluti aculeatis simulis ad perfectam destructionem hæreticorum, Severi potissimum ac sociorum, impellunt.

Quot autem ea de causa hoc anno coiverunt Orthodoxorum Synodi in Oriente, nescitur quidem; sed in singulis provinciis eas celebratas esse, collectus simul Episcoporum numerus, qui rebus gestis pro fide Catholica, ipsique veræ fidei subscribere, facile persuadet. Erenim Rusticus Romanæ Ecclesiæ diaconus Cardinalis hujus sæculi scriptor loculentissimus, dum contra Acephalos per dialogismum disputat (c), testatur duo mille & quingentos sacerdotes sub hoc eodem Justino Imperatore probasse Catholicam fidem; nam ait: Sufficeret tibi unica auctoritas Synodi universalis, quæ toties cunctarum Ecclesiarum consona sententia confirmata est tam per encyclicas epistolæ, regnante Leone, quam per libellos sacerdotum forsitan duorum millium & quingentorum, imperante Justino, post schisma Petri Alexandrini, & Acacii Constantinopolitani. Hæc ipse. Sed ut tantæ messis paucas saltem spicas, quæ super fuerunt, in aream inferamus; hic duorum tantummodo Synodorum, quæ extant, Hierosolymitanæ videlicet atque Tyriæ, Synodales epistolæ describemus, necnon litterarum clericorum & monachorum Apameorum & Antiochenorum fragmenta scitu dignissima ad horum temporum res ab hæreticis gestas pernosendas, cum ex iisdem nefanda hæreticorum opera tenebrarum prodantur in lucem. Atque primum quæ a Hierosolymitanis Synodo, cui interfuerunt Episcopi triginta tres, & a Joanne Hierosolymita-

XXXVII.

(c) Extat t. 4. Bibl. sanct. nov. edit. col. 1174.

Ingens numerus Orthodoxorum fidem Catholicam probantium.

bris XVI. sexcentissimi quadragesimi tertii, indictione XII. Peculiari Epocha utebantur Tyrii, deducta a die decimanona mensis Octobris anni Periodi Græco-Romanæ 5368, uti anno CDXLVIII. n. XIII. insinuavi; quod & ex verbis laudatis constat: cum corrente Indictione XII. Kalendis Septembris hujus Christi anni inchoata, die XXVIII. mensis Loi, sive XVI. Septembris nostri, numerarent adhuc annum Tyriam. DCXLIII. incepturi annum DCXLIV. die XIX. Octobris, qui illis est Hyperbertheus. Sed de Era Tyriorum legendus Emin. Card. Nori-

Non scripta est, hic recitetur; quæ sic se habet (a):

Domino meo, Deo amantissimo & sanctissimo comministro Joanni, & sanctæ Synodo in Constantinopoli congregatæ, Joannes Dei miseratione Episcopus Hierosolymorum, & sancta Synodus trium Palæstinarum existens sub sanctis locis Christi Dei omnium in Domino salutem.

Quoniam duplex est lacrymarum motus, alter quidem qui in dolore fert, alter vero qui in lætitia, (nam Joseph Patriarcha (b) cum cognosceret a fratribus, magno & intimo desiderio lacrymans est; & Paulus vas electionis dicitur; quæ autem secundum Deum est salutem) incidentes nos illacrymabiliter in his quæ a vestra sanctitate gesta ac scripta sunt, repleti lætitiâ sumus, ita ut nos magno cum Propheta David (d) dicamus: Letati sumus in his quæ dicta sunt nobis, in domum Domini ibimus. Et hoc (e): Hæc est mutatio dexteræ Excellentis. Et illud (f): Constemini Deo deorum, qui facit mirabilia magna solus, quoniam in seculum misericordia ejus. Et illud (g): Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudationes ejus? Ecce enim Deus dicit per Samuellem (h): Facio opera mea in Israel, ut omnis qui audit, crepitent ambæ aures ejus. Hæc & temporibus nostris opere provenerunt.

(b) Genes. 45.

(c) 1. Cor. 9.

(d) Psal. 21.

(e) Psal. 76.

(f) Psal. 135.

(g) Psal. 205.

(h) 1. Reg. 3.

XXXIX. De impietate Severi. Nam abominationem illam desolationis, monstrum pestiferum, Severum dicimus, qui iniquitatem in atrium locutus est per sua blasphemata verba contra sanctam Magnam & oecumenicam Chalcedonensem Synodum dicta; cujus neque principium cogitum est nobis, neque quis sit; qui Antiochenam sedem inique ac tyrannice ac contra Ecclesiasticos canones subripuit; & qui secundum illum Ægyptium (i) in Actibus, concitavit & induxit in eorum scarios: anathemati subiecit, & alienum fecit ab omni sacerdotali collegio & dignitate & honore per vestram sanctitatem, quæ malum odit. Qui enim dedit Hieremiæ (k) Prophetæ superedificare & demoliri, eradicare & plantare; & Petro Apostolorum (l) principi solvere & ligare, hic communiter donavit sacerdotum. Ann. Eccl. Tom. IX.

XXXIX.

(i) Act. 21.

(k) Hier. 1.

(l) Matt. 16.

PAGIUS

Norifus in libro de Epochis Syro-Macedonum, Dissert. IV. cap. II. & seq. egregie eam explicat. In utraque Synodo Severus cum impiis ejus dogmatibus damnatus quem & Justinus Imperator hoc etiam anno damnavit, qui fugit post Kalendas Septembris, ut anno sequenti, quo Baronius num. CXLIII. & seqq. de ejus fuga agit videbimus. Ad præsentem enim eam pertinere certum.

VII.

Tempus damnati, depositique Severi ex Episcopatu Antiocheno, ac Edicti a Justino emissi pro recipienda Synodo Chalcedonensi, & revo-

tio. Sanctissimos itaque & Deo dilectos monachos, qui sub magna illa & regia civitate habitant, atque etiam ipsius Deo dilectum populum propter Dei zelum laudamus: quoniam & usque ad mortem perstiterunt, ut lupum Antiochena civitatis de pascuis ovium expellerent; qui se ipsum occultabat quidem, sed magis nocere conabatur, quam ipse posset. Qui secundum illud Balac, (m) maledicere conabatur, quem Dominus non maledixit; in caput ipsius omnes maledictiones evenerunt: & benedictus est Israel, qui intelligit. Et perit quidem Balac, simili modo & Balaam vates, qui opera actuum suorum suscepit, & anathematizatus est, & ille cum seruo otioso & malo penam sustinet. His adiciit plura, quibus se confirmare, rataque habere demonstrat cuncta quæ pro confirmatione Concilii Chalcedonensis, & pro restituendis nominibus Orthodoxorum, & damnatione hæreticorum ab ipsa Synodo Constantinopolitana acta essent. Ad finem vero ejusdem Synodalis epistolæ, symbola communicationis adjungens, hæc ait: Congratulantes itaque in his vestra sanctitati, & consentientibus his quæ a vobis facta & scripta sunt, & vobis communicari existentes, propheticum (n) illud eloquium dicimus: Celebra Juda festivitates tuas, redde Domino vota tua: ideo non apposuisti ut iros in vetustatem. Nobiscum ergo eadem orate, sanctissimi: communia enim sacerdotum sunt. Et sanctam & gloriosam Virginem Dei genitricem Mariam una nobiscum supplicite intercedere pro pace sanctarum Ecclesiarum, & victoria & perpetuitate piissimi & serenissimi Imperatoris. Hucusque Synodalis epistola Hierosolymitani Concilii.

(m) Numi. 22. 23.

(n) Numi. 1.

(o) Numi. 1.

(p) Numi. 1.

(q) Numi. 1.

(r) Numi. 1.

(s) Numi. 1.

(t) Numi. 1.

(u) Numi. 1.

(v) Numi. 1.

(w) Numi. 1.

(x) Numi. 1.

(y) Numi. 1.

(z) Numi. 1.

Quam autem Tyri convenisse hoc anno Synodum diximus, habent Acta publica recitata in dicta Synodo, celebratam esse decimafexta die mensis Septembris, hoc videlicet anno, inchoante Indictione duodecima. At qua itidem nomine Epiphani Tyri Episcopi & collegarum sibi subjeutorum Antistitem missæ sunt litteræ Synodales ad Joannem Constantinopolitanum Episcopum, a quo idem Epiphanius alias (ut diximus.) antea acceperat. Est harum exordium: Bene-

XL. De Synodo Tyri collecta.

Joannes Patriarcha, Antioch. Constanti. diligenter scripta doctè eruit Card. Norifus in nopolitano libro de Anno & Epochis Syro-Macedonum. nus Severi Dissert. III. cap. VI. In laudata Relatione quinque petitionum a populo factarum, dicitur die mensis Julii, coram Joanne Patriarcha, e jusque Clero, in magna Basilica ab universo populo acclamatum esse: Severum Manicheum foras eicere. Synodum Chalcedonensem modo prædica. Qui non anathematizat Severum, Manicheus est.

E o 2 Bene-

(a) Extant in eadem Synod. 1. 2. Concil. XLII. Quæ Severus contra Canones præsumserit.

Benedictus Deus pacis Dominus, &c. Quibus ea quæ bene gesta essent in Constantinopolitana Synodo comprobant, præsertim vero quæ adversus impium Severum decreta essent; de quo nefario pseudo episcopo ista subiciunt (a): Quisnam sermo sufficiat ad enumerationem eorum, quibus ille, Severus scilicet, peccavit contra divinos canones & Ecclesiasticum ordinem? Erexerat supercilium in arrogantiam, & fastuosus in anathematizationibus videtur, in homilibus & impiis conscriptionibus adversus sanctos Patres; & quod verius est, adversus spirituale doctrinam divinorum Apostolorum ipse se ipsum in redargutionem disposuit in universis vanis sermonibus, quos scripsit. Etenim convenit in impia hæresi positos & mentem perturbare, & non sufficere usque ad finem cooperire morbum quem habent, & qui ipsorum corrodit intellectum. Sed non fuit ita audax, ut imponeret vinculum ex auctoritate, quo separaret clericos altarum civitatum a communione divina, neque consilio, neque consensu suorum Episcoporum? Quid autem quod præsumpsit alienos clericos canonicè ligatos a propriis Episcopis ad ipsum confluentes, per prædicationem animæ corruptivam ab ipso subornatos, & ad suam communionem assumptos, sine permissione ejus qui ligaverat, permittere in Ecclesiasticis ministeriis ministrare? & utrumque horum peregit in Tyriis. Sed & eos qui dignitatem presbyteralem acceperant, & in principio se opponerant ipsi vane vociferanti impiam doctrinam, postea vero secum concordantes, paravit in habitu diaconatus ministrare, iniuste ipsos honore presbyteratus privans. Cum enim qui ipsos ordinaverat, non potuerit supplantare, ut suæ doctrinæ condescenderet; hujus occasione ordinationem ab ipso impostam exiit: quod iam ab ipso in civitate Arcenensi factum fuerat. Insuper autem nonne fuit extendens temeritatem suam, qui adulterando divinos canones, in alienis diœcesibus ordinat suffraganeos, alibi autem paramonarios, credens sufficienter habere? Hac via in-

XLII. Alia ejusdem Severi impia facta.

PAGIUS

est, & Joannem Patriarcham una cum plurimis, qui aderant Episcopis, anathema contra Severum pronunciasse. Cum vero die insequenti idem Patriarcha cum Episcopis ac populo ad Ecclesiam convenisset, iterum ab eodem populo conclamatum est: Justine Auguste tu vinetis, &c. Eos qui sunt in exilio propter fidem Ecclesia restituit, &c. Novus Tzamas eicce foras. Novus Tzamas Amantius est. Nugatorem eicce de Palatio, &c. Tum Patriarcha cum dixisset: Omnes acclamationes vestras ipsius Serenitati aperimus, per Diaconum inter Sacra quatuor Synodos, ac S. Leonis Papæ nomen in Diptychis recitans populo satisfecit.

VIII;

Deinde die XX. Julii Episcopi num. XLIII. in Synodo Constantinopolitana congregati Se-

tendit impugnare & dissolvere jura ab Episcopis & sacris canonibus definita. Ad testimonium autem horum est accipere Tripolitana, item & ipsam Arcensem Ecclesiam. Apparet etiam quod fuit ausus permittere Episcopos ordinare in diœcesi alterius civitatis, cujus Episcopus adhuc supererat. Minister autem fuit Stephanus Episcopus Orthonensis, qui ausus fuit manum ponere in diœcesi Antaradensi, superstite adhuc Theodosio bone memorie Episcopo prædictæ civitatis. Quid autem dicemus & ad id quod per totum Orbem (ut ita dicamus) divulgatum est? si verum est quod accepit ordinationem presbyteri sibi a schismaticis datam, & aliis rursum ipsum ordinationem communicat: quod cum studio fecit, festinans nancisci rationalium ovium ovile Antiochenum & omnis alterius Orthodoxæ Ecclesiæ, & in perditionem traducere sua abominabili & scelestâ voce, qua vermes portat, ex quibus ipse sibi thesaurizavit, nihil sanum aut rectum erga Orthodoxam fidem loquens: sed est ei turpissimum actionum ambitio erga eos qui ab ipso provisionati sunt, duplici exinde apparente peccato quod ad majorem damnationem ipsum præsentat.

XLIII.

Primum quidem collectio auri Ecclesiasticarum rerum Antiochenæ Ecclesiæ, quæ dissipantur & disperguntur, & ad incurabilem restaurationem constituta sunt. Secundum, quod iis qui ex provisionibus aluntur, mandavit omnem concitareurbationem, & omnem tumultum in Ecclesiis civitatis dispergere; ac etiam in claustris monasteriorum: & semina schismaticorum ab ipso sparsa sunt. Ad quod est accipere ipsum aperte repugnare divinis doctrinis in sacris Evangeliiis proclamatis magni (b) Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, ipso quidem pacem predicante, & ipsam inquirere, & scandala abominari, & ipsis qui ipsorum causa sunt ligare ad collum lapidem molarem, & ipsum mergere in profundum, sicut scriptum est (c): At hæc quidem desiderabilia sunt Severo impio. Pacis auctorem omnino refugit. Quod quidem si per quodlibet

(b) Tit. 2.

(c) Matth. 18.

verum Antiochiæ hæreticum Antifitem condemnarunt, eundem omni honore, nomine, dignitate & operatione, &c. privantes, &c. ut legitur in Relatione ad Joannem Patriarcham a Synodo missa pag. 167. Justinus, ubi primum acclamationes populi intellexit, Amantium Eunucho sub Anastasio Imp. cubiculo præpositum, palatio ejectum, neci statim tradidit, ut ait Evagrius lib. 4. cap. 2. simulque Orthodoxos ab hæretico decessore in exilium deportatos missis Sacris, suis quoque oppidis restituit; idemque Vitalianum, qui pro Catholica religione contra Anastasium Imp. exercitum duxerat in Regiam delato magistratu militari, vocavit. Joannes vero Patriarcha gesta in Synodo Constantinopolitana contra Severum ad Metropoli-

Synodus Constantinopolitana, Constanti-nopol. Severum damnat & exules revocantur.

XLIV.

Sacrilega facta hæreticorum in Crucem infanientium.

libet percurrere conaremur, insinua nobis esset oratio. Verumtamen hæc ediximus, & multitudinem prætermisissorum aliis enarrare concessimus. Ita sane: etenim videntur ista levissima respectu aliorum quæ a clero narrantur, & ab Episcopis Secundæ Syriæ dicta reperiuntur, de quibus inferius erit sermo. Adicit his Epiphanius quæ Joannes clericus paramonarius Tyriæ Ecclesiæ Severo additis nefanda patrarit: hic enim Tyro recedens, eidemque Severo Antiochiam proficiscens inhærens rursum Tyrum rediens more latronis in eam Ecclesiam grassatus est; de quo hæc præter cætera in eadem epistola habet: Inter alia & venerabilis Crucis lapidata est ab his qui cum ipso nidificam in prædicto oratorio Dei genitricis. Et quidam de multitudine Christianorum & venerabilium clericorum flagellati fuerunt. Contigit autem & me Tyrorum Episcopum usque ad mortem periclitari, propterea quod ipse cum iis qui sibi assentiuntur, insidias parabant. Vidisti qualia esse soleant opera hereticorum Crucis Christi inimicorum. Habent plane quibus manus exosculentur recentiores heretici, dum Crucis signum gravioribus afficiunt ignominii; utpote qui ex adverso contra Christum bellantes, contraria a principe tenebrarum, sub quo militant, accepta tesserâ, adversus Christi signum & eo signatos infantiunt. Hæc & alia Epiphanius cum suis Coepiscopis, professus se cuncta rata habere quæ in Synodo Constantinopolitana facta essent. Addit vero ad postremum se perfecisse quod ab eis decretum est, nempe ut nomina Euphemii & Macedonii exulum pro fide Episcoporum defunctorum in sacras tabulas restituerentur: sed rogat ita pariter agere, ut & S. Flavianus Orthodoxus Antiochenus Episcopus in exilio mortuus sacris Diptychis redderetur. Hæc Tyri. Sed & Episcopi Secundæ Syriæ probantes quæ Constantinopoli adversus hæreticos gesta essent, reddiderunt pariter litteras Constantinopolim ad Joannem ejus civitatis Episcopum. Est ipsarum

XLV. De litteris Episcoporum Secundæ Syriæ.

PAGIUS

litteras Tyri Epiphanius, ac ad Joannem Patriarcham Hierosolymitanum, alioque de more transmissit. Epiphanius acceptas Patriarchæ Constantinopolitani Synodicas publice in Ecclesia coram Provincia Episcopis recitavit die XVI. Septembris. Tum universus populus in acclamatione erupit, quæ habentur in Epistola citata ejusdem Epiphani ad Synodum Constantinopolitanam. Eas inter dixerunt: Efecit Severum Dei Genitricis, qui turbavit Ecclesias. Item: Vitaliani Magistri militum multi sint anni. Item: Imperator iussit, ut dixit Synodus. Imperator iussit, & rota Synodus. Rursus: Trinitas vicit, recessit Acephalus, &c. depositus est Acephalus. Tandem dixerunt: mortuus est Amantius rebellis Trinitati. Episcopi anathema

exordium (a): Cum aspeximus ad sacrasuram, &c. Quibus scelera Severi & Petri Apameæ infaustoris Ecclesiæ summam perstricta paucis his narrant: Quæ enim sunt in libellis nobis oblati a venerabili clero Apamearum, & ab ordine venerabilium monachorum, peræque percurri, homicidia, ebrietates actus præsumptuosos, obsidiones monasteriorum venerabilium, impudicarum mulierum introductiones in sacris & intemeratis templis, perjuria, blasphemias, ordinationes cum datione pecuniarum, & his horridiora & majora, quam secundum naturam humanarum rerum dici possint. Hæc & alia ipsi, quibus junxerunt libellos oblatos a clero Apameæ & a monachis Syriæ.

(a) Extant in dicta Synodo contra Amantium Act. 1.

Clericorum Apameæ libellus sic incipit: Proprium sacerdotii & honestæ pollicitationis &c. Quo quidem horrenda nefandaque perpetrata a Petro scelera enarrant: atque primum sunt questi, sacrosancta Ecclesiastica dogmata, quæ a sancta Romana sede in alias derivata sunt Ecclesias, opera nefandorum hæreticorum esse labefactata, penitusque corrupta per impium Severum Antiochenæ sedis infaustorem, & Petrum, qui se intrudit in Ecclesiam Apameæ; quo auctore sicut fidei Catholicæ, ita & sacrorum canonum profligatio facta esset, atque destructio paradisi, cum videlicet sanctos, qui ex hac vita migrassent, anathematizavit Episcopos, deleveritque eorum nomina ex sacro Ecclesiæ albo, eorumdemque imagines aboleverit, pingique fecerit loco ipsorum Dioscorum & alios hæreticos condemnatos: Insuper quod ira percitus, comminatus in lectores, ejusmodi proruperit in blasphemiam homo nefandus dicens: Nisi tacebitis, in subdiaconos vos redigam: & ipse qui crucifixus est, descendens non liberabit vos de manibus meis. Et alia occasione illud etiam aliquando puridum os evomuit: Anathema sit factis transactionibus, etiam si Paulus Apostolus resuscitatus post me sedebit in sede ista, qui quereret & peteret rationes istas, aut diceret eis quic-

XLVI. Ex libello clericorum Apameæ Petri scelera.

pronunciarunt contra omnes hæreticos, præcipue autem impium & Dei impugnatorem Severum, Acephalum & Manichæum. Cum vero hæc acclamationes factæ dicantur, anno Tyrorum DCXLIII. die XVI. Septemb. In ditione XII. hoc nempe Christi anno, inde colligitur primo, Amantium, cujus opera Anastasius Imperator adversus Orthodoxæ Fidei defensores sævierat, paulo post diem XVI. Julii occisum fuisse, ac Vitalianum in Regiam a Justino Imp. revocatum magistrum statim militum creatum esse. Diem cædis Amantii ejusque causam notavit Procopius in Hist. Arc. cap. 6. Vix decimus dies pberat, ex quo cum potestate fuit, & Amantium, Eunuchorum Aula principem nominul.

* combu- rat. * faciat. * collem. XLVII. Turpitu- dines Petri Apameæ.

quicquam. Ita testes deposuere: dictum- que insuper illud: Omnia altaria & ec- clesias combures * Deus, & facies * val- lem * unam. Quam præterea monstrum istud impu- ris esset moribus totumque respersum cæno libidinum, iidem subdentes ostendunt amplissimis notis: nempe ipsum cum infamibus mulieribus sermones miscuisse in ecclesia impudicos: Et quod in bap- tisterio ecclesiæ sanctæ Mariæ, posita illic quadam femina Maria ad baptismum nudata, ipse nefarius intrans in bap- tisterium solus, eiecit omnibus cum illa permanferit: Habuisseque etiam in de- licis subintroductam feminam Stephanam cognomento Pterovoram degentem in mo- nasterio, ad eamque introire pro animi voluntate, restati sunt: Quodque cele- brans incurrentum sacrificium, oculos ad mulieres conversos haberet, excreatio- nibusque eas ad reciprocum excitaret in- uitum, spucis interea libidinis nunciis inquinans sacrum altaris tegumentum: Sed & quod armatis sceleratorum turmis im- petum fecerit in monasterium S. Doro- thei; in quod introduxerit, pulsus & fla- gellatis monachis, meretrices, illic sal- tantes & obscœna quæque nefanda pa- trantes. Addiderunt & ab eodem cor- ruptam uxorem militis, eandemque fu- ga lapsam haud fere sustinentem turpissi- mi hominis feditatem. De ordinatio- nibus insuper adiecerunt ab eodem venun- dari solitis, & aliis nefariis ejus operi- bus, quæ quidem textui corrupto men- da inhærentia reddunt obfcura. At non prætereundum illud inter alia ipsi Petro crimini datum, quod candida indutus veste spectatus incederet præter sacer- dotum morem. Vides quales esse soleant, quos ad destructionem Catholicæ fidei antiquos hostis immittit. Subscripserunt epistolæ clerici omnes ejusdem Ecclesiæ Apameæ professi fidem Catholicam. Ad- diderunt autem his litteris post subscri-

ptionem iidem clerici ad eisdem Ortho- doxos Episcopos Syriæ in Synodo con- gregatos contestationem, qua perierunt a se scriptam epistolam mitti Constanti- nopolim, atque operam dare, ut eadem ab ipsis scripta nota fierent Imperatori ac magistratibus: quod diligenter præsti- tum est: insuper & acclamationes ab iis- dem Apameæ Ecclesiæ clericis factas iti- dem subiici voverunt, quibus & decla- mata fuere ejusdem Petri scelera, eadem- que omnia postea in Synodo contra An- thimum habita recitata. Hactenus de his quæ a clericis sunt missæ querelæ.

Sed & a monachis ejusdem Ecclesiæ Apameæ oblata sunt (ut dictum est) lit- teræ, sive libellus iisdem Syriæ Episco- pis: est autem ejus exordium (a) : Do- cuerunt nos divina Scriptura. Qui & in- ferius de his quæ passi essent ab hæreti- cis sanctissimi monachi fidei Orthodoxæ cultores, historiam recitant memoria pla- ne dignam; cum eadem quæ narrant sce- leratorum hominum impia facta, sint ipsa Sanctorum trophæa atque coronæ. Sed eos audi: Alios quidem (inquit) cor- ripuerunt, alios vero in captivitatē tra- xerunt, nonnullos nudos vestibus consti- tuerunt, & alios detritis corruptisque ve- stibus, tamquam in ignominiosa vita se- cundum illorum opinionem triumpharunt. Nos quidem in his quæ facta sunt, merito gloriabamur, passiones & sanctas plagas pro Christo Deo nostro cum omni bona spe sustinentes. Verum cum tam magnas offen- siones parvas putaverint, immittunt ad e- remum exercitum rusticorum majorem in- fuso; & secundum impetum faciendo contra prædictum monasterium, partem muri di- ruunt, & noctis tempore subintrant, & quosdam interficiunt, plurimos vero ver- berant, & mediocrem substantiam mona- sterii subripiunt, & pro magnis lamenta- tionibus trophæa iniqua contra fidem fa- ciebant. Et inferius: Iterum & Petrus contra civitatem Apamearum excitatur. Et-

XLVIII.

(a) Apud eandem Synod. Ant.

Quanta monachi passi sint ab hære- ticis.

PAGIUS

nullis cum aliis interfecit, in crimen illum e- tantum re ducens, quod nescio quam vocem pe- tulantius in Joannem jactavit Urbis Antistitem. Illico vocatum mittit Vitalianum tyrannum, &c. Ubi hanc cædem Justiniano attribuit. Secun- do, ex illis verbis: Imperator iussit, ut dixit Synodus, colligitur, Justinum initio statim Im- perii Edictum promulgasse pro recipienda Sy- nodo Chalcedonensi, & revocandis exulibus. Horum testis Cyrillus cap. 60. de Vita magistri sui Sancti Sabæ: Caterum, inquit, sic defuncto Anastasio, statim Justinus ubi Imperium accepit, leges tulit, quibus jubebatur, ut omnes ab Ana- stasio pulsî revocarentur; item Synodus Chalcedo- nensis Sacris Diptychis infereretur. Quæ Justinus Iussu postquam Hierosolymam delata fuissent, in- finita multitudo Monachorum & Laicorum congre- gata est; concurrunt quoque S. Sabæ & Episcopo- rum Concilium, celebratogue Festo sexta Augusti mensis, promulgata sunt Divina Iussiones, &

quatuor Synodi in Sacris Diptychis reposita: Ei- dem vero Episcoporum apud Hierosolyma. Concilio Joannem præfedisse indicat idem Cy- rillus cap. 61. scribens: Tunc Archiepiscopus Hierosolymorum Joannes suadet Sancto Patri nostro Sabæ transire usque in Casaream, & Scythopo- lim cum aliis quibusdam eremi Hegumenis ad patefaciendas Imperatoris literas, & quatuor Concilia per Urbes sacris Diptychis inserenda. Cum Sacræ Imperatoris Justinus die VI. Augu- sti Festo Transfigurationis Domini Hierosoly- mis publicatæ sint, eadem pariter literæ ali- quot ante dies Antiochiam Syriæ urbem dubio procul delatæ fuerant; unde fit, ut a Justino Augusto ante diem XX. Julii, qua Severus Constantinopoli in Synodo damnatus ac de- positus, emissæ fuerint: quippe quæ Hiero- solyma ante diem VI. Augusti mensis delatæ sunt.

Et paulo post: Irrationabilem audaciam juvenutis immittit sæpius venerabili mo- nasterio sancti Dorothei, protrahens mul- titudinem publicarum seminarum huic ac- commodatam; in quo illud dedecoris com- misit in eis: nam meretrices erant & nullatenus nobiles; & percutiens ibi ve- nerabiles monachos, trahit ad civitatem, & in carcerem detrudit, & hoc sæpius facere non cessavit. Ac rursum: Si autem & homicidia dicere audebimus, in quibus sæpius manus intulit; quis Christianorum Orthodoxorum videns sanguinem altari- bus respersum, non compungetur dicere, immo & silentio deligeret talia occul- tare?

XLIX. Quæ in Monaste- ria Petrus hæreticus perpetravit.

Verum si rursus renovarem præceden- tia facta & perpetrata in Oragorum mo- nasterio; quæ charta sufficeret ad enume- rationem tantorum delictorum? Non enim pigritaverunt, sicut in obsidione, destrue- re monasterium, & accipere causam capti- vandi monachos ibidem psallentes: qui quamquam ad modicum lapsi sint, demum tamen veritatis verbum dilexerunt, & conjunctionem communionis nostræ ample- xati sunt. Pugnam in Larissa factam, & nefandam furiam Fausti, & quos inhumani- ter sagittis deiecit, habet & quorum- dam gestorum fides: sicut enim & in in- vasionem incertorum factum est, attus ne- minem habitantium provinciam perlavit. Quanta vero & qualia differenter in ve- nerabili domo victoriosi martyris Antoni perpetrata sunt, quæ natura rationem habens sine lacrymis enarrabit? Ita enim in consuetudinem venerat interficiendi mo- nachos: magnum lucrum putans, quod cun- ctis hominibus abominandum est, quod per sequaces suos, quos inique conducebat in- terfecit venerabiles ac Orthodoxos mo- nachos, qui ibidem in honorem peragenda- celebritatis congregabantur; sicque cruen- tis manibus affabat altari. Hæc & alia de sceleribus Petri Archimandritarum lit- teræ, quibus Archimandritæ numero de- cem & octo subscripti habentur, atque inter eos primo loco Alexander Ar- chimandrita monasterii S. Maronis, cu- jus monasterii Monachi Maronitæ dice- bantur, sicut & Studitæ a monasterio Studii Constantinopoli, omnes professores & defensores Catholicæ veritatis. Por- ro iidem scripserunt epistolam ad Syno- dum Constantinopolitanam, quæ sic inci- pit: Curam quidem gessit vestra sanctitas rectæ fidei, &c. Extat eadem in dicta Synodo contra Anthimum congregata in prima ejus Actione descripta, qua se con- firmare atque recipere profiterentur, quæ ab eis Constantinopoli gesta essent.

L.

Sed quæ clerici miserandæ Ecclesiæ An- tiochensæ lab execrando Severo ejus se- dis invalere laborantis scripserunt hoc eo- dem tempore ad Joannem Constantinopo-

litanum Antistitem & Synodum ibi coa- ctam, videamus: intueberis sane madidas lacrymis litteras commiseratione dignissi- mas, non sine lacrymis scriptas, neque sine suspiriis lectas, nec sine immenso do- lore postea in Synodo adversus Antimum recitata (a) quæ quidem sic a lætis inci- piunt, ut majorem excitent dolorem legentibus; ita enim se habent.

(a) Eadem Synod. Ant. I. tom. 2. Conc.

LI.

Nunc est, si quando fuit tempus, bea- tissimi Patres, omnes Orbis sanctas Dei Ecclesiæ; tamquam ex uno ore, prophe- ticum illud clamare (b) : Latentur celi, & exultet terra & omnia quæ in eis sunt: quoniam miserus est Deus populi sui. Quod enim sceptrum Romanorum piis & a Christo amatis Imperatoribus sine commissâ, sic & libertas ac fiducia Orthodoxam religio- nem coleutibus donata sit; quomodo non merito persuadet Fidelibus hanc vocem clamare? At in tam communi festivitate Orbis, una ex omnibus, vel admodum cum paucis Ecclesiæ Antiochena mœstitia & lu- ctu impleta est. Lupum enim pro pastore (nescimus quomodo) suscepit, & affigitur. Quam enim tragediam non exceffe- runt ac superarunt mala attentata a Se- vero? Qui primum quidem (ut quomodo vixerit prætereamus, vestris auribus par- centes) nulli umquam Ecclesiæ communi- casse videtur; deinde cum calumniæ sa- gittis sagittavit & præparavit exagita- re justissimum pastorem Flavianum, bea- tissimique illius sedem violenter & contra canones subripuit: & inde ad instar mer- cenarii non solum non pavit ovile Chri- sti, neque fugit (quod amandum erat) sed ipse operabatur ea quæ ferarum sunt, o- ves jugulando & dispergendo. Novitates enim & blasphemias adversus Deum lin- gens, nulli sanctorum Patrum pepercit: perseverat enim tota die sic dicendo, ab- legans Synodos pro pietate congregatas. Et inferius:

(b) Ps. 95. De clade Ecclesiæ Antioche- næ episto- la.

LII. Monachi Martyres a Severo necati.

Quot quidem homicidia sanctorum mona- chorum fecerit, & cum manibus Judaicis ejusmodi jugulationem injunxerit, neque vos, sanctissimi, neque aliorum aliquem latuit. Dirum enim spectaculum fecerunt jacentes viri, qui religiosis certaminibus usque ad ranciem certaverunt, nudi & insesulti jactati, ultra trecentos existen- tes ex Secunda Syriorum provincia nati, canibus & avibus lacerandi projecti. Si- milia autem & similiter miseranda sunt & quæ in xenodochiis, id est, hospita- libus ab ipso facta sunt. Vincula enim adificat nunc, & ita multos pro fide in- carcerando in tenebris & flagellando in- terfecit.

LIII.

Talia, sanctissimi, & circa Fontes in Lauro facere præsumpsit; & veneficis ibi- dem utens, scelestis sacrificiis demones colit: & hoc tota illa magna civitas can- tat. Neque utique ipsis sanctis altaribus pe-

CHRISTI 518.

HORMISDÆ PAP. 5.

JUSTINI IMP. I. THEODORICI REG. 26.

Severi im-
menta fa-
crilegia.

pepercit, neque sacris vasis parcens: alia autem conflans, similibus sui erogat. Præsumptum est autem ab ipso & hoc, o beatissimi; nam columnas aureas & argenteas, in formam Spiritus sancti super divina lavacra & altaria appensas, una cum aliis sibi appropriavit, dicens, non oportere in specie columbæ Spiritum sanctum nominare. Pecunias quidem & domos, & quæcumque in optimis fundis erant, exportavit & expendit, & gravissimis usuris Ecclesiam obruit.

LIV.

At, beatissimi Patres, non est possibile omnia percurrere, quæ ab illo præsumpta fuerunt. Ideo his paucis ex magnis contenti, deprecamur vestram sanctam Synodum, etsi sero quasi, sedare mala, quæ nostram Ecclesiam occupant & totum fere Orientem; & ab ipso nequissimo viro nos liberare; exacta ab eo pœna eorum, quæ contra divinos canones & politicas leges fecit; providentiamque facere de his rebus quæ relictae sunt, si quid remansit: persuadentes piissimo Principi, ut mittat aliquos bonis moribus comprobatos, aliquo ex nostris simul veniente qui rebus superstitet; ut teneant, & rationem exigant de his quæ a principio usque nunc fecerunt, & ad multa quæ ipsi furati sunt, & custodiant quæ invenientur, ne totaliter omnia exportentur. Non enim cessat bonus homo adversus ea quæ sunt Ecclesie Dei, & ea quæ ipsi Ecclesie conferunt, dissipando. Cum enim merito ab omni spe Dei ceciderit, ad viros iniquos, a quibus nutritur, spem habet.

* adhuc

IV. Quæ sibi velint ab Imperatore concedi.

Rogamus etiam oratores mittere, & pro fratribus nostris, sive Episcopi sint, sive clerici, sive monachi, aut laici, ut relegati restituantur propriis civitatibus & ordinibus. Insuper in his omnibus veniam petentes propter dolorem nos occupantem, adjuramus vestram beatitudinem per sanctam & consubstantialem Trinitatem, ac victoriam & perseverantiam dominorum totius Orbis Justini & Euphemiæ semper Augustorum, moveri, & nobis opportune succurrere, & non despicere supplicationes nostras: Adducere autem & hæc omnia ad pios & Christianos Imperatores nostros, & persuadere ipsorum serenitati, ut omnia bona sanctissimæ Ecclesie nostræ per ipsorum ac vestram consequamur providentiam. Hactenus epistola clericorum Orthodoxorum Ecclesie Antiochenæ.

LVI. Exploratur fides Syrorum.

Accidit autem, ut cum hæc perferrentur ad Justinum Imperatorem, calumniati sint apud eum proceres Eutychni, hos omnes, quorum querelæ perlatæ essent Constantinopolim, esse Nestorianos hæreticos, ob idque dignos qui pœnis subicerentur. Quamobrem Imperator hæc audiens, scribens ad Syros ac Palæstinos, cujus essent fidei ut scriptis doce-

rent, admo nuit. Præstiterunt id illi abunde satis: & Antiocheni ac Hierosolymitani tam clerici, quam monachi, una simul convenientes, libellum scripserunt ad ipsum Justinum Imperatorem, quo se esse vere Catholicos, absque ulla ambiguitate perspicue declararunt. Est ejus exordium (a): Haurite aquas de fontibus salutis, vociferator Isaias (b) Propheta exclamat, &c. Et post exactam fidei doctrinam eorundem professio hæc adversus calumniantes habet in fine: Ita ergo cum Dei nomine semper sensimus, quapropter hanc satisfactionem vestram obtulimus pietati. Jubere enim digna est, nos proprium intellectum, & quem admodum de sana fide sentimus, exponere; quia quidam hæretici, dum suam malam doctrinam occultare festinant, nostram in Christo libertatem, & nostrorum fidem detrectare conantur. Supplicamus igitur clementiam vestram, sollicitudinem de perfecta Ecclesiarum unitione sanctarum habere debere, &c. Hæc ipsi.

(a) Extat t. I. Conc. vet. edit. in Hormisdæ. (b) Isai. 12.

His acceptis, Justinus Imperator pro ipsorum voto primum promulgavit editum, quo juberentur exules omnes fidei causa sub Anastasio condemnati ad propria postliminio redire debere, pristinoque gradus atque honores recipere; subrogati vero in ipsorum locum hæretici procul pelli, aliique pœnis exagitari. Insuper addidit, ut lege pariter confirmaret sacrosanctum Chalcedonenſe Concilium, juberetque ipsum in sacras inferri tabulas, & ab omnibus observari, utque pax tutissima omnibus Ecclesiis redderetur. At licet non extet ipsum quidem editum, mentio tamen ejus habetur in Actis magni Sabæ.

LVII. Editum promulgat Justinus Imper. de restituendis exulibus.

Ut autem ejusmodi Imperatoris scriptum promulgatum est, vix credi potest quibus gaudiis affecti sint Orthodoxi omnes. Qui enim sub Zenonis & Anastasii Imperio plurimis annis jugiter laboraverant sub gladio hæreticorum, sub Justino Augusto respirantes, ad novi editi promulgationem exultarunt. Tunc vero qui eximia fulgebat in Palæstina sanctitate divinus Sabas, exiliens ex abditis eremi & penetralibus solitudinis, ipse effici voluit præco divinitus concessæ gratiæ, & Imperatorii promulgator editi. Audi autem quæ ejusdem Acta prodant his verbis (c):

LVIII.

Cum enim post Anastasium Justinus pie assumpsisset Imperium, & per universum orbem terræ misisset editum, ut Orthodoxi quidem remitterentur ab exilio, Chalcedonenſi autem Synodus scriberetur in sacris tabulis, & veteres honores redderentur Orthodoxis, & rursum tranquilla pace frueretur Ecclesia: his sic factis; & Justino Imperatore, reversa rursum fide Orthodoxa; erat quidem beatus Sabas

(c) Extant apud Sur. t. 6. die 5. Decembr.

LIX. S. Sabas ex abditis progressiæ prædicat editum Imp.

CHRISTI 518.

HORMISDÆ PAP. 5.

JUSTINI IMP. I. THEODOR. REG. 26.

natus plusquam octoginta annos ætatis, & corporis imbecillitate & senectute & longa illa & intensa virtutum exercitatione afflicto & macerato: verumtamen etsi ita se haberet, prompto tamen & alacri animi studio florebat ac vigeat, & quos propter Christum suscipiebat labores præferebat omni quieti & animi relaxationi. Unde etiam omnia postponens zelo, quo ducebatur pro fide Orthodoxa, statim profectus est per Casaream & Scythopolim, ubique prædicans pium illud editum Imperatoris, & in tabulis Ecclesiarum inscribens quatuor Synodos; & alios quidem ex eis suasionibus & admonitionibus, alios etiam reprehensionibus revocans, & omnes perfundens suavi melle suæ doctrinæ, & optime inducens ad fidem Orthodoxam. Sed quid contigerit cum esset idem Sabas Scythopoli, paucis audi:

LX.

Erat autem Scythopoli vir scholasticus nomine Joannes, bonus animo, & vitam suam virtute exornans, qui de quodam Silvano, genere quidem Samaritano, auctoritate autem insigni, & multam aliam narrabat improbitatem, & animi vitium, & dicebat etiam cum maxime insectari Christianos. Hæc cum magnus ille audivisset, quædam prædixit de Silvano, quæ non multo ita post effectum sunt consecuta: quomodo etiam, paulo post ostendet oratio: nempe igne in media urbe accenso malum male esse periturum. Ita plane periiit ex S. Sabæ prædicatione igne combustus impius, ut decebat, cum Justinianus imperans coepit exagitare eosdem impios Samaritanos, ut suo loco dicitur.

LXI. Solvitur exilio S. Theodosii Archimandrita.

Inter alios autem exules, solutus liber dimissus est edito Imperatoris ille sanctitate mirificus, de quo superiori tomo plura sunt dicta, Theodosius Archimandrita, rediitque ad suos monachos in Palæstinam: cui quidem magnus cum sancto Saba familiaritatis usus intercessit: ambo enim æquis passibus, junctisque manibus ad fidei Catholicæ defensionem gradiebantur. At quid tunc acciderit, cum utrumque Joannes Hierosolymorum Antistes hoc lætitiæ tempore excepit mensa, quidve lepidum inter eos jactatum, quibus item convivium illud salibus fuerit conditum, accipe a Cyrillo res Sabæ accurate scribente, cum tamen de mira ejus abstinentia ista præmittit:

LXII. Episcop. Hierosol. excipit mensa SS. Sabam & Theodosium.

Solebat autem semel tantum in hebdomada vesci. Si vero aliquando ab aliquo vocatus esset ad cœnam, aut ipse rursum aliquos convivio exciperet; his sæpe vescens in die, nihil damni aut detrimenti sentiebat stomachus. Denique postquam rediisset Scythopoli, admodum jucundus, sed & optatus apparens Joanni Hierosolymitano Pontifici (quod intercesserat enim tempus, auxerat desiderium, Ann. Eccl. Tom. IX.

ut solet, amicorum) cum ab ipso vocatus esset ad convivium; aderat Antonius Episcopus Ascalonitanus, qui erat frater Archiep. Cum illi Sabam medium intercepissent, illi amice propinabant, & pro viribus eum invitabant & accipiebant. Sed neque rursus Sancto manus erant otiose: sed (ut par erat) remota omni fitione & simulatione, vescabatur appositis. Aderat autem divinus quoque Theodosius, qui erat ei valde amicus & familiaris, ut jam a me sæpe dictum est; qui veluti quoddam condimentum vellet mensæ speciosam aliquam & gratam inicere orationem, urbane autem & lepide inferens, dixit divinum Sabam ita esurire, ut ne vos quidem ambo, ajebat, qui sufficitis ad totam simul alendam Palæstinam, possitis ejus ventrem alere ad satietatem; tale & tam validum ac robustum corpus beati Sabæ generose contigerat animæ. Cibum esuriebat ille quidem, perinde ac Petrus (a) cui ad comedendum, sub specie linteæ pleni cunctis animalibus, ipsum universonum genus humanum cœlitus proposita fuit mensa convivii. Vidistine sanctas propinationes, suaves lepores, urbanos jocos, jucunda scommata lætitiæ tempore versata ore sanctorum? ne quis retricus putet, servo Dei neque respirare licere. Similes habes jocos in S. Basilium a Gregorio Nazianzeno (b) ad Amphilo- chium scribente jactatos, cum sancti viri voracitatem sugillar. Sed subdit auctor:

(a) Act. 10.

(b) Greg. Naz. ep. 46.

Erat Sabas summa modestia præditus, LXIII. & moribus lenis & facilis; & ad eum quidem conveniendum facilis patebat aditus: erat vero in sermone jucundus, & moribus quidem simplicissimus, prudentia autem constantissimus; charitatem non fictam, sed sinceram apud omnes conferens. Erat vero valde affectus erga Theodosium: adeo ut quotidie ad se invicem ventarent, & inter se de virtute conferrent; & essent ambo instar luminarium omnibus qui vitam amplectabantur monasticam: sed ille quidem eorum qui vitam exercebant communem; hic autem, Sabas inquam, eorum qui a congressione separatam & quietam susceperant præfecturam. Dicitur certe, beatum Sabam urbane sæpe discisse divino Theodosio, illum quidem puerorum, se autem esse præfectum perfectorum*. At de jocis hactenus. Audi modo quæ ferio idem Theodosius de Severianis monachis propheticæ prænunciavit. Cyillus enim in rebus ab eo gestis, postquam egit de ejus ab exilio reditu, & laboribus pluribus pro restituenda fide Catholica exantlatis, ista post nonnulla subjecit (c):

Diverſa studia Sabæ, & Theodosii.

* præfectorum.

(c) Cyril. in vita Theod. ap. Sur. die 11. Januæ. LXIV.

Is ergo, nempe Julianus Bostrenſis Episcopus, de ipso quoque Theodosio hæc narrabat, quod cum fuissent in civitate Bostrenorum, semper magnus Theodosius cum

eum habebat socium vitæ ex Christo agendæ, volebatque cum eo philosophari & esse socius solitudinis. Et inferius: Monachi autem quidam ex monasterio Propinquorum, qui morbo Severi laborabant, cum nos vidissent accedentes, lignum quod convocat ad ecclesiam, pulsabant ante horam consuetam, & synaxim significabant fratribus, quo eos colligerent. Magnus autem Theodosius, intellectus insidiis, cum divino zelo accensus esset ejus animus, verbis Domini (a) opportune est usus; & eos qui ipsi insultabant, juste est ultus; lapidem non esse remansurum supra lapidem in eo loco, ipse quoque menatus. Porro autem minas consecutus est effectus. Breve tempus intercessit, & quadam Agarenorum multitudo, nocturna facta incursione, illud quidem igni mandant monasterium, & diripiunt etiam quacumque illic erant, & abducunt captivos monachos. Et nunc proponitur locus, acerbum oculis spectaculum, qui non magis meretur videri quam deseri. Hæc Cyrillus de Severianis hæreticis, in quos Catholicæ communionis hostes Deus Agarenos immisit, & jure quidem: cum enim non audissent Catholicum Imperatorem edito monentem, experiri barbaros sævientes meruerunt.

(a) Luc. 21. De Severianis Monachis a Sarracenis deletis.

LXV. Secundum editum Just. Imp.

Inter hæc autem idem qui zelo Catholicæ fidei ætuabat Catholicus Imperator, post promulgatum primum editum pro fide Catholica ejusque cultoribus, secundum adjecit, quo exagitavit Severianos hæreticos, vel alios Ecclesiæ Catholicæ perduelles; dum vetuit, ne hæretici fungi publicis muneribus possent, ab omnique essent militia alieni. Non extat ipsum quidem, verum ejus meminit Justinianus Imperator in constitutione a se sancita adversus omnes hæreticos, ubi cavit, ne dotalia privilegia hæreticis mulieribus prodesse.

LXVI.

Quoniam vero ut subsistere posset quod cum Imperatore Orientales Episcopi fidei Catholicæ erigerent ædificium, super firmam petram scirent ipsum, monitione Domini, imponendum: etsi ad statuendam firmandamque fidem Catholicam, post communia totius populi vota acclamationibus patefacta accessissent quoque frequentes ubique Synodi, atque ad eandem corroborandam addita etiam essent Imperatoris edicta; tamen quod omnia fulcienda essent communi Romano Pontificis, primus omnium Justinus Augustus has de sua creatione, ut Ecclesiæ filius, dedit litteras ad Hormisdam (b):

(b) Extat e. i. ep. Rom. Pont. in Hormisd.

LXVII. Just. Imp. scribit ad Hormisd. Papam.

Justinus Augustus, Hormisdæ Papæ. Dei beneficia, licet multis, maxime tamen Summis Pontificibus convenit indicari. Proinde sanctitati vestræ per has sacras declaramus epistolas, quod primum quidem inseparabilis Trinitatis favore, deinde amplissimorum procerum sa-

cri nostri Palatii & sanctissimi Senatus, necnon electione firmissimi exercitus ad Imperium nos licet nolentes & recusantes electos fuisse atque firmatos. Precamur proinde, ut sanctis orationibus vestris divinæ potentia supplicetis, quatenus initia nostri roborentur Imperii. Hoc enim & nos sperare, & vos decet implere. Data Kal. Augusti, Constantinopoli, Magno V. C. Consule. Vides veterem morem Orthodoxorum Imperatorum, qui simulac essent creati Augusti ad Romanum Pontificem, quem ut parentem venerarentur, litteras darent: nulla enim fortiori potentia, quam communiōe cum Catholicæ totius Ecclesiæ primario Antistite, conciliari sibi populorum fidelium voluntatem posse sciebant. Porro id ex debito præstare debere Orthodoxos Imperatores, ut eo modo primitias Imperii Petro Apostolo consecrarent, quæ sequitur ad eum reddita epistola Hormisdæ Papæ declarat, quæ sic se habet (c):

(c) Hormi. ep. 22. t. 1. ep. Rom. P. LXVIII.

Venerabilis regni vestri primitiis, filii gloriosissime, loco muneris gratulationem suam Catholica transmittit Ecclesiæ: per quas se post tantam discordiæ fatigationem requiem pacis invenire confidit. Nec est dubium ideo ad rerum summam celsi vos providentia pervenisse, ut vestris temporibus impacta religioni in Orientis partibus aboleretur, injuria. Debitas beato Petro Apostolo Imperii vestri primitias reddidistis, quas hac ratione devoti suscepimus, quia Ecclesiarum per vos proxime futuram credidimus sine dubitatione concordiam. Deus, qui pietatis vestræ sensibus alloquendo nos vota concepsit, ipse circa sincerum religionis sue cultum præstabit (sicut optamus) effectum.

Hormisdæ Papæ ep. ad Justinum.

Significastis, nolentibus & recusantibus vobis Imperii pondus impositum: qua ratione electos vos calesci constat esse iudicio, secundum Apostolum dicentem (d): Non est potestas nisi a Deo: quæ autem sunt a Deo, ordinata sunt. Superest ut a Deo electi (sicut & credimus) Ecclesiæ, quam laborare cernitis, manus vestræ solatia porrigatis. Cessent qui paci ejus obstant: obmutescant qui in forma pastorum conantur gregem Christi disperdere. Istorum correctio vires vestri firmat Imperii: quia ubi Deus recte colitur, adversitas non habet effectum. Hanc gratulationis paginam per Alexandrum V. C. non omisimus destinare; sperantes cum Dei nostri adjutorio, per Gratum V. C. filium nostrum, de singulis quæ ad unitatem Ecclesiæ pertinent, nos clementiæ vestræ præbituros esse responsum. Hæcenus Hormisdæ Papa ad Justinum Imperatorem: quibus etiam declarare videtur, ex verbis ad finem positis, præter dictam epistolam, alias ab eodem Imperato-

LXIX. (d) Rom. 13.

ratore additas litteras de unitate Ecclesiæ concinnanda; de quibus paulo post sermo erit. Dedit eas Grato V. C. cujus hic mentionem in sua epistola Hormisdæ habet.

LXX. Episcopi Orientales agunt de pace Ecclesiæ cum Hormisdæ Papæ.

Inter hæc autem Orientales Episcopi, a quibus Constantinopoli Synodus celebrata est, probe scientes, quæ in ea decreta essent, nullarum esse virium, nisi Romani Pontificis consensus accederet: & frustra pro Catholica fide instauranda laborare, nisi Catholica per eundem communionem impartirentur: hanc ut ab Hormisdæ Papa consequi possent, Justinus Imperatoris primum litteris agunt: insuper & iidem ipsi ea de re scribunt litteras Synodales ad eundem Pontificem: id enim ipse Imperator suis litteris testatur. Non extant illæ quidem Synodales, sed tantum litteræ Joannis Constantinopolitani Episcopi: quibus omnibus iidem illud expetierunt, ut legati ab ipso Romano Pontifice mitterentur Constantinopolim, qui Apostolica auctoritate conciliarent Ecclesiis pacem, & lapsos in Ecclesiam restituerent. Sed quæ hac de re ab ipso Imperatore ad Hormisdam scriptæ sunt litteræ, videamus. Ipse igitur Justinus Augustus ad eundem Hormisdam scribens, rogat nomine totius Synodi de pace in Ecclesiis concilianda, mittique ad eam rem legatum, quem diximus, Gratum V. C. Litteræ autem ipsius sic se habent (a):

(a) Extant e. i. epist. Rom. Pont. in Hormisd. LXXI. Justinus Imp. epist. ad Hormisdam de pace Ecclesiis concilianda.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ. Joannes vir beatissimus hujus regis sedis Antistes, & ceteri viri religiosi Episcopi de diversis locis & civitatibus hic reperti nostram serenitatem docuerunt pro concordia veram & Orthodoxam fidem colentium, proque universitate venerabilium ejus Ecclesiarum, litteras tuas sanctitati offerendas consecisse; ac magno opere postularunt nostras etiam epistolares paginas super hoc ad eam emanare. Quorum petitiones, utpote semper unitatis amatores, libenter amplexi, hos divinos apices ad tuam beatitudinem censuimus prorogandos. Quibus scriptis, desideris supradictorum reverendissimorum Antistitum subvenire, proque nobis & reipublicæ, cujus gubernatio nostræ pietati calidius credita est, supernam majestatem suis orationibus placare dignetur. Ut autem tuæ sanctitati pacis & unitatis atque concordie jura plenius patefiant, quosdam religiosissimos sacerdotes pacem amplectentes & desiderantes ad sacratissimum nostrum pervenire disponat Comitatum: ob hanc etenim causam Gratum V. C. sacri nostri Consistorii Comitum & Magistrum serinii & memoria direximus, eujus præclaram opinionem multis antea notam habemus temporibus. Data VII. Idus Semptembris, Constantinopoli, Magni Ann. Eccl. Tom. IX.

guo V. C. Consule. Jungendæ his Imperatoris litteris fuissent, quas datas a Synodo ipse testatur; sed non extant. Subiciemus tamen epistolam Joannis Constantinopolitani Episcopi, qua suæ fidei Catholicæ professionem intexit; quod probe sciret, aliter se minime recipiendum fore in Catholicam communionem ab ipso Romano Pontifice atque universa Ecclesia. Epistola autem ipsa sic se habet, ejusmodi inscripta titulo (b):

(b) Extat inter ep. Hormisdæ Papæ tom. 1. ep. Rom. Pontif. LXVII.

Domino meo & per omnia Dei amatori sanctissimo fratri & comministro Hormisdæ Joannes Episcopus in Domino salutem. Ex hujusmodi plane inscriptione redarguas imposturam illapsam in Acta publica superius recitata, in quibus semper fere ipse Joannes scriptus reperitur Patriarcha œcumenicus, cum in litteris ad Hormisdam neque Archiepiscopum se nominet. Sed attende ipsam epistolam:

Joannis Episcop. Constantinop. ad Horm. Pap. epist.

Saluto vestram sanctitatem, charissime in Christo frater, & salutans prædico, quoniam recta fides salva est, & charitatis fraternitatis firmata est. Hoc Deus solus potens per studium Christianorum & piissimorum Imperatorum fieri voluit. Scribere igitur Apostolicæ, & scripta suscipere fraterne, Dei amore dignemini. Ego enim inquisibili ratione doctrinam sanctissimorum Apostolorum secundum traditionem sanctorum Patrum tenens, similiter honorem consubstantiali & per omnia sanctæ Trinitati offero, sicut in Nicæa trecentorum decem & octo cætus promulgavit, & in Constantinopoli centum quinquaginta conventus firmavit, & in Ephesina ducentorum firmavit, & in Chalcedone conventus sexcentorum triginta Patrum firmavit. Hanc ergo fidem usque ad ultimum unbelitum per gratiam Dei custodiens, spiritualibus amplexibus tam vestram sanctitatem, quam etiam Oribodoxas Ecclesias ex animo amplector, & una tecum in veritate sentiens, & una tecum sperans in illo die per hanc fidem salvari bona voluntate Patris & Filii & Spiritus sancti. Consubstantiali enim Trinitati omnis gloria debetur nunc & in secula seculorum. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego & qui mecum, plurimum in Domino salutamus. Tantum ad satisfaciendum scripsimus, ut & venerabile nomen sanctæ recordationis Leonis quondam Urbis Romæ Archiepiscopi in sacris Diptychis tempore consecrationis propter concordiam affigeretur, & vestrum benedictum nomen similiter in Diptychis prædicetur. Ut de omnibus autem satisfiat vestra sanctitati (quoniam pacem vestram amplectimur, & de unitate sanctarum Dei Ecclesiarum curamus) rogamus vos pacificos viros destinare, & vestra dignos Apostolica sedis, qui debeant satisfacere, & satisfactio-

Astute tacer de re-stitutis in Diptycha schismati- cis.

tionem nostram suscipere: ut & in hac parte Christus Deus noster glorificetur, qui per vos pacem hanc mundo servavit. Accepta XIII. Kal. Jan. post Consulatum Acacii V. C. Hactenus litteræ: in quibus illud observa summa industria eundem tacuisse Joannem restituta fuisse in sacras tabulas nomina Macedonii & Euphemii Episcoporum, qui existerant Catholicæ Romanæ Ecclesiæ communionis expertes; ne videlicet de pace acturus, a discordiæ feminariis auspicaretur.

LXXXIII. Præter hæc etiam, quod res maximi ponderis tractaretur, nempe unio Orientalis Ecclesiæ cum Occidentali, a qua defecerat: ad rem tantam prætendam, Justinianus, qui post Justinum imperavit, quique tempore Anastasii Imperatoris una cum Justino (ut vidimus) steterat pro fide Catholica, atque ob eam causam in non leve vitæ discrimen adductus fuerat; bene modo usus occasione Catholici Principis, omnem curam adhibere ut scissæ unirentur Ecclesiæ: quamobrem & ipse summa qua apud Imperatorem polleret auctoritate, ad ipsum Hormisdam Romanum Pontificem de his scribit. Extant ipsius litteræ, quibus hujusmodi in scripto Vaticano codice præfixus est titulus (a):

(a) Inter ep. Hormi. 24. tom. 1. ep. Rom. Pont.

Per eundem Gratam etiam Justinianus Comes ad eundem Hormisdam Papam has litteras dedit his verbis:

LXXXIV. Justiniani ep. ad Hormisd. Pap.

Justinianus Comes Hormisdæ Papæ. Desiderabile tempus, quod summis votis optavimus, divina clementia dolores generis humani respiciens, largiri dignata est; quo omnes Catholici & Deo perfecti Fideles majestati ejus se valeant commendare. Idcirco has ad Apostolatum vestrum libera licentia, jam mihi beneficio celesti indulta, direxi. Dominus etenim noster invictissimus Imperator Orthodoxam religionem semper amplectens ardentissima fide, cupiens sacrosanctas Ecclesias ad concordiam revocare; mox ut adeptus est, celesti judicio infusus principales, sacerdotibus hic positis denunciavit, ut pro regulis Apostolicis unirentur Ecclesiæ: & magna quidem pars est composita, Deo auctore. His præmissis, quod probe sciret idem Justinianus nomen Acacii impedimento fuisse, quo minus exul concordia sæpe per alios prædecessores Romanos Pontifices tentata, revocari aliquando potuisset: ne id ad faciendam modo pacem impedimento esset, de ejusdem Acacii nomine ingerit mentionem; certumque reddit ipsum Pontificem, fore ut ex ipsius sententia illud exploderetur: ait enim:

LXXXV. De nomine Acacii.

De nomine tantummodo Acacii vestra beatitudinis convenit audire consensum. Quam ob causam dominus noster serenissimus Princeps Gratam virum sublimem unanimem mihi amicum cum paginis Au-

gustus ad sanctitatem tuam transmisit, ut modis omnibus dignetur Constantinopolim ad reliqua concordie componenda venire. Sed absque quaque dilatione vestrum expectamus adventum: quem si qua tarditas (quod fieri non debet) forsitan retinuerit, interim vel sacerdotes idoneos destinare festinet: quia totus mundus partium nostrarum conversus ad unitatem moras non patitur. Accelerate ergo, domine sanctissime, ne vobis absentibus, qua debet presentibus ordinari. Scimus enim litteras vestra beatitudinis & antecessorum vestrorum ad Orientem directas, quid super hanc eandem causam contineant. Ut autem nihil præmittatur, propter causam sæpius memoratam ab invictissimo Rege religionis quoque negotiorum filio vestro viro sublimi Grato est injunctum, favente Domino nostro Jesu Christo. Hæc Justinianus de pace Ecclesiarum admodum sollicitus ad Hormisdam papam per eundem legatum conscripsit.

aliquid deest

Ita quidem hoc anno sunt gesta, ubi Justinus habenas moderari cepit Imperii, cum de pace Ecclesiæ concilianda Romanam misit ad Hormisdam Pontificem Imperatoriam legationem, oratam quidem illam, Gratamque per Gratam. Quid enim gratius atque jucundius potuit accidisse, quam intelligere, Christianam religionem scissam dispersamque ab hæreticis, Imperatorem nactam esse Catholicum; eundemque pacis sequestrem, jam solidandæ concordie fundamenta jecisse? Actis igitur Deo gratiis, participataque cum fratribus lætitia, & cum eisdem de rebus agendis consultatione ex more adhibita, idem Hormisdæ Papa eo ordine quo acceperat, litteras reddidit ad Justinum Imperatorem: ad secundas enim per Gratam missas ita rescripti (b):

LXXXVI.

Hormisdæ Episcopus Justino Augusto. Sumptam de Imperii vestri ortu lætitiā, quamvis apud nos pollentem merito præcedenti, quoque geminastis alloquio, reciproca devotione testati. Jam tunc secutura prævidimus, quæ nunc de Ecclesiastica unitatis affectu celestis gratia inspiratione significastis. Habes ergo, clementissime Imperator, præsentem de tali voto jam gloriam: sed expectatur de perfectione perpetua. Hæc sunt validissima Imperii vestri fundamenta, quæ in ipso nascentis regni vestri principio divinam universis præferunt sancta dispositione culturam. Tenete itaque hanc pie sollicitudinis curam; & pro Catholicorum pace, sicut cepistis, insistite: quia Deus noster, qui vobis hunc tributum animam, elegit etiam per quos præflet effectum. Nam & Episcoporum vota, precesque nobis effusus gratanter amplectimur: qui tamen loci sui consideratione commoti, ea desiderant, quæ dudum ut sequi vellet, sedis

(b) Hormi. ep. 23. tom. 1. ep. Rom. Pont.

LXXXVII. Hormisdæ Papæ ep. ad Just. Imper.

LXXXVIII.

sedis Apostolicæ exhortatio crebra non desuit. Et quoniam clementiam vestram id cupere, illos etiam hæc didicimus postulare; quæ res hactenus Ecclesiarum pacem sub contentiosa obstinatione diviserit, nec pietatis vestrae, nec illorum refugit, velus latentis causa, notitiam. Quid igitur facere debeant, & litteris nostris, & libelli quem direximus, serie continetur. Hæc si Deo nostro & clementia vestra adjuvante, suscipiunt & sequuntur; poterit ad eam, quam maximo desideramus ardore, perveniri concordiam. Filius præterea noster V. C. Gratus sacri Consistorii Comes & Magister sermii memoria ostendit in se vestrum allegationis suæ maturitate judicium: cujus mora sensibus vestris, eo referente, melius asseritur. Hæc ad Justinum Hormisdæ, inconcusse custodita volens, quæ a prædecessoribus suis iuste Orientalibus præscripta fuerant de Acacii nomine abolendo, deque pace ea conditione inter Ecclesias facienda. Quamobrem & ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, quæ agenda sint pro eadem concordia ineunda idem Hormisdæ Papa scribit his verbis (a):

(a) Hormi. ep. 24.

Hormisdæ Episcopus Joanni Episcopo Constantinopolitano.

LXXXIX. Epi. Hormisdæ ad Joa. Epif. Constanti-nopolit.

Spirituale gaudium directis charitas tua significavit affatibus, docendo, ut Catholica religionis disciplina ordinem suum vestris pastoribus, Deo nostro juvante, receperit. Hæc esse beneficia misericordie superne, quis dubitet? Hæc quis dubitet venerabilis Principis trophæis adjungi? Quis ambigat, quia major ei de hac parte quibuslibet præliis triumphus acquiritur? Istius laboris gloria nescit occasum: quia ubi Deus recte colitur, nunquam adversariorum crescit iniquitas. Dilectionis tuæ confessionem gratanter accipimus, per quam sanctæ Synodi comprobantur, inter quas instauratione constitutorum omnium Chalcedonense Concilium prædicastis: & Catholicorum numero adjungi desiderans, sancti Papæ Leonis in Diptychis nomen asseveras, scriptum. At licet sic ejus fidem Catholicam commendet Hormisdæ, minime tamen adhuc Catholicam communionem eidem impertiendam esse putavit, nisi hæreticorum communionem pollutum nomen Acacii e catalogo Orthodoxorum Antifitum omnino deleat: quamobrem mox subdit:

LXXX. De Acacii nomine abolendo.

Ista laudanda sunt, si perfectionis subsequatur effectus. Quia recipere Chalcedonense Concilium, & se qui sancti Leonis epistolæ, & adhuc nomen Acacii defendere; hoc est inter se discrepantia vindicare. Quis Dioscorum, & Eutychetem condemnans innocentem ostendere possit Acacium? Quis Timotheum & Petrum

Alexandrinum, & alium Petrum Antiochenum, & sequaces eorum declinans (sicut diximus) non abominetur Acacium, qui eorum communionem secutus est? De civitate * siquidem tua meliora Dei omnipotentis expectamus auxilio, habentes optima promissionis spem (sicut ad nos quæ direxisti tua scripta ostendunt) tecum in veritate sentiens, & ipsa defendens, sperans in illo judicio per ipsa te posse salvari. Ita plane Hormisdæ, cum quid agendum sit docens, ut Catholicam Romanæ sedis communionem demerere possit, ad id ipsum præstandum erigit & hortatur: quæ si perficiat, mox sit consecutus quod erat in optatis, ut communionem Romanæ Ecclesiæ consequeretur. Unde ad finem hæc habet:

*charitate

Post hæc quid restat, nisi ut sedis Apostolicæ, cujus fidem te dicis amplecti, sequaris etiam sine trepidatione judicis? Igitur partibus Orientalibus ostende per te, quod sequantur exemplum: ut omnium laus, qui correcti fuerint, tuis laboribus applicetur. Ergo cum magna denuncies, & fidem beati Petri Apostoli te amplecti significes, recte credens in ea salutem nostram posse subsistere; libellum, cujus contentia subter annexa est a charitate tua subscriptum ad nos dirige: ut sine conscientie formidine unam communionem, sicut oramus, habere possimus. Pro persona quoque filii nostri Grati V. C. Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus, cujus fides & recta credulitas nostrum circa se excitavit affectum: dignus revera, qui tantæ curam susciperet actionis, & maximi Principis ad hoc mandata perferret. Hæc Hormisdæ ad Joannem Constantinopolitanum Episcopum.

LXXXI. Quid agendum præscribat Hormisdæ Joanni.

Interea vero ad cuncta facilius disponenda idem Romanus Pontifex retinuit ipsum Gratam eo munere legationis fungentem Romæ usque ad sequentem annum, quo legatos misit Constantinopolim. Totum autem illud paucorum mensium spatium, quod intercessit, in tractandis iis, quæ ad universalis Ecclesiæ pacem spectarent, infumptum est. Cum more majorum idem Hormisdæ Papa, collecto Episcoporum conventu, quid in ardua atque difficillima causa decernendum esset, cum eisdem accurate tractavit: num videlicet ob bonum pacis concedendum Orientalibus esset, ut nomen Acacii retineretur in Diptychis; eo quod jam experientia fuerit demonstratum, id impedimento fuisse majoribus, ne pax universalis Ecclesiæ sanciretur: quod si concederetur, nequaquam expungenda fore ex iisdem Ecclesiasticis tabulis nomina Euphemii ac Macedonii Constantinopolitanæ sedis Episcoporum, qui ob exilium & obitum in exilio videri poterant satis esse confessionis gloria illustrati.

LXXXII. Romana Synodus in causa Orientalium.

LXXXIII. Quid fuerit decretum in Synodo.

In his autem in Synodo decernendis opus fuit prædecessorum Romanorum Pontificum Simplicii, Felicis, Gelasii, & Symmachi eo argumento scriptas epistolas legere: quibus ex Ecclesiæ archivo depromptis, cognitum fuit omnes semper in unam eandemque sententiam conspirasse, non recipiendam Orientalem Ecclesiam ad communionem Apostolicæ sedis, nisi Acacio schismatico condemnato. Quamobrem prædecessorum insistentes vestigiis, immo & sui ipsius, quæ jam factis expressa reliquerat, inherens una cum aliis collegis in Synodo confidentibus Hormisdæ Papa decernit, ita oblatam pacem ab Orientali Ecclesia suscipiendam, si Acacii nomen penitus abolerent, & delerent quos apposuerant sacris tabulis, Euphemium & Macedonium eadem labe resperfos. Hæc sunt decreta in Romana Synodo, quæ per legatos ad hoc delectos voluit idem Pontifex innotescere Orientalibus; sed anno sequenti, quo sunt Roma dimissi, id fieri contigit, ut suo loco dicturi sumus. Hic autem finem accipiant præsentis anni res transactæ inter Orientales atque Occidentales.

LXXXIV.

Perlata ista omnia fuisse Romam ante decimumtertium Kalendas Januarii, superius vidimus: Ante autem quam hæc deferrentur in Occidentem, pervenerunt ad Catholicæ Ecclesiæ communionem Episcopi Dardaniæ & Illyrici, qui ab ea haud sponte, sed inviti tyrannide Anastasii acerbe nimis exagitati desciverant. Hi ergo ubi audierunt septimo Idus Julii ipsum ex hac vita dire sublatum, subrogatumque in locum ejus Orthodoxum Imperatorem; statim detestati impietatem, scribentes ad Hormisdam Romanum Pontificem, in Ecclesiam Catholicam recipi flagitarunt, legatos ad eum eadem ex causa mittentes. Annuit Pontifex, communionemque eidem imperitus est. Quæ quidem adeo læta significare litteris voluit Ecclesiis Occidentalibus: interque alios de his scripsit ad S. Casarium Arelatensem Episcopum vicaria præfectura Apostolicæ sedis in Gallia tunc fungentem: quem enim habuerat doloris participem, eundem voluit tanti gaudii esse consortem. Litteræ autem ipsius Hormisdæ ad eum hoc anno mense Septembri scriptæ sic se habent:

PAGIUS

X. Dardani & Illyrici ad unitatem Ecclie Catholicæ redeunt.

Ad num. LXXXV. & seqq. Baronius recitat hoc anno Epistolam ab Hormisdæ Papa ad Casarium Arelatensem Episcopum scriptam, quam existimat post mortem Anastasii & Justiniani in ejus locum subrogationem datam. In ea ait Hormisdæ, Episcopos tam Dardanos quam Illyricos pene omnes scriptis & Legationibus destinatis se Apostolicæ Sedis regulis obedire testari. Hi enim ab Ecclesia Catholica inviti tyrannide Anastasii acerbe nimis exagitati desciverant. Epistola data VI. Idus Septembres,

Dilectissimo fratri Casario, vel his qui sub dilectionis tuæ ordinatione consistunt, Hormisdæ.

Iustum est, ut qui Catholica communione letamini, nobiscum, de Ecclesiæ, si qua provenit, concordia gaudeatis: ut quemadmodum unus nobis consensus est fidei, ita sit individua gratulatio prosperorum. Nobis qualiter detestabilis Eutychniana hæresis per Orientales serpat Ecclesias, & quoties præfatae superbitiones virum Synodus generalis extinxerit, vel quoties ejus sequaces salubria monita Apostolicæ sedis spreverint, & quasi erubescens manus dare veritati, aut Apostolicæ sedis prædicationibus obedire, in hac tanta obstinatione perstiterunt. Elatio enim semper affert salutis periculum, per quam ipse inventor diabolus angelica potestate privatus est. Pro his nobiscum sæpissime fraternitas vestra condoluit, Apostolicæ non immemor lectionis, qua monstratur (a): Si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. Sed Dominus, qui (b) vult omnes homines salvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire, nunc multorum sensus illuminans, eis desiderium Apostolicæ communionis infudit, ut quod dudum intentione prædicabant, hoc nunc correctionis professione condemnent. Quorum reditum ideo absque suspicionis morfu recipimus, quia dum peccatum sine aliquo excusationis velamine confitentur, manifestum desiderium correctionis ostendunt. Ergo Episcopi tam Dardani, quam Illyrici pene omnes ne sint errore condemnandi præterito, potentes B. Petri Apostolorum principis communionem, & scriptis & legationibus destinatis, se Apostolicæ sedis regulis obedire confirmant. Pro quibus quantum nos oporteat gratulari, soli quorum fides fervet intelligunt.

Sciendum vobis est igitur, anathematizari nunc ab ipsis quoque Nestorium, qui dividit incarnationem Domini nostri Jesu Christi, & per hoc duos Filios conatur asserere. Eutyches carnis negans veritatem, & duas naturas in una persona non prædicans, ut Manichæam phantasmam Ecclesiis Christi (quemadmodum putavit) infereret, simili ratione damnatur. His adjungitur Dioscorus Alexandrinus, qui malitiæ præfate consentiens, in sancto Chalcedonensi Concilio particeps damnationis effe-

LXXXV. Epist. Hormisdæ Papæ ad S. Casar. Arelat. Episcop. de poenitentia Episcop. Dardaniæ, & Illyrici.

* tamen.

(a) 1. Cor. 6. (b) 1. Tim. 1.

* contentiose.

LXXXVI.

Florentio U. C. Consule. Verum cum is anno DXV. Consulatum gesserit, manifestum est, hæc ad eum annum referenda. Deceperunt Baronium & Collectores Conciliorum, qui hanc Epistolam inter Epistolas Hormisdæ ordine XXX. cum iis, quæ Justiniano imperante scriptæ sunt permiscent, Facti Onuphriani, in quibus Magnus & Florentius hoc anno Consules proponuntur, & Concordia Ecclesiæ, de qua in ea Epistola loquitur Hormisdæ: cum tamen Pontifex Romanus intelligat Concordiam Dardanorum

LXXXVII.

effectus est; & malorum seminum æquales fructus inveniens, in eam cecidit fovcam, quam Fidelibus parabat. Facti sunt istorum successores Timotheus Elurus & Petrus, quorum sibi ubique consentit iniquitas; & mentientes, magistros in nullo deserunt, sed in omnibus pravitatibus antecedunt. Hi approbati sunt generalis materia lesionis, quorum & manus sacerdotalis sanguinis maculavit effuso, & vitam innocentium peremit interitus. Habent per universum mundum a Catholicis infixa æterna damnationis signata: quos Orthodoxi non solum fecerunt communionis expertes, verum etiam eos Christianorum spoliare vocabulo. Petrum Antiochenum cum suis (sicuti ab his, de quibus loquimur, factum est) præfatis adjungite. De quibus, ne sermonum prolixitas nasceretur, hoc tantum dixisse sufficiat, Petrum & ejus socios in nullo ab eorum qui damnati sunt dogmate discrepare. Quos Acacius aliquando condemnans, in laudes suas omnium Christianorum ora converterat; & eos impugnant qui Eutychnianam hæresim vindicabant, fidem colentibus gratissimum apparuerat. Sed huic solitis insidiator fraudibus, quod fraudabatur invidit: nam postea hos suos complices habere desiderans, & in Catholicos arma convertens, cum ipsis invenit sortem, quos optavit habere participes. Longum est epistole brevitate per universa discurrere. Unde ex totius summa negotii partem aliquam

PAGIUS

XI. Origo belorum Romanos inter & Persarum.

rum & Illyricianorum cum Ecclesia Catholica, non vero Concordiam Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis, ut ex ipsis Epistolæ lectione liquet. Quare corrigendum quod in epigraphe illius habet Labbeus, agi scilicet in ea de Legatione in Orientem missa. Justiniano ad Imperium evecto Cabadem Persarum Regem invasis metus, ne quid novi in domum suam, statim ut abiisset e vita, Persæ molirentur: Ex tribus filiis Chosroen omnium juniorum unice diligebat. Quare factum optimum duxit, bellum omnesque belli causas Romanis ea lege remittere, ut Justinus Chosroen adoptaret. Hac de causa Legatos ad eum misit, sed Proclus interpellavit. Legatos tamen Justinus ad Cabadem, qui de pace inter utrumque Imperium agerent, destinavit. Verum cætus in-

pro instructione direximus; judicantes, quod tanta res vestram non possit latere notitiam; præcipue cum hoc prædecessorum nostrorum literis, vestris fuerit regionibus nunciatum. Quod & nos pro his quæ nuper acciderunt, fraternitatem vestram curavimus instruendam, ne alicubi per ignorantiam Fidelium locum invenire possit subreptio prædictorum; sed qui nituntur talia vindicare, sacre consortio communionis arcendi, evidentius innotescant. Igitur ubi interest fides, quicquid ad gratiam hujus pertinet sæculi respiciatur, cum nec naturalis affectio rebus debeat celestibus anteponi: ut illud præceptum Domini compleatur (a): Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. De cæteris quæ in religionis causa confidentes divinis beneficiis præsentis tempore iterum de Orientis partibus speramus, & legatos direximus, Domino Jesu Christo supplicite, ut ipse, qui pro pietate sua prosperum donavit initium, similem concedere dignetur effectum. Urbanum sedis Apostolicæ Defensorem etiam huic aptum negotio ad charitatem tuam direximus, per quem de universarum effectuum causarum responso congruo cupimus quæ sunt votiva cognoscere. Dominus vos incolumes custodiat, fratres charissimi. Dat. III. Id. Septemb. Florentio Consule. Hactenus literæ Hormisdæ Papæ ad S. Casarium. Quæ autem post hæc acciderint, dicemus anno sequenti.

LXXXVIII.

(a) Matt. 10.

Jam

sesta re solutus est: nam ubi Legati Romani dixerunt Chosroen non aliter ac Barbarum adoptari debere (scilicet per arma, non vero per tabulas) id Persis intolerabile visum: Chosroes perditam male opera ad patrem reversus est, exultante ac percito animo Romanis denunciante contumelia ultionem, inquit Procopius lib. 1. de Bello Persico cap. 11. Hæc origo odii Persarum ac Chosrois in Romanos, & Bellorum inter utramque nationem gestorum, de quibus infra. Theophanes de Cabadis Persarum Regis ad Imperatorem legationem mentionem tantum facit ad annum Incarnat. secundum Alex. DXIII. Kalendis Septemb. anni Christi DXX. inchoatum. Fuga Severi ex Episcopatu Antiocheno de qua anno sequenti, ad præsentem retrahenda,

JESU CHRISTI
ANNUS
519.

HORMISDÆ PAP.
ANNUS
6.

JUSTINI IMP. 2.
THEODOR. REG. 27.

I.
De Con-
sulatu Ju-
stini &
Eutharici.

JAM vero ad sequentis anni res gestas transeamus: Notatus hic reperitur annus Consulatu ipsius Justinii Imperatoris, qui collegam Eutharicum cognomento Cillicam sibi ascivit: gener hic fuit Theodorici Regis, nupta ipsi Amalafunta (dicta vulgo Amalafunta) filia ipsius Regis. Pax firma erat inter Justinum atque Theodoricum Italiæ Regem; cujus rei gratia mutuis iidem Principes inter se certabant officiis. De Consulatu autem Eutharici generi Theodorici collato ipsi a Justino Imp. est perspicua testificatio Athalarici Regis, filii ejusdem Eutharici, dum inter alia scribens ad Imperatorem, hæc ait: *Vos genitorem meum palmata claritate decorastis*. Fuisse palmatam vestem Consularem, habes apud Cassiodorum (a). Sed & adoptionis gratia impertitum a Justino Imperatore Eutharicum, idem Athalaricus in dicta epistola inferius subdit.

(a) Apud
Cassiod. l.
6. ep. 1.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6012.

SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLVII.

A. C. 519. JESU CHRISTI 519.

HORMISDÆ PAPÆ 6.

JUSTINI IMP. 2.

THEODORICI REG. 27. & 9.

I.
Consulere.

[1] **C**OSS. Justinus Aug. & Eutharicus Cillica. Justinus qui propter Imperii in-

NOTÆ

[1] **C**oss. Justinus Aug. & Eutharicus Cillica. Relandus habet: Imp. Fl. Anicius Justinus Aug. & Eutharicus Amalus. Vetus Lapis apud Fabretum pag. 207. ex Grætero pag. MLIII. & apud Reinesium pag. 900. sed mendose editus. Nunc extat in adibus Capitolinis, & sic habet:

FL. EUTHA...O. CILIGA. UG. CONS.

De Eutharico, seu Eutarico e regio sanguine Amalo, Athalarici Gothorum regis patre, vide notas Joannis Peringskioldi in Vitam Theodorici Gothorum regis, a Joanne Choclozo scriptam. Lapis alius in basilica S. Pauli n. 403. DEP. IN PACE

V. I. IDUS SEPTEMB. FL.
JUSTINO. V. C. C. . . .

Flavii prænomen hic Justino tribuitur, de quo prænomine vide Nicolai Alemanni adnotationes ad cap. VI. Historiæ Arcanæ Procopii.

Ad hunc annum revocatur a Muratorio in novo thesauro veterum inscriptionum tom. I. pag. CDXVIII. 4. lapis, Vasione ex Jo. Columbo.

OBIIT VIII. KAL. FEBRUAR.
P. C. ITERUM AGAPITI
V. C. CONS.

Epistola Hormisdæ: VII. Kal. Maias, Eutharico VC. Cos.
Victor: Justinus Aug. & Heraclio Cos. Marcellinus: Justinus Aug. & Eutharico.
In epitome temporum & Indiculo Paschæ; Eutharicus Cillica. GEORGIUS

Quod autem ad anni hujus res gestas pertinet: plane memorabilis ex eo reditur, quod post plurimorum annorum acerbissimam disensionem Ecclesia Orientalis schismate scissa ab Ecclesia Romana, pace composita, eidem parens, communione Catholica conjungitur. Quomodo autem ista se habuerint, ordine rerum gestarum sunt pro temporis ratione pandenda: atque primum de missa legatione ab Hormisdæ Pontifice agendum erit. Licet autem (ut vidimus) ipsius Hormisdæ præsentia ad rem tantam ab Orientalibus quæreretur; tamen more majorum per legatos rem agere, consultius visum est. Delegit itaque ad munus obcundum Germanum Episcopum; quem non alium putamus, quam mirificum illum S. Germanum Episcopum Capuanum, qui ad Anastasium Imp. eodem munere functus est, ut sexto Annalium tomo di-

II.
Legatio
missa ab
Hormisdæ
Constanti-
nopolim.

itium Consulatum suscepit, illum etiam in Eutharicum natione Gothum, & Theodorici Italiæ Regis generum contulit, ut habet Cassiodorus lib. 8. Epist. 1. ab Athalarico ejusdem Eutharici filio ad Justinum Imp. scripta: *Vos genitorem meum in Italia palmata claritate decorastis*.

A num. I. ad LIV. Hormisdæ Papa Legatos ad Justinum Imp. & Joannem Cappadocem Episcopum Constantinopolitanum misit, ut iterum Ecclesia Orientalis cum Romana in Communionem rediret, nomina Episcoporum hæreticorum ex Sacris tabulis eraderentur, ac Chalcedonenſis Synodus aliis tribus Sacris Synodis annumeraretur; quod factum fuisse pluribus ostendit Baronius. Hormisdæ Papæ Legati hanc pacem

II.
Ecclesiam
Orientalem
& Occidentalem
restituit.

CHRISTI
519.

HORMISDÆ PAP.
6.

JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

ximus. Missus cum eo est Joannes Episcopus; sed cujus Ecclesiæ Antistes fuerit, hæcenus mihi incompertum est. His adjunxit Blandum presbyterum, & Felicem atque Dioscorum diaconos; quibus ejusmodi dedit admonitionem, quæ continetur Indiculo ex eodem codice descripto, ne vel transverſum unguem a mandatis recederent: ipse autem sic se habet (a):

(a) Extat
inter Hor-
misdæ op.
i. x. ep. Rom
Pont.

III.
Commo-
nitio scri-
pta Lega-
tis.

Quæ in
via ab eis
agenda ef-
ferent.

IV.
Quomodo
se gerere
Constanti-
nopolim le-
gati debe-
rent.

Indiculus quem acceperunt Legati Apostolica sedis qui supra.

Cum, Deo propitio, partes Orientales fueritis ingressi; si qui Episcopi vobis occurrerint, & libellum, cujus continentiam percipistis a se subscriptum offerre voluerint, suscipite, eisque præbeate sanctæ communionis confortium. Acceperunt enim iidem legati ab Hormisdæ libellum professionis Catholice fidei, quo probarentur qui vere se esse Catholicos dicerent, nimirum ut secundum formam illam ederent fidei confessionem. Unde subdit: *Si vero occurrentes Episcopi, eo quo superius diximus ordine præfiteri noluerint; a vobis equidem sub sacerdotali affectione tractentur: sed neque vobis sit cum his mensa communis, neque ab his vel victualia præsumatis accipere, nisi tantum subvectionem, si causa poposcerit, & hospitalitatem: ne credant omnino fastidioso despectos*. Habes, lector, quod observes, ad quos usque terminos se extendat prohibita cum hæreticis conversatio. Hæc sunt quæ in via eisdem servanda præscribit. Quæ vero, cum pervenissent Constantinopolim, custodire deberent, admonuit, accipe.

Cum autem Constantinopolim, Deo adjuvante, veneritis; in eam accedite, quam Imperator præbuerit, mansionem; & nullum ad salutationem vestram prius permittatis accedere, exceptis his, quos ipse miserit Imperator, aut nostræ communionis esse cognoscitis, donec ipsum Principem videatis: cui præsentati, salutantes, litteras nostras offerte; suggerentes magnum nos de ejus Imperio gaudium percipisse, & nimium gratulari, quod cum Deus omnipotens ad hoc evexit juxta ejus sacras litteras, ut secundum ea quæ sunt ab Apostolica sedis constituta Præsulibus, Deo auctore, & regno ejus adnitente, Ecclesiarum & pax & unitas Ann. Eccl. Tom. IX.

his temporibus desiderata proveniat. Qui si vos hortatus fuerit, ut Constantinopolitanum videatis Episcopum: intimate, vos præfinita habere, quæ etiam ab eis sæpe sunt cognita, quæ ab universis Episcopis Catholicam communionem amplectentibus professio debeat celebrari. Hæc si Episcopus Constantinopolitanus implere paratus est, ei gratulante occurrimus: si vero sedis Apostolicæ adhortationem sequi contemnit; quid necesse est, ut ad occasionem contentionis salutatio nostra proficiat, quibus non est disputationis aut certaminis causa mandata? Vidisti quam prudenter cautum fuerit, vitare de fide vel communicatione disputationes & controversias in iis quæ jam ante fuerant decreto sedis Apostolicæ definita: unde & intelligas, quanta infederit auctoritas Romano Pontifici, nimirum ipsum, quibusvis decretis Synodalibus antea ab ipsis Orientalibus editis (ut vidimus) non obstantibus, præscribere certam formam, quam ii qui vere Catholicici dici vellent, sequi deberent. Sed audi, quæ rursum eisdem Hormisdæ monuerit.

Si vero Imperator sibi aperiri voluerit, quid sit, quod ab Episcopo fieri postuletis: formam libelli, quam portatis, ostendite. Quod si de anathemate Acacii consentiens, successores ejus dixerit recitandos; ob hoc quod propter defensionem Chalcedonenſis Synodi aliqui eorum, nempe Euphemius & Macedonius, fuerint exilio deportati: insinuabitis, nihil vos de libelli posse forma decerpere, in qua sequaces damnatorum pariter continentur. Sed si eos ab hac non potueritis intentione deflectere, saltem hoc acquiescite, ut anathematizato specialiter per libellum, quem vobis dedimus, Acacio, de prædecessorum ejus nominibus taceatur, abrasse de Diptychorum inscriptione vocabulis.

Quo facto, Episcopum Constantinopolitanum in vestram communionem accipite. Libellus vero vel Episcopi Constantinopolitani, vel aliorum, quos vos suscipere, Deo volente, contigerit; primo agit, ut præsentibus clericis & Archimandritis, relegatur. Probe, puto, intelligis, lector, quomodo uno resistente Romano Pontifice, in ventum penitus evane-

V.
Quid de
Acacii no-
mine &
successo-
rum agere
debeant.

VI.

PAGIUS Pacem sancivere, freti Vitaliani adhuc viventis potentia, & Joannis Cappadocis Constantinopol. Episcopi etiam superstitis diligentia, inquit Theophanes in Chronico.

III.
Euphemius & Macedonius anno superiori plebs Catholica Severi aliorumque hæreticorum conclamata damnatione, Euphemii & Macedonii, qui dum viverent, Episcopi Constantinopolitani fuerant, & gravissimam ab Anastasio Imperatore ob Concilii Chalcedonenſis defensionem, persecutionem passi fue-

rant, restitutionem supplicibus votis postulavit: Euphemium & Macedonium Ecclesia restituit, inquebat, Reliquias Macedonii Ecclesia restituit, ut videre est apud Baronium anno superiori num. XV. ex Actis Concilii Constantinopolitani eo anno habiti, qui & num. XX. ostendit ex iisdem Actis, Euphemii Macedonique Patriarcharum nomina a Joanne Cappadoce Episcopo Constantinopolitano in Diptycha relata esse, post lectionem Sancti Evangelii, tempore Di-

nescait importunæ acclamationes illæ populi; & Joannis Episcopi Constantinopolitani decretum, & Synodalis pariter constitutio, quibus nomina Euphemii atque Macedonii in sacras inferri tabulas iussa sunt: ut perspicue videas totius Ecclesiæ orbem in uno verti cardine, nempe Romani Pontificis auctoritate. Sed quæ his addat Hormisda, videamus:

VII. De fidei professione Catholica promulganda

Hæc omnia si Deo fuerint volente completa, Imperatorem rogato, ut destinatis Sacris per Metropolitanos Episcopos, ad junctis ipsius Episcopi Constantinopolitani litteris, innotescat, Episcopum Constantinopolitanum, suo quoque consensu celebrata professione, quam sedes Apostolica destinavit, in unitatem communionis fuisse susceptum: quibus litteris etiam ipsos hortetur similia profiteri. Quod si in hac parte Imperator aliquid difficultatis attulerit; Episcopus Constantinopolitanus, directis præceptionibus Episcopis suis paræcialibus, vel cæteris Metropolitanis, iisdem præsentibus, qui a vobis pariter directi fuerint, quid ipse fecerit innotescat: quod ab eo modis omnibus vos oportet exigere; ut facti hujus testimonio peragrante, etiam universos, vel qui longe sunt positi, lateve non possit. Hucusque legatis missis impertita admonitio ab Hormisda Pontifice.

VIII.

In qua observa, quam ample fidei professionem præstari velit Romanus Antistes ab Episcopo Constantinopolitano licet semper Orthodoxo, inquinato tamen communicatione prædecessorum Acacii nomini faventium: nempe ut palam coram populo, vel saltem coram Episcopis & Archimandritis illam ex scripto recitandam exhibeat; atque etiam publicis ad omnes sibi subditas Orientis Ecclesias litteris datis, id ipsum cunctis faciat innotescere. Sed videamus quas per eisdem legatos idem Hormisda Papa ad Justinum Imperatorem litteras dedit: de tanti e-

PAGIUS

Diptychorum cucurrit omnis multitudo cum magno silentio circum circa altare, & audiebant: & cum lecta fuissent a Diacono appellationes prædictarum Sanctarum quatuor Synodorum, & Sanctæ memoria Archiepiscoporum Euphemii, & Macedonii, & Leonis, voce magna universi clamaverunt: Gloria tibi Domine. Quæ referens Synodus Constantinopolitana sub Menna Patriarcha anno DXXXVI. celebrata, sua fecit, Euphemiumque & Macedonium Sanctissimos Episcopos approbavit. Cui Synodo, non solum Antiochenæ, & Hierosolymitanæ, sed etiam Romanæ Sedis Legati, cum Spectatissimis Orientis Metropolitanis interfuerunt; præfuit vero Menna ab Agapeto Romano Pontifice summis laudibus celebratus, qui Macedonii & Euphemii memoriam commendari, & Sanctam appellari non permisisset, si Schismatici fuissent, ut Baronius hoc anno num. LIII. scribit, hoc fundamento innixus, quod utriusque nomina, jubente Hormisda Papa, expuncta sunt ex Diptychis.

nim momenti legatione nihil plane præmittendum putamus; summas Deo gratias referentes, qui adeo nobilia monumenta, licet nonnihil obdusta rubigine ob nimiam vetustatem, adhuc integra conservavit. Litteræ igitur Romani Pontificis ad Imperatorem sic se habent ex eodem codice Vaticano de promptæ (a): Hormisda Justino Augusto.

In tantum, pro gratia Divinitatis, gloriæ vestræ famam constat extensam, & ita vos, suffragante vitæ merito, laudabiliter mundo contigit innotescere, probatissimorum hominum opinione vulgante, ut super vos potius credatur dilatatum culmen Imperii, quam per Imperium vos aliquis dicat agnosci. Certum est quidem hujusmodi profectione vestra pristino splendore accessisse decoris cumulatum: sed sicut tenuistis olim moribus principatum; sic cum vos per ora gentium impatiens secreti magnitudo detulerit *, ad nos quoque (sicut mystica loquuntur Scriptura) testimoniis suavitate vestræ odor advenit. Et certe cum late prudentium hominum sententia religiosa vitæ vestræ fuerint instituta dispersa, habere non potuimus incognitum, quicquid de vobis fuerat mundi attestatone vulgatum. Quia sicut mediocri laude digna in immensum sibi nequeunt vindicare præconia: ita sine sine prædicandum rapitur in populum, quicquid bono fuerit admirationis ornatum. Vindicat enim sibi quantitatis suæ jure magnitudo fama testimonia; quia nesciunt latere miranda. Hinc est, quod principatus vobis ac honores publica jura commiserunt. Nam quod meritorum insignia generalitatis facta sunt voto: nemo ita rerum arbiter iniquus extitit, qui passim vos æstimet Arches inclityæ accepisse titulos; cum negari nequeat, digne vos meruisse Imperii culmen, quorum probitatem mundus agnovit. Sed parum est, quamvis judicio universitatis, suscipere loco præmii jura regnan-

(a) Extant t. I. ep. Rom. Pont. ep. 26. Hormisda.

IX. Hormisda Pap. epist. ad Just. Imp.

* defuerit

X.

IV. Hoc anno ex his expuncti.

Certe Euphemium & Macedonium a communione Catholica hoc anno segregatos non fuisse colligitur ex Indiculo, quem dedit Hormisda Legatis Constantinopolim ad Justinum Imp. pro concilianda inter Ecclesiam Orientalem & Occidentalem pace directis, quem recitat Baronius, in quo num. V. dicit Hormisda: Quod si de anathemate Acacii consentiens, Successores ejus dixerit recitandos, ob hoc quod propter designationem Chalcedonenfis Synodi aliqui eorum exilio fuerint deportati, insinabitis nihil vos de Libelli forma posse decerpere, in qua sequentes damnatorum pariter continentur. Sed si eos ab hac non poteritis intentione desistere; saltem hoc acquiescitis, ut anathematizatos specialiter per Libellum, quem vobis dedimus, Acacio, de Prædecessorum ejus nominibus taceatur, abstratis eorum de Diptychorum inscriptione vocabulis. Quo factis Episcopum Constantinopolitanum in vestram communionem accipite. Quare longe alia ratio fuit Acacii, Euphemii, & Macedonii prædecessoris

guandi. Illud magis est admirabile, quod ita vos hominum laudabilitate firmatos suscipiant Imperia, ut judicia sint divina. Non est dubium, electos suos venerabili prædestinatione Divinitatis ad tantæ potestatis ornamenta venire, quos sinceræ fidei documenta circumvallant. Vere vobis prophetici spiritus convenire verba, dixerimus (a): Priusquam te formarem in utero, novi te. Ne putes, lector, adulatum Justinum Hormisdam, tantis illum præconiis efferebant. Justorum namque est (secundum Prophetæ sententiam dicentis (b): Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus, timentes autem Dominum glorificat) pios viros laudum efferre sermone, cum Deus in his honoretur. Admiranda plane dona eidem Justino Imperatori divinitus impertita fulgere; cum (ut quæ superius dicta sunt in ejusdem Justinii primordiis, perspicue manifestant) secundum illud propheticum (c) evenerit: De stercore erigit pauperem, ut collocet eum non solum cum principibus populi sui, sed super omnes solium gloriæ teneat. Sed quod magis præstat, ad hoc (ut idem Pontifex ait) a Deo prædestinatus fuisse videretur, ut fidem & pacem exules sanctæ Ecclesiæ restitueret. Sic more suo Deus infirma mundi elegit, ut fortia quæque confundat. Sed audi dignum Justinii laudum præconem:

(a) Hier. 1.

(b) Ps. 14.

(c) Psal. 112.

XI.

Ad hanc vos gloriam, incomprehensibili supernæ majestatis dispositione procurante, obsequium natura mundo protulit, sub custodia fidei transactæ vitæ probitas instituit, atque ad Imperia, clementia divina provexit: ob hoc scilicet, ut tandem aliquando divisores Domini corporis fidei vestræ executione compressi, Ecclesiarum concordia diabolica impedimenta succideret, & universitas de adunatione gauderet. Hoc religioni, hoc fidei, hoc serenitati vestræ specialiter cælitus mandatur officium, quibus & posse omnia & perficere videmus indultum. Itaque facit instituisse facere, navate suscepti operis munus, quod superna vobis providentia videtis injunctum. Et verè sic dicit, ut per Principem pax debeat fieri, quam reverentia Divinitatis exposcit. Date has assumpti Deo nostro vestri oblationes. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

ris, ac Euphemii & Macedonii. Illum enim anathemate configi, horum nomina e Diptychis duntaxat expungi iussit Hormisda Papa: Schismatici vero non sunt, quorum nomina expunguntur e Diptychis, imò nec excommunicati, nisi sententia excommunicationis ab Ecclesia lata nominatim configantur, aut generalibus verbis significentur.

V.

Præterea insertus est memoratus Libellus Epistolæ II. Hormisda ad Hispaniæ Episcopos data, qui ab ipso quæsierant, quo modo gerere se deberent erga Græcos in Hispaniam ve-

nes Imperii, ut per vos possit pacis fructus impleri. Sine dubio quidquid tali factis anima vestra fuerit præstitum, a vobis mundo judicatur impensum. Magnum & inestimabile est, venerabilis Imperator, propter quod asciti estis judicio Divinitatis: extenduntur ecce vota pacem desiderantium: diuturni temporis tractu moeret Ecclesiarum indivisibilis discissio: communitio: est in gemitu discerpia fraternitas, cum circa Patrum dogmata varia sit voluntas.

XII.

Accingite ergo lumbos viribus fidei: videte cui vos Regi Divinitas velit obsequi: quantum sit, quod per vos procurat impleri. Ecclesiæ venerandæ corpus, quod propria Christus noster passione fundavit, gloriæ vestræ adunare factis instituit. Non est quo magis circa vos gratia supernæ majestatis eluceat, quam si Ecclesiæ corpus per vestrum reparatur officium, sanguinis Domini redemptione formatum. Est quidem cause hujus vetustissima calamitas, sed pro immanitate sui recentissimus dolor; & tanto Christianis animis fortior gemitus, quanto temporibus est dilatus. Videndum vobis est, in quantum quotidie antiqui hostis fervescat insania, cum olim causa sit decisa sine sententiæ, pacis faciat tarditatem: & cum Chalcedonenfis Synodus, & beati Papæ Leonis constituta placeant, quo ad charitatem reverti volumus, a certamine non desistas. Sequuntur quæ dogmatibus prædictis adscripta sunt: & ab eorum sequacibus quos prædicta auctoritate damnatos intelligunt, non recedunt. Tenent adhuc in complexibus nomen Acacii, quem vident judicio sedis Apostolicæ merito pœnam subisse damnati. Quis non intelligat, simulatè dici: Sanctorum Patrum sequimur dogmata, sed non diligimus facta? Quæ a sancta Synodo Chalcedonenfis constituta sunt, & quæ beati Leonis epistola continet, fovemus, veneramur, amplectimur; sed Acacio, qui damnatorum communionem secutus est, impendimus vota.

XIII.

Sed quid opus est de judicatis rebus verba facere, cum nos hortari tantummodo deceat, ut expressa superius simulatione sumpta, sub omni puritate pacem debeant, a quibus hæc dicuntur optare? Apud vos mihi est omnis deprecationis causa, Impendimus vota. G g 2 ra-

nientes. In ea vero solius Acacii memoria, damnatur: Propter causam scilicet Acacii, inquit, smaticos, a Prædecessoribus nostris pro hæreticorum communionem damnati, in qua qui se ab ejus contagio ostenduntur ne non dividunt, a nostra communione habeantur excepti. Nec est quod dicat Cardinalis doctissimus num. LI. in Libello memorato post Dioscori, Timothei parricidæ, & Petri Alexandrini anathemate confixa nomina haberi: Etiam anathematizamus Acacium Constantinopolitanum quondam Episcopum ab Apostolica Sede damnatum, eorum complices & sequacem, vel qui

rator egregie: Vos his ac talibus religio-
si operis refistite viva charitate: Vobis
immet, ut qui Ecclesiastica concor-
dia habuistis sub privata vita desiderium,
sub principatu detis effectum. Non fuit
quo magis gratia vestra cumulus accede-
ret, quam quod vobis divinitus delatum
est, ut quod semper voluistis fieri, per
vos ad terminum possit adduci. Nec bre-
ve specimen circa vos gratia Divinita-
tis effulsi, quibus datur posse facere,
quod semper optastis. Quapropter quo-
niam vobis tantæ causæ titulum videtis es-
se servatum: removete quicquid ambiguum
remansisse creditur ad plenitudinem gån-
diorum. Nos enim qua decuit affectione
per Gratium V. C. cui pro moderatione sui
congrue sensimus officium legationis injun-
ctum, litteris vestri principatus acceptis,
causæ magnitudini convenientes destina-
vimus viros, Germanum & Joannem Epi-
scopos, & Blandum presbyterum, necnon
& Felicem diaconum, per quos, si (quem-
admodum præsumimus) serenitatis ve-
stræ favor arriserit, secundum quæ man-
data sunt, Ecclesiarum adunatione gene-
ralitatis possint vota firmari. Hactenus
Hormisdæ ad Justinum Imper. epistola,
in qua tamen desideratur Diofcori dia-
coni legati nomen, quod in reliquis ejus-
dem Pontificis datis ea de causa litteris
atque ab aliis redditus expressum habe-
tur, licet non hoc ordine, quo hic re-
censita eorumdem nomina reperiuntur:
nam in ipsi post nomina Episcoporum le-
gatorum, mox nominati reperiuntur am-
bo legati diaconi, & novissime Blandus
presbyter; sed hujus epistolæ auctoritate
dici potest, errore librariorum factum,
ut series nominum sit inverfa, & diaconi
ante presbyterum positi. Quæ quidem
præmonuisse lectorem oportuit, ne
adeo miretur, cum legerit diaconos ante
presbyterum nominatos, & novissimo
loco presbyterum collocatum: id enim
errore factum esse, ex hac Hormisdæ Pa-
pæ ad Justinum Imperatorem data epi-

PAGIUS

qui in eorum communione aut societate perman-
serint. Qui Acacius, quorum se communioni mi-
scuit, ipsorum similem habere meruit in damna-
tione sententiam, ut legitur in editione Lab-
beana ea, quam Baronius secutus est correctio-
re; qua clausula Macedonium & Euphemium in-
cludi, dicit Baronius manifeste declarari in
Diofcori Legati Papæ Hormisdæ Relatione,
qua nunciat quæ Constantinopoli acta fuerant,
in qua postquam retulit Joannem Patriarcham
Constantinopolitanum Libello subscripsisse sub-
dit: Post factum Libellum nomen Acacii de Di-
ptychis est delatum, similiter & Phravita, Eup-
hemii, Macedonii, & Timothei. Verum, ut
inquit Natalis Alexander in Dissert. XX. sæ-
culi V. parte II. hæc verba, in eorum commu-
nitione, non extendunt anathema præfatio Li-
bello contentum ad Euphemium & Macedonium
Acacii Successores; quia ad hæreticos referun-

stola redarguitur. Sed cœptam de lega-
tione decreta historiam prosequamur.

Non satis id est visum Hormisdæ, qui
nihil penitus voluit prætermisum officii,
quo tanta legatio felicem consequeretur
effectum; ut qui optime mente retineret,
complures ante missas a prædecessoribus
Romanis Pontificibus legationes vel ina-
nes rediisse effectumque vacuas, vel igno-
miniis sugillatas. Quamobrem præter
eas quas vidimus ad Justinum Imperator-
rem litteras datas, addidit alias ad Eu-
phemiam Augustam insignem pietate fe-
minam, quæ accedebat Justino viro suo
adjutorium simile ipsi, utpote quæ ei-
dem fuerat omnium bonorum sua pieta-
te conciliatrix: quæ & (ut dictum est)
cum Imperio mutans pristinum nomen,
in memoriam illustris martyris Euphemie,
in cujus basilica fuerat celebratum sacro-
sanctum Chalcedonense Concilium, Eu-
phemia dici voluit, ut & eo pariter no-
mine declararet se esse ejusdem Magnæ
Synodi studiosissimam. Epistola autem
ipsa sic habet (a):

Hormisdæ Episcopus Euphemie
Augustæ.

Ecclesiarum pax jam cœlesti ordinatio-
ne componitur, cum vos ad Imperium De-
us elegit, apud quos esse integrum sem-
per religionis suæ cognovit affectum. Nam
sicut in privata vita Deum semper recto
dogmate coluistis, ut de religionis concor-
dia cogitaretis, & multa quidem inter
ipsa imperii vestri primordia facta sunt,
quæ spem vobis correctionis integræ pol-
licentur. Unde quia in vobis, amore
fervere fidei gratulamur: agentes Deo
gratias, quotidie pro vobis B. Petro A-
postolo supplicamus, ut votis vestris apud
Dominum suffragetur, & cursum bonæ vo-
luntatis adimpleat. Nec dubium est, di-
vinis vos auxiliis adjuvari, quia tanto
religionis studio mandatis cœlestibus obe-
ditis. Hinc est, quod quia sanctum con-
jugii vestri constat esse propositum, has
fiducialiter ad vestram clementiam litte-
ras

tur, de quibus ante mentio facta est, scilicet
ad Diofcorum, Timotheum Elurum, & Petrum
Mogum, quorum in communione, vel socie-
tate, qui manserint, anathemate confodiuntur
& nominatim Acacius: at eidem non subici-
untur anathemati, qui in ipsius Acacii com-
munionem manserint: alioquin ponendum fuisset
in Libello: vel qui in ejus (supple Acacii)
communione manserint. Quoad verba Dio-
fcori Legati, nomen Euphemie & Macedonii de-
letum est quidem & Diptychis; sed non pro-
pter eandem rationem, ac Acacius & Timo-
theus. Hi enim tamquam Schismatici habitii, &
a communione Catholica segregati, non vero
Euphemius & Macedonius, qui illo tantum ho-
nore privati sunt, quia scilicet eorum initia
sancto fini non responderant. Utrumque tamen
in Diptycha postea restitutum fuisse, infra vi-
debimus.

XIV.

XVI.
Comparatio Euphe-
miæ cum
Helena.

vas destinamus, ut per vos ad perficien-
dam Ecclesiæ pacem mariti vestri pietas
amplius incitetur.

Magnum opus arripuistis, magna vobis
causa commissa est: per vos etiam populos
Christi vult ad Ecclesiæ fœdera revoca-
re, quos per se voluit a morte redime-
re. Magna etiam vestro sexui parata est
laudis occasio, si vobis instantibus Ec-
clesiæ suæ Christus, quæ divisa fuerant,
membra conjungat. Nec ejus, nempe sanctæ
Helene, major est gloria, quæ hu-
mana salutis lignum servata est, & sola
Crucem, quam omnis veneratur mundus,
invenit. Superabit quinimo illius me-
rita: quia Ecclesiæ unitas per illam su-
um invenit signum, per vos est habitura
remedium. Agat igitur jugalis vestri re-
ligiosa clementia, ut fratres & coepisco-
pi vestri sub eo libelli tenore, quem du-
dum misimus, fidem suam dignetur asse-
rere; quatenus perfecta possit esse, quæ
est inchoata correctio: quia irrita est qua-
libet in cultura Dei confessio, cui deest
fidei plenitudo. Hoc enim quod a reliquis
fieri poposcimus, a multis jam sacerdo-
tibus constat effectum: & unitat esse ju-
sta in communione non poterit, si non fue-
rit in reverfione servata. Hæc ad Au-
gustam Hormisdæ Papa.

XVII.

Sed attende quæ scribat ad ipsum Con-
stantinopolitanum Episcopum Joannem,
penes quem optime sciret residere totius
pacis conciliandæ facultatem: ut si ipse
resiliret, ut fecerant prædecessores, om-
nem operam & impensam perissem non du-
bitaret. Quamobrem demulcere hominem
lenitate, & resilientem veritatis urgere
stimulis ad cursum, dubiumque efficacioribus
suadere & certum reddere argu-
mentis, atque labentem animo rationibus
stabilire non prætermisit. Accipe igitur
ipsas dignas tanto Pontifice litteras, quæ
sic se habent (a):

(a) Hormi-
ep. 28.

Hormisdæ Episcopus Joanni Episcopo
Constantinopolitano.

XVIII.
Epistola
Hormis-
ad Joan-
nem Con-
stantinop.

Reddidimus quidem, frater, congruum
litteris tuis sub Ecclesiastica libertate
responsum: & quid in his congratulati
fuerimus insertum, quid taciturnitate
præteritum, evidenter expressimus. Ac li-
cet cuncta sensibus tuis nunc crebra le-
gatio, nunc usu in Ecclesiâ diuturnæ con-
versationis tuæ vetustas infuderit: ju-
vat tamen adhuc latius aperire nostrum
repeita ratione consilium: quia tunc be-
ne de fidei firmitate differitur, quando
simplicibus verbis conciliandæ pacis cu-
piditas explicatur. Desideria quippe tua,
quibus te ad Ecclesiasticam testaris fe-
stinare concordiam, ut haberent partes
illæ, semper optavimus: nec sola voto-
rum ambitione contenti, usi etiam preci-
bus sumus. Vestro sunt hæc & mundi tes-
timonio roborata, quæ loquimur: quia

ut Catholica unitatis reparatio fiat, au-
thoritatem nostram intemerata fidei inte-
gritate submittimus. Inclinet orationibus
nostris aurem suam divina miseratio, ut
quod creditis postulandum, sequamini, &
ametis oblatum. Nobis una causæ soli-
citus, una custodia est; ita pacem cu-
pere, ut sic religionis, sic venerabilium
Patrum constituta serventur: quoniam
quæ inter se consona credulitate non dis-
crepant, æquum est ut simili observatio-
ne subsistant *

* sustine-
ant.

XIX.

Sed cur diutius immoramur? Scis ipse,
unitatis causi quid exigat: scis ipse, qua
via ad beatissimi Petri Apostoli debeas
venire consortium. Habes itineris tui du-
cem, quem te jam sequi asseris, Chalce-
done habitum pro religione conventum.
Jam te quoque, quod idem amplecti te-
statis es, beati Leonis redeuntem dogma
comitabitur. Hæc si placent, Acacii de-
fensio damnati non placeat; hoc est, quod
boni studii a perfectione vota suspendit.
Si sunt enim illa adversum Dei & legis
ejus inimicos venerabilium Patrum con-
gregatione disposita, ut quisquis eos in
communione sequeretur, jam tunc latam
subiret in sua damnatione sententiam; non
sunt igitur nova, quæ constanter ex-
quimur, sed temporibus illis facta judi-
cia iusta Patrum constitutione servamus.
Hortamur, itaque frater, & mentem tu-
am, Dei nostri misericordia adjuvante,
pulsamus, ut ab omni te hæreticorum con-
tagione, Acacium cum suis sequacibus con-
demnando, distungens, una nobiscum Do-
minici corporis participatione pascaris.
Si nobiscum universa prædicas, cur no-
biscum non universa condemnas? Tunc
enim nobiscum quæ veneramur amplecteris,
si nobiscum quæ detestamur horrueris.
Pax integra nescit aliquam habere dis-
stantiam; & unius Dei vera esse non potest,
nisi in confessionis unitate, cultura.

XX.

Quapropter salutantes te fraternæ cha-
ritatis affectu petitionem tuam, missis (sic-
ut sperasti) religiosissimis viris Germa-
no & Joanne Episcopis, Felice diacono,
Dioscuro diacono, atque Blando presby-
tero, significamus esse completam. Hi ve-
ro quibus fuerint mandatis instructi, an-
te allegationes eorum, si cogites, evi-
denter agnosces. Hi pacem tuam sub ea
qua sæpe scripsimus professione suscipient.
Imple ergo, frater charissime, gaudium
nostrum, & tuum ad nos per eos recte
fidei tuæ remitte præconium, ut per te
universis detur exemplum. Hæc per le-
gatos ad Joannem Patriarcham Hormisdæ,
Quod autem dum Romæ ista tractarentur,
contigerat alias ab eodem ipsum Hormis-
dam litteras accepisse, ad eundem has red-
didit breviores, quæ sic se habent (b):

(b) Hormi-
ep. 29.

Hor-

Hormisda Episcopus Joanni Episcopo Constantinopolitano.

XXI. Hormisd. litteræ ad Joan. Epi. Constant. Ea quæ charitas tua destinatis litteris significavit, agnovimus, & gratulamur ad conscientiam nostram fidei tuæ indicia pervenisse: optantes, ut intentioni tuæ, quam rectam esse cupimus, plenum Deus noster circa Ecclesiasticam pacem concedere dignetur effectum, cujus spem animo superna majestatis assumpsimus: quia Imperatorem serenissimum ad hoc providentia divina judicamus electum, ut per eum Ecclesiarum reintegratio tantis temporibus desiderata proveniat. Quapropter licet quæ pro fidei unitate facienda sunt, tuæ charitatis notitiam latere non possint; legatos tamen direximus, quos ratio causæ poscebat: quibus hortantibus, & quæ jam pridem a nobis significata, & quæ nuper iterata sunt, ad effectum, Domino nostro auctore, perveniant. Hæc ad Joannem.

XXII. Quod vero idem Hormisda Papa optime sciret, plurimum conferre ad pacis conciliationem, Constantinopolitanum demerere clerum, quem non ignoraret pro arbitrio universum movere populum posse, tantasque uno momento consistere discordias, ut etiam statum ipsius Imperatoris (quod pluribus exemplis vidimus) in discrimen adduceret; hos quoque amantissimis prævenire litteris non prætermisit. Extant ipsæ quidem æque per breves ad Archidiaconum & reliquos ejusdem Ecclesiæ clericos scriptæ verbis istis (a):

(a) Hormisd. ep. 30. Hormisda Episcopus Theodosio Archidiacono Constantinopolitano & universis Catholicis a pari.

XXIII. Ad Archid. Constantinop. & alios Orthodoxos epist. Hormisdæ. Gratias misericordie divinae competenter exolvimus, quæ fidem vestram diu laborare non passa est: nam tempus oblatum est, quo fidos milites suos Catholica recuperare possit Ecclesia. Quæ enim major animus vestrum potest obtinere jucunditas, quam malorum commemorata depulsio? Gaudis presentibus compensate afflictionis incommoda: quia Deus noster, qui remedio fuit, adversis opprimi charitatem vestram noluit, sed probari. Nam si transacti temporis mala cum presentibus quæ divina esse non ambigitur, retributione compenstetis; quis dubitat ampliora vos præmia consecutos, quam nocere potuisset adversitas? Et quamvis pro statu fidei Catholicae nunquam sollicitudo nostra cessavit, tamen serenissimi Principis sacris affatibus incitati, legatos destinare curavimus, quorum officio, Deo auctore, in his, quæ sæpe mandavimus, subsequi non dubitamus effectum. Et ideo competenter enitere, ut Ecclesiæ Catholicae hoc præcipuum vestrae liberationis munus possitis offerre: quatenus repulsis omnibus quæ hæcenus nocuerunt, in una,

quam semper optavimus, communionem gratulantes, Deo nostro laudes referre sine cessatione possimus. Hæcenus ad Theodosium Archidiaconum & reliquum clerum Ecclesiæ Constantinopolitanæ Hormisda.

Quod vero qui pietate fulgebat, & auctoritate in aula regia præstabat Justinianus hoc tempore Comes Domesticorum, postea vero successor Justiniani in Imperium, pacis cupidissimus esset, & post primas ad Hormisdam Papam datas eodem argumento litteras, in hanc diem servatae sunt monumenta, ut nihil ferme perierit: ut plane contingat, ejusmodi frequentia epistolarum, quemlibet ipsas legentem, perfectius scire cuncta quæ in eadem causa contigerunt, quam qui eodem tempore vixere, sed has epistolas minime conspexerunt: ex quibus haud mediocris omni ex parte legenti utilitas comparatur, si eas cunctas prudens lector accurate & non oscitanter cursimve perlegat. Intueri porro in eis licet summam Hormisdæ in rebus agendis solertiam, cum nihil omni ex parte intentatum reliquerit, quo missa legatio optatam referret concordiam. Nam præter illa quæ dicta sunt: quod idem sciret Hormisda, & pluribus esset doctus exemplis, aulicorum arbitrio res prospere progredi, vel inverti solere: ut qui essent apud Justinum Augustum potentiores sibi litterarum commercio conjungeret, ad eosdem epistolas dedit: nam non ad Justinianum tantum quas vidimus litteras scripsit, sed & ad alios item aulicos clarissimos viros de eadem legatione scripsit, ut ad Celerem atque Patricium in hunc modum (a):

XXIV. Justiniani pietas commendata.

(b) Hormisd. ep. 25.

(c) Hormisd. ep. 31.

XXV. Epist. Hormisdæ ad Justinianum V. C.

Hormisda Episcopus Justiniano V. I. Magnitudinis vestrae litteras sanctæ fidei plenas amore suscepimus, quibus ad exercendam apud vos prædicationis Apostolicæ firmitatem, opportunitatem nobis provenisse divinitus nunciastis. Unde indefinenter Deo nostro agimus gratias, qui ad tam præclara remedia & tempus vobis & animum dedit. Et nos quidem desuper ista agnovimus ordinari, postquam ei detulit divina majestas Imperium, qui se ad componendam Ecclesiarum pacem indicat ordinatum. Ergo restat, ut universi Episcopi partis Orientalis, juxta libelli seriem, ad correctionis pervenisse se restentur effectum. Patet veneranda via concordia: nota sunt optata remedia sanitatis. Sacerdotes qui Catholicam pacem desiderant, professionem Catholicam non recusent. Non enim opus est partibus errorem corrigi, sed radicibus amputari. Insistite igitur, sicut cepistis: ut merces apud Deum vestra, quæ de boni operis incubatione habet initium, de perfectione consequatur effectum.

XXVI.

Animum quidem vestrum talem missa ad nos testantur alloquia, ut ad plenitudinem boni propositi non multum indigeatis hortatu: nostri tamen desiderii, ea quæ spem dedit oratio, amplius accendit ardorem; & avidius gaudia impleri cupimus, quæ instare jam divinitus arbitramur. Hinc est quod beatum Petrum Apostolum quotidie suppliciter obsecramus, ut vobis, per quos integrari membra sua, sancta jam sperat Ecclesia, & effectum Deus celerem, & salutem tribuat longiorum. Nos quidem vestris animis obsequentes, viros direximus ad solidandam sub Apostolica dispositione ordinatione concordiam. Vestrum est, ut sicut nos bonæ intentioni deesse nolimus, ita eos apud nos

* notata.

* ratio. De susceptis oblationibus Justiniani.

nos optatum referre faciatis effectum. Munus vestrum veneranda sacraria susceperunt; quod amplius beato Petro Apostolo facietis acceptius, si per vos optatam Ecclesiæ receperint unitatem. Hæc Hormisda ad Justinianum.

XXVII.

Magno quidem Dei beneficio (ut diximus alias) factum sentio, ut tantæ legationis tantorum virorum in causa tanti ponderis missæ vetera in hanc diem servata sint monumenta, ut nihil ferme perierit: ut plane contingat, ejusmodi frequentia epistolarum, quemlibet ipsas legentem, perfectius scire cuncta quæ in eadem causa contigerunt, quam qui eodem tempore vixere, sed has epistolas minime conspexerunt: ex quibus haud mediocris omni ex parte legenti utilitas comparatur, si eas cunctas prudens lector accurate & non oscitanter cursimve perlegat. Intueri porro in eis licet summam Hormisdæ in rebus agendis solertiam, cum nihil omni ex parte intentatum reliquerit, quo missa legatio optatam referret concordiam. Nam præter illa quæ dicta sunt: quod idem sciret Hormisda, & pluribus esset doctus exemplis, aulicorum arbitrio res prospere progredi, vel inverti solere: ut qui essent apud Justinum Augustum potentiores sibi litterarum commercio conjungeret, ad eosdem epistolas dedit: nam non ad Justinianum tantum quas vidimus litteras scripsit, sed & ad alios item aulicos clarissimos viros de eadem legatione scripsit, ut ad Celerem atque Patricium in hunc modum (a):

(a) Hormisd. ep. 32.

XXVIII. Aulicos Imp. litteris Hormisdæ prævenit.

Hormisda Episcopus Celeri & Patricio V. C. a pari. Quamvis pro loci nostri consideratione de causa fidei Catholicae minime tacere possimus; tamen ad hanc partem serenissimi Principis magnopere directis affatibus nostrum incitavit studium, pro cuius legatos voluntate direximus. Et quia hujusmodi causa filiorum Ecclesiæ sublevari debet auxilio; salutantes vos cultu atque honorificentia competentem, poscimus, ut pro Ecclesiastica pace allegationes eorum, qui directi sunt, apud animos serenissimi Principis adjuvetis: siquidem vestra celsitudinis laborem non parva retributio subsequitur, cum omnipotenti Deo nos gratias persolvere de vestris operibus feceritis. Hæc Hormisda. Extant & aliæ ad eundem Celerem litteræ in commendatione legatorum, quæ incipiunt: Cum necesse fuerit, &c.

XXIX. Ad civitatum Præfectos Hormisdæ scribit.

At non satis ipsi fuit, eos qui erant Constantinopoli apud Imperatorem magistratus admonuisse; sed voluit eos etiam, qui degerent in provinciis, per quas legati transire erant, ad opus hortari. Quod enim sciret Thessalonica eosdem transiuros fore legatos: ad eum qui ibi gere-

bat præfecturam, & alios, litteras dedit. Satis quippe memor erat, illic degere Dorotheum ejusdem civitatis Episcopum, qui non a communionem tantum Romani Pontificis, ut Anastasio morem gereret, se subduxerat; sed & alios ad id ipsum præstandum induxerat, immo & minis atque persecutione compulerat, ut quæ dicta sunt superiori tomo significant: ne igitur per eum turbæ aliæ Thessalonicae concitarentur, perbreves has ad ejus civitatis Præfectum litteras dedit (b):

Hormisda Episcopus Præfecto Prætorio Thessalonicensi & cæteris V. C. a pari.

(b) Hormisd. epist. 33.

Licet pro causa Ecclesiastica nunquam sollicitudo nostra cessaverit; tamen Imperatoris serenissimi sacris affatibus promptius incitati, legatos cum celestis misericordie favore direximus, quorum officio bona, quæ de Principis mente præsumimus, impleantur. Et ideo salutantes amplitudinem vestram cultu & honore quò dignam est, poscimus, ut pro reintegratione fidei vestrum commodetis studium, nec tantis Fidelium tardari vota temporibus permittatis: quia non est dubium, celsitudinem vestram fructum tantæ laudis acquirere, si per eam, quæ ab omnibus bonis optantur, Dei nostri misericordia, operante, proveniant. Hæcenus epistola, & quidem opportune scripta: etenim contigit eisdem legatos Thessalonicae contradicentium & altercantium turbis plurimum agitari, ut inferius suo loco dicitur.

XXX. Epist. Hormisdæ ad Præfectum Prætorio Thessal.

Ad postremum vero clarissimarum quoque feminarum Hormisdæ Papa datis ad eas litteris, ad rem bene consiciendam imploravit auxilium: non enim despiciendas eas esse putavit, quæ tempore persecutionis Anastasii Imperatoris, pro Catholica fide non solum steterant inconcutæ, sed & virorum animos perstare in sententia suaserant, atque in pietatis officio continuerant: ut plane acciderit, sicut tempore Dominicæ passionis, cum, Apostolis fugientibus, mulieres Dominum Jesum nunquam usque ad obitum defecerunt; ita in tanto fidei naufragio, quamplurimis Episcopis fugam arripientibus, immo & ad hostium castra se conferentibus, feminae fidem Catholicam profitentes invictæ steterint animo. Eminentebat inter eas Anastasia atque Palmetia Senatoriæ ac Patriciæ clarissimæ feminae, ad quas perbreve hanc Hormisdæ Papa dedit epistolam (c):

XXXI. Feminarum studium pro fide Catholica.

Hormisda Episcopus Anastasiae & Palmetiæ a pari.

(c) Hormisd. epist. 34.

Bonæ voluntatis studium divinae semper comitatur prosperitatis effectus. Dei nostri providentia temporis facultas oblata est, in qua pro fidei vestrae premio debeatis ad-

XXXII.

Epist. Hormis. ad Anastasiam & Palmarium.

admitti. De superna primitus misericordia, deinceps de conscientia clementissimi Principis presumentes, legatos pro religionis Catholica causa direximus, per quos amplitudinem vestram debitae venerationis salutamus officio, postulantes, ut pro Ecclesiastica reintegratione concordiae vestrum laborem atque operam non negatis: quatenus cum repulsis remouisque istos, quos Apostolica sedis damnauit auctoritas, ad unam, qua recta est, communionem plebs Christiana redierit, beatum Petrum Apostolum, pro cuius fide nitimur, in vestris habere possitis actibus adiutorem: Hucusque ad eas Hormisdæ, qui his omnibus datis litteris legatos ita munus quam cito dimisit: non enim expectato tranquilliori tempore navigandi, ante Quadragesimæ tempus hoc anno eos esse profectos, quamvis litterarum incuria librorum habeantur sine die & Consule data; ex relationibus tamen a legatis missis ad Hormisdam Pontificem, satis potest intelligi.

XXXIII. (a) Isai. 52. De rebus legatorum in itinere gestis.

Quod igitur, ex Prophetae (a) sententia, valde speciosi sunt pedes evangelizantium pacem, annuntiantium bona: per iudicium erit eorumdem legatorum affectati vestigia, & quæ in via positæ iisdem acciderint, certa testificatione narrare. Dei quidem beneficio factum est, ut aliquæ relationes legatorum in archiuis asseruatae, custoditæ remanserint ad hæc tempora, licet (ut accidit) mendis nonnihil labefactatæ, sed collatione duorum exemplarium facta, aliquantulum emendatæ. Est autem secundæ relationis (prima enim excidit) eiusmodi scriptus titulus (b):

(b) Inter ep. Hormisdæ post. 34. t. 1. ep. Rom. Pontif.

Exemplum suggestionis Germani & Joannis Episcoporum, Felicis & Dioscori diaconorum, & Blandi presbyteri. In ciuitate Aulonitana quo ordine cum Dei adiutorio peruenimus, & quomodo sumus suscepti ab Episcopo ciuitatis ipsius, & quid est actum, vel quale responsum dederunt, & quia hæc promissit, ut cum Metropolitanis suis faceret libellum, in alia epistola beatitudini vestre significauimus. At prima illa (ut diximus) desideratur a legatis facta relatio, secunda autem ita subicitur: Quod in Scampina ciuitate factum est vestris orationibus, tacere non permisimus. Antequam nos ingrederemur in ciuitatem ipsam, venerabilis Troilus * Episcopus cum suo clero, vel plebe in occursum nobis egressus est. Et quomodo Deus in ipsa die benedictus est, & quæ festiuitas per ipsam pietatem est subsecuta, ad notitiam Apostolatus vestri referimus. Nobis presentibus, vel suo clero & nobilibus viris ipsius ciuitatis, libellum subscripsit, porrexit: suscepimus, & presente omni clero vel plebe, in gradu suo a seruo vestro Petro

* Troilus Occursus Scampini Episcopi Legatis.

Notario sanctæ Ecclesiæ Romanæ est relectus. Erat conuentus in basilica S. Petri.

Constemur beatitudini vestre, tantam deuotionem, tantas Deo laudes, tantas lacrymas, tanta gaudia difficile in alio populo vidimus. Prope omnes cum cereis viri cum mulieribus, milites cum crucibus in ciuitate nos susceperunt. Exprimatur hic aliqua ex parte religiose procedentium Christianorum forma, nimium cereos atque cruces ferre solitos esse, & in fine processionis Missas agere: unde & mox subdunt: Celebratae sunt Missas, nullius nomen obnoxium religionis est recitatum, nisi tantum beatitudinis vestre. Ex his considera, lector, misericordiam statum Orientalis Ecclesiæ, in qua nullus fuerit, qui non pollutus saltem communicatione hæreticorum, tuto vere Catholicus dici, & ejus nomen in sacris publice recitari potuisset. Sed pergunt: Noster Episcopus venerabilis Germanus Missam celebravit. Et promiserunt nec postea recitari, nisi quos sedes Apostolica suscepit. Quanta a nobis operata sunt, Deus propitius in vobis conseruet. Istam epistolam ante iriginta milliaria a Lignido fecimus, sperantes ipsa die in eadem ciuitate cum Dei adiutorio peruenire. Et quomodo ad nos peruenit Scampinus Episcopus, speramus & ipsius ciuitatis Lignidi Episcopum similia facere. Quod si factum fuerit, data occasione, rescribemus.

XXXV.

Scampis nobis positus, post Missas, hora cœnatoria, Stephanus & Leontius vir clarissimi ab Imperatore missi in occursum venerunt, adhuc nescientes, nos in partibus Græciarum positos: quia talia mandata fuerunt Comiti Stephano data, ut ad partes Italiae transiret in occursum nostrum. Vides, lector, qualia esse consueverint obsequia Orthodoxorum Imperatorum erga Romanum Pontificem, ut missæ ab eo legationi per viros clarissimos occurrere voluerint, antequam legati ex Italia egredierentur, licet interiacens transmittendum esset Hadriæ fretum eo potissimum tempore ad navigationem minime oportuno. Sed pergunt de Stephano dicere: Est Stephanus iste, qui modo dicitur, de parentela filii vestri Magistri militum Vitaliani. Hi nobis nuntiaverunt, Patricium Senatorem proscriptum & in exilium missum: pro qua tamen causa, nisi quomodo ad nos perueniret, non possumus dicere: quia non est de talibus rebus facile deliberare. Dicitur tamen & Apocriusarius Thessalonicensis Ecclesiæ teneri, apud quos dicunt epistolas inventas: pro qua causa, nescimus: cum ipsis & Philumenum, Demetrium Magistrum, & alias personas, quarum nomina ignoramus. Ista sunt (quomodo prediximus) quæ

XXXVI. Obsequia Catholicorum principum erga Roman. Pont.

XXXVII. De rebus gestis Constantinop.

quæ audiuimus. De causa tamen Ecclesiastica cum Dei misericordia prospera nunciatur. Cosmatem tamen medicum, pro qua causa in Italiam venit, penitus intelligere non potuimus: nisi hoc, quia fortiter quaritur, de quo debetis esse solliciti ut sciatis, pro qua causa ibidem venit. Hactenus secunda relatio scripta initio mensis Martii, ut ex sequenti tertia relatione possumus intelligere, quæ sic se habet (a):

(a) Extat inter Hormisd. Pap. t. 1. epist. Rom. Pont. XXXVIII.

In alia epistola significauimus beatitudinis vestre de Scampina ciuitate, de venerabili Troio Episcopo, quo ordine libellum dedit, & qualis festiuitas est celebrata in ipsa ciuitate. Cum Dei misericordia venimus Lignidum, Theodoritus Episcopus venerabilis vir ipsius ciuitatis similiter libellum dedit: qui libellus in Ecclesia est relectus, & omnia secundum constitutionem vestram sunt facta. Rogate Deum: sperate ab Apostolis ejus beatissimo Petro & Paulo, ut Deus, qui initia talia donauit orationibus vestris, similiter sequatur & prospera: ut tempora corona vestra in correctione Ecclesiarum semper prædicentur. Quam epistolam ad Apostolatum vestrum direximus die Non. Martiarum. Hucusque tertia perbreuis legatorum relatio.

XXXIX.

Sed his jungenda est epistola ejusdem ciuitatis Episcopi Theodoriti ad Hormisdam Papam postea data: ex qua intelligas, quanta tolerent reverentia prosequi externi Episcopi ipsum Romanum Pontificem. Accepto hic ab Apostolica sede beneficio gratus existens, litteras ad ipsum Romanum Pontificem dedit: ex quarum inscriptione cognoscas pariter, quo cultu Orthodoxi Antistites venerantur Romanum Episcopum. Est autem ejusdem epistolæ iste titulus (b):

(b) Extat inter ejusdem Hormisd. epist. cum duobus exemplaribus cellata.

Domino sancto, beato, predicabili, & adorando Apostolico Patri Hormisdæ Papæ urbis Romæ, humilis famulus tuus Theodoritus.

Mæa quidem exiguitatis non esset, tam magna presumere, & ad vestrum pium sanctum Apostolatum pusilli sermone presentes parvulas destinare paginas. Sed quia pro insita vobis humanitate, pio propitiationis animo omnia nutu Divinitatis protegere consueuistis: lucidum diem & totius festiuitatis repletum omni reddidistis mundo, & omnia vestris predicandis precibus ad preskinum veritatis reuocastis statum, & in unum concordare vel subjungere vestris predicabilibus & adorandis meritis annuistis. Ideoque et si meis obrutus iniquitatibus & ab eis undique oppressus, ex ipsis recreatus infernis, recurrente ad religiosa vestigia vestra famulo tuo viro religioso Pollione *, usurpavi me tam per eum, quam etiam his parvulis & exiguis chartis, vestris prædicandis. Ann. Eccl. Tom. IX.

* Pollione

dicandis & adorandis me preseniare vestigiis, diuinum omnibus viribus exhortans favorem, & clara voce cum omnibus omnino canens: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: qui pro sua incomprehensibili pietate vestris mirificis operibus omnia illuminauit & liberavit, & lucidum & totius festiuitatis repletum diem in toto Orbe vestris dignis precibus præstitit, & ab omni iniquitate eripuit, & omnem nodum colligationis absoluit, & omnem semitam aperuit. Hanc itaque gratulationis repletum pio vestro pronus offerens Apostolatus, deprecor, uti pro meæ febrilitatis exiguitate vestris piis precibus memores esse dignemini, domine sancte, beate Apostolice Pater. Hactenus Theodoriti Episcopi epistola, cui mox ista in codice subscripta erant:

XLI.

Accepta XIII. Kalendas Julias, domino Eutharico V. C. Consule. Quod enim hæc Pollioni data dicitur; scire debes hunc missum post Pascha cum litteris legatorum de pace cum Orientalibus stabilita. Testantur id quidem iidem legati in alia relatione ad Hormisdam Pontificem missa, cujus est exordium: Cum Dei misericordia, &c. Porro hanc Theodoriti epistolam hic descripsisse voluimus, quod ejusdem cum superioribus sit argumenti. Sed ut coeptum iter legatorum Apostolicæ sedis prosequamur: quænam eisdem, cum Thessalonicam peruenissent, acciderint, scripta tum a Dioscuro diacono uno ex missis legatis relatio notum facit, quæ sic se habet (c):

(c) Extat in eodem codice inter epist. Hormisdæ.

Ineffabilis Dei omnipotentis misericordia, & pietas ejus, quam super humanum genus clementer effundit, humanis viribus æstimari non potest, nec sermonibus explicari; sed sufficit ejus tantum consilia deuotis sensibus admirari, & scire omnia bona de ejus tantam gratia pendere remediis. Est ista quotidiana probatio: audacter tamen presumo dicere, domine meus beatissime Papa, quia presens causa præterita cuncta transcendit, quam Deus vestris temporibus & meritis reservauit. Quid in Aulone sit Actum, quid Scampis, quid Lignidi fuerit subsecutum, anteriore significatione suggesti. Ad Thessalonicam peruenimus: quas intentiones habuerimus cum Episcopo Thessalonicensi, & quæ dicta fuerint, vel etiam constituta, harum pontificis viva insinuatione discetis.

XLI. Relatio de rebus Thessalonicæ gestis.

Quod tamen non oportet præterire silentio, insinuare non differo. Post multa certamina presatus Episcopus (erat iste Dorotheus schismaticus, de quo plura superiori tomo) ratione conuictus, libellum subscribere voluit: sed quia Episcopi, qui sub ejus sunt ordinatione constituti, omnes non aderant; in presenti

* intentiones pro contentioni-bus usurpat frequent. XLIII.

hoc convenit, hoc promissit, ut post dies sanctos Quadragesimæ scilicet, uno ex nobis a sede Constantinopolitanae urbis directo, Episcopis congregatis, qui in ejus sunt diocesi constituti, libellum subscriberent; quod cum Dei adjutorio credimus esse complendum. Hæc sunt Thessalonica constituta. Subiicit autem his idem Dioscorus legatus quæ post hæc cum Constantinopolim pervenissent, ibidem fieri contigerint; ait enim:

XLIV. Relatio de rebus gestis Constantinopoli.

* multi- que.

XLV. Quæ coram Imp. sunt gesta.

* fecerunt.

XLVI. Recitatur coram Imp. libellus qui excipiens effect.

Vestris orationibus commendati ad Constantinopolitanam pervenimus civitatem. Feria secunda hebdomadis authentica, quam Majorem hebdomadam Latini dicunt. Decimo ab urbe prædicta milliario Sublimis & Magnifici viri nobis occurrunt, inter quos sunt Magister militum Kitilianus, Pompejus, & Justinianus, & alii Senatores: cunctique Catholice fidei ardore ac desiderio redintegrandæ pacis ardebant. Quid plura? cum summis pene omnium gaudiis ingredimur civitatem.

Alia die, quæ est tertia feria, piissimi Principis præsentatur aspectibus: cunctus illic aderat Senatus, in quo conveniunt erant & Episcopi quatuor, quos Episcopus Constantinopolitanus pro sua persona direxerat. Obtulimus beatitudinis vestra litteras, quas clementissimus Princeps cum grandi reverentia suscepit. Dicta sunt quæ ante examinationem causæ oportuit intimare: mox causa cepta est. Hortabatur nos clementissimus Imperator, hoc dicens: Videte civitatis hujus Episcopum, & invicem vobis pacifico ordine reddite rationem. Nos e contra respondimus: Quid inus ad Episcopum certamina facere? Dominus noster beatissimus Papa Hormisdæ, qui nos direxit, non nobis præcepit certare: sed præ manibus habemus libellum, quem omnes Episcopi volentes sedi Apostolicæ reconciliari, faciunt. Si præcipit pietas vestra legatur; & si est in ipso quod ignoretur, aut verum esse non credatur, dicant; & tunc ostendemus, nihil extra iudicium Ecclesiasticum in eodem libello esse conscriptum. Aut si illi possunt docere quia non convenit religioni Catholice; tunc nobis incumbit probare.

Relectus est libellus sub conspectu Principis & Senatus. Nos statim subjunximus: Dicant præsentis quatuor Episcopi, qui adsunt pro persona Constantinopolitani Episcopi, si hæc quæ in libello leguntur, gestis Ecclesiasticis minime continentur? Responderunt, omnia vera esse. Post quæ nos subjunximus: Domine Imperator, & nobis grandem laborem Episcopi abstulerunt, & sibi convenientem rem fecerunt, dicere veritatem. Mox clementissimus Imperator his qui aderant dixit Episcopis: Et si vera sunt, quare

non facitis? Similiter & aliquanti de ordine Senatorio dixerunt. Nos lauci sumus: Dicitis hæc vera esse: Facite, & nos sequemur. Hactenus res gestæ ejus diei, relatione Dioscori significatæ, qui & de reliquis mox subdit:

XLVII.

Intermissa feria quarta, Episcopus Constantinopolitanus in Palatio suscepit a nobis libellum. Et in primis quæstionavit epistolam potius facere, quam libellum; (quod quidem majoris id sibi videretur esse dignitatis: nam libelli ut plurimum offeruntur a lapsis). Sed non post multa certamina hoc convenerit, procerum modicum facere, & subjungere mox libellum; quemadmodum vestra beatitudo dictavit. Libellus auctus procerum sic habet (a):

(a) Extat inter ep. Hormisdæ.

Domino meo per omnia sanctissimo & beatissimo fratri & comministro Hormisdæ Joannes Episcopus in Domino salutem.

Redditi mihi litteris vestra sanctitatis, in Christo frater carissime, per Gratianum clarissimum Comitem, & nunc per Germanum & Joannem reverendissimos Episcopos, Felicem & Dioscorum sanctissimos diaconos, & Blandum presbyterum; lætatus sum de spiritali charitate vestrae sanctitatis, quod unitatem sanctissimarum Dei Ecclesiarum secundum veterem Patrum requiris traditionem, & laceratores rationabilis gregis Christi animo repulsare festinas. Certus igitur scito, per omnia sanctissime, quia secundum quod vobis scripsi, una tecum cum veritate sentiens, omnes a te repudiatis hereticos renuo & ego, pacem diligens. Sanctissimas enim Dei Ecclesias, id est, superiores vestrae, & novellæ istius Romæ unam esse accipio; illam sedem Apostoli Petri, & istius Augustæ civitatis unam esse desino.

XLVIII. Libello affixum procerum.

Omnibus actis a sanctis illis quatuor Synodis, id est, Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina, & Chalcedonensi, de confirmatione fidei & statu Ecclesiæ assentior, & nihil titubare de bene iudicatis patior: sed & conantes aut enixos usque ad unum apicem placitorum perturbare, lapsos esse a sancta Dei generali & Apostolica Ecclesia scio; & tuis verbis recte dictis evidenter utens, per præsentia scripta hæc dico. Hactenus ad libellum fidei appositum a Joanne procerum. Libellus autem professionis a legatis oblatus, Roma ab Hormisdæ Pontifice missus, ita se habet:

XLIX.

Prima salus est, rectæ fidei regulam custodire, & a Patrum traditione nullatenus deviare: quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis (b): Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in sede Apostolica inrolabilis

L. Fidei libellus oblatus ab Hormisdæ schismaticis. (b) Matt. 16.

is semper Catholica custoditur religio. De hac igitur fide non cadere cupientes, & Patrum sequentes in omnibus constituta: anathematizamus omnes hereses, præcipue vero Nestorianam hereticam, qui quondam Constantinopolitanae urbis Episcopus, damnatus in Concilio Ephesino a beato Cælestino Papa urbis Romæ, & a venerabili viro Cyrillo Episcopo Alexandrinae civitatis: & una cum illo anathematizamus Eutychetem & Dioscorum Alexandrinae civitatis Episcopum, damnatos in sancta Synodo Chalcedonensi, quam venerantes sequimur & amplectimur, quæ sequens S. Synodus Nicæna, Apostolicam fidem predicavit. His conjungentes Timotheum parricidam, Ælurum cognominatum, anathematizamus, & hujus discipulum & sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum similiter condemnantes.

LI.

Anathematizamus similiter Acacium quondam Constantinopolitanae urbis Episcopum complicem eorum & sequacem factum, necnon & perseverantes eorum communioni & participationi. Quorum enim quis communionem complectitur, eorum & similem adjudicationem in condemnatione consequitur. Hac enim clausula includitur Macedonius & Euphemius, ut ex his quæ dicentur, manifestius declaratur: Atque subdit: Simili modo & Petrum Antiochenum condemnantes, anathematizamus cum sequacibus suis, & in omnibus suis.

LII.

Unde probamus & amplectimur epistolam omnes beati Leonis Papæ urbis Romæ, quas conscripsit de recta fide. Quapropter, sicut prædicimus, sequentes in omnibus sedem Apostolicam, & predicamus omnia quæ ab ipsa decreta sunt; & propterea spero in una communione vobiscum, quam Apostolica sedes predicat, me futurum, in qua est integra Christianæ religionis & perfectæ soliditas. Promittentes in sequenti tempore sequeratos a communionem Ecclesiæ Catholice, id est, in omnibus non consentientes sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo a professione mea dubitare tentavero; his, quos condemnavi, per condemnationem propriam consortem me esse profiteor. Huic professioni vero subscripsi mea manu, & direxi per scripta tibi Hormisdæ sancto & beatissimo fratri & Papæ magnæ Romæ per superscriptos Germanum & Joannem venerabiles Episcopos & Felicem & Dioscorum diaconos, & Blandum presbyterum, & alia manu. Joannes misericordia Dei Episcopus Constantinopolitanae novellæ Romæ, hæc mea professione consentiens omnibus supradictis, subscripsi sanus in Domino. Data mense Martio die vigesima septima, Indictione duodecima, consensu domini Justini Imp. Augusti, Eupharico P. C. Consule. Hactenus subscripsi. Ann. Eccl. Tom. IX.

ptus a Joanne libellus, ab Hormisdæ (ut dictum est) missus tamquam forma præfixa non ipsi tantum, sed omnibus qui conjungi vellent Catholice Ecclesiæ per Apostolicam sedem, ejusdemque Pontificem, cujus (auctoritate Domini dicitis ad Petrum (a): Confirma fratres tuos) fuit semper recte credendi præscribere formam, & recte credentibus Ecclesiæ Catholice ostium referare. Pergit vero Dioscori legati relatio verbis istis:

(a) Luc. 22.

Subscriptio ab eo facta est libello conveniens, similiter & Datarium, cujus exemplaria & Græce & Latine Apostolatum vestro direximus. Post factum libellum, nomen Acacii de Diptychis est deletum, similiter & Pbravitæ, Euphemii, Macedonii, & Timothei Constantinopolitanorum Episcoporum, quorum primus fuit hæreticus, reliqui vero schismatici: & non solum hoc in ipsa sola Ecclesia in qua Episcopus manet, verum etiam per omnes Ecclesias cum grandi diligentia, Deo adjutore, suggerimus fuisse factum. Similiter & deleta sunt de Diptychis Zenonis & Anastasi Augustorum nomina.

LIII. Damna-tur memoria Hæreticorum Imperatorum & Patriarcharum.

Hic, amabo te, siste, lector, gradum, atque mente repete, quomodo Deo rebellium est obliterata memoria, succisive sunt atque avulsi radicibus cedri Libani & quercus Basan altis firmatæ radicibus impietatis. Sed a quo ista tam grandia? & cujus in terra tanta vis atque facultas? non alterius quidem, quam vigentis in Petri sede potestatis, & inde auctoritate Apostolica fulminantis Romani Pontificis, sagittas accipientis e manu potentis ad faciendam (b) vindictam in nationibus & increpationes in populis, ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis, ut faciat in eis iudicium conscriptum, & dissipet funditus adversarias potestates, quæ adeo sunt ab irruente desuper Petra protritæ, ut nec nominum memoria recolenda cum benedictione remanserit. Ubi modo Zenonis subdola artes, & Anastasi ad decipiendum conquisita commenta? Ubi nunc satanica Acacii arrogantia, & successorum obstinata durities? Quot bellæ istæ fatigarunt Romanos Pontifices, qui eas ex feris rededere manus, ex lupis oves, & in ovile e ferarum latibus reducere frustra conati sunt? Stat immobilis Petra, fremant licet & turgeant, urgeantque undique sævi fluctus: necesse tandem est, ut iidem rumpantur ad Petram illis, & in spumam gracilem penitus dissolvantur. Sed captam a Dioscoro scriptam relationem prosequamur:

LIV.

Episcopi (inquit) diversarum civitatum, quanti inventi sunt, Constantinopoli scilicet libellum similiter obtulerunt:

(b) Psal. 149.

Et cum grandi cautela suggerimus custoditum, ne quis nobiscum communicaret Episcopus, qui libellum primitus non dedisset. Pari modo & omnes Archimandrita fecerunt: apud quos Archimandrita & certamina nos habuisse, suggerimus, dicentibus illis: Sufficit quia Archiepiscopus noster fecit: nos factum ejus sequimur. Quid amplius? post multa certamina, ipsi quoque ratione convicti, libellos modis omnibus obtulerunt.

LVI. Schismatice ad communionem recepti.

Post hæc omnia, Deo adjuvante, in ecclesiam processimus: & qualia gaudia facta sint unitatis, & quemadmodum Deus benedictus sit; quæ laudes quoque beato Petro Apostolo & vobis relatae sunt, ipsius actionis consideratione perspicitis, quod mea lingua non valet explicare. Nihil est subsecutum secundum vota inimicorum, non seditio, non effusio sanguinis, non tumultus, quod veluti terrentes inimici antea prædicebant. Ipsi quoque Ecclesiastici Constantinopolitani admirantes, & Deo gratias referentes, dicunt, nunquam se meminisse ullis temporibus tantam populi multitudinem communicasse. In ipso namque sacrosancto die Paschatis factam esse coitionem, celebratamque communionem, & unitatem Orientalis Ecclesiæ, cum Occidentali contractam, testantur epistolæ Andree Episcopi & Julianæ Aniciæ ad Hormisdam, quæ inferius suo loco ponentur. Subdit vero ad postremum hæc in sua relatione Dioscorus:

LVII.

His adimpletis, etiam clementissimus Imperator ad beatitudinem vestram sua scripta subjunxit, ordinem rei gestæ significans; similiter & vir reverendissimus Joannes Constantinopolitana civitatis Antistes. Noveris etiam & Sacra generalia esse edita; & atque credimus, Deo propitio, & vestris sanctis orationibus per universas provincias quantocivis destinari. Hæc Constantinopoli gesta sunt. Et nunc de Antiochena Ecclesiâ tractatur; & ideo adhuc laboratur, quia nondum persona congrua est electa. Oret ergo beatitudo vestra intentius, ut Deus, qui vestris precibus exoratus Constantinopolitanam Ecclesiam Apostolicæ sedis restituit, ipse & dignam personam donet in Antiochia ordinandam, & assiduam adunet Ecclesiæ. Rescribite Episcopo Constantinopolitano. Si videtur beatitudini vestræ, facite mentionem damnationum Severi, & illorum, quos nominastis in epistola illa, quam scripsistis ad secundam Syriam per Joannem & Sergium monachos, hoc ipsum det ad Imperatorem rescribentes. Si feceritis, videtur mihi necessarium esse. Hactenus relatio Dioscori ad Hormisdam Pontificem missa Romam per Pollionem subdiaconum, ut alia relatione postea legati testantur. Nos vero eodem ordine,

* dicta.

De causa Ecclesiæ Antiochena.

quo idem Dioscorus recenset missas Constantinopoli litteras ad Hormisdam referamus. Fuerunt tanta hæc Dei beneficia quot litteris consignata, tot nobilibus testata monumentis, quæ voluit Deus posteris custodita, veluti de hæreticorum atque schismaticorum Imperatorum & Patriarcharum expugnata perfidia fornicem triumphalem vivis ex lapidibus structum, atque præclaris sculptum victoriis, inscriptumque tot titulis, quot reperitur tunc data a diversis epistolæ: quarum primum locum obtinet illa, quæ a Justino Imperatore ad Romanum Pontificem scripta reperitur, estque hujusmodi (a):

Victor Justinus, pius, felix, inclutus; triumphator semper Augustus, Hormisdæ sanctissimo ac beatissimo Archiepiscopo & Patriarchæ.

(a) Extat inter Hormisidæ ep. Rom. Pont.

Scias effectum nobis Pater religiosissime, & quod diu summis studiis quærebatur, noveris patefactum; & antequam advenerint qui a vobis destinati sunt, quod Joannes vir beatissimus Antistes nova nostra * Roma una cum clero ejus vobiscum sentiunt, nullis variantes ambiguitatibus, nullis divisi discordiis: scias libellum ab eo subscriptum, quem offerendum indicaveras, sanctissimorum Patrum Concilio congruentem. Omnes concurrunt alacri opere ad suscipienda vota tam vestra, quam Constantinopolitana sedis, quos veritatis coruscus fulgor illuminat: omnes accelerant libentissime, quos oblectat via dilucida; sequuntur scira Patrum sanctissima, leges probatissimas. & consiliis quorundam firmatis qui rectum tenebant iramitem, aliorum correctis qui vagabantur incerti, in eo res colligitur, ut unitatem individua Trinitatis ipsi quoque unitate colant mentium. Negatum est inter divina mysteria memoriam in posterum fieri (pro tenore libelli, quem diximus) Acacii prævaricatoris quondam hujus urbis Episcopi, necnon aliorum sacerdotum, qui vel primi contra constituta venerunt Apostolica, vel successores erroris facti sunt, nulla usque ad ultimum diem suum penitentia correcti.

LVIII. Justini Augusti epistola ad Hormisdam. * vestræ.

Et quoniam omnes nostræ regiones admonendæ sunt, ut exemplum imitentur civitatis regiæ: destinanda ubique Principalia præcepta duximus. Tanto flagramus religionis officio, tanto affectamus studio pacem Catholicæ fidei pro remuneranda cælitus pace nostræ Republicæ, pro conciliando subjectis meis superno presidio. Quid autem gratius reperiri potest? quid justius? quid illustrius? quam quod idem regnum continet, ejusdemque fidei cultus irradiat, eos non diversa contendere, sed collectis in eodem sensibus, instituta venerari, non humana mente laeta, sed divini prudentia Spiritus? Oret

LIX. De promulgandis unionis factæ decretis.

igi-

igitur vestra religionis sanctitas, ut quod pervigili studio pro concordia Ecclesiæ Catholicæ fidei procuratur divini muneris opitulatio, jugi perpetuitate servari annuat. Hactenus Justinus Augusti epistola ad Hormisdam Papam. Quam vero ipse Constantinopolitanus Antistes ad eundem Pontificem tunc scripsit accipe (a):

(a) Eodem tom. 1. ep. Rom. Pont. in Hormisidæ. LX.

Domino meo per omnia sancto & Deo amabili fratri & comministro Hormisdæ Joannes in Domino salutem.

Quando Deus propria mirabilia in suis operatur, tunc oportet ea quæ divinis litteris fiducialiter exclamare (b): Quis loquetur potentias Domini, aut auditas faciet omnes laudes ejus in omni tempore? Ecce enim talem pium Principem Romanæ Republicæ suscitavit, quali multo ante & Catholica indigebat Ecclesia, & omne genus hominum videre cupiebat. Ideoque ita etiam coronam * gratiæ super eum cælitus declinavit, ut affluenter in sacrum ejus caput misericordia funderetur: omni- que annunciationis ejus tempore cum magna voce Deum omnium principem glorificaverunt, quoniam talem verticem mens manibus tali corona decoravit. Fuisse in more vides, ut Orientalis Imperii electi Imperatores ab Episcopo Constantinopolitano coronarentur. Sed pergit:

(b) Psal. 105. Joannis Episcopi Constantinopol. ep. ad Hormisdam. * cornu

LXI.

Is vero maximus Imperator primam suorum certaminum palmam, devicto inimico, evidenter ostendit: secundum virtutis ejus meritum adunationem sanctissimis Ecclesiis sapientissime comparavit regnum ejus: tertium bonum, dissipata conjuncta, & pacem mundi sapientissime procuravit. Idcirco in omnibus Deo magno gratias referens cuncta sapientissime gubernanti, annunciare tibi pacem pacis filio nunciavi, in omnibus Deo amantissime, ut illud gaudium salias, quo David (c) quidem secundum legem in Arca Dei revocatione figuratiter exultabat, Apostoli vero per gratiam veraciter letabantur. Gaude itaque in Domino gaudium tuæ conveniens sanctitati, & scribe ea quæ vestrum benignum animam decent, homo Dei. Nam quæ fuerant divisa, conjuncta sunt, & dispersa collecta sunt; & quæ longe erant, sibi invicem adunata sunt: & sicut oportet dicere & olim scripsi, utrasque Ecclesiæ ram senioris, quam novæ Romæ unam esse, evidenter intelligens, & utriusque earum unam sedem recte esse definiens, indivisibilem adunationem, & utriusque nostrum consonam confirmationem cum iudicis integro te cognosco.

De inita pace gaudium. (c) 2. Reg. 6.

LXII.

Unde rogo Deum semper eam inseparabilem permanere orationibus sanctorum Apostolorum & tuæ precibus sanctitatis, per quas donari nobis & universo mundo clementissimum & Christianissimum Princi-

pem Justinum, & piissimam ejus conjugem, nostram autem filiam Euphemiam in pace multis temporibus comprecatur, per omnia beatissime & charissime frater. Gavisi igitur de presentia reverendissimorum Episcoporum, necnon & clericorum vestrorum, gratias agimus: quoniam secundum petitionem nostram tales pacificos viros & dignos vestræ sedis Apostolicae destinationis, regulam Patrum sine confusione servantes, fidemque indivisam custodientes. Quorum amplectentes in omnibus mentem, cuncta per eos ad satisfactionem vestræ egimus sanctitatis. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego quoque & mei plurimum salutamus. Hactenus Episcopus Constantinopolitanus Joannes ad Hormisdam Pontificem.

Sed ut mœrere solent dolore capitis cætera membra, ita & ejus pariter felicitate congaudent: quamobrem eidem universalis Ecclesiæ capiti, primarioque Antistiti congratulati sunt alii Catholici Episcopi. Accipe igitur quæ hoc eodem tempore unus ex eis Orthodoxæ fidei cultor eidem Hormisdæ Papæ breviter scripserit (d) Andreas Prævalitanus Episcopus in Epiro, statum præteriti atque præsentis temporis simul jungens, quo gaudendi causa appareat manifestior, his verbis titulum inscribens:

LXIII. Roman. Pontif. congratulati Episcopi Orthodoxi.

Domino semper meo beatissimo, & Apostolica sede intima veneratione præferendo, atque Angelicis meritis coequando, Patri Patrum Papæ Hormisdæ, Andreas,

Commendans me humillime vestigiis vestris piissimis, indico propter Synodum Episcopi Novi, quoniam finxerunt anathematizare intra semetipsos aliquas personas, hoc tantummodo ingenio usi sunt, ut nos in sua malitia caperent: quibus restitit divina Trinitas per vestras sanctas preces: & cum deprehensi fuissent in sua malitia, nunquam potuimus Archiepiscopo suadere, ut ad viam veritatis & ad vestra præcepta verteret. Sed modo cum advenerunt beatissimi atque sanctissimi domini Episcopi vel diaconi directi a sancta corona vestra; occurrerunt illis Scampinus Episcopus vir beatissimus Troius cum omni gaudio & luminaribus; & porrecto libello secundum vestram præceptionem statim recepti sunt in pace Christi, & Missas celebravere cum Episcopo in Scampina civitate. Et videntes Ligidonenses quod fecit Scampinus, simili modo & ipsi secuti sunt. Nunc dum istas litteras ordinavimus, supervenit Magistrianus de urbe Constantinopolitana; qui nunciavit, quia Deo propitio precibus sanctis vestris, & Constantinopolitanis miserunt * anathema Acacio, & cum pace Pascha celebrarunt. Jam quod sequatur, vestra intercessio apud Deum laboret, ut ad perfectum servi sedis Apostolicæ inveniamur. Epistolæ vero,

(d) Extat tom. 1. ep. Rom. Pont. in Hormisidæ.

LXIV. Andreas Episcopus ad Hormisdam.

* dixerunt

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

vero, quas destinaverunt ad meam humilitatem supra memorati viri beatissimi Episcopi, pietati vestre junctas transmissi. Accepta die quo supra.

Ex magistratibus autem qui primum locum apud Imperatorem obtinebat Justinianus & ipse Hormisdæ Papæ congratulatus, ista perbrevis scripsit (a):

(a) Extat
inter epist.
Hormisdæ.

LXV.
Justinianus ad
Hormisdæ.

Domino meo sanctissimo Hormisdæ primo Archipontifici & Papæ urbis Romæ, Justinianus Comes salutem.

Venerandæ sanctitatis vestra prædicatione regularum, quæ Christo Deo pro Ecclesiarum pace & plebis concordia jagiter supplicat; quicquid nunc per beatissimos suos sacerdotes annuit peragendum, propitia Divinitate cuncta effectui sociata sunt, nulla prorsus quorundam valente discordia. Igitur vestris sacris orationibus ac præceptionibus Oribodoxorum fide munitis, supplices petimus, ut pro sanctissimo Augusto nostro totius fidei fautore, proque ejus Republica, pro nobis quoque mandatorum vestrorum custodibus æterno Regi consueti impetrabiles preces offerre dignemini, nosque vobis fideliter supplices vestris salutiferis rescriptionibus visitare. Hactenus ad Hormisdæm Justinianus. Pompejus itidem, de quo supra, ad eundem scripsit epistolam, cui ejusmodi præficitur titulus:

LXVI.

Domino meo beatissimo & Apostolico Patri Hormisdæ Archiepiscopo universalis Ecclesiæ, Pompejus. Ex quo vides Romanum Pontificem universalis Ecclesiæ Episcopum semper cognitum atque vocatum. Epistola autem sic se habet:

Pompeii
V. C. ep.
ad Hormisdæ.

Sanctis beatitudinis vestre precibus omnipotentis Dei pietas exorata, tanta nobis fidei Principem condonare dignata est, ut religiosæ clementiæ ejus meritis reintegratio pacis Ecclesiastica, quæ votis Fidelium omnium postebatur, jure videatur esse collata: in cujus Regis proventu solidissima principatus sui fundamenta sancti Spiritus operatione constituit, quæ tantum roboris obtinent stabilitatis invictæ, quantum actionis excellentia unica & admirabilis æstimatur. Et ideo reverendam Pontificatus vestri beatitudinem cultu reciprocantis alloqui salutantes, quæsumus, ut magis magisque pro clementissimi atque invictissimi domini nostri Principis prosperitate orare dignemini: quatenus omnipotentis Dei pietas sua dona, in quibus etiam fructus vestre agriculturalionis exuberat, justis gratiæ optulatione custodiat: nobis quoque filiis vestris spirituali vobis conglutinatis affectu, quos hujus operis maxime semper sollicitudo perstrinxit, suffragariæ intercessio sanctimoniam Pontificalem assistat. Hæc Pompejus præcipuæ apud Imperatorem auctoritatis vis.

Scripsisse quoque ad eundem Hormisdæm reperitur clarissima femina Juliana Anicia, ex nobilissimo illo stemmate Aniciorum familiæ propagata, ex quo præter Probas etiam Julianæ plures claruere, de quibus suis locis mentio facta est, quando eodem ipsa litterarum officio & pio obsequio prosecuta sunt alios prædecessores Romanos Pontifices. Ista igitur prudentissima femina, probe considerans quanta esset insita Catholicis omnibus erga sedem Apostolicam reverentia, quantumque hæreticis ab ea timor illatus; cum necessariam judicaret longiorem Constantinopoli moram legatorum, breviter scribens ad eundem Pontificem, ipsum rogat, ne eosdem legatos revocet, donec cuncta stabilita relinquunt. Epistola autem paucis concepta verbis est hujusmodi:

Domino beatissimo Patri Hormisdæ Juliana Anicia. LXVII.

Precibus vestra beatitudinis, adventu legatorum principalis sedis Apostolicæ, elisis erroribus hæreticorum, in unitatem fidei Catholicæ convenimus congregati simul ad ubera materna Ecclesiæ in divinitate Resurrectionis. Quapropter stylo venerationis alloquentes sanctitatem vestram, admonemus, ut intimentis destinatis a vobis reverendissimis viris, nullo modo abscedere, antequam sicut prævideritis, ut oportet, firmetur ea quæ bene disposita sunt ab eis: ut amputatis omnibus reliquiis transacti erroris, impendii vestra beatitudinis roborata unitas ad effectum perpetuum deducatur. Hactenus Juliana, utpote quæ Græcorum levitatem pluribus demonstratam nosset exemplis. Sed quid Anastasia itidem clarissima femina, ad quam Hormisdæ litteras dederat, ad eundem Pontificem scripserit, accipe (b):

Juliana
Anicia ad
Hormisdæ.
Papam.

Domino sancto & beatissimo Patri Patrum Hormisdæ Archiepiscopo universalis Ecclesiæ Anastasia.

(b) Extat
inter Hormisdæ ep.
i. r. epist.
Rom. Pont.
LXIX.
Anastasiæ
epist. ad
Hormisdæ.

Divini luminis illuxisse nobis gratiam merito prostemur, Apostolatus vestri reverentiam in sancto corde nostri tenere memoriam, paginali assertione noscentes: veraci namque spe confidimus supernæ misericordiæ propitiationem de Pontificali intercessione subsistere, domine beatissime & Apostolico honore suscipiende Patris. Pervigiles vestrarum orationum excubias, & miranda victoriosissimi Principis fides splendore Catholico semper irradians, diu expectatam sacrosanctis Ecclesiæ concordiam pacis restituit, quam omnibus triumphis suis solidissime firmatis invictum jure exultat præcoluisse vexillum. Ideoque illibata vestra paternitatis sanctimonia, pro incolunitate atque prosperitate prædicti domini nostri Augusti vota precesque omnipotentis Deo offerre indefinente continuatione

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

tionem persistat; ut ineffabilem tantorum bonorum gratiam, quam piis ejus sensibus inspiravit, ad futura quoque beatitudinis profectum conservare dignetur. Domino etiam jugali filio vestro, & mihi peculiari cultrici vestra, cum sobole quam nobis Dominus donare dignatus est, a vestro Pontificatu oratio benigniter impendatur, cujus suffragio divini favoris profectio nobis clementer aspiret. Hic finis epistolæ Anastasiæ.

LXXX.

(a) Hormisdæ ep.
35. 36. 37.

(b) Hormisdæ ep.
76.

LXXI.

Paulinus mittitur
Constantinop.

Inter hæc autem cum tardius perferretur Constantinopoli Romæ epistolæ, minime prætermisit litteris admonere legatos Hormisdæ de tanta causa sollicitus: extat namque ejus epistolæ (a) ad eos data. Cum enim nequaquam certior redderetur de rebus Constantinopoli gestis, & jam elapsa esset sacra dies Ascensionis Domini, Paulinum Ecclesiæ Defensorem mittit Constantinopolim, cui præter eas quas ad Imperatorem litteras scripsit, hæc ad legatos epistolam dedit (b):

Animus noster diuturna redditur expectatione sollicitus. Præcipue ad tantum Principem destinati, sub celeritate nos certiores debuissetis efficere. Nam ante diem Ascensionis Domini litteras vestras credebamur nos posse suscipere. Idcirco tam vestra sospitatis indicia, quam profectum causæ, quam peragendam cum Dei nostri juvenine suscepistis, desideramus agnoscere. Paulinum Ecclesiæ Romanæ Defensorem cum scriptis presentibus destinare curavimus, tam Principi litteras, quam singulis, quibus oportuit, dirigentes. Quapropter Deum nostrum congruis precibus oramus, ut ipse salutem vestram sua propitiatione custodiat, & causæ qualem desideramus concedere dignetur effectum. Quia nihil majus inter titulos optimi Imperatoris adscribitur, quam si eum Ecclesiæ Græcæ præsens & futura predicare mereatur pacis auctorem. Data III. Kal. Majas, Eutharico V. C. Cons. Ad eosdem item legatos septimo Kal. ejusdem mensis alius eodem argumento litteras dederat, quarum est exordium (c): Opinionum diversitas, &c. Alias postea addidit per Magistratum dicta die III. Kal. Majas. Extant ipsæ quidem: verum illæ datæ per Paulinum ab Hormisdæ ad Justinum Augustum, & aliæ ad illos scriptæ desiderantur. Quod enim inter hæc litteræ tum a legatis, tum ab Imperatore & aliis Romanis ad Hormisdæm perlatae sunt: eas, quarum nullus esset usus, minime redditas fuisse putamus, ac proinde nec inter alias afferatas, neque in archivo cum reliquis custoditas.

LXXII.
Publica
urbis
littera.

Cum igitur his diebus tandem diutius expectatæ Pontifici redditæ essent Orientales litteræ pacis nunciæ, ingenti cum Hormisdæ Urbis tota gaudio perfusa est: recitatisque iisdem ex more publice in ec-

clesia, ipsa nimirum Sacra Imperatoris, Joannisque litteris fidei professionem continentibus, atque relatione legatorum; crebræ acclamatae sunt Deo laudes, simulque Hormisdæ atque Catholico Imperatori præconia faustis sunt vocibus frequentata. Perjucunde in primis auditum, damnatum esse nomen Acacii, cujus causa omnes scirent tot prædecessores Romanos Pontifices defudasse. Pro votis publicis publicæ redditæ sunt Deo gratiarum actiones. Vifa est tunc Roma de superata Orientalium perfidia triumphasse, & cum premeretur a Gothis, de duobus tamen impiis Imperatoribus, Zenone videlicet & Anastasio penitus debellatis & extinctis, atque cum execratione ignominiose sepultis, gloriosa erexisse trophæa. Sensit nova tunc Roma miracula, majore videlicet sine armis se præstare potentia, & posse imperare captivam, & sub hostium jugo positam leges præscribere Imperatoribus, atque licet subjectam, exigere ab Orbe tributum longe præstantius auro, nempe fidem rebellesque ducere captivos hominum animos in obsequium veritatis. Sed novit totum id se debere Christo, qui suas Petro vices legans, eandem propagavit in successores, experimentoque didicit, feliciter impletum mysterium petræ (d) e monte sine manibus (e) Dan. scissæ, percutientisque pedes ferreos mystici simulacri, atque crescentis in montem, universamque terram implentis: gavisæque est, dispendio idololatriæ & dejectione humanæ superbiæ, longe ampliore atque firmiore se esse potentiam consecutam. Rependit pro tanto munere gratias, & una cum suo pastore exultans laudes dignas Christo persolvit.

His vero impletis ex more solemnibus, Hormisdæ Pontifex, sui memor officii, ad Justinum Imperatorem ista rescripsit (e):

(e) Hormisdæ ep.
38.

Letis clementiæ vestra paginis, quæ restitutam fidei concordiam nunciabant; in divina laudis canticum mens totius Ecclesiæ prorupit, quo canitur (f): Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Hujus igitur fiducia hymni dignam fidelibus meritis gloriam felicitatemque præsumite. Neque enim te ita Deo placitum Principem ad Imperii verticem humanus tantum consensus excoxit: te sibi divinus favor ante formaverat. Tradidit enim tibi Orientis Imperium, ut ejus operam fieres instrumentum; atque ideo ut hoc in te propheticum dictum jure conveniat efficiatis (g): Constitues eos principes super omnem terram: memores erunt nominis tui, Domine, in progenie & generatione. Etenim cum tibi sit Christianam pacem servare propositum * deliquis te dubitet a Christo esse dilectum * delictum

LXXIII.
Hormisdæ
Papæ ep.
ad Justinum
Imp.

(f) Luc. 2.

(g) Ps. 44.

Hæc

CHRISTI 519.

HORMISDÆ PAR. 6.

JUSTINI IMP. 2: THEODORICI REG. 27.

LXXIV. Quæ sint firma Imperii munimenta.

Hæc prima sunt vestri fundamenta principatus, Deum placasse iustitia, & assidue vobis excellentissimæ majestatis auxilia, dum adversarios ejus velut proprios comprimitis inimicos.

(a) Ps. 88. meum, oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confortabit eum.

(b) Psal. 126. scriptum est (b): Nisi Dominus custodierit civitatem, in vanum vigilant qui custodiunt eam.

LXXV. Enim vero cæterorum natura præliorum distincta gentibus, regionibus terminata, cruore polluta: hæc omne genus humanum palma complectitur, hunc omnibus regionibus importabis * triumphum; & quod divina proximum pietati est, qui paulo ante ductu diaboli grassabantur, nunc ad propria salutis effectum sine sanguine vincuntur.

(c) Ps. 18. Quæ circa continuam tanti operis apparatus clementiæ vestra intentionem requirit. Facite, ut nullum prorsus receptaculum, ex quo rursus immanissimus hostis emerpat, inveniat: cunctis eum nudate præsidis; & si quid usquam vestigiorum ejus reliquum est, id omne clementi re-

* imputabis. Quæ sit præstantior victoria.

LXXVI. Hærefes & schismata penitus extirpanda.

PAGIUS VI. Monachi Scythæ Constantinopolitani tumultuantur.

A num. LXXVIII. ad CXXIV. Sicut Macedonius, & Euphemius qui post mortem miraculis claruere, & honoribus Sanctorum exornati sunt, ut anno DXV. vidimus, a Schismate; ita & Scythæ Monachi, qui hoc tempore in Oriente tumultuati sunt, ab hæresi Eutythiana immunnes fuere. Hanc Eutythianæ hærefeos notam, quam eis Baronius inurit, recte propulsat Em.

medio purgate: omne nequitiæ germen funditus eruatur: adversa Deo stirpis ad vivum usque reseceat, ne minus compressa (quod absit) iniquitatis radix venenata latius iterum virgulta diffundat. Quorsum hæc? Quia superest adhuc vobis Alexandrinæ atque Antiochenæ & aliarum Ecclesiarum nullo modo negligenda correctio: in qua si suam curam clementia vestra immiserit; spes est, quod auctore bona cuncta credimus incipi, eodem celeriter auxiliatore compleri.

Commendamus præterea legatos ab Apostolica sede directos, & apud vestram fidem religionemque deponimus; quos ita perfectis omnibus pietas vestra dimittat, ut divinis, vestrisque beneficiis ad Apostolicam sedem plenam referant de Ecclesiarum omnium pace lætitiæ. Quæ scripta per Paulinum Romanæ Ecclesiæ Defensorem famulum vestra pietatis ingerenda transmisimus. Data septimo Idus Julii, Eutbarico V. C. Consule. Hactenus ad Justinum Augustum Hormisdæ, qui his similes scripsit litteras ad Joannem Constantinopolitanum Episcopum, quarum est exordium (d): Consideranti mihi tuæ scripta charitatis, &c. Alias itidem reddidit ad Justinianum (e), itemque alias ad Pompejum, necnon alias ad singulas clarissimas Feminas Julianam & Anastasiam, datas omnes eadem die, nempe septimo Idus Julii. Præter has omnes redditas post pacem nunciatam ad Orientales litteras, adjecit alias ad legatos, quæ incipiunt (f): De his quæ charitatis vestra relatio comprehendit. Monens eos laborare de pace Ecclesiarum Alexandrinæ & Antiochenæ.

Legatos missos commendat.

(d) Hormisd. ep. 39. (e) Hormisd. ep. 40. 41. 42. 43.

(f) Hormisd. ep. 46.

LXXVII. Sed quæ post hæc consecutæ sunt litteræ legatorum ad eundem Hormisdæ Pontificem, ut singulas hujus anni res gestas singulis reddamus mensibus, hic describamus: complectuntur enim rerum Ephesinæ, Theffalonicensis, atque Antiochenæ Ecclesiarum, necnon tumultuantium monachorum historiam exacte descriptam. In primis igitur ita se habet relatio Dioscori diaconi unius ex Apostolicæ sedis legatis, cujus iste est in codice titulus (g):

Suggestio Dioscori diaconi. Quæ est hujusmodi: Verum est, nulla esse gaudia magnopere spiritualia, a quibus ex toto tribulatio possit esse separata. Gaudemus de unitate Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quæ

(g) Extat inter ep. Hormisd. Papa rom. 1. epist. Rom. Pont. Relatio Dioscori ad Hormisdæ.

Card. Norisus lib. 2. Hist. Pelag. cap. 18. & seqq. demonstratque, eos non solum ea culpa vacasse; sed etiam ejusdem hærefis strenuos expugnatores extitisse; licet obstinatum eorum studium, quo præconcepit sententiæ cæterorum usque contemptum adhærere, culpa non caruerit. In ea itaque causa gesta hoc & duobus sequentibus annis ex eodem Card. Norisio nar-

CHRISTI 519.

HORMISDÆ PAR. 6.

JUSTINI IMP. 2: THEODORICI REG. 27.

quæ facta est cum sede Apostolica: lætatur quotidie diversorum Episcoporum libellos nobis satisfactionis offerri. Modicum in Ephesina civitate contigit scandalum, ubi contempta est & injuriata Synodus Chalcedonensis. Est invocatus clementissimus Imperator hoc corrigere, quod & sperat cum Dei adiutorio fieri.

LXXIX. Nunc etsi post labores, etsi post intentiones plures, Antiochena Ecclesiæ ordinata est, electus est quidam Paulus nomine presbyter Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quem huic honori aptissimum Imperatoris testimonio comprobatum voluerunt & tentaverunt hic ordinare. Ego justificationis vestra non immemor, contra dicitur, dicens: Jussit dominus noster beatissimus Papa secundum antiquam consuetudinem, ubi eum Episcopum ordinari. Hoc obtinuit, quod præcepistis. Orat ut Deus precibus Apostoli Petri & ipsam civitatem cum pace faciat electum suscipere sacerdotem. Sed unde, dices, altercatio ista? Hic meminisse debes quæ superiori

Antiochena Antiochiæ ordinanda Antistes.

Antiochena Antiochiæ ordinanda Antistes.

Antiochena Antiochiæ ordinanda Antistes.

LXXX. De monachorum novo errore pululante.

LXXXI. Sed quod inter hæc, vigilantibus licet agricolis, venisset tamen inimicus homo, & superfeminasset zizania (Leontius enim cum collegis professor, ut videbatur, Catholicæ fidei & defensor Chalcedonensis Concilii, sub specie quadam pietatis, quasi niteretur ipsum roborare Concilium, hærefim Eutythianam validare studebat) audi quæ reliqua sunt relationis Dioscori ad Hormisdæ: Et quia (inquit) ista aguntur, & in his quotidie proficit Ecclesiæ: insidiator antiquus suscitavit monachos de Scythia, qui de domo Magistrum militum Vitaliani sunt omnino * Christianorum votis adversarii: quorum inquietudo non parvas moras generavit unitati Ecclesiarum, & magnopere de prædictæ Ecclesiæ Antiochenæ ordinatione. Isti mo-

* omnium

narrabimus, & in manifestam lucem ponemus. Una cum Anastasio Imp. quæ Orbem Catholicum diu dilaceraverant, diffidii cum eo sepultis, Monachi Scythæ ingentes turbas Constantinopoli dedere. Leontius Monachus Vitaliani militum Magistrum Justino Augusto devinctissimi affinis cum collegis Ascetis, quos inter eruditio- ne eminebat Joannes cognomento Maxentius, hanc sententiam, Unus e Trinitate in Carne crucifixus est, omnibus & credendam & defendendam, ad seditionem usque, inculcabat. His acriter resistit Vitor Diaconus, ac plerique alii in eo offensi, quod novam populis thesim proponerent, veluti Chalcedonensis

PAGIUS VII. Libellus ex Trinitate passo in Carne, favebat, Justinianus Legatis vero Justini imp. nepos ea in questione eis adversatur, ut ex ejus ad Hormisdæ Papam litteris intelligitur. Hic Legatos quinque Byzantium

nachi, inter quos est Leontius, qui se dicit esse parentem Magistrum militum, Vitaliani scilicet, Romam festinant, sperantes aliqua capitula a beatitudine vestra confirmari. Est in ipsis inter cætera, ubi volunt dicere, unum de Trinitate crucifixum, quod est nec in sanctis Synodis dictum, nec in epistolis S. Papæ Leonis, nec in consuetudine Ecclesiastica. Quod si permittitur fieri, mihi videtur dissensiones & scandala non mediocria nasci inter Ecclesias. Istud Anastasius Imperator magnopere Catholicis imponere festinavit: istud & Eutythensis discipuli in Synodo Chalcedonensi proposuerunt. Quia quotiescumque Patres de Dei Filio Domino nostro Jesu Christo disputaverunt, Filium Dei Verbum, consubstantialem Patri, homousion Patri dixerunt. Iste autem sermo ideo nunquam est in Synodis a Patribus introductus, quod proculdubio Catholica fidei minime poterat convenire.

LXXXII. Cujus sermonis, si subtiliter attendatur intentio ad quantas hærefes pateat, & quæ mala per eum possint disputationibus Ecclesiasticis introduci, quoniam longum est per præsentem insinuare, præterimus. Unde sanum mihi videtur & utile, & ad pacem Ecclesiarum conveniens, nihil aliud responsum dari nisi: Sufficit sanctum Chalcedonense Concilium, in quo & aliæ Synodi continentur: Sufficiunt epistolæ B. Papæ Leonis, quas Synodus confirmavit. Novitatem in Ecclesiâ introducere nec volumus, nec debemus. Nova enim vox ab Ecclesiâ, quantumlibet pia, non nisi ex Patrum consilio in rebus fidei utenda proponi consuevit. Sed pergit:

Est in propositio eorum callida & hæc dicere: Nos Synodum Chalcedonensem suscepimus: hoc speramus, ut jubeatis nobis eam exponere, quia non sufficit sic quomodo est exposita contra hærefim Nestorianam, non quasi non intelligentes; nisi conantes per subtilitatem ad hoc nos adducere, ut disputetur de Synodo Chalcedonensi. Quod si actum fuerit, dubia & infirma ostenditur, & hæreticorum omnium patuit errori. Inter alia, si post Synodum Chalcedonensem, si post epistolas Papæ

Leo-

Synodi Decreta non sufficerent. Cumque libri Faustii non modo in Occidente; verum etiam in Oriente ab aliis defenderentur, ab aliis acerrime confutarentur, idem monachi illos ut hæreticos damnabant, idem plures Byzantii eos Catholicos esse asserbant; unde etiam lites in immensum excreverunt, & Principes etiam Viros in partes distinxerunt.

Vitalianus, qui anno sequenti Consulatum gessit, Monachis impensius quoad illum de Uno Libellum ex Trinitate passo in Carne, favebat, Justinianus Legatis vero Justini imp. nepos ea in questione eis adversatur, ut ex ejus ad Hormisdæ Papam litteris intelligitur. Hic Legatos quinque Byzantium

Novam locutionem jure reddi sufficiam.

LXXXI.

LXXXII.

VII. Libellus ex Trinitate passo in Carne, favebat, Justinianus Legatis vero Justini imp. nepos ea in questione eis adversatur, ut ex ejus ad Hormisdæ Papam litteris intelligitur. Hic Legatos quinque Byzantium

Leonis, si post libellos quos dederunt & dant Episcopi, & per ipsos satisfecerunt sedi Apostolicæ, iterum aliquid novum addatur; sic mihi videtur, quia quicquid factum est, destruitur. Data tertio Kal. Junias, Constantinopoli. Hæc sunt quæ in hanc usque diem Constantinopoli contigerunt, de quibus Dioscorus legatus Hormisdam reddidisse voluit certiorum. Digna quidem Apostolico legato monitio, ne audiantur hæretici, vel quicumque alii ad recte sancita in Oecumenicis Synodis quibusvis prætextibus, novi aliquid addi petentes.

LXXXIII.

Sed qua occasione ejusmodi sit oborta contentio, antequam remgestam ulterius sequamur, quo fiant cuncta perspicua, hic principium repetamus. Priusquam Apostolicæ sedis legati Constantinopolim pervenissent, quæstio oborta est inter eosdem Scythiæ monachos atque Victorem diaconum professorem Synodi Chalcedonensis. Cum vero Scythiæ monachi eundem Victorem accusarent hæresis Nestorianæ, dedissentque adversus eum libellum sedis Apostolicæ legatis cum Constantinopolim pervenissent, necnon Joanni Constantinopolitano Episcopo: apud eosdem cum adversus Victorem acturi convenissent, ipse Victor quo se omnino Catholicum esse monstraret, coram ipsis iudicibus professus est se credere quæ continet Chalced. Concilium, quæque habet epistola S. Leonis ad Flavianum, recipereque pariter Cyrilli scripta adversus Nestorium. Sed cum ex adverso Scythiæ monachi reclamarent, hæc non sufficere, ut quis evacuetur ab omni suspitione hæresis Nestorianæ, sed addendum esse, unum de Trinitate esse Christum crucifixum; displicuit legatis monachorum cavillosa suggestio, quam negaverunt admitti debere, afferentes satis esse profiteri Chalcedonense Concilium, ut quis Catholicus demonstraretur, absque aliqua additione verborum. Illi vero ejusmodi a legatis passim repulsam, indignati, appellandum putarunt a sententia legatorum ad ipsum Romanum Pontificem, apud eundem accusaturi Victorem ut Nestorianum, & conquesturi de ipsis Apostolicæ sedis legatis, quod eundem Victorem

PAGIUS

tium destinavit, qui hoc anno circa Paschalia Festa ad Regiam Urbem appellentes, Orientalibus rebus componendis manus statim admoveverunt. Monachi Scythia quod ab adversariis tanquam Eutychniani per contemptum sese traduci viderent, fidei Libellum Legatis Hormisdæ, gravioribus licet negotiis occupatis, exhibuerunt, in quo suam de Christo fidem pluribus exponebant. Eo tamen dicta omnia collimabant, ut a Legatis hæc inibi inserta thesis reciperetur: Unus de Trinitate crucifixus est in Carne. Postea quid de Divina Gratia sentirent explicabant, hæc præcati. His ita se habenti-

ut Catholicum recepissent: Sicque hi furor perciti, Constantinopoli recedentes, Romam se contulere ad Hormisdam Pontificem. Hæc quidem omnia accepta sunt. ex relatione Dioscori legati ad eundem Hormisdam, quam inferius suo loco ponemus, ubi de ejusdem Victoris causa sermo erit: cæpta enim modo proseguenda est causa Scytharum.

LXXXIV.

Verum antequam ulterius progrediamur, unde iisdem Scythis monachis manarit occasio, ut minime satis esse putarent ad fidem Catholicam astuendam adversus Nestorianum errorem profiteri Chalcedonense Concilium, nisi apposito additamento, quo quis expresse assereret, unum de Trinitate crucifixum; ex Dionysio Exiguo in præfatione ad epistolam Procli Constantinopolitani ad Armenos, quam rogante Feliciano Pastore in Latinum vertit, possumus intelligere: ait enim: *Temporibus Antistitis memorati, Procli videlicet, Theodosio Imperante Republicam, per Syriam atque Armeniam discipuli Theodori Mopsuestenæ civitatis Episcopi pravam fidem, corrupto Symbolo, rudibus populis exorti sunt intinere, callidissima subtilitate beatam Trinitatem sic unius essentia prædicantes, ut Christum Dominum nostrum conditorem universitatis, unum ex Trinitate nullatenus faterentur; unde sequatur hæc inepta suæ temeritatis absurditas, ut quia Christum constat verum esse Deum ac Dominum, quatuor personas in tribus asseruerent, duosque Dei Filios proculdubio prædicarent. Sed huic impietati mire Pontifex antefatus obstitens, docuit Christum Dominum nostrum & a principio Verbum apud Deum, unum de Trinitate esse, &c.* Actum de his est superius quinto Annalium tomo. Porro cum ista acciderint ante Chalcedonense Concilium, a quo plenissime satisfactum Catholicæ veritati adversus hæreses Nestorii & Eutychnis absque ejusmodi assertionem sententia: eam addi velle eidem sacrosancto Concilio, nec alicujus esse recipiendam Catholicæ fidei professionem absque ejus assertionem, nimis durum visum est legatis Apostolicæ sedis, valdeque periculosum, ignominiosum ve-

10

bus, Beatissimi, nunc quid jam de Gratia Dei non qua creamur sed de ea, qua recreamur & renovamur, sentiamus, breviter exponentes, Sanctitati Vestre necessario credimus facere debere manifestum, eo quod etiam in hac parte inimici Gratia Dei idest, Pelagii, & Celestii sectatores nimium nobis inveniunt esse videtur. Contra vero Faustii sententiam in fine concludunt: Abominantes etiam eos, qui contra vocem Apostoli audent dicere, nostrum esse velle, Dei vero perfectore; cum idemmet Doctor, & velle & perficere donum testetur esse Divinum. Hujus Libelli meminit Baro nius num. C.

Le-

yo ipsi Oecumenicæ Synodo. Unde eadem iterum significare Romano Pontifici, necessarium putavere: sic igitur a priori relatione mense elapso, tertio Kal. Julias eodem argumento ipsi legati ad Hormisdam Papam litteras conscripsere, quibus primum de causa Ecclesiæ Antiochena, inde de reliquis eum redderent certiorum. Fuisse autem tertium vel quartam hanc epistolam a legatis sedis Apostolicæ scriptam post initam cum Ecclesiâ Constantinopolitana concordiam, ipsi in ea legati testantur, quæ instar relationis ita se habet (a):

(a) Extant inter Hormisd. ep. post 62. f. cunda. LXXXV.

Cum Dei misericordia, quo ordine & qua causa Antiochena Ecclesiæ ordinationis non solum nobis labores fecit, sed grandes tribulationes: quia homines festinantes impedimentum facere generali unitati, diversis modis diversa impedimenta fecerunt. Nostra erat propositio de his qui se suspenderant de anathemate in prædicta Ecclesiâ ordinare sacerdotes. Non proposuerunt ante oculos suos futurum iudicium, palam dicentes: Omnes qui sedi Apostolicæ communicabant, Nestoriani sunt: & magis illis non debere credere, qui modo videntur ad communionem sedis Apostolicæ revocati. Eutychnianorum hæreticorum ejusmodi erat assertio, & in ore eorum solita versari calumnia, Orthodoxos omnes qui sacrosanctum Chalcedonense Concilium profiterentur, vocare Nestorianos, multo magis autem ipsum Romanum Pontificem, qui hoc prætextu, ut se ab eorum communionem sequebantur. Sed pergit: Post multas afflictiones, & pene in tres menses a Patribus protracta certamina, piissimus Imperator sua auctoritate Paulum nomine presbyterum de Ecclesiâ Constantinopolitana elegit Episcopum fieri in Ecclesiâ Antiochena, dicens inter alia & hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus, non mediocriter resistebat Severo hæretico: similia & omnes Catholici consonabant. Et omnia ista de persona prædicti Imperator se promisit ad vestram beatitudinem relaturum. Hactenus de causa Antiochena: mox vero subdunt de monachis Scythiæ malorum omnium architectis his verbis: Harum tamen tribulationum pro visores & focii, & unitati Ecclesiarum impedimento monachi de Scythia fuerunt, qui postea hinc * discesserunt, assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ab beatitudinem vestram, cucurrerunt sperantes surrepere, & per litteras vestras sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua provincia Episcopos accusant; inter quos est Paternus Tomirane civitatis Antistes. Petitiones obtulerunt; & coacti piissimi Principis & domini Vitaliani Magistri militum jussione, frequenter ad audientiam causa convenimus; non quasi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestra præcepta, quibus præcepistis, ut causa tantum, cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur; sed sperantes posse intentionem eorum pacari, ad hoc descendimus.

LXXXVI. De causa Ecclesiæ Antiochena.

Et quia nobis diu laborantibus: illis nullam suscipientibus rationem nihil proficiebat in eo, quo tendebamus: clementissimus Imperator in conventu publico, ubi & nos interfuisimus, Paternum prædictum Episcopum & magnificum virum Vitalianum, multo magis autem ipsum Romanum Pontificem, qui hoc prætextu, ut se ab eorum communionem sequebantur. Sed pergit: Post multas afflictiones, & pene in tres menses a Patribus protracta certamina, piissimus Imperator sua auctoritate Paulum nomine presbyterum de Ecclesiâ Constantinopolitana elegit Episcopum fieri in Ecclesiâ Antiochena, dicens inter alia & hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus, non mediocriter resistebat Severo hæretico: similia & omnes Catholici consonabant. Et omnia ista de persona prædicti Imperator se promisit ad vestram beatitudinem relaturum. Hactenus de causa Antiochena: mox vero subdunt de monachis Scythiæ malorum omnium architectis his verbis: Harum tamen tribulationum pro visores & focii, & unitati Ecclesiarum impedimento monachi de Scythia fuerunt, qui postea hinc * discesserunt, assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ab beatitudinem vestram, cucurrerunt sperantes surrepere, & per litteras vestras sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua provincia Episcopos accusant; inter quos est Paternus Tomirane civitatis Antistes. Petitiones obtulerunt; & coacti piissimi Principis & domini Vitaliani Magistri militum jussione, frequenter ad audientiam causa convenimus; non quasi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestra præcepta, quibus præcepistis, ut causa tantum, cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur; sed sperantes posse intentionem eorum pacari, ad hoc descendimus.

PAGIUS VIII. A legatis repulsam patiantur.

Legati hæc de rebus nihil se a Pontifice in mandatis habuisse dicebant; imo aperte sibi injuriam, ne aliis se se causis immisceerent. Verum coacti Imperatoris intercessione Monachis aures tandem dederunt; ita enim ad Hormisdam de Monachis scripsere, ut legitur in eorum Suggestione Tomo IV. Concil. pag. 1514. Petitiones obtulerunt, & coacti Piissimi Principis, & Domini Vitaliani Magistri militum jussione frequenter ad audientiam causa convenimus, non quasi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestra præcepta, quibus præcepistis, ut causa cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur. Dat. III. Kal. Julias Constantinopoli, ut videre est apud Baronium num. LXXXVII. Legati illis sæpius auditis, unaque cum Victore Diacono alterius factionis primipilo, quo ho-

num Pontificem, qui in hoc prætextu laborabat, nec quemquam in communionem recipiebat, nisi fidem Catholicam ab eodem Concilio comprobata profiteretur. Erant, inquam, hujusmodi Eutychnianorum falsi prætextus, ut se ab eorum communionem sequebantur. Sed pergit: Post multas afflictiones, & pene in tres menses a Patribus protracta certamina, piissimus Imperator sua auctoritate Paulum nomine presbyterum de Ecclesiâ Constantinopolitana elegit Episcopum fieri in Ecclesiâ Antiochena, dicens inter alia & hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus, non mediocriter resistebat Severo hæretico: similia & omnes Catholici consonabant. Et omnia ista de persona prædicti Imperator se promisit ad vestram beatitudinem relaturum. Hactenus de causa Antiochena: mox vero subdunt de monachis Scythiæ malorum omnium architectis his verbis: Harum tamen tribulationum pro visores & focii, & unitati Ecclesiarum impedimento monachi de Scythia fuerunt, qui postea hinc * discesserunt, assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ab beatitudinem vestram, cucurrerunt sperantes surrepere, & per litteras vestras sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua provincia Episcopos accusant; inter quos est Paternus Tomirane civitatis Antistes. Petitiones obtulerunt; & coacti piissimi Principis & domini Vitaliani Magistri militum jussione, frequenter ad audientiam causa convenimus; non quasi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestra præcepta, quibus præcepistis, ut causa tantum, cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur; sed sperantes posse intentionem eorum pacari, ad hoc descendimus.

Et quia nobis diu laborantibus: illis nullam suscipientibus rationem nihil proficiebat in eo, quo tendebamus: clementissimus Imperator in conventu publico, ubi & nos interfuisimus, Paternum prædictum Episcopum & magnificum virum Vitalianum, multo magis autem ipsum Romanum Pontificem, qui hoc prætextu, ut se ab eorum communionem sequebantur. Sed pergit: Post multas afflictiones, & pene in tres menses a Patribus protracta certamina, piissimus Imperator sua auctoritate Paulum nomine presbyterum de Ecclesiâ Constantinopolitana elegit Episcopum fieri in Ecclesiâ Antiochena, dicens inter alia & hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus, non mediocriter resistebat Severo hæretico: similia & omnes Catholici consonabant. Et omnia ista de persona prædicti Imperator se promisit ad vestram beatitudinem relaturum. Hactenus de causa Antiochena: mox vero subdunt de monachis Scythiæ malorum omnium architectis his verbis: Harum tamen tribulationum pro visores & focii, & unitati Ecclesiarum impedimento monachi de Scythia fuerunt, qui postea hinc * discesserunt, assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ab beatitudinem vestram, cucurrerunt sperantes surrepere, & per litteras vestras sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua provincia Episcopos accusant; inter quos est Paternus Tomirane civitatis Antistes. Petitiones obtulerunt; & coacti piissimi Principis & domini Vitaliani Magistri militum jussione, frequenter ad audientiam causa convenimus; non quasi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestra præcepta, quibus præcepistis, ut causa tantum, cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur; sed sperantes posse intentionem eorum pacari, ad hoc descendimus.

ta- I 1 2

minum molestia se se liberarent, tale demum responsum dederunt: Quod non est scriptum a Papa Leone non suscipimus, ut in eadem Suggestione legitur. Novas enim præter Synodum Chalcedonensem theses de Christo populis inculcare, & hunc articulum, Unus e Trinitate crucifixus est Carne, uti appendicem Synodo adiciere, (ita enim Legati suspicabantur) temeritati, atque insolentiæ proximum judicabatur. Sene id temporis inter extremos Nestorianorum & Eutychnianorum errores regia via incedere, adeo difficile videbatur, ut quidquid novi a quopiam asseri audiebatur a Catholicis, alterutri hæresi illud favere existimaretur. Nihil tamen coram Legatis de quæstionibus de Gratia, & Libero Arbitrio, vel de Faustii libris disputatum fuit, ut ex Suggestione Dioscori unius e Legatis colligitur. Attamen

De electione Pauli Constant. presbyteri in Antiochenum Episc.

LXXXVII. De Monachis Scythiæ tumultuantibus. * hic de fecerunt

LXXXVIII. Perfidi Monachi fugæ se dedunt.

Dia-

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

italianum reduxit ad gratiam: accusatores quoque ejus suo precepit Episcopo supplicare. Monachi vero cum similiter ad concordiam quærentur fuga lapsi, maluerunt de civitate discedere, quam ad concordiam pervenire. At quanto in discrimine ob eisdem tumultuantes monachos constituta esset Catholica fides, si audirentur ab ipso Rom. Pontifice, iidem legati ista subdentes declarant: Prædicti monachi ad Italiam venientes aliquanta capitula proponere habent, inter quæ & unum de Trinitate crucifixum continetur, sperantes ita confirmari ex auctoritate beatitudinis vestræ: sicut & in aliis litteris significavimus, & modo hoc dicimus, ut nulla novitas a sede Apostolica scribatur; quia & nos ante Imperatorem & ante Senatum hæc indicavimus, dicentes: Extra Synodos quatuor, extra epistolâs Papæ Leonis nec dicimus, nec admittimus, quicquid non continetur in prædictis Synodis. Aut: Quod non est scriptum a Papa Leone, non suscipimus.

LXXXIX.

* vitium.
Explodenda novitas.

Quia si voluerit dominus noster qualemvis novitatem scribere, pejus erit istud initium quam illud quod factum est per Eutychetem. Sufficere debet Ecclesiæ, quod per sexaginta annos ab Eutychete usque modo sustinuit. Nobis, quod visum est, scripsimus; in vestra potestate est, deliberare quod vobis Deus imperaverit: quoniam hæc illi nituntur asserere, eo modo sibi satisfacere cupientes, ut ita profiteamur, & dicamus unum de Trinitate passum esse; quod nec Patres, nec Synodi dixerunt. Hæc legati, non negantes penitus dici non posse, sed cavendam in verborum novitate fraudem latentem, explodendamque temeritatem ad sanctum Concilium addere aliquid præsumptentem. Sed pergunt:

XC.

Vitalianus deficit ad hæreticos.

Ista ideo per singula exposuimus, ne illorum subtilitas gloriatur in nostra simplicitate propter istas novas suas intentiones. Vitaliano magnifico viro subreperunt, ut & talia vindicare pro talibus rebus, & contra nos quæcumque potuit impedimenta afferret; cujus immutationem omnis nobiscum deflet Ecclesia. Quæ-

PAGIUS

Diaconum de gratia & humana libertate cum iisdem Scythis litem habuisse, idem Dioscorus hæc significat: Victor Diaconus dicitur quidam cum illo, antequam nos Constantinopolim ingrederemur, habuerint intentionem de Uno Trinitate crucifixo, & de Christo composito, & de aliis capitulis nobis hinc positus. Capitula vero illa erant tria contra Pelagianam hæresim statuta, quæ habentur Tomo VI. Biblioth. PP. part. 1. editi Colæ.

IX.

Romam aliquos ex suis desinant.

Scythæ Monachi hæc repulsa in indignationem ad Romam ad Hormisdam Legationem, mittere decernunt; electi Achilles, Joannes, Leontius, & Maurilius, qui ultimus apud Ba-

propter rogamus, ut consueta cautela, & qua solet Dominus noster vigilantia cogitetis, & quomodo suspendendi sint, qui a nobis taliter receperunt, & a nostra communione fuerunt sejuncti; & quid eis respondeatur, vel quomodo eorum capitula repellantur: quia eos omnes Constantinopolitana Catholica exhorret Ecclesia. Data tertio Kalend. Julias, Constantinopoli.

Quod vero ad Vitalianum spectat: memor ne es (lector, compello te) quæ ad finem superioris tomi pluribus dicta sunt de tam præclaro viro Magistro militum? cum inhærens adversus Anastasium Imperatorem hæreticum Catholico populo, eum in angustiam haud mediocrem coniecit. Sed qua illa ipse egerit mente, postrema hæc ipsius actio declaravit: nempe cupiditate invadendi Imperii flagrat se hominem, eaque semel amentia captum, cuncta quæ ageret, in eundem finem ducto funiculo direxisse. Hinc vides, mutatis postea rebus, cum regnaret Catholicus Imperator, in adversam ipsum transire partem, seque jungere cum hæreticis Eutychianis, quos antea videri voluit impugnasse; eisdemque pro posse favere, quorum ipse favore adversus Justinum erigeretur. Sic plane licet prætenderetur de religione contentio, re vera tamen de regno adipiscendo, vel potius assumenda tyrannide intus ardens occultabatur intentio.

Verum intelligens ista Justinus, Vitalianum e medio sustulit: qua autem arte artem deluserit, accipe ex Evagr. qui ait (a): Vitalianum vero vitam in Thracia degentem, qui Anastasium Imperio exturbare moliebatur, Justinus Constantinopolim accersit: nam & potentiam ejus extimuit, & ancipitem fortunam quæ in bellis cerni solet, & nominis ejus celebritatem, quæ in omnium ore fuit, & imperii qua flagrabat cupiditatem. At cum conjectura conspiceret, idque sane verissime, se non alia ratione eum posse vincere, nisi amicitiam erga eum simularet; vultu mere ad fraudem composito, quæ facile deprehendi non posset, unum ex Ducum numero, qui Præsentes vocantur,

XCI.
Artes Vitaliani de invadendo Imperio.

XCII.

(a) Evagr. l. 4. c. 3. Justinus dolo agit contra dolum Vitalianum.

ronium num. XCVI. in Maxentium perperam mutatur, qui tamen Constantinopoli, ut dicemus substitit. Ubi primum Monachorum Legatos Romam profectos innovit, statim Justinianus Domesticorum Comes, ac Legati Pontificii literas ad Hormisdam dedere, quibus eundem de iis, quæ in illa questione cum Monachis acti essent, certiores reddebant, simulque Pontificem hortabantur, ut Monachos procul a conspectu ex Urbe pelleret. Justinianus hæc scripsit: Quoniam comperimus, quosdam nomine Monachos, quibus magis discordia studio est, quam charitas & pax Dei, cupientes quadam perturbare ad Angelum vestrum hinc

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

aur, eum designat; at quo magis persuaderetur Vitaliano, & facilius aditus ad fraudem pateret, ad Consulatus quoque honorem esset. Hæc Evagrius, sed proculdubio ex Zacharia Eutychiano ipsi Vitaliano favente, & ejus necis causam. Justinus inique ascribente tyrannidi. Sed hæc facta sunt anno sequenti. Quomodo enim, qui hoc anno Consul esse dignatus Vitalianus, sequenti in ejus muneri functione occisus est, suo loco dicturi sumus. Qui vero potissimum causam necis Vitaliani ignorarunt, vel diffimularunt (quæ ex litteris legatorum satis potest esse comperta) calumniose Justinum doli & crudelitatis insimulant. Sed ad legatos Constantinopoli commorantes redeamus.

XCIII.

Dederunt iidem legati Apostolicæ sedis eidem nuncio, cui & relationem rerum gestarum commiserunt, alias litteras ad Hormisdam eodem die conscriptas de religioſa petitione Justiniani Comitis Domesticorum viri clarissimi. At quænam illa fuerit, ipse litteræ legatorum declarant, quæ sic se habent (a):

(a) Extant Tom. 1. ep. Rom. Pont. in Hormisd. De mittendis reliquiis SS. Apostolorum Constantinop.

Filius vester magnificus vir Justinianus res convenientes fidei suæ faciens, basilicam sanctorum Apostolorum, in qua desiderat & beati Laurentii martyris reliquias esse, constituit. Sperat per parvitatem nostram, ut prædictorum sanctorum reliquias celeriter concedatis. Habuit quidem petitio prædicti viri secundum morem Græcorum, & nos contra consuetudinem sedis Apostolicæ exposuimus. Accepit rationem. Et quia talis est fervor fidei ejus, qui meretur quicquid de Apostolica sede deponeret, & talis est, qui sperat unde & salus animæ & fidei effectus accrescat, talibus desideris postulata competit non negare. Unde si & beatitudini vestræ videretur, sanctuaria beatorum Apostolorum Petri & Pauli, secundum morem, ei largiri præcipite: & si fieri potest, ad secundam cataractam ipsa sanctuaria deponere, vestrum est deliberare. Quid autem intelligant legati per sanctuaria; atque per primam & secundam cataractam, deque more isto Ecclesiæ Romanæ, consule quæ ex Gregorio Turonensi & aliis dicta sunt superiori Tomo. Sed pergunt.

PAGIUS

discedentes, iter arripuisse, quos Beatitudo Vestra presentibus scriptis causam livoris eorum cognoscens, ita ut mererentur, suscipere, & a se longe pelleri dignetur: quoniam vaniloquia, ipsorum festinantium, novitates intrudere in Ecclesiâ, quod neque quatuor Synodi venerabiles, neque Sancti Papæ Leonis Epistola continere noscuntur, in omni loco turbas excitare videntur. In eandem fere sententiam ad Hormisdam Legati misere Suggestionem citatam, arguunt Monachos: Si voluerit Dominus noster auslemois novitatem scribere pejus erit istud initium, quam illud, quod factum est per Eutychem. Sufficere

Petit & de catenis sanctorum Apostolorum, (si possibile est) & de craticula beati Laurentii martyris. Ista sunt desideria prædicti viri: in hoc fides ipsius est incitata. Propter hoc in urbem vestram virum spectabilem Eulogium Magistrianum direxit, hoc sibi satisfacere judicans, si de ipso fonte, de quo per omnem terram sanctuaria Apostolorum sunt data, inde & ipse reliquias suscipere mereatur. Et bene facitis causam Ecclesiasticam magnopere in contestatione Dei tali homini commendare, cujus sinceritas & integritas circa religionem Catholicam nota est omnibus hominibus. Hic voluerunt capsellus argenteas facere & dirigere: sed postea cogitaverunt, ut & hoc quoque a vestra sede pro benedictione suscipiat. Singulas tamen capellas per singulorum Apostolorum reliquias fieri debere suggerimus. Data tertio Kal. Julias, Constantinopoli.

XCIV.

Intelligis, lector, quam præstaret hoc sæculo cultus sacrarum reliquiarum, cum pro magno munere maximi Principes peterent & acciperent non ex carne, vel ossibus, aut aliis; sed velum, quod ad secundum foramen demissum in sepulcrum Apostolorum, virtutem inde contraheret haud exiguam. Audis, inquam, quis esset Fidelium ardor ex universo Christiano orbe legationes Romam mittentium, ut vela apposita Apostolorum sepulcris (quæ sanctuaria dici consueverunt) acciperent, ex quibus eorundem Apostolorum virtutem in signis eisdem haurirent. Neget insanus quisque Novator Apostolos esse Romæ sepultos; & sacrarum reliquiarum cultum, dæmonis instar horrescat. Sed præstat jam de his tantum audire virum Justinianum ipsum eadem suis litteris ab Hormisdâ ita petentem, cum in primis de vanis disceptationibus monachorum ingerit narrationem (b):

Domino sancto meritis beatissimo & A. postolico domno Patri Papæ Hormisdæ Justinianus V. C.

Propitia Divinitate, quæ semper Ecclesiâ Catholicam per incrementa fidei instituit, unitas sanctarum Ecclesiarum per doctrinam & auctoritatem Apostolatus vestri

XCV.

(b) Extat t. 1. epist. Rom. Pont. in Hormisd.

XCVI.

debet Ecclesia, quod per sexaginta annos usque modo sustinuit. Hæc litteræ una cum literis Justiniani datæ sunt III. Kal. Julias, Eutharico Consule. Epistola tamen Justiniani est sine die, & Consule, legiturque Tomo IV. Concil. pag. 1516.

Ubi primum Monachi Romam ingressi sunt, superveniente paulo post Eulogio Magistriano, in eorum cum Literis Justiniani & Legatorum, Hormisdæ causa Horvarii consillis rem cepit pendere, neque missa æquum duxit, illos procul a suo conspectu a-sum ju-movere, & ab Orthodoxorum communione, dicitur suspen-dit. re;

CHRISTI 519.

HORMISDÆ PAP. 6.

JUSTINI IMP. 2. THEODORICI REG. 27.

De Monachis vagis Romam venientibus admittitio.

stri provenit. Sed quoniam comperimus quosdam nomine monachos, quibus magis discordia in studio est, quam ebaritas & pax Dei, cupientes quædam perturbare, ad Angelum vestrum hinc discedentes iter arripuisse: quos beatitudo vestra, præsentibus scriptis causam litioris eorum cognoscens, ita ut merentur, suscipere & a se longe pellere dignetur: quoniam vaniloquia ipsorum festinantium novitates introducere in Ecclesia, quod neque quatuor Synodi venerabiles, neque S. Leonis Papæ epistolæ continere noscuntur, in omni loco turbas excitare videntur. Quamobrem etiam & a viris reverendissimis Episcopis & diaconibus directis ab Apostolatu vestro ad nos Angelus vester destinare dignetur, & ipsos digna correctione percussos (ut superius dictum est) pellere jubeat. Ergo hæc petimus, ut (sicut supra dictum est) ipsas hujusmodi litteras per eundem portitorem ad nos dirigere magnopere festinet. Sunt autem nomina eorum, Achilles, Joannes, Leonius, & Maxentius *. Hæc nostra est maxima sollicitudinis causa, ne unitas, quam vester labor oratioque perfecit, per inquietos homines dissipetur sperantes in Domino Deo, quia si quid est quod adhuc a totius Orbis pace dissentiat, hoc quoque orationibus vestris Apostolicæ sedis communioni societur. Hæc quidem de novantibus monachis pie sancteque Justinianus Hormisdam Papam admonuit: verum, quomodo immutatus, eorundem postea cœperit favere sententiæ suo loco dicendum; modo ipsius ad eundem Pontificem epistolæ reliqua prosequamur; nam subdit:

XCVII. De reliquiis Apostolorum mittendis.

Præsumentes autem de beatitudinis vestræ benevolentia, paternam dilectionem nimium petimus, quatenus reliquiis sanctorum Apostolorum tam nos, quam basilicam eorum hic in domo nostra sub nomine prædictorum venerabilium constru-

PAGIUS

re; quod adeo inhumaniter excipiendi non essent, qui supremum Orbis Christiani Tribunal appellarent. Inaudito tamen Victore, quem Monachi accusabant, minime tutum arbitrabatur, in re gravissima, quæ tantis utrimque studiis in Oriente agitabatur, sententiam ferre. Accedebat, magna esse in illa propositione, de qua his erat, æquivocationem. Etenim legati eam sic a Monachis exprimi scripserunt: Unum de Trinitate crucifixum, quam assertionem cum Anastasius pro Eutythiana hæresi inculcasset, eandem in suspensionem doctiores merito vocabant, quasi una tantum in Christo natura prædicaretur. At Monachi eo dicto se in invidiam trahi protestabantur; eorum enim hæc erat assertio: Unum de Trinitate passum carne, & in Libello fidei hæc scripserant: Deum Verbum unigenitum Filium Patris Dominum M. Jesum Christum, qui pro nobis passus est carne, unum de tribus subsistentiis unius Divinitatis esse credimus. Quare Hormisdæ, qui se nemini ad-

etiam illustrare & illuminare large dignemini: cognoscetes, quod nullum nobis majus beneficium, nec munus præstare potestis, domine beatissime Pater, quam si hanc nostram petitionem adimpleveritis. Subito autem iter arripiente prædicto Agente in rebus, etiam duo pallia serica ad ornamentum altaris sanctorum Apostolorum direximus: quæ suscipientes, efficacissimis precibus vestris, nostri jubente jugiter facere memoriam. Hactenus Justinianus ad Hormisdam. Scias autem, teste Procopio (a), ecclesiam illam titulo Hormisdæ fuisse nominatam; nam ipse ait: Principio Justinianus sanctis Petro & Paulo templum extruxit juxta regiam aulam, ab Hormisdæ olim denominatum; ubi, priusquam imperaret, domicilium fovebat. Hæc Procopius, qui prætermisit a Justiniano templum extructum illud fuisse, antequam Imperator creatus esset. Quod vero ad titulum Hormisdæ spectat, par est credere ab eo denominari voluisse ecclesiam Apostolorum, a quo ipsorum acceperat (ut dictum est) sanctuaria expetita.

XCVIII.

Quod autem ad monachos pertinet; duas alias eodem argumento, nempe de controversia excitata per eosdem Scythiæ monachos idem Justinianus ad eundem Romanum Pontificem epistolas dedit: in quarum posteriori per eundem qui supra Eulogium missa, inter dignas alias sententias, hæc habet de auctoritate atque majestate Apostolicæ sedis, cujus sit probare vera atque Catholica dogmata, & in ambiguis ferre sententiam; cum ait (b):

Post semel enim divina misericordia donatam Ecclesie Catholica unitatem, quidam asserunt, Christum filium Dei Dominum nostrum pro nostra salute carne crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari: quod si suscipiendum sit, paterina provisione reverentia vestra cautissimo suo

versantem præbere volebat, per Eulogium ad Legatos scripsit: præterea Monachos, quos venisse Romam significastis Literis vestris, ad propria mox volumus reverti, sed quia sub testificatione potentia Divina dicebant per insidias in itinere paratas vita se posse sustinere deserimur volentes redire Constantinopolim, passim non sumus violenter expelli. Est Epistola LXVI. data IV. Nonas Septemb. Eutharico V. C. Cos. De his Literis Baronius num. CXVIII. & seq. Literæ vero ad Legatos interciderunt.

Ex responsione tamen Dioscori, quam eisdem reposuit colligitur, Hormisdam decrevisse Monachos Byzantium dimittere, causa ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham delegata. Nam Dioscorus in Literis ad Hormisdam datis Idibus Octobr. Eutharico Consule, hæc respondet: per Eulogium virum sublimem Literas Vestra Beatitudinis suscepimus in quibus significastis intentionem Monachorum Scytharum, & quomodo visum fuerit Apostolatu vestro, Episcopo

XI. Cogitat de causa Episcopo Constantinopol. committenda.

CHRISTI 519.

HORMISDÆ PAP. 6.

JUSTINI IMP. 2. THEODORICI REG. 27.

Illud esse Catholicum quod a Romano Pontifice proditur definitum.

suo rescripto, quid sequi, quidve super hoc vitare debeamus, nos certiorare dignetur, quoniam verba videntur facere diffusionem: nam sensus inter Catholicos omnes unus esse probatur. Imponite igitur vobis semel susceptum laborem, sancte ac venerabilis Pater, etiam in hoc prædecessores vestros sequentes, quorum memoriam & amplectimini, & confortio Pontificatus ornatis; & de hac intentione liberos nos properate reddere & securos. HOC ENIM CREDIMUS ESSE CATHOLICUM, QVOD VESTRO RELIGIOSO RESPONSO NOBIS FVERIT INTIMATUM, &c. Intelligis quidem, lector, Justiniano dignam, cum suæ esset mentis compos, atque præstaret pietate, sententiam: ex qua perspicue fatis quisque percipere, manuque tangere possit, quanta esse soleret in Theologice controversiis definiendis Apostolicæ Sedis auctoritas: ut quod ab illa esset definitum, illud apud omnes Catholicum haberetur.

XCIX. De rebus gestis a Monachis Scythiæ Constant.

De ipsis nos acturi Scythiæ monachis Constantinopoli Romam confugientibus ad Hormisdam Pontificem, antequam resibi ab eis gestas attingamus, narrationis ordo postulat, ut quæ ab ipsis acta sunt antequam Constantinopoli recesserint, eadem accuratius recensamus. In primis autem ex his quæ dicta sunt & inferius dicentur, plane comperitur signis haud obscuris, & argumentis minime dubiis, eosdem ipsos Eutythianos fuisse hæreticos; ita tamen, ut qui speciem præferrent Orthodoxorum, ipsum Eutythem cum suis sectatoribus oppugnare videri voluerint. Sic plane ipsis visum hoc tempore negotium agendum esse, cum ubique de prostrata Eutythiana hæresi Catholici triumpharent. Verutum sane callidumque commentum, ut dum videntur in hæresim Eutythianam insurgere, veluti manu porrecta eandem erigerent; labefactareque tentarent sacro-

PAGIUS

Constantinopolitano causam delegare, ut ipse inzer eos, & qui ab eis impetuntur, audiret. Hoc autem summopere Legatis displicuit; nolebant enim causam ad Joannis Tribunal devolvi, quem a Vitaliano Scythis acquisitum suspicabantur. Hic enim nullum non movebat lapidem, quo Scythæ causa superiores evadere. Immo ipse Victor ab incepta accusatione destitisse videbatur, Vitaliani precibus placatus, vel auctoritate deterritus; quare Romæ causam tractari satius arbitrati sunt. Illa quidem Hormisdæ Dioscorus in eisdem literis significavit; Postea sine nobis magnificus vir Vitalianus Magister militum inter se & Episcopum Constantinopolitanum vocaverunt prædictum Victorem, loquuti sunt cum eo; quid desinerent inter se nescimus; postea nec Victor ad nos venit, nec est causa dicta. Hæc Epistola, seu Suggestio Dioscori refertur Tomo IV. Concil. pag. 1519. & ex parte a Baronio num. CXXII. & seq.

sanctum Chalcedonense Concilium, dum nova adjectione verborum roborare illud velle, callide simularent: cujus rei causa & scripserunt libellum fidei, quem legatis Constantinopoli agentibus obtulerunt: extat ipse quidem, estque ipsius hujusmodi inscriptio (a):

Dominis viris beatissimis Germano, & Joanni Episcopis, Felsci & Dioscoro diaconis, Blando presbytero, & universæ legationi sedis Apostolicæ, libellus ab exiguo Maxentio & omnibus qui mecum sunt. Ita titulus: ipse autem libellus sic incipit: Quoniam nonnulli videntes nos contra eos qui inimico proposito venerabilis Chalcedonensis Concilii fidem vituntur, evertere, Patrum proferre sententias, &c. Verum dum simulat pro Synodo Chalcedonensi inire certamen, eam conantur prorsus evertere. Ejusmodi plane esse noscuntur mores hæreticorum, ut omnia proditorie agant, & accepta testera Catholicorum inter ipsos Catholicos militare videri velint, ut contra fidem Catholicam aliquid proditorie tutius machinari possint. Miraberis tunc magis, lector, cum videris dolos & fraudes ipsorum jam perspicue patefactas; quas haud facile quis ex eorum scriptis deprehendat, nisi prius totius rei gestæ historiam accurate perdiscat. Intelliges itaque ex promenda historica veritate, ex ipsa inquam continuata rerum gestarum serie ex Hormisdæ & aliorum epistolis contextenda, horum imposturas, dolos, atque fallacias: quæ si prudentem virum prætereant, mox deceptus, eosdem ipsos vere esse Catholicos, immo & acerrimos fidei Catholicæ defensores facile judicabit; ut pluribus evenit, quos quæ de his dicta sunt a nobis atque dicenda latuerunt.

Sic plane accidit, ut cum adeo dolosa arte fucata extent ipsorum scripta, haud satis fuerit Lynceos habenti oculos Cochlaeo viro disertio & Catholica fide pol-

(a) Editus a Cochlaeo post Fulgentii operæ.

C. Libellus Monachorum Scytharum Legatis oblatus.

CI.

XII. Monachi a Vitaliano & Justiniano commo-

Erat tum temporis Constantinopoli Paulinus Romanæ Ecclesiæ Defensor, qui Hormisdæ literas VII. Idus Julii ad Justinum Imp. datas detulerat, ac propediem Romam reverurus forebatur. Ad hunc Vitalianus se confert, Monachos Romæ degentes enixius commendat, Dioscorum Legatum ex Judice adversariæ partis Advocatum agere conqueritur, literasque ea de re ad Hormisdam transferendas tradit: Sed neque his officiis contentus homo militiæ clarus ac in rebus gerendis industrius, Justinianum adoritur, & non modo illum in partes suas traducit; sed & ab eodem literas obtinet per eundem Paulinum in favorem Scytharum perferendas. Hæc constant ex literis Justiniani, quæ sine die & Consule extant Tomo IV. Concil. pag. 1517. ubi ait: Unde ad Beatitudinem Vestram & frater noster gloriosissimus Vitalianus per Paulinum virum sublimem Defensorem Vestra Ecclesia rescripsit, &c. Et nos per

Cochlaus edidit libellum Maxentii atque laudavit.

pollenti, qui eorundem scripta, unius ex ipsis titulo inscripta Maxentii nactus, eadem primus post Fulgentii opera edens & laudans, esse hæreticorum hominum partum minime intellexit; cum insignitum opus nomine Orthodoxo, ejusque auctorem plene laudavit in præfatione, quam in operis fronte perspicuam cunctis affixit. Ita quidem ipse candido atque sincero animo, hæreticorum omnium aliqui valentissimus oppugnator, quod minime compertas haberet omnes epistolas de eadem controversia ultro citroque dadas; cum præsertim ex ipsorum assertione fictam crediderit Hormisdæ datam ad Possessorem epistolam. Quod enim videret hominem gravissimis sententiis perstringere Eutychem atque Nestorium, & veluti exurgere defensorem pro Synodo Chalcedonensi, nullum putavit latere dolum sub symbolo pacis; proculque abesse existimavit, ut propugnator illius, dici posset ejusdem sacri Concilii demolitor.

CII.

Irrepere tentavit vaser impostor (ut dictum est) vano quodam prætextu declarandæ sententiæ Concilii Chalcedonensis, quædam adiciendo, ut ex hoc posset ipsum funditus perdere, & damnatam hæresim restituere; religionisque simulans donum, alterum equum Trojanum ad Catholicam fidem expugnandam admovit, cum pro defensione Orthodoxæ fidei, Orthodoxa simulavit compingere scripta, quæ intus occultos clauderent hostium cuneos armatorum; sic simulans ad robur & firmitatem Chalcedonensis Concilii ejusque declarationem illa esse adicienda verba, quibus diceretur, Unus de Trinitate esse crucifixus: quam sententiam (ut vidimus) legati ipsi Apostolicæ sedis agentes Constantinopoli, profus reiiciendam esse putarunt, utpote qua numquam Patres in Synodalibus sententiis usi fuissent: latere enim sciebant sub melle venenum, & errorem occultum sub piorum involucro verborum sententiarumque celari, atque foveri aspidum ova assertione Catholicæ fidei. Sic illi quidem summa arte doloque secundum Chalcedonensis

PAGIUS

per eundem significare curavimus illa debere Beatitudinem Vestram persicere, qua Pacem & Concordiam Sanctis concedat Ecclesiis.

XIII. A Justiniano iterum commentum datur.

Iteratas etiam idem Justinianus jam totus factioni Monachorum adhærens ad Pontificem literas paulo post misit, in quibus non amplius Scythas nomine tantum Monachos, non discordes, non vaniloquos, uti in prioribus literis traducebat, sed etiam atque etiam rogabat Pontificem, ut celeriter causa cognita eosdem voti compotes cum responso dimitteret: Nam quanta, inquit, questio in partibus nostris orta est, potest etiam antelatus Vir religiosus Defensor (sc. Paulinus) Sanctitatem Vestram instruere. Unde petimus, ut si possibile

Concilii definitionem profiteri videri voluerunt duas esse in Christo naturas indivise & inconfuse conjunctas in una eademque persona: atque ad omnem etiam suspensionem tollendam Patripassianæ sive Theopaschitarum hæresis, non simpliciter unum de Trinitate passum, sed addiderunt esse passum in carne.

Quæ quidem nova & hætenus post Chalcedonense Concilium inusitata penitus, ac proinde suspecta, ab ipsis asserta verborum sententia, licet in aliis bene cognitis Orthodoxis, a quibus omnis imposturæ suspicio procul abesset, tolerabilis videri potuerit, in istis tamen jure fuit penitus condemnanda: dum ea ad impugnandum Chalcedonense Concilium cognosceretur callide ab ipsis inferri, cum eo additamento supplendum contenderent ipsum sacrosanctum Concilium; quasi carens ipso, esse dicerent imperfectum, ac proinde cui haud tuto credi posset: cum insuper (ut ex ipsorum verborum sensu patebit inferius) abhorrerent dicere, unam Trinitatis personam esse passam in carne, explodere receptum in Ecclesia personæ nomen dolose conantes; necnon etiam (quod deterius videri potest) sic unum de Trinitate in carne natum & passum dicerent, ut nulla habita proprietatis vocum distinctione, sicuti Deum, ita divinitatem natam, & passam dicerent: prout quæ paulo post dicenda erunt, palam ostendent. His igitur & aliis pluribus ex causis, quæ dicentur, est ista in aliis fide Catholica bene perspectis (ut diximus) toleranda videri poterant, in his tamen fuerunt omnino cavenda.

CIII.

Sunt quidem (ut dictum est) & aliæ causæ, quibus cum legati, tum ipse in primis Romanus Pontifex Hormisdæ (ut suo loco patebit) & alii insignis nominis Orthodoxi permoti, eam sententiam de passo uno ex Trinitate minime recipiendam esse putarunt: quas, de his fuis disputans, recitat Ferrandus diaconus Carthaginensis in epistola ad Anatholium Ecclesiæ Romanæ diaconum, verbis istis: Recordor aliquando triplicem me intellexisse causam, quæ dubitare quosdam

CIV. Cause cur vitarent dicere unum de Trin. passum.

est, celerrimo dato responso, & satisfactis religiosi Monachi Joannem & Leontium ad nos remittatis; nisi enim precibus & diligentia Vestra hac questio soluta fuerit, veremur ne non possit Ecclesiarum sanctarum Pax provenire. Extant ex Literæ ibid. pag. 1517.

XIV. Eorum Legati Romam fugere tentant.

Hormisdæ, ubi a Paulino in Urbem reverso intellexit, non solum Vitalianum, sed & Justinianum mutata sententia Scythis patriocinari, & hunc paulo post iteratis literis pro Monachis ex accusatore strenuum intercessorem agere, ex alia vero parte Dioscori Legati Epistola superveniente, Joannem, uti dividendæ forte Monachis fidei insimulantis, integram causam Scytharum pendere iussit usque ad reditum

dam de hac sententia cogeret. Prima scilicet, ne quadam separatione intercedente, alia esset Trinitas, & alius qui unus esset de Trinitate: sicut alius est Pater, alius est Filius, quando de Patre Filius esse dicitur: & alia civitas, aliusque homo qui de civitate esse narratur. Et paulo post: Secunda vero causa dubitationis videtur, nolentes dicere unum de Trinitate passum, ne divina substantia fieri passibilis videatur. Et inferius: Tertia dubitationis causa est, ne dicentibus, Unus de Trinitate passus, inquisitor acerrimus dicat: Quis unus? Et respondentibus, Filius; dicat iterum: Ergo si unus est Filius de Trinitate, vel unus est Trinitatis, Filiorum est Trinitas, aut Trinitatis est Filius? Respondentibus, Deus; dicat; Quomodo est quispiam unus Deus de Trinitate, cum non sit unus Deus nisi Trinitas? Hæc quidem Ferrandus hujus temporis doctor Africanus tantæ æstimationis, ut & Romanæ Ecclesiæ diaconus ipsum de eadem questione consulendum putavit; necnon etiam ex Oriente Severus Scholasticus Constantinopolitanus tanti viri famam permotus id ipsum egerit. Tu vero his adde & quartam causam, quam superius idem auctor ingerit his verbis: A quibusdam dicitur: Eutychemis protulit Apocryphus in Chalcedonensi Concilio. Eam nimirum sententiam, qua assereret unum de Trinitate esse passum; ob idque respiciendam, quasi panem veneno corruptum. Certe quidem neque Eutychemi, neque Eutychemianorum patronus perfidus Anastasius Imperator (ut dictum est) eam sententiam recipiendam ab Orthodoxis adeo vehementi studio ingessissent, nisi aliquod in ea latere scissent occultum malum, quo damnata eadem & extincta Eutychemiana hæresis revivisceret: dictum est namque superius ex epistola Dioscori ad Hormisdam, non Eutychemis tantum & ipsius discipulorum eam esse sententiam: sed & Anastasium Imperatorem id ipsum conatum esse, ut diceretur ab omnibus unus de Trinitate passus.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

ditum Legatorum; quod cum Monachorum Oratoribus, qui Romæ aderant, innotuisset, diuturnioris in Urbe moræ impatientes clam se Roma subducere tentarunt. Verum id Hormisdæ prohibuit, qua de re ad Legatos literas dedit III. Nonas Decemb. mittens etiam exemplaria literarum, quas pro Monachis Justinianus ad se transmisserat: De personis Scytharum Monachorum, inquit Hormisdæ, Justinianus Vir illustri nobis scripsit, quarum exemplaria literarum Fraternitati vestra direximus; qui cum nollet sustinere vestra Dilectionis adventum, & observationum moras se dicerent ferre non posse, tentaverunt clam de Urbe discedere, quas tamen faciemus sollicitius custodiri. Est Epistola Hormisdæ LXIII. ad Legatos pag. 1510. Edit. Conc. ex qua Scytharum Oratores Romæ sub custodia detentos liquet.

Sed cur, dices, in id ipse adeo impenso studio Anastasius incumbebat? Ex illa quidem etiam scias causa, quod cum semper ipsi ab Orthodoxo populo fuerit contradictum, ne crucem Trifragio adderet præter Ecclesiæ morem (ut superiori tomo frequenter factum vidimus) ipse inde repulsus, aliunde ad blasphemiam sibi aditum parandum putavit: nempe si nolent accipere Orthodoxi, ut eo modo Trifragium caneretur, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, qui crucifixus es pro nobis: aliis verbis, quod id ipsum ex eorum sententia significare posset, dicendum proponeret, nimirum unum de Trinitate passum, cum tamen Eutychemiani per unitatem, vel singularitatem, substantiam acciperent, & non personam; vel si personam divinam, certe humanæ naturæ expertem, quam negabant post adunationem duarum naturarum in Christo, dicentes ex duabus naturis, & non in duabus naturis Christum constare.

CV.

Eadem ergo ratione, qua Orthodoxi contradixerunt, ne crux Trifragio ascriberetur, resisterunt etiam, ne unus de Trinitate passus simpliciter diceretur. Nam cum in Trifragio adicerent: Qui crucifixus es pro nobis, æque unitas exprimebatur: ut idem esse ipsis Eutychemianis videretur dicere: Unus de Trinitate crucifixus, & in Trifragio addere: Qui crucifixus es pro nobis. Trifragium enim non ad unam personam, sed ad ipsam integram personarum Trinitatem referri debere fuisse omnium Orthodoxorum sententiam, testatur sanctus Joannes Damascenus in tractatione, quam de Trifragio scripsit. Hæc sunt igitur causæ, quibus ab his potissimum Scythis monachis Eutychemianæ hæresis infamatis ea minime accipienda, legati dicerent. Ita quidem, cum istis agere, qui Chalcedonense Concilium additamento apposito minuere velent, necessitas persuasit. Cum vero res postea inter Catholicos transacta esset, Catholicum sensum ex verbis elicere, aditis aliquibus, quæ omnem possent obstru-

CVI.

XV. Ad Episcopos canones exules scribunt.

Hæc in Monachorum Scytharum causa hoc anno acta, & ex Card. Norisio recitata, quos Baronius existimans Chalcedonense Concilium, dum nova adjectione verborum roborare velle callide simulans, labefactare tentasse, quod tamen illis in mentem non venerat, ubique insectatur. Refert etiam hoc anno a num. CXI. ad CXVI. eos patronos & suffragatores quæsisse Africanos Episcopos Sanctitatis & Doctrinæ fama celebres, qui a Trasamundo Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam exules fuerant deportati. Sed cum id anno tantum sequenti contigerit, ejus rei narrationem in eundem differimus.

XVI.

Porro Emin. Cardinalis Norisius citatus observat, istos Monachos e Ponto erupisse. Legati enim in Suggestione ad Hormisdam Passum inquirunt: Isti de sua provincia Episcopos Monachos accu-

accu-

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

struere adversariis aditum, ratio temporis postulat, ut suo loco dicturi sumus.

CVII.

Sic igitur eadem ipsorum sententia omnino repellenda atque refellenda tunc fuerat, cum impii absque illis verbis Chalcedonense Concilium non posse subsistere, calumniose jactarent. At quæ ista tanta arrogantia? quæ tanta procacia, austerum apponere audere ad sacrosanctum Concilium Oecumenicum sexcentorum, triginta Patrum? Si vere ex animo fidem Catholicam (ut gloriabantur libellis oblati) profiteri cupiebant, ut vere crederent divinam naturam humanæ naturæ conjunctam esse indivisibilem, inconfusam, & inconvertibilem: cur non more sanctorum Patrum dicebant, unam personam Trinitatis, Verbum ipsum esse passum in carne, in uno supposito duas naturas indivisibilem conjunctas declarantes, magis quam (quod nemo aliquando post Concilium Chalcedonense dixisset) unum de Trinitate in carne passionem subiisse? Cur, inquam, unum simpliciter dicere mallent, quam unam personam in duabus naturis, rem ipsam dilucide ac sincere demonstrantes? Sed audi inanes illorum prætextus: in responsione enim ad epistolam ad Possessorem Maxentius illorum coryphæus ista habet, dum invehitur in auctorem ipsius epistolæ verbis:

CVIII.

Nomine personæ quomodo abutantur hæretici.

An forte illos rationi cedere, non imperare judicat, qui Christum unam personam quidem ex Trinitate, non autem unum ex Trinitate esse fatentur? Sed hi qui hoc dicunt, potius rationi velle imperare non cedere penitus contumuntur. Qui enim tam stultus & vecors sit, qui dicere audeat Paulum ex Apostolis unam esse personam, non autem unum esse ex Apostolis Paulum? Vidisti infulsam & dissimilem penitus similitudinem atque diverfam illationem? Sed audi quæ postsubiiciat: *Loci* (inquit) *opportunitas exigit a nobis, qualiter & cur hæretici, in quibus unus Dioscorus Apostolicæ sedis legatus, unam personam prædicantem Christum ex Trinitate unum ex Trinitate Christum confiteri, nullatenus acquiescant.* Sed cum hæc ipse dicat, attende calumniam gravissimam Catholicis impingentem: *Personam igitur* (inquit) *Dei Verbi habere asserunt Christum, non autem quod ipse Deus Verbum sit Christus: sicut personam Dei videbatur habere Propheta, qui dicebat ad Israel (a): Audi populus meus, & loquar; Israel, & testificabor tibi: Deus Deus tuus ego sum,*

PAGIUS

accusant, inter quos est Paternus Tomitana Ecclesie Antistes. Scripsit Maxentius contra Acciphalos & libros duos contra Nestorianos ad Theophilum. Vossius lib. 1. cap. 23. existimat Maxentium Monachum non fuisse; sed hoc negari non potest, cum teste Dioscoro in literis ad Hormisdam ille se Abbatem vendita-

ret. Quare eum Monasticam togam induisse certum & indubitatum. Denique Maxentium virum Græcum Latine lingue peritum fuisse, phrasin literarum ab eo ad Patres Africanos datarum demonstrat. Neque enim eæ e Græco in Latinum versæ, ut examinanti liqueret.

Secundum hunc ergo modum Christum unam personam asserunt hæretici esse ex Trinitate, non quod hic Christus unus sit ex Trinitate, sed quia Verbi Dei in se habitantis personam habeat, quæ una est ex Trinitate: ut sic vicarius quodammodo sive minister sit Verbi Dei Christus, non autem ipse Deus Verbum sit Christus. Hæc adeo probrosa impudentissimum Maxentium non puduit tribuere sub nomine hæreticorum calumniose Catholicis, quæ sunt propria Nestorianorum: dum enim laborat omnes efficere Eutyrianos, vult Orthodoxos omnes fuisse Nestorianos.

CIX.

Sed considera sub involucre verborum captiose laqueos occultantes, callideque nomina confundentes, dum idem qui supra Dioscorus Apostolicæ sedis legatus in epistola ad Hormisdam (b) ex eorum, fidei professione hæc verba recitat: *Credeamus, quia unitas divinitatis & humanitatis, quæ fieri cœpta est, non tantum in utero non est divisa, sed nec in partu, nec in nutrimento, nec in passione separata est.* In quibus verbis observa, cum unitam dicit unitatem divinitatis, nempe substantiam, non personam: & ex adverso audi quid dicat sanctus Joannes Damascenus: *At quod divinitas homo facta, aut incarnata sit aut humanitate se induerit, nusquam audivimus.* Illud certe didicimus, divinitatem humanitati in una suarum personarum unitam esse.

CX.

Quanto autem hæc effutiretur præjudicio Catholicæ veritatis, bene illis verbis Dioscorus legatus significavit, scribens ad Hormisdam (c): *Cujus* (inquit) *sermonis, si subtiliter attendatur, intentio, ad quantas hæreses pateat, & quæ mala possint disputationibus Ecclesiasticis introduci, quoniam longum est, &c.* At quæ inter alia? audi ipsum Hormisdam Pontificem, cum hæc ait post multa, scribens ad Justinum Imperatorem (d): *Qui aliter habet, necesse est aut divinitatem in multa dividat, nempe ut tres substantias dicat, sicque tres Deos, aut specialiter passionem ipsi essentia Trinitatis impingat.* Hæc Hormisdæ ex ipsorum novitate verborum derivat. Intelligis, lector, quomodo versipelles sub prætextu quodam impugnandi Nestorianos, Eutyrianam hæresim auctam blasphemiam Theopaschitarum invexerint, & calice aureo Babylonis impii blasphemias propinarint: quamvis ne detegerentur hæretici, tam in libello quem legatis dederunt,

(b) Exstat inter ep. Hormisd. t. 1. epist. Rom. Pont.

(c) Exstat inter epist. Hormisd.

(d) Hormisd. ep. 76. Deus, non Divinitas nata atque passa.

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

runt, quam in aliis suis scriptis, verbis Catholicis videantur Chalcedonense Concilium velle erigere potius, quam deprimere.

CXI.
Legatio Scytharum monachorum ad Africanos Episc.

At quantum studuerint impii isti videri pii, atque curarint, quod non essent prædicari Catholicis; ex eo quoque intelliges, quod cum Romæ interea degerent, atque viderent periclitari deductam in iudicium, ad lapidem Lydium, quam hætenus aluissent suam ipsorum Orthodoxi nominis æstimationem: quo alibi, ubi minime cogniti essent, eandem excitarent, illud inire consilium, ut ad Africanos Episcopos, inter quos magni nominis hujus temporis confessor, eximiusque Ecclesie Africanæ doctor sanctus Fulgentius eminebat, legationem mitterent, darentque a se missio legato fidei Catholicæ per capita distincta professionem ipsi probandam; cum & in ea quam ad eosdem dederunt epistola usurparunt dolose nomen totius Orientalis, immo universalis Ecclesie, quo illos facilius ad ea quæ scriberent, confirmandæ perducerent: ipsorum autem epistolæ exordium sic se habet:

CXII.

Domini sanctissimis & cum omni veneratione nominandis Diacono, Fortunato, Albano, Orontio, Boetho, Fulgentio, Januario & ceteris Episcopis, & in Christi confessione decoratis; exigui Petrus diaconus, Joannes cognomento Maxentius, Leontius, Joannes & ceteri fratres in causa fidei Romam directi.

Scytharum Monachorum ad Africanos episc.

Utile & pernecessarium, sanctisque Dei Ecclesiis specialiter credimus profuturum, ea quæ de incarnatione & dispositione divina nobiscum universæ sanctæ Ecclesie Orientalium contra hæreticos defendunt, qui pravus & iniquus argumentis antiquam Ecclesie fidem inquietare non cessant, sanctitati vestra suggerere, atque de his consensum vestra beatitudinis suppliciter promereri. Quia in nullo sanctam gloriosamque confessionem vestram credimus dissentire, præsertim cum uno ubique spiritu sanctam Dei Ecclesiam vegetari minime dubitemus. Non enim parva, immo potius magna lætitia universi complebuntur Orientales, si sanctitatem vestram suis immo magis Catholicis noverint in omnibus consentire dogmatibus. Unde suppliciter petimus & obsecramus beatitudinem vestram, quatenus diligenti examinatione, ea quæ inferius continentur, discutientes, ut deceat verissimos & intrepidus Christi prædicatores, scriptis sententiam vestram nobis patefacere jubeatis: ut si, Deo præstante, Catholica fidei conveniens & Apostolicis traditionibus nostra apud vos (sicut nos confidimus) fuerit expositio comprobata; & facile tantorum virorum, probatissimorumque sacerdotum auctoritate muniti, iniqua lo-

Ann. Eccl. Tom. IX.

quentium ora obstruere valebimus; & in fide sanctorum Patrum perseverantes, Deo, qui nos sanctimonii sui confessione glorificavit, gratias referamus, domini sanctissimi, & Deo dignissimi. Nunc ea quæ sequuntur, diligentius petimus exploretis. Hætenus ipsorum epistola ad Episcopos Africanos, quæ & apposita est præfatio septem, quæ subiiciuntur, de fidei ipsorum confessione capitibus.

CXIII.

Puto quidem in ipso ingressu te considerasse consuetam hæreticorum arrogantiam, dum pauci Scythiæ monachi (si tamen monachi, potius vero circulatores dicendi & impostores) totius Orientalis Ecclesie præferunt esse legatos, secumque omnes Ecclesias eadem sentire, ac præsertim populos Orientis. Sed qui ita dilatant simbrias, ne quovis modo deprehendi possent quod ipsi essent hæretici, illud quidem astute excogitarunt, ut non eam proferrent, quam Constantinopoli legatis dedissent, vel Romæ Hormisdæ Papæ fidei confessionem edidissent, qua dicendum contendebant, non unam personam de Trinitate, sed simpliciter unum de Trinitate esse passum in carne, sed Verbi nomen appossuere; nam ita in capite quarto: *Trinitas etiam post incarnationis mysterium Trinitas mansit: quia idem Deus Verbum etiam cum propria carne unus est ex Trinitate, non quod caro ejus sit de substantia Trinitatis, sed quia caro Dei Verbi est, qui est unus ex Trinitate.*

CXIV.

Fulgentius pro omnibus Africanis Episcopis rescripsit.

Non potuerunt Episcopi Africani ipsorum ita proditam confessionem non probare ignari motæ in Oriente & Romæ delatæ controversiæ, cujus nulla proflus est mentio apud Fulgentium, qui omnium nomine collegarum ad ipsos rescripsit, nullam suspicantem sub verborum involucre occultatam fuisse blasphemiam, intactamque penitus quæstionem relinquit: vitavit tamen ipse verborum ambiguitatem, voce personæ usus, cum ut vere Catholicus dixit capite decimo: *Una ex Trinitate persona Christus Dei Filius unicus, ut nos salvaret carne conceptus, & natus, &c.* Hæcque & alia a se posita esse ex Ecclesie Catholicæ præscripto & Apostolicæ Romanæ consensu, ingenue profitetur, ut plane a recte credendi linea vel latum (quod ajunt) unguem deflexisse, inveniri non possit.

CXV.

De primatu Ecclesie Rom. Fulgentius.

Hoc quidem bonum saltem peperit nobis Scytharum perfidia, ut eorum interpellatione sanctus Fulgentius scripserit egregium illum de incarnatione Verbi & gratia & libero arbitrio commentarium plane aureum, in quo inter alias gemmas nitet de primatu Romanæ Ecclesie ista sententia tanto digna doctorum: *Duorum, inquit, magnorum luminarium, Petri scilicet, Paulique verbis tam*

K k 2

quam

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

quam splendidibus radiis illustrata, eorumque decorata corporibus Romana, quæ mundi caput est, tenet & docet Ecclesia, totusque cum ea Christianus orbis & ad justitiam nihil hæsitans credit, & ad salutem non dubitat confiteri. Hæc Fulgentius: qua una sententia, veluti cælitus vibrato fulmine, conatus omnes Novantium confringantur.

CXVI. Sed quid interea, cum Romæ monachi iidem morarentur? Primum omnium, antequam ipsorum impietas penitus patefacta fuisset, ut vindices Catholicæ fidei progrediuntur accusatores Victoris diaconi, necnon Dioscori, a quo ipsi Constantinopoli rei criminis hæresis constituti fuissent: quamobrem placuit Hormisdæ Pontifici eosdem monachos Scythas diutius Romæ detinere usque ad reditum legatorum, prout idem Pontifex redditis a se his ad Justinianum litteris docet (a):

(a) Hormisdæ ep. 64.

CXVII. Hormisdæ epist. de retentis monachis Romæ.

Hormisdæ Justiniano Illustri.
Eulogio viro clarissimo filio nostro deferente, litteras celsitudinis vestre suscepimus: eoque remeante, debitum persolventes salutationis officium, significamus, Scythas monachos allegasse plurima, quæ nos relinquere indiscussa non possumus; sed legatorum nostrorum, Deo juvante, festinemus adventum: pro qua re eos in Urbe credimus retinendos, a qua nec ipsi ordinatione dissentiant. Amplitudinem vestram tamen retinere confidimus, quod de ipsis nobis praterito tempore litteris destinatis scripserit. In quorum allegationibus, cum, legatis remeantibus, competenter fuerimus instructi; si quid reprehensione dignum cognitio nostra repererit, necesse est, ut circa eos teneamus Ecclesiasticam disciplinam. Subiicit his Hormisdæ de Victore diacono, quem iidem monachi apud ipsum Romanum Pontificem accularunt, cum ait:

CXVIII. De causa Victoris Diaconi.

Victorem præterea, qui diaconi perhibetur habere officium, cuius fidem hi ipsi monachi vehementer accusant, vel alios qui perverfas forsitan obiciunt questiones, ordinatione domini filii nostri clementissimi Imperatoris, ad Urbem, vobis suggerentibus, dirigantur: ut universas allegationes, de quibus contendunt, nos possimus agnoscere. Hæc ad Justinianum Hormisdæ: ex quibus intelligis, ad Romanæ Ecclesiæ tribunal omnes accessum habuisse, ipsum vero Urbis Episcopum, sedisse iudicem universalium controversiarum, ad quem concurrant ex Scythia monachi causam acturi, iidemque aliis Constantinopoli degentibus diem dicturi: Sed de quæstione Victoris inferius. Exrant aliæ litteræ eisdem Hormisdæ ad eundem Justinianum datæ hoc anno, mense Septembris, in quibus de retentione monachorum aliam affert rationem his

verbis (b): Præterea monachos, quos venisse Romam significastis litteris vestris, ad propria mox volumus reverti. Sed quia sub testificatione potentia divina dicebant, per insidias in itinere paratas, vitæ sustinere se posse discrimen, volentes redire Constantinopolim; passi non sumus violenter expelli. Quapropter necesse habuimus, venientibus legatis nostris inquirere, qua revera faciente causa, inter eos fuerit commota discordia. Ita quidem usque ad quatuordecim menses eosdem retentos fuisse Romæ, defensio Maxentii, de qua agemus anno sequenti, demonstrat.

(b) Hormisdæ ep. 63.

Significat autem iidem ad Justinianum litteris Hormisdæ, se petitas ab eo reliquias (ut vidimus) mittere: nam hæc habet ad finem epistolæ: Beatissimorum vero Apostolorum Petri & Pauli sanctuarioria, sicut religiosissimo quasi affectu, per barbam portitorem sub omni veneratione transmisimus: optantes orationibus eorum, ut mentis vestrae oblatio & desideria gratia sint Divinitatis accepta. Ex duplici namque pietatis officio commendari, ab ipso Pontifice debuit Justinianus, nempe quod ad S. Petrum misisset oblationem, quodque impense coleret memoriam Apostolorum, quorum sacras reliquias ad se mitti petiisset. Ad postremum hæc ad eum Hormisdæ: Petimus itaque, ut tam de his quæ geruntur pro concordia, quam etiam de incolumitatis vestrae bono nunciatis sollicitudini nostræ gaudium, currente pagina litterarum. Data quarto Nonas Septembris, Eutharicho V. C. Cons.

CXIX. Mittit reliquias Hormisdæ ad Justinianum.

Quod vero ad ipsos Scythas monachos spectat: cum iussi essent expectare reditum legatorum, ipsi malam causam fovere detecti, fugam arripere tentarunt; sed eos Hormisdæ voluit custodiri usque ad reditum legatorum. Testatur id quidem ipse Pontifex in litteris datis ad finem anni huius, nempe Tertio Non. Decembris, ad ipsos legatos, in quibus hæc habet in fine (c): De personis Scytharum monachorum Justinianus vir illustris nobis scripsit; quarum exemplaria litterarum fraternitati vestre direximus. Qui cum nollent sustinere vestra dilectionis adventum, & observationum moras se dicerent ferre non posse, tentaverunt clam de Urbe discedere: quos tamen nos faciemus sollicitius custodiri, ea quæ de vobis contraria dixerunt, volentes agnoscere: ut cum reversi, Deo propitio, fueritis, eorum error rationabilibus adhortationibus corrigatur. Hæc Hormisdæ. At quænam fuerint a monachis contra legatos asserta, ex litteris Dioscori legati intelliguntur. Scripserat autem idem Pontifex, eodem nuncio ad Dioscorum (d) de iidem Scythiæ monachis, qui adver-

(c) Hormisdæ epist. 57.

(d) Extat t. 1. epist. Rom. Pont. in Hormisdæ

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

sus eum potissimum dederant contestationem, quod consuetudinem haberet hæreticorum, eo quod recepisset Victorem diaconum, quem iidem monachi apud Hormisdæ reum fecerant Nestorianæ hæresis.

CXXI. Cum igitur litteris Hormisdæ Papæ ex falsa relatione Scytharum monachorum Dioscorus nonnihil se perstringi sensit; ad eum rescribens, quomodo se habuerit causa Victoris, in primis enarrat; sed & ne vel levi aliqua suspitione apud eundem Pontificem laboraret, exactam Orthodoxæ fidei confessionem iidem suis apposuit litteris. Audi igitur historiam epistolarem de rebus gestis cum Victore Constantinopoli, quas superius attigimus. Ipsa enim epistola Dioscori legati sic incipit (a):

(a) Extat t. 1. epist. Rom. Pont. post epist. Hormisdæ 64.

CXXII. Dioscori relatio de rebus gestis cum Victore.

* contentionem

Per Eulogium virum sublimem: Et inferius: Significastis mihi ab illis Monachis scilicet, contestationem datam, ut non mihi hæretici jungerentur. Quos dicunt hæreticos, ego ignoro, nisi illos forte, qui Synodum Chalcedonensem suscipiant, quos ergo Catholicos dico. Victor diaconus dicitur, hæreticus scilicet: quidam, cum isto, antequam nos Constantinopolim ingrederemur, habuerunt, intentionem * de uno de Trinitate crucifixo, & de Christo composito, & de aliis capitulis a nobis hic positus: obtulerunt contra ipsum libellum tam nobis, quam Episcopo Constantinopolitano. Convenimus in domum Episcopi, ut inter eos intentionem, quæ vertebatur, agnosceremus. Prædictus Episcopus Synodum Chalcedonensem promittit: legit ante omnes omnia quæ sunt in eodem Concilio constituta, dicens: Præter ista nihil mihi aliud dicatur. Qui sequitur ista, potest inter Catholicos esse. Victor respondit: Suscipio similiter & epistolas Papæ Leonis & sancti Cyrilli epistolæ Synodales, quæ sunt in Chalcedonensi Concilio allegatæ; & manu mea subscribo, & sacramentis confirmo ista me suscipere; & præter ista nihil aliud prædicare: Et si inventus fuero aliquando extra ista aliud prædicans, nullam circa me peti misericordiam.

CXXIII. Scythæ e contra inchoaverunt dicere: Addatur & unus de Trinitate. Nos e contra diximus: Quod non est in quatuor Conciliis definitum, nec in epistolis beati Papæ Leonis, nos nec dicere possumus, nec addere. Displicuit hoc dictum. Victor autem utrum sincero animo hæc diceret, an dolose, quis nosse potest, nisi qui corda cognoscit? Verba ista nos audivimus; Dei est animus iudicare. Postea sine nobis magnificus vir Vitalianus Magister militum inter se & Episcopum Constantinopolitanum vocaverunt prædictum Victorem locuti sunt cum eo: quid definiunt inter se, nescimus. Et inferius post

Scythæ pseudo-monachi.

plenissimam fidei Orthodoxæ testationem; hæc de iidem Scythis monachis: Maxentius tamen, qui sub Abbatis vocabulo dixit se congregationem habere, si interrogetur, aut cum quibus monachis vixit, aut, in quo monasterio, aut sub quo Abbate monachus factus est; dicere non potest. Similiter & si de Achille ducere voluero, rem facio supervacua: cui sufficit semper latere propter conscientiam suam ab omnibus Catholicis damnatam. Data Idibus Octobris, Eutharico Consule. Hic finis epistolæ.

Vidisti igitur, quales fuerint pseudo-monachi, qui novis quæstionibus uno simul tempore Orientem Occidentemque perturbant. Hæc attende, ne cum ipsorum scripta legeris, eorumdem verborum lenocinio capiaris. Sed & vidisti nebulonum artem, qui sub sanctitate monastici habitus latentes hæretici, eoque progressi sunt, ut Hormisdæ concitaverint in Dioscorum unum ex Apostolicæ sedis legatis e latere missis. Hæc quidem hæretici dolo atque callida fraudulentia. Quæ autem alii Eutychiani hæretici hoc tempore vi grassantes egerint Thessalonica, ab omni prorsus abhorrent humanitate, & vincunt immanitatem. Sed quænam ista fuerint, scripserunt legati Apostolici ad Hormisdæ: verum quod tardius eorum perlatae sint Romam litteræ, eadem antea idem Pontifex fama percepit, ob eamque causam ad eosdem legatos litteras dedit, quæ sic se habent (b):

CXXIV. Hæretici fraude, & vi agunt.

(b) Hormisdæ ep. 56.

CXXV. Quæ nefaria in Joannem, & alios admiffa sint.
Cum nos Ecclesiasticæ prosperitatis gaudia sublevarent, & prope plenum laboris vestri fructum quotidie caperemus; repente nos inimica universi, qua repente successerat, fama confundit: cuius opinionis ordinem, etsi vobis necdum referentibus, suspicamus incertum; pro ipsius rei tamen magnitudine credimus non tacendum. Itaque perlaturus est, Fratrem & coepiscopum nostrum Joannem, dum ad Thessalonicam pro suscipiendis tantum libellis, qui promittebantur, accederet, ita plebis irrationabili seditione concussum, ut extincto primum eo, qui hospitium venienti præbuerat, ipse quoque non dissimili cæde mactatus, & vis sacrosancti fontis reverentia vindicatus evaserit: cuius seditionis initium sub interrogationis dolose commento ab Aristide presbytero narratur exortum. Verum nos, si hæc manifesta sunt adeo de plebe non querimus. Erit in potestate venerandi Principis, temporis sui, & Catholici sacerdotis injuriam qua jubeat rescare censura. Sed quod ad nos attinet, cura pervigili per vos, Deo propitio, desideramus impleri: quia nullum volumus aut non reddita ratione converti, aut sic rectam viam fidei profiteri, ut sibi

sibi a Principe aliquid sine doctrinae remedio causetur imponi.

CXXXVI. De mittendo Romam Dorotheo Episcopo Theſſal.

Hæc igitur suggestione vestra supplicationis peragite, ut Theſſalonicensis Episcopus, qui sub interrogationis obtentu Ecclesiasticam pacem protrahendo in longum nititur dissipare negotio, quoniam a vobis suscipere noluit, a Principe ad Urbem directus, ab Apostolica percipiat sede doctrinam; & quicquid sibi dubium putet, huc veniens, presentem a nobis inquisitione condiscat: sic enim probare potest, se Catholicae professionis servare cautelam, non malitiose concepta vindicare certamina: sciat nos paratos esse, & bene inquirentes instruere, & errantes ad fidei rectum tramitem scientia duce revocare: quia si dubitans paratam non vult experiri doctrinam, nec rursus in simplicitate cordis, quæ pacis & religionis causa jubentur, admittere; in aperto est, quæ mente vel Dei nostri præceptis obſtat, vel Orthodoxi Principis exempla contemnat.

CXXXVII. Hormisdæ jubet curari ut Aristides Romam veniat.

In hac ergo parte totus suggestionis vestrae actus imminet: quia nec illi alia possunt ratione salvari, & incitata plebis sub hac melius moderantem causa sedatur. Cum quo etiam Aristidem presbyterum clementissimum Princeps ad nos venire præcipiat: quia (sicut præfati sumus) omnes, quorum pax Ecclesiastica ambiguitate dividitur, simul ac communionem nostram, depulsa mali erroris ægritudine, Catholicae scientiæ cupimus sentire medicinam. Præterea mox ut presentia vos contigerit scripta suscipere, debetis ad nos de vestris aliquem destinare cum relatione, quæ universa continet: unde his quæ gesta sunt vel geruntur, sollicitudinem nostram relevare debetis. Datarium quoque litteris vestris adjungite, ne vobis portitoris tarditas possit ascribi. Data tercio Idus Octobris, Eutharico V. C. Consule. Ut autem rem magis perspectam habeas, Joannem istum, quem Theſſalonicenses ignominia atque vulneribus appetivere, fuisse unum ex Apostolicæ sedis legatis Episcopum, ex reliquorum legatorum relatione intelliges. Quo enim a pacis auctoribus sensit se diabolus e regno suo, cui dominabatur perfidus, spoliari, eo vehementius in ipsos per suos ministros insaniit. At quomodo re vera ipsa facta graſſatio se habuerit, qui remanserunt reliqui Constantinopoli legati Apostolicæ sedis, ne deessent officio, nunciavere Romano Pontifici, sicut tardius eorum Romano perlata epistola fuerit, nempe quarto Kalendas Decembris: quæ cum exacte omnia contineat, necessario hic describenda est; cujus sic se habet titulus (a):

(a) Extat t. 1. epist. Rom. Pont. in Hormisdæ

Suggestio Germani Episcopi, Felicis & Dioscorigon diaconorum, & Blandi presbyteri. Ipsa vero relatio est hujusmodi:

Magna misericordia Dei est, & inestimabilia ejus judicia, qui nihil occultum dimittit, ut probetur uniuscujusque conscientia. Dorotheus Theſſalonicensis Episcopus non novus apparuit, nec ad præfens factus, sed se demonstravit quem olim vera prædicabat opinio. Iste semper in malis desideriis suis involutus, data occasione exercuit, quod contra fidem Catholicam semper parturiebat scelus. In aliis litteris significavimus beatitudinem vestram, quo ordine transeuntes Theſſalonica, libellos non potuimus suscipere. Erat tamen constitutum, post ordinationem sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanae, unum ex nobis ad ipsum dirigere: quia hoc sperabat prædictus, ut unus ex nobis post susceptos libellos cum ipso Missas celebraret, quasi testimonio habens in generalitate se ad unitatem sedis Apostolicæ esse conjunctum. Etsi tarde, factum est tamen: & venerabilem Joannem Episcopum ad ipsum dirigentes, directus est cum ipso & communi electione Epiphanius presbyter Germanus venerabilis & illustris Episcopus erat cum eis, & Licinius comes Scholæ ex ordinatione clementissimi Imperatoris.

CXXXVIII. Relatio legatorum de rebus Theſſalonic.

De Joanne Legato.

Qui Licinius tamen cum prius pro alia causa esset Theſſalonicam directus, congregata Synodo de parocia Ecclesiæ Theſſalonicensis, ibi est inventus, expectans secundum promissionem unum ex nobis: Voluerunt, ipso presente, libellos facere & subscribere; quod factum est: signavit ipsos libellos prædictus vir, & veniens Constantinopolim factum nunciavit. Dicebatur nobis ab Apocrypho Dorothei: Jubete dirigere qui libellos suscipiat. Deliberatum est (sicut prædiximus) venerabilem Joannem Episcopum ambulare, ut haberet testimonium subscriptionis illorum. Rogavimus piissimum Imperatorem, ut Comes Licinius ambularet cum eo: quod & factum est.

CXXXIX.

CXXX. Primus congressus haud pacificus.

Et quia pervenerunt in civitatem, nunciatum est Dorotheo per Comitem Licinium, presentiam adesse nostrorum. Qui direxit Aristidem presbyterum cum aliis duobus Episcopis (quos solos sciebat adversarios esse negotii) ut nostros videret: cum quibus voluerunt facere primum certamen de libellis, dicentes: Sunt capitula quæ debent emendari. Dixerunt nostri, non esse in potestate ipsorum hoc facere: Si vultis facere, Deo gratias; si non vultis facere, venimus, salutavimus vos, perambulabimus. Discesserunt post ista verba.

Ad aliam diem convenerunt, iterum ista loquentes: & antequam propositionem verborum fecissent, ibi non est intentio generata.

CXXXI.

Quæ in nerata, non injuria secuta est: subito populus insanus irruit super ipsam, & duos pueros occiderunt Episcopi; caput etiam fregerunt Episcopo in duabus partibus, & renes ejus dissipaverunt; & nisi misericordia Dei & defensione S. Marci basilicæ eruiſſet eos de manibus eorum, ibi perierant: liberati sunt tamen (quomodo dicitur) quia manus publica supervenit, quæ eos erueret potuit. Ista & istorum concinnamenta Dorothei malitia fabricavit; qui ante biduum quam pervenirent nostri Theſſalonicam, super duo millia baptizavit: Sacramenta tanta erogavit in populo, quæ possint ipsi ad tempora sufficere; significans plebi, quia fides recta mutatur. Sic illos præmunens, ne communionem acciperent ab externis, ac baptizarentur in alia fide. Unde jure subicitur:

CXXXII. De populo a Dorotheo concitato.

* Joannem.

Ista quomodo non habuerunt excitare populum? Ista quem non invitabant ad seditionem? Post hoc, ipsum libellum, quem fecerat cum Episcopis, ante populum scidit, dicens: Ego istud usque ad mortem meam numquam facio, nec facientibus consentio. Occiderunt & hominem * venerabilem Catholicum, qui nos venientes suscepit in domo sua, qui semper separatus fuit a communione Dorothei propter Synodum Chalcedonensem: in quo talem mortem exercuerunt, qualem illi qui sanctum Proterium occiderunt. Ista ad clementissimum Imperatorem pervenerunt, & prope in tota civitate Catholicus luctus est propter talia quæ contigerunt scelera. Promittit sancta clementia vindicare, & citare Dorotheum, quia nos contestati sumus pietatem ejus, dicentes: Nulla ratione Dorotheum inter Episcopos, aut in communione sedis Apostolicæ potest beatissimus Papa recipere: & contra qui voluerint cum in sua communione recipere, scire se esse reos auctoritate Ecclesiastica. Ista ad notitiam beatitudinis vestrae festinavimus referre, ut nihil vos lateat, quod in istis partibus agitur. Accepta quarto Kalendas Decembris, Eutharico Consule.

CXXXIII. Post has autem aliæ ab iisdem legatis redditæ sunt de rebus item Theſſalonicensibus ad Hormisdam litteræ; quibus significabatur, jussu Imperatoris Dorotheum ejus civitatis Episcopum; malorum omnium instigatorem & auctorem, ductum Constantinopolim. Quibus acceptis Hormisdæ litteris, de ordinando alio Theſſalonicensis Ecclesiæ Episcopo, ad eos rescribens dat in mandatis. Epistola autem quæ ab eo data est hoc anno III. Non. Decemb. ita se habet (a):

(a) Hormisdæ, ep. 57.

CXXXIV. De Joanne ab hæreticis necato.

Graviter nos Joannis Catholici afflixit interitus, quem hæretici Dorothei vestigia perhibetis extinctum. Joannes quidem vocabatur Catholicus hospes, qui legatos receperat; ne putes Joannem Episcopum extinctum, quem supervixisse ex mul-

tis constat. Sed pergit Hormisdæ: Nam eundem Dorotheum Constantinopolim jussu Principis didicimus evocatum. Adversus quem domino & filio nostro clementissimo Principi debetis insistere, ne in eadem civitatem denuo revertatur; sed Episcopus, quem numquam bene gessit, honore deposito, ab eodem loco ac Ecclesia longius relegatur, vel certe huc ad Urbem sub prosecutione congrua dirigatur. Ad hanc etiam partem evigilare debetis, ne in locum ejus Aristides totius mali incensor & conscius quibuslibet subreptionibus ordinetur. Nam nulli prædest mutari personam, si ejusdem forma nequitia perseveret: sed talem virum debetis eligere, ut de judicio vestro euncta Catholicorum congregatio gratuletur. Hæc de his Hormisdæ. Subicit autem iisdem litteris causam Thomæ & Nicolatri Episcoporum, qui petebant in sedes suas, e quibus ejecti fuerant, restitui. Pro Elia etiam Episcopo Cæsariæ Cappadociæ æque depulso idem Pontifex ad diversos litteras (b) dedit, nempe ad Joannem Constantinopolitanum Episcopum, ad Justinum Augustum, & Euphemiam Augustam, ad Justinianum, atque Germanum viros clarissimos, in primis vero ad ipsos Apostolicæ sedis legatos.

Quæ decernat Hormisdæ in causa Theſſal.

(b) Hormisdæ, ep. 47-48-49-50-51-52-53-54-55.

CXXXV. At quomodo tantum nefas in legatum Apostolicæ sedis eundemque Episcopum perpetratum, corrumpendo Judices auro, Episcopi qui vocati sunt Constantinopolim, exculare conati sunt Dorotheus atque collegæ; audi ex indiculo scripto a Joanne Apostolicæ sedis legato, vel (ut præferebat titulus) ab Epiphanio presbytero, qui cum eodem Joanne Episcopo Theſſalonicam missus fuit: est enim ejusmodi ipsius inscriptio (c):

Indiculus qui directus est a Joanne Episcopo, vel ab Epiphanio presbytero de Theſſalonica. Vel, pro Et, tæpe in his epistolis usurpatum invenies; ut scias ab utroque indiculum datum, qui sic se habet:

(c) Extat t. 1. epist. Rom. Pont. in Hormisdæ.

Si pro peccatis nostris isti, qui hinc abducti sunt Episcopi Constantinopolim fuerint ingressi; non dicamus quod Imperatorem visuri sunt modis omnibus, sed quod & suis locis restituentur. Tantas enim pecunias secum detulerunt, ut non homines, sed possint Angelos excæcare. Si ergo (quod absit) ingressi fuerint: tanta falsa per nostram absentiam dicturi sunt, quanta potest diabolus invenire. Nam si hic in conspectu nostro plura tentaverunt, & Domino nobiscum stante confusi sunt; quanta facient per absentiam nostri? Ut ergo eorum possit dissipari malignitas, jubete nobis presentibus, si ad audientiam pro peccatis ventum fuerit, ut constet apud homines non immerito mortuos esse, & illos patrocinio pecuniæ laborare. Nos enim eos

CXXXV.

CXXXVI. Relatio Epiphanii vel Joannis de scelere Theſſalonic.

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

eos in omnibus in conspectu Senatus vincere possumus, quod heretici perfecti sunt: tunc demum eorum potest monstrari fallacia.

CCXXXVII. Item dicendum: Si heretici non sunt; quomodo ante duas hebdomadas quam nos venissemus, statuerunt omnes in unum Episcopi, ne quis Missas foras civitatem teneret? sed hinc omnes, ut & multitudo esset futurae seditioni congregata, & doceri possent secundum errores eorum. Qui postquam senserunt nos venisse, publice predicaverunt, festinandum esse cum parvulis: ne persecutione veniente, Pagani morentur infantes: & tunc velut ad alterum Pascha tantos baptizaverunt, ut consuetam festivitatem superarent.

CCXXXVIII. Item dicendum: Si heretici non sunt, quomodo tanta sacramenta consecerunt, ut castris plena omnibus erogarent; ne imminente (sicut dicebant) persecutione, communicare non possent: Fecerunt isti, quod sciebant a majoribus factum persecutionum temporibus, quando accepta sacramenta domum ferebant, quod ad Ecclesiam pergere non liceret; sumentes eadem domi. Sed subdunt: Item si heretici non sunt, postea quare accusati sunt Gestis a Candido viro sublimi Vicario Magistri militum praetorianorum in iudicio. Praefectorum? Et si maturum periculum cognoscere affuturum; quare denuo tamquam damnandi, velini subvenire iterum parvulis cupientes: tanta rursus & confutari exercuerunt baptismata, ut vere cunctis se hereticos ostendissent: ad quam rem satis & magnifica potestas Praefectorum gravissime indignata est.

CCXXXIX. Excusatione carere scelus perpetratum ab hereticis. Item si heretici non sunt: quomodo cum in baptisterio absconditi essemus, consilium inter se habitum per noctem, veluti de periculo liberare nos volentes, in navi mittere voluerunt, ut hac occasione mari praecipites darent? Cumque nos respondissemus per Demetrium & Andream diaconos: Omnes nos apud vos esse, cognoscunt; quomodo per noctem navigare possumus? Sed si vos vere pro nostra salute consulistis, crastina die secreta quinque vel sex Senatores, qui periculum substantiae vel salutis suae metuunt, una cum Magistri militum Vicario Candido Comite jubete advocare: cognoscant & ipsi ubi transferimur, & facimus quod jubent. Sin autem soli, secretim; hoc non facimus. Tunc illi non inventientes effectum, ad horam tacuerunt, & alia die iterum seditionem populi commoverunt; unde vix Deo volente, evasimus. Haec tunc quae superant libelli, qui mutili videri potest, cum in eo nihil de perpetratis caedibus habeatur. Missus autem est ipse libellus ab ipsis legatis Joanne & Epiphano adhuc Thessalonicae commorantibus, cum Episcopus Thessalonicensis cum

collegis sibi subditis proficisci Constantinopolim iussi sunt, & confarcinati (ut audisti) auro expugnaturi iustitiam perrexerunt.

At quidnam? potuitne sub clementissimi & veri amantissimi Principis ministris, in re adeo nefaria, cunctis nota, ab omnibus deplorata Catholicis & declamata Fidelibus locum invenire subreptio, & ad iudicium corruptelam viam facere sibi auro? Hic plane, hic illud oportune exclamandum: Quid non mortalia peccata cogis auri sacra fames? Proh pudor! sub eo qui a iustitia nomen accepit, Justino Imperatore, & rerum summam administrante illo, qui iidem a iustitia nomen deducit, Justiniano, potuit iustitia obrui auro, aureisque compedibus vincula detrudi in barathrum veritas? Proh scelus! inultum relinqui valuit horrendum facinus, in Episcopum, eundemque Apostolicae sedis legatum, atque in Joannem legatorum hospitem perperatam, clamante praefertim Hormisdæ, ab Occidente, & collegis legatis proxime lacrymis interpellantibus Imperatorem? At quid actum? languens pedibus, manibusque infirma, auro corrupta progressa vindicta, composito ad severitatem vultu, Dorotheum Thessalonicensis Episcopum, qui amandandus erat in Oasim, in proximam civitatem, relegat Heracliam, ubi paucis diebus detentum absque alia poena carnicem ad suam Ecclesiam redire concessit. Habes hæc quidem ex relatione reliquorum legatorum Constantinopoli commorantium ad Hormisdam Pontificem verbis istis conscripta (a), cum Joannes Episcopus legatus Thessalonicae detineretur infirmus.

Suggestio Germani Episcopi, Felicis & Dioscori diaconorum, & Blandi presbyteri.

Reverenda vestri Apostolatus alloquia per filios vestros Leonem atque Eulogium desiderabili hilaritate suscepimus; quorum prius praeceptum, cur quae Thessalonica contigerunt, non insinuavimus, arguebat. Sed longe ante ejus adventum, occasione comparata, curavimus significare quaecumque vel rumore venientium, vel eorum qui pertulerant scriptis, quorum exempla subter adjunximus, vel pissimi Principis narratione comperimus. Secuta est vindictae promissio: adeo ut Dorotheus Thessalonicensis Episcopus ad Heracliam deduceretur civitatem, donec causa terminum reperiret. Inter haec, secundum ea quae praecepistis, auctoritatem Apostolatus vestri Principi insinuare curavimus, ut ad percipiendam doctrinam Catholicæ puritatis, Romam praesens Dorotheus una cum Aristide mitteretur. Qui respondit, causam non esse, pro qua Romanam

CXL. Detestatio oppressae iustitiae.

CXLII. De Paschali Die idem omnium consensus.

CXLIII. Severus pulsus Antiochia.

PAGIUS XVII. Severus anno Superiori Antiochia fugit.

(a) Excerpta t. r. ep. Rom. Pont. inter epist. Hormisdæ.

CXLI. Relatio legatorum de rebus Dorothei Thessalonicensis Episcopi.

CHRISTI
519.HORMISDÆ PAP.
6.JUSTINI IMP. 2.
THEODORICI REG. 27.

nam delegarentur audiendi, ubi sine accusatorum controversia sese possent liberius excusare. Sed repente, dum hæc geruntur, ab Heraclensi (quantum agnovimus) in qua tenebatur, dimissus est civitate: quam ob causam, vel qua ratione, aut conditione, vel quibus agentibus, ignoramus. Hæc de Dorotheo: pergunt legati de anni sequentis Paschali calculo, dicentes:

De Paschali die, vestra beatitudo cognoscat, concordare Orientalium cum Apostolica sede sententiam, ut decimotertio Kalendarum Majorum die festivitas celebranda speretur, sicut Joannis quoque Constantinopolitani Anicistiis relatione clarebit. Superest, ut orationis beatitudinis vestrae adminiculo celeriter (sicut cupimus) vestris mereamur presentari vestigiis. Haec tunc legatorum relatio. Quæ autem secuta sint in causa ejusdem Thessalonicensis Episcopi, sequenti anno (ut tempus postulat) referemus.

At quæ sunt anni hujus reliqua, his conjugamus. Hoc namque anno (ut ex supputatione Evagrii satis perspicue colligitur) in impium illum atque nefarium Severum Antiochenum pseudoepiscopum totius Orientis depopulatorem lata est ab Imperatore sententia, ut damnati in Synodis sæpe hominis lingua, qua Deum jugiter blasphemabat, prædiceretur. At nefarius impostor meritas poenas fuga vitavit: licet aliter Evagrii sonent Ann. Eccl. Tom. IX.

A num. CXLIII. ad CXLVII. Evagrius lib. 4. cap. 4. ait: Primo Imperii sui anno Severum, qui Antiochia Episcopus fuerat ordinatus, propterea quod Chalcedonensem Synodum sub anathemate damnare quotidie non cessabat, comprehendit iussu Justinus, & lingua abscissione plesti sicut a quibusdam proditum est. Paulo post subjungit: Porro ex Antiochena Sede fugit Severus mensis Gorpiao, quem Romani Septembrem vocant, anno urbis Antiochia quingentesimo sexagesimo septimo. Post quem Paulus ad Episcopatum ibronum promotus Chalcedonensem Synodum palam predicare iussus est. Quare ea Severi heretici damnatio ac fuga contigere anno superioris, quo Kalendis Septembris anno Antiochenus DLXVII. coepit, quove annus primus Justinus mensis Septembris in cursu erat; mensis vero Septembris hujus Christi anni Justinus Imp. annus secundus. Annos enim Antiochenos ab anno Periodi Græco-Romanæ 5445. proficisci, cosque Evagrius a Kal. Sept. auspiciari, demonstravi in Dissert. de Periodo Græco-Romana. Certe Severus anno superiori die XX. mensis Julii a Synodo Constantinopolitana damnatus fuit, ut ibidem vidimus, ideoque ejus supplicium & fuga in hunc annum differri non possunt. Ad hæc liberatus cap. 19. de eo scribit: Sed ipse potius est Episcopus ejus (sc. Flaviani) plus quinque annis. Quare cum Sedem Antiochenam invaserit die VI. mensis Novembris anni DXII. inde aufugit mensis Septembris anni DXVIII. cum eam occupasset annos V. ac menses X. Quod si mensis Septembris currentis anni eam deseruisset, anni fore septem in ea sedisset.

verba, dum ait (a): Severus mandato Justinus, primo regni sui anno, prehensus poenas dat, lingua (ut nonnulli prædicant) abscissa. Dicendum potius, ipsum accepisse de abscindenda lingua sententiam: quod irrogatum sententia supplicium fuga vitavit, ut ex ejusdem Evagrii verbis, quæ mox subdit, apparet; necnon ex Liberato Diacono: pergit enim ita Evagrius: Quod negotium datum fuit Irenæo, qui magistratum quemdam Antiochia in Oriente ad temporis administravit. Confirmat quoque Severus ipse, supplicii ei irrogandi negotium Irenæo commissum, in litteris, quas scripsit ad Antiochenos; modumque fugæ suæ exponit: in quibus quoque Irenæum gravissimè veniat convitiis, eumque diligentissime observasse ait, ne Antiochia evolarat.

Sunt qui dicunt, Vitalianum Magistrum militum, de quo sæpe superius (ad id enim temporis videbatur maxime auctoritate & gratia apud Justinum valere) linguam Severi ideo postulasse, quod Severus in suis concionibus probra & contumelias in eum jecerat. Ex sua vero Episcopali sede fugit Gorpiao mensis, quem Latini Septembrem vocant, anno quingentesimo sexagesimo septimo post nomen urbi Antiochia impositum. Est hic præfens annus ex eisdem auctoris sententia, dum agens de Justinus Imperatoris ingressu, numerat (b) quingentesimum sexagesimum sextum Antiochiæ nominis L I an-

Theophanes ad annum Incarnat. secundum XVIII. Alexan. DXI. Kalendis Septemb. præcedentis Christi anni inchoatum, scribit, cum Severus accepisset iussu Imperatorem, ut expelleretur & occideretur, fugisse in Ægyptum: Eo lexanuncio accepto, fugit Severus ac pariter Julianus Halicarnassi Episcopus & Dioscoro Alexandrinum adhuc Episcopatum administrante in Ægyptum profecti de corruptibili & incorrupto motis questionibus magnos in ea tumultus excitarunt. Dioscorum Juniores hoc anno demortuum insinuat Liberatus in Breviario, cujus verba mox referam, postquam observavero cum Garnerio in Dissert. de V. Synodo cap. 1. Interpretem Theophanis verba non bene vertisse, & sic interpretanda esse: Id cum audisset Severus, fugit pariter ac Julianus Halicarnassi Episcopus, & postquam pervenerunt in Ægyptum hunc sermonem moventes de corruptibili & incorruptibili, perturbaverunt, Dioscoro Alexandria Episcopatum gerente; quæ ultima verba Interpretes Theophanis male transposuunt, & ipsemet, Theophanes perperam scribit, quæstiones illas Dioscori temporibus motas; cum sub Timotheo id contigisse, his verbis afferat Liberatus: prævidens (nempe Severus) quid sibi immineret, clam nocte descendit Seleuciam, & navim conscendens fugit Alexandriam, ad quam Civitatem, & Julianus fugerat. Ordinatusque est pro eo Archiepiscopus Antiochia Paulus Orthodoxus, suscipiens Chalcedonensem Synodum. Eo tempore Alexandria mortuo Dioscoro Juniore, Timotheus Ecclesia ipsius suscepit Episcopatum, a quo gratissime suscepti Severus & Julianus sedebant ad

(a) Evagrius lib. 4. c. 4.

CXLIV.

(b) Evagrius lib. 4. c. 12.

anhum, ac proinde ubi dicit id primo Justini anno factum, constat ipsum quidem exactum numerasse annum, cum ipsius sententia liqueat id accidisse secundo ipsius Principis inchoato. Subdit vero idem Evagrius: In ejus sedem successit Paulus: cui dabatur mandatum, ut Concilium Chalcedonense palam predicaret. Qui sua sponte decedens Antiochia, certo jam vite cursu confecto, communi universe carnis iter ingreditur. Hæc Evagrius, ex quo alii eadem acceperunt.

CXLV. Mandatum erat Imperatoris, ut qui predicare renuerent Chalcedonense Concilium e suis sedibus pellerentur. Ante Severum autem ejusdem jussu Imperatoris damnatum, eadem ex causa ejectum fuisse Julianum Episcopum Alicarnassenum, Liberatus (a) Diaconus agens, & de Severi fuga narrat his verbis: Jam enim ab ipso Imperatore Julianus Alicarnassenus Episcopus pro eadem sancta Synodo, eo quod eam non reciperet, pulsus fuerat sede. Quod sciens Severus, & providens quid sibi immineret, clam nocte descendit Seleuciam, & navem conscendens, fugit Alexandriam, ad quam

(a) Liber. in Brev. c. 19. t. 2. Concil. Julianus & Severus fugiunt Alexandriam.

PAGIUS ad laborem (qui secundum Ducangium in Glossario vexilli genus erat). Sub isto Timotheo de Corruptibili & Incorruptibili apud ipsam Ecclesiam questio mota est, inquit Liberatus.

XIX. Vita sanctus est Dioscorus Junior decima Babæ, die Martii, inquit Auctor Historiæ Patriarcharum Coptitarum, postquam sedisset annos duos, dies CXLVI. Verum loco, die decima, legendum, die undecima mensis Babæ, seu octava Octobris, quæ hoc anno in feriam tertiam incidit. Præterea loco, dies CXLVI. legendum, dies CXL. Dioscorus enim anno DXVII. die XXII. Maii Joanni Nicæta successerat. Dioscoro Nicephorus in Chronico & Tabulæ Theophanis annos tres assignant, incompletos sc. Ei successit Timotheus, ut mox dixi. Quod Paulum Severi in Episcopatum Antiochenum successorem, is hoc tantum anno idque mense Junio, ordinatus est Episcopus Antiochenus, ut tradunt Legati Hormisdæ Papæ, qui in Relatione data III. Kal. Julias, quam ex Urbe Constantinopolitana Romam miserunt, aiunt: Post multas afflictiones & pene in tres menses a Patribus protracta certamina, piissimus Imperator sua auctoritate Paulum nomine Presbyterum de Ecclesia Constantinopolitana elegit Episcopum fieri in Ecclesia Antiochena; ut videre est apud Baronium num. LXXXVI. Legati illi Constantinopolim pervenere Dominica Majoris hebdomadæ, ut habet Relatio Dioscori unius ex Legatis apud Baronium num. XLIV. Dominica vero Majoris hebdomadæ hoc anno incidit in diem XXIV. mensis Martii. Pax Orientalis Ecclesiæ cum Occidentali, facta die Paschatis, die nempe ultima mensis Martii, ut legitur in Epistolis Andree Episcopi, & Juliana Anicia apud Baronium num. LXIV. & LXVIII. Postea Dioscorus Legatus Relationem suam ad Hormisdam misit, in qua ea concordia memorata, ait: Nunc de Antiochena Ecclesia tractatur: & ideo adhuc laboratur, quia nondum persona congrua est e-

civitatem & Julianus fugerat. Hæc Liberatus.

Porro iidem nefandissimi hæretici Alexandriam fugientes, invenerunt ibi defunctum suum ipsorum collegam impietatis Dioscorum Juniores, cum jam annos tres sedem illam occupasset; subrogatumque in locum ejus ab hæreticis Timotheum æquæ hæreticum, a quo ambo suscepti sunt. Haud enim eo status res erant Alexandrinæ, ut eis sicut aliis Justinus Imperator facile mederi potuisset, populo ipso pariter cum suis Episcopis in hæresim captivo deducto, cui patrocinari etiam magno cum vitæ discrimine parati essent. Illud namque civium animis infixerat seductores, Chalcedonense concilium fuisse Nestorianorum conventum; ab eoque destrui quæcumque ipsorum Pater sanctus Cyrillus contra Nestorianam hæresim conscripserat; sed & Seniores Dioscorum ipsorum Antistitem, non alium quam Cyrilli scriptorum defensorem se exhibuisse. His igitur & aliis hujusmodi dolosis artibus, calumniis, atque mendacibus execrandi impostores illi populum adeo dementiarunt

CXLVI. Miserrandus status Ecclesiæ Alexand.

CXLVII. Sed quodnam novum portentum his diebus talium commercio Ægyptus prodidit, audi a Liberato Diacono (a): Sub isto, inquit, Timotheo de corruptibili & incorruptibili apud ipsam Ecclesiam questio mota est hoc modo: Requisivit quidam monachus Severum, quid oporteret dicere Corpus Domini nostri Jesu Christi corruptibile an incorruptibile. Ille respondit, sanctos Patres corruptibile illud dixisse. Hæc audientes quidam Alexandrinorum, cum requisissent Julianum in alio loco sedentem, quid ipse diceret de eadem questione: ille dixit, sanctos Patres contraria dicere. Horum itaque singuli statuere proprium responsum volentes, scripserunt libros adversus alterutrum: qui venientes in multitudine civitatis, Ecclesiam illam Ann. Eccl. Tom. IX.

(a) Liber. in Brev. c. 19. Novæ hæreses ortæ in Ægypto.

PAGIUS bri superioris Christi anni Sedem Antiochenam deseruit, postquam eam occupasset plus quinque annis, ut prodit Liberatus in Breviario cap. 19. annis scilicet quinque ac mensibus decem. Illam enim occupaverat die sexta Novembris anni DXII. ut suo loco ostendi. Paulus mense Junio hujus Christi anni in ejus locum substitutus est. Dioscorus cui tam Nicephorus quam Tabulæ Theophani insertæ annos tres assignant, quique anno DXVII. Episcopatum susceperat, hoc anno vita functus est, eumque Timotheus die circiter octava mensis Octobris excepit.

XXI. Ad num. CXLVII. Questio de corruptibili & incorruptibili Severum inter & Julianum Alicarnassenum Episcopum mota, Bonifacio II. Pontificatum Romanum gerente, ideoque circa annum DXXXI. Liberatus cap. 19. ubi de ea locutus est, capite sequenti ait: Dum hac Alexandria aguntur, defuncto Bonifacio Papa Romano, Joannes cognomento Mercurius Sedis Apostolicæ suscepit Præsulatum. Nata tunc sectæ duæ quarum altera Corruptularum, altera Incorruptularum seu Phantastiarum appellata fuit. Quæ quidem questio, non ad mortalitatem vel immortalitatem, neque ad resolutionem in elementa vel contrariam substantiam pertinebat; cum & ipsi Eutychniani Christi corpus hujusmodi corruptioni non fuisse obnoxium faterentur. Id unum itaque in controversiam veniebat, an Christi Corpus perinde ac nostrum detrimentum pateretur, propter quæ reparanda, opus haberet cibo, potu, & requie ad reficiendas vires: an vero specie tenus affectiones istas pateretur, solaque œconomia, quemadmodum post resurrectionem. Ita statum hujus controversiæ explicat Nicephorus lib. 17. cap. 29. Incorrupticolas hoc potissimum Argumentum movebat, ut scribit Leontius lib. de Sectis Act. 5. quod si corruptibilem Christi carnem dixeris, jam hoc ipso duas in Christo na-

Origo Corruptularum, Incorruptularum, & Agnoetarum.

XX. Variè eraturum in initio & sine horum Episcoporum consignantur.

droiserunt, & alios quidem fecerunt Corrupticolas appellari, verum incorruptibilitatis assertores Phantastæ. Timotheus vero magis sententiam Severi secutus est. Cui cum diceret Themistius diaconus ejus: Si corpus Christi corruptibile est, debemus eum dicere, & aliqua ignorasse, sicut de Lazaro. Hoc Timotheus negavit dicendum: a cujus communionem Themistius discedens, schisma fecit, & ab ipso dicti sunt in Ægypto Themistiani. Hucusque Liberatus. Ita plane accidere consuevit, ut deviantes semel a recto tramite fidei Orthodoxæ, per errorum abrupta ferantur infelices hæretici inter se ipsos sententiarum contrarietate discissi, cum cuique liberum esse videtur quicquid velit astruere; qui & prurigne gloriæ jugiter exagitati, novum semper quid excogitare laborant, ex quo nomen nancisci queant de secta primarium, dedignantur hæretici simpliciter nominari & veluti gregales milites dici, appetentes nomen hæresiarchæ. Agit de istdem Leontius Scholasticus (a): reliqua autem, quæ ad hæc spectant, suis dicentur locis.

Hæretici Themistiani.

(a) Leont. de sect. Act. 5.

L I 2 Quin-

turas esse fatearis, unam incorruptam, aliam corruptionis capacem. Huic Severus occurtebat, asserens posse naturæ singularitatem adhiberi, licet corruptioni carnem subiciat. Tertia exinde eodem tempore pullulavit Agnoetarum sectio, de qua Baronius agit anno DXXXV. num. LXXI. Cui (sc. Timotheo Episcopo Alexandrino cum diceret Themistius Diaconus ejus: Si corpus Christi corruptibile est, debemus eum dicere & aliqua ignorasse, sicut de Lazaro, ut refert Liberatus cap. 19. Themistiani seu Agnoetæ assererebant, Christum ignorasse diem consummationis atque judicii inquit sanctus Sophronius Patriarcha Hierosolymorum in Literis ad Sergium Patriarcham Constantinopolit. lectis in Act. XI. Sextæ Synodi; ac sepulchrum Lazari, de quo apud Joannem Sanctas Sirores interrogavit his verbis: Ubi posuistis eum. Legendus Photius in Biblioth. Cod. CCXXX. & Cod. CVIII. Hanc hæresim refutant Lupus in Dissert. de Quinta Synodo cap. 7. & Natalis Alexander in fine sexti sæculi.

Institutum hoc anno Regnum VVest Saxonum XXII. seu Saxonum Occidentalium a Cerdico, qui aliquot ante annos e Germania in Britanniam venerat & contra Wallenses pugnavit, quod VVest. Regnum cetera omnia sibi processu temporis subjugavit, & Monarchiam totius Britannie obtinuit, inquit Huntindoniensis lib. 2. quod post annum Christi octingentesimum accidisse videbimus. Hanc institutionem ad præsentem annum pertinere testantur idem Huntindoniensis, Chronographus Saxo, Ethelverdus lib. 1. & Malmesburiensis lib. 1. de Reg. cap. 2. Complectebatur illud Humteschiriam, Somersetam, Wiltoniam, & illi proximam Hamptoniam Provincias. De Cerdici Successoribus postquam fidem Christianam accepere suis locis verba faciemus.

JESU CHRISTI ANNUS 520.

HORMISDÆ PAP. ANNUS 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODOR. REG. 28.

I. Vitaliani Consul obitus.

Quingentesimus atque vigesimus Christi annus Rustico & Vitaliano Consulibus signatus habetur, quorum Rusticus in Occidente, Vitalianus vero in Oriente creatus est, sed infelici exitu: suo enim Consulatu suum consignavit interitum, de quo ita Marcellinus Comes in Chronico: Vitalianus mense Consulatus sui septimo, decem septem vulneribus confusus in Palatio, cum Cleriano & Paulo satellitibus interemptus est. Luit pœnas de patrocinio Eutychianis monachis præstito adversus Apostolicæ sedis legatos, ut anno superiori fusius dictum est. Quod enim ipse genere Scythæ esset atque affinis Leontio Scythæ monacho, favit iidem Scythæ monachis adversus ipsos Apostolicæ sedis legatos. De ejusdem interitu agens Evagrius, sic ait (a): Consul factus, cum in Palatio versaretur in porta quadam post aulam posita, per dolum cæsus occubuit: hæcque pœnas pro scelere quæ tam inconsiderate contra Imperium Romanum consiverat, persolvit. Hæc ipse plane alludens ad res ab eo gestas contra Anastasium Imperatorem; pro quibus sane summa laude dignus habendus erat, si quæ fecit, non regnandi animo, sed rectæ religionis intuitu præstitisset, ut superius demonstratum est: ut plane satis perspicue fuerit patefactum, recte facta si recta careant intentione, minime solere consequi rectum finem. Sed de his satis.

(a) Eoag. lib. 4. c. 3.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6013. SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLVIII. A. C. 520. JESU CHRISTI 520. HORMISDÆ PAPÆ 7. JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28. & 10.

I. Consul.

[1] COSS. Vitalianus & Rusticus, qui in Fastis Chronici Alexandrini, & in Heraclianis Rusticus dicitur. Primus in Oriente creatus, ut omnibus notum. Secundus Occidentalis fuit, non vero, ut Onuphrius scribit Orientalis; cum variæ Literæ ab Hormis-

NOTÆ

[1] Off. Vitalianus & Rusticus. Videtur: Rustione V. C. cos. Marcellinus: Vitaliano & Rustico. Epitome temporum & Indiculus Paschæ anno a passione Domini CCCXCIII. bisextili; Rustico. GEORGIUS

Quod ad res Ecclesiasticas spectat: eadem ipsa quæ ante annum a Justino Imperatore cæpta sunt Constantinopoli de restituenda pace atque concordia Orientalis Ecclesiæ, ab eodem, ut ad optatum finem ubique perducerentur, infatigabili studio laboratum est, prout scriptæ ab eo hoc anno ad Hormisdam Romanum Pontificem epistolæ docent, de quibus singulis ordine temporis agendum. Cum igitur qui extra Ecclesiam hætenus in castris hostilibus militarent Episcopi, ad unitatem Catholicæ Ecclesiæ se vellem redire significarent, libellos obtulerunt ipsi Justino Imperatori, petentes, ut de his quæ ad finem spectant, quæstiones aliquæ solverentur, ne quis dubitationis scrupulus eorum mentibus insideret. His acceptis Imperator, probe sciens non esse sæcularium Principum de fide solvere quæstiones, sed primarii qui Ecclesiæ Catholicæ præsideret Antistitis; eandem ad Hormisdam Papam solvendas misit, hæc ad eum litteras scribens mense Ianuario (b):

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ. Quanto flagramus studio pro colligendis concordia sacratissimis Ecclesiis, jam dudum nos palam fecisse dignoscitur: qui & ab incunte nostro Imperio sanctitudinem vestram admonendam duximus, quo certos dirigeret; ut interventu eorum, remedium aliquod his rebus inveniri possit. Et antequam advenerint qui destinati sunt, cuncta præparavimus, quo faci-

II. Justinus Imp. quæstiones de fide refert ad Hormisd.

(b) Extant inter litteras Hormisdæ Papæ tom. 1. ep. Rom. Pont.

III. Justinus ad Hormisdæ de Episcoporum quæstionibus.

da Papa hoc anno datæ solo ejus nomine notentur, aliæque ab eo acceptæ dicantur Rustico V. C. Consule. Præterquam quod Tununen- sis, qui in Africa vixit, solum Rusticum in Chronico proficitur, omisso Vitaliano, quia sc. Orientalis erat.

Ad num. I. Justinianus Justini Imp. nepos Vitalianum hoc anno Consulem, Virum rebus contra Anastasium Imp. feliciter gestis insignem, veritus ne sibi impedimento foret ad Imperium post Justini mortem consequendam, Justiniano suspectum reddidit, ac de medio tollendum curavit, quod mense Consulatus sui septimo factum, tradit Marcellinus in Chronico. Procopius in Historia Arcana cap. 6. Justiniano cædem Amantii attribuit, eaque narrata subdit: Illico vocatum mittit Vitalianum tyrannum fide publica, impunitate promissa, & una susceptis Christianorum Mysteriis: paulo deinde post dato suspicioni atque offensionis loco, cum ac-

II. Vitalianus Consul occiditur.

III. Tanta fuit apud Justinum auctoritatis Vitalianus, ut eo instante Severum & Iulianum hæreticos jufferit exulare, ut docet Liberatus in Breviario cap. 19. & Hormisdæ Papa deo gravioribus Ecclesiæ negotiis ad eum scripserit. Eum Theophanes, Zonaras, Cedrenus, aliique Græci Historici Virum maxime Ortho-

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

* ostendunt

Ius transigerentur, quæ per hanc florentissimam urbem disponenda fuerant. Verum quoniam preces nostro numini porrectæ sunt ex diversis Eois provinciis, certa quadam differentibus pro fide Catholicæ, secretaque suæ mentis declarantibus, quæ apud se pro individua Trinitate constituta testantur, quæque firmiter sese recepturos ostendunt: hisque relectis, Dioscorus aliqua asseruit non convenienti ordine inserta fuisse; merito duximus aperienda vobis ea, quæ sumus edocti. Non multo tempore post a nobis quidam destinabitur ad certiores faciendam beatitudinem tuam super omnibus, & insinuandas vobis supplicationes, quæ nobis oblatæ sunt, & responsum pietatis vestræ referendum, quo possint rescari tandem dubitationes incongruæ. Securi igitur de nostro consilio, sollicitis orationibus placare nobis Divinitatem summam dignemini: Data decimoquarto Kal. Februarii, Constantinopoli, Vitaliano & Rustico Coss. Qua die etiam datæ extant novissimæ Joannis Constantinopolitani litteræ de Paschali solemnitate hoc anno celebranda decimotertio Kalendas Maji. Quænam autem essent quæstiones illæ, de quibus Justinus Imp. Hormisdam consuluit, ex aliis ejusdem Augusti litteris ad eundem Pontificem datis in fine hujus anni patebunt: ad illud enim usque tempus dilata est Imperatoris legatio, quam se in recitatis litteris ad ipsum fore missurum pollicetur.

PAGIUS

necessarios in Aula impie conviciavit, nihil verius fidem fallere tam formidandam. Fuit Vitalianus genere Scythæ, ut Marcellinus habet, patricioli filius, ut testatur Procopius lib. 1. de Bello Persico cap. 8. Ob affectatam sub Anastasio tyrannidem sibi timens publicam postulaverat fidem quam Justinianus Justini nomine non solum dedit; sed etiam super sacram mentem, ritu Christiani consueto ἀναγομένη, ut ritus hic a Græcis nuncupabatur, id est, jurata mutuo fraterna fide, Vitalianum sibi devinxit, quod Procopius laudatis verbis explicavit. Alemannus in Notis ad Hist. Arcanam Strategium ararii Præfectum Justiniani fratrem appellatum animadvertit in Historia de Templo Sanctæ Sophiæ, quem ibidem infra Auctor nominat ἀναγομένη. Ritus hunc antiquissimi Patres hanc Christi poculo sacrum fecerunt, quibus curæ fuit abolere illas hamani cruoris potiones, quas adhibuerunt non solum Barbari, & Orientis populi, ut refert Lucianus in lib. de Amicitia, cui titulus est: τὸ ἔρασι; sed etiam Romani ad amicitias, fœdera & conjurationes stabiliendas. Hinc Justinianus scribens ad Hormisdam Papam, ut anno superiori num. XII. vidimus, dicebat, Frater noster gloriosissimus Vitalianus. Tanta fuit apud Justinum auctoritatis Vitalianus, ut eo instante Severum & Iulianum hæreticos jufferit exulare, ut docet Liberatus in Breviario cap. 19. & Hormisdæ Papa deo gravioribus Ecclesiæ negotiis ad eum scripserit. Eum Theophanes, Zonaras, Cedrenus, aliique Græci Historici Virum maxime Ortho-

At non Imperator tantum, sed & Justinianus vir clarissimus Comes Domesticorum eodem argumento ad ipsum Hormisdam litteras (a) dedit, ab eodem propositarum quæstionum expetens Apostolicam definitionem. Quibus acceptis Summus Pontifex, in his quas ad ipsum litteras reddidit, rem breviter attingens, pollicetur plenius se ipso eo tempore satisfacturum, cum per legatum ab Imperatore Romam mittendum res omnes magis accurate expressas acceperit: interim vero has breves ad ipsum litteras rescriptis, quas hic tibi legendas proponimus (b):

Hormisdæ Justiniano viro Illustri. Quod celsitudo vestra animi circa me sui benevolentiam dignatur ostendere, facitis rem Deo placitam & recte conscientia congruentem. Sed si non parva sunt nobis hujus emolumenta propositi; major in vos fructus de tali bonitate revertitur. Neque enim vacua honorificentia est, quæ deservit Antistiti. Indubitatum siquidem est, quia honor ministri, cultus est domini; & qui personam sacerdotis, magni habet, majorem remunerationem ab eo, cui sacerdos famulatur, accipiet: dicente Domino Jesu, iis qui Prophetas in bonore suscipiunt (c), suam mercedem esse reddendam. Et apud me quidem magni est gratia vestra momenti, eo tamen pretiosior, quia quicquid mihi gratiæ dignanter impenditis, in Ecclesiarum defensione monstratis. Sed

IV.

(a) Extant inter Hormisdæ ep.

(b) Hormisdæ ad Justinianum epist.

V. Hormisdæ ad Justinianum epist.

(c) Matt. 10.

doxum vocant, sicuti & Liberatus laudatus, qui ait Severum accusatum fuisse a Vitaliano Magistro militum, Viro Religioso & Orthodoxo. Baronius quidem ait: Vitalianus luit panas de patrocinio Eutychianis Monachis præstito adversus Apostolicæ Sedis Legatos. Verum ut ostendit Em. Card. Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 19. nec ullus ante eum fidem ejus in dubium vocavit, nec Monachi Scythæ Eutychiani erant, neque Vitalianus Legatos offendit. Haud illi quidem cum Dioscuro uno de Legatis convenit; sed tamen per Paulinum ad Hormisdam de illa quæstione, de uno de Trinitate passo, litteras misit & per possessorem Hormisdam etiam de Esauhi libris consultum voluit: adeo ut si in quopiam repugnarit Dioscuro impensius Monachorum æmulis adherenti, id minori ejusdem erga Apostolicam Sedem reverentiæ & obsequio haud tribuendum sit, sed publicæ quietis studio, quo Dioscorum judicem, non adversarium, vel initio causæ desideravit.

Legati quidem hæc de Vitaliano scripserunt ad Hormisdam, ut videre est apud Baronium anno DLIX. num. XC. Vitaliano magistro viro subrepsissent, & ut talia vindicaret pro exculpatibus rebus, & contra nos quacumque potuit defendit. Sed ea in re se se Legatis Vitalianus opposuit, quam extra Pontificis mandata, privata auctoritate tractabant; ipsummet Pontificem interim per Literas consulens, ut ipsius erga illum obsequium intergrum omnino haberetur. Immo ipsi Legatis Constantinopolim accedentibus, decimo ab Ur-

IV. Monachus Scythæ inculpate libris rebus, & contra nos quacumque potuit defendit.

VI.

Sed ut ad id quod celsitudo vestra desiderat, noster sermo dirigatur: quamquam & clementissimus Imperator & vos promittatis legationem esse venturam: & id cum ratione convenerit, ut eorum qui dirigiendi sunt, super omnibus nos decuerit expectare presentiam; tamen quia gratum nobis est studium, quod circa religionem vos habere declarastis, non gravat prælibare, dicendo: Non opus, ut stabilitatem fidei vestræ intentionis potius quam rationis sequaces procerum verborum novitate confundant. Sancta Trinitas Pater & Filius & Spiritus sanctus unus est Deus: hanc Israel iussus adorare: cuius inseparabilis, & indivisa substantia non potest dividi, non potest sacrilega divisione separari, servata tamen proprietate sua unicuique personæ. Hæc ad explendam Scytharum monachorum arrogantiam, asserentium non dicendum unam personam de Trinitate in carne crucifixam, sed unum de Trinitate id præstitisse, ut superius visum est. Sed ad postremum his verbis epistolam claudit Hormisda: Hæc interim commendanda fidei vestræ, epistolæ styli terminum cogitantes, congrua credimus brevitate sufficere, plenius differenda, cum florente Imperio clementissimi Principis promissam legationem & nos suscipere, Deo propitiante, contigerit; & cognitis omnibus, cum adiutorio Dei nostri responso reddito pro universitatis informatione remittere. Hactenus ad Justinianum Hormisdæ epistola, quam cum constet ante missos Romam legatos scriptam esse, utique hic suo loco posita est.

VII.

Paulo post autem mori contigit ipsum Joannem Constantinopolitanum Episcopum, ut litteræ Dioscori legati Apostolici ad Hormisdam Pontificem datæ significant, quibus inest ejusmodi titulus (a): Suggestio Dioscori diaconi ad Hormisdam Papam. Erat optabile & voto nostro conveniens, consonantia præteritis annunciare, scilicet Pontificem Constantinopolitanæ Ecclesiæ Joannem esse superstitem, & confessionem libello editam: cuius merita non est dubium Deo placere, qui inter Catholicos & communicatores sedis Apostolicæ

(a) Extat inter Hormisdæ, ep. l. v. epist. Rom. Pont. Dioscori relatio de obitu Joannis, & creatione Epiphani.

PAGIUS

be milliario, honoris causa obviam processit quod ad Hormisdam iidem perscribere, ut eo anno legitur apud Baronium num. XLIV. Unus etiam Vitalianus fuit, qui Anastasio Imperatore Eutychem rem Catholicam vexante arma pro fidei incolumitate induit, atque ea non prius arma deposuit, quam Anastasius, & Episcoporum reditum, & sacram Synodum, cui Romanus Pontifex interesset, jurjurando promitteret. Quam quidem a Vitaliano partem gloriam, Monachos postea Scythas defendendo obscurasse, nullus ex Antiquis scripsit.

meruit ad aliam ex hac vita discedere. In cuius locum Epiphanius quidam presbyter Syncellus ejus successit, cuius initia bona videntur: nam rationabilia loquitur, & promittit Patrum se regulas servaturum; pacem unitatemque ordinatam non dissipare, sed magis augere. Ista sunt que promittit: quid tamen opere posuit implere, adhuc ignoramus. Has siquidem litteras, quarta post ordinationem ejusdem die, reperta occasione, transmisimus. Necdum cum eo communicavimus, non quasi resistentes, sed quia adhuc ab eo non sumus invitati. Superest, ut beatitudinis vestræ insistant oratio, quatenus divina gratia adiutorio talis erumpat, per quem de perfecta possimus unitate gaudere. Accepta septimo Idus Aprilis, Rustico V. C. Consule. Numerantur sedis Joannis Episcopi Constantinopolitani defuncti anni tres tantum: qui quidem Orthodoxi semper nomen obtinuit licet Anastasii Augusti tempore ob ingentem persecutionem siluerit.

VIII.

Cum autem electus novus Constantinopolitanus Episcopus Epiphanius moram faceret mittendi ex more legationem ad Romanum Pontificem; exegit ab eo debita Hormisdæ Papa, has ad eundem litteras scribens: quibus intelligas pristinam consuetudinem, qua solent electi Episcopi legationem Romam mittere, petentes Apostolicæ sedis communicationem, ad hoc, ut nomen Catholicum consequi possent, & sic totius Ecclesiæ Catholicæ Episcopi ipsis communicarent. Sed accipe Hormisdæ litteras ob jura sua dilata Epiphanium interpellantis (b):

(b) Hormisdæ, ep. 68.

Hormisdæ Epiphanio Constantinopolitano Episcopo. Diu nos non nuntiata tue primordia dignitatis tenuere suspensos, & in ipsa communis gratulatione lætitiæ mirati admodum sumus morem pristinum fuisse neglectum; quia reparata Ecclesiarum, Deo annuente, concordia, plenum fraternæ pacis id flagitabat officium: præsertim quod illud sibi non arrogantia personalis, sed regularum observantia vindicabat. Decuerat siquidem, frater charissime, te legatos ad Apostolicam sedem inter ipsa tui Pont-

IX. Exigit legationem Hormisdæ ab Epiphanio.

Ad num. VII. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXII. qui præfenti Christi anno cum mense Augusto absolvitur, ait: Ioanne Cappadocæ Constantinopol. Episcopo defuncto, Epiphanius ejusdem Ecclesiæ Presbyter & Syncellus, mense Februarii die vigesimo quinto fuit ordinatus, quem in diem hoc anno, qui bisextilis fuit incidit Festum Sandi Matthiæ Apostoli. Quare cum in Suggestione Dioscori unius & Legatis ad Hormisdam Papam a Baronio n. VII. recitata, dicatur eam missam esse quarta post ordinationem Epiphani die, liquet, eam ultimo die mensis Februarii scriptam

X. Epiphanius fit Episcopus Constantinopol. post Joannis Cappadocæ mortem.

* Ripulante.

Pontificatus initia destinasse; ut & quam tibi debeamus affectum, bene cognosceres, & vetustæ consuetudinis formam rite compleres. Sed licet, his omiſſis, paginalia tantum sufficere judicasses ex occasione colloquia; nos tamen gratia stimulante compulsi, interim iuste constantiam expectationis abruptimus, reciproca, mutue charitatis verba reddentes: quia & noster animus amoris impatiens, & legatorum nostrorum votiva relatio exclusum quod imperabat causa silentium ad officia benigna traxerunt, quibus ad præsens gaudium nostri signa monstramus, & privata quodammodo amicitia votiva persolvimus. Vides quam caute agat Hormisda, nempe, cum docet se ista scribere veluti privatae amicitiae debito, non ut Antikitem universalis Ecclesiæ, ne videlicet non petentem videri posset Catholica & Apostolica communione impertiſſe, quam & legatione solemnè & literis, more majorum, Epiphanius tenebatur expetere. Sed pergit:

X.

Legationem autem tuam & ea qua dudum gratia sustinemus, & fulti veteribus constitutis exigimus: ut quantum gaudii fructum vel de tui Pontificatus honore capiamus, vel quas tibi gratias referri conveniat pro impensis in negotio propagandæ unitatis officiis (sicut nostrorum multipliciter astruxit legatorum narratio) evidentius exprimamus. Hæc Hormisda ad Epiphanium.

XI.

Quæ præstitit Epiphanius erga Hormisdam.

Qui quidem, ut par erat, non defuit officio, immo mensuram apposuit conferentiam, coagitatam, & superfluentem, dum videlicet primum litteras ad Romanum Pontificem una cum fidei suæ professione misit; atque post hæc tres legatos, quibus non alias suas posteriores litteras tantum addidit, sed & a Synodo collecta Constantinopoli Synodalem epistolam

PAGIUS

ptam. Nam, ut in fine ejusdem Suggestionis legitur, illa Romæ accepta septima Idus Aprilis Rustico V. C. Cos. Duo fuerunt Joannes Cappadocæ appellati, Joannes Epiphanius decessor, & Joannes Cappadox, qui Justiniano imperante Prætorum primum cepit, Joannes Episcopus Patriarchæ Oecumenici nomen primus ausus est usurpare, quod Justinianus, qui eum amabat, legibus suis postea inscripsit. Baronius ei annos tres assignat, Auctor Tabularum Theophanis annos duos, sed accuratius Nicephorus in Chronico annum unum & menses decem; Antistes enim Constantinopol. dictus est anno DXVIII. die XVII. mensis Aprilis; a quo die & anno ad XXV. Februarii currentis anni, fluxere annus unus, menses decem, & aliquot dies, quos Nicephorus neglexit.

VI.

Justinianus Monachus Scythas Hormisdæ commendavit.

A num. XI. ad XXIX. Ad hoc anno in causa Monachorum Scytharum Em. Card. Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 18. & seq. sic prosequitur. Justinianus qui eisdem protegebatur quarto ad Hormisdam in eorum favorem scripsit, & in suis Literis eos apprimè Catho-

per eosdem legatos dari voluit, quibus etiam & munera junxit ad eundem Hormisdam Pontificem perferenda. Sed antequam de his agamus, quæ tardius data, non nisi mense Septembri ab Hormisda sunt acceptæ; de rebus gestis a Possessore Africano Episcopo Constantinopoli degente (de quo superiori tomomentione facta est) deque oborta Constantinopoli controversia, quæ ad Romanum Pontificem ab ipso Possessore scripta sunt per Justinum diaconum ad hoc missum, videamus. Ex more enim, de quæstionibus ad Catholicam fidem spectantibus, non alium quemquam, nisi quem præferere sciret in Ecclesia Catholica magistrum, Possessor consulendum putavit: quod & ipse suis litteris profitetur, quorum ita se habet inscriptio (a):

Domino beatissimo & ineffabiliter mirabili & in Christi gratia præferendo Papæ Hormisdæ Possessor Episcopus in Domino æternam salutem.

Decet & expedit ad capitis recurrere medicamentum, quoties agitur de sanitate membrorum. Quis enim majorem circa subiectos sollicitudinem gerit, aut a quo magis nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus sedis Præsede, cuius primus a Christo rector auditus (b): Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam? Arbitror vestram beatitudinem non latere quantis in Constantinopolitana urbe Ecclesia labores insidiis, & ad morem veteris morbi insaniæ vulnus iterum querat erumpere, quod obduclum creditur cicatrice. Quænam ista fuerint, satis est demonstratum, nempe complures illic extare, qui faventes Scythis monachis, per cuniculos latenter restituere conabantur Eutychem nam hæresim auctam Theopaschitarum blasphemiam, qua crucem divinitati con-

(a) Extat inter epist. Hormisdæ Papa l. v. epist. Rom. Pontif.

XII. Possessoris Episcopi ad Hormisdam.

(b) Matt. 16.

licos contestatus, litem verbo tenus tantum esse autamabat, iterum rogans, ut jam tandem eos cum responso dimitteret, quorum doctrinam juxta traditionem Patrum dici vulgo affirmabat: Quidam asserunt, inquit, Filium Dei Dominum nostrum pro nostra salute Carne crucifixum Unum de Trinitate debere predicari. Item, Quidve super hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur, quoniam verba videntur facere diffusionem; nam sensus inter Catholicos omnes unus esse probatur, &c. Quia vero dictum est, Scythicos Monachos hac ratione ad Sedem vestram accessisse pro traditione Patrum, & ordine regularum, præbito eis responso, 'nihil formidante, ad nos cum vestris literis jubete remittere, quarum etiam exemplaria consignata præditto viro strenuo Eulogio dari præcipite. Hac enim omnia ideo petimus vos disponere cautius, ut ne locus mendacio, vel insidiis detur. Hæc quidem litteræ nullius Consulis nomine subsignatæ sunt, datæ tamen videntur hoc anno quia Eulogius eas detulit, qui cum superiori Romæ esset, Hormisdæ Literas IV. Nonas Septemb. datas Constantinopolim portavit, uti diximus. Licet

natentur inferre. Sed præter hæc, quænam recens ibidem contentio esset oborta, idem Possessor verbis istis significat, cum pergit:

XIII. De Fausti Regien. libris consultatio.

Unde cum quorundam fratrum animus de codice Fausti cujusdam natione Galli Regiæ civitatis Episcopi, qui de diversis rebus & frequentius de gratia Dei diserte visus est disputare, in scandalum moveretur, aliis (ut se habent humana studia) in contrarium renitentibus; me crediderunt de hoc ambiguo consulendum. Dixi quidem, ea quæ a tractatoribus pro captu proprii ingenii disputantur, non ut canonica recipi, aut ad Synodaliū vicem pro lege servari; sed habere nos certa scilicet, quæ veteri lege vel nova conscripta, & generalibus Patrum sunt decreta iudicium ad fundamentum fidei, ac religionis integram firmitatem: hæc autem quæ Antistes diversi conscripserunt, pro qualitate sui, sine præiudicio fidei solere censerī.

XIV.

Sed cum hæc (quantum in eorum frequentatione persensimus) magis eis excusatio videretur; vel pro eorum prece, vel pro obsequii occasione reddendi Apollolati vestro, per Justinum diaconum meum præsumpsi apices parvitas meæ ingerere: quibus principaliter orationum vestrarum munimen exposcens, quæso, ut consulentes quid de præfati auctoris dictis videatur, auctoritate Apostolicæ responsionis agnoscant: maxime quod filii quoque vestri Magistri militum Vitalianus & Justinianus præcipue super hæc re rescripsi pro beatitudinis vestrae similiter informari desiderant. Hæc de oborta de libris Fausti quæstione Possessor. Ad hæc insuper cum jam probandum misisset ad eundem Pontificem scriptum commentarium in epistolâ Pauli Apostoli, quod sciret eas tantum recipi ab Ecclesiâ Catholica interpretationes divinæ Scripturæ, quas Apostolicæ sedis iudicium comprobasset;

Probanda missæ Romam explanationes ep. Pauli.

PAGIUS

tet vero ex Dioscori Literis in Regiam Urbem prope Idus Octobris advenerit, haud tamen credibile est, eodem anno, hyeme ingroente, Romanum iter denuo aggredi iustum.

VII. Hormisdæ eos Romæ detinet.

His Justiniani Literis in hanc sententiam respondet Hormisdæ Episc. LXVII. a Baronio anno superiori num. CXVII. recitata: Significantes Scythas Monachos allegasse plurima, quæ nos relinquere indijussa non possumus, sed Legatorum nostrorum, Deo iuvante, festinemus adventum; pro qua re eos in Urbe credimus retinendos, a qua nec ipsi ordinatione dissentiant. Amplitudinem vestram tamen retinere consilium quod de ipsis nobis præterito tempore literis destinatis scripserit. Quibus postremis verbis Justinianum perstringit, qui sententiam in Scythica causa mutasset; illum tamen hortatur, ut cum Imperatore agat, quo Victor, alive, qui a Monachis accusabantur, Romam mittantur, ut melius causa tractari possit: Victorem præter-

idem Possessor ad finem epistolæ ista habet: Codicem quoque tractatum * antebac direxisse memini, continentem beati Pauli Apostoli epistolarum explanationes; pro quo rescripto gratulari non merui: unde simili prece depono, ut prærogativam benedictionis vestrae competentem responsione merear adipisci. Accepta decimoquinto Kalendas Augusti, Rustico V. C. Consule. Quando autem data fuerit, non apparet: quam ex mentione, quæ in ea sit Vitaliani, scriptam esse putamus hoc anno, ante tamen quam ille per intercessionem de medio tolleretur, quem in fine mensis Julii, vel Augusti initio casum esse, quæ dicta sunt superius docent.

XV.

Has accipiens a Possessore Episcopo litteras per Justinum diaconum Hormisdæ Papa, quod novæ quæstionis occasione videret alterius scissionis in Oriente imminere periculum, respondere minime prætermisit, Idibus Augusti rescribens ad Possessorem epistolam: quam etiam, quod satis sciret ob Scythas Romanos profectos monachos repulso a legatis, novæ controversiæ causa Constantinopolitanam Ecclesiam (quod & Possessor ipse scriptis docuerat) hæreticorum insidiis laborare; primum omnium post deplorata præsentia mala, idem Hormisdæ de his, quæ cum illis transacta erant, voluit per eundem Possessorem Orientalibus innotescere. Porro de huius certa fide epistolæ, quam ab ipsis adversariis monachis Scythæ in controversiam deductam & negatam Hormisdæ esse scimus, quod valde per eam perstringerentur, agemus in fine ipsius: modo ipsa hic integra reddenda erit, quæ sic se habet (a):

(a) Extat emendatior inter scripta Joannis Maxentii mendosior vero inter Hormisdæ ep.

Hormisdæ Possessori Episcopo. Sicut rationi congruit, ut consulant ambigentes; ita par est, respondere consultos; quia ipse impellit in errorem, quæ non

ca. inquit, qui Diaconi habere perhibetur officium, cuius fidem hi ipsi Monachi vehementer accusant, vel alios, qui perverfas forsitan obiciunt quæstiones, ordinatione Domini filii nostri Clementissimi Imperatoris ad Urbem vobis suggerentibus dirigantur, ut universas allegationes, de quibus contendunt, nos possimus agnoscere. Quæ quidem literæ cum per Eulogium missæ sint, hoc anno datæ, ut ex dictis colligitur. Notanda tamen hic illa Hormisdæ verba: Qui perverfas forsitan obiciunt quæstiones; etenim non obscure, non tantum illam de Uno de Trinitate passo, sed & reliquas de Gratia & Libero Arbitrio quæstiones indicant, in quibus Scythæ Victorem, aliosque adversantes patiebantur. Justinus etiam Xp. Kal. Februariar, eadem de causa ad Hormisdam scripsit, Vitaliano & Rustico Cons. Quoniam preces, ait, nostro Numini porrectæ sunt ex diversis Eois Provinciis certa quadam differentibus pro Fide Catholica, secretaque sua mentis declarationibus, quæ

Ad Possessorem Hormisdæ Papæ epist.

non instruit ignorantem: nec quicquam aptius est studio religionis, quam, inquisitio veritatis; quando facilius devium vitat, qui iter, per quod graditur, rogat. Sed priusquam respondendi curam de bis quæ dilectio tua percunctatur, aggrediar; libenter in litteris tuis fidei tuæ me fateor invenisse fervorem, cujus calore succensus, redroivam in illis partibus infidelium perversitatem vigere suspiras. Dignissimus dolor, qui dedita Deo corda contristet: nec enim est apud eos lapsus inlamentabilis, quibus est igniculus charitatis: quia unum spirituum votum est salus inconcussa cunctorum: Sed non est ignota Ecclesiâ Dei de huiusmodi procellis aut infueta tempestas: & quamvis rectoris sui gubernaculo inconcussa persistat, variis tamen insurgentium fluctuum laborat vexata turbinitibus. Nam unde est Psalmidici vox Prophetæ, qui ipse Ecclesiæ personam, Spiritu quo impellebatur, assumens (a): Sæpe, inquit, expugnaverunt me a juventute mea: etenim non potuerunt mihi? Concutiunt, sed in nihilo prævalebunt. Adhuc in area sumus, mixta sunt frumenta cum paleis: gemunt boni consortia malorum, sed superest flamma non necessariis, & parata sunt horrea iam probatis. Ubi terrarum non est ista permixtio? Nos fixis decet in Ann. Eccl. Tom. IX.

(a) Psal. 328.

PAGIUS

qua apud se pro individua Trinitate constituta, testantur, quaque firmiter se recepturos ostendunt, hisque relictis Dioscorus aliqua asseruit non convenienti ordine inserta fuisse, merito duximus aperienda vobis ea, quæ sumus edocti. Eas litteras integras recitat hoc anno Baronius n. III. Hic vero Dioscorus, qui Hormisdæ Legatum apud Justinum agebat, atque Monachos Scythas suis ad Pontificem literis infestatus est, mortuo Felice Romanum Pontificatum per vim invasit, constato contra Bonifacium II. Schismate, atque intra paucos dies ultore Numine extinctus est, ut ex his aperte intelligatur, quem hominem Scythæ monachi accusatorem habuerint.

VIII. Monachi Libellum fidei sue ad Episc. Africanos mittunt.

Quo tempore hi Pontificis Legatos opperiri iussi, longiores moras Romæ trahebant nobiles suæ ipsorum causæ ad stipulatores nati sunt. Erant in ore famæ Episcopi Africani, qui a Trajanundo Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam exules fuerant deportati: e re igitur visum est, eodem misso Legato cum Professionis in fidei Libello in partes pellicere. Quatuor initio quidem Romam a Scythis Oratores ex Justiniani Epistola destinatos superiori anno vidimus, sed alii insuper in priorem subsidium submissi fuerant; quos inter Petrus Diaconus eminebat, qui primo etiam loco eorum Literas subscribebat; alter etiam Joannes Lector eidem additus legitur in subscriptione libri de Incarnatione & Gratia in Sardiniam missi.

IX. Eorum Libellus in octo capita digestus.

Communi consensu Libellum in octo capita digestum producent; eumque per Joannem Diaconum ad Episcopos Africanos dirigunt, in cuius Præfatione hæc scribunt: Suppliciter petimus, & obsecramus Beatitudinem Vestram

stare * vestigiis: proficiemus inter adversantes propriis bonis, si erroribus non involvamus alienis. Probat enim virtutis suæ validum robur, qui cum impellitur, non movetur.

* insisteret

Ubi non varia tentationis aculei? Quales per hunc fere jugem annum quorundam Scytharum, qui monachos præferebant specie, non veritate, professione, non opere, subtili rectas calliditate versutias, & sub religionis obtentu famulantia odiis suis venena perculimus, studentes eos ab interno vulnere medicabilis patientiæ moderamine sanare, B. Pauli (b) monita non tacentes: Noli verbis contendere: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. Sed quando virus, quod viscera penetravit, evellitur? Quando corda male sibi credula veritatis obtemperant institutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus suis vallata superbia? Quando acquiescunt paci contentionem studiis assueti, sola certamina amantes de religione captare, & mandata negligere? Numquam apud eos charitas novo commendata præcepto, numquam pax Dominico relicta discessu: una pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere; contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæstionum; solam putantes scientiæ rectam viam, qualibet

XVII. Scythæ Monachi quales.

(b) 2. Tim.

M m con-

quatenus diligenti examinatione ea, qua inferior continentur discutientes (ut docet verissimos & intrepidus Christi prædicatores) scriptis sententiam vestram nobis patefacere iubeatis, ut si Domino præstante, Catholica fidei conveniens & Apostolicis traditionibus nostra apud vos, sicut non dissidimus, fuerit expositio comprobata, & facile eantorum Virovum, probatissimorumque Sacerdotum auctoritate muniti, iniqua loquentium ora obstruere valebimus, & in fide Sanctorum Patrum perseverantes, Deo, qui nos Sanclimonii sui confessione glorificavit, gratias referamus, Domini sanctissimi, & Deo dignissimi. Rursus ibidem etiam hæc præfati sunt: Utile & pernecessarium, Sanctisque Dei Ecclesiis specialiter credimus profuturum, ea quæ de Incarnatione & Dispensatione Divina nobiscum universa Ecclesiâ Orientalium contra hæreticos defendunt, &c. Sanctitati Vestra suggerere.

Baronius, qui anno superiori a num. CXI. ad CXVI. de hoc Monachorum Scytharum ad Episcopos Africanos refugio loquitur, superioribus verbis recitatis, num. CXIII. exclamat: Puto quidem in ipso ingressu te considerasse consuetam hæreticorum arrogantiam, dum pauci Scythia Monachi, si tamen Monachi potius vero circulatores dicendi, & impostores totius Orientalis Ecclesiæ præ se ferant esse Legatos secumque omnes Ecclesiâ eadem sentire, præsertim populos Orientis. Verum Scythæ non se totius Orientalis Ecclesiæ Legatos venditant; sed hoc unum in titulo Libelli scribunt. Petrus Diaconus, Joannes Leontius, Joannes, & ceteri fratres in causa fidei Romam directi. Universas quidem Orientis Ecclesias una secum conspirare contestati sunt, sed non soli illa dixerunt; nam hoc ipsum de Episcopis Orientis scri-

X. Ecclesiæ Orientales secum conlat: spirare contestant.]

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

concepta facilitate sententiam: eo usque rumoris elati, ut ad arbitrium suum u-

XVIII. Turbas concitarunt Roma Scythæ monachi.

(a) x. Tim. 3.

Non illos potuimus monitis, non mansuetudine, non auctoritate comprimere. In publicum usque prodire conventum, ad concursionem quietis circa Regum etiam statuas inclamantes: & nisi fidelis populi constantia restitisset, per diabolicæ semina nefanda zizaniam apud illos dissensionem & discordiam commovissent, per quos adiutorio Dei de religione eorum est pulsa dissensio. De eis sero probavimus prophetica Apostolorum (a) voce dixisse: In novissimis diebus instare tempora periculosa, & fore homines sui tantum amatores, habentes formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes; itaque esse vitandos. Hæc ideo dilectioni vestræ indicanda sub occasione credidimus, ne si illuc fuerint forte delati, ignorantes quemadmodum se in urbe Romana tractaverint,

PAGIUS

scripsit Justinianus ad Hormisdam in Epistola quæ est post LXXII. ejusdem Pontificis: Illud etiam, ait, magis magisque deposcimus, ut Tua Sanctitas concepta Gratia Calesti, qua præcedunt Orientales Episcopi tractare dignetur, eorumque fidei competentem præbere consensum. Nobis etenim videtur, quoniam filius Dei Viro D. N. Jesus Christus ex Virgine Maria natus, quem prædicat Summus Apostolorum Carne passum, recte dici Unus in Trinitate, &c. Has Literas accepit Hormisda XV. Kal. Octobris Rustico Cos. hoc nempe anno. Duo præcipue Orientales exigebant, ne Hormisda e Sacris Diptychis plurium suorum nomina abraderet, & ut illam thesim approbaret, Unum e Trinitate passum Carne. Unde ibidem Justinianus his verbis Epistolam claudit: Specialiter ergo cognoscat Vester Apostolatus, compositis eisdem duobus Capitulis, universos Sacerdotes istius Reipublice libenter amplecti vestram communionem. De his quoque hoc anno Imperator XIV. Kalendas Februarias ad eundem Pontificem scripsit, cujus verba paulo ante recitavimus.

XI. Exponunt quid de persona Christi sentiant.

In eo libello usque ad caput quintum inclusive Monachi de Persona Christi Domini suam iporum fidem exponunt; capite vero 4. de illa thesi adeo controversa hæc scribunt: Idem Deus Verbum etiam cum propria carne. Unus est ex Trinitate, non quod caro ejus sit de substantia Trinitatis, sed quia Caro Verbi Dei est, qui est Unus ex Trinitate. Quibus lætis contra Monachos rursus insurgit Baronius loco citato: ne quovis modo deprehendi possent quod ipsi essent heretici, illud quidem astute excogitarunt, ut non eam proferrent, quam Constantinopoli Legatis dedissent vel Roma Hormisdæ Papa fidei confessionem edidissent, qua dicendum contendebant, non unam Personam de Trinitate,

sub aliqua verborum simulatione deciperent. Hæc de Scythis Hormisdæ, quos in epistola (b) superiori anno data ad legatos Constantinopoli commorantes, fugam tentasse, sed custodiri jussos fuisse (ut vidimus) tradidit. At quæ sequuntur, responsum continent de libris Faustii Regiensis Episcopi istis verbis:

(b) For. mis. ep. 56. in fin.

Hi vero, quos vos de Faustii cujusdam Galli Antistitis dictis consuluisse, litteris indicastis; id sibi responsum habeant: Neque illum recipi, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen Catholice fidei, aut Ecclesiasticæ discipline ambiguitatem posse gignere, aut religiosi præjudicium comparare. Fixa sunt a Patribus, quæ Fideles sectari debeant instituta. Sive interpretatio, sive prædicatio, seu verbum populi adificatione compositum, si cum fide recta & doctrina sana concordat, admittitur; si discordat, aboletur.

XIX. De libris Faustii sententia Hormisdæ Papæ.

Unum est fundamentum, extra quod qualibet fabrica si confurgit, infirma est: super illud quisquis ædificat, sive vitia, sive pretiosa, consideret. Errat autem a via, qui ab eo quod Patrum electio monstravit, exorbitat: nec tamen improbat diligentia per multa discurrens, sed animus a veritate declinans. Sæpe de his necessaria providetur, de quibus ipsi emu-

XX. Quomodo legendi libri improbat.

te, sed simpliciter Unum de Trinitate esse passum in Carne, sed Verbi nomen apposuerunt. Nichil tamen frequentius in parvo illo Libello fidei ab ejusdem Monachis Constantinopolitani Legatis oblato reperitur, quam Verbum esse illum Unum, qui passus est Carne. Lectorem non Interpretem hæc eorumdem verba exposcunt: Deum Verbum unigenitum filium Patris Domini Nostri Jesum Christum, qui pro nobis passus est Carne, Unum de tribus subsistentiis unius Divinitatis esse credimus. Id ipsum testimonio Sancti Cyrilli dicentis, si quis non confitetur Deum Verbum passum Carne, &c. utroque loco comprobant, & in eadem denique fidei Professione hanc conclusionem ex pluribus dictis deducunt: Restat ut unus, de Trinitate sit Verbum, quid de Virgine secundum carnem natus est, & homo factus passus est Carne pro nobis. Sed de his infra.

Defensa thesi de verbo Uno ex Trinitate passo in Carne, a capite 6. usque ad finem libri de Gratia & Libero Arbitrio quid sentiant, in eodem Libello exponunt, hæc præfati: post hæc consequens est etiam, qualiter de Christi gratia sentiamur, quas nos eruit de potestate Sabana, secundum quod nobis est traditum, Vestra Beatitudini declarare, quia etiam in hac parte auctoritas vestra nobis valde est necessaria. Inde de peccato originali, ejusque poenis, de humani generis Gratia reparatrice juxta Sancti Augustini doctrinam copiose & erudite differunt; in fine cap. 6. fidem præcipue dari a Deo tradunt, ac sine meritis prædestinationem. Cæterum Opusculum illud sic concludunt: Hæc Sanctissimi, non quasi ignorantibus suggerere necessarium estimavimus, sed ad confutandum eorum amentiam, qui ea ut nova dogmata, & penitus Ecclesiis inaudita-

XII. Exponunt quid sentiant de Gratia & Libero Arbitrio.

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODOR. REG. 28.

semuli convincantur, instructio. Nec vitio dari potest, nosse quod fugias; atque ideo non legentes incongrua in culpam veniunt, sed sequentes. Quod si ita non esset, numquam doctor ille Gentium acquivisset nunciare Fidelibus (a): Omnia probate; quod bonum est, tenete. Non ab re est, etsi mundanum, non tamen a ratione discretum miscere sermonem. Ferrur quidam nobilis arte pingendi, cum equum penicillo vellet explicare, perfectum asellum sibi proposuisse pingenti, asferent, sed ne in alicujus informis lineamenti similitudinem lapsus incidere.

(a) x. Theof. 5.

XXI.

Non improvide veneranda Patrum sapientia fidei posteritati, quæ essent Catholica dogmata, definit; certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, sancto Spiritu instruite, præfigens: ne opinioni sue lector indulgens, non quod adificationi Ecclesiastica conveniret, sed quod voluptas sua concepisset, assereret. Quid ergo calumniatoribus opus erat, extra constitutos Ecclesiæ terminos porrigere quæstiones, & de his quæ habentur dicta, quasi dicta non sint, novere certamina; cum Christiana fides canonicis libris, & Synodalibus præcedentibus Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

refugiunt, huic parvitatibus nostræ Libello inferere utile consideravimus. Quorum omnium Sanctorum Patrum imbuti doctrinis anathematizamus Pelagium, & Calestium, simul etiam Julianum Eclamenensem, & qui illis similia sapiunt, præcipue libros Faustii Galliarum Episcopi, qui de Monasterio Lerinensi processit, quos contra Prædestinationis sententiam scriptos esse non dubium est: in quibus non solum contra horum omnium Sanctorum Patrum; verum etiam contra ipsius Apostoli contradictionem veniens, humano labori subjungit Gratia adiutorium, atque totam omnino Christi evacuans Gratiam, antiquos Sanctos non ea Gratia, quæ & nos, secundum quod docet beatissimus Petrus Apostolus, sed natura possibilitate salvatos impie profectur. Hæc illi in Libello fidei ad Episcopos Africanos exules.

XIII. Africani Episcopi Monachos commendant.

Ingens erat apud Sardiniam Præfulum Afrorum numerus, inter quos & Doctrinæ & Sanctitatis fama eminebant Patres Provincie Byzacenæ, quorum Dacianus antiquitate, Fulgentius Ruspensis Episcopus scientia primas tenebant. Joanne Diacono deferente Scytharum Libellum Africani Episcopi acceperunt, quo perlecto non modo illorum Monachorum fidem ex integro commendarunt; verum etiam alterum & ipsi volumem pari titulo de Incarnatione & Gratia repofuerunt, in quo omnes Scytharum sententias approbarunt, aliisque insuper solidioribus argumentis muniverunt. Hi autem fuere XV. Episcopi, quorum nomina initio libri recensentur; unius tamen Fulgentii Ruspensis stylo Volumen illud elucubratum fuisse ex discipulo Sancti Fulgentii in ejus Vita cap. 20. colligitur. Illa eximia Scythicæ fidei commendatio initio statim præfixa apparet: Vestram, inquit, simul alacres & fidem cognovimus & salutem; immo in agnitione fidei vestra nobis salus innotuit. Faustii sententiam de initio fi-

ptis, & Patrum regularibus constitutis stabili & inconcusso termino * limitetur? * tramite; Inculcat hæc magna energia Hormisdæ, alludens ipse quidem ad censuram Gelasii Papæ atque Romanæ Synodi, quorum decreto scripta ipsius Faustii rejecta sunt inter apocrypha. Sed subdit: De arbitrio tamen libero & gratia Dei, quod Romana (hoc est Catholica) sequatur & asseveret Ecclesia, licet in variis libris beati Augustini, & maxime ad Hilarium & Prosperum, possit cognosci; tamen in scriptis Ecclesiasticis expressa capitula continentur: quæ si tibi desunt, & necessaria creditis destinabimus: quamquam quæ diligenter Apostoli dicta considerat, quid sequi debeat, evidenter cognoscat. Data Idibus Augusti. Hactenus Hormisdæ Papæ ad Possessorem Episcopum missa epistola, licet (ut adversarii quæsti sunt) eadem facta Encyclica longe lateque per provincias fuerit divulgata.

Cum vero his se literis perurgeri vehementer sentissent Scythæ monachi, ex eis qui videbatur esse disertior, Joannes cognomento Maxentius adversus eandem epistolam scripsit apologiam: in qua ut liberam dicendi sibi compararet facultatem, Hormisdæ esse negavit epistolam, M m 2 ab

XXII. Vere esse Hormisdæ ep. ad Possessorem.

dei ex viribus naturæ a capite 17. acute refellunt; nulla tamen censura Faustium perfringunt; illius enim libros nondum viderant. At quod illum Scythæ accusaverant, tanquam contra gratuitam Prædestinationem scripsisset, in Epistola & ipsi hæc respondent: Cujus Prædestinationis veritatem, qua nos ante mundi constitutionem prædestinatos in Christo testatur Apostolus, si quis detrectat cordis credulitate recipere, vel oris confessione proferre si ante ultimum diem vita presentis impietatis sua contumaciam, qua Deo vivo & vero rebellis obstitit non adiecit, manifestum est eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Christo ante mundi constitutionem gratis elegit, & prædestinavit ad regnum.

Dum hæc in Sardinia scribuntur, Legati Scytharum Romæ ingentes turbas dabant universis illam de Uno ex Trinitate passo sententiam. Romanæ inculcantes. At cum Dioscorum, quem hostem relinquentissimum semper experti fuerant, prope diem Romæ adfuturum intelligerent, ne præsentis, ac Hormisdæ charissimi hominis auctoritate opprimerentur, diuturniorem se Romæ moram facere non posse disitantes ex Urbe egressi sunt, cum jugem fere annum, teste Hormisdæ in epistola ad Possessorem, & ut Maxentius, in Responsione ad eandem scribit, illic quatuordecim menses morati fuissent. Idem tradit, Hormisdæ veritum, ne præsentem Dioscorum convincerent, ejusdem pudori ac famæ consulturum, missis defensoribus, vi Scythas Monachos ex Urbe expulisse. Sed Hormisdæ fides habenda; etenim verisimile est, Monachos palam cognoscentes eum ad iporum sententiam nolle accedere, existimasse coram adversante Dioscuro longe duriorum futurum; quæ quidem exitus postea docuit. Neque enim Justiniani literæ, neque Justiniani Epistola hoc ipso anno Roma egressis Monachis XV. Kal. Octo.

XIV. Monachi Romanæ relinquentissimum semper experti fuerant, prope diem Romæ adfuturum intelligerent, ne præsentis, ac Hormisdæ charissimi hominis auctoritate opprimerentur, diuturniorem se Romæ moram facere non posse disitantes ex Urbe egressi sunt, cum jugem fere annum, teste Hormisdæ in epistola ad Possessorem, & ut Maxentius, in Responsione ad eandem scribit, illic quatuordecim menses morati fuissent. Idem tradit, Hormisdæ veritum, ne præsentem Dioscorum convincerent, ejusdem pudori ac famæ consulturum, missis defensoribus, vi Scythas Monachos ex Urbe expulisse. Sed Hormisdæ fides habenda; etenim verisimile est, Monachos palam cognoscentes eum ad iporum sententiam nolle accedere, existimasse coram adversante Dioscuro longe duriorum futurum; quæ quidem exitus postea docuit. Neque enim Justiniani literæ, neque Justiniani Epistola hoc ipso anno Roma egressis Monachis XV. Kal. Octo.

ab adversariis ejus nomine scriptam affirmans. Non enim eo protervitæ atque procaciæ pervenerant isti, ut contra epistolam Romani Pontificis auderent contentiosum funem trahere, & refractarium styllum exerere. Ex quibus intelligas, in quam profundiorē foveam prolapsi sepulti jaceant infelices hæretici nostri temporis, qui palam publiceque clamorosa contradictione, & obstinata aversione exagitare studentes Romanos Pontifices, peccatum (a) sum ut Sodoma prædicant. Cæterum quod ad præsentium monachorum negationem spectat; etsi modestiæ velamentum quoddam habuisse videri possint, mendaces tamen penitus cognoscuntur. Intelliget hæc perspicue, qui reliquas omnes Hormisdæ Papæ epistolas ea in causa, eodemque argumento datas perlegerit; & quæ ab eodem sequenti anno scriptæ reperiuntur: ut plane nulla sit ratio negandi hanc epistolam esse Hormisdæ, alias vero eodem argumento ab ipso conscriptas esse ipsius asserere; cum sicut illis, ita & istis litteris iidem monachi perstringantur. Ex connexionē igitur, & compaginatione rerum gestarum, ex stylo & aliis pluribus signis, esse Hormisdæ, unumquisque expendens cuncta, probe cognoscat: Illi tantum id negaverunt qui scripta Maxentii dumtaxat legentes, & judicantes secundum illa ipsum esse Catholicum, veluti pretio redimunt ad excusandum Hormisdam, ne Orthodoxorum infecutor argui possit. Verum cum ludificationem, detegant impostorum, in contrariam sen-

(a) *Idem.*

PAGIUS

Octobris accepta, neque denique Legati Imperatoris anno insequenti Romam missi *Hormisdæ* animam in eam Scytharum sententiam flectere potuerunt. Antequam tamen Monachi Roma evaderent, Libellus, atque exemplaria, quibus eorum de Trinitate & Divina Gratia sententia continebatur, ad Principum statuas appenderunt, ut eo prætextu aliquod receptum velamen esset. Eisdem ad Principum statuas exclamasse scribit *Hormisdæ* ad *Possessorem*, ut populum Romanum in commiserationem traherent, quorum tamen clamores surda aure Romanos pertransiisse eodem auctore accepimus.

XV. *Petitur* *judicium* *Hormisdæ* *de Faustii* *Libris.*

Monachis vix Roma dilapsis, *Hormisdæ* *Possessoris* Epistolam Constantinopoli datam & a Baronio num. XI. & seqq. recitatum Justino Diacono delatore accepit, qua rogabatur, ut quid de *Fausti* *Reiensis* libris sentiendum foret, perscriberet. Unus hic erat ex Africanis Episcopis, a *Trafamundo* Rege in exilium missis qui Constantinopoli sedem locaverat, ipsi Pontifici optime cognitus, cujus etiam Epistola XV. ad eundem Possessorem legitur, data III. Non. Aprilis *Agapito* *Cofe*, anno scilicet DXVII, in qua ejusdem Libellam fidei ad se transmissum commendat, & hortatur, ut constanter ex illi calamitates ferat. At cum Constantinopoli *Fausti* libri a pluribus defenderentur ut Catholici, *Maxentius* cum Monachis collegis

tentiam citato cursu eisdem pedibus ituros non dubitamus.

Sed æque scandalum patietur, qui legens ejusdem Maxentii pro monachis Scythiæ responsionem, omnibus quæ ab eo dicuntur, certam fidem adhibendam esse putavit. At quis in his existimet vel ex hoc ipsis esse credendum, qui (ut anno superiori vidimus) cum non essent, se monachos, monachorumque patres esse profiterentur? quique etiam ut persuaderent Catholicis se esse Catholicos, pro ratione temporis & personarum, fidei formulas haberent diversas? qui insuper mendacia aperte esse locuti, ex aliis Hormisdæ epistolis convincuntur? Cujus esse fidei eos putas, qui iisdem suis scriptis calumniati sunt Dioscorum Apostolicæ sedis legatum esse Nestorianum? qui & eundem Possessorem consulentem Apostolicam sedem pariter hæreticum nominant in eadem responsione Maxentii? Quam etiam turpiter idem Maxentius auctorem epistolæ ad Possessorem hæreticum fuisse mentitur? At quam manifesta illa calumnia est, qua notam eidem inurit Hormisdæ, quasi depravatus a Dioscoro, negarit Christum unum de sancta Trinitate; cum scripta ipsius extent Hormisdæ, in quibus legitur expresse hujus mendacii confutatio?

Sed & quam monstruosum mendacium, quod eadem responsione Maxentius testatur, eundem Dioscorum Apostolicæ sedis legatum & alios eadem cum eo sentientes sic dicere Christum unam esse personam in Trinitate, ut non fateri velint ipsum Christum esse Deum Verbum; sed æqui-

eisdem, uti hæreticos damnabat. Quod vero *Africani* in questionibus de *Gratia* & *Libero Arbitrio* summe versati vulgabatur; plurimi sæpe, ac sæpius *Possessorem* Episcopum de *Fausti* libris consulebant. Hic quod exul, & privatæ auctoritatis esset, neutri parti advocatorem præstare volens, neque eos libros hæreticos dicere, neque, tanquam Catholicos, & ab omnibus defendendos adstruere ausus est, sed privatas quasdam in illis sententias contineri autumabat, quæ tamen neque palam reprobata, vel approbata essent ab Ecclesia.

Sed præstat Possessorem audire hæc ad *Hormisdæ* scribentem: *Cum quorundam fratrum animus de codice Faustii cujusdam natione Gallici, Rhegine civitatis Episcopi, qui de diversis Libris rebus, & frequentius de Gratia Dei disertus visus est disputare, in scandalum moveretur, aliis, ut se habent humana studia, in contrarium renitentibus me crediderunt de hoc ambiguo consulendum. Dixi quidem ea, quæ a Tractatoribus pro captu proprii ingenii disputantur, non ut canonica recipi, aut ad Synodalia vicem pro lege servari, sed habere nos certa scilicet, quæ veteri lege, vel nova conscripta, & generalibus Patrum sunt decreta iudicis ad fundamentum fidei ac religionis integram firmitatem; hæc autem, quæ Antifites diversi conscripserunt.*

XXIII. De responsione Maxentii mendacii referta.

Calumnia monstruosa Maxentii.

XXIV.

XVI. *Possessoris* *Epistola* *de* *Fausti*.

æquivoce intelligere eos vocem personæ non pro supposito, sive substituentia, sed quempiam alterum representantem appellare personam? Quam enim id longe longius, atque longissime dicam, abhorreat a Dioscori legati scriptis, & Hormisdæ, cujus ille loquebatur ore, omnes, quæ ipsorum reperiuntur epistolæ clamant. Denum vero quam patens illud esse mendacium dicas, dum idem Maxentius in eadem responsione sugillat Hormisdæ Pontificem, dicens aliquid humani ipsum esse passum, cum antequam Dioscorus legatus Romam rediret, ne argui posset a monachis, eos expulerit per Defensores ab Urbe; ob id notam inurens Hormisdæ conniventia hæreticæ cum Dioscoro pravitatis, quem proclamat aperte esse Nestorianum hæreticum: quam; inquam; patens, putens, impudensque mendacium id sit, litteræ (a) Hormisdæ datæ anno superiori significant, quibus tradit eos abire iustos, statim ut Romam venerant: sed ipsos recusantes ob viæ periculum, noluisse Hormisdæ eos violenter expelli, sed retinuisse: immo ipsi tentantibus postea fugam arripere, eisdem monachis impedimento fuisse, ne fugerent; & reditum legatorum ut expectarent, custodiri eos iussisse. Quam longe igitur proculque abest, ut ipsi (ut dicebant) expulsi fuerint, qui ne fugerent, ab Hormisdæ iussi sunt custodiri? Sed fugerunt utique postea, cum liberiores dimissi, ea abusi licentia, publicas in publicis locis scriptas contestationes affixere.

(a) *Hormisdæ*, ep. 63.

XXV.

Sed audi iterum hæc omnia verbis Hormisdæ testata: atque primum repetam quæ ad Justinianum anno superiori scripserit idem Hormisdæ Papa, cujus hæc sunt verba (b): *Significantes Scythas monachos allegasse plurima, quæ nos relinquere inaccessa non possumus; sed legatorum nostrorum, Deo juvante festinus adventum: pro qua re eisdem monachos in Urbe credimus retinendos, &c.* Et ad legatos Apostolicos Constantinopoli commorantes quæ idem scripserit, licet

(b) *Hormisdæ*, ep. 64. Deteguntur imposturae Maxentii.

PAGIUS

pservunt pro qualitate sui sine præiudicio fidei solere conferri. Licet vero Justinianus crebras ad eum literas ad Hormisdæm dederit, nihil tamen unquam de *Fausti* libris percriptis. Cæterum & his quoque litigiis uni cum Vitaliano sese immiscuerat, atque ambo de ea re Possessorem ad Pontificem consulendum induxerant, ut Possessor in ea Epistola affirmat, *Quæso*, inquit, ut consulentes, quid de *Præsati* *Auctoris* *litteris* videatur, auctoritate Apostolica responsionis agnoscat, maxime quod filii quoque vestri *Magistri* *militum* *Vitalianus* & *Justinianus* præcipue super hac re rescripto *Beatitudinis* *Vestra* similiter informari desiderant. In fine Epistolæ legitur: *Accepta* *XV. Kalendas* *Augusti* *Rustico* *V. C. Cofe*. Eo circiter tempore, septimo nempe Consulatus sui mense, ut ait Marcellinus in Chroni-

recitata superius, hic repetenda necessario ducimus ad convincendam balatronum impudentiam foliis ficus turpem nuditatem obtegere frustra conantium, dum ait: (c) *Cum nolent sustinere vestra dilectionis adventum, & observationum moras se dicerent ferre non posse; tentaverunt clam de Urbe discedere: quos nos faciemus sollicitius custodiri: ut cum reversi, Deo propitio, fueritis, eorum error rationalibus adhortationibus corrigatur.* Hæc Hormisdæ: quibus perspicue vides, quantum a vero abist, ut (quod Maxentius jactat) pulsi fuerint; cum ne fugam captarent, eos Pontifex sollicitius custodiri præceperit. Factum vero postea est, ut jam propinquante legatorum Romam reditu, causæ diffusi homines isti, haud laturo ipsorum aspectum, quos Nestorianæ hæresis accusarant, opportunitatem temporis nacti, contestationibus publice affixis, aufugerent. Contestationes autem illas, quæ ab ipsis Scythis monachis in publicis locis affixæ fuerunt, haud alias ab eis fuisse putamus duodecim anathematismis, quæ in ipsius omnium ore loquentis Maxentii scriptis adhuc extant.

At quæ tanta temeritas atque procacia & prorsus effrænis audacia (rogo, hæc diligenter expende) pseudomonachorum istorum fuit, ut cum a sacrosancto Concilio Chalcedonensi veriti sint monachi de fide differere, isti ejusdem Concilii in omnibus hostes & refractarii non solum de fide ausi fuerint disputare, sed & de his quæ ad eam pertinent sententiam ferre, inferreque contradicentibus anathema? Vidisses pro monstro Maxentium monachum se fingentem, atque præferentem Catholicam fidem hæreticum, perinde ac in Pontificia sede locatum, Orbi universo de fide sancire leges, & in adversatis quosque anathematis sententias ferre.

Si hæc igitur paulo accuratius a doctissimo atque maxime pio viro Joanne Cochleæ pervestigata cognitaque fuissent, nequaquam Maxentium inter Catholicos & defensores Catholicæ veritatis con-

nume-
co, Vitalianus morti traditus, in qua Monachi Scythæ magnam Patronum amiserunt. Dioscorus enim in Suggestione anno superiori III. Kalendas Junias data, de Monachis illis loquens ait: *qui de domo Magistri militum Vitaliani sunt Tum: isti Monachi inter quos est Leontius, qui se dicit esse parentem Magistri militum.* Post Vitaliani mortem Justinianus solus Romanarum Legionum Dux fuit, & Summam moderatus est Imperii.

XVII. *Possessoris* *Epistola* *Hormisdæ* *amaro* *in*. Ad Possessoris animo invenit ob nuperam eorum eisdem discessionem iure indignatum. Quare e-
pistola data Idibus Augusti, recitata a Baronio nem de Lunum. XVI. & seqq. Possessori respondens, in bris Faustii priori ejus parte pluribus in Monachos invecus respondet est, eosque tantum non hæreticos appellavit: *Hormisdæ*.
Quo.

(c) *Hormisdæ*, ep. 56.

XXVI.

XXVII.

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

Excusatur Cochlaeus.

numerasset: nec improbasset ex ejus sententia epistolam ad Possessorem tamquam ab aliquo hæretico Hormisdæ nomine scriptam, quæ vere pia & ab eodem Pontifice scripta monstratur. Sed excusandus vir fama celebris, quod carens citatis Hormisdæ epistolis & aliorum ad ipsum datis, quæ ad præsens usque tempus latuerunt in bibliothecis obductæ situ, & obstitæ vetustate, haud facultatem habere potuit cuncta exactius disquirendi.

XXVII. De redditu legato- rum.

Interea temporis, cum hanc ad Possessorem Hormisdæ Papa epistolam scriberet, cum monachi Scythæ jam (ut dictum est) fugam arripuissent; Apostolicæ sedis legati Constantinopoli Romam reversi sunt: extant enim ipsius Hormisdæ litteræ (a) accelerantis ipsorum reditum. Porro discessisse eos mense Julii, litteræ Justinii Imperatoris ad Hormisdam datæ ipsis legatis discedentibus, factis indicant, in quibus idem Imperator in ipsorum commendatione hæc in fine habet (b): In præsentibus redeuntibus viris religiosissimis, tam appellandam vestram reverentiam credidimus, quam commendandam, ut suis orationibus pro nostro utatur Imperio, proque incolumi statu Reipublicæ. Data septimo Idus Julii, Constantinopoli, Vitaliano & Rustico VV. CC. Consulibus.

XXIX.

Interea autem dum Romæ hæc agerentur, Epiphanius Constantinopolitanus Episcopus memor officii, quod jure debitum ab eo (ut vidimus) suis litteris Hormisdæ Papa exigebat, nimirum ut litteris & legatione ex more de sua ordinatione certiorum redderet ipsum Romanum Pontificem; utrumque (ut dictum est superius) diligenter implevit: atque primum omnium has officii plenas litteras dedit ad ipsum Hormisdam Papam, quibus se docuit esse Catholicum (c):

(c) Exstant inter epist. Hormisdæ.

Sanctissimo ac beatissimo domino fratri & comministratori Hormisdæ Epiphanius Episcopus in Domino salutem.

XXX. Epiphanius ep. ad Hormisdam.

Deus, qui in alto habitat, & humilia respicit, & omnia pro salute hominum affluenter providet, pro sua bonitate & misericordia meam respexit parvitatem, &

PAGIUS

Quorundam, inquit, Scytharum, qui Monachos præferebant specie, non veritate, professione non opere, subtili tectis calliditate versutias, & sub religionis obtentu famulantia odii suis venena pertulimus. Addit graviora quæ anno sequenti referemus. Deinde de Faustii libris consulenti respondens ait: Non improvide veneranda Patrum sapientia fidei posteritati, qua essent Catholica dogmata definiit, certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda Spiritu Sancto influente præfigens, ne opinioni sua lector indulgens, non quod adificationi Ecclesiastica conveniret, sed quod voluptas sua conceperet, assereret. Item: Nec vitio dari potest nosse quod fugias atque adeo non legentes incongrua in cul-

post obitum sanctæ memoriæ quondam Archiepiscopi & Patriarchæ Joannis sedem sacerdotalem sanctæ Ecclesiæ Catholice regie urbis mihi conferre dignatus est, sententia & electione Christianissimi & justissimi Principis nostri Justinii, & piissimæ Reginæ, quæ ei ad omne studium communicat divinum, sequentiumque eorum: his, quibus est bona conversatio, & qui regis honoribus sunt sublimiores, simul & sacerdotum & monachorum & fidelissimæ plebis consensus accessit. Quapropter necessarium duxi, hoc primum indicium meis inferre litteris ut ostendam, quam circa vestram Apostolicam sedem habeo voluntatem.

Est mihi ratio * magnopere, beatissime, uniri me vobis, & divina amplecti dogmata, quæ ex beatis & sanctis discipulis & Apostolis Dei præcipue summi Petri Apostolorum sanctæ sedi vestre sunt tradita, & nihil eis pretiosius existimare. Neque enim extra aliunde veniens sanctæ Ecclesiæ constituta ignoro; sed nutritus per Dei voluntatem ex teneris unguibus in sancta Catholica Ecclesia, parvi per tempora sanctissimis sacerdotibus & Patriarchis. Nam sæpius præpositus his qui per sacratissimum & ineffabile baptismum sua exuunt peccata, & veram unius essentiæ Trinitatis docui fidem, quam (sicut præfatus sum) ex discipulis Dei magni & Salvatoris nostri Jesu Christi procedentem, omnium sacerdotum & omnium laicorum amplectitur cætus.

Divinum enim re vera sanctum & a Deo datum Symbolum trecentorum decem & octo sanctorum Patrum in Nicæa congregationum adoro & prædico, & Christianissimi Principis manifestum indicium esse annuncio: Et quinquaginta & centum sanctorum sacerdotum in hac urbe regia factam venerabilem Synodum: Similiter & ducentorum Dei amatorum Patrum conventum in Ephesina factum: Triginta & sexcentorum reverendissimorum Patrum & sacerdotum Synodum factam Chalcedone veram * unam

pam veniunt, sed sequentes. Quibus insinuat a Gelasio factam librorum Catholicorum approbationem, nec culpandum, qui Faustii libros legat, sed qui ejusdem opinionem sequatur. Antea de Faustio hanc sententiam tulerat, his plane verbis conceptam: Hi vero, quos vos de Faustii cujusdam Galli Antiphitis dicti consuluissete literis indicastis, id sibi responsum habeant: Neque illum recipi, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen Catholica fidei, aut Ecclesiastica disciplina ambiguitatem posse gignere, aut religiosis præjudicium comparare. Cum vero passim diceretur Faustius contra Sanctum Augustinum scripisset, idem Sanctus Pontifex ea sententia libris Faustii

XXXI. * oratio

XXXII. Epiphanius Constant. fidei professio.

* unam

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

XXXIII.

tuor Synodis sanctis & sacris magnum pietatis prædicatum mysterium, & omnium hominum est reposita salus. Eos enim qui fuerunt vel sunt ejusdem sententiæ & suscipio & amplector, & uniri me eis diligo. E contra autem eos qui præter istas quid sentiunt, aut prædicant, vel præterito tempore aliquid conati sunt, a cætu Orthodoxorum extorres esse existimo. Similiter rectas & re vera religiosissimas epistolas venerabilis Papæ Leonis pro recta fide conscriptas circumamplector & suscipio.

Habeat igitur hanc sententiam circa me vestra beatitudinis sancta fraternitas. Vobis enim manifestum feci, & sub me Ecclesiis hæc prædico, festinans per omnia eas mihi & vestra beatitudini vinculo charitatis adunari, quas omnino oportet esse unitas & inviolabiles, & corpus unum communis Apostolicæ Ecclesiæ eundemque perpetuo custodire. Quatenus enim circa venerabilem vestram fraternitatem in omnibus sit amor, jubete perpendere: quia quos vestra Apostolica sedes condemnans in sacris Diptychis recitare non jussit, eos nec ego inter sacra facio nominari mysteria. Hoc autem & his notum est, qui a vobis sunt directi viri reverendissimi, id est, Germano sanctissimo & Joanni Episcopis, Felici & Dioscoro diaconibus, & Blando presbytero, qui efficaciter secuti sunt ea quæ eis sunt a vobis injuncta.

XXXIV.

Oret igitur vestra sanctitas tam pro me, quam pro subjectis meis sacerdotibus, ut perpetue custodiamur, rectam Dei tenentes confessionem: similiter & pro Serenissimo Principe nostro, & pro Christianissima Augusta; quia eorum solus communis sanctorum ubique est Ecclesiarum profuturum firmamentum. Istam igitur vobis absentibus intentionem nullo modo jam licebit sanctam Dei dilacerari Ecclesiam, per gratiam sancti Spiritus, & intercessionem sanctæ & gloriosæ Dei genitricis Virginis Mariæ. Omnem quancumque vestram fraternitatem ego quoque, & mei plurimum salutamus. Alia manu.

Incolumis in Domino ora pro nobis, Dei amator, sanctissime frater.

Accepta decimoquinto Kalend. Octobris Rustico V. C. Consule. Hactenus de Epiphanius prioris epistola ad Hormisdam. Quod vero eadem die accepta habeatur epistola Justiniani, quæ huic subiecta in codice legitur; argu-

PAGIUS

sti omni prorsus auctoritate exutis Volumina, postrema Sancti Augustini legenda ingessit, veluti purissimos fontes indicans, e quibus doctrinam Catholicam de Libero Arbitrio & Gratia Dei hauriret. Hæc omnia summarie ex Emin. Card. Norisio citato, cum quo anno sequenti de Maxentii Apologia adversus Hormisdæ Papæ Epistolam, agemus, licet Baronius n. XXII. & seqq. de ea Apologia hoc anno dicerat.

mento plane est, eandem per eundem nuncium missam esse: de iisdem plane rebus scripta esse videntur, quo & aliæ duæ ipsius, quibus de duabus quæstionibus in controversiam deductis se expectare, & expectare ab Apostolica sede responsum Hormisdæ significat: quarum prior est de asserendo unum ex Trinitate Christum natum, & passum; posterior de tolerandis in Diptychis Episcoporum Orthodoxorum defunctorum nominibus, qui sub schismate Acacii mortui essent. Sed præstat ipsam audire epistolam, quæ est hujusmodi:

Domino nostro Jesu Christo favente, regnat in seculo, qui sacra religione suam fundat Imperium: quoniam bene gubernat humana, cui prius divina placuerint: quod præsentibus evenisse temporibus gratulamur. Filius etenim vester clementissimus Imperator eternitatis beneficio sceptrum sortitus, fidei causas arripuit explicandas, & ad tuam sanctitatem missa legatione, sedis Apostolicæ promerimus sacerdotes, quorum adventu non mediocriter adolevit Ecclesiarum concordia sacrosanctarum, vobis instantibus, ut decebat. Acacii namque, quod dissidium generabat, nomine stirpitibus amputato pro tenore libellorum quos direxistis, in hac urbe regia multique civitatibus unitas optata provenit, quam summis inventam laboribus venerari convenit, in perpetuumque custodiri necesse est.

Hæc quibuslibet argumentis retractari quisquam poterit, quæ sempiterna majestas rite composuit? Sed quia prosperos cursus frequenter impedire festinat humani generi inimicus; pars Orientalium non exiliis, nec ferro, flammisque compelli potest, ut Episcoporum nomina post Acacium defunctorum condemnent: quæ difficultas generali concordie moras necit. Sanctitas itaque vestra calidus inspirata, temporum rerumque qualitatem consideret, & condemnatis hujus erroris auctoribus, id est, Acacio Constantinopolitano, Petro & Timotheo Eluro & Dioscoro Alexandrinis, Petroque Antiocheno, finire dignetur inveteratum certamen, de cæterorum nominibus quæstione sopita: ut redimatis plebem de sanguine, quam Deus noster regendam commisit, ac non persecutionibus ac cruore, sed patientia sacerdotali populam Domino nostro conciliatis: ne dum volumus animas lucrari, &

XXXV. Justiniani epist. ad Hormisdæ.

XXXVI. Quorum tantum nomina tacenda essent in sacris.

A num. XXXV. ad LX. Justinianus de duabus quæstionibus in controversiam hoc tempore vocatis ad Hormisdæ Papam scripsit. Hæc alteraque de tolerandis in Diptychis vel ex eis removendis Episcoporum Orthodoxorum defunctorum nominibus, qui durante schismate vita functi erant. Dissidium potissimum erat de Euphemio & Macedonio Constantino.

XVIII. Episcopi Orientalium re vocatis ad Hormisdæ Papam scripsit. Hæc alteraque de tolerandis in Diptychis vel ex eis removendis Episcoporum Orthodoxorum defunctorum nominibus, qui durante schismate vita functi erant. Dissidium potissimum erat de Euphemio & Macedonio Constantino.

corpora multorum perdamus & animas. Errores etenim daturus lenitate clementiaque convenit emendari; præcipue quia vestra beatitudinis prædecessores sapissime voluerunt Reipublicæ nostræ Antistites ad suam revocare communionem, si tantummodo taceretur Acacius, cæterique prædicti.

XXXVII. Non est ergo grave, quod suasit vestra sedes: ut præster illud etiam, magis magisque deposcimus, ut tua sanctitas concepta gratia cælesti, que prætendunt Orientales Episcopi, tractare dignetur, eorumque fides competentem præbere consensum. Nobis etenim videtur, quoniam Filius Dei vivi Dominus noster Jesus Christus ex Virgine Maria natus, quem prædicat summus Apostolorum carne passum, recte dicitur unus in Trinitate cum Patre Spirituque sancto regnare: sicut enim videtur ambiguum dicere simpliciter unum de Trinitate, nam præmissio nomine Domini nostri Jesu Christi: sic ejus personam in Trinitate cum Patris Spiritusque sancti personis non dubitamus esse. Sine Christi namque persona nec credi Trinitas religiose potest, nec adorari fideliter, quemadmodum S. Augustinus ait: An aliqua ex Trinitate persona: & alio loco: Solus in Trinitate corpus accepit: & iterum: Unus trium.

XXXVIII. Rogamus igitur, reverendissime saluantes, ut futuri judicii memores, causam taliter ordinatis, ne quid dubitationis relinquatur in posterum: quatenus omni scrupulo discordiarum sublato, pacis desiderata per Orbem totum vincula renoventur, & venerandarum floreat Ecclesiarum concordia, corporisque unius in pristinum statum membra recolligantur. Ille namque medicus jure laudatur, qui veteres agritudines ita sanare deproperat, ut ex eis nova vulnera non nascantur. Specialiter ergo cognoscat vester Apostolatus compositis eisdem duobus capitulis, universos sacerdotes istius Reipublicæ libenter amplecti vestram communionem. Accepta decimoquinto Kal. Octobris, Rustico V. C. Consule. Distulisse de his dare responsum Hormisdam usque ad adventum legationis, quam ea de causa pollicitus fuerat mittere Imperator, ex ipsius recitatis superioris litteris vidimus: que autem rescripserit, suo loco dicemus.

XXXIX. Epiphanius vero post hæc collegit Synodum Constantinopoli, ex qua legatio decreta est ad eundem Hormisdam Pon-

PAGIUS tinopolitanis quondam Patriarchis, quorum memoria apud Orientales in benedictione erat. Quid de priori quæstione Justinianus ad Hormisdam scripserit, jam explicavimus, nunc quid de secunda senserit, videndum. Ejus Epistolam acceptam XV. Kal. Octob. Rustico V. C. Consule recitat Baronius, in qua petit Justi-

tificem, Synodicæque simul ad illum datæ, quibus & idem Epiphanius posteriorem suam epistolam ad eundem Hormisdam junxit: ita plane explens abunde quæ sui muneris prætermisisse videri poterat. Sed quid interea accidit, quod decretam moraretur legationem? Contigit ipsum Joannem Episcopum ejusdem legationis primarium ægra valetudine laborare, quem, donec convalesceret, expectari oportuit. Cum interea tantæ moræ impatiens Justinianus Comes Domesticonum præveniendum putavit Hormisdam, missio ad eum Eulogio Tribuno atque Notario, cui has breviores litteras dedit: Domino beatissimo atque Apostolico Patri Hormisdæ Papæ urbis Romæ, Justinianus.

XL. Quanta reverentia vestram beatitudinem veneremur, multis epistolis, ex quo serenissimus Imperator filius vester regnavit, cognoscitur. In præfenti quoque debito pudore salutans tuam sanctitatem, postulamus enixius, ut assiduis precibus & frequentissimis orationibus pro concordia laboretis Ecclesiarum vestrarum; nobisque (sicut per legatos etiam vestros post omnia scripsimus) tam de sermone de quo vertitur controversia, quam de nominibus Episcoporum sub Acacio defunctorum per Eulogium virum sublimem Tribunalium & Notarium dignetur Apostolatus vester integrum indubitatumque destinare responsum; omnibus videlicet, que præsentibus legatis vestris ordinata sunt, in perpetuo firmiter duraturis. Vir namque religiosus Joannes Episcopus, qui venturus est Romam detinetur ægritudine corporali. Nihil enim prohibet ante ejus quoque adventum concordiam prævenire sublata dubitatione religionis: & eum tamen mox dimitemus, favente Divinitate, quia jam melius habet; quoniam nec difficultia sunt, que ceciderunt in ambiguitatem, nec expedit diutius causam vitæ protrahi sempiternæ; ne dilatis temporibus, aliquid nascatur incertius. Æternitatis igitur supernæ, tremendique judicii non immemor sanctitas vestra, que sibi commissa sunt, efficaciter tradi deproperet; ut intelligant, cuncti, recte vos Apostolicæ sedis esse primatum sortitos. Hæc igitur, que a nobis scribuntur, affectu paterno jubete quantumcunque adimpleri: scitis namque, quam sit admirabilis gloria, tantorum errores annorum vestri Pontificatus tempore stirpitis aboleri. Hactenus Justiniani epistola ad Hormisdam. Post

nianus, ut in Diptychis relinquatur Episcoporum in fide defunctorum nomina: Quia, inquit, prosperos cursus frequenter impedire festinat humani generis inimicus, pars Orientalium non exiliis, nec ferro flammisque compelli potest, ut Episcoporum nomina post Acacium defunctorum condemnet: que difficultas generali

Synodus Constantinopolitana.

XL.

XLII. Post hæc autem cum Joannes Episcopus legatus penitus convalescisset, unam collegis profectus Romam venit, litterasque a Synodo datas Hormisdæ Pontifici reddidit, atque alias ab Epiphanio Constantinopolitano Episcopo acceptas. Reddamus vero hic primum Synodalem epistolam ad ipsum Romanum Pontificem datam, adjecturi deinde illam quam Epiphanius una cum muneribus Romam misit. Sed attende in primis in Synodali- bus litteris titulum honorificum:

(a) Extat inter epist. Hormisd. tom. 1. ep. Rom. Pont. Domino (a) nostro sancto ac beatissimo Patri Patrum Archiepiscopo & Patriarchæ Hormisdæ Theophilus, Basiliscus, Anastasius, Paternus, Marianus, & cætera sancta Synodus, que in Constantinopolitana est civitate congregata.

XLIII. Innumerabilem & investigatam magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi sapientiam, quantum hominibus datur intelligi, considerantes, charitatem ejus immensam jussu miramur, & cum magna clamamus voce (b): Quis loquetur potenter Domini, auditas faciet omnes laudes ejus? Ecce enim per bonam voluntatem sanctæ & unius essentia Trinitatis, & intercessione gloriose Mariæ Virginis, studio quoque & vigilantia Christianissimi & fidelissimi Imperatoris & piissimæ Reginæ, olim que fuerant membra divisa, per Spiritum sancti gratiam ad unitatem & perfectam charitatem sunt redacta: & sicut Moyses & Aaron Duces Dei vere cultura Israeliticæ nominati, nunc ita & nos gaudentes clamamus (c): Cantemus Domino: gloriose enim honorificatus est: Adjutor & protector factus est mihi in salutem. Et hæc sentire & prædicare cum fiducia sumus edocti.

(b) Psal. 105. Considerantes autem charitatem, & Deo amabilem vestra beatitudinis vitam etiam ex iis qui a vobis sunt destinati reverendissimi legati, similiter & pacem sanctarum Dei Ecclesiarum tam senioris quam novellæ Romæ, cui nos ipsi participes fuisse monstramus, bono pastori & Principi omnium Christo Deo nostro consuete gratias referimus. Nam post obitum sanctæ recordationis quondam Archiepiscopi & Patriarchæ Joannis Constantinopolitanæ civitatis, Deus, qui propriam sanctam Ecclesiam in Petra rectæ fidei incorrupta fundavit, & portas inferi non prævalere ei decrevit, dedit nobis sanctum pastorem & Patriarcham Epiphanium virtutibus & correctionibus & meditatione Ann. Eccl. Tom. IX.

(c) Exod. 15. Considerantes autem charitatem, & Deo amabilem vestra beatitudinis vitam etiam ex iis qui a vobis sunt destinati reverendissimi legati, similiter & pacem sanctarum Dei Ecclesiarum tam senioris quam novellæ Romæ, cui nos ipsi participes fuisse monstramus, bono pastori & Principi omnium Christo Deo nostro consuete gratias referimus. Nam post obitum sanctæ recordationis quondam Archiepiscopi & Patriarchæ Joannis Constantinopolitanæ civitatis, Deus, qui propriam sanctam Ecclesiam in Petra rectæ fidei incorrupta fundavit, & portas inferi non prævalere ei decrevit, dedit nobis sanctum pastorem & Patriarcham Epiphanium virtutibus & correctionibus & meditatione Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS concordia moras nescit. Sanctitas itaque vestra celitus inspirata, temporum, rerumque qualitatem consideret, & condemnatis hujus erroris Auditoribus, idest Acacio Constantinopolitano, Petro & Timotheo Aluro, & Dioscoro Alexandrinis, Petroque Antiocheno, finire dignetur invetera-

divinarum florentem Scripturarum, rectam quoque tenentem fidem, & orbatorum paternam gerentem sollicitudinem: & quid amplius dicam? omnem præconiorum fontem transcendentem. His ergo virtutibus polleens, non immerito proprias & creditas sibi maxime Ecclesiæ curas sapienter & honorifice gessisse dignoscitur, habens in mente illud, quod a sacri cantici auctore relatum est (d): Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam. Unde secundum rectam & probabilem fidelissimi & Christianissimi nostri Principis & piissimæ Reginæ & gloriosissimorum communis Reipublicæ procerum sententiam, nostra quoque etiam omnium in hac urbe habitantium testificatione, judicium Pauli mirabilis communis Ecclesiæ doctoris non est in eo fraudatum, qui (e) irreprehensibilem debere esse Episcopum denunciat: ita & nostrum Pontificem virtutibus undique coronatum esse videmus.

Igitur Ecclesiasticam legem implentes, Apostolatus vestro debitum persolventes officium speramus, ut amplius charitatis vinculum & paternum affectum circa nos charitas vestra custodire dignetur, & sapienti gubernatione & humilitate, qua Christianum decet, & mansuetudine, que ad rationabilis traditi vobis ovilis salutem pertinet, peragatis, commune lucrum existimantes, quod per vos & vestrum germanum & ministratorem, nostrum autem dominum & Patriarcham pacem totius Orbis Ecclesiarum esse provisam. Frater enim a fratre adjuvari spiritualmente, murus est inexpugnabilis, & civitas munita, ex divinis est accipere Scripturis (f). Nam si intercessionibus vestra beatitudinis generalis tranquillitas Ecclesiis Orthodoxorum fuerit redonata, gloria quidem in excelsis Deo omnium Salvatori per Angelos cum lætitia referetur; pax vero in terra confirmabitur, bona autem voluntas fidelibus communis Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi servis fundetur. His scriptis, quosnam delegerint legatos Romam ad Hormisdam Papam mittendos, nominant, ista subdentes:

XLIV. Adicient igitur nostris supplicationibus, quod minus dictum est, Joannes sanctissimus Episcopus Claudiopolitanæ civitatis noster ministrator, & Heraclianus reverendissimus presbyter sanctæ majoris ecclesiæ & cohabitator prædicti sancti.

XLIV. Lex Ecclesiastica ut Rom. Pontifici omnes deferant.

(f) Prov. 18.

XLV. Ligati a Synodo Constantinop. Romanam missi.

Etissimi Archiepiscopi & Patriarcha Epiphanius, & Constantinus vir reverendissimus diaconus ejusdem sanctæ ecclesiæ, qui probationem suæ rectæ fidei & bonæ voluntatis olim iis, qui a vestra Apostolica sede fuerant directi, dedisse cognoscuntur: digni autem & vestrae sanctitatis, & administratione pacis, & gratiæ Domini nostri Jesu Christi Dei nostri, & unitiōnis sanctarum Ecclesiarum monstrabuntur. Quos speramus letantes in Domino & pacem desideratam nunciantes, ad nos citius vestris Deo amabilibus correctionibus edoctos remeare dignemini. Omnem in Christo fraternitatem nos quoque & qui nobiscum sunt plurimum salutamus.

Subscriptions.

Theophilus misericordia Dei Episcopus Hæraclienſis civitatis Metropolitanus subscribens in Synodalibus, saluto vos in Domino. Et reliqui omnes numero viginti ibi subscripti leguntur.

XLVI.

Sed accipe quas iidem legatis cum muneribus Epiphanius Constantin. ad Rom. Pontificem litteras dedit dignas ipso quidem qui misit, & cui sunt redditæ: sic enim se habent (a):

(a) Extant. inter epist. Hormisdæ. r. r. epist. Rom. Pont. Epiphanius epistola ad Hormisdæ. Papam.

Domino per omnia sancto ac beatissimo fratri, & comministratori Hormisdæ Epiphanius Episcopus in Domino salutem.

Quantam habuimus alacritatem nos quoque & piissimus & Christo amantissimus Imperator una cum fidelissima, & in omnibus bonis florente conjugæ sua circa rectam & puram sanctarum Ecclesiarum unitiōnem: & quemadmodum cum charitate Dei, qua nos decebat, destinatos a vobis sanctos Episcopos & religiosos suscepimus & venerandos habuimus clericos; existimamus quidem & ante, ex his que facta sunt, satisfactum vestræ beatitudini; credidimus tamen, quod si Dominus Salvator Jesus Christus Deus noster idem ipsos reverendissimos comministratores nostros incolumes vestris obtutibus præsentavit; omnia que excitata sunt, vobis sanctissimis manifesta fieri; & laborem, quem potuimus sustinere, per hos ipsos manifestius cognoscetis. Quemadmodum per Dei gratiam, & fidelissimorum Principum nostrorum, Constantinopolitane civitatis nostra Ecclesia pacifice est gubernata; & nomina eorum inter sacra non sunt recitata mysteria, que sibi vestra profana cognovimus: sed quatuor Conciliorum pro recta fide consonantia prædicatur, & hoc ipsum omnibus sacrorum Diptychorum recitatione manifestum est.

PAGIUS XIX.

Ea etiam de re scripsit ad Hormisdam Justinus Imp. postquam libellos supplices ab ariarum Orientis Ecclesiarum Episcopis accepisset, quorum exemplaria per Joannem Episcopum, alioſque Legatos ad ipsum misit. Baronius n. LIV. & seqq. Imperatoris Epistola integram refert, quæ dicitur data Idibus Septemb. Chalcedone Ruslico V. C. Consule. Ac promoveo: accepta pridie Kalend. Decemb. Consule supraſcripto: Omni, inquit, intentione ordinavimus, ut

Annuncient igitur vobis, quia non pauci subiecti nobis sacerdotes, nec rursus sub eorum ordinatione Episcoporum parva est subdita multitudo, quæ bonum hujusmodi unitiōnis amplectitur: vestra etiam sanctitas cognoscat, istius se generalis boni & principem & inceptorem nihilominus constitutam. Unde fortiter ad vigilandum beatitudo vestra laudum est stimulis excitanda, ne id quod divina in honorem vestri cæperat ordinare misericordia, non ad plenum, ita ut concedet, communis unitas pervenire videatur. Diligentius autem de his fidelissimis, & piissimis nostri Principes de sanctarum Dei Ecclesiarum unitate & concordia gaudentes, ad vestram mandaverunt beatitudinem supplicationes a plurimis sanctis sacerdotibus suscipientes tam Ponti, quam Asiæ provinciæ, & maxime Orientis, apud quos nomina quondam sacerdotum suorum tacere difficile & impossibile esse videtur: tantaque eorum obstinatio est, ut omne periculum pro tali facto parati sint sustinere.

XLVII.

De nominibus defunctorum Episc. non delendis.

(a) 2. Cor. 6.

* commoretur

LI. Munera missa ad Hormisdæ Pap. ab Episc. Constantinop.

Igitur præcedentes omnes circa pacis studium necessarium causas considerantes, quia per solam istam humilitatis viam communem omnibus unitiōnem & salutem invenimus, interrogantes (sicut dictum est) & satisfactantes vobis ab illis que a nobis in hoc negotio sunt destinati, causam cum pacifica, quam vos decet, gubernatione dispensetis: nam dum una utraque sit Ecclesia, proculdubio & bona, que per vigilantiam eveniunt, communis exinde laudis gloria utriusque Patriarchalibus sedibus rimatur, ut consuevit omnino Dominus & conditor Christus verus Deus noster magnificetur.

XLVIII.

De his autem omnibus summo vobis supplicentur affectu missi legati Joannes sanctissimus Episcopus multos nobiscum sudores in præſenti deponens certamine, & Hæraclianus reverendissimus presbyter sanctæ nostræ majoris ecclesiæ & cohabitator noster, & Constantinus reverendissimus diaconus ejusdem majoris ecclesiæ, per quos & nostra Synodalia secundum Ecclesiasticas vestræ beatitudinis destinavimus leges. Nunc igitur piissimi nostri Imperatoris studium circa sanctarum Ecclesiarum unitiōnem ostendentis pacificis ad vestram beatitudinem de his causis utendo litteris, & oblatas sibi ab Hierosolymitanis & Orientalibus petitiones destinavit.

XLIX.

Nos ergo occasione salutationis intervenire volentes, hanc ad vos fecimus epistola-

L.

ronius n. LIV. & seqq. Imperatoris Epistola integram refert, quæ dicitur data Idibus Septemb. Chalcedone Ruslico V. C. Consule. Ac promoveo: accepta pridie Kalend. Decemb. Consule supraſcripto: Omni, inquit, intentione ordinavimus, ut

Eorum conatus Imper. Ve.

solam, per quam supplicamus, proponentes vobis sanctissimis hanc vocem divinam (a): Ecce tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Ecce credidit nobis omnium Dominus talentum, quod augmentum possit restitui boni operis fructu, & salvari per laudabilem vestram dispensationem tantas quidem sanctas Ecclesias, tantisque earum sacerdotes & multitudinem innumerabilem nunc quidem unitam sanctæ Ecclesiæ, periclitantem autem & errantem, si vestra beatitudinis gubernaculum commoretur * & maxime hi qui in sanctis locis habitavit Christi Dei nostri, ita ubique sanctis adherentes Ecclesiis, ut eorum respui non debeat multitudo. Nam omnes per suggestionem eorum ita in obstinationis suæ malo perdurant, ut velint ante e vita recedere, quam excogitata relinquere: Ut si Deus hos per vestram beatitudinem adunari præceperit, vestra laus meritum & præsentibus & futuris adſcribatur temporibus.

Oret igitur vestra sanctitas tam pro piissimis & Christianissimis Principibus, quam pro nostra parvitate & universali unione, ut gratia sanctæ & unius essentiæ Trinitatis, & intercessionibus Domina nostra sanctæ glorioſe Virginis & Dei genitricis Mariæ, omnia ad unitatem indivisam conveniant, & fundamentum indivisum Catholicæ fidei confirmetur per omnia sanctissime frater. Indicia autem nostra secundum Christum Dominum nostrum charitatis per viros reverendissimos destinavimus, ad administrationem divine culturæ & sanctæ Apostolicæ vestræ Ecclesiæ, calicem aureum gemmis circumdatum, patenam auream, & alium calicem argenteum, vela serica duo: quæ suscipere vestram beatitudinem supplicamus cum illa charitate, quam vos habere secundum Deum non dubitamus. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, nos quoque & qui nobiscum sunt, plurimum salutamus. Accepta pridie Kalendas Decembris Ruslico V. C. Consule. Hætenus ea quæ hoc anno transacta sunt inter Epiphanius Constantinopolitanum Episcopum & Hormisdæ Romanum Pontificem.

Habes igitur, quam exploratissime, lector, cuncta quæ ad hanc legationem spectant, & magis certa tibi facta ex recitatis singulis litteris ultro citroque datis, quam si eisdem carens, illis vixisset temporibus: etenim nonnisi paucis ipsæ innotescere potuerunt. Hanc tu conſequeris ex epistolari historia utilitatem, Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Venerabilis Ecclesia Constantinopolitana, nec non complures alia vota suscipiant vestra, non solum in cæteris; sed in auferendis etiam nominibus ex Sacris Diptychis, qua removenda maxime postulasti. Verum nonnulla fuerunt Urbes & Ec-

clesia tum Pontica, tum Asiatica, & præcipue Orientales quarum Clerici & populi omnibus perterritati, minis & persuasionibus, tamen nequam flexi sunt, ut tollant Antistitum & repellant nomina, quorum opinio apud eos floruit. Sed

Legatio Justiniani Imperatoris ad Hormisdæ Papam. Verum non solum ab Episcopo Constantinopolitano atque Synodo ibi habita Romam ad Hormisdæ sunt missi legati; sed una cum eis Justinus Imperator quoque ad eundem suam legationem direxit, missa ad ejus muneris functionem Grato viro illustri, qui & ab eodem alias ante profectus fuerat: cum enim magni momenti res tractanda esset, speciale ad opus voluit Imperator legationem ad Romanum Pontificem mittere: quid autem per eam contenderet, cum litteræ Justiniani recitata superius docent, tum etiam ipse Justinus Augustus litteris ad Romanum Pontificem datis indicat, quæ sic se habent (b):

Legatio Justiniani Imperatoris ad Hormisdæ Papam.

(b) Extant. inter epist. Hormisdæ. r. r. epist. Rom. Pont.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ. Quo fuimus semper, & quo sumus studio pro conciliandis sententiis Catholicam venerentur numen * individuum Trinitatis, palam fecisse dignoscimus: nunc legatum ad vestram beatitudinem ultro ob hoc ipsum dirigentes Gratum virum sublimem Magistrum scrinii, quo remedium tandem reperitur discordiis varia cunctantium, nunc prono libentique suscipientes affectu viros religiosissimos, quos interventores unitatis vestra sedes Apostolica credidit destinandos. Profecto enim tamquam ipsam pacem & jucundis oculis eos aspeximus, & extensis manibus duximus amplectendos: quinetiam omni intentione ordinavimus, ut venerabilis Ecclesia Constantinopolitana, necnon complures alia vota suscipiant vestra non solum in cæteris, sed in auferendis etiam nominibus ex sacris Diptychis, qua removenda

N n 2 ma-

CHRISTI 529.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

maxime postulastis. Verum nonnullæ fuerunt urbes & Ecclesiæ tum Ponticæ, tum Asiaticæ, & præcipue Orientales, quarum clerici vel populi omnibus pertentati minis & persuasionibus, tamen nequaquam flexi sunt, ut tollant Antistitum & repellant nomina, quorum apud eos opinio floruit; sed morte vitam duriorē estimant, si mortuos condemnauerint, quorum gloriabantur vita superstitum.

LIV.

Quid igitur faciamus hujusmodi pertinaciæ, quæ nec dicto audiens existit, & tormenta in tantum despicit, ut amplum sibi ac festivum iudicet, si corpore prius, quam religioso desistat consilio? Nobis quidem videtur opus esse mollius agendi & clementius: quæ si non in tua sanctitate, jam nec in alio poterunt inveniri. Nam neque sanguinis & suppliciorum cupidi (quod dictu etiam grave est) libellum suscepimus, neque ut parvo discrimine remaneant imperfecta concordia desideria, sed ad propagandam quo possumus ordine conjunctionem membrorum Ecclesiæ. Utrum itaque præstantius erit, minorum gratia in totum esse nobis adiectas rantes multitudines, an concessi exiguis & remissis, majora & omni ratione quaerenda corrigi, ut quæ non licuit per omnia, saltem ex necessariis partibus allegerentur?

LVI. Quid ab Anastasio in causa jam definitum fuisset.

Veniam itaque nominum postulamus, non Acaci, non utriusque Petri, non Dioscori, vel Timothei, quorum vocabula ad nos data tua sanctitatis epistola continebant, sed quos in aliis celebravit civitatibus Episcopalis reverentia: & hoc exceptis urbibus, ubi vestra beatitudinis libellus jam in plenum admissus est; nisi hanc quoque partem benevolentia statuerit vestra mitius corrigendam. Verum nec iudicio caret sedis Apostolicæ, ut non magis venia discenda sit, quam deliberata, jam ad perspecta definitio. Anastasius quidem religiosissima memoria, vestra culmen Ecclesiæ, palam aperteque constituit, cum hoc idem scriberet negotium prædecessori nostro, satis esse pacem affectantibus si nomen tantum retineatur Acacii. Ergo priora vestra sedis constituta sequitur, qui non omnes memorias mortuorum iudicat contemnendas, ut indignum habeatur & incongruum, si non placidior omnibus non solum defunctis, sed etiam superstitibus vestra divulgetur in anni sine terrarum lenitas. Et hoc quidem non dubitaverimus ita gratiosum vobis

PAGIUS

Sed morte vitam duriorē estimant, si mortuos condemnauerint, quorum gloriabantur vita superstitum, &c. Anastasius quidem religiosissima memoria vestra culmen Ecclesiæ palam aperteque constituit, cum hoc idem scriberet negotium prædecessori nostro, satis esse pacem affectantibus, si nomen tantum retineatur Acacii. Ergo priora

futurum, ut pacifico statim responso lætior mundus reddatur.

LVII.

Retinet autem vestra sanctitas, quod dudum scripsimus, ex Oriente supplicationes nobis esse destinatas, voluntatem ipsorum continentes & arbitrium, in quo sese duraturos ostendunt firmiter, & quo nulla ratione desistendum existimant. Hanc itaque chartulam secundum nostra promissa per Joannem virum reverendissimum Episcopum dirigendam vobis in presenti merito credidimus, ut a vestra sede etiam tenor ejus admissus ad colligendas proficiat & adunandas ubique venerabiles Ecclesias, & Hierosolymitanam præcipue; cui tamen omnes favorem impendunt, quasi matri Christiani nominis, ut nemo audeat ab ea sese discernere.

LVIII.

Quod audis, cum his litteris, tum aliis superius recitatis inculcari causam Ecclesiæ Hierosolymitanæ; meminisse debes, quæ dicta sunt superiori tomo de Joanne ejusdem Ecclesiæ Episcopo, qui pulso sancto Elia, ab Eutychanis intrusus est in illam Ecclesiam, ipso adhuc Elia vivente, & postea non solum conversus est in Catholicum, verum etiam in Catholicæ fidei defensorem populo gratum: sed cum ex mala institutione ejus periclitaretur causa, pro ipso Justinus & alii preces obtulerunt Hormisdæ. Ad postremum autem hæc habet in sua epistola Imperator: Consensum itaque propriam sanctitudinem epistolari quoque pagina convenit declarare: ut cognito omnibus atque patefacto, tenorem ejusdem chartula a vobis etiam laudari & tenaciter custodiri, lætior mundus existat. Data Idibus Septembris, Chalcedone, Rustico V. C. Consule. Accepta pridie Kalendas Decembris, Consule supra scripto.

LIX.

Vidisti quanta id instantia a Romano Pontifice Justinus exposcat, quod Synodus Constantinopolitana, & Justinianus, atque in primis Epiphanius ejus civitatis Episcopus expetierant? Duplicis id actum intelligis vehementissimo studio legationis, ut ad id præstandum Hormisdæ Orientales impellerent. Quæ autem ad ista Hormisdæ rescripserit, anno sequenti ex iis quæ ab eo data habentur litteræ, apparebit. Adjecit & Justinianus, more suo curans quæ essent Ecclesiarum pacis atque concordia, alias per eisdem legatos litteras ad Hormisdam, quarum est exordium (a): Quantam venerationem religionis, &c. Quibus eadem

(a) Extant inter ep. Hormisd.

vestra Sedis constituta sequitur, qui non omnes memorias mortuorum iudicat contemnendas. Hæc Imperatoris epistola die XXX. Novembris Hormisdæ reddita, qui mense tantum Martio anni insequentis responsum dedit.

XX.

Card. Norisius in Dissert. 3. de Anno & Epochis Syro-Macedonum cap. 7. observat, Joannem

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

dem inculcat, adiiciens quoque, recte dici Jesum Christum in Trinitate esse: quod licet verum esset, minus tamen ipse explorata habuit, quæ hiis verbis contra Catholicam veritatem Scythæ monachi Eutychiani molirentur. Subiicit & de retinendis nominibus defunctorum Episcoporum. In fine autem hæc habet: Ostendat ergo tuus Apostolatus, quod Petro successit Apostolo: quoniam Dominus a vobis, utpote summis pastoribus, exacturus est universorum salutem, qui poterunt esse salvi, firmata concordia. Nos etenim, finitis capitulis, de quibus scripta suscepistis, ultra non patiemur a quoquam controversiam religionis in Republica nostra moveri, nec sanctitatem vestram convenit audire superflua concertantes. Hæc ipse per eisdem legatos (ut diximus, a Synodo missos, quibus addita est legatio Imperatoris.

LX. Legatio ab Ecclesia Thesalon. ad Rom. Pon.

Præter duas has recensitas legationes, alteram a Synodo & Epiphanio Episcopo Constantinopolitano, alteram vero a Justino Imperatore ad Romanum Pontificem missas, tertia accessit ab Ecclesia Thesalonicensi Romam destinata legatio, qua Dorotheum ejus civitatis Episcopum apud Romanum Pontificem de nefandis sceleribus superiori anno perpetratis adversus legatum Apostolicum excusaret. Est mentio ejus legationis in epistola Hormisdæ (a) ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum, cum ait, eam decretam esse ordinatione Justiniani Imperatoris. Quod enim iustissimam expostulationem audisset Romani Pontificis & legatorum de malis perpetratis contra Joannem legatum Apostolicæ sedis & alios, per eandem legationem publicam voluit ab eadem Ecclesia Hormisdæ Pontifici satisfaceri. Sed & ipse Dorotheus Thesalonicensis, tamquam immunis a nefario sacrilegio perpetrato, has excusationis plenas non erubuit scribere litteras ad ipsum Hormisdam Papam, quem decuisset magis veniam iisdem precari: quæ sic se habent, perinde ac essent innocentissimi hominis (b):

(a) Hormisdæ ep. 77. in fin.

(b) Extant inter Hormisdæ ep. r. r. epist. Rom. Pont.

LXI. Dorothei Episcopi Thesalon. epist. ad Hormisd.

Sanctissimo ac beatissimo Patri ac comministratori Hormisdæ Dorotheus in Domino salutem. Propositi nostri & orationis est summum studium, per omnia beatissime & ter beatissime Pater, & scribere frequenter ad vos sanctissimos, & mutua mererit colloquia; & nullo tempore extorrem me ab hujusmodi læticia esse condecet. Quoniam igitur manifeste cognovi quosdam sanctas aures

PAGIUS Olympici Iudi Antiochia antiquati.

nam Melelam Antiochensem in Chronico scribere, ludos Olympicos apud Antiochiam restauratos fuisse ab Afranio primo Alytarcha (ita vocabatur, qui ludis illis orerat) anno Eræ Antiochenorum CCLX. Kalendis Septemb. an-

vestras perturbare, & scio proculdubio vos in omnibus esse perfectos, & quia nihil sine iudicio audire possitis, nec ulli penitus vestrum animum accomodare: & ut non amplius per taciturnitatem largiri tempus videar illis, qui nihil quidem a nobis læsi sunt, sed sine causa & superflue adversum nos armati sunt: Deo tamen & vestra satisfacio sanctitati, quia pro Joanne viro reverendissimo Episcopo, qui paulo ante a vestra venerabili corona directus est, prædestinavi me periculis, & mortem sustinui, & meam pro ejus scio me objecisse animam: & hoc ostenditur gestis, & ex his, qui quamquam per meam absentiam acerrime videantur esse discussi.

LXII.

Et quid longo sermone opus est uti? cum vobis omnia Dominus Deus noster Jesus Christus patefacere & satisfacere possit; quia & quando cognovi vos ad Apostolicæ sedis præsulatum advocari, commune gaudium totius mundi esse judicavi. Ab illo enim tempore hoc ipsum scribens ad vos: quantum ad me quicquid ad honorem & satisfactionem vobis & Apostolicæ sedi pertinet, nihil prætermisi, sed nec prætermitto. Paulo post autem scietis per venerabiles, amuente Domino Jesu Christo, quia hæc ab exordio mihi sunt excogitata, & quando Dominus Deus tempus dedit, ad effectum hæc sunt perducta. Omnem cum vestra sanctitate in Christo fraternitatem ergo quoque & mei plurimum salutamus. Quid autem Hormisdæ Papa rescripserit, accipe (c):

(c) Hormisdæ p. 70.

Considerantes tuæ fraternitatis Ecclesiam ante prætereuntis mala discordiæ olim cum sede Apostolica præcipua fuisse charitate conjunctam, te nuper pacis reddite esse credebamus auctorem. Sed quia, quos prævenire debueras, sequi etiam remoraris; non leviter pro fraternitatis tuæ dilata correctionis ingemiscimus tarditate. Scribis enim aures nostras cujusdam sceleris atrocitate turbatas. Unam usque ad nos tantum tam detestabilis fama percurreret, & non toto Orbe Christianis mentibus tam dolendum, tam execrabile facinus nuntiaret; ut qui te innocentem nesciunt, a Christianitatis simul credant tramite deviasse. In qua enim mundi parte immanitatis hujus invidiam non & Catholicas contristat Ecclesias, & hæreticorum prava vota latificat? Quæ nos a dilectionis tuæ conscientia (sic ut litteris intimas) ostendi cupimus alie-

LXIII. Quid Hormisdæ ad Dorotheum.

ni Christi ducentissimi undecimi inchoato, & hos postea Justinum Imperatorem antiquasse, anno Eræ Antiochenæ DLXVIII. Kalend. Septembris superioris Christi anni incepto; quo medio spatio CCCVIII. Olympiades colliguntur

na. Quid enim votis nostris magis conuenit, nisi ut redire ad pacem Catholicam volentes Episcopos, a crudelitate & criminibus contingat semper innoxios comprobari? Expectamus igitur, si non defuit fraternitati tuæ veritatis Deo nota præsidia, ut & tanti sceleris a te repellas inuidiam, & in reconciliacione fidei tandem eorum, qui reuersi sunt, sequaris exempla. Data quarto Kal. Novembris, Rustico V. C. Consule. Hæc ad Dorotheum Hormisdæ: qua etiam dicitur extat ejusdem epistola ad Justinum redita de legationis ab eo decretæ tarditate: est ejus exordium (a): Benedicta Trinitas Deus noster &c.

(a) Extant inter epist. Hormisdæ. LXIV.

Quid vero præterea decreverit idem Pontifex de eadem Thessalonicensium causa, non apparet, nisi quod de ea meminit in epistola ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum verbis istis: (b) De Thessalonicensibus, quorum ad ad nos legati sub clementissimi & fidelissimi Principis filii nostri ordinatione venerunt, ne quid omisisse credamur; nosse vos volumus, secundum hoc quod Domino nostro Jesu Christo inspirante placuerit, causam omnem nostri dispositione tractandam. Hæc de his Hormisdæ: qui præsidens Apostolico throno, jus reddens uniuersis Episcopis, ad eum undique confluentibus legationibus iudicium exposcentium, & auxilium aduersus oppressores implorantium, hoc eodem anno eundem Epiphanium Constantinopolitanum litteris compellat ob Episcopos Orthodoxos suis sedibus ab hæreticis spoliatos, ne reddita jam Ecclesiæ pace, ipsi adhuc ab Ecclesiis vagarentur extorres, occupatis illis ab Episcopis, qui in loca eorum suffecti erant. Isti igitur quoniam professi essent Catholicam fidem, ne ab Ecclesiis quas obtinuerant, expellerentur favore potentium, ad defensorem omnium accurrerunt: qui pro iisdem cum plures in hanc diem ea de causa litteras conscripisset, nec quicquam profecisset: haud patiens miseros sedibus suis abire vacuos, quos rectæ fidei confessio fecisset Apostolicæ sedis communione Catholicos; pro iisdem paulo acriores scri-

PAGIUS tur. Non mirum itaque si Socrates, qui sæculo præcedenti vixit, Olympiadum annos adhibuerit, quos ut existimo, a Septembri exorsus est. Ab hoc tempore rara Olym-

NOTÆ [1] O Uoad Olympiacos ludos, in Vita S. Hypatii Monachi a Callinico ejus Discipulo scripta apud Bollandistas ad diem XVII. Junii leguntur quædam, quæ hic prætermissæ pingeret. Igitur in cap. VI. num. 45. narrat Author, Leontium Præfectum voluisse in theatro Chalcedonensi restaurare ludos Olympiacos, quos veteres Imperatores, & æterna memoria dignus Constantinus aboleuerat; sed tumultuantibus Monachis, incensore Hypatio ab incæpto desistisse. Ex testimonio hoc Authoris longe vetustioris Malela intelligimus, quinam ludos illos primo vetuerit. MANSI

pfit (ut dictum est) ad ipsum Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum hujusmodi litteras (c):

Hormisdæ Epiphanio Episcopo Constantinopolitano.

Oportuerat quidem fraternitatem tuam, divini contemplacione iudicii atque charitatis nostræ respectu, Eliam, Thomam, & Nicosratum fratres & coepiscopos nostros postquam in consortium communionis nostræ recepimus, ad divina tecum mysteria incunctanter admittere, atque ad Ecclesias suas, a quibus eos discordiæ error excluderat, pro pacis nostræ plenitudine revocare; ut unitas, quam post annorum multa curricula per totum Orbem suis Deus restauravit Ecclesiis, nulla voluntatum nostrarum distantia laderetur. Sed quia rem tam gratam & Patrum statutis venerabilibus congruentem quibusdam tarditatibus contigit nunc usque differri, unde etiam ad decessorem fraternitatis tuæ nos scripsisse meminimus; hortamur, ut lætitiâ, quam de damnato præterita dissenfus error percipimus, in nullo iterum discrepantium animorum causa contristet.

(c) Hormisdæ epist. 69.

LXV. Hormisdæ laborat pro restituendis Episcopis.

Etenim nulli videtur vos nobiscum pleno communicare mentis affectu, si eos qui nobiscum communicant, a vestro consortio segregatis. Incassum certe videntur pacem recipere, qui pacis differunt præcepta complere. Quicquid enim in illorum suscipienda communione moramini, quodammodo de nostra reconciliacione detrahitis. Et providendum est, frater charissime, ne, si Ecclesiarum nostrarum tandem desuper indulta concordia ab his exordium sumat exemplis, & religionis veneranda regula, & Apostolicæ sedis auctoritas imminuta (quod absit) per Orientem potius divulgata, quam restituta videatur. Hæc Hormisdæ. Erat Elias Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, cujus sedem alius occupaverat, ut ex litteris (d) Justiniani apparet.

LXVI.

(d) Extant inter epist. Hormisdæ. LXVII.

Hoc item anno, cum ubique Euty-chiana hæresis damnaretur, poenitentisque Euty-chiani hæretici ad Ecclesiam Catholicam passim revocarentur; relatum est ad Justinum Imp. accidisse quid in Sy-

piadium in libris postea scriptis occurrit mentio. [1] Nativitas S. Gildæ Abbatis Rugensis & pugna Badonica, de quibus anno CCCCXIV. num. XIV.

Nestoriani Syria, quod Orthodoxis haud mediocrem conflavit invidiam. Quod enim tanta fidei Orthodoxæ aduersus Euty-chianos victoria non solum Catholici, sed & Nestoriani hæretici e diverso pugnantibus gavisiffent; iidem Nestoriani contra Euty-chianos crexere trophæa, & duxere triumphum: cum videlicet solemnî ritu Theodoretî Cyri Episcopi, qui aliquando Nestorio favisset, super curram ponentes imaginem, eandem psalmodum canticis introduxerunt Cyrum civitatem, ubi & memoriam celebrarunt Nestorii, ejusque magistrorum Diodorî Tarsensis, atque Theodorî Mopuesteni, necnon Nestorii martyris titulo decorati. Quod ubi perlatum est ad Justinum Imperatorem, aduersus eos ejusmodi rescriptum dedit, quod recitatum extat in Quinta Synodo, cui hæc præmittuntur (a):

(a) Quint. Synod. Act. 7. in fin. s. l. Conc. LXVIII. Quid Cyri Nestoriani egerint.

Lectâ sunt nobis Gesta confecta apud Antiochenæ civitatis Defensorem, quibus inferebantur testimonia militum significarium (ut compendiose dicamus) quod priusquam Sergius reverendissimus Cyrestenæ civitatem accederet; quidam, id est, Andronicus presbyter & Defensor & Georgius diaconus accipientes imaginem Theodoretî; qui undique inculpatur propter fidei errorem, in curram eam imposuerunt, & in Cyrestenam civitatem introduxerunt, psallentes & ostendentes, quod ejusdem illi sectæ sint. Haud improbandus videri poterat ejusmodi cultus, si Orthodoxo doctore fuisse ab Orthodoxis impensus, cum Theodoretî imago eo solemnî ritu in ecclesiam delata est: nam licet visus fuisset aliquando hæreticus, tamen Catholicis cognitus probatusque est a Romanæ Ecclesiæ Antistite: constat enim ipsum subscripsisse Chalcedonensi Concilio, damnasseque ibi Nestorium, atque demum bona confessione acceptum jam ante in communicationem Apostolicæ sedis a Leone Magno Romano Pontifice in pace quievissè, ut satis superius demonstratum est. Verum quod (ut diximus) Nestoriani id fecissè dicantur, haud potuit factum non reprehendi ab Orthodoxis, cum præsertim tantorum dehonestata eadem fuisset imago consortio hæreticorum. Porro facinus majorem Theodoretum conflavit invidiam, quam & auxit quod subditur: Sergius autem postea cum in civitatem accessisset, collectam celebravit ipsius Theodoretî, & Diodorî, & Theodorî, necnon Nestorii ejusdam, quem martyrem esse dixit, cum provincia nullum habeat martyrem huic nomini convenientem. His autem subiiciuntur hæc ex Justinî Imperatoris rescripto:

LXIX.

Evidenter igitur mirari sumus primum quidem, si latuerunt tuam eminentiam talia Gesta in civitate confecta: deinde si

cognovisses quod factum est, non sine dilacione questionem fecisti negotii, maxime cum degere Sergius diceretur, & cum Paulo reverendissimo esse. Verum etiam lecta sunt nobis paulo post Gesta confecta apud Cyrestenæ civitatis Defensorem: quæ reverendissimi responsales Sergii reverendissimi dixerunt multorum voces continentia, quod nulla unquam nec predicata est, nec facta collectio in Nestorii cujusdam nomine. Super hæc autem Gesta preces audivimus tam ipsius Sergii, quam reliquorum Episcoporum Euphraten-sis provinciæ, qui repellunt ubique Nestorii nomen, & declinare quidem ejus sectam consentiunt, consentire autem sanctis quatuor Conciliis.

Ex rescripto Imper. contra Nestorianos.

Sancimus igitur, nihil subtilitatis vel studii eminentiam tuam relinquere, sed convocare quidem sine dilacione Cyrestenæ civitatis Episcopum ibi degentem (sicut audivimus) trahere autem ad se milites etiam, qui testimonia in Gestis Antiochiæ confectis præstitisse inveniuntur de numero tertio Stabilisianorum, necnon etiam Andronicum & Georgium, qui ea quæ de imagine dicta sunt, fecissè dicuntur; & singula cum subtilitate require-re: Hoc est, si quod dicitur de imagine, factum est: & si psalmum, cujus mentio gestis Antiochiæ confectis inseria est, psallentes ad imaginis honorem procedebant; & si Sergius reverendissimus (cum hæc post Antiochiæ confectis Gestis inserta sint) psallentes ad imaginis honorem ea cognovisset, & clericos admisit, & divinis eis communicavit mysteriis; & si collectionem Theodoretî & Theodorî & Diodorî prædicari fecit, aut celebrari concessit; & si hoc idem factum est in Nestorii nomine. Et omnem circumire viam tuam magnitudo festinet, ut nihil subtilitatis possit latere.

LXX.

LXXI.

Ne autem eminentia tua nostram tantummodo timeret indignationem, sed etiam iram Dei; non piget nos, & juramentum tibi imponere in nomine Domini & Salvatoris Christi Dei nostri, ad quem talia pertinent, ut ipsam veritatem undique requiras. Et si quidem inveniuntur milites per omnia falsa dixissè, non tantum & qua in Nestorium referuntur, sed etiam illa quæ ad Theodoretum & Theodorum & Diodorum; mox e fortissimo numero eiiciantur, in quo militare noscuntur, & omnibus tormentis eorum corpora cruciantur. Si autem veritatem in suis depositionibus dixerunt, sive pro imagine, sive pro collectione vel Nestorii, vel aliorum trium; de omnibus nobis suggerere, ut cognoscere possimus eos, qui in veram & immaculatam quam & nos colimus fidem peccaverunt. Ne quid autem ex his quæ nobis lecta sunt, tuam magnitudinem lateat; iussimus eadem Gesta, quæ Cyri confecta sunt, & ad nos

CHRISTI 520.

HORMISDÆ PAP. 7.

JUSTINI IMP. 3. THEODORICI REG. 28.

relata, necnon rescripta eorum qua Antiochia confecta sunt, tibi transmissi: ut post confecta omnia qua jussimus, iterum nobis remittantur ipsa qua in Cyro confecta sunt. Pro hac etenim causa destinavimus Thomam devotissimum Agentem in rebus & Subadiuvam Legi. Data tertio Idus Augusti, Constantinopoli, Rustico V. C. Consule. His in Synodo recitatis, commendata est Justinii Augusti pietas, quod ad fidem Catholicam conservandam ejusmodi perquisita vetera monumenta Synodo cognoscenda misisset. Quae autem post haec secuta sint, nihil praeter ea in Synodi Actis habetur.

LXXII. Jam cum ad calcem pervenerimus anni hujus, quo diximus legatos a latere ab Hormisda Pontifice missos Constantinopolim, conciliata pace, Romam reversos esse; ratio persuadet, ut quorum sumus profecti labores, assequamur quoque eorundem de exantlato certamine & pace parta triumphum. Quorum quidem primo loco ponendus Joannes Episcopus, qui de susceptis pro fidei defensione vulneribus, insignibus meruit decorari martyrii; & licet cujus fuerit civitatis Episcopus obscurum sit, satis tamen in Ecclesia fulget sacrorum claritudine stigmatum, illustratusque nitet purpura sui sanguinis. Sancto vero ejus collegæ Germano, quem fuisse diximus Capuanum Episcopum, duplicis legationis bene perfundo munere celebri, quali quantave pompa fuerit illi in caelestem patriam redeunti paratus a Deo triumphus, fuit S. Benedictus inspector & testis. Sed praestat audire S. Gregorium, qui dum ejusdem S. Benedicti res gestas persequitur, ista quam fidelissime narrat his verbis (a):

(a) Greg. dialog. 1. 2. c. 35. LXXIII.

Alio quoque tempore Servandus diaconus & Abbas ejus monasterii, quod in Campaniae partibus a Liberio quodam Patricio fuerat constructum, ad eum visitationis gratia, ex more venire consueverat; ejus quoque monasterium frequentabat; ut quia idem quoque vir doctrinam gratiae caelestis influebat, dulcia sibi invicem vita verba transfunderent, & suam cibum caelestis patriae, quem adhuc perfecte gaudendo non poterant, saltem suspirando gustarent. Cumque hora quietis

exigeret; in cujusdam turris superioribus venerabilis Benedictus, in ejus quoque inferioribus se Servandus diaconus collocavit; quo videlicet in loco inferiora ad superiora pervolans continuabat ascensus: ante eandem vero turrim largius erat habitaculum, in quo utriusque discipuli quiescebant. Cumque vir Dei Benedictus, quiescentibus adhuc fratribus, instans vigiliis, nocturna orationis tempora praevenisset, ad fenestram stans, & omnipotentem Deum deprecans; subito, in tempesta noctis hora respiciens, vidit suam lucem desuper cunctas noctis tenebras effugasse, tantoque splendore clarescere, ut diem vinceret lux illa, qua in tenebris radiasset. Mira autem res valde in hac speculatione secuta est: quia (sicut post ipse narravit) omnis etiam mundus, velut sub uno Solis radio collectus, ante oculos ejus adductus est.

LXXIV. Qui venerabilis Pater dum intentam oculorum aciem in hoc splendore coruscæ lucis insingeret, vidit Germani Capuani Episcopi animam in sphaera ignea ab Angelis in calum ferri. Tunc tanti sibi testem volens adhibere miraculi, Servandum diaconum, iterato bis terque ejus nomine, cum clamoris magnitudine vocavit. Cumque ille fuisset insolito tanti viri clamore turbatus, ascendit, aspexit, respexit, partemque jam lucis exiguam vidit. Cui tantum hoc obstupescenti miraculum, vir Dei per ordinem quæ fuerant gesta narravit: statimque in Cassinum castrum viro religioso Theoprobato mandavit, ut ad Capuanam urbem sub eadem nocte transmitteret, & quid de Germano Episcopo ageretur, agnosceret & indicaret. Factumque est: & reverendissimum virum Germanum Episcopum, is qui missus fuerat, jam defunctum reperit. Et requirens subtiliter, cognovit eodem momento fuisse illius obitum, quo vir Domini ejus cognovit ascensum. Haftenus de S. Germani triumpho Gregorius. Contigit autem ejus ad Deum transitus tertio Kalendas Novembris, qua die annua celebritate in Ecclesia ejusdem memoria colitur. Porro hæc longe postea contigerunt: nam (ut suo loco ostendetur) nondum hoc tempore S. Benedictus in Cassinum monasterium migrarat.

JESU CHRISTI ANNUS 521.

HORMISDÆ PAP. ANNUS 8.

JUSTINI IMP. 4. THEODOR. REG. 29.

I. Justiniani Consulatus cum editione munerum.

Qui sequitur quingentesimus vigesimus primus Christi annus Fastis redidit Consulatu Valerii, quem dedit Occidens; & Justiniani in Oriente a Justino Imperatore creati, Roma altero, altero Constantinopoli gaudente. Celebratur in sui additione Consulatus Justiniani munificentia, de quo Marcellinus ista habet in Chronico: *Famosissimum hunc Consulatum Justinianus pra Consulibus omnium Orientalium utilitatibus edidit: nam ducenta octoginta octo solidorum sestertia liberalitate Consulari profecta munificentia in populum, inque spectacula, sive spectaculorum machinam distributa sunt: viginti leones, triginta pardos, exceptis aliis feris, in ampheatro simul exhibuit: numerosos praeterea, phaleratosque in Circo caballos jam donatis quoque impertivit aurigis. Una dumtaxat ultimae mappae insipienti populo denegata.* Hæc Marcellinus. Licet autem gladiatorum dempta fuerint cruenta spectacula: retenta tamen ea fuere in venatione ferarum & pugna cum bestiis ab humanitate penitus aliena, multo magis vero a Christiana religione abhorrentia; dum discerpi a bestiis homines, & redempti Christi sanguine corpora sanguinem fundere cernerentur, atque in populi ederet infanum oblectamentum, quod ad movendum luctum accommodatum potius videbatur. In detestationem vero hujusmodi cruentorum spectaculorum extat *Ann. Eccl. Tom. IX.*

Theodorici Italiae Regis epistola ad Maximinum, qui post annum sequentem Consul creatus est: dicemus de ea suo loco. Sed jam signato Consulibus anno, Ecclesiasticarum rerum eodem anno gestarum narrationem aggrediamur.

Qui anno superiori ab Epiphano, atque Synodo habita Constantinopoli, necnon ab ipso Justino Imperatore missi sunt (ut vidimus) Romam legati, diutius ab Hormisda retenti sunt, nempe integri hieme, sæpe auditi, & de petitionibus quas una cum litteris ingesserunt differentes, omni probationum genere convicti, atque etiam persuasi, haud indigne de illis ab eodem Pontifice tulere repulsam, quam non ab infenso viderent prodire animo, vel a superba mente manare, sed potius e puro fluere doctrinae fonte per majorum traditionum irrigua, ipso Hormisda sæpius illud Apostolicum inculcante (a): *Non possumus adversus veritatem, sed pro veritate:* Ostendente plane, tantam Pontificiam potestatem non ad destructionem, sed ad ædificationem datam: nihilque præter fas usurpandum Ecclesiae universalis Antistiti eidemque præfecto dispensatori mysteriorum Dei; cum ex sententia ejusdem Apostoli (b), inter dispensatores illud potissimum requiratur, ut fidelis quis inveniat. Sed tantæ moræ, penes quem erat summa totius Imperii, Justinianus Consul impatiens, has interea ad Hormisdam

II. Retenti Legati Romæ.

(a) 1. Cor.

(b) 1. Cor.

O o dam

A num. II. ad XXXVI. Agit Baronius permixtum de duabus controversiis, hoc tempore maxime agitatis, ut jam ostendi, quas seorsim tractandas esse duxi, majoris claritatis gratia. Prior controversia erat de hac thesi an scilicet dici possit, *Unum e Trinitate Carne crucifixum fuisse*, de qua Em. Card. Norisius in lib. 2. Hist. Pelag. cap. 19. & seq. hæc habet. Hormisda Epistola ad Possessorem, de qua anno superiori, in varia exemplaria transcripta, non modo Constantinopoli, verum etiam latius per Europam legebatur, in qua cum Monachi Scythæ arguerentur, nec Fausti libri ut hæretici palam reprobarentur, Joannes Maxentius, qui adhuc Constantinopoli morabatur, eidem obviam Scripto ire ausus est, responsum prolixum satis procedens, quæ Scythis objecta refelleret, de qua Baronius anno superiori num. XXXIII. & seqq. Quo tamen

Table with columns: PAGIUS, ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ, SÆC. VI. Olymp., Anno Erae Hispan., DLIX., A.C. 521., JESU CHRISTI 521., HORMISDÆ PAPÆ 8., JUSTINI IMP. 4., THEODORICI REG. 29. & 31.

I. Consules. [1] OSS. Justinianus & Valerius, ille in Oriente, hic in Occidente creatus; hujus enim solius nomine plures Hormisda Litteræ prioribus hujus anni mensibus datæ subscribuntur.

NOTÆ [1] OSS. Justinianus & Valerius. Victor: Valerio & Justiniano Coss. Marcellinus: Justiniano & Valerio. In epitaphio Ennodii Ticinensis. VALERIO V. C. CONSULE, ut apud Fabretum pag. 454. Epistola Justinii ad Hormisdam: Justiniano & Valerio VV. CC. coss. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Valerio. GEORGIUS

(*) Extant inter ep. Hormisdæ.

III.

Diligenter Apostolatus vester cognovit, quanto fidei calore filius vester serenissimus Imperator, nosque fuimus ab initio. Numquam cessavimus agere quæ pertinebant ad firmamentum religionis divinae. Pro qua re nuper etiam reverendissimos sacerdotes Romam direximus, ut integrum componeretur de capitulis, quibus ad ea dubietas vertebatur. Sed ignoramus, quæ difficultas provenerit, ut minime soprensissima. Salutantes ergo vestram reverentiam, petimus, ut nulla præbeatur occasio, qua de tua quisquam possit ambigere voluntate; sed habentes præ oculis iudicium maiestatis supernæ, modis omnibus festinare dignemini. Hactenus Justinianus.

IV.

Qui licet ex fidei Catholicæ ardore fit jure laudandus: dum tamen plusquam par est homini laico, a se proposita, ex sua ipsius sententia optat sibi cuncta quam celerrime a Romano Pontifice definiri, parat sibi inficius ad lapsum foveam, in quam miser, eam vitare negligens, ad vitæ finem, dum sine consilio currit, præceps demum incurrit. Religione licentius currat, est ex Gregorii Theologi sententia infrænanda. Hæc igitur primum hic tibi consideranda proponimus, lector, ut primos gressus inspicias; quibus pedetentim itur in mortem, cum videlicet quis novitati aditum facilem parans, a vetustate recedit. Immemor enim sui propositi Justinianus, cum adversus monachos Scythas ad Hormisdam Pontificem scribens, nihil novitati concedendum esse, fuerat (ut vidimus) contestatus; mutatus sententia, novum quippiam cupit, auctoritate tamen Apostolicæ sedis, in-

PAGIUS

men liberius in Epistolæ auctorem toto impetu debaccharetur. Maxentius, negavit illam fuisse ab Hormisdæ scriptam, unde omni protus modestia deposita veluti in hæreticum furibundus insiliens mille convictorum plaustra evomit. Immo eo usque furoris prolapsus est, ut in hæc impudentissima verba eruperit: Verumtamen sive ab hoc, nempe Hormisdæ, sive a quolibet alio hæc scripta sit Epistola, non est dubium auctorem ejus esse hæreticum qui contentionem verborum, & subversionem audientium, iudicat Christum filium Dei unum fateri ex Trinitate. Eodem etiam charactere describit Possessorem, quod negabat Christum filium Dei unum esse ex S. Trinitate. Deinde sententiam Hormisdæ de Faustii libris uti mitiorem, reprehendit, quod noluisse Faustii libros tanquam hæreticos condemnare, irridetque uti non ad rem datum responsum: Nam cum de ipsis ait, libris non utrum legendi sint, sed utrum sint Catholici, vertatur quæstio, ille non de ipsis quid sentiendum, sit, sed eos quamvis non in auctoritate habendos, tamen legendos esse decernit, Immo quod Hormisdæ hæc in illis Literis di-

ferri. Sit Principibus omnibus in ore cordeque Prophætæ Principis illa sententia: (b) Pes meus stetit in directo, in ecclesiis benedicam te Domine: ne vel pedem unicum a linea recta quovis prætextu deflectant; sed jugiter (quod monet Propheta c) de semitis antiquis interrogent, & intelligant se Dei esse subditos sacerdoti. Sed jam rerum gestarum seriem, profequamur.

Absolutis igitur legatorum negotiis, ad quæ tractanda venerant; hieme transacta, jam placido vere appropinquante; cum navigationis tempus redditum videretur; iidem qui missi fuerant Romam legati, ab Hormisdæ Papa dimissi, discesserunt ab Urbe reversuri Constantinopolim: iis ad eos a quibus acceperat idem Pontifex litteras reddidit. At quænam illæ, qualesve, cuius etiam essent argumenti, quæ anno superiori ad Hormisdam Papam missæ sunt ab Oriente: eorum quæ suo loco superioribus dicta sunt, meminisse debes: nempe petitum illis, ut præter nomen Acacii & præcipuorum nominatorum hæreticorum, quæ omnino fuerunt e Diptychis abradenda, reliquorum, qui communicatione ipsorum polluti essent, permanere sinerentur, id præsertim summa importunitate exposcentibus populis. Insuper & ingestum fuisse diximus, ut dici omnino deberet Jesum Christum crucifixum unum de Trinitate. Sed & in memoriam revoca, quanta ista fuerint petita & expetita diligentia atque licentia, quotque literis iisdemque gravissimis inculcata, tot arietibus Romani Pontificis tentata constantia: ut impossibile potuisset videri, non flecti, & cuncta petentibus non indulgere. Hæc, inquam omnia tibi sunt memoria recolenda, quo ea quæ dicenda erunt, cum fueris affectus, magis magisque mireris.

Hor-

xit: Proficemur inter adversantes propriis bonis si non involvamar erroribus alienis, insimulare Pontificem homo petulantis ingenii non veretur, quasi Pelagio occulte faveret: hæc ejus verba: Callide tuam niteris occultare perfidiam, sed te splendore suo detegit Catholica veritas, & juxta cætera mala etiam superbissima Pelagiana perfidia involutum erroribus cunctorum oculis anreponit, qui inter adversantes, non Dei munere, sed propriis bonis proficere te posse tumida elatione confidit.

Sed perperam tantum perfidiam Hormisdæ Maxentius obiicit. Nam propria bona, non Dei donis, sed erroribus alienis opponit, licet illa ita nostra sint, ut etiam donata esse credantur, de qua re acute Augustinus explicans ea Orationis Dominicæ, Panem nostrum quotidianum da nobis. At Maxentius Augustini assertiones Faustii dictis opposuit, ut Possessorem tanquam hæreticos libros Faustii damnare nolentem erroris convinceret; Conveniens credidi, inquit, aliqua tam de Faustii, quam de antedictis libris ejusdem Sancti Augustini certa Capitula decernere, & huic nostro Opusculo in-

III. Maxentius falsa Hormisdæ imponit.

V. Recedunt Legati Orientales ab urbe.

VI.

(a) Horm. ep. 72. 73. 75. 76.

(b) Horm. ep. 75. VII. Hormisdæ epist. ad Justinum Imp.

VIII.

PAGIUS

Hormisdæ igitur cum ad Synodum, tum ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum, necnon etiam ad Imperatorem epistolæ (a) hoc anno reddidit septimo Kal. Aprilis: extant quidem ipsæ: nos vero ex eis tres tantum reddemus, quarum duæ sunt ad Justinum datæ, una vero eademque novissima ad Epiphanium. In duarum autem illarum altera, quam ad Justinum dedit Hormisdæ, in eo versatur primum, ut commendat pietatem Imperatoris ob munus legationis impensum; mox vero responsonem ad ea quæ petierat Imperator, ut reciperentur ad communionem illi, qui damnato Acacii nomine, reliquorum qui ei communicaverant Episcoporum nomina in Diptychis retinerent, subiicit: & de illa adeo ventilata quæstione pertractat, num unus de Trinitate in carne passus dici deberet. Sed ipsam ad Justinum epistolam audiamus, quæ sic se habet (b):

Scio quidem, venerabilis Imperator, clementiam tuam conscientia boni operis tantum esse contentam; nec in his, quæ pro Catholica Ecclesiæ unitate disponis, humanis laudibus indigere, & magni studii gloria non digna remuneratione vilescat. Quanta est enim circa eum humani summa præconii, cui contigit terrarum regna committi? Cum eo noxia sint blandimenta adulationis suspitioni, quæ humilitas detulerit imperanti. Et alias secundum Evangelicam traditionem necesse est, ut fructu supernæ remunerationis careat, qui retributionis laudem expectat. Hinc mansuetudinem vestram, omni bonitatis perfectione pollentem, ad Deum universa, quæ memorabiliter fecistis, referre non ambigo: nec caduca cogitantes, ab illo expectatis pro actuum vestrorum retributione mercedem, quem bonorum omnium constat auctorem.

Et tamen ego divinis, quibus obsecundo, convenio institutis, ne religiose con-

Ann. Eccl. Tom. IX. inferre, ut cum in brevi collata ab invicem contraria sibi reperta fuerint, evidenter clareat, libros Faustii esse hæreticos. In quo etiam veteri he vitio teneri Maxentius ostendit, nempe hæreticos omnes illos privata auctoritate declarare, quos suæ sententiæ adversantes videret. Cæterum Epistolam illam esse Hormisdæ ac malitiose id a Maxentio negari, Baronius anno DXX. num. XXII. ex styli consonantia probat. Verum ex Epistola Synodica Patrum Africanorum in Sardinia exulum hoc ipsum aperte convincitur; nam cap. 17. inquit: Quorum mentionem Beata memoria Hormisdæ Sedis Apostolica gloriosus Antistes in Epistola, quam consulenti se sancto fratri, Consecratorique nostro Possessori referripit, &c. Hæc Epistola Baronii tempore nonnum typis data erat. Extat ea Tomo IV. Concil. pag. 1501. ubi dicitur quosdam asserere anno Christi DXXI. aut circiter scriptam esse; cum tamen in ea sermo sit de Hormisdæ jam demortuo, qui ante an-

scientia vestra beneficia conferta dissimulæ; ne taciturnitas mea, quæ vobis crevit ad gloriam, mihi (quod absit) vertatur in culpam. Novi enim de illis decem Domini, & Salvatoris nostri pietate mundatis, quia & novem sunt nota ingratiitudinis improbat, & unus testimonium fidei & merita receptæ salutis retulit, quia gratiarum actionem sanatus exsolvit. Exequor exempla quæ didici; & quod per officii mihi crediti materiam prædico, sub occasione litterarum sermonis exhibeo. Ago gratias quanto amplius possum, etsi quantas debeo non possum: sed solatium mihi est, quod de beneficiis mecum vestris mundus exultat, & lacertata hactenus Ecclesiæ membra ad compagem suam revocata gloriantur. Reduxisti populis fidem, persecutus errorem: inclinata est superbia inimicorum Ecclesiæ Dei & humilitas erecta Fidelium. Magna res tibi contigit, Imperator: magna in te emolumenta cum potestate coierunt. Quæ merearis, intellige: Non exiguum in te partem boni operis illius, quod vadens ad cælum Dominus noster Jesus Christus contulit, transfulisti: nam pacem, quam ille discipulis dedit, per te mundus invenit. Non est dubium congratulari tibi Angelos cæli: nam si juxta assertionem Evangelicam (c), lætitia est eis super uno peccatore salvato; quæ potest esse, populo?

Salve Exechias præsentis ætatis; nam etsi fuerunt ante eum Reges Juda qui facerent bonum, nullus tamen eorum dissipavit Excelsa. Tu quoque schismatum & superbiæ dissipator, & cultus veteris restitutor, præsume tibi similitudinem illius annorum (d) augenda curricula, qui operum ejus imitatis exempla. Hæc omnia, quæ ad majus gloriæ tuæ expectant augmentum, non stimulo adhortationis alienæ, non ullis precibus excitatus aggredieris; solus tibi in consilio Deus: non est qui

IX.

(d) 4. Reg. 20.

O o 2

num DXXIII. e vivis non excessit, ea ante annum illum non data. Maxentium vero scripsisse illam responsonem ad Epistolam Hormisdæ Constantinopoli patet, quia ait, in hac Regia Urbe. Non fuisse autem illum Romæ, ex toto discursu deducitur, ex quo toties de Romana Monachorum commoratione verba facit, nec uspiam se illis adnumerat.

Nunc ex Cardinali Norisso citato Eutylianæ hæreseos infamia non modo a Maxentio & sociis propulsanda; verum etiam ostendendum, eosdem illius hæresis strenuos expugnatores fuisse, ut eorum vicem dolere debeamus, qui tam pessime audierint. Cum Legati Hormisdæ Byzantium appulissent. Maxentius cum collegis Scythis libellum fidei obtulit, in quo hæc profitebantur: Unum eundemque Christum Filium Dei unigenitum in duas naturas, inconfuse, incommutabiliter, indivise, inseparabiliter cognoscendum, in nullo naturarum diversitatem propter unitatem perimentam, salva potius proprietate utriusque

IV. Nota hæreseos Eutylianæ purgantur Monachi Scythæ.

se ad participationem tanti operis tentet inferere; tibi debet actionis hujus studium, tibi bonæ actionis effectum.

X.

Tu me, venerabilis Imperator, Ecclesiæ vulnera tam longa morantem, ad spem reddendæ salutis animasti. Tu me post tam continuos turbines jam pene desperatione cessantem, ad novam tranquillitatem, directis ultro piis litteris, excitasti: hoc quoque proculdubio divina intelligentia conferente, ut inter ipsa tui principatus exordia, fidei ejus diceres obsequium, cui acceptum debebas Imperium. Sed qui te ad incipiendâ hanc non potui primus impellere, nunc majore fiducia tantis beneficiis compellor provocatus orare, ne patiaris in re tam boni operis esse defectum: ne manus, quas ad Deum erigis, a cæpti operis perfectione suspendas. Negare non possum pro Domini nostri hæc me affectu, & unitatis exposcere; sed fateor, & saluti tuæ pro tanta mansuetudinis gratia hæc studia me debere. Scriptum est enim (a), quia qui perseveraverit usque ad finem, salvus erit. Nec vos aliquorum obstinatio reddat a proposito pigriores. Durum est, ut efficacior sit eorum pertinacia qui dividunt pacem, quam eorum qui afferunt unitatem. Amentur vulnera, cum provideantur pro salute remedia, & peroptabile... putetur... mortuis, quam inherere cum vivois.

(a) Matt. 10.

* Defunt aliqua in scripto codice.

XI. Cogendi subditi errantes non sequendi.

PAGIUS

que natura in una persona, unaque substantia concurrente. Maxentius etiam contra Acephalos Eutychnianos, qui Synodum Chalcedonensem damnabant, scripsit, Opusque ejus legitur Tomo VI. Biblioth. Patrum Edit. Colon. part. 1. cujus illa est conclusio: Constat duas, id est Divinitatis & humanitatis in filio Dei post adnationem esse naturas, ex quibus & in quibus subsistit una, & singularis Christi Persona. Mitto hic varia ejus in eandem rem loca, quæ apud Cardinalem Norisium & Natalem Alexandrum in Selectis Historiæ Ecclesiast. Cap. sæculo VI. Dissert. II. legi possunt. Ex quibus colligitur, Monachos Scythas non solum Eutychnianis non adhæsisse; sed eorum hæresim jugulasse. Unam quidem Dei Verbi naturam incarnatam esse dixere. Sed licet Eutychniani illum loquendi modum ex Sancto Cyrillo usurparint, tamen nusquam sunt confessi duas naturas ineffabiliter unitas, & inconfusus, quod cum suis Monachis diser-

donense Concilium, professique Catholicam fidem, fuissent tamen Acacii communionem polluti; respondet id minime concedi posse, cum talium communionem univërfa simul inficeretur Ecclesia; atque ait:

Cavenda est subtilium magna circumspessione calliditas, qui ingerunt difficilia, dum nituntur labefactare composita. Et quis hoc possit admittere, ut ad illa pacem credamur adduci, ad quæ non potuimus discordiæ necessitate compelli? Et putetur æquum, ut contra salutem Princeps subditorum voluntatem sequatur, quam pro sua salute subiecti Principis non famulentur imperio? Ipsam tibi mecum, venerabilis fili, crede Ecclesiam Dei supplicare, ut eam sine macula & ruga (sicut scis Domino placere) custodias; nec in eam oculus ille, qui pervigilat, nequam aliquem, quem avertetur, aspiciat. Ana quod a Deo compunctus elegisti, & intemeratum serua illud, cujus pars esse voluisti. Fuerit ante sollicitudo tantum mea, nunc unam nobis causam tua fecit esse clementia. Nec austeriorem me quisquam dicat esse prioribus: nec adhortatio alicujus pro sententiæ auctoritate teneatur. Diligentior me non pertinaciæ studium, sed scandala secuta fecerunt. Forte inter initia locus esse potuit lenitatis: male (sicut notum est) per accessus præcedentium temporum errorum augmenta creverunt.

XII. Juste negat Hormisda injusta petita.

Non parvi habeas, fili sanctissime, quod curasti. Ubi sancta Chalcedonensis Synodus, & inter sanctos venerandi Papæ Leonis religiosissima constituta locum alicujus honoris habuerunt? Ubi non adversum tanta fidei fundamenta quasi quoddam bellicum hostium Dei insonuit exercitus? Quanto acrioribus hæc impetita sunt jaculis, tanto validioribus sunt muniturda subsidia. Rogo, clementissime Imperator, ne me aut ad descendenda hæc quæ du-

XIII.

te & dilucide professus est Maxentius. Quare tam levi fundamento eos Eutychnianos asserere non debuit Baronius Cardinalis doctissimus.

Nec est quod dicat, hos Monachos adversatos esse Synodo Chalcedonensi, cum eo additamento supplendum contenderent ipsum Sacrosanctum Concilium, quasi carens ipso esse dicerent imperfectum, ac proinde cui hæud tuto credi posset. Sed hanc illi a se notam excutiant. Nam cum illam propositionem, Unus e Trinitate, &c. ex pluribus Patribus comprobarent, non Synodo adiciendam veluti necessariam appendicem contendeant, sed adversus Synodi calumniatores illam se defendere contestabantur, ut legere est in Præfatione Libelli fidei dati Legatis. In ipsa vero Professione eos anathemate confodiunt, qui Synodum Chalcedonensem retractaverint, aut imperfectam judicaverint.

V. Adversati non sunt Concilio Chalcedonensi.

Scribit etiam Baronius: Cum insuper abborerent dicere, Unam Trinitatis Personam esse personam

VI.

adum beneplacita sunt, aut mutanda compellas. Vox enim illa auribus meis insensiventer immurmurat (a): Quia nemo ad aratrum manum mittens, & post se respiciens, aptus est regno Dei: cum in evidenti sit, quia penitentia malorum est operum, non bonorum.

(a) Luc. 9.

XIV.

Sed quamquam his urgemur angustiis, tamen propter mansuetudinis tuæ considerationem, & venerabilium legatorum Joannis Episcopi, Heracliani presbyteri, & Constantini diaconi allegatio non non in humana permovet, qui innocentibus aut ignavis cause remedia credidit esse postcenda: ad fratrem & coepiscopum nostrum Epiphanium scripta transmisimus: ut memor fidei, memor religionis, quos dignos susceptione esse crediderit, & alienos a communionem quam respicimus (sicut asseritur) innocentes eos ad societatem suæ communionis admittat: libelli tamen, qui a nobis interpositus est, tenore servato. Melius est enim & magis Deo placitum, si salva fide Ecclesiastico corpori jungantur abscissi, quam in abscessu transeant qui in beati Petri immaculata communionem manserunt. Data septimo Kalendas Aprilis, Valerio V.C. Consule. Hæstus epistola Hormisdæ ad Justinum Augustum: ex qua plane intelligis, quod & alias sæpius demonstratum est, quanta videlicet Romani Pontifices custodierint diligentiam, quantoque studio procurarint, ne pollueretur hæreticorum quavis macula Ecclesia sancta, sed conservata semper, illibata communionem Apostolicæ sedis, in suo candore integra permaneret.

XV.

Quid vero idem Hormisda Papa eidem Imperatori responderit ad agitatum illam tam in Oriente quam in Occidente quætionem de uno ex Trinitate passo in carne, posterior ejusdem epistola eo ar-

PAGIUS

Unam in Christo Personam professi sunt.

VII. Non hæc dicitur deus formulæ.

san in Carne explodere receptum in Ecclesia Persona nomen dolose conantes, &c. Sed non ita est, neque illi in eam sententiam venere. In Libello enim fidei Legatis oblato unam in Christo Personam disertis verbis professi sunt: Unam, inquit, duarum naturarum substantiam, sive personam, quam nobis veneranda Chalcedonensis Synodus tradidit, nullius alterius nisi Verbi Dei incarnati & hominis facti confitemur, &c. Immo nullus Scriptorum Latinorum ante Maxentium adeo subtiliter de personæ nomine, & intelligentia disputavit, ut Maxentius lib. 1. contra Nestorianos cap. 11. & seqq.

Neque etiam urget quod in medium afferit Annalista eruditissimus: Ut persuaderent Catholicis se esse Catholicos, pro ratione temporis & personarum fidei formulas, diversas habuisse, qui & alibi ait, eosdem in Professione fidei ad Africanos missa nomen Verbi posuisse, quod in Professione fidei Legatis Constantinopoli data non fuerant: ne quovis modo deprehendi possent, quod ipsi essent hæretici. At in utraque Professione fidei duplicem naturam in Christo affirmant, ut liquet ex verbis quæ ex-

gumento conscripta docet: cujus ut singula verba possint expendi, hic verbatim ipsa reddenda erit. Accipe igitur ex ea, quid consultus interpellatusque magister Ecclesiæ e cathedra Petri respondeat, & quomodo omni purgatum. scoria aurum obrizum e divinæ sapientiæ conflatorio depromptum petentibus erogat. Potuisset quidem falli quivis homo ingenii perspicacis (ut vere aliquos deceptos vidimus) ad impostorum subdolan artem: sed qui clavem habebat scientiæ, minime circumveniri potuit; & ne alii fallerentur, eam ad Imperatorem epistolam scripsit, quam voluit (ut ipse testatus est in litteris ad Justinianum) publicam esse omnibus instructionem. Ita quidem qui doctoris officio universæ præest Ecclesiæ, non Imperatorem dumtaxat, ad quem scripsit, erudiendum suscepit; sed omnes agentes ubique Fideles, pendentes ab ipsius ore Pontificis, expectantesque quæ ejus esset de re tanta sententia, voluit erudiri. Porro ea epistola Orbi nota, non fiat nobis incognita, sed hic ipsam reddamus (c).

(b) Hormisda ep. 44.

(c) Hormisda ep. 76.

Hormisda Justino Augusto.

Inter ea quæ ad unitatem Ecclesiæ pertinentia, propter quam Deus clementia vestra elegit Imperium, in litteras contulistis: hæc quoque, venerabilis Imperator, cura fides, cui multipliciter vos studere declaratis, adjecit, ut aliquorum preces perferendæ ad humilitatis meæ notitiam jungerentur; quibus vel quid quæstionis oriretur, agnoscerem, vel ad summovendum propositæ consultationis ambiguum responsum a me religioso scientiæ conveniens redderetur. Legi omnia sollicitudine qua decebat: & licet ad responsi plenitudinem sufficere potuisset, si illa tantum quæ a veteribus sunt defini-

XVI. Hormisda ad Justin. Imper.

eorundem Libello jam protulimus. Profecto Verbum nominarunt etiam in Libello Legatis tradito, ubi hæc habent: Deum Verbum unigenitum Filium Patris D. N. Jesum Christum, qui pro nobis passus est Carne, Unum de tribus substantiis unius Divinitatis esse credimus. Quæ cum vera sint, & juxta Orthodoxam fidem dicta inferebant posse etiam citra reprehensionem absolute dici: Unus de Trinitate passus est Carne. Et Maxentius his plane verbis absolvit libros contra Nestorianos: Nec ego te unquam aliud aliquid quam hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jesum Christum, qui pro nostra salute passus est Carne, Unum esse ex Sancta & Individua Trinitate non approbas.

Denique non audiendus Baronius, quando anno DXIX. num. CV. & seqq. dicit, hanc Scytharum Monachorum propositionem a blasphemia Petri Fullonis non differre. Is enim Trifragio addidit hæc verba: Qui crucifixus est versa a pro nobis; cum quibus ista propositio, Unus de Trinitate crucifixus est, sensu convenire videbitur. Verum Petrus Fullo Crucem Trifragio adphemia debat, quo Deus ter Sanctus proclamatur, ut in-

VIII. Eorum sententia longe differt a Petri Fullonis blasphemia.

CHRISTI 521.

HORMISDÆ PAP. 8.

JUSTINI IMP. 4. THEODORICI REG. 29.

Doctrina fidei satis a majorib. elucidata.

finita rescriberem; tamen ut religiosi propo-
positi vestri remunerarem affectum, non
subtrahendum credidi mei quoque sermo-
nis obsequium. Quid enim est, quod emer-
gentibus Nestorii & Eutychetis venenis,
paterna omisit instructio? pene omnes im-
pietates cum inventoribus tam nefandorum
dogmatum convenientia in unum Synodica
decreta prefferunt: nec ulterius remansit
locus ullus, tam diris perfidia semini-
bus amputatis, aut Christum Dominum
nostrum credere sine carnis fuisse veritate,
aut eundem non Deum & hominem
de materni uteri intemerata fecunditate
prodiisse; cum alter eorum dispensationem
qua salvati sumus, negando, quantum in
se est, irritam faceret; alter opinione
contraria, sed impietate consimili, in eo-
dem Domino nostro Jesu Christo potesta-
tem divinam a vera humanitate secluderet:
neque ille recordatus, quia palpandam
carnem suam Christus ostendit; nec
ille Evangelii memor, Verbum carnem fa-
ctum esse dicentis, cui vox Domini, in-
deficiente insonare debuerat, qua dixit
& docuit (a): Nemo ascendit in calum,
nisi qui de caelo descendit Filius hominis,
qui est in caelo.

(a) Joann. 3.

XVII.

Sæpe hæc & multis præcedentium sunt
comprehensa sententiis: sed nec clemen-
tia vestra, licet jam dicta sint, fasti-
diose poterit repetita cognoscere; nec no-
bis pudor est, ea quæ sunt a prædecesso-
ribus nostris prædicta, revolvere. Ne-
que enim possibile est ut sit diversitas præ-
dicationis, ubi una est forma veritatis;
nec ab re judicabitur alienum, si cum his,
cum quibus convenimus fide, congruamus
& dogmate. Revolvantur piis mansuetu-
dinis vestrae auribus decreta Synodica,
& beati Papæ Leonis convenientia sacræ
fidei constituta: eadem invenietis in il-

PAGIUS

innueret Filium Dei, in substantia Deitatis,
vel Trinitatem totam passam esse; duas enim
in Christo naturas negabat. Scythæ vero Mo-
nachi naturas in Christo duas inconfusas, con-
ceptis verbis fatebantur, & Unum de Trinica-
te, scilicet Filium Dei, non in substantia Dei-
tatis, sed Carne passum propugnabant. Suam
sociorumque suorum sententiam dilucide aperit
Maxentius in Professione fidei de Christo, eamque
Sancti Procli Constantinopolitani Archiepiscopi,
cujus Doctrinam recepit Synodus Chalcedonen-
sis, auctoritate confirmat in Tomo ad Arme-
nios, ut legere est apud Natalem Alexandrum
citatum, qui verba ejus refert, & quæcumque
adversus hanc propositionem afferri possunt,
refellit.

IX.
Fecerunt omnino Orthodoxi.

Ex his non obscure colligitur, Scythas Mo-
nachos procul ab Eutychniana hæresi fuisse.
Hormisdæ in Epistola ad Possessorem novarum
cupidos questionum, & in Epistola ad Justinianum
præcavens verborum novitatem eidem objecit,
nisiquam hæreticos dixit. Africani in Sar-
dinia exules Orthodoxam Scytharum fidem
commendarunt his verbis: Vestram simul alacres
& fidem cognovimus, & salutem, immo in a-

lis, quæ recensueritis in nostris. Quid
ergo est post illum fontem fidelium sta-
tutorum? quid amplius (si tamen fidei
terminum servat) quamlibet curiosus scru-
tator inquirat, aut opere, aut institutio-
ne perfectius? nisi forte mavult quisquam
dubitare, quam credere; certare, quam
nosse; sequi dubia, quam servare decreta.

Nam si Trinitas Deus, hoc est, Pater
& Filius & Spiritus sanctus, Deus au-
tem unus, specialiter legislatore dicente:
(b) audi Israel, Dominus Deus tuus, De-
us unus est: qui aliter habet, necesse est
aut divinitatem in multa dividens, aut
specialiter passionem ipsi essentia Trinita-
tis impingat, & (quod absit a Fidelium
mentibus) hoc est aut plures deos more
profano Gentilitatis inducere, aut sensi-
bilem pœnam ad eam naturam, quæ aliena
est ab omni passione, transferre. U-
num est, sancta Trinitas non multiplicatur
numero, non crescit augmento: nec
potest, aut intelligentia comprehendere, aut
hoc quod Deus est, discretionem sejungere.
Quis ergo illi secreto eterna impenetra-
bilisque substantia, quod nulla vel indivi-
sibilia naturarum potuit investigare natura,
profanam divisionem tentet inge-
rere, & divini arcana mysterii revocare
ad calculum moris humani?

Adoremus Patrem & Filium & Spiritum
sanctum, indistinctam * distincte, incom-
prehensibilem & inenarrabilem substan-
tiam Trinitatis, ubi est admittit nume-
rum ratio personarum, unitas tamen non
admittit essentia separationem: ita ta-
men, ut servemus divina propria natu-
ræ, servemus propria unicuique personæ,
nec personis divinitatis singularitas de-
negetur, nec ad essentiam hoc quod est pro-
prium nominum transferatur. Magnum est
sanctæ & incomprehensibile mysterium Tri-
nitatis.

XVIII.

(b) Deut. 6.
Divina substantia sine numero indivisa.

XIX.

* indivisam.

gnitione fidei vestra nobis salus innotuit. San-
ctus Fulgentius initio librorum de Veritate Præ-
destinationis & Gratia, ad Joannem Maxentium
& Venerium Diaconum, ait: Deo gratias ago
Sancti fratres Joannes Presbyter & Veneri Dia-
cone, cujus ope tales estis, ut pro gratia, qua
salvamur, magno spiritu & fervore certetis.
Denique Joannes II. Papa paulo post obitum
Hormisdæ illam propositionem, Unus est Trini-
tate passus est Carne, approbavit, ut anno
DXXXIV. ostendemus.

Illorum tamen Monachorum obstinatum stu-
dium, quo præconceptæ sententiæ ad cætero-
rum usque contemptum adhærebant, vituperio
dignum. Hormisdæ enim eam thesim reiciebat,
non tanquam falsam, sed uti novam, seu quæ
novo modo exprimebatur, unde cum ambigui
plane sensus esset, in malam partem ab hære-
ticis trahi poterat. Quare Hormisdæ silentium
imperanti morem gerere debebant. Hinc re-
dæ ab Hormisdæ appellati: Contemptores aucto-
ritatum Veterum, novarum cupidi questionum
solam putantes scientia rellam viam qualibet
conceptam facilitate sententiam. Eo usque tu-
moris elati, ut ad arbitrium suum utriusque

X.
Eorum per- tinacia ju- sta repre- hensione non caruit.

CHRISTI 521.

HORMISDÆ PAP. 8.

JUSTINI IMP. 4. THEODORICI REG. 29.

XX.
(a) 1. Petr. 1. Joann. 1. De Verbi Incarnati- one.

nitatis; Deus Pater, Deus Filius, Deus
Spiritus sanctus, Trinitas indivisa: &
tamen notum est, quia proprium est Pa-
tris, ut generaret Filium, proprium Fi-
lii Dei ut ex Patre Patri nasceretur
equalis, proprium Spiritus sancti ut de
Patre & Filio procederet sub una sub-
stantia Deitatis.

Proprium quoque Filii Dei, ut juxta
id quod scriptum est (a), in novissimis
temporibus Verbum caro fieret, & habita-
ret in nobis: ita intra viscera sanctæ Ma-
riae Virginis genitricis Dei unitis utri-
que sine aliqua confusione naturis, ut
qui ante tempora erat Filius Dei, fie-
ret Filius hominis, & nasceretur in tem-
pore hominis more, matris vulvam natus
non aperiens, & virginitatem matris Dei-
tatis virtute non solvens. Dignum plane
Deo nascente mysterium, ut servaret par-
vum sine corruptione, qui conceptum fe-
cit esse sine semine servans quod ex Pa-
tre erat, & representans quod ex ma-
tre suscepit: nam jacens in præsepio, vi-
debatur in caelo; involutus panis, ado-
ratur a Magis; inter animalia editus,
ab Angelis nunciatur; vix egressus in-
fantiam, & annuncians mysticam sine in-
stituentem doctrinam, inter rudimenta an-
norum puerilium edens caelestia signa vir-
tutum.

XXI.

Idem enim Deus & homo, non (ut ab
infidelibus dicitur) sub quartæ introdu-
ctione persone, sed ipse Dei Filius Deus
& homo, id est, virtus & infirmitas; hu-
militas & majestas; redimens & vendi-
tus; in cruce positus & caeli regna lar-
gitus; ita nostræ infirmitatis particeps,
ut posset interim; ita ingenita potentia
Dominus, ne posset morte consumi; sepul-
tus est juxta id quod homo voluit nasci,

PAGIUS

Orbis putent inclinandum esse iudicium. Nec in
numero fidelium deputantes sequaces traditionis
paterna, si sua viderint credere nolle sententia.
Docti crimina severe, obstinationum venena com-
ponere, integrum corpus Ecclesia odisse, seditiones
struere invidiam concitare, & pro obedientia,
quæ in Cænsibus principatum regularis obtinet
disciplina, obstinationem pertinacis amare,
superbia.

XI.
An Chri- stus esset Unus de Trinitate, pura qua- stio de nomine erat.

Em. Cardinalis Norisus in Historico Dissert.
de Uno ex Trinitate Carne passio, cap. VI. o-
stendit, cum locupletissimis insignium sexti sæ-
culi Scriptorum responsis clare appareat, hu-
jus controversiæ statum in eo præcipue fuisse,
notam illam contentioem fuisse puram putam
inter Catholicos logomachiam, qualis plane
olim fuerat de voce hypostasis questio tanta o-
pinionum discrepantia Latinam inter ac Gra-
ecam Ecclesiam agitata. Id probe intellexit Facun-
dus Hermianensis lib. 1. de Tribus Capit. cap. 3.
cum initio statim dicat: Quod sint etiam Ca-
tholici, qui sicut credimus, nescientes hoc an-
te memorata Synodo confirmatum superflue contra
de Verbo contentant; quia videtur eis, quod dici
non debeat Unum de Trinitate pro nobis crucifi-

& juxta id quod Patri erat similis re-
surrexit patiens vulnere & salvator ægro-
rum: unus defunctorum & vivificator obe-
untium; ad inferna descendens & a Pa-
tris gremio non recedens: Unde & ani-
mam, quam pro communi conditione po-
suit, pro singulari virtute & admirabi-
li patientia mox resumpsit.

Hæc ita esse, nec ullam dubitationem
oportere recipere, idem Dominus noster
Jesus Christus ne inter corporis passionis
Deus non esse crederetur, aut ne Deus
tantum & non homo inter opera mirabi-
lium stupenda virtutum; proposito nos duo-
rum Apostolorum informavit exemplo, De-
um esse Christum Dominum nostrum Petri
fide, hominem Thomam dubitatione decla-
rans. Quid enim intererat, ut quem se
homines dicerent, discipulos suos vellet
inquirere (b), nisi ut respondente Petro,
Tu es Christus Filius Dei vivi, notum
faceret, hoc non de carne & sanguine pro-
ditum, sed a Patre inspirante revelatum,
& per testimonium laudatæ responsionis
fides patefacta fieret veritatis? Quid in-
tererat, ut apparente post resurrectionem
Domino, Thomas (c) tamen aut deesset
cæteris aut solus ambigeret, nisi ut mun-
dus crederet quod ambigens discipulus ex-
ploraret; ut dum unius manibus se pate-
retur tangi, ad universitatem Fidelium
quid esset, posset agnosci? Non ergo ad
improbandum discipulum interposita est
dubitatio, sed questita posteritatis instru-
ctio. Anne ad aliud spectat, quod se
idem Dominus Cleopha cum alio discipu-
lo, cum ad Emaus tendentes (d) de se
loquerentur inseruit: & quamquam de re-
surrectione Domini per mulieres, quæ pri-
mæ ad monumentum convenerunt, agno-
visseri; tamen ut per eorum dubitatio-
nem

XXII.

(b) Matt. 16.

(c) Joann. 10.

(d) Luc. 24.

xum, sed potius unam de Trinitate personam. Et
in fine ejus prioris libri ait, quosdam Eccle-
siae communicantes, tamen per contentioem ver-
bi superfluum negare debere dici, Unum ex Tri-
nitate crucifixum. Immo ipsemet Hormisdæ in
Epist. LXXVII. de mota a monachis Scythis
controverfia ad Justinianum scribit: Non opus
ut stabilitatem fidei vestra contentioem potius
quam rationis sequaces, procaci Verborum novi-
tate confundant. Erat enim Latinorum autibus
ignota ea phrasia, Unus de Trinitate, quæ ta-
men in Orientali Ecclesia erat vulgatissima in-
ter Catholicos, & Professioni fidei inferebatur.

XXI.

Utraque litigantium pars duas in Christo na-
turas indivise adversus Eutychnianos fatebatur,
& utraque unam in eodem Personam contra
Nestorianos adstruebat, ita ut unus idemque
esse filius Dei & filius hominis. At secum in-
vicem disputabant, num Christus dicendus es-
set una Persona, vel potius Unus de Trinitate,
ut discrete testatur Facundus proxime citatus.
Enim vero Maxentius in responsione ad Epito-
lam Hormisdæ scribit se demonstrare: Cur hæ-
retici, ex quibus unus Dioscorus, unum Personam
Christum predicantes ex Trinitate, Unum ex Tri-
nitate Christum confiteri nullatenus acquiescent.

Hæc con- tentio si- mili illi qua de hy- postasi vo- ce inter Latinos & Græcos

CHRISTI
521.HORMISDÆ PAP.
8.JUSTINI IMP. 4°
THEODORICI REG. 29.

nem daret credendi futuris seculis firmitatem, incipiens a Moyse & omnibus Prophetis, oportuisse pati Christum, & ita intrare in gloriam suam, interpretatus Scripturas ostendit, & per passionem humanam naturam, & divinam in eo esse per gloriam, multipliciter hæc sanctarum Scripturarum testificatus exemplis?

XXIII. Hæc apud religiosam conscientiam tuam, venerabilis Imperator, non tamquam ignota dicuntur. Fides enim ipsa, que a te constanter asseritur, tibi reddit hoc munus, ut sensibus tuis & affectum sui inserat, & scientiam, per quam diligentius asseratur, infundat. Et tamen interest dispensationis mihi creditæ, ut ego quoque vel apud scientes nota non taceam; ut succedente sibi per vices temporum Catholicorum prædicatione sensuum, quod indeficienter asseritur, sine fine credatur.

XXIV. Latius hæc que ad Deitatem humanitatemque Domini nostri Jesu Christi pertinent, & in eo unitas duas sine confusione naturas potui secundum veterum definita differere, si esset adversum eos qui his dissentiant, disputandum: sed cum in manibus omnium sint & Synodica constituta & beati Papæ Leonis dogmata; perstrinxisse potius pauca, quam evolvere credidi convenientius univèrsa. Nunc vero agnoscere satis est, & cavere ita proprietatem & essentiam cogitandam, ut sciat quid persona, quid nos oporteat deferre substantiæ: que qui indecenter ignorant, aut callida impietate dissimulant, dum omittunt quid sit proprium Filii, trine intendunt insidias unitati. Sed si que prædicta sunt, validis teneantur fixa radicibus; nec a paterna traditione recedatur, & constanter questionibus obviatur. Data septimo Kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo Consule.

PAGIUS At in re idem omnino sunt Unus de Trinitate, & una Persona de Trinitate. Uti enim alius & alter; ita etiam unus intelligi potest personaliter. Augustinus cap. 38. Enchiridii ait: Unus Trinum, hoc est una Persona Trinitatis. Quod tamen utraque factio hæreticum sensum utrique loquendi formulæ subesse contendebat, hincque tot clamoræ disputationes, & tot contra se invicem facilitatæ accusationes. Cujus exemplum diu ante præceperat, per similes contentiones de hypostasis vocem Latinam inter ac Græcam Ecclesiam, ut jam insinuavi. Latini tres Personas & unam Hypostasim in sancta Trinitate esse affirmabant, ipsi enim hypostasis idem erat ac substantia, natura & essentia. Hinc Augustinus lib. 5. de Trinitate cap. 8. ait: dicunt quidem & illi hypostasis; sed nescio quid volunt interesse inter usam & hypostasim. Diuturnior contentio fuit, prius quam Latini nomen hypostasis in eadem cum Græcis significatione reciperent; cum tamen utrique essent in re significata concordēs, nempe unam esse Essentiam, ac tres Personas.

Sic igitur hæc de mysterio sanctissimæ Trinitatis & divina Verbi incarnatione Hormisdæ Pontifex scripsit (ut dictum est) Imperatori, quo omnibus Fidelibus profutura promulgarentur ubique; & sic fixa sacra anchora fidei, haud ventorum impulsibus ipsa Christiana religio pateret exposita, arbitrioque novantium impelleretur in syrtis Eutychieana blasphemia: ita plane opportune monente, prædicante, atque importune ob maximum rei pondus clamante, qui Petro clavum tenenti assidet, Paulo (a): Profanas vocum novitates evita. Explodendaque tunc penitus novitas fuit, quantumlibet præferret speciem pietatis & veritatis, cum captiose ab Eutychianis diceretur unus ex Trinitate passus. Latro plane atque fur quisque aliunde ascendens, & non per patens ostium intrans, verbis (b) Domini esse convincitur. Etenim si cor eorum rectum cum Deo fuisset: utique per viam a Patribus omnibus cæterisque Fidelibus calcatam perambulassent; atque sancte pieque absque ambiguitatum ambagibus dictum ab ipsis fuisset, more majorum, Deus Filius in carne passus; aut Verbum caro factum passum; sive secunda Trinitatis persona aut suppositum, sive subsistentia in carne passa. Cum igitur tot usurpatis a Patribus nomenclaturis veritas Catholica adeo copiose pandatur; quid in ambiguitatis angustias eandem comprimendam oportuit conjecisse? Regiam amat viam, perspicuamque cupit Catholica fides; vitat obliqua secreta refugit, anfractus declinat, nescit devia, vel inaccessa, in quibus scit posse occultari latrones: unde vel ex hoc ipso jure quisquis in suspicionem adduci possit hæreticæ pravitatis, quantumlibet pietatis speciem præferat, cum a communi Ecclesiæ traditione vocibusque receptis abhorret.

XIII. Verum licet de nomine persona, aut voce unius admittendis, litigarent, Monachis Scythæ illa formula, una Trinitatis persona Nestorianam hæresim olere dicebatur; adversarii vero eam thesim: unus de Trinitate passus, Arianismum ratione subjecti, Eutychianismum respectu prædicati, sapere contendebant: unde utrique pro Catholico dogmate contra hæreticos se se depugnare gloriabantur. Nestorius enim quo duarum personarum in Christo a se assertarum blasphemiam occuleret, unam se in Christo Personam fateri autumabat, non quidem secundum hypostasim, sed pro auctoritate dignitatis, quia Christus Vicarius Dei Verbi constitutus erat. Quare Nestoriani hanc propositionem admittebant: Christus est una Persona de Trinitate, at non physice ac reapse id intelligebant, sed moraliter, pro auctoritate dignitate, quatenus Christus Vicariam Dei Verbi potestatem præferbat, ut Vicarii personas Principum repræsentant. Hanc tamen assertionem: Christus est Unus de Trinitate, nulla omnino, ratione admittebant, sed veluti Eutychia-

XXV.

(a) 1. Tim. 6.

(b) Joan. 10.

CHRISTI
521.HORMISDÆ PAP.
8.JUSTINI IMP. 4°
THEODORICI REG. 29.

XXVI. Imitatione dignum Hormisdæ exemplum.

Admiranda sane Hormisdæ stantis super speculam sedula vigilantia, & imitandum posteris exemplum curæ sacerdotalis, dum & a longe odoratus insidias, ex eminenti cathedra, ut dolos caveant cunctis Fidelibus clamat: spectandum plane, sectandumque pariter quod edidit dignum specimen inconcussi roboris Pontificii, dum tot litteris flecti, vel latum unguem moveri minime passus est a prædecessorum vestigiis, quibus firmiter insistebat: cum alioqui propositas novas voces absque fidei præjudicio, apposita interpretatione, ob bonum pacis (ut aiebant) recipere potuisset; ut a successoribus factum est postea, ubi suspicio procul abfuit, & causa recens emerisa fieri persuasit: modo vero recta ratione aliud ab eo exigente, noluit ejusmodi patere perfidis aditum, nec per secretum accessum quempiam mentita tessera pietatis admittere, sciens carere postico domum Dei, unamque solum patere cunctis introeuntibus januam Catholica veritatis, per quam dumtaxat si quis introierit, salvari possit.

XXVII.

His itaque decretis, scriptisque ad Imperatorem Hormisdæ, ut inviolate custodirentur in Oriente, novitasque illa verborum penitus deleteretur; ac ne reciperentur qui in communicatione Acacii defuncti essent: hæc ut penitus servarentur, suas vices legavit idem Pontifex Epiphano Episcopo Constantinopolitano, qui Apostolicæ sedis nomine lapsos cum libellis reciperet; ita tamen, ut (ne quid subreperet hæreticæ communionis fermenti) singulorum libellos Romam ad ipsum Pontificem mitteret: tantum enim abfuit, ut quod petebant Imperator & alii, ut fineret ob bonum pacis ad Ecclesiam admitti populos qui tenacissimi erant nominum suorum Episcoporum communicatione Acacii pullatorum; ut nec recipi vel unum pati voluerit, libello non penitus Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

næ hæreseos axioma averfabantur. Hinc cum Dioscorus Legatus Hormisdæ palam fateretur, Christum esse unam Trinitatis Personam; negaret tamen esse unam de Trinitate, Maxentius eidem Nestoriani erroris notam objecit; cum tamen Dioscorus sensu plane Catholico, Christum Unam Trinitatis Personam esse affirmaret; in sensu vero Eutychianorum eundem Unum de Trinitate dicere recusaret. Sed qui Monachos Scythas oppugnabant, Arianam illis hæresim impingebant; siquidem illis verbis Unus de Trinitate, Individuam Trinitatis essentiam proscindi in plures distinctas substantias suspicabantur; quia vox unus nullam relationem importare videbatur, ac proinde cum unus substantialiter tantum sumi posse putaretur, semel Uno Trinitatis asserto, essentiam Trinitatis multiplicandam fore inferebant, quemadmodum Ariani delirantes arbitrabantur, ut fuit ac doctè profecquitur Em. Cardin. Norisius laudatus.

explorato, Romamque missio. Quibus intelligas, quanta super omnes Romanus Pontifex polleret auctoritate, licet adhuc sub Rege Gotho ipsa Romana lugeret Ecclesia. Sed describamus epistolam ipsam, quam polliciti sumus eodem argumento quo & scripserat ad Imperatorem, ad Epiphanium ab Hormisdæ datam, quæ sic se habet (a):

Hormisdæ Epiphano Episcopo Constantinopolitano.

Multo gaudio sum repletus, quod circa Ecclesiæ pacem & sanctissimi Imperatoris & dilectionis tuæ tale studium, quale litteris indicasti, legatorum quoque meorum assertionem cognovi. Manifesta enim hinc superna misericordie documenta produntur, quando & humani Principes causam fidei cum Republicæ ordinatione conjungunt; & Ecclesiarum Præsules, quod ad dispensationem suam pertinet, officii memores exequuntur. Tuis indigebat post discordiæ procellas religio Christiana rectoribus, qui compressis provida dispensatione turbibus, diu peregrinatum pacem, depulsa tempestate, reducerent; & in futura secula propositi sui exempla tendentes, sibi abscribendum indubitanter offenderent, quicquid Deo placitum posteris, pro sua imitatione fecissent.

Benedicamus Deum: frater charissime, nostris hoc diebus fuisse concessum; & totis orationum & curarum viribus annitatur, ut que per Dei nostri opem bene correpta sunt, ipso adjuvante, per omnia compleantur. Sperandum enim est, ut ad compagem corporis sui reliqua quoque, que adhuc divisa sunt membra festinent, & a potioribus minora non discrepent. Ad quod cum me dilectio tua Christiana studio charitatis hortetur; debet, quod incitat, sequi; & quod amandum suadet, amplecti. Similem enim jam fidei curam gerentes, per religiosam patientiam par-

P p etiam

(a) Hormisdæ. epistol. ad Epiphanium.

XXVIII. Hormisdæ epistol. ad Epiphanium.

XXIX.

XIV. Hormisdæ Macedonii & aliorum nominum vultu expungi ex Diptychis.

Venio nunc ad alteram controversiam hoc tempore etiam ventilatam. Justinus Imp. anno superiori ad Hormisdæ Papam scripsit, ab eoque petiit, ut damnato Acacii nomine, & erroris authoribus anathematizatis, cæterorum nomina in Diptychis retinerentur. Hæc questio potissimum movebatur propter Euphemium & Macedonium, qui summa laude Ecclesiæ Constantinopolitanæ administrarant, & quorum opinio apud populum maxime florebat. Hormisdæ acceptis Justinus Imp. litteris ad eum respondit Epistola data VIII. Kal. Aprilis, Valerio U. C. Cos. quam recitat Baronius n. VII. & seqq. In ea pluribus Imperatoris pietatem & in pace Ecclesiæ procuranda studium commendat; sed in priori sententia perstat, & petita se minime concedere posse scribit. Ut autem Anastasi Papæ exemplo, cujus auctoritate urgebatur, tacite respondeat, ait, mala que ex eo tempore emerere, vix locum aliquid permittere lenitati & dispensationi: Nec inquit, austeriorem me quisquam dicat esse prioribus

otiam præmium de boni operis speramus effectum: neque enim difficultatibus est cecidendum. Non fatigatur asperis fides; nec ad caloribus ardua per proclive contenditur; nec remunerationem citra laboris exercitia quis meretur. Unde ne facientes bona deficiamus, specialiter admonemur (a). Beati etiam, teste Psalmista, (b) qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore: quia non initium laboris remunerationem præmii consequuntur invenire, sed terminus. Ergo par studium sollicitudinis assumentes, quibus est una in communione & credulitate societas, quemadmodum de adunata sedi Apostolica Constantinopolitana Ecclesia pariter exultamus in Domino, ita de reliquarum quoque (sicut affectuose admones) redintegratione: curemus primum, ut fidem, integritatemque nostram immaculatam ab omni contagione servemus. Nosti enim, frater sanctissime, quæ Ecclesiasticam servant vincula concordiam; quæ nos ab hæreticorum tucantur insidiis: per quæ etiam canonum custodiatur auctoritas. His in robore suo omni circumspeditione servatis remedia sperantibus conferantur.

(a) Gal. 6. (b) Ps. 105.

XXX.

Habet enim & Ecclesiarum ordo regularum & ipsius forma iustitiæ, ut medicina rationabilis benigne & fideliter sperantibus non negetur: nec quisquam ita, est ab humanitate discretus, quem non a rigore discretionis inclinet incauta simplicitas. Sed ut caute hoc citra querelam, aut erroris alicujus nævum valeat expediri, dilectissime frater, personam meam & in hoc oportet induere, scientem & in hujusmodi causis (sicut prædictum est) quid faciendum sit, quid cavendum: ita omnia providenda, ut non ambigas rationem dispensationis hujus Deo esse reddendam: ita tamen, ut eos qui fuerunt vobis communionem sociati, vel per vos sedi

suas vias delegat Epiphania Hormisda Papa.

PAGIUS

vibus; nec abortatio alicujus pro sententia auctoritate teneatur. Diligentiores me non pertinacia studium, sed scandala secuta fecerunt. Forte inter initia locus esse potuit lenitati. Male, sicut notum est, per accessus præcedentium temporum errorum augmenta creverunt.

XV. Cedit tandem petitioni Imperatoris, & oppositioni Ecclesiarum Orientalis.

Verum cum tot Ecclesiis, scilicet Constantinopolitanæ, Ponti, Asiæ, Palæstinæ, ac totius præsertim Dioceseos Orientalis, seu Antiocheni Patriarchatus, Justinus Imperator vim inferre nollit, id consilii cepit Hormisda Pontifex, ut negotium omne Epiphania Constantinopolitani Episcopi prudentiæ permitteret, cui ideo Vicariam Sedis Apostolicæ Præfecturam delegavit: ea tamen lege, ut ad Sedem Apostolicam referret, quosnam in ejus communionem suscepisset, & quid Libelli ab iis dati, seu Fidei formulæ ac Professiones continerent. Hujus Delegationis literas datas VII. Kal. Aprilis Valerio U. C. Cos. eodem scilicet die, quo præfatas ad Imperatorem scripsit, refert Baronius num. XXVIII. & seqq. In his ait Hormis-

Apostolica, vestra nobis scripta declarant, quibus etiam continentia libellorum, quos obtulerint, inferatur. Sic enim & Severi, vel complicitum ejus, vel similium absolvemus errores; nec eorum, qui sanari potuerint, dispendia putemur. Quod ideo specialiter vobis credimus imponendum, ad diligentiam vestram nostra onera transferentes; quia non parva jam documenta, resistentes hæreticis, edidistis: nec debet de eo ambigi quem bene contigerit explorari. Simul assume remedia medicina, simul accingere auctoritate iustitiæ; & sic circa supplices auctoritate mollire, ut in hæreticorum contagione perdurantes, aut eos qui innocentiam simulant, & cum nostris sola consentiunt, ab his quibus pro Ecclesiæ reintegratione consulitur & providetur, excludas: nec enim expedit circa hos Ecclesiasticam temperare censuram. Non enim erunt miserationis boni pro eorum, quibus consuli oportet, necessitate collata, si indistincte fuerint bonis malisque communia.

Et quia Hierosolymitanorum quoque faciebatur in tuis litteris tua dilectio mentionem, quorum etiam ad nos quedam delata professio: necessarium duximus, vel recensere quæ scripta sunt, vel respondere quæ congrua. Qui si sanctorum Patrum constituta custodiunt, si illa fidei fundamenta venerantur; ab his, quæ per eos, sancto Spiritu compungente, definita sunt, non recedunt. Aut enim perfecta sunt ita ut sunt, & adjectione non indigent; aut bene valida, & ideo non mutanda; quando per ea omnia hæreticorum venena compressa sunt: nec quicquam Chalcedonenis Synodus quod utile qualibet diligentia potuisset excogitare, præterit, quæ præcedentium quoque dogmata vel clarius manifestavit, vel repetita auctoritate firmavit, speciale quoddam ad-

XXXI. De causa Eccl. Hierosolymitanæ.

(a) Philip. 2.

XXXII.

adversus Nestorium & Eutychetem aggressa certamen, alterum Deitatem Dei nostri Jesu Christi a carne separantem, & ideo sanctam Mariam Dei genitricem pronunciaré vitantem; alterum veritatem carnis in Domino renuentem, quando Dominus noster Jesus Christus idem Filius Dei, idem Filius hominis una in duabus persona naturis, divinitatis & humanitatis carnis, nec naturis adunatione confusus, non velut quarta persona addita Trinitati, sed ipse Filius Dei exinanens semetipsum & formam servi accipiens (a): propter quod & unam nec divisibilem profiteremur essentiam Trinitatis, & proprietatem tamen suam scimus inesse personis, unam Patris, unam Filii Dei cum assumpta carne, unam Spiritus sancti, & personas proprietatibus designantes, & per unitatem essentiae inseparabile Trinitatis mysterium confirmantes.

(b) 1. Cor. 11.

XXXIII.

Neque enim ambigi potest Verbum Dei intra matris viscera per carnem humanam assumptis naturam, nec post a se intra vulvam naturam unitione divisi: nam ut humanitas sine Deo edita, sic in cruce non est impassibilis divinitas a carnis passione divisa; quod Virginis pariter & intemerata fecunditas & singularis a mortuis resurrectio, & ad cælos declarat ascensio. Hæc si quemadmodum a Patribus constituta sunt, servant, credant, non definita transcendant: a quo tramite qui declinant ipsi sibi nebulam dubitationis offundunt. Nobis autem illud Apostolicum contentiosus respondere necesse est (b): Nos hanc consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei. Hæc ideo breviter, quia nec ambigere convenit de rebus iuxta fidem sæpius definitis; & pene supervacua est allegatio, quæ adhibetur instructis: cum super hac re & ad clementissimum Principem filium nostrum non pauca perstrinxerim.

Et quia de Hierosolymitanorum propositione respondimus; hoc quoque æstimavimus salutis eorum causa competenter addendum: ut si communionis Apostolicæ desiderant unitatem, professionem suam scripto inditam, quam legatis nostris apud Constantinopolim positis obtulerunt, aut per suos ad nos dirigant, aut fraternitati vestræ tradant, eodem tamen (sicut diximus) tenore conscriptam, quæ ad nos modis omnibus sub vestra ordinatione de-

PAGIUS

tur, Romam ad se mittant, vel in Epiphania Constantinopolitani Episcopi manus reponant: Et quia de Hierosolymitanorum propositione respondimus, hoc quoque æstimavimus, salutis eorum causa competenter addendum, ut si communionis Apostolicæ desiderant unitatem, Professionem suam scripto inditam, quam Legatis nostris apud Constantinopolim positis obtulerunt, aut per suos ad nos dirigant, aut Fraternitati vestræ tradant, eodem tamen, sicut diximus,

XVII. Epiphania Episc. Constantinopolitani.

feratur. Nam de Thebalonicensibus, quorum ad nos legati sub clementissimi & fidelissimi Principis filii nostri ordinatione venerunt, ne quid omisissè credamur; nosse vos volumus, secundum hoc quod Domino nostro Jesu Christo inspirante placuerit causam omnem nostri dispositione tractandam: Et si quod oportet, impleverint, ordinanda hæc per fratrem nostrum & coepiscopum venerabilem virum Joannem, sed & filios nostros Heraclianum presbyterum & Constantinum diaconum Ecclesiastico honore dignissimos. Ad causam pertinentiam conscripsisse contenti, gratulati sumus in viro ordinis nostri par meritum & religiosum nos invenisse propositum, & cum legatione mandata sapientia & moribus congruentem. Votiva enim res & plena gaudii est, ut sit iusta æstimatione probabiles, quos communionis & officii contigerit esse consortes. Data septimo Kalendarum Aprilis, Valerio viro clarissimo Consule. Hactenus ad Epiphanium Hormisda Papa.

Sic igitur his pro restitutione lapsorum decretis legibus, & de fide Catholica confirmatis veteribus sanctionibus, quomodo occurrentibus hæreticis, atque subvertendum schismaticis foret, ita ut ex omni parte integritati fidei & puritati Catholicæ communionis consultum esset; Hormisda detentus hieme Romæ legatos de omnibus optime institutos, & de institutis plene persuasos in pace dimisit, cuncta se obtinuisse putantes: dum licet non illa ipsa quæ venerant rogaturi, tamen quæ veritati essent consentanea, traditionibus consona, divinis legibus consentientia, sacris canonibus congruentia, petentibus utilia, dantibus non indigna affectos se esse sentirent.

Exemplum plane ab Hormisda est posteris traditum Pontificibus, quod acceptum ipse a majoribus reliquit integre custoditum, non ob gratiam Imperatorum vel Regum quantumlibet importune petentium, non precibus quorumlibet magnorum Antistitum vel ex Synodo ad id præstandum urgentium, non cuiusvis dignæ causæ prætextu, quo magnarum etiam provinciarum restitutionem fieri pollicerentur, debere Romanos Episcopos, quibus curæ est custodire depositum Christianæ religionis, vel minimum

XXXIV. Dimissi Orientales Legati.

XXXV. Quid præstandum a Romanis Pontificibus.

P p 2 quid

tenore conscriptam, quæ ad nos modis omnibus sub vestra ordinatione deferatur. Orientales itaque Episcopi in Sedis Apostolicæ communionem tandem admissi sunt, quamvis Euphemium & Macedonium non damnassent, eorumque nomina & Diptychis expungi passi non essent. Certe Macedonii nomen in Diptychis, quibus inscriptum fuerat, remansisse, & e quibus ablatum restitutum fuisse, indicat Sacer Cultus ei a Græcis exhibitus, ut eorum Menæa fidem faciunt.

A num.

CHRISTI
521.HORMISDÆ PAP.
8.JUSTINI IMP. 4.
THEODORICI REG. 29.

quid defecti, cum a majoribus accepta fides vel læditur, aut in suspicionem adducitur, vel traditio fauciatur, aut illibata semper existens communicatio Catholica custodita polluitur. Stet igitur adversus Principes indigna conantes Petri sacerdotale robur immotum, cui & portæ inferi, promissione Domini, prævalere non possunt.

XXXVI.
Paulus E.
piscopus
Antioch.
se abdicat.

Inter hæc autem Antiochena Ecclesia diu ab hæreticorum antesignanis possessa, licet illinc fugato Severo, Catholicus (ut vidimus) Paulus datus esset Antistes, tamen magnopere fluctuavit, non hæreticis (ut prius) jugiter tumultuantibus, vel ipsi civibus inter se mutuo confligentibus; sed quod dolendum fuit, qui illi Præful datus erat Paulus, ita moribus labefactatus apparuit, ut tantum abfuerit quod per ipsum ad Catholicam communionem hæretici restituerentur, ut etiam Orthodoxi ab ipsius communione descicerent, immo & ejus domestici ob eam causam ab ipso defecerint. Quamobrem cum etiam eo tempore, antequam legati Apostolicæ sedis recederent Constantinopoli, adversus eum iisdem legatis accusationum libelli darentur, & post eorum discessum aliæ multiplicarentur de ipso querelæ; male sibi conscius miser sponte se abdicavit. O mortalium iudicium in personis deligendis infirmum! Qui tanta habita circumspicione legatorum in primis Apostolicæ sedis, Imperatoris, Constantinopolis Patriarchæ, & aliorum ibi degentium Episcoporum, miro omnium consensu delectus est ex multis, tanto omnium præconio celebratus & acclamatus: ille ipse omnium detersimus prodiit atque nefandus, ut ex his intelliges litteris, quas ineunte mense Maio Justinus Imp. ad Romanum Pontificem dedit his verbis (a):

(a) Extant
inter Hor-
misdæ Pa-
pæ epist.
XXXVII.
Justinus
ad Hormi-
sdam de
Paulo An-
tioch. E-
piscopo.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.
Ut quod in Paulo viro reverendissimo contigit, Apostolatui vestro pateat: qui sacerdotio præditus Antiochene civitatis, ita versatus esse dicitur in multis causis, quæ religiosi alienæ sunt Episcopis, ut clericorum suorum prodicione, habitatorum etiam dictæ civitatis, aliorum insuper frequentium incusaretur, non tantum

PAGIUS
XVII.
Paulo ab-
dicato Eu-
phrasius
sic Episc.
Antioche-
nus.

A num. XXXVI. ad XXXIX. Justinus Imperator literis Kalend. Maii, Justiniano & Valerio Coff. datis ad Hormisdam Papam, & a Baronio recitatis, ei significavit, Paulum Episcopatum Antiochenum abdicasse, ad quem diximus eum assumptum esse anno DXIX. Quare cum in Chronico Nicephori, & in Tabulis Theophanis anni tres ei assignentur, liquet non solum currenti anno eum Dignitatem deposuisse; sed etiam in eo Chronico ac Tabulis annos Julianos, eosque utrimque in completos, non vero annos Sedis Episcoporum sæpe numerari.

legatis vestrae sanctitudinis in hac regia positis urbe (ut ipsos quoque retinere censemus) verum post eorum recessum: qui mala conscientia sua victus testimonio, veritus insuper, ne quaestione habita, graviores formam exitus rei posceret; recusatores libellos obtulit, ut liceret ei secedere a suscepto (sicut dictum est) Episcopatus officio.

Quoniam igitur cordi nobis est & fuit, ut semper civitatum Antistites in amore sint omnium communi, quorum regendas acceperunt animas: Paulus autem vir reverendissimus utro se suo (pro ut memoravimus) abdicavit sacerdotio; presentem epistolam duximus dirigendam, ut vobis aperiat, & orationibus propriis celeste nobis auxilium dignetur acquirere. Data Kal. Maii, Constantinopoli, Justiniano & Valerio VV. CC. Consulibus. Scripsit & de his Epiphanius Constantinopolitanus Antistes ad Romanum Pontificem epistolam, cujus est exordium: Frequentiores quidem litteras ad vestram beatitudinem, &c. Licet autem quæ Pauli crimina fuerint, neuter explicet; satis tamen fuisse enormia, ex eo quisque poterit existimare, dum satis literis Epiphanius testatur, ob eam causam nonnullos scandalum passos, sese ab Ecclesia Catholica separasse, ea opinione falsa deceptos, haud rectam esse posse fidem, ubi adeo prava facta virescerent: sed valde pusilli est animi, debilibusque ingenii, immo & insanæ mentis indicium, fidem ex factis hominum, non ex Dei verbis judicare sinceram. Sed qui se abdicando, hominum sententiam evitasse putavit, divinum iudicium non effugit, quo dira admodum esse parata scandalum inferenti, testatur Evangelica (b) veritas; vocatus est enim mox ad terrificum tribunal Dei: nam post abdicacionem cito morte præventum fuisse Paulum, in locumque ejus subrogatum Euphrasium, Evagrius ita docet (c): Paulus, cui datur mandatum, ut Concilium Chalcedonense palam prædicaret, sua sponte decessit, communi universæ carnis iter ingreditur. Cujus Episcopatus sedem Euphrasius Hierosolymis Antiochiam profectus

XXXVIII.

Dei vindicta in Paulum Episc. Antioch.

(b) Mut. 18.

(c) Evagr. l. 4. c. 4. 10.

Succesit ei Euphrasius, de quo Theophanes ad annum Incarnat. secundum Alex. DXIII. hæc habet. Euphrasius Antiochenus Chalcedonensis Synodi Patrum, & ipse Papa Romani nomina Diptychis expunxit. Postmodum vero metu paventis redditus, quatuor Synodos publice promulgavit. Justinus enim Imperator Imperii sui initio lege lata sanxerat, ut Episcopi, qui Synodum Chalcedonensem suscipere nollent, Sedibus suis pellerentur. Hujus legis meminit Liberatus in Breviario cap. 19.

Ad

CHRISTI
521.HORMISDÆ PAP.
8.JUSTINI IMP. 4.
THEODORICI REG. 29.

Etus capessit. Hæc Evagrius. Sedisse videtur est Paulus annos duos tantum inchoatos: quomodo autem contigerit Euphrasii electio, latet.

XXXIX.

Quæ vero post hæc Hormisdæ rescripterit, quæve alia operosissimus Pontifex de aliis emergentibus rebus Ecclesiasticis egerit usque ad sequens biennium, quo superstes fuisse reperitur; extincta facerentur gestarum & temporum, quæ hæc tenus ex epistolis ipsius nobis illuxit, obscura penitus remanserunt. In hunc usque annum citati codices Vaticanus & Avellanensis exhibuerunt nobis Hormisdæ & aliorum ad ipsum datas epistolas, post hæc autem alium silentium. Verum ex rebus superius honorificentissime gestis, cætera quoque ad obitum usque eadem felicitate propagata esse, existimari facile potest.

XL.
Asterius
Episc. Alex-
sandri.

Hoc etiam anno jussu Justinus Imperatoris datus est Catholicis Alexandrinæ Ecclesiæ Catholicus Antistes Asterius nomine, hæreticis tamen impio Timotheo inhærentibus. Haud enim passurus erat Orthodoxus Imperator tantam Ecclesiam Catholico carere Pontifice, quæ sub hæ-

PAGIUS
XVIII.
Asterius
non fuit
Episcopus
Alexan-
drinus.

Ad num. XL. Existimat Baronius, Justinum Imp. Asterium Episcopum Orthodoxum hoc anno Ecclesiæ Alexandrinæ præfuisse; quod in Actis sancti Arethæ & sociorum Martyrum, quæ ipse anno sequenti recitat, Asterius discrete vocatur Patriarcha Alexandrinus, & dicitur eum cum Monachis Orthodoxis multas Deo fuisse supplicationes. Verum cum Asterii Episcopi Alexandrini nulla mentio sit, nec in Chronico Nicephori, nec in Tabulis Theophanis, nec in Chronico Victoris Tununensis, nec in Historia Patriarcharum Coptitarum, nec in Breviario liberati, nec in libro Leonii de Sectis Act. V. qui Episcoporum Alexandrinorum feriem accurate digessere, eum non fuisse Episcopum Alexandrinum tandem esse debet extra controverfiam. Quare Asterii nomen in margine ab aliquo sciole additum voci Patriarchæ, progressu temporis ut non raro contigit, irrepsit in textum. At Baronius, nullam rationem pati, ut dicitur sub omnium maxime pio Imperatore caruisse illam Ecclesiam aliquo Episcopo orthodoxo. Verum ipsemet anno DXIX. num. CXLVI. recte observavit, haud eo statu res fuisse Alexandrinæ, ut ei sicut aliis, Justinus Imperator facile mederi posset, populo ipso pariter cum suis Episcopis in hæresim captivo deducto, cui patrocinari etiam magno cum vitæ discrimine parati essent. Neque Justinus, aut alii Imperatores, qui Ecclesiæ bono consulebant religio Episcopis hæreticis, qualis fuit Timotheus anno DXIX. ad illam Cathedram evectus, alios præferebant, sed illos Sede pellebant. Garnarius in Notis ad Liberatum cap. 19. autumat, Timotheum Episcopum Alexandrinum cognominatum fuisse Asterium; quod Alexandrini post sancti Cyrilli mortem soliti essent cognomines Episcopos agnominibus discernere; sicque Timotheum unum Alterum & alterum Sinesiacolum nominasse, a quibus, ut tertium di-

reticis Imperatoribus Anastasio atque Zenone gravi damno ab hæreticis detenta fuit Episcopis. Habes ergo interdicendum esse Nicephori Chronicon, in quo desideratur Asterius Orthodoxus; quem Acta Arethæ martyris & sociorum, de quibus dicturi sumus anno sequenti, quam fidelissime produnt. Certe quidem nulla patitur ratio, ut dicitur sub omnium maxime pio Imperatore caruisse Ecclesiam illam aliquo Episcopo Orthodoxo, ne apud eum melioris esse conditionis viderentur hæretici, quam Catholici.

Hoc insuper anno, sub dictis Confilibus, sancta Brigida Scora virgo in Hibernia diem clausit extremum. Hæc in Chronico gentilis ipsius Marianus Scotus, cui potius assentiendum putamus, quam iis qui ante biennium defunctam ponunt. Erupit e glacialibus oris flos iste virginitatis Domino offerendus, ex quo ager ille divinis foret benedictionibus locupletandus: ita quidem: nam sanctissimis & Apostolicis viris foecundissimus extitit, feminisque magnitudine animi suum nescientibus sexum, & viros virtutibus superantibus; quarum quidem, præ-

XLI.
Obitus S.
Brigida.

stinguerent; Asterium appellarunt. Sed hæc conjectura minime admittenda; cum Timotheus fuerit Episcopus hæreticus; Asterius vero dicitur Episcopus Orthodoxus in laudata Vita a Metaphraste scripta.

Ad num. XLI. Marianus Scotus in Chronico quem secutus est Baronius, Sanctæ Brigida Virginis Schotæ Taumaturgæ mortem hoc anno consignat, licet non desint, qui eandem in annum DXVIII. alique qui in annum DXIII. conferant. Bollandus ad diem primum mensis Februarii, quo ea colitur, quinas ejus Vitas exhibet, & in Commentario prævio pluribus differit de ejus patria, Monachatu, habitu Regulis, Monasteriis, de locis in quibus habitavit, de ejus obitu ac Translatione. Statuit autem eam Scotico sanguine natam, & ubi adolevit, Deo Virginitatem vovisse, ac Sanctimoniali habitum ab Episcopo accepisse. Præcipuum ejus Monasterium fuit Kildariense in Hibernia ubi postea Urbs ampla ædificata, titulo Comitatus ornata; quemadmodum plura Belgii Oppida orta sunt a Coenobiis; quod vel stipem large tribuerent egentibus, vel fama miraculorum celebrarentur. Eam non modo Scoti & Hiberni, quorum utrique esse gentilem suam contendunt; sed & Angli Belgæ, & Germani eximia religione venerantur.

XIX.
Mortitur S.
Brigida.

Ennodium Episcopum Ticinensem, & sancti Epiphanius Ticinensis Episcopi Diaconum hoc anno ad Deum migrasse, testatur ejus Epitaphium apud Sirmundum, qui ejus Epistolæ & Opuscula in lucem edidit, ac notis illustravit; in illo enim dicitur eum obiisse, Valerio Consule, XVI. Kal. Augusti. Ennodium ut sanctum Confessorem laudant Nicolaus I. in Epistola ad Michaelem Augustum, Joannes VII. Episc. VIII. ad Bercharium Abbatem, & Gregorius VII. in Dictatu; si tamen is hujus tractatus Autor sit. Gemina Legatione ad Anastasium Imp. sub

XX.
Mortitur
Episc. Ti-
cinenfis.

CHRISTI
521.HORMISDÆ PAP.
8.JUSTINI IMP. 4.
THEODORICI REG. 29.

præter vetera, extant exempla recentia
haud sane vulgaria: sed de his suis op-
portune locis dicendum erit. Porro Acta
præclara hujus clarissimæ virginis extant,
(a) quæ pro animi arbitrio quisque

(a) Apud
Sur. die 1.
Febr.

PAGIUS sub Hormisdæ Papa fundus est, & Symmachi de-
cessoris Hormisdæ causam egregie propugnavit.
Successit in Episcopatum Ticinensem, non San-
cto Epiphano, ut perperam aliqui tradunt, sed

consulere poterit: diem vero natalem
ejus anniversariis cyclis Ecclesia Catho-
lica ipsis Kalendis Februarii digna me-
moriam celebrandum proponit.

Qui

Maximo, qui Synodo absolutionis Symmachi
subscripsit anno DL. quique ideo Epiphano suc-
cesserat, & ante Ennodium Ecclesiam Papiensem
regerat.

JESU CHRISTI
ANNUS
522.HORMISDÆ PAP.
ANNUS
9.JUSTINI IMP. 5.
THEODOR. REG. 30.

I.
De Con-
sulatu
Symmachi
& Boetii.

(a) Hormi.
ep. 66.

QUI sequitur Christi annus quingen-
tesimus vigesimus secundus, clarissi-
morum virorum Symmachi atque Boetii
Consulatu aperitur. Hic namque ille Sym-
machus esse videtur, ad quem idem Boe-
tius scripsit commentarium illum, cujus
est titulus: *Quomodo Trinitas sit unus
Deus*. Cujus viri pariter mentio habe-
tur in Hormisdæ Papæ epistola (a) ad
legatos: ex qua colligi posse videtur,
Orientalem Senatam dedisse Symmachum,
Occidentalem vero Severinum Boetium
exhibuisse Consulem. Porro Boetii ter-
tius hic numerandus erit Consulatus, si
qui superioribus temporibus recensentur
duo Severini Boetii Consulatus, unius

ejusdemque Boetii extiterunt. Sed emen-
des velim apud Bedam, ubi mentio ha-
betur de tertio Boetii Consulatu verbis
istis (b): *Boetius vir illustris, qui &
Patricius fuit, tertium cum Symmacho
gessit Consulatum: ad hunc pauperculæ
Britannorum reliquæ mittunt epistolam
&c.* Emenda, inquam, restitueque loco
Boetii, Aetium, cujus tempore ea quæ
scribit, fieri contigerunt, ut suo loco
superius dictum est: contigit enim Con-
sulatus Aetii cum Symmacho pariter col-
lega anno Domini quadringentesimo qua-
dragesimo sexto.

(b) Beda
de Gestis
Anglo. l. 1.
c. 13.

Quod autem ad ejusdem Boetii tertium
Consulatus de Trinitate ad Symmachum
elu-

II.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6015.

SÆC. VI. ☉ 27. B. ☽ 10. P. 3. April. Indict. 15.

Anno Eræ Hispan. DLX.

A. C. 522. HORMISDÆ PAPÆ 9.

JUSTINI IMP. 5.

THEODORICI REG. 30. & 12.

I. [1] **C** OSS. Symmachus & Boethius, uterque
Occidentalis, ac filii Anicii Manlii
Severini Boethii præstantissimi Philosophi a
Theodorico Italiæ Rege occisi, ut ostendit Sir-

mondus in Notis ad Ennodium; quod maxime
probatur ex ipso Boethio patre, lib. 2. de
consolat. profa quarta scribente: *Quid dicam
liberos Consulares, quorum jam, ut in id atavis
pueris vel paterni vel aviti specimen elucet
ingenii, &c.* paulo ante Philosphiam se con-
solantem ita loquentem Boethius inducit: *Cum
duos pariter liberos tuos domo provehi, sub fre-
quentia Patrum, sub plebis aacritate, vidi-
sti.* Quæ verba cum legisset Baronius, ut vi-
dere est apud eum anno DXXXV. num. XV.
putavit Boethii Philosophi liberos Consulares
dictos, quod patrem Consulem habuissent;
sed alius est horum verborum sensus eos sci-
licet Consulatu exornatos fuisse. *Boethius* au-
tem pater uni ex filiis a *Symmach*o socero,
alteri a se nomen imposuit, nec tertium Con-
sul processit, ut autumavit Baronius contra om-
nium

NOTE [1] **C** Off. Symmachus & Boethius.
Relandus: *Q. Aurelius Anicius Symmachus, & Anicius Manlius Severinus Boethius*.
Donianæ Inscript. Cl. XX. n. 20.

... MAXIMUS. PARVVLVS. QVI
VIXIT. ANNOS. VII. MENSES. VII.
DIES. X.... SYMMACHO ET
BOETIO. VVC. CONS.

Alios lapides vide apud Relandum.
Jampridem hunc lapidem ediderat Sirmondus in notis ad Ennodium lib. VIII. epist. I. & ex-
scripserat ex Ecclesia S. Pancratii extra muros Urbis: post annos & dies ætatis, habet Sirmondus

DEPOSITVS EST SVB. D. III. ID.
AVGVSTAR.
SYMMACHO ET BOETIO VVC CONS.
IN FINE IND. XV.

Filii fuerunt Boethii Philosophi, ut ex eodem Sirmondo monet Pagius. Eadem ferme præmo-
nuerat Rosweydeus in notis ad vitas Patrum pag. 444.
Eitome temporum & Indiculus Paschæ: *Symmach*o & *Boetio*.
Victor: *Symmach*o & *Boetio*; idem apud Marcellinum legitur.
Inscriptiones basilicæ S. Pauli n. 179.

DP. XVI. KAL. ACVSTAS. CONS SYMM
ET BOETIO VC CONS S.

Item n. 467.
Dep. SYMMACHO ET BOETIO VVC. GEORGIUS

elucubrationem pertinet: præstare con- fœvit hæc ingenium feracissimum Theo- logicis quoque institutionibus non leviter quidem tinctum, sed apprime imbutum occasione emergentium disputationum, quæ his temporibus crebræ erant. Cum & blaterantibus insipientibus quibusdam sciolis, & de sacris dogmatibus magno periculo iisdem insciis disputantibus, idem Boetius adversus errorem Nesto- rii & Eutychetis disertum Commentarium scripsit de duabus naturis & una persona Christi, in quo sicut in ejus tractatione præfert Theologum disertissimum, ita & in fine operis (qualem decet esse Ec- clesiasticum tractatorem) se exhibet modestissimum, dum hæc perorat, quæ ut memoria digna spectanda proponimus.

III. Hæc sunt, inquit, quæ ad te de fidei mei credulitate scripsi. Qua in re si quid perperam dictum est; non ita sum amator mei, ut ea quæ semel effuderim, meliori sententiæ anteferre contendam. Si enim nihil est ex nobis boni; nihil est quod in nostris sententiis amare debeamus. Quod si ex illo cuncta sunt bona, qui solus est bonus; illud potius bonum esse credendum est, quod illa incommutabilis bonitas at- que omnium honorum causa præscribit. Ita quidem ipse, Deo accepta ferens om- nium auctori, quæcumque adversus hæ- reticos fuerit scribendo conatus; ex quo sententiam Domini ita dicentis in- telligas (a): Qui querit gloriam ejus qui misit eum, hic verax est. Et (b) Qui ex semetipso loquitur, mendax est. Sunt hæc plane symbola, quibus a Deo missos, & qui a Deo inspirati loquun- tur, intelligas, cognoscasque legitimos verbi Dei dispensatores, a quibus (c) potissimum illud exigitur, ut fidelis quis inveniat. Adjecit iisdem ferme tempori- bus in eodem argumento versatus: U- trum Pater & Filius & Spiritus sanctus de Divinitate substantialiter prædicentur.

(a) Joan. 7. (b) Joan. 8. (c) 1. Cor. 4.

PAGIUS mium Fæstorum, tam Græcorum, quam Latinorum, immo & monumentorum, in quibus hujus anni Consulatum mentio, fidem; nullibi enim Symmachus & Boetius cum numerali nota eduntur. Boetius itaque, qui anno DX. Consulatum gessit, pater fuit Symmachi & Boetii hoc anno Consulatum, quorum avus exiit Fl. Boethius anno CDLXXXVII. eadem dignitate decoratus. Avorum nominibus nepotes apud Romanos sæpe appellatos fuisse, innum- ris exemplis liquet.

II. Obitus Trasamundi Africa Regis.

A num. IV. ad XVII. Trasamundus Vanda- lorum Rex, qui mense Septembri anni CDXCVI. Regnum inierat, & testibus Procopio lib. I. de Bello Vandal. cap. 8. Isidoro, & Victore Tununen- sis in Chron. n. c. annos viginti septem in Africa imperavit, anno tantum sequenti mortuus est, sub Consulatu nempe Maximi, ut idem Tununen- sis testatur, & Fragmentum Augustani a Canisio editum indubitatum reddit: ibi enim legitur, regnasse Trasamundum, annos

Inscripsit enim hoc titulo perbreve opus- culum ad Joannem Ecclesiæ Romanæ dia- conum, fortasse illum, qui Hormisdæ in sede successit. At de Boetio Consule hac- tenus, quem parum nobis fuit ostendisse Consulari purpura illustratum, nisi ex patrocinio Catholicæ fidei majoribus exhibuissimus splendoribus auctum. Sed jam sub tanto Consule res anni hujus gestas narrare aggrediamur.

Hoc eodem anno, Trasamundus Rex Vandalorum in Africa, cum regnasset (ut ait Procopius d.) annos viginti- septem & amplius quatuor (ut addit Isidorus (e) ex hac vita decessit, instar Antiochi, desperatione rerum bel- licarum sinistre cedentium nimium affli- ctus. Justo namque Dei judicio factum est, ut pulsus, relegatisque omnibus Ortho- doxis Episcopis, ipse dire infestaretur a Mauris, ab iisdemque longe imparibus numero vinceretur: quod cum paulo ante ejus obitum accidisset Procopius tradat, hic nos opportune pergratam ab ipso scriptam recenseamus historiam: ait enim (f):

Sub hoc item Voandali magnum a Mau- rusis (ita nominat Mauros) incommodum accepere, quale nunquam antea contigit. Cabaon Præfectus quidam apud Tripolim erat bello exercitatus & animo vaser: ubi audisset se a Voandalis bello peti, talia commentus est. Primum subditos jus- sit ab omni injustitia & cibis lautioribus, præterea a mulierum concubitu abstinere; geminum quoque vallum constituit, in al- tero ut ipse cum exercitu omni virorum esset, in altero mulieres conclusit, pœna mortis apposta, si quis ad id accederet. Hæc auctor de homine, quem quidem haud librorum sacrorum Christianæ reli- gionis expertem fuisse, significare vide- tur, dum justitia, jejunio, ac castitate hostes vincendos esse haud frustra puta- vit. Sed audi de Mauro majora, ex qui- bus

XXVI. menses VIII. dies IV. Quare mors ejus incidit in diem vicesimum quartum mensis Maii insequentis Christi anni. Additur in eodem Fragmento: a XIV. anno Imperii & morte Valentis usque in annum XXVII. Trasamundi, anni sunt CXVIII. a morte scilicet Valentis usque ad initium Principatus Trasamundi; ille enim anno CCCLXXVIII. interit, & Trasamundus anno CCCCXCVI. Africa præfæc- tit, annis scilicet CXVIII. post necem Val- entis.

Trasamundo successit frater ejus patruelis, Hildericus Honorici sive Hunerici filius, ut docet Procopius lib. I. de Bello Vandal. cap. 9. In Regnum, inquit, successit Hildericus Honorici filius ac Gizerici nepos, Vir subditis affabilis, totus ad mansuetudinem natus, qui nullo unquam modo Christianos vexavit, &c. Erat Hildericus ar- tiffimo amicitia vinculo atque hospitio junctus Justiniano, nondum quidem adepto Imperium. Id tamen ad arbitrium moderanti, Hildericus ante- quam

IV. Trasamundus Rex moritur. (d) Procop. de bello Voand. l. 1. (e) Isidor. in Chron. Voandal. (f) Procop. de bello Voandal. l. 1. V. Jejunio & castitate vincit ho- stes.

bus magis admiraberis animi ejus in re- ste judicando lumen divinitus impertitu- m. Pergit enim Procopius:

VI. Cabaonis fœta con- silia.

Post hæc certos ante mittit explorato- res cum his mandatis: Quamprimum Voan- dali exercitum moverint, si aliquod tem- plum ex his quæ Christiani honorant, pro- fanaverint; ubi statim inde discesserint, contraria illis agant, templum videlicet purgando. Fuit enim in more Voandalis Arianis, ut Orthodoxorum ecclesias omni contumeliam genere afficerent, ac pe- nitus profanarent: quod Deo summopere displicere, homo etiam non Christianus, Christianarum tamen rerum haud otiosus inspector, considerans, prudens illud sci- tumque consilium inivit: Hoc enim (per- git auctor) non ab re dicebat, ut Deum, quem Christiani colunt, veneraretur: Nam si (ajebat) ut fertur, pius erit: par est ut iniquos ac ei contumeliam inferen- tes plebs, famulantibus vero præsto sit. Audiant hæc Novatores sacrarum ædium profanatores, demolitores, & incenso- res: & ex eventu rerum Dei judicio in- terposito, velint, nolint, probent neces- se est sententiam hominis barbari, ut pa- vescent quod desuper imminet in sacrile- gos venturum judicium. Sed pergite Pro- copius:

VII. Vincuntur pietate Voan- dali.

Igitur exploratores ubi ad Voandalos venerunt, eosque Tripolim cum exercitu petere, conspexerunt, secuti sunt & ipsi simili habitu ac specie. Voandali prima die in templis Christianorum se cum equis & aliis animalibus locant, nullum more ipsorum in Deum ejusque habitationem probum prætermittentes; sacerdotesque & edituos colaphis terga verberantes, more vitium servorum sibi ministrare co- gebant. Erant hi sacri Dei ministri, qui, relegatis ipsorum Episcopis, soli reman- rant in ecclesiis ruri positis, unicum so- latium Catholicæ plebis; in quos Wan- dali omne genus improprietatis exercebant: At exploratores (subdit Procopius) ubi discedentes vidissent, mandata Cabaonis protinus exequabantur: templa purgant, stercusque ac si quid aliud immundum a- gente turpissima relictum educunt, odorem zecundunt; sacerdotes ab eis ludibrio ha- bitos adorant; argentum pauperibus præ- bent, qui pro templis rogantes consistebant. Sic igitur toto itinere Voandalos secuti, quæ illi profanabant, ipsi conti- Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

quam publice inauguraretur, Episcopos Catholicos ab exilio revocavit, ut scribit Victor Tununen- sis sub Consulatu Maximi, ideoque anno sequenti & Trasamundus mortuus est, ac Episcopi Afri- cani, quos in exilium miserat, in Sedes resti- tuti sunt: Qui, inquit Auctor Fragmenti citati de Hilderico Rege loquens, in exordio Regni sui, Bonifacium Episcopum apud Carthaginem in Ecclesia Sancti Agilei ordinari præcepit, & omnibus Catholicis libertatem restituit. Hujus

nuo sedulitate ac omni pietate refarcie- bant.

Ubi vero Cabaon hoc accepit, evestigio exercitum in occursum educit, sepitque vallo, camelis circa pro muro dispositis, ex eisque duodecim in fronte collocavit: Vvandalis pueros autem ac feminas, omnemque im- bellem turbam simul cum thesauro in me- dio ponit: fortissimos quosque ad camelo- rum pedes cum scutis constituit. Sic ita- que collocatis Afris, Voandali ancipites, quam aggredi eos oporteret: non enim erant neque jaculatores, neque sagittarii, neque etiam pedites qui in pugnam proce- derent, sed tantum equites omnes, hastis plurimum ac ensibus utentes, quibus nul- lo modo eminus adversariis nocere pote- rant: præterea equi a camelorum aspectu perterrefacti, progredi non audebant. Qua- propter magna ipsorum strages, frequen- tibus ab hoste sagittas irruentibus, facta est. Hæc igitur Trasamundus ab Afris passus, paulo post decessit Rex annis vi- ginti septem. Hucusque Procopius. Scri- bit eadem Evagius (a) additque Wan- dalos adeo fuisse bello isto exagitatos, ut ex ingentis numeri exercitu perpauci admodum ad propria reverterint: quo præ- claro & memorabili exemplo demonstra- tum est, quid pietas possit in bello, quan- tumve impietas obstat: & quod est in Psal- mo (b): Cognoscetur Deus judicium faciens. Cum vel ex hoc tam perspicuo argumen- to Orthodoxa Ecclesia & in ea habitans Deus intelligatur: ut secundum illud I- saia Prophetæ contingat (c): Cum feceris judicium tua in terra, justitiam discent habitatores Orbis. Tanta vero accepta- clade, impium Regem moerore nimio af- fectum interiisse, jam diximus.

VIII. Vvandalis a Mauris victi.

(a) Evag. l. 4. c. 15.

(b) Psal. 96.

(c) Isai. 26.

Defuncto Trasamundo Vandalorum Rege, regno potitur Hildericus filius Hu- nerici ex filia Valentianiani Imperatoris genitus, ut Isidorus est auctor, qui ait: Iste sacramento a prædecessore suo Trasamundo fuerat obstructus, ne Catholicis in regno suo ecclesias aperiret, aut privile- gia restitueret: qui priusquam regnaret, ne religionem sacramenti violaret, præ- cepit sacerdotes Catholicos ab exilio re- duci, & Ecclesias aperiri. Hæc Isidorus. Sic igitur antequam Hildericus regni ad- ministrationem susciperet, omnes Episco- pi exules in Sardinia & alibi ab exilio liberi in Africam redire: de qua Epi- sco-

IX. Hildericus Rex Vandalorum.

Q q sco-

stitutionis tempus optime notavit Auctor Vi- ta sancti Fulgentii, qui verba faciens de sep- tem libris adversus scripta Faustii Regien- sis Episcopi de gratia Dei anno sequenti absolu- tis, ait: Ut enim est dictum ipsa finita, protinus est longissima captivitatis catena disrupta. Mors enim Trasamundi Regis, &c. Loquitur post hæc Auctor ille Anonymus de S. Fulgentii, aliorumque Confessorum exulatum glorioso Car- thaginem ingressu.

CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5:
THEODORICI REG. 30.

scoporum restitutione hæc Anastasius in Hormisda: *Hujus temporibus, Episcopatus in Africam revocatus est post annos vigintiseptem* *, qui ab hæreticis fuerat exterminatus. Ita plane depravatus in codice numerus restituendus est: tot enim annis regnavit impius Trasamundus, qui eosdem ejecerat ab Africana Ecclesia sacerdotes. Simulac ergo ab Hilderico licentia illa fuit impartita; continuo plebs Catholica cum clero qui Carthagine re-
 pertus est, uno consensu, summaque concordia Carthaginensem Episcopum Bonifacium creaverunt: quem soluti ab exilio Episcopi Carthaginem redeuntes, magno gaudio confidentem in cathedra Primarem totius Africæ salutarunt. At quod ad reditum spectat Episcoporum; quos dolentes ac victos deportatos in insulam vidimus, eosdem victores cum gaudio remeantes pariter consequamur: hæc autem quomodo se habuerint, Acta sancti Fulgentii feliciter explicant verbis istis (a):

(a) Vit. S. Fulgent. apud Surv. t. 1. die 1. Januar.

X.
Reditus exulium Episcoporum Carthag.

Ut enim est dictatio ipsa finita, nempe septem libri adversus scripta Fauſti Regienſis de gratia Dei, de quibus (ut vidimus ex epistolis Hormisdæ & Possessoris anno superiori) controversia Constanti-nopoli mota erat, atque ad Hormisdam Romam delata, protinus est longissima captivitatibus catena disrupta. Mors enim Trasamundi Regis, & mirabilis bonitas Hilderici regnare incipientis, Ecclesiæ Catholicæ per Africam restituta libertatem restituit, Carthaginensi plebi proprium donavit Antistitem, cunctisque in locis ordinationes Pontificum fieri clementissima auctoritate mandavit. Hæc auctor, qui agens de reditu omnium Episcoporum, S. Fulgentii tamen præcipue est affectatus vestigia, utpote ipsius discipulus; ejusque cum aliis collegis Episcopis reversionem Carthaginem, triumphum instar, ita describit:

XI.
S. Fulgentius quantæ excep-tus gloria.

Beatus igitur Fulgentius, postquam sapienter expugnavit Pelagianos, laudatissimos meruit videre Catholicos. Inde secundum quod per eum Spiritus sanctus prædixerat, reversus est Carthaginem cum omnibus sacerdotibus, unde solus exierat. Invenit laetos, quos reliquerat maestos: invenit nimia exultatione ferventes, quos reliquerat persecutionis violentiam sufferentes: invenit habere spiritualem patrem quos reliquerat dolentes Ecclesiam matrem: invenit expectantes se cum gaudio, quos reliquerat gementes cum tædio. Tanta enim fuit devotio Carthaginensium civium beatum Fulgentium revisere cupientium: sic universus populus expectabat ardentem, quem viderat in conspectu suo pugnasse viriliter, ut alius Episcopis ante ipsum descendentibus, silens multitudo super littus staret, ocu-

lis, & mentibus inter omnes Episcopos beatum Fulgentium, quem familiariter noverat, querens, & a cunctis navibus beatum Fulgentium expetens.

Ubi vero facies apparuit, immensus nascitur clamor, altercantibus omnibus, quis primo salutarer agnosceretur; quis benedicens caput supponeret, quis extremis vel saltem digitis mereretur tangere gradientem; quis videre vel oculis procul stantem. Resonabat divina laus in omnibus linguis. Ad sancti quippe Agilei basilicam sequens populus, & populus præcedens, confessorum beatorum triumphum nobilem celebrabat. Multitudo enim maxima populi beatum Fulgentium, quem plus cæteris honorabat, concurrens alacriter comprimebat; donec cauta quorundam Christianorum provisio rotam in circuitu faciens, æstuanti liberum præberet iter in medio traſeunti.

XII.

Probare tamen adhuc Dominus cupiens virorum fidelium charitatem copiosis imbribus ambulantes mirabiliter inundavit. Et quis opera pietatis enarrare valeat absque dispendio veritatis? Immensa pluvia neminem terruit, aut obsequium sacerdoti glorioso præbere prohibuit: immo potius, veluti benedictione cælesti desuper descendente, tantum fides nobilium crevit, ut planetis super beatum Fulgentium gratanter expansis, repellerent umbres, & novum tabernaculi genus artificiosè charitate componerent, imitatores eorum effecti, qui prioribus temporibus Salvatori super pullum asine consistenti & Hierosolymam venienti vestimenta sua (sicut Evangelium loquitur a) in via sternerant. Vix ergo appropinquante vesperæ sanctæ memoriæ Bonifacii Episcopo Carthaginensi representati benedixerunt omnes & laudaverunt communiter Deum. Quidni præ cæteris sanctus Fulgentius fuit illis omnibus majoribus obsequiis frequentandus, qui præ cæteris (ut superiori Annalium tomo dictum est) iterum adversus Wandalarum Regem persecutorem intrepidus, dictis scriptisque in meditullio ipsius urbis Carthaginensis Principem exagitantem Arianum? sed iste fuit meritis de victoria adepti triumphus. Pergit vero auctor.

XIII.
Carthaginensium obsequia erga S. Fulgentium.

(a) Matt. 21.

Tunc beatus Fulgentius per omnes vias civitatis Carthaginensis, ubicumque transibat, manibus & oculis demonstrabatur, laudibusque innumeris predicabatur. Postquam autem cum gaudentibus gaudens, qui prius fleverat cum stentibus, cunctorum desideria satiavit; vale faciens fratribus egressus est de Carthagine, per omnes prolixi itineris vias gaudia majora reperiens in occursum suum populis undique tendentibus cum lucernis & lampadibus & arborum frondibus. Erant obsequia ista lætitiæ signa, quibus

XIV.

& se;

CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5:
THEODORICI REG. 30.

Plurimum debuit Fulgentio Ecclesiæ Africana.

& festos dies adornare Fideles consueverunt, ut aliis superius exemplis est demonstratum. Sed addit auctor: *Favor & gloria ineffabilis beatum Fulgentium mirabiliter in conspectu omnium fecerant gloriosum. Per omnes Ecclesias tanquam proprius Episcopus suscipiebatur, & sic de reditu ejus omnis Bizacena provincia velut plebs una gaudebat.* Memores omnes quantum deberent viro, qui in tanto naufragio Ecclesiæ Africanæ, velut alter redivivus comparens Augustinus, verbi prædicatione, scriptorumque editione ora impiorum obstruxerat, regiamque potentiam reddiderat imbecillam; gloriosaque confessione ac fidei professione pro miraculo inter hostes in ipsa Carthaginis urbe Catholicam fidem fecerat tunc triumphare, cum omnes Episcopi Africani victi in exilio tenerentur.

XV.

Fulgentii humilitatis dignum exemplum.

At quid ipse Fulgentius, cum tot tantique ovationibus populorum ubique susceptus, & longiori via, longiori esset auctor ubique triumpho? non inflatur, sed majora inde hausit virtutum emolumenta. Nam audi ejus discipulum ipsius vestigia cominus affectantem: *Quem, obsecro, (inquit) gloria hujus non extolleret magnitudo? beatum tamen Fulgentium ad majus humilitatis studium provocavit. Veniens namque cum gloria populari, dignitatem Pontificis privilegio specialis venerationis accumulans, postquam cathedram sedit, inter monachos adhuc habitare desideravit. Et ne videretur Abbatis Felicis adventu suo minuire potestatem, imperandi monachis omnem sibi ademit voluntarie facultatem, jam Episcopus dominari noluit in proprio monasterio: sic sollicitè cavens, ne Felicem contristarit Abbatem, ut exhibens supervenientibus hospitalitatem, si quando vel multiplicari panem, vel aliquid amplius exhiberi necessitas expetisset, Abbatem primo Felicis consilium acquireret. Ecce quales esse consueverunt magni sanctæ Ecclesiæ pugiles, nempe in prælio fortes, in pace humiles; adversus hostes ante omnes, leonum instar, impetu insillire, inter fratres autem conversos in annos humi cubare. Reliqua vero de Fulgentio suis locis sumus inferius redidituri.*

XVI.
Felicitates Hormisdæ Papæ.

Hæc autem peracta hoc tempore esse noscuntur, secundum Anastasium Bibliothecarium, sub Hormisdæ sanctissimo Papæ. Ita plane Deus beatissimum Patrem hac etiam benedictione auxit, ut post restitutam Orientalem Ecclesiam Catholicæ communioni, Africanam quoque longa persecutione vexatam, atque novif-

sime a Trasamundo Rege, omnibus ejectionis Episcopis, proculcatam, temporis ferme momento viderit liberatam, & pristino splendori (ut licuit) restitutam. Sic igitur his & aliis a Deo muneribus locupletatus, tandem ab eodem præmia de laboribus & coronas de victoriis accepturus, sequenti anno ad superna est postea evocatus; quasi, senis Simeonis instar, jam responsum a Domino accepisset, non visurum se mortem nisi videret Christum Domini, nempe dissolutum schismate, Orientalem unitam Ecclesiam; & Occidentalem in Africa, sublato persecutore tyranno, in integrum restitutam: ut his visis, licuerit ipsi sacrum illud cygneum cum eo occinere canticum: (a) *Nunc dimittis servum tuum, Domine secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod paraſti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium.* Non Orientalium tantum & Occidentalium Africanarum, sed & aliarum, quas ipse fortasse nec nomine noverat, nationum; ut ex iis quæ proxime dicturi sumus, intelliges.

Inter alia igitur plurima, quæ a Deo consecutus est Hormisda Pontifex beneficentia, illud quidem haud levioris momenti censendum esse videtur, quod hoc ipso anno copiosa Dei misericordia factum est, ut oves alias, quæ non erant ex hoc ovili, reliquo universo gregi conjungeret: cum videlicet barbaræ ac feræ gentes adhuc nesciæ ferre Christi jugum, expertesque divinæ legis, sepultæ diu erroribus, atque offusæ tenebris veræ religionis ignorantia, ad fidem Christianam capessendam accesserint, venerintque Constantinopolim ad Justinum, quem scirent esse maxime pium Imperatorem. Tot secum bona vexit restituta Catholica fides, quæ schismatis libera nexibus, jam arctis & angustiis suis nesciens contineri limitibus, ad externos longe positos Evangelium propagavit, & (quod mirabilis fuit) nemine prædicante dicente licet Apostolo Paulo (b): *Quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante?* Ita quidem. Verum secundum ejusdem Apostoli sententiam (c): *Non prius quod est spirituale, sed quod animale, deinde quod spirituale: accidit, ut avidus terrenæ gloriæ Rex Lazorum, qui a majoribus dicti sunt Colchi, jungi se cupiens Romanorum Imperatori, obicem infidelitatis studuerint removere, probe sciens nullis aliis quempiam ardentibus vinculis stringi posse, quam si religionis nexibus animus religetur. At quonam pacto ista se habuerint, ex præcis auctoribus narrare aggrediamur.*

(a) Luc. 2.

XVII.
De propagata fide apud gentes.

(b) Rom. 10.

(c) 1. Cor. 15.

CHRISTI 522.

HORMISDÆ PAP. 9.

JUSTINI IMP. 5. THEODORICI REG. 30.

XVIII. Hoc ipso igitur anno, qui numeratur quintus Justinii Augusti, prævio Rege suo, Lazorum populi ad Christianam fidem conversionem contigisse, ex Theophane scribit auctor Miscellæ, cum ait (a):

(a) Miscell. lib. 15. Rex Lazorum convertus ad fidem.

XIX. Cadabes

Quo comperto Cabades * Rex Persarum significavit Justiniano dicens: Quia cum amicitia & pax sit inter nos; quæ inimicorum sunt, agis, & eos qui sub potestate Persarum erant a seculo, assumis. Qui respondit ei: Nos nequaquam subiectos Imperio tuo assumpsimus, neque subvertimus: sed ascendens Zatus ad Imperia nostra, proci dens deprecatus est, ut a scelesto & pagano dogmate, impiis sacrificiis, & errore demonum liberaretur, & accederet ad Creatorem omnium Dominum, & fieret Christianus. Hunc nos baptizantes, absolvimus ad propriam regionem. Ex tunc ergo fracta * est amicitia inter Romanos & Persas. Hæc ibi. Habet eadem Zonaras (b) & Cedrenus, (c), necnon & Anastasius Bibliothecarius in Chronico, sed anno superiori. Agathias vero sub Justiniano Imperatore id factum tradit: idemque affirmat, hos quos Lazos dicimus appellatos fuisse populos, Cholcos antiquitus nominatos. Porro ut hæc sub Justiniano potius facta dicamus, præter majorem numerum testium, illud magnopere persuadet, dum Procopius (d) ait, a Justiniano Imperatore restauratam fuisse apud Lazos ecclesiam jam vetustate collabentem; ut plane certum sit argumentum ante Justiniani tempora Lazos pietatis fuisse cultores.

* facta. (b) Zonaras 3. part. Ann. (c) Cedrenus in Compendio hist.

(d) Procop. de adif. Justinii Imp. orat. 3.

PAGIUS IV. Lazorum Rex fit Christianus.

A num. XVIII. ad XXII. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXV. Kalendis Septemb. hujus Christi anni inchoato scribit: Hoc anno Zathus Lazorum Rex Regni Persarum defertor factus, Cabade regnante, atque ad eo ipsum amante, ut in Lazorum Regnum eum extulisset, ad Justinum Byzantium veniens, Christianum fieri & ab eo Lazorum Regem renunciari rogavit Imperatorem. Hunc Imperator benigne acceptum baptismi lumine illustravit, & filium declaravit. Romanam vero duxit uxorem Homi Patricii & Excurpalata neptem, nomine Valerianam, quam demum Lazorum Rex creatus in patriam duxit. Discessit ille redimitus corona, & chlamyde, qualis est Imperatoris, candida ornatus, cui superius tabula ex auro fuit adjecta, in qua Justinii Imp. imago coloribus acu ductis depicta erat. Subdit Theophanes, Cabadem Persarum Regem cum hoc accepisset, questum esse, quod homines sibi subditos reciperet, & pacem inter utrumque sancitam frangeret: re-

Unde autem Lazorum Regi in mentem venerit, abdicata idololatria, fieri Christianum; conlici potest, quædam semina pietatis in animo concepsisse, cum (ut superiori tomo dictum est) sub Leone Imperatore Constantinopolim venit, atque eidem ab ipso Leone Christianæ religionis miracula in uno homine ejus cultore fuere demonstrata; cum videlicet ostensus ei fuerit magnus ille Daniel super columnam vivens cognomento Stylita: quod veluti grande portentum idem magnifice prædicans, inde recessit prope modum Christianus. Sed dubium alicui esse potest, an hic fuerit Rex Lazorum tum juvenis, modo senex: verum potius existimamus (id testante Agathia) fuisse ejus successorem filium, qui paterna relatione tamquam radio lucis in tenebris illustratus, pedetentim divinæ gratiæ adminiculo ad Christum lucem (e) Joann. veram omnem hominem illuminantem advenit.

XX. Lazorum Rex S. Danielis exemplo permotus.

Procopius (f) de Lazis atque eorum confinibus Iberis texens historiam, hæc de bello a Persarum Rege hoc tempore excitato habet: Cabades autem quamvis maxime in fines Christianorum excurrere optaret; nullo modo potuit, casu, quem jam referam, superveniente. Iberi qui Asiam incolunt, prope Caspias habitant portas ad Boream pertinentes; ipsique sinistrorsum terra Lazorum, dextrorsum autem ad Orientem Persarum gentes sunt. Is igitur populus & Christianus est, dogmæque fidei præter omnes quos sciamus, observat: subditi Regi Persarum sunt. Hos Cabades ad fidem deserendam compellere conatus, Regi eorum Gurgeni cum alia mandavit ex suorum fieri consuetudine, tum mortuos terræ minime conderent, sed avibus canibusque Persarum more proicerent. Quapropter Gurgenes ad Justinum Imperatorem confugit, ejus implorando fidem, ne Iberos a Persis Romæ iri

XXI. (f) Procop. de bello Persic. l. 1. De conatu Regis Persarum contra Iberos.

spondisse vero Justinum, nullum Regno ejus subjectum sibi vindicasse, sed Lazorum Regem tantum rogasse, ut fieret Christianus: Ab eo tempore, inquit Theophanes, graves Romanos, inter & Persas secuta sunt discordia. Idem fuisse narrat Auctor Chronici Alexandrini sub Symmachi & Boethii Consulatu qui addit, censuisse Cabadem deinceps pacisci cum Romanis, missoque Legato Brio amicitiam cum Justinio instaurasse, quod Procopius lib. 1. cap. 13. de Bello Persico falsum esse ostendit, & bellum statim Persas inter & Romanos inchoatum testatur. Baronius hoc anno & Coisintius anno DVIII. num. XXXVII. idem referunt ex Auctore Miscellæ lib. 15. ubi his Theophanis locum corrumpit, scribens: Rogavit eum ut fieret Christianus, & ab ipso appellaretur Imperator Lazorum, &c. proventus Lazorum Imperator a Justiniano, &c. Verum neque in Græco textu Theophanis, nec in ejus versione mox recitata id legitur; neque Imperatores Romani Imperatoris aut Augusti no-

CHRISTI 522.

HORMISDÆ PAP. 9.

JUSTINI IMP. 5. THEODORICI REG. 30.

iri perditum suant. Ille vero alacriter re suscepta, Probum Anastasii Principis sororis filium virum Patricium ad Bosphorum misit, ut Hunnorum exercitum ad præstandum auxilium Iberis induceret. Est enim Bosphorus civitas maritima sinistrorsum Euxinum pontum naviganti, hinc Chersonesus iter adierum viginti distans; in quorum medio Hunni cuncta possident. Bosphoritæ jamdudum liberi incolunt, ac Justiniano super sese commiserunt. Quomodo autem Justinus Imperator has gentes a Persis defendere curaverit idem Procopius pluribus narrat. Sed hæc nobis satis ad intelligendum omnia dextere cessisse Principi Orthodoxo, cujus se fidei externi populi committerent, & fidem Christianam ab eodem Gentiles quaererent, quem sciebant Deo esse fidelem.

XXII. De Honoritis in Christum creditibus.

Jam vero ex Iberis atque Lazis ad Honoritas peregrinans ducatur oratio: penes quos a temporibus Constantii Augusti coalescere Ecclesia cœpit, ut suo loco pluribus dictum est. Quorum si quis antiquiora tempora repetat, eos ipsos esse reperiet, ex quibus Regina Saba progressa est audire sapientiam Salomonis: ex iis etiam sub primordiis nascentis Christi Ecclesiæ venisse eunuchum Candacis Regiæ Æthiopum in Judæam venerari templum & rediisse effectum jam ipsum Christi templum per sacrum baptismum. Quorum populorum fidei cætera obscura, clarissima tamen sunt & cælesti luce micantia, quæ apud eos ab hoc anno quinto Justinii Imperatoris illic cæpta sunt agi, & quomodo a Judæis ibidem dominantibus Ecclesia illa dire vexari cœpit, & in ea persecutione complures coronam sunt consecuti martyrii, ab auctore quidem integerrimæ fidei, ejusque temporis scriptis prodita, sed postea alterius nomine edita, nempe Metaphrastis, qui in his nullam prætereā navavit operam, quam ut excriberet, & in tomum a se collectum vitarum Sanctorum inferret. A-

PAGIUS

nomen unquam cum exteris communicarunt, sed tantum Regis nomen eis attribuerunt. Quare perperam Coisintius illa verba refert, ut ostendat Gregorium Turonensem lib. 2. cap. 38. ubi de Clodoveo ait, ab Anastasio Imp. Codicillo de Consulatu accepit, &c. & ab ea die tamquam Consul aut Augustus est vocitatus, indicare illum ab Anastasio Imperatore Augusti titulum accepisse. Clodoveus itaque non ab Imperatore, sed a suis subditis Augustus appellatus est, ut suo loco dixi.

V. Rex Judæus Honoritium Christianus nos persiquitur.

Ad num. XXII. & seqq. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXV. qui Kalend. Septemb. hujus Christi anni exorditur, ait: Hoc anno nefarium facinus adversus Sanctum Aretham, ceterosque Urbis Negre incolis admissum est, bellumque ab Elisbaa Æthiopum Rege contra Honoritas susceptum, victoriamque demum ab ipso re-obtata. Idem habet Cedrenus ad annum. V. Justinii Imp. Baronius vero recitat Acta S.

stipulantur absque dubitatione rerum gestarum certæ veritati Græci auctores, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, atque alii. Illustretur igitur, sicut & cæteri, Præfens tomus nobili purpura tincta sanguine martyrum; & pretiosa includat dona, quam illa quæ attulit Regina Saba ad Silomonem. Narratio fructuosa eo accedet gratior, quo veritati intelliges in omnibus consentire. Demoremur in his libenter, & videamus uno eodemque coalescere ubique Spiritu sanctam Ecclesiam, & sicuti una vivunt anima omnia unius corporis membra, ita unum eundemque Deum se omnia in omnibus solitum exhibere. Erit plane ut horum egregie factorum inspecta pulchritudine, quis jure deploret quæ præteritis temporibus in eadem Ecclesia memoria digna facta creduntur vel silentio prætermissa, vel injuria temporum perditæ. Sed ipsam hic referre historiam aggrediamur, quæ sic se habet (a):

(a) Apud Sw. die 24. Octobr. tom. 5.

Instabat jam quintus annus ex quo Justinus acceperat sceptrum Romani Imperii: quo quidem tempore imperabat etiam Æthiopiæ Elesbaan, vir qui propter pietatem & justitiam apud omnes maximum nomen fuit consecutus, in civitate autem Auxum Regiam construxerat. Ditione tenebat Arabiam Felicem, quæ olim quidem Saba, nunc autem vocatur Homeritis, Dunaan Hebræus, vir impius & Christianorum generi inimicissimus; qui etiam omnes qui erant in sua potestate, habebat circumcisos, partim quidem Judæicam sequentes superstitionem, partim autem plane Gentiles Soli & Lune sacrificantes, & demonibus, quos etiam more gentis honorabant fanis & columnis. Porro autem ab Elesbaan odio habebatur Hebræus; quod omnibus fere qui sunt sub celo Christum Deo predicantibus & verum Dei Filium, & nobis factum carne similem, ipse eum vilipendens inficiabatur hæc omnia, velans & adumbrans suorum

XXIII. Elesbaan Christianus Rex Æthiopiæ.

Dunaan Hebræus Homeritarum Rex inimicissimus Christianorum.

Arethæ Martyris, & eorum qui eum eo decertaverunt, Sanctorum Martyrum, edita a Metaphraste ad diem XXIV. Octob. quæ Allatius in Diatriba de Simeonum Scriptis Metaphrastræ asserit pag. 126. sed ex dictis anno superiori Acta illa multa fabulosa continent. Meminit Regionis Homeritarum Ptolomeus lib. 6. Geograph. cap. 7. dum situm Arabiæ Felicis, in qua ea Regio posita, describit, ubi & eam positam esse docent Acta Sancti Arethæ. Tradunt ea Acta Dunaan Hebræum Christianis inimicissimum. Homeritarum tunc Regem fuisse, Elesbaan vero Regem Æthiopiæ, seu Auxumitarum, cujus Regia erat Auxime: quod & de utroque Regno etiam affirmat Procopius lib. 1. de Bello Pers. cap. 19. Addunt Acta Sancti Arethæ, omnes Dunaan Regis subditos fuisse, vel Judæos vel Gentiles, Elesbaanum vero Christianum exiisse, ac Principem justitiæ & pietate inclutum, quod Procopius citatus cap. 20. de

CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5.
THEODORICI REG. 30.

Jorum scelus, quod in cruce admiserant: adeo ut Rex pius sepe cum eo bello congressus, vi fuderit atque fugarit, & tributum pendere coegerit.

XXIV. Verum ille quidem non stans pactis conventis insurrexit contra Regem Elesbaan: Elesbaan autem eum rursus valido adortus exercitu, fortiter expugnavit & in fugam convertit. Denique ad illum cavendum relicto exercitu, in suam rediit ditionem. Interim non poterat Hebræus quiescere: sed ut acceptæ cladis doleret ignominiam, cum suos collegisset, & eos qui erant in præsidio invasisset, omnes bello perdidit; & jussit omnes qui inveniuntur Christum esse Deum confitentes, citra ullam interire misericordiam. Nullus autem fuit ex iis qui erant sub ipso Christianis, qui se non huic impio edicto submisserit, illius animi reformidans injuriam. Deditioem quidem facientes, verum nequaquam impietatem sectantes, sed pro fide Christiana tuenda mortem oppetentes, ut quæ paulo inferior dicentur ostendunt. Sed pergit auctor:

XXV. Quadam tamen civitas frequens populo sita in Homeritide, quæ vocatur Nagran, cum jam longo abhinc tempore venisset ad agnitionem veritatis, & pietatem suscepisset, nempe ex quo Constantinus Magni Constantini filius ad Sabaos, qui nunc vocantur Homeritæ, orti vero sunt ex Catura Abrabæ, misit legatos; & Rege illius gentis muneribus sibi conciliato, adificavit hac in civitate Ecclesias: & quemdam virum pium, qui ad vitam declinabat monasticam, & moralibus & activis virtutibus erat magnus, atque adeo omnibus sui temporis superior misit, ut præesset iis qui ad veram accesserant religionem. Quo quidem tempore Judæis resistentibus, & barbaro suadentibus ne tam facile hospitem admitteret in civitatem, neque circa res divinas aliquid innovaret, nisi prius vir religiosus aliquid signum ostenderet (quomodo solent isti petere, ut qui sint increduli) quod quidem si præstiterit, tunc ei concederet ingressum in civitatem.

PAGIUS de ejus Successore, qui anno Christi DXXXI. regnabat, etiam affirmat. Legendus Nicephorus lib. 17. cap. 6.

VI. Exhibeo hic Summarium eorum quæ ex Actis Sancti Aræthæ producit hoc anno Baronius, ut insignis error in quem Theophanes, alique tam antiqui, quam recentes Historici inciderunt, anno DXLI. certius detegi ac confutari possit. Testantur itaque laudata Acta, Dunaanum Regem, tam ut genus Christianorum everteret, quam ut Elesbaano Regi Æthiopum molestiam crearet, graviter afflixisset civem urbis Nagran in Homeritide sitæ, cui Præfectus erat S. Aræthæ: cumque impius iste Judæus Urbem obsidione cinxisset, eamque vi expugnare non posset, statuisse dolo eam capere, ideoque juramento interposito promississe, sese civem non amplius co-

Ille divinis fretus promissis, quod signa (a) sequerentur eos qui crediderint, annuit citra ullam dubitationem, & eorum quæ petebantur miraculorum magnam ostendit operationem. Ab eo autem tempore civitas Dominum pure colens, & Orthodoxa divinatorum Patrum sequens dogmata perseverabat: si quid erat mali, repellere, & alienam effugere religionem, adeo ut ne fureret quidem eam ad aures pervenire. Invidens ergo malignus, totum (quantus erat) subiens Hebræum, cum armat adversus civitatem, partim quidem opinans fore ut id esset molestum pio Regi Æthiopum, partim autem eo spectans, ut in Christum suam expleret insaniam, & genus Christianorum omnino everteret.

Itaque venit validum ducens exercitum: & cum circumcirca esset castrametatus, valloque & fossa omnia circumdedit, obsedit Nagran, minitans se illam expugnaturum, & omnes qui in ipsa erant interempturum; nisi cruce Domini a civibus in excelso posita, quam execrationis signum (proh dolor!) stultus vocabat, ad nihilum redacta, deinde Christum quoque negassent, qui fuerat in ea suspensus. Vides ubique gentium, in universa Ecclesia laudabilem illum semper viguisse morem, ut cruce a Fidelibus colendæ in sublimi loco cunctis perspicuè ponerentur? Sed pergit auctor: Quod quidem eo consilio faciebat, ut cum eos illo, quod inde veniebat, præsidio nudasset; hoc tam valido destitutus auxilio invaderet. Quidam ergo execrandi illius Regis satellites in orbem obeuntes civitatem, eadem vociferabantur: Et si parerent quidem, dicebant fore ut dona, & honores consequerentur: sin autem non parerent, & Galilæo animum adhiberent, pro monarchia inducentes multorum principatum, igni & gladio traderentur. Porro autem ipse quoque Dunaan oblidet Nagran civitatem.

XXVII. Dunaan oblidet Nagran civitatem.

XXVI. (a) Mar. 16.

XXVIII.

(a) 4. Reg. 19. Quid Christiani responderint Judæis.

gladio & igne prius consumpsit, ne parcens quidem sacris illorum templis: & nunc maximo coactio exercitu, nempe centum viginti millibus hominum, ad vos veni aut omnino persuasurus, aut perditurus.

Cives autem: Videmus, dixerunt, o Rex, te lingua multum indulgere, & attribuire imbecillitatem ei qui est solus Deus. Sed Rapsaces (a) dux exercitus Sennacherib non parvum tibi dedit exemplum: qui cum ipse quoque aliquando in Deum magnam loquentem & jactantem vibrasset linguam, quot hominum millia perdidit, & cum quanto dedecore recesserit, pauci sunt qui nesciant. Quod autem nos accusas, quod multorum principatum & multos decos inducamus: nos qui multis abhinc seculis tamquam hereditatem a majoribus veram accepimus religionem, nec monarchia in arcem adducimus divinitatem, nec abundantia personarum adducimus multorum principatum; sed unam naturam citra divisionem in tres personas dividentes, Patrem & Filium, & Spiritum sanctum confitemur. Filium vero ipsum, quem vos contumeliis incessitis, hominem esse factum, ut divina prædixerunt responsa, & a vestris majoribus actum fuisse in crucem propter salutem omnium, cum illi male ignorassent dispensationis divine mysterium; & tertia die resurrexisset a mortuis, & rursum in celum ascendisset, & in altum sublatum fuisse ad suam Patrem, & credimus & predicamus.

XXIX. Dolo deditioem civitatis tentat Dunaan. Non sustinentes autem hos sacros audire sermones aures profane, ad facta se contulerunt. Itaque ad obsidendam Rex conversus civitatem, adversus eam movebat omnes machinas, omnes exitus diligenter custodiens & muniens; & putans fore, ut multorum dierum fames eos in suam redigeret potestatem. Et cum collegisset omnes Christianos qui erant in agris & suburbis, alios quidem interemit, alios vero iis qui erant in ejus ditione, vendidit in servitutem. Cum autem pii cives se adversus omnia fortiter defen-

PAGIUS mendat. Temp. pag. 682. exponens hodiernum Computum Æthiopum refert, Axumam etiam quamvis desertam ac vastatam, tamen ex reliquiis suis veterem Regum illorum opulentiam & gloriam testari; ac in iis etiam titulos extare ignorabilibus literis conscriptos, cum crucibus tamen Æthiopicis. Ab Octaviani Augusti tempore Axumita videntur Romanos Imperatores coluisse; Cum numismata in eorum honorem percussissent, ut ostendit illud Helio-gabali, cujus meminit ibidem Scaliger, in quo legitur, ΑΞΟΥΜΕΙΤΩΝ. Aurelianus etiam in magna veneratione fuit apud Axumitas, ut refert Tacitus postea Imperator, in oratione sua ad Senatam, a Vopisco in Vita Aureliani cap. 41. recitata: Illam Saraceni, Blemyes, Axumita, Bactriani, . . . populi etiam Indorum, velu-

VII. Homeritæ & Axumita non longe inter se disti.

Gurum, ut patriam religionem ejurarent. Verum ubi in eam ingressus est, Nobiles, Sacerdotes & Monachos vinculis arctavit, Virginesque combussit. Dies duos duravit persecutio, & secunda die trecenti & quadraginta Christiani, inter quos Aræthæ, morti traditi sunt. Reliqua cum Baronio in annum sequentem differimus. Negra, ut eam appellat Nicephorus citatus, aut Nagran, ut in Actis Sancti Aræthæ dicitur sita erat ad fines Arabiæ Felicis, ut habet idem Nicephorus: E regione Homeritarum, inquit Procopius citatus, ulteriorem continentem habent Æthiopes Axumita, ita disti de nomine Urbis Axomidis, ubi Regis ipsorum est. Porro interfusum mare (Sinum scilicet Arabicum) ferente mediocriter vento trahitur diebus quinque ac noctibus totidem. Scaliger lib. 7. de E-

CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5.
THEODORICI REG. 30.

derent, & tempus quod terebatur, tyranno spem reddidisset valde exilem; statuit dolo capere civitatem. Itaque petiit ut ei liceret ingredi civitatem, videlicet ut sciret ea quæ ibi erant, prius terribili prolato jurejurando, & iis quæ dicebantur, interposito ipso legis Deo, se nihil eis esse facturum præter ea quæ confecerant, neque coacturum ut patriam abjurarent religionem, neque aliquod aliud malum magnum aut parvum eis esse facturum; sed solum ea visurum quæ sunt in civitate, & annum tributum accepturum quod prius dabatur; deinde autem se illinc statim excessurum.

Hæc cum dixisset, & pacta conventa iniisset, & postremum jurasset jusjurandum; persuadet iis qui sunt in civitate, cum Deo universorum permisissent, qui est testis sacramenti, & hoc solum dixissent, Regibus non cedere didicimus. Quod si tu secus statueris facere quam nobis dixisti; Deus, qui est spectator jurisjurandi, id omnino ulciscetur, neque diu differet vindictam. Nobis autem, dicebant, o Christe Salvator & Filii Dei & Deus, pro te vel omnibus privari facultaribus, atque adeo ipsa vita, non est leve luctum. Absit autem ut tuum nomen negemus, ut est impiorum institutum: nec si tale quid fecerimus, nos o Sol aspicias. Quæ simulatque dixissent, totas portas aperunt, & intra ipsam civitatem, tamquam lupum in stabulum, malum Regem admittunt. Ille autem cum & figuram & situm & illam civitatis laudasset frequentiam, & civium quoque splendorem, egressus est, in eos qui habitabant civitatem gravia versans (ut indicavit exitus) jusjurandum, & pacta conventa, & quæcumque alia eis præbuit ad fidem faciendam, esse existimans puerilem deceptionem.

Cum autem jam se pararet ad eos ever-tendos, vocat extra civitatem. Aderant vero quicumque erant insignes opibus & gloria: præ cæteris autem is qui & canitie & sapientia, & morum modestia erat præstantissimus, divinus inquam Aræthas, cui

XXX. Ingressus Dunaan Nagran civitatem.

XXXI.

ti presentem pene venerati sunt Deum; Ubi Indorum nomine Vopiscus Æthiopes remotissimas Africa Regiones incolentes intelligit. Ob illam Æthiopum cum Imperatoribus Romanis societatem citius & facilius gens illa ad fidem Christianam perducta, quod quando factum fuerit, supra ostendimus. Sub hujus Imperio Axumita magnis privilegiis potiti sunt, ut patet ex ejus Epistola ad Tyrannos Axumitarum data & a Baronio CCCLVI. num. XXIII. relata ubi ait: Hæc igitur cura (nempe religionis) cum & vos prosequi dignamur, paria cum Romanis impertientes; unum cum illis in Ecclesiis dogma retinere jubemus. Et, in fine: Deus vos servet fratres charissimi.

Porro Axumita, Constantino M. imperante fidem Christianam acceperant, ut ostendi ad an-

VIII.

Dunaan vinculis arctat nobiles civitatis.

cui ipsi quoque fuerat commissum regimen civitatis. Omnes igitur commendabant, extollebant, laudibusque celebrabant, & omnem honorem tribuebant ei qui videbatur esse servator & Rex. Ille autem sibi culpam dandum esse tribuens, quod differret cerni malus, non amplius expectans, aperit quod intus latebat Dunaan. Et iussit protinus omnes custodiri in vinculis: deinde etiam privavit facultatibus, & rogavit, ubi nam esset Paulus eorum Episcopus.

XXXII. Cum autem jam duobus ante annis eum intellexisset esse mortuum; non habens in quem iram immitteret, contendit ad pulverem, & iussit sepulcrum effodere, & illius corpus comburentes in aerem ventilare. Aliud quoque excogitat furiosa anima, nec eam capit satietas aliquid molendi adversus Christianos; sed jubet accendi rogam, qui multa aleretur materia: & statim civitatis & ejus quæ est circumcirca regionis sacerdotes & monachos & Deo consecratos virgines, quinetiam feminas quæ vitam degerant monasticam, omnes simul in eum intici: ii enim, inquit, sunt plane causa aliorum interitus, persuadentes Crucifixum colere tanquam Deum.

XXXIII. Ad hæc, perinde ac non sufficeret quod factum fuerat, ad ejus incomparabilem offendendam improbitatem, ut alios quoque sibi subigeret, vehementer contendit: & iussit præcones obire civitatem, & regionem, proclamantes, ut Christum negarent, & viverent Judaice, eademque quæ Rex sentientes. Porro autem ipse quoque Rex Arethæ familia consulebat, quod ipsi quoque norunt Romani, illius majores in cruce egisse hominem. Quomodo enim, dicebat, fuisset flagris cæsus Deus, qui est natura incorporeus? Quomodo autem mortem adeo turpem & ignominiosam naturam gustaverit immortalis? Alioqui autem multi quoque ex Romanis, qui sunt apud vos, jactantes se Nestorium habere magistrum, ipsi quoque rursus dicunt, se non ut Deum, sed ut hominem & Prophetam quemdam oportere Christum honorare. Quæ nisi vera essent, nec ego ad tan-

PAGIUS num CCCXXVII. Homerita vero Constantio e. jus filio Imperium administrante Ariana hæresi imbuti fuerant a Theophilo Magni nominis Monacho ad eos ad hunc finem misso, ut videre est ad annum CCCLIV. Quare Auctor Vitæ Sancti Arethæ & sociorum, quem Metaphrasten esse, jam diximus, summopere fallitur, dum num. XXV. & seq. apud Baronium refert Cives urbis Nagræ tempore Constantii ad fidem conversos esse opera cujusdam Monachi, Judæis resistentibus, sed Miraculis a Monacho illo paratis prævalentibus. Ut enim loco citato monstravimus, Philostorgius, a quo hanc narrationem hausit Metaphraste, illa miracula con-

tam processerem insaniam, ut ipse negarem in Christum fidem, & vos ad similem vocarem negationem. Vides Dunaan non simpliciter fuisse Judæum, sed ex Christiano apostatam descivisse jam antea ad Judæos. Sed pergit: Quomodo enim qui legem quidem tueor; & patrios mores & ritus valde amplector, repello autem quicquid fuerit novi, & ideo Jesum quoque odio habeo hominem, qui divinitatem sibi impudenter attribuit. Neque enim Soli & Lunæ, neque aliis rebus creatis, neque diis Gentium rogo vos cultum tribuere (absit ut sim adeo emotæ mentis) sed Deo soli, qui omnia producit, & est pater rerum generatarum, qui cum sit impatiibilis & expers materiæ, generare nec scit patibiliter.

Cui generosus Arethas cum sociis: Cur hæc dixisti, o Rex? Neque enim dicimus Deum gignere patibiliter, sed impatiibiliter, ut mens sermonem gignit. Illum autem asserimus nostræ naturæ motum misericordia misisse Filium, ad hominum inquam beneficium, adeo ut carnem acceperit ex puella virgine, & per omnia nobis similis factus sit absque peccato, & omnia impleverit quæ de ipso a Prophetis multis ante annis dicta sunt; quæ quidem tu quoque scis: qui legisti illorum libros: qui etiam sepe per miracula, quæ sunt supra hominem, ipsam ostendit divinitatem, & se suscepisse carnem non est inficiatus. Quid opus est pluribus? Nos cum & Deum & Dei Filium confitemur, & pro universa respondemus civitate, & aliis Christianis qui sunt nobis subjecti: neque ullum est genus tormenti, quod non propter ipsum parati simus pati. Quis enim nos separaverit a charitate Christi: Nihil autem rei nobis est cum Nestorio, vel cum aliis qui eo morbo quo ipse laborant: qui hominem, qui citra divinationem & per hypostasim unitus est Deo Verbo, summa impudentia divellentes a Verbi divina hypostasi, per se consistentem & solum hominem ausi sunt dicere Verbum, quod in carne apparuit. Qui etiam, ut merebantur, a divinis Patribus ejecti sunt e catalogo Orthodoxorum, &

Civitas Orthodoxam fidem profiteretur, apparet post Constantii mortem, tempore incerto, hæresim Arianam apud Homeritas profligatam fuisse. Denique Homeritas Æthiopus fuisse demonstrat locus Theophanis Byzantii anno DLXVI. n. VI. a me recitatus, quod confirmat Stephanus de Urbibus, Hinc Homerita Indi appellati, ut videre est anno DLXXXI. n. VI. & anno DLXXXII. num. XIV. quia scilicet, Æthiopia ab Antiquis India nuncupata.

Maxentius, ut narrat Emin. Card. Norisus lib. 2. Hist. Pelag. cap. 21. ac Scythæ Monachi de quibus superioribus annis locuti sumus, accepto ab Africanis Patribus libro de Incarnatione & Gratia, quem Legati ipsorum re-

Dunaan Apostata in Christum Blasphemiaz.

XXXIV. Confessio Arethæ & sociorum.

IX.

XXXV. Ingens multitudo martyrum.

XXXVI. Gloriosa confessio feminarum.

PAGIUS Monachi Scythæ scribunt ad Episcopos Africanos Faufti libros ad eosdem iterato scribere; simulque Reienis volumina examinanda transmittere. Literarum summa erat: a pluribus absurdas de Divina Gratia & Libero Arbitrio sententias defendi, nempe posse hominem proprio conatu absque Dei auxilio Divinis præceptis obedire; Dei esse tantum imperare, nostrum vero imperata exequi; Gratiam omnibus indifferenter dari;

& sunt in aeternum traditi anathemati. Sed non prætermittet (hoc certo scias) qui maledictus a te appetitur Dominus, quin eveftigio pœnas sumat tuorum audacium captorum, cum alterius inquam tuæ blasphemiaz, tum jurisjurandi, quod a te facti conculcatum & eversum, o in primis impie & scelerate.

Ille autem cum eorum loquendi libertatem partim sustinuisse, maxime autem Arethæ sapientiam & alium omnem splendorem esse reveritus, benignis verbis eos cepit lenire, eisque dona & honores proposuit, acrem ipsorum zelum in pietatem sic refrigerare machinans. Postquam autem vidit martyres omnino aures non præbere promissis, contra autem quam poterant clarissima voce clamare: Non te negamus, qui es unus Trinitatis, o Verbum Dei & Christe: neque enim irridemus susceptæ carnis dispensationem, neque tuis, quas propter nos passus es, perperfonibus & cruci Judaicæ insultamus: eos quidem vincitos adhuc detinuit; in aliam autem multitudinem, quæ collecta fuerat ex omni genere & ætate, mortis tulit sententiam.

Uxoribus vero & liberis eorum qui detinebantur martyrum, ante oculos eorum adductis, provocabat ad Christi negationem, partim quidem minis, partim autem blandis verbis eas aggrediens, nunquam omne supplicii genus in eas intentans, liberorumque & parentum & facultatum & ipsius quoque patriæ eas terrens amissione. Ille autem dicebant: Omnibus, o Rex, quæ a te offeruntur, si ve ea sint bona, si ve aliter se habeant, lubenter hodie renunciantes, quæ a te maledictis inaccessit Christi crucem extollimus; & qui in ipsa nostram procuravit salutem, Christum sequimur. Effer enim a ratione alienum & nimis effeminatum, ex nobis quidem alias quæ cum talibus viris cohabitarent, qui mortem propter Christum elegerunt, alias autem quæ virginitatem exercent, ut quæ Christo sint desponsæ, non esse animo masculino, & vestram iram plane inconsideratam non nostro sustinere corpore.

Ann. Eccl. Tom. IX.

Rex autem: O femina, inquit, possum vos merito magnæ accusare stultitiæ, quod hominis pluri & præstigiatoris, & qui violenta morte periit, gratiam eligitis, & voluptatibus presentibus spem, cujus incertus est exitus, præferre statuisis. Quædam autem ex acrioribus matribus & monachis non ferentes Christi contumelias, usæ sunt in Regem verbis asperioribus, eum ipsum, quem maledictis inceperat, Christum vocantes ad ultionem. Quod quidem ægre ferens Hebraus, in eas communiter pronunciat sententiam, ut gladio feriantur. Licebat ergo videre mulieres sanctas trahi criuibus, & sic ducti ad supplicium, vel potius ferri promptis & alacribus pedibus, & sitire mortem propter Christum.

Magna vero erat & præclara inter eas contentio. Monachæ enim virgines nequam concedebant primas partes iis quæ erant junctæ matrimonio: Recordemini, dicentes, quod prius vobis sanus propofita & in templum ingressu, & in sacramentorum participatione, & in statione, & in sessione: & ideo oportet nunc quoque nos ante vos & vestros maritos consequi martyrium. Martyrum autem uxores, quæ jam etiam vocabantur matres, nequam ferebant in presentia habere secundas partes. Infantes quoque balbutientes matres prætercurrebant, & ipsi quoque carnificem provocabant ad mortem: sciebant enim alias quoque pueros fuisse Christopropter ipsum sacras oblatas victimas. Sic beatæ illæ mortem præcipientes, iis qui videbant, magnam afferebant lamentationem: adeo ut Rex crudelissimus cum admiratione talem vocem emisisset: Qualem omnibus fere hominibus errorem immisit Galilæus! ut qui vel ipsam mortem contemnere persuaserit, & pro illo perdere suas animas & corpora.

Interim autem quædam quoque femina, quæ duas filias habebat, & primas partes inter eas quæ erant in civitate obtinebat, longeque præstabat aliis genere, divitiis, gloria, & pulchritudine, atque in juvenili ætate adhuc vidua relicta fuerat, insectatur tyrannum. Ille autem.

R. I. ffa-

XXXVII.

Femina Christianæ jubentur occidi.

XXXVIII. Laudabilis contentio inter feminas.

XXXIX. Vidua nobilis tentatur a tyranno.

statim jubet suis ministris, ut eam ad se adducant cum honore & reverentia, & ei efficiant commodum adiutum. Illa vero est hoc modo adduceretur, egre ferebat tamen se ab aliarum mulierum abesse martyrio. Tertio autem die post justificationem cum honore ad Regem adducitur cum filiabus. Ille vero placide eam intuens: Fama, inquit, annunciat te esse modestam, ornatum & prudentem; quinetiam ipse vultus & aspectus ferunt iis qua dicuntur testimonium; praterea autem vulgo fertur, te quoque esse genere claram & abundantare divitiis, & tibi non deesse splendorem. Ne ergo quomodo stultæ, quas ego perdidisti, sustineas ipsa quoque Deum dicere eum, qui fuit crucifixus, fuit autem homo vorax & vini potator amicusque publicanorum & peccatorum, & nec patris fuit contentus legibus: sed tuæ nobilitati faciens convenientia, renuncia quidem Nazareno, & velis nobiscum sentire, & simul cum Regina versari in Regia: sic enim vivens deinceps liberus, & liberata a malis qua oriuntur ex viduitate, magis poteris aliis opem ferre. Venit enim ad nos fama, ipsa autem res quoque testantur, quod cum magnas habeas divitias, & plurimas facultates acceperis a majoribus, & sint multi qui tibi serviant; pudori tamen & virtuti omnibus postpositis, in nullius alterius viri ne in conspectum quidem venisti, nisi ejus qui fuit tibi legitimo conjunctus matrimonio. Ne nunc ergo, ne nunc (hoc ego tibi consulo) pulchritudinem tuam & juventutem & filiarum virginitatem licitorum manibus tradideris, qua magis contumelia afficiunt, quam puniunt: sed desistens Crucifixo gloriam tribuere, & nostris cedens legibus, & tibi & liberis prospice qua sunt utilia.

XL. Quæ in tyrannum Sancta vidualia.

Beata autem illa apposite & erudite respondens: Cum eum, inquit, o Rex, quem oporteret honorare, & qui tibi dedit potentiam & hanc purpuram & hoc diadema, immo vero ipsam quoque essen-

PAGIUS X. Sigismundus Burgundie Rex occidit filium.

Marius Aventicensis in Chronico sub hujus anni Consulibus scribit: His Cos. Segericus filius Sigismundi Regis, jussu patris sui injuste occisus est, indignante scilicet altera ejus uxore Sigerici noverca, quam mortua priori, Ostrogoto a Jordanande lib. de Rebus Gethicis cap. 58. vocata, Theodorici Regis Italiae filia, duxerat, ut tradit Turonensis lib. 3. capp. 5. & 6. qui addit: Ille ad Sanctos Agaunenses abiens per multos dies in fletu & jejuniis orans, veniam precabatur Psallentium ibi perpetuum instituentem, qua perperam Baronius refert ad annum DXXXVI. quo ipse Sigismundus Burgundionum Rex jam obierat, ut infra dicitur. Quodnam fuerit illud Psallentium non convenit inter Auctores. Aliqui vocant illud assiduum, quod aliis atque aliis mutuo succedentibus, die nocteque continuaretur, ut fiebat apud Accemetas Monachos Orientales. Co-intius anno DXXXVI. num. CCXXIV. & seq.

tiam & vitam, tamquam Dei Filius & Deus, ingrato animo contemptu audaci lingua injuria afficias; non times me fultum dejectum te comburat: & me honorare velis. Vestrum ego honorem summam duco ignominiam. Cessa gladium in te ipsum impellere. Absit autem, ut ego a tali lauder lingua, qua se armavit contra Deum. Neque eo procedam amentie, ut verfer cum iis qui Deo sunt adeo inimici, & in peccatorum habitem tabernaculis.

Cum Rex hæc audisset, ira corde accensus, aspexit ad eos qui aderant: & cum dixisset: Quam impudenter in nos egit hæc execranda muliercula; jubet ejus capiti auferri tegumentum & ejus filiarum, & sic eas nudo capite & promissa coma in castra duci per ignominiam. Egre diens ergo generosa mulier, cum vidisset magnam feminarum multitudinem flentem & ejulantem, quod talis nobilitas afficeretur contumelia: illa eas se vere & magnifice intuens: Scio, inquit, o amica, quod propter nos dolorem accipitis, partim quidem fortasse propter naturæ cognationem, partim autem quod indigna ac pudenda videar pati cum filiabus. Sed ne doleatis. Nos enim non ideo negaverimus Creatorem celi & terræ; neque qua sunt ad tempus, æternis prætulimus. Nam mihi quidem a majoribus per successionem pietas & vera religio, & a Christo denominari, & cum nosse Deum, tradita fuerunt in hereditatem, non mihi autem soli, sed universæ quoque meæ cognationi. Propter quem ego complexa continentiam, viduitatem prætulimus matrimonio; & ex facultatibus, quas habebam, plurimum distribui pauperibus. Sunt vero adhuc mihi magna divitiarum auro & argento; & magna multitudo serporum; nolui autem, ut multæ aliæ mulieres solent, ad alium maritum intueri, etiam si cum multis casibus & calamitatibus, qua viduis evenire consueverunt, sepe sum colluctata: quod quidem vel so-

XLI. Quid ad suas concives Christiana Vidua.

contendit, solum peculiarem psallendi formam certis horis dici & noctis præscriptam fuisse, non vero Psalmodiam perpetuam, ac denique Psallentium Agaunense actum fuisse ad omnes horas Canonicas, non tamen indefinenter. Verum cum valde hallucinari demonstrat Mabillonius in Præfatione part. II. sæculi IV. Benedicini num. CCIV. ostenditque in locis, in quibus jugis hujusmodi Psalmodia vigeat Monachos in plures turmas divisos fuisse. Primæ recedenti a Matutinis Officiis succedebat secunda, & hinc tertia; Dein absoluta prima priores locum secuturis faciebant, & ad assignatum laborem pergebant. Sic fiebat apud Centullenses Monachos apud quos Angilbertus Abbas trecentos Monachos instituerat ad hoc Opus cum centenis pueris qui Fratribus inter turmas distributis sibi que alternatim succedentibus, in auxilium canendi & psallendi in-

XI. In expiationem criminis sui instituit Psallentium.

lum sufficit ad mollem adhuc & tenerum animum incitandum ad secundas nuptias, & fortasse nullus meam damnaisset juvenutem, qua ipsum ad hoc habebat patronum divinum Apostolum (a).

XII. Sed hæc omnia parvifaciens, in hoc solum animum intendo, ut cum Christo sim una cum sanctis, qua præcesserunt, mulieribus & martyribus. Ego vobis jam secundo appareo. Nam prius in matrimonio sponsi qui erat ad tempus; nunc vero in nuptiis immortalis & alieni ab interitu, ad quem festino, & cui immaculatam conservavi continentiam, me videtis. Filias quoque ipsi studeo desponsare, ut qua earum hucusque integram ad hoc virginitatem conservaverim. Hinc mihi plenus est animus voluptate & bona spe. Rogo vos igitur, ut mihi potius congratulemini, neque tam abjecto animo lamentemini, & mihi transmutetis festum in tristitiam.

XIII. Porro autem vobis quoque consuluerim, ut vos undique munitis, & magnam adhibeatis cautionem, ne vobis non advertentibus, auferat fidei thesaurum qui est callidus suffurandi artifex, & maximum hoc vobis damnum afferat, quod pertinet usque ad ipsam animam. Jam vero quæcumque hic estis mulieres Gentiles & Hebrææ (multæ enim, ut video, hic adessetis ad spectaculum) vos quoque depositis, Gentiles quidem, longis fabulis & nugis, & diis qui sunt solo nomine; Hebrææ autem, umbra tandem & figuris & enigmatibus, discite veritatem: & accedentes ad Verbum & Deum, qui est unus Trinitatis, per ejus cultum illuminemini, & divini baptismatis regenerationem; neque sic simul pereatis in vestris impietatibus.

XIV. Cum martyr hæc & alia plura diceret mulieribus, quidam ex iis qui cum Rege sentiebant, illi hæc renunciaverunt, & quod perverteret multitudinem. Rex itaque, ea rursus accersita, simulans mansuetudinem: Magna, inquit, usus sum in te patientia hoc consulto, & non inconsiderate faciens propter benignitatem, ut fracta lacrymis, qua propter te funduntur & propter filias, nobis pareas. Illa autem: Quis me inquit, o Rex, si tibi paruerim, liberabit ab igne, qui non potest extinguari? Sic dixit, & calum statim intuens: Absit, inquit, o Rex immortali. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS XII. Psalmodia in Monasterio Agaunensi fuit perpetua. De tribus posterioribus Co-intius admittit, licet id de duobus prioribus, sicuti & de Aganensibus neget. Verum Salabergæ Lugdunum. Clavatium consilio Valberti Luxoviensis Abbatis profecta Monasterium brevi tempore inibi

talis, ut te negem, qui es solus unigenitus Dei Filius, & credam viro, qui te habuit contemptui, & nos decepit perjurio.

Non ferens itaque Hebræus libertatem loquendi generose femina, sed deposita scena & ablata fitione torveque cam & furiose intuens: Audacissima, inquit, mulier, ego ibi jam carnes discerpam ac dilacerabo, & intestina contrectabo: & si quid ex iis fuerit reliquum, id apponam devorandum canibus. Videbo autem, quisnam te sit e meis manibus erepturus, etiam si maxime expectas fore, ut det tibi auxilium Nazareus. Tunc execranda tyranni verba non ferens prima filiarum martyris, annum jam agens duodecimum, tyranni oculos consputavit. Qui autem circumstantes, non zelum, & id quod jure fuerat factum, laudantes, sed temporari servientes ipsam & sororem ense mox conficiunt: & cum ex destuente sanguine manibus plane feri homines accepissent, cum matri offerunt: Rex enim ita jussit. Illa vero (o fortem & generosum animam!) & lubenter eum gustat, & cum ad calum sustulisset oculos: Tibi inquit, Christe Domine, hoc meum offero sacrificium, & tibi martyres exhibeo castas virgines, qua egressæ sunt ex utero meo, cum quibus me quoque communeratam introduc in tuum thalamum, & (ut dicit divinus David (b) ostende matrem propter filios latentem.

XLV. Martyrium duarum Virginum.

XLVI. Rex autem gravissimo ægritudinis animi stimulo sauciatus, ut qui omnem spem plane abjecisset, in eam fert sententiam, cum hæc dixisset iis qui simul erant: Ejus quidem & filiarum mirari sumus pulchritudinem (verum enim fatebor) multo autem magis victus sum ab earum temperantia & moderatione: Et ideo mihi venit in mentem admirari, ad quantam amentiam processerunt Christiani, ut colant hominem, qui morte perit violenta; & suam ei permittant salutem, qui fuit planus, id est impostor, & præstigiator, & se Deum temere appellavit. Hactenus primi diei certamen, quo offensum est, quantus esset Homeritarum, Sive Sabæorum Ecclesiæ ardor, dum infirmiore sexum exhibens ad confictum, eundemque divitiarum & pulchritudinis nexibus implicatum, ipso primo congressu superbum perfidumque Judæum vicit: quo genere R r 2 nere

construi curavit: Quo adificato in eo trecentas adornavit famulas Christi, Chorique dispositis per turmas, ad instar Agaunensium Monachorum canendi normam disposuit, ut in Compendio Actorum ejus in Codice Compendiensi legit Menardus. Frustra Co-intius contra omnium Codicum fidem loco Agaunensium, reponendum dicit, Luxoviensium: Neque majori fundamento aliud argumentum deducit a Regula Turonensi, quam Agaunenses servabant, quæque Hol-

(b) Ps. 112.

nere hominum nullam gentem infensio- rem & infensio- rem Christianis Dei Ecclesia est umquam experta; quorum acerbissimo odio in Christianam religionem si æque potentia jungatur, nihil possit excogitari crudelius, acerbius nihil. Quod & si consideres cum Judaica perfidia conjunctam a Christiana fide apostasiam in Rege impio, magis miraberis sexum fragilem adeo gloriosum de perarduo diroque certamine retulisse triumphum. Sed ad sequentis diei spectaculum accurramus: pergit enim auctor:

XLVII. Arethas cum sociis sistere iussit.

Sequenti autem die cum in loco excelso Rex confedisset, vocavit Aretham cum sociis, qui erant numero trecenti & quadraginta. Qui cum astitissent, magnum intuens Aretham, qui erat affabilis & moderatus & moribus maximam ostendebat virtutem: Cur tanta es, inquit, audacia, o caput execrandum, ut in nostram quidem insurgas potentiam, toti autem civitati & tantæ persuadeas regioni, ut te solum colant tamquam tyrannum, & verbis tuis utantur tamquam legibus nostrarum vero legum nullam ducant & verborum rationem; & execrandum hominem Deum appellent, qui cum sibi auxilium ferre non potuerit, vos eum vobis adhibuistis adiutorem: & nec tuum patrem es imitatus, qui ante imperavit Nagræ, iis autem qui nos præcesserunt, Regibus fuit obedientissimus? Sed nisi mutatus & ad te rediens hanc vanam repuleris opinionem, non te profunda senectus, nec simulatus hic habitus juvabunt: sed tu & omnes tui eadem patiemini, quæ viri & feminae prius interfecti: quos quantum juverit Mariæ & fabri filius, omnes sciunt.

XLVIII. Perorat in Regem Arethas.

Senex autem stans cogitabundus, & aperte ostendens se ægre ferre superbiam verborum Regis, cum se sustinisset, & collegisset spiritum, & ex imo suspirasset: Non es inquit, o Rex, causa eorum quæ dicuntur aut fiunt; sed nostri cives, qui meam contempserunt sententiam, quæ tibi non permittebat ingredi civitatem; contra autem adversum te depugnare incitabat, & cum tuis tam multis millibus manus conferere, ut cum Madianitis (a) olim Gedeon cum paucis; & Christo, qui

PAGIUS

Holstenii diligentia post Baronii mortem innotuit, in qua de Laude perenni nihil legitur. Nihil etiam, inquit Mabillonius, de ea in Regula S. Columbani, nihilque in Regula Sancti Benedicti reperire est: & tamen certum, in aliquibus utriusque Sancti Monasteriis eam observatam. Validius hæc Coinitii ratio relicti potest ex eo quod ea Regula a discipulo Sancti Eugendi Abbatii scripta fuerit ante annum quingentesimum, diu scilicet ante innovationem Agaunensis Monasterii, ut supra diximus. Vivente quidem Sancto Sigismundo Rege scriptam fuisse, deducitur ex Vita Sancti Eugendi, ab ejus discipulo scripta, quam his verbis claudit: Instituta quoque

nunc a te contemnitur, vires addente, & confirmante, te expugnare, demerere, & omnino delere virum impium, fidifragum, & immemorem pactorum conventorum, quibus te civitatem & nos servaturum pollicebaris.

XLIX.

Quidam autem ex iis qui cum Rege confidebant, volens ingeniose sancti verba reprehendere, & tempori valde seruiens: Sed non inquit, sic vos docet lex Moyse contumelia afficere Christum Domini: dicit enim (b): Principi populi tui non maledices. Porro autem ipsa quoque scripta (c) vestra vobis jubent Regem honorare, seu sit bonus, seu secus. Cui sanctus: Tu autem, inquit, fortasse non audisti, quod ab Acab dictum est (d) Eliæ, cum dixit eum evertere Israel: cui ille sic respondit: Non ego evertio, sed tu, & domus patris tui; non usque ad Achab solum sistens contumeliam, sed eos etiam comprehendens, qui erant in ea domo. Quomodo ergo se quisquam in Deum pie gerens, & Regem arguens quod se iniuere gerat, unquam offenderit ac violaverit legem, qui non est veritus os in calum ponere, & Creatorem appetere maledictis. Sed (ut video) ejus patientiam & tolerantiam contemnitis, & nos facere familia procuratis.

(b) Exod. 22.

(c) 1. Petr. 2.

(d) 3. Reg. 18.

Reg. im-

plus jure

arguitur.

L.

Tu autem Rex, cum sis natura tam injustus, & mala facere paratissimus, & nec sanctus in iis quæ ad Deum pertinent, nec in homines benignus; putas fore, ut illum lateas oculum, quem nihil latet? atqui Regem oportet esse veracem & benignum, ut verbis atrahat benevolentiam eorum qui sunt in sua ditone; rerum autem sine & eventu fidem facere veritatis; & quod se divine gerat gloriam habere: quales ego vidi in Judæa & Æthiopia & ante te Homeritide; quos vera dicentes, & se benigne agentes in subjectos, non, ut tu Rex, pejerantes, sed aliis promissa implentes, quasi ut Deum honorabat populus. Et Deus quidem eorum quæ a te sunt odio habens improbitatem, te qui in eum fuisti impius & infidelis, mox deponet ab Imperio, idque tradet viro fideli & bono; roborabit, & extollet genus Christianorum, magnamque

Vaticinium Arethæ in martyris.

XIII.

que de formatione Monasterii nostri Agaunensis digestimus, desideria vestra tam pro institutionis insignibus, quam pro jubentis auctoritate, Christo opitulante, luculenter explebunt. Quare cum in Vita Sancti Eugendi Tarnatensium Regulæ mentio sit, non dubium, quin longe ante institutam perpetuam Pålmodiam in Monasterio Agaunensi, condita fuerit.

Idem Coinitius existimat, novam illam pålmodi formam institutam fuisse anno quingentesimo decimo quinto, ideoque non eo anno Tarnatense Cœnobium primitus extructum, sed jugem illam Pålmodiam in illud iuductam. At cum Gregorius Turonensis laudatus, disertè asse-

que suam efficiet ecclesiam, quam tu igne consumpsisti & humi dejecisti. Ego autem sum beatus, non ob id præsertim quod in hac vita in bona fui æstimatione; sed quia in profunda senectute (jam enim ænonagesimum quintum annum, videns filios filiorum & filias filiarum) subeo martyrium; & tam magnam & populorum tam frequentem civitatem & totam regionis ipsius gentem Deo offero, qui etiam mei perpetuam conservabunt memoriam, summas illi agentes gratias.

LI.

Ad populum autem conversus, & ad commartyres (erat enim non solum visu jucundissimus, sed etiam in concionibus ad populum facundissimus) sic dixit: Viri cives & amici & cognati, & quicumque propter consuetudinem & rerum communionem ad nos attinetis, quæ patriæ quidem & nobis civibus evenerunt, cum non pridem consideraverimus; neque scrutati fuimus id quod erat futurum, sed fallaci homini, qui nos fraude studebat capere, crediderimus; ipsa novimus experientia, ut cum iis qui foris erant, molestiarum fuerimus participes. Quæ vero in Deum linguam motens locutus est hic superbus, ipsi auribus audistis. Quod autem ad Christi Dei provocet negationem, restantur quidem eorum qui præcesserunt plurimæ & omne genus cades: testantur autem hæc quoque vincula, quæ pro pietate nobis sunt imposita. Et fuisset quidem sapientium, non esse timidos & vitæ nimis cupidos, neque huic callido & improbo veteratori credere, fidem adhibentes iusjurando, quod est promptissimum malorum artificium; sed bellum adversus ipsum suscipere, & Deo pugnam nobiscum capefente, ulcisci hunc impium.

LII.

Cum autem res nostræ ad eam adductæ sint necessitatem, ut vel tyranno parentes, & nos impie gerentes, vitam agamus miseram; vel non parentes, & pietatem exerceantes, beatum finem adipiscamur: studeamus immortalem gloriam consequi per martyrium. Nec me existimet aliquis tamquam jam senem & plenum dierum finem cupere, & ideo alios ad mortem incitare: sed consideret unusquisque vestrum, mortem esse commune debitum & juveni &

seni, & esse inevitabilem corporis dissolutionem. Itaque non expectetur finis communis, qui & sua sponte venit; sed studeat quilibet, ut sit quam fieri poterit gloriosus & beatus. Quidam autem dixerit quisquam martyrio gloriosus, aut quasiustus, aut piis omnibus beatus? Ego enim, si fieri posset, propter Christum mori scæpe & ipse eligerem, & aliis consulerem: sicque esset & major gloria & lucrum longe copiosius: sed cum hoc haberi non possit a natura; quod vel invidis nobis ipsa ex se facit, præcipiamus cum gloria: & id tamquam proprium constituentibus, astute fallamus necessitatem.

LIII.

Nullus nostrum, o fratres, sit adeo vitæ cupidus & adeo pusilli & abjecti animi, ut pro brevi & misera vita perdat eternitatem, & quæ nunquam solvitur beatitudinem. Communi omnium inimico e nobis haud detur pars aliqua; ne cum unum fuerit suffuratus, gloriatur perversus, tamquam qui omnes ceperit. Sed qui est quidem talis, procul sit a choro martyrum, neque sit falso nominis particeps. Si quis enim te, Christe & Verbum Dei, negaverit hujus vitæ desiderio; ab ipsa excidat, & debiscens eum terra devoret. Si quis autem ex mea cognatione aut familiaritate desiderio honorum præsentium, te relicto Creatore, sequatur hunc Regem interitui obnoxium & impium; ne ei detur, o Rex Christe, hic frui iis quæ videntur jucunda & delectabilia, & tradatur iis quæ sunt illic tormentis.

Contestatur suos Arethas.

LIV.

Hæc dixit; & statim multitudo calidas effundens lacrymas: Esto bono animo, conclamavit: Nemo enim te deseret: nam tu (ut vides) desiderio omnes vel ante te mori properamus, & præcipere hunc beatum finem & desiderabilem. Ille autem ad hæc: Ego, ait omnibus, ego vos omnes præcedam, & ero vobis in Deo certus viæ dux. Ut vos mihi primas conceditis in omnibus, ita mihi concedite, ut primus ad Christum accedam. Verum enim vero hoc vobis ultimum do mandatum: si quis meorum filiorum, aut eorum qui genere ad me attinent, relictus fuerit permanens in hoc puro cultu Christianorum, sit hæres mearum facultatum. Porro autem

PAGIUS

asserat, Pålmodium illud perpetuum post occisum a Sigismundo Rege Sigericum filium coeptum esse, idemque legatur in Vita hujus sancti Regis ab Henricheno ad diem primam mensis Maii, quo colitur, relata, ea canendi ratio Angelicæ Doxologicæ, quam humanæ similior, hoc vel sequenti anno primum usurpata. Cum vero in conventu Episcoporum Agaunensi habito, de quo mentio in charta Tomo IV. Concil. pag. 1557. recitata, dicatur, Sigismundum sub die pridie Kal. Maii in illum Conventum venisse, Hymnendum constituisse Abbatem, corpora Sancti Mauriti & sociorum aptissimo in loco condidisse, Pålmodium insti-

tuisse, Monasterium dotasse, apparet gesta hæc esse anno sequenti, quo ultimus mensis Aprilis dies in Dominicam incidit, & ante eum annum Monasterium illud a Monachis non fuisse habitatum, sed a mulieribus & secularibus familiis, ut dicitur in antiqua Historia Abbatum Agaunensium, cujus fragmentum refert Bollandus ad diem XI. mensis Februarii in Vita Sancti Severini Abbatis Agaunensis. In eadem Historia legitur: Pålmodi interim vel subsistendi Regula instituta Sancto Hymnondum a cœtu Episcoporum, qui illuc ad constituendum Monasterium venerant, traditur. Quæ optime conveniunt cum iis, quæ in Actis Conventus laudati dicuntur.

CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5.
THEODORICI REG. 30.

tem tres illas ex eis quæ mihi restant possessiones pulcherrimas volo tribui Catholica ecclesiæ quæ est edificanda, quas etiam jam consecro. Ita ipse omnia prænoscentes ventura, divino afflatus Spiritu instar Patriarcharum antiquorum, est prælocutus martyrii candidatus Arethas. Subdit auctor:

LV. Hæc cum dixisset, & populo benedixisset, & Sit tibi gloria o Domine propter omnia, subjunxisset, conuersus dicit Regi: Laudo te, o Rex, quod usus sis patientia, & non confuderis aut interrupperis meam orationem, ut mos fuit olim Regibus. Quoniam ergo nosti nostrum scopum & institutum, nempe quod fieri non potest, ut Christi cultu relicto, nos tibi assentiamur; fac quod superest, tempus non terens diutius. Cum sciret ergo Rex mentem eorum esse immutabilem, nec fieri posse ut eos ad suam traducat sententiam, iussit eos duci ad quemdam torrentem, qui vocatur Oaias, & ipsis illic amputari capita.

LVI. Ad quem cum uenissent, & se prompto & alacri animo ad preces conuertissent: Domine (a), dixerunt, virtus salutis nostræ, obumbrasti super caput nostrum in die belli. Nunc quoque deduc nos in vitam æternam; quoniam nihil ex omnibus nobis pluris fuit, quam tui dilectio, non patria, non genus, non diuitiæ; sed omnia propter te perdidimus, etiam ipsam vitam, & tanquam occisionis (b) oves sumus reputati. Et nunc te supplices rogamus, fiat ultio (c) sanguinis, seruatorum tuorum, qui fuerit effusus. Extolle manus tuas super istorum superbiam. Sulcipe ac defende illorum filios, qui pro te moriuntur. Corroborata civitatem, quæ gloriatur tuo pretioso sanguine & cruce & passionibus. Vides quemadmodum eam tui effecerunt inimici: attonderunt ejus ornamentum: profanauerunt sanctuarium tuum: templum sanctum tuum excusserunt; quod tibi placeat ut rursus exollatur & roboretur, dando scepra Regibus Christianis. Hæc & alia illi precati, jugulum singuli obtulerunt, primusque omnium coronam martyrii Arethas est consecutus. Subdit vero auctor hæc de admirando femine Christianæ certamine.

PAGIUS Anno itaque Insequenti pridie Idus Maii celebratum Agauni Concilium, cujus mentio in charta Donationis illius Monasterii mox memorata, in quo Sigismundus Episcopus alloquens ait: Ad hoc vos aduani, ut mentem meam consolemini, & quid agam, vel respuam adificatis. Quibus verbis mentem ex morte Sigierici filii conceptum indicat. Eam chartam commentitiam esse contendit Cointius laudatus quod in ea sermo sit de Pfalmodia perpetua in Monasterium Agaunense tunc primum induta, atque ejus falsitatem ostendere notam cum

Quædam autem mulier habens puerum prætercurrentem non plus quam quinque annos natum, cum videret ea quæ fiebant, & ad similem accensa esset emulationem; citissime accurrens, cum ipsa quoque accepisset martyrum sanguinem, se illo unxit & filium. Deinde ipsum Regem ludificabatur, eum vocans tyrannum, & quam maxima poterat voce dicens: Erit Hebræorum Regi sicut Pharaoni. Illius vero satellites, iis quæ dicebantur, auditis, comprehensam statim mulierem ducunt ad ipsum Regem, & maledicta, quibus ipsum acerbe appetebat, renunciant cum magna accensione. Ille autem cum nec ei fecisset dicendi potestatem, nec eam quidem interrogasset, eam condemnat, ut igne moreretur.

Statim ergo fuit congregata materia, & ignis ei subjectus, & flamma se in altum sustulit, sulphure, pice, & sarmentis nutrita: deinde etiam fuit alligata mulier, & eam licitorum manus complectebantur, ut cum fuisset eis onus portatu facile, sic in mediam flammam recta coniceretur. Puer autem, qui solus remanserat, dolebat, indignabatur, ægre ferebat, non secus ac recens nati pulli, non ferens matris absentiam. Porro autem in gyrum vertens oculos, & amicissima lingua matrem requirens, videt Regem sedentem in excelso, & ad ipsum accurrit oculos habens plenos lacrymis, deinde se provoluit ad ejus pedes pro matre rogans, ut poterat. Ille autem eo accepto, & genibus imposito (erat enim puer scitus & elegans, & qui ut puer suaviter balbutiebat) rogabat eum quo mallet versari, & quem magis diligeret. Ille autem matrem dicebat, matrem; & eam desebat assidue: Propter eam autem, inquit, veni, & rogo, o Rex, eam solvi, ut me quoque assumat ad martyrium. Illa autem me sepe ad hoc hortata est.

Attendens autem Rex ad verba pueri: Quid est autem hoc, inquit, quod dicis, martyrium? O quæ etiam infantes sapientes reddit tua, Domine, gratia! Pro Christo, inquit, mori, & rursus vivere. Sed quis est hic Christus? rursus dicit Rex. Puer autem: Veni huc, inquit, ad ecclesiam, & eum tibi ostendam. Ad aliquam sacram imaginem Salvatoris, ex

loca, tum temporis. Nam in ea dicitur, Sigismundum, sub die pridie Kal. Maii Agauni publice exorsum esse dicere, &c. finis vero talis est: data sub die Idus Maii in Virorum catu prope Agauno Monasterio feliciter. Verum alio loco, alioque die Conuentus habitus, alioque die ac loco charta foundationis a tribus Episcopis & octo Laicis, qui dimisso cœtu cum Rege remanserant, subscripta. Præterea dicit Cointius, bis ea in charta scribi adfuisse LX. Episcopos totidemque Comites; cum tamen in toto Sigismundi Regno essent tantum Sedes Episcopales septem ac viginti. At

LVII.
Mira libertas femina Christiana.

LVIII.

Pueri Christiani supra ætatem confilium.

LIX.
Rex frustra blanditur puero Christiano.CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5.
THEODORICI REG. 30.

more, in ecclesia pingi solitam puer alludens, ita quidem cum esset parvulus, loquebatur ut parvulus. Sed quid post? Interim autem cum matrem aspexisset, flens dixit: Sine, Sine me venire ad matrem: video enim eam trahi & male affici a licitoribus. Rex autem: Cur, inquit, huc venisti, matre relicta? Sed sis hic nobiscum, & dabo tibi quolibet fructus pulcherrimos. Hoc ille quidem dixit, tanquam cum simplici puero, atque adeo puero se loqui existimans. Ille vero longe supra ætatem prudentia præditus plane reuechat, dicens: Non hic manebo; matrem desidero: nam arbitratus te esse Christianum, veni pro ea rogaturus; cum Judæum autem inuenerim, tecum nec volo quidem versari, neque sustineo omnino a te aliquid accipere. Hoc autem solum mihi concede, o Rex, ut ad matrem revertar.

LX. Regem stupore affecto pueri sapientia. Quidam autem ex iis qui circumstant, excogitantes aliquid sapientis, confesant ut infans adduceretur ad Reginam, sic teneram ætatem conantes allicere; nam cum Rege quidem consuetudinem existimabant esse puero insolitam, ut virilem & asperiorum: quod si audierit Reginam & mulierem, prompto & alacri animo eam secuturum, ut qui apud matrem blande educaretur, & molliori delectaretur consuetudine. Verum rursus pueri intelligentia superavit illorum calliditatem; nec eis quidem omnino ad hæc dabat responsum, sed vehementer solum vocabat matrem, & in eam cum animo totos desigebat obitum.

Cum eam autem vidisset in ignem, vehementius inflammatus visceribus, audent statim puer aliquid fortius: & cum stetit ad genua tyranni Dunaan, se inclinans, acriter ipsum Regem mordet in femore. Ille autem simulatque sensisset morsum, & fuisset conturbatus, eum repente abicit, & eum tradit cuidam ex Senatu, ut ab illo aleretur maxime Judæice, & abjuraret Christianismum. Et ille quidem abibat, accepto puero, admirans ea quæ facta fuerant, & simul etiam narrans aliis. Interim autem puer, eo nesciente, cursu contendit ad matrem, &

LXI. Puer provocat in ignem. Puer vocat in ignem, & currit in ignem.

PAGIUS At Librarios in numeris describendis sæpe errare, innumera exempla demonstrant. Scriptum erat IX. & Librarius posuit LX. Sic Mabillonius lib. 2. de Re Diplom. cap. 28. observavit, in præcepto Odonis Francorum Regis pro Cœnobio Sancti Germani apud Autisiodorum, pro anno Regni II legi anno Regni LI. & in Chartario Sancti Theodorici prope Rheims, Caroli Simplicis Francorum Regis Diploma datum dici anno XXX. regnante Domino Cælo, & redintegrante XXX. largiore vero hereditate indepta XL. Ubi XL. pro XI. habetur pro eo quod in Autographo Littera I. Instar Litteræ, E oblongæ expressa erat. Immo ipsemet Cointius anno DXXXI. num. 1. ubi Gregorius Turonensis

insiliit ad mediam fornacem, matremque (ut ei videbatur) amplexus & pulcherrimum bustum se ipsum ei tradens; fit cum ipsa hæres corona martyrii. Ita plane (quod scriptum est a) ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem, ut destruas inimicum & ultorem. Infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia. Parum fuit vinci a feminis superbissimum tyrannum, & ab ætate decrepita superari, nisi & a puero hostis immanissimus sterneretur. Tales esse solent Christianæ religionis de perfidia prostrata triumpho, ut vincat humilitate superbus & superet infirmitatem potentes. Sed pergit auctor:

Cum hæc sic fierent, patientum Christianorum moti misericordia ii qui erant circa Regem & ipse Senatus, rogabant, ut cæteros relaxaret, & non penitus perderet tam magnam civitatem & populo tam frequentem, quæ quotannis magna pendebat vectigalia. Postquam autem hæc in re annuit dura illa anima & Pharaonica, crudelisque vicit avaritia; quid facit? Cum hujus civitatis, & totius regionis juvenes tam masculos, quam feminas dedegisset in servitutem, quorum erant millia, & alios quidem ipse retinisset, alios autem tradidisset quibus voluit; reversus est in Regiam, libera civitate effecta serva, quæ dedicata erat soli Trinitati: quam ipse Christus redemit proprio sanguine, & quæ ei obulit tantam martyrum multitudinem, eorumque victorias & certamina præclarâ prædicantia orbi terræ. Et hæc quidem ita se habebant. Haftenus de martyribus suo splendore in Oriente & Occidente universæ Ecclesiæ eluculentibus: non enim eos Homeritæ vel Æthiopes tantummodo coluerunt, sed & Græci omnes, pariterque Latini, qui, diversis licet diebus eorumdem admirabilem martyrum annis singulis certamina publica in Ecclesia ex sacris tabulis legunt. Tanto ergo Orientalium Occidentaliumque consensu celebrari martyres meruerunt, qui licet in remotis adeo regionibus passi sint, unius tamen corporis Catholicæ nimirum Ecclesiæ calore fidei proxima capiti membra erant. At quid post hæc perfidus apostata egerit, au-

LXII.
Rex parit religio civibus.

lib. 3. cap. 10. narrat, Childbertum Francorum Regem redeuntem ex Hispania detulisse inter alia sexaginta calices, observat Aimoinum lib. 1. cap. 8. habere novem, & errorem manare potuisse a Librariis propter affinitatem inquit, numerorum LX. & IX. Hujus Conventus Agauni habitus meminit in Chronico Fredegarii, qui loquens de fundatione Monasterii Sancti Marcelli in Suburbano Cabilonenfii a Guntramno Francorum Rege facta, ait, Synodum XL. Episcoporum fieri præcepit, & ad instar institutionis Monasterii SS. Agaunensium (quod temporibus Sigismundi Regis ab Avito & cæteris Episcopis, ipso Principe jubente fuerat confirmatum) hujus Synodi conjunctione Monasterii Sancti

CHRISTI
522.HORMISDÆ PAP.
9.JUSTINI IMP. 5.
THEODORICI REG. 30.

audi: sed prius quæ acciderint in cælo prodigia ad incutiendum terrorem crudeli barbaro, accipe:

LXIII.
Prodigia
pertinere
Hebræorum
ducem.

Reverente autem Hebræo, apparuit ignis aliquot diebus tota nocte implens aerem, qui ipsum Dunaan & ejus terrebant exercitum, & coniecendam præbebat Dei iram adversus impios. Deinde ignis quoque desuper, qui erat perfecta plaga, pluit in terram. Sed nec sic quidem potuit corrigi sceleratus, neque flecti sub potenti manu Dei. Tanto autem furore erat accensus adversus Christianos, ut etiam ad Regem Persarum miserit legationem, & rogaverit ut ipse quoque faceret similia; & omnes qui in sua ditioe inveniebantur, Christianos perderet funditus: si vellet, inquit, Solem habere propitium, & ejus patrem (sicut ille nupubatur) esse Deum Hebræorum. Scripsit etiam ad Alamundarum Ducem Sarracenorum, qui erant sub Persis, promittens etiam se ei daturum pecunias, si moveret persecutionem adversus Christianos qui sunt ei subiecti. Sed ille quidem adeo erat infestus Christianis, & sic faciebat. Hæc autem de Alamundaro cum audis, memoria repete sub Anastasio Imperatore superius esse dictum, ejusdem nominis Regem Sarracenorum ad fidem Christianam conversum, baptizatum esse; hunc vero alium ab illo fuisse, dicendum videtur: etenim Sarracenorum alii erant Romano Imperatori obtemperantes, alii hostes, ut quæ dicentur, ostendent. Sed prosequamur reliqua:

LXIV.
Legationes
ad
Sarracenos.

Justitia autem nequaquam cessavit implere suas partes in his quæ fiebant. Justinus enim Imperator, cum sic ei visum esset, hortatus est Alamundarum, ut fœdera pacis iniret cum Sarracenis Romanorum vectigalibus. Et missus est Abrahamus vir pius & presbyter, qui hac fungeretur legatione. Aderant autem illic quoque a Rege Persarum cum alii quidam, tum Isacius quoque presbyter, qui præerat Christianis Orthodoxis qui in Perside erant: aderat autem Silas quoque Episcopus Nestorianorum cum quibusdam aliis, partim quidem pro Hebræo fungens legatione, partim vero volens convenire Orthodoxos, & disputare adversus recta dogmata.

LXV.
Nestoriani
Judæis
affines.

Cum autem coram dictis legatis legentur litteræ Regis Homeritarum, & Silas assentiretur scopo ejus qui scripserat, & diceret Christum solum esse hominem, & non Deum: Quomodo enim,

PAGIUS

di Marcelli Guntrammi institutionem firmandam curavit. Loquitur Fredegarius de Synodo Maticonensi II. a XLII. Episcopis subscripta. Aganensis Privilegii diserte meminit Marcellus lib. I. cap. I. frustra quoque respondet Coitius anno DCLII. num. XLI. respexisse Mar-

inquit, qui nascitur ex muliere, & componitur ex eo qui est in ipsa sanguine, & involvitur fuscis, & paulatim accipit incrementum, deinde etiam laborat & sinit, tandem ad crucem agitur & moritur, Deus esse dicitur, ut citra rationem Abrahamo videtur & Isacio? Hæc cum sic dicerentur, ii viri pii non ferentes diutius Deum affici conumelia, scissis suis vestibus, eos vocabant hæreticos, & magno animo eos expellebant ab Ecclesia Catholica, Nestorium eorum magistrum damnantes, ut qui talia seminasset zizaniam: deinde fustus etiam persequerentur ea quæ pertinebant ad divine carnis susceptæ dispensationem; ipsique Orthodoxa divinorum Apostolorum & Patrum sequentes dogmata, Deum perfectum & hominem perfectum confitebantur Christum, in una hypostasi duas naturas conjungentes citra confusionem. Atque cum sic quidem Silas a scopo excidisset, inanibus (ut dicitur) manibus est reversus, & sic vana spe est delusus.

LXVI.

Abrahamus autem ipso quoque fœdere inito cum Alamundaro, salutatoque Isacio in Persidem revertente, rediit & ipse, atque omnia exposuit Justino Imperatori, & præsertim quæ a Rege Homeritarum facta & scripta sunt contra Christianos. Ille autem sine mora scripsit ad Asterium Alexandria Episcopum, ut incitaret Regem Æthiopum ad movendum arma adversus Homeritas: eadem quoque ipse Regem Æthiopum per litteras nunciavit, eumque docuit quemadmodum delivisset Hebræus omnes Christianos qui erant in sua potestate, & quemadmodum Nagran civitatem populo frequentissimam fecisset inhabitabilem, omnibus puberibus partim quidem interfectis, partim autem redactis in servitutem: quod Regem etiam Persarum & Alamundarum idem ille incitasset, ut facerent similia: postremum adjecit fore, nisi ipse exurgeret in ultionem, ut Deus evestigio ei irasceret. Et hæc quidem Imperator Justinus. Ipse quoque Patriarcha Alexandrinus posteaquam cum monachis Orthodoxis, qui erant in Nitria & Scete, multas Deo fudit supplicationes, Regi illi ea significavit, quæ pro videbantur Justino. At de his modo hætenus: quæ autem ibidem habentur de bello a Rege Æthiopum adversus Dunaan suscepto, & insigni victoria a Deo obtenta, quoniam ea omnia anno sequenti contigisse narrantur, suo loco de iis dicturi sumus.

Quin-

culsum ad aliud Agaunenfe Privilegium, quod excidit & Cabilonenfe sancitum esse in Synodo Valentina, quæ paucis mensibus Maticonensem antecessit. Mitto alias ejus conjecturas, utpote leviores.

JESU CHRISTI
ANNUS
523.HORMISDÆ PAP.
ANNUS
10.JUSTINI IMP. 6.
THEODOR. REG. 31.I.
Consulatus
Maximi.

Quingentesimus vigesimustertius Redemptoris annus uno tantum consignatus Consule Maximo reperitur, quem Roma dedit, & (ut testatur Marcellinus) sine collega: errore autem ab aliquo conjungi Maximo collegam Olybrium, inferius dicemus. Porro qui fuit Maximus creatus in Occidente, æmulus gloriæ Justiniani Consul in Oriente, & ipse sumptuosus (ut ille ante annum superiorem) exhibuit in suo Consulatu munera; quæ tamen sordida reddidit, dum præmia consueta certantibus & munera-

Ann. Ecc. Tom. IX.

riis perolvere detrectavit; cujus rei causa ab illis Theodorico Regi oblata sunt adversus eum querelarum libelli: qui rei indignitate commotus, ad eundem Maximum Consulem epistolam dedit, cujus est exordium (a): Si Consularem munificentiam provocant, &c. ubi plurima in detestationem ejusmodi cruentorum spectaculorum, cum certamen initur cum bestis, habet: quæ tamen ex prava inolitâ consuetudine iidem necessaria visa sunt. Nam audi quid idem Theodoricus in fine epistolæ dicat:

S s Sed

PAGIUS
SÆC. VI.
Anno Eræ
Hispan.
DLXI.
A. C. 523.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6016.

© 28. A. II. P. 16. April. Indict. I.

JESU CHRISTI 523.

JOANNIS PAPÆ I.

JUSTINI IMP. 6.

THEODORICI REG. 31. & 13.

I.

[I] FL. Anicius Maximus absque collega Consulatum in Occidente gessit, ut

Anam.

NOTÆ

[I] C. Off. Fl. Anicius Maximus sine collega.

Fragmentum veteris lapidis, effossi Romæ A. D. 1606. in basilica Vaticana, & a Donio exscripti; nunc inter Donianas Inscript. cl. XX. n. 63. pag. 537.

FL. MAXIMO. V. C. CON. . . .
CONCESSVM. LOCVM. PETRO. . . .
ROME. ET. TRIBVNO. VOLVP. . . .
ET. CONIVGI. EIVS. IOHANN. . . .
PAPA. HORMISDA ET TRANSM. . . .
DVS. PRAEPOSIT. BASC. BEATI. EE. . . .

Habetur eadem inscriptio apud Fleetwod in Sylloge pag. 402. Sed inemendata. Lapis Christianus in ædibus Capponis, Romæ:

. . . . CITIENIA
. . . . AFELICIA
. . . . NNVS P LVS
. . . . MAXIMO VC CON.

P. C. Symmachi, & Boetii habet lapis Augustæ Prætoris, apud Muratorium pag. CDXIX.

I. OBIT IN XPO
III. NON. FEBR. P. C
SEMMACHI ET BOITHIW. C. C.

Sponius in Miscellan. pag. 283. ex testamento in papyro, Ravennæ exarato: Tibi sumo adque Apostolico viro Ecclesie superscripta urbis Episcopo &c. II. Iduum Novembrium Maximo VI. consule. Perperam Sponius hoc testamentum tertio Ecclesie sæculo conditum fuisse scribit. Nam mentio sit Ecclesie Episcopi Ravennatis, qui floruit ab. A. D. 524. ad 534. Perperam etiam legit VI. pro V. C. scilicet viro clarissimo.

Victor & Marcellinus: Maximo V. C. Cos.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Maximo.

Epitaphium detectum A. D. 1734. in veterimo pavimento basilicæ Metropolitanæ Ravennatis

DEPOSITV. . EST SVB. D. NON. DECEMB.
MAXIMO. V. C. CONS. IND. SE.

ideft Indictione secunda, a Kal. Sept. inchoata. GEORGIUS

(a) Apud
Cassiod.
Var. I. 5.
p. 42.Quinquen-
nalia Ju-
stini.

CHRISTI 523.

HORMISDÆ PAP. IO.

JUSTINI IMP. 6. THEODORICI REG. 31.

II. Venatio ferarum in theatro detestabilis.

Sed vos, quibus necesse est talia populo exhibere, largitate manus fundite praemia, & haec miseris faciatis esse votiva. Alioqui violenta compulsio est, solemnina dona subtrahere, & mortes detestabiles imperare. Et ideo quicquid in longam consuetudinem antiqua liberalitate pervenit, sine aliqua dilatione concedite supplicanti; quia homicidii reatus est, illis esse tenacem, quos editio vestra invitavit ad mortem. Heu mundi error dolendus! Si esset ullus aequitatis intuitus, tantæ divitiæ pro vita mortalium deberent dari, quantæ in morte hominum videntur effundi. Hæc Rex barbarus, & alia plura superius in odium hujuscemodi Romanorum spectaculorum: ut non adeo mirum sit ipsum humanioribus compositum moribus summa pace atque felicitate in hanc diem regnum ad tricennalia propagasse. Ita plane quamdiu aequitati studens, & de Ecclesia Romana bene mereri sollicitus, ejusdem libertati atque securitati prospexit; omnia ipsi cessere dextera: cum vero adversus Petram insanens certamen iniit, & innitentem super eam Romanum Pontificem laceffivit (o miraculum!) protinus pessumivit, atque confractus periiit. Jam vero narrationem rerum Ecclesiasticarum anni hujus aggrediamur.

III. Obitus Hormisdæ Papæ.

Hoc itaque anno, octavo Idus Augusti, Hormisdæ Papa cum sedisset annos novem & dies decem, perfunctus quam honestissime munere Pontificio, ex hac vita migravit, desiderium sui relinquens bonis omnibus: utpote qui inter immensos sæculi fluctus tempore impij Anastasij Imperatoris Ecclesiam regens, clivumque regiminis summa constantia moderatus, latentia vitavit scopula hereticorum, undasque humanæ potentiae medium findens & calcans, ad optatum pacis portum Ecclesiae navim sub Justino

PAGIUS II. Moritur Hormisdæ PP.

A num. III. ad XI. Anastasius in Hormisdæ ait, eum seditte annos VIII, dies XVII. & fuisse a Consulatu Senatoris, usque ad Consulatum Symmachi & Boethii. Verum error in numeros irrepsit, [1] & Hormisdæ usque ad Consulatum Maximi, ut recte notavit Baronius, vitam prorogavit. Deducit id Card. Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 21. ex inscriptione in Vaticano reperta, & ab Aringo Romæ Subterraneæ lib. 2. cap. 10. publicata, qua Maximo Consule Hormisdæ Joanni cuidam uxori & marito facultatem concedit, inquit Doctissimus Cardinalis, ut in Basilica S. Petri possint sepeliri.

NOTÆ

[1] Duplex quidem in Textum Anastasij error intercessit; prior in annis sedis, ut pro VIII. legendum sit VIII. Error etiam alter fuit Librariorum non Anastasij, cujus forte Textus habuit P. C. Symmachi, & Boethii. Ita enim interdum apud Latinos notari hunc annum constat ex Inscriptione allata in Histor. Academ. Reg. Inscript. & Amoen. Liter. t. 4. p. 370. edit. Amstelod. MANS!

Imp. perduxit; præscribensque jura Principibus docuit, parere debere in his quæ sunt ad Deum Sacerdotibus Reges, non Principibus sacerdotes. Gaudent, exultant, glorianturque tanto concive nobiles populi Frusnates: verum non ipsi tantum memoriam ejus dignis officiis prosequuntur, sed universa Catholica Ecclesia in Occidente celebritatibus annuis ejusdem diem natalem frequentat octavo Idus Augusti.

Antequam autem reliqua ejus affigamus monumenta sepulcro, ambiguitas illa solvenda est de obitus tempore. Nam si consulas Anastasium, ipsum secum pugnantem invenies, dum de ipso agens suæ narrationis exordio, vixisse usque ad superiorem annum Consulatus Symmachi atque Boethii tradit: in fine autem ejus obitum & sepulturam collocat sub Consulatu Maximi, qui contigit anno præfenti. Sed & cum ejus successoris Joannis ingressum æque ponit sub Maximi Consulatu, magis firmat sententiam illam, hoc anno & non superiori Hormisdæ dicta die esse defunctum. Rursus huic sententiæ Græci etiam astipulantur. Marcellinus enim Comes, qui his ferme diebus Chronicon scribebat, pariter sub Maximi Consulatu refert ingressum Joannis Hormisdæ successoris in Pontificatum. Sed alia pleraque eidem consentiunt veritati, ut rerum gestarum ordo annis singulis usque ad ipsius Joannis obitum declarabit: ita ut nulla possit de tempore Hormisdæ sedis ambiguitas remanere. Licet autem ab ipso Anastasio sedi ejus tribuantur anni octo & dies decem; Indices tamen Vaticani habent annos novem & dies decem & septem: verum quod ad dies pertinet, post novennium nonnisi decem numerari contingit. Hæc quoad obitus tempus satis.

IV. De tempore obitus controversia.

Jam

FL. MAXIMO V C CON... CONCESSUM LOCUM PE... ROME EX TRB. VOLUP... ET CONJUGI EJUS JOHAN... PAPA HORMISDA ET TRA... PRAPST. BASC BEATI PETRI

Verum duo sunt, quæ in dubium revocari non posse videntur. Primum in Monumentis publicis, præsertimque in donatione marito & conjugii indivisim facta, prius mariti nomen, quam conjugis scribi debuisse; Et secundo munera.

CHRISTI 523.

HORMISDÆ PAP. IO.

JUSTINI IMP. 6. THEODORICI REG. 31.

V. Digna Hormisdæ memoria.

Jam vero quæ reliqua sunt rerum ab eo gestarum his tamquam corollarium apponamus, nempe ea, quæ quoto pontificum anno fieri contigerunt, haud satis constare possunt. Quamobrem cætera alia ejusdem Hormisdæ egregia facta, quæ haud certorum annorum possunt limitibus claudi, hic ad finem ex Anastasio referenda ex more duximus: quibus ostenditur non solum ipsi adversus Eutychianos & alios superius recensitos hæreticos fuisse pugnandum; sed etiam adversus Manichæos non leve iniisse certamen: de quo hæc in primis Anastasius: Hic composuit clerum, & psalmis erudit. Hic fecit basilicam in territorio Albanensi in possessione Mesontis. Et post multa, quæ suis locis superius dicta sunt, ista subiicit de repetitis & condemnatis ab ipso hæreticis Manichæis: Hic invenit Manichæos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum, exilio deportavit: quorum codices ante fores basilicæ Constantinianæ incendio concremavit. Magnæ cessit laudi Romanis Pontificibus super universonem gregem vigilantibus: insidiantes clanculo lupos invenisse: nam eos prodidisse, perdidisse fuit. Quod igitur istdem excubias totius Orbis gregis agentibus in hoc ipsum pontificum invigilandum esset, hinc videas in ipsiis Viris Romanorum Pontificum non taceri, sed ut nobilem cunctis spectandum proponi titulum, cum contigit ab eis esse inventos hæreticos: ut superius factum vidimus.

Inquirere Hæreticos Romanorum esse Pont.

VI. Ecclesiastica animadversio per flagella.

Sed observatio dignum, quod audis inventos ab Hormisdæ Manichæos discussos cum examinatione plagarum in exilium deportari iustos. Habes Ecclesiastici judicii praxim, nempe hujuscemodi feras bestias latibulis primum educas, deinde discuti atque flagellis subici ad extorquendam veritatem. At non ad eruendam veritatem tantum, sed & in pœnam etiam consuevisse Episcopos adhibere flagella, apud sanctum Gregorium est sæpius invenire. Habet enim hæc de puniendi subdiacono calumniatore Gregorius scribens his verbis ad Anthemium: (a) Quia ergo tanta nequitia malum sine digna non debet ultione transire scriptum fratrem Paschasium Episcopum volumus admoneri, ut eundem Hi- Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

ac Dignitates apud Romanos nominibus postposita fuisse. Mariti nomen in ea Epigraphæ est Petrus, in tertia linea cum posterioribus literis exesit expressum. Conjugis nomen tatur; & Hormisdæ ac Tra, nomina sunt Præpositorum Basilicæ S. Petri. Indeque sequitur, Joanne Papa jam sedente eam inscriptionem postitam esse hoc anno, post diem XIII. Augusti, & Hormisdæ in ea epigraphæ nomen esse hominis privati, non vero Pontificis Romani.

larium prius subdiaconatus, quo indignus fungitur, privet officio, atque verberibus publice castigatum faciat in exilium deportari, ut unius pœna multorum possit esse correctio. At licet Episcopis concessa esset ejusmodi per flagella animadversio, præsidebat tamen cunctis æquus arbiter ipse Romanus Pontifex, ne quis crudeliter nimis eadem infligi juberet. Hinc accidit, ut idem Gregorius Papa (b) Andream Ferentinum Episcopum duorum mensium spatio suspenderet a celebratione Missarum, quod feminam quam dire admodum fustibus castigari præcepisset. Sed & Abbatibus concessam fuisse virgarum animadversionem, certum est (c). Subdit vero Anastasius:

Sub hujus Episcopatu multa vasa aurea vel argentea venerunt de Græcia, & Evangelia cum tabulis aureis & donis pretiosis pensantibus libras quindecim: Patena aurea cum hyacinthis, quæ pensat libras quindecim: Patena argentea duæ pensantes singula libras viginti quinque: Scyphus aureus cum gemmis pensans libras octo: Scyphi argentei deaurati pensantes singuli libras quinque * Gabatha electrina pensantia libras duas: Theca cereæ aureæ pensantes libras sex: Palliolum olophorum *, blatbeum * cum tabulis auro textis de chlamyde vel stola Imperiali: Subcinctorium super Confessionem B. Petri Apostoli: hæc omnia a Justino Orthodoxo votorum gratia oblata sunt.

Sed & quod mirandum fuit, etiam hostis Catholicæ fidei Rex Italiæ Theodoricus munus obtulit Rege dignum basilicæ Vaticanæ: munus dixerim, non oblationem: solent enim oblationes tantummodo esse Fidelium Orthodoxorum, quæ solemniter ritu in ecclesiam inferri consueverunt & recipi; munera vero, quæ nulla habita distinctione donantis, in ecclesiam tamquam in Gazophylacium inferrentur. Sed audi Anastasium: Eodem tempore Theodoricus Rex obtulit beato Petro Apostolo cerosstrata argentea duo pensantia libras septuaginta. Hæc de muneribus oblati sub Hormisdæ Papa basilicæ Vaticanæ a Principibus Christianis, præter illa quæ superius eidem Hormisdæ oblata a Clodoveo Francorum Rege sunt dicta. Quæ quidem omnia summæ laudi Hormisdæ cessisse, quis non intelligit? S s 2 sic-

(b) Greg. 1.2. ep. 44. & 45. vet. edit. (c) Palladius in Lausiaca. c. 8. Greg. dial. 1. 2. c. 4. Bernad. ep. 102.

VII. Munera Justinii Imp. sub Hormisdæ ad Rom. Ecclesiam.

* quindecim. * olofericum. * blatbeorum.

VIII.

Porro Anastasius errorem suum corrigit, quando ibidem scribit: Sepultus est in Basilica B. Petri Apostoli octavo Idus Augusti Consulatu Maximi, & cessavit Episcopatus dies septem. Sedit Hormisdæ annos novem, ut habent tria MSS. exemplaria Anastasij Colbertina, quorum duo fuere Biblioth. Thuanæ, varii Catalogi nostri Vaticano-Palatinus, uterque Catalogus, Veterum Pontificum a Mabillonio editus Tom. III. Veter. Analect. & Regino in Catalogo Pon-

III. Joannes eligitur Pontifex Romanus.

CHRISTI
523.HORMISDÆ PAP.
10.JUSTINI IMP. 6.
THEODORICI REG. 31.

ficuti etiam in libris Machabæorum factum a Regibus legitur templo Dei sub Onia summo sacerdote viro sanctissimo: nam audi quæ ibi dicuntur (a): Propter Onia Pontificis pietatem & animos odio habentes mala, fiebat, ut & ipsi Reges & Principes locum summo honore dignum iudicarent, & templum maximis muneribus illustrarent. Sed sicut tunc Ethnici etiam muneribus templum Domini illustrarunt, ita & nunc Theodoricus Rex a fide Catholica alienus, ob idque hac ex parte ipsius Romanæ Ecclesiæ hostis dicendus, Petri basilicam donis nobilitavit: & quemadmodum tributum pendere solet licet invitus Rex externus subjugatus Imperatori, ita idem Theodoricus reveritus sedis Apostolicæ majestatem, quodam quasi miraculo infert dona in templum, quod imbutus hæresis Arianæ perfidia adversatur: id exigente,

(b) Psal. 2. non alio, quam qui accepit a Patre (b) Gentem hereditatem suam, & rebelles regere in virga ferrea; de quo & dictum:

(c) Psal. 17. (c) Et inimici ejus terram lingent. Sed de Hormisdæ reliqua prosequamur, quæ ad Dei cultum & templorum ornatum spectant. Sed quod nuper emerfit in lucem e tenebris oblivionis egregium monumentum scriptorum Hormisdæ, cum acerrimus vindex continentie clericalis, adversus eos, qui lapsis laxare viderentur habenas, has patentes litteras dedit, hic describere operæpretium existimavimus:

(d) Extant 1. 5. Antiq. secundum titulos antiquorum Patrum a. lect. pag. 287. Hormisdæ Pap. litteræ adversus eos qui lapsis habenas laxant. * videtur, quod.

Ecce (d) manifestissime constat, quia sancto Joanne Papa transmissos, & trecentorum decem & octo Episcoporum sententias, sed & canones Gallicani Concilii contineri * videntur, clerici in adultério deprehensi, & aut ipsi confessi, aut ab aliis convicti ad honorem redire non possunt. Et quia forte non desunt, quibus vel pro nimia pietate superscripta sanctorum Patrum severitas minime placet: sciatis

PAGIUS Pontificum Romanorum. [r] Erratum etiam in diebus ab omnibus fere Catalogorum Scripturibus, quorum alii, ut Auctor auctioris Chron. Vet. Pontif. supra annos Hormisdæ tribuunt, dies XVI. alii dies XVII. Cum enim Hormisdæ die XXVII. mensis Julii anni DXIV. Pontifex Romanus ordinatus, die sexta mensis Augusti

se trecentorum decem & octo Episcoporum, & qui reliquos canones statuerunt, sententias reprehendere, vel damnare. Sed forte major est in illis pietas, quam in supradictis trecentis decem & octo Episcopis; major in illis misericordia, quam in sancto Joanne Apostolico Papa; major charitas, quam in reliquis sacerdotibus, qui hoc per exempla, vel remedia ecclesiarum, suis definitionibus deliberaverunt. Et ideo aut per promptam voluntatem præceptis illorum consentiant, aut si non fecerint, omnibus contrarios se & inimicos esse cognoscant. Quæ est ista inimica benignitas? palpate criminosos, & vulnera eorum usque ad diem Judicii incurata servare? Quod si etiam eos * durissima pœnitentia per plures annos agere viderint *,

sic id ipsum & saluti eorum consulere, & canonum debemus statuta servare. Cum vero in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec instantia orandi, vel plangendi appareat, nec beatum David imitentur, qui dixit (e): Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis stratum meum rigabo. Et illud (f): cinerem tamquam panem manducabam, & potum meum cum fetu miscebam: nec eos jejuniis, vel lectioni vacare videamus: possumus agnoscere, si ad honorem pristinum redirent, cum quanta negligentia, & cum quanto tepore, & inimica animi securitate permancant, credentes, quod sic eis non acta pœnitentia digna dimiserit Deus, quomodo sacerdotes indulgisse videntur? Vere dico, quia illi ipsi, quibus cum periculosa & falsa misericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Christi pro tantis peccatis damnandi advenerint, contra nos ipsos causas dicuntur, dicentes: quod dum aut asperitatem lingue eorum expavimus, aut falsa blandimenta & periculosas adulationes ipsorum libenter accepimus; nos eos, dum illis * inutilitatem indulgemus in peccatis permanere, ut ipsa peccata etiam augere permiserimus: nec

* durissima pœnitentiam, * secundum.

(e) Psal. 6.

(f) Psal. 101.

* inutiliter.

huius anni, & mortuus & sepultus fuerit, sedit annos novem, & dies undecim, die emortuali incluso. Cumque Sedes dies septem vacarit, ut habet etiam Ordericus lib. 2. Joannes natione Tuscanus ejus successor ordinatus est die decima tertia mensis Augusti, in quam Dominica cadebat.

NOTÆ [r] Nescio cur Pagius hic tantum deferat testimonio Anastasii, cujus textum hic & alibi mendaciter Blanchiniani, quem nos in Nota ad A. 555. 7. ab Authore corvo scriptum demonstramus. Porro in eo, sicut & in cæteris omnibus Catalogis Hormisdæ Pontificatus definitur annorum IX. dierum XVII. quæ supputatio ducit nos ad diem XIII. Augusti anni 523. Hormisdæ emortualem. His adde dies VII. interpontificii, quot ab omnibus statuuntur, devenies ad diem XX. Augusti, quæ dominica erat, adeoque ordinationi Joannis apta. MANSI

CHRISTI
523.HORMISDÆ PAP.
10.JUSTINI IMP. 6.
THEODORICI REG. 31.

recordantes illud, quod in veteri Testamento scriptum est; quia per unum peccantem contra omnes ira Dei desavit. O pietas! o misericordia! Uni parcere, & omnes per exemplum malum in discrimen adducere! Non ita suadet sanctus & beatissimus Cyprianus martyr, dicens: Qui peccantem verbis adulantibus palpat, peccandi fomitem subministrat. Nec perimit delicta illi, sed fovet iterum imperitus medicus, qui tumentes vulnerum sinus manu parcente contrectat, & absconditum in profundis secessibus virus dum servat, exaggerat. Unde & sanctus Joannes Constantinopolitanus Episcopus arguit, dicens: Imperitus medicus est, qui indigesta putredine superducit vulnere cicatricem.

Et ideo diligenter perpendite, si aut potest, aut debet fieri, ut tantorum, aut talium, quos supra memoravimus, sacerdotum canones contemnentis, aliter, quam isti statuerunt, observare vel agere præsumamus: præcipue cum si illorum trecentorum decem & octo Episcoporum, qui per omnes ecclesias Concilia fieri præceperunt, tam sancta decreta negleximus, non illos solos despiciamus, sed & sicut supra dictum est, & Africanos, & omnes reliquos, qui ipsis ordinantibus per totum mundum, per ecclesiasticam disciplinam aliquid statuerunt, cum peccato anima nostra contemnimus. Ego me in hoc periculo immittere non audeo: quia nec talia sunt merita mea, ut aliorum peccata in me excipere præsumam. Nec tantam eloquentiam habeo, ut ales tribunal Christi contra tantos & tales sanctos sacerdotes, qui canones statuerunt, causas dicere possim. Videat unusquisque *, qualiter sentire vel observare disponit, qualiter possit in die Judicii reddere rationem. Ego, in quantum vires Deus dignatur dare, studere volo eorum præceptionibus, & obaudire, quia cum talibus non rixam, sed pacem ex qualicumque parte habere desidero. Et hoc diligenter attendendum est. Quod si, secundum quod scriptum est, illi clerici, qui ad uxores proprias redeunt, ab integro ab officio suspendantur. Quod si etiam dicam & * internuptiarum mariti, qui utique rem licitam faciunt, clerici tamen ordinari non possunt, aut si ordinati fuerint, deiciantur. De quibus sanctus Faustus Episcopus in epistola sua dixit: Perdit gratiam consecrati, qui ad officium vult exercitari mariti.

Cum hæc ita sint, qua conscientia quisque dicere poterit, quod ille, qui adulterium commiserit, iterum ad honorem venire poterit? Hoc loco, si aliquis fuerit, qui dicat: Ergo negas misericordiam Dei, qui dixit: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat? & illud: Numquid qui cadit non adiciet ut resurgat? & illud: Peccator in

quacumque die conversus fuerit, omnes iniquitates ejus oblivioni tradentur? Sed ad hæc voce libera respondere & possumus, & debemus. Absit nobis, ut de istis sententiis videamur vel leviter dubitare. Definitissime enim credimus, quod * quisque ad finem vitæ suæ pœnitentiam egerit, non solum indulgentiam accipiet, sed etiam ad præmia æterna perveniet *. Propter regulam tamen ecclesiasticam *, propter antiquorum Patrum instituta, absit a nobis, ut reprehendere, ut discutere audeamus. Cumque credimus ad vitam æternam post beatam pœnitentiam venire: ad honorem clericatus, secundum tantorum Patrum præcepta novimus non debere reverti in tantum, ut in canonibus scriptum est: ne ullus umquam pœnitens clericus ordinetur. Et si ille, qui uliro petiit pœnitentiam, quamvis eam perfecte egerit, non potest Episcopus, aut presbyter ordinari: ita ut etiam, si per ignorantiam ordinatus fuerit, & postea convincitur pœnitentiam accepisse, deiciatur ille, qui invitus ad pœnitentiam agenda in monasterium mittitur, & utique quid aliud quam pœnitens dicendus est: qua conscientia ad sacerdotium pervenire permittitur? Nemo mihi aliam quamlibet contra auctoritatem Sedis Apostolicæ, vel contra trecentorum decem & octo Episcoporum præcepta, vel reliquorum canonum statuta obiciat, quia quidquid contra illorum definitionem, in quibus Spiritum sanctum locutum esse credimus, dictum fuerit, recipere non solum temerarium, sed etiam periculosum esse, non dubito. Valde enim metuo & contremisco illam damnationem, quam ille sacerdos propter stultam indulgentiam accipere meruit, qui pro eo, quod filios suos negligenter castigavit, & eos nec cedere, nec excommunicare voluerit, ipsi filii una die occisi sunt, & triginta millia de populo interfecti sunt, & Arca testamenti capta est, & ipse retro cadens fractis cervicibus mortuus est, & nomen ipsius de libro vitæ deletum est &c. Contra Pbinnes, qui pro eo, quod zelo Dei commotus duos adulteros pariter interfecit, totum populum de Dei iracundia liberavit. Nec hoc ideo dico, ut sicut ille fecit, etiam nunc per mortem corporum sacerdotes Domini debeant vindicare: sed quia melius est * unusquisque parvo tempore, donec vivit in hoc mundo, verecundiam, vel confusionem sustineat, quam postea ad supplicia æterna perveniat. Et * multum ei utilius est *, propter aliorum exemplum, quamdiu vivit, remotus ab honore pœnitentiam agat, & remedium sibi in diem necessitatis acquirat. Quicumque parvitate meæ in hac causa voluerit onerosus existere, aliud responsum dare non delibero, nisi quod supradicti canones con-

* quisquis. * Præter.

* ut

* multo * ut

zine

CHRISTI 523.

HORMISDÆ PAP. IO.

JUSTINI IMP. 6. THEODORICI REG. 31.

tinere videntur. Hactenus epistola Papa Hormisdæ, hic in fine rerum ab eo gestarum collocata, quod datæ tempus nquam apparet.

IX. Ornamentis Ecclesiis ab Hormisdæ collata. Ad postremum enim hæc de ipso Hormisdæ Anastasius habet: Eodem tempore fecit Papa Hormisdæ apud beatum Petrum Apostolum trabem, quam ex argento cooperuit pensantem libras mille quadringentas. Hic fecit in basilica Constantiniana arcum argenteum ante altare, qui pensat libras viginti: Cantbara argentea sexdecim, quæ pensant singulas libras duodecim. Item ad beatum Petrum fecit arcus argenteos duos pensantes singulos libras viginti: Cantbara argentea sexdecim, pensantia singula libras quinddecim; Amas argenteas tres pensantes libras tres; Scyphos argenteos stationales sex cum calicibus * pensantes singulos libras sex. Hæc de donis, subdit vero de ordinationibus: Hic fecit ordinationes in urbe Roma per mensem Decembrem: ordinavit presbyteros vigintiunum, Episcopos per diversa loca quinquagintaquinque. Qui sepultus est in basilica beati Petri Apostoli octavo Idus Augusti, sub Consulatu Symmachi *.

* Crucibus. Hæc de donis, subdit vero de ordinationibus: Hic fecit ordinationes in urbe Roma per mensem Decembrem: ordinavit presbyteros vigintiunum, Episcopos per diversa loca quinquagintaquinque. Qui sepultus est in basilica beati Petri Apostoli octavo Idus Augusti, sub Consulatu Symmachi *.

X. Maximi. Sic igitur non amplius quam septem dierum spatio cessante sede, Idibus Augusti subrogatur in locum ejus totius clerici consensu Joannes Etruscus Constantii filius ex presbytero rituli Pammachii. Rex autem ab eo gestæ magna ex parte scriptorum antiquorum jactura remanserunt obscuræ: quæ vero adhuc extant, suis locis opportune reddemus.

XI. Hoc eodem anno Tertullus civis Romanus claritudine generis nobilis, sed pietate magis insignis, Davidis Regis sacri memor eloquii, quo ad Deum conturbat: Et semen meum serviet tibi: & magni parentis Abraham unicam prolem Deo in sacrificium offerre parati, filium suum Placidum septennem puerum Deo offerens, eumdem S. Benedicto apud Sublacum juxta Simbrunos montes monachos colligenti monasticis institutionibus tradidit imbuendum. Quem imitatus Euty chius Senator vir illustis,

PAGIUS IV. Ad num. XIII. & seq. Lex. 12. Cod. Justiniani de Hæreticis & Manichæis sine die & Consule est; recte tamen Baronius eam cum hoc anno illigavit; quia testatur Cedrenus Justinum sexto Imperii sui anno Edicto suo Manichæos capite plecti iussisse. Addit Justinus: Reliqui hæretici (hæreticus est omnis non Orthodoxus) & Græci (nempe Gentiles) seu Pagani & Judæi, & Samaritani prohibentur Magistratum gerere, &c. excipiuntur Gothi, qui sunt fœderati, & aliter prout visum Imperatori fuerit honorantur. Fœderatorum nomine Baronius intelligit Gothos Theodorico Italia Regi subditos. Verum Justinus nullum in hos jus habuit, nec

& ipse duodecim annos natum filium Maurum eidem Patri obtulit Benedicto. Res gesta narratur a S. Gregorio. Porro hæc omnia hoc anno contigisse, vetus Chronicon Cassinatensis cœnobii asserit, & Leo Ostiensis consentit. Quod si ab his discrepare videatur, qui scripsit Vitam S. Placidi, dum ait id factum anno Domini quingentesimo vigesimo secundo: tamen quod addit contigisse Joanne Romano Pontifice; utique ad hunc annum ex ejusdem sententia referas necesse est; etenim superiori anno, immo & presentis majori parte sedisse Hormisdam, satis liquet ex iis quæ nuper dicta sunt.

XII. Degebat apud montes Simbrunos magnus ille Catholici orbis splendor, sanctissimus monachorum Patriarcha Benedictus, jamque duodecim exerebat (ut testatur Gregorius b) monasteria: Sed audi ipsum ista narantem: Cum sanctus vir diu in eadem solitudine virtutibus signisque succresceret, multi ab eo in eodem loco ad omnipotentis Dei sunt servitium congregati: ita ut illic duodecim monasteria cum omnipotentis Jesu Christi Domini nostri opitulatione construeret, in quibus statutis Patribus duodecim monachos deputavit, paucos vero secum retinuit, quos adhuc in sua presentia aptius erudiri judicavit. Cæpere etiam tunc ad eum Romanæ urbis nobiles, & religiosi concurrere, suosque ei filios omnipotenti Deo nutriendos dare. Tuncque bonæ spei suas soboles Euty chius Maurum, Tertullus vero Patricius Placidum tradidit: e quibus Maurus junior cum bonis polleret moribus, magistri adjutor cepit existere: Placidus vero puerilis adhuc indolis gerebat annos. Hæc de oblati a parentibus Romanis pueris sanctus Gregorius. Quando vero contigerit inde migrare Cassinum vitantem Florentii invidiam Sanctum Benedictum, suo loco dicetur. Hæc modo de his satis: consule tu Gregorium si plura cupis.

XIII. Sed ad res Orientales oratio convertatur. Justinus religiosissimus Imperator, Catholicæ fidei cultor studiosissimus, haud satis habuit suis legibus Nestorianos atque Euty chianos proscriptis; sed audiens

leges adversus illos ferre potuit. Quare loquitur Imperator non tantum de Gothis illis, quos Malchus Rhetor in Excerptis Legationum pag. 94. ait, a Romanis fœderatos appellatos fuisse; sed etiam de aliis populi Romani fœderatis, de quibus Olympiodorus pag. 4. Certe Procopius lib. 1. de bello Vandal. cap. 11. & Theodosius in Novella meminere Saracenorum fœderatorum, idemque Procopius lib. 3. Bell. Goth. cap. 33. Erulos fœderatos appellat. Præterea hoc anno Quinquennialibus suis dicato legem adversus Arianos in particulari dedit, de qua anno sequenti agetur, quia Baronius eam in annum illum distulit, licet ea solemnia illam in presentem competere indicent.

CHRISTI 523.

HORMISDÆ PAP. IO.

JUSTINI IMP. 6. THEODORICI REG. 31.

diens Manichæos in Oriente repertos esse, adversus eosdem promulgavit edictum. Qui enim in Urbe inventi, Apostolica censura coerciti sunt, in longe positas regiones migrandi visi sunt iniisse consilium; quos cognitos suis Imperator legibus profligavit, quibus & omnes hæreticos, Judæos, atque Gentiles pariter exagitavit, cum ista sancivit (a): Manichæi antiquè expelluntur, & capite puniuntur. Reliqui autem hæretici (hæreticus est omnis non Orthodoxus) & Græci; nempe Gentiles, seu Pagani, & Judæi & Samaritæ prohibentur magistratum gerere, & dignitatem habere, aut jus dicere, aut Defensores, aut Patres civitatum fieri (ne habeant licentiam vexare aut judicare Christianos, aut Episcopos) item militare quoque prohibentur, præterquam si ex genere cohortalinarum sunt: hi enim manent onera quidem sustinentes, non offendentes autem, neque in Orthodoxos quid exequentes in publicis vel privatis causis. Qui autem tentaverit quid horum facere; præterquam quod factum pro infecto erit, dabit etiam libras viginti: & qui publicis ipsos descriptionibus inserere conati fuerint, etiam viginti, & Præsides quinquaginta; & omnes hæc privatis rebus inferantur. Excipiuntur Gothi, qui sunt fœderati, & aliter prout visum Imperatori fuerit, honorantur. Hæc Justinus, qui ob fœdus cum Theodorico initum Gothis licet Arianis parcendum putavit.

XIV. Sed quod ad ipsos Manichæos spectat, hoc eodem sexto ipsius Justinus Imperatoris anno hæc de his quæ adversus eos gessit, Cedrenus habet: Persecutus est idem Justinus hoc anno Manichæos, multosque eorum suppliciiis affectit: quod & Cabades Rex Persarum præstitit in suo regno; qui omnes quos reperit intra suos fines, trucidavit. Quanam autem ex causa ad hæc agenda permotus, accipe ab auctore Miscellæ (b): Cabades Rex Persarum, filius Perozi, multa millia Manichæorum cum Episcopo eorum Indagaro una die peremit una cum senioribus Persis, qui consensus eorum erant: filium enim ejus nomine Phatuarsum Manichæi a puero instituentes, repromittentes dicebant: Quia pater tuus senit, & si contigerit eum mori, principes magorum unum

PAGIUS V. A num. XVI. ad XXXII. Elebaan Æthiopum seu Axumitarum Rex, cum accepisset persecutionem adversus Christianos in Homeritide a Dunaan Rege Hebræo factam, de qua anno superiori actum, collecto ingenti exercitu, trajectoque angustissimo freto, quod est inter Æthiopes & Homeritas, & pugna terra marique commisit, Hebræos, qui terga vertebant juve belli omnes occidit. Tum ascendit ad Civitatem Pharo in qua erat Regia Dunaan, (cujus meminit Ptolomæus lib. 5. Geogr. cap. 17. in descriptione

fratrum tuorum facient Imperatorem, eo quod teneant dogma ipsorum. Nos autem possumus per orationes nostras persuadere patri tuo, abrenunciare Imperio, & te promovere, ut ubicumque confirmes dogmata Manichæorum. Qui promisit hoc facere, si imperasset.

XV. Cum autem hæc Cabades cognovisset, jussit conventum fieri quasi facturus filium suum Imperatorem, omnes jubens Manichæos cum Episcopo eorum & mulieres & liberos adesse conventui, similiter principem magorum Glouazen, & magos, & Christianorum Episcopum Boazanem dilectum a Cabade & medicum optimum. Et convocatis Manichæis ait: Gaudeo super dogmate vestro, & volo vobis dare, dum vivo, filium meum Phatuarsum: sed segregate vosmetipsos ad recipiendum eum. Qui freti fiducia, semetipsos segregarunt: Cabades autem præcipiens exercitus suos ingredi, omnes occidit gladiis cum Episcopo eorum sub conspectu magorum principis & Christianorum Antistitis. Hæc auctor in Miscella. Ingentem plane ejusmodi fuisse Manichæorum cædem, inde existimare licet, quod in Perfide frequentiores esse solerent Manichæi, ubi tutius degere consueverunt, quam in aliis Romani Imperii regionibus cum præsertim quasi nativum solum Perfidem esse ipsi cognoscerent, ubi primum fuerant exorti: ob quam causam inter Manichæos & Persas plurima fuisse communia, Agathias (c) de Persarum moribus agens ostendit, nempe idem esse utrique fœdæ dogma de duobus principibus, ex quibus alia ab ipsis nefanda deducerentur axiomata: tu ipsum consule.

XVI. Sed jam Æthiopas revisat oratio, ad quos anno superiori a Justino Imp. per Alexandrinum Episcopum procuratam esse legationem vidimus; ipsaque Dei admiranda facta recensent, quoniam modo post cædem martyrum Homeritarum Arethæ, & sociorum perpetrata per dirum apostatam Hebræum fœdæ Dunaan Regem, in eum ultus est Deus immisso in ipsum Elebaan Rege Æthiopum viro Christianissimo hoc anno post transfactam hiemem. Historiam quidem fide integram habent ejusdem Arethæ martyris Acta, quæ hic singulis reddere verbis, argumenti nobilitas, & tractationis veritas.

Arabia Petræ) & capit omnes divitias, quæ erant in Regia, & ipsam etiam Reginam. Postea præsidio relicto in Civitate venit ad Dunaan, ipsumque & omnes ejus cognatos interfecit. Significavit autem omnia quæ gesta fuerant Pontifici Alexandria, & per illum Justino Imp. Patriarcha autem Alexandria ordinatum Episcopum misit ad Homeritas. Qui cum illis confecerat Templum quod fuerat edificatum, baptizat quidem omnes, qui erant in Civitate & pagis Homeritarum, in nomine Sanctæ Trinitatis.

(a) Cod. de hæret. & Manich. l. 12. Constitutio Justiniani adversus Manichæos.

(b) Greg. dial. 1. 2. 6. 3. 4.

(c) Agath. de bello Persic. l. 2. 6.

(a) Cod. de hæret. & Manich. l. 12. Constitutio Justiniani adversus Manichæos.

(b) Agath. de bello Persic. l. 2. 6.

(c) Agath. de bello Persic. l. 2. 6.

ritas persuadent. Secuta hæc autem sunt cum (ut superius dictum est) Justinus Imperator, audita Homeritarum Christianorum strage per Hebræum tyrannum quam dirissime perpetrata, per Alexandrinum Catholicorum Antistitem eundem Regem Æthiopum ad ultionem parandum excitasset. Quæ vero ab auctore iis subiiciantur audi :

XVII. Expeditionis Regis Æthiopum in Homeritas. Non latebant autem nec prius quidem Æthiopum Regem ea quæ facta fuerant : sed tempore anni prohibente (erat enim hiems) vel invitum quievit. Itaque cum validam collegisset exercitum tum ex suis, tum ex auxiliis usque ad centum & viginti millia ; naves autem Indicas septuaginta in ipsa hieme construxisset ; quintam ex negotiatoribus Persis & Æthiopiis, qui illuc venerant mercatura gratia, naves alias collegisset ad sexaginta : cumque eas quæ ex ipsis collapsæ fuerant, instaurasset ac refecisset, & omnia parafset ; veris initio movet exercitum, armisque & equis & alio apparatu properabat, ut prælio configeretur cum inimicis. Et per continentem quidem ab inferiori parte Æthiopiæ misit quindecim millia Æthiopum ad Homeritidis partes magis Occidentales ; ut ipse quidem per mare cum navibus, illi autem per terram irruentes hostes in medium coererent.

XVIII. Pietas Regis Æthiopum in expeditione passanda. Cæterum illi quidem cum multis dies iter fecissent per loca arida, & transitu difficilia, omnes interierunt, ut qui nec pervenire ad Homeritam, nec ad regionem suam potuerint redire. Rex autem cum jam esset navigaturus, venit in templum, ad cuius fores regia veste aliisque insignibus Imperii depositis, ingressus quidem est in privato habitu : stans autem ex adverso aræ, cum Deum multum orasset, & facta ab ipso in Ægypto miracula atque in ipsa solitudine pro Hebræis in memoriam revocasset : Illi, dicebant, fuerunt ingrati in te benefactorem, neque illi solum, sed etiam qui ex eis

PAGIUS mitatis, ex eis autem ordinat Diaconos & Presbyteros, & Ecclesiis, quæ erant in Regione reddit statum suum solitum. Denique, Axumitarum, Rex Nagram Martyrum civitatem venit, eique Ducem prapofuit Arethæ Martyris filium, indeque rediit in Regiam, ubi Homeritis Abrahamium quemdam, virum pium, Regem præfecit, & redux in Regiam suam Diadema deposuit, & Regulam suscepit Monasticam, ut fufius in Actis Sancti Arethæ refertur. At cum Ecclesia Alexandrina a Patriarcha hæretico hoc tempore regeretur, vera in hac narratione falsis miscetur.

VI. Insignis hæc Victoria divinitus obtenta recte hoc anno a Baronio consignata, ut ex dictis anno superiori patet. Pius tamen Eleesbaas non nisi Justiniano imperante Monachum induit, ut colligo ex Photio in Biblioth. Cod. III. ubi summarium exhibet Legationis Nonnosii ad Æthiopas, & Homeritas, atque Saracenos, Ju-

nati sunt. Tu enim scis Domine, quam se male gesserint in una civitate, ut qui populum illum per dolum circumvenerint, & consilium inierunt adversus sanctos tuos ; & in eos qui restant, adhuc mala machinantur. Quod si nostra peccata id merentur ; sed ne tu nos iradas illorum manibus. Quod autem ipse volueris, hoc excepto, nobis impone supplicium : ne forte dicatur : Ubinam est ipsorum Christus propter quem gloriantur ; & crux ejus ?

Hæc cum precatus esset cum lacrymis, egreditur de templo & e civitate, & ad quemdam monachum, qui propter virtutis operationem dignus erat habitus ut prævideret futura, & in angusta turricula jam quadragintaquinque annos fuerat inclusus, pedes venit eodem habitu, de prælio sciscitandum, & præposita quoque thymiamata, in quibus etiam aurum latenter immiscuerat. Quæ cum tradidisset seni, quærebatur precibus & significationem eorum quæ erant eventura. Ille autem dolo deprehensus, cum quis esset, optime nosset : Sit tecum (inquit) Deus, qui etiam in viaticum plusquam viginti dierum, navigavit.

Sed neque negligens fuit Rex Homeritarum : nam ipse quoque & suis & auxiliariis collectis copiis, præsidium tenebat in terra & in mari. Verum cum ille exercitum, qui erat in terra, ab afflictione & malorum perpessione audit peritisse, non amplius timens hostem a continenti, in sola maris versabatur custodia. Itaque considerans angustissimum esse fretum quod est inter Æthiopes & Homeritas, neque superare latitudine duorum studiorum, & alioqui habere etiam

XXIX. Confulit S. Monachum rex Æthiopum.

XX. Regis Homeritarum dolosus apparatus.

stiniani Imp. iussu susceptæ, ab eodem Nonnosio scriptæ. Dicitur ibi Kaisum Arethæ nepotem Præfectum tunc fuisse Sarracenorum jam ab Anastasio Imp. tempore. Hujus Kaisi bellica virtute præstantis meminit Procopius lib. I. de Bell. Pers. cap. 20. & cap. superiori describens sinum Arabicum, narrat Sarracenos Maædones denominatos, mare accolare sub ditione positos Homeritarum. Jam cap. 17. scripserat, Aretham Gabalæ filium Sarracenorum Arabum Principem quamplurimis Tribubus a Justiniano Aug. Præfectum fuisse, Regiaque dignitate auctum, novo inter Romanos exemplo. Militavit is postea pro Romanis, quos tandem fessellit, ut pluribus Procopius narrat. Duplicem Nonnosus nomine Legatus missus est, ut Kaisum si posset, ad Imperatorem adduceret, & ad Auxumitarum Regem (cui geniti Eleesbaas tunc præerat) itaque ad Homeritas proficere retur. Auxumis permagna est Civitas, & quasi Æthi.

saxa multis in locis latentia ; cum gravem ferream construxisset catenam, & quæ posset ferre vim ventorum & undarum, & eam utrinque a terra alligasset ipse Dunaan, ut existimabat, Eleesbaan prohiberet aditum : ubi quidem erant latentæ petrae, plumbum circulis catenæ appendens, & ferrum faciens requiescere ; ubi autem erat profundum, colligans cum lignis levissimis, & sublevans catenam : deinde etiam validum inducens exercitum, venit in eum locum, in quem expectabatur venturus esse Rex Æthiopum. Qui loci situm considerat, & freti angustias a cosmographis descriptas attendit, haud vanum fuisse consilium Regis Homeritarum intelligit. Sed pergit auctor :

XXI. Dolose artes Dunaan irritæ reddite. Ille autem cum vento usus esset secundo, accessit ad locum speculandum, & præmisit decem naves, quæ cum dolum nescirent, ex improvise ingressæ sunt in angustissimum fretum. Quo in loco etiam Deus facit miracula, parvæ esse ostendens potentia humanam inventionem, ubi ipse adjuvare & opem ferre voluerit : Magnus enim quidam fluctus incurvatus, cum velut quemdam refluxum fecisset aquæ, portans unum ex navigis posuit super catenam, adeo ut videretur navis esse cuiusdam rupi immixta. Deinde exorta quedam procella cum mare repente conturbasset, extollit fluctus montibus pares magnitudine : & undarum alia quidem amovebant ligna catenæ alligata, alia autem tollentes naves in altum, transmiserunt omnes supra catenam. Illa autem & a venti vehementia, & a fluctibus qui in eam irrumpebant, destructa, præbuit cæteris navibus inoffensum aditum adversus Homeritas. Decem igitur prædictæ appulerunt littori, quod aberat ducenta stadia ubi Rex erat cum exercitu : reliquæ autem naves vento retroactæ nihil potuerunt efficere.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Æthiopia totius Metropolis, inquit ipsemet Nonnosus, qui ea in urbe fuerat. Quare initio Imperii Justiniani nondum Eleesbaas Regiam dignitatem deposuerat.

VII. Procopius lib. I. de Bell. Pers. cap. 20. loquens de gestis in Perside anno quinto Justiniani Imp. Christi scilicet DXXXI. mentionem facit Hellestheæ Axumitarum Regis, quem recte Baronius num. XXX. iudicavit esse filium Eleesbaani, atque eum Christianæ Religionis cultorem eximium fuisse, & cum audisset, Homeritarum non paucos genere Judæos, multos etiam Gentiles, illius oræ Christianis tributa supra modum imponere, eo bellum intulisse, & commisso prælio magnum Homeritarum numerum, ipsumque adeo Regem vita spoliasset, in eius locum subrogato Esimiphae, Christiano & Homerita. Subdit Procopius, haud multo post conflata in Esimiphaum Regem seditione hunc in Castellum inclusum esse, Regnumque ab Homeritis delatum Abramo, viro Christiano. Quod cum accepisset Hellestheus, con-

Emissis itaque triginta millibus cataphractarum equitum Dunaan impediēbat eorum qui erant in decem navibus exitum in terram. Viginti autem ex dispersis navibus, ubi erat ipse Eleesbaan, haud multo post illuc etiam ipse appulerunt. Tercio quoque die reliquæ apparentes naves appulerunt, & ipsæ longe inferius. Opinatus autem Dunaan inter plures esse Regem, majore accepto exercitu, illuc venit, parvæ relicta custodia ubi erat revera Eleesbaan. Cum autem tereretur tempus, nec e navibus educeretur acies, defecerat quidem aqua & cibus iis qui erant in navibus. Equitibus autem Hebræis Sol erat molestus, totoque die eos vehementer imperebat. Cæterum equitibus suis Dunaan magna machinatus est tabernacula, eorumque umbra depulit astum, qui afferebat molestiam. Porro autem misit etiam quemdam ex ejus cognatis cum viginti millibus equitum ad explorandam partem illam in qua erat Eleesbaan. Quidam autem ex eunuchis Regis arbitratus eum exire ad se exercendum, acceptis quinque aureis lanceolis, cum eo est egressus. Cum is autem Eleesbaan copias invenisset vigilantes, quarum pars jam e navibus egressa, locum in littore compararat ; accepto eunuchis & tribus ex suis, abiit procul ad venationem.

Quidam autem ex Eleesbaan exercitu oppressi fame, equos noctu conscenderant, ut hostes effugerent : qui cum in eos incidissent, alios quidem occiderunt ; Regis autem cognatum capientes, & aureas lanceas portantes, ad naves redierunt. Eas autem cum accepisset Rex pius, statim Deo dedicavit. Ipse autem reliquo armato exercitu immisso in breviores naves, egressus est ad hostes qui erant in littore : & pugna terra marique commissa, Hebræos, qui terga dederant, jure belli omnes occidit, adeo ut ne unus quidem sit reliquus.

XXII. Appulsus navium fidelium, & conatus hostium.

XXIII. Infœrata victoria Regis Æthiopum.

VIII. Reges Æthiopiæ, parebantque Homerita Esimiphae, Julia-Aug. per ipsum & Homeritas, ut pro Religionis communitate, qua cum Romanis devincti essent, illos cum fœdus Persis gerentes bellum jurarent, inquit Procopius, qui subdit, Legationem illam ex animi sententia successisse. Ex quibus tandem omnibus,

Etus rei gestæ nunciis. Cum autem haberet cognatum Regis qui ei offendebat viam, quæ ducit ad civitatem Phare, in qua erat Regia Dunaan; ad illam ascendit. Qua positus, ut qui incustoditam offendissent civitatem, capit omnes divitias quæ erant in Regia, & ipsam etiam Reginam.

XXIV.

Verum cum captam urbem & Regiam occupatam, atque suos bello captos audisset Dunaan: timens ne aliqui ex cognatis descenderent ad Elesbaan, mente ei a Deo ablata, cum aurea catena se & illos alligasset, sedebat nullam rerum curam gerens. Quid hoc est, nisi secundum illud Propheticum (a): Conturbati sunt Principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor, obriuerunt omnes habitatores Chanaan. Irruit plane, irruit in hostes Domini ingens metus & tremor, secundum quod subditur: Irruat super eos formido & pavor in magnitudine brachi tui: stant immobiles quasi lapis. Ita quidem tunc accidit, cum timore obrigescens, commiserationem eo corporis habitu movere Christiano Regi perfidus tentavit Hebræus, putans mox Elesbaan affuturum. Verum etsi ipse potuisset videri victus, cum ita vincit apparuit, adhuc tamen ejus robur vigebat exercitus, quem est passa infestum pars reliqua exercitus Christianorum: nam audi:

(a) Exod. 15.

Reliqua pars fidelium laborat.

Communiant in navi fidelis.

PAGIUS

bus, anno DXLI. manifestum fiet, quam falsa sit vulgaris opinio, quæ tradit Adadam Auxumitarum Regem Paganum aut Judæum fuisse, & Religionem Christianam post celebrem relatam Victoriam in suum Regnum invexisse.

IX. Elesbaan Auxumitarum Rex Homeritis Regem & Episcopum præficit.

Porro cum Baronius referat hoc anno uno tenore quæ dicenda habuit de conversione Homeritarum, nos eos libentius idem præstabimus jamque ex parte præstavimus, quo difficilior est ea in suos annos dirigere, & omnia capita solido criterio examinare. In antiquissimis mensis Octobris Menologii Græcorum Codicibus MSS. teste Lambecio lib. 5. pag. 131. legitur: Reversus igitur Elesbaan ad Urbem Tapbar (in Actis S. Arethæ apud Baronium num. XXVII. Phare appellatam; sermo ibi de celeberrima Arabiæ Felicis Urbe & Homeritarum Regia, quæ a Ptolomæo Geographiæ lib. 8. in VI. Asiæ Tabula vocatur Σαπθαρ) omnes, qui in Regia erant intererunt, & Ecclesiam ibi adificans prius ipse fundamentum ejus posuit. Significavit etiam omnia, quæ gesta fuerant, Episco-

cum sacra gustassent mysteria, & se armassent, descenderunt in naves breviores; & stantes ex obliquo, ne acciperent ali-quod damnum a telis hostium, eas ipsi majores post se trahentes, impulerunt ad terram, donec impulsu eorum latera fixa fuerunt in litore, adeo ut naves essent ipsi pro muro. Hostes vero irruentes cum lanceis confringebant latera breviorum navium, & magna molestia afficiebant Æthiopes.

Qui cum lacrymis rursus Domini invocabant auxilium. Ipse autem eos audivit & statim vox quadam fuit de celo exaudita quæ dicebat: Gabriel, Gabriel, Gabriel. Et quidam ex illis qui naves impellebant virgam ferens ferream, quæ desuper quidem habebat crucem, inferne autem lanceam, cum enataisset, & unius equi caudam apprehendisset, in ejus latus figit lanceam, adeo ut mox turbatus equus dejecerit hostem, & alii equites timore affecti ceciderint in terram. Confidentes itaque Æthiopes cum descendissent de navibus, & manus conseruissent cum hostibus, eos fuderunt, & omnes interfecerunt: & regium ingressi tabernaculum, inveniunt aurea catena vincitum cum iis qui genere ad eum pertinebant Dunaan Regem Hebræorum. Cum autem intellexissent suum quoque Regem præstantissimum, & omni ex parte optimum Elesbaan illic occupasse Regiam, prope ad eum accesserunt, & omnia quæ gesta fuerant exposuerunt.

Ille autem, præsidio relicto in civitate, maxima abiit celeritate: & cum invenisset Dunaan aurea illa vincitum catena, ipsum interfecit & cognatos, Deum laudans, & insultans Christi hostibus prænam dantibus audacium suorum facinorum quæ admisserant in Christum & Christi crucem. Latabitur autem justus (inquit David b) cum viderit vindictam. Et ideo qui

XXV. Victoria divinitus obtinetur.

XXVI. Dunaan una cum suis occiditur.

(b) Ps. 57.

po Alexandria, & per illum Imperatori Justino. Patriarcha autem Alexandria episcopum ordinavit (nempe Sanctum Gregentium, de quo mox), misitque ad Homeritas. Qui cum Templum quod fuerat adificatum, consecrasset, baptizavit omnes qui erant in urbibus & pagis Homeritarum, in nomine Sanctæ Trinitatis. Ex illis porro ordinavit Diaconos ac Presbyteros, & reliquum omnem decentem ac legitimum statum Ecclesiæ in tota illa Regione existentibus contulit. Ipse autem divinitus Rex Elesbaan una cum eo venit in Martyrium Civitatem Negræ (apud Baronium n. XXVIII. Negræ dictam) & cum illic quoque extruxisset Templum, & quinque possessiones Regiæ ei attribuisset, atque etiam ex Martyris Arethæ possessionibus, ut ipse in fine martyrii mandaverat, tres addidisset, & collegisset omnes, qui tempore persecutionis in servitutem redacti, vel alias dispersi fuerant, simul etiam filium Arethæ Martyris Ducem gentis constituit, & peculiarem gestisset curam istius loci, ubi Martyrum jacebant Reliquia, earumque respectu illi concessisset jus

Aly-

(a) Isai. 22.

(b) Isai. 28.

XXVII. Quæ post victoriam Elesbaan fecerit.

XXVIII. Componit res Homeritarum Rex Æthiopum.

XXIX.

PAGIUS

Alyli, rediit ad Urbem Regiam Tapbar, & Homeritis Abramium quemdam, virum Dei amantem & gloria nominis Christi insignem, Regem constituit: sanctissimo autem Episcopo (nempe S. Gregentio) decem circiter millia Christianorum Æthiopum tradidit, & eoque facta, latus ad propriam suam Urbem Regiam, (nempe Auxumitarum) remigravit cum præda & spoliis fere innumerabilibus, nec parvam pecuniam portionem etiam exercitus suo distribuit. At cum certum sit nullum Episcopum Catholicum hoc tempore Ecclesiæ Alexandrinæ præfuisse, ut jam demonstravimus, Menologis illis fides in omnibus nullo modo adhiberi debet.

X. Leges A. bramii Regis Homeritarum.

Quoad Sanctum Gregentium, Lambecius citatus pag. 131. refert, in Bibliotheca Cæsarea extare MS. hæcenus non editum, cujus titulus in linguam Latinam versus: Sancti Gregentii Archiepiscopi Tapbarensis, Legistatio sub nomine

quidem regium misisset Hierosolymam, ipse indutus cilicio & noctu egressus e Regia & ipsa civitate, ascendit ad unum montem ad monasterium virorum qui exercebantur: & cum se in exigua clausisset domuncula, & voluisset illinc non egredi toto tempore vitæ suæ, regulam suscepit monasticam, ex eis quæ sunt mundi nihil possidens, nisi solam stercem & poculum ad aquam bibendam, & paucos pane & aqua vivens & oleribus viridibus, si quis offerret: cum nullum ex mundanis vidisset tota vita, non ad aliud aliquid habens mentem erectam, nisi ad soli Deo vacandam. Denique cum diu sic se exercuisset, sic etiam e vita excedit in Christo Jesu Domino nostro, quem decet omnis gloria, honos & veneratio nunc & semper & in sæcula sæculorum. Amen. Hactenus de Homeritis & Æthiopiis narratio summa digna præconio, utpote quod ex ea significetur quam ferventissimus fuerit Christianismus in Æthiopia & Homeritide, terra secunda martyribus: pariterque perspicuo innotescat divinitus illata vindicta in perfidum apostatam Hebræum ex Christiano redditum dirum, Christianæ fidei persecutorem, cum amens in folio sedens universum Orientem movere tentavit ad totius Christianæ religionis destructionem: ut merito considerata adeo repentina in eum divinitus immixta vindicta, rerum vicissitudine: illud sit

Elesbaan tranquillioram letatur.

(c) Ps. 36.

Propheticum repetendum (c): Vidi impium superexaltatum & elevatum sicut cedros Libani: & transivi, & ecce non erat. Ita plane, pugnante Deo, apostatam perire decuit, & Hebræicæ perfidiæ sæpe prostrata rursus insurgentis cornua debere confringi. Sinit more suo Deus ad tempus, ut probentur electi, solutis habentis, libere debacchari satellitio dæmonum fultam impietatem; sed protinus eandem divina potentia vinci, & exponi ludibrio superatam.

Qui autem in locum Elesbaan successit Rex Æthiopiæ, æque heres ejus extitit

XXX. T t 2

Abramii Regis Homeritarum, sive Abramii Regis Homeritarum Leges, a Sancto Gregentio Archiepiscopo Tapbarensi composita. Sunt illæ in titulos viginti tres divise, harumque mentio extat non solum in citato Græcorum Menologio, verum etiam in ipso sine Disputationis Sancti Gregentii cum Ermano Hebræo, recitata in Tom. I. Græco-Latino Biblioth. Patrum editionis Parisiensis a pag. 194. usque ad pag. 273. quam Lambecius loco citato testatur, asservari MS. in Biblioth. Cæsarea; plerique enim Homeritarum Judæorum religionem colebant, ut antio superiori indicavimus.

Disputationis titulus est: Sancti Patris nostri Gregentii Archiepiscopi Tapbarensis disputatio cum Ermano Judæo. Hoc ejus initium: Dierum XL. stato præfinitoque tempore jam demum peracto, Judæi ad disputandum, sicut jussu fuerant, convenerunt. Probatione quidem facta in Thibetico (hæc

XI.

(a) Pro-
top. de bel-
lo Pers.
lib. 1.

titit pietatis: de cujus rebus gestis sub Justiniano successore Justini Procopius (a) meminit, pariterque de Rege Homeritarum, quos Romano Imperio foederatos adversus Persas idem Justinianus immittere cogitavit: meminit pariter de Hebræis in illis item Homeritarum regionibus tumultuantibus, iterum debellatis. Hæc & alia Procopius pluribus, describens simul regionem Homeritarum & allarum gentium proximarum. Vidisti Æthiopiæ Ecclesiæ candorem & pulchritudinem, eandemque per fidem, quæ purificat secundum Petrum Apostolum, (b) corda hominum, super nivem dealbatam: ut merito eam adeo amaverit, sibi que in sponsam junxerit mysticus Moses (c) Christus Deus noster: cujus gratia veluti quodam miraculo albescant Æthiopes, cum & secundum illud Propheticum tunc acciderit (d): Æthiopia præveniet manus ejus Deo: cum ipsa cæteris visa sit cucurrisse ad Christum ardentius, quæ adeo Dei amore ferventes habuit Christianos, ipsorumque Reges Christianæ sublimioris vitæ verticem attingentes. Utinam sicut Æthiopum & Homeritarum Fidelium præclaræ res gestæ tum superiorem, tum præsentem annum

PAGIUS (hac autem Aula est Regiarum maxima & pri-
ma) omnique ordine congregato, & Sacro Senatus Episcopi præsentem, Rex etiam adfuit, cum Sanctissimo Archiepiscopo. Atque ipsi postquam confederunt, tum disputationis ad audiendum concursus factus erat cum Er-
ano. Ingressi igitur, Judæi Erbanum disputationis auctorem & ducem constituerunt. Hic vir certe erat apprime doctus, Legem intelligent, & Sacros Prophetarum libros, & Ostaruchum, & reliqua Scripta. Hac autem scribarum & Pharisæorum & Legis Doctorum (erant enim ex omnibus Civitatibus Principes eorum Doctores, & qui scientia & eloquentia valebant ex Regis Edicto congregati) hunc circumsteterit multitudo, atque silentio facta, Archiepiscopus ad ipsum omnemque Judæorum cœtum sermone converso dixit. &c.
In fine Disputationis dicitur, unum ex his qui cœlesti lavacro tinctus fuerat, continuo aperitis oculis visum recepisse, & hoc viso cæteros, ipsum etiam Erbanum ad Sacrosanctum lavacrum accessisse, Regem vero Erbanum sponforem esse voluisse in Sancto baptismo; eum unum sui Senatus declarasse, Regis jussu ac Archiepiscopi omnem Synagogam Judæorum baptizatam esse, & sanctum Gregentium Regi præcepisse, ut legem ferret, Ne quis ullo modo Hebræorum recens illuminatorum audeat impolterum generum sibi asciscere ex contribulibus, sed ex gentibus Christianis filia sua maritum, & filio similiter. Paulo post de Rege subditur: Consilia & de pace, & de bello, & de quacumque re alia, primum per sanctum Gregentium Dominum interrogans capiebat, mandata sibi prompte & alacriter exequabatur, neque unquam aberrabat ab officio, utpote qui a Deo imperata aggrederebatur. Tricesimum igitur annum Regni sui agens, in pace & viciis excessit: cui ante migrationem beatus Gregentius prædixerat: & sepultus est in Urbe Tophar Regia Homeritarum. Sordidus autem ejus filius Regni Sceptra cepit,

XII.
Eum &
Reliquas
Judæos
vincit &
baptizat.

adeo illustrarunt, ita eorundem reliqua digna memoria suppetent monumenta, quibus licuisset singulis annis locupletare nostros Annales.

Cæterum multis hæc tunc temporis illustrata sunt monumentis. Auctor est Photius in Bibliotheca, extasse suo tempore commentarium de legatione Nonnosi ad Æthiopes & Homeritas ac Sarracenos, cum apud eos regnaret filius Arethæ Regis, tempore Justiniani Imperatoris Justini hujus successoris: itemque aliam descriptionem alterius legationis a Justino Seniore isto, de quo agitur, ad Alemundarum Principem Sarracenorum, functumque eo esse munere Abrahamum ejusdem Nonnosi parentem, qua Joannem & Nicofratum Romani exercitus Duces recuperavit. Sed perierunt ista: quibus quidem cuncta quæ dicta sunt, dilucidiora firmioraque reddi potuissent. At de his hæcenus.

Hoc itidem sexto Justini Imperatoris anno, magno damno Christianæ religionis, Euphemia Augusta de Catholica fide optime merita ex hac vita migravit: cui honorifice extrema perfundus Justinus Imperator, aliam accepit conjugem Theodoram nomine, quam & Augustæ titulo

XXXI.

XXXII.
Obitus
Euphemie
Augustæ.

qui in omnibus sicut pater ejus beato Gregentio est obsecutus.

Sanctus autem Archiepiscopus, cum Christi gratiam præclare & diligenter pavisset, & super Apostolorum fundamento edificasset, & multa Miracula & Signa ad Dei gloriam fecisset, & dum viveret, & postquam dormivit, paulo post Regis obitum & ipse vitam cum morte commutavit pro hereditate Regnum sempiternum sortitus mense Decembri, die decimo nono, ideoque anno Christi DLII. cum currenti Abramius Rex renunciatus fuerit, ut ex mox dictis liquet. Verum Procopius, uti supra narravimus, tradit ante annum DLII. varios Reges Homeritis præfuisse, non vero unicum, & his omnibus cœvus fuit ac superstes. Præterea, hæc disputatio Sancti Gregentii confidit esse videtur sicuti disputatio S. Athanasii cum Ario, & qui illam composuit cum Judæis nunquam disputat, aut saltem de ea controversia male edocuit erat. Jeremiam pag. 200. editionis Frontonis Ducæi adversus Judæos citat juxta quosdam Antiquos qui Jeremiam cum Baruch confundebant, cum tamen certum sit tantum abesse, ut Judæi librum Baruch pro Canonico habeant, ut illum aliosque, qui in Canone Hebræo non reperiuntur plane contemnunt: & tamen incredibili ignorantia Controversista iste a Judæis admittum fuisse supponit. Non vacat hic alias ejus absurditates refellere; sed quis ferre potest Gregentium Jesum Christum in forma visibili nube vectum in terram attrahere uti pag. 209. ejusdem editionis Auctor illius descriptionis fingit.

Ad num. XXXII. Narrat Baronius ex Cedreno ad annum VI. Justini, Euphemia Imperatricem e vivis excessisse, & Justinum eam mortuam Theodoram uxorem duxisse; sed secundum hoc matrimonium plane commentitium. Procopius enim in Historia Arcana cap. 9. postquam

XIV.
Euphemia
Augusta
incerto an-
no mortua.

(a) Cedr.
& alii
hoc anno.
XXXIII.
De Conci-
liis in Af-
rica ce-
lebratis.

(b) Extant
apud Sur-
die 1. Jan-
nuar.
* Vivicen-
sis al. Vi-
centis.
Cedit mi-
nori lo-
cum S.
Fulgentius.

tulo insignivit. Hæc Græci auctores (a). Quod vero ad Africanæ Ecclesiæ statum pertinet, restitutis anno superiori (ut vidimus) in Africam ad suas Ecclesias Orthodoxis Episcopis, ad restituendam collapsam disciplinam, & bene instituendas Ecclesias, pluribus in locis a diversis Episcopis sunt Concilia celebrata, quorum trium est mentio in rebus gestis (b) S. Fulgentii Ruspensis Episcopi, nempe Bizaceni, Uzecensis *, & Suphetani. At quid acciderit eidem Sancto Fulgentio in duobus postremis Conciliis, Uzecensis videlicet & Suphetano, dignum memoria exemplum audi: In Concilio quoque Uzecensi Judicio sacerdotum omnium qui convenerant, Episcopo cuidam nomine Quodvultdeus, qui priorem se illius extollere confirmabat, antepositus & prælatus, ipsa die tacuit, nec auctoritatem Concilii excusando minuire voluit: sed ubi post Concilium dolere sensit Episcopum, timens, propter suum honorem generare scandalum fratri, meliusque judicans per charitatem se fieri minorem, quam sine charitate majorem: Suphetani postea Concilii gloriosum respiciens adesse conventum, precem

supplicem coram omnibus fudit, ut sibi rursum, se volente, Quodvultdeus Episcopus præferretur; ut nomine suo posterius recitato, lætus deinceps viveret, consacerdotis animo conciliato.

Mirati sunt Episcopi humilitatem talia postulantis, nec contristare voluerunt offerentem Deo sacrificium humilitatis, ad custodiendam spiritus societatem in vinculo charitatis. Ubi sunt nunc illi, quibus eminenti super cæteros dominatur affectus, qui se etiam suis prioribus anteponunt, indebita sibi privilegia vendicantes? Ecce beatus Fulgentius nec primum, quem meruit, defendere voluit: quia sine charitate prior esse alicui minime concupivit. Hæc ejus contubernalis, Vitæ ipsius auctor digna plane memoria, cum assidue deplorandum sit in humili Christi regno eas jugiter inter Christianos controversias agitari, quis aliis videatur esse major, quas jam olim Dominus lata sententia definit. Cæterum si superbia abest, sique citra scandalum fieri queat, absque animarum lætura, justitia suffragante, ad retundendam superbientium arrogantiam, laudabiliter quem-

XXXIV.

PAGIUS quam pluribus invecus est in Theodoram Justiniani uxorem, ait: Quandiu superstitis Euphemia Imperatrix, nullis artibus ut sibi Theodora desponderetur; convincere potuit Justinianus; in hoc enim illa plane repugnavit, cui in rebus caterogit omnibus indulgeret, &c. Hac non ita multo post [nempe Euphemia] excedit e vita, &c. cum is [scilicet Justinianus] cum Theodora illiri nuptias aggrederetur, &c. Rhododiam illam decessit Cedrenus ex Theophane ad annum Justini VI. ubi ait: Coronatio Augustam uxorem suam Theodoram simul atque cepit Imperium. Sed Cedrenus prætermisit hæc ultima verba, quibus nodus hujus difficultatis explicatur, ut scribit Alemannus in Notis ad illum locum, qui etiam recte observat, Theophanem mortis Euphemie nullam facere mentionem. Locus itaque Theophanis, qui Cedrenum decepti, corruptus est, ut ibidem ostendit Alemannus. Quare numerus XXXII. Baronii expungendus, inquit Goarus in Notis ad Theophanem, & Euphemia anno incerto demortua.

XV.
S. Fulgen-
tius scribit
Libros VII.
de Gratia
adversus
Faustum.

Ad num. XXXIII. & seqq. Trajamundus Vandalorum Rex hoc anno interit, & Hildericus ejus successor Episcopos Africanos ex exilio revocavit, ut anno superiori ostendimus. Quare hoc etiam anno Dacianus Byzacenorum Antistitem Primas de Fausti Episcopi Rejenis libris consultatione habita, communi suffragio illorum consultationem S. Fulgentio Ruspensi Episcopo injunxit, jubens etiam, ut de iis quoque, quæ contra Scythas Monachos Constantinopoli asserbantur, conscriberet. Fulgentius decem libros elucubravit, quorum septem adversus duos illos Fausti statuit, & universa quæ is statuerat, magna virtute subvertit: reliquos tres ad Fausti sectatores expugnandos Monachis Scythis inscripsit, quorum studium in Divina Gratia defendenda initio Operis commendavit. Libri illi septem contra Faustum periere; eos tamen se legisse testatur S. Idorus Archiepiscopus Hispalensis in lib. de Illust. Script. cap. 14. & ut observat. Card.

Norifus lib. 2. Hist. Pelag. cap. 27. de illis loquuntur Patres Africani in Epistola Synodica, quam una cum illis Fulgentii libris ad Scytharum Monachos Constantinopolim misere. Titulus huic Epistolæ Synodice præfixus hic est: Dei gratia plurimum amplectendis Sanctis fratribus, Joanni Presbytero & Archimandrita, & Venerio Diacono, & fidelibus Viris quorum in vestra Epistola subscriptio continetur, Dacianus Fortunatus. &c. Hos vero libros septem Fulgentii contra Faustum hoc anno scriptos fuisse deducit Card. Norifus citatus ex Vita Fulgentii cap. 28. ubi dicitur: Magnus plane hujus Operis labor mercedem debitam cito suscepit; mox enim, ut est distinctio ipsius finita, protinus est longissima captivitatibus catena disrupta, mors enim Trajamundi Regis, &c.

In laudata quidem Epistola Synodica post Baronii mortem a Sirmondo in lucem edita, Librum mentio habetur Hormisdæ Papæ veluti jam defuncti, & eam in exilio scriptam, verba quæ de Prædestinatione ejus leguntur, manifestare videntur. Accipimus vestra Charitatis Epistolam, quæ nostrum ex parte relevavit, ex parte vero manifestavit exilium. At Monachorum Scytharum Epistola accepta quidem ab Episcopis Africanis, dum adhuc in Sardinia exularent, hi tamen non responderunt, nisi postquam hoc anno ab exilio reversi sunt. Fulgentius ex Sardinia redux alterum pro Divina Prædestinationis & Gratia defensione Opus aggressus, tres de Veritate Prædestinationis & Gratia libros inscriptos vulgavit, ut testatur Auctor Vitæ ejus cap. 29. quorum librorum Africani Patres in Epistola Synodica cap. ult. mentionem faciunt. Cæterum, inquit, unus ex nobis, in quantum Dominus servis suis recti gratiam dignatur donare sermonis, illi omnibus, qui memorator fratres adversus Gratiam & Prædestinationem intinuas, vel sentire, vel dicere, tribus libris vestro nomini dedicatis sufficienti disputatione respondit, quique adversus duos libros Fausti Galli septem libros edidit; &c. Ubi vero

XVI.

CHRISTI
523.HORMISDÆ PAP.
IO.JUSTINI IMP. 6.
THEODORICI REG. 31.

quemlibet Christianum hominem apud legitimum Judicem causam agere, suaque jura proferre, S. Leo Papa (ut suo loco superius dictum est) scribit ad Dorum (* Leo ep. 5. (a) Beneventanum Episcopum. Quæ autem rursus de ejusdem S. Fulgentii horum temporum rebus gestis idem auctor his subiiciat, accipe:

XXXV. *Catholicæ Ecclesiæ singularis magister & doctor, quantumlibet inter varias occupationes hic in Africa parum vacaret, plurimos tamen Ecclesiasticos sermones, qui in populis dicerentur, scribendo distulavit. Ubi cumque sermonem faciebat, mulcebat animos omnium, non inanes & vanissimos plausus, sed compunctionem generans cordis. Expectavit & cum sanctæ memoriæ Bonifacii Episcopi Ecclesiæ Caribaginenfis, apud Furnos * ecclesiæ dedicans, duobus diebus se presente, tractantem: quando tantum delectatus est audire verbum Domini de ore ejus, ut donec ille sermonem finiret, ipse terram lacrymis irrigaret, agens gratias Deo, cujus gratia semper in Ecclesiâ Catholica summos excitat præclarosque doctores.*

PAGIUS vero ejusdem Libri adversus Faustum scripti Constantinopolim delati sunt, hujus Sectatores non modo animum demississe; sed & ejus sententias egerasse inde colligitur, quod Regiam illam Urbem illis controversiis impostera turbata nullus prodit.

XVII. *De aliis S. Fulgentii Libris.* Fabianus Arianorum sectator Fulgentium Ruspensis Ecclesiæ componendæ intentum interpellavit, contra quem e vestigio decem hic libros edens furentis hominis audaciam comprefsit, quorum Theodulphus Aurelianensis Episcopus a Sirmondo editus plura fragmenta producit. Interim a Monimo viro amicissimo ad scribendum de Divina Prædestinatione iterum compellitur. Monimus ex prava intelligentia sententiæ Augustinianæ in eam opinionem descendit, ut putaret ex Sancti Doctoris sententiâ homines æque ad bonum ac ad malum, Deum prædestinare, ideoque rogavit per Literas Fulgentium, ut Sancti Augustini verbis, quibus in eam sententiâ propellebatur, expensis, quid sentiendum foret, rescriberet. Fulgentius unam de Prædestinatione librum eisdem statim proculdit, quem una cum duobus aliis, quibus reliqua a Monimo dubia proposita solvantur, ad eundem transmisit. Illius scopus est ostendere Deum prædestinare homines ad bona, non ad mala perpetranda, ac Sanctum Augustinum intellexisse Dei Prædestinationem ad malum poenæ. Istud Volumen post reditum ab exilio scriptum ex his Fulgentii in Præfatione verbis colligit Card. Norisius citatus: *Divino etenim igne succensus, sic nobis jugiter compateris, ut etiam illas tribulationes que licet acciderint nobis, Domino tamen adjuvante fuerunt superata. Tu sic eas pro nobis pene semper pateris, ut quoties eas corde revolvemus, toties eas pati quodammodo compellaris, &c.* Hos Libros ad Ergippium Abbatem, de quo infra sermo erit, Augustinianæ doctrinæ per Italiam propagatorem eosdem postulantem, in Italiam transmisit. Plura de Fulgentii libris Labbeus in Dissert. de Script. Ecclesiast.

XXXVI. *Jam reversus de exilio, novem & decem libros Fabiani mentientis falsa Gestâ convincens, de veritate prædestinationis & gratia libros confecit tres, aliisque multa digessit: quæ si quis scire voluerit, in ejus monasterio veraciter scripta reperiet. Hæc de his auctor. Sunt autem hi tres libri ad Nominum scripti de duplici prædestinatione, in cujus operis præfatione queritur de his quæ apud Carthaginem a calumniatore passus esset: quem licet ipse noluerit nominare, ejus tamen discipulus in Vita ipsius Fabianum appellat. Præfatur enim ita Fulgentius: Quoniam adversus cujusdam hæretici vaniloquia respondere compulsus sum, qui non solum meum nomen sub Phoriniani erroris nota non dubitavit laceffere, quin etiam sanctorum Augustini & Hieronymi dicta tanquam meâ professioni contraria in me voluit retorquere. Cujus nomen nunc litteris insinuare distuli, sed potest ipse proculdubio recordari. Nam tibi, te nobiscum apud Caribaginem posito, mihi dicta ejus allata sunt; & si bene recolo, etiam ad tuam notitiam pervenerunt: nihil*

Marius Aventicensis in Chronico hoc anno habet: *Maximo Consule, Indictione prima, Sigismundus Rex Burgundionum, a Burgundionibus Francis traditus est, & in Francia in habitu Monachali perductus.* Gregorius Turonensis lib. 3. cap. 6. hujus belli causam aperit, atque Chlotildem Chlodovei Magni viduam, Chlodoverem & reliquos filios suos impulsisse ad vindicandam mortem patris & matris suæ, indeque illos adversus Sigismundum Burgundiæ Regem & fratrem ejus Godomarum movisse, hunc terga vertisse, & Sigismundum, dum ad Sanctos Agunos fugere nititur, a Chlodovere Francorum Rege captum cum uxore & filiis captivum abductum esse. Theodoricus Italiæ Rex, qui audita Sigerici nepotis morte plurimum excanduerat acerrimum Sigismundi Regis hostem se præbuit inito cum Francis foedere, ut docet Procopius lib. I. de Bello Gotthico cap. 12. qui ait, inter Francos & Gotthos convenisse, ut Burgundiones debellarent, & dum Theodoricus professionem consulto differret, Francos solos cum Burgundionibus manus conferuisse, & partem Burgundiæ occupasse, quam postea cum Theodorico partiti sunt. De hoc Gotthorum sine pugna triumpho loquitur Cassiodorus lib. 8. Var. Epist. 10. & quod narrat, Procopius egregie confirmat.

XIX. *Duo Francorum adversus Burgundos prælia distinguenda.* Verum Sigismundus non in hoc prælio a Francis captus, sed in altero, de quo differit idem Procopius cap. 13. & in eo Burgundiones iterum debellatos esse a Francis, quos Germanos vocat scribit: *Germani cum Burgundionibus qui supererant, armis congressi, adeptique victoriam eorum Regem in castellum quoddam regionis illius conjecit, asserverunt custodiri, ipsos vero ad obsequium redactos secum impostera militare coegerunt, ut bello captorum conditio postulabat & locis omnibus, quæ Burgundiones ante coluerant, vestigia imponerent, ubi cladem Sigismundi Regis innuit. Sed in eo errat Procopius, quod hoc postremum prælium post Theodoricus Italiæ Regis mortem, quæ contigit anno DXXXVI.*

86-

CHRISTI
523.HORMISDÆ PAP.
IO.JUSTINI IMP. 6.
THEODORICI REG. 31.

hil enim te ibi posito legere possem, quod tibi recensendum offerre non possem. Eisdem igitur libellos, si Dominus voluerit, vestra charitati celeriter destinabo, &c. Jam antea (ut dictum est) sub Hormisdæ Pontifice fuit eidem Fulgentio adversus Pelagianos errores per Faustum Regiensem clanculum restitutos pugandum,

PAGIUS gestum fuisse asserat. Proxime de nuptiis Amalarici Regis Visigothorum subjungit: *Rex Visigothorum Amalaricus, adulta jam ætate, Germanorum (id est Francorum) potentiam reformidans eorum Regis Theodeberti fovorem in matrimonium duxit, ubi loco Theodeberti, restituentis Childeberti Francorum Rex, cujus Regia Sedes Parisiis erat. Hujus Regiæ puellæ nomen fuit Chlotildis, ut prodit Turonensis lib. 3. cap. 10. His nuptiis Francos inter & Visigothos pax coaluit, cujus beneficio penes Francos manserunt Tolosa & Uetia Galliarum Narbonensis Civitates, cum Metropoli Provinciæ Lugdunenensis tertiæ, & tribus Aquitanis, si partem excipias Episcopatus Rutenenfis, quæ Visigothis per aliquot annos adhuc paruit.* Baronius Procopium laudatum secutus anno DXXXVI. a num. XLIV. ad XLVII. tam Sigerici cædem, quam Sigismundi ejus patris captivitatem narrat, quæ propter ejusdem Sigismundi mortem quæ anno sequenti contigit, hic nobis referenda fuere.

XX. Porro Marius in suo Chronico, qui solis Consulibus annos hæstenu distinxit, incipit sub Maximo Consule Indictionem singulis annis cum

cum septem libris ejusdem virulentos sub foliis latentes serpentes extinxit. Fuerunt autem dicta adversus Fabianum Fulgentii scripta novissimi ipsius partus, eorum videlicet, quorum memoria sit. Quando vero contigerit ipsum ad superna vocari, suo loco dicemus.

Chri-

Consulatu præfigere; qua in re eum ejusdem Indictiones Chronici continuator secutus est. Uterque Gal- in Occiden-
lus fuit, Gregorio Turonensi æqualis, & In- te frequen-
dictiones uterque adhibet. Marius autem ideo tius usur-
hoc anno Indictiones usurpare cepit, quod, pari ca-
ut conjectura est, Scriptores, in Gallia frequen-
tius eas adhibere incipiebant. Certe jam earum in Epitaphiis, aliisque quibusdam Monumentis publicis mentio. Romæ hoc tempore eas obtinuisse, in dubium vocari non potest; cum Sirmondus in Notis ad Ennodium lib. 8. Epist. 9. referat monumentum Romæ in æde Suburbana Sancti Pancratii ab se visum, in quo Maximus parvulus depositus dicitur sub diem III. Id. Augustarum, Symmacho & Bostio UU. CC. Consulibus, Ind. XV. anno scilicet præcedenti, antequam Indictio prima Kalendis Septembris auspicaretur. Pontifices tamen Romani in suis Literis easdem non notarunt ante Pelagium secundum Divi Gregorii Magni proximum decessorem, ut infra videbimus.

Moritur Trasamundus Africa Rex, & Episcopi Orthodoxi ab exilio revocantur, ut diximus anno superiori n. II.

JESU CHRISTI
ANNUS
524.

JOANNIS PAP.
ANNUS
I.

JUSTINI IMP. 7.
THEODOR. REG. 32.

I.

Christi annus quingentesimus vigesimusquartus Consulatu secundo Justiniani Augusti cum Opilione collega aperitur, quo ejusdem Justiniani Imperatoris sextus mense Julio absolvitur annus, & septimus inchoatur: cum idem Imperator Christianæ pietatis studiosissimus, ubi omnes suis edictis rursum exagitasset hæreticos, Arianis vero ob fœdus initum cum Theodorico Rege pepercisset; memor divinæ legis (a) prohibentis ne cum Dei hostibus fœdus aliquo modo sanciretur, & Arianos vexare aggressus est, qui hæcenus magna libertate in Oriente vixissent. Nondum igitur sexto sui Imperii anno absoluto, sub hoc ipsius Consulatu secundo, adversus eos, minime excipiens Gothos (ut antea fecisse diximus) promulgato edicto, Arianos exagitavit universos. De his enim hæc in Miscella (b): *At vero in Orientis partibus, cum adhuc eo tempore per singula loca hæresis Ariana vigeret, Justinus Imperator ejus Imperii anno sexto Orthodoxæ fidei studio omnimodis satagere cepit, ut hæreticorum nomen extingueret,*

(a) Deut. 7. Jos. 9. Jud. 2. Justinus Imp. Arianos exagitat.

(b) Miscel. l. 15.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6017.

SÆC. VI.
Anno Eræ
Hispan.
DLXII.
A. C. 524.

Ⓞ I. GF. 12. P. 7. April. Indict. 2.

JESU CHRISTI 524.

JOANNIS PAPÆ 2.

JUSTINI IMP. 7.

THEODORICI REG. 31. & 14.

I.
Consules.

[1] **C**OSS. Justinus Aug. II. & Opilio. Hic in Occidente creatus est; Procopius enim lib. 1. de Bell. Gotth. cap. 4. asserit, Theodatum postquam Regnum Visigothorum obtinuit, Opilionem ad Imperatorem Orientis Legatum misisse; & Opilionem ab Athalarico Theodati decessore Comitum sacrarum largitionum creatum esse, liquet ex Cassiodoro lib. VIII. Var. Epist. XVI. Justinus Consulatum capessit, vel ob sua Quinquennalia anno præcedenti exhibita, vel potius Anastasii Imp. exemplo, qui septimo Imperii sui anno eum inivit, cujus rei rationem anno CDXCVII. num. I. assignavimus.

NOTÆ

[1] **C**oss. Justinus Aug. II. & Opilio. Victor: Justinus Aug. & Opilio. Marcellinus: Justinus II. & Opilio. Ita & Marius Aventicensis. Epitome temporum & Indiculus Paschæ, anno a Passione Domini CCCXCVII. bisextili: Opilione. GEORGIUS

statuit, ut ubique eorum ecclesias Catholica religione consecraret. Hæc ibi: quæ vero iis subiciuntur de legatione a Theodorico Rege missa, non ante sequentem annum facta esse noscuntur.

II. Theodorici pro suis Arianis agit. Ita enim audiens Theodoricus Italiae Rex, indigno admodum animo tulit: nam ipse præ cæteris invigilabat hæresis Arianæ patronus Arianorumque protector: qui & veluti quodam compensationis jure eorumdem Arianorum securitatem ab Orthodoxis redemisse videri poterat, dum in Italia, & in aliis quibus præerat regionibus, nullum umquam religionis causa Catholicis negotium fecisset; sed de iisdem benemeritis sæpe fuisset, & ipsam Romanam Ecclesiam a schismaticorum oppressione levasset, atque alia (ut vidimus) præstitisset, quæ vix a Catholicis Principibus impetrari potuissent. Ita, inquam, in memoriam ipse revocans, & admodum exacerbatus animo versans, pro suis Arianis in Oriente agentibus valde sollicitus (illi enim ejus implorabant auxilium, crebris ipsum legationibus excitantes) apud Justinum Im-

II. Justinus Arianos & Manichæos reprimit. Ad num. I. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXVI. Kalendis Septembris superioris Christi anni inchoato, de Justino Imperatore ait: *Magnam in Manichæos persecutionem excitavit.* Meminit Baronius Edicti hujus Imperatoris adversus Arianos emissi anno VI. sui Imperii, de quo loquitur Auctor Miscellæ, cujus verba ipse recitat, subdens Gotthos minime, ut antea, Imperatorem excepisse. Verum Justinus, nec anno superiori, nec currenti aliquid decernere potuit contra Gotthos, qui Theodorico Italiae Regi subditi maxima ex parte Ariani erant. Immo Theodoricus Rex currenti anno coegit Joannem Papam Constantinopolim proficisci, & pro Arianis, ne hæresis sua per vim abducerentur, Legatione fungi, ut testatur Theophanes ad annum Incarnat. citatum. Quæ Legatio a Baronio hoc anno etiam recitata. Præterea sicut Edictum adversus Manichæos aliosque hæreticos anno Christi superiori, quo Justinus annus VI. inchoatus, datum est; ita & constitutum peculiaris adversus Arianos eodem Christi anno, initioque anni sexti Justiniani promulgata, ut indicant hujus Imperatoris Quinquennalia, hujusmodi pro religione Catholica tudenta, aut propaganda legibus de more nobilitata.

Ad num. II. & seq. Theophanes loco laudato

III.

CHRISTI
524.

JOANNIS PAP.
I.

JUSTINI IMP. 7.
THEODOR. REG. 32.

Imperatorem pro eorumdem libertate agere coepit. Litteris itaque ea de re hoc anno ultro citroque redditis, cum se minime, quod optabat atque petebat, consequi posse aliquo pacto videret; potentiori remedio rem tantam agere cogitavit nempe legationibus, iisdemque efficacissimis: nimirum ut cum proceribus quos legaret, impelleret ad suscipiendum legationis munus Joannem Romanum Pontificem, futurum apud Imperatorem pacis mutæ conservandæ sequentrem; comminatus, nisi delegatam subiret provinciam, se in Occidente adversus Orthodoxos illa facturum, quæ in Oriente adversus suos Arianos legibus Justiniani Augusti esse decreta scivisset.

III.

Summa quidem Justinus laude dignus habendus, dum plus detulit religioni, quam cuius causa regnandi prætextui: *Ann. Eccl. Tom. IX.*

PAGIUS Boetius Theodorici iussu occiditur.

to Joannis Papæ Legationem ad Justinum Imp. iussu Theodorici Italiae Regis susceptam ad hunc annum pertinere significat; cum eam consignet anno Incarnat. secundum Alex. DXVI. qui cum mense Augusto hujus Christi anni terminatur. Ad hæc ea post Boetii mortem suscepta, ut anno sequenti videbimus. Marius autem in Chronico sub hujus anni Consulibus scribit: *Et anno interfectus est Boetius Patricius in territorio Mediolanensi.* Quia tamen anno sequenti de professione Joannis Papæ, & anno DXXVI. de Boetii morte verba facit Baronius, ut nostra narratio ejus respondeat, de utraque iis annis verba faciemus.

IV. Sigismundus Burgundia & Chlodomeris Francie Reges necantur.

Hic de cæde Sigismundi Regis, de qua Baronius anno DXXVI. num. XLVI. & seq. differit, agendum nobis est, ne bellum Burgundicum hoc anno gestum cum alio, ad annum sequentem pertinente, confundatur. Marius itaque in Chronico sub hujus anni Consulibus habet: *His Cass. Godemarus frater Sigismundi, Rex Burgundionum ordinatus est. Et anno contra Chlodomerem Regem Francorum Visevonia præliavit, ibique interfectus est Chlodomeres.* Visevonia, seu Visevontia planities est duabus leucis ab Urbe Viennensi distita, ut ostendit Chorierus in Historia Delphinatus lib. 9. cap. 14. Rem fuisse narrat Turonensis lib. 3. cap. 6. atque, discedentibus Regibus Francorum, Godemarus, resumptis viribus Burgundiones collegisse, Regnamque recepisse, contra quem cum Chlodomeres processisset, & interfecto Sigismundo cum uxore & filiis apud Columnam Aurelianensis Urbis vicum Burgundias petiisset, insidiis ab hostibus captus est, ejusque caput amputatum, & conto defixum. Quod Franci cernentes, reparatis viribus, Godemarus fugant, Burgundiones opprimunt, patriamque in suam redigunt potestatem. Huc usque Gregorius. Godemarus eas tantum Civitates recepit, quas Franci per-

dum non timet potentissimum Regem fœdere junctum in se concitare, a quo tum ipse, tum prædecessores Imperatores præcaro pacem redemerant. Quanti enim facere consueverint Orientales Imperatores Regem Theodoricum, accipe ex epistola (a) Theodati Regis ad Justinianum Augustum: *Considerate (inquit) Principes docti, & abavi nostri historica monumenta recolite, quantum decessores vestri studuerint de suo jure relinquere, ut eis parentum nostrorum fœdera provenirent. Æstimate qua gratia debeant oblata suscipi, qua consueverunt postulari, &c.* Vides igitur quanto suo periculo Justinus Imperator religionis causa contempserit barbari Regis potentiam, cuncta religioni posthabens: illud unum existimans esse regnandi præsidium, si religioni optime consulatur. In his itaque præ-

(a) Apud Cassiod. l. 10. ep. 22.

V

v

ferant, nullam enim e Gothorum potestate recuperavit, ut demonstrant subscriptiones Episcoporum, qui Concilio Arelatensi IV. hoc anno habito, de quo mox, subscribere. Nomen Sigismundi Burgundionum Regis inscribitur Martyrologiis Rabani, Uuardi, Adonis & aliorum, ad primum diem mensis Maii, quo in Actis Bollandianis Vita ejus, ex antiquis Codicibus descripta, illustratur.

Concilium Arelatense sub die VIII. Idus Juniarum [1] Opilione V. C. Consule celebratum, ad hunc Christi annum pertinet, non vero ad annum CDLIII. quo Opilio & Vincomalus factis nomen dedit, quoque Baronius num. XLI. & seq. illud recitavit. In Addendis enim & Corrigendis, & eo anno in editione Colonienfi monuit Cardinalis doctissimus, illud ad præsentem revocandum esse; cum Sanctus Casarius Arelatensis Episcopus, qui anno CDLIII. nondum natus erat eidem interfuerit. Porro hoc Concilium inter Arelatensia, non tertium fuit uti habet Baronius, sed quartum, quia tertium Ravennio Episcopo Arelatensi in causa Lirinensis insulæ, quartum vero a Sancto Casario Episcopo Arelatensi congregatum, & eo tempore quo Arelatum Theodorico Italiae Regi parebat. Ei interfuere sedecim Episcopi, quatuorque Canones, quos explicat Natalis Alexander sæculo Ecclesiæ sexto, conditi. Hanc Synodum in Regno Gothico celebravit Philagrius Carbellicus, Prætextatus Apensis, Julianus Carpontorastensis, Florentius Tricastinus, & Maximus Genevensis, qui Concilio Epauensi in Regno Burgundiæ anno DXXVII. sub Sigismundo Rege subscripserant. Annis Druentia, qui ab Alpibus maritimis excurrrens in sinistram Rhodani ripam infra Avenionem egerit, Burgundiæ a ditionibus Gothorum determinabat. Verum bello, quod adversus Sigismundum Burgundiæ Regem a Francis, & Gotthis superi-

V. Concilium IV. Arelatense.

NOTÆ

[1] **C**oncilium Arelatense forte ex die VIII. Iduum Junias ad diem VIII. Iduum Julias transferendum est; cum dies illa Julii hoc anno in secundam feriam incidit, (qua die ex veteri more Concilia inchoabantur) & in Codicibus MSS. inter duos hosce menses Junium & Julium error facilis obrepere potuerit, & sæpe obrepserit. MANSI

CHRISTI
524.JOANNIS PAP.
I.JUSTINI IMP. 7.
THEODORICI REG. 32.

fens annus infumprus est, Quomodo autem sequentis anni veris initio Joannes Romanus Pontifex una cum Imperatoris legatis Constantinopolim profectus est, suo

loco dicitur sumus. Sed & quam magno id suo Theodoricus tentaverit detrimento, ipsa rerum gestarum tractatio perspicuo declarabit.

Vige-

PAGIUS ri anno initum est, Gothorum potestas Castellione, Apta Julia, multisque aliis Civitatibus aucta, ut ex laudatis Episcoporum subscriptionibus colligere est, Quae de re plura Coincilius eo anno. Porro cum haec Synodus solo

Opilionis Consulatu notetur, eum in Occidente annum aperuisse non dubitandum. Moritur Joannes Episcopus Hierosolymitanus, ut dicemus anno sequenti num. XIV.

JESU CHRISTI
ANNUS
525.JOANNIS PAP.
ANNUS
2.JUSTINI IMP. 8.
THEODORICI REG. 33.

I.
De Legatione Joannis Papae Constantinopolim.

Vigesimoquinto Christi anno supra quingentesimum, Consulibus Probino atque Philoxeno, Joannes Romanus Pontifex, praeter morem praedecefforum, a Theodorico Rege Italiae ira exaestuante ob Arianos suos in Oriente ecclesiis spoliatis subire cogitur legationem Constantinopolim ad Justinum Imperatorem. Id quidem hoc anno accidisse, ex epistola ipsius Joannis sequenti anno ad Episcopos Italiae data colligitur, ut suo loco inferius apparebit. Porro ejusmodi Joannis legationem Marcellinus in Chronico paucis in creatione ipsius Joannis perfringit his verbis: *Theo-Ann. Eccl. Tom. IX.*

dorico Rege pro Arianorum suorum criminis laborante, solus dumtaxat Romanorum sibi decessorum Urbe digressus, Constantinopolim veniens, miro honore exceptus est. Dexter dextero Ecclesiae sedis solio, diemque Domini nostri Resurrectionis plena voce Romanis precibus celebravit. Haec Marcellinus, non eo quo gesta sunt anno recolens, sed dum de Joannis sedis initio habuit mentionem. Verum quod pertinet ad ejusdem legationis causam; ex Boetii scriptis satis potest intelligi, illam quoque intercessisse, quod apud Theodoricum Regem Senatus Romanus criminis majestatis reus esset.
V v 2 fe-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6018.

SÆC. VI. Olymp. 326. Anno Eræ Hæsp. DLXIII. A.C. 525.

JESU CHRISTI 525.

JOANNIS PAPÆ 3.

JUSTINI IMP. 8.

THEODORICI REG. 33. & 15.

I.
Consules.

[1] **C**OSS. Fl. Philoxenus & Probus Junior. Ille in Oriente creatus est; Auctor enim Chronici Alexandrini anno DXIX. scribit, Justinum revocasse Philoxenum Magistrum ab Anastasio ejus decessore in exilium missum, eumque post aliquot annos Consulem creasse. In Monasterio Compendiensi asservatur Diptychon Eboreum, cum inscriptione, quæ docet illud Senatui olim oblatum pro sportula a Philoxeno, in qua omnia ejus nomina & dignitates his verbis exprimuntur: FL THEODORUS FILOXENUS SOTERICUS FILOXENUS VIR. ILLUST. COM. DOMEST. EX MAGISTRO M. PER THRACIAS ET CONSUL. ORDINARIUS. Ei subjunguntur versus duo Græci, in quibus dicit Philoxenus se munus il-

lud Senatui offerre, ut videre est apud Reinesium in Syntag. Inscript. pag. 446.

Probus Occident. fuit, & in Chron. Marii Aventicensis, Mariani Scoti, in quibusdam inscriptionibus mox citandis, & in Epistola prima Dionysii Exigui vocatur Junior, quæ vox ne Consul indicat eum fuisse e Familia Probi anno DXIII. Consulis; ad hujus enim differentiam ille Junior explicatur, in Fastis & inscriptionibus appellatur. Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis, dum de Familia Anastasii Augusti loquitur, ait incertum esse, an Probus qui anno DII. Consulatum gessit, unus & idem sit cum Probo anno DXIII. & DXXV. Consule. Verum priorem Orientalem fuisse suo loco monstravi, duos posteriores Occidentales diversos esse, sed ex eadem familia ortos vox illa Junior ostendit. Reinesius laudatus pag. 981. inscriptionem refert Probo Junioris Consule notatam, atque eam anno DXIII. sculptam & Sirmondus in Notis ad Ennodium pag. 85. exhibet Epitaphium Petilii Processii celebris Causidici, Romæ depositi Sub die Kal. Jul. Probo Jun. V. C. Col. autumatque illud anno DXIII. tumulo marmoreo incisum esse. Verum Vox Junior utramque inscriptionem ad hunc annum pertinere demonstrat. Baronius loco Probi, Probinum perperam habet.

A num. I. ad XIII. Baronius hoc anno veris initio Joannem Papam, Theodorici jussu Legatum Constantinopolim missum esse, Boetium in

II.
Vox Junior cum nomine Dionysii Exigui vocatur Junior, quæ vox ne Consul indicat eum fuisse e Familia Probi anno DXIII. Consulis; ad hujus enim differentiam ille Junior explicatur, in Fastis & inscriptionibus appellatur.

III.

NOTÆ

[1] **C**oss. Fl. Philoxenus & Probus Junior. Lapis, Mediolani in S. Vincentii, apud Muratorium in novo Thesauro veterum inscriptionum tom. 1. pag. CDXIX. 3. ex Puricellio.

DEPOSITIO SVB DIE NONO
KALENDAS JVLII PROBO IVN.
CONSVLE PER INDICATIONE
TERTIA.

Sirmondus ad Sidonium lib. VIII. epist. VI.

FL. THEODORVS. FILOXENVS.

Hinc Reilandus, Flavium Theodorum Philoxenum appellat. Pagius putat inscriptiones omnes Probi junioris quæ allatæ sunt A. D. 513. ad Probum hujus anni 525. Consulem pertinere. Videtur: Philoxeno & Probo: ita Marcellinus. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Probo Junior. Præfatio in cyclum Dionysii Exigui ex cod. Reg. Suec. 755. Namque tertia Indictio est Consulatu Probi junioris. GEORGIUS

CHRISTI 525.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINI IMP. 8. THEODORICI REG. 33.

fectus, in suspicionem adductus est, aliqua cum Justino Imperatore moliri secreta. Sed de his inferius.

II. Cæterum, scimus sanctissimum Pontificem acerbas subire calumnias, ipsum pro reparandis rebus Arianorum collapsis eomunere functum esse. Tu autem veri amator, esto æquus arbiter, lector. Anastasius Bibliothecarius, missum a Theodorico, Joannem Constantinopolim esse profectum affirmat, dum ait: Theodoricus Rex hæc audiens, nempè ablatas Arianis in Oriente jussu Justinii Imperatoris ecclesias, exarsit in iram, & totam Italiam voluit gladio extinguere. Eodem tempore Joannes Papa ægrotus egressus cum fletu ambulavit, pergens ad urbem Constantinopolim, & Senatores cum eo, scilicet Theodorus, Importunus, & Agapetus Exconsules, & alius Agapetus Patricius, accipientes hoc in mandatis legationum ab ipso Rege, ut redderentur ecclesie hæreticis in partibus Orientis: quod si non faceret, totam Italiam gladio perderet. Qui cum ambulasset cum Joanne Papa. &c. Suadente itaque & cohortante, immo & impellente Theodorico Rege, ejusmodi peregrinationem esse susceptam, ipse quoque Joannes in epistola ad Italicæ Episcopos testari videtur, de qua inferius.

Comites Joannis Pont.

III. Adegisse putavit minis Romanum Pontificem perfidus Arianus ad eam obeundam suorum causa Arianorum legationem, atque ad maledicendum Dei populo, si non pretio, timore tamen induxisset novus Balac (a); sed non invenit Balaam, quem quærebat: etenim præter opinionem incidit in Jo-

(a) Num. 22.

PAGIUS in carcerem conjectum, annoque infrequenti, occisum putavit. Verum Boetii eximii Philosophi cædes anno superiori patrata, ut ibidem nam. III. ex Mario in Chronico insinuavi, & Joannes Papa superiori Christi anno viæ se dedit. Theophanes enim anno Incarnat. secundum Alex. DXVI. cum mense Augusto anni Christi DXXIV. absoluto, scribit: Hoc anno Theudericus pravus Arit sensibus infectus Romanam occupans, Joannem Papam ad Imperatorem Justinum Byzantium proficisci coegit, & pro Arianis, ne hæresis sua per vim abducerentur Legatione fungi: quandoquidem ipse Theudericus idem adversus Catholicos Italia incolas commissurum minabatur, Joannes itaque Byzantium appellens, & ab Epiphano Patriarcha invitatus, congressum denegavit, donec ipse, qui Romanus esset Pontifex, primum in confesso locum supra Epiphanium obtinisset. Joannes cunctis quidem Episcopis communionis impertit commercium, quod cum Timotheo Alexandrino sibi nullum esse proposuit, qui ideo Constantinopoli tunc erat.

IV. Marcellinus in Chron. habet: Janes Romana Ecclesia Papa LI. anno a Petro Apostolorum Pontificumque Presule CCCLXXV. Sessionis ejus Theodorico Rege pro Arianorum suorum caremoniis reparandis laborante, solus duntaxat Romanorum sibi Decessorum, Urbe digressus Constantinopolim,

annem Herodes, quod potius jugulum sciret subdere ferro, quam flectere animum impietati, illud profunda mente fixum retinens, quod ille cujus successor in sede esset, fuerat Petrus coram Concilio prælocutus (b): Obedire oportet magis Deo, quam hominibus. At licet invitatus atque præter consuetudinem divellatur ab Urbe; haud tamen robur sacerdotale deseruit, quicquamve immittit Pontificiæ dignitatis, quam persecutio non obscurare, sed illustrare potius consuevit. Comitantur plures abeuntem Romanum Pontificem, cum eodemque proficiscitur divina potentia in operatione signorum, quæ cum cunctis redderet admirandum. Audi enim quæ eidem Joanni in itinere posito contigisse sanctus Gregorius narrat (c):

(b) Ath. 5.

(c) Greg. dialog. 1. 3. c. 2.

Gothorum tempore, cum Joannes vir beatissimus hujus Romanae Ecclesie Pontifex ad Justinum Seniore Principem pergeret, in Corinthi partes adventit: cui necesse fuit ut in itinere ad sedendum equum requiri debuisset. Quod illic quidam vir nobilis audiens, equum quem præ magna mansuetudine ejus conjux sedere consuevit, ita ei obtulit, ut eo ad loca alia perveniente, cum alius equus potuisset inveniri, deberet ille quem dederat propter suam conjugem transmitti. Factumque est, ut usque ad certum locum prædictus vir, equo eodem subvehente perductus esset: qui mox ut alium reperit, illum quem acceperat, transmissit. Cumque eum prædicti nobilis viri conjux sedere ex more voluisset, ultra non valuit; quia post sessionem tanti Pontificis mulierem ferre recusavit. Cœpit namque immenso flammâ-

IV. Quid Joanni Papæ apud Corinthum acciderit.

V. Cæcus a Joanne Pontifici illuminatur.

De quo etiam illud mirabile a nostris senioribus narrari solet, quod in Constantinopolitana urbe ad portam, quæ vocatur Arca veniens, populorum turbis sibi occurrentibus in conspectu omnium roganti cæco lumen reddidit, & manu superposita oculorum tenebras fugavit. Hæc breviter Gregorius, quæ Græcorum penicillus coloribus variis exornasset: sed gaudet magis nuda simplexque absque fuculo spectari veritas. Hisce igitur miraculis præcurantibus, voluit Deus Romanum Pontificem quam honorificentissime recipi. Quis illi negasset obsequium, quem brurum etiam jumentum cognoscens possessorem suum, eo quo potuit modo visum est honorare? Quis adeo impietatis offusis caligine ad redditum cæco visum, amplius cæcutiret? At quomodo a Constantinopolitanis exceptus fuerit, audi Anastasium:

VI. Occurrunt Constantinopoli Joanni Papæ.

Occurrerunt, inquit, beato Joanni Papæ a milliario duodecimo omnis civitas cum cereis & crucibus in honorem Apostolorum Petri & Pauli: quia veteres Græcorum hoc testificabantur dicentes: A tempore Constantini & beato Silvestro

PAGIUS sciens, inquit, gladio cum Papa Joannes cum Senatoribus postis essent Constantinopoli. Boetius enim anno, superiori cum fuisse occisus, & Symmachus hoc anno interfecit, ut mox ostendam. Post Baronii mortem Henricus Valerius Amniani Marcellini libris a se Notis illustratis subjecit Scriptorem Anonymum, qui summarie Historiam Cæsaream a Constantio Chloro Magni Constantini patre usque ad interitum Theodorici Regis descripsit. Ex quo utpote cœvo, quæ ad Legationem Joannis & eadem tam Boetii, quam Symmachi spectant, certius innotescunt.

VI. Anonymus itaque Boetii nece narrata, ait de Theodorico: Rediens ex Ravenna tractans, non ut Dei amicus, sed legi ejus inimicus, immemor factus omnis ejus beneficii & gratia quam ei dederat, confidens in brachio suo. Item creditur quod cum pertimesceret Justinus Imp. mittens, & evocans Ravennam Joannem Sedis Apostolicae Praesulem, dicit ad eum: Ambula Constantinopolim ad Justinum Imp. & dic ei inter alia, ut reconciliatos hæreticos in Catholica restituit religione (ubi Theodoricos Arianos Catholicos appellat, & hæreticos, qui Catholicam religionem suscipere coacti fuerant.) Cui Papa Joannes ita respondit: Quod facturus es Rex, facito citius: Ecce in conspectu tuoad-

V. Boetius anno superioriorum occisus.

CHRISTI 525.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINI IMP. 8. THEODORICI REG. 33.

sedis Apostolicae Episcopo usque ad Justinii tempora non meruisse, &c. Nam nullum unquam viderat Oriens Romanum Pontificem, nisi Clementem, cum inde transit relegatus in Cheronesum. Sed pergit: Tunc Justinus Imperator dans honorem Deo, humiliavit se pronus in terram, & adoravit beatissimum Joannem Papam.

Et tempore beatissimus Joannes cum Senatoribus superscriptis cum grandi fletu rogaverunt Justinum Augustum, ut legatio acceptabilis esset in conspectu ejus. Qui Joannes Papa & Senatores viri religiosi omnia meruerunt, & liberata est Italia a Theodorico Rege hæretico. Justinus autem Imperator gaudio repletus est, quod meruit temporibus suis Vicarium beati Petri Apostoli videre in regno suo: de cuius manibus cum gloria coronatus est Justinus Augustus. Licet enim simulac electus est in Imperatorem, a Joanne ejus civitatis Episcopo fuerit diademate insignitus; tamen & illud ipsum ab ipso Romano Pontifice suo voluit, pietatis ergo, capiti superimponi. Eadem fere omnia quæ Anastasius, Miscella quoque habet historia: sed addit, Justinum Imperatorem precibus permotum legatorum Arianis jura sua reliquisse: an autem istæ veritate subsistant, attentius disquirenda sunt.

VII. Quomodo exceptus Joannes Pontifex.

Si nulla prorsus scriptorum antiquorum auctoritate hæc ipsa possent redargui falsitatis; satis quidem quemlibet licet ab adversariorum partibus stantem ipsa adeo patens ratio persuadere sufficet. Quoniam pacto egisse potuit ipse Joannes de restituendis ablatis ecclesiis Arianis, idemque

VIII. Calumnia in Joanne potentissime diluitur.

sto, hoc tibi ego non promitto, me facturum, nec illi dicturus sum. Nam in aliis causis, quibus mihi injunxeris obtinere ab eodem annuente Deo, potero. Jubet ergo Rex iratus navem præparari (scilicet superiori Christi anno, ut mox dixi) & superimpositum eum cum aliis Episcopis, idest, Ecclesiam Ravennatem (nomen ejus extat inter Episcopos Ravennates) & Eusebium Fanestrem) seu Fanestensem aut Fanensem, qui colitur die XVIII. mensis Aprilis.) Sabinum Campanum (nullum hujus nominis Episcopum refert Ughellus Tomo VI. Italiae Sacrae inter Campaniæ Episcopos; ideoque Sedes ejus incerta), & alios duos simul, & Senatores Theodoro) (Exconsule, ut habet Anastasius Importuno) (etiam Exconsule ex Anastasio) Agapito (etiam Exconsule ex Anastasio) & alio Agapito. Sed Deus, qui fideles cultores suos non deserit, cum prosperitate perduxit. Cui Justinus Imp. venienti ita occurrit, ac si B. Petro: cui audita Legatione omnia repromisit facturum præter reconciliatos, qui se fidei Catholicae dederunt, Arianis restitui nullatenus posse.

VII. Sed dum hæc aguntur, Symmachus caput Senatus natus, cujus Boetius filiam habuit uxorem, dicitur de Roma Ravennam. Metuens vero Rex tricens ne dolore generi (idest Boetii) aliquid adversus occiditur. Regnum ejus traheret, obiecto crimine iussit in-

CHRISTI 525.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINI IMP. 8. THEODORICI REG. 33.

que fuerit ab Imperatore Justino concessum: si jam ex ejus sententia negotio bene gesto, in Joannem adeo exarcebatur est Theodoricus, ut ipsum redeuntem in carcerem detruserit, ibique eum mori coegerit? Si enim ex optato Theodorici Regis per Joannis impertitum officium reddite omnes in Oriente fuerunt ecclesiarum Arianis; par erat ut redeunti Joanni tamquam liberatori suarum gentium ipse Theodoricus occurreret, eidemque publicos honores decerneret: & si non triumpho, ovatione saltem, comitatu totius Gothorum exercitus, idem Pontifex inferretur in Urbem: cum tamen ob rem ab eo contra Arianos pertractatam, eundem, indignans & furens, nec dignum putaverit Urbis aspectu, nec vita quidem, quam coegerit Rex violentus amittere. Ex carcere igitur & irrogata Joanni nece a Theodorico tyranno, certum patensque ostenditur argumentum, non quare Arianus Rex voluit, ab ipso Constantinopoli esse peracta, sed quare nolisset impleta; nec quare illi placerent, sed quare maxime displicerent impio Ariano, ab eodem Romano Pontifice esse transacta: quare quidam adeo perspicua nemo non videre, dissimulareve potest.

IX. Certa probatio integritatis Joannis Papæ.

PAGIUS

terfici. Revertens igitur Joannes Papa a Justino, quem Theodoricus cum dolo susceperat, & in offensa sua eum esse jubet: qui post paucos dies defunctus est; anno scilicet sequenti. Porro Symmachum hoc anno Philoxeni & Probi Junioris Consulatu notato morti traditum esse, testatur Marius in Chronico, ubi ait: His Coss. occisus est Symmachus Patricius Ravenna. Quare perperam Baronius anno DXXXVI. num. XIX. & Papebrocius ad diem XXVII. mensis Maii, ubi de S. Joanne Papa I. Martyre agit, cap. 4. Symmachi eadem in annum Theodoricum differunt. Accurate Marianus Scotus Symmachum Consulatu Probi Junioris Ravennæ a Theodorico interfectum affirmat.

VIII.

Ex his itaque Anonymi verbis liquet, primam

cravimus. Hæc de rebus a se Gestis Constantinopoli apud Imperatorem Romanum Antistes scripsit (ut suo loco dicitur) anno sequenti. A quonam hæc certius dici possunt, quam ab ipso qui egit? & quorum scriptorum genere fidelius probari valent, quam publica, patenti, cunctisque nota data ab eodem epistola?

At ne qua vel levis saltem de impostura suspicio in adversariorum refractariam mentem surrepere possit, ut vel animo quis eorum fingere valeat, epistolam illam spuriam esse atque suppositam: accipe tantæ veritatis testem ejusdem seculi scriptorem Gregorium Turonensem, eadem ipsa disertis verbis testantem, cum ait in libro quem scripsit de Gloria martyrum (a) nullam aliam ob causam eum detrusum in carcerem, coactumque ibi in ærumnis vita perfungi, quam quod Ariatorum ecclesias in Catholicas consecrasset. Reddemus suo loco verba ipsius Gregorii, ubi de ejusdem Joannis Papæ obitu agetur anno sequenti, cum ad eum insinuandum tota illa Gregorii narratio spectet. Habes igitur, lector, quo gaudeas (si veritatis amator & cultor es) dum non solum a turpissima prævaricationis labe purgatum omnino Joannem, sed confessionis operibus mira claritudine decoratum ostensum, luce perspicua intueris: quem & eadem ex causa glorioso auctum martyrio exhibebimus anno sequenti. Toto autem hoc anno integro detentum ipsum Pontificem Constantinopoli a Justino Augusto in sacris, quas diximus functionibus occupatum, apparet.

Cum interea de Romano Pontifice ista audisset Theodoricus (ut ait Anastasius in Joanne) in nobilissimos Senatores gladium Romæ convertit. Sed accipe ejus verba: Eodem autem tempore, cum superscripti, id est, Papa Joannes cum Senatoribus Theodoro, Importuno, & Agapeto Exconsulibus (Agapeto Patricio defuncto Thessalonica postquam Constantinopoli essent, Theodoricus Rex hereticus tenuit duos Senatores præclaros & Exconsules, Symmachum & Boetium, & occidit inter-

X. Roborantur quæ dicta sunt.

(a) Greg. Turon. de gloria martyrum. c. 40.

XI. Theodoricus quid in Boetium & Symmachum.

Joannes PP. Constantinopoli rediens.

cap.

CHRISTI 525.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINI IMP. 8. THEODORICI REG. 33.

reversis gladio. Hæc Anastasius: eadem in Miscella (a) leguntur, in eo tantum diversa, dum ibi horum factam eadem esse, cum reversuri jam legati essent, asseritur. Verum cum ex ipsius Boetii scriptis constet, ipsum antea proscriptum, exulemque missum esse Ticinum, ubi arcta custodia teneretur; Symmachum vero interea absque læsione libere Romæ degisse: non hoc quidem, sed sequenti anno eorundem necem contigisse, satis apparet.

Causam vero Boetii proscriptionis illam ipsemet fuisse testatur (b), quod innocentem Senatui majestatis crimine postulatam defenderit ac liberaverit, alioque clarissimos cives reos capitis & gladio cervicibus imminente subduxerit: his accessit, quod calumniose per adversarios factum, ut suo nomine litteræ vulgarentur, quibus significabantur ipsius conatus de restituenda in statum pristinum collapsa jacente Romana Republica. Hæc, inquam, ex ejus scriptis probata fati habentur, de quibus agendum anno sequenti. Ex his intelligas non fidei causa, sed regnandi jure Theodoricum esse commotum, suspectosque ipsi Romanos redditos conspirationis occultæ cum Justino Imperatore, cujus rei causa potissimum ab eodem (ut dictum est) missa fuerit tanti momenti legatio Constantinopolim. At de his modo hæcenus; ad rerum Orientalium narrationem accedamus.

Hoc anno Antiochena civitas diu hæreticis prostituta, Nestorii ac Nestorianorum primo facta asylum, inde sub Petro Fullone Eutychianorum schola, demum vero sub Severo Theopaschitarum prostibulum suscepit (c) de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis, potata calice (d) iræ furoris ejus. Quomodo autem id acciderit, hæc primum accipe, quæ a Marcellino sub hujus anni Consulibus adnotantur: Totam Antiochiam Syria civitatem repens inter prædentium ora terræ motus invasi, atque etiam occidenti urbis, magnamque ejus partem, sinistris mox ventis undique flantibus, flammisque coquinarum pro tempo-

PAGIUS

cepti essent, magnis cum de sua suorumque salute solliciti stibus postulant, ut sua Legationis seriem, quamquam esset injusta, libenter exciperet, Italiaque peritura consulere. Quorum stibus Justinus permotus, eis quod petebant concessit, Arianosque sui juris reliquit. Baronius num. VIII. & seqq. qui Auctorem Chronici Auctoris Veterum Pontificum non viderat, contendit tam Anastasium, quam Auctorem Miscellæ, falsa hæc in parte narrare, idque demonstrare non solum Epistolam a Joanne Papa post suum reditum ad Italiam Episcopos scriptam, qua jubet Ecclesias Ariatorum consecrari, sed etiam indignationem Theodorici Regis, qui Joannem & Senatores Constantinopoli

re asstantes ruentia in ædificia miscentibus, duplex torridum exitium importavit. Euphrasium quoque loci hujus Episcopum, dempto ejus capite, combusto, simul obruit sepulcro: obelisco Circi inverso & humi defosso. Hæc Marcellinus sui temporis res scribens. Evagrius eadem profecutus cladem, cum ipsam accidisse dicat anno septimo Justini Imperatoris, mense Majo, plane suadet, ut non anno superiori quo cœpit mense Julio septimus annus ejusdem Imperatoris, sed præsentis, quo eodem mense desivit, collocemus.

Fuit autem semper Dei clementiæ, ut ultionem aliquam grandem immisurus in populum, desuper eam alicui ex fervis suis ante significaret: ita namque celesti igne combusturus quinque illas in Palæstina ad mare mortuum olim positas, civitates; illa ad fidelem Abraham est prælocutus (e): Num celare potero Abraham, quæ gesturus sum? Quamobrem venturam hanc cladem notam fecit Dominus magno illi sanctitate celebri Theodosio cœnobiarchæ, de quo superiori tomus plura locuti sumus. Cyrillus res ab eo gestas profecutus, hæc de his habet: (f) Jam vero qualis fuerit in futurum præscientia Theodosius? Oportet enim paucis, quæcumque sunt, illis ostendere, & veluti eorum gustum præbere: ut sit etiam manifestum omnibus, quomodo sicut nullius ex his quæ virtute geruntur, ita nec charismatum seu gratuitorum donorum fuit expers. Jussit aliquando, ut præter solitam horam pulsetur lignum (nondum enim erat hora diei secunda) & præcepit ut fratribus significaretur synaxis. Illi autem convenerunt quidem; neque enim poterant contradicere, ut qui optime didicissent obedientiam. Cum autem fuissent congregati, rogabant cur convenissent ante tempus. Ille autem (o puram animam? o oculos, qui omnia procul aspiciatis!) flebiliter lucens & miserabiliter: Orandum est, inquit, o Patres, orandum est. Video enim iram Domini, quæ jam movetur adversus Orientem. Hæc ille quidem dixit. Illi autem tunc quidem neque videbant aliquid, ne-

XIV.

(e) Genes. 18. Terramotum venturum Theodosius ante cognovit. (f) Ajust. Sur. die 11. Januarii.

IX.

Antiochia terra motu quaesata.

neque una cum eo dolorem accipiebant; quoniam non iisdem quibus ille intuebantur oculis. Sexto autem aut septimo die postquam prædixerat, auditum est Antiochiam fuisse magno terramotu everfam illo tempore, quo prædixerat ille magnus: totque ornamenta tantamque cecidisse speciem & pulchritudinem, & in vilem pulverem redactam jacere civitatem: quæ neque tanto casu dignas consecuta est lacrymas, neque luctum qui exæquaretur calamitati. Atque talis quidem fuit ejus præscientia: Hæc de eo Cyrillus.

XV.

(a) Evagr. l. 4. c. 7. Revelata Zosimo clades Antiochena.

Quid præterea Zosimo viro sancto tunc pariter ostensum fuerit, Evagrius ita narrat (a): Zosimus quidam genere Phœnix ex Sinda pago Phœnicia ortus (qui pagus non abest Tyro viginti stadia) qui monasticum vitæ genus excolens, ita se tum abstinencia a cibis, tum iisdem capiendis, tum aliis virtutibus, quæ in ejus vita elucebant, Dei gratiam sibi conciliavit, ut non modo res futuras prævideret, verum etiam ab omni perturbatione liber & vacuus existeret: cum forte fortuna cum nobili quodam viro Patricio & prudentia eximio nomine Archebfilao, qui & præclaris honoris insignibus & cæteris vitæ ornamentis egregie decoratus fuit, Cæsarea urbis Palæstina primaria versaretur; ipso temporis articulo, quo Antiochia cecidit, subito ingemiscere graviter, lamentari, & sospira ex intimo pectore ducere cepit, tantamque vim profudit lacrymarum, ut terram madefaceret. Deinde thuribulum postulat, & toto ebor in quo simul confiterentur, thuris incensæ nidore perfuso, se prosternit humi, precibus & orationibus Deum placaturus. Tum Archebfilao sciscitanti, quid esset quod eum tantopere perturbaret? liquido respondit, fragorem ruentis Antiochia jam tum ejus auribus circumsonuisse: adeo ut Archebfilao & alii qui forte aderant, præ admiratione obstupescerent, ipsam horam qua res gerebatur, litteris mandarent, reperirentque postea ita se habuisse, ut Zosimus declaraverat. At de Zosimo hæcenus, ad eum iterum reversuri: prosequamur modo quæ sunt reliqua

PAGIUS

vum ter centum millia. At is terræ motus contigit Olybrio Consule, teste Marcellino in Chronico. Idem docet Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXVIII. Kalendis Septemb. hujus Christi anni inchoato: Maii mensis vigesimo, eadem Indictione (nempe quarta, quam jam expresserat Theophanes) hora septima Olybrio Rome Consulatum gerente, Antiochia Civitas magno Syria infortunio, quod verbis exprimi vix potest, & ultore Deo jactata est. Dei siquidem ira adeo eam concussit, ut tota pene Urbs corruerit, & Civium sepulcrum evaserit. Quosdam vero terra obrutos, & adhuc viventis ignis & terra erumpens combussit. Alius ignis ex aere insular scintillarum decidit, & quos attigisset,

eiusdem cladis Antiochenæ, quæ ab eodem Evagrío (b) ita narratur, incipiente ab incendiis venturarum cladum præludiis:

(b) Evagr. l. 4. c. 5.

Iisdem temporibus, regnante Justino, gravia crebraque incendia Antiochia contigerunt, velut prænuncia terræmotuum valde terribilium in ea civitate statim consecutorum, & aliarum etiam calamitatum prævia. Nam brevi tempore post, anno septimo regni ejusdem Justini, Artemiso videlicet, id est Majo, quarto Kalendas Junii, die Veneris in ipso meridie, conqussatio & terræmotus urbem occupant, parumque aberat quin totam penitus everissent: quæ duo sequebatur incendium, quasi calamitatem cum illis partitum. Nam quas res illa non attigissent, incendium eas depascens, prorsus absumpsit, & in cineres redegit. Quæ autem civitatis partes hac clade labefactas fuerint, & quot mortales incendio & terramotu (sicut verisimile fuit) vastati: quam præterea graves casus, quamque miri, qui certe nulla dicendi facultate existimari possunt, id temporis contigerint; tam luctuoso orationis genere a Joanne rhetore explicantur, ut cuique animi magnopere commovere possint: qui quidem istis commemoratis, finem historia sua imposuit.

XVI. Antioch. excidium per terræmotus.

Postremo omnium Euphrasius Antiochenæ civitatis Episcopus (cujus mors aliam novam calamitatem attulit civitati) iisdem cladibus oppressus interiit, ne quisquam reliquus fieret, qui urbi res provideret necessarias. Verum salutaris Dei erga humanum genus providentia, quæ ante plagam insictam remedia parare, & gladium iræ suæ demulcere, & cum res ad desperationem venerint, sua misericordia quasi fores aperire solet; Euphrasium Orientis perfecturam gerentem ad curam de urbe illa suscipiendam, quo nulla ei res deesset necessaria, excitavit. Itaque sedes Apostolica, velut merces & præmium tanta erga civitatem providentia, ei donata fuit. Nempe ut sequenti anno Episcopus Antiochenus crearetur. Ista habet Evagrius. Quomodo autem

XVII. De obitu Euphrasii Episc. Antiocheni.

fulminis in movem cremavit: terraque per annum continuum concussa est. Sed loco, Maii mensis vigesimo, legendum, Maii mensis vigesimo nono, qui sequenti anno in feriam sextam incidit. Mæla enim scribit, hanc telluris concussionem contigisse postridie Festum Ascensionis Dominica, ut observavit Emin. Cardin. Norisius in lib. de Anno & Epochis Syro-Macedonum, Dissert. III. cap. VI. qui hujus Auctoris aliqua fragmenta ibidem exhibet: anno autem sequenti Ascensio Dominica die XXVIII. mensis Maji celebrata. Denique Evagrius lib. 4. cap. 5. de hoc terræ motu scribit: Anno Imperii Justini septimo, mense decimo; mensis Artemisi, quem Maium Romani vocant, die nono

tem post duos annos iterum eandem civitatem terræmotu quassari contigerit, suo loco dicemus. Ista de clade Antiochena cum Justinus Imperator accepisset, præ dolore sacco induitur, aspergiturque cinere, exutus purpura & diademate, multos dies in lectu sedens solitarius transigit, etiam si dies festi adessent, quibus solitus esset cum splendore procedere ad ecclesiam: postea vero magna vi auri miseris præsto fuit. Hæc ex Miscella (a).

(a) Miscel. lib. 15. XVIII.

Sed de aliis Orientis civitatibus, quas iisdem contigit agitari terræmotibus, ex eodem Evagrío accipe, qui hæc subdit inferius (b): Oppidum, quod jam Dyrachium, olim Epidaurus appellatum fuit, terræmotu graviter concussum est; similiter & Corinthus, quæ est in Græcia sita: adde bis Anazarbum, urbem Minoris Cilicia primariam, quæ jam quarto illud cladis genus pertulerat: quas urbes Justinus magna pecunie summa suppeditata refecit. Iisdem temporibus Edebsa urbs Osrænorum amplissima & beata, undis Scirti torrentis præter labentis sic obruebatur, ut multa edificia aqua impetu abriperentur, & infinita hominum multitudo, quos flumen secum evexerat, antiret. Edebsa igitur & Anazarbum ab ipso Justino nova nomina accepere, & utraque urbs Justinopolis appellata est. Hæcenus de his Evagrius, ex quo Nicephorus & alii accepere. Sed ad magnum illum Zosimum ipse nos revocat Evagrius, de quo ista habet (c):

(b) Evagr. l. 4. c. 6. Clades diversarum civitatum.

(c) Evagr. l. 4. c. 7. De S. Joanne Episcopo Cæsariensi.

Sunt & alia complura ab eo edita miracula, quorum maximam partem silentio præteriens (quippe vix, aut ne vix quidem numerari possunt) quadam hoc loco percensebo. Eo tempore quo Zosimus, in magna nominis celebritate, & pari cum Zosimo virtutum excellentia præditus vixit Joannes in Chuzubica Laura (qui locus positus est in extrema valle ad Aquilonarem partem viæ regie, quæ Hierosolymis recta ducit ad urbem Hierico) vitamque monasticam, eamque a rebus terrenis quasi penitus secretam & liberam degit, & urbis Cæsarea, quam diximus, Episcopatum administravit. Hic Joannes Chuzubites, postquam uxori Archebfilai, de quo supra locutus sum, alterum oculum radio effossum audivit, propterea ad illam contendit, plagam quam acceperat conspicaturus. Ubi autem vidit pupillam penitus excidisse, & oculum sede dilapsam, cuidam ex medicis qui eo commearant, mandat, ut spongiam afferat, oculumque dilapsam in sedem quam commode posset, inducat, & spongiam appositis fasciis alliget.

PAGIUS

ac vicesimo; sexta feria hebdomadis, astu meridiei ferventissimo succutio & terra motus Urbi supervenientes pene universam prostraverunt. Evagrius autem non modo annos, sed etiam menses Imperii Justini ibidem numerat, qui cum imperare cœperit anno DXVIII. die IX. Julii ille terræ motus contigit anno octavo Imperii Justini, seu anno septimo, & ultra annum illum VII. mense decimo, ideoque mense Majo anni DXXXVI. qui decimus est a mense Julio. Sed Baronius mensis illum X. prætermisit, & corrupto Marcellini Chronico, in quo sub hujus anni Coss. iste terræ motus recitatur usus est.

X. Flori S. Mariæ E. gratia.

A num. XIX. ad XXIV. Tempus, quo Sancta Maria Aegyptiaca ad Deum nigravit, magnis tenebris circumseptum. In Actis Bollandianis ad diem secundum Aprilis quo Sancta hæc Pœnitens colitur, recitatur cap. 4. de Sancto Zosimo dicitur: Vidit ad caput ejus expressum in terra scripturam ita subentem: Se-

rosolymis recta ducit ad urbem Hierico) vitamque monasticam, eamque a rebus terrenis quasi penitus secretam & liberam degit, & urbis Cæsarea, quam diximus, Episcopatum administravit. Hic Joannes Chuzubites, postquam uxori Archebfilai, de quo supra locutus sum, alterum oculum radio effossum audivit, propterea ad illam contendit, plagam quam acceperat conspicaturus. Ubi autem vidit pupillam penitus excidisse, & oculum sede dilapsam, cuidam ex medicis qui eo commearant, mandat, ut spongiam afferat, oculumque dilapsam in sedem quam commode posset, inducat, & spongiam appositis fasciis alliget.

Archebfilao vero aberat: siquidem id temporis cum Zosimo erat in ejus monasterio, quod est locatum in oppido Suidena, quod Cæsarea abest ad summum quingenta stadia. Cum maxima igitur celeritate itur ad Archebfilao, ut de his rebus certior fieret. Archebfilao forte cum Zosimo confidens, sermonem cum eo contulit. Quibus rebus nunciatis, stibiliber ejulare, vellere capillum, dilacerare, & eundem calum versus jacere cepit. Zosimo vero causam roganti, Archebfilao quid acciderat, laments & lacrymis crebris interpositis, exponit. Itaque Zosimus, illo relicto, solus ad cubiculum properare accurrit, in quo Deum (sicuti fas est id genus hominibus) familiariter compellat. Paulo post egressus ad Archebfilao, gestiens & modestè ridens, dixit: Abito domum lætus, abito: gratia Chuzubite tributa est: uxor tua sanata, utrumque oculum habet integrum: nam calamitas ista nihil ei potuit adimere, quandoquidem ita Chuzubite placuit. Quæ duo miracula ab utrisque viris illis justis uno eodemque momento edita fuerunt. Est mentio de cœnobio Chuzuba dicto in Prato Spirituali (d); ubi & de eodem Joanne, antequam fieret Cæsariensis

XX. Ingens Miraculum de oculo restitutum.

(d) Prat. Spirit. c. 23. 24. & 25.

peli, Abba Zosima, in hoc loco humilis Maria cadaver, pulveri pulverem tradens, atque pro me Dominum jugiter deprecans, qua obi in hac ipsa nocte Dominica Passionis post susceptionem Divini & Mylici Epuli. Additur postea, mensis Pharmuti secundum Aegyptios, qui est secundum Romanos Aprilis. In quibusdam MSS. additur etiam dies mensis, quo Sancta colitur, & quo ideo mortua credita est, id est secundum Romanos Aprilis prima. In versione latina habetur: secundum Romanos Aprilis die nona, id est, V. Idus Aprilis, nocte salutifera Passionis. Sed hæc videntur additamenta Vitæ hujus Sanctæ, progressu temporis adjecta, ut recte censuit Papebrocius in Notis ad eam. Ex illo itaque temporis charactere, utpote additio, nihil certi erui potest. Cum tamen Sanctus Zosima imperante Justino Anastasii successore floruerit, ut testatur Nicephorus lib. 17. cap. 5. ubi etiam de sancta Maria Aegyptiaca, quæ a Zosima sepulta est, verba facit, ejus mors contigit circa

sis Episcopus, mira narrantur. Pergit vero de Zosimo ita Evagrius.

XXI. Porro isti Zosimo iter quodam tempore De Leone exhibente Zosimo a-
sini ministerium.
Casaream facienti, secumque asinum, cui res quasdam sibi necessarias imposuerat, adducenti, occurrit leo, & asino Zosimi abrepto discedit. Zosimus per silvam usque eo insequitur, quoad leo voratis asini carnibus satur esset. In quem hilariter vultu & subridenti intuitu, dixit: At vero, o amice, iter jam mihi penitus interruptum est: quippe cum annis plurimis onustus sim, & etate admodum proventus, nec valeam ea quae asino erant imposta humeris portare; quare tu hoc onus contra naturam tuam consuetudinem gestes, necesse est, si modo Zosimum ex hoc loco discedere volueris; postea autem ad pristinam feritatem, naturamque propriam redibis. Tum leo furoris prorpsus oblitus, sublandiri, & placidus extempore ad Zosimum accurrere, & ipso corporis habitu obsequii significationem dare cepit. Cui Zosimus onus quod asinus gestaverat imponit, eumque ad portam usque Casarea deduxit, quo declararet tum virtutem & potentiam Dei, tum quod omnia tandem

PAGIUS

ca annum quingentesimum. Præterea Sanctus Eleutherius Tornacensis in Gallia Episcopus, qui Romam ter jam profectus fuerat, semel sub Anastasio Papa, bis sub Symmacho, eandem peregrinationem quarto suscepit sub Hermida, a quo dum B. Eleutherius aliquid petisset, Reliquias B. Mariae Aegyptiaca obtulit, & hancurum B. Stephani Proto-Martyris & secum Tornacum deportavit, inquit Auctor auctioris Vitæ huius Sancti Præsulis apud Bollandum ad diem XX. Februarii. Hæc autem Eleutherii profectio circa annum DXVIII. suscepta. Quare existimo, S. Mariam Aegyptiacam jam a viginti aut circiter annis demortuam fuisse, cum ejus Reliquias Eleutherius Roma Tornacum detulerit.

XI.
Sed circa
annum D.

Papebrocius citatus arbitratur, eam ad Deum migrasse in nocte Parasceves prima Aprilis, & Monachos a Zosima edoctos fuisse, Festum ejus annue agendum, eo quo ipsa spiritum Deo reddiderat die, ideoque anno Christi quadringentesimo vicefimo primo, quo Pascha die III. Aprilis celebratur, & dies Parasceves in diem primam ejusdem mensis incidit. Putat vero Nicephorum non minus in eo peccasse, quod scripsit, Zosimum imperante Justino Seniori vixisse, quam in eo quod memoria tradidit, Sophronium Patriarcham Hierosolymitanum Mariæ Aegyptiaca Vitam literis mandasse. Verum ex die cultus Sanctorum annus eorum emortualis deduci non potest, nisi ille aliunde constet, & Sophronium ejus Vitam non scripsisse, nulla certa ratio demonstrat. Quod si eam non scripsit, quod verosimilius est, sed tantum instituit, ut duplici sectione distincta a Monachis in Ecclesia recitaretur, in uno potuit errare Nicephorus, licet in alio verum scripserit. Tertia Papebrocii conjectura est, quod Dynamius Patricius patrimonii Romanae Ecclesiae Rector in Gallia in Vita S. Mauri Abbatis Bodanensis loquatur de Vita Sanctæ Mariæ Aegyptiaca, tanquam pridem notissima, & ubique vulgata cum dicit, Paulo primo Eremita Leones sepulturam fecisse

hominibus inserviant, obtemperentque, quamdiu secundum ejus voluntatem vitam institutum, & gratiam nobis donatam nequaquam depravamus. Hucusque de Zosimo, pauca ex multis referens Evagrius, sui temporis res gestas conscribens.

Hæc eadem ferme ad verbum Nicephorus recitat (a), qui & mox de alio Zosimo; qui iisdem temporibus vixit, ista subnectit: Alter vero quoque enituit Zosimus, non ille quidem solitarius degens vitam, sed in quodam Palestinae cœnobio inter monachos commune certamen persequens. Quem sacerdotio fungentem, rem divinam arcanorum mysteriorum Aegyptiaca illi fecisse ajunt: illi, inquam, Aegyptiaca qua tantopere primam carnis voluptate defluxisse dicitur, ut nihil profusus carnalis petulantia intentatum reliquerit; eoque vitiosa libidinis pervenerit, ut eam eloqui verbis nemo possit: deinde ad summam virtutem ita evasisse, ut altera ab altera illustraretur. Sed enim illa, ut in Aegypto prognata, & quo vita genere usa, multos libidinis magnitudine in potestatem suam ceu mancipia redegerit; & ut divino nutu ad sacrosanctum

XXII.
(a) Nicephorus
l. 17. c. 5.
De Zosimo & Maria
Aegyptiaca.

(a) Sigilli
de Script.
Eccles. c. 69.

& S. Mariae Aegyptiaca. Porro Dynamius minus illud obibat anno DXCVI. ut liquet ex Epistola S. Gregorii Magni ad ipsum scripta, Indict. XI. At ex illis Dynamii verbis ad summum deduci potest, Vitam S. Mariae Aegyptiaca ante annum sexcentimum exaratam esse. Auctor Vitæ hujus sanctæ in Prologo ait: Agredior narrationem, rem dicturus hac nostra aetate factam, prout eam exposuit Vir quidam, a puero doctus loqui & agere Divina. Quamobrem cum Sophronius anno DCXXXVII. ut infra monstrabo, obierit, si Vitæ Sanctæ hujus Pœnitentis Auctor extitit, eam tardius non composuit, quam circa annum DXC. cum eam Dynamius legisset videatur. Sed si eam Dynamius legerit, si eam narrat, traditione acceperit ex laudatis ejus verbis minime sequitur, Sanctum Zosimum, Justino seniore Imperio administrante, in Palestina non floruisse, aut Sanctam Mariam Aegyptiaca ad annum circiter quingentesimum non pervenisse. Zosimum Baronius semper Zosimum perperam appellat.

Altera Maria Sancti Abrahami neptis, cujus Baronius meminit, mulieribus vere pœnitentibus in exemplum etiam proponenda, respectu Aegyptiaca Junior appellatur a Joanne Moscho in Prato suo spiritali, qui cap. 68. ait: De ejus nepti Abbate Theodosio; quod cum audisset Abrahamus Dux S. Mariae-Novæ, ipsum non habere pallium quo hyeme uteretur, emerit illi. Is Theodosius priusquam transfret in solitudinem Monasticam, vitam duxerat in Cœnobio Aeliotarem, in quo habuit discipulum Cyriacum Abbatem, ex cujus ore narrat se accepisse Moschus, quæ de prædicto Theodosio scribit, idque circa annum DCXVI. ut ex tempore reliquæ a Moscho, Sophronioque Aegypti intelligitur. Quocirca, ut recte observat Bollandus in Comment. prævio ad Vitam Sancti Abrahami Eremitæ, ac Sanctæ Mariæ ejus neptis in Helleponto ad diem XVI. mensis Martii, Abrahamus, & ejus neptis vixere ut-

XII.
S. Abrahamus
& S. Maria
ejus neptis
vixere usque ad
annum
DL.

Ann lignum Crucis venerandum excitata, in viam se dedit, & inde divergens Jordanis quoque flumen transierit, & in interiorum solitudinem sese abdiderit, neque cum quopiam homine præterquam uno isto Zosimo collocata sit, ciboque simul & vestitu abstinerit; denique ut inter precandum in sublime sublata cum Zosimo hæc verba contulerit, vitamque hanc finierit, & in divina communione participaverit: necnon ut illi leo sepulcrum effossum paraverit, & vita ipsa exemplum pœnitentiam agere volentibus commodissimum reliquerit; Sophronio, qui olim Hierosolymitanam sedem Antistes exornavit, memorandum relinquimus, qui eleganter sanctæ ejus femine & Zosimi vitam descripsit. Hucusque Nicephorus. Porro quam Græce scripsit Sophronius eandem transtulit in Latinum, quæ præ manibus habetur (a). Convenisse autem ipsam Mariam Zosimum his ferme diebus, ex iis quæ Sophronius in ejus vita scribit, apparet; dum roganti Mariæ, quo statu Dei esset Ecclesia; fugata di-

PAGIUS usque ad dimidium sexti sæculi, & Ephremus Auctor coævus, qui eorum vitam scripsit male confunditur a Baronio ad diem XVI. Martii Martyrologii Romani, cum Sancto Ephremo Diacono natione Syro, qui obiit circa annum CCCLXXVIII. unde etiam male deducit Baronius Abrahamum, uti Sanctum Ephrem Diaconum, vixisse in Syria; nam vitæ ejus Aetice, pœnitentiæque palæstra non longe absuit a Lampaco, nec a Tenea Lampfacenæ Dioceseos ad Hellepontonum vico, uti ex Metaphrasie in Sandi Abrahami Vita intelligitur. Denique in eo fallitur ibidem Cardinalis doctissimus quod Abrahamum confuderit cum Abrahamo Sancti Ephremii Diaconi discipulo, de quo Sozomenus lib. 3. cap. 15. & Nicephorus lib. 9. cap. 16.

Sed, ut aliquid de Abrahami virtutibus dicamus, is cum invitatus sponsam admisset dum adhuc puer esset, celebratis nuptiis fugit ad quamdam cellam, ubi quinquaginta annorum spatio, in Vitæ religiosæ instituto se se exercuit, & Paganis fidem Christianam suavit. Defuncto fratre unico, filiam ejus unicam septem annorum ad eum parentes adducunt: Ipse vero quia in interiore sua cella reclusus degebat, eam in exteriori collocari jussit, inquit Ephremus in ejus Vita cap. 4. qui addit, eam cum viginti annis cum eo in abstinentia degens, velut columba castissima convixisset, a quodam Pseudo-Monacho corruptam esse, desperantemque de venia fugam iniisse, & per biennium in meretricio vixisse. Sed cum tandem locus, ubi ea habitabat, Abrahamo innotuisset, militari cultu eam addit, amatorem se simulavit, cumque ad cubandum in cubiculum introisset, Abrahamus se nepti manifestat, eamque pœnitentem secum avehit in interiorum cellam, in qua suam prius habitationem ea tenuerat. Vixit post hæc Abrahamus annos decem, & post hujus mortem, quæ quinquagesimo solitariæ vitæ contigit, alios quinque annos Maria egregium pœnitentiæ facta exemplar.

scordia, pacem esse reddiram, affirmavit: quod plane his temporibus convenit.

Cognita quidem atque probata fuisse, ejusdem Mariæ Acta universæ Catholicae Ecclesiae, tum de Orientalibus fidem faciunt Menologia, tum de Occidentalibus Martyrologia: citata atque recepta eadem reperiantur in secundo Nicæno Concilio (b), necnon a S. Joanne Damasceno (c), & aliis tum Græcis, tum etiam Latinis auctoribus. Accidit autem, ut hujus pœnitentis exemplo complures meretrices ad meliorem frugem conversæ, per arduum vitæ institutum arripuerint: hujuscemodi namque pœnitentibus Justinianus Imperator (ut suo loco dicemus) monasterium Constantinopoli instituit. Vixit iisdem ferme diebus alia Maria patria Tarsensis, quæ & ipsa ex meretrice pœnitens in monasterio vitam transegit. (d) Sed & alium (e) Zosimum iisdem constat vixisse temporibus & ipsam genere Cilicem, de quo suo loco distursumus.

Eodem anno Joannes Hierosolymorum Episcopus, cum sedisset annos undecim, X x 2 mo-

Ad num. XXIV. Joannis Hierosolymitani Episcopi mors ad annum præcedentem retrahenda, in Vita enim Sancti Sabæ a Cyrillo Monacho scripta, & a Cottelerio Tomo 4. Monum. Ecclesiae Græcæ publicata cap. 68. legitur: Dum Sabas annum agit ætatis octogesimo sextum, Joannem Archiepiscopum Hierosolymitanum post peractos in Patriarchatu septem annos cum novem mensibus ad Deum migrasse, & reliquias successorem Beatissimum Petrum Eleutheropolitam. Natus est Sanctus Sabas mense Januarii annis CCCCXXXIX. Quare mense Januarii præcedentis Christi anni, LXXXVI. ætatis annum ingressus est. Insignis Joannis pro re Catholica zelus elucet in iis, quæ fecit & scriptis Hierosolymis in Synodo contra Severum coacta. Elias ejus decessor depositus fuit anno DXII. ut eo anno ostendimus, indeque Nicephorus in Chronico Joanni annos undecim attribuit: Cyrillus tamen ejus initium ab anno DXVII. deducit, quia scilicet eo anno Sanctus Sabas eum a Severi communione ad Chalcedonenis Synodi professionem adduxit.

Celebratum hoc anno Concilium Carthaginense a Bonifacio Primate, cujus Acta post Baronii mortem in lucem edita habentur Tom. IV. Concil. pag. 1629. eorumque initio dicitur: Anno secundo gloriosissimi Regis Hilderici Nonis Februarii, Carthagine in Secretario Basilica S. Martyris Agilæ, &c. In eo antiqua Ecclesiae Africanæ politia confirmata, secundum quam singulæ Provinciæ habebant primæ Sedis Episcopos, & omnium Primas erat Episcopus Carthaginensis. Secundo Petrus Abbas cum Senioribus Monasterii sui supplicem libellum porrexit Bonifacio Carthaginensi, & Synodo, pro Monasterii sui libertate. Liberatus enim Episcopus primæ Sedis Provinciæ Byzacenæ Monasterium illud Sedis subicere volebat, quod in sua Provincia positum esset, & Monachos sibi parere renuentes excommunicaverat. Petrus & Seniores Monasterii sui contestati sunt, subiectos se esse Carthaginensi Episcopo totius Affri-

XXIII.

(b) Concil.
Nicæno. 2.
Act. 4.
(c) Damasc.
de Imag.
erat. 3.

De Maria
Tarsensi.

(d) Prat.
Spir. c. 31.
(e) Ibid.
c. 16.

XXIV.

XIV.
Obitus Joannis
Hierosolymitani.

XV.

Synodus
Carthaginensis
Bonifacio

CHRISTI 525.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINI IMP. 8. THEODORICI REG. 33.

(a) Extant apud Sur. die 5. Decembr.

moritur, inque locum ejus successus est Petrus. Ita quidem ex Nicephori Chronico, cui consentiant quæ in Actis S. Sabæ leguntur his verbis (a): Cum autem multum temporis intercessisset, & magni

Sabæ ad octoginta & sex annos ætas pro- vecta esset, decessit quidem Joannes, relicto successore Petro, vino virtutis instigui, Hæc ibi.

Qui

PAGIUS cæ Primati: se quidem vacante Sede Carthaginensi, ab Episcopo primæ Sedis Provinciae Byzacænæ Presbyteros postulasse; ita tamen ut ex hoc nullum jus illius Successori quæsitum esset; sed neque vicinis Episcopis ipsos unquam fuisse subditos, verum expectasse Episcopi Carthaginensis ordinationem, ut ei Monasterium suum, seque ipsos subicerent; plurima esse Monasteria in Africa, quæ illi non suberant, Episcopo, in cujus Diocesi constructa erant; sed alteri cujus Sedi se primum addixerant. Liberatus cum sua Synodo, datis ad Bonifacium Carthaginensem literis, rogaverat, ut Canones convelli non permitterent, secundum quos Monasteria subdita Episcopo, in cujus Diocesi constructa erant, Respondit Bonifacius, Privilegia tot Episcoporum auctoritate firmata rescindi non debere, Veterum Canonum servandorum specie, tandemque Decretum istud conditum: Evunt igitur omnia omnino Monasteria, sicut semper fuerunt, a conditione Clericorum modis omnibus libera, sibi tantum & Deo placentia.

XVI. Porro ex hujus Concilii Carthaginensis Actis Hilderici Vandalorum Regis initium, & Ecclesiæ Africanæ libertatem ad annum DXXIII,

pertinere hoc modo demonstrat Em. Card. Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 21. Synodus mensis Februarii anno secundo Hilderici congregata est; in ea recitata Epistola Liberati Episcopi ad Bonifacium Carthaginensem, quæ accepta ponitur, Idibus Decembris anno primo. Respondet Bonifacius Epistola; data die XVII. Kal. Januariæ, anno primo, atque: Intima. Africana Resurrectionis Dominica Sacramentum VII. Iduum Aprilium adfuturum fore, Quare cum Pascha anno DXXIV, celebratum sit VII. Idus Aprilis, seu die septimo ejusdem mensis, Epistola Bonifacii scripta anno DXXIII. die XVI. Decembris, anno primo Hilderici Regis, qui ideo eo anno Trasamundo successerat.

XVII. Gregorius Turonensis postquam bellum a Childoberto, Francorum Rege adversus Amalaricum Visigothorum Regem in Hispania gestum, descripsit, agit de alio a Childoberto, & Clotario in Burgundia inito, ut videre est lib. 3. cap. 11. Chlotobarius & Childobertus in Burgundiam dirigunt, Augustidunumque obsidentes, cunctam, fugato Godomaro, Burgundiam occupaverunt. Hinc Concilio Aurelianensi II. anno DXXXIII. celebrato, subscripti Agrippinus Augustodunensis Episcopus.

JESU CHRISTI ANNUS 526.

JOANNIS PAP. 3.

JUSTINI IMP. 9. THEODOR. REG. 34.

I. Qui sequitur Christi annus quingentesimus vigesimus sextus, solius Olybrii absque collega Consulatu redditur Fastis a Marcellino descriptis: quo ipso anno Idibus Junii data habetur a Joanne Romano Pontifice epistola ad universos Italiæ Episcopos, qua eos hortatus est adversus Arianam fidem Catholicam defendere, ecclesiisque ab eis usurpatis sacro ritu Catholicas reddere. Hujus autem scribendæ epistolæ inde manavit occasio, quod cum in Italiam Joannes reversus esset, atque cum eo legati Theodorus & Importunus (nam Agapetus Theflaloniciæ jam decesserat) Theodoricus Rex (ut Anastasius (a) habet & Miscellæ auctor affirmat (b) eos omnes detrusit in carcerem; ubi Joannes Papa licet pædore fameque consumptus, tantum abest ut desponderit animum, ut etiam majoribus sumptis spiritibus adversus hæreticos insurrexerit: quamobrem etsi vinculis vinciretur, non vincebatur. Siquidem verbum Dei (ut ait Apostolus c) non est alligatum; sed cum exagitur, majori impetu fulminis instat fertur. Sic itaque adversus eos scripsit dictam epistolam, ex qua ea tantum quæ pertinent ad historiam referemus, ab ejus exordia inchoantes, quod est hujusmodi (d):

(a) Anast. in Joann. (b) Miscell. l. 15.

(c) 2. Tim. 2.

(d) Extat i. i. Conc. not. edit. in Joanne & t. 1. ep. Rom. Pont.

Joannes Episcopus omnibus per provincias Italiæ constitutis Episcopis in D. S. Sapissime multo experimento didici, sanctum pietatis vestræ studium circa religionem Christianam gloriosius crescere & dilatari augmentis; & fides recta, quæ non solum me, sed omnes Domini sacerdotes consolatur & roborat, vestris in mentibus & operibus per sacerdotale agnoscitur opus & dilatatur. Quapropter, fratres, hortor vos & moneo, contra Arianam perfidiam, quæ olim non semel, sed sepe damnata est, & modo in quibusdam reviviscit, armari gladio Spiritus sancti; ut eam ita, admuniculante divina gratia, opprimere & extirpare valeamus, ut nec radix ejus in posterum inveniatur. Ecclesias vero Arianorum ubicumque inveneritis, Catholicas eas divinis precibus & operibus absque ulla mora consecrate: quia & nos quando fuimus Constantinopoli, tam pro religione Catholica, quam pro Regis Theodorici causa & negotiis, suadente atque hortante, Arianisque extirpante piissimo atque Christianissimo Justino Orthodoxo Imperatore quascumque illis in partibus ecclesias reperire potuimus, Catholicas eas, Domino opem ferente consecravimus. Et quamquam præ-

II. Joann. Pap. epist. e carcere data.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6019. SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLXIV. A. C. 526. JESU CHRISTI 526. FELICIS IV. PAPÆ I. JUSTINI IMP. 9. ATHALARICI REG. I.

I. [1] Olybrius absque collega Consul processit, ut habent Fasti omnes, idque in occidente, ut liquet ex verbis Theophanis anno superiori num. IX. recitatis. Præterea Procopius lib. 3. de Bello Goth. cap. 20. asserit, Roma a Totila Italiæ Rege capta, aliquos Patricios, quos inter Maximum, Orestem, & Olybrium numerat in Templum S. Petri Apostoli perfugisse. Erat Olybrius ex familia Anicia, ideoque Fl. Anicius Olybrius appellandus. Verum ex Anicii alii Imperatori Orientis alii Imperatori Occidentis, & post illos Regibus Italiæ subditi fuere. Quare cum Olybrius hoc

anno Consul in nullis Fastis aut monumentis antiquis dicatur Junior, hinc etiam liquet eum in Occidente creatum esse; alioquin sicuti Olybrius anno CDXCI. Consul renunciatus in Oriente, vocatur Junior, respectu scilicet Olybrii anno CDLXIV. Consulis etiam Orientalis; ita & Olybrius eadem Dignitate hoc anno exornatus, appellaretur Junior respectu Olybrii anno CDXCI. Consulis si ex eadem stirpe esset. Ex his patet deceptum esse Onaphrium in Fastis, ubi hunc Olybrium Juniores perperam appellat.

A num. I. ad IX. Anonymus Valesianus de Joanne Papa, hoc anno vel superiori, ex Oriente Ravennam reduce loquens, ait: Revertens igitur Joannes Papa a Justino, quem Theodoricus cum dolo suscepit, & in offensa sua eum esse jubet: qui post paucos dies defunctus est. Ergo cunctes populi ante corpusculum ejus subito unus de turba, arreptus demonio cecidit, & dum perverisset cum lectulo, ubi locatus erat, usque ad hominem, subito (is) sanus surrexit & præcedebat in exequias. Quod videntes populi & Senatores ceperunt reliquias de veste ejus tollere. Sic cum summo gaudio populi deductum est Corpus ejus foris Civitatem, extra quam olim corpora sepeliebantur. Anastasius ait: qui de-

II. Joannes PP. moritur in carcere.

NOTÆ [1] Off. Olybrius sine collega. Relandus ita refert: Fl. Anicius Olybrius junior, Marcellinus: Olybrio solo cof. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Olybrio juniore. GEORGIUS

predictus Theodoricus Rex eorum peste tactus intrinsecus, nos & omnem regionem nostram perdere, & gladio & igne consumere minetur; nolite tamen propterea deficere, sed viriliter in agro Dominico elaborare studete. Et juxta Veritatis vocem (a), nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed potius eum timete, qui potest animam & corpus mittere in gehennam.

III. Hæc & alia plura ad eos exhortandos Joannes habet in dicta epistola: quæ cum in fine legatur data tertio Idus Junii sub Consulatu Maximi & Olybrii, expungendus est Maximus, utpote superadditus; tam enim Maximus, quam Olybrius diversis annis (ut vidimus) Consulatum gesserunt: nec potuit ea epistola sub Maximo dicta die Junii dari; nam eo tempore nondum creatus erat Pontifex Joannes, qui mense Augusti ejusdem anni sedere coepit. Dicendum ergo, Olybrii hujus anni absque Collega Consulatus tempore dictam scriptam esse epistolam. Sed & in eo quod habetur ipsa data tertio Idus Junii, deprehenditur error: nam quomodo ita se habere potuit, si vigesima-septima mensis Maii idem Joannes hoc anno sub eodem Consulatu Olybrii mortuus esse ponitur? Multo vero manifestior ille est error in ejusdem Joannis epistola ad Zachariam Archiepiscopum, cum data ponitur hoc item anno, XVI. Kalend. Novembris, sub Consulatu item Maximi & Olybrii, quam potius dixerimus referendam ad Consulatum illum Maximi sine collega.

IV. Ne autem ex errore diei existimes epistolam ipsam haud esse germanam, sed commentitiam; habes hujus sæculi scriptorem Gregorium Turonensem (b) eidem attipulantem verbis istis: Multi quidem sunt martyres apud urbem Romam, quorum historia passionum nobis integra non sunt delata. De Joanne tamen Episcopo, quoniam agon ejus ad nos usque non

PAGIUS defunctus est Ravenna in custodia XV. Kalend. Junias Martyr, &c. ejus corpus translatum est de Ravenna, & sepultum est in Basilica B. Petri Apostoli sub die VI. Kalend. Jun. In omnibus antiquis Martyrologiis, quorum varia citat Papebrocius ad diem XXVII. Maii, in Vita hujus S. Pontificis, colitur, V. Kal. Junii, seu die XXVII. mensis Maii, licet, vita functus sit XV. Kal. Junii, seu die XVIII. mensis Maii [1]. Uterque enim dies in omnibus Anastasii exemplaribus exprimitur. Baronius

NOTÆ [1] S I institutam supputationem nostram tenuerimus, Joannes, post annos duos menses novem dies 16. Pontificatus, quot illi assignat Blanchinianus Catalogus, obiit die 5. Junii anni 526. quibus si addas dies 18. Interpontificii, pertinges ad diem 2. Augusti, qua, utpote Dominica, Felix consecrari in Pontificem potuit. MANSI

(b) Greg. de Glor. mart. c. 40. Res gestæ Joannis Papæ ex Gregorio.

accessit scriptus, quæ a Fidelibus comperi, tacere nequivi. Hic cum ad Episcopatum venisset, summo studio hæreticos execrans, ecclesias eorum in Catholicas dedicavit: quod cum Theodoricus Rex comperisset, furore succensus, quia esset sectæ Arianae deditus, jussit gladiatores per Italiam dirigi, qui universum, quotquot invenissent, Catholicum populum jugularent. Hæc audiens B. Joannes, ad Regem, ne hæc fierent, deprecatus accessit: a quo cum dolo susceptus, alligavit eum, & posuit in carcerem, dicens. Ego te faciam, ne audeas contra sectam nostram amplius munitare. Postius vero sanctus Dei in carcere, tantis attritus est injuriis, ut non post multum tempus spiritum exhalaret; obiitque in carcere cum gloria apud urbem Ravennam. Domini autem misericordia statim ultionem super Regem improbum irrogavit; nam subito a Deo percussus plagis magnis exinanitus interiit, suscepitque proximus perpetuum gehennæ flammantis incendium. Hactenus Gregorius, qui etsi non ex scriptis adhuc acceptis ab urbe codicibus, ea tamen a Fidelibus fideliter dicta percepit. Sed majorem plane sibi vendicat fidem, quod communi assertione ab omnibus Fidelibus traditur, quam quod in uno vel altero codice legitur. Sed hæc omnia de pugna adversus Arianos suscepta, amplioribus notis, nempe sua morte, Joannes (ut diximus) testata explorataque in omnibus posteris tradidit: adeo ut etsi scripta deessent, fatis sit signaculo mortis hoc apud Deum & homines proclamantis ipsum confessionem Catholicæ fidei & consummatum martyrium consignasse.

Sed suo maximo damno, summoque rerum suarum detrimento tentavit ista tyrannus sacrilegus, cum Romanum Pontificem detrusit in carcerem, atque mori coegit: etenim qui in præsens usque tempus trigintatria & amplius annorum curricula Theodoricus Rex summa felici-

tamen num. VII. ait, corpus ejus sepultum esse in Basilica Vaticana, non VI. Kalendas Junias, ut, inquit, Baronius, mendosus Codex habet; ea enim die mortuus est, sed Julius cum Romam translatus est. Verum fundamentum, quo innititur, Sanctoscilicet eo quod obiere die coli, sæpius a nobis in hoc Opere consutatam. Refert Baronius Epistolam hujus Sancti Pontificis ad omnes Italia Episcopos scriptam in qua asserit, se dum Constantinopoli esset, Arianorum Ecclesias consecrasset, eosque hortatur ut

III. Quando res Theodoricæ lapsæ.

itate transegerat, fatis exemplo didicit, & aliis demonstravit, quæ & in terris præmia consequantur Principes licet impii, cum de Apostolica sede bene merentur; & quanto rursus periculo & detrimento eandem exagitant. Relege singulos ejusdem regni sex lustrorum decurios, quam felicissime annos, & reperies ea pro incolumitate Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ præstitisse Theodoricum, quæ a Catholicis Imperatoribus vix obtinenda fuissent; intueberisque eundem ipsum haud inanem justitiæ fuisse cultorem, sed dextere omnia illi, Deo remunerante, cessisse, atque felicissime gesta esse: sed repentino tunc veluti oborto turbine, obductam mox densa caligine omnem illam ejus effulgentem Solis instar claritudinem obscuratam, istamque fulmine jacuisse prostratam, ubi non horruit laceflare Ecclesiæ caput, & sacrilegam manum iniicere in Christum Domini; atque in carcerem instar Herodis Joannem conlicere; & veluti Agrippa Petrum vincire catenis, cui cuncta solvendi atque ligandi in terra & in celo Dominus tradidit potestatem.

Verum ut olim ob vincula Petri universa mœrebat Ecclesia (a), & cum ita Petrus detineretur in carcere, oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo; æque ob detrusum Petri successorem Joannem Papam in carcerem universi orantes dolebant, lugebantque Fideles; sed lætabatur ipse, tempore pacis invenisse martyrium, expectans Angelum, non qui dormientem excitatum e somno foras educeret, sed obdormientem in Domino ad cælum perduceret; nec qui catenas solveret ferreas, & liberaret e carcere, sed e vinculis carnis solutum erueret de corpore mortis hujus; duceretque non ad portam ferream, sed auream, speciosam inquam illam portam cæli Patriarchæ Jacob ostensam (b). Venit optata dies, quæ fuit vigesima septima mensis Maii, cum redimitus corona

PAGIUS ut in agro Dominico viriliter elaborent, idemque in Italia præsent. At ea Epistola una ex iis esse, quas Isidorus Mercator supposuit fundatus in verbis Gregorii Turonensis in libro de Miraculis & Gloria Martyrum, ubi cap. 40. nulla Joannis Legationis mentione facta Gregorius scribit, Joannem cum ad Episcopatum venisset Ecclesias hæreticorum in Catholicas dedicasse, & quidem in Italia; & carceri mancipatum esse, cum accessisset deprecaturus pro Catholicis ob consecrationem Ecclesiarum jam peractam periculo expositis. Et tamen iste fabulator id factum affirmat post Legationem susceptam, idque Constantinopoli & in partibus Orientis; & Theodoricum ei insensum fuisse ob Ecclesias Orientalibus Orthodoxis restitutas. Turonensis faretur, his verbis se sola relatione, quæ scribit accepisse: de Joanne inquit, Episcopo quoniam agon ejus ad nos usque non

VI. (a) Act. 12. Joannes Papa Martyrio coronatus.

(b) Genes. 28.

martyrii summus Dei sacerdos offerens se ipsum Deo hostiam immaculatam, introivit semel in sancta, æterna redemptione inventa: cum videlicet eadem constantia qua prædecessores, nullam quærens redemptionem, ut meliorem inveniret resurrectionem, vitam profundens, martyrii titulo nobilitatus, linguens terrena, cælum triumphator ascendit cum Deo in perpetuum regnaturus.

Describitur mox Ecclesiasticis Sanctorum tabulis (c) dies ejus natalis, repetendus ab universa Catholica Ecclesia annis singulis digna memoria: ipsius vero corpus delatum est Romam, sepultumque in basilica Vaticana, non sexto Kal. Junias (ut mendosus codex habet) ea enim die mortuus est, sed Julius, cum Roma translatus est. Excepit Urbs Pontificem suum de Arianorum Rege atque Ariana perfidia triumphantem, quadriga candida vectum, non candentium jumentorum, sed candidatorum humeris sacerdotum. Accurritur undique ad tantum spectaculum, honorant omnes sacram facinam debito Pontifici & decenti martyri cultu, affectanturque sacris canticis gloriosam victoriæ pompam: tantummodo impii in tenebris conticescunt, & impietas a tanta gloria luget exclusa, mœret invidia, rabidus livor in se ipsum dentes exacuit, cum tanto honore videt illatum in Urbem, quem inglorium extinxisse putavit in carcere. Vixit autem Joannes in Pontificatu annos duos, menses novem, dies quatuordecim. Sed non excidant quæ Anastasius de ipso subdit his verbis:

Hic Papa Joannes refecit cœmeterium beatorum martyrum Nerei & Achillei via Ardeatina. Item renovavit cœmeterium sanctorum Felicis & Adaulfi. Item renovavit cœmeterium Priscillæ. Jure itaque accepit præmium martyris, qui martyres honoravit. Sed pergit: Eodem tempore positum est ornamentum super Confessionem beati Pauli de gemmis prasinis & hyacinthi-

accessit scriptus, quæ a Fidelibus comperi, tacere nequivi. At quantum hujusmodi relationes errori obnoxia sint, vel hoc exemplum demonstrat. Præterea data fingitur Epistola III. Idus Junii, ad quem diem Joannes non pervenit, mortuus die XVIII. Maii: dicitur etiam data Maximo & Olybrio Coss. qui duobus diversis annis Consulatum gessere. Mitto alia argumenta, quibus hujus Epistolæ falsitas demonstrari potest. Ea tamen fucum fecit Baronio qui etiam Joannis ad Zachariam Archiepiscopum Epistolam datam XV. Kal. Novemb. Maximo & Olybrio Coss. in nota Consulari tantum peccare autumavit, licet confarcinata sit ex variis locis Epistolarum Innocentii, Zosimi, Symmachi, & Ennodii, ut jam Viris doctis observatum. Cæterum Turonensem de rebus extra Galliam gestis parum edoctum fuisse, liquet tam ex laudata narratione, quam ex com-

VII. (c) Martyrol. Rom. 27. Maii. Annua celebritas Joannis Papæ.

VIII. Reliquæ res gestæ a Joanne Papa.

binis. Item hujus temporibus Justinus Imperator obtulit patenam auream cum gemmis pensantem libras viginti, calicem aureum cum gemmis pensantem libras quinque, scyphos argenteos quinque, pallia auro tecta quindecim: quæ ipse Joannes detulit ad beatos Apostolos Petrum & Paulum, & ad sanctam Mariam, & ad sanctum Laurentium. Hic ordinavit Episcopus per diversa loca quindecim. Cujus corpus transpositum est de Ravenna, & sepultum in basilica S. Petri. Hæc de Joanne ibi. Cujus sedes (idem inquit auctor) cessavit dies quinquaginta octo.

IX.
De Boetio
atque
Symmacho.

Quoniam autem idem qui supra Anastasius tradidit, non agnita & octo dies medios intercurrisse ab obitu Joannis Papæ usque ad miserandum interitum Theodorici Regis: quænam sceleratus & ferus barbarus eo temporis spatio adversus nobiles pioque viros Boetium atque Symmachum Patricios crudeliter egerit, dicendum est: testatur enim idem auctor, ipsam occidisse clarissimos hos Senatores Patricios & Exconsules, quod etiam asseritur in Miscella. At ne tantorum virorum funera in gloria relinquamus, quos generis claritudo, Patriciatus dignitas, & ordinarii Consulatus decorarunt; sed præ his omnibus pietas illustravit: hic nobis de his agendum, ut tamquam sepulturæ eorum incripta elogium, nostro stylo hic ipsorum memoriam posteris relinquamus impressam.

X.

Fuit ipse Boetius gener ejusdem Symmachi Consularis: nam ejus filiam nomine Rusticianam acceperat, ex qua duos suscepit filios Consulares, quos optimis moribus imbuendos curavit. Quantam autem ex scientiis omnibus comparaverit sibi laudem, præter illa quæ dicta sunt superius in ejus secundo Consulatu, accipe ex Theodorici Regis, cum tranquillioris animi esset, epistola ad ipsum data (a), ubi inter alia discas ejus adhuc juvenis libero homine dignos in addiscen-

(a) Apud
Cassiod. l.
2. ep. 45.

PAGIUS

compluribus aliis, quæ in Libris ejus leguntur. IV. A num. IX. ad XXII. Anastasius Sancti Joannis Papæ & Martyris morte narrata, scribit: Post hoc factum nutu Dei omnipotentis nonagesimo octavo die, postquam defunctus est Beatus Joannes in custodia, Theodoricus Rex hereticus subito interit, & mortuus est. Sed error in numeros irrepsit; cum, ut mox videbimus, Theodoricus Rex die tricesima mensis Augusti perierit. In Chronico auctiori Veterum Pontificum, loco XCVIII. legitur XLVIII. & in Auctore Miscellæ XCIX. At a die mortis Joannis Papæ, ad diem mortis Theodorici Regis, fluxerunt dies CV. utroque extremo in summam collato; a die vero ejus Translationis ad Basilicam Vaticanam, ad Theodorici interitum numerantur dies XCVI. ideoque Auctores citati ex Anonymo Valesiano emendandi. Præterea Baronius in Addendis & Corrigendis, & in editione Colonienfi ad hunc annum, recitat

do labores: nam post alia Rex ad eum: Hoc te multa eruditione saginatum ita nosse didicimus, ut artes quas exercent, vulgariter nescientes, in ipso disciplinarum fonte potaveris. Sic enim Atheniensium scholas longe postius introisti, sic palliatorum choris miscuisti rogam; ut Græcorum dogmata doctrinam feceris esse Romanam. Didicisti enim, qua profunditate cum suis partibus Speculativa cogitatur, qua ratione Activa cum sua divisione discatur: deducens ad Romuleos Senatores quicquid Cæcropide mundo fecerant singulare. Translationibus enim tuis Pythagoras mysticus, Ptolemæus astronomus leguntur Itali: Nicomachus arithmeticus, geometricus Euclides audiuntur Ausonii: Plato theologus, Aristoteles logicus Quirinali voce disceptant: Mechanicum etiam Archimædem Latiale Siculis reddidisti. Et quasque disciplinas vel artes faciendam Græcia per singulos viros edidit, te uno auctore, patrio sermone Roma suscepit: quos tanta verborum luculentia reddidisti claros, tanta lingue proprietate conspicuos; ut potuissent & illi opus tuum præferre, si utrumque didicissent. Hæc ibi & alia plura cumulans de ejusdem mathesi & astronomia, & alibi (b) de insigni ejus peritia artis musicæ meminit: quæ tu consulas; alio enim nostra tendit oratio, nempe ut quæ præcesserint causæ ejusdem cum Symmacho vinculoium, fiant ipsius testificatione notiffimæ, quæ historicorum silentio remanserunt obscure. In his enim quos scripsit senex in carcere constitutus quinque de Consolatione Philosophiæ libros, post multas lacrymas cum Philosophia sua consolatrice ita colloquitur (c): Tu mihi; & qui te sapientium mentibus inseruit Deus, estis conscis, nullum me ad magistratum nisi commune bonorum omnium studium detulisse. Inde cum improbis graves in exorabilesque discordiæ fuere, & (quod consien-

Boetii ex-
celleus do-
ctrina om-
nium
scientia-
rum.

(b) Apud
Cassiod. l.
2. ep. 40.

XI.

hunc titulum in Basilica Vaticana antiquitus repertum, quod hoc verfu inchoatur. Martyribus Christi Domini pia vota Joannes. Sed incertum, an titulus ille sex versibus constans, in honorem primi, secundi, vel alterius Joannis, qui post Martyrem Eccles. Romanam rexit, conditus fuerit, ut ex ejus lectione liquet. Anastasius juxta editionem Regiam, & Auctor auctioris Chronici veterum Pontificum habent, sedisse Joannem annos duos, menses octo dies XXII. Sed menses & dies, quibus supra annos duos Pontificatum gessit, mendose ibidem descripti. Exemplar MS. Colbertinum habet annos II. menses IX. dies XVI. uti etiam plerique Catalogi nostri, Catalogus a Mabillo- nio editus, & Catalogus Reginonis. Verum, numerus denarius in dies perperam a Librariis in-

(c) Boet. de
Consolat.
l. 1. prof. 4.
Boetii in-
tegritas in
admini-
stranda
Republ.

scientia libertas habet) præ tuendo jure sprete potentiorum semper offensio. Quoties ego Congestum in imbecillis cuiusque fortunæ impetum facientem obvius excepi? Quoties Trigullam regis Præpositum domus ab incepta & perpetrata jam profusus injuria dejeci? Quoties misereros, quos infinitis calumniis impunita barbarorum semper avaritia vexabat, objecta periculis auctoritate protexi? Numquam me a jure ad injuriam quisquam detraxit. Provincialium fortunæ tum privatis rapinis, tum publicis vectigalibus pessumdari, non aliter quam qui patebantur, indolui. Cum acerbæ famis tempore gravis atque inexplicabilis indicta coemptio profligatura inopia Campaniam provinciam videretur, certamen adversus Præfectum Prætorii communis commodi ratione suscepti; Rege cognoscente, contendit: & ne coemptio exigeretur, evicci.

XII.
Quales ac-
culatores
Boetii.

Paulinum Consulare virum, cujus ope Palatini canes jam spe atque ambitione devorassent, ab ipsis hiantium faucibus retraxi. Ne Albinum Consulare virum præjudicata accusationis pena corripere, odiis me Cypriani delatoris oppressi. Satis ne in me magnas videor exacerbasse discordias? Sed esse apud ceteros intior debui, qui mihi amore justitiæ nihil apud aulicos, quo magis essem intior, reservavi. Quibus autem deferentibus percussus sumus? Quorum Basilius olim regio ministerio depulsus, in delationem nostri nominis, alieni eris necessitate compulsus est. Opilionem vero atque Gaudentium cum ob innumeras atque multiplices fraudes ire in exilium regia censura decrevisset: cumque illi parere nolentes, sacrarum sese adium defensione inrentur, compertumque id Regi foret, edixit, ut nisi intra præscriptum diem a Ravenna Urbe discederent, notas insigniri frontibus impellerentur. Quid huic severitati posse astrui videretur? Atqui eodem die deferentibus eisdem, nominis nota. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

intrusus; certum enim est, eum sedisse annos II. menses novem, & dies sex, ut tam dies ordinationis, quam dies mortis ejus, qui in dubium revocari non possunt, demonstrent. Adhuc Anastasius & laudatus Auctor Chronici Veterum Pontificum cessasse Episcopatum dies LVIII. quod & in MSS. ejus Codicibus etiam legitur; quo pacto Felix natione Sannius, huius nominis IV. ordinatus fuisset die XV. mensis Julii, qui in seriem quartam inciderebat; quod nullus sibi persuaserit; cum Pontificum Romanorum ordinationis non nisi diebus solemnibus aut Dominicis fieri solitæ essent. Imo si hoc scripsisset Anastasius, sibimet contradiceret: cum postea tradat, fuisse Felicem a die quarto Iduum Juliarum usque in quarto Idus Octobris: a die enim XVIII. Maji, quo Joannes Ravennæ animam Deo reddidit, usque ad diem XII. mensis Julii, qui hoc anno in Dominicam inciderebat, intercurrunt tantum dies LV. Dies itaque or-

stri delatio suscepta est. Quid igitur? Nosstræ artes ita meruerunt? An illos accusatores justos fecit præmissa damnatio? Itane nihil fortunam puduit, si minus accusatae innocentie, at accusantium vilitatis?

At cujus criminis arguimur? summam quæris? Senatum dicimus saluum esse voluisse. Modum desideras? Delatorem, ne documenta deferret, quibus Senatum læse majestatis reum faceret, impedisse criminamur. Quid igitur, o magistra, census? Inficiabimur crimen, ne tibi pudori sitimus? At volui, nec unquam velle desistam. Fatebimur? sed impediendi delatoris opera cessabit. An optasse illius ordinis salutem nefas vocabo? Ille quidem suis de me decretis, uti hoc nefas esset, effecerat: sed tibi semper mentiens impudentia rerum merita non potest immutare. Nec mihi Socratico decreto fas esse arbitror, vel oculuisse veritatem, vel concessisse mendacium. Verum hoc quoquo modo sit, tuo, sapientumque judicio estimandum relinquo. Cujus rei seriem atque veritatem, ne latere posteros queat, stylo etiam memoriæque mandavi. Nam de compositis falsis litteris, quibus libertatem arguor sperasse Romanorum, quid attinet dicere? Quarum fraus aperte patuisset, si nobis ipsorum confessione delatorum (quod in omnibus negotiis maximas vires habet) uti licuisset. Nam quæ sperari reliqua libertas potest? Atque utinam posset ulla. Respondissem Canini verbo: qui cum a Caio Casare Germanici filio conscius contra se conjurationis facta fuisse diceretur: Si ego, inquit scissem, tu nescisses. Et paulo post subdit:

Meministi (ut opinor) quid me dicturum, quid facturumve præsens ipsa dirigebas. Meministi, inquam, Verone, cum Rex avidus exitii communis, majestatis crimen in Albinum delatum, ad cunctum Senatus ordinem transferre moliretur; universi innocentiam Senatus quantam

XIII.
Quæ accu-
lato in
Boetium.

XIV.
Defensor
Senatus
Boetius.

VI.
Boetius
Patricius
anno
DXXII.
trucidatur.

dinationis Felicis recte ab Anastasio notatus, dies sc. XII. Julii, quod magis ex dicendis in morte ejus constabit, & Interpontificiam fuit tantum dierum LV. Jam sæpe monui interpontificia plerumque in Libro Pontificali male notata esse.

Baronius num. IX. arbitratur, Boetium & Symmachum a Theodorico interfectos esse intra dies, qui a Joannis Papæ morte, ad ejus interitum fluxere. Verum Symmachus anno superiori, ut ibidem num. VII. ostendi, morti traditus. Boetius vero anno DXXIV. ut ibidem ex Mario Aventicensi monstravi. Quare utriusque mors Joannis obitum antecessit. Utrumque egregie confirmat Anonymus Valesianus, qui antequam de Legatione Joannis Papæ verba faciat, hæc de Boetio scribit: Cyprianus, inquit, qui tunc Referendarius erat, postea Comes Sacrarum, & Magister alius cupiditate, insinnavit de Albino Patricio, eo quod litteras adver-

Y y

CHRISTI
526.JOANNIS PAP.
3.JUSTINI IMP. 9.
THEODORICI REG. 34.

ta mei periculi securitate defenderim. Scis me hæc & vera proferre, & in nulla unquam mei laude iactasse. Minuit enim quodammodo se probantis conscientie secretum, quoties ostentando quis factum recipit fama pretium. Sed innocentiam nostram quis exceperit eventus, vides. Pro vera virtutis præmiis falsæ sceleris poenas subimus. Et cujus unquam facinoris manifesta confessio ita Judices habuit in securitate concordet, ut non aliquos vel ipse ingenii error humani, vel fortune conditio cunctis mortalibus incerta submitteret? Si inflammare sacras ædes voluisse, si sacerdotes impio jugulare gladio, si bonis omnibus necem struxisse dicebamur; præsentem tamen sententia confessum, convictumque punisset. Nunc vero quingentis passuum millibus procul mori atque indefensi, ob studium propensus in Senatuum mortis proscriptionique damnamur &c.

XV.

Habes igitur ex his, quinam fuerint accusatores, quodve crimen objectum, & qua poena hucusque mulctatus sit. Scripsisse autem hæc ipsum initio sui exilii, ex eo cognoscet, dum non adhuc focerum Symmachum detrusum fuisse in carcerem, qui cum ipso capitale postea supplicium subiit, ex verbis Philosophiæ eum consolantis intelliges, ubi ait inferius: (a) *Viget incolumis illud pretiosissimum humani generis decus Symmachus focer; & quod vitæ pretio non segnis emeret, vir totius ex sapientia & virtutibus factus suarum securus, tuis ingemiscent in iuriis. Vivit uxor ingenio modesta, pudicitia pudore præcellens, & ut omnes ejus dotes breviter concludam, patri similis: Vivit, inquam, tibi que tantum vitæ hujus exorsa spiritum servat: quo uno felicitatem minus tuam vel ipsam concesserim, tui desiderio lacrymis atque dolore tabescit. Quid dicam liberos Consulares, quorum jam ut in id ætatis pueris vel paterni, vel aviti specimen elucet ingenii &c.* Julius Martianus, qui Boetii Vitam scripsit, errore putavit filios Boetii, eo quod i-

(a) Boet. de Consolat. l. 2. prof. 4. De Boetii focer, uxore & filiis.

PAGIUS

sus Regnum ejus Imperatori Juliano misisset. Quod factum dum revocatus negaret; tunc Boetius Patricius, qui Magister Officiorum erat in conspectu Regis dixit: Falsa est insinuatio Cypriani: sed si Albinus fecit, & ego, & cunctus Senatus uno consilio fecimus. Falsum est, Domine Rex. Tunc Cyprianus hesitans, non solum adversus Albinum, sed & adversus Boetium ejus defensorem, adducit falsos testes adversus Albinum (defunt aliqua verba.) Sed Rex (qui) dolum Romanis tendebat, & quarebat quomodo eos interficeret, plus credidit falsis testibus, quam Senatoribus. Tunc Albinus & Boetius ducti in custodia ad baptisterium Ecclesiæ (scilicet Ticinensis, ubi baptisterium sub turri est. Baronius enim num. XVI. ait, ostenditur hodie Ticini turris, in qua Boetius est detentus in vinculis, olim ob reos in ea detentos terribilis). Pergit Anonymus:

pse nominet Consulares, eisdem fuisse Consules. At quomodo Consules si adhuc pueri? & in quibus factis eorumdem post hæc tempora notatus est Consulatus? Sed idcirco scias eos appellatos Consulares, quod patrem Consulem haberent; sicut etiam dicere consueverunt uxorem Consulibus feminam Consularem.

Dum autem Ticini Boetius detineretur in carcere, non solum aureos illos de Consolatione Philosophiæ libros elucubravat, sed etiam commentaria quædam in opera Aristotelis, insuper & scripsit de Trinitate, simulque citatum superius librum de Disciplina Scholarium, ut ipse eodem in libro testatur in præfatione ad Marcianum his verbis (b): *Licet duplici genere commentorum sinu impeditus, non tamen omnino diversorum, in quosdam Aristotelis, necnon aliorum philosophorum editiones; proprioque attenuatus studio, & inhumani Regis Gothorum cruciatu corrosus, philosophico me præveniente consolatui extremaque profunda Trinitatis perspicationem permollius. Hæc de se ipse: quibus plane intelligi potest fuisse ejus carcerem longioris temporis ac valde prolixum: cum tandem & ejus quoque focer Symmachus itidem carceri mancipatur. Ostenditur hodie Ticini turris in qua Boetius est detentus in vinculis, olim quidem ob reos in ea detentos horribilis, obque facinora detestabilis; sed ejus habitatione: sanguinisque aspersione reddita quovis triumphali fornice clarior, quovis gloriæ monumento celebrior, & quavis erecta solida mole diuturnior, & propugnaculo fortior, quam nec omnia diruens tempus invadat unquam & destruat.*

Sed quid admirandum acciderit post capitis obruncationem, ex Julio Martiano audies, qui ejus Vitam (c) erudite conscripsit. Qui enim peritiam litterarum Dionysio magno illi Areopagite Atheniensis jure fuit absque invidia comparandus Boetius, & illud a Deo accepit, ut & genere mortis, insuper & insignis

Rex vero vocavit Eusebium Præfectum Urbis Ticini: & inaudito Boetio protulit in eum sententiam. Qui mox in agro Calventiano, ubi in custodia habebatur, misit, & reum fecit occidi. Qui accepta chorda in fronte diutissime tortus, ita ut oculi ejus creparent, sic sub tormento ad ultimum fuste occiditur. Loquitur postea Anonymus de Legatione Joannis; quæ cum anno DXXIV. suscepta fuerit, manifestum est in Marrii Chronico Boetii eadem accurate consignatam esse anno DXXXIV. ut etiam habent Auctor Chronici S. Medardi Tomo II. Spicilegii Dacheriani, & Auctor Chronici brevis Rhemensis Tomo I. Biblioth. Labbeanæ.

Præterea num. XI. recte quidem Baronius notavit, Boetium in carcere constitutum quinque de Consolatione Philosophiæ Libros scripsisse, sed perperam num. XV. negat, Symmachum &

XVI. Extremæ lucubrationes Boetii.

(b) Boet. de Disciplin. in princ. De turri in qua Boetius detentus est.

XVII. (c) Extat ipsa ante Boetii operi. Ingens Miraculum in Boetii necce.

VII.

De Boetii libris, ejusque Epitaphio.

CHRISTI
526.JOANNIS PAP.
3.JUSTINI IMP. 9.
THEODORICI REG. 34.

operatione miraculi eidem fuerit exæquantus, id operante Dei summa potentia, qui est dives in omnibus qui invocant eum. At quomodo id acciderit, illum audi, qui hæc ait: *Ticini incola semper a majoribus traditum constanter asseverant, Severinum, cum regius spiculator letale vulnus intulisset, utraque manu divulgum caput sustinuisse: interrogatumque a quonam se percussum existimaret? ab impiis, respondisse: atque ita cum in vicinum templum venisset, & flexis genibus ante altare sacra percepisset, post paululum expirasse. Extinctus divinos honores, illos videlicet, qui sanctis martyribus exhiberi solent, a nostris consecutus est, quod pro Catholicis contra perfidiam Arii mortem sustinuerit. Sunt tamen quæ scribant, ipsum antea Ravennam accersitum, Prætorioque Regis præpositum, mox cum aliquot Senatoribus occisum: quod Symmacho potius convenire videtur. Hactenus de Boetii necce & ejus cultu Martianus: de sepulcro autem ista subdit: *Turris lateritio lapide fabricata etiamnum Ticini monstratur, Boetii carcer, sepulcrumque ejus in eade beati Augustini visitur, qua parte in aditum templi ascensus incipit, hoc epitaphio incisum:**

XVIII. Epitaphia ad sepulcrum Boetii.

Maonia & Latia lingua clarissimus, & qui Consul eram, hic perii, missus in exilium. Et quia mors rapuit, probitas me vexit ad auras: En nunc fama viget maxima, vivit opus.

Circumfertur & aliud elogium, quo sepulcrum ejus exornabatur antequam illic a Luitprando Longobardorum Rege collocaretur. Ipsum igitur, ne quid tibi demptum queraris, subjungimus:

Ecce Boethus adest in cælo magnus, & omni Perspectus mundo mirus habendus homo: Qui Theodorico Regi delatus iniquo, Ticini senium duxit in exilio. In qua se mæstum solans dedit urbe libellum: Post ictus gladio exiit e medio.

His adiciamus aliud Epigramma Gerberti Episcopi Raven. post Pontificis Roman. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Boetium ejus liberos Consulatum gessisse; hoc enim anno DXXXII. num. I. extra dubium esse debere ostendimus. Præterea num. XVI. perperam asserit, Boetium, dum in carcere esset, composuisse librum, cui titulus est: *de disciplina Scholarium*. Is enim ei falso adscriptus cum pluribus ineptiis fateat, ut eum legenti patebit. Quæ refert etiam num. XVII.

mani, sub Ottone III. Imperat. quod sic se habet inscriptum ad imaginem ejusdem Boetii.

DE BOETHIO.

Roma potens dum jura suo declarat in orbe, Tu pater & patriæ lumen Severine Boetii, Consulis officio rerum disponis habenas, Infundis lumen studiis, & cedere nescis Græcorum ingenii: Sed mens divina coercet Imperium mundi, gladio bacchante Gothorum, Libertas Romana perit: tu Consul & exul Insignes titulos præclara morte reliquis. Nunc decus Imperii summas qui prægravat artes, Tertius Otto sua dignum te judicat aula, Eternumque tui statuit monumenta laboris, Et bene promeritum meritis exornat honestis.

Ex lib. 25 Epig. Vet. pag. 65.

Habuit Boetius plurimos laudatores, nec defunt qui præconia augeant, nec aliquando defuturi sunt: adeo ut de illo vaticinium impleatur (a): *In memoria æterna erit justus.* Sed ad Symmachum Boetii focerum transeamus.

(a) Psalm. 111.

Præcessisse quidem Boetii necem, sicut & carcerem, ex iis quæ dicta sunt, possumus intelligere. Cum autem Boetius esset in carcere, ad ipsum librum scripsit de Trinitate: ex cujus exordio, quanta præstaret idem Symmachus pietate, accipe ex verbis istis: *Quocumque igitur a vobis deteci oculos, partim ignava segnitie, partim callidus liquor occurrit: ut contumeliam videar divinis tractatibus irrogare, qui talibus hominum monstros non agnoscenda hæc potius quam proculcanda projecerim.* Hæc Boetius, aludens ad impios atque stolidos Gothos. Quam autem esset Symmachus sacris litteris institutus, ex eo quoque cognosco, dum ipsum in eodem commentario Boetius appellat arbitrum suorum scriptorum, ubi ait: *Vobis tamen illud etiam inspicendum est, an ex beati Augustini scriptis semina rationum aliquos in nos vententia fructus intulerint.* Hæc ipse: quibus & illud assequi potes, Boetium

XIX. Symmachus maxime pius & doctus.

Y y 2 in

ex Julio Martiano in Vita Boetii, Auctore futilli ac recenti, fabulosa sunt, & ex Anonymo Valensiano citato refelluntur. Recitat postea Baronius num. XVII. ex eodem Martiano, Epitaphium Boetio positum, cujus initium: *Maonia & Latia lingua, &c.* Sed illud ultimis sæculis editum. Refert ibidem & aliud Epitaphium quod Boetii sepulcro inscriptum putat, antequam

istic

In sacris litteris S. Augustinum esse se- cutum. Porro quod ad Symmachum spe- dat, de quo semel narratio suscepta est; non Theologicis tantum facultatibus ap- prime imbutus fuit, sed omnium scien- tiarum doctrinam calluit. Est locuples horum testis Priscianus Cæsariensis, qui in libro, quem de Ponderibus scripsit, sic eum laudat, ut probitatis & omnium scientiarum attigisse verticem intelligen- re possis. Vixit enim his ipsis temporibus ipse Priscianus grammaticus, do- cens Constantinopoli, ut Cassiodorus (a) & ipse horum temporum scriptor affirmat.

(a) Cassiod. de Ortho- graph. c. 12.

XX. Symma- chus lau- datus a Prisciano.

Sed hic ipsius prisciani verba redda- mus: cum enim ad eum librum de Pon- deribus atque mensuris inscribit, ita ex- orditur: *Omni te, Symmache, nobilitatis splendore celebratum, ac omni naturæ mu- nere præstantem, omni virtutis luce ful- gentem, studiis etiam optimarum artium disciplinarumque florentem, justissimeque prosperæ fortunæ meritis vitæ proban- tem, fama quidem antea nobis absentem venerabilem faciebat: nunc autem præ- sentem veritas supergressi laudes prædi- cationis ostendit. Mediocritatis enim al- tissima, qua superbiæ calcas tumores, & pietatis ponderibus gravissimis superas om- nia, &c.* Sed audi Ennodium, dum re- censeret Urbis cives clarissimos, quos & imitandos proponit: post enim Faustum & Avienum, de Festo atque Symmacho his verbis agit (b): *Festus & Symma-*

(b) Enno- dii dictio.

MARTYRIBUS CHRISTI DOMINIPIA VOTA JOANNES REDDIDIT ANTISTES SANCTIFICANTE DEO AC SACRI FONTES * SIMILI FULGENTE METALLO PROVIDUS ANTISTES NUNC COPULAVIT OPUS QUO QUISQUIS GRADIENS ET CHRISTUM PRONUS ADORANS EFFUSASQUE PRECES MITTAT AD ÆTHRA SUA *.

* fontis * suas.

Hæc ibi. Sed agendum de creatio- ne Felicis Papæ successoris Joannis, ut singula singulis reddamus mensibus. Cum igitur (ut dictum est) post ip- sius Joannis obitum sedes vacasset dies quinquaginta & octo, die vigesimaquar- ta Julii electus est in locum ejus Felix natione Samnita ex patre Castorio, cum adhuc superstes esset Theodoricus Rex ip- sius Joannis Papæ interfector. Cujus

XXII. Felix Papa eligitur a Theodori- co.

PAGIUS

istic, ubi nunc est a Luitprando Longobardo- rum Rege collocaretur, quod Papebrocius ad diem XXVII. Maii in Vita S. Joannis Papæ & Martyris cap. 3. magis sincerum exhibet, & Longobardicam sæculi VIII. barbariem fa- cere autumat, additque in quibusdam Sancto- rum catalogis Sancti Severini Boetii Martyris mentionem fieri. *Russiana* Symmachi filia. Boetii uxor post mariti eadem ad summam paupertatem redacta fuit, ut videre est apud Baronium anno DXLVII. num. XIV. ubi ex Procopio lib. 3. de Bello Goth. fermonem ha- bet de clade Urbis Romæ, & de *Russiana*

chus omnium disciplinarum materia & con- stantes forma sapientia de Urbe sacratis- sima non recedunt. In ipsis est nobilis cur- ræ principatus: quos vidisse, erudiri est. Non apud eos sermo de ludicris, nec pantomimorum vice cognoscenda commemo- ratio. Ipsi auram popularem per pudoris detrimenta non cupiunt, contenti rectis magis placere, quam plurimis. Sortiun- tur de innocenti actione testimonium, &c. Extant plures ejusdem Ennodii epistolæ, in quibus Symmachi cum summa nobili- tate & probitate doctrina etiam con- juncta laudatur; sed & ipse Theodori- cus Rex ejus occisor eundem sua olim laudasse epistola (c) reperitur.

(c) Apud Cassiod. l. 4. ep. 5. XXI.

In hunc igitur magnum antiquæ pro- bitatis decus & ornamentum truculentus tyrannus violentas manus iniecit, vene- randamque canitiem sanguine cruentavit. At etsi gladio necari, non tamen extin- gui potuit: cujus secti capitis vel sola me- moria sub prægrandis piscis capitis aspe- ctu phantasiæ representata eundem cru- delissimum barbarum tanto tremore con- cussit, & timorem incussit; ut necem attulerit corpori, anima in ignem inex- tinguibilem condemnata. Hæc autem stri- ctim complexa, quomodo se habuerint, paulo post dicturi sumus: agamus mo- do de repertis inscriptionibus antiquis, quarum prima ejus pro Martyribus pro- batur impensum officium his versibus (d).

(d) Antiq. Inscr. in Append. pag. 1164. num. 4.

quidem rabies semel contra Ecclesiam Romanam concepta, nequaquam tanti Pontificis obitu finem invenit: sed quod nullus umquam Ethnicorum Principum ausus fuerat, ite meditatus, implevit: nimirum ut captivam duceret ipsam Ro- manam Ecclesiam, Apostolicæ sedis E- piscopi electionem atque nominationem ipse sibi procaciter arrogans: ut autem suæ ipsius voluntati nulla esset occasio

VIII. Jus confir- mande elec- tionem Papa sibi Theodori- cus Rex attribuit.

ibidem a Totila Gotthorum Rege reperta. A num. XXII. ad XXVI. Theodoricus Italiae Rex post Joannis Papæ mortem jus eligendi Pon- tificis Romani sibi attribuit, & Felicem IV. Cle- ro, Senatui, populoque Romano proposuit. Diu quidem illi resistere; sed ea tandem lege res composita est, ut more pristino a Clero Pontifex eligeretur, & a Rege suo assensu con- firmaretur, certa pecuniæ summa pro confir- matione imperata, non tantum Romano Pon- tifici; sed omnibus etiam Episcopis, qui sub Gotthorum ditione in Italia gemebant, quæ in pauperes erogaretur, ut innuit Athalaricus in

refragandi, quem in Romano clero pro- batissimum novit virum Felicem Roma- num Pontificem nominavit. Fatale (si ita liceret dicere Christiano) quodammo- do videri potuit, ut quem delegit Con- stantius Arianus Imperator, & quem A- rianus pariter Princeps ad tantam digni- tatem assumpsit, Felix uterque appella- retur. De arroganti autem a Theodori- co Rege facta Romani Pontificis electio- ne, accipe ex Athalarici Regis, qui hoc anno ipsi successit in regnum, epistola ad Senatam jam acquiescentem iniquæ con- ditioni, cui fuerat refragatus: *Senatui (a) urbis Romæ Athalaricus Rex.*

(a) Apud Cassiod. l. 8. ep. 15. XXIII. Athalari- cus ad Se- natum de facta per Theo- doricum ele- ctione.

* Crinea.

*Gratissimo nostro profitemur animo, quod gloriosi domni avi nostri respondistis in Episcopatum electione iudicio. Oportebat enim arbitrio boni Principis obediri, qui sapienti deliberatione pertractans, quam- vis in aliena religione, talem visus est Pontificem delegisse, ut nulli merito de- beat displicere: ut agnoscatis illum hoc optasse præcipue, quatenus bonis sacerdo- tibus Ecclesiarum omnium religio pullula- ret. Recepistis itaque virum & divina gratia probabiliter institutum, & regali examinatione laudatum. Nullus adhuc pristino contentione teneatur. Pudorem non habet victi, cujus votum contigit a Prin- cipe superari. Ille quinimmo suum efficit, qui eum sub puritate dilexerit. Nam qua sit causa doloris, quando hoc & in isto reperit, quod alteri in partem ductus op- taverit? Civica * sunt ista certamina, pugna sine ferro, rixa sine odio: cla- moribus, non doloribus res ista peragi- tur. Nam etsi persona sumnota sit, nihil tamen a fidelibus amittitur, cum optatum sacerdotium possidetur. Quapropter redeun- te legato vestro illustri viro Publano, rationabile duximus, ad cætum vestrum salutationis apices destinare. Magna enim jucunditate perfruimur, quoties cum no- stris proceribus verba miscemus; & hoc quoque suavissimum vobis minime dubita- mus, si quod illius fecistis imperio, no- bis etiam cognoscitis esse gratiosum. Ha- ænus Athalaricus ad Senatam.*

PAGIUS

in suo edicto adversus Simoniacos. Recitat Ba- ronius Epistolam Athalarici Theodoricus succes- soris ad Senatam Urbis Romæ de facta Felicis per Theodoricum electione; quæ Epistola de- scripta est ex Cassiodoro lib. VIII. Epist. XV. Ea creandi pontificis Romani ratio obtinuit, quandiu Gotthorum in Italia floruit Imperium, immo quando illud deletum, Justinianus Imp. jus approbandi Pontificis Romani sibi retinuit, ut suo loco videbimus. IX. A num. XXVI. ad XLIV. Anonymus Vale- rianus citatus, morte Joannis Papæ narrata, Theodoricum statim subjunxit: *Itinur Symmachus Italiae Re- Judæus, juvante non Rege, sed Tyranno, (nem- pe Theodorico Italiae Rege) dicitur præcepta.*

Ex his etiam illud intelligi potest, to- to illo quinquaginta & octo dierum in- terstitio cessantis sedis, alterearum de ele- ctione Summi Pontificis: & licet in a- lium conspirassent eligentium vota, ta- men Theodorico tyranno eum non pro- bante, sed diligente summæ probitatis virum Felicem, duram licet eam coacti sunt conditionem subire. Accepisse ta- men postea tanta præsumptio noscitur mo- derationem illam, ut ex pristino usu, cle- rus deligeret Romanum Pontificem, quem tamen Rex suo confirmaret assensu: quam quidem ab Arianis Italiae Regibus ven- dicatam sibi tyrannice auctoritatem, iis de medio sublatis, Orientalis orbis Im- peratores sibi pariter arrogarunt, quod valde S. Gregorius ingemiscit. Hæc cum tam grandia sint, tamen ab Anastasio omnino sepulta silentio relicta sunt.

XXIV. Electio Rom. Pon- a Theodo- rico usur- pata.

Vidisti, lector, quinam auctor fuerit redigendi sub servitute Romanam Eccle- siam, ut electioni vel nominationi Ro- mani Pontificis immiserent se Reges? non nisi sævus barbarus, dirus tyrannus, & impius Arianus: quem Deus absque dilatione, dissimulatione, qua frequen- tius uti solet cum peccatoribus repenti- na immissa cælitus vindicta prostravit, & post acceleratum dirum exitium ad in- feros perpetuo relegavit. Talem qui æ- mulantur Principem, expectent pari cum eo sententia judicari: nimirum ut dum inconcessa præsumunt, jura Ecclesiæ invadentes; & vitæ præsentis & æternæ dispendium sentiant, & regnum haud diu ad posteros propagent, sed exteris cedere cogantur inviti: quo nihil justius dici possit, ut a terrenis excidant, qui divina temerarie tentant. Quomodo vero terribili atque tremendo Dei iudicio haud diu post hæc præsumpta, cum & recens adhuc esset memoria Symmachi Consul- aris occisi, ipse Theodoricus Rex impro- visa fuerit morte subreptus, ex Procopio hujus temporis scriptore audi (b): *Annos itaque cum septem & triginta supervixisset, vitam finivit. Et paulo post: Sed mortis illi hæc causa fuit. Symmachus, & hujus gener Boetius, a suis*

XXV. Quales es- se soleant oppresso- res Rom. Ecclesiæ.

(b) Procop. de bello Goth. l. 1. XXVI. De nece Boetii at- que Sym- machi.

die quarta feria, septimo Kalend. Septemb. In- ditione IV. Olybrio Consule, ut die Dominico adveniente (nempe die trigesima mensis Augusti) Arianis Basilicas Catholicas invaderent. Sed qui non patitur fideles cultores suos ab alienigenis opprimi, mox intulit in eum sententiam Arianæ auctoritatis religionis ejus. Fluxum ventris incur- rit, & dum intra triduum evacuatus fuisset, (nempe diebus XXVII. XXVIII. & XXIX. mensis Augusti.) eodem die (scilicet die XXX. ejusdem mensis) quo se gaudebat Ecclesiæ inva- dere, simul Regnum & animam amisit. Ergo antequam exhalaret, nepotem suum Athalaricum in Regnum constituit, se autem vivo fecit sibi Monumentum ex lapide quadrato, mira magni- tudine.

CHRISTI
526.FELICIS PAP.
I.JUSTINI IMP. 9.
THEODORICI REG. 34.

fuit majoribus gentis nobilitatem adepti, inter Romanos & Senatorios viros principes erant: & Consulatus utriusque dignitate perfuncti, philosophiæ supra ceteros & aequitati studuerunt; multisque iam civium quam externorum inopie succurrendo salutem fuisse. Hi postquam ad ingentem gloriam evasere, deterrimos quosque in sui invidiam concitarunt. Nam his delatoribus Theodorici Rex persuasus, Symmachum, Boetiumque perinde ac res novantes occidit, eorumque bona omnia publicavit. Sed paucis post diebus, cœnantibus sibi cum miræ magnitudinis piscis minisivi decoctum caput apposuissent; Symmachi nuper occisi caput illi est visum, præfixis & extantibus inferiore in labro dentibus, & torvæ intuentibus oculis, furibunde sibi & acerbe comminari.

XXVII.
Theodori-
ci Regis
obitus.

Unde monstri novitate territus, membrisque præter modum tremebundus & rigens, in cubiculum statim citato gradu secessit: identidemque jubendo, togarum ut sibi vim magnam ingererent, lecto decubuit, & parumper quievit. Elpidio deinde medico omnibus quemadmodum accidissent diligentius explicatis, in Symmachum, Boetiumque a se scelus patratum deslebat. Quo denique deplorato, ex accepta calamitate dolore ingenti affectus, haud longe post moritur; cum primo id iniustitiæ & ultimum in suos idcirco exercuisset exemplum, quia non suo & pristino more diligenter peruestigata causa in tantos viros animadverterat. Hactenus Procopius. Refert ex parte huiusmodi horribilis visio facta Theodorico de capite Symmachi, ore, labiis, dentibus, & oculis comminante, exemplum illud de eo quod evenit discumbenti pariter Balthasar (a) Regi, cum ad visum digitorum scribentium in pariete idem eum apprehendit tremor, pavorque dissolvit, licet dissimilis sit secutus interitus. Hæc autem tanta parum fideliter Jordanus Gothus Episcopus prætermisit, cum de eisdem Theodorici obitu agit; quem senio confectum defunctum fuisse tradit: addit autem, testamento monuisse suos, ut Senatam populumque Romanum amarent, Orientisque colerent Imperatorem:

PAGIUS

rudinis Opus, & saxum ingentem, quem superponeret, requisivit. Quibus verbis egregiam suam Epitomen stylo barbaro scriptam, Anonymus claudid quam hoc tempore edidisse dubium esse non potest. Chronographus quidem a Cuspiniano editus, qui imperante Anastasio in Italia floruit, cum eum Dominum Nostrium, ac etiam, Theodoricum D. N. vocet, his verbis Chronicon suum absolvit: Olybrio V. C. Cos. solo. Hoc Consule D. N. Theodorici Rex mortuus est mense Septembris. Sed eum loquendi modum Scriptor ille usurpat, quia dies XXX. mensis Augusti convenit cum tertio Kalendas Septembris, ideoque hac in re ab Anonymo non discrepat.

insuper detestatum, quæ ipse furore percipito perpetrasset.

Sed quod ait Apostolus (b): Et post mortem iudicium: quodnam qualeve id fuerit ostensum divinitus, accipe a sancto Gregorio, dum in dialogis ait (c): Julianus namque huius Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore deservio, secundus Defensor, qui ante septem ferme annos defunctus est, ad me adhuc in monasterio positum crebro veniebat, & mecum alloqui de animæ utilitate consueverat. Hic itaque mihi quadam die narravit, dicens: Theodorici Regis temporibus pater sacerdoti mei in Sicilia exactionem canonis egerat, & jam ad Italiam redibat: cuius navis appulsa est ad insulam, quæ Lyparis appellatur. Et quia illic vir quidam solitarius magnæ virtutis habitabat; dum navis armamenta repararent, visum est prædicto patri sacerdoti mei ad eundem virum Dei pergere, seque ejus orationibus commendare. Quos vir Domini cum vidisset, eis inter alia collocutus dixit: Scitis quia Rex Theodorici mortuus est? Cui illi protinus responderunt: Absit: nos eum viventem dimisimus, & nihil tale ad nos de eo nunc usque perlatum est. Quibus Dei famulus addidit, dicens: Etiam, mortuus est: nam hesternò die hora nona inter Joannem Papam & Symmachum Patricium distinctus & discalceatus & vinculis manibus deductus, in hanc vicinam Vulcanæ ollam jactatus est. Quod illi audientes, sollicitè conscripserunt diem; atque in Italiam reversi, eodam die Theodorici Regem invenerunt fuisse mortuum, quo de ejus exitu atque supplicio Dei famulo fuerat ostensum. Et quia Joannem Papam affligendo in custodia occidit, Symmachumque Patricium ferro trucidavit, ab illis iuste in ignem missus apparuit, quos in hac vita iniuste iudicavit. Hæc Gregorius. Quod vero nulla de Boetio mentio sit, æque existimare licet, eum ante utrumque, Joannem videlicet atque Symmachum esse iustum occidi; ostensos vero in visu illos novissime ab eo iniuste damnatos.

Sed

Regnavit Theodorici ab ingressu suo in Italiam, annos septem supra triginta, ut habet Procopius lib. I. de Bello Goth. cap. I. a Baronio num. XXVI. citatus: a tempore vero, quo Odoacrum occidit, annos triginta tres, ut liquet ex iis, quæ suo loco retulimus ex Anonymo Valesiano: a tempore denique, quo Hispanias administravit, annos quindecim, ut recte habet Cassiodorus in Chronico Gotthorum. Sed Baronius num. XXX. qui putavit, Procopium annos XXXVII. Theodorici Regis ab Odoacris morte deducere, eum falli persuasum habuit. Theodorico in Regno Italiæ successit Athalaricus nepos ejus ex Amalafuntha filia, quam ex

X.
Ei Athalaricus in Italia Odoacrum occidit, in Hispania successit.

CHRISTI
526.FELICIS PAP.
I.JUSTINI IMP. 9.
THEODORICI REG. 34.

XXIX.

Sed loci ipsius, in quem ipse jactatus per visum ostensus est, audi ex eisdem Theodorici litteris naturæ miracula: cum enim ad insulam illam deportari mandat Jovinum Curialem homicidam, Vulcani ollam ita describit (a): Careat proinde patrio foro* cum exitiabili victurus incendio, ubi viscera terræ non deficiunt, cum tot sæculis jugiter consummantur. Flamma siquidem ista terrena, quæ alicujus corporis immutatione nutritur, si non absumit, extinguitur: ardet continuo inter undas medietatis quantitas indefecta: nec imminuit quod resolvit posse sentitur. Scilicet quia natura inextricabilis potentia tantum incrementi cautibus reponit, quantum illi vorax ignis ademerit. Nam quemadmodum saxa incolumia permanerent, si semper ignis adunata decoqueret? Potentia siquidem divina sic de contrariis rebus miraculum facit esse perpetuum, ut palam consumpta occultissimis instaret augmentis; quæ vult temporibus stare diuturnis. Verum cum & alii montes motibus vaporatis exascent, nullus simili appellatione censetur estimandus; quia gravior succenditur, qui Vulcani nomine nuncupatur. Mittatur ergo reus capitis in locum prædictum vitæ: careat quo utimur mundo, de quo alterum crudeli fugavit exitio. Hæc Theodorici, qui in homicidam a se ipso latam expertus est & ipse homicida sententiam.

XXX.

Quod autem ad diem obitus ejus spectat, fuisse comperitur dies secunda Septembris, si credimus ipsi Anastasio (b), qui eum defunctum tradit post dies nonaginta octo ab obitu Joannis Papæ, quem contigisse diximus vigesima septima mensis Maii. De annis vero quibus regnavit, corrigendus videtur locus Procopii, in quo anni triginta septem ejus regno in Italia tribuuntur; cum a nece Odoacris non amplius quam triginta tres annos numerari contingat absolutos, triginta vero quatuor inchoatos. Hic præter leges Romanorum Principum, quas servari voluit, alias leges condidit, quæ extant capitibus centum quinquaginta distinctæ; quas etiam tam Romanis quam barbaris voluit esse communes: habes eas apud Cassiodorum cufas. Ex eis aliquæ sunt quæ spectant ad Ecclesiasticum cultum, nempe de clericis ab intestato decedentibus, ut quibus legitima successio deest, succederet Ecclesiæ (c). Quomodo autem immunitatem

(c) Theod. dial. c. 26.

PAGIUS

Audesseda Clodovei Francorum Regis sorore suscepit. Amalaricus Visigothorum Rex Theodorici ex Teudensia filia nepos, Ditiones in Hispania & in Gallia postas accepit, moxque inter Athalaricum, & Amalaricum confobrinorum conventum, ut inter Alpes & Rhodanum Ostro-

ecclesiis conservatam voluit, cum ad eas confugerent homines (d); extat & de his eisdem Regis epistola apud Cassiodorum (e). Vetuit & gravi pœna, ne defunctorum corpora intra Urbem sepelirentur (f), unde opus fuit, ut more majorum sepelirentur Fideles in cœmeteriis extra Urbem positis. Paganos præterea sacrificantes, & alios magis intendentes, capitali pœna statuit puniendos (g).

Quod autem ad solitudinem ipsius eroga publica ædificia pertinet, de his quæ ipse vel Romæ nova construxit, vel antiqua reparavit, & quæ restituit; deque Urbis mœniis instauratis, custodiaque antiquæ Urbis faciei: est de his ipsius epistola ad Sabinianum (h), ubi ad finem hæc habet: Quis enim dubitet fabricarum miracula, hac provisione servata, & pendenti saxo formatas cameras regularum tegmine custoditas? ut antiqui Principes nobis merito debeant suas laudes, quorum fabricis dedimus longissimam juventutem; ut pristina novitate reluceant, quæ jam fuerant vetustosa senectute fusca. Extat & de his epistola ad Senatam, ubi de formis aquarum læsis est querela, & de plumbo & ære ornatus causa publicis muris affixis hominum rapacitate sublatis. Sunt hæc ejus verba (i): Ære præterea non minimum pondus, & quod facillimum direptioni est, mollissimum plumbum de ornatu mœnium referuntur esse sublata, quæ auctores suos sæculis consecrarunt, &c. Hinc aliquando existimatum, apparere hodie in amphitheatro & aliis publicis ædificiis inter petrarum juncturas celte excavata foramina, ut æs vel plumbum iisdem hærentia auferrentur: metallis namque exornatos fuisse in structura lapides, idem indicat alia epistola, ubi ait (k): Ut collapsis metallis oblitterata facies reddatur iterum de arte pulcherrima. Sed de his diversæ sunt sententiæ diversorum. Quantum in his fuerit Theodorici in epistola quam dedit ad Patricium Symmachum (l), de quo nuper est actum, ostendit, cum eidem plurimum ante laudato, & erga publica ædificia propensione adhibita ab eo cura commendata, injungit ei theatri Pompeii jam prope vetustate collabentis reparationem.

At non ea tantum quæ super terram, essent visui patentia ædificia, facienda & restauranda curavit; sed & quæ subter terram essent cloacæ publicæ: quas adeo ipse admiratus est, cum de his scripsit ad

(d) Ibid. c. 70. 71. & 125.
(e) Cassiod. Var. l. 3. ep. 47.
(f) Edict. Theod. c. 111.
(g) Ibid. c. 108.

XXXI.
Theodori-
cicula im-
pensa in
publicis
ædificiis.

(h) Apud Cassiod. Var. l. 1. ep. 25. & l. 4. ep. 30.

(i) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 31.

(k) Apud Cassiod. Var. l. 3. ep. 9.

(l) Apud Cassiod. Var. l. 4. ep. 51.

XXXII.

gatti, ultra fluvium regnarent Visigothi; conventumque etiam, ut vesticigal Visigothis imperatum haud quamquam de cætero Ostrogottis penderetur, & res omnes, quæ per Theodorici Regem ex Urbe Carcaffonensi alias direpta fuerant, Amalarico restituerentur, ut narrat Pro-

co-

CHRISTI
526.FELICIS PAP.
I.JUSTINI IMP. 9.
THEODORICI REG. 34.(a) Apud
Cassiod. l. 2.
ep. 30.
De Roma-
nis Cloa-
cis.
* signa

ad Urbis Præfectum Argolicum nomine verbis istis (a): *Romanæ cloacæ tantum visentibus conferunt stuporem, ut aliarum civitatum possint miracula superare. Videas illic fluvios quasi montis concavis clausos per ingentia stagna * decurrere: videas structis navibus per aquas rapidas cum minima sollicitudine navigari, ne præcipitato torrente marina possint naufragia sustineri. Hinc Roma singularis, quanta in te sunt, potest colligi magnitudo. Quæ enim urbium audeat tuis culminibus contendere, quando nec ima tua possunt similitudinem reperire? Hæc de his ipse magnopere admiratus. Certe quidem tales oportuit esse cloacarum amplissimos fornices, in quas præter pluvias, omnium ferme Thermarum aquæ derivantes in Tiberim confluebant. Curavit præterea Theodoricus, ut Romana suburbana essent irrigua. Extat de his epistola (b) ad Apronianum.*

(b) Apud
Cassiod. l. 3.
ep. 53.
XXXIII.

Sed quæ in Urbe præstitit, in aliis quoque exhibuisse civitatibus, ejus ad diversos datæ epistolæ indicant. Ravennam vero potissimum, ubi degere consuevit, egregiis ædificiis illustrare curasse, certum est: erexisse enim illic forenses basilicam, ipsius ad Agapitum (c) epistola docet. Nobilia quæque ex vetustis lapsisque ædificiis sublata marmora Ravennam transferri, magna licet impensa, conatum esse, ipsius scriptorum æque monumenta testantur (d): ibique voluit in vase porphyretico sepeliri. Qui quidem tum his, tum aliis officiis de Urbe ipsa & tota Italia bene meritus, inter magni nominis Principes fuerat collocandus, nisi eum Axiana hæresis infamasset, atque extrema crudelitas improbatissimorum Senatorum necem debacchata foedasset. Quantæ autem æstimationis fuerit olim etiam apud Romanum clerum, vel ex eo accipe argumentum, quod Romanæ Ecclesiæ diaconus Ennodius eum publica oratione laudavit: nam ipse in eo panegyrico ad eundem Theodoricum conversus ait: *Vide divitias sæculi tui. Tunc vix fora habuere Præfectus; nunc Ecclesiæ dirigit laudatorem.* At de his satis.

(c) Apud
Cassiod. l. 1.
ep. 6.(d) Apud
Cassiod. l. 3.
ep. 9. 10.
19.

Cum autem Theodoricus Rex absque prole mascula decessisset, Amalafuntha * filia pro Athalarico suo filio annum dumtaxat octavum agente regnum administrandum suscepit, qui natus est ipsi ex patre Eutharico cognomento Cillica, cui

XXXIV.
* Amala-
funtha.
Athalaricus Rex
Italiæ.

PAGIUS

copius lib. I. de Bello Gotth. cap. 13. Testatur autem Isidorus in Chronico, *Theodoricum Hispaniæ Regnum, cujus pars tunc erat Septimania, dum viveret, Amalario nepoti suo reliquisse.* Extat apud Cassiodorum lib. 8. Variar. Epistola V. ab Athalarico ad Gothos per Italiam constitutos data, qua significat, se in Re-

nupta fuit sub Consulatu Florentii & Anthemii, anno Domini quingentesimo decimoquinto, ut Cassiodorus in Chronico tradit. Porro de ipsa matre magni ingenii femina ista habet Procopius (e): *Amalafuntha itaque filii procuratore suscepta regnum administrabat; prudentia & æquitate mirifica pollens, viridem præseferbat naturam: quippe quamdiu hæc Imperio præfuit, Romanorum nomen vel corporis pæna affectit, vel rerum iactura; quietiam nec Gothos ipsos, et si laceissent di Romanos percupidos, his quoque pacto injuriam permittebat inferre: quin potius Symmachi, & Boetii liberis paternam bona restituit. Animo præterea destinavit, Romanorum ex institutis ac Principum more vitam de cætero ut filius duceret; jamque ad litterarum ludum, hunc, ut ventitaret coegerat, tribus Gothorum e senioribus lectis, qui sapientia cæteris & humanitate præstarent, iussisque Athalarico continenter assistere, & una vitare.*

(e) Procep.
de bello
Gotth. l. 1.Educatio
Athalarici
pueri.

*Sed Gothis hæc minus placere *, ut qui subjectis inferre injuriam cuperent, & per Athalaricum mallet more barbarico regi. Unde cum mater semel delinquentem in cubiculo puerum, frenandi castigandique gratia, manu (ut assolet) percussisset: Gothi ad se venientem & lacrymabundum hunc conspiciati, rem quidem permolesse tulerunt; & Amalafuntham licentius conviciati, identidem affirmabant, pervelle hunc puerum quamprimum perditum iri, ut mox ipsi alteri viro nubat, cum eoque Gothis & Italis simul imperitet. Conventu itaque facto, & in unum contractis qui pollerent facundia viris, aditque Amalafuntha, acrius querebatur, nec recte sibi Regem, nec decentius erudiri; siquidem litteras & seniorum instructiones longo intervallo a fortitudine & magnanimitate abesse; ex hisque illum effeminari potius, & ad timiditatem traduci. Sed necessarium fore, qui res maximas sit audacter & strenue aggressurus, ex hisque gloriam habiturus non mediocrem, præceptoris ut sit formidine liber, & armis ut studeat. Illudque sædulo dicere, neque Theodoricum ipsum, Gothorum liberos ad ludimagistros mittendos, quoquo pacto percensuisse: idque frequentius usurpasse: haudquaquam eos, quos ferule timor jam invasisset, gladios ac lanceas parvi facturos. Unde par fore ducebant, Amalafuntham ut minime præteriret*

XXXV.
* placuereGothi tu-
multuan-
tur contra
Amalafuntham.CHRISTI
526.FELICIS PAP.
I.JUSTINI IMP. 9.
ATHALARICI REG. I.

ret, *Theodoricum patrem, qui tantarum Rex sit urbium factus, & regnum suscepit, nulla ex parte contigisse litteras ipsas, nec auditu quidem usquam percepisse. Quocirca, Regina, inquit, prædagogos istos missos nunc facito; & Athalarico, qui secum vivat, coævus dato, ut ætate una & gloria provehantur, proque lege barbarica ad virtutem & virilitatem impellant.*

XXXVI. *His auditis Amalafuntha, etsi minus qua dicerentur probaret; verita tamen barbarorum insidias, præ se quidem letitiam ferre, & voluptati sibi fuisse quasi deulissent, dissimulare: sed demum quæcumque a se barbari exegissent, permisit pro eorum arbitrio fieri. Senioribus itaque Athalaricum deserentibus, pueri quidam ad hunc convenerunt, vitæ comites in posterum affuturi haud dum puberes, nec multum Rege natu majores. Hactenus de educatione Gothi Regis pueri Procopius: sed quam potiora fuerint Amalafunthæ consilia, exitus declaravit, nosque suis locis pro temporis ratione dicemus.*

XXXVII. *Athalaricus igitur, sive potius qui ipso regnum administrabat, ad stabilendum quod hæreditarium dominium fuerat consecutus, ubi quem elegerat Theodoricus avus in sede Pontificia, accedente omnium consensu, tandem confirmatum vidit; ad continendum in firma fide Senatuum populumque Romanum, ab eisdem fidelitatis (quod dicitur) juramentum exegit. Extant de his ipsius Athalarici Regis litteræ (a) ad Senatuum, aliæ itidem ad populum datæ, & ad alios Romanos (b) per Italiam Dalmatiamque dispersos; quod & a Gothis præstitum tradit. Porro eisdem jurasse Theodoricum ipsi adhuc superstiti, ejusdem litteræ significant, quas hoc anno statim post obitum avi in Regem electus dedit ad Gothos, quæ sic se habent (c):*

(a) Apud
Cassiod.
Var. l. 8. ep.
2. 3.
(b) Apud
Cassiod. l.
8. ep. 4.(c) Apud
Cassiod. l. 8.
ep. 5.XXXVIII.
Athalaricus Rex
suos Gothos ad-
monet.

Universis Gothis per Italiam constitutis Athalaricus Rex. Voluissimus quidem domini avi nostri longævæ vitæ gaudia nunciare. Sed quoniam diligentibus dura conditione subtrahus est; nos heredes regni sui, Deo sibi imperante, substituit, ut successione sanguinis sui beneficia vobis a se collata faceret esse perpetua: dum nos illa & auferre & tueri cupimus, quæ ab illo facta esse cognoscimus. Cujus ordinationi, adhuc eo superstiti, in regia civitate ita sacramenti interpositione cunctorum vota sociata sunt, ut unum crederes promittere, quod generalitas videbatur optare.

XXXIX.

Hoc vos sequentes exemplum, pari devotione peragite, ne quid a presentibus minus fecisse videamini, a quibus creditur vobis similiter posse compleri. Illum vero Comitum vobis fecimus jurata voce promittere, ut sicut nobis vestrum animum

devotissime proditis, sic optata de nostris sensibus audiat. Recipite itaque prosperum vobis semper nomen, Amalorum regalem profapiam, Baltheum germen, infantiam purpuratam; per quos, Deo juvante, parentes nostri decenter evecti sunt, & inter tam prolixum ordinem Regum suscepere augmenta. Credimus enim de Divinitate propitia, quæ majores nostros dignanter adiuvit, nunc quoque gratiam suæ dignationis impendere, ut & nobis regnantibus bonarum rerum fructus dulcissimos afferatis, qui sub nostris parentibus copiosa virtutum laude floruitis. Hucusque epistola Athalarici ad suos Gothos. Sic vides ejusmodi juramentum fuisse reciprocum, nempe ut jurarent Regi subditi fidelitatem; ipse vero subditis juraret, omnes se eis exhibiturum studium & patrociniū: quod etiam in litteris (d) ad Justinianum Imperatorem significat.

(d) Apud
Cassiod.
l. 8. ep. 1.

Sed & Episcopos monuit, quorum orationibus summi stabiliri regnum, datis ad eos litteris, exoptavit: extat ad Victorinum eo argumento scripta brevis epistola verbis istis (e):

*Victorino venerabili Episcopo
Athalaricus Rex.*

(e) Apud
Cassiod.
l. 8. ep. 8.

De fide atque constantia tales sunt communenda persone, quæ desideris humanis diversa sorte quantuntur. Vos autem, quos sapientia firmos efficit, & mens religiosa consolidat, ad provincialium potius convenit adunationem animari: quia juste debitor fiet alieni arbitrii, qui a pluribus meretur audiri. Quapropter salutantes veratione qua dignum est, quod vobis quidem merorem possit indicare, transitum gloriose memoriæ domni avi nostri cum dolore maximo nunciamus: Sed inde potest tristitia vestra temperari, quia nos in sede regni sui, Divinitate propitia, collocavit: ut in totum desiderio vestro non videatur ereptus, qui vobis consurgit in successione reparatus. Favete nunc orationibus sacris nostris libenter auspiciis, ut Rex celestis humana nobis regna confirmet, gentes externas atterat, peccata absolvat; consolidet & conservet propitiis, quod parentibus nostris dignatus est præstare gloriosus. Quapropter sanctitas vestra provinciales cunctos admoveat, ut inter se concordiam habentes, regno nostro per omnia debeant esse purissimi. Cupimus enim in subjectis fidem reperiri, quam larga possimus pietate munerari. Hactenus ad Victorinum Episcopum, qui cuiusnam Ecclesiæ Antistes fuerit, ignoratur.

XL.
Athalaricus
ci ep. ad
Victorinum
Episc.

At non Italiæ tantum regnum firmari sibi recteque disponi Athalaricus per suos studuit; sed quæ possidebat in Gallis, quæ reddi sibi tutâ per Liberium Patricium procuravit: extat (f) ad eum da-

(f) Apud
Cassiod.
l. 8. ep. 6.

Z z

ta

CHRISTI
526.FELICIS PAR.
I.JUSTINI IMP. 9.
ATHALARICI REG. I.

ta epistola, qua ipsum admonuit, ut Gallos, petito ab eis juramento, contineret in fide. Sed ad ipsos etiam Gallos pariter eodem argumento epistolam dedit.

(a) Idem
l. 8. ep. 7.

(a) Quod vero ad Liberium Patricium spectat, eundem hunc cum illo esse existimo, qui postea erexit in Campania monasterium, cui præfecit S. Servandum Abbatem, cujus est mentio apud S. Gregorium in dialogis (b). Extant & ad eundem plures Ennodii epistolæ, & inter alias illa, qua ejus probitas plurimum commendatur: cujus est exordium: *Datum est mihi celestis, &c.*

(b) Greg.
dialog. l. 2.
c. 35.

XLII.

Quod autem attinet ad ea quæ in Gallia antea possederat Theodoricus: ipso mortuo, ita transactum est inter Athalaricum atque Amalaricum Gothorum Reges, ut Athalaricus possideret quæcis Rodanum essent loca, ille autem quæ trans Rodanum civitates extarent: quod Procopius tradit (c). Amalaricus autem & provincias recepit, quas in Hispaniis Theodoricus tamquam tutor & moderator administrandas acceperat. Hoc namque anno cæptum esse numerari ab Isidoro regnum Amalarici in Hispania, satis patet, dum numerat ab Æra quingentesima sexagesima quarta, qui est hic ipse annus. Sed ubi ponitur annus Justinianus decimusquartus, manifestus deprehenditur error, ut loco XIV. ita sit restituendum, IX. quo notatur præfens annus, cum absolvitur octavus, & incipit nonus Justinianus Imperatoris. Ad stabilimentum autem regni ipsius Athalarici illud addebatur, quod in Gallis tum Burgundiones, tum Thuringios habuit foederatos.

(c) Procop.
de bello
Goth. l. 1.

XLIII.

Verum cum res omnes ubique Gothis pacatæ essent, nihilque mutatio ista attulisset novitatis: Francorum Reges filii Clodovei perturbare aggressi sunt Gothorum socios Thuringios atque Burgundiones. Thuringiorum autem Rex Hermenegredus * neptem Theodorici Gothorum Regis defuncti acceperat in conjugem nomine Amalbergam, quam Amalbergam nominant. Extat de his epistola (d) Theodorici. De bello vero Francorum adversus eum opportunus dicturi sumus anno sequenti. Cum Alarico autem Rege in Hispania & Gallia regnante Franci aliquandiu pacem habuerent, eo quod foedere nuptiarum pax inter eos firmior stricta est, dum Childebertus Clodovei filius Francorum Rex eidem Regi Alarico matrimonio junxit

* Hermenegredus, vel Hermenfredus.
(d) Apud
Cassiod.
Var. l. 4.
ep. 1.

PAGIUS
XI.

A num. XLIV. ad LIII. Bellum, quod Baronius ex Procopio lib. I. de Bell. Goth. c. 13. inter Burgundos & Francos gestum narrat, pertinet ad annum DXXXIII. ubi num. XVIII. & seq. de illo & de Sigerici Sigismundi Burgundiarum Regis filii nece locuti sumus. Sigismundus

fororem suam Crotildem. Quomodo vero occasione ejusdem Crotildis partum est bellum inter Francos & Gothos, dicemus inferius suo loco: hic modo agendum est de rebus gestis inter Burgundiones & Francos.

Post obitum Theodorici Italiae Regis, Burgundiones, quos Germanos vocat, subactos a Francis, Procopius auctor est:

(e) id ipsum affirmat Gregorius Turonensis (f). Ex quibus redarguas recentiorum chronographum (g), qui necem Sigismundi Burgundionum Regis recenset anno Domini quingentesimo decimo quinto. Regebant Burgundiones hoc tempore Sigismundus & Godomarus fratres, adversus quos bellum gessit Clodomerus filius Clodovei. Sed quæ his præmittat de Sigismundo filium necante Gregorius,

(b) audiamus: *Mortuo (inquit) Gundebaldo, regnum ejus Sigismundus filius obtinuit, monasteriumque Agaunense solerti cura cum domibus basilicisque edificavit.* Sed antequam ulterius progrediamur: cum hic actum sit de morte Gundebaldi Burgundiarum Regis, & successione Sigismundi ejus filii; primum quod ad ipsum nomen pertinet, non Gundebaldum, sed Gundebaldum reperitur nominasse eum Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis, qui & in eum sæpe invehitur, quod de monomachia, probans eam, legem sanxisset; qua de causa eum plurimum est detestatus. Atque primum in epistola ad Ludovicum Imperatorem (i), adversus ejusmodi pravum usum lege Gundebadi receptum: ubi & testatur, adversus profanam legem ipsius sanctum Avitum Viennensem Episcopum intercessisse tum verbis, tum scriptis, cujus recitatum ab eodem Agobardo Fragmentum hic accipe: *Temporibus prædicti Gundebaldi Regis Burgundiarum fuit in Urbe Vienna sanctus Episcopus, Avitus nomine, fide Catholicus, eloquentia facundissimus, ingenio acerrimus, sacrarum Scripturarum expositor suavissimus, litterarum etiam secularium doctissimus, & in metris facillimus, sicut & ejus opera restantur: qui cum eodem Gundebado frequenter de fide altercans, & dialogos in præsentem conficiens, & epistolis absenti respondens; plura & clara ingenii sui, & virtutis opera reliquit: qui, in ipso Gundebado in sua perfidia perditio, successorem ejus Sigismundum Regem ad fidem Catholicam convertit. In cujus conversatione recitavit Homiliam in populo, sen-*

Gundebaldus Burgundiarum Rex legem de Monomachia usu sanxit.
(i) Pag. 137. & 125.

Reprehenditur ob hujus legis sanctionem ab Agobardo & Avito Episcopis.

vero Burgundiarum & Clodomerus Franciarum Reges occisi, non hoc anno, quo de illorum morte Baronius num. XLVII. & sequenti loquitur, sed anno DXXXIV. ut ibidem num. IV. demonstravimus.

Sigismundus Burgundiarum & Clodomerus Franciarum Regum mort.

XLIV.

(e) Procop.
de bello
Goth. l. 1.
(f) Gregor.
Turon. de
gest. Fran.
l. 3. c. 7.
(g) Sigeb.
in Chron.
ann. 515.

(b) Greg.
de Gest.
Franc. l. 3.
c. 5.

Gundebaldus Burgundiarum Rex legem de Monomachia usu sanxit.
(i) Pag. 137. & 125.

Reprehenditur ob hujus legis sanctionem ab Agobardo & Avito Episcopis.

CHRISTI
526.FELICIS PAR.
I.JUSTINI IMP. 9.
ATHALARICI REG. I.

* etiam.

fensum suavitate plenissimam, & verborum compositione dulcissimam. Quid est * venerandus & sanctus vir sæpe dicto Gundebado de supradictis certaminibus responderit, audiat, si placet, benignitas vestra. Cum de his inter utrumque sermo esset & beatus Avitus talia certamina reprehenderet, respondit ei Gundebaldus: *Quid est quod inter regna, & gentes, & etiam inter personas sæpe singulas dirimendæ, prælii causa divino iudicio committuntur; & ei maxime parti, cui iustitia competit, victoria succedit? Ad quod beatus Avitus inulit dicens: Si divinum, inquam, iudicium regna & gentes expeterent, illud prius, quod scribitur, formidarent, dicente Psalmista: Dissipa gentes quæ bella volunt: & illud diligerent quod perinde dicitur: mihi vindictam, ego retribuam (a), dicit Dominus. Et quæ sequuntur. Citat & in libro de imaginibus eundem dialogum Alchimi Aviti cum Gundebado. His de Gundebado & Sigismundo ex Agobardo enarratis, cæptum sermonem Gregorii Turonensis prosequamur. Pergit de Sigismundo dicere: *Qui perditam priorum conjugem filia Theodorici Regis Italici, de qua filium habebat nomine Sigericum, aliam duxit uxorem, quæ valde contra filium ejus (sicut novercarum mos est) malignari, & scandalizari cepit. Unde factum est, ut una solennitatum die, cum puer super eam vestimenta matris agnosceret, commotus felle diceret ad eam: Non enim eras digna ut hæc indumenta tua terga contingerent, quæ domine tuæ, id est matris meæ fuisse noscuntur. At illa furore succensa, instigat verbis dolosus virum suum, dicens: Hic iniquus regnum tuum possidere desiderat; teque interfecto, id usque Italiam dilatare disponit: scilicet ut regnum, quod avus ejus Theodoricus Italia tenuit, & iste possideat. Scit enim, quod te vivente, hæc non potest adimplere; & nisi tu cadas, ille non surget.**

(a) Idem
auctor pag.
223.

XLV.
Sigismundus Rex
filium necat.

His & hujuscemodi ille incitatus verbis, uxoris iniquæ consilio utens, iniquus extitit parricida: nam sopitum vino dormire post meridiem filium jubet: cui dormienti lorum sub collo positum ac submento ligatum trabentibus ad se invicem duobus pueris, suffocatus est. Quo facto pater sero jam penitens super cadaver exanimè ruens flere cepit amarissime. Ad quem senex quidam sic dixisse fertur: *Te, inquit, plange amodo, qui per consilium nequam factus es parricida severissimus: nam hunc, qui innocens strangulatus * est, necessarium non est plangi. Nihilominus ille ad sanctos Agaunenses abiens, per multos dies in fletu & jejuniis durans, veniam precabatur, psallentium (hoc est, Psalmodiam) ibi assiduam in-*
Ann. Eccl. Tom. IX.

* juvenatus est.

stituens, Lugduno * regressus est, ultionem divina de vestigio eum prosequente. Hujus filiam Rex Theodoricus filius Clodovei accepit. Hæc Gregorius, & alii recentiores profecuti res Francorum. Eadem habet idem Gregorius (b) in libro quem scripsit de Gloria martyrum; additque eundem Sigismundum penitentem ab iisdem sanctis martyribus Agaunensibus enixis precibus expetisse, ut in hoc sæculo potius quam in futuro penam daret pro admissio immani facinore. Quomodo autem exauditus sit, ita narrat (c): nimirum Godomarum & Sigismundum Burgundiarum Reges eosdemque germanos a Clodomero victos atque fugatos; captum vero fuisse Sigismundum, dum ad saltus Agaunenses fugere nisus est, una cum filiis & uxore. Ne autem occideretur ab eo, intercessisse pro ipso sanctum Avitum Abbatem Nutiacensem egregiæ sanctitatis virum, sed nihil profecisse, idem Gregorius subdit his verbis:

Discedentibus his Regibus, Godomarus resumptis viribus, Burgundiones coligit, regnumque recipit: contra quem Clodomerus iterum ire disponens, Sigismundum interficere destinavit: cui a beato Avito Abbate Nutiacensi magno tunc temporis sacerdote dictum est: Si, inquit, respiciens Deum, emendaveris consilium tuum, ut hos homines interficere non patiaris, erit Deus tecum, & abiens victoriam obtinebis; si vero eos occideris, tu ipse in manus inimicorum traditus, simili forte peribis, fietque tibi, uxoriq; & filiis tuis, quod feceris Sigismundo & conjugi ac liberis ejus. Sed ille auscultare despiciens consilium ejus, ait: Stultum enim consilium esse puto, ut inimicis domi relictis, contra reliquos eam; estque a tergo, hoc a fronte surgente, inter duos hostium cuneos ruam: satius enim & facilius victoriam patrabitur, si unus ab alio separetur; quo interfecto, facile & alius morti poterit destinari. Statimque interfecto Sigismundo cum uxore & filiis apud Columnam Aurelianensis urbis vicum, in puteum factari præcipiens. Hæc de Regis nece ibi Gregorius: qui alibi tradit (d), Sigismundi corpus e puteo conobium fuisse delatum, ibique miraculis claruisse. Ait enim:

Postea vero captus Sigismundus a Clodomero Rege cum filiis, interfectusque ejus jussu, ad eundem locum, nempe Agaunum, delatus, sepultura mandatus est. Quem in consortium Sanctorum ascitum, ipsa res quæ geritur, manifestat. Nam si qui nunc frigorici, qui & quartanarii dici solent, in ejus honore Missus devote celebrent, ejusque pro requie Deo offerant oblationem; statim compres-
Z. z. 2

* Agaunensis Sigismundi penitentia.

(b) Gregor.
de gloria
mar. c. 71.

(c) Gregor.
de Gest. Franc.
l. 3. c. 6.

XLVI.
De prædicatione Aviti Abbatitis.

(d) Gregor.
de glor. mart.
c. 73.

XLVII.
Sigismundus Rex occiditur cum suis.

CHRISTI
526.

FELICIS PAP.
I.

JUSTINI IMP. 9.
ATHALARICI REG. I.

sis tremoribus, reſtrictis febribus, ſan-
nitati priſtina reſtauratur. Hæc Gre-
gorius. Accidit autem, ut miraculorum
frequentia ad Sigifmundi ſepulcrum ju-
giter demonſtrata, tamquam Deo ejus
ſanctitatem teſtante, idem in Eccleſia-
ſticis tabulis receptus fuerit anniverſa-
ria ubique memoria celebrandus Kalen-
dis Maii. Quo quidem exemplo demon-
ſtratum eſt, quam Deo grata & accepta
ſit poſt quodlibet immenſum patratum
facinus poenitentia; quamque præſtet hic
a Deo poenam accipere delictorum, quam
in futuro ſæculo condemnari. Sed & quan-
to ſuo damno non audiant Principes ſer-
vos Dei monitores, Clodomerus ſuo ex-
emplo aliis demonſtravit: quod idem qui
ſupra Gregorius ita narrat (a):

(a) Greg. de
geſt. Franc.
l. 3. c. 6.
XLVIII.

Clodomerus Burgundias petiit, vocans
in ſupplicias Theodericum Regem: ille au-
tem injuriam ſoceri ſui Sigifmundi vindic-
care volens, ire promiſit. Cumque apud
Viſorontiam locum urbis Viennensis con-
juncti fuiſſent, cum Godomaro Rege Bur-
gundionum conſiſſent. Cumque Godoma-
rus cum exercitu terga vertiſſet, & Clo-
domerus inſequeretur, ac a ſuis non mo-
dico ſpatio elongatus eſſet, adſimilantes
illi ſignum ejus dant ad eum voces dicen-
tes: Huc, huc convertere; tui enim ſu-
mus. At ille credens abiit, irruitque in
medium inimicorum ſuorum. Cujus ampu-
ratum caput & conto deſixum elewant in
ſublime: quod Franci cernentes atque co-
gnoſcentes Clodomerum interfectum, repa-
ratis viribus Godomarum fugant, Bur-
gundiones opprimunt, patriamque in ſuam
redigunt poteſtatem. Hæc Gregorius;
quæ hoc anno capta, ſequenti vel alio
abſoluta putantur. Agathias (b) res Fran-
corum proſecutus, aliqua a Latinis di-
verſa recenſet.

Clodome-
rus occidi-
tur.

(b) Agath.
hiſt. l. 1.

XLIX.
De reli-
quiis ab
incendio
ſubtractis.

Quæ autem poſt necem Clodomeri con-
tingerunt memoria digna in eodem bello
Francorum adverſus Burgundiones, Gre-
gorius gloriam proſecutus martyrum ex
miraculis per ipſorum reliquias compa-
ratis, cum agit de ſancto Andrea Apo-
ſtolo, iſta addit (c): Tempore quo in-
terfecto Clodomero Rege Francorum, ſe
exercitus reparans, Burgundiam deſtaſta-
bat; in quadam baſilica reliquie jam di-
cti Apoſtoli cum Saturnini martyris tene-
bantur. Accenſaque baſilica, cum jam vi-
gnorum moles dirueret, pauperes ac ſe-
nes, quos barbaries reliquerat, ſlebant,
dicentes: Va nobis, qui tantorum pigno-
rum hodie caremus auxilio: nec nobis ul-
tra ſpes præſentis vite manebit, ſi hæc
deperierint. His ita ſtentibus, nutu Dei
adveniens Turonicus homo, condolens his
lamentis, & diſcens virtutem martyrum,
non minus fide quam parma protecltus,
per medias ingreditur flammæ; appre-

(c) Greg.
de glor.
mar. c. 31.

henſaque ab altari, ſanctas reliquias, ni-
hil ab igne nocitus, extulit foras: ſed
continuo ita conſtrictus eſt, ut gremium
in antea agere non valeret. Tunc indi-
gnum ſe judicans, qui ea ferret, unam
puellam parvulam impollutamque elegit e
præda, cui capſulam ad collum poſuit,
& ſic in patriam proſpere acceſſit. Hæc
Gregorius de ſuo Turonenſi magna erga
Deum fide pollente. Sed & qua occaſio-
ne in honorem earumdem reliquiarum eſt
ereclta baſilica: ita declarat:

Tunc collocatis in altari Novovicenſis
eccleſie diſtis reliquiis, ubi nulla adhuc
Sanctorum pignora habebantur, annis ſin-
gulis devotiſſimo eorum ſolemnia celebra-
bat. Cujus filius cum hæc poſt patris obi-
tum non impletet, quod a patre ſcilicet
juſtum eſſet, ut ibi baſilicam erigeret,
febre quartana per annum integrum labo-
ravit. Vovit ut novam baſilicam in eo-
rum honorem conſtrueret. Quo facta, amo-
ra febre ſanatus eſt. Hæc Gregorius de
rebus patriis; ſubiicit his alia; verum
hæc fatiſ ſunto.

I.
Baſilica
ædificata
reliquiis.

At redeamus ad Avitum Abbatem: quem
cum non audierit Clodomerus, ſua vi-
ſtoria periit, dum inſequens fugientes
hoſtes occidit. Meminit ejuſdem idem
Gregorius (d) in commentario de Glo-
ria conſeſſorum conſcripto, atque poſt
obitum miraculis clarum anniverſaria ce-
lebritate in Eccleſia cultum, ſepulchru-
que fuiſſe apud Aurelianenſem urbem.
Sed inviſamus jam res Orientis.

II.
De Avito
Abbate.

(d) Greg.
Turon.
gloria con-
ſeſſ. l. 99.

Hoc anno Eccleſia Antiochena jam (ut
vidimus) anno ſuperiori deſtituta paſto-
re, mœrens ob ingentem acceptam ex
terræmotu cladem, novi Epifcopi ele-
ctione reſpirat. Qui enim ad levamen
tantarum miſeriarum illuc acceſſerat in-
ſignis pietate Ephræm Comes Orientis,
Imperatoris voluntate eidem præſicitur
civitati Epifcopus; cui apte Propheticum
illud dictum (e) ab Antiochenis occi-
ditur: Ruina hæc ſub manu tua. Agit
de ejus electione Evagrius (f): qui eum
plurimum commendat. At quomodo ejus
electio, ut divinitus inſpirata, prædicta
fuerit, & quæ antequam in Epifco-
pum aſſumeretur, fieri contigerunt, au-
di Sophronium, qui hæc ait (g): Qui-
dam Patrum enarravit nobis de quodam
Epifcopo, quod relicto Epifcopatu ſuo,
proſectus eſt ad ſanctam civitatem, Antio-
chiam ſcilicet, quod (ut dicemus) Theo-
polis, Dei civitas, fuiſſet divinitus ap-
pellata, ibique ſumpto operarii habitu,
miniſtraverit architectis. Eo vero tem-
pore vir clemens & miſericordie ope-
rius deditus Ephræm Comes Orientis e-
rat, ac per ipſum ædificia publica repa-
rabantur; civitas enim terræmotu ceci-
derat.

III.
Ephræm
Comes Ori-
entis eli-
gitur Epi-
ſcop.

(e) Iſai. 3.

(f) Evagri.
l. 4. c. 5.

(g) Sophro-
n. Prat. Spir.
c. 37.

Die

CHRISTI
526.

FELICIS PAP.
I.

JUSTINI IMP. 9.
ATHALARICI REG. I.

LIII.
Viſto o-
ſtenſa E-
phræm de
Epifc. o-
perario.

Die autem quadam vidit per viſionem
Ephræm dormientem Epifcopum, colum-
namque ignis ſuper eum ad cælum uſque
pertingentem. Hoc autem cum non ſemel,
nec bis, ſed ſæpius cerneret; obſtupuit
Ephræm (erat quippe viſo illa terribilis
& plena ſuporis) cogitabatque apud ſe-
metipſum quidnam hoc eſſet; neque agno-
ſcebat quis eſſet ille mercenarius, videns
illum coma neglecta, veſte ſordida, vi-
li & abjecto habitu, & nimia exercita-
tione & continentia, jugiſque laboris fa-
tigatione aſſictum, & ſqualidum toto
corporis cultu. Accerſitum autem opera-
rium ejuſmodi Ephræm percuntabatur,
quiſnam eſſet: cepitque ſeorſum agere cum
illo, quo vocaretur nomine, & cujus ci-
vitaris eſſet oriundus, qui ait ad illum:
Ego unus pauperum iſtius civitatis ſum:
cumque non habeam unde me ipſum ſuſten-
tare valeam, cogor ut poſſum, & Deus
de laboribus meis paſcit me. Motus er-
go divinitus Ephræm, reſpondit illi, &
ait: Crede mihi, non te amittam, do-
nec mihi de te omnia veraciter proſecu-
tus fueris.

LIV.
Detegitur
cæmenta-
rius Epifc.

Cum vero ita conſtringeretur, neque
ſe ulterius poſſet abſcondere, dixit illi:
Pollicere mihi, quia quamdiu fuero in
vita hæc, nemini dicas quæ circa me ſunt:
& ego, ſuppreſſo tantum nomine, vera
tibi de me annuntiabo. Juravitque illi
Comes, nulli ſe ea dicturum quamdiu eſ-
ſet in vita. Tunc ait illi: Ego Epifco-
pus ſum, & propter Deum dimiſi Epifco-
patum & veni huc quaſi ad ignotum lo-
cum: aſſignens autem carnem meam &
operans, ex labore meo modicum panis
mibi acqiro. Tu vero quantum poteris, ad-
dic ad eleemoſynam: his enim diebus De-
us promovebit te ad Apoſtolicum thro-
num hujus civitatis, ut paſcas populum
ſuum, quem acquiſiſt per proprium ſan-
guinem Chriſtus verus Deus noſter. Ut
igitur dixi, eleemoſynis inſiſte, & pro
recta fide jugiter ſta & decerta: talibus
enim ſacrificiis maxime delectatur Deus.

PAGIUS
XII.
Euphræ-
mus ſit
Epifc.
Antioche-
nus poſt
mortem
Euphræſii.

Ad num. LIII. & ſeqq. Hoc anno die XXIX.
menſis Maji contigit magnus ille terræ motus
Antiochiæ, de quo anno ſuperiori num. IX. lo-
cuti ſumus: qui cum per annum continuum du-
raverit, incertum, an Euphræſius, qui illo ob-
rutus eſt, hoc anno perierit; cum Theophanes
anno Incarnat. ſecundum Alex. DXIX. Kalend.
Septemb. hujus Chriſti anni inchoato, ſcribat:
Hoc anno terra motu continuo invaleſcente Euphræſius
Antiochiæ Epifcopus ea agitatione obru-
tus interit: omnes quoque ader & Eccleſia con-
ciderunt, & Urbis omnis decor deletus eſt: ſed
neque talis calamitas aliis ſæculis quavis in ur-
be audita. Pientiffimus autem Imp. Juſtinus ea re
cognita, ingenti animi dolore percuffus, ſublato
capitis ſui Diademate, purpuræque depoſita, plu-
res dies deſormi ſæco velatus luſtrum egit, &c.
Euphræſius Amidenus ex tempeſtate Comitum O-
ſcientis agens, in ejus locum ordinatus eſt, qui

Iſta, ut prædixerat, contigerunt. San-
ctusque Ephræm, his auditis, gloriaſica-
vit Deum, dicens: Quantos habet occul-
tos ſervulos & ſoli ſibi cognitos Deus!
Hæc auctor.

Creatus Epifcopus Ephræm, quam di-
ligentiſſime præſtitit quod monuerat ſan-
ctus Epifcopus, ex utroque munere ſum-
mam ſibi comparans claritudinem, ex
eleemoſynis videlicet & Catholicæ fidei
deſenſione: utroque enim cibo indige-
bant creditæ ipſi oves, quod ob terræ
motus (ut vidimus) jaſturam paſſi eſ-
ſent ſuorum honorum quæ in civitate re-
poſuiſſent; & ob fidem Orthodoxam a
prædeceſſoribus hæreticis Epifcopis de-
pravatam, qui pura ſinceraque fide eod-
dem paſceret magnopere opus erat. Quan-
tum autem ſolicitus fuerit pro reſtituen-
da firmandaque fide Catholica in Orien-
te labefaclata & everſa, magno illo &
ſumma admiratione digno declaravit ex-
emplo: cum videlicet ſciens apud Hie-
rapolim Severianum hæreticum æmulum
gloriæ magni illius Simeonis Stylitæ col-
umnam conſcendiſſe, illicque vitam du-
cere admirabilem, & ex ea quaſi ex pul-
pito docere hæreſes: illuc protinus con-
volavit, ut tanto malo feſtinus occurre-
ret. Quæ autem inter ipſum & Severia-
num Stylitem tranſacta ſint, accipe ex
his quæ apud Sophronium ſcripta legun-
tur his verbis (a):

IV.

(a) Sophro-
nat. Spir.
c. 36.

Narravit nobis quidam Patrum de ſan-
cto Ephræm Antiocheno Patriarcha, quod
valde zelans fuit & fervens circa fidem.
Cum enim audiſſet de Stylite illo qui erat
in partibus Hierapolis, quod Severiana
eſſet hæreſeos, abiit ad illum, ut impi-
tatem amoveret ab eo. Cæpit ergo ſan-
ctus Ephræm corripere Stylitem, & ora-
re ut accederet ad ſanctum Apoſtolicum
thronum, & communicaret ſanctæ & Apo-
ſtolicæ Eccleſiæ. Reſpondens vero Styli-
tes ait: Ego Synodo proſus non commu-
nico, Chalcedonenſi videlicet. Dixit
eum ſanctus Ephræm: Et quomodo vis ut
cu-

LVI.
Ingens
miraculum
Ephræm
Epifc. An-
tiochi.

divinum proſus fervorem adverſus Schiſmaticos
exercuit. Cum tamen Euphræſius anno DXXI.
Epifcopatum Antiochenum adeptus fuerit, &
tam in Chronico Nicephori, quam in Tabulis
Theophanis anni quinque ei attribuuntur, mors
ejus ab hoc anno non removenda; ordinatio
tamen Euphræſii in anni ſequentis initium dif-
ferenda, ut ex iis quæ dicam anno DLXXXII.
planum fiet.

Hoc circiter anno duo Regna Heptarchiæ An-
glo-Saxonice condita, Regnum ſc. Eaſt-Anglo-
rum, ſive Orientalium Anglorum; & Regnum
Eaſt-Saxonum, ſive Orientalium Saxonum, quo-
rum exordium Weſtmonaſterienſis cum hoc an-
no copulat. Priorum Regum nomina ab Aucto-
ribus diverſimode prodiſta. Regnum Orien-
tium Anglorum complætebatur Provincias Nor-
folciam, Suthfolciam, & Cantabrigiam cum in-
ſula Elii, ut notavit Spelmanus in Prolego-
me-

XIII.
Exordium
quarti &
quinti Re-
gni He-
ptarchiæ
Anglo-Sa-
xonice.

CHRISTI
526.FELICIS PAP.
I.JUSTINI IMP. 9.
ATHALARICI REG. I.

curem te, & satisfaciam pro gratia Domini nostri Jesu Christi? Sancta Ecclesia libera est ab omni sordide pravitate heretica. Dicit ad eum Stylites: Accendam ignem, domine Patriarcha, & ingrediamur simul: & quem flamma non laeserit, ille Orthodoxus erit, illum sequi debemus. Hoc autem dixit, ut terreret Patriarcham. Respondit sanctus Ephraem Stylites: Oportebat quidem te fili mi, tamquam patri obtemperare, nihilque a nobis amplius querere. Quoniam vero rem postulasti excedentem quidem vires infelicitatis meae; confido tamen in miserationibus Filii Dei, quia tuae salutis causa & hoc faciam. Tunc ait sanctus Ephraem: astantibus omnibus: Benedictus Dominus, afferte hic ligna.

LVII.
Probata
per ignem
Catholica
fides.

Cum vero allata fuissent ligna, succendit illa Patriarcha ante columnam, dicitque Stylites: Descende nunc, & juxta decretum tuum ingrediamur ambo. Stupefactus ille ad Patriarcham constantiam, descendere noluit. Tunc dixit ad eum Patriarcha: Nonne tu hoc fieri petisti? & quomodo id nunc facere non vis? Tunc exiens se qua indutus erat stola Patriarchali, cum accessisset prope ignem, oravit dicens: Domine Jesu Christe Deus noster, qui propter nos dignatus es de sancta Domina nostra Dei genitrice semperque Virgine Maria incarnari & nasci, ostende nobis veritatem. Et completa oratione jactavit stolam suam in mediis ignibus. Cum autem ignis quasi per tres horas durasset, lignaque jam igne consumpta essent, tulerunt inde stolam integram, ita ut nulla ignis indicia in ea deprehendi possent. Tunc Stylites videns quod factum fuerat, certior de veritate factus, anathematizavit Severum & ejus bare-

PAGIUS mensis ad Tom. I. Concil. Britann. Orientalium Saxonum Principatus tam late patebat ac hodie Essexia & Midsextia Comitatus, habuitque nonnullam Hertfordiensis Provinciae partem. De ejus finibus agemus anno DCIV. Malmesburienfis in Prologo ad libros Regum Anglorum te-

sin; accedensque ad sanctam Catholicam Ecclesiam, de manibus sancti Episcopi communicavit & glorificavit Deum. Hucusque apud Sophronium.

Rem tantam plenus Deo sacerdos magna fiducia, fide potens, nihil dubitans est aggressus, quod necessitas id exigere videretur: cum ob susceptum ab heretico illo sublime vitæ genus ad perfidiam multitudo populi pellici facile posset, ignarum præsertim vulgus, dum non ex sacris litteris quas ignorat, sed ex vitæ exemplo definire soleat Catholica dogmata. Ne igitur ejus vita nocere simplicibus posset, magno miraculo magnum illud mirandumque ob oculos omnium propositum vitæ sublimis exemplum fuerat superandum: & quod tamquam idolum exaltatum videbatur adorandum, ostensione summæ Dei potentia fuerat prosternendum. Sustulit igitur magnus Patriarcha Ephraem Excelsa, quo confluebat populus ad immolandum: ostendens plane illum vere colendum esse Deum in Israel, qui secundum Eliæ Prophetæ (a) sententiam, exaudire rogantem per ignem ostensus esset; illamque esse vere Catholicam fidem, non quam sectaretur spurius Phillistæus: qui ex sublimis columnæ suppedaneo tanta sibi proceritate comparata, insultans agminibus Dei viventis, ad singulare certamen summa jactantia Orthodoxum Pontificem provocarat; sed victus, ductus est in triumphum magna sua utilitate captivus, cum solutus illis est, quibus fuerat impietatis arctioribus nodis astrictus. Tales namque esse solent Ecclesie victoriae divinitus concessæ, ut cum vincente victus quoque triumphet. At de his satis.

Quin-

statur, se vix aliquid memorabile de utroque Regno reperisse: Quod profecto, inquit, set expeditius, si Regna Orientalium Anglorum & Orientalium Saxonum post aliorum terzium posuero, qua & nostra cura, & Posterorum memoria parum putamus digna.

LVIII.
Causa
præcedens
tanti ini-
raculi.(a) 3. Reg.
18.JESU CHRISTI
ANNUS
527.FELICIS PAP.
ANNUS
2.JUSTINIANI IMP. 1.
ATHALARICI REG. 2.I.
Justinianus Imper.
creatur.

Quingentesimus vigesimus septimus Christi annus Mavortii, absque collega Consulatu in Fastis notatur: quo Justinus morbo senioque gravatus Justinianum delegit Imperii successorem. Qui enim summa æquitate atque religione Imperium ad nonum usque annum administrarat, consulens futuris Reipublicæ commodis, de eligendo legitimo successore in Senatu egit: ubi rogatis singulorum sententiis, Senatores quem scirent esse in animo ipsius Imperatoris, cuique jam antea credidisset moderandas Imperii habenas, qui & esset illi ex sorore nepos; eundem ex Cæsare dicunt Augustum ipsius Kal. Aprilis. De anno Marcellinus

Comes hujus temporis scriptor fidem facit, ubi sub eodem hujus anni Consulatu Mavortii hæc ait: Anno regie urbis conditæ centesimo nonagesimo septimo Justinus Imperator ex sorore sua nepotem, jam dudum a se Nobilissimum, nempe Cæsarem, designatum, regni quoque sui successorem designavit Kal. Aprilis: ipse vero quarto ab hoc mense e vita discessit, annis imperatoris novem & mensibus duobus. Hæc Marcellinus, consentientia in omnibus quæ ab eodem Justiniano Imperatore scribuntur in edita a se constitutione Kal. Septembris anno undecimo sui Imperii, post Consulatum Belisarii anno secundo, qui est annus Domini quingentesimus trigesimus-

Justinus obiit.

A num. I. ad V. Justinianus Kalend. Aprilis dicitur est Augustus, & in consortium Imperii adscitus, dieque quarto ejusdem mensis, in quem hoc anno Pascha incidit, coronatus est, ut parte 3. Dissert. Hypaticæ cap. 2. num. 10. pluribus ostendi ex Theophane, cujus locum obscurum explicavi. Procopius in Historia Arcana cap. 9. diem illum Justiniani Natalem notavit: Cum avunculo, inquit, Romanorum Cæsaris consulatus, si tamen bono id jure factum, nam metu ac minis Senatus populusque perturbatus in eam sententiam impellitur. Suscepere Dominationem Justinianus ac Theodora tertio ante Paschatis die, quando scilicet nulli dicere salutem vel pacem fas est. Paucis post diebus morbo Justinus absumptus est, annis in Principatu novem exactis. Pascha hoc anno die quarta Aprilis celebratum; ideoque de prima ejusdem ac feria quinta in Coena Domini, Justinianus Au-

II.
Justinianus
creatur
Augustus
& Justinus
moritur.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6020.

SÆC. VI.
AN. V. C.
1180.
Anno Eræ
Hispan.
DLXV.
A. C. 527.

☉ 4. C. ☽ 15. P. 4. April. Indi. 5.

JESU CHRISTI 527.

FELICIS IV. PAPÆ 1.

JUSTINIANI IMP. 1.

ATHALARICI REG. 2.

I.
Consul sine
collega.

[1] Mavortius absque collega Consulatum gessit, ut omnes Fasti habent, quem Romæ creatum fuisse, insinuat Auctor Chronici Alexandrini, qui hoc anno proponit Mavortium Romanum solum.

NOTÆ [1] Off. Mavortius sine collega.

Relandus: Vettius Agorius Basilius Mavortius. Vetus lapis inter Donianas inscriptiones Cl. XX. num. 85. pag. 543. Romæ in pavimento basilicæ S. Martini in montibus.

✠ HIC REQVIESCIT IN PACE PASTOR NVM.
VIRI. QVI VIXIT ANN. XV. MEN. XI. DIE.
VII. DEP. SD XIII KAL DECEMBRIS
PC MABVRTI. V. C. CONS.

Inscriptiones basilicæ S. Pauli num. 117. Dep.

PC. MABORTI. V. C. CONS.

Hæc eadem inscriptio refertur a Relando in Fastis hoc anno ex corpore Inscriptionum Gudianarum inedito; nuper autem luci donato.

In antiquioribus Horatii codicibus, Vetti Agorii Basili Mavortii ex Consulii ordinarii, exemplaria Horatiana conferentis, nomen legitur.

Victor: Mabortio cof. Marcellinus: Mavortio, seu ut Sirmondus, Mabortio solo cof. Apud Reinesium pag. 412.

IN VRBE ROMA. CONSTANTINOPOLITA
NA. III. KAL. IVNII. MAVORTIO. V. C.
COS. IVSTINO ET IVSTINIANO. IMP.

Æpitome temporum & Indiculus Paschæ: Mavortio, anno scilicet a passione Domini D. n. VII. Victor: Mabortio cof. Marcellinus: Mavortio, seu ut Sirmondus, Mabortio solo cof. Vide Monitum nostrum in Epistolas Paschales Dionysii exigui ante Apparatum ad Baronii Annales, GEORGIUS

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

septimus. Cum enim ab eo ille annus ab ipsis Kal. Aprilis numerari incipit undecimus sui Imperii; plane ab hoc anno numerare cœpisse, dicere necesse est. Sed quo de his certior reddaris, audi verba ipsius (a): *Inchoetur* (inquit) *mox, auctore Deo, a precedente prima Indictione, ita quodammodo de eis scribentibus; Imperii Justiniani sacratissimi Augusti anno undecimo, & Post Consulatum Belisarii clarissimi viri anno secundo, die ante tot * & tot Kalend.* Sicque in omnibus nominentur Imperii anni & nostri. Et paulo post: *Palam namque est, quia nunc quidem annum undecimum nostri scribunt Imperii: inchoante vero Aprili mense, nempe sequentis anni, & prima die, in qua nos Deus Romanorum superposuit rebus, duodecimum annum scribent.* Hæc ipse in dicta constitutione data (ut dictum est) anno undecimo sui Imperii, mense Septembri, post Consulatum Belisarii anno secundo; ut de his nulla penitus dubitatio oriri possit; testante etiam id sæpe Procopio, dum singulos annos Gothici belli numerat. In quam sententiam cæteris sine controversia abeunt, uno excepto Alciato, qui est doctrina præstans, hic tamen (nisi sit mendum in numero) vitus est errore lapsus, dum post annos duos, nempe Domini quingentesimo undetrigesimo creationem Justiniani contigisse tradit (b). Hæc de tempore satis.

(a) *Constit. Novel. 47. & Auth. Col. 5. ii. 2.*

* vel nono Kal. Junii.

(b) *Alciat. parerg. l. 7. c. 54. II.*

(c) *Zonar. Ann. 1. 3.*

PAGIUS

Augustus nuncupatus, ut etiam tradunt Evagrius lib. 4. cap. 9. Marcellinus in Chronico & Auth. Chronici Alexandrini. Ab eo die annos Imperii in suis Rescriptis eum deduxisse observavit Baronius. Justinus ergo *mensis quatuor potestatis collegam habuit*, inquit Theophanes; mortuus est enim die prima mensis Augusti hujus anni, quo recrudescente vulnere, olim dum pugnaret accepto, extinctus est. Auctor enim Chronici Alexandrini ait. *Accidit, ut Imperator Justinus ex ulcere pedis, quod ex istu sagittæ in bello contraxit, extingueretur mense Loo, id est, Augusti die primo, sub horam diei tertiam, Indictione hac quinta.* Cyrillus quidem Scythopolitanus scribit eum mortuam die II. Augusti, quia scilicet diem sepulturæ cum die mortis, ut sæpe fit confundit. Die enim primo mensis Augusti eum e vita migrasse, testatur etiam Evagrius citatus.

III. *Quot annos Justinus imperavit.*

Cum itaque Justinus Imperium inierit anno DXVIII. die IX. mensis Julii, imperavit annos novem & dies viginti tres, die ejus mortuali excluso; solus vero annos octo, menses octo, dies viginti tres, non vero annos VIII. menses IX. & dies V. ut mendose legitur in Chronico Alexandrino. Corruptus & Evagrii locus, in quo dicitur: *In universum tam solus quam cum collega per annos novem ac dies tres Imperium obtinuit*; loco enim dies III. legendum, dies XXIII. duobus denariis scilicet a-

ratorem orarent, ut Justinianum collegam ascisceret; purpura prebensa, vobis, inquit, optandum est, ne hanc junior aliquis induat. At tum quidem preces eorum sic exclusit. Ipsi vero, parvo tempore interiecto, Nobilissimi titulum Justiniano decreverunt, & ab Imperatore impetrarunt, ut id decretum suis litteris comprobaret. Nec multo post in malam valetudinem incidit ex ulcere cruris; morboque in spe vita dubia invalescente, Patriarcha Epiphano & primoribus advocatis; Justinianum nepotem Imperatorem decernit, & suis manibus ejus capiti diadema imponit. Cumque populus in equestre theatrum convenisset, Justinianus coronatus ingreditur, & ab omnibus sanctis acclamationibus acceptus in Regiam revertitur, annos quadragintaquinque natus eo tempore. Statim autem ejus uxor Theodora est Augusta appellata. Nec multum post Justinus e vivis esse desit, cum annos novem & dies viginti regnasset. Hucusque Zonaras. His addit in Annalibus Cedrenus, ipsum, simulac Imperator creatus est, cuncta bona sua, quæ hactenus possedisset, ecclesiis donasse sanctorum Apostolorum, necnon sanctorum martyrum Sergii & Bacchi, quos colebat.

De ejusmodi Justiniani Imperatoris in Imperium profectione extat numisma cufum, in quo ambo Imperatores expressi habentur, iidemque diademate insigniti, & cum inscriptione trium Augustorum; per quos designari Justinum, Justinianum atque etiam Theodoram, certum est.

Si-

Librario omitti. Hi numerorum errores Valesium in Notis ad Evagrium irretitum tenuere; ex his enim verbis Evagrii collegit, juxta hunc Historicum Imperii Justiniani exordium proficisci a die XXVIII. mensis Junii anni DXVIII. quod tam a mente Evagrii, quam a veritate alienum. Alemannus in Notis ad Hist. Arcan. Procopii cap. 9. nummum Justiniani producit Cizici cufum, in quo legitur, Anno X. KYZ, similemque exhibet Occo a Nicopolitani percussam; indeque colligit, illum ad annum X. Imperii pervenisse. Ducangius in lib. de Byzantinis Familiis eundem nummum Justiniano Seniori attribuit, quemadmodum & alium, in quo habetur, Anno XII. & infra KYZ. At uterque nummus Justiniano Juniori imperante cufus, ut annus ille XII. manifestum facit. Sed tam Ducangius, quam alii Antiquarii nummos unius Justiniani, alteri sæpe assignant; eosque, qui tempore Valentianiani III. cufi sunt, sæpe ad Valentianianum I. vel II. referunt, & viceversa, Marcellinus in Chronico, ubi ait eum e vita decessisse, annis imperantis novem, & mensibus duobus, menses incompletos numerat, quorum ultimus diem unum tantum habuit; quod observare juvat, ut modus numerandi ab Antiquis usurpatus desina tandem Viris Eruditis fucum facere.

Baronius refert nummum Justiniani, in cujus antica legitur, DN JUSTINUS ET JUSTINIAN

Quid Justinianus cum creatus est Imp.

III.

IV.

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

Simulac autem Justinianus creatus est Imperator, Agapetus diaconus ad eundem paræneticam scripsit epistolam, qua eum admonet, quomodo se gerere deberet in administratione Imperii: quod quidem dignum monumentum paucos ante annos e latebris erutum, & blattis & carie vindicatum, in lucemque Lugduni editum, hic tibi tamquam in arca publica perspicua omnibus, ne iterum pereat oblivione sepultum, collocandum putavimus. Quisnam autem fuerit Agapetus iste diaconus, in fine ipsius epistolæ differemus: ejus vero titulus sic se habet:

IV. EXPOSITIO CAPITUM
AD MONITORIORUM,
edita ex tempore ab Agapeto diacono
sanctissima Dei magna Eccle-
sia. Quorum apex litte-
rarius sic se habet:

Parænetica epist.
ad Justin.
Imp.

Divo & pientissimo Imperatorum
nostro Justiniano, Agapetus
minus diaconus.

Honore quolibet sublimiorem cum habeas dignitatem, o Imperator, honora supra omnes qui hoc te dignatus est Deum: quoniam juxta similitudinem celestis regni, tradidit tibi sceptrum terrene potestatis, ut homines edoceres justis custodiam, & eorum qui adversus ipsum insulant, insectaveris latratum, tum ipsius obtemperans legibus, tum subditos tibi regens legitime.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS
Justinianus ante Justinianum
Casar non fuit.

NIAN PP AU, infra, CONOB. In postica, cernitur Victoria flans, dextra hastam crucigeram tenens, sinistra globum crucigeram, sub quo stellula; infra, CONOB, circum, VICTORIA AUGGG B. Quam Victoriam de Theodora peperam exponit, nec animadvertit, nummum illum secundo Imperii Justiniani anno, quod littera B. demonstrat, cufum esse. Quare mirari subit, cur Justinianus secundo Imperii sui anno Justinianum secum eo in numismate, cui nullum simile Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis, exhibet, repræsentari voluerit. Porto monetarios inclinante imperio etiam

Ceu gubernator vigilat perpetuo Imperatoris oculatissimus intellectus continens tuto equitatis clavos, atque expellens fortiter impetuosos iniquitatis fluctus, ut ne cymba mundana Republica illidatur fluctibus iniquitatis.

Divinum documentum, & potissimum nos homines, ut cognoscat se quisque, docemur. Qui enim se ipsum cognovit, cognoscat Deum: Deum vero qui cognovit, assimilabitur Deo: assimilabitur autem Deo, qui dignus factus Deo est: dignus denique fit Deo, qui nihil indignum patrat Deo, sed qui ut cogitat quæ ipsius sunt, ita tam loquitur quæ cogitat, quam facit quæ loquitur.

Majorum nobilitate ne quis delicietur. Limum enim habent omnes generis auctorem, & qui purpura byssoque turgenti, & qui paupertate & adversa valetudine affliguntur; tam qui diademate redimiti sunt, quam qui per cubicula excubant. Ne igitur lutulentum factemus genus, sed morum integritate gloriemur.

Scito o pietatis divinitus fabricatum specimen, quia quanto majoribus dignus habitus es, tribuente Deo, muneribus; tanto majoris retributionis ipse debitor es. Ergo reddere benefactori debitum gratitudinis, acceptanti debitum ut meritum, & beneficio beneficium rependenti. Ipse enim semper & beneficiis prior promeretur, & ut debitum beneficia repensat: gratitudinem autem exigit a nobis, non quæ verborum blandorum prolatione, sed quæ rerum piarum oblatione peragitur.

A a a Nul-

unicus Augustus imperaret, Victoriam cum simili inscriptione consueto abusu sculpsisse, mille exemplis liquet. Præterea Baronius scribit Justinianum ex Casare creatum esse Augustum, quod Marcellinus in Chronico eum dudum a Justiniano designatum fuisse Nobilissimum asserat. Verum epitheton illud honorarium alias quidem Casaribus adscribatur, sed Constantinus Magnus Nobilissimi Dignitatem a Casarea distinxit, ut videre est apud Zosimum lib. 2. ubi ait, eum Constantium, fratrem, & Anihallanum ex fratre, nepotem Nobilissimos creasse, ab eoque tempore occurrunt varii Nobilissimi, qui

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

Nulla res adeo commendabilem reddit hominem, ut posse quidem quæ velis efficere, semper humana & velle & agere. Quoniam igitur a Deo tibi donata est facultas, qua indigebat, propter nos bona tua voluntas: omnia & velis & agas, prout ei placet qui eam tibi dedit.

VII.

Terrenarum opum instabiles divitiæ fluviatiliū undarum imitantur cursum. Modicum enim affluunt his qui habere se eas arbitrantur: mox vero restuentes, ad altos accedunt. Solus autem beneficentiæ thesaurus stabilis est possidentibus eum; bonarum enim actionum meritum ad auctores retorquetur.

Inaccessus nimirum existis hominibus propter celsitudinem hujus quod hic deorsum est Imperii. Facilis item aditu sis indigentibus ob vim supernæ illius potestatis; atque aperias aures his qui a paupertate obsidentur, ut inventas Dei auditum adaperitum. Quales enim erga nostros fuerimus conservos, talem circa nos repetemus Dominum.

VIII.

Solicitam Imperatoris animam speculi in modum abstergi oportet, ut divinis splendoribus semper coruscet, rerumque distincta iudicia inde condiscat. Nihil enim adeo facit quæ peragenda sunt conspiciere, atque custodire eam perpetuo sinceram.

Sicuti sit apud navigantes: cum nauta errat, modicum affert navigantibus noxamentum; cum vero ipse gubernator, totius efficit navigii perniciem: sic & in civitatibus, si quis ex subditis peccet non tantam Republicam, quam se ipsum lædit; sui vero ipse Princeps, universa infert Republicæ detrimentum. Is igitur ut non exiguum reddidit rationem, si quid neglexerit eorum quæ facta opus sunt, cum exquisita diligentia & dictitet cuncta, & facitet.

IX.

Circulus quidam humanarum revolvitur rerum, qui modo sic, modo aliter agitat ipsas & circumfert; atque in his inæqualitas est, eo quod nihil ex presentibus in eodem statu maneat. Oportet igitur te, potentissime Imperator, in hac rerum versatili mutatione immutabilem habere pietatis cognitionem.

Aversare adulatorum pellaces sermones, ut corvorum rapaces mores. Illi namque corporis effodiunt oculos, isti autem animæ hebetant cogitatus, cum non permittant perspicere rerum veritatem: vel enim commendant nonnumquam quæ reprehensione digna sunt, vel reprehendunt plerumque quæ omni laude sunt majora: ut de duobus alterum ab ipsis committatur,

PAGIUS

numquam fuerunt Cæsares. Legendus Ducanus in Glossario, & in voce *Nobilissimus*. Denique post Constantinum Magnum, qui imaginem *Victoria*, cum Cruce in nummis suis exprimi voluit, ut significaret se Crucis benefi-

vel pravorum laus, vel contumeliosus bonorum contemptus.

Æqualem oportet semper esse Imperatoris animam: mutari enim pro rerum varietatibus, mentis instabilis argumentum efficitur. Firmiter autem bonis inherere, qua firmitate pium vestrum corroboratum & fixum est Imperium, & neque usque ad insolentiam extolli, neque usque ad animi consternationem deici, in iuta veluti basi stabiliorum est hominum, inconcusamque habentium animam.

Si quis purgatam habet cogitationem de humana deceptione, perspicitque suæ naturæ vilitatem, brevitatemque & caducam sortem presentis vitæ, ac carni conjunctas instasque sordes: ad superbiam nunquam illabetur precipitium, quamvis in excelsu dignitatis fastigio consistat.

Super omnia præclara quæ regnum habet, cultus divini corona Regem exornat. Divitiæ namque abeunt & gloria transit, sed vitæ Deo placenti gloria immortalibus sæculis coextenditur, & trans oblivionis tenebras collocat possidentes.

Vehementer mihi videtur absurdissimum esse, quod divites & pauperes homines ex dissimilibus rebus detrimentum simile patiuntur. Illi namque satietate perumpuntur, hi vero fame pereunt. Item illi occupant ultimos mundi terminos, hi non habent ubi callosa pedum vestigia stant. Ut igitur utraque pars sanitatis fiant compotes, auferendo, & diminuendo istos regere oportet, atque ad æqualitatem inæqualitas transferenda est.

Nostri temporibus offensum est prosperæ vitæ tempus, quod prædixit quidam ex veteribus futurum, cum vel philosophi regnarent, vel Reges philosopharentur. Nam philosophando digni habitus regno estis, & regnando a philosophia non desististis. Si enim amare sapientiam, efficit philosophiam; principium autem sapientiæ, Dei est timor, quem in pectoribus vestris jugiter habetis: clarum quam verum sit quod a me dicitur.

Te re vera Regem assero, quippe qui & imperare ac dominari voluptatibus valeas; & sis corona castitatis revinctus & purpuram justitiæ induitus. Aliis namque potestatibus mors ipsa succedit; hujusmodi vero regnum immortalem servat perpetuitatem. Item alia hoc in seculo solvantur, hæc autem a perpetuo supplicio liberatur.

Si honorem qui ab omnibus proficiuntur, perfrui vis, præsta te communem omnium benefactorem: nihil enim adeo at-

cio Victorem de hostibus fuisse, omnes alii Imperatores Christiani idem præfiteri, Victoria tamen non uno modo descripta, ut videtur est apud Gretzerum lib. 2. de Cruce & apud Antiquarios.

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

attractat ad benevolentiam, ut beneficii gratia, quæ datur indigentibus: quod enim ob merum præstatur obsequium, fucata est adulatio fæti honoris titulo fallens eos qui ipsi animum advertunt.

Venerandum jure est vestrum Imperium, quia hostibus quidem demonstrat potestatem, subditis vero exhibet humanitatem: & cum illos vincas armorum vi, inermi charitate vincitur a suis. Quantum enim feræ & ovis interstitium est, tantum esse inter eos discrimen putatur.

Essentia corporis æqualis est cuilibet homini, Imperator, potestate autem dignitatis cunctorum præditi Deo similis est. Non enim habet in terris se quemquam altiore. Oportet igitur ipsum ut Deum non irasci, & ut mortalem non offerri. Nam etsi effigie divina honoratus est, at pulveri tamen terreno connexus est: quo edocetur, ut in omnes servet æqualitatem.

XIV.

Amplere eos, qui bonorum te consiliorum admonitum volunt, non eos qui adulari sæpe numero student. Illi enim quod expedit revera perspicunt; hi vero ad ea quæ placent potentibus respiciunt, corporumque umbras imitantes, singulis eorum dictis applaudunt.

Talem te præsta tuos erga famulos, qualem optas erga te Dominum esse: prout enim audimus, audiemur, & ut respiciamus, respiciemur a divino cunctaque obtinente aspectu. Priores igitur nos misericordiæ misericordiam conferamus, ut pari par recipiamus.

Sicut exquisita specula tales monstrant vultuum facies, qualia ipsa sunt archetypa, nitidas videlicet nitentium, tristes autem eorum qui sunt tristes: eodem pacto justum Dei judicium nostris actionibus assimilatur. Qualia enim sunt quæ a nobis præstantur, talia ipse nobis par pari referens exhibet.

XV.

Consulta quæ agenda sunt, cunctanter: exequere autem quæ decreveris, mature: quoniam periculosum est admodum inconsulderata in rebus temeritas. Si quis enim quæ ex inconsulta mente proveniunt mala conceperit animo, facile comperiet boni consilii commoda, ut qui sanitatis dotem post agrotationis experimentum persenscunt. Debes igitur, cordatissime Rex, tum consilio prudentiore, tum precibus ad Deum impensioribus exquirere diligenter, quæ mundo sunt profutura.

Optime reges egiptum tuum Imperium, si omnia des operam perspicere, nec negligere patiari quicquam. Neque enim parvum est in te, quod parvum esse apparet comparatione tuorum: quoniam vel exile Imperatoris verbum ingentem obtinet apud omnes vim.

XVI.

Tibi ipsi custodiendi leges impone necessitatem, cum non habeas in terris, qui Ann. Eccl. Tom. IX.

te possit cogere. Sic enim tum legum præferes cultum ipse, ante alios eas reverendo; tum subditis constabit, legum prævaricationem periculi non esse immunitem.

Peccare, & non cohibere peccantes, juxta æstima. Si quis enim in civitate, vitam quidem ipse traducat juste, toleret autem viventes inique, socius malorum apud Deum judicatur. Quod si velis bifariam approbati, ut pulcherrima quæque gerentes honora, ita teterrima patrantibus succense.

Expedit admodum arbitror, effugere pravorum contubernia. Qui enim cum hominibus improbis semper versatur, eum vel pati vel discere malum aliquid necesse est: qui vero una cum bonis degit, vel imitationem honestorum edocet, vel diminutionem vitiorum condiscit.

Terrarum orbis a Deo cum concreditum tibi sit regnum, cave ne aliquo utaris ex prævis ad rerum administrationes. Quæ enim illi perperam fecerim, eorum rationem reddet Deo, qui peccandi facultatem ipsis indulserit. Magna igitur & diligenti cum perscrutatione magistratuum promotiones sunt oportet.

Æquale reor esse malum, & inimicorum excandescere flagitiis, & amicorum permulceri blautiis. Oportet enim utrisque viriliter resistere, nec usquam a decore discedere, neque irrationabilem eorum malevolentiam ulciscendo, neque ficitiam horum benevolentiam remunerando.

Existima verissimos amicos, non qui laudent, omnia quæ dicantur abs te, sed qui nihil non integro iudicio facere contentunt: sic ut gratulentur tibi, si bene; tristuntur contra, si perperam dixeris, feceris. Hi enim revera ab omni fraude abhorrentis amicitia præferunt insignia.

Ne mutet tibi magnanimam mentem terrenæ hujus potestatis moles: sed ut fragilem fatoque obnoxium regens principatum immutabilem habeto mentem in rebus mutabilibus, nimia neque latitia sublimem te extollens, neque mæstitia vilescens.

Sicut aurum quamvis modo sic, modo aliter ab arte transfiguretur, atque ad varias ornamentorum species transformetur, permanet tamen id quod est, nec mutationem patitur; sic ipse quoque, inclytissime Rex, licet aliud ex alio per gradus obtinueris Imperium, pervenerisque ad ipsum supremum honorem, idem tamen permanens non in eisdem rebus, immutabilem continens in officio animum.

Existima tunc demum te tuto regnare, cum volentibus imperas hominibus. Quod enim invito animo subicitur, seditioibus fluctuat, capta occasione: quod vero vin-

A a a 2 cu-

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

culis benevolentia regitur, stabilem servat erga rectorem obedientiam.

Ut dominium Imperii facias decantabile, quantum habes adversus subditos peccantes iram, tantam habendam esse tibi adversus te ipsum peccantem censeo. Nemo enim valet tanta pollentem potestate corrigere, nisi ratio propria, qua ex ipso peccante moveatur.

XIX. Magnam qui potestatem adeptus est, largitorem potestatis imitetur pro viribus. Si enim imaginem gestat omnium praesidis Dei, atque per ipsum continet rerum principatum; in eo maxime imitabitur Deum, ut non existimet quicquam misericordiam pretiosius.

Super aurum, & lapidem pretiosum benevolentia divitias nobis veluti thesaurum recondamus. Illa namque tum in praesenti vita oblectant spe futurae fruitionis, tum in futura dulcedinem afferunt, experimento gustuque speratae beatitudinis; qua vero nunc circa nos apparent, tamquam nihil ad nos pertinentia, ne nos allestent.

Da operam ut eos splendidioribus demerearis remunerationibus, qui cum benevolentia capessunt, quae mandantur abs te. Hoc enim pacto & bonorum augebis alacritatem, & malos docebis, ut desistant malitiam. Eisdem enim censeri dignos qui non eadem faciunt, nimis nefarium est.

XX. Pretiosissimum omnium est Imperium; tunc vero vel maxime huiusmodi est, cum hac qui circumdatus est potestate, non ad pertinacem & temerariam severitiam propensus sit, sed ad aequitatem respiciat, inclementiam, ut ferinam averfundo, humanitatem ut Deo similem praeserendo.

Aequa lance tam ad amicos, quam ad inimicos vergens, iudicandi munus obito, neque benevolis de te gratificans ob benevolentiam, neque malevolis resistens propter inimicitias. Quoniam ejusdem est absurditatis, & injustum ut justum probare, etsi sit amicus; & injuriam justo inferre, etsi sit inimicus: malum enim utrobique simile, est tametsi in contrariis inveniat.

XXI. Intenta mente auscultari debent rerum iudices. Difficilis namque captu est justus inventio, facileque effugere solet non admodum attendentes. Quod si praetermissa dicentium eloquentia, dictorumque neglecta verisimilitudine, ad penitissimam intentionum profunditatem penetraverint; sic demum haurient quod ab ipsis quaeritur, geminique insomnes erunt delicti, neque ipsi honestum prodendo, neque aliis id ut committant concedendo.

Aequalia numero sideribus, etsi habueris recte facta, non tamen superabis Dei bonitatem. Quaecumque enim quisquam

obtulerit Deo sua, ipsi offeret ex suis. Et sicut anteire nulli datur suam in Sole umbram, praeventem semper, vel nimis properantem; ita insuperabilem Dei bonitatem nulli bene factis homines excedent.

Inexhausta sunt beneficentiae operes. Nam largiendo acquiruntur, & dissipando colliguntur. Has tuo insitias animo habens, munificentissime Imperator, largire omnibus affatim petentibus abs te: ἀπαροδοσίας enim pro eis habebis remunerationes, cum tempus operam remunerandi veneris.

Nutu Dei regnum adeptus, imitare eum bonis operibus; quia inter eorum numerum natus es, beneficio qui afficere possunt, non qui affici postulant: Parata enim rerum copia nullum impedimentum esse potest, quo minus conferantur in pauperes beneficia.

Sicut oculus innatus est corpori, ita Imperator mundo adaptatus est, a Deo datus pro administratione eorum, quae usui sunt. Oportet igitur eum omnibus hominibus quasi propriis membris prospicere, ut proficiant in bonis, neu malorum offensaculo illidantur.

Tutissimam arbitrare salutis tuae custodiam, nulla quemquam ex subditis afficere injuria: qui enim offendit neminem, suspectum habet neminem. Quod si nulla quemquam afficere injuria tutelam conciliat, longe beneficiis collaris magis id praestabit: nam ut tutelam exhibet, ita charitatem non prodit.

Esse subditis, piensissime Imperator, & formidabilis ob excellentiam potestatis, & amabilis ob largitionem beneficentiae: neque formidinem contemnuens propter amorem, nec item amorem negligens ob formidinem, sed tam mansuetudinem praeterferens haud aspernabilem, quam aspernabilem familiaritatem immitti severitate castigans.

Quae subditis verbo quasi lege praescribis, hac tu praeventens re ipsa praestes; ut verbis, quibus persuades, integra quoque vita adstipuletur. Sic enim commendabile tuum asseverabis Imperium, si & ratiocineris non sine opere, & opereris non sine ratione.

XXIV. Eos plus ama, serenissime Imperator, accipere abs te beneficia qui supplicant, quam tibi qui contendunt offerre munera. His enim debitor referendi gratiam efficeris: illi vero Deum dant tibi vadem, vendicantem sibi pertinereque ad se rantem, quaecumque erga supplices contuleris, & remunerantem bonis retributionibus tuam tamquam, quam perhumanam intentionem.

Solis profecto partes sunt, illustrare radiis Orbem: Principis vero virtus est, egenorum misereri. Porro illo clarior est Imperator qui pius est. Ille namque cedit

suc-

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

succedenti nocti: hic autem rapacitati pravorum non concedit indulgere quicquam, sed lumine veritatis iniquitatis occulta coarguit.

Priores quidem te Imperatores principatus adornavit: tu vero eum, praestantissime, illustriorem reddidisti, mansuetudinem temperans diluensque potestatis molem, bonitateque vincens adeuntium te formidinem. Quapropter tuae serenitatis portum subeunt omnes qui misericordiam indigent; fluctibusque paupertatis liberati, gratiarum actores hymnos ad te missitant.

XXV. Quantum potestate ceteris antecellis, tantum factis etiam emicare ante alios enitere. Persuasissimum enim habe, eam abs te postulari honestorum operationem, quae magnitudini virum proportionem respondeat. Ut igitur a Deo quasi per praecorem victor declareris, coronam invicti Imperii tuo capiti imposita, coronam etiam ex promerendis pauperibus acquirito.

Contemplator, priusquam mandes, quae fieri velis: sic fiet, ut semper prudenter jubeas quae fas est. Lubricum enim est instrumentum linguae, maximumque affert negligentibus periculum: quod si pium intellectum veluti muscum illi praeceris, omnibus harmoniae numeris concinnatum virtutis modulabitur melos.

XXVI. Acutum quidem esse oportet omnem Principem, cum in aliis, tum vel maxime, in afferendo de rebus difficillimis iudicio; lentum autem ad irascendum se praestare. Et quoniam omnimoda irae absentia aspernabilis est, & irascatur mediocriter & non irascatur illud, ut pravorum impetum comprimat; hoc, ut propensiones bonorum pervestiget.

In exquisita tui cordis curia diligenter perspicito converfantium tecum mores; ut pernoscas adamussum, & quos charitas te colere compellit, & qui tibi per fraudem adulantur: plerique enim benevolentiam simulantes, magno creditibus detrimento sunt.

Sermonem cum audis juvare valentem, ne auribus eum modo, verum opere etiam excipito: sic enim Imperatoris exornatur decoraturque dominium, cum vel ex se considerat quae decent, vel ab alio reportata non despicit: sed tum disicit sine verecundia, tum exequitur sine cunctatione.

XXVII. Rex quidem indepopulabilibus muris munita contemnit obidentes se hostes: pium autem vestrum Imperium cum & liberalitate erga miseros veluti muro cinctum, & precum turribus corroboratum sit; invictum nullisque hostium telis periculum sit, praecleara & celebria contra eos erigens trophaea,

Ut ut oportet regno hoc inferiore, ut scala tibi fiat superioris claritatis. Qui enim hanc recte gubernant, illa quoque postmodum digni censentur: hanc autem recte gubernant, qui paternam subditis ostendunt charitatem, & Principi debitum ab ipsis recipiant timorem. Itaque minis quidem vitia compefcent; supplicii autem sensum ipsis neutiquam infligent.

Vestimentum non veterascens est beneficentiae amictus, & incorrupta fiola est charitas erga pauperes. Eum igitur oportet qui pie regnare vult, talium indumentorum pulchritudine animam exornare. Amoris enim in egenos qui indutus est purpuram, caelestis quoque regni compos efficitur.

XXVIII. Sceptrum Imperii cum a Deo susceperis, cogitato quibusnam modis placebis ei qui id tibi dedit, quoque omnibus hominibus ab eo sis praelatus, magis omnibus eum honestare festina. Porro id ipse honestamentum arbitratur maximum, si quasi ipsum, factos a se tuearis, atque ut debiti exolutionem, benefaciendi munus adimpleas.

Recurrere ad supernum auxilium cum homo quivis debet, salutem qui exspectat, tum ante omnes Imperator, utpote qui pro omnibus sollicitus est: cum enim a Deo custodiatur, tam hostes generosa manu debellat, quam suos sedulo communit.

Deus nulla re indiget, Imperator solo Deo. Imitare igitur nullum indignum, petentibusque fac uberem misericordiae copiam; non exacta & ad vivum refecante rem ratione impensarum tuarum erga famulatum utens, sed omnium de sustinenda vita petitionibus satisfaciens. Longe enim satius est, merito dignorum etiam indignis misereri, quam indignorum vitio dignos is defraudare quae merentur.

XXIX. Veniam cum delictorum tuorum petas, ipse quoque te offendentibus ignosce: quoniam remissioni retribuitur remissio, nostraeque cum conservis nostris reconcilia-tioni, Dei amicitia & familiaritas.

Qui inculpabiliter Principem agere studet, cum notas cavere debet quae forinsecus inuruntur, tum se ipsum ante alios verecundari, ut & aperte delinquere abstineat propter alios, & a se ipso cohibeatur quo minus privata seorsum flagitia committat. Si enim ex subditis sunt qui reverentia digni habentur, multo magis ea dignus Imperator efficitur.

Privati vitium esse assero, patrare prava, supplicioque digna: Principis vero culpam non facere quae honesta sunt, salutemque pariunt: neque enim malorum abstinentia justificat potentem, sed bonorum editio coronat eundem. Ne igitur malitia dumtaxat abstinere cogiter, sed justitiam etiam capeffere contendat.

Di-

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

XXX.

Dignitatum splendores mors haud reformidat: omnibus enim voraces suos dentes-insigit. Ergo ante illius ineluctabilem adventum, opum copiam transportemus in caelum. Nemo enim quæ colligit in mundo, illuc profectus abducit: sed omnibus in terra derelictis, nudus de vita sua reddit rationem.

Imperator ut est omnium dominus, ita cum omnibus Dei servus existit. Tum igitur demum vocabitur dominus, cum ipse sibi dominari, nec illicitis voluptatibus famulari patietur: tum adiutricem piam rationem assumens, invictam scilicet imperatricem animi perturbationum rationis expertum indomitas cupiditates armatura castimonie debellabit.

Quemadmodum umbra corpora sectantur, sic animas flagitia comitantur, evidenti effigie actiones exprimentia: ideo non datur in iudicio negare. Ipsa enim uniuersusque opera obtestabuntur, haud sane vocem emittendo, sed talia prorsus sese representando, qualia a nobis parata sunt.

XXXI.

Navis per mare comitantis imitatur transitum compendiosa presentis vite conditio, quæ sane nos nauas fallens suos, & pedetentim cunctanti raptos cursu, tandem ad suum cuiusque exitum perducit. Si igitur hæc ita se habent, prætercurramus præcurrentia mundi negotia, adcurramusque his quæ ad sæcula sæculorum permanent.

Fastuosus & superciliosus homo ne ut taurus alticornis elevetur, sed animadvertens carnis subsistentiam, sedare debet cordis elationem. Nam etsi factus est Princeps in terra, ne tamen ignoret sese ortum ex terra, cum ex pulvere ad folium conscendere, atque in pulverem tandem descendere possit.

Studet semper, invictissimo Imperator, & sicuti scalas qui scandere incipiunt, non prius desistunt ad superiora ferri, quam ad supremum perveniant gradum; ita tu quoque jugiter honestorum ascensum continuato. Sic fiet, ut celestis quoque regni fructum aliquando percipias: quod utinam & tibi tribuat & conjugii Christi Rex omnium, & qui regnat, & qui regno subiiciuntur, in secula. Hactenus Agapeti saluberrima ad Justinianum Imperatorem admonitio.

PAGIUS
V.
Corrigitur
error in-
scriptionis
Epistola
Cassiodori.

A num. XXXIII. ad XXXVI. Athalaricum Italie Regem, ubi audivit, Justinianum in Oriente regnare, Legationem ad eum decrevisse probat Baronius ex lib. VIII. Cassiodori Epist. prima Justiniano Imperatori scripta, qua Athalaricus ejus gratiam & amicitiam petit. At Alemannus in Notis ad Historiam Arcanam Procopii cap. VI. ostendit non ad Justinianum, sed ad Justinum decessorem eam Epistolam datam, quemadmodum legitur in Vaticano Codice, & quia in ea Athalaricus dicitur

Quisnam autem iste fuerit Agapetus diaconus, diu multumque quaesitum est. Vixit his temporibus Agapetus diaconus S. R. E. qui nominatus cum aliis reperitur in Actis tertiæ Romanæ Synodi sub Symmacho Romano Pontifice, idemque creditus qui postea sub eodem Justiniano Imperatore creatus est Romanus Pontifex, vir sane doctrina atque pietate insignis, & apud eundem Justinianum magnæ auctoritatis: ut plane ex his omnibus possit ejusmodi scriptio existimari dicti Agapeti fuisse. Verum cum eadem Græce scripta habeatur, & quidem Attice atque admodum exculte loquentis; non Latinum, sed Græcum in omnibus auctorem ostendit. Scimus his Justiniani Augusti temporibus duos claruisse Constantinopoli Agapetos, eorumdemque esse sæpius mentionem in Actis Synodi Constantinopolitanæ sub Menna: verum quod ambo essent monasteriorum Archimandritæ, iste autem de quo est sermo diaconus dicatur magnæ Ecclesiæ, alius divexsusque fuisse videtur ab illis, idemque primariæ Ecclesiæ diaconus: ita quidem eam fuisse appellatam, sanctam Magnam Ecclesiam, constitutiones quamplurimæ ejusdem Imperatoris significant. Hæc de auctore epistolæ dicta sunt: cui quamdiu idem Imperator aurem præbuit, iuste recteque in omnibus Imperium administravit; ubi vero deflexit, sibi, orbique Romano ruinam paravit. Sed de his hactenus.

Cum primum autem in Occidente cognitum est, Justinianum Imperatorem creatum esse; mox qui Theodorico Regi successerat in Italie regnum Athalaricus, honorificam ad ipsum legationem decernit, duobus ad hoc muneris delectis legatis, quibus & has litteras dedit (a): *Juste possem reprehendi, clementissime Principum, si pacem vestram quaererem trepide, quam parentes meos constat ardentius expetisse. Aut in qua parte dignus hæres existerem, si auctoribus meis impar tanta gloria reperire? Non nos majorum purpuratus tantum ordo clarificat, non sic regia sella sublimat, quantum longe lateque potens gratia vestra nobilitat. Omnia enim regno nostro perfectè constare credimus, si hanc nobis minime deesse sentimus. Sed ut pietatis vestra*

Primordia itaque nostra; ea solatia mereantur Principis longævi habere; atqui, inquit Alemannus, Justinianus ex Procopio, *nepotii vobis, id est, admodum adolescens erat, cum ad Imperium pervenit, & cum Athalaricus eam Legationem adornavit. Ad hæc frequens Librariorum lapsus est in duobus Justinii & Justiniani vocabulis, ut plaribus exemplis liquet, ideoque error qui in Vulgatis Cassiodori editiones irrepit, corrigendus ex Codice Vaticano. Justinianus natus erat annos XLIII. cum Justino successit, & ju-*

XXXII.

* hono-
rum.
XXXIV.

stra præconiale est diligere, quorum patres contigit vos amasse. Nemo enim creditur impendisse veteribus puritatem invocam, nisi qui eorum stirpem habere probatur acceptam. Claudantur odia cum sepultis; ira perire noverit cum protervis; gratia non debet occumbere cum dilectis; sed magis affectuosius tractandus est, qui ad regni causas innocens invenitur. Perpendite quid a vobis mereatur successor honorum*.

Vos avum nostrum in vestra civitate celsis curulibus extulistis. Vos genitorem meum in Italia palmata claritate decorastis; desiderio quoque concordia factus est per arma filius, qui unis* vobis pene videbatur æquus; hoc nomen adolescenti congruentius dabitur, qualia nostris senioribus præstitistis. In parentela locum nossem jam transire debet affectus: nam ex filio vestro genitus, natura legibus vobis non habetur extraneus. Atque ideo pacem non longinquus, sed proximis peto: quia tunc mihi dedistis gratiam nepotis, quando meo parenti adoptionis gaudia præstitistis. Introducamur in vestram mentem, qui adepti sumus regiam hereditatem. Illud est mihi supra dominatum, talem, ac talem Rectorem habere propitium. Primordia itaque nostra solatia mereantur. Principis longævi habere, pueritia tuitionem gratia consequatur: & non in totum a parentibus destituimur, qui tali protectione fulcimur. Sit vobis regnum nostrum gratia vinculis obligatum. Plus in illa parte regnabitis ubi omnia charitate jubebitis.

XXXV.

Qua propter ad serenitatem vestram illum & illum legatos nostros æstimavimus esse dirigendos, ut amicitiam nobis illis pactis, illis conditionibus concedatis, quas cum divæ memoriæ domino avo nostro inclytos decessores vestros constat habuisse. Aliquid forsitan & amplius mereor sinceritatis, cujus nec ætas videtur esse suspecta, nec generatio jam probatur extranea. Quædam vero per superscriptos legatos nostros serenissimis sensibus verbo insinuanda commissimus, que clementia vestra more ad effectum facite pervenire.

PAGIUS

venis ac adolescens juxta loquendi modum Antiquorum sæpe a nobis observatum, appellari quidem potuit a Procopio, sed non longævus a Cassiodoro dici. His addo apud Cassiodorum laudatum, post præfatam ad Imperatorem Epistolam, immediate referri secundam Senatui Urbis Romæ, tertiam populo Romano, quartam universis Romanis per Italiam & Dalmatias constitutis, quintam universis Gothis per Italiam constitutis, sextam Liberio Præfecto Galliarum, septimam universis Provincialibus

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

Hactenus Athalarici epistola ad Imperatorem.

Quinam autem fuerint duo hi legati Constantinopolim missi, licet eorum nomina in dicta epistola minime inveniantur expressa, tamen ex alia Athalarici Regis epistola alter eorum ostendi videtur fuisse Arator magni nominis temporis hujus orator, quem ad legationis honorificentissimæ functionem antea exornatum voluit egregia dignitate Comitivæ Domesticorum. Extat de his ipsius Regis epistola (a), qua ejusdem Aratoris in facultatibus rhetoricis excellentia declaratur atque laudatur. Reperiuntur ad hunc ipsum Aratorem complures epistolæ Ennodii Ticinensis & oratorie dissertationes. Hunc eundem putamus Aratorem poeticis quoque facultatibus præstantem, qui tandem cum relicta aula regia, se ministerio Ecclesiæ sub Vigilio Papa dicavit, creatus subdiaconus hæc scripsit in carmine ad Vigilium Romanum Pontificem:

Ecclesiam subeo, dimissa naufragus aula:

*Perfida mundani desero vela freti.
Transferor ad nives Petri sine turbine caulas,*

Et fruor optati jam statione soli.

Hæc de Aratore altero legatorum: quisnam autem ei collega accesserit, ignoratur.

Firmasse vero Justinianum cum Athalarico Rege concordiam, satis potest intelligi, quod dum vixit, numquam eisdem negotium faceffivit. Magnam quidem consuetudinem & amicitiam usum intercessisse Justiniano cum matre Athalarici Regis Amalafuntha, quæ scribit Procopius in ejus obitu manifestant. Sed & causa numismata ostendunt conciliatam fuisse pacem, sanctamque concordiam inter Athalaricum Regem atque Justinianum Imperatorem, dum in unius nummi altera parte Justiniani Imperatoris nitet imago, in altera vero nomen inscribitur (ut vides) Athalarici Regis. Quo

per Galliam constitutis, & denique octavam Victorino Episcopo inscriptas, quibus omnibus renunciat, se a Theodorico Regni Successorem dictum esse, & Gothorum Romanorumque sacramenta suscepisse. Quare sicut posteriores omnes istæ Epistolæ initio Regni Athalarici datæ; ita & prior ad Justinum Imp. *Principem longævum*, ætateque provecum, non vero ad Justinianum, qui tunc nondum imperabat, scripta.

XXXVI.
Arator
legatus
Comes do-
mest.(a) Apud
Cassiod. l. 8.

XXXVII.

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.(a) Habet
Roma La-
lius Pas-
qual. aur.

(a)

(b) Procop.
de bello
Vandal. l. 1.

XXXVIII.

(c) L. C.
de sum.
Trinitate
diversa
translatio-
ne.
De fide
Catholica
Justiniani
edictum.

Quo plane symbolo, suscepisse etiam pueri Regis patrociniū Justinianum Augustum, intelligere possumus; hæc omnia summa prudentia moderante ipsa Amalafuntha Athalarici Regis matre, quæ novit Justiniani animum officiis assiduis demerere. Porro Imperator ita pacem cum Ariano Rege tenuit, ut tamen Arianos in Oriente positos sæpe legibus exagitarit: nam audi Cedrenum: Cumque multos procerum labe Ariana vitiatos deprehenderet, bonis eorum publicandis, & suppliciis irrogandis, magnum aliis terrorem iniecit, lege etiam lata, ut nemo nisi Orthodoxus Rempublicam gereret.

Hæc ipse. At non Athalaricum tantum, sed Hildericum etiam Regem Vandalorum in Africa Justinianum frequenti legatione convenisse pro pace, & muneribus frequentasse plurimumque coluisse, Procopius narrat (b). De legatione autem Francorum ad eundem Justinianum missa agemus suo loco.

Sic igitur Deo bene disponente res Imperii, Justinianus haud ingratus existens, quæ Deo grata esse sciret, explere curavit, nempe ut quæ essent Catholicae religionis, optime perficerentur: ita ratus omnia felicissime cessura Imperatori, qui quæ Dei sunt, summo studio implere satageret. Quamobrem ipso sui Imperii exordio de fide Catholica, quam profitebatur, promulgavit edictum: ut eo modo fides Catholica, quam ipse tenebat, & æque vellet ab omnibus custodiri, cunctis sibi subditis innotesceret: quod sic se habet (c):

Cum recta & inculcata religio, quam proficitur & prædicat sancta Dei Catholica & Apostolica Ecclesia, nullo modo innovationem admittat: nos doctrinam sanctorum Apostolorum, & eorum qui post illos in sanctis Dei Ecclesiis versati sunt, sequentes, æquum esse existimavimus notam & testatam omnibus spem quæ in nobis est relinquere, traditioni & confessioni sanctæ Dei & Catholice Ecclesie adherentes. Credentes enim in Patrem & Filium & Spiritum sanctum, unam essentiam in tribus personis adoramus, unam

divinitatem, unam potentiam, Trinitatem consubstantialem. In extremis autem diebus confitemur, unigenitum Dei Filium ex Deo Deum, ante sæcula sine tempore ex Patre genitum, coeternum Patri, ex quo omnia, & per quem omnia, descendisse de cælis, & incarnatum ex Spiritu sancto, & ex beata & gloriosa semper Virgine Maria hominem factum, & crucifixum, sepultum esse, & die tertio resurrexisse, unius ejusdemque miracula, & passiones, quas sponte in carne sustinuit, agnoscen-tes. Non enim aliud Dei Verbum & alium Christum agnoscimus, sed unum eundemque consubstantialem Patri secundum divinitatem, eundemque consubstantialem nobis secundum humanitatem. Trinitas enim permansit Trinitas etiam incarnato uno & Trinitate Dei Verbo: neque vero quartæ personæ accessionem sanctæ Trinitas admittit.

Quæ cum ita se habeant, anatremate & execratione summa omnem hæresim condemnamus, cum vero vel maxime Nestorium ἀθετοπολάτρων, id est, hominis cultorem & adoratorem, qui unum Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei & Deum nostrum dividit & distribuit, neque proprie & convenienter veritati sanctam gloriosam semper Virginem Mariam Deiparam constituit; sed alium quidem Dei Verbum ex Deo patre appellat, alium autem eum qui natus sit ex sancta semper Virgine Maria, qui secundum gratiam & benevolentiam erga Deum Verbum, Deus factus est. Necnon amentem illum Eutyche-tem vanas quasdam opiniones adducentem, & negantem ex sancta semper Virgine Deipara Mariam veram incarnationem, hoc est, salutem nostram: neque omnino consistentem consubstantialem Patri secundum divinitatem, eundem consubstantialem nobis secundum humanitatem. Item Apollinarium illum Ἀπολλινάριον, id est, humanam mentem Christo adimentem, qui affirmat Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei & Deum nostrum mentis humanæ expertem esse, & confusionem in humanitate Filii Dei introducit. Denique omnes eos, qui illorum opinionem secuti sunt, & adhuc

XXXIX.

se-

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

sequendam putant. Quod si post hanc nostram constitutionem, & plenissimam beatissimorum Episcoporum, qui in nostris regionibus constituti sunt, denunciationem, reperti fuerint contrariam opinionem sectantes; ne expectent, ut digni venia judicentur. Jubemus enim, ut homines hujusmodi tanquam convicti & aperti hæretici iusta & idonea animadversioni subiciantur. Hactenus constitutio sine die & Consule; sed his ipsius Imperii primordiis datam esse, quæ dicturi sumus, indicare possunt. Cointius etiam alia versione præfenti anno datam ponit.

XL.

Satis sit igitur cognovisse, ejusmodi pietatis fundamenta ad tantam molem, quam menteolvebat, erigendam, novum Imperatorem sternere voluisse, & Imperii primitias his muneribus Domino consecrassè: quem constat alias pariter leges fancivisse, quibus statum Reipublicæ, integra servata justitia, optime disponeret, ut inter alias illam, qua iustitiam præfatis provincialium Judicibus præpositos esse, ne quid ab illis contra iustitiæ ordinem admitteretur. Est autem ejus sanctionis ejusmodi exordium:

(a) Ex quo nos Deus Romanorum præposuit Imperio, omne habemus studium, universa agere ad utilitatem subditorum commissa nobis a Deo Reipublicæ. Et paulo post: Si vero dum aliquis adierit Judicem provincie, non invenerit iustitiam: tunc jubemus eum adire suum sanctissimum Episcopum; & ipsum mittere ad clarissimum provincie Judicem, aut per se venire ad eum, & preparare eum, ut omnibus modis audiat interpellantem, & liberet eum cum omni iustitia secundum leges nostras, ut non cogatur peregre de sua patria proficisci.

XLI.

Si vero etiam sanctissimo Archiepiscopo compellente Judicem cum iustitia determinare interpellantium causas, Judex differat discernere negotium, & non seruet litigantibus iustitiam; jubemus sanctissimum civitatis illius Episcopum dare ad nos litteras ei qui non meruerit quod iustum est, insinuantes quia coactus ab eo Judex distulit audire interpellantem, & judicare inter eum, & qui ab eo convenit est. Ut hoc cognoscen-tes nos, supplicia inferamus Judici provincie, qui interpellatus ab eo qui iniustitiam passus est, & coactus a sanctissimo Archiepiscopo, non judicaverit quæ in dubitationem venerant. Subiicit iis insuper, ut quotiescumque Judex suspectus habetur, possit addi ad eam causam Episcopum, qui cum ipso causam desinat: sed etiam ut qui læsum se a Judice queratur, interpellatus ab eo Episcopum causam illam judicare possit; cujus si iustæ late sententia non steterit, novissimis suppliciis affici Judicem iussit. Sed & adjecit, ut si quis

Ann. Eccl. Tom. IX.

plus egerit, quam quæ legibus iustæ sunt sportulæ solvi, de his Episcopi moneant Imperatorem. Quæ etiam constitutione, fancivit, ne monachi, clerici, vel Episcopi absque litteris Patriarchæ se conferant Constantinopolim. Hæc de his quibus voluit iustitiam factam tectam ab omnibus custodiri.

Magnam ex his de divino patrociniō Justinianus Imperator conciliavit sibi fiduciam, ratus nimirum propitium habiturum Deum, quem hujuscemodi hostiis promereret. Nactus igitur in primis Justiniani prædecessoris sanctis operibus pacatum Imperium, idemque securum ab Occidentalium Regum, qui pacem petierant, tumultibus atque molestiis: atque insuper rebus jam quæ ad Catholicam fidem spectarent, ante compositis, diro sublato ab Ecclesia schismate, quo ab Oriente Occidens divisis erat, summæ rerum potitus, haud parva vel levia meditatur: monarchiam enim concipit animo, liberationem Occidentalis Imperii occupati a barbaris mente versans. Adiecit vero ad divinum auxilium promerendum jejuniarum magnam austeritatem, & assiduas ad Deum preces, quibus divinum sibi numen propitium redderet: magnam namque ex iis fiduciam comparasse, ipse ingenue profitetur in constitutione edita de Proconsule Cappadociae, ubi hæc inter alia (b): Sed & bonam spem habemus (quod Deus nobis annuat) ut & ceteras gentes, quas sociordia sua Romani amiserunt, cum utriusque Oceanus terminos tenerent, iterum ditioni nostræ adjungamus: quas nos divino freti auxilio ad meliorem statum redigere properamus: neque quicquam detrectamus eorum, quæ vel ad extremam pertingunt difficultatem, vigiliis simul & inediis, ceterisque laboribus jugiter pro subditis nostris, ultra quam naturæ modus patitur, utentes, &c.

Quæ autem ejusmodi essent inediae atque labores, qui naturæ modum superarent, accipe ex Procopio, cum de illis tantum agit ejus jejuniis, quæ ab ipso Quadragesimæ tempore peragi consueverunt: ait enim (c): Omnibus illis diebus qui Paschalem solemnitatem præcedunt, jejuniis addictus, duram quamdam vitam egit, nedum Regi alienam, sed neque privato civi aliquo modo acceptabilem. Per duos dies cibis abstinerebat. Summo mane identidem e lecto surgens, Reipublicæ invigilavit; ejus negotia verbo & opere pertractans, matutinum & meridianum & non minus tempus nocturnum expendit. Nam in seram noctem lectum petens, mox surrexit, quasi plumarum pertusus. Cibi appetens, vinum, panem, & id genus alia cibaria abesse voluit: brassicam solum & agrestes herbas longo

B b b tem-

XLII.
Justinian.
magna
concepit
animo.(b) Novell.
30. in fine.

XLIII.

(c) Procop.
de adif.
Justinian.
Imp. l. 1.
Justiniani
jejunia &
labores.

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

tempore sale & aceto maceratas edebat; in potu aqua erat sola: neque his ad saturitatem utebatur, sed parvum cibum paulisper degustatum mox dimisit, non eo sumptu qui natura erat satis. Hæc Procopius de laboribus & jejuniis, quibus Imperatorem contraxisse ægram valetudinem tradit. Sed plane accidit secundum quod ait Apostolus (a): *Cum infirmor, tunc potens sum.* Etenim eo modo debilitatus corpore, Persas, Gothos, Wandalos, & alios barbaros superavit.

(a) 2. Cor.
12.XLIV.
Quibus co-
piis ingen-
tes adeptus
est
victorias
Justinian.

Sed quibus aliis piis factis ad ardua petenda aperuerit sibi viam, ut ipsi unlicuerit quod nemini prædecessorum Imperatorum concessum fuerat, tum ex ipsiusmet Justiniani scriptis, tum ex Procopio & aliis scriptoribus scies: nempe tanta promeruisse ex cultu sanctorum martyrum, veneratione eorundem sacrarum reliquiarum, erectionem novarum ecclesiarum, veterum collabentium restitutione, hospitalium domorum ædificatione, extirpatione hæreticorum, inviolabili justitiæ observatione, pravorum proscriptione morum, propagatione vero virtutum, patrocinio bonorum, atque profligatione malorum: his quidem præviis in bellis gerendis probe factorum cohortibus hostes ubique facile superavit, ut quæ singulis dicentur annis, perspicue demonstrabunt. Ita plane certa posteris cunctis relinquens impressa vestigia, quibus gressus tenditur ad sublimia: Rurum vero quomodo his destitutus auxiliariis copiis, lapsus, ad ima demersus, obrutus impietate perierit; magnum Principibus reliquit exemplum, quo timeant, cautiores reddantur: ut plane illud Prophecticum eisdem inelamare liceat (b): *Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram.* Cum in uno Justiniano unicuique Principum, potissimum vero Imperatoribus sint exempla proposita de his quæ sectentur, vel fugiant, imitentur, vel caveant, non quidem ambiguis obscurisque signis, sed certis amplissimisque notis expressa.

(b) Psal. 2.

XLV.
De bello
Persico
inchoato.

His igitur jactis ad stabilitatem Imperii fundamentis, jam auspicatorum bellum Persicum, ex more legatos præmissit ad Regem Persarum Cabadem, ea petiturus quæ sibi jure debita esse constaret: quibus denegatis, Belisarium Ducem adversus eos cum exercitu misit, cui in-

ter alios Procopium consiliarium junxit, eundem ipsum, qui præfens cuncta conspicatus, eadem scriptorum monumentis posteris commendavit. Tu si ea cupis singula noscere, habes quem legas auctorem: nobis hic illa tantum recensenda erunt, quæ ab instituto longius digredi minime faciant: grato tamen accipies animo, si breviores epistolas ultro citroque datas inter Belisarium Romani Ducem exercitus, & Mirhanem copiarum Persarum Præfectum, antequam bellum inchoaretur, immo ante legatorum adventum, cum ipse Dux Persarum in Romanorum ditionem exercitum immisisset, hic ex ipso Procopio (c) in medium adduxerimus. Scriptæ autem primo loco Belisarii ad Mirhanem litteræ sic se habent:

(c) Procop.
de bello
Persico l. 1.

Primum quidem bonum esse pacem, apud omnes homines in confesso est, quibus paululum rationis existit. Si quis autem ipsam turbare sit inventus, malorum causa sibi ac proximis erit. Dux optimus idem profecto putandus, qui ex bello pacem disponere sit aptus. Tu vero, rebus in quiete constitutis, atque utroque Rege concordiam exoptante, bellum absque ulla causa inferre decrevisti. Aderunt legati nostri propediem, qui si qua inter nos dissident, facile conciliabunt: nisi forte ex hac interim tua expeditione grave aliquid oriatur, quod spem pacis nobis eripiat. Sed age istum celeriter domum reducito exercitum, nec maximis impedimento sis bonis, nec tuis (ut par est) gravium eventuum cauta fueris. Hæc Belisarius ex divinæ utique Scripturæ (d) præscripto, quæ jubet, antequam cum hostibus congregandum sit, pacem eisdem offerre. Sed quæ corde tumens ad Belisarium responderit Mirhanes Persarum exercitus ductor, accipe:

(d) Deut.
20.

Tuis litteris permotus profecto obtemperassem, nisi Romæorum epistola fuisset, quibus promittere, promptum est, promissis autem quamquam juramento firmatis minime stare. Nos igitur vestra occurrentes fallaciæ, ad arma cogimur venire. Vos ergo chari Romæi nihil in futurum aliud excogitate, quam vobis cum Persis perpetuo bellandum. In hoc enim nos & consensescere & mori simul oportet, donec re, non tantum verbis in nos equi fueritis. Hæc ipse; ad quem rursus ita Belisarius;

LXVII.
Mirhanes
ad Belisarium.

Non

Cabadem Persarum Regem & Justinianum Augustum actum est. Sed in illis non immorabimur, quia colloquium de pace, quod hoc anno narrat Baronius a num. XLV. ad L. scuti & prælium Belisarium inter & Mirhanem Persarum Ducem habitum, quod valde memorabile fuit, pertinent ad annum Justiniani IV. ut asserit Procopius citatus, ideoque ad annum Christi DXXX. quo de utroque agemus.

CHRISTI
527.FELICIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.Belisarius
rursus ad
Mirhanem.

Non in omnes, optime Mirhanes, jactantia uti oportet, neque proximos probris nullo modo ad rem pertinentibus semper incesere: præsertim cum Rufinum de concordia legatum jam jam affuturum asseveremus: tuque brevi videbis. Vobis nihilominus, si hostilia tandem cupitis, occurreremus, auctore Deo, quem nobis propitium in periculo futurum, ac Romæorum quieti faventem, jactantiaque Persarum adversum speramus. Et quando vobis ad pacem provocantibus restitistis, acie decernere parati sumus, jurandum & conscripta fœdera violata in summis signis ad prælia suspendentes. Hucusque epistola Belisarii secundo data. Sed audi quid postremo ita exæstians barbarus ad eum rescripserit:

XLVIII.
Rursum
Mirhanes
ad Belisarium.

Neque nos absque diis nostris in bella descendimus; quin ducibus ipsis comitati, contra vos venimus, quos spero eras ad urbem Darum Persas introducturos, ubi & balneum & prandium fac mihi intra mœnia pares. Hactenus novus Rapsaces: quæ cuncta hic oportuit descripsisse, quo quis intelligat, non inter homines dumtaxat, sed inter numina ejusmodi paratum esse conflictum; dum Dei Christianorum Belisarius niti se auxilio testaretur, Mirhanes vero Persarum opem ostentaret deorum. In hoc laborandum semper prudentissimis Ducibus Christianorum exercituum, ut spem omnem in Deum coniciant, eandemque veluti primarium vexillum ob oculos hostium ponant: in quod illi contumeliosi existentes, Dei vindictam in se concitatam excipiant, atque ita pereant, ut semper contigisse liquet.

XLIX.
Persæ a
Romanis
victi.

At quæ sunt hæc secuta? quod videlicet semper accidit, ut adversus superbos Deus ipse adversarius pugnet. Inimicum est certamen in Mesopotamia, quod exacte describitur a Procopio, in quo Dei virtus hostes opprimens manifesto cognita est, dum (quod accidit cum Theodosius Major pugnavit adversus Eugenium tyrannum) vi ventorum Persarum spicula cæteraque missilia in Romanos intorta præpedirentur, atque inefficacia penitus redderentur: contra vero validiori impetu Romanorum jacula vibrarentur, ex quibus ipsi adversarii magnopere oppugnarentur, quibus hastis tantummodo reliquum pugnae conficiendum fuit: sicque victi demum atque fugati sunt a Romanis victoria incruenta potitis Persæ,

adeo ut res Persarum in Mesopotamia penitus collapsæ sint. Rursus vero cum postea in Armenia Majori ab illis reparatum bellum fuit, itidem Persæ sunt victi; quando & Narses Persa cum fratribus ad Romanos deficiens, benigne exceptus est, donatusque a Justiniano Quæsturæ munere. Hæc autem expeditio hoc anno a Justiniano agitari cœpta, hunc prosperum finem est consecuta quarto ejus Imperii anno, ut idem Procopius testatur. Postea vero idem qui supra Mirhanes Dux Persarum victus iterum apud Darum, ab ipso Cabade Rege Persarum maximas sustinuit poenas, ornatu in primis illo privatus, quo crines redimitos auro & margaritis gestare solebat, qui honor apud Persas omnium maximus habebatur, quem a Rege quis consequi possit. Hunc tandem consecutus est finem ventosus homo, cum in diis suis omnem fiduciam collocasset; & factu erectus adeo aspernatus esset Belisarium, qui fiduciam omnem spemque in ipsum verum Deum optimum maximum posuisset: quo auspice, de victoribus hæcenus hostibus victoriam in omnibus certaminibus feliciter reportavit.

Quoniam autem symbolo invigilare se rebus Persicis Justinianus voluit declarasse, ex Suida accipe: *Justinianus (inquit) statuum suam equestrem in columna posuit, quæ læva globum tenet, cruce in eo defixa: quæ significaret, eum ob fidem in cruce, terræ dominum factum.* Globus enim in terra est ob rotundam ejus figuram, fides autem est cruce ob incarnatum Deum illi affixum. Dexteram porrigit versus Orientem, sedit ionem Persarum significans, & extensione ac repulsione manus clamitans, ne Romanas provincias ingrediantur: State, ne progrediamini: neque enim id vobis expediet. Hæc Suidas.

L.
Solicitudo
Justiniani
de rebus
Persicis
quibus o-
stenfa si-
gnis.

Quod autem ait per globum orbem ipsum terrarum significari, & per cruce fidem, qua cuncta subegit: victoriam illam intelligas demonstrari, qua Christus signo crucis sibi universa subiecit secundum illud (a): *Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum.* Et quod cruce passus suis dixit discipulis (b): *Confidite, ego vici mundum.* Ad hæc inquam, alludens, cruce super orbem infixit, ut videre est in duobus numismatibus hic tibi exhibitis.

LI.

(a) Jo. 12.

(b) Jo. 16.

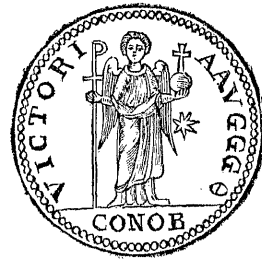
PAGIUS
VI.
Bellum
Persicum
ante Justi-
anum obitum
inchoatum
est.

A num. XLV. ad LXIII. Bellum Persicum ante Justinianum mortem jam inchoatum erat. Procopius enim lib. I. de Bell. Persico cap. 12. narrat, Sittam & Belisarium, ambos tum adolecentes, ac prima sanguine signatos Justinianum Augusti iussu in Persarmeniam ditionis Persicæ ingressos, eam late vastasse. Postea a cap. XIII. usque ad caput 16. narrat bella inter Persas & Romanos gesta usque ad finem anni quarti Imperii Justiniani, quo frustra de pace inter

CHRISTI
527.

FELICIS PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

Horum prius hoc anno cufum apparet, cum adhuc superstes Justinus effet: nam duplex AA, duos plane monftrat Auguftos; per triplex vero GGG. nonnifi Theodoram Auguftam additam intelligas. In fpice quibus fignis decorus novus appareat Imperator, dextera Orbem fubactum cruce regens, ipfamque Victoriam oftentans dextera haftam nomine Chrifti fignatam tenentem, & finiftra itidem cruce Chrifti globum ornatum geftantem.

LII.

Sed ceoptam de rebus Perficis narrationem profequamur. Atque in primis hic non tacendum, quod teftatur Procopius, Iuftinianum Imperatorem in bello Perfico conficiendo ufum effe auxiliariis copiis Erulorum. Eorum namque Regem his exordiis Imperii Iuftiniani ad Chriftianam fidem effe converfum, Mifcellæ auctor affirmat his verbis (a): *Inter ea Rex Erulorum, Getbes nomine, venit Conftantinopolim cum populo, & petit Imperatorem, ut fieret Chriftianus. Qui baptizatum in Theophaniis fufcepit cum ex baptifmate repromittentem auxiliari ei in quibufcumque voluiffet.* Hæc ibi. Sed & de his Procopius de bello Gothorum libro fecundo, de eorumdemque conversione Evagrius (b) agit, atque Nicephorus (c). Commendatur quidem egregia navata opera Erulorum ab eodem Procopio (d), dum ex compreffione ab eis in hoftes facta Perfæ fugatos affirmat: ut plane apparuerit, ubi legiones duftat pietas, omnes ei cedere adverfarias poteftates.

(a) Mifcell. l. 16. in princ.

(b) Evag. l. 4. c. 19.

(c) Niceph. l. 17. c. 13.

(d) Procop. de bello Perfic. l. 1.

Sed hic corrigendum, quod fub anno primo Iuftiniani Imperatoris in Annalium compendio Cedrenus habet his verbis: *Eodem anno Rex Perfærum Tzato bellum ob initam cum Romanis societatem intulit. Huic Tzato Iuftinianus auxiliares mittit copias, Ducibus Belifario, Kerico *, & Petro qui cum in bello gerendo mutua invidia tranfverfi agerentur, a Perfis vifti funt.* Hæc ipfe. Verum ex Procopio patet id bellum non hoc anno effe confectum, fed ad annos quatuor productum bellum Perficum, Romanis ob plures de illis obtentas victorias favorabile. Sed & a Kerico, five Cyriaco bene pugnatum effe, oftenturifumus. Illud vero Cedreno concefferim, conflatum effe quam dicit invidiam inter Duces: cuius rei caufa Procopius ipfe historicus, qui Belifario inhærebat, obtentam ab eodem Kerico de Perfis victoriam fcribere prætermiffit: de qua Cyrilus hujus temporis historicus exactiffimus res profecutus magni Theodofii cænobiarchæ, de eodem obiter facta mentione, hæc ait (e):

LIII.

* Cyriaco

De Kerico error corrigendus.

(e) Apud Sur. die 11. Januar. LIV.

* Cyriacus

De Kerico duce ejufque pietate.

*Dux Romani exercitus (mox eft eum vocare Comitum Orientis) nomine Kericus *, in bello audax, in Deum autem pius: is jam incurfionem facturus contra Perfæ, exiftimavit fe primum oportere currere Hierofolymam, & illinc adverfus hoftes assumere auxilium. Cum autem ftatiffet in tranfitu ire ad hominem Dei, ipfum magnum Theodofium, eum enim*

val-

CHRISTI
527.

FELICIS PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

valde irabebat illius fama & virtutis illecebræ: dum abiret, multa alialicuit ei audire ex fæcra illa lingua, & hoc inter cætera: Ne (quomodo divinus David (a) in arcu fperaret, nec poneret salutem in gladio; fed nec in mulorum hominum confideret millibus: unum autem fciret adjuvorem, unum inexpugnabilem, cui eft facile, ut unus mille perfequatur, & decem millia profingentur a duobus. Hæc cum Sanctus Comiti differuiffet, ita fuit ille captus ab ejus admonitionibus, & ita flagrare cepit ejus defiderio & ardenti fide; ut ipfum cilicium, quo Magnus ille interius induebatur, loco cujufvis alterius rei arma peteret, quibus fe confervaret. Quod quidem cum accepiffet & induiffet, & confucta aggreffus effet certamina, paulo poft victor rediit, cum & animi & manus præclara oftendiffet facinora, & digna quæ commemorentur.

(a) Pfa. 43.

IV. Victoria potitur Dux per Theodofium.

Cum rebus ergo fortiter in bello geftis, infignis & clarus effet reverfus, nequam ingratus fuit in benefactorem; neque ut multi, qui poftquam funt consecuti oblivifcuntur beneficii: fed fe fimilem confervans in omnibus, rursus venit ad Sanctum cum vehementi cordis exultatione, & gratias agens, & ei univerfam adfcribens victoriam: dicebat enim: *Illo ipfo tempore pugna mihi quidem, cum pro iborace tuam induiffem cilicium, veniebat in mentem confidere, & in hoftes irruere. Cum autem manus conferviffemus, magna exoriebantur tenebræ tanquam in denfa caligine: & ab aliis quidem omnibus ea etiam, quæ prope erant, cervi non poterant; ego autem te folum mihi videbar videre me præcedentem, & manu fignificantem & admonentem, ut has quidem prælii partes dimitterem, in has autem pugnavem, & te duce, equam agere: donec confpectus terribilis & intolerabilis inimicis, vehementi terrore omnibus injecto, officerem, ut fe conicerent in pedes, & turpem fugam lubenter eligerent. Et hæc quidem ille, qui etiam dignus eft habitus divina hac apparitione. Hætenus Cyillus: hicque modo de rebus Perficis finis efto.*

LVI.

(b) Mifcell. l. 16.

Rex Hunnorum factus Chriftianus.

De reliquis autem rebus hoc anno in Oriente geftis adduntur hæc in Mifcella (b): *Eodem anno adhafit mulier quædam Romanis, ex Hunnis qui dicuntur Saber (Ifabenos appellat hos Procopius) nomine Boazer vidua, habens fecum Hunnorum centum millia. Tunc & Rex Hunnorum, qui funt juxta Bofphorum, nomine Gorda, accessit ad Imperatorem, & factus Chriftianus fufceptus eft: & multis ei præftitis donis, miffit eum in regionem ipfius ad custodiendas Romanas res & Bofphorum civitatem. Hæc ibi. Subiicit autem poft hæc & alia de pofteriori terræ-*

motu Antiocheno: fed quoniam, Evagrius teftes, poft duos annos & menses tres a priori contigit, in fequentem annum potius reliquendum effe putamus.

Hoc eodem anno clariffima femina illa Juliana nomine, quæ Aniciæ antiquæ Julianæ familiæ decus Conftantinopoli degens, Aniciæ Orthodoxæ fidei caufa fub Anaftafio Imperatore (ut fuo loco diximus tomo fuperiori) magnopere exagitata, confans fortisque permansit (cujus & litteras ad Hormifdam Papam datas fuo loco recitavimus) ex hac vita deceffit, ut colligitur ex Cyrillo (c) in Actis sancti Sabæ, cum ait de ipfius eunuchis prædicationibus poft ejus obitum ad monaftica inftituta amplexanda ad ipfum sanctum Sabam in Palæftinam fe conferentibus. Sed quam divitiis pollens effet, ac gloriæ fplendore illustraretur hæc mulier, intelliges ex Gregorio Turonenfi (d) hæc de ipfa fcribente, dum martyrum gloriam, commentario edito, celebrando profequitur:

LVII. Aniciæ obitus.

(c) Apud Sur. die 5. Decemb.

(d) Greg. Turon. de Glor. mart. p. 133.

LVIII.

Apud Conftantinopolim vero magno cultu Polyuctus martyr colitur, pro eo præcipue, quod cum magnis virtutibus polleat, in perfuros tamen præfens ultor exiftit: nam quicumque (ut affolet) occultum scelus admiferit, & data fufpitione ad hoc perductus fuerit templum, aut ftatim quod admiffit, virtute martyris perterritus confitetur; aut fi perjuraverit, protinus ultione divina percellitur. Hujus bafilicæ cameram Juliana quadam urbis illius matronæ auro puriffimo texit hoc modo: *Cum ad Imperatorem Iuftinianum fama facultatis ejus, multis narratibus perveniffet; ad occurfum illius properare celerius non tardavit, dicens: Latere te non puto, o venerabilis mater, qualiter a specie auri thefauri publici funt exhausti, dum vos quietos effe volumus, dum patrias defendere studemus, dum gentes vobis placamus, dum folatia diverforum dando conquirimus. Ergo quia tibi potentia majestatis divina multum contulit auri; quafo ut nobis manum porrigas, atque aliquid pecuniæ commodes; ut fcilicet, cum tributorum publicorum fuerit fuma delata, quæ commodaveris reformentur; ac in poftero laudis tue titulo præcurrente, canatur urbem Conftantinopolitanam a Juliana matrona fuiffe pecuniis fublevatam.*

Auro tecta camera martyris.

LIX.

Juliana elufit Imperatorem

At illa intelligens Imperatoris ingenium, fapienter obtegit, quæ Deo devoverat, dicens: *Parvitas reddituum meorum tam de tributis, quam quod de fructibus fperatur, per ipfas adhuc refidet domos. Si ergo gloria veftra recipiendi fpatium tribuit; cum collectum fuerit, omne confpectui veftro repræfentabitur. Cumque oculis propriis cuncta contempseritis eritis, quæ placuerint & relinquere*

CHRISTI
527.

FELICIS PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

* gratum & auferetis: orit mihi ratum, * quod voluntas cordis vestri censuerit. His ita delusus Imperator verbis, ad Palatium gaudens rediit, putans se hanc pecuniam jam in thesauris publicis retinere. At illa vocatis artificibus, quantum reperire auri in promptuariis potuit, tradidit occulte, dicens: Ite, & factis juxta mensuram tignorum tabulis, beati ex hoc Polyeucti martyris cameram exornate, ne hæc avari Imperatoris manus attingat. Illi vero perfecta omnia que matrona præceperat, camera affixarunt, texeruntque ex auro mundissimo.

LX. Quo opere explicito, vocat mulier Imperatorem, dicens: Parvitas pecuniolæ, quam conjungere potui, adest: veni ad contemplantam eam; & quod libuerit facito. Surrexit gavisus Imperator de solio, nihil percepturus ex auro. Pergit ad domum mulieris, putans se copiosos thesauros Palatio deportare. Cui cum mulier occursum humiliter reddidisset, invitavit in templum martyris ad orationem: erat enim proximum domui ejus; & hæc que habere potuerat, loco illi delegaverat sancto. Apprehensa enim Imperator manu mulieris, eo quod esset senex, ingreditur eadem: prosternitur ad orationem: qua expleta ait mulier: Suscipe, quæso, cameram hujus adis, gloriosissime Auguste: & scito: quia paupertas mea in hoc opere continetur. Tu vero quod volueris, exinde facito: non adversor.

Justinian. ducitur in martyris eadem.

LXI. Donatus annulo maximi pretii imp.

Ille autem suscipiens atque admirans, erubuit; & ne pudor ejus manifestaretur collaudans opus, & gratias agens, abscedere cepit. Sed ne rediret vacuus a munere, extractum mulier annulum & digito, cujus gemmam vola concluderat, qui non amplius auri pondus quam unius semuncia continebat, obtulit, dicens: Accipe, Imperator sacratissime, hoc munusculum de manu mea, quod supra pretium hujus auri valere censetur. Erat enim in eo lapis Nerontianus miræ viriditatis atque splendoris: qui cum fuisset ostensus omni aurum quasi in viriditatem visum est conversum a pulchritudine gemmæ. At ille accipiens, & iterum atque iterum gratias agens, & collaudans matronam, in Palatium est regressus. Unde non est dubium, etiam in hac re martyris hujus intercessisse virtutem, ne operis locis sanctis & pauperibus delegatæ, in illius transferrentur dominationem, cujus non fuerant studio congregatæ. Hactenus Gregorius de Juliana: quæ cum in Miscella (a) dicatur fuisse consobrina Pompeii viri clarissimi, & Cyrillus in Saba dicat eundem Pompejum consobrinum fuisse Imperatoris; fati intelligere potes, unde orta illi fuerit cum Imperatore ita agendi licentia, & Imperatori eandem adeo honorifice pertractandi veneratio par-

(a) Hist. Miscel. l. 35.

ta. Hujus autem Julianæ cognatam Pompeii uxorem, nomine Anastasiam, abdicato tandem sæculo post obitum viri sui, secessisse in Palæstinam, ibique in monte Oliveti vitam excoluisse monasticam, & egregia enituisse sanctitate, Cyrillus (b) in Saba testatur, de ipsa adhuc superflite mentionem obiter faciens. Sed quid de Julianæ eunuchis post ejus obitum ad sanctum Sabam migrantibus factum sit, audi eundem Cyrillum:

Tunc vero cum & que a me superius dicta est Juliana e vita excessisset, eorum qui apud ipsam erant eunuchorum fidelissimi, qui jam longo ante tempore erant beato Sabæ amici & familiares; accedunt ad ipsum, afferentes cumulos pecuniæ pro quibus nullam aliam petebant remunerationem, quam solum ut referrentur in numerum suorum monachorum. Ille autem cum non posset suam legem solvere, neque eunuchorum & imberbium aliquem in suam Lauram admittere: cum multis admonitionibus & sermonibus apud eos esset usus, & eos confirmasset ad futurum; ipsos emittit ad boatum Theodosium. Illi vero paulo post Patriarcham convenientes, petunt ab ipso quemdam locum, volentes in eo degere separatim, & sibi solis & Deo vacare. Ille autem cum Alexandro Eliæ monasteriorum Præfecto eos commendatos, apud ipsum aliquo brevi tempore deposuisset, apud se consultabat, quem eis locum tribueret, & quemadmodum finem imponeret eorum voluntati. Interim vero pecuniis illectus Alexander, non stans pactis illis conventis, que cum Eliæ inierat, dividit eunuchis monasteria, cum ad ea nullum laborem nec operam prius contulisset, quæ ille multis laboribus & sudoribus construxerat: a quibus unum ex monasteriis in hodiernum usque diem nominatum est Eunuchorum. Hactenus Cyrillus de Julianæ eunuchis sæculo se abdicantibus hoc anno post obitum clarissimæ dominæ; ex cujus liberalitate opulenti effecti, & pietatem edocti, opes ingentes partas amore cælestis patriæ contempserunt.

Juliana affinis Imperatoris.

(b) Apud Sur. die 5. Decemb.

LXII. Julianæ Eunuchi vitam monasticam captant.

LXIII. Romana Eccl. laborat sub Rege barbaro.

Ita se habentibus rebus Orientalis Imperii, Romana Ecclesia interea sub jugo barbarico laborabat: quo enim regni Athalarici bases ex foederibus cum Principibus istis firmatæ fati stabilitæque esse visæ sunt, eo magis Gothorum crevit arrogantia, eoque progressa, ut jura Ecclesiarum invaderet: adeo ut clerici passim ad laicalia tribunalia traherentur. Quod dedecus haud ferendum ratus qui Romanæ Ecclesiæ Felix Pontifex præsidebat, una cum Romano clero exoptulavit de his vehementer apud ipsum Regem: qui ubi eos benigne audisset, humaniterque tractasset, ex ipsorum sententia sanctionem edidit, qua adeo nefaria

CHRISTI
527.

FELICIS PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. I.
ATHALARICI REG. 2.

faria & inconcessa, temereque præsumpta fieri omnino vetuit. Ipsa autem ab eodem Athalarico constitutio eo argumento edita sic se habet ad clerum Romanum data (a):

(a) Apud Cassiod. l. 8. c. 24.

LXIV. Athalarici constitutio pro Rom. clero.

Clero Ecclesiæ Romanæ Athalaricus Rex.

Tanto Divinitati plurima debemus, quanto a cæteris mortalibus majora suscepimus: nam quid simile rependet Deo, qui potitur Imperio? Sed licet pro tanto munere nihil compensari possit idonee; ipsi tamen gratia redditur, dum in servientibus honoratur. Itaque stibili aditione causamini, hoc fuisse longæ consuetudinis institutum, ut si quis sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ servientem aliqua crederet actione pulsandum, ad supradictæ civitatis Antistitem negotium suum dicturum occurreret; ne clericus vester forensibus litibus profanatus, negotiis potius secularibus occupetur: addentes, diaconum quoque vestrum ad contumeliam religionis tanta executionis acerbitate compulsum, ut Sacerdos eum propriæ custodia crederet mancipandum; Presbyterum quintam Romanæ Ecclesiæ pro levibus causis asseritis criminaliter impetitum. Quod nobis pro ingenita reverentia, quam nostro debemus auctori, displicuisse profitemur; ut qui pridem sacris meruerant inseruire ministeriis, conventionibus irreverenter nefariis expositi injuriis subjacerent. Sed aliorum plectenda subreptio nobis obtulit plenissima laudis eventum; ut causa contingerit præstandi, quæ nos celestibus commendaret auxiliis.

LXV.

Atque ideo considerantes Apostolicæ sedis honorem, & consulentes desiderii supplicantium; præsentis auctoritate moderato ordine definimus, ut si quisquam ad Romanum clerum aliquem pertinentem in qualibet causa probabili crediderit actione pulsandum, ad beatissimi Papæ judicium prius conveniat audiendus: ut aut ipse inter utrosque moræ suæ sanctitatis agnoscat, aut causam deleget equitatis studio terminandam. Et si forte (quod credi nefas est) competens desiderium fuerit petitoris elusum: tunc ad secularia forajurgaturus occurrat, quando suas petitiones probaverit a supradictæ sedis Præsule fuisse contemptas.

LXVI.

Quod si quis extiterit tam improbus litigator, atque omnium fuerit iudicio sacrilega mente damnatus, qui reverentiam tantæ sedis exhibere contemnat, & aliquid de nostris affatibus crediderit promerendum, ante alicujus conventionis effectum decem librarum auri dispendio feriatur: quæ a Palatinis sacrarum legitimum proventus exactæ, per manus sepe memorati Antistitis pauperibus erogentur; carensque impetratis, negotii quoque sui amissione multetur. Dignus est enim duplici pœna

percellit, qui & divinam reverentiam, & nostram jussa temeravit. Sed interim vos, quos judicia nostra venerantur, Ecclesiasticis vivite institutis. Magnum scelus est crimen admittere, quos nec conversationem decet habere secularem. Professo vestra vita celestis est. Nolite ad mortaliū vota humilia, & errores descendere, Mundani coercantur humano jure; vos sanctis moribus obedite. Hactenus Athalarici constitutio, hominis licet Ariani: cujus comparatione si se ipsos metiantur Principes Novatores, plane inferiores ipso quam longissime invenientur.

Ab hoc anno sub Consulatu Mavortii magnus ille Dionysius, cognomento lictor Exiguus, Paschalem Cyclum exorditus ad nonagintaquinque annorum curricula perduxit, cujus fragmentum Marianus Scorius recitat in Chronico sub eodem Mavortii Consulatu. At qualis quantulve vir iste fuerit, ex Cassiodoro

LXVII. Dionysii Paschalis Cyclus.

(b) ejus æquali sic ipsius verbis habeto: Generat (inquit) etiam hodieque Catholica Ecclesia viros illustres, probabilium dogmatum decore fulgentes. Fuit enim nostris temporibus, & Dionysius monachus, Scythia natione, sed moribus omnino Romanus, in utraque lingua valde doctissimus, reddens actionibus suis, quam in libris Domini legerat equitatem. Qui Scripturas divinas tanta curiositate discusserat atque intellexerat, ut undecumque interrogatus fuisset, paratum haberet competens sine aliqua dilatione responsum. Qui necum dialecticam legit, & in exemplo gloriosi magisterii plurimos annos vitam suam, Domino præstante, transegit. Pudet me de consorte dicere, quod in me nequeo reperire. Fuit enim in illo cum sapientia magna simplicitas, ut si doctrina humilitas, cum faciundia loquendi parcitas; ut in nullo se vel extremis famulis antefereat, cum dignus esset Regum sine dubitatione colloquiis. Interveniatur pro nobis qui nobiscum orare consueverat: ut cujus hic sumus oratione suffulti, ejus nunc possimus meritis adjuvari. Qui petitus a Stephano Episcopo Salonitano, ex Græcis exemplaribus canones Ecclesiasticos moribus suis, ut erat planus atque disertus, magnæ eloquentiæ luce composuit, quos hodie usu celeberrimo Ecclesiæ Romanæ complectitur. Hos etiam oportet vos assidue legere, ne videamini tam salutares Ecclesiasticas regulas culpabiliter ignorare.

(b) Cassiod. de divinis. l. 2. c. 23.

Peritia Dionysii atque virtutes.

Alia quoque multa ex Græco translata in Latinum, quæ utilitati possunt Ecclesiæ convenire. Qui tanta Latinitatis, & Græcitatibus peritia fungebatur, ut quoscumque libros Græcos in manibus acciperet, Latine sine offensione transcurreret, iterumque Latinos Attico sermone legeret; ut crederes hoc esse conscriptum, quod os ejus inoffensa velocitate fundebat.

LXVIII.

Lou.

CHRISTI 527.

FELICIS PAP. 2.

JUSTINIANI IMP. I. ATHALARICI REG. 2.

Longum est de illo viro cuncta retexere, qui inter alias virtutes hoc habuisse probatur eximium, ut cum se totum Deo tradidisset, non aspernabatur secularium conversationibus interesse. Castus nimium, cum alienas quotidie videret uxores: mitis, cum fere gentium vesano turbine pulsaretur. Fundebat lacrymas motus compunctione, cum audiret garrula verba lætitiae. Jejunabat sine exprobratione prandentium; & adeo conviviis gratanter intererat, ut inter corporales epulas exquisitas spirituales copias semper exhiberet, Quod si tamen aliquando comedere, parvo quidem cibo, sed tamen communibus utebatur. Unde summum bonum estimo patientie inter humanas esse delicias & abstinentia custodire mensuram.

LXIX.

Dionysii obitus.

Sed ut bona mentis ejus infucata laude referamus, erat totus Catholicus, totus paternis regulis perseveranter additus: & quicquid possunt legentes per diversos quærare, in illius scientia cognoscatur posse fulgere. Cujus nomini aliqua pravi homines calumniose nituntur ingerere, unde sua videantur errata aliquantenus excusare. Sed ille jam sæculi peruersitate derelicta, præstante Domino, in Ecclesiæ pace sepultus, inter Dei famulos credendus est habere consortium. Dicerem adhuc fortasse reliqua de sancto viro, quæ nobis totius veritatis comprobatione comperta sunt: sed necesse est ut propositum nostrum potius exequamur; ne cum simus debitores alterius promissionis,

PAGIUS VII. Dionysius scribit Cyclum suum annorum DXXXII.

A num. LXXI. ad LXXXVII. Petavius in Appendice Tomo II. de Doct. Temp. duas Epistolas Dionysii Exigui promulgavit, quarum prior scripta Petronio Episcopo, secunda Bonifacio Primicerio Notariorum, & Bono Secundicerio. Illa data anno quingentesimo vicesimo quinto, ut liquet ex his verbis, quæ in exemplari Regio post eam sequuntur: In presenti namque tertio Indictione est, Consulatu Probi Junioris, tertius decimus circulus decennovialis, decimus Lunaris est. His verbis ista subiecta sunt: Hic autem Cyclus Dionysii V. decennovallibus constat, hoc est XCV. annis, sumitque exordium a DXXXII. anno Incarnationis Domini, & desinit in DCXXVI. anno. Hunc ergo Cyclum prætermisimus, eo quod totus præterierit. Quare Auctor Additamenti vixit post annum Christi DCXXVI. Epistola vero anno DXXV. ante mensem Septembrem scripta. Posterior eodem forsitan anno data, sed transacta jam tertia Indictione: ubi enim apud Bedam legitur, transacto anno, Indictione V. Petavius legendum monet, transacto anno, Indictione III. Paulo ante dixerat Dionysius, præsentis anni Indictionem quartam esse, ideoque hæc scripsit, inchoata jam quarta Indictione Kalend. Sept. anni DXXV. In posteriori Epistola Dionysius repræsentat Tabulam Cycli decennovallibus, quem ibi incipit ab anno Cycli Lunæ XIX. quem cum primum Cycli nominet, existimavit Petavius in lib. 2. de Doct. Temp. cap. 2. primum annum Cycli Dionysiani inchoari ab anno vulgari Christi quingentesimo tricesimo primo Cyclo Lunæ XIX. insignito,

aliud diu referre importuna loquacitate videamur. Hactenus de his Cassiodorus.

Præter Dionysium laudat quoque idem Cassiodorus Græcarum rerum peritos, qui his item temporibus inter illustres viros doctos floruerunt, Bellatorem presbyterum, Epiphanium, de quo superius dictum est, & Mutianum; quorum idem Cassiodorus opera est usus. De Bellatore sæpe meminit in iisdem libris de institutione divinarum lectionum, complura ab eo e Græco in Latinum translata, & alia in divinis Scripturis elaborata; nempe de Ruth & aliis Hebræis feminis libros duos; in librum Sapientiæ volumina octo; expositionem in libros Machabæorum. Quæ autem per Epiphanium translata fuerint, idem meminit (a); & quæ versa sint a Mutiano recenset (b).

Sed ad Dionysium cunctis his celebriorem oratio revocetur. Ipsi debemus, quod in Cyclo suo annos non per Olympiades, vel Consules, aut Indictiones, sed a Christi Domini nostri incarnatione numerare coepit, ut Beda testatur his verbis (c): Primi decennalis circuli cursu temporum ordo præfigitur; quem Græci calculatores a Diocletiani Principis annis observare: sed Dionysius venerabilis Abbas Romanae urbis & utriusque lingue, Græcæ videlicet & Latine non ignobili præditus scientia, Paschales scribens circulos, noluit eis (sicut ipse testatur) memoriam impij persecutoris innectere; sed magis elegit ab incarnatione Domini nostri

& si retro Cyclos Dionysii retexendo numeres, ad quingentesimum tricesimum secundum usque, primum hujus Periodi Dionysianæ DXXXII. annorum, biennio ante vulgarem Epocham Christi incipere; nimirum ab anno Juliano XLIV. Cyclo Lunæ XIX. & Solis IX. notato; indeque sequi Incarnationem Dominicam, secundum Dionysii mentem, convenire in annum Julianum sequentem, sc. XLV. præditum Cyclo Lunæ I. Solis IX. qui est ille ipse annus, quo vulgo Incarnatum, & in lucem editum Christum ponimus; a quo Dionysium Eram Christianam exorsum esse Petavius arbitratur adversus Bedam, omnesque Computistas, tam veteres, quam recentiores, quos deceptos contendit, hi enim communi consensu docuere, Dionysium Eram Christianam auspiciatum esse anno Juliano XLVI. Cyclum vero DXXXII. annorum anno Juliano XLV. Cyclo Solis IX. Lunæ I. notato. Verum communis Bedæ, aliorumque sententia certa, cum in illa Cycli decennovallibus Tabula a Petavio citata, annos Embolismicos Dionysius ordinet, & ipso Petavio lib. 6. ejusdem Operis cap. 20. fatente, Embolismorum progressu, eujusmodi a Veteribus ordinata fuit, non ab alio principio, quam ab Aureo numero, seu Cyclo XIX. initium habeat, Sed hac de re alibi, quia video Petavium suam opinionem fere omnibus persuasisse.

Dionysius itaque anno quingentesimo vicesimo quinto duo præstitit. Primum, Cyclos Paschales Alexandrinos ad Occidentales transtulit, secundum, Eram Incarnationis Antiochenam Cyclo

LXX. Viri Doctrina celebres.

(a) Cassiod. Instit. divin. lect. c. 5. 6. (b) Idem eod. l. c. 5. 8. 11. 17. LXXI. Anni a Christo quando coepit numerari. (c) Beda de temp. ratione c. 45.

VIII.

CHRISTI 527.

FELICIS PAP. 2.

JUSTINIANI IMP. I. ATHALARICI REG. 2.

stri Jesu Christi tempora prænotare; quatenus exordium spei nostræ totius nobis existeret; & causa reparationis humane, id est, passio Redemptoris nostri evidentiarius eluceret. Ita plane. Sed, & Alexandrina Ecclesia una cum universa Ægypto detestata chronologiam illam, quæ ab impio & immani Christianorum hoite deducebatur; illud præstitit, ut non a Diocletiano, sed a Martyrum tempore, qui sub Diocletiani persecutione passi sunt, annorum computum derivaret: qui hactenus apud eos usus viget, ut videre est in litteris Patriarchæ Alexandrini in appendice tomæ sexti nostrorum Annalium superius recitatis.

LXXII. De collectione Dionysii. Quod vero pertinet ad collectionem, & translationem Græcorum canonum a Dionysio factam: non id laboris idcirco ab ipso susceptum scias, quod Latina Eccles. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Annos Incarnationis cum eo alligat.

clo suo DXXXII. annorum alligavit, rejectis annis Diocletiani, cum quibus tam Alexandrini, quam Antiocheni Cyclum DXXXII. annorum conjungebant. Dionysium enim Cyclum DXXXII. annorum invenisse, error vulgaris est, alibi a nobis confutatus. Dionysii tempore duæ Incarnationis Eræ apud Orientales vigeant; altera in Patriarchatu Alexandrino; altera in Antiocheno. Prior primum Incarnationis annum ab anno Juliano XLIII. & ab anno mundi 5502. deducebat, & pro fundamento ponebat, Christum carnem sumisse mense Martio anni Juliani XLIII. Antiocheni vero Christi Incarnationem a die XXV. mensis Martii anni Juliani XLVI. & mundi 5493. auspiciabantur, licet temporis progressu tam Alexandrini, quam Antiocheni annos mundi & Incarnationis a Kalendis Septembris communibus inchoarent. Secunda hæc Orientalium Incarnationis Eræ Dionysio magis probata fuit, sicuti & sæculo sequenti Constantinopolitanis, qui Christum die XXV. Martii anni Juliani XLV. Incarnatum statuerunt. Quare Eram Christianam, quæ hodie apud Latinos in usu est, inchoavit Dionysius cum Antiochenis ab anno Juliano XLVI. dieque XXV. Martii, ita ut secundus annus Cycli Dionysiani DXXXII. annorum primus Eræ Incarnationis fuerit. Postea Eræ Dionysianæ initium immutatum. Nam alii, ut Galli annum a die Paschatis; alii, ut alias Angli a die Natali Christi, seu die XXV. Decembris anni Juliani XLV. alii a Kalendis Januariis anni Juliani XLVI. uti hodie in plerisque Europæ Ditionibus, exorsii sunt; alii denique hujus Eræ initium prout a Dionysio institutum fuerat, retinere. Imo apud Veteres Era Christiana modo vocatur Era Passionis Domini, modo Adventus Domini, modo Incarnationis, modo Nativitatis, sed neque a Passione, neque a Nativitate, sed vel a Kalendis Januariis, vel a Paschate, vel ab Annuntiatione B. Virginis inchoata fuerit.

IX. Primus annus Magni Cycli Dionysiani in annum Christi DXXXII. convenit.

si hactenus caruisset eisdem canonibus Latinitate donatis; sed quod si vitio interpretis, five librorum incuria iidem reperirentur valde mendosi: qua re per motus, in opus incubuit, ut ipse testatur in epistola ad Stephanum Salonitanum Episcopum, cujus meminit Cassiodorus, quam integram habet Cresconiana collectio: quod unicum nobilissimi ingenii monumentum hic tibi reddendum putavimus; sic enim se habet:

Domino venerabili mihi, patri Stephano Episcopo Dionysius Exiguus in Domino salutem.

Quamvis charissimus frater noster Laurentius assidua, & familiari cohortatione parvitatem nostram regulas Ecclesiasticas de Græco transferre impulerit, confusione credo præcæ translationis offensus; nihilominus tamen ingestum tue beatitudinis appositis. C c c ti.

LXXXIII. Dionysii præfatio ad Stephanum.

carnationis appositis. Primus itaque annus primi Magni Cycli Dionysiani Cyclo Lunæ I. Solis IX. præditus concurret cum anno Juliano XLV. primus vero annus secundi Cycli Dionysiani concurret cum anno Christi DXXXII. Cyclo Lunæ I. & Solis IX. insignito; neque ante illum Christi annum Dionysius Cyclum suum publicavit, teste Beda lib. de sex Ætatibus anno mundi 4480. Dionysius, inquit, Paschales scribit Circulos, incipiens ab anno Dominicæ Incarnationis DXXXII. qui est annus Diocletiani CCXLVIII. post Consulatum Lampadis & Orestis. Quare Papebrocius in Paralipomenis ad Conatum in Catalogos Pontificum Romanorum loquens de Bonifacio Papa hujus nominis II. perperam scribit, Dionysium Exiguum Canonem suum Paschalem condidisse anno DXXXIII. inchoandum, & ab eodem calculum iniisse ab Incarnatione Christi post Bonifacii II. obitum.

Cassiodorus lib. Divin. Lec. cap. 23. de Dionysio Exiguo scribit: Fuit nostris temporibus Dionysius Monachus Seytha natione, sed moribus omnino Exiguus Romanus in utraque lingua valde doctissimus, nunquam &c. Sed ille, jam sæculi peruersitate derelicta, fuit Abbas præstante Domino in Ecclesiæ pace susceptus, inter Dei famulos credendus est habere consortium. Et tamen Beda lib. de Temporum ratione cap. 45. de Dionysio ait: Dionysius venerabilis Abbas Romanae Urbis & utriusque lingue, Græcæ videlicet, & Latine non ignobili præditus scientia, &c. licet Cassiodorus Dionysii amicus, qui eum socium sibi in tradendis Philosophiæ Præceptis ad suum Monasterium adduxerat, scribat eum fuisse Monachum, non vero Abbatem, Romanum moribus, non vero Abbatem Romanæ Urbis, ubi revera nunquam Abbatiam gessit. Addit enim Cassiodorus: Qui metum Dialecticam legit, & in exemplo gloriosi Magisterii plurimos annos vitam suam Domino præstante, transiegit. Quod si Dionysius, vel Romanus, vel alicubi Abbas fuisset, Cassiodorus in prolixo, quod de illo ibidem habet encomio non loqueretur de eo ut de homine privato, nulloque nisi Lectoris munere in Monachatu functo. Vulgaris itaque sententia, quæ Dionysium Exiguum Abbatem Romanum facit, a veritate aliena.

Dionysius scripsit Collectionem Canonum Ecclesiasticorum, quæ adhuc extat, cujus usum statim atque edita fuit, priorè interpretatione spre.

XI.

virtutinis consideratione suscepi, cui Christi omnipotens Deus, solita populo pietate prospiciens, summi sacerdotis contulit dignitatem: ut inter plurima virtutis ornamenta, quibus Ecclesiam Domini morum sanctitate condecoras, etiam sacratissima jura Pontificalibus per Dei gratiam digestis conventibus intemerata conseruans; perfecto regimine clerum plebemque moderareris; nullatenus nostri clerici more continentis, quo plenius consideramus recta nosse atque perficere; sed diuino adiutus auxilio, qua fieri praecipis, ante perficias, ut efficacissimo Fidelibus profici exemplo. Magna est siquidem iuentis auctoritas, eadem primitus iussa complementis: quatenus Ecclesiastici ordinis disciplina inuolabilis permanens, ad percipiendum perenne praemium Christianis omnibus praestet accessum*, per quem, & sancti Praesules paternis muniamur exemplis.

* a fecerunt.

LXXIV.

In principio itaque canones, qui dicuntur Apostolorum, de Graeco translatus: quibus quia plurimi consensum non praebere facilem, hoc ipsum ignorare vestram uoluimus sanctitatem; quamuis postea quaedam constituta Pontificum ex ipsis canonibus assumpta esse uideantur. Deinde regulas Nicanae Synodi, & deinceps omnium Conciliorum, siue qua antea, seu

PAGIUS Compositum Collectionem Canonum.

foreta per Gallias inualuisse, existimat Marca lib. 3. de Concordia cap. 3. Tum, inquit, quia apud Sedem Apostolicam uigebat, tum etiam quod nitore suo commendabatur praesens. Siquis uero interpretationis, & si hanc omnino Galli non deseruerint. Contrariam tamen sententiam tenent Christophorus Justellus in Praefatione Codicis uniuersae Ecclesiae, Sirmondus in Praefatione ad antiqua Concilia Galliae, & Quesselus Tom. 2. Operum Sancti Leonis Dissert. 16. de Primo Usu Codicis Canonum Dionysii Exigui in Gallicanis Regionibus; Sed quidquid de hac controversia sit, Decretales Pontificum Romanorum Epistolas nonnumquam in usum uocatas in praesens Galliarum Synodis, constat ex causa Contumeliosae Regiensis in secunda Provincia Narbonensi Episcopi, quem Joannes II. Pontifex Maximus, ob ea quibus accusabatur crimina, Episcopatu suspendit decrevitque, ut in ejus locum Visitator constitueretur, datis ea de re ad Casarium Arelatensem Episcopum Literis, quibus continebantur capita Canonum, qui iudicia Episcoporum spectabant & qui in Contumeliosae causa usui esse poterant; transcripta autem erant ea capita ex collectione, & Interpretatione Dionysii Exigui: Nemo mihi, inquit Casarius, alia qualibet contra auctoritatem Sedis Apostolicae, aut contra CCCXXVIII. Episcoporum praesentia, vel reliquorum Canonum statuta obiciat, quia quidquid contra illorum definitionem, in quibus Spiritum Sanctum locutum esse credimus, dictum fuerit, recipere non solum temerarium; sed etiam periculosum esse non dubito.

XII.

Novam hanc Collectionem adornauit Dionysius, Laurentii Romanae Ecclesiae Presbyteri uotis annuens, quia antiqua valde confusa erat, eamque rationem sequutus est, ut Graecae Colle-

que postmodum facta sunt usque ad Synodum centum quinquaginta Pontificum, qui apud Constantinopolim conuenerunt, sub ordine numerorum, id est, a primo capitulo usque ad centesimum sexagesimum quintum, sicut habentur in Graeca auctoritate, digessimus. Tum sancti Chalcedonensis Concilii decreta subdentes, in his Graecorum canonum finem esse declaramus.

LXXV.

Ne quid praeterea notitia uestra credamur uelle subtrahere, statuta quoque Sardicensis Concilii, atque Africanae, quae Latinae sunt edita, suis a nobis numeris cernuntur esse distincta. Uniuersarum uero definitionum titulos post hanc praefationem strictius ordinantes, ea quae in singulis passim sunt promulgata Conciliis, sub uno aspectu locauimus; ut ad inquisitionem cuiusque rei compendium aliquod attulisse uideamur. Hucusque praefatur ad Stephanum Salonitanum Episcopum, Dionysius apud Cresconium, qui in sua collectione eiusmodi Dionysii collectionem canonum tamquam rotam (secundum Ezechielis (a) uisionem) est in medio rotae complexus.

(a) Ezechielis.

LXXVI. Collectio Ferrandi diaconi.

Subiecit uero his Cresconius eam, quam eodem ferme tempore Ferrandus Carthaginensis Ecclesiae diaconus elaborauit, sed alio plane ordine: dum sub unquoque collegit capite, & citando eos, non re-

Ex quibus Canonibus Collectio Dionysiana constat.

ditioni adhereret. Itaque & Canonum consequentiam per numerorum seriem, a primo Nicæno, usque ad Canonem tertium Constantinopolitanum, qui est ultimus Canon, & centesimus sexagesimus quintus totius Collectionis obseruat. Tam omittis Canonibus Concilii Ephesini, Canones Concilii Chalcedonensis subiungit, & testatur, in his Graecorum Canonum finem esse. Collectioni, qua Ecclesia uniuersalis tenebatur, adiunxit quinquaginta Canones Apostolicos, Concilii Sardicensis Canones, & Conciliorum Africanorum, quos Latine editos fuisse ait. Integra Collectio constat centum sexaginta quinque Canonibus antiquissimae Collectionis Graecorum, deinde XXVII. Canonibus Concilii Chalcedonensis XXI. Sardicensis, & CXXXVIII. Conciliorum Africanorum, praeter quinquaginta Canones: quorum omnium summa reddit ad CCCXCIV. Canonum capita. Caeterum ut Collectioni nihil deesset, Pontificum Romanorum Decreta, quae ad disciplinam Ecclesiasticam pertinebant, a Siricio usque ad Anastasium II. inclusive post Canones subiunxit. Primum editionem Canonum, quam Stephano Episcopo dicauit, edidit, & postea Collectioni Epistolarum, quam Juliano Presbytero, Tituli Sanctae Anastasiae scripsit, manum admoxit; in ea enim ad Julianum Epistola ait; Ita ut omnes titulos huius Praefationi subnecterem, eo modo quo dudum de Graeco sermone Patrum transferens Canones ordinaram. Sed de Collectione Dionysiana plura Marca laudatus cap. 4. & Auctores citati.

XIII. Collectio S. Canonum Martini Episcopi Bracarenensis.

Collectio Dionysiana statim ab Ecclesia Romana, obuiis uicinis excepta, ut testis est Cassiodorus loco citato. Hanc etiam recepit Hispania, ut liquet ex Concilio Bracarensi II. anno DLXII. celebrato, in qua uiguit, donec Mar-

citando, qui diversorum Conciliorum de eadem re tractantes reperirentur canones, collocavit, quod opus jure Cresconius Breviarium appellandum putauit. Sic igitur habes, post primam illam mendis scitentem canonum ueterem collectionem, in idem opus primum omnium laborasse Dionysium Exiguum, secundo loco Ferrandum Carthaginensem diaconum, postea Martinum Episcopum Bracharensem, ut suo tempore dicturi sumus, quarto uero loco Cresconium Episcopum Africanum, de quo ista in scripto codice, cuius est titulus, Concordia canonum (a), leguntur. Concordia Canonum a Cresconio Africano Episcopo digesta sub capitibus trecentis. Iste bella & uictorias, quas Joannes Patricius apud Africam de Sarracenis gessit, ex ametris uersibus descripsit. Hæc ibi: ex quibus intelligi potest, quo tempore Cresconius uixerit. Sed de his inferius dicendum, sicut & de pluribus aliis recentiorum canonum collectoribus: ad hæc autem occasione Dionysii Collectoris digressi sumus. Jam uero quas dignas Ecclesiasticis putamus Annalibus Christianissimum Franchorum Regum res prosequamur.

(a) Extat in nostr. Biblioth. 2. Concor. can. pag. 174.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Martinus Bracarenensis Episcopus novam edidit, quam ex Codice potissimum Ecclesiae Orientalis & nonnullis Occidentalibus Synodis, aliisque Hispanicis decerpit, dum jam esset Bracarensis Episcopus; ideoque post annum DLXIX. quo Monasterii Dumiensis adhuc Episcopus interfuit Concilio Lucensi eo anno celebrato. Hæc Collectio a Concilio Lucensi in Gallacia probata est anno DLXXI. Fuit autem Martinus Pannonius, Teste Turonensi lib. 5. cap. 37 qui Graecos ritus sancte, & prudenter ad mores Latinorum accommodauit, & Graeca capitula Latina fecit, ut notat Garfas Loaysa in Praefatione ad Martini Bracarenensis Capitula ubi tamen eum Graecum fuisse perperam scribit.

XIV. Collectio Canonum Ferrandi & Cresconii.

Ferrandus & Cresconius Collectiones etiam Canonum publicauerunt, ille Justiniani & Justiniani temporibus uixit; Cresconius ducentis fere annis posterior fuit, ut anno DCXCVII. ostendimus. Ferrandus in Canonibus uia & ratione digerendi Opus unum est & singulare, quod Breviationis Canonum titulum praefert. Sed Collectio Canonum Cresconii duas ueluti partes habet, quarum prior Breviarium Canonum dicitur; posterior integros Canones ac Decreta eo ipso ordine, quo in Breviario citantur exprimit, inscribiturque in MSS. Codicibus, uel Concordia Canonum, uel Liber Canonum. [1] Ferrandus & Cresconius, ut Guillelmus Voellus & Henricus Justellus in Praefatione ad Bibliothecam Juris Veteris obseruant, partim conueniunt, & partim discrepant. Conueniunt quidem si formam spectes, paria quippe sunt omnia; neque enim illi, ut Dionysius Exiguus

His temporibus Franci bella gesserunt aduersus Thuringios, quorum Regi Hermenefrido * Theodoricus Italicae Rex nuptui tradiderat neptem suam, ut docent datae ab eo tunc litterae (b) ad eundem Regem. Mortuo enim Theodorico, cuius patrociniou fovebatur, Theodoricus Clodouei tertius & Clotarius quintus filii aduersus eum ducentes exercitum, eundem superatum occiderunt. Agit de his Gregorius (c), & alii recentiores. Iuste autem hæc passum esse Hermenefridum ob necem illatam ab eo Berthario germano suo, suafu Amalbergæ uxoris, idem Gregorius (d) pluribus docet. Duxit uero ex præda potita captiuam Clotarius filiam Bertharii Regis fratris Hermenefridi; quam, cum ad annos nobiles peruenisset, sibi matrimonio iunxit. Hæc est illa magna Radegundis celebris sanctitate Regina, de qua sæpius inferius dicendum erit.

* Hermenofrido. Franco-rum pugna aduersus Thuringios. (b) Apud Cassiod. l. 4. epist. 1. (c) Greg. Turon. de Gest. Fran. l. 3. c. 4. (d) Greg. de Gest. Fran. l. 3. c. 4.

Sed quid primum acciderit ipsi Clotario Regi, cum uictor in regnum suum reuerteretur, accipe ex Fortunato (e), ubi res sancti Medardi Noviomenis Episcopi profecutus est. Rex postea Clotarius exercitum mouens, Somenam uiolenter

LXXVIII. (e) Apud Sur. l. 3. die 8. Jun. C c c 2 ter

Conciliorum ordinem, & consequentiam secuti sunt; sed habita materiarum ratione, Canoniam omnem disciplinam, certis Capitibus complexi sunt. Ferrandus quidem triginta duobus supra ducenta, Cresconius omnino trecentis.

XV. Collectio Ferrandi diuersa a Cresconiana.

In quo bis falsus est Baronius num. LXXVI. & anno CDXIX. num. XC. Primum, quod Ferrando trecenta prorsus tribuit Capitula, cum id Cresconio peculiare sit. Deinde quod Breviarium Canonum Cresconii cum Breviatione Canonum Ferrandi confuderit, dum ait, Cresconium Collectioni suæ subiecisse, eam quam eodem fere tempore Ferrandus elaborauit, sed alio plane ordine, non citando, sed recitando Canones, quamque merito Breviarium Cresconius appellauerit. Nam praeterquam quod Baronius Ferrando Cresconium coæuum faciat, certum est ex omnibus Libris editis & MSS. Opus Ferrandi esse dumtaxat CCXXXII. Capitulum, & a Cresconiana Collectione plane diuersum. Etenim licet in methodo & ratione tradendi conueniant, ordo tamen Ferrandi multo spectabilior est, & accuratior quam Cresconii seu Cresconii. Si de materia item quaestio sit, non parum inter se differunt, quippe multa habent propria & peculiaria. De utriusque consonantia & discrepantia legenda Praefatio laudata.

A num. LXXVIII. ad LXXXIII. Procopius lib. I. de Bell. Goth. cap. 13. bellum Thuringicum, quod a Theodorico, & Clotario Francorum Regibus, & a Theodoberto Theodorici filio gestum est aduersus Hermenefredum Thuringum.

XVI. Bellum Thuringicum.

NOTÆ

[1] Constantius in Praefatione ad epistolas Romanorum Pontificum P. II. num. 125. pag. CVII. Pagium notat, quod primæ parti Cresconiani operis, siue Breviario, una cum Voello & Justello, titulum Concordia Canonum deneget, quem titulum, ait Constantius ipsi tribuunt exarati manu Codices, ac tribui re uera posse docet uel sola operis textura. GEORGIUS

Triduo detenta exercitus jumenta.

ter transiit fluvium, & ubique potuit depraedatus, adiacens omne devastavit territorium: cum multa illa praeda inter No- quionum revertebatur & Isaram. Verum quia & Episcopum Viromandensem, & quae sub illo debebat Ecclesia, depraedatus erat; divina ultionis digno & laudabili- ter praedicandam non evasit sententiam. Parcens quippe Dominus & ipsi Clotario, & qui cum ipso hujus erant participes criminis, equos tamen eorum & omnia ve- hricula, plaustra scilicet & alia quibus praeda illa evehebatur, adeo divinitus affixit, ut per omne triduum a loco illo nullo modo possent moveri.

LXXIX.

Perfpicientes autem tantum hoc Dei mi- raculum, ad sanctum Dei sacerdotem Me- dardum, qui tunc temporis Salentiaci remorabatur, suppliciter confugiunt, ei- que unanimi devotione, quae depraedati fuerant, restituentes, cum ab eo super commissis absolutionem suscepissent, divi- no illo vincula resoluti, laeti & alacres ad propria reversi sunt. O mira & ines- tabilis Dei clementia! Quos ipse Deus iudicii sui per triduum iustissima ligave- rat condemnatione, sanctus confessor Me- dardus uno in momento indulta relaxavit absolutione. Vere lingua Petri, & qui ab eo suscipiunt claves sunt regni caelorum, quibus concessum est vere poenitentes tam potenter a nexibus absolvere peccatorum. Haecenus de his Fortunatus temporis hu- jus scriptor.

LXXX. (a) Apud Sur. die 13. Aug.

Sed quae idem auctor (a) de regiae puel- lae Radegundis captivitate, custodia, & e- ducatione scribat, breviter: haec habeto; Beatissima igitur Radegundis natione bar- bara, de regione Thuringa, avo Rege Basino, patruo Hermenefrido, patre Re- ge Berthario, quo altitudinem saeculi tan- git Regina de germine, celsa licet origi- ne multum celsior actione. Qua cum suis parentibus brevi commanens tempore, tem- pestate barbarica, Francorum victoria regione vastata, vice Israelitica exit & migrat e patria. Tunc inter victores, cu- jus esset praeda regalis puella, sit con- sentio de captiva: & nisi reddita fuis- set, transucto certamine, in se Reges ar- ma movissent. Quae veniens in sortem praecel- seli Regis Clotarii, in Viromandensem ducta, Atheias in villa regia nutriendi causa custodibus est deputata.

PAGIUS

ringiae Regem, post Theodorici Italiae Regis mortem susceptum tradit. Duravit illud aliquot annis, & copiose describitur a Gregorio Tu- ronensi lib. 3. cap. 7. & seq. ab Auctore de Gestis Regum Francorum cap. 22. & ab Aimoi- no lib. 2. cap. 9. Eo in bello Hermenfredus de- vicus, Clotarius eo nondum confecto Suesione rediens, Radegundem Bertharii quondam Regis, quem Hermenfredus frater interemerat, filiam adhuc parvulam secum captivam adduxit, & e- ducari iussit. Haec facta est literata ex barba-

Puella data laboribus qui conveniunt sexui, inter opera reliqua sit ex barba- ris litterata, frequenter loquens cum parvulis, si conferret fors temporis, mar- tyr fieri cupiens. Indicabat adolescens jam tunc merita senectutis, obtinens pro parte, quod petiit. Denique cum esset in pace florens Ecclesia, ipsa est a domesti- cis persecutiones perpessa: jam tunc id agens infantula, ut quicquid sibi reman- sisset in mensa, collectis aliis parvulis, lavans capita singulis, compositis sellulis porrigens aquam manibus, ipsa infere- bat, ipsa miscebat infantulis: hoc etiam praemeditans cum Samuele parvulo cleri- co, facta cruce lignea, praecedentem sub- sequens, psallendo ad oratorium gravita- te matura; simul parvuli properabant; ipsa autem cum sua veste pavimenta niti- dans, circa altare vero cum facit regio jacentem pulverem colligens, foris cum reverentia recondebat potius, quam ver- rebat. Haec de puellae captivae dignis ex- ordiis, praefagiis quidem eminentissimae erigendae sanctitatis perfectionis, cui tam grandia iacta fuerant fundamenta vir- tutum.

Quomodo vero Clotarius Rex Franco- rum eam sibi junxerit matrimonio, ab eodem Fortunato sic accipe: Quam praeparatis expensis cum voluisset Rex praedictus accipere, per berarcbam ab Athe- jas nocte cum puellis elapsa est. Deinde Suesionis cum eam direxisset, ut in Re- ginam eligeret, fugit, evitans pompam regalem, ne saeculo cresceret: sed cui de- bebatur, & humana gloria non mutatur. Nubit ergo terreno Principi, nec tamen separatur a caelesti. At dum sibi accessit secularis potestas, magis quam permit- teret dignitas, se plus inclinavit volun- tas, subdita semper Deo, sectans monita sacerdotum: plus participata Christo, quam sociata conjugio. Illo vero sub tem- pore tentamus patefacere de multis pau- ca, quae geberit. Igitur juncta Principi, timens ne a Deo degradasset, cum mun- di gradu proficeret, se cum sua facultate elemosynae dedicavit. Nam cum sibi aliquid de tributis accideret, ex omni- bus quae venissent ad eam, ante dedit de- cimas, quam recepit. Deinde quod super- erat, monasteriis dispensabat: & quo ire pede non poterat, misso munere circuibat.

LXXXI. Radegun- dis capti- vae vitae institutio.

LXXXII. Radegun- dis in vita juncta Clo- tario.

XVII. S. Rade- gundis uxor Clo- tarii Re- gis Fran- corum & postea Mo- nialis.

A cujus munificentia nec ipse se abscen- dere potuit eremita. Sic, ne premeretur a sarcina, quod acceperat erogabat. Apud quam nec egeni voce inaniter sonuit, nec ipsa surda praeteriit; saepe donans indu- menta, credens sub corporis veste, Chri- sti se membra tegere: hoc se reputans per- dere, quicquid pauperibus non dedisset. At de his, quod ad institutum pertinet, fatis modo ista libasse: cum tamen duo- bus integris libris eximiae ejusdem virtu- tes conscriptae habeantur. Quomodo vero a Rege dimissa monasticum arripuit institutum, suo loco dicturi sumus.

LXXXIII. Amala- frida mori cogitur.

(a) Apud Cassiod. Var. l. 9. ep. 1.

LXXXIV. Epistola Athalarici ad Hilde- ricum.

LXXXV.

Jam vero res Africae invisamus. Acci- dit interea, ut defuncto anno superiori Theodorico Rege Gothorum, cujus timor coercerat alios Reges Occidentales, qui in eum essent infenso animo, Hil- dericus Res Vandalorum in Africa ejus- dem Theodorici neptem Amalafriam nu- ptam Trafamundo Regi defuncto morte multavit, Cujus rei causa conflatae sunt inimicitiae inter ipsum & Athalaricum Regem Italiae, cujus ad eum extat epi- stola (a): qua de nece Amalafriadae ex- postulat verbis istis:

Hilderico Regi Vandalorum Atha- laricus Rex.

Durissima nimis sorte constringimur, ut quos ante dulces parentes diximus, nunc eis causas amarissimas imputemus, quas nemo potest relinquere, qui pietatis nos- scitur monumenta cogitare. Quis enim nesciat, diva recordationis Amalafriadam, generis nostri decus egregium, violentum apud vos reperisse lucis occasum? & quam habuistis pridem dominam, passi non estis vivere nec priuatam. Haec si contra fas pa- rentela gravis esse videbatur; remitti ad nos debuit honorabilis, quam magnis sup- plicationibus expetistis. Parricidii genus est, ut quam vobis fecerat affinem con- junctio Regis, nefandis ausibus in ejus vos interitum misceretis. Quid tantum mali a suo conjugio relicta promeruit. Si successio debebatur alteri, numquid fe- mina in eo ambitu potuit inveniri.

PAGIUS

Turonensis, neque Fortunatus Episcopus Picta- viensis, neque Baudonivia Monialis memorarunt, sed Baudonivia ait tantum: Conjuncta terreno Principi nobilis Regina, caelestis fuit, plusquam torrens, sed in ipso conjugis specie nupta tractavit, ut Christo plus devota serviret, & hoc ageret in- Laicali proposito, quod ipsa desideravit imitari Religio (id est status Religiosus); jam antee- dens animo futura conversationis adventum, dum saeculari sub habitu Religionis formatur exemplum. Monasterium sibi intra Pictaviensem Urbem con- stituit, & magnam Congregationem Puellarum Christo nunquam morituro Sponso aggregavit.

vobis regna profudit. Nam & hoc nobi- litati vestrae fuisset adjectum, si inter hunc divorum stirpem retinuissetis Amali sanguinis purpuream dignitatem. Hoc Go- thi nostri ad suum potius opprobrium in- telligunt fuisse tentatum. Nam qui domi- nae alienae gentis intulit necem, omnino ejus parentum visus est despexisse vir- tutem: quando nemo, quod rescicandum cre- dit, putet esse tentandum. Et morali ideo ratione commoti, per illum & illum le- gatos nostras verbis prius a vobis expe- timus equitatem, expectantes qualis excu- satio tantis casibus afferatur. Nam etsi quodlibet negotium in tali persona fuisset enatum, vobis debuit intsmari: ut & nostro judicio periret, quae se pes- simis actibus miscuisset. Restat ut natu- ralis ejus singatur occasus. Impossibilia non dicimus: nova non quaerimus: illum atque illum tradite, per quos facta res debeat elucere. Sit in eis totius causa absoluta probatio. Sine bello, sine cade aut nos efficiat placatos, aut vos reddat obnoxios. Quod si creditis esse temendum, nec vos ad rationalia responsa componi- tis; conditione inite pacis absolvimur, qui laesi foederis vinculo non tenemur. Vindicet nunc superna majestas scelus qua- libet arte commissum, quae ad se clama- re fatetur (b) fraterni sanguinis caedem impiam. Haecenus Athalaricus ad Hil- dericum.

Quae autem haec secuta sint, licet ne- mo describat: conici tamen facile po- test, eundem Athalaricum excitasse ad- versus Hildericum Regem Gilimerem re- giae stirpis sobolem Genzonis filium, de quo superius: qui post annos duos eum- dem Hildericum regno spoliavit, & ar- ctas custodias tradidit, ut suo loco dice- mus. Egisse autem dolo potius Athala- ricum, quam bello adversus Hildericum, illud facile persuadet; quod cum (ut re- statur Procopius c) esset ille Justiniano Imperatori amicitia conjunctissimus; eum- dem bello laceffere periculofum admo- dum videretur. Sed ad res gestas anni sequentis progrediamur.

LXXXVI.

Quae in Hilderi- cum molit- us sit A- thalari- cus.

(c) Procop. de bello Vanda. l. 1.

XVIII.

Longobar- di in Pan- noniam veniunt.

Se-

Erat hoc tempore Longobardorum Rex Au- dobinus, de quo Sigebertus in Chronico hoc an- no scribit: Haudoin Longobardas in Pannoniam duxit, in qua habitaverunt annis XLII. id est usque ad annum DLXVIII. quo eos in Italiam venisse, infra visuri sumus. Totidem annos in Pannonia eos moratos esse prodit Paulus Diaconus lib. I. de Gest. Langobard. cap. 22. qui cap. 27. subdit, Alboinum Audohini successorem foedus perpetuum cum Hunnis Pannoniam incolen- tibus pepigisse. Hoc anno Concilium Carpentoraense celebra- tum, de quo anno DXXIX. agam.

JESU CHRISTI ANNUS 528.

FELICIS PAP. ANNUS 3.

JUSTINIANI IMP. 2. ATHALARICI REG. 3.

I. Sequitur ordine temporum quingentesimus vigesimoseptimus Christi annus, in Fastis notatus Consulatu Justiniani secundo absque collega: quo idem Imperator sacris sanctionibus tum fidem Catholicam, tum reliquum optimum Ecclesiarum atque Reipublice statum munire solidaretque studuit. Quod igitur frequentissima sint leges de rebus sacris Ecclesiasticisque personis ab eodem Imperatore sancitae; non immerito a compluribus arguitur, quasi rerum divinarum in-vafor, dum divinis se miscuit, qui humanis tantum praefectus esset rebus: cum nec Ethnici Imperatores id praesumpserint, nisi creati primum Pontifices Maximi. Verum ad ejus excusationem multa sunt quae possint afferri: atque primum illud accipe de his consilium ejus. Quod enim ipse vidisset, plurimisque exemplis patefactam intellexisset, nullam esse Ecclesiasticorum canonum observationem, cum imperassent Principes fidei Catholicae minime studiosi, immo perduelles, ut fuerant Zeno, Basiliscus, & Anastasius; sed haereticorum arbitrio cuncta esse permissa misceri atque confundi: sed & evenisset interdum (immo saepius contigisset) ut Constantinopolitanae Ec-

Cur Justinianus de rebus Ecclesiasticis leges sancivit.

Table with columns: PAGIUS, ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6011., SÆC. VI., Anno Eræ H' sp., DLXVI., A.C. 528., JESU CHRISTI 528., FELICIS IV. PAPÆ 3., JUSTINIANI IMP. 2., ATHALARICI REG. 3.

I. [1] Justinianus Aug. II. absque collega Consul, qui tantam vim pecunie sparsit in populum, quantum nullus unquam ante Imperator in Consulatu sparserat, inquit Auctor Chronici Alexandrini, quod & Theophanes notavit. Consulatus iste juxta primam Regulam Consulatum Cæsareorum sumptus. A num. I. ad V. Baronius Justinianum analphabetum seu indoctum ac plane rudem fuisse, existimavit, quod usus fuerit Lexico Suidæ Mediolani impresso. In voce enim Ισχυράς id ibi-

NOTÆ [1] C. Off. Justinianus Aug. II. sine collega. Victor: Justiniano Aug. Caf. Marcellinus: Justiniano Aug. II. solo Caf. Sirmondi editio: Justiniano Aug. solo Caf. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: P. C. Martini. Anno a' passione Domini DL. eoque bifextili. GEORGIUS

clesiæ hæretici Antistites præfiderent penes quos nulla penitus esset canonum ratio, sed studium tantum privatae fortunæ. Hæc, inquam, ipse considerans, illud sibi arrogandum putavit (quod alias inconcessum videri posset) ut plures de rebus & personis Ecclesiasticis ederet sanctiones, quibus coerceri possent infrañes hæretici & petulantes schismatici cohiberi, atque soluti disciplina restringi; probe sciens, justis non esse positam legem, sed prævaricatoribus. Hæc quidem sunt, quæ ad aliquam excusationem Justiniani afferri posse videntur, dum sacrarum legum conditorem agit, de sacerdotibus leges ferre, in eosque pœnas statuere præter jus factæque præsumens. Quibus & illud haud incongrue fortasse quis adiciet, quod cum ipse homo fuerit penitus illiteratus, adeo ut neo alphabetum aliquando didicisset, cujus rei gratia (ut inquit Suidas) dictus est analphabetus: cumque & Tribonianus juris consultissimus, cujus potissimum opera in faciendis legibus utebatur, Ethnicus esset; par est credere omnes Ecclesiasticas Justiniani constitutiones Epiphanius fuisse Constantinopolitani Episcopi, & ejus qui in locum ipsius Men-

II. Per Imp. leges sancit Episcopi Constant.

III. Justinianus illiteratus.

PAGIUS

III. In liberis literis excelluit.

CHRISTE 528.

FELICIS PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 2. ATHALARICI REG. 3.

na successit: quas libentius edi illi voverint nomine ipsius Imperatoris, ut validioris observantiae essent; nam eas violare timentur omnes, probe scientes quod omnium provinciarum Praefecti ad earum jugem custodiam invigilarent: adeo ut minime mentiantur, qui dixerit, per Justiniani os Constantinopolitanos Episcopos esse locutos, & quotquot de fide Catholica & disciplina Ecclesiastica late esse reperiantur ab Imperatore Justiniano sanctiones, tot esse eorumdem Antistitem scripta decreta. Insuper autem quod ejusmodi sacrarum faciendarum legum, vel probandi sancitas a Synodis jus in Ecclesiae Catholicae capite esse scirent: ne si eas ipsi Constantinopolitani Episcopi ederet, viderentur sibi quod suum non esset arrogare; constitutionibus Imperatoris id perficere, quod haud facile his obviari posset, existimarent. Quod vero ex Suida dictum est, Justinianum Analphabetum fuisse: licet Suidæ non sit contemnenda auctoritas, ut qui apud antiquiores inventa scriptis prodiderit; tamen non sic Analphabetus dici Justinianus potuit, quod nescierit penitus legere, cum ex Vigilii Papæ epi-

stola suo loco inferius recitata, & ex Eustathio suorum temporum historiam scribente constat, ipsum Justinianum non solum legisse, sed etiam suis litteris subscribere consuevisse. Quamobrem usu loquendi potius dicendum a majoribus puto Justinianum penitus illiteratum, nec scisse litteras, quod de dogmatibus magna temeritate vir indoctus auderet disputare; ut dicere solemus de aliquo, qui arroganter supra suum captum disserere de difficillimis quaestionibus Theologicis audeat: Iste homo cum nihil penitus sciat, de his agit: vel: Praesumit tanta, qui legere nescit: vel quid hujusmodi ex more per hyperbolem dici solitum. Quod dicendi genus haud profus abhorre ab historia reperitur, cum & in sacris historiis id saepe usurpatum inveniamus. Et ut alia referre omittamus exempla, satis modo illud ex sacro Matthæi (a) Evangelio: (a) Matt. Venit Joannes neque manducans, neque bibens, & dicunt, demonium habet. Cum tamen idem Evangelista de eo superius dicat (b): Esca autem ejus erat locusta, & mel silvestre. At nihil penitus Joannes manducasse dictus est, quod ciborum abstinentissimus esset. Sed ut unde di-

IV. (a) Matt. II. (b) Mat. 3.

rum Ichonographias & Sciographias ipse delineavit, & modum artificibus praescripserit, quemadmodum testatur Procopius variis in locis Librorum de Edificiis Justiniani. Quam exercitatus fuerit in Jurisprudencia, demonstrant Constitutiones & Novellæ ab eo editæ. Procopius in Hist. Arcan. cap. 14. refert, Justinianum sibi plerumque sumpsisse munus, non solum quaestoris, (quod in eo situm erat, quod is eandem legum formas componeret, & plerumque in Senatu ore tenus pronuntiaret;) sed etiam Judicum & sententias tulisse: Eorum qui sunt a secretis etiam antiquissimum est Principis arcana scribere, concessum id tamen illis non fuit; sed ipse cum reliqua plane omnia scriberet, una qua Magistratus municipiorum sententias ferentes docerere oporteret; nulli in Orbe Romano libera juris dicendi potestate permittitur. Sibi omnia imprudenti fuisse arrogavit, temperavitque sic iudicia, ut alterutro litigatorum audito sententiam diceret, idque iudicatum esse vellet, inquit Procopius. Isidorus eorum temporum aequalis, quantum versatus fuerit in Theologia, his verbis infirmat: Justinianus Imperator quosdam Libros de Incarnatione Domini edidit, quos etiam per diversas misit Provincias. Condidit quoque & Rescriptum contra Synodum Illyricanam & adversus Africanos Episcopos, in quo Tria Capitula contendit damnare. Præterea Eustathius in Vita Sancti Eutychii Episcopi Constantinop. apud Bollandum ad diem VI. Aprilis: Nos omnes, quotquot meministis, quam curiose pie memoria Justinianus in Divinorum Dogmatum investigatione, quodque diu nocturne possidit omnibus aliis curis illam unam & solam nunquam intermitteret, qua ad disputandum omnes provocabat hæreticos, & rationes in medium proferendas, quibus ille valde prævalebat, cum ut plurimum eos hæreticos probabilibus modo ratiocinationibus, modo de-

IV. In Theologia exercitatus erat.

digressi sumus, ad conditas a Justiniano leges Ecclesiasticas revertamur.

V. Justin. agit custodem & executorem canonum.

Sed adhuc etiam illud adde, quod ex ipsarum constitutionum verbis apparet: nimirum quod in his faciendis decretis Justinianus Imperator haud tantam sibi vindicat auctoritatem, ut se dicat de rebus personive sacris agere Imperatoria potestate; sed potius ex factorum praescripto canonum: ut plane se in his non earum legum conditorem, sed sanctorum canonum praeserferat executorem atque custodem. Id quidem ipse haud obscure significat pluribus in locis cum de rebus Ecclesiasticis decernit aliquid: cuncta enim ex sanctorum canonum sententia se agere profitetur, ut in Novella constitutione tertia, ubi ait: Quod nobis videbatur bene & competenter habere, & regularum sanctarum digne, &c. Sed & Novella sexta, illis verbis: Hoc autem futurum esse credimus, si sacrarum regularum observatio custodiatur, quam justis & laudandi & adorandi Imperatores, & ministri Dei verbi tradiderunt Apostoli, & sancti Patres custodierunt & explanaverunt. Sancimus igitur, sacras per omnia sequentes regulas &c. At haec cumulatissime Novella centesima vigesima tertia in editione Holoandri, & Novellis itidem centesima trigesima tertia, & septima, in quibus omnibus id ipsum pluribus monet. Sed & Joannes Papa (ut suo loco dicturi sumus) ex ejusdem Imperatoris legatorum relatione testatur, ea quae de fide idem promulgaret edita, facere consuevisse ex Episcoporum consensu.

VI. Sic igitur cum in his tradendis tum ipse, tum etiam alii Imperatores non aliud nisi custodes & executores sanctorum ca-

PAGIUS demonstrationibus, modo denique Sacrarum testimonis literarum confutaret: Denique Victor Episcopus Tununenensis una cum collegis se cum Justiniano disputasse tradit in Chronico, ad annum hujus Imperatoris XXXVIII. Porro Agapetus, Procopius, Victor, atque Eustathius Constantinopolitanae Ecclesiae Presbyter Justiniano imperante vixere, eaque literis mandarunt, quae suismet oculis atque auribus usurparant.

V. Justiniani Constitutiones aut personae aut res ipsas respiciunt. A num. V. ad IX. Marca lib. 2. de Concordia cap. 9. & 11. egregie de legibus & Edictis a Justiniano Aug. datis differit, atque ipsum docere hanc sibi mentem fuisse, ut vetustatis & Canonum sese vindicem praestaret, non novas Regulas in Ecclesiam invehendo, sed veteres augendo in melius. Quam in rem expendenda sunt verba Rescripti, quod dedit ad Dacianum Metropolitanam Concilii Byzaceni in Africa: Semper nostra Severitati cura fuit servanda vetustatis maxime Disciplina, quam nunquam contempsimus, nisi ut in melius auferemus: praesertim quotiens de Ecclesiasticis contingit quaestio, quae Patrum Regulis constat definita, immo adventu superni Numinis inspirata, quia constat esse caelitus constitutum, quidquid Apostolica decernit auctoritas. Infra: Nos tuto-

nonum, se habuerint; nihil plane est, ut ab ipsis promulgatae improbari debeant sanctiones. Quod si alio quis eorum id titulo sibi sumpsit, atque Imperatoria auctoritate temere arrogarit; tunc sane illud Justiniani martyris in Antoninum Pium dictum opportune inculcandum erit: Tantum Principes opinionem veritati praeserentes valent, quantum in solitariis locis praedones. Quam autem sobrie, quamque modeste curare ista, rebusque se immiscere Ecclesiasticis Christiani Principes debeant: magnum in exemplum cunctis idem esse potest Justinianus, dum quisque considerat, quo tandem ipse pervenerit gressibus istis pietatem maximam licet in omnibus praeserferentibus: nempe cum qui ut laicus, unusque ex ovibus gregis, doceri regique deberet, munus sibi arrogaret docendi atque sacra regendi: etenim non patiens, cum opus esset, ab auctoritate habente erudiri & gubernari, jam senex imprudens in haeresis barathrum sese praecipitem dedit.

Vetus est Regum morbus, ut dira infirmum prurigne urgeantur, ut appetant quae sunt sacerdotum. Hinc illud Ambrosii (a): Vulgo dicit, quod Imperatores sacerdotum magis optaverint, quam Imperium sacerdotes. Sed audi rursum (quod ad hanc rem spectat) quid idem in Valentinianum Augustum (b): Si, inquit, docendus est Episcopus a laico; quid sequatur? Laicus ergo disputet, & Episcopus audiat: Episcopus discat a laico. At certe si, vel Scripturarum seriem divinarum, vel vetera tempora tractemus; quis est qui abnuat, in causa fidei, in causa inquam fidei Episcopus solere de Imperatoribus Christianis, non Impera-

VII. Nulla facultas Imperatoribus de rebus Eccl. decernendi.

(a) Ambrosii ep. 33. vet. edit. ad fin. (b) Ambrosii ep. 33. vet. edit.

res sumus Vetustatis & vindices. Ceterum Constitutiones illae Justiniani, quae numero suo terrent, in duo capita dividi possunt. Aut enim personas, aut res Ecclesiasticas respiciunt. Quae de Clericis latae sunt, aut circa Patriarcharum, Metropolitanarum, & ceterorum & Episcoporum Jura, Privilegia & Officia versantur; quae tam ordinationibus, quam administrationibus, idest, judiciis reddendis, & Ecclesiasticis negotiis exercendis sunt addita, aut totius Cleri functionem, ac assiduum in Ecclesiis obsequium respiciunt; & eorum qui Clero adscribi debent, mores & statum, Monachorum & Sanctimonialium hominum. Quae omnia haud sunt e Canonibus aut e receptis moribus, quemadmodum ipse Justinianus profitetur, qui se illa omnia secundum Canones decernere pluribus in locis diserte scribit.

VI. Sane de ordinandorum Electionibus multa interpretatione supplevit, quae Canonibus non continentur, ut videre est Novella CXXII. anno data. Nam tres personas a Clero & populo propositis Sacris Evangelii eligendas, & Decretum electionis ad Metropolitanum mittendum, qui uni e tribus electis suffragium suum conferat, primus ille statuit. Deinde ordinem

peratores de Episcopis judicare? Et inferius: Legem tuam nollem esse supra Dei legem: Dei lex nos docuit quid sequamur: humanae leges hoc docere non possunt. Et in Auxentium: Imperator enim bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est. Et ad Marcellinam (a): Allegabatur, Imperatori licere omnia, ipse esse universi. Respondeo: Noli te gravare, Imperator, ut putes te in ea quae divina sunt, Imperiale aliquod jus habere. Noli te extollere. Sed si vis diutius imperare, esto Deo subditus. Scriptum est. Quae Dei, Deo: quae Caesaris, Caesari. Ad Imperatorem palatia pertinent, ad sacerdotem ecclesiae. Sed quid in his immoror, quae secentis ferme locis superius ventilatae, sunt firmissime stabilitae.

(a) Ambrosii ep. 33.

VIII. At incusari possit vecordia atque timiditas Constantinopolitanorum Antistitem, sinentium Imperatorem leges ferre super omnes Episcopos, atque non secus ac ipsum caput Ecclesiae, sive Concilium Episcoporum, Episcopis aliisque sacris Dei ministris jura praescribere; sive (ut diximus) id ipsum potius faciendum illi eidem consuluerunt: quod si accidit, imprudentiae notam vitare non possint, cum potius ejus auxilium adversus improbos implorare debuissent, quam pati ipsum Ecclesiae jura sancire, quod Summi Pontificis esse solet, vel plurium in unum coentium Episcoporum. Accidit vero, ut cum Justinianus Imperator diutius supervixerit, easdemque a se leges latas quam exactissime observari praeeperit, inque Codicem suum redegerit; vim quamdam acceperint & firmitatem, atque in canones ferme Ecclesiasticos complures earum frequenti usu transferent. Sed minime quidem de his mirari quis debet, vel scandalum ullum pati, quod saecularis Principis vigeant ejusmodi leges. Quae enim iusta rectaque sancit. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS nem iudicii praescribit, quem sequi oporteat, si quae incidant contentiones de persona electi, de vitio electionis, de simonia crimine, & ceteris hujusmodi: quod etiam illi solemne est in multis aliis articulis, ut modum rei gerendae, vel ordinem iudiciorum constituat. Quod autem attinet ad res Ecclesiasticas, de earum conservatione sollicitum se ubique praestat. Oeconomum juxta Canones Chalcedonenses constitui jubet, administrationisque modum, reddituum augendorum, & rationum reddendarum, illi praescribit; numerum Clericorum Ecclesiae Constantinopolitanae coerct, ne redditus exhauriantur; multaque de emphyteusibus, & impedienda bonorum alienatione constituit. Haec omnia, quae res ipsas respiciunt non in consequentiam Canonum, sed jure suo se decernere profitetur. Plurima etiam Princeps ille statuit, quae dirimant Christianorum matrimonia; quia pars illa juris tunc erat penes Principes sine ulla controversia, ut docet Bellarminus.

ta novit Ecclesia, minime respuere consuevit, sed ea suis legibus & decretis probat, etiam si eorum non Christianus Princeps, sed Diocletianus fuerit promulgator, vel quivis alius persecutor Ecclesiae: secus vero, si quid minimum adversus sacras leges ac bonos mores ab eis praesumptum sit, omnibus jure reclamantibus atque dicentibus. Oportet magis obedire Deo, quam hominibus. Sed his praemissis, videamus ab ipso Justiniano praescriptas in primis leges tam personis, quam rebus Ecclesiasticis, diversis ejus Imperii temporibus promulgatas, a nobis vero singulis annis, cum exigit institutum, suis locis pro temporis ratione reddendas.

IX. Hoc igitur anno, cum secundum gereret Consulatum, decimo Kalendas Martii, idem Justinianus Imperator ad coerendam ambitiosorum Episcoporum levitatem, quamlibet occasionem captantium, ut ad Comitatum venirent, magno praedictio Ecclesiasticorum honorum, quae in his impendi necesse erat; ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum ejusmodi edidit sanctionem (b).

Omniem semper adhibentes providentiam circa sanctissimas Ecclesias, per quas & nostrum Imperium sustineri, & communes res elementissimi Dei gratia muniri, credidimus: necnon & nostras & ceterorum omnium animas studentes salvari: & eam ob rem solliciti assidue ne commoda sanctissimarum Ecclesiarum, in quacumque civitate sunt constitutae, aliqua ratione minuantur, & quae in ipsis sunt Divinae liturgiae ex Deo amantissimorum sacerdotum absentia impediatur, aut non convenienter curentur; ac ne etiam sanctissimarum Ecclesiarum consumentur res tam propter itinerum, quam etiam commearum huc sacerdotum & comitantium clericorum impensus, unde saepe & sub D d d se-

(b) l. 43. c. de Episc. & cler. Lex Imp. ne Episc. ad curiam veniant.

VII. Quae cum ita sint, mirandum non est, si Constitutiones illae summo applausu a Patriarchis exceptae fuerint, ad quos mittebantur, ut eas in Ecclesiis publice proponerent, & earum usum in Metropolitibus exigent. Imo & post obitum Justiniani earum usus in Ecclesiasticis judiciis obtinuit, quia nempe quae generaliter a Canonibus erant decreta, modo rei gerendae & iudiciorum ordine praescripto his Constitutionibus erant sigillatim comprehensa, ut magnum inde emolumentum perciperet Ecclesiastica jurisdictio, quo facilius in causis dirimendis se expediret. Quare in Epistola Synodica Papae Agathonis, & Synodi Romanae summis laudibus celebratur Justinianus; quod quemadmodum virtute sua, ita quoque & pietate in meliorem ordinem cuncta restituit. Unde inter fastas acclamationes, quibus sexta Synodus Constantinum Pogonatum ob vindictam religionem prosequatur, nempe, Novo Magno Constantino multos annos, Novo Theodosio, Novo Marciano, haec quoque additur, Novo Justiniano Imperatori multos annos. Jo.

honore accipiendi necessitas emergit, & ex ea re onus ad ipsas sanctissimas Ecclesias venit: simul etiam ne Ecclesiarum rerum non convenienter procedat administratio per absentia Deo amantissimorum Episcoporum tempus; his ad tuam beatitudinem apicibus uti oportere existimavimus.

X. Per quos ipsi jubemus fieri omnibus manifestum per singulas metropoles uniuscujusque provincie sibi subiectis sanctissimis sacerdotibus: quoniam non decet aliquem ipsorum, vel qui in aliis provinciarum civitatibus sub Metropolitanano ordinati sunt Episcoporum, secundum propriam voluntatem abque divina nostra speciali iussione relinquere quidem gubernatam a se sanctissimam Ecclesiam, in hanc vero felicem commeari civitatem, qualiscumque emergat res; sed mittere hic oportere unum aut duos ex sibi subiecto pio clero, & facere manifesta nostre pietati ea, quibus opus habent; aut per se ipsos, aut per intermediam tuam beatitudinem: sicque perfrui iusta & compendiaria nostra ope. Si enim quippiam eorum que ad nos relata sunt, tale nobis visum fuerit, ut indigeat ipsorum Deo amantissimorum sacerdotum presentia; confestim tum proficisci jubebimus ipsos absque vero tali divina iussione neminem proficisci concedimus.

XI. Sciente horum transgressore, & recte & pie a nobis introductam pro sanctissimarum honore Ecclesiarum observantiam pretereunte, quod non parvam indignationem experietur: sed & sub excommunicatione fiet, si quidem Metropolitanus sit, a tua beatitudine; si vero civitatis sit Episcopus qui Metropolitanus subiectus sit, ab ipso Metropolita. Hic observa, lector, cum contigerit audire in aliis ejusdem Principis sanctionibus, inferri in delinquentes excommunicationis sententiam, non id esse temerarie ab ipso presumptum Imperatore; sed per eos (ut hic vides expressum) ad quos pertinet, exer-

PAGIUS VIII. Ususque Justiniani commentatus a Joanne Scholastico & Gregorio M. Joannes Scholasticus Patriarcha Constantinopolitanus, qui sub Justiniano floruit, harum Constitutionum usum valde commendat. Etenim Collectioni Canonum, quam Theodoretus Episcopus Cyri in quinquaginta titulos digestam adornarat, Collationem Legum & precipue Novellarum constitutioni Justiniani adjunxit, Prefatione sua testatur quid leges Canonibus conferant: Ad gloriam magni Dei, inquit, & Servatoris nostri Jesu Christi, qua nunc collata sunt cum Sacris Canonibus Sanctorum & Beatorum Apostolorum, & qui eorum vestigia secuti sunt, per unamquamque Synodum Sanctorum Patrum, transferipi e Novellis Constitutionibus a Justiniano felicis memoria post Codicem sparsim editis. Quae quidem non solum sequuntur Orthodoxorum nostrorum Patrum Canones, sed etiam ex Principis Imperio auctoritatem illis largiuntur; una cum adfectionibus quibusdam legitimis, & Deo gratis, qua commodis hominum ad exemplum Dei consu-

endum fuisse: quod & de aliis ab eo irrogatis censuris noveris esse intelligentium. Sed pergit: Pecuniarum namque poenam definire contra contemnentes divinam nostram dispositionem non necessarium esse putavimus, ne inde ad sanctissimas Ecclesias, quod inde evenerit damni redundet, quarum res ab omni diminutione liberar manere cupimus. Hac igitur ad singulorum notitiam sub ipsa ordinatorum Deo amantissimorum Metropolitanorum Episcoporum perferre tua sanctitas studeat; & ab unoquoque missas responsiones tam per Metropolitanas, quam per ipsarum reliquarum provinciarum civitatum Deo amantissimos Episcopos de his, que hac de re didicerint, ad nostram religionem referre. Data decimo Kalendas Martias C. P. D. N. Justiniano A. II. Conf.

XII. Decimo vero ab hinc die, nempe ipsi Kalendis Martii, idem Justinianus Imperator de ordinatione Episcoporum ista laudavit, scribens, non ad ipsum Constantinopolitanum Episcopum, sed ad Atarbiium Praef. Praetorio (a):

Omnes adhibentes providentiam circa sanctissimas Ecclesias in honorem & gloriam sanctae & incorruptae homousiae Trinitatis, per quam & nos communem Rempublicam salvos fore confidimus: insistentes etiam doctrinis sanctorum Apostolorum de creandis irreprehensibilibus sacerdotibus, qui quidem ob id potissimum ordinantur, ut suis precibus benignitatem humanissimi Dei rebus acquirant communibus, praesenti lege sancimus, ut quoties in qualicumque civitate sacerdotalem sedem vacare contigerit, decretum fiat ab his qui eam civitatem incolunt super tribus personis rectae fidei & honestae vitae, aliorumque honorum & virtutum testimonium habentibus, ut ex ipsis idoneus ad Episcopatum promoveatur. Si enim sancti & gloriosi Apostoli sacerdotium a Domino Christo Deo consecuti, & qui

lunt. Haec ille, qui non solum eos titulos Novellarum amplectitur, qui Canonum verba veritas sequuntur; sed etiam eos, qui Canonum mentem Jurisdictione supplerunt, id est, adjectionibus quibusdam legitimis, & Deo gratis, ut loquitur ille Canonum sententiam interpretando, quae videbantur omnia addiderunt. Novellarum Ecclesiasticarum usus obtinuit etiam in Occidente, ut videre est apud Gregorium Magnum, qui lib. II. Epist. 54. profert Novellam Constitutionem CXXIII. quae pene totius Antiqui juris Canonici Synopsim complectitur, ipsumque interpretatur. Quae omnia de Constitutionibus Justiniani secundum Canones decretis intelligenda; cum ea, quae Canones infringunt, ipso jure nullae sint, ut videre est apud Baronium. DXXXV. num. XXXIV.

Porro etsi, ut erat novi juris appetentissimus Conditor, multa in Provinciis innovavit, singularem tamen curam gessit, ne in Sacerdotio alii-

XII.

(a) l. 42. c. de Episc. & cler.

De Episc. electione Sanctio Imp.

XIII. Qui assumendi in Episcopos.

qui bonis omnibus terram repleverunt, & ejus doctrinam omnibus impertiti sunt, neque ipsi vitae suae, quam in hoc mundo debebant, salutis nostrae causa pepercunt; quomodo equum non fuerit, ut qui subingrediuntur eorum ordinem, & instituuntur sanctissimarum Ecclesiarum sacerdotes, purum habeant propositum, & pecunias contemnant, omnemque vitam suam ad clementissimum applicent Deum?

Convenit igitur hujusmodi eligi & ordinari sacerdotes, quibus nec liberi sint, nec nepotes. Etenim fieri vix potest, ut vacans hujusmodi quotidiana vitae curis, quas liberi creant parentibus maximas, omnem studium, omnemque cogitationem circa divinam liturgiam & res Ecclesiasticas consumat. Nam cum quidam summa in Deum spe, & ut animae eorum salve fiant ad sanctissimas occurrant Ecclesias, & eis omnes suas facultates afferant & derelinquant, ut in pauperes & egentes & ad alios usus pios consumantur; indecens est Episcopos in suum illas auferre lucrum, aut in propriam sobolem, aut cognatos impendere. Oportet enim Episcopum minime impeditum affectionibus carnalium liberorum, omnium Fidelium spiritualium esse patrem. Has igitur ob causas prohibemus habentem natos aut nepotes ordinari Episcopum.

XIV. Bona Episcoporum cedant Ecclesiis.

De his vero Episcopis, qui nunc sunt, vel futuri sunt, sancimus, nullo modo habere eos facultatem testandi, vel donandi, vel per aliam quamcumque excogitationem quid de rebus suis, quas postquam facti fuerint Episcopi possederint & adquiserint vel ex testamento, vel donationibus alia quacumque causa, exceptis his que ante Episcopatum a parentibus & theis id est, patris vel avunculis, & a fratribus ad ipsos pervenerunt, perventuraeque sunt. Quaecumque enim post ordinationem ex quacumque causa extra praesentiam personarum ad ipsos pervenerunt, ea jubemus ad sanctissimam Ecclesiam, cujus Episcopatum tenuerint, pertinere, & ab ea vindicari & evinci, nulla alia Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Justinianus in Provinciarum conjunctione nihil immutavit quo ad Sacerdotia.

aliquid mutaretur. Utrumque Pontum in unam Provinciam redegit, ea lege ut Amasea & Neocafarea Urbibus Metropolis nomen detraxeretur. Nihil enim, inquit Novella XXVIII. circa Sacerdotium illarum innovamus. Idem jus in Paphlagonia constituit, ita ut etiam illius Edicto gens Paphlagonum in unam Provinciam cohaerit, nihil a veteri forma, quo ad Sacerdotium & duorum Metropolitanorum Dignitates, decederet. Paphlagonia testamento Philomenis Regis in Romanam Rempublicam transscripta est, & in Provinciae formulam redacta, ut prodit Sextus Rufus. In Oppido Gangrarum Rex illius gentis Dejotarus Regiam Urbem constituerat, ut docet Strabo. Inde Gangrensium Urbem conciliata est Metropoleos totius gentis Dignitas, quam in dispositione Ecclesiastica constanter etiam retinuit. Accidit tamen huic Provinciae

IX.

persona potestatem habente ex eo proprium aliquid auferre lucrum. Quis enim dubitaverit eos, qui ipsis res relinquunt, aut reliquerint, & si in aliam personam transferunt aut transulerunt, non potius ipsum sacerdotium contemplantis quam ejus personam, & cogitantes quia non solum ab ipsis relicta pie insument, sed suas ipsorum res adicient; id fecisse?

Ab hac autem generali nostra lege excipimus ea sola quaecumque & qualiacumque in hunc usque diem fuerint Epiphanius Archiepiscopi felicis hujus civitatis & sanctissimi Patriarchae. Nam super his que ab hoc tempore ei acquirerentur, ea que a nobis constituta sunt, obtinere, & ipsa ad sanctissimam majorem Ecclesiam pertinere jubemus. Post mortem vero Deo sanctissimorum Episcoporum, jubemus ut pro tempore illarum Ecclesiarum Oeconomus rationes reddant earum que ab illis relictae sunt rerum: idque sanctissimis Ecclesiis proficere, quod ex hac nostra lege eis debetur. Et ipsos quidem Oeconomus cum judicio & diligenti discussione creari praecipimus: scientibus ipsis, quod singulis annis rationem referent sanctissimo Episcopo suae administrationis: & quacumque in re viderint res Ecclesiasticas minuisse vel lassisse vel proprium quassum quassisse, hoc Ecclesiasticis rebus restituunt. Itaque si quidem superstites istiusmodi rationes subierint, sicut quae supra dicta sunt: si vero non redditis rationibus defuncti fuerint; tunc ipsorum heredes subiciantur tali discussioni, & conveniantur pro restitutione omnium, quae ex ea causa debere illos constiterit.

XV.

Oeconomus reddere debeant rationem.

Necessarium quoque esse credimus etiam super his aliquid definire, qui curam susceperunt, susceperuntque sunt venerabilium xenonum, & nosocomiorum, & ptochorum, & orphanotrophiorum: & brephorotrophiorum: nam, & ipsis omnem licentiam auferimus de acquisitis rebus post susceptas hujusmodi curaciones vel per testamentum vel aliquem alium modum vel machinationem quicquam in alias transfere-

XVI. De his qui curant Hospitalia.

ut temporibus Honorii Imp. aliquot Urbibus minueretur; que cum tribus Oppidis a Bithynia restituta in Provinciae specialis nomen concesserunt, cui Honoriadis nomen impositum. Huic novae Provinciae sua Metropolis non defuit, nempe Claudiopolis una ex Urbibus Bithyniae, quae statim eadem Dignitate in Ecclesia auda est, ut videre est Novella XXIX. Unde Claudiopolis recensetur inter Civitates Metropolitanas in subscriptionibus Concilii Chalcedonenis, aequae ac Civitas Gangrarum. Ex Honoriane & reliqua Paphlagonia unum Provinciae corpus Justinianus fecit, ea lege ut de dignitate Ecclesiastica utriusque Metropoleos nihil deperiret. Ante conjunctionem istam videtur imminuta semel Paphlagonia, adjuncta fuisse Galatia. Unde vetus Auctor in Descriptione Provinciarum MS. adjuncta Ptolomaeo scripsit: ἐν τῇ Ταρταρῇ Παφλαγονία. Quod

CHRISTI
528.FELICIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP.
ATHALARICI REG. 3.

ferendi personas, exceptis quæ prius habuerant; vel postea a parentibus vel theiis vel fratribus ad ipsos pervenerunt. Omnia enim quæcumque ad sancta pertinent loca, vel quæ ad ipsorum præpositos post susceptam hujusmodi curam pervenerunt, vel perventura sunt, ad ipsa venerabilia pertinebunt loca: eaque pie in eos distribui & erogari volumus, quæ in illis locis sunt, vel curantur. Manifestum est enim quod quisquis derelinquit vel donaverit, sive in scriptis, sive sine scriptis, Xenodochio, vel Nosocomio, vel Trochotropho, vel Orphanotropho iccirco dat, ut pie per ipsum dispensetur: ut qui multam de eorum pietate præsumptionem & occasionem habeat, qui his locis præfessi sunt. Neque enim justum est ipsum ea quæ sub prætextu eorum, qui sub ejus cura sunt, accipit, non in ipsos, vel pro ipsis impendere; sed in propriam personam auferre & proprio lucro applicare, timore Dei contempto. Quis enim tali curæ præpositum non existimet idcirco eam suscepisse, ut non solum quæ extrinsecus ad eum pervenient, sed omnia quæ habere eum contigerit, in eam rem impendat?

XVII.
Redditus emantur ex iis qui superfluis redditibus.

Amplius id quoque jubemus, ut quæcumque post necessariam erogationem in eos qui eorum curæ commisi sunt, & debitam curationem rerum & ædificiorum superesse contigerit, ut ad reddituum comparationem proficiant. Undique enim noster scopus & nostra intentio est, ad amplificationem & augmentum adducere res ad pios usus segregatas: sic enim quisquis pro sua anima quicquam facere volet, promptus erogabit, si crediderit ea quæ ab ipso data fuerint, pie administranda esse. Si autem contigerit aliquem ab administratione sua cessare, quam acceperat: sancimus, eum qui in ejus locum constitutus est, cum timore Domini rationum redditioni subici gestæ sub eo administrationis, sicut divina nostra lege continetur: sciente & eo qui post ipsam constitutus est, quia Domino Deo pro his rationem reddet.

XVIII.
Simonia in omnibus vitanda.

Præterea sancimus (quemadmodum & divinis canonibus definitum est) ne quis Episcopus aut Corepiscopus, aut Visitator, sive Circuitor, aut presbyter, aut alius cujuscumque dignitatis clericus per largitionem ordinetur: sed nec Oeconomus, nec Ecclesiasticus, nec Xenodochus, nec

PAGIUS

Quod Gangrensis Clericis occasionem præbuit trium Episcoporum suorum ordinationem ab Episcopis Ancyra Metropolitanis Galatiæ petere, ut legere est Actioe XV. Conc. Chalced.

X.
Neque etiam in Provinciis Armeniæ distributa fuerat in primam, & secundam & suis Metropolitanis parabat. Sed Justiniano, qui devictis Barbaris Im-

Nosocomus, nec Trochotrophus, nec Orphanotrophus, nec quisquis Trochio præficiendus est, per talem fiat largitionem, sed per judicium & probationem eorum, qui in illis locis sunt, Deo amantissimorum Episcoporum. Si vero quis inventus fuerit, occasione prædictarum ordinationum & administrationum aliquid dedisse, vel accepisse, sive Episcopus sit, sive clericus; & eum qui præbuit, & eum qui accepit, extra sacerdotium & clerum fieri jubemus: ut post hæc Domini Dei subiaceant condemnationi. Si autem quis propter præfecturam dedisse quid compertus fuerit; eum qui ita Præfectus factus fuerit extra clerum esse jubemus. Si vero Oeconomus, vel Ecclesiasticus, sive Defensor, vel Corepiscopus, vel Orphanotrophus, vel Trochio præpositus comperietur præbuisse quid, ut sibi cura illa committeretur; & hunc removeri ab hujusmodi cura jubemus.

Præterea sancimus, ut omnes clerici, per omnes Ecclesias constituti per se ipsos psallant nocturna & matutina & vespertina, ne ex sola Ecclesiasticarum rerum consumptione clerici appareant, nomen quidem habentes clericorum, rem autem non implentes clerici circa liturgiam Domini Dei: turpe enim est pro ipsis scriptos, necessitate ipsis inducta, psallere. Si enim multi laicorum, ut suæ animæ consulant, ad sanctissimas Ecclesias confluent, studiosi circa psalmodiam ostenduntur; quomodo indecens non fuerit, clericos ad id ordinatos non implere suum munus? Quapropter clericos omnino psallere jubemus, & ipsos inquiri a Deo amantissimis pro tempore Episcopis & duobus presbyteris in singulis Ecclesiis, & ab eo qui vocatur Archos, vel Exarchos, & ab Ecdico, sive Defensore cujusque sanctissimæ Ecclesiæ; & eos qui inventi non fuerint inculpatè in liturgiis perseverantes, extra clerum constitui. Nam qui constituerunt vel fundarunt sanctissimas Ecclesias pro sua salute & communis Reipublicæ, reliquerunt illis substantias, & ut per eas debeant sacra liturgiæ fieri, ut in illis a ministrantibus piis clericis Deus colatur. Licentiam autem concedimus omni personæ, quæ quid horum prætermisum esse cognoverit, ea denunciare & publicare. Ea vero quæ a nobis sancita sunt, fini tradi, & ad effectum perducii cum Dei

perii fines protulit, visum est integram Armeniam in quatuor Provincias partiri, ut totidem Magistratibus regenda committeretur: Quæ vero, inquit, ad Sacerdotia spectant, ea, ut sæpe diximus, volumus in pristina manere forma, negotio ipso neque circa jus Metropolitanum, neque circa ordinationes, vel mutationem, vel novationem suscipiente, ut habetur Novella XXXI. de Descriptione quatuor Præfidum Armeniæ cap. 2. Quæ omnia Marcæ citato observata.

Ad

XIX.
Clerici per se divina munia implent.

(a) l. 1. C. de rapt. virg. Adversus raptos Lex Imp.

Dei benignitate jubemus. Eos vero qui in suspitionem venerint aliquid horum ausu temerario prætermisisse: primum quidem ex Domini Dei judicio periculum, ac deinde postea in hac lege penas sustinere. Dat. Kalend. Martii, C. P. D. N. Justiniano PP. A. II. Conf. Hactenus constitutio.

XX.
Compositis jam iis quæ ad personas resque Ecclesiasticas, piisque cultum rerum sacrarum pertinere videbatur: nefando crimini, sancta nova lege, occurrendum putavit, cum hoc item anno ad Hermogenem Magistrum Officiorum, adversus virginum raptos ista rescriptit (a):

Raptos virginum honestarum, vel ingenuarum, sive jam desponsatæ fuerint, sive non, vel quarumlibet viduarum feminarum, licet libertinæ vel servæ inventæ sint, pessima criminum peccantes, capitis supplicio plectendos decernimus, & maxime si Deo fuerint virginæ vel viduæ dedicatæ, quod non solum ad injuriam hominum, sed etiam ad ipsius omnipotentis Dei irreverentiam committitur: maxime cum virginitas vel castitas incorrupta restitui non possit. Et merito mortis damnantur supplicio, cum nec ab homicidii crimine hujusmodi raptos sint vacui. Ne igitur sine vindicta talis creseat insania: sancimus per hanc generalem constitutionem, ut hi qui hujusmodi crimen commiserint, & qui eis auxilium invasionis tempore præbuerint, ubi inventi fuerint in ipsa rapina, & adhuc flagranti crimine comprehensi, & a parentibus virginum, vel ingenuarum, vel viduarum, vel quarumlibet feminarum, &c. Extendit enim leges ad nuptas & sponsas, penasque dilatat, plectens etiam amissione bonorum: sed & hujusmodi delinquentes jubet incendio concremari; raptamque raptori nubere vetuit. Data autem ipsa lex ponitur decimoquinto Kal. Decembris, sub ipsius Justiniani Consulatu secundo, ad quem spectant etiam duæ aliæ ejusdem Imperatoris Novellæ, nempe centesima quadragesimatertia, & centesima quinquagesima, quas tu consulas.

PAGIUS
XI.
Secundus terra motus Antiochenus.

Ad num. XXI. & seq. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXI. Kalendis Septembris hujus Christi anni inchoato scribit: Mensis Novembris nono supra vigesimum hora diei tertia, feria quarta, Indictione septima, biennio post superiorem cladem Antiochia magna Civitas plaga cælitus illata damnum iterum passa est. Ingens quippe terra motus per horam continuum duravit atque horrendus omnino mugitus & calo auditus, & cuncta profusa ædificia ad terram usque prostrata, Urbis quoque mania diruta, quæque subsisterant in priori terra motu veteres constructiones, ea nunc omnes funditus everse, &c. Ea vero clade hominum quatuor

CHRISTI
528.FELICIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP.
ATHALARICI REG. 3.

Hoc eodem anno, qui tertius numeratur a priori terræmotu Antiocheno, de quo suo loco dictum est, rursus gravioribus impulsibus eadem civitas agitata, dire admodum concuti cæpit: sed Dei ope subventum, ne funditus periret. Hic quidem terræmotus cum diversis ab aliis ponatur annis; nos secuti Evagrius, qui duos annos & sex menses numerat a priori terræmotu, hoc ipso anno, qui tertius est ab eo, de ipso agimus. Sunt enim hæc Evagrii verba (b): Civitas illa rursus biennio & sex menses post terræmotibus concussa est. Quo quidem tempore tum Theopolis pro Antiochia nuncupata fuit, tum aliis rebus Imperatoris providentia locupletata. Hæc Evagrius. Sed quomodo id acciderit, ex aliis petendum auctoribus.

XXI.
Posterior terræmotus Antiochenus.

(b) Evag. l. 4. c. 6. Theopolis Antiochia dicta.

Cum igitur eo modo civitas concuteretur, recenti memoria præteritorum malorum cives penitus consternati, ad unum illud, quod tantum sibi superesse sentiunt, divinum confugiunt patrocinium. Quid autem eisdem, necessitas pietatis magistra suaserit, audi Nicephorus, cum de his breviter agens, hæc ait (c): Unusquisque civium Christi nomen pro foribus inscribens, eo modo terræmotum dispulit; cum Deus religioso cuidam homini oraculo hæc verba foribus inscribere præcepisset; CHRISTUS NOBISCUM: STATE. Eadem Cedrenus & Miscellæ auctor anno secundo Justiniani Imperatoris: quorum omnium sententia illud affirmatur, tunc novum esse inditum nomen Antiochenæ civitati, ut Theopolis diceretur: ita enim in constitutionibus Justiniani Imperatoris ab hoc tempore promulgatis Antiochiam Teopolim dictam reperies. Observatione quidem dignum est (quod & superius considerandum proposuimus meminimus) civitatem nobilissimam, omniumque Orientalium urbium florentissimam, in suo semper decore atque splendore perseverasse, usque ad tempus illud quo ex ea progressa est Nestoriana blasphemiam, & ea labe tum Episcopi, tum cives aspersi fuere, scelestissimi hominis erroris ejus auctoris Nestorii patrocinium suscipientes: Ex eo, in quam

XXII.
(c) Niceph. l. 17. c. 3.

millia & septuaginta supra octingentos perire: qui periculo servati in alias Civitates migraverunt, vel in montibus sub tuguriis habitaverunt. Hæc asperissima & frigidissima hyems sequuta est. & processiones cum precibus agebant, qui remanserant Civitatis incolæ, &c. Porro Imperator & Augusta magnas iterum pecunias in Antiochena Civitatis instauracionem insumserunt, & mutato nomine Theopolim nuncupatam voluerunt. Evagrius lib. 4. cap. 6. ait, Antiochiam denuo terræ motu quassatam elapsis triginta mensibus, a priori scilicet terræ motu, de quo supra loquuti sumus, qui ideo contigit mense Majo anni DXXVI. non vero anni DXXV. ut creditur Baronius. Nam

CHRISTI
528.FELICIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 2.
ATHALARICI REG. 3.

quam, tempore, secundum illud lugubre Hieremias Prophetæ (a): *Egressus est a filia Sion omnis decor ejus: immensis est attrita cladibus, & suis sepulta ruinis.*

XXIII. At neque hic quidem finis malorum ejus, quæ (ut suo loco dicitur) gravioribus adhuc est afflictata molestiis. Etenim sub eodem Imperatore Justiniano, sub quo omnia ubique in tutum collocata videri poterant, cum & longe positas a fortissimis possessas barbaris provincias Romano recuperasset Imperio, ipsa civitas ab irruente Cosroë Persarum Rege capta est, & incendio tradita. Ut plane cognitum sit, haud fuisse satis mutasse nomen, & ex Antiochia Theopolim appellari, nisi & morum esset subsecuta correctio. Ad majorem hæc Deum provocant iram, si sub sancto nomine iniquitas nutriatur. Hinc Dominus per Exechielem ad Angelos percutientes (b): *A*

(b) Exer. 9.

PAGIUS Nam secundus terræ motus a currenti anno minime removeri potest, ut ostendunt Indict. VII. cum mense Novembri, & feria IV. cum die XIX. Novemb. copulata.

XXII. Hoc anno Felix Papa literas dedit ad Sanctum Casarium Arelatensem Episcopum de non ordinando quemquam ex laicis. Sed cum hæc Epistola in præcedentibus Conciliorum editionibus dicatur: *Dat. III. Nov. Febr. P. C. M. eordotes.*

sanctuario meo incipite. Et Paulus Apostolus (c): *Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum.* 2. *Judæo primum & Græco.* Quod si (ut idem subdit) non est acceptatio personarum apud Deum, nec nominis esse potest, nec loci aliqua ratio, secundum illud quod occinendum proposuit Isaias: (d) *In terra sanctorum iniqua gessit:* (d) *Isa. 26. & non videbit gloriam Domini.* Et quod Hieremias amare flevit (e): *Projecit Deus de celo in terram inclutam Israel,* 2. *& non est recordatus scabelli pedum suorum in die furoris sui.* Ista plane Antiochiæ possunt congruere civitati, ubi primum auditum est nomen Christianum, & sedit princeps Apostolorum Petrus, atque sanctissimi Episcopi florere. Sed jam ad anni sequentis res gestas enarrandas progrediamur.

Ba-

See. Boetii V. C. Baronius an. CDLXXXVIII. num. VII. Boetii Consulatū notato eam recitavit. Verum Sirmondus veram hujus subscriptionis lectionem ex MS. Arelatensi restituit, in eo enim legitur: Data III. Nonas Februarias, post Consulatū Mabortii anno præcedenti Consulit. Ea itaque Epistola non a Felice III. quo sedente Casarius tantum Monachus erat, sed a Felice IV. scripta.

JESU CHRISTI
ANNUS
529.FELICIS PAP.
ANNUS
4.JUSTINIANI IMP. 3.
ATHALARICI REG. 4.

I. **B**asilii Junioris Consulatū absque collega præfens annus Domini quingentesimus undetrigesimus adnotatur in Fastis Panvini pro arbitrio mutantis, vel addentis nomina Consulū. Cæterum Cassiodorus Decium tantum habet, Occidentalem Consulē ponens; & Marcellinus Orientalem, Justinianum solum habet. Sane quidem hunc illum esse Consulatum Decii junioris, quem habent Acta Conciliorum Arausicani, Epauensis, & Carpentoracensis, plura sunt quæ demonstrant: quorum ignorantia factum est, ut Conciliorum Collector male retulerit ea Concilia ad tempora Leonis Romani Pontificis; sicut & Panvinus, & alii, qui ante annos ferme centum, nempe quadragesimo quadragesimo tertio Christi anno eadem Concilia posuere. Nec nos errorem vitare potuimus, licet longe postea, nimirum ad quadragesimo-

simum sexagesimum tertium annum eadem Concilia retulerimus: quod hic; licet ferro corrigimus. Ur igitur hic in primis collocandum esse dicamus Concilium Arausicanum posterius (ut ante meminimus): admonent tempora Casarii Episcopi Arelatensis, qui eidem Concilio præfuisse legitur. Porro eum hoc, & non alio vixisse tempore, atque ei Ecclesie præfuisse docent complures ad eum a diversis scriptæ epistolæ, & suis in locis in Annalibus recitatæ: quem & pervenisse usque ad annum Christi quingentesimum quinquagesimum quartum, dicitur inferius. Insuper tempus ipsum Liberii Patricii Præfeti Galliarum, qui huic Concilio subscripsisse reperitur, ut error cognoscatur & corrigatur, adnotet. In quo etiam illud in primis advertendum, falso referri, huic interfuisse Concilio quatuor Præfatos Prætorio (ut

Casarius
Episc.
Arelaten.
quando
vixerit.

tex-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6022.

SÆC. VI. Olymp. ☉ 6. G. ☽ 17. P. 15. April. Indict. 7.

JESU CHRISTI 529.

FELICIS IV. PAPÆ 4.

JUSTINIANI IMP. 3.

ATHALARICI REG. 4.

I. [1] **D**ecius Junior Consul absque collega processit, ut testantur Marcellinus, Auctor Chronicæ Alexandrini, Marius Aventicensis in Chronicis, & Fasti Heracliani. Dicitur Decius Junior in Actis Concilii Vasionensis II. & Concilii Arausicani II. qui ideo erat e familia Decii anno CDLXXXVI. Consulit Occidentalis. Decium Juniolem filium fuisse Venantii, & fratrem Paulini anno DXXXIV. Consulit, ostendimus anno DVII. quo Venantius Consulatum gessit. Baronius Consulē proponit

Justinianum Orientalem & Decium Occidentalem, illum ex Marcellino, istum ex Cassiodoro, & arguit Onuphrium, qui Basilium sine collega Consulē in Occidentem profertur. Verum recte quidem Baronius Onuphrium arguit, sed Marcellinus hoc anno Justinianum non proponit, neque Cassiodorus Chronicon suum usque ad hunc annum perduxit, & Codex Marcellini, quo usus est Baronius, mendosus erat. Ad hæc Baronius anno DLXXXV. num. XV. recitat Epitaphium cujusdam Andreae Episcopi, in quo legitur: Requiescit in Pace XIII. Kal. Nov. Cons. Decii Jun. atque positam esse anno DXXXIV. quo Paulinus Decius Fastis nomen dedit. At licet Paulinus Decii hoc anno Consulit frater fuerit, & Paulinus Junior dicatur, in nullis tamen Fastis aut Monumentis publicis Decius Junior nuncupatur; contra vero Decius, qui hoc anno Consulatum inivit, in Actis Concilii Vasionensis II. & Concilii Arausicani II. quæ ad hunc pertinet. certum est, Junior appellatur. Quare minime dubitandum, quin Epitaphium illud præfenti anno conditum fuerit, & quin Decii Junioris nomine hujus anni Consul intelligatur.

Ad num. I. Baronius, qui in prima Annalium

II.

Ec-

NOTÆ [1] **C**off. Decius Junior sine collega. Domianæ Inscriptiones cl. XX. num. 76. pag. 540. ex veteri lapide ad D. Agnetis via Nomentana.

ASCASIVS. ORTOLANVS
ID. IVLIAS. DECI. V. C. COS.

Caictæ in Cathedrali, apud Muratorium pag. CDXXI. 1.

REQVIEVIT IN PACE
XIII. KAL. NOV.
CONS. DECI. IVN.

Victor: Decio V. C. Cos. Marcellinus: Decio solo cos. Hunc esse perhibent, Casinum Basilium Decium, de quo Gruteriana inscriptio pag. CLII. 8. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Decio juniore, anno a passione Domini DII. GEORGIUS

textus depravatus habet) sed ut Codex Vaticanus habet, quatuor sunt illa nomina personæ unius, nempe Petrus Marcellinus Felix Liberius, sicut Lucius Aurelius Avianus Symmachus, & alia plura id genus: nam, & ex ipsius Synodi exordio, non quatuor qui interfuerint ibi Præfedi, sed unus dumtaxat Liberius Patricius nominatur: quod & illud evidentiùs reddit, quod hoc ipso tempore Athalarici Regis non quatuor Præfectos Prætorio Præfecturam Galliæ administrasse, sed unum hunc Liberium, patet ex ejusdem Regis epistola ad eundem Liberium data (a). Porro hic idem esse Liberius invenitur, cui Theodericus Rex Athalarici prædecessor ejusdem Galliarum Præfecturæ fasces antea crediderat, qui omnium laudatissimus haberetur, commendatus & ex eo potissimum, quod Italos Gothis concessit, tertia agrorum parte illis concessa, de quibus extat ejusdem Theoderici Regis epistola (b) ad Senatum de Venantio ejusdem Liberii filio. Unum igitur, eundemque fuisse Liberium, de quo Theodericus scribit, & ad quem Athalaricus epistolam dedit, docet ejusdem Liberii sepulchralis inscriptio, quæ Arimini posita, cunctis olim perspicua recitata habetur a Petro Pithæo in sua collectione antiquorum Poetarum his versibus, quibus significatur, ipsum longam vixisse ætatem, iterumque Gallicanam Præfecturam administrasse.

De Libero Præfecto Galliarum.

(a) Cassiod. l. 8. ep. 60.

(b) Idem l. 20. ep. 15.

Humano generi legem natura creatrix Hanc dedit, ut tumuli membra sepulta tegant. LIBERII soboles, matri, patrique superbes Triste ministerium mente dedere pia. Hic sunt membra quidem, sed famam non tener urna; Nam durat titulis nescia fama mori. Rexit Romuleos fasces currentibus amnis, Succesu parili Gallica jura tenens.

PAGIUS Concilia Carpentoracense & Vastense II.

Ecclesiast. editione Concilium II. Vastense, quod perperam tertium vocat, Arausicanum II. & Carpentoracense, Sancti Casarii Episcopi Arelatensis tempore celebrata, anno CCCCLXIII. collocata, ea in præsentem annum postea contulit, quod iidem ferme, qui Arausicano II. subscripti reperiuntur Episcopi, Carpentoracensi & Vastensi interfuerint, illisque Casarius Arelatensis præfuerit, qui anno CCCLXIII. nondum natus erat. Verum Sirmondus Concilium Carpentoracense ex Codice MS. Ecclesiæ Lugdunensis præfuerit, cui subscriptus legitur Casarius Episcopus sub die VIII. Idus Novembris Mavortio U. C. Consule. Quare Synodus illa ad annum DXXVII. Mavortii Consulatu notatum, referendum. Concilium vero Vastense II. hoc anno congregatum: cum Casarius Arelatensis Episcopus illi his verbis subscribat: Notavi sub die Nonas Novemb. Decio Juniore U. C. Consule. In Concilio Carpentoracensi nulli conditi sunt Ca-

Hos non imbelli pretio mercatus honores, Sed pretio majus detulit alma fides. Aulonis populus Gentiles rite cohortes Disposuit, sanxit fœdera, jura dedit. Cunctis mente pator toto venerabilis ævo * Ter denis lustris proximus occubuit. O quantum bene gesta valent! Cum membra recedunt Nescit fama mori: lucida vita manet.

Extant ad eundem quoque Liberium Ennodii epistolæ (c), ex quibus hoc tempore vixisse non ambigas.

At quod ad ipsum Arausicanum Concilium spectat, ejus celebrandi auctor fuisse videtur Felix Romanus Pontifex, qui his temporibus Romanæ præsidebat Ecclesiæ, permotus ipse ex scriptis ejusdem sancti Casarii Episcopi Arelatensis, quæ his diebus miserat ad eundem Felicem Papam, de quibus Gennadius verbis istis (d): De gratia quoque & Libero arbitrio edidit testimonia divinarum Scripturarum & sanctorum Patrum judicis munita, ubi docet, nihil hominem de proprio aliquid agere boni posse, nisi eum divina gratia præcaverit. Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roboravit, & in latius promulgavit. Hæc Gennadius. Scholiastes autem hallucinatus securus Trithemium errat vehementer, putans, Casarium vixisse circa annum Domini sexcentisimam septuagesimum. Cum autem Gennadius ait: Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roboravit, & in latius promulgavit: Alludere plane videtur ad capita illa, quæ a Romano Pontifice esse in Gallias missa ad Episcopos, testantur Patres ipso exordio Aegorurum ejusdem Concilii Arausicani, his verbis: Secundum auctoritatem & admonitionem Sedis Apostolicæ, justum, & rationabile visum est, ut pauca capitula ab Apostolica nobis Sede transmissa, &c. Hæc autem cum adeo evidentiâ pateant: unde manavit occasio, ut ad Leonis Papæ tem-

* Ter denis lustris proximus occubuit. O quantum bene gesta valent! Cum membra recedunt Nescit fama mori: lucida vita manet.

(c) Ennod. ep. 274. & 284.

Concilii Arausicani celebrandi auctor Felix Papa.

(d) Genna. cap. 86.

Duo Eucherii.

(a) Honor. de illust. scrip. Eccl. c. 63.

(b) Genn. c. 63.

PAGIUS tandem Synodo, quam Sedis Apostolicæ auctoritas comprobavit, ea penitus explosa & rejecta.

IV. Contentiones de Gratia & Libero Arbitrio dirimuntur.

tempora idem Arausicanum Concilium a Collectore relatum fuerit, & ab aliis creditum? In primis (quod dictum est) id inde provenit, quod iisdem Casarii tempore haud adeo explorata fuere, quem ex Ennodii ad eum datis epistolis, ex Cypriano hujus temporis auctore, qui res ab eo gestas ad Casarium Casarii forem scripsit, & ex aliis, quæ, cum de Casario actum est, dicta sunt; his vixisse temporibus exploratissimum redditur: atque ex ipso tempore Gennadio, qui ad hæc Felicis Papæ tempora Casarium vixisse docet, quod & asserta superius certitudo de tempore Liberii Præfecturæ confirmat. Quod insuper eidem Concilio Arausicano sicut & cæteris superius nominatis subscriptus reperitur Prosper (licet cuius Ecclesiæ Episcopus fuerit, non scribatur) cum creditus sit hic idem Prosper cum illo, qui sancti Leonis Papæ scitur vixisse temporibus; error exortus est, ut pariter existimatum fuerit, idem Concilium Arausicanum celebratum esse tempore sancti Leonis Papæ; sed longe hic ab illo diversus. Sed & quod Eucherius Lugdunensis Episcopus eidem Concilio subscriptus habetur, sicut & priori Arausicano, ad superiora tempora idem revocandum putarunt; sed consulendus fuerat Cyprianus, qui alium ponit Eucherium juniorem Lugdunensem Episcopum, qui eundem Casarium plurimum coluit: ut plane ex his adeo notis duo sint Eucherii, senior, de quo superius, atque junior, de quo modo agitur statuendi. Nec nova ista est assertio, siquidem, & Honorius (a) Augustodunensis inter scriptores Ecclesiasticos duos pariter Eucherios numerat Lugdunenses, alterum scilicet presbyterum, de quo (b) Gennadius, qui ponit eum vixisse sub Valentiniano, & Marciano; Episcopum alterum: ex quibus omnibus Ann. Eccl. Tom. IX.

corrigi debent quæ a nobis his contraria dicta sunt anno Christi quadringentesimo quadagesimoprime in priori editione, ubi nonnisi unum Eucherium novimus. Verum ambos fuisse Episcopos cum plura alia, tum Conciliorum Acta significant, præsertim vero Arausicanorum; in quorum priore celebrato anno Redemptoris quadringentesimo quadagesimoprime, legitur subscriptus Eucherius Episcopus, nempe senior; & in posteriori Arausicano hoc, ut vidimus, anno celebrato, post nonagintaduos minus annos a priore junior Eucherius reperitur eidem esse subscriptus, licet nec hic, nec ibi cujus Ecclesiæ Episcopus fuerit, asseratur. Cæterum priorem Eucherium fuisse Episcopum, ex Claudiani testificatione satis superius est demonstratum, & posteriorem revera Lugdunensem Antistitem nominat Cyprianus, cum elegantem de ipso atque Casario hanc historiam narrat (c): Cum aliquando circa Alpes iter ageret, vir venerabilis sanctus Eucherius cum illo erat. Accidit, tum, ut in media via infelix, & morbida mulier eis occurreret, manibus, & pedibus contractis per terram reptans. Quam cum esset intuitus beatus Casarius, interrogavit sanctum Eucherium: quid hoc esset quod illa per terram ita se traheret. Eucherius interrogat feminam. Illa respondet, se multis annis membris omnibus fuisse contractam. Beatus Casarius dicit sancto Eucherio: Descende & conserua eam. Illo quasi trepidante, & excusante sese, Casarius instat, & urget. Tandem Eucherius descendit, & conseruat eam, atque: Feci quod jussisti. Dicit ei Casarius: Extensa manu, apprehende manum illius, & erige eam. Ille respondit: Quidquid aliud jusseris, non recusabit Eucherius tuus: istud ut faciam, adduci non potero. Tuum est hoc facere, cui præstitit

(c) Cypri. in vita Cas. c. 24. apud Sur. d. 27. Aug.

Infirma. Mulier Casario curata.

tulit; id enim ex Præfatione Synodi colligitur, ubi hæc recitantur: Peruenit ad nos esse aliquos, qui de Gratia & Libero Arbitrio minus caute, & non secundum fidei Catholica Regulam sentire velint. Unde id nobis secundum auctoritatem & admonitionem Sedis Apostolicæ justum & rationabile visum est, ut pauca capitula ab Apostolica Sede nobis transmissa, quæ ab Antiquis Patribus de certis Scripturarum voluminibus, in hæc præcipue causa collecta sunt, ad docendos eos, qui aliter, ac oportet, sentiunt, ab omnibus observanda proferre, & manibus nostris subscribere deberemus; quibus lectis, qui huc usque non sicut oportebat de Gratia & Libero Arbitrio crediti, ad ea qua fidei Catholica conveniunt, animum suum inclinare non differat. Et sane usque ad approbatam a Bonifacio II. Synodum istam Arausicanam, dubiam fuisse sententiam de initio fidei, patet ex ejusdem Pontificis Epistola ad Sanctum Casarium, in qua cum dixisset, indicatum sibi ab eodem, quoddam in Gallia Episcopos fidem humani tantum Ar-

V.

CHRISTI 529.

FELICIS PAP. 4.

JUSTINIANI IMP. 3. ATHALARICI REG. 4.

vit Deus gratiam, & animas & corpora languentium curandi. Cæsarius ait: Tu interim facito quod dico. Illo plane remittente, & cum multa modestia & lacrymis sese excusante, diuque facere detrectante, Cæsarius dicit: Tu ne obedientia causa in ignem ingressurus es, qui nec misericordia adduci potes ut facias quod charitas jubet? Mitte in nomine Domini manum tuam, & erige eam. Tunc ille obediens porrigit femine manum, & subleuat eam. Illa vero mox integre sanata abiit ad hospitium suum. Hactenus de S. Eucherio atque Cæsario Cyprianus.

Sed ad ipsam Synodum Arausicanam, cui Cæsarius præfuit, & Eucherius subscripsit, redeamus. De qua illud in primis considerandum, quomodo dimicaturi sanctissimi atque doctissimi Patres adversus hostes gratiæ Dei, plus satis quam par esset libero arbitrio tribuentes, nullo potentiori modo id facere sibi visum, quam auctoritati sacrosanctæ Apostolicæ Sedis inniti, cui obniti vel minimum illicitum esse scirent. Recitant igitur capita in Gallias ab ipso Romano Pontifice missa, numero vigintiquatuor. Quibus recitatis, ita inter alia Patres ad calcem: Hoc etiam salubriter profitemur, & credimus, quod in omni opere bono non nos incipimus, & postea per Dei misericordiam adjuvamus; sed ipse nobis, nullis præcedentibus bonis meritis, & fidem & amorem sui prius inspirat, &c. Profitentes ea cuncta haud recentem esse Ecclesiæ doctrinam, sed antiquorum Patrum definitionem, eandemque (ut audisti) Apostolicæ Sedis auctoritate firmatam, quæ (ut suis locis superius est declaratum) S. Augustini se probata est de gratia, & libero arbitrio profere sententiam. Nihil igitur præterea novitas sibi vendicet, & præsumptio humana præsumat. Quot igitur Arausicani Canones, tot sunt Catholicæ Eccle-

PAGIUS Ante Concilium Arausicanum II, utraque sententia de initio fidei licite defensa.

Arbitrii viribus deputare, addit: postulans, ut pro Ambiguitate tollenda, confessionem vestram, qua vos e diverso fidem rectam in Christo, totiusque bona voluntatis initium, iuxta Catholicam veritatem, per prævenientem Dei Gratiam singulorum definitis sensibus inspirari, auctoritate Scilicet Apostolica firmavimus. Ita res adhuc erat in questione: dubia erat & ambigua, quamvis dicat Bonifacius tam multa a Sancto Augustino, ac Romanis Pontificibus de Divina Gratia statuta fuisse, ut nulli ulterius deberet esse ambiguum, fidem quoque nobis ipsam venire de Gratia. Ita Sancti Episcopi Africani ab Agrippino usque ad damnatam ab Ecclesia rebaptizationem, suam opinionem licite tenuere, cum ista questio nondum discussa, nutaret, ut ait Augustinus lib. V. de Baptismo cap. XVII. qui lib. III. cap. III. de Sancto Cypriano ait: Noverat enim quantum Sacramenti profunditatem tunc omnis Ecclesia varia disputatone versabat, liberumque faciebat que-

siæ stabilitate sententiæ, a quibus absque prævaricationis piaculo haud liceat fidei recedere. Quod autem iidem ferme qui huic Arausicano subscripti reperiuntur Episcopi, Carpentoratensi, & Vassensi interfuisse reperiuntur; eodem tempore eadem celebrata Concilia intelliguntur. At de Arausicano Concilio hactenus, quod in suum locum restitutum habes.

Hoc eodem anno, ipsis Kalendis Januarii, summum illud Africanæ Ecclesiæ decus sanctus Fulgentius Ruspensis Episcopus post innumera pro Catholica fide certamina, post iteratas sæpe confessiones, post exilia, aliasque passas ærumnas, post denique plurimorum scriptorum egregiis monumentis tum hereses profligatas, tum Orthodoxam pietatem & disciplinam Ecclesiasticam custoditam, sartamque restitam; optatum, diu, ante præcognitum præsentis vitæ finem lætus imposuit. Ita quidem colligi ex rebus ab eo gestis, ab ejus discipulo ad ipsius successorem Felicianum scriptis, superiori tomo ostendimus. Viget inscripta in Ecclesiasticis Fastis Consulibus nostri, ipsius inquam Fulgentii in æternum permanens memoria, anni principio consecrata, ipsis Kal. Januarii annis singulis in Ecclesia repetenda; ipsa videlicet die, qua felicioribus auspiciis non in Capitolium, sed in cælum perenni gloria trabeatus ascendit, non ut Consul terrenus annum unum aperiens, sed ut cælestis amplissimæ dignitatis sibi referans æternitatem. At quæ apparitura præcesserit, videamus.

S. Fulgentii obitus.

Quibus, inquam, prævisis pietatis exercitationibus se ad prævisum vitæ exitum præparavit, ab eodem auctore sic accipe (a): Ante annum ferme quam de isto seculo raperetur, profunda cordis compunctione permotus, reliquit subito Ecclesiasticas occupationes; & de ipso quoque monasterio suo secreto recedens, ad in-

II. (a) Apud Sur-t. l. die 1. Januar. Ad futurum transiit Fulgentii præparatio.

Arbitrii viribus deputare, addit: postulans, ut pro Ambiguitate tollenda, confessionem vestram, qua vos e diverso fidem rectam in Christo, totiusque bona voluntatis initium, iuxta Catholicam veritatem, per prævenientem Dei Gratiam singulorum definitis sensibus inspirari, auctoritate Scilicet Apostolica firmavimus. Ita res adhuc erat in questione: dubia erat & ambigua, quamvis dicat Bonifacius tam multa a Sancto Augustino, ac Romanis Pontificibus de Divina Gratia statuta fuisse, ut nulli ulterius deberet esse ambiguum, fidem quoque nobis ipsam venire de Gratia. Ita Sancti Episcopi Africani ab Agrippino usque ad damnatam ab Ecclesia rebaptizationem, suam opinionem licite tenuere, cum ista questio nondum discussa, nutaret, ut ait Augustinus lib. V. de Baptismo cap. XVII. qui lib. III. cap. III. de Sancto Cypriano ait: Noverat enim quantum Sacramenti profunditatem tunc omnis Ecclesia varia disputatone versabat, liberumque faciebat que-

VI. Semipelagianorum sententia non paucos sectatores habuit.

CHRISTI 529.

FELICIS PAP. 4.

JUSTINIANI IMP. 3. ATHALARICI REG. 4.

insulam Circinam paucis comitantibus fratribus navigavit. Ubi in quodam brevi scopulo, cui nomen est Chilmi, ubi jam monasterium fabricari mandaverat, lectioni & orationi ac jejuniis vacans, veluti sciret appropinquare sibi novissimum diem, sic ex toto corde suo penitentiam gessit. Et quamvis tota vita ejus, ex quo monachorum professionem conversus ex toto corde suscepit, penitentia fuerit tempus; in hac tamen insula multo amplius ac multo diligentius, inchoanti similis, membra sua mortificavit, & in conspectu solius Dei stetit.

III. Inde jam plurimis de absentia sacerdotis murmurantibus, charitatis necessitate constrictus, iterum descendit in monasterium suum, consueta hominibus religiose exhibere solatia, laboreque durissimos pro utilitatibus proximorum longanimitè sustinere. Non multi autem fluxerant dies, & ecce seruum fidelem bonus Dominus requirebat. Incidit enim repente in corporalis infirmitatis acerrimas passiones: ubi septuaginta prope diebus agritudine fatigatus, hoc solum frequenter dicebat: DOMINE DA MIHI MODO HIC PATIENTIAM, POSTEA INDULGENTIAM. Nec ab isto sermone aliquando cessavit, siue dolor affligeret, siue febris intenderet, siue lassitudo dissolveret. Perfradentibus autem medicis, ut lavacris balnearibus uteretur: Numquid balnea, inquit, facere poterunt, ne homo mortalis, expleto vitæ suæ tempore, moriatur? Si vero proximam mortem nec aquarum calidarum possunt fomenta repellere; cur mihi; obsecro, persuaderitis, ut rigorem diu servatam professionis insine dissolvam? Sic salutem suam supernæ voluntati fideliter credens: postquam se sensit sine aliqua dubitatione dissolvendum, vocans uniuersos clericos suos, presentibus monachis allocutus est eos, dicens. Ego, fratres, animarum vestrarum salutem prospiciens, molestus apud vos forsitan, & difficilis extitit: & ideo obsec-

Egrotantis Fulgentii verba.

IV.

PAGIUS

no CCCCXXII. quo hæc Prosper literis mandabat, erronea hæc doctrina jam latius per Galliam propagata fuerat. Gennadius homo Semipelagianus in lib. de Script. Eccles. exente hoc sæculo exarato, de Prospero ait: Lexi & librum adversus opuscula sub persona Cassiani, qua Ecclesia Dei salutaris probat, ille infamam nocivam. Prosper decimam tertiam ex XXIV. Collocationibus Cassiani impugnavit, demonstravitque duodecim propositiones Pelagianæ hæresis conformes in eadem a Cassiano traditi, Ecclesia autem quæ Opuscula illa salutaris probabat, & Prosper tanquam nociva infamabat, non erat Ecclesia Romana, quæ dogmata Semipelagiana non solum nunquam velut salutaria probavit; sed etiam tanquam noxia damnavit, rejeclis inter apocryphos libros Opusculis Cassiani, ac probatis Libris Sancti Prosperi in Synodo Romana a Gelaio primo Summo Pontifice celebrata. Ne-

cro vos, ut ignoscatis mihi, quisquis aliquid dolet. Et si forsitan severitas nostra modum transgressa est debitum: orate ne mihi hoc Dominus imputet ad peccatum. Cumque talia beato Fulgentio lacrymosis singultibus exponente, cuncti simul super genua ejus caderent, semper bonum, semper affabilem pro omnium salute, sicut decuit, invigilasse clamantes: Provideat ergo, ait, vobis Dominus Deus meus pastorem dignum se. Tunc imperato silentio, paulum requievit. Et deinde curam pauperum gerens, requisita summa pecuniæ, de qua fidelissimus dispensator quotidie egentibus ministrabat, totum iussit expendi, per se ipsum memoriter recolens viduarum, pupillarum, peregrinorum, cunctorumque, illic indigentium nomina; quibus quid singulatim daretur, propria deliberatione constituit, hæredes in hoc seculo non habens, hereditatem tamen hujus benevolentia sollicitudinis pauperibus derelinquens. Sed nec suos clericos debita benedictione fraudavit, ipsorum quoque paupertati misericorditer consulens. Ac secreta omnibus ordinatis, orans jugiter, & intrantes singulos benedicens, usque ad extremam horam sua mente permansit. Postremo, die Kalendarum Januariarum post peractam vesperam, beatum spiritum feliciter in manibus Domini tradidit, annum sui Episcopatus agens vigesimumquintum, vitæ autem totius sexagesimumquintum, sicut multis ante fratribus morte proximus indicavit. Pergit dicere auctor de ejus celebri funere Christiano ritu exhibito & honorifica sepultura.

Fulgentius humiliter veniam deprecatur.

Quantam vero ex ejus transitu populus ille passus sit jacturam, confestim manifestavit eventus, quo declaratum est, ipsum viventem suo populo fuisse, ne laderetur a proximis barbaris, munimentum; cum eo sublato, tamquam valido amoto præsidio, eidem quicquid vellent, agere liberum fuerit. Nam audi: Probaverant quippe (inquit auctor) sæpius, E e e 2 quan-

V. Fulgentius vivens populi conservator.

que dici potest Ecclesiam Massiliensem ac paucas alias in angusto fortasse Provinciæ tractu sitas a Gennadio intelligi; cum unica veluti municipalis Ecclesia non reddat sua probatione quampiam doctrinam salutarem. Quare intelligit plures seu plurimas Ecclesias quinque Provinciarum Galliæ, videlicet Lugdunensis, Arclatenfis, Narbonensis, Viennensis, ac Alpium maritimarum, quæ poterant quandam salutaris Doctrinæ speciem Doctrinæ Cassiani circumponere, priusquam quidquam de eadem Romana Ecclesia statueret. Ita donante Christo paulatim Ecclesiarum Antistes receperunt, quod optaverat diabolus, repentina animositate cassare, inquam vetusti Annales Lirineses in libello de Vita Sancti Casarii, loquentes de Episcopis Semipelagianis, qui Valentia coacta Synodo, Decreta Concilii Arausicani repudiaverant. Valentia autem erat intra Provinciam Viennensem, ideoque non pau-

quanta bona illis oratio beati Fulgentii praestiterat, & quanta mala repulerat; sicut postea manifestis indicis evidenter apparuit; quando non post plurimos dies decessit eius gens inimica Maurorum Ruspense territorium repente vexavit, rapinis, caedibus, incendiis multa devastans, atque intra ipsos ecclesiae parietes, quos invenire potuit, jugulans. Quis beati Fulgentii gratiam non miretur? Quamdiu vixit, furorem belli civitas illi commissura non sensit: & cum tota pene provincia captivitate sustinisset horribilem, Ruspae fuit incolunt propter sacerdotem venerabilem, ejus vita propriis civibus murus fuit. Verum ob peccata populi secundum illud Propheticum (a): Auferam sepem ejus, & erit in direptionem: diruam maceriam ejus, & erit in conculcationem: factum est cum miseris illis.

(a) Isa. 5.

VI. Post Fulgentii obitum Africana Ecclesia vexata.

Dedit plane S. Fulgentii precibus Dominus, ut vivens, conservator esset non solum propriae civitatis, sed totius etiam Africanae provinciae, in qua per plures annos Ecclesia sibi posita pace sub Wandalis fruebatur. Quomodo autem ipso defuncto, rursus dira vexatione eandem contigerit agitari, dicturi sumus anno sequenti. Quod vero pertinet ad locupletem hereditatem, quam vivens atque laborans Ecclesiae Catholicae acquisivit, moriensque reliquit, scriptorum inquam praecleara monumenta, quae & superius pro ratione temporis, quo singula scripta sunt, recensimus; magna ex parte periisse, dolendum. Quae enim extant ejus lucubrationes, majorem faciunt eas quae exciderunt dolore percipere. Plane contigit morte Fulgentii, tamquam Fulgentis sideris radius ad occasum dilapsis, universam Africanam provinciam terra noctis caligine remansisse persusam. Etenim nullus post Fulgentium tanti fulgoris posterioribus saeculis illuxisse visus est doctrinae & sanctitatis claritudine conspicuus Africanus Antistes.

VII.

Quae autem temporibus Isidori adhuc extabant ejus scripta, ita ipse agens de

PAGIUS

VII. Canones Concilii Arausiacani.

pauci Antistes receperunt paucissimam doctrinam Synodi Arausiacanae, quam antea non tenebant. In Concilio Arausiacano II. conditi sunt Canones viginti quinque, quibus Semipelagianorum sententiae condemnatae sunt, ita ut absque haereseos nota a quovis impofterum propugnari non poterint. In eo Cassiani & Faustii sententiae damnatae sunt. Initium fidei ipsum etiam fidelitatis affectum Dei donum esse decernitur Canone V. Gratiam non dari petentibus, quarentibus, pulsantibus, sed dari potius ut velimus, & petamus, & quaramus, & pulsemus Canone VI. Adjutorium Dei etiam Sanctis semper implorandum, quo possint in bono opere perdurare Canone X. unde perseverantia Dei donum esse intelligatur. Canone vero XXII. humani Arbitrii adversus Divinam Gratiam tumor eliditur: Nemo habet de suo nisi mendacium & pec-

scriptoribus Ecclesiasticis numeravit (b); Fulgentius Afer Ruspensis Ecclesiae Episcopus in confessione fidei clarus, in Scripturis divinis copiose eruditus; in loquendo quoque dulcis, in docendo ac disserendo subtilis, scripsit multa: ex quibus legimus de Gratia & libero arbitrio libros responsum septem, in quibus Fausto Gallo Regiensis urbis Episcopo Pelagiana pravitate consentienti respondens, obnititur ejus profundam destruere caliditatem. Legimus ejus librum de sancta Trinitate ad Felicem directum Notarium: librum quoque Regulae verae fidei, & aliud de Sacramento incarnationis Domini nostri Jesu Christi, Extant & duo libri ejus de Veritate praedestinationis ad Episcopos missi, in quibus demonstrat quod gratia Dei in bonis voluntatem humanam praevenerit, & quod Deus quosdam praedestinationis sua munere justificans praeelegat, quosdam vero in suis reprobis moribus occulto quodam judicio derelinquat. Est alter liber altercationis ejus, quo de fide cum Trasamundo Rege idem Fulgentius disputavit. Ad Ferrandum quoque Ecclesiae Carthagenensis diaconum unum de interrogantibus quaestionibus scripsit libellum. Inter haec composuit & multos tractatus, quibus sacerdotes in ecclesiis uterentur. Plurima quoque feruntur ingenii ejus monumenta: haec autem ex pretiosis doctrinae ejus floribus carpsimus: Sors melior, cui delicias omnium librorum ejus praestiterit Deus. Haec Isidorus.

(b) Isid. de script. Eccl. c. 14, Scripta Fulgentii cognita Isidoro.

VIII.

Constat insuper testificatione Ferrandi diaconi Carthagenensis, in ipsis extremis vitae momentis absolvisse Fulgentium tractatum ad Reginum de quaestione illa famosa Alexandriae (ut vidimus) agitata, num Christi caro corruptibilis an incorruptibilis sit; sed satisfacere eidem Regino Comiti minime valuisse, dum ab eodem scribi petierat praeccepta a milite Christiano servanda; cui postea ipse Ferrandus diaconus satisfecit, scribens ad eundem Comitem eo argumento eruditum satis commentarium. Testatur id quidem ipse, cum in

catum. Qui Canones omnes ex Divi Augustini sententia constati; Gravi, inquit Sirmondus in Praefatione ad hanc Synodum, ac diuturna contentioni, qua Sanctissimos & Doctissimos utrimque Viros in Gallia, centum & amplius annis exercuit, finem postea tandem attulit Synodus Arausiacana II, qua totam de Gratia & Libero Arbitrio controversiam ex S. Augustini sententia composuit.

VIII.

Hanc Synodum ab Apostolica Sede specialiter approbatam fuisse, quod Suares, alique negarunt, in dubium amplius revocari non potest; nam in Codicibus MSS. Fossatensis & Laudunensis Synodo huic praepositur Epistola Bonifacii II. ad Caesarium cum hac adnotatione: In hoc Codice continetur Synodus Arausiacana, quam per auctoritatem S. Papa Bonifacius confirmavit. In hac Epistola Pontifex haec scribit: Qua-

Qua-

In opus ita post alia praefatus est: Laudabili sollicitudine interrogasti venerabilis memoria Fulgentium Pontificem Ruspensis Ecclesiae, qualis tibi militaribus actibus occupato regula esset spiritualis propositi retinenda, Sapienter profecto responsum sapientia a sapiente quaesieras. Nec interroganti, nec interrogato sancta prudentia defuit: & tu quod ille docere poterat, jam gerebas; & ille hoc docere poterat, quod tu gerebas; mores tuos in sermonibus ejus agnosceres, sermones suos ille ex tuis moribus approbaret.

IX.

Modo autem quia semipleni libelli imperfecta dictatio nihil huic tuae interrogationi cognoscitur respondisse: principia enim gloriosi operis primam quaestionem litterarum tuarum diutius ventilant, Utrum caro Christi corruptibilis, an incorruptibilis sit. Unde adhuc disputans ille doctor egregius, antequam fideliter (ratione fidei reddita) de actibus militaribus cum praetate tractandis inciperet loqui, transivit ad aeterna beatitudinis immortalia gaudia, Verbum Dei, quod in corde & ore semper habuit, facie ad faciem contemplaturus: importabilem sarcinam super humeros debiles ponis, &c. Absolvit igitur Ferrandus ejus discipulus, quod magister ipsius Fulgentius impeditus morte ea ex parte non attigit. Coluit mirifice sanctum Fulgentium ipse Ferrandus diaconus ut magistrum: nam & in epistola ad ipsum scripta, se esse ejus discipulum profiteretur, dum eundem magistrum appellat: dignus plane tanto instructoris discipulus, licet non talis, qui aequaverit praecceptorem, Caeterum & magno nomine ipsum Ferrandum hoc tempore claruisse, & de quaestionibus consulti solitum difficillimis; epistolae ipsius, quae extant reddita ad Anatolium Romanae Ecclesiae diaconum, & quae ad Severum Scholasticum Constantinopolitanum sunt scriptae, satis docent: sed & quam postea ad Pelagium & ipsum Anatolium Romanos diaconos scripsit (ut tradit Isidorus (a))

Ferrandus diaconus insignis doctor.

(a) Isidor. de vir. illust. c. 16.

PAGIUS

Quapropter affectu congruo salutantes super scriptam confessionem vestram consentaneam Catholicis Patrum Regulis approbamus. Verum neque hujus Synodi auctoritas Semipelagianorum audaciam infringere potuit, nonnullis Episcopis damnatae sententiae assipulantibus. Etenim cum omnes virtutum adus Divino muneri acceptos ferrent, solam fidem ex humani Arbitrii viribus proficere contendebant. Quare Caesarius Valentiam postea Synodum indixit, ut frequentioribus suffragiis Catholica Doctrina approbaretur. Statuta in Arausiacano Conventu minorum forte apud nonnullos auctoritate valebant, quod inter templi Consecrationem quasi aliud agentes. Synodum Episcopi illi habuisse dicebantur. Synodo Valentinae Caesarius adversa valetudine praepeditus adesse non potuit, ejus tamen vices pro Divinae Gratiae defensione sustinuit Cyprianus E-

num liceat aliquem condemnare post mortem, licet ipsa desideretur epistola, quantae tamen fuerit aestimationis, aequae significat. At de Ferrando modo satis.

Quod rursus ad res Occidentalis Ecclesiae pertinet, hoc ipso anno magnus ille Benedictus ex angustiis Sublacenium montium divino monitu egressus, Cassinum petens, ad cujus montis radices erat sita villa Marci Varronis, illic erecto monasterio, monasticum ordinem mirifice propagavit; agit de his sanctus Gregorius in dialogis, ubi & res ibi ab eo praclare gestas enarrat. Quod vero ad tempus spectat, id firmatum habes ex Cassinensi Chronico, & Leone Ostiensi Episcopo, atque ex Actis sancti Placidi Gordiani nomine utcumque conscriptis (b); dum anni quinque traduntur intercessisse ab adventu Placidi in Sublacenense monasterium ad sanctum Benedictum usque ad ejus migrationem factam Cassinum: sed & id expressius confirmat auctor in Actis Placidi, dum hoc ipso anno Domini quingentesimo vigesimo nono contigisse tradit; licet loco Justiniani Imperatoris, Justiniani restituendum sit cujus Imperii tempore, non Justinii, haec contigisse liquet. Sunt plura alia, quae illic mendosa, nonnulla vero mendacia (ut suo loco dicturi sumus) inveniuntur.

X. S. Benedictus Cassinum petiit.

(b) Vit. s. Placid. a. pud Sur. die 3. Off.

At quis Dei consilium non magno opere admiretur, dum considerat, eodem ferme tempore, quo in Oriente monachismus esset magna ex parte collapsus, compluribus ex iis a fide Catholica ad diversos haesum errores deficientibus, aliis quoque ab illo vetere instituto rigido in delicias prolabantibus; eodem inquam tempore in Occidente instaurari, atque longe lateque diffusam observantiam monasticam disciplinam, eamque adeo saecundo germine propagari; cum veluti ex tenui surculo praegrandidum exortae sint frugiferarum arborum silvae, quae universam repleverint Occidentalem Ecclesiam; extiteritque locuples semina-

XI. Monachismus instauratus & propagatus.

piscopus Tolonenis, cujus Synodi Acta periire. Multi quidem amuli, ut legitur in Vita Sancti Caesarii, surrexerunt, qui ejus resisterent doctrina, de Gratia praedicanti. Sed o felicitas amulanda! Etenim susurris & mala interpretatione quorundam obortur in Galliarum partibus contra Praedicationem Dei hominis frustra sinistra suspicio. Ob hoc Antistes Christi ultra Isaram constantis charitatis amore collecti in Valentiana Civitate conveniunt, ubi etiam Beatus Caesarius infirmitatis causa sollicitans, sicut disposuerat, properare non potuit. Misit tamen praestantissimos Viros de Episcopis cum Presbyteris & Diaconis, inter quos etiam Cyprianus Tolonenis Episcopus Antistes magnus & clarus enituit, omnia qua dicebat de divinis utique Scripturis firmans, & de antiquissimis Patrum Constitutionibus probans, nihil per se in Divinis proscriptis quemquam ar-

IX. Synodus Valentiana adversus Semipelagianos.

narium, ex quo plurimi progressi sint, sanctissimi diversarum Ecclesiarum Episcopi; nec defuerint ex his, qui in throno Apostolico confidentes, universam Catholicam Ecclesiam, cum vehementiores urgerent fluctus, constantissime gubernarint; progressique ex eodem monachorum ordine sint, qui Apostolico munere complures barbaras nationes, Christi jugum ferre impatientes, tandem ad Christianam fidem sponte capessendam converterint; prodierintque alii, qui ob suscepta grandia pro religione certamina sint victores consecuti coronam martyrii: præterimus modo illos, qui sacrarum rerum scientia nobiles inter scriptores Ecclesiasticos florere; nec numeramus, quæ numerari vix possint, sacrarum examina virginum: sicut nec facile sit recensere, quot ex hoc uno vere dicendo sui humilitate fonticulo immensa flumina sint derivata; quot, inquam, ex Benedicto diversorum ordinum sint progressa agmina monachorum, qui licet diverso nomine in Ecclesia Dei circumamicta varietate censeantur, instituti tam esse S. Benedicti, & ab ipso progredi gloriantur. Hæc tanta ibi hic uno intuitu, tamquam immensum cælum in parvo globo descriptum, inspicienda obiter modo proponimus; quo sentias facturos nos operæpretium, si tanti viri primordia atque progressus, temporum ratione distinctos, quantum licuerit, Annalibus intexamus, atque cum opportuna se occasio dederit, ejusdem contingerit meminisse.

XII. S. Benedictus auctori reliquias Idololatriæ.

Ut autem ad Cassini montem Christi athleta divinitus vocaretur; certamen, quod adversus dæmones mox ibi esset initurus, causa fuisse videtur. Nescio enim qua incuria dormitantium Episcoporum, quæ longe lateque in Christiano orbe extincta erat idololatria, in monte illo altioribus fixa radicibus, adhuc vivebat; ibi namque foris armatus, tamquam impietatis arce munitus, cultum,

PAGIUS

ripere posse, nisi fuerit primitus Dei gratia præveniente vocatus, &c. Quorum intentionibus vir Dei Casarius dedit, veram & evidentem ex Traditione Apostolica rationem. Nam beata memoria Bonifacius Romana Ecclesie Papa, eadem collatione comperta, calcata intentione jurgantium prosecutionem Sancti Casarii Apostolica auctoritate firmavit.

X. Anno sequenti habitata.

Baronius Synodi Valentiniæ non meminuit, & Recentiores communiter eam in præsentem annum conferunt. Verum cum Arausiana non nisi die tertio Julii currentis anni habitata fuerit, & Valentiniæ celebrata, postquam Arausianæ Decreta in quibusdam Galliarum partibus aliqui prave interpretati fuissent, apparet non parvum tempus fluxisse, antequam iterum Præfules Valentiniæ pro eadem causa congregarentur. Ad hæc Synodus Vasensis sub die Nonas Novembres hujus anni coacta, cui Sanctus Ca-

a sibi subditis infelicitate exigebat; sed cum fortior ipso venit, penitus cedere cogitur. At quomodo id acciderit, a S. Gregorio (a) paucis accipe: *Ibi, inquit, vetustissimum sanum fuit, in quo ex antiquo more Gentilium a stulto rusticorum populo Apollo colebatur: circumquaque enim in cultu demoniorum luci succreverant, in quibus adhuc eodem tempore infidelium insana multitudo sacrificiis sacrilegis insudabat. Illic itaque vir Dei perveniens, contrivit idolum, subvertit aram, succendit lucos, atque in ipso templo Apollinis oraculum Martini, ubi vero ara ejusdem Apollinis fuit, oraculum sancti Joannis construxit: & commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continua ad se dem vocabat.*

(a) Greg. dial. 1.2. c.8.

* oratorium. * oratorium.

Sed hæc antiquus vobis tacite non ferens, non occulte, vel per somnium, sed aperta visione sese ejusdem Patris oculis ingerebat, & magnis clamoribus vim se perpeti conqueratur; ita ut voces illius etiam fratres audirent, quamvis imaginem minime cernerent. Ut enim discipulis suis venerabilis Pater dicebat, corporalibus ejus oculis idem antiquus hostis teterrimus & succensus apparebat, qui in eum ore oculisque flammantibus fœvere videbatur. Jam vero quæ diceret, audiebant omnes. Prius enim hunc vocabat ex nomine: cui cum vir Dei minime responderet, ad ejus mox contumelias enunpebat. Nam cum clamaret, dicens: *Benedicite, Benedicite: & eum sibi nullo modo respondere conspiceret, protinus respondebat: Maledicite, non Benedicite, quid mecum habes? quid me persequeris, &c.* Intelligis ex his puto, lector, cujusnam lingua loquantur, quove spiritu agitentur infelicitissimi Novatores, qui in eundem sanctissimum virum aliosque a Deo benedictos monachos maledicta & contumelias jaculari non cessant. At de S. Benedicto omnibus benedictionibus prosequendo, modo hæcenus Quo-

XIII. Conqueritur diabolus de SS. monachis.

(a) Psal. 118.

(b) Habet eas Democh. lib. de sacrif. Missa. (c) Greg. Turon. in Vit. S. Nicetii.

XV.

PAGIUS

nec ideo Synodus Valentiniæ ante ultimos Pontificatus Felicis IV. menses indicta. Cumque Cyprianus in Vita Sancti Casarii de Valentiniæ duntaxat Synodo verba faciat, quam Bonifacium Papam ratam habuisse asserit, apparet Bonifacium II. hisdem Literis utramque Synodum confirmasse, licet neutram nominet.

XI. Corrigitur subscriptio Epistolæ Bonifacii II.

Ea quidem Epistola tam in editione Sirmondi, quam Holstenii dicitur data VIII. Kalend. Februarias, Lampadio & Orestis VII. CC. Coss. anno scil. DXXX. sed cum Felix IV. die XVIII. mensis Septembris illius anni mortalitatem expleverit, ut ibidem ostendimus, suspicatus est

Quomodo autem diabolus licet victus semper, certamina tamen nova instaurare adversus magnum Christi militem nunquam desistit, ipse Gregorius Papa ejusdem sæculi scriptor veritatis amantissimus omni fide posteris tradidit intuenta. Hic vero quod exigere videbatur instituti ratio, perpauca modo hæc libasse sufficiat. Occurreret enim nobis sæpe in via posteris temporibus Benedictus, cum nonnullas res ab eo gestas temporis ratio, ut in medium adducamus, a nobis opportune requiret. Sed antequam recedamus ab Occidente Francorum Ecclesiam invisamus, probe factis Regum, & Episcoporum sanctitate florentem.

XIV. Hoc namque anno Theodoricus Rex Francorum, tertius Clodovei filius egregium edidit specimen pietatis, dum sanctum Nicetium monachum, quem sæpe passus fuerat acerrimum reprehensorem, ut aliquam paternæ charitati rependeret gratiam, curavit in Archiepiscopum Treverensem eligi; probe sciens, eum vere dignum Episcopatu, qui non vereretur pro custodia divinæ legis vultum potentis secundum illud Davidicum (a): *Loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum & non confundebat.* Hoc, inquam, ipso anno ordinatum eum Treverensem Antistitem, tabulæ (b) ejus Ecclesiæ docent: res autem ab ipso gestas ex ejus discipulo beato Aridio Abbate acceptas recitat Gregorius (c) Turonensis, a quo & hoc observatione dignum de ejusdem quoque ortu percepit: *Cum Nicetius partu fuisset effusus omne caput ejus (ut est consuetudo nascentium infantium) a capillis nudum cernebatur in circuitu vero modicorum pilorum ordo apparuit, ut putares ab eisdem coronam clerici esse figuratam.* Habes ex his non solum quod mireris de prodigio, sed & quod dicas de Veteri clericalis forma tonsuræ. At de ejus ordinatione Theodorici Regis studium ab eodem auctore sic accipe: *Venerabatur (inquit) eum & Rex Theodoricus magno honore, eo quod sæpius vitia ejus nudaret & crimina, ut castigatus emendatior redderetur. Et ob hanc gratiam decedente Trevericæ urbis*

sacerdote, eum ad Episcopatum jussit accerseri: jamque dato consensu populi ac decreto Regis ad ordinandum, & a viris summo cum honore præditis adducebatur. Veruntamen cum propinqua ad urbem cadente Sole, fixis tentoriis, mansionem pararent: illi confestim laxatos equos per segetes pauperum dimiserunt. Quod cernens beatus Nicetius, misericordia motus, ait; *Expellite quanto citius equos vestros a segete pauperum; alioquin removeam a communione mea. At illi indignantes dixerunt: Quenam est hæc causa, quam loqueris? Adhuc enim Episcopalem apicem non es adeptus, & jam excommunicationem minaris? Et ille: Vere, inquit, dico vobis, quia destinavit Rex, ut me avulsam a monasterio huic oneri consecrari juberet: fiet quidem voluntas Dei: nam Regis voluntas in omnibus malis, me obistente, non adimplebitur. Tunc cursu rapido abiens ejecit equos a segete, & sic cum admiratione hominum illorum ad urbem deductus est. Non enim honorabat personam potentis, sed Deum tantum in corde & opere metuebat. At etsi levia hæc videri poterant, maximam tamen ponderis a prudentibus existimata fuerunt. Quomodo enim passurus esset a potentibus opprimi personas pauperum, qui nec segetem a jumentis depasci permisit? Hæc in via. Quid autem observatione dignissimum in ipsius ordinatione contigerit, accipe:*

* acciri.

S. Nicetius defensor Justitiæ.

Impositus itaque in cathedra, cum lectionum seriem auscultaret, sensit nescio quid grave super cervicem suam. Cumque bis aut ter manum clam ad tentandum inieccisset, nullius rei causam invenire potuit, quæ hoc pondus inferret. Divertensque caput ad dexteram & laevam, odoratus est odorem suavitatis: intellexit quoque hoc onus esse sacerdotii ipsius dignitatem. Ita plane secundum illud Davidicum (d): *Imposuisti homines super capita nostra.* Hæc de S. Nicetii ordinatione, quæ contrigit hoc anno, Gregorius: reliqua de ipso temporis opportunitas suggeret. Videbis plane (quod mireris) invictos Franchorum Reges Dei sacerdotibus tantummodo laudabiliter pati vinci: cum vero quis ipsi ob-

XVI. Onus Episcopale sensit Nicetius.

(d) Psal. 6.

Sirmondus mendum in notam Consularem irrepsisse, & legendum, post Consulatum Lampadii & Orestis qua annus DXXXI. insignitus fuit. At Bonifacius II. in his Literis dicens, catholicum non distulimus dare responsum, eam emendationem evertit, & his verbis indicat consulam illam additionem esse, floccique faciendam, ut ex dicendis anno sequenti magis constabit.

Mortuus est hoc anno Sanctus Fulgentius Ruspensis Episcopus secundum opinionem Baronii, qui de eo a num. I. ad X. plura habet. Quia tamen Auctor Anonymus, qui ejus vitam di-

XII.

CHRISTI
529.FELICIS PAP.
4.JUSTINIANI IMP. 3.
ATHALARICI REG. 4.

stinare nimis obstitit, divinam mox expertum esse vindictam intelliges.

XVII.

At non prætereant carmen Venantii Fortunati, quo eundem virum sanctissimum Nicetium jam Episcopum ordinatum profecutus est: sic enim se habet (a):

(a) Venant. For. carm. lib. 3.

Splendor, apex fidei, veneranda mente Niceti,
Totius Orbis amor, Pontificumque caput:
Summus Apostolico præcellens pastor ovili,
Auxisti meritis, quicquid honoris habes.

Apicem vocat fidei ob egregiam ejus sanctitatem magna fide pollentem, quæ cæteris præstare videri poterat, dicitque Pontificum caput, quod nobilissimæ præfectus esset Ecclesiæ Treverensi, cui complures subjacerent Episcopi. Sed pergit:

Divino insistens operi terrena relinquit:

Cum moritur mundus, non moriture manes.

Vita brevis cunctis, sed non brevis illa beatis:

Cum bona non pereant, jure perennis erit.

Dum tibi restrictus maneat, & largus egenis,

Quod facis in minimis, te dare crede Deo.

Captivus quicumque redit, sua limina cernens,

Ille laves patrios: tu capis inde polos.

Hic habet exul opem, jejunos invenit escas:

Qui venit esuriens, hic satiatus abit.

Tristibus, imponis curas, purgando querelis,

Et sanas cunctos una medela viros.

Pauperis hinc lacrymas desiccans, gaudia præstas.

Qui prius ingemuit, vota salutis habet.

Te pascente greges, numquam lupus arripit agnos:

Sunt bene securi, quos tua caula reget.

PAGIUS Moritur S. Fulgentius Episcopus Rufinensis. ligentissime scripsit, de eo ait: die Kalendas Januariarum post peractam vespertinam, beatum spiritum feliciter in manibus Domini tradidit, annum sui Episcopatus agens vigesimum quintum, vita autem totius sexagesimum quintum. Emin. Card. Norisus lib. 2. Hist. Pelag. cap. 24. Chiffletius, alique quidam Viri docti Sancti Fulgentii mortem in annum DXXXIII. differunt, quod Scriptor ejus Vitæ cap. ult. de Consecratione Feliciani ejus successoris dicat, eundem Felicianum alloquens: Nec hoc interim prætereundum silentio judicavi, quod dum ei Successor idoneus quæretur, discordantibus Laicis & Clericis annum prope integrum prolixitas contentiois exegit, & illo die Sanctitas tua super Cathedralam ejus sedem, quo ipse defunctus est. Ordinari quippe hoc privilegio meruit prima solennitas ejus Depositionis, ut multo amplius venerabilis fieret, per gaudia tua Ordinationis. Nam juxta Ecclesiæ ritum Episcopi Dominica tantum die consecrabantur, & dies primus Januarii ante annum DXXXIV. in Dominicam non incidit, ideoque Fulgentius ante diem primum Januarii anni DXXXIII. e vivis non excessit. Ita Viri doctissimi. Ve-

Templa vetusta Dei renovasti in culmine prisco,

Et floret senior, te reparante, domus.

Hinc populis longos tribuas pia vota per annos.

Et maneat pastor, ne lacerentur oves.

Hæc de Nicetio Episcopo Fortunatus. Jam vero res Orientales invisamus, quas præfens annus memoria dignas exhibet.

Hoc igitur anno; sub eodem Consulatu Basilii, edita extat Novella (b) constitutio a Justiniano Imperatore adversus eos, qui homines castrantes eunuchos reddunt. Sed unde ejusmodi condendæ legis causa provenerit, hic primum recensendum esse putamus. Evagrius (c) namque ex Procopio ista summam collegit: Memorat præterea idem scriptor, Absagos ad mitius humaniusque vitæ genus iraductos, iisdem temporibus fidem Christianam recepisse, Justinianumque Imperatorem quemdam ex eunuchis aulicis Absagum genere, nomine autem Euphratam ad eos misisse, qui veteret, ne cuiquam in ea gente, quasi vi illata naturæ, testiculi excarentur. Nam qui cubi-

culis Imperatorum inserviebant, quos vulgo vocant eunuchos, persæpe ex ea gente sumi consueverunt. Hæc de Absagis & eunuchis Evagrius ex Procopio, eademque Nicephorus (d): Addunt præterea, Justinianum apud Absagos templum Deiparæ crexisse, sacerdotisque illic constituisse, a quibus populi illi Christianam religionem addicerent. De his agens Procopius (e), eosdem populos habitare apud montem Caucasum tradit.

Ad hos itaque eundem Justinianum Imperatorem alluisse apparet, dum ad finem dictæ constitutionis ait: Si enim barbari simulatque nostra de hoc audierunt mandata, hæc custodierunt: quomodo tandem permittimus, ut post tot retro Principum sanctiones tale quid denuo relinquatur in nostra Republica? Ex quibus etiam quod ad rationem temporis pertinet, intelligere valeas, Absagos jam ad fidem conversos legibus Romanorum paruisse; factumque esse, ut cum ipsi licet barbari militam apud eos consuetudinem de castrandis

XVIII. (b) Novel. 142.

(c) Evagr. l. 4. c. 22. De Absagis ad fidem conversis.

(d) Niceph. l. 17. c. 13.

(e) Procop. de bello Persic. l. 2.

XIX. Ne Eunuchi fierent Justinian. vetat.

XII. (a) Justin. Novel. 142.

(b) Procop. de adific. Justin. Imp. orat. 3.

(c) Justin. Novel. 142.

(d) Procop. de bello Persic. l. 2.

(e) Justin. Novel. 142.

(f) Justin. Novel. 142.

(g) Justin. Novel. 142.

(h) Justin. Novel. 142.

(i) Justin. Novel. 142.

(k) Justin. Novel. 142.

(l) Justin. Novel. 142.

(m) Justin. Novel. 142.

(n) Justin. Novel. 142.

(o) Justin. Novel. 142.

(p) Justin. Novel. 142.

(q) Justin. Novel. 142.

(r) Justin. Novel. 142.

(s) Justin. Novel. 142.

CHRISTI
529.FELICIS PAP.
4.JUSTINIANI IMP. 3.
ATHALARICI REG. 4.

dis pueris, parentes Justiniani mandato, penitus reliquissent; idem Imperator vehementiori insurgeret animo in eos, qui diu legibus prædecessorum Imperatorum id facerent, sæpe coerciti, nihilominus ejusmodi facinus perpetrare minime desinerent. Quanto autem id vitæ periculo fieri soleret, audi ab ipso, dum ait:

(a) Justin. Novel. 142.

(a) Sæpenumero ex multis vix pauci evadunt incolumes usque adeo, ut quidam ex his qui servati fuerunt, sub nostro aspectu deposuerint, e nonaginta ægre tres servatos esse, &c. Juste igitur Justinianus in eisdem eam legem tanti sceleris vindicem promulgavit, datam hoc anno, XV. Kalen. Decembris, sub dicto Consulatu Basilii, Indictione decima inchoante.

XX.

Tzani facti Christiani.

(b) l. ult. C. de offic. mag. mil.

XXI.

XXII.

XXIII.

XXIV.

XXV.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

XXXII.

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

XXXVII.

XXXVIII.

XXXIX.

XL.

XLI.

XLII.

XLIII.

XLIV.

XLV.

XLVI.

XLVII.

XLVIII.

non cinguntur, locus est collibus & rivulis abundans; ubi tumuli, ibi quæ terræ imminent, talia non sunt, ut fruges afferant, si colantur: valde enim aspera sunt; & supra modum dura, nullarum penitus frugum feracia. Quamobrem fieri non potest, ut hic vel terram ares, vel campum segetum demetas, vel pratium invenias. Floret autem arboribus Tzanica, sed infrugiferis & omnino sterilibus: quoniam ut plurimum nulla est hic temporum reciprocatio & vicissitudo, ut nunc scilicet frigidis & humidis oris occupetur terra, nunc vero juvetur calore Solis: sed perpetua hieme oppressa est, & assiduis nivibus irrigatur. Propter hæc ex antiquo suis legibus vivunt Tzani. Justinianus autem imperante, a Romanis pugna victi, & jam amplius certamini non fidentes, statim sese omnes dederunt, magis diligentes quietam servitutem, quam libertatem periculosam. Et mutata religionis opinione omnes Christiani facti sunt, & vitam humaniorem amplexati dimissis latrocinii, Romanos in suos hostes progredientes semper comitati sunt.

Justinianus ipse ecclesiam construxit in loco qui Chanalicon dicitur, effecitque ut sacra obirent, accederent ad mysteria, sacrificiis Deum placarent, & aliis quoque rebus sacrarentur, intelligentes tandem se homines esse. Structis etiam arcibus passim per regionem, Romanorum militum præsidia hic collocavit, atque Tzanos commercium cum cæteris hominibus habere instituit. Hæc Procopius de Tzanorum conversione & facta a Romanis eorumdem perfecta subjugatione, antequam quartus Justiniani Imperii annus absolveretur, ut ex eodem Procopio colligitur (a), dum agit de bello Persico, (c) Procop. de bello Persic. l. 1. c. 1.

Tzani Populi a Justiniano subjugati.

XXII.

XXIII.

XXIV.

XXV.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

XXXII.

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

XXXVII.

XXXVIII.

XXXIX.

XL.

XLI.

XLII.

XLIII.

XLIV.

XLV.

XLVI.

XLVII.

XLVIII.

XLIX.

L.

L.

PAGIUS Verum non tantum diebus Dominicis; sed etiam Festis solemnibus Episcoporum ordinationes fieri solitas fuisse, innumera exempla ostendunt. Quare cum hoc sæculo dtes primus Januarii Circumcisioni Christi, ejusque Nativitatis Octavæ facer fuerit, Divus Fulgentius eo demortuus, eodemque Felicianus anno sequenti Ruspensis Episcopus consecratus. In Concilio II. Turonensi anno DLXXVI. celebrato Canone XVII. qui est de jejuniis, dicitur: Ad eandem Genitium consuetudinem Patres nostri statuerunt privatam in Kalendis Januarii fieri Litaniis, ut in Ecclesiis psallatur, & hora octava in ipsis Kalendis Circumcisionis Missa Deo propitio celebretur. Missa itaque Circumcisionis, imo & Festum, longe ante Concilium Turonense II. celebrari solita. Hinc in vetustissimo Marty-

rologio Divo Hieronymo a Cassodoro, Beda, aliisque Scriptoribus attributo, ad diem primam Januarii, habetur: Circumcisio Domini nostri Jesu Christi secundum carnem. Denique in Libro Sacramentorum Sancti Gregorii Magni ad eandem diem legitur: Kalendis Januarii in Octava Domini. Deus, qui salutis aeterna, &c. Tum in Præfatione: Per Christum Dominum nostrum: cujus hodie Circumcisionis Diem, & Nativitatis Octavam celebrantes, tua, Domine, mirabilia veneramus. Præterea in Benedictionali ejusdem Pontificis recitatur Benedictio in Octava D. N. his verbis concepta: Omnipotens Deus, cujus Unigenitus hodierna die ne legem solveret, quam adimplere venerat, corporalem suscepit Circumcisionem, spiritali circumcisioe mentes vestras ab omnibus vitiorum incentivis expurget. Quam-

F f f

tata

F f f

F f f

F f f

F f f

F f f

F f f

F f f

F f f

F f f

F f f

CHRISTI 529.

FELICIS PAP. 4.

JUSTINIANI IMP. 3. ATHALARICI REG. 4.

tata fuere: felicissimum vero dicendum, si in omnibus media atque postrema ejusdem Principis principia exæquassent. Sed quod in fomnis ostensum est Pharaoni, (a) Gen. 41.

XXIII.

Hoc eodem anno idem Justinianus Imperator, quem dederat colligendum, emendandumque Codicem suo nomine Justinianeum appellatum, absolutum confirmavit, vulgavitque. Datum id negotii fuerat anno superiori delectis ad hoc viris clarissimis, ut ejusdem Imperatoris constitutio edita Idibus Februarii ad Senatium Constantinopolitanum anno superiori sub Consulatu ejusdem Imperatoris secundo declarat (b). Absoluto vero opere hoc anno, septimo Idus Februarias ad Mennam Præfectum Prætorio de confirmando eodem Codice constitutionem (c) edidit sub Consulatu Basilii. Ad hoc enim curandum opus Decemviratus constitutus est ab eodem Imperatore, delectique Joannes Patricius vir Consularis & Exquæstor, Leontius Magister militum ex Præfecto Prætorio, Phocas Magister militum & Patricius, Basilides Patricius ex Præfecto Prætorio Orientis, Thomas Exquæstor sacri Palatii, Tribonianus Magister Officiorum, Constantinus Comes sacrarum largitionum, Theophilus Comes sacri Consistorii, Dioscorus, & Præsentinus togati Judices sacri Prætoriani. His datum est onus Codicis Justiniani elaborandi, eo ostenso illis totius tractationis argumento, nimirum ut ex tribus Codicibus, Gregoriano, Hermogeniano, & Theodosiano, tertium elucubrarent, quem & Justinianeum (ut di-

(b) Constit. de m. Cod. fac.

(c) Constit. de Justin. Cod. const. Decemviratus pro compilando Codice.

PAGIUS

Quamobrem hoc sæculo dies prima Januarii solennis apud Christianos erat, ideoque & ordinationibus Episcoporum peragendis idonea. Cum itaque Fulgentius tardius quam anno DV. Episcopatum Ruspensem consecutus non sit, & Kalendis Januarii ad Deum migrarit, XXV. Episcopatus sui anno, serius mors ejus non contigit, quam prima die sequentis Christi anni; an vero citius, ut putavit Baronius, prorvis incompertum, cum annorum illorum XXV. exordium hæcenus omnes lateat.

XIV. Ferrandus S. Fulgentii discipulus.

Sanctum Fulgentium omnia Latinorum Martyrologia memorant, ejusque vitam gravi stylo quidam ejus discipulus scripsit, quam exhibet Bollandus ad diem primam Januarii. Inter ejus discipulos eminuit Fulgentius Ferrandus Carthaginensis Ecclesiæ Diaconus, qui vixit usque ad annum DXLVIII. de quo plura Facundus Herminianensis Episcopus lib. 4. cap. 3. pro Defensione Trium Capitulorum, Ferrandi Opera omnia Petrus Franciscus Chiffletius nuper Dione edidit.

ximus) Codicem appellarent ob additamentum novarum ipsius Imperatoris constitutionum.

Qui vero præ cæteris in opus insudasse visus est, fuit Tribonianus jure consultissimus, de cujus statu moribusque Procopii diversa assertio est: qui primum cum ipsum laudat, agens, de bello Persico, ista habet (d): Tribonianus Pamphilius genere, vir moribus & disciplina omnium artium nulli secundus, justum sectabatur lucrum; singulis diebus leges aliquas aut antiquabat, aut condebat. Hæc Procopius. At eodem libro immemor fortasse Tribonianum a se laudatum, ista subicit, sugillans ipsum avaritia: Cum natura mitis & humanus esset; quibus moribus simul & doctrina singulari unicum avaritia morbum obscurabat. Sed vitium eo turpius videri solet, cum pulchritudine proximarum virtutum magis perspicuum redditur. Atque in homine vera virtus, cui avaritia dominatur? Verum audi de Triboniano Suidam: Tribonianus Macedoniani filius a Dicegoris hyparchis Gentilis fuit & impius: omnibus modis a Christiana religione alienus, adulator & impostor, qui persuadere conabatur Justiniano, eum non moriturum, sed cum carne in cælum assumptum iri. Fuit autem Quæstor Justiniani. Hic & ingenii facultate utebatur, & ad summam pervenerat eruditionem, nemini suæ ætatis inferior: pecuniæ ad miraculum avidus, jus pretio vendere solitus & legum dies alios plerumque tollebat, alios scribebat, pro cujusque necessitate accepto pretio. Eo in honore, cum multis annos vixisset, morbo decessit, nihil injucundi a quoquam perpessus; nam & facundus erat, & cætera suavis, & avaritia morbum amplitudine doctrina solertissime occultabat. Hucusque Suidas.

XXIV. Tribonianus qualis fuerit.

(d) Proc. de bello Persic. l. x.

Sed plane monstruosum id de persuasione immortalitatis, qua seducebat Imper-

XXV.

pe-

Ad num. XXIII. & seqq. Hoc anno absoluto Codicem, quem suo nomine appellavit, Constitutionem VII. Idus Febr. Decio Consule edidit Justinianus Imp. ad Mennam Præfectum Prætorio, ut illum confirmaret. Circa Constantini Magni tempora duo Codices emerferant, Gregorianus, & Hermogenianus; qui etsi temporum injuria interciderint, eorum tamen etiamnum rara quædam fragmenta supersunt. In utrumque Codicem relatæ fuerant Imperatorum Constitutiones ab Hadriano Imperatore usque in Tetrarchiam Diocletiani, Gregorius, & Hermogenes eorum Conditores Gentiles fuere, & eandem operam navavere; ita quidem, ut alter alterius operæ & industriæ quid adjecisse videatur. Ad utriusque exemplum sæculo ferme post integro Codex Theodosianus editus est; in quem conjectæ Imperatorum Christianorum Constitutiones; a Constantino Magno videlicet, qui primus ex Imperatoribus Christianam Religionem amplectus est, Justinianus nonaginta post annos & tribus

XV. Justinianus Codicem suum publicat.

CHRISTI 529.

FELICIS PAP. 4.

JUSTINIANI IMP. 3. ATHALARICI REG. 4.

Peruasa immortalitas Justiniano.

peratorem, putare, quis posset & fabulosum, nisi id alterius gravissimi auctoris fulciretur auctoritate. Nam Hefychius Milesius de Philosphis scribens, hæc de ipso: Tribonianus Justiniano Imperatori adulari, ei persuasit, non moriturum ipsum, sed unum cum corpore receptum, in cælum migraturum. Erat autem Paganus, & impius. Hæc ipse. Fortasse inde ejusmodi fama percubuit, quod Tribonianus leges scribens nomine ipsius Justiniani, ea apponere verba consuevit (a): Nostra sanxit Tribonianus. Id quidem dicerem ad Justiniani excusationem, nisi eadem verba ab aliis plerisque prædecessoribus Imperatoribus usurpata invenirentur, quæ diximus derisisse atque reprehendisse Ammianum in Constantio Imperatore.

(a) Hist. C. de Epif. & aeternitas. cler. & al. lii.

Sed illud attende, quod cum usum esse scias Justinianum Triboniano Ethnicohomine in legibus conscribendis; nihil est quod mireris, si impios Imperatores, Zenonem videlicet, & Anastasium, jam sententia Romani Pontificis, comprobante id ipsum (ut vidimus) Constantinopolitano Concilio, necnon Justino Augusto, & catalogo Imperatorum abrafos, penitusque damnatos; nihilominus insigni titulo pietatis in legibus ab eodem Triboniano conscriptis eosdem reperias nominatos. Habes præterea, ex quibus eundem Tribonianum auctorem intelligas, cujus studio factum est, ut cum Christianorum Principum sanctionibus Christiana religio abundaret, suis nihilominus favens Ethnicis Imperatoribus ipse Ethnicis legum conditor atque collector, in eodem Codice Justiniano excrisperit leges ipsorum Augustorum, ut Diocletiani & aliorum, qui Christianam religionem persecuti sunt.

Tribonianus Ethnicis favit.

PAGIUS bus illis Codicibus per Decem viros ad id electos, suum concinnavit; promulgavitque currenti anno.

Nulla juris publici pars est, quæ hoc Codice non continetur; proindeque nulli hominum studiosorum, qui Justiniano Codice non indigere possint. Totius enim Imperii Romani faciem, & scientiam illorum temporum exhibet; quam late, inquam, diffusum id, sub quibus Imperatoribus, quænam ejus divisio: quæ Dioceseon ratio; qui tum hostes Imperii Romani, qui amici, quo milite, quibus castris classibusque limes defenderetur; quæ Magistratum genera, quis Dignitatum ordo, quæ officia Domus Augustæ, quæ Urbium præcipua Corpora & Collegia; quis operum publicorum ornatus publicus; ad extremum quæ Ecclesiæ tum facies, quæ Principum per ea tempora circa fidem Catholicam, & personas Ecclesiasticas leges; quæ Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum Privilegia, quomodo habiti tunc hæretici & Schismatici, quomodo apostata, & Judæi, quomodo intelligendi ejusdem ævi Scriptores omnes, Oratores, Poetæ, historiae Augustæ Auctores, Græci, Latini, Notitiæque Magistratum; his enim illustrandis est hic Codex fax

XVI. Codicis Justiniani utilitas.

Sed quod in his versatur oratio, non prætermittamus dicere de Joanne Patricio, qui primus omnium recensetur decemvirum, quibus delegatum est opus: qualis namque iste fuerit, ex Procopio accipe, qui ait (b): Prætorii Præfectus tunc Joannes Cappadox erat, Tribonianus vero Pamphilius. Et paulo post: Horum alter Joannes artium liberalium ac disciplinæ omnis expertus fuit: nihil enim e scholis, nisi tantum litteras ab initio malas, & has male scribere didicit: natura tamen robore omnium quos scimus vehementissimus, ac nosse opportuna idoneus, tum rebus dubis viam aperire. Cum his vitia miscuit ingentia: Nam in primis improbus; ac natura maleficus, neque Dei ratio, neque hominum reverentia respectus ullus; perdere insuper hominum vitas, urbesque delere ei curæ fuit, ex quo brevi tempore multas opes consecutus est, quas undique rapere & perdere natus erat. Voluptatibus insuper deditus, ebrietati quoque ac satietati vomitibus occurrebat. Et Joannes quidem talis erat. Hæc ipse; qui & inferius de eodem (c): Joannes vero omnibus gravissimus & difficilis; avaritia, crudelitate, perfidiaque infamis, eoque infamæ processerat, ut Theodoram Augustam feminam sapientissimam apud virum calumniaretur, &c. Hæc de ipso modo satis, reliqua autem suo loco inferius.

XXVII.

(b) Proc. de bello Persic. l. x. Joannes Cappadox Patricius.

(c) Procop. ibid.

Possent quæ scribuntur a Procopio de Joanne in suspensionem adduci: num affectu privato in illum commotus eadem in ipsum probra congeserit: sed cum Cappadocem audio, memoriaque reposito quæ de Præfectis Cappadocibus ante scripserit Isidorus Pelusiota, ut de illis minime dubitem facit. Nam audi quid F f f 2 san-

XXVIII. Infamati Præfecti Cappadoces.

quædam, quæ pleraque tenebras discutit. Constitutiones, inquit Alemannus in Notis ad Historiam Arcanam Procopii, ab eo sapientissime conditæ vel veterum Imperatorum leges uno in Codice ordine distributæ vel antiquorum Sapientum responsa ex immensa congerie summa studiorum facilitate, ac brevitate digesta; vel hæc eadem ad Institutionis modum enucleata, eam Justiniano gloriam pepererunt, ut undecim jam & amplius hominum ætates eandem quasi per manus acceperint, foverint, & magis ac magis amplaverint. Nec sane facilius Justiniano quicquam fuit quam vel hanc solum ob rem, quæ gloriæ ac nominis laude reliquos omnes Romanos Principes infra se ponere; cum illi pro suorum quisque facinorum præstantia, in Romana Republica, velut in teatro, alius alio vel humiliore, vel editiore loco titulos, nomenque sibi statuisse videantur; ipse vero qui Romanis legibus suum præfixit eminentissimum locum, atque æternam invenerit. Quamquam in confesso sit apud omnes, neque ulla excusatione defendi queat ejus ad religionis dogmata definienda, Ecclesiasticæque faciendæ leges effusa licentia.

XVII. Summam Laudem Justiniano peperit.

Cum

CHRISTI
529.FELICIS PAP.
4.JUSTINIANI IMP.
ATHALARICI REG. 4.

(a) *Idior.* sanctus vir ad Florentium (a): Hoc habere, Cappadox est: ut Cappadox Imperium gessit. Rursum attende quid ideam scribat ad Isidorum (b): Carthaginenses homines minus malos lege magistratum gerere prohibet: Cappadoces autem, quarum ingens est improbitas, nulla lex ab Imperio & Præfectura removet. Quoniam igitur de omnibus bene mereri cupis, & parem cupiditati potentiam habes; aut legem immuta, Cappadocem potius quam Carthaginenses a gerendo Imperio arcens; aut cum his illos quoque copula, &c. Et ad Rufinum Præfectum Prætorio de Ægyptiis & Cappadocibus ista eodem argumento ingerit (c): Ægyptios quidem ob crudelitatem ac morum immanitatem lex ab Imperio & Præfectura arcet; Cappadoces autem, qui eos improbitate superant, non item. Quoniam igitur nos Cappadocem Præfectum nacti, nationis ad struendas calumnias propensa periculum frequens facimus. Vos autem, qui Impe-

PAGIUS XVIII. Cum tamen mille ferme Constitutiones ex codice Theodosiano in Justinianum translatae fuerint; si quis eas inter se conferat vel componat, inveniet Tribonianum, cujus opera usus est Justinianus, quamplura facinora admisisse. Nulla enim pene lex est de earum numero; quæ in Codice Theodosiano leguntur, ubi ille securim non admoverit; aentia ibi negantibus & retro mutata, Constitutiones meliore sui parte mutilata, una lex in plures distracta, & retro plures in unam constata; rationes sæpenumero vel argumentationes ressectæ, quas etiam, vel legum nexus & integritas, suggererat, aliquando verborum decor omnis detractus, denique mutata passim inflexæque leges anteriores ad posterioris juris mentem, quod in ipsi rerum argumentis obtinere vellet. Notare etiam licet ne leges quidem ipsas satis Trebonianum affectum videri, & ideo vel abdicasse, vel eas mutilasse; & post hæc tamen omnia eorum ipsorum Principum seu Imperatorum titulos, sive nomina legibus inscribit, quasi ab initio, ita scriptæ eæ fuissent. Quæ omnia sigillatim demonstrat Jacobus Gothofredus in Prolegomenis Codicis Theodosiani cap. 4.

ratoris voluntatem, quibus in rebus vultis, habetis; hos quoque illis copulate, ut ne cuiquam alii regioni Cappadox præsit, quam suæ. Consentaneum profecto est, eos patria acerbitate mutuo ab sese irrogari ac perfundi. Hæc Isidorus, qui alias plures eodem argumento reperitur scripsisse epistolas (d). At hæc fatis occasione Joannis Cappadocis, principis Decemviratus ad Codicem Justinianum colligendum electi. En quales homines sanc-

Quoniam vero ex constitutione ejusdem Imperatoris de novo Codice confirmando data hoc anno ad Mennam Præfectum Prætorio, satis intelligis eum hoc anno magistratu functum esse; reliquæ quoque ejusdem Imperatoris sanctiones ad eundem inscriptione, quæ plures sunt diversique generis, quo tempore fuerint promulgatæ, possumus pariter intelligere. Sed hic finis esto rerum stellarum præsentis anni.

Tri-

Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXI. Kalend. Septemb. superioris Christi anni inchoato, ait: Duodecimo Martii Hermogenes Magister vir literatus ad Persarum Regem ab Imp. Persarum de Justiniano Legatus de pace habenda missus, Antiochiam pervenit. Junio deinde mense Samaritanæ & Judæi Palestinam incolentes Juliano quodam in Regem coronato, motisque in Christianos armis, rapinas, cades, incendia, adversus eos excitaverunt, quos Deus in Justiniani manibus tradidit, adeo ut deletis omnibus Julianum tyrannum capite obruncavit; Chosroes autem Persarum Rex Hermogenem Magistrum de pace habenda tractatum habiturum cum donis accedentem suscepit: at Julio mense, fuit is ejusdem Indictionis VII. muneribus acceptis, propositum de pace sermonem respuit, ita nimirum a profugis Samaritanis persuasus, qui regionem suam & universam Palestinam, utpote qui auxiliares copias Judæorum & Samaritarum quinquaginta millia haberent, Proditione tradere pollicebantur. His confusus Chosroes pacis conditionem non accepit, quinimo de Jerusalem per istos potius cogitabat, Urbe videlicet proditoite, qua innumera auri centenaria, & ingentem pretiosorum lapidum congeriem penes se haberet.

JESU CHRISTI
ANNUS
530.FELICIS PAP.
ANNUS
5.JUSTINIANI IMP.
ATHALARICI REG. 5.I.
Felicis Pa-
pæ obitus.

TRigesimus Christi post quingentesimum adest annus, Lampadii atque Orestis Consulatu notatus: quo ad quartum Idus Octobris Felix Romanus Pontifex ex hac vita decessit, ubi sedisset annos quatuor, menses duos, dies vero decem, & octo. Extat ejus epistola data hoc anno sub dictis Consulibus Kal. Martii ad omnes Episcopos de ecclesiarum consecratione: rursum alia ejusdem argumenti sub iisdem Consulibus data, sed perperam duodecimo Kal. Novembris, quo tempore non amplius Felix, sed Bonifacius Secundus Romanæ Ec-

clesiæ Pontifex præsidebat: facile enim accidisse potuit, ut loco Bonifacii, Felicis fuerit nomen appositum. Dolemus res ejusdem Papæ Felicis ob injuriam, temporum admodum jejunas esse relictas: Apud Anastasium enim nonnulli ista de ipso leguntur.

Hic fecit basilicam sanctorum Cosmæ & Damiani in urbe Roma ad locum qui appellatur Via Sacra, juxta templum urbis Romæ. Est autem sita apud templum Pacis. Extat adhuc vetus Inscriptio, quæ erat incisa in throno sanctorum martyrum Cosmæ & Damiani his versibus (a):

AVLA DEI CLARIS RADIAT SPECIOSA METALLIS
IN QVA PLUS FIDEI LVX PRETIOSA MIGAT
MARTYRIBVS MEDICIS POPVLO SPES CERTA SALVTIS
VENIT ET SACRO CREVIT HONORE LOCVS
OBTVLIT HOC DOMINO FELIX ANTISTITE DIGNVM
MVNVS VT ÆTHERIA VIVAT IN ARCE POLI.

Ad eundem quoque Felicem Papam, qui successit Joanni, pertinent Inscriptiones,

quæ ibidem recitatæ, subiiciuntur in hunc modum (b).

OPVS

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6023.
SÆC. VI. ANNO ERÆ
HISTORICÆ
DLXVIII.
A. C. 530.

○ 7. F.) 18. P. 31. Mart. Indiçt. 8.

JESU CHRISTI 530.

BONIFACII II. PAPÆ 1.

JUSTINIANI IMP. 4.

ATHALARICI REG. 5.

I.
Consules.

[1] COSS. Lampadius & Orestes, uterque Occidentalis, ut ostendit Onuphrius in Fastis.

II.

A num. I. ad VI. Anastasius scribit, Felicem Papam sedisse annos quatuor, menses duos,

diebus XII. fuisse autem temporibus Theodorici Regis, & Justinii Augusti a Consulatu Mamortini (legendum, Mavortii;) usque ad Consulatum Lampadii & Orestis, a die IV. Idus Juliarum, usque in IV. Idus Octobris, & sepultum esse in Basilica S. Petri Apostoli IV. Idus Octobris. Ab Anastasio non discrepat Author auctorioris Chronici Veterum Pontificum. Verum cum Theodoricus anno DXXVI. perierit, & Mavortius anno DXXXVII. Consulatum inherit, ac præterea Felix IV. die XII. mensis Julii anni DXXXVII. ordinatus fuerit Pontifex Romanus, quomodo mors ejus incidere potuit in diem XII. mensis Octobris hujus Christi anni Lampadii & Orestis Consulatu notati, & sedisse annos IV. menses duos, dies XIV. cum ab die XII. Julii anni DXXVI. ad diem XII. Octobris hujus Christi anni, intercurrant anni IV. ac menses tres integri?

Tex-

NOTÆ

[1]* COSS. Lampadius & Orestes. Relandus: Postumus Lampadius & Orestes. Ex Grutero pag. CCCCLIX. Sponio pag. 160. & Fabretto pag. 398. Postumi nomen excerptit Relandus. In his enim legitur.

POSTVMO LAMPADIO V. C.
ET IN LVSTRI. CONS. CAMP.

An ad Orestem pertineat, valde dubito.
Inscriptiones antiquæ basilicæ S. Pauli pag. IV. num. 58.

LAMPADI. ETHORESTIIS. Item n. 65. DIPOSITVS. EST VII. KAL. DEC. CONS. FL. LAMPADII. ET ORESTIS. VV. CC. Denum n. 374. DEPOSITVS SVB DIE. PRIDIE. ID SEPTEMBS. LA M-PADIO ET ORESTE CONSVLIVS. Ex hac Fabrettus pag. 327. Victor & Marcellinus: Lampadio & Oreste. Epitome temporum & Indiculus Paschæ: Lampadio & Oreste. GEORGIUS

(a) Antiq.
Inscrip. in
Appen. pag.
1164. n. 10.

(b) Antiq.
Inscrip. in
Appen. pag.
1164. n.
17. 19. 20.

CHRISTI
530.FELICIS PAP.
5.JUSTINIANI IMP.
ATHALARICI REG. 5.

OPVS QVOD BASILICÆ BEATI MARTYRIS STEPHANI
DEFVIT A JOANNE EPISCOPO MARMORIBVS INCHOATVM
IUVVANTE DOMINO FELIX PAPA ADDITO MUSIVO
SPLENDORE SANCTÆ PLEBI DEI PERFECIT.

Insuper

* Africe-
roque.

ASPICIS AVRATVM CÆLESTI CVLMINE TECTVM
ASTRIFERVMOVE * MICANS PRÆCLARE LUMINE FVLTVM.
DOMINO IUVVANTE FELIX EPISCOVVS DEI FAMVLVS
FORVM BASILICÆ BEATI MARTYRIS
STEPHANI MUSIVO ET MARMORIBVS
DECORAVIT.

(a) Pag.
2165. n. 6.

Epithaphum vero ipsius sepulturæ sic se habet (a):

Felicis Pa-
pæ Epita-
phium.

CERTA FIDES IVSTIS CÆLESTIA REGNA PATERE
ANTISTES FELIX QVÆ MODO LÆTVS HABET
PRÆLATVS MVLTVS HVMIILI PIETATE SVPERBIS
PRŌMERVIT CELSVM SIMPLICITATE LOCVM
PAVPERIBVS LARGVS MISERIS SOLATIA PRÆSTANS
SEDIS APOSTOLICÆ CRESCERE FECIT OPES.

* quinde-
cim.

Ita ibi de Felice: *Hujus tempo-
ribus consumpta est incendio basilica
sancti martyris Saturnini via Salaria,
quam a fundamentis restituit. Hic fecit
ordinationes duas per mensem Februa-
rium & Martium, creavit presbyteros
quinquagintaquinque, * diaconos quatuor,
Episcopos per diversa loca vigintinovem.
Qui sepultus est in basilica sancti Petri
Apostoli quarto Idus Octobris: & cessa-
vit Episcopatus dies tres. Licet alicubi
legatur, vacasse mensem unum & dies*

PAGIUS
III.
Duratio
ejus Sedis.

Textus itaque Anastasi a Librariis deprava-
tus, legendumque, fuisse Felicem *temporibus
Theodori Regis, & Justiniani ac Justiniani Aug. a
Consulatu Olybrii usque ad Consulatum Lampadii
& Orestis, a die IV. Idus Juliarum, usque
in XV. Kalendas Octobris.* [1] Quo pacto sedit
Felix IV. annos IV. menses II. dies VI. non ve-
ro dies XIV. Eum sedisse annos IV. testantur
omnia exemplaria MSS. Anastasiana, Herman-
nus Contraetus, Regino, Marianus Scotus, Or-
dericus lib. 2. Martinus Polonus in Chron. Luit-
prandus, Catalogi Palatino-Vaticanus, & passim
alii; adeo ut dubitari non possit, quin Ana-
stasius, ex quo alii accepere, Felici IV. annos

NOTÆ

[1] Felix ex nostro Catalogo sedit annis quatuor, mensibus duobus, diebus 12, qua ducta supputa-
tione pertingimus ad annum 530. diem 14. Octobris. Addendum nunc Interpontificium,
in quo mendum perspicue in omnes Anastasi textus irrepit; nam ut ex Pagio hic intelligimus,
alii quidem Codices illud prorogant ad mensem unum, & dies 15. alii vero ad dies tantummo-
do tres. Ego in utrisque Codicibus veri aliquid, mendii pariter aliquid inesse suspicor, textum-
que Anastasii ita sanandum censeo, ut Interpontificium istud ad mensem unum, & dies tres de-
finiatur. His constitutis, devenimus ad diem 17. Novembris, quæ anno illo 530. Dominica erat,
& apta ad incundum Bonifacii II. Pontificatum. His admissis, stare utique posse adscriptionem
Epistolæ Bonifacii II. censeo. Electus enim & consecratus labente Novembri Bonifacius, literis
S. Cæsarii ante initum Pontificatum acceptis, citum se dare responsum arbitratus fuit, dum il-
las expedire potuit medio Januarii sequentis anni. Quare literæ illæ forte datæ sunt VIII. Kal.
Februarii P. C. Lampadii & Orestis, prout Sirmondus emendavit. Vide Pagium hic num. 6. &
ad A. 519. II. MANSI

quindecim, habita consideratione ad tem-
pus schismatis, quando tandem ab om-
nibus cognitus est legitimus Pontifex.

Sic igitur cum ab obitu Felicis Papæ II.
tres dies intercessissent, decimoseptimo
Kal. Nobembris creatur Bonifacius patria
Romanus, patrè Sigisvultho *: ex quo
nomine conicere possumus eum etsi na-
tus sit Romæ, genere tamen fuisse Got-
thum; non enim Romanum, sed Gothum
refert nomen Sigisvultho Gotho, quem
eo

II.

* Sigisbul-
do.
Bonifacius
II. Roma-
nus Ponti-
fex.

IV. attribuerit; quod & de mensibus II. quibus
supra annos IV. sedit, etiam dicendum. Quo-
ad dies, aliqui quidem Catalogi habent dies
XII. quidam alii dies XIII. sed alii passim ex-
hibent dies XIV. nullus VI. quod tamen ex iis,
quæ Anastasius de Joanne, Felice, & Bonifa-
cio scribit, necessario sequitur. Quamobrem
dies IV. Idus Octobris, quo Felicem sepultum di-
cit, ad aliquam Felicis IV. Translationem re-
ferendus. Ad eum diem inscriptus est Marty-
rologio Canisiano, ideoque Papebrocius in Co-
nato ad Catalogum Pontific. Rom. perperam
dubitavit, an Felix IV. ullis Sanctorum factis
adscriptus fuerit; præsertim cum Anastasius lo-
co

CHRISTI
530.BONIFACII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 4.
ATHALARICI REG. 5.

eo claritudinis pervenisse, ut Consulatum
ordinarium promeruerit, suo loco supe-
riori tomo dictum est. Creato autem ipso
Pontifice in basilica Julii, adversus eum
in schismate in basilica Constantiniana e-
rectus est Dioscorus diaconus, quem il-
lum putamus, qui sub Hormisda Roma-
no Pontifice functus est legatione ad Ju-
stinum Imperatorem una cum collegis
Germano & Joanne Episcopis, Blando
presbytero, atque Felice diacono. Cu-
jusnam autem rei causa conflatum sit schi-
sma, etsi nihil inveniatur expressum; ta-
men (quantum conicere licet) illam mi-
hi facile persuadeo, quod conanti Atha-
larico Regi aliquem consecrandum de-
ligere sacerdotem, parte cleri illi con-
sentiente, reliqui adversati alium ex ad-
verso creaverint Romanum Pontificem.
Id enim opinari, quæ contigerint in e-
lectione prædecessoris, admodum persua-
dent, & quæ ex epistola Athalarici ad
Senatum (a) sunt superius recitata.

Dioscorus
schismati-
cus contra
Bonifa-
cium.(a) Apud
Cassiod. l.
8. c. 15.

III.

* Octobris

Sed quæ post hæc de hujusmodi schi-
smate legantur apud Anastasium, audia-
mus: Fuit (inquit) *dissensio in clero &
Senatu, quo tempore defunctus est Diosco-
rus pridie Idus Novembris **. *Istis die-
bus Bonifacius zelo & odio ductus cum
grandi amaritudine sub vinculo anathema-
tis & chirographi reconciliavit clerum:
quod chirographum archivo Ecclesiæ clau-
sit, quasi damnans Dioscorum, & con-
gregavit clerum: cui tamen in Episcopa-
tu nullus subscripsit, dum plurima multi-
tudo fuisset cum Dioscuro.* Quæ autem ibi
subiiciuntur de Synodo per Bonifacium
congregata, sequenti potius anno conti-
gisse videntur: agemus de ea suo loco.
Dei namque beneficio factum est, ut ci-

PAGIUS

co citato non nisi de die ejus Translationis in-
telligi possit, cum ait Felicem IV. sepultum esse
IV. Idus Octob. Eum etiam Sanctum appellat
Holtkenius, qui librum Pontificalem usque ad
Sanctum Felicem IV. emendavit.

IV.
Dux Epi-
stola Felici
IV. assilla.

Circumferuntur duæ Felici IV. Epistolæ,
quarum prima dicitur data Kal. Mart. Lampadii
& Orestis Cass. altera XII. Kal. Novemb.
Lampadii & Orestis Cass. Verum, ut jam Viris
doctis observatum, utraque supposititia est; cum
contineant phrasas posteriorum sæculorum, &
sententias ex Epistolis S. Gregorii Magni, aliis-
que emendicatas, ac denique XII. Kal. No-
vemb. Felici IV. in vivis non fuerit.

V.
Bonifacius
II. sit Papa.

Anastasius juxta Regiam editionem & auctius
Chronicon Veterum Pontificum, habet cessasse
Episcopatum mensem I. dies XV. sed mendose,
ut liquet ex Codice Anastasii MS. qui extat in
Bibliotheca Colbertina, ex variis Catalogis,
Orderico citato, ac plerisque MSS. exemplari-
bus Anastasii, in quibus omnibus habetur, si-
cuti & in exemplari, quo usus est Baronius,
cessasse Episcopatum dies tres. Quare cum Fe-
lix IV. supremum diem obierit XIV. Kalend.
Octob. seu die XVIII. mensis Septembris, Bo-
nifacius II. natione Romanus consecratus est die
vicesima prima mensis Septembris, in quam

to morte præventio schismatico, extin-
gueretur & schisma.

Porro qui contra Bonifacium Papam
creatus est Dioscorus, magnopere simo-
niæ crimine infamatus habetur. Scribens
enim postea Athalaricus (b) Rex ad Joa-
nannem Bonifacii successorem Romanum Pon-
tificem, hæc inter alia: *A tempore sau-
cissimi Papæ Bonifacii, cum de talibus
prohibendis suffragiis P. C. Senatuscon-
sultum nobilitatis suæ memores condide-
runt: Quicumque in Episcopatu obtinen-
do sive per se, sive per aliam quamcum-
que personam aliquid promississe declara-
tur, ut execrabilis contractus cunctis vi-
ribus evacuaretur **, &c. Sed & hæc cla-
rius de Dioscuro, quæ Justinianus Imper-
ator tradit, confirmant, nempe ob cau-
sam pecuniariam fuisse post mortem ipsum
anathematizatum: id quidem, ut de his
nulla possit dubitatio superesse, testatur
expressè idem Justinianus in edicto (c)
ad Joannem Romanum Pontificem. Sed
de his agemus anno sequenti, ubi de
Synodo in ea causa coacta sermo erit.

IV.
Simoniz
labe con-
spertus
Dioscorus.
(b) Apud
Cassiod. l. 9.
ep. 5.* efferre-
tur.(c) Extat
f. 1. Cons.
vet. edit. in
Joan. Pap.

V.

Legitur in collectione Conciliorum no-
mine Justiniani Imperatoris ad Bonifacium
Papam fidei professio, quæ incipit: *Prima
salus est, &c.* Quam quidem nec esse
posse Justiniani, qui ante annos quatuor
jam obierat, prudens collector epistolæ
Romanorum Pontificum considerans,
explosit, utpote quæ nec sit Justiniani,
cum multa habeat epistolæ Joannis Con-
stantinopolitani Episcopi missæ ad Hor-
misdam Papam, quam & ipse Pontifex
(d) ad Hispaniarum Episcopos dedit;
habeatque & alia admixta ex aliis ejus
epistolis: ut plane esse appareat cento
male confutus. Sed & inde vitiosa dete-
gi-

(d) Hormis-
ep. 45.

Festum Sancti Matthæi Apostoli incidit. Eo au-
tem die Bonifacium Pontificatum accepisse, ex
dicendis in morte ejus constabit, & nostra per
hæc tempora Chronologia Pontificia magis con-
firmabitur. De Dioscuro Schismate adversus Bo-
nifacium II. legendus Baronius, sicuti & de fi-
dei Professione ad Bonifacium II. hujusque E-
pistola ad Eulalium Episcopum Alexandrinum;
quam utramque supposititiam esse ostendit. Qua
de re nullus Eruditorum hodie dubitat.

Felicem tamen IV. anno superiori e vivis abi-
isse, & Bonifacium II. ei successisse eodem an-
no, contendunt Holtkenius in Serie Chronolo-
gica Pontificum Rom. & Emin. Card. Noris-
sius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 23. nisi die &
mense adscriptis Epistolæ Bonifacii II. ad S.
Cæsarium Arelatensem Episcopum, qua Synodi
Arausicanæ II. Decreta approbat. Hæc enim
Epistola, quæ post Baronii mortem in lucem
prodiit, dicitur data VIII. Kalend. Februarii,
Lampadii & Orestis VII. CC. Cass. ideoque die
XXV. mensis Januarii hujus Christi anni.
Quare, inquit, Bonifacius antecedenti anno
Pontifex ordinatus fuerat. Sed jam ibi dixi,
eam Epistolam absque die & Consule esse re-
pertam, & temporis progressu, ut non raro
contigit, a scielo quopiam utrumque additum.
Fr.

VI.
Ante præ-
sentem an-
num Felix
IV. mortu-
us non est.

Nomine Bonifac. scripta edita.

gitur, quod data habetur sub Consula- tu Justiniani tertio, cum jam non am- pliùs Bonifacius, sed Joannes Romanæ Ecclesiæ Episcopus præsideret: sed cum additur collega Orestes, magis arguitur impostura. Eodem plane vitio laborat, sed absurdiora continet illa quæ nomine ejusdem Bonifacii legitur data epistola ad Eulalium Episcopum Alexandrinum, prout ostendimus in Notis ad Romanum Mar- tyrologium, & superius tomo quinto, cum eam manifestissimè imposturæ con- victam penitus confutavimus. Eant pro- cul a Fidelium cœtu, qui in Ecclesiam non habentem maculam neque rugam e- jusmodi conantur inferre quicquillas; lon- geque longius exulent a Catholico orbe, qui, quæ corrucere videntur, mendaciis suffulcire nituntur: nam super solidum fundamentum firmamque petram structa, est semper manens, numquam casura sin- cera fides.

VI. Hildericus Rex Wan- dalorum captivus detentus. (a) Procop. de bello Vand. l. 1.

Hoc eodem anno Hildericus Rex Wan- dalorum in Africa a Gilimere fratre con- sobrino conjectus in vincula, regno spo- liatur, cum jam annos septem in eo ex- plesset. Res autem quomodo se habue- rit, a Procopio sic accipe (a): Erat (inquit) in Genserici genere quidam Gi- limer Genzonis Genserici nati filius, etate provectus post Hildericum, cujus rei gratia successurum post eum sperabatur: hic & rei militaris peritissimus, & ingenio gravis, tum pecunia, vique ac rebus aliis alie- na invadere promptissimus. Qui quam- quam se jure successurum quandoque vi-

PAGIUS

Felicem enim quarto annos quatuor. Bonifacium vero II. duos tantum Romanam Ecclesiam gubernasse, restantur omnia exemolaria Anastasiana, Catalogique omnes Pontificum Romano- rum, a quibus tam labili fundamento discedere non licet. Papebrocius laudatus alique Consula- tum illum additionem esse persuasum habue- re, idque in dubium revocari non debet.

VII. Bonifacius II. Syno- dum Arau- sicanam II. confirmat.

Cæsarius itaque postquam priori anno, die tertia mensis Julii Synodum Arausicanam ce- lebravit, videns aliquos Gallo-provinciæ Epi- scopos damnatis Semipelagianismi erroribus ad- huc adhærescere, hoc anno Synodum Valenti- nam indixit, de qua anno elapso; eaque absoluta per Armenium Abbatem omnium a se in causa illa gestarum Felicem IV. certiore- fieri curavit, ad quod etiam apud hunc pro- movendum, Bonifacii cum quo veterem ami- citiam colebat operam deprecatus est. Sed Fe- lix IV. mense Septembri hujus Christi anni e vivis abiit, eique Bonifacius S. Cæsarii amicus die- XXI. ejusdem mensis successus, qui uno post aut altero mense Synodi Arausicanæ II. de- creta confirmavit. Bonifacii II. ad Cæsarium Epistola, qua mox dicta fidem accipiunt, his verbis inchoatur: Per filium nostrum Armenium Presbyterum & Abbatem literas tue fraternita- tis accepimus, quas ad nos, ut apparet inscius adhuc Sacerdotii mihi commisit, sub ea qua in Deo tenemur charitate direxeris, quibus credi- devas postulandum, ut id quod a beata recor- dationis decessore nostro Papa Felice pro Catbo-

deret, dilationem tamen ac moram mi- nime toleravit: quin orrente adhuc Hil- derico, honores intempestivos, factaque Imperii sibi usurpare; illum ut ignavum & inertem apud Voandalos accusare; præ- terea ob ejus imperitiam ab Afris supe- ratum dicere cepit: insuper calumniis o- nerare, quod Voandalos simul cum tota ditione Justiniano prodere vellet, nec aliud legationem Byzantium missam voluif- se. Quæ omnia Voandali credentes, eum Regem constituunt; Hildericum post an- nos regni septem cum Amere & ejus fra- tre Evagene custodia tradunt. Ubi vero Justinianus jam factus Imperator hæc au- divit, legatos in Africam ad Gilimerem mittens, hæc scripsit:

VII. Justiniani litteræ ad Gilime- rem.

Impie facis, minimeque dignum Gense- rici testamento, quod Hildericum legit- mum Regem in custodia teneas, cum bre- vi post tempore tibi liceret ex lege omni- no succedere: nunc vero ut modicum præ- venias tempus, jura prodis, & regni no- men in tyrannidem converteris. Hunc igitur hominem sine, donec vivat, regni sal- tem imaginem habere: ægeque tantum, quod Regem deceat, & avi tui Gense- rici mandatam circa regni successionem ex- postulat; ut quod nunc injuste possides, ex æquo retineas. Hoc si in animum du- xeris; & res tibi felicius, & nostra si- mul amicitia provenierit. Hæc itaque sum- ma epistolæ. Gilimer autem legatos re in- secta remisit, statimque Amerem excæca- vit, Hildericum vero, & Evagenem ar- ctiori tradidit custodia; insuper illudens hor-

lice fidei poposceras firmitate, mea explicaretur instantia. Sed quia id Voluntas Superna dispo- suit, ut quod per nos ab illo speraveras, a nobis potius impetraves; petitioni tue quam lauda- bili fidei sollicitudine concepisti, Catholicum non distulimus dare Responsum, &c. Tum in fine Epistolæ: Contra Pelagianii erroris ineptias, quas illa videtur Epistola continere, quam a quo- dam tibi mandasti Sacerdote transmissam, res- pondendum non duximus; qui speramus de mi- sericordia Divina, quod ita per ministerium tue fraternitatis atque doctrinam, in omnium, quod dissentire mandasti, dignabitur in cordibus opera- ri, ut ex hoc omnem bonam voluntatem non ex- se, sed ex Divina credant Gratia proficisci; cum se senserint id jam velle defendere, quod nite- bantur pertinaciter impugnare. Non mirum por- ro quod dies, mensis, & Consules in fine hu- jus Epistolæ additi fuerint, cum hæc initii ver- ba, quas ad nos, ut apparet, inscius adhuc Sa- cerdotii mihi commisit, absint a Sirmondi MS. quæ tamen in vaticano optimo & antiquissimo Holstenius invenit, & congruit, exigique hu- jus loci sententia. Quare Librarios ex litteris Pontificiis aliqua quandoque detraxisse, & ali- qua quandoque iisdem addidisse, præsertimque diem, mensem, & Consules, certum & indu- bitatum hoc exemplum reddit.

VIII. Gelimer Regnum Vandalorum occu- pat.

A num. VI. ad XI. Hildericus Vandalorum Rex, qui anno DXXXIII. die XXIV. mensis Martii Trasamundo successit, hoc anno mense cir- citer Augusto, a Gelimere Gitzchi Vandalorum Re-

VIII. Rursum Justinian. ad Gilime- rem.

hortabatur, ut Byzantium ad Imperato- rem fugere meditaretur. Justinianus ubi hæc audivit, alios rursus legatos mittit cum his litteris.

Nos cum te minime nostris monitis ad- versaturum putarem, priorem tibi epi- stolam scripsimus. Quando vero placet ti- bi regnum hoc pacto habere, tibi habe- quod fortuna ex ipso tribuerit. Tu autem Hildericum, & Amerem luminaribus cas- sum, ejusque fratrem ad nos mitte, sola- tium habituros quale potuerunt, qui re- gno aut oculis sunt privati. Quod si mi- nime feceris; nos profecto coges, amici- tia relicta, federeque quod cum Gense- rico ejusque successoribus gessimus, solu- to, te non solum armis perire, sed pœ- na quali possumus persequi. Hæc vero Gi- limer excusans, hoc modo respondit:

Gilimer Rex Justiniano Impera- tori salutem.

IX. Gilimeris litteræ ad Justinia- num.

Neque ego per vim regnum accepi, ne- que contra meos propinquos quicquam in- justum perpetravi. Hildericum enim no- va quarentem in familiam nostram, Voan- dalorum gens magistratu dejecit; meque tempus & ex lege ætatis honor in regnum vocavit. Talem enim quemdam virum bo- num regnum exposulat, qui nec alienas ab re curas persequatur. Tu vero item Rex curiose facis ac injuste aliena curare. Quod autem fœdera solves nobis bellum inferendo; respondere sum paratus quibus potuero viribus, obstans ac fidem expo- stulans simul & jusjurandum Zenonis, cu- jus tu successor existis.

X. Justin. pa- rat bellum in Gilime- rem.

Has accipiens Justinianus litteras, si male prius in illum fuerat animatus, tunc in eum multo magis exarsit. Quapropter ei visum, ante omnia Persicum solvere bellum, in Africamque transferre: erat enim in perscrutando ingeniosus, & ad ea que decreverat perficienda non piger. Ad- erat insuper ex Oriente Belisarius Dux, non ut ad hoc bellum quaesitus, sed jam exacto magistratus tempore: nam & cum Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Regis pronepote e Regno dejectus est, Proco- pius enim lib. 1. de bello Vandalico cap. 9. post- quam rem gestam narravit; inquit: Ita Domi- natum occupat Gelimer, & Hildericum septem an- nos Regno potitum in custodiam tradit. Parte a- lia Isidorus in Chronico Vandalorum testatur, Hildericum annos septem & menses tres regnasse. Quare eo quo dixi mense Regno privatus est. Justinianus, qui Hilderico amicitissimus erat, ad ultionis cupiditate exarsit, censuitque bellum sine mora cum Persis divendum esse, & in Afri- cam transferendum. Alerat Belisarius Magister mi- litum Orientis, quem revocaverat, cum illum ex- peditionis Africa Ducem futurum, nec ipsi, ne alii cuiquam ante dixisset. Eidem in speciem scribit Magistratum quem habebat, abrogavit: subinde pax cum Persis uti in superioribus Li- bris narravimus, composita est, inquit Procopius citatus. Initium Gelimeri cum hoc Christi an- no ab Hermanno Contracto juxta editionem Canisianam accurate illigatum.

Persis inducia (ut supra narratur) factæ fuere. Hæc autem de litteris & legatio- nibus ultro citroque missis inter Justi- nianum & Gilimerem, et si hoc anno cepta esse dicuntur, haud tamen eodem anno perfici potuerunt, sed ultra biennium, duæ missæ legationes temporis insumpse- runt. Etenim non ante annum septimum ejusdem Imperatoris fœdus cum Persis (ut idem Procopius (a) tradit, sancitum) est, neque ante idem septennii Imperii tempus bellum Africanum Justinianus est auspiciatus.

(a) Procop. de bello Persic. l. 1.

Jam vero quæ hoc ipso anno quarto Justiniani Imperatoris in Oriente contige- runt de bello Persico, aliis barbaris ad- versus Persas ab eodem Imperatore con- clatis, breviter dicenda sunt. Usque e- nim ad annum hunc quartum Justiniani Imperatoris bellum Persicum Per Belisari- um Ducem feliciter confectum esse, Pro- copius (b) docet: post hæc autem non ita: nam temeritate militum inopportu- no tempore pugnam appetentium Roma- nus exercitus in discrimen adductus est, cessitque victoria ipsi Persis, sed ita cruen- ta, ut Persarum exercitus Dux non solum nullum sit consecutus præmium, sed a suo Rege Cabade subire supplicium jus- sus. Quo etiam tempore (ut idem Pro- copius (c) tradit) Justinianus Imperator gentes ad mare politas contra Persas ex- citare conatus est, Homeritas videlicet & Ætiopes, cum quibus societatem iniiit; simulque Blemios & Nabathæos sibi ad hoc ipsum conciliavit, eosdem beneficiis demeritos atque devinctos: eis enim ju- xta Nilum frugiferam terram dederat in- colendam, qui apud Oasis petras loca ste- rilia habitabant. Sed quod majoris be- neficii loco habitum, illud fuit, quod eosdem adhuc in idololatria perseveran- tes, ea abolita, reddidit Christianos: nam audi Procopium (d):

XI. Status re- rum O- rienta- lium.

(b) Procop. de bello Persic. l. 1.

(c) Procop. de bello Persic. l. 1.

(d) Procop. ubi supra. XII.

Hæ namque gentes & Blemios, & Na- bathæ, cum alios deos, uti Græci, tum G g g Ism

Procopius lib. 1. de bello Persico cap. 22. post- quam capite superiore retulit, pacem cum Cabade Persarum Rege fieri non potuisse, & Justinianum Belisarium a potestate, quam ge- rebat, amovisse, eoque interim spatio Cabade obisse, prodit Romanos inter & Persas pacem sancitam esse: Ita, inquit, confecta pax est perpetua, annum Principatus agente sextum Justiniano, eoque in finem vergente, anno scilicet DXXXIII. eodemque Christi anno bellum Vandalicum Belisario Duce inchoatum, ut ibi- dem videbitur. Baronius quidem num. X. ci- tato ex Procopio lib. 1. de Bell. Pers. ait. Non ante annum septimum ejusdem Imperatoris fœdus cum Persis sancitum est. Verum id non tradit Procopius vel Baronius mendosum Procopii Co- dicem nactus est, vel hunc Authorem non bene explicavit.

IX. Pax Rom. inter & Persas post triennium facta.

A num. XI. ad XVI. Anno superiori, num. XIX. ostendimus, Romanos inter & Persas de pa-

X.

De Blemys & Nabathæis.

Isim & Osyrim magnopere colunt, nec minus etiam Priapum; Blemyes etiam humana hostia Soli sacrificare consueverunt; qui mos barbaros usque ad hoc tempus servatus, jussu Piiissimi Principis Justiniani sublatus est. Narses igitur genere Persamenius, cujus supra ut ad Romanos transfuga memini, illorum militum Dux, ejusdem Imperatoris mandato & templa delavit, & sacerdotes in custodia vincit, statuasque illorum Constantinopolim misit. Hæc de eorum patrio ritu Procopius; quibus simul cum Christianis ecclesias, & sacerdotes Justinianum voluisse esse communes, tradit; atque addit: Et quod speraret sacrorum commercio eorum perpetua frui amicitia; ex eo oppidum in ea parte Philas ex argumento appellavit. Sed & quæ aliæ insuper nationes in aliis Ægypti partibus adhuc idololatræ existentes per eundem Justinianum Christiana religione imbutæ sint, ex eodem auctore alibi ista narrante accipe (a):

(a) Procop. de adif. Just. Imp. orat. 6.

XIII. Idololatræ ad fidem Christi converfi.

Habitantur, inquit, in Pentapoli videlicet, duæ urbes cognomines: utraque enim Ægypta dicta est, quæ a Boreo abstris itinere quantum robustus vir quatuor diebus conficere potest; verusta profecto urbes ad Notum ventum versa incolarum antiquos mores ac studia referentes. Omnes enim adhuc mea ætate errabant, capti religione multorum deorum. Olim Ammoni & Alexandro hic ades posita erant, quibus usque ad Justiniani Imperium hostias mactabant indigenæ. Erat enim eorum qui sacris serviebant ingens turba. Cæterum hic Rex non tam subiectorum corpora tueri satagens, quam animas servare procurans hominibus hic commorantibus omni diligentia providit, non ut impense alia corrigeret, sed ut veram religionis opinionem doceret, sed singulas familias Christianos factos, & transmutatos ab obscenis patriæ moribus; apud quos templum Dei Genitrici edificavit.

XIV.

Boreum urbs Maurusis barbaris vicina in hæc usque tempora ab exolvendo tributo libera fuit, neque unquam ex quo homines esse cœperunt, ad illam pervenerunt publicani & tributum exactores. Prope eam olim Judæi morabantur, vetu-

PAGIUS De pace inter Romanos & Persas irrito successu actum.

pace irrito successu actum fuisse. Iterum hoc anno congressum de rebus componendis habitum, docet Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXII. qui mense Augusto hujus Christi anni absolvitur: Porro, inquit, mense Martio ejusdem Indictionis (scilicet VIII.) Herimenes Exconsularis & Magister, nec non Rufinus Exmagister militia, & Patricius Antiochia digressi, & Legatorum munere fungentes Persas versus profecti, Daras cum pervenissent, Regi Persarum, ut se ad colloquium exciperet, denunciaverunt. Dum vero subsistunt ad Da-

sti templi, quod in primis venerabantur possessores: quos omnes Christianos Justinianus Rex efficiens, templum in ecclesiam speciem transformavit. Hæc Procopius. Quod autem ad Judæorum templum in Ægypto spectat, non potuit hoc illud esse, quod Onion constat fuisse nominatum: nam illud a Vespasiano demoliri jussum, auctore Josepho (b) Annalium tomo primo dictum est: oportuit enim istud ipsum fuisse postea a Judæis reedificatum, Quod vero in Ægypto potius quam alibi id sibi concessum Judæi existimarent, permoti erant istiusmodi vaticinio Isaia (c): In die illa erit altare Domini in medio terræ Ægypti, & titulus Domini juxta terminum ejus: & erit in signum & in testimonium Domino exercituum in terra Ægypti. Hoc, inquam, Judæi persuasi sacro oraculo quod alibi nefas esse putarent, concessum sibi iidem rati id facere in Ægypto, templum iterum illic (ut patet ex Procopio) erexerunt. Sed omnia necesse est cedant Christo de quo Paulus Apostolus (d) oraculum illud prædictum affirmat: Omnia (e) subjecti sub pedibus ejus.

(b) Joseph. de bello Judæico 1.7. c. 30.

(c) Isa. 19.

(d) 1. Cor. 15.

(e) Psal. 8.

XV.

Quod vero pertinet ad Æthiopum, Regem, quomodo adversus Persas cum Romanorum Imper. Justiniano hoc tempore fœdera junxit; attende quæ tradat Procopius valde contententia, iis quæ superioribus annis diximus contigisse, cum de martyrum Arethæ & sociorum, rebus gestis narrationem habuimus: ait igitur (f): Sub hujus belli tempus Hellistæus Æthiopum Rex Christianus, postquam ex Homeritis his qui in alterius littaris continente sunt, plures esse Judæos didicit, multos autem sectam veterem colentes, quam Gentilem nunc homines vocant; cum non cessarent continuo in vicinos Christianos incurrere, cum classe adversus eos venit, & victoria potius Regem cum Homeritis pluribus interfecit, alio subrogato Christiano genere item & Homerita, cui nomen Esimiphæo. Imperatoque tributo quotannis Æthiopiis dando, domum se recepit. Et inferius: Regnantibus igitur apud Æthiopes Hellistæo, apud Homeritas vero Esimiphæo, Justinianus Julianum legatum Re-

(f) Procop. de bello Persic. 1.1. De Rege Æthiopum Christiano.

ras, Orientalis militia Magister una cum reliquis Romanis Ducibus Urbi quam proxime castra applicuit: qua re cognita, Meran Persarum Regis supremus Dux, ipseque Regis filius, & ceteri Persarum Duces cum innumeris copiis Nisibi collecti, acie omni in tres partes divisa, Junio mense, memorata octava Indictionis in eos irruerunt. Addit Theophanes, caesos fuisse Persas, & ad internecionem profligatos. Procopius lib. 1. de Bell. Pers. capp. 13. & 14. pluribus hoc prælium describit, atque Perocem summum Ducem Persarum, Mirrhaven antea factum fuisse,

Reges ambos rogatum misit ob communem in Christo fidem, uti sibi contra Persas essent auxilio. Sed quomodo ex hac spe Justinianus excidit, cum multa intercessissent, quibus illi impediti minime steterè promissis, ob idque ipse Imperator pacem cum Persis statuere coactus est, idem Procopius pluribus docet. Cabade enim Rege defuncto, cum ejus filio regni hæredè Cosrhoë justis legibus pacem composuisse tradit. Cuncta vero hæc ultra biennium esse propagata, pacemque cum Cosrhoë anno septimo Justiniani Imperatoris fuisse firmatam, idem Procopius narrat, quando & cœptum est moveri ab eodem Imperatore bellum Wandalicum, de quo suo loco dicemus.

XVI.

(a) 1. 19. Cod. de heret. Constitutio Imper. adversus hæreticos.

Hoc anno sub iisdem Consulibus Justinianus Imper. eam edidit sanctionem, (a) qua hæreticorum filii Orthodoxi a parentum successione quolibet proveniente titulo minime repellerentur: sed etiam addidit, ut hæretici cogenter alere filios Orthodoxos; contra vero filios, qui essent hæretici, ab hujusmodi voluit legis auxilio omnino repelli. Cum vero ibi Justinianus inter complures sceleras hæreticorum, quorum liberi hæretici a parentum successione repellerentur, adnumeret hæreticos Samaritas: plane ad eandem constitutionem allusisse visus est Cyrillus, in Vita Sabæ, dum hæc ait de ipso Justiniano Imperatore: De Samaritis hanc legem tulit, ne essent alter alterius hæredes, ne per successiones opes illorum crescerent & amplificarentur. Hæc ibi: quæ quidem eundem sanctissimum virum Sabam curasse apud Imperatorem, nempe, ut ejusmodi constitutio adversus hæreticos sanciretur, idem auctor testatur.

XVII.

Quæ autem præcefferint, ut idem Justinianus Imp. vehementer commotus sit adversus Samaritanos, idem Cyrillus diligenter quidem prosecutus est. Sed antequam ista reddamus, ratio exigit argumenti, ut immania scelera ab eis Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

se, sic Persæ, inquit, quandam dignitatem vocant. Quare Meran apud Theophanem idem est ac Mirrhaves. Baronius anno DXXVII. a n. XLV. ad L. de colloquio pacis & de prælio Bellisarium inter & Mirrhaven seu Perozen. commissio, fufe ex Procopio agit; sed loco non suo; ideoque ea hic revocanda.

XI. Obitus Cabadis Persarum Regis.

Baronius num. XV. Cabadis Persarum Regis mortis mentionem facit; sed, ut testatur Agathias lib. 4. pag. 139. is quinto anno Imperii Justiniani Augusti e vivis excessit, ideoque sequenti Christi anno, quod confirmat Procopius qui in lib. 1. de Bello Pers. cap. 16. ubi asseruit, de pace cum Cabade actum fuisse, sed Legatos Romanos re infecta Byzantium rediisse, subdit: Abiit hyems, & annus Imperii Justiniani quartus absolvitur. Tum capitibus sequentibus narrat aliqua prælia, antequam Cabades moreretur, gesta. Quare non dubitandum

dem antea perpetrata his præmittamus: cum, quo certo anno collocanda fuissent incompertum penitus nobis esset. Ex Procopio itaque primum hic describamus eam quam de iisdem ipse historiam texuit, incipiens enim ab his quæ sub Zenone atque Anastasio Imperatoribus ab eis sacrilegia sunt perpetrata, hæc habet (b): Tempore Zenonis Regis, Samaritani subito tumultuantes irruunt in Neapolim, & multos ex Christianis Pentecostes solemnitatem in ecclesia agentes trucidant; & Episcopum Therebinthium nomine sacra mensæ asstantem, obeuntemque sacra, gladius percussum vulnerant, disfectis manuum digitis: atque ita mysteriis injuriam intulerunt, quemadmodum quidem Samaritanis facere collibuit, nobis vero silentio præterire. Mox sacerdotes hic Byzantium profectus, & Regis conspectui sese insinuans, iis quæ commissa erant enarratis, vulnera sua ostendit; atque prædictionis Christi mentionem habita ulteriore ac vindicem in omnibus ipsum Regem fore petebat. Zenon Rex consternatus, eos, qui nefanda pararunt digna pœna affecit. Nihil enim moratus, Garizin montem, pulsas Samaritanis, mox Christianis restituit; & in vertice struendam ecclesiam, Deique Genitrici dedicatam, ea solum ratione muro vallavit, ut revera cinxisse videatur, collocato imbi militum præsidio. Quam rem agere ferentes, vehementer excanduerunt: sed tamen ob metum Regis, iram silentio deplorabant.

(b) Procop. de adific. Just. Imp. orat. 5. Scelera Samaritanorum sub Zenone.

Postremo tempore, cum Anastasius imperaret, tale quiddam contigit. Quidam ex Samaritis a muliere persuasi, verticem & præcipitium montis conscendunt præter opinionem, & templum ingressi illic constitutos custodes trucidant: elataque vehementer voce, eos qui in urbe adhuc erant, Samaritanos vocant. Hæc milites formidantes, iis qui tantum nefas ausi sunt, nequaquam opitulari voluerunt. Non multo post, is qui regionem G g g 2 nem

XVIII. Quid Samaritani sub Anastasio.

quin mors ejus ad annum sequentem differenda sit. Multis ille inclaruit victoriis, ac per unum & quadraginta annos Imperio potitus est, inquit Agathias citatus, qui de Chosroe ejus filio ac successore affirmat, quod per octo & quadraginta annos, quibus Imperio potitus est, multis decoratus fuerit victoriis, talisque evaserit, qualis ante eum ex Persarum Regibus, nemo, si cum singulis eorum compararetur; ne si Cyrus quidem Cambyse filium, aliquis nominaverit, aut Darium Hytaspis, sed neque Xerxem illum, qui mare equis, montes navibus reddidit pervios. Porro Chosroem post diem XIX. mensis Februarii anni insequentis Regnum iniisse liquet ex iis, quæ anno DLIX. in morte S. Sira martyrii in Perside passæ anno XXVIII. Chosrois, in medium asseremus.

A num. XVI. ad XLV. Rebello Samaritarum in Palæstina, de qua fufe hic Baronius, an-

XII.

nem illum gubernabat, vir disertus Procopius nomine, ex Edeffa urbe, tam dire sceleris auctores comprehensus occidit. Nulla tamen ratio aut providentia munitionis tunc a Rege facta est: sed nunc Justinianus Rex, Samaritanis ut plurimum Christianis effectis, vetustum in monte Garizin propugnaculum obiectum reliquit, quemadmodum diximus. Hæc Procopius: quem miror proximam causam prætereire, ob quam Justinianus Imperator locum illum adversus Impios Samaritanos fortius communit. Porro rem ipsam Cyrillus, qui his ipsis temporibus vixit, istis verbis prosecutus est. (a)

(a) Vita S. Saba apud Sur. t. 6. die 5. Decemb. XIX. Crudelia facta Samaritanorum.

Qui in Palæstina erat populus Samaritanorum, cum Julianum quemdam, qui ipse quoque erat Samaritanus, sibi Regem creassent, multam injuriam faciebat Christianis, ecclesias depopulantes & exurentes, Christianos afficientes supplicis innumerabilibus, & deinde etiam occidentes, & in vicis finitimos facientes incurSIONES, & captas Sanctorum rumpentes & igni mandantes: quæ quidem maxime fecerunt in locis quæ erant circa Neapolim, nempe Samariam, ut qui Episcopum quidem gladio peremerint, quosdam autem presbyteros comprehenderint, & primum quidem membratim & frustratim eos defecerunt, & deinde eos cum martyrum reliquiis frixerint in sarragine; & nulli probro & contumeliæ pepercerint in Christianos.

XX.

Hæc postquam renunciata fuerunt Imperatori, adversus illos magnas emittit copias: quæ cum eis manus confligentes, multos alios interimunt, & ipsum etiam Julianum. Aquibus Silvanus quoque tunc Scythopoli comprehensus, in ignem iniicitur; & ita acerbum accepit vitæ exitum vir qui multis probis & contumeliis affecterat Christianos; & ideo (ut arbitror) pulchre ad hoc a divina reservatus erat justitia, ut sic lucret supplicium sufficiens; & finem acciperet; quod non multis ante diebus de ipsis dictum fuerat a Saba.

XXI. Calumniæ adversus Palæstinos.

Deinde quidam ex ejus Comitibus nomine Arsenius, Illustris dignitate, ad falsâ fingenda & confundendam veritatem

PAGIUS Samaritanæ in Palæstina adversus Imperatorem rebellant.

anno superiori, ut ibidem num. XIX. vidimus, cepit, & currenti, quo Sanctus Saba Legatus ad Justinianum contra illos venit, ut refert Baronius ex Cyrillo in ejus Vita extincta. Quare ideo Auctor Chronicæ Alexandrini sub hujus anni Consulibus de ea differit, quia non ad ejus initium, sed ad ejus finem respexit, Hæc de illis is Auctor; Hoc anno Samaritanis tumultuantibus, sibi Regem & Casarem creantibus, Irvaneus Pentadias Dux exercitus missus est, qui multos interfecit. Quidam ex illis sibi metuentes urgente necessitate se ad Christianam religionem contulerunt: qui recepti Sacro fonte tincti sunt, hodieque utramque religionem conse-

tem omnium callidissimus: is cum post trum Juliani interitum venisset Constantinopolim, & accessisset ad Imperatorem, & cum ipso & ejus conjugæ (nescio unde) magna intercessisset familiaritas, multaque quidem dicit, ad magnam autem iram eos accendit adversus Christianos qui erant in Palæstina, dicens eos vel maxime fuisse auctores & causas seditionis Samaritanorum, & dignos gravissimo supplicio.

Hæc postquam in Palæstina renunciata fuissent Patriarchæ, eum statim subit misericordia eorum qui falso accusabantur. Et accedens ad beatam Sabam, eum vehementer rogavit, ut abiret & fungeretur legatione apud Imperatorem, & excogitatum reselleret calumniam, & Christianos liberaret a tantis periculis, nihil aliud futurum, nisi diaboli lingua tropheum & improbitatis; Ille autem paruit, & nullo interjecto spatio, iter statim arripuit. Eratque reverea præter fidem quod cernebatur, nempe hominem qui in tam imbecilla lababat senectute, & quem par erat in lecto se quieti dedere, citra moram tantum iter inire minime cedentem; neque senile quippiam aut languidum remissumve sustinentem, sed præter ætatem adhuc vigentem, & magnam corporis imbecillitatem vincens copia prompti & alacris animi. Erat enim Saba hoc ipso anno Domini quingentesimo trigésimo ætatis annorum nonaginta unius utpote natus sub Consulatu decimo septimo Theodosii, anno Domini quadringentesimo trigésimo nono, ut ex ejusdem Cyrilli auctoris ejus vitæ apparet assertionem, Pærgit vero Cyrillus.

XXII. De legatione S. Sabæ ad Justin. Imp.

Cum autem jam pervenisset ad suburbia Constantinopolis, Imperatori quidem ejus significatur adventus. Et ipse statim mittit unum ex juvenibus Imperatoris, & quosdam ex suis satellitibus, adventum illius maxime honorans. Deinde eo quo par erat comitatu stipatus Sabam ad ipsum deducitur, Deinde Patriarcham quoque Epiphanium, & quicquid erat apud se clarum, & illustre, emittit, ut ei procederet obviam. Neque enim terrenum aut mundanum aliquem, sed tamquam unum

XXIII. Quanta Imperator S. Sabæ præstitit.

stantur: in speciem quidem propter severitatem Præsidum, se subdole & perfide Christianos mentiuntur, nati vero Magistratus avaros, & (in religione) remisso Samaritanæ sunt, pessimeque oderrunt Christianos, itaque vident, atque si Christum nescierant, & Provinciarum Procuratores pecunia corrumpunt, ut Samaritanis faceant. Procopius in Historia Arcana cap. 11. qui quæcumque a Justiniano gesta in malam partem interpretatur, ait, eum avaritiæ causa hæreticos exagitate, ubi loquitur de iis, quæ hoc tempore contigerunt: Sunt, inquit, in universo Romano Imperio complures Christianorum secta minime probata, quas Hæreses vulgo dicunt, Mon-

XIII. Hæreticos quoscumque persequitur Justinianus.

unum ex Angelis, & civem supernæ Hierusalem se censebat accipere. Quem postquam adhuc procul procedentem agnovit Imperator, ille quoque cernebat aliquid simile ei quod viderat Anastasius Imperator. Videbat enim quamdam coronam ejus capiti impostam elegantem quodam splendore decoratam & micantem luce omnium generis gratiarum. Visione ergo Rex obstupescens, e cathedra surrexit, & sacrum illud caput reverenter ac jucunde est complexus. Deinde cum ab eo accepisset benedictionem, oravit ut sua quoque conjux esset ejus pariceps.

XXIV. Theodora interpellat Sabam pro sobole.

Cum ea autem affuisset, adoravit, & rogavit ut solveretur vitium ejus matricis (erat enim petra sterilior) & ut ex se natum posset videre filium; quod quidem illa pluris faciebat, quam ipsum Imperium. Ille autem adhuc tacens solum illi precabatur, ut sospes & salva esset ejus potentia. Illa vero rursus instabat petens preces liberorum procreationis. Ille autem pergebat eandem rursus preces dicere; & aperte præferebat, se recusare petere ut ipsa fieret mater filiorum. Ubi vero, cum illa hoc sæpe petisset, ipse nihilo magis annuit orationi, neque edidit preces convenientes ejus desiderio: tandem abiit Imperatrix magna affectu tristitia, quod id quod volebat, non esset assecuta.

XXV. Cur denegata proles Theodora.

Deinde cum qui in preces incidissent, & maxime quicumque solent Principum gratificari cupiditati, etiam si sint inutilis, & nihil justis habeant, eum criminarentur, quod preces reculasset dicere, & quod Imperatricem majori molestia afficeret; ille ægre ferens causam aperte protulit: Sinite, dicens, o beati. Non enim Deus sine aliquem fructum ex ea edat, ne ipse quoque gustet Severi dogmata, & deteriores quam prius sub Anastasio tumultus conturbent Dei Ecclesiam. His plane insinuans forsique prodens quod intus Theodora occultabat in corde, nempe ipsam additam hæresi Severianæ: ob idque haud concessum a Deo, ut sobolem pareret, quam eodem morbo inficeret. Ita plane se rem habuisse, eventa postea declararunt. Pærgit vero Cyrillus.

PAGIUS

sanitarum, Sabbatariorum, aliorumque complurium, quæ mentes hominum transverfus agunt: hos omnes priori sententia decedere justis, protervis tum alia minatus, tum & ne liberis, aut propinquis bona relinquerent interdicens. In horum, quos vocant, Hæreticorum fanis, ac iis præsertim, in quibus Arij secta celebraretur, operæ recondebantur, plane supra quam credibile cuiquam sit. Neque enim Senatus universus, aut alia Romani præcipua pars Imperii de divitiis eum his delubris conferri potest. Nam iis omnibus erat sacra suppellex ex auro, argentoque prætiosis lapidibus omni opulentia & copia ma-

Imperator autem Justinianus in Sanctum tantam ostendit pietatem, & reverentiam, ut cum eum convensisset, non solum remisit iram, quam olim conceperat adversus Christianos qui erant in Palæstina, sed etiam Samaritanos plane expulerit e civitate, & eorum synagogas deinceps prohibuerit: & de ipsis hanc legem tulit, ne essent alter alterius hæredes, ne per successiones eorum opes crescerent, & amplificarentur. Quinetiam ut interficerentur quicumque eorum auctores fuissent seditionis. Quamobrem timore affectus Arsenius, qui erat ipse quoque unus ex Samaritanis, cum humano metu divino quoque concurrente, simplex a Saba contendit, ut ab ipso baptismum accipiat; & tam piam impetrat petitionem. Sed hæc quidem postea.

XXVI. Justinianus contra Samaritanos rescribit.

Imperator autem cum talem sanxisset legem adversus Samaritanos, & sic ea, propter quæ venerat, Sancto esset gratificatus; non hucusque sibi promptum, & alacrem animum: sed se extremum damnum accipere existimabat, si non eum regalibus, & splendidis afficeret beneficiis, & fidei abundantiam ostenderet sua erga eum munificentia. Cum eo certe assiduus colloquens, & eum honorans, sicut prius Anastasium, vehementer instabat, ut aliquod pecuniæ vectigal subiectis monachis constitueret. Ille autem: Vectigalium quidem, inquit, & pecuniæ quantum satis est ad usus necessarios ille nobis providebit, qui populum non obediens copiose aliquando aluit in deserto (a), & aquam eduxit de petra; & qui non solum necessaria, sed etiam sæpe quæ redundant, suppeditat. Tibi autem, o Imperator, si tantæ est curæ, ut nobis gratificeris, adfuit alia quoque non parva & non contemnenda occasio, per quas poteris in nos tuam exercere liberalitatem.

XXVII. Recusat oblatam pecuniâ Saba.

Nam & Palæstini, qui male sunt affecti a Samaritanis, & quorum magna quondam præda sunt abactæ; multa vero ædificia & divina templa, & mancipia præterea & greges, frumentumque & alios fructus viderunt exuriant oculos; & nunc non habent unde sibi victum quotidianum comparant; supplices petunt aliquam ad tempus immunitatem, ut se parum recreent at-

XXVIII. Quæ petierit S. Saba ab Imp.

atque domus & pagi fertissima; possessiones ubique gentium, & si quid aliud est mortalibus opum genus; utpote quibus nemo Principum aliquando molestiam intulisset. Quin & multis recta sententia hominibus per occasionem artis & instituti necessaria ad vitam inde suppeditata sunt. Horum ergo temporum publicata bona præda fuerunt Justiniano Aug. Exinde vita usus quamplurimum præclusus. Huc atque illic palantes alii obvium quemquam patriam cogebant mutare sententiam. Id homines agrestes impium rari, sanctibus hæc se se opponere deliberant; sed a seditionum popularibus passim mactati, alii super-

atque reficiant, & rursum possint sufficere annuis solvendis muneribus. Et qui ad adorandum vrbificum sepulcrum veniunt in sanctam civitatem, ipsi tecto opus habent, ut se parum recreent a labore itineris: & maxime si quis eorum aliquando in morbum incidit, postulant necessariam corporis curationem. Quinetiam quod a Patriarcha Elia prius ceptum est adificari Deiparae Virgini templum, multis adhuc indiget, nec satis instructum est ornamentis. Et qua meis sunt structa manibus monasteria, cum nullum in propinquo habeant praesidium, in quo se recipiant, nullo negotio capi possunt ab inimicis, & prima incurssione venire possunt in manus hostium.

XXIX. Quae petat & pollicetur Sabas Imperatori.

Ante omnia autem Aarii, Nestorii, & Origenis dogmata perturbant Ecclesias, nec sinunt eas pura frui tranquillitate: & ideo a tua potentia magnum adhibendum est studium, ut omnibus viribus ea tollas de medio, & tantum malum procul expellas. Haec si feceris, bonam spem concipio, & in Deo confido fore, ut mox diues sequatur remuneratio; Romaque universa, & Carthago, & quaecumque miserunt qui ante te imperarunt, cernentur rursus partes tui Imperii. Et fuerunt haec quidem pie & in commune utiles beati Sabae petitiones apud Justinianum. Et inferius subdit auctor: Sed cum hic deducta sit oratio, venit mihi in mentem hujus viri constantia & animi generositas, quod nulla eum temporis necessitas coegerit ad liberalem aspiciere adulationem, aut se aliqua in re gerere similiter (quod quidem difficile observari potest a viris bonis, & est factu admodum difficile) sed usus est convenienti adversus omnes moderatione, honestatisque & philosophiae magnam ducebat orationem. Hoc autem facile potest ostendi.

XXX.

Nam cum in ejus petitionibus occupatus esset imperator simul cum Triboniano Quaeptore circa eam qua vocabatur Magnaura, & in consilium eum adhibuisset: ille, nempe Sabas, cum jam venisset hora tertia, relicto Imperatore, Deo seorsum reddebat preces solitas, vacans sacris divini David psalmis. Cum Hieremias vero unus ex discipulis ad eum accessisset, & dixisset: Quid hoc sibi vult, Pater?

PAGIUS

litiosa & insana religione sibi manus intulerunt, pars occupata fuga patrio solo se se populatim eiecit: qui erant in Ebrugia Montani sectatores, templis in qua se coegerant oclusis, atque succensis, una cum iis temere conflagravit. Atque ex hoc tempore ubique in Romano Imperio fuga, adesque.

XIV.

Samaritanas persequitur Justinianus.

Legem hanc lata etiam in Samaritanas ingens Paestinae tumultus pervasit. Qui ergo vel Casarea apud nos erant, vel in Urbibus aliis, indignum rati si pro insano dogmate subirent incommoda, Christianorum nomine, quod in promptu

Cum Imperator tantum adhibet studium, & ut tuas impleat petitiones, vehementer laborat; tu eo relicto, nunc agis alibi? Ille admodum ingenue respondens: Non est hoc alienum, inquit, o fili. Nam & ipse facit quod ei convenit, & nos omnino id quod debemus. Haec habet Cyrillus: quae postea sequuntur, nos suo loco reddidimus. Prioribus autem idem auctor ista conjungit, tacite objectioni satisfaciens, cur videlicet a magno Saba illa potius, ommissis caeteris, proposita sunt haereses ab Imperatore damnandae: ait enim.

Operapretium est autem quarere, cur praetermissis aliis haeresibus, Aarii, Nestorii solum meminit, & Origenis. Foras enim quibusdam simplicioribus videbitur caeteris assentiri, quod ideo harum solum meminit. Quam ergo de causa harum meminit? Quod alia quidem haereses non valde tunc vexabant Ecclesias; secta autem Ariana cum Gothos occupasset & Vandalos & Gepidas, & apprehendisset tantum fere Occidentem, omnes fere ex aequo pestifero replevit exitio. In Oriente enim usque in praesentem annum Ariani tuto consistebant, jam cum Athalarico Italiae Rege & Hilderico Vandalorum in Africa Principe sancitis foederis legibus. Nestorii vero (pergit auctor) & Origenis haeresis morbo multi monachi laborabant; & timendum erat, ne alios attraherent ad malorum societatem. Nam cum quidam nuper convenissent monachi Byzantini, visi sunt quidem tenere dogmata Theodori Mopsuesteni: rursus autem Origenis dogmata defendebant Leontius, qui erat ipse quoque monachus genere Byzantinus, unus ex iis qui cum Nonno ingressi fuerant novam Lauram: quos postquam cognovit magnus Sabas, a suorum statim expulsi conversatione. Sed & nullam de Eutylianis habuit mentionem, quod ii toto Justiniano Imperio gravissime exagitati filebant. Verum ad ceptam semel narrationem rediens Cyrillus, ista subjungit:

XXXI.

Aarii, Nestorii, & Origenis haereses vigentes.

Origenis expulsi a Saba.

XXXII.

Sed nobis (inquit) revertendum est ad seriem narrationis. Cum divinus Sabas proposuisset tales apud Imperatorem petitiones; ille peninde ac jamdiu sitiens gratificari Sancto statim scribebat, imperabat, decretum in omnem partem mit-

erat, cum suo permutato, ac specie legis discrimen evitarent: etsi quibus mens erat bona, ii a fidelium sententia non abhorrevit. Verum pars major indigne ferentes, quod prater voluntatem lege coacti essent, avitam religionem deserere, illico ad Manichaeos, & quod vocant Polythaeos, defecerunt. At agrestes agrime facto in Casarem arripiunt arma, designatoque sibi Imperatore Sabari filio Juliano pradone (quod anno superiori contigit) manus cum milite conferunt; pugnantique Marte aliquandiu incerto est: domum praedio viti cum Juliano Duce contrucidati sunt de-

zebat, omnia faciebat, ne hac differrentur & in longum protraherentur: ne eorum quae fiebant, dilatio tam pulchrorum beneficiorum obtunderet splendorem. Haec quidem Imperator. Qui autem ei qui frigidum solum aquae calicem dedisset in nomine suo, pollicitus est se daturum centuplum (a); non destitit remunerare & referre gratiam: neque promissum suum produxit in longum; sed, ut magnus pollicitus est Sabas, simulatque Imperator per Praesides provinciarum implevit quae fuerat pollicitus; & Africa universa & Roma ejus accesserunt Imperio: & qui erat in utraque tyrannus, Vitiges Roma, & Gilimer Carthagine, eos pro liberis servos, & pro Regibus captivos, & supplices accepit pro inimicis. Sed haec postea quae & prolixioribus suis temporibus narrationem exposcunt. De executione vero decretorum Imperatoris ista idem Cyrillus subjecit.

(a) Matr. zo. Large rependit Deus quae Justinian. pie gessit.

XXXIII. Imp. jubet aedificia instaurari.

Imperator ergo tanto studio affectus erga hujus viri petitiones, per universum orbem terrarum mittit decretum. Et statim Episcopis Antonio Ascalonitano & Zacharia Pella litteris praecipit Imperatoris, ut visant loca Palaestinae quae fuerant exusta a Samaritanis; & habita ratione eorum, tributa allegerent. Visitant autem rempla quoque Sanctorum; & quantum ipsa damnum acceperint a scelerata & audaci manu Samaritanorum, per illorum ipsorum facultates, aut publicas repararent pecunias & in sancta civitate extruant nosocomium, & annuos ei dent redditus mille octingentorum & quinquaginta aureorum. Quinetiam aliam quoque domum ut in ea habitarent, qui procul illuc veniebant, & Deipara templum eleganter extruant & exornent, & praesidium prope Lauram muniant, ut in inimicorum insultibus esset tutum monachis refugium. Praeter haec vero nominatim quoque declaratas haereses tollant de medio, & praeclearo subiciant anathemati. At de his haec auctor: quae vero istis subiciuntur, addidisse videtur Metaphrastes, ubi ait:

XXXIV. Nova Ecclesia.

De his fere omnibus Procopius Castariensis quinto libro de Justiniani aedificiis haec sigillatim refert; ipsumque constructum Despara templum accurate exponens, ejusque pulchritudinem & magnitudinem

PAGIUS

deletis, ut ferunt, eo constitit centenis hominum millibus. Agris vero omnium longe feracissimis a cultoribus jam tum destitutis, magnam acceperunt ex ea re jacturam Christiani possessores, quibus opus fuerit nullis terra bonis repositis, annum Imperatori vestigal, & quidem insigne, singulis quibusque pendere annis, exactione nullo humanitatis modo imperata.

XV. Gentiles persequitur Justinianus.

Subdit Procopius: Hoc facto, jam in Gentiles ferocitiam converterit, quae casti corporibus, quae fortunae direptis: quorum qui nomina Christo dederunt, utpote qui per speciem malorumque vitan-

nulli dicens esse similem, & id Novam vocari ecclesiam, cum Cyrillo conventens qui divini Sabae vitam conscripsit ab initio. Vides scholiasten absque controversia astipulari, vitam S. Sabae a Cyrillo fuisse conscriptam. Pergit vero idem Metaphrastes: Praeterea autem de duabus quoque aedibus constructis illi suffragatur, quarum una quidem est ad excipiendos hospites, altera vero ad recreandos eos qui morbo affliguntur. Quinetiam illic constituto multos pecunia reditus, & templorum renovationes, quae exusta fuerant a Samaritanis, & propter inimicorum incurssiones extructum praesidium ei congruenter persequitur. Haec ipse: sed nos de his singulis paulo inferius (ut dignitas postulat argumenti) ex eodem Procopio dicturi sumus. At rursus Cyrillus de eadem Sabae legatione ista subjungit ad finem:

XXXV.

S. Sabas promulgat decreta Imp.

Cum haec ergo constitutiones divinus Sabas ab Imperatore accepisset, & recessisset Constantinopoli, venit Hierosolymam. Cum autem illuc venisset, & magistratibus tradidisset litteras quas habebat Imperatoris, illuc venit Scythopolim, ubique praedicans decreta Imperatoris, docens civitates, componensque & instruens ad fidem Orthodoxam; deinde eos quoque, quae gravia illa passi fuerant a Samaritanis, & aliis modis recreans, & tributorum immunitate consolans. Haec tenus Cyrillus. His autem de nobili legatione sanctissimi viri caelo terraeque venerandi recentis, siste, quae paululum gradum, lector, & contemplare proponenda tibi ob oculos templa atque alia sumptuosa aedificia, quae ex petitione ejusdem Sabae Hierosolymis & in reliquis locis Palaestinae Justinianus Imperator erexit: erit ut ex eis magnam cum admiratione capias animi voluptatem. In primis igitur mirificum illud templum Deiparae nomine erectum descibitur a Procopio, ita tamen, ut multa ab eo desiderari posse videantur, utpote (quae in architectura primum locum obtinere videantur) rerum omnium numerus & mensura: ut hac ex parte minime explevisse sentias numeros accurati historici; cum aliqui & interpretis vitio, ea quae ab eo describuntur, reddantur haud adeo in omnibus perspicua. Sed

dorum id causa fecissent, tandem inter libamina, & sacrificia, atque impias religiones deprehensi sunt. Facit ad hanc rem quod Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXII. Kalend. Septemb. superioris Christi anni inchoato, de Gentilibus habet: Hoc anno qui octavae Indictionis, adversus Gentiles & haesim omnem Justinianus Imp. persecutionem movit, & eorum facultates arario publico addixit. Tunc accusatus est Macedonius Exreferendarius, & Asclepiodotus Expressellus, qui metu pulsus fidem amplectus est, & obiit mortem: Pegasus etiam cum filii

CHRISTI
530.BONIFACII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 4.
ATHALARICI REG. 5.

(a) Procop. de aedif. Justinian. Imp. ora. 5. XXXVI. De templo Dei Genitricis Hierosolym. erecto.

Sed accipe qualiacumque sint, quæ tamen in multis admirationem tibi pariant: ait ergo (a): Hierosolymis templum Dei genitrici Justinianus Imperator locavit, cui nullam plane aliud æquiparari potest. Novam ecclesiam incolæ vocant: quod quale, sit ipse declarabo, tantum præfatus, quod hæc scilicet urbs ferme tota collibus abundet, collibus inquam non glebaceis, sed asperis, duris, ac præcipitibus, per quos bivvia & semitæ ad graduum similitudinem ex arduo in declivitate protenduntur. Cætera igitur ædificia universa in uno loco constructa sunt, in colle videlicet, aut in plano secundum terræ aperturam. Solum templum hac ratione non exurgit: mandavit enim Justinianus Rex illud fieri in radice collium; præter cætera quoque declarans, quantum fore oporteret templi latitudinem & longitudinem. Non sufficiebat collis Regis mandato & operis inchoandi necessitati: nempe ad Meridiem & Solem orientem, ubi sacerdotes sacra obire convenit, quarta pars templi defectura videbatur. Quapropter in quibus opus commissum erat, istæ excogitaverunt. Super fundamenta in extremas partes subiecta terre dejecta, structuram erexerunt in altitudinem scopuli assurgentem: deinde in summo vertice murorum testudinibus collocatis, ædificium applicant alii terræ pavimento. Hac ratione templum hinc in solida petra firmatur, inde in sublime erectum est, dum Regis potentia colli aliam molem artificio imposuit.

XXXVII. Defunt aliqua in exemplari

Hujus autem structura saxa hæc quidem * illa vero magnitudine qualia novimus. Etenim hujus operis artifices cum natura loci certantes, & molem altitudine scopulum æquantem ex adverso statuentes, omnibus, quibus uti consueverant destituti, in admiranda & prorsus ignota studia & molimina se converterunt. Nam vasta & ingentia saxa ex montibus, qui in longum ante urbem assurgunt, exacta & scite expolita hoc modo huc evexerunt: saxis magnitudine æquales affixerunt currus, & singulis curribus singula imposta saxa electissimi boves quadraginta a Rege substituti portaverunt. Sed cum per vias quæ in urbem ducunt, curvus perferri nequirent; exactos plerisque montes perducendis curribus aptarunt: & sic templum oblongum extruxerunt, quemadmodum Rex voluit; cui quoque latitudinem adhibuerunt secundum mensu-

PAGIUS

flitæ inter procedendam examinatus est: Phocas etiam Patricius Crateri filius, & Thomas Quæstor, & alii comprehensi: quod maximum omnibus timorem incussit: Imperator autem solos Christianos, eosque recta in fide probatos ad communiæ & Curialia munera suscipienda admitti, Gen-

ra rationem. Templo autem testum imponere minime poterant: proinde nemora & loca silvosa perambulantibus scubi audissent locum sublimibus arboribus confutum, invenerunt silvam quamdam cedris abundantem, cedris scilicet in tantam altitudinem sublevatis, quantum finiri possibile est. Ex his tum testum templo indiderunt secundum mensuram rationem subvecta altitudine. Hæc igitur potestate humana & arte Rex Justinianus effecit. Crescit autem religionis spes, quæ & Regi honorem rependit & hoc studium adjuvit, & promovit.

Templo undique opus erat columnis, quarum & forma templi elegantia responderet, & ea magnitudo foret, quæ molem impositam sibi sustineret. Regio autem in medio terræ sita longe a mare aberat, undique præruptis quibusdam montibus vallata, quemadmodum dictum est. Addubitabant ergo opifices, qua scilicet aliunde possent columnas inferri. Quod cum Rex propter operis difficultatem moleste ferret; Deus in proximis montibus lapidis naturam indicavit huic operi satis congruam: qui plane lapis aut prius existens, hic delituit, aut nunc primum conditus est. Utrique probabilis ratio adest, quæ causam in Deum referebat. Nos humana potestate omnia metientes, multa arbitramur impossibilia; Deo nihil omnium neque anceps, neque impossibile. Hinc igitur ingentium columnarum & ignis flammam quodam colore imitantium magna copia undique suffulciunt templum partim superne, partim inferne: ad porticus quoque totum fere templum obcuntes, præterquam ad latus auroræ obversum.

XXXVIII.

Nova lapidicina adinventata.

In primis autem excellentes duæ columnæ stant ante fores templi nullis fortasse columnis totius Orbis secundæ. Deinde altera quædam porticus excurrit, a ferula (ut opinor) nomen habens, quod scilicet in latum non protendatur: post hanc atrium similibus columnis in quadrangulo exurgens. Atrii fores adeo magnificæ sunt & decentes, ut iis qui extra vagantur & deambulant, palam significent quale spectaculum sint adituri. Vestibula inde admirationis plena, nempe veluti fornix quidam duabus columnis erectus immensam atque inexplanabilem altitudinem procul accedenti ostentans, & duo semicycla adversas inter se facies habentia. Et paulo post: Hoc templum Dei genitrici consecratum Justinianus Rex magnarum pecuniarum reditu honoravit. Hactec-

XXXIX.

tilis & Hæreticos ab eis amoveri lata lege sanxit; isdem vero trimestris tempus incunda rescripta terminum ultimum præscripsit. Hac lege Imperatoris aula primores Gentilitiæ superstitionis rei acti sunt, horumque numerus non exiguus erat.

CHRISTI
530.BONIFACII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 4.
ATHALARICI REG. 5.

tenus de templo illo mirifico Procopius, in multis absque dubio lectorem minime exartatum relinquens. His autem de templo Mariæ Deiparæ enarratis, ad alia ibidem erecta tunc ab eodem Imperatore pia ædificia orationem convertit, aitque:

XL. Alia ædificia Justiniani Hierosolymis & in aliis locis erecta.

* agro

In via, qua ad templum itur, stant hospitia utrinque duo: uno hospites peregrini suscipiuntur, altero requiescunt & refocillantur pauperes ægroti. Et ad finem orationis ista subiicit: Iberorum templum ædificavit Hierosolymis, & Lazorum in Hierosolymorum eremo, * sanctæ Mariæ in monte Olivæ, Fontis sancti Elisei Hierosolymorum; item Siletheon Abbatis Romani in Betlehem: similiter & Joannis Abbatis in Betlehem muros instauravit. Subdit & de puteis & aliis ædificiis extrudis. Addit præterea de templo Christianorum, quod erat in monte Garizin, ne rursum pateretur a Samaritanis incendium, illud ipsum duplici munitione vallatum inexpugnabile reliquisse: insuper & septem ecclesias Christianorum a Samaritanis exutas, eisdem Imperatoris jussu restitutas esse. Ipsum item renovasse templum S. Thalæi, S. Georgii, & Pantaleomonis martyrum in eremo Jordanis: ædificasseque etiam hospitium, necnon templum Dei genitricis in Hierico. Insuper in Sina monte, in quo degebant monachi vita sanctissimi, ad radicem ejus erexisse nobilem ecclesiam itidem Deiparæ Mariæ nomine nuncupatam. Nam (inquit) in vertice Sina homo pernoctare non potest propter assiduos strepitus & fragores, aliaque terribilissima quædam diviniore, quæ nocturnis horis illic exaudiuntur humanam mentem & sensum percellentia. Hæc & alia religionis Christianæ egregia monumenta in Palæstina & adjacentibus locis Justinianus erexit, quorum fuit illi (ut vidimus) auctor magnus Sabas, ad promerendam victoriam, de qua vaticinatus fuerat, adversus Gothos Italianam, & Vandalos Africam occupantes: ut præclaro hæc documento esse possint Principibus Christianis, quibus operibus præparent sibi viam ad hostes numquam hæc tenus debellatos & invictos penitus superandos.

XLII. Quid rursum in Samaritanos.

(a) Novel. 45.

At non hic finis pugnae Imperatoris adversus improbos Samaritanos, quos alius opus fuit legibus perurgeti, pœnifque percelli, ut apparet ex aliis legibus ejusdem Imperatoris adversus eos diversis temporibus datis: ut cum ad Joannem Præf. Præf. (a) rescriptis post Belisarii Consulatum, cum eos coegit curialia subire onera, sed curialibus privilegiis non potiri. Rursum vero longe post hæc tempora, nempe ejusdem Imperatoris anno Decimo quinto

sub Consulatu Basilii ad Areobindum Præfectum Prætorio aliam de iisdem edidit sanctionem. Cum enim fatigati assiduis afflictionibus nullam emergendi esse sibi viderent facultatem Samaritani; illud iniere consilium, ut foris ostenderent sese Christianam religionem amplecti velle: adeuntesque Cæsariensem Episcopum, ab eo petiere, ut pro ipsis apud Justinianum Imp. intercederet: quod ille quidem eis credens naviter præstitit. Lætus itaque ad nuncium Imperator, eosdem ut filios amplecti atque fovere minime prætermisit, atque pro ipsis novam edidit sanctionem (b), quam hic tibi inspicendam proponimus:

(b) Novel.

120.

Nullum ita magnum subjectorum nostrorum delictum est, quod non nostra clementia medeatur. Licet enim eorum facta odio habentes, ad vindictam pro eis insurgamus; tamen tempus meditantes, * & commonentes modis competentibus delinquentes, rursus ad nostram clementiam remeamus, justitiam iracundiæ benignitatis reconcilians rationibus: quale quiddam & præfens nostra celebrat lex. Samaritanis enim pridem atroces & elatos contra Christianos & in omnibus, * velut novissimam superbiam excedentes plurimis quidem pœnis affiximus, una vero maxime, quod neque testamenta ipsi possunt conscribere, neque hi defuncti absque testamento, cognatis qui ab intestato vocantur, hereditatem transmittere; nisi ad hereditatem ex utraque causa vocatos rectæ Christianorum fidei esse contingeret. Interdiximus autem eis & legata dare, & donationes scribere, aut aliquas omnino alienationes in suis ponere rebus, nisi forsitan Orthodoxa fide percipiens persona esset. Licet autem lege generali hæc comprehendentes tunc meminimus; tamen non eandem in operibus, quam in litteris subtilitatem reseravimus. Nam neque nostrum fœdum, nec aliquam publici partem ex his quicquam accipere passi sumus, licet hoc expressim lex daret.

XLIII.

Nunc itaque ad moderationem reductos videntes eos, & nobis ipsis indignum esse putantes in iisdem permanere terminis, contra eos qui non similia prioribus languent; præstantes maxime omnium Sergii sanctissimi Cæsariensis metropolis Episcopi justis petitionibus, quas pro eis facit testimonium quidem perhibentis meliores eos factos, quietem vero eorum futuro tempore promittentis: ad præsentem sacram nostram venimus legem, per quam sancimus, licentiam esse Samaritanis jam scribere testamenta, & suas proprias dispensare substantias, sicut & alia præbent leges, & per præsentem nos decernimus: & sine testamentis morientes, ab intestato vocatos secundum imitationem aliorum hominum hæredes habere eos præter ea

H h h quæ

Ann. Eccl. Tom. IX.

qua per presentem nostram transponimus legem. Sed & donationes eis permittimus scribere, & legata dare & accipere, & hujusmodi contractus facere cum omni licentia, Qui enim testari dedimus eis & omnem dispensare substantiam, quomodo de particulari dispensatione negabimus?

XLIV.

Sed tamen non eundem reddimus ordinem & Christianis successoribus & Samaritanis. Iterum vero & merito meliora sectantibus privilegium prestamus. Unde si quis eorum sine testamenti moriatur, & filios ad Deum discretor reliquerit; soli vocabuntur ad hujusmodi hereditatem, qui rectam Christianorum allegant fidem, alii exclusis quicumque ipso deventur quo defunctus errore. Hec autem dicimus non super filiis solis, sed etiam aliis cognatis, ex quacunque sint linea, &c. Hec & alia de his Imperator. Porro conversionem ab ipsis non ex animo factam, sed simulate, ut parentum hereditatem participes esse possent, Justinus Junior Imperator in alia adversus eos Novella (a) constitutione edita testatur, quam nos suo loco reddemus. Haud enim minus, neque beneficiis Imperatorum valuerunt ad fidem converti. Ad tempora namque sancti Gregorii ejusmodi genus hominum vixisse, scripta ab eo epistola ad Joannem Syracusanum Episcopum fidem facit (b), qua expositulatus de Samaritano quodam vendicante sibi mancipium Christianum contra legis precepta: extat enim ejusdem Justiniani Imperatoris constitutio (c) id ne fieret omnino vetans. At de Samaritanis haec tenent.

(a) Novel. 144. Samaritanis adhuc tempore Gregorii Papae.

(b) Greg. 1.7. ep. 22.

(c) Novel. 45. in fin.

XLV. Cultus fidelium erga Ecclesias.

Ex iis quae dicta sunt, satis aperte pluribus declaratum exemplis vidisti, quis temporibus istis vigeret Sanctorum cultus in erigendis iisdem ubique templis, eisdemque redditibus locupletandis: quod quidem pium Imperatoris studium subditi quoque sunt imitati; cum vix reperiri quis esset, qui nisi erigendi ecclesiam facultas sibi esset, saltem ex suis bonis aliquid decedens non legaret ecclesiis, vel etiam ex asse institueret illas haeredes. Hinc accidit, ut hoc eodem anno, iisdemque Consulibus Lampadio & Oreste, idem Justinianus Imperator decimo tertio Kal. Novembris sanctionem promulgavit, qua declaravit, ut si quis in testamento suo Christum ex asse,

PAGIUS XVI. Moritur Theodorici Rex Francorum.

Ad num. XLVI. & seqq. Theodoricus Francorum Rex ante annum DXXXIV. e vivis non abiit: Turonensis enim lib. 3. cap. 23. testatur, eum obiisse vicelimo tertio Regni sui anno, quod inierat anno Christi DXI. exeunte. Clodoveo patre adhuc superstitite uxorem duxerat, a qua Theodebertum suscepit Regni haeredem. Ea mortua sibi anno DXXXII. lociavit Sigismundi Burgundionum Regis filiam, quae ei peperit Theodebertum filiam, quam Flodoardus lib. 2. cap. 1. Suavegotzham vocat. Turonensis enim lib. 3.

vel semisse, aut aliter haeredem institisset, ecclesiae illius loci caperent hereditatem, ita tamen ut ad pauperum alimoniam conferrent. Itemque definiuit, si quis aliquem Archangelorum vel martyrum reliquisset haeredem, quid agendum in ambiguis esset: consuevit enim ejusmodi fieri institutiones, idem Imperator affirmat. Habes constitutionem hanc in libro praetermissorum primae classis post Codicem Justinianum (d). At de Justiniani hoc anno editis constitutionibus satis. Res jam petamus Occidentales.

(d) Collectio Codicis c. 16. C. libros post pag. 8. XLVI.

Praelata facta Francorum multa nobis suppetunt, quibus locupletemus Annales. Hoc tempore Theodoricus Rex Francorum expeditionem paravit adversus Gothos agentes in Galliis: Sigibertique assertione expressum habetur, hoc anno Francos vendicasse sibi quae in Gallia Gothi sub Theodorico Italiae Rege occupaverant: testatur enim id ipse his verbis: Franci extorquent de manu Athalarici, quicquid Galliarum avus ejus Theodoricus Rex Italia tenuerat. Sed an vera sint, exactius est explorandum.

XLVII. Franci laborant expellere Gothos e Galliis.

Nihil enim concessum fuisse Francis adversus Gothos certantibus, defendente Liberio Patricio illic Praefecto Praetorio res Gothorum, epistolae Cassiodori significant, quas scripsit, cum ab Athalarico collatum post tres annos gessit Romae munus praefecturae Praetorianae, in quod tempus perseverarat in Galliae ejus provinciae administratione idem Liberius Patricius, quem redeuntem Romam Athalarici mater, gratitudinis ergo, nova addita dignitate exornavit: ut Cassiodorus, dum laudes feminae profequitur, his nartrat verbis (e). Respicite namque Patricium Liberium Praefectum etiam Galliarum, exercituumque virum, communione gratissimum, meritis clarum, forma conspicuum, sed vulneribus pulchriorem, laborum suorum munera consecutum, ut nec praefecturam quam bene gessit amitteret, & eximium virum honor geminatus ornaret; confessus meritum, cui solus non sufficit ad praemium: accepit enim & praesentaneam dignitatem, ne de Republica benemeritus, diu absens putaretur ingratus. Haec Cassiodorus indictione duodecima, quando (ut dictum est) Praetorianam praefecturam est consecutus anno Do.

(e) Cassiod. 1.11. ep. 1.

cap. 5. & seq. postquam Sigierici eadem narravit agit de Sigismundi hujus patris poenitentia, alterisque Theodorici Regis Francorum nuptiis ac de altero bello Burgundico, de quo suo loco disserui.

XVII. Burgundia a Francis subacta. Scribit enim Marius in Chronico: Burgundia Paulino Juniore Consule, Indictione duodecima, a Francis Rege Francorum Childeberto, Clotario, & Theodebertus Burgundiam obtinuerunt, & suavato Godomaro Rege Regnum ipsius diviserunt.

Hoc

Domini quingentesimo trigesimo quarto: post quod tempus Amalafuntha ipsa defuit, & Athalaricus de medio sublatus est. Quo pariter anno scribens ad Senatum eandem de sua praefectura epistolam Cassiodorus, Theodoricum Francorum Regem invadere res Gothorum paratum, morbo jam vita functum tradit his verbis (a):

(a) Cassiod. ead. ep. 1. l. 11. XLVIII. De obitu Theodorici Regis Francorum.

Franci enim tot barbarorum victoriis praepotentes, quam ingenti expeditione turbati sunt? laceffit metuerunt cum nostris inire certamen, qui praecipitatis salribus praemia semper gentibus intulerunt. Sed quamvis superba natio declinaverit conflictum, vitare tamen proprii Regis nequivit interitum. Nam Theodoricus ille diu potenti nomine gloriat, in triumphum Principum nostrorum languoris potius pugna superatus occubuit, ordinatione credo divina, ne nos aut affinium bella pollueret, aut juste productus exercitus vindictam aliquam non haberet. Haec cum scribat Cassiodorus (ut diximus) anno Domini quingentesimo trigesimo quarto, jam plane docet ante illud tempus Theodorici obitum contigisse. Ex quibus eundem redarguas Sigibertum, qui ejus obitum refert anno Domini quingentesimo trigesimo septimo: & eos pariter errare convincas, qui eundem Theodoricum annos vigintiduos vel tres regnasse tradunt (b), quem his temporibus Athalarici Regis Italiae morbo defunctum liquet. In primis vero mendaciter redarguas Sigibertum, dum ait, Theodoricum Regem Francorum ditione Gothorum in Galliis esse potitum: non enim hoc tempore id accidit, neque ea praevia occasione; sed a Theodato Gothorum Rege id factum testatur Procopius: cum videlicet, ut Francos contra Graecos incitaret, quae in Galliis possidebat, Francis cessit; cum alioqui & Vvisigothi, qui in Hispania regnabant sub Amalarico Rege, aliam partem provinciae possiderent in Gallia Narbonensi. Omnia ista Procopius (c).

(b) Gregor. Turon. de 3. lib. Ev. 1.3. c. 23.

(c) Procop. de bello Goth. 1.1. XLIX.

At quod accidit, cum Theodoricus in ejusmodi militaribus expeditionibus esset, & res Gothorum in Gallia pertentaret, memoria quidem dignum (quod & in universa Gallia vulgatum fuisse tradit Gregorius Turonensis d) nos hic describendum putamus; pertinet enim ad ejusdem Regis virtutem in sacrilegos ulciscendis, & ad Dei gloriam ex miraculis sanctissimi martyris Juliani. Nam Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Hoc bello penitus extinctum est Burgundia Regnum, quod per quinque Provincias Galliarum dilatatur: nam si Genevam, quae parebat Ostrogothis in Viennensi prima, & Augustodunum, quod in potestatem Childeberti Regis jam venerat, exceperis in Lugdunensi prima, tres

ait: Et quia nullum latere credo aliquid de hostilitate Theodorici Regis, ac infirmitatibus Sigivaldi, quae et in Arverno posito contigerunt: propter virtutem tamen beati martyris Juliani id diligentius exponendum, quo facilius fides dictis adhibeatur.

Igitur cum ob direptionem Arverno-rum (quam civitatem jam diu ante cessisse Gothis, superiori tomo dictum est) Rex auteditus Theodoricus festinaret, & ingrediens terminum vastationi cuncta subigeret; pars aliqua exercitus separata ad Brivatensem vicum infesta prorupit, fama vulgante quod in basilica essent incolae cum multis thesauris adunati. Cumque pervenissent ad locum, inveniunt multitudinem promiscui sexus, obseratis ostiis in templo ipso cum propriis facultatibus residere. Cumque intrare non possent: unus effractam ceu fur in altari sancto fenestram vitream ingreditur: quia qui non intrat per januam, hic latro est. De hinc referatis aedis illius valvis, exercitum intromittit. At illi direpta cuncta pauperum suppellectilia cum ministris ipsius basilicae, reliquumque populum, qui intra erat, eductum, foris dividerunt haud procul a vico. Quae cum ad Regem delata fuissent, comprehensos ex his aliquos diversis mortibus condemnavit. Fugiens vero ille, qui irrupta aede, caput fuit hujus sceleris, igne de caelo dilapso consumptus interit. Super quem cum multi aceruum lapidum congregassent, a tonitruis, & coruscationibus detectus, terrena caruit sepultura. Qui vero de consentaneis latentes Regem in patriam sunt regressi, correpti a demone diversis exitiis hanc vitam crudeliter finierunt. Haec audiens Rex, omnia quae exinde sunt (e) Greg. de rebus gest. Franc. 1.3. c. 12. (f) Greg. Mirac. 1.2. c. 14.

L. Invasores rerum Ecclesiae male percut.

Tunc Sigivaldus cum Rege praepotens cum omni familia sua in Arvernam regionem ex Regis jussu migravit: ubi dum multorum res injuste competeret, villam quamdam, quam gloriosa memoria Tetradius Episcopus Bituricensis basilicae sancti Juliani reliquerat, sub specie obumbratae commutationis avidus pervasit: sed mense tertio postquam ingressus est, correptus est febre, & sine sensu effectus declinavit caput in lectulum. Cujus uxorem de hoc exitu mesta penderet, a quodam

(e) Greg. de rebus gest. Franc. 1.3. c. 12. (f) Greg. Mirac. 1.2. c. 14.

LI. Occupator villae Ecclesiae in discrimen adducitur.

H h h 2 dam

Provincias integras, Viennensem sc. primam, Lugdunenses primam & quintam amplectebatur, ac praeterea Nivernium in Lugdunensi quarta, Diam & Vivarium in Viennensi secunda, ut ex collatione subscriptionum Episcoporum, qui Concilio Epauensi, Arelateni IV. & Arausica-

no

CHRISTI
530.BONIFACII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 4.
ATHALARICI REG. 5.

dam sacerdote communita est, ut eum si videre vellet incolumem, auferret e villa. At illa haec audiens, preparatis carrucis, compositoque plaustris, quo eum eveberet; mox ut praedium sunt egressi, protinus divina sunt pariter gratia munerati: nam iste sospitate, illa meruit ex hujus incolumitate letitiam. Ferunt etiam in oratorio praedii illius S. Julianum martyrem cum Teodoro Episcopo colloquentem cuidam religioso revelatum fuisse, promittente se Episcopo, villam quam pro animae suae remedio sibi reliquerat, recepturum. Sed quod Theodoricum his temporibus Athalarici defunctum diximus: quae obitum eius subsecuta sint, videamus.

LII. Huic autem ex hac vita sublato ejus filius Theodobertus successit, de quo haec idem Gregorius in Nicetio (a): Cum, Theodorico decedente, Theodobertus filius ejus regnum ambisset, ac multa inique exerceret: & ab eodem plerumque corripere-tur S. Nicetio Episcopo Treverensi, quod vel ipse perpetraret, vel perpetrantes non argueret; advenit dies Dominicus, & ecce Rex cum his qui ab hoc sacerdote communioni abesse iusti fuerant, ecclesiam est ingressus. Lectis igitur lectionibus, quas canon sanxit antiquus, oblatis numeribus super altare Dei, ait sacerdos: Non hic hodie Misarum solemnia consummabuntur, nisi communionem privati, prius abscedant. Haec Rege renitente subito exclamat unus de populo arreptus a demone puer juvenis, cepitque valida inter supplicia torture suae & Sancti virtutes & Regis crimina confiteri: dicebatque Episcopum castum, Regem adulterum; hunc timore Christi humilem, illum gloria regni superbum; illum sacerdotio impollutum a Deo in posterum preferendum, hunc ab auctore sceleris sui velociter elidendum.

LIII. Cumque Rex timore concussus peteret, Paretan- ut hic energumenus ab ecclesia eiceretur, dem Rex dixit Episcopus: Prius illi qui secuti sunt, id est, incesti, homicidae, adulteri ab hac ecclesia extrudantur, & hunc Deus flere jubebit. Et Rex statim iussit omnes hos qui sacerdotis sententia damnati fuerant, egredi ab ecclesia. Quibus expulsis, iussit sacerdos demoniacum foras extrahi: sed cum, apprehensa co-

PAGIUS no II. interfuerunt, ostendit Cointius anno DXXXIV, n. V. & seqq. Erant itaque in universo Burgundiae Regno cum Franciae accessit, Episcopatus quatuordecim, Viennensis, sc. Gratianopolitanus, Valentinus, Deensis, Vivariensis, Lugdunensis, Matisconensis, Lingonensis, Ca-

lumna, evelli a decem viris non posset; Sanctus Dei sub vestimento suo, propter jactantiam evitandam scilicet, faciens crucem contra demonem, relaxari praecipit. Qui protinus corruens cum his qui eum trahere nitentur, post paululum sanus erectus est. Deinde post acta solemnia, requisitus, numquam reperiri potuit, nec ullus scivit unde venerit, vel quo abierit: coniciebatur tamen a plurimis, eum a Deo missum, qui Regis sacerdotisque opera non taceret. Unde factum, ut sacerdote orante, Rex mitior fieret. Haec Gregorius: quae autem subdit de excommunicato Clotario Rege, suo loco inferius dicturi sumus.

Quod vero ad eundem Theodobertum pertinet: censura Nicetii correctum, & emendatum, meliori frugi redditum, idem Gregorius alibi ita testatur (b): Ille in regno firmus magnum se omni bonitate praecipuum reddidit: erat enim regnum cum iustitia gereus, sacerdotes venerans, ecclesias munerans, pauperes elevans, & multis multa beneficia pia, ac dulcissima accomodans voluntate: omne tributum, quod in fisco suo ab ecclesiis in Arverno sitis debebatur, clementer indulgit. Haec ibi. Laudatur ab eodem (c) Theodobertus, quod pie religio-seque inviseret loca Sanctorum: cum, recitat quid mire acciderit de eo qui a Rege compulsus est jurare supra tumulum sancti Maximi Episcopi Treverensis. Commendatur praeterea ab eodem auctore (d) clementia ipsius Theodoberti erga sanctum Agericum Virdunensem Episcopum dire vexatum a Theodorico ejus parente.

Accidit insuper, ut defuncto patre, cum hoc tempore in ejus regnum successisset, legationem miserit ad Justinianum Imperatorem. Functus est eo munere Munzulus vir illustris; qui cum Patras in Achajam advectus esset, usque ad interitum morbo calculi laborans, quomodo ope sancti Andreae Apostoli curatus sit, idem Gregorius (e) alibi narrat: idemque (f) tradit patrem suum Arvernensem civem obsidem aliquando cum aliis datum eidem Regi Theodoberto, quando virtutem reliquiarum Sanctorum contigit experiri. Sed de Theodoberto satis.

bilonensis, Nivernensis, Vesontionensis, Aventicensis, Vindocinensis, & Bellicensis. Caeteros vicinos Episcopatus partim Ostrogothi, partim Visigothi obtinebant. Ex his corrigenda quae Baronius habet de Burgundia ex Sigeberto.

LIV.

(b) Greg. de gest. Franc. l. 3. c. 25. Theodobertus Rex melior redidit.

(c) Greg. de Glor. confess. c. 93.

(d) Greg. de gest. Franc. l. 3. c. 34.

(e) Greg. de Glor. mart. l. 1. c. 31. (f) Eod. l. c. 84.

LV.

JESU CHRISTI
ANNUS
531.BONIFACII PAP.
ANNUS
2.JUSTINIANI IMP. 5.
ATHALARICI REG. 6.I.
Romana
Synodus
sub Boni-
facio.

ANus Redemptoris quingentesimus trigesimus primus vacuus Consulibus ordinariis, post Consulatum praecedentium Consulium Lampadii atque Orestis

inscribitur: quo Romae a Bonifacio Papa Synodus collecta est, de qua haec breviter Anastasius: Hic congregavit Synodum in basilica Beati Petri Apostoli, & se-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6024.

SÆC. VI.
Anno Eræ
Hisp.
DLXIX.
A.C. 531.

⊙ 8. E. ☽ 19. P. 20. April. Indi. 9.

JESU CHRISTI 531.

BONIFACII II. PAPÆ 2.

JUSTINIANI IMP. 5.

ATHALARICI REG. 6.

I.
Priora Ju-
stiniani
Quin-
quenna-
lia.

[1] HIC annus sine Consulibus fuit ob rationes nobis ignotas; & tam in Oriente, quam in Occidente haec formula usurpata est: post Consulatum Lampadii & Orestis, secundum modum loquendi Marcellinianum; vel,

NOTE

[1] C. Off. Post Consulatum Lampadii & Orestis. Inscriptiones basilicæ S. Pauli n. 411.

D P S . I I I . N O N . S . P C L A M P A D I E T O R E S T I S

Fleetwod. pag. 499. ex Onufrii Fastis.

RECESSIT. SVB. VIII. KAL. AVG. P. C. LAMPADI ET ORESTIS
V V. C C. I N D. V I I I I.

Onufrius in Fastis assertit his coll. veterem lapidem ex basilica S. Petri in arce Veronæ, sed inemendatum; nos emendatum hic recudimus.

HIC REQVIES
CITIN PACE SCVS
VALENS EPS QVI
VIXIT ANN PLM
LXXXV. ET SEDIT EPIS
COPATVM ANNOS
CII MENSES CII. ET DIES
XCIII ET RECESSIT SVB
CIII KAL A . . . STAS
PCL . . . ADI. ET O
RE . . . VV CC. IND CIII

Male annos atatis S. Valentini Episcopi Onufrius exscripsit, nam XLV. edidit pro LXXXV. notam numeralem C pro numero quinario, non senario accepit, praeterquam in nota Indictionis quam recte expressit. Quam autem S. Valentinus federit annos octo, menses octo, dies novemdecim, & in caelum migravit die vigesima quarta Julii A. D. 531. Si anni Episcopatus supputentur, consecratus est Episcopus A. D. 522. die quinta Novembris, quo anno littera Dominicalis fuit b. De sigla C pro numero senario accipienda, inter caeteros adeundus Norisus in Dissert. de cyclo Ravennate pag. 175. & de Epochis Syro-Maced. pag. 444. Nicolaus Alemannus in notis ad Historiam Arcanam Procopii pag. 120. Fabretus Inscrip. antiq. pag. 540. Mabillonius de re diplomatica lib. II. cap. XXVIII. §. XII. & Philippus a Turre Episcopus Adriensis in Dissertatione de nummo Annæ Faustinae pag. 112. Victor: P. C. Lampadii & Orestis II. Marcellinus ita, omittit tamen notam Secundi consulatus in Oreste. Epitome temporum & Indiculus Paschalis: P. C. SSorum; idest; Post Consulatum Lampadii & Orestis. GEORGIIUS

II.

fecit constitutum, ut sibi successorem ordinaret; quo constituto cum chirographis sacerdotum, & iurejurando ante Confessionem beati Petri Apostoli diaconum Vigilum constituit. Successorem videlicet. Quod enim (ut superius fufius dictum est) Gothorum Reges Italiae dominantes impie sibi vendicassent Romani Pontificis electionem: ut ejusmodi praesumptam, & vi usurpatam licentiam ex Gothorum manibus Romana Ecclesia extorqueret, hoc praetextu visus est Bonifacium novam hanc & a praedecessoribus haecenus intentatam viam aggredi: nempe ut successorem deligens Pontifex, nullum relinquere locum vacantis sedis; quod quidem licet speciem justitiae aliquam praeferebat, postea tamen ab omnibus est improbatum atque rescissum. Nam subdit de his idem Anastasius:

II. * cenfue- xuat.

Eodem tempore facta iterum Synodo, hoc cassaverunt. Sacerdotes omnes propter reverentiam sanctae sedis, & quia contra canones hoc fuerat factum, & quia culpa eum respiciebat, ut successorem sibi constitueret: ipse Bonifacius Papa reum se confessus est majestatis, quod diaconum Vigilum sui subscriptione chirographi ante Confessionem B. Petri successorem constituisset; & ipsum constitutum in praesentia omnium sacerdotum, & cleri & Senatus incendio consumpsit. Haecenus de his Anastasius. Majestatis vero ea ex parte crimen videri poterat Gothis Bonifacius incurrisse; quod contra Regis voluntatem, ad quem electionem Romani Pontificis spectare Theodoricus statuerat, a Bonifacio fuisset institutus successor. Sed nec placuerunt ista clero, neque Romano populo.

PAGIUS rum duas ex Anastasio explicat Baronius, post Tertiam Synodum eruit, quae duabus Sessionibus constat. Habita ea post Consulatum Lampadii & Orestis anno inco- gnita. VII. CC. sub die VII. Iduum Decembrium, ideoque hoc anno; non solum quia modus loquendi Marcellinianus communior fuit ac Romae usitatus; sed etiam quia Bonifacius II. ante mensis Decembrem sequentis Christi anni vivere desinit. Celebrata ea in causa Stephani Larisensis Episcopi, Metropolitanus Thessaliae, qui canonice electus & ordinatus, mox Probianus & Suffraganeis suis aliorumque improborum factione ab Epiphano Constantinopolitano Patriarcha irregulariter exautoratus Apostolicam Sedem appellarat. Misit Stephanus querimoniarum & appellationis Libellos per Theodosium Echinensem in Thessalia Episcopum; nec non Epistolam Damasi, Siricii, Innocentii primi, Bonifacii I. Caesellini, Sixti, & Leonis Pontificum Romanorum, quibus probavit, Romanum Pontificem Illyrici Ecclesiae jure Patriarchico semper rexisse, praeter jus Primatus, quo Ecclesiae praest univertae. Duplicem illam potestatem optime distinguit idem Theodosius Sessione II. dicens: Nam constat, Venerandam Sedem vestra Pontificis, quamvis in toto mundo Sedes Apostolica Ecclesia-

Certum quidem est hujusmodi conatum probro esse datum ambobus, in primis vero ipsi Vigilio, quod id curasset. Scimus enim Silverium Papam in decreto anathematis in Vigilium haec ita exprobrasse (a): Quia contra jura canonica temporibus sanctae memoriae Bonifacii Papae, ipso vivente, designari conabar, nisi tibi amplissimi Senatus obviasset justitia: tunc providentia pastoralis ac Pontificali auctoritate tua execranda jam debuerant auspicia detruncari. Sed dum praezum vulnus in te neglectum est, insanabile accrevit apostema, &c. Haec in Vigilium delectum a Bonifacio successorem Silverius. Porro rerum gestarum Bonifacii Papae non tantum haec de eligendo successore, ipso vivente, & ab ipso deleta fuere; sed & ea etiam postea, quae ab ipso post mortem Dioscori, eum damnando, anathematique subiciendo, gesta fuerunt. In ipsum enim Bonifacium ista peracta ab Agapeto Pontifice testatur Anastasius Bibliothecarius (b): Hic, Agapetus videlicet, in ortu Episcopatus sui libellos anathematis, quos invidia dolo extorserat Bonifacius presbyteris & Episcopis contra canones & contra Dioscorum, in medio ecclesiae, congregatis omnibus, incendio consumpsit, & absolvit totam Ecclesiam ab invidia perfidorum. Haec ibi.

III. Quid in Vigilium objectum

(a) Ep. Sil. ver. ad Vigilium t. 2. Conc.

(b) Anast. in Agapet.

Adversus Bonifacii decretum quid Agapetus.

Sic igitur vides, non solum quae per Bonifacium acta sunt in decernendo successore, ab ipso primum, deinde a successoribus esse damnata, sed etiam quod in Dioscorum veluti simoniacum idem damnando eundem post mortem egisset. Ob causam quidem pecuniariam damnatum Dioscorum a Bonifacio, ex Justiniano diximus: cujus in epistola inscripta ad Joannem

IV.

rum sibi jure vindicet Principatum, & solum Ecclesiasticis causis undique appellare necesse sit, specialiter tamen gubernationi suae Illyrici Ecclesiae vendicasse.

III. Episcopi Illyrici Patriarcha Occidentali subditi.

Ex libello Elpidii, Stephani, & Timothei Episcoporum ab eodem Stephani Larisensi procuratore Synodo porrecto liquet, Epiphanium Episcopum Constantinopolit. ejusque Suffraganeos nihil praetermississe, ut Illyrici Ecclesiae sibi subicerent, & Illyricianos Episcopos ab ea subiectione abhorruisse. Inquiunt enim tres illi Episcopi: Quia studii eorum est, ut sub ordinationem & jus Sanctae Regiae Civitatis Ecclesiae nos miseros efficiant. Pro quibus omnibus lugentes die ac nocte omnium Salvatori Jesu Christo Deo nostro lacrymas fundimus, & miseram nostram praevidimus canitiem, supplicantes nos in manibus eorum tradi patimur. Quid in eo Concilio statutum fuerit, incomperum; cum Manuscriptum, ex quo duae Sessiones laudatae descriptae, in calce mutilatum sit. Verum hoc tempore Illyricum Romano Episcopo subditum fuisse docet Libellus Synodicus, in quo memoratur Synodus Thessalonicae, imperante Justino & Hormisdas Papa Romae sedente congregata, diciturque Hormisdas plurimos Episcopos Thessalonicae misisse, ut Chalcedonen-

nem Papam, sed ad Vigilium data, haec sunt verba: Super haec autem omnia quis ignorat ea quae nostris temporibus in Ecclesia antiquioris Romae contra Dioscorum acta sunt? qui cum nihil in fidem peccasset, tamen solum propter Ecclesiasticum ordinem, post mortem ab eadem Ecclesia Romana anathematizatus est. Si igitur nihil in fidem peccantes Episcopi, propter solum Ecclesiasticum ordinem & propter causam pecuniariam anathematis & post mortem subiciuntur: quanto magis Theodorum, &c. Haec quo ad causam Dioscori quem Agapetus injusta sententia condemnatum absolvit.

V. Nihil abfursum ut Rom. Pont. sibi deligat successorem.

Quod vero spectat ad successoris electionem: intelligis, puto, lector, ex his quae dicta sunt, quantum exhorruerint Romani omnes, in primis vero iidem ipsi Romani Pontifices, ut aliquis sibi vivens quovis digno praetextu Pontifex deligat successorem; cum eadem ipsa qui ea statuit Bonifacius fuerit compulsus rescindere in posteriori Synodo, quae in priori, suadente iusta sibi visa ratione, facere decreverat. At licet eadem cassata ab ipso auctore penitus & reddita prorsus nulla fuisset; in ipsa tamen perpetram gesta Silverius & successores Romani Pontifices declamarunt.

VI. Bonifacii Papae obitus.

Verum etsi videri potuissent istaec de eligendo successore commissa a Bonifacio, ab eodem expiata; tamen cito Deus, ad aliorum exemplum, eum ex hac vita subtraxit. Hoc namque anno die decima-septima mensis Octobris post dictum Consulatum Lampadii ipsum ex hac vita migrasse Bibliothecarius habet; quod &

(ut dicemus) alia vetera monumenta testantur; quibus innotescit, hoc eodem anno post Consulatum Lampadii & Orestis jam ejus successorem sedere cepisse Joannem cognomento Mercurium. Sic igitur dicta die mortuus est Bonifacius, cum sedisset annum unum & dies duos; licet Bibliothecarius annos duos ejus sedi tribuat & dies vigintis sex: verum cum ipsum hoc anno post Consulatum Lampadii defunctum dicat atque sepultum decima-septima mensis Octobris, non nisi annum unum & dies duos vixisse Pontificem oportuit, cum creatus habeatur anno superiori decima-quinta die Octobris.

VII.

Antequam vero de ejus vacatione sedis & electione successoris agamus: quae de reliquis rebus gestis Bonifacii ex antiquioribus memoriis Ado descripsit, hic referamus: Non multo post (inquit) ab apparitione videlicet facta sancti Michaelis in monte Gargano sub Gelasio Papa, venerabilis etiam Bonifacius Pontifex ecclesiam sancti Michaelis Archangeli nomine constructam dicavit in summitate Circa, cryptatim miro opere altissime porrectam; unde & idem locus in summitate sua continens ecclesiam, inter nubes situs vocatus. Haec Ado: qui cum ea Bonifacius ipsi tribuat, qui primus post Gelasium vixit, nihil est ut alicui alii ex Romanis Pontificibus ejus nominis tribui possint, nisi huic secundo ejus nominis Bonifacio. Quod autem ad ipsum locum pertinet, super quem erectam fuisse ecclesiam sancti Michaelis affirmat: nullum alium nisi scruposum locum illum super quem olim Hadriani moles erecta est

PAGIUS sem Synodum confirmarent; sed qui male de ea sentiebant, domum ubi coacti erant incendisse, & Sanctos Praefules semistulatos abegisse.

IV. Bonifacius II. moritur.

A num. VI. ad IX. Bonifacius II. anno tantum sequenti ad Deum migravit. Scribit enim Anastasius, eum sedisse annos duos, & dies viginti sex: sepultum autem esse in Basilica B. Petri Apostoli, sub die XVI. Kal. Novemb. Consulatum Lampadii, idest, die XVII. mensis Octob. Quoad durationem Sedis conveniunt omnia MSS. Anastasiana, & Catalogi Pontificum Romanorum, sed error est in Consulatu: Legendum enim: Iterum post Consulatum Lampadii & Orestis, idest, anno DXXXII. Mabillonius tamen Tomo III. Veter. Analec. pag. 431. refert, in MS. Codice Virdunenſis Caenobii Sancti Vitoni, Eusebii Historiam continente, referri quaedam Epitaphia aliquot Pontificum Rom. & in fine Epitaphii Bonifacii haberi: Sedit annos III. dies

XXVI. Depositus in pace XVI. Kalend. Novemb. imper. Proconsul. Lampadio & Oreste Viris Clarissimis. Papebrocius in Paralipomenis in Conatum ad Catalogum Pontificum, dicit petiisse sibi mitti ipsa verborum fragmina, & invenisse Epitaphium auctum esse clausula Chronographica omnem dubitationem arcente, seque legisse.

Sedit annos III. MES XXVI. Depositus in CF XVI KI NOV INTER per Conf. II. Padio & ORESTE VIR S CIARISSIMIS sed nec ipse bene legit haec verba; MES. XXVI. scriptum enim fuit, DIES XXVI. Littera D in inferiori parte parum corraſa, & Littera I facile pro M accepta. Reperit itaque Papebrocius exaratum; Sedit annos tres, dies viginti sex, depositus in confessione, decimo sexto Kalendas Novembris, iterum post Consulatum Lampadio & Oreste, Viris Clarissimis. [r] Putat etiam Papebrocius, cum To INTER nu-

NOTAE [r] Bonifacius sedit annos duos, dies viginti & sex, ut scribitur in Catalogo Blanchiniano; ideoque obiit anno 532. die 13. Decembris. Quoad Interpontificium retinendum illud cenſeo, quod legitur in Editis Anastasii, nempe dierum sex. Ducit nos supputatio ista ad diem 19. Decembris, quae hoc anno Dominicalis erat; atque inde Joannes epocham Pontificatus sui dixit. MANSI

(a) Marty. Rom. die 8. Mari VIII. est trans Tiberim apud Circum Domitiæ, fuisse, diximus in Notis ad Romanum Martyrologium (a).

De Bonifacio rursus hæc in Anastasio leguntur: Eodem tempore venit relatio ab Afris Episcopis de constitutione, ut cum consilio sedis Apostolicæ omnia Carthaginensis Episcopus faceret. Præerat his temporibus Carthaginensi Ecclesiæ Reparatus Episcopus, de quo etiam inferius dicturi sumus. Ad postremum vero idem ait, vacasse sedem Bonifacii menses duos

* SALBO PAPA NOSTRO JOANNE COGNOMENTO MERCURIO EX SANCTÆ ECCL. ROM. PRESBYTERIS ORDINATO. EX TIT. S. CLEMENTIS AD GLORIAM PONTIFICALEM PROMOTO. BEATO PETRO AP. PATRONO SUO A VINCULIS EJUS SEVERUS PRESB. OFFERT ET IT. P. C. LAMPADII ET ORESTIS VV. CC. URBICULUS CEDRINUS EST.

Joannes Papa II. Ex his igitur quam perspicue vides, sedere cœpisse hoc anno post Bonifacii obitum Joannem cognomento Mercurium, natione Romanum (ut habet Bibliothecarius) ex patre Projecto, de Cælio monte: quo autem die & mense creatus sit, haud quid certi affirmari posse videtur: circa finem tamen anni hujus sedere cœpisse, ex dictis apparet.

IX. Amalarici Regis obitus. Quod insuper ad Occidentales res spectat, hoc ipso anno Amalaricus Rex Gothorum in Hispania, cum a tempore obitus Theodorici Regis in Italia regnan-

PAGIUS nullum sanum sensum faciat, Librariorum aliquid ita extendendum credidisse, quod scriptum erat ITERUM, licet recte extensum fieri debuisset, ITERUM, ac concludit, triennium illius Codicis Bonifacio II. assignatum attribuendum cæteris Librarij officiantis erratis cum in biennio Pontificatus ejus consentiant omnes Codices Anastasiani, Catalogique Pontificum Romanorum. Qua in re ejus interpretationem certam esse existimo: præsertim cum illius Epitaphij Exscriptor in Epitaphio Bonifacii III. de-

SALBO PAPA N. JOHANNE COGNOMENTO MERCURIO EX SCÆ ECCL. ROM. PRESBYTERIS ORDINATO EX TIT. S. CLEMENTIS AD GLORIAM PONTIFICALEM PROMOTO BEATO PETRO AP. PATRONO SUO A VINCULIS EJUS SEVERUS P. B. OFFERT.

ET IT. P. C. LAMPADI ET ORESTIS VV. CC. &c.

VI. Vacatio Sedis.

Baronius hac formula, iterum post Consulatum Lampadii & Orestis, currentem annum designari putat, ideoque & eo Joannem Pontificatum suscepisse. Verum annum DXXXII. eam indigitare, & qui inscriptionem illam posuit modo loquendi Marcelliniano usum esse mox insinuavimus, & sequentium Pontificum Chronologia indubitatum reddit.

Anastasio juxta editionem Regiam scribit, cessasse Pontificatum dies sex, quod in quibusdam Catalogis Colbertinis Rom. Pontif. etiam legitur. Verum in exemplari Anastasii MS. Colbertino, in duobus Freherianis, in uno Thu-

& dies quindecim. Verum cum ex dicto numero mensum atque dierum dicendum esset successorem Bonifacii Joannem creatum esse sequenti anno ipis Kalendis Januarii post Lampadii & Orestis consulatum secundo, erroris patentis auctor arguitur, cum constet hoc anno post dictorum Consulatum Joannem cognomento Mercurium creatum esse Pontificem: In Titulo enim Eudoxiæ, quæ est Ecclesia S. Petri ad Vincula dicta ejusmodi inscriptio legitur. (b).

(b) Extat in Ecclesia S. Petri ad Vincula descriptis etiam Pavin.

tis potitus regno esset annis quinque, occisus desit: inque locum ejus subrogatus est Theudis Gothus pariter & Arianus. Sed interitus Amalarici causa altius repetenda est. Childebertus enim quartus filius Clodovei, qui Parisiis regnabat, sororem suam Crotildem matrimonio junxit eidem Amalarico Regi. Sed quod Catholica illa esset, hæreticus vero iste; nulla conventio lucis ad tenebras, neque templi Dei cum idolo penitus esse poterat: & licet juncti corporis essent, animo tamen erant quam longif-

scribendo numeros etiam depravarit, uti infra videbitur.

Baronius annum tantum unum & dies duos Bonifacio II. tribuit, quia arbitrat, Joannem Joannes II. cognomento Mercurium hoc anno creatum esse Pontificem, post Consulatum scilicet Lampadii; quam in rem profert veterem inscriptionem, etiamnum extantem in Basilica S. Petri ad Vincula, quam hic accurate descriptam exhibendum duxi, V. renuncia-tur Pontif. fex Rom.

aneo, in Casnensi & Antuerpiensi, in duobus Catalogis nostris & in Orderico lib. 2. habetur vacasse Sedem menses duos, & dies quindecim; Denique Gotfridus Viterbiensis in Chron. tradit Sedem cessasse diebus LXXXVI. quod idem est. Quare cum Bonifacius II. die XVII. mensis Octobris anni quingentesimi tricesimi secundæ vita fundus sit, Joannes hujus nominis II. cognomento Mercurius natione Romanus ordinatus fuit die tricesima prima mensis Decembris illius anni, quæ Romæ Sancto Silvestro Pontifici Romano sacra erat, ut constat ex iis, quæ Baronius in Notis ad Martyrologium Roma-

gissime separati. Quæ autem ob hanc causam pati contigerit ipsam Crotildem, ex Gregorio audi, qui hæc ait (a): Crotildis multas insidias ab Amalarico viro suo propter fidem Catholicam pariebatur: nam plerumque procedente illa ad sanctam ecclesiam, stercore, & diversis factoris super eam proici imperavit. Ad extremum autem tanta crudelitate dicitur eam cecidisse, ut illa infectam de proprio sanguine sudarium fratris transmitteret.

(a) Greg. de Gest. Fran. l. 3. c. 10. Amalaricus male habet Crotildem.

X. Unde ille maxime commotus, Hispanias appetivit. Amalaricus vero hæc audiens, naves ad fugiendum parat. Porro imminente Childeberto, cum Amalaricus naves deberet ascendere, ei in mentem venit multitudinem pretiosorum lapidum in suo thesauro reliquisse: cumque ad eos petendos in civitatem regrederetur, ab exercitu e porta exclusus est. Videns autem se non posse evadere, ad basilicam Christianorum Orthodoxorum confugere cœpit: sed priusquam limina sancta contingeret, unus, emissâ manu, lancea eum mortali ictu faucivavit; ibique decedens reddidit spiritum. Tunc Childebertus cum magnis thesauris sororem assumptam, secum adducere cupiebat; quæ nescio quo casu in via mortua est; & postea Parisios delata, juxta patrem suum Clodoveum sepulta est.

XI. Childebertus vero inter reliquos thesauros ministeria ecclesiarum pretiosissima detulit: nam sexaginta calices, quindecim Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS manum, & Florentinus in Notis ad Martyrologium Hieronymianum habent. Ex Gotfrido vero citato intelligimus Anastasium scripsisse Sedem vacasse diebus LXXXVI. & Librarios priores numeros omisisse, quod ex duratione Sedis ejusdem Pontificis ab Anastasio notata extra omne dubium ponetur.

VII. Porro ex dictis apparet, errores qui in Anastasio irrepsere, recte a nobis emendatis, incerta scilicet ex certis & indubitatis. Certum est enim, Joannem I. mortuum esse in carcere die XVII. mensis Maii anni DXXVI. Bonifacium vero II. sepultum die XVII. mensis Octobris anni DXXXII. ideoque a morte Joannis I. ad Bonifacii II. obitum interjectos esse annos sex, ac menses quinque integros, ac denique ex eo temporum intervallo Bonifacio II. annos duos & dies XXVI. adscribendos. Restant anni quatuor, menses quatuor, ac dies quatuor, partim Felici IV. partim duobus interpontificis assignandi, ex quibus cum Felice IV. juxta Anastasium annos IV. menses II. & dies XIV. sibi vindicet, reliqui tantum erunt dies quinquaginta. Quomodo itaque post Joannis I. mortem Sedes dies LVIII. & post Felicii obitum, mensum unum & dies XV. ut in vulgato Anastasio habetur, vacare potuit, aut Felix a die XII. Julii anni DXXVI. ad diem XII. Octobris anni DXXX. annos scilicet IV. & menses tres, ut in eodem Anastasio legitur federe? Manifestum itaque est, post Joannis I. obitum cessasse tantum Sedem dies LV. recte Anastasium scripsisse. Felicem IV. ordinatum ef-

patenas, viginti Evangeliorum capfas detulit, omnia ex auro puro; & gemmis pretiosis ornata. Sed non est passus confringi: cuncta enim ecclesiis & basilicis Sanctorum dispensavit & tradidit. Hæc Gregorius: discrepat ab eo Isidorus (b) dum Amalaricum non in Hispania, sed Narbone in Gallia esse occisum tradit. Agit & de his Græcus historicus Procopius (c) eandemque refert causam belli inferendi, quam ex Gregorio recitavimus: at non Childebertum nominat, sed Theodobertum. Verum Theodobertus non fuit filius Clodovei, sed nepos, nempe filius Theodorici ipsius Clodovei filii. Tuncque dicit cœsisse Franciscam partem Galliarum, quam hætenus Wisigothi possederant: ait enim: Theodobertus vero suis cum rebus omnibus sorore redempta, Gallias partem, quantumcumque sortiti Wisigothi fuerant, recepit. Qui itaque Wisigothorum ex genere bello devicta reliqui ex ea clade fure ex Gallis cum uxoribus liberisque suis jam sedibus exciti, ad Theodem in Hispania tyrannidem exercentem se contulerunt. Hæc Procopius. Verum sive rursus receperint Wisigothi eam partem Galliarum Narbonensis, sive non penitus ea cauerint; certum est, posterioribus Francorum Regibus cum Wisigothis eam provinciam partem possidentibus fuisse pugandum; ut quæ dicitur suis locis inferius, perspicue demonstrabunt. Succellit autem (ut diximus) post Amalar-

Præca capta ex ditione Amalarici.

(b) Isid. in Chronico Goth.

(c) Procop. de bello Goth. l. 1.

se die XII. Julii anni DXXVI. & ipsamet errorem, qui irrepsit in numeros Interpontificii tempus exprimentes, corrigere: Felicem IV. supra annos IV. & menses II. sedisse dies sex, non vero dies XIV. & juxta varia exemplaria Anastasiana post ejus mortem Sedem vacasse dies duntaxat tres. Quæ scrupulosus examinare placuit, quia exemplaria Anastasii nullibi magis quam in duobus istis Pontificatibus, & duobus interpontificis depravata.

VIII. A num. X. ad XII. Gregorius Turonensis lib. 3. capp. 9. & 19. narrat, Childebertum Francorum Regem exercitum movisse in Hispaniam propter sororem suam Chlothildem, quæ multas insidias ab Amalarico viro suo propter fidem Catholicam pariebatur; sed Amalaricum Wisigothorum Regem cum hoc accepisset, conscensa navi fugisse, & cum in quandam Ecclesiam confugere vellet, a quodam milite occisum esse. Childebertus sororem suam secum adducere cupiebat, sed ea in via mortua est. Turonensis Amalaricum in Hispania profligatum tradit: Procopius lib. 1. de Bell. Goth. intra Galliarum septa eum occubuisse scribit, & loco, Childeberti, Librariorum, ut puto, errore, Theodobertum habet, & denique Auctor Appendicis ad marginem Victoris Tununenensis adjectæ ad hunc Consulatum, ait: Amalaricus Rex cum Childeberto (idest Childeberto) Francorum Rege in Gallia superatus Narbonensi in pralio Barcinonem fugiens venit, ibique a Franco angone (sic telum quoddam siue hasta a Francis vocabatur. Vide angonum descriptionem apud Agathiam lib. 1.) per-

CHRISTI
531.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 5.
ATHALARICI REG. 6.

ricum Theudis, qui licet Arianus, tamen bene habuit Orthodoxos, ut S. Isidorus affirmat.

XII. Hoc eodem anno quo absolvitur quintus ejusdem Amalarici Regis, & primus incipit numerari Theudis ejusdem successoris, celebratum reperitur Concilium Toletanum, dictum secundum, sub Montano Archiepiscopo Toletano. De hoc acturi, primum omnium more nostro ipsam rectam temporis rationem statuamus. Cum omnium assertione & antiquorum codicum lectione constat, ipsum habitum esse anno quinto ejusdem Regis Amalarici; sitque omnibus pariter exploratum, quinquennium ejusdem Regis, deduci ab obitu Theoderici Italiae Regis, quem decessisse diximus anno Domini quingentesimo vigesimo sexto; hic primum, unde erroris occasio manare possit, emendandus est mendosus locus Isidori, ne ipsum sibi ipsi contrarium esse & turpiter hallucinatum quis dicere aliquo modo audeat. Sunt enim hæc verba in Chronico Gothorum Regum Isidori: *Æra DLXIII. XIV. anno Justiniani Imperatoris, defuncto Theodorico, Amalaricus nepos ejus quinque annis regnavit.* Quæ verba tum his quæ superius, tum his quæ inferius in eodem leguntur Chronico, penitus contradicunt, ut decimoquarto Justiniani Imperatoris anno dicatur regnare cœpisse Amalaricus, qui ultimo anno Justiniani Imperatoris auspiciatus est regnum. Quamobrem necessario restituenda est germana lectio, ita ut loco Justiniani, Justinus, & loco numeri XIV, annorum Justiniani, ponatur, IX, Justinus, ut dicat textus: *Æra DLXIV. IX. anno Justinus Imperatoris defuncto Theodorico Amalaricus nepos ejus quinque annis regnavit.* Quo annorum numero tum ex Æra, tum ex annis Justiniani Imperatoris consignatur annus Domini quingentesimus vigesimus sextus, quo (ut dictum est) Amalaricus primum annum exordians, hoc Domini anno terminat quintum, quo eadem Toletana Synodus habita esse sine controversia ab omnibus affirmatur, & in codicibus tum scriptis, tum cæcis æque legitur. Sed & emendandum quod in novissimam editionem ex mendoso exemplari irrepsisse videtur, dum quintus annus Amalarici, sub quo dicta Synodus acta ponitur, no-

Emendatur error Illapsus in Chron. S. Isidori.

PAGIUS

percutus interit. Huic Auctori suffragatur Isidorus in Chronico Gothorum. Cointius anno DXXXI, num. IX, ostendit, eam sententiam præferendam, quæ cladem ac necem Amalarici collocat in Septimania, seu in Gallia Narbonensi. Regnavit Amalaricus annos quinque, ut habet Isidorus, & in eadem Appendice legitur. Ei successit Theudis, qui licet hæreticus pacem tamen concessit Ecclesie. Successit autem post diem

tatur Æra DLXV, qua non præsens annus quintus ejusdem Regis Amalarici, sed secundus inchoatus ejusdem notandus esset; quintus vero cum absolvitur (qui est præsens annus) inscribendus esset Æra DLXIX.

His igitur locis emaculatis, & sincera lectione ubique restituta, adhuc addimus: quod etsi hoc anno, qui numeratur quintus Amalarici Regis, dicta Synodus celebrata invenitur; tamen sancti Isidori verba suadent, ut ipso potius Amalarico mortuo, exordio Theudis successoris regni, hoc eodem anno Patres convenerint: id, inquam, Isidori, qui hoc sæculo vixit, verba declarare videntur, quibus ait: *Æra DLXIX. Justiniani Imperatoris tempore, post Amalaricum Theudis in Hispania creatur in regnum per annos sexdecim: qui dum esset hæreticus, pacem tamen concessit Ecclesie Dei, ut licentiam Catholicis Episcopis daret, ut unum apud Toletanam urbem convenire, & quæcumque ad Ecclesiasticam disciplinam necessaria existissent, dicere, licenterque disponere.* Hæc ipse, plane significans, id inconcessum omnino fuisse, vivente Amalarico, Catholicis (ut diximus) insensissimum.

Sed & quod dicit de Synodo Toletana cogenda impartitam ab ipso esse licentiam; id non de alia, quam de hac ipsa, de qua est sermo, Toletana Synodo Isidorum constat intellexisse; nam nulla alia Synodus Toletana sub dicto Rege habita reperitur. Unde opinari licet, quod etsi anno quinto Amalarici Synodus ista habita invenitur hoc anno, tamen non sub ipso, sed æque hoc anno sub ejus successore celebrata fuerit; sed quod nomen Amalarici in ipsa Synodo legatur, ex apposito titulo irrepsisse puto. Hæc quidem opinari suadent, quæ ex Isidoro magnæ hujus temporis auctoritatis scriptore recitata sunt, adjuvantibus conjecturis, hisdemque ex odio Amalarici & benignitate Theudis erga Catholicos acceptis: addito ad hæc etiam, quod cum Patres ipso exordio deplorent præterita tempora, quibus conveniendi denegata licentia videretur; id sub Amalarico accidisse, ex Isidoro conspeximus. His de tempore stabilitis, jam de ipso Toletano Concilio quæ sunt notatu digna referamus.

Qui

XVI. Kalendas Junias, ut ex dicendis numero sequenti elicitur, imo post diem IV, Decemb. ut anno DXLVI, videbimus.

Ad num. XII. & seq. Ante Præfationem Concilii Toletani II, legitur: *In nomine D. N. Jesu Christi Synodus habita in Civitate Toletana, apud Montanum Episcopum, sub die XVI. Kalendas Junias, anno quinto Regni Domini nostri Amalarici Regis, Æra DLXV.* Sed error irrepsit in

XIII. SubTheu: de Concil. Tolet.

XIV.

IX.

Concil. Tolet. II.

CHRISTI
531.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 5.
ATHALARICI REG. 6.

XV. De S. Montano Episc. Toletano.

Qui primum locum in hac Synodo jure tenuit Montanus Toletanus Episcopus celebris nomine fuit tum doctrina, tum etiam vitæ sanctitate: utraque enim dignus laude a S. Ildefonso in libello de Viris Illustribus celebratur. Extant ejus lucubrationum duæ epistolæ, quarum idem meminit, altera data ad Ecclesiam Palentinam, ad Thuribium solitarium altera, digna felicissimi ingenii monumenta. Sed quod ad vitæ sanctitudinem spectat, hæc divino testatam miraculo idem Ildefonus ejusmodi perpicuo declarat exemplo: *Hic vir, ex antiquissima relatione narratur, ad explosionem infamiae tandem prunas tenuisse vestimentis ardentes, donec coram sedis sue altari sacro totius Missæ celebritatem per semetipsum expleret. Peractis autem solemnibus, nec pruna ignem, nec vestis inventa est amississe decorem. Tum Deo relatis gratiarum actionibus, quia per simplicem naturam ignis cognita esset & fallacia detestabilis accusantis, & innocenti beatissimi sacerdotis.* Hæc de eo Ildefonus.

XVI. Episcopi insignes qui interfuerunt Synodo.

(a) Isidorus de Vir. illust. c. 20. 21.

XVII.

Quinque in hac Synodo reperiuntur sancti canones esse ad disciplinam Ecclesiasticam illustrandam, & mores Fidelium informandos; quos tu consulas. Nos vero non omittimus, quod gratitudinis ergo iidem Patres, absoluta Synodo, Regi licet Arianus ob concessam coeundi licentiam bene precati sunt. Ad finem enim Synodi ista leguntur: *Nunc ergo in nomine Domini finitis his quæ in collatione venerunt, gratias agimus omnipotenti Deo, deinde domino nostro glorioso Amalarico Regi, divinam clementiam postulantes, ut innumeris annis regni ejus ea quæ ad cultum fidei proveniunt peragendi nobis licentiam præstet Amen.* Quid Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

in Eram; annus enim Christi DXXVII, cui annus ille Æra Hispanica respondet, fuit tantum primus Amalarici Regis. Quare legendum, Æra DLXIX. Amalarici vero, non autem Theudis tempore hoc Concilium celebratum; cum in Canone quinto dicatur: *Gratias agimus Omnipotenti Deo, deinde Domino nostro glorioso Amalarico*

his simile habes præfatos esse Patres in Concilio Agathensi sub Alarico item Arianus Cothorum Rege collecto, ipsius accedente concessione.

At bene usi Montanus, & alii Patres Regis beneficio non semel tantum coeurrunt in Synodum, sed frequenter diversis in locis. Etenim inter alia Concilium Palentinum patet congregatum fuisse: ita legendum, pro Valentino, Palentinum, ut ex ejusdem Montani epistola ad Thuribium data possumus intelligere: quæ cum alia habeat digna memoria, hic mihi eam reddere & tibi legere gratum erit, sic enim se habet (b):

*Domino eximio præcipuoque Christiano domino & filio Theoribio * Montanus Episcopus.*

*Alumnus te fidei Catholice & sancte religionis amicum etiam in actis mundialibus conversantem valde, & novimus & probavimus. Cum enim adhuc floresceres in sæculo, ita claritatis tuæ vita perperuit, ut secundum sententiam Domini & quæ sunt Cæsaris Cæsari non negares, & Deo quæ sua sunt, devota mente persolveres. Jure etenim te divini cultus in hac præsertim provincia nominabo * . . . Putasne quanta tibi apud Deum maneat merces, cujus solertia atque instinctu & idololatriæ error abscissit, & Priscillianistarum detestabilis & pudibunda secta contabuit? Si tandem adhuc & in nomine honorare desistant, cujus per tuam admonitionem collapsa esse opera non ignorant. Nam de terrenorum dominorum fide quid loquar? cui ita tum impendisti laborem, ut feroces cobabitantium tibi animos ad salubrem regulam, & normam regularis disciplinae duceres, præstavit divina clementia: quia id quod summo labore conatus es, precibus & oratione perficeres. Quæ tamen ex Palentino conventu ad nos pervenerint, celsitudini vestre indicare curavi, quo facilius per vestram increpationem nefanda præsumptio in posterum conquiescat, &c. Subdit de presbyteris reprimendis, qui sibi christiana, conficiendi auctoritatem usurparant; deque Episcopis coercendis, qui in aliena diocesi ecclesias consecrarent: de quibus omnibus est querela ejusdem in epistola data ad Palentinæ Ecclesie subditos. Porro Thuribium istum longe diversum esse ab illo ad quem extat sancti Leonis Papæ epistola, diversitas temporum persuadet.*

XVIII.

(b) Apud Collect. Concil. Hisp. Gars. Loa. * Thuribio

XIX. Montani Toletani Episc. ep. ad Thuribium.

I i i 2 Quod

Regi. In hoc Concilio quinque Canones editi, & inter Episcopos interfuit Sanctus Justus Episcopus Urgellitanus, cujus superest Tractatus in Cantica Salomonis sæculo præterito typis mandatus, & nunc in Bibliothecis Veterum Patrum collocatur.

Ad

CHRISTI
531.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 5.
ATHALARICI REG. 6.

XX.

Quod ad statum rerum Orientalium anni hujus pertinet? tumultuosum illum quidem fuisse Constantinopoli, quæ habet Marcellinus hoc anno post Consulatum Lampadii atque Orestis significant, nimirum conspirationem factam esse adversus Justinianum Augustum, de qua hæc ipse:

Conjura-
tio contra
Justinianum.

Hypatius, Pompejus, & Probus genere consobrini, Anastasii Imperatoris nepotes, quod Imperium sibi singuli indigna ambitione exoptarent, Idibus Januariis cum plerisque nobilium conjuratis, omni que seditiosorum turba armis donisque ministratis illecta, dolis invadere tentaverunt; atque per quinque continuos dies urbem regiam rapinis, ferro, igneque per sceleratos cives sine certo interrege discurrerent hostili impietate, ipsi se fideles Reipublicæ in Palatio dissimulantes, depopulati sunt. Quinta vero hujus nefandi sceleris die, dum de foro Hypatius sceleratorum comitantium manibus torque redimitus aureo, & Pompejus Comes sua sub veste loricatorum ad invadendum tenendumque ascendunt Palatium, uterque eorum ante fores Palatii captus est: statimque pissimi Principis nostri nutu catenatus, trucidatus poenas luit, & ante Imperium perdidit quam haberet, innumeris passim in Circo populis trucidatis, & tyrannorum sociis, continuo proscrip-
(a) fuis enarrantur. Coactum vero fuisse Justinianum acclamanti populo satisfacere, & Joannem atque Tribonianum magistratu deponere, idem affirmat: sed eo cessante tumultu, restitutos tradit: verum Joannes postea (ut dicitur) poenas dedit. Quanta autem fuerit præter incendia, & prædam hominum cædes, idem Procopius refert, dum ait desiderata esse hominum triginta millia.

Procop.
de bello
Persic. l. 1.

XXI.

Armorum
usus qui-
bus inter-
dictus.

His igitur permotus Justinianus, præcavens in futurum, Novellam edidit sanctionem, qua armorum usum a privatis adimere conatus est, dum prohibuit, ne quis privatus esset armifactor; neque qui publico operi in armis faciendis interservirent, venderent ea privatis. His namque impulsus esse ad hæc faciendam, ipse ejus-

PAGIUS

X.
Conjura-
tio adver-
sus Justi-
nianum.

Ad num. XX. Conjunctio adversus Justinianum Imp. facta ab Hypatio, Pompeio, & Probo, genere consobrini, & Anastasii Imperatoris nepotibus, contigit anno sequenti, Theophane, Mario Aventicensi, Marcellino, & Auctore Chronici Alexandrini testibus. Baronius quidem Marcellinum pro sua sententia citat; sed, ut sæpe monuimus, Chronico hujus Auctoris usus est, in quo pleraque transposita erant. Auctor Chronici Alexandrini, qui fuisse eam describit, ait durasse seditionem usque ad diem vicesimum mensis Januarii, quo mense cœperat, additque diem Sabbati cum decima septima die Januarii, & Dominicam cum die decima octava ejusdem men-

dem constitutionis exordio declarat, ubi ait (b): *Magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum, & ejus auxilium semper invocantes, studemus omnes subditos nostros, quorum regimen credidit nobis Deus, illætos & sine calumnia custodire; & inhibere bella, quæ per suam inconsiderationem suscipientes adversus alterutros operantur dolores: duplex ex hoc contra se supplicium inferentes, tam quod sibi inferunt, quam quod ex lege vesaniam eorum puniente patiantur.*

Promulgavit etiam idem Imperator hoc anno post Consulatum Lampadii, & Orestis constitutionem, qua (c) vetuit hæreticos & Judæos contra Orthodoxos testimonium ferre: in contractibus dumtaxat eorum attestationem inspicere debere. Addidit postea & illam (d), ne quis hæreticus hæreditatem, legatum, vel fidei commissum accipere possit. Data est constitutio quinto Kalendas Augusti, anno secundo post Consulatum Lampadii & Orestis, quibus perperam jungitur annus secundus Justin. Imperatoris. Sed opinio inde erroris manasse occasione, quod notata lege, post Consulatum Lampadii & Orestis secundo, nempe anno sequenti; putarit imperitus scriptor, eo numero appposito, secundum Justiniani Imperatoris annum conscribi, cum annus potius post eorum Consulatum secundus significetur.

Hoc item anno quinta die Decembris, decima Indictione; ex hac vita migravit mirificus ille Sabas, de cujus legatione ad Justinianum Imperatorem pro Palæstinis adversus Samaritanos egimus anno superiori: haud enim diu post eo perfuncto munere, ipsum superstitem fuisse, ejus a Cyrillo scripta Acta citata superius indicant. Cui veritati assentiuntur quæ scripta sunt ab eodem Cyrillo in rebus gestis Joannis Silentiarrii, nempe eundem Sabam vitam functum decima Indictione: quod, & in scriptis codicibus a nobis citatis in Notis ad Romanum Martyrologium pariter notatum vidimus, decima nimirum Indictione defunctum esse. Ex quibus necesse est emendes quod in Vita ejusdem Sabæ scriptum habes, ipsum per-

sis concurrisse; qui Feriarum characteres annum sequentem certo demonstrant, quemadmodum quod habet Theophanes, eam excitatam esse mense Januarii, Indictione decima. Exorta seditio est, ut testatur Theophanes in Circo, nisi longo post spatio Circensis editi sunt ludii, postquam Urbs tumultuarii desitit: Hos ludos occasione posteriorum Quinquennialium Justiniani celebratos esse, dubitandum non videtur; cum annis hujusmodi solenniis additis, eosdem exhiberi solitum esset.

Ad num. XXIII. Recte consignat hoc anno Baronius mortem Sancti Sabæ Abbatis, quam Cyrillus Monachus in ejus Vita die quinta mensis

XXII.

Quæ in
hæreticos
atque Ju-
dæos.
(c) l. 13, c.
de hæret.
(d) l. ult.
c. de her.

XXIII.

De obitu
& ætate
S. Sabæ.

XI.

Obitus S.
Sabæ Ab-
batis.CHRISTI
531.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 5.
ATHALARICI REG. 6.

venisse ad annum ætatis nonagesimumquartum. Nam cum sub decimo septimo Consulatu Theodosii Junioris eum natum idem auctor affirmet, qui est annus Domini quadringentesimus trigessimus nonus, & die quinta Decembris Indictionis decimæ constat esse defunctum; non nisi annos nonagintaduos vixisse reperies. Quem errorem, qui non considerant, eum anno Domini quingentesimo trigesimo tertio diem obiisse dixerunt, quod & nos professi eramus: verum ad exactiorem rationem tempore revocato, hoc potius anno eum esse defunctum consenserimus, pluribus id affirmare suadentibus: nempe quod diximus testificatione ejusdem Cyrilli, qui eum, absoluta illa legatione, esse vitam functum tradit: nam ipsum amplius biennio oportuisset fuisse superstitem, si ad dictum annum nonagesimum quartum pervenisse dixerimus. Rursum vero cum idem auctor in fine numeret annos vigin-
tires ab obitu Sabæ usque ad annum post Quintam Synodum, quæ celebrata est anno Domini quingentesimo quinquagesimo tertio; utique hoc anno eum vitam functum ostendit: ita ut nullus dubitandi reliquus videatur esse locus, sed tantum emendandi sint illapsi errores de anno nonagesimo quarto, quem diximus, & de anno centesimo quinto, qui habetur de vita Sabæ in Actis Theodosii cœnobiarthæ.

XXIV.
(a) Cyrill.
in Vita S.
Sab. apud
Sur. die 5.
Dec.

Jam vero quæ de tanti viri obitu idem auctor enarrat, audiamus (a): *Reversus Hierosolyma, adoratis sanctis locis, & iis dictis quæ quodammodo dici solent in exitu; venit ad maximam suam Lauram: in qua cum parum esset moratus, morbus quidam ingruens illum vere fortem adamantem lecto tradidit. Quod quidem cum significatum fuisset Patriarchæ repente venit ad illum visendum. Cum vero venisset, & sic vidisset eum in cella iacentem, egenum rerum omnium necessariorum, quando oportet etiam ea suppetere quæ redundant, & circa corpus omnem excogitare curationem, utpote quod & morbus & senectus & longi labores possint vehementer cruciare; supplex ab eo contendit, ut exportetur ad sibi subjectam Ecclesiam, ut possit illic frui aliquo ex iis quæ pertinent ad remissionem & recreationem. Ille autem Patriarchæ reverentis supplicationem, & illuc asportatus jacebat, cum ipso morbo luctans, & ab eo similiter confectus. Cum vero aliquantum*

PAGIUS Decembris, decima Indictione, accidisse notat. Hanc Cyrilli Vitam Græcæ & Latine publicavit Cotelerius in Monument. Ecclesiæ Græcæ.
XII.
Codex Lu-
stiniani
promulga-
tur.

Marcellinus Indictione IX. post Consulatum Lampadii & Orestis, hoc scilicet anno, scribit: *His COSS. Codex Justiniani Orbi promulgatus est; occasione scilicet priorum hujus Imperatoris Quinquennialium, exemplo Theodosii Junioris,*

temporis intercessisset, ad eum divina quædam advenit visio, significans illius hinc futurum excessum. Statim ergo reporiatus in cellam, cum ultima verba dixisset fratribus & postremum eis dedisset osculum, & cuidam Melitæ illorum commisisset præfecturam viro idoneo, cui id crederetur; a terrenis migrat ad celestia, suam animam in manu Dei disposens, jam natus nonagesimumquartum annum. Erat vero quintus Decembris dies, quo mortuus est vir ille inclytus, & ad vitam quæ illic est commigravit comitatus ab Angelis ac martyribus, ut paulo post ostendit oratio. Nunc autem per seriem procedat narratio.

Cum ergo mors Sancti brevi tempore in omnem partem pervasisset, cucurrit quidem ad sacrum illius corpus multitudo innumerabilis: cucurrit quoque universus ordo monachorum, & quicumque erant Episcopi: qui cum quo par erat ornatu corpus composuissent, hymnos & cantica eadem de more canentes, pie admodum & sancte inter duas ecclesias in media Lauræ deponunt, ubi cum ille esset superstes, vidit columnam lucis. Atque talis quidem fuit vita beati Sabæ, & ejus tam admiranda & quæ naturam superant recte facta. Nobis autem eundem est ad miracula quæ facta sunt post mortem, quæ sunt & numero multa & insignia magnitudine. Hucusque ex Cyrillo: Quod si tu cupis quæ ipse subiicit sanctissimi viri post obitum miracula edita noscere, ipsum consulas. Ita plane, quo Deus in cælo vivere justos ostendat, ex eorum reliquiis tamquam e vivo fonte facit scaturire miracula: sicuti enim arbores ex foliis, floribus, atque fructibus virides esse certa significatione percipimus: eodem modo apud Omnipotentem vivere cetero scimus, cui omnipotentiam in ostensione signorum, post mortem ipse communicavit.

Ejusmodi plane esse consuevere post justorum obitum divinitus exhiberi solita munera, ut loco funeris pareret Sanctis in cælo triumphus: qui licet humanis oculis minus perspicuus videatur; ex fulgoris tamen radiis, qui inde miraculorum editione coruscant, satis superque possit haberi perspectus, vespertilionibus & aliis lucifugis volatilibus tantum obscurus. Catholica igitur Ecclesia divino semper lumine desuper illustrata, quem ex certis signis novit receptum in cælum S.

* secun-
dum.XXV.
Funus S.
Sabæ.XXVI.
S. Sabæ
jugis me-
moria in
Ecclesia.

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 5.
ATHALARICI REG. 6.

Sabam, eundem in terris colere ab ipso transitus ejus die, repetito ipsius anniversario cultu, tam in Oriente, quam in Occidente, numquam desistit, nec in posterum desitura est usque ad diem novissimum celebrare; utpote quæ & noverit concessum a Deo tantum virum eo potissimum tempore, quo tot tenebris offusus totus Oriens tenebatur; cum, silentibus, immo & in deteriora prolabantibus, Ecclesiarum Episcopis, ipse ex adverso surrexit, Regesque impios redarguerit, hæreticos exagitarit, fidemque Catholicam illæsam conservandam curavit. Sunt ista modo numquam interitura sancti Sabæ præconia perpetuis notis affigenda sepulcro, quod non angusto farchophago continetur manibus impiorum

PAGIUS Agathias lib. 4. pag. 553. loquens de peste, quæ anno DLVIII. Constantinopoli grassata est, ait: *Quæ quidem nunquam penitus cessavit, ex quo primum, circa quintum inquam Imperii Justiniani annum, in nostrum Orbem irrepserat: frequenter vero alio atque alio se transferens.*

exposito, sed ipsa latitudine sui terram cælumque ambiente, manente semper Ecclesia, in qua vivit jugi memoria, loquitur vivis exemplis, operatur editione signorum, & vigilat semper opem laturus se precibus invocantibus. Sed de magno Saba hætenus,

Hoc item anno post eorundem Lampadii & Orestis Consulatum a Mariano Scoto consignatur inventio corporis S. Antonii magni in exemo & translatio ejusdem Alexandriani in basilicam S. Joannis Baptistæ: licet alii in alios Christi annos hæc referant. Sed cum ea de re hujus temporis scriptorum testimonia desint; cui magis quam dicto auctori assentiamus: hæc est liberum definire.

XXVII.
S. Antonii corporis inventio.

Qui

Et locum e loco infestans, atque ita reliquis veluti inducias quasdam concedens, tum rursus Byzantium rediit. De eadem peste rursus infra sermo erit.

Cabades Persarum Rex hoc anno moritur: ut videre est anno DXXX. num. XI.

JESU CHRISTI
ANNUS
532.JOANNIS PAP.
ANNUS
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

I. **Q**ui ordine temporum sequitur quingentesimus trigessimus secundus Redemptoris nostri annus, absque Consulibus novis ex more creatis, post Consulatum Lampadii & Orestis secundo, notatus reperitur in Faktis, quo Justiniani Imperatoris sextus inchoatur annus: cum jam decernit ipse, quem conceperat animo apparatus ad bellum Wandalicum, a quo quamplurima erant quæ Imperatoris animum avocarent: nempe exhaustum ærarium ob bellum Persicum

in hoc usque tempus productum, difficultas ejus ob hostium longiorem terræ marique distantiam; roburque invidium eorundem barbarorum, qui hætenus gladiis Romanorum visæ erant impenetrabiles: his accedebat præteritorum memoria tristium, quæ absterrebat ab eo auspican-do bello, quod alias fuerat sub Leone Imperatore infelicissime perentatum siquidem etiam animalia natura docet, ut ea caveant loca, in quibus alias fuerint periclitata. Cum, inquam, istæc, omnia a bel-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6025.

SÆC. VI. Anno Eræ 9. DC. 1. P. 11. April. Indict. 10.

JESU CHRISTI 532.

JOANNIS II. PAPÆ I.

JUSTINIANI IMP. 6.

ATHALARICI REG. 7.

[1] **H**IC annus, scuti præcedens, sine Consulibus fuit, & hæc formula adhibita: *Post Consulatum Lampadii & Orestis II. vel iterum post Consulatum Lampadii & Orestis, aut Quinquennialia Justiniani post Justinianum imperantis in hunc annum incidunt.*

NOTE [1] **C**ost. post Consulatum Lampadii & Orestis II. vel iterum post Consulatum Lampadii & Orestis.

Tabula marmorea, Romæ in basilica S. Petri in vinculis

SEVERUS. P. B. OFERT. ET. IT. P. C. LAMPADI ET ORESTIS. VV. CC.

Vide quæ de hac tabula habet V. C. Justus Fontanus Archiepiscopus Ancyranus cujus memoria in benedictione Domini sit, in Disco Christiano, commentario illustrato cap. XVII. pag. 51. Donianæ Inscriptiones Cl. XX. n. 25. pag. 529. Et Fabrettus pag. 757. n. 631.

SVB DIE. PR. IDIBVS. D.
INDICTIONE. VN. *deci*
M. A. ITERVM. POST.
LAMPADI. ET. ORES.
V. V. CC.

Item lapis alius Arelate apud Maratorium pag. CDXXII. 6. ex Petro Saxio.

OBI. SVB. D. PR. IDIB. DEC.
INDICTIONE VNDECIMA
ITERVM POSTICOS. LAMPADI
ET OREST. VV. CC.

Item videtur, ac Donianus lapis Indictio undecima hic indicata, a Kal. Septembris, more Orientalium incipiebat. Ibid. in Donianis n. 72. pag. 539.

DEPOSITVS. III. ID. FEBRVARIARVM
ITERVM. P. C. LAMPADI. ET
ORESTIS. VV. CC. CONSS.

Relandus inscriptionem refert ex Joh. Columbi opusculis, Vassone erutam in qua

O. B. VIII. KL. FEBRVAR.
P. C. ITERVM AGAPITI
V. C. CONSS.

Ut designet, Post consulatum iterum in usu fuisse. Epitome temporum & Indiculus Paçhalis, anno a Passione Domini DV. eoque bissextili: Et iterum P. C. suprascriptorum. GEORGIUS

a bello suscipiendo Justiniani animum dimoverent; alia tamen complura erant, quae ipsum ad eam belli provinciam suscipiendam incitabant: nempe quod ipsum maxime lacerassent barbari tyranni tumor atque superbia, quibus haud pridem fuerat nonnihil offensus: pariebaturque fiduciam ejusdem impietas in Deum & homines, utpote quod Arianum esse sciret fidei Catholicæ perduellem, & in proximos contra omne jus fasque peccasse, cum legitimum Regem, ejusque conjunctos in vincula conjecisset; Deumque ipsi adversaturum esse putans, qui adeo feris auspiciis sibi tyrannidem vendicasset. Impellebant vero ipsum praecunctis ad bellum illud licet perdifficile aggrediendum, quae de victoria adversus hostes magnus ille Sabas praedixerat, cum apud eum ante biennium pro suis Palaestinis legatione fungeretur. His itaque dum excitaretur, tamen ab aliis quae sunt dicta nonnihil retinebatur.

II. De pace firmanda cum Persis.

Cum igitur ejusmodi veluti euripoe huc illucque agitaretur Imperatoris animus fluctuando; numen plane divinum ad prosequendum quod mente conceperat arduum bellum impulit remorantem. Quod ut aggredi possit, primum omnium necessarium ducit pacem cum Persis firmare atque stabilire: non enim nisi Orientalibus pacatis rebus, Occidentales tentare posse satis intelligens, in opus incubit; quod hoc anno aggressus, nonnisi sequenti, cum Imperator tertium iniret Consulatum, perficere potuisset, idem ipse Imperator suis sanctionibus testatum reddidit, ut suo loco patebit. Inter haec autem ut omnes optimi Principis numeros expleret, de re tanta more majorum voluit consuluisse Senatam. Est de his omnibus locuples testis Procopius (a), qui (quod ad tempus spectat) anno septimo ejusdem Imperatoris pacem cum Persis esse sancitam affirmat, sequenti videlicet, cum (ut dictum est) idem Imperator tertium iniret Consulatum: atque totum hunc annum in consultatione apparatusque esse consumptum. Verum non solum apud Senatam invenit, qui conceptam de bello Wandalico spem, sui que animi calorem exardescerentem extinguere penitus conarentur; sed praeter adversantes Senatores, cum ista foris evulgarentur, etiam tumultuantem populum passus est.

III.

Cum autem ex his, & adhuc inter ambigua versaretur: ex visione quadam Imperatoris animum confirmatum esse, quem bona spe antea erexisset sanctus Episcopus, Procopius tradit, qui post multa haec de his habet (b): Episcopus quidam ex Orientis partibus veniens, dixit se paucis eum colloqui velle. Facta potestate, ait, Deum ei somnium noctu misisse, Imperatori assimilatum, illumque

(a) Procop. de bello Persico. l. i.

(b) Procop. de bello Wand. lib. i.

impietatis accusasse, quod Christianos e manibus barbarorum in Africa liberare constituens, nulla postea de causa destitisset. Negotium aggredienti omnino praesto esse, atque Africa dominum eum facturum, se accepisse. Haec ubi Justinianus audivit, animo deliberato rem ultra differre non potuit, exercitum prope coegit, naves quoque & cibaria praeparavit Belisarium vero exercitui praefecit. Laboratum est tota hieme in comparandis navalibus, utensilibus, annona, & scribendis exercitiis, donec sequentis anni solvendi tempus adesset.

Præcesserant & de his alia vaticinia in Africa sanctis Episcopis demonstrata: fore nimirum, ut hoc tempore a dura Wandalica tyrannide liberarentur omnino: usque adeo divulgata, ut puerorum ore eadem occini consueverint. Nam audi Procopium (c): Dicebatur (inquit) antiquum Carthagine proverbium solitum esse jactari: quod γ, quandoque β, & rursum β, γ, persequeretur: quod enim ludentibus tunc pueris in enigmate, nunc omnibus manifestum esse. Primum enim Gensericus Bonifacium expulit, nunc vero Gilmerem Belisarius. Hoc itaque sive ex fama quadam, seu ex oraculo fuerit, sic res se habuit.

Tunc insuper insomnium quoddam prius visum obscurum, ubi res contigit, in lucem venit. Fuit autem hujusmodi: Cyprianum virum sanctum ex omnibus maxime Carthaginenses colunt, ipsiusque templo pulcherrimo ante urbem juxta litus constituto festum quotannis celebrant, quod Cypriana vocant; eodemque vocabulo (ut ego nuper didici) ruentem tempestatem nominare solent, quod haec eodem tempore, quo hoc festum Afri celebrant, oriri consuevit. Hoc itaque templum Vandali, imperante Hunerico, pulsis Christianis, ac sacerdotibus multa ignominia ejectis, tenuerunt, ipsius cura Arianis delegata. Quamobrem Afri maximo dolore percussis ac animi pendentibus dicunt, Cyprianum in somnis apparuisse, ac bono esse animo Christianos hujus rei gratia iussisse, sese brevi tempore ultorem futurum pollicendo. Ubi res in vulgus prodit, Afri omnes ultionem hanc in Vandalos expectabant: nec propterea unde haec procedere possit, conticere ullo pacto poterant. Sed quomodo viderint impletum oraculum, sequenti anno dicitur. Ita plane plurima sunt exempla consuevisse Dominum, cum peccanti populo infligit verbera, ne in afflictione deficiat, sed emendatus erigat animum, quosdam inter densas tenebras lucis radios e longe monstrare, cum videlicet in ærumnis populam laborantem meliorum rerum praedictione solatur: sicuti cum Dei populus teneretur in Baby-

Prædictio nes de felici eventu belli.

IV. Ore puerorum vaticinium praenunciatum.

(c) Procop. de bello Wand. l. i.

VI.

S. Cypriani de liberatione Africae praedictio.

lone captivus, per Prophetas suos liberationem futuram saepe praedixit, id implorantibus suis precibus Sanctis.

VI.

Quis, rogo, fatis exprimere valeat, quot quantisque haec fuerint expetita juniis atque vigiliis, implorataque lacrymis & precibus confessorum, atque etiam promerita sanguine martyrum, quorum ingens numerus sub Genserico praecurrit, & major exercitus sub ejus filio Hunerico est subsecutus? Horum prima fuit militum ad invadendos hostes in fronte bene disposita acies, cujus robore infirmi quique vinci soliti facti sunt fortes, & qui haftenus adversarii perstitissent invicti, sunt debellari. Sancti namque per fidem (clamat Apostolus a) vicerunt regna, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum.

(a) Hebr. xi.

VII. Sancto- rum ope nititur Justinianus

Horum haud ignarus Justinianus, hujusmodi militibus majora stipendia contulit, cum (teste Procopio) sanctis martyribus diversis in locis templa construxit, aliaque erigenda proposuit, itemque reditibus annuis locupletavit, nec non militiae caelestis summo Principi Michaeli pluribus in locis erexit ecclesias: probe sciens, si talem tantumque Ducem sibi conciliaret, qui rebelles Angelos cientes in caelo proelium superasset, certam securamque posse de vincendis Wandalis habere fiduciam. Sed & praeter omnia maximam omnium ex eo spem concepit & aluit, quod sanctissimae Dei genitricis Mariae studiosissimus cultor, eandem summis frequentavit honoribus, obsequiisque demeruit, cum ubique locorum apud barbaras etiam nationes in ejus memoriam basilicas summa impensa construxit. Est de his omnibus locuples testis citatus saepe Procopius. Praegrandi igitur ex his sibi parta fiducia, idem Justinianus Imperator perdifficilem arduamque non veretur subire provinciam, durumque opus pavendum cunctis assumere, Davidicum illud animo volvens & ore concinens (b): In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet inimicum. Ann. Eccl. Tom. IX.

(b) Ps. 107.

PAGIUS II. Origenismus re- viviscit.

A num. VIII. ad XXX. Turbas, quas Origenis Sectatores post S. Sabae Abbatis mortem excitarunt, Baronius hoc anno narrat, quod, inquit, eas singulis annis distinguere haud facile sit. Verum cum longe post praesentem annum contigerint, eas, quantum fieri poterit, infra suis annis reddemus, contenti hic quae eas praecessere, ex Norisio Card. doctissimo in Dissert. de Quinta Synodo cap. I. ubi Historiam Origenianam pluribus illustravit, describere. Origenismus mortuis Joanne Hierosolymitano, Rufino Aquileiensi, & Melania seniori Origenis patronis oppressus videbatur, quando integro post seculo revixit; & non modo Judaeam hujus mali originem; sed Orbem univertum novis diffusionibus involvit; ita diutius sub cinere latitans ignis late serpente flamma univertsa absumpturus erupit. Totius confiator incendii a

nimos nostros. Et quidem quomodo Deo auspice omnia dextere contigere dicemus anno sequenti.

Hoc eodem anno, qui sequitur post obitum magni Sabae, invalescentibus Origenistis in Palaestina, magna facta est perturbatio Orthodoxis. Incipiens a monachis ejusmodi conflagratio, inde longe lateque serpente incendio, magnam univertae Catholicae Ecclesiae intulit cladem, ut quae singulis annis inferius dicentur, ostendent. Quod vero ad anni hujus res gestas pertinet, plane contigit secundum vaticinium illud Joannis mirae sanctitatis viri novae Laurae Archimandritae, quod recitat Cyrillus in ejusdem sancti Sabae Actis: fore nimirum, ut haeretici magnas essent in monachos excitaturi turbas. Id quidem etsi saepe, vivente Saba, impii tentarint; continuo tamen eximia tanti Patris virtute repressi, fugatique sunt. Instar enim vespertilionum Solis radios declinantium, & ubi sunt tenebrae cavernas caeteraque tetra loca captantium; ubi vero Sol occumbit, rursus emergentium: hi siluerunt quidem & latuerunt, nec e latebris egressi sunt, dum S. Sabas fulgentibus vitae radiis eam vivens provinciam illulstraret: ubi vero contigit eum ex hac vita migrasse, iidem veluti e portis inferi erumpentes, daemonum stipati cohortibus in ejusdem S. Sabae filios debacchari coeperunt, & insanire. At non fuit hoc malum monachis tantum illatum, aut in Palaestina dumtaxat cognitum & propagatum, sed & regiam civitatem Constantinopolim pervasit, totumque ferme Orientem depastum est: atque adeo, ut nec valuerit Justiniani Imperatoris editis extingui; sed infelici germine magis magisque diffusum, opus fuerit illud oecumenici Concilii auctoritate conveli, ut inferius suo loco patebit.

Fuerunt hi (quod mirari possis) Origenis errores saepe damnati, sed iterum revocati, praecisi frequenter, geminantes rursus & latius palmites extendentes. K k k Ha-

VIII. Rursus insurgunt haeretici.

IX. Origenista haeretici rursus emergunt.

Sancto Cyriaco Anachoreta, cui de facie probe idem cognitus fuerat, hisce describitur. Nonnus horum malorum fuit initium: qui cum non ignavum ad haec ministrum invenisset Leontium Byzantinum, post Beati Patris nostri Sabae excessum, continuo tetrum hunc morbum in compluribus Ecclesiae locis clam disseminavit, inquit Auctor Vitae Sancti Cyriaci, quae Latine extat apud Saurium ad diem XXIX. Sept. Graece vero & Latine in Analectis Graecis a Monachis Benedictinis Congregationis S. Mauri nuper Parisiis publicatis, utrobique sub nomine Metaphrasis, cui vulgo illa Vita inferibitur. Hac ultima Editione utpote correctiori, quae lucem vidit, postquam idem Norisius Dissertationem suam de Quinta Synodo publici juris fecit, utar.

Sanctus Sabas cum maximam Lauram (ita desertus locus dispersis atque ab se invicem dis-

III. jun-

Haud enim profuit labor impensus, nec satis fuit sudor effusus tot tantorumque Patrum, qui adversus ejusmodi monstruosam bestiam studio indefesso certarunt, Dionysii Episcopi Alexandrini, Epiphani, Hieronymi, Theophili in Oriente, in Occidente vero Anastasii Romani Pontificis & aliorum, qui ad consociendum monstrum hoc una simul in sacris Conciliis convenere, & anathemate Origenis omnes errores cum eorum sectatoribus damnare, Verum in Palaestina, ubi altas olim (ut vidimus) ejusmodi impietas radices fixerat, post centum annorum curricula, iterum sursum prodire visa est tamquam ostentum, coopertum tamen pallio sanctitatis, cum inter alumnos sanctissimi Sabae se occultissent qui essent ejusmodi praecones errorum. At quid de his sanctissimo Archimandrita Joanni divinitus fuerit obitus tempore revelatum (ut rem ipsam ab ipso exordio repetentes, testatam posteris relinquamus) hic in primis ex Cyrillo in rebus gestis S. Sabae in medium est adducendum; ait enim (c):

(c) Cyril. il. in Sab. c. 49.

X. Joannis de Origenis praedictio.

(a) Ps. 65.

XI.

PAGIUS

Abbas Laura Nova post S. Sabam.

junctis cellulis Anachoretis habitatus, vocabatur) condidisset, in Monachorum rigidioris disciplinae impatientium odium incidit, ideoque alio divertere compulsus est. Elia quidem Patriarchae Hierosolymitani mandatis paulo post revocatus, suae iterum Laurae praefectus est; verum illi, quos livor in sanctissimum Virum urebat, rotundo agmine discedentes prope torrentem Tiberis dejectas olim cellulas restaurantes, alteram Lauram fundarunt, quam etiam Lauram Novam nuncuparunt. Hos tamen rebelles Monachos Magnus Saba pluribus beneficiis ad obsequium reduxit: Joanne Viro spectatae virtutis

bulones Origenis haesum defensores, opportunamque nacti occasionem viri ad cavendos dolos minime prudentis uti serpentis, ad ipsum in Lauram pergunt, seque inter monachos allegi, summam vultu praeserentes animi demissionem exorant. Assensus est ille, putans se magnum obsequium praestare Deo, si mundo profugos omnes in solitariae vitae portum exciperet: quibus & occurrentem esse putaret, nedum pulsantibus aperiendum, secundum illud Isaiae (b).

Pauli simplicitate abusi haeretici.

(b) Isai. 21.

(c) Cyril. in Sab. c. 50.

De Nonno signifero Origenista.

Fugienti occurrere cum panibus. Cum vero Paulo (ut dictum est) fuga lapsa, pastore grex destitutus esset; Sabas, cui praecipua monachorum incumbere cura, loco ejus alium dedit monachis praefectum, qui fuerat ejusdem Pauli discipulus, nomine Agapetum, de quo ista Cyrillus in Saba (c); Cum Agapeto Laurae commissus esset praefectura, invenit quosdam ex fratribus (erant autem hi quatuor a Paulo Abbate admissi, qui fuit simplicissimus, neque accurate examinati) tamquam viri sub labris quaedam Origenis occultantes. Inter quos primas partes obtinebat quidam Nonnus Palaestinus, qui videbatur quidem esse Christianus, & pietatis praeserebat speciem, laborabat autem morbo Gentilium, & Manicheorum. Didymique, Evagrii & Origenis, qui nugati sunt de praesistentia. Cum ergo eos ita se habere deprehendisset Agapetus; timens ne malum manaret ad alios, & omnes communiter inficerentur, eam rem communicat Patriarchae: eoque in ejus quod statuerat, adhibito societatem, illos & Lauram expellit.

Non multum temporis intercessit, & cum vita excessisset Elias Episcopus Hierosolymitanus (ut deinceps apertius ostendet oratio) accedens Nonnus cum suis ad eum, qui successit, Patriarcham (erat is Joannes) rogabat ut rursus restituerentur Laurae, a qua dicebant se non juste nec recte fuisse expulsos. Ille vero quodam alia quidem nondum sciret, sed solum eos fuisse expulsos a Deo dilecto Agapeto, & existimasset illum virum nihil fecisse, vel dixisse aut gratia aut odio; eum statim accersit, rogatque num fieri posset, ut illi rursus admitterentur. Cum autem is di-

eisdem praeposito, qui cum Sanctissime demandatum munus per septennium obisset, satis concessit, Fertur morti proximus haec vaticinatus: Ecce venturus dies, in quibus, qui praesentem locum habitant, descendent a recta fide. Successit Paulus origine Romanus, sub cujus Praefectura Nonnus Palaestinas cum Leontio quodam Byzantino Monachum induit. Erat Nonnus jamdiu Origeniana Scholae Paradoxis innutritus, statimque pessimum virus in reliquorum animos instillare coepit. Caeterum Paulo regiminis pertaeso, ac proinde vix sexto Praefecturae mense exacto sponte in Arabiam secedente Agapeto Laurae

XII. Rejetti ab Agapeto Origenista.

dixisset, non licere, & se malle illinc recedere, quam videre illos in gregem relatos, qui sunt pleni tali contagione: ipse quoque eos abominandos amandat Patriarcha. Sed cum Agapetus quoque post haec quinto anno susceptae administrationis migrasset ad Dominum, & cuidam Mamanti commissae esset fratrum praefectura: Nonnus cum suis, tamquam morte Agapeti ansam accepissent libertatis, revertuntur ad Lauram, & in ea clanculum subiciuntur Mamantis administrationi, malignum quidem morbum adhuc in animis inhabitantem circumferentes: sed quem metu Sabae non proferebant, nec ad aliorum aures audebant transmittere. Haec de eorum primordiis Cyrillus: qui & post multa ait (a): Hos ipsos, cum S. Sabas ejus monasterii praefecturam accepisset, eosdemque esse Origenistas intellexisset, protinus expulsi monasterio: qui Constantinopolim accedentes, non tantum Origenis, sed & Theodori Mopsuesteni dogmata tuebantur. Erat unus ex his Leontius monachus patria Bizacenus.

(a) Cyril. ibid. c. 95.

XIII. S. Quiriaci labores adversus Origenistas. (b) Cyril. in Vita Quiriaci. c. 10. apud Sur. die 29. Sep.

* Cyriacum.

PAGIUS

IV. S. Sabas implorat auxilium Justiniani adversus Origenistas.

Quaenam autem essent execranda horum dogmata ex Origene iterum restituta; ex rebus gestis S. Quiriaci anachoretae, qui eorumdem fuit aetate aequalis, quique adversus eos multos labores exantlavit, referimus: quae sic se habent (b): Mota itaque misericordia bona illa & clemens anima, Quiriacus videlicet, rursus descendit ad Lauram: & cum ad beati Chabritonis cellam quinquē vixisset annis, vehementissime decertavit adversus eos qui eadem sentiebant quae Origenes. Atque tunc quidem admirabilis quoque Cyrillus, qui a magni Euthymii Laura ad beati Sabae Lauram accesserat, ut videret Silentiarium Joannem Episcopum, sit ei minister litterarum ad hunc beatum Quiriacum * Litterae autem significabant bellum tunc fuisse suscitatum adversus sanctam civitatem: & eum obsecrabant, ut Deum oraret intentius, ut qui erant in nova Laura cum Nonno & Leontio, qui Origenis dogmata defendebant, & adversus rectam fidem militaverant, vincerentur, & summam illam amitterent anno. Eccl. Tom. IX.

ra regimen assumpsit, qui Nonnum una cum aliis tribus Monachis Origeniano dogmate infectis & Laura expulsi. Nonnus Elia Patriarcha anno DXVIII. decima post Anastasii Imp. die mortem defuncto, Joannem successorem adit, rogatque, ut iterum Laurae restitueretur; at Joannes auditam ab Agapeto facti causam, rationemque probavit.

Agapeto intra quinquennium extincto, succedente Mamante homine simplicissimo, Nonnus ac collega intra novam Lauram admittuntur, malignum quidem morbum adhuc in animis inhabitantem circumferentes, sed quem metu Sabae non proferebant, nec ad aliorum aures audebant transmittere, ut inquit Cyrillus Scythopolita-

gantiam. Cyrillus itaque cum venisset in Succam, & incidisset in Zosimum & Joannem primos illius discipulos cum eis venit ad magnum Quiriacum, & ei tradidit epistolam, & narrat omnia quaecumque illi coram dicta fuerant. Ille autem cum ardentem & ex corde ingemisset & lacrymasset: Dic, inquit, ei qui te misit: Ne animo angamur, o Pater; cito enim videbimus Nonnum quidem & Leontium & vita excessisse miserime: lupos autem qui versati sunt in Laura, turpissime illinc expelli, & oves ratione praeditas sine molestia eam rursus habere, & sine metu in ea ali & pasci.

Ad haec idem Quiriacus: Quaenam sunt ea, o Pater, inquit, quae illi sua tuentur sententia? Affirmant, respondit Cyrillus, dogmata de praesistentia & restitutione in eundem statum esse media & ab omni periculo aliena: dicentes illa eis ad hoc ferre testimonium, quae alicubi in suis Apologeticis magnus Gregorius ita scripta reliquit: Mibi videtur res non vilis & non contemnenda, dare in tempore unicuique dimensum rationis, & dispensare in judicio veritatem nostrorum dogmatum, quae de mundo, aut de mundis philosophamur, de materia, de anima, de intelligentia, & naturis intelligentibus, de providentia qua omnia colligat quae videntur evenire ratione, & quaecumque praeter rationem inferiorem & humanam: & quae praeterea de prima nostra constitutione, figurisque, veritate, & testamentis, & Christi primo adventu & secundo. In his enim & assequi est non inutile, & non assequi vacat periculo. Haec Cyrillus. Porro quam perperam hic locus Gregorii confarcinatus ex Apologetico & ex libro contra Eunomianos ab Origenistis in comprobationem suorum dogmatum adducatur, liquido monstrat Aloysius Lipomanus Episcopus Veronensis, vir cum primis doctus ac pius in nota sua ad eadem Acta Quiriaci. Sed pergit auctor. Cum admirabilis haec dixisset Cyrillus: Beatus Quiriacus: Nequaquam, inquit, sunt media & vacant periculo dogmata K k k 2 de

XIV. Origenis error finale defensus auctoritate Gregorii.

XV. Origenistarum errores.

nus in Vita Sancti Sabae. Sed sic cito in naturam suam redeunt; neque haud diu Nonnus prava dogmata dissimulare potuit, sed initio quidem clanculum, postea ubi plurimos sectatores se habere intellexit, metu omni deposito magnus Origeniana doctrinae Magister palam evasit; & non modo Nova Laura: sed & reliquorum Monachorum animos sectae adicere permissarios curavit, ut liquet ex Vita Sancti Quiriaci. Caeterum Sabas meliores in Orthodoxo Dogmate continebat, & quo validiori impetu Nonni machinas frangeret, circa annum DXVIII. corpore licet imbecilli, & ob senectutem jam in curvitate declinante; erat enim nonagenarius ex Palaestina Constantinopolim ad Justinianum

CHRISTI
532.

JOANNIS PAP.
I.

JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

de præexistentia: immo sunt lubrica potius & periculosa. Quomodo autem multiplicem eorum impietatem aperiendo, tibi paucis exponam: Dicunt Christum non esse unum ex Trinitate: Dicunt corpora nostra, quæ habuerimus ex resurrectione, esse penitus ventura ad interitum, & Christi primum. Dicunt Trinitatem non fuisse mundi opificem: & quod in pristinum statum restitutione poterunt quacumque sunt ratione prædita, ac demones usque fabricari æones, id est sæcula; & quod ætherea & spherica excitantur nostra corpora in resurrectione. Sic quoque dicunt Domini quoque corpus fuisse excitatum, & nos futuros ei pares in restitutione.

XVI. Cum autem rogasset Cyrillus: Cur non sustinuerunt tot labores pro virtute, sed eos consumpserunt in hac quæ evacuatur & aboletur sapientia? Respondens beatus Quiriacus: Evanuerunt (a), inquit, in suis cogitationibus, & obscuratum est insipiens cor eorum; & dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt. Nonnus autem fuit horum malorum primitia: qui cum non ignovum ad hac ministerium invenisset Leontium Byzantinum post decessum beati Patris nostri Sabæ; continuo hunc malum morbum seminavit ubique in Ecclesia. Et primum quidem eos qui in nova Laura erant doctiores, vel (ut ita dicam) indoctiores, in suam induxit hæresim. Deinde non habtenus consistit: sed ut alia quoque monasteria solitudinis hac imparitret peste, magnum sibi censebat studium adhibendum. Demum ut me quoque humilem & abiectum suis comprehenderet laqueis, qua non usus est contentione? Sed se ipsam sefellit iniquitas, (ut dicam sicut divinus David b) & mihi divina visio apparuit, illius hæresis cœnum accurate ostendens. Neque ego solus vici ejus improbitatem; sed hi etiam, qui erant conventus Sucæ, per nostrum consilium illius malitia fortiter restiterunt, & fraudulentos illos mores & artificium ad malum superarunt.

XVII. Quoniam autem tam aperte congressus fuit superatus, alia ratione conventum suæ potestati subicere est machinatus; & quemdam Petrum Alexandrinum, qui in eum & banc improbam hæresim erat jam o-

(a) Rom. I. De Nonno atque Leontio Origenistis.

(b) Ps. 26.

PAGIUS

nun Imp. profectus ejus opem contra Origenistas jam tota Palæstina ebullientes imploravit, & ut habet Cyrillus in ejus Vita, ita Imperatorem allocutus est: Arit, Nestorii, & Origenis dogmata conturbant Ecclesias, nec sinunt eas pura frui tranquillitate, & ideo a Tua Potentia magnum est adhibendum studium, ut omnibus viribus ea tollas de medio, & tantum malum procul expellas. Hæc si feceris, bonam spem concipio, & in Deo confido fore, ut dives sequatur remuneratio, Romæque universa, & Carthago, & quacumque amiserunt, qui ante te imperarunt, serventur rursus partes tui Imperii.

lim propensus, præficit conventui, si quomodo hac quidem certe ratione eos paulatim attraheret ad communionem. Solent enim principi magna ex parte esse conformes ii qui sunt in ejus potestate. Sed nesciebat stultius se deprehensu facilem, & apertam escam proponere: nam cum consuetum illius vitium conventui paululum se ostendisset, protinus ille totus commotus, Petrum pellit præfectura. Deinde rursus Nonni cætus alium Petrum e Græcia ortum, qui a priore nihil differebat, ei præfecit. Conventus autem videns expressos ejus, qui præceperat, malitia in eo characteres, protinus eum quoque expellit; & veniens in beati Sabæ Lauram, præfectum accipit Cassianum genere Scythopolitanum, religione fidelissimum, & in virtute & doctrina educatum. Et sic vix tandem potuimus eorum, qui morbo laborant Origenis, ardentem reprimere & arcere impetum, &c. Hæc in Actis Quiriaci fidelissime scripta habentur; quæ & descripsit Cyrillus in libris, quos edidit: quem scias hunc ipsum esse Cyrillum discipulum Euthymii & Sabæ, qui eorum res gestas conscripsit.

At jam quæ idem Cyrillus de his ipsis Origenistis sit profectus in Vita sancti Sabæ post obitum ejus usque ad Quintam Synodum, in qua iidem cum auctore damnati sunt Origenis; hic (ut sumus polliciti) describamus. Sed prius quid divinitus postea ostensum sit aliquando de Origene & aliis hæresiaris, cum idem Quiriacus liberavit Nestorianum hereticum, in medium adducamus: in Prato enim Sophronii id his antiquis monumentis testatum habetur (c):

Senex quidam sedebat in Laura Calamoniis juxta Jordanem fluvium, Cyriacus nomine, magni apud Deum meriti. Ad hunc profectus est frater peregrinus ex regione Dora, Theophaues nomine, ut interrogaret senem de cogitatione fornicationis: quem senior hortari cœpit atque urgere verbis de pudicitia atque castitate. Frater itaque magnifice edificatus, ait, seni: Vere, Pater mi, ego nisi in regione mea Nestorianis communicarem, tecum permanissem. Cum vero audisset senex Nestorii nomen, afflictus de per-

XVIII.

(c) Prat. Spir. c. 26. XIX.

* Quiriacus

De Nestoriano liberato ab hæresi.

V.

Mortuo S. Sabæ Origenista invalescunt.

CHRISTI
532.

JOANNIS PAP.
I.

JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

ditione fratris, corripiebat eum, & orabat ut recederet ab hac pessima & perniciose hæresi, accederetque ad S. Catholicam & Apostolicam Ecclesiam: dicens non esse aliam salutis spem, nisi recte sentiamus & credamus (ut re vera est) sanctam Mariam Dei genitricem esse. Dixit autem frater ille seni: Profecto, domine Pater, omnes hæreses sic dicunt: Nisi nobiscum communices, salvus esse non poteris. Quid ergo faciam infelix nescio. Deprecare igitur Dominum, ut re ipsa me certum faciat, quamnam sit vera fides. Senex autem cum gaudio verba fratris suscepit, dixitque illi: Sede in spelunca mecum & omnino spem in Deo habeto; quia revelabit tibi ipse benignitas, quæ sit vera fides. Dimisso fratre in spelunca sua, egressus est senior prope mare mortuum, orans Deum pro fratre.

XX. Origenes cum aliis hæresiaris damnatus.

Circa autem horam novæ diei sequentis, aspexit frater, qui erat in spelunca, quemdam astantem sibi aspectu terribilem, ac dicentem: Veni, & vide veritatem. Assumensque eum, duxit in locum tenebrosum, ac fetidum ignem evaporantem; atque in ipsis ignibus videt Nestorium, Eutycheum, Apollinarem, Dioscorum, Severum, & Origenem, & alios quosdam. Dixitque illi is qui apparuerat: Locus iste preparatus est hæreticis, & blasphemantibus, & iis qui illorum dogmata sequuntur. Si ergo placet tibi locus, persiste in tuo dogmate. Si autem supplicium istud experiri non vis, accede ad sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam, quam te senex docet. Dico enim tibi: quia si omnes virtutes homo opereretur, & non recte credat, in hoc loco cruciabitur. Atque in hoc verbo venit frater in semetipsum, & redeunti seni narravit omnia quæ viderat: accessitque ad communionem sanctæ Catholice Ecclesiæ. Remansit autem cum senex, impletisque quatuor cum illo annis; quiescit in pace. Hæc ibi. Porro ista ostensa Theophani videntur post obitum Severi, de quo suo loco dicemus inferius. Quiriacus autem, de quo agimus, cum vixisset centum & septem annos (ut ejus Acta testantur (a)) quiescit in Domino, de quo in eodem Prato (b) Sophronii iterum mentio habetur.

(a) Apud Sur. die 29. Septemb. (b) Prat. Spir. c. 46.

XXI.

PAGIUS

Hæc Deus de damnato cum aliis hæresiaris Origenem opportuno ostendi voluit tumultibus, & perturbationibus, (quas nempe Severus, Petrus Apameensis atque Anthimus derant) & fuit in ea quies & tranquillitas, malignus in eam rursus invidium iniiciens oculum movet adversus eam quosdam Nonni assecras, Domitianum, inquam, & Theodorum, qui cum jam olim sentirent ea, qua Origenes, ubi etiam assumpserunt auxilium temporis, & eorum alter quidem Galatarum, Theodorus autem Cæsarea Cappadocia creati sunt Antistites, Magnam suam

tempore, quo plurimum Origenista invalescebant: adversus quos etiam certasse constat magnum illum Theodosium cœnobiarcham, de cujus in Origenem odio habet ista idem Cyrillus: Quoniam autem (inquit) difficile est recensere omnia ejus certamina pro fide Orthodoxa: oportet illud in summa dicere, quod ipse quoque cum Propbeta (c) inimicos Christi odisse (e) Ps. mirabiliter inerat. Maxime autem ostendebat se avversari Origenem, qui existimavit suum in hoc ponendum studium, ut divina Apostolorum prædicationi nugas contexeret Gentilium, & luderet in rebus minime ludicris. Hæc de Theodosio Cyrillus, qui eum longe post sanctum Sabam diem extremum clausisse docet, dum ait vixisse adhuc temporibus Agapeti Romani Pontificis: ut plane corrigendum sit, quod additum est in Actis Sabæ, Theodosium ante eum die obiisse.

Sed jam unde digressi sumus, revertamur ad Origenistarum execranda facinora, quæ post obitum sancti Sabæ in Palæstina adversus Orthodoxos monachos perpetrarunt: quæ idem qui supra Cyrillus scribit his verbis (d): Converti (inquit) oportet ad ea quæ deinceps sequuntur; & narrandum est bellum, quod deinceps exortum est in Ecclesiis. Postquam enim fuit Ecclesia recens liberata ab hæresibus, & respiravit a longis illis tumultibus & perturbationibus, & fuit in ea quies & tranquillitas; malignus rursus in eam invidium iniiciens oculum, movit adversus eam quosdam Nonni assecras, Domitianum (inquam) & Theodorum: qui cum jam olim sentirent quæ Origenes, ubi etiam assumpserunt auxilium temporis, & eorum alter quidem Galatarum, Theodorus autem Cæsarea Cappadocia creati sunt Antistites, magnam suam ostentarent potestatem. Hinc Nonni quoque assecra per classes in omnem partem proficiscentes, & in omnia Orthodoxorum monasteria & ecclesias secure facientes incursiones: adversus ipsam quoque maximam Sabæ Lauram militant cum securibus & dolabris & quibusdam aliis instrumentis aptis ad diruendum & evertendum; ut vel eam funditus everterent, vel etiam suam peste impleverent.

Sed magni Sabæ Deus nunc quoque magnum operatur miraculum: & eos, sicut olim Ægyptum (e) deus regit tenebris & profunda caligine. Et cum esset hora diei

S. Theodosius de testatus Origenem.

138.

XXII.

(d) Cyril. in Sabæ c. 105. apud Sur. die 5. Dec.

Turbæ Origenistarum in monachos S. Sabæ.

XXIII.

(e) Exod. 10.

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.(a) Isa.
59.

diei secunda, illi cum perinde ac noctu per totam diem ambulassent, nec ubi quidem essent scirent, ut illud Isaia in eis completeretur, qui dicit (a): *Contritio & infelicitas in visis eorum, & viam pacis nesciverunt: palpabunt, ut cecus, murum; & tamquam non sint oculi palpabunt. Cum sic ergo nihil scirent, sed in viam asperam & acclivem & omnino minime tritam incidissent, vix tandem die sequenti inventi sunt circa monasterium beati Marciani: & sic cum lucem aspexissent communem, pudore sunt repleti, & re infecta redierunt. Hoc sapientibus & non mente captis suffecisset, si vel parvam honesti curam gessissent, ut scirent se ea aggredi, quae non essent Deo grata; sed non illis: verum eis magis crescebat vitium, & bellum excitabatur vehementius & retrius.*

XXIV.
Petrus Episcopus Hierosolymitanus ab Origenista.

Dolis enim quibusdam compositis, & sceleratis instructis insidiis, mittunt quemdam paulo post nomine Theodorum, ad Petrum Episcopum Hierosolymitanum, & egregio illi viro (hei mihi!) persuadent iis quae improbe consinxerunt, ut Petri Alexandrini, & Joannis, cui erat cognomen Stomgylus, id est, Rotundus, susciperet communionem. Quod quidem Nonni assensu majorem addidit animum, & plus dedit fiducia: & suam haeresim non latenter, sed aperte circumcirca abeuntes, tamquam legem ferentes, promulgabant. Quinetiam si aliquem ex Orthodoxis monachis deprehendissent in sancta civitate, impia manu ferientes, & Sabaiem vocantes, illinc cum turpiter expellebant. Multos quoque cum gravissimis tradidissent supplicis: quoniam non poterunt latere, aperte eis bellum indicunt.

XXV.
Furor Origenistarum.

Cum autem rem sensissent viri qui circa Jordanem habitabant, Eliae zelum (ut par erat) spirantes veniunt ad eis opem ferendam; & communiter cum eis tamquam ad aliquod praesidium confugiunt ad Lauram divini Sabae. Postquam vero hac renunciata fuerunt Origenista, in eos maximo impetu irrunt: & cum portarum confregissent cataractas, Lauram ingressi sunt: & vulnerantur multi ex Orthodoxis, & ex sociis, Deo quoque hoc permittente arcanis rationibus, & minime prohibente, ut fieret manifestior furor haereticorum, & suis atque splendidior contexeretur corona. Cum autem haec sic processissent, mittitur Patrum communi suffragio Gelasius, cujus fidei commissa fuerat Laurae praefectura, Byzantium, ut significaret Imperatori ea quae facta fuerant. Qui cum interim tantum terrae & maris obisset, ei tamen excluso omni aditu ad Imperatorem & Patriarcham: omnes enim aditus praecipue occupaverat vitii colophon, qui Nonni sectatorum erat praecipuus Theodorus, eis diligentibus im-

positis custodibus & speculatoribus, ne per aliquem eorum, eis inscientibus, ingrederetur monachus ex Hierosolymis, & Patriarchae & Imperatoris aures ad se attraheret.

Cum ergo sic omni aditu exclusus fuisset Gelasius, post tantam viae longitudinem, quam propter Christum pro fide Catholica sustinuit, post tantam afflictionem, vacuis manibus revertitur: & cum fuisset Amorii, quae est civitas clara & illustri, propria morte e vita excedit. Cum hoc rescivissent Nonnus, Theodorus & Domitianus, & quicumque erant ejusdem vitii amulatores; Georgium, qui ipse quoque sequebatur sectam Origenis, ejus loco praefectum & ducem constituunt, & in divinis Sabae throno improbe (o justitia & tolerantia Dei?) collocant. Rei acerbitate mens intumescit animus, iraque disrumpit & suffocor. Hinc enim miserabiliter accidit, ut Patres, qui erant in Laura, alius alio dispergerentur, non secus atque agni quidam, lupo adventante.

XXVI.
Gelasio obitus.

Sed non diu admodum permisit Deus hanc superare tempestatem: neque divini Sabae preces passae sunt eum amplius tacere, & uti lenitate; sed mox divinum iustitiam excitant ad vindictam. Et ideo Nonnus quidem malorum illorum studiorum opifex vitam everit miserime. E vestigio quoque Georgius accusatus cujusdam libidinis, cujus vel meminisse solum linguam polluit, ab illa Laura turpiter expellitur, cum septem solum menses illi praefuisset. Deinde autem refectionem suscipit Cassianus, vir qui ab infantia fuerat educatus apud divinum Sabam, & in pulchra illius disciplina pulcherrime institutus, & factus sacerdos maxime Laura: qui cum decimum mensem impleset in administratione, & deinde ex hac vita excessisset: Cononi post mandant monachi praefecturam: mandant vero, Deo (ut arbitrator) monachorum animos ad hoc movente. Fuit autem vir ille summe resplendens & rectis dogmatibus, & omni virtute & recte factis: qui etiam in praefectura usus est magna cura, & diligentia. Nam & eos qui illinc recesserant ejecti ab Origenista, Patres rursus collegit, & Lauram, quae a frequentibus illis tumultibus, & bellis haereticorum jam inclinata fuerat in genua, mox erexit, & veluti renovavit.

XXVII.

Post hac cum sancta & oecumenica Synodus Quinta congregata fuisset Byzantii, Theodorus Mopsuestiae & Origenes, & una cum his impia de praesentia, & rectitudine dogmata generali subiecta fuerunt anathemati: & sic haereticis deinceps omni ablata libertate loquendi, divini Sabae Laurae, & universa fere cum eis Palaestina vigesima tertio anno post illi.

XXVIII.

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

huius mortem a gravioribus haeresibus, & temporum acerbitate & iniquitate respirarunt, gratia & benignitate Domini nostri Jesu Christi: cum quo Patri simul cum sancto Spiritu sit gloria & potentia nunc & semper & in saecula saeculorum. Amen. Haecenus Cyrillus de Origenista, adversus quos etiam magnos labores extantavit magnus ille Joannes Silentarius, prout discipulus ejus, qui vitam illius scripsit, idem Cyrillus profitetur: quos idcirco ipse non refert, eo quod scriberentur ab aliis, ut ipse testatur in fine Vitae ipsius.

XXIX.

Habes, lector, Origenistarum conatus, quibus usque ad oecumenicam Synodum Quintam fatigaverunt Palaestinos. Quod enim haec ipsa annis singulis haud facile distingui possint, placuit una simul narratione relata profectui. Quae autem in aliis Orientis regionibus adversus Orthodoxos moliri sint, nos latent: sed ex his discere reliqua. Quae vero adversus eos in primis Justinianus Imperator suis edictis statuerit, suis locis dicturi sumus, iidem ipsis annis quibus eadem ab ipso promulgatae sunt sanctiones; quarum intelligentiam faciliorem tibi reddent quae Origenista iterum emergentibus hic enarrata legisti. Porro id isti profecerunt Origenista, ut qui haecenus in Ecclesia toleratus fuerat Origenes, cum errores in ipsis scriptis reperti tantummodo a majoribus damnati fuerint; post haec nomen ipsum Origenis sit execrabile redditum, damnatumque ipse a Patribus in Concilio post annos ab ejus obitu ferme trecentos. Sed de his inferius suis locis agendum.

XXX.
Justinianus laborat in revocanda haereticis ad Ecclesiam Catholicam.

Idem Justinianus Imperator sollicitus, omnes haereticos ad Catholicam Ecclesiam revocare, sciens Severi sectatores Episcopos, & monachos adhuc de Oriente, ejus haeresis esse pertinaces desultores, atque propagatores: ad errorem extirpandum, & errantes corrigendos, collationem inter ipsos atque Catholicos habendam censuit Constantino- poli, sex ex Severianis vocatis Episcopis, Catholicis vero quinque pro Catholicae Fidei defensione ex adverso stantibus. Quod autem ad tempus spectat, licet Acta non prodant; tamen quod idem Imperator Justinianus in sanctione, sive

PAGIUS
VI.
Collatio Catholicorum inter Severianos.

Ad num. XXX. & seqq. Justinianus ad Severi sectatores Ecclesiae Catholicae reconciliandos, Collationem inter ipsos & Catholicos habendam Constantino- poli voluit; quam integram Baronius a Nicolao Fabro U. C. accepit, & Annalibus suis inseruit. Codex Nicolai Fabri asser- vatur nunc in Bibliotheca Colbertina, ubi eam Collationem legimus, Latine tantum descriptam. Sed, ubi ejus initio Baronius habet: *Domino amabili Thomati Presbytero Innocentius Episcopus Maronia Civitatis in Domino salutem*, loco Thomati, in MS. legitur, *Themati*. Baronius ex

epistola ad Joannem Pontificem data anno sequenti, tradat se laborasse, ut sacerdotes Orientales ad communionem Ecclesiae Catholicae revocaret; plane intelligere possumus, ante sequentem annum ea fieri contigisse, & hoc puto anno. Qui enim in hac collatione ex parte Catholicorum primum obtinere locum Hypatius Episcopus Ephesi, & Demetrius Philippensis Episcopus inventi Constantino- poli, sequenti anno ab eodem Imperator missi sunt Legati ad Joannem Romanum Pontificem, ut suo loco diceretur. Porro Acta hujus collationis ab Innocentio uno ex Catholicae partis collegis Episcopo scriptis mandata, jam alta oblivione sepulta, his diebus a Deo datum est, in lucem prodere: missis iis ad nos parisis una cum aliis Ecclesiasticae antiquitatis monumentis a nostro Nicolao Fabro, cui plurimum hoc nomine nos debere fate- mur. Sic enim se habent.

De Collatione quae sub Justiniano Imperatore facta est Constantino- poli.

Domino amabili Thomati presbytero Innocentius Episcopus Maronia civitatis in Domino salutem.

Scripsit mihi tua Deo amabilis charitas, eo quod susceptis humilitatis nostrae litteris una cum exemplaribus piissimi atque amatoris Dei Principis nostri, & sanctissimi Archiepiscopi litterarum praecipientium me ad regiam pergere civitatem, in grandi sollicitudine deveniret, nesciens occasionem evocationis nostrae. Propterea significo, venerande frater, eo quod propter Orientales Episcopos qui cum Severo a sancta Catholica, & Apostolica Ecclesia separati sunt, evocati sumus. Scriptum est autem de hac eadem re, primario quidem loco domino meo reverendissimo ac Domino amabili Hypatio Episcopo civitatis Archiepiscopo, atque idem domino meo Joanni Vesinae civitatis Episcopo, & meae sicut dictum est, humilitari. Dominus enim meus vir venerabilis Episcopus Stephanus Selenciensium civitatis, & idem dominus meus Antimus Trapezuntinae civitatis Episcopus, qui nobiscum una in Collatione fuerunt jam processissent in regiam civitatem cum domino meo Demetrio Philippinae civitatis Episcopo.

XXXI.
Acta Collationis Constantino- poli, sub Justiniano Imp.

Epistola Justiniani ad Joannem Papam anno sequenti data, in qua dicit se laborasse, ut sacerdotes Orientales ad communionem Ecclesiae Catholicae revocaret, recte deducit hanc Collationem praesentis anni habitam. Quod etiam colligitur ex Justiniani *Quinquennialibus*. Multis enim exemplis demonstravimus, annis hujusmodi Festivitatibus additis Imperatores Christianos Ecclesiae paci & bono consulere solitos fuisse, similesque Catholicos inter & Haereticos ad hos in Ecclesiam reducendos Collationes haberi voluisse. Acta hujus Collationis Innocentius Ma-

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

scopo, nisi ipse propter corporalem agri-
tudinem praesens esse non potuit.

XXXII. Ante Collationem igitur evocavit san-
ctissimum Archiepiscopum tranquillissimum
Imperator in venerabili palatio suo, quod
cognominatur Hormisda: relictoque sacra-
tissimo Senatu, cum eo parumper sedens,
convocavit & nos, & cepit nobis dicere:
Eo quod pro his qui cum Severo Episcopo
ab Ecclesia desciverunt, convocavi vos,
ut de his quibus ambigunt conferatis cum
eis cum omni mansuetudine & patientia, sic-
ut decet Orthodoxos & sanctos viros. Etsi
enim illi exasperati fuerint, vos tamquam
Dei amatores cum omni mansuetudine &
tranquillitate eis satisfacite. Nolo au-
tem sub mei praesentia fieri Collationem,
ne in contemptum veniant; sed praecipio
gloriosissimo Patricio Strategio (ille enim
eo tempore locum tuebatur gloriosi Magi-
stri Officii) ut vobiscum una resideat.

XXXIII. Prima itaque die convenimus in eodem
Heptaconco trichinio, in quo & tunc pie-
tas ejus nos susceperat, & nos quidem
eramus quinque, illi vero sex: Sergius
civitatis Cyri, Thomas civitatis Germa-
niciae, Philoxenus Dulichii, & Petrus de
Theodosiopolis, Joannes Constantinae, Non-
nus * Ceresinae, & reliqui tam clerici quam
monachi. Nobiscum vero dominus vir ve-
nerabilis Eusebius presbyter & Cimiliar-
cha sanctissimae majoris Ecclesiae, & viri
reverendissimi presbyteri, & Syncelli bea-
zi Archiepiscopi Epiphani, Heraclianus
atque Laurentius, sed, & Antiochena si-
ve Theopoleos civitatis venerabiles pres-
byteri & economi atque Apocrypharii Her-
misigenes, Magnus, & Aquilinus una cum
Leontio viro venerabili monacho & Apo-
cryphario Patrum in sancta civitate consti-
tutorum. Et ut ex pluribus quae illic di-
cta sunt, breviter referam, quasi capi-
tulatim: Si enim omnia voluero scribe-
re, tempus me ante deficit.

XXXIV. Sedentibus ergo nobis, cepit praefatus
gloriosissimus Patricius Strategus, qui
nunc Comes divinarum ubique largitionum
est, ad Orientales ita dicere. Piissimus
atque tranquillissimus noster dominus tam-
quam Orthodoxus, & rectam fidem quo-
tidie augere desiderans, convocavit ve-
stram religionem, non ex auctoritate
principali, sed paterna & sacerdotali
compunctione, quod de his quibus ambi-
gitis, a praesentibus sanctissimis Episco-

PAGIUS *ronia* Episcopus, qui eidem interfuit, Literis
mandavit, ex eaque liquet, quantum Justinia-
nus Imperator in rebus Theologicis versatus
fuerit.

VII. Hoc anno cum major Ecclesia Constantinopo-
leas Constantiniana dicta, durante seditione ad-
versus Justinianum excitata, de qua anno praec-
edenti, quaeque huc revocanda est, conflagra-
set: idem Imperator novam & longe amplio-
rem coepit exaedificare, ut docent Marcellinus,

pis satisfiat vobis, qui propter hoc ab
ejus pietate sunt evocati. Scitis autem &
vos quoniam gloriosa memoria pater meus
Appius ex Aegyptiorum oriundus provin-
cia, & tam vestras quam Alexandrino-
rum secutus sectas dubitabat communicare
sanctae majori Ecclesiae in hac civitate,
constituta; sed piissimi atque fidelissimi
Imperatores ratione ei persuaserunt, eo
quod non aliud symbolum, vel aliam fi-
dem tradiderint nobis hi qui in Chalce-
done congregati sunt reverendissimi Epi-
scopi nisi eandem qua in Nicaea, & in
Constantinopoli, & Epheso confirmata est.
Ipsi quoque fidem decreverunt, & Nesto-
rium, & Eutychem, qui novas hereses
inducebant, condemnarunt. Qua ratione
persuasus communicavit sanctae Ecclesiae.
Et vos igitur non contentiosa mente, sic-
ut decet venerabiles viros, quaecumque
vobis dubia videntur, opponite coram
religione eorum, & Dominus per ipsos sa-
tisfaciet vobis.

Orientales dixerunt: Nos satis factio-
nis charulam de fide nostra compositam
piissimo Imperatori porreximus: & in ea
omnia quae nobis ambigua videbantur, &
scandalizabant nos, inteximus. Reve-
rendissimus Archiepiscopus Hypatius os no-
strum factus, sicut & beatus Petrus Apo-
stolorum princeps respondit, dicens: Char-
ulam illam perdidimus, in qua tam su-
pra quam infra Chalcedonense Concilium
criminamini, quod adversus Eutychem
nam est haeresis congregatum. Propter
quod, dicite nobis, qualem opinionem de
Eutyche habetis? Orientales dixerunt,
tamquam haereticus, magis autem princeps
haeresis. Reverendissimus Episcopus dixit:
De Dioscoro vero, & secundo in Epheso
Concilio, quod ab ipso congregatum est,
qualem? Orientales: Tamquam Ortho-
doxorum. Episcopus dixit: Si Eutychem
velut haereticum condemnatis, quemad-
modum Dioscorum & cum eo congrega-
tos, Orthodoxos dicitis esse, qui Euty-
chem quidem haereticum justificaverunt, Fla-
vianum vero & Eusebium condemnarunt:
Orientales: Eutychem tamquam aeternam
penitentiam, justificaverunt. Episcopus:
Si ergo poenituit Eutychem, quemadmodum
illum anathematizatis? Illis vero ad hanc
responsionem haesitantibus, rursus Episco-
pus: In tantum non poenituit, quin & an-
tequam impleretur, quae in Constantino-

& Auctor Chronici Alexandrini sub hujus anni
Coss. Vocata ea postea Ecclesia Sancta Sophia,
de cujus structura loquens Auctor Libri Graeci
de eadem scripti, ait, tale ab Adamo nullum
structum unquam fuisse. Annum & mensent ejus
conditus memorat Zonaras, sed non sine erro-
re; ait enim Justinianum aedificationem auspi-
catum anno ab Orbe condito 6040. Indictione XV.
mense Februario, mense scilicet post Ecclesiae
conflagrationem. Legendum enim, Indictione
X.

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

politiana urbe adversus eum gesta sunt, il-
lum quidem antequam Orthodoxum justifi-
carunt, Flavianum vero & Eusebium,
velut haereticos condemnarunt. Si enim
poenituit Eutychem, rogari oportuit eos,
non condemnari. Ut autem dicamus secun-
dum vos, confessionem duarum naturarum
esse haereticam: quam exigebat Eutychem
confiteri ab Eusebio, & Flaviano, doce-
bat Dioscorus laudare eum tamquam non
susceptam duarum naturarum confessionem.
Ut autem consubstantialem Patri secundum
divinitatem, & consubstantialem matri se-
cundum humanitatem, dicere oportuit:
Cum omni subtilitate exigere eum, ut con-
fiteretur, & nisi hoc fuisset confessus, su-
scipi non oportuit. Dioscorus vero non
solum quia non exigit ab eo consubstan-
tialis confessionem, sed magis consensit con-
traria ejus & perversa confessioni, qua
dicit: Ante unionem quidem ex duabus
naturis confiteor: post unionem vero u-
nam naturam. Et compulsi omnes qui cum
eo erant vociferari: Eutychem quidem Or-
thodoxum esse, Flavianum vero & Euse-
bium impios & haereticos. Quid ergo vo-
bis de istis apparet?

XXXVI. Contradictentes dixerunt: Revera oportuit
exigi Eutychem a Dioscoro consub-
stantialis confessionem: Sin autem sine ista
suscepit eum & justificavit, caecitatem
passus est idem Episcopus. Si ergo illum
caecitatem passum esse fatemini, ea qua su-
perius dicta sunt repetamus: Orthodoxum
aut haereticum Eutychem dicitis fuisse?
Contradictentes dixerunt, haereticum. Et
Episcopus: Juste ergo ab Eusebio accusa-
tur; concedenter vero a Flaviano damna-
tus est. Contradictentes dixerunt: Juste.
Et Episcopus: Si ergo juste a Flaviano
condemnatus est: injuste & irrationabili-
ter suscepit eum Dioscorus, & cum eo con-
gregatum Concilium, an non? Contradicten-
tes: Proculdubio apparet, quod injuste.
Episcopus: Quoniam ergo totum illud u-
niversale Concilium, quod cum Dioscoro
congregatum est, consensit, sicut vos ipsi
fatemini, injustitia & caecitati: Oportet
universali illius Concilii injustitias,
& caecitates ab altero universali emenda-
ri Concilio, an non? Contradictentes di-
xerunt: Modis omnibus ita fieri oportet.
Episcopus dixit: Chalcedone itaque
juste congregatum Concilium est: ut ea,
qua universale Concilium deliquerat, vel,
sicut vos dicitis, minus viderat, ab uni-
versali Concilio corrigerentur. Contradi-
Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS X. quam is annus mundi secundum Constanti-
nonolitano per XV. divinis representat, qua-
que hoc Christi anno ante mensent Septembrem
in cursu fuit, Diem notavit Cedrenus, qui ait:
Anno ab origine mundi 6008. Indictione XV.
vigesima tertia die Februarii mensis, hora prima
dici, Instauracionem Magni Templi aggressus est

centes dixerunt: Bene quidem, & neces-
sarie congregatum est, si & justum finem
suscepit. His ergo per plures sermones,
sicut supradictum est, habitis, primi diei
conventus est dissolutus.

Secundo autem die cum convenissemus, XXXVII.
vir reverendissimus Archiepiscopus Hypa-
tius ait: Recordamini finem besterna Col-
lationis, & nullus estis obliti: tamen
si placet iterum commemoremus vos. Con-
tradictentes dixerunt: Recordamur qui-
dem: attamen ad pleniorum dictorum co-
gnitionem, & iterum revoca nobis in men-
tem. Episcopus dixit: Confessi estis be-
sterna secundum veritatem, haereticum es-
se Eutychem, & juste a Flaviano religio-
se memoria condemnatum, & injuste su-
septum a Dioscoro, vel ab eo congrega-
to Concilio; & quia oportuit universalis
illius Concilii culpas ab altero Concilio i-
tem universali corrigi; & quia propter
praedictas occasiones juste congregatum est
Chalcedonense Concilium. Contradictentes
dixerunt: Recordamur haec omnia, Epi-
scopus dixit: Offensum ergo vobis est, quia
juste est congregatum Chalcedonense Con-
cilium. Contradictentes dixerunt: Juste
convenit, si & justum finem suscepisset.
Episcopus dixit: Quid enim reprehendi-
tis illud peccasse Concilium, ut adver-
sus hoc possimus vobis reddere rationem?
Contradictentes: Ante omnia duarum na-
turarum novitatem. Beato enim Cyrillo,
& antecessoribus ejus ex duabus naturis
unam naturam Dei Verbi incarnatam, post
unionem praedicantibus illis, in duabus
naturis, innovare praesumpserunt. Epi-
scopus dixit: Omnis quidem novitas pe-
regrina est, non tamen omnis obnoxia.
Ipsi ergo secundum quam rationem dicitis,
innovantes damnandos illos secundum pe-
regrinam vocem, aut secundum noxiam?
Contradictentes dixerunt: Secundum utra-
que. Beato enim Cyrillo & beato Athana-
sio Alexandrina civitatis Episcopis, Fe-
lici etiam & Julio Romanae Ecclesiae, Gre-
gorio quin etiam mirabilium factori, &
Dionysio Aecopagita, unam naturam Dei
Verbi decernentibus post unionem: hos
omnes transgressi illi, post unionem praes-
umpserunt duas naturas praedicare.

Episcopus: In tantum false sunt epi-
stolae, si ve testificationes illae quas di-
citis, ut neque unam ex illis beatus Cy-
rillus voluerit recordari: nec in episto-
lis quas ad Nestorium scripsit, vel in
his quas contra blasphemias ejus praed-
L I I tu-

Justinianus. Sed error est tam in Indictione,
quam in anno. Si enim Cedrenus adhibuit E-
ram mundanam Constantinopolitanam, reponen-
dum, anno 6040. si Alexandrinam, qua ple-
rumque utitur, legendum, anno 6024. quae u-
nitatem addita, ut fieri debet, Indictionem
X. exhibet. Hujus Templi aedificatio Justiniani
Quin-

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

tulit testimonio in sancta Synodo Ephesina, quando maxime debuit proferre eas; sed nec in expositione duodecim capitulorum adversus Theodoretum & Andream scribens, qui contra eadem capitula scripserunt; sed nec adversus Orientale Concilium, quod unde nescio, Arianum vel Apollinaris opinionem imposuisse visum est; neque enim Arius aliquando vel Apollinaris duas naturas confessi sunt, sed unam naturam Dei Verbi incarnatam ipsi magis noviter protulerunt, ut creatam, & passibilem ipsam divinam Verbi naturam introducerent. Adversus quas duas substantias atque naturas omnes sancti Patres decreverunt: sed & hoc dicimus, quia duodecim gloriosorum Patrum testimonia adversus Nestorii blasphemias in Epheso beatus Cyrillus proferens, id est, sancti Petri Episcopi Alexandrinae & Martyris, sancti Felicis Episcopi Romanae & Martyris, Cypriani Episcopi Carthaginensis & Martyris, beati Athanasii, & beati Theophili Episcoporum Alexandriae, Julii Episcopi Romanae, Ambrosii, & Basilii, Gregorii, & alterius Gregorii, Amphilochei Iconii, & Attici Constantinopolitani; nullum testimonium eorum de una natura protulit: sed non solum aliorum, sed nec beati Athanasii, qui a vobis profertur in unius naturae incarnati Verbi confessione, cum certe diversa testimonia ejus illic intexerit; sed & beati Julii, eo quod Dei Genitrix sit sancta Virgo, & Dominum esse eum qui carne passus est. Si ergo sciebat de una natura quemquam ex his dixisse; illic maxime proferre habuit, ubi tantum erat & tale universale Concilium. Si autem illic non sunt prolatae; quemadmodum nunc a vobis proferantur, satis admiror.

XXXIX. *Contradicentes: Quid ergo suspicamini quia nos eas falsavimus? Episcopus: Vos non suspicamini, sed antiquos hereticos Apollinaristas, qui reprehendunt eum in epistola, quam ad Orientales pronuntiatione & pace de duabus naturis scripsit. Quoniam & hi qui cum Nestorio sapient, falsaverunt ad Epictetum S. Athanasii epistolam, sicut beatus Cyrillus beato Joanni Antiochena civitatis Episcopo scribens, docuit nos. Contradicentes: Possumus ostendere, quia beatus Cyrillus*

PAGIUS *Quinquennialia nobilitavit, quam ideo differre noluit. Ducangius lib. 3. Constantinopoleos Christianae Templam hoc pluribus describit.*

VIII. *Hoc vel superiori anno sanctus Eleutherius Moritur S. Eleutherius Episcopus Tornacensis in Belgio, certaminibus adversus haereticos susceptis clarissimus, ab iis interfertus est. Vita ejus a variis conscripta. Primum ab Auctore anonymo ante incursionem Nortmannorum edita: secunda auctore Auctore alio Anonymo; denique a Guiberto Tornacensi Ordinis Sancti Francisci, ad eam scribendam excitato literis Alexandri Papae hujus nominis IV.*

usus est istis testimoniis in libris adversus Diodorum & Theodorum editis. Episcopus: Modo maxime & illos adversus Diodorum & Theodorum libros ambiguos facitis, tamquam fictos adversus mortuos prolatos dicentes, non poterant refellere falsitatem: si enim adversus mortuos prolati sunt, & multo magis adversus Nestorium, & eos qui contra capitula ejus scripserunt proferre debuit eadem testimonia: Sed nunc videtur, quoniam & in illis libris haeretici falsantes, addiderunt ea. Contradicentes dixerunt: Si ergo ex antiquis rescriptis, & ex Archiepiscopi Alexandriae potuerimus utraque ostendere sic habentia, quid estis dicturi? Episcopus: Si sub temporibus beati Proterii, vel Timothei cognomine Salofacioli ostensa sunt, indubitabilia erunt: quoniam pro jam a multis hi qui adversantur Oribodoxae duarum naturarum confessioni illa antiqua apud se retinent, indulgente nobis, si adversarios nostros testes suscipere dubitamus: nam & beati Julii famosam illam epistolam manifeste Apollinaris ostendimus fuisse, scriptam ad Dionysium; illam autem quam S. Gregorii mirabilem factoris dicitis testimonio, suadete Severo, & his qui ea quae illi sapiunt confiteri; quia incorruptum carnis ipse decrevit: & tunc vobis credendum est; quoniam & ea quae de una natura dicta sunt, ipsius sunt: quod autem prius dicitur debuit hoc in ultimo dicimus: illa enim testimonia quae vos Dionysii Areopagitarum dicitis; unde potestis ostendere vera esse, sicut suspicamini? Si enim ejus erant, non potuissent latere beatum Cyrillum. Quid autem de beato Cyrillo dico? quando & beatus Athanasius, si pro certo scisset ejus fuisse, ante omnia in Niceno Concilio de consubstantiali Trinitate eadem testimonia protulisset adversus Arianos verba substantiae blasphemias: Si autem nullus ex antiquis recordatus est ea; unde nunc potestis ostendere, quia illius sunt, nescio. Contradicentes dixerunt: Si haec falsa dicitis esse testimonia, duodecim capitulorum, quae inserta est, in Ephesino sancto Concilio, quam neque vos potestis denegare Synodicam esse, cur non recipit Chalcedonense Concilium? Episcopus: Si omnes formas & definitiones Fi-

dei
Omnes illas Vitas edidit Bollandus ad diem XX. mensis Februarii. Plura etiam de Eleutherio habet Coitius in Annal. Ecclesiast. Francorum. Ejus mortem hoc vel superiori anno contigisse Bollandus & Coitius ex ejus Actis deducunt. Eleutherio successit Sanctus Medardus, a cujus electione annis amplius quam sexcentis, ut Guibertus in Vita sancti Eleutherii tradit, iidem Noviomenses Episcopi fuisse, qui & Tornacenses; ita tamen ut utrique Ecclesiae Cathedrali honor servaretur, & Pontifices dicerentur Noviomenses ac Tornacenses, aut viceversa Tornacenses ac Noviomenses, Ma-

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

dei in Epheso adversus Nestorium facti Concilii suscepit & confirmavit Chalcedonense Concilium, quemadmodum hanc habuit refellere? Sed quia adversus Nestorii blasphemias, quae duas naturas in duas personas, & duas substantias dividunt, unam personam, & unam substantiam volebant definire: illa autem epistola duarum substantiarum intulit mentionem; propterea proprie ea nominare distulerunt, ut non invenirentur aut illi aut sibi esse contrarii: sed magis illam alteram epistolam ejus propositurunt, quae super consensu Symboli Niceni Concilii laudata est. Et eam quae ad Orientales scripta est.

XL. *Contradicentes dixerunt: In epistola duodecim capitulorum duas substantias pro duabus naturis dicit. Episcopus: Aritui Patres & maxime Romani pro substantia & naturam, & substantiam nuncupabant. Unde sicut unam naturam, & unam substantiam, ita & unam substantiam sanctae Trinitatis esse dicebant. Orientalibus vero sanctis Patribus pro persona suscipientibus substantiam, & sicut tres personas ita & tres substantias in sancta Trinitate dicentibus per multa tempora dissidium factum est inter Orientales & Occidentales sanctas Ecclesias: Orientalibus quidem Occidentales Sabellianorum sectam defendere suspicantibus, quia unam dicebant esse in Trinitate substantiam; Occidentalibus vero Orientales Arianam sectam sequi dicentibus eo quod tres substantias in tres alterius substantiam vel naturae personas proferrent secundum imitationem Arianum. Quam divisionem per sanctum Athanasium Deus univit. Utriusque enim linguae peritus utraque partes per Dei gratiam ad concordiam revocavit, & ab eo tempore usque in hodiernum diem, & apud nos & apud Romanos, sicut una substantia & una natura in Trinitate suscipitur, & sicut tres personas in sancta Trinitate confitemur, ita & tres substantias glorificamus. Sic auditis igitur, quoniam indifferenter beatus Cyrillus idem dicebat esse substantiam, quod naturam vel substantiam; & ideo in illis duodecim capitulis suis pro duabus substantiis vel naturis duas substantias posuit. Ostendite nobis & in sancta Trinitate ita indifferenter eum dicere, & pro tribus personis vel substantiis, Ann. Eccl. Tom. IX.*

PAGIUS *Marianus Scotus in Chronico ad annum DXXXI. scribit: Explicit Magnus Cycles Paschalis DXXXII. annorum, in cuius II. anno iuxta Dionysium natus est Dominus, ideoque anno Juliano XLVI. Urbis condita DCCLIV. Hoc vero anno Sigebertus in Chronico habet: Hoc annorum DXXXVII. dixi. annorum expletus est a Christi Nativitate magnus annus annorum quingentorum triginta duorum. Ab hoc etiam anno Dionysius Abbas orditur Cyclum suum quingentorum annorum (ideft*

unam personam secundum Sabellium confiteri, & unam substantiam in sancta Trinitate glorificantem, & pro una trium personarum substantia vel naturas atque substantias secundum imitationem Arianum praedicantem: & ita & vos confitemini vel potestis glorificare, & tunc credimus vobis quia praeduas naturis, duas docuit dici substantias.

Contradicentes: Et haec ipse quae nominatum in Chalcedonense Concilio posita sunt epistola beati Cyrilli, id est tam illa quae ad Nestorium, quam quae ad Orientales scripta ex duabus naturis, & in duabus. Contradicentes dixerunt: plurimum. Episcopus dixit: quam hanc? Contradicentes: quod ex duabus quidem naturis dicere unam significat Dei Verbi naturam incarnatam, secundum beatum Cyrillum & sanctos Patres. In duabus autem naturis duas personas & duas substantias significat, pro certo & hi qui in duabus naturis unam naturam dicunt, invenientur & ipsi ex duabus personis atque substantiis unam personam atque substantiam declarare. Contradicentes: quemadmodum? Episcopus dixit: Sicut vos dicitis unam & S. Synodus utrosque sermones pari honore suscepit & pertractat. Et quae in Constantinopoli acta sunt adversus Eutychen, & invenietis Flavianum Archiepiscopum, & alios cum ipso quosdam ex duabus naturis accusantes: Beatum autem Basilium Seleucena civitatis Episcopum, cum aliis iterum quibusdam in duabus naturis; & neque isti illos reprehendunt, neque illi istos, tamquam unius honoris arbitrati voces utraque, quando & unam naturam Dei Verbi incarnatam non renuit beatus Flavianus in confessione, quam propria manu subscripsit, dicere; quae pia recordationis Theodosio data est: nam confessio manu ejus scripta his ipsis sermonibus declarat.

Exemplum rescriptae fidei Flaviani Archiepiscopi Constantinopolitani, datae ab eo petenti.

Imperatori Theodosio salutem.
Nihil itaque congruum est sacerdotibus, & divinae docenti dogmata, sicut esse semper paratum ad satisfactionem omni exigenti eum rationem de spe quae in nobis est, & gratia: nec enim erubescimus Evangelium: Virtus enim Dei est ad salutem omni

annorum XCV.) Addit Sigebertus, secundum annum Operis hujus concordare debere in ratione computi primo anno Nativitatis Christi, ideft, anno Juliano XLVI. uti jam diximus. Vide quae de hac Periodo Dionysiana ad annum DXXXVII. dixi.

Bonifacius II. Papa moritur, ut anno superiori num. IV. ostendi. Conjuratio adversus Justinianum Imp. de qua ibidem num. X.

XLI.

XLII.

L I I 2

omni

CHRISTE
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

omni credenti. Quoniam ergo & nos misericordia omnipotentis Dei prædicationem Evangelii sortiti sumus, recte sapimus, & sine reprehensione semper divinas secuti scripturas, & expositiones sanctorum Patrum tam in Nicæa congregatorum, quam in Epheso sub beatæ memoriæ Cyrillo Episcopo Alexandrinæ civitatis. Prædicamus itaque Dominum nostrum Jesum Christum ante secula a Patre sine initio natum secundum divinitatem; in ultimis vero diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria Virgine secundum humanitatem Deum perfectum, & hominem perfectum eundem cum assumptione animæ rationalis, & corporis consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem matri eundem secundum humanitatem. Nam ex illabus naturis Christum post incarnationem ex sancta Virgine sumptam in una substantia, & in una persona unum Christum unum Filium unum Dominum confitemur; & unam quidem Dei Verbi naturam incarnatam tamen dicere non negamus; quia ex utrisque unus idemque Dominus noster Jesus Christus est. Nam eos qui duos Filios, vel duas substantias, vel duas personas denuntiant, & non unum eundemque Dominum Jesum Christum Filium Dei vivi prædicant, anathematizamus, & alienos Ecclesiæ decernimus; & ante omnes quidem Nestorium impiam anathematizamus, & eos qui cum eo sapiunt vel eadem dicunt, quibus & continget, ut excidant tales ab adoptione promissa recte credentibus. Subnotatio ejusdem ex notis, sic: Domine Christe auxiliare nobis Deus. Et iterum: hæc scripsi manu propria ad satisfactionem tuæ serenitatis, & ut confundantur ii qui simplicem conversationem nostram in Christo calumniantur.

XLIII.

Episcopus dixit: Ecce satisfactio beati Flaviani manu ejus per scripta ex duabus consistitur Dominum nostrum Jesum Christum, & tamen ex duabus ei dicenti naturis non pepercit bonus ille Dioscorus. Propterea itaque cognoscens sanctum Chalcedonense Concilium, quia nihil ita recreat eos, qui cum Eutyche adversantur Orthodoxis duarum naturarum confessioni, nisi confusa & commixta & imaginaria vel Manichæica unius naturæ confessio; explanationem potius vocem proposuit, ut in duabus naturis unam personam & unam substantiam confitentem. Sed & beati Flaviani rectam fidem collaudans omnia quæ ab eo dicta sunt, confirmavit.

XLIV.

Contradicentes dixerunt: Nos & (sicut superius dictum est) beati Cyrilli profertimus epistolas, in quibus duas substantias naturas confiteri post unionem abdicat. Episcopus dixit: Nos ea quæ epistolis ejus synodicis consentiunt, suscepimus; quæ autem non consentiunt, neque damna-

mus, neque velut legem Ecclesiasticam sequimur. Synodicas autem ejus dico (sicut ut superius dictum est) epistolas quæ a sanctis Conciliis & susceptæ & confirmatæ sunt, id est, tam eam quæ ad Nestorium, quam eam quæ ad Orientales scriptæ sunt. Nam contraria his neque damnamus, neque sicut illius suscipimus, quia & in Actibus sanctorum Apostolorum invenimus, quia dispensationis gratia, beatus Paulus Timotheum circumcidit, qui certe Galatis scripsit: Quoniam si circumcidimini, Christus vos nil adjuvabit: sed & beatus Petrus dispensative aliquoties quidem cum Gentilibus comedebat; aliquoties vero subtrahere se, & secernere ab eis. Postquam vero utrique Hierosolymas ascenderunt, & cum omnibus Apostolis vel senioribus, magnum illud decretum decreverunt, per quod dicunt: Placuit Spiritui sancto, & nobis nihil ultra oneris imponere vobis, nisi quod ex necessitate est: hoc est, abstinere a sacrificio idolis & sanguine & necato & fornicatione: a quibus custodientes vos bene agitis. Valere. Ab eo tempore ea quidem quæ communi consensu scripta sunt, & a Spiritu sancto confirmata, sicut legem Ecclesiasticam suscipimus; quæ autem dispensationis gratia ab unoquoque sigillatim facta sunt, neque emulamur, neque damnamus. Sicut ergo hæc in Actibus sanctorum Apostolorum invenientes, non similiter his attendimus: ita & illic etiam si profiteamur, secundum indulgentiam tamen dictum sit, beati Cyrilli esse quæ a vobis proferuntur epistolas (adversantur autem prædictis Synodicis rectæ fidei ejus epistolis, in quibus duarum naturarum aperte decrevit confessionem) neque damnamus, neque sicut ejus suscipimus. Continet autem illa ad Nestorium epistola de inconfusa & indivisa duarum naturarum unitate: His sermonibus B. Cyrilli ex epistola ad Nestorium quia diversa quidem sunt quæ ad unitatem veram convenerunt naturæ: Unus autem ex utrisque Christus & Filius & Dominus non naturarum diversitate sublata propter unitatem: si autem non est sublata duarum naturarum diversitas propter unitatem; Salvator ergo & post unitatem in una persona & in una substantia, magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi, quem admodum suscepta vel confirmata est, paucis expediam.

XLV.

Recensio Symbolo sancti Nicæni Concilii, & venerabili hac epistola omne quod adversus Nestorium congregatum est illi Concilium non acervatum, sed singuli per nomen & personam confessi sunt parem atque consimilem eam esse sancto illi Symbolo. Enrica autem & pacifica ad Joannem Antiochenæ civitatis Episcopum; epistola enim per quam unitatem, & pacem san-

CHRISTE
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

sanctis Ecclesiis suis Deus donavit his verbis continet: ita beati Cyrilli ex epistola ad Joannem, & Orientales: Confitemur itaque Dominum nostrum Jesum Christum Dei Filium unigenitum Deum perfectum & hominem perfectum ex anima rationali & corpore, ante secula quidem ex Patre genitum secundum Deitatem; in ultimis vero diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem ex Maria sancta Virgine secundum humanitatem, & consubstantialem Patri secundum Deitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem. Duarum enim naturarum unitio facta est, propterea unum Christum, unum Filium, unum Dominum confitemur: secundum hunc inconfusa unionis intellectum confitemur sanctam Virginem Dei Genitricem, ubi id quod Deus Verbum ex ea incarnatus est, & ex ea conceptione univit sibi templum quod ex ea processit. Evangelicas autem & Apostolicas de Salvatore voces scimus, mirificos viros quasdam quidem communicantes, tamquam in una persona, quasdam vero evidenter, tamquam in duabus naturis, & Deo quidem dignas secundum Divinitatem Christi, humiles autem secundum humanitatem ejus tradentes.

XLVI.

Si vero dicent non esse has voces illius, sed Orientalium: cognoscite quia cum multis laudibus eis consensit, & tamquam suas, eas ita in propria epistola intexit cum laudibus: superius quidem dicens chartam sibi allatam a viro venerabili Paulo Episcopo, irreprehensibilem continentem Fidei confessionem. Inferius vero: Has sacras vestras voces contemplant, sic & nos sapere invenimus. Unus enim Dominus, una Fides, unum baptisma, glorificamus omnium Salvatorem. Dominum invicem congratulantes, quoniam sanctorum Patrum consonantem habent Fidem, tam quæ apud nos, quam quæ apud vos sunt sanctæ Ecclesiæ. Hæc Synodica, & rectæ Fidei epistola de inconfusa & indivisa unitate & extantibus duabus naturis docuerunt. Quales ergo ex his præferamus, quæ in secreto scriptæ ad unum vel secundum amicum vel familiarem sunt, quæ & facillime potuerunt a quolibet depravari; an istas quæ in certamine dictæ sunt, & ab universalibus Conciliis tam laudatæ quam confirmatæ sunt, & super concessu Symboli sancti Nicæni Concilii sunt laudatæ? Nonne potius has quæ Synodica sunt, suscipiemus & præferemus, & tamquam legem Ecclesiasticam recipiemus, velut a tantis sanctis Patribus cum iudicio confirmatas, sicut sepe retulimus?

XLVII.

Contradicentes: Nos non solum ad Eulogium, sed etiam ad Successum secundam & alteras epistolas ejus volumus relegere. Vos autem cum neque unam audissetis,

jam condemnastis eas. Episcopus: Quanta cumque vultis prælegere sine præjudicio relegite, ut ex consensu vel dissensu possit veritas apparere. His ergo dictis cœperunt Contradicentes legere ad Eulogium epistolam, & cum ad illud capitulum pervenissent, quo dicitur: Sed & illud non ignorent, quoniam ubi unitio dicitur, non unius rei declaratur conventus, sed duarum vel plurium dissimilium secundum naturam. Episcopus: A superioribus & ex ipsis pene principis epistola ista opitulatur: etsi in quibusdam locis falsata est, tamen etsi omnia secundum vestram haberet intentionem hoc capitulum sufficiebat omnem contradictionem compestere. Si enim unitio non unius rei conventum declarat, sed duarum vel plurium dissimilium secundum naturam: Et quia qui dicunt duas naturas, ita consentunt; admiramur quemadmodum habentes hæc ac relegentes, a nobis queritis suaderi, qui etiam alios ex his Orthodoxam esse duarum naturarum confessionem, suadere potestis, vel debetis. Cum enim mox in principio ipsius epistolæ relegatis dicentem eum, quia non omnia quæ dicunt hæretici fugere nos vel averfari oportere; multa enim ex his consistunt quæ & nos confitemur. Quando enim dicunt Ariani Patrem Dominum esse, & omnium Creatorem, numquid nos oportet tales eorum voces averfari? Sic & Nestorius etiam si duas dicat naturas, diversitatem tamen significat carnis, & Verbi: alia enim natura carnis, & alia Verbi. Si autem alteram confessus est carnis naturam & alteram Verbi, quam ex his duabus naturis vos vel minuatam dicitis: vel subreptam beato Cyrillo, sicut ipsi narratis, in altera dicente epistola, neque minuatam, neque subreptam humanam naturam, cum & inferius dicat, compelli autem illos?

XLVIII.

Attendite ad lectionem epistolæ beati Papæ Athanasii: illic enim contendentibus quibusdam quia ex propria natura corpus sibi passibile ipsum creaverit Verbum, & supra & infra nititur dicens: quia non est consubstantiale Verbo corpus; si autem non est consubstantiale, alia atque alia necesse est ut sit natura, ex quibus unus & solus intelligitur Christus. Ecce etiam hic aperte duas substantias in duabus naturis posuit, ex hoc hæreticos arguens, qui consubstantiale Verbo etiam corpus esse dicunt. Quam ergo ex istis duabus naturis vel substantiis, dicitis minuatam, ipsi fatentini. Sed & idem mox in sequenti versu ita addidit dicens: Sed & hoc non ignorent: ubi enim unitio dicitur, non unius significatur rei conventus, sed duarum vel plurium & diversarum secundum naturam. Si ergo dicimus unionem, proculdubio confitemur quædam

CHRISTI
332.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

carnis animata & Verbi. Sed & hi qui duas naturas dicunt idem sentiunt. Illi ergo qui totiens in superioribus epistole sue partibus ita duas naturas Orthodoxe & aperte predicavit. Sed & post eos qui falsi sunt sermones qui dicunt: Etsi parum circa proprietatem sermonis obscurati sunt, dicens de Orientalibus duas naturas manifeste contentibus: qui enim confitentur, quia ex Deo Patre natus Unigenitus Verbum, idem ipse natus est secundum carnem ex muliere, quoniam & Dei Genitrix est & non duo filii neque duo Christi, quemadmodum cum Nestorii blasphemis consentiant. Nestorius enim duos dicit filios & Dominos & Christos, ut breviter complectar; Orientales autem fratres nil tale dixerunt, sed tantummodo voces dividunt. Dividunt autem secundum hunc modum dicentes: eo quod quaedam ex his Deo digna sunt, quaedam vero homine: quae autem communiter prolatae sunt tamquam habentes tam dignationem divinam quam humanitatem, sed tamen ab uno eodemque prolatae. Et non sicut Nestorius qui quasdam quidem de Verbo proprie assignant, quasdam vero nato ex muliere quasi alteri Filio. Aliud autem est unum sine diversitate, aliud dividere in duabus personis tamquam alteri & alteri. Qui enim superius illa, inferius autem haec: numquid in medio loco poterat seipsum convellere? Absit: sed contrarii sermones Synodicis ejus epistolis ab haereticis sicut apparet falsi sunt. Proferentibus autem his qui contradicebant tamquam invictum scutum secundae ab ipsis prolatae ad successum epistolae capitulum. Illud quod dicit: Repugnant nihilominus unam dicentibus filii naturam incarnatam; & velut cassum volentes illud ostendere, contendunt ubique, duas naturas subsistentes ostendere.

XLIX.

Postquam recensitum est, dicentibus illis: Ecce ubique beatus Cyrillus rennuntiat duas dici naturas post unionem. Episcopus: Nullo praesudicio habito, sicut saepe diximus, Orthodoxae Fidei, etiam si demus Cyrilli esse nuper receptam epistolam, multo magis duabus naturis existentibus invocationem praebuit post unionem quam unius Dei Verbi incarnatae, ex eo quod dicit: Vestitus vero etiam nostra natura, etiam si non est consubstantialis ex Deo patre procedenti Verbo corpus quod univit sibi. Si ergo non est consubstantialis Verbo corpus quo circumdata est Dei Verbi natura, alia modis omnibus atque alia pro certo natura est. Sed & illud quod ait carne eum passum & non Deitate, aliam iterum atque aliam ostendit naturam. Altera enim carnis natura passibilis, & alteri Verbi impassibilis, sicut & vos ipsi fatemini. Et iterum quod dicit, quia

semen Abrahae suscipiet, formam servi accipiens: alteram illam servilem ex Abraham susceptam naturam docet, & alteram illam Dominicam Dei Verbi naturam. Sed & quod ait: Non est confusum, sicut illis placet, sed nec carnis in eis, sed in proprietate secundum utraque tam intelligit quam permanere; ex his magis ille, quam Chalcedonense Concilium in una persona duas existentes naturas decrevit intelligi. Sed & quod ait, non minuatam neque subreptam humanam naturam; manifeste duas naturas existentes ostendit, divinam scilicet naturam quae assumptam, & quae assumpta est, humanam. Sed & quod ait: Recte & nimis prudenter tua perfectio de salutari passione sermonem protulit, non illum Unigenitum Dei Filium, secundum quod intelligitur & est Deus, passum in propria natura ea quae sunt corporis consistendo, sed magis passum cum natura terrena; aperte etiam hic duas naturas docuit subsistentes, & terrenam passibilem, & divinitatis impassibilem. Sed & in fine epistolae suae illud quod ait: Quid enim est humana natura nisi caro animata sensibiliter, sed & passum carne dicimus Dominum. Ecce in ipsa quae a vobis prolata est epistola, licet falsata est, non totiens de una natura quantum de duabus naturis fidei recte tribuit invocationem non solum post unionem, quae in Virginis facta vulva est: sed & post passionem & resurrectionem magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, qui post resurrectionem ostendit perforatas immaculatas manus suas, & transfixos pedes suos sanctis discipulis suis, ostendens se vivum & unum esse in una persona & in duabus naturis: quod enim dicit (a): Videte manus meas & pedes meos, quoniam ego ipse sum: Unam ejus personam ostendit incarnatae divinitatis: quod autem addidit: Pertractate & videte quoniam spiritus carnis & ossa non habet, sicut me videtis habentem: Diversitatem ostendit in semetipso duarum naturarum, tam assumentis deitatis quam assumptae humanitatis magni Dei Salvatoris nostri Jesu Christi. In tantum autem absuit beatus Cyrillus a contradictione Orthodoxae duarum naturarum confessionis, quod Gregorium Nazianzenum, & Gregorium Nyssenum, & Ambrosium Mediolani protulit in saepe dicto Ephesino sancto Concilio; ac veluti eos sibi advocans perduxit: quorum prior his verbis dixit: Beati Gregorii Nazianzeni Episcopi: Natura quidem duae, Deus & homo; nam & anima & caro: filii autem non duo, neque Dei: neque enim hic duo homines: (b) Et si ita Paulus (b) tam interiore quam exteriori hominem appellavit: & si licet breviter dicere; aliud quidem & aliud, ex quibus Salva-

(a) Lu. 24.

(b) Rom. 7.

tor,

CHRISTI
332.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

tor, & si revera non est: idem, visibile & invisibile, & temporale & sine tempore, non autem alter & alter: Absit: Item & beatus Gregorium Nyssenum protulit dicentem: Quid humiliter in Deo quam forma servilis? aut quid humiliter in Rege omnium, quam in commune nostrae exiguae naturae propria voluntate descendere? Per beatum Ambrosium in eodem duas naturas esse ita approbavit dicens: Custodiamus diversitatem carnis & divinitatis: Unus enim Dei Filius in utroque loquitur, quia utraque natura in eo est. Attende in ipso, nunc quidem gloriam Dei, nunc vero hominis passiones. Sicut Deus, docet divina, quoniam verbum est: sicut homo, loquitur humana, quoniam in mea loquitur natura. Haec testimonia ad confirmationem rectae & inlibatae fidei suae in Ephesino Concilio protulit. Et sicut rectae fidei, ea secundum illud Concilium confirmavit, Quancumque ergo sermones sub nomine Domini prolati istis consentiant, tamquam sancti Cyrilli suscipimus: Quam vero his adversantur, aut non sunt illius, aut certe falsi sunt, etiam si concedamus illius esse. Ideo neque condemnamus talem Patrem, sed nec ad praesudicium rectae fidei conlaudamus quae ex persona ejus proferruntur diversa lacerata epistola.

L.

Contradicentes: Concilia pro unitate sanctorum, sanctarum Ecclesiarum in divinis Dypticis intexta sunt, aut pro majori divisione? Episcopus: Quid autem & antiquum nominatum insererentur? numquid in omnibus Ecclesiis quae sub calce sunt non recitabantur Episcopi? Et si nominatum Concilia ipsa non recitabantur, tamen in propriis regionibus & civitatibus singuli quique adnotabantur. Si ergo in propriis civitatibus singuli quique adnotabantur, unusquisque in quocumque subscripto Concilio recitabatur, quanto magis rationabilis erat eos qui cum labore & sudore in unum convenerunt adversus haereticos, & Deo placitum praerium susceperunt, & bonam illam victoriam per gratiam Dei vicerunt, uno consensu inseri in gloriam Dei & laudem certantium ad majorem adhortationem eorum qui post certaturi sunt? Contradicentes: Sicut prius dum recitabantur, neminem scandalizabant: Nunc autem plurimos scandalizant. Episcopus: Si ceperimus per singulos de his qui scandalizantur haereticis Concilia offerre, invenimus fidem nostram denegantes: Ariani enim scandalizantur in Niceno Concilio, Macedoniani in Constantinopolitano, Nestoriani in Ephesino, Eutychianista in Chalcedonensi: si ergo illos voluerimus placare, Dominum offendimus, fidem nostram denegantes. Nam & vos quanta per singula tempora innovastis? Imperatores, qui a vo-

bis persuaderentur indemni, sicut Endocia Basilicenses adversus Orthodoxam Fidem, & Enoticum Zenonis, & Trisagii novitatem, & alia multa ejusmodi, quae ad conversionem fidei facta sunt, & Orthodoxos non sine causa scandalizarunt. Haec enim nullum fidelium scandalizant: Si autem infideles haeretici scandalizentur, nec enim ex hoc conscientia nostra perturbatur.

Contradicentes: Ibas ergo & Theodoretus sicut rectae fidei suscepti sunt a Synodo, & sicut rectae fidei in divinis Dypticis recitantur. Episcopus: Utrique Nestorium anathematizantes suscepti sunt in sancto Concilio. Contradicentes: In tantum per dolum anathematizavit Theodoretus, quia postquam anathematizavit discedens dixit eis: Valete, Episcopus: Quid ergo? Quoniam Eusebius Nicomedensis & Theognius Nicanae, & alii quidam cum ipsis, & in ipso Niceno sancto Concilio fidei subscripserunt, & post haec Arium aperte secuti Ecclesiam devastarunt, & sanctos Patres nostros Eusebium Antiochia, Athanasium Alexandria, & Paulum Constantinopolitanum fugaverunt; propter illos nec Nicaenum sanctum Concilium debemus suscipere, aut in divinis in Dypticis recitare? Absit. Nos autem non tamquam Theodororum defendentes, vel ea quae praecesserunt diximus, vel quae sequentur dicemus; sed veritatem, & sanctum Concilium quod eum iuste suscepit. Volens enim satisfacere quemadmodum saepe perit; nec tamen permissus est propter anticipatos quosdam atque in eo scandalizatos: postquam vidit non suscepti satisfactionem suam, anathematizans Nestorium & Eutychen addidit, Valete. Cur autem hoc ipsum dixerit, Valete, superius manifestavit: dicens: Quoniam nec sedem ambio, nec pro Episcopatu sollicitus veni; sed ut persuadeam quemadmodum credo: propter quod anathematizo, sicut jubetis, & Vale vobis facio. Unde neque sanctum Concilium, neque gloriosissimi iudices ad injuriam hunc sermonem susceperunt: pro certo scientes quia antequam sanctum istud Concilium fieret, pacificatus esset beato Cyrillo, qui ab eo injuriatus est in contradictoris libris duodecim Capitulorum.

Contradicentes: Et unde hoc potestis ostendere? Episcopus: Ex ipsa quae ad Joannem & Orientales scripta est epistola beati Cyrilli pro unitate Ecclesiarum.

Contradicentes: Non habetis unde ostendere, quia indulsit eis. Episcopus: Nos ad omne Orientale Concilium epistolam ipsam scriptam invenimus. Offendite autem vos quod in unionem hos ex illa pacifica & coadunante epistola sua subtraxit. Quid autem amplius est, verbis detrabere, an per condemnationem inferre con-

II.

LII.

tu-

CHRISTE
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

zumeliam? Sic ergo ipsi beato Joanni, & omnibus qui cum eo fuerant in Epheso & per condemnationem eum injuriantes indulget beatum Cyrillum; multo magis qui tantummodo verbo in eo peccaverunt, indulgentiam præstitit: sed & invenimus in Theodoretii litteris quas ad Dioscorum fecit, quia & secundo in his que contra Nestorium scripta sunt scripserit. Et quando contra Julianum, vel Aponpeos conscripserit, libros ipsos destinavit in Antiochiam beatus Cyrillus & rogavit beatum Joannem ostendere illos Orientalibus præclaris doctoribus. Et quia offensus eis scripsit eis Theodoretus, & rescripsit ei beatus Cyrillus, & diligentiam & affectum ei testificans: Et quia duas ab ipso suscepit affectuosas epistolas, quæ & custodiuntur apud eum, nullam de contumeliâ designantes. Sed tamen & his ita scriptis atque dictis, non aliter eum suscepit sanctum Chalcedonense Concilium nisi clare sub conspectu omnium anathematizasset Nestorium & omnes definitio- nes ejus.

LIII.

His autem ita de Theodoro dictis, Contradicentes: Et Ibas ergo injuste susceptus est a Chalcedonense Concilio? Episcopus: Ibas & accusantium eum iudicium ex Imperiali auctoritate delegatum est Photio Episcopo Tyri & Eustatio Episcopo Beryti & Uranio Himerorum civitatis Episcopo: qui reverendissimi viri, & nimium horrentes Nestorii blasphemias cum omni diligentia discutientes, eum immunem, & sine culpa eum decreverunt, sicut & Acta ipsorum & relatio manifestat: Quomodo ergo iudices justificaverunt, quem admodum Concilium poterat condemnare? Contradicentes: Et illa ergo que ad Marin Persam epistola ejus scripta est recte continet: quæ & prolata ab eis & velle nobis est, & inventa est narrationem habens Actorum inter beatum Cyrillum & nefandum Nestorium, eo quod quasi per istos duos homines omne seculum conturbatum esset: Nestorio quidem ea que Paulus Samosatenus siperet, affirmante, & propter hoc a beato Cyrillo in Ephesino Concilio condemnato; Cyrillum autem suspicantibus, quasi cum Apollinario saperet in illis duodecim Capitulis, & propter hoc condemnato a Joanne Antiochena civitatis Episcopo, & cum eo habito Concilio: Et quia propter hanc causam cum inimicitia de Epheso discesserunt: Et propter illam inimicitiam divisæ sunt omnes ubique Ecclesiæ, & fideles populi, aliquantis quidem huic parti consentientibus, aliis vero illi: Et quia dum in his essent rebus, compunxit Deus piissimum Imperatorem Theodosium convocare virum reverendissimum Episcopum Constantinopolitanam civitatis Maximianum, & eos qui tunc forte in

eadem gloriosa aderant civitate; horumque & sollicitudinem habere, vel cogitare de pace sanctarum Ecclesiarum. Et post illam pacificam cogitationem destinavit piissimus Imperator Aristolaum Tribunalium & Notarium ob hoc ipsum: qui perveniens tam in Antiochia quam in Alexandria, utrasque partes miserante Deo ad pacem perduxit.

His ergo per epistolam declaratis, Episcopus dixit: He litteræ etiam in vita beati Cyrilli divulgatæ sunt, & non solum quia non moverunt eum propter factam pacem & unitatem propter Dominum; sed & Valeriano scribens Episcopo Iconii, talia de ipsis satisfecit, dicens: Nam si epistolas sibi componentes quidam circumferunt, tamquam ex persona scriptas illustrium virorum, non debent credi: qui enim semel scriptis fidem propriam confessi sunt, quemadmodum diversa possunt scribere tamquam ex penitentia ad non bene credendum traduci? Sed tamen & beato Cyrillo ita pro eis testificante, & recensita præfata epistola in Chalcedonensi sancto Concilio; non tamen aliter prævidit suscipi eum propter suspensiones in eadem epistola insertas, nisi & ipse Nestorium, & omnia ejus decreta anathematizasset: & postquam anathematizavit, tunc susceptus est in sancto Concilio. Nec tantum de his solis dico, sed & Nestorius & Eutycheb simili modo, se proprias hereses anathematizasset, modis omnibus etiam illi suscepti fuissent a sanctis Conciliis. Chalcedonense ergo Concilium circa Ibas & Theodoretum districtus agit, quam beatus Cyrillus. Beatus enim Cyrillus contentus fuit in consensu damnationis Nestorii, & ordinatione beati Maximiani, qui pro illo in hac civitate Episcopus factus est; Chalcedonense autem sanctum Concilium nisi sub presentia sua anathematizasset Nestorium & omnia dogmata ejus, & scriptis inter Acta inserta fuissent voces eorum, non fuit contentum suscipere eos. In his ergo dictis, Contradicentes: De his quidem persuasum est nobis.

Et ita secunde diei conventu dissoluto, & discedentibus nobis, & multa testimonia de duabus naturis præparantibus, piissimus atque amator Dei Imperator nosse accersito sanctissimo Archiepiscopo Patriarcha Epiphonio, præcepit etiam nos ingredi cum ipso. Et postquam per confabulationem locutus est ei que illi Deus inspiravit, ipsum quidem dimisit, secundum morem oratione facta pro ejus pietate; nos autem una cum venerando senatu retinuit; censuitque etiam Contradicentes ingredi. Quibus ingressis ipsos quidem præcepit in uno scanno sedere, nos autem in altero, una cum gloriosissimis iudicibus. Et omnibus nobis tacentibus,

LIV.

(a) Thes.

LVI.

LV.

pietas ejus tanta ac talia ad eos locuta est cum omni mansuetudine & tranquillitate; ut si alter mihi diceret ab ejus pietate hæc dicta, vix crederem nisi ipse auribus meis audissem que cum magna gratia Dei ex benedictio ejus ore prolata sunt. Nam Davidicæ mansuetudinis, & Mosaicæ patientiæ, & Apostolicæ clementiæ instar in eo conspexi: etsi enim non iisdem sermonibus, quibus beatus Paulus, sed tamen eadem mente qua ille ad sanctam Ecclesiam vestram scripsisset, locutus est cum eis. De qua idem beatus Paulus sanctæ Ecclesiæ vestræ, sicut dictum est, scripsit, dicens (a): Quia fuimus in medio vestrum tranquilli, & tamquam nutritrix fovens filios suos; ita cum bona voluntate festinavimus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed & proprias animas; propter quod dilecti nobis facti estis. Et ut ex paucis possitis conicere que multifarie, multisque modis tam illud die ab ejus pietate ad eos dicta sunt, quam in reliquis confabulationibus ex exemplaribus piæ ejus epistolæ æque cognoscetis, que scripta est ad Euphemium virum reverendissimum Theopolitana civitatis Archiepiscopum, ut per hoc appareat omnibus qui ab ipsis decepti sunt in Oriente: que presentis subjungentes epistolæ, vestræ venerationi transmissimus, ut per eam cognoscatis, quanta, Dei gratia per benedictum os ejus tam primo die, quam reliquis locuta est ad eos.

Et postquam in nomine Domini conlocuti sumus invicem, accusare nos tentantes Contradicentes ad piissimum Imperatorem; secreto suggererunt ei per quemdam, tamquam non consentientibus nobis Dominum passum carne, vel unum eum esse de sancta Trinitate, nec ejusdem esse personæ tam miracula quam passiones. Ingresso itaque sanctissimo Patriarcha in venerando palatio ad piissimum Imperatorem, & domino viro reverendissimo Archiepiscopo Hypatio, cum eo percontata est pietas ejus ab ipsis, his verbis: Non consentimini ejusdem personæ Domini nostri esse Jesu Christi tam passiones quam miracula? vel Deum esse qui carne passus est, atque unum eum esse de Trinitate? Respondit idem reverendissimus vir: Nos, domine, magis autem mater vestra Catholica & Apostolica sancta Dei Ecclesia ejusdem personæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi prædicat & passiones & miracula, non tamen ejusdem naturæ; sed sicut docuerunt sancti Patres, passibilem carnem, impassibilem divinitatem; circumscriptum corpore, incircumscriptionem spiritui; terrenum, & celestem; visibilem, & intelligibilem: ut integro homini eidem & Deo, integer homo cohereret qui ceciderat sub peccato: sicut beatus Gregorius Nazianzenus docuit in epistola.

Ann. Eccl. Tom. IX.

CHRISTE
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

stola scripta ad Cleodonium, & utraque sancta Concilia tam in Epheso adversus Nestorium, quam in Chalcedone adversus Eutycheb & Nestorium congregata consenserunt, & confirmaverunt. Sed & Dominum carne passum ita rursus confitemur propter eos qui confundunt vel dividunt, ut passibilem eum dicentes carne, impassibilem confiteamur divinitatem; similiter & unum esse ex Trinitate secundum divinam naturam tam credentes quam constantes; secundum carnem vero unum ex nobis placuisse ei, credimus fieri; & sicut consubstantialem Patri secundum divinitatem, ita nobis consubstantialem secundum humanitatem, & sicut perfectam in Divinitate, ita perfectam & in humanitate. Si autem illi aliter dicunt & præsumunt eum dicere, ut secundum carnem quidem ante secula sit, secundum divinitatem vero in novissimis diebus; vel creaturam eum esse secundum Deitatem, non creatum autem secundum humanitatem; vel visibilem & passibilem secundum divinitatem, invisibilem vero secundum humanitatem: tunc calumniantur nos tamquam frustra contrarios sibi.

Post Collationem ergo habitam cum Orientalibus Episcopis ac nostra tenuitate: ex piissimi nostri Imperatoris jussu, alia vice ingressis nobis in venerabili palatio ejus, una cum domino meo Archiepiscopo, vel aliis qui convenerant reverendissimis Episcopis, piissimus Imperator exultans in virtute Dei, & gaudens in salutari ejus, ac letus nimis, quia desiderium cordis ejus, secundum (b) propheticam vocem, præstiterat ei, & voluntate laborum non privavit eum; coepit dicere ad nos, presente venerabili senatu: Quia postquam locuti estis cum Orientalibus Episcopis per duos dies, tertio die convocatis tam vobis quam illis antequam susciperemus vos, ingressus sum in Oratorium gloriosi Michaelis Archangeli, quod est in Coeblio; & rogavi Dominum dicens: Quia si in veritate unum habent nobis, magis autem sanctæ tuæ Ecclesiæ; compunge eos velociter consentire nobis: sin autem nolunt, præpedis eos, ut ex ipsis magis culpa nascatur, & non ex nobis. Et cognovistis quantis propositionibus rationabilibus & pacificis cum omni mansuetudine & patientia prolatis a nobis, vir reverendissimus Episcopus Philoxenus tantummodo persuasus est. Cæterorum vero perveritatem cordis Deus aspiciens, conligavit linguas eorum, ut neque satisfactionem invenirent, neque veritati consentirent: ut ex ipsis fiat occasio aversionis eorum, & non ex nobis. Et hæc quidem gratias agens Domino, dixit ejus tranquillitas de eorum perveritate. Sed tamen & usque hæc

LVI.

(b) Psal.

M m m

te-

CHRISTI
532.JOANNIS PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 6.
ATHALARICI REG. 7.

tenus omni continentia & beneficio dignatur eos attendere, non cessavit expectans propter Dominum, eorum conversionem ad bonum. Quæ illum spes non fefellit: nam etsi non Episcopi, qui hæc tamen plurimi clericorum & monachorum qui cum his convenerunt, ad sanctam communionem cum gaudio remearunt in Ecclesiis suis ac monasteriis. Ex quibus quidam lingua Syriatica per interpretes locuti sunt nobis, dicentes: quia ab illis decepti, & nos everfi sumus, & multas animas evertimus: dicebant enim nobis, & quod Spiritus sanctus recessit ab Ecclesiis & baptisate communione eorum: & ideo hæc audientes & velut veracibus credentes decepti sumus; sed gloria

Domino, qui satisfecit nobis de errore eorum, & univit nos Catholicis & Apostolicis sanctis Ecclesiis suis: confidimus enim in bonitate ejus, & quoniam dabit nobis virtutem, ut eorum quos evertimus, plures iterum convertamus ad sanctas Ecclesias ejus, in gloriam & laudem sancti nominis ejus. Explicit epistola Innocentii Episcopi Maronie civitatis. Quomodo vero modo nonnihil compressi, rursus majori audacia sub eodem Justiniano Imp. exsurrexere adversus Catholicam Ecclesiam Episcopi, Severi socii, turbaveruntque Constantinopolitanam Ecclesiam, occasionemque dedere, ut quinta Synodus ageretur; suo inferior loco dicitur.

JESU CHRISTI
ANNUS
533.JOANNIS PAP.
ANNUS
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.

X. **Q**uingentesimus trigessimustertius Redemptoris annus, idemque septimus Justiniani Imperatoris inchoatus, tertio ejusdem Consulatu lætissime aperitur, quem ob innumera a Deo accepta beneficia idem Imperator perpetuis suarum sanctionum divina majestati consecrat monumentis (a): nominatissimus ipse quidem, utpote qui Romano Imperio felicissimus extitit, idemque Imperatoris constitutionibus redditus celebrimus: quot enim a Deo hoc anno sub suo ipsius tertio Consulatu consecutus est dona, iidem sæpe commemorat, de quibus inferius agendum erit.

II. Primum vero omnium auspicatorum ipse hoc anno perdifficile bellum Wandalicum, non aliunde magis quam ex bene custodita Catholica religione, exemplo Theodosii Senioris maxime pii Imperatoris, conciliare sibi divinum numen contendit. Cumque soleant detenti curis bellicis Principum animi, aliis negotiis remittere nuncium, ut ubi majus vertit rei momentum, ibi totis nervis in opus incumbant: Justinianus veluti summo otio, summaque pace, ac rerum tranquillitate, nihil sibi magis propensiori studio perficiendum putavit, quam ut curaret quæ essent Catholicæ fidei: cujus rei causa hoc ipso anno ad Joannem Romanum Pontificem honorificam legationem decernit, mittens duos primarios Orientis Episcopos Hypatium & Demetrium.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6026.
SÆC. VI.
Olymp. 328.
Anno Eræ Hæp. DLXXI.
A.C. 533.

○ 10. B. 2. P. 27. Mart. Indict. 11.

JESU CHRISTI 533.

JOANNIS 2. PAPÆ 2.

JUSTINIANI IMP. 7.

ATHALARICI REG. 8.

I. [1] Justinianus Augustus absque collega tertium Consulatum gessit, idque septimo Imperii sui anno, Anastasii & Justiniani decessorum suorum exemplo; nisi hunc Consulatum

NOTÆ [1] Off. Justinianus Aug. sine collega. Victor & Marcellinus: Justiniano Aug. III. Cos. Epistola Justiniani ad Johannem Rom. Pont. Data VIII. Iduum Juniarum Domino nostro Justiniano E. Aug. III. Consule. Epitome temporum & Indiculus Paschæ anno a Passione Domini DVI. Et iterum P. C. Supra- scriptorum, scilicet Lampadii & Orestis. GEORGIUS

Hujus decernendæ hoc anno legationis causam refert Liberatus diaconus (b), dum rem gestam prolixam satis his paucis complexus est. Defuncto Bonifacio Papa, Joannes cognomento Mercurius se dis Apostolicæ suscepit præsulatum. Ad quem missi sunt ab Imperatore Justiniano Hypatius Ephesiorum Episcopus & Demetrius a Philippis contra legatos Acæmentarum * Cyrum * & Eulogium negantes esse confitendum beatam Mariam vere & proprie Dei genitricem, & unum de Trinitate incarnatum & carne passum. Sed Papa Joannes, nobis ibi positus, hoc confitendum, epistola sua firmavit, & Imperatori direxit. A cujus communione discedentes Romæ quidam monachi, Acæmentarum legatos secuti sunt, & usque nunc hanc confessionem de Christo non suscipiunt. Hæc Liberatus; quem hoc ipso anno Romæ fuisse, ipsius testificatione satis intelligis. Exscriptimus ista Liberati ex recentiori Conciliorum editione, cum in veteri nonnullis omisis verbis textus reddatur obscurus.

Antequam autem magni momenti historiam ingrediamur: memoria repetas necesse est, quæ tum Constantinopoli, tum Romæ contigisse diximus temporibus Hormisdæ Pontificis, cum Scythas monachos Romam venisse superius enarravimus conquestruros de legatis Apostolicæ sedis negantibus addenda esse Chalcedonensi Concilio verba illa, quibus dicebatur, unum de Trinitate esse crucifixum in carne; M m m. 2 quos

suis Quinquennialibus debitum in præsentem annum distulerit.

II. A num. IV. ad XXXII. Ecclesia Romana hanc propositionem, Unus e Trinitate passus est Car Propositio no, pro cujus defensione tot peregrinationum hæc: Unus incommoda, totque labores Scythæ Monachi devorant, sequenti anno tandem approbavit: te passus ut plane haud reprehendendi sint Monachi ille est Carne, li, qui tanto conatu pro veritate certarint. A. Romæ ex cæmetæ Monachi, qui eidem acerrime restituntur. rant, videntes eorum causam superiorem evadere, & tam Episcopis Orientalibus, quam Justiniano Imp. propositionem illam probari, æmulatione quadam accensi, Legatos ad Joannem II. Romanum Pontificem misere, Cyrum & Eulogium, qui opinionem, seu errorem, in quem æstu pugne abrepti erant, apud Sedem Apostolicam defenderent, ejusque approbationem a Sum-

III. (b) Liber. diac. Brev. c. 20. l. 2. Conc. nov. edit.

Legationis mittendæ causa.

* Acimicorum * Carum

IV.

CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.Diversa
certandi
ratio ex
occasione
diversa.

quos etiam, sicut legati Apostolicæ sedis, cum essent Constantinopoli, ita Hormisdas Papa Romæ rejectit, negans pariter recipiendam esse novitatem illam verborum: quæ quamvis in rectum potuissent deduci sensum, ex multis tamen causis suo loco superius recensitis, ad explodendam omnem fraudem, quæ per occultos Eutychnianos clam irrepere potuisset; verbis illis haud necessariis abstinendum esse Fidelibus, idem Pontifex litteris iteratis admonuit: ita ut sicuti additamentum illud ad Trifagion appositum, *Qui crucifixus es pro nobis*: Catholici abhorrerent; ita dicere, *Unum de Trinitate in carne passum*, pariter exhorrerent. Sed quid actum? Etsi idem ad certamen campus; novis tamen & prioribus plane contrariis pugnantibus in arenam descendentibus, fuerunt quoque arma mutanda, & certandi modus fuit ineundus a priori plane diversus, integra illæsaque permanente fide Catholica: cui ut confuleretur in omnibus, aliter tunc, nunc vero aliter fuit a ducibus captandum pugnantium consilium, modusque quaerendus. At quinam iste fuerit, audi.

V.
Nestoriani
ex Victoria
contra Eutychn.
captant
arma.

Cum contra Eutychnianos dolis fidem Catholicam invadentes rejectam illam sententiam Nestoriani audirent, qua afferretur *unus de Trinitate esse passus in carne*: perinde ac si secundum suam ipsorum assertionem duplex assereretur Christi esse persona, sicut & naturæ duæ, humana atque divina; & sic dici videretur passus homo, ut negaretur Deus esse passus in carne: mox illud quasi ex necessaria consequeretur assumptione: Si non est passus unus de Trinitate in carne, ergo nec natus idem in carne: ergo nec proprie dici posse videbatur (ajebant illi) Mariam vere & proprie esse Dei genitricem; quod Nestorius, ejusque sectatores Nestoriani professi erant. His accedebat, quod (ut diximus) e latebris fuliginosi emergentes Origenistæ, inter alias quas proponerent sententias, illa erat, ut negaretur Christum unum de Trinitate fuisse. Quamobrem ex afferentium pravitate reddi cœpta est prohibitio illa profana, quæ antea videri poterat ad cavendos Eutychnianos utiliter introducta.

In tale igitur tantumque discrimen adducta Catholica fide, cum ista Constantinopoli controversia ageretur, ut periclitari Christiana pietas videretur, irrumperentibus ex adverso Nestorianis atque Origenistis ex aditu illo, quem ad expugnandos Eutychnianos occasio temporis aperiri suaserat: Epiphanius Constantinopolitanus Episcopus & cum eo Justinianus Imperator ac reliqui Orthodoxi ex adverso pugnantibus, firmiterque resistentes, sicut assererent, pie sancteque dici unum de Trinitate esse passum in carne, ita ex præscripto Catholicæ fidei nefas esse dicebant negare sanctissimam Virginem Mariam vere proprieque matrem Dei a Fidelibus nuncupandam.

Istis in hunc modum se habentibus: qui Nestorianæ sententiæ potissimum assertores essent monachi Acœmetæ, cum ab Imperatore Justiniano, Epiphania agente, magnopere urgerentur: auxilium ab Ecclesia Romana sperantes, a qua scirent eam fuisse rejectam sententiam, qua ab Eutychnianis callide dicebatur unus de Trinitate passus in carne; simulac audierunt Joannem creatum esse Romanum Pontificem, legatos ad eum misere, rogantes, ut quæ semel esset explosa ab ipsa Ecclesia Romana sententia, nullo adversariorum conatu reciperetur; ne tantæ Ecclesiæ nota posset prævaricationis inuri, secundum Pauli Apostoli in se ipsum dictum (a): *Si enim quæ destruxi, iterum hæc ædifico, prævaricatorum me constituo*. Audientes autem Epiphanius & Imperator, missam ab adversariis esse Romanam legationem, adversus eam ad eundem Joannem Romanum Pontificem dictos legatos Episcopos cum litteris, & ipsi miserunt: directam autem legatio est nomine Imperatoris, qui & ad eum litteras dedit. Sed quod ante ejusmodi legationem Romam missam, idem Imperator testatur in epistola ad Epiphanium (b), se ea de causa edictum promulgasse; hic primo ipsum reddere, operæpretium judicamus: recitat illud Græcæ scriptum Constantius, quod Latinitati his verbis tradit (c):

Cum Salvatorem & Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum colamus per omnia: studemus etiam, quatenus datum est humanæ menti assequi, imi-

VI.
Acœmetæ
monachi
Nestoriani.

(a) Gal. 2.

(b) l. 7. c. de summa Trinitate.

(c) Cont. pratermiss. l. 1. Cod. pag. 3.

VII.
Edictum
Justiniani
de fide Catholica.

14-

ronio num. XII. & seqq. Ea anno tantum sequenti a Pontifice accepta, de qua & Acœmetarum damnatione ibidem agemus.

Dum Romæ quid hac in questione decerneretur sit, accurate queritur, Anatolius Romanæ Ecclesiæ Diaconus Ferrandum Carthaginensis Ecclesiæ Diaconum consuluit, quæ ejus esset de hac questione sententia. Ferrandus in Epistola ad Anatolium egregie questionem illam explicavit, ostenditque propositionem, de qua controversia erat, nullatenus favere Eutychnianis, imo tam eorum, quam Nestorianorum erro-

III.
Propositio
illa minime Eutychnianis & Nestorianis favebat.CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.

rari ejus condescensionem, seu demissionem. Etenim cum quosdam invenerimus morbo atque insania detentos impiorum Nestorii & Eutychnetis, Dei & sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ hostium, nempe qui detestabant sanctam gloriosam semper Virginem Mariam Theotocon sive Deiparam, appellare proprie & secundum veritatem; illos festinavimus, quæ sit recta Christianorum fides, edocere. Nam hi inevitabiles cum sint, celantes errorem suum, passim circumvent (ut didicimus) & simpliciorum animos exturbant & scandalizant, ea afluente, quæ sunt sanctæ Catholicæ Ecclesiæ contraria. Necessarium igitur esse putavimus, tam hæreticorum vaniloquia & mendacia dissipare, quam omnibus insinuare, quomodo aut sentiat sancta Dei & Catholica & Apostolica Ecclesia, aut prædicent sanctissimi ejus sacerdotes: quos & nos secuti, manifesta constitavimus ea quæ fidei nostræ sunt, non quidem innovantes fidem (quod abest) sed coarguentes eorum insaniam, qui eadem cum impiis hæreticis sentiunt: quod quidem & nos in nostris Imperii primordiis pridem satagentibus fecimus manifestum.

VIII.
Justiniani
fidei professio.

Credimus itaque in unum Deum Patrem omnipotentem, & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei, & in Spiritum sanctum, unam essentiam in tribus hypostasibus, sive subsistentibus personis, adorantes unam Deitatem, unam potestatem, Trinitatem consubstantialem. In ultimis autem diebus constitentur Dominum nostrum Jesum Christum, unigenitum Dei Filium ex Deo vero Deum verum autem sæcula & sine tempore ex Patre natum, coæternum Patri, ex quo omnia, & per quem omnia, qui descendit de caelis, incarnatus de Spiritu sancto & sancta gloriosa & semper Virgine Maria, & humanatus sive homo factus est, & passus crucem pro nobis sub Pontio Pilato, sepultus est, & resurrexit tertio die. Unius ac ejusdem passionis ac miracula, quæ sponte pertulit in carne, cognoscentes. Non enim alium Deum Verbum & alium Christum novimus, sed unum & eundem, consubstantialem Patri secundum divinitatem, consubstantialem matri secundum humanitatem. Ut enim est in divinitate perfectus, ita idem ipse & perfectus est in

humanitate. Nam ejus secundum hypostasin, seu secundum personam unitatem suscipimus & constemur. Mansit enim Trinitas, Trinitas; & post incarnationem unum ex Trinitate Dei Verbum: neque enim quarta persona adjectionem admittit sancta Trinitas.

His ita se habentibus, anathematizamus omnem hæresim, præcipue vero Nestorium anthropolatram, & qui eadem cum ipso sentiunt & senserunt, qui dividunt unum Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei & Deum nostrum, & qui non consentiunt proprie & secundum veritatem sanctam gloriosam & semper Virginem Mariam Theotocon seu Deiparam, id est, matrem Dei: Sed & qui duos Filios dicunt, unum ex Deo Patre Deum Verbum, alterum ex sancta semper Virgine Deipara Maria, gratia, habitudine, & propinquitate, quam cum Deo Verbo habet, natum esse: Et qui negant, nec consentiunt Deum Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei & Deum nostrum incarnatum & hominem factum & crucifixum, unum esse ex sancta & consubstantiali Trinitate. Ipse enim solus est coadorandus & conglorificandus Patri & sancto Spiritui.

Anathematizamus insuper & Eutychnetem mente captum, & qui cum eo sentiunt aut senserunt, qui phantasiam introducunt, negantque veram nativitatem seu generationem Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi ex sancta Virgine & Deipara, hoc est, nostram salutem: & qui non consentiunt ipsum consubstantialem Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem. Similiter anathematizamus Apollinarium psychophtoron, sive animicidam, & qui cum eo sentiunt vel senserunt; qui dicunt inanimem, hoc est, animæ humanæ expertem esse Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei & Deum nostrum: & qui confusionem aut conturbationem introducunt & invehunt in unigeniti Dei Filii humanationem sive humanitatem: & omnes postremo qui eadem cum ipso senserunt, aut sentiunt. Dat Idibus Martii, Constantinopoli, Justiniano PP. A. tertium Consule. Post hæc edicto ista subjecta leguntur: Scriptum est superius edictum Ephesius, item Cæsariensis, item Cyzicensis, Amidensis. Trape-

IX.
Anathematizat
hæreticos.

X.

PAGIUS

Summo Pontifice impetrarent. In eo Acœmetarum error versabatur, quod negarent *Unum de Trinitate incarnatum & carne passum*, & *Beatam Mariam vere & proprie esse Dei genitricem*. Adversus illos misit Justinianus Romanum Hypatium Ephesiorum Episcopum, & Demetrium a Philippis, qui Sedem Apostolicam confulerent de his questionibus, & fidem Imperatoris, imo totius Orientalis Ecclesiæ, in ipsius ad Romanum Pontificem Epistola expositam, approbati obtinerent. Data est Justiniani Epistola sine die & Consule, & integra refertur a Ba-

PAGIUS

rores pariter perimere. Nihil plane, inquit, diutius cogitans reperire valui, unde posse hæc sententia, (quod a quibusdam jactatur) Eutychnianis favorem præbere. Primum enim mendacium delirantis Eutychnetis hoc fuit, Unigenitum Deum, quando homo fieri dignatus est, non sibi assumpsisse Carnem de utero Virginali. Secundum vero, non esse nunc in Christo substantias duas, Divinitatis & humanitatis, sed ex duabus his unam factam substantiam. Retrahemus igitur diligenter utrasque sententias, & si vel uni earum

coaptari possit ista sententia, quæ Unum de Trinitate passum futetur, sollicitius inquiramus. Quid rogo, proficit ad negandum filio Dei materni corporis veritatem, quando Unus de Trinitate passus asseritur? Nonne si unus de Trinitate est, vere Filius Dei est; & si passus est, vere habet materni corporis veritatem? Alioquin tolle corpus ex Matre sumptum, & quomodo potuit pura Divinitas? Perpende, qualis est caro Maria: sine dubio passibilis & mortalis. Ut ergo esset caro Verbi passibilis & mortalis, ex illa carne

CHRISTI 533.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINIANI IMP. 7. ATHALARICI REG. 8.

pezuntis, Hierosolymitanis, Apameis, Justinianopolitanis, Augustanis, Tarsensibus, Ancyrans.

XI. Causa promulgandi editi.

Ad hujusmodi autem edictum promulgandum ante legationem Romam missam eo fuisse videtur motus impulsu Justinianus, ne adversariis, adversus quos ante Romanum Pontificem initurus perlegatos suos esset certamen, aliquis cavillandi calumniandique locus relinqueretur: cum ipse Imperator aequae Eutychem atque Nestorium eorumque sectatores condemnaret & cum eis Apollinarem: peculiare enim tunc temporis erat, ut cum quis Nestorium damnaret, ab his Eutychanus diceretur, sive Apollinarista, contra vero Eutychem condemnans, ab iisdem appellaretur Nestorianus. Sic igitur se munire voluit Imperator, hos omnes ante condemnans, ut se esse vere Orthodoxum publico significaret edicto. Sed jam ad missam Romam ad Joannem Papam legationem veniamus. Delectis igitur precipuis Orientis Metropolitanis Episcopis, nempe Caesariensi atque Ephesino ad obeundam legationem collegis, per eosdem haec scriptit ad Joannem Romanum Pontificem (a):

(a) l. 8. C. de summa Trinit.

XII. Ep. Justiniani ad Joannem Roman. Pont.

Imperator Justinianus, pius, felix, inclytus, triumphator semper Augustus Joanni sanctissimo Archiepiscopo almae urbis Romae & Patriarchae. Reddentes honorem Apostolicae sedi & vestrae sanctitati (quod semper nobis in voto & fuit & est) ut decet patrem honorantes vestram beatitudinem; omnia quae ad Ecclesiam statum pertinent, festinavimus ad notitiam deferre vestrae sanctitatis: quoniam semper nobis fuit magnum studium, unitatem vestrae Apostolicae sedis, & statum sanctarum Dei Ecclesiarum custodire, qui haecenus obtinet & incommo- te permanet, nulla intercedente contrarietate. Ideoque omnes sacerdotes universi Orientalis tractus & subicere & unire vestrae sanctitati properavimus. In praesenti ergo quae commota sunt, quamvis manifesta & indubitata sint, & secundum Apostolicam vestrae sedis doctrinam ab omnibus semper sacerdotibus firme custodita & praedicata; necessarium duximus, ut ad notitiam vestrae sanctitatis perveniant.

PAGIUS

ne habet originem, qua fuit passibilis & mortalis. In prole igitur cognosce similitudinem generis per testimonium passionis, & expugnari magis Eutychanos, quam foveri, quando Unus de Trinitate passus aseritur, volis, nolis, adverte, &c. sine dubio enim sub his verbis etiam praedicator unius in Christo substantia confutatur. Ut sit enim Christus Unus de Trinitate, ad Divinitatem pertinet; ut credatur Passus, ad humanitatem. Non esset, qui passus est, Unus de Trinitate, nisi unum haberet cum Patre & Spiritu Sancto Divinitatem. Non esset passus, qui Unus est de Trinitate, nisi consubstantialem Matri ha-

Nec enim patimur quicquam quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quamvis manifestum & indubitatum sit quod movetur, ut non etiam vestrae innotescat sanctitati, quae caput est omnium sanctarum Ecclesiarum. Per omnia enim (ut dictum est) properamus honorem & auctoritatem crescere vestrae sedis.

Manifestum igitur facimus vestrae sanctitati, quod pauci quidam infideles & alieni sanctae Dei Catholicae atque Apostolicae Ecclesiae, contradicere Judaice atque apostatice ausi sunt adversus ea quae ab omnibus sacerdotibus secundum vestram doctrinam recte tenentur & glorificantur & praedicantur; denegantes Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum Filium Dei Deum Dominum nostrum incarnatum de sancto Spiritu & ex sancta atque gloriosissima semper Virgine Dei genitrice, Maria hominem factum atque crucifixum, unum esse sanctae & consubstantialis Trinitatis, & coadorandum & conglorificandum Patri & Spiritui sancto, & consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem nobis eundem ipsum secundum humanitatem, passibilem carne, eundemque ipsum impassibilem deitate. Recusantes enim Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum Filium Dei & Dominum nostrum fateri unum esse sanctae & consubstantialis Trinitatis, videntur Nestorii malam sequi doctrinam, secundum gratiam dicentis unum Filium Dei, & alium dicentis Dei Verbum & alium Christum.

XIII. De Nestorianorum conatu.

Omnes vero sacerdotes sanctae Catholicae atque Apostolicae Ecclesiae & reverendissimi Archimandrita sanctorum monasteriorum sequentes sanctitatem vestram, & custodientes statum & unitatem Dei Ecclesiarum, quam habent ab Apostolica vestrae sanctitatis sede, nihil penitus immutantes de Ecclesiastico statu, qui haecenus obtinuit atque obtinent, uno consensu consentunt & glorificant praedicantes Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum Filium & Verbum Dei & Dominum nostrum ante saecula, & sine tempore de Patre natum, in ultimis diebus descendisse de caelis, & incarnatum de Spiritu sancto, & ex sancta & gloriosa Virgine Maria

XIV. De Verbi Incarnatione quid sentiantur.

beret humanitatem. Sileat ergo unius natura in Christo praedicator: duas enim naturas commemorat, qui Unum de Trinitate passum fateritur. Unum de Trinitate passum, Nestorianis non immerito displicet. Introducere enim quartam personam volunt, cui accidisse asserunt passionem. Eutychanis autem Unum de Trinitate passum non recte placet, si tamen placet. Ipsi enim duas Christi permanere Naturas evidentem contendunt negare, quibus per hoc Capitulum manifesta re-

Cum propositio haec, Unus de Trinitate passus est Carne, in varios sensus distrahi possit, deo qui-

IV.

CHRISTI 533.

JOANNIS PAP. 2.

JUSTINIANI IMP. 7. ATHALARICI REG. 8.

ria natum & hominem factum & crucifixum, unum esse sanctae & consubstantialis Trinitatis, & coadorandum & conglorificandum Patri & sancto Spiritui: nec enim alium Deum Verbum & alium Christum cognoscimus, sed unum atque eundem ipsum consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem; passibilem carne, eundem ipsum impassibilem deitate. Ut enim est in divinitate perfectus, ita etiam ipse in humanitate perfectus est. In una enim substantia deitatem suscipimus & confitemur quod dicunt Graeci τὸν κατὰ ὑπόστασιν ἑνὸν ὁμολογῆμεν, id est, eam quae secundum personam est unitatem seu conjunctionem confitemur.

XV. S. Mariae vere Mater Dei.

Ei quoniam unigenitum Filium & Verbum Dei ante saecula & sine tempore de Patre natus, idem ipse & in ultimis diebus descendens de caelis incarnatus est de Spiritu sancto, & ex sancta atque gloriosa semper Virgine Dei genitrice Maria homo factus Dominus noster Jesus Christus proprie & vere Deus est: ideo & sanctam atque gloriosam Virginem Mariam prope & vere Dei matrem esse dicimus: non quia Deus Verbum principium ex ipsa sumpserit, sed quia in ultimis diebus descendit de caelis, & ex ipsa incarnatus & homo factus & natus est: quem confitemur & credimus (sicut dictum est) consubstantialem esse Patri secundum divinitatem, & consubstantialem nobis eundem ipsum secundum humanitatem: ejusdem miracula & passiones, quas sponte in carne suscepit, agnoscentes.

XVI.

Suscipimus autem sancta quatuor Concilia, id est, trecentorum decem & octo sanctorum Patrum qui in Nicana urbe congregati sunt, & centum quinquaginta sanctorum Patrum qui in hac regia urbe convenerunt, & sanctorum Patrum qui in Epheso primum congregati sunt, & sanctorum Patrum qui Chalcedone convenerunt, sicut vestra Apostolica sedes docet atque praedicat. Omnes ergo sacerdotes sequentes doctrinam Apostolicae sedis vestrae ita credunt & consentunt & praedicant.

XVII.

Unde properavimus hoc ad notitiam deferre vestrae sanctitatis per Hypatium & Demetrium beatissimos Episcopos: ut nec

vestram sanctitatem lateant, quae a quibusdam paucis monachis male & Judaice secundum Nestorii perfidiam denegata sunt. Petimus ergo vestrum paternum affectum, ut vestris ad nos destinatis litteris & ad sanctissimum Episcopum hujus almae urbis & Patriarcham fratrem vestrum (quoniam & ipse per eosdem scripsit ad sanctitatem vestram, festinans in omnibus sedem sequi Apostolicam beatitudinis vestrae) manifestum nobis faciatis, quod omnes qui praedicta recte confitentur, suscipit vestra sanctitas; & eorum qui Judaice ausi sunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam. Plus enim ita & circa vos omnium amor & vestrae sedis crescit auctoritas: & quae ad vos est unitas sanctarum Ecclesiarum, inturbata servabitur, quando per vos didicerint omnes beatissimi Episcopi eorum quae ad vos relata sunt, sinceram vestrae sanctitatis doctrinam. Petimus autem vestram beatitudinem orare pro nobis, & Dei nobis acquirere providentiam. Item subscriptio talis fuit. Deus te conservet per multos annos, sancte ac religiosissime Pater.

De Legatis missis & litteris datis.

XVIII.

Litterae autem ab Epiphonio Episcopo Constantinopolitano ad Joannem Pontificem, quarum Justinianus mentionem facit, non extant. Meminit hujus legationis Anastasius, qui & de muneribus a Justiniano missis agit his verbis: Eodem tempore vir religiosus Augustus Justinianus summo amore Christianae religionis mittit fidem suam scriptam chirographo proprio ad sedem Apostolicam per Episcopos Hypatium & Demetrium. His diebus obtulit Christianissimus Imperator beato Petro Apostolo scyphum aureum circumdatum gemmis prasinis & albis, & alios calices argenteos duos, scyphum pensantem libras quinque, calices argenteos singulos pensantes libras sex, & alios calices argenteos duos pensantes libras quindecim, palliola vero auro texta quatuor. Haec ibi.

Munera Justiniani oblata S. Petro.

XIX.

Detentos autem legatos fuisse usque in sequentem annum, ex reddita Joanne Pontifice epistola ad Justinianum Imperatorem data sub quarto ejusdem Justiniani Consulatu cum collega Paulino, satis intelligi potest: reddemus ergo eandem suo loco. Quid autem hoc anni rempo-

PAGIUS

Eam multi male interpretantur.

quibus agit Lupus in Notis ad Synodum Ephesinam, inde ob eandem tot tragediae excitatae. Trifolius Presbyter in Epistola ad Faustum Senatorem, quae extat Tomo IV. Concil. edit. Labbeanae pag. 1390. eam finitro prorsus interpretamento excepit, atque: Ista doctrina de fonte Ariti prodicit, & est conveniens omnibus haeresibus, &c. Verum is error Presbytero isti condonandus, qui a Fausto Senatore de hac propositione interrogatus per Epistolam, nec certior factus de fide & doctrina Scytharum Monachorum, sed de turbis duntaxat ab ipsis Constantinopoli & Romae excitatis, facile sibi per-

suasit eos propositionem illam haeretico sensu asserere, maxime cum & Legatos Hormisdæ Pontificis Romani adversarios haberent, & ipsum Pontificem. Præterea nec ipsa Propositio Scytharum fideliter ad Trifolium relata est, ut liquet ex Epistola ejus initio. Quæsit enim ab eo Faustus Senator, quid de illa propositione sentiret: Unus de Trinitate crucifixus est: & tamen propositio Monachorum Scytharum hæc erat: Unus de Trinitate crucifixus est Carne. Omnia Trifolii dubia resolvit Natalis Alexander in Dissert. sæculi sexti Ecclesiae Dissert. I.

CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.

pore actum sit, antequam dicamus, agendum de epistola ejusdem Imperatoris ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum data hoc ipso anno sub tertio Justiniani Consulatu, septimo Kalendas Aprilis: in qua cum mentio habeatur dictam Justiniani epistolam ad Joannem Papam, eam ante dictam diem fuisse scriptam oportet. Quoniam vero res agitur maximi ponderis, nihil plane pratermittendum est, quod in ea scriptum reperitur. Ipsam igitur in primis Justiniani Imperatoris ad Constantinopolitanum Episcopum post missam Romam legationem conscriptam reddamus epistolam. Quod enim adversarii Justiniani sparsissent in vulgus, ipsum eorum assertione verborum Concilium Chalcedonense labefactare, contemnere vero alia Concilia generalia; visum fuit ipsi pernecessarium palam exponere, quo esset erga sanctas quatuor Synodos affectu, & quomodo pro ipsis jugiter laboraret. Epistola autem sic se habet (a):

(a) l. 7. C. de Summa Trinitate.

XX. Justiniani ep. ad Epiphanium.

Imperator Epiphano sanctissimo ac beatissimo Archiepiscopo regia hujus urbis & œcumenico Patriarchæ.
Cognoscere volentes tuam sanctitatem ea omnia quæ ad Ecclesiasticum spectant statum; necessarium duximus hisce ad eam uti divinis compendiis, ac per ea manifesta eidem facere quæ jam moveri cœpta sunt, quamquam & illa eandem cognoscere sumus persuasi. Cum itaque comperissemus quosdam alienos a sancta Catholica & Apostolica Ecclesia, impiorum Nestorii & Eutychetis secutos deceptionem; divinum antebac promulgavimus edictum (quod & tua novit sanctitas) per quod hæreticorum furores reprehendimus: ita ut nullo quovis omnino modo immutaverimus, immutemus, aut prætergressi simus eum qui nunc usque coadjuvante Deo servatus est, Ecclesiasticum statum, quemadmodum & tua novit sanctitas; sed in omnibus servato statu unitatis sanctissimarum Ecclesiarum cum ipso sanctissimo Papa veteris Romæ, ad quem similia hisce perscripsimus. Nec enim patimur, ut quicquam eorum quæ ad Ecclesiasticum spectant statum, non etiam ad ejusdem referatur beatitudinem, cum ea sit caput omnium sanctissimorum Dei sacerdotum: vel eo maxime, quod quoties in his locis hæretici pullularunt, & sententia & recto iudicio illius venerabilis sedis correcti sunt.

XXI.

Ideoque ex presentibus divinis nostris breviculis sciet tua sanctitas, quæ a nobis proposita sunt * quam & quibus studio est pessime interpretari quæ a nobis statuta sunt, comprehendatur. Pauci quidam infideles, & alieni a sancta Dei Catholica & Apostolica Ecclesia contradicere Judaice ausi sunt adversus ea quæ ab o-

mnibus sacerdotibus recte observantur, probantur, & annunciantur; negantes Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum Filium Dei & Deum nostrum incarnatum ex Spiritu sancto & sancta gloriosa semperque Virgine & Deipara hominem factum & crucifixum, unum esse sanctæ & consubstantialis Trinitatis, coadorandum & glorificandum Patri & sancto Spiritui, consubstantialem Patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem; passibilem carne, eundem impassibilem deitate. Recusantes enim Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum Filium Dei & Deum nostrum fateri unum esse sanctæ & consubstantialis Trinitatis, manifeste deprehenduntur impiè Nestorii sequi pravam doctrinam, secundum gratiam eum dicentes Filium Dei, & alium Deum Verbum, & alium Christum dicentes: quos anathemate damnamus, eorum etiam dogmata, eos etiam qui eadem cum ipsis senserunt, ut alienos a sancta Dei Catholica & Apostolica Ecclesia. Quod audis, lector, Justinianum anathemate hæreticos condemnare, sic intelligas (ut sæpe ostensum est) eodem jam ante in sacris Synodis a Patribus condemnatos, eadem ipsorum sententia punitos atque damnatos habendos. Pergit vero:

XXII.

Ei reverendissimi sacrorum monasteriorum Archimandrita sequentes sanctorum Patrum traditionem (ea scilicet fide, ut nihil omnino antebac immutatum, aut hodie immutent ab eo, qui nunc usque, sicut dictum fuit, obtinuit, Ecclesiastico statu) unanimiter fatentur & cum gloria annunciant Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum Filium esse & sine tempore ex Patre genitum, & in novissimis diebus descendisse ex cælis, & incarnatum ex Spiritu sancto & sancta gloriosa semper Virgine & Deipara Maria, & hominem factum & crucifixum, unum esse sanctæ & consubstantialis Trinitatis. Consubstantialem enim ipsum scimus Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem; passibilem carne, eundem impassibilem deitate. Quemadmodum enim est in deitate perfectus, sic idem in humanitate perfectus: ideoque eam quæ est secundum hypostasim unionem amplectimur & confitemur: quemadmodum etiam unigenitus Filius Verbum Dei ante secula & sine tempore ex Patre genitum, idem quoque in novissimis diebus descendit de cælis, & carnem assumpsit ex Spiritu sancto & sancta gloriosa Deipara Maria, & homo factus est: quemadmodum consubstantialem Patri secundum divinitatem, consubstantialem eundem nobis secundum humanitatem: ejusdem miracula & passiones, quas uliro sustinuit, carne consistentes. Hæc

CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.

XXIII.

Hæc igitur sunt, in quibus per divinum nostrum edictum hæreticos coarguimus: cui divino edicto vel omnes reperi hic verissimi Episcopi & reverendissimi Archimandrita cum tua sanctitate subscripserunt, servantes in omnibus sancta quatuor Concilia, & quæ in unoquoque eorum constituta, Nicænum trecentorum decem & octo Patrum, & hujus regia urbis centum quinquaginta, & Ephesinum prius, & Chalcedonense, manifeste omnibus qui una nobiscum sentiunt Fidelibus sanctæ Catholicae & Apostolicæ Ecclesiæ traditam regulam fidei, hoc est, sanctam formulam seu Symbolum tenemus & custodimus a trecentis decem & octo Patribus expositam, & illud quod in hac regia urbe centum quinquaginta sancti Patres apertius exposuerunt, non quod defectuosum esset prius: sed quoniam veritatis hostes partim subvertere ceperant sancti Spiritus deitate, partim ex sancta semper Virgine Maria Deipara veram incarnationem Dei Verbi negaverant: propterea Scriptura testimoniis idem Symbolum supradicti centum quinquaginta Patres apertius exposuerunt: idque & ante omnes sanctæ Synodi Ephesina prior & Chalcedonensis eandem fidem sequentes susceperunt & custodierunt, sanctam & gloriosam semper Virginem Mariam Deiparam publicantur, & non consistentes eam Deiparam anathemate percelluerunt; similiter anathematizarunt eos qui aliud Symbolum, aliamve sanctam formulam traderent præter eam quæ a trecentis decem & octo sanctis Patribus exposita esset, & explicata & corroborata a centum quinquaginta sanctis Patribus in hac regia urbe congregatis.

XXIV.

Et quidem Ephesinum prius impium Nestorium & ejus dogma sustulit & anathematizavit, ad hæc eos qui cum eo senserunt & sentiunt, & qui consenserunt & consentiunt. Chalcedonense vero sanctum Concilium damnavit & ejecit a sanctis Dei Ecclesiis & anathematizavit impium Eutychetem, ejusque dogmata, & qui eadem cum illo senserunt & sentiunt, & qui consenserunt, eidem & consentiunt; & omnes hæreticos, eorumque dogmata, & qui cum illis senserunt & sentiunt, anathematizavit: pariter anathematizavit Nestorium, scilicet, ejusque dogmata, & qui cum eo senserunt & sentiunt, & qui consenserunt & consentiunt. Chalcedonense verum S. Concilium magni Procli ad Armenios conscriptam epistolam, quod oporteat confiteri Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei & Deum nostrum unum S. Trinitatis per propriam relationem, suscepit & confirmavit.

XXV.

Quæ prædicta quatuor sancta Concilia si negligimus, aut ea quæ his constituta; damus licentiam damnatis ab iis Ann. Eccl. Tom. IX.

hæreticis eorumque dogmatibus suam pestem rursus in sanctis Dei Ecclesiis ostendere. Optandum itaque ut quod nondum contigit fieri, hoc aliquando contingat: idque eo magis, quod supradicta quatuor sancta Concilia speciali confessione hæreticos eorumque dogmata damnarunt. Ideoque si quis ab uno supradictorum sanctorum quatuor Conciliorum dissentiat, palam est eum amplecti dogmata a sanctis illis Patribus damnata & anathematizata. Nullus itaque frustra vos turbet spevana innixus, quasi nos contrarium a supradictis quatuor Conciliis fecerimus, aut faciamus, aut fieri a quibusdam permittamus, aut aboleri eorundem sanctorum quatuor Conciliorum piam memoriam ex dictis Ecclesiæ Diptychis sustineamus. Omnes enim qui ab iis damnati & anathematizati sunt, & damnatorum dogmata, eosque qui eadem ac ipsi senserunt, aut sentiunt, anathematizamus. Ita bene precatur nobis & nostro Imperio beatitudo tua, omnes de nostra intentione & nostro erga irreprehensibilem fidem studio docens & certiores faciens. Data VII. Kalendas Aprilis, Constantinopoli D. N. Justiniano PP. A. III. Consul. Hactenus ad Epiphanium, publicum tamen exponendum edictum. Quod enim ea de passo uno ex Trinitate verba Hormisdæ non recepisset, ne quid inferretur præjudicii Chalcedonensi Concilio, quod ea professus Justinianus diceretur ab adversariis Chalcedonensis Concilii; ea de causa apologiam pro sua fide in dicta ad Epiphanium epistola instituisse videtur. Sed res gestas Romæ, cum legati ibidem morarentur, accuratius prosequamur.

XXVI.

Illud vero hic in limine admonendum, seu potius ad memoriam revocandum; quod in Hormisdæ sæpe superius dictum est: numquam eam sententiam ab ipso Hormisdæ fuisse rejectam tamquam hæreticam, sed proscriptam ut novam atque suspectam, ne sub ea Eutychianorum fallaciæ occultarentur: re tamen ipsa, si dolus abesset, qui timebatur in monachis illis valde suspicione Eutychianæ hæresis laborantibus, recipienda esset omnino. Quamobrem cum personæ mutatae essent, desissentque penitus illæ de quibus doli suspicio haud levis esset; abique Hormisdæ Papæ injuria revocari ea posse videbatur in dubium, abutentibus perferunt Nestorianis & Origenistis ipsius Hormisdæ Papæ Apostolica auctoritate. Hinc enim licentia parata est Orthodoxis Episcopis Constantinopoli agentibus una cum Epiphano ejus civitatis Episcopo, simulque Justiniano Imperatori, de his tractandi apud Joannem Romanum Pontificem, missa ad eum honorificentissima legatione.

N n a

Cum

XXVII. Cum autem legatio Imperatoris Romae audita esset, lectaeque litterae eodem argumento conscriptae tum ab ipso Justiniano Imperatore, tum etiam ab Epiphano Episcopo Constantinopolitano; sed & nec spreti essent legati ab Acoemetis monachis Constantinopoli degentibus Romam missi: auditi & ipsi, qui Hormisdæ Papæ se tueri sententiam profiterentur; diu fluctatum est apud nonnullos Ecclesiæ Romanæ clericos, num Justiniani Imperatoris fidei confessio recipienda esset, quam in Scythiæ monachis ante visum erat explosisse (ut vidimus) Hormisdæ Papa. Prudentiores autem causæ diversitatem considerantes, ut jure tunc ab Hormisdæ, cum ageret adversus subdolos Eutythianos, esse rejectam eam sententiam intellexerunt; ita conversa nunc alea, & adversus Nestorianos mutata certamine, recte a Joanne Papa debere recipi affirmarunt. Contra vero dubitare plerique, num quod semel ab Ecclesia Romana negatum esset, deberet admitti.

XXVIII. Inter hæc ambigua, dum graves hinc inde sententiæ dicerentur, neque quicquam definiretur ab ipso Romano Pontifice cuncta gravi lance judicii expendente: toto anni hujus temporis spatio, ab adventu videlicet legatorum usque ad eorumdem professionem ab Urbe, nihil propensioris studio est Romæ ab Apostolica sede curatum, quam ut quid discernendum esset, quam accuratissime quaereretur. Tunc temporis Anatolius S. R. E. diaconus consuluit Ferrandum diaconum Carthaginensis Ecclesiæ discipulum Sancti Fulgentii, virum hujus temporis doctrina insignem, quæ ipsius esset de proposita quaestione sententia: num videlicet absque aliqua licet levi fidei Orthodoxæ offensione dici posset unus de Trinitate passus in carne. Ad quem idem Ferrandus prolixam satis atque eruditam epistolam scripsit, haud pridem editam una cum aliis ejus opusculis ab Achille Statio Lusitano; qua cum multa de Verbi incarnatione disseruisset, ubi ad quaestionem de qua est controversia venit, hanc firmat conclusionem: Recte dici unum de Trinitate passum, sed securius addi, passum in carne: nam hæc post multa habet;

XXIX. Propter istos ista dixi, qui nunc audientes unum de Trinitate passum, dicunt, Adde secundum carnem: quasi aliter intelligi debeat, etiam si ego non addam: vel addere multum necessarium sit, quod etiam si non additur, apparet. Libenter autem exigi a me patior, quod ultro addere sum paratus. Incunctanter profert lingua, quod retinet conscientia. Unus de Trinitate Filius Dei Jesus Christus, qui est una persona de tribus personis, passus est secundum carnem. Ad postre-

Ferrandus consultus ab Anatolio Romano diacono.

mum autem post alia fufius disputata, hæc subdit: Superest nunc in conclusione hujus voluminis eisdem duabus sententiis, de quibus inter se disputantium fratrum prolixa fit altercatio, nequa remanere vel suspicioso videatur ambiguitas; dare quamdam fidei regulam, qua procedente, simplicitas loquentium manifestetur & audientium removeatur scandalum. Dicitur ergo unum de Trinitate passum, prius addat, omnipotentis Dei unam substantiam, tres esse personas, ex quibus una persona, id est, Filius Deus permanens, homo factus, natus, & passus sit, neque Patre neque Spiritu sancto pariter incarnato; quamvis opus nostræ redemptionis tota fuerit Trinitas operata, &c. Hæc ad omnes obstruendos aditus impiæ calliditati.

XXX. Scripsit vero idem Ferrandus eodem argumento aliam epistolam ad Severum Scholasticum Constantinopolitanum; quæ licet minime integra habeatur, satis suppleri potest ex dicta ad Anatolium diaconum epistola. Sicut ergo Ferrandus monuit, ita factum a Justiniano Imperatore apparet, ut cum assereret unum de Trinitate passum, multa præmiserit, & rursus multa subjecerit, quæ omnem possent de subdola captione suspicionem auferre; ut non mirum sit, si ipsius Imperatoris confessi a Romano Pontifice post anni unius agitatum controversiam recepta fuerit atque probata, ut videbimus ex litteris ejusdem Pontificis ad ipsum redditis anno sequenti. Quæ quidem omnia ex sententia etiam Chalcedonensis Concilii esse dicta, Facundus Episcopus Hermianensis in tractatu ad Justinianum Imperatorem de tribus capitulis, pluribus docet ipso libri principio: extat ipse scriptus in Vaticana bibliotheca. Sed & Dionysius Exiguus eidem favit sententiæ; cujus rei gratia tunc in Latinum transtulit Procli epistolam ad Armenos, cui præfationem affixit, qua docuit pie recteque dici, unum ex Trinitate passum in carne. Erat viri hujus Romæ hoc tempore (ut dictum est ex Casiodoro) æstimatio summa. Sed ad legationem redeamus.

XXXI. Meminit hujus a Justiniano missæ legationis Procopius, ubi agit de Theodato Gotho conante in odium Amalafunthæ proderet Tusciam, cui ipse præerat, Justiniano Imperatori. Nam ait (a) : Hanc sibi mali animi imprimere promptitudinem Amalafuntha * occiperat, eaque de causa insensator illi Theodatus erat, remque molente ferebat. Unde huic animo inerat Justiniano Tusciam proderet; cujus rei ob gratiam ubi primum vim magnam pecuniarum & Consularem dignitatem ab eo in premium retulisset, Byzantii mens erat de cætero commorari. Hæc Theodato

XXX.

XXXI.

(a) Procop. de bello Goth. lib. I. * Amalafuntha. Theodatus quid legatis.

animo volente, ex Byzantio ad Romanum Antistitem legati venerunt, Christianorum altercationis sedandæ causa sententiarum varia & inter se disceptantium. Sed qualesnam istorum controversiæ sint, etsi minus ignorem, baudquaquam tamen in præfenti meminerim, nimirum qui furentis esse vesania ducam, Dei velle qualisnam sit pervestigare naturam: hominem namque mortalem ne humana hæc quidem ad verum posse comprehendere reor, nedum ad divinæ naturæ pervenire cognitionem sat queat. Sed per me ista sine discrimine prætereantur, quæ sola credulitate venerantur mortales: ipse vero de Deo fateri nil aliud hoc tempore ausim, nisi quod bonus omnino & rector sit, & universa in sua habeat potestate. Ista Procopius, qui impietatis arguitur ab ejusdem temporis scriptoribus: ut non mireris, si quaestiones fide Christiana contemnit. Porro his dictis indicat perplexas satis atque prolixas ejusmodi controversias fuisse, pugnantibus ex adverso legatis Acoemetarum.

XXXII. Simoniacos labes invaluit.

Sed ne discedamus ab Urbe: hoc ipso tempore quo Joannes Papa (ut dictum est) Pontificiam sedem obtinuit, quod multa accidissent indigna in ipsa Romana Ecclesia sede vacante, dum videlicet complures ut ad Pontificatum adipiscendum sibi aditum prepararent, Ecclesiæ bona effudissent, & inter eos fuissent alii qui corruperint aliquos ex Senatoribus dando pecunias, ut postularentur in Romanum Pontificem: id indigne ferens Senatus ipse in primis, adversus eos qui adeo turpiter aliquid accepissent, Senatus consultum promulgavit. Egit insuper & Joannes Papa apud Athalaricum Regem, ut qui impudenter Ecclesiasticos canones proculcarent, Regis perterrerentur edito: per Ecclesiæ enim Defensorem petiit ab ipso Athalarico Rege, ut adversus ejusmodi simoniacos, quos non compercerent sacri canones, regia ageret potestate; pœnisque sæculi eisdem comprimeret, quos nec Dei timor, neque Ecclesiastica censura corrigeret. Sic igitur idem Athalaricus hæc ad ipsum Jo. Papam rescripsit (a) :

(a) apud Cuspid. Var. lib. 9. Epist. 15. XXXIII. Athalaricus adversus simoniacos.

Joanni Papa Athalaricus Rex. Si antiquis Principibus studium fuit leges exquirere, ut subjecti populi delectabili tranquillitate fruereutur; multo præstantius est, talia decernere, quæ possint sacris regulis convenire. Absint enim a nostro seculo damnosa compendia. Illud tantum possumus verum lucrum dicere, quod constat divina judicicia non punire. Nuper siquidem ad nos Defensor Ecclesiæ Romanæ debili allegatione pervenit, cum Apostolica sedi peteretur Antistes, quosdam nefaria machinatione necessitatem temporis aucupatos, ita facultates pauperum extortis promissionibus ingravasse, Ann. Eccl. Tom. IX.

ut (quod dictu nefas est) etiam sacra vasa emptioni publica viderentur exposita. Hoc quantum fuit crudele committi, tantum religiosum est, adhibita pietate, rescari. Atque ideo sanctitas vestra statuisse nos præfenti definitione cognoscit, quod etiam ad universos Patriarchas atque metropolitanas Ecclesias volumus pertinere, ut a tempore sanctissimi Papæ Bonifacii, cum de talibus prohibendis suffragiis Patres conscripti Senatusconsultum nobilitatis suæ memores condiderunt. Quodnam autem fuerit istiusmodi Senatusconsultum, ita subiicit:

Quicumque in Episcopatu obtinendo sine per se, sive per aliam quamcumque personam aliquid promississe declaratur ut excredibilis contractus cunctis viribus extereatur. * Si quis autem in hoc scelere comprehenditur fuisse versutus, nullam relinquimus vocem: verum etiam si aut retinendum, aut quod acceptum est, non reddendum esse crediderit, sacrilegii reus, protinus habeatur, accepta restituens compulsionem judicis competentis. Hactenus Senatusconsultum non adversus clericos promulgatum, sed in laicos, quibus ob postulationem alicujus in Episcopum aliquid datum vel promissum esset; sed omnia, reddens irrita, nec eis aliquod voluit esse suffragium in postulando. Hæc autem Rex Athalaricus confirmans a Senatu decreta, eisdem impie agentes coercet, ista subdens:

Justissima quidem leges ut bonis aperiunt, ita claudunt malis moribus actionem: propterea quicquid in illo Senatus decretum est consulto, præcipimus in eos modis omnibus custodiri, qui se quoquo modo per interpositas quascumque personas scelestis contractibus miscuerunt. His in confirmatione Senatusconsulti appositis, eidem ipse festinus occurrere studuit sacrilegio, cum videlicet quis, ut subriperet sibi Pontificatum, majorem pecuniæ summam, quam alii solerent, populo daturum promitteret, istiusmodi promissionibus veluti auditione quadam emens sibi, conciliata populi gratia, Pontificiam sedem: quod nefandum scelus ut penitus tolleretur eo modo quo diximus, per Defensorem Ecclesiæ apud Regem agens Joannes Papa curari petiit: cui Rex annuens, ista subjunxit:

Et quia omnia decet sub ratione moderari, nec possunt dici justa, quæ nimia sunt: cum de Apostolice consecratione Pontificis intentio fortasse præveniret, & ad Palatium nostrum producta fuerit altercatio populorum, suggerentes nobis, intra tria millia solidorum cum collectione chartarum censum accipere; a quibus tamē omnes inidoneos * rei ipsius consideratione removemus: quia de Ecclesiastico munere pauperibus est potius consulendum. N n n 2 dum.

XXXIV. Senatusconsultum adversus simoniacos. * efferretur, efficeretur.

XXXV. Confirmatio S. C.

XXXVI. De pecunia in consecratione solvenda. * petiverit.

* idoneos.

dum. Alias vero Patriarchas, quando in Comitatu nostro de eorum ordinatione tractatur, in supradictis conditionibus atque personis intra duo millia solidorum jubemus expendere: in civitatibus autem suis tenuissimam plebi non amplius quam quingentos solidos se distributuros esse cognoscant. Reliquos accipientes & edicti presentis & Senatusconsulti nuper habiti poena constringat, & dantes canonum severitas persequatur. Vides non audere Regem in dantes clericos poenam convertere, sed in accipientes tantummodo laicos, relinquens illos canonum censura plebendos: ut sicut Senatusconsultum, ita & Regis edictum laicas tantum personas respiciat, quae aliquid hujusmodi ex causa acceperint; prout etiam quae dicentur, insinuant. Sed & hic obiter illud observa, per Patriarchas intelligi Archiepiscopos: praeter enim Romanum Pontificem, nullus Patriarcharum in ditione erat Athalarici Italiae Regis. Ex Gothis enim ejusmodi vocis usus emerit, ut Archiepiscopi in Occidente Patriarchae etiam dici coeperint. Subdit ergo:

XXXVII. Vos autem, qui Patriarcharum honore reliquis praesidentis Ecclesiis, quoniam constitutio nostra ab illicita promissione liberavit: restat, ut bona imitantes exempla, sine aliquo Ecclesiarum dispendio dignos majestate Pontifices offeratis. Iniquum est enim, ut locum apud vos habeat ambitus, quem nos laicis divina consideratione praecclusimus. Quapropter si quis Apostolicae Praesulem Ecclesiae, vel Patriarcharum Episcopum sine per se, sineve per parentes nobis *servientium quascunque personas aliqua suffragii crediderit ambitione promovendum; & ipsum reddere accepta desinimus, & quod est canonibus statutum, eum modis omnibus esse passurum. Si quis vero quae dederit aut promiserit, eodem superstite timuerit publicare, ab haeredibus vel pro haeredibus ejus Ecclesia repetat, cujus suffragio Antistes deprehenditur ordinatus: nota infamiae nihilominus superstites inuente, reliquos quoque ordines sub eadem fieri distinctione praecipimus.

XXXVIII. Quod si forsitan dolosa machinationis invento sacramentis persona intercedentibus fuerit obligata, ut salvo statu animae commissam iniquitatem neque approbare possit, neque audeat accusare: damus licentiam quibuslibet honestis personis in singulis quibusque civitatibus apud Judices competentes hoc crimen deferre: & quicquid ex ea potuerit probatione recolligi, ut ad probationem *insequenter animemus, tertiam partem iudicatae rei ille percipiat, qui tale facinus voluerit publicare; reliqua vero ipsi ecclesiis proficiant quae videntur extortita, aut in fabrica earum, aut in ministerio ni-

* nos.

Poenae sequatur haereticos.

XXXVIII. Aperta accuatoribus.

* approbatione.

hilominus profutura. Debet enim ad usus bonos convertere, quae voluit perperstas inimica fraudare. Quiescat igitur malignantium prava cupiditas. Quo tendunt, qui a fonte praecclusi sunt? Recolatur & timeatur Simonis iusta damnatio, qui emendum credidit totius largitatis auctorem.

Orate igitur pro nobis edicta nostra custodientes: quia divinis noscitur convenire mysteriis. Sed quo facilis Principis votum universorum mentibus innovescat: hoc Senatui, hoc populis per Praefectum Urbis praecipimus intimari: ut generalitas agnoscat, nos illos prosequi, qui majestati divinae potius viderentur adversari. Vos quoque hoc universis, quos Deo propitio regitis, Episcopis intimare; neque sit alienus a culpa, qui potuit cognoscere constituta. Haecenus ad Joannem Papam rescriptum sive edictum Athalarici Regis. Ex quibus intelligis, quam execrabilis semper fuerit in Ecclesia simoniaca culpa, adversus quam (quod canones non proficerent) Ariani Regis auxilium oportuerit implorasse. Sed illud cessit ignominiosus, cum recitatum edictum adversus hujusmodi delinquentes idem Rex voluit marmorae inscribi tabulae, & ante sancti Petri atrium illam perspicuam cunctis apponi. Ex violentis hisce remediis, quam grandis morbus irrepserit, est facile judicare. Ad haec igitur naviter implenda ipse Athalaricus ad Praefectum Urbis ita conscripserit (a): Salvantio V. I. Praef. Urbis Athalaricus Rex.

Grata res est, cuncta profutura vulgare; ut generale fiat gaudium, quod potuit esse votivum: aliqui laesionis causa nascitur * si beneficia potius occultantur. Dudum siquidem Senatus amplissimus a splendore suo cupiens maculam foedissima suspitionis abradere, provida deliberatione constituit, ut in beatissimi Patris consecratione nullus se abominabili cupiditate pollueret: poena etiam constituta, qui talia praesumere tentavisset. Non injuria: quia tunc electi vere meritum quaeritur, cum pecunia non amatur. Quod nos laudantes & argentes inventum, ad beatissimum Papam direximus constituta, quae bis antelata persulgent, ut ab honestate sanctae Ecclesiae profanus ambitus auferatur. Hoc nos ad notitiam Senatus & Romani populi volumus sine aliqua dilatione perducere, quatenus cunctorum statatur cordi, quod cupimus omnium studio custodiri. Verum ut principale beneficium & presentibus habeat saeculis & futuris; tam definita nostra quam Senatusconsulta tabulis marmoris praecipimus decenter incidi, & ante atrium beati Petri Apostoli in testimonium publicum collocari. Dignus enim locus est, qui & glo-

XXXIX.

(a) Apud Cassiod. lib. 9. epist. 16.

XL.

* noscitur.

Edictum Regis ante atrium S. Petri affixum.

(a) apud Cassiod. Var. lib. 9. epist. 17. XL. De tempore quo vixit Wandali.

PAGIUS V. Justinianus pacem cum Persis facit.

gloriosam mercedem nostram, & Senatus amplissimi laudabilia decreta contineat. In quam rem illum direximus: quo redeunte, noscimus impleta quae iussimus. Incertum enim videtur habere quod praecipit, cui rerum effectus tardius innovescat. Haecenus mandatum Praefecto Urbis datum, ad quem etiam de relaxandis a vinculis duobus nobilibus Romanis civibus, agente pro illis eodem Joanne Papa rescriptum (a) extat. Sed de Joannis Papae rebus gestis hoc anno jam satis: ad Justinianum recurram oratio.

Hoc ipso anno, cum idem Imperator tertium gereret Consulatum, ubi cum Persis pacem firmavit, comparata classe adversus Wandalos, ipsis expugnatis, Africanam ab illis possessam Romano recuperavit Imperio, ducto captivo, qui regnum Hildericum invaserat Gilimere. De his cum finis acturi, temporis in primis ratio est ineunda atque firmanda: cum sciamus apud Marcellinum Comitum, qui his temporibus vixit, haec referri ad quartum Justiniani Consulatum, nempe anno sequenti, sub quo ista habet: Provinciae Africae, quae in divisione orbis terrarum a plerisque in parte tertia posita est, volente Deo, vindicata est. Carthago quoque civitas ejus, anno excisionis suae nonagesimo sexto, pulsus devictisque Vandalis, & Gilimere eorum Rege capto & Constantinopolim misso, quarto Justiniani Principis Consulatu, ipsius moderatione recepta est, suaque cum patria firmiter quam dudum fuerat, redintegata. Haec Marcellinus sub dicto quarto Imperatoris Consulatu, anno sequenti. Verum secundum initam ab eo rationem temporis captae Carthagini, dum numerat ab eo tempore annos nonaginta sex; dicendum est, non sequenti, sed post sequentem, nempe anno Domini quingentesimo trigesimo quinto a Justiniano captam Carthaginem, quam olim a Genferico expugnatam vidimus anno

A num. XLI. ad LXIV. Justinianus, ut Vandalis tutius bellum inferret, hoc anno pacem pepigit cum Persis, teste Marcellino in Chronico ad III. Consulatum Justiniani Augusti. Post diuturnum immanemque laborem contra Medos Romanis gestum sudoribus, tandem per Ruffinum Patricium, perque Hermogenem Magistrum Officiorum, utrumque Legatum a Principe nostro missum, pax cum Parthis deperita est. Sponsionem percussit federis ab utroque Imperatore invicem sibi munera in concordiam missa, secuta sunt. Ipsemet Justinianus in fine leg. 2. ff. de confirm. Digesti, affirmat, pacem cum Persis confirmatam esse sub tertio suo Consulatu, ut videtur est apud Baronium num. LXIII. Is quidem anno DXXXII. num. II. recte scribit, pacem Persicam hoc anno sancitam esse; sed perperam asserit, Procopium lib. 1. de Bell. Persico, affirmare pacem illam compositam anno VII. Justiniani Imp. Procopius enim ibidem tradit, eam pacem anno VI. Justiniani factam, ideoque hoc

Domini quadringentesimo trigesimo nono, ut praeter Prosperum idem ipse Marcellinus affirmat. Verum ne summæ socordiae Marcellinum arguas, ut in iis rebus, quas ob oculos habuit, ita fuerit hallucinatus; dicam in ejus Chronicon menda potius irrepisse: in promptu est enim qui cum errasse convincat Justinianum, quem praestat audire; qui in constitutione hoc anno sub tertio ipsius Consulatu edita decimo septimo Kalendas Januarias ista habet: ejus exordio (b):

Tanta circa nos divinae humanitatis est providentia, ut semper aeternis liberalitatibus nos sustentare dignetur. Post bellum enim Parthica aeterna pace sopita, postquam Vandalicam gentem ereptam, & Carthaginem, immo magis omnem Libyam Romano Imperio iterum sociatam, &c. Ad finem eadem his verbis. Bene autem prosperavimus in tertium nostrum Consulatum & has leges edere; quia maximi Dei & Domini nostri Jesu Christi auxilium felicissimum cum nostro Consulatu Reipublicae donavit, cum in hunc & bella Parthica abolita sunt, & quieti perpetua tradita; & tertia pars mundi nobis accrevit: post Europam enim & Asiam & tota Libyam nostro Imperio adjuncta est, & tanto opere legum caput impositum est: omnia caelestia dona nostro tertio Consulatu indulta. Haec ipse (ut dictum est) decimoseptimo Kal. Jan. sub suo tertio Consulatu; adeo ut nihil sit quod adeo patienti testificationi Imperatoris sanctione firmatae possit aliquis refragari.

Cum tot tantaque hoc anno successerint ipsi feliciter; cur tantopere annuerit votis Deus cum plures reddi possint causae, quas & superius recensuimus; potissima tamen illa videtur, quod hoc anno (ut diximus) negotium tuendae firmiter Catholicae adversus iterum insurgentes Nestorianos suscepit, cujus rei gratia honorificentissimam legationem hujus anni

anno ante Kalendas Aprilis, quo die Justinianus VII. Imperii annum ingressus est.

Postquam res domesticas Justinianus Aug. & Carthago quas cum Persis susceptas habebat, optime constituit, Libycas in deliberationem adduxit, inquit a Belisario Procopius lib. 1. de Bello Vandalico cap. 10. dum vero Belisarius se ad exercitum prima die in Africam ducendum accingit, Tripolis & Sardinia in Ditionem Justiniani veniunt, ut narrat Baronius ex Procopio, qui cap. 12. ait: Justinianus Aug. anno Imperii septimo, circa Solstitium aestivum, navem Pratoriam ad littus, quod Imperatoris Aula praecipit, explicari iussit. Navis Pratoria & universa classis Perinthum seu Heracliam appulit, indeque Abydum; deinde exscensum in Siciliam Belisarius fecit, tandemque tertio post mense, quam Byzantio solverant, inquit Procopius cap. 15. universus exercitus expeditionem in Africa fecit. Hoc ubi accepit Gelimer Vandalorum Rex Hildericus Regis, quem captivum tenebat, caedem fratri suo demandat, hic-

(b) l. i. ff. de cons. firm. Digesti.

XLII. Sub tertio Imp. Conf. magna a Deo concessa.

XLIII. Quibus operibus Imp. paravit sibi victoriam.

ni exordio (ut dictum est) Romam ad Pontificem misit . Res quidem admiratione digna, quod cum tantæ expeditioni parandæ totus deditus esset, perinde ac si summo otio frueretur, & nihil nisi de servanda illibata fide Catholica præterea curandum esset; decernit legatos, sancit edicta, scribit epistolas, ac denique plura quam opus esse videri posset, publicas edit de fide Catholica sanctiones. His accessit veteris juris enucleandi & in observantiam pristinam revocandi egregie navatum opus: ad postremum additæ ad hæc vigiliæ atque jejunia, ut ipse in alia ante promulgata constitutione (a) testatur. Ex quibus discant Principes, cum bellica tractant, quibus operibus divinum sibi numen concilient; nempe, exemplo Justiniani, præmissa defensione Catholice fidei, legum custodia & observantia, Sanctorum cultu, ac demum assiduis ad Deum precibus cum vigiliis atque jejuniiis. Tanta namque tam brevi temporis spatio Justiniano esse concessa, ut unica expeditione paucorum dierum termino indomitam gentem subegerit, universamque subditam olim Imperio Romano Africanam recuperavit, nonnisi ex divinitus impertito desuper auxilio omnibus exploratissimum est.

(a) Constit. No. 30. in fin.

XLIV.

Sed quomodo istæ omnia se habuerint, ut enarremus præter Procopium, copiosorem habemus neminem antiquorum referentem, neque fideliosem, quem sequamur; cum ipse sub Belisario militans, omnibus præfens fuerit, & quæ vidit scriptis ediderit. Verum haud opus est nobis singula ejus affectari vestigia, sed ea tantum profequi, quæ ad institutum a nobis susceptum spectare noscuntur. Hoc igitur anno, ipse Justiniani Consulatu tertio, veris tempore Constantinopoli e portu solvissæ classem Africanam versus narrat: sed quibus auspiciibus, ab ipso Procopio sic accipe (b): Justinianus igitur

(b) Procop. de bello Vand. lib. 1.

PAGIUS

hicque eum, & alios Afros ipsi familiares occidit. In Africanam classis appulsi pridie Festi Sancti Cypriani, inquit Procopius cap. 21. ideoque die XV. mensis Septemb. Non multo post Salomon rerum gestarum nuncius ad Imperatorem destinatus est, & quidem ante pugnam Belisarium inter & Gelimerem Regem habitam, hujusque fugam ac captivitatem: Caterum, ait Procopius lib. 2. de Bello Vandal. cap. 3. in Castris illis (nempe Gelimeris,) pecunia vis tanta reperta est, quanta nulla unquam uno in loco. Siquidem Vandali jam inde olim crebris direpto incursionibus Romano Imperio, grandes auri acervos in Africanam transveherant. Præterquam quod cum uberrima sit Regio, frugibusque ad vitæ usum maximo necessariis abundet, provinciarum pecuniam, quam inde consciebant, nunquam alio annonæ causa distraxerant; sed ibi congesseverant, præditi fructu per annos XCV. quandiu Vandali in Africa regnarunt. Itaque aucta in immensum divitiis in manus Romanorum eo die redierunt; quo

anno septimo Principatus, in veris initio navim prætoriam ad littus juxta ades Imperatorias deduci jussit. Tunc Epiphanius civitatis Præsul classi de more benedicens ac bene precatus, milites paulo ante baptizatos, nomen profitentes Christianum singillatim in navim introduxit.

Benedictur classis.

XLV.

Noluit pius Imperator quemquam non plene Christianum in classe, quam adversus impios pietas Christiana ducebat, penitus inveniri: si quis ergo inter scriptos milites inventus esset adhuc catechumenus, baptismum suscipere jubebatur: sed & Catholicam fidem omnes æque professos, exomologesimque alios fecisse, atque ita universum exercitum expiatum, Principis voluntate putamus. Sed pergit auctor: Sic itaque Belisarius cum Antonina uxore solvit, cum quibus Procopius etiam auctor hujus historice fuit, ab initio quidem cunctabundus ac periculum metuens; deinde somnio quodam admonitus, maximo fuit ad iter accensus. Videbatur enim in domo esse Belisarii, ubi quidam e servis nunciant dona esse a quibusdam allata: quæ Belisarius cum e pergula aspiceret, vidit homines quosdam supra dorsum triticum cum floribus ferentes, quod deponi jussit in atrio domus: ubi ipse cum suis militibus accumbens, flores ipsos edebat, qui cibum longe suavissimum est eis visus. Hæc somni summa. Ex quo victoriam esse significatam accepit: per flores enim, quos ipse cum militibus passus est, ingens gloria demonstrabatur, quam cum suis esset consecuturus: fructus vero cessuros Imperio. Pergit autem Procopius.

Victoria per somnium ostensa.

XLVI.

Igitur classis omnis prætoriam secuta, Perinthum applicuit, quæ nunc Heraclea dicta est: hic dies quinque consumpti sunt, quod plurimis Ducem equis donaverat, Imperator scilicet, e sobole equorum Imperatoria, quæ in Thracia locis educatur. Inde solventes, Abydum perveniunt

edita pugna, fugati, castrisque exuti sunt Vandali, elapso ab exercitu Romano in urbem Carthaginem adventu trimespiti spatio, jamque ad dimidium alto mense ultimo, quem Romani Decembrem vocant.

VII.

Capta fuerat Carthago a Geiseric Vandalarum Rege mense Octobri anni CDXXXIX. ut ibidem ostendimus. Quare post annos XCV. eoque incompletos, recepta est, non vero post annos XCVI. ut Marcellinus ad Consulatum Justiniani Aug. IV. anno sequenti gestum, perperam habet. Justinianus l. 1. de Offic. Præf. Prat. Afric. Procopio suffragatur, & neuter tempus rei gestæ ignorare potuit. Imperator ubi Carthaginem captam accepit, Præfectum Prætorio Africæ creavit, ut liquet ex laudata Constitutione, a Baronio anno sequenti num. LVII. loco non suo, recitata, ut ibidem videbimus. Celebrata hoc anno Synodus Aurelianensis II. de qua anno DXXXVI. cum Baronio agemus.

Vandali annis XCV. Carthagine potiti sunt.

Belisarius severè punit ebrios homicidas.

vinunt: ibique dies item quatuor maris tranquillitatem expectandam censentibus, casus contigit hujusmodi. Duo Massagetæ quemdam e sociis ut ebrios irridentem interfecerunt: nam omnium maxime vino dediti Massagetæ sunt. Belisarius igitur ambos hos in Abydi quodam promontorio palo infixit. Quod factum cum alii, tum ex eorum genere viri maxime agre ferre: Belisario dixerunt, se non ex lege aut pœna aliqua coactos, cum Romanis subditi non sint, sed sponte in exercitu esse: tali igitur supplicio non esse apud eos consuetudinem delinquentes plerere. Cum his itaque plures consensere, qui maxime propter scelera, impunita esse delinquentium peccata cupiebant.

XLVII. Concio Belisarii de justitia custodienda.

Belisarius igitur universum congregans exercitum, hæc alloquitur: Si nunc apud vos belli expertes ac nunc primum militantes verba haberem, longa mihi opus esset oratione ad enarrandum quantam vim habeat ad victoriam observatio justitiæ. Hujus disciplina summam, tum pugna finem atque fortunam imperii in dextris consistere tantum existimant. Vos autem, qui sæpe inimicos vicistis neque corporibus neque viribus vobis inferiores, sæpe etiam victi fuistis; non ignorare puto, quod homines quidem utrinque ex acie inter se dimicant; finem vero tantum quem Deus voluerit consequuntur. Nam & corporis prosperitatem, & armorum diligentiam, ceteramque belli præparationem longe inferiora justitiæ & in Deum observantia esse, non dubium: quam si quis seclatus fuerit, magis ei quam ex supradictis felicitas obvenerit. Prima igitur justitiæ cura, iniuste interfectos ulcisci. Si enim justis & iniusti iudicium in eos exerceri qui prope nos sunt, prætereatur; nullus jam metus erit: viliis admodum fuerit homini anima ratio. Si quis enim barbarus proximum per ebrietatem occiderit, ac venia propterea postulata, se crimine solutum dixerit; peccata licentia longe fuerint peiora. Neque enim ulla ratione fas ebrium esse, multo minus in exercitu militi proximos ob id interficiendo. Ipsa enim per se temulentia, vel eade non consequente, pœna est digna: quanto magis si ea consequatur, multo item magis in proximum, quam alienum. Exemplum itaque facti quale sit, & quam detestabile, ipsi conspiciatis.

XLVIII. Probratur severitas Belisarii.

Vos ergo manibus temperare, ab injuriaque abstinere opus. Nec putatote me commotentem, injustum quoquo modo toleranturum; neque ullam quamvis hostibus formidolosum ac terribilem, qui alioquin manibus in hostes puris non feratur, ullo modo commulionem putaturum; cum frustra sit fortitudo, ubi justitiæ defuerit. Hactenus concio Belisarii pro justitiâ in exercitu servanda. Subdit vero Proco-

pius: Ubi Belisarius finem dicendi fecit, exercitus omnis & verba Imperatoris non contemnenda considerans, & illorum supplicia spectans, timore corripitur; jamque ex illo frangi esse, & ex aquo inter se vivere apud talem Ducem non injusta passurum cogitabant.

XLIX. Res Germanorum deplorantur.

Ita quidem severitate in suos adhibita, stravit sibi per sobrietatem atque justitiam viam ad vincendos invictos hactenus hostes. Ista ego considerans, & ad præsentia tempora convertens oculos eadem plane deploratissima facile sentio, ubi Christianorum exercitus impietate atque ebrietate corruptos intueor, & damna contemplor, quæ passi sunt Germani ab infidelibus Turcis; unico tantum illo remedio sublevandi, si eosdem obfignatos fide Catholica milites, sobrios redditos Belisarius alter ducat: fore tunc quidem, ut iidem recepto & integrato pristino robore, quo didicerant quoque superare Romanos, facillime victores quosque vincerent, atque fortissimos debellerent. Sed quem non vilem, reddat impietas (cum fugiat (a) impius, etiam nemine persequente) quemve non emolliat, frangat, atque sternat ebrietas? Præsentium itaque rerum miserimus itatus ista obiter deplorare, & ex imo petore deducere suspiria importune coegit. Sed ceptam historiam profequamur.

(a) Procop. lib. 28.

L. Classis appulsa, & aquæ inventio.

Postquam Procopius varios casus, qui in ea navigatione contigerunt, enarravit; post tres menses, ex quo solverant Constantinopoli, ad littus Africanum classem refert appulsum in locum qui novem dierum itinere a Carthagine procul aberat in provincia Byzacena. E Byzantio igitur cum Byzacium feliciter pervenissent, tale quid memoria dignum factum accidisse narrat, ex quo plurimum Dei providentia & benignitas erga suos commendata est:

LI.

Ubi autem (inquit) fossa castrorum foedebatur, miraculo quodam animadversum: aquæ multum sub terra erupit, nunquam prius apud Byzacium visa; ut locum perpetuo siccum: hæc igitur tunc cunctis hominibus & animalibus suppeditavit. Procopius vero simul cum Duce lætatus, ait non ob aquæ usum atque copiam se gaudere, sed ob auspiciam victoria facilis & parvo negotio consecutura cæcicos voluisse significare: quod profecto evenit. Cujus miraculi testificationis causa, Justinianus Imperat. (alibi inquit Procopius b) statim divini doni testimonio confirmatus id consilii cepit, ut locus ille in urbem transferretur muro firmatam, & alio apparatu in felicis urbis cumulum descripiam.

(b) Procop. de adif. Just. Imp. orat. 6.

LII.

Quod vero die sequenti acciderit factum, ex quo Belisarii summa emittit in exercitu ducendo justitiâ, accipe ex eodem

CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.Summe
Belisarii
iustitiæ
exem-
plum.

dem Procopio, qui mox ista subiungit: *Die sequenti, postquam militum quidam in agros discurrerent fructus attigerunt: eos ignominia notatos convocans Belisarius sic est allocutus: Vim afferre & alienis pasci, turpe semper ac probrosum videtur, &c.* Tale autem exemplum, quo iustissimi Ducis Belisarius specimen edidit, ea plane haud modici levissimæ momenti utilitas consecuta est, ut (quod idem auctor subdit) Afri non sicut hostes, sed sicut amicos Romanos haberent, spontaneamque illis ministrarent annonam; & ipsi vice versa pretium solverent, fidelissimosque se illis in omnibus exhiberent: qua securitate Carthaginem usque progressi fuerint; ubi Duces Belisarii, divinitus oblata occasione bene pugnandi bis vicerint obvios hostes: cum interea Gilimer tyrannus necari fecit in carcere Hildericum Regem, & socios, qui cum ipso eadem ex causa captivi detinebantur.

LIII.
De tem-
pore ap-
pulsus
classis.

Quoniam autem mense vel die anni huius contigerit classis adventus, & visa sit contra Carthaginem; ex his quæ inferius Procopius habet, satis intelligere possumus, nempe fuisse diem decimam quintam mensis Septembris, qua natalis sancti Cypriani Carthaginensis Episcopi anniversariæ vigiliæ agebantur: ut ex hoc magis divina id providentia factum ex Sanctorum patrocinio, qui creberrimis id precibus implorant, omnibus innotesceret: quod & præcedens oraculum relatum superius significaverat. Eo namque die, quo ejusdem Sancti (ut dictum est) vigiliæ agebantur, advenit classis: ex cuius adventu tanta est parta fiducia Africanis: ut iidem templum illud ad Decimum positum, in quo erat sepulcrum sancti Cypriani, detentum ab hostibus invadentes; sibi, pulsus Vandalis, vindicarint, summaque tranquillitate more pristino diem festum natalis ejusdem martyris sanctissimi Cypriani solemniter celebrarint. Sed audi rursus ipsum ipsum, qui in exercitu erat, Procopium cæptam historiam prosequentem his verbis:

LIV.
S. Cy-
priani
templum
sibi vindicant
Africani.

Postquam autem Justiniani classis advenit, dies erat secuturus, in quo festum consuetum revertetur. Sacerdotes tunc Christiani, quamquam Ammatas ad Decimum contra nostros veniret (hic erat germanus Gilimeris tyranni qui ducebat partem exercitus Vandalorum) in spem erecti, protinus pulsus Arianis, templum recipiunt, lustrationibus curant, superstitionibus purgant; donaria quæ pulcherrima essent, tholo suspendunt, lychnos præparant, aurea vasa omnemque pretiosam & sacram suppellectilem e sanctuariis promentes reconcinnant, diligenterque in ordinem restitunt, ut cum opus sint usui

parata. Hæc apud Decimum gesta, ut mihi relatum. Christiani igitur reliqui, quibus ex opinione res pulchre successit, templum & ipsi adeuntes, lychnos accendant; sacerdotibus, quibus ex lege cura est horum, præsto adfunt. Hæc Procopius. Sic igitur mirando quodam modo ante contigit celebrari triumphum, quam adipisci victoriam, quæ tamen celeriter est divina ope secuta: cum Ammatas ad dictum locum Decimum nuncupatum adveniens, ibi cum Joanne Præfecto Prætorio, qui copiarum partem iustu Belisarii ante deducebat, manus conferens, occisus est; conversis in fugam cæteris qui secum erant, quorum ab infrequentibus eos Romanis magna strages facta est: quo ex facto rem universam Romanis bene cessisse, idem Procopius tradit: cum videlicet Gilimer Rex victoriam præmanibus habens, consternatus morte germani, a cæptis desistens, adversariis reparandi vires & cum impetu hostes invadendi tempus præbuit & occasionem: cum & ipse divino quidem consilio, veluti vertigine quadam mentis arreptus, in fugam actus una cum suis ad Bullæ campum divertens, seclusus ab urbe, occasionem præbuit, ut Carthaginenses portas civitatis Belisario aperirent.

LV.
Belisarius
potitur
Carthag.

Sed magna tunc enituit Belisarii Ducis prudentia, eum ea nocte continuit exercitum extra mœnia: ne noctu civitatem ingrediens, præberet militibus occasionem cuncta rapina & cæde vastandi. Curæ enim illi summæ fuit, ut qui venisset Vandalos debellare, liberaret Afros captivitate detentos. Nam audi Procopium: *Die sequenti (ipse est dies natalis sancti Cypriani martyris) pedes omnes e munitionibus una cum Belisarii uxore adfuerunt; unaque omnes Carthaginem contendimus: quo cum vespere pervenisset, extra urbem sub tentoriis ea nocte fuimus quamquam nemine ingressum prohibente: Carthaginenses enim portas illico aperuerunt, lumina ubique disposuerunt, ignes nocte tota per urbem accenderunt: Vandalis qui relictis erant, ad templa supplices confugerunt. At Belisarius statim rem ita disponit, ut tam ex hostibus quam ex nostris insidias utrinque prohiberet, ne per noctis tenebras latentes in rapinam & direptionem venirent.*

LVI.
Liberantur
e carcere
vincti.

Hæc insuper nocte naves, Euro spirante, ad promontorium sunt actæ, quas ubi Carthaginenses conspexerunt, ferreas catenas portus, quem Mandracium vocant, trabentes, facilem classi aditum fecerunt. Est autem in domo regia carcer, ubi omnes miseri supplicio destinati a tyranno concludebantur: inter quos mercatores fuere plures ejus temporis, qui ad bellum Gilimerem euntem juvare opibus rogati fuere; eaque die perituri erant, qua

CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.

qua Ammatas apud Decimum interit, intantum venire discrimen. Huius igitur carceris custos ubi hæc apud Decimum gesta audivit; tum intra promontorium classem jam vidit; intus ingrediens, eos qui nunquam ad eam diem ex quo capti fuere, bonum nuncium audire, sed in tenebris constitati, mortem quoque expectabant, interrogat, quæ ex eorum substantia concessuri essent his qui eos liberarent. At illi protinus respondent quæcumque velint. Ipse autem nihil se dixit aliud ab eis velle, quam omnes jurare, si inde aufugerent, ei in periculo constituto, omnibus viribus se auxilio adfuturos. Illi vero sic egerunt. Ipse autem rem omnem manifestans, fenestrasque ex ea parte, quæ mare prospiciebat, aperiens, classem nostram ostendit: nec mora, cum eisdem e carcere liberatis simul abijt. Ita Procopius.

LVII.
Gilimer
vincitur
& fuga-
tur.

Post hæc autem, unitis Vandalorum copiis, Gilimer cum fratre Zanzone, quem ex Sardinia revocavit, Carthaginem obsidere paravit: progressus est adversus eos obviam cum exercitu Belisarius: quos inventos centum quadraginta stadiis apud Tricamacam castra habere, ad prælium provocavit: congressisque simul exercitibus, in ea pugna Regis frater Zanzon occiditur, tandemque Vandalorum castra sunt expugnata, Gilimere fuga lapsus. Hicque finis anni huius victoriæ: nam contigerunt hæc post dimidium mensis Decembris, ut idem Procopius tradit, ubi ait (a): *Hæc igitur omnia, appulsus classis, pugna, infectio, Carthaginis recuperatio, & castrorum expugnatio tribus facta sunt mensibus, terminata ipsa post dimidium mensis Decembris.* Atque hic finis præsentis anni memorabilium rerum gestarum in Africa a Romanis vindicata post annos nonagintaquinque, non ab expugnatione Carthaginis, sed ex quo Vandalis Africam possederunt.

LVIII.
(b) Procop.
de adific.
Justin.
Imp. orat.
6.
Sibi ipsis
Vandalis
malum in-
tulere.

Mira quidem divina providentia factum fuisse, alibi Procopius (b) narrat, ut Vandalis omnia propugnacula & loca munita Africæ, excepta Carthagine, muro cincta, ne Africanis rebellandi aliquo modo animus esse posset, mœniis omnibus atque munitionibus spoliaverint: quibus ita inventis, absque aliqua obsidione omnibus Belisarius est potitus, qui mox eadem muro cingenda & munienda curavit. Profuit igitur magnopere Romanis consilium Vandalorum, ut paucis diebus universa Africa Vandalis privarentur, nulla existente munitione, qua se protegere potuissent. Hæc considerans qui interfuit ipse Procopius, in hæc verba admiratus erumpit (c):

(c) Procop.
de bello
Vandal.
lib. 2.
LIX.

Hic tandem philosophari licet, ac res humanas pensare: nequicquam omnino de-
Ann. Eccl. Tom. IX.

sperandum, quin in omni sæculo semper meliora sperare liceat, donec ipse hominum fortuna fuerint. Et quæ dicta factuque difficilia & fieri posse minime videntur, audentibus sæpe ad effectum adducuntur; ita ut admiratione multa sint digna quem admodum hic contigit. Nam si talia unquam evenerint, non habeo dicere. Quartum enim a Genferico successorem venientem, ejusque regnum opibus multis ac militum robore florens a quinque millibus hominum adonarum, portu, stationeque carentium, tam brevi tempore dissolvi atque ruere (tantus enim equitum numerus, qui Belisarium sunt secuti, & toto hoc tempore bellum sustinere) sive fortuna, sive virtuti sit adscribendum, jure quis ita evenisse mirabitur. Hæc Procopius. Sed mirantem ipsum, cunctantemque certa sententia definire, fortunæ ne tanta ista, an virtuti sint tribuenda, miramur: cum haud dubium esse possit, facta esse hæc nutu divino, cum tot tantisque piis operibus Principem ad hæc peragenda, conciliaffe sibi divinum numen, ex his quæ supra retulimus, satis superque pateat.

Procopii
admira-
tio.

Vidimus plane, Divinitate propitia, diebus quoque nostris ista miracula: quid præces, sanctificato bello ex divina legum præscripto, in re bellica valeant; & quid conferat, si pugnantibus adversus Amalecitas Israëlitis, Moyses ad Deum supplices manus expandat. Quænam, rogo, vel tenuis poterat esse spes, Turcarum classem semper invictam, & ex recenti victoria, capta insula Cypri, exultantem, insultantemque Fidelibus, potuisse a Christiana sancto foedere juncta classe vinci, vincirique universam, atque integram, perpaucis tantum fuga lapsis triremibus, paucarum horarum spatio in portum deduci captivam; reclamantibus præsertim aliquibus e summis Ducibus haud res omnes Christianorum uni jactui alex committendas? Cum sanctissimus ille Summus Dei Sacerdos, Ecclesiæ Catholicæ Princeps, totiusque Christianæ religionis Antistes, Romanus Pontifex Pius Quintus, post primum miraculum illud (ita visum sapientibus) quo adeo diversas mentes in diversa contrariis studiis agitatae in unum conjunxit, sanctoque foedere intrinxit; adjecit, ut piis ad Deum precibus Ducum consilia inter se pugnantia divino quodam impulsu mutarit, & quantumlibet longe absens, invitos ac refragantes diu licet, uno momento alacres ad ineundum difficillimum navale certamen impulerit, atque demum insperatam illis a Deo victoriam imetraverit.

LX.
De Nava-
li victoria
sub Pio
Papa
quinto.

At nonne huic simile, quod præsentis anno, quo ista describimus, præter omnem spem vidimus esse factum? Unum
O o o Tran-

LXI.

CHRISTI
533.JOANNIS PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 7.
ATHALARICI REG. 8.

Transilvaniæ Orthodoxum Principem exiguò militum numero, si compares cum numerosissimis Turcarum copiis, tendentibus ad cælum manibus cum Summo Pontifice Catholicis omnibus, debellasse provincias, expugnasse munitissima loca, ipsamque semper invictum Orbi tremendum copiosissimum Turcarum exercitum crebris insultibus laceffisse, atque demum quam ignominiosissime terga vertere coegisse? At longiori indigent ista tractatu; hæc modo obiter occasione Procopii nimis abjecte de Dei providentia sententis, cum ipsa semper rebus humanis invigilet, & Fidelium precibus sanctisque operibus sæpe concedat, quæ etiam mortalium existimationem excedant, secundum illud Proverbiorum (a): *Equus paratur ad diem belli: Dominus autem salutem tribuit.* Sed jam reliqua profequamur.

(a) Procr.
21.

LXII.

(b) l. x. &
2. ff. de
confir. Di-
gest.Libri Di-
gestorum
& Instit.

LXIII.

Sic ergo ad hujus anni finem constat post tot accepta a Deo beneficia edita esse volumina Institutionum ac Digestorum; quod & disertis verbis ipse Imp. profertur in fine posterioris constitutionis de confirmatione Digestorum his verbis: *Hæc igitur volumina (Institutionum & Digestorum dicimus) in fine nostri felicissimi Consulatus suum robur obtinere, sancimus, id est, ex ante III. Kal. Januariarum præsentis duodecimæ Indictionis in omne ævum valitura, & cum Imperia-*

libus constitutionibus vigorem, &c. Paulo vero post memorans accepta hoc anno a Deo beneficia, ista habet: *Quem quidem Consulatum tertium nobis nominatissimum dedit Deus, quando & sub ipso pax cum Persis confirmata est, & hoc tantum legum volumen repositum est, quod a nemine majorum unquam excogitatum fuit; atque ad hæc tertia pars mundi (dicimus autem totam Libyam) nostris adjuncta est sceptis. Hæc omnia a summo Deo & Salvatore nostro Jesu Christo dono **

* Domi-
no.

In veteri autem jure enucleando quam Tribonianus cum collegis inierit rationem idem Imperator explicat in sua constitutione de conceptione Digestorum edita, cujus est exordium: *Deo adjutore nostrum gubernante Imperium, &c.* Et in superiori constitutione de confirmatione Digestorum nuper citata idem docet verbis istis: *Tanta nobis reverentia antiquitatis fuit, ut neque mutari nomina veterum Jureconsultorum sustinuerimus, sed unicuique illorum appellationem legibus inscriptissimus: mutantem quidem si quid jam habere visum est non recte partes juris, illas nunc tollentes, has nunc addentes, &c.* Et inter alia quæ erant ab Ulpiano & aliis adversus Christianos responsa, illa esse sublata, secundo Annalium tomo diximus; quod est recte factum negari non possit; consultum tamen antiquitati fuisset, si codices omnes illi, ex quibus & libri Digestorum Codex collecti sunt, non minori fuissent diligentia custoditi. Porro totum hunc laborem in libris Digestorum atque Institutionum conficiendis quatuor ferme annis absolutum fuisse, data ab eodem Imper. prima constitutio, qua id præcipit, docet: etenim scripta habetur ipis Kalendis Januarii, Lampadio, & Oreste Consulibus, qui est annus Domini quingentesimus trigessimus. At de his hæc tenent.

LXV.

Ad finem insuper anni hujus idem Justinianus Imperator justitiæ cultor exactissimus edidit sanctionem (c) adversus eos, qui sacris virginibus vel viduis violento raptu ignominiam irrogassent, severissimam illam quidem, ne ejusmodi sacrilegis Deus tot beneficiorum conciliator in ultorem converteretur: probe ostendens, iisdem justitiæ operibus, quibus adepta sunt, esse conservanda imperita divinitus beneficia. Sed jam de rebus gestis hoc anno satis.

(c) l. 54.
C. de E-
pisc. & ci.

Qui

JESU CHRISTI
ANNUS
534.JOANNIS PAP.
ANNUS
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

I.

(a) Apud
Cassiod.
Var. l. 9.
ep. 23.De Con-
sulatu
Paulini.(b) Apud
Cassiod.
Var. l. 9.
ep. 12.

QUI tot a Deo dona suo tertio Consulatu Justinianus est consecutus, hoc sequenti anno Domini quingentesimo trigesimoquarto quartum auspiciatus est Consulatum, nactus collegam Paulinum, quem Romanus Senatus Athalarici Regis voluntate delegit. Extat ejusdem Regis ad Senatum epistola (a) de eodem Consulatu Paulini quem ex Deciorum familia, filium vero Venantii Patricii fuisse tradit: de cujus laude plura locutus, hæc de gloria ex impertita frequentius ejus filii dignitate Consulatus: *Si homines (inquit) ornat semel accepisse palmatam; quid ille censendus est, qui tot meretur in filii Consulatus? Et ideo, Patres conscripti, alumnum vestrum Paulinum laurea dignitate vestimus; ut juventus ejus, quæ sulget meritis, trabeca quoque respicereat triumphali. Hunc honorem Deciorum familia non miratur; quia eorum plena sunt atria fascibus laureatis. Aliis raro dignitas ista contigit: in hoc decursu generis pene nascitur Consularis, &c.* Extat itidem ad eundem Paulinum de colato ipsi Consulatu ejusdem Regis epistola (b), ubi pluribus agit de nobilitate Deciorum antiquæ familiæ his temporibus florentissimæ, quæ dicit Romanam curiam esse referantam.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6017.

SÆC. VI. Anno E. 11. A. D. 3. P. 16. April. Indict. 12.

JESU CHRISTI 534.

JOANNIS II. PAPÆ 3.

JUSTINIANI IMP. 8.

THEODATI REG. 1.

I.

[1] COSS. Justinianus Aug. IV. & Fl. Decius Theodorus Paulinus Junior, qui ultimus

NOTÆ

[1] COSS. Justinianus Aug. IV. & Fl. Decius Theodorus Paulinus Junior. Relandus; Fl. Anicius Justinianus Aug. IV. & Fl. Theodorus Paulinus Junior. Marcellinus Sirmondii; Ind. XII. Justiniano Aug. IV. & Paulino Coss. Victor; Justiniano IV. cos. Chirographum S. Casarii Arelatenfis, apud Martenium in novo thesauro anecdotorum tom. I. pag. 4. Sub die X. Calendas Julii Paulino consule. Fabrettus pag. 735. n. 463.

IMPERANTE DNO JUSTINIANO &c. ANNO EIVS
CONSULATVS IV. PONTIFICANTE APLICO. VIRO.
DOMINO. SERGIO. PAPA. ANNO SECVNDO.

At perperam Relandus hanc epigraphen Justiniano seniori refert; pertinet enim ad IV. Consulatum Justiniani Junioris, qui fuit A. D. 68. Epitome temporum & Indiculus Paschalis; Paulino juniore. GEORGIUS

II.

(c) Apud
Cassiod.
Var. l. 9.
ep. 24.(d) Cassiod.
Var. lib.
11.
ep. 17.

Avi namque vestigiis illis prioribus fibi insistendum Athalaricus Rex, consilio usus matris Amalafunthæ jure putavit, ut de nobilibus Romanis civibus benemereretur: quamdiu enim id ipse præstitit, res felicissime progressæ sunt; secus vero ubi tyrannice illis est usus. Quamobrem hoc item anno, duodecima Indictione, Aurelius Cassiodorus Senator ab eodem Rege auctus est amplissima dignitate Præfecturæ Prætorii, de qua ad eundem extat ejusdem Regis epistola (c); ubi post multa in ipsius laudem ex magistratibus bene perfunctis hæc habet: *Quapropter juvante Deo, quo auctore omnia prosperantur, ab Indictione duodecima in Præfecturæ Prætorianæ te suggestu atque insignibus collocamus.* Verum scias, non ipsis Januariis Kalendis, quibus Consules; sed ante, Præfectos Prætorios donari solitos Præfectura: nam Natali die Domini, idem qui creatus erat Præfectus Prætorio, præfectorios creare consueverat magistratus. Est de his ejusdem Cassiodori attestatio, cum in erogandis officiis ista præfatur (d): *Si hodierno die redemptio invenimus natale remedium, si cælesti beneficio panditur spes salutis: convenit etiam nos, &c.* Quanta autem vir iste clarissimus enituerit pietate, præter illa quæ de eo dicta sunt, præfens magister

Occidentalium Consulatum fuit, bello Gothico, Decennane deinceps alii crearentur, prohibente. Erat Paulinus filius Venantii anno DVII. Consul, & frater Decii anno DXXIX. eadem Dignitate exornati. Vocatur Theodorus Paulinus in subscriptione legis de emendatione Codicis, hoc anno a Justiniano datæ, & Fl. Paulinus Junior in subscriptione duarum Epistolarum a Joanne II. hoc anno scriptarum, a Baronio num. XLVIII. & seq. recitatarum. Dicitur etiam Junior in Chronico Marii respectu scilicet Paulini anno CDXCVIII. Consul; ex quo patet utrumque ex eadem stirpe progenitum fuisse. Porro Justinianus sumit hoc anno Consulatum ob Decennalia Imperii vivente Justino inito, quæ tamen in annum sequentem distulit.

CHRISTI 534.

JOANNIS PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 8. ATHALARICI REG. 9.

(a) Caf. fiod. Var. lib. 11. ep. 2. III. Epist. Caf. fiodori ad Joann. Pap.

stratus ostendit: insignitus enim tanto munere Cassiodorus, ad Joannem Romanum Pontificem, ejus implorans ad Deum preces pro bono regimine, ista conscripsit (a):

Supplicandum vobis est, beatissime Pater, ut letitiam, quam per vos, Deo largiente, percepimus, custodiri nobis vestris orationibus sentiamus. Quis enim dubitet, prosperitatem nostram vestris meritis applicandam, quando honorem adipiscimur, qui a Domino diligi non meremur; & permutatione efficaci bona recipimus, dum talia non agamus? Ecclesiasticis siquidem jejuniis fames est exclusa popularis; decoris lacrymis tristitia foeda discessit; & per sanctos viros acceleratum est, ne traheretur diutius quod gravabat. Et ideo salutans officiositate qua dignum est, precor ut vivacius oretis pro salute regnantium: quatenus eorum vitam celestis Princeps faciat esse longevam, Romanae Reipublicae hostes imminuat, tempora tranquilla concedat; deinde, quod ornatum pacem, necessariam nobis copiam de abundantia suae horreus largiatur: mihi quoque filio vestro intelligentiae sensus aperiat; ut quae vere sunt utilia, sequar; quae vitanda, refugiam: vigor ille rationabilis animae nobis consilium praestet; facies veritatis albescat, ne mentem nostram immbilet caligo corporea: sequamur quod intus est, ne foris a nobis simus; instruat quod de vera sapientia sapit; illuminet quod caelesti claritate resplendet: talem denique Judicem excipiat publicus actus, qualem filium Catholica mittit Ecclesia: in suis nos etiam muneribus virtus sancta custodiat, quia graviores insidias antiqui adversarii tunc subimus, quando ejus dona suscipimus.

IV. Bonus pastor cum anima pacis & corpus.

Nolite in me tantum rejicere civitatis illius curam, quae potius vestra laude secura est. Vos enim speculatores Christiano populo praesidetis; vos Patris nomine universa diligitis. Securitas ergo plebis ad vestram respicit famam, cui divinitus est commissa custodia. Quapropter nos decet custodire aliqua, sed non omnia. Pascitis quidem spiritualiter commissum vobis gregem; tamen nec ista potestis negligere, quae corporis videntur substantiam continere; nam sicut homo constat ex dualitate, ita boni patris est utraque refovere. Primum penuriam quidem temporis, quam delicta promerentur, orationibus sanctis amovere. Si quid tamen (quod absit) acciderit, tunc bene necessitas excluditur, quando contra eam sub ubertate tractatur.

V.

Monete me quae sunt gerenda sollicite: bene agere vel correptus exopto; quia, difficiliter errat ovis, quae voces desiderat audire pastoris; nec facile efficitur vitiosus, cui admonitor insistit assi-

duus. Sum quidem judex Palatinus sed vester non desinam esse discipulus: nam tunc ista recte gerimus, si a vestris regulis minime discedamus. Sed cum me a vobis desiderem & moneam consiliis, & orationibus adjuvari; jam vobis est applicandum, si in me fuerit aliter quam optabatur inventum. Sedes illa toto Orbe mirabilis proprios regat affectione cultores, quae licet generalis mundo sit praesentia, nobis & etiam cognoscitur & loca-

Præfedi provinciarum discipuli sunt Pontificum.

VI. Confessiones Apostolorum.

Tenemus aliquid sanctorum Apostolorum proprium, si peccatis dividendis non reddatur alienum; quando Confessiones illas, quas videre universitas appetit Roma feliciter in suis finibus habere promeruit. Nihil ergo timemus, talibus patronis, si oratio non desinat Anistitis. Arduum quidem est multorum desideris satisfacere; sed novit Divinitas magna, praestare: ipsa retundat invidios: ipsa nobis faciat civem caelesti aspiratione gratissimos, & supplicationibus vestris tempora tribuat, quibus superna gratia praedicetur indulta. Haec tunc ad Joannem Papam Cassiodorus Praefectus Praetorio: quibus plane, quid delecti magistratus ipso suo exordio functionis agere deberent, admonuit; & tunc dextere cuncta administrari in praefecturis, cum se humiliter obsequio Praefecti subiciunt sanctis Episcopis, quorum fulti precibus concilient sibi divinum auxilium. Haec quidem non ignorans sapientissimus Cassiodorus, non Romanum tantum Pontificem, sed & reliquos Italiae Episcopos interpellat, ut orationibus atque jejniis agant, & plebem ita instituant, ut quae in ea Judex puniat, non inveniatur. Extat digna quidem Christiano Praefecto ad ipsos Episcopos eo argumento scripta epistola, quae ita se habet (a):

(a) Cassiod. Var. lib. 11. ep. 3.

VII. Cassiodori Praef. epistola ad Episcopos.

Corporalium patrum naturalis mos est, de filiorum protectione gaudere: dum eorum institutionibus applicatur, quicquid laudis in chara prole conceditur. Vos autem spirituales parentes, qui auctorem rerum illuminata mente conspiciatis, pro me sanctae Trinitati sedulo supplicate, ut splendere late faciat in medio positum candelabrum: quatenus nec mihi interior desit visus, & de me aliis pandatur aspectus. Numquid proderit, Judicem aliis esse perspicuum, si sibi potius reddatur obscurus? Dignitatem conscientiae donet qui tribunalia conferre dignatus est; faciat inoffensum Judicem, ne damnet errantem: sit nobis prosperrime praesens, ut infaustra vitia reddantur absentia; amorem suum tribuat, ut peccandi ambitum miseratus excludat.

VIII.

Quapropter anima vere parentes affectuosa & probabili petitione vos deprecor, ut indulto jejunio, Domino suppli-

cc-

CHRISTI 534.

JOANNIS PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 8. ATHALARICI REG. 9.

etis, qui vitam Principum nostrorum florenti regno protendant, hostes Reipublicae defensor imminuat, donec quieta tempora & ad laudem sui nominis copiosa, faciatque rerum omnium tranquillitatem; ut me vobis reddere dignetur amabilem. Sed quo facilius vestra quoque exaudiantur oratio; estote circa eos, quos destinamus, attentis. Quod nescimus, nobis non debet imputari. Actus eorum testimonia vestra prosternantur; ut aut laudatus gratiam, aut accusatus apud vos invenire possit offensam: neque enim nobis imputare poterant, si delinquant quando non jubentur mala dare, ut perperam cogantur accipere. Orphanis, viduisque contra sevos impetus debent placita praestare solatia; ita tamen, ne (quod accidit) per nimiam pietatem dum miseris subvenire quaritis, locum legibus aufertis. Nam si aliquid offendit forte districtum, talia date cunctis monita, ut jura possitis reddere ferata.

* attoniti.

Episcoporum officium pro miseris.

IX. Munera Episcoporum erga subditos.

Excludite, sanctissimi, inter immundos spiritus implacabiles vitiorum furores, violentiam temperate, avaritiam depellete, furta removete, depopulatricem humani generis luxuriam a vestro populo segregate. Sic auctorem iniquitatis efficaciter vincitis, si ejus persuasiones de humanis cordibus auferatis. Episcopus doceat, ne Judex possit invenire quod puniat. Administratio vobis innocentia data est. Nam si praedicatio vestra non desinat, necesse est ut poenalis actio conquiescat. Et ideo dignitatem meam in omni vobis parte commendo, quatenus actus nostris sanctorum orationibus adjuventur, qui minus in humana potestate praesumimus. Familiariter etiam mihi suadete quod justum est. Non solum callidus adjurator, * quod generaliter debeo, incoactus excolvo: rependo etiam sanctitati vestrae honorifica salutationis officium; textumque epistola affectuoso sine concludo, ut in mente vestra dulciora remaneant; quia bene sibi animus posteriora commendat. Haec tunc ad Episcopos Cassiodorus; quibus quidem, quid saeculi potestates, ipsi magistratus sibi ipsis, quid populo, quid Episcopis, atque in primis divino cultui debeant, quid etiam Episcopi ipsis magistratibus atque populis praestare teneantur, edocet.

X. Ingentem fame vexata Italia.

(a) Caf. fiod. Var. lib. 11. ep. 5.

Ingentem plane hoc anno famem vexasse Urbem, tum recitatae nuper epistolae, tum aliae plures ad diversos ad eodem datae significant. Degens enim ipse Ravennae, ubi Rex erat, cum vices suas Ambrosio Romae delegat, de eadem penuria dum agit, sententiam ipso Cassiodoro dignam accipe (a): Procul enim sit (inquit) ut aliquo ejus civitatis esuriens, satiemo. Illorum indigentia nostra penuria est. Quid plura? leti

esse non possumus, nisi & illos gaudentes communiter audiamus. Extat etiam ejusdem eo argumento, dum eadem famem urgeret, ad Datium Mediolanensem Episcopum haec epistola (b):

Minus prodest bonum jubere, nisi hoc per viros sanctissimos velimus efficere. Auget enim beneficium voluntas recta justorum; & quicquid sine fraude geritur, hoc vere donantis meritis applicatur. Deceat enim, ut munificentiam Principalem sacerdotalis puritas exequatur: nam cui est studium bonum de proprio facere, laudabiliter potest aliena vota complere. Et ideo sanctitatem vestram petimas (cujus propositi est divinis inseruire mandatis) ut de horreis Ticinensibus & Derthonensibus panici speciem (sicut a Principe jussum est) tertiam portionem esurienti populo ad vigintiquinque modios per solidum distrabi sub nostra ordinatione faciatis; ne cujusquam venalitate ad illos perveniat qui se de populo videntur posse transigere. Accipiat minus habens indulgentiam Principalem. Egentibus visum est, non divitiis subvenire. Fundit potius, qui mittit in plenum: nam illud potius reconditur, quod vasis vacuis congregatur.

(b) Cassiod. lib. 12. ep. 27.

XI. Cassiod. epist. ad Datium Episc. Med.

XII.

Quapropter sanctitas vestra miserationis officia non putet injuriam; quia totum vobis dignum est, ubi pietas invenitur: siquidem aliena desideria fideliter gerere, hoc est bona propria perfecisse. Ad quam rem, Deo juvante, procurandam, illum atque illum curavimus festinare: qui sanctitatis vestrae ordinationibus obsecuti nihil ex se faciant, sed tantummodo vobis obedire contendant. Solidi vero quanti ex supradicta quantitate panici poterunt congregari, vestra nobis relatione declarate: ut apud Arcarium reconditi ad supra memoratam speciem reparandam, futuris referrentur, Deo auxiliante, temporibus: more vestis reddiviva, cujus adunatio per fila resolvitur, ut in novam faciem splendido potius decore texatur. Haec Cassiodorus

* taxetur

(c) Cassiod. lib. 12. ep. 28.

Commendata diligentia Cassiod. (d) Cassiod. lib. 12. ep. 28.

in

XIII. Roman. Conc. ob emergentem quaestionem.

In his occasione magistratum, qui una cum anno sunt progressi, Paulini videlicet Consulis collegae Justiniani & Cassiodori Praefecti Praetorio; digni perenni memoria viri. Cum anno superiori (ut vidimus) Justinianus Augustus ob exortas controversias in Ecclesia Orientali, potissimum vero Constantinopoli ob monachos Acoemetas in Nestorianismum dilabentes, duos Archiepiscopos Caesariensem & Ephesinum legatos misisset ad Joannem Romanum Pontificem, quem etiam convenissent missi ab adversa parte legati; Romae diu multumque disceptatum est, atque ad convincendos adversantes Catholicae pietati, curatum (ut diximus) fuit, ut etiam a transmarinis eruditissimis viris, & inter alios a Ferrando diacono Carthaginiensi ea de re tractatio scriberetur: demum vero in sacro Patrum consensu, habito de his Romae Concilio, rogata cujusque sententia, ex veteri Catholicae fidei praescripto, quid sentiendum dicendumque esset, fuit firmiter stabilitum; sed & quae ab ipso Imperatore missa, erat scripta fidei professio, cognita, examinata fuit, pariterque probata. Cunctis insuper adversariis sententis confutatis atque rejectis, ab ipso Romano Pontifice Joanne scripta est ad Imperatorem epistola, qua missa ab eo fidei confessio probaretur: ut ita palam facta in Oriente Catholicae & Apostolicae Ecclesiae sententia, confirmarentur Fideles, solidarentur infirmi, debilesque roborarentur; qui autem lapsi essent, scirent se extra Ecclesiam esse, apertum vero sibi aditum patere, si quam nosset probari ab Ecclesia Catholica fidem, eam, abdicata haerese, vellent amplecti; ceterum nulla excusatione amplius digni essent, neque causari possent, non teneri se Imperatoris, ut pote laici hominis, sectari promulgatam de fide Catholica sanctionem; cum jam quid de his senserit, statueritque Romanus Antistes, ex patentibus ipsius litteris fieret manifestum.

XIV.

Scriptis igitur Romae ad Justinianum Imperatorem Apostolicis litteris, ipse Joannes Romanus Pontifex hoc anno sub dictis Consulibus octavo Kal. Aprilis il-

PAGIUS II.

Joannes II. approbat hanc propositionem, Unus & Trinitate passus est Carne.

A num. XIII. ad XXIX. Joannes II. acceptis Justiniani Literis, de quibus anno elapso, ejusque Legatione, propositionem hanc, Unus & Trinitate crucifixus est Carne, examinavit, fidei Professionem Literis Imperatoris insertam approbavit, nec non Edictum fidei quod ante missam Legationem promulgaverat, ne Acoemetarum Legati aliquam ipsi calumniam fruerent; proinde, inquit Joannes in Epistola ad Justinianum, VIII. Kalend. Aprilis Justiniano Aug. & Paulino Cons. data, & a Baronio num. XVI. & seqq. recitata, Serenitatis Vestrae apices per Hypatium atque Demetrium sanctissimos viros, Fra-

las dedit legatis opperientibus ibidem opportunum navigandi tempus; quibus quidem laudavit in primis Summus Pontifex in Catholico Imperatore egregiam pietatem, debitumque ipsius religionis cultum, quo prosequeretur Apostolicam sedem, a qua Evangelicam requireret veritatem. Rogavit demum eundem Augustum, ut quos a recto fidei Catholicae aberrare itinere sciret, omni adhibito studio revocaret, & inter alios ipsos legatos a monachis Acoemetis Romam missos. Sed praestat ipsas sancti Pontificis inspicere litteras, quas, ut posteris omnibus perspicuae semper essent, in recentiori hoc anno facta sui Codicis editione Justinianus voluit exarari. Sunt vero hujusmodi (a):

Gloriosissimo & clementissimo filio Justiniano Joannes Episcopus urbis Romae.

Inter claras sapientiae ac mansuetudinis vestrae laudes, Christianissime Principum, puriore luce tamquam aliquod sidus irradiat, quod amore fidei, quod charitatis studio, edocti Ecclesiasticis disciplinis, Romanae sedis reverentiam conservatis, & ei cuncta subiicitis, & ad ejus deducitis unitatem; ad cujus auctoritatem, hoc est, Apostolorum primum, Domino loquente, preceptum est: Pasce oves meas. Quam esse omnium vere Ecclesiarum caput, & Patrum regulam & Principum statuta declarant, & pietatis vestrae reverendissimi restantur affatus. Patet igitur in vobis impletum fore, quod Scriptura loquuntur: Per me Reges regnant, & potentes scribunt justitiam. Nihil est enim, quod lumine clariore praesulgeat, quam recta fides in Principe: nihil est, quod ita nequeat occasui subjacere, quam vera religio. Nam cum auctorem vitae vel luminis utraque recipiant, recte & tenebras respuunt, & nesciunt subjacere defectui. Sed antequam progrediamur ulterius, scito, pie lector, ad hujusmodi adeo ab Imperatore praedicatas & promulgatas Romani Pontificis super omnes Ecclesias praerogativas fremere legulejorum turbam haereticorum, secundum illud Davidicum (b): Peccator videbit, & irascetur; dentibus suis fremet, & tabes-

Joannes Papa scribit ad Justinianum Imp.

(a) I. B. C. de sum. Trin. & fide Cathol. XV.

Romanae Ecclesiae praerogativa.

(b) Ps. lxx.

III. Monachi Acoemetae a Joanne II. damnati.

XVI.

(a) Apoc. 22. (b) Prov. 21.

(c) Prov.

XVII.

besce: haud pati valentes, adeo amplissimum per mansuris legibus, in ipso fronte Codicis veluti aeneis tabulis exarato epitaphio ejusdem Romanae Ecclesiae majestatem & potestatem inspiciendam proponi: quamobrem tantae lucis radiis caligantes, amicas tenebras captant filii tenebrarum; injectoque desuper mendacii furvo pallio, negant esse Joannis Papae & Justiniani Imper. has epistolas: adversus quos ad finem hujus narrationis erit fusor disputatio, ex qua cum inscitia haereticorum fraudes, & dolos, quibus erubescant, perspicua luce inspicies: modo autem quae sunt reliqua Joannis Papae epistolae accipe: Pergit enim:

Quamobrem, gloriosissime Principum, votis omnibus exorabitur divina potentia, ut pietatem vestram in hoc ardore fidei, in hac devotione mentis, in hoc integre religionis studio sine defectu sui in longiora tempora conservet: hoc enim & sanctis credimus Ecclesiis expedire, Scriptum est enim (a): Labii regit Rex. Et iterum (b): Cor Regis in manu Dei est, & ubi voluerit, inclinabit illud. Hoc est enim quod vestrum firmat Imperium, hoc est quod regna vestra conservat. Nam pax Ecclesiae, religionis unitas, auctorem facti in sublime provehit gratia sibi tranquillitate custodit. Neque enim parva ei vicissitudo a potentia divina tribuitur, per quem nullis rugis Ecclesia divisa fecerunt, nullis insertis maculis variatur. Scriptum est enim (c), quia cum Rex justus sederit super sedem, non adversabitur ei quicquam malignum. Proinde serenitatis vestrae apices per Hypatium atque Demetrium sanctissimos viros fratres & coepiscopos meos reverentia consueta suscepimus: quorum etiam relatione comperimus, quod fidelibus populis proposuistis edictum amore fidei, pro submovenda haereticorum intentione, secundum Apostolicam doctrinam fratrum & coepiscoporum nostrorum interveniente consensu: quod quia Apostolica doctrina convenit, nostra auctoritate confirmamus. Liquet igitur, Imperator gloriosissime (ut lectionis tenor & legatorum vestro-

rum relatio patefecit) vos Apostolicis eruditionibus studere: cum de religione Catholicae fidei ea sapitis, ea scripsistis, ea protulistis, ea populis fidelibus publicastis, quae (sicut diximus) & sedis Apostolicae doctrina, & sanctorum Patrum veneranda decrevit auctoritas, & nos confirmamus in omnibus. Opportunum est ergo, voce exclamare Prophetica (d): Jucundetur tibi & abundet caelum desuper, & effundant montes jucunditatem, & colles letitia letabuntur. Haec igitur in tabulis cordis fideliter scribere, haec ut pupillam oculorum convenit observare: Neque enim quisquam est, in quo Christi charitas fervet, qui tam recta, tam vera confessionis vestrae fidei refragator existat: cum evidenter impietatem Nestorii, Eutychetisque, & omnium haereticorum damnantes, unam veram Catholicam fidem Domini & Dei nostri Salvatoris Jesu Christi magisterio institutam, & Prophetis, Apostolicisque praedicationibus ubique diffusam, & nostrae doctrinae consentaneam, inconcussa atque inviolabiliter devota Deo & pia mente servetis. Soli etenim professionibus vestris adversantur, de quibus divina Scriptura (e) loquitur, dicens: Posuerunt mendacium spem suam, & mendacio operi speraverunt. Et iterum, qui secundum Prophetam (f) dicunt Domino: Recede a nobis: vias tuas scire nolumus. Propter quod Salomon dicit (g): Per semitas propria cultura erraverunt, colligunt autem manibus infructuosum.

Haec est igitur vera vestra fides, haec certa religio; hoc beatae recordationis (ut diximus) Patres omnes Praesulesque Romanae Ecclesiae, quos in omnibus sequimur; hoc sedes Apostolica praedicavit hactenus & inconcussa custodivit. Huic confessioni, huic fidei quisquis contradictor extiterit, alienum se ipsum a sancta communione, alienum ab Ecclesia judicabit esse Catholicam. Nos enim Cyrum cum sequacibus suis in Romana invenimus civitate, qui de Acoemetensi monasterio fuit: quos Apostolicis suasionibus ad rectam fidem, & velut oves quae perierant, errantes, ad ovile contendimus revocare Do-

(d) Ps. 95.

(e) Isai. 28.

(f) Hier. 44.

(g) Prov. 4.

XVIII.

* Cuminensi Graec. ἀκκμηνοῦ, sic dicti quasi in-somnes.

PAGIUS

communione suscepimus, & ab omni Ecclesia Catholica esse justissimos alienos, nisi errore damnato, doctrinam nostram quantocumque sequi, habita regulari Professione, signaverint. Hoc eodem anno eademque de causa Joannes II. litteras ad Senatores, Avienum, Liberium aliosque dedit, quae extant apud Baronium num. XXIV. & seqq. in quibus tres sibi ab Imperatore propositas quaestiones testatur, de quibus diffidia orta erant. I. utrum Unus ex Trinitate Christus Deus noster dici possit: hoc est, una de tribus Personis Sanctae Trinitatis Persona? II. an Deus Christus Carne perleverit, impassibilis Deitate? III. an proprie & veraciter Mater D. N. Jesu Christi Ma-

ria semper Virgo debeat appellari? quas propositiones tanquam Catholicae fidei consentaneas se probasse scribit Joannes II. eademque subjectis Scripturae Sacrae & SS. Patrum testimoniis confirmat. Denique Vigilus Papa, cum in Trium Capitoliarum proscriptione, consentire nollet, ut Justiniani animum quoquo modo deliniret, in Encyclica Epistola propositionem supra memoratam se approbare testatur est: passus, inquit, Carne est pro nobis Dei Filius, crucifixus Carne est, & mortuus Carne est. Eadem etiam propositio anno DLIII. definita fuit in Synodo V. Collat. VIII, Canone IV. & seq.

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

(a) Psal. 28. *Dominicum; ut agnoscant (secundum Prophetam a) lingua balbuiantes loqui quae ad pacem sunt. Ad non credentes autem per nos primus Apostolorum Isaiae Prophetiae (b) verbum dicit: Ambulate in lumine ignis vestri & flammae, quam succendistis. Sed obduratum est cor eorum (c) ut scriptum est c) ut non intelligerent: & pastoris (d) vocem oves, quae non erant, audire minime voluerunt. In quibus observantes ea quae ab ipsorum sunt statuta Pontifice, eos minime in nostra communione recepimus, & ab omni Ecclesia Catholica esse iussimus alienos; nisi errore damnato, doctrinam nostram quantumcunque sequi, habita regulari professione, signaverint. Aequum quippe est, ut qui nostris minime obedientiam accommodant statutis, ab Ecclesiis habeantur extorres.*

XXIX.

Sed quia premium suum numquam redeuntibus claudit Ecclesia: obsecro clementiam vestram, ut si proprio deposito errore, & prava intentione depulsa, ad unitatem Ecclesiae reverti voluerint; in vestram communionem receptis, indignationis vestrae removeatis aculeos: & nobis intercedentibus, benigni animi gratiam condonate. Deum autem, & Salvatorem nostrum Jesum Christum exoramus, quatenus longaevis & pacificis vos dignetur custodire temporibus in hac vera religione, & unitate & veneratione Apostolicae sedis, cujus principatum ut Christianissimi, & pii conservatis in omnibus. Praeterea, serenissime Principum, laudamus legatorum vestrorum personas Hypatii, & Demetrii fratrum & coepiscoporum nostrorum; quos clementiae vestrae gratos fore, ipsa manifestavit electio. Nam tanta causa pondus non nisi perfectis in Christo potuisset iniungi: tanta vero pietatis, tanta reverentiae plenos affatus, nisi per amantes minime dignaremini destinare. Gratia Domini nostri Jesu Christi, & charitas Dei Patris, & communicatio sancti Spiritus sit semper vobiscum, piissime filii. Amen. Item subscriptio. Omnipotens Deus regnum vestrum & salutem vestram perpetua protectione custodiat, gloriosissime & clementissime filii, Imperator Auguste. Dat. Romae octavo Kal. Aprilis, D. N. Justiniano PP. A. & Paulino V. C. Consi. Hactenus Joannis Papae ad Justinianum Imperatorem epistola: quae autem continet ipsius Justiniani Imper. fidei confessionem, suo loco seorsum superius, quo scripta est tempore, recitavimus.

XX.

In hac vero Joannis epistola potissimum velim consideres, illa ipsius verba, quibus ait: Quorum etiam, legatorum videlicet, relatione comperimus, quod fidelibus populis proposuisset editum amore fides pro submovenda haereticorum inten-

tionem, secundum Apostolicam doctrinam, fratrum & coepiscoporum nostrorum interveniente consensu: quod quia Apostolica doctrina convenit, nostra auctoritate confirmamus. Attendas ex his, inquam, velim quod ait, non solum secundum Apostolicam doctrinam, sed interveniente Episcoporum consensu, illa ab ipso Imperatore esse statuta atque pariter promulgata: ne putes (quod & superius admonuimus) ipsum Justinianum Augustum in huiusmodi promulgandis editis aliquid sibi praeter jus fasque temere usurpasse: cum in primis in his decernendis Apostolicae doctrinae ratio haberetur; inde vero Episcoporum Orthodoxorum, qui aderant, expeteretur iudicium, atque requiretur sententia: ad postremum autem (ut vides) num omnia pie saneteque in omnibus consentientia, essent Catholicae veritati, ipse qui primarius Ecclesiae Catholicae praesideret Antistes, Romanus Pontifex consulere, ejusque auctoritas, quae confirmaret omnia, peteretur: adeo ut nihil his sanctius rectiusque perfici potuerit ab Orthodoxo Imperatore, qui Catholicae fidei patrocinium studio indefesso suscepit. Quod enim in aliis ante promulgatis de fide Catholica sanctionibus, quibus potius quid ipse de Catholica fide sentiret reddi omnibus voluit manifestum, haec vilis esset praetermissio; ne quid desisset ad plenam auctoritatem, ab Episcopis (ut videri potest) admonitus, Romanum Pontificem per litteras atque legatos ex more consuluit; quod tunc facere praetermiserat, cum non essent qui ex adverso confurgerent; sed excitatis illis Nestorii defensoribus, non sibi nec Episcopis Orientis satis virum & auctoritatis esse sensit ad confutandos haereticorum errores, nisi accederet Apostolicae sedis scriptis declarata sententia, quam quaesivit & promulgavit.

*Hic insuper opus est monere lectorem, reperiri in tomis Conciliorum longe prolixius scriptum editum, immo librum (ita enim eum appellat Liberatus diaconus) inscriptum ad Joannem Rom. Pontificem: quod cum praesererat ipsius fidei rectae confessionem, est tamen veluti catechismus & fidei Catholicae exacta declaratio, ac de Tribus capitulis diu postea in Ecclesia controversis exacta discussio; cui ejusmodi praefixa reperitur inscriptio: *Editum piissimi Imperatoris Justiniani fidei confessionem continens, & refutationem haeresum quae adversantur Catholicae Dei Ecclesiae, Joanni Papae Secundo transmissum, ut patet in Vita ejusdem Papae ex libro Pontificali.* At haec inscriptio alicujus est recentioris auctoris res haud satis exploratas habentis: in libro enim qui esse creditur Anastasii de Ro-*

XXI.
Edictum
Imp. posterius ad
Joannem
Papam
falso inscriptum.Justiniani
ex sententia
Episcoporum
cuncta
decernit.(a) Liberatus
Diac.
brev. c. 24.XXII.
De cantico
a Justiniano
Ecclesiis
tradito.CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

Romanis Pontificibus nulla penitus mentio de hoc habetur edito, sed de priori dumtaxat per dictos legatos Romam allato. Sed & scias perperam additum ipsum missum fuisse ad Joannem Secundum Romanum Pontificem, quod (ut dicemus) constat tempore Vigilii Papae conscriptum. Hic ille enim est liber, quem adversus Tria capitula Theodorus Caesariensis Episcopus ab ipso Imperatore edendum curavit, ut testatur Liberatus, diaconus (a) qui & his vivebat temporibus, atque ob oculos ea quae est testatus habebat: cujus pariter libri mentio est apud Vigilii Papae decretum de damnatione ipsius Theodori Episcopi Caesariensis. Sed haec manifestiora sient suis locis inferius, cum de Tribus capitulis opportuna tractatio erit. Ut autem de his hoc tempore Justinianus ad Joannem Pontificem scriberet, nulla penitus ratio exigebat, quod nec aliqua causa id postularer, cum nondum de Tribus capitulis altercatio aliqua oborta atque vulgata esset. Contius igitur doctissimus Jureconsultus, dum in appendice ad Justinianum Codicem inter alia praetermissa ipsum editum recitat, in praeposita ei a se erudita notatione minime nobis probatur, dum tempore hujus Joannis Papae ab eodem Imperatore editum tradit: neque dum etiam plus aequo illud commendat, non considerans fuisse in Ecclesia Catholica seminarium dissensionum, quae diutius coalescentes, schismata germinarunt ubique: etenim (ut constat ex Liberato diacono) fuit illud scriptum contra Pelagium sanctae Romanae Ecclesiae diaconum a Theodoro Caesariensi, cujus sicut nec causa bona praecessit, ita nec felix finis est consecutus, turbata universae Ecclesiae pace; ut ex his quae inferius dicenda erunt, satis perspicuum apparebit. Sed prosequamur jam ceptam de legatis remeantibus narrationem.

Justinianus Imperator, reversis Roma legatis, cum fidei suae professionem, Catholicamque fidei rectam sententiam (ut optarat) ab ipsa Apostolica sede confirmatam accepisset: ne ea ullatenus e populi animis elaberetur, sed fixius uniuscujusque menti inhæreretur, quod Apostolica sedi placuisset; prudenter illud excogitavit, ut eam ad Ecclesiastici cantici rhythmos accommodatam, instar psalmi, Ecclesiis traderet concinendam: id namque ab ipso factum anno sequenti, quo Imperii nonus incipit, Miscella habet, licet Cedrenus anno septimo actum tradat: sed magis illi sententiae inhæremus, ut non ante id tentatum fuerit, quam idem Imperator acceperit ab Apostolica sede confirmatum fidei suae editum. Fuisse autem ejus cantici ejusmodi exordium: *Unigenitus Filius & Ver-*
Ann. Eccl. Tom. IX.

bum Dei, &c. aequae confirmant. Quod enim ipso ferme initio nascentis Ecclesiae vidimus factitatum, ut Romanorum Pontificum litteras cum acciperent Orientales, easdem conservatas in ecclesiis populo publice lectarent; ex majorum utique disciplina atque exemplo peractum apparet, ut quam sedes Apostolica cognovisset & confirmasset fidei professionem, omnes simul occinerent.

Sed ad Joannem Romanum Pontificem redeamus: qui non solum Justiniani Imperatoris fidei professionem probavit, sed & adversantes illi Accemetas monachos damnavit: idemque etsi satis esset confirmasse scriptam ab Imperatore fidem, tamen eo argumento adhuc longiorem tractationem aggressus scribere, interpellatus inter haec a doctissimis quibusdam Senatoribus brevior eo argumento scriptis epistolam, quae est hujusmodi (b):

Joannes Episcopus Romanus illustribus & magnificis viris Avieno, Senatori, Liberio, Severino, Fideli, Avito, Opilio, Joanni, Silverio, Clementiano, & Ampelio salutem.

Olim quidem, illustres & magnifici filii, ad hoc sententiae meae summa constitit, ut ante iussionem vestram, postquam epistola vel dogmatis tenorem cuncta Ecclesia hoc est, sacerdotum, Senatus, & populi probavit assensus; sub paginali alloquio vestris etiam sensibus intimanda dirigerem. Sed consilii ordinem illa res vertit; quia & dogmati per dies singulos divinae Scripturae subduntur, & imperfecta destinari non poterant in exemplaribus scripta transmitti. Novimus enim, quod Domino docente, praecipuum est, quod pastor diligens gregem, salubria ultro non desistat ingerere: quia res quae ad salutem animae pertinet, omnibus necesse est sensibus intimari. Proinde illustres & magnifici filii, quia festinatio non pertulit portitores, ut ea scribi & dirigi potuissent; incontinenti tamen, si dictus divinus favor arriserit, tam epistolae quam dogmatis exemplaria destinabimus.

*Nunc autem, ne quid de nostris * sensibus relinquatur ambiguum; quid epistolae tenor habeat, quid textus dogmatis contineat, breviter insinuare curavi. Justinianus siquidem Imperator filius noster (ut ejus epistolae tenore cognovistis) de his tribus quaestionibus orta certamina, fuisse signavit: Utrum unus ex Trinitate Christus & Deus noster dici possit, hoc est, una de tribus personis sanctae Trinitatis sancta persona: An Deus Christus carne pertulerit, impassibili deitate: An propria & veraciter mater Domini Dei nostri Christi Maria semper Virgo debeat appellari. Probavimus in his Catholicam Imperatoris fidem, & ita esse, Prophetis & Apostolicis vel Patrum exemplis evi-*

XXIII.

(b) Exstat
Tom. 4.
Biblioth.
sancti.

XXIV.

Joannis
Papae de
fide epist.
ad Senatores.XXV.
* vestris.

deuter ostendimus. Unum enim ex sancta Trinitate Christum esse, hoc est, unum de tribus sanctae Trinitatis personis sanctam esse personam, sive substantiam, quam Graeci ὑπόστασιν dicunt, in his exemplis evidenter ostendimus. In libro Genesis (a), per Moysen Trinitas ipsa sic dicit: Ecce Adam factus est tamquam unus ex nobis. Et item vas electionis Paulus ad Corinthios ita evidenter expressit (b): Unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in ipso: & unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Et in Symbolo Synodi Nicenae: Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, & in unum Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum.

Item sanctus Augustinus, cujus doctrinam secundum praedecessorum meorum statuta Romana sequitur & probat Ecclesia, in libro undecimo de Civitate Dei sic dicit: Credimus & tenemus, fideliter praedicamus, quod Pater genuerit Verbum, hoc est, Sapientiam, per quam facta sunt omnia, unus unum, aeternus coaeternum, summus bonus aequaliter bonum. Et quod Spiritus sanctus simul & Patris & Filii sit Spiritus, & ipse consubstantialis & coaeternus ambobus, atque hoc totum Trinitas sit propter proprietatem personarum, & unus Deus propter inseparabilem unitatem: sicut unus omnipotens propter inseparabilem omnipotentiam: ita tamen, ut cum de singulis quaeritur, unusquisque eorum & Deus omnipotens esse respondeatur. Eiusdem in libro secundo contra Maximinum: Et Pater Deus est, & Filius Deus est, & Spiritus sanctus Deus est, & hi simul tres unus est Deus, nec hujus Trinitatis tertia pars est unus, nec major pars duo quam unus est. In libro S. Augustini quintodecimo de Trinitate: Ratione etiam reddita intelligentibus palam est substantia veritatis, non solum Patrem Filio non esse majorem, nec ambos simul aliquid esse majus quam Spiritum sanctum, aut quoslibet duos in eadem Trinitate majus esse quam unum, aut omnes simul tres majus esse quam singulos. Gregorius Nazianzenus ex sermone de Epiphania: Deum, &c. Subtexit Graecorum Patrum atque Latinorum testimonia fidelissima, quibus (quod contendit) probatur unam personam sanctissimae Trinitatis dici Christum, eundemque natum & passum in carne, vereque ac proprie Mariam sanctissimam Virginem Dei matrem dici, & esse quod dicitur. Ad postremum vero ita concludit:

His igitur evidenter ostensum est, illustres & magnifici filii, quod scripserit Imperator, quod Romana sequatur & colat Ecclesia; atque Christum Dominum nostrum unum esse (ut saepe diximus) sanctae Trinitatis ex duabus naturis cognoscendum, hoc est, in deitate, & huma-

XXVII. De Verbi Incarnatione Catholica doctrina.

nitate perfectum, non antea existente carne & postea unita Verbo; sed ab ipso Deo Verbo initium, ut esset, accipiens, ex materno corpore caro sumpsit initium, salva proprietate vel veritate utriusque naturae, hoc est, divinitatis atque humanitatis, Dei Filium Dominum nostrum Jesum Christum Catholici confitemur, omni posthac communionis confusione submota: neque enim naturas in eo aliter agnoscimus, nisi differentiam intelligentes & consistentes divinitatis atque humanitatis. Sed nec duas personas in Christo intelligimus per id quod dicimus duas naturas, ut adunationis divisionem facere videamur, & sit (quod absit) Quaternitas, & non Trinitas, sicut Nestorius sensit insanus. Nec confundimus eisdem unitas naturas, cum unam personam Christi confitemur, ut Eutyches impius credidit. Tomum vero Papae Leonis, omnesque epistolas, necnon & quatuor Synodos, Nicenae, Constantinopolitanam, & Ephesinam primam, & Chalcedonensem (sicut Romana haecenus suscepit & veneratur Ecclesia) sequimur, amplectimur, atque servamus. Hoc est enim nostrae fidei firmamentum, haec est fidei nostrae petra firmissima.

Haec autem, illustres & magnifici filii, agentes gratias sollicitudini vestrae, pauca intimare curavimus: plenius tamen directis exemplaribus, poteritis agnoscere. Acemetas, qui se monachos dicunt, qui Nestoriani evidenter apparuerunt, Romana etiam eos damnat Ecclesia. A quibus vos, propter canonem, qui cum excommunicatis Christianum nec loqui nec communicare permittit, diligenter pastoralis admonere non desino, ut eorum etiam simplicem colloquutionem vitetis; nihilque vobis cum eis existimetis esse commune. Quod ideo facio, ne reus silentii inveniar, si haec ad vestram minime Christianissimi filii, notitiam pertulisset. Incolumem magnitudinem vestram Deus noster custodiat, domini filii merito illustres atque magnifici. Haecenus Joannes Pontifex ad Senatores.

Haec quidem epistola si innotuisset Novatoribus leguleis, puto erubuissent (si tamen in ipsis innatae homini verecundiae aliquid remansisset,) negare epistolam Justiniani ad Joannem Pontificem, illamque ab ipso ad eum redditam, esse germanas; cum ex hac ad Senatores conscripta ambae legitimae declarentur. Hanc autem nactus doctissimus Cujacius (c), nihil penitus moratus, ex eadem dictas Justiniani atque Joannis epistolas cognovit genuinas, asseruitque esse germanas, secutus sententiam disertissimi Alciati, qui haec de his habet (d): Sunt qui & suspectam habeant Joannis Pontificis epistolam, qua sub titulo de Summa Trinitate

XXVIII. De vitandis damnatis Acoemetis Nestorianis.

XXIX.

(c) Cujac. observ. l. 12. cap. 26.

(d) Alciat. parerg. l. 4. cap. 23.

Probatæ epist. Justiniani atque Joannis Papæ.

rate in Justiniani Codice sita est; dicuntque in antiquis codicibus non inveniri: quod (ut arbitrator) eo faciunt ut illos adjuvent, qui Pontificis Romani auctoritatem depravant: quo nomine alios quoque auctores depravatos ab eis deprehendi, ut Ottonis Frisingensis Chronica, & Lygurini poetæ carmina quaedam. Ego in antiquis plurimis eam extare scio, nec ulla suspitione convelli posse. Quod si unus aut alter codex non habeat, id scriptorum incuriae tribuendum, qui eam quandoque omiserint, quod non multum ad legalis scientiae materiam pertineret: non tamen ideo haerendum est, quin genuinus germanusque Joannis sit fœtus. Hucusque doctissimus Alciatus, cui absque ullo haeritationis scrupulo vir insignis juris aequae consultissimus Cujacius non tantum (ut diximus) inhærens ad stipulatus est; verum etiam ex recitata dicta epistola ejusdem Joannis Pontificis ad Senatores, eandem sententiam firmius roboravit, solidius confirmavit, atque perditus stabilivit, dum ait (a):

(a) Cujac. observ. lib. 12. cap. 27. XXX. Alciati atque Cujacii eadem sententia.

Merito doctissimus Alciatus non tulit eos, qui a titulo de Summa Trinitate & fide Catholica conabantur abstrahere epistolam Joannis Papæ sive Archiepiscopi Romani ad Imperatorem Justinianum, cui inserta est ab ipso Justiniano ad eundem scripta fidei professio. Nec enim in eo titulo ponendæ epistolæ illius auctor alius fuit, quam Justinianus ipse, qui Pontificis Romani, cui libenter defert primas in Ecclesia, iudicio & approbationi tribuebat omnia. Et omnino res ita procedit. Posuit primum in eo titulo Justinianus fidei suæ professionem quam ediderat statim ipso initio sui Imperii, quæ est lex quinta: Deinde edictum de fide sua, & hæreticorum condemnatione propositum omnibus populis fidelibus (ut Joannes ait in sua epistola) Constantinopolitanis scilicet, & Ephesiis, & Cæsariensis, Cyzicenis, & Amidenis, & aliis plerisque quæ est lex sexta: Tum ad Epiphanium Archiepisc. Constantinopoleos specialiter epistolam ea de re, quæ est lex septima: Et octavo atque ultimo loco similem aliam, præterquam quod Latine inter summa verborum serie & consequentia parem ad Joannem Archiepiscopum urbis Romæ, quam maluit una confirmationi & approbationi Joannis injectam nobis quam solam exhibere, ut probatur hic ordo evidenter in libris Basil. in quibus ultimo loco, quod Joannis Latine exordium est hujusmodi: Inter claras mansuetudinis vestrae laudes ita redditur: Ἐν τῇ λαμπρότητι τῆς υμῶν προσηγορίας &c. Et de hac epistola idem Joannes scribens illustribus viris Avieno, Senatori, Liberio, & aliis: Justinianus, inquit, Imperator (ut ex ejus epistola te-

nore cognovistis) de his tribus questionibus orta certamina fuisse signavit: Unum unum ex Trinitate Christum, & Deus noster dici possit, &c. Hæc Cujacius, in omnibus firmiter insistens Alciati vestigiis, quem præ cæteris sciret in his dignocendis præstare scientia, atque pollere prudentia, & fide.

At præterierunt tanta hæc quavis meridiana luce clariora offusum caligine, hæresis Novatorem Jureconsultum (b), qui in ipso superliminari operis sui, Responsum amicabilium, egregium ac dignum auctore affixit tum impietatis tum etiam inscitiae titulum cunctis spectandum; dum videlicet ipso primo operis sui capite, in odium, quo vehementissime flagrasse perspicitur, Romanorum Pontificum, probare frustra nisus est, constitutionem, inter claras, partum esse superpositum, non genuinum ipsius cuius asseritur, Joannis Secundi ejus nominis Romani Pont. Inter claras plane sedis Apostolicæ laudes tantæ claritudinis fulgoris impatiens cæcutit vesperilio, quem captantem tenebras non aliter quam veritatis luce fugandum putamus. Quid enim? Num si (ut frustra putas) ab hujusmodi splendoris radio absconderis, vitare poteris alia plurima lucis spicula undique haud minore fulgore infixam tuam oculorum aciem fortius ferientia? Et ut a viciniore incipiamus: Numquid non ingens splendor ignis, & de igne fulgor egrediens est sententia illa Justiniani in constitutione (c) ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum, qua de iisdem datis ad Joannem Romanum Pontificem litteris meminit, cum ipsum Romanæ sedis Antistitem nominat caput omnium sacerdotum, cuius sit muneris pululantes omnes hæreses condemnare? Sed ejus singula verba inferius reddemus. Numquid & hanc negas esse legitimam, de qua nulla umquam extitit vel levis saltem controversia? Numquid ipsum corpus Juris eviscerabis, ut cuncta quæ favent Ecclesiæ Romanæ primatui, profusus evellas? Quod si non negas (sicut nec potes) hanc esse Justiniani ad Epiphanium editam sanctionem: habes ex ea non tantum assertam ejusdem Ecclesiæ Romanæ super omnes Ecclesias principalem auctoritatem, sed etiam ad Joannem Romanum Pontificem datam epistolam confirmatam.

Sed audi singula verba Imperatoris: XXXII. In omnibus (inquit) servato statu unitatis sanctissimarum Ecclesiarum cum ipso sanctissimo Papa veteris Romæ, ad quem similia hisce perscripsimus. Nec enim patimur, ut quicquam eorum quæ ad Ecclesiasticum spectant statum, non etiam ad ejusdem referatur beatitudinem, cum ea sit caput omnium sanctissimorum Dei

XXXI. (b) Perstringit auctor Thom. num 1. C. qui lib. 1. c. 1. Resp. amic. de his agit.

(c) l. 7. Cod. de Sum. Trinit.

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

sacerdotum; vel eo maxime, quod quoties in his locis hæretici pullularunt, & sententia & recto iudicio illius venerabilis sedis coerciti sunt. Quid ad hæc data ad ipsum Constantinopolitanum Episcopum dicis? Quid tu adeo inaniter blateras, Justinianum Imperatorem, & alios superiores Augustos Patriarchæ suo Constantinopolitano vel majorem quam aliis omnibus, vel certe parem potentiam atque auctoritatem tribuisse? Sed quibus ista probes auctoritatibus, quæras licet diutius, minime poteris invenire; cum e contra quibus contrarium affirmetur, confluant undique testes & testimonia.

XXXIII.
Primatus
Rom. Ec-
cles. plu-
ries testa-
tus.

Numquid te præterierunt qui alios juris prudentiam docendos susceperis, quæ idem Justinianus Augustus pluribus sanctionibus de Ecclesiæ Romanæ primatu, deque summa super omnes Romani Pontificis potestate, (supremaque auctoritate in universa Catholica Ecclesia amplissimis notis testata reliquit? Accipe hic ea in unum collecta, quæ pro temporis ratione diversis in locis Annales exhibent, atque in primis quæ item ad Joannem Papam idem Justinianus scribens, in ipsius exordio epistolæ, habet his verbis (a): *Ut legum originem anterior Roma sortita est, ita & summi Pontificatus apicem apud eam esse, nemo est qui dubitet. Unde & nos necessarium duximus, patriam legum, fontem sacerdotii speciali nostri numinis lege illustrare, &c.* Sed & intueri illa quæ ad Mennam Constantinop. Ecclesiæ Patriarcham itidem de Romana Ecclesia scribit (b), dum agit de Agapeto Romano Pontifice, quod Constantinopolitanæ sedis Episcopum jure deposuerit Anthimum, eo quod cum Ecclesia Romana minime conveniret; utpote quæ tamquam lapis Lydius, quæ sincera, quæ væ sint spuria dogmata probet; atque etiam quæ Apostolica auctoritate præcellens, omnes cujusvis amplissimæ Ecclesiæ sacerdotes a recto fidei tramite deviantes condemnaret.

XXXIV.
(c) Nov.
331. cap. 2.

Sed & quam disertis verbis primatum declaret ejusdem Romanæ sedis, cum secundum locum tribuere satagit Constantinopolitanæ Ecclesiæ, accipe ex ejusdem Novella (c) constitutione ad Petrum Præfectum Prætorio data, ubi post alia; *Id eoque sancimus (inquit) secundum earum, quatuor scilicet Conciliorum regularum, definitiones sanctissimum senioris Romæ Papam primum esse omnium sacerdotum, beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Romæ secundum habere locum post sanctam Apostolicam senioris Romæ sedem, aliis autem sedibus omnibus præponatur.* Hæc ipse: quorum verborum exordio vides non ista ipsum concedere, ut primum locum obtineat Ro-

mana Ecclesia; sed ea jam ante sacris canonibus constituta. servari debere, nova lege sancire. Quid his singulis recitatis sententis, rogo, firmitus dictum, dilucidius repetitum, instantius inculcatum, evidentius apertum, atque gloriosius prædicatum inveniri potest? Ut plane non oculis tantum, sed mente penitus captum eum quis dixerit, qui tot fulgentibus radiis veritatis adhuc cæcutit, ac deliravit, dum ad negandum sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ primatum satis sibi sufficere putavit, si unam Justiniani Imp. constitutionem in Joannis Papæ epistola recitatam, in dubium revocet atque neget.

Dum ergo pro foribus operis sui istiusmodi adeo spectanda gloriose proponit: tu ex postibus tanta nigredine foris obductis intellige carbonarium, & ex ordita mendaciorum tela textorem impium & imperitum considera. Quid enim cisse potuit, qui ad unius constitutionis dubietatem, expendendam putavit universam sedis Apostolicæ auctoritatem; cum si vel mediocriter tinctus Ecclesiasticis litteris fuisset, plusquam sexcentas non ignorasset de ea firmissimas Patrum extare sententias? Et ne quis putet nos ista dicentes, hyperboles loqui, legat digestos a nobis hæctenus singulos annos, & vix eorum inveniet aliquem, in quo suprema Romanæ Ecclesiæ super omnes Ecclesias non eluceat vel dictis vel factis auctoritas. Cum igitur de primatu Romanæ Ecclesiæ idem Imperator eadem decipius inculcarit: cum semel dixisset datur (d): *Constantinopolitana Ecclesia omnium aliarum est caput: quis non intelligat, ipsum ad Orientales tantum Ecclesias habuisse respectum?* Prout expresse habet in Novella centesima trigesima prima. Zenonis quoque constitutionem (e) quis non videat ita intelligendam? Nam nihil amplius idem ei contulit Imperator, nisi ut vindicatam a tyrannide Basilisci in integrum restitueret ipsam, Constantinopolitanam Ecclesiam.

At ne quis existimet, non ita facile esse objecta diluere, sicut est veritatem astringere; necessarium existimamus, ipsius adversarii hic verba reddere, quibus adulterinam esse Joannis constitutionem affirmare conatur: post enim nonnulla in dedecus opprobriumque Apostolicæ sedis furiose jactata, hæc habet: *Harum epistolarum architectus in duabus vicinis legibus, septima scilicet & octava, pugnancia scripsisse arguitur, vehementerque inter se dissidentia. Nam cum lege septima Grece scripta & anno Christi quingentesimo trigesimo tertio data nempe sub Justiniano solo tertium Consule, septimo Kal. Aprilis, faciat eum scripsisse litteras (ut nunc loquimur) patentes, omnibus cogno-*

Patefit
imperitia
Novato-
ris.

XXXV.

Primatus
Roman.
Eccl. ubi-
que lucet.

(d) l. 24. C.
de Sacro-
sanct. Eccl.

(e) l. 16.
C. eod.

XXXVI.
Quæ obie-
cerit ad-
versarius.

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

scendas, ad Patriarcham suum Constantinopolitanum; quibus litteris prædicat se hanc suam fidei confessionem jam ante Romano Papæ spectandam cognoscendamque misisse. Tamen hæc nostra lege octava, quæ confessionem illam continet, facit easdem illas litteras ad Papam Romanum datas, legatosque missos anno demum insequente, nempe quingentesimo trigesimo quarto, Paulino Consule, septimo Kalendas Aprilis. Superiore inquam, anno scribit se jam misisse legatos ad Papam Romanum: aut anno vertente, duodecimo denique post mense, scribit se tum primum legationem & confessionem illam mittere. Quam sunt ista, quæso, consentanea & inter se congruentia? Hæc ipse, dum pluribus patens (ut putat) mendacium & imposturam exaggerat, atque perinde ac si deprehendisset cum furto furem, exclamat.

XXXVII.
Confutatio
mendaciorum.

Sed risimus imperitiam hominis; simulque miseri magis (umus prava affectione imbuti animi, qui adeo patientem licet, tamen nolit, sive nesciat admittere veritatem. Dicit ipse, in constitutione data ab ipso Imperatore anno superiori ad Epiphanium mentionem haberi sanctionis ejusdem datæ ad Joannem: hoc concedimus. Insuper epistolam Joannis redditam Imperatori esse scriptam hoc anno, æque assentimur. Cum vero asserit, sanctionem Imp. ad Joannem, quæ intexta habetur in dicta Joannis ad eundem Imperatorem epistola, hoc anno trigesimo quarto post quingentesimum sub Paulini Consulatu datam: hoc negamus; cum id probare minime valeat, & contrarium expresse pateat. Sed noscat primum, quam insulsum ac penitus vanum sit, quo nititur, argumentum. Num quia in Joannis epistola data hoc anno inferitur dicta sanctio ab Imperatore ad ipsum scripta sine die & Consule, dici necesse est hoc itidem anno datam? Minime gentium; cum potuisset Ioannes in sua reddita ad Imperatorem epistola quodvis scriptum ante plures etiam annos datum intexere.

XXXVIII.
Scripto-
rum ordo
recte dis-
positus.

Sed & cum in sua constitutione data anno superiori septimo Kalend. Aprilis ad Epiphanium Constantinop. Episcopum Imperator mentionem habeat ejusdem datæ a se ad Joannem Papam sanctionis: nullum dubium est, eam non hoc anno, sed superiori scriptam esse ante dictam diem, quo tempore etiam legatio ab eodem Imperatore Romam ad Joannem Pontificem missa est. Joannes autem Papa ad ipsum Imperatorem rescriptum anno sequenti, hoc ipso videlicet cum legatos Justiniani dimisit: adeo ut nulla in his sit discrepantia, sed omnia concinne disposita una concordent, prout superius a nobis invenies ea cuncta pro ratione temporis collocata; nimirum anno su-

periore ex insperato emergentibus Nestorianis opus fuisse Imperatori præstanteum adhibere remedium, sancireque adversus eosdem edictum, quo tamen nihil novum de fide decerneret, sed (ut profiteretur) quæ jam in Ecclesia stabilita essent adversus Nestorianos cunctis observanda proponeret. Sed quod sciret (ut asserit) ad comprimendos insurgentes hæreticos, more majorum, requiri solere auctoritatem primarii in Ecclesia Catholica Antistitis, quo illum suæ parti conjungeret, rectæ fidei confessionem per honorificentissimam legationem ad ipsum, Romanum Pontificem misit.

De his vero omnibus a se rebus gestis in illa data paulo post ad Epiphanium, constitutione cum meminisset Imperator, animi sui consilium, quo id egerit verbis antea recitatis aperuit quæ hic ipsi rursus necessario ob oculos ponenda putamus: sunt autem hæc (a): *Divinum (a) l. 7. C. (inquit) antehac promulgavimus edictum de summa (quod & tu novit sanctitas) per quod hæreticorum furores reprehendimus: ita ut nullo quovis modo immutaverimus immutemus, aut prætergressi simus eum, qui nunc usque servatus est, Ecclesiasticum statum, (quemadmodum & tu novit sanctitas) sed in omnibus servato statu unitatis sanctissimarum Ecclesiarum cum ipso sanctissimo Papa urbis Romæ, ad quem similia scripsimus. Nec enim patimur, ut quicquam eorum, quæ ad Ecclesiasticum pertinent statum, non etiam ad ejusdem, referatur beatitudinem, cum ea sit caput omnium sanctissimorum Dei sacerdotum; vel eo maxime, quod quoties in his locis hæretici pullularunt, & sententia & recto iudicio illius venerabilis sedis coerciti sunt &c.* Habes igitur his verbis expressam mentem Imperatoris, animique consilium. Ex quibus æque expresse intelligis, sanctionem Imperatoris ad Joannem non hoc anno datam esse, sed superiori ante constitutionem ad Epiphanium scriptam, prout ipse Justinianus in dicta constitutione data ad Epiphanium profiteretur.

Jam, puto, plane conspicias, qualia esse soleant hæreticorum deliria, imperitiæ tenebris involuta, & mendaciorum nexibus obligata, dum datam sine die, & Consule sanctionem Imperatoris ad Joannem Pontificem, scriptam esse hoc anno septimo Kal. Aprilis Auctor turpiter mentiatur, cum tamen totidem verbis eam fuisse scriptam anno superiori ante septimum Kal. Aprilis, ipse Justinianus testetur in dicta sæpius constitutione ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum. Hoc & certius liquet ex ejusdem Justiniani sanctione ad Joannem data, recitata vero in ejusdem Imperatoris epistola ad Agapetum Romanum Pontificem: expresse enim ibi habetur, data

XXXIX.

(a) l. 7. C.
de summa
Trinit.

XL.
Perstringit
Novator.

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

data anno superiori sub ejusdem Justiniani Consulatu tertio, ut in fine dicturi sumus. Ignosce, lector: terere in objectionibus his tempus inviti cogimur, quæ sua fatuitate essent potius sibilis insectandæ, quam responsione vincendæ: his enim (ut initio operis præfati sumus) his, inquam, nos legibus obstrinximus, ut veritatem historicam ab hæreticis labefactatam in genuinum candorem vindicemus.

XLI. Stat ergo firma sententia, Justinianum Imperatorem, quamdiu sapuit, quamdiu in Catholica perseveravit Ecclesia, semper cognovisse, professum, atque veneratum esse super omnes totius Orbis Ecclesias primatum Romani Pontificis, universasque de fide Catholica causas ad eundem deferendas esse intellexisse, testatum esse, atque opere perfecisse, prout ostendunt quæ ab exordio ejus Imperii dicta sunt, & quæ per annos ferme singulos dicturi sumus, apertissime declarabunt. Quæ vero ad œconomiam vel disciplinam Ecclesiasticam restituendam roborandamque ab eodem sancita esse reperuntur, eadem ex sacrarum regularum præscripto (ut sæpe diximus atque dicturi sumus) a se fieri solita, ipse est sæpius contestatus, non autem ut Imperatoria potestate existimavit se posse præscribere Ecclesiæ, ipsiusque sacerdotibus leges, a quibus (ut ex dictis ejusdem constitutionibus intellexisti) leges ipse requirat, suasque eis subiiciat.

XLII. Sed non hic febre hæretica laborantis hominis deliramentorum est finis: quem enim semel ejusmodi phrenesis morbus invaserit, non mente tantum movet, sed & corporis sensus utrum adimit, ut faciat eum etiam festucas sibi videri colligere, quæ non extant. Ita quidem iste, qui ut ostendat non esse Justiniani eam constitutionem intextam Joannis epistolæ, ad postremum ex diversitate styli argumentationem studio inani ita compingit: *Primum omnium, (inquit) plena hæc epistola est indecoræ assentationis, & tanto Imperatore indignæ: quam ne verisimile quidem est Patriarcham Constantinopolitanum, haud minus fortasse quam ille Occidentalis fuit, ambitiosum, æquo animo laturum fuisse: Nos (inquit) reddentes honorem Apostolicæ sedi Romanæ. Quasi vero hæc sedes vel sola esset Apostolica, vel propter excellentiam commune multarum Ecclesiarum nomen suum fecisset.* Hæc ipse. Sed hic primum adverte, non haberi in textu. *Romana*, sed simpliciter, *Apostolicæ sedi*: addidit, ipse *Romana*, quod sciret de Romana loqui Imperatorem. Hæc ad ejus excusationem dicta velim, ne ter miser adhuc legis Cornelieæ pœnis reddatur obnoxius.

Quamvis autem aliæ essent Ecclesiæ, quæ dicerentur Apostolicæ sedes: cum tamen absque certi nominis expressione sedes Apostolica nominatur, ob sui excellentiam, Romanam Ecclesiam esse intelligendam, in confesso apud omnes Catholicos est. Receptæ itaque vulgaræque in Ecclesia nomenclaturæ haud inficius Imp. simplici nomine Apostolicæ sedis Romanam ipsam expressit Ecclesiam. Quod cum usitatum sit dicendi genus apud Catholicos omnes; nec quidem (ut putat iste Novator) ab ejusdem Imperatoris stylo abhorret, immo quam maxime congruit: nam id frequenter usurpatum invenies in epistolis (a) ab ipso Justiniano ad Hormisdam Papam conscriptis, ut illud: *Apostolicæ sedis communioni societur.* Ac rursum: *Missa legatione, sedis Apostolicæ promeruimus sacerdotes.* Itemque alia, ubi ait: *Ut intelligant cuncti, recte vos Apostolicæ sedis primatum sortitos.* Id ipsum etiam sæpius dictum invenies in epistolis ejusdem Imperatoris ad Agapetum Pontificem datis, necnon aliorum Episcoporum temporis hujus; ut de aliis cujusque sæculi dicere omittamus, iidem verbis in eodem sensu milles usis.

Expressum id habes & in litteris ipsius Epiphaniæ Constantinopolitani Episcopi ad eundem Hormisdam, quem calumniose vult Novator ægro animo tulisse effusas laudes Romanæ Ecclesiæ ab Imperat prolatas: ipse, inquam, Epiphanius non eo tantum nomine honorat sanctam Romanam Ecclesiam sæpius, sed & se ipsi subditum pluribus profitetur. Ut ex his magis admireris refractarii procaciam hominis, qui tribuere velit Constantinopolitano Episcopo, quæ ipse nolit accipere: quod nec posse jure, conspiceret: ut merito obstupescas, quod livor & conceptum adversus sedem Apostolicam odium ferat præcipites homines infelices. Scias præterea, non solum Apostolicæ Ecclesiæ nomine per excellentiam Romanam intelligi, sed etiam appellatione Catholicæ Ecclesiæ, itidem Romanam significari, ut apparet ex epistola (b) Hormisdæ Papæ ad Justinum Imperatorem.

His exufflatis festucis, ad postremum, etsi cuncta citata superius de veritate illius Justiniani constitutionis ad Joannem datæ deessent, satis superque esse posset ejusdem Justiniani Imperat. testificatio in epistola, quam scripsit ad ejusdem Joannis successorem Agapetum (c), ubi more solito, simulac creatus ipse est Pontifex, mittens ad eum fidei Catholicæ professionem, non aliam quidem, quam ad ejus prædecessorem Joannem Pontif. jam antea missam intexuit verbis istis: *Reddentes honorem Apostolicæ sedi* & c.

XLIII.

(a) Extant omnes inter epist. Hormisd. Pap. tom. 1. epist. Roman. Pont.

XLIV.

(a) Agapetii epist. 6.

XLVI. Adversus Jureconsultos hæreticos.

(b) Hormisd. ep. 22.

XLV.

(c) In epist. Agapetii 6.

(b) Rom. 1.

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

& vestra sanctitati; quod semper nobis & in voto fuit & est, ut deceat patrem, honorantes vestram beatitudinem; omnia quæ ad Ecclesiarum statum pertinent, festinamus ad notitiam deferre vestrae sanctitatis: quoniam nobis semper magnum fuit studium, unitatem vestra Apost. Sedis, & statum sanctarum Ecclesiarum custodire, qui hætenus obtinet & incommo- te permanet, nulla intercedente contrarietate. Et reliqua, a librario prætermiffa, quod a se descripta meminisset in dicta Joannis Papæ ad Justinianum epistola, cujus est exordium: *Inter claras.* Subiiciens tantum ea, quæ postea idem Imp. ita adjecisset in fine epistolæ: *Petimus & c.* Usque ad calcem, ubi & recitantur dies & Consul, qui desiderantur in Codice Justiniano, his verbis: *Data octavo Idus Juniarum, Constantinop. D. N. Justiniano perpetuo August. tertium, Conf. Anno nimirum superiori, ut a nobis superius est demonstratum. Sed pro Juniarum, restitue, Januariarum: nam Justiniani constitutio ad Epiphanium, in qua de ea mentio habetur, data reperitur mense Martii. Exemplo autem Joannis prædecessoris Agapetus eandem a Justiniano ad se missam fidei professionem in suis ad eum redditis litteris (a) posuit, quarum est exordium: *Gratulamur venerabilis Imp. & c.**

XLVI. Habes igitur abunde satis, lector, ex his vindicatas a calumniis oblatrantis Jurisconsulti tum litteras Joannis Romani Pontificis, tum Justiniani Impetratoris constitutiones, eandemque ex hac defensione magis illustratas; ex quibus reliquas ab eodem (parvas quicquid veras: nimis enim ab instituto longe abduceremur, si verba singula singulis susciperemus confutanda sententiis. Satis jam vero ex his tibi possunt esse comperti, quales esse soleant, qui ex legum progressu gymnasiis, statim ostentant se tamquam in scena Theologos: a qua facultate quam procul abhorreant, vel inde valeas intelligere, quod cum differunt de legum scientia, quam in primis professi sunt, adeo enormiter (ut vidisti) hallucinari penitus convincuntur: quod & rursus inferius ostendemus, cum adversus alium legulejum hæresis etiam furor percitum nobis pro defensione historicæ veritatis cominus certandum erit. Hanc afferunt secum inter alias pœnam hæreses, ut nobilissima quæque obtundant, hebetent, obducent, infatuent, atque prorius obscurant ingenia, quæ fidei Catholicæ nitore florida videri potuissent, secundum illud Apostoli (b): *Obscuratum est insipientes cor eorum: dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt.* Sed de his hætenus.

XLVII. Quod rursus ad res gestas ejusdem Joannis Pontificis spectat, hoc item anno mense Aprili privavit Episcopatu, redegitque in monasterium ad pœnitentiam Contumeliosum quemdam, ita dictum in Gallia Episcopum, cujus Ecclesiam commendavit S. Casario Episcopo Arelatenfi. Extant de his duæ epistolæ ejusdem Joannis Papæ ex Arelatenfi archivo depromptæ, quarum prior ad universos Galliarum Episcopos data sic se habet:

Dilectissimis universis Episcopis per Gallias constitutis Joannes.
XLVIII. Innotuit nobis a fraternitate vestra Joann. Pap. missa relatio, in qua Contumeliosus mul- epist. ad Gallias Episc. de Contumelioso Episc. tis legitur criminibus involutus. Et quia hujusmodi persona sacris non potest inhæ- rere mysteriis, ab hodierno vel officio eum nostra censet removeri auctoritas: ut in monasterio constitutus delicti veniam a Domino petere non omittat. Nihil est enim impossibile ejus clementia, qui potest cuncta relaxare quæ facta sunt. Sed ne ejus Ecclesia destituta videatur, in ejus loco Visitatorem dari, præsentem auctoritate decernimus, qui a se ita noverit omnia exhibenda, ut nihil de ordinibus clericorum, nihil de Ecclesiastica facultate præsumat, sed ea quæ ad sacrosancta mysteria pertinent exequatur. Prædictum autem Contumeliosum, ubi habeat pœnitendi licentiam, petitorium dare vobis censemus, ubi errorem suum evidenter allegans sub die profiteatur, ei * cul- pam. Dominus vos incolumes custodiat, fratres charissimi. Dat. VII. Id. April. Fel. Paulino Jun. V. C. Conf. Posterior autem epistola sic se habet:

XLIX. Joannes presbyteris, diaconibus & cuncto clero Ecclesiæ, in qua fuit Contumeliosus Episcopus.
Pervenit ad nos a fratribus & Coepiscopis nostris missa relatio, ubi Contumeliosus de criminibus suis confessus legitur atque convictus. Et quia hujusmodi sceleribus implicatus sacerdotii non potest ministeria jam tractare, necessaria vobis solatia credimus Visitatoris adjungere: & ideo in Ecclesia ejus Visitatorem dari nostra decrevit auctoritas, ut Ecclesia suo privata Præsule, summi nequeat Pontificis solatiis indigere: cui vos in omnibus parere decrevimus ad ea tantummodo quæ sacris sunt gerendam mysteriis, ita tamen, ut nihil de Ecclesiastica facultate præsumat; sed clericus in eo quo nunc est ordine constitutus nullis gradibus promoveatur, donec proprium sacerdotem possit habere. Omnem vero hanc sollicitudinem Casario fratri, & Coepiscopo nostro iniungimus, ad cujus curam cuncta quæ necesse sunt pertinere censuimus. Dominus vos incolumes custodiat, dilectissimi filii. Dat. VII. Id. April. Paulino Jun. V. C.

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

V. C. *Conf.* Cujus autem hic fuerit Ecclesie Episcopus, non dicit, utpote de re notissima agens.

L. Cum audis *Contumeliosum* ita nominatum Episcopum, ne miretis, hujus namque temporis usus id ferebat: habes enim his etiam temporibus claruisse sanctitate in Gallia *Iniuriosum* Episcopum Turonensem, de quo multa Gregorius ejus Ecclesie successore Episcopus. Observa in reliquis morem veterem, consuli consuevisse in damnatione Episcoporum Apostolicam sedem. Porro quem modo audis sententia damnatum, scias ipsum appellasse ad successorem Joannis Agapeum Papam anno sequenti, ut suo loco patebit.

LI. Jam vero res bellicas, Deo juvante, feliciter gestas in Africa prosequamur. Qui enim nihil antiquius habuit Justinianus Imperator, quam ut rectam fidem evulsis hæresibus, stabiliret, cujus rei causa singulis ferme annis novas ediderat sanctiones, nec ab eo studio ex belli potuit multiplicibus curis averti; Deum sibi conciliavit Imperii defensorem, hostiumque debellatorem: ut plane perspicuo valde fuerit declaratum exemplo, pro Imperio contra barbaros pugnare Deum, cum Imperator pro Ecclesia adversus hæreticos bellum gerit. Quod igitur anno superiori (ut vidimus) feliciter coeptum, & feliciter gestum est in Africa bellum adversus semper invictos ubique Wandalos, hoc anno est felicissime absolutum, cum videlicet eorum Rex Gilimer ad Mauros profugus obdione fatigatus sese tandem Romanis dedit. Quomodo autem id acciderit, rem gestam Procopius (a) fusus prosecutus est: quod scilicet superatus cum suis Gilimer ipse se contulit in Numidiam montem, Papuam dictum, accessu difficillimum, quem a Phara Duce obsidendum Belisarius mandavit: atque demum trium mensium consumpto spatio, finita hieme fame vexatus, erumnisque confectus dedit ille se Pharae, & per eum Cartha-

(a) Procop. lib. 2. de bello Vandal.

PAGIUS IV. Bellum Vandalicum hoc anno absolutum. A num. LI. ad LXI. Belisarius copias huc atque illuc emisit, ut Romanis recuperarent, quæcumque Vandali obtinuerant, inquit Procopius lib. 2. de Bell. Vandal. cap. 5. Cyrillus in Sardiniam destinatus, qui tam Corsicam, quam Sardiniam vestigalem Imperio Romano fecit: missi alii Casaream Mauritaniam, alique ad fretum Gaditanum, captaque Casarea, Septum, Majorica ac Minorica insulae, & omnis Vandalica Ditione subacta, ut pluribus ibidem Procopius. Gelimer Vandalorum Rex, qui anno superiori hostes evaserat, & montem Pappuam in finibus Numidiae situm occuparat, obessus est a Duce Phara, quod Belisarius non sine damno se abesse posse Carthagine existimaret. Eum montem Mauri, quibuscum Gilimer amicitia conjunctus erat, incolabant, & fortiter defendebant. Tandem Gilimer, postquam per menses tres obsessus fuisset,

ginem ad Belisarium ductus est, atque susceptum feliciter confectum est bellum. Hæc, inquam, pluribus Procopius narrat.

LII. Wandali corrupti deliciis. Enervata jam fuerat in Wandalis pristina illa bellica fortitudo, qua domuerant orbem Occidentalem: quantum enim a primævo illo robore, necnon ab optimis moribus, quos predicatos vidimus a Salviano Massiliensi, defecissent, operæ pretium est verba hic Procopii redde-
(b) Procop. cod. lib. 2. Vandali namque omnium sunt, quos sciam, mollissimi atque delicatissimi; omnium vero miserimi Maurusi. Illis ex quo Africam tenuerunt, mensa quotidie copiosa, tum omnium rerum quas ea fert regio continuo referta: gestabant præterea vestem Medicam ac sumptuosam, quam sericam vocant: in theatris quoque & hippodromis ac omnibus aliis oblectamentis, præsertim in venationibus continuo versabantur: saltatores & mimos spectabant auditum & acroamatis & musicis & omnibus quæcumque grata animo male instituto deliniebant: eorum item plurimi in hortis agitantibus & aquis & arboribus, amenis; ac symphisa plura, convivioque facientes, Venerea denique magnopere frequentantes. Hæc de Wandalis Procopius contraria plane omnibus iis quæ de iisdem scribit Salvianus, antequam in Africam venerint, cum tamen impietate semper perseveraverint Ariani.

LIII. Belisarii triumphus. Sed prosequamur Belisarium Constantinopolim redeuntem, relicto in Africa Salomone Duce exercitus, qui adversus rebellantes Mauros dimicaret. Superata igitur calumnia, quam in eum invidi pararant, & patefacto Imperatori animi sui candore, decernitur ipsi ab illo triumphus, qui ab eodem Procopio ita describitur (c): Belisarius interea unicum cum Gilimere ac Vandalis Byzantium profectus, omnes affectus est honores, qui superiorum temporum Ducibus maximas adeptis victorias statui consueverunt quosve nemo abhinc annis sexcentis habuisse

(c) Procop. de bello Vandal. lib. 2.

set, hyeme jam exeunte Phara se dedit, sicque intra biennium bellum Vandalicum profligatum fuit. His addo Geographum Anonymum Ravennatem qui circa sæculum VII. vixit, & nuper a Porcherono Benedictino doctissimo in lucem emissus est, lib. 1. num. III. tradere Vandalos a Belisario devictos in interiore Africam fugisse, & deinceps non comparuisse, quod nullus alius ex Antiquis observavit: qua patria, inquit loquens de Gaditana regione, lictus maris magni confinalis existit præfata Mauritania Tingitana. In qua Gaditana patria gens Vandalorum a Belisario devicta in Africam fugit, & nunquam comparuit. Ubi patria nomine, sicuti semper alibi, regionem denotat, ut recte a Porcherono notatum.

V. Justinianus recepta Africa, eam ad pristinum statum politicum revocandam censuit, & inter alia

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
ATHALARICI REG. 9.

se visus est, præterquam Titus, & Trajanus, & alii quicumque Imperatores in bellum euntes, barbaras gentes superaverunt. Spolia namque atque trophæa partefaciens, captivosque præferens, per mediam urbem triumphum egit, non quidem antiquorum modo, sed ex propria domo pedibus usque ad Hippodromum processit, inde rursus ad locum usque ubi sedes erat Imperatoris.

LIV. De spoliis ab hostibus captis. Erant autem spolia quæcumque ad Regis capti ministerium esse consueverunt, aurei throni, vehiculaque quibus Regis uxorem vehi mos erat, ornatu deinde vario, lapidibusque pretiosis constructa: aurea quoque pocula, & alia omnia quæ mensæ regie adhibentur; argentum præterea multarum talentorum miriadum: omnis denique regia suppellex admodum pretiosa atque admiranda, utpote a Genseric quondam Romæ & Palatio direpta, uti supra commemoravi: in qua & Judæorum res multæ nobiles existerent, quæ olim a Tito Vespasiano, cum Hierosolymas cepit, Romam cum quibusdam aliis exportate fuerunt. Quas cum Judæus quidam aspiceret, ait ad quemdam sibi proximum ex notis Imperatori, has opes Byzantium inferri in Palatium minime oportere, quod alibi nusquam quam in loco ubi Salomon Judæorum Rex ab initio eas constituit, consistere queant: propterea Gensericus Romanorum Imperium diripuit, nunc rursus ex eadem causa Romanus exercitus Vandalorum gentem prostravit. Hæc ad se delata Imperator intelligens, valde timuit, ac illico omnia illa Hierosolymam ad Christianorum templa remittenda mandavit.

Vasa templi Hierosolymam relata.

LV. De Gilimere rege captivo. Erat autem intra triumpho captivos Gilimer ipse purpuream quamdam vestem humeros amictus una cum omnibus consanguineis ac Vandalis, quot proceritate corporum, & pulchritudine præstarent. Postquam vero Gilimer in Hippodromo constitit, ac Imperatorem in alta sede conspexit, ac demum se ipsum, in quod factum Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS alia Præfectum Prætorio Africae creavit, non quidem hoc anno, ut Baronius num. LVI. & seqq. ac Valefius in Notis ad lib. IV. cap. XVI. Evagrii existimant, sed superiori. Nam in Constitutione Justiniani de confirmatione Digestorum, quæ operi Pandectarum præfixa est, dicit Justinianus: *Leges nostras, quas in his Codicibus, id est, Institutionum & Digestorum posuimus juam obtinere robur ex tertio felicissimo Consulatu (anno DXXXIII. gesto) presentis duodecime Indictionis (Kalend. Septemb. illius Christi anni inchoatæ) tertio Kalendas Januarias, in omne ævum vulturas.* In fine vero illius Constitutionis, tam Græcæ quam Latine, Justinianus mentionem facit Præfecti Prætorio Africae. Quare Lex I. Cod. Justiniani de Offic. Præfecti Prætor. Africae, quæ sine die & mense est, quam Baronius hoc anno num. LVII. & seqq. reci-

tum pervenerit, considerasset; neque flevit, neque aliter conquestus est; tantum illud Hebræorum voluminum memoravit: (a) Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Nec mora, ipse pariter & Belisarius jussi ab his qui Imperatoriam purpuram sustinebant, Justinianum supplices adoraverunt. At ille, simul & Theodora conjux, Hilderici filios & nepotes omnes, ut ex Valentiniani Imperatoris sanguine venientes, necessitudine quadam sibi devinctos, opibus satis amplis muneraverunt. Gilimeri autem loca quadam in Galatia non admodum contemnenda ad habitandum simul cum omnibus suis propinquis dedit. Inter Patricios eum referre non licuit, quod a secula nollet Ariana discedere. Hucusque res anni hujus de Belisarii triumpho & Gilimeris statu Procopius. Quos autem idem Belisario sequenti anno una cum Consulatu contulit Imperator honores, res singulas singulis reddentes annis, suo loco dicturi sumus. Voluit Justinianus in Augusto a se erecto, ipsa curia, quo Senatus convenire consuevit, in amplissimi vestibuli fornice ejujmodi de Wandalis superatis historiam musivo opere elegantissime pingi, ut cuncto populo ob oculos esset tantum a Deo acceptum beneficium. Testatur id quidem Procopius (b), ubi de ejujdem Imperatoris ædificiis agit.

LVI. Tanta potius victoria Imperator, tam eximii hæc nemini concessi a Deo accepti beneficii memor, haud ingratus videri voluit: sed in his totus existens, præter redditas privatim in cubiculo & publice in ecclesia ingentes gratiarum actiones, adhuc illud adjecit, ut & in Codice a se edito id ipsum posteris omnibus tot vocibus, quot syllabis, jugiter loqueretur; eoque Deo gratioribus quo majori animi submissione divini numini est repensum obsequium: dum perpetuæ memoriæ gratiarum actionem Deo debitam nova constitutione edita voluit consecrassè. Etenim ubi eadem recuperata Africa, ad optimum ejus regimen addi-

(b) Procop. de ædificiis Justiniani Imp. lib. 1. LVI.

Q q q xit

tat, quare Arobelius Præfectus Prætorio Africae renunciatus, data est sub finem superioris Christi anni, non vero currenti. Decepere Baronium, & Valefium hæc Justiniani verba, quæ in fine ejujdem Constitutionis leguntur: Hæc igitur magnitudo tua cognoscens, ex Kalendis Septembribus futura decima tertia Indictionis effectui mancipari procurat. Cum enim XIII. Indictio Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoetur, autamarunt etiam hoc anno ante mensem Septembrem, legem illam de Officio Præfecti Prætorio Africae publicatam; cum tamen anno præcedenti, quo a Kalend. Septemb. Indictio XII. in cursu erat, emissa fuerit, idque ante Constitutionem de confirmatione Digestorum, in qua Præfecti Prætorio Africae mentio, ut decima tertia Indictio, seu post mensem Augustum hujus anni, executioni daretur. Nec est quod

CHRISTI 534.

JOANNIS PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 8. ATHALARICI REG. 9.

xit animum, eidemque sanctissime moderanda Praefectum Praetorio creavit Archelaum, qui sub Belisario in eodem praelio militaverat: constitutionem cum edidit de officio Praefecti Praetorio Africae; quanta a Deo fuerit ex ea re consecutus beneficia, recensens, ostentat magis, dum & mala quae a Wandalis Africa passa esset enumerat. Sed ipsum audi (a):

(a) l. i. c. de off. Praef. Afr. LVII. Gratiarum actio Imp.

In nomine Domini N. Jesu Christi, Imperator Justinianus, &c. Quas gratias, aut quas laudes Domino Deo nostro Jesu Christo exhibere debeamus, nec mens nostra potest concipere, nec lingua proferre. Multas quidem & a Deo meruimus largitates, & innumerabilia circa nos ejusdem beneficia constemur, pro quibus nihil dignum nos egisse cognoscimus. Prae omnibus tamen hoc, quod nunc omnipotens Deus per nos pro sua laude & pro suo amore demonstrare dignatus est; excedit omnia mirabilia opera, quae in seculo contigerunt; ut Africa per nos tam brevi tempore reciperet libertatem, antea nonagintaquinque annos a Vandalis captivata, qui animarum simul fuerant hostes & corporum; nam animas quidem diversa, tormenta atque supplicia non ferentes, rebaptizanda ad suam perfidiam transferbant; corpora vero liberis natalibus clara jugo barbarico durissimo subjugabant. Ipsius quoque Dei sacrosanctas ecclesias suis perfidiis maculabant, aliquas vero ex eis stabula fecerunt. Vidimus venerabiles viros, qui abscissis radicibus linguis, panas suas miserabiliter loquebantur. Alii vero post diversa tormenta per diversas dispersi provincias vitam in exilio peregerunt.

LVIII. Exaggeratio accepti divinitus beneficii.

Quo ergo sermone, aut quibus operibus dignas Deo gratias agere valeamus, qui per me ultimum servum suum Ecclesiae suae injurias vindicare dignatus est, & tantarum provinciarum populos a jugo servitutis eripuit? Quod beneficium Dei antecessores nostri non meruerunt, quibus non solum Africam liberare non licuit, sed & ipsam Romam viderunt ab eisdem Vandan-

PAGIUS quod dicat Valesius, in Constitutione de confirmat. Digest. III. Consulatum Justiniani a Librariis scriptum esse pro quarto. Justinianus enim ait, Deum sibi Consulatum III. nominatissimum dedisse, quando & sub ipso pax cum Persis confirmata est, & hoc tantum Legum Volumen repositum est; atque ad haec tertia pars mundi (dicimus autem totam Libyam) nostris adiuncta est Sceptis. Certum est autem pacem cum Persis sub III. Consulatu Justiniani sanctam fuisse. Data vero est Lex de confirmat. Digest. XVII. Kalend. Januar.

VI. Ultima Editio Codicis Justiniani.

Justinianus leges, quas pro Africa edidit, hoc anno in suum Codicem inseri voluit: qua de re Auctor Chronici Alexandrini sub hujus anni Cons. habet; His Cass. Justinianus Codex renovatus est antiquis novis, post priorem Codicem Constitutionibus; & insuscepit est antiquato priore,

dalis captam, & omnia Imperialia ornamenta in Africam exinde translata. Nunc vero Deus per suam misericordiam non solum Africam & omnes ejus provincias nobis tradidit, sed & ipsa Imperialia ornamenta, quae, capta Roma, fuerant ablata, nobis restituit. Ergo post tanta beneficia, quae nobis Divinitas contulit, hoc de Domini Dei nostri misericordia postulamus, ut provincias, quas nobis restituere dignatus est, firmas & illas custodiat, & faciat nos secundum voluntatem suam ac placitum gubernare: ut universa Africa sentiat omnipotentis Dei misericordiam; & cognoscant ejus habitatores, a quam durissima captivitate & jugo barbarico liberati, in quantalibet libertate sub felicissimo nostro Imperio degere meruerunt. Sed antequam ulterius progrediamur, attende, quaeso, quae subdit de imploratione divini auxilii precibus Mariae Virginis, quam solitus invocare cum esset, cujus opitulatione tanta a Deo Justinianus consequi meruerit beneficia, intelligas: precibus namque sanctissimae Dei genitricis Mariae id factum cognosces ex iis quae idem mox subiicit, cum ad reliqua impetranda rursus per ejusdem preces divinum implorans auxilium, mox ista subjungit: Hoc etiam deprecantes exoramus sanctae & gloriosae semper Virginis, & Dei genitricis Mariae precibus, ut quicquid minus est Reipublicae nostrae, per nos ultimos servos suos restituat in suo nomine Deus, & dignos nos faciat servitium ejus adimplere.

Deo itaque auxiliante, pro felicitate Reipublicae nostrae per hanc divinam legem sancimus, ut omnis Africa, quam nobis Deus praestitit, per ipsius misericordiam optimum suscipiat ordinem, & propriam habeat Praefecturam: ut sicut Oriens atque Illyricum, ita & Africa Praetoriana maxima potestate specialiter a nostra clementia decoretur: cujus sedem jubemus esse Carthaginem, & in praefatione publicarum chartarum Praefecturis aliis ejus nomen adjungi. Quam nunc tuam

LIX. De praefecto praef. Africae dando.

suam obtinere vim suae auctoritatem a IV. Kalend. Januariarum Indictionis XIII. seu a die XXXIX. mensis Decembris hujus Christi anni, ut etiam legitur in lege de Emendat. Codicis praefixa Codici Justiniano, dataque XVI. Kalend. Decemb. Justiniano Aug. IV. & Theodoro Paulino Cass. qua Codicis Justiniani Editio hodie utimur. Prior hujus Codicis Editio publicata fuit anno DXXXIX. eique insertae aliquot tam Decisiones, quam Constitutiones, quae post Codicis confectionem latae divulgabantur. Tum eodem Codice anno DXXXI. rursus promulgato, hoc anno cum absolutus videretur, justus est frequentari a Justiniano, vocatusque titulo repetita praedictionis, seu secunda editionis, quam Auctor Chronici Alex. indotto vocat, id est editionem seu divulgationem.

CHRISTI 534.

JOANNIS PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 8. ATHALARICI REG. 9.

tuam excellentiam gubernare decernimus. Et ab ea, auxiliante Deo, septem provinciarum suis Judicibus disponantur. Carthago & Byzacium & Tripolis Rectores habeant Consulares: reliquae vero, id est, Numidia, Mauritaniae duae, & Sardinia a Praesidibus cum Dei auxilio gubernentur, &c. Subdit enim de reliquis Judicibus iisdem praeficiendis; & quae emolumenta persolvi debeant tum ipsis, tum aliis ministris, Notitiarum, qua declaratur, adjungit.

LX.

Ista quidem sanciens Imperator, posteros omnes docuit Principes, digno quod retineretur exemplo: post populos Dei beneficio debellatos, tum verbis, tum factis gratias summas divino numini esse reddendas: verbis quidem ea animi submissione depromptis, ut cuncta ipsi Deo optimo maximo ferantur accepta, ne illud blasphemum proferant, ut impie cum impiis dicant (a): Manus nostra excelsa, & non Deus fecit haec omnia. Factis vero gratias agant, ut intelligentes ea se lege tanta esse consecutos a Deo, ut devicto populo non tyrannice praesint, sed profint: se ut pastores gerant, pascentes, & non depascetes populum sibi a Deo creditum. Hac quidem conditione praefici populis a Deo Reges, David Rex verbis illis docens, occinuit (b): De post fatantes accepit eum, pacere Jacob servum suum & Israel hereditatem suam: Et pavit eos in innocentia cordis sui, & in intellectu manuum suarum deduxit eos. Quod tunc fiet, cum videlicet sanctis legibus eorumdem prospiciunt securitati atque quieti: dum leges justae sanctaeque praescribunt magistratibus atque militibus subjectas sibi provincias moderantibus & defendentibus; optime scientes, primum hos legibus coercendos, ne populus ab his pari cogatur, quae vix ab hostibus perpeti consuevit, ubi magistratibus atque militibus liberae relaxantur habentae.

(a) Deut. 32.

(b) Psal. 77.

LXI.

Sic igitur post primam sanctam legem idem Imperator, quae militibus in Africa militantibus eorumque Ducibus per singulas provincias disponendis debeantur, alia ad Belisarium Ducem exercitus data constitutione sancivit hoc eodem anno, sub quarto suo Consulatu, Idibus Aprilis; cujus hic tantum satis erit exordium (c) recitare: se habent enim ista veluti acceptorum a Deo beneficiorum aeneae incisae tabulae; quas voluit cunctis patentes perpetuo permanere, quae ita exordiuntur: In nomine Domini nostri Jesu Christi ad omnia consilia omnesque aetnae semper progredimur: Per ipsum enim jura Imperii suscepimus; per ipsum pacem cum Persis in aeternum confirmavimus; per ipsum acerbissimos hostes & fortissimos tyrannos dejecimus; per ipsum multas difficultates superavimus; per ipsum

(c) l. i. c. de off. Praef. Afr. Afr.

Recolit grato animo accepta a Deo beneficia Imp.

sum Africam defendere, & sub nostrum Imperium redigere nobis concessum est; per ipsum quoque ut nostro moderamine gubernetur & firme custodiat, confidimus. Unde per ejus gratiam etiam civilium administrationum Judices & officia, singulis Africanis provinciis constituimus attribuentes quidem emolumentum, quod unusquisque percipere debeat. Ad ejus igitur providentiam etiamnum animum nostrum referentes, & armatas militias & Duces militum ordinare disponimus. Sancimus itaque. Et reliqua usque ad finem, quae brevitate causa praetermittimus: ea tu ipse, si cupis, consulere poteris. Voluit autem ipse Imperator has recens editas a se constitutiones hoc anno inferri in Codicem suum, quem antea editum vidimus; ut sic idem ex novis promulgatis postea sanctionibus, quibus interdum nonnulla jura sancta emendabantur, & alia addebantur, augetur: ipsum enim hoc anno suo Consulatu quarto, Imperator decimo sexto Kal. Decembris edidit iterum (ut diximus) auctum & emendatum recenti de his, quae haec significaret, apposita sanctione (d).

(d) l. i. de emend. C. LXII.

Multa praeterea disposuit de his, quae spectarent ad res Africanas Ecclesiasticas moderandas, quorum meminit in sanctione (e) anno sequenti sub Consulatu Belisarii edita, quam suo loco recitaturi sumus. Erat plane miseranda facies Ecclesiae Africanae, utpote quae speciem quamdam praeserebat agri inculti, quem vepres, spinæ, & urticae undique repleverunt, in quibus & immanium bestiarum latibula essent. Ad annorum enim ferme centum spatium ab Arianis truculentis barbaris possessa, quanam potuerunt in ea remanere pristini decoris & pulchritudinis? Ad eam autem excolendam, & in pristinam culturam (quantum fas esset) restituendam impigro studio sequenti anno omnium Orthodoxorum qui reperiri potuerunt in Africa Episcoporum Concilium celebratum est: agemus de eo suo loco.

(e) Novel. 36.

Justinianus insuper, ut quam recepisset nobilissimam summo labore Romano Imperio a majoribus partam provinciam ad pristinum statum politicum revocaret pro viribus laboravit, sanctionem illam edens qua voluit ut quisque sua recipe-ret, quae perdidisset; cujus hoc tantum fragmentum reliquum est (f): Omne infinitum, &c. Ut Afri, quae Vandalarum temporibus vel ipsis, vel propriis parentibus vel avis utriusque sexus, vel ex transverfis cognatis usque ad tertium gradum erepta sunt, intra quinque annorum spatia vindicent, nisi legitimis excludantur praescriptionibus. Ut ad comprobandum genus ambae partes probationes proferant. Ut omnes Afri Romanis

LXIII.

(f) Novel. 35.

De rebus Africanis aia constitutio.

nis legibus subditi sunt. Hæc sunt quæ de rebus Africanis Justinianus sancitis legibus statuisse reperitur. Sed quæ idem Imperator sive ad pietatem, sive ad decorem, vel munimentum spectantia in Africa ædificia erigenda curavit, Procopius diligenter profecutus est diffuse satis.

LXIV. De Ecclesiis Carthagine ab Imp. erectis.

In primis autem grati animi signum illud rependit, cum ob gratiarum actionem, veluti triumphales quosdam forniceci, cujus fulus præsidio & intercessione ad Deum vicerat, ipsi Dei genitrici semperque Virgini Mariæ Carthagine nobiles ædificavit ecclesias. Quodammodo enim visi sunt mutuis officiis atque etiam beneficiis certasse Dei genitrix atque Justinianus; cum enim hic adversus improbos Nestorianos ejus defendisset summum omnium titulum dignitatis, quo vere Dei mater appellaretur; ab ipsa datum est ei, ut Imperio potiretur: & cum ipse complures eidem erexisset ecclesias, potissimum vero Hierosolymis nobilem basilicam; ab ea repensum est, ut quam facillime universam Africam subjugaret: qui rursus ob accepta a Deo tam ingentia munera, pluribus ipsam basilicis honoravit, quas Carthagine extruendas curavit. Ita quidem reddendis beneficiis cum mutuo simul certent Deus & homo; semper tamen vincit Deus, sed unam illam tantum consequi potest homo victoriam, si gratias agens, se fateatur divinis beneficiis superatum: quod quidem Justinianum fecisse vidimus.

LXV.

(a) Procopius de ædificiis Justinian.

Agens itaque idem qui supra Procopius de ædificiis ab Imperatore Carthagine erectis, ubi locutus est de structuris antiquis a Wandalis per universam Africam demolitis, hæc addit (a): Solam Carthagine pauca quedam in antiqua specie manserunt & ipsa quoque diuturnitate temporis jam collapsa. Et paulo post: Primum Carthagine murum collapsum reparavit totum, fossa, quæ ante non fuit, egesta. Posuit quoque sacra templa Dei genitrici; & in Palatio, cui indigenarum sanctæ Primæ. Non (ut puto) quod Prima nomine diceretur aliqua nota Carthagenensis martyr (nulla enim apud majores de ea mentio est) sed quæ primaria inter alias ecclesias a civibus haberetur. Addit Procopius & monasterium ab eo erectum, mœnibusque munitum juxta mare in quo monachi debitas Deo laudes persolverent. Insuper & Bagajensem urbem cinxisse muris,

PAGIUS VII. Theodatus cum in regno annos octo vixisset, inquit Procopius lib. 1. de Bello Goth. cap. 4. Tum mater (scilicet Amalafuntha), ne pro sexus sui fragilitate a Gothicis sperneretur, Theodatum consorcinum suum (Theodorici quondam Regis ex

eandemque nomine conjugis Theodorianam appellasse. Adrumetum præterea muris ab ipso cinctum, Justinianum, nuncupatum: quo etiam nomine ab eo fuisse Garthaginem nominatam Justinianam, multiplex memoria est: id enim patet ex litteris Synodi Carthaginensis, & in ipsius Justiniani constitutionibus (b).

Sed & illud laude dignissimum, dum barbaros repertos in Africa, quos Mauros vocant, Romanis subiectos ex Gentilibus reddidit Christianos; de quibus ista Procopius (c): Tripolis hic promontoria sunt, habitantque Mauri, barbaræ gens & Romanis antiquo fœdere juncta. Hi omnes a Justiniano Rege persuasi Christianorum dogma spontaneè amplexati sunt, vocanturque nunc Pacati, quod Romanis semper confœderati sunt, a pace ita dicti Latina voce. Cæterum reliqui Mauri ab eodem Imperatore sub Duce Salomone Darenæ & aliis post eum vix post decennium subjugari potuerunt, reliquis parere recusantibus in partes interiores Africæ effugatis. Sed de Africanis rebus satis; jam ad Gothicas transeamus.

Hoc eodem anno Athalaricus Rex Gothorum corruptis moribus adolescens, ubi annos octo in regno absolvisset, moritur, ut Procopius (d) auctor est. Theodatus vero consilio Amalafunthæ regnum suscepit, de quo ista idem auctor: Erat autem Theodatus nomine quidam Theodorici ex sorore Amalafreda nepos ad multum ætatis proventus, Latinarum litterarum, Platonicorumque dogmatum satis peritus, rei tamen bellicæ proorsu ignarus; longoque intervallo cum ab industria & strenuo quovis abesset, accumulandis pecuniis enixius incumbebat. Extant litteræ Amalafunthæ ad Senatam Romanum de subrogatione Theodati in regnum Gothorum, quibus eum plurimum laudat; necnon ipsius Theodati ad Senatam item epistola. Sed quid accidit ingrati animi indignum facinus? Simulac Theodatus ipse liberatus est nactus magni habenas, Amalafuntham vinculis alligatam in insula ad lacum Vulturnum posita aservari in carcere jussit. Inter ea vero oratum pacem legatos Constantinopolim, Liberium atque Opilionem cum aliis tribus misit; litterasque ejusdem argumenti Amalafuntham ad eundem Imperatorem dare coegit, ut Procopius tradit. (e) Extant ipsæ litteræ, (f), in quibus

forore Amalafreda nepotem) germanitatis gratia accersitum a Thufcia, ubi privata vita degens in propriis laboribus erat, in Regnum collocavit. Qui immemor consanguinitatis, post aliquantulum tempus a Palatio Ravennate abstraham, in insulam Laci Vulturnensis eam exilio relegavit. Ubi paucissimos dies in tristitia degens

(b) Auth. de Eccl. tit. & alit.

LXVI. De Mauris ad Christum conversis, (c) Procopius de ædificiis Justiniani Imp. ot. 3.

LXVII. Athalarici obitus, (d) Procopius de bello Goth. lib. 1.

Theodatus Rex Goth.

Amalafuntha carceri tradita;

(e) Procopius de bello Goth. lib. 1.

(f) Apud Cassio Var. lib. 10, ep. 3, 4.

(a) Apud Cassiod. ibid. ep. 2.

bus de missa legatione pacis mentio habetur: sed & litteræ Theodati (a) pariter apud Cassiodorum integræ habentur, quibus pacem petit per legatos ab se missos. Qui igitur egit ut per Amalafuntham invitam licet litteræ scriberentur ad Imperatorem, ad idem officii præstandum Senatam Urbis adegit, antea expostulatus adversus eum quasi nutantem, cujus exemplo universum regnum facile commoveri posset. Nam inter alia: Quæ, inquit, civitas non fiat excusabilis, si Roma deliquerit? Epistola autem Senatû ad Imperatorem sic se habet (b).

(b) Apud Cassiod. Var. l. 11. ep. 13. LXVIII. Romani Senatû ad Justinian. Imp. epist.

Honestum nimis & necessarium videtur esse negotium, pro securitate Romana Respublica pro Principe supplicare: quia convenit a vobis expeti, quod nostræ possit proficere libertati. Nam inter cætera bona, quæ vobis singulariter divina tribuerunt, nihil gloriosius probatur accedere, quam quod vos cognoscitis ubique posse præstare. Rogamus ergo, clementissime Imperator, & de gremio curiæ duplices tendimus manus, ut pacem vestram nostro Regi firmissimam præbeat; nec nos patiamini abominabiles fieri, qui semper de vestra concordia videbamur accepti. Romanam siquidem nomen vos commendatis, si nostris dominis benigna conceditis: gratia vestra nos erigit ac tuetur: & hoc mereri cognoscimus quod de vestra mente sentitur. Quietem ergo Italia fœdera vestra componunt: quia tunc amari possunt, si per vos dilectio votiva copuletur. Cui rei si nostræ preces non videntur posse sufficere; æstimate patriam nostram in hæc precatoria verba prorumpere.

LXIX. Roma ipsa quid ad Justinian. Imp.

Si tibi aliquando grata fui; ama, piissime Principum, defensores meos. Qui mihi dominantur, tibi debent esse concordēs; ne incipiant talia in me facere quæ a votis tuis cognoverint discrepare. Non mihi sis causa crudelis exitii, qui semper vitæ gaudia præstitisti. Si me laedi pateris, ubi jam nomen tuæ pietatis ostendes? Quid enim pro me nitaris amplius agere, cujus religio, quæ tua est, cognoscitur sic florere? Senatus meus bo-

PAGIUS

ab ejus satellitibus in balneo est strangulata, ut habet Jornandes lib. de Rebus Geticis cap. 59. Quod hoc anno contigisse testatur Marcellinus in Chronico. [1] Erat Theodatus in literis Latinis, & Platonis dogmatis versatus, ut ostendit Baronius num. LXVII. ex Procopio, & indicat Cassiodorus lib. 10. Variar. Quare Orbis

noribus crescit, facultatibus indefuenter augetur. Noli per discordiam dissipare, quod deberes per bella defendere. Habui multos Reges, sed neminem hujusmodi litteratum: habui prudentes viros, sed nullum sic doctrina & pietate pollentem. Diligo Analum meis uberibus enutritum, virum fortem, mea conversatione compasitum, Romanis prudentia charum, gentibus virtute reverendum. Junge quinimo vota, participare consilia: ut tuæ gloriæ proficiat, si mihi aliquid prosperitatis accedat. Noli me sic quærere, ut non valeas invenire. Tua sum nihilominus charitate: sic nullum facias mea membra lacerare. Nam si Libya meruit per se recipere libertatem, crudele est me amittere, quam semper visa sum possidere. Impera motibus iracundiæ, triumphator egregie. Plus est quod generali voce petitur, quam si vester animus cujuslibet ingratitudinis offensione vincatur. Hæc Romæ loquitur, dum vobis per suos supplicat Senatores.

Quod si adhuc minus est; beatorum Apostolorum Petri atque Pauli petitio sanctissima cogitetur. Nam qui securitatem Romanam sæpe defendisse probantur ab hostibus; quid erit quod eorum meritis vester non tribuat Principatus? Sed ut omnia reverentiæ vestræ congruere videantur, per illum virum venerabilem legatum piissimi Regis nostri ad vestram clementiam destinatum preces nostras credimus dirigendas, ut multa debeant efficere, quæ vel singuli poterunt apud pios animos obtinere. Hæc Senatû, id expectante (ut apparet) Rege Gothorum. Diversa hæc legatio est ab ea postea per Petrum legatum exhibita: hæc autem missa est hoc anno, cum legati profecti sunt Senatores, Liberius scilicet & Opilio: quod ipsi indicant iis litteris, ubi dicunt: Hæc Romæ loquitur, dum vobis per suos supplicat Senatores.

Post hæc Theodatus Rex Gothorum, nonnullorum persuasione, quorum cognatos olim Amalafuntha neci tradi jussisset, eandem obruncandam curavit. Ita Procopius (c), sed Jordanus eam in balneo

LXX. Apostoli urbis patroni.

LXXI. Amalafuntha necatur, (c) Procopius de bello Goth. l. 1.

terrarum hoc tempore tres habuit Principes eruditione Claros, Justinianum Augustum, Chosroan, de cujus cruditione Agathias lib. 1. & Theodatus.

Regnum Burgundiæ hoc anno extinctum, & Theodoricus Francorum Rex e vivis excessit, ut anno DXXX. vidimus.

NOTÆ

[1] Mensen & diem obitus Athalarici, & deportatæ in exilium Amalafunthæ unus, quem ita scribens: Defunctus est Athalaricus in Pontificali Ravennatensi p. 2. ad Vitam S. Ursicini, deo, & depositus Malafuntham Reginam de Regno, & misit eam in exilium in Vulturno Prid. K. Majas. Vide Rer. Italic. t. 2. p. 1. fol. 101. MANSI

CHRISTI
534.JOANNIS PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 8.
THEODATI REG. 1.

neo strangulatam tradit. Hunc tandem finem consecuta est femina supra sexum magno & excelsio animo prædita: qualis enim quantaque ista mulier fuerit, præter illa quæ de ea Procopius atque Jordanus habent, consule Cassiodorum (a) in epistola hoc anno scripta ad Senatum de collata sibi Prætorii Præfectura. Quia autem in Occidentem ab Imp. Justiniano missus est Petrus, ut necem Amalasanthæ cognovit, quæ suæ virtutis ergo charissima erat Imperatori, detestatus est immane facinus, contestatusque pariter rem indignissimam perpetrata, quæ animum Justiniani commovere plurimum posset; foreque posthac ut nulla amplius spes pacis esset, sublata de medio femina æqui amantissima, ipsique Imperatori amicitia conjunctissima: quod & accidit. Etenim (ut idem testatur Procopius) ubi ista accepit Justinianus hoc ipso anno ipsius Imperii octavo, adversus Gothos bellum parare cepit, dimissis re infecta legis: cepitque exercitum comparare, & adversus eosdem commovere Francos, jam ante (ut vidimus) vivente Athalarico concitatos. Quæ autem acta sint, dicemus suo loco anno sequenti, quo gesta esse noscuntur.

(a) Cassiodorus
lib. 11.
epist. 16.

(d)

(d) Apud
Lal. Paulini.

LXXXIII. Hoc anno sub dictis Consulibus finem imponit suo Chronico Marcellinus Comes ut ipse ejus operis præfatione testatur, atque hoc opus alii cuidam suæ scriptioni subjecisse; quam illam putamus, cujus Cassiodorus his verbis meminit (e): *Marcellinus etiam quatuor libros de temporum qualitatibus, & positionibus locorum pulcherrima varietate conficiens, itineris sui tramitem laudabiliter percurrit: quem vobis pariter dereliquit.* Et paulo post, ubi de Eusebii Chronico habuit mentionem, ita subjungit: *Hunc subsequutus est supradictus Marcellinus Illyricanus; qui adhuc Patricii Justiniani fertur egisse cancellos: sed me-*

(e) Cassiodorus
lib. 17.

liore dictione devotus a tempore Theodosii Principis usque ad fores Imperii triumphalis Augusti Justiniani opus suum, Domino juvante, perduxit: ut qui ante fuit in obsequio suscepto gratus, postea ipsius Imperio copiose amantissimus appareret. Hæc Cassiodorus de Marcellini Chronico, cujus & aliam refert inferius lucubrationem, cum ait (f): *Marcellinus, de quo dixi, pari cura legendus est, qui de Constantinopolitanam civitatem & urbem Hierosolymorum quatuor libellis minutissima narratione conscripsit.* Hactenus de eo ipse. Sed præter Chronicon reliqua Marcellini scripta perisse videntur.

(f) Cassiodorus
lib. 1. c. 25.

Sed quæ hoc transacta sunt anno his subicimus: nempe dimisso legato Petro ad eundem Imperatorem a Theodato Rege, tam ab ipso quam ab ejus conjugè Regina Gudelina ad Justinianum Imp. redditas esse litteras, quibus obnoxius pacem petere significarunt. Habet eas qui scripsit Cassiodorus (b): in quibus & mentio habetur de legatione iterum per virum venerabilem cum iisdem litteris ad Imperatorem missa. Sacerdotem plane quemdam meritis insignem a Theodato delectum legatum esse eadem scriptæ litteræ docent. Quod vero ad Petri legationem ab Imperatore directam pertinet, meminit ejus pluribus Procopius (c).

(b) Cassiodorus
lib. 10.
epist. 19.
no. 21.

(c) Procopius
de bello Goth. lib. 1.

Hic vero in Theodati Regis exordio tibi cudendam curavimus, lector, ejusdem Regis Gothorum imaginem, culrumque regium sacro non abimilem, quo sacerdotes uti consueverunt: in qua præterea habes quod observes, Gothum Regem in barba rafa pristinos imitatum esse Romanos; & adversa ejus parte in Victoriæ imagine serpentem calcantis, in inscriptione VICTORIA PRINCIPUM, adulatum Justiniano, qui Wandalorum Regem debellasset.

JESU CHRISTI
ANNUS
535.AGAPETI PAP.
ANNUS
1.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

I.
Belisarii
Consulatus
honorificus.

(a) Procopius
de bello
Vandal.
lib. 2.

II.
Justinianus
pro religione
laborat.

QUI sequens est Christi annus quingentesimus trigessimus quintus Consulatu solius Belisarii feliciter incipit: ob præclaras enim res gestas in Africa summa Consulatus dignitate Justinianus Imperator eum ornandum putavit, quem ad non minoris momenti expeditionem Gothicam accincturus esset. De ipso Consulatu Belisarii agens Procopius, hæc ait: (a) *Paulo post Belisario decretus triumphus antiquorum more: nam Consul factus est, curuli sella humeris captivorum invehitur argentea, zonas aureas, aliasque e spoliis Vandalorum divitias populo dispersit, quamquam rem novam facere visus.* Quæ autem ad Gothicam expeditionem spectare videntur, antequam atingamus, res Ecclesiasticas prosequamur.

Provinciam Justinianus perardum subiturus, perdifficileque bellum Gothicum auspicatorum, nullum sibi meliorem apparatusum cessurum existimavit quam si probe factis consulere rebus sacris, præteritorum fati doctus exemplo, debellari a Deo feliciter hostes, cum Imperator pie pro religione laborat. Quamobrem in id totis incumbit viribus, ut quæ in primis in ipsa Constantinopolitana civitate adversus sacros canones probatamque consuetudinem, in ecclesiarum detrimentum dispendiumque divini cultus videret admitti, corrigere. At quænam fuerint ista, eodem temporis ordine, quo sunt edita, hic nobis dicenda erunt. Inter alias autem ejusdem Principis hoc anno promulgatas sanctiones sub Belisarii Consulatu, primum locum illa obtinet ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum data, decimasexta mensis Martii, ut determinatus sit numerus cleri-

corum sanctissimæ majoris ecclesiæ (b): (b) *Novel. quæ quidem non nisi ex canonum præscripto se facere, ipso ejus exordio profectur, cum regularum sacrarum meminit. Ejus vero sancionem legis ab ipso causam expressam habes: nimirum quod cum ab Episcopo plures ordinarentur clerici, quam reditus ecclesiæ ferrent; inde accideret, ut ipsa ære alieno oppressa semper esset, alienareque cogeretur bona etiam immobilia sibi relicta. Sed accipe quid agere solerent structores ecclesiarum; de his enim ista habet:*

Investigantes igitur illud undique invenimus, quoniam singuli horum, qui sanctissimas ecclesias edificaverunt in hac felicissima civitate, non pro edificio solummodo cogitarunt, sed etiam ut expensas sufficienter darent a se factis venerabilibus domibus, & determinarent quantos quidem competens esset presbyteros per unamquamque ecclesiam, quantosque diaconos, masculos atque feminas, & quantos subdiaconos, & rursum cantores atque lectores & ostiarios constitui: & super hæc etiam Oratorii expensas desinuerunt; & reditus proprios sufficientes dederunt iis quæ a se constituta sunt: si quis autem adjecerit multitudinem, nequaquam amplius penitus extendi valentes. Et quidem permanserunt usque ad multum tempus talia conservata; & donec hoc fuit, duraverunt sanctissimarum ecclesiarum domibus quæ sufficerent. Cum vero Deo amabiles Episcopi ad aliquorum preces semper respicientes pertracti sunt ad ordinationum multitudinem, aucta quidem est expensarum quantitas ad immensitatem multam; creditores autem undique & usura: & novissime neque creditores inveniuntur propter

II.
Consulatus
Imper.
Ecclesiis
ære alieno
oppressis.

PAGIUS
SÆC. VI.
Anno E-
ra Hisp.
DLXXXIII.
A. C. 535.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6028.

© 12. G. D 4. P. 8. April. Indiæ. 13.

JESU CHRISTI 535.

AGAPETI PAPÆ 1.

JUSTINIANI IMP. 9.

THEODATI REG. 2.

[1] **F** L. Belisarius absque collega in Oriente Consul processit, cujus Consulatus causam nos docet Procopius lib. 2. Hist. Vand. cap. 9. qui narrato Belisarii triumpho anno superiori ducto, ait: *Non multo post Belisario, quod ei ex veteri more ad triumphi speciem deerat, accessit: Consul enim factus, captivorum portatus humeris, curruque impositus, inde missis sparsit in vulgus de Vandalorum spoliis.* Ita Procopius ex versione Grotii. In Occidente hæc etiam formula usurpata fuit: *Post Consulatum Paulini. Decennalia Imperii vivente Justino suscepti a Justiniano edita.*

NOTÆ

[1] **C** Off. Fl. Belisarius sine collega. Victor: Belisario V. C. cos. Acta Concilii Arvernensis: Post consulatum Paulini junioris. Epitome temporum & Indiculus Paschalis anno a Passione Domini DVIII. P. C. Paulini. GEORGIUS

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

pter incredulitatem jam causæ; sed alienationes cum necessitate & contra leges, &c. Plura enim aggregat mala, quæ provenire solerent ex ejusmodi causa in dispendium ecclesiarum. Sed non præmittenda sunt, quæ de numero clericorum ecclesiæ majoris Constantinopolitane cum decernit, de aliis eidem annexis ecclesiis habet. Erat illa cæteris eminens basilica, Sophiæ nomine nuncupata, de qua sæpe clericorum sanctissima fit, plura adhuc inferius dicenda erunt:

IV.
Majori
Basilicæ
tres anne-
xx.

Sancimus igitur (inquit) eos qui hactenus sunt in eadem sanctissima majori ecclesia, & reliquis omnes venerabiles domos, & reverendissimos clericos & mulieres diaconissas & ostiarios manere in eo quo sunt schemate, eodem modo scilicet & ordine perseverent (non enim quod est, minuius, sed de futuro providentes hæc sancimus). Reliquo vero tempore nulla fiat ordinatio, donec ad antiquum numerum institutum ab iis, qui sanctissimas ecclesias edificarunt, reverendissimum clericorum quantitatem redigatur. Sed quoniam pridem etiam reverendiss. clericorum sanctissima majoris ecclesiæ nostræ civitatis determinatus est numerus, & valde brevis erat, utpote una existente sanctissima ecclesia, postea vero & venerabilis domus sanctæ glorioseque Virginis & Dei genitricis Mariæ juxta sanctissimam majoris Ecclesiæ vicinitatem posita edificata est a piæ memoriæ Verina Augusta uxore Leonis Imperatoris, & veneranda domus sancti martyris Theodori ab Aspovatio * gloriose memoriæ dedicata (gesit hic Consulatum una cum Herculo tempore Marciani Imperatoris, anno Domini quadringentesimo quinquagesimo secundo) erat autem etiam venerabilis domus sanctæ Helene, quæ sanctissima majori ecclesiæ copulata est; propterea redigere numerum ad antiquam figuram, impossibile est: non enim sufficient tantis ecclesiis pauci consistentes; quoniam quidem proprios clericos neque una quidem harum trium habet basilicarum, sed communes sunt sanctissimæ majoris ecclesiæ & earum: & omnes circumeuntes, secundum quemdam ordinem & circum *, ministeria in eis celebrant. Deinde etiam plurima multitudo ex antiquis hæreticis ad sanctissimam majorem ecclesiam deducta, gratia quidem magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, laboribus autem & immutationibus nostris oporteat plures quam a principio ad præsens officii ministerium deserviri. Quod de hæreticis ait in majorem ecclesiam receptis, intellige de iis, qui ex ejusdem ecclesiæ clero in hæresim lapsi, sed Catholicam fidem rursus professi, in locum pristinum sunt pariter restituti, Catholicis jam ante in locum ipsorum subrogatis; ex quo fie-

* Spera-
tio, vel
Sporatio.

* circu-
lum.

bat, ut necessario auctus esset numerus clericorum. Sed quot cujusque ordinis esse deberent, ita decernit:

Quapropter sancimus, non ultra sexaginta quidem presbyteros in sanctissima V. majori ecclesia esse, diaconos autem masculos centum, & quadraginta feminas, diaconissas scilicet, & subdiaconos vero nonaginta, lectores autem centum & decem, cantores viginti quinque: ita ut sit numerus reverendissimorum clericorum sanctissimæ majoris ecclesiæ in quadringentis viginti quinque & insuper centum existentibus iis qui vocantur ostiarii. Hæc de numero clericorum majoris ecclesiæ Constantinopolis, longe hac ex parte primaria Romana numerosioris: ut vel ex his perspicuo intelligas, non ex nimio Romanæ Ecclesiæ splendore (ut aliqui garriunt) comparatam esse illi super omnes Orbis totius Ecclesiæ auctoritatem & potestatem, quæ hac ex parte pluribus diversarum civitatum Ecclesiis invenitur inferior; sed ex cathedra Petri a Deo super universalem Ecclesiam constituti id ipsi perpetuo inhæsisse. Hinc vides, his etiam temporibus, cum Romana Ecclesia sub Gothicis barbaris atque hæreticis videretur teneri captiva, & quodammodo sub tributo redacta (ut ea quæ sunt dicta superius docent) nihilominus summa auctoritate, quæ velut in servet, ipsi Constantinopolitana Ecclesiæ jubere, ut recitatæ nuper Hormisdæ Romani Pontificis litteræ manifestant.

Numerus
clericorum
majoris Ec-
clesiæ.

VI.

Adiicit idem Imperator post hæc ex canonum præscripto, ne liceat clericis de minore ad majorem ecclesiam favore potentium pertransire; sed ut ubi sunt ordinati, illic debeant ministrare, etiam si e domo Imperatoria id veniat imperatum. Ad postremum vero illud inculcat, ut quæ supersunt de ecclesiarum facultatibus ministrantibus clericis, eadem in pauperes erogentur. Atque demum ad Epiphanium Patriarcham ista perorat: *Beatitudinem igitur tuam, quæ ab initio & infantili pene ætate in sacro omni ordine & schemate sanctissimam ornavit * Ecclesiam, quæ & ex sacro utique genere descendit: hæc custodire continue sancimus, scientes quia non minor nobis cura est horum quæ sanctissimis ecclesiis profunt, quam quæ ipsi animæ. Data decimo septimo Kal. Aprilis, domino Belisario viro clarissimo Consule.*

* ordina-
vit.

VII.

Paulo post autem, ut quæ a sanctis Patribus de electione Episcoporum sancitæ sunt regulæ servarentur, ad eundem Epiphanium scripsit: ad quem etiam, a promulgata dicta de numero clericorum constitutione triduo tantum elapso, idem Justinianus Imperator decimanona ejusdem mensis Martii (a) de observantia monachorum sanctionem dedit (ut suo loco

(a) Novel.
5.

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

co dicemus) in qua hujus de Episcopis editæ constitutionis meminit, ut appareat ante data. Sic igitur ad Epiphanium, Constantinopolitanum Episcopum ista scribens, ad felicem successum belli Gothici viam sibi aperire putavit, si, ut Ecclesiasticis canones observarentur, invigilaret: quæ enim ipse in hunc præfatur modum, animi ejus consilium reddunt manifestum:

VIII.
(a) Novel.
6.
Sacerdotii
reforma-
tio procu-
randa.

Maxima quidem (inquit a) in hominibus sunt dona Dei superna collata clementia, Sacerdotium & Imperium: & illud quidem divinum ministrans, hoc autem humanis præfatus ac diligentiam exhibens, ex uno eodemque principio utraque procedentia humanam exornant vitam. Ideoque nihil sic erit studiosum Imperatoribus, sicut sacerdotum honestas, cum utique & pro illis ipsi semper Deo supplicent. Nam si hoc quidem inculpabile sit undique & apud Deum fiducia plenum; Imperium autem recte & competenter exornet traditam sibi Republicanam: erit consonantia quædam bona, omne quicquid utile est, humano conferens generi. Nos igitur maximam habemus sollicitudinem circa vera Dei dogmata & circa sacerdotum honestatem; quam illis obtinendibus, credimus quia per eam maxima nobis dona dabuntur a Deo: & ea quæ sunt, adepti scilicet, firma habebimus; & quæ nondum hæcenus venerunt, acquiramus. Bene autem universa geruntur & competenter, si rei principium, auspicio videlicet belli Gothici, fiat decens & amabile Deo. Hoc autem futurum credimus, si sacrarum regularum observatio custodiatur, quam justè & laudandi & adorandi inspectores & ministri Dei Verbi tradiderunt Apostoli, & sancti Patres custodierunt & explanaverunt.

IX.

Quod igitur probe sciret, spem omnem Ecclesiasticæ disciplinæ in eo esse repositam, si qui præsentibus Ecclesiis sacerdotes, a quibus sunt alii illustrandi, ipsi sint superna luce respersti: in hoc laborans, ut præscriptæ de his a Patribus leges servarentur, ista subjungit: *Sancimus igitur, sacras per omnia sequentes regulas, &c.* Plane significans, quæ sacris essent canonibus constituta, servanda se proponere, non autem de personis vel rebus Ecclesiasticis ferre legem. Et inter alia multa, cohærentes uxori arceri voluit Episcopatu: nam subdit: *Sed neque invidiosus existens sacrarum dogmatum, ad Episcopatum accedat. Prius autem monachicam vitam professus, aut in clero constitutus non minus mensibus sex, uxori tamen non cohærens, aut filios, aut nepotes habens. Hoc enim omnimodo super Deo amabilibus Episcopis querimus, sicut etiam prius duobus nostris constitutionibus hoc sancitum est, per quas dudum cohærentes uxoribus non persequamur, omne præteritum relin-*

De Epi-
scoporum
ordina-
tione.

Ann. Eccl. Tom. IX.

quentes, de cætero autem nulli permittentes a possessione legis uxorem habenti talem imponi ordinationem &c. Vides cælibatum & sacris legibus & Imperatoria sanctione præscribi in Græcorum etiam Ecclesia eligendis Episcopis: quod non in Episcopis tantum, sed & in reliquis clericis sacris ordinibus mancipandis observandum esse, inferius idem Imperator admonet: subditque alia plura ex sacris regulis impedimenta, quibus quis repellatur ab Episcopatu.

X.

Sed & subiicit itidem de Episcopis, ne ultra annum absentes sint ab Ecclesiis suis, neque ad Comitatum accedant absque litteris sui Metropolitæ. His multa addit de ordinatione clericorum atque diaconissarum, & aliis; quæ tu otiosus, si libet, legere poteris. Ad finem vero, omnia ista esse sacrorum canonum præscripta a se esse deprompta, verbis his contestatur: *Quæ igitur a nobis sancita sunt: & sanctum ordinem statumque custodiunt secundum sacrarum regularum statum & virtutem, &c.* Sed neque hæc satis visa sunt Imperatori: qui paulo post, nempe decimanona mensis Martii rursus de monastica disciplina servanda ad eundem Constantinopolitanum Episcopum Epiphanium constitutionem scripsit (b): in qua inter alia de his qui essent in monasterio suscipiendi, salubriter cavet, ne intra triennium sacro monachorum habitu induerentur, sed probarentur eo temporis spatio: hæcque ex canonum sententia, ut profiteretur his verbis: *Sancimus ergo sacras sequentes regulas, eos qui singularem conversationem profiterentur, non prorupte mox a reverendissimis Præsulibus venerabilium monasteriorum habitum percipere monachalem; sed per triennium totum (sive liberi forte sint, sive servi) tolerare, nondum monachicum habitum promerentes, sed tonsura & veste eorum quæ laici vocantur uti, & manere divina discentes eloquia, &c.* Hæc & alia plura ad ordinem monasticum sub disciplina continendum eadem sanctione Imperator inculcat.

(b) Novel.
5.
De obser-
vantia
monasti-
cæ disci-
plinæ.

XI.

Qui igitur de Episcopis, clericis, atque monachis in officio continendis tres has recensitas constitutiones ad Epiphanium Constantinopolitanum scripsit: aliam rursus ad eum de non alienandis permutandive bonis ecclesiarum, sequenti mense, eodem anno dedit, nempe XVII. Kalendas Maji, sub dicto Belisarii Consulatu. Ita quidem tum personis, tum rebus sacris idem Imperator optime voluit esse consultum, quo sibi ad ardua pertentanda divinum numen per ejusmodi pia conciliaret officia. Neque vero, sacra in pristinum decorem reformanda laborans, quæ laicorum essent, prætermittenda putavit: sed quod salus integra Reipublicæ

R r r

Præfeci. emendatione Reipub. bene consultum.

(a) Novel. 8.

(b) Novel. 8. cap. II. XII. Pro nova sancita lege gratia agenda Deo.

blicæ, quæ ex utroque personarum statu & ordine constat, in utroque vigeret; illud adjecit, ut eos, quibus regimen- subjectorum in diversis provinciis mandatum esset, regeret disciplina, & legibus coerceret, qui servandis legibus populi præfeci essent. De provincialibus igitur præfeci moderandis dignam Christiano Principe edidit sanctionem sequenti die, nempe decimsexto Kal. Maji, sub eodem Belisarii Consulatu, qua inter alia, singulis Præfeci voluit Episcopos imminere, ut si quid injustum admitterent, iidem Imperatori deferrent: nam post multa: Damus (inquit a) provincialibus licentiam, si quid apud provinciam injuratum, qui administrationem habet, egerit; vel si damnis aliquibus aut calumniis subdat nostros collatores: ut Deo amabiles Episcopi provincie primates preces ad nos dirigant, exponentes cingulum habentis delicta. Nos enim hæc cognoscetes, dirigemus in provinciam hæc examinaturum: quatenus ipse, ubi injustitiam fecit, illic quoque pœnas subeat delictorum. Adjecit insuper, ut Præfes provincie, ubi ei successum esset, adhuc quinquaginta dies ibidem moraretur expositus cujusque querelis. Inhibuit præterea, ne pro consequenda Præfectura, aliquid quisquam perfolveret, sicque Præfecturæ venales redderentur: immo voluit eis a fisco stipendium assignari, ut sit omnis occasio vexandi subditos tolleretur. Cujus rei gratia subiectos sibi populos ad perfolvendas Deo laudes excitat verbis istis (b):

Itaque Deo, & Salvatori nostro Jesu Christo omnes similiter offerant hymnos pro hac lege, quæ eis dabit & patrias habitare caute, & proprias facultates habere firmissime, & Judicium frui justitia. Nam & nos propterea ea posuimus ut & justitiam, quæ in lege est, valeamus Domino Deo nostro vivere, & nosmetipsos & nostrum commendare Imperium; & non videamur homines despiciere, quos nobis tradidit Deus, ut eis per omnia parcamus, ejus sequentes benignitatem. Ideoque (quantum ad nos) consecratur hæc lex Deo; eo quod nihil in mentem nostram veniens boni pro tuitione subiectorum relinquimus. Volentes enim inhonestæ hæc & servilia furta perimere, & nostros subiectos in quiete a provincialibus Judicibus conservare: propterea festinavimus gratis administrationes eis dare, ut nec ipsis liceat delinquere, & abripere subiectis, quorum causa omnem perferimus laborem, dedignantes imitari eos qui ante nos imperaverunt, qui pecuniis ordinabant administrationes, sibimetipsis licentiam auferentes administratoribus nocentibus increpandi juste, &c. Hanc editam a se legem Justinianus ad Episcopos

misit in diversas provincias una cum edicto ad omnes Archiepiscopos & Patriarchas quos super custodiam latæ legis monet invigilare, cum eos his verbis alloquitur (c):

Tradita nobis a Deo Reipublicæ curam habentes, & in omni justitia vivere nostros subiectos studentes, subjectam legem conscripsimus, quam & tuæ sanctitati, & per eam omnibus qui tuæ provincie sunt, facere manifestam, bene habere putavimus. Tuæ igitur sit reverentia & cæterorum hæc custodire; & si quid transcendatur a Judicibus, ad nos referre: ut nihil contemnatur horum, quæ sancte & juste a nobis sancita sunt. Sic enim nos quidem nostrorum subiectorum miserationem, quoniam supra fiscalium functionum exactionem maximas sustinent ex furto Judicium violentias propter factus provincialium venditiones; hæc auferre per subiectam studimus legem. Vos autem si negligentes non referatis a nobis quidem consecravimus Domino Deo: rationem reddetis apud eum pro aliorum injustitia, si quod non agnoscantibus nobis damnum apud vos hominibus inferatur. Sed oportet presentes vos, & pro eis ac reliquis detestantes, manifestos nobis facere & rectos Judices, & transcendentem hanc legem nostram: quatenus utrosque cognoscetes, hos quidem puniamus, illis autem repensemus. Cumque lex publice propostia fuerit & omnibus manifesta; tunc intus recondatur in sanctissima ecclesia cum sacris vasis: utpote & ipsa dedicata Deo, & ad salutem ab eo factorum hominum scripta. Facietis autem melius, & illic habitantibus universis utilis, si eam insculptas aut tabulis, aut lapidibus, in porticibus sanctissime ecclesie describatis, plenam præbentes omnibus horum quæ sancita sunt lectionem atque possessionem.

Adjecit insuper illud commendatione dignissimum, ut qui essent provincialium Præfeci, iidem jurarent Metropolitanano ejus provincie Episcopo, omnia servaturos, quæ essent Imperatoris legibus imperata. Habetur ejusmodi jurisjurandi præscripta forma, quæ sic se habet (d):

Juro ego per Deum omnipotentem & Filium ejus unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum & Spiritum sanctum, & per sanctam gloriosam Dei genitricem & semper Virginem Mariam, & per quatuor Evangelia, quæ in manibus meis teneo, & per sanctos Archangelos Michaellem & Gabrielem, param conscientiam, germanumque servitium me servaturum sacramentis nostris dominis Justiniano & Theodora conjugi ejus occasione tradita mihi ab eorum pietate administrationis, & omnem laborem & sudorem cum favore sine dolo & sine arte, quæcumque suscipio in commissis mihi ab eis administra-

(c) Habetur in appendice Novel. 8. XIII. Episcopi inspectores Præfectorum.

XIV.

(d) Sub Novel. 8. in fin. edit. tit. 3.

Jusjurandum Præfectorum Provinc.

XV.

* dispensandum.

* opus erit.

XVI. Justinian. Imp. privilegio munit. Roman. Eccl.

tionem de eorum Imperio atque Republica. Et communicator sum sanctissime Dei Catholica & Apostolica Ecclesie; & nullo modo vel tempore adversabor ei, nec alium quemcumque permitto, quantum possibilitatem habeo.

Juro quoque idem iusiurandum, quod nulli penitus neque dedi, neque dabo occasione dati mihi cinguli, neque occasione patrocini; neque promisi, neque professus sum de provincia mittere, neque mittam, neque occasione dominici suffragii, neque famosissimis Præfeci, neque iis qui circa eos sunt, neque alii hominum ulli: sed sicut sine suffragio percipi cingulum, sic etiam pure me exhibebo circa subiectos piissimorum nostrorum dominorum, contentus iis quæ statuta sunt mihi a fisco annonis. Et primum omne adhibebo studium, ut fiscalia vigilanter inspiciam: & indevotos quidem & indigentes necessitate, cum omni exigam veberentia, nequaquam subinclinatus, neque ob hoc lucrum ipsum omnino considerans, aut per gratiam aut odium exigens aliquem citra quam competit, aut concedam alicui. Devotos autem paterne tractabo, & subiectos piissimorum nostrorum dominorum illesos undique (quantum possibilitatem habeo) custodiam. Et æquus in causis utrique parti & in publicis disciplinis ero: nullique parti, citra quam justum est, præstabo; sed exequar universa delicta, & omnem æquitatem servabo, secundum quod mihi visum fuerit justum: & eos quidem qui innoxii sunt, undique innoxios illæsoque conservabo; noxiis autem imponam supplicium secundum legem: & omnem justitiam (sicut jam dictum est) in publicis; & privatis contractibus eis servabo: etsi comperero fiscum injustitiam * pati. Non ego salum hoc ago, sed etiam semper mihi assidentem talem studebo assumere & circa me omnes; ut non ego purus quidem sim, si qui vero circa me sunt, furentur & delinquant. Si quis autem inveniatur circa me talis, & quod sit ab eo, me sanare & eum expellere *. Si vero non hæc omnia ita servavero: recipiam hic & in futuro seculo in terribili judicio magni Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, & habeam partem cum Juda, & lepra Giezi, & tremore Cain. Insuper & pœnis, quæ lege eorum pietatis iusiurandum a Judicibus præstandum Episcopis.

His igitur probe dispositis, cunctisque apte compositis, quæ tam ad sacra, quam etiam ad profana spectare posse videbantur: Justiniani animus cogitatio illa subiit, ut Romanæ Ecclesie aliquid sanctiæ lege, privilegium conferret: quæ cum adhuc sub Gothorum ditone detineretur afflictæ, nonnulla tamen in sibi Ann. Eccl. Tom. IX.

subiecto Imperio latifundia possidebat; quæ quo essent remotiora, eo facilius occupari possent. Ut igitur eadem, nullo obice, perpetuo jure servarentur ipsi Romanæ Ecclesie integra; munire eam voluit Imperator eo privilegio, ut ipsam non triginta vel quadraginta tantum, sed centum annorum præscriptione valeret: indignum omnino ratus, ut eo ipsa omnium caput Ecclesiarum privilegio careret, quod meminerat Orientalibus Ecclesiis concessisse ante septennium anno secundo sui Imperii, suo pariter Consulatu secundo (a); cujus quidem sancientiæ legis occasio quæ præcesserit, dicemus inferius, cum primum reddiderimus ipsam pro Romana Ecclesia editam hoc anno sanctionem vigesima sexta mensis Aprilis, cui ejusmodi titulus præfixus habetur (b):

Imperator Justinianus Augustus viro beatissimo ac sanctissimo Archiepiscopo & Patriarchæ veteris Romæ.

Ut legum originem anterior Roma sortita est, ita & summi Pontificatus apicem apud eam esse, nemo est qui dubitet. Unde & nos necessarium duximus, patriam legum, fontem sacerdotii speciali nostri numinis lege illustrare; ut ex hac in universas Ecclesias Catholicas, quæ usque ad Oceanum fretum posita sunt, saluberrimæ legis vigor extendatur: & sit totius Occidentis, necnon & Orientis, ubi possessiones sita inveniuntur ad Ecclesias nostras sive nunc pertinentes, sive postea eis acquirenda, lex propria ad honorem Dei consecrata. Cum enim antiqua jura triginta annorum metis temporales exceptiones concludebant; & si hypotheca fuerat, paulo longiora eis spatia condonabant: nos sacrosanctas Ecclesias hujusmodi quidem curriculis temporum nullatenus excludi contendimus, maxime in illis rebus, in quibus vel lesionem sustinerint, vel quicquam debeatur; sed centum tantummodo annorum lapsu temporalem exceptionem eis opponi sancimus; ut maneant per totum prædictum tempus integra jura Ecclesiastica, & non possit eis alia præter centum annorum obviare exceptio; cum hoc tempus vitæ longævæ hominis plerumque finis esse dignoscatur.

Habeat itaque sanctitas tua hanc legem Catholicis totius Occidentis Ecclesiis profuturam, & in Orientales partes propagandam, in quibus aliquid sacrosanctæ possident Ecclesie, ut sit Deo omnipotenti dignum donativum divinarum rerum tuitio; nec iniquis hominibus impium remaneat præsidium, & tutus peccandi locus etiam scientibus relinquatur: sed ille servetur innocens, qui re vera innocuus sit, nec improba temporis allegatione sese tueatur, tempus pro puritate præ-

R r r 2 omni-

(a) l. 22. C. de sacr. Eccl.

(b) Novel.

XVII. Justiniani const. de præscript. centum annorum.

XVIII.

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

XIX.

potentis Dei honorem veneranda sedi summi Apostoli Petri dedicavit, hoc habeant omnes terræ, omnes insulæ totius Occidentis, quæ usque ad ipsos Oceani recessus extenduntur, nostri Imperii providentiam per hoc in æternum.

Reminiscens hujus legis prærogativam (sicut supra dictum est) non solum in Occidentalibus partibus, in quibus Ecclesiastica urbis Romæ possessiones sunt, vel postea fuerint, scilicet omnibus iudiciis majoribus, sive minoribus, qui Christiani & Orthodoxi sunt, vel postea fuerint, hanc nostram consuetudinem servantibus; nihilominus hujus legis temerariis post celestes pœnas etiam legitimum semper vigorem pertimescentibus, & pœnam quinquaginta librarum auri formidantibus, hac lege non solum in postea emergentibus causis suum tenorem exercente, sed etiam in iis quæ jam sunt deducta injudicium. Sanctitas itaque tua præsentem nostræ mansuetudinis legem piissimam sive sacrosanctam oblationem, quam Deo dedicamus, accipiens, intra sacratissima vasa reponat & a vobis servandam, & omnes Ecclesiasticas possessiones servaturam. Datum sexto Kalendas Maii, Belisario V. C. Consule. Hactenus sanctio & privilegium a Justiniano concessum Romanæ Ecclesiæ, atque Occidentalibus omnibus, quæ Catholica communione conjunctæ ipsi Romanæ Ecclesiæ essent: cum tamen idem privilegium Orientalibus Ecclesiis, ab eodem Imperatore concessum fuisset (ut diximus) ante septennium. Porro causam apud Suidam ita recensitam invenies (a):

(a) Suid. verb. Priscus.

XX.
Causa sancion-dæ legis.

Priscus Emesenus alienas litteras mirabiliter imitari potuit, artifex in eo fraudis genere nimium solers. Acciderat autem, ut Emesenorum Ecclesia multis ante annis a quodam homine locupletissimo heres esset instituta. Erat & homo quidam dignitate Patricius, nomine Mamianus, & genere & pecuniæ copiis illustris. Priscus vero hic, dinumeratis sub Justiniano urbis hujus facultatibus omnibus, si quos invenerat opibus florentes, qui magnam multam sustinere possent; horum majoribus accurate peruestigatis, antiquas eorum litteras nactus, libellos multos quasi ab illis scriptos composuit, qui confiterentur se Mamiano pecuniam magnam reddituros, ut quam ab eo depositi nomine accepissent. Ac pecunia fictitiis istis libellis comprehensa non minus centum centenariis confecit. Atque jam viri cujusdam, de quo esset magna & veritatis & virtutis opinio, qui tum temporis in foro sedens, cum superstes es-
tabulas, suis literis singulas illarum ob-
signando, quem Tabellionem Romani vo-
cant, litteras solertissime imitatus, pro-

curatoribus Emesena Ecclesiæ tradidit, partem ita parte pecuniæ ipsi pollicitus. Quia vero lex obstabat, causas omnes ad annorum triginta præscriptionem redigens, paucas vero quasdam & hypothecarias omnes quadraginta annorum spatio excludens: Byzantium profecti, & Imperatori Justiniano pecuniam largiti, sine ulla cunctatione impetrarunt, ut legem ferret, ut præscriptionum causæ non constitutis temporibus, sed centum annorum spatio concluderentur. Hæc Suidas, cum agit de Prisco. Sed ad datam ab Imperatore ad Joannem constitutionem redeamus. Est autem ut ex ipsa eos erroris redarguas, qui eundem Pontificem anno superiori defunctum ponunt sexto Kalendas Junii: etenim in hunc annum ipsum propagasse vitam ex dicta ad eum scripta sanctione perspicias.

De Joan. Pap. sedis tempore.

XXI.

Quo etiam anno data reperitur ad eundem Pontificem Synodalis epistola ex Concilio Africano. Vindicata enim in pristinam libertatem Ecclesia Africana, ii qui tunc extabant in unum convenere sanctissimi sacerdotes; qui restituere conantes collapsam ob longam servitutem Ecclesiasticam disciplinam, ad ipsum Romanum Pontificem legationem miserunt, qua perfuncti sunt Petrus & Lucius Episcopi, atque Liberatus diaconus Ecclesiæ Carthaginensis, cui hoc tempore præerat Reparatus Episcopus. His igitur legatis ad Joannem ipsum Pontificem has dedere litteras (b) Episcopi Africani ex Concilio Carthaginensi.

(b) Extant Tom. 1. epi. Rom. Pont. in Agapet. XXII. Epistol. Concilii Carthag. ad Joan. Pap.

Domino beatissimo & honorabili sancto fratri & confacerdoti Joanni Reparatus, Florentinianus, Datianus & ceteri ducenti decem & septem Episcopi, qui in universis Conciliis apud Justinianam Carthaginem fuimus.

Optimam consuetudinem præteriti temporis, quam violenta captivitas per annos centum, dolentibus cunctis, abstulerat, iterum servare cupientes, ad universalem totius Africa Synodum fidei devotione convenimus, in illa Justinianæ Carthaginensis basilica congregationis nostræ primitias Domino consecrantes, unde nostros patres tyrannus Hunericus expulerat. Hæc basilica Faustis apud nos dicitur, multis martyrum corporibus insignita: quorum Deus exaudivit orationes, ut daret hujus rei fiduciam sacerdotibus. Ibi igitur quantum singuli lacrymantibus gaudiis flere potuerint, cogitandum potius beatitudini vestræ dimitimus. In omnibus enim lætitiæ spiritalis unus fuit affectus, agere gratias omnipotenti Deo, cujus gratia peccatoribus sine meritis operum datur, & antidotum fidei salutaris nuper reconciliatis hæreticis obinetur.

XXIII.

Definitionibus autem Nicanæ Concilii publica lectione transcursum, inter alia de qui-

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

De Ariani- quibus nasci debuit, disputatione requiri- jam cœperat: Quomodo Arianorum sacer- doses ad Catholicam fidem suscipi oporteat, utrumne in suis honoribus, an in laica communione. Sic omnibus nobis unanimiter subito placuit suscipiari primitus beatitudinis vestræ sententiam. Potest enim sedes Apostolica (quantum speramus) tale nobis interrogantibus dare responsum, quale nos approbare concorditer, explorata veritas faciat. Ex omnium quidem collegarum tacitis motibus nemini placere sensimus, ut in suis honoribus Ariani suscipiantur. Verumtamen convenire charitati credidimus, ut quid habeat sensus noster in publicam notitiam nemo perduceret, nisi prius vel consuetudo nobis, vel definitio Romanæ Ecclesiæ prodederetur. Dicce ex his, lector, quo cultu, quo honore ac reverentia prosequi solerent transmarini Episcopi etiam conventu Synodali pollentes Romani Pontificis auctoritatem, ut etiam diversam ab eo sententiam meditati cum essent tamen paratos se præbeant ab ea libenter recedere, si ipse Pontifex, quem consulunt, diversa rescriberet: cujus standum omnino decreto, esset Catholicis omnibus in confesso. Sed quæ sunt reliqua Synodalis Epistolæ prosequamur:

XXIV.
Laudes Pap. Joannis.

Hanc igitur nostræ salutationis epistolam per fratres & confacerdotes nostros Cajum & Petrum, & per filium nostrum Liberatum diaconum continuo destinavimus, & auctoritatem vestræ beatitudinis & gratiam debitis obsequiis honorantes. Talis quippe es, qualem sancta sedes Petri merebatur habere Pontificem, dignus veneratione, plenus dilectione, loquens veritatem sine mendacio, nihil faciens arroganter: unde etiam libera charitas universæ fraternitatis requirendum putavit consilium tuum. Respondeat, obsecro, mens illa sancto Spiritui serviens affabiliter & veraciter. Non solum enim de sacerdotibus, sed de ipsis quoque parvulis apud eos baptizatis utrum soleant, vel debeant ad clericatum, si petierint, applicari, consulimus. Multis

PAGIUS II.
Moritur Joannes II. Papa.

A num. XXVI. ad XXIX. Joannes II. Romanus Pontifex hoc anno vitam cum morte commutavit, ut recte Baronius tradit, sed non sexto Kalendas Julias, ut ille ex Anastasio scribit, sed VI. Kalendas Junii, ut habent exemplaria MSS. Anastasi, unum Freherianum, duo Thuanea, Regium & Mazarinum. Præterea Anastasium scripsisse Joannem sexto Kalendas Junii demortuum, demonstrant Ordericus lib. 2. Luitprandus, Abbo, & Marianus Scotus in Chronico, qui diem illum ab Anastasio sine dubio acceptum notarunt. Quod & ostendit Anastasius, qui ait sedisse Joannem annos duos, menses quatuor, dies sex, quod & omnia ejus MSS. exemplaria, omnesque Catalogi Pontificum habent, & cum his Hermannus

enim facere istas frequenter petitiones concedimus, nec negamus; donec habito vobiscum diligentiore, tractatu, legatio nostra revertatur.

Illud etiam beatitudini tuæ credimus intimum: Fratres aliquantos ex nostro collegio, relictis sine causa plebibus suis, ad transmarinas navigare sapius regiones: hos diutius Ecclesia toleravit, excusante eos * violentia temporis mali. Petimus nunc, ut quicumque forsitan Episcopus, aut presbyter, sive diaconus, aut cujuslibet inferioris ordinis clericus sine nostra epistola venerit, & nun approbaverit se pro utilitate sanctarum Ecclesiarum fuisse directum, similis hæretico judicetur, neque vestra communione dignus existat: ut in omnibus & per omnia beatitudinis vestræ disciplina laudetur. Et alia manu. Vegetem te, nostrique memorem præstet omnipotens Deus, domine frater. At quid accidit? Antequam ejusmodi litteræ Romam per legatos perlatae essent, Joannes Papa ex hac vita decessit.

XXV.

* accusan- tes.

Adversus vagos clericos.

Cum autem legatio missa ab Africano Concilio ad Joannem Romanum Pontificem, invenisset ipsum esse defunctum, ei qui in locum illius esset subrogatus, Agapeto Papæ litteras Synodales dedit. Antequam vero quæ post hæc acta sunt prosequamur, ordo rerum gestarum postulat, ut de illius obitu & hujus creatione primum agamus. Quod igitur ad Joannis Papæ obitus tempus pertinet; satis certe errare convincuntur, qui eum anno superiori ex hac vita migrasse tradunt: ex litteris enim, seu potius constitutione data hoc anno ab Imperatore Justiniano ad ipsum Joannem sexto Kalendas Maii ad id usque tempus pervenisse, intelligi potest. Sed quo potissimum anni hujus die decesserit: habet Anastasius, ipsum hoc anno esse defunctum sexto Kalendas Julias; atque post sex dies suffectum in locum ipsius Pontificem Agapetum.

XXVI.

Joannis obitus, & creatio Agapeti.

Hæc si vera dixerimus, corrigendæ essent quæ reperuntur ejusdem Imperatoris Justiniani litteræ hoc anno datæ ad Agapetum Papam pridie Idus Martias sub

XXVII.

De tempore creationis Agapeti. sub

Contractus & Ordericus citatus. Error tamen in dies irrepit, loco enim, dies sex, legendum, dies viginti sex. Nam cum Joannes II. die ultima Decembris anni DXXXII. Pontificatum inierit, dieque vigesima septima mensis Maji sepultus sit, sedit annos II. menses IV. dies XXVI. & Librarii in diebus numerandis duos numeros denarios omiserunt. Addit Anastasius, cessasse Episcopatum diebus septem, nisi quod quædam exemplaria cum uno ex nostris, & Gotfridus Viterbiensis in Chron. habent dies sex, qui numerus si retinendus sit, excluditur dies emortualis Joannis, si prior præferatur, includitur. Nam Sanctum Agapetum natione Romanum ordinatum esse hoc anno die tertia mensis Junii, in quam Dominica cadebat, ex ejus

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

sub Consulatu Belisarii, redditæque ad ipsum ab eodem Pontifice decimo quinto Kalend. Aprilis sub eodem Belisarii Consulatu. Sed magis illapsus videtur error in diem datæ dictæ Imperatoris sanctionis ad Joannem: cum præsertim successoris ejus Agapeti ordinationem contigisse hoc anno, ipsa hieme, litteræ ejusdem Agapeti Papæ ad Reparatum Carthaginensem Episcopum datæ declarent, suo loco paulo post recitandæ: quarum auctoritate optime congruit, ut eadem ordinationem quamprimum renunciata Constantinopoli, statim ipse Imperator (ut dictum est) scripserit ad ipsum Agapetum Pontificem, ex more, fidei Catholicæ professionem: de qua Imperatoris epistola agetur inferius. Verum etsi hoc anno contigisse & Joannis obitum & Agapeti ordinationem, tot testimonia probent; quo tamen potissimum die unumquodque contigerit, minime affirmari potest. At de Joanne jam quæ sunt reliqua describamus: de eo enim Bibliothecarius hæc habet: *Hic fecit ordinationem in urbe Roma unam per mensem Decembrem, creavit presbyteros quindecim, Episcopos per diversa loca numero viginti unum. Qui sepultus est in basilica S. Petri. Et paulo post: Cessavit Episcopatus ejus dies sex.* Eius autem sepulcro ejusmodi epitaphium inscriptum tra-

PAGIUS Sedis duratione liquebit. Interim corrigendus hic alter Anastasii vulgati error: ait enim Joannem sepultum esse in Basilica Beati Petri Apostoli, post Consulatum iterum Lampadii, qui annum DXXXII. designat. Nam nota illa temporaria deest in altero MS. Anastasii Bibliothecæ Colbertinæ, & non potest non esse addititia. Denique ex his evidens est Anastasium scripsisse post mortem Bonifacii II. Sedem vacasse dies LXXVI. non vero dies VI. ut perperam habent vulgati Codices Anastasii. [r]

III. Baronius, qui Joannis II. Pontificatum ab anno DXXXI. exorsus est, annos tres ei attribuit, sed sine teste, additque eum hujus anni hyeme demortuum, quod extent Litteræ Justiniani Imp. ad Agapetum Papam, quæ dicuntur datæ pridie Iduum Martiarum Constantinopoli, Fl. Belisario V. C. Consule, responsumque Agapeti ad ipsum, datum XV. Kalend. April. Constantinop. Fl. Belisario V. C. Cos. Verum errorem in numeros irrepsisse manifestum est; alioquin Justinianus die XIV. mensis Mar-

NOTÆ [r] Catalogus cœvus Blanchinianus annos duos, menses quatuor, & dies sex Pontificatus Joanni assignat. Quare chronologiam hanc omnino retinere oportet; eademque admiffa, Joannes obiit die XXV. Aprilis anni 535. Quoad Interpontificium, mendam aliquid irrepsisse suspicor in Anastasium; forte enim diebus tantummodo quatuor, non sex constitit; ut Agapetus pontificiam Cathedram ascenderit die 29. Aprilis hujus anni. Quæ nostra Chronologia, belle cum Historia congruit. Cum enim sederit Agapetus mensibus undecim, diebus octo, ut habet Catalogus Blanchinianus, decessit sequenti anno 536. die 6. Aprilis, adeoque die secunda Maii hujus anni Vir Sancta Memoria dici a PP. Constantinopolitanis rectissime potuit, quod & annotat Pagius ad annum 536. 10. MANSI

dit Manlius ex antiquis monumentis basilicæ Vaticanæ:

Hic tumulus Vatis conservat membra Joannis, Ordine Pontificum qui fertur jure secundus. Licet in extremis solers, fidusque minister Claruit, & primus jure Levita fuit. Missus ad Imperium vice Præsulis, extitit auctor. Hunc memorant Synodus, Pontificique thronus. Cum titulis fidei vigilantia quanta regendi, Committas animas, ne lupus hostis oves Carperet, ammixtus premeret, ut potentior unam Justitiam cunctos nixus habere parerem. Providus, humanus, summus, verusque sacerdos, Nil temere, atque nimis pondere cuncta gerens.

Hæc ibi, nonnihil, ut vides, depravata. Porro ejus sepulcro successorem Agapetum hoc indidisse Epitaphium, ex sequenti possumus intelligere (a):

MENTE

tii ad Agapetum Papam scripsisset, & intra quatuor aut quinque dies, XVIII. scilicet ejusdem mensis, is ad Justinianum responsum dedisset. Præterea Agapetus, qui tunc Romæ erat, Constantinopoli Litteras dare non potuit. Quare utraque Epistola post mensem Junium hujus anni scripta.

Ut autem Cardinalis doctissimus ostendat, Agapeti ordinationem hoc anno ipsa hyeme contigisse, innititur Epistolæ Agapeti ad Reparatum Carthaginensem Episcopum, datæ quinto Idus Septembris, post Consulatum Paulini V. C. hoc scilicet anno, in qua ait Agapetus: *Fraternitatis tuae Litteris indicasti, post Epistolam decessori meo dirigendam, inter navigii suscipiendi moras, quas hyemis continuati generabat asperitas, ordinationem nostram tibi Omnipotentis Dei beneficio nuntiata. At loco, quinto Idus Septembris, legendum, quinto Idus Decembris. Legati enim a Concilio Africano hoc anno celebrato, ut legere est apud Baronium num. XXI. ad Joannem Papam directi sunt, qui cum Romam*

IV. Sed non hyeme.

(a) Antiq. Inscr. in Append. pag. 1165. n. 8.

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

Joannis Papæ epitaphium. MENTE PIA VIVENS CHRISTI NUTRITUS IN AVLA ET SOLA GAVDENS SIMPLICITATE BONI BLANDVS IN OBSEQUIIS ET PVRO PLENUS AMORE PACIFICAM VITAM JVRE QVIETIS AGENS QVI GRATVS POPVLIS ET CELSO DIGNVS HONORE SVMPSTI MERITIS * PVRFICALE DECVS COMMISSVMQVE TIBI PASCENS BONITATE MAGISTRA SERVASTI CUNCTVM SVB PIETATE GREGEM PRO QVO RITE TVVM VENERANS AGAPETVS HONOREM PRÆSTITIT HÆC TVMVLO MUNERA GRATA TVO QVI NVNC ANTISTES ROMANA CELSVS IN VRBE SEDIS APOSTOLICÆ CVLMINA SACRA TENET

Haecenus Epitaphium.

XXVIII. Qui autem in locum Joannis subrogatus est Agapetus, patria fuit Romanus, filius Gordiani presbyteri tituli sanctorum Joannis & Pauli. Fuisse autem Agapetum Archidiaconum, eundemque apprime eruditum, testatur Liberatus in Breviario. (a) Quid vero, simulac creatus est Pontifex, egerit, ab Anastasio accipere: Hic (inquit) in ortu Episcopatus sui libellos anathematis, quos invidia dolo extorserat Bonifacius a presbyteris & Episcopis contra canones, contra Dioscorum, in medio Ecclesie, congregatis omnibus, incendio consumpsit, & absolvit totam Ecclesiam ab invidia perfdorum. Hæc ipse: sed de his superius pluribus actum est.

XXIX.

Ubi vero Justinianus Imperator cognovit Agapetum esse creatum Romanum, Pontificem officio non deuit. Cum enim more majorum (ut dictum est superiori tomo ex Symmacho) consueverint omnes Catholici Imperatores ad singulos recens creatos Romanæ sedis Episcopos mittere Catholicæ, quam profiterentur, fidei professionem: id ipsum præstitit Justinianus Imperator, qui mox eandem direxit ad

PAGIUS mam pervenere, Litteras Synodales Agapeto dedere, quod Joannem II. mortuum invenissent. Concilium illud ante mensem Augustum celebratum; cum susceptis ex eodem Concilio Litteris Justinianus rescripserit ad Salomonem Præfectum Prætorio Africæ Litteras Kalend. Augusti Constantinop. Belisario V. C. Cos. Eas exhibet Baronius num. XLIII. & seqq. Sed præter Litteras Synodales a Reparato, aliique Episcopis Africanis ad Joannem Papam missas, post aliquod tempus, mense scilicet Novembri, jam hyeme saviente, Reparatus nomine suo alias Litteras Romam scripsit, non ad Joannem, sed ad Agapetum ejus successorem, cujus ordinationem inter navigii suscipiendi moras acceperat. Quare Agapeti ordinationem, non hyeme facta, ut inde colligit Baronius, sed hyeme Reparato nuntiata. Porro Reparatum hoc anno post Bonifacium Carthaginensis Ecclesie Episcopatum suscepisse, testatur Victor Tununenſis ad Consulatum Belisarii. Baronius, qui Victoris Chronicon non viderat, Reparatum anno DXXXI. jam Episcopum fuisse eo anno num. VIII. scribit. Denique ex didis, dicendisque constat Pæbrocium in Conatu Chron. Hist. perperam al-

Agapetum fidei confessionem, quam Joannis Papæ ejus prædecessori miserat confirmandam; cui & hanc præfationem præfixit post hujusmodi consuetum apponi titulum (b):

In nomine Domini Nostri Jesu Christi (b) Extat inter ep. Agapet. Tom. 1. epist. Rom. Pont. Dei, Imperator Flavius Justinianus, Alemannicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inachytus, Victor, ac Triumphator semper August. Agapeto sanctissimo Archiepiscopo almae urbis Romæ & Patriarchæ. Inter tot & devictis populis apponi solitos gloriæ titulos, cur Anticus voluerit nominari, habes quem consulas doctissimum Alciatum (c), nempe ab Antis Istri fluminis accolis, quos idem Imp. ad internecionem fere delevit. Sed epistolam audi:

Ante tempus in hac regia urbe nostra quorundam de causa fidei extitit morboſa contentio: quam nos congrue respuentes, interposito edicto, repressimus. Et quia nostri studii est, emergentes ejusmodi causas ad Apostolicæ sedis vestra referre judicium: ejusdem fidei, quam sequendam duximus, renovem epistola nostra

(b) Extat inter ep. Agapet. Tom. 1. epist. Rom. Pont.

(c) Alciat. pareg. lib. 5. cap. 3.

XXX. Justiniani Imp. ad Agapetum fidei confessio.

ligasse mortem Joannis II. cum die XXI. Aprilis & ordinationem Agapeti cum die XXVIII. ejusdem mensis.

A num. XXX. ad XXXVI. Antequam Legif. Historiam Dissertationem de uno ex Trinitate Carne passu ab Emin. Cardinali Norisio sub exitum anni MDCXCV. Romæ publicatam, notat Consulares Epistolæ Agapeti Papæ non nisi ex conjectura erroneas esse assequi potui; sed idem eruditissimus Cardinalis ex antiquo Codice Vaticano, de quo anno sequenti, eas certo emendavit cap. X. Baronius num. XXX. recitat Epistolam Justiniani ad Agapetum Papam missam, cujus hoc est initium: *Ante tempus in hac Regia Urbe, &c.* In ea narrat Imperator se Edictum, videlicet contra Acœmetarum ac sedatarum errorem, itemque Nestorianos ac Eutyechianos publicasse, ejusque tenorem Epistolæ a se per Hypatium ac Demetrium ad Joannem Papam missæ, inseruisse: quam, inquit, pro integritate fidei memoratus Prædecessor vester libenti gratulatione suscipiens, suo ac totius Ecclesie Romanae firmavit assensu. Joannes enim in Synodo anno elapso Romæ coacta tria Capitula de Christo Uno ex Trinitate: de

V. Littera Justiniani Imp. ad Agapetum PP. anno sequenti data.

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

stra ad beatam memoriam predecessorem vestrum Joannem per Hypatium & Demetrium venerabiles Episcopos missa legatione direximus. Quam pro integritate fidei memoratus predecessor vester libenti gratulatione suscipiens, suo & totius Ecclesie Romanae firmavit assensu. Cujus epistola nostra tenor hujusmodi est: Victor Justinianus, &c. Reddentes honorem Apostolice sedi. Et quae sequuntur, prout supra descripta habentur. Porro fidei professioni recitatae ista ad Agapetum Justinianus adjunxit. Quamobrem petimus sanctitatem vestram, ut memoratam epistolam vestra auctoritate firmetis, & Cyrum vel sequaces ejus a communione habeatis alienos, donec statutis sanctitatis vestrae obtemperent. Exemplar subscriptionis. Divinitus te servet per multos annos, sancte ac religiosissime Pater. Data prid. Id. Martiarum, Constantinopoli, Flavio Belisario V. C. Consule. Qui est praesens annus Christi quingentesimus trigessimus quintus. Quid ad haec Agapetus Papa descripserit, accipe (a):

(a) Agapet. ep. 6.

XXXI.
Agapeti
Papae
epistolae
ad
Justinianum
Imp.

Gratulamur, venerabilis Imperator, quod tanto Catholicae fidei ardore succenderis, ut omnibus piissima vita vestra temporibus piam sollicitudinem circa servandam, augendamque Ecclesiarum concordiam clementer exhibeas, & unam fidem, suaque per omnia firmitate consimilem omnibus populis Christianis cupias predicari. Nec mirum in ejusmodi clementiam vestram placita Deo cogitatione persistere, cum non alius Imperii vestri beator sit proventus, quam religionis augmentum. Quapropter libenti hoc & prophetica voce cantabo (b): Repletum est gaudium os nostrum, & lingua nostra exultatione: quod florentissimum Principatum vestrum divinis quotidie inspicimus beneficiis adornari.

(b) Ps. 125.

XXXII.

Cupis enim, venerabilis Imperator, ut tuae pietatis epistolam de fidei vestrae expositione nuper ad beatam memoriam predecessorem nostrum Joannem Romanae sedis Antistitem per Hypatium atque Demetrium

PAGIUS

de Deo Verbo in Carne passio, impassibili Deitate: & de Beata Virgine vere & proprie Dei genitricis, approbavit. Rogat autem Imperator Agapetum, ut Epistolae insertas suas ad Joannem Papam Literas Apostolicae iterum auctoritate confirmet, iisque recitatis, concludit: quamobrem petimus Sanctitatem vestram, ut memoratam Epistolam vestra auctoritate firmetis, & Cyrum, vel sequaces ejus, a communione habeatis alienos, donec statutis Sanctitatis vestrae obtemperent, &c. Data pridie Iduum Martiarum Constantinopoli, post Consulatum Belisarii V. C. nempe an. DXXXVI. ut legitur in MS. Vaticano citato, non vero Flavio Belisario V. C. Consule, idest, hoc anno, ut ibidem Baronius & Lab-

Episcopos destinatum, & a praefato Praefule roboratum, nostra quoque auctoritate firmemus: laudamus, amplectimur; non quia laici * auctoritatem praedicationis admittimus, sed quia studium fidei vestrae Patrum nostrorum regulis conveniens confirmamus atque roboramus: per quod jam & unitas provenit Ecclesiae, & reliqua Catholica membra Ecclesiae ad ejus compagem Christianitatis constantia reditura confidimus. Cujus professionis vel epistola vestra tenorem inferius adnectentes, studium, quod circa Deum integre geritis, nostra auctoritate firmamus; praedicantes hujusmodi fidem omnium Patrum nostrorum regulis convenire, & Apostolice sedis concordare dogmatibus.

* laicis.
Qualiter
probetur
Imp.
const. de
Fide.

Constituentes, ut si quis nostrae Catholicae fidei contrarie tentaverit, quam pro submovenda haereticorum suspitione paternis regulis consentaneam praesenti definitione firmamus, sanctae communionis efficiatur extraneus. Unde & Cyrum, ejusque sequaces jam ante pro hac insania ab Ecclesia Catholica communione suspensos, & in sua haecenus perfidia permanentes, nisi sub satisfactione canonica doctrinam Apostolicam fuerint consecuti, nullatenus patimur eos sacrae communioni restitui; sed etiam ut haereticos anathemati subicimus: ut qui nostris constitutionibus parere contempserit, Ecclesiasticum statum, puritatemque non maculet. Hucusque cum perduxisset Agapetus suas litteras, mox subnexuit dictam Justiniani Imperatoris epistolam, necnon ejus fidei professionem superius recitatam.

XXXIII.

Hec ipsis exordiis Agapeti Pontificatus transacta sunt inter Imperatorem atque ipsum Pontificem; cujus sententia in dicta epistola Romano Pontificem digna nunquam e memoria dilabatur: ita nimirum recipere Catholicam Ecclesiam, ipsamque Apostolicam sedem Imperatorum leges atque sancita de rebus ad Ecclesiam pertinentibus, quatenus ea sunt sacris canonibus consentientia, non ut laici hominis docere in Ecclesia praesumentis: FIRMAMUS (inquit) LAUDAMUS, AMPLECTIMUR: NON QUIA LAI-

XXXIV.

Justiniani
constitutiones
quae probatae.

beus Tom. IV. Concil. pag. 1790. habent. Hoc enim anno mense Martio Agapetus nondum erat Pontifex, & ejus ordinatio, quemadmodum Cardinalis Norisius recte differit, in Joannem Papam Literas Apostolicae iterum auctoritate confirmet, iisque recitatis, concludit: quamobrem petimus Sanctitatem vestram, ut memoratam Epistolam vestra auctoritate firmetis, & Cyrum, vel sequaces ejus, a communione habeatis alienos, donec statutis Sanctitatis vestrae obtemperent, &c. Data pridie Iduum Martiarum Constantinopoli, post Consulatum Belisarii V. C. nempe an. DXXXVI. ut legitur in MS. Vaticano citato, non vero Flavio Belisario V. C. Consule, idest, hoc anno, ut ibidem Baronius & Lab-

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

LAICIS AUCTORITATEM PRAEDICATIONIS ADMITTIMUS, SED QUIA STUDIUM FIDEI VESTRAE PATRUM NOSTRORUM REGULIS CONVENIENS CONFIRMAMUS ATQUE ROBORAMUS. Sicque & in caeteris discas, ita probatas Ecclesiae Catholicae & Apostolicae Justiniani vel aliorum Principum de rebus Ecclesiasticis editas sanctiones, si eadem sacris canonibus innitentur, quibus faveant, eisdemque consentiant: secus si contra. Haec quidem, Agapeti Pontificis verba, ad reliquas ejusdem Imperatoris editas de rebus Ecclesiasticis sanctiones admittendas, vel reprobandas, regula fuit: nimirum ut illae dumtaxat Justiniani Imperatoris recipiantur in Ecclesia de rebus sacris promulgatae constitutiones, quae auctoritate canonum fulciuntur; explodenda vero penitus illae, quibus sacri canones adversantur.

XXXV.

Post haec autem idem Imperator prudentior factus ex hac Agapeti censura, non amplius privatam a se editam fidei confessionem usurpavit: sed ne quid sibi arrogare visus esset, publicam misit, & illam ipsam quam olim Hormisdas Pontifex miserat per legatos Constantinopolim subscribendam ab iis qui Catholicae & Apostolicae Ecclesiae communionem consequi vellent: hanc, inquam, ipsam iterum misit Justinianus Imperator ad Agapetum Pontificem, cujus est exordium: (a): Prima salus est, &c. insertam in epistola data hoc anno, decimo octavo Kalend. Aprilis sub Consulatu Belisarii.

(a) Extat
inter
epistolae
Agapeti.

XXXVI.

Simulacrum idem Agapetus in Joannis Papae defuncti locum subrogatus est, legati ex Africano Concilio antea ad ejus predecessorem directi, eo ex hac vitam abiisse invento, easdem litteras Synodales ipsi Agapeto dedere, adjecereque alias a Reparato Carthaginensi postea scriptas: quas ubi Agapetus omnes accepit, in primis ad Concilium Africanum, cui praefuerat Reparatus, mox vero privatam ad eundem Carthaginen-

PAGIUS

VI.
Libellus
Fidei
Justiniani
anno
scriptus.

ante annum Romae Agapetus federat Pontifex, aliasque ad eundem Literas Imperator miserat. Justinianus tertio a memorata Epistola die, Professionem fidei a se signatam, ad Agapetum destinavit. Cardinalis Norisius observat in laudato Codice Vaticano pag. 45. grandioribus litteris legi: Exemplar piissimi D. N. Justiniani Imperatoris dedit Agapito Constantinopoli de Fide, & incipere: prima salus recta fidei, &c. Labbeus Tom. IV. Concil. pag. 1790. undecim prioribus Libelli versibus recitatis, addit: &c. ut supra post Epistolam Bonifacii II. pag. 1686. quo loco ait a callido veteratore eum Libellum confisum. Baronius vero num. XXXV. dicit eam Professionem fidei, esse illam ipsam, quam

sem Episcopum litteras. Reddamus hic singulas, ac primo loco ad ipsam Synodum datas (b):

Agapetus Episcopus Reparato, Florentiano, Datiano, & caeteris Episcopis per Africam constitutis.

Jamdudum quidem, fratres amantissimi de prosperitatibus vestris repletum est (c) gaudium os nostrum & lingua nostra exultatione. Sed & nunc cum litteras charitatis vestrae ad predecessorem nostrum datas accepimus, pridem gaudia concepta renovamus, benedicentes Dominum sempiternum, qui liberavit nos ab inimicis nostris & de manu omnium qui nos oderunt. Vobiscum enim recte nos dicimus, cum quibus & tribulati sumus: nam cum unum corpus ubique sit Ecclesia, & apud nos quoque principalia compatiiebantur & membra. Vester enim meror nostra semper fuit afflictio, & de vestrorum omnium gemitu, imperante charitate, visceribus frequentabamus saepe singultus. Quae cum ita sint, redeuntibus Caeso & Petro fratribus & coepiscopis nostris, atque Liberato diacono filio nostro, proferimus sincerissimam consilii vestri charitatem: quoniam sicut & sapientes facere decebat & doctos, immemores principatus Apostolici non fuistis: sed quaestioni illatae volentes vincula dissolvere, ab ejus sede requisivistis (sicut decebat) aditum cui potestas esset indulta claustrorum.

Unde nos ea quae de ejusmodi negotio, in generalibus Patrum constituta posuerunt, libenter aperimus, & praesentibus alloquiis translata subnectimus; ut sine dubitatione possitis agnoscere, transcendendi postpositos jamdudum terminos non licere. Itaque si vitare volumus offendiculum; quod a senioribus nuntiatum est, hoc sequamur. Carent enim excusatione, quos praemortuos contigit excedere; & acerbiter cumulant excessuum, quos ignorantia non tuctur. Hinc est, ut quia in tantum Deus omnipotens erexit (d) cornu salutis nobis in domo David pueri sui, ut de omnibus, quorum iniquitati subjacimus, reconciliatione tractemus; ita sollicito remedia debeamus adhibere, ne incolumitatem

S s s

no-

Hormisdas per Legatos Constantinopolim missos, tradidit iis, qui communionem cum Apostolica Sede expetebant. Huic errorem corrigi Card. Norisius ex laudato MS. in quo Libellus ibidem recitatus, idem omnino est cum relato a Labbeo pag. 1801. Professio fidei ab Hormisdas imperata, legitur annexa Epistolae LL. Hormisdas ad Episcopos Hispaniae, & antea Epistolae IX. ad Joannem Nicopolitanum. Haec autem prioribus quidem verbis similis est Libello a Justiniano oblato, sed postea hoc ipso est brevior, ac tota in anathematizandis haereticis, eorumque fautoribus consistit; cum tamen in Libello Justiniani Catholica Doctrina contra Nestorium & Eutychen plene exponatur.

(b) Tom. I.
epistolae
Rom.
Pont. in
Agapeto
epistolae
XXXVII.(c) Ps. 125.
Epistolae
Agapeti
PP.
ad Africa
concil.

XXXVIII.

(d) Luc. 9.

nostra sit incommodum quod curantur, aut medicina subeat maculam de vulnere cui tribuere vult salutem: sed ejusmodi (sicut & nobis cautissime visum est) presbiterum officium in observatione pastorum, ne cum perditis volumus congregare, persequamur; & cum sub nimia relaxatione abfoluimus, obnoxii (quod avertat Dominus) cadamus in culpam: maxime cum priorum nostrorum sententia, redeuntibus ad nos ex Arianis, quolibet modo, in qualibet etate illius pestilentia labe pollutos, tanta charitate in fide complexa est ejusmodi iustitia, & sub dilectione redarguit, zanta ratiocinatione de ambitu honoris exclusi, ut erubescerent aliud magis quaerere, quam redire.

XXXIX. De eo vero quod piissima compunctione requisitis, utrum ad officium suum debent suscipi, aut eos non oportet omnino promoveri; an alimoniorum saltem utilitatibus adjuventur. Laudamus, hortamur, amplectimur, ut re vera ejus promotionem aut officium, in quo fuerint, abnegantes, canonum vos reverentia judicent omnes appetere potius, quam gerere cupiditatis ardorem. Venientes igitur ad fidem sincerissimam, nutriat humanitas, consoletur, prompta sit omnibus misericordia, in cuius remuneratione dictum est (a):

(a) Mat. 5. Beati misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur. Illud quoque quod Catholicos, qui praesunt aut militant Ecclesiae, sine sacerdotum suorum litteris suscipi a nobis minime debere mandatis, & canonibus est congruum, & disciplinis prodesse judicamus ac fidei; quia permanendo in Ecclesiis, in quibus militant, & ministerii sui poterunt assiduitate in Dei Salvatoris nostri amore fervescere, & quae in pervagatione reprehensibilia sunt, vitare. Datum quinto Iduum Septembris. Idem vero Agapetus ad privatas litteras Reparati Episcopi Carthaginensis ad se datas, postquam innotuit illi ipsius electio, ista rescripsit (b):

Agapetus Reparato Episcopo Carthaginensi. Fraternitatis tuae litteris indicasti post epistolam decessori meo dirigendam, inter navigii suscipiendi moras, quas hiemis continuati generabat asperitas ordinationem nostram tibi omnipotentis Dei beneficio nunciata, & gratulatum te frater-

PAGIUS tur. Hic Libellus Justiniani in Codice Vaticano signatur: dat. XVII. Kal. Aprilium P. C. (id est, post Consulatum) Belisarii V. C. In prioribus editionibus legebatur: Fl. Belisario V. C. Consule, quem errorem Binus ac Labbeus expunxerunt, apud quos pro XVIII. Kal. reponendum, XVII. Kal. Aprilis, anno Christi DXXXVI. Agapetus Justiniani Epistolam cum insertis Litteris ad Joannem II. Papam, Rescripto ad eundem Principem approbavit. Initium Epistolae Agapeti a Baronio num. XXXI. & duobus seqq.

nitatis affectu, quia Pontificatus mihi Divinitas indulsit officium. Quod de sinceritate tua non sumus admirati: sic enim te nobis alloqui directi praesentavit affectio, ut cum dilectissimas tuas litteras legerem, te viderim. Quapropter ipsa te qua vidim mente complexus, postulo misericordiam Divinitatis, ut & in vobis quietis reparata gratia fructificet; & Deus omnipotens, qui mihi sacerdotii dedit donum, concedat & meritum.

Præterea ad ea quae Cajus atque Petrus fratres & coepiscopi nostri, sed & Liberatus diaconus filius noster, ut apud nos agerent verbo, a fraternitate tua sibi iuncta dixerunt; congruum putavimus verbo dare responsum, quod per legatos nostros (si Domino placuerit) reddere non moramur. Universa præterea quae inimicorum perveritas invaserat, charitatis tuae Metropolitana jura reparantes hortamur, ut ea quae tuo vel aliorum nomine rescriptimus universis debeas innotescere. Metropolitanus quippe auctoritate suffultus, ne quis se excusabiliter asserat ignorare, quod sedis Apostolicae principalitas canonum consideratione praescripsit. Data quinto Idus Septembris, post Consulatum Paulini V. C. Qui est praesens annus signatus aliter Belisarii Consulatu. Haecenus ad Carthaginensem Episcopum Reparatum Agapetus: non extant tamen decretales litterae ipsius Pontificis, quas in Africana Ecclesia promulgandas dedit.

Egit & Justinianus Imp. apud Agapetum litteris de rebus Ecclesiae Africanae, rogans ita recipi Arianos Episcopos in Ecclesiam ad poenitentiam, ut tamen eisdem indulgeretur in Episcopatu permanere; sed quid decreverit Agapetus, paulo post dicendum erit. Constat etiam ex eadem Synodo Carthaginensi legationem missam esse Constantinopolim ad Justinianum Imp. pro recuperandis rebus ac juribus Ecclesiasticis a Wandalis usurpatis: functus est hac legatione Theodorus diaconus. Quae autem rescripserit pro Africana Ecclesia Imperator, jam dicemus. Susceptis idem Augustus litteris ex Concilio Africano, inter alias redditas litteras reperitur ista rescriptisse ad Salomonem Praefectum Praetorio in Africa. (c) Venerabilem Ecclesiam nostrae Carthaginis Justiniana, ceterasque omnes Afri-

XXI.

XXII. Legatio Concilii Carthag. ad Justinian. Imp.

(c) Post Novel. Justinian. edit. Julian. pag. 246. & Nov. 36. 37.

XXIII.

Agapeti Epistola ad Justinianum anno sequenti data.

recitate, est: Gratulamur, Venerabilis Imperator, &c. Significat Justinianus expositionem fidei ab illo per Legatos ad decessorem Joannem missam, & ab eodem Praefule roboratam, se quoque laudare, & amplecti, addens: Non quia Laicis auctoritatem Praedicationis admittimus, sed quia studium fidei vestra Patrum nostrorum Regulis conveniens confirmamus, atque roboramus. Et postea quoslibet eidem Professioni fidei praesenti definitione iterum confirmata, repugnantes, Sanctae communionis extraneos declarat. De-

Quae Justinian. concecit Africanis Ecclesiis.

* Separatus.

XLIV.

XLV.

(e) Post

PAGIUS

ca Ecclesiae dioeceseos sacrosanctas Ecclesias Imperialibus beneficiis releware, nobis dieque festinamus; postquam nostrae Reipublicae per Dei praesidium a tyrannis direpta sociatae sunt, nostras etiam sentiant liberalitates. Cum igitur Reparatus * ut sanctissimus sacerdos nostrae Carthaginis Justinianae, qui venerando Concilio totius Africae sanctissimarum Ecclesiarum praese dignoscitur, una cum ceteris ejusdem provinciae reverendissimis Episcopis, propriis per Theodorum virum religiosum diaconem & responsalem ejusdem venerabilis Ecclesiae Carthaginis civitatis Justinianae litteris destinatis, nostram deprecatae sint majestatem; possessiones Ecclesiarum totius Africae tractus tyrannico quidem tempore ablatas eis, post victorias autem caelesti praesidio nobis contra Vandalos praestitas, per nostram piam dispositionem eis redditas (salva in quocumque loco tributorum solutione) firmiter possidere secundum legis tenorem, quae jam super hac causa promulgata est: petitionibus eorum prono libentique animo duximus annuendum.

Idcirco jubemus sublimitatem tuam, suis dissonare praecceptionibus, ut praedictas possessiones, salva (ut dictum est) tributorum ratione, venerabiles Ecclesiae tuae nostrae Carthaginis Justinianae, quam omnium civitatum Africanae dioeceseos firmiter possideant, & sine ulla concussionem a nullo penitus abstrahendas. Si quas autem alias possessiones, sive domos, sive ecclesiarum ornamenta apud Afros vel Arianos vel Paganos vel alias quoslibet personas detineri probatum fuerit, ea quoque omnimodo sine aliqua dilacione sacrosanctis Ecclesiis Orthodoxae fidei assignari, nulla prolixitate temporis his qui eadem res inique detinent uti concedendis, sed earum restitutionem, omni explosa machinatione, facere compellendis. Quia non patimur sacratissima vasa, vel ornamenta venerabilium ecclesiarum, aut alias possessiones apud paganos vel alias personas detineri; & lex qua a nobis antea prolata est, abundeque hujusmodi capitula constitutionis praerogativa, quam pro Ecclesiasticis etiam fecimus rebus & possessionibus Africae quoque venerabiles Ecclesias perpotiri censuimus: & secundum e-

inde ait: Unde & Cyrum, ejusque sequaces jam ante pro hac infamia ab Ecclesia Catholica communionis suspensos, nisi resipiscant, nullatenus patimur eos Sacrae communioni restitui. Infamiam vocat Acoemetarum obstitatam pervicaciam, qua contra definitionem a Joanne II. emanatam, negabant Christum unum esse ex Trinitate. Tum inferit Epistolam Imperatoris ad Joannem II. & denique concludit: Et huic Fidei quisquis contradicere praesumpserit, a Catholicae communionis se noverit alienum. Data XV. Kal. Aprilis Con-

jus tenorem licentiam eis damus, res proprias & possessiones, & quicquid ad eas pertinens ablatum est, vel fuerit, ab antiquis detentoribus vindicare.

Cura autem erit sublimitati tuae, quantum neque Arianis, neque Donatistis, neque Judaeis, neque aliis qui Orthodoxam religionem minime colere noscuntur, alia detur omnino communio penitus ad Ecclesiasticos ritus; sed omnino excludantur a sacris & templis nefandis: & nulla eis licentia concedatur penitus ordinare Episcopos vel clericos, aut baptizare quascumque personas, & ad suum furoribus trahere; quia hujusmodi sectae non solum a nobis sed etiam ab anterioribus legibus condemnatae sunt, & a sceleratissimis, necnon inquinatis coluntur hominibus. Omnes autem haereticos secundum leges nostras, quas imposuimus, publicis actibus amoveri, & nihil penitus publicum gerere concedantur haeretici constituti, & Orthodoxis imperare: cum sufficiat eis vivere, non etiam sibi aliquam auctoritatem vendicare, & ex hoc Orthodoxos homines & Dei omnipotentis rectissimos cultores quibusdam afficere detrimentis. Re-baptizatos autem militiam quidem habere nullo modo concedimus. Poenitentiam autem eorum, si ad Orthodoxam fidem mente purissima venire maluerint, non respiciamus; sed damus eis licentiam hoc faciendi: quia Deo omnipotenti nihil ita est acceptabile, ut peccatorum poenitentia. Judaeis autem denegamus servos habere Christianos, quod & legibus anterioribus cavetur, & nobis cordi est illibatum custodire, ut neque servos Orthodoxae religionis habeant, neque si forte catechumenos accipiant, eos circumcidere. Sed neque eorum synagogas stare concedimus, sed ad ecclesiarum figuram volumus reformari: neque enim Judaeos, neque Paganos, neque Donatistas, neque Arianos, neque alios quoscumque haereticos, & speluncas habere, vel quaedam quasi ritu Ecclesiastico facere patimur; cum hominibus impiis sacra peragendi permittere, satis absurdum est.

Insuper sacrosanctae Ecclesiae Carthaginis Justinianae omnia condonamus, quae Metropolitanae civitates & earum Antistites habere noscuntur, quae Codici nostro in primo ejus libro segregata sacrosan-

XLV.

XLVI.

stantinopoli, post Consulatum Belisarii V. C. Hoc Charactere Consulari in laudato Codice a Cardinali Norisio lecto designatur annus DXXXVI. In editionibus Conciliorum gravi hallucinatione scriptum est: Datum XV. Kal. Aprilis, Constantinopoli Fl. Belisario V. C. Consule, cum Collectores non observassent Agapetum die XVIII. Martii currentis anni, quo Belisarius Consulatum gessit, nequaquam fuisse Cpoli, qua in Urbe diferte signatur memorata Epistola Agapeti.

sanctis Ecclesiis suum honorem prestare noscuntur: ut civitas, quam nostri nomenis * cognomine decorandam esse perspeximus, Imperialibus etiam privilegiis ornata floreat. Confugas etiam, qui ad venerabiles ecclesias & earum fines conuolare festinant, & suae voluntati proficere; nulli penitus licere sacrilegis manibus ab iis abstrahere, sed eos venerabilibus locis habita reverentia perpotiri, nisi tantum homicidam sint, vel virginum raptorem, ac Christiana fidei violatorem. Illos enim qui talia factura committant, nullis esse dignos privilegiis quis non confiteatur? cum non possint sacrosanctae ecclesiae & homines iniquos adiuuare & hominibus laesis suum adiutorium prestare.

XLVII.

Si quid praeterea sacrosanctae Ecclesiae sepe dictae Carthaginis Justinianae, & aliis Ecclesiis Africanae dioeceseos a quacumque persona pro sua salute oblatum est, vel fuerit quocumque modolegitimo, seu in possessionibus, seu aliis quibuslibet speciebus; & hoc apud venerabiles Ecclesias manere sinatur, nullius umquam manibus abstrahendum: cum homines quidem tam laudabiles tanque Deo acceptabiles actus & pias facere oblatione deproperant, satis & nos laudamus, & Dei caelestis remunerat clementia. Haec igitur omnia quae ad honorem sacrosanctarum dedimus Ecclesiarum totius Africanae dioeceseos per praesentem piissimam & in perpetuum validam legem, quam omnipotenti Deo dicendam esse perspeximus, sublimitas tua cognoscens, firma illibataque custodire festinet; & omnibus (prout solitum est) manifestare, edictis ubique proponendis: ut nostra iussa summae pietatis habentia, ex omni parte immutata seruentur: temerariis eorum poenae decem librarum auri subdendis, aliqua gravi nostri numinis plectendis omnibus, qui nostram dispositionem quocumque modo vel tempore violare concesserint. Dat. Kal. Aug. C. P. Belisario V. C. Conf. Hanc accipiens Salomon Praefectus Praet. in Africa sanctionem, cum eam executioni mandaret, Arianorum (quorum magna in Africa multitudo ad centum ferme annos regnarat) maximum in se odium concitavit. Sed de his suo loco agendum erit. Porro hujus anni exordio de rebus privatorum idem Imperator ad eundem Salomonem rescripserat sanctionem (a) ipsis Kalendis Januarii, qua admonuit, ut unusquisque Catholicorum infra quinquennium sua bona cognosceret atque repeteret. At de his quae ad res Africanas pertinent, ejus Concilii occasione & petitione, eam quam superius recitavimus Justinianus edidit sanctionem, jam satis.

XLVIII.

Cum autem (ut nuper dictum est) idem Justinianus Imperator apud Agape-

tum Pontificem litteris egisset pro Ecclesia Africana, petens, ut iis qui ab Ariana haeresi ad Catholicam fidem redirent, pateret aditus ad Episcopatum capiendum: iis acceptis Agapetus quid ad eundem Imperatorem rescripserit (b), accipe:

Agapetus Episcopus Justiniano Augusto.

Licet de sacerdotis mei primitiis, pietatis divina muneribus ad referendas esse gratias multipliciter obligatus; susceptis tamen, venerabilis Imperator, per Heraclium venerabilem presbyterum filium nostrum vestrae serenitatis affatibus, quos aeterni fructus ubertate plenissimos destinasti, votorum meorum sunt in Domino gaudia geminata: quod adunatis felicitatis vestrae profectionibus, tali mentis gloriose proposito terrena vobis regna subicitis, ut simul caelestia conquiritis. Cujus rei non sunt ambigua documenta, quando ita vestris, quae direxistis, oraculis Catholicae professionis lumen irradiat, ut etiam beatis operibus emittatur. Siquidem illa est in Deo nostro plena & firma credulitas, quam spiritualium simul fructuum commendat ubertas, sicut Vas electionis annunciat, dicens (c): In Christo Jesu neque circumciso aliquid valet, neque praepitium, sed fides, quae per dilectionem operatur. Quod enim majus fidei vestrae poterit opus existere, quam quod tantis Apostolicam sedem charitatis & munificentiae titulis eleuastis, ut ipsa etiam desideria sperantium transiret? Et quidem hoc in vobis olim (sicut ego quoque probavi) per Dei gratiam semper floruit institutum, ut possibilitatis vestrae meritum quantitas ostenderet praefitorum; & ad hos proventus indita momenta potentiae tenderetis, ut benignitas vobis ingenta vota posentium aut praeveneret, aut vinceret. Hinc est, quod usque ad Principalis coronae fastigia, & ultra nunc usque prosperis vestra tranquillitas successibus gloriatur, nec umquam caelestibus fraudabitur adjumentis; quia scriptum est (d): Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.

Unde ego quoque piissima vestrae liberalitatis eloquia cum devotione gratularis Ecclesiae (sicut praecipistis) divinis scripta feci mysteriis adhaerere; ut supernae majestatis obtutibus indefessis semper precibus ingerantur, & ad impetranda vobis retributionis vestrae praemia sit commemoratio sempiterna. Atque ideo, domine clementissime filii, obsequium salutationis uberrima reverenter exolvens, specialis vos finibus charitatis amplector, sperans ut de mea devotione (quantum in me est) in his quae pro Ecclesiastica pucis unitate praecipitis, vos vobis potius quae sunt Catholica promittatis, juxta hoc quod dicit Apostolus (e): Ita quod in me est,

(b) Agapet. ep. 3. tom. 1. epist. Roman. Pont. Agapeti ep. ad Just. Imp.

(c) Galat. 5.

(d) Rom. 8. vel incl. 12.

(e) Rom. 8.

XLIX.

(e) Rom. 1.

(a) Post Nov. Justinian. Jul. translata in fin. pag. 245. edit. Nov.

est, promptum est & vobis. Nec in aliquo eorum in quibus licite possumus obedire, mansuetudinis vestrae nos adhortationibus credatis obistere: quia sicut Gentium Doctor asseruit (a): Spem habeo, crescente fide vestra, & in vobis magnificari secundum regulam nostram. Et ideo immensus Deo nostro gratias exhibeo, quod pro populi multiplicatione Catholici tanto charitatis ardore fervetis, ut ubicumque vestrum propagatur Imperium, regnum mox incipiat proficere sempiternum.

Cujus studii benevolentia vehementius insistentes, etiam nos in acquirendis eis, quos Arianam significatis vitare velle perfidiam, paternae traditionis existimatis declinare posse censuram scilicet ut in his honoribus, in quibus fuerant apud haereticos, perseverent, & promoveantur ad alios. Quapropter bonum hoc quidem & summa laude praecipuum, quod omnes ovili Dominico per veram fidem cupitis aggregare; sed non oportet nobis eos, qui non recte ingredi moliantur, excipere, beato Paulo Apostolo commonente (b): Nemi dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. Quantam autem paternarum constitutionum, si sic recipiantur (quod absit) incurrant offensionem; ne quid pietatem vestram latere contingeret, ipsas quoque regulas credidi subnectendas, quae specialiter censuerant, ne quis talium conciliatus aut Ecclesiastici ordinis proventus augeatur, aut desideret honores ulterius possidere, quos se dubitare jam non debet culpabiliter amisisse: ex quibus pietas vestra melius poterit estimare, si quo modo tam aperta & Synodalia sedis Apostolica licet infringere constituta; cum sententia clamet Apostoli (c): Si tamen quae destruxi, ea iterum reaedifico, praevicatorum me ipse constituo. Et ideo securus cum ipso Apostoli voce profiteor: Quia confido in vobis & in Domino, quod nihil aliud sentiat. Etenim sicut idem Doctor asseruit: Certus sum & ego de vobis, quod pleni estis bonitate, repleti omni scientia, ut possitis invicem monere.

Si igitur hi, de quibus indicastis, ad fidem rectam legitime venire festinant: nostra fidei regulas sequi non abnuent, dicente Domino (d): Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & sequatur me. Quod si adhuc vituperandi honoris ambitionibus excitantur, & pro lucro sanctae fidei humanae gloriae patidamna formidant; ipsi pronunciant, secundum se a finibus charitatis amplexu, & nos magis velle suis excessibus implicare. De talibus ergo dicit Apostolus (e): Emulantur autem vos non bene, sed excludere vos volunt, ut eos amulemini. Quae cum ita sint, sancto studio vestro quod

(a) 2. Cor. 10.

L. Recipientes non esse laepios cum honoribus.

(b) 2. Cor. 6.

(c) Galat. 2.

(d) Matt. 16. * recuperandi.

Vere contententes honores non querant.

(e) Galat. 4.

Ecclesiam Catholicam cupitis ampliari, nihil ex hoc, si tales in clero non recipiantur, credatis imminui, Apostolo praemouente (f): Quid enim, si quidam eorum non crediderunt? numquid incredulitas eorum fidem Dei evacuavit? Absit. Nam licet simili studio charitatis pro multiplicatione Fidelium ille beatus Petrus caelestis regni janitor traberetur, qui ut Judaeorum plures acquireret, a doctrina & tramite regulari in non respuenndo omni Judaismo descenderat; huic tamen ille junior vincit in Domino Paulus se retulit obviaffe, dicens (g): Sed cum vidissem, quod non recte ingrederentur ad veritatem Evangelii, dixi Petro coram omnibus: Si tu cum sis Judaeus, gentiliter vivis, quomodo Gentes cogis Judaizare? Haec ergo per omnia, Deo cordi vestro assidente, pensantes, agnoscere poteritis, non occasionem nos excusationis inquirere; sed ea quae pro officii nostri ratione transcendere non possumus, vobis humiliter intimare, dicente Apostolo (h): Non enim possumus aliquid contra veritatem, sed pro veritate.

Unde & de Stephani Episcopi persona simul & causa non credatis alicujus nos studio defensionis impelli. Absit quorumlibet mentibus Christianis, aut in quacumque persona aut innocentiam redarguant, aut crimina abfolvant. Sed universa, quae Apostolica sedis super hac sunt parte disposita, illo semper studio manaverunt, quae principatui beati Petri vos quoque cupitis per omnia reservari; scilicet ne in his qui sedis ejus audientiam postulassent, separata ipsius reverentia, alterius sententia proveniret. Et ideo quia clementia vestra salubriter offerre dignata est, ut a legatis nostris omne negotium tractaretur; hanc operam his quos incontinenti dirigimus, Deo auctore, mandamus: ita tamen, ut jam nunc communionem vestra vir religiosus Achilles pro vestra jussione debeat gratulari. At vero de sacerdotio perfruendo, cum ad nos universa quae legati nostri cognoverint, plenissima eorum fuerint relatione perlata, consideratis sanctorum canonum regulis, quas servari praecipitis, sequenda firmius censentur.

Quod autem clementia vestra fratris & coepiscopi nostri Epihanii dignata est excusare personam; quia in praedicti Achillis consecratione vestra potius iustitiam quam illius ordinatio praevenerit: credimus quod & ipse cognoverit jure culpatum; qui praeter alia quae deliquit, hoc certe excusare vix poterit, quod tampiissimo & clementissimo Principi, beati quoque Petri privilegia defensanti, non vel opportune vel importune suggererit, quid in hac parte sedis Apostolicae reverentiae de-

(f) Rom. 3.

(g) Galat. 2.

(h) 2. Cor. 13.

LII. * offensionis.

* sperata Legatis Roman. Pont. negotia commissa.

LIII. In Epihanium illicita praesumentem.

deberetur. De quo simul negotio, sed & de Justiniana civitate gloriosi natalis vestri conscia, necnon & de nostrae sedis vicibus iniungendis, quid, servato beati Petri, quem diligitis, principatu, & vestrae pietatis affectu, plenius deliberari contingerit; per eos quos ad vos dirigimus legatos, Deo propitio, celeriter intimamus. Superest, ut (sicut a beato Petro indefinenter exposcimus) de salute & prosperitate vestri semper Imperii gratulemur. Datum Idibus Octobris. Haecenus Agapetus rescribens ad Justinianum Imperatorem: sed desiderantur aliae litterae, sicut & collectio canonum de non recipiendis haereticis cum honoribus, quam se his subicere tradit.

LIV. At nec etiam de legatis missis quinam isti fuerint, mentio ulla fit; sed ex Actis Quintae Synodi (a) intelligere possumus: nam iidem subscripti habentur in sententia lata contra Severum, Petrum, & Zoaram sub Menna Episcopo anno sequenti; nempe Sabinus Episcopus Canusinus, Epiphanius Episcopus Asculanus, Asterius Episcopus Salernitanus, Leo Episcopus Nolanus, Rufinus Episcopus Fesulanus, Theophanes & Pelagius diaconi sanctae Romanae Ecclesiae. Intelligis jam satis, puto, ex eadem epistola, non nisi Romani esse Pontificis de recipiendis haereticis poenitentibus formam praescribere & dispensare; jureque Agapetum expostulasse adversus Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum, qui inter alia quae perperam egisset, absque requisita Romanae sedis auctoritate Achillem ab Arianis ad Ecclesiam Catholicam venientem ordinasset, jubente Justiniano Imperatore.

LV. De Prima Justiniana.

(b) Procopio de adific. Justinian. Imp. lib. 4.

PAGIUS VIII.

Ad num. LV. & seq. De institutione Archiepiscopi prima Justinianae, de qua hic Baronius

atque hoc modo nutritionis officium atrici patriae rependit. Fabricavit etiam canales aquarum, ut urbs aquis abundaret, & multa alia narratu digna. Non est facile enumerare Deo sacrata templa, verbis comprehendere Principum habitacula, ingentes porticus, nitida fora, fontes, vias, balnea, loca ubi res venum exponuntur. Magna plane urbs est, & totius regionis Metropolis Illyricorum Archiepiscopum sortita, aliis urbibus ipsi tamquam magnitudine praestanti cedentibus: quo fit ut etiam honorem Regi rependat. Ut enim ipsa urbs Rege honoratur tamquam alumna, ita e diverso Rex locum illum in urbem crebere curavit. Haec de prima Justiniana Procopius, qui pergunt dicere de secunda Justiniana ita nominata ab eo, quae olim apud Dardanos urbs erat nomine Ulpiana, necnon & de Justinopoli avunculi nomine nuncupata, & aliis.

Porro quo ad privilegia quae ab Apostolica sede per Agapetum Papam impertienda idem Imperator rogarat, re diutius dilata, cum interea (ut dicitur anno sequenti) contigerit Agapetum ex hac vita migrare, Vigilii Papa eidem Justiniano assensus est, ut idem Imperator sua constitutione declarat his verbis (c): Beatissimum Primum Justinianae nostrae patriae Archiepiscopum habere semper sub sua jurisdictione Episcopos provinciarum Daciae Mediterranae, & Daciae Ripensis, & Privalis, * Dardaniae, & Mysiae Superioris, atque Pannoniae, & ab eo hos ordinari; ipsum vero a proprio ordinari Concilio, & in subjectis sibi provinciis locum obtinere sedis Apostolicae Romae, secundum ea quae definita sunt a sanctissimo Papa Vigilio. Simili quoque modo jus Pontificis, quod Episcopo Justiniana Carthagini Africanae civitatis dedimus, ex quo Deus hunc nobis restituit, servari jubemus. Haec ibi Imperator. Est Novella constitutio de privilegiis collatis Archiepiscopo Primae Justinianae, quae incipit (d): Multis & variis modis, &c. data hoc anno sub Belisarii Consulatu. De iisdem in aliis ab eodem promulgatis mentio habetur (e).

Agapetus autem haud quicquam in praedictum aliarum provinciarum Metropolitanorum Antistitem visus est voluisse concedere: magnopere enim cavere consueverunt Romani Pontifices, ne in canonum injuriam & alterius praedictum conferrent alicui privilegium: sed Vigilii diu vi Imperatoria agitatus (ut suo loco patebit) acquievit. Extant & Gregorii Papae litterae (f) de collato palio

loqui incipit, commodius differemus anno DLV. & quae ad eam spectant, uno tenore recitabimus. Ad

LVI. De privilegiis prima Justinianae.

(c) Auth. de Eccl. tit. col. 9. tit. 14. Novel. 131. * Brivallis.

(d) Novel. 11.

(e) Novel. 131. c. 3. LVII.

(f) Greg. 1. 4. ep. 15.

lio Joanni Archiepiscopo Primae Justinianae. Sic igitur quatuor habes Justinianas, duas apud Europae Dardanos, totidemque in Africa, ubi diximus duas amplissimas civitates eodem nomine appellatas, nempe Adrumetum atque Carthaginem. Sed de his satis.

LVIII. Quod autem in recitatis nuper litteris Agapeti Pontificis ad Justinianum querela est adversus Epiphanium Episc. Constantinopolitanum de illegitima ab eo ordinatione praesumpta & aliis quibusdam perperam factis; haud impune intentatum scias: nam quam citissime Deus ultus est, quod idem Episcopus in sacros canones deliquisset, & quidem severe, cum ipsum ex hac vita praeripuit. Scindum est enim, ipsum Epiphanium hoc anno ex hac vita sublatum, inque locum ejus Anthimum subrogatum. Ad haec usque tempora Epiphanium pervenisse, tot constitutiones hoc anno sub Belisarii Consulatu ab Imperatore ad ipsum datae satis aperte demonstrant: quem tamen hoc eodem anno finem vivendi fecisse, ex iis quae dicuntur inferius, certum redditur.

LIX. Sic igitur Epiphanius cum sedisset annos quindecim, hoc ipso anno ex hac vita decessit: quo e medio sublato valido satis Orthodoxae fidei propugnatore, callidis occultisque consiliis impiae Theodora Augusta Anthimus Episcopus Trapezuntius, qui foris licet Catholicam fidem profiteretur, intrinsecus tamen Eutychianam haeresim sectabatur, in sedem Constantinopolitanam intruditur. Id quidem de ipso publica sanctione (a) anno sequenti edita Justinianus testatur est.

LX. Hinc malorum origo, hinc ipsi Imperatori atque universae Ecclesiae Catholicae acerbissimarum cladum fons erupit, cum videlicet Theodora Augustam conjugem audiens Imperator, monstrum horrendum in regiae civitatis Pontificiam sedem provehit. Plus aequo, & quam deceat Catholicum Principem, audire solebat Justinianus consilium haereticae feminae impiae Theodora: quod ipsemet in constitutione hoc ipso anno edita profertur, cum ait (b): Haec omnia apud nos cogitantes, & hic quoque partici-

PAGIUS IX. Ad num. LVIII. & seq. Tam Nicephorus in Chronico, quam Theophanes Epiphano Episcopo Constantinopolitano annos sedecim & menses tres attribuunt, quod verum esse non potest; cum Mennas initio mensis Maji anni sequentis jam Sedem Constantinopolitanam obtinuerit, & hoc anno Anthimus in Epiphani demortui locum substitutus sit. Theophanes, qui Epiphanii ordinationem illigat cum die XXV. mensis Februarii anni Erae nostrae DXX. anno Incarnat. secundum Alexandrinos DXXXIX. Kalendis Septembris anni Christi DXXXVI. inchoato ait: Hoc anno Epiphano Praefule mensis Junii die V. Indi. XV. post E-

peni consilii sumentes eam, qua a Deo data est nobis, reverendissimam conjugem, &c. Sed plane facta est ipsi in scandalum atque ruinam; ut quae dicentur annis singulis demonstrabunt.

De studiis autem Theodora erga Anthimum auctor est Liberatus diaconus, qui ista ait (c): Ea tempestate mortuus Epiphano Constantinopolitano Episcopo, Theodora Augusta Anthimum transfudit in sedem, qui fuit Episcopus civitatis Trapezuntii regionis Ponti, latenter Chalcedonense Concilium non suscipientem. Haec ipse hujus temporis scriptor. Sed audi ex Actis Quinta Synodi (d) Anthimi nebulonis in sedem ingressum ex libello monachorum Syriae: Epiphano sanctae memoriae Archiepiscopo hujus regiae urbis in pace vita functo, Anthimus, qui aliquando ordinatus fuit Episcopus Trapezuntiarum, magnitudinem & dignitatem sacerdotii, non spiritualium animarum diligentiam esse putavit, sed quendam civilem principatum; & propterea majorem appetens, jam multo tempore derelinquens propriam Ecclesiam, & civitatem regiam, Constantinopolim scilicet, apprehendens tamquam quaedam plagam Aegyptiacam, vitamque sanctam ipsius figuratae continentiae omnibus ostendens, cum haereticis hic nidificantibus conversatus est: similia quoque illis haeretica furta largiendo, & placita illis faciendo & dicendo, voluit adulterine subripere sacerdotalem sedem ipsius civitatis contra omnem equitatem Ecclesiasticam & canones, &c. Haec pluribus Syriae monachi profecuti sunt in libello, quem postquam Agapeto Papae obtulerunt anno sequenti.

Sed unde tanta vis homini nequam, ut favore paucorum haeticorum (haud enim conferendi erant haeretici Constantinopoli commorantes cum degentibus ibidem Orthodoxis) sedem invaderet tantae urbis, sub Catholico praesertim Imperatore, nisi insidiis Theodora Augusta faventis illi uti Orthodoxo? Quod & sua viro suo, qui ad eum ut ad Orthodoxum Antistitem sequenti anno Idibus Augusti constitutionem dedit (e) Ecclesiasticam de numero clericorum ordi-

di-

EXI.

(c) Liberatus. diacon. de caus. Neß. 6. 20.

(d) Quinta Synod. Act. 2.

LXII.

(e) Auth. de mensur. ordin. cler. col. 3. tit. 43. & Nov. 16.

Obitus Epiphanii, & Anthimi subrogatio.

dinandorum. Porro hæc eadem de Anthimi nefaria electione profecuti sunt Archimandritæ Constantinopolitani in libello, quem obtulerunt Agapeto Papæ, cum pervenit (ut dicemus) Constantinopolim anno sequenti: quo etiam testati sunt in fine ipsius, se ea de causa hoc anno misisse legationem Romam ad ipsum Pontificem, ut de his quæ acta essent Constantinopoli, deque persona Anthimi idem Agapetus certior redderetur. Exrat ipse libellus prope finem primæ Actionis Synodi Quintæ (a).

(a) Cons. 20.2. edit. 200.

LXIII. De Theodora Aug. maxime ampia.

Tanta hæc mala ordita est pessima femina, quæ altera Eva serpenti obaudiens facta est viro malorum omnium causa; novaque Dalila Samsoni, ejus vires dolosa arte enervare laborans, Herodias altera sanctissimorum virorum sitiens sanguinem; petulantique summi sacerdotis ancilla, Petri negationem sollicitans: sed parum sit ipsam hujuscemodi sugillasse nominibus, quæ reliquas impietate feminas antecelluit: accipiat potius nomen ab inferis, quod Furiis fabulæ indiderunt, femina furens, Alesto potius, vel Megera, aut Tisiphone nuncupanda, civis inferni, alumna dæmonum, Satanico agitata spiritu, cæstro percita diabolico, inîtæque summo labore inimica concordie, pacisque redemptæ sanguine martyrum, & sudoribus confessorum partæ fugatrix: quanta enim hæc Ecclesiæ Catholicæ mala invexerit, quæ dicenda erunt ostendent. Quam vero religiosissimo ista obfuerit Imperatori, satis superque, si quæ dicentur attendet, spectator luctuosæ tragediæ intuebitur.

LXIV. Justinian. læsus a conjugæ hæreticæ.

(b) Eccl. 25.

Quam felicissimus Justinianus Imp. extitisset, & plane cui nullus umquam vel Gentilium, vel Christianorum Imperatorum longo intervallo fuisset exæquandus, si Theodora conjugæ caruisset, & Catholicam nactus fuisset sibi similem confortem Imperii: Ut plane secundum illud Ecclesiastici (b): Commorari leoni & draconi placebit, quam habitare cum muliere nequam: ipsi contigerit. Et quidem

PAGIUS

phanes Anthimum, cum Sedem mensibus decem tenuisset, munere abdicatum fuisse, & Mennam in ejus locum subrogatum; quæ plane veritati historicæ consentiunt, ut anno sequenti videbimus. Agapetus quidem in Epistola ad Justinianum Aug. Idibus Octobr. data, & a Baronio num. XLVIII. & seqq. recitata, de Epiphano tanquam adhuc vivente loquitur; sed factum id, quia mortis ejus nuncium nondum Romam perlatum fuerat. Gestæ enim Constantinopoli sæpe nonnisi post aliquot menses Romæ innotuisse, varia declarant exempla.

X. Moritur Timotheus Episc. Alexand.

A num. LXV. ad LXXV. Timotheus Episcopus Alexandrinus hæreticus, cui in Chronico Nicephori, & in Tabulis Theophanis anni septemdecim attribuantur, anno tantum quingentesimo tricésimo septimo e vivis excessit. Au-

secundum quod subditur; Mulier si primatum habeat contraria est viro suo: quanto propensiori studio palam favit Justinianus Catholicæ fidei, tanto ista callidiori consilio clam Eutychie hæresi atque Eutychianis hæreticis adiumento fuit & augmento, necnon etiam firmamento. Cæterum pristinum adhuc vigorem retinens Justinianus, cum sibi, qualis esset Anthimus, bene prospectus est, eundem e sede ejectum proscriptit; sed hæc anno sequenti, postquam idem scelestus judicio Agapeti Romani Pontificis detectus, ejusque sententia condemnatus est, accedente Synodali decreto.

LXV.

Sed quodnam hoc item tempore, ipsa peccati fomes, præpotensque diaboli Theodora Ecclesiæ Alexandrinæ damnum intulerit, accipe a Liberato diacono, ubi post subrogationem Anthimi in Epiphani locum mox ista conjungit (c): Verum defuncto Timotheo Alexandrino Episcopo, studio & promissione Calotrychi cubicularii partis Theodora Augustæ, Theodosius ordinatur: qui licet haberet cleri decretum, contradicere volentibus non permisit certamen populi & monachorum, quos non habuit: hi enim pro Gajano fuerunt. Consuetudo quippe est Alexandria, illum qui defuncto succedit, excubias supra defuncti corpus agere, manumque dexteram ejus capiti suo imponere, & sepulto manibus suis, accipere collo suo beati Marci pallium, & tunc legitime sedere. Dum hæc Theodosius perientat, cognoverunt populi & monasteria, quod esset factum vespere in Episcopio, studio Calotrychi & Judicum, id est, Aristomachi Ducis, & Dioscori Augustalis: mox Theodosium persecuti sunt, & expulerunt, ne colligeret funus Timothei.

(c) Liberat. diacon. Brev. c. 20.

Theodosius & Gajan. al. tercantur.

LXVI.

Inthronizaverunt autem Gajanum, qui fuit Archiepiscopus ex parte assertorum incorruptibilitatis: habens autem confensivos aliquantos ex clero, & Possessores civitatis, & Corporatos, & milites, & nobiles, & omnem provinciam, permansit Gajanus in Episcopatu dies centum & tres: post

Diro schismate vexata Eccl. Alexand.

post hæc a Judicibus pulsus abscessit. Et post menses duos Narses missus ab Augusta Theodora Theodosium quidem inthronizavit, porro Gajanum misit in exilium: qui adductus Caribaginem, & inde quasi in Sardiniam directus, quid de eo contigit, ignoratur. Mansit autem Theodosius in sede annum unum, menses quatuor, paucis ei communicantibus; plurimi enim communicabant ad nomen Gajani: populi autem pugnaverunt pro Gajano multis diebus; qui cæsi a militibus majorem sui partem amiserunt: sed & militum major cecidit numerus. Vicebatur Narses non armis, sed civitatis concordia: De superioribus domorum jactabant mulieres super milites, quicquid occurrisset. At ille igne vicit, quod ferro non potuit. Divisa est ulque nunc illa civitas hoc schismate, ut Gajani & Theodosiani in eo vocentur, id est, Phantasiastæ & Corrupticolæ. Fuerunt ista adeo cruenta atque funesta veluti pingues victimæ a Theodora immolata diabolo. Pergit auctor:

LXVII. Inducitur Constant. Theodos.

Novissime Theodosius de sede discessit non ferens seditiones & bella quæ contra eum exercebantur a populo. Missus est Constantinopolim cum honore, eo quod ita Augusta scripta præceperunt. Quo illo veniente, promittebat Augusta Imperatori, quoniam posset Theodosius Chalcedonense suscipere Synodum: sed persistente & nolente eo, cum ejus voluntate foras civitatem regiam sexto millario in exilium missus est, iuxta basilicam, in via quæ ducit ad Stoma pontem: vivitque usque nunc. Hactenus de his Liberatus. Eandem profecutus historiam Leontius (a) Scholasticus, tradit inter alia Gajanum fuisse Ecclesiæ Alexandrinæ Archidiaconum, Theodosium autem scriptorem orationum, huncque sectatorem Severi, illum vero Juliani Halicarnassæi; magnates favisse Theodosio, plebem vero Gajano.

(a) Leont. de sectis Act. 5.

LXVIII.

Quod autem ad successionem Alexandrinorum Antistitum pertinet, ex quo ibi præcipuam sedem hæretici occuparunt, ab ipsis & per ipsos successio spuria de Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

XI. Post Timothei obitum Theodosius & Gajanus de Sede Alexandrina altercati sunt: Gajanus stabat a parte assertorum Incorruptibilitatis Corporis Christi, & Theodosius Chalcedonensem Synodum non suscipiebat; indeque divisa tunc Civitas in Gajanitas & Theodosianor, id est, in Phantasiastæ & Corrupticolæ, ut dicitur ex Liberato in Breviario cap. 20. ubi hoc Schisma egregie describit. Ejus verba refert Baronium num. LXV. & seqq. qua de re egimus anno DXIX. num. XVII. & seq. Porro fallitur Cardinalis Doctissimus num. LXVIII. dum scribit, Alexandria præter Episcopum Alexandrinum hæreticum, sedisse etiam alium pro Orthodoxis Episcopum. Nam post Theodosium & Gajanum, Episcopi quidem Alexandrini fuere omnes

ducta est, interrupta vero Catholicorum: cum tamen & ii qui ibi erant Orthodoxi, licet longe inferiores numero hæreticis essent, Orthodoxum aliquando haberent Episcopum, cui communicabant. Diximus superius de Evagrio quodam Orthodoxo Episcopo Alexandrino; sed & mentio est apud Justiniani Imperatoris sanctionem de Epiphano Episcopo Alexandrino Catholico. Nam in ea constitutione, cujus est titulus (b). Quomodo oporteat Episcopos & reliquos clericos ad ordinationem adduci: scripta ipsa (ut diximus) hoc anno ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum, hæc de alio habet Epiphano Episcopo Alexandrino: Scripta exemplaria sanctissimo Archiepiscopo Alexandria Epiphano, sanctissimo Archiepiscopo Thepolitano, nempe Antiocheno Antistiti: scripta exemplaria Petro Episcopo Hierosolymorum, &c. Post Theodosium autem atque Gajanum, quorum mutæ altercationes ad biennium productæ fuerunt, qui creati sunt postea Episcopi Alexandrini, omnes fuere Orthodoxi defensores Concilii Chalcedonensis, quos numerat Leontius, nempe Paulus, Zoilus, Apollinaris, Joannes, & Eulogius æqualis sancti Gregorii: quos ob cultum Synodi Chalcedonensis Synoditas appellat (c).

Orthodoxus Antistes præfectus.

(b) Nov. 6.

(c) Leont. de sect. Act. 5.

LXIX.

Inter hæc autem cum Constantinopoli federet Theodora Augusta favore Anthimus, & Alexandria (ut diximus) Theodosius: Severus ille perditissimus hæresiarcha ab Antiochena sede pulsus Justiniano tempore sciens hos qui præcipuas Orientis sedes occupassent, suæ esse farinæ homines, sperans ejusdem Theodora potentia Antiochenæ fore se restituendum Ecclesiæ, egressus e latebris, convolat Constantinopolim ad ipsam Theodoram & Anthimum Patriarcham in hæresi propaganda collegam. De his enim hæc habet Evagrius (d): Exiit (inquit) adhuc epistola Severi ad Justinianum & Theodoram scripta: ex quibus intelligi potest, eum ab initio, postquam sedem Episcopatus Antiocheni deseruerat, iter suum Constantinopolim

(d) Evagr. lib. 4. c. 11.

T t t

Catholici; sed antea omnes extitere hæretici, ab eo nempe temore, quo eam Sedem invaserunt. Dicit quidem Baronium, jam se id probasse de Evagrio seu Asterio Episcopo Alexandrino, qui Librarii errore, ut videtur, in Annalibus dicitur Evagrius, sed id supra a nobis confutatum est. Quod vero subdit Baronium de Epiphano Episcopo Alexandrino in Novella VI. Justiniani hoc anno data, memorato, ut dicit, procedit ex corruptione versionis Latinæ. Ea Novella, quæ est de Episcoporum & reliquorum Clericorum ordinatione, directa est Epiphano Archiepiscopo & Patriarcha Constantinopolitano, in fine ejus juxta textum Græcum legitur: Scripta exemplaria sanctissimo Archiepiscopo Alexandria, Ephevensi sanctissimo Archiepiscopo Theo-

sinopolim versus distulisse, postea tamen eo se contulisse. Spe enim vana Theodora impia Augusta illudebat Imperatoris pio animo, dum sicut Anthimum, atque Theodosium quasi professurum Concilium Chalcedonense vocavit Constantinopolim, ita & de Severo persuasit hoc ipsum eidem Imperatori, absque cujus assensu idem sæpe proscriptus hæresiarcha haud ausus esset conferre se Constantinopolim de sceleribus perpetratis daturus pœnas. Subdit vero de ipso ista Evagrius:

LXX. Severi Hæresiarchæ conatus.

Scripsisseque Severum, se, cum esset Constantinopoli, & cum Anthimo collocutus esset, comperissetque eum eandem sententiam tenere opinionem, idem de Deo sentire persuasisse, ut sedem Episcopalem relinquere. Scripsit præterea iisdem de rebus ad Theodosium Episcopum Alexandrinum litteras, in quibus magnopere gloriatur se Anthimo (ut dictum est) persuasisse, ut hujusmodi dogmata gloriæ terrenæ & Episcopatus longe præponeret. Hæc quidem, cum Anthimus (ut paulo post dicturi sumus) factus reus impietatis, abdicare hæresim & profiteri Chalcedonense Concilium quaesitus est, ut remaneret in sede. Post hæc autem rursus Evagrius: Extant porro Anthimi ad Theodosium de iisdem rebus epistola, & Theodosii rursus ad Severum & Anthimum: quas, ne in librum, qui in manibus est, nimis multas res includere videar, præterire animus est, easque relinquere iis qui earundem volendarum cupiditate incenduntur. Hactenus de his Evagrius: quæ autem subicit, postea facta sunt, nosque de iis suo loco dicemus. Vidisti quos colligit Theodora & in præcipuis sedibus Orientis collocat impios hæreticos; & quas infert in urbem Constantinopolitanam hominum pestes; id ordiens funestissima, ut occupatis majoribus sedibus ab hæreticis, invalesceret nefanda hæresis, & dominaretur ubique: sed hæc

(ut diximus) clanculo per cuniculos in Ecclesiam conabatur inferre, quod sciret viri animum pro fide Catholica semper invigilare solere, & nervos omnes pro eadem roboranda contendere.

LXXI.

Theodosius vero Alexandrinus Episcopus hæreticus degens Constantinopoli, inter hæc nova occasione oborta, a suis divisus est. Quomodo id se habuerit, Leontius (a) Scholasticus docet, cum ait: Cum autem privatus Byzantii Theodosius degeret, Agnoitarum (sic ab ignorantia dictorum) dogma motum fuit. Nam quia Dominus ait, neminem horam judicii scire, ne Filium quidem, extra solum Patrem: quaesitum est, An Christus eam ignoraret ut homo. Theodosius Christum ignorare negabat, & adversus Agnoitas scripsit. Alii vero Christum horam ignorare, tradebant, quemadmodum ipsum dolorem sensisse diximus. Inde divulsi sunt a Theodosio qui Agnoita vocantur; cumque peculiarem sibi fecissent ecclesiam, seorsum communicabant. Sed adversabatur Agnoitis Theodosius, utpote Severianus, Gajanitisque contrarius.

(a) Leont. de sectis Act. 5. tom. 4. Bibliob.

Agnoitarum hæresis.

LXXII.

Quinam autem error fuerit Gajanitarum, idem qui supra scriptor hujus temporis Leontius Scholasticus docet his verbis (b): Confitentur Gajanitæ Deum Verbum e Virgine naturam humanam sumpsisse perfecte ac vere, sed post unionem esse corpus incorruptibile dicunt: omnes enim malorum species Christum perpeffum ajunt, ut esurierit & sitiverit & defatigatus fuerit, at non eodem ista quo nos modo passum. Ajunt enim: nos quadam naturali necessitate tum esurire, tum sitire; sed Christum hæc omnia sponte sustinuisse: non enim (inquiunt) naturæ legibus serviebat; alioqui passiones istas futebimur præter voluntatem accidisse, quod absurdum fuerit. Hæc Gajanitarum est opinio, Incorruptibilium dicta. Nos ad ea respondemus, etiam nos fateri, passiones, & affectiones illas fuisse volun-

(b) Idem Act. 10.

De Gajanitis & Theodosianis.

PAGIUS

politano, Petro Sanctiss. Episc. Hierosolymorum, ubi Alexandrini Episcopi nomen reticetur. In exemplari tamen, quo usus est Baronius, legabatur: Scripta exemplaria Sanctissimo Archiepiscopo Alexandria Epiphano, Sanctissimo Archiepiscopo Theopolitano, scil. Antiocheno, qui erat Ephremius, cujus tamen nomen in exemplari Baronii tacetur. In editione vero Codicis Justiniani Notis Dionysii Gothofredi illustrati versio Latina alio modo depravata est: Scripta exemplaria Sanctiss. Archiepisc. Alexandria Ephremio: Sanctiss. Archiepisc. Theopolitano, &c. Data ea Novella XVII. Kal. April. Belis. V. C. Cos. ut in Græco legitur, ideoque Timotheus Episcopus Alexandrinus hæreticus adhuc in vivis erat, cujus, utpote hæretici nomen reticet Justinianus: Neque enim alia hujus silentiæ signari ratio posse videtur.

XII.

Evagrius lib. 4. cap. 10. refert, Theodoram persuasisse Justiniano conjugii suo, ut Severum

ad se accerferet. Tum cap. 11. asserit, extantem Severi Epistolas, quibus scribit, se cum venisset Constantinopolim, collocutum esse cum Anthimo, & persuasisse illi, ut Sedem suam relinquere. Severus Antiochia elapsus anno DXIX. Alexandriam se recepit, & Timotheus hæreticus profugum illum, & Julianum Halicarnassensem ejusdem hæreseos participem excepit. Ex illo sceleratorum hominum concursu ac contubernio triplex, Bonifacio II. Romanam Ecclesiam administrante, secta erupit, Corrupticolarum scilicet, Incorrupticolarum, & Agnoitarum. De tribus illis sectis egimus anno DXIX. num. XVIII. Quare videnda, quæ ibidem diximus ex Liberato cap. 19.

XIII.

A Severo, sicuti Theodosiani, orti etiam Jacobitæ, sic appellati a Jacobo propagatore. Auctor Anonymus Historiæ Armenorum apud Galanum testatur schisma Armenos introductum fuisse a Nierse Arcadabarensi, XXI. Pat-

Initium sectæ Antiochæ. Incorrupticolarum, & Agnoitarum. Schisma Armenorum.

Iunarias, nec tamen idcirco dicere Christum eas perpeffum eo modo quo nos: Nam sponte dicimus ipsum servasse naturæ legibus, volentemque se concessisse corpori, ut sua perperetur eo modo quo & nos patimur. Hæc Leontius, qui testificationibus sanctorum Patrum ista ut Catholica roborat atque firmat. Porro adversus eandem Gajanitas disputat Euthymius in panoplia.

LXXIII. Jacobitæ hæretici.

Leontius vero ubi de Gajanitis locutus est, de Theodosianis hæc habet: Agnoitæ vero confitentes omnia quæ Theodosiani, de corruptibilitate videlicet, disserpant in hoc quod Christi humanitatem ignorare negant, illis ignorare affirmantibus: Ajunt enim, per omnia nobis Christum assimilari: quod si nos ignoremus, & ipsum ignorasse, &c. Qui vero a Theodosio Theodosiani appellati fuerunt, eodem postea a Jacobo propagatore Jacobitas esse dictos, eosque pariter Ægyptios nominatos, affirmat sanctus Joannes Damascenus (a). Contra ejusmodi hæreticos Agnoitas dictos scripsit sanctus Eulogius Alexandrinus Episcopus, cum ad finem sæculi hujus eandem Alexandrinam Ecclesiam gubernaret, qui eo argumento editum commentarium cognoscendum Romam misit sancto Gregorio Papæ; de quo ipse Gregorius ista respondit (b): De doctrina vestra contra hæreticos, qui dicuntur Agnoitæ, fuit valde quod admiraremur; quod autem displiceret, non fuit. In eodem autem sensu jam dudum communi filio nostro Anatolio diacono plurima rescripseram. Ita autem doctrina vestra per omnia Latinis Patribus concordavit, ut nimirum mihi non esset quod in diversis linguis spiritus non fuit diversus, &c. Id quidem sensisse S. Augustinum ostendit, & veritatem adversus eandem hæreticos ex aliis divinæ Scripturæ locis docet. De iisdem alio quoque nomine nuncupatis hæc Joannes Damascenus Ann. Eccl. Tom. IX.

(a) Joan. Damasc. lib. de hæres.

(b) Gregor. l. 8. ep. 42.

PAGIUS

triarcha Armenorum post Sanctum Gregorium Illuminatorem appellatum, & Nierse istum decem Episcoporum Concilium apud Urbem Theviam convocasse, in quo decretum fuit, unam in Christo esse Naturam. Nam Jacobus Syrus mortiferum suæ impietatis venenum apud Syros superiores, Armeniosque evomerat. Porro annum suscepti ab Armenis Schismatis nos edocet Photius in Epistola ad Zachariam Armenorum Patriarcham a Galano citata, in qua postquam dixit, Armenos ob persecutionem, qua tunc temporis exagitabantur, ad Concilium Chalcedonense venire non potuisse, subjungit: Nec tamen proinde contrarium quicquam ei opposuere; sed omnes susceperunt illud usque ad Schisma Thevinsis Conciliabuli, per annos octoginta quatuor, videlicet ab anno secundo Marciani Imperatoris usque ad decimum Justiniani, & sextum Nierse Asiadabarensis. Annus II. Marciani anno Christi CDLII. definit; annus vero X. Justiniani Kalendis Aprilis anni

(c): Agnoitæ, qui eidem Themistianis (c) Joann. Damasc. de hæres. De Themistianis hæreticis.

Ita quidem Severiani omnes isti professione, hostesque Concilii Chalcedonensis, inter se ipsos more hæreticorum pugnarunt: ut plane acciderit hoc veluti portento quodam, ut bellua sine capite (ita Acephalorum hæresis appellata) eadem pluribus prodierit armata capitibus inter se pugnantibus: nam ex eis primum eminuit caput Severus, ex quo denominati sunt Severiani: ex hoc vero plurima alia capita pullularunt, nempe Gajanus, ex quo Gajanitæ; Theodosius, ex quo Theodosiani; Jacobus ex quo Jacobitæ; Themistius, ex quo Themistiani; numerat adhuc aliud caput Joannes Damascenus, nempe Barfanium, ex quo Barfaniani, sive Semidalitæ, de quibus ait: Hi cum omnia Gajanorum, & Theodosianorum decreta defendant, aliquid tamen præterea addiderunt de suo, symbolis Dioscori relictiis, ut a reliquis Dioscori sectatoribus noscerentur. Adversus hæc sumas Severi propagines Euthymius (d) disputat, idemque testatur adversus Theodosianos Anastasium Sinaitam scripta edidisse.

LXXIV. Acephalorum capita multa.

(d) Euthy. Panopl. tit. 16. 16.

Fuit & præpotens illud etiam ex Acephaliscaput exortum, quod ita in eorumdem corpore, qui cum Eutychianis atque Severianis unam tantum faterentur in Christo naturam, prominebat, ut tamen se cæteris capitibus adversarium exhiberet, moribusque depasceret ea: etenim fuit qui adversus ejusmodi fæces hæreticorum stans ex adverso Joannes Phil-

LXXV.

T t t 2 lo-

DXXXVI. inchoatur, & inter utrumque illud intervallum anni LXXXIV. intericiuntur. Quare sequenti Christi anno Conciliabulum illud celebratum, & Ecclesia Armena ab Ecclesia Universalis divulsa. Armeni a Jacobo depravati constanter in Theopaschitarum hæresi perseverarunt; adeo ut cum eam cæteri omnes ejurassent, sola gens illa pertinacissime in illa tuenda hæserit, ut testatur Nicephorus lib. 18. cap. 51. quam & hodie retinet. De ea hæresi legendus Petavius lib. 1. Theologic. Dogm. de Incarnat. cap. 17. & seqq. & Baronius num. LXXXI. & seqq.

XIV.

A num. LXXXV. ad LXXX. Vivebat hoc tempore Joannes Grammaticus Alexandrinus cognomento Philoponus: dirigente Theodosio Byzantii, tunc cœdemus motum fuit dogma Tritheitarum, cujus sententia Princeps Philoponus fuit, inquit Leontius de Philoponus Sect. Act. 5. Magnam is sibi gloriam composuit, dum adversus Proclum Lycium pro Christiana religione egregie scripserat; verum suo

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

loponus ita pugnarit, ut tamen in hæreses ipse æque prolapsus fuerit; de quo primum ista Leontius (a): Hoc eodem tempore, adhuc degente Theodosio Byzantini, denuo motum fuit dogma Tritheitarum, cuius sectæ princeps Philoponus fuit. Quoniam enim obiciebat Ecclesiæ, si duas in Christo naturas diceret, necessario esse duas hypostasas confessorum. Responderebat Ecclesiæ: Si natura, & hypostasis idem sint, necessario quoque sitendum in dividuum; si aliud natura, & aliud hypostasis, quænam illa sortitio fuerit, ut naturas duas statuentes, omnino duas quoque confiteamur hypostasas? &c. Pluribus ipse invicem advertentia altercationum argumenta retexens, ita plane Philoponum ad oppugnandam veritatem Catholicæ fidei ex deliramentis hæreticorum mutuatum esse arma demonstrat. Sed & adhuc de eodem Joanne Philopono quæ habet Suidas, videamus; sunt enim hæc ejus verba:

LXXVI. De Joanne Grammatico dicit Philopono. Joannes Grammaticus Alexandrinus, cognomento Philoponus, plurima scripsit grammatica, philosophica, arithmetica, rhetorica, sacras quoque litteras tractavit. Scripsit & contra decem & octo Procli argumenta & contra Severum; sed tamen ab Ecclesiæ doctoribus, ut Tritheites, ut qui tres deos asserat, reicitur, & in Orithodoxorum catalogo non admittitur. Ita de Philopono Suidas. Quod vero pertinet ad ejus scripta adversus Proclum Lycium, magnam quidem sibi ex eo laudem conciliavit, quod adversus impium hominem, qui scripserat instar Porphyrii contra religionem Christianam, stylum exeruisset. Suidas enim hæc ait, dum de Proclo agit: Hic est Proclus ille, qui alter a Porphyrio impuram linguam, & contumeliosam contra Christianos exercuit; sed Joannes Philoponus præclarissime ejus propositiones refutavit, eumque in Græcis etiam quibus efferebatur, eundem atque indoctum esse ostendit. Hæc Suidas de libris Procli atque redargutione Philoponi, ex qua sibi eximiam (ut diximus) gloriam comparavit: sed evanescentes in cogitationibus suis, non Gentilium dumtaxat atque hæreticorum, verum Orthodoxorum dogmata confutare aggressus est.

PAGIUS nimum ingenio fidens in hæresim incidit, scribens adversus IV. Synodum Oecumenicam, ut notat Photius in sua Biblioth. Cod. LV. & negans, ut tradit Nicephorus lib. 18. cap. 47. ita Resurrectionem mortuorum, ut assereret, corpora nostra corrupti secundum formam atque materiam, & futurum interitum visibilis hujus mundi, & rursus novi mundi creationem alteram, atque alia. Quin & Photius Cod. XLIII. cum dixisset eundem Philoponum in Hexameron scripsisse contra Theodorum Mopsueste-

Porro delirans Philoponus indignus factus est, qui non solum inter Ecclesiæ magistros adnumerari meruerit, sed neque inter Christianos adscribi. Etenim & de eo scribit Photius in Bibliotheca, ab eodem impio elaboratum fuisse commentarium adversus resurrectionem mortuorum, quo & Christianos irrisit: adversus quem tradit scripsisse Theodosium monachum, item & Cononem, Evagrium atque Themistium, licet omnes hi hæretici fuerint non assentientes Concilio Chalcedonensi. Auctor est idem Photius scripsisse eundem Joannem Philoponum in Hexameron opus adversus Theodorum Mopsuestenum, qui in eodem argumento versatus fuerat. Et rursus de eodem: Philoponus (inquit) homo insanus scripsit librum adversus Quartam oecumenicam Synodum. Idem quoque affirmat Photius, extare Acta disputationis Severianorum adversus Tritheitas habitæ coram Joanne Episcopo Constantinopolitano sub Justino Imperatore, Conone, & Evagrino altera ex parte adversus Tritheitas, altera vero Paulo atque Stephano Tritheitis Philoponi defensoribus, impiis æque omnibus. Hæc monstra his temporibus peperit Oriens inter se ipsa moribus confidentia, Theodora Augusta apud omnia ovofovente.

At quomodo intelligendum sit, quod dictum est, Philoponum negasse resurrectionem mortuorum, erit ex Nicephoro declarandum, non enim ut animas diceret sine corporibus cælesti gloria fruituras, sed eas aliis corporibus induendas, illis quidem ex nihilo creatis, quod videlicet assereret corpora nostra corrupti secundum formam atque materiam. Hæc ipse Nicephorus (b) de Philoponi sententia pluribus: qui postquam ait ipsum asseruisse materiam simul & formam corrumpi, hæc addit: Ad hæc consummationem, sive interitum visibilis hujus mundi, ac rursus novi mundi creationem alteram asserit. Statuit etiam resurrectionem mortuorum esse, rationabili videlicet animarum cum corruptibili corpore indissolubilem unionem. Quibus sententiis renitens Conon, ipsum juxta & lucubrationes ejus (sicut a me dicitur) refecit, quamvis eas antea re-

LXXVII.
Philoponi
errores.

LXXVIII.

(b) Niceph.
lib. 18. c.
47.CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

ceperit. Conon ipse corpora dixit non secundum materiam, sed tantum juxta formam occidere, eaque denuo reformari, præstabilioris speciem materia ipsa recipiente, &c. Propagata quidem est Philoponi hæresis ex Origene accepta ad posteriores, qua imbutus Eutychius Constantinopolit. Episcopus confutatus est a S. Gregorio Papa tunc sanctæ Romanæ Ecclesiæ diacono, & Apocrisarium agente Constantinopolit. ut suo loco dicitur.

LXXIX. Quinam autem fuerint Philoponi hæresum confutatores, præter hæreticos illos superius nominatos, idem Nicephorus inferius docet his verbis (a): Cum (inquit) plerique alii scriptis suis ea oppugnaverunt tum Leontius monachus omnium maxime egregium librum triginta capitum contra illum conscripsit, quo simul, & hæresim eam prorsus everit, & piam nostram sententiam valde confirmat: post hunc & admirabilis ille diaconus atque referendarius Georgius Pifides æqualis sive coætaneus illius, quamvis ætate aliquanto junior, jâmbis pulcherrimis, quos scribere consueverat. Confutavit scilicet, & in eo præsertim, quod licet Philoponus confentiret Catholicis, duas esse in Christo unitas naturas, alteram divinam, humanam alteram; erraret tamen, cum adderet, facta unionem, non amplius duas, sed unam tantum compositam esse naturam: ex quo Monophysitarum hæresis pullulavit, & Monothelitarum progressi sunt. Hunc igitur confutaturus Georgius Pifides, rem seriam ludicro temperando, ad hunc modum absurditatem illius refert (b):

Ἄμφιζεται θάττον μίαν τε καὶ μίαν.
εἰ γὰρ μίαν τε καὶ μίαν λέγεις μίαν,
λέλως τὸ λέχθῃν γίνεται καὶ παρδύλις.

PAGIUS vante, inter Cononem & Eugenium Tritheitas, & Paulum ac Stephanum, qui & ipsi Hesitantium de numero erant. Hic visuntur Conon & Eugenius Philopono patrocinari. Cum enim Paulus & Stephanus ab ipsis postularent, ut Philoponi anathema dicerent, recusarunt, &c. [1] Baronius num. LXXVII. Acta illa citans loco Cononis, Canonem, & loco Eugenii, Evagrium perperam habet. De Joanne Philopono loquitur etiam Photius Cod. LV. LXXV. CXXV. & CXXI. Extant adhuc libri IV. hujus Au-

NOTÆ [1] Quamquam Conon Episcopus primo quidem Philoponi Libros probavit; dein tamen ab illo discessit, defendens corporum materiam non corrumpi, sed corpora manere eadem & conspectu, semperque incorrupta; secundum vero formam dumtaxat corrumpi (cum Philoponus corrumpi secundum materiam & formam sustinuerit.) Ita Timotheus Presbyter de recept. Hæret. c. 10. vulgatus a Coteler. Vet. Monum. t. III. p. 415. De Joanne isto Philopono, et, quæ hic a Pagio scribuntur, an veritati cohæreant, ambigo. Eundem enim puto cum Joanne Grammatico, contra quem libros saltem tres scripsisse Severum Antiochenum ex Cod. M. S. Biblioth. Coislinianæ a Montfaucon vulgatæ pag. 53. dicimus. Porro si Severus Antiochenus Episcopus contra eum scripsit, jam dogmata sparisse sua paulo post annum 20. circiter sæculi sexti reputandus esset; vix autem credibile est illum jam tunc non juvenem (utpote jam doctorem hæresicos) vitam ad finem usque hujus sæculi produxisse. Insuper in alio Codice Joannes iste non Alexandrinus, sed Cæsariensis dicitur. Vide ibid. MANSI

Hoc est.

Unam atque mox unam lapillo computat:
At unam & unam forte si unam dixeris,
Pueri vel ipsi tale dictum riserint.

Subdit Nicephorus: Quod autem versiculis his expressit, sic habet: Proferri (inquit) Philopone philosophorum omnium laboriosissime & sapientissime, duas naturas in Christo unitas esse, unam divinitatis, & unam humanitatis. Si ergo duas naturas dicis in eo convenisse, quomodo duas in unam rursus contrahis? una namque & una, duæ sunt, non una, &c.

Rursus autem adversus hujuscemodi hæreticos ex Severo descendentes, præter eos quos recensuimus, addit Photius in Bibliotheca sua, Ephræm Episcopum Theopolitanum, Antiochenum scilicet, egregium commentarium conscripsisse, quo perstringit Severianum hominem Jacobum, quem diximus, a quo sunt Jacobitæ denominati; ibique adversus Baradatum, Eutychetem, & alios Trifagitas; in quo quidem commentario ait explicatum esse Athanasii locum, ubi naturam & hypostasin idem esse visus est aliquibus affirmare. De eodem quoque Ephræm addit Photius, commentarium, elucubrassè adversus eos qui verba sancti Cyrilli impugnabant, quo & hæresim Severi apertissime confutavit: addidisse his adhuc tractationem adversus Anatolium Sebastenum, atque insuper disertam apologiam pro sacrosancto Chalcedonensi Concilio.

LXXX.
Ephræm
Episc.
Antioch.
scripta.

Quod

toris de mundi Creatione; seu in Hexameron ad Sergium Constantinop. Archiepiscopum; una cum disputatione de Paschate; ac præterea varia ejus Opuscula Philosophica quorum seriem textit Oudinus in Supplem. de Script. Eccles. a Bellarmino omisit. Vixit usque ad finem fere hujus sæculi, ut colligitur ex Nicephoro lib. 18. cap. 48. a Baronio num. LXXIX. citato, ubi ait, eum fuisse coætaneum Georgio Pifidio, qui varios libros de Imperio Heraclii & bello Persico ab eo gesto scripsit, ut suo loco dicitur.

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

LXXXI. Quod vero pertinet ad Jacobum, quem (ut ait Photius) Ephræm Antiochenus Episcopus suis scriptis exagitavit; ista de eo Nicephorus habet (a): Jacobus porro, a quo nunc quoque Jacobitarum hæresis denominata celebratur, Syrus genere fuit, obscurus prorsus, & nulla gloria vir; qui etiam Zanzalus propter summam tenuitatem est cognominatus. Hic Eurychetis, & Dioscori, Cnapheique præterea Petri atque Severi dogmate recepto, magnopere id apud Syros propagare studuit. Nempe Monophysitarum atque Theopaschitarum dogmata. Et inferius: Enimvero eo quem diximus Jacobo Monophysitarum opinionem apud Syros prædicante, magnum exortum est dissidium. Nam qui rectæ opinioni adhaerent, Melchitæ appellati sunt, quod sanctam Quartam Synodum & Imperatorem ipsam (Melchitæ enim Syris Rex est) consecrarentur. Qui autem diversum senserunt, multa varietate habuere nomina: Jacobitæ tamen maxime sunt cognominati, propterea quod ei quem dixi Monophysitarum hæresis studio Jacobo adhererent. Qui etiam anathemati traditi sunt, ut Monophysitæ scilicet, & Theopaschitæ. Ac rursum (b):

(b) Nicet. l. 18. c. 53.
LXXXII. Jacobus auctor hæresum Armeniorum.

Jacobus autem Armeniorum quoque sectæ dux fuit. Ea sane hæresis multiplex est, & ut quispiam dicat, hæresum omnium confluent sentina. Nam cum Ario aberrant in eo, quod Deum Verbum naturam mutationi obnoxiam habentem, carnem animam carentem assumpsisse dicunt. Cum Apollinari autem, quod corpus Domini mentem non habere, eique divinam naturam sufficere, mentisque vim operatricem perficere dicunt: atque hæreticis multis laudatis, depravatas ipsorum opiniones sibi ipsi arrogant. Magistri horum illi, quos diximus, fuere post Jacobum & Eusebianus & Mantacunes. Et quandoque illi Deum Verbum incorruptibile & increatum & celeste & a perpeffione alienum, & subtile, nobisque non consubstantiale corpus cepisse, atque ea quæ carnis sunt, nobis in specie tantum spectri more exhibuisse, executumque esse opinantur: quandoque autem carnem ejus in naturam deitatis conversam, eique consubstantialem factam esse dicunt.

LXXXIII. Errores alii Jacobitarum.

Multoties vero etiam Deum Verbum humanum ex Virgine corpus assumpsisse negant, sed ipsum immutabili modo mutatum & carnem factum, transitum tantum per Virginem fecisse: & cruci divinitatem, quæ circumscribi & desiniri nequeat, Unigeniti affixam, eandemque sepulcro traditam assueverunt. Atque fidem etiam natiuitati Christi secundum carnem derogantes, & eam in speciem tantum, phantasmatis instar factam esse dicentes; & non sicut nos per intervalla particulatim sed ad quindecimum Januarii mensis diem

tempus extendentes, Annunciationem simul & Natiuitatem, & Baptismum Christi celebrant. Quinetiam multa divini Evangelii dicta, suam ipsorum opinionem astruere conantes, tollunt atque inducunt: ac veluti Monophysitarum & Theopaschitarum & Apibartodocitarum & Monothelitarum hæresum hæreditate creverint, Cnaphei Petri accessionem ter sancto hymno annexam valde complectuntur. Hæc de Armeniorum dicta hæresi, a Jacobo post Severum originem hoc ipso tempore ducente: quod ostendimus, dum adversus eundem Jacobum ex Photio vidimus scriptis Ephræm Episcopum Antiochenum, qui hoc tempore illi præerat Ecclesiæ: unde nihil est, ut ad posteriora quis tempora illam referat.

En in quos vepres atque dumeta, in via loca, scabra, abditoque recessus per rupes & præcipitia, præruptaque scopulo, immanium ferarum latibula incurserint a recto fidei tramite aberrantes humanæ mentes! En quomodo monstrum monstro junctum concipiat, pariatque horrenda spectra atque deformia simulacra! Ut ex ipsis prudens quisque intelligere valeat (secundum illud Job c) ubi lux habitat, & tenebrarum quis locus sit, ut quisque ducat unumquodque ad terminum suum, & intelligat semitas domus ejus; cognoscat scilicet, ubi sit fides Catholica; ubi vero hæreses habitent. At non hic finis portentorum: alia adhuc prodierunt ex cornuta bestia capita, ut longe ista superet tricipitia conficta a Gentilibus monstra, vel septem capitum hydrum: præter enim eas superius recensitas ex Severo progenitas hæreses, ad eundem pertinere tradit Nicephorus (d) Caucobabditas a loco quodam ita denominatis hæreticos, Angelitas etiam & Damianistas ita dictos ab Episcopis, & locis iisdem nominibus appellatis: nam Angelitas ab Alexandria loco, cui nomen erat Angelii, dictos tradit: quibus præterea addit & Tetradas, Petritas, atque Paulitas, quorum alii Petrum, alii Paulum Severianos, sed ab invicem diffidentes consecrabantur.

Gignebantur hæc monstra potissimum in Ægypto, quæ mox post ortum in se ipsa ungulas convertebant & dentes: ut plane acciderit Ægyptiis secundum illud Propheticum (e): *Concurrere faciam Ægyptios adversus Ægyptios, & pugnabit vir contra fratrem suum & vir contra amicum suum, civitas adversus civitatem, & regnum adversus regnum: & dirumpetur spiritus Ægypti in visceribus ejus, & consilium ejus præcipitabo: & interrogabunt simulacra sua, & divinos suos & pythones & ariolos. Donec tot scelera consecuta est quæ subditur ultio:*

LXXXIV. Hæreticorum conditio.

(c) Job. 38.

(d) Nicet. l. 18. c. 49.

(e) Isai. 19.

Et

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

LXXXVI. Anthimus studet videri Catholicus.

Et tradam Ægyptum in manus dominorum crudelium, & Rex fortis dominabitur eorum, ait Dominus Deus exercituum. Ad hæc plane hæreses deducunt populos, ut post abominaciones secum vehant servitutem atque desolationem: quam cunctis manifestam ob oculos positam tam in Ægypto, quam in aliis Orbis regionibus a Catholica fide refugis, nemo non videt. At de Acephalorum capitibus multiplicibus hætenus.

Jam vero ad Anthimum Constantino-politanum Episcopum hæreticum subrogatum hoc anno in locum Epiphani ab impia Theodora Augusta redeamus. Ita se comparavit vulpis ista, Anthimus inquam, ut cum nefandus hæreticus esset, studeret tamen in omnibus apparere Catholicus, probans Chalcedonense Concilium, & reliqua quæ veri Orthodoxi probarent: Sed & adjecit, quod cum de ejus hæresi sparsus rumor esset, sese homo callidus perpurgavit, dum coram ipso Justiniano Imperat. disertis verbis professus est, se in omnibus assensurum iis quæ Apostolica sedes sentienda præscriberet: hoc enim nullum evidentius signum edi posse videbatur, quam si secuturum polliceretur, quicquid Ecclesia Romana credendum ostenderet; cui assentiri, sit se Catholicum demonstrare. Sed accipe cuncta hæc intexta in ipsius Anthimi damnationis sententia a Quinta Synodo promulgata verbis istis (a):

(a) Quint. Synod. Art. 4. LXXXVII. Subdoli conatus Anthimi.

Cumque sic obtinere potuerit magnum Pontificium Anthimus, quemadmodum dictum est: paulatim putavit oportere depascere sanctissimas Dei Ecclesias talimorbo, & contrarium quam divina voces dicant, pro congregando rationabiles oves Dei ovilis divisiones excogitabat adversus omnes (ut ita dicam) Ecclesias, ut periclitando unionem sanctissimarum Ecclesiarum tantis piissimi Imperatoris nostri laboribus reformatam in multas divisiones scinderet. Denique paulatim hanc corruptionem significabat, simulans quidem suscipere sanctas Synodos, Nicenam dicimus contra impium Arium, Constantinopolitanam contra impium Macedonium, & Ephefinam primam contra impium Nestorium, ac Chalcedonensem contra impium Eutychem, saltem ipsas habens in sacris Diptychis; sed cum inserta ipsis Synodis esset sancta memoria beatissimi Leonis Papæ, nullo tamen tempore aliter vel percipit, vel participat sanctissimis Dei mysteriis, nec celebrationem ipsorum prædicat ne in hac quidem sanctissima Dei Ecclesia, resiliens univèrsaliter a rellis ipsorum confessionibus, & neque magnum Pontificium neque venerabilium Priorum, qui pro talibus respiciunt, & omnino tolerat, aut aliquam defensionem dat. Et paulo post: In talibus enim cum se ipsum magnus Im-

perator disposuerit, ad memoriamque sibi revocaverit sententiam Principis Apostolorum, qua dicit (b) paratos nos semper esse oportere ad respondendum omnipetenti rationem de ea quæ in nobis est spe: nihil plus juvit, sed ad ejus serenitatem deceptibilibus rationibus usus, promisit se omnia facere, quacumque Summus Pontifex magnæ sedis Apostolicæ decerneret; & ad sanctissimos Patriarchas scripsit, se sequi per omnia Apostolicam sedem. Hucusque de primordiis Anthimi captiosi, formam ad tempus induentis Præsulis Orthodoxi.

Hæc cum ita se habuerint; non vacat imposturæ suspitione epistola illa nomine Agapeti Papæ vulgata ad Anthimum inscripta, qua erroris hæresis Eutychanæ ipsum redarguit: etenim hæc simulata ab Anthimo, nequaquam detecta atque damnata fuere; antequam sequenti anno, (ut dicitur) se contulit ipse Pontifex Constantinopolim: interea autem quasi professor fidei Catholicæ & communicator Apostolicæ sedis est habitus idem Anthimus ex sua ipsius (ut dictum est) publica professione, qua se cuncta recipere, quæ Summus Pontifex credenda præscriberet, publice ob omnium oculos, coramque ipso Justiniano Imp. testatus est: Sed & ex falsa omnino Consulium nota Justiniani quartum cum Theodato, seu potius Theodoro collega, detegitur impostura: cum data ipsa epistola reperitur anno superiori Kal. Maii: nam ex his quæ superius dicta sunt, certum est, tunc non Agapetum, sed Joannem ejus prædecessorem sedisse in hunc usque annum Romanum Pontificem. Sed & longe diversus stylus ab aliis Agapeti epistolis, alterius esse sobolem parentis, satis indicat. Neque enim quicquam conquestus fuerat Justinianus Imperator apud Agapetum de Anthimo, sed tantummodo de Cyro & sectatoribus ejus. At de rebus Agapeti, & Anthimi sequenti anno fufus agendum erit.

Quæ vero sunt reliqua ejusdem Agapeti hoc anno rerum ab ipso Romæ gestarum, seu potius quæ agenda conceperat animo, perfecissetque nisi bellico tumultu impeditus fuisset, nempe de publicis Romæ sacræ Theologiæ scholis erigendis, Cassiodorus narrat his verbis: (c) *Nisus ego cum beatissimo Agapeto multo tempore fuisse traditur institutum, nunc etiam in Nisibi civitate Syrorum Hebræis sedulo fertur exponi, divina Scriptura scilicet, collatis expensis in urbe Romana professor doctores scholæ potius acciperet Christianæ, unde anima susciperet æternam salutem, & casto atque purissimo eloquio Fidelium lingua comeretur. Sed cum propter bella ferventia, & tur-*

(b) Petr. x.

LXXXVIII. Spuria ep. nomine Agapeti Papæ.

LXXXIX.

(c) Cassiod. in pres. li. divini. lect. * Pontifice.

De Scholis aperiendis in urbe.

volenta nimis in Italico regno certamina, desiderium meum nullatenus valuisse impleri: quoniam non habet locum lex * pacis temporibus inquietis: ad hoc divina charitate probor esse compulsus, ut ad vicem magistris, introductorios vobis libros istos, Domino prestante, confecerim, per quos (sicut aestimo) & Scripturarum divinarum series, & secularium litterarum compendiosa notitia Domini munere panderetur. Hæc de his Cassiodorus in eo laborans, ne docta Latinitas inter barbaricos vepres omnino silvesceret; Agapetumque tradens hoc ipsum optasse de rebus Theologicis faciendum, utpote qui esset (ut ait Liberatus diaconus (a) in Ecclesiasticis rebus apprime eruditus.

(a) Liberatus diaconus in brev. c. 21. XC. Roman. Eccl. doctrina ex Apost. traditionibus.

Sed sicut admiratione, ita & observatione dignum est considerare, non extitisse hæcenus Romæ, qui in scholis publice sacras litteras profiterentur: ut ex hoc magis intelligas puritatem Apostolici fontis Romæ jugiter scaturientis, & in universoni Orbem aquas limpidas derivantis: cum non pro arbitrio differentium verbis pugnantium hominum (ut fiebat a Græcis, ob idque diversis semper erroribus fatigatis) sacra dogmata Romana Ecclesia definiret; sed quæ ab Apostolis tradita, a majoribus deducta, a patribus servata accepisset, hæc ipsa utpote sacrosancta, universæ Ecclesiæ servanda atque inviolabili lege custodienda eadem Ecclesia Romana præscriberet: quam cæteris omnibus Orbis Ecclesiis diligentiorum fuisse Apostolicarum institutionum custodem, cum ex S. Irenæo, tum ex aliis antiquis Patribus superius abunde demonstratum est. Quæ enim olim sub Gentilitatis infanti ipsa Roma antiquitatis amans, & cultrix in rebus dubiis Sibyllinos libros consulere jugiter consuevit: ubi sepultis erroribus, particeps facta est veritatis, quas ab Apostolis omnium præcipuis sacras traditiones accepit, easdem fida custodia conservatas in rebus dubiis consulere, & ex eis responsa dare quærentibus consuevit; cunctis veluti divinum oraculum accipientibus, quæ scirent non nisi ex Apostolico fonte manare.

XCI. Qua occasione introducit scholæ theolog.

PAGIUS XV.

A num. XCIII. ad XCVII. Justinianus cædem Amalasantha Regina ulturus bellum Ostrogothis ac eorum Regi Theodato indixit, & vi-

probandum lapide unicuique ubique & semper libenter offertur (occasione præfertim hæreticorum, quæ pura sunt atque sincera, esse adulterina clamantium. Fuit enim quondam tempus (inquit Gregorius Nazianzenus (b) cum res nostræ florent, ac præclare se haberent, cum nimirum superflua hæc & verborum lepore atque arte fucata tractanda Theologia ratio ad divinas caulas ne aditum quidem habebat: verum idem erat calculus ludere inverfionis celeritate aspectum fallentibus, & omnigenis & lascivis corporis flexibus spectatores ludificare, quod novi quippiam ac curiosi de Deo vel dicere, vel audire. Simplex e contra ingenuaque oratio atque doctrina pietas existimabatur. At posteaquam Sexti & Pyrrhonis, & contradicendi libidine incitata velut lingua gravis quidam ac malignus morbus in Ecclesiâ nostras infeliciter irrepisset; quodque Astorum liber de Atheniensibus narrat (c) ad nihil aliud vacamus, quam ad novi aliquid dicendum vel audiendum. Tunc namque opus fuit Ecclesiæ Catholicæ tractatoribus, ne quasi infirmi ipsi viderentur in hac parte (d) adversus moles librorum obloquentium detraherentium in fidem Catholicam hæreticorum, cuncta quæ sunt fidei Christianæ adversus eosdem differendo tractare, omnique genere argumentorum vera certa que firma atque solida demonstrare. Sed ad scholas Orientis revocemus orationem.

(b) Greg. Naz. or. in laud. Athan.

(c) Ath. 17.

(d) 2. Cor. 11.

XCII. De scholis Nisibitis.

De scholis autem Nisibitis, quarum meminit Cassiodorus, est mentio etiam apud Junilium Africanum Episcopum, in libro ad Primasium legatione fungentem his ferme temporibus Constantinopoli, ubi ait: Dum te inter alios reverendissimos coepiscopos tuos usque Constantinopolim peregrina provincia coegisset utilitas, ex civitatis affectu in notitiam colloquiumque pervenimus. Tu autem more tuo nihil ante quæstisti, quam si quis esset inter Græcos qui divinarum librorum studio intelligentiaque flagraret. Ad hæc ego respondi, vidisse me quemdam Paulum nomine, Persam genere, qui in Syrorum schola in Nisibi urbe est edoctus, ubi divina lex per magistris publicos, sicut apud nos in mundanis studiis grammatica, & rhetorica, ordine ac regulariter traditur, &c. Subiicit his regulas aliquot ab eodem Paulo acceptas, confecitque ex eis librum illum de Partibus divinæ legis inscriptum.

XCIII.

Sed quinam fuerint bellici tumultus, quibus (ut vidimus ex Cassiodoro) hoc an-

tricem classem cum exercitu ex Africa in Italiam per Ducem & Consulem Belisarium transferre jussit. Hoc bellum, quod per annos XVIII. du-

Belli Gothici tempus. anno flagrare Italia cepit, jam dicamus. Fuit id bellum Gothicum, hoc anno (ut hujus anni exordio dictum est) ab Imperatore Justiniano ceptum, cum videlicet idem Augustus annum nonum Imperii inchoaret; de quo Procopius: (a) Imperator ubi jam didicisset, quemadmodum cum Amalasantha actum fuisset, confestim se ad bellum parabat, annos novenos potitur Imperio. Felicitate progressu per Mundum Præfectum Illyrici Dalmatiam Gothis subjectam invadentem, Salonam urbem expugnasse tradit; sed & per Belisarium Siciliam tentasse, eademque positum esse affirmat; huicque uni Belisario accidisse, ut triumpho auspiciatus Consulatum, eundem triumphans pariter depofuerit, aperiens & claudens annum quam felicissime.

(a) Procop. de bello Goth. lib. 1.

XCIV. Felicitas Belisarii.

Subdit de eo ista Procopius: Cum Belisario itaque actum, quam dici queat, longe felicitus: quippe qui Vandalis reccens devictis, Consulatus dignitate accepta, cum eo adhuc munere fungeretur, Sicilia insuper in potestatem redacta, postrema Consulatus die Syracusas ingressus, plausu ingenti exceptus, aureorum numismatum vim magnam circumfusam jactavit in turbam: nec sane id ex industria factum, sed sorte quadam Belisario omine contigit, qui universam Siciliam insulam Romanis recuperasset, ea ut die Syracusas eveheretur, qua & ei Consulatus finiretur, susceptum antea munus. Hucusque Procopius. Quæ hæc secuta sunt, sequenti anno magis opportune dicentur.

XCIV.

Ad invadendam autem Italiam, quam forti robore Gothi tenebant, visum est Justiniano Imperatori Francos sibi foedere conjungere; ex pietate potissimum ad eos adversus Gothos permovendos argumenta deducens: quod enim sciret Francos Catholicæ fidei studiosissimos, facile ipsius suavit, ut bellum Gothis inferret, quos constaret esse Orthodoxæ fidei perduelles, utpote impios Arianos. De his enim ista Procopius habet (b): Litteras deinde ad Francos Justinianus in hæc sententiam misit:

(b) Procop. de bello Goth. lib. 1.

PAGIUS Primus annus bellici Gothici in Italia gestus.

duravit, currenti inchoatum, atque a Ducibus Belisario & Narse administratum, maximum, anceps, periculosum, cum duobus potentissimis Regibus Ostrogothorum Vitige & Totila gestum est. Baronius primum belli Gothici annum sequentem fuisse credidit, contenditque a Procopio, qui illud egregie descripsit, numerari, non annos belli Gothici absolute sumpti, quod fatetur inchoatum in Sicilia Belisario Consule, præfenti scilicet anno, sed annos belli Gothici in Italia gesti, cujus initium in annum sequentem reiecit, quo Belisarius ex Sicilia in Italiam transit. Verum hujusmodi in annis belli Gothici supputandis distinctio, ex ipso Procopio refellitur. Hic enim lib. 1. de Bell. Goth. cap. 5. refert bellum adversus

Nostra ditionis Italiam per vim Gothi ceperunt, nec solum restituere hæc nobis baud quaquam decernunt, sed injuria insuper nos afficere nec toleranda quidem, nec mediocri: quocirca exercitus adversus hos mittere cogimur. Vos vero par fuerit nobis hoc bello ut auxilio sitis, quod utrique utrisque nostrum commune rector illa ac vera de Deo opinio facit, in Gothosque odium, ut Arianorum errores reiccientibus detestandos. Hæcenus litteræ. Subdit vero Procopius: His litteris Imperator præscriptis, & Francorum Principibus magna pecunia condonatis, majorem se pollicetur daturum, ubi bellando rem gesserint. Franci vero hoc pacto illecti, bellum se promptius gesturos promittunt. Hæc ipse: cætera autem inferius suis locis.

XCVI. Franci adversus Gothos vocantur.

Ita prospere cuncta cedunt Imperatori (quod sæpe ingerendum est) dum perinde atque omni feriatu bello, in summo otio, tranquillaque pace dies duceret, nihil præterea curasse (ut diximus) visus est, nisi ut novis semper iteratis legibus Catholicæ veritati bene consultum esset, & quam justissime per provinciarum Præsides universum administraretur Imperium; & succrescentes diversis ex causis pravos mores legum falce succideret. Id quidem indicant multiplices sanctiones sub diversis titulis collocatæ, ab eodem Imperatore hoc anno editæ, nempe sub Consulatu Flavii Belisarii: sed in nonnullis earum errore puto librarium illapsum, ut loco V. C. Cons. quod est, Viro clarissimo Cons. putaverit imperitus scriptor per illa elementa significari, Vicariam præfecturam; atque loco V. C. Cons. scripserit Vice Consul. Quod mendum minime emendatum a tot clarissimis Jureconsultis, mirati sumus. Sic igitur cum in expeditione esset exercitus, erat ipse totus Imperator in legibus faciendis: probeque sciens leges etiam ipsas potentissima esse ad hostes vincendos arma, id in Institutionum exordio hac ipsa voluit sententia declaratum: Imperatoriam majestatem non solum armis decoratam, sed etiam legibus oportet esse

XCVII. Optim. legib. Justinian. vincit hostes.

Gothos a Justiniano susceptum anno Imperii nono, ideoque currenti: Imperator, inquit, simul ut de Amalasantha casu factus est certior, bellum suscepit, Annum agens Imperii nonum, ac Mundo Magistro militum per Illyricum imperavit, ut in Dalmatiam Gothis subditam proficereceretur, & Salonas tentaret, &c. Belisarium quoque cum classe misit, &c. Præcepit autem Belisario, ut ire se Carthaginem simularet; ubi in Siciliam ventum esset, facta per necessitatis causam excessione, tentaret Insulam, ac si fieri posset, nullo negotio occuparet, receptam teneret, ita ut non dimitteret.

XVI.

Subjungit Procopius, Salonas a Mundo captas, universamque Siciliam a Belisario subactam esse, idque currenti anno: Cum Belisario

se armatam. Ita quidem armatam legibus dixit: quod scilicet intelligeret ad hostes superandos præstare leges armis, quæ prorsus obtusa atque inutilia omnino reddantur, cum iniustitia vigeret, pravique mores insurgunt, & inulta scelera dominantur.

XCVIII. Porro de Sicilia hoc anno Romano Imperio e Gothorum manibus vindicata mentionem habet idem Imperator in Novella constitutione hoc anno sub eodem Consulatu Belisarii data ad Joannem Præf. Præt. de Proconsule Cappadociæ; ubi in fine & quam de Deo fiduciam conceperit ad ea quæ reliqua essent prælia, notum facit, cum ait, (a): Quæ res summo a nobis studio habita effectit, ut magnas etiam opes despexerimus: quamquam in tot sumptibus & magnis Bellis, per quæ Deus nobis dedit ut non solum pacem ad finem deduxerimus, & Vandalos, Alanos, Mauritanos subegerimus, & totam Africam, insuper & Siciliam recuperaverimus; sed & bonam spem habeamus, quod Deus nobis annuet, ut & cæteras gentes, quas socordia sua Romani amiserunt, cum utriusque Oceani terminos tenerent, iterum ditioni nostræ adjungamus; quas nos divino freti auxilio ad meliorem statum redigere properamus. Neque quicquam detrectamus eorum, quæ vel ad extremam pertingunt difficultatem; vigiliis simul & inediis, cæterisque laboribus jugiter pro subditis nostris, ultra quam humane naturæ modus patiatur, utentes. Hæc & alia ipse ibi hoc anno. Redacta vero sub Imperio Sicilia insula, eam Prætori more majorum Justinianus tradidit gubernandam (b).

(a) Nov. 75. & 104.

XCIX. Purgat orbem ab immunditiis Imp. At quid exsolvit pro tot a Deo acceptis beneficiis Imperator? Illud quod maxime ipsi Divinitati gratum esse sentiret, nempe ut ab omni turpitudine emundaret (quantum fas esset) Imperii primariam civitatem & omnes provincias Romano Imperio subjectas; in primis vero eas quas Deus ipsi recens subegerat nationes, quas omnes cæno putentis luxuriæ expurgaret, exhauriens omnium lenonum cloacas, in quas undique inferrentur vermibus infumenda cadavera, Novella edita sanctione, qua veluti scopa vereretur collectas undique sordes. Ad finem enim anni hujus, ubi acceptorum in eo a Deo beneficiorum recensuit rationem, ad-

PAGIUS vito, inquit, felicius, quam dici posse, actum est. Consulatum enim, quem post victoriam Vandalicam susceperat (hoc scilicet Christi anno) ad huc gerens cum Siciliam omnem subegit, exitu anno illius die Syracusas ingressus est cum exercitu, ac Siculorum ingenti plausu, nummos aureos spargens. Id quod non ex composito fecit, sed casu quodam evenit, ut tota insula jam Romanis recuperata, eo die Syracusas invaderetur,

versus omnes lenonum turpitudines Deo invisas ad Constantinopolitanos cives inscriptam sanctionem promulgandam curavit: nec ipsi id satis, sed & addidit, ut amplissimum monasterium exedificaret ad recipiendas miseris prostitutas ab ipsis feminas, quæ resipiscentes Deo vellent jugi poenitentia deservire. Tantas autem res Christianissimo Principe dignas haud compendiosa narratione angustandas esse existimamus: sed in primis ipsam adversus lenones editam ab eo sanctionem, ob exactam rerum cognitionem, quo magis ejusdem Imperatoris pietas elucescat, & animi puri candor appareat, hic describendam putavimus; sic enim se habet (c):

(c) Novell. 14. & Auth. de lenon. col. 1. tit. 1.

Et antiquis legibus & dudum imperantibus satis odibile visum est lenonum nomen & causa, in tantum ut etiam plurimæ contra talia delinquentes scriberentur leges. Nos autem & dudum posita contra eos, qui sic impie agunt, supplicia auximus; & si quid relictum est a nostris prædecessoribus, etiam hoc per alias correximus leges: & nuper interpellatione nobis facta rerum impiarum pro talibus negotiis * in hac maxime civitate commissis causam non despeximus. Agnovimus autem quosdam vivere quidem illicitè, ex causis autem crudelibus & odiosis occasionem sibi met nefandorum invenire lucrorum, & circumire provincias & loca plurima, & juvenulas miserandas decipere, promittentes calciamenta & vestimenta quædam, & his venari eas, & deducere ad hanc felicissimam civitatem, & habere constitutas in suis habitationibus, & cibum eis miserandum dare & vestem, & deinceps tradere ad luxuriam eas volentibus, & omnem quæstum miserabilem ex corpore earum accedentem ipsos accipere, & celebrare conscriptiones, quia usque ad tempus quod eis placuerit, observabunt impiam hanc & scelestam functionem implentes. Quasdam vero earum etiam fidejussores expetere, & in tantum procedere illicitam actionem, ut in omni pene hac regia civitate, & in transmarinis ejus locis, & (quod deterius est) juxta sanctissima loca & venerabiles domos sint tales habitationes; & causæ sic impie & inique sub nostris temporibus præsumantur: ita ut etiam quosdam miserantes earum, & abducere a tali operatione crebro volentes, & ad legitimum deducere matrimonium, non sinerent. Alios

C. Justiniani adversus lenones sanctio.

* nequitia

& Consulatu, non, ut mos erat, in Byzantii curia, sed ibi deposito, Vir Consularis evaderet. Addit sub eodem anno nonnulla, quæ gesta sunt per hyemem; annorum enim militarium initium ducit a vere, quo solent exercitus ad bellum procedere; tum transit ab anno primo belli Gothici ad secundum, quo Belisarius ex Sicilia in Italiam transfretavit, capp. 7. & 8. scribens: Primus annus exiti hujus belli, quod

CI. Alios autem sic scelestos existere, ut puellas nec decimum agentes annum ad periculosam deponerent corruptionem, & quosdam aurum dantes non parvum, vix inde redemisse miseris, & nuptiis copulasse castis. Esse etiam decies mille modos, quos nullus prævaleret sermo comprehendere, cum ad infinitam crudelitatem deductum sit tale malum: ita ut primum quidem in ultimis partibus civitatis esset, nunc autem & ipsa, & quæ circa eam sunt, omnia talium plena sint malorum. Hoc igitur dudum aliquis nobis secreta denunciavit: deinde etiam nuper magnificentiissimi Prætores a nobis talia inquirere præcepti, hæc eadem ad nos retulerunt: moxque audivimus & judicavimus oportere Deo hujusmodi commendare causam, & velociter liberare tali scelere civitatem.

CII. Sancimus igitur, omnes quidem (secundum quod possunt) castitatem agere, quæ etiam sola Deo cum fiducia potis est hominum animas præsentare. Quia vero plurima sunt humana cum arte & dolo & necessitate quasi libet talium ad luxuriam deduci; omnibus prohibemus modis & nulli fiduciam esse pascere meretricem, & in domo habere mulieres, aut publice prostitueri ad luxuriam, & pro alio quodam negotio talia mercari, neque conscriptiones exigere, nec tale aliquid agere, quod cogat miseris & invitatis suam castitatem confundere: neque sperare quia licebit de cætero eis vestium datione & ornamentorum forsitan aut alimenti decipere, ut etiam invitæ sustineant. Non enim permittimus quicquam fieri tale, sed etiam nunc omnia talia breviter competenti cura disponimus, stauerent etiam reddi eis omnem quam contigerit cautionem occasione sceleris hujus exponi: & neque permittimus scelestos lenones, si quid dederunt eis, hoc ab eis auferre. Sed etiam ipsos lenones jubemus extra hanc fieri felicissimam civitatem, tanquam pestiferos & communes castitatis vastatores factos, & liberis ancillarumque requirentes & deducentes ad hujusmodi necessitatem, & decipientes & habentes educatas ad universum confusionem.

CIII. Præconizamus itaque, quia si quis de cætero præsumpserit invitam puellam assumere & habere ad necessitatem nutritam, & fornicationis sibi deferentem quæstum: hunc necesse esse a spectabilibus Prætoribus populi hujus felicissima civitatis comprehensum, omnia novissima sustinere supplicia. Si enim pecuniariorum eos furto- rum & latrociniorum emendatores elegi. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS literis commisit Procopius. Belisarius relicto Syraculis & Panormi præsidio, cum cæteris copiis Messana trajecit Rhegium, ubi Scyllam & Charybdis fuisse Poeta fabulantur. Ex hujus anni exclusionem ab anno belli Gothici per annos

mus; quomodo non multo magis castitatis furtum & latrocinium eos coercere permittimus? Si quis autem patiatur in sua domo quemdam lenonem, & hujusmodi propositum operationis habere, & hæc denunciata cognoscens, non etiam domo sua expulerit; sciat se decem librarum auri sustinere pœnam, & circa ipsam periclitaturum habitationem. Si quis autem conscriptionem de cætero in talibus præsumpserit, aut fidejussorem acceperit: sciat nullam quidem se utilitatem hujusmodi fidejussionis aut conscriptionis habere. Etenim fidejussor quidem obligatus non erit, conscriptio autem omnino invalida manebit, & ipse (sicut prædiximus) corpore supplicium sustinebit, & a magna hac longissime civitate expelletur.

CIV. Mulieres itaque caste quidem vivere volumus & oramus, non autem invitas ad luxuriosam vitam deduci, nec impie agere cogi: omnino enim lenocinium fieri prohibemus & factum punimus, præcipue quidem in hac felicissima civitate & in ejus circuitu: nihilominus autem & in locis foris positis omnibus, & quæ ab initio nostræ sunt Reipublicæ, & quæ nunc denuo a Domino Deo data sunt nobis, & maxime in illis; eo quod Dei dona quæ circa nostram fecit Rempublicam, volumus conservari pura ab omni tali necessitate, & Domini Dei circa nos munera permanere digna. Credimus enim in Domino Deo, etiam ex hoc nostro circa castitatem studio magnum fieri nostræ Reipublicæ incrementum, Deo nobis omnia prospera per talia opera conferente.

CV. Quatenus ergo vos primi nostri cives casta hac nostra fruamini dispositione: propterea hac sacra prædicatione utimur, ut sciatis nostrum circa vos studium, circa castitatem ac pietatem labores nostros per quos in omnibus bonis custodiri nostram Rempublicam speramus. Scriptum exemplar gloriosissimo Magistro, mutatis ad hunc modum verbis.

CVI. Ut ergo omnibus hæc manifesta sint in nostra habitantibus Republica, tua sublimitas hanc nostram suscipiens sacram legem in omni ditione præceptis propriis eam universis insinuet: ut non solum in hac felicissima civitate, sed & in provinciarum custodiatur locis, Domino omnium Deo pro alio quodam odore suavitatis oblata. Data Kalendis Decembris Constantinopoli, Belisario V. C. Consule. Hactenus constitutio hoc anno data: sequenti vero post Consulatum Belisarii addidit aliam (a) adversus eos qui jurant. V v v 2 men-

CIV.

CV.

CVI.

(a) Const. 45. apud Julian. Antecess.

XVIII. Chronologia Ecclesiastica in multis labefactata, quæ nobis restituenda erit. Concilium Arvernense in Gallia celebratum hoc anno, ut videre est anno DXLI.

XVII. Synodus Arvernensis.

CVII.

(a) Procop. de adif. Justinian. Imp. ora. 1.

Monasterium dicitur de castitate.

mentum exigent a meretrice, quod nunquam ab ea infami arte recederet. Adjecit his etiam Justinianus Imperator maxime pius, quo vere Christianissimi Imperatoris specimen edidit, ut miserabiles illas mulierculas prostitutas ita lenonum subsidio destitutas nequaquam abiceret, sed regia munificentia in regias exciperet domos, ubi eadem alendas regis expensis curavit. De his enim ista Procopius (a), dum ejusdem Imperatoris aedificia praeclara recenset: In oppposito littore olim Regiae erant spectacula digna: haec Deo in hunc modum consecravimus Justinianus Imperator. Apud Byzantium conventus erat mulierum in lupanari Veneri servientium, non quidem sponte, sed urgenti paupertate; a lenone victum accipientes, cogebantur subinde per singulos dies corpora vulgare, & viris ignotis, quos casus forebat, admisceri. Olim enim hic erat lenonum copiosa familia, quippe qui ex libidinis officina lucrum aucupabantur, in foro publice alienam pulchritudinem venditantes, & illaqueantes castitatem. Rex autem Justinianus & Theodora Regina invicem pietate moti, scelestum lupanaris conventum expurgarunt, & expuncto lenonum nomine, mulieres paupertate oppressas ab intemperantia servili liberarunt, dato illis libero victu, & castitate libera. Haec igitur Rex administravit in littore, quod in dextra occurrit ingredienti Euxinum mare: priores Regias in celebre monasterium commutavit, in receptaculum scilicet mulierum, quae propter vitam male actam poenitentiam agunt. Quapropter hoc mulierum conventiculum, ob rei similitudinem, cognominabant, Poenitentiam. Multis pecuniarum proventibus Reges ipsi hoc monasterium locupletarunt, multa praeterea venustate & sumptibus in primis excellentia ad consolandas mulieres edificarunt, no ad servanda castitatis munia quoquo modo signiores sunt. Haecenus de his Procopius, hicque finis dicendi de rebus ab Imperatore gestis post Siciliam vendicatum. Qui igitur e-repta a barbaris accepit a Deo regna, aliquam ex parte saltem vicem pendens, ipse erutas a diaboli tyrannide Christianas feminas in Regis collocavit.

Jam vero quae reliqua sunt Agapeti Papae anni hujus videamus: accepimus ab Ecclesia Arelateni duas ejus epistolas ad S. Caesarium Episcopum Arelatensem, priorem quidem de non alienandis bonis Ecclesiasticis, posteriore vero de appellatione Contumeliosi Episcopi ad Apostolicam sedem: datas ambas hoc anno, nempe post Consulatum Paulini, quarum prior sic se habet:

Dilectissimo fratri Caesario Agapetus. Tanta est, Deo propitio, & a Deo *

CIX. adeo

libentissime concedenda quae alimonis proficiunt pauperum, & circa tua fraternitatis affectum nostra devotio, ut onerosum nobis nullatenus esse judicemus, quod annui vestris desideriis postulatis: sed revocant nos veneranda Patrum manifestissima constituta, quibus specialiter prohibentur praedia juris Ecclesiae, cui nos omnipotens Dominus praesse constituit, quolibet titulo ad aliena jura transferre. Quam rem vestra quoque sapientia credimus esse gratissimam quod in nullo contra praesca definitionis constituta vel regulas pro qualibet occasione, vel sub cujuscumque persona respectu venire praesumimus; ne tenacitatis studio, aut saecularis utilitatis causa hac facere nos credatis. Sed divini consideratione judicii necesse nobis est, quicquid sancta Synodalis decrevit auctoritas inviolabiliter custodire. Quod ut charitati tuae indubitabiliter elucescat, ad locum de hoc articulo ex constitutis Patrum fecimus relevari: quae cum praesentibus pariter affatibus credimus dirigenda. Dominus te incolumem custodiat, frater reverendissime. Dat. XV. Kal. Aug. P. C. Paulini Jun. V. C. Post finem epistolae idem Pontifex ejusmodi apposuit decretum editum in Romano Concilio tertio (b) sub Symmacho Papae totidem verbis exscriptum, appposito hujusmodi titulo:

Ex constituto Synodali inter cetera, & ad locum. His ergo perpensis, mansuro cum Dei nostri consideratione decreto sancimus, ut nulli a praesenti die (donec disponente Domino Catholica fide manserit doctrina Salvatoris * liceat praedium rusticum, quantumcumque fuerit vel magnitudinis, vel exiguitatis, sub quolibet * alienatione ad cujuslibet jura transferre. Nec cujusquam excusetur necessitatis obtentu, quippe cum non sit personale quod loquimur; nec aliquis clericorum, vel laicorum sub hac occasione accepta, teneatur. Ac paulo post (c): Quicumque oblitus Dei, & decreti hujus immemor, cujus Romanae civitatis sacerdotes volumus religiosi nexibus devinciri, contrafacere aut aliquid alienare tentaverit *, honoris sui amissione multetur. Praeterea (d) qui petierit aut acceperit, vel qui presbyterorum aut diaconorum seu Defensorum danti subscripserit, illo quo iratus Deus animo percutitur, anathemate feriat: sique accipienti vel subscribenti de personis superius comprehensis, id est, quas anathemate ferri censuimus (statuta poena contubernio * servata) quam promissimus in dante * vindicta; nisi forte dator * sibi celeri repetitione prospexerit. Quod (e) si minori animae suae cura quisquam remedium oblatum forte neglexerit, subeat ea poenarum genera, quae superius tenentur ascripta. Contra-

Epist. Agapeti Pap. ad S. Caes. Arel. Ep. de non alien. bon. Eccl.

(b) Conc. Rom. 3. sub Symmacho c. 4.

CX.

* salutaris * perpetua

(c) Eod. Conc. c. 6. in 17. q. 4. quicumque Dei *

* omittit plura quae illic leguntur verba.

(d) Eod. Rom. Conc. c. 7.

* contubernium. * alienatore.

* alienator. (e) Eod. Conc. c. 8.

CXII.

(a) Gal. 2.

CXI.

Alteri Agapeti Pap. epist. ad Caes. Episc. de Contum. Episc.

(b) Procop. 21.

fas si qua corrupta fuerit scriptura, universis viribus, quamvis ab initio nullas habuerit, effertur. Sed etiam liceat quibuscumque Ecclesiasticis personis vocem contradictionis asserere, & Ecclesiastica auctoritate fulciri, ita ut cum fructibus possint alienata reposcere; nec aliquo se ante tribunal Christi obstaculo munit, qui a religiosi animabus ad substantiam pauperum derelicta contra fas sine aliqua pietatis consideratione dispergit. Huculque descripsit Agapetus ex dicto Romano Concilio ad Caesarium: ex quibus aequae intelligi, quam averfi & prorsus alieni essent sancti Pontifices a rerum Ecclesiae alienatione quovis obtentu exsulto. Qui enim rogat, sanctus est; pro quibus rogat, pauperes sunt utique sub cura Romani Pontificis; etenim etsi facta sit inter Principes Apostolorum in praedicatione verbi distinctio nationum, cura tamen pauperum (ut ait Paulus a) in solidum caesit, utrique: cum alioqui Romano incumbat Pontifici ex prerogativa primatus, pauperum omnium pro facultate curam gerere. At de his nulla habita ratione, perstitit sanctissimus Agapetus firmiter in decreto de non alienandis bonis Ecclesiasticis; exemplum posteris praebens quam in his debeant esse tenaces. Sed reddamus hic posteriorem Agapeti epistolam ad eundem Caesarium conscriptam in causa Contumeliosi antea damnati Episcopi:

Dilectissimo fratri Caesario Agapetus. Optaveramus, frater amantissime, ut Episcopi Contumeliosi opinione integra permanente, nec tibi dudum ferret necessitas judicii, nec nobis causa censendi: maxime quia in superscripti viri accusatione communis honoris reverentia quodammodo videtur incurfata. Unde quatenus praesumptione (sicut asserit) innocentiae ad appellationis voluit auxilium convolare, orationibus assiduis hoc innitatur, ut eum cognitionis iteratae beneficium gratulationi omnium restituat absolutum. Delegaturi enim, Deo nostro adjuvante, sumus examen ut secundum canonum venerabilium constituta sub consideratione justitiae omnia, quae apud fraternitatem tuam de ejusmodi negotio acta gestave sint, diligentiissima investigatione flagitentur: neque enim praedictum virum convenit eventus prius habitae cognitionis urgeri, quippe cum & ipse judicium petierit. Non avertatur voluntas animi a precibus infirmorum, cum in necessitate fuerint; ne nobis (quod avertat Dominus) ea quae leguntur in Proverbiis dici possint (b): Qui obrurat aurem suam, ut non audiat infirmum, & ipse invocabit Dominum, & non erit qui exaudiet eum. Quid est enim infirmus Episcopo Contumelioso, qui in tribulatione positus & de praeteriti judicii

pudore confunditur, & cognitionis quae futura est expectatione turbatur? Quia quamlibet ei (quod optandum est) puritas forte suffragetur innocentiae, non potest judicii sollicitudinem non habere.

Et nos quidem, quamvis culpatus a vobis Emeritus defensor memoratum Episcopum reversum ad Ecclesiam suam charitatis tuae voluntate firmaverit usque ad exitum judicii, quod delegaverimus Episcopo Contumelioso, reddita sibi modo propria substantia, suspensum interim volumus ab administratione patrimonii Ecclesiastici, & celebratione Missarum: quia id quod sibi viderat iudicio fuisse sublatum, gloriosius, si ei veritas suffragatur, iudicio receperit, quam usurpationibus occupavit. Melius autem fecerat fraternitas tua, si postea quam sedis Apostolicae appellationem interpositam desideravit, examen circa personam ejus a tempore sententiae nihil permisisset imminui, ut esset integrum, negotium, quod interposita provocatione quaereretur: nam si in executionem mittitur prima sententia, secunda non habet cognitio quod requirat. Addendum, quia etsi non esset praedictus Episcopus iudicationi refragatus, privatam magis potuit secundum canones expetere secessionem, quam severitatem religionis excipere. Suspensus igitur (sicut praefati sumus) Episcopus Contumeliosus habeat tantum quam praesumpsisse dicitur celebrationem Missarum: & patrimonio Ecclesiae in gubernatione Archidiaconi ejusdem Ecclesiae constituto, ita ut alimonia sufficienter Episcopo non negentur, visitatoriam in ejus loco praecipimus ordinari personam, & patienter expectare Judices quos inspirante nobis Domino, constituerimus, audire. Praeterea ne quid esset quod charitati tuae videatur incognitum, studio dilectionis constitutorum, fecimus capitula subter annecti, ut scientia communicemur canonum, sicut participamur affectu. Dominus te incolumem custodiat, frater reverendissime. Dat. XV. Kalend. Augustas. P. Conf. Paulini Jun. V. C. Haecenus Agapeti epistola ad Caesarium. Quomodo autem occasione litterarum Agapeti ad Clotharium Francorum Regem, immane ab eo patratum est sacrilegium, sic accipe (c):

Clotharius die Veneris sancta, anno quingentesimo trigesimo quinto interfecit Gualterum Dominum de Yvetot in Northmannia: cuius rei varie narratur occasio. Quidam dicunt, hunc Gualterum praefati Regis subicularium, nobilem, fortem, ac strenuum virum, praesertim adversus Fidei hostes extitisse: quod illi summopere Regis amicitiam conciliavit; odium vero ac invidiam quorundam aulicorum viceversa conflagavit: qui quidem tot in illum calumnias (domestica aula vitia) injecerunt, ut

(c) Ex hist. Gallica Bernardi de Corard. Domini Dubaillan in Vita Clotharii Primi, Regis VII. Francia.

Gualterus Dominus de Yvetot a Clothario Rege interfectus.

CHRISTI
535.AGAPETI PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2.

ut Regi infensum reddiderint: qui amore in odium mutato, Gualterum deinceps parvi fecit, atque adeo se illum in-terfecturum minabatur. Qua de re mo-nito Gualtero, furoremque sui Principis (subdito semper formidabilem) vitare cu-piente; ex aula prudenter ac clanculum se subduxit, absuitque a Gallia per de-cennium. Intra quod tempus terra mari-que bellum atrox intulit Sarracenis, va-riasque de illis victorias reportavit. Qui-bus tandem confectis Romam se contulit, Pontificemque Agaperum adivit; a quo honorifice exceptus est. Cum autem Gual-terus in patriam redire valde expeteret (cujus quidem desiderium præter omnia hominum animos exstimulat) Pontifex il-lius precibus annuens, litteras ad Clo-tharium scripsit, quibus eum rogabat, ut Gualterus falsis delationibus exulare coactus, atque adeo vir probus & magna-nimus eques, de Orbe Christiano beneme-ritus, secum in gratiam rediret, atque in integrum restitueretur. Gualterus his cum litteris Sueffonum, ubi Rex dege-bat, die Veneris sancta advenit; & cum Rex in sacello suo sacris adisset, Cru-cemque adorare vellet, Gualterus præ-dictum sacellum intravit, Pontificisque

litteras Regi obtulit. Rex autem prima fronte Gualterum non agnovit propter diu-urnam illius e Regno absentiam: sed ac-ceptis & perlectis litteris, ipsoque agni-to, gladium suum exeruit, vel, ut aliis placet, militis cujusdam astantis enssem corripuit, & Gualterum interfecit. Pon-tifex crudeli hoc facinore accensus, Re-gi mandavit, ut culpam illam emenda-ret, alioquin Regnum ipsius interdictum fore. Tunc Clotharius penitentia ductus, in satisfactionem criminis statuit, domi-nos de Yvetot, eorumque hæredes in po-sterum ab omni feudo, omnibusque debi-tis Regi juribus propter terram de Yve-tot, immunes fore; cum nimirum jus ci-vile, ac commune huic sententiæ suffra-gentur, ut quotiescumque dominus inju-riam infert subdito suo, feudum ipsius-que jura amittat. Qua de re diplomata ab ipso Clothario concessa fuere, quibus dominos de Yvetot, eorumque successores ab omnibus in perpetuum feudi juribus exolvit. Sed postea titulus ille regni in principatum mutatus fuit, qui ad hunc usque diem remansit in familia Bellajo-rum. Hæc ibi. Jam ad res gestas an-ni sequentis transeamus.

Clotharius penitentia cædis ductus Dominos de Yvetotab omni jure Regi debito immunes faciit.

JESU CHRISTI
ANNUS
536.AGAPETI PAP.
ANNUS
2.JUSTINIANI IMP. 10.
THEODATI REG. 3.

I.
Agapetus
Papa le-
gationem
suscepit.

QUI sequitur Christi annus quingen-tesimus trigessimus sextus, nullius Consulatu notatus post Consulatum Belisarii in veteribus monumentis inscriptus habetur, idemque primus annus belli Gothici in Italia a Procopio numeratur, cum Justiniani Imperatoris decimus inchoatur: Quo Agapetus Papa a Gothorum Rege Theodato subire cogitur difficillimæ legationis onus Constantinopolim ad Justinianum Imperatorem. Quam-tulibet enim anno superiori ad eundem Augustum pro Ecclesiasticis rebus hono-rificam plenamque satis misisset, quam recentissimæ legationem, per quam pacem a Justiniano efflagitasset, nec obti-nuisset, immo jam bellum indictum acce-pisset: atque etiam Rex barbarus di-spendium passus esset Dalmatiæ atque Si-ciliæ, timeretque simulac, hieme lapsa, opportunum navigandi tempus adesset, fore, ut Belisarius, qui in Sicilia hie-mavit, Italiam invaderet: tantum hic-erimen anteverendum putavit, non alio obice, quam Summi Pontificis legatio-ne, qua pacem rursus peteret ab Impe-ratore. De qua legatione hæc Libera-tus diaconus (a): Quo tempore Theo-datus Rex Gothorum scribens ipsi Papa & Senatui Romano (Ravennæ enim de-gere consuevit) interminatus non solum Senatores, sed & uxores, & filios, fi-liasque se gladio interempturum, nisi egissent apud Imperatorem, ut destina-rum exercitum suum de Italia submove-ret. Sed Papa pro eadem causa legatio-ne suscepta, Constantinopolim profectus

(a) Libera-tus in Brev. c. 2.

est. Hæc Liberatus. Porro erroris arguuntur, qui hanc Agapeti legationem in superiorem reiciunt annum; cum ex Procopio, qui rebus præfens fuit, satis liqueat, hæc de legatione acta absoluto anno superiori, cujus die novissimo Belisarius Consulatus insignia, absoluto mu-nere, Syraculis deposuerat.

Quæ autem præcesserint Agapeti hoc anno legationem, ex eodem auctore rem accurate prosequente dicamus. Missus est ad Theodatum rursus Petrus a Justiniano Imperatore legatus, vir eloquens & in rebus agendis quam dexterrimus; cum quo Theodatus quæ egerit anni hujus exordio Procopius ita scribit (b): Petrus interea in Italiam delatus, de his omni-bus, quæ scilicet Belisario feliciter con-tigissent, certior factus, instare tunc acrius, & Theodatum terrere haudqua-quam intermittebat. Tum ille timore per-culsus & attonito similis, haud secus voce emissa ac bello captus fuisset amotis arbitris, cum Petro in colloquium venit. Et inter eos demum conventum, ut Im-peratori Theodatus universam Siciliam ce-deret, illique auream in annos singulos trecentarum librarum coronam mitteret, e Gothisque item ad tria millia pro ejus ut traderet arbitrato. Theodato vero ut minime liceat sive Sacri, sive Senatoris ordinis, sine Imperatoris permisso quem-quam occidere, vel ejus bona in publi-cum proscripita redigere. Et si quem for-te ex subditis ad Patriciam velit, sive aliam hic dignitatem provehere, ab Im-peratore hanc dari deponat. Quinetiam

II.

(b) Procop. de bello Goth. lib. 1.

De pacis conditio-nibus.

ro ista: Post Consulatum Paulini II. idest anno secundo.

A num. I. ad XVI. Est hic annus secundus belli Gothici, non vero primus, ut putavit Baronius, qui ideo quæ post vernal tempus currentis anni, quo secundus belli Gothici annus inchoatur, gesta sunt, in annum sequentem perperam differt. Nam secundo anno belli Gothici Belisarius Neapolim expugnavit, Gothi Vitigem Regem crearunt, & Theodatum occiderunt. Præterea quæ in Galliis possidebant, cessere Francis, & Belisarius Romam occupa-vit; de quibus tamen Baronius anno tantum sequenti agit. Quare ea ex eo anno in istum transferenda.

Recte tamen Baronius refert hoc anno du-plicem Legationem; alteram Justiniani ad Theo-datum.

III.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6029.

SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. 13. FE. 5. P. 23. Mart. Indict. 14.

JESU CHRISTI 536.

SILVERII PAPÆ 1.

JUSTINIANI IMP. 10.

VITIGIS REG. 1.

I. [1] HOC anno nulli Consules creati, sed in Oriente hæc formula usurpata: Post Consulatum Fl. Belisarii: in Occidente ve-

NOTÆ [1] C. Of. Post consulatum Fl. Belisarii, vel: Post consulatum Paulini II. Inscriptiones basilicæ S. Pauli n. 303. Dep. PRIDIE. ID. OCTOBRIS. post Conf. BLISARI VC INL.

Epitome temporum & Indiculus Paschalis anno a Passione Domini DVIII. bisextili; Iterum P. C. Paulini. Victor: P. C. Belisarii anno II. GEORGIUS

Romanus ut populus pro ejus consuetudine, in acclamationibus ac plausu ipso, Imperatoris in primis nomen pronuntiet, Theodati deinceps, sive in theatris, sive in triviis, sive alibi ubicumque id fieri contigerit. Statua præterea sive anea, sive alia quavis materia structa, nunquam soli Theodato, sed utrisque semper imponatur, Imperatoris ad dexteram, Theodati ad levam.

III. Theodatus nimio timore agitur.

His quidem & scriptis cum passionibus Petrum legatum Theodatus Byzantium ad Imperatorem remisit. Quo inde dimisso, hominem statim trepidatio cepit, & in varias quasdam formidines egit, ejusque mentem varie volutabat, vel solo belli nomine territudo, ne si forte Imperatori haudquaquam placerent, quæ inter se fuissent & Petrum conventa, bella essent mox occurrura. Unde abeuntem Petrum & in Albanos profectum, ad se revocatum, perinde ac alia secum atturus, seorsum rogabat, num petitiones inter se factas voluptati esse Imperatori existimaret. Cui affirmanti ita se suspicari, respondit: Sin vero minus oblectent, quid deinde agendum? At Petrus: Belligerandum tibi proculdubio erit, o strenue. Tunc Theodatus: Num æquum id fuerit? Cur non id æquum futurum sit, inquit, ut studia animo cujusque infra observentur & artes? Quid enim sibi vult illud, o Theodate, ut ipse studii plurimum philosophiæ impendas, Justinianus vero Romanorum Imperator animi magnitudini studeat, strenueque ut omnia peragat: in eo tamen differat plurimum, quod qui philosophiæ operam det, mortem afferre hominibus & his quidem tam multis haudquaquam sat deceat, & ex Platoniciis præcipue disciplinis, quarum te scilicet participem factum, quavis cæde vacare, profecto nil sanctius sit: sed illum pristino ac suo Imperio loca sedulo addere, atque identidem vendicare, nil prorsus dedeceat.

IV. De Legatione Rustici Agapeti.

Hac Theodatus tam callida suggestionem facile persuasus, cessurum se Justiniano Imperatori principatum fatetur: idque ipse in primis atque ejus deinceps uxor juravit: Petrunque adegerunt, ut iurejurando polliceretur non se prius id editurum

PAGIUS Legatio Justiniani ad Theodatum & hujus ad Justinianum.

datum Ostrogothorum Regem, alteramque Theodati ad Justinianum. Procopius enim lib. 1. de Bell. Goth. cap. 6. & 7. narrat quæ anno primo belli Gothici in finem vergente contigere, atque Theodatum, cum omnem Siciliam in Belisarii potestatem redactam videret, pavidum & attonitum cum Petro Justiniani Legato pactum esse, ut ipse omni Sicilia Justiniano Augusto cederet, eaque præstaret, quæ in pactis a Procopio recitatis continentur. Deinde Petrum & Rusticum Legatos Byzantium ad Imperatorem misit, qui hæc illi exponerent, & si pacta ea relicerent, Literas eidem red-

in vulgus, quam Imperatorem cognoverit priores illas non admitturum conditiones. Unde & Rusticum sacerdotum e numero quemdam, Romanum virum, & peridoneum ad eam rem confirmandam Byzantium cum Petro transmisit. Huic ad Imperatorem litteras dedit. Hæc Procopius: quod verum de Rustici legatione ait, hunc certum est fuisse Agapetum, qui Rusticus dictus est. Porro visus est Procopius ignorasse, hunc ipsum fuisse Romanum, Pontificem, cujus nec amplius usquam meminit. Sed ne quid de hac legatione prætermittatur, quam Pontificia dignitas adeo illustravit, neve quid ambiguum relinquitur: exacte cuncta sunt disquirenda, & quo sunt facta ordine recensenda.

V. De tribus Petri legationibus.

In primis autem meminisse debemus, Petrum hunc, de quo agitur, sæpius ab eodem Imperatore missum ad Theodatum, eodem esse legationis munere functum: primo videlicet (ut ex Procopio patuit) cum adhuc superstes esset Amalafuntha, quam, cum in Italiam pervenisset, defunctam invenit: secundo vero hanc, de qua est sermo, legationem obivit; tertio vero missus, ut quæ promiserat Theodatus Imperatori præstaret. Hæc omnia ex Procopio. Quod autem ad secundam hanc, de qua agitur, legationem pertinet; hæc illi dedisse litteras Theodatum, Procopius tradit (a):

(a) Procopius de bello Goth. lib. 1.

VI.

Non quidem ipse ad id regium culmen ut adventitius & peregrinus perveni, quippe qui ex avunculo Rege sem genus fortissimus, & pro ejus nutritus hic dignitate bellorum vero ac bellicæ turbulentie sum equidem non omnino peritus. Cum enim in audiendis litterarum optimis disciplinis exercitus sum, & in eas studium meum omne contulerim; contigit sane ut a bellis his perturbacionibus quam longe femoratus, ad id demum venerim, ut haudquam decere me ducam, pro terrestribus Imperii, & bonorum præsentium cupiditate vitam ut in discrimine agam, sed ab his prorsus ut procul absum: nimirum cui neutrum mihi sit voluptati, tum quia alterum satietate metimur (nam suavitatum omnium satietas est) tum quia insolentia ipsa, consuetudoque in anxietates plerumque & turbas inducunt. Ipsa igitur si modo

Litteræ Theodati ad Justinianum.

derent, quibus Theodatus Justiniano significabat, se illi Gothorum, Italarumque Imperium tradere, modo haberet unde vivere posset. Sed Legatos Constantinopoli reversos Theodatus male habuit, & passionem quam cum Imperatore fecerat, violavit. Quibus narratis Procopius cap. 7. scribit: Pariter cum hyeme primus annus exiit hujus belli, quod literis commisit Procopius. Quare gesta hæc hoc anno ante vernum tempus, & recte a Baronio consignata sunt.

Quoad Agapetum Pontificem Romanum, is a Theodato coactus Legationem suscepit ad Justinianum

IV.

do mihi prædica sint, quæ aureos ducentos * & mille quotannis, parvi equidem sum regnum facturum, tibi que statim Gothorum, & Italarum permissurus Imperium, ut qui longe malim terre cultor sine negotio esse, quam in Imperatoris curis vitam hanc degere, vicissim in pericula transmittentibus. Mittes ergo quam celerime hunc ad nos virum, cui cum Italianam ipsam, tum res cæteras tuo sem nomine traditurus. Hactenus litteræ Theodati ad Justinianum a Procopio recitatur.

VII. Theodati alia secreta alia publicæ litteræ.

(a) Cassiodorus Var. l. 10. ep. 17. 20. 21. 22. 23.

Porro hæc litteras secretas esse oportuit. Etenim quas eidem Petro hoc anno datas recitat Cassiodorus (a), ab his diversæ sunt, nihilque præterea habent, quam exhortationem ad oblatam pacem non respiciendam: cujus etiam sunt argumenti, quas eidem Petro ad ipsum Imperatorem dedit Gudelina Regina uxor Theodati, & alia ad Augustam Theodoram; vel quas Theodatus misit, cum primum profectus est Petrus: itemque & alia, quas dedit Summo Pontifici; quem

licet non nomet, illis tamen verbis significat, quibus ait (b): Nunc iterum per illum virum sanctissimum eadem credimus esse repetenda, ut vera atque affectuosa judicetis, quæ frequenter repetita cognoscitis, &c. Et in litteris Regine (c): Et ideo illum virum venerabilem, vestris conspectibus vere dignissimum, legatum nostrum ad vos specialiter credimus esse dirigendum.

(b) Cassiodorus Var. l. 10. ep. 22.

(c) Cassiodorus Var. l. 10. ep. 23.

VIII.

Vera tamen esse, quæ de Theodato Rege Gothorum metuloso Procopius scribit, & illis quidem majora fuisse, vetera monumenta declarant, ex quibus ipsum statim adimplere cœpisse constat oblatas condiciones, quas Justinianus postea respuit: nummos siquidem mox credere aggressus est, in quorum singulis primo loco Justiniani imaginem effigiendam curavit, ex adversa autem parte nomen suum; prout ex uno ipsorum, cujus hic tibi formam curavimus exprimendam, poteris intelligere.

(d)

(d) Ex nummo argenteo e promptuario antiquitatum Lalii Pasqualini.

IX.

Satis vides, primum locum tributum Imperatori, in nummi vero postica inscriptum tantum haberi nomen ipsius Gothorum Regis Theodati absque aliqua ejus imagine. Ex qua etiam in nummo posita inscriptione intelligis (ut id obiter tangam) quomodo ejusdem nomen Regis, scribi solitum fuerit, nempe triplici aspiratione, Theodahathus, non ut frequenti usu receptum, ut simplici aspiratione, Theodatus, secundum Latinam, non secundum Gothicam prononciationem scribatur. Habes de his præterea oppi- Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Agapetus PP. legatus ad Justinianum Aug.

num Aug. eum rogaturus, ut ex Italia exercitum summo veret, quod etiam recte a Baronio hoc anno narratur: Qui vero Agapetus, inquit Anastasius, ambulavit Constantinopolim X. Kal. Maii ingressus Constantinopolim, & susceptus est Agapetus Episcopus cum gloria. Verum, ut observat Baronius, Acta Synodalia eum illic maturius, quam die XXII. mensis Aprilis pervenisse ostendunt, ideoque loco, X. Kalend. Maii, legendum, X. Kalend. Martii. Certe secunda fidei Confessio, quam Justinianus ob-

gnoratam fidem scholiasticis in notatione affixa apud eundem Procopii locum de alio item ejusdem Theodati nummo huic simili, ubi ait: Ad hanc pacis conditionem accedit inscriptio nostri numismatis argentei, in cujus latere dextro D. N. JUSTINIANO P. AUG. a sinistro D. N. THEODAHATHVS REX. Sic igitur certo vides, timore nimio Theodatum exagitatam ante implere cœpisse quas obtulit pacis condiciones, quam eas Justinianus probasset, quæ novis emergentibus causis (ut inferius dicturi sumus) con-

De legatione Agapeti Pont.

X x x tem-

tulit Agapeto, dum Constantinopoli esset, cujus Baronius meminit num. XVIII. dicitur data XVIII. Kalend. April. Constantinop. El. Belisario U. C. Cos. ubi tamen legendum est, post Consulatum Belisarii V. C. qua formula hic annus notatur. Loco etiam, XVIII. Kalend. legendum XVII. Kalend. quia mensis Aprilis non plus quam dies XVII. ante Kalendas habet. Quare Agapetus die XVI. mensis Martii, quo ea Confessio scripta, jam Constantinopoli agebat. De illa fidei Confessione vide dicta anno superiori num. V. & seqq.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

temptæ sunt. Sed jam de missa ab eo legatione agamus.

Vasa oppignorata reddi jubentur.

(a) Cassio. Var. l. 12. ep. 20.

* Tomati

* Agabium.

* subdidiam.

Agapetus igitur ejusmodi subire provinciam barbarico coactus imperio, ad expensas in via faciendas, regio Arcario opus habuit vasa sacra oppignorare. Operatus est tamen postea Cassiodorus apud Regem, ut eadem redderentur Ecclesie S. Petri, a qua sublata fuerant: de quibus ejusmodi memoria dignas literas idem Cassiodorus (a) scripsit Arcario, cum adhuc fungeretur ipse officio Prætorii Præfecturæ.

Tomati * & Petro VII. CC. Arcarii Senator. Præf. Prætorio.

Retinetis mecum, fideles viri, sanctum Agapetum * urbis Romæ Papam, cum ad Orientis Principem legationis gratia mitteretur, jussione regia, datis pignoribus, a vobis tot libras auri, facto pignorat, solemniter accepisse: ut cui prout dominator iussit ad subdidiam * ejus etiam urgere excessum. Primum quidem benigne præstitit, qui in necessitate mutuas pecunias dedit; sed quanto gloriosus fecit, etiam illud elargiri, quod cum gratiarum actione potuisset offerri? Victa est sine damno necessitas: manus Papæ dabat, quod ejus substantia non habebat; & illud iter est indemne redditum, quod donis constat expletum. Quale, rogo, videbatur, Antistitem petentibus Ecclesiam, & Ecclesiam nulla detrimenta sentire? Distributor fuit porius, quam donator: quia necesse est illi applicari, de cujus facultatibus videbatur expendi. Quid non agat apud pium Principem talis legatio, quam destinatum singulari constat exemplo?

XI.

Quapropter nostra præceptione commoventi, & regia jussione securi, Sanctorum vasu cum obligatione chirographi auctoribus sancti Petri Apostoli sine aliqua dilatione refundite, ut lucrose reddita celeriter impetrata videantur. Optata referantur manibus Levitarum ministeria toto Orbe narranda. Donetur quod proprium fuit: quoniam juste per largitatem recipit, quod sacerdos legibus obligavit. Superatum est exemplum, quod in historia nostra magna intentione retulimus. Nam cum Rex Alaricus urbis Romæ deprædatione satiat, Apostoli Petri vasa suis deferentibus excepisset; mox ut rei causam habita interrogatione cognovit, sacris liminibus deportari diripientium manibus imperavit: ut cupiditas, quæ depredationis ambitu admiserat scelus, devotione largissima deleteret excessum. Sed quid mirum, si reverendorum Sanctorum diripere vasa noluit, qui tanta se Urbis vastatione ditavit? Rex autem vester religioso proposito reddidit vasa, quæ jure pignoris propria videbantur effecta. Et ideo talibus factis frequens præstetur ora-

tio: quando lata concedi posse credimus, cum retributionem bonis actibus postulamus. Hucusque Cassiodorus.

Ad hæc modo provoco Novatores; qui ex opulentia crevisse Romanæ Ecclesie summam auctoritatem, non ex Apostolica potestate, dixere: cum cernere sit sub barbarico jugo captivam sanctam Romanam Ecclesiam eo paupertatis adactam, ut cum nec ex omnibus suis redditibus corradere tantum pecuniæ posset, quæ Pontifici legatione fungenti ad iter conficiendum Constantinopolim satis esset; opus fuerit vasa sacra pignori dare ad pecuniam tunc necessariam comparandam: & tamen nihil umquam toto eo tempore supremæ Pontificiæ auctoritatis fuit imminutum, vel relaxatum ad delinquentes coercendos Apostolici roboris: immo nescio an aliquo alio tempore magis vigerit in Ecclesia Romana suprema potestas, & adeo fuerit a rebellibus cognita experimento, Orbis imperans & coercens Apostolicæ sedis auctoritas & culta majestas, sicut hoc sæculo: ut quæ sunt dicta superius in Hormisdæ docent de tot Constantinopolitanis Patriarchis, invito etiam populo & contradicente clero, ex albo Catholicorum abrais; deque duobus condemnatis post obitum Imperatoribus, de præscriptis toties ab ea legibus Orientalibus & Occidentalibus, si recipi ab eadem Romana Ecclesia vellent; de frequentioribus undique ex diversis provinciis Occidentalibus atque Orientalibus ad ipsos Romanos Pontifices consultationibus missis, crebrioribusque legationibus Imperatoris destinatis: quæ omnia & alia quamplurima, superius exempla enarrata declarant, & quæ hoc ipso anno paulo post dicturi sumus ostendent; cum videlicet idem Agapetus Pontifex licet a Rege visus sit missus ad Imperatorem pro pace roganda, a Deo tamen proficisci iustus apparuit, ut imperaret imperantibus, & ab eis perperam facta rescinderet: nimirum ut quem Principes statuissent in sede, post Epiphanium, Anthimum Patriarcham Constantinopolitanum, inventum hæreticum in ordinem redigeret, & loco ejus eadem Apostolica auctoritate Mennam protinus subrogaret, atque delatos damnaret hæreticos: quæ omnia videntur Apostolica auctoritate fecisse, etiam divinitus ostensa signa primitus docuerunt.

XIII.

Etenim illud ipsum ferme contigit Agapeto, quod olim Petro Apostolo, qui rogatus a claudio eleemosynam dare, pro petita pecunia, qua carebat, illud responsum dedit (b): *Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jesu Christi Nazareni surge & ambula*. Ita plane Agapetus egentem se quidem pecunia in sacrorum oppignorazione vasorum ostendit sed in

XII. Non ex divitiis sed ex Apostolica auctoritate Majoritas Rom. Ecc.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

ostensione signorum divina gratia opulentum, cum & cujus esset successor, antequam Constantinopolim pervenisset, innotuit. Ostensum quippe est Romanum Pontificem, Petri successorem, Christi Vicarium semper & ubique esse locupletem, abundareque celestibus donis, licet auri appareat egentissimus; utpote qui habeat in cælo promptuaria divina promissione secura, eademque auro illo re-

(a) Cant. 5.

(b) Col. 2.

XIV.

(c) Greg. dial. l. 3. 63.

Mutus & claudus ab Agapeto curatur.

Quæ igitur in itinere constitutus sanctissimus Agapetus miracula fecerit, idem S. Gregorius narrat his verbis (c): *Post non multum temporis, exigente causa Gothorum, vir quoque beatissimus Agapetus hujus sanctæ Romane Ecclesie Pontifex, qui, Deo dispensante, desertio, ad Justinianum Principem accessit. Cui adhuc pergenti quadam die, in Græciarum partibus curandus oblatus est mutus & claudus, qui neque ulla verba edere, neque ex terra unquam surgere valebat. Cumque hunc propinquum illius scentes obtulissent: vir Domini sollicitè requisivit, an curacionis illius haberent fidem. Cui dum in virtute Dei ex auctoritate Petri fixam salutis illius spem habere se dicebant: protinus venerandus vir orationi incubuit, & Missarum solemnibus exorsus, sacrificium in conspectu Dei omnipotentis immolavit. Quo peracto, ab altari exiens, claudi manum tenuit, atque assistente & aspiciente populo, cum mox e terra in propriis gressibus erexit: cumque ei Dominicum corpus in os inmitteret, illa diu muta ad loquendum lingua soluta est. Missæ. Ann. Eccl. Tom. IX.*

PAGIUS

V. Agapetus Antihimus a-lis hœreticos sedibus expellit.

A num. XVII. ad LVIII. Theophanes anno incarnat. secundum Alex. DXXIX. qui Kalendis Septemb. hujus Christi anni inchoatur, ait: *Romanus Pontifex Agapetus Constantinop. hoc anno profectus, adversus impium Severum, & Hæliarnast Antistitem Julianum, & reliquos alios Theopascitas Concilium convocavit. Ex his Antihimus Constantinopolis. Episcopus tanquam eorum sententia particeps, cum Sedem mensibus decem tenuisset, munere abdicatus, & depulsus est. Mennas vero Presbyter & hospiti, cui Sampson nomen, Præpositus a Romano Pontifice Agapeto in*

rati omnes, flere præ gaudio ceperunt; eorumque mentes illico metus & reverentia invasit, cum videlicet cernerent quid Agapetus facere in virtute Domini ex adiutorio Petri potuisset. Hæc Gregorius. Utinam totius peregrinationis Agapeti extarent scripta diaria, ex quibus nostri essent Annales locupletandi. Verum de reliquis ab eo rebus gestis in via quousque Constantinopolim advenit, alium ubique silentium.

Quando autem pervenerit Constantinopolim, Anastasius refert id accidisse decimo Kalendas Maii: verum Acta Synodalia eum illuc maturius pervenisse significare videntur. Porro de ejus adventu hæc habet Liberatus diaconus (d): *Primum quidam honorifice suspiciens directos sibi ab Imperatore, sprevit tamen Antihimi presentiam, eumque ad salutandum suscipere noluit. Deinde viso Principe, causam agebat legationis susceptæ. Imperator autem pro multis fisci expensis ab Italia destinatum exercitum avertere nolens, supplicationes Papæ noluit audire. At ille (quod summum * fuit) legatione Christiungebatur. Quænam ista fuerit, paulo post dicetur.*

Cur præterea Justinianus non acquieverit Agapeto pacem Theodato petenti, ex Procopio possumus intelligere: nempe accidisse, ut dum hæc tractarentur, Gothi qui residui erant in Dalmatia, cum Romanis conferentes manus, priores tulerint, occiso primum Mauritio Mundi filio, atque demum Mundo ipso, qui anno superiori Salonas ceperat, quas hoc anno itidem Gothi recuperaverunt; quibus cum factus esset elarior Theodatus, ipsum de promissione facta poenitere coepit. Quamobrem Justinianus & ipse eam reliciens, confestim Belisarium jam paratum e Sicilia in Italiam cum exercitu traicere præcepit; qui improviso agmine perveniens in Campaniam, Neapolim munitam valde civitatem obsedit: quid autem postea factum sit, infra dicemus. Interea vero Agapeti Papæ res gestas Constantinopoli prosequamur, de quibus ista habet in primis, cuncta summatim referens Liberatus (e):

Denique petentibus Principibus, ut Antihimum Agapetus Papa in salutatione & X x 2 com-

XV. De adventu Agap. Constantinop.

(d) Liber. diacon. in Brevo. c. 21.

XVI. Cur de pace spes dempta.

(e) Liber. ubi supra. c. 22.

XVII.

ejus locum ordinatur. Verum Theophanes hæc anno uno tardius narrat. Agapetus itaque dum Constantinopoli esset, Antihimum hæreticum e Sede Constantinopolit. dejecit, & in ejus locum Mennam virum maxime Orthodoxum subrogavit; & quidem ante diem secundam mensis Maji, qua Mennas Concilium Constantinop. celebravit, in quo Agapetus dicitur Vir Sanctæ memoriæ, qui ideo ante mensum Majum obierat, Anthimumque mense Martio deposuerat. Nicephorus enim & Theophanes citatus mensibus decem Antihimo assignant, & ex Theophanes

Agapetus deponit Anthimum.

communione susciperet; illud fieri inquit posse, si se libello probaret Orthodoxum, & ad cathedram suam, nempe Trapezuntium, reverteretur. Impossibile esse agebat, translatum hominem in illa sede permanere. Augusta vero promittente numerata multa, & rursus Papa minas intente, in hoc Papa persistit, ne ejus audiret petitionem. Anthimus vero videns se sede pulsum, pallium quod habuit, Imperatoribus reddidit, & discessit, ubi eum Augusta suo patrocinio tueretur. Tunc Papa Principis favore Mennam pro eo ordinavit Antistitem, consecrans eum in basilica sanctae Mariae. Fuit iste Mennas Praepositus xenodochni majoris, quod vocatur Samsonis, genere Alexandrinus, suscipiens Chalcedonense Concilium. Haec summam (ut dixi) complexus est Liberatus: sed alii paulo latius rem sunt profecuti addentes nonnulla, quae desiderari in his posse videntur.

XVIII. (a) Anast. in Agapet.

At quae primum de his scripta ab Anastasio (a) reperiuntur in medium afferamus: Ingressus (inquit) Constantinopolim Agapetus, primum cepit habere altercationem cum piissimo Principe domino Justiniano Augusto de religione: cui beatissimus Agapetus constantissime responsum dedit de Domino Jesu Christo Deo & homine, hoc est, de duabus naturis in Christo, &c. Qui autem simulac est Agapetus Papa creatus, ex more (ut vidimus) Justinianus Imperator rectae fidei misit Romanam professionem; ut rursus ab eo idem exigeret Agapetus Catholicam fidei professionem, non aliam ob causam accidisse potuit, quam quod ob consensum adhibitum in creatione Anthimi haeretici ipse etiam Imperator in suspicionem haereseos esset adductus. Potuisset aliquo praetextu idem Justinianus tergiversari, renuereque id sibi praestandum fore, quod semel & iterum (ut vidimus) antea praestitisset: verum in his non obtemperare Romano Pontifici exigenti, nefas ratus & impium, mox editam fidei confessionem illam iterat, quam Orientalibus ab Hormisda Pontifice vidimus fuisse praescriptam, cui ejusmodi legitur affixa inscriptio (b): Exem-

(b) Extat inter ep. Rom. Font. in Agapet.

PAGIUS

phane, cujus verba anno superiori recitavimus, liquet, Epiphanium illius decessorem die quinta mensis Junii praecedentis anni vita functum. Quare cum Mennas mense Martio hujus anni Episcopus Constantinopolit. dictus sit, ut in ejus morte ostendimus, decem illi menses Sedis Anthimi utrimque incompleti fuisse. Postquam haec scripseram, legi in Dissert. Historica de Uno ex Trinitate Carne passio Em. Card. Norisium cap. 10. notare in Bibliotheca Vaticana num. 4961. exire Codicem MS. quem Marcellus II. Pontifex Maximus, cum Eugubina antea Ecclesiam administraret, a Monachis S. Crucis Fontis Avellanae acceptum, Vaticanam Biblioth. donavit. In eo Epistolae

VI. Mennas ordinatur Episc. Constanti. nopol.

plar libelli piissimi domini nostri Justiniani Imperatoris quem dedit Agapeto Papa apud Constantinopolim de fide. In nomine Domini Dei nostri Jesu Christi, Imperator Caesar Flavius Justinianus, &c. Agapeto sanctissimo ac beatissimo Archiepiscopo almae urbis Romae & Patriarchae: Incipit: Prima salus, &c. Omnia habens, ut, illa ab Hormisda per legatos Constantinopolim missa. Sed quod data habetur decimo octavo Kalend. Aprilis sub Belisarii Consulatu mendum irrepit, ut post Consulatum, loco Consulatus, sit corrigendum.

Justinian. obtulit libellum fidei Agapeto.

XIX.

Quomodo autem ante haec, cum nondum compertus esset Justiniano haereticus Anthimus Patriarcha, ejus causa successus ipse sit Agapeto Pontifici, Anastasius ita narrare pergit: Dum contentio versaretur, ita Dominus adsuit, ut Episcopum Constantinopolitanum nomine Anthimum * inveniret Agapetus Papa haeticum. Cumque contentio verteretur cum Augusto & Agapeto Papa, dixit ei Imp. Justinianus: Aut consenti nobis, aut exilio deportari te faciam. Tunc beatissimus Papa Agapetus respondit cum gaudio dicens ad Imperatorem: Ego quidem peccator ad Justinianum Imperatorem Christianissimum venire desideravi; nunc autem Diocletianum inveni: qui tamen minas tuas non pertimesco. Et dicit ei iterum Agapetus venerabilis Papa: Tamen ut scias tu, eum idoneum non esse religioni Christianae, Episcopus tuus confiteatur duas naturas in Christo. Tunc accersito ex praeepto Augusti Episcopo Constantinopolitano nomine Anthimo, & discussione facta, nunquam voluit confiteri in doctrina Catholicae responsionis ad interrogationem beati Papae Agapeti, duas naturas in uno Domino nostro Jesu Christo. Quem cum vicisset sanctus Papa Agapetus, glorificatus est ab omnibus Christianis. Tunc piissimus Augustus Justinianus gaudio repletus, humiliavit se sedi Apostolicae, & adoravit beatissimum Agapetum Papam. Eodem tempore ejecit Anthimum a communione, & expulit in exilium. Tunc piissimus Augustus Justinianus rogavit beatissimum Papam Agapetum.

* Anthimum.

Res gesta inter Agapetum & Justinianum.

XX.

petum, ut in locum Anthimi Episcopum Catholicum consecraret nomine Mennam. Haecenus Anastasius; quae etiam in Miscella historia leguntur. Restitit primo haud dubium Justinianus Agapeto pro Anthimo, impiae Theodora Augustae, qui ipsi Anthimo patrocinabatur, impulsu; sed re comperta, plus apud eum tandem valuit jussio Pontificia, quam Augustae conjugis perfida blandimenta: ut digno posteris exemplo sit, omnia fidei Catholicae posthabenda.

(a) Zonar. Annal. p. 3. in Justiniano.

XXI. Dammati ab Agapet. alii haeretici.

Sed quid facit infelix, quae se hac in re despici videt a viro suo, a quo non solum amari, sed coli se mirifice cisset? Haud despondet animum, sed vehementioribus a pravo daemone stimulis agitata, cujus malo spiritu percita erat, ad Episcopos se convertit, quos nosset favere Eutychianae haeresi: hos urget, hos impellit, ut Agapeto resistent, qui unus a se tanto labore parta dissolvit, virumque suum tamquam captivum in suam sententiam trahit. Narrat haec Zonaras verbis istis (a): Nonnulli e primoribus sacerdotibus Agapeto Papae Romano in Imperatricis gratiam sunt refragari, ab eadem quoque largitionibus corrupti: quos tamen ille, qui veritatem defenderet, omnes superavit. Haec ipse.

(b) Extat in Const. Synod. sub Menna Act. 1. tom. 2. Conc. (c) Deut. 32.

Sunt plane his consentientia quae recitantur in libello Archimandritarum oblato Justiniano Imperatori post obitum Agapeti; ex quo etiam illud apparet, una cum Anthimo eodem tempore damnatos ab eodem Agapeto veteranos illos Constantinopoli degentes haereticos, Severum, Petrum, atque Zoaram; de quibus omnibus haec in eodem libello: (b) Canonicum judicium a Romano Pontifice in ipsum Anthimum & praedictos haereticos audiri voluistis, illo persuasus qui dicit (c): Interroga patrem tuum, &c. Et paulo post: Misit itaque Deus huic civitati Agapetum, qui vero Agapetos, id est, dilectus a Deo & hominibus, Pontificem antiquae Romae in depositionem Anthimi & praedictorum haereticorum Severi, Petri, atque Zoarae, tanquam olim Petrum magnum Apostolum Romanis in depositione Simonis Cretiani. * Iste enim venerabilis vir sciens per libellos plurimorum nostrorum ea quae ini-

* Magi vel Samaritani.

PAGIUS

diei Dominicae, quo Episcoporum ordinationes de more fiebant, rationem non habuit. Haec ad illustrationem num. XXVI. Baronii. Baronius recitat diversas Epistolas ab Episcopis Orientalibus scriptas Agapeto, dum Constantinopoli esset, & libellos eidem a Monachis Orthodoxis adversus Anthimum oblatos, & num. LI. ac seq. ait: Inter alios adsuit Legatio a magno illo Theodosio Caenobiarcha. Hesycheus enim Presbyter ejus Monasterii Theodosii Legatus subscriptus eidem reperitur. Verum Hesycheus, non Theodosii, sed Monasterii Beati

VII. S. Theodosii Caenobiarcha hoc tempore adhibebat.

que contra Ecclesias praesumpta fuere, ea ipso visu semel accipiendo, neque ad visum suscipere voluit Anthimum furentem adversus canones, sed tunc iusto deiecit de sacerdotali sede civitatis suae; & cooptulante & coadiuvante Catholicae fidei & divinis canonibus vestro Imperio, praefecit ipsi Ecclesiae sanctissimum Mennam. Haec & alia ipsi ibi.

XXII. Agapetus quam magnifice egerit.

In his quidem omnibus peragendis summa potestas Apostolica sedis Antistitis demonstrata est, dum tantae Ecclesiae Patriarcham favore Justiniani Imperatoris & Theodora Augustae pollentem, plurimum jam antea Episcoporum (ut dictum est) suffragiis confirmatum ipse summus Pontifex Agapetus nullo super hoc congregato (ut moris fuit) ante Concilio, condemnavit. Quod enim sciret in gratiam Augustorum eosdem Episcopos facillime conspirare; iis ommissis, simplici habita discussione, simulac haereticus idem Anthimus apparuit, ipsum condemnavit, atque Mennam in locum ejus protinus subrogavit, damnatis cum Anthimo itidem Apostolica auctoritate Severo, Petro, atque Zoara. Immo nec etiam citatum, nec visum, sed & rejectum penitus, nec in conspectum admittit, fuisse ab Agapeto Pontifice Anthimum condemnatum, Nicephorus tradit, haec dicens (d): Agapetus cum de rebus Anthimi inquireret, multosque ab Archimandritis ejus urbis & aliis libellos oblatos acciperet; illi ne in conspectum quidem admisso, Episcopatum abrogavit: cujus calculum monasteria etiam Palaestinae, & Petrus Hierosolymitanus Antistes, necnon reliqui Ecclesiarum praefecti comprobaverunt. Haec ipse consentientia iis quae ex libello monachorum modo sunt recitata.

(d) Niceph. l. 17. c. 9.

XXIII.

At vero quod ex Nicephoro dictum est, Anthimum nec in conspectum admittit ab Agapeto Papa, e sede fuisse depositum: magis inhærerem sententiae Anastasii dicentis vocatum Anthimum, & discussione de eo facta, cum nollet confiteri duas in Christo naturas, id ab eo exigente Pontifice Agapeto, ab ipso tunc damnatum fuisse; nisi praeter Nicephorum essent Acta Synodalia hoc testantia ex libello monachorum Justiniano oblato,

Theodosii, ab ipso scilicet conditi, Legatus fuit; nec locum tenens aut Vicarius Theodosii, sed Sophronii Presbyteri & Archimandritae ipsius Monasterii, & primi totius eremi Hierosolymorum. Nam ut videre est Act. I. Concilii Constantinopolit. sub Menna hoc anno habiti, inter subscriptiones de Hesycheo legitur: Hesycheus Divina miseratione Presbyter & Monachus Monasterii Beati Abbatis Theodosii, locum tenens Sophronii Presbyteri, & Archimandrita ipsius Monasterii, & primi totius eremi Hierosolymorum cum omnibus his, qui mecum missi sunt,

to, nuper a nobis citato. Unde intelligere possumus, usum ipsum plenitudine potestatis, non servata in omnibus forma iudicii. Porro et si adversus Anthimum Agapeti Papae iudicium abique Synodo huiusmodi fuit secundum supremam Apostolicam sedis auctoritatem, qua supra omnes canones Pontifex eminet; haud tamen extitit commiseratione jejunum: siquidem aditum ei apertum reliquit, ut si quando ab errore poenitens ad Ecclesiam redire vellet, Episcopatus pristinus Trapezuntinae Ecclesiae eidem integer servaretur. Quam tamen commiserationem Pontificis Agapeti erga Anthimum aegre ferentes Orthodoxi Archimandrita Ecclesiae Constantinopolitanae, in alio libello quem postea eidem Pontifici hoc anno obtulerunt, ista arctari ad certum tempus petierunt, nempe ut praefinitus illi daretur ad respiciendum terminus, quo elapso, nullus illi ultra pateret aditus ad priorem Ecclesiam. Sed accipere eorum verba (a).

Mitius agit cum Anthimo Agapetus.

(a) Ex Synodo Constantinop. sub Menna ad. 1.

XXIV.

(b) Matt. 9.

Ut certus terminus Anthimo praescribatur.

Non vultis omnimodam ejus perditionem, sed ut convertatur: imitami enim Christum Deum nostrum, qui venit (b) vocare non justos, sed peccatores ad poenitentiam: & omnino paternis visceribus suscipitis, si recognoverit proprium peccatum, & convertatur. Adjuvamus vestram beatitudinem (licet audeat quid faciamus) per sanctam & consubstantialem Trinitatem, ac per principem Apostolorum Petrum, ac salutem & victoriam piissimi Imperatoris nostri, non contemnere divinos canones, qui ab isto pessundantur; neque Ecclesiam ei traditam, quae ab ipso despicitur: sed sequendo in omnibus eos qui ante ipsam tuam beatitudinem in sede vestra claruerunt, facere in ipsum adhuc & contra auctoritatem canonum invalescentem, & qui praerulit vitam degere cum haereticis, quam cum propria Ecclesia; ea quae sanctum Caeselinum contra Nestorium liquet fecisse, assignando ei terminum, sicut & ille Nestorio: intra quem nisi occurrens praedictum libellum Apostolicam vestra sedi

PAGIUS

sunt, Archimandritis & Monachis Hierosolymitanis, ad hanc Regiam Urbem, qui faciunt pro omnibus Archimandritis & Monachis, qui habitant ipsam eorum & tres Palatinas, qui una mecum supplicaverunt, subscripsi de consensu omnium, & porrexi. Quare Sophronius in omnibus successerat Sancto Theodoto Coenobiarcha, qui eo modo Archimandrita erat, curamque Monasteriorum Palaestinae cum Sancto Saba dum viveret, gerebat. Ex verbis itaque illis tantum abest, ut deduci possit, sicut putavit Baronius, Theodosium Coenobiarcham hoc tempore adhuc Abbatiam rexisse, ut inde potius consequens sit eum jam dignitatem abdicasse.

VIII.

Theodosium enim hoc tempore adhuc superstitem fuisse, diserte docet Theodorus Episcopus Petrae, ejus discipulus, asserens in Vita

porrexerit, ac vestra beatitudini & sanctissimo Archiepiscopo urbis regiae, & a morbo haeretico se ipsum liberaverit; ne ad Trapezuntinam Ecclesiam sibi creditam proficiscatur: definite, sanctissimi, ipsum alienum esse & nudum ab omni Pontificali dignitate atque efficacia, & se ipsum submittere condemnationi praedictorum haeticorum, & partem illorum accepisse; alterum vero pro isto Ecclesiae Trapezuntinae ordinandum esse. Haec ipsi ad Agapetum, quod mitius visum esset cum Anthimo actum haeretico.

Quo minus autem Anthimus uteretur impertita ab ipso Romano Pontifice humanitate. Severus ille caput haeticorum Acephalorum, qui tunc (ut dictum est) Constantinopoli erat, impedimento fuit: etenim hortatus est eum, ut sede carere mallet, quam Chalcedonense Concilium profiteri: testatur id Evagrius (c) ex ejusdem Severi litteris datis ad Theodosium haeticum Episcopum Alexandrinum, de quo superiori anno actum est pluribus.

XXV. Severus haeticus fovet Anthimum.

(c) Evagr. hist. l. 4. c. 11.

XXVI.

Sic igitur postquam praefuisset sedi Constantinopolitanae Anthimus (sicut habet Nicephorus in Chronico) menses decem, vel (ut Zonaras ait) annum unum, ab Agapeto Papa depositus est, atque ab eodem subrogatus est Mennas magni nominis Orthodoxus, qui antequam Episcopus diligeretur, suae fidei professionem publice edere iussus est. Protulit ille quidem eandem ipsam, quam praescripsisse diximus Romanos Pontifices omnibus Orientalibus communionem Catholicam expetentibus, cujus est exordium: Prima salus est rectam fidei regulam custodire, &c. Cui ipse sua manu antequam subscriberet, haec apposuit: Mennas misericordia Dei presbyter & Xenodocus suscipio praedictas quatuor sanctas Synodos, & omnia quae in ipsis continentur dogmata, & epistolas Papa Leonis, quas pro fide conscripsit. Et confiteor in duabus naturis, id est, in divinitate & humanitate Christum Deum nostrum inconfuse & indivise agnoscendum; ana-

de eo a se conscripta Agapetum Pontificem Romanum & Ephremum Patriarcham Antiochenum, post accepta ejus, pro tuitione fidei certamina eum laudasse. Haec Theodori verba juxta Combessii versionem relectis tamen brevitate causa non necessariis. Tanti ergo pro recta fide auditis agonibus Beati huius Viri, susceptisque laboribus, tum qui Magna tunc Roma Apostolicum Thronum regerat Agapetus, tum Antiochenae Sedis Antistes sanctissimus Ephremius supra modum admirati sunt. Unde & ad eum Litteras exararunt, ejusque fidei concordem esse confessi sunt. Sic enim omnem ex animo abominabatur haesim, potissimum vero Origenianam, quod is (scilicet Origenes) velut unguento coenum sic munda suavitissimaeque odoris Apostolorum Doctrinae, graecanicae

S. Theodosius Coenobiarcha obiit sub Agapeto Papa.

anathematizans omnes qui praeter haec faciunt una cum omnibus qui condemnati sunt, ut superius dictum est. Subscripsi. Haec quidem Mennas ante suam ordinationem: postea autem, simulac ordinatus est, obrulit rursus more majorum, ipsi Romano Pontifici libellum fidei, quo omnes condemnavit haereses, & Catholicam fidem professus est. Meminit ejusdem libelli Vigilii Papa (a) in epistola quam scripsit postea ad Justinianum Imperatorem.

(a) Vigil. ep. 2. t. 1. p. Rom. Pont. XXVII.

His peractis, idem Agapetus Papa litteras dedit Apostolicas eademque circulares ad omnes Episcopos Orientales qui cum Anthimo communicarant, quibus eisdem de Anthimi depositione ab Episcopatu, & de subrogatione Mennae reddidit certiores: quarum quidem litterarum extat ad Petrum Episcopum Hierosolymorum exemplar his verbis conscriptum, exscriptum vero ex Synodo (b) Constantinopolitana sub Menna, ubi aedem Agapeti litterae recitantur.

(b) Const. Synod. sub Menn. ad. 2. in fin. & t. 1. ep. Rom. Pont. in Agapet. ep. 5. (c) 1. Tim. 3. Agapeti ep. ad Petrum.

XXVIII.

Cum itaque pervenimus ad Comitatum serenissimi Imperatoris filii nostri, invenimus sedem Constantinopolitanae Ecclesiae contra omnem canonum honestatem ab Anthimo Ecclesiae Trapezundarum Episcopo inconvenienter usurpatam: cujus animam non solum secundum istam partem, sed (quod majus est) in confessionem verae fidei e perditione reducere desideravimus; sed Eutychetis errori insistens, ad viam

PAGIUS

daemonum decreta & opiniones invexerit. Constituta tandem vita meta venerat, qua solvi animam a corpore oportebat, supremaque aegritudo incesserat longa sane ac permolesta, quam senii ipsum grave onus augebat, annum totum in grabato agens, nec profus lateris ulla mutatione corpus levare volens, nil prolocutus est minus dignum Religiose illius mentis proposito, imo salutem corporis a Deo rogare renuit.

IX.

Ubi autem sanctam Viri dormitionem, qui Apostolicam Urbis Hierosolymitanam Sedem regerat sanctissimus Archiepiscopus Petrus nomi-

veritatis redire contempsit. Unde cum ipse in fide poenitentiam isto modo expectemus, neque Catholico neque sacro nomine dignum esse sententiamur, donec omnia a Patribus tradita, per quae verae religionis fides & disciplina custoditur, secundum congruentem satisfactionem suscipiat. Ceteros vero similes contumaciae ipsius & sententia Apostolica sedis condemnatos similiter vestra charitas advertat, quorum ipse se ipsum participem fecit. Constantinopolitana vero sedis injuriam, Apostolica auctoritate adjuvante, & adiutorio fidelissimorum Imperatorum, emendavimus. Et supra modum quidem admirati sumus, quod istud opus ita aperte contrarium decretis Patrum vestra fraternitas non solum ad notitiam nostram adducere neglexit, sed & reprehensibili consensu confirmavit.

Quid in Anthimum Agapetus.

Sed gratias agimus Deo, cujus spiritu mala ad melius ut plurimum vertuntur, & parvae transgressiones ad utilitatem & occasionem magni fuerint gaudii. Hoc autem pro excitando vestrae conspiritualitatis laetitiam significo, quia Mennam fratrem & coepiscopum nostrum, virum multis laudum modis ornatum, praedicta Constantinopolitana Ecclesia Episcopum suscepit. Cui licet praeter ceteros serenissimorum Imperatorum electio arriserit, similiter tamen & totius cleri ac populi consensus accessit, ut a singulis eligi crederetur. Etenim alicui neque scientia, neque vita fuit ignotus; sed & fidei integritate, & sacrarum Scripturarum studio, atque etiam pie administrationis officio sic praedicta viri resplenduit opinio, ut ipsi tardius venire videretur, quo dignus erat. Hic, lector, observa, dum Agapetus ait, arrisisse electioni Mennae Imperatores, intelligere abique dubio Justinianum & ejus conjugem Theodoram Augustam: ut cognoscas Theodoram licet maxime impiam feminam, praetulisse tamen foris imaginem Orthodoxae, qua saepe virum vidimus decepsisse, magisque Ecclesiae Catholicae obfuisse, quam si quae erat, se palam ostendisset haeticam. Pergit vero Agapetus de ejusdem Mennae electione:

XXIX.

Mennae Episc. laudes.

Et hoc dignitati suae addere credimus, quod a temporibus Petri Apostoli nullum alium

XXX.

ne, accepit, ac qui tunc ex aliis Urbibus inventi sunt alii quidam Episcopi, cum quibus ab venerabile hoc Monasterium venit, studens ipsi justa solvere, ac humo condere, quod & fecit. Nullo non honore sancti pignoris curato funere. Vidisses multitudinem Monachorum ac saecularis militiae hominum, quorum alii corpus attingere, ac benedictionis aliquid consecui niterentur. Alii vero circumjectam illi tuenicam discinderent. Alii denique ex sacra ejus barba pilos vellerent, satagentibus singulis, ut ejus rerum quidpiam haberent, quod & memoriae monumentum foret, & salutis monumentum

Ejus mors bonis omnibus gravissima fuit.

Ab Agapeto consecretus Meonas.

alium unquam Orientalis Ecclesia suscepit Episcopum manibus nostrae sedis ordinatum. Et forsitan vel ad demonstrationem laudis ipsius, vel ad destructionem inimicorum instans res tanta pervenit, ut illis ipse similis esse videatur, quos in his quandoque partibus ipsius Apostolorum. Principis electio ordinavit. Commune itaque gaudium, fratres pia exultatione suscipite. Et quantum vos Apostolica sedis nostrae iudicium comprobatis, consueta re- scriptione significante, habentes duplicem exultationis causam, & quod mala sine mora corrigantur, & pro his optata subsecuta fuerint. De cetero praecaventes, ne rursus canonicis sanctionibus quid contrarium per vos (quod non credo) fiat, vestro accedente consensu; cumque sicut error ejus qui semel peccavit, venia dignus est, sic frequens transgressio motum austeritatis deposcit. Deus incolumem te custodiat, frater venerandissime. Haec tenus Encyclica Agapeti.

XXXI. Agapeti praeclearum factum.

At de damnatione Anthimi atque Menae substitutione per Agapetum facta iudicium si tibi, lector, ob oculos ponas, factique speciem mente consideres, admirari non desines: Videre nimirum Romanum Pontificem, quem furor barbaricus sub pulchro nomine pacis ab Urbe removet, ut Constantinopolim ad Imperatorem supplex accedat, eundemque ipsum egentem mutua collecta ex sacrorum vasorum oppignoratione pecunia; ubi Constantinopolim venit, imperare Imperatoribus, exigereque debitum fidei, & perperam ab illis facta rescindere; & quam cum ipsi, tum Orientales Episcopi probassent, Anthimi ordinationem irritam reddere, eumque e sublimi, quem conscenderat throno deponere, jura dare, omnibusque jubere, litterasque publicas scribere, ejusque successorem deligere & ordinare; haecque omnia (ut dictum est) absque coacto ullo Synodali conventu: cum antea in simili causa Caesarius Papa ejusdem Ecclesiae Pontificem deponendum Nestorium scripserit, & per Theodosium Imperatorem ea de re non provinciale dumtaxat, sed oecumenicum Ephesi Concilium convocandum

PAGIUS

tum existeret, a quorum vix grassatione servatum sacro ritu tumulatum est, divina super illo peracta Eucharistia, Ita Theodorus. Erravit itaque Cyrillus Monachus, licet Auctor coaevus, in Vita Sancti Sabae, in qua ait, Theodosium ante Sabam demortuum, indeque ejus error exortus, quod nunquam cum Theodosio mansit, & Sancto Sabae non nisi leni innotuit. Praeterea quia videbat, Sophronium ea munia praestare in Monasterio Theodosiano, quae alias Theodosius, indeque pronum fuit existimare Theodosium ante haec tempora obiisse. Theodorus annum & diem mortis ejus tacet, aitque cum vixisse annos centum & quinque & paulo

curavit. Quibus intelligas majori tunc niti solere auctoritate Apostolicae sedis Antistitem, quando magis ea videtur oppressa; quod certo sciat omnia illi cedere opus esse, si ea uti velit. In quibus & commendes Justiniani Imp. moderationem, animique demissionem, utpote qui mari terraque, victor barbarorumque domitor ab uno Romano Pontifice vinci patiatur; accipiatque ab ipso leges, qui Romanis ac barbaris leges sanciat, & exercitiis imperet. Sed jam quae reliqua sunt rerum gestarum Agapeti Pontificis Constantinopoli prosequamur.

XXXII.

Quoniam dictum est praeter Anthimum excommunicatos quoque ab eodem Agapeto Rom. Pontifice Severum pseudoepiscopum Antiochenum atque collegas ejusdem cum eo impietatis: qua occasione id factum sit, hic ordine recensendum putamus. Cum autem omnes sordes, faecesque haereticorum, favente illis Theodora Augusta Severi discipula, Constantinopolim convenissent; illicque nidificantes, gravi damno fidei Orthodoxae multiplicarentur in foetibus: fuit justa querela Orthodoxorum Antistitem adversus horum antesignanos Severum, Petrum, atque Zoaram, & Isacium Persam. Quamobrem iidem scriptum a se libellum obtulerunt Agapeto Papae commoranti Constantinopoli. Extat ipse quidem, sed qui vitiosa translatione & librariorum incuria mendosus nonnihil appareat; sic enim se habet (a):

(a) Hieros. Synod. Act. 1. ad fin. recitata in Synodo Constant. sub Meonas Act. 1. XXXIII. Epistola Orientalium ad Agapetum Pap.

Domino nostro per omnia sanctissimo ac beatissimo Patri Patrum, Archiepiscopo Romanorum & Patriarchae Agapeto, ab Episcopis Orientalis dioecesis, & ab his qui sunt sub sanctis locis Christi Dei nostri, necnon Ambassadoribus & ceteris clericis in hac regia urbe congregatis.

Ex quo Christus Deus noster pro debitis vobis praemiis, propter ipsam in omni tempore cum vera fiducia sua invisibili ac terribili virtute divulgatam confessionem super venerabile caput vestrum requiescere fecit, cum sedem Apostolorum vobis, Pater beatissime, commisit, & firmavit supra firmam Petram pedes vestros, & di-

amplius. Quare mors ejus paucis post currentem annis contigit. Colitur Sanctus Theodosius tam in Menais, quam in Martyrologio Romano die XI. mensis Januarii, Theodorum Petra Episcopum ejus Vitae Scriptorem nondum editum eum esse existimo, qui Concilio Hierosolymitano hoc anno habito his verbis subscripsit: Theodorus Episcopus Petrorum desinovi, & subscripsi. Petras autem oppidum erat in finibus Palaestina situm, ut docet Evagrius lib. 3. cap. 32. Fuerunt tamen duae Civitates Petra appellatae, eaque Episcopales, quarum altera in Palaestina, altera in Arabia posita erat.

& direxit gressus vestros, & implevit os vestrum cantico novo, hymno Deo nostro: speraverunt in Domino secundum Psalmidicum eloquium, clarificati a spiritali splendore vestro, per quem tamquam lucerna splendens super sancto candelabro caliginem eorum qui in tenebris sedent, & caelos illuminastis, & oculos mentis ipsorum aperuistis. Et propterea confisi & credentes divino eloquio dicenti: In tempore non timebit cor confugiens ad intellectum. Et experientia intellectus cognoscetes vos esse diligentes custodes thesaurorum Apostolicorum, exossumus modo Anthimum, habitum pietatis circumferentem, potentiam vero ipsius negantem; qui convenientem sibi ipsam dimisit, & aliam contra divinos canones accipere ausus est: cognoscetque & a Deo custoditum Imperatorem nostrum, tamquam Christi discipulum approbatam animam habere, & participem vobis hujus boni operis fuisse. Qui a primordiis regni sui usque nunc studuit custodire omne corpus Ecclesiae sanum & perfecte integrum & ab omni morbo haeretico liberum: & propter hoc statuit quatuor sanctas Synodos in divinis ac sacris initiationibus, quando fecit magna voce a sacris praedicatoribus praedicari, quae fortificant corda Fidelium, & haeticorum compungunt; sperans ipse ex clementia secundum naturam suam, & putans, quod sicut eos qui ex simplicitate errore subducti sunt, decenti tempore converti; sic & hujus inventores, immo diaboli discipulos, & nunquam veritatem recognoscetes, jam nunquam haeticorum a principio providere & praeditari.

XXXIV. De Severo nefandissimo haeretico.

Rogamus, beatissime, rememorari memorato, ac a Deo custodito Imperatori nostro illam sacram vocem dicentem. Omnem abominationem odit Dominus, quae prima, media, & ultima est. Severus facinorosus, qui contra Deum semper locutus est super iniquitatem, & quandoque quidem Graecorum vanidicorum mysteria imbutus, ipsa honoravit: quandoque vero Eutyebetis insaniam docuit, & in tota vita dixit, Bene valete in fide Christianorum: & appellationem Nestorii antropolatru ad decipiendos qui in simplicitate paratas habent aures, suscipiendam excogitavit, evidenter illa illis dicendo, Nestorianosque vocabat magistros rectorum dogmatum: & nec illi pepercit qui baptizavit ipsum; invalidisque anathematibus implevit totum mundum; ac arrogantem decerneret ipse praesumpst, & validiores sortitus est cum his qui adhaerebant ei in ordinando Scythiam contra praedictam sanctam oecumenicam Chalcedonensem Synodum, & contra sacras ac Deo dilectas epistolae sanctae memoriae Leonis Papae, qui fuit illuminator & columna Ecclesiae, quique Am. Eccl. Tom. IX.

firmavit Fideles ambulare in recta semita, sicque illud relinqueretur divinae Scripturae impleri (a): Incidit in foveam quam fecit. Unde dubitantes quomodo ipsum proprie vocemus idem cum Gentilibus sentientem, ejusdem opinionis cum Eutyebete, ejusdemque moris cum Nestorio; magis insigni & propria appellatione nominabimus, ipsum itidem cum veritate organum diaboli vocantes.

XXXV.

Praterentes igitur multitudinem eorum quae praesumpta sunt ab ipso, & sanguinem sanctorum virorum qui in Eoan effusus est ab Estafiasmo Judaico de Fatria tunc sub ipso militante, ac alia difficiliora praedictis propter longam narrationem: Supplicamus, sanctissime, cum nunc sit tempus acceptabile, nunc dies salutis, clamamus: Adjuva nos & sanctas animas occisas; quas astare cogitate prudenter & ostendere vobis, quod propter Christum tradite sunt morti a bestia multi capitis; ac rursus ex sua omnibus manifesta mangania & Manichaeo errore, quod confidens iste iniquus ausus est intrare mundas aulas regias, cum nullum locum debeat habere, sed barathrum, ad conversantium destructionem. Et cum in praesenti pax donata sit omnibus Fidelium Ecclesiis cum tantis laboribus & sudoribus vestris ac Deo amantissimi Imperatoris nostri: parcentes ipsi extremitati animarum facientium conventiones ad ipsum & communicantium per interpellationem anathematibus contra ipsum prolatis, studeate longe expellere illum pollutum & abdicatum, qui anathematibus scriptis, & apertius ab Apostolica sede vestra, & a tantis Pontificibus, & in caelo ab Angelis electis suis jam condemnatus est. Qui secundum Evangelicam & divinam vocem cum iniquo & facinoroso alio Petro suo discipulo appellationem propriam usque nunc mentiri non erubuit, & verba apostasae quotidie loquitur: nec non cum Zoara, qui omnino divinam Scripturam, & omnem sacrum ordinem & Missam ignorat; sed cum audacia (nescimus unde) sibi tradita pessumdat Ecclesiasticum ornatum atque statum per conventicula & parabaptismata, quae quotidie temerarie aguntur; ejus synagogam mulierculis, commestationibus, & ebrietatibus, luxibusque & adulteris deditis implet. Persuasimus autem & piissimo Imperatori nostro, non permittere aggregari bestias edaces cum agnis; cum clare & aperte sciat illud divini Apostoli dictum (b), quod nulla participatio justitiae est ad iniquitatem, vel communitio lucis ad tenebras, vel pars fidelis cum infideli.

* Locus corruptus

Exclamant contra eundem haeticum.

* aliquid deest.

De Zoara.

At vero si ea quae ab Isacio Persa nunc perpetrata sunt, sine lacrymis dicere non valemus: non est possibile neque metum Persa.

XXXVI.

Yyy abis.

abscere, si narrare volumus quae suis iniquis manibus ille facere non horruit. Nam in quodam diversorio reposita honorabili imagine presentis piissimi Imperatoris praedictus scelestus & arrogans vir, tanquam certans & secundum recentioremodum dicendi blasphemaverit, divinum extendens baculum, in quo in-honoratam senectutem suam firmare sin-git, implensque simulatum stellationum, in conspectu eorum qui ab ipso seducti sunt, percutiebat sine venia similitudi-nem Christo amantissimi Imperatoris, haereticum denominando; nec a furore ces-savit, donec divisit tunicam habentem nobilem ejus effigiem, & partem pro se tenuit; quam & igni traditam, totam exterminare non valuit: nam conserva-ta fuit a meliori providentia in redar-guionem manifestam & notam homicidia-lis temeritatis, & majoris omnibus accu-sationis. Testes sunt viri (sicut novi-stis, sanctissime) manifestam veritatem advocatam habentes.

XXXVII. Quoniam igitur praeter opinionem haereticorum submutaverunt eorum dejectionem, quae cum ignominia debebat esse, & ante tempus multum dederunt audaciam habitandi in regalibus cellis, his qui per alium modum Deum negant, multis designatis & enumeratis ipsis nomen ficta orthodoxia: & periculum est, fideles numquam ambulare in domo Domini cum consensu: Tollite a nobis cito malos, offerite consuetum sacrificium hoc Deo & Salvatori pro conservanda nobis bona defensione in futuro tremendo judicio: liberum ab omni timore & haereticis tertio repetita fluctuatione ornatum Ecclesiasticum conservate, statum confirmate; rursumque exponendo justissimo Imperatori nostro pias ac justas sententias contra ipsos prius ab Apostolica sede prolatas, statuendo per illas, impia scripto tradere igni, & habentes illa in publicum prodere, juxta imitationem eorum qui zelant pessum dare Manichae & illa impii Nestoris & Eutychetis insensati ac Dioscorigeni patris & protectoris eorum. Sic enim evacuabitur omnis expectatio his qui frustra sperant in eis. Rogamus etiam, sanctissime, finem perfectum imponere divina ac vestrae sententiae contra Antibi-num, paternis vestris decretis convenientem ut omne de medio extinguatur scandalum a parvulis in Dominum credentibus & omnibus nobis. Custodiat Dominus sedem vestram ac piissimi Imperatoris nostri, tanquam dies calii, qui Petri imitatores salvatis, & nos a tribulationibus salvatis, eosque qui vos oderunt, confunditis. Haecenus Orientales Episcopi ad Agapetum Romanum Pontificem.

Rogant liberari ab haereticis,

His subiicitur in Actis subscriptio Episcoporum Secundae Syriae, qui eam dederunt epistolam, primoque loco positus Thalassius Episcopus Berythorum. At non ii tantum, sed & quierant Constantinopoli, & alii Archimandrita Orthodoxi itidem libellum obrulerunt eidem Pontifici Agapeto, qui & ipse pariter habetur intextus primae Actioni ejusdem Synodi; hic vero ob multa notatu digna in eo posita recitandus nobis est: in primis enim quam deploratissimus esset hujus temporis Ecclesiae status, cum adeo ubique in Oriente haeretici invalerent, ostendit; continetque nonnulla, quibus recitatae epistolae sive libelli obscure dilucidentur: sic enim se habet (a):

Domino nostro sanctissimo & beatissimo Archiepiscopo antiquae Romae & oecumenico Patriarchae Agapeto Marianus presbyter & primas monasteriorum regiae urbis, & ceteri Archimandrita ejusdem, & Archimandrita ac monachi Hierosolymorum ac Orientales in eadem Synodo congregati.

Eos qui sanctas Dei Ecclesias opprimunt considerantes, & inimicos Dei quotidie adversus eam scribere conspicientes, lamentationes sancti Gregorii (b) in proximum facimus opportune ad vestram beatitudinem, dicentes: Vista est cura Dei penitus dereliquisse presentem vitam, quae temporibus ante nos Ecclesiam custodiebat. Habet enim haec Gregorius Nazianzenus in epistola ad Nestarium Constantinopolitanum Episcopum data, ipso ejus exordio, cum dolet Constantinopolitanam Ecclesiam a se derelictam diversorum commercio haereticorum pessumire. Sed pergunt ipsi: Et jam tantum cujuslibet anima immersa est a calamitatibus, ut quidem proprios dolores vitae nostrae non in malis esse putetur. Tot & tanta sunt communia mala Ecclesiarum ad singula respiciendo; quorum nisi aliqua in praesenti tempore fieret diligentia ad reformationem, ad omnimodam desperationis confusionem paulatim perveniretur. Cum multis itaque modis jam haec enarraverimus; non minus vero & nunc magnas & incredibiles insidias adversus Dei Ecclesiam factas multiplicavimus.

Schismatici & Acephali, qui a furia Dioscorigeni & Eutychetis descenderunt (nescimus quis eos ad amentiam moverit) qui veluti quadam audacia freti, suo proprio morbo triumphant, synagogas facientes & parabaptismata innovantes, & tamquam ex everfione hoc facientes, & nomen Episcoporum sibi ipsis in locis nostris diffamantes, aperte ingruescunt, & licenter omnia audent non contra Ecclesias solum, sed etiam contra ipsum piissimum

XXXVIII.

(a) Synod. Constanti-nop. sub Menna ad. t. XXXIX. Libellus Monacho-rum obla-tus Aga-peto.

(b) Greg. Nazian. ad Nestarium.

XL.

* etiam

finem Imperatorem nostrum, & vestrum honorabile caput, sicut tanta praedictorum insania vestrae beatitudini manifesta fuit.

XLI. Magna quidem admiratione dignum, sub Imperatore Catholico leges quotidie adversus haereticos sanciente, & pro fide recta patrocinium suscipiente, adeo coaluisse, invaluisseque in Oriente, ac potissimum ubi ipse Imperator erat, Constantinopoli nefandos haereticos, ut Catholici qui ibi erant (ut audis) tentati supra modum (ut ita dicam cum

(a) 2. Cor. 1. Magna pene desperationem videri possent adducti. Sed unde malorum omnium in mundum olim fluxit origo, ex eodem fonte diabolus modo tot damna in Ecclesiam derivavit; eosdem aliquando ob-structos referans aqueductus per malam feminam, utpote qui sciret, potentiori nullo uti posse ad Ecclesiam demolien-dam ariete, adhibens ad hoc ipsam im-piam saepe dictam Theodoram Augustam Severi discipulam: cujus arte, fraude, dolisque femineo ingenio comparatis, omnes leges in haereticos latae praesae faucibus strangulantur, ut sileant; cum & loquaces haereses reviviscunt, atque haeretici majori audacia, spreta etiam Imperatoris majestate, clamantes, insurgunt. Ita plane secundum illud Ecclesiastici (b): Unus edificans & unus destruens: quid prodest illis nisi labor? Unus orans & unus maledicens: cujus vocem exaudiet Deus?

XLII. Sic igitur quae Justinianus Imperator sanctis legibus erigebat, impia femina occultis machinis destruebat; & quam ille voce scriptoque saepe professus est singulis ferme annis Catholicam fidem, ista consueta perfidia abolere satagit. At non puto tanta ista jam in foris atque trivis ubique vulgata, lacrymis & lamentis Catholicorum deplorata, altioribus (ut vides) dolentium declarata clamoribus, atque libellis scriptis toties ob oculos repraesentata, Justinianum Imperatorem latere penitus potuisse. Sed quid? Frangit Adam Eva, & Dalila Samsonem enervat, ut illi ipse licet non seductus, sed turpiter emollitus acquiescat, atque incaute caput in ejus sinum somno pressus inclinet. Sed quae sunt libelli reliqua audiamus. Subdunt enim monachi, quam contumeliosi facti sint haeretici in ipsa etiam primaria Imperii civitate ubi degeret Imperator, & quo tandem procaciae venerint, ut in ejusdem Imperatoris imaginem insanerint:

Nam venientes (inquunt) ad quamdam domum figuram oratoris habentem, in qua monachi quidam de iniquo contubernio illorum habitant, imaginem piissimi Imperatoris furia excacati, illud Ann. Eccl. Tom. IX.

Theodora Augusta cladem inferit Ec-cl.

(b) Eccl. 34.

XLII.

XLIII. In Imperatorem molestissimi haeretici. * excacantes.

patris eorum diaboli fecerunt, qui cum non possit contra Creatorem, adversus figmentum suam ostendit furiam. Irruit enim unus ex eis Isacius Persa qui magna quadam utens, seducit corda volentium ab eo decipi, &c. Quae superius in Episcoporum libello sunt recitata. Inferius vero dilemma illud adhibent, quo usus est Gregorius Nazianzenus ad Nestarium scribens, qui fatua tolerantia sinebat cum Orthodoxis haereticos coalescere, suasque synaxes agere permittebat: rogantque (ut ille petebat) ab ipsa urbe Constantinopolitana peli procul haereticos: est autem hujusmodi adhibitum argumentum: Non possunt duo contraria esse simul vera: Si haereticis facultas datur haereses praedicandi; istud ipsum fateri est, veritatem apud ipsos esse, a nobis autem illam penitus defecisse: Sin autem eam apud nos esse jure firmemus; illos ea defecere, & ut mendaciorum textores Deo & hominibus execrabiles esse abiciendos, dicere necesse: cum praesertim in eo statu res modo positae essent, ut tolerare ista, etiam non jubere, patrique saltem ipsum Principem sub pacatissimo & florentissimo Imperio, cum ubique terrori esset etiam longe positis barbaris, indecens esset, atque propemodum eisdem consentire, ac patrocinio ipsos fovere suo. Sed quomodo iidem tacite perstringant fautores illorum, accipe:

Quoniam igitur ex hac causa in multas domos eorum, qui in excellentia sunt, intrant, & indecentia faciunt, captivantes mulierculas quasdam peccatis oneratas, quae variis ducuntur desideris, & semper addiscunt, & numquam ad cognitionem veritatis venire possunt: verum, etiam in ipsis propriis domibus & suburbis altaria, & baptisteria erigunt in oppositum veri altaris & sancti fontis: & omnia simul contempserunt propter attributum eis patrocinium ab his qui in domo domini & aliquo alio modo potentes sunt. Et proculdubio ista dicentes, significant, non ipsam unam dumtaxat Theodoram Augustam infectam Severi peste, sed alios ejusdem civitatis optimates, eorumque conjuges eodem morbo pessime laborasse. Quod enim cuncta Theodora arbitrio volvi perspicierent, & hac ex parte prorsus imbellem esse nosset Imperatorem, cum minime repugnaret uxori; non damnum & poenam timebant, sed gratiam se esse sperabant consecuturos, dum faverent haereticis, quibus Augustam studere sciebant.

Haec igitur sanctissimae fidei confessorum monachi deplorantes, eundem Agapetum Pontificem una simul interpellaverunt his verbis: Nolite pati, beatissime, nos uti solita fiducia ad reformationem Y y y 2 dum

XLIV.

Optima-tum plu-res haere-ticis.

XLV. De fugan-dis a civi-tate haere-ticis.

dam tantum malum. Sed sicut prius contra Anthimum insurrexistis, & lupum qui conabatur cooperiri per pellem ovium, & transcendere ostium Ecclesiasticorum ordinum, sanctionum, & canonum, & qui latrocinanter mandram ovium transcenderat, pelle denudastis, & ipsum met demonstrastis, & procul a mandra expulistis: sic & nunc iterum vigilate, & ostendite piissimo Imperatori nostro, quod nullum lucrum exierit (ut inquit divinus Gregorius) studio reliquo suo circa Ecclesias, si tale malum in destructione sana fidei per ipsorum fiduciam praevaleret, & permittantur adhuc isti ad corruptionem Ecclesiae nidificare in domibus dominorum & in propriis, & iniqua in ipsis facere.

XLVI.

* Samaritani.

* electiones

XLVII. In eos qui haereticos non expellunt. (a) Jos. 7. 1. Reg. 14.

Hac quidem dumtaxat portamus, licet incredibilia, & a divi doloribus incurvati: spem habentes ad clementissimum Deum qui in tempore oportuno vestrum adventum nobis ostendit; quod sicut Petrum magnum Apostolorum principem his qui Roma erant in depositione Simeonis Socratici misit, sic & vos misit in depositione, & expulsiōe Severi, Petri, & Zoaræ, & eorum qui similia eis sapiunt, & qui omnigenis honoribus circumferuntur ad inhonorem Dei blasphemiasque ac ejectiones *: dabit vobis potestatem, cooperulante vobis piissimo & a Deo custodito Imperatore nostro, istos expellere de omni Ecclesia tamquam insidiatores & violatores non solum sanctissimarum Ecclesiarum, sed & politica ipsius. Nam cum hos ad suam malitiam convenientia organa insidiator boni, nempe diabolus, invenisset, totum orbem terrarum commotum fecit, & Sanctorum sanguine terram contaminavit, & civitates jugulationibus, & tumultibus turbavit. Expellite igitur istos.

Scimus bene, si piissimum Imperatorem nostrum & ipsius Christo amabiles Principes informatis, quod communicant anathemati, in medio habentes anathema, sicut ostendit nobis antiqua Scriptura (a) in Achab & Jonathab, qui scienter & ignoranter inciderunt in anathema, & hac ignorando in periculo fuerunt perire cum eis: quoniam in medio eorum fuit anathema. Et si commemoratis suo Deo amato & dilecto Imperio adducere Deo eos qui ab ipsis a recta fide abducti sunt, & si hoc non valeat facere, insidiatores Ecclesiae repellantur. Non enim latuit tuam beatitudinem quod quamquam piissimus Imperator noster mandaverit haereticos non contentus facere, neque rebaptizare; Zoaras tamen tale praeceptum despexit, & parabaptizavit in die Paschæ non paucos, inter quos erant pueri eorum qui permanent in domo berili, sicut deposuit ille, qui ab ipsis gratia Dei potuit evadere & auferre, & ad Dei Ecclesiam re-

fugere. In aliis quoque locis, & domibus excellentissimorum virorum hac & similia istis facta fuerunt. Verum semper isti soli Dei Ecclesiam perturbaverunt & contristaverunt, & nos usque ad istud tempus statum utique continuimus.

Sed quoniam & ab his qui intus jam esse videntur, ac in ordine Pontificum existerent, omnino expugnatur, Catholica fides scilicet; tempus est dicere de eis illud Psalmi (b): Si inimicus maledixisset mihi, sustinuissem utique: & si is qui odit super me magnus locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo: tu vero homo unanimes, dux meus & notus meus, qui mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulavimus cum consensu. Tales fuerunt nonnulli commorantium in magna, & regia urbe, prima civitatum, nomen quidem pastorum portantes, totaliter autem sunt lupi rapaces: e quorum numero maxime existit Anthimus Trapezuntinus, & alii aliarum civitatum, isti enim & similes huic ex haereticis Acephalis existentes, ac paululum religionis pietatem simulantes, in Ecclesia se intruserunt tamquam quaedam Aegyptiaca flagella, qui nullo modo propriis Ecclesiis vacare volunt, & hoc solum bene sapientes ut devastent sibi assignatas Ecclesias, &c. Pergunt dicere de Anthimo Ecclesiae suae desertore, in vase vero alterius: sed hæc nos suo loco opportunius recensuimus. Atque demum hæc addunt adversus eosdem:

Verum quoniam non solum iste sed & ceteri Episcopi, clerici, & Archimandritæ in magno numero, qui insidiis adversus Dei Ecclesiam utuntur, & propter hoc solum in hac civitate commorantur, ei & universis Ecclesiis perturbationes dare, nullo modo recusant; rogamus, & universos tales ad vos adduci, & exactiōnes promittere canonibus concedentes: quippe & in predicto Anthimo & in istis omnibus vigilante iusto iudicio canonum a vobis bene custoditorum, ut paululum refrigeretur Dei Ecclesia ab istis liberata; & cognoscant qui ad pastoralem curam & clericum hoc modo venire volunt, quod non in fine tacebit Dominus, sed evigilabit super tales pastores, super quos secundum Prophetam (c) exacerbatus est furor eius. (c) Ezech. Isti enim pascunt non oves, sed se ipsos; 31. & iudicium abominantes, & omnia recta pervertentes, ad nihilum duxerunt insidias quæ sunt contra Ecclesiam, & blasphemiam contra sanctos Patres.

Quam defendentes Ecclesiam, beatissimi, suscipite nostram supplicationem: & potestatem vobis a Deo datam in ipsos moventes, purgate Dei Ecclesiam, & a lupis liberate, immittentes in ipsos non pastoralem, sed disciplinativam virgam vestram. Nam etsi poenitere promittunt; præ-

XLVIII. De Episcopis pietatem simulantibus. (b) Ps. 54.

XLIX. De pseudo-episcopis degenibus Constantinop.

L.

præterita vita ipsorum, quæ alio & alio tempore & non veritate commutatur, non permittit committere pastoralia eis qui Ecclesiam Dei negaverunt, & haereticis qui extra ipsam iuste constituti sunt, Severo videlicet, Petro, & Zoaræ, & qui similia his sapiunt, super quos iudicium vestrum piissimum Imperator suscepit, jamque condemnatos ab Apostolica sede vestra, & ab aliis Patriarchalibus sedibus, necnon ab omni Pontificio, cum non patiantur canonice venire ad Ecclesiam Dei, expelli ab omni publica & privata domo, piissimo Imperatore nostro pro pace Ecclesiarum idem vobiscum sententiant, cui omnis cura & studium die noctuque de hac re super omnes est: & cessare facere omnem turbationem ab ipsis factam Ecclesiis, atque omnem alienam doctrinam simul videre, beatissimi; & hortari Deo amatum dominum nostrum, ut sanciat, sicut illa impii Nestorii, ita & ista Severi mente capti anima corruptibilia scripta in sanctam Chalcedonensem Synodum, & in thronum sancti Patris nostri Leonis Archiepiscopi blasphemantia igni tradere: nam per ista dubiam fidem in animas simpliciorum facere studuit, & subsannari fecit apud Gentes magnum & venerabile nomen Christianismi.

LI.

Etenim huius gratia & Romam ad vos misimus, & vestrum exoptatum adventum denunciavimus, & ipsum suscepimus. Tales a piissimo Imperatore nostro promissiones accepimus, quod ea quæ a vobis canonice pronuntiata sunt, sua pietas omnino studeat mandare executioni, & totum mundum deinceps liberare a temporalibus horum turbatione. Nomina vero clericorum & monachorum tempore opportuno denunciabimus, exhibentes quomodo hi quidem quæ Nestorii sunt, hi vero quæ Eutychetis sententias, ab utraque parte divelle-re Ecclesiam conantur. Hactenus Orthodoxorum monachorum libellus, cui subscripta leguntur nomina Archimandritarum & presbyterorum pro suis monasteriis legatione fungentium numero nonagintaduobus magna ex parte provinciae Palæstinæ. Nam inter alios affuit legatio a magno illo Theodosio cœnobiarcha, de quo plura superius laude dignissima pro fide perfundita enarrata sunt. Hefychius enim presbyter ejus monasterii Theodosii legatus subscriptus eidem libello legitur. Vivebat adhuc quidem Theodosius ipse, de quo ista in ejus Vita post alia suscepta pro fide Orthodoxa certamina leguntur: Cum de eo, Theodosio scilicet, intellexisset & qui veteris Roma sedem pulchre tenebat (is autem erat Agapetus) & qui Antiochenam sedem regebat Ephraim, sive Ephraem: ipsi quoque populis rectam fidem prædicabant. In quibus multa sunt ad laudem huius beati composita, quæ non

LII. De Theodosio cœnobiarcha.

minorem gloriam afferant iis qui scripserunt, quam ei qui laudabatur; quod non ad gratiam, sed plane ad veritatem staret laudatio. Hæc ibi.

Sed quod ad libellum recitatum pertinet, oblata ista fuerunt ab Archimandritis Agapeto, ut quæ præcedunt ipsum libellum Acta restantur: ita tamen, ut ea omnia, antequam libellos tum Episcoporum tum monachorum Agapetus suscipere, celeritate præveniret: utpote quod jam Anthimum condemnasset: nam ubi primum exiisset Episcopatu Constantinopolitano, summa qua nitebatur Apostolica auctoritate rursus in eum sententiam tulit, qua iudicavit, ut etiam ab Episcopatu Trapezuntii, & omni sacerdotali munere & functione esse omnino deberet extorris: acceptos vero dictos libellos tum Episcoporum, tum etiam monachorum, misit ad Justinianum Imperatorem quo ab eo damnati expellerentur hæretici.

Sed quid interea, peccatis exigentibus populi, funestum accidit? Cum jam omnia ista ab ipso facta essent, implectique in omnibus partes suas, sanctissimus Agapetus ex hac vita migravit: tamquam omnibus absolutis ad quæ missus erat, post opus vocaretur ad præmium. Hæc autem omnia brevi narratione a nobis perstricta, accipe quam diligentissime enarrata in libello (a) eorumdem monachorum, quem Justiniano Imperatori post Agapeti obitum obtulerunt: in quo post recensitum ab eis primum & secundum iudicium contra Anthimum latum, quorum priori e sede Constantinopolitana, eum deposuerat, posteriori etiam e sacerdotio Ecclesiae Trapezuntinæ, ista adjectere de his quæ post hæc sunt subsecuta:

Has vero petitiones nostras, oblata scilicet Agapeto, ut omni sacerdotio exeret Anthimum, præveniens predictus sanctissimus vir Agapetus, cum Anthimus se ipsum manifestum constituerit, simul cum predictis haereticis condemnavit, & omni dignitate sacerdotali & officio nudavit, & omni Episcopatu, & Orthodoxo nomine usque ad poenitentiam eorum quæ deliquit. Et misit pietati vestra libellos nostros, ut quæ in ipsis sunt, nempe ut iidem damnati hæretici procul eicerentur, per vos ad finem deducantur. Sic enim, opportune assumptus est hic honorabilis vir a dispensatore nostro Deo, & additus est patribus suis, & bonum certamen certavit, & cursum perfecit, fidemque servavit. Hæc ipsi de transitu sanctissimi Agapeti: atque eodem libello Imperatorem, ut eisdem abiciat hæreticos, interpellant his verbis:

Obtestamur itaque vestrum Imperium (licet temerarium quid faciamus) per magnum Deum Salvatorem nostrum Jesum Christum, qui protegat venerabile Imperium

LIII.

Agapetus iterum damnat Anthimum.

LIV. Agapeti ex hac vita transitus.

(a) Apud Synod. Constantinop. sub Memna Ath. 1.

LV.

LVI.

Quid Orthodoxi petant ab Imp.

riam vestram, & omnem inimicum & hostem propter vestram rectam fidem vobis subiciat, non contemnere iudicium predicti sancti viri; sed ipsum exequi, & Ecclesiam Dei & totum mundum liberare a peste Anthimi, & predictorum hereticorum. Nam sancto Agapeto in presenti vita existente, post Deum ad vestram pietatem respiciente, hæc accipere finem a vobis expectavimus. Implendo itaque quæ ab illo iuste & canonice iudicata fuere, & per vestram generalem sanctionem ista confirmando, taliaque de cætero præsumi interdicens; illius beatam animam celestis, quæ cum Deo proxima sit, eo quod vinculo terræ & carnis huius soluta sit, & fiduciam ex propriis bonis operibus addepta, pro pace & salute vestre pietatis intercedit.

LVII. (a) Psal. 338. Magno periculo sinantur heretici degere in civitate.

(b) Jos. 7. x. Reg. 4.

Vos autem cum David ad Dominum cum fiducia clamate (a): Nonne qui oderunt te, Domine, odio habui, & super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio odisti illos, & inimici facti sunt tibi. Timendum enim est, piissime Imperator, ne propter multam dilationem illud Israelitici populi patiamur & nos, in medio habentes ab omni sacerdotio anathematizatos; qui quoniam in medio habuit Achab (b) & Jonathan in scientia & ignorantia se ipsos anathemati subicientes, in periculo fuit totaliter perire, licet ignoraret quod in medio haberet anathema. Non ergo, Christianissimi Imperatores, tale malum contemnite, sed utimini zelo ad cognitionem Dei, & his quæ ipsius sunt, adimplentes quod scriptum est (c): Ventilator impiorum Rex sapiens: ut cum David, & Josia, & Elia, ac Agapeto, qui maxime zelaverunt pro Deo, partem vos habeatis in presenti quidem sicut & illi, & sub scabello pedum omnes inimicos vestros subiciat: in futuro vero cum illis æternum regnum tribuat, qui promisit coram isto centuplum

FAGIUS X. Agapetus PP. Moritur.

Ad num. LVIII. Baronius, qui superioris anni exordio Agapetum Pontificem Romanum creatum credidit, eum amplius anni periodo in Pontificatu vixisse concludit, atque haud satis constare, quo huius anni mense; quove die defunctus sit. Verum Anastasius prioris ejus sepulturae diem ac mensem notavit, cum scripsit: Defunctus est Constantinopoli X. Kalendas Maji, cujus corpus in loculo plumbeo translatum est usque in Basilicam Beati Petri Apostoli, ubi & sepultus est XII. Kalend. Octobris. Licet enim Anastasius de Sanctis Pontificibus loquens aliquando de eorum Translatione ac secunda sepultura intelligendus sit, ut etiam hoc loco

NOTÆ [1]

Agapetus ex nostro calculo decessit die 6. Aprilis huius anni, uti superius in Nota ad annum 535. i. demonstravimus. Eo defuncto vacasse Episcopatum oportet mensibus duobus, diebus 23. nam Silverius die 29. Junii anni huius consecratus fuit in Pontificem, ut ex Catalogo Blanchiniano probavimus in Nota ad A. 555. 7. MANSI

& in futuro seculo vitam æternam donare. Hactenus Archimandrite ad Imperatorem post obitum sanctissimi Agapeti.

Sed antequam cætera quæ hoc eodem anno Constantinopoli post Agapeti Papæ obitum secuta sunt, in medium afferamus; in ipso transitu tanti Pontificis aliquantulum immorandum. Quod enim in primis ad tempus spectat; quo huius anni mense, quove ejus die defunctus sit, haud satis liquido constat: certum est tamen errare eos, qui ejus obitum contigisse referunt hoc anno vigesima prima mensis Maii. Si quidem ex Actis Synodalibus ejus, quod hoc anno celebratum est Constantinopoli, Concilii post migrationem Agapeti, redarguuntur, cum ejus prima Actio die secunda ejusdem mensis Maii habita legatur: adeo ut opus sit affirmare, ante eundem mensem Majum sanctum Agapetum ex hac vita deductum. Anastasius de ipso habet, fediisse tantum menses undecim & dies decem & octo. Verum cum superioris anni exordio ipsum electum fuisse Pontificem satis aperte fuerit demonstratum, utique amplius anni periodo ipsum vixisse, opus est affirmare. Ad calcem vero de eodem Agapeto hæc Anastasius: Post dies aliquantos, ageritudine correptus, defunctus est Constantinopoli. Cujus corpus in loculo plumbeo translatum est Romam usque ad basilicam beati Petri Apostoli, ubi & sepultus est duodecimo Kalendas Octobris. Hic fecit ordinationem in urbe Roma, creavit diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero undecim. Et cessavit Episcopatus ejus mensem unum & dies viginti octo. Hactenus Anastasius. Porro diem natalis ejus illum celebrat annuatim Ecclesia, quo Romam translatum in basilica Vaticana ipsum excepit. Quod vero ad legationis negotium, cujus rei causa profectus est Constantinopolim: ipsum quidem bene

LVIII. De tempore obitus Agapeti.

(a) Liber. diac. Brev. c. 22.

LIX. (b) Bibliot. Vatic. l. n. 1538. apud Regest. S. Greg. pag. 294.

Chronographia ab Eccl. Rom. condita.

IX.

gestum esse, idem Anastasius indicat, ubi ait: Agapetus Papa omnia obtinuit, pro quibus missus fuerat. Sed redarguitur ex his quæ dicta sunt superius ex Procopio, & ex iis quæ postea sunt consecuta. Post hæc de ejusdem Agapeti obitu ista subdit Liberatus diaconus (a): His peractis, constituens Papa apud Imperatorem Apocrisarium Ecclesie suæ Pelagium diaconum suum, dum in Italiam reverti disponit, Constantinopoli obiit. Hæc Liberatus.

Extat in bibliotheca Vaticana (b) de rebus gestis ab Agapeto Pontifice Constantinopoli & obitu ejus & funere veteris monumentum, scriptum (ut apparet) ab aliquo qui tum interfuit: quod licet depravatam valde, ut licuit restitutum, hic tibi reddendum putavimus, cum notatu digna nonnulla contineat; sic enim se habet:

Anno ædificationis Romanæ Ecclesie quadringentesimo nonagesimo, Agapitus, qui prima sedis Antistes fuit, a Theodato Gothorum nequissimo Rege ob postulandam a Justiniano Augusto pacem Constantinopolim venit. Hic observat lector, veterem chronographiam, qua aliqui numerarent interdum annos ab ædificatione Romanæ Ecclesie. Sicut enim priscis Romanis mos fuit ab Urbe condita annos recensendo deducere, ita iis vitam ab Ecclesie Romana condita temporis nota memorias consignare: cui & consentire, cohærereque nostram chronographiam adamussum omnino gaudeas. Etenim dum ostendimus anno Domini quadringesimoquinto Romanam Ecclesiam ab Apostolorum Principe Petro erectam; plane ab eo tempore absolvitur hoc anno quadringentesimus nonagesimus, & inchoatur nonagesimus primus ejusdem, quo vertitur annus Domini quingentesimus trigentesimus sextus. Sed videamus quæ sequuntur:

Confestim uterque, Rex, & Pontifex, sancta delibans oscula, & alter alterum veneratus, diem duxere in vesperam, legationis dumtaxat pace negata. At vero Agapitus juxta præceptum Petri universis profuturus Ecclesis, quæ per id tempus omnes in se inclinata recumbebant,

PAGIUS

quoniam Sanctus Agapetus vixisset post diem secundum mensis Maii huius anni, quo in Concilio Constantinopolitano dicitur Vir sanctæ memoria, quod Anastasius non videtur ignorasse, aut Johannes II. die XXVII. mensis Maii superioris Christi anni non obiisset, quod tamen Anastasius asserit, & Interpontificium quod post ejus mortem fuit, confirmat. Hinc Sanctus Agapetus Papa colitur ad diem XXII. mensis Aprilis in Martyrologiis MSS. Vaticano Sancti Petri, Barberino, aliiisque & in Appendice ad Martyrologium Adonis. Memoratur quidem a Græcis in Menæis, & in Menologio ad diem

in ipsarum se necessitatem convertit, coluinnamque se suffulsit immobilem. Etenim (ut dictum est) ubi Constantinopolim venit, plures de miserando statu Ecclesiarum ei libelli oblati sunt; petentes omnes ab ipso, cui universalis grægis cura in Petro credita fuit, cui & dictum est: confirma fratres tuos: Auxilium impertiri Hactenus (subdit Auctor) Romanum Pontificem Constantinopolim advenisse dixi: nunc Anthimum universalem Ecclesiam invasisse dicam, Epiphanium siquidem vigesimo regie urbis Episcopo vita defuncto. Ita quidem numerans a Metrophane prædecessore Alexandri Episcopi Constantinopolitani, qui vixit tempore Constantini; ab ipso enim usque ad Epiphanium, demptis hæreticis & schismaticis, totidem numerantur ejus Ecclesie Episcopi; ut plane appareat, Nicephori catalogum Constantinopolitanorum Antistitum, a Stachi (ut ait) ab Andrea Apostolo ordinato inchoatum, his temporibus profus ignotum fuisse. Pergit vero auctor:

Anthimus qui relicto dudum apud Trapezuntium civitatem Episcopatu, Constantinopolim venerat, vitamque suam juvenis commendabat, sive Patrum decreto, sive Augusti favore, sive procerum voto, hæreticorum pecuniis & seditiosorum turbis fretus, in Constantinopolitanæ Ecclesie sedem irruit improvisus, adulter invasi, & Apostolicum thronum, ingemiscente clero, populoque ad cælum oculos referente, homo inimicus insedit; atque cunctis cæteris insaniam suam tacitus seminavit, stipem egenis simoniaco ritu disseminans. Talem hunc Ecclesie adulterum & populi seductorem Agapitus Papa sine ullis morarum obstaculis Ecclesie expulit, & penitentiae eidem tempus indixit: quod cum sine mora repelleret, & antiquam Ecclesiam quam reliquerat, reprobarat, perfidiamque suam alta mente reponeret; Papæ Agapiti voce & canonica secure percussus est; complicesque ejus Severus & Petrus, Antiochena & Apamena civitatum quondam Episcopi de exilio in exilium deportati; Zoaras quoque presbyter, eorumque sequax Apostolica voce ligatus est.

Agapetus

XVII. mensis Aprilis; sed is dies ad alicujus Basilicæ in ejus honorem constructæ, Dedicacionem referendus.

Ad num. LIX. & seq. Auctorem Anonymum, qui Libellum scripsit de rebus gestis Constantinopoli ab Agapeto Papa, deque ejus obitu ac magnifico funere Chronologiam suam confirmare existimat Baronius, quia dicit, Agapetum Constantinopolim venisse anno ædificationis Romanæ Ecclesie quadringentesimo nonagesimo. Etenim, inquit, dum ostendimus anno Domini XLV. Romanam Ecclesiam ab Apostolorum Principe Petro erectam: plane ab eo tempore absolvitur hoc

Series antiqua Episcoporum Constantinopol.

LXI.

XI.

Epæba ab anno ædificationis Ecclesie Rom. deducta explicatur.

LXII. Expiari solita templa & utensilia. (a) De conscrip. dist. 1. c. 23.

Agapitus vero Papa, vas Catholicum, Evangelii tuba, praeo justitiae, sacra altaris sedisque velamina sacrilegi Anthimi infecta flatibus, suis Catholicis precibus eluit. Citantur haec verba a Gratiano (a) ad probandum antiquum Ecclesiam ritum, quo ostenderet Catholicam Ecclesiam semper exhorruisse quae sunt haereticorum, non solum ipsas ecclesias, sed omnia ipsarum utensilia; nec illis absque expiatione sacra uti solere. Sed pergit: Omnesque templi aedes ab influctis mihi per Anthimum maculis Orthodoxis obsecrationibus, expiavit, mercenario, lupoque ovium a Dominica caula detruso extra Ecclesiae parietes. Ecclesiarum ministri, Catholico Principe sibimet aridente, consilium unanimes ineunt, Agapito Praefuli Memnas presbyterum ordinandum sibi Episcopum suis vocibus commendantes, in medium proferunt. Agapitus Papa libellum ejus instar fidei sua manu propria editum flagitat, scilicet Roma cum per se beato Petro Apostolo porrecturus.

LXIII. Libellum offert Memnas Agapeto.

Edito Memnas juxta praecipuum creatoris sui fidei libello, & Agapito Papa in conspectu Ecclesiae suae oblato; ab eodem omnium Episcoporum Principe imposta manu universalem, subiectarum sibi provinciarum videlicet, Episcopatum adeptus est, solusque vigesimus primus Ecclesiae suae Episcopus a Romanae sedis Antistite meruit ordinari. Hucusque Agapiti praepitoris nostri monitis letati sumus in his quae dicta sunt nobis: nunc subita infirmitate ejus turbati moremus. Quis enim potuit sic oculis Agapitum narrare morientem?

LXIV. De aegritudine Agapeti.

Incidit in gravissimam valetudinem: immo quod optabat, invenit, ut nos desereret, & temporum malis mox subsequen- tibus careret, & Domino plenius cum sanctis Patribus jungeretur. Defecerat spiritus, & anhelans in morte, anima erumpere gestiebat; ipsumque stridorem, quo mortalium vita finitur, in laudes Domini convertebat. Necdum debitam Christo reddiderat animam; & jam fama volans tanti praenuncia luctus, totius Orbis populos, quibus civitas repleta erat, ad exequias convocabat. Aderant diversarum provinciarum numerosi Episcopi, & sacer-

PAGIUS

anno quadringentesimus nonagesimus, & inchoatur nonagesimus primus ejusdem, quo vertitur annus Domini DXXXVI. Verum Anonymus ille Latinus, qui scripsit, antequam Era Dionysiana in usum vocaretur, adventum Divi Petri Romam alio quam Baronius anno consignavit. Is enim eum Romam venisse tradit anno Christi XLV. qui secundum Dionysium est tantum XLIII. iste autem Anonymus aedificationem Romanae Ecclesiae copulavit cum anno Christi Dionysiano XLVII. qui Baronio est XLIX.

dotum monachorumque chori pene urbem repleverant. Tota ad funus ejus Byzantium turba convenit: sacrilegium purabat, qui non tali Pontifici ultimum reddidisset officium: sonabant psalmi, & excelsa testata domorum reboans in sublime Alleluja quatitabat. Locus iste ex epistola S. Hieronymi ad Aletium de funere Rufinae scripta desumptus indicat auctorem fuisse Latinum, atque Latine scripsisse: qui pergit: Hinc juvenum choros, hinc senum videres. Quae carmina, laudes sacerdotales, & facta feruntur?

Nemo quandoque totius Orbis vel Episcoporum, vel Imperatorum vita defunctus, inter tantas exequiarum copias veneratus visus est. Explorate procedentium & catervatim in exequiis ejus multitudinem fluctuantem, non plateae, non porticus, non eminentia desuper testata capere poterant prospectantes. Tunc suos in unum populos urbs regia prospexit: favebant omnes sibi in gloriam defuncti sacerdotis. Nec mirum, si de ejus fide homines exultarent, de cujus praedicatione Angeli letabantur in celo. Quodque mirum sit, nihil pallor mutarat in facie; sed ita dignitas quaedam, & gravitas ejus ora compleverat, ut eum non mortuum, sed dormientem putarent. Hucusque ibi, sed nonnulla deesse videntur. Impendit Oriens vivo, impendit & mortuo Agapeto, quae tantum decere sciret Romanum Pontificem, Orbis totius Antistitem: dum quam debuit eidem superstiti obedientiam exhibuit & observantiam, defuncto autem ut patri omnium parentavit.

Ne quid vero praeteriisse videamur ex his quae sub eodem Pontifice gesta esse antiquitas prodidit; hic ad finem rerum ab ipso gestarum collocanda nobis erunt, quae absque nota temporis esse conscripta reperiuntur de iis quae ipsi acciderunt, dum Romae esset: cum more nostro certis reddere annis nolumus, quae nulla certitudine temporis enarrantur, sed ad calcem potius ipsa referre. Quae igitur de eodem Agapeto Pontifice apud Sophronium narrata leguntur, his jungamus: sunt hujusmodi (b): Narravit nobis Abbas Theodorus Romanus, dicens: Est non procul a Romana urbe brevis oppidum, quod Ramellum dicitur. In eo

LXV. De sumptuoso funere Agapeti.

* fervebant.

LXVI.

(b) Prat. Spir. c. 250. * Fornellum

Ab anno enim Dionysiano XLVII. ad Dionysianum DXXXVI. anni quadringenti ac nonaginta intericiuntur, quod certo demonstrat Periodus Graeco-Romana. Annus enim Dionysianus XLVII. convenit in annum ejusdem Periodi 540. annus vero Dionysianus DXXXV. in annum 602. Quare intervallum est annorum quadringentorum ac nonaginta. Sed in sententia Baronii, qui duos annos cum duobus Consulatus paulo ante initium Diocletiani expunxit, est tantum annorum quadringentorum &

De episcopo calumniam passo.

oppidulo Episcopus erat magna virtutis & meriti. Die ergo quadam habitatores oppidi ingressi sunt ad beatissimum Romanum Antistitem Agapetum, accusantes Episcopum suum, ac dicentes quia in sanctificato vase manducavit. Pontifex autem solo auditu percussus, mittit duos ex clericis, ut vinculum Episcopum & pedibus iter agentem Romam perducerent: venientem vero continuo misit in carcerem. Cum ergo tres dies in carcere egisset Episcopus, venit Dominicus dies. Et cum Papa quiesceret, illucescente Dominico die, vidit in somnis quemdam astantem sibi, ac dicentem: Hac die Dominica neque tu offeras salutarem hostiam, neque alius quisquam Episcoporum qui sunt in urbe ista, nisi solus Episcopus, quem habes in carcere inclusum: illum enim hodie offerre volo.

LXVII. Agapetus admonitus proficit.

Expergefactus autem Papa, & de visione quam viderat, haesitans, dicebat in se ipso: Talem contra illum accusatorem suscepi, & ipse habet offerre? Venit igitur ei secundo vox in visione, dicens: Dixi tibi, ut Episcopus, qui est in carcere, solus offerat. Ambigenti adhuc, tertio apparuit illi, eadem repetens. Expergefactus autem Pontifex misit in carcerem, & accessit ad se Episcopo, percunctabatur eum, dicens: Quod est opus tuum? Episcopus autem nihil illi aliud respondit, nisi: Peccator sum. Cum vero Episcopo persuadere non posset, ut aliud diceret: tunc ait ad eum Papa: Hodie tu offerre debes.

LXVIII.

Cum ergo sancto altari assisteret, & Papa prope illum astaret, diaconis altare circumstantibus, coepit sancta Missarum solemnia Episcopopus. Et cum compleisset orationem oblationis, antequam concluderet ipsam, coepit secundo ac deinceps tertio & quarto dicere ipsam sanctam oblationis orationem. Cunctis vero eam moram moleste ferentibus, dicit ei Pontifex: Quid hoc est, quod jam quarto hanc orationem dixisti, nec eam concludis? Tunc respondit Episcopus: Ignosce mihi, Pater sancte: Quia non vidi juxta consuetudinem sancti Spiritus descensum, idcirco non terminavi orationem. Sed sancte mi domine, diaconum illum prope me assistentem, qui stabellum tenet, ab altari remove: ego enim illum. Ann. Eccl. Tom. IX.

Visibile signum Spiritus sancti.

PAGIUS

& octoginta octo, quia sc. quem secundum veteram Chronologiam XLVII. numeramus, Baronius XLIX. vocat. Quamobrem annus iste CDXC. aedificationis Ecclesiae Romanae retro numeratus, non solum Baronii Chronologiam non confirmat, sed etiam evidenter ostendit eum ante primum Diocletiani annum Eram Christianam biennio mutasse.

LXII.

Quod vero idem Anonymus Epiphanium vigesimum Regiae Urbis Episcopum fuisse scribit,

li dicere non audeo. Tunc jussu S. Agapeti recessit diaconus: & continuo vidit Episcopum & Papa sancti Spiritus adventum. Sed & velum, quod altari superimpositum erat, uliro sublatum est, te- xitque Papam & Episcopum & diaconos omnes, qui sancto altari astabant, quasi per tres horas. Tunc venerandus Agapetus, agnita sanctitate Episcopi ex prospecto miraculo, quamquam falsam calumniam perpeffus esset cognoscens; quod illum ita vexaverat, tristis affectus, statuit non jam amplius per surreptionem quippiam agere, sed cum mature consideratoque judicio & magna longanimitate procedere. Haec tenus ibi.

At ne tu ista legens errore ex hujusmodi narrata historia ducaris, ut existimes peccatis intercedentibus ministrorum posse effici, ut quod in Ecclesia Deo offertur sacrificium, minime suum fortiatum effectum. Etenim si nec ipsius sacerdotis rem agentis peccata impedimento esse possunt, quo minus incruentum illud & sacrosanctum sacrificium perficiatur omnino: quanto magis astantium ministrorum id haud poterit retardari criminibus? Sed totum illud factum esse divinitus ad illius sanctissimi viri sanctitudinem declarandum, satis innotuit, atque ad reliquos admonendos, haud facile a Deo permitti omnino falli judicia Summorum Pontificum, quorum sit mens recta piaque: cum etsi aliqua possint ut homines falsa surreptione praeveneri, Deus tamen succurrit ne labantur. Quae si in hujusmodi privatis causis accidere consueverunt, ut etiam superiori tomo, dum de S. Equitio egimus, est demonstratum; quomodo non praesentaneo peccularique Deus praesto erit auxilio; cum publica ad universam Ecclesiam pertinentia judicia exercentur, atque ea potissimum quae sunt Catholicae fidei decernuntur?

At hic finis esto historiae rerum gestarum sanctissimi Agapeti Romani Pontificis: cui haud scio an similis alius inveniri possit, qui adeo brevi temporis spatio Ecclesiae Catholicae praesidens, talia tantaque perfecit, cujusque aequae apud Occidentales atque Orientales sint amplissima conclamata praeconia: quique Fidelibus cunctis ex hac vita decedens

LXIX. Admonitio de iis quae dicta sunt.

LXX. Excellencia Agapeti.

Z z z sui

non inde sequitur, ante Metrophanem, qui primus ex illis viginti fuit, alios Byzantii Episcopos non fuisse, & Catalogum Nicephori Patriarchae Constantinopolit. qui plures ante Metrophanem numerat, spurium Catalogum Byzantinorum Episcoporum exhibere; sed tantum Metrophanem primum Byzantii Episcopum fuisse ab eo tempore, quo Constantinus Magnus de ea Urbe Metropoli Imperii constituenda cogitavit.

Ante Metrophanem Byzantinorum Episcopos habuit.

A num.

CHRISTI 536.

AGAPETI PAP. 2.

JUSTINIANI IMP. IO. THEODATI REG. 3.

fui ardentius reliquerit desiderium, quod etiam de optimis privatus amor adimere confuevit: qui denique in deplorata a deo incidens tempora, magis sacerdotali vigore nituerit, constantiorque apparuerit Pontificia potestate.

LXXI. Apoft. legati post obitum Papæ.

Jam vero quæ post sanctissimi Papæ decessum, antequam successor crearetur, facta sint Constantinopoli, hic enarremus. Aderant illis adhuc Apostolicæ sedis legati illi, quos idem Pontifex (ut dictum est) præmiserat anno superiori ad res componendas Constantinopolim; quos decedens nulla imminutus potestate reliquit. His autem cura illa potissima fuit, ut quæ ab eodem Agapeto vivente constituta fuissent, nullo unquam hæreticorum labefactarentur insultu, sed facta tecta, atque in omnibus illibata & integra permanerent; cujus rei causâ suis ipsorum verbis etiam obligare Orientales Episcopos, ipsis in consilio fuit, atque in eadem sententiam Mennam adduxerunt Constantinopolitanum Episcopum.

LXXII. Synodus Constanti-nop. sub Menna.

Sic igitur pari consensu Synodum in eadem civitate ex vicinioribus Episcopis & iis qui Constantinopoli morabantur colligere quantocumque decreverunt, antequam rursus insurgerent potentia freti Imperatricis depositi nuper hæretici, qui fuerant Pontificia Agapeti auctoritate compressi. Pollebat ad hæc agenda viribus Mennas, utpote qui non legatorum tantum muniebatur auctoritate, sed & ipse præpotens erat vicaria sedis Apostolicæ præfectura, qua ab eodem Romano Pontifice adhuc vivente insignitus fuerat, prout ejusdem Synodi Acta, de quibus sumus dicturi, declarant. His ergo relictis, qui ex hac vita ad æternam migraverat Agapetus, vivere visus est in legatis, superestque in Vicario Menna Constantinopoli adhuc post obitum permanere. Horum igitur opera atque labore, hoc anno, die secunda Maii, celebrari cœpta est dicta Synodus Constantinopoli, præsentibus cum Menna Apost. sedis legatis. Extant ejus Synodi Acta recitata in Concilio Hierosolymitano, hoc item anno die XIX. Septembris habito, ubi hæc de ipsa Synodo

PAGIUS XIII. Concilium Constanti-nopolit. sub Menna.

A num. LXXII. ad CXIV. Concilium Constantinopolitanum post Agapeti Papæ obitum, ejus Legatis una cum Menna agentibus celebratum est VI. Nonas Majas; in eoque constitutum, ut quæ ab Agapeto contra Anthimum & Acephalos decreta fuerant, executioni mandarentur. Damnati iterum fuere Anthimus, Severus, Petrus Apameensis, & Zoaras, & Decretorum Agapeti, ac Synodi executionem Justinianus imperavit Novella XLII. & hæreticos illos in exilium misit. Data est Idibus Aug. post Consulatum Belisarii U. C. seu, ut in Actis Concilii Constantinopolit. dicitur, VIII.

Constantinopoli dicta die celebrata leguntur, quibus tempus & personæ quæ interfuerunt describuntur, atque ita exordiuntur (a).

(a) Extant l. 2. Conc. nov. edit. LXXIII.

Post Consulatum Flavii Belisarii viri clarissimi, sexto Nonas Majas, Indictione decimaquarta, in Deo amantissima & Imperiali civitate Constantinopoli nova Roma, præsentibus domino nostro sanctissimo ac beatissimo Archiepiscopo & Patriarcha Menna in Mesaulio * Diitico venerabilis domus dominæ nostræ sanctæ & gloriose Dei genitricis semper Virginis Mariæ, quæ est prope sanctissimam magnam ecclesiam. Et a dextra quidem parte confidentibus ei & coaudientibus juxta pium jussum Christo amantissimi & a Deo custoditi Imperatoris nostri Justiniani, sanctissimis ac Deo amantissimis Episcopis Sabino Canusino, Epiphano Esculano, Asterio Salernitano, Rufico Fesulano, Leone Nolano, omnibus ex Italia regione prius quidem missis a sede Apostolica. Et aliis ibi recitatis Episcopis, omnibus quinquaginta numero: post quorum nomina recentita, novissime recitantur, qui & eodem ordine subscripisse reperiuntur Theophanes atque Pelagius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi cum dictis Episcopis eodem munere Apostolicæ legationis fungentes, una cum aliis ministris Menna & Petro Apostolicæ sedis Notariis ac subdiaconibus & procuratoribus, ac cæteris qui aderant ejusdem Apostolicæ sedis clericis: interfuerunt legati quoque ab Antiocheno Patriarcha Ephræmio, necnon alii a Petro Episcopo Ecclesiæ Hierosolymitanæ, itemque Cæsarea Cappadociæ, Ancyra, & ab aliis locis missi.

* in meditullio aulae occiduo.

De his qui Synodo interfuerunt.

Quod vero in primis ad locum Synodi pertinet: non prætereat (quod & alibi notasse meminimus) dum habent Acta, eam habitam in Diitico: hanc vocem cum librarii minime intelligerent, eam corrupisse, ut pro Diitico, scripserint Dyticum, alii Diplychum; sed germana est illa lectio, qua Diitico ponitur: erat enim Constantinopoli percelebre monasterium Dii appellatum, a quo Diitico derivatum, cujus hoc tempore præfectus erat Agapetus, qui in-

LXXIV. De loco Synodi nominato Diitico.

Idus Augusti: quinta vero & ultima Concilii Sessio habita pridie Nonas Junias. De eo sicut & egregie Baronius. Porro Concilia plerumque feria secunda inchoata, postquam die antecedenti preces publicæ factæ fuissent, hoc & multa alia exempla ostendunt.

Baronius num. LXXIII. & seqq. existimat XIV. Synodum in Monasterio Sancti Dii Archimandritæ celeberrimi congregatam fuisse. Verum in ea habita in τῷ μεσάλει τῷ δυνάτω, ut dicitur in titulo Actionis I. idest, ut veritè Henricus Vallesius in Notis ad lib. 4. Evagrii cap. 3. in Occidentali atrio venerabilis adis Beatæ Mariæ Vir-

CHRISTI 536.

AGAPETI PAP. 2.

JUSTINIANI IMP. IO. THEODATI REG. 3.

ordine Archimandritarum in datis Synodo libellis primo loco subscriptis habetur. Ita dictus locus ille a Dio Archimandrita sanctitate celebri, cujus natalem diem Græci notatum habent in Menologio decimanona Julii: Cujus etiam monasterii Dii mentio habetur in Romano Martyrologio (a), ubi memoria celebratur ejusdem monasterii monachorum martyrum, qui pro Catholica fide tuenda sub Anastasio Imperatore occisi sunt, de quibus ibidem in Notis diximus.

(a) Die 8. Febr.

LXXV. De prima Synodi actione.

Confidentibus itaque Episcopis, jussus est legi libellis oblati antea Imp. Justiniano ab Orthodoxis Archimandritis Constantinopolitanæ urbis & aliis Syriæ Inferioris, qui etiam (ut nuper vidimus) alium Agapeto Papæ dedere libellum eodem argumento conscriptum, quibus omnibus petebant damnatos hæreticos procul expelli. His actis, rursus legi eorundem libellum datum Agapeto Papæ, Patres jusserunt, quo (ut dictum est) damnatos hæreticos non amplius audiri, sed procul relegari petebant; necnon alium eidem prius oblatum Pontifici, & scriptam ab eo epistolam ad Petrum Hierosolymorum Episcopum. His lectis, interlocutus Mennas, conveniendum dixit esse & explorandum Anthimum, si respicere ab errore vellet, necne, ut si minus id faceret, expelli posset: hac usus benignitate ex voluntate (ut testatus est) Agapeti Papæ. Missique sunt ex Synodo ad eum accersendum tres Metropolitanæ Episcopi, duo presbyteri, totidemque diaconi. Sicque finis impositus est præsentis primæ Actioni.

LXXVI. Secunda Actio. (b) Habetur l. 2. Conc. nov. edit.

Secundo convenerunt iidem sanctissimi Patres Nonis Maii, sive (ut alia lectio habet) pridie Nonas ejusdem (b). Tunc, qui missi erant, retulerunt Anthimum, quæsitum in Palatii locis ubi degere confuevit, & alibi, & in suburbio, nec inveniri potuisse. His auditis, placuit sanctæ Synodo rursus aliorum trium dierum terminum ad respiciendum illi tribuere, cujus rei gratia alii legati sunt Episcopi, presbyteri, atque diaconi, qui eum quærerent. Hæc gesta sunt in hac Actione, neque amplius quicquam.

LXXVII. Tertia actio.

Post hæc autem statuta die rursus ad Synodum Episcopi convenere sexto Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

Virginis. Glossæ enim veteres de habitatione compluvium interpretantur μεσάλειον. Theophanes in Chron. pag. 158. scribit Justinianum ex Mesaulio, seu atrio Basilicæ Illi Viri clarissimi, cisternam magnam edificasse, & Glossæ veteres atrium μεσάλειον interpretantur. Cæterum quando Concilium in Mesaulio habitum esse dicitur, id non de subdivali area intelligendum, sed de porticibus atrii. Neque enim Episcoporum Concilia sub divo habebantur. Ad hæc, ut ibidem Valesius observat,

Idus Maii: ubi vocatis qui ad inquirendum Anthimum missi essent, & pariter testatis majori cum diligentia perquisitum & non inventum; interlocutus Mennas Constantinopolitanus Episcopus una cum sancta Synodo, tertiam adhuc Anthimo ad respiciendum dilationem decernit, eandemque peremptoriam: missique totidem Episcopi, presbyteri, atque diaconi, prorogato decem dierum spatio ad poenitentiam Anthimo. Sed quid præterea a Patribus additum, ex Actis iisdem accipe (c) quod interlocutus est Mennas & universa Synodus post concessum decem dierum Anthimo spatium: Et pro tollendo omnem ignorantiam, seu (quod verius est) dissimulationis occasionem; sent, quæ a nobis sententiata fuerint, manifesta toti Christianissimo populo hujus regis civitatis, & proclamatio apponetur continens inquisitionem esse factam super Anthimum, & ipsum hortans sero venire ad nos. His dictis clausa est tertia Synodi hujus Actio: ipsa autem proclamatio lecta est quarta Sessione.

(c) Ibid. lib. 3.

Duodecimo enim Kalendas Junii eodem anno & indictione iterum convenere Patres: ubi auditis Episcopis & aliis qui ad perquirendum Anthimum missi erant; cum nusquam eum esse inventum, singulorum relatione innotuisset; tum Mennas Constantinopolitanus Episcopus ad Anthimum proclamationem, scriptam publice legi jussit, quæ sic se habet:

LXXVIII. Quarta Actio.

Mennas Archiepiscopus Constantinopolitanus œcumenicus Patriarcha & tota Synodus in ipsa Deo amata Roma Constantinopoli congregata Anthimo venerabili.

Si quidem aliqua ratio conveniens tibi fuisset & spes poenitentia de peccatis commissis, nihil certe opus fuisset præsentium proclamationum. Sed olim sanctæ memoriæ Agapeto Papæ antiquæ Romæ manifestam fecisti opinionem tuam, & jam in ipsis reprehensibilibus dogmatibus inquisitionem meruisti, cum Pontifex Trapezuntinus appareas: sed neque inquisitionem illius sustinuisti: & cum a nobis tanto tempore ad poenitentiam evocatus fueris, non moderator te ipso factus es, & inobedientiam tuam majorem * facerem.

LXXIX. Proclamatio ad Anthimum.

* melior.

Græci duas portas in ædibus pedeplanis habebant. Quarum prima, quæ plateam spectabat, dicebatur ἀνακτορὸς θύρα ut docet Harpocratio: secunda vero μεσάλειος, seu μεσάλειος, eo quod media esset inter vestibulum & atrium, vel quod inter ἀνακτορὸν & γυναικωνίτην media esset, ut tradit Auctor Etymologici. Quæ observationes certæ, ut patet ex exemplis, quæ Ducangius in Glossario mediæ Græcitatatis in medium affert, dum vocem τὸ ἀνάλει exponit.

totali humilitate (sicut visum est) ostendisti. Et quidem quæ a te gesta sunt, nulla venia digna sunt: Verumtamen ad hoc hominum lubrico peccata ascribendo, & clementiam usque ad multum tempus erga eos qui peccaverunt, & occasionem emendationis (licet tarde) sepius factam invenientes, presenti littera te provocamus; admonentes tuam venerabilitatem, non stare in ipsa contentione usque ad finem, & venire ad sanctam Synodum intra numerum sex dierum, & opinionem quam in rectis dogmatibus adeptus es, pura voce offendere, palamque facere universis aliis, quanta potest ad revocationem his qui lapsi sunt Patrum mirisimorum & Judicium clementissimorum admonitio. Si vero & hanc nostram vocationem despexeris; tibi de cætero non in tempore locus poenitentia erit. Nobis enim non aliunde quam ex his quæ fecisti, ea quæ iudicii sunt inducentur. Subsignavi, apposita mensis Maii die quinta decima, Indictione quattadecima, post Consulatum Flavii Belisarii gloriosissimi. Hactenus ad Anthimum captantem latebras proclamatio. Terminum autem præscripto jam elapso, in eundem Anthimum sententia lata est, immo pronunciata antea ab Agapeto Papa firmata, ex qua supra alia occasione complura deprompsimus, sed hic eam integram accipe (a):

(a) Eod. Conc. Constantin. Act. 4. t. 2. Conc. LXXX. Sententia lata in Anthimum.

Multarum transgressionum Anthimus reus demonstratus est. Venerabiles quidem Patrum leges tamquam non positas ad nihilum reputavit, & paulo minus suo exemplo omnem Ecclesiasticum statum conturbavit, introducendo se in Patriarchalem sedem hujus regie urbis, quæ nullo modo sibi convenit, communemque confusionem sacerdotibus Dei ac populis fidelissimis operatus est. Quinimmo non hoc solum sibi studium erat, sed & Eutychemis opinionem habere. Cumque sic obtinere potuerit magnum Pontificium, quemadmodum dictum est, paulatim putavit oportere depascere sanctissimas Dei Ecclesias tali morbo, & contrarium quam divina voces dicant, pro congregando rationabiles oves Dei, ovilis divisiones excogitabat adversus omnes (ut ita dicatur) Ecclesias; ut periclitando unionem sanctissimarum Ecclesiarum tantis piissimi Imperatoris nostri laboribus reformatam in multas divisiones scinderet. Denique paulatim hanc corruptionem significabat simulans quidem suscipere sanctas Synodos, Nicænam dicimus contra impium Arium, Constantinopolitanam contra hæreticum Macedonium, & Ephesinam primam contra impium Nestorium, ac Chalcedonensem contra impium Eutychemem, saltem ipsas habens in sacris Diptychis. Sed cum inserta ipsi Synodis esset sancta memoria beatissimi Leonis Pa-

pæ, nullo tamen tempore aliter vel percipit, vel participat sanctissimis Dei mysteriis, nec celebritatem ipsorum prædicat, ne in hac quidem sanctissima magna ecclesia, resiliens universaliter a rectis ipsorum confessionibus, & neque magnorum Pontificum, neque venerabilium Priorum, qui pro talibus respiciunt, aut omnino tolerat, aut aliquam defensionem dat: quomodo non parvum singulo die affert scandalum in talibus, infidelibus quidem irridentibus, Fidelibus vero dolentibus ut qui parum credunt, adhuc magis conturbentur, & in pejus incidant.

In talibus enim cum magnus Imperator se ipsum disposuerit, ad memoriamque sibi revocaverit sententiam Principis Apostolorum, qua dicit (b), paratos nos semper esse oportere ad respondendum omnipotentis rationem de ea quæ in nobis est: spe: nihil plus juravit, sed ad ejus serenitatem deceptibilibus rationibus usus, promisit se omnia facere, quæcumque Summus Pontifex magna sedis Apostolica decerneret: & ad sanctissimos Patriarchas scripsit, se sequi per omnia Apostolicam sedem. At magno Deo & Salvatore nostro Jesu Christo non permittente talia usque in finem procedere, missus est huic regie urbi, secundum ipsius deitatem, Agapetus sanctæ & beatæ memoriæ Papa beatissimus, qui statim sacris canonibus manum cum Deo porrexit, & ipsum de sede sibi non conveniente depulit, data venia his qui talis rei participes aut communicatores sunt, & regie ac a Deo custodia civitati sacrum ornatum suum reddidit, cum ostendit vestram beatitudinem huic sanctæ magnæ sedi præesse.

Quoniam vero & in dogmatibus impietatis sibi infinita crimina impendit, supplicationesque & libelli multi porrecti sunt piissimi Imperatori nostro, & beatissimo Papa a diversis venerabilibus viris: & multis quidem sudoribus ipse beatissimus Papa animam ipsius paterne revocare studuit: sic tamen insanabiliter eum se habere invenit & pia dogmata recusantem, insuper etiam & criminantem vocem illam de duabus naturis (quod adversus Eutychemem maxime sancta Chalcedonensis Synodus diffinivit) prorsus negando, & recte condemnatos a sancta Synodo recusantem evitare, immo e contra ipsos amplexantem, & quantum in ipso est, studentem ostendere Dioscorum & ipsum Eutychemem prorsus insontes, inter quos sequi hæresim deprehensus est; sententiam profert in scriptis plenam clementia & decenti sanctitate, differens * ei tempus poenitentia, decernensque donec a tali opinione mutatus satisfecerit his quæ a sanctis Patribus doctæ & canonicè definita sunt, ipsum non habere nomen Catholicæ, neque sacerdotis.

Hæc

LXXXIII. Hæc autem secutus piissimus Imperator noster, respiciensque ad supplicationes sue serenitati a diversis personis venerabilibus porrectas, vestram beatitudinem & nos omnes in id ipsum super isto convenire bene satisfaciendo, justum judicavit. Nos itaque venerabiles canones sanctorum Patrum nostrorum sequentes, sacris vocationibus ipsum advocavimus, & tempus poenitentia ei dedimus, & latentem ac medellam recusanti proclamatione manifesta fecimus quæ a nobis facta sunt. Cumque in his omnibus ipsum ad conversionem adducere non potuerimus, apertam hanc sue hæresis demonstrationem accipientes, sequentesque ea quæ a beatissimo Papa bene examinata sunt; conspicimus (si hic vobis placet) omnino ipsum tamquam membrum inutile & putridum abiici de corpore sanctarum Dei Ecclesiarum, & extra Episcopatum Trapezantinum esse, & alienum ab omni sacra dignitate & potestate, & juxta ipsum sanctissimi Papæ sententiam a Catholica appellatione. Hactenus Synodi sententia.

LXXXIV. Post hæc Mennas Constantinopolitanus Episcopus plura in eundem Anthimum locutus, afferens in ejusdem condemnationem calculum, quanta debeant flagrare charitate Judices Ecclesiastici reumdamnantes, declaravit exemplo, dum inter alia animi ad commiserationem commoti indicium ostendit verbis istis: Unde super impoententi inobedientia voluntatis ipsius lacrymantes, & super errore, qui illius animam apprehendit, gemiscentes; & sequendo sanctissimam vocem magni Dei & Salvatoris nostri (a), qui docet nos non parcere propriis membris, si alicujus scandalum causa nobis fiant, sed ipsi incisionem facere insinuat ad integram totius corporis valetudinem: respicientes ad ea quæ pridem a sanctæ memoriæ Agapeto Papa antiquæ Romæ decreta sunt, &c. Prælocutusque multa, in eundem perversum Anthimum sententiam tulit, quam secuta sunt acclamationes Episcoporum, clericorum, & monachorum, exclamationesque pariter adversus collegas Anthimi Severum, Petrum, atque Zoaram, jam ab Agapeto Papa prædamnatos. Post hæc monachi quoque adversus eosdem libellum obtulerunt, cujus lectio in alium est dilata conventum.

(a) Mat. 5. Ne autem ista dilatio quid suspicionis in eorum animis parere possit, ista ad postremum Mennas adjunxit: Putamus, charissimi, vestram pietatem non ignorare voluntatem & zelum pii Imperatoris nostri, quem habet ad Orthodoxam fidem nostram: & nihil eorum quæ in sanctissima Ecclesia moventur, convenit fieri præter opinionem & jussu ipsius. Rogamus itaque vestram charitatem in Præsentiarum acquiescere, ut nos tempus ac-

LXXXV. Causam dilationis affert Mennas.

cipiamus adducere ad pias suas aures eaque a vobis exclamata fuerunt. Hæc ipse dicens, ne de Imperatoris voluntate nimis profuse locutus esse videri posset, mox hac addita appendicæ, dicta coercuit: Nos enim (sicut scit vestra charitas) Apostolicam sedem sequimur, & ei obedimus. Hucusque Mennas, qui & subscriptionem apposuit, quam cæteri qui Synodo interfuerunt pariter subscribendo secuti sunt.

Quod igitur ad Imperatorem se dictorum hæreticorum causam relaturum Mennas Constantinopolitanus Episcopus dixisset, oblatus sunt adversus eos libelli eidem Imperatori, quos Synodo cognoscendos idem misit Augustus. Cujus rei causa opus fuit ut rursus Synodus conveniret: quoniam verò die, ita Acta declarant (b): Post consulatum Flavii Belisarii, pridie Nonas Junias, Indictione decimaquarta, in Deo amata civitate Constantinopoli, præsidente autem sanctissimo ac beatissimo domino nostro Menna, &c. Notandum autem, quod in Actis Hierosolymitani Concilii hæc ultima Actio, Synodus secunda nominatur; prima vero quam recitavimus contra Anthimum; ita namque ob diversas utriusque Actiones distingui placuit, utpote priorem illam esse dicendam contra Anthimum celebratam, posteriorem vero illam, quæ adversus Severum, Petrum, atque Zoaram collecta est. Sed cum re vestra eodem in loco fuerit congregata, ab iisdemque Episcopis celebrata, & eadem ex causa nempe adversus ejusdem classis hæreticos habita, Actionem hanc potius ejusdem Synodi esse dixerimus, quam Synodum a superiore distinctam.

Cum igitur dicta die & loco convenissent Episcopi, jussus est ingredi Theodorus Tribunus & Notarius atque Referendarius Imperatoris, qui secum ferret ab ipso ad Synodum missos libellos, quos a diversis acceperat; vocatiq; pariter monachi & clerici eorumdem hæreticorum accusatores, qui libellos obtulerant Imperatori. Primum vero præcipitur legi libellus Pauli Episcopi Apameæ, cujus Antistes antea fuerat Petrus, habens subscriptionem sex aliorum Episcoporum Secundæ Syriæ; cujus est exordium: Magnificavit etiam & nunc Dominus facere nobiscum, &c. Continet autem eorumdem libellus confessionem fidei Orthodoxæ, laudesque ipsius Imperatoris, quem commoveri suadent adversus Severum, Petrum, atque Zoaram. Mentionem pariter habet de epistola eodem argumento scripta ad Romanum Pontificem Agapetum, quam ipse morte præventus non accepisset. Eo lecto libello, jussus est pariter recitari qui a monachis Constantinopolitanis & aliis Secundæ Syriæ eidem oblatus est Imperatori, qui incipit: Cor-

LXXXVI.

(b) Conc. Const. sub Menna Act. 1. t. 2. Concil.

Ultima actio Synodi sub Menna.

LXXXVII.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

vestrae pietatis in manu Dei, & ad quod-
cumque ipse vult inclinari conspicientes,
&c. Illud enixius expetentibus, ut dictos
damnatos hæreticos iudicio Synodali sub-
iciat, & de medio tollat omnes non com-
municantes Apostolicæ sedi. His lectis,
dimissus est Theodorus Referendarius, qui
ab Imperatore eisdem ad Synodum libel-
los attulerat.

LXXX-
VII.

Cum autem ipse recessisset, iustus est
a sancta Synodo eorumdem monachorum
legi libellus adversus eosdem ad Syno-
dum datus, cuius est initium: Cum ju-
diciam adversus Anthimum finem acce-
perit, &c. Versantur in eodem argumen-
to, ut sicut Anthimum, ita reliquos
damnet hæreticos Dei Ecclesiam pertur-
bantes: in memoriam pariter revocan-
tes impia atque nefanda scelera ab ill-
dem ipsis perpetrata; quæ cum a nobis
superiori tomo sint suo loco & tempo-
re quo facta sunt, recensita; hic eadem
iterum repetere superfluum iudicavimus.
Perlecto libello, quo iidem appellave-
rant olim agitata adversus eosdem A-
postolicæ sedis iudicium, lecta sunt quæ
adversus eosdem rescripta fuerant ab Hor-
misdæ Rom. Pontifice ad Epiphanium
Constantinopolitanum Episcopum, nec-
non ea quæ idem Pontifex scripsisset ad
monachos Secundæ Syriæ: de quibus epi-
stolis a nobis pariter actum est superius.
Junctis his lectis est libelli supplicis cle-
ricorum & monachorum Antiochiæ ad
Joannem Hierosolymorum Episcopum ad-
versus eosdem hæreticos tempore Justi-
ni Imperatoris, cum pax reddita esset
Ecclesiæ: cui subiecta est relatio a Jo-
anne Constantinopolitano Episcopo tunc
temporis data de pace composita, & alia
ejusdem temporis acta, de quibus nos
suo loco abunde satis.

LXXXIX.

His omnibus perlectis & auditis, per-
spicue cognitum est, tum a Romano Pon-
tifice, tum in Oriente in Synodis Antio-
chiæ, Constantinopoli, Hierosolymisque
& ubique locorum ab Orthodoxis eos-
dem jam esse damnatos hæreticos. Quam-
obrem in eosdem ab ipso Menna Episcopo
Constantinopolitano, & universa quæ con-
gregata erat Synodo, ejusmodi sententia
lata est verbis istis.

XC.

(a) I. Joan.
5.Sententia
in Seve-
rum, Pe-
trum &
Zoaram.

Cum Joannes divinus Apostolus & disci-
pulus magni Dei & Salvatoris nostri Je-
su Christi dicat (a), quædam esse pecca-
ta non ad mortem, quædam vero ad mor-
tem; doceatque nos per hanc sententiam fu-
gere blasphemias in Deum per opiniones
hæreticorum veluti ad mortem ducentes:
videanturque Severus & Petrus sponte
præeligere peccata ad mortem; opportu-
num est eos qui a principio erraverunt,
& opinionibus hæreticis seducti sunt, &
propter hoc a sancta Catholica Ecclesia
& Apostolica, & ab omnibus qui in ipsa

partem sacerdotii sortiti sunt condemna-
tionem sibi ipsis super induxerunt, sobrie
penam portare ipsam existimare occasio-
nem penitentia atque recognitionis. At
cum hi nihil tale videantur fecisse, neque
toto tempore aliquam demonstrationem re-
cognitionis fecerint, sed tamquam in i-
psum Deum superbientes, manserunt in pro-
priis impietatibus; & parvum putaverunt
stare usque ad perditionem suam, & si
non omnes alios, quibus validi fuerunt,
perdidissent; & opus affectaverunt dignum
soli auctoris & inventoris iniquitatis,
qui propriam ruinam communem omnium
hominum perditionem constituere voluit, &
usque nunc vult. Non ergo cessaverunt uti
doctrinis scriptis, & non scriptis, & non
solum in civitatibus in quibus fuerunt
commorantes, sed etiam in longe remotis
simpliciorum animas alliciendo, & parti-
cipis propria perditionis faciendo; non
ad intellectum accipientes iudicium Dei,
neque Dominicam sententiam manifestissi-
me clamantem (b): Si quis scandaliza-
verit unum de pusillis istis, obnoxius erit
gehennæ ignis.

(b) Matt.
18.

Insuper autem conculcaverunt venera-
biles canones, qui prudenter sanxerunt,
condemnatum in aliqua Synodo, nullo mo-
do posse sacerdotale ministerium resume-
re, donec de eo discussio ab alia Synodo
facta, ipsum innocentem probasset. Et si
si quis audebit sacrum quid medio tempo-
re facere ante restitutionem in alia Syno-
do, hunc nec postea in alia Synodo spem
aliqua restitutionis habere. Sed hæc om-
nia despicientes prædicti Severus & Pe-
trus & sui communicatores & paticipes,
de quorum numero est Zoaras quidam mo-
nachus de Syria ortus homo, qui neque
intelligere aliquid sacri potest, neque
secundum rationem facere, non quod aliis
quicquam boni impartiri possit; sed sim-
pliciter sic hypocrisis veluti escam quam-
dam animabus esurientium porrigit, im-
mo (quod verius est dicere) materiam
avaritia facit.

XCII.

Contempserunt quidem Ecclesiam Roma-
nam, successorem Apostolorum, quæ sen-
tentiam contra ipsos protulit, & pro ni-
hilo reputaverunt hujus regie urbis se-
dem Patriarchalem, & omnem Synodum
in ea congregatam, & ejusdem Domini
& Salvatoris omnium in sanctis locis A-
postolicam successionem; & ultra hæc om-
nia etiam omnem sententiam Orientalis
diocesis contra ipsos latam. Dicendum
etiam est, quod illotis manibus sancta
contrectaverunt, & tamquam porci quidam
margaritas conculcaverunt (dico autem
Evangelicas & paternas sententias) nec
cessaverunt usque ad hodiernum die gra-
viter obviare statui & paci sanctissima-
rum Ecclesiarum. Ipsi enim clam & oc-
culte faciunt ea quæ canonibus interdicta
sunt,

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

sunt, alios, quidem multos iniqua do-
ctrina ipsorum persuadentium perverten-
do, conventiculaque & parabaptismata per-
domos; & monasteria faciendo contra ca-
nones; & ipsorum sceleratam communio-
nem multis, qui ab ipsis perverſi fuerant,
tradendo: homines dicimus neque figura,
neque re, qui habebant ordinationem ab
ipsis datam, similiter ipsis perverſos.

XCIII.

Porro per hæc non solum non eradica-
tur anathema primo impositum a Patri-
bus nostris, sed & ex nostra sententia,
immo vero canonum auctoritate spes re-
stitutionis ipsis auferitur; & ut Catholi-
ci filii cum hoc intelligunt, fugiant igi-
tur sequentes sanctorum Patrum nostrorum
sententias, & Evangelicis ac paternis in-
hærent sanctionibus, suscipimus & san-
ctissimos fratres & ministros, cum ab
ipsis lata fuerit sententia contra prædi-
ctos Severum, Petrum, & Zoaram, &
alios quicumque communicant ipsi in im-
pietate, ac contra complices ipsorum. Et
nos illos per Dominum nostrum Jesum Chri-
stum verum Deum nostrum tamquam lu-
pos quosdam graviter irruentes in ovile
Christi abiicimus, & consentanei sumus
sanctissimis fratribus & ministris no-
stris: & sepius prius nominatos Seve-
rum & Petrum simili anathemate ferimus;
non autem ipsos solos, sed & Zoaram,
& alios qui conventicula & parabapti-
smata faciunt, necnon & omnia ab ipsis
conscripta, quæ venenum draconis aucto-
ris mali in ipsis nutriunt, & ipsum in
simpliciorum animas emittunt. Hactenus
sententia Synodi ex præscripto Hormis-
dæ & Agapeti Romanorum Pontificum.

XCIV.

His peractis, dedit litteras de damna-
tione dictorum omnium hæreticorum Men-
nas Episcopus Constantinopolitanus ad
Petrum Hierosolymorum Episcopum, quæ
sic se habent (a).

(a) Apud
Synod.Constant.
sub Menna

Act. 1.

Epistol.

Menna ad

Petrum

Hierosol.

Episco-
pum.

* motu

Per omnia Deo amantissimo ac sanctis-
simo fratri & ministro Petra Mennas
in Domino salutem.

Recordantes solum venerabilium viro-
rum qui apud vos sunt, lætamur: nam cum
sine vultus interpellatione sit allocutio per
epistolas, est animum vertere ad ipsos:
propter hoc ergo solum & nunc me mo-
tum esse ad scribendum, & ex ipso mo-
mento * alloquendi vos, delectatus sum
sicut in omnibus divitiis: nam sicut un-
guentum effusum, sic odorem nominis tui
nedum non presentis, sed longe absen-
tis sentimus in eminentia morum vestro-
rum, in ipso medio cordis posita lætti-
tia implemur, audientes virtutum ve-
strarum fertilissimam ubertatem. Nam ser-
mo de vestra charitate quotidie versatur
inter nos, cum multi quidem quæ a vo-
bis reformata sunt narrent, maxime ve-
ro communis frater, immo communis be-

nefactor Deo amantissimus presbyter Eu-
sebius (veritatem dico & non mentior)
magnus generaliter & continuus de vobis
sermo est, maxime ab ipsis sanctitate,
qui libenter narrat quæ apud vos sunt,
sicut fides recta, vita irreprehensibilis,
mansuetudo magna; & (simpliciter di-
cendo) omnis virtutum chorus vobis a
Deo datus est, ut & Jacobi sedem acci-
pere, & custos Orthodoxæ fidei esse me-
reamini. Igitur & Severum tamquam bla-
phemum vestra sedes deiecit. Post hæc
quia tua sanctitas nobis præbuit semina
fructuum, fuimus vobis consentientes con-
tra Severum. Adsimilis huic fuit & Pe-
trus, qui cum a cæteris jam depositus fue-
rit, eadem condemnatione & a nobis ille
reprehensus est. Anthimus quoque ac Zo-
aras in similem errorem incidisse deprehen-
si sunt, & uterque istorum equali pena ju-
dicatus est. Communicaverunt nobis in
his omnibus hi qui de antiqua Roma ve-
nerunt, & quicumque congregati sunt in
nostra venerabili Synodo: studiumque vi-
gilans ac providentiam Deo amabilem his
omnibus contulerunt venerabiles monachi,
qui ex vestra a Christo amata regione in
regia urbe convenerunt.

XCV.

Ipsas itaque actiones Actorum in his
omnibus formatas vobis mittimus. Sitis
igitur ejusdem sententiæ in iudicatis a
nobis & a vobis contra Severum, rur-
sum in approbatis a nobis & ab aliis o-
mnibus, & (ut ita dicatur) contra Pe-
trum & Zoaram atque Anthimum sequi
ardare nolite: nam vestrum utique fuit,
indissimulante & indifferente & in aliis
quidem principium liberationis hominum
pravorum ibidem accommodare, in aliis
vero (si fuerit datum) ab aliis sequi.
Et ostenditur quidem vobis per partem
rerum gestarum ordo atque status. Ve-
runtamen volumus hæc a vobis fieri i-
psis manifesta, & horum intimationem ad
eos mittite, vestram & venerabilium E-
piscoporum qui subditi vobis sunt intelli-
gentiam circa gesta per litteras ipsis sub-
sciendas significantes: quæ autem a vo-
bis missa sunt, manere apud vos finite;
quæ vestra rectæ confessionis & eorum qui
malum opinionem sustinuerunt & passi sunt,
in perpetuum erunt symbolicum instru-
mentum.

XCVI.

Rogo autem, talentum quod creditum
est, nolite abscondere, sed participatio-
ne multiplicare, exerite & tradite veri-
tates vestras, ne quandoque videamini
ipsum in terram fodere. Secundum me er-
go propere facientes, orate pro fratre,
& supplicationes frequentate dicentes: Da
pacem, Domine, nobis: omnia enim red-
didisti nobis. Omnium in Christo frater-
nitatem, quæ cum sanctitate vestra est,
plurimum salutamus. Hactenus Mennas:
quem ejusdem argumenti alias misisse lit-
te.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

teras ad Ephræm Antiochenum Episcopum sepe adversus eisdem hæreticos strenue laborantem, par est credere, sed non extant.

XCVII. Quem autem audisti litteris Mennæ ad De Eusebio presb. Petrum laudari Eusebium Hierosolymitanum Episcopum Constantinopoli agentem, eundem scias commendari pariter in constitutione Justiniani Imperatoris hoc anno data ad eundem Hierosolymitanum Episcopum Petrum de alienatione domorum quarumdam spectantium ad Ecclesiam, Resurrectionis dictam, Hierosolymis existentem: quam hic describere utile esse putamus ob cognitionem frequentis accessus hujus temporis ex toto orbe Christiano ad loca sancta: sic enim se habet (a):

(a) Novell.
4°.

XCVIII. Justiniani constit. de alienandis domibus Eccl. Hierosol. Jam quidem ea que de prohibitione ecclesiasticarum alienationum erant, lege communi promulgata sunt a nobis, quam sane & obtinere & ratam in omnibus esse volumus. Quando autem conducentis omnibus ecclesiis boni providentiam agere convenit, præcipue autem sanctæ Resurrectionis, & loci in quo mundi Creator dignatus est in humana constitui generatione; propter hoc existimavimus præsentem scribere legem, non ad subversionem eorum que jam a nobis constituta sunt, sed ad aliquam convenientem, & necessariam rebus utilitatem. Omnibus enim est hominibus manifestum hoc, sanctissimam Resurrectionem eos qui ex omni Orbe eo confluant (quorum multitudinem infinitum est dicere) & suscipere & alere, & facere sumptus immensos & insperatos, his qui illic coarctati sunt, sufficientes, secundum miraculorum operationem magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi (qui multitudinem ineffabilem ex paucis enutrit panibus) in dies suscipientem. Itaque ipsi & redditus esse oportet plurimos, & occasiones pias, secundum quas futura sit possibilis constitui, ut multitudini auxilietur tantæ.

XCIX. Novimus igitur, quatenus secundum præsentem Eusebium Deo amantissimus presbyter & Cimeterarches ejus quæ secundum regiam hanc urbem est sanctissimæ Ecclesiæ, profectus in præfatam Hierosolymorum civitatem, & honestos suos & Deo amabiles etiam nunc indicans mores (per quos multis & maximis & justis augmentis sanctæ Ecclesiæ auxit redditum) potuit trecentis octoginta libris auri comparare redditum triginta paulo plus minus auri librarum, quasdam quidem pecunias colligens pie, quasdam vero ut mutuas sumerent exhortans Deo amabilissimos Oeconomos præfatæ sanctæ Resurrectionis. Docuit autem & nos, quia & creditores sua accipere querunt, nunc & aliud excogitavit inopinabile lucrum. Multis namque confluentibus & accedentibus ad prædictam Hierosolymorum civitatem

desiderio repostorum & dicatorum Deo locorum, concupiscunt comparare habitationes ecclesiasticas auro multo, quatenus utique liceat ipsis, ea que secundum dictum locum est, habitatione perfrui: non posse autem hæc facere Antistites sanctæ Resurrectionis metu legis a nobis de ecclesiasticis alienationibus positæ, quamvis tanta existente utilitate hujus inventi, ut in annos quinquaginta velint quidam tabernacula seu cœnacula istiusmodi comparare, & inde multo & majore quam dici possit commodo futuro, siquidem possessio sanctissimæ Ecclesiæ accedat redditus triginta auri librarum (hæc constituenta admiratione) vix in tredecim annis, cum edificiorum venditio in ipsis quinquaginta annis fiat; & præsertim cum substantia ipsius Resurrectionis in domibus sit constituta, que fortuitis omnibus subiacent casibus, repente una perunties cum ipsis, nec vestigium vel tantulum servare facile valentes, si quidem ex aliquo (absit autem & hoc ut dicamus) casu cadant, aut alias consumuntur.

Hæc nos venire ad præsentem legem fecerunt, quam dedicamus Deo & omnium Ecclesiarum sanctissimæ Resurrectioni, per quam sancimus omnia quidem alia, & in sanctissimæ Resurrectionis obtinere occasione prædiorum Ecclesiasticorum (neque enim ipsi omnino permisimus venditionem nullam facere prædiorum) super sane edificiis laxamus aliquid de rigore legis. Si enim super utilitate sanctissimarum Ecclesiarum hanc scripsimus, videmus autem tantam in re utilitatem existentem; quomodo non utique per præsentem legem hoc ipsis permittemus, omnem dantes & vendentibus licentiam, & ementibus securitatem? & maxime postquam præsumimus, tempore ipso citius reducturo iterum edificia ad ipsam, utpote ipsorum emptoribus, qui sicut propter studium circa Deum emerint ista, ita & postquam obierint, ipsi illa relicturis. Licet igitur ipsi sanctissimæ Ecclesiæ facere edificiorum venditionem, nihil verenti legem in genere de his positam; propterea quod lege recentiore subdivisionem accepit, neque aliqua pœna inde contra quamlibet personam omnino conveniente. Audisti ex verbis Imperatoris Fidelium pietatem, cum quæ ab Ecclesia emerent, eidem relinquere solerent ecclesiæ. Sed pergit.

In sequens vero tempus hoc ipsum facere liceat: sicubi aliqua tanta emerit utilitas, ut multocuplum * bonum pro minimo sanctissimæ accedat per alienationem Resurrectioni: omnem habentibus facultatem eorum emptoribus, nunc & in futurum omne tempus, & nullam ablationem verentibus, non ipsis, non hereditibus ipsorum, non successoribus, neque

CI.

que nunc, neque in aliud tempus; propterea quod per præsentem legem ipsos confidentes posse ad emptionem accedere, non sunt justis aliquam pro hoc sustinere turbam, aut accusationem, aut damnum, aut ablationem: decreto proculdubio faciundo apud tuam beatitudinem præsentibus qui ex clero venerabili, & demonstrata causa, secundum quam alienatio edificiorum fit, quia majorum causa bonorum eorum venditioni studetur, exiguis quidem rebus venditis existentibus, pluribus autem & melioribus iis que inde acquiruntur. Scilicet secundum præsentem mercedem congregatam ex personibus habitantium, venditione in quinquaginta annis facta, & pretio in solutionem debitorum solvendo, que creditores dederunt pro præfati redditus acquisitione.

CII.

Si enim omnium Dominus simul & creator Deus dignatus est tantum ipsi dare privilegium præter alias civitates, ut ex ipsa resurgeret secundum carnem; manifestum, quia & nos imitantes Dominum Deum & magnas ejus miraculorum operationes, quantum homini possibile est privilegium aliquod dedimus ipsi præter ceteras Ecclesias, ut ipsa fruatur hac nostra lege, quam velut aliquas primitias ipsi adducimus, ejus commodum per omnia eligentes & venerantes. Quæ igitur a nobis constituta sunt per hanc propriam legem, & ipsam legem inscribendam voluminibus tua beatitudo cognoscens, manifestam ipsam omnibus ibi constitutis constituat. Indicet autem nostram voluntatem, quam pro sanctissimæ & merito ab omni hominum genere adoranda Resurrectionis nostrum habet Imperium, & Domino dedicat Deo, tantis nos & tot bonis præter alios omnes qui ante nos imperarunt in re qualibet dignato & dignanti. Specialis lex scripta Petro sanctissimo ac beatissimo Archiepiscopo & Patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis. Dat. XV. Kalend. Junii, C. P. post Belisarii V. C. Cons.

CIII.

Visis his, quæ tum a Mennæ, tum ab Imperatore hoc anno ad eundem Petrum eodem tempore scripta directæ sunt, jam ad damnatorum hæreticorum causam, e qua digressi sumus, redeamus. Cum autem Justinianus Imperator cognovisset ea quæ gesta essent in Synodo, consentientia in omnibus esse iis, quæ haud pridem ab Agapeto Romano Pontifice acta essent: intelligentisque nullam reliquam spem ut Antichimus suum emendaret errorem, qui latebras captans neque audire quæ sibi proficua esse potuissent, omnino voluisset: eadem religione, qua hæcenus semper enituit, pro munimento eorum quæ a Patribus sancta essent, sanctionem contra eosdem damnatos hæreticos scripsit hoc ipso anno, octavo Ann. Eccl. Tom. IX.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

Idus Augusti, quæ his verbis legitur in Novellis (a):

Imperator Caesar Fl. Justinianus, &c. Mennæ sanctissimo ac beatissimo Archiepiscopo & Universali Patriarchæ. Hic advertite, quod quæ est in tomo secundo Conciliorum editio hujus sanctionis, voce illa, *Universali*, caret: sed licet ab Imperatore ipso dicatur appositæ; haud tamen dici potest eo sensu esse prolata, ut Constantinopolitanum Episcopum totius Ecclesiæ universalem esse Antistitem, significare voluerit: cum hoc tantum esse Romani Pontificis, pluribus locis idem ipse Imperator disertis verbis significarit; & ipsis Synodalibus Actis & omnibus quæ præcesserunt actionibus expressum sit quam evidentissime, subiaccere Constantinopolitanum Episcopum Romano Pontifici: ut plane certissimum appareat, eum appellari Universalem, habito respectu ad subiectos ipsi in Oriente sacerdotes: quod nec recentiores Græci licet schismatici negant. Sed audiamus ipsius Imperatoris adversus damnatos hæreticos sanctionem Catholico Principe dignam:

Rem non insolitam Imperio & nos facientes, ad præsentem venimus legem. Quoties enim sacerdotum sententia quosdam indignos sacerdotio de sacris sedibus deposuit (quemadmodum Nestorium, Eutychetem, Arium, Macedonium, & Eunomium, & quosdam alios ad iniquitatem non minores illis) toties Imperium ejusdem sententiæ & ordinationis cum sacerdotum auctoritate fuit: sicque divina, humanaque pariter consentientia, unam consonantiam rectis sententiis fecere. Quemadmodum & nuper factum esse circa Antichimum scimus: qui quidem defectus est de sede hujus regni a sanctæ & gloriose memoriæ Agapeto sanctissimæ Ecclesiæ antiquæ Romæ Pontifice, eo quod nullo modo sibi ipsi convenienti (contra omnes sacros canones) se intruserat sedi: sed & communi sententia ipsius sanctæ memoriæ viri primum, atque etiam sacre Synodi hic celebratæ, condemnatus & depositus fuit, eo quod a rectis dogmatibus recessit: & quæ prius multoties diligere videbatur, hæc demum diversis lustrationibus aufugit, simulans sequi sanctas quatuor Synodos, trecentorum videlicet decem & octo Patrum in Nicæa, & centum quinquaginta in hac felici civitate, & in Epbeso primo congregatorum ducentorum, & sexcentorum triginta venerabilium Patrum in Chalcedone.

At quidem nec dogmata sequi, nec nostram clementiam & condescensum, quem propter ipsius salutem habeamus, suscipere voluit, neque ipse abdicare auctores impiorum dogmatum, qui prius a sanctis Synodis expulsi fuerant; sed putavit

(a) Novell.
42.CIV.
Justiniani
Imp.
const. ad-
versus
Hæreticos.CV.
Concordare
debere cum
Sacerdotibus
Imp.

CVI.

A a a a opor.

Quid de- cernat Imp. con- tra An- thimum.

oportere secundum ipsum & in aequali ducere & condemnatos & condemnatores. Nam semel alienis a sanctissima Ecclesia intellectibus mancipatus, & a rectis dogmatibus alienatus, merito ad ipsorum rectitudinem reverti non valuit, etiam ad hanc invitatus a nobis & directus, qui omni studio usi sumus ad ipsius salutem. Propter haec igitur omnia sententiam depositionis in ipsum a sancta Synodo factam occasione non licuit, neque a sanctis canonibus approbati raptus sacrarum sedium hujus regiae urbis, & aversionis a rectis, & veris dogmatibus cyriam propriam nostrum facit Imperium, & contra ipsum praesentem scribit legem. Interdicimus autem & ei commorari in hac felici civitate & ejus districtu, & a quacumque alia insigni civitate, sancientes in quiete esse, & eos diligere, quibus se ipsum digne suppedit; & non aliis quibus communicare, neque eos imbuere in perditionem interdictorum dogmatum.

CVII. Quae in Severum statuat.

Nec utique extra Imperialem confirmationem relinquimus sententiam juste contra Severum latam, ac ex omnibus (ut ita dicamus) Pontificalibus & Patriarchalibus una cum monachicis consensibus provenientem sedibus, & anathematismum ipsi inferentem, qui prius contra sacras sanctiones accipiendo sedem sanctissima Ecclesia Theopolitana, sic universa, conturbavit, sicque accumulatas turbationes fecit, quod commune quoddam ac abominabile bellum sanctissimis Ecclesiis adinvicem immitteret. Et hoc & a sceptris quae ante nos fuerunt contra ipsum scriptum erat, variis dogmatum & a rectitudine alienatis intellectibus ac blasphemias usum fuisse, ac universa conturbasse, & illum quemcumque errorem abominabilem haeresiarum & iniquorum dogmatum recipere, Nestorii dicimus & Eutycheis: & cum uterque horum praecceptorum contrarii quodammodo adinvicem esse videantur, ad unum vero impietatis finem inferant, etiam illorum divulgatos sermones eum in unum formavisse: duobus enim existentibus dogmatibus adinvicem repugnantibus, quorum utrumque similiter ad animae perditionem adducit, Nestorii videlicet & Eutycheis (quem admodum dicendo narravimus) quae ex Ariandorum & Apollinaris contagione consistunt; ipse paradoxum quid perpeffus, & in utrumque similiter incidit, & ibi quidem hoc, ibi vero illud mittendo, se ipsum & sermones suos visus est constituisse commune receptaculum tantorum delictorum.

CVIII.

Sit itaque & ipse sub praedicto anathematismo, quem universus Patriarchalis, Pontificalis, ac monachicus nostrae (ut ita dicamus) politionis cœtus juste in ipsum induxit, de Theopolitana qui-

dem Ecclesia eiectus idcirco, quod thronus de illa ipsum removit, eo quod ipsius principatum recte non acceperat, sed adhuc vivente eo & in sanctissimis Ecclesiis commorante, qui ante ipsum sacerdotium habebat, & propter eum qui post ipsum fuit, de sacerdotio exciderat. Nec vero usque huc stetit, sed etiam sub communi Orthodoxae & Catholicae Ecclesiae anathematismo factus, multis libris, blasphemisque & abominationibus nobis politiam implevit.

CIX.

Quare universis interdicimus aliquid de libris ipsis possideri: & sicut non licet Nestorii libros scribere vel possideri (quia praedecessoribus nostris Imperatoribus in suis constitutionibus visum est statuere similia his quae dicta & scripta sunt a Porphyrio in Christianos) sic nec dicta & scripta Severi maneant penes aliquem Christianorum, sed sint profana & aliena ab Ecclesia Catholica, igneque comburantur a possidentibus; nisi qui ipsa habent, velint periculum pati. A nemine ergo scribantur, neque ad pulchritudinem, neque ad velocitatem scribentium: sciendo, quia amputatio manus his qui scripta ejus scripserint, poena erit. Neque enim volumus in futuro tempore ex illis blasphemiam protrahi. Similiter autem & huic interdicimus omnino regiam civitatem ingredi, aut districtum ejus, nec aliquam aliam de insignibus; sed in aliqua solitudine & in silentio sedere, & non corrumpere ceteros, neque in blasphemiam ipsos adducere, & non semper aliquid novi invenire contra vera dogmata, per quod rursus nobis conturbare sanctissimas Ecclesias festinet.

CX. Quae in Petrum statuat Imp.

Sed nec Petrum Episcopum Apameae & simul depositum, & simul ab ipsis, a quibus Severus, sub praedicto anathematismo factum Imperium admittit: sed sint propria contra ipsum sententiata: & qui sub communi anathematismo ordinatus est, sub ipso esto; & sententia sanctissimorum Pontificum, quae ipsum praedicit, firma permaneto. Neque vero permittimus illi banc regiam urbem habitare, aut ipsius districtum, vel aliquam de insignibus; sed quorum secutus est errorem, horum imitetur dietam, quam longissime abscedens, & occultans se ipsum: nam talibus occultari, quam videri, utilius est: ignoti et enim existentes, se ipsos ledunt solos, publicantes vero sua dogmata, multis ex simplicioribus occasionem perditionis praebent: quod nullo modo fieri in Christiano ovili Dei & Orthodoxo populo justum est, neque ab Imperio permiffum est.

CXI. Quid in Zoaram.

Quoniam vero & Zoaram digne penitus judicavit sub anathematismo esse reverendissimi & qui juste judicant Episcopi

* idest propriam magis

CXII. Legibus saculi coercendi pertinaces.

CXIII.

scopi (cum parva quadam talium malorum interpositio sit) & in quibus de honestatus est, omnia videlicet comprehendendo ex memoria quadam abundanti, sit & Zoaram interpositio quadam parva hujus malae partis (Anthimi dicimus, Severi, ac Petri) ordinaturque & ipse inter anathematizatos, sacra sententia ipsum deferente, quam propriam & ipsam in se ipsa existentem, adhuc magis cyrioteran Imperium facit, & hunc de hac regia urbe & ejus districtu abicit, & habitationem in aliis civitatibus ipsi omnino interdicit. Itaque cum illis solis habitet & consulat, qui a nobis ante memorati sunt, qui similia quidem blasphemant, similia patiuntur, & similiter in exilio ponuntur. Si quid vero aliud in sententia sanctissimorum Episcoporum continetur, quae praedictos deponit & anathematizat, hoc firmiter ponimus & diutius, ac Imperialibus nostris legibus ipsum corroboramus, ac si ab Imperio ipso provenisset.

Si vero aliquis ipsorum deprehendatur de cetero facere aliquid praeter constituta, sciat incidisse in legibus Imperialibus, quae minores poenas declinantes, ad majores immittunt indignationes. Interdicimus autem & omnibus conantibus Catholicam Dei Ecclesiam divellere, sive secundum haeretici Nestorii doctrinam, sive secundum insensati Eutycheis traditionem, sive secundum blasphemias Severi, qui & similia illis intellexit, aut eorum qui illos sequuntur, seditionem immittet sanctissimis Ecclesiis, & loqui aliquid de fide: sed sancimus quemlibet talium silentium ducere, & non convocare aliquos ad se, neque accedentes recipere aut parabaptizare audere, aut sanctam communionem sordidare, & ipsam aliquibus tradere, aut interdicitas doctrinas exponere sive in hac nostra regia, sive in alia civitate, sed omne supportare periculum, si quid tale faciat. Interdicimus etiam omnibus istos suscipere. Abici ergo ipsos sancimus a civitatibus ab ipsis concitatis, scientes poenas jam contentas in nostris divinis constitutionibus, quae & domos ipsas in quibus tale quid fit, & campos ex quibus nutrimenta praebentur, sanctissimis Ecclesiis assignat, & a possidentibus auferunt: quia detrimenti causa fit simplicioribus, sub sanctissimis vero & Orthodoxis Ecclesiis hac juste ducunt esse.

Hac pro communi pace sanctissimarum Ecclesiarum statuimus, haec sententiam sequentes sanctorum Patrum dogmata, ut omne sacerdotium imperturbatum de cetero nobis permaneat: quo in pace servato, aliqua nobis exuberabit politia, desuper pacem habens, quam omnis magnus Deus & Salvator noster Jesus Christi

stus, Trinitatis unus, unigenitus Dei filius praedicat & donat his qui sincere ipsum & vere glorificare & adorare digni habitus sunt. Custodiat itaque beatitudo tua, quae recte adnotata sunt, & mittat ipsa per suas dilectas litteras omnibus sanctissimis Metropolitibus sub ipsa existentibus; quorum cuilibet cura erit ipsa manifesta facere sanctissimis Dei Ecclesiis sub ipsis ordinatis: ut neminem ex omnibus lateant, quae sacerdotio visa sunt & ab Imperio confirmata. Divina subscriptio. Divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiose Pater. Data Octavo Idus Augusti, Constantinopoli, post Consulatum Belisarii viri clarissimi.

CXIV. De Concilio Hierosolymitano.

Cum autem Mennas, absoluta ut vidimus (Synodo, ejus Acta misisset ad Petrum Hierosolymitanum Episcopum, cujus iussione monachi Orthodoxi Palaestinae & nonnulli Episcoporum abierant Constantinopolim acturi contra dictos haereticos; idem Petrus Hierosolymis collegit Synodum Episcoporum decimanona mensis Septembris, cujus extant Acta, quae Athanasios omnes dictae Synodi Constantinopolitanae (ut diximus) continent. Est ejusmodi ejus exordium (a): Post Consulatum Flavii Belisarii gloriosissimi, decimotertio Kalendis Octobris, Indictione quintadecima, in colonia Aelia metropoli & Hierosolymis, praesidente sanctissimo ac beatissimo Patriarcha Petro, in Secreto venerabilis Episcopatus suae beatitudinis & assistentibus sacerdotio suo sanctissimis Episcopis trium Palaestinarum sub sanctis locis venerabilissimae Synodi existentibus, &c. Interfuerunt omnes numero quadragintaquinque Episcopi. Ubi lectis in Synodo quae acta sunt contra Anthimum, Severum & alios haereticos antedictos; prolata est primum in eundem Anthimum sententia, quae extat: desideratur autem quae adversus Severum, Petrum & Zoaram fuit in eadem Synodo pronuntiata damnatio.

(a) Extat Conc.

CXV. Haeretici ubique damnati.

Sic igitur ubique locorum, ubi essent Orthodoxi, toto Christiano orbe conclamata est damnatio dictorum haereticorum, cum omnes Synodi aequae probarent, quae a totius universalis Ecclesiae Antistite Agapeto adversus eosdem Constantinopoli acta essent. Quae vero post haec secuta sint de Anthimo iterum favore impiae Theodora Augusta invalescente, dicemus suo loco. De Severo autem illud liquet, haud diu post fuisse superstitem, sed & praesenti vita & aeterna privatum, cum suis aequalibus blasphemias ad infernales poenas esse damnatum: quod quidem Deus cuidam servo suo, ad curandum hominem in errorem lapsum, ostendit; ut certa testificatione Sophronius narrat (b), nosque superius alia oc-

(b) Præf. Spirit. c. 26.

caſione reconſuimus, ut ſuperfluum vi-
deatur eadem hic repetere.

CXVI.
Theodoſii
Episcopi
Alexan-
drini exi-
lium.

(a) Liber.
drac. in
Brev. c. 20.

(b) Liber.
c. 20.

Pauli Epi-
scopi Ale-
xandri
creatio.

Sed & hoc anno decimo Juſtiniani Im-
peratoris Theodoſius Episcopus Alexan-
drinus (ut auctor eſt Liberatus (a) dia-
conus) cum ſediſſet annum unum & men-
ſes quatuor, cum licet rogatus a Theo-
dora Auguſta ſubſcribere noluiſſet Con-
cilio Chalcedonenſi, in exilium miſſus eſt,
ſubſtitutusque in locum ejus Paulus Epi-
ſcopus Orthodoxus: hæcque omnia agen-
te Pelagio, qui Conſtantinopoli fuit A-
pocriſtarius Romanorum Pontificum, A-
gapeti primum, inde Silverii, atque de-
num Vigili. Porro de Pauli electione,
idem Liberatus iſta ſubiicit (b): Poſt-
quam ergo Theodoſius Alexandrinus in
exilium miſſus eſt, Paulus quidam unus
Abbatum Tabenneniſium monachorum ad A-
lexandrinam ſedem ordinatur Episcopus
plane Orthodoxus, ſuſcipiens Chalcedo-
nenſem Synodum; ordinatus eſt a Menna
Conſtantinopoli, præſente Pelagia Reſpon-
ſario Vigili, & Apocriſtariis Ephremi An-
tiocheni, & Apocriſtariis Petri Hieroſoly-
morum. Severus autem Antiochenus jam
fuerat condemnatus, & Anthimus Conſtan-
tinopolitanus ab Agapeto Papa Romano
& Menna Conſtantinopolitano, & libellis
datis ad verſus eos Imperatori Juſtiniano,
preſentibus monaſteriorum præſulibus Pri-
ma & Secunda Syria, & præſulibus mo-
naſteriorum Hieroſolymitanorum & eremi.
Hæc ergo modo unitas facta eſt Eccleſia-
rum anno Imperatoris glorioſi Juſtiniani
Auguſti decimo. Ita ſupplendum ex re-
bus geſtis ſuperius enarratis. Pergit ve-
ro idem auctor hæc de Pauli inexpectata
electione dicere, deque tumultibus Ale-
xandrinis: Iſte Paulus ſpreatus erat ab a-
liquibus monachis ſuis, & venerat Con-
ſtantinopolim pro ſe agere apud Imperato-
rem. Qui divino nutu cathedram vacan-
tem inveniens, meruit per Pelagium dia-
conum Alexandria Episcopatum. Quæ
autem contigerunt poſtquam Alexandriam
reverſus eſt (ut ſingula ſingulis redda-
mus annis) ſuo loco dicturi ſumus; hæc
modo de rebus hoc anno geſtis.

PAGIUS
XV.
Paulus or-
dinatur
Epiſc. Ale-
xandria.

Ad num. CXVI. Nicephorus in Chronico Theo-
doſio annos duos attribuit; Liberatus cap. 29.
Gaiano dies centam & tres, & Theodoſio an-
num unum, & menſes quatuor aſſignat; cui
ſuſcit Theophanes in Chronico, ubi ſcribit,
Gaiantum per annum tenuiſſe Episcopatum, &
per duos Theodoſium. Quare cum, Timotheus
anno DXXXVII. mortuo circa diem XX. Ju-
lii, Theodoſius ſedere cœperit, apparet illum
anno DXXXVIII. menſe Novembri, a Juſti-
niano Imp. relegatum. Liberatus loco citato
de Pauli ſucceſſoris Theodoſii ordinatione hæc
tradit: Ordinatus eſt a Menna Conſtantinopo-
li, præſente eodem Pelagio Reſponſario Vigili,
& Apocriſtariis Ephremi Antiocheni, & Apo-
criſtariis Petri Hieroſolymorum. Severus autem

Quod vero ſpectat ad ſtatum Ecce-
ſiæ Africanæ, hoc eodem anno contigit,
ut Ariani milites in Africa conjurantes
adverſus Salomonem exercitus Ducem,
Paſchali tempore, in hoſtes converſi, A-
fricanam provinciam dira afflixerint cla-
de, Carthagemque diriperint; electo-
que ſibi Duce Stozza tyranno, ab Impe-
rio Romano omnino deſecerint. Scribit
hæc omnia Procopius: ſed male in mar-
gine lacunam impleturus quis addidit id
factum anno duodecimo ejuſdem Impe-
ratoris. Etenim cum idem auctor diſer-
tis verbis dicat, tunc accerſitum in A-
fricanam ipſum Belifarium Syracuſis agen-
tem; nonniſi hoc anno id factum oport-
uit; nam (ut dictum eſt) ultimo anni
ſuperioris tempore poſitus Belifarius Sy-
racuſis, ibi degens hoc anno vocatur in
Africanam; ſequenti vero Romam cum ex-
ercitu profecturus, Neapolim ſibi ob-
viam civitatem vi cepit. Poſt hæc ſem-
per perſeveraſſe in expeditione Italica.
Belifarium, Procopius ſatis oſtendit, qui
ejus ſingula affectatus veſtigia, quæ duo-
decimo Imperatoris anno ab eo ſunt ge-
ſta, ſuſtus eſt profectus.

Hæc autem de militum Arianorum in
Africa facta defectione quomodo ſe ha-
buerint, ex Procopio (c) ſic habeo:
Annus (inquit) decimus Juſtiniani Impe-
ratoris agebatur, vere incunte, quando
Chriſtiani feſtum celebrant, quod Paſcha
vocant, ſeditio in Africa inter milites
contigit. Et inferius: Poſtquam vero dies
feſtus proximus futurus erat: Ariani mœ-
ſti ob templorum prohibitionem, valde in-
ſtabant; viſumque eſt eorum primatibus,
ut in prima feſti die, quam Magnam vo-
cant, Salomonem interſicerent: erat is
Dux exercitus Imperatoris. Res aliquan-
do latuit nullo conſilio reſegente, utpo-
te multa gravia & dira conſulentibus,
ſermo manifeſtus in nullum fuit inimicum
de qua cauſa rem celari putaverunt. Poſt-
quam vero multi Salomonis equites haſta-
ti, & ſcutiferi ad hanc conjurationem
oppidorum cupiditate aſciti ſunt, adve-
niente die, Salomon in templo ſecurus pro-
cul

Antiochenus jam fuerat condemnatus, & Anthi-
mus Conſtantinopolitanus ab Agapeto Papa Ro-
mano, & Menna Conſtantinopolitano, & Libel-
lis datis ad verſus eos Juſtiniano Imperatori a
Præſulibus Monaſteriorum, Præſulibus prima &
ſecunda Syria, & Præſulibus Monaſteriorum Hieroſoly-
morum, & eremi. Hæc ergo modo unitas
facta eſt Eccleſiarum, anno decimo Imperii glo-
rioſi Juſtiniani Auguſti. Sed ipſemet Liberatus
ſatis indicat, Anthimum & Severum decimo Im-
perii Juſtiniani anno damnatos; Theodoſium au-
tem poſt decimum Juſtiniani Imp. annum; cum
dicat, Paulum Theodoſii ſucceſſorem ordina-
tum eſſe, præſente Pelagio Reſponſario Vigili.
Hic enim anno tantum DXXXVII. die XXII.
menſis Novemb. Pontifex Romanus conſecratus
eſt

CXVII.
Ariani
milites
rebellant
in Africa.

CXVIII.
(c) Procop.
de bello
Vand. lib.
2.

De tumult.
tuatione
ac rebel-
lione mi-
litum in
Africa.

cul omni ſuſpitione reſedit. Egreſſientes
autem quibus datum erat negotium, &
ſpiritu vehementiore inter ſe enſibus ac-
cincti murmurantes, nihil omnino ſunt au-
ſi, ſive templi tunc ſacra caremoniaſque
verentes, ſeu Ducis gloriam aſpectumque
erubefcentes, vel aliqua alia re divini-
tus prohibiti. Sacris deinde peractis, ea-
dem die domum redeuntibus, conjurati
inter ſe objurgant, ac plane illorum de-
teſtantur ignaviam atque molliſſimam.

CXIX.

Patefacta
conjura-
tio.

Rurſus vero in diem ſequentem eodem
conſilio reſitata, ſimiliter re infecta diſ-
ceſſerunt, ac in forum venientes ſe invi-
cem accuſabant, quiſque in alterum cau-
ſam reiciebat, ut mallem ac ſocietatis
& officii deſertorem, ſimulque Salomonis
aſpectus timorem probo dabant. Jamque
(ut par erat) re vulgata, ſimulque pler-
que non tutum in civitate morari putan-
tes, extra vagando & oppida & agrorum
populabantur; Afroſque in quos incide-
bant, omnes loco inimicorum habentes.
Alii vero ex conjuratis in civitate reman-
entes, conſilium, mentemque diſſimulan-
do, admirari videbantur. Salomon igitur
ubi accipit regionem omnem vaſtari a ſuis
militibus, ut rem novam plane miraba-
tur; ſimulque in hoc tumultu hos qui re-
manſerant, omnes ne ab officio diſcede-
rent, ac ad Imperatoris benevolentiam ſe-
quendam eſt adhortatus: qui ab initio qui-
dem auſcultare viſi, poſtquam dies quin-
ta advenerat, ac illos qui extra præda-
bantur, jam in tuto eſſe, ac in tyranni-
dem confirmatos audiverunt, in Hippodro-
mo convenientes, in Salomonem ſimul cum
aliis Ducibus aperte conviciam jaſtabant.
Itaque Theodoris Cappadox a Salomone
miſſus, eos blandis verbis ac perſuaſioni-
bus ad æquum deducere minime diſto au-
dientes cavavit. Erat autem quidam huic
Theodoro tunc inimicus, & Salomonis in-
ſidiſoſus atque ſuſpectus. Hunc itaque mi-
lites illico Ducem ſuum de conſilio ſenten-
tia conclamant, ac cum eo arma corri-
pientes multo tumultu in Palatium prope-
rant. Hic quidem Theodorum alium, qui
cuſtodibus præerat, ante omnes trucidant,

PAGIUS

eſt, ideoque undecimo Imperii Juſtiniani an-
no, eoque in ſinem vergente. Quidamobrem Li-
beratus decimum illum Juſtiniani annum, non
ad Alexandrinam Eccleſiam, ut putavit Baro-
nius, ſed ad Orientalem reſert, damnatiſci-
licet Severo atque Anthimo, ut ibidem narrat.
Ad hæc Em. Card. Norſiſus in Diſſert. de Sy-
nodo V. cap. 1. animadvertit, Vigiliam Pa-
pam Mennæ Conſtantinopolit. Episcopo re-
ſpondentem confirmare latum ab eodem ana-
thema in Theodoſium Alexandrinum, alioſque
Severi ac Petri Apamæniſis ſectutores, Literis
XV. Kal. Octob. Juſtino V. C. Coſ. ideſt, anno
DXL. datis, & recitatis a Baronio eo anno num.
XXIII. & ſeqq. Quare certum eſt, Paulum
anno DXL. Eccleſiam Alexandrinam rexiffe.

virum perfectum cum aliis virtutibus cla-
rum, tum belli diſciplina præſtantiffimum,
&c. Subdit de Salomone Duce, qui fu-
giens, in templo latuit, ſicque evaſit pe-
riculum imminens; deque Carthagine ab
iſdem ſeditioſis militibus direpta narra-
tionem ingerit: ac de accerſito mox Be-
liſario Syracuſis in Africam, deque Ger-
mano ab Imperatore poſt eum in Africam
miſſo; cum, eo adveniente, Belifarius
ad bellum Gothicum revocatur. Quæ au-
tem poſtea contingere, ſuo loco dicturi
ſumus.

CXX.

De crea-
tione Sil-
verii Pap.

Jam vero Romanam Eccleſiam invifa-
mus, quæ tanto viduata paſtore mœrens
diu in luctu permansit acerbius afflicta
a Gotho tyranno, quo ille graviora ſibi
imminere mala ſenſit ab Orthodoxis. Cum
igitur Romæ auditus eſſet obitus Agape-
ti Papæ Conſtantinopoli, atque jam ha-
berentur more majorum ſacra comitia de
novo creando Pontifice; idem Gothorum
Rex Theodatus (ſi credimus iis quæ ab
Anaſtaſio enarrantur) violentam manum
immiſit, ut non quem clerici vellent,
ſed qui ipſi eſſent in animo, crearent A-
gapeti Antitiſtis ſucceſſorem. Hæc autem
quomodo ſe habuerint, audiamus in pri-
mis ab ipſo Anaſtaſio, qui rem geſtam,
iſta recenſet: Silverius natione Campanus
ex patre Hormiſda Episcopo Romano ſe-
dit annum unum, menſes quinque & dies
undecim. Hic levatus eſt a tyranno Theo-
dato ſine deliberationis decreti. Qui Theo-
datus corruptus pecuniæ dato, talem ti-
morem induxit clero, ut qui non conſen-
trent in ejus ordinatione, gladio puni-
rentur. Sacerdotes quidam non ſubſcripſe-
runt in eum ſecundum morem antiquum,
neque decretum confirmaverunt ante ordi-
nationem. Jam autem ordinato Silverio
ſub vi & metu, propter adunationem Ec-
cleſiæ & religionis poſtmodum ſubſcripſe-
runt præſbyteri. Poſt menſes vero duos
nutu divina extinguitur Theodatus tyran-
nus, & elevatur Rex Vitigis, &c. Quod
ad collatam pro electione pecuniam ſpe-
ctat: ex his quæ dicemus paulo poſt, ca-
lumnioſe dictum intelligi poteſt. At quod
ſpe-

A num. CXX. ad CXXIV. Poſt Agapeti Pa-
pæ mortem Anaſtaſius habet, ceſſaſſe Episco-
patum dies viginti quatuor. Verum Codices
MSS. Anaſtaſii, qui in hoc Interpontificio va-
riant, & initium Silverii, quem Theodatus Rex
ei ſuccedere voluit, oſtendunt, locum illum
depravatam eſſe; unus Freherianus habet men-
ſem I. dies XXV. ut etiam in quibuſdam Ca-
talogis noſtris legitur; Codices vero Regius,
Mazarinus, duo Thuanei & Ordericus lib. 2.
habent menſem unum, dies viginti octo; ſed
utrobique mendose: accurate autem Catalogi
noſtri I. & III. habent ceſſaſſe Sedem dies qua-
draginta ſeptem. Nam Silverius ordinatus fuit
die octava Junii, in quam hoc anno Damiani-
ca incidebat; quod ex Sedis ejus duratione
ma-

XVI.
Silverius
ſi Ponti-
fex Rom.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

spectat ad vim a Gotho tyranno cuncta pavente, nec patiente facile aliquem eligi qui Justiniani esset studiosus: quod vera fuerit, adducimur ut credamus.

CXXXI. Cleri Romani Divinitus inspiratum consilium. Vidisti in clero Romano dignum exemplum, dum ad evitandum schisma, quod omnino si alium elegerint, absque dubio conflandum fuisset; cum electionem, immo intrusionem Silverii (ut decuit) primitus improbassent, postea demum uno omnium accedente consensu ut legitima esset electio, effecerunt: atque plane qui ei iure mereretur intrusus, utpote non legitimus pastor, qui aliunde, & non per ostium introisset; cleri Romani tamen clementia factum est, ut eidem rursus in ovile patente ostio ingredi liceret: idque non absque nutu divino, ut exitus declaravit. Qui igitur primo non genuinus Antistes visus omnibus esset, mox legitimus bonus pastor apparuit, & quidem talis, qui animam suam daret pro ovibus suis; atque demum summum sacerdotium quod acceperat (quod maximæ gloriæ fuit) corona martyrii insignierit, ut (uo loco dicemus. Hoc satis ad ingressum Silverii.

CXXXII. De tempore electionis Silverii. Quoniam autem hujus anni mense vel die ejusdem Pontificis creatio contigerit, haud quis poterit facile definire; cum nihil præterea, quam quæ de ipso Anastasius habet, ab aliquo antiquorum inveniantur expressum. Dum vero ait cessasse Agapeti Episcopatum mensem unum atque dies viginti; neque tamen ex his certa dies definiri potest successoris electionis. Qui vero ex animi arbitrio creationis Silverii diem apposerunt & mensem, oportuisset in medium adducere testes, quorum ad ea definienda fuerint nisi auctoritate: cæterum nobis religio, absque digna majorum testificatione quicquam ut indubitatum asserere. Simulac igitur auditus est obitus Agapeti Romæ, vim illam quam nuper diximus Theodatus Rex Ecclesiæ intulit; sed qui refragatus primo est clerus, in ejus electionem (ut dictum est) tandem ipsi consensit: sed quoniam mense, quotave ea fuerit dies, haud liquido constare potest, dum (quod demonstravimus) & Agapeti obitus certa dies penitus ignoretur. Sed nec colligi potest ex tempore, quo Silverius & sedisse & obiisse dicitur, nempe qui ab Anastasio ponitur sedisse annum unum, menses quinque & dies undecim, obiisse vero diem vigesimamprimam

PAGIUS manifestum fiet. Papebrocius in Conat. Chron. Hist. Silverium die VI. Junii ordinatum putavit; sed Interpontificium quod post mortem Agapeti fuit, opinionem illam evertit. Baronius ait, definiri non posse quoniam hujus anni mense vel die ejusdem Pontificis creatio contigerit; cum nec dies nec mensis ab aliquo

mensis Maii: nam ea ratione dicendus esset creatus Pontifex hoc anno, die decima mensis Decembris. Verum cum idem vacasse sedem Agapeti non nisi mensem unum & dies vigintiocto affirmet; constet vero ex Actis Synodalibus recitatis, eundem Agapetum hoc anno defunctum ante tempus Synodi Constantinopolitanæ sub Menna, quæ cœpta est hoc anno, sexto Nonas Maias: quæ ab Anastasio dicta sunt, sponte corruunt.

CXXXIII. Cæterum Liberatus, qui his temporibus vixit, & Breviarium historiæ suæ scribebat, ubi de Silverii electione agit, nihil penitus de vi illata clero ob intrusionem Silverii meminit, sed hæc tantum ait (a): *De Agapeti decessu audiens Romana civitas, Silverium subdiaconum Hormisda quondam Papæ filium (haud dubium ex legitimo matrimonio, ante susceptum, alias enim ad tantæ dignitatis gradum, prorsus fuisset inhabilis) elegit ordinandum. Augusta vero vocans Vigilium Agapeti diaconum, prosteri sibi secreto ab eo fugitavit, ut si Papa fieret, tolleretur Synodum, & scriberet Theodosio Alexandrino Episcopo hæretico, Anthimo, & Severo, & per epistolam suam eorum firmaret fidem; promittens dare ei præceptum ad Belisarium ut Papa ordinaretur & dari centenaria septem. Lubenter ergo suscepit Vigilium promissum ejus amore Episcopatus & auri: & facta professione, Romam profectus est, ubi veniens invenit Silverium Papam ordinatum. Quin & Ravenna reperit Belisarium in eadem urbe sedentem, eamque obtinentem. Hæc Liberatus de electione Silverii & conatu Vigilii, quem accersitum oportuit post obitum Agapeti Constantinopolim, ubi cum esset, ea cum ipsa sacrilega femina molita est. At Liberatus nihil penitus de violentia Theodati, nec de collata ipsi a Silverio pecunia, ut Pontifex crearetur. Quod quidem crimen neque verisimile fit, dum illud ipsum Silverius Vigilio sedis suæ invaloris in libello sententiæ, quem de ipsius damnatione conscripsit potenter obiicit: quod haud puto adeo libere facere potuisse, si ejusdem ipse reus criminis extitisset. At de Silverii electione satis: petamus modo Gallias.*

CXXXIV. Hoc anno, qui numeratur vigesimussecundus Childeberti Francorum Regis (decimoquarto enim anno post quingentesimum hic cum fratribus, defuncto Clodov.

Antiquorum inveniantur expressi. Verum utrumque me ex tenebris eruisse existimo.

Ad num. CXXXIV. Concilium Aurelianense II. celebratum anno XXII. Domini Childeberti Regis, ut legitur in subscriptione Honorati Episcopi Bituricensis. Quare cum Childebertus exunte anno DXI. Clodoveo Magno patri successit.

CHRISTI
536.AGAPETI PAP.
2.JUSTINIANI IMP. IO.
THEODATI REG. 3.

doveo parente, regnare cœpit) celebrata est in Gallis secunda Synodus Aurelianensis, cui interfuerunt Episcopi triginta, licet per vicarios suos nonnulli. Inter eos autem plures fuerunt sanctitate celebres, ut de quo inferius dicturi sumus, Gallus Arvernensis, Eleutherius Antiodorensis, Lauto Constantinensis, Paternus Abricensis; licet pro Paterno, Perpetuus legatur. Horum omnium memoria est in Romano Martyrologio certis diebus, quibus eorum dies natales celebrantur. Interfuit & Injuriosus ma-

PAGIUS

cesserit, pertinet illud ad annum quingentesimum tricesimum tertium. Convocatum est Regium Francorum præcepto, ut in Præfatione legitur: *Cum ex præceptione gloriosissimorum Regum in Aurelianensem Urbem convenissemus, &c. kiliet Theodoricus, Childeberti, & Clotarii;*

agni nominis Episcopus Turonensis (a). Extant ejus Synodi canones vigintiduo, inter quos qui numeratur quartusdecimus de oblationibus defunctorum, hæc habet: *Oblationem defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere censemus, si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse. Quorum tantummodo desperanda salus esset. Quibus videas, haud facile consuevisse majores negare defunctis gratiam, quam suffragiis Fidelium eisdem impartire Ecclesia toleret.*

Qui

non tamen ex omnibus Franciæ Provinciis, sed tantum ex quatuor Lugdunensibus, & tribus Aquitanicis, ut subscriptiones demonstrant. Interfuerunt Episcopi XXVI. & Presbyteri V. a totidem Episcopis missi, Canonesque XXI. editi.

(a) Liber. diac. in Brev. c. 22.

Quæ machinata sit Augusta contra Silverium pro Vigilio.

CXXXIV. Aurelianense Concil. secundum.

XVII. Concilium Aurelianense II.

JESU CHRISTI ANNUS 537.

SILVERII PAP. ANNUS I.

JUSTINIANI IMP. II. VITIGIS REG. I.

I. Qui sequitur annus Christi quingentesimus trigentesimus septimus post Belisarii Consulatum secundus belli Gothici, & undecimus Justiniani Imperatoris: quo (ut idem testatur auctor a) Belisarius Romam cogitans, primum omnium Neapolim sibi obviam municissimam in Campania civitatem, post duram viginti dierum obfidionem, in deditionem accepit, humanissimeque (si Procopio credimus) tractavit. Belisarii enim erga Neapolitanos clementia ab eodem Procopio commendatur. Verum a majoribus invenimus traditum, eundem Belisarium, ob nimiam caedem ibidem perpetratam a Silverio Romano Pontifice, cum Roma potitus est, acriter fuisse reprehensum, & poenitentiam agere compulsam, ut auctor Miscellae testatur (b), omnino diversa ab iis quae a Procopio enarrantur: quem consulat rem fufus prosequentem. II. Amissione igitur tanti praesidii, quod unicum intercedebat medium petentibus Urbem, magnopere consternati sunt Gothi; deque salute sua penitus jam desperare coeperunt, eoque magis, quod sub Rege essent positi omnium ignavissimo, immo & de prodicione suspecto: quod

(a) Procop. de bello Goth. l. 1.

Neapolis capta a Belisario.

(b) Paul. diac. hist. l. 16.

PAGIUS SAEC. VI. Olymp. 329. An. V. C. 1190. Anno Erae Hispan. DLXXV. A.C. 537.

ANNO PERIODI GRACO-ROMANAE 6030. 14. D. 6. P. 12. April. Indict. 15. JESU CHRISTI 537. VIGILII PAPAE I. JUSTINIANI IMP. II. VITIGIS REG. 2.

I. Decennalia Justiniani.

[1] Hoc anno, sicuti praecedenti, nulli Consulatus creati; sed haec formula usurpata: Post Consulatum Belisarii II. idest, anno secundo; in Occidente vero Acta publica ista formula aliquando subscripta: Post Consulatum Paulini III. idest, anno tertio Decennalia im-

NOTAE [1] Off. Post Consulatum Belisarii II. vel: Post consulatum Paulini III. Lapis, Augustae in Delphinatu apud Muratorium pag. CDXXIV. 3.

OBIIT IN XPO III. KAL. NOVEMBR TERTIO P. C. PAULINI I U N V C C.

Victor: Post C. Belisarii anno II. Epitome temporum & Indiculus Paschalis anno a Passione Domini DX. P. C. Belisarii. Ad oram adnotatur: quod est consulatus iterum. GEORGIUS

viderent eum tanti praesidii jacturae nullam prorsus habuisse rationem, neque de nobilissimae urbis excidio vel minimum quidem curasse, cum potuisset Gothorum confato exercitu illi suppetias ferre, & antevertere tantam cladem. Quamobrem ejus e medio tollendi consilia inter se inire coeperunt, quod & citius perfecere: nam hoc eodem anno ab ipsis novo creato Rege Vitige, interemptus est, cum regnasset annos tres, ut Procopius tradit, qui rem gestam fufus narrat: atque pertaefos Gothos ignaviae sui Regis non modo nihil de bellico apparatu in tanto rerum discrimine meditantis, sed de rebus eventuris sciscitantis malis artibus Judaeum quemdam magum, statim Vitigem Ducem exercitus antea e Dalmatia evocatum, virum strenuum, bellicis sudoribus ubique spectatum, Regem acclamasse. Cum ejus rei percussus nuncio Theodatus, ex Urbe profugus, Ravennam versus dum abiret; praeventus a militibus a Vitige missis occiditur. Tunc Romam cum suis Rex novus progressus, filium Theodati Regis nomine Theodegiscum conjecit in carcerem. Interea vero, quo sibi agentes ubique Gothos redderet, ut Regi,

Vitigis Rex Gothorum.

Theodatus occisus.

perii a Justiniano post Justinii mortem suscepti, ut ex dicendis num VI. liquet. A num. I. ad V. Est hic annus belli Gothici tertius, non vero, ut Baronius habet, secundus; is enim tantum in cursu fuit usque ad vernal tempus currentis Christi anni. Quare cum Belisarius anno secundo belli Gothici Neapolim expugnavit, Gothi Vitigem Regem creaverint, & hujus jussu Theodatus occisus fuerit, haec superiori anno, non vero praesenti quo ea Baronius narrat, contigere. Eo itaque anno Belisarius Romam cogitans, Neapolim, Civitatem sibi obviam, post duram viginti dierum obfidionem in deditionem accepit, ut fufere refert Procopius lib. 1. de Bell. Goth. capp. 8. 9. & 10. Ubi accepere Gothi captam esse Neapolim, apud Regeta locum ab Urbe Roma CCLXXX. stadiis distantem, sibi Italique Regem eligunt Vitigem praesidii clarissimum. His Theodatus auditis praecipiti fuga Ravennam petiit.

II. Neapolis anno superiori a Belisario capta.

(a) Caffio. Var. l. 10. ep. 31.

III. Vitigis Regis ep. ad Gothos.

in omnibus obsequentes, publicas omnibus ad omnes Gothos litteras dedit, scriptas ipsas quidem a Cassiodoro fungente Praefectura Praetorii, ab eodemque inter caeteras suas Varias aggregatas; quae sic se habent (a):

Universis Gothis Vitigis Rex. Quamvis omnis proventus ad Divinitatis est munera referendus, nec aliquid constat bonum, nisi quod ab ipsa dignoscitur esse collatum; tamen quam maxime causa regia dignitatis supernis est applicanda iudicis: quia ipse nihilominus ordinavit, cui suos populos parere cognoscit. Unde auctori nostro gratias humillima satisfactione referentes, indicamus, parentes nostros Gothos inter prociustiales gladios, more majorum scutorum supposito, regalem nobis contulisse, praesente Deo, dignitatem; ut honorem arma darent, cui bella opinionem pepererant. Non enim in cubilibus angustis, sed in campis late patentibus electum me esse noveritis; nec inter blandientium delicata colloquia, sed tubis concrepantibus sum quaesitus: ut tali fremitu concitatus desiderio virtutis ingenita Regem sibi Martium Geticus populus inveniret. Quamvis enim fortes viri inter bella ferventia nutriti Principem ferre poterant, non probatum, ut de ejus fama laboraret, quamvis de propria virtute praesumeret? Neceffe est enim, talem de cunctis opinionem currere, qualem gens meruit habere rectorem. Nam sicut audire potuistis, parentum periculis evocatus ad veneram communem cum omnibus subire fortunam; sed illi Ducem me sibi esse non passi sunt, qui exercituum Regem quaerere videbantur.

IV. Quapropter primum divina gratia, deinde Gothorum favete iudicis: quia me Regem omnes facitis, qui unanimiter vos. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS tit. Verum Optaris natione Gothus Vitigis jussu eum insequitur, & inventum affixit humi, ac resupinum instar victimae jugulavit, inquit Procopius cap. 9. qui addit, eum Gothorum Regno tres annos potitum, qui ideo incompleti fueret; cum anno DXXXIV. Athalarico successerit. Occisus autem Theodatus mense circiter Augusto superioris Christi anni; cum Anastasius in Silverio Papa, qui die VIII. mensis Junii anni superioris Pontificatum Romanum suscepit, narrata ejus creatione, scribat: Post menses vero duos nutu Divino extinguitur Theodatus tyrannus, & elevatur Rex Vitigis.

III. Gothi qui in Gallia possidebant, cedunt Francis anno superiori. Interea Vitigis Romam se contulit, unde Legatos ad Francos misit, qui illis Gallias cederent: Tunc Reges Francorum erant Childbertus, Theodebertus, & Clotarius, qui traditam sibi Galliam ac pecuniam inter se pro cuiusque Regni portione diviservunt, inquit Procopius cap. 13. qui jam scripserat, Theodatum de Belisarii in Siciliam adventu certiore factum, cum Germanis (sic Francos vocat) pactum esse, ut ipsi eorum Reges ad hoc bellum auxilio veniant,

CHRISTI 537.

SILVERII PAP. I.

JUSTINIANI IMP. II. VITIGIS REG. I.

ta confertis. Deponite nunc damnorum metum: dispendiorum suspiciones abiicite: nihil sub nobis asperum formidatis. Amare volumus viros fortes, qui saepius bella peregrinamus. Additur, quod unicuique virtutum vestrarum testis affisso. Ab alio enim mihi non est opus facta vestra narrari; quia omnia vobiscum laboribus sociatus agnovi. Amici Gothorum nulla promissionum mearum varietate frangendi sunt. Ad gentis utilitatem respiciet omne quod agimus; privatim nec vos amabimus. Hoc sequi promittimus, quod ornet regium nomen. Postremo nostrum per omnia pollicemur Imperium, quale Gothos habere deceat post inclytum Theodoricum; vir ad regni curas singulariter & pulchre compositus; ut merito unusquisque Principum tantum praclarus intelligatur, quantum consilia ipsius amare dignoscitur. Idcirco parens ipsius debet credi, qui ejus facta potuerit imitari. Et ideo pro regni nostri utilitate estote solliciti, de interna conversatione, Deo adjuvante, securi. Haftenus Vitiges ad suos Gothos, quos omnes in Theodatum infensos reddidit sibi maxime obsequentes.

* Arma

V. Consilium Vitigis recedendi ab urbe.

At vero Belisario victori ad tempus cedere coactus est, impossibile sentiens contra fluminis impetum niti posse: haud enim satis virium novo Regi, resistere Justiniano Imperatori, qui per Belisarium regnum invasum jam magna ex parte possidebat, quique tot tantisque ex Wandalico bello victoriis posset quibuscumque videri tremendus. Quamobrem haud sibi tutum putavit Romae consistere, & a Belisario obsideri, seque ac suos in discrimen adduci. Sic igitur commonefactis (ut ait Procopius) ipso Silverio Romano Pontifice atque universo Senatu, ut Gothis de omnibus benemeritis fideles persisterent, relicto Urbi praesidio B b b b si.

ubi Gallia partem in Ditione Gothica stem, & aurocorum viginti millia acceperint. Verum is vita fatum prius invenit, quam pacta conveniret. Ex Vitigis Regis cessione Francis anno superiori accessit omnis Ostrogothorum Ditione cis Alpes posita. Haec autem Italiam ad Ortum, Rhodanum ad Occasum, mare Mediterraneum ad Meridiem, & nuperimos Burgundiae fines ad Septentrionem respiciebat, & quatuor Provincias Galliarum integras comprehendebat, Narbonensem secundam, Alpes Maritimas, Alpes Graias, & Viennensem secundam, exceptis Deentium & Vivariensium Civitatibus in eadem secunda Viennensi, cujus Metropolis Arrelatum. Hoc modo Francorum Reges, qui alias omnes Galliarum Provincias armis occupaverant, totam Galliam praeter Septimaniam, quae Visigothorum erat, & praeter Britanniam Armoricam, quae suos Comites habebat, obtinuerunt. De hac Galliarum cessione mentionem facit Baronius num. X.

A num. V. ad X. Dum haec agit Vitiger, interea Belisarius Romam cogitans, profectio-

IV.

Vitiges exercitum comparat.

fidio quatuor millium selectissimorum Gothorum militum sub Duce Leudere, ipse cum cæteris ad reparandas vires & res componendas profectus est Ravennam. Ubi cum esset, statim legationem ad suos qui in Gallia erant Gothos mittit, & ad Francos, ut eos sibi belli socios jungeret; sicque tum ex suis tum etiam ex focis exercitum compararet, quo rediens posset occurrere Belisario, & cum eo collatis signis de rerum summa decernere. Mittens autem legatum ad Reges Francorum, dat in mandatis, ut illis Gallias cedat, & pecuniam a Theodato pactam persolvat, ut sic illos his beneficiis obligaret.

VI.

Interea vero veriti Romani ne paterentur quæ passi erant Neapolitani: suadente (ut ait Procopius) Romano Pontifice, sese Belisario dedere; missoque qui eum vocaret, nuncio, uno eodemque die per Asinariam portam ingressus est idem cum exercitu Belisarius, & ex adversa egressi sunt Gothi Ravennam ituri. Peditum igitur Urbe Belisarius, tamquam victoriæ insignia claves portarum Constantinopolim misit, vincitumque Leudarem Ducem Gothorum omnium perducere decussit ad regnum, ut cunctæ gentes potuissent agnoscere vicissitudinem vos gratia tanto pignori reddidisse.

VII.

Quo tempore capta urbs. (a) Evagr. l. 4. c. 18.

Quoniam mense anni hujus, quotove ejus die capta a Belisario Urbs fuerit, Procopius quidem rem tantam silentio præterit, Evagrius (a) vero his verbis notam facit: Civitas itaque Belisario sine pugna tradita est & Roma de Romanis subicitur post annos sexaginta, quibus a Gothis occupata fuisse, nono die Apellæ, hoc est, ad quintum Idus Decembris, undecimo anno Imperii Justiniani. Hæc Evagrius, eademque Nicephorus (b) Anastasius vero in Silverio tradit, quarto Idus ejusdem mensis Decembris Belisarium esse Urbem ingressum, anno autem ex quo ab Erulis capta est sexagesimo expleto, ex quo vero a Gothis possessa (c) anno Quadagesimoquarto.

* Erulis.

(b) Niceph. l. 17. c. 13.

(c) Miscel. l. 16.

PAGIUS Roma anno superior recuperata.

parat, inquit Procopius cap. 14. qui subdit, Belisarium ea feliciter sine pugna positum esse: Receptaque est, inquit, Roma sexagesimo anno, mense eodem postquam a Barbaris in secula fuerat. Capta est a Barbaris Roma anno quadringentesimo septuagesimo sexto, ideoque anno superiori recuperata; perperamque Baronius, ejus dedicationem in præsentem annum differt. Addit Procopius: Cum undecimum imperandi annum haberet Justinianus; sed sine dubio numerus corruptus est; isque Baronio errandi causam dedit: annus enim XI. Justiniani, nec enim anno belli Gothici secundo, quo Belisarius Romam ex Procopii calculo ingressus est, nec cum anno post captam primam a Gothis Romam sexagesimo convenit. Evagrius lib. 4.

Inter hæc Vitiges non prætermittit tentare animum Imperatoris, si ad pacem eum perducere posset: decernitque ad eum legatos, quibus has litteras a Cassiodoro (d) conscriptas tradidit.

(d) Cassio. Var. l. 10. ep. 32.

VIII. Vitigis litteræ ad Imp.

Quanta sit nobis clementissime Imperator, gratia vestra votiva suavitas, hinc omnino datur intelligi, ut post gravissimas læsiones & tanta effusione sanguinis perpetratas, sic videamur pacem vestram querere, tamquam nos nemo vestrorum putetur ante læsisse. Pertulimus talia, qualia & ipsos offendere possunt, qui fecerunt insurrectiones sine reatu, odium sine culpa, damna sine debitis, Et ne pro parvitate sui negligi potuisset, non in provinciis tantum, sed in ipso rerum capite, nempe Roma, probatur inflicto. Estimare quos dolores abiscimus, ut vestram justitiam reperire possimus. Talis res effecta est, quam mundus loquatur: quæ sic a vobis meretur componi, ut aequitatem vestram generalitas debeat admirari. Nam si vindicta Regis Theodati quaeritur, mereor diligi: Si commendatio divæ memoriæ Amalasanthæ Reginæ præ oculis habetur, ejus debet filia cogitari, quam jussis vestrorum omnium perducere decussit ad regnum, ut cunctæ gentes potuissent agnoscere vicissitudinem vos gratia tanto pignori reddidisse.

* Theobaldi Theod. baldi.

IX. * fastidia.

Illud etenim vos debuit permovere, quod distributione mirabili ante regni fastigia invicem nos Divinitas vestram fecit habere notitiam, ut amoris causam tribueret, quibus aspectus gratiam contulisset. Quali enim reverentia Principem colere potui, quem adhuc in illa positum fortuna suspexi? Sed potestis & nunc omnia reintegrare quæ facta sunt: quando non est difficile illum in affectu retinere, qui gratiam constat desideranter expectare. Et ideo salutantes clementiam vestram honorificentia competentem indicamus nos legatos nostros illum atque illum ad serenitatis vestræ sapientiam destinasse, ut omnia more vestro cogitatis: quatenus utraq; Respublica restaurata concordia perseverent, & quod temporibus retro Prin-

cap. 19. qui eodem, quo Procopius seculo vitigis, & qui ex hujus Historia se didicisse ait, quæ de hoc bello scribit, ita rem refert: Denique Urbs Roma in potestatem Romanorum venit, post annos denum sexaginta, mense Apellæ, quem Latini Decembrem vocant, cum Justinianus annum Imperii sui undecimum ageret. Quare is error antiquus est, & forsitan ex Evagr. ad Procopium a scio quopiam translatus. Capta Urbs mensem ab alio quam a Procopio Evagrius accepit; ex ejus enim lectione liquet, eum aliqua alia singularia habere, quæ apud Procopium non leguntur. Maltretus recens Procopii Interpres hunc locum, Πόλιν τε αὐτίκ ἔπινοῦσα ἔτασεν ὑπὸ μὲν τοῦ ἐνδελκίου ἔτος ἑξήκοντα βραβυλίου τῆν ἀυτοράτορα ἀρχὴν ἔχοντος ἡλίου ita

(a) Cassiod. cod. l. 10. ep. 33. 34. 35.

X. De Goth. Ravennam festinantibus.

(b) Greg. dial. l. 1. c. 9.

Principum laudabili opinione fundatum est, sub vestro magis Imperio divinis auxiliis augeatur. Reliqua vero per legatos prædictos serenitati vestra verbo insinuanda commisimus ut & aliqua epistolæ brevis stringeret, & causas nostras suggerentes plenius intimarent. Hæc tenus ad Justinianum Vitiges: qui quod ait de filia Amalasanthæ; tradit Procopius, eumdem Vitigem, ubi Ravennam pervenit, eam ibi asservatam matrimonio sibi, invitam licet, conjunxisse, ut ita sanguinis regii vel ex conjugis saltem parte regnum ipsum minime expers esset. Extant & tres aliæ Vitigis (a) epistolæ occasione ejusdem legationis ad diversos datæ. At vero nihil hac legatione actum esse, declararunt eventa, cum non pax eam secuta sit, sed bella maximo apparatu comparata, ut docent quæ suo loco dicturi sumus anno sequenti.

Quæ vero acta esse hoc tempore memoria digna narratur, cum contigit Gothorum profectio ex Latio Romaque concito gradu Ravennam; hic minime prætermittenda putamus, quæ probe sibi cognita S. Gregorius in Dialogis refert, atque in primis de S. Bonifacio Ferentinæ civitatis Episcopo, cujus complura præclara gesta ubi recensuit, hæc de Gothis habet (b): Alio quoque tempore duo ad eum Gothi hospitalitatis gratia venerunt, qui Ravennam se festinare professi sunt: quibus ipse parvum vas ligneum vino plenum manu sua præbuit, quod fortasse in prandio itineris habere potuissent. Ex quo illi, quousque Ravennam venerint, biberunt. Gothi autem aliquantibus diebus, in eadem civitate morati sunt; & vinum quod a sancto viro acceperant, quotidie in usu habuerunt. Sicque usque ad eundem venerabilem ferentes reversi sunt, ut nullo die cessarent bibere, & tamen vinum eis ex illo vasculo nunquam decisset; ac si in illo vase ligneo, quod Episcopus eis dederat, vinum non augeretur, sed nasceretur. Hæc de his Gregorius. Porro si hæc in ista festinatione Gothorum contigerunt, cum illi mense Decembri e Latio Romaque Ravennam profecti sunt, reversi vero ad obsidionem Urbis mense Martio; ingens placet.

PAGIUS

ita vertit: Atque ita recepta est Roma die IX. Decembris anno postquam capta fuerat, sexagesimo; qui fuit XI. Imperii Justiniani. Existimat enim Maltretus, Procopium scripsisse, ὅ ἀπὸ μὲν & Librariorum errore notam illam numeralem ὅ ideest, IX. omittam, ac loco ἀπὸ ideest ἀπελλᾶν eos scripsisse, ἢ πὸ. Quæ conjectura quantum ad mensem Apellæ, qui Decembri nostro respondet, parum verisimilis; sed quantum ad notam numeralem seu diem captæ Urbis, quam nec Nicephorus lib. 17. cap. 13. nec Evagrius laudatus habent, licet mensem Apellæ me-

ne istud oportuit fuisse miraculum.

Sed quid idem sanctus Gregorius (c) his ipsis temporibus factum a Fortunato Tudertinæ civitatis Episcopo, tradat, accipe: Quadam (inquit) die Gothi juncti a Tudertinam civitatem venerunt, qui ad partes Ravennæ properabant; & duos parvulos puerulos de possessione abstulerant, quæ possessio præfata Tudertinæ civitatis subiacebat. Hoc cum viro sanctissimo Fortunato nuntiatum fuisset, profectus missi, atque eosdem Gothos ad se vocari fecit. Quos blando sermone alloquens, eorum prius studuit asperitatem placare; ac post intulit, dicens: Quale vultis pretium dabo; & puerulos, quos abstulistis reddite; mibique hoc gratia vestræ munus præbete. Tunc is qui prior eorum esse videbatur, respondit dicens. Quicquid aliud præcipis facere parati sumus: nam istos parvulos nullatenus reddemus. Cui venerandus vir blande minatus dicit: Contristat me fili, & non audis patrem tuum. Noli me contristare: nam non expedit tibi. Sed idem Gothus in cordis sui feritate permanens, negando discessit.

XI. (c) Greg. dial. l. 1. c. 10.

Quid S. Fortunatus cum Gotho pervicace.

XII.

Die vero altera digressurus, rursus ad Episcopum venit: quem istis verbis pro dictis puerulis iterum Episcopus rogavit. Cumque ad reddendum nullo modo consentire voluisset, contristatus Episcopus dixit: Scio quia tibi non expedit, quod me contristato discedis. Quæ Gothus verba despiciens, ad hospitium reversus, eosdem puerulos, de quibus agebantur, equis superimpositos cum suis hominibus præmisit; ipse vero statim ascendens equum subsecutus est. Cumque in eadem civitate ante beati Petri Apostoli ecclesiam venisset, equi ejus pes lapsus est; qui cum eo corruit, & ejus coxa mox fracta est, ita ut in duabus partibus os esset divisum; levatusque in manibus reductus est ad hospitium. Qui festinus missi, & puerulos quos præmiserat reduxit, & viro Fortunato venerabili mandavit, dicens: Rogo te, Pater, mitte ad me diaconum tuum. Cujus diaconus cum ad jacentem venisset, puerulos quos redditurum se Episcopo omnino negaverat, ad medium deduxit, eosque diacono illius reddidit, dicens: Vade, & dic domino meo Episcopo

Gothus Divinam sensit vindictam.

B b b b z po

morent, ea prorsus reicenda. Si enim Procopius diem expressisset, illam Evagrius & Nicephorus, imo & Grotius in Versione sua non prætermisissent. Miror autem Virum doctissimum hanc suam conjecturam in ipsum Procopium inferuisse; si enim hoc liceret, non versiones, sed interpolationes Auctorum, suaque somnia Interpretes nobis obruderent. Denique hæc conjectura Anastasio in Vita Silverii inniti non potest; cum scribat: Ingressus Belisarius in Urbem IV. Idus Decembris, ideoque die decima Decembris, non vero nona. Diem il-

XIII. Ufus & virtus aquæ benedictæ.

po: Quia maledixisti mihi, ecce percussus sum; sed pueros, quos quaesisti, re- cepe; & pro me, rogo, intercede. Suscep- tos itaque puerulos diaconus ad Episco- pum reduxit; cui benedictam aquam ve- nerabilis Fortunatus statim dedit, dicens: Vade citius, & eam super facientis corpus proice. Perrexit itaque diaconus, atque ad Gothum introgressus, benedictam aquam super membra illius asperxit.

Vide aquæ benedictæ usum atque vir- tutem, quam subdit his verbis: Res mi- ra & vehementer stupenda: mox ut aqua benedicta Gotbi coxam contigit, ita om- nis fractura solidata est & saluti pristi- nae coxa restituta, ut hora eadem de le- to surgeret, & ascenso equo iter ageret, ac si nullam unquam læsionem corporis per- tulisset. Factumque est, ut qui sancto vi- ro Fortunato pueros cum pretio reddere obedientiæ subiectus noluit, eos sine pre- tio pœna subactus donaret. Hæc Grego- rius, quæ se accepisse testatur a sene, cive Tudertino, viro fideli. Plura alia præterea narrat de eodem viro sanctis- simo Fortunato, cujus virtus miraculo- rum exuberans etiam in Gothos Arianos large aquæ benedictæ asperione mana- vit, quam Novatores infelicissimi, Aria- nisque deteriores contemnunt. Florue- runt his temporibus inter tot Italiæ cla- des viri sanctissimi, quorum pluribus in locis idem sanctus Gregorius in Dialo- gis meminit, nosque opportune, se offe- rente occasione, suis locis mentionem ha- bebimus. Jam vero ad res Orientalis Ec- clesiæ narrandas orationes convertamus.

XIV. Exulat Paulus, substituitur Zoilus.

Hoc anno Paulus Episcopus Alexan- drinus Orthodoxus incaute agens, homicidii reus constitutus atque damnatus, in exilium eiicitur, subrogato in locum ipsius Zoilo. Hæc autem quomodo se ha- buerint, quam diligenter persecutus est Liberatus (a) qui de ipso hæc ait post ejus electionem: Accepit ab Imperatore potestatem super ordinationem Ducum & Tribunorum, ut removeret hæreticos, & pro eis Orthodoxos ordinaret: per illos

PAGIUS

illum tam a Procopio, quam ab Evagrio omif- sum, Anastasium recte norasse, non videtur du- bitandum. Hæc omnia in Italia anno superiori gesta.

V. Paulus e Sede Alexandria dejectus circa ann. DXLIII.

A num. XIV. ad XIX. In Chronico Nice- phori & in Tabulis Theophanis anni duo Pau- lo Episcopo Alexandrino, Zoilo vero Pauli suc- cessori, qui anno DLI. de Sede exturbatus est, anni septem attribuantur. Quare Paulus, qui anno exeunte DXXXVIII. Episcopatum Alex- andrinum inivit, anno circiter quingentesimo quadragesimo primo homicidii convictus e Sede dejectus est. De hac Pauli damnatione plu- ribus agunt Liberatus cap. 23. & Procopius in Hist. Arcan. cap. 27. quem legisse non pige- bit. Victor Tununenſis Pauli depositionem, & Zoili ejus successoris ordinationem confert in Consulatum Basilii Jun. annos DXLI. gestum;

enim populi invalescebant. Qui Alexan- driam descendens, timore sui, suaque in- dustria addixerat suscipere Concilium. Chalcedonense, nisi interventu diaboli tal- lis emerſisset causa. Cogitante Paulo E- piscopo removere Eliam Magistrum mili- tum, Psojus diaconus quidam & Oeconom- us Ecclesiæ, amicus Elia, per portito- res litterarum velocissimos pedestres (quos Ægyptii Simacos vocant) omnia volum- ina Pauli scribebat. Contigit autem Paulum invenire litteras ejus Ægyptia- ce scriptas, & legere: & timens quod de Proterio contigerat sollicitus de eo fa- ctus est, & cepit Psojum compellere fac- cere rationes Ecclesiæ: quom tradidit Ju- dici, & Imperatori de eo retulit. Eo tempore apud Alexandriam Rhodo erat Augustalis, qui eum accipiens custodiend- um usque ad Imperatoris præceptum, consilio ejusdem prioris civitatis nomi- ne Arsenii, acceptis muneribus, infcio (ut fertur) Episcopo, clam nocte totis viribus eum magno cruciatu occidit. Cu- jus filii & affines Imperatorem interpel- lantes, suggesterunt ei, quia vi eorum parens debitum mortis persolveret. Quod audiens Imperator, vocavit Liberium, & fecit, eum Augustalem, misitque eum A- lexandriam inquirere causam. Ad quam urbem Liberius cum venisset, Rhodonem ad se venire jussit, & ab eo requirebat, quomodo occidisset diaconum. Ille vero respondit, jussione Episcopi factum fuisse: habere se Imperatoris delegationem, age- bat; ut quicquid juberet Episcopus, mo- dis omnibus impleteret. Sed negante Pau- lo Episcopo, & se nescire clamante, prior ille civitatis Arsenius homicidii illius auctor inventus, morte multatus est. Porro Episcopo Paulo Gazam in exilium missi, Rhodo cum gestis de eo Actis di- rectus est Constantinopolim. Cujus Gestæ cum intra Palatium legerentur Principi, jussit eum duci, & foras regiam civita- tem occidi.

Et post hæc misit Imperator Pelagium diaconum & Apocrisarium primæ sedis Ro- ma-

sed in Appendice ad hujusmodi Chronicon, & ad Basilii Consulatum, Pauli ordinatio re- citatur; qui cum biennio federit, ut mox di- xi, anno DXLIII. Zoilum successorem habuif- set. Hoc confirmant Tabulæ Theophanis, in quibus initium Zoili alligatur anno Incarnat. secundum Alex. DXXXV. qui Kalend. Septemb. anni Christi DXLII. exorditor. Præterea ex- duratione Sedis Zoili liquet, hunc anno saltem DXLIII. Thronum Alexandrinum conscendif- se. Depositus enim fuit anno DLI. postquam annos VII. sedisset, non vero annos XIII. ut Baronius habet, qui Nicephorum in Chronico citat, ubi tamen annos tantum VII. ei adscri- buntur. Profecto Præfulum Alexandrinorum Chronotaxis in Annalibus per hæc tempora valde depravata, nec alibi recte etiam confi- gnata. Em. Card. Norſius in Dissert. de V. Sy-

Damnatur Paulus Episcop. A-lexand.

XV.

* Ephra- mio.

mana Antiochiam cum Sacris suis, quibus præcepit ut cum Euphremio * ejusdem ur- bis Episcopo & Petrus Hierosolymita & Hippatus Ephesinus veniret Gazam, & Paulo Episcopo pallium auferrent & de- ponerent. Pelagius vero profectus Antio- chiam & inde Hierosolymam, cum memo- ratis Patriarchis, & aliquantus Episco- pis venit Gazam, & auferentes Paulo pallium, deposuerunt eum, & ordinave- runt pro eo Zoilum, quem postea Impera- tor deposuit, & Apollinarem ordinavit, qui nunc est Præsul ipsius Alexandri- ne Ecclesiæ. Hæc Liberatus. Cæterum Zoili condemnationem post annos tredecim contigisse ex numero an- norum sedis ejus a Nicephoro posito, dicere opus est. Sed non prætermitta- mus referre quæ sub eodem Paulo Ale- xandrino Episcopo accidisse admiratio- nis digna apud Sophronium habes (a).

(a) Præ- sult. c. 207.

XVI.

Narravit (inquit) nobis Abbas Theo- mas & Theodorus, quod Alexandria sub Paulo Patriarcha puella quadam relicta fuerat pupilla a parentibus magna fa- cultate locupletibus. Erat autem adhuc sine baptismo. Die vero quadam ingres- sa pomarium, quod sibi reliquerant pa- rentes ejus (sunt enim in medio civita- tis pomaria) vidit quemdam parentem sibi laqueum, ut se præfocaret. Cucurrit igitur, & dixit ei: Quid facis, homo? Dixit autem ei: Dimitte me, mulier, quoniam in multa tribulatione sum. Quæ ait: Dic mihi causam, & fortassis adju- vare te poterò. Dixit illi: Gravi ære alieno premor & valde suffocor a credito- ribus: elegique potius semel vitam fini- re, quam quotidie mori. Quæ dixit il- li: Quæso te, accipe omnia quæ hibeo, & redde: tantum ne perdas te ipsum. Sumens vero ille, reddidit omnia. Puel- la ergo angustiari cepit, non habens qui sibi curam generet: itaque destituta parentum solatio fornicari instituit, & inde sibi victum quæreret. Dicebant ergo viri illi sancti Theonas & Theodorus, admirantes scilicet: Quis novit ista, nisi solus Deus; quomodo scilicet permittatur anima propter causam aliquam ipsi soli

Puella misericor- diam con- secuta.

PAGIUS

Synodo Cap. I. ubi cæteris accuratius eum exa- minavit, Timothei mortem cum Victore Tun- nensi in annum DXXXVIII. perperam differt, & Depositionem Theodasti in annum DXL. licet ex Liberato Audore coræo constet, eum ante finem anni Christi DXXXVIII. privatum Dignitate fuisse. In tanta rerum obscuritate non habeo quod dicam, nisi Paulum amplius quam annos duos, & Zoilum amplius quam an- nos septem Alexandrinam Ecclesiam admini- strasse, & in annis eorum Sedis enumerandis Antiquos errasse, aut post depositionem Pau- li aliquod Interpontificium extitisse. Pluri- mum referret, Zoili initium etenebris erui, ut conflare posset de tempore quo Origenista

cognitam ad tempus derelinqui? Post ali- quantum vero temporis infirmata est puel- la, & in se conversa compuncta est, ora- vitque Pontificem, ut faceret illum Chri- stianam. Omnes autem aspernabantur eam, dicentes: Quis hanc suscipiat, quæ me- retrix est? Affligebatur autem vehemen- ter. Cum vero in his esset angustiis asti- tit illi Angelus in specie hominis cum quo misericordiam fecerat, Cui illa di- xit: Cupio fieri Christiana, & nemo vult pro me loqui. Qui ait: Numquid re- vera istud cupis? Respondit illa: Utique domine, & deprecor te ut hoc mihi im- pertiar. Qui ait: Noli triftari. Ego adducam aliquos qui te accipiant. Ad- duxit ergo alios duos & ipsos sanctos An- gelos. Duxeruntque illam ad ecclesiam. Rursusque se ipsos transformantes in per- sonas quasdam illustres, & notas in or- dine Augustalium, vocant clericos, pre- sbyterum scilicet & diaconum, qui in hoc ipsam constituti erant.

XVII.

Dicunt eis clerici: Vestra charitas pro ea pollicetur? Illi autem responderunt: Etiam nos pro illa pollicemur. Sumentes ergo illam, baptizaverunt: & albis in- duta, rursus ab eis subvecta est. Quam cum deposuissent, evanuerunt. Vicini ergo cum illam ita albis indutam viderent; postquam receperunt illi, dicunt ei: Quis te baptizavit? Nunciavit autem eis rem totam, dicens: Venerunt quidam & tulerunt me in ecclesiam, locutique sunt cle- ricis, & baptizaverunt me. Et dixerunt ad illam. Qui sunt illi? Cum vero non posset dicere qui essent illi; adeuntes nunciaverunt Episcopo. Dixit autem Episco- pus his qui ad baptizandum constituti erant. Et confessi sunt se illam baptizaf- se, exoratos ab illo & illo Augustalibus. Porro accersitis ex Prætorio his quos clerici dixerant, dixit Episcopus: Num ipsi ista fidejussistis? Qui dixerunt: Ne- que novimus, neque conscii sumus nos hoc fecisse. Tunc vero jam cogitavit Episco- pus Dei, hoc esse opus. Convocansque illam, dixit ei: Dic mihi, filia, quid gessisti boni? Quæ ait: Meretrix existiens & pauperula, quid boni facere potui? Di- xit

damnati sunt; cum certum sit, eo jam Ale- xandrino Episcopo, eisdem inter hæreticos an- numeratos. Illud tamen certum videtur, Ori- genistas ante annum DXL. damnatos non esse.

Encænna Ecclesiæ Sanctæ Sôphie anno DXXXII menſe Februario ædificari coepit, ad hunc an- num pertinent. Continuator enim Marcellini ad annum II. post Consulatum Belſarii ſcri- bit: Ecclesia Major Constantinopoli ab Imp. Ju- ſtiniano ſingulariter in mundo conſtructa dedica- tur VI. Kalend. Januariæ, ſeu die XXVII. Decembris, quæ hoc anno in Dominicam in- cidit. De his Encænii Theophanes anno In- carnat. ſecundum Alexandrinos DXXX. Ka- lend. Septemb. hujus Chriſti anni inchoato, ait: Hoc

VI. Ecclesia S. Sôphie de- dicatur.

Hoc

CHRISTI
537.SILVERII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. II.
VITIGIS REG. I.

xit illi Episcopus: Nihil omnino operata es? Dixit: Non, nisi quod videns quemdam qui a creditoribus premebatur, se suffocare volentem, data illi omni substantia mea, liberavi eum. Et his dictis, continuo obdormivit in Domino. Tunc Episcopus glorificans Dominum, dixit: Justus es, Domine, & rectum iudicium tuum. Hucusque auctor non absque probatorum virorum testificatione hæc asserens.

XVIII.

Quod ad Zoilum pertinet Episcopum Alexandrinum, testatur Agatho Papa in epistola ad Imperatores Constantinum, Heraclium & Tiberium, ad eundem Zoilum scriptum fuisse a Justiniano Imperatore edictum pro fide Catholica adversus Acephalos; quod exscriptum idem Agatho Papa ad dictos Augustos misit. Caremus nos eo, neque usquam invenimus, cujus saltem hic meminisse oportuit.

PAGIUS

Hoc anno mensis Decembris die XXVIII. Indictione prima, priores Magna Ecclesia peracta sunt Encania. Proceffit vero supplicantis populi Cætus e Sancta Anastasia Templo, Patriarcha Menia in Imperatoris Curru sedente, & ipso Imperatore inter plebem procedente. Ab incensa igitur sanctissima Ecclesia die ad ejus Dedicacionem anni quinque, menses undecim, & dies decem intercefferunt. Quare Magna Ecclesia Constantinopolitana anno DXXXII. die circiter XVII. mensis Januarii conflagravit. Hæc Dedicatio Decennalium Justiniani indicium.

Quod vero ad reliqua quæ sunt anni XIX. hujus spectat, dicere minime prætermittimus, reperiri hoc anno editas complures Justiniani Imperatoris constitutiones: est inter alias illa data Kalendis Septembris (a), qua in cunctis monumentis publicis apponi voluit nomen Imperatoris, Consulium, & Indictionis, de qua ad confirmandam temporis rationem superius egimus: aliæ (b) item de permutandis Ecclesiasticis rebus: insuper ne etiam aliquid solvatur pro admittendis clericis in ecclesiam (c): item qua vetuit in privatis domibus sacra (d) fieri: & aliæ (e) ad funera defunctorum constitutiones spectantes: quas cunctas tu, lector, otiosus consulere poteris; nos hic imponimus anni hujus rerum gestarum finem.

Hoc anno Roma a Vitige Gothorum Rege obsessa, Silverius in exilium missus, & Vigilius die XXII. mensis Novembris Pontifex Romanus consecratus, ut anno sequenti, Baronii ordinem sequentes videbimus. Timotheus Episc. Alexandrinus mense Februarii anni currentis obiit, eodemque anno Gaianus primum, & postea Theodosius dicti sunt Episcopi Alexandrini, ut an. DXXXV. diximus. Datis Legatio ad Belisarium, de qua anno sequenti num. XXII. Bellum civile inter Reges Francorum, de quo anno DXL. num. VIII.

JESU CHRISTI
ANNUS
538.SILVERII PAP.
ANNUS
2.JUSTINIANI IMP. II.
VITIGIS REG. 2.I.
Urbs a
Vitige
obsessa.

Consulibus Joanne atque Volufiano aperitur annus Domini quingentesimus trigefimus octavus, idemque a Procopio numeratus annus tertius belli Gothici in Italia: quo Vitiges Gothorum Rex, revocatis in Italiam Gothi qui apud Francos erant, comparato exercitu (ut auctor est Procopius) centum & quinquaginta millium militum, adversus Belisarium veniens, Romam mense Martio obsidere cepit. Quæ autem crebro inter utramque partem sint conflata certamina, iterati conflictus, & quam in multis prudentia & bellica fortitudo Belisarii eniterit, eundem exacte cuncta narrantem Procopium consule. Sat nobis pauca quædam ab instituto haud abhorrentia, sed maxime congrua hic inferere, quæ ad pietatem spectare possent, quæ quique censebit, ut cum hæc ait de moenium custodia (a):

(a) Procop.
de bello
Goth. l. i.

Inter hanc portam, nempe Flaminiam, & alteram ad dexteram huic proximam portulam, porta alia est quæ Pinciana vocatur. Huic proximi muri pars quadam, lapidum laxata jam pridem compagine, sejuncta spectatur, non solum a solo, sed a medio ad summum fastigium scissa, nec sane collapsa, nec alias resoluta, sed utrinque sic inclinavit, ut cætero muro extrinsecus partim prominentior esse appareat, partim retractior. Hanc muri partem cum demoliri tunc primum Belisarius niteretur, & iterato edificare cepisset; obstiterunt Romani, Petrum Apostolum pro indubitato se comperisse, asseverantes, ejus loci tuendi pollicitum curam se suscepturum. Quod utique Romanis ex voto successit: quandoquidem nec eo die quo per Gothos sunt mania oppugnata, nec per omne id tempus quo Urbem obsederant barbari, bo-

II.
Murus
Urbis sub
S. Petri
protectio-
ne.PAGIUS
SÆC. VI.
Anno Eræ
Hispan.
DLXXVI.
A.C. 538.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6031.

O 15. C. D 7. P. 4. April. Indict. 2.

JESU CHRISTI 538.

VIGILII PAPÆ 2.

JUSTINIANI IMP. II.

VITIGIS REG. 2.

I.
Consul
absque
collega.

[1] L. Joannes Consul absque collega in Oriente processit, ut omnes antiqui Fassi habent. Dicitur is Flavius in Epistola ad Cæsarium Arelatensem Episcopum a Vigilio Papa data, saltem in correctis ejus editionibus. In Occidente hæc formula quandoque usurpata: Post Consulatum Paulini Junioris V. C. IV. idest, anno IV. uti in Concilio Aurelianensi III. hoc anno congregato. Baronius & Onuphrius Joanni Volufianum collegam assignant,

sed perperam, ut infra num. X. demonstrabo. Est hic Joannes Cappadox, homo Ethnicus, apud Justinianum potentissimus, de quo plura Procopius tam in Historia Arcana, quam in aliis suis Libris, præfertimque in Lib. I. de Bello Persico cap. 25. ubi ait, eum ob eadem Eusebii Episcopi Cyziceni decimo Præfecturæ Prætorianæ anno tanquam latronem ac grassatorem habitum fuisse, Virum, inquit Procopius, qui & Prætorii Præfecturam gesserat, qui Patriciorum ordini fuerat adscriptus, qui ad Sellam Consularem, qua nihil majus in re Romana videtur esse ascenderit. De hac Eusebii Episcopi cæde legendus Baron. an. DXLVIII. num. XXVII. & videnda quæ eo anno dicemus. Recte in Fastis Græcis Heraclianis hoc anno legitur: Ιωαννης υιος ναυεταρχης ππεροπυ ιδεστ, Joanne solo, & Præfecto Prætorio.

A num. II. ad IV. Est hic annus quartus belli Gothici, non vero tertius, ut autumavit Baronius, ideoque Roma non hoc anno obsideri cæpta a Vitige, sed superiori, ad quem ideo hoc obsidium revocandum, quod mense Martio, teste Procopio lib. 1. de Bell. Goth. sideri cæpta.

NOTÆ [1] C. Off. Fl. Joannes sine collega.

Gudiana inscriptio apud Relandum. DP. IN. PACE. XIII. KAL. IANUARIIS. FL. IOHANNES. ORIENTALE. V. C. L. CONS. Exstat hoc fragmentum Romæ in pavimento Ecclesiæ SS. Silvestri & Martini in Montibus; at defunt extrema littera, quas refert Gudius; nam lapide extremo loco legitur tantum

O R I E N T A

Cætera defunt.

Fabrettus pag. 418. n. 375. ex basilica S. Pauli; & est inter inscriptiones ejusdem basilicæ n. 365.

CONSULATU. IOANNI. AUG.
DEP. VI. KAL. FEB. IN PACE

Vigilii Papæ epistola ad Cæsarium Arelatensem: Data pridie Nonas Martias Fl. Joanne V. C. cos. Epitome temporum & Indiculus Paschalis; Johanna. GEORGIUS

Stilis vis alla ad hunc locum pervenit, nec plane unquam eodem tumultuatum. Et sane me admiratio subit, nec Romanis, nec hostibus ipsis in ea tam diu...

III.

Sed illud majoris miraculi obtinet locum, quod cum per annum & amplius, Urbe obsessa, in suburbis moram fecerint barbari, iidemque Arianis atque Romanæ Ecclesiæ hostes, nihil tamen contumeliæ damnive intulere ipsis Apostolo-

PAGIUS

cap. 24. coeptum est, & per annum & dies novem continuatum. Quare mense Martio currentis Christi anni Roma obsidione liberata, ut anno sequenti magis explicabo. Porro hic evellendus error, qui irrepit in Historiam de Bello Gothico a Procopio in literas missam, quique hæcenus Viros doctissimos in transversum egit. Procopius libro primo cap. 15. postquam superiori capite Belisarium Romam, (& quidem, ut jam dixi, die IX. Decembris), ingressum fuisse narravit, Samniti partem se Belisarii potestati permisisse refert, & sine dubio his vel similibus verbis caput illud clausulerat: Pariter cum hyeme secundus annus exiit hujus belli, quod literis commisit Procopius. Nihilominus, ommissa illa clausula uno tenore narrat capitibus sequentibus Libri primi, & duobus prioribus Libri secundi, quæ post Belisarii Romam introitum Gothos inter & Romanos contigere, & caput illud secundum his verbis finitur: Tum pariter cum hyeme alter annus exiit huiusce belli, cujus Historiam conscripsit Procopius. Quo pacto quæ capitibus præcedentibus in medium Procopius adduxit, gesta essent anno secundo belli Gothici, & Vitiges Gothorum Rex, qui mense Martio ejusdem Belli Gothici anno secundo, Romam obsidione cinxit (ideoque anno Christi DXXXVI.) Urbem & Belisarium aggressus fuisset, ipso tempore quo Roma in potestate sua erat; cum Belisarius non nisi mense Decembri anni secundi belli Gothici, Christi DXXXVI. ea potitus sit. Quare hæc clausula: Tum pariter cum hyeme alter annus exiit, &c. transposita fuit a fine capitis XV. Libri primi ad finem capitis 2. Libri 2.

III. Insignis transpositio in textu Procopii.

Illud hoc modo contigisse existimo. Aliquis hujus Historiæ Exscriptor hanc clausulam omisit, & postea quidam alius eam restituit, sed non in locum suum; ea enim non post caput 2. Libri secundi, sed post caput 15. Libri prioris inferenda erat; vel potius Lector monendus, eam clausulam in Apographo desiderari. Hæc transpositio inde manifestissime elucet, quod Procopius lib. 2. cap. 2. scribat: Circiter Solstitium æstivum, Euthalius stipendia militibus ab Imperatore debita tulit, ideoque mense circiter Junio. Tum subdit, exiisse cum hyeme secun-

rum basilicis extra Urbem positis, sinentes illic Catholico ritu libere sacra peragari. Audi enim de his ipsa verba Procopii (a). Extat autem (inquit) Pauli Apostoli templum Romanis procul a mœnibus studiis decem & quatuor, juxta quod Tiberis fluit, ubi nullum patet munium esse præsidium: porticus tamen eodem ab Urbe pertinet, circaque ædificia alia pleraque non satis ad invadendum opportunum locum hunc reddunt. Patebat & Gothicis ad id sacrarium via, per quos omnibus constat per id belli tempus in neutra dedicata Apostolis ade quicquam editum, quod incolentibus vel molestius esset, vel quoquam pacto ingraturum; sed sacratos ibidem viros libere permisisse rem divinam peragere. Hæc Procopius: quibus vehementer redarguas, exprobres, & execrationibus diris incesses recentes hæreticos diaboli faces, hæcque hæreticorum, sacra Deo dicata ubique San-

(a) Procop. de bello Goth. l. 1.

Gothi venerati Basilicis Orthodoxorum.

* id

dum annum belli Gothici; & caput tertium seu initium anni belli Gothici III. his verbis exorditur: Jam æstivo Solstitio inunte, cum fame pestis Urbem invast. Quare si Procopius hoc scripsisset, non cum hyeme, sed cum vere annum belli Gothici II. finem accepisse asseruisset; cum tamen a verno tempore annum semper auspicietur.

Ea itaque clausula loco suo certissime mota, & in alium imperite translata fuit. Procopius enim Scriptor diligentissimus similis erroris Auditor esse non potuit. Quod si ea in suum locum non restituatur, non modo non coherentia inter se narrat Procopius; sed maxime disjuncta atque contraria; quod nullus fibi persuaserit. Cointius, qui ad hanc transpositionem animam non adverterat, anno DXXXVII. num. VII. & seqq. tradit, Vitigem Gothorum Regem eo Christi anno ab obsidione Romana discessisse, cum se circumgesisset æstas, & Urbem per annum & dies novem Gothi circumfessent. Quam in rem citat Procopium lib. 2. de Bello Goth. cap. 10. ubi tamen is scribit: Jam annus circa vernum æquinoctium se vertebat, in obsidione contritus totus, cum diebus præterea novem. Quare Procopio, quem se sequi profiteretur, & cujus verba laudat, plane adversatur Cointius.

IV. Clausula secundi anni belli Gothici in Procopio transposita.

Em. Card. Norisus in Dissert. de Synodo Quinta cap. 6. altius difficultatem hanc consideravit, atque Procopium in Belli Gothici annis recensendis errasse, indeque factum esse apud eundem Historicum aliorum quoque annorum gesta haud suo tempore recitari; quia inquit, post initium libri secundi Procopius scribit: Euthalius circa brumalem Solis pulsam Romam cum stipendiis militum appulit; & postea idem Historicus subjungit; Sic hiems exiit, finemque imposuit anno secundo belli. Ex quibus deducit Cardinalis Norisus, illum duorum annorum gesta ad unicum perperam restrinxisse; cum Romam Belisarius non occupaverit eodem anno, quo Vitiges, ei castra circumdedit. Addit cum unius anni additione Procopium corrigendum venire. At decepit Cardinalem doctissimum versio Procopiana Grotii, non solum in loco, quem ex ipsa citat; sed etiam in quibusdam aliis depravata, quod scim-

V. Ea transpositio Procopio non adscribenda.

Sanctorum monumenta rapinis incendiisque vastantes.

IV.

At audi portentum, attende facinus omni execratione dignum Romæ hoc tempore perpetratum ab eo, qui se Catholice fidei esse cultorem præferebat, ac defensorem hæcenus laudatissimum, Belisario. Pro monstro plane habitum est, ut cum qui foris erant barbari hostes Gothi Arianis, ne clericulum quidem injuria damnove affecerint, nec impedierint quo minus Apostolis sacri ibi consistentes Deo dicati ministri diversi ordinis clerici consuetum cultum impenderent, Apostolorumque basilicis nec leve damnum attulerint: eodem tempore qui intus debebat, pius, justusque hæcenus semper visus, ab Imperatore missus expugnare barbaros, Urbemque ab eorum tyrannide vindicantem tueri, Dux exercitus Belisarius, idem ex improviso tyrannus apparuerit, atque sacrilegus in cathedram Petri & in universam Romanam Ecclesiam, eam barbarice tyranniceque injuriis damnoque afficiens atque profanans, iniiciensque violentam manum in ipsum Romanum Pontificem, deturpans inhonestisque ipsum visibile loco Christi positum Ecclesiæ caput. Quomodo autem id acciderit, in primis Procopium (a) audi ita rem tantam paucis absolventem.

(a) Procop. de bello Goth. l. 1.

V. Theodora quæ adversus Silverium sit molita.

Deinde (inquit) oborta suspitione, Silverium urbis Romæ Pontificem defesturum ad Gothos; hunc quidem confestim transmittit in Græciam, alterum vero quempiam illi sufficit Vigilium nomine; non secus & alios quosdam, & hos Senatorios viros. Hæc ipse: sed dolosæ fraudis iste prætextus fuit: ejusmodi enim velamento obtegebatur, quod impia Theodora (ut dictum est ex Libe-Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

mendoso Procopii codice usus sit. Ubi enim Procopius lib. 2. cap. 2. habet: ἐνθάδε ἔς τὴν ἀπὸ θέρων ἔς τὴν ἔσθριν ἐν Βυζαντίῳ, &c. id est, circiter Solstitium æstivum, Euthalius quidam Byzantio Tarracinam venit, &c. Grotius vertit: Circa brumalem Solis pulsam Byzantio Tarracinam venit Euthalius, &c. cum tamen Procopius habeat, ἀπὸ θέρων ἔς τὴν ἔσθριν, non vero, ἀπὸ χειμῶνος ἔς τὴν ἔσθριν, id est, circa brumale Solstitium. Si Em. Cardinali Norisio textum Græcum, quem Grotius non exhibet, legere in mentem venisset, neque præfatum Canonem proposuisset, neque Procopium in belli Gothici Historia non semper tempora recte digessisse scripsisset. Alia quæ Cardinalem doctissimum in concepta opinione confirmarunt, & quæ Procopium in notatione Temporum errasse ostendere videntur, constare non posse suis locis monstrabo, præsertimque anno DXLVIII. num. XII.

VI.

A num. IV. ad XXI. Durante Urbis Romanæ obsidione varia, eaque egregia, tum a Civibus Romanis, tum a Gothicis Urbem obsidentibus patrata, quæ fuse describit Procopius a capite XVII. Libri primi usque ad fi-

rato diacono) cum Vigilio ab Urbe Constantinopolim accersito molita fuerat: nempe se effecturam, ut ipse Pontifex, expulso Silverio, crearetur, dummodo quod sponderat infana cupiditate flagrans ambitione Vigilius, Anthimum ab Agapeto damnatum in Constantinopolitanam sedem restitueret. Sed quæ de his paulo fufius Anastasius habeat, audiamus: Theodora usa consilio cum Vigilio diacono, misit epistolam Romam ad Silverium Papam, rogans & obsecrans: Ne pigritèris ad nos venire: aut certe res voca Anthimum in locum suum. Hæc cum legisset beatus Silverius, ingemuit, & dixit: Modo scio quia causa hæc finem vitæ meæ adducit. Sed beatissimus Silverius fiduciam habens in Domino & beato Petro, rescripsit, dicens: Domina Augusta, ego rem istam nunquam ero facturus, ut revocem hominem hæreticum, in sua nequitia damnatum. Tunc indignata Augusta misit jussiones suas ad Belisarium Patricium per Vigilium diaconum ista continentes: Vide aliquas occasiones in Silverio Papa, & deponere illum de Episcopatu, aut festinus certe trans mitte eum ad me. Ecce ibi habes Vigilium Archidiaconum & Apocrisarium nostrum charissimum, qui nobis pollicitus est, revocare Anthimum Patriarcham. Tunc suscipiens jussionem Belisarius Patricius, ait: Ego quidem jussionem facio; sed his qui intercedit in necem Silverii Papæ, ipse reddet rationem de factis suis Domino Jesu Christo.

VI.

Et urgente jussione, exierunt quidam falsi testes, qui dixerunt: Quia nos multis vicibus invenimus Silverium Papam scripta hujusmodi mittere ad Regem Gothorum: Veni ad portam quæ vocatur Anagnaria juxta Lateranas, & civitatem Cccc ti-

Quæ calumnia in Silverium excogitata.

nem ejusdem Libri, & cap. 1. lib. 2. usque ad finem capitis decimi. Tunc contigit quod habet Procopius lib. 1. bell. Goth. cap. 25. Cum esset suspicio Silverium, Urbis Antistitem cum dinatus Gothis prodicionem moliri; confestim eum relegavit in Græciam, ac Vigilium paulo post ad Pontificatum provexit, Belisarius scilicet, ut Theodoræ Augustæ morem gereret. Verum factum id anno superiori, ut non tantum ex Procopio; sed etiam ex Anastasio liquet. Hæc Anastasii verba: Postmodum venit (Belisarius) Romam, qui susceptus est a Domino Silverio benigne, & abiit Vilsarius Patricius in Palatium Pincianum, Id. Marti Indiæ. XV. Tunc erat Vigilius Diaconus Apocrisarius Constantinopoli. Adit Anastasius, Theodoram misisse jussiones ad Belisarium per Vigilium Diaconum, quibus ei mandabat, ut Silverium e Sede deiceret. Indidit autem XV. anno præcedenti usque ad Kalendas Septembris in cursu fuit. Quare Belisarius, non hoc anno, sed antecedenti Silverium e Sede exturbavit, & in exilium misit. Hinc Continuator Marcellini Indiæ. XV. iterum post Consulatum Belisarii, anno scilicet DXXXVII. ait: Vitiges tyrannus exercitu aggreg-

tibi irado & Belisarium Patricium. Quod audiens Belisarius, primo non credebatur: sciebat enim quod per invidiam de eo hæc dicebantur. Sed dum multi in eadem accusatione perseverarent, pertimuit. Tunc fecit Belisarius Patricius beatum Silverium Papam venire ad se in Palatium

* Pincii, vel in Pincis.

Sed ab his dissentit quod ait Procopius, eum missum in Græciam; quodæque fatetur Liberatus diaconus (a). Cæterum Anastasius, omissis exilio Orientis, de ultima deportatione Silverii meminuit, qua ex Græcia in Pontianam insulam, sive illi proximam Palmariam dictam, contra Circeum montem positas; deportatus, ibi tandem mori coactus est. Sed & liberatus diaconus in eo discrepat a Procopio, dum ait, id factum; ubi Belisarius esset Ravennæ, quod non contigit nisi anno sequenti, ubi soluta est obsidio Urbis: cum tamen Procopius

VII. (a) Liber. diac. in Brev. c. 12. Quando contigit Silverii exilium.

PAGIUS gregato Romam obsidet, cui tunc faventem Papam Silverium Belisarius ab Episcopatu summovit, & loco ejus Vigilium Diaconum ordinavit: temporeque longo Romam obsidente Vitige, Belisarius intus inedia vigiliisque laborans, auxilium ab Imperatore deposcit. Quare Vigilium natione Romanus Pontifex ordinatus est, dum Roma a Vitige obsideretur, & quidem X. Kalendas Decembris, ut testatur Anastasius in Vigilio, seu die vicesima secunda mensis Novembris Sanctæ Cecilie facta, in quam anno

NOTÆ [1] X probatissimo Catalogo Blanchiniano constat Vigilium consecratum fuisse Pontificem die 29. Martii anni 537. quæ tunc incidit in Dominicam; ut ducta ex eodem Catalogo supputatione demonstrabitur in Nota ad A. 535. 7. Hic autem animadvertere licet cum epocha ista recte omnia congruere; nam eo tempore Urbis Roma obsidione premebatur, quod tunc contigisse, cum Vigilium assumptus fuit in Pontificem, adnotat Continuator Marcellini a Pagio hic laudatus. MANSI

disertis verbis ostendat id factum, cum Belisarius Romæ detineretur obsessus. Sed præstat hic reddere quæ idem Liberatus de his habet, prætermissa ab Anastasio atque Procopio: fuit & ipse hujus temporis scriptor, incipiensque a Vigilio in Italiam ex Oriente reverso, ubi cum Theodora convenerat, Pontificatu & auro promisso: Facta (inquit) promissione, Romam profectus est, ubi invenit Silverium Papam ordinatum. Quin & Ravennæ reperit Belisarium in eadem urbe sedentem, eamque obtinentem. Hic nam Liberatum memoria lapsus Ravennam pro Neapoli posuisse: nam vix anno quinto belli Gothici potitus est Ravenna Belisarius; sed longe ante constat Vigilium in Orientem remeasse, & quæ dicta sunt adversus Silverium molitum esse. Sed pergit auctor: Cui tradens præceptum Augusta, promisit ei duo auri centenaria, si Silverio remoto, ordinaretur ipse pro eo. Belisarius vero Romam reversus, evocans Silverium ad Palatium, intentabat ei calumniam, quasi Gothis scripsisset ut Romam introirent.

Fertur enim, Marcum quemdam scholasticum & Julianum quendam prætorianum fratres de nomine Silverii composuisse litteras Regi Gothorum scriptas, ex quibus convinceretur Silverius Romanam velle proderet civitatem. Secreto autem Belisarius & ejus conjux persuadebant Silverio implere præceptum Augusta, ut tolleretur Chalcedonensis Synodus, & per epistolam suam hæreticorum firmaret fidem. Qui mox de Palatio egressus, quid de eo fieret, consiliariis suis locutus est. Et veniens contulit se in basilicam beatæ martyris Sabine, ibique manebat. Ubi directus est ad eum Photis * filius Antoninæ Patriciæ, & præstato sacramento, invitavit eum venire ad Palatium. Qui autem Silverio astabant, persuadebant ei, ne-

VIII. Calumniatores Silverii Pap.

* Photius

DXXXVII. Dominica cadebat. [1] Non immoror hic in his refellendis, quæ Anastasius in Vita Silverii ex diversis Auctoribus habet de Belisario ac de Neapolis & Romanæ Urbis obsidione, quia vel sola Procopii narratione convelluntur. Vigilium, ut Pontificatum Romanum adipisceretur, duo auri centenaria se Theodora Augustæ daturum promisit, & per Antoninam Belisarii conjugem promissionem suam implens scripsit Epistolam a Liberato in Breviario cap. 22.

VII. Vigilium de Simonia accusatum.

ne Græcorum crederet juramentis. Ille autem exiit, & ad Palatium venit. At illa quidem die pro juramento ad ecclesiam redire permissus est. Ad quem rursus mandavit Belisarius, ut ad Palatium veniret. Qui de ecclesia exire nolebat, dolos sibi præparatos agnoscebat. Sed postea orans, & causam suam Domino commendans exiit, & ad Palatium venit. Qui solus ingressus, a suis ulterius non est visus. Et alia die Belisarius, convocatis presbyteris & diaconibus & clericis, mandavit eis, ut alium sibi Papam eligerent. Quibus dubitantibus, & nonnullis ridentibus, favore Belisarii ordinatus est Vigilus. Silverius autem in exilium missus est in civitatem provincie Lyciæ, quæ Patara dicitur. Hactenus de expulsiōe Silverii & intrusione Vigilii Liberatus.

Magna hæc quidem fuit horribilisque in Ecclesia Romana tempestas a furente heretica femina excitata ab ambitioso diacono procurata, per Belisarium autem impie admodum consummata in eo quidem Pilato deteriore, dum veritus est ipse, ne feminæ offensam incurret, cujus iusta festinavit implere, cum ille ipsum Cæsarem pertinuerit: sed (ut

* renitentibus. Silverius exul mittitur in Lyciam. IX.

HANC VIR PATRICIUS VILISARIUS URBIS AMICUS OB CULPÆ VENIAM CONDIDIT ECCLESIAM HANC ICCIRCO PEDEM SACRAM QUI PONIS IN ÆDEM UT MISERETUR EUM SÆPE PRECARE DEUM

JANUA HÆC EST TEMPLI DOMINO DEFENSA POTENTI

At licet ipsa ecclesia ab eo erecta perierit, demolita fortasse a Gothis, cum rursus positi sunt Urbe (ut par est credere) in odium ipsius conditoris Belisarii: ipsa tamen inscriptio adhuc integra legitur, in alterius ecclesiæ affixa pariete, ut habes notatum in margine. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS 22. recitatum, quam & Baronius num. XIV. refert, qui tamen negat, eam esse Vigilii, licet fateatur eum Simoniacam labem contraxisse spondendo aurum, ut Pontifex esse posset. Verum Cardinalis doctissimi conjecturæ rem minime evincunt. Prima ex eo ducitur, quod Vigilii adversarii, quibus diversis temporibus impetitus est, eam illi Epistolam nunquam improperarint. At neque etiam ei improperarunt, quod fuisset Schismaticus, Antipapa, & Simoniacus: neque enim Menas, neque Quinta Synodi Patres, neque Justinianus Imp. hoc crimen Vigilio objecit. Noluere itaque ejus hostes quod Pseudo-Pontifex gesserat, & verus Pontifex creatus resciderat, ei crimini vertere: vel denique metu Imperatoris & Theodoræ Augustæ nemo id illi objecit. Præterquam quod argumentum negativum, si cætera desint, minime urget. Secunda Baronii conjectura est, Actione XIV. Sextæ Synodi lectos esse Libel-

seu loco dicemus) luit meritas infelix pœnas; nam qui tanto patrato scelere sibi devincire putavit per Theodoram Imperatorem, Deo ulciscente factum, ut eundem infensissimum expertus postea fuerit adversarium, ab eodemque ipse, qui tot victoriis gloriosus toti conspicuus Orbi fuit, in ordinem redactus sit; exemplum posteris factus, quanto suo quis damno in Christum Domini manus violentas iniciat. Cui ob immensitatem sceleris perpetrati nec satis fuit ad veniam promerendam facti poenitentia: nam noluit omnino Deus, licet distulerit, abique vindicta relinqui, quod tanto sacrilegio facinus horrendum ab ipso fuerat perpetratum.

Belisarius enim post scelus admissum, in se reversus, veluti ebrietate jam soluta, quod deliquisset ob mentis oculis jugiter habens, se ipsum erubuit, & detestatus valde, ad expiandum immane facinus, ut offensum divinum numen conciliaret, illudque ipsum redderet sibi propitium; mox Romæ ecclesiam erigendam curavit, cui præ foribus ejusmodi inscriptionem lapidi incidere voluit, patrati facinoris poenitentia perpetuum monumentum (a):

X. De poenitentia Belisarii.

(a) Extas Roma in pariete eccle. Cruciferorum inter Pincium montem & Quirinalem.

Hæc quidem passus Silverius, haud potuit esse desinere quod erat Romanus Pontifex: qui ad suum Apostolatam illa plane adjecit Apostolica signa, quibus Petrus (b) & alii gloriabantur Apostoli, quod videlicet digni habiti essent pro nomine Jesu contumeliam pati. Ipse enim

XI.

(b) Act. 5.

los Menæ ad Vigilium, & hujus ad Justinianum & Theodoram, & Patres pronunciaffe eosdem confictos & suppositos fuisse, ac ipsa Acta Quinti Concilii dolis Stephani hæretici Macarii Antiocheni consortis, interpolata. Verum illud Sextæ Synodi judicium illos solum speclabat Libellos, quibus Vigilium anathematizabat Theodorum Mopsuestenum, & Epistolam Iba, ac Scripta Theodoretæ contra XII. Capitula Sancti Cyrilli: Anathematizamus, inquit Patres sextæ Synodi, & Theodorum quondam Episcopum Mopsuestenum, utpote qui alienum semper ab Ecclesiis extitit, & sanctissimis Patribus adversarius, qui non constituitur Incarnatum esse Dei Verbum, id est Christum esse unam Subsistentiam, & unam Personam, & unam Operationem. In Epistola autem Vigilii a Liberato recitata, nihil hujusmodi legitur: ideoque Libelli illi Vigilio suppositi, ab Epistola, de qua agitur, diversi sunt.

Ter.

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

nim vivente, nemo jure dixerit, Vigilium vere potuisse Pontificem Maximum dici, licet in sede Petri sederit violenter intrusus; sed Silverium ipsum legitimum Papam & quidem claritudine auctum, utpote ad Pontificiam dignitatem confessionis coronam, illustrantemque ipsam palma martyrii, præter alia egregia facta complura: cum, dum vixit, nihil remisit, licet exul, sacerdotalis auctoritatis atque Pontificiæ majestatis, ut quæ ab eo gesta sunt, aperte declarant, de quibus agendum erit paulo post. Quæ autem post hæc transacta sint Romæ inter Vigilium & Belisarium, idem Liberatus enarrat his verbis (a):

(a) *Liberatus*
diac. in
Brev. c.
22.

XII.
Turpitudinem
de Vigilio
de auro
pollicito.

Post ordinationem ergo suam compellatur Vigilium a Belisario implere promissionem suam, quam Augustæ promiserat, ut sibi redderet duo auri centenaria promissa. Vigilium autem timore Romanorum & avaritia patrocinante, volebat sponsones suas implere. Hæc quidem de Vigilio jure dicta sententia in eum lata a sancto Silverio Papa demonstrat, ubi habetur simoniacam labem contraxisse ipsum Vigilium spondendo aurum, ut Pontifex esse posset. His de Vigilio præmissis, Silverii in Orientem deportati vestigia affectatus idem Liberatus, quæ tunc ibi facta sunt, scriptis prodidit. Accidit plane illud admirandum, ut cum adversus ipsum Romanum Pontificem insurrexisset qui inhærebat lateri ejus diaconus ipse Vigilium; Deus excitaverit spiritum unius ex Græcis Episcopis, qui magno sumptu animo pro ejus defensione surrexerit, stertentiaque contra Imperatorem, ipsum de sacrilegio perpetrato redarguens. Hæc quidem Liberatus diaconus habet paucis descripta his verbis:

XIII.

Sed Silverio veniente Pataram, venerabilis Episcopus civitatis ipsius venit ad Imperatorem, & judicium Dei contestatus est de tantæ sedis Episcopi expulsiōne: multos dicens esse in hoc mundo Reges, & non esse unum, sicut ille Papa est super Ecclesiam mundi totius a sua sede expulsus. Quem audiens Imperator, re-

PAGIUS
VIII.
Frustra
defenditur.

Tertia ejus conjectura a secunda non multum differt; ait enim Baronius, Vigilium nomine scriptas esse ab hæreticis Literas, constare ex Actione XV. Synodi sextæ, in qua habetur: Anathema Libro, qui dicitur Menna ad Vigilium, & qui cum sumpserunt, sive scripserunt. Anathema Libellis, qui dicuntur facti fuisse a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ, & qui sunt demonstrati. Ita Baronius num. XIX. At Libelli Vigilii nomine scripti ad Justinianum & Theodoram, non sunt iidem cum hæc Epistola, quæ ad Theodosium, Anthimum, & Severum Episcopos data est, licet in vulgatis Liberati editionibus hæc ejus sit inscriptio: *Domini & Christi Vigilium, vel*

vocari Romam Silverium iussit, & de literis illius judicium fieri; ut si approbaretur ab ipso fuisse scriptas, in quacunque civitate Episcopus degeret; si autem false fuissent approbata, restitueretur suæ sedi. Ita quidem sentiens Justinianus Imperator non esse cujuslibet potestatis damnare Romanum Pontificem, quem etiam si errasse convinceretur, Romanum tamen Episcopum, licet non Romæ, voluit permanere, ne videlicet (quod obiectum ei fuerat) ipso moliente, daretur Urbs Gothis; sed ut aliis in locis eandem, qua fangebatur, retineret Pontificiam dignitatem. Sed audi quid post hæc narret idem Liberatus de conatu Theodoræ Augustæ etiam Pelagium diaconum Apocripharium impellentis, ut Silverii reditum impediret (b): Pelagius vero currens cum voluntate Augustæ, volebat irritum facere Imperatoris præceptum, ne Silverius Romam reverteretur; sed prævalente Imperatoris iussione, Silverius ad Italiam reversus est. Cujus adventu territus Vigilium, ne sede pelleretur, Belisario mandavit: Trade mihi Silverium: alioquin non possum facere quod a me exigis. Ita Silverius traditus est duobus Vigilii defensoribus, & servis ejus. Qui in Palmarum insulam abductus, sub eorum custodia defecit inedia. Vigilium autem per Antoninam Belisarii conjugem implens promissionem suam, quam Augustæ fecerat, talem scripsit epistolam:

Domini & patribus * Vigilium. Scio quidem, quia ad sanctitatem vestram antea fidei meæ credulitas, Deo adjuvante, pervenit. Sed quia modo gloriosa filia mea Patricia Antonina Christianissima desideria mea facit impleri quod fraternitati vestræ presentia scripta transmitterem, salutans ergo vos gratia, qua nos Deo nostro Christo Salvatore conjungimur, & eam fidem quam tenetis, Deo adjuvante, & tenuisse & tenere significo: sciens quia illud inter nos prædicamus & legimus, ut & anima una sit, & cor unum in Deo. Profectus * mei, quia vester est, Deo adjuvante, vobis gratia maturavit ex meo animo, sciens frat-

Justinian.
restitui
Silverium
jubet.

(b) *Liberatus*
diac. in
Brev. c. 20.

* fratribus.
XIV.
Vigilium
nominis
epistolam
impia.

* prove-
sus

Domini & Patribus Vigilium. Nam neutra est genuina Epistolæ inscriptio, sed ista a Victore Tununenſi in Chronico recitata post Consulatum Basilii anno II. anno sc. Christi DXLII. Domini, & in Christi Dei Salvatoris nostri charitate conjunctis fratribus, Theodosio, Anthemio, & Severo Episcopis Vigilium Episcopus: postquam inscriptionem Tununenſis Epistolam integram recitat, ut apud Liberatum habetur; cum jam ante scripsisset: Hic itaque Papa effectus ab Antonia Patricia Belisarii uxore compellitur, ut Theodosio Alexandrino, Anthemio Constantinopolitano, & Severo Antiocheno jam ab Apostolica Sede damnatis, tanquam Catholicis scriberet: & ita de fide, quemadmodum & illi, sentiret. Cujus

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

recipitatem vestram quæ optat & libenter amplecti. Oportet ergo, ut hæc quæ vobis scribo, nullus agnoscat, sed magis tanquam suspectum hic me sapientia vestra ante alios existimet habere, ut possim hæc quæ concepi, facilius operari & perficere. Et subscriptio. Orate pro nobis Deum, mihi fratres in Christo Domino nostro charitate conjuncti. Hactenus Vigilii nomine epistola scripta.

XV.

Hic, amabo te, siste paululum gradum, lector, & illud in primis considera, etiam si vere ista scripsisset Vigilium, nullum tamen ob id inferri penitus præjudicium Apostolicæ sedi, cujus tunc ipse invasor, Silverius autem germanus Pontifex esset. Verum commentitiam hanc fuisse epistolam, plura sunt quæ persuadent. Si enim re vera scripsisset ista Vigilium; cur non ex iisdem suis scriptis conventus est, cum de restitutione Anthimi altercatuſ est postea Constantinopoli cum Theodora? Rursum si istæ ab ipso scripta sunt; cur non exprobrata eadem, cum ipse Constantinopoli a Theodoro Episcopo Cæsariensi, & Menna Constantinopolitano durius vexaretur, cum utrumque ipse Vigilium excommunicationi subjecit? Vel cur non id factum ab ipso Justiniano Imperatore, cum in ipsum furor accensus etiam vi agendum putavit? Cur item id tacuit ipsa Quinta Synodus in eumdem Pontificem accedere renuentem nonnihil commota? Hæc omnia publice sunt ventilata, & publicis Actis excepta, nec tamen de dicta epistola vel nutu usquam mentio. Neque etiam Facundus Hermianensis Episcopus in Vigilium ob Tria capitula subinfensus aliquid hujusmodi (sicut cætera) ipsi obiicere unquam ausus appareret. Sunt vero & alia inferius dicenda, quibus eandem epistolam imposturæ redarguas.

XVI.
Blasphemie
Vigilium
nominis
scriptæ.

Sed accipe quæ his subiicit Liberatus: Sub hæc (inquit) epistola Vigilium fidem suam scripsit, & resolvens tomum Papæ Leonis, sic dixit: Nos non duas naturas in Christo confitemur, sed ex duabus naturis compositum Deum Filium, unum Christum, unum Dominum. Et iterum:

PAGIUS

ius Epistola illius tenor ita se habere probatur, & post hæc Epistolam illam in medium adducit. Quare eadem Epistola tam a Liberato, quam a Victore Tununenſi relata ad Justinianum & Theodoram data non est, ut putavit Baronius, qui ex ejus inscriptione falsitatis ejus tertiam rationem petiit.

IX.
Alia in
dissentio-
nem
Vigilium
non
majoris
valoris.

Quarta denique Baronii conjectura, a se ipso, inquit, discrepat Auctor, contraria simul jungens. Et enim quando cum Eutyche & Dioscuro negat duas in Christo Naturas, & paulo inferius una cum aliis anathema Dioscuro infert? Hæc quidem cum sibi invicem adversentur, augent, ut dixi, de impostura suspicionem. Verum jam Viri docti observarunt, in hoc Vi-

Qui dicit in Christo duas formas, unaquaque agente cum sua communione, & non confitetur unam personam, unam essentiam: anathema sit. Qui dicit, quia hæc quidem miracula faciebat, hæc vero passionibus succumbebat, & non confitetur miracula & passionibus unius ejusdemque, quas sponte sustinuit carne nobis substantiali; anathema sit. Qui dicit, quod Christus velut homo misericordia dignus est, & non dicit Deum Verbum & crucifixum esse, ut misereatur nobis: anathema sit. Anathematizamus ergo Paulum, Samosatenum, Dioscorum, Theodorum, & Theodoretum, & omnes qui statuta eorum coluerunt & colunt. Et hæc Vigilium scribens hæreticis occulte, permansit sedens. In quo impletum est illud testimonium, quod Salomon in Proverbiis dicit (a): Edent viæ suæ fructus, & consiliiis suis saturabuntur. Ab ipsa hæresi afflictus, nec coronatus, qualem vitam terminum suscepit, notum est omnibus. Hæc Liberatus: quem rogo, quoniam pacto potuit Vigilium anathematizare Dioscorum, si cum Dioscuro Eutychanam hæresim prædicat? hæc enim sibi invicem adversantur, ut utraque vera esse non possint.

XVII.

Sed in hunc se miser statum conjecit, ut hæretica scripsisset, ab hæreticis vel fingi potuerit. Quid reliquum esse potuit salis infatuati, nisi ut conculcaretur ab hominibus, & proliceretur in hæresum sterquilinum? putorem namque contraxit hæreticæ pravitate ex consuetudine inita cum hæreticis. En in quod barathrum infelicem hominem coniecit ambitio? in quantam eum insaniam & insaniam adiegit gloriæ vanæ cupido! cujus causa cogatur & in ipso portu pati naufragium, in Petra petra scandalum esse, atque in sede videri mobilem, & in fide infidelem haberi. Ita plane sententia Domini judicatur a fide excidere, qui gloriæ mancipium se constituit; ipso dicente (b): Quomodo potestis credere, si gloriam ab invicem accipitis? Et de hujus simili Joannes (c): Diotrophes, qui amat primatum gerere in eis, non recipit nos: Quis

Unde
Vigilium
lappus.

(b) *Joan. 5.*

(c) *3. Jo. 9.*

gillii anathematismo a Liberato recitato: Anathematizamus ergo Paulum Samosatenum, Dioscorum, Theodorum, & Theodoretum: in locum Dioscorig restitutum esse Dioscorum, ut ostendit ordo, quo præfatos hæreticos Vigilium anathemate percussit: nam post Paulum Samosatenum nominari debuit Dioscorus Tarsensis, postea Theodorus Mopsuestenus, tum Theodoretus: cum certum sit, aliquot annos post Theodori mortem Dioscorum hæresim suam promulgasse. Cæterum Vigilium in universam Ecclesiam anathema dixisse testatur Facundus lib. contra Moctianum: Ob hoc etiam de ipsius Episcopi Romani Chirographis, vel prius ambitionis impulsu, cum fieri arderet Episcopus: vel postea venali-

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

XVIII. Quis non putasset Vigilium gloriæ turbine agitatum, in transversum ferri, & in præcipitia dedi: qui diu ante jam temporibus (ut vidimus) Bonifacii, ut ab eo vivente subrogaretur in sedem, contra leges omnes Ecclesiasticas atque morem, impudens pertentasset? Ita plane pondere scelerum prægravatus, dum sursum ascendere meditatur, deorsum una cum iis & ab iis qui in cælo principatum superbe appetiere, demergitur, eadem cum illis consilia mente volvens:

(a) *Isa. 14.* (a) *In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solum meum, sedebo in monte testamenti in lateribus Aquilonis, ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* Cum his plene appetivit ascendere, sedemque collocare super inanium altitudinem nubium, non supra deorsum positam in fundamento stabilem

(b) *Matt. 16.* (b) *Matt. 16.* *Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam.* At non est solum (c) filia Chaldeorum: va-

(c) *Isa. 47.* (c) *Isa. 47.* *Gen. 4.* *getur necesse est ut Cain (d), qui intus clausum habet, quod eum agit in diversa, peccatum: perstat e contra stabilis & immobilis, qui super Petram solum collocavit, licet undique vel ex inferorum spiritibus vel Principibus hujus sæculi insurgerent tempestates, ipse Silverius sicuti verus legitimusque Petri successor: quamvis enim in insulam fuerit relegatus, factus est tamen ibi inhærens Petræ ipse durissima petra, in quam tumentes fluctus illius, in gracilem spumam conversi retro fracti resiliere coacti sunt; immobilisque manet in Apostolico sedens throno instar Regis (e), qui sedens in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo. Habito enim illic Episcoporum Concilio in Vigilium sententiam damnationis interquet; ut quæ inferius dicturi sumus, significabunt.*

(d) *Gen. 4.* (d) *Gen. 4.* *Præd. 20.* (e) *Præd. 20.* *Cæterum quod ad Vigilium spectat; etsi complura ab eo perperam facta ipsum condemnent, ut excusari non possit, clamantibus undique scirelegiis: non defuerunt tamen qui Vigilium esse epistolam ad Theodoram inscriptam negarint, nomine vero ipsius ab aliquo Eutychno suppositam, eoque imperito, ut ex pluribus colligi potest. Equidem præter*

(e) *Præd. 20.* (e) *Præd. 20.* *XIX. Quod ea epist. negari possit esse Vigilium.*

XIX. Quod ea epist. negari possit esse Vigilium.

PAGIUS *tate, parti alteri factis, necessarium duximus non tacere; ne auctoritate nominis ejus præjudicium fides vera sufferret. Quod si hoc non fuisset, neque ipse prius universam anathematizasset Ecclesiam, servare nos in illo oportuit sententiam suam, sequi quod nobis præbuit prisca Antiquitatis exemplum. Quibus verbis Facundus confirmat quod post relatum illam Epistolam Liberatus subicit: Sub hac Epistola Vigilium fidem suam scripsit, in qua duas in Chri-*

ea quæ dicta sunt, non Vigilium eam putamus: nam nomine Vigilii ab hæreticis scriptas fuisse litteras Synodi Sextæ Acta testantur (f), in quibus hæc de damnatis imposturis hæreticorum: Anathema libro qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & qui eum sinnerunt, sive scripserunt. *Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ, & qui sunt demonstrati.* Hæc ibi. Sane quidem inscriptio recitata nuper epistolæ nomine Vigilii, ad dominos, ad Justinianum & Theodoram Augg. scriptam eam fuisse demonstrat. Sed & abhorret a consueto scribentis more, dum præter dominos & ad Patres, eadem epistola habeatur inscripta: ut jure possit argui imposturæ. Etenim cum Vigilius, expulso Silverio, se egerit tamquam Romanum Pontificem: quodnam umquam extitit prædecessorum exemplum, ut ipsos Imperatores Patres nominaret Romanus Pontifex, quos potius filios constat solum appellare? Vel si dicas scriptam ad Episcopos: qui novus mos iste, & penitus inusitatus, ut Romanus Pontifex coepiscopos Patres appelleret & dominos? Vel si legas, Fratres: certe procul abhorret ut eosdem dicat & dominos. Præterea vero in eadem epistola a se ipso discrepat auctor, contraria simul jungens. Etenim quomodo cum Eutychete & Dioscuro negat duas in Christo naturas, & paulo inferius una cum aliis anathema Dioscuro infert? Hæc quidem cum sibi invicem adversentur, augent (ut dixi) de impostura suspicionem.

Sed licet Vigilii schismatici, alienæ sedis emptoris & invaloris (quæ negari non possunt, eam epistolam fuisse dixerimus; haud mirum videri debet, ut perditus homo addiderit ad schisma hæresim quoque. Ausus enim semel cathedram erigere contra cathedram, & vivente pastore legitimo, nulla nisi sæcularis hominis auctoritate absque iudicii ulla forma sententia condemnato, sedere Pontifex: quoniam alio nomine, quam lupus gregem invadens, fur & latro non per ostium, sed aliunde in ovile ovium conscendens, pseudoepiscopus contra legitimum Episcopum stans, ac denique Antichristus contra Christum jure potuit appellari? Su-

sto damnavit Naturas, & resoluens Tomum Papæ Leonis, sic dixit: Non duas Christum Naturas confitemur, sed ex duabus Naturis compositum Unum Filium, Unum Christum, Unum Dominum. De hujus itaque Epistolæ tam a Liberato, quam a Victore Tununenfi Scriptoris coævis recitata veritate non videtur dubitandi locus; ex qua tamen nullum penitus Apostolicæ Sedi præjudicium illatum; cum ejus tunc Vigilium invalor, Silverius autem germanus

(f) *Sext. Synod. Act. 15. tom. 2. Concil.*

XX.

Nullum hæcenus turpius schisma.

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

Superat ejusmodi scelus quodlibet id genus antea perpetratum: cedit huic Novati impietas, pertinacia Ursicini, Laurentii præsumptio, ac denique aliorum omnium schismaticorum Antistitem superbia, arrogantia, atque facinorosa temeritas: siquidem nemo, sicut iste, tanta impudentia in viventis Pontificis sedem insiliit, ut talibus perfidiæ præmissis antea ambulationibus sacrilegiis eam occuparet, tantoque periculo ex pactis conventis cum hæreticis obtinuerit; cum ejusmodi improbo facto janua aperta videri potuisset, per quam in Romanam Ecclesiam (proh icelus!) hæreses cum hæreticis se immitterent, atque cuncta Apostolica dogmata pessumdarent. Nullum hæcenus schisma extitit, ex quo in tantam ignominiam inducta sit ipsa Pontificis sacrosancta majestas, cum datur laico homini, absque Concilio, ulloque sacerdotum assensu damnare Primæ sedis Antistitem, vique pellere, expoliatumque sacerdotalibus indumentis procul eicere in exilium, & restitutum licet sententia Imperatoris, nihilominus in insulam relegere, morique cogere. At quomodo Apostolicæ sedi moderandæ invigilaverit in Vigilio Dei vindicta, atque tandem justum sanguinem alta sit, suo loco dicturi sumus.

XXI. Vigilium respondet ad consultationes.

Cum igitur hoc anno, expulso Silverio, ageret Vigilium Romanum Pontificem, quantumlibet spurium, atque penitus, dum vixit Silverius, illegitimus; quæ tamen Pontificii muneris essent, exequi minime prætermisit. Nam inter alia respondisse reperitur hoc anno sub dictis Consulibus ad consultationem Eutherii Episcopi: cum enim ad legitimum Pont. Silverium scriptas litteras accepisset, illo e sede ejecto, ipse rescripsit. Quoniam autem fuerit Eutherius ad quem scribit, & cujus civitatis Episcopus, licet nulla sit mentio; tamen ipsum fuisse Episcopum in extremis Hispaniæ oris Oceano conjunctis, vel in Lusitania, aut in Gallicia, satis possumus ex epistolæ argumento colligere: ibi namque viguisse rursus Priscillianistarum hæresim, superius diximus, cum egimus de epistola S. Leonis Papæ ad Turibium scriptam,

PAGIUS nus Pontifex esset. Porro ea data non est anno II, post Consulatum Basilii, id est anno DXLII, ut perperam habet Tununenfi, qui Silverii exilium usque ad illum annum magno errore differt; sed sub finem anni DXXXXVII. vel infrequentis initio, ut ex dictis liquet.

X. A num. XXI. ad XXVIII. Epistola Vigilii, quæ ab eo dicitur scripta ad Eutherium, mendosa est in titulo, & in subscriptione. Baluzius enim Tomo I. Novæ Collectionis Conciliorum pag. 1468. demonstrat, eam inscribi debere Profuturo, qui hoc tempore Bracarenfi Episcopus erat; idque non solum auctoritate ve-

ex qua petenda est obscurorum hic positorum locorum elucidatio: licet habeat aliqua amplius epistola ista, ex qua quoniam fuerit hujus temporis illius provinciæ Ecclesiarum status, intelligi posse videtur. Quamobrem hic ipsam recitare, utile judicamus: sic enim se habet (a):

Dilectissimo fratri Euthero Vigilii.

Directas ad nos tuæ charitatis epistolas, plenas Catholicæ inquisitionis sollicitudine gratanter accepimus, benedictes Dei nostri clementiam, quia tales in extremis mundi partibus dignatur suis oculis providere pastores, per quos & pascuis valeant salutaribus abundare & ab antiqui hostis rapacitate servari, ut insidias nequeant ejus subreptionis, incurere. Unde certum est, quia promissa vobis beatitudinis gratia subsequatur, quando a vobis celestium perfectio doctrinarum tam votiva sciscitatione perquiratur. Scriptum est enim (b): Beati qui scrutantur testimonia ejus, in toto corde exquirunt eum. Hoc igitur frater charissime propositum tuæ consultationis totamente tractantes, de te quoque provenire contendimus, qui regulam Catholicæ fidei iisdem studet tenere vestigiis, quibus eam in Apostolica fide cognoscis esse fundatam. Et quamvis sonus (c) eorum toto orbe diffusus, & usque ad fines orbis terræ verba eorum distensa, dilectionis tuæ corda Christo probaverint esse fidelia; tamen si quid ex his in Ecclesia, quæ tuæ gubernationi, Deo auxiliante, commissa est, necdum plena luce claruerit; ad eundem fontem, de quo illa salutaris manavit limpha, recurritis: quod de vita charitate sumus amplexi; quia fiducialiter de his, unde apud eos observantiam esse dixistis ambigam, nostra voluisti responsione firmari. Quapropter dilectionem tuam in Domino salutantes, de singulis quid juxta Catholicam disciplinam teneat Apostolicæ sedis auctoritas, subjectis aliquibus etiam sanctarum capitulis regularum te credimus instruendum.

Ac primum de his quos Priscillianæ hæresis indicasti vitios inquinari, sancta

&

tissimi Codicis Ecclesiæ Lugdunensis; sed etiam duorum optimorum & vetustissimorum Bibliothecæ Colbertinæ, in quibus varia istius Epistolæ capita referuntur ex Epistola Papæ Vigilii ad Profuturum Episcopum. Adhuc extat integra Profuturo inscripta in alio optimo, & antiquissimo Codice ejusdem Bibliothecæ, ex quo eam integram descripsit Baluzius. Denique dispersa Epistolæ ad Profuturum mentio est in Gestis Concilii primi Bracarenfi, ubi fertur scripta ad interrogationem ejus, & propter prolixitatem Gestis minime est inserta. Scripta est Epistola adversus Priscillianistas & ad-

(a) *Vigil. ep. 2. tom. 1. ep. Rom. Pont.*

XXII. Vigilii ep. ad Eutherium.

(b) *Pf. 118.*

(c) *Pf. 18.*

XXIII.

CHRISTI
538.SILVERII PAPA
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

De Priscillianistarum abstinencia.

XXIV.
De Baptismi forma, & glorificationis Hymno.

(a) Mart. ult.

XXV.

PAGIUS

& conveniente religioni Catholicae eos detestatione iudicas arguendos, qui ita se sub abstinencia simulatae praetextu ab eis videntur carnum submovere, ut hoc execrationis potius animo quam devotionis probentur efficere: qua in re quia nefandissimis Manichaeis esse consimiles approbantur, iuste Patrum venerabilium constitutis ab hac superstitione sub anathematis sunt interminatione prohibiti, quando aliquid ciborum contagione carnum credunt esse pollutum. Et post multa, quibus ex divinae Scripturae sententiis ejusmodi confutat impietatem, ista mox subiicit de alio eorumdem errore.

De baptismo quoque solemniter adimplendo similiter quid Apostolica vel sanxerit, vel observet auctoritas, in subiectis tua charitas evidenter agnoscat. Illud autem novelli esse iudicamus erroris, quod cum in sine psalmorum ab omnibus Catholicis ex more dicatur, Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto; aliqui (sicut indicas) subducta una syllaba conjunctiva, perfectum conantur minere vocabulum Trinitatis, dicendo, Gloria Patri & Filio Spiritui sancto. Quamvis ergo ipsa nos ratio evidenter edoceat, quia subducta una syllaba, personam Filii & Spiritus sancti unam quodammodo esse designent: tamen ad errorem talium convincendum sufficit, quod Dominus Jesus Christus designans in invocatione Trinitatis credentium debere baptismum celebrantibus eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Ergo cum non dixerit. In nomine Patris & Filii Spiritus sancti, sed equalibus distinctionibus Patrem & Filium & Spiritum sanctum iusserit nominari; constat illos omnino a doctrina Dominica deviare, qui aliquid huic voluerint confessioni derogare. Qui si in errore permanserint, socii nobis esse non possunt. Haec cum damnet Vigilus: si quis causam hujus erroris indagare voluerit, consulat citatam superiori tomo S. Leonis Papae epistolam ad Turibium Episcopum Asturicensem eodem argumento, nempe contra Priscillianistas in Hispania commorantes conscriptam.

Quod autem una ex parte ob Priscillianistas, altera vero ob Arianos, Arianis Principibus in Hispaniis regnantibus, Hispania angustaretur Ecclesia; Catholicis adversus utramque pestem fuerunt remedia conquirenda: Vigilius ista de Apostolico fonte quae a majoribus tradita reperit (aliter enim non licere sciret) petenti propinat: De his etiam (inquit) qui baptismatis gratia salutaris accepta, apud Arianos iterum baptizati, profunda voraginis sunt morie demersi, quid per singulos ordines vel aetates antecessorum nostrorum decreta censuerunt, quae multiplici sunt digesta ratione, e nostro scrinio relevata capitula his subiecta direximus. In quibus tamen illud specialiter charitate etiam convenit observari, ut quia pro peccatis plurimis in gentibus iniquitas ipsa surrexit; in estimatione fraternitatis tuae, aliorumque Pontificum per suas dioceses relinquantur, ut si qualitas & poenitentis devotio fuerit approbata, indulgentiae quoque remedio sit vincula. Quorum tamen reconciliatio non per illam impositionem manus, quae per invocationem Spiritus sancti fit, quaeratur, sed per illam qua poenitentiae fructus acquiritur, & sanctae communionis restitutio perficitur. Vidisti Vigilium, etsi non legitimum Pontificem, legitimum tamen inhaerentem vestigiis; quod agi solitum erat: cum enim aliqui Ecclesiam Romanam Episcopi diversarum provinciarum consularent, ne vel minimum a praedecessorum deviantem decretis, ipsi Pontifices ipsa antiqua reserabant archiva, ut quae de eo quod quaeretur essent a majoribus responsa, cognoscerent, & illis consentientia responderent.

Post haec autem subiicit de reparatis ecclesiis dedicandis, quando nempe solemnitas deberet in eis dedicatio iterari, vel fieri reconciliatio cum Missis, vel tantum aqua benedicta eadem fuerint conspergendae. His addit de tempore Paschatis celebrandis his verbis: Pascha vero futurum nos, si Deus voluerit, XI. Kalend. Majorum die celebraturos esse cognoscite. Subdit & de ordine precum, qui servari solitus esset ab Ecclesia Romana in celebritate Missarum ex Apostolica traditione: nam ait: Ordinem quoque precum in celebritate Missarum nullo nos tempore, nulla festivitate significamus habere divisum, sed semper

antequam haec Epistola lucem vidisset, jam emendaram. Porro ex hac Epistola intelligis errorem rebaptizantium olim a S. Stephano Papa hujus nominis I. & postea in Concilio Nicaeno damnatum, ac a S. Augustino in Africa impugnatum, hujus saeculi initio in Hispania ab Arianis & Priscillianistis reintegratum fuisse. Denique non solum ex hac Epistola, sed etiam ex alia ejusdem Vigilii, de qua mox, apparet Joannem hoc anno sine collega Consulatum gessisse.

De rebaptizatis ab Arianis.

XXXVI.
Roman. Eccl. ritus extra ditione Apostolorum.

Ad

CHRISTI
538.SILVERII PAPA
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

eodem tenore oblata Deo munera consecrare. Quoties vero Paschalis, aut Ascensionis Domini, vel Pentecostes, vel Epiphaniae, Sanctorumque Dei fuerit agenda festivitas, singula capitula diebus apta subiungimus, quibus commemoracionem sanctae solemnitatis, aut eorum facimus, quorum natalitia celebramus: cetera vero ordine consueto prosequimur. Quapropter & ipsius canonicae precis textum direximus subter adiectum: quem, Deo propitio, ex Apostolica traditione suscepimus. Et ut charitas tua cuncta cognoscat, quibus locis aliqua festivitatis apta connectes, Paschalis diei preces similiter adiecimus. Et post exhortacionem ad fidem Catholicam illibate servandam, haec de missis reliquiis jungit: Significatur etiam, beatorum Apostolorum, vel martyrum (sicut speramus) sancto nos affectui tuo direxisse reliquias, praesumentes fidem vestram eorum deinceps plenius esse meritis adjuvandam. Et post aliqua de baptismi forma corrupta in integrum restituta, de Romanae Ecclesiae primatu ubique cognito, addit haec verba:

Nulli vel tenuiter sentienti, vel pleniter sapienti dubium est, quod Ecclesia Romana fundamentum & forma sit Ecclesiarum; a quo omnes Ecclesias principium sumpsisse, nemo recte credentium ignorat. Quoniam licet omnium Apostolorum par esset electio, beato tamen Petro concessum est, ut ceteris praemineret: unde & Cephas vocatur, quia caput est & principium omnium Apostolorum, & quod in capite praecessit, in membris sequi necesse est. Quamobrem sancta Romana Ecclesia ejus merito Domini voce consecrata, & sanctorum Patrum auctoritate roborata, primatum tenet omnium Ecclesiarum: ad quam tam summa Episcoporum negotia & iudicia atque querelae, quam & majores Ecclesiarum quaestiones, quasi ad caput, semper referenda sunt. Nam & qui se scit aliis esse praepositum non moleste ferat aliquem esse sibi praelatum. Ipsa namque Ecclesia, quae prima est, ita reliquis Ecclesiis vices suas credidit largiendas, ut in partem sint vocata sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Unde o- Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS XI. Ad num. XXVIII. Baronius recitat Epistolam a Vigilio adhuc Pseudo-Papa ad Casarium Arelatensem Episcopum scriptam postquam consultus fuit a Theodeberto Francorum Rege de poenitentia cuidam viro injungenda, qui nuptias incestuosas in Regno ejusdem Theodeberti contraxerat. Epistola dicitur data pridie Nonas Martias El. Joanne V. C. Cos. Ideoque hoc anno, & ante Silverii Papae obitum, qui contigit die XX. mensis Junii hujus anni, ut suo loco ostendam. Porro Baronius, cum Theodebertum Regem reum luxuriae sciret, & Epistolam Vigilii non satis accurate perpendisset,

mnium appellantium Apostolicam sedem Episcoporum iudicia, & cunctarum majorum negotia causarum eidem sanctae sedi reservata esse liquet: praesertim cum in his omnibus ejus semper sit expectandum consultum, cujus tramiti si quis obviare tentaverit sacerdotum, causas se non sine honoris sui periculo apud eandem sanctam sedem noverit redditurum. Data Kalend. Martii, Volusiano & Joanne viris clarissimis Conf. Haec tunc Vigilii epistola, cum & habitum veri pastoris induit ipse, licet adhuc profanus.

Sed & hoc etiam anno sub Joanne Consulatu, cum idem Vigilus Pontificem gereret, consulens de iniungenda poenitentia Theodeberto Regi Francorum ob incestuosas nuptias contractas, ad Casarium Arelatensem Episcopum ita rescripsit:

Dilectissimo fratri Casario Vigilus. Si pro observatione caelestium mandatorum Catholicae filios Ecclesiae oportune vel importune sacerdotes singulos docet instruere; quanto magis his qui devotione laudabili de rebus sibi dubiis ad studium veniunt consulendi, competenti necesse est ordine respondere? Hinc est, quod gloriosi filii nostri Regis Theodeberti interrogationem, qua nos per Modericum virum illustrem legatum suum credidit requirendos, duximus amplectendam; in qua gloriam suam desiderat informari, cujusmodi poenitentia possit illicitus purgari delictum, qui cum uxore fratris sui illicitum praesumpsit inire conjugium. Cui nos equidem missis affatibus, quorum tenorem tua fraternitas in subiectis inveniet, hoc indicare curavimus, quoniam tale commissum non parva cordis afflictione valeat expiari. Sed quia (sicut charitatem tuam bene nosse confidimus) modus poenitentiae praesentium potius sacerdotum inspectioni committitur, ut juxta compunctionis meritum veniae quoque possit indulgeri remedium; tunc hoc potius estimationi credimus relinquendum. Quapropter charitas tua, totius facti qualitate, ac poenitentis ipsius compunctione perspecta, praedictum gloriosum Regem filium nostrum & de temporis observatione non omitat instrue-

D d d d re,

arbitratus est, Romanum Pontificem consultum fuisse de poenitentia, quae Theodeberto Regi propter incestuosas nuptias esset imponenda. Et tamen Theodebertus vixit quidem cum Deuteria adultera per triennium, sed ab illo scelere jam resipuerat, nec unquam lapsus est in incestum; cumque fratrem non haberet, uxorem fratris accipere non potuit. Quare haec Vigilii verba, quibus dicit Theodebertum edoceri desiderare, Cujusmodi poenitentia possit illius purgare delictum, qui cum uxore fratris sui illicitum praesumpsit inire conjugium, de Theodeberto nullo modo intelligi possunt, sed de quodam Fran-

60,

re, & ne ulterius tale aliquid presu- matur instanter exposcat. Illud quam ma- xime precavendum, ut ne ipse qui hoc noscitur admisisse, ad eosdem vomitus re- vertatur; sed divisiss etiam habitationi- bus commanentes, ab omni suspitione com- missi facinoris reddantur immunes. Do- minus te incolorem custodiat, frater cha- rissime. Datum pridie Non. Martiarum, Joanne V. C. Conf. Hactenus litteræ Vi- gilii ad S. Cæsarium, impertitæ nobis una cum aliis ab Theodosio Arelateni. Jam vero his recensitis, quid interea in Oriente in causa Origenistarum fa- ctum sit, videamus.

XXIX.

Quem anno superiori profectum esse Pelagium Romanæ Ecclesiæ diaconum in Palæstinam, & cum Patriarchis Antio- cheno ac Hierosolymitano juncto simul Episcopo Ephesino, Gazæ damnaße Pau- lum Alexandrinum Episcopum, ex Li- berato diacono dictum est; idem Pela- gius, his absolutis reversurus Constans- tinopolim, ubi agebat Apocrisarium, in- terpellatus ab Orthodoxis Palæstinæ mo- nachis adversus Origenistas, quos eisdem se- cum Constantinopolim duxit. Quid au- tem ibi factum sit, Liberatus diaconus ita narrat (a): Redempto vero Pelagio Constantinopolim, monachi qui ab Hie- rosolymis, per quos Pelagius in Gazam transitum habuit, venerunt ad eum in Comitatu, portantes capitula de libris Origenis excerpta, volentes agere apud Imperatorem, ut Origenes damnaretur cum illis capitulis. Igitur Pelagius æmulus existens Theodoro Cæsareæ Cappadociæ Episcopo, volens ei nocere, eo quod es- set Origenis defensor, una cum Menna Archiepiscopo Constantinopolitano, flagi- tabat a Principe, ut juberet fieri, quod illi monachi supplicabant, ut Origenes da- mnaretur cum ipsis capitulis talia dicen- tibus. Annuit Imperator facillime, gau- dens se de talium causa judicium ferre. Jubente eo, dictata est in Origenem, & in illa capitula anathematis damnatio: quam subscribentes una cum Menna Ar- chiepiscopo apud Constantinopolim reper- ti, deinde directæ est Vigilio Romano E- piscopo, Zoilo Alexandrino, Ephræmio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano.

(a) Libe- rat. Dia- con. in Brev. c. 23. prope- fin. Monachi Palæstini agunt ut damnentur Origenes.

PAGIUS

co, qui cum uxore fratris sui illicitum con- jugium inire presumpserat, ut recte vidit Co- intius hoc anno num. III. & seqq. ubi tamen perperam arbitratur, Vigilium anno DXXXVI. Cathedram Apostolicam invasisse, & jam sexto Kalend. Julias anni Christi DXXXVII. mor- tuo Silverio, legitime sedere coepisse, quæ ex dictis ac infra dicendis corruunt. De Deuteria in morte Theodberti Regis loquimur.

XII.

Origenista in Palæsti- na tumul- tuantur.

A num. XXI. ad LXXXV. Nonnus auctor præcipuus tumultum, quos Origenis affectu in Palæstina excitarunt, de quo jam egimus cum Baronio anno DXXXII. Theodori Cæsareæ Cap- padociæ, & Domitiani Ancyrensis magni no- minis Antistitum suffragis Iussibus Petri Pa- triarchæ Hierosolymitani animum tentavit, eum- que erga Monachos maximæ Lauræ Sabæ concitavit. Quare Monachi maximæ Lauræ com- mani consilio Gelasium Præfectum ad Justinia- num Imp. delegant, de illata vi ab Origeni- stis conquesturum. Ille e vestigio in Regiam. Urbem profectus diuturniorem ibidem moram faciens re infecta abire tandem coactus est: Omnes enim aditus, inquit Cyrillus in Vita S. Sa- bæ Cap. 107. preoccupaverat vitii colophon, qui Nonni Sæctorum erat præcipuus, Theodorus (Cæ- sa-

Quibus eam accipientibus, & subscriben- tibus, Origenes damnatus est mortuus, qui vivens olim fuerat ante damnatus. Hactenus Liberatus. Quæ autem hæc se- cura sint, paulo post dicturi sumus.

Concitatos vero fuisse ejusmodi mo- nachos a S. Theodosio in Palæstina Ar- chimandrita, de quo sæpe superius, e- jus Acta significant: siquidem Cyrillus de ipso, post damnationem hæreticorum ab Agapeto Romano Pontifice factam, hæc habet: Maxime autem Theodosius ostendebat se averfari Origenem, qui existi- mavit suum in hoc ponendum studium, ut divina Apostolorum prædicationi nugam contexeret Gentilium, & luderet in rebus minime ludicris. Hæc ipse. Sed & san- ctum Sabam magnopere averfatum esse ejusmodi hæreticos dictos Origenistas, suo loco superius diximus.

Sic igitur (ut decebat rem tantam, cujus causa per multa sæcula univertus Christianus exagitatus est orbis) Occi- dentalibus simul convenientibus cum O- rientalibus, nempe pro illis Apostolicæ sedis Apocrisario Pelagio, & pro istis Menna & ipso (ut dictum est) vicem agente Romani Pontificis, una cum aliis Orthodoxis Episcopis, qui hoc tempore Constantinopoli sunt reperti, magnum agitatum est de Origene judicium, cui nec defuit majestas Imperatoris: qui cum videret omnium unam illam esse senten- tiam, ut cum erroribus suis auctor etiam damnaretur, iussit (ut ex Liberato dia- cono modo vidimus) in Origenem ejus- que decerpta ex ipsius scriptis erroris capitula condemnationis sententiam scri- bi: quod & factum est.

Porro eam scriptam esse sententiam, a Menna Episcopo Constantinopolitano Vicario Apostolicæ sedis una cum Pela- gio S. R. E. diacono, nihil est quod quis revocare possit in dubium: sed & eidem pariter sententiæ cæteros, qui re- perti sunt Constantinopoli Episcopos sub- scripsisse, Liberati asertio est; quam tamen Imperatoris nomine (ut alias ple- rumque factum esse videmus) quo petu- lantes hæretici nihili facientes Catholi- cæ Ecclesiæ judicium, neque timentes anathematis ab ea solitam exerceri cen- su-

XXX. SS. Theo- dosius & Sabas hostes O- rigenista- rum.

XXXI. Judicium in causa Origenis.

XXXII. De sen- tentia in Orige- nem lata.

suram coerceri possent, per Imperato- riam constitutionem edendam curarunt. Eam itaque cum tu legis, non Justi- niani legere nescientis lucubrationem ex- istima, sed Mennæ atque Pelagii id ipsum Apostolica auctoritate tractantium, & collegarum Episcoporum accedente in- subscriptione consensu, Imperatoris ta- men nomine ad Mennam inscriptam, mis- sam vero, quo omnibus nota fieret, ad Vigilium Romanum, & ad Orientalis Ec- clesiæ Patriarchas, & per eos ad Me- tropolitanos Episcopos.

XXXIII.

Porro epistola ista, sive constitutio tan- ti ponderis, scripta contra Origenem a Justiniano Imper. ad Mennam, cujus me- minit Liberatus, diutissime latuit: quam ex scripto codice Antonii Augustini viri præstantissimi, deque Ecclesiasticis anti- quitatibus optime meritis, Romam mis- so ad Antonium Carafam S. R. E. Car- dinalem sane doctissimum ac maxime- pium, acceptam, hic tibi, ne excidat rursum oblivione sepulta, primum eden- dam curamus, prolixam licet: tamen quod hactenus nusquam usam esse scia- mus, laboris suscepti minime poenitebit; eoque magis, quod non ignoremus & hodie non deesse qui infano quodam Ori- genis amore flagrant, eundemque con- tentur defendere, Æthiopem dealban- tes. Opus namque fuit Patribus ipsis prolixè confutasse errores illos quibus miseri Origenista modo tenebantur op- pressi; ut, si vellent, possent contra venena paratum antidotum adhibere: sic enim ipsa se habet.

XXXIV. * Episto- la, sic i- pse auctor eam vo- cat in fi- ne.

Justiniani constituit. adversus Orige- nem.

PAGIUS

fareæ Cappadociæ Episcopus) eis diligentibus impostis custodiis, ac speculatoribus, ne per a- liquem eorum eis inscientibus ingrederetur Mo- nachus ex Hierosolymis, & Patriarchæ, & Im- peratoris aures ad se attraheret. Itaque Gela- sius ad suos revertens animi mœrore, ac lon- gioris peregrinationis incommodis fractus ex- tinctus est Amorii, quæ Phrygiæ Civitas est; Cum autem, prosequitur Cyrillus cap. 106. hoc rescivisset Nonnus, Theodorus & Domitia- nus, & quicumque erant ejusdem vitii amula- tores Georgium, qui ipse quoque seitam seque- batur Origenis, ejus loco Præfectum & Ducem constituit, & in divinis Saba Throno (o Justitia & Dei Tolerantia!) collocant.

conservari credimus, & Republica no- stra inimicos subdi; & in sæculo futuro misericordiam in conspectu bonitatis ejus nos adepturos speramus. Nam si humanæ generis hostis varias occasiones commini- scitur, quibus hominum animas studeat læ- dere; Dei tamen humanitas illius impro- bitatem & malitiam frangens atque eva- cuans, adversariosque redarguens, gregem suum damnatum accipere, aut dissipari non permittit. Hæc autem a nobis ideo dicta sunt, quod ad nos allatum est, nonnul- los Dei metum in animo non habentes, nec rectæ doctrinæ discrimen tenentes, quo salvatur quicumque veritatem cognoscit, relictis divinis Scripturis, sanctisque Patribus, quos Catholica Dei Ecclesia doctores habet, per quos omnis ubique hæresis expulsa est, fides vero Orthodo- xa declarata: Origenem, ejusque do- gnata Paganorum & Arianorum & Mani- cheorum erroribus affinia asserere, per quæ ille in foveam incidit.

Qui ejusmodi sunt quomodo possint in- Christianis numerari, eum tuentes homi- nem, qui ea quæ Pagani, Manichæi, A- riani sentiunt, tradere studuit? Qui ante omnia in ipsam sanctam & consubstan- tialem Trinitatem blasphemias ausus est dicere, Patrem majorem esse Filio, Filium sancto Spiritu, sanctum Spiritum aliis spi- ritibus. Porro hoc ad impietatem suam addidit, ut diceret nec posse Filium Pa- trem videre, nec Spiritum sanctum Fi- lium: Ipsum Filium, & Spiritum san- ctum creaturas esse: quodque nos su- mus ad Filium, Filium esse ad Pa- trem. Ad suas autem blasphemias hoc quoque adjuvit in primo sermone Periarchon his verbis sic dicens: In principio quod cogitatur, tantum numerum volun- tate sua intelligibilium substantiarum con- stituit Deus, quantum poterat perdurare. Dicendum enim, finitam esse Dei poten- tiam: nec sub obtentu laudis ac bonorum verborum tollenda ejus circumscriptio est. Etenim si infinita sit divina potentia, necesse est eam nec se ipsam quidem in- telligere. Natura enim infinitum compre- hendi non potest. Tanta igitur fecit, D d d d 2 quan-

XXXV. Auctor hæresis Ariti Ori- genes.

XIII. Nonnus Magnus Origenista extingui- tur.

Sed haud diutius Nonno victoria lætari li- cuit; nam paulo post tardæ Naminis vindictæ poenas dedit miserrime extinctus: statimque etiam Georgius turpissimi criminis reus e Sabæ Laura expellitur septimo Præfecturæ mense & Cassiano viro integerrimo, qui anno DXXXVI. Synodum Constantinopolitanam sub Menna sub- scripserat, regimen demandatur, qui tamen decimo mense defunctus Cononi locum cessit: Cononi, inquit Cyrillus citatus, post ipsam (nempe Cassianum) mandant Monachi Præfecturam, mandant vero, Deo, ut arbitror, monachorum animos ad hoc movente: fuit enim Vir ille sum- me resplendens; & rectis dogmatibus, & omni virtute & recte factis; qui etiam in Præfectu-

XXXVI. Origenis inianiæ atque blasphemie.

quanta poterat apprehendere & sub manu habere, & sub providentia sua continere: quemadmodum & tantam materiam apparuit, quantum regere, distinguere, ac exornare poterat.

An ullam majorem potuisset Origenes in Deum blasphemiam proferre? qui & in sancta Trinitate gradus excogitans, inde quæ multitudinem deorum inducere; ac ipsam Dei potentiam circumscriptam esse, monstruose asserit. Hoc vero omni impiegate plenum ejus fabulositatis est dicere, omnia genera, speciesque coæternas esse Deo; quodque rationalia, quæ peccarunt, ac propterea de statu suo exciderunt, pro proportionem suorum peccatorum supplicii causa in corpora injecta sunt; ac expurgata rursum afferuntur in pristinum statum, omni deposita malitia: iterumque ac tertium & complures diversis ad penam iniunguntur corporibus. Ponit porro diversos constituisse & constare mundos tum præteritos, tum futuros. Et quisquam adeo fatuus est, ut hæc audiens, animo non exhorrescat propter summam impietatem? Quis non execretur insanum Origenem, qui hujusmodi finxerit ac scriptis mandavit in Deum blasphemias? quas ut omnibus Christianis interdictas, manifestisque habentes impietatis argumenta, supervacaneum duximus refutatione dignari.

XXXVII. Origenes quæ sunt Paganorum intulit in Ecclesiam.

Quare se hæretici omnes ob unius forsitan aut alterius dogmatis perverſitatem & sanctissima Ecclesia sunt eſecti, subditique anathemati cum suis dogmatibus: quis proſus Christianorum sustinebit Origenem, ejusque præva scripta tueri, qui tor blasphemias dixerit, omnibusque fere hæreticis tantam exiti ac blasphemiam materiem præbuerit, ac idcirco pridem a sanctis Patribus anathemati subiectus sit una cum sceleratis ejus dogmatibus? Nam quamvis concedat quis Deo repugnantem Origenem ex veridica doctrina (quod & apud alios hæreticos invenitur) aliquid expressisse * in improbis suis scriptis; ea ipsius propria non est, sed sanctæ Dei Ecclesiæ; atque hoc ille malitiose in sim-

* dispersisse

PAGIUS

ra usus est magna cura, & diligentia; nam & eos, qui illinc receſſerant eſecti ab Origenistis, Patres rursus collegit, & Lauram, qua a frequentibus illis tumultibus, & bellis hæreticorum jam inclinata fuerat, in genua max erexit, ac veluti renovavit. Hic Conon per Pelagium Diaconum Apostolicæ Sedis Apocrisarium, Origenem, ac postea in Synodo V. Origenistas, quos inter fuit Theodorus memoratus, damnandos curavit, uti suo loco dicitur.

XIV. Origenista post hunc annum tumultiati sunt.

Baronius anno DXXXVII. num. XXVIII. ante eum annum hæc diffidia contigisse existimat. Nam eo anno ex Liberato cap. 23. narrat, Pelagium peracta Zoili Episcopi Alexandrini Consecratione ad Aulam Regiam redeuntem a Monachis Palæſtiniſ Libellos contra

pliciarum fraudem molitus est. Nam in Paganorum commentis enutritus, eaque propagare in anima habens, divinas se utique Scripturas interpretari simulavit; ut hoc modo nefariam doctrinam suam sacrarum litterarum monumentis maligne admiscens, Paganicum & Manicheicum errorem suum atque Arianam vesaniam induceret: eo que qui sacram scripturam non accurate percepissent, inescare, posset.

Quid enim aliud exposuit Origenes, quam Platonis, qui Paganorum insaniam dilatarat, doctrinam? Aut a quo alio Arius mutuatus propria venena concinnavit, qui in exitum animæ suæ in sancta & consubstantiali Trinitate gradus excogitavit? An hic a Manicheo abest, qui animas hominum dicit propter peccata corporibus ad supplicium immitti? Quique primum quidem mentes & sanctas virtutes fuisse asserat, deinde contemplationis divinæ satietatem cepisse, ac in deſterius converſas idcirco a Dei amore refriguisse; sicque Græco nomine appellatas Luxus supplicii causa corporibus esse inditas: quod vel solum ad ejus damnationem satis erat, cum ad Paganorum artum sit impietate. Cum enim dixerit Deus: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram; ex ejus vanis sermonibus invenitur solum corpus absque anima ad imaginem & similitudinem Dei factum esse; si omnino præexistebat anima, & facta corpore, in id injecta est, aut in id tamquam in vas immissa; ac necesse erit dicere, ipsum Deum opificem hominis esse utpote qui corpus ad imaginem & similitudinem suam fecerit. Quomodo autem corpus imago incorporari esse possit? Quamobrem abſit, ut his Christiani assentiantur.

xxxviii. E Platonis schola & a Manichæis Origenes plura.

Si vero juxta Origenis blasphemiam anima præexistebat, ac in penam peccatorum suorum in corpora demissa sunt, ut emendata respicerent: eos oportebat amplius non peccare. Nam si in supplicium datum est animæ corpus propter peccata, ut doloribus emendaretur ad glorificandum Deum; quomodo eam adjuvat ad peccan-

xxxix. De præ-existentia animarum error Origenis.

* ad id quod puniendum est.

candum & corroborat corpus atque id * quod puniendum est? vincula enim, carceres, compedes, ac (ut breviter dicam) omnia hujusmodi, injurias & peccata eorum cohibent, quibus imponitur pœna: nec ut qui peccarit, amplius peccet, vincula ei adduntur; quæ ad peccandum adjuvant, sed ut vinculorum cruciatu peccare desistat. Quare perspicuum est, non ad superiorum peccatorum castigationem (ut illi nugantur) corporibus immittas esse animas; sed simul Deum & corpus & animam, id est, perfectum hominem fabricatum esse. Itaque eorum quæ per corpus nobis gesta sunt, sive honorum sive malorum, retributionem expectamus. Hoc enim nobis tradit divinus Apostolus Paulus, dicens: Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Attendenda ergo sunt Apostoli verba: nec enim dixit, Oportet recipere eum qui judicatur, prout gessit ante corpus. Si vero ob ea sola quæ per corpus homo gessit, ab eo qui terram judicat, vel pœna afficitur, vel pœnio, nullaque mentio sit ante admittorum peccatorum; perspicuum est animas ante corpora non esse: si enim præ-existerent, dixisset Apostolus, Gestatum per corpus, tum ante corpus.

XL. Redarguitur de-mentia Origenis.

Animas vero hominum intelligentiæ & ratione uti, in confesso est: quod ne eos quidem negare putamus qui tuerunt Origenem. Dicant igitur, qui cum Origenes sentiunt: animæ ipsorum, si quidem (ut asserunt) ante corpus fuerunt, quo in ordine, aut quid agebant? Oportuit enim eas, si ante erant, scire quo loco essent, aut quomodo hac advenissent. Si hoc nulla ratio possit dicere (nam id verum non est) apertum est eos fabulas dicere. At forasſe dicant, animas, postquam corpora ingressæ sunt, tum discernere posse & cognoscere quæ a se geruntur. Si hoc dicent; ex eorum inani disputatione efficitur, ut corpus plus pretii atque honoris quam anima habeat, quod ei in beneficii loco det intelligentiam & ratio-

PAGIUS

erat Episcopus Cæsareæ Theodorus, & Ancyræ Domitianus ex laudati Cyrilli tunc viventis testimonio: quare post annum DXXXVI. cœpta est illa persecutio.

XV. Ex Vita S. Cyriaci harum turbarum initium creditur.

Quo vero sequenti tempore contigerit, ex Vita Sancti Cyriaci Anachoretæ, quæ extat apud Surium die XXIX. Septemb. colligit Card. Norisius, post ejus Dissertationem de quinta Synodo in lucem emissam Antonius Pougetus Monachus Benedictinus eandem vitam in Analeſis Græcis Græce & Latine edidit, cujus versione utar, Metaphraſte igitur, seu Auctore illius Vitæ ait de Cyriaco: Hierosolymam venit jam decem & octo annos natus, nono quidem Imperii Leonis Magni anno, Pontificatus autem Anastasii Hierosolymorum Episcopi, octavo.

nom: atqui hoc asserere, plenum dementiæ est atque absurditatis. Cur vero si anima (ut aiunt) ante fuit quam corpus, disciplina indiget postquam in corpus venit, paulatimque instituitur, & ad meliora perfectioraque progreditur? Nam si ante existeret, utilia utique cognosceret, nec ulla egeret doctrina; nec ut pote in cognitione versans, cura & diligentia eruditur. Ac si quid sit offendere sciebat; non edoceretur quod ante scivisset. Jam vero si edoceretur, ut in ignorantia versans, prius nesciebat: si non præ-scivit, ante non fuit: verum enim vero nunquam antea fuit.

Ortus enim nostri solus Deus in causa est: ut nos eum non essemus fecit, sic natos gratia manique propria tuetur ac salvat, si digni ac idonei prohibeamur. Nam Deus, qui dixit: Faciamus hominem ad imaginem nostram & similitudinem: utraque simul fecit, id est, corpus plasticavit, & animam intelligentem & rationalem creavit: una enim & effinxit corpus, & animam immisit, perfectum hominem exhibens: neque enim homo corpus est sine anima, nec anima sine corpore. Si enim anima præexistebat (ut delirat Origenes) cujus rei gratia sanctissimus Prophetæ Zachariæ dixit (a): Figens (a) spiritum hominis in eo? Jam vero cum 11. dicit Prophetæ, Figens, ostendit, ut corpus, sic animam non præ-existentia Deum propria virtute & bonitate fecisse. Quod igitur homo (sicut dictum est) ad imaginem & similitudinem Dei sit factus, dignatusque inspiratione divina: inde perspicuum est, non solum intelligentem & rationalem animam, sed etiam immortalem esse creatam, ut omnibus iis quæ in terra facta sunt, imperaret. Hoc est enim quod a Theologo Gregorio dictum est, a Deo esse, & divinam, ac superæ nobilitatis participem: non ut nonnulli autumant ac dicunt, divinæ substantiæ animam esse, sed inspiratione Dei factam, gratiamque natam ab eo, ut intelligens esset & rationalis & immortalis, nec una eum corpore moreretur more irrationabilium.

XII. Hominis vera origo.

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

ium animalium, sed per gratiam participaret superna nobilitatis, id est, immortalitatis. His testimonium perhibet sanctus Joannes Constantinopoleos Patriarcha in undecimo sermone in Creationem; sic enim ait: Et insufflavit (inquit) in faciem ejus spiritum vitæ, & fuit homo in animam viventem. Hæc nonnulli imperiti homines propriis cogitationibus moti, ac nihil Deo decens in mente habentes, nec condescensionem verborum reputantes, dicere audent, e Dei substantia esse animam. O insaniam! o dementiam! Atque hæc quidem, Pater, de argumento propositio.

XLII.
Universi creatio ut sit facta.

Considera autem de aliis omnibus in terra factis dixisse Deum: Fiat, & Educat terra, & factum est. De homine autem dicit: Faciamus: non solum Faciamus, sed, Ad imaginem & similitudinem nostram. Et sumens pulverem de terra, propriis manibus hominem finxit, & insufflavit in faciem ejus spiritum vitæ, & factus est homo in animam viventem. Ex his igitur perspicitur potest, ut Deus hominem faceret honorabiliorem ac pretiosorem omnibus aliis quæ in terra sunt creaturis; alia quidem omnia fecit verbo: Dixit & facta sunt: hominem vero (sicut dictum est,) propriis ipse manibus juxta divinam Scripturam fecit. Quæcumque autem ab eo in terra facta sunt, subdidit homini, qui sexto factus est die: ut omnibus terrenis creaturis jam factis ac ipsi preparatis dominaretur ipse Dominatoris sui obedienter Imperio.

XLIII.
Ex Patrum sententiis asseritur veritas.

Hoc & nos docet S. Theologus Gregorius in oratione Novam Dominicam, sic enim dicit: Ita aliquid primum in diebus numeratur & secundum & tertium ac deinceps usque ad septimam diem, qua requies fuit ab operibus; quibus diebus disperuntur ea quæ sunt ineffabili ratione disposita, nec confertim edita, Verbo rerum omnium potente, cujus & cogitare & dicere, rem ipsam est præstare. Quod si postremus homo designatus est, isque manu Dei & imagine honoratus; nihil mirum: ei enim tanquam Regi oportuit prius regiam aulam subsistere, ac deinde Re-

PAGIUS

debet, sit ei minister Literarum ad beatum hunc Cyriacum. Litera autem bellum adversus Sanctam Civitatem suscitatum significabant, eumque obscurabant, ut Deum impensus oraret, ut qui in nova Laura cum Nonno & Leontio ex Origenis Dogmatis societatem coevertant, & adversus Orthodoxam fidem bellum sumpserant, vincerentur, & multam illam deponerent arrogantiam.

XVI.

Sanctus Cyriacus literis perlectis tale Cyrillo responsum dedit. Dic, inquit, ei qui te misit: Ne macore affligamur, Pater; cito enim videbimus, Nonnum quidem & Leontium vitam miserime cum morte commutare; Lupos autem in Laura verfos, quam turpissime illinc abigi.

gem induci, omnium jam quasi satellitio stipatum ac munitum. Quamobrem si ex Gregorii Theologi doctrina ultimus homo est designatus, isque Dei manu & imagine honoratus, ac omnia a Deo ei preparata sunt, ac ei tanquam Regi prius subsunt palatia, sicque a Deo introductus est omnium jam stipatus obsequio; quomodo dicunt qui juxta Origenem desipiunt, præexistentes animas propter peccata in corpora dimitti, prius commissa luituras? Contra enim S. Gregorius postremum omnium hominem factum esse dicit & a Deo honoratum, & iis omnibus quæ in terra sunt, dominari: quod sane pena non est, sed singularis providentiæ ac beneficii significatio.

XLIV.

Theologo porro Gregorio consentit S. Joannis Constantinopoleos Patriarcha doctrina in undecimo sermone de Creatione: sic enim dicit: At fortasse dicat aliquis: Cur nam, si anima pretiosior est corpore, quod inferius est prius sit, ac demum quod majus est ac nobilior? An non vides dilecte, in ipsa creatione idem hoc factum esse? Quemadmodum enim celum & terra & Sol & Luna, cæteraque omnia fabricata sunt, ac postremum homo, cui eorum imperium mandandum fuerat; sic in plasmatione hominis prius formatur corpus, tum anima, quæ honorabilior est. Nam ut expertia rationis, quæ ad utilitatem & obsequium parabantur, ante hominem extiterent, ut parata ministeria haberet, qui futurus erat eorum commodis frui; ita corpus ante animam fabricatum est, ut cum juxta occultam Dei sapientiam anima induceretur, propria officia posset motu corporis exequi. Atque hæc satis ad ostendendum audientibus nos ubique eadem sentire & dicere, quæ Patres, qui animarum præexistentiam tollunt.

XLV.

Ex divina scriptura error redarguitur.

Præterea cum sancta Scriptura de Adam atque Eva dicat: Benedixit eos Deus, & dixit: Crescite & multiplicamini, & replete terram & dominamini ei: quomodo igitur, si anima antiquiores fuere corporibus, futurum fuit ut crescerent ac multiplicarentur, quæ ante (juxta eorum fabulas) erant. Et quomodo habebat Deus

be-

Ex quibus palam fit, post annum DXL. ut habet Card. Norisius, aut potius post annum DXLI. Nonnum graves illas turbas dedisse, ac maximam Lauram Sancti Sabæ invasisse, Gelsium illius Præfectum ad Imperatorem aditu prohibito, Georgium Origenistam Monachis Sabæ Abbas constitutum, ac paulo post Nonnum extinctum. Unde postea scribit Metaphraste: Quando autem, & ipse legum Origenis diligens custos, Nonnum turpissimo exitu vitam abruptit, fractaque fuerunt omnes eorum vires; & cessavit bellum adversus Orthodoxos, & illi inter se se prælia cieunt & pericula, multique in Charitonis spelæum ventitantes, non parvam divino Cyriaco molestiam exhibebant, ejus silentium

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

benedicere animas jam in peccata lapsas ad crescendo & multiplicandum? Anima enim peccatis contaminata maledictione, potius quam benedictione digna erant. Ac si anima præexistebant, & juxta Origenis fabulas in alio erant ordine; quamobrem solum Adam plasmavit Deus? An vero Adam anima tum sola peccarat, ac propterea unum corpus a Deo fabricatum? Si enim antea alia animæ fuerant, alia corpora simul fabricari oportuit, quæ susciperent animas. Et quomodo peccatrix (ut eorum est ratio) anima supplicii causa in corpus conjecta in paradysum deliciarum a Deo posita est? Nam si ut pænas dependeret, in corpus esset missa; non in illo paradiso, sed in supplicii loco collocaretur. Tantopere vero dilexit hominem Deus, quem postremum fabricaverat, ut cum ille transgressus esset datum sibi præceptum, ac idcirco a paradiso esset expulsus; crescente hominum genere, glisciente peccato, quod cogitatio hominis ad deteriora pravo studio incumberet: frumentum suum Deus, utpote bonus, non neglexit, sed multimodis reprehendit, & castigavit, sicut sancta Scriptura significat.

XLVI.
De verbi Incarnatione doctrina.

Postquam vero ob graviores morbos majore medicina indigimus: ipsum Unigenitum Dei Verbum, unus, id est, una persona sancta Trinitatis propter benignitatem suam homo fit, manens Deus, nec divina sua substantia in humanam conversa, nec humana in divinam mutata, unusque est ac idem in utraque natura, in istaque inconfuse atque indivise cognoscitur. Manens enim quod erat, factum est quod non erat: mortemque nobis debitam ex transgressionis damnatione & propria carne suscipiens, æterna nos morte liberavit, primitiæ dormientium factus, ac primogenitus resurgens ex mortuis, consuscitavit nos & confedere fecit in celestibus, quemadmodum nos docet traditio Apostolica. Quamvis enim a principio humana natura propter inobedientiam privata paradiso est; tamen (ut est dictum) Unigenitus Dei Filius propter multam charitatem

PAGIUS

tium & quietem interturbantes; ad Susacim rursum recessit, cum nonum jam & nonagesimum atatis annum expleat. Quare Cyriacus in eunte circiter anno DXLVII. rediit in locum Susacim appellatum, postquam in Charitonis cella annos quinque cum parte sexti mansisset, ut ex ejus Vita colligitur.

XVII.

Ex tempore consecrationis Zoili Episcopi Alexandrini idem confirmatur. Pelagius enim Vigilius Papæ Apocrisarius ea peracta Constantinopolim rediens obvius quosdam Palæstinos Monachos habuit, qui libellos contra Origenem ac Sectatores ad Justinianum deferentes Pelagii operam etiam atque etiam rogant. Hic lubenti animo rei manum admovit, sperans eo pacto Theodori magni Origenistarum Patroni potentiam atque existimationem, qua plu-

suam, qua dilexit nos, naturam nostram sua unicus indivise secundum substantiam in utero sancta gloriosa semperque Virginis Mariæ, majori nos dignatus est gratia, gratificatus nobis regnum celorum. Atque his testimonium perhibet sanctus Joannes Constantinopoleos Patriarcha in sermone de Ascensione, sic dicens: Qui terra indigni exitteramus, sumus & in celum subvecti. Qui ne inferiore quidem imperio fueramus digni, ad regnum supernum conscendimus, supergressi celos regiumque solium adepti. Natura, propter quam Cherubim paradysum custodiebat, ipsa supra Cherubim hodie sedet.

XLVII.
Cur homo creatus.

Quamobrem demonstratum est, animas non (ut Origenes iugatur) in celis prius fuisse, ac deinde in corpora missas, ut peccatorum peccatorum pænas exolverent; sed contra in terra fabricatam universam naturam humanam, bonitate ac benignitate divina celos adeptam esse; ut qui homines mandatum Dei custodirent ac impleverent, Angelorum in celis conversatione digni haberentur, quos in terra imitari per confessionem in Deum, justis sumus. Nam cum vellet Deus propter inenarrabilem bonitatem suam, sicut in celis a sanctis virtutibus glorificatur, ita in terra glorificari ab hominibus; fabricatus est hominem, alterum Angelum in terris, ut Dei gloria omnia complerentur. Itaque Dominus dans nobis orandi præceptum, dicit: Pater noster qui es in celis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in celo & in terra.

XLVIII.

Ex Gregorio Naz. testimonium.

Cum his porro quæ a nobis dicta sunt, conveniunt quæ sanctus Gregorius Theologus docet in sermone de sancto Paschate: sic enim dicit: Cum hanc rem Verbum artifex demonstrare vellet, etiam animal ex utriusque natura videlicet visibili & invisibili, hominem fabricatur; sumptumque corpore e materia quæ ante subsistebat, ac a se ipso vitam * indens, quod utique animum intelligentem & imaginem Dei esse ratio novit, veluti quemdam alterum mundum, in parvo magnum constituit

* visum

rimum apud Imperatorem pollebat, deprimentam: Igitur Pelagius, inquit Liberatus cap. 23. amulus exilens Theodoro Casarea Cappadocia Episcopo, volens ei nocere, eo quod esset Origenis defensor, una cum Menna Archiepiscopo Constantinopolitano flagitabat a Principe, ut juderet fieri, quod illi Monachi supplicabant, ut Origenes damnaretur cum ipsis Capitulis talia decentibus. Justinianus Monachorum postulatis Mennæ ac Pelagii hortatione accedente aures haud difficulter dedit: Annuit, inquit Liberatus, Imperator facillime, gaudens se de talibus causis Judicium ferre. Jubente eo dictata est in Origenem, & in illa Capitula anathematis damnatio, quam subscribentes una cum Menna Archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deinde directæ est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo

tuit in terra, alium Angelum, promiscuum adoratorem, contemplatorem visibilis nature, studiosumque ejus, quæ tota mente comprehenditur. Quare attendendum est, Patrem hunc, cum diceret, Deum ex utrisque fecisse hominem, addidisse, e prius subsistenti materia corpus sumptum; non dixisse vero, prius extitisse animam, nec ex ulla substantia naturam quæ ante existeret: sed Deum per se ipsam vitam indidisse, quod animam esse intelligentem & Dei imaginem novit ratio. Quod autem dicit Pater, Deum fecisse hominem in terra superno obstructum imperio, evertit eorum rationem, qui ad pœnam animas immixtas corporibus dicunt. Nam in terra regnare, soliusque Dei temerari imperio, non in supplicii loco ducendum est, sed in magno beneficio ac munere Dei.

XLIX.

Ad hæc illud nobis necessario dicendum existimamus in eos qui præexistentiam asserunt: Si verum esset prius animas esse quam corpora; cognoscerent ac recordarentur quæ ante gessissent, quam in corpora venirent: quemadmodum post obitum sciunt & norunt quæ in corporibus egere. Demonstrabimus autem animam post discessum e vita cognoscere quæ gessit; ex ipsi Evangelii verbis: dicit enim Dominus noster & Salvator Christum in Evangelio secundum Lucam, in periclyo Lazari & divitis (a): Homo quidam erat dives, & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ante januam ejus, ulceribus plenus, cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa divitis; sed & canes veniebant & lingeant ulcera ejus. Factum est autem, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est: in inferno autem elevans oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe & Lazarum in sinu ejus. Et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum qui intingat extremum digiti sui in aquam, & refrigeret linguam

(a) Luc. 16.

Ex parabola de Lazaro & Epulone arguitur Origenes.

PAGIUS

Alexandrino, Ephremio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano, quibus eam accipientibus, & subscribentibus, Origenes damnatus est mortuus, qui vivens fuerat ante damnatus. Pelagius autem Zoilum Episcopum Alexandrinum ante annum. DXL. non consecravit, ut ex infra dicendis patebit.

XVIII. Origenes damnatur.

Encyclicam itaque epistolam scripsit Justinianus ad quinque Orbis Patriarchas, quam integram Annalibus inseruit Baronius hoc anno, in qua Justinianus Origenis errores de Mysterio Trinitatis, de animarum præexistentia, de anima Christi, aliique de rebus ostendit, ac Sanctorum Patrum testimonis eisdem impugnat, illorum summarium continetur in novem Canonibus, quos Epistolæ subiicit, & Notis il-

meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris: & in his omnibus inter nos & vos magnum chaos firmatum est: ut si qui velint hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transire. Et ait: Rogo te Pater, ut mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres; ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Quamobrem pudeat eos qui tuentur Origenem, vel ex sancti Evangelii verbis. Si enim animæ, antequam corpora fuissent, cognoscerent ea quæ ante corpus fecissent, quemadmodum post migrationem e vita reminiscuntur ea quæ in corpore gesserunt: hoc enim e verbis Evangelii didicimus.

Quod autem & sancti Patres sequentes inspiratas divinitus Scripturas talem doctrinam condemnarunt, una cum Origene, qui ea commentus est; jam quidem ex his quæ sancti Patres dixerunt, aperte ostendimus nihil tamen fecisse & ex insequentibus Patrum testimonis sumus demonstraturi. Ac primum sanctum Petrum, qui Episcopus Alexandriae & martyr fuit, proponemus, testimonium nobis his sermonibus perhibentem:

Sancti Petri Episcopi Alexandrini & martyris ex primo sermone.

Quod nec præexistit anima, nec cum peccasset, propterea in corpus missa est, diximus quadam de primo e terra terreno homine proponenda, ut demonstretur unum & eundem in tempore esse factum, quamvis particulariter nonnumquam interior & exterior homo dicatur. Nam etsi secundum salutarem sermonem qui interiora fecit, exteriora quoque fecit; tamen semel & eodem tempore, id est, ea die, cum dixit Deus: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Ex quo perspicuum est, non ex congressu, quasi aliquid aliud antecesserit & ex alio loco venerit, factum esse. Nam si congressus fuit quamobrem scriptum est quod jam factum fuerat? Et post alia: Itaque non

lustrat Lupus in Comment. ad Synodum V. Ubi hæc Epistola publicata fuit, atque teste Liberato a Vigilio Papa, ac cum reliquis Patriarchis etiam a Petro Hierosolymitano subscripta, Origenianæ doctrinæ grave vulnus illatum est. Celebris hæc Origenis damnatio hoc anno a Baronio recensetur, sed ex dictis constat, eam emanasse circa annum DXLIII. Ait etiam Baronius num. XXXII. Eam itaque Constitutionem cum tu legis, non Justiniani legere nescientis lucubrationem existima, sed Menne atque Pelagii. Verum Justinianum in rebus Theologicis exercitatissimum fuisse, suo loco ostendimus. Monachi novæ Lauræ, ubi Nonnus ac Leontius Origenianæ scholæ Cathedram exerebant, damnatæ doctrinæ inhæserunt, donec a Lau-

L.

LI. Petri martyris testimonium.

non capit ante corpora in celo peccare animas, quæ prorsus nec ante corpora quidem subsisterunt. Hæc enim doctrina a Paganorum philosophia est, quæ peregrina est, & ab iis aliena qui pie in Christo volunt vivere.

Ejusdem in Mystagogia, quam fecit ad Ecclesiam, cum martyrii coronam suscepturus esset.

LII.

Propterea obsecro, vigilate: Afflictionem enim rursus adituri estis. Scitis quot subjerit pericula qui me nutrivit pater meus & Episcopus Ideonas, ab iis qui in idola insaniret: in cujus ego sedem successi, utinam etiam in mores. Scitis ut magnus se gesserit Dionysius, qui se e locis in loca abdebat, cum insuper Sabelianus affligeret. Quid porro dicam Heraclium & Demetrium beatos Episcopos? quales tentationes sustinuerunt ab insano Origene, cum ipse dissidia in Ecclesia fereret quæ ad hunc usque diem ei turbas excitaverunt? An igitur turpe est aliquem bene sentientium iis adversari, quæ in Origenem dicta sunt a sancto martyre & Episcopo Alexandriae Petro, qui egregium pro Christo certamen suscipiens, non solum Origenem, sceleratamque ejus doctrinam abdicavit, sed etiam testificatur, sanctos qui ante ipsum fuerunt Patres multas sustinuisse tentationes ab illius dementia?

LIII. Athanasii testimonium in Vita S. Antonii.

Dixit quoque sanctus Athanasius, qui & ipse Episcopus fuit Alexandriae, in sermone de beati Antonii vita: Quomodo nos irridere audetis, qui dicamus Christum hominem manifestatum esse; cum & vos dementem animam esse desinentes, eam errasse dicatis, ac de apside celi in corpus descendisse? Attendant, qui audiunt, sanctum Athanasium iis aperte adversari, qui mentem præexistere dicunt, & ex ea animam ortam, peccando se contaminasse, ac e celi convexo in corpus descendisse.

Ejusdem sancti Athanasii e sermone secundo contra Arianos.

LIV.

Omnis creatura aspectabilis in sex diebus facta est: ac primo quidem die lux, quam vocavit diem: secundo autem firmamentum; tertio collectis aquis ostendit aridam, varioque in ea produxit fructus, quarto fecit cælum & Lunam, o. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Laura expulsi sunt, ut suo loco dicitur. XIX. Baronius num. XXX. ait in Vita S. Theodosii Cœnobiarchæ a Surio recitata, tradi Sanctum hunc Abbatem ostendisse se adversari Origenem, indeque deducit, Monachos Orthodoxos Palæstinæ hoc Christi anno adversus Origenitas ab eo concitatos, quod Auctor ejus Vitæ hæc scribat post damnationem hæreticorum ab Agapero Papa factam. Verum ut suo loco ostendi, aliquot ante Sancti Sabæ mortem annis varii Palæstinæ Monachi Origeniana dogmata propugnabant, & si Theodosius Monachos suos adversus Origenitas concitasset, & ad Libellos

mnemque stellarum eborum; quinto maris natalitium aerisque volatilium generationem condidit; sexto fecit in terra quadrupedes, ac de cætero hominem, qui ex anima rationali est & corpore. Ac invisibilia ejus a creatione mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, ac neque lux est ut nox, neque Sol ut Luna, neque irrationabilia ut homo rationalis est, neque Angeli sicut Throni, neque hi ut Potestates: sed creaturæ quidem omnes sunt, unumquodque autem eorum quæ orta sunt secundum genus in propria substantia, ut factum est, persistit ac manet. Ecce sanctus quoque Athanasius tradit, post omnes creaturas Deum fecisse hominem ex corpore & anima intelligente ac rationali. Neque enim dixit corpus post omnia factum esse, ut præexistens anima in id ingrederetur; sed dixit, post omnes creaturas hominem esse factum, qui ex anima rationali est & corpore: ostendens utraque, id est, corpus & animam Deum simul fabricatum esse.

Quoniam autem Origenes ad cæteras blasphemias hoc adjunxit, Domini animam prius extitisse, eique Deum Verbum esse unitum antequam e Virgine incarnaretur: hoc deliramentum evertens ipse sanctus Athanasius in epistola ad Epictetum, sic dicit: Merito sese damnabunt omnes qui existimant ante Mariam esse carnem quæ ex ea est, ac ante eam habuisse animam humanam Deum Verbum, ac in ea ante adventum semper fuisse. Quare si ex iis quæ a sancto Athanasio dicta sunt, anima Domini nostri Jesu Christi, qui per omnia nobis similis factus est absque peccato, non fuit ante ejus in carne adventum; qualis insania est dicere alias hominum animas ante corpora esse?

Audiamus præterea sanctum Basilium in sermone in illud, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, ita dicentem: Vide ne quando te vocis ambiguitas fallat. Quomodo enim in principio erat humana ratio, cum homo deorsum principium generationis acceperit? Ante hominem fuisse bestiam, ante hominem jumenta, reptilia tum terrestria, tum aquatilia, volatilia celi, stellæ, Sol, Luna, herba, terra, mare, cælum. Ecce Pater aperte nobis denunciat, ne Origenis fabulae e e e bu-

LV. De Christi anima delirium Origenis.

LVI. Ex S. Basilio testimonium.

adversus eos porrigendos impulisset, vixisset adhuc post annum DXL. post quem certum est, quæ de Origenitis hic refert Baronius, contigisse. Epitomator itaque Vitæ Sancti Theodosii a Baronio citatus, & Theodorus Episcopus Petra in ejus Vita, cujus verba de Origenitis anno DXXXVI. retulimus, neglecto temporis ordine, meminere odii Theodosii erga Origenitas occasione certaminum adversus hæreticos gestorum, ob quæ eum tam ab Agapero Papa, quam ab Ephremio Antiocheno laudatum fuisse diximus.

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

bulis de animarum præexistentia inducatur. Docet enim nos, non in principio fuisse humanam rationem, id est, animam; sed aperte clamat, omnibus Dei creaturis ortum hominis posteriorem esse. Si ergo creaturæ omnes ante hominem, qui est anima & corpus, dicit omnia fuisse; ex hoc ostenditur simul utrumque fabricatum esse.

LVII.
Ex Gregorio Nysseno.

Dicit autem sanctus Gregorius Episcopus Nyssæ in disputatione de homine: Ac fortasse alienum non est a disputationis nostræ proposito, id expendere, quod in Ecclesiis de anima & corpore controversum est. Nonnullis enim qui ante nos fuerunt placet iis, qui πρὸ τοῦ σώματος animas veluti quemdam populum in propria urbe ante substituisse, atque ibi proposita esse exempla tum virtutis, tum malitiæ; eamque animam quæ in virtute atque honestate permanferit, congressum & conflictationem corporis minime experiri: se vero a boni participatione defluerit, hanc in vitam delabi, sicque esse in corpore. Alii attendentes ex Moyse condendi hominis ordinem animam corpori secundam tempore esse dicunt: quandoquidem primum Deus limum e terra sumens finxit hominem, ac eum deinde inspiratione animavit. Ac paulo post; qui primam rationem tulerunt; & animarum quasi civitatem antiquiorem vita corporea asserunt, non mihi videntur carere Paganorum fabulis, quæ de metempsychosæ prodita sunt. Si quis enim subtiliter examinet, comperiet necessario rationem eorum devolvi. Ajunt quemdam sectæ suæ prudentium dixisse, & virum fuisse se, & muliebrem corpus induisse, & subvolasse cum avibus, & fuisse arbutulam, & aquatilem vitam sortitum. Non longe, meo quidem iudicio, a vero discedit, qui hæc de se affirmat; vere enim ranarum aut graculorum garulo strepitu, vel irrationabilitate piscium, vel arborum insensibilitate ejusmodi disciplina digna est, quæ tot res permeare unam animam dicat. Harum autem ineptiarum hæc causa est, quod præexistere animas opinio sit. Consequenter enim talis doctrinæ principium ad affinia & ad adjuncta progrediens, hucusque commenta sua propagat. Nam si per vitia animus e sublimiori vita abstractus homo sit: ac si in confesso est vitam corpoream passionibus magis obnoxiam esse, quam æternam ac incorpoream; necesse est animam in hac vita degentem, in qua plures facultates ad peccandum suppetunt, in pluribus versari vitis, magisque passionibus affici. Anima autem humanæ passionis similitudo est ad irrationabilia: huic ergo vitæ devincta anima, in bestiarum naturam delabatur, ac semel vitia ingressa, inque irrationabilitate versans nul-

Fabulæ
Gentilium
de homi-
ne.

lum finem ad malitiam progrediendi faciet: ubi enim malitia sistitur, succedit impetus ad virtutem. Atqui virtus in irrationabilibus nulla est; in deterius ergo necessario mutabitur, assidue ad peiora turpiorque progrediens, ejusque naturæ, in qua est deteriora quaque semper comminiscens.

Porro quemadmodum rationabili sensibile subjacet, sic ab illo prolapsio est. Quamobrem huc ratio eorum evadens a veritate aberrat, & per quamdam consequentiam ex absurdis ad absurda se confert. Exinde eorum doctrina per ea quæ inter se non coherent, fabulose procedit. Consequentia vero ipsa ostendit omnimodam animæ corruptelam. Quæ enim semel a sublimi vita decedit, nullum modum statuit malitiæ suæ, sed propter passionum consuetudinem atque habitum a rationabili ad irrationabile devenit: itaque in stirpium insensibilitatem mutabitur. Insensibili autem inanimus est consequens, inanimo id quod non subsistit. Itaque penitus ex hac consequentia anima ipsi ad non ens tandem concedet; sic nullam facultatem habitura est ad meliora redeundi. Verum enim vero ad hominem e frutice animam reducut. Igitur præstantiorem demonstrant esse vitam in frutice, quam incorpoream vitam. Jam enim ostensum est progressum animæ ad deteriora, atque iacirco in inferiora esse. Subjacet autem insensibili naturæ inanimatum, quo per consequentiam principium eorum doctrinæ animam redegit. Sed quoniam hoc nolunt, aut insensibili animam concludunt, aut si inde ad humanam vitam eam reducut, eam vitam quæ in stirpe ducatur) ut dictum est) ostendunt antecellere primo animarum statui; siquidem inde ad malitiam fuit prolapsio, hinc vero ad virtutem est reditus. Quamobrem illa ratio convincitur esse sine capite, sine fine, quæ vivere animas ante corpoream vitam assererat, propterque flagitia corporibus esse devinctas. Hæc Nyssenus.

Cum igitur aperta sit Patris hujus doctrina, damnetque eos qui dicunt animas ante corpora fuisse: audiamus & sanctum Theophilum Episcopum Alexandriæ in sermone ad quosdam monachos scripto, qui Origeni assentirentur: sic enim dixit: Quare anathematizantes Origenem, ceterosque hereticos, exemplo nostro, & Anastasi sanctæ Romanæ Ecclesiæ Episcopi; qui ex veteribus certaminibus clarus, nobilissimi populi dux creatus est: quem & universa beatorum Occidentis Episcoporum sequitur Synodus, quæ accepit ac probavit Alexandrinorum Ecclesiæ sententiam in impium latam.

Ejusdem Theophili de epistola ad sanctos qui in Sceto deinde, propter eos qui incularent damnationem Origenis doctrinæ:

LVIII.
Ab absurdo Origenes redarguitur.LXI.
Ex Cyrillo Alexandri.

Dicere nonnulli ausi sunt, Origenem Ecclesiæ doctorem. An hi obsecro, ferendi sunt? An Ecclesiæ doctor est Origenes? Magnos sibi spiritus sumunt Ariani & Eunomiani & Pagani: illi in Filium & Spiritum sanctum blasphemantes; hi similiter atque illi impii, resurrectionem mortuorum deridentes. Ex his perspicuum est, eum qui sanctos Patres sequitur, non dubitare, quin hi qui cum Origene sentiunt, Paganorum errorem, Ariatorumque insaniam sequantur.

Hæc quoque sanctus Cyrillus dicit Alexandria Episcopus in epistola ad monachos qui in Phua, in eos qui affirmant corporum resurrectionem non esse: Ajunt igitur nonnulli, esse qui negent humanorum corporum resurrectionem, quæ pars confessionis nostræ est, quam facimus salutare adjungimus, credere nos carnis resurrectionem. Si hoc tollimus, nec credimus Christum resurrexisse a mortuis, ut nos sibi corresuscitaret: claudicantem habebimus fidem, ac a via regia defectentes, pravum iter habemus. Hujusmodi autem opinio ab improbi Origenis dementia est, quem & Patres nostri ut veri depravatorum abdicaverunt, & anathematizarunt. Non enim sensit ut Christianus, sed Paganorum secutus ineptias & nugus, in errorem incidit. Hinc autem ei contigit morbi principium: assererat animas ante corpora esse & a sanctimonia abductas fuisse in cupiditates & nequitiam, desivisseque a Deo, a quo hanc ob causam damnata sunt & corpori obstricta, junctque in carne tanquam in vinculis.

Ejusdem ex epistola scripta ad eos qui in Phua erant monachos.

LXII.

Ecclesiæ vero Scripturis obsequens a Deo inspiratis; nec animam novit ante corpora fuisse, nec ante ea peccasse. Quomodo enim, quæ non subsistebat peccare potuit? At nos affirmamus, universitatis opificem corpus e terra finxisse, idque animasse, intelligente anima: & hæc est hominis structura. Et post alia; Animam hominis nec (ut ajunt) ob præterita flagitia atque scelera esse damnatam, nec in hunc demissam mundum; sanctissimum Paulus fidem facit, ita scribens: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout egessit, sive bonum, sive malum. Cur ergo propter sola propria corporis manifestari nos oportere ait, nec potius propter ea quæ ante corpus, si animam ante fuisse norat, & ante peccasse? Si vero ob ea sola peccata quæ in corpore designavimus, adducimur ad iudicium; non utique habemus antiquius corpore peccatum: nam omnino ante id non constitit hominis anima. Hoc porro planum facit, & legalis litteræ vis. Si

LX.

Di-

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

enim (ut dicit errabundus Origenes) ob superiora commissa, in supplicii ac pœna loco anima corpus accepit; quamobrem flagitiosis ac sceleratis mortem comminata est? Magis enim oportuerat, bonos, ac justos viros mortem oppetere, ut vinculis & supplicio liberarentur; vivere contra scelestos ac nefarios ut pœna afficerentur, nec ulla vinculorum esset liberatio.

Ex expositione Synodice epistolæ Episcoporum Aegypti atque Alexandriae adversus Origenis doctrinam.

Hic ergo de quo agitur Origenes veluti abominationis desolatio in medio veræ Ecclesiæ exiitit, ac presbyter ordinatus, a canonica, ab una, a vera manu dignitatem presbyteri nudam ac solam habuit, quemadmodum Apostolatus habuit honorem fur ac proditor Judas. Is enim cum cœpisset blasphemias hominibus habere, Heraclas beatae memoriæ tum Episcopus, ut studiosus veritatis ac arator ac vinitor Ecclesiæ agri, eum e medio pulchra ac lata segetis evulsit. Ac paulo post: Quare hic e calo in terram decidens tamquam fulgur, sicut & ejus pater diabolus, multæ atrocisque iracundiæ contra veritatem spirans, in Palaestinam regionem navigavit, moratusque in Casariensium metropoli, cum personam quam sibi induerat deposuisset, seque aperuisset, veluti piscis quæ sepia apud quendam appellatur, significans quod sibi voluptati erat, ac tenebrosus & atrum vita venenum evomens, illic scriptis expressit, & sicut caupo Judaicus boni speciei ac simulatione dulci amarum miscuit.

Quid enim iste prave moliens atque insaniens dicit? Erat, (inquit) anima ante corpus, & præexistebat in calis; eamque cum peccasset, in custodiam immerfit Deus, id est, in corpus demisit, ad purgationem (inquit) & castigationem admisorum in calis criminum. Hinc primum impiissimus protinus fabulatur, veritatemque oppugnare studet. Ac paulo post: Si ante fuit anima in calis, ibique prius deliquit, ut male sanus Origenes, Deoque repugnans dixit; non oportuit dicere sanctissimum Prophetam: Et figens spiritum hominis in ipso, sed potius, demergens quasi utrem spiritum hominis in ipso, vel fortasse, demittens. Jam vero cum hoc dicat, sed figens in ipso: ostenditur, hunc lupum gravissimum esse, indutum extrinsecus ovina pelle ad deceptionem perditionis Vercors enim e calo animam asserit decidisse, ceteraque quæ ibi definiuit; quasi aperte sciat, non solum ante fuisse animam, sed etiam ante peccasse. Quare demonstratum est tum e divina Scriptura, tum e sanctis Patribus, nec veræ Christianorum fidei nec rectæ rationi convenire hæreticorum de anima præexistentia imaginationes.

LXIII.
Ex Synodali epistola testimonium.

LXIV.

E c c c 2 P r a -

LXV. Cælestia corpora animata affirmat Origens.

Præterea hoc quoque Origenis demon- strat amentiam, quod affirmat, calum, & Solem, & Lunam, & stellas, & aquas quæ super cælos sunt, animata esse, & quasdam esse virtutes ratione utentes. Hæc vero aperte refellit sanctus Basilius in tertio sermone commentariorum in Hexameron, sic contra Origenis doctrinam disputans; Nobis porro de separatis aquis dicendum est ad eos qui ab Ecclesia exciderunt, qui sub obtentu sensus anagogici, & sublimiorum videlicet sententiarum, ad allegoriam confugerunt; & asserunt, virtutes quasdam spirituales & incorporeas tropice ex aquis significari, ac sursum quidem in firmamento mansisse meliores, deorsum vero in terrestribus silvestribusque locis deteriores perstitisse; ac idcirco ajunt, aquas quæ supra cælos sunt laudare Dominum, id est, bonas virtutes, quæ dignæ sunt propter potioris partis puritatem, dicentes laudem reddere Creatori; aquas vero quæ subter cælos sunt spiritualia esse nequitia, quæ e naturali sublimitate in malitia profundum deciderunt: eaque ut turbulenta & seditiosa, passionumque tumultibus fluctuantia, maria appellari propter facilem mutationem atque instabilem voluntatem eorum motuum.

LXVI. Ex S. Basilio redargutio.

At nos hujusmodi rationes tamquam confusa somnia & aniles fabulas repudiamus; aquamque aquam esse cogitemus, separationemque a firmamento factam accipiamus, secundum redditam rationem. Ac si quando ad communis universorum Domini glorificationem aquæ quæ super cælos sunt, assumuntur; non propterea eas dicamus esse naturam ratione utentem: nec enim cæli idcirco animati sunt, quod enarrant gloriam Dei; nec firmamentum animal est præditum sensu, quoniam opera manuum ejus annuntiat. Hæc Basilius. Attendendum porro est, Patrem, cum Græce dicit, προς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας de Origene disserere, qui a Dei gratia, & a sancta Dei Ecclesia expulsus fuerat, deque is qui cum illo sentiunt; non enim dixit προς τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, id est, ad eos qui in Ecclesia sunt, sed προς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας quod significat ad eos qui longe sunt ab Ecclesia. Catholicos etiam significasset, si dixisset, τῶν τῆς ἐκκλησίας id est, eos qui sunt Ecclesie; quoniam vero dixit τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας significavit eos qui ab sunt & qui ab ea exciderunt. Unum autem id solum impto Origene studium fuit, Paganorum errorem confirmare, & imbecilliorum animis zizaniam inserere.

LXVII. De corporibus obiculatis in resurrectione.

Quamobrem hoc quoque risu dignum ab eo tamen dictum de hominum ex mortuis resurrectione, corpora hominum obiculata suscitari. O dementia atque insipientiam hominis insani, & Paganorum discipline explicatoris! Qui mente cæ-

cutiens, studensque Christianorum fidei miscere fabulas, ipsam Christianorum spem ac salutem nifus est contumelia violare, ne resurrectionem quidem Domini reveritus. Resurgens enim Dominus ex mortuis, & primitiæ dormientium factus, discipulis visus est, etique ostendit foramina manuum ac pedum & plagam lateris: postque resurrectionem comedit, non ut cibo indigens, sed ut eo modo suscitati corporis naturam confirmaret. Et quidem cum Dominus ascenderet, Angelus ad discipulos dixit: Hic Jesus qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet, quem admodum vidistis eum euntem in cælum. Quod si (ut insanit Origens) orbiculatum erat corpus Domini, quomodo potuit demonstrare manuum ac pedum foramina, aut lateris plagam? aut quomodo comedere potuit, aut omnino a discipulis agnosci? Et quoniam modo Sanctorum corpora, quæ post Domini resurrectionem surrexerunt, & in sancta civitate apparuerunt, potuerunt ab aliis agnosci, si quidem in alia erant figura, atque fuerant in vita? In fidei ergo peira multo modo stabilitus, sed hujusmodi & his multo atrociores blasphemias impius Origens, cum edidisset; nihil mirum est, eum in ipso martyrii articulo Christum abnegasse, cultamque a Paganis deorum multitudinem, quam ipse inducit, adorasse.

Atque id Dei providentia factum est, ne in Ecclesia pro martyre acciperetur, atque inde gregi Christiano inferretur aliquid detrimenti. Nam si etiam nunc sunt, qui de ejus quidem ruina constentur, doctrinam vero asserant; an non eam tamquam martyris ac patris erant defensuri, si contigeret eum, nulla idolis exhibita adoratione, consummari? Nemo enim veritatis tenax excidit a Deo, ab eoque deseritur, juxta quod dicit divina Scriptura (a); Respicite filii nationes hominum, & scitote quia nullus speravit in Domino & confusus est. Quis enim permansit in mandatis ejus & derelictus est? Aut quis invocavit eum, & despexit illum? Impius autem Origens blasphemias suas non se ipso tenus statuit, sed propriis scriptis in multos alios suum errorem transmisit: ut in eum valde conveniat sancti Apostoli vox, quæ dicit (b); Quorundam hominum peccata manifesta sunt præcedentia ad judicium, quosdam autem & subsequuntur. Nam ejus erroris successio in infirmorum irrepens animos facit, ut eum sequantur quæ a principio ab ipso commissa peccata sunt.

Quasi enim is qui Origenis placita sequuntur, non satis sit de præexistentia animarum impietas, cæteraque ejus vaniloquentia, blasphemiarumque de sancta Trinitate; hoc quoque proprio errori adjungunt, ducem, & auctorem habentes per-

LXVIII. De Origene Apollonia.

(a) Eccl. 2.

(b) 1. Tim.

LXIX. De damnatis aliquando salvandis error.

versam ejus disciplinam, ut dicat omnium impiorum hominum ac præterea demonum penam finem habituram esse, restitutumque iri tum impios homines tum demones in pristinum ordinem suum. Hæc cum dicunt, ignavos homines efficiunt in Dei præceptis exequendis, eos avertentes ab angusta & arcta via, inque lata ac spatiosa errorem inducentes. Omnino autem adversantur magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi dictis: Ipse enim in sancto Evangelio docet, impios quidem ituros in supplicium æternum, justos vero in æternam vitam. Rursumque dicit is qui a dextris sunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi: is vero qui a sinistris: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus.

LXX. Cum igitur aperte Dominus in sancto Evangelio indefinens & supplicium & regnum denunciet; perspicuum est hos Origens deliramenta sententiis Domini anferre. Ex hoc quoque illorum amentia redarguitur. Si quis juxta illius nugæ ponat supplicium destitutum; necesse est hunc & promissa justis vitæ æterna statuerentur: æque enim in utroque æternum ponitur. Si autem & pœna & fructus gloriæ habet finem, cur incarnatio fuit Domini nostri Jesu Christi? cur crucifixio & mors & sepultura, & resurrectio Domini? Quod commodum is qui bonum certamen certaverunt & pro Christo martyrium subierunt, si & demones & homines impii eundem quem Sancti ordinem redintegratione habituri sunt? Verum hæc in eorum capita vertant qui hæc fabulantur: nam Christi verba in Fidelium mentibus inconcussa manent atque in ipsa rerum veritate.

LXXI. Qui porro Origenis improbam opinionem tuentur, firma hæc argumenta fugientes, suumque conantes tegere errorem, quædam sanctorum Patrum dicta male excipientes, præveque sententia sua interpretantes, proprio morbo accomodant: quod etiam cum divinis faciunt Scripturis. Nos autem ex ipsis sanctis Patribus ostendimus inanes ac futiles eorum rationes esse. Hæc igitur scribit S. Gregorius Theologus in Apologetica oratione: Nobis vero, quibus periclitatur salus anima beata atque immortalis, quæque sempiternam aditura est vel penam vel laudem propter malitiam autem virtutem, quanti faciendum est hoc certamen, aut quanta scientia opus est?

Ejusdem ex oratione de plaga grandinis.

LXXII. Qua falsa defensione, qua persuasione artificiosa, quoniam commento veritatem oppugnante circumvenitur jus, ac fallitur rectum judicium, quod omnibus o-

mnia in statera ponit, facta, dicta, cogitationesque omnes: ac nequiter commissu melioribus repensat, ut vincat quod propendet, sententiaque secundum plura dicatur, quam nulla excipiat provocatio, non superior Judex, non defesso alterorum factorum, non oleum vel a prudentibus virginibus sumptum, vel ab is qui deficientibus lampadibus vendunt, non penitentia divitis qui flamma crucietur, suorumque necessariorum quærat emendationem, non ad mutationem præfinita dies: sed certum ac stabile jus & formidolosum & ultimum, & æquius justiusque quam quantus est terror, quinimmo propter justitiam terribile, cum throni ponuntur, & antiquus dierum sedet, & libri aperiuntur, & fluvius igneus trahitur, & lux ante ipsum & tenebræ paratæ *: & eunt qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, quæ nunc in Christo absconditur, postmodum vero cum eo apparet; qui vero mala egerunt, in resurrectionem judicii, quo qui non credunt, jam judicati, damnatique sunt a Verbo, quod eos judicavit: ac alios quidem lux ineffabilis excipit, & sanctæ regnantisque Trinitatis gratia, apertius, puriusque effulgentis, ac totam se toti menti inserentis: quod utique solum regnum calorum esse duco: alia vero una cum aliis malis tormenta, vel potius ante alia projectum esse a Deo, & conscientia turpitudine & verecundia nullum finem habens.

Basili Episcopi Cæsareæ, ex ejus libro Regularum. Interrogatio:

Si tum dicit, vapulabit multis, tum paucis; quo pacto quidam dicunt, nullam finem supplicii fore is qui pœna afficiuntur? Responso: Quæ ambigua sunt ac videntur obscure esse dicta quibusdam locis divinitus inspirata Scripturæ, alibi ab aliis, quæ confessa & aperta sunt, declarantur. Cum ergo Dominus pronunciarit: Ibunt hi in supplicium æternum, justus autem in vitam æternam: & alicubi: Mittas eos in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus: atque ita nominet gehennam ignis, ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur: ac rursus per Prophetam de quibusdam prædixerit: Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur: Cum hæc & hujusmodi sæpe a divinitus inspirata Scriptura proponantur; hoc quoque est diaboli artis & astutiæ, ut multi homines veluti oblii talium tantarumque Domini sententiarum, finem sibi audeant penarum in posterum adumbrare. Nam si æterni supplicii quandoque finis est futurus, omnino habebit, & vita æterna finem. Sin in vita non sic Evangelici dicti sensum accipimus; quæ ratio est supplicio æterno finem statuere? æterni enim adjunctio pariter in utroque po-

* pariter.

LXXIII. Ex S. Basilio Origens arguitur.

CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12^a
VITIGIS REG. 2.

nitur: Ibunt enim (inquit) hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.

LXXIV.
Ex S. Jo-
an. Chry-
sost. re-
dargutio
Origenis.

Ejusdem e sermone adhortatorio ad sanctum baptisma. Propter brevem ac temporariam peccati voluptatem sempiterna crucior poena; propter voluptatem carnis sempiterno igni addicor.

Sancti Joannis Episcopi Constantino-
poleos, e prima ad Theodorum
monachum epistola.

In mente jugiter habeas fluvium ignis: fluvius enim igneus, rapidusque egrediebatur a facie ejus. Non est, quod quisquam ei deditus igni, supplicii finem expectet. Verum improbae saeculi hujus voluptates ab umbris somnisque nihil differunt: priusquam enim peccatum ad finem pervenerit, extinguitur voluptas; suppliciorum vero, quae pro flagitiis suscipiuntur, nullus est finis.

Ejusdem in commentariis in primum
ad Corinthios epistolam.

LXXV.

Non levis nobis hinc proposita quaestio est, sed de rebus valde necessariis. Quarunt plerique homines, ignis gehennae sine finem habiturus. Non habiturus, pronuntiavit Dominus, cum diceret: Ignis eorum non extinguetur, & vermis eorum non morietur. Paulus vero eum perennem ostendens, ait (a) de peccatoribus: Poenas dabunt in interitu aeternas. Quare cum divina nos Scriptura, sanctique Patres educeant; nullum faciem impiorum supplicii, demonumque qui ab illis coluntur: quam restitutionem imaginantur qui cum Origene sentiunt, ubi suppliciorum nullus est exitus? Sancta enim Christi Ecclesia quemadmodum iustis indefinentem praedicat vitam aeternam, ita impios perpetua supplicia manere tradit. Atque haec quidem in his. Nos porro paucas e multis divinae Scripturae sanctorumque Patrum auctoritatibus afferendas esse perspexitimus ad confutandam Origenis impietatem.

(a) The-
sal. i.LXXVI.
De Syno-
do habenda
Constantino-
poli.

Cum autem velimus omne scandalum a sanctissima Ecclesia propulsare, ut nulla in ea macula relinquatur: obsequentes divinis Scripturis, sanctisque Patribus, qui ipsum Origenem ac hujusmodi sceleratam impiamque doctrinam profigarunt, ac jure anathemati subjecerunt, hanc epistolam ad tuam beatitudinem dedimus, qua eam hortamur, ut omnium qui in hac regia urbe nunc degunt, sanctissimorum Episcoporum conventum habeat, ac Deo amabilissimorum praefectorum sanctis quae hic sunt monasteriis: faciatque ut omnes in scriptis praefatum impium ac Deo repugnantem Origenem (qui & Adamantius) quique presbyter fuit sanctissimae Ecclesiae Alexandriae, & ejus nefaria impiaque dogmata, capitulaque omnia quae inferius ponuntur, omnimodis anathematizent: &

exempla dimittas eorum quae a beatitudine tua ob hanc causam gesta fuerint, ad alios omnes sanctissimos Episcopos, praefatosque venerabilium monasteriorum, ut & ipsi subscriptione propria anathematizent Origenem, scelerataque ejus dogmata cum omnibus qui declarabuntur haereticis.

In posterum autem ne aliter ordinentur Episcopi, aut monasteriorum hegumeni, nisi prius cum aliis omnibus haereticis, qui de more in libellis anathematizantur, id est, Sabellio, Ario, Apollinario, Nestorio, Eutychete, Dioscuro, Timotheo Aeluro, Petro Mogo, Antimo Trapezuntii, Theodosio antea Alexandriae, & Petro qui Apamea praefuit, & Severo qui Antiochia, praedictum etiam Origenem qui paganorum Arianorumque insania laboravit una cum execrabilibus impiisque ejus dogmatibus anathematizent. Omnibus enim praedicandum est, ne omnino quisquam audeat talem haereticum aut ejus expositiones asserere, sed eas uniusquisque ex toto animo & tota cogitatione oderit & aversetur & anathematizet, ut a Christiana traditione alienas, & simpliciorum animabus gravem afferentes lucem ac pestem. Haec porro eadem scripsimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum & beatissimum Papam senioris Romae & Patriarcham Vigilium, & ad ceteros omnes sanctissimos Episcopos & Patriarchas, id est, Alexandriae, Theopoleos, & Hierosolymorum; ut & hi huic rei prospiciant, & haec fidem adipiscantur.

LXXVII.
Quos de-
berent or-
dinandi
Praefules
anathe-
matizare;

Cum vero cupiamus omnes Christianos cognoscere scripta Origenis prorsus a vera Christianorum fide aliena esse, ex multis immensisque ejus blasphemis paucas ad verbum esse ponendas censuimus. Sic autem se habent:

LXXVIII.
Orig.
horrendae
blasphemie de
Trinitate.

Quod minor sit Filius Patre, &
Spiritus Filio, e primo libro
Periarchon.

Quod Deus quidem & Pater omnia continens ad unumquodque entium pervenit, esse unicuique imperiens de suo; esse enim est minus. Quod vero praeter Patrem Filius ad sola rationabilia pervenit; est enim secundus a Patre. Adhuc etiam minor est Spiritus sanctus, ad solos Sanctos perveniens. Ita ex hoc major est potestas Patris praeter Filio & Spiritu sancto, ampliorque Filii praeter Spiritu sancto, ac rursum praestantior sancti Spiritus potestas praeter aliis cunctis entibus sanctis.

Quod finita est Dei & Patris potestas, e secundo libro ejusdem voluminis.

Finitam enim esse & potestatem Patris dicendum, nec praetextu laudis circumscriptionis ejus tollenda est. Et paulo post: Tanta enim fecit, quanta sub manum comprehendere & habere poterat, & continere sub pro-

LXXIX.
De pote-
state Dei
Orig. bla-
sphemias.CHRISTI
538.SILVERII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 12^a
VITIGIS REG. 2.

providentia sua: quemadmodum tantam construxit materiam, quantam administrare & exornare poterat.

Ejusdem e quarto libro ejusdem voluminis.

LXXX.

Nemo autem sermone offendatur, si modum statuimus Dei potestati. Infinita enim complecti, natura impossibile est. Nam cum semel finita sint quae Deus ipse comprehendit, necesse est terminum esse ad finita * ipse sufficit.

*

Quod exitura Filius est, ex eodem libro:

LXXXI.

Hic Filius de voluntate Patris generatus, qui est imago Dei invisibilis & splendor gloriae ejus, figura substantiae ejus, primogenitus omnis creaturae, creatura, Sapientia: ipsa enim Sapientia dicit: Dominus possedit me in initio viarum suarum, At de blasphemis Origenis in Deum haec tantum in epistola Imperatoris: quibus hi subiiciuntur anathematismi:

LXXXII.

Anathe-
matismi
adversus
Origenes.

Si quis dicit, aut sentit, praexistere hominum animas, utpote quae antea mentes fuerint & sanctae virtutes, satietatemque coepisse divinae contemplationis; & in deo terius conversas esse; atque idcirco ἀπολυεῖσθαι, id est, refraxisse a Dei charitate, & inde ἰσχυρὰς Grace, id est, animas esse nuncupatas, demissasque esse in corpora supplicii causa: anathema.

Si quis dicit, aut sentit, Domini animam prius extitisse atque unitam fuisse Deo Verbo ante incarnationem & generationem ex Virgine; anathema esto.

Si quis dicit, aut sentit, primum conformatum esse corpus Domini nostri Jesu Christi in utero beatae Virginis ut aliorum hominum, ac postea unitum ei esse Deum Verbum & animam, utpote quae ante fuisset; anathema esto.

Si quis dicit, aut sentit, omnibus caelestibus ordinibus assimilatum esse Deum Verbum, Cherubimque factum esse ipsis Cherubim, & Seraphim ipsis Seraphim, ac omnibus plene superioribus virtutibus similem esse factum: anathema esto.

Si quis dicit, aut sentit, in resurrectione corpora hominum orbiculata sustitari, nec constitetur nos suscitari rectos; anathema esto.

Si quis dicit, Caelum & Solem & Lunam & Stellae & Aquas quae super caelos sunt, animatas & materiales esse quasdam virtutes? anathema esto.

Si quis dicit, aut sentit, Dominum Christum in futuro saeculo crucifixum iri pro demonibus, sicuti pro hominibus; anathema esto.

Si quis dicit, aut sentit, finitam esse Dei potestatem, & eum fecisse quae plurima comprehendere potuit; anathema esto.

Si quis dicit, aut sentit, ad tempus esse demonum & impiorum hominum supplicium, ejusque finem aliquando futurum,

sive restitutionem & redintegrationem fore demonum & impiorum hominum; anathema esto.

Anathema & Origeni (qui & Adamantius) una cum nefaria ejus execrabilis scelerataque doctrina; & cuiusvis qui ea sentiat, aut ullo modo prorsus quocumque tempore tueri praesumat. In Christo Jesu Domino nostro, cui gloria in saecula saeculorum. Amen. Haec tenus ex scripto codice Antonii Augustini, in quo deest annus & dies.

LXXXIII.

Porro plures his fuisse errores Origenis ex S. Hieronymo collectos, meminisse debes, superius suo loco recensitos. Quod vero gesta haec essent in Oriente, praetermissa sunt referri plurimum Conciliorum atque Pontificum adversus hos & alios enumeratos Origenis errores sancta decreta, quae omnia olim delata Romam, ipsius Romanae Ecclesiae custodirent archiva, nempe quae adversus eundem habita sunt a Theophilo Alexandrino Episcopo in Aegypto, quaeve a S. Epiphonio in Cypro atque ab Anastasio Papa Romae: de quibus omnibus suis locis superius dictum est. Porro anathematissimos hos hic recensitos omnes in Quinta Synodo recitatos probatosque esse, ibique repetitam Origenis damnationem, Nicephorus tradit (a). Ipse enim Imperator, quod sciret extra fines esse regalis auctoritatis de fide sancire decreta, hanc ob causam (ut in ejusdem modo recitata epistola audivimus) ipsum Menam Constantinopolitanum, ad quem scribit, admonet ut Synodum habeat, a qua ista omnia, quae adversus Origenem scripta essent, confirmarentur: quod & factum fuit.

(a) Niceph.

1.17. c. 27.
& 28.
Quae ratio
Imp. de
fide scri-
bendi ep.

Sed non praetereat, in iis quae ad finem prope ejusdem Imperatoris epistola scripta sunt de damnatione facienda haereticorum, cum sive Episcopus sive Abbas ordinandus esset, haberi, inter alios execrandos hereticos esse adnumeratum Anthimum Episcopum Trapezuntii haud pridem damnatum ab Agapeto Pontifice. Quibus intelligas, ea cuncta quae dicta sunt de studio Imperatricis apud Vigilium, ut restitueretur in sedem Constantinopolitanam Anthimus, eadem absque Imperatoris consensu vel scientia tractata esse per Theodorum Augustam primo cum Vigilio adhuc Romanae Ecclesiae diacono de creando ipso Romano Pontifice, si promitteret Anthimum restituere; deinde requisitum ab eadem, cum pulso Silverio, idem Vigilium evedus esset in thronum. Sed & illud ex hac eadem epistola accipe: Justinianum, cum nominat in eadem epistola Vigilium Romanum Pontificem, circumventum fuisse, putasse nimirum, quem reverti Romam & subire iudicium iussisset Silverium

LXXXIV.
Justinian.
ubique
deceptus.

CHRISTI
538.

SILVERII PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

rium Papam, & audisset relegatum in insulam iusta sententia condemnatum; Vigilium vero legitima subrogatione suffectum: cum tamen longe aliter res se haberet. Sic plane in rebus gravissimis contingit Principes falsa relatione læpissime falli.

LXXXV. Quid autem acciderit ex hujusmodi adversus errores Origenis litteris Imperatoris, promulgata damnatione, ex Liberato sic accipe (a): Ex referato aditu adversaris Ecclesie, ut mortuus damnaretur Origenes, Theodorus Casarea Cappadocia Episcopus dilectus & familiaris Principum, secta Acephalus, Origenis defensor acerrimus, & Pelagio æmulus, cognoscens Origenem fuisse damnatum, dolore damnationis ejus, ad Ecclesie conturbationem damnationem molitus est in Theodorum Mopsuestenum; eo quod Theodorus multa opuscula edidisset contra Origenem, exorsusque & accusabilis haberetur ab Origenistis; & maxime, quod Synodus Chalcedonensis (sicut probatur) laudes ejus susceperit in tribus epistolis. Cujus damnationem memoratus Theodorus tali machinatione perfecit. Subscribente Principe contra Acephalos in defensionem Synodi Chalcedonensis, accedens idem Theodorus Cappadocia unicum suis satellitibus, qui sub nomine Catholico Acephalis favebant, cum Theodora Augusta favore Imperatori suggestit, scribendi laborem eum non debere pati, quando compendio posset Acephalos omnes ad suam communionem adducere. Siquidem illi (inquit) hoc offenduntur in Synodum Chalcedonensem, quod laudes susceperit Theodori Mopsuesteni Episcopi, epistolamque Ibae, quæ per omnia Nestoriana cognoscitur, quam Synodus ipsa iudicio suo pronunciaverit Orthodoxam. Qui Theodorus si cum dictis suis & hac epistola anathematizaretur, tanquam retractata, Synodus atque purgata, susciperetur ab eis per omnia & in omnibus & sine pietatis vestrae labore Ecclesie Catholice societas gaudentes, in universali Ecclesia

PAGIUS Ad num. LXXXV. ad LXXXIX. Ex damnatione Origenis orta de Tribus Capitulis controversia, quam ex Emin. Card. Norisio cap. 3. citato explico. Origenis damnatio ingentium turbarum ac calamitatum origo fuit: ejus enim defensione desperata ad ultionem animum Origenistæ dolose verterunt. Theodorus Casarea Cappadocum Metropolita, qui magna apud Justinianum gratia & auctoritate pollebat, ei suadet, Acephalos compendio ad subscribendam Synodum Chalcedonensem adduci posse, si tantum, quibus hi plurimum offendebantur, corrigeret. Nempe si damnaretur Theodorus Episcopus Mopsuestenæ Nestorii Magister, cujus laudes habentur in Epistola Ibae Præfulis Edesteni in Synodo Chalcedonensi recitata. Dein si prohibeantur libri Theodoretii contra XII. Ca-

clementie vestrae laus erit sempiterna. Hæc audiens Imperator, & dolum dolosorum minime perspicuus, suggestionem eorum libenter accepit, & facere libentissime spondit. Sed rursus illi callida fraude rogaverunt eum, ut diceret librum de damnatione trium capitulorum. Accessit enim duobus supra recensitis capitulis tertium de Theodoro Episcopo Cyri recepto in Concilio Chalcedonensi. Sed pergit dicere de scripto Justiniani Imperatoris: Quo libro (inquit) ejus edito & toto mundo manifestato, dum emendare Princeps erubescit, irrevocabilis causa feret. Sciebant enim, Principem solita pietate, scandalo emergente, sententiam suam posse corrigere, seseque ad periculum pervenire: Annuit his Princeps, & hoc se latus implere promissit; & relinquens operis sui studium, unum in damnatione trium capitulorum condidit librum, pro delictis nostris nobis omnibus notissimum.

Cætera vero quæ subsequenter in Episcopis & Catholica Ecclesia ab eodem Principe facta sunt, quomodo consentientes Episcopi in trium damnationem capitulorum muneribus ditabantur, vel non consentientes, depositi, in exilium missi sunt, vel aliqui fuga latitantes in angustis felicem exitum susceperunt, quoniam nota sunt omnibus, puto nunc a me silenda. Illud liquere omnibus credo, per Pelagium diaconum, & Theodorum Casarea Cappadocia Episcopum hoc scandalum in Ecclesiam fuisse ingressum. Quod etiam publice ipse Theodorus clamavit, se & Pelagium vivos incendendos, per quos hoc scandalum introivit in mundum. Hactenus Liberatus finem imponens Brevariario suo de causa Nestoriana & Eutythiana collecto (ut ait) ex Ecclesiastica historia e Græco in Latinum translata, & ex Gestis Synodalibus atque etiam epistolis sanctorum Patrum: quæ quidem paulo post ab ipso scripta fuisse, ex ultima rerum gestarum narratione possumus intelligere. Verum ipsum constat ex

LXXXVI.
De tribus capitulis controversia coepta.

LXXXVII.

co-

CHRISTI
538.

SILVERII PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. 12.
VITIGIS REG. 2.

eorum classe fuisse, qui pro Tribus capitulis pugnantes, pro Theodoro Mopsuesteno, licet non pro erroribus ei ascriptis, etiam scribere defensionem: quod non obscure suis ipse scriptis significat.

(a) Liber. (a) Ceterum quinam fuerit istiusmodi de fide liber a Justiniano Imperatore editus, inferius suo loco dicturi sumus.

(b) Novel. Quod autem ad œconomiam Ecclesiasticam pertinet, idem Imperator alias edidit sanctiones, atque in his totus esse visus est, perinde atque ab omni belli cura remotus: cum tamen & Romæ obsideretur a Gothis; & Africa, rebellantibus Arianis, in magno discrimine versaretur, ut paulo post dicturi sumus. Inter alias vero Kal. Maii hoc anno sanctionem promulgavit, ne quis (b) præter voluntatem Episcopi domos oratorias fabricaret, insuper de Episcopis qui in suis Ecclesiis minime residerent, ac de alienatione rerum Ecclesie immobilium; aliam (c) rursus de clericis subrogatis, & emolumentis eisdem præstandis, necnon de jure præsentandi, quod iis competat qui in ædificandis ecclesiis jus sibi patronatus retinere voluerunt: itemque aliam sanctionem (d) de bonis eorum qui

(c) Novel. 57. & Auz. col. 5. tit. 16.

(d) Novel. 76.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS gustæ, quæ palam Acephalis studebat, id ipsum quod suaserat Antistes Casareensis, Principi inculcat, sed eo consilio pessima mulier facinus moliebatur, ut ubi semel Chalcedonensis Concilii correctio in aliquibus fieret, jam universi ejusdem auctoritas collaberetur, ac nullius ponderis evaderet, quod alicubi errasse monstraretur: Hæc audiens Imperator, inquit Liberatus in fine sui Brevariarii, & dolum dolosorum minime perspicuus, suggestionem eorum libenter accepit, & facere promptissime spondit, &c. Annuit his Princeps & hoc se latus implere promissit, & relinquens operis sui studium unum in damnationem trium Capitulorum condidit librum pro delictis nostris vobis omnibus notissimum. Quo anno hoc Edictum contra Trium præfata Capitula emissum fuerit. Infra investigabimus.

XXII. Ad num. LXXXIX. Sanctus Datus Mediolanensis Episcopus Romam ad Belisarium venit petiturus ab eo præsidium ad Mediolanum Gothis eripiendum, ut refert Procopius lib. 2. de

ingrediuntur monasterium. Has tu majori otio consulas.

Hoc eodem pariter anno duodecimo Imperatoris, cum (ut dictum est) belli Gothici tertius adhuc annus ageretur (inquit Procopius e) ex Mediolano vir sanctus quidam Dacius nomine (Episcopus hic erat Mediolanensis Ecclesie) civisque primores nonnulli cum Roman venissent, a Belisario suppliciter petere, modicum ad se ut præsidium mitteret, quo satis se posse asseverarent non modo Mediolanum, sed Liguriam omnem abductam a Gothibus Imperatori recuperare. Qui hac functus est legatione Dacius, vite sanctitate insignis est habitus, de quo plura dicturi sumus. Hic ergo ut vendicaret a Gothis iisdemque Arianis populos spirituali regimine sibi subditos, omnem adhibuit diligentiam: quo exemplo satis intelligas, non mereri calumniam, neque invidiam Episcopos illos pati debere, qui ne sub hæretico Principe degant, omnem lapidem volvunt. Quomodo autem Belisarius eadem Mediolanensi civitate, totaque Liguria potitus sit, idem Procopius narrat (f).

(c) Procop. de bello Goth. l. 2.

Dacius Episc. Mediolanensis contra Gothos implorat auxilium.

(f) Procop. de bello Goth. l. 2.

F f f f An-

bello Goth. cap. 7. qui ait id contigisse anno tertio belli Gothici, jam anni se ad brumale solstitium circumagente, ac postquam trimenses Inducia Romanos inter & Gothos decretæ fuissent. Quare Legatio illa Sancti Datii ipso sine superioris Christi anni contigit: Falliturque Bollandus ad diem XIV. mensis Januarii, ubi vitam Sancti Datii explicans, scribit eum anno tantum sequenti adversus Gothos auxilium a Belisario postulasse. Clerici enim Italia in Epistola Legatis Francorum, qui Constantinopolim proficiscebantur directæ, anno quingentesimo quinquagesimo primo scripta, ut infra demonstrabimus, inquit: sed & in Civitate Regia, maxime Sancto Episcopo Datio adesse cum Dei auxilio festinate: postulantes ut cum post XV. aut XVI. annos ad suam Ecclesiam redire concedat. Quare Legatio Datii pro Mediolanensibus sub finem anni DXXXVII. peracta.

Concilium Aurelianense III. quod Baronius in annum DXL. differt, huc revocandum.

XXI. Auctore Theodoro Episc. Casarea Cappadocia.

gu-

JESU CHRISTI ANNUS 539.

SILVERII PAP. ANNUS 3.

JUSTINIANI IMP. 13. VITIGIS REG. 3.

I. * alias Appio.

(a) Novel. 78. usque ad 91.

(b) Libe. rat. diae. in Brev. c. 22.

(c) Extat. inter Acta Silverii 10. 2. Concil. & to. r. epist. Rom. Pont.

Annus Domini quingentesimus undecim quadragesimus Apione * Aegyptio Consule abique collega notatur: ita Apio ab Api denominatus Aegyptius: licet in Novellis Imperatoris, pro Apione, Arion ponatur. Novellae (a) enim complures, quae sub Consulatu Arionis datae reperiuntur, sub Apione Consule scriptae non sciuntur. Numeratur idem annus belli Gothici in Italia quartus. Cum Silverius Papa, tertio exacto sedis suae anno, exagitatus (ut dictum est b) adversariorum calumniis & in Palmaria insula relegatus detentus, conventu habitu quatuor, qui eum convenerant, Episcoporum, adversus Vigilium Romanae Ecclesiae cathedrae invasorem anathematis sententiam tulit, hisque verbis conscriptam, ad ipsum misit (c):

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6032. SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLXXVII. A.C. 539.

JESU CHRISTI 539.

VIGILI PAPÆ 3.

JUSTINIANI IMP. 13.

VITIGIS REG. 4.

I. Quindecennalia Justiniani.

[1] Appio absque collega in Oriente Consul processit, diciturque ab Audore Chronici Alexandrini Strategii filius. Baronius & Onuphrius Appionem hoc anno Consullem Aegyptium vocant, & hoc pacto eum cum Apione Aegyptio ejus avo, Patricio & ararii castrensis Praefecto, quem Procopius lib. 1. de Bell. Persic. cap. 8. prodit, ab Anastasio Imp. consortem Imperii renunciatum fuisse, perperam confundunt. Appius enim Aegyptius pater fuit Strategii, qui anno DXXXII. Justiniani iussu interfuit Collationi Orthodoxos inter & Severianos habitae, ut testatur Innocentius Episcopus Maronae qui eam literis mandavit. In

NOTÆ

[1] Cos. Appio sine collega. Montfauconius in Palaeographia Græc. pag. 174. ex Græca inscriptione latine redditur: murus instauratus post consulatum Flavii Appionis viri clarissimi anno II. Hæc autem ad A. D. 541. spectare censet Montfauconius. Lapis Ticini in Sanctissimæ Trinitatis, apud Muratorium pag. CDXXIV. 6.

HIC IN PACE REQUIESCIT B. M. THEODORA DIACONISSA QVÆ VIXIT IN SÆCVLO P. L. M. XLVIII. D. XI. KAL. AVG. V. P. C. PAVLINI IVN. V. C. IND. II.

Sigla V. P. C. quintum post consulatum Paulini designant, atque adeo annum æræ vulgaris 539. quo indicio secunda decurrebat. Victor: Apione V. C. consule. Epitome temporum & Indiculus Paschalis: Apione Cons. GEORGIUS

Silverius Episcopus Vigilio. Multis te transgressionibus irretitum, sacerdotalis jamdudum novit generalitas. Et quia cruentis humano sanguine manibus decessoribus nostris pervicacia tua subripiens, Leviticis presumpseris excubare ministeris, plerique noverunt Fidelium. Nam quia contra jura canonica, temporibus sanctæ memoriæ Bonifacii Papæ, ipso vivente, successor ejus designari conabar, nisi tibi amplissimi Senatui obviasset justitia; tunc providentia pastoralis ac Pontificali auctoritate, tua execranda jam debuerant auspicia detruncari. Sed dum parvum vulnus in te neglectum est, insanabile accrevit apostema: quod nisi ferro altius abscindatur, fomentorum sentire non potest medicinam. Quippe qui nequissimi spiritus audacia,

II. Silverius relegatus damnat Vigilium intrusum.

III. Privatior Vigilium abrepto Pontificatu.

ambitionis phrenesim concipiens, in illius Apostolici medici, cui animas ligandi solvendique collata, & concessa potestas est, versaris contumeliam, novumque sceleris erroris in Apostolica sede rursus niteris inducere; & in morem Simonis, cujus discipulum te ostendis operibus, data pecunia, meque repulso, qui favente Domino, tribus jam jugiter emensis temporibus ei presideo, tempora mea niteris invadere. Per tria hæc mensa tempora tres annos, divinæ Scripturæ more, suæ sedis jam elapsos Silverius notat, qui subdit.

Habeto ergo cum his qui tibi consentiunt poenæ damnationis sententiam: sublatumque tibi nomen & munus ministerii sacerdotalis agnosce, sancti Spiritus iudicio & Apostolica a nobis auctoritate damnatus. Sic enim decet fidem sanctorum Patrum in Ecclesia servari Catholica; ut quod habuit amittat, qui improbabiliter temeritate quod non accepit, assumpsit. Data octavo Kalendas Julii. Quod sequitur, Principe Basilio, sive (ut alia lectio habet) Belisario Patricio; adjectum putatur, cum temporibus his Silverii nullus conveniat Belisarii Consulatus, neque Basilii: quorum alterius, nempe Belisarii contigit ante annos duos; alterius tandem, Basilii scilicet, post annum sequentem. Subiicitur autem huic sententiæ ejusdem Papæ subscriptio & aliorum qui interfuerunt Episcoporum: Calius Silverius Papa urbis Romæ huic decreto anathematis in Vigilio pervasore facto, ad omnia statuta consensum præbens, subscripsi. Pariter & quatuor Episcopi subscriperunt, id est, Terracinenfis, Fundanus, Firmanus, & Minturnensis. Data est chartula per Anastasium subdiaconum. Hactenus ibi.

IV. Sic igitur beatissimus Pontifex una cum Apostolo Paulo vincit in Dominum, æque cum Paulo illud Apostolicum concinit: (a) Laboro usque ad vincula, quasi male operans; sed verbum Dei, non est alligatum. Ita quidem, cum licet deportatus in insulam, inclusus carceri, valatus custodia, atque consumptus in-

(a) 2. Tim. 2.

II. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS Gesta anno V. belli Gothici.

apud Procopium lib. 2. Bell. Goth. cap. 18. & seqq. ubi & ait, Fesulas, Auximum, Ravennam, ipsumque Regem Vitigem captivum in potestatem Romanorum devenisse, ac Theodebertum Francorum Regem cum ingenti exercitu Alpes superasse, ut Ostrogothis auxilio esset, sed acceptis Belisarii Literis in Franciam rediisse. Quibus narratis Procopius librum illum 2. his verbis claudit: Et annus tunc quintus hujus belli exibat, quod Procopius Historia demandavit. Quare quæ de Ravenna cum Vitige reddita Belisario anno sequenti a Baronio narratur, gesta sunt ejusdem anni exordio, quo adhuc annus V. belli Gothici in cursu fuit. Qua de re infra.

CHRISTI 539.

SILVERII PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 13. VITIGIS REG. 3.

dia, nihil tamen remittit sacerdotalis roboris atque constantiæ, vel Pontificiæ potestatis: potensque gladio Spiritus, quod est verbum Dei, sciens cunctos sibi populos habere subiectos, quos suo arbitrio vel absolvat, aut æternis vinculis obliget, auctoritate qua pollet, adversus Romanæ Ecclesiæ invasorem, spuriumque intrusum Pontificem valide telum damnationis intorquet; & universo ostendit Orbi, illum qui fastidium Apostolici throni ruiturus ascendit, seque pro Pontifice gerit, non referre Simonem Petrum, sed magnum, neque Vicarium esse Christi, sed Antichristum. Eminet, licet conculcata presuris, in insula Apostolica sedes; illustratur Antichristi præsentia plusquam Roma Palmaria; non angustiatur exiguæ insulæ termino, nec clauditur circumdantis maris Ecclesiæ fluctibus, quæ magis dilatatur adversis & crescit angustiis. Fœcunda antiquorum martyrum palmis ipsa Palmaria, novo germine, tanti Pontificis martyrii palma mirifice decoratur; eoque magis, quod pacis tempore, cum nullus Christianæ fidei hostis Gentilis tyrannus insurgit, sola ipsa ejusmodi triumphali fronde virefcit.

In vinculis nitet Pontificia potestas.

Interea vero congemuit universus Catholicus orbis ad universalis Ecclesiæ præfulis ignominias, communicans ipsius vinculis (ut licuit) scriptis epistolis, quarum unicum quod superest, hic tibi reddimus monumentum: quas enim unus inter alios Amator Episcopus (quem puto Augustodunensem illum (b) qui hoc tempore claruit sanctitate) ad eum litteras cum muneribus dedit, ut ea quam patiebatur ipsum levaret inopia, hic tibi integras exhibemus; sic enim se habent (c): Beatissimo Silverio Amator Episcopus. A quibusdam, Pater dilectissime illis a partibus adventantibus audivimus, vos a sede sancti Petri injuste pulsos, exilio destinatos. Quod nimis grave ferentes, misimus parva munuscula, id est, argenti libras triginta, ad vestram vestrorumque sustentationem; quæ petimus ut

V. (b) De eo Roman. Martyrol. die 26. Novembr. (c) Tom. 1. ep. Rom. Pont. ante epi. Silver. VI. Amatoris Episcopi ep. ad Silverium Papam.

Cæterum Silverius Papa die XX. mensis Junii aoni elapsi mortuus est, licet Baronius mortem ejus in annum sequentem male differat, ut ibidem videbitur. Epistola Silverii Papæ Vigilio inscripta, cujus initium: Multis te transgressionibus irretitum, &c. supposititia est, ut ostendunt styli barbaries, falsa nota Consularis, & emendicata ex Epistola Felcici II. ad Acacium sententiæ. Præterea nullo Historicorum testimonio confirmantur, quæ de Vigilio Silverius in ea narrat, scilicet orientis sanguine manibus Leviticum munus affectasse: Decessoribus suis subrepsisse: & Senatus justitia repressum fuisse. Tertio, incredibile est, Silverium, quem statim a dejectione sub inimicorum custodia detentum, ac in exilium deporta-

III. Epistola Silverii PP. ad Vigilium supposititia.

CHRISTI 539.

SILVERII PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 13. VITIGIS REG. 3.

ut ita grato animo suscipiatis, sicut grata mittuntur intentione. Precamur quoque, ut per vestram epistolam nobis remandare * non dedignemini, qualiter circa vos sit actum, vel modo agitur; ut certam rationem de vobis scire, & fratribus valeam nunciare. Quid enim putas de nobis fieri, Pater summe, cum de summo Pastore & Vicario sancti Petri talia sunt? Vos tamen nolite multum tristari, sed confortamini semper in Domino: quoniam potens est Divinitas immensa tempestatis incerta bono serenitatis amovere. Ora pro nobis, beatissime Papa. Hactenus epistola sine die & Consule. Extat ad eundem Amatorem reddita Silverii nomine epistola ab aliquo otioso ex Anastasio scriptis confarcinata, mendacii Consulibus apposita nota, a veritate historica procul abhorrens, quam ex hujus temporis scriptore Liberato diacono sincere prodidimus: unde indignam putantes quæ ipsius Silverii nomine censeatur, relinquimus eam undique imposturæ labe suspectam.

VII. Quod vero ad Pontificis defensionem spectat, iniquitas temporis reddidit Silverii vincula duriora. Etenim cum a Gothis Urbs esset obfessa, & universa Italia motibus Græcorum quateretur atque Gothorum; quodque scirent omnes, Belisarius cum universis viribus Orientalis exercitus pro adversariis contra Silverium militare: factum est, ut relegato Pontifici ad eum in sedem restituendum nullus suppetias ferre possit: non clerus Romanus foris Gothorum obsidione vallatus, & intus custoditus ab exercitu Imperatoris, quicquam ex more præstare valuit; non reliqui Episcopi, quod viderent frustra se niti posse, tot ingruentibus malis, contra torrentem: expectantes omnes, si meliora forte, quod esset in optatis, tempora aspirarent. Silent leges, cum arma strepunt, nec canonum auditur clamor, ubi reboante classico milites excitantur.

VIII. Sic itaque injuria temporis factum est, ut ab Ecclesia indefensum ipsius Ecclesiæ visibile caput opprimi sineretur, quod alias, urgente etiam Gentilium persecutione, accusationum vinculis absolutum,

PAGIUS tatum Liberatus testatur, indicto Episcoporum conventu anathematis sententiam in Sedis suæ pervasorem pronunciasse. Neque enim id eo tempore contingere potuit, quo Pataram, patria pulsus, Sede privatus Pontifex incolebat; cum huic anathematis Decreto, non Asiani, sed Itali subscribant Episcopi. A reditu excommunicatum Vigilium nemo dixerit; statim enim Silverius Vigilio æmulo suo traditus est, & in Palmariam, vel Pontium Insulam deportatus, ubi verisimile non est, custodum vigilis oculos fallere, Synodos indicere, Canonicas Sanctiones condere, Anathematismos in adver-

congregatum in criptis Episcoporum Concilium suo ipsius judicandum arbitrio justit abire liberum. Ex quibus magis quis deploret istiusmodi infelicissimum omnium rerum statum, quo sub Christianis Principibus fieri contigerunt, quæ sub Imperatoribus Ethnicis iisdemque diris persecutoribus, ne fierent, Occidentalis orbis Episcopi sedulo studio intercesserunt: dum sine Episcoporum sententia damnatur absque spe ulla restitutionis Episcopus Episcoporum, & subrogatus artibus hæreticorum is sedet, qui cum iisdem hæreticis de restitutione damnati hæretici convenissent. Hoc quidem discrimine gravius invenimus nunquam, neque periculum manifestius, sub quo fuerit Romana Ecclesia constituta. Sed qui super maria fundavit eam, de excelso folio clamat: Confidite, ego vici mundum.

Sed quid post hæc Silverio accidit? Moverunt adversariorum invidiam obsequia illa ipsi ab Episcopis diversis impensa; auxit & in eum odium ab ipso in Vigilium anathema recens illatum; cuius rei causa factum est, ut arctiori custodia traderetur, ac denique (quod Liberatus diaconus testatur) consumi inedia cogeretur: sed id quidem sensum, non statim violenterque: adeo ut in annum sequentem ærumnosam vitam protulerit; adhuc enim annum unum ferme vixisse, ex eo cogimur affirmare, quod qui octavo Kalend. Julii (ut dictum est) in Vigilium litteras anathematis dedit; Et tamen ex Anastasio, quam ex Romano Martyrologio, duodecimo Kalend. Julii obiisse legitur; non hoc utique anno, sed sequenti eum esse defunctum, affirmare necesse est. Dicemus de eo suo loco.

Sed quantis hæc Deus illata in Summum Pontificem mala immixtis cælestibus cladibus vindicavit vix credi potest; referreque derideam, quod superare videantur humanum captum: sed cum hæc Procopius referat, qui hoc tempore eandem quam habebat præ oculis scribebat historiam, verbis ipsius hic describere minime prætermittam. Sub hoc enim anno decimotertio Justiniani Imperatoris hæc adeo infelicia contigisse narrat in Oriente, unde malum tantum originem

farios torquere potuisse. Quare ea Epistola ex Annalibus expungenda. Supposititia pariter Amatoris Episcopi Augustodunensis ad Silverium Epistola, a Baronio etiam recitata, ut demonstrant Consulatus nota mendax, styli barbaries, phrasæ & sententiæ, ex legibus Honorii & Arcadii Imp. ex Leone & Gregorio Romanis Pontificibus, & Bonifacio Mogantino Archiepiscopo excerptæ. Denique hanc Epistolam Isidori Mercatoris partem esse, ostendunt verba Ennodii, & Silverii calamitatum Historia, qui statim atque Pataram exilii sui locum deportatus, ab

Relinquitur inde sensus Rom. Pont.

IX. Quæ Silverii Papa patitur coactus a Vigilio.

X.

IV. Epistola Amatoris Episcopi Augustodunensis ad Silverium.

(a) Procop. de bello Persic. l. 2. Clades illata Orientalibus. nem duxit, his verbis (a): Ingentes igitur tunc Hunnorum exercitus Istrum transmittentes in omnem Europam invaserunt, nec ulla natio tot in hac parte maleficia damnaque intulit. A sinu enim Jonico barbari omnia usque Bizantii suburbana populati sunt, arceque duas munitissimas in Illyrico, civitatemque Casandream vicerunt, quam antiqui Potideam vocabant; multaque gazæ simul cum centum & viginti millibus hominum captis, domum reverterunt, nullo penitus eis restitente. Posteris autem temporibus sæpius reversi intoleranda Romanis mala intulerunt; nam in Chersonnesi expugnatione oppidanos deceperunt, ex parte maris (Melanes vocatur) muros ascendentes de improviso eos oppresserunt, quorum partim capti, partim interfecti sunt. Nonnulli angustias maris inter Abidum & Sextum transeuntes, in Asia loca excurrunt, Chersonnesum reverterunt. Inde denique rursus domum cum toto exercitu se receperunt. In alia item irruptione Illyricum repetentes, Thermopolim obsedere possent; præter spem unam repererunt, quæ ad montem his supervenientem * ducit. Sic omnes fere Græcos, præterquam Peloponnesiacos infestantes tertio domum remigrarunt. Hæc de Hunnorum incurSIONIBUS Procopius: quibus tradit inferius, annum esse pollicitum Imperatore pecuniam, sicut & Sarracenis: ita ignominiose coactus est Imperator a barbaris ingrumentibus redimere pacem penitione tributis, qui haud pridem, cum Dei amicus esset, Uandalos, Gothosque invictos superasset.

* supereminentem

XI. Et unde (si quis accurate investigabit) tantorum malorum causa proveniendæ, dicenda, nisi ob numen offensum? Quoddam hoc fuit quodammodo monstrum, ut qui victor in omnibus Justinianus Imperator universa Africa potius fuit, atque item bello Siciliam, Dalmatiam, Italiamque una cum Urbe recepit, idem ex insperato Hunnos pati coactus sit infundentes se usque in Con-

PAGIUS Imperatore Patreni Episcopi precibus exorato Romam revocatus est. Quæ si vera sint, quo in loco Silverius redux Amatoris munera suscepit? Hæc mere fabulosa. Supposititia denique Silverii Papæ Epistola ad Amatorem, ut ipsemet Baronius fatetur, qui eandem censuram duabus præcedentibus inurere debuit. Neque enim per hæc tempora Augustoduni Amator sed Agrippinus sedebat ab anno scilicet DXXV. usque ad præcedentem, quo Concilio Aurelianeasi III. interfuit, quo Silverius mense Junio mortuus est. Agrippino non multo post successit Nestarius, ut legere est apud San-Marthanos, & Annales Ecclesiæ Franc.

stantinopolitanæ urbis mœnia, nec eos quicquam virum habuerit expellendi. Quis non manu tractet, & aperta omnino luce non videat, vocari a Deo barbaros in demolitionem & damnum Imperii, cum sancta religio e Principibus fauciatur? Cum factum est in Silverium, quod nec profanus aliquis tentare ausus fuisset; passum est ab Hunnis Romanum Imperium, quod vix quælibet destituta sine Rege provincia subitura fuisset.

Sed pauca sane hæc atque adeo levia XII. quicque dixerit, si conferat cum his quæ post hæc mala sunt subsequuta, hoc tamen anno fieri cœpta. Et quænam hæc? Audi ex eodem auctore Procopio, quem ait, hoc ipso anno decimotertio Justiniani Imperatoris Cosrhoen Regem Persarum statuisse rumpere foedus, quod perpetuum fuerat cum Romanis sancitum, nec ullis potuisse ab Instituto revocari litteris vel legationibus Imperatoris: quænam vero ingentia mala bellum hoc secum vexit, idem susus narrat, nosque suis locis summam dicturi sumus. Viginti enim Gothorum Regem per legatos sollicitasse Cosrhoen ad inferendum bellum Justiniano Imperatori, idem Procopius alibi tradit (b). His quidem malis Orientale Imperium hoc anno exagitatam constat. In Occidente vero post fatigatam Italiam diuturno Gothico bello, postque longam Urbis obsidionem, ingenti penuria universus populus laboravit. Ita plane in ultionem scelerum patratorem exacuens ira suæ, famem vocavit Deus super terram (c) & omne firmamentum panis contrivit: ac secundum illud propheticum (d): Residuum erucæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo: equidem quod bellicæ devastationi superfluit, penuria devoravit, & pestis; & si quid a penuria & peste remansit illæsum, rursus furor Gothicus devastavit: ita ut non soluta obsidio Urbis, sed potius ejusdem dilatam videri potuisset excidium, nec Gothorum tantum, sed Græcorum etiam gladiis tradita Italia devoranda.

Sed

V. Ad num. XII. Persæ hoc anno bellum in Romanos decernunt. Nam, ut habet Procopius lib. 2. de Bell. Persic. cap. 2. Vitiges variis illi expeditionem in Romanos suaderent, Legatos misit. Ligures Sacerdotes pecunia ad id magna inductos. Significaverunt hi Cosroei Persarum Regi Justinianum Orbi terrarum universo inhiare, & postquam Gothicum Regnum evertisset, in Persas armaturum. Cosroes Justiniano invidens ad solvendam pacem impulsus est: Placuit inferre primo vere Romanis arma. Erat autumnus, agebatque annum Imperii Justinianus XIII. inquit Procopius cap. 4. qui capite sequenti narrat, eodem tempore Comem

Alia clades Imperii.

(b) Procop. de bello Goth. l. 2.

(c) Psal. 104. (d) Joel. 1.

XIII. Quid tempore obsesse Urbis.

Sed antequam ista adeo ærumnosa laboris dolorisque plena narremus (ut cuncta ordine temporum describamus) quæ prius de Urbis obsidione ab eodem Procopio sunt dicta, ea scilicet quæ ad institutum pertinent, hic describamus. Quæ igitur mense Martio anno superiori obsideri cœpta est, ultra annum dies novem eandem obsidionem propagatam fuisse Procopius tradit (a) cujus quoque testificatione, Romanorum studium erga Christianæ religionis cultum mirifice commendatur, cum quæ essent Gentilitiæ superstitionis mirum in modum detestarentur; quod ex his quæ tunc acciderunt, digno exemplo edito demonstrantur: cujus rei causa fortasse accidit, ut non tam cito, veluti sub Alarico, tradita Gothis ipsa Urbs fuerit, quando (ut suo loco superius dictum est) vigebat apud plurimos nobilium superstitione idolorum. Verum licet purissimi modo Romani, paucis exceptis, essent Christianæ religionis cultores, proculque abhorrenter ab omni cultu deorum; tamen quod rejecto legitimo sacerdote, illic illud in loco sancto esset exaltatum idolum, ob Gracos tale sensit Urbs ipsa flagellum: dederunt & pœnas, qui tantæ abominationis fuerunt auctores: Sed quæ de Jani delubro scribat Procopius, audiamus.

XIV. (b) Procopio de bello Goth. l. 1. c. 2.

Per id tempus (inquit b) Romani quidam Jani fanum aperire, foribus vi occulte illata, tentarunt. Hic Janus deorum antiquissimus fuit, cujus foro in medio & ex adverso Capitolii sacellum exerat paulo supra eum locum, quem nunc Romani Tres Parcas appellant. Id vero Jani sacellum totum ex ære constructum fuisse sat constat, & quadrata quadam dimensione locatum; tantæque amplitudinis, quanta integri Jani statua poterat, quæ utique & ipsa cum ænea sit, non minor quam quinquepedalis esse apparet, per cætera omnia mortali similis, capite dumtaxat bifrons, ita ut facies altera in orientem Solem divergat, in occidentem altera: portæ utrinque & æneæ in faciem alterutram versa: quas ferme in pace

PAGIUS

tem apparuisse, & Hunnos trajecto Istro omnia populos esse. Quam Hunnorum irruptionem Baronius num. X. recte recitat.

VI. Roma an. 70

A num. XIII. ad XIX. Procopius lib. 1. de Bell. Goth. cap. 24. testatur, Romam a Vitige obsessam esse ineunte Martio, & lib. 2. c. 10. ait: Jam annus circa vernum Equinoctium, se vertebat, in obsidione contritus totus cum diabus præterea novem; quando Gothi castris suis omnibus incensis, prima luce, se in viam dedebunt. Tum cap. 12. scribit: Cum hyeme annus exiret tertius belli hujus, quod Procopius literis mandavit, cum hyeme scilicet anni Christi quingentesimi tricesimi octavi. Quare Roma a Vitige mense Martio anni DXXXVII. obsessa,

& prosperis rebus occludi Romani veteres quondam instituerunt, contraque aperiri, dum interea bellum his esset. Sed Christianæ fidei disciplinam si usquam alii umquam, Romani præcipue sunt venerati. Unde has Jani portas perinde neglectas, ne bellantes quidem aperuere. In ea tamen obsidione nonnulli, vetustæ illius (ut reor) opinionis & cultus memores facti, nisi clam sunt patefacere; haud tamen omnino id exequi potuerunt, nisi eatenus, ut fores vim posse non invicem sic cohererent, ac antea arctius cohererent. Latuere tamen qui aggressi id facinus fuerunt, nulla ejus rei, ut in tanta omnium perturbatione, habita quaestione; quippe cum nondum ad Principes ipsos id delatum fuisset. Utpote qui haud inultum facinus relicturni erant, ubi ejus auctores sollicitè perquisitos adinventissent. Si igitur adeo magnum execrandumque æstimabatur sacrilegium, vel aperire Jani portas esse tentatum; quæ de sacrificantibus Diis, aliove superstitionis deorum cultus tentantibus fuerant pœnæ sumenda? Hæc de Urbis obsidione; quam perdurasse menses quatuordecim dum alii tradunt, certe a Procopio, qui fuit præfens, erroris penitus arguuntur cum ipsam annum unum & dies novem perseverasse tantum affirmet. Sed quæ his successerunt mala, narremus.

Sub hoc eodem anno, qui quartus belli Gothici a Procopio ponitur inchoatus, dira fames vexavit Italiam, de qua ista idem auctor habet (c): Cum (inquit jam se vertebat annus, & messis tempus adesset, in campis frumentum sua sponte maturefcebat; non tamen qua prius id copia fuit, sed longe minori, ut quod nec hominum manibus, nec boum labore satum humoque tectum fuisset, sed temere in agri superficiem jactum: unde ejus pars quædam terra vi foras emerferat; ipsum id tamen cum demeteret nemo, præ nimia sui maturitate in terram iterato excidens renascebatur. Quæ res cum eundem in modum in Æmilia accidisset, ejus regionis homines propriis sedibus ac bonis relictis, in agrum Picenum profugerant, ha-

& mense Martio anni DXXXVIII., non vero currentis Christi anni, ut putavit Baronius, obsidio soluta. Durante obsidione pestis & fames Romanos valde vexavit: Æstivo Solstitio ineunte, inquit Procopius lib. 2. cap. 3. cum fame pestis Urbem invasi, militibus rei cæcæ nihil erat reliquum præter panem; quo ipso defecti Romani ceteri, fame simul & lue gravissime constitabantur. Nec minora Gothos damna accepisse refert Procopius cap. 14. Ita ut, inquit, jam ipsos quoque urgeret fames, &c. Accessit pestilentia, qua cum eos invassisset, militum necabat. Hinc Gothi desperare bello cœperunt, ac de discessu deliberare. Itaque Oratores Romam destinant, & pactis Induciiis utrim-

XV. Dira fames Italiam vexat & pestis. (c) Procopio de bello Goth. l. 2.

XVI. Quæ famis tempore tristitia acciderint.

haudquaquam existimantes ejus provincia loca, quia maritima essent, eadem omnino rei frumentariæ inopia premi. Tuscos præterea haud secus ac pari de causa famem attigerat. Ex his tamen qui montes incolerent, frumenti in modum e glandibus commolitis confectum panem edebant. Unde vulgatis velut in pecua morbis, uti par erat, multi mortales capiebantur, & paucis superstitibus interibant. In Picentes autem tradunt non minus quinquaginta millia hominum præ inedia interisse, & longe plures extra Jonicum sinum. Quæ autem morbi specie, & quemadmodum hi morerentur, mox explicabo.

Cum enim nihil iis esset quod vescerentur, extenuati nimirum omnes pallentesque reddebantur, caroque ut cibo diutius carens in se ipsa retracta cohereret: felle item cum nimium abundaret, atque adeo corpora ipsa vi sua oppressa jam infecisset, haudquaquam sinebat suo e pristino cursu in his venas defluere. Malo itaque pervincente, nihil prorsus succi corporibus relinquebatur. Cutis præterea obdurata corio persimilis erat, præ se maxime ferens quod impacta ossibus inhaesisset, livore jam in nigredinem commutato: unde & homines exustis facibus nihil ab similes videbantur, eorumque facies stupidiior erat, torvusque & furentis aspectus. Mortem itaque passim obibat, cibi partim inopia, nimia partim saturitate. Nam postquam in his fuerat calor omnis extinctus, quem natura introrsum exusserat; si quis forte eos ad satietatem & non paulatim cibasset (ut recens nati lactari solent) cum ingestos minus digerere cibos, celerius longe moriebantur. Fuere qui fame cogente, alterni se estarent: Feminas enim duas fuisse tunc tradunt, quæ viros septemdecim interfectis absumpsissent. Hæc namque (ut ferunt) cum sola & refides domi, ceteris mortuis superfuissent, divertentibus ad se peregrinis, nocturne dormitantibus interfectis divefcebantur: septem itaque & decem diversis temporum spatiis in cibum absumptis, octavus ac decimus qui ad has forte diverterat, somno tunc subito experrectus, cum in se eadem quæ & in ceteros fecerant, molirentur, cognita primum facti ab his ratione, utraque obruncat.

XVII.

Sed eo jam alibi evaserat famis necessitas, ut quicquid ubique herbarum ef-

PAGIUS

utrimque obsides dati sunt, ut refert Procopius cap. 6. Tandem mense Martio anni DXXXVIII. ut diximus, Gothi discessere.

VII. Mediolanum a Gothis obsesum & eversum.

A num. XIX. & seq. Mediolanum Gothi castris possitis obsedere, postquam ad Urbem Belisarius præsidium misisset, ut narrat Procopius lib. 2. de Bell. Goth. cap. 13. quod sub initium superioris Christi anni contigit; cum

set, celerius nonnulli adirent, & genu in terram nisi, cum avellere has niterentur, deficientibus viribus (nam e corporibus vigor omnis absceserat) porrectas ad herbas solo moribundi procumberent; insesultique passim manerent, cum hos nemo humo contegeret: non enim erat quæ sepultura rationem haberet. Hastenus de fame Procopius horum inspector ac deplo-

Porro Miscellæ auctor conjungit famem hanc cum ea quam Urbs passâ est, dum obsideretur: sed quam atrox ista fuerit, testificatione S. Dacii Mediolanensis Episcopi ita paucis describit: Tanta siquidem per universum mundum eo anno, maximeque apud Liguriam fames excreverat, ut (sicut vir beatissimus Dacius Mediolanensis Antistes resultat) pleræque matres infelicium natorum comederent membra. Hæc ipse, quæ quidem perperam ponit sub anno decimoquinto Imperatoris: sicut & errare convincitur Cedrenus, qui eandem sub anno nono recenset. Nam quantum ex Procopio, qui præfens fuit, inspicere licet, ad præsentem hæc sunt annum referenda. Sed non defuit tunc Dei fervis annonæ.

Tunc enim accidisse videtur mirandum illud, quod sanctus Gregorius de Sancto Benedicto narrat his verbis (a): Alio quoque tempore in eadem Campania regione fames incubuerat, magnaque omnes alimentorum indigentia coangastabat. Jamque in Benedicti monasterio triticum deerat: panes vero pene omnes consumpti fuerant, ut non plus quam quinque ad refectiois horam fratribus inveniri potuissent. Cumque eos venerabilis Pater contristatos cerneret, eorum pusillanimitatem studuit modesta increpatione corrigere, & rursum promissione sublevaré, dicens: Quare panis inopia vester animus contristatur? Hodie quidem minus est, sed die crastina abundanter habebitis. Sequenti autem die ducenti farinæ modii ante fores cellæ in saccis inventi sunt, quos omnipotens Deus quibus deferentibus transmisisset, nunc usque manet incognitum. Quod cum fratres cernerent, Domino gratias referentes, didicerunt jam de abundantia nec in egestate dubitare. Hæc Gregorius.

Sub eodem quoque anno quarto belli Gothici recenset idem qui supra Procopius cladem civitatis Mediolanensis, quando

Ejus filiorum.

XVIII.

(a) Greg. dial. l. 2. c. 21.

S. Benedicto divinitus suppeditata annonæ.

XIX.

do

CHRISTI
539.SILVERII PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 13.
VITIGIS REG. 3.

do a Gothis capta & solo penitus æquata est. Rem gestam ipse (a) pluribus scribit, quem tu consulas. Sed quæ post tantæ urbis excidium enarratum fuis, brevi cuncta stringens epilogo, denum adiicit, accipe: Mediolanum vero amplissimam urbem solo æquatam delent, in eaque virorum trecenta millia sine ullo ætatis respectu trucidant: feminas vero servitorum in morem abductas Burgundionibus dono dederunt, ut promeritas his gratias redderent pro iniuria secum belli societate. Reparatum vero, qui ad Romanas defectionis causa fugerat, inventum, comprehensumque & minutatim concisum vorandum canibus objecere. Birgentius tamen ejusdem non expertus noxæ (nam & is Mediolani tunc aderat) fugiens in Venetos abiit; indeque sequentibus suis, in Dalmatiam venit, & ex ea provincia ad Imperatorem se Byzantium contulit. Hæc Procopius: quæ quidem facta sunt a Mundila Gothorum Duce fœdifrago.

XX. De Dacio autem Episcopo Mediolanensi, quem jam antea legatione apud Bellisarium fundum esse ex Procopio (b) diximus, quid factum sit, licet nihil dicat; ipsum tamen fuga lapsum cruentorum manus evasisse Gothorum, S. Gregorius (c) Papa testatur, pervenisseque Constantinopolim: sed quod persecutores Gothi Arlani essent, causa fidei exactam civitate ipse putavit; qui & quid in via eidem acciderit, ita narrat: *Ejusdem quoque Principis tempore, nempe Justi-*

PAGIUS

anno belli Gothici quarto accidere, qui addit, *Mundilam* Urbis Præfectum eam dedidisse, & Gothos eam solo æquasse, ut ex Procopio Baronius narrat. Hæc deditio ac strages ad annum præsentem pertinent. Procopius enim, postquam de ea egit, scribit annum quartum belli Gothici exiisse: & parte alia Continuator Marcellini ad Consulatum Joannis solius, ad annum nempe Christi DXXXVIII, asserit, *Oratium* Vitigis nepotem Mediolanum *longa* inedia detrivisse; ac dein ad Appionis Consulatum hoc Christi anno gestum inquit: *Gothi Mediolanum ingressi muros diruunt, prædamque potiti omnes Romanos interficiunt.*

VIII, Incertum qua de causa S. Dacius Ep. Mediolanensis Constantinopolim profectus sit.

Baronius num. XX. existimat, Sanctum Dacium Episcopum Mediolanensem fuga lapsum cruentorum Gothorum manus evasisse, & Bollandus ad diem XIV. Januarii quo Sanctus Dacius colitur, relata Baronii opinione ait, futurum qui hoc probabile existimet, *captum quoque fuisse Dacium, sed Cassiodori veteris a-mici gratia libertati deinde restitutum.* Denique Sanctus Gregorius Papa lib. 3. Dialog. cap. 4. ait *Dacium* causa fidei exactam pervenisse Constantinopolim. Verum hæc omnia incerta: *Dacius* enim anno DXXXVII. a Mediolanensibus ad Belisarium Legatus missus est, & postea annos circiter quindecim Mediolano absuit, ut anno superiori ex Libello Clericorum Italiae, quem Baronius & Bollandus non viderant, diximus.

niani, cum Dacius Mediolanensis urbis Episcopus, causa fidei exactus, ad Constantinopolitanam urbem pergeret, Corinthum devenit, Qui dum largam domum ad hospitandum quæreret, quæ comitatum illius totum ferre potuisset, & vix inveniret, aspexit eam domum congruentis magnitudinis, eamque sibi preparari ad hospitandum jussit, Cumque ejusdem loci incolæ dicerent, in ea tunc manere non posse, quia multis jam annis hanc diabolus inhabitaret, atque adeo vacua remansisset; vir venerabilis Dacius respondit: dicens: Immo ideo hospitari in eadem domo debemus, si hanc spiritus malignus invasi, & ab ea hominum habitationem repulit. In ea sibi igitur parari præcepit; secutusque illam, antiqui hostis certamina toleraturus, intravit: Itaque intempesta noctis silentio, cum vir Dei quiesceret, antiquus hostis immensis vocibus, magnisque clamoribus cepit imitari rugitus leonum, balatus pecorum, ruditus asinorum, sibilos serpentum, porcorum grunitus, stridores foricum. Tunc repente Dacius tot bestiarum vocibus excitatus, surrexit vehementer iratus, & contra antiquum hostem magnis cepit vocibus clamare, dicens: Bene tibi contigit, miser: tu ille es qui dixisti: *Ponam sedem meam ad Aquilonem, & ero similis Altissimo.* Ecce per superbiam tuam porcis & foricibus similis factus es: & qui imitari Deum indigne voluisti, ecce (ut dignus es) bestias imitaris. Ad quam

IX. Moritur S. Joannes Reoamensis Abbas. Jonas Abbas in Vita Sancti Joannis Abbatis Reoamensis Monasterii in territorio Lingonensi positi, de ejus morte loquens ait: *mi- Joannes gravit ad Dominum circiter centum viginti annorum, quinto Kalendas Februarii.* Petrus vero Roverius, qui hujus Monasterii Historiam collegit, refert se in MSS. Reoamensibus adnotatum invenisse, obiisse Joannem, anno Domini quingentesimo duodecimo, juxta quod in Cyclo B. Victorii Episcopi numeratur Cyclo Victorii Aquitani DXXXII, annorum Kalendis Januarii anni Christi vicefimi octavi exorditur, ut eo anno diximus, ideoque si annis hujus Cycli numeros XXVII. adicias, annum Christi currentem tibi præsentabit. Hoc itaque anno, qui Cycli Victoriani est DXII. mortuus est Sanctus Joannes, cujus Vitam primum conscripsit Auctor coætaneus Asceta Monasterii Reoamensis, quam postea Jonas Abbas, ut ipsemet in suo Prologo fatetur, recognovit & interpolavit, Monachi tamen Reoamensis Opus in variis adhuc Bibliothecis extat. In eo dicitur, Joannem floruisse a tempore Valentiniæ Casaris atque Marciani Imperatoris, & vixisse usque ad tempora Theodeberti Francorum Regis; quo pacto annos CXX. natus esse non potuit, quando vita functus est; cum Marcianus anno CCCCL. Imperium inierit; & tamen Gregorius Turonensis lib. de Gloria Confess. cap. 27. scribit etiam, eum vixisse centum viginti annis. Existimo itaque Sanctum Joannem anno CDXIX. in lucem prodixisse, & an-

CHRISTI
539.SILVERII PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 13.
VITIGIS REG. 3.

quam ejus vocem (ut ita dicam) dejectionem suam malignus spiritus erubuit. An non erubuit, qui eandem domum ad exhibenda monstra quæ consueverat, ulterius non intravit? Sicque postmodum Fidelium habitaculum facta est: quia dum

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

& annos CXX. vixisse, ut habet Turonensis; & in ejus Vita annos illos non deduci a Marciani Imperio, sed ibi sermonem esse, de tempore, quo floruit, seu in omnium ore veritari cepit, Sancti Joannis Vitam exhibet Bollandus ad diem XXVIII. Januarii; Reoa-

eam unus veraciter fidelis ingressus est, ab ea protinus mendax spiritus atque infidelis abscissit. Hæc sanctus Gregorius. Atque de his hæcenus: reliqua de Dacio inferius suis locis dicenda erunt.

G g g g

Qui

mense vero Monasterium hodie vocatur Monasterium Sancti Joannis, vulgo *Monstier S. Jean*. De Sancto Joanne legendus etiam Cointius in Annal. Ecclesiast. Franc.

Expeditio Italica Theodeberti Regis Francorum, de qua anno sequenti num. IX.

JESU CHRISTI
ANNUS
540.

VIGILII PAP.
ANNUS
I.

JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

I.
Confulatus Paulini Jun. additur factis.

Qui sequitur annus Domini quadragessimus supra quingentesimum, ascriptus factis reperitur Confulatu solius Justiniani: tu addas collegam Paulinum, Juniores dictum, ad distinctionem alterius Paulini, qui ante sex annos una cum Justiniano Imperatore Confulatum gessit. Ex Actis tertii Concilii Aurelianensis Justiniano Confuli hunc collegam addimus Paulinum. Cum enim in fine ejus Concilii notatum tempus habeatur, quo celebratum est, anno videlicet vigesimo sexto Childeberti Regis Francorum sub Confulatu Paulini Junioris; hic ipse annus Domini quadragessimus supra quingentesimum demonstratur: secundum vero Aurelianense sub anno vigesimo secundo e-

iusdem Regis notatum habetur; ut plane appareat perspicua undique veritas. Sic igitur, libera jam reddita a longa obsidione Urbe, placuit Belisario hoc afflicto reddere Senatoribus, ut more majorum suum in Occidente crearent Confulem, atque Paulinum eligerent, quem scirent ex progenitoribus Confulibus procreatum. Porro idem annus a Procopio, qui per chronologiam belli Gothici numerat annos, ponitur quintus ejusdem belli.

Quo anno Silverius Papa in insula Palmaria relegatus, confectus ærumnis, consumptusque inedia tandem clausit extremum duodecimo Kalendas Julii, ita martyrii corona sublimis in cælum cum mar-

II.
Silverius Papa martyrio coronatur.

ea imperavit, confudere. Justinus autem hoc anno Consul appellatur Junior a Marcellino, & a Mariano Scoto in Chronicis, quia filius erat Germani, & hic filius fratris Justiniani Imp. cujus nomen ignoratur. Porro Justinus Senior adoptavit Justinianum ex sorore sua natum, qui ideo Justinum in Novellis patrem læpius appellat. Quare ob eam adoptionem Justinus hoc anno Consul appellari Junior potuit, respectu Justiniani Augusti anno DXIX. Consul. Legenda egregia Inscripção a me representata anno DVII. num. XI. ad majorem hujus Confulatus explicationem. Baronius Paulinum quendam collegam Justiniano Concilii III. ut mox videbimus. Neque enim post annum DXXXIV. ullus in Occidente Consul creatus est.

A num. I. ad XI. Est hic annus Belli Gothici sextus, non vero quintus, ut perperam habet Baronius, qui Vitam Silverii Papæ usque ad hunc annum prorogavit. Verum is ærumnis confectus anno DXXXVIII. in exilio demortuus XII. Kal. Julii, tam ex Anastasio, quam ex Orderico lib. 2. & Luitprando. Cum vero juxta eundem Anastasium sederit annus unum, menses quinque, & dies undecim, & ordinatus fuerit die VIII. mensis Junii anni DXXXVI. depositus fuit a Belisario die XVIII. Novembris anni DXXXVII. Tam Anastasius, quam

II.
Obitus Silverii PP.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6033.

SÆC. VI.
Anno Eræ Hispan.
DLXXVIII.
A.C. 540.

© 17. AG. 9. P. 8. April. Indict. 3.

JESU CHRISTI 540.

VIGILII PAPÆ I.

JUSTINIANI IMP. 14.

THEODEBALDI REG. I.

I.
Consul ab suo collega.

[1] Justinus Junior solus in Oriente Consul processit. Fuit hic Justinus Germani Patricii filius, consobrinus Imperatoris Justiniani, ut scribit Joannes Biclariensis in Chronico. Germanus enim, nepos erat Justiniani ex fratre; Justinus vero Junior Imperator, filius Vigilantæ sororis Justiniani. Procopius lib. 3. de Bell. Goth. cap. 32. refert etiam Justinum fuisse Germani filium, prima lanuginis adolescentem, & nuper ad Sellam Consularem evectum. Denique Marcellinus in Chronico hoc anno ait: Partim in Syriam ingressi multas Urbes subvertunt; contra quos Germanus arma arripens Justinum filium eundemque Consulem, in ipsi fascibus secum ducit. Quare hallucinati sunt, qui Justinum hunc cum Justiniano, qui post-

NOTÆ

[1] Off. Justinus junior sine collega.

Epistola Milanii & Gerontii ad Faventinis, scripta in charta papyracea, & edita inter Donianæ inscriptiones Cl. XIX. n. III. pag. 478. data sub die XII. Kal. April. sexties P. C. Paulini Jun. V. C.

Lapis, Lugduni in S. Irenæi apud Muratorium tom. I. pag. CDXXXII. 1.

O B. VIII. KAL. APRILIS LXL.
P. C. IVSTINI. INDICT. QVARTA

Ad hunc annum lapidem refert Muratorius, quod hoc anno Indictio quarta decurreret, non vero A. D. 626.

Victor: Justiniano V. C. Cos.

Epitome temporum & Indiculus Paschæ anno a passione Domini DXIII. eoque bifextili: Justiniano, GEORGIUS

CHRISTI
540.

VIGILII PAP.
I.

JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

martyribus collegis assumptus; cum etiam ab Ecclesia Catholica insignitus nobilique Martyris titulo sacro adscriptus Albo, perenni memoria perseverat dies natalis ejus annis singulis redivivus. De loco autem martyrii inter Liberatum & Anastasium ea discrepantia reperitur, quod ille in Palmaria insula id accidisse ait, iste vero in Pontia: sed cum eadem ipsæ sibi vicinæ sint, haud potest diversitas ista alicujus esse momenti, cum de altera in alteram transferri per facile potuisset. Cæterum Liberatus diaconus cum iis ipsis temporibus hæc scripserit, firmiter sibi vendicat fidem.

III.
Silverius post obitum miraculis clarus.

* Junii

Qui igitur martyrii coronam consequi sub Christianis Principibus Silverius meruit, a Deo etiam post migrationem est illustratus gratia miraculorum, testantibus quidem visis, vivere gloriosum in cælo, quem vis tyrannica adeo compressisset in terris. Nam audi Anastasium paucis magna narrantem: Sepultus est (inquit) in eodem loco XII. Kalend. Julii * ibique occurrit multitudo male habentium, & salvantur. Hæc de miraculis. Ita quidem & ostensione signorum voluit Deus universæ Ecclesiæ innotescere qui germanus est Romanæ Ecclesiæ Pontifex, & palam omnibus fieri in cælum cum collegis martyribus Pontificibus esse receptum, quem furor hæreticorum & ambitiosi hominis insana cupido usque ad interitum afflictaisset. His vero Anastasius subdit: Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembris, ordinavitque presbyteros tredecim, diaconos quinque, & novem. Cum sedisset anno quatuor, & quintum inchoasset. Quod autem aliqui nec duos annos ejus sedi concedunt, inde id evenisse liquet, quod absurde admodum numerent ejus sedis tempus usque ad Vigilii intrusionem tantum, cum ipse Silverius e sede expulsus est: at vero usque ad consummatum martyrium semper ipsum legitimum perseverasse Pontificem, & Pontificia, ut licuit, exercuisse liquet; Vigilium autem contra verum Dei sacerdotem sedentem nullum meruisse Pontificis titulum constat. Sub Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

quam Catalogi Silverii Pontificatum in ejus Depositione absolvunt. Cessavit Episcopatus dies quinque, inquit Anastasius juxta editionem Regiam, non vero dies sex, ut perperam legitur in quibusdam exemplaribus; ideoque Vigilii consecratus est die XXII. mensis Novembris anni DXXXVII. ut supra ostendimus, & Anastasius in Interpontificio tam diem Depositionis Silverii, quam Ordinationis Vigilii numerat, imo diem Depositionis tam Sedi Silverii, quam interpontificio assignat, sicuti quandoque diem emortualem tam Sedi, quam Interpontificio attribuit.

dit vero hæc Anastasius: Cessavit Episcopatus ejus dies sex. Hucusque ipse.

Sunt plane ejus illa ultima verba pensanda: Cessavit Episcopatus ejus dies sex. Quibus perspicue intelligas, quem usurpasse & malis artibus nactum esse, immo & invasisse diximus viventis Silverii sedem, & excommunicatum licet, factione tamen hæreticorum munitum usque ad ejusdem Silverii obitum tenuisse; hunc ipsum tamen, simulac Silverium defunctum atque miracula edere audivit, minime diutius sedere perseverasse, seque ipsum in ordinem redegisse, probe scientem minime se legitimum fore dicendum Pontificem, quem tot crimina deturpasset: cum præter simoniacam labem, redarguerent ipsum conniventia cum hæreticis, pactis conventis conscripta jurataque ipsorum defensio & Anthimi restitutio, Silverii insuper prædecessoris expulso, ejusdemque necis cooperatio, atque demum quod post damnationem & anathema in ipsum a Silverio irrogatum, se differt nihilominus tamquam verus in Ecclesia Pontifex. Hæc, inquam, ipse considerans, post Silverii obitum a sede male occupata descendit, fretus tamen potentia Belisarii quod esset eam mox iterum conscensurus; locumque sic præbens sacris habendis comitiis conquevit. Ita quidem se a Pontificatu abdicasse Vigilium, ex spatio vacationis sedis Silverii dicendum omnino est: nam quomodo potuit secundum Anastasium sedes vacasse sex dies, si Vigilium, ipso vivente Silverio, intrusus semel, sedere post ejus obitum perseverasset? neutiquam enim id aliquo modo potuit accidisse.

Verum, quod ipse id fecerit tamquam representaturus in scena comœdiam, non ex animo, sed ut quoquo modo eliceret de sua electione cleri Romani consensum; inde mihi facile persuadeo, dum non (ut par erat) poenitens scelus patratum, omnem penitus conceptam de sede Pontificia adipiscenda spem abiecit, seque ea prorsus judicavit indignum, reliquumque vitæ tempus (ut ab eo exigebant gravissima criminum pondera) in lacrymis sibi transigendum indixit: sed con-

G g g 2 sue-

IV.
Vigilii prudens consilium se abdicandi.

V.
Aute rem agit Vigilium.

III.
Non vero currenti.

su-

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

fueta summi honoris prurigne exagitatus, ut eum consequi tuto posset, nec unquam inde eici ob perpetrata delicta, hujusmodi sibi vaser viam aperiendam curavit: cum praesertim securus de Belisarii voluntate, cujus studiis ex Theodorae Augustae mandatis foret totius cleri extorquendus assensus, haud dubiam jaceret aleam, cum sciret eandem quam vellet faciem reddituram. At quoniam eorum quae sunt in mente spector tantum & iudex atque vindex est Deus; non nobis quae in ejus mente cogitationes fixae laterent, sed quas foris manifeste agendo cunctis aspiciendas proposuit actiones considerandae erunt: nimirum ipsum, quod debuit exsolvisse, & ut immeritum, e sublimiori cathedra, quam superbe confecerat, humili obsequio descendisse.

VI. Ceterum qui vocat ea (a) quae non sunt tamquam ea quae sunt, & de tenebris facit (b) lucem splendescere, non alium quam se ipsum esse qui regit Israel, & deducit velut ovem Joseph, vult a cunctis intelligi, dum finit aliquando res Romanae Ecclesiae titubare, in summumque discrimen adduci, atque pene periclitari: ut cum omnis ferme spes videri possit esse consumpta, & animo concidant deficientque ipsi qui contra vehementes ventorum flatus nituntur & laborant in remigando; tunc ipse ex improvviso appareat, atque dicat (c): *Confidite, ego sum, nolite timere*. Sum ego ille ipse quidem, qui Petro (d), cum coepisset mergi, manum extendens, eduxit illum ex undis. Sum ego qui eidem caeli claves tradidi & inferorum, quo scirent omnes caelicolas ipsum habere socios, & inferis dominari. Ego ipse sum, qui, ne aliquis ejus successor posset diffidere de meritis, post triplicis reatum negationis eidem Petro universalis gregis credidi praefecturam. Ego insuper ille ipse sum, qui eidem aliquando dixi (e): *Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & portae inferi non praevalerunt adversus eam*. Ne videlicet quilibet successor ejus clavum tenens, ad impetum tumentium fluctuum timeret quassari na-

PAGIUS

ulii defunctum, ea mors contingere non potuit, nisi post annum ab illa sententia adversus Vigilium promulgata. Verum sententia illa, seu Silverii ad Vigilium Epistola, fictitia est, ut jam ostendimus, certumque Romam a Vitige ineunte mense Martio anni DXXXVII. obsideri coeptam esse. Silverii mors immerito describitur Vigilio. Procopius enim in Hist. Arcana cap. 1. loquens de Antonina Belisarii uxore, ait: *Fuit illi minister sceleris quidam, ex famulis Eugenius nomine, qui & commissi contra Silverium piaculi facelles fuerat*. Ubi Procopius Silverium ferro aut alia sanguinariis hominis arte necatum indicat. Nam his verbis quibus utitur, *εργάσθηται πιασμα*, piaculum pa-

viculam, vel in scopulos illam frangi, dissolvique si impingat in Syrtis: cui magis sit metuenda infida securitas, ne in littore otiosa consistens caeno putrescat & alga sepeliatur, quam a saevo flante Aquilone tempestas. Sic igitur ex insperato tandem post diras, quibus agitata est Ecclesia Romana, procellas, imperante Deo ventis & mari, facta est tranquillitas magna, cum qui haecenus ad malum Vigilium vigilasset, coepit pro universo grege agere vigil excubias, ubi legitimus esse coepit Episcopus. Quomodo autem haec facta sint, audiamus.

His igitur quae dicta sunt, a Vigilio legitime de sedis abdicatione completis: mox studia Belisarii, ut idem eligeretur Pontifex, suffragantur, populum ad id petendum impellentis atque Senatam. Tunc clerus in maximas conjectus angustias, quid ageret, agitabat diu multumque mutuis consultationibus, primumque longe abhorrens ut hominem tot criminibus implicatum in sedem eveheret Pontificiam, id praesertim sacris Ecclesiae legibus prohibentibus; sed & quod immineret periculum, ne obsequens Vigilium votis Augustae, eandem sedem Apostolicam (quod numquam acciderat) si non haerese, saltem communicatione cum haereticis inita macularet, ab ejus electione se magis magisque exhibuit alienum. Magna quidem erant ista: adeo ut ad eligendum Vigilium nullis adduci rationibus possent qui essent optimi sed omnes, ut ab execrando facinore, ab ejus electione longe longius abhorre, suadebat ipsa recti amans ratio. Contra vero accuratius rem expedientes, manifeste cernebant, si quemcumque alium eligerent Summum Pontificem, scindendam mox fore Ecclesiam diro schismate, quod potentia seculari, et sententia iustisque Theodorae Augustae rursus evehendus in Pontificiam sedem Vigilium esset, rursus idolum collocandum in templo, conspicendamque abominationem desolationis stantem in loco sancto; per quem timerent simul cum schismate etiam haerese inducendam: utpote indigentem Vigilium.

au-

trare, ubique Procopium designare solitum notat Alemannus in Notis ad illum Librum, observatque Liberatum scribere Silverium inedia defecisse, quod ab aliis id accepisset; sed Procopium scripsisse, quae ipsemet viderat.

Autumavit Baronius, Vigilium, postquam Silverii mortem ac miracula eam secuta accepisset, poenitentia ductum Pontificatum male usurpato renunciaisse, & post dies VI. ut habuit exemplar Anastasii, quo usus est libera Cleri Pontificis electione iterum Pontificem Romanum renunciatum esse. Quomodo enim, inquit, potuit secundum Anastasium Sedes vacasse sex dies, si Vigilium ipso vivente Silverio intrusus senel, sedere post ejus obitum perseverasset: neutiquam enim id

VII.
Cleri Romani consilium de eligendo Pont.VIII.
De Vigilii Papae electione.

auxiliis Theodorae, ut in sede semel adempta contineri firmarique posset, in gratiam ipsius cuncta facturum contra illum quem clerus elegisset Romanum Pontificem; foreque ut alius numquam sessurus esset, quousque viveret Theodora.

His insuper addebatur, quod cum Vigilium personam, quam diu ob oculos habuissent, satis perspectam haberent, nempe esse hominem re vera Catholicum, honoris tamen cupiditate flagrantem, cujus rei causa sese turpissimae Theodorae Augustae instar mancipii vendidisset; salubra illud consilium inierunt, ut ipsum, quoquo modo possent ab Imperatrice redimerent, impenso illi honore quem cuperet: sibi que ita hominem vendicarent, atque hoc modo arctioribus nexibus obligarent; duplicem inde se consecuturos esse utilitatem videntes, nempe & ab imminente schismate & ab irrepente haerese Ecclesiam Romanam reddendam fore securam. Sic igitur divinitus inspirato consilio (ut exitus declaravit) communi sententiae inhaerentes, more majorum solemnibus ritibus rem agentes, accipientesque ab ipso Vigilio Catholicae fidei professionem una cum haerese & haereticorum omnium execratione, evehunt ipsum in Pontificium thronum, creantque Romanum Pontificem sexto (ut dictum est) die a morte Silverii, quarto Kal. Julii.

IX.

(a) Num.
12. 13. 14.(b) 1. Reg.
39.

Mirabilis facta divinitus transmutatio.

Haec quidem cuncta Dei nutu esse facta, probavit eventus: siquidem novo exemplo accidit, ut qui (a) ad maledicendum populo Dei Propheta antea fuisset inductus, idem ab benedicendum eidem converteretur; & qui (b) missus fuerat homicida, in Prophetam Deum laudantem continuo mutaretur. Fuit ista plane mutatio dexterae Excelsi, & insigne miraculum, quo perspicuum factum est, Dei providentia Romanam Ecclesiam sollicitius gubernari, ut in quovis discrimine constituta, sit penitus liberanda: quod divina sit promissione secuta, ut a portis inferi semper illaesa permaneat; & mirifica quadam transformatione, quos iniquos accepit, solet mox reddere sanctos: ut iidem fixe mox ipsi inhaerentes sacrae Petrae, super quam Christus suam fundavit Ecclesiam, instar polypi ipsius colorem accipiant; & quod majus est, e-

PAGIUS

id aliquo modo potuit accidisse? Verum Anastasius non loquitur ibi de vacatione Sedis, quae post Silverii mortem contigerit, ut cum interpretatur Baronius; sed de ea quae accidit a die decima octava mensis Novemb. anni DXXXVII. postquam Silverius pontificatu depositus fuit, qui dies quinque, non vero sex, desunt die XXII. Novembris ejusdem anni, quo Vigilium Pontifex Romanus consecratus fuit. Post depositionem enim Silverii Sedem per aliquot dies vacasse, colligo primo ex Procopio

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

justidem quoque consequantur robur & firmitatem. Siquidem probarunt eventum (quod apparuit tamquam ostentum) ipsum qui haecenus sterilis arundo fuit & mobilis in diversa agitata pro diversitate ventorum, in firmam stabilemque petram esse conversum, solido inhaerentem in Ecclesia posito fundamento. Haec de electione Vigilii, saeculari quoque nobilitate clarissimi, filii nimirum (ut Anastasius habet) Joannis Consulibus.

Horum gratia scito, non ob aliud, quod clero non adeo liberum esset, quicquid vellet libere agere, dictum a sancto Gregorio, ab Hormisdæ tempore usque ad Vigilium fuisse Romanorum Pontificum ordinationes expositas: sunt enim haec ejus verba (c): *De ordinationibus vero Apostolicae sedis Pontificum, utrum post beatissimum virum Hormisdam aliqua sint addita, charitas vestra requirit: sed usque ad Vigilium Papae tempora expositas ordinationes Praefulum esse cognoscat*. Haec ipse. Haud tamen ob id Deus ipsam suam dereliquit Ecclesiam; sed cum ipse eisdem praesideret Antistes, mala cuncta obviantia convertere scivit in bonum, ipsosque lupos in gregem irruentes in optimos mutare pastores: ut omnes intelligerent, esse Deum qui regat Israel.

Quis enim non intelligat, ista de electione Vigilii improbi hominis divino consilio esse permessa, ne quis contemnendum putet, si quem viderit non meritis, sed nomine tantum referentem Petrum sedere super Apostolicam sedem Pontificem; memor & umbræ Petri immensam a Deo praestitam esse virtutem. Nam etsi quid inane esse umbram prorsus appareat, corpus tamen ipsum Sole illustratum ostendit; sicque ex divina facta Petro promissione, qui umbra tantum ejus corporis sua imbecillitate videri possent creati Pontifices, eosdem tamen non esse Apostolicae virtutis expertes, prout eventu rerum in Vigilio factum, intelliges; nec quidem aliquo temporis intervallo, sed (quod magna admiratione dignum est) statim ubi legitima electione Petri thronum conscendit, sacerdotale robur accipit, & constantiam induit Pontificiam: ut plane ad confutandas haereses atque haereticos visus sit accepisse a Domino Apo-

X.
Petri successor licet malus a Deo non destituitur.

lib. 1. de Bell. Goth. cap. 25. ubi postquam asseruit, *Belisarium in Graeciam Silverium relegasse*, subdit: *ac Vigilium paulo post ad Pontificatum provexit*. Secundo, ex Liberato cap. 22. qui eadem depositione narrata, ait: *A suis ulterius non est visus. Et altera die Belisarius convocatis Presbyteris & Diaconibus & Clericis omnibus, mandavit eis ut alium sibi Papam eligerent*. Ex quibus verbis intelligimus, altera a depositione Silverii die Vigilium electum esse, & ejus ordinationem ad proximam Do-

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

postolatum, omnem spem penitus adimens aliter de se sperandi iis qui eum (ut vidimus) ad prava quæquæ perpetranda pellexerant. Quo enim tempore expectabatur, ut post Silverii obitum revocaret (quod fuerat ipse antea Theodoræ Augustæ pollicitus) Anthimum Episcopum ab Agapeto damnatum Constantinopoli; tunc adversus eum atque collegas ipsius hæreticos irrogatum in ipsos anathema, illud iterans, confirmavit. At quomodo id acciderit, videamus.

XI.
De legatione Justiniani ad Vigilium.

Hoc igitur anno sub Justini Consulatu, simulac de legitima electione Vigilii Constantinopolim nuncium perlatus est: ab Imperatore præstitum fuit, more majorum, quod Imperatores Catholicæ præstare consueverunt (ut superius dictum est ex Symmachi Papæ Apologetico ad Anastasium) nimirum sive cum Imperii gubernacula susciperent, sive cum Apostolicæ sedi novum cognoscerent Præsulem institutum, ad eum protinus epistolam dare, qua significarent se in eadem fidei professione ipsorum esse consortes. Justinianus itaque Romam ad ipsum Vigilium mittens legatum Dominicum Patricium virum clarissimum, ei ad eundem litteras dedit, fideique Catholicæ confessionem adjecit. Præstitit id ipsum obsequium, & Mennas Constantinopolitanus Antistes, ejusdem argumenti ad ipsum Vigilium scripta dirigens: desiderantur ipsa quidem; sed ita omnino factum esse, quæ ad eos ab ipso Vigilio sunt reddite litteræ, aperte declarant: quas ex codice Vaticano acceptas jamque typis excusas atque editas hic reddidit sumus.

XII.
Justinianus alienus a Theodoræ impietate.

Sed primum illud ex iis exploratum habeas, longe abuisse, ut Justinianus Imperator in damnationem Silverii ob restitutionem Anthimi Theodoræ Augustæ coniverit: etenim si id accidisset, nequaquam confirmationem rerum gestarum per prædecessores Romanos Pontifices, potissimum vero Agapeti qui deposuerat Anthimum, ipse a Vigilio Papa dictis litteris per legationem Dominici exegisset. Unde satis perspicuum videri potest verum esse quod dictum est, ea omnia Theo-

PAGIUS

V.
Sed nulla præter ejustidem Vigilii abdicatione.

minicam dilatam ad diem sc. XXII. mensis Novembris, ab Anastasio notatum [1].

Mortuo Silverio consentit quidem Clerus ejus Pontificatui, & suffragiis suis legitimum Ecclesiæ Pastorem declaravit, tam Belisarii potentia coactus, quam Ecclesiasticæ pacis & unitatis studio; sed aliquam abdicationem intervisse gratis asseritur, & sine ullo alicujus Auctoris testimonio. Neque renunciatio Vigilii

doram clanculo cum Vigilio esse molitam per Belisarium, Justinianum autem ab omni Vigilii cum Theodora conniventia prorsus immunem fuisse.

Sed jam audi grandi miraculo nova hominem loquentem lingua, ubi Pontifex cœpit esse germanus: ut secundum vetus proverbium illud (a): *Num & Saul inter Prophetas?* acciderit: momentoque temporis, ubi in sanctæ Ecclesiæ sede vere Vigilii constitit, novam formam acciperit: vocesque novas ediderit, & consona sanctis Patribus prophetarum, mutatus mira transformatione in virum alterum, nempe ex hoste in defensores, ex persecutore in prædicatorem, ex blasphemio in confessorem, atque demum in omnibus ex perfido in fidelem. Sed audi ipsum e sublimi Apostolico throno ad Orientem conversum litteris suis ista clamantem (b):

Gloriosissimo & clementissimo filio Justiniano Augusto Vigilii Episcopus.

Litteris clementiæ vestræ, glorioso viro, filio nostro Dominico Exconsule atque Patricio deferente assueta veneratione susceptis: jucunditate multiplici universali Ecclesiæ gaudendum esse perspeximus, quod Christianam fidem, quæ divina Trinitas honoratur & colitur, in nullo dissimilem, in nullo permittis esse discordem: & hanc clementissimo Imperio vestro, Dei, cui serviendo regnatis & regnando servitis, gratiam indefessis cumulatis operibus; ut in his quæ vobis pro integritate & devotione fidei vestræ Dominus singulari pietate concessit agnoscantur juxta ac convenienter impleri: quam prædicationem docet Apostolus (c): quia Sancti per fidem vicerunt regna. Qualia enim regna plus armis fidei quam corporea fortitudine viceritis, docet immensas gentium subjectarum; quæ quanto major assurgit numero, tanto mystici solius perfecta operatione miraculi superatur.

Unde nos in Domino nimium convenit gloriari quod non Imperialem solum, sed etiam sacerdotalem vobis animum concedere sua miseratione dignatus est: & quod omnes Pontifices antiqua in offerendo sa-

necessaria fuit; cum ei causæ in speciem justæ non deessent, ob quas Silverii ordinationem nullam fuisse sibi persuadere potuit. Ea enim contra Canones facta, nec per subsecutum Cleri consensum satis certo purgata, cum neque hic totus liber videretur, sed metu extortus. Subito itaque in virum alterum mutatus Vigilii, Sancto Spiritu, qui Ecclesiam regit, operante, quæ alias in Synodi Chal-

XIII.
Vigilii repentina mutatio.
(a) 1. Reg. 10.

(b) Ex Cod. Vatic. ep. 2. Vigil. 1. 1. ep. Rom. Pont.

XIV.
Vigilii PP. epist. ad Justinianum Imp.

(c) Hebr. 11.

XV.
Imp. Justiniani fidei recta confessio.

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

cificia traditione depositimus, exorantes ut Catholicam fidem adunare, regere Dominus & custodire toto Orbe dignetur; summis hoc pietas vestra viribus effecit: cum per omnes regni vestri partes & universos fines terræ eam fidem, quam per venerabiles semper Christiana confessionis judicio complectendas Nicenam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, sed & Chalcedonensem Synodos constat irreprensibiliter solidatam, inconcussa jubeatis pace servari: nec Christiano quemquam vocabulo nuncupetis, qui se a præfatarum Synodorum unitate sejungit; & qui fidem earum non omnibus viribus omnique defendit adnixu, non judicandum, sed jam judicatum potius existimetis.

XVI.

Cui non ergo sacerdotum jucundam exultationem, & gaudia infinita conciliet, quod insertum per Dei nostri gratiam cordi vestro lumen Evangelicæ veritatis, perniciosorum atque hæreticorum dogmatum nocte discussa, universali respundet Ecclesiæ? Absit ergo a nobis, ut quod omnibus fratribus & coepiscopis nostris generare gaudium profitemur nostrum non aut cum omnibus miscatur, aut (quod magis dignum est) supra cunctos emineat. Ex qua re, venerabilis Imperator devota venerationis gratulatione suscipimus, quod ardore fidei & suavis iracundiæ commotione succensi, nobis etiam pios direxistis affatus, in quibus beatæ recordationis Cælestini atque Leonem Apostolicæ sedis Præsules, qui singulas hæreses pro divina sibi dispensatione commissa cum Synodali congregatione damnantes, quid cuncti generaliter sequi debeant Christiani, mensura in ævum lege sanxerunt, laudabili commemoratis affectu. Quorum probabilia constituta sanctæ recordationis Hormisdæ, atque Joannes senior, necnon & Agapetus decessores nostri per omnia conservantes, universos Nestorianæ atque Eutyebiæ sequaces hæresis justæ mucrone sententia perculerunt: quod nos summis viribus sequi summoque adnixu defendere, pietatis vestræ clementia indubitabiliter agnoscat. Sed & beati Leonis epistolæ ad sanctæ recordationis Flaviani tunc Constantinopolitane civitatis Antistitem, necnon & ad clementissimam memoriæ Leonem Principem destinatas quibus hæreticorum, id est, Nestorii atque Eutyebetis perfidiam rationabili assertione, Deo sibi inspirante, confundit, omnino amplectimur, & qua oportet charitate defendimus. Et quamvis nos animi, fideique nostræ, Deo custodiente, sinceritas contra ea nullatenus venire per-

Prædecessoribus in hæreticis Vigilii.

mittat; perpendere tamen debet vestra pietatis admiranda prudentia, quia non digni censentur Antistites, qui præfatarum Præsulum sedis Apostolicæ inviolabiliter minime constituta servaverint.

Hæc ergo quæ de fide a Patribus sanctarum quatuor Synodorum, & a designatis Anathema beatæ recordationis Papæ Leonis epistolæ atque a superscriptorum prædecessorum nostrorum constitutis sunt venerabiliter definita, per omnia nos sequentes, & eorum doctrinam contrarios probabili Apostolicæ sedis auctoritate damnantes; anathematizamus eos, quicumque de fidei ejus expositione vel rectitudine, aut disputare perverse, aut infideliter dubitare tentaverint: & contra eadem sentientes, quæ de fide in Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina prima, & Chalcedonensi sanctissimis Synodis, necnon & beatæ recordationis prædecessoris nostri Leonis epistolæ, quarum fecimus mentionem, vel universis, quæ ipsius sanxit auctoritas, continentur; Catholicæ fidei unitate discernimus: amplectentesque & in omnibus comprobantes fidei vestræ libellum, quem nostri obsequii famulatu tunc prædecessori nostro piæ recordationis Agapeto pietas vestra Orthodoxa devotione contradidit; in quo ea quæ mente geritis, ad eruditionem futuræ ætatis, scriptura quoque testimonio declarastis. Nihilque a sæpe dictorum prædecessorum nostrorum fide deviantibus, sub qualibet occasione servavimus, nisi forte si hæresis, in qua voluntantur, amputata caligine, superscriptam de fide veritatem penitentia competentis voluerint correctione sectari; & damnatis omnibus, quæ contra ea quæ præfati sumus, pravissima quidam impietate dixerunt, subscriptionibus suis & propriis vocibus cunctos hæreticorum respicientes errores, canonica fuerint districtione conversi: ut tunc communionis sacræ mysterium mereantur, dum omnia quæ præfati sumus, canonica & Apostolica districtione impleverint; quia nos nulli corrigenti se penitentia locum convenit amputare.

In his vero, in quibus Mennam fratrem & coepiscopum nostrum, memorem libelli sui, quem prædecessori nostro beatæ memoriæ Agapeto, ordinationis suæ tempore, vestræ clementiæ consensu, porrexit, sequentem re vera sedis Apostolicæ disciplinam, hæreticis inferius comprehensis, id est, Severo Eutyebiano, Petro Apameno, Anthimo qui etiam Ecclesiam Constantinopolitanam prava ambitione pervaserat, Zoaræ, sed & Theodosio Alexandrino, & Constantino * Laodicensi,

XVII.
Anathema in hæreticis cds.

XVIII.
Anathema in Anthimum & socios.

PAGIUS

cedonensis fidem ad Theodoram Augustam sacrilege scripserat, solemnem fidei Professionem delavit, ut videre est in ejus Epistola ad Justinianum Imp. scripta, qua quatuor Synodos Cæ-

cumenicas, & Sancti Leonis Epistolæ se reciperet, & secundum eas credere professus est. Recitatur ea a Baronio num. XIV. & seqq.

NOTE

[1] Si quid valent ea quæ ad A. 555. 7. discussimus, Vigilii altera die post ejectionem Silverii electus & consecratus fuit. Opportune enim accidit ut dies illa in Dominicam caderet. Vide dicta *ibid.* MANSI

si, atque Antonio Versentano Eurychia- nae heresis, sed & Dioscoro, qui in Chalcedonensi Synodo inter alios legitur fuisse damnatus, & defensoribus atque sequacibus anathema dixisse, pietas vestra mandavit; in nullo a nobis quidem moleste suscipitur a predicto fratre nostro vel a quolibet alio in hereticos dicta damnatio: sed & libenter amplectimur, & sedis Apostolica auctoritate firmamus, complices damnatorum simili anathematis ultione plectentes, ea videlicet ratione, ut (sicut supra meminimus) secundum Praesulum sedis Apostolica constituta, his qui respuerint, & praecedentium Synodorum, vel superscriptorum Apostolica sedis Pontificum susceperint constituta, poenitentiae & communionis aditum referemus.

XIX. Omnes hereticos atque damnat.

Sed quia novimus potius plus illos, qui hereticam perfidiam destruant, sibi magis potius errantium vitando confortium, quam sententia superscriptorum Patrum multipliciter solidata aliquid firmitatis adungere, quam constat suis indubitate viribus, Deo auctore subsistere; ideo haec tamquam non noviter latam damnationem, minime arbitrati sumus novo aliquo indigere responso. Qui enim haec sum, quarum supra meminimus, vel omnium aliarum, quae sunt Apostolica definitione, & constitutione damnatae, sectatores fuerint inventi, non tantum ex nova lege, sed ex ipsa auctorum suorum jam pridem damnatione percussunt. Ad dit his Vigilium defensionem, quod cum jam diu ante se gesserit pro Pontifice, nec quicquam tale Constantinopolim scriperit, a plerisque suum silentium in deteriore partem fuisse acceptum, atque ait:

XX.

Et licet pietatem vestram aliter de taciturnitate nostra suspicari vel intelligere voluerit malignus interpres; nos tamen, quos beatus Petrus (a) Apostolus omni potenti rationem reddere pia traditione constituit, libenti animo Christianitati vestrae satisfaciendum esse perspeximus: suppliciter sperantes, * ut nullius subrepentis insidiis privilegia sedis beati Petri Apostoli Christianissimis temporibus vestris in aliquo permittatis imminui: quae si turbentur (quod non credimus) aut minuantur in aliquo, violatam fidei instar ostendant. * Scit enim sapientia vestra pietas singularis illam se auctoritati ipsius beati Petri Apostoli retributionem modis omnibus merituram, quam vel in illius privilegio, vel in nostra humili vestra servaveritis, Deo vobis aspirante, persona. Tamen ut cuncta pietatem vestram informet, & nihil pro callidi insidiatoris astutia ulterius relinquantur ambiguum; beatae recordationis praedecessoris nostri Papae Leonis, quae diversis ad Orientem sunt directae tem-

* potentes De privilegiis Ro. Eccl. non minuentis.

* offendat

(a) 1. Petr. 3.

poribus constituta, quanta de plurimis in praesenti necessaria credidimus, superaddecimus: rogantes per ipsum, cujus causam integre agere festinatis & cupitis Christianitatis affectu, ut universa legere pietas vestra dignetur, ne aliquid superferat quod minime relegatur. Scio enim, quia sicut Deus vobis legem dedit voluntatem, ita cuncta tractantes, sapientia vobis singulariter a Deo concessa disponitis, ut neque de religione, neque de aliquo praedecisio quilibet fidelium sacerdotum possit in qualibet parte vexari.

XXI. Vigilium fidem Catholicam illibatam servavit.

Rationem bis igitur (prout Christianitatis vestra meritum postulabat) in quantum valuimus reddidisse sufficit: quamvis nos nihil contra Synodalia vel praedecessorum nostrorum Praesulum sedis Apostolica constituta aut commississe aliquid, aut tentasse, quisque licet astutus & subtilis inveniat. Ea vero quae fidei Catholicae vel animae nostrae expediunt (de qua, sicut novit pietas vestra, & pro sacerdotali officio, & pro multiplicibus praestitis clementiae vestrae, causam plus aliis habeo cogitandi) suggerere non omitto. In primis supplicantes, & ipsius beati Petri Apostoli (quem diligitis) intercedente suffragio postulantes, ut semper ad hanc sedem Apostolicam pro disponentis Reipublicae vestrae utilitatibus Orthodoxas & Deo placitas & rugam aut maculam fidei non habentes dignemini destituere personas, per quas & ea qua publico vestro conveniunt, salubriter ordinantur, & pro animae vestrae mercede Catholicae disciplina in nullo conturbetur integritas: & universi re vera illud gratiae caelestis munus jam (sicut & credimus) pietatem vestram habere cognoscant, quod Salomon ad huc a Domino postulabat, dicens: (b) Dabis sermo tuo cor audire & judicare populum tuum in justitia, & intelligere inter malum & bonum.

(b) 3. Reg.

Et quia per filium nostrum Dominicum praesentium portitorem quaedam verbo suggerenda mandavimus: speramus, ut ea (aspirante vobis Domino) & libenter audire dignemini; & maxime quae Ecclesiasticae paci ac debinc generalitatis quieti profutura sunt, consueta Christianitate & providentia disponatis. Hanc ad Justinianum Vigilium per legatum missum responsum dedit: qua cum inter alia de fide Catholica illibata servata atque servanda adeo gloriosa de se praedicet, tum omnem de haeretica a se scripta epistola suspicionem abolet, tum etiam omnem proflus voluit sive Theodorae sive aliis ademisse spem implendi, quae de Anthimo restituendo fuisset aliquando pollicitus. Datam autem hanc esse hoc anno sub Consulatu Justiniani, ex data per eundem redeuntem Dominicum legatum alia epistola ab eodem Vigilio ad Mennam satis per-

XXII. Committit secreta Legato.

(a) Vigil. ep. 3. 1. 1. ep. Rom. Pont. XXIII. Vigilium epistola ad Mennam.

perspicue intelligi potest. Sed videamus ipsam eadem legatione ad Mennam Constantinopolitanam redditam: est hujusmodi (a).

Dilectissimo fratri Mennae Episcopo Vigilium Episcopus.

Licet universa (prout, Deo auxiliante, potuimus & credidimus expedire) domino filio nostro serenissimo & Christianissimo Imperatori de Ecclesiasticis causis nostrae insinuationis sermone suggerimus; necessarium tamen judicavimus & charitati vestrae per Christianissimi filii nostri Patricii Dominici personam scripta dirigere, quibus nos grandi exultatione & gaudio suscepisse cognoscite, quod Nicenam, Constantinopolitanam, Ephesinam, & Chalcedonensem sanctissimas Synodos, in quibus fidei Orthodoxae atque Apostolicae fundamenta monstrantur (sicut pollicitationis vestrae tunc ad praedecessorem nostrum sanctae recordationis Agapetum lectio data testatur) inviolabiter vos asseritis custodire, & maxime beati Leonis praedecessoris nostri sequi in omnibus constituta. Quid est charitati tuae dignius honoris quod conveniat, nisi a Romanorum Praesulum non deviare doctrina; Aut quid nobis jucundius, quidve sit gratius, quam illos in Christi Domini & Salvatoris nostri charitate complecti, qui majorum nostrorum & praedecessorum sancta custodiunt?

XXIV. De fide Catholica illibata servanda.

Unde spiritualiter salutantes te, hortamur, & qua nos convenit affectione incessanter alloquimur, ut illius normam, illius admonitionem, illius (sicut & promissisti & indicas) sequaris in omnibus constituta. Plena sunt enim de praedicti praedecessoris nostri sanctae & venerandae recordationis Leonis scriptis vestrae fraternitatis serinia, quae ad praedecessores tuos leguntur ab eodem definita Pontifice: ibidemque quod & nostris praedecessoribus, quod vestri promiserint, releguntur. Sed haec dixisse sufficit. Apostoli namque sermo ante oculos nostros est, qui dicit (b): Sapientiam loquimur inter perfectos. De his vero, quibus te memorem libelli, quem superscripto praedecessori nostro tradideras, & sequentes Apostolica constituta doctrina in haeticos inferius comprehensos, id est, in Severum Antiochenum, Petrum Apameum, Anthimum quoque pervasorem Constantinopolitanam Ecclesiam, & Theodosium Alexandrinam civitatis, necnon & Constantinum, atque Antonium Versentanum Eurychiana heresis, sed & Dioscorum, qui in Chalcedonensi Synodo inter alios legitur fuisse damnatus cum defensoribus atque sequacibus, anathema dixisse cognovimus: in quibus non aliquid novum sententiae olim a Patribus decretae junxisti, nec talibus Praesulibus beati Petri Vicariis in auctores haeresum ipsarum.

(b) 1. Cor. 2.

data sententia penitus indigebat: quia qui damnatae haeresos sectator agnoscitur, non tantum ex novella lege, sed ex ipsa jam auctoris sui damnatione percussus est; grate admodum & libenter amplectimur, & auctoritatis sedis Apostolicae, cui nos Deus praesidere voluit, interpositione firmamus; & universi eorum complices, vel omnes haeretici pari damnationis sententiae subiacebunt.

Hoc tantummodo (sicut Apostolica moderationi convenit) per omnia reservantes, ut si aliquis vel eorum vel quorumlibet errantium, quasi agnita Catholicae fidei veritate, poenitentiam agens, reverti voluerit, & haeresis in qua voluntur errore contempto, scripturae quoque professione universam errorum suorum ac complicitum damnaverit pravitatem, & Apostolica sequens instituta doctrinae anathema dixerit ei qui vel praedictas quatuor Synodos in fidei causa non sequitur, vel beatae recordationis praedecessoris nostri Leonis venerabilis constituta in omnibus non consistetur, & non in omnibus viribus omnique animi sequitur puritate: tunc communionis nostrae (quam nulli nos negare convenit poenitenti) sub Apostolica & canonica (sicut praefati sumus) satisfactione modis omnibus agatur: quia Redemptor (c) noster non venit alium quem perdere, sed omnes sua pietate sal-

XXV. Quid agere debeant resipiscentes haeretici.

(c) 1. Tim. 2.

Porro Flavius Dominicus iste, qui hac ad Vigilium Papam legatione functus est, illum existimamus esse Dominicum, qui Praefecturam Praetorii agebat Illyrici, ut patet ex Novella centesima sexagesima secunda. Vides igitur, qualia quantaque ipso suae sedis ingressu Vigilium praestitit: ut nihil minus habuisse appareat ab omnibus sanctissimis praedecessoribus, nihil veritus Theodorae Augustae insidias, ad cuius nutum sciebat Bellisarius Ducem exercitus cuncta movere, prout ex his quae in Silverium facta essent potuerat didicisse: quanto namque ista ipse tentaret periculo, optime conscius erat; verum.

XXVI.

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

fidei Catholicae causa etiam vitam ipsam prodigendam esse, si opus esset, ex Petra veluti grandi miraculo petrae soliditate percepta, jam firmiter mente conceperat: reliqua vero annis sequentibus. Sed lustremus res gestas in Gallis.

XXVII.
Synodus
Aurelianensis
tertia.

Ad hunc eundem annum, qui numeratur vigesimus sextus Childeberti Regis Francorum, referenda est tertia Synodus Aurelianensis: tot enim ipsius regni reperiuntur anni ab obitu Clodovei. Ad data est annis Regis nota etiam Consulatus Paulini Junioris, qui desideratur in Fastis: sed adiciendus collega Paulinus Justinus, ut exordio anni hujus praefati sumus. Nec est quod quis dicere possit, Paulinum istum illum esse intelligendum, qui ante annos sex Consulatum gessit: siquidem non solum his repugnant anni Regis Francorum hic numerati, sed & Acta secundae Synodi Aurelianensis itidem annorum Regis chronographia consignata, de qua suo loco superius dictum est. Hæc quoad tempus.

XXVIII.
De Judæis
Canon &
Regis edi-
ctum.

Quod autem ad res in eadem Synodo gestas pertinet: fuit quidem Synodus ista nobilis ob sanctos Episcopos, qui eidem interfuerunt sive per se sive per vicarios numero vigintiquinque, iidem sanctitate spectati. Inter alia autem plura quæ triginta duobus capitulis in hoc Concilio sunt definita, recens fuit canon vigesimus nonus, qui hæc de Judæis: *Quia Deo propitio sub Catholicorum Regum dominatione vivimus: Judæi a die Cœnæ Domini usque ad secundum sabbatum in Pascha, hoc est, ipso quadri- duo procedere inter Christianos, neque Catholicis populis se ullo loco, vel quacumque occasione miscere præsumant.* Hæc canon, cui accessit ipsius Regis Childeberti edictum hac de re promulgatum, quod citatur a Concilio Matisconensi (a) itidem in Gallia celebrato, ubi & hujus faciendæ legis causa narratur: addunturque alia adversus eisdem pariter constituta, dum ibi ista subduntur: *Secundum edictum bonæ recordationis domini Childeberti Regis per plateas aut*

(a) Concil.
Matiscon.
I. c. 14.PAGIUS
VI.
Concilium
Aurelian-
nense III.

A num. XXVII. ad XXXII. Concilium Aurelianense III. anno quingentesimo tricesimo octavo celebratum. Lupus enim Ecclesie Lugdunensis Episcopus ita subscripsit: *Lupus in Christi nomine, Ecclesia Lugdunensis Metropolitanus Episcopus, juxta id quod omnibus sanctis Coepiscopis meis, qui mecum subscripserunt, placuit, Patrum Statuta secutus, his Constitutionibus subscripsit.* Not. die Nonarum mensis tertii, quarto post Consulatum Paulini Junioris viri Clarissimi, anno XXVII. Regni Domini Childeberti Regis, ut eam Consulatus notam ex probis Monumentis restituit Sirmondus in Conciliis Gallianis, quæ hæcenus corrupta legebatur hoc modo: *Consulatu Paulini Junioris.* Ex his corruptis verbis Baronius occasionem sumpsit existimandi

forum (illo quadri- duo scilicet) quasi infultationis causa deambulandi licentia denegetur. Et ut reverentiam cunctis sacerdotibus Domini vel clericis impendant, nec ante sacerdotes confessum nisi ordinati habere præsumant. Qui hoc facere fortasse præsumserit, a Judicibus locorum (prout persona fuerit) distringatur. His fuit infrænanda legibus petulantia Judæorum, quæ ubique & semper Christianæ religioni insultare consuevit.

Sed & memoria dignum illud in hoc eodem Concilio (b) statutum esse constat, ut clericus cujuslibet gradus sine Pontificis sui permisso nullum ad sæculare judicium præsumat attrahere: neque laico, inconsulto sacerdote, clericum in sæculari judicio liceat exhibere. Ista quidem sanctissimi Patres illi, clericorum ac totius Ecclesie immunitati prospicientes sanxerunt, haud dubium annuuntibus ipsis Francorum Regibus, quibus & cum fide Catholica Ecclesiastica immunitas cordi erat.

Quod autem una cum aliis huic Synodo S. Albinus Episcopus Andegavensis interfuisse reperiatur, vir ob egregiam sanctitatem ubique spectatus: quid ipsi acciderit, cum noluit excommunicato benedictionem impertiri, ejus vitæ Acta (c) declarant, in quibus inter alia hæc leguntur. *Præter labores reliquos etiam per Synodos pro ipsa causa, incestarum scilicet nuptiarum, quarum auctores damnaverat, sepius excitatatus excurrens, ad postremum complurium Episcoporum injunctione, ut excommunicatas a se personas absolveret, vi fratrum coactus est. Et cum rogaretur, ut Eulogias, quas reliqui Antisites ad personam communionem, suspensam dirigentes benedicerent, & ipse signaret; ait ad sacerdotale Concilium: Etsi ad Imperium vestrum ego signare compellor, dum vos causam Dei recusatis defendere; ipse potens est vindicare. Quo facto, antequam Eulogias excommunicata persona susciperet, expiravit; & priusquam portitor pervenisset, sermo sacerdotis obtinuit. Qui ad beatum Casarium Are-*

XXIX.
(b) Eod.
Concil. c.
31.XXX.
Albini
sanctitas
& digna
severitas.(c) Apud
Sur. die 1.
Martii.

Paulinum Justinus in Consulatu collegam hoc anno fuisse, illumque Juniores vocari ad diffidentiam illius, qui ante annos sex Consulatum in Occidente gessit. Quartus annus post Consulatum Paulini, quemadmodum & annus Childeberti Regis XXVII. in annum Christi DXXXVIII. convenit. Verum Baronius, qui Clodovei Magni mortem triennio tardius consignavit, hanc Synodum in presentem annum differre coactus fuit. Celebrata ea mense Maio, qui apud Gallos annum hoc tempore a Paschate auspiciant, tertius mensis erat. Ei interfuere Episcopi novemdecim cum Presbyteris septem, ex diversis partibus Franciæ, cui tres Reges Childebertus, Clotarius, & Theodobertus dominabantur. Triginta tres Canones in

62

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

Arelatensem Præsulem pro eadem causa consulturus occurrit. Hæcenus de his Albinus Acta. Est enim ad hæc spectans ejusdem Concilii Aurelianensis canon decimus de incestis conjunctionibus.

XXXI.

(a) Greg.
Turon. de
Gest. Fran.
I. 4. c. 2.
Injuriosi
Episcopi
dignum e-
xemplum.

Præter alios etiam Synodo huic præfens fuit Injuriosus Turonensis Episcopus magni hoc tempore nominis sacerdos, de cujus in redarguendis Regibus constantia & libertate hæc habet memoria digna S. Gregorius ejusdem Ecclesie Episcopus: *(a) Clotarius Rex indixerat, ut omnes Ecclesie regni sui tertiam partem fructuum sisco solverent. Quod licet invidi sancti Episcopi consensissent atque subscripsissent; viriliter hoc beatus Injuriosus respiciens, subscribere dedignatus est, dicens: Si volueris res Dei tollere, Dominus regnum tuum velociter auferet: quia iniquum est, ut pauperes, quos tuo debes alere horreo, ab eorum stipe tua horrea replentur. Et iratus contra Regem, nec Vale dicens, abscissit. Tunc commotus Rex, timens etiam virtutem beati Martini, misit post eum cum muneribus, veniam petens, & hoc quod fecerat damnans, simulque rogans, ut per virtutem beati Martini Anisitis exoraret. Hæc Gregorius: qui & de erecta ab eo basilica beatissime Dei genitricis Mariæ, deque aliis ab eodem pie sancteque institutis inferius (b) meminit. Numerantur & alii sanctissimi sacerdotes, qui & secundam Aurelianensem Synodum pariter illustrarunt: sed de his alias inferius dicendum erit.*

(b) Idem
I. 10. c. 31.XXXII.
Bellum ci-
vile Fran-
corum di-
vinitus de-
datum.(c) Greg.
Turon. de
Gest. Fran.
I. 3. c. 28.

Hoc item anno factum est, ut cum regnum Francorum periclitaretur bello civili, divinitus inter fratres Reges inita sit concordia, paxque firmata: sub hoc enim anno ista Siebertus habet: *Childebertus Rex cum pitruale Theodoberto in fratrem Lotharium insurgit: sed matre eorum satis agente Crotilde apud Deum, ne inter fratres fieret civile bellum, horrenda tempestate coerciti, cum super Lotharium ne signum quidem apparuerit horroris hujuscemodi, reddunt se fraternæ paci.* At cujus virtute hæc gesta sint, a Gregorio accipe, qui sic ait (c): *Chil-*
Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

VII.
Episcopi
Sanctitate
illustres,
qui ei in-
terfuere.

VIII.

ea editi, de quibus legendi Gointius anno DXXXVIII. num. IX. & seqq. & Alexander Natalis sæculo sexto.

Ex Episcopis, qui huic Concilio vel propria manu, vel per Nuncios suos subscripserunt, novem Cithalogo Sanctorum in Martyrologio Romano adscribuntur, Lupus Episcopus Lugdunensis, Pantagathus Episcopus Viennensis, Leo Episcopus Senonensis, Laudo Episcopus Constantiensis, Eleutherius Episcopus Autifodorensis, Albinus Episcopus Andegavensis, Agricola Episcopus Cabilonensis, Gregorius Episcopus Lingonensis, & Gallus Episcopus Arvernoorum.

Ad num. XXXII. & seq. Siebertus in Chronico hoc anno narrat gravem inter Reges Francorum disensionem, quam Deus insigni mi-

debertus autem & Theodobertus commoven- tes exercitum, contra Clotarium ire dis- ponunt. Ille autem hæc audiens, existi- mans se horum exercitum non sustinere, in silvam confugit: & concidens magnas in silvis illis fecit, totamque spem suam in Dei pietatem transfundens.

Sed & Clotildis Regina hæc audiens, beati Martini sepulcrum adiit, ibique in oratione prosteritur, & tota nocte vigilat, orans ne inter filios bellum civile consurgeret. Cumque hi venientes cum exercitibus suis eum obsiderent, tractantes illum die sequenti interficere; mane facta, in loco quo erant congregati orta tempestas ventoria dissecat, res diripit, & cuncta subvertit, immixtaque fulgura cum tonitruis ac lapidibus super eos descendunt, ipsi quoque super infectam grandine humum in faciem proruant, & a lapidibus descendentes graviter verberantur; nullum enim eis tegamen remanserunt, nisi pamae tantum: hoc maxime metuentes, ne ab ignibus caelestibus cremarentur. Sed & equi eorum ita dispersi sunt, ut vix in vigesimo quoque reperirentur stadio: multi enim ex eis prorsus non sunt inventi. Tunc illi (ut diximus) a lapidibus caesi & humo prostrati, penitentiam agebant & precabantur veniam a Deo, quod ista contra sanguinem suum agere voluissent. Super Clotarium vero neque una quidem pluviae gutta decidit, aut aliquid sonitus tonitruus est auditus, sed nec anhelitum ullius venti in illo loco sentire. Hi quoque mittentes nuncios ad eum, pacem & concordiam petierunt: qua data, ad propria sunt regressi. Quod nullus ambigat hanc per obtentum Regine beati Martini fuisse virtutem. Hucusque Gregorius: quæ quidem & alii, qui res Francorum sunt profecuti, testantur.

Hoc eodem anno Theodobertus Rex Francorum magno animo invadens Italiam, magnum in Picenum usque duxit exercitum; qui lue exagitatus, admoldumque debilitatus & imminutus, redire ad propria cogitur. Scimus Procopium ob hanc causam in eos
H h h h 2 ut

XXXIII.
S. Crotil-
dis pietas
fedat ci-
vile bel-
lum.XXXIV.
Franci in-
vadunt
Italiam.

raculo composuit. De quo etiam civili bello agit Gregorius Turonensis lib. 3. cap. 28. sed sine alla temporis nota. Verum cum Siebertus numeret eum annum post Clodovei Regis viceesimum sextum, bellum istud ad annum quingentesimum tricesimum septimum revocandum. Clotildis, ubi eam disensionem accepit, Sancti Martini sepulcrum adiit, ibique in oratione prostrata est: ortaque tempestate Reges ad propria regressi sunt, quod ea cuncta subverteret. Quod nullus ambigat hanc per obtentum Regine, B. Martini fuisse virtutem, inquit Turonensis.

Ad num. XXXIV. & seq. Expeditio Italica Theodoberti Francorum Regis narratur a Procopio lib. 2. de Bello Goth. cap. 25. dum fer-

IX.

no-

CHRISTI 549.

VIGILII PAP. I.

JUSTINIANI IMP. 14. VITIGIS REG. 4.

ut fidifragos multa jactare. Verum si con- fular Agathiam, haud levem eam fuisse belli suscipiendi causam censebis, quam praeuisset Justinianus Imperator: testa- tur enim Agathias (a), haud aequo ani- mo pati potuisse Theodobertum Regem, quod Justinianus Imperator Graeco quo- dam factu in monumentorum publicorum Imperatoris titulis omni genere littera- rum inscriptis ponere consuevit, sicut Wandalicum & Gothicum, ita & Fran- cium nomen, perinde ac sicut Wanda- los & Gothos, ita Francos etiam debe- lasset, quos ne attigerat quidem. Haec igitur ad inferendum bellum adversus Ju- stinianum Imperatorem in Italia satis ju- sta visa est causa Francorum Regi alte- rius domini nomine tenus licet impatien- ti, & jugo vel verbis tantum subdi pe- nitus averfanti.

XXXV. Quod autem idem Procopius calumnia- se tradit de iisdem Francis humanas id temporis hostias immolantibus, nullum habet stipulatorem, immo contradic- tionem eundem Agathiam aequo Graecum, qui haec de his ait, dum de Theodober- to dicere aggreditur (b): Sunt quippe omnes hi Christiani, & rectissima inter ceteros annos opinionis. Habent praeter- ea per civitates Antistites, sacerdotes- que; festos insuper haud secus ac ipsi nos peragunt dies. Et sane hi mihi; est caetera barbari, moribus tamen videntur quam optimis praediti, & maximum in mo- dum civiles; nec quicquam habere, quod a nobis hos faciat alienos, praeter vesti- tus barbariem, & vocis innatae, sonum-

(a) Agath. l. 1. histor. (b) Agath. l. 1. histor.

PAGIUS monem habet de gestis anno quinto Belli Go- thici, quae ideo ad annum DXXXIX. referen- da, quo Continuator Marcellini & Marius in Chronico eam recitant, ad Consulatum scilicet Appionis. Haec Marii verba. Hoc Consule Theodebertus Rex Francorum Italiam ingressus, Liguriam Aemiliamque devastavit, ejusque exer- citus loci infirmitate gravatus, valde contribu- latus est. Continuator vero Marcellini; Theu- dertus Francorum Rex cum magno exercitu ad- veniens, Liguriam, totamque depraedat Aemiliam. Genuam oppidum in littore Tyrreni maris situm evertit ac praedat. Exercitu dein suo morbo la- borante, ut subveniat, paciscens cum Belisario, ad Gallos revertitur.

X. Procopius citatus Francis parum aequus ait, eos fidem quam Gothis dederant, violasse; Franci, inquit, ponte occupato (Padi scilicet ad Ticinum Urbem) quos ibi invenere Gottho- rum liberos, & uxores immolarunt, eorumque corpora in fluvium, tanquam belli primitias, proecerunt. Nam ita Christiani sunt isti Bar- bari, ut multos priscae superstitionis ritus ob- servent, humanas hostias, aliaque impia sacri- ficia divinationibus adhibentes. Verum Proco- pius flagitia, quae a solis commissa sunt Ale- mannis, qui sub potestate Theodeberti Regis degebant, in exigua Provincia Christianae Re- ligionis nondum subdita, male in universam Francorum nationem transfudit. Agathias enim

que lingua. Quos quidem cum ob eorum virtutes, tum ob in ceteros aequitatem, inter seque concordiam mirum in modum admiratione ac laudibus prosequor. Haec & plura de his Agathias alia occasione alibi repetita. Sed satis haec ad institu- tum de causa Francorum in Justinianum commotionis ob usurpatum indebitum ti- tulum, ut Francicus diceretur.

XXXVI. Quod autem ad res Gothicas in Italia spectat, aliquis tandem divinae gratiae Ro- mano exercitui favor illuxit, cum (ut Procopius tradit) nulla Ducum virtute, Ravenna civitas, ipseque Vitiges Rex Belisario deditur. Haec omnia quomodo acciderint, habes ipsum Procopium (c) fusius enarrantem, cunctaque sub hoc an- no belli Gothici quinto claudentem: quo eos redarguas qui haec facta referunt an- no superiori. Porro quintum annum belli Gothici eundem esse Imperatoris de- cimumquartum, ex eo certo scies, lecto- r, dum idem auctor undecimo anno ejusdem Imperatoris secundum belli Go- thici annum statuit. At non hic finis ejus- dem Gothici belli; immo post haereses in- gredientes in deterius videbis res Roma- nas esse prolapsas. Parva enim Gottho- rum manus minime despondens animum, novum elegit sibi Regem Theodebaldum nomine, quem ipso regni exordio vix mil- le Gothi sequebantur, ut idem Procopius tradit; sed majoribus in annos singulos, novis creatis Regibus, incrementis auctae sunt, quae videbantur esse concisae, Go- thorum vires, adeo ut Romanum in Occi- dente Imperium in maximum discrimen ad-

ejusdem aevi Scriptor lib. 1. Hist. non solum hac in re Procopio contradicit, ut videre est apud Baronium num. XXXV. sed etiam ibi- dem quod Procopius Francis, ipse Alemannis adscribit; Sunt etiam hic, inquit Agathias, Pa- tria quadam Instituta: in Reipublica vero ad- ministrantione Francorum Politiam sequuntur: tan- tum in iis, quae ad Deum pertinent, sententia variant. Arbores enim quasdam colunt, & flu- minum lapsus & collei & saltus, atque hic tanquam iusta facientes, equos aliaque quam plu- rima ressectis capitibus immolant. Erat cum Theo- deberto Buccellus seu Butilius, ut testatur Turonensis lib. 3. cap. 32. Hic vero, teste A- gathia laudato, Alemannus erat. Quam diver- se ab Alemannis in uno eodemque exercitu se se gesserint postea Franci in Italia, declarat Agathias lib. 2. Quotquot eorum Franci erant indigena, multam reverentiam, pietatemque cir- ca Templum exercebant, utpote rectam de Deo sen- tentiam amplexi, &c. Alemannica vero gens u- niversa (aliter enim hi circa religionem sunt affecti) Templum irreverenter diripiebant, &c. fundamenta subvertebant, evoreque & sanie du- lubra circumfuebant. Qua de re plura Coin- tianus anno DXXXIX num. VII. & seqq.

Ad num. XXXVI. & seqq. Narrat Baronius gesta anno quinto belli Gothici, quae ideo ad praecedentem Christi annum revocanda sunt. Hoc Baronii fundamentum; Quantum annum bel-

XXXVI. Ravenna cum Vitige Rege dedita Belisario

(c) Procop. de bello Goth. l. 2.

XI.

CHRISTI 549.

VIGILII PAP. I.

JUSTINIANI IMP. 14. VITIGIS REG. 4.

adduxerint; ut quae annis singulis pro- temporis ratione dicentur, facile demon- strabunt.

Ita plane divina providentia moderans res humanas, sic atterere consuevit pie- tatis hostes, ut tamen eos perdere peni- tus nolit: deprimit quidem, ne forte (se- cundum illud Propheticum a) superbirent hostes eorum, & dicerent: Manus nostra excelsa & non Dominus fecit haec omnia: erigit vero, ne exutus & flagellis Dei po- pulus liber, timore solutus in graviora iterum peccata dilabatur. Ob idque pro illis ad Deum conversus precatus est Da- vid, dicens (b): Ne occidas eos, ne quando obliviscantur populi mei. Sic & vidimus noluisse Deum septem illos Israe- litis infensos populos Palaestinam occupan- tes ab ipsis penitus vinci atque deleri; sed usum illis fuisse tamquam virga ad infligenda peccantibus verbera. Eodem itaque modo permisit idem rerum mode- rator Deus reviviscere ad tempus extin- ctum in Vitige regnum Gothorum, ut La- tins nimium insultantes Graecos cohibe- ret: delevit vero tandem, ut Arianæ hæ- resis error, quo nec afflicti cladibus Go- thi carere voluerunt, cum ipsa gente pa- riter tolleretur.

XXXVII. Confilium Dei circa Hostes fu- os. (a) Deut. 32. (b) Ps. 58.

Sic itaque Deus, justitiæ dextera su- spensa lance, æquilibrio pro meritis ho- minum cuncta disponere consuevit, se- cundum illud Proverbiorum (c): Pondus & statera judicium Domini sunt. Cujus quo- que arbitrio & illud factum est, ut cum res Occidentalis Imperii felicissimo visæ sunt hoc anno exitu claudi, eodem sa- ne tempore res Orientis captæ sint diro bello vexari, & plane pessumire, atque in Syria funditus perdi: ut his concussa Theodora Augusta desineret persequi Ro- manam Ecclesiam, in cujus Pontificem Vi-

gillum non stantem pactis conventis ter- ribilium insurgendi iusta causa videri pos- set exorta. Sed de Orientis cladibus nar- rationem aggrediamur.

Hoc enim anno Cosrhoes Rex Persa- rum, rupto foedere, in Romanum Impe- rium movit exercitum: quanta autem da- mna eidem intulerit, cum non esset miles qui ei adversaretur, Procopius (d) nar- rat: videlicet quod Rex Persarum per Me- sopotamiam descendens in Syriam, nul- lo obice, eandem devastavit, Surenorum civitate in deditionem accepta, atque una cum habitatoribus funditus excisa, spreto pactis conventis cum Episcopo e- jus loci Candido nomine, quem redime- re coegit duodecim millia captivorum, credita & juramento promissa pecunia du- centorum aureorum: quodque inde Hie- rapolim veniens, illic Magnum Berceem sem Episcopum ab Antiochenis legatum pacis missum invenit; quo eluso, Berceam expugnavit: indeque Antiochiam deve- niens, eadem potitus est, cum illinc prius aufugisset Ephraem ejus Episcopus, atque Germanus Dux, qui illuc ab Imperatore missus fuerat, reliquis in civitate inven- tis interneconi traditis: cum & Antio- chena duæ ex clarioribus feminis, ne quid indecens paterentur a Persis, sese sponte in Orontem fluvium demersere: quando & civitate cremari iussa, majorem tantum ecclesiam legatorum precibus re- demptam pecunia voluit esse salvam, quam antea ornamentis omnibus expilaverat. Suburbia quoque ab eisdem incensa Pro- copius tradit, salvo dumtaxat S. Juliani templo & conjunctis illi domibus, in quas legati ab Imp. missi diverterant. Hujus autem Antiochena civitatis horrendæ cla- dis tempore accidisse credi potest, ut in- de Romam translatum fuerit corpus

PAGIUS belli Gothici eundem esse Imperatoris XIV. ex eo certo scies, Lector, dum Procop. de bello Goth. & Vitiges Rex in Belisarii potestatem veniunt.

belli Gothici eundem esse Imperatoris XIV. ex eo certo scies, Lector, dum Procop. de bello Goth. & Vitiges Rex in Belisarii potestatem veniunt.

gillum non stantem pactis conventis ter- ribilium insurgendi iusta causa videri pos- set exorta. Sed de Orientis cladibus nar- rationem aggrediamur.

Hoc enim anno Cosrhoes Rex Persa- rum, rupto foedere, in Romanum Impe- rium movit exercitum: quanta autem da- mna eidem intulerit, cum non esset miles qui ei adversaretur, Procopius (d) nar- rat: videlicet quod Rex Persarum per Me- sopotamiam descendens in Syriam, nul- lo obice, eandem devastavit, Surenorum civitate in deditionem accepta, atque una cum habitatoribus funditus excisa, spreto pactis conventis cum Episcopo e- jus loci Candido nomine, quem redime- re coegit duodecim millia captivorum, credita & juramento promissa pecunia du- centorum aureorum: quodque inde Hie- rapolim veniens, illic Magnum Berceem sem Episcopum ab Antiochenis legatum pacis missum invenit; quo eluso, Berceam expugnavit: indeque Antiochiam deve- niens, eadem potitus est, cum illinc prius aufugisset Ephraem ejus Episcopus, atque Germanus Dux, qui illuc ab Imperatore missus fuerat, reliquis in civitate inven- tis interneconi traditis: cum & Antio- chena duæ ex clarioribus feminis, ne quid indecens paterentur a Persis, sese sponte in Orontem fluvium demersere: quando & civitate cremari iussa, majorem tantum ecclesiam legatorum precibus re- demptam pecunia voluit esse salvam, quam antea ornamentis omnibus expilaverat. Suburbia quoque ab eisdem incensa Pro- copius tradit, salvo dumtaxat S. Juliani templo & conjunctis illi domibus, in quas legati ab Imp. missi diverterant. Hujus autem Antiochena civitatis horrendæ cla- dis tempore accidisse credi potest, ut in- de Romam translatum fuerit corpus

XXXIX. (d) Procop. de bello Pers. l. 1.

De clade illata Sy- ria.

Capta An- tiochia.

XII. Bellum Persicum.

A num. XXXIX. ad XLIV. Procopius lib. 2. de Bell. Persico cap. 5. & seqq. bellum hoc anno Romanos inter & Persas gestum pluri- bus describit: Jam exacto, inquit Procopius, cum hyeme anno Imperii Justiniani Aug. XIII. Cosroes Cabadis filius magno instructus exercitu in Rom. fines primo vere irrupit, pacem perpe- tu-

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

XL. S. Ignatii ejusdem civitatis Episcopi. At quis tandem belli finis? magna ignominia cum Cosrhoë tractatum per legatos fuisse, persolutis videlicet quinquaginta millibus nummum aureorum, totidemque per annos singulos dandis loco tributis pactis, obsidibusque datis, pacem inter Cosrhoë & Justinianum Imp. constitutam tunc fuisse Procopius tradit. Ante hæc vero incensum a Cosrhoë templum S. Michalis in Daphne, idem affirmat: qui & mirandum quoddam Apameæ tunc accidisse recenset his verbis: (a) Post hæc (inquit) Cosrhoes cum exercitu Apameam venit, ubi pars Crucis Dominicæ magnitudine cubitali visitur, ab homine Syro hac clam delata quam opipidani magnam ejus loci tutelam esse existimant ac venerantur, theca ei condita lignea, quam auro multo ac gemmis repletam sacerdotibus tribus custodiendam tradiderunt, insuper quotannis certa die adorant. Tunc itaque Apamensis populus videns Persarum exercitum ad se venientem, in magna trepidatione fuere, Cosrhoemque audientes ut minime promissis maneret, Thomam urbis Episcopum advenientes, rogaverunt Crucis lignum eis ostendi: ut eo viso, feliciter morerentur. Ille vero cum eis morem gessisset, spectaculum fieri contigit sermone ac fide majus. Præsule enim id tenente, ignis jubar supra ferebatur: unde in templi ibolo splendor præter solitum apparens, illum continuo circumcumeuntem sequebatur. Hucusque Procopius: sed subdit Evagrius de liberatis virtute Crucis Apamensibus a Cosrhoë Rege Persarum.

XLI. Ipse enim Evagrius, qui interfuit ista addit (b): *Eo autem parentes mei cum aliis convenerunt, meque id temporis ad scholam euntem secum duxerunt. Postquam vero nobis data fuit potestas honoratam Crucem adorandi, amplexandique Thomas sublatis manibus, lignum Crucis, quo vetus peccati maledictio deleta fuit, totum Sanctuarium circumiens (ut stans adorationis diebus fieri solebat) omnibus ostendit, ac Thomam de loco ad locum progredientem ingens flamma ignis splendens non ardentis sequebatur. Quæ res salutem, quæ postea Apamensibus contigit, significavit. Ob quam causam imago in testudine Sanctuaris statuta fuit, quæ inscriptione in basi in-*

PAGIUS tuam aperta solvens. Uti Suram pervenit, quæ Urbs ad Euphratem sita, præsidii Præfectus fortissime contra Persas depugnans, sagitta ictus interiit. Quare Romani Episcopum suum ad Chosroë deprecatores allegarunt. Hic vero Episcopum fessit, ingressusque Urbem eam solo æquavit ratus, ut obvii quique deditio-nem primo aditu impofterum facerent. Simul ac nuncium de adventu Persarum audiit Justi-

cisa hoc miraculum illis qui ejus rei ignari essent, commonstravit. Hæc de miraculo Evagrius, qui de eodem Episcopo Thoma ista præmisit:

Thomas autem non doctrina modo, sed recte factis etiam præstantissimus, qui forte una cum Cosrhoë certamen eorum in Circo spectare (licet hoc Ecclesiæ canon vetaret, nequaquam recusavit. Quod propterea ab eo factum est, uti omnibus modis Cosrhoëis furorē molliret, mitigaretque. Quem percunctantē Cosrhoë, velle ne in sua videre civitate? Respondisse ferunt vere & animo, nolle lubenter eum ibi videre. Quod ejus dictum Cosrhoë admiratū esse, hominemque veritatis causa (uti merebatur) admodum amplexatum. Hæc Evagrius ante dictum miraculum refert.

Sed ne, lector, ob ludicra ita obiter transeas luctuosa: verum dum totius Syriæ cladem, Antiochenæque civitatis omnium Orientalium nobilissimæ vidisti incendium atque ruinam, require causam, ac memoria repete, quæ superiori tomo a nobis dicta sunt de Syriæ Episcopis, in primis vero Antiochenis, ex quibus aliquos primum fuisse Nestorii defensores, aliquos vero postea Eutychiæ blasphemicæ sectatores: ut plane, sicuti experimento videmus amplissima quæque, ruere ædificia, cum ipsorum fundamenta deficiunt, ita etiam necesse sit peffundari florentissimas civitates atque provincias quibus Christianæ religionis deficit fundamentum, quod est ipsa Catholica fides. Et licet non semper statim perfidiam ultio subsequatur, vanam tamen inanemque penitus esse scias peccantium jactantiam illam, qua dici ab ipsis solet (c): *Peccavi, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor.* Clamant hæc vera esse omnes quæ sunt in Asia, Africa, & Europa Orientales provinciæ, traditæ feris barbaris ad multa annorum sæcula devastandæ. Sed ad illam te in his considerationem rursus provoco atque revoco, quam prospere, quamque feliciter cesserint res bellicæ Justin. Imper. tam in Perside, quam in Africa, antequam in Silverium Romanum Pontificem fuerint violentæ manus injectæ; postea vero conversa alca, quam extiterint luctuosæ: nam licet in Occidente ad modicum temporis spatium

XLII. De Thomæ Episcopo Apameæ.

XLIII. Dei vindicta ob violatam Cathedral. fidem.

(c) Eccles.

res

nianus Aug. Germanum fratris sui filium raptum atque turbate mittit, inquit Procopius cap. 6. Tum Chosroës Antiochiam obsidione cinxit, eamque captam diripuit, ac relictis in urbe incendiariis, cum cæteris Persis omnibus in Castra, ubi prius tetenderant, se recepit, inquit Procopius cap. 9, quod hoc anno gestum, tam Continuator Marcellini, quam Marius in Chronico testantur.

Ad

CHRISTI
540.VIGILII PAP.
I.JUSTINIANI IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

res Gothicæ dextere atque floride succedere visæ sint, quæ sæpe postea sunt in discrimen adductæ; certe quidem in Oriente, ubi regnabat Imperator, res longe diversæ visæ sunt ubique deploratissimæ, eoque statu miserrimo collocatæ, ut non Hunnis tantum (ut superius dictum est) sed etiam Persarum Regi fieri necesse fuerit tributarium Imperatorem illum, qui Wandalorum atque Gothorum Reges nuper duxerat sub jugo captivos. Sed & res Africanos quam felicissimis auspiciis inchoatas maxima fecuta sunt detrimenta, ut ex Procopio satis potest quisque cognoscere, & ne longius recedamus, ex iis quæ hoc anno in Africa gesta esse testatur, perspicuo valeas intelligere, quam disparis rerum progressus a principio fuerint subsecuti.

XLIV. Hoc enim anno decimoquarto Justiniani Imp. in Africa a Romanis male pugnatum est cum Mauris: quo in prælio inter alios ipse Romani præcipuus Dux exercitus desideratus est. Quomodo autem hæc se habuerint, a Procopio discas, qui cuncta est fusus prosecutus. Hic modo nobis illa tantum perbrevis recensenda erit historia, qua in invocatione divini numinis affuisse pereunti militi di-

PAGIUS **XIII.** Bellum Mauritanicum. Ad num. XLIV. Baronius ait, anno XIV. Justiniani in Africa a Romanis male pugnatum cum Mauris, & præcipuum Romanorum Ducem exercitus desideratum esse, Salomonem scilicet. Verum hujus mors tardius contigit, Procopius enim lib. 2. de Bello Vandalico cap. 19. ait: *Imperator Germanum cum Symmacho ac Dominico Byzantium revocavit, resque omnes Africa iterum Salomoni commisit, anno Imperii sui XIII.* Tum refert expeditionem Salomonis in Mauros, & expugnationem Castellæ Zerbulis, & quomodo Mauritaniam Sitiphensem vestigalem fecerit. His narratis Procopius cap. 21. scribit: *In contrarium hac felicitas versa est quarto post anno, quo Imperii decimum septimum agens Justinianus, Cyrum ac Sergium filios Bacchi, fratris Salomonis, præfecit Urbibus Africa, anno scilicet Christi DXLIII.* Salomone interim totam Provinciam administrante. Suscepta postea a Barbaris in Romanos expeditione, Salomon

vinam virtutem, palam ostensum fuit. Porro rem gestam apud Sophronium relata sic accipe (a): *Narravit mihi quidam Prædam Patrum, accepisse se a quodam milite: quod cum bellum gererent in Africa Romani cum Mauritanis; vultique fugarentur a barbaris & plurimi illorum passim cederentur; ipsum quoque unus ex barbaris nactus, hastam, ut illum feriret, vibrare cepit. Quod cum ille cerneret, orare Deum cepit & dicere: Domine Deus, qui apparuisti ancillæ tuæ Thebe, & eripuisti eamdem ab iniquorum manibus, libera me in hac necessitate, & salva ex hac acerba morte: mox ibo in eremum, & agam vitam solitariam. Conversus autem, neminem ex barbaris vidit. Itaque continuo venit in hanc Lauram Cepatha; mansitque in spelunca, Dei protegente gratia, annis trigintaquinque. Hæc auctor: cujus rei gestæ veritatem probavit eventus, & qui casum est subsecutus effectus, cum videlicet miles haud ingratus, redemptam precibus vitam ipsi obtulit, cui eam acceptam ferret, serviens Deo in sanctitate atque justitia omnibus diebus vitæ suæ. At jam præsentis anni rebus gestis hic finis esto.*

Qui

in eos copias eduxit omnes, sed in prælio occisus est. In editione Procopii, qua usus est Baronius, loco, anno XVII. Justiniani, legebatur, anno XIV. Justiniani, uti etiam in editione Grotii, præcedentibus longe correctiori habetur. Non dubito tamen, quin Maltretus in editione Regia Procopii recte habeat XVII. anno Justiniani; cum textus Græcus Procopii annum illum exhibeat & hæc ejusdem Procopii verba, quarto post anno, nonnisi anno XVII. Justiniani respondere possint. Quare Continuator Marcellini ad Consulatum Justiniani, recte quidem habet: *Salomon in Africa feliciter dimicans rebellionem proturbat, sed ad Consulatum Basilii solius, ad annum nempe DXLI. perperam scribit: Salomon in Africa interfectus, Sergius loco ejus Dux successit belli, Moderatorque Provincia.* Pertinent enim hæc ad annum DXLIII.

JESU CHRISTI
ANNUS
541.

VIGILII PAP.
ANNUS
2.

JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. 1.

I.
Consulatus
cocepti
negligi.

QUI sequitur ordine temporis quingentesimus quadragesimus primus Christi annus, Basilii Junioris sine collega Consulatu notatur: nec post hæc amplius aliquis Consulatus reperitur additus Fastis; licet non penitus Consules esse desisse, ex veteribus monumentis appareat. Ita plane Justinianus Imperator ejusmodi per Consulatus a majoribus deductam chronologiam, sui antiquitate venerandam, paulatim antiquare atque penitus tollere voluit, illam inducens, qua per Imperatoris annos tempora notarentur, adderentur vero Consules, si qui essent; quod & lata lege vidimus fancivisse: cujus rei gratia invidiam sibi peperit, & odium ab antiquitatum cultoribus concitavit. Potuit tamen (si quid ad ejus excusationem af-

ferre liceat) dignus ille ejus rei esse prætextus, factum id scilicet ad immoderatas expensas illas tollendas, quas in Consulatus ingressu ab ipsis creatis Consulibus fieri moris erat: nam ejusdem rei causa Marcianus Augustus illam promulgaverat legem, ne Consules in populorum pecunias spargerent, tamquam missilia, colligendas. Sed cum nec ita pareret infans gloriæ appetitus, Justinianus ipse sancitam moderatus est legem, prohibens ne Consules aurum effunderent, spargendi autem argenti tributum liberam facultatem (a). Sed quod neque his se limitibus sciret humana superbia coarctare; hinc & illud subiit Imperatoris animum, ut Consulatus dignitatem amplissimam paulatim e Senatu proscriberet.

(a) Novel.
Justiniani
Imp. 105.
& Auth.
de Cons.
col. 4. tit. 3.

Hæc

bus equi suppetebant, fugientem Bessam secuti sunt. Fuisse Basilium e Familia Deciana colligo ex eo quod Junior nuncupetur, ut videre est an. DLIII. & an. DLXXVII. num. XII. Junior autem appellatur, quia ex eadem stirpe erat ac Basilus Importunus, qui anno DIX. Consulatum gessit, ut ibid. ostendi. In hunc annum incidunt Quindecennalia Justiniani post mortem Justiniani imperantis.

Cæterum Justinianus Novella CV. V. Kal. Jul. post Consulatum Belisarii data; anno scilicet DXXXVI. Consulatus Dignitatem e Senatu proscrivere noluit, ut eam Novellam explicat Baronius. Ipse enim in Præfatione hujus Novellæ profitetur se expensas a Consulibus fieri solitas moderari, Quatenus continua sit Romanis, omnibus autem Viris existat accessibilis, quoscumque hujusmodi nos dignos esse honore deprecavimus. Hæc tamen, quibus Novellam illam claudit Justinianus, verba non parum obscura: Omnibus autem a nobis dicitis, Imperatoris excipitur fortuna: cui & ipsas Deus leges subiecit, legem animatam eum mittentes hominibus, eo quod Imperatori quidem jugis & indefinens Consulatus omnibus Civitatibus, & Populis, & Gentibus, in singulis que placent distribuenti, advenit: aut cum ipse annui trabeca: ideoque & Imperii Consulatus per omnia sit

II.
Consules
ordinavit
paulatim
a Justiniano
sublati.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6034.
SÆC. VI.
Olymp.
330. Anno
Eræ Hisp.
DLXXIX.
A.C. 541.

○ 18. F. 20. P. 31. Mart. Indiçl. 4.

JESU CHRISTI 541.

VIGILII PAPÆ 5.

JUSTINIANI IMP. 15.

ERARICI REG. 1.

I.
Quindecennalia
Justiniani.

[1] L. Basilus Junior sine collega in Oriente Consul processit, ultimisque privatorum fuit, qui Consulatum ordinarium gesserit. [2] Onuphrius in Fastis de isto Basilio scribit: Hic civis & Patricius Romanus fuit, qui propter bellum Gothorum, quod tunc in Italia gerebatur, Constantinopolim ad Imperatorem profectus est: a quo honorifice susceptus, Consul quoque designatus est. Arbitratur vero de eo intelligendum esse Procopium lib. 3. de Bello Goth. cap. 10. ubi loquens de Roma a Totila Gothorum Rege capta, scribit: pauci cum Romanis residuis in Sacras ades se receperunt. Ex Patriciis Decius Basilus, alique nonnulli, qui-

NOTÆ [1] Off. Fl. Basilus junior sine collega.

Vetus inscriptio effossa Ravennæ, de qua meminit hoc anno in Chronologia Blanchinus. In ea legitur -- Deposito Sedaignuchi cubicularii regis Theodorici depositi Ravenna IV. Id. Martii Basilio juniore V. C. cof. Indictione quarta.

Victor: Basilio V. C. cof.

Epitome temporum & Indiculus Pascha anno a Passione Domini DXIII. Basilio juniore. GEORGIUS

[2] Basilius iste, si forte idem est, cujus Ditticum nuper evulgavit Cl. Buonarruoti in Appendice ad opus Osservazioni sopra i frammenti di vasi antichi di vetro, Florentiæ 1716. plura simul nomina referebat. Appellatur enim ibi Anicius, Faustus, Albinus, Basilus. Quæ si vera sunt, semel & iterum lapsus est Pagius. I. pro Fausto Flavius scripsit. II. Non familiæ Decianæ Surculus, sed potius Aniciæ fuit. Insuper suspicio quædam suboritur, male ab Onuphrio appellatum hunc fuisse Consulem Orientalem, cum potius Occidentalem suadeat Anicia gens, ad quam pertinebat. MANSI

CHRISTI
541.

VIGILII PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. 1.

II. Hæc inquam, ad Imperatoris excusationem de invidia in eum conflata dicta sunt: Sive potius ea fuerit convertenda in legum conditorem Tribonianum ad tale honoris culmen ascendere non valentem, atque odio prosequentem in aliis quod ipse consequi minime potuisset, prohibente lege, ne quis non Christianus atque Catholicus amplissimi honoris gereret magistratus: Ethnicum enim ipsum perseverasse superius dictum est. Verum ab omnibus in ipsum Imperatorem culpa transfertur, factu elatum ægre ferentem sub alieno potius nomine, quam Imperatoris, tempora numerari: cum tamen ipsi Imperatori una cum Imperio jugem inhærere voluerit Consulatum. Ait enim ad finem constitutionis, quam de Consulibus promulgavit (a): Imperatori quidem jugis & indefinens Consulatus omnibus Civitatibus & populis & gentibus in singulis que placuerint distribuenti advenit; aut cum ipse annuerit, trabeca: ideoque & Imperii Consulatus per omnia sit sequens sceptrum. Hæc ipse.

(a) Novel.
105.

III.

(b) Procop.
de bello
Goth. l. 2.
in fine.

(c) Procop.
de bello
Goth. l. 3.
in princ.

IV.
Belisarius
redit
Constantinopolim.

Porro hic ipse annus, qui & decimus quintus ipsius Imperatoris Justiniani numeratur, idem a Procopio (b) sextus ponitur belli Gothici: quo Belisarius ob ingentem sibi partam gloriam, capta Ravenna, & Vitige Rege in potestatem redacto, ab æmulis passus invidiam, in suspitionemque adductus affectatæ tyrannidis Constantinopolim revocatur: de cuius illuc adventu & gloria hæc accipit a Procopio (c):

Suspensis Belisarius adhuc & dubiis rebus, cum Vitige Gothorumque optimatibus & Theodibaldi tunc regnantis liberis pecuniaque omni, & regia pretiosaque cætera suppellectile secum devectis, Byzantium venit, Ildigere, Valeriano, Martino, & Herodiano Præfectis sequentibus. Vitigem vero cum uxore Justinianus gratanter suscepit; barbarorum item agmen pro eximia corporum specie, ac Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS sit sequens Sceptrum. His vero verbis sibi una cum Imperio jugem non voluit inhærere Consulatum, ut ea exponit Baronius, sed tantum insinuat, Imperatorem, quia Reipublicæ semper consulit, semper gerere Consulatum, illumque cui placet, distribuere. Procopius in Hist. Arcana cap. 26. de sublatis a Justiniano Consulibus hæc scribit: Singulis annis duo Romanis Consules creabantur, Roma quidem alter, alter Byzantii, ad eam Dignitatem vocato in Publicam rem amplius bis mille auri pondo erant insamenda; de suo quidem pauca, plurima de publico ex Imperatoris largitate. Cæterum illud est cum ad ea, que dixi, munera exhibenda, tum in egenos, tum præcipue in senecos afores erogatum, mirum quantum Civitatibus rem sustentavit. Postea vero quam obtinuit Justinianus Imperium, haud est his rebus statutum tempus; diu quis multumque Consulatum gerit; vel non est omnino Comitibus videre Consulatum. Quare

magnitudine mirabatur. Theodorici dein de in curiam dignas profecto receptas gazas Senatoriis viris seorsum visendas exposuit, rerum gestarum magnitudinem gloriæ duens. Non enim vel has populo spectandas hic præbuit, vel Belisario, ut triumpharet, permisit, quemadmodum alias, cum ex Gilimere Rege & Uvandalis victoriam retulisset. Sed in omnium ore Belisarius erat egregiis victoriis duabus ornatus, quales antehac mortalium nemini contigere, quippe qui Reges duos Byzantium captivos deduxerit, & Genserici, Theodoricique ingentes oper præter omnium spem Romanis ut ex hostibus spolia essent: unde vel apud barbaros ipsos nemo unquam clarior & fama celebrior fuit; quippe qui devictis ex hostibus in publicum ararium maximas rursus ingressit divitias, & terræ marisque dimidiam partem tam brevi recuperavit.

Porro alibi idem Procopius (d) tradit, acceptas de duobus Regibus victorias ab ipso Justiniano Imperatore in Palatii atrio fuisse musivo opere fatis egregie pingi iussas. Ait enim: Super parietes octo fornices suspensi sunt, resudinem totius operis in medio ad sublimitatem sphericam arctatam continentes: fastigium picturis expoliturum est, non liquentia cera & diffuenti materia coactum, sed concinnatum exquisitis tenuibusque lapillis & vario colore nitentibus; imitantur cum alia, tum homines. Qualis autem pictura sit; indicabo: Pugna est & bellum. Diripiuntur multæ urbes: hinc Italia, inde Libya: vincit Justinianus, Duce Belisario. Accedit ad Regem Dux integrum habens exercitum, tradit spolia, Reges, & regna, & quæ ab hominibus desiderari possunt. Stant in medio Rex & Regina Theodora lætis similes, & ob victoriam ferias agentibus: Uvandalorum & Gothorum Reges adveniunt victi & captivi; circumstant Romanorum Senatus, omnes ferias agentes. Hoc lapilli hilarè I i i pla-

V.
(d) Procop.
de edific.
Justin. l. 2.
Pictura de
Victoriis
Belisarii.

extrema mortales oppressi sunt egestate, simul consueti subditis Casaro negante, simul eos locis, modisque omnibus deturbante fortuna.

A num. III. ad IX. Est hic annus septimus belli Gothici a verno tempore inchoatus, non vero sextus, ut habet Baronius. Quare quæ de Belisario hoc anno refert, ad superiorem Christi annum revocanda. Procopius lib. 3. cap. 1. gesta anno VI. ejusdem belli paucis explicat, atque Belisarium, Rebus adhuc suspensis, Vitigem, Gothorum Proceres, Ildibadi liberos, Regiasque Oper omnes Byzantium deportasse: post Belisarii discessum Ildibadum firmatæ Dominationi curam adhibuisse maximam, sed die quodam, quo cum Gothorum Proceribus epulabatur, interfectum fuisse. Quæ omnia præter Ildibadi mortem anno superiori gesta, ut ibidem diximus. Ildibado, seu Helibado, aut, ut a quibusdam appellatur, Theodebaldo hoc anno successit Eraricus, ut sequenti videbimus.

III.
Belisarius
Constantinopolim
redit.

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

plane & florida facie ostentant: gestiunt omnes & adolantur Regi, divinos honores illi propter gestorum magnitudinem impartientes. Hæc quidem sic se habent. Hactenus de his Procopius. Sed revocemus orationem ejus susceptam semel de gloria Belisarii.

VI. Erat (inquit idem auctor a) Byzantinis civibus voluptati Belisarium intueri in forum quotidie prodeuntem, vel se domum inde recipientem, atque adeo ut tanti spectaculi hos nulla satietas caperet: nam ejus pompa spectatio ob præcæntium turbam & subsequens erat, ut quem Vandalorum, Gothorumque, & Maurorum multitudo sequeretur non mediocriter. Ad hæc accedebat, quod pulchritudo hunc, magnitudoque corporis honestabat. Humilem præterea se benignumque adeo atque aditum obviis quibusque perspicuum exhibebat, ut infimæ fortis viro persimilis videretur. Milites & rustici & cujuscunque generis homines certatim hunc benevolentia prosequerentur: nam in suos præcipue milites magnificentia ceteros antebat; & qui bello rem forte male gessissent, pro acceptis vulneribus pecuniam non parvam donando, indignationem ac simul mæstitiam sæpius permulcebat; ei vero qui in acie se egregie habuissent, varia dona dabat in præmium, armillas & torques: & qui præterea aut arcus aut rei alterius bellicæ hæturam præliando fecissent, confestim alia & potiora per Belisarium parabantur.

VII. Erga agricultores agrestesque homines tanta hic indulgentia ac providentia utebatur, ut Belisario ductante exercitum, nullam hi vim paterentur, sed ex imperio potius opulenti & divites reddebantur, ut qui crebro adventantibus copiis, majori omnia in victum pretio vendiderent. Segetes insuper, dum in agris maturefcerent, diligentius tuebatur, ne forte eorum greges has devorarent: arborumque maturos fructus, frugesque ceteras, invitis dominis, suos attingere prohibebat. Erat item vir continentior, ut qui præter denuptam sibi uxorem non verit nullam: nam ex Vandalis, Gothisque tanta multitudine & forma egregia feminas quas bello cepisset earum nullam vel in ejus conspectum venire, vel se alioqui quoquo pacto permisit.

VIII. Ad cætera ejus hujusmodi ornamenta perspicax quidem & vividum accedebat ingenium: quippe dubiis ipsis in rebus, ad ea quæ potiora forent cogitanda, mirum de se in modum & opportune valeret, in ipsoque belli discrimine animi præstaret magnitudinem, e tutoque & consideratius ad res gerendas audentior esset. Festinare præterea, cunctisque in ipsis adversus hostem conatibus, ut res poscebat. In rebus trepidis bene sperare, nec

terrore aliquo capi. Non prosperis insolens esse; nec vitam in deliciis agere. Nec quisquam unquam hominum fuit, qui temulentum eum viderit. Hæc Procopius de Belisario exercitus Duce inter felicissimos adnumerando, nisi impiæ Theodoræ nimis obsequens, ejus causa dira facinora perpetrasset: sed Dei justo judicio postea factum est, ut ob hanc causam quod femina ipsum Deum posthabuit, gravissima pati coactus sit, ut suo loco dicemus.

IX. Im erator vero tot a Deo beneficiis auctu & gloria cumulatus, illud ei ex more rependit obsequium & gratiarum exhibitio actionem, ut de sancta Ecclesia Catholica, quibuscumque valeret studiis benemereret, pias sanctasque ad fidem Catholicam Ecclesiasticamque disciplinam factas testas conservandas plures hoc anno promulgans sanctiones, de quibus singulis dicturi sumus. In primis autem quæ ad Concilium Bizacenum in Africa hoc anno celebratum scripserit videamus.

Hoc namque anno in Africa in provincia Bizacena Concilium celebratum est, ex quo legatio missa est ad Justinianum Imperatorem: id enim ex ejusdem Imperatoris rescripto ad ipsum Concilium reddito apparet, quod sic se habet (b).

Imp. Justinianus Alemannicus, Gothicus, &c. Daciano Metropolitano Vizatii * & omni Concilio Bizaceno. Restitutus & Heraclæus reverendissimi viri omnium quodammodo vestri Concilii sacerdotum non relationem tantum, sed suam vixi sunt attulisse præsentiam: relucebat namque in eis puritas vestre auctoritatis & vita. Non solum Ecclesiasticis causis, sed totius provincie utilitatibus præfuerunt, dicentes quibus jam beneficiis gaudeatis, & quæ a nostra sunt mansuetudine conferenda. Unde precibus eorum summa cum benignitate susceptis, ad universa respondimus: & quantum apud nos eorum legatio valuit, ipsa testatur exhibitio præstatorum. Quæcumque igitur ad privilegia vestra vestrique Concilii pertinent, juxta veterem firmamus disciplinam. Orate igitur divinam misericordiam, ut & nos Respublicæ & ipsam nobis servet incolumem, & quos a jugo subripimus Vandalicorum, ultro florem felicitatis anti-quæ (sicut volumus) erigamus. Data pridie Nonas Octobris, Constantinopoli, Imperii domini nostri Justiniani Aug. anno decimoquinto. Rursum vero ad eundem Dacianum, sed anno sequenti, ita rescriptit:

Imp. Fl. Justinianus &c. Daciano Metropolitano Vizatii. Semper nostræ serenitati cura fuit servanda vetustatis maxime discipline, quam nunquam contempsimus,

IX.

X.
De Concilio Bizaceno.

(b) In col. lect. Juliani prope finem.

* Bizacii.

XI.

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

Rescriptum Justiniani Imp. ad Dacianum.

nisi & in melius auferemus; præsertim quoties de Ecclesiasticis negotiis contingit questio, quæ Patrum constat regulis definita, immo adventu superni numinis inspirata: quia constat cælestis institutum, quicquid Apostolica decrevit auctoritas. Hinc est, quod in Africanis quoque Conciliis illa volumus reservari, quæ antiquitas statuit, & sequentium obedientia custodit, atque in nostrum usque seculum intemerata perduxit. Nullus inter Primates aliud sibi privilegium vendicat, quod accepisse non legitur: nullus arripiat, quod habuisse juxta non probatur: nec de rescriptis ad unius suggestionem promeritis, aut de exemplis consuetudinem violantibus quibuslibet sibi blandiatur ambitio. Illud pro lege servandum est, quod Conciliis definitum servavit devota posteritas *. Nam quæ quis in præjudicium statutorum quibuslibet rebus usurpavit, corrigenda potius quam imitanda censuimus.

* Proferitas.

XII.
Justinianus legum Ecclesiasticarum curas.

Si quid igitur Metropolitano Carthagini, vel Primatibus Numidia vel Vizatii Conciliorum auctoritas præstitit, & inoffensa consuetudo servavit; hoc sibi quisque optet, sibi vendicat; hoc nostra sperent sanctione firmari. Nos tutores tantum sumus vetustatis & vindicæ. Nec deerit Ecclesiastica vindicta, vel nostra in eos, qui aut ambitiosa superbia, aut subreptitiis postulationibus antiquitatem temerasse doceantur: Quoniam ad Divinitatis tendit injuriam, qui sanctorum Patrum constituta contemnere aut violare non metuit, sancte ac religiosissime Pater. Beatitudo itaque tua quæ per hanc divinam pragmaticam sanctionem nostra statuit æternitas, effectui mancipari, observarique procuret. Divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiosissime Pater. Data quarto Kalendas Novembris, Imperii domini nostri Justiniani anno XVI.

XIII.
Imperator agit vindicem Canonum.

Vidisti, lector, quantum deferat Imperator sacris Conciliorum canonibus, quorum se custodem & vindicem profitetur, atque ad hoc se de illis leges sancire, non ut abroget, sed ut confirmet secundum alia ab eodem Imperatore in aliis editis constitutionibus sæpius repetita, vel quæ habet in Novella constitutione hoc item anno data mense Februario, quam Oleandri editio junxit Novellæ centesimæ vigesimæ tertie. Expedit autem ut hic ejus procemium recenseamus, quo appareat ejusdem Imperatoris mens, nimirum dum de rebus Ecclesiasticis leges sancit, non alium quam se vindicem sacrorum canonum præstitisse: sic enim se habet (a):

(a) Novellæ 137. c. lit. Godof. a. pu. Oleand. vero Nov. 12.

XIV.

Si civiles leges, quarum potestatem nobis Deus pro sua in homines benignitate credidit, firmas ab omnibus custodine

ad obedientium securitatem studemus; quanto plus studii adhibere debemus circa sacrorum canonum & divinarum legum custodiam, quæ super salute animarum nostrarum definitæ sunt? Qui enim sacros canones custodiunt, Domini Dei adiutorio digni sunt; qui autem eos transgrediuntur, ipsi semetipsos judicio tradunt obnoxios. Majori igitur condemnationi subjacent sanctissimi Episcopi, quibus conceditum & commissum est & canones inquirere & conservare: si quod eorum prætermisum fuerit, indemnatum atque impunum reliquerint. Sane cum hæc canones observari non recte fuerint, diversas ex eo passi sumus interpellationes contra clericos & monachos & quosdam Episcopos, ut secundum divinos canones non viverent, & quidam etiam inter eos invenirentur, qui nec ipsam quidem vel sacrosanctæ oblationis vel baptismi orationem tenerent aut scient. Dei igitur intelligentes & animo infertentis iudicium, singulorum quæ nobis delata sunt inquisitionem simul & correctionem iussimus canonice procedere. Si enim illa, quæ a laicis peccantur, generales leges non concedunt extra inquisitionem & vindictam manere; quomodo a sanctis Apostolis & Patribus super omnium hominum salute canonice statuta despiciantur? Sane multos ex eo maxime deprehendimus in peccata fuisse prolapsos, quod non sunt factæ Synodi sanctissimorum sacerdotum, juxta ea quæ a sanctis Apostolis & Patribus definita sunt. Si enim hoc fuisset observatum, quilibet metuens gravem in Synodo accusationem studisset utique & sacras ediscere liturgias, & temperanter vivere, ne condemnationi divinorum canonum subjaceret, &c. Pergit dicere de ordinatione Episcoporum, quæ in constitutione Novella centesima vigesima tertia habentur inserta. Data autem hæc lex reperitur hoc anno sub Consulatu Basilii, decimo Kalend. Martii.

Accidit vero, ut aliquando idem Imperator invigilans vehementissimo studio super sacrorum custodiam canonum, dum videret eos ab iis conculcari, qui magis observare deberent, Episcopis; nihil commotus, adversus ipsos insurgens ne ex mutua indulgentia licentius peccaretur, præfectos iusserit accurere provinciarum, qui ejusmodi Episcopos coercerent. Ad hæc plane spectat illa, quam hoc eodem anno ipsis Kalendis Februarii Novellam promulgavit constitutionem de appellationibus: qua quidem cum ipse Justinianus Imperator Dei zelum se habere præferat, non tamen fuit ille secundum scientiam. Etenim cum negligentes Episcopos, & sine poena peccantes vult emendari, eo incaute prolabi-

XV.

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

tur, ut præter jus fasque per provinciarum Præfectos ipsorum judicia voluerit exerceri; & ab ipsis eisdem ad majores appellare Præfectos, & si opus esset, ab iis ad Imperatorem provocare. Hæc quidem ita se habuisse, docent quæ in exordio ejus constitutionis ponuntur his verbis (a):

(a) Novel.
115.

XVI.

* Flonæ

A Justiniano ali-
quando
Canones
concul-
cati.

*Pervenit ad scientiam nostræ serenitatis, quod cum inter Eustachium virum reverendissimum Tholonæ * in Lycia civitatis Episcopum, & Pistum diaconum Ecclesiæ Thelmissensis itidem in Lycia maritimæ civitatis fuisset causa commota, processit a Rectore provincie diffinitiva sententia, contra quam appellatio porrecta est, Judices igitur, apud quos appellatio ventilabatur, dubitantes ad nostram clementiam retulerunt, &c. Hæc ibi: quibus videas ipsum Imperatorem sibi nimium de Ecclesiasticis juribus arrogasse; qui dum se canonum vindicem præferat, atque pro Ecclesiæ servanda illibata disciplina invigilare profitetur, canones ipse conculcat, penitusque pessumdat Ecclesiasticam œconomiam. Etenim non sæculares Judices causas judicare Episcoporum & inferioris ordinis clericorum, sed Synodos Episcoporum, & si sit ab his appellandum, non ad Imperatorem, sed ad majores sedes, ac denique ad ipsum Romanum Pontificem recurrendum, docent sacre sanctorum Patrum regulæ, traditio ostendit, ususque probavit. Tunc vero laicis his se immiscere concessum, cum vel ad hæreticos aut schismaticos comprimendos, vel adversus potentiores vel discordes ab Episcopis in auxilium sunt vocati. Porro hæc ipsa quæ fuerunt obiter pertractata, æque videntur esse ab eodem Imperatore correctæ: nam si qua de his fuerat ab ipso lex sancita, ab eodem pariter est abrogata: siquidem nulla ejus sanctio invenitur, qua Episcoporum causas a Præfectis cognosci voluerit, & ab iis ad alios sæculares itidem Judices appellari, atque ab his ad Imperatorem.*

XVII.

At revocemus orationem ad ejusdem Imperatoris Novellam constitutionem centesimam vigesimamtertiam, cujus est titulus: *De sanctissimis Episcopis ac Deo amabilibus, & reverendissimis clericis & monachis*. Cui intexta sunt quæ diximus haberi in Novella centesima trigesima septima data hoc anno sub eodem Consulatu Basilii, decimo Kalendas Martias. Hæc autem de qua est sermo, hoc anno sub Consulatu Basilii data cognoscitur Kalend. Maii, ipsaque quadragintaquator distincta capitibus; quam ob nimiam vitandam prolixitatem hic describere prætermittimus: satis ad institutum esse putantes, si capitum singulorum index

hic apponatur, qui singulis ita affixus habetur:

*De ordinatione Episcoporum. Cap. I. XVIII. Capita
De accusationibus Episcoporum, C. II. Constitutio-
De Episcopis qui ante ordinationem Ec- tionis Ju-
clesiæ res suas obtulerint, Et quid stiniani
pro cathedralico dari conveniat. Cap. CXXIII.*

*Ut Episcopatus a servili & ascripti-
tia fortuna hominem liberet. Cap. IV.*

*De presbyteris & diaconis & subdia-
conis cognationis jure ad tutelam
vel curam vocatis. Cap. V.*

*Ut clerici a muneribus personalibus, &
negotiis secularibus abstineant. Ca-
pit. VI.*

*Ne Episcopus dicendi testimonii causa
evocetur. Cap. VII.*

*Ne propter quamlibet causam Episcopus
ad secularem Judicem trahatur. Ca-
pit. VIII.*

*Ne Episcopi proprias Ecclesias relin-
quant. Cap. IX.*

*Ut Archiepiscopi & Patriarchæ sæpius
in annis singulis Concilia & Synodos
celebrent. Cap. X.*

*Ne quis ante causæ exitum excommu-
nicetur. Cap. XI.*

*Quales esse debent qui in clericos or-
dinantur. Cap. XII.*

*De ætate presbyterorum, & cæterorum
clericorum. Cap. XIII.*

*De uxoribus clericorum, ne videlicet
diaconus, vel subdiaconus quis ordi-
netur, nisi antea pollicitus sit abs-
que uxore continentem vitam ducere.
Cap. XIV.*

*Quibus causis curiales clerici ordinari
possint. Cap. XV.*

Ut ordinationes gratis fiant. Cap. XVI.

*Quomodo servus ordinari possit, aut
ascriptus. Cap. XVII.*

*De ædificatoribus ecclesiarum. Cap.
XVIII.*

*Ut omnes clerici res suas in sua pote-
state habeant. Cap. XIX.*

*Quibus pœnis subiciantur clerici, qui
falsum tulerint testimonium. Cap.
XX.*

*Ut clerici apud proprium conveniantur
Episcopum. Cap. XXI.*

*Ut Episcopi apud proprium convenian-
tur Metropolitanum. Cap. XXII.*

*Ut Oeconomi & similes apud proprium E-
piscopum conveniantur. Cap. XXIII.*

*Ut Episcopi illic, ubi deliquerint, con-
veniantur. Cap. XXIV.*

De Apocryphis. Cap. XXV.

*Ne Episcopi legationis nomine conve-
niantur. Cap. XXVI.*

*Ut monachi per procuratorem se defen-
dant, & de quantitate sportularum.
Cap. XXVII.*

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

*De modo sportularum in persona cleri-
corum. Cap. XXVIII.*

*Ne clerici mulieres super inductas in pro-
priis domibus habeant. Cap. XXIX.*

De diaconissis. Cap. XXX.

*De his qui in ecclesia Episcopo vel
aliis clericis injuriam inferunt. Cap.
XXXI.*

*Ne laici faciant litanias sine Episcopo
& clericis & crucibus. Cap. XXXII.*

De monasteriis & monachis. C. XXXIII.

*Ut Abbas non tam antiquitate quam
bona æstimatione censendus sit, &
eligendus. Cap. XXXIV.*

*De monachis non statim vestiendis.
Cap. XXXV.*

*Ut monachi in uno conclavi habitent.
Cap. XXXVI.*

*Conditionem nuptiarum vel liberorum
non exiire, si quis monasterium in-
grediatur. Cap. XXXVII.*

*Ut qui monasteria ingrediuntur, se
suaque dedicerint monasterio. Cap.
XXXVIII.*

*Ut solutis sponsalibus per monasterii in-
gressum, simple tantum arrbæ red-
dantur. Cap. XXXIX.*

*Si vir aut uxor ingrediatur monasterium.
Cap. XL.*

*Non licere parentibus exheredare filios
qui ingrediuntur monasteria velut
ingratos. Cap. XLI.*

*De monacho monasterium deserente.
Cap. XLII.*

*De raptoribus sanctimonialium. Cap.
XLIII.*

*Ne liceat laicis & scenicis uti mona-
chi schemate. Cap. XLIV.*

XIX.

Atque demum ad Petrum Præfectum Prætorio ista habet epilogus: *Tua igitur gloria, quæ per præsentem legem in perpetuum valituram nostra sancit tranquillitas, per omnia custodiri provideat. Data Kal. Maji Constantinopoli, Justiniano PP. Aug. Basilio V. C. Consul. Missa Petro Præfecto Prætorio.*

PAGIUS
IV.
Floret S.
Sampson
hospitum
Exceptor.

A num. XIX. ad XXIV. Justinianus XV. Kalend. April. Basilio V. C. Cos. dedit Novellam CXXXI. de Ecclesiasticis Titulis & Privilegiis, aliisque Capitulis, in qua meminit Xenodochii Sampsonis sanctæ memoriæ, ut in textu Græco legitur, non vero Sanctæ Mariæ, ut in versione perperam habetur, quia scilicet in MS. hæc duæ tantum Litteræ S. M. extabant. Hoc Xenodochium construxerat olim Sampson, Vir pietate perinde ac generis nobilitate conspicuus, de quo Procopius lib. 1. de ædificiis cap. 2. Byzantii erat hospitalis domus, hominibus destinata valde pauperibus & ægrotis; neque quibus ad egrotum accessit invale-tudo. Eam Sampson, Vir summa in Deum pio-

(a) De regulis Ecclesiasticis, & privilegiis, aliisque capitulis ad sacrosanctas Ecclesias, & reliquas venerabiles domos præsentem proferimus legem. Moxque de quatuor Synodis ibi sic primum decernit:

Sancimus igitur vicem legum obtinere sanctas Ecclesiasticas regulas, quæ a sanctis quatuor Conciliis expositæ sunt aut firmatæ, hoc est, in Nicæna trecentorum decem & octo, & in Constantinopolitana sanctorum centum quinquaginta Patrum, & in Epbesina prima in qua Nestorius damnatus, & in Chalcedonia in qua Eutyches cum Nestorio anathematizatus est. Prædictarum enim quatuor Synodorum dogmata sicut sanctas Scripturas accipimus, & regulas sicut legis observamus. Et de fede Constantinopolitana, ut primum locum post Romanam teneret, ita constituit.

Ideoque sancimus secundum earum definitiones, sanctissimum senioris Romæ Papam primum esse omnium sacerdotum, beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Romæ secundum habere locum post sanctam Apostolicam senioris Romæ sedem, aliis autem omnibus sedibus præponatur. Hæc ipse: qui quod sciret non esse Imperatoris auctoritatis ordinem præscribere sedibus, ex earumdem Synodorum definitionibus id se non desinere, sed definita promulgare seu confirmare testatur. Verum hæc quidem perperam: etenim cum tam ex Concilio œcumenico Constantinopolitano, quam etiam Chalcedonen-si id sibi Episcopus Constantinopolitanus vindicare conatus esset, adversatus est sanctus Leo Papa, ut superiori tomo demonstratum est. Sic igitur non tam ex jure canonum id sibi arrogat Imperator, quam contra omne jus fasque præsumit.

Subiicit his de aliis Ecclesiarum privilegiis concessis possessionibus Ecclesiasticis: de præscriptione quadraginta annorum ad loca venerabilia pertinente: de ædificatione ecclesiarum: ne in domibus privatis vel fundis Missæ celebrentur; ut legatum Deo relictum illi debeatur Ecclesiæ, ubi testator domicilium habet: de his qui oratorium ædificari jufferint: de-

(a) Novel.
131.XX.
De qua-
tuor Con-
ciliis & in
eis decre-
tis.XXI.
De fede
Constanti-
nopolit.

XXII.

rate, qui superioribus annis floruit, ædificaverat. Deinde a seditiosorum furore minime intactam, & cum utraque Ecclesiam deletam incendio, Justinianus Aug. magnificentiori structura restituit, plurimumque auxit, qua numero domuncularum, qua annuo censu, quo plures egestate & morbo affecti quovis tempore levarentur. Hoc Xenodochium anno DXXXII. in seditione Victoriarum igne absumptum fuit, ut testantur Theophanes, Cedrenus, & Auctor Chronici Alexandrini. Sed, ut Metaphraste in S. Sampsonis Vita ad diem XXVII. mensis Junii, quo colitur, testatur, Justinianus qui ab eo gravissimo morbo liberatus fuerat, ut Xenodochium illud simul etiam ædificaretur iussit, & omnium im-

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

deque legatis pro captivorum redemptione relicti, ut ab Episcopis præterentur, neque locum Falcidia in piis legatis habeat: Itemque inhibetur Episcopis, ne restari possint de his quæ post Episcopatum, acquisierint. De hæreticis illud addidit, ne ab Ecclesiis vel privatis res immobiles quoquo titulo accipiant, neque iidem ipsi hæretici nova oratoria ædificent. Ad postremum vero de Orphanotrophis illud additur, ut instar tutorum, cum bona hospitalium administrant, inventarium conficiant. Hæc Imperator & ad Petrum Præfectum Prætorio, ad quem ita perorat: *Quæ igitur per præsentem legem in perpetuum valituram nostra sanxit tranquillitas, tua celsitudo edictis solemniter in hac urbe propositis, ad omnium studeat pervenire notitiam. Nos enim providimus, quatenus sine collatorum dispendio fiat etiam in provinciis manifesta. Data XV. Kalend. Aprilis Constantinop. D. N. Justiniano PP. Aug. Basilio V. C. Consule.*

XXIII.
De hospitali S. Samsonis

(a) Procop. de adif. Justin. Imp. l. 12.

Sed hic obiter notandum est, quod cum agens de xenodochiis Imperator mentionem habet celeberrimi hospitalis *Mariæ Sanso*, seu potius (ut Contius legendum magis putat) *memoria Samsonis*: sciendum hoc antea exustum incendio, ab ipso Justiniano Imperatore fuisse restitutum, ut Procopius verbis istis ostendit (a): *Erat hospitale, in quo recipiebantur languidi & infirmi, superioribus annis a religioso quodam viro, cui Samson nomen erat, extructum: restabant quadam vestigia neque gregariis militibus satis commoda: cetera perierant una cum templo exusta & collapsa. Instauravit illud nobile hospitale Justinianus structura splendidiore magnificentius, & mansorum multitudinem multo amplius. Hæc Procopius: ex quo corrigas auctorem vitæ Samsonis, ubi habet, non restitutum, sed erectum hoc hospitale ab ipso Justiniano Imperatore fuisse, cujus & tempore eundem Samsonem vixisse putavit. Sed & habes in quo pariter Cedrenum redarguas, qui existimavit penultimo anno Justiniani ipsius idem xenodochium confagrassse. Diximus de eo in Notis ad Romanum Martyrologium*

PAGIUS

impenfarum copiam suppeditavit. Reædificatum vero haud diu postea stetit; anno enim Justiniani XXXVII. rursus arsit, & postmodum reædificatum fuit, ut scribunt Theophanes & Cedrenus ad eum Justiniani annum, Natus erat *Samson* Romæ, ubi medicinam exercuit; sed ea Urbe relicta Constantinopolim venit, ubi a *Menna* Patriarcha Constantinopolitano Sacerdos ordinatus, domum suam, ut antea, gratuitam fecit Officinam, & eos qui morbo premebantur, Hospitio excepit, ac apud Justinianum Imperatorem in magna exultatione fuit. Baronius in Notis ad Marty-

die vigesima septima Junii, qua tam apud Græcos quam etiam Latinos digno sanctitatis titulo celebratur ejusdem sancti Samsonis natalis dies. Quod insuper ad idem hospitale spectat: omnium fuisse primarium, sub quo alia constituta essent, quæ in eadem Novella leguntur, ostendunt his verbis: *Servari autem jubemus venerabili orphanotrophio hujus regie urbis, & xenodochio, quod vocatur sancta Maria * Sanso, & sub ejus gubernatione constitutis oratoris & xenonibus aut venerabilibus domibus omnia privilegia quæcumque habet major sanctissima ecclesia Constantinopolitana. Est etiam mentio hujus xenodochii sancti Samsonis in alla (b) constitutione ejusdem Imperatoris, ubi secundum lectionem Contianam legitur, Sanctæ memoriæ Samsonis loco, Sanctæ Mariæ Sanso. Porro ejusdem hospitalis sancti Samsonis presbyter fuerat (ut dictum est) Mennas, qui hoc tempore erat Constantinopolitanus Episcopus. Sed de his fati-*

Hoc etiam anno Kalendis Junii idem Justinianus Imp. constitutionem (c) edidit de præscriptione, qua antiquavit privilegium concessum Ecclesiæ centum annorum, quod videlicet esset litium seminarium: fati existimans fore quadraginta annorum periodum, ut Ecclesia sua sibi valeat vindicare. Quo item anno idem Imperator, qui adversus Samaritanos Christianorum hostes leges scripserat, monitus a Sergio Episcopo Cæsariensi, qui eos ad meliorem frugem restitutos fidem fecit, nova edita sanctione, poenas in eos sanctas antiquat. Extat ejus constitutio (d) Novella sub Consulatu Basilii data anno XV. Imperatoris. Sed videamus quas hoc pariter anno idem Imperator, qui multus fuit in exagitandis hæreticis, adversus eos complures edidit sanctiones: quarum prima ita se habet data ad Mennam Constantinopolitanum Episcopum (e): *Primum esse & maximum bonum omnibus hominibus credimus veræ & immaculatæ Christianorum fidei rectam confessionem, ut per omnia hæc roboretur, & omnes orbis terrarum sanctissimi sacerdotes ad concordiam copulentur, & con-*

rologium Romanum scribit, prædicta *Samsonis* hospitium Exceptoris Acta ex Procopio loco laudato falsitatis redargui; existimat enim Metaphraste loqui de incendio, quod temporibus Anastasii Imp. contigit, ideoque *Samsonem* longe ante Justinianum vixisse: quæ ex dictis corruunt. Anno DXXXVII. jam obierat *Samson*, ut patet ex Novella LIX. post Consulatum Belisarii II. data, ideoque erravit Metaphraste, qui scripsit eum Mennæ Patriarchæ Constantinop. superstitem fuisse. Is enim anno DLII. mortalitatem explevit.

Ad

* memo-
ria Sam-
sonis.(b) Novel.
59. c. 3.XXIV.
(c) Nov. 3.
& Auth.
collat. 8.
tit. 7.
Pro Samaritanis Justin. re-
scripsit.(d) Novel.
Julian. 129.
col. 321.(e) Novel.
132. &
Auth. col.
9. tit. 132.
XXV.
Adversus hæreticos
Sanctio.CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

sonam immaculatam Christianorum confessionem prædicent, & omnem occasionem, quæ ab hæreticis invenitur, auferant: quod ostenditur ex diversis conscriptis a nobis libris & edictis. Sed quoniam hæretici neque Dei cogitant timorem; neque interminatas talibus poenas ex legum severitate considerantes, diaboli opus implent, & quosdam simplicium seducentes sanctæ fidei Catholica & Apostolica Ecclesia, adulteras collectas, & adultera baptismata latenter faciunt: pietatis existimamus per præces nostrum edictum monere eos qui tales sunt, quatenus & ipsi recedant ab hæretica vesania, & nec aliorum animas per simplicitatem perdant, sed magis concurrant ad sanctam Dei Ecclesiam, in qua recta prædicantur dogmata, & omnes hæreses cum principibus suis anathematizantur. Nosse enim volumus omnes, quia si de cætero aliqui inveniantur contrariis collectas facientes, aut apud semetipsos collectionem: nequaquam omnino eos ferimus; sed domos quidem, ubi aliquid delinquitur, sanctæ assignamus Ecclesia: his autem qui colligunt, aut apud se colliguntur, ex constitutionibus poenas inferri, omnibus modis jubemus. Data pridie Non. Aprilis, Constantinop. D. N. Just. PP. Aug. Basilio Consule. Sed & aliam edidit sanctionem (a), ne privilegii dotis fruere hæreticæ femina. Id quidem hoc anno sub Consulatu Basilii, XI. Kalendas Maii, seu potius Martii, an-

(a) Nov.
109. &
Auth. col.
8. tit. 5.PAGIUS
V.
Narratio
Theophan.
nis de fide
Christiana
in Æthio-
pam in-
voluta.

Ad num. XXVI. Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXXV. qui Kalend. Septemb. sequentis Christi anni inchoatur, refert eo anno Regem Exumitarum (Indiam inquit, isti habitant, & Judæorum religionem colunt) bellum sustinere coactum esse, quod *Damianum* Homeritarum Rex Romanos mercatores ad *Exumitam* & interiores Indorum Æthiopumque partes per *Homeritarum* terras penetrantes occidisset: eo quod *Romani*, *isabat*, *Judaos* secum habitantes vexant, & mortem eis non verentur inferre. Cumque jam in aciem congressuri essent Reges, Exumitarum Rex *Adad* votos se devinxit, si superior evaderet se se Christianam religionem amplecturum, & in Christianorum gratiam bello deinceps decertaturum. Deo igitur opitulante Regem *Damianum* vivum captivum egit, *Homeritarum* Regionem, eorumque Regiam reddidit plane subdita; gratiasque Deo Exumitarum Rex subinde persoluiturus, Episcopum atque Clericos ad se mitti, & se suosque de Christiana Religione doceri, missi ad Imp. Justinianum Legatis expetiit. Eo Nuncio Justinianus supra modum lætatur, Episcopum quem ipsi vellent, dari jussit. Legati diligenti examine præmissi, Sancti Joannis in Magna Alexandrina Ecclesia Paramonarium, Virum pietate ornatum, & servata Virginitate celeberrimum, annorum duorum & sexaginta delegerunt. Eo igitur abducto, ad Regem *Adad* & propriam Regionem redierunt. Ita demum Christi fidem professi, baptismi lumine cuncti fuerant illustrati. Idem summarie referunt Cedrenus ad annum XV. Ju-

tequam inchoaret decimum quintum annum idem Justinianus imperator: nam si Maii dixerimus, loco anni decimiquartii, quintusdecimus in fine constitutionis ponendus esset. Adjecit quoque aliam constitutionem (b) hoc anno datam Kalendis Februarii, ut hæretici omnes velut ingrati a parentibus essent exheredandi, Catholicis tantum filiis ab eis hæredibus institutis. Hactenus de sanctis hoc anno legibus Ecclesiasticis: jam reliqua prosequamur.

Eodem anno decimo quinto Justiniani Imp. de Auximitis populis ad fidem Christi conversis Cedrenus hæc habet: *Anno decimo quinto Justiniani Imp. Adadus Auximitarum Rex bellum illaturus Damiano Hebræorum Regi, quod negotiatores Christianos interfecisset, vocit se Christianum fore, si Homeritas, quibus ille imperabat, vicisset. Et quidem commisso prælio vicit eos, auxiliante Deo: victumque Regem eorum *Damianum* in potestatem redegit, potiusque est regno & Regia. Itaque Deo gratias agens, misit ad Justinianum, ab eoque sibi Episcopos & clericos mitti petit. Ita tota regio Christi fidem amplexata est, baptizatique sunt & Christiani facti. Hæc ipse, quæ anno sequenti contigisse in Miscella narrantur, pauloque fufius explicantur. Hebræos namque illis in regionibus magna potentia viguisse, atque Reges facere confuevissse, quæ dicta sunt superius, dum *Aræthæ* martyris & socio-*

(b) Novel.
113. c. 3.
S. si quis.XXVI.
De Auximitis ad fidem Christi conversis.VI.
Mere fabulosa est.

stiniani, Nicephorus lib. 17. c. 22. Auctor Miscellæ lib. 16. & ex eo Baronius, alique omnes. Verum Theophanes in hujus belli narratione summo errore erravit, aliosque in errorem induxit. Primo enim *Axumita*, non nisi Libaniorum errore *Exumita* apud Theophanem appellati, ut ex Cedreno Theophanis Exscriptore patet, seu *Æthiopes* qui ab Antiquis vulgo *Indi* appellantur, Christiani erant a tempore Constantii Constantini M. filii, & fidem acceperant a Sancto *Frumentio* Episcopo, ut ad annum CCCXXVII. ostendi. Præterea anno DXXIII. demonstravi, *Elesbaan* piissimum & religiosissimum Principem Æthiopiæ seu *Axumitarum*, *Dunaanum* vero virum Hebræum, Christianis infensissimum *Homeritis* dominatos esse, & *Dunaanum* devicto interfectoque ab *Elesbaano* successisse *Abraamium* virum Christianum, huic post alium cujus nomen ignoratur, *Esmiphæum*, & *Esmiphæo* *Abraamum*, hosque etiam Christianos extitisse. Ostendimus pariter *Elesbaanum* Axumitarum seu Æthiopum Regem Justiniano imperante Monachum induisse, eumque excepisse *Hellesthaum*, principem egregie Christianum, ac demum tam *Hellesthaum*, quam *Abraamum* anno DXXXI. foedus cum Justiniano Imp. adversus *Perfas* percussisse. Quare non dubium, quin Theophanes *Adadum* pro *Elesbaano* sumferit, & *Damianum* pro *Dunaanum*; cum ipsemet, ut anno DXXXII. monstravimus, referat, *Elesbaanum* celeberrimum Victoriam reportasse de *Homeritarum* Rege, qui *S. Arætham* alioque Christianos Civitatis *Negræ* occiderat, ubi tamen Re-

CHRISTI
541.

VIGILII PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

ciorum Acta retulimus, satis ostendunt. Hæc de Auximitis ad fidem Christi conversis. Ad Homeritas autem jam ante Evangelium pervenisse, ex Procopio (a) dictum est, necnon ex Actis Arethæ martyris & sociorum, iisdemque Christianum Regem datum; sed eodem e medio sublato, subrogatum Abrahamium, idem Procopius tradit: cui successisse videtur Damianus, de quo agitur, Rex Hebræus.

XXVII. Hoc eodem anno Domini quingentesimo quadagesimoprimo, a Gordiano (b) ponitur consummatum martyrium sanctorum Placidi & sociorum in Sicilia a pyratibus illarum: sed dum hunc ipsum annum auctor numerat Justiniani Imp. decimumtertium, plane erratum liquet in numero. Quod si sub dicto Imperatoris anno decimotertio eisdem martyrio coronatos vult; tunc dicendum erit, ipsos passos anno Christi quingentesimo trigessimono. Quod vero ad eisdem martyres pertinet, eos quidem egregiam fuisse coronam martyrii consecutos, cum nullatenus revocari possit in dubium, si quidem eosdem antiquiores Ecclesiæ tabulæ titulo martyrii inter Sanctos allectos habent atque descriptos die quinta Octobris, qua eorumdem natalis dies anniversaria memoria celebranda recurrit: tamen ab auctore, qui sub nomine Gordiani eam conscripsit historiam, multis ipsa reperitur erroribus depravata, ut in primis quod habet hos affectos martyrio a Mamuca Duce, eodemque Agareno pyrata misso ab Abdala Agarenorum Rege in Hispania regnante: cum non Abdala, sed Theudis, idemque non Agarenes, sed Gothus his temporibus (ut patet ex Isidoro & scriptoribus omnibus) in Hispania regnaret. Agareni vero seu

Acta S. Placidi in quibus inveniantur commentitia.

PAGIUS Regis Homeritarum Theophanes nomen tacet. Hæc coniectura inde certissima redditur, quod *Elesbaanus* post illam victoriam, occisumque Homeritarum Regem, ac ejus Regiam occupatam, Legationem miserit ad Patriarcham Alexandrinum, qui Episcopum in Homeritidem misit, ut *Homeritas* sacro lavacro tingeret; quod & factum est. Quam Legationem ipsemet Theophanes, ut mox narravi, describit cum hoc discrimine, quod rem sub *Justino* Imperatore gestam ad Imperium *Justiniani* transfert; & licet Victoriam *Elesbaani* de Homeritis retulerit, Legationem tamen, quam *Elesbaanus* ad Patriarcham Alexandrinum direxit, silentio prætermittit, aut ut verius loquar, *Adado* Auxumitarum Regi fictitio perperam adscribit.

VII. Quisquis attento animo legerit quæ anno DXXII. & insequenti de Regibus Auxumitarum & Homeritarum diximus, hanc commentitiam fabellam me certo detexisse comperiet. Nicephorus citatus *Dunaanum* Judæum Homeritarum Regem, non *Damianum*, ut alii, sed *Dannum* semel & iterum vocat; & non minori errore Scaliger lib. 7. de Emendat. Temp.

Sarraceni longe post hæc tempora in Hispania regnare cœperunt, cum post *Muzam Abdalazirus* sive *Abdalastius* ejus filius, captis quampluribus Hispaniæ civitatibus, anno Domini septingentesimo decimosexto Regem se gessit. Sunt & complura alia apud eundem pseudo-Gordianum, quæ & temporum rectæ rationi repugnant; & contradicunt historicæ veritati.

Ejusdem quoque sunt generis epistolæ, quæ sive Gordiani sive aliorum nomine apud Leonem Ostiensem in appendice leguntur Chronici Cassinensis, in quibus nulla cohærentia inest appositis a mendaciorum effictore Consulibus cum annis ibidem notatis Justiniani Imperatoris. Et ut hæc obiter attingamus, extant ibidem litteræ ejusdem Justiniani ad Placidum nepotem suum datæ anno duodecimo ipsius Justiniani Imp. (qui est annus Domini quingentesimus trigessimus octavus) sub Consulatu Boetii & Cethegi, addito anno tertio, quorum nulla est mentio quod una simul gesserint Consulatum, sed diverso tempore inter se & a dicto Imperatoris anno longe remoto: siquidem Cethegus Consul fuit anno Domini quingentesimo quarto, Boetius quingentesimo decimo, sub anno vero duodecimo Justiniani Joannes & Volusianus (ut vidimus) Consulatum gesserunt. Qua pariter censura corrigas, quæ ei subiicitur, Theodoræ epistolam ad S. Placidum iisdem Consulibus & anno Imperatoris datam.

Sed majori indigent castigatione eisdem Imperatoris Justiniani nomine litteræ illæ iisdem conjunctæ, quibus salva vult esse Cassinensi monasterio, quæ Tertullus Placidi parens, quæve Justinus senior Imp. eidem cœnobio contulisset, nem-

explicans Computum Æthiopicum, in vulgarem istum errorem impegit, atque *Adad* primum in Æthiopia Christianismum prædicari curasse, eandemque diversum non esse ab *Hellestheo*, aut hunc ejus fuisse filium. Recte tamen observat, *Æthiopes* hodiernos per omnia ritus veteris Ecclesiæ Alexandrinæ se sequi profiteri, Patriarcham Alexandrinum mittere solitum in Æthiopiam Metropolitan, qui habet Imperium in omnes Episcopos, eo in Regno innumeros Episcopos, Sacerdotes, Diaconos, & Monachos reperiri, & accepto Christianismo præputia ex consuetudine, quæ antea invaluerat, ad hanc usque diem ponere.

A num. XXVII. ad XXX. Vita & Passio VIII. S. Placidi Martyris & fratrum ejus, ac aliorum triginta Monachorum Ordinis Sancti Benedicti extant sæculo I. Benedictino, in iisque Placidus dicitur anno Christi DXLI. & Justiniani XIII. Martyrio coronatus. At annus hujus Imperatoris XIII. convenit in annum Christi DXXXIX. Sed errores minus tolerandi in Actis illis S. Placidi leguntur. Hujus Passiois Auctor fuit *Gordianus* Monachus, sed ea postmodum varie interpolata, ut errores & a-

XXVIII. Nominis Justiniani suppositæ epistolæ.

XXIX. De falso privilegio Justiniani Imp.

CHRISTI
541.

VIGILII PAP.
2.

JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

pe villas, rura, castra, oppida, civitates, & municipia ibidem recensita, & quidem non parva vel exigua numero. At quænam sub Theodorico Gothorum Rege esse poterant alicui Romanorum Patrio oppida & civitates? Vel quæ Justinus Imp. ejusmodi in Italia existentia potuit donare non sua? nec enim glebam Imperator Orientis sub Theodorico Rege in Italia possidebat. Et quid illud ad finem: *Ex minio manu propria subscripsimus*; cum, teste Suida, Justinianus litteras penitus ignoraret? Et quomodo (ut superiores epistolæ) eadem data legitur sub Consulibus Boetio atque Cethego, anno duodecimo ejus Imperii? Et quæ insuper ridenda illa subscriptio testium: *Theodoricus Rex aquilifer, Belisarius draconifer, Mauritius leonifer, Tiberius lupifer*? Ac denique quonam modo subscripsisse potuit ei privilegio anno duodecimo Justiniani Imperatoris Theodorici Gothorum Rex, cum longe ante hæc tempora decessisset, & post eum Athalaricus, inde Theodatus, ac postea Vitiges eo anno duodecimo Justiniani regnaret? Sed missa isthæc, quæ dolemus ab aliquo otioso conficta utpote non (ut vane putavit) illustrante res Patris sanctissimi Benedicti, sed obscurante potius istiusmodi mendacis, denarum instar nullum globis fulgentis ubique radiis Solis oppositis: miramur vero magis eadem ab ejusdem sacri ordinis monachis viris doctis non fuisse rejecta, & oblivione omnino sepulta. Non indiget qui eos primum tantus genuit Pater, neque ab eo descendens sancta & generosa posteritas per cuncta sæcula in Ecclesia Dei feliciter propagata & sanctis ramis mirifice dilatata, hinc mentitis gloriæ titulis sive ex sanguinis nobilitate, sive ex divitiarum amplitudine comparatis: qui etsi nec his omnino caruere. ex virtutibus tamen terræ cœloque sunt redditi celeberrimi. Sed de his hæcenus, XXX.

Hoc eodem anno, qui post Consulatum Paulini reperitur inscriptus, idemque Childeberti Francorum Regis. Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS nachronismi demonstrant. Hujus interpolatiois Auctor hæcenus ignotus in Observationibus præviis ad eam Vitam ostenditur esse *Petrus* Diaconus Cassinensis ac Bibliothecarius, qui anno MCXX. floruit. Ipse enim meminit Sancti Placidi Vitæ a se scriptæ, seu verius interpolatæ, ut videre est in lib. de Viris Illustr. Cassin. cap. 47. & in lib. 4. Chron. Cassin. cap. 66. Colitur Sanctus Placidus die V. Octobris, de cuius anno emortuali, qui incertus est, disserit Mabillonius in Præfatione ad Tomum primi sæculi Benedictini paragrapho IV. Placidus Regulam S. Benedicti primum in Sigilliam invehit.

IX. Ad num. XXX. & seqq. Concilium Arvernense celebratum est anno quingentesimo tri-

ges vigesimus septimus (ut ex his, quæ anni superioris exordio dicta sunt patet) Theodoberti vero post obitum patris regnantis anno undecimo Arvernensis in Gallia Concilium celebratur, cui etsi pauci numero, meritis tamen excellentibus interfuerunt Episcopi: nam eorum nonnulli egregia claruisse sanctitate noscuntur. Antequam autem de rebus in adeo præclaro conventu gestis agamus, eos primum qui in tam nobili sacerdotum corona prominent flores intuentes, simulque fructus ex eorumdem probe factis ante carpentes, quinam qualesve isti fuerint cupidius audiamus: gratior namque ille habetur sermo, quem animi primo virtutes commendant, secundum illud Proverbiorum (a): *Cor sapientis erudit os ejus, & labiis ejus addet gratiam; fœvus mellis composita verba, dulcedo animæ, sanctas offitium.*

Præerat hoc tempore eidem Arvernensi Ecclesiæ, in qua Synodus est celebrata, ille magni nominis Gallus sanctitate conspicuus, tenuitque in sessione secundum locum, idemque haud imparis meritis S. Aviti successor: ex cujus genere provenisse gloriatur Gregorius Turonensis civitatis Episcopus, qui eundem Galium patrum suum fuisse testatur (b), de quo etiam complura admiratione quidem digna conscripsit: ex quibus (ne jejunos omnino abcedas, fame ex famantanti viri tibi parta) hoc modo unum breviter accipe: *Cum autem Arvernensis civitas maximo incendio cremaretur, & hoc Sanctus comperisset, ingressus ecclesiam, divinis Domini ante sanctum altare cum lacrymis exoravit; surgensque Evangelium comprehensit, aperisque obviam se igni obtulit: quo obtemperante, protinus ad aspectum ejus ita omne incendium est extinctum, ut nec favilla quidem in eo igne remansissent.* Hæc Gregorius: quomodo vero luc grassante, eadem civitas Arvernensis, ubi Synodus acta est, ab ipso fuerit liberata, suo loco opportunius dicturi sumus.

K k k k Qui

cesimoquinto. Honoratus enim Bituricensis Episcopus his verbis eidem subscripsit: *Relegi, & subscripsit, die VI. Idus Novembris, post Consulatum Paulini Junioris V. C. qui anno DXXXIV. Factis nomen dedit. Baronius, qui quandam alium Paulinum Justiniano anno superiori Consulibus collegam credidit, verba Concilii Arvernensis laudata de secundo isto Paulino intelligenda arbitratus est. Sed Factis Consulibus suæ integritati restituitis hujus Concilii Epocha in controversiam vocari non potest. Ad illud ex folis Theodoberti Regis Ditionibus convenere Episcopi, ut liquet ex Præfatione Canonibus præfixa; Cum in nomine Domini, congregante Sancto Spiritu, consentiente Domino nostro Gloriosissimo Pissimoque Rege Theodoberto, in*

Arvernense Concilium.

(a) Prov. 16.

XXXI. De S. Gallo Episc. Arvernensi.

(b) Greg. de gloria mart. l. 2. c. 23.

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

XXXII. Qui tertius ordine ponitur Gregorius De S. Gre. Lingonensis Episcopus, æque sanctitate clarus est habitus: de eo vero superius Lingon. rursus mentio facta est; quem ad hæc tempora fuisse superstitem, ipsius subscriptio docet: ad trigintaduos namque annos sedisse Episcopum, Venantius Fortunatus (a) in epitaphio ejus testatur, quod hic tibi describendum putamus.

Postquam sidercus dirupit Tartara,
Princeps,
Sub pedibus justi mors inimica jacet.

Hoc veneranda sacri testatur vita Gregorii,

Qui modo post tumulos intrat honore polos.

Nobilis antiqua decurrens prole parentum,

Nobilior gestis nunc super astra manet.

Arbiter ante ferox, ex hinc pius ipse sacerdos,

Quos domuit Judex, fovit amore Pater.

Triginta & geminos direxit ovile per annos,

Et grege de Christi gaudia pastor habet.

Si quæras meritum, produnt miracula rerum,

Per quem debilibus fertur amica salus.

Cum ergo testificatione Fortunati triginta duos annos sedisse Gregorium certum sit; utique dicendum est ipsum fuisse creatum Antistitem Lingonensem anno Domini quingentesimonono, quo interfuisse reperitur Concilio Epaunensi (ut suo loco dictum est) & hoc anno pariter vivere desisse, quo ipsius sedis expletur annus trigimesecundus: cum & in locum ipsius successus est S. Tetricus, de quo inferius opportune dicturi sumus.

XXXIII.

(b) Rom. Martyrol. die 25. Octob.

(c) Fortun. carm. l. 3.

Quarto autem loco scribitur, subscribiturque Hilarius Episcopus Gabalitanus, qui & ipse sanctitate insignis certa die (b) colitur in Ecclesia, qua e terrenis fuit ad superna vocatus: ad quem extat carmine missa salutatio Fortunati in hunc modum (c):

PAGIUS

in Arverna Urbe, &c. Episcopi ad Theodebertum scripsere, eumque precati sunt, ut Clerici, alique, qui Regum aliorum dominio subjacebant, possessionibus, quas in ejus Regno jure obtinebant, non fraudarentur. Extat Epistola ab illis ad Theodebertum Regem scripta; sed quid hic rescripserit, incompertum. Verum cum Episcoporum postulatio æquissima fuerit, & Theodebertus a Gregorio Turonensi lib. 3. cap. 25. ob justitiam plurimum laudetur, non dubium, quin eorum petitioni acquie-

Lux serena animi semper mihi dulcis Hilari,

Quamvis absentem quem mea cura videt.

Cujus honestus amor tantum mea corda replevit,

Ut sine te numquam mente vacante loquar.

Verfibus exiguis mandamus vota salutis;

Qua dedit affectus, sint tibi gratia precor.

Hæc ad eum Fortunatus.

Hunc sequitur ordine Ruricius Episcopus Lemovicensis, quem præter egregiam morum præstantiam, avita etiam nobilitas, qua Anicianæ familiæ junctus erat, reddidit clariorem. Quod autem tanti viri antiqua prosapia Romani sanguinis illustrissimi obscura memoria relicta sit; unicum quod extat ipsius gloriæ monumentum ab eodem Fortunato posteris traditum (quo nomine plurimum ei debent antiquitatis studiosi) hic intextendum erit, nempe scriptum ab eo ipsi post obitum epitaphium versibus istis (d)

Invida mors rapido quamvis miniteris hiatu,

Non tamen in Sanctos jura tenere vales.

Nam postquam remeans domuit fera Tartara Christus,

Justorum meritis sub pede victa jacet.

Hic sacra Pontificum toto radiantia mundo

Membra sepulcra tegunt, spiritus astra colit.

Ruricii gemini flores, quibus Aniciorum

Juncta parentali culmine Roma fuit,

Accumulante gradus prænomine sanguine nexi,

Exultant pariter hinc avus, inde nepos.

Quod geminos audis Ruricios, haud alium ab hoc illum existimo seniore Ruricius virum doctrina insignem in Gallis

rit. In Concilio Arvernensi conditi sunt Canonones sexdecim.

Episcopi quindecim interfuere, ex quibus quatuor in Martyrologio Romano coluntur, X. S. Episcopi qui eisdem interfuerunt. Gallus Episc. Arvernensis, Gregorius Episc. Lingonensis Hilarius Episc. Gabalitanus, & Nicetius Episc. Treverensis. Inter hujus Concilii Episcopos nominatur Flavius Episcopus Ecclesiæ Rheimensis, de quo nihil legitur præter nomen apud Flodoardum in Historia Rheimensi lib. 2. cap. 1. ubi ait: *Beato Remigio suc-*

De S. Hilario Gabalitano.

XXXIV.

(d) Fortun. carm. l. 4. De duobus Ruriciis.

CHRISTI
541.VIGILII PAP.
2.JUSTINIANI IMP. 15.
THEODIBALDI REG. I.

liis item degentem, ad quem plures extant Sidonii Apollinaris epistolæ (a). Sed audi ejusdem epitaphii reliquos versus, quibus amborum præclara facta narrantur.

Tempore quisque suo fundans pia templa patrono,
Iste Augustini, condidit ille Petri.

Non enim in Africa tantum, ubi claruit sanctus Augustinus, magno religionis cultu prosequerantur Fideles ejusdem Sancti memoriam; sed etiam in Gallia (ut vides) in ejus honorem templa erigere consueverunt. Sed pergit:

Hic probus, ille pius; hic serius ille serenus:

Certantes pariter quis sibi major erit.

Plurima pauperibus tribuentes divite censu,

Miserunt cælos, quas sequerentur opes.

Quos spargente manu redimentes crimina mundi,

Inter Apostolicos credimus esse choros.

Felices qui sic de nobilitate fugaci.

Mercati in cælis jura Senatus habent.

Hactenus Fortunatus; cui multum etiam debemus, quod dum unius Ruricii facta quaerimus, alterum seniore Ruricio æque virtutibus egregium invenerimus.

XXXV.

De S. Nicetio Treverensi Episcopo.

(b) Greg. in Vita S. Nicetii Episcopi Trever.

Sed & qui hunc in subscriptione sequitur Nicetius Episcopus Treverensis, & ipse his temporibus Gallias illustravit, spectatus ubique virtutum excellentia & miraculorum editio; relatusque inter Sanctos jugi memoria in Ecclesia perseverat. Scripsit autem præclaras ab eo res gestas Gregorius Turonensis (b). Inferius vero de eodem nobis nonnulla opportuniori occasione dicenda: sed hic tantum de eo illud ad memoriam revocasse satis, ejus opera factum, ut Theodericus Rex de quo est mentio in ejusdem Synodi præfatione, ad meliorem frugem conversus sit.

Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

successisse traditur Romanus, quem Flavius accepit. Quare Sanctus Remigius Francorum Apostolus circa annum quingentesimum trigessimum ad Deum migravit; cum Romano & Flavio aliquot anni assignandi sint. Illum Remigii morti annum assignat Henschenius ad diem VI. mensis Februarii, in Commentario prævio ad Vitam Sancti Vedasti Episcopi Attrebatensis antio superioris aut circiter demortui. Fuere uterque celeberrimi Episcopi, ex quibus hic annis circiter quadraginta Ecclesiam Attrebatensem rexit, ut testatur Alcuinus in ejus Vita; Remigius vero septuaginta & eo amplius

Qui vero nonus ordine recensetur, Flavius est Remensis Episcopus. Ex quo velim observes, plane errore deceptos, qui S. Remigii ejusdem Ecclesiæ Episcopi ad Deum transitum referunt (c) ad annum Domini quingentesimum quadragesimum quintum. Nam quomodo ad illud tempus potuit Remigius pervenisse, si hoc anno sedisse Flavius reperitur, quem & præcessisse ponitur Romanus ejusdem Sancti Remigii primus successores? Par erat (si licuisset) Antistitis celeberrimi Francorum Apostoli ex hac vita ad Deum transitum certo signasse in nostris Annalibus, sicut die, ita & anno: sed quod quæ de his ab aliis scriptis mandata feruntur, haud ejusmodi esse noscantur, quæ immobili veritate subsistant; invidi abstinere cogimur, & non nisi hic dumtaxat obiter meminisse: Gregorii enim Turonensis (d) testificatione asserentis septuaginta annos & amplius sanctum Remigium sedisse, & Hincmari assertionem dicentis vixisse in Episcopatu annos septuagintaquatuor, invaluit opinio illa, ut qui creatus habetur Episcopus anno Christi quadringentesimo septuagesimo primo, idem pervenerit ad annum quingentesimum quadragesimum quintum. Sed Synodalia Acta majorem vendicant sibi fidem; ex quibus liquet neque ad annum septuagesimum pervenisse. At reliqua de Arvernensi Synodo percurramus.

Qui vero penultimo loco scriptus ponitur Desideratus Episcopus Viridunensis, ipse est de quo plura Gregorius Turonensis (e) habet: & inter alia quæ ad hanc ipsam Synodum spectare posse videntur in commendatione Theoderici Regis Francorum, cujus est mentio in ejusdem Synodi præfatione. Ait enim: *Desideratus Viridunensis Episcopus, cui Theodericus Rex multas irrogavit injurias; cum post multa exitia*, damna & ærumnas, ad libertatem propriam, Domino jubente, redisset, & Episcopatu apud Viridunensem urbem potiretur: videns habitatores ejus valde pauperes atque desitutos, dolebat super eis. Et cum ipse per Theodericum de rebus suis remansisset extraneus, nec haberet de proprio qualiter eos consolaretur; bonitatem &*

XXXVI. De Flavio Episcopo Remensi.

(c) Sigeb. in Chron. & alii eum secuti.

(d) Greg. Turon. de Glor. conf. l. 7. c. 79.

XXXVII.

(e) Greg. Turon. de Gest. Fran. l. 3. c. 34. Desideratus Episc. Viridunensis. * exitia

K k k k 2 cle.

annis Episcopatum gessit, ut habet Gregorius Turonensis lib. de Gloria confessorum cap. 79. vel septuaginta quatuor annis, ut tradunt Hincmarus in ejus Vita, & Flodoardus lib. 1. cap. 16. Huic Concilio subscribere Domitianus Episcopus Ecclesiæ Tungroviensis & Hesperius Episcopus Ecclesiæ Metensis, quem Paulus Diaconus in libello de Episcop. Metensibus Sperum appellat, decimumque Sancti Auctoris anno CDLI. demortui successorem fuisse asserit. Quare cum in accuratioribus Tungroviensium Episcoporum Catalogis apud Henschenium in Excerptis de Episcopatu Tungroviensi Tom. VII. SS. mensis Ma-

elementiam circa omnes Theodoberii Regis ceruent, misit ad eum legationem, dicens: Fama bonitatis tuae in uniuersam terram vulgatur, cum tanta sit largitas, ut etiam non petentibus operam praestes. Rogo, si pietas tua habet aliquid de pecunia, nobis accomodes, qua ciues nostros releuare ualeamus: cumque hi negotium exercentes, sponsonem in ciuitate nostra, sicut reliqua habent, praestiterint; pecuniam tuam cum usuris legitimis reddemus. Tunc ille pietate commotus, septem ei millia aureorum praestitit. Quae ille accipiens, per ciues suos erogauit. At illi negotia exercentes, diuites per hoc effecti sunt, & usque hodie magni habentur. Cumque antedictus Episcopus debitam pecuniam obtulisset Regi, respondit Rex: Non habeo necessarium hoc recipere: illud mihi sufficit, si dispensatione tua pauperes, qui opprimebantur inopia, per tuam suggestionem & meam largitatem sunt releuati. Et nihil exigens, antedictos ciues diuites fecit. Haecque Gregorius.

XXXVIII. Cum igitur ex his Theodorici improbetur in expoliatione sacerdotum tyrannis: causam intelligis, cur in hoc eodem Concilio Patres eos damnauerunt qui a Regibus bona Ecclesiae usui pauperum inservientia impetrarent. Ait namque haec Gregorius (a): Eiusdem Theodorici Regis tempore illud iniquum germen coepit pullulare, ut sacerdotium aut venderetur a Regibus, aut compararetur a clericis. Ad haec, inquam, primum pertinet, quod iidem sanctissimi sacerdotes secundo canone sic statuere: Placuit etiam, ut sacrum quis Pontificii honorem non uotis quaerat, sed meritis:

PAGIUS Mali praefixa cap. 9. Domitianus decimus ponatur Sancti Seruati successor, apparet decem hos Episcopos sedisse, non post Seruatium I. sed post Seruatium II. ab anno scilicet CDLI. ad DXXXV. quo Domitianus Concilio Aruernensi interfuit. Neque enim in Catalogo Episcoporum Metensium a Paulo Diacono conscripto amplius quam decem Episcopi Sancto Aulori Seruatio II. coaeruo, ante Concilium Aruernense Ecclesiam Metensem rexisse dicuntur. Chronotaxis itaque Episcoporum Tungrensium, ex Episcoporum Metensium Chronotaxi confirmatur. Et sicut in illa nullus temporis character, quam qui petitur ex Concilio Aruernensi, erui potest; sic nec in serie Episcoporum Tungrensium; ideoque iuxta hoc Concilium praecedentium Episcoporum, tam Tungrensium, quam Metensium tempora statuenda.

XI. Testam. sum S. Remigii Episc. Rheuanfua

Sed redeo ad Sanctum Remigium Rhemensem Episcopum, cujus Testamentum extat apud Flodoardum lib. 1. cap. 18. sed tot interpolacionibus foedatum, ut plerisque supposititium visum sit. Tandem prodiit eo modo, quo a Sancto Remigio scriptum fuerat, in fine Novae Bibliothecae Labbei Tom. I. indeque apparuit, Flodoardum Testamentum illud, quod in eius Historia legitur, in eam nunquam inferuisse.

nec diuinum uideatur manus comparare rebus, sed moribus; atque eminentissimae dignitatis apicem omnino conscendat electione, non paucorum favore, &c. Et in tertio canone: Ne a potentibus saeculi clerici contra Episcopos suos ullo modo erigantur. Atque item quarto canone: Qui regulam Ecclesiae petunt a Regibus, & horrendae cupiditatis impulsu egentium substantiam rapiunt, a communionem Ecclesiae, cuius facultatem auferre cupiunt, excludantur.

Haec sanctissimi Patres, erigentes se aduersus Regum temeritatem pro arbitrio concedentium petentibus bona Ecclesiastica: quibus quidem constituendis fuisse adiumento Theodobertum Regem, ex his quae iidem ad Concilium vocati sacratissimi Antistites praefati sunt, intelligi posse uidetur, dum ajunt: Cum in Dei nomine, congregata sancto Spiritu, consentiente domino gloriosissimo pioque Rege Theodoberto, in Aruernam urbem sancta Synodus conuenisset; ibique flexis in terra genibus pro Rege, pro eius regno, &c. Sic igitur consentiente Rege (ut uides) contra Reges manus iniciuentes in bona iuraque Ecclesiastica iidem Patres eosdem quos diximus canones sancire. Ex quibus magis magisque Novatores Principes sacrilegii anguntur, qui inhiantes diu bonis Ecclesiasticis, inuenere tandem pseudopphetas, qui ex eorum sententia id posse iure fieri responderent; majorem adhibentes fidem arreptis penitus mentis insaniam, nequam spiritu agitatatis apostatis ex monachis perfidis & impiis, quam tot tantisque sanctissimis Patribus, in quibus inhabitasse Spiritum sanctum, Deus multum

Tyrannis Regum in res. Eccl. insurgens compressa.

XXXIX. Theodob. Regis pietas commendata.

Id ex ipsomet Flodoardo, demonstrari potest: Is enim lib. 1. cap. 4. loquens de Basilica Sancti Timothei Martyris ait: Hic etiam in eadem Sanctorum Basilica Beatus Remigius tumultum sibi parari praecipisse reperitur, ut post conditum Testamentum sui continentiam subintulit addens: post conditum Testamentum, imo signatum, occurrit sensibus meis, ut Basilicae Domnorum Martyrum Timothei & Apollinaris missorium argenteum VI. librarum ibi deponerem, ut ex eo sedes futura meorum officium componatur. Sed & in ipso Testamento; duodecim solidos ad ipsius Basilicae cameram struendam iusserat dari. Haec uerba, post conditum Testamentum, &c. reperiuntur in omnibus exemplaribus Flodoardi. Quare iuxta illum Remigius sepulturam elegerat in Ecclesia Sancti Timothei, non quidem Testamento, sed codicillo, uti etiam in fine ueri Testamenti Remigii legitur. Et tamen in ipso Testamento interpolato habetur: Ecclesia Sancti Timothei, ubi ossa mea ponere disposui. Et praeterea in eodem Testamento interpolato Remigius quatuor solidos Ecclesiae Rhemeni legat, quod aduersatur uerbis relatis Flodoardi. Quae hic annotare visum; si enim Flodoardus Testamentum interpolatum Sancti Remigii in locum ueri exhibu.

XL. Theodobert. emendat patris erata.

tiplici miraculorum editione monstravit. Theodobertus igitur Rex maxime pius, detestatus uehementer quae a suo ipsius patre Theodorico rerum Ecclesiasticarum inuafore saepius in sanctos Episcopos & bona Ecclesiarum fuerant perpetrata: etsi haeres regni, non tamen perfidia esse uoluit: quam longe auersatus, in omnibus immunitati Ecclesiasticae studuit esse consultum, sanciri que Ecclesiasticas leges, quibus iura antiqua Ecclesiae illibata penitus seruarentur; atque illi qui pravi emerisissent abusus funditus tollerentur. Sic itaque quem imitari in his filius heres noluit, sed perperam ab eo facta per Episcopos corrigi, cur fideles Principes auersari non debent? Porro haec omnia accepta ferenda esse uidentur sanctissimo viro Nicetio Episcopo Treue-

PAGIUS XII. Secunda Chofrois in Imperium Rom. irruptio.

hibuisset, nihil certi esset in aliis documentis ab eo productis, nec ullus eorum in Historia Ecclesiastica usus esse posset. Postquam anno superiori de pace inter Chofroem Perlarum Regem & Legatos Romanos conuentum fuisset, & pacis conditiones Justinianus ratas habuisset, Chofroes Darum obsidione cinxit sed irrito conatu. Quare Justinianus pacti exequi noluit, quae aliunde Romanis erant ignominiosa. Ex Italia reuocatus ab Imperatore Belisarius Byzantium uenit; ibi tradita hyeme, inuente uere Augusto illum aduersus Chofroem Persaeque misit, summo cum imperio belli, una cum Ducibus, qui ipsum secuti fuerant ab Italia redeuntem, inquit Procopius lib. 2. de Bello Persico cap. 14. Quare ea Belisarii expeditio ad praesentem annum pertinet. Ubi Belisarius in Mesopotamiam uenit, undique coegit copias, & Ducibus Dara convocatis significauit consilium suum esse, ut in terram hostilem irrumpant. Sed dum ad irruptionem necessaria magno studio praeparantur, Chofroes Petram Urbem maritimam Colchidis ad littus Ponti Euxini, muro omnique apparatu munitam expugnauit. Belisarius autem

rensi, qui huic Aruernensi interfuit Synodo; quod eundem Theodobertum Regem pravis moribus deprauatum ad meliorem frugem saepe reprehendendo (ut ex Gregorio (a) patet) conuertit. Extant insuper alii eiusdem Concilii canones ad disciplinam Ecclesiasticam restituendam conservandamque ab iisdem Patribus constituti, quos tu pro animi arbitrio consulas? haec nobis modo factis ad horum temporum Gallicanae Ecclesiae statum insinuandum. Caeterum etsi haec saluberrima apposita sunt ulceri serpenti remedia; haud tamen factum est, ut postea minime rursus eruperit: ut plane in his plurimum fuerit Galliarum sanctis Episcopis insudandum; prout quae suis saepe locis inferius dicentur, significabunt.

(a) Greg. in Vita S. Nicet. Ep. Treuer.

XXII.

rerum quae in illis partibus gerebantur ignarus, Dara Nisibim uersus exercitum movit, sed desperata Nisibis expugnatione ulterius contendit, captoque Sissaurano muro validissimo cincto, cum Romana castra febrilibus laborarent, ita ut tertia militum pars jaceret semimortua, Belisarius Byzantium accitu Imperatoris reuersus, ibi hyemem egit, inquit Procopius cap. 19. qui asserit hanc secundam in Romanos Chofrois expeditionem fuisse. De ea Baronius anno DXLIII. num. XV.

Procopius in Historia Arcana cap. 2. res Orientis Belisarii culpa felicem exitum non habuisse affirmat, eumque usque ad Ctesiphontem urbem nullo impedimento peruenire potuisse. Tam capite sequenti narrat, Theodoram Augustam, quae Antoninae eius uxori favebat, hunc atque illam Byzantium acciuisse; hanc enim Belisarius ob adulteria in custodia habebat.

Concilium Aurelianense IV. hoc anno habitum, ut uidere est anno DXLV. num. IX. Totila fit Gothorum Rex, ut anno sequenti num. II. uidebimus.

XIII. Infausta Belisarii expeditio.

JESU CHRISTI ANNUS 542.

VIGILII PAP. ANNUS 3.

JUSTINIANI IMP. 16. TOTILÆ REG. 1.

I. Occisi Reges Gothi.

(a) Procop. de bello Goth. l. 2. Totilas regnare coepit.

PAGIUS SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLXXX. A.C. 542.

I. Post consulasus.

II.

NOTÆ

Christi annus quingentesimus quadragesimus secundus absque novis Consulibus inchoatus, post Basilii Consulatum inscribitur, idem a Procopio belli Gothici septimus numeratus; quo, novo occiso Rege Theodibaldo, Gothi evertunt in regnum Araricum: quo etiam paucos post menses perempto, Totilas regnum accepit. Hæc pluribus idem Procopius (a) tradit. Theodibaldi Totilas nepos fuit, ingenio & viribus præstans, in flagellum dominantium in Occidente Græcorum in regnum eversus; qui hoc ipso anno, non amplius quam quinque millium Gothorum collecto exercitu, bis collatis signis, apud Faventiam in Æmilia primam, inde apud Florentiam in Tuscia Romanorum exercitum superavit; reliqua autem ab eo fortiter gesta, eademque a Procopio enarrata, suis locis annis singulis (cum tamen instituti ratio

exiget) Annalibus intexemus. Hoc igitur anno hæc facta esse, quo Procopius numerat annum septimum belli Gothici, non est quod in dubium revocari possit: nam & id ex ejusdem auctoris ea confirmatur assertione, dum Totilam regnasse annos undecim dicit, obisseque anno decimo octavo ejusdem belli: cujus pariter sententiæ suffragatur Agathias, qui ejusdem Totilæ necem ponit post vigesimum sextum annum Justiniani Imperatoris. Hæc de temporis ratione adeo certa & probata reliquisse oportuit ad redarguendos errores mendacia compingentium, de quibus inferius sermo erit. Modo res Orientis invisamus.

Justinianus Imperator redempta (ut vidimus) pace a Cosrohe Rege Persarum, adjecit animum, ut incensam ab eo Antiochiam restitueret atque munitet: quænam autem illic exeret ædificia, Pro-

thici sexto, & ante vernum tempus superioris Christi anni Ildibadi Gothorum Rex ab urbe Ravenna ex suis occisus est, ut anno superiori dicitur. Occiso Erarico Totila Rege Gothi. cap. 1. qui narrata Ildibadi Regis necem, iborum statim subdit: Hyemisque exitus annum sextum anno DXLI. clausit istius belli. Tum Procopius cap. 2. narrationem rerum anno belli Gothici VII. gestarum exorditur, atque Rugos, Gentem Gothicam, Ildibadi nec turbatis rebus, Eraricum declarasse subito Regem; sed hunc nihil memoria dignum egisse: cum vero in Regno mensis vixisset quinque ex insidiis a Gothis peremptus est; eoque mortuo, Totilas ex compasso Regno obtinet, inquit Procopius, ideoque anno Christi quingentesimo quadragesimo primo, mense circiter Augusto, Gothi Florentiam obsidione cinxerunt; sed Romanorum adventu cognito eam solverunt. Pugna postea Romanos inter & Gothos inita, sed rumore falso Romani soluta penitus acie fugam cepere; in qua perire non pauci, inquit Procopius cap. 5. qui subdit, exacta hyeme finitum esse annum VII. belli Gothici. Sed, ut jam monui, annus ille VII. cum hujus anni hyeme clauditur, ideoque & Totila anno superiori Gothorum Rex renunciatus. Baronius quidem Totilæ initium cumcurrenti Christi anno illigat, sed ejus fundamenta hoc non evincunt, ut passim ostendimus.

Ad num. II. Contigit hoc anno tertia Chosrois expeditio in Romanos, quam narrat Procopius lib. 2. de Bell. Perf. cap. 20. & seq. ubi ait, ve-

II. Antiochia a Justiniano Imper. restituitur.

Occiso Erarico Totila Rege Gothi. cap. 1. qui narrata Ildibadi Regis necem, iborum statim subdit: Hyemisque exitus annum sextum anno DXLI. clausit istius belli.

III.

CHRISTI 542.

VIGILII PAP. 3.

JUSTINIANI IMP. 16. TOTILÆ REG. 1.

(a) Procop. de adif. Justin. Imp. l. 2. in. fin.

PAGIUS Tertia Chosrois in Imperium Rom. irruptio.

IV. Belisarius in offensio-

copius pluribus refert, ubi postquam ea quæ ad civitatis munitionem pertinent, exacte descripsit, hæc de aliis ibi erectis ædificiis narrat (a): Universam urbem ab hostibus exustam ipse reparavit: purgatis carbonibus & cineribus liberum æra reddidit; pavimenta urbis gravibus saxis instravit; distinxit urbem portibus & foris; breviam angustiam discriminauit, constituit fontibus & aquarum fluxibus & ductibus; & quibus urbes exornantur, theatris, balneis, & aliis adificiis decoravit, quibus urbi felicitas illustrari consueverit; & ut facile & citra laborem incolæ suas ipsorum domos instruant, præstitit. Hoc modo Antiochiam nunc illustriorem esse quam prius contigit. Hic etiam Dei genitrici ingenium templum dedicavit, cujus splendorem & magnificentiam oratione æquare impossibile est. Præterea Michaeli Archangelo magnam admodum adem consecravit. Providit & pauperibus egrotis diligenter & domo & iis quæ ad curam & infirmitatum mutationem pertinent, ordinatis seorsum viris, & seorsum mulieribus. Nihilominus providit & peregrinis ex opportunitate factis

vere primo Chosroem tertium in fines Romanorum irrupisse cum ingenti exercitu, magnamque sævitiam in Candidum Episcopum Sergiopolis exercuisse, quod promissa ad diem pecunia sibi soluta non fuisset. Frustra postea tentata Sergiopoli cogitavit de exercitu recta in Palæstinam ducendo, ut sacram Hierosolymorum Gazam diriperet. Sed cum Belisarius Byzantio in Euphratem pervenisset, Legatum ad eum misit questurum, quod Justinianus Legatos, qui ex convento Pacem constituerent, in Persidem non destinasset. Verum consilium Chosrois erat explorandi qualis tandem esset Belisarius. Legatus Chosrois ad hunc reversus, maturare reditum suasse, affirmans se egisse cum Duce, qui mortalibus omnibus fortitudine & prudentia antecelleret. Quare Chosroes Euphratem subito cum universo exercitu transgressus est, cum Romani in munimenta abditi omnes trepidarent. Belisarius vero Augustus Byzantium revocavit, præfecturum continuo in Italiam, ubi Romana res jam profus collabebatur, inquit Procopius cap. 21. Idem tamen Procopius lib. 3. de Bell. Goth. cap. 10. postquam narravit, abisse hyemem, unaque annum IX. belli Gothici, refert, in Italiam iterum Belisarium missum esse, quamvis Persa negotii plurimum adhuc faceret. Quare Belisarius anno tantum Christi DXLIV. in Italiam rediit.

Loquitur Procopius in Historia Arcana cap. 3. de reditu Belisarii ex Urbe Constantinopolitana ad Orientem, atque: Paulo post adversum Persas, & Chosroem tertio jam in Provincias Romanorum grassantes ducere iussus exercitus; quamquam inde cum laude hostem abegerit, sceleris tamen notam subivit. Cum etenim Chosroem, qui Euphrate transmissus, Urbe frequentissima Callinico omnibus destituta præstiti potius erat insana Romanorum multitudine in suam Potestatem redacta; Belisarius insequi nihil curaverit, sed in castris se continuerit, suspicionem de se excitavit, quasi vel rem

hic inquilinis. Hæc Procopius de ædificiis a Justiniano Antiochiæ excitatis, cum ad eandem restituendam civitatem ex integro operam dedit, Sed ad res Occidentis convertamus orationem.

Hoc eodem anno Clotharius & Childbertus fratres Francorum Reges adversus Theudem Gothorum Regem Arianum in Hispania regnantem movent exercitum; victoresque Cæsaraugustam usque pervenientes, eamque obsidentes, S. Vincentii martyris sacris exuviis civitate defensa, iidemque dono ab obsessis acceptis, in Gallias redierunt ovantes. De tempore fidem facit Sigbertus. Quod ad belli apparatus pertinet, constat Childbertum maxime pium, summa religione nuncupatis Deo votis, precibus nihil sum Sanctorum eandem expeditionem auspiciatum esse, cujus rei causa liquet convenisse sanctum Eufychium eremitam, a quo & responsum de victoria lætus accepit, ut paulo post disturi sumus. Porro de rebus tunc in bello gestis hæc S. Gregorius narrat ejusdem sæculi scriptor (b): Post hæc Childbertus Rex in Hispaniam abiit: quam ingressus cum Clothario,

III. Francorum bellum in Hispania.

(b) Greg. Turon. de Gest. Franc. l. 3. c. 29.

IV.

de industria male gereret, vel ignaviter hostibus concederet. Dein cap. 4. refert, ægotante Imperatore, aliquot sermones a militibus adversus eum disseminatos esse, huncque morbo recreatum, aliquos ex Ducibus male habuisse: Belisarium autem, inquit Procopius, nulli licet crimini, cuius insimularetur, obnoxium; Augusta tamen instante, Imperator excautoravit; Martino ejus loco exercitus Orientis Duce designato. Misericors sane & acerbum spectaculum, est visum, haud tamen facile creditu, Belisarium hominem jam privatum Urbem abire solum, nunquam non cogitandum, ac tristem, sibi timentem insidias, eademque, &c. At ubi trepidantem illum Augusta deprehendit, & animum penitus despondentem, uno effecit conatu, ut omnium ejus fortunarum (Belisarii scilicet, cujus bonis inhiabat Theodora) adiret possessionem contracta statim, affinitate. Nam Joannam Belisarii filiam, qua una illi fuit, Anastasio ex filia nepoti spondendam curat.

Alemannus in Notis existimat, matrem Anastasii filiam fuisse Justiniani & Theodoræ. Ducangius vero in Familiis Augustis Byzantinis pag. 98. suspicatur, eam Theodora natam ante gratiam ejus cum Justiniano nuptias; quæ conjectura mihi probatur. Nam Procopius ibidem cap. 5. refert, Antoninam & Belisarium post Augustæ mortem ex Italia reduces puellam ab Anastasio, cum quo octo exegerat menses, contubernio, per vim avulsam alteri nuptum dedisse; quod profecto ausi non fuissent, si Anastasius Justiniani ex filia nepos fuisset. Belisarius autem, ut narrat ibidem Procopius cap. 4. post illa sponsalia secundo in Italiam missus est, postquam scilicet per biennium aut circiter Constantinopoli moratus fuisset.

A. num. III. ad VII. In Appendice, quæ extat in margine Chronici Victoris Tununenensis, ad annum II. post Consulatum Basilii, currentem scilicet, secundum morem loquendi hujus Chronographi, legitur: Hoc anno Francorum Reges

V. Belisarius redit in pag. 98. suspicatur, eam Theodora natam ante gratiam Imp.

VI. Bellum Hispanicum.

D P S. S V B. D I E I D. I A N. S P S. P. C S. B A S I L. V. C. I N D. V. Epitome temporum & Indiculus Paschæ anno a Passione Domini DXV. P. C. Basilii. GEORGIUS

rio, Casaraugustanum civitatem cum exercitu vallant atque obsident. At illi in tanta humilitate ad Deum conversi sunt, ut induti ciliciis, abstinentes a cibis & poculis, cum tunica B. Vincentii martyris muro civitatis psallentes circumirent: mulieres quoque amicta nigris palliis, dissoluta caesurie, superposito cinere, ut eas putares virorum funeribus deservire, plangendo sequebantur. Et ita totam spem loci ad Domini misericordiam retulit, ut diceretur ibi Niniuitarum jejunium celebrari, nec existimaretur aliud posse fieri, nisi eorum precibus divina misericordia inflecteretur. Hi autem qui obsidebant, nescientes quid obsessi agerent, cum viderent sic murum circumiri, putabant eos aliquid agere maleficii. Tunc apprehensum virum de civitate rusticum, ipsum interrogant, quid hoc esset quod agerent. Qui ait: Tunicam beati Vincentii deportant; & cum ipsa, ut eis Dominus misereatur, exorant. Quod illi timentes, se ab ea civitate removerunt: tantum acquisita maxima Hispania parte, cum magnis spoliis in Gallias redierunt. Hæc Gregorius: qui tamen in eo errare visus est, dum hæc sub Amalario Rege Hispaniarum contigisse, ex iis quæ subdit, affirmare videtur.

V. Verum certum est, hoc tempore non Amalaricum, sed Theudem seu Theodem in Hispania regnasse. Addit Aimoinus, (a) eisdem Reges vocasse ad se Episcopum ejus civitatis, atque ab eo in redemptionem obsidionis petiisse & accepisse tunicam sancti Vincentii. Verum & ipse in eo errare videtur, dum sub Germano Parisiensi Episcopo eadem facta esse testatur; siquidem is longe post sedit: nam ante sanctum Germanum federunt Etmelius, qui subscriptus reperitur secun-

(a) Aim. hist. Fran. l. 2. c. 19. S. Vincentii Tunica tradita Francis.

PAGIUS

ges numero quinque per Pampelonam Hispanias ingressi Casaraugustam venerunt, quam obsessam per tres dies omnem seu Tarraconensem Provinciam depopulatione triverunt. Idem habet Isidorus in Chronico tam juxta editionem Grothii, quam juxta editionem Labbei Tom. I. Biblioth. qui a quot, quibusve Francorum Regibus susceptum sit bellum illud, non explicat: Eo, inquit, regnante (nempe Teude) dum Francorum Reges cum infinitis copiis in Spanias convenissent, & Tarraconensem Provinciam valde popularent, Gothi Duce Theudiselo, obicibus Hispania interclusis, Francorum exercitum multa cum admiratione victoria prostraverunt, &c. Baronius, ut videre est num. VIII. nactus erat Chronicon Isidori depravatum, in quo de Theude Rege dicitur: Iste Francorum Reges quinque Casaraugustam obsidentes, omnemque fere Tarraconensem Provinciam bello depopulantes, &c. & quod dicitur de quinque Regibus, additum esse suspicatur. Verum totus locus corruptus est, & quoad quinque Reges ab Auctore Appendicis Victorianæ memoratos, inde colligendum, Childebertum & Clotarium

do, & tertio Conciliis Aurelianensibus, annis proxime elapsis (ut vidimus) celebratis: post quem quinto Concilio Aurelianensi (quod anno trigesimo-octavo ejusdem Childeberti Regis habitum reperitur Saphoracus interfuit ejusdem Parisiensis Ecclesiæ Episcopus quem post depositum & substitutum Eusebium sanctus Germanus secutus est. Porro non tunicam tantum sancti martyris, sed & alias sacras Sanctorum reliquias constat acceptas, quas honorifice postea idem Childebertus recondidit, ut idem auctor affirmat; recitatque de his ejusdem Childeberti Regis donationem istis verbis longe post hæc, erecto templo, conscriptam (b):

Ego Childebertus Rex una cum consensu & voluntate Francorum & Neufrastrorum *, & exhortatione sanctissimi Germani Parisiorum urbis Pontificis, vel consensu Episcoporum, construere cepi templum in urbe Parisiaca prope muros civitatis, in terra quæ aspicit ad fiseum nostrum Isiciacensem, in loco qui appellatur Lencotitio, in honorem S. Vincentii martyris, cujus reliquias ex Hispania asportavimus, ceu & sanctæ Crucis, & sancti Stephani, & S. Ferreoli, & S. Juliani, & beatissimi sancti Georgii, & sancti Gerwasti, Protasii, Nazarii, & Celsi pueri; quorum reliquie ibi sunt consecratæ: propterea in honorem dominorum Sanctorum concedimus nostrum fiseum largitatis nostræ, qui vocatur Isiciacus. Reliquia inferioris suo loco: nam non hoc anno data habetur, sed longe postea, nempe anno ejusdem Regis quadragesimooctavo, quando videlicet absoluta basilica, recondidit ibi sacra martyrum pignora, non quando ea ex Hispania victor retulit: quod decepit auctorem confunden-

(b) Aim. l. 2. c. 20. VI.

* Austrasiorum; Reliquiæ ex Hisp. in Galliam asportatæ.

Francorum Reges in Hispaniam perrexisse, cum tribus ejusdem Clotarii filii, quia Regum filii Reges ab Auctoribus Gallicis appellantur, ut de Chramno videre est apud Turonensem lib. 4. cap. 13.

Memorati Reges acquisita maxima parte Spania cum multis thesauris & spoliis reversi sunt, inquit Auctor de Gestis Francorum; quod antea scripserat Turonensis lib. 3. cap. 29. Cum tamen penetrassent usque ad Minium amnem in ea Regione visi sunt, ut legitur in Mossacensi Chronologia, sive Serie Cothorum Regum, qui tam in Gallia Gothica, quam in Hispaniis usque ad Caroli Martelli tempora regnarunt. Hujus Gothicæ victoriæ meminit etiam Isidorus citatus, qui tamen nullam captæ Hispaniarum partis a Francis mentionem facit, sicuti nec Turonensis, nec Auctor de Gestis Francorum prædictæ victoriæ Gothicæ. Francos tamen Vasconum & Cantabriorum sub jugum misisse, ostendunt Marca in Historia Benevæ lib. 1. cap. 19. & seqq. Hadrianus Valesius lib. 8. Rer. Franc. & Cointius hoc anno num. XXXIII.

Ad

tem simul utraque tempora. At non Parisiis tantum, sed in pluribus Galliarum civitatibus fuisse celebrem memoriam sancti Vincentii, ejusque sacras reliquias honore cultas claruisse miraculis, Gregorius narrat (a): sed de his nos inferius tempore scriptæ donationis.

(a) Greg. Turon. de Glor. mart. l. c. 8. 90. VII.

Quod rursus ad idem bellum spectat: cum idem Childebertus Rex in Gallias victor rediisset, quod Deo voverat templum in honorem Sancti Aviti, extruendum curavit: res gesta in ejusdem sancti Aviti Actis ita narratur (b): Ea tempestate Rex Childebertus inclitus Francorum Princeps comparato exercitu, Hispanias suo addere imperio volebat. Audita vero sancti viri fama, & quia sepulcrum ejus exigui parietes vallarent; caelesti Regi integra devotione votum nuncupavit: Si incolumis in regnum suum sancti Aviti intercessione revertetur, amplissimam se super ejus monumentum basilicam conditurum. Itaque in itinere multa quidem ab hostibus perpeffus est: sed quoties ei structæ essent insidiæ, toties sancti Aviti intercessione ab impendentibus periculis liberatus est, atque ita spes & triumphans rediit in regnum suum. Ann. Eccl. Tom. IX.

(b) Apud Sur. 10. 3. die 17. Junii.

Childebertus erigit templum S. Avito.

PAGIUS VIII. Floret S. Avitus Abbas Miciacensis.

Ad num. VII. Childebertus Rex anno DXXXI. adversus Gothos Hispaniam incolentes bellum movit, quod foror ejus Amalarici Regis uxor male ab eo haberetur, ut suo loco ostendimus. Cum vero Childebertus se bello illi accingeret, voto nuncupato promissit, se Basilicam amplissimam adificaturum in memoriam Sancti Aviti Abbatis Miciacensis superrime mortui, cujus sepulcrum exigui parietes ex vilissima ligni materia vallabant, ut narrat Baronius ex Auctore Vitæ hujus Sancti Abbatis apud Saurium ad diem XVII. Junii: sed quod ad illud bellum pertinet, perperam in præsens contulit. Monasterium Miciacense, ex munificencia Chlodovei Magni in Episcopatu Aurelianensi conditum fuit circa annum CDXCVIII. ut liquet ex Vita Sancti Maximini Abbatis Miciacensis, a Duchesnio Tom. I. publicata, diciturque hodie Monasterium Sancti Maximini, cujus Sanctus Avitus, Sancto Maximino demortuo, renunciatum est Abbas anno DXXXI. ut legitur in ejus Vita laudata, ubi tamen annus rei gestæ tacetur. Vivebat adhuc Sanctus Avitus anno DXXXIV. quo Sanctus Sigismundus Burgundiarum Rex occisus, ut videre est apud Ba-

Tunc vero insignem ædem (ut erat pollicitus) in loco supradicto extruendam curavit, usus ad eam exornandam solertia Uvaddonis unius ex proceribus suis, cujus operis mercede eum credimus minime frustratum. Illic enim assiduis miraculis virtutum gesta clarescunt, clausi patefcunt oculi, debiliu membra subito convalescunt, mutus vocem recipit, surdus auditum, &c. Hæc ibi auctor, ubi ejusdem Sancti res gestas quam fidelissime enarravit.

Rursus etiam postquam rediit, aliam constat ædificasse basilicam in loco ubi S. Eufychii eremitæ membra quiescebant, quam item antea voverat. Etenim in procinctu positus, antequam Hispanias ingrederetur, idem Childebertus valde pius sancti Eufychii eremitæ miraculis clari diverforium petiit, ut ejus precibus fulciretur; a quo de adipiscenda victoria responsum accepit. Id vero paucis Gregorius ita narrat (c): Ad hunc ergo senem Childebertus in Hispaniam abiens venit. Cumque ei quinquaginta aureos obtulisset; ait senex: Quid mihi ista profers? aliis qui ea pauperibus largiantur attribue; mihi autem hæc necessaria non sunt. L l l l

VIII.

(c) Greg. Tur. de Glor. conf. fess. c. 82.

ronium anno DXXVI. num. XLV. & seq. ubi eum Abbatem Nutiacensem appellat cum vulgatis exemplaribus Gregorii Turonensis in eo nomine corruptis. Denique Mabillonius sæcul. I. Benedictino pag. 613. ostendit, plerumque probabile esse Avitos duos in Miciacensi Monasterio floruisse Sanctitate, nimirum Avitum Presbyterum & Eremitam atque Avitum Abbatem Miciacensem. Ejus conjecturæ loco laudato legendæ. [1]

Ad num. VIII. Anno DXXXI. quo Childebertus Francorum Rex bellum movit adversus Amalaricum Visigothorum Regem, de quo numero præcedenti egimus, florebat in territorio Bituricensi Eufychius, qui tanquam Eremita inter spinarum condensationem ab hominum familiaritate se removerat, ad quem, ut refert Baronius ex Gregorio Turonensi in lib. de Gloria Confessorum cap. 82. Childebertus in Hispaniam abiens venit. Cum Eufychius ei victoriam promississet, vovit Childebertus se Basilicam adificaturum, in qua Senis membra quiescerent. Quare hoc Childeberti votum ad eum Christi annum etiam revocandum. Sancti Eufychii seu Eufitii Vitam publicavit Labbeus Tom. II.

IX.

Floret S. Eufychius Abbas Celule S. Eufychii ap-familiaritate se removerat, ad quem, ut refert Baronius ex Gregorio Turonensi in lib. de Gloria Confessorum cap. 82. Childebertus in Hispaniam abiens venit. Cum Eufychius ei victoriam promississet, vovit Childebertus se Basilicam adificaturum, in qua Senis membra quiescerent. Quare hoc Childeberti votum ad eum Christi annum etiam revocandum. Sancti Eufychii seu Eufitii Vitam publicavit Labbeus Tom. II.

NOTÆ

[1] Conjecturas Mabillonii reputantis Avitos duos in eodem Miciacensi Monasterio floruisse, cedere veritati demum compertæ ex vulgatis utriusque Aviti antiquis historiis, oportet. Igitur ex Avitis alter Miciacensem Abbatem, egit ejusque vitam sinceriores, quam quæ occurrerit Mabillonio, & ab Authore fere cœvo scriptam vulgarunt PP. Bollandistæ ad diem 17. Junii, qui & conciliunt obisse illum circa annum 527. Nec enim in genuina S. Abbatis vita legitur de Childeberto, qui expeditionem suam parans votum S. Avito nuncupaverit, audita fama miraculorum ejus superrime mortui. Illud enim superrime mortui in vita genuina non legitur. Alter vero S. Avitus, eodem, quo prior Avitus tempore in Gallias miraculorum gloria clarebat, & ad eremum in Petracocis in Sarlatensi Diocesi se contulit, nec unquam Monachus egisse in Miciacensi Monasterio legitur in vetusta ejus vita apud Bollandistas ad eamdem diem pag. 362. Nec in eadem vita quidquam legitur, quod Sacerdotem fuisse hunc S. Avitum suadeat. MANSI

CHRISTI
542.VIGILII PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 16.
TOTILÆ REG. I.

sum: sufficit mihi ut pro meis peccatis Dominum merear deprecari. Et adiecit: Vade & victoriam obtinebis, & quod volueris, ages. Tunc Rex aurum pauperi- rigit tem- plum S. Eutychio.

Child- bertus e- rum S. Eutychio.

sum: sufficit mihi ut pro meis peccatis Dominum merear deprecari. Et adiecit: Vade & victoriam obtinebis, & quod volueris, ages. Tunc Rex aurum pauperi- rigit tem- plum S. Eutychio.

Child- bertus e- rum S. Eutychio.

IX. Hoc item anno Domini quingentesimo quadragesimo secundo ponitur a pluri- bus obitus sancti Benedicti in Cassino monte: id quidem Gordiani nomine incertus auctor asserit in Actis sanctorum marty- rum Placidi & sociorum, cum vult se- quenti anno ab eorundem martyrio ipsum ex hac vita migrasse: verum cum id fa- ctum affirmat decimoquarto anno Justi- niani Imperatoris, procul abhorret a ve- ritate: nam hic annus decimus sextus eju- dem Imperatoris numeratur ab ipsis Ka- lendis Aprilis. Eadem sententia de anno Domini asseritur in Chronico Cassinensi, communiorque consensu recepta, magis quam dicentium eundem pervenisse ad

PAGIUS II. Biblioth. & ejus aliqua fragmenta Duches- nius Tomo I. Collect. Franc. In eremo Sancti Eustitii in Diocesi Bituricensi sita constructum est postea insigne Monasterium ad Carum am- nem, Gallice, *Celles en Berry*. Annus ejus mortis incertus. Legendus de eo Cointius in Annal. Ecclesiast. Franc.

X. Ad num. IX. & seqq. Agit de anno mortis Sancti Benedicti Abbatis Cassinensis Celeberrimi Baronius hoc anno, eamque tardius contigisse recte observat. Sed quod scribit, *Totilam* hoc tantum anno Regnum Gothorum in Italia ini- sse, & insequenti Sanctum Benedictum invisi- se, refellit ex Procopio, qui initium Toti- læ ad superiorem Christi annum pertinere in- dicat, ut supra ostendimus, & hoc anno in Campaniam, ubi Monasterium Cassinense situm, profectum esse testatur, ut anno sequenti vi- debimus. De anno autem Sancti Benedicti emor- tuali agemus anno DXLIV. quo Sanctissimus Abbas ad Deum migravit.

XI. Hoc anno *Arthurus* Britannorum Rex in præ- lio lethaliter vulneratus cognato suo *Constantino* Diadema Britanniae concessit, inquit *Galfri-*

annum Domini sexcentesimo tertium, cujus respectu hanc probatorem aliquan- do diximus: verum si res ad calculum quam exactissime redigatur, nec ipsa no- bis probari potest.

Etenim quomodo hoc anno mense Mar- tio dicere aliquo modo possumus ipsum sanctum Benedictum esse defunctum, cum necdum creatus esset Totilas Rex Go- thorum, quem hoc anno, occiso Theo- dibaldo, præcessit Araricus? Sed etsi eo- dem anno creatus sit Totilas, nondum in Campaniam duxisse copias constat ex iis quæ de ipso Procopius scripsit, qui ferme singula ejusdem Regis vestigia est confectatus: cum tamen satis ex sancto Gregorio certum sit, notum fuisse eidem Regi sanctum Benedictum, pluresque cum eo miscuisse sermones, atque ab ipso sub eodem Rege miracula edita esse: ut ad minus ad annum Domini quingentesi- mum quadragesimumquartum oportuerit eundem sanctum Benedictum pervenisse; ut ex iis quæ ex Procopio, junctis his quæ de eodem ex sancto Gregorio dicturi sumus, perspicuo intelligi potest. Ad hæc forte respectum habuit Leo O- stiensis, dum asserit, ipsum defunctum potius anno sequenti, Domini scilicet quingentesimo quadragesimotertio.

Qui vero eum tradidit longe post hæc tempora decessisse anno Christi sexcen- tesimo-tertio Marianus Scotus, inde ipsi errandi emerit occasio; quod cum in Actis sancti Mauri Abbatis ejusdem san- cti Benedicti discipuli asseratur, eum- dem sanctum Benedictum eo anno ex hac vita migrasse, cum contigit celebrari Pascha duodecimo Kalendas Aprilis: & quod ex tabulis astronomicis & Pascha- li computo id non inveniatur accidere potuisse nisi dicto anno sexcentesimo ter- tio,

duo Monemuthensis, cui suffragantur Malmes- buriensis lib. de Antiquit. Glaston. Sigebertus in Chron. ad annum CDXCI. ac Walterus Oxoniensis, Alanus Insulensis, Matthæus Flo- riegus, Auctor Annalium Monasterii Winto- niensis, & Thomas Rudbernus in majore sua Historia, quos omnes laudat, & sequitur Uf- ferius in Antiquit. Eccles. Britann. cap. 14. se- cundæ editionis. *Hic est Arthurus, de quo Bri- tonum nuga hodieque delirant: dignus plane quem non fallaces somniarent fabula, sed veraci- ter predicarent Historia, quippe qui labentem pa- triam diu sustinuerit, infractasque Civium mon- tes ad bellum acuerit,* inquit Malmesburiensis lib. I. de Gestis Reg. Angl. pag. 9. Matthæus Paris loquens de rebus sub Richardo primo, gestis narrat, anno *Dominice Nativitatis mil- lesimo centesimo nonagesimo primo* inventa esse apud Glasconiam (Urbem olim Angliæ in ter- ritorio Londinensi sitam, nunc vero pagum) ossa *Arthurii, in quadam vetustissimo recondita Sarcophago, circa quod due antiquissima pyrami- des stabant erecta, in quibus Littera erant exa- rata; sed ob nimiam barbariem & deformita- tem*

CHRISTI
542.VIGILII PAP.
3.JUSTINIANI IMP. 16.
TOTILÆ REG. I.

tio; mox in eam sententiam abiit, ut eo anno idem S. Benedictus diem extremum objerit: nam ipse sub eodem anno sic ait: *S. Benedictus Abbas (sicuti sui scri- bunt) duodecimo Kalend. Aprilium, sab- bato sancto Paschæ, in hoc anno vide- tur obiisse.* Verum sequenti potius an- no sexcentesimo quarto, & alias antea quingentesimo nono, dicta die celebra- tum Pascha in Ecclesia reperitur. At cum pluribus locis Dialogorum S. Gre- gorii invenitur longe ante illa tempo- ra Sanctus Benedictus esse defunctus, ni- hil est ut ex notata in Vita Mauri die obitus ejus possit elici veritas de ipsius in cælum transitu anno. Quomodo (rogo te) potuit sexcentesimo tertio anno Do- mini, qui fuit Pontificatus sancti Grego- *Ann. Eccl. Tom. IX.*

PAGIUS *tem legi minime potuerunt. Sarcophago Crux plumbea superposita fuerat, in qua exaratum erat: HIC IACET INCLIVS BRITONVM REX ARTHVRVS IN INSVLA AVALONIS SEPVLTVS. Polydorus vero Virgilius in Hi- storia Anglicana, quam an. MDXXXIII. Hen- rico VIII. dicavit, scribit: Ab hinc paucos annos positum fuit Arthurus in Glasconensi Cæno- bia sepulcrum opere magnificentum, quo posteri in-*

rii Pape novissimus, mori S. Benedictus, si ipse quarto sui Pontificatus anno scri- bens Gregorius libros Dialogorum, i- psorum libro secundo vitam recensuit & obitum S. Benedicti, multumque tempo- ris intercessisse sæpe demonstrat ab eju- dem S. Benedicti morte usque ad eam Dialogorum scriptionem? Hæc cum ita se habeant, non nisi mendum in Acta. Mauri irrepsisse dicendum est de ejus an- ni Paschatis mense vel die. Hæc autem dicta sunt ad redarguendos potius de tempore obitus S. Benedicti vulgatos er- rores, quam ad certum annum nobis incertum ejus ad Deum transitu statu- dum: plura enim ab eo præclare gesta post hæc sunt, quæ suis inferius redde- mus locis.

LIII 2 Quin-

telligerent, illum omnibus ornamentis dignum fuisse. Quare sepulcrum illud post tria ab ejus inventione sæcula in Monasterium, illud tunc celeberrimum, translatum fuerat, De Arthurii Successoribus videnda quæ anno DLXIV. in medium adduximus.
S. Casarii Arelatenis Archiepiscopi mors ex anno DXLIV. huc retrahenda.

JESU CHRISTI ANNUS 543.

VIGILII PAP. ANNUS 4.

JUSTINIANI IMP. 17. TOTILÆ REG. 2.

I. Q uingentesimus quadragesimus-tertius Domini annus post Basilii Consulatum secundus inscribitur, idemque a Procopio octavus belli Gothici numeratur, quo Totilas regni sui annum secundum auspiciatur, cujus istos in bello progressus hoc anno Procopius narrat: (a) Cæsena deinde nox Totilas ac Petra præsidia cepit, & paulo post se in Tusciam contulit; locisque in ea jam perterritatis, cum ad se nemo concederet, amne Tiborino transmissio, non tamen Urbis ingressus consueta, ad Campanos, & Samnites diuertit. Quid autem ei acciderit, cum Romam versus proficisceretur, ubi Narniam venit, audi sanctum Gregorium (b):

(a) Procop. de bello Goth. lib. 3. Totilas potitur Campaniam. (b) Greg. lib. 3. dial. c. 6.

II. Eodem namque Gothorum tempore, cum præfatus Rex Totila Narniam * venisset, ei vir vita venerabilis Cassius ejusdem urbis Episcopus occurrit. Cui quia ex conspersione semper facies rubere consueverat; hoc Rex Totila non conspersiois esse credidit, sed assidue potationis, eumque omnimodo despectit. Sed omnipotens Deus, ut quantus vir esset qui despiciebatur, ostenderet; in Narniensi campo, quo Rex advenerat, malignus spiritus coram omni exercitu ejus spatharium invasit, eumque vexare crudeliter cepit. Qui cum ante Regis oculos

A S. Cassio curatur Spatharius.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6036. SÆC. VI. Anno 20. D. 12. P. 5. April. Indict. 6. ERÆ HISP. DLXXXI. A.C. 543. JESU CHRISTI 543. VIGILII PAPÆ 7. JUSTINIANI IMP. 17. TOTILÆ REG. 3.

I. [1] Hic annus hac formula notatus: Post Consulatum Basilii V.C. II. vel secundum modum loquendi Victorianum; Post Consulatum Basilii V. C. anno tertio. Vicennalia Impertii

NOTÆ [1] P. C. Basilii V. C. II. Epistola Vigilii Papæ ad Cæsarium Arelatensem, & ad Auxantium. Epitome temporum & Indiculus Paschæ anno a Passione Domini DXVI. Iterum P.C. Basilii; secundum supputationem Continuatoris Marcellini comitis, de quo Pagius in Dissert. Hypatica pag. 319. quem morem Justinianus & eum deinceps secuti Imp. usurparunt, non Victorianum morem, qui anno uno præit; exempli gratia annus 543. apud Marcellinum dicitur: Post &c. Consulatum Basilii secundum, vel ut habet nostra temporum epitome: Iterum Post Consulatum Basilii. Apud Victorium Tanuensem vero: Anno tertio Post consulatum Basilii. In monumentis privatis non eadem omnino obtinuit consuetudo quod late ostendit Philippus a Turre in Dissert. apologetica de nummo Annæ Faustine pag. 113. & sequentibus. GEORGIUS

ad venerandum virum Cassium fuisset adductus: hunc ab eo vir Domini, oratione facta, signo Crucis expulit; qui in eum ingredi ulterius non præsumpsit. Sicque factum est, ut Rex barbarus servum Dei ab illo jam die veneraretur ex corde, quem despectum valde judicavit ex facie. Nam quia virum tantæ virtutis vidit, erga illum illa mens effera ab elationis fastu detumuit. Hæc Gregorius.

III. Cum autem Narnia decedens Totilas Utriculanæ civitati appropinquaret, quid acciderit, idem Gregorius his verbis inferius narrat (c): Fulgentius Episcopus, qui Utriculanæ Ecclesiæ præerat, Regem crudelissimum Totilam insensum omnimodo habebat. Cumque ad easdem partes cum exercitu pervenisset, cura fuit Episcopo per clericos suos xenia ei transmittere, ejusque furoris insaniam si posset, muneribus mitigare. Qua ille, ut vidit, protinus sprexit, atque iratus suis hominibus iussit, ut eundem Episcopum sub omni asperitate constringerent, eumque ejus examini servarent. Quem dum feroces Gothi, ministri scilicet crudelitatis illius tenuissent, circumdantes, eum uno in loco stare præceperunt, eique in terra circulum designaverunt, extra quem pedem tendere nul-

(c) Greg. dial. 1. 3. c. 12. Mira de S. Fulgentio Episc. Utricul.

a Justiniano vivente Justino suscepti, ad quæ referendum quod scribit Zonaras, anno Imperii ejus XVII. magnam columnam in vestibulo magni Templi collocatam esse, Cui equestris suam Statuam imposuit.

II. A num. I. ad XI. Est hic annus belli Gothici nonus, ideoque quæ Baronius hoc anno habet, pertinent ad præcedentem, qui octavus belli Gothici fuit. Procopius itaque lib. 3. de Bel. Goth. capp. 6. & 7. narrans quæ anno belli Gothici VIII. Christi scilicet superiori, contigere, ait: Deinde Totilas Cæsena ac Petram Castellam cepit. Aliquanto post in Tusciam sese contulit, ac tentatis Regionis illius Oppidis, cum ei permittere se nemo vellet, trajecto flumine Tiberi, Roma sinibus abstinuit, & in Campaniam ac Samnium repente ingressus, Beneventum, urbem validam, nullo negotio in potestatem

Gesta anno præcedenti inter Gothos & Romanos.

CHRISTI 543.

VIGILII PAP. 4.

JUSTINIANI IMP. 17. TOTILÆ REG. 2.

nullo modo auderet. Cumque vir Dei in Sole nimio astuaret, ab iisdem Gothis circumdatus & designatione circuli inclusus; repente conuscationes & tonitrua & tanta vis pluvie erupit, ut hi qui eum custodiendum acceperant, immensitatem pluvie ferre non possent. Et dum magna nimis inundatio feret, intra eandem designationem circuli in qua vir Domini Fulgentius stetit, ne una quidem pluvia gutta descendit. Quod dum Regi crudelissimo nunciatum esset, illa mens effera ad magnam ejus reverentiam versa est, cujus panam prius insatiabili furore sticibat. Sic omnipotens Deus contra elatas carnalium mentes potentia sua miracula per despectos operatur, ut qui superbe contra præcepta veritatis se elewant, eorum cervicem veritas per humiles premat. Hactenus Gregorius.

IV. Pergit autem Procopius Totilæ progressus in Campaniam atque Samnites dicere; quæ prætermittimus. Referemus vero, quid actum, dum in campania esset, cum S. Benedicto Juniori egregie sanctitatis viro: quod dignum perenni memoria factum idem S. Gregorius ita narrat (a): Fuit (inquit) quidam in Campania partibus intra quadragesimum Romanæ urbis milliarium, nomine Benedictus, equidem ætate juvenis, sed moribus grandævus, & in sanctæ conversationis regula se fortiter stringens. Quem Totilæ Regis tempore cum Gothi reperissent, hunc incendere cum sua cella moliti sunt. Ignem namque posuerunt, sed in circuitu arserunt omnia, cella vero illius igne comburi non potuit. Quod videntes Gothi, magisque sevienter, atque hunc ex suo habitaculo trahentes, non longe aspexerunt succentum clibanum, qui coquendis panibus parabatur, eumque in illo projecerunt, clibanumque clauserunt. Sed die altero ita illesus inventus est, ut non solum ejus caro ab ignibus, sed neque extrema ullo modo vestimenta cremarentur. Hæc Gregorius. Quæ vero, cum ulterius Totilas progressus est ad Cassinum montem, sexagesimo ab Urbe lapide, inter S. Benedictum Seniores & Totilam transacta sint, jam dicamus.

(a) Greg. dial. lib. 3. c. 18.

S. Benedicti junioris grande miraculum.

V. Adeo enim sanctissimi viri Benedicti in eodem Cassino monte vitam monasticam excolentis & virtute miraculorum effulgentis fama apud omnes increbuerat, ut ipsa potens etiam valuerit tru-

PAGIUS tem suam redegit, ejusque muros equavit solo. Quæ ideo Continuator Marcellini in annum post Consulatum Basilii V. C. II. mali confert. Eo in itinere Cassinum in Samnitibus positum, ubi S. Benedictus vixit, accessisse oportet; cum Sanctus Gregorius lib. 2. Dial. cap. 15. cujus verba recitat Baronius num. VI. asserat, Toti-

cem barbarum omnia cæde miscentem. Totilam Gothorum Regem ad eundem super montis verticem degentem petrahere. Quæ autem tunc gesta sint intermitissimum Dei virum & hominem barbarum crudelissimum, a S. Gregorio (b) rem gestam accurate narrante audiamus: Gothorum (inquit) temporibus, cum Rex eorum Totila sanctum virum prophetie habere spiritum audisset, ad ejus monasterium pergens, paulo longius substitit, eique se venturum esse nunciavit. Cui dum protinus mandatum de monasterio fuisset, ut veniret; ipse sicut per fida mentis fuit, an vir Dei prophetie spiritum haberet, explorare conatus est. Quidam vero ejus spatharius Riggo dicebatur, cui calciamenta sua præbuit, eumque induit vestibus regalibus fecit: quem quasi in persona sua pergere ad Dei hominem præcepit. In cujus obsequio tres qui sibi præceteris adherere consueverant Comites misit, scilicet Vulterium, Rudericum, & Blindinum, ut ante servi Dei oculos ipsum Regem Totilam esse simulantes, ejus latere obambulant; cui alia quoque obsequia quasi spatharii præberent; ut tam ex eisdem obsequiis, quam ex purpureis vestibus Rex esse putaretur.

(b) Greg. dial. lib. 2. c. 14. & 15.

Totilas de S. Benedict. experimentum.

VI. Cumque idem Riggo decoratis vestibus, obsequentiam frequentiam comitatus monasterium fuisset ingressus, vir Dei eminus sedebat. Quem venientem conspiciens, cum jam ab eo audiri potuisset, clamavit, dicens: Pone fili, pone, hoc quod portas, non est tuum. Qui Riggo protinus in terram cecidit; & quia tanto viro illudere præsumpsisset, expavit; omnesque qui cum eo ad hominem Dei veniebant, terræ consternati sunt. Surgentes autem, ad eum propinquare minime præsumperunt, sed ad suum Regem reversi nuntiaverunt trepidi in quantavelocitate fuerant deprehensi. Tunc per se idem Totila ad Dei hominem accessit: quem cum longe sedentem cerneret, non ausus accedere, sese in terram dedit. Cui cum vir Dei bis terve diceret, Surge, sed ipse ante eum de terra erigere se non auderet: Benedictus Christi Jesu famulus per semetipsum dignatus est accedere ad Regem, prostratumque de terra levavit, & de suis actibus increpavit: atque in paucis sermonibus cuncta que illi erant ventura prænunciavit, dicens: Multa mala facis, multa mala fecisti: jam aliquando ab iniquitate conquiesce. Equi-

VI.

Restrañt: actæ inter S. Benedictum & Totilam.

lam ad Dei Virum accessisse, & Sanctum Benedictum, postquam eum increpavit, ei inter alia dixisse: Novem annis regnans, decimo morieris. Addit Divus Gregorius: Atque ex illo tempore minus crudelis fuit. Quam prophetiam impletam fuisse infra visuri sumus.

quidem Romam ingressurus es, mare transferturus, novem annis regnans decimo mortuus. Quibus auditis Rex vehementer territus, oratione petita, recessit; atque ex illo jam tempore minus crudelis fuit & non multo post Romam adit, ad Siciliam perrexit, anno autem regni sui decimo omnipotentis Dei judicio regnum cum vita perdidit.

Præterea Canusina Antistes Ecclesiæ ad eundem Dei famulum venire consueverat, quem vir Dei pro vita sua merito valde diligebat. Is itaque dum cum illo de ingressu Regis Totilæ & Romanæ urbis perditione colloquium haberet, dixit: Per hunc Regem civitas ista destruetur; ut jam amplius non inhabitetur. Cui vir Domini respondit: Roma a gentibus non exterminabitur, sed tempestatibus, coruscis, turbidibus, ac terræ motu fatigata, in semetipsa marcescet. Cujus prophetiæ mysteria nobis jam facta sunt luce clariora, qui in hac urbe dissoluta magna, exersis domos, destructas ecclesiâs turbine cernimus; ejusque adificia longo senia laxata, quia ruinis crebro-scentibus prosteruntur, videmus. Quamvis Honoratus ejus discipulus, cujus mihi relatione compertum est nequaquam ex ore illius audisse perhibet: sed quia hoc dixerit, dictum sibi a fratribus fuisse testatur. Hastenus de his Gregorius.

VII. Quid de Urbis clade S. Benedictus vaticinatus.

VIII.

Quæ præterea eodem ferme tempore inter eundem sanctum Benedictum & Gallam unum ex Totilæ Ducibus acta sint, idem sanctus Gregorius inferius ita recenset (a): Gothorum quidam, Gallæ nomine, perfidiae fuit Ariana, qui Totilæ Regis eorum temporibus contra Catholicæ Ecclesiæ religiosi viros ardore immansissima crudelitatis exarsit; ita ut quisquis ei clericus, monachusve ante faciem venisset, ab ejus manibus nullo modo exiret. Quadam vero die avaritiæ suæ aestu succensus, in rapinam rerum inhians, dum quondam rusticum tormentis crudelibus affligeret, eumque per supplicia diversa laniaret; victus penitus rusticus, sese res suas Benedicto Dei famulo commendasse, professus est, ut dum hoc a torquente creditur, suspensa interim crudelitate ad vitam hora repararetur. Tunc idem Gallæ cessavit rusticum tormentis affligere; sed ejus brachia loris fortibus astringens, ante equum suum cœpit impellere, ut quis esset Benedictus qui ejus res susceperat, demonstraret. Quem ligatis brachiis rusticus antecedens, duxit ad sancti viri monasterium, eumque ante ingressum cellæ solum sedentem reperit & legentem. Eidem autem subsequenti & savienti Gallæ rusticus dixit: Ecce iste est de quo dixeram tibi, Benedictus pater.

(a) Greg. dial. lib. 2. c. 31.

De Gallæ Duce & S. Benedicto.

Quem dum fervido spiritu cum perversa mentis insania fuisset intuitus, eo terrore quo consueverat acturum se existimans, magnis cœpit vocibus clamare, dicens: Surge, surge, & res istius rustici redde, quas accepisti. Ad cujus vocem vir Dei protinus oculos levavit a lectione, eumque intuitus, mox etiam rusticum qui ligatus tenebatur attendit. Ad cujus brachia dum oculos deflexisset, mirro modum tanta celeritate cœperunt illigata brachiis lora devolvere, ut dissolvi tam concite nulla hominum festinatione potuissent. Cumque is qui ligatus venerat, capisset subito astare solutus; ad tantæ potestatis vim tremefactus Gallæ ad terram corruit, & cervicem crudelitatis rigida ad ejus vestigia inclinans, se orationibus illius commendavit. Vir autem sanctus a lectione minime surrexit; sed vocatis fratribus, eum introrsus tolli, ut benedictionem acciperet, præcepit. Quem ad se reductum, ut a tantæ crudelitatis insania quiescere deberet, admonuit. Qui fractus recedens, nil ulterius petere a rustico præsumpsit, quem vir Domini non tangendo, sed respiciendo solverat. Hucusque de his Gregorius.

IX.

Novit Gallæ divinam virtutem.

X.

Cum vero Gothorum exercitus ad Vulturum fluvium super Capuam, ubi amnis transmeabilis equis est, iturus ad Samnites pervenisset: quid ibi acciderit, recenseamus ex eodem S. Gregorio Papa, qui ait (b): in eadem provincia Samniti, quam supra memoravi, idem Libertinus vir pro utilitate monasterii carpebat iter. Dumque Darida Gothorum Dux cum exercitu in loco eodem venisset, Dei servus ex caballo quo sedebat, ab hominibus ejus projectus est. Qui jumentum perdit libenter damnum ferens, etiam flagellum, quod tenebat, diripientibus obtulit, dicens, Tollite, ut habeatis qualiter hoc jumentum minare valeatis. Quibus dictis, protinus se in orationem dedit. Cursu autem rapido prædicti Ducis exercitus pervenit ad fluvium qui vocatur Vulturum, ibique equos suos singuli cœperunt hastis tundere & calcariis cruentare; sed tamen equi verberibus casti, calcariis cruentati fatigari poterant, moveri non poterant: sicque aquam fluminis tangere, quasi mortale præcipitium pertimescebant. Cumque diu cadendo secessores singuli fatigarentur; unus eorum intulit: Quia ex culpa, quam seruo Dei in via fecerant, illa sui vitæ dispensanda tolerabant. Qui statim reversi post se Libertinum repererunt in oratione prostratum. Cui cum dicerent: Surge, tolle caballum tuum: Ille respondit: Ite cum bono: ego caballo opus non habeo. Descendentes vero, invitum eum in caballum, de quo deposuerant, levaverunt & pro-

(b) Greg. Dial. lib. 1. c. 2.

S. Libertini res gestæ cum Duce Gothorum.

protinus abscesserunt. Quorum equi tanto cursu illud quod prius non poterant transire flumen transierunt, ac si ille fluminis alveus aquam minime haberet. Sicque factum est, ut cum seruo Dei unus caballus suus reddidit, omnes a singulis reciperentur. Hæc Gregorius: ita quidem Deus in omnibus ferme locis virtutis suæ vestigia impressa reliquit.

XI.

(a) Procop. de bello Goth. lib. 3.

Progr. Totilæ.

Sed quid post hæc Totilas? audi a Procopio, ubi ista dicit (a): Beneventum munitissimum oppidum nullo in potestatem labore redegit, ejusque muros in solum mox diruit; ne forte exercitus aliquis & Byzantio eo se conferens, ut e loco munito in Gothos impetu facto, negotium illis exhiberet. Neapolitanos deinde obsidere decrevit; quandoquidem se intra urbem recipere, etsi pleraque quidem & allicibilia prædicantem, hi proferus renuerent. Conon eam tunc urbem custodiebat cum Isauris, Romanisque mille. Sed Totilas ipse cum maxima copiarum parte haud procul e mœnibus castris positus quiescebat, parteque exercitus ad Cumas dimissa; cum his & aliis simul munitissimis locis positus, pecuniarumque numero non mediocri. Feminas vero quasdam patricias captis in oppidis per suos comprehensas nulla proferus affectu injuria, sed summa cum diligentia libere abire permisit: unde factum est, ejus ut nomen, ut sapientia, ita & benignitatis celebre apud Romanos jam esset & maximi fieret. Ex S. Benedicti monitis (ut ex S. Gregorio nuper diximus) hoc esse lucratum Totilam, ut redditus mitior ejusmodi humanitatis & continentie exempla ederet, postsumus intelligere. Sed pergit Procopius:

XII.

Cumque nupiam hostes sibi obviam irent, paucis e suo exercitu circummissis, res memoratu dignas gerebat. Brutios itaque & Lucanos subegit, Apuliaque & Calabria simul potitus, publica tributa frequenter exigere, & omnium rerum proventus rapiendo & fraudando sibi habere, cætera haud secius factitare ac Italiae sortitus jam esset Imperium. Hæc Procopius: quibus ista ex sancto Gregorio sunt addenda de eodem Totila, dum in Apulia versaretur, & sanctum Sabinum Canusinum Episcopum adiit, æque ac fe-

PAGIUS

III. Beneventum anno superiori Neapolis presentia Totilæ expta.

A num. XI. ad XV. Narrat Baronius, Beneventi & Neapolis expugnationem, quam Procopius citatus asserit, factam esse a Totila anno VIII. belli Gothici. Verum Beneventum anno superiori, ut mox demonstravi, in potestatem Totilæ venit; Neapolis vero, quam diuturna obsidione pressam refert Procopius, ipso fine anni belli Gothici VIII. a Totila capta, ideoque hoc anno ante verum tempus. Refert enim Procopius Neapolitanos, quos plurimum famis necessitas urgebat, spondisse se Urbem intra dies XXX. tradituros, & Toti-

cerat cum sancto Benedicto, experturus, num (quod auditu perceperat) esset in ipso spiritus prophetiæ. Hic ille Sabinus, qui pluribus (ut diximus) legationibus Romani Pontificis illustratus, jam senio viribus corporis fractus, sed animo vigens, & cum oculorum luce privatus penitus esset, spiritu tamen futura noscens, Prophetæ & videntis nomen fuerat consecutus. Ait ergo de eo Gregorius (b):

(b) Gregor. dial. lib. 3. c. 5.

XIII. De S. Sabinio Episcopo Canusino & Totila.

Hunc Rex Gothorum Totila prophetia habere spiritum audiens, minime credit, sed probare studuit quod audivit. Qui cum in iisdem partibus devenisset, hunc vir Domini ad prandium rogavit. Cumque jam ventum esset ad mensam, Rex discumbere noluit, sed ad Sabinum venerabilis dexteram sedit. Cum vero eidem Patri puer ex more poculum vini præberet, Rex sileter manum tetendit, eumque per se Episcopo vice pueri præbuit, ut videret an spiritu prævidentiæ discerneret, quis ei poculum præberet. Tunc vir Dei accipiens calicem, sed tamen ministrum non videns, dixit: Vivat ipsa manus. De quo verbo Rex letatus erubuit; quia quamvis ipse deprehensus sit, in viro tamen Dei quod querebat invenit. Hæc de his quæ tunc inter Totilam & Sabinum sunt gesta Gregorius.

XIV.

Accidit autem inter hæc, ut cum Neapolis arcta obsidione perstringeretur, auxilium expectaret ab Imperatore. At cum classis ab eo missa ad Neapolitanum litus ventorum impulsibus naufragium passus esset, quique & fluctibus emerferant, in Gothorum devenisset potestatem; his perterriti Neapolitani, Totilæ sese dederunt. Horum deditione anni hujus periodum Procopius claudit Totilæ rerum gestarum. Quod vero Totilas tantam præstitit superatis humanitatem, non parcendo tantum, sed alendo & commeatum eisdem præbendo, ut neque aliquis propinquorum vel intimorum amicorum talia illis officia exhibere valuisset (ut idem auctor pluribus narrat) plane apparuit, quantum ex S. Benedicti congressu atque monitis barbarus profecisset: effectus insuper summæ justitiæ cultor, cum videlicet anno sequenti in armigerum suum animadvertit, quod virgini vim in-

lam tres menses implendæ conventioni præstitisse: Verum obesse, inquit Procopius, summam victus inopia coacti dictum diem non expectare, paulo post in Urbem Totilam ac Barbaros acceperunt. Simul hęc, simul annus VIII. huius belli a Procopio scripti decessit. Tum Neapoli potitus Totilas, eam captis præstitit humanitatem, qua nec in hostem nec in Barbarum cadat; ideoque Totila ex congressu cum divo Benedicto Abbate Cassinensi mitior factus est, & Neapolis hujus Christi anni initio Totilæ dedita.

CHRISTI
543.VIGILII PAP.
4.JUSTINIANI IMP. 17.
TOTILÆ REG. 2.

intulisset, cui & morte affecti armigeri bona dari voluit: quæ omnia fufius Procopius scriptis est profecutus.

XV. Quod vero ad res bellicas Orientales pertinet, rursùm rupto fœdere Rex Per-

PAGIUS
IV.
Romani
& Persæ
male ha-
biti.

Ad num. XV. secundum Chofrois in Romanos expeditionem consignavimus anno DXLI. quo eam contigisse ex dicendis anno DXLV. num. V. constabit. Hoc vero anno cum Persis, quæ Constantinopoli grassabatur, Persas etiam, omnesque barbaros incessisset, (ut scribit Procopius lib. 2. de bell. Pers. cap. 23. & capp. 24. & 25.) Justinianus iussit Martino Magistro militum per Orientem, aliisque Ducibus, ut in Persarum irruerent, quod & ab illo præstitum. Verum Romani hostili impetu fracti, effuse omnes fugerunt, Persæque victores exiterunt: Acceperunt Romani tum cladem magnam, nec parem huic unquam antea, inquit Procopius cap. 25. qui postea loquitur de his, quæ anno sequenti gesta sunt. Quod prælium hoc anno habitum affirmat Continuator Marcellini, qui ad Indict. VI. post Consulatum Basilii anno II. ait: In Oriente Persis adhuc tentibus confictum cum nostris, subauditur, est. Hinc liquet, tertiam Chofrois irruptionem pertinere ad superiorem Christi annum; cum Procopius postquam hanc narravit, de isto prælio mentionem faciat. Illud Baronius in annum DXLIV. perpetam differt, ut ibidem num. X. videre est.

V.
S. Mauri
missio in
Gallias.

Hoc anno Episcopus Cenomanensis Flodegarium Archidiaconum & Harderadam Vicedominum misit in Italiam ad Sanctum Benedictum, qui ab eo peteret, ut Regulam suam & Monachos aliquos ad se transmitteret Benedictus Maurum suum discipulum cum quatuor Monachis, Legatis Antistitis assignavit. Mauroque librum Regula quam ipse Sanctus manu sua scripserat, dedit, ut testatur Faustus Sancti Mauri socius in ejus Vita, quam sub Bonifacio III. Papa, anno sc. DCVII. litteris tradidit. Odo Abbas Glannafoliensis anno Christi octingentesimo sexagesimo tertio, postquam Reliquias Sancti Mauri ex Andegavia in Burgundiam transtulit, cum rediret, a Clerico Abrincatino, qui Roma revertebatur, fortuito Vitam illam nactus est, & publicavit, ut ipsemet testatur in Epistola dedicatoria ad Adelmodum Cenomanicæ Ecclesiæ Archidiaconum. In ea ait Odo: Reperi in sportula cujusdam Clerici quæternunculos nimia pene vetustate consumptos, antiquaria & obtusa olim conscriptas manu, Vitam Sancti Benedicti, ac quinque discipulorum ejus continentes, Honorati videlicet, Simplicii, Theodori, Valentiniiani atque Mauri, quos vix emerui datis non paucis redimere nummis. Et quia tam inculto sermone, quam vitio Scriptorum depravati videbantur, Vitam Beati Mauri, prout potui, corrigere satagens viginti dierum plus minus consumpto labore, salva fide dictorum ac miraculorum ibi reperorum, sicut nunc habetur, apertiore eam legentibus reddidi & expressi.

VI.
Vita S.
Mauri sin-
cera per
plura sa-
cula exi-
stimata.

Eam Vitam sub mediæ ætatis Auctores, uti Abbo Floriacensis Abbas, Marianus Scotus, Siebertus Gemblacensis, alique tanti fecere, ut licet in ea Sanctum Benedictum XII. Kalend. April. seu die XXI. mensis Martii, in Vigilia Paschæ ad Deum migrasse, adversus omnem verisimilitudinem asseratur, maluerint tamen in absurdas abire opiniones, quam ejus sincer-

farum in Romanum Imperium immisit exercitum: hoc enim anno a Procopio secunda ponitur Cosrois in Romanos expeditio, cum Belisarius adversus eum bellum gesturus in Persidem missus est: ubi

ritatem in dubium revocare. Certe ait Mabilonius in Observat. præviis ad Vitam illam, quæ sæculo primo Benedictino legitur, Odo Glannafoliensis Abbas, qui eum in lucem edidit, non tantum fuit Vir eruditus, prout illa ferebant tempora, quod ex stylo satis apparet; sed etiam apprime sincerus & a furo alienus. Principio enim in Epistola sua Lectorem monet de styli emendatione a se facta, Deinde in veritate qua Jesu est, se vera scribere protestatur. Postremo in Historia Restaurationis Glannafoliensis Monasterii sollicitè omnino inculcat Viros graves, a quibus ea, quæ narrat accepit. Ea vero indicia esse hominis, qui verax esse cupit & videri, nemo candidæ mentis negaverit.

Verum enimvero ex ipsomet Sancti Mauri Vita certo colligi potest, eam ab Odone interpolatam, & Scriptio Faustii aliqua addita, quæ hic literis mandare non potuit, Faustus v. g. Episcopi Cenomanensis, ad quem Sanctus Maurus missus, non expresserat nomen, ut sæpe alii Biographi, & tamen Odo eum Episcopum, Bertichramnum vocat, qui nonnisi ex eunte hoc sæculo, & sequenti ineunte Cenomanensem Ecclesiam rexit. Morem sui temporis secutus est Odo, & quæ indubitata esse arbitratur, ut passim alii Interpolatores, adjecit. Videbat divum Benedictum XII. Kal. April. non solum in Monasteriis sui Ordinis, sed etiam in variis Martyrologiis coli, persuasumque habebat, uti passim nostro sæculo Viri doctissimi, Sanctos celebrari his, quibus obierit diebus. Quare non dubitavit, quin, ubi in Vita a Fausto scripta dicebatur, Sanctum Patriarcham septimo Kalendas Aprilis ad Deum migrasse, numeri corrupti fuissent, cum ejus memoria XII. Kalendas ejusdem mensis singulis annis recoleretur. Ipsemet se aliqua in ea Vita immutasse diferte fatetur, cum ait Vitam beati Mauri, prout potui, corrigere satagens.

Nec refert, quod in veritate, qua Jesu est, se vera scribere, nihilque Faustii textui inseruisse protestetur. Anno enim DVIII. vidimus, Faustum Sancti Severini Abbatis Agaunensis discipulum, ejus diem emortualem non memorasse, & tamen Anonymum, qui eam Vitam interpolavit, licet diem mortis ejus in eam intruferit, aut verius diem ejus cultus pro die ejus mortis notarit, scribere se nihil ejus Historiæ inseruisse, quod a præfato Fausto Presbytero non accepit, & licet verba non ipsa, sensum tamen & ordinem ejusdem lectionis funditus sese executum esse: Mitto alia, quæ ibidem ostendimus, ab eodem Anonymo in Vitam Severini infarta fuisse. Mitto etiam varia exempla sparsim in hoc Opere producta quibus manifestum fit, Vitarum Sanctorum Interpolatores similibus protestationibus non raro usos fuisse, quod quæ adderent, vera esse arbitrarentur, quamvis cum veritate pugnant. Quare summo hæc error creditum, Sanctum Benedictum XII. Kalend. April. in Vigilia Paschæ demortuum, quod in eum diem festum ejus incidat, hic vulgaris error a nobis emendandus, & Sancti Patriarchæ mors an-

VII.
Ab Odone
interpolata.

VIII.
Interpolatores se
nihil vitæ
SS. adde-
re de more
protestantur.

CHRISTI
543.VIGILII PAP.
4.JUSTINIANI IMP. 17.
TOTILÆ REG. 2.

bi uno tantum castro capto eodemque postea amisso, nihil præterea memoria dignum est factum, Deo adversus Romanos pro Persis pugnante: cum vide-
Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS

anno tandem suo reddenda. Porro Legationem Innocentii Episcopi Cenomanensis, qui perperam in Vita Sancti Mauri Bertichramnus ab Odone vocatur, infra constabit, ad hunc annum pertinere, ex accessu Sancti Mauri anno sequenti in Galliam, ac præterea nonnisi eodem anno VII. Kalend. Aprilis in vigilia. Resurrectionis Christi S. Benedictum ad superiores evolasse, licet nullus hæc annus ejus emortualem in lucem eduxerit.

IX.
Terra mo-
tus uni-
versalis.

Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXXVI. Kalend. Septembris hujus Christi anni inchoato ait: Hoc anno missis Septembris sexto die, hebdomadis primo, Indictione septima (non vero prima, ut in versione Theophanis perperam legitur) magnus terra motus totum terrarum Orbem concussit, adeo ut Urbis Cyzici pars media corruerit. Eodem anno ingens illa aenea Columna ad Palatium posita, que dicitur Augustus, absoluta est; & equestris Imperatoris Justiniani Statua in eam sublata.

X.
S. Theo-
philus A-
danensis
Ecclesiæ
Oeconomi
penitenti-
æ &
mors.

Justiniano Imperante florebat Sanctus Theophilus Ecclesiæ Adanensis in Cilicia secunda Oeconomus, cujus Historiam penitentia & conversionis scripsit Eutychanus, ejusdem Adanensis Ecclesiæ Clericus, qui sancto Theophilo familiaris fuit, cum se in ejus ædibus natum, eoque perpetuum comitem fuisse testetur, eaque scripserit, quæ ipsemet viderat & audiverat. In ea Historia narrat Eutychanus Theophilum præclare admodum & divine dispen-

licet ægritudo invaserit Romanum exercitum, adeo ut vix pars ejus tertia servari potuerit. Scribit hæc Procopius (a) pluribus: sed ad institutum ista satis.
M m m m Quin.

(a) Procop.
de bello
Pers. lib.
2.

tantem res omnes & loca, quæ pertinebant ad Ecclesiam Adanensem, a quibusdam inimicis & malevolis per calumniam accusatum, ab Adanensi Episcopo suo Oeconomi officio privatum fuisse, sed Theophilum, ut pristinam dignitatem recuperaret, suadente diabolo, abnegationem Christi, ipsiusque Matris propria manu subscriptam, ceraque obfirmatam Caco-dæmoni tradidisse: Peracta vero deinde penitentia, & misericordia beatæ Virginis sapissime & instantissime implorata, nefandam suam syngrapham a Beata Virgine iterum recepit. Qua accepta Theophilus, sequenti die, cum esset dies Dominicus, vadens ad Ecclesiam, post lectionem Sancti Evangelii, se repente proicit ad pedes Sanctissimi Episcopi, & cum singulariter ei narrasset omnia, quæ ab ipso facta fuerant, & chartam in manus tradidisset obfirmatam, admirantibus omnibus petiit, ut legeretur in ambone. Quo facto rogavit Episcopum, ut nefaria illa charta igne exureretur, quod etiam factum est. Deinde Theophilus accurrens ad templum Deiparæ, tribus post diebus, salutatis omnibus Fratribus, qui aderant, tradidit beatam animam in manus Domini. Hanc Historiam referunt Surius & Bollandus ad diem quartum mensis Februarii, & Lambecius lib. VIII. Bibliothecæ Casaræ, ubi plures illustres Scriptores adducit, qui mirandæ hujus conversionis meminerunt.

JESU CHRISTI ANNUS 544.

VIGILII PAP. ANNUS 5.

JUSTINIANI IMP. 18. TOTILÆ REG. 3.

T. Totilas tentat literis Senatium.

Quingentesimus quadragesimus quartus Christi annus notatus reperitur in Consularibus tabulis post Basilii Consulatam tertio, idemque a Procopio numeratus belli Gothici nonus: quo Totilas Urbem cogitans, eam prius literis ad Senatam iterum scriptis quam armis tentare decrevit. Sed cum Joannes Praefectus, Constantinopoli olim missus, illic esset, Senatam in officio continens, illi rescribere vetuit: cujus rei causa Totilas indignatus, Romanam versus ad ejus obsidionem exercitum movit; cum istis admonitus Justinianus, Belisarium e bello Persico revocans in Italiam misit. Haec sunt quae hoc anno nono Gothici belli accidisse Procopius tradit, additque hoc item anno factum, ut omnes qui Arianæ heresim Romæ suspecti haberentur, ne proderent Gothiis itidem Arianis Urbem, inde protinus pellerentur: id opera (ut creditur) Vigilii Papæ, a quo etiam illud procuratum fuisse videtur, ut Belisarius in Italiam mitteretur. Haec quidem primo accipere a Procopio, qui ait (a): Ipse vero cum majori & reliquo parte exercitus ad circumjecta Urbis loca ducere statim contendit. Cujus profectioe cognita Imperator, etsi fortissime adhuc sibi insistentibus Persis, mittere rursus in Italiam Belisarium cogitur.

(*) Procop. de bello Goth. lib. 3.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6037. SÆC. VI. Anno Eræ Hispan. DLXXXI. A.C. 544. JESU CHRISTI 544. VIGILII PAPÆ 8. JUSTINIANI IMP. 18. TOTILÆ REG. 4.

I. [1] Hic annus ista formula notatus: Post Consulatum Basilii V. C. III. vel juxta modum loquendi Victorianum: Post Consulatum Basilii V. C. anno IV. Ad num. I. & seq. Est hic annus belli Gothici decimus, non vero nonus; ideoque quæ

NOTÆ [1] P. C. Basilii V. C. III. vel secundum modum loquendi Victorianum: Post Consulatum Basilii V. C. anno IV. Vetus Inscriptio apud Beldetum pag. 86. n. 18.

... TER P. C. FL. BASILII, V. C. CONS.

Hanc huic anno tribuit Blanchinus. At in literis detritis una tantum litera I deesse potest; ex quo fiet ut, ITER. Legi debeat ideoque inscriptio ad A. D. 542. sit revocanda. GEORGIUS

Hæc ipse. Quod vero de his rogatus a Vigilio Papa Justinianus Imperator annuerit, audi quæ Arator in præfatione ad ipsum Vigilium præfixa Heroico carmini, quo Acta Apostolorum cecinit, habet his versibus:

Mœnibus undisonis bellorum incendia cernens, Pars ego tunc populi tela paventis eram. Publica libertas, Vigilii sanctissime Papa, Advenit incluso solvere vincula regi. De gladio rapiuntur oves, Pastore ministro, Inque humeris ferimur, te revocante, piis. Corporeum satis est sic evasisse periculum, At mihi plus animæ nascitur inde salus. Ecclesiam subeo, dimissa naufragus aula. Persida mundani desero vela freti, &c. Ad finem vero hæc habet: Te duce, tyro lego, te dogmata disco magistro: Si quid ab ore placet, laus monitoris erit.

Vigilii opera Urbs liberata.

Hæc

Cardinalis doctissimus hoc anno de Sacerdotibus Arianis Roma ejectis, ex Procopio narrat, ad annum superiorem pertinent. Procopius enim lib. 3. de Bell. Goth. cap. 9. scribit, Totilam, cum accepisset Romanos a Cæsarianis male haberi, per Literas ad Senatam scriptas Romanorum animos tentasse, quæ nocte intempesta in celeberrimis Urbis partibus affixa in publicam notitiam venerunt. Mox Romani Duces suspector sibi Arianos Sacerdotes omnes Urbe exterminarunt. His Totilas auditis cum majori parte exercitus Romanam versus iter instituit. Imperator vero Belisarium adversus Totilam mittere necesse habuit, inquit Procopius, subdens abiisse hyemem unaque annum IX. belli Gothici. Quare ex Literæ anno superiori a Totila scriptæ, & Gothicus exercitus Romanam properare jussus. Belisarius tamen currentis Christi anni initio in Italiam missus, exeunte scilicet anno IX. belli Gothici.

Annus belli Gothici X.

An-

CHRISTI 544.

VIGILII PAP. 5.

JUSTINIANI IMP. 18. TOTILÆ REG. 3.

Hæc ad Vigilium Papam Arator; qui hoc eodem anno jam ordinatus Romanæ Ecclesiæ subdiaconus ipsum nobile e-lucubratum a se carmen, quo luculenter Apostolorum Acta a Luca conscripta profecutus est, egregium opus Vigilio Papæ obtulit: nam quo die, mensis & anno id factum, continet Vaticanus codex ejusdem carminis, in quo ista leguntur.

II. Arator Subdiac. carmen in Act. Apostol. Vigilii offert.

* Cum c. jus.

Beato Petro adjuvante, oblatus est hujusmodi codex ab Aratore subdiacono sanctæ Ecclesiæ Romanæ, & sancto & Apostolico viro Papa Vigilio, & susceptus ab eo die VIII. Idus Aprilis in Presbyterio ante Confessionem beati Petri, cum ibidem plures Episcopi, presbyteri, diaconi, & cleri pars maxima interesse. Quem cum ibidem legi pro aliqua parte fecisset, Surgentius vir venerabilis Primicerius scilicet Notariorum in scrinio dedit Ecclesiæ collocandum. Cujus beatitudinem litterati omnes doctissimique continuo rogaverunt, ut eum juberet publice recitari. Quod cum fieri præcepisset, in ecclesia beati Petri, quæ vocatur, Ad Vincula, religiosorum turba convenit; atque eodem Aratore recitante, distinctis diebus, ambo libri, septem vicibus, sunt auditi, cum unius medietas libri tantummodo legeretur propter repetitiones assidas, quas cum frivore multiplici postulabant. Eadem hæc repetitio facta est his diebus: Prima Idibus Aprilis, secunda decimo quinto Kalendas Maii, quarta vero tertio Kalendas Junii, tertio anno post Consulatum Basilii V. C. Indictione VII. Hæc ibi. Porro de eodem Aratore poeta, qui Apostolorum Acta metro cecinit, hos habet versus Venantius Fortunatus (a):

Sortis Apostolica quæ Gesta vocantur & Actus, Facundo eloquio vates sulcavit Arator. At de ipso satis. Ann. Eccl. Tom. IX.

(a) Fortun. carm. de vita S. Martini l. 1.

PAGIUS Anno superiori exercitum Gothicum Romanam propius accessisse, certum faciunt versus, quos Arator S. R. E. Subdiaconus præfixit Carmini heroico, quo Acta Apostolorum cecinit: Mœnibus undisonis bellorum incendia cernens, Pars ego tunc populi tela paventis eram. Vide alia Carmina a Baronio recitata, qui probat ex Codice Vaticano Aratoris Librum Romanæ susceptum fuisse a Vigilio Papa VIII. Idus April. tertio anno post Consulatum Basilii V. C. Indict. VII. ideoque præfati, postquam anno superiori adventante exercitu Gothico Romam trepidatum fuisset, quod etiam illud adverbium Tunc satis innuit. Sirmundus in Notis ad Ennodium eandem annotationem ad Carmina Aratoris, quam Baronius exhibet, ex MSS. Codicibus auctiorem dedit; eaque etiam legitur Tomo I. Novæ Bibliothecæ Labbei. Ex ea di-

scimus, Aratorem Virum fuisse illustrem ex Comite Privatorum, & ex Comite Domesticorum. Hinc cum Trithemius illam annotationem legisset, ait: Ubi nunc his temporibus tale studium Literarum? Ubi amor scientia Salutaris? Religiosi nostri & Nobiles, Clerici quoque & Pontifices, non Libros, sed census audiunt: non Literas, sed avaritiam colunt. Jam legit Antimachus plura Carmina, & recedentibus singulis, vix unicus Plato invenitur, & remanet. Sed de his importune jam loquimur. Ita Trithemius in lib. de Script. Ecclesiast. qui usque ad initium sæculi XVI. vitam protraxit.

Quod autem ad Orientales res pertinet, hoc anno a Procopio (b) bellum Persicum scriptis prosequente tertio ponitur Cosrois in Romanorum ditionem irruptio, cum Sergiopolim tentavit civitatem, quæ præsidio S. Sergii munita, ejusque patrocinio defensa, illæsa permanisset: de qua primum quid idem Procopius tradat, audiamus: Vere (inquit) postea ineunte, Cosroes tertiam in Romanorum regionem irruptionem maximo fecit exercitu, Euphratem dextrorsus habens. Candidus autem Sergiopolis Praefectus postquam Persarum exercitum prope mœnia perspexit, timens & sibi & civitati quod pacta inter eos prius non servaverit, sese ultro excusans, Cosrois occurrit, ac rogans, ne propterea civitati sit iratus: nam ei pactam pecuniam nunquam fuisse, quam ei pro redemptis Surenis (uti supra commemoravimus) debebat. Cosroes autem ipsum in custodiam duci, atque corpus ejus probris omnibus affici, pecuniam deinde duplam atque prius convenerat exsolvi jussit. Ille vero Sergiopolim aliquos mitti rogavit, qui omnem pretiosam templi suppellectilem auferrent, cum quibus etiam alios ipse misit. His Sergiopolitani quæcumque sunt jussa tradidere, sibi nihil aliud relictum dicentes. Cumque Cosroes non satis hoc esse diceret, aliaque expetere adhuc alios de bonis eorum nomine quidem vestigatum misit, re autem vera ut urbem caperet.

III. (b) Procop. de bello Pers. lib. 2. Tertia Cosrois in Romanos expeditionis.

IV. Sergiopolis divinitus detentus.

Sed quando divinitus datum non erat ut ea potiretur, quidam e Sarracenis Christianus, alioquin sub Alamundaro militans, Ambrus nomine, nocte per muros ascendens, omne consilium civibus nunciavit, suavitque nullatenus Persas in urbem recipiendos. Sic igitur a Cosrois missi, sine effectu reverterunt. Quamobrem idem urbem evertere statuit; protinusque exercitu sex millium misso, mœnia obsidere, atque oppugnare cepit. Sergiopolitani autem fortiter ab initio resistentes, deinde

Sergiopolis divinitus detentus.

A num.

CHRISTI
544.VIGILII PAP.
5.JUSTINIANI IMP. 18.
TOTILÆ REG. 3.

periculum metuentes, civitatem hosti dedere decreverunt: milites enim non plus quam ducenti erant. Sed Ambrus rursus ad mania noctu veniens, duorum tantum spatio dierum Persarum obsidionem duraturam dixit, aqua eis deficiente. Quapropter illi nullatenus in sermonem cum hoste venerunt. Interim vero barbari, premente siti, inde discedentes ad Regem venerunt, qui Candidum adhuc non dimiserat: oportebat enim (existimo) illum tanquam perjurum a sacerdotio deici. Et hæc quidem sic se habuere. Hucusque de his Procopius, qui subdit in fine: At Belisarius rursus ab Imperatore accersitur Byzantium, ut in Italiam iterum mitteretur, rebus jam Imperii colabantibus.

V. De rebus autem sacris ad ipsum Cosroem aportatis e templo hæc addit Evagrius (a): Simul ut mania aggredatur, sit utrinque sermo & colloquium de servanda civitate: convenitque inter eos, uti sacris thesauris ac monumentis (inter quæ Crux a Justiniano & Theodora missa fuit) urbs redimeretur. Ubi ista fuere ad Cosroem apportata; percunctatur a sacerdote & Persis qui cum eo ad eam rem missi erant, e quæ alia superessent? Cui quidam eorum, qui verum dicere minime consueverat, respondet, alia etiam adhuc monumenta restare a paucis quibusdam civibus occultata. Relinquebatur autem ab his qui thesauros & monumenta attulerant, auri, argenteique prorsus nihil, sed alterius cuiusdam materie multo præstabilioris, quæ Deo omnino dicata fuit; sanctissimi dico reliquias Sergii invicti Christi martyris, quæ in capsâ erant oblonga argentoque obducta repositæ.

(a) Evagr. l. 4. c. 27. Ecclesiæ Theauri ad Cosroem delati.

VI. Cosroes divinitus ab Urbe repulsus.

PAGIUS A num. VII. ad XI. Procopius lib. 2. de Bell. Pers. cap. 22. postquam præcedentibus capitibus de secunda & tertia Cosrois in Romanos expeditione differuit, agit de pestilentia illa gravissima, quæ annos quinquaginta & amplius grassata est, atque: Sub idem tempus orta est pestilentia, quæ cultum & genus humanum tantum non abolevit omnino, &c. ab Ægyptiis orta, Pelusi incolis: indeque hæc Alexandria, & reliquam Ægyptum pervasit, illac in Palastrinam Ægypto conterminam diffusa, inde totum Orbem occupavit, semper progrediens cursu certis temporis spatii definito, &c. Altero demum anno, adulto vere, Byzantium pervenit: ubi forte eodem ego, quo illa, tempore versatus sum. Tum cap. 23. Menses quatuor exegit pestis Byzantii; per tres admodum viguit, &c. Ita demum quæ ad pestilentiam attinent, cum Byzantii, tum in reliquo Romano Imperio se habuerunt.

Quam qui erant a Cosroem missi conspicati, reverterunt; ac tum multitudinem, tum armaturam admirati, ad Cosroem rem referunt. Ubi autem rursus certior factus est, paucos admodum in urbe remanere, eosque vel ætate exacta esse vel tenera & immatura (quippe omnes qui firmi fuere ætate & robusti, e medio sublati erant) pro certo novit illud miraculum a sancto martyre editum; & propterea metu percussus, admiratusque Christianorum fidem, domum revertitur: quem ferunt sub extremum ætatis tempus divino regenerationis lavacro tinctum fuisse. Hæc Evagrius & ipse sui temporis res gestas scribens, eaque addens quæ a Procopio præterita sciret. Subdit his vero ipse Procopius: In animo quoque Cosroes habuit, recta in Palastrinam tendere, ut tum alia, tum Hierosolymitani templi sacram ac pretiosam suppellectilem prædaretur. Quo minus autem id perfecerit, inde accidit quod Belisarius rursus hoc anno adversus eum missus occurrit, eoque ad Cosroes pacem cum Imperatore denuo juramento firmaret. Cujus rei causa percommode evenit, ut Belisarius iterum in Italiam mitteretur (sicuti dictum est) ut periclitanti ibi Imperio præsto esset.

Hoc eodem anno lues magna in Oriente grassari cepit, de qua ista admiratione digna Procopius (b): Fuit insuper iisdem temporibus ingens pestilentia, cui remedium nullum inventum, præterquam ex Deo, unde venit: quamquam multum arrogantes phisologiae causas commentari contendunt, vanas quidem omnes & investigabiles, tantumque sermone decipientes. Hic enim morbus nulli, neque ætati, neque sexui, neque loco parcebat. Unde vero initium habuerit; aut quomodo perimebat, referam. Cæpit enim ab Ægyptiis, qui apud Pelusium sunt: hinc universam terram comprehendit, itinere sem-

VII.

(b) Procop. de bello Pers. l. 2. Pestis immissa per Angelos malos.

VI.

Cum vero Procopius hæc referat post narrata, quæ in bello Persico annis DXLI. & DXLII. gesta sunt, in obscuro est, an initium hujus pestilentie ad priorem vel posteriorem annum referat. Nec clarius loquitur Evagrius lib. 4. cap. 29. qui ait, eam sævire coepisse, grassari biennio post captam a Persis Antiochiam: hæc enim Urbs anno DXL. a Persis occupata, & biennium illud tam de anno insequenti, quam de anno DXLII. explicari potest. Ait ibidem Evagrius: Duobus jam & quinquaginta annis, quod nunquam antea accidisse dicitur, grassata est, & universam prope terrarum Orbem devastat, &c. Evagrius autem Opus suum absolvit exeunte anno DXCIII. vel postius anno DXCIV. ut hoc ultimo anno exponemus. Quare annorum illorum III. initium ab anno Christi DXLI. aut insequenti proficiatur. Ad hæc Victor Tannensis post Consulatum Basilii anno II. quæ formula annum DXLII. ipse designat, inquit: Horum exordia malorum generalis Orbis terrarum

Anno DXLI. aut insequenti

grassari coepit.

CHRISTI
544.VIGILII PAP.
5.JUSTINIANI
TOTILÆ
IMP. 18.
REG. 3.

semper procedens, nullas reliquit locorum latebras, nec bis eadem corpora repetebat. Incipiebat autem hoc modo. Phantasmata demonum multis humana specie visa sunt; quot enim in ipsa inciderent, percuti se ab aliquo viro putabant, morbusque subito irruerat.

VIII. Pestis effectus mirandi.

Nonnulli ab initio verbis sanctis ac aliis (ut poterant) supplicationibus eum avertere frustra querebant; ac tanquam lymphati, seu spiritu maligno agitati amicos vocantes minime audiebant: in locis quoque angustiis coercerantur. Nonnullis vero in somnis hæc eadem accidebant. Corripiebantur enim statim febre, calore coloreque pariter corporis nusquam mutatis; neque ulla item inflammatio (uti febricitantibus solet) sed tussis quadam ab initio, usque ad vesperam febris erat; adeo ut nullo adhibito medicamento, nullius opinionem periculi præberent. Eodem vero die, nonnullis sequenti, aliis non multo post tuber succrescebat, aliis alibi. Præterea quibusdam somnus inerat profundus, nonnullis acuta quedam stultitia, & primum quidem omnium oblitio rerum, etiam cibum negligentem moriebantur. In stultitia vero corripit sibi visus, aut invadit clamabant, avertentesque fugiebant: quorum curatores & ministri dira atque involeranda patiebantur, adeo ut non minus ipsi quam agroti misericordia digni fuerint, non quod morbo & ipsi afficerentur (non enim is contagione nocebat) sed quod furerent, aut e lecto se precipitare, aut ad flumina ob situm properare volentes, vix retinebant. Peribant aliqui eodem die, nonnulli multis post diebus. Tribus igitur mensibus hujuscemodi lues Constantinopoli prævaluit, & ab initio quidem pauci, deinde in singulos dies quinque, sæpius etiam decem millia efferebantur: adeo ut plures etiam divites, ministris jam omnibus extinctis, curatorum penuria magis quam morbo perirent, & insepulti mane-

* medico.

PAGIUS rum mortalitas sequitur, & inguinum percussione major pars populorum necatur. Contra vero Theophanes anno Incarnati secundum Alex. DXXXIV. Kalendis Septemb. anni Christi DXLI. inchoato, inquit: Hoc anno, mense Octobri, Indict. quinta mortalitas horrenda Byzantii incubuit. Eodem quoque anno Hypapante, sive Occursus Domini mensis Februarii die II. celebrari cepit. Non dubium tamen, quin Theophanes in anni tempestate hallucinetur; cum Procopius Byzantii verno tempore sævire coepisse tradat, seque hujus rei testem oculatum fuisse asserat. Ex quibus tandem omnibus concludo pestem hanc anno DXLI. vel sequenti coepisse. Vide quæ dicam anno DLII. num. VII.

VII. Non satis etiam certum, an Festum Purificationis Beate Virginis, sive Occursus Domini, die secunda Februarii anni DXLII. celebrari coepit; an vero antea a fidelibus ne-

rent. Subdit his Procopius de navata opera ab Imp. per Theodorum Referendarium, ut afflictatæ civitati subsidio esset.

Meminit ejusdem pestis Evagrius (a), pluraque addit a Procopio prætermissa, diversaque narrat, corrigendus in eo, dum ait biennio post captam a Persis Antiochiam eam coepisse; cum ex Procopio evidenter appareat tum contigisse, cum Belisarius e bello Persico in Italiam missus est: eujus potius fidem sectandam putamus, quam Evagrii, quem post quinquaginta annos ea scriptis mandasse, idem ipse testatur. Porro ætatem Procopii longe morbum ipsum prætergressum esse oportuit, cum scribat Evagrius annos quinquagintaduos inter homines grassatum esse, neque Orientem solum, sed universum ferme terrarum orbem ab eodem fuisse depauctum: nonnullasque urbes omnibus fuisse habitatoribus per eandem pestilentiam orbatas; atque in illa ipsa loca, quæ antea invasisset, sæpe reversam; plura insuper symptomata in ægrotantibus accidisse, ac plane diversa ab eis quæ idem Procopius tradit, de quibus tu ipsum consulas.

Quod vero non amplius quam tribus mensibus civitatem Constantinopolitanam occupavit, miraculo tribuitur. Quod licet neque a Procopio vel Evagrione recensatur, haud tamen oblivione sepultum penitus relictum est: nam tantum beneficium solemnitate festo in honorem Dei genitricis Mariæ instituto, anniversariaque die in Ecclesia repetendo, remansit posteris perpetua memoria consignatum, cum videlicet idem Hypapanti est nominatus; nempe humilis occursum Simeonis, cum Deipara suum filium Dominum nostrum Jesum Christum in templum intulit: cujus festi diei in Occidente Gelasium Papam fundamenta jecisse, cum Lupercalia penitus abstulit, in Notis ad Romanum Martyrologium di-

IX. (a) Evagr. l. 4. c. 28.

Pestis ad annos plurimos propagata.

X. Dei Genitrix pestem fecit Constantinop.

Occasione huius pestis Festum B. Virginis celebratur, in Palastrina scilicet, Phœnicia, Syria, Cypro, & in Ecclesia Ægyptiorum Coptica. Amphilocheus Iconii in Lycæonia Episcopus scripsit orationem de Occursu D. N. Jesu Christi, de quo Deipara, & de Anna & Simeone, & Chrysothomus, Nyssenus, alique Antiqui de eadem Solemnitate Homilias reliquere. Quare non audiendus Baronius in Not. ad Martyrologium Rom. qui affirmat, nullum vel Latinorum vel Græcorum Patrum, qui ante Justinianum Imp. vixere, sermonem de Festo die Occursus Domini reliquisse scriptum, & Gelasium Papam, qui annis triginta ante Justinianum Romanæ Ecclesiæ præfuit, hujusmodi celebrandæ in Occidentali Ecclesia aperuisse viam. Nam ex mox dictis constat, hoc

Fe-

(a) Nicep. l. 17. c. 28. Cedren. in compend. Miscel. an. 25. Justin. Sigebert. in Chron. ann. 542.

diximus. Porro de hac festivitate Dei genitricis, præter publicis tabulis commendatam reificationem, quam Græci in Menologiis habent, alii (a) tum Græci tum Latini auctores meminere. Sed & ex his quæ dicta sunt, corrigas necesse est, quod pestem istam alii decimo Imperator Justiniani anno, alii nono, vel alii alio contigisse dixere: nullam enim insignioris nominis pestem sub ejus Imperio accidisse præter istam de qua dictum est, ipse significat. Cum vero Imperator Justinianus accepisset Perfas laborare peste, misit adversus eos exercitum, qui ab illis ignominiose fugatur & trucidatur. Rem gestam pluribus Procopius narrat.

XI. Hoc anno defuncto S. Casario Episcopo Arelatensi, in locum ejus Auxanius substituitur; cujus audita promotione Vigilii Papa per legatos ipsius Romam missos ad petendum pallium, has ad eum litteras dedit:

Dilectissimo fratri Auxanio Vigilii. Scripta de ordinatione charitatis vestrae, Joanne filio nostro presbytero, sed & Terentio diacono deferentibus, cum

animi spirituali gratulatione suscepimus, Vigilli Domino gratias referentes, quia hoc in Papæ lit. ad Auxan. Ecclesia Arelatensi factum est, quod & canonibus & decessorum nostrorum regulis conveniret, quatenus ex sequenti ordine sacerdotii tua fraternitas ad Pontificalis proveberetur apicem dignitatis, & divina in te electionis iudicium completeretur, sicut scriptum est (b): Omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est descendens a Patre lumine, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Et iterum Doctor Gentium Apostolus Paulus dicit: (c) Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Superest, ut Deus, qui nos immeritos ineffabili misericordia honorem miserans Pontificalem habere pro sua pietate concedit, donet & præmium: ut illud in nobis compleatur, quod Christi Dei & Salvatoris nostri verba testantur, dicentis: (d) Euge serve bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Et iterum (e): Quis, putas, est fidelis servus & prudens, quem constituit do-

(b) Jacob. 2.

(c) Heb. 5.

(d) Matt. 25.

(e) Matt. 24.

PAGIUS Festum, non Orientales ab Occidentalibus sed hos ab illis accepisse. Verba, quæ ex Sigeberti Chronico Baronius citat, desumpta sunt ex Anastasio, sed defunt in exemplaribus emendationibus.

VIII. Ad num. XI. & seq. Sanctus Casarius Episcopus Arelatensis ordinatus fuit anno quingentesimo secundo, in suo loco ostendimus. Messianus autem Presbyter & Stephanus Diaconus in libro secundo Vitæ ejus tradunt, eum obisse, cum septuagesimum tertium gereret totius Vita transitus annum, e quibus quadragesimum in Pontificatu verteret circulus gyrum, ac tertia die post Sancti Genesii Festum, id est, VI Kal. Septemb. ante diem Depositionis Sancti Augustini, & post diem Dedicationis Monasterii sui, ideoque anno Christi DXLII. Aiunt enim Messianus & Stephanus: Erat constitutio ipsius Monasterii eo tempore annis plenariis XXX. Monasterium autem Arelatense Sancti Casarii dedicatum fuerat anno quingentesimo duodecimo, die XXVI. Augusti, quare hæc Epocha certissima. Anno DXLIII. Auxanius Sancti Casarii successorem Episcopatû, aliaque multa a Vigilii Papa per Legatos suos petiit, quæ Vigilii concedere noluit, donec Imperatorem Justinianum ea de re certiores fecisset. Episcopatû initium tale est: Scripta de ordinatione Charitatis vestra, &c. finis vero: data XV. Kalend. Novembres, iterum P. C. Basilii U. C. Ideoque anno DXLIII. dieque XVIII. mensis Octobris. Recitat eas Litteras Baronius, sed ex corrupto exemplari, in quo habetur; Datum XV. Kal. Novemb. P. C. Basilii V. C. III. ubi III. ponitur loco, iter, id est, iterum. Extat Vita Sancti Casarii sæculo I. Benedictino, duobus Libris descripta. Prioris Auctor est Sanctus Cyprianus Episcopus Tolonenis, ut constat ex num. XXX. posterioris Messianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, ut liquet ex sine lib. 1. & lib. 2. initio. Dedicata est ea

Casaria, non quidem Seniori, quæ ipsius Casarii soror extitit, eoque superflite decessit; sed Casaria Juniori, quæ alteri in Abbatia Monasterii Arelatensis successit, ut patet ex prioro libro num. XXXII. & ex Fortunato in lib. 8. cap. 4. In prioro Libro num. XI. de Casario dicitur: Adiecit oliam atque conspuit, ut Laicorum popularitas Psalmos & Hymnos pararet, atque & modulata voce instar Clericorum, alii Græce, alii Latine Profus, Antiphonasque cantarent, ut non haberent spatium in Ecclesia fabulis occupari. Quibus ex verbis, liquet, lingue Græcæ usum ad sextum usque sæculum apud Arelatenses, etiam apud Laicos & plebeios, remansisse, ac in Sacris fuisse Officiis usurpatum. Baronius Tomo V. Annal. anno CDLIII. Casarii res gestas narraverat, sed acceptis postea Casarii Epistolis in antiquo Ecclesiæ Arelatensis Codice descriptis priorem sententiam in Appendice ad Tomum X. & in editione Coloniensi ad eum Christi annum retractavit. Is tamen Arelatensis Codex, quoad annum datæ a Vigilii Papa ad Auxanum Casarii successorem Episcopatû, mendosus erat, ut demonstrant ii, quibus Sirmondus, Bollandus & Usserius usi sunt. Quod hic monendum duxi, ut ejusdem Codicis similis erroris correctio, de qua infra, minus mira Lectori accidat.

Hoc anno Regula Sancti Benedicti in Gallia recepta, quæ brevi tantam eo in Regno obtinuit auctoritatem, ut alias omnes longo post se reliquerit intervallo. Sanctus Maurus egressus Casino recta contendit in Galliam cum quatuor sociis, ac Flodegario Archidiacono, & Harderado Vicedomino, a Cenomanensi Episcopo ad Sanctum Benedictum directis. Hanc peregrinationem descripsit Faustus, unus ex Sancti Mauri comitibus, in ejus Vita, ex qua quæ ad rem nostram facere videbuntur, summarie excerptemur: Igitur, inquit Faustus, nos quinta Epi-

IX. S. Maurus S. Benedicti revelatur.

PAGIUS Epiphaniorum Sabbati iter arripientes, (id est, prima die tantum itineris conficientes, quantum Judæis Sabbato licebat. Sabbato autem iuxta Legem plus quam mille passus incedere non licebat, inquit Beda in Act. cap. 1. ut observat Mabillonius in Notis ad Vitam Sancti Mauri) primam mansionem in possessione nostri Monasterii habuimus in villa, quæ Enchelia nuncupabatur, &c. Captum iter carpentes, quinquagesimo quinto die Vercellis advenimus (legendum, quadragesimo quinto die. Maurus enim quinto Epiphaniorum die, id est, Januarii decimo, itineri se commisit, & die vicesima quarta mensis Martii Antifiodorum pervenit, postquam dies quatuordecim Vercellis moratus fuisset.) Quinto decimo demum die, Urbem illam velinquentes (die scilicet decima mensis Martii) &c. Nos itaque, cum jam appropinquante solemnitate Paschali, quotidie profectorem acceleravimus, eo die quo Dominica celebratur Cæna, in pagum devenimus Antifiodorem (seria quinta in Cæna Domini hoc anno in diem vicesimum quartum ejusdem mensis incidit.) Audiens autem Beatus Maurus opinionem Sancti Romani Monachi, &c. quique per revelationem Gallias petens Canobium in eodem pago, in loco, qui Fons-Rugi nuncupatur, edificabat (Monasterium Montifrogii, Gallice, Font-Rouge, sex leucis Antifiodoro distabat,) petivit duces itineris nostri, ut eo divertentes ibidem Sacrosanctum Pascha celebravimus, &c. die vero Parasceve hora illic sexta personantes (die scilicet vicesima quinta Martii) Vir Dei Sanctus Maurus Beato Romano dixit: Crastina die Beatissimus Pater noster Benedictus terreni depositi corporis onere Calibem gaudens & hilaris scandet ad Patriam, &c.

X. Noctem illam, quæ duodecimo Kalendas Aprilis, habebatur, (legendum, septimo Kalendas Aprilis, ut mox ostendam) & qua sacratissimum Vigilium Pasche illucescebat Sabbatum, &c. jejuni pervigilem duximus, &c. (Hic Faustus, uti supra, Scripturæ loquendi modum usurpat, & Judæorum more), quem Ecclesia in Festis inchoandis secuta est, sicuti & alii qui Scriptores in Vitæ Sanctorum describen-

dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus invenerit ita facientem.

XII. Sunt etiam quæ per Dei gratiam super fraternitate vestra ad facienda bona horrentur exempla. Si enim decessoris tui illa, quæ a sede Apostolica de fundamentis petra Dominicæ doctrinæ bona suscipiens actibus exequavit, imitari volueris, & a sedis Apostolicæ in nullo deviaveris constitutis, sicut scriptum est, (a) coronam sine dubitatione percipies, quam dedit Dominus diligentibus se. De his vero, quæ charitas vestra tam de usui pallii, quam de aliis sibi a nobis petiit debere concedi, libentis hoc animo etiam in presenti facere sine dilatione poruimus, nisi cum Christianissimi domini filii nostri Imperatoris, hoc (sicut ratio postulat) voluissent perficere notitia, Deo auctore: ut & vobis gratior prestitorum causa reddatur, dum quæ postula-

(a) Jaco. 2.

stis cum consensu Christianissimi Principis conferuntur, & nos honorem fidei ejus servasse cum competenti reverentia judicemur. Dominus te incolumem custodiat, frater charissime. Dat. XV. Kalend. Novembris. P. C. Basilii V. C. III.

Ad postremum hic tibi subiiciamus epistaphium nobilis monumenti, quod in anteriori Hispania haud admodum longe ab Hispali, in loco qui vulgo dicitur, Alcalá del río, positum est in ecclesia dicta S. Gregorii:

XIII.

* IN HOC TUMULO JACET FAMULUS DEI GREGORIUS QUI VIXIT ANNOS PL. MIN. L — RECESSIT IN PACE Δ II. NONAS FEBR. ERA DLXXXII.

Est is præfens annus. Ferunt coli ab accolis atque vicinis populis cum qui in hoc

dis, (a vespere incipit noctem illam, quæ Vigilium Paschæ illucescebat Sabbatum. Illo inquam vespere ingrediuntur Ecclesiam, & totam noctem jejuni traducunt) diem illam, & sequentem Dominicam, qua specialiter Resurrectionis Dominica colitur dies, solemnem & celebram omni gaudio & lætitia peregrinus, diem scilicet vicesimum septimum mensis Martii, in quem hoc anno Pascha cadebat. Narrat postea Faustus, Maurum Aureliam venisse, indeque in Audegavensem ditionem evocatum esse, ubi Florus Vir nobilis, potens ac pius, Theodeberto Francorum Rege probante, ei Monasterium edificavit, in prædio possessionis suæ, quod Glannasolium dicitur, ad Ligerim positum, quod nunc dicitur Monasterium Sancti Mauri. vulgo S. Maur sur Loire. Glannasolium Theodebertus Rex cum multis Optimatibus postea venit, & non solum a Floro donata confirmavit; sed etiam multa Monasterio largitus est. Hoc Celeberrimi Ordinis in Gallia initium, quod ab hoc anno removeri non potest, sicuti nec obitus Sancti Benedicti; cum unum ab altero pendeat.

Nunc emendationum nostrarum amplior ratio reddenda. Nec Faustus, nec Odo, scribere potuere, Maurum die quinquagesimo quinto a suo e Monasterio Casinensi discessu Vercellas, qua pervenisse, ibi dies XIV. moratum esse, ac feria quinta in Cæna Domini Antifiodorum pervenisse, si Divus Benedictus e vivis abiit in Vigilia Paschatis, mensis Martii, & Theodeberto regnante. Certum enim est, Sanctum Benedictum mortuum esse post annum DXLI. & ante annum DXLVII. quo Theodebertus vitam cum morte commutavit, & intra quatuor illos annos Pascha in mensem Martium, præterquam currenti, celebratum non esse. Quare certa etiam nostra emendatio; pronumque fuit Librariis denario numero omisso, loco XLV. scribere LV. Nec tanto temporis spatio opus est, ut iter Casino Vercellas conficiatur. Præterea decem illi dies addititii defunt itineri, quod Vercellis residuum erat ad Urbem Antifiodorem. Ad hæc Faustus primarius Vita Sancti Mauri Auctor scripserat: Noctem illam, quæ

XI. In Vita S. Mauri alia corripenda.

CHRISTI
544.VIGILII PAP.
5.JUSTINIANI IMP. 18.
TOTILÆ REG. 3.

hoc sepulcro conditus habetur Gregorius, eundemque pluribus coruscare miraculis, multaque inesse tum in ipso sepulcro signa, tum in parietibus antiquæ picturæ, quibus viri sanctitas posuit intelligi.

- XIV. Verum quod absque scripti alicujus monumentis, Gregorii istius ob Gothorum & aliorum barbarorum Hispanias vastantium illata damna obscura prorsus memoria remansit; consultum fuisse videtur ut Magnus ibidem Gregorius Pontifex Maximus coleretur duodecima mensis Martii, qua ejusdem Pontificis natalis dies celebrari consuevit, secundum illud Domini ad Samaritanam (a); Nos adoramus quod scimus. Eodem quoque modo visus est consuluisse ipse S. Gregorius (b) Papa, cum ab Augustino accepisset, colli in Anglia quemdam incognitum Sixtum martyrem; dum ut conservaretur illic me-
- (a) Joan. 4.
(b) Greg. 1. 22. ep. ad August. Resp. 6.9.

PAGIUS *Septimo Kalendas Aprilis habebatur. Verum Odo animadvertens, Sanctum Benedictum coli XII. Kalendas Aprilis, eoque etiam die in Martyrologiis memorari, existimavit, locum illum mendosum esse, & loco, VII. Kalendas Aprilis, scripsit, XII. Kalendas Aprilis, sensimque error ille propagatus est. Quia suo tempore, uti antea, Sanctus Benedictus XII. Kalend. Aprilis colebatur.*

XII. *Mors itaque Sancti Benedicti Abbatis, monachorum in Occidente Patris ac Legislatoris, contigit hoc anno VII. Kalendas Aprilis, seu die vicefima sexta mensis Martii, quamvis Festum ejus die vicefima prima ejusdem mensis in Martyrologiis celebretur, & Officio Ecclesiastico cohonestetur. Annum notarunt Auctores duo, Scriptor nempe Anonymus Benedictinus, Monachus Asceterii Sancti Medardi Sueffionensis, qui in Chronico Sancti Medardi nuncupato, (ab anno CDXCVII. ad MCCLXIX. deducto) ad annum DXLIV. scribit Sanctus Pater Benedictus obiit. Extat illud Chronicon Tomo II. Spicilegii Dacheriani, Idem habet Auctor Anonymus, sine dubio Benedictinus, in Chronico Ficanensis in Calateni pago celeberrimi Monasterii, ab anno primo Christi ad annum MCCXX. perducto. Extat illud Tomo I. Biblioth. Labbeanæ, ubi ad annum DXLIV. legitur: Obiit S. Benedictus Pater Monachorum, Diem nos edocet Faustus in Vita Sancti Mauri, cujus verba mox recitavimus, quæ ita manifesta sunt, ut alio modo, quam a nobis factum, explicari non possint.*

XIII. *Dies tamen emortualis S. Benedicti aliquorum veterum Scriptorum animos adeo torfit, ut Sigebertus in Chronico mortem hujus Sancti ad annum DIX. Marianus Scotus in Chronico ad annum DCIII. & Abba Floriacensis Abbas correctis Dionysii Cyclis ad annum DXXXI. retulerint; quod tribus illis annis, & non aliis Sancti Benedicti temporibus proximis Vigilia Paschatis in XII. Kalend. April. convenit, (Sed in Mariani Chronico loco, anno DCIII. legendum, anno DCIV. quo Pascha die XXII. Martii habitum), Temporis character, de quo controversitur, Sigeberto adeo inextricabilis visus est, ut de Fausto scripserit: Quis ergo ille scripsit quæ viderat, quomodo hoc*

moria Sixti martyris, & populus quem certo sciret esse martyrem Sixtum coleret, misit illuc certas reliquias Sixti martyris: cum tamen ibidem S. Gregorius tradere videatur, satis esse posse ad sanctitatem viri indicandam & cultum eidem impendendum, si corpus incognitum quod creditur Sancti, miraculis coruscet.

Habet Ambrosius in Chronicis suis ex Resendio ejusdem anni duo hæc epithemia exarata eodem ferme modo his verbis (c):

PAULA. CLARISSIMA. FEMINA. FAMULA. CHRISTI. VIXIT. ANNOS XXIV. MENSES. DUOS. RECESIT IN. PACE. XVI. KAL. FEBRUARIAS. ERA DLXXXII.

Itemque aliud ejusdem anni sic scriptum: DE-

consequentia Historiarum conveniat, qui valet advertat, qui adverterit, exponat. Ex Recentioribus vero, qui magis hanc difficultatem examinarunt, diem XII. Kalend. April. seu diem XXI. Martii retinendum esse censuere: quod in veteribus quibusque Martyrologiis Bedæ, Wandelberti, Usuardi, Adonis, cæterisque Natalis Sancti Benedicti ad eum diem inscribatur: ac autumarunt, Odonem Faustum eo in loco depravasse. Faustus enim, inquit, in Vita Sancti Mauri forsan scripserat, Sanctum Benedictum in Vigilia Resurrectionis Dominicæ, hoc est in Sabbato, (cum Dominicum diem Veteres non raro diem Resurrectionis Dominicæ appellarint, excessisse; quod de Sabbato Sancto Odo interpretatus est; ideoque Sanctus Benedictus XII. Kalend. April. Sabbato ante Dominicam Passionis anno DXLIII. mortalitatem explevit; eo enim anno dies XXI. Martii incidit in Vigiliam Dominicæ quæ Passionis dicitur. Hæc Viri doctissimi.

Sed Martyrologiorum Scriptores viam, quam in diebus Sanctorum obitibus e tenebris erudendis inire debeamus, nobis monstrare non possunt; cum ipsimet ejus inciti fuerint, aliisque quam quibus ad Deum migrarint diebus, Sancti plerumque colantur, ut passim in hoc Opere demonstravi. Ex Martyrologiis manifeste patet, Odonem vitam Sancti Mauri a Fausto scriptam interpolasse ac scedasse; cum varii Martyrologi ex quibus ansam sumit Odo mortem S. Benedicti cum die XXI. Martii alligandi eo antiquiores sint, uti Bedæ, cujus nunc genitum Martyrologium habemus, Wandelbertus, qui anno DCCCXLII. suum Opus composuit, & Usuardus in cujus pervetustis Codicibus MSS. Sancti Benedicti nomen legitur ad diem XXI. Martii, & tunc communis opinio ferret, Sanctos iis diebus vita functos, qui eorum memoria Sacri sunt, Quo fundamento innumeris exemplis a nobis everfo vulgaris de anno & die mortis S. Benedicti opinio se ipsa corrumpit, & nostra indubitata remanet. Denique Odo Vir doctus & verax, Dominicam Passionis pro Dominica Resurrectionis, feriam quintam cujusque hebdomadis pro die Cæne Dominicæ, & Sabbatum quodlibet pro Vigilia Resurrectionis sumere non potuit; crassiores enim hujuscemodi

XV.

(c) Ambrosius
Mor. Chro.
Hisp. l. xi.

XIV.

Ea opinio
refellitur.CHRISTI
544.VIGILII PAP.
5.JUSTINIANI IMP. 18.
TOTILÆ REG. 3.

DEPOSITIO. PAULI. FAMUL. DEI VIXIT. ANNOS. L. ET. UNO. REQUIEVIT. IN. PACE. D. IV. IDUS MARTIAS. ERA. DLXXXII.
Ann. Eccl. Tom. IX.

Habes quod & ex his discas, nullum penes illos antiquos Christianos nobilitatem fuisse titulum, quam dici famulum Dei.

N n n n Qui

PAGIUS di errores, quam ut ei attribui possint, XV. Quarta expeditio Chosrois in Romanum Imperium, & Edeffe Urbis obsidio, ut anno sequenti num. V. legere est, Justinianus Edictum adversus Tria Capitula promulgat, de quo

anno DXLVI. illudque mittit ad Vigilium Pappam, qui in Siciliam venit, ut ibidem ostendit. Moritur Ephremius Episcopus Antiochenus ibidem. Moritur etiam Petrus Episcopus Hierosolymitanus, ibidem.

Qui sequitur ordine temporum Christi annus quingentesimus quadragessimus quintus, post Basilii Consulatum quartus, idem belli Gothici decimus a Procopio numeratur: cujus initio Belisarius revocatus a bello Persico (quod male pacis velamento compressum adhuc vigeat) in Italiam veniens, Romam se contulit. Hæc pluribus Procopius cum agit de bello Gothico (a), ac etiam in historia de bello Persico (b). Quo tempore Totilas ad Tiburis obsidionem conversus, eo per proditorem potito civis omnes una cum civitatis Præfule interfectioni subiecit, summæ crudelitatis edens exemplum. Belisarius vero in Aemilia constitutus; quod non tantum sibi virum esse sciret ut collatis signis cum Gothis decerneret, impedimento esse Totilæ conatus est, ne munitionibus a Romanis detentis potiretur, misitque Romam ex suis qui Urbem pro viribus tutarentur. Hæc summam ex eodem Procopio de rebus bellicis dicta sunt. Quod autem in Miscella legitur, Belisarium ipsam se Romam contulisse, atque crucem auream sancti Petri basilicæ obtulisse, id quidem per suos factum oportuit: siquidem eum minime esse Urbem ingressum, ex Procopio res singulas exactissime proficiente colligi potest. Referri poterat ejusmodi oblatio, cum Vandalis devictis Romam Belisarius venit: verum cum sub Vigilio Papa id factum tradant, ni-

(a) Procop. de bello Goth. l. 3. (b) Procop. de bello Pers. l. 2. Tibur capto, in Tiburtinos Totilas lævit.

PAGIUS SÆC. VI. Olymp. 331. Anno Eræ Hisp. DLXXXIII. A.C. 545.

I. Vicensina Justiniani.

NOTÆ [1] P. C. Basilii IV. vel an. V. Vetus inscriptio Ravennæ in Ecclesia S. Michaelis apud Benedictum Bacchinium in Agnellum Ravennatem pag. 94. Item alia apud Muratoriam pag. CDXXVI. r.

hil est quod ad ea tempora reduci valeat. Sed ejus verba reddamus, ubi sic ait (c):

Belisarius victor Romam venit, aureamque crucem centum librarum, pretiosissimis gemmis exornatam, in qua suas victorias descripsit, beato Petro per manus Vigilii Papæ obtulit. Hæc ibi; licet addatur id præstitum, cum iterum Vandalos subjecisset: sed (ut diximus) nequaquam Vigilium tunc Romanæ præerat Ecclesiæ. De eadem cruce aurea cum Anastasium ista leguntur: Obtulit beato Petro Apostolo per manus Vigilii Papæ crucem auream cum gemmis pensantem libras centum, in qua scripsit victorias suas; cerosstrata argentea deaurata maxima duo, que sunt usque hodie ante corpus beati Petri Apostoli; sed & multa alia dona & elemosynas pauperum largitus est: fecit etiam Belisarius Patricius xenodochia in via Lata & in Flaminia, juxta civitatem Ortas monasterium sancti Juvenalis, ubi & possessiones & dona multa largitus est. Hæc ibi: sed de his quæ ad structuras ædium pertinent, hæc olim cum primo in Italiam venit, ab ipso facta esse, omnes æque puto contentent, qui res ipsius a Procopio scriptis mandatas exploratas habent.

Eodem quoque anno, nempe quarto post Consulatum Basilii, Vigilii Papa, petente etiam Childeberto Rege Francorum, pallium dedit Auxanio Episcopo Are-

Ad num. I. & seq. Est hic annus belli Gothici XI. non vero, X. ut perperam in Annal. Ecclesiast. legitur. Quare anno superiori Belisarius in Italiam cum paucis admodum copiis missus est, & Totilas Tibur oppidum Isaurorum præsidio munitum, proditione cepit. Occupato etiam a Gothis Tiburi, Romanis nulla amplius potestas fuit, ex Tuscia invadendorum eo studio commeatuum, inquit Procopius lib. 3. de Bell. Goth. cap. 10. loquens de Gestis anno X. Belli Gothici, quæ ideo ad superiorem annum pertinent.

A num. III. ad XI. Auxanius Episcopus Arelatenfis, in cujus gratiam Childebertus Francorum Rex scripserat, accepit a Vigilio Papa usum Pallii, qui & ei vices suas delegavit, ut liquet ex Vigilii ad eum Litteris datis XI. Kalend. Junias IV. P. C. Basilii V. C. a Baronio recitatis, quibus & eum Vigilium admonet, ut pro

(c) Miscel. l. 16. II. Dona oblata S. Petro a Belisario.

III.

II. Gestis anteriori in bello Gothico.

III. Vigilii PP. ad Primatem Arelatensem scribit.

OBITU IN XPO - SEX. K. MAJ. POST. C. IV. BASILII V. V. C. C. S. S. C. N. S. GEORGIUS

Arelatenfi, eidemque cum suas vices delegasset, communitorias ejusmodi litteras scripsit his verbis:

Dilectissimo fratri Auxanio Vigilii.

IV. Vigilii Papæ ad Auxan. Arelat. Episc. Ep. communitoria. Sicut nos pro tua charitatis affectu, & pro gloriosissimi filii nostri Regis Childeberti Christiana devotione mandatis, vices nostras libentissima voluntate contulimus: ita fraternitatem tuam convenit Deo placitis operibus tantæ sedis auctoritate digna conversatione uti atque disponere; ut bonis actibus innotescens, rectum circa charitatem tuam judicium nostra dilectionis ostendas. Convenit enim nos Doctoris Gentium mandata recolare, quibus Timotheum discipulum suum structionibus sanctis hortatur, dicens: (a) Exemplum esto Fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate. Et sicut item Apostolorum primus saluberrima admonitione præcipiens (b), Pascite qui in vobis est gregem Dei, consequenti adhortatione subjungit: Forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam.

V. Si qua ergo inter fratres & Coepiscopos nostros in locis charitati vestrae præfenti auctoritate commissis, seminante illo auctore ex antiquitate & zizaniam, dissensiones emerferint: adhibitis vobiscum sacerdotibus numero competenti, causas canonica & Apostolica aequitate discutite: ea modis omnibus prælato judicio finituri, quæ Deo placitis decessorum nostrorum possint regulis convenire.

Si qua vero certamina aut de religione fidei (quod Deus auferat) aut de quolibet negotio, quod tibi pro sui magnitudine terminari non possit, evenerint: totius veritatis indagare diligenti ratione discussa, relationis ad nos seriem deservientes, Apostolica sedi terminanda servate; ut universis a fraternitate vestra competenti ratione dispositis, pax, quæ voce collata est Ecclesiæ Dei, quæ una est in toto Orbe diffusa, stabili firmitate servetur, ne antiqui hostis possit quas Ann. Eccl. Tom. IX.

PAGIUS pro Imperatore Deum oret, pacemque inter ipsum & Childebertum Regem conservare studeat. Eodem quoque die Vigilium ad Episcopos, quos sub Potestate Primatis Arelatenfis esse vellet, litteras dedit, quæ extant apud Baronium. Ex quibus liquet, eum duplicis generis Episcopos Arelatenfi Primati subicere, eos sc. qui de Regno sunt Childeberti, & eos, qui ab ipso solent consecrari, sive Childeberto, sive aliis Francorum Regibus Clotario & Theoderto subdantur. Cum autem Primatum Arelatensem adeo exacte describit, palam ostendit ei non obnoxios fuisse ceteros Galliarum Episcopos, quorum Dioeceses erant extra Regnum Childeberti, & extra Provincias, in quas Episcopus Arelaten-

fatone vexari; in illius petra Christi Dei Domini & Salvatoris nostri erectione firmata stabilitate persistens. Quæ cuncta ut fraternitas vestra melius per Dei gratiam possit implere, universis Episcopis, quibus te præesse volumus, auctoritatis nostræ est serie declaratum. Nullus ergo de Pontificibus tuæ per has vices ordinationi commissis (sicut & ad eos data loquitur nostra præscriptio) in longinquis quibuslibet locis audeat proficisci, nisi solemniter more (sicut decessore nostro prædecessori vestro similiter concedente, consueverant) Formam vestrae charitatis acceperit.

VI. Oportet ergo fraternitatem vestram incessantibus supplicationibus Deo nostro preces effundere, ut dominos filios nostros clementissimos Principes Justinianum atque Theodoram sua semper protectione custodiat, qui pro his nobis vestrae charitati mandandis, suggerente gloriosissimo & excellentissimo filio nostro Patricio Belisario, pro quo item vos convenit exorare, pia præbuerunt devotione consensum. Hortamur quoque ut sacerdotali opera inter gloriosissimum virum Childebertum Regem, sed & antedictum clementissimum Principem conceptæ gratiæ documenta paterna adhortatione servetis. Bene enim Domini & Salvatoris nostri, quæ populis prædicamus mandata ante oculos retinemus, quibus ait (c): Beati patricii, quoniam filii Dei vocabuntur. Et quia digna credimus ratione compleri, ut agenti vices nostras pallii non desit ornatus: usum tibi ejus (sicut decessori tuo prædecessor noster sancta recordationi Symmachus legitur contulisse) beati Petri sancta auctoritate concedimus. Ea vero quæ de præfenti ordinatione nostra directa præceptione signavimus, ad universos Episcopos per charitatem tuam volumus pervenire. Dominus te incolumem custodiat, frater charissime. Dat. XI. Kalen. Jun. Quarto P. C. Basilii V. C. Quo etiam die idem Vigilium ad eundem Auxaniam de cognoscenda causa Prætextati Episcopi has litteras dedit:

N n n n 2 Di-

tensis, Metropolita primi Ordinis, jus Metropolitanum exercebat. In illis literis munus Vicarii per partes exponit, declaratque, quibus in rebus Episcopos ei parere vellet. Vigilium eodem die tertiam Epistolam scripsit ad Auxaniam de cognoscenda causa Prætextati Episcopi, qui laicum ante convenientem probationem Sacris Ordinibus initiarat. Recitat eadem litteras Baronius, incertus quis fuerit ille Prætextatus. Verum Cointius hoc anno nam. V. recte asserit, eum fuisse Episcopum Cabellicum in Provincia Viennensi secunda sive Arelatenfi; cum ejus nomine Optatus Abbas Concilio Aurelianensi V. post quadriennium subscriptus.

VII. Vigilii Papæ epi. ad Auxaniam Ep. de Prætextato Episcopo.

*ca

*

VIII.

Ep. Vigilii Papæ ad Epif. Gallie.

(a) 2. Cor. 11.

Dilectissimo fratri Auxanio Vigilii.
*Licet fraternitati vestræ Apostolicæ sedis vicibus attributis, quas directæ auctoritate commissimus, generaliter emergentium causarum sit discutienda licentia: tamen quia filii nostri Joannis presbyteri, sed & Terentii diaconi, qui ad nos a tua charitate directi sunt, de Prætextati excessu est porrecta petitio, necessarium valde credimus specialiter memorati negotii examinationem præsentibus vobis auctoritate mandare. Quapropter charitati, qua in Christo jungimur, reddebantur fraternæ alloquia visitationis, hortamur, ut adhibitis vobiscum fratribus & Coepiscopis nostris numero competente, discussa ratione canonica veritate, & * sapienti ordinatione disponat, quæ decessorum nostrorum convenienti statuta, charitas vestra * ratione prospiciens ne aliquem facile ex laicis ad sacros ordines saltu præcipiti cuiquam sacerdotum liceat aggregare. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime. Dat. XI. Kal. Jun. P. C. Basiliæ V. C. IV. Porro de causa Prætextati sæpe ad iudicium revocata pluribus agit Gregorius Turo-nensis. Verum alium a Prætextato Rothomagensi hunc existimo: nam ille non præstat ad tempora Vigilii Papæ: quamobrem intelligendum existimo de Prætextato Episcopo Aptensis civitatis, quæ est in Gallia Narbonensi, qui subscripserat reperitur Concilii Epauensis & Aurelianensis quarto. Sed quæ eodem die & anno idem Romanus Pontifex litteras dederit ad Episcopos Gallie subiectos Arelatensi, accipe:*

Dilectissimis fratribus universis Episcopis provinciarum omnium per Gallias, qui sub regno vel potestate gloriosissimi filii nostri Childeberti Regis Francorum constituti sunt, sed & his qui ex antiqua consuetudine ab Arelatensi consecrati sunt vel consecrantur Episcopi, Vigilii.
Quantum nos divina potentia Apostolorum primi sedem non pro nostris meritis, sed pro ineffabili suæ misericordiæ pietate habere constituit, tantum nos de universarum Ecclesiarum dispositione & pace & statu curam habere etiam convenit, cum Gentium dicat Apostolus (a): Instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quomodo ergo inter Domini sacerdotes sancta & Deo placita potest manere concordia, nisi ut, si humani generis hostis antiqua nequitia consuetam zizaniam seminare voluerit, is qui absentiam nostram sedis Apostolicæ vicibus perfruendo spiritali gratia repræsentat, auferat certamen exoritur? Quapropter Auxanio fratri & Coepiscopo nostro Arelatensis civitatis Antistiti vices nostras charitas vestra nos dedisse cognoscit: ut si aliqua (quod absit) fortassis

emerferit contentio, congregatis sibi fratribus & Coepiscopis nostris, causus canonica & Apostolica integritate discutens, Deo placita equitate diffiniat.
Contentiones vero si quæ (quas Dominus auferat) in fidei causa contigerint, aut tale emerferit forte negotium, quod pro magnitudine sui Apostolicæ sedis magis iudicio debeat terminari: ad nostram, discussa veritate, perferat sine dilatione notitiam. Et quia necesse est, ut apertis, Deo propitiante, temporibus Arelatensis Episcopus nostris vicibus fungatur: quoties iudicaverit expedire pro facienda consolatione communi, Episcoporum debeant congregari persona. Nullus inobediens ejus forte mandatis sit: quod si fuerit, a congregatione suspiciatur, nisi aut corporalis infirmitas, aut justitiæ causa eum excusatio venire probet: ita tamen, ut si se quo minus occurrat rationabili potest exceptione defendere, ad Synodum pro suo presbyteri aut diaconi dirigit loco personam; quatenus quæ a nostro Vicario congregatis fratribus diffinitiva sententia fuerint terminata, ad eum qui absens est per suos perducta notitiam, sincera & invariabili stabilitate serventur: necesse est enim, quotiens in nomine Domini ejus famuli ad tractanda quæ ipsi sunt placita colliguntur, sancti Spiritus non deesse præsentiam. Ita enim Christi Dei Domini & Salvatoris nostri mandata nos instruant, quibus ait: (b) Ubi fuerint duo aut tres in nomine meo congregati, ibi ero in medio eorum. Quid ergo se æstimat subiturum, qui Deo odiosa superbia in illa congregatione interesse contemnit, in qua se Dominus noster affuturum pia promissione denunciat?
Illud pari auctoritate mandamus, ne quisquam Episcoporum sine prædicti fratris & Coepiscopi nostri Formata ad longinquiora loca audeat proficisci: quippe quia & decessorum nostrorum decessoribus ejus, quibus vices suas libentissime contulerunt, sanctæ sic definiunt iustitiae: ut his omnibus obedientia Deo placita custoditis, pax quæ a Christo Deo Domino & Salvatore nostro Apostolis tamquam hereditario est nomine derelicta, in Ecclesia Dei, quæ una est toto Orbe diffusa, firma stabilitate servetur. Dominus vos incolumes custodiat, fratres charissimi. Dat. XI. Kal. Jun. Quarto P. C. Basiliæ V. C. Hæc quidem hoc anno, quo, vel sequenti saltem idem Auxanius videtur fuisse defunctus: nam sequenti alius ab eo diversus, nempe Aurelianus reperitur fuisse Arelatensis Episcopus, ut suo loco dicturi sumus. Scias vero citatas a nobis & recitatas epistolæ acceptas esse ab Ecclesia Arelatensi, omni fide probatas.

IX.

(b) Math. 18.

X.

Hoc

XI. Cosrhoes invadit Edessam.

(a) Procop. de bello Pers. l. 2.

XII.

(b) Evagr. l. 4. c. 26.

XIII. Conatus Cosrhois in oppugnanda Edessa.

PAGIUS V. Inducia Quinquennales inter Romanos & Persas p. 2.

Hoc item anno decimonono Justiniani Imperatoris quarta a Cosrhoes adversus Romanum Imperium expeditio facta est, cum ipso primo egressu obsedit Edessam, sed ita tamen, ut jam non contra homines, sed contra ipsum Deum Christianorum bellum esset, ut Procopius his verbis significat (a): Anno insequenti Cosrhoes in Romanorum agrum rursus incurrit, in Mesopotamiam exercitum ducens: quæ quidem irruptio non adversus Justinianum Imperatorem aut alium quempiam mortalium facta, sed in ipsum Deum, quem Christiani colunt. Hæc quidem de Cosrhoes Procopius, quod non exercitum Romanorum adversantem reperit, sed divinam virtutem in Christi imagine ejus profligantem exercitum. Quomodo autem id acciderit, cum apud ipsum Procopium non legatur, quod Evagrius hæc referens testatur se a Procopio accepisse; dicere necesse est interitum mutillumque locum illum Procopii.

At vero jam audimus quæ ex Procopio se referre Evagrius profiteretur; cum ait (b): Idem porro Procopius litteris mandavit ea quæ sunt de Edessa & Abagaro a veteribus commemorata, & quemadmodum Christus ad Abagarum scripserit epistolam: deinde quo pacto Cosrhoes, altera facta incursione, Edessam obsidere constituerit, rursus ea se falsa esse convicturum, quæ de ea civitate omnium Fidelium ore ac sermone celebrantur; nempe Edessam nunquam ab hostibus subjugatam fore. Quæ res in epistola a Christo Deo nostro ad Abagarum scripta non ponitur illa quidem (ut studiosi ex historia Eusebii cognovimus Pamphili, apud quem hæc epistola ad verbum recitata est, intelligere possunt) sed tamen eum exitum consecuta esse, a Fidelibus non decantatur solum, sed etiam creditur, ratusque ejus eventus prædictionem illam veram esse confirmat.

Nam postquam Cosrhoes urbem invadere aggressus est, quamquam multos in eam impetus fecit, & aggerem adeo ingentem struxerat, ut mœnia civitatis facile transgredi posset, aliasque complures machinas apparavit: re tamen infecta, inde discessit. Sed quemadmodum res gesta sit, exponam. Cosrhoes pri-

mum militibus suis imperat, uti magnam struem lignorum, qualiacumque essent, ad urbem obsidendam in unum congerant. Quibus dicto fere citius in unum coacervatis, inque orbem ductis, aggerem in medium inicit, eumque versus urbis murum recta dirigit, atque extruit pedentim ligno & alia materiei congerie imposita. Tum ita tollit in sublime, & ejus altitudine ita mœnia superat, ut tela in eos qui in muro pro urbis defensione capita suo periculo obiciebant, percommode jacere possint. Ubi qui obsessi erant, vident aggerem instar montis ubi appropinquare, & verisimile esse hostes in eum pedibus ingressuros: primo mane e regione aggressus fossam struere moliantur, inque eam ignem inicit, ad eum plane suam, ut ejus flamma ligna aggeris absumpta, ipsum aggerem sola æquarent. Quæ quidem machinæ confecta, rogoque accenso, nequiquam successit quod intenderant: propterea quod ignis erumpere, aeremque ad se admittere non poterat, quo struem lignorum occuparet.

Ad extremum igitur, cum desperatione debilitati fere succumberent, sanctissimam imaginem divinitus fabricatam, quam non hominum manus effinxerant, sed Christus Deus Abagaro (quandoquidem eum videre cupiebat) miserat, proferunt: eamque in fossam, quam construxerant, importatam, aqua conspergunt, ex qua non parum in rogam ac struem lignorum immittunt; ac divina potentia fidei illorum qui ista molebantur, subsidio veniente, quod ab illis ante fieri nequaquam poterat, jam facile confectum fuit. Nam extemplo ligna inferiora concepere flammam, & dicto citius in carbones redacta, ad ligna superiora, igne omnia undique depascente, cum transfuseret. Ubi vero qui obsidione premebantur, vident fumum in sublime erumpere, istam machinam ad hostes ludificandos excogitant: parvas inducunt lagenas, easque sulphure & stupa & alia id genus materie ad flammam concipiendam apta faciunt, deinde coniciunt in aggerem: quæ fumum, igne ipsa jaciendi vi & impetu accenso, ex se emittunt. Qui quidem fumus erumpens ex aggere adeo penitus obscu-

scu colloquia, quæ de pace habita, irrita fuere; tandemque Cosrhoes obsidionem solvere coactus. Refert postea Procopius cap. 28. Imperatorem iterum ad Cosroem Legatos de pace misisse, qui cum eum in ea Assyriæ parte, ubi Seleucia & Ctesiphon condita sunt, reperissent, Romanos inter ac Persas pacta sunt quinquennales Inducia, Justiniano Aug. Imperii annum agente XIX. inquit Procopius. Quare quæ ad duos annos spectant, Baronius hoc anno narravit. Quod si ab anno XIX. Justiniani hoc anno inchoa-

XIV. Divina virtute Edessa defenditur.

securatus fuit, ut omnes qui machina ignari erant, existimarent fumum illum non aliunde quam ab ipsi lagenis effusum esse.

XV. At vero triduo post flammula ignis e terra erumpentes visa sunt: ac tum quidem Persæ, qui in aggere pugnabant, intellexerunt in quod discrimen devenissent. Verum Cosyboes quasi divina virtuti ac potentie reluctaturus, aqueductus qui exrra urbem erant, ad rogam derivat, eumque ita restringere conatur. At rogas aquam veluti oleum, sulphur, aut aliud quippiam eorum quæ facile incendi solent, excipiens, magis exarsit; usque adeo, uti totum aggerem vastaret, inque cineres prorsus redigeret. Postremo igitur Cosyboes de spe penitus disturbatus, cum re vera intelligeret, se turpem admodum dedecoris notam propterea subisse, quod in animum induxerat, se Deam quem colimus omnino superaturum, domum cum ignominia revertit. Hæc Evagrius ex Procopio: sed (ut diximus) in ipso Procopio desiderantur ea quæ de imagine Christi ipse Evagrius narrat: in reliquis autem fufius ea quæ summam collegit Evagrius, apud Procopium

PAGIUS choato ad primam Perfarum in Romanos expeditionem retrogrediari, primam & subseqentes recte a nobis consignatas fuisse comperies. Continuator Marcellini tam juxta editionem Onuphri, quam Sirmondi hæc Inducias in annum Post C. Basilii V. sequentem scilicet, confert; verum falsi convincitur a Procopio, qui loquens de secundis Inducias de quibus infra, afferit, has anno XXV. Imperii Justiniani compositas esse, & inter finem priorum & initium posteriorum fuisse intervallum XVIII. mensium. Quare si secundæ anno DLI. qui Justiniani est XXV. sancitæ sint, priores anno DXLV. factas fuisse necesse est.

VI. Diffidium de Pascha. Ad num XVI. Popularis seditio, quæ contigit Constantinopoli ob Quadragesimam ex Edicto Justiniani ultra hebdomadam contra vulgi opinionem protractam, ad annum sequentem spectat, perperamque Baronius in Imperatoris Decretum invenitur; cum his juxta approbatum Ecclesiæ ritum, de quo scribit Divus Ambrosius in Epistola ad Episcopos Æmiliæ, jure merito non permiserit, die prima mensis Aprilis, quæ erat terminus Lunæ decimæ quartæ Pascha celebrari, uti populus volebat, sed Dominica prima post diem termini, nempe octava die Aprilis, qua ab omnibus etiam in Occidente Paschale Festum eodem anno rite peractum fuit, ut videre est apud Scaligerum in Ifagoge lib. 3. pag. 183.

VII. Accurate explicatur. Sed non tantum a Baronio; verum etiam ab aliis Viris doctissimis in hac difficultate explicanda erratum, ut ostendit Emin. Card. Norisius in Dissert. de Synodo quinta cap. 3. Græci Quadragesimam incipiunt feria secunda post Dominicam Sexagesimæ; unde hæc Dominica ab eisdem ἀποκρεως dicitur, quod ultima dies sit carnis privii. Nicetas lib. 3. Alexii pag. 329. ait: Facta sunt ista conjugia, cum proxima esset Apocreo, ubi recte Hieronymus Wolfius

leguntur, aliaque plura, quibus divina virtus in tuenda civitate cernitur. Ad postremum vero addit, hoc ipso anno a Justiniano Imperatore redemptas fuisse auro ab eodem Rege Perfarum quinque annorum pacis inducias, hoc videlicet anno decimonono Justiniani Imperatoris.

XVI. Erratum in die Paschatis in Oriente. Hoc eodem anno cum Græci tum Latini historici tradunt de Paschatis tempore ex Justiniani Imperatoris edicto in Oriente erratum esse. Ita plane permisit Deus, ut cum sacris se immiscerent Principes, & quæ sunt sacerdotum sibi usurpant, in errorem labantur. In Miscella hæc ita narratur: Anno Imperii Justiniani decimonono facta est inopia frumenti, vini, & olei, ac pluvia magna, & factus est terræmotus magnus Constantinopoli, & everso die sancti Paschæ, cepit vulgus abstinere a carnibus mense Februario, die quarto: Imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi, & omnes carniū venditores occiderunt & apposuerunt, & nemo emebat aut e-debat. Porro Pascha factum est ut Imperator jussit, & inventus est populus jejunans hebdomada superflua. Hæc ibi. Eadem hoc item anno Cedrenus habet.

In interpretatur carnis privium. At hebdomade sequenti Græci vescuntur lacticiis, & caseo, cujus licentiæ diem ultimum habent Dominicam Quinquagesimæ, quæ Tyrophagus ab ipsis appellatur. Scribit Anna Comnena lib. 2. Alexiados pag. 51. Nox erat Dominica dici, quam Tyrophagum nuncupant. Unde ab esu casei, hebdomas, quæ eandem præcedit, eodem Tyrophagi nomine vocatur. Feria vero secunda post Dominicam Quinquagesimæ rigidius jejunium inchoant, non modo a carnibus, sed etiam a lacticiis, imo a piscibus quoque abstinentes. Hinc recte Theophanes anno Incarnat. secundum Alex. DXXXVIII. Calend. Septemb. hujus Christi anni inchoato scribit: Terra Byzantii invenit. Paschalis quoque termini per-versus est ordo. Habuitque populus carnis privium Februarii die IV. Imperator autem carnem alia sequenti hebdomada palam divendi sanxit. Lanienam itaque cuncti exercere macellarii, matigare, & venalem exposuere, nullus tamen pretio comparavit, aut comedit carnem. Paschalis igitur Solemnitas, prout decreverat Imperator, celebrata est: ac simul deprehensum, unamplius, quam debuerat hebdomade, populum jejunasse, ut Theophanem interpretatur Goarus, qui in Græcia commoratus fuerat, quique hanc difficultatem, in qua Petavius in Notis ad Nicephorum & lib. 4. de doct. Temp. cap. 24. alique viri doctissimi peccarunt, optime explicat. Eos in errore induxit locus Auctoris Miscellæ a Baronio recitatus: Capit vulgus abstinere a carnibus mense Februario die IV. Imperator autem præcepit alia hebdomada carnes apponi. Ubi enim Theophanes scribit, populum Constantinopolitanum die IV. Febr. habuisse τὴν ἀποκρεως Auctor Miscellæ, alique interpretati sunt, quod ea die cepit abstinere a carnibus; cum tamen vertendum fuisset, habuisse plebem carnisprivium. Ea enim erat dies Domini-

XVII. Quid de Paschatis die statutum.

In Occidente etiam de Paschatis die anni hujus exortam controversiam, intelligi potest ex Concilio quarto Aurelianensi his temporibus celebrato, ubi de Victoris cyclo servando statutus est canon ejusdem Concilii primus his verbis: Placuit igitur, ut sanctum Pascha secundum Laterculum Victoris ab omnibus sacerdotibus uno tempore celebretur: quæ festivitas annis singulis ab Episcopo Epiphaniarum die in ecclesiis denunciatur. De qua solemnitate quoties aliquid dubitatur, inquisita vel agnita per Metropolitanos a sede Apostolica sacra constitutio teneatur. Hæc canon adversus Justiniani Imperatoris edictum sibi quod suum non esset arrogantis, inque ejus edictum quo una hebdomada augebatur Quadragesimæ jejunium. Sequentes enim quæ a Patribus statuta esse videntur, ista mox addiderunt: Hoc etiam decernimus observandum, ut Quadragesima ab omnibus Ecclesiis æqualiter teneatur: neque Quinquagesimam aut Sexagesimam ante Pascha quilibet sacerdos præsumat indicere: sed neque per sabbata absque infirmitate quisquam solvat quadragesimale jejunium, nisi tantum die Dominico prandeat: quod ferri specialiter Patrum statuta sanxerunt. Si quis autem hanc sacram regulam irruperit, tanquam transgressor discipline a sacerdotibus censeatur. Hæc sanctissimi

PAGIUS nica Apocrei, qua carnes comedebantur, & quidem copiosius ob vicinum in sequenti die Quadragesimalis jejunii initium.

VIII. Contigit anno infrequenti. Hinc colligitur, seditionem a Baronio memoratam factam non esse hoc anno, quo Dominica Apocrei contigit die XIX. mensis Februarii, Cyclo Solis XXII. Lunæ XIV. Littera Dominicali A. Ideoque in annum sequentem protrahendam esse, quo anno cum populus Constantinopolitanus putaret, Pascha celebrandum die prima Aprilis, habuit carnisprivium die IV. mensis Februarii, quam plebs existimabat, esse Dominicam Apocrei, cepitque jejunare die quinta sequenti. At Justinianus, cum diem Paschatis celebrandum esse VI. Idus Aprilis judicaret, Dominicam Apocrei haberi jussit III. Idus Februarii. Errasse vero populum, non Imperatorem, ut credit Baronius, certum est: nam terminus Lunæ XIV. Martii anno sequenti incidebat in diem primam Aprilis, Cyclo Solis XXIII. Lunæ XV. Littera Dominicali G. Porro Græci quadragesima dies a feria secunda post Dominicam Sexagesimæ usque ad Pascha jejunabant; neque enim Sabbatis, nec Dominicis jejunium peragebant, excepto tamen Sabbato Sancto, ut patet ex Canone LV. Trullano.

IX. Concilium Aurelianense IX. A num. XVII. ad XXI. Concilium Aurelianense IV. celebratum est anno quingentesimo quadragesimo primo. Leontius enim Bardigalensis Episcopus ei his verbis subscripsit: Leontius in Christi nomine Episcopus Ecclesiæ Burdigalensis confens, cum universis Comprovincialibus meis, Indictione IV. Basilio V. C. Consule. Quibus ex verbis Sirmondus colligit, hanc Synodum ante autumnum habitam, quod eo Christi anno quarta Indictio cum mense Augusto finem

Episcopi Gallicani adversus temeritatem (ut apparet) Justiniani Imperatoris pro arbitrio sacra miscens.

XVIII. Quod autem ad cyclum Victoris pertinet, qui ita a Synodo commendatur, ut tamen ubi aliqua emergeret ambiguitas, esset de his consulenda Apostolica sedes: auctor illius fuit Victor Episcopus Capuanus, qui his ipsis temporibus (ut Beda testatur) vixit doctrina & sanctitate celebris, cujus natalis dies in Ecclesia agitur XVI. Kalendas Novembris: scripsisseque dicit Beda cyclum suum ad confutandum cyclum Victorini Aquitani, qui scripsit tempore Hilari Papæ, ut ex Gennadio liquet: hunc autem ad tempora Justiniani Imperatoris referunt, & tunc scripsisse, Beda (a) testatur. Porro non hoc anno, sed post Consulatum Basilii novies, ex Victoris seu Victorini cyclo obortam esse controversiam, idem ipse Beda affirmat (b). Confectus tunc temporis Paschalis cyclus ad evitandos errores, anno post sequentem, Christi quingentesimo quadragesimo septimo, extat sed mutilatus ex parte inter Antiquas Inscriptiones in (c) Appendice.

XIX. Quod autem ad quartum Aurelianense Concilium pertinet, cujus duos canones recitavimus; hoc ipsum his temporibus celebratum (licet certus non ponatur

habitura esset: cumque in Canone XXVII. dicitur, ante hoc triennium coactam fuisse aliam Synodum Aurelianensem, ordine nempe III. in qua scilicet diferte dicitur, congregatam esse Childoberti Regis anno XXVII. apparet, Synodum IV. in annum XXX. ejusdem Regis incidere, ideoque & anno DXI. Clodoveo patri successisse. Ex tripartito Franciæ Regno, Childoberti nempe, Clorarii, & Theodeberti, convenerunt Episcopi XXXVIII. cum Presbyteris XI. & Abbate uno, qui totidem Episcoporum nomine interfuerunt. Conditi sunt in ea Canones XXXVIII. quibus præcedentium Synodorum Decreta confirmata, & aliquot addita.

X. Canone primo decernitur, ut sanctum Pascha secundum Laterculum Victorii ab omnibus Sacerdotibus uno tempore celebretur. Chiffletius in Dissert. de Annis Dagoberti Regis cap. 5. autumat, ab hoc Canone triplicem morem in Provinciis Gallicanas manasse. Primum, ut anni caput a Paschale duceretur. Secundo, Indictiones in usum vocata: ait enim in veteri exemplari MS. ex quo Victorii Cyclum Bucherius protulit, scriptas fuisse Indictiones, quamvis triennio luxatas. Tertio, tempore per Christi annos designari coepta: annos enim Christi Cyclo suo indidit Victorius; sed ab ejus Passione deductos. Subjungit Chiffletius, Bucherium dubitare non debuisse, essent ne illæ Indictiones ab ipsis Victorii ingenio, an ab alio quopiam recentiore, ejus Canoni adjectæ; cum Victor Capuanus, qui anno DLV. Victorii Canonem emendavit, apud Bedam lib. de Ratione temporum cap. 49. ipsum redarguat Victorium, quod novies P. C. Basilii Indictione XIII. Pascha sanciverit XV. Kalendas Maii celebrandum

CHRISTI 545.

VIGILII PAP. 6.

JUSTINIANI IMP. 19. TOTILÆ REG. 4.

De Concilio Quarto Aurelianensi.

(a) Greg. Turon. Vit. sanct. Patr. c. 3.

XX. De Diacono S. Galli.

PAGIUS

XI. Indictiones in Gallia tardius usurpata.

XII.

tur annus) dubium esse non debet; cum magna ex parte illi ipsi Episcopi, qui interfuerunt tertio Aurelianensi Concilio, eidem huic quarto praesentes fuisse atque subscripsisse legantur, & inter alios Gallus Episcopus Arvernensis, qui tamen superioribus Conciliis Aurelianensibus non nisi per legatos praesto fuisse reperitur; unde fit ut in hoc potius Concilio ea accidisse putemus, quae de ipso atque ejus diacono Gregorius (a) narrat his verbis: Apud Aurelianensem autem urbem, inculpato ab iniquis Marcio Episcopo & in exilium truso, magnus Episcoporum conventus est congregatus, Childoberto Rege iubente. In qua Synodo cognoscens beati Episcopi hoc esse vacuum quod contra eum fuerat mustitatum, eum civitati & cathedra sua restituit. Sed audi quae subdat de ejusdem sancti Galli diacono: Denique tunc in servitio sancti Galli Valentinus diaconus, qui nunc presbyter habetur atque vocalis, abiit. Cumque Episcopo alio Missas dicente, diaconus ille propter iustitiam

dum, quod Venerabilium Patrum auctoritas VIII. Kalend. Maii agendum decrevisset. Indictiones ergo, subdit Chiffletius, Victorius cum Paschali sua methodo in Gallias invexit, quamvis illae non statim ubique a Notariis publicis ad obsequandas tabulas, aut ab omnibus Historicis seu Chronologis ad rerum gestarum designanda tempora adhibita sint; sed paulatim nunc ab his, nunc ab illis in publicos usus inductae. Ita Chiffletius.

Verum constat ex dictis longe ante Concilium Aurelianense IV. tam Francos, quam Burgundiones annos a Paschate inchoasse, indeque in Concilio Aurelianensi III. anno DXXXVIII. celebrato mensem Majum tertium appellatum fuisse, a Martio scilicet. Quoad Indictiones non Victorius, sed Beda & Victor Episcopus Capuanus jungunt Indictionem XIII. cum ista formula Novies P. C. Bassii, & tam Beda, quam Victor tradunt, Victorium Aquitanum in Paschate Indictionis XIII. seu anni Christi DL. designando errasse, non vero Indictionem illam cum formula Novies P. C. Bassii conjunxisse, ut ex eorum verbis laudatis deducitur. Praeterea Bucherius asserit, in MS. Canonis Paschalis Victorii annum primum ejus Cycli, qui cum anno Dionysiano XXVIII. concurrat, notatum fuisse Indictione IV. cum tamen Indictione prima signari debeat; & praeterea annum Christi CDLVII. Indictionem habuisse X. & Manuscriptum illud XIII. praefuisse. At si Indictiones in eo Codice singulis annis, vulgares Indictiones superent, non dubium, quin Indictiones, quas adhibuit Victorius, ab alio principio deductae sint, quam Romanae & Constantinopolitanae. Utitur enim Victorius anno mundano Septuaginta Interpretum, & Eram Incarnationis ab anno Dionysiano XXVIII. deducit. Sed cum Manuscriptum illud non viderim, & Bucherius unicum ex illo Indictionum exemplum in medium afferat, hac de re certum iudicium ferre non possum.

Existimo itaque consuetudinem tempora per Indictiones designandi derivatam esse in Gal-

potius quam pro Dei timore cantare vellet, a S. Gallo prohibebatur, dicente sibi: Sine, inquit, fili: quando, Domino iubente, nos celebraverimus solemnia, tunc & tu canere debes; nunc ejus clericus concinant, qui consecrat Missam. At ille, & tunc se posse, pronunciat. Cui sacerdos: Fac ut liber: nam quod volueris, non explebis. Ille quoque negligens mandatum Pontificis, abiit; & tam deformiter cecinit, ut ab omnibus irideretur. Adveniens autem alia Dominica, dicente saepe dicto Pontifice Gallo Missas, jussit abire: Nunc, inquit, in nomine Domini quod volueris explicabis. Quod cum fecisset, in tantum vox ejus praecleara facta est, ut ab omnibus laudaretur. Haec Gregorius, qui alias quam plurimas de sanctissimo viro praeclearas res gestas & miracula narrat.

Hoc item anno Justiniani Imperatoris decimonono missus Areobindus maritus filiae sororis Imperatoris in Africam, idem a Gontharide sibi subiecto Duce, sub quo adversus Mauros Wandali militabant, jam

ias, ab ea quae obtinebat in Italia, & in ea Galliarum parte, quae parebat Regi Theodorico. Certum enim Theodoricum sua Diplomata Indictionibus signasse, ut demonstrant Epistolae a Cassodoro Theodorici nomine scriptae, formulaeque Dignitatum sub ejus Monarchia concedendarum, quas Cassidorus exaravit. Caeterum, eo in Italia & in parte Galliarum regnante, eas paulatim in usum vocatas, liquet ex Epitaphio relato anno DXXXIII. num. XX. Quoad Eram Incarnationis, eam in Italia Dionysius Exiguus anno DXXXII. publicavit, nullumque vestigium extat, ex quo eam hoc vel sequenti saeculo, nisi forsitan exeunte, in Gallias a Scriptoribus in Libris suis adhibitam fuisse colligi possit.

Baronius num. XVIII. existimat, Patres Concilii Aurelianensis IV. in laudato Canone primo locutos esse de Cyclo Victorii Episcopi Capuanus non vero de Cyclo Victoris vel Victorii Aquitani. At Victor Capuanus decem post hoc Concilium annos Cyclum suum edidit. Cum enim anno Christi DL. id est annis a Victoris edita lucubratione XCIV. idem plane dubium Pascha incidisset, de quo Sanctus Leo Papa cum Orientalibus tantopere contenderat; & non desissent, qui ejus, Prosperique memores, Latinorum Pascha defenderent, servandumque dicerent; Victor Episcopus Capuanus in Victorii Aquitani Paschalem Canonem iusto Opere scribere instituit, ut prodit Beda de ratione Temp. sub finem cap. 49. Cujus inquit principium libri est: cum Paschalis veneranda solemnitas, quam die potissimum proveniret per anni praesentis Indictionem XIII. a nobis sollicite quaeratur, &c. ubi sermo est de Paschate anni DL. Opus illud Victoris Capuani, quod ad nos non pervenit, legerat Beda. De Cyclo Victoris Capuani egregie differit Bucherius in Opere de Doct. Temp. cap. XI.

Ad num. XXI. & seq. Procopius lib. 2. de Bell. Vandal. tribus ultimis capitibus agit de Areobindo, qui uxorem habebat Praesellam, filiam Vigilantiae sororis Justiniani Imp. misso

XXI. Gontharidis in Africa tyrannus.

Eorum in Occidente Origo a Gothicis petenda.

XIII. Victor Episcopus Capuanus anno DL. Cyclum suum condidit.

XIV.

CHRISTI 545.

VIGILII PAP. 6.

JUSTINIANI IMP. 19. TOTILÆ REG. 4.

(a) Procop. de bello Vand. l. 2.

XXII.

jam effecto tyranno, negatur sub fide praestita Reparato Episcopo Carthagenensi. Rem gestam Procopius ita narrat (a): Deinde Gontharis Reparatum civitatis Episcopum Areobindo nuntiatum mittit, ut sub fidem incolunitatis ad palatium venire maturaret (continebat enim se Areobindus una cum conjuge in monasterio intra Carthagenem posito a Salomone Duce edificato, quod circum muro arcem reddiderat munitissimam). Quod si contempserat, sese illum expugnaturum, ac illico interfecturum minuitur. Areobindus susceptis ab Episcopo mandatis, metuens, se statim venturum dixit, se lavaero filium divino de more prius abluerit, deinde per idem juraverit spem ei certam salutis se daturum. Praesul itaque ei morem gessit. Ille exvestigio redeuntem sequitur vestem indutus servilem, neque Duci neque ulli militari viro convenientem.

Postquam vero prope palatium fuit, sacrum Evangelium a Praesule accipiens, in ejus conspectum venit, pronusque aliquandiu jacuit, preces & sacrum Evangelium ac parvum filium tunc sacro baptismate ablutum, per quod Praesul juraverat, protendens. Gontharis eum miseratus, ad spem quoque exhortans, sur-

PAGIUS Praefecto in Africam, & de tyrannide, quam Gontharis affectavit, atque Gontharidem occisum esse, die tricesimo sexto post occupatam tyrannidem, anno Imperii Justiniani XIX. hoc Christi anno inchoato. Continuator Marcellini, quem jam observavimus per haec tempora res suis annis accurate non semper reddere, anno V. P. C. Bassii, sequenti scilicet, inquit: de Africa Sergius vocatur, & Areobindus nepote Imperatoris accepta, ibi Judex dicitur. Tum anno P. C. Bassii VI. scribit, Gontharidem occisum, & post aliquantos dies mis-

gere jussit: omnia quae Praesul pollicitus fuerat, se praestitutum affirmando. Posteraque die ejus & uxorem & substantiam Carthagenem transferri mandavit. Deinde Praesule missum faciens, Areobindum & Athanasium secum cenare jussit: ac Areobindum ante omnes in summo accumbere, post coenam vero in cubili solum dormire coegit. Ubi Ulitheus cum nonnullis aliis ab eo missus ipsum & stentem & multa obtestantem, ac misericordiam, fidemque datam implorantem interfecit, non esse immortalem dicens, in longam ejus puto senectutem cavillando. Haec de tyranno Gontharide & nece Areobindi Procopius, qui ad finem ejus commentarii tradit post dies triginta sex eundem Gontharidem dolo necatum ab Artabane Duce, quem convivio exceperat: hinc diffuse narratis, idem Procopius finem imponit historiae de bello Wandali- co in hunc usque annum conscriptae, quod felicissime inchoatum, ac pene absolutum, denuo restauratum difficillimumque indies redditum est crebris defectionibus populorum, emergentibus novis tyrannis, postquam Imperator sive ejus ministri sacrilege agentes, in insula Romanum Pontificem mori impie coegerunt.

Areobin. occiditur.

O o o o DE

sum in Africa Joannem, qui eam regeret. Verum Continuator iste Gontharidis tyrannidem male consignavit. Victor Tununensis ad annum VI. P. C. Bassii qui secundum ejus modum loquendi est annus Christi DXLVI. Gontharidis interitum recitat. Denique Anathasius in Vita Vigilii Papae inter alias fabulas habet, Belisarium venientem in fines Africae sub dolo pacis interfecisse Gundarum Vandalorum Regem, cum tamen Gundaridus exercitibus Italicis praesert, quando Gontharis interfectus est

D E
R U T H E N I S,
 A D C O M M U N I O N E M
 S E D I S A P O S T O L I C Æ
 R E C E P T I S M O N U M E N T U M
 S A N C T I S S I M O D. N.
C L E M E N T I V I I I.
 P O N T I F I C I M A X I M O

CÆSAR BARONIUS S. R. E. PROTONOTARIUS

sempiternam felicitatem.

I.

UM omnes prædecessores tuos Pontifices Maximos omni studio, Beatissime Pater, imitandos susceperis, eorumdemque insistere semper vestigiis propensiori sollicitudine laboraveris: Clementis tamen Petri discipuli & successoris, tu ipse Clementis nomen referens, Petrique doctrinam cum cathedra consecutus, exempla sectari, vigilantius sollicitiusque curasti. Nam ut omittentis alia, illud dumtaxat, cuius causa huiusmodi est instituta oratio, pertingamus: sicuti ille Ecclesie Catholice utilitati consulens, ad conscribendas res gestas sanctorum martyrum, & alia Ecclesie monumenta scriptis consignanda tradendaque posteris, Notarios septem primus instituit: ita ad hoc ipsum præstandum tu ipse invigilans, inter ceteros ejusdem primi ordinis præclarissimos viros eidem operi mancipatos, me licet indignum penitus atque immeritum cooptasti. At quanto id animi ardore perfeceris, neminem latet: enim Domini (a) sententia, quod factum est in cubiculo, prædicatum est in tectis: sciunt omnes vim tunc illatam, cum juxta Propheticum illud (b), *Velociter spolia detrabe*, adversum me magno impetu actum est: cum vero tunc duos vidiisses uni succumbere renitenti; divina putasti ad perficiendum quod volebas opus esse potentia, nempe Apostolica auctoritate, qua tibi datum est non terram tantum, sed & cælum posse subigere. Vicisti tandem animum refractarium, atque flexisti cervicem ferream, sed fateor, non domuisti, ut impositum honoris jugum æquo animo ferrem, quod ad singula ferme momenta (scit Deus) a me excussilem, si licuisset.

(a) Lu. 11.

(b) Isai. 8.

Una tamen fuit in his asperis consolatio illa, quod esset omnium una sententia, Sanctitatem tuam hac actione jam gravi ante expensa judicio demonstrasse, non tam probare qui res Ecclesiasticas scribere voluisset, quam ea quæ a me scripta essent, insigni hac collata dignitate veluti amplissimis exarata notis subscriptione & probasse, & veluti sigillo munisse. Quis enim operam ab aliquo præstandam requireret sollicitudine tanta, si eandem jam diu ante ab eodem exhibitam non grato animo recepisset? Quo nomine sicuti plurimas a me tibi gratiarum actiones semper reddendas fore profiteor; ita mihi in susceptum opus sollicitius incumbendum, nervosque omnes ad illud perficiendum tendendos, intelligo.

Dum autem totus in his essem, ut collatæ dignitatis omni studio munus obirem, ejusque partes omnes quam diligentissime explere satagerem; peropportune accidit, ut vix elapso a suscepta eadem dignitate mense, digna oblata occasio fuerit, qua ejus primitias nobili scriptione Domino consecrarem, legationis videlicet honorificæ Ruthenorum Ecclesie ad Apostolicam Sedem, qua abolito diro schismate, sanctæ Romanæ Ecclesie communionem Catholicam est feliciter consecuta. Ad hoc vero præstandum, non laciniosa oratione per ambitum ad pompam (ut assolet) circumducta mihi utendum existimavi, sed more majorum simplici stylo & veritatis candore nitente cuncta quæ gesta sunt referenda, ipsaque edita atque publice recitata scripta, suis locis (ut hæcenus factum est) in Annalibus Ecclesiasticis intexenda. Tu vero, Sanctissime Pater, jucundo lætoque animo satis amplum ex semine lacrymarum tua-

II.

III.

IV.

(a) Matth. Mich. rer. Polon. l. 2. c. 1. Chron. l. 1. c. 10.

(b) Plin. hist. l. 3. c. 5.

(c) Chron. Polon. rer. l. 1. c. 10. 12. 14.

(d) Chron. & Matth. l. 2. c. 3. & alii.

V.

tuarum collectum manipulum accipe, ac Deo consecra cum multiplici gratiarum actione, qua veluti nova satiatione conver-

Quæ de Ruthenis a diversis auctoribus, præsertim vero ab iis qui res Polonicas persecuti sunt, scripta reperiantur.

Ruthenos eisdem antiquo vocabulo dictos esse Russos, in confesso est apud scriptores (a) omnes: sed & quod Rutheni pariter sint in Gallia Aquitanica populi, visum est recentioribus scriptoribus eos Russos vocare potius, quam Ruthenos. Sed unde Russi? non aliunde, quam a veteris vocis usu, qua iidem populi vocati sunt Roxolani. Verum ex quo asperitas litteræ X, duplici in SS. leniri cæpta est; hinc accidit, ut Roxolani dicti sint Rossolani, sive Rossi (veluti a Græcis sæpe usurpatum invenies) vel unica syllaba Rhos, a Latinis Russi, & provincia Russia, quæ Roxolania dicebatur, cæpta sit nominari. Meminit & Plinius (b) de Roxolanis in Sarmatia populis, & eos ad latus Mæotidis paludis collocat, qui fines postea dilatarunt. Patentem quidem latamque fuisse Roxolanorum sive Russorum regionem, rerum Polonicarum scriptores produnt, nempe quæ contineret ambitu suo universam illam Sarmatici orbis partem, quæ ab Oriente Mæotide, taurica Chersoneso & Tanai, a Meridie Carpatiis montibus, ab Occidente Polonie, Lituaniæque finibus clauderetur, sic Sarmatiæ Europæ maximam continens partem: quæ & a Chromerio ita ponitur (c): *Completitur (inquit) fere quicquid terrarum est inter sinum Venedicum, Livoniam, Sueciam, Oceanum glaciale, Rba, sive Volgam, Mæotim, mare Ponticum, Sarmaticos montes, Poloniam, Lituaniam, & Samagiziam.* Moschoviam quoque ad Russiam pertinere, eosdemque primum Russos dictos, Moschos a flumine, sive oppido Mosqua denominatos, æque fatentur omnes (d) convenientque simul pariter in eam sententiam, ut hi populi Evangelium acceperint ab Episcopo Constantinopolitano tempore Basilii & ejus filii Constantini, uno omnibus dato Metropolitanano Kioviensi. Quæ autem postea contigerunt de divisione Moschovitarum Ecclesie a Russis, hæc nos ab ipsis legatis Ruthenis Episcopis accepimus verbis istis:

Aliquanto post autem Moschovia Principes sive ob aditum Kioviensium difficilem, longinquitatemque itineris, sive quod timerent, ne consuetudine exterorum, qua maxime suos etiam nunc prohibent, Respublica illorum detrimenti aliquid pateretur, alium sibi Metropolitanum institui a Constantinopolitanis Patriarchis petierunt: quin & Patriarcham ante paucos annos, qui in Moschovia asfiduus esset, impetrarunt. Solique nunc septem in Russia Polonis subiecta ex numero viginti & aliquot amplius Episcopos

Ann. Eccl. Tom. IX.

a Sede Apost. receptis.

659

tionem reliquorum Borealium populorum suo tempore metas: quod Deus bonorum omnium largitor concedat. Vale.

porum restant, qui Metropolitanano Kioviensi subsunt: reliqui etsi sæpe mittendis ad eum donariis jus & auctoritatem ejus recognoscunt, Moschovitico tamen parenti Episcopo Patriarchæ. Hæc de his illi, quibus ista subiiciunt:

Isti ergo septem una cum Metropolitanano suo cupientes iterum uniri Ecclesie, a quo multo tempore alieni erant, ablegarunt hic duos ex medio sui reverendos dominos Hyppatium Pociei Protobronium Vulodimiriensem, Brestensemque & Cyrillum Terleccki Exarcham, Luceoriensem, Ostrovensensemque, Episcopos, primos consilii istius auctores: qui id contenderent a sancta hac Sede, obedientiamque illi suo & ipsorum nomine deferrent. Quo non exigua facta est profectio, & futura adhuc major ad Ecclesiam Dei speratur accessio. Etsi enim pauca, latissime tamen patent dioceses illorum, extendunturque permixtæ Latinis per aliquas integras provincias, Podoliam scilicet, Russiam, Voliniam, Podlachiam, & magnum Ducatum Lituaniæ, insignes monasteriorum frequentia & Ecclesiarum prope duodecim millium numero. Quin & Moschovitas ejusdem & linguæ & religionis homines, non modica spes est, cogituros idem aliquando exemplo ipsorum; præsertim cum ritus & carimonias omnes Orientalis Ecclesie, quarum sunt tenacissimi, permixtas illis esse servari inviolate, a sancta Sede cognoverint. Hæcenus ipsorum legatorum scriptio de Russorum Ecclesia.

Quoniam vero de eadem Russorum Ecclesia aliqua a scriptoribus vidimus prætermissa, vel perperam asserta; hic de his paulo fusius agere, haud putamus lætori fore fastidio: atque in primis quæ rerum Polonicarum scriptor (e) de antiquitate religionis Russorum his verbis habet: *Inter sanctos (inquit) Russi colunt plus Thaddæum Apostolum, asserentes quod eos converterit, & fidem Christi docuerit: deinde & Bartholomæum sanctum Dei Apostolum venerantur, per quem multos articulos (ut asserunt) de fide acceperunt.* Hæc ipse ex traditione popululi accepta. Cui, fateor, magis assentior, quam iis qui Ruthenorum Chritianitatem capisse tradunt circa annum Domini nongentesimum nonagesimum, quos errare omnino, proxime dicturi sumus: etenim reperitur interfuisse generali Concilio Antiocheno sub Joviano Imperatore Antipater Episcopus Rhossos, seu Rhos, vel Rhossi, translatione Latina (quo sane nomine a Græcis dictos esse Ruthenos, nuper demonstratum est) idemque Episcopus cum reliquis subscriptus legi-

O o o o 2 tur

VI.

VII.

(e) Matth. Mich. l. 2. c. 1.

tur in Synodali epistola data ad eundem Jovianum Imperatorem, quæ extat apud Socratem (a) :

(a) Socrat.
l. 3. c. 21.
VII.

Verum etsi aliquando ea gens Christianam religionem suscepit, sicut ex cultura defectu silvescit ager, ac si numquam ante cultus fuisset; ita apud ipsos eadem religio penitus esse desit: repastinatam vero ipsam, cultamque fuisse tradunt (b) anno Domini nongentesimo nonagesimo, vel nongentesimo octogesimo, sub Basilio atque Constantino Imperatoribus. Sed in his iidem auctores hæc asserentes errasse noscuntur: etenim non sub Basilio Juniore, qui imperavit cum Constantino, sed sub Seniore Basilio Macedone dicto, qui post Michaellem solus regnare cepit anno Domini octingentesimo sexagesimoseptimo, id contigisse, testificatione Græcorum certum est. Id quidem Joannes Curopalates, id Zonaras, Nicephorusque testantur; licet Nicephori prolixior de his narratio desideretur, quam libro vigesimotertio historiarum tractasse, ejusdem libri quod extat compendium docet. Sed audi ex Curopalate (c) nobilissimo historico, Russorum conversionem opera ejusdem Basilii Macedonis Imperatoris factam:

(b) Matt.
Mitt. l. 2. c.
23. & Chr.
l. 3. in pri.

(c) Joan.
Curop. in
Basil.

IX.

Rhos (ita Russos vocat) percussio cum illis, Græcis videlicet, fœdere, ut salutaris baptismi participes essent, auctor fuit Basilius Imperator, missio ad eos Archiepiscopo. Verum miraculum illud quod accidit, operæpretium est enarrare. Nam cum adhuc superstitione detinerentur, & ipse Princeps & proceres illius, atque adeo omnis natio, suumque pristinum cultum examinarent, & Christianorum fidem: Archiepiscopum illum, qui ad eos nuper venerat, accersitum Princeps interrogavit, quanam essent ea quæ ille annuntiaret, quæque ipsum docere possent. Qui cum sacrum divini Evangelii librum protulisset, & quedam miracula recenseret a Deo, quando humana forma assumpta, apud homines erat, facta. Nisi aliquod, Rhos multitudo respondit, simile nos conspiciamus, & maxime quale asseris trium puerorum in fornace; nequaquam tibi credituri sumus.

X.

Ille vero nunquam mentienti fide habita verbo illius, qui dixit: Quodcumque petieritis in nomine meo, accipietis: & qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & majora his faciet. Etsi, inquit, haud licet tentare Dominum Deum: attamen si ex animo decrevissetis ad eum accedere, petite quodcumque vultis, & hoc faciet omnino propter fidem vestram Deus, quamvis nos minimi sumus & indigni. Ipsi autem petierunt, divini Evangelii volumen in ignem a se incensum protici: quod si illæsum servaretur, ad eum se accessuros Deum, qui ab ipso prædicaretur. Visum est id faciendum. Et cum sacerdos, sublatis ad Deum oculis ac manibus dixisset: Ostende glo-

riosum sanctum nomen tuum, Jesu Christe Deus noster, in oculis nationis hujus: in fornacem projectus est Evangelii liber: incensaque fornace ad horas aliquot, deinde penitus extincto & consumpto igne; sacrum illud volumen inventum est permanisse inviolatum atque illæsum, nullo ab igne accepto detrimento. Quod conspicati barbari, & miraculi magnitudine percussis, sine ulla controversia ad baptismum confugerunt. Hactenus Curopalates. Recenset eandem absque aliqua dubitatione historiam Zonaras (d); quosque Curopalates Rhos, ipse Rhosicos nominat, Russos vero Cedrenus, ac Nicephorus Ruthenos, ne quis putet de aliis quam de Ruthenis, eandem historiam enarratam. At tanta hæc prætermissa ab his qui in rebus Polonicis sunt profecuti Russorum historiam, quis non miretur? sicut, & illud de iisdem nobile monumentum, cum Russorum regnum Romanæ est donatum Ecclesiæ, a qua illud Russorum Rex Demetrius voluit accepisse. Extat de his epistola Gregorii Papæ Septimi, quam integram tibi ad tantæ rei fidem declarandam, hic describendam putavi: sic enim se habet (e):

(d) Zonar.
Annal. l. 3.
in Basil.
Maced.

(e) Greg.
l. 2. ep. 74.
XI.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei Demetrio Regi Russorum, & Regina uxori ejus salutem & Apostolicam benedictionem.

Filius vester limina Apostolorum visitans ad nos venit: & quod regnum illud dono S. Petri per manus nostras vellet obtinere, eidem beato Petro Apostolorum Principi debita fidelitate exhibitâ, devotis precibus postulavit, indubitanter asserens illam suam petitionem vestro consensu ratam fore ac stabilem, si Apostolica auctoritatis gratia ac munimine donaretur. Cujus votis & petitionibus, quia justa videbantur, tum ex consensu vestro tum ex devotione poscentis, tandem assensum præbuimus, & regni vestri gubernacula tibi ex parte beati Petri tradidimus, ea videlicet intentione atque desiderio charitatis, ut beatus Petrus vos & regnum vestrum, omniaque vestra bona, sua apud Deum intercessione custodiat, & cum omni pace, honore quoque & gloria idem regnum usque ad finem vitæ vestræ tenere vos faciat, & hujus militiae finito cursu impetret vobis apud supernum Regem gloriam sempiternam.

XII.

Quinetiam nos paratissimos esse, noverit vestræ nobilitatis serenitas, ut ad quæcumque justa negotia hujus sedis auctoritatem pro sua necessitate petierit, proculdubio continuo petitionum suarum consequatur effectum. Præterea ut hæc, & alia multa, quæ litteris non continentur, cordibus vestris arctius insigantur; misimus hos nuncios nostros, quorum unus vester notus est & fidus amicus; qui & ea quæ in litteris sunt, diligenter vobis exponet; & quæ minus sunt, viva voce explebunt. Quibus pro reverentia beati Petri, cujus legati sunt, vos mi-

tes

tes & affabiles præbeatis; & quicquid vobis dixerint ex parte nostra, patienter audiat, atque indubitanter credatis. Et quæ ibi ex auctoritate Apostolica sedis negotia tractare voluerint & statuerint, nullorum malo ingenio turbare permittatis, sed potius eos sincera charitate favendo juvetis. Omnipotens Deus mentes vestras illuminet, atque per temporalia bona faciat vos transire ad gloriam sempiternam. Data Romæ decimoquinto Kalend. Maji, Indictione decimatercia. Hactenus Gregorii Papæ litteræ, datæ (ut apparet) anno ejus Pontificatus secundo, eodemque Domini millesimo septuagesimo quarto. Porro inter hæc qui regno potiebatur Demetrius, expulsum statim fuit a fratre tyranno: quamobrem idem ipse Rex, ut illud recuperaret, adit Henricum Imperatorem anno sequenti, prout his verbis Lambertus sui temporis res gestas singulis annis reddens testatur anno Domini millesimo septuagesimoquinto:

XIII.

Paucis post diebus Imperator Moguntiam venit, ibique occurrit ei Ruthenorum Rex Demetrius nomine, deferens ei inestimabiles divitias in vasis aureis & argenteis & vestibus valde pretiosis; petitque ut auxilio sibi foret contra fratrem suum, qui se per vim regno expulisset, & regnum tyrannica immanitate occupasset. Missus est protinus a Rege Burcharus Treverensis Ecclesiæ Præpositus agere cum illo de injuriis quas fratri intulerat, & commonere, ut regno quod injuste invasisset, ultro decederet; alioquin auctoritatem, & arma Theutonici regni propediem experturum fore. Is legationi huic propterea opportunus videbatur, quod ille ad quem mittebatur, sororem ejus in conjugium habebat, & ipse hac de causa apud Regem, ne quid in illum interim gravius decerneretur, summis precibus obtinuerat. Ruthenorum Rex Dedi Marchioni Saxonico, cujus ductu eo advenerat, a Rege commissus est servandus, donec legati revertentur. Hucusque Lambertus. Quid post hæc actum sit, idem auctor inferius tradit, nempe missum legatum ab invasore pretiosissima munera detulisse ad Imperatorem, quibus animum ejus flecteret ne præberet fratri ex regno pulso auxilium: quod & absque muneribus Imperator concessurus erat, cum obortis domesticis bellis, vix satis ipsi esset ut propria tueri posset. Eadem habet Sigebertus, & ipse suæ ætatis res gestas scriptis profecutus: de quibus omnibus altum est silentium apud eos qui res Ruthenorum cum Polonicis conscripserunt; quæ vel hic saltem volumus in lucem prodire, ut ex his appareat Russiam aliquando a legitimo Rege oblatam fuisse sancto Petro Apostolorum Principi, & ejus nomine traditam Regi Demetrio a Gregorio Septimo Pontifice Maximo. Ann. Eccl. Tom. IX.

Porro etsi donatum Romanæ Ecclesiæ & ab ea acceptum regnum invasum, & occupatum a tyranno fuit; perseveravit tamen ejusdem populi erga eandem Romanam Ecclesiam propensio haud mediocris, quæ Græcis æmulationem movit: adeo ut omni semper studio laborarint eisdem Ruthenos ab ipsa revocare, cum facti sunt ipsi schismatici. Cæterum etsi ad tempus aliquod obtorto collo ab eisdem in errorem abducto collo ab eisdem semper respicere non desierunt, ut iterum in sinum maternum accurrerent, eodemque foveri semper optarent. Quam autem fuerint Rutheni semper Romanæ Ecclesiæ cupidissimi, & Catholicæ communionis amantissimi, ipsorum Archiepiscopus Isidorus in totius Christianæ religionis theatro, in ipso œcumenico Concilio Florentino haud vulgare, sed plane egregium specimen dedit, dum una cum Besarione Trapezuntio Nicæno Archiepiscopo Græcorum omnium cum Latinis concordiam auctor extitit: cuius rei gratia meruit una cum eodem memorato collega in S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ordine cooptari.

XIV.

Relabens autem miserè rursus Ecclesia Græcorum in schisma, in eandem secum præcipitem traxit ruinam Ruthenorum Ecclesiam: sed dormientibus illis adhuc, post centum & quinquaginta annos ex oblivionis sopore hæc tandem expurgata, vigilans suam erubescens ignominiam, non ad consuenda ficus folia, excusando excusationes in peccatis conversa est; sed peccati confessione, & detestatione ad redintegrandam scissam, schismate tunicam inconlulam, quam citissime missa Romam ad Apostolicam sedem legatione cucurrit, quam sacris comitiis habitis ante biennium, anno videlicet Domini millesimo quingentesimo nonagesimoquarto, communibus suffragiis, votis paribus ejus provinciæ Episcopi decreverunt, hisque scriptis significarunt.

XV.

Decretum deliberationis & conclusionis reverendissimorum dominorum Archiepiscopi & Episcoporum Ruthenorum de recipienda & suscipienda communione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, factum die secunda mensis Decembris anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimoquarto.

In nomine sanctæ Trinitatis & individue Trinitatis Patris & Filii & Spiritus sancti.

XVI.

Nos infra nominatæ personæ, quæ huic scripto nostro subscripsimus, notum facimus, quod introspicentes diligenter vocationem & officium nostrum, quod est hujusmodi, ut nosmetipsos, & hominum Christianorum gregem ovium Christi nobis a Christo commissum, ad concordiam & unionem promoveremus, prout nos Salvator noster Christus Jesus edocuit, eamque doctrinam sanguine suo obsequavit. Ac

potissimum his infelicissimis temporibus nostris, quibus multæ ac variae hereses inter homines grassantur, ob quas plurimi recedentes a vera & Orthodoxa fide Christiana, legem nostram deserunt, & ab Ecclesia Dei, veroque in Trinitate illius cultu se ipsos separant. Quod non alia de causa accidit, quam ob dissensionem nostram cum dominis Romanis, cum quibus cum finis unius Dei homines, & tamquam unius matris sanctæ Ecclesiæ Catholicæ filii, ab iis divisi sumus: unde mutuo auxilio præsidioque invicem nobis prodesse nequimus. Et quamvis assidue Deum pro unione in fide orationibus nostris precemur: nihilominus quoniam pacto hæc unio inter nos stabilitur, aliquando nunquam nobis serio curæ fuit, spectando semper Superiores nostros, & expectando si de hac ipsa unione inciperent esse solliciti.

XVII.

Verum cum nostra spes hac in re, ut hoc eorum cura, & studio perfici possit, in dies minuatur, non ob aliam rem, quam quod isti servitute Paganorum * oppressi, etiam si fortasse velent, non possunt. Igitur ex inspiratione Spiritus sancti, cujus hæc sunt opera, & non hominum, considerantes cum ingenti dolore nostro quanta impedimenta homines habeant ad salutem absque hac unione Ecclesiarum Dei, in qua incipiendo a Christo Salvatore nostro & sanctis illius Apostolis prædecessores nostri perstiterunt, ac unum summum Pastorem primumque Antistitem in Ecclesia Dei hic in terris (prout ea de re Concilia & canones manifestos habemus), & non quempiam alium præter sanctissimum Papam Romanum profitebantur, illique parebant in omnibus: ac quamdiu id uniformiter in suo robore permansit; semper in Ecclesia Dei ordo, cultusque divini incrementum fuit: inde consecutum est, ut difficillimum foret hereticis sua disseminare prava dogmata. Postquam autem multi Superiores esse cœperunt, eam sibi auctoritatem potestatemque arrogantes: nunc clare cernimus, ad quantas discordias & schismata ob pluralitatem Superiorum Ecclesiæ Dei devenit: ex quo fit, ut heretici tantas sumant vires.

XVIII.

Itaque nolentes ut conscientia nostra tanto pondere aggravarentur, si animarum salus multarum ob eas in religione discordias diutius periclitaretur (licet hac ipsa de re nos prædecessoresque nostri meditati fuerint, idque tentaverint) videntes institutum consilium intermissum esse, proposuimus, auxiliante Deo, mutuo isto vinculo nos ipsos ad prosequendum hoc negotium excitare & confirmare; ut quemadmodum antea, eodem labio & eodem corde possemus laudare & glorificare venerandum & magnificentum nomen Patris & Filii & Spiritus sancti cum fratribus nostris charissimis dominis Romanis, permanentes sub eodem Pastore visibilis Ecclesiæ Dei, sui hæc præcipientia semper debebatur.

Quocirca id nobis mutuo promittentes coram Deo, quantum in nobis fuerit, corde sincero & candido ac diligentia in huiusmodi negotio necessaria ac debita, nos omnem daturos operam spondemus in communi, & quilibet per se, adhibitis mediis convenientibus, ut fratribus nostris Ecclesiasticis, communi plebi ad ineamdam unionem & concordiam finis auctores, idque divina adjuvante gratia perficiamus.

XIX.

Ut autem majus incitamentum ad finiendum habeamus, quoque major a nobis cura & sollicitudo impendatur: scriptum præsens conficimus, quo sinceram promptamque voluntatem nostram ad amplectendam cum Ecclesia Romana unionem & consensum testamur. Et Deus omnipotens largitor omnium bonorum, auctorque ad concordiam sit dux, & protector tam sancti negotii huius: cui uti corda nostra, ita & eam voluntatem presenti scripto testantes, manu propria subscribimus: salvis tamen & in integrum observatis carimonii & ritibus cultus divini peragendi & sanctorum sacramentorum juxta consuetudinem Ecclesiæ Orientalis, correctis tantummodo iis articulis, qui ipsam unionem impedirent, ut more antiquo starent omnia, sicut olim, unione durante, fuerunt. Datum anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo quarto, die secunda Decembris.

XX.

Locus sigillorum.

Deinde sequuntur subscriptiones, videlicet:

Michael Metropolitæ Kioviensis, Haliensis, & totius Russiæ, manu propria.

Ipation Dei gratia Protothronius Episcopus Vulodimiriensis, Brestensisque manu propria.

Cyrillus Terleccki Exarcha Metropolitæ Kiovien. Episcopus Luceoriensis, Ostroviensisque manu propria.

Gregorius nominatus Archiepiscopus Vladika Polocensis, Vitebscensisque manu propria.

Dionysus Zbiruiski Episcopus Chelmenensis, Belsensisque manu propria.

Leontius Peleziccki Episcopus Pinscensis Turoviensisque manu propria.

Jonas Hobol Archimandrita Kobrinensis Ecclesiæ S. Salvatoris, manu propria.

Idem Jonas nominatus Episcopus Pinscensis, Turoviensisque manu propria hanc concordiam fratrum meorum subscripsi.

Cum hæc statuissem, in sequentem annum, ubi primum per temporis oportunitatem licuit, honorificam ad Romanum Pontificem decernunt legationem, duobus ad id muneris obeundum delectis legatis Episcopis, quibus ad eundem ejusmodi litteras dederunt:

XXI.

Litteræ dominorum Archiepiscopi Kioviensis & aliorum Episcoporum Ruthenorum ad Sanctiss. D. N. Clementem Papam VIII. super eorum unione cum-

fam-

XXII.

sancta Ecclesia Romana, datæ die xii. Junii, anno Domini MDXCV. Latine versæ. Sanctissime Pater, Domine, & Pastor supreme Ecclesiæ Christi, Domine clementissime.

Repetentes memoria consensum in omnibus atque unionem Orientalis, & Occidentalis Ecclesiæ quam majores nostri sub obedientia & regimine sanctæ Sedis Apostolicæ Romanæ coluerunt: ex altera vero parte perpendentes animis dissensiones & schismata, quæ hodie invaluerunt: non potuimus propterea non maximo dolore affici: deprecabamurque assidue Dominum, ut nos aliquando in unitatem fidei aggregaret; expectantes si forte Superiores & pastores nostri Orientalis Ecclesiæ, sub quorum obedientia hucusque fuimus, de ineamda unitate & concordia quam in liturgiis quotidie a Deo efflagitant, cogitare serio, atque diligenter in eam rem & curam incumbere velent. Sed cum videremus frustra tale quippiam sperari ab illis, non tam malevolentia & temeritate fortasse eorum, quam quod sub gravissimo servitutis iugo crudelissimi tyranni & a religione Christiana alieni gemant, tentare id quod maxime velent, nullo modo possunt: nos nihilominus, qui in his partibus sub dominio Serenissimi Poloniae & Sueciæ Regis & Magni Ducis Lituaniæ constituti sumus, liberisque nobis propterea esse licet, attendentes officium nostrum, neque nobis ipsis & ovibus regis Christi, quarum cura ad nos spectat, obesse, conscientiasque hac in parte nostras tot animarum interitu, qui ex dissensionibus his provenit, gravare volentes, adjuvante Domino, ad unionem quæ antea inter Orientalem & Occidentalem Ecclesiam viguit, inque Florentina Synodo ab antecessoribus nostris constituta est, accedere decrevimus: ut vinculo huius unionis adstricti, sub obedientia atque regimine Sanctitatis vestræ, uno ore & corde glorificemus & laudemus omnes divinitimum & sanctissimum nomen Patris & Filii & Spiritus sancti.

XXIII.

Ac proinde sciente volenteque domino nostro Sigismundo Tertio Dei gratia Poloniae & Sueciæ Rege, Magnoque Duce Lituaniæ, cujus etiam singulare ac sapientissimum studium in hac re enituit: mittimus ad Sanctitatem vestram charissimos fratres nostros reverendos in Christo Hypatium Pociei Protothronum atque Episcopum Vulodimiricem, Brestensemque, & Cyrillum Terleccki Exarcham atque Episcopum Luceoriensem, Ostroviensemque: quibus mandavimus, ut Sanctitatem vestram adeant, ac (si quidem Sanctitas vestra administrationem sacramentorum, rituumque & carimonias Orientalis Ecclesiæ integre, inviolabiliter, atque eo modo quo tempore unionis illis utebamur, nobis conservare, confirmareque pro se & successoribus suis, nihil in hac par-

te innovaturis umquam dignetur) suo & omnium nostrum Archiepiscopi & Episcoporum, totiusque Ecclesiæ Christi nostri status, & ovium commissarum nobis divinitus nomine Sedi S. Petri & Sanctitatis vestræ uti summo Pastori Ecclesiæ Christi debitam obedientiam deferant.

XXIV.

Quæ omnia petita a nobis si obtinuerimus, Sanctitati vestræ cum omnibus successoribus suis nos & successores nostri dicto audientes, subque regimine Sanctitatis vestræ semper esse volumus. In quorum majorem fidem litteras præsentis manibus nostris subscripsimus, atque munimus sigillis. Data ex Regno Poloniæ & magno Ducatu Lituaniæ die XII. Junii, anno Domini MDXCV. juxta Kalendarium vetus.

Sanctitatis vestræ
humillimi apud Deum oratores
& servi

subscriptiones cum sigillis.

Michael Dei gratia Archiepiscopus Metropolitæ Kioviensis, Haliensisque ac totius Russiæ, manu propria.

Ipation Dei gratia Protothronius Episcopus Vulodimiriensis, Brestensisque manu propria.

Cyrillus Terleccki Dei gratia Exarcha Episcopus Luceoriensis, Ostroviensisque manu propria.

Gregorius nominatus Archiepiscopus Vladika Polocensis, Vitebscensisque manu propria.

Michael Kopistenski Episcopus Præmissiensis, Samborensisque manu propria.

Gedeon Boloban Episcopus Leopoliensis manu propria.

Dionysus Zbiruiski Episcopus Chelmenensis manu propria.

Leontius Peleziccki Episcopus Pinscensis, Turoviensisque manu propria.

Jonas Hobol Archimandrita Kobrinensis ecclesiæ S. Salvatoris manu propria subscripsit.

Idem Jonas Hobol nominatus Episcopus Pinscensis, Turoviensisque manu propria.

Qui igitur missi sunt Episcopi legati,

XXV.

pervenerunt Romam eodem anno, mense Novembri, honorifice excepti a Summo Pontifice, a quo domus ad habitandum, & quæ ad visum & alia quæ opus essent, ipsis munificentissime, quamdiu morari contigit in Urbe, sunt exhibita. Statuta autem die, videlicet vigesimatertia mensis Decembris ejusdem anni MDXCV. Sabbato jejunii quatuor temporum, in aula Constantiniana Palatii Vaticani coram ipso Summo Pontifice & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aliisque diversis ordinis diversarumque dignitatum insignibus proceribus in publico auditorio sunt admitti, legationis munus quod obirent publice exposituri. Tum igitur ingressi, ut a longe conspicati sunt ipsum Romanum Pontificem, venerationis ergo, prostraverunt se in terram

ram; surgereque iussi atque accedere ad thronum Pontificis, ad eisdem pedes rursum eodem humillibus fratri & reverentia strati eos sunt deosculati: hisque peractis, cum quod peterent significassent, litteras quas ferrent ipsi Summo Pontifici legendas obtulerunt, quæ Ruthenice primum (uti scriptæ erant) perlectæ, eadem rursus Latinitate donatæ ex scripto sunt repetitæ.

XXVI.

His auditis, Silvius Antonianus Præfectus cubiculi Pontificii, atque inherens ipsi Summo Pontifici a secretis, ad eos conversus, ejusmodi eisdem Pontificis iussu habuit orationem:

Ad petram fidei supra quam Christus Dominus Ecclesiam suam edificavit, ad montem sanctum in quo habitare beneplacitum est Deo, ad matrem & magistram omnium Ecclesiarum sanctam Romanam Ecclesiam reditis, Rutheni Episcopi, post annos centum & quinquaginta, magno quidem & singulari Dei beneficio erga vos & gentem vestram, tanto vero cum gaudio Sanctissimi Domini nostri, quantum nulla orationis copia, nulla dicendi vis exprimere satis potest. Exultat spiritus Sanctitatis sue in Deo, & Sapientiam illam agnoscit, quæ attingit a fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Et vos quoque jure optimo divitias bonitatis Dei agnoscitis & prædicatis, qui corda vestra divino suo lumine collustravit, ut intelligeretis non esse in corpore membra illa, quæ capiti non coherent, divulsam a vite palmitem fructum nullum afferre posse, rivos arefcere qui fonti non sunt conjuncti, denique Deum patrem non habere, qui Ecclesiam matrem non habet, quæ una est Catholica & Apostolica sub uno visibili capite Romano Pontifice, qui est Pater Patrum, & Pastor Pastorum: cui in beato Petro Apostolorum principe & agni & ovæ Christi sunt creditæ: & cui a Domino mandatum est, ut fratres suos Episcopos confirmet.

XXVII.

Recte igitur & prudenter & pie venerabilis Metropolitæ vester & vos & collegæ vestri fecistis qui unitatem Ecclesiæ Catholicæ, extra quam non est salus, tanto studio appetistis, & ex tam longinquis regionibus huc ad sacra Apostolorum limina venistis, ut beati Petri legitimo successori, vero in terris Christi Vicario debitam obedientiam præstaretis, & veteribus in fide erroribus rejectis, incorruptæ fidei integritatem ab eo reciperetis. Ergo quia corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem: agite venerabiles Episcopi, implete gaudium Sanctitatis sue & hujus sacri atque amplissimi collegii, & fidei Catholicæ professionem jam facite. Paratus est Sanctissimus Dominus noster paternâ benignitate vos & Metropolitam vestram & Coepiscopos vestros & nationem vestram

Ruthenam aperto charitatis sinu ad communionem admittere, & obedientiam vestram una cum his venerabilibus fratribus suis S. R. E. Cardinalibus recipere; speratque Sanctitas sua in eo qui potens est, & qui facit mirabilia magna solus a sæculo, quod exemplum fidei vestræ alios etiam ad salutem emulationem provocabit, ut & ipsi depulsis tenebris, lumen quarant, sectentur unitatem & pacem, & fiat unum ovile & unus pastor. Hastenus Antonianus.

XXVIII.

Cui istæ Pontificis nomine peroranti legati parentes, singuli mox fidei Catholicæ professionem scriptis editam, suaque manu subscriptam coram ipso Summo Pontifice recitarunt: quam quidem Hypatius primum Latinis verbis conceptam, quod eam linguam calleret, edidit atque emisit in hunc modum:

Sanctissime ac Beatissime Pater.

Ego humilis Hypatius Pociei Dei gratia Protothronius Vulodimiriensis & Brestenis Episcopus in Russia, nationis Russorum seu Ruthenorum, unus ex procuratoribus reverendorum in Christo Patrum dominorum Prælatorum ejusdem nationis, videlicet Michaelis Raboja Archiepiscopi Metropolite Kiouiensis & Haliceniensis, ac totius Russiae, & Gregorii Archiepiscopi denominati, electi in Episcopum Polocensem & Vitepscensem, & Jone Hohol electi in Episcopum Pinscensem & Turoviensem & Michaelis Kopiffenski Episcopi Præmisiensis & Samborienis, & Gedeonis Bolobam Episcopi Leopoliensis, & Dionysii Zbiruiski Episcopi Chelmenis, ab eis specialiter constitutus & missus una cum reverendo in Christo Patre domino Cyrillo Terlezki Exarcha Episcopo Luceoriensi & Ostrovensi ejusdem nationis, altero ex procuratoribus dictorum dominorum Prælatorum, & collega meo ad ineundam & suscipiendam unionem Sanctitatis vestræ & sanctæ Romanæ Ecclesiæ, atque ad deferendam debitam obedientiam ipsorum omnium & totius Ecclesiasticorum status & omnium eis commissarum nomine hic sanctæ Sedi beati Petri, & Sanctitati vestræ uti summo Pastori universalis Ecclesiæ, ad pedes ejusdem Sanctitatis vestræ positus, ac infrascriptam sanctæ Orthodoxæ fidei professionem juxta formam Græcis ad unitatem dictæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ redeuntibus præscriptam facturum & emissurum, tam procuratorio nomine prædictorum dominorum Archiepiscopi & Episcoporum Ruthenorum meorum principalium, quam etiam meo proprio, simul cum prædicto domino Cyrillo Exarcha Episcopo Luceoriensi & Ostrovensi procuratore & collega meo, polliceor & promitto, quod ipsi domini Archiepiscopus & Episcopi illam ratam & gratam habebunt, ac suscipient & acceptabunt, & intra tempus competens ratificabunt & confirmabunt, atque de novo juxta prædictam

XXIX.

XXX.

etiam formam de verbo ad verbum facient, & mittent, & eorum manu subscriptam & sigillo obsgnatam ad Sanctitatem vestram & hanc sanctam Apostolicam Sedem transmittent, prout sequitur:

Firma fide credo & profiteor omnia & singula quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesiâ utitur, videlicet:

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem celi & terræ, visibilibus omnium & invisibilibus. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas. Et ascendit in caelum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem: qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi Amen.

XXXI.

Credo etiam, suscipio, atque profiteor ea omnia, quæ sacra Oecumenica Synodus Florentina super unione Occidentalis & Orientalis Ecclesiæ definiit & declaravit, videlicet; quod Spiritus sanctus a Patre & Filio aternaliter est; & essentiam suam suamque esse subsistentia habet ex Patre simul & Filio: & ex utroque aternaliter, tamquam ab uno principio, & unica spiratione procedit. Cum id quod sancti Doctores & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendat, ut per hoc significetur Filium quod esse, secundum Græcos quidem causam, secundum Latinos vero principium subsistentiæ Spiritus sancti, sicut & Patrem. Cumque omnia quæ Patris sunt, ipse Pater unigenito Filio suo gignendo dederit, præter esse Patrem; hoc ipsum quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius a Patre aternaliter habet, a quo aternaliter etiam genitus est. Illamque verborum illorum, Filioque, explicationem veritatis declaranda gratia, & imminente tunc necessitate, licite, ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam.

XXXII.

Item in azymo sive fermentato panetricitico corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in altero ipsum Domini cor-

pus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suam Ecclesiam, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.

Item si vere penitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis penitentiarum fructibus de commissis satisfecerint & omissis, eorum animas penes purgatorii post mortem purgari: & ut a penis hujusmodi releventur, prodesse eis Fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, & elemosinas, & alia pietatis officia, quæ a Fidelibus pro aliis Fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiæ instituta. Illorumque animas qui post baptismum susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quæ post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exuta corporibus (pro ut superius dictum est) sunt purgata, in caelum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum & unum sicuti est, meritum tamen diversitate alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, penes tamen disparibus puniendas.

XXXIII.

Item sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum Orbem tenere primatum; & ipsum Pontificem Romanum successorem esse beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere; & ipsi in beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in Actis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur.

XXXIV.

Insuper profiteor ac recipio alia omnia, quæ ex decretis sacra Oecumenica Generalis Synodi Tridentinæ sacrosancta Romana & Apostolica Ecclesia, etiam ultra contenta in supradicto fidei Symbolo, profertenda ac recipienda proposuit atque præscripsit, ut sequitur.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observaciones & constitutiones firmissime admitto & amplector.

Item sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam & interpretabor.

XXXV.

Profiteor quoque septem esse vere & proprie sacramenta novæ legis a Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnibus singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Penitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam confer-

XXXII.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

ferre: & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesie Catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnibus administrationibus recipio & admitto.

Omnia & singula, quae de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

XXXVII. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiarium sacrificium pro vivis & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiae sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem una cum anima & divinitate Domini nostri Jesu Christi; fierique conversionem totius substantiae panis in corpus, & totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.

XXXVIII. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi.

Constantiter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas Fidelium suffragiis juvari. Similiter & Sanctos una cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

XXXIX. Firmissime assero, imagines Christi, ac Deiparae semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impartiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse assero.

Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco, Romanoque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Jesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo ac juro.

XL. Caetera item omnia a sacris Canonibus & Oecumenicis Conciliis, ac praecipue a sacrosancta Tridentina Synodo iradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor: simulque contraria omnia, & schismata, atque haereses quascumque ab Ecclesia damnatas & rejectas & anathematizatas, ego pariter damno, reitico, & anathematizo.

XLI. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constanter, Deo adjuvante, retinere & confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & predicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem Hypatius Pocius Protobronius Episcopus

Vuladimiriensis, & Brestensis, procurator supradictorum dominorum Archiepiscopi & Episcoporum Ruthenorum, procuratorio eorum nomine, & meo proprio, us supra, spondeo, voveo, ac juro: Sic me Deus adjuvet, & haec sancta Dei Evangelia.

Hanc a se editam fidei Catholicae professionem Hypatius Ruthenorum legatus, rite sacris Evangelis tactis, juramento ac subscriptione firmavit, eandemque in Ruthenicam linguam fideliter translata, suoque chirographo consignatam ac publice recitari factam simili iurejurando comprobavit. Moxque ab altero legato Cyrillo eadem professione tum Ruthenica lingua per se, tum Latina, per interpretem publice ex more facta ac recitata, repetitisque juramentis ac subscriptionibus confirmata, atque omnibus denique solemnibus ritibus ex sacrorum Canonum praescripto peractis & absolutis (prout publica monumenta, quae a sanctae Inquisitionis Officii publicis ministris publice sunt confecta, significant) iterum ad pedes Sanctissimi acceperunt, eosque deosculati sunt. Tum ipsos Summus Pontifex Clemens, voce submissiore, quae a propinquis exaudiretur, in hanc fere sententiam est allocutus:

XLIII. Gaudium cordis nostri, quod hodierna die capimus ex vestro ad Romanam Catholicam Ecclesiam reditu, nullis verbis exprimere satis possumus. Gratias immortalis Deo singulares agimus qui per Spiritum sanctum suum hanc vobis mentem dedit, ut ad vestram & omnium Fidelium matrem, sanctam Ecclesiam Romanam confugeretis, quae aperto charitatis gremio vos recipit; & nos sincero cordis affectu vos, Metropolitanum vestrum, & Coepiscopos vestros, totamque Ruthenam nationem excipimus; ita plane de vobis persuasi, quod vere & ex animo coram Deo, qui scrutatur cor, ad nos venistis, & fidem Catholicam professi estis. Agnoscite, fratres, gratiam Dei & donum divinae misericordiae conservate. Estote obedientes huic matri vestrae charissimae, quae animarum vestrarum salutem ardentem expetit, & nihil terrenum a vobis querit: estote humiles, & nolite abundare in sensu vestro. Deus enim (ut scitis) humilibus dat gratiam, superbis autem resistit: & misera Graecia, cujus calamitatem assidue lugemus, propter superbiam suam, lucem veritatis amisit & durissimo servitutis iugo opprimitur. Humilitatem igitur colite, & Ecclesiae Catholicae firmiter adherete. Nos vestris commodis, quantum cum Domino poterimus, nullo loco derelinquimus; & vos praesentes, caeterosque absentes ex vestris paterne benedicimus. Impertita igitur a Sanctissimo Pontifice ejusmodi benedictione, facta est dimissio sacri conventus.

Li.

Libuit autem hic ad postremum formam eorum quae rei praecclare gestae insignibus aurea & argentea sunt cula numismata, & in Apostolorum natali die hoc anno, more majorum, ab ipso Summo

Pontifice distributa, hic tibi expressam reddere, dignum posteris monumentum, quod huic nostrae scriptioni veluti sigillum accedat.

Mutata vel adiecta a BARONIO hoc Tomo his
signis   notantur : reiecta hic vides.

- A**nn. Chr. 518. §. Mortuus est igitur, *ubi nunc legitur*, & dies tres, *legebatur*, dies viginti tres.
 Ann. Chr. 523. §. Degebat, *ubi nunc legitur*, Florentii, *legebatur*, Fratrum.
 Ann. Chr. 526. §. Quod autem, *pro Amalarico*, *legebatur*, Alaricum.
 Ann. Chr. 530. §. At non hic finis, *ubi modo legitur*, anno decimoquinto, *legebatur*, vigesimo quinto.
 Ann. Chr. 534. *in princip.*, *ubi nunc legitur*, Paulinum, *legebatur*, Paulinum, juniorem.
 Ann. Chr. 537. §. Quoniam, *ubi nunc legitur*, anno quadragésimo quarto, *legebatur*, trigésimo quarto.
 Eodem Anno §. Posthæc, *ubi nunc legitur*, post annos tredecim, *legebatur*, post annos tres.
 Ann. Chr. 539. §. Sed quid post, *pro his verbis*, quod qui octavo Kalendas Julii, *usque ad hæc verba*, sed sequenti, *legebatur*, quod qui mente Junio hoc anno (ut diximus) literas ad Vigilium dedisse reperitur, & Anastasii testificatione Mense Majo obiisse diem ponitur : non hoc utique anno.
 Ann. Chr. 541. §. Hoc eodem anno, *pro Childeberti*, *legebatur*, Theodoberti.
 Ann. Chr. 542. §. Verum, *ubi nunc legitur*, quinto Concilio, *legebatur*, quarto Concilio. Et paula post, *ubi legitur* Saphoracis, *legebatur*, Simplicius,

INDEX

I N D E X

I N T O M U M N O N U M

ANNALIU M E C C L E S I A S T I C O R U M

B A R O N I I

Nota numeralis communis, Annum Christi : Romana
vero Numerum Marginalem significat.

A

- Bbas non poterat ordinari, qui hæreticos & eorum scripta non damnaret, 538. LXXXIV.
 Abdala Agarenorum Rex non regnavit in Hispania his temporibus, 541. XXVII.
 Abdicatio Theodori Confutis a sæculo, 505. II. Ejus abdicatione magna Christi gloria, 505. VI.
 Abraham non nuda fide, sed opere Deo placuit, 516. XV.
 Abrahamus presbyter legatus Justinii ad Saracenos, 522. LXIV.
 Abrahamus vir pius factus est Rex Homeritarum 523. XXVIII.
 Abfagi ad fidem conversi, 529. XVIII. Eis templum Deiparæ Justinianus Imperator erexit, *ibid.* Eis interdictum, ne quis eunuchus fieret, 529. XIX.
 in Absolutione Symmachi Papæ sententiam Synodi, 502. XXVIII.
 Absolutionis sacerdotum quanta sit vis, 527. LXXIX.
 Abstinentia etiam servanda in dignitatibus, 504. XXXII.
 Abstinentiam præferunt Priscillianistæ hæretici, 538. XXIII.
 Abundantia a Deo datur Sanctis suis, 513. XXXIV.
 Acacii peccato puniuntur Orientales, 512. LI.
 Ejus nominis studiosissimus populus Constantinopolitanus, 515. XLV. Ejus nomen e Diptychis expungendum, 515. L. Ejus magna temeritas, 517. VI. Ejus nomen e catalogo Orthodoxorum delendum, 518. LXXX. Quos prius damnaverat, hæreticorum deinde focus factus, 518. LXXXVIII. Cum suis sequacibus condemnandus, 519. XIX. Ejus nomen e Diptychis deletum, 519. LIII.
 Acacius magister militum, 516. XV.
 Academias Athenarum studuit revocare Anastasius, 518. XVII.
 Acclamations Circensæ musicæ, 509. II.
 Acclamations populi in Ecclesia in auspicatione Justinii Imp. 518. IX.
 Acclamations erant voces sonoræ ad rhythmum & modos musicos, *ibidem*.
 Acclamations in Circo quomodo fiebant, *ibid.*
 Accusatoribus aperta via contra simoniacos, 533. XXXVIII.
 Acephali hæretici contra Flavianum insurgunt, Ann. Ecl. Tom. IX.
 512. XX. Eos secutus Severus, 511. XVIII.
 Eorum defensor Anastasius, 511. XXXII.
 Acephalorum multa capita, 535. LXXIV. Excommunicantur a Vigilio Papa, 547. XLIX.
 Miraculo convicti, 548. XIX.
 Achilles pseudomonachus vagus Romam venit, 519. XCVI. Latet propter conscientiam suam a Catholicis damnatum, 519. CXXIII.
 Achilles Arianus ordinatus ab Epiphano contra jura, 535. LIII.
 Acœmetæ Nestoriani damnati vitandi, 534. XXVIII.
 Acœmetæ monachi hæretici, 533. III. & seqq.
 Legatos mittunt ad Joannem Papam, *ibid.*
 Sunt Nestoriani, 533. VI.
 Acta Palmaris Synodi, 502. V.
 Acta publica in historias inferri solita, 518. IV.
 in Acta Apostolorum carmen Aratoris ad Vigilium Papam, 544. I.
 Acta Collationis Constantinopolitanæ sub Justiniano Imp. 531. XXXI. & seqq.
 Acta sextæ Synodi damnant scripta supposita ab hæreticis, 538. XIX.
 Actiones habitæ in basilicis Romæ, 502. IV.
 de Actione prima, secunda, tertia, quarta Synodi Constantinopolitanæ, 536. LXXV.
 de Actione ultima Synodi Constantinopolitanæ, 536. LXXXVI.
 Adadus Auximitarum Rex bellam infert Damiano Hebræorum Regi, 541. XXVI. Damianum vincit, & ad fidem convertitur, *ibid.*
 Admonitio Hormisdæ Papæ ad legatos, 517. XLIII.
 in Adolescentia indicantur merita senectutis, 527. LXXXI.
 Adoratio convenit Papæ, 525. VI.
 Adrumetum muris circum a Justiniano Justiniana appellatum, 534. LXV.
 Adventus S. Fulgentii Romam, 500. IX.
 de Adventu Agapeti Papæ Constantinopolim, 536. XV.
 Adversariis schismaticis datur tempus respiciendi, 502. XX.
 in Adversis quam necessaria constantia, 517. XXXV.
 Adulatio abst. a sanctis, quantum fieri potest 530. XXIX.
 Adulatio dementat Principes, 527. IX.
 Edificia a Theodorico Rege Romæ instaurantur, 526. XXXI.

P p p p in

in Ægypto ortæ novæ hæreses, 519. CXLVII.
in Ægypto templum crexerunt Judæi, 530.
XIV.
in Ægypto potissimum orti sunt plures hære-
tici, 535. LXXXV.
Ægyptii crudeles, & moribus immanes, 529.
XXVIII.
de Ægyptiis hæreticis, qui etiã didi sunt Ja-
cobitæ, 535. LXXXIII.
Ægyptiorum Episcoporum Epistola Synodalis
adversus Origenem, 538. LXIII.
in Æmilia Totilas Rex superat exercitum Ro-
manorum, 542. I.
Æthiopia Regi scribit Justinus Imp. adversus
Homeritas, 522. LXVI. Eorum Regis ex-
peditio in Homeritas, 523. XVII. Eorum
Regis pietas in expeditione paranda, *ibid.*
Eorum Rex consultat sanctum monachum, 523.
XVIII. Eorum Rex multum orat pro Chri-
stianis, *ibid.*
Æthiopes pugnant contra Homeritas, & eos vin-
cunt, 523. XXV. Aliquando fuerunt albi gra-
tia Dei, 523. XXX. Eorum Rex factus Chri-
stianus, 530. XV. Eorum Rex cum Romanis
fœdera junxit, *ibid.*
Afflictis maxime compatiendum, 522. XXX.
Afflictio compensanda est gaudiis, 529. XXIII.
in Africam reversus S. Fulgentius, 500. X. In
ejus aspera loca relegati multi Episcopi, 504.
XL.
Africa recuperato Romano Imperio, est a Wan-
dalis liberata, 533. XLI. Eam liberandam a
Wandalis prædicit S. Cyprianus, 522. V. In
ea plura Concilia sunt celebrata ad collapsam
disciplinam restituendam, 523. XIII. Ea pri-
vantur Wandali a Belisario, 533. LVIII. Pos-
sessa a Wandalis nonagintaquinque annis, 534.
LVII. Per Justinianum libertatem recepit, *ibid.*
Ei moderandæ creatur Archelaus Præfectus
Prætorii, 534. LVI. Multa mala passa a
Wandalis, *ibid.* Eam decoravit Justinianus
Prætoriana potestate, 534. LIX. In ea plu-
ra erexit ædificia Justinianus, *ibid.* In ea
Concilium ducentorum decem & septem E-
piscoporum, 535. XXII. In ea milites re-
bellant, 536. CXVII. In ea milites con-
jurant adversus Salomonem Ducem exercitus
ibid. Eandem dirã affixerunt clade, & Car-
thaginem diripuerunt, *ibid.* In ea patefacta
conjuratio militum, 536. CXVIII. In ea Gon-
tharis tyrannus, 545. XXI.
Africanæ Ecclesiæ persecutio a Trasamundo Re-
ge, 504. XVIII. Ejus status, 504. XXV.
Africanæ provinciæ divisio, 504. XXIV.
Africanorum Episcoporum reverentia erga Se-
dem Apostolicam, 535. XXIII.
Africanæ Ecclesiæ quæ concesserit Justinianus
Imp. 535. XLIII.
Africana Ecclesia plurimum debuit S. Fulgentio
522. XIV.
Africanæ Ecclesiæ fidus fulgens S. Fulgentius,
529. VI.
Africani subditi legibus Romanis, 534. LXIII.
Africani Catholici sibi vendicant templum S. Cy-
priani, 535. LIV.
Africani non hostes, sed amici Romanorum,
533. LII.
Africanos liberat Belisarius captivos, 533.
LV.
ad Africanos Episcopos legatio monachorum.
Scythiæ, 510. CXI. Ad eos Epistola mona-
chorum Scythiæ, *ibid.* Pro eis omnibus re-
spondet Fulgentius, 519. CXIV.
Agapeti Diaconi ad Justinianum Imp. paræneti-
ca Epistola, 527. IV. Quis fuerit, 527.
XXXII.
Agapetus Romanus filius Gordiani creatur Pa-
pa, 535. XXVII. Comburit decretum Boni-
facii de successore, 531. III. Irritat agra-

Bonifacii contra Dioscorum, 534. XLV. Ad
eum mittit fidei confessionem Justinianus Im-
perator, 535. XXX. Ejus epistola ad Justini-
anum Imp. ad ardorem fidei ipsum inci-
tando, 535. XXXI. Approbat professionem
fidei Justiniani, quia convenit cum regulis
Patrum, 535. XXXII. & seq. Ad eum Ju-
stinianus mittit professionem fidei Hermildæ,
535. XXXV. Ejus epistola ad Africanum.
Concilium, 535. XXXVII. Concilii Africa-
ni pietatem commendat, 535. XXXIX. Ejus
epistola ad Reparatum Episcopum Carthag.
535. XL. Ejus epistola ad Justinianum quod
non recipiantur lapsi cum honore, 535.
XLVIII. Afferit, vere poenitentes honores
non quærere, 535. LI. Negotia committit
Legatis, 535. LII. Reprehendit Epiphanium.
Episcop. Constantinop. 535. LIII. Ejus no-
mine spuria epistola, 535. LXXXVIII. Le-
gationem Constantinopolim suscipit, 536. I.
Ejus epistolæ ad Casarium Episc. Arclaten-
sem, 535. CIX. Rusticus dicitur, 536. IV.
De ejus legatione, & quomodo coactus va-
sa sacra oppignoravit, 536. IX. Veluti alter
Petrus donis caelestibus abundans, 536. XIII.
Mutum & claudum sanat, 536. XIV. Quan-
do Constantinopolim pervenit, *ibid.* Honorifi-
ce Constantinopoli suscipitur, 536. XV. An-
thimum deponit, 536. XVII. Pertractat de
pace cum Justiniano Imperat. 536. XIX. Cur
pacem a Justiniano non obtinuerit, 536. XIX.
Altercatur cum Justiniano de fide, 536. XVIII.
Ei obrulit Justinianus libellum de fide, *ibid.*
Quantum resistit Justiniano Imperatori, 536.
XIX. Ei se humiliat, & ipsum summa ob-
servantia colit Justinianus Imp. *ibid.* Damnat
Severum Petrum, & Zoaram hæreticos, 536.
XXI. Quam magnifice egerit cum Anthimo
Episcopo Constantinop. 536. XXII. Mitius
egit cum Anthimo, *ibid.* Subrogat pro An-
thimo Mennam Xenodochem, 536. XXVI. E-
jus circulares litteræ ad Orientales de deposi-
tione Anthimi, & electione Mennæ, 536.
XXVII. Ejus Epistola ad Petrum Episcopum
Hierosolymorum, *ibid.* Ejus sententia in
Anthimum, *ibid.* Mennam laudat, 536. XXIX.
Ab eo consecratus est Mennas, 536. XXIX.
Ejus præclarum factum & summa auctoritas
ostensa, 536. XXX. & seq. Ad eum scri-
bunt Orientales, 536. XXXIII. Exoratur
contra hæreticos, 536. XXXIV. Iterum dam-
nat Anthimum, 536. LIII. Mittit libellos
monachorum ad Justinianum, ut expellerent
hæretici, *ibid.* Ejus ex hac vita transi-
tus, 536. LIV. Privat omni dignitate An-
thimum, *ibid.* De ejus obitu tempore, 536.
LVIII. Ejus ordinationes, 539. LVII.
Agapetus Præfectus Lauræ reicit Origenistas
532. XII.
Agapetus Exconsul pergit Constantinop. cum
Joanne Papa, 525. II.
Agapitus Patricius legatus Theodorici Regis in
Oriente, 515. XXXIX.
Agapitus Consul in Occidente, 517. I.
ad Agapitum scribit Theodoricus de forensi ba-
silica, 528. XXXIII.
Agarenorum tabernacula everterunt barbari,
509. IX.
Agareus absorptus a terra, *ibid.*
Agathense Concilium præfidente Casario Are-
latensi Episcopo, 506. III. In eodem Conci-
lio quot Episcopi, *ibid.* Et de audiendo sa-
crum die Dominico, *ibid.* De quadragesima-
li observantia, 506. VII.
Agaunense monasterium a Sigismundo Rege æ-
dificatum, 526. XLIV. In eo Sigismundus
poenitentiam egit, 526. XLV.
in Agerichum Virduensem Episcopum clemen-
tia Theoberti Regis, 530. LIV.

in

in S. Agilei basilica frequens populus, 522.
XII.
Agni videntur hæretici, cum sint cornute be-
stia, 526. XII.
de Agnoitis hæreticis, 535. LXXI. Didit etiam
Themistiani, 535. LXXIII.
Alamundarus Saracenorum Rex, 509. VII. In-
curfat Arabiam, & Palæstinam, *ibid.* Bapti-
zatur, 509. XI. Eum tentat Severus, 523.
XLII. Illudit legatis Severi, *ibid.*
ad Alamundarum Ducem Saracenorum scri-
bit Dunaan contra Christianos, 522. LXIII.
Alamundari duo, alter conversus, alter vero
perversus, *ibid.*
ad Alamundarum Justinii legatio pro pace, 522.
LXIV.
Alaricus hæreticus dat facultatem celebrandi
Concilium Agathense, 506. IV. Pro eo o-
rant Episcopi Catholici, *ibid.* Jubet interpreta-
ri Codicem Theod. 506. IX. Coluit S. Re-
migium, 507. I. Quam diu habuit sanctos
in regno, tam diu regnavit, 507. II. Ad S.
Remigium mittit filiam S. Benedicti, *ibid.*
Exulare cogit S. Casarium, 506. XII. Cum
eo & Clodoveo tractatur pax, 506. IX.
Quando mortuus sit, 506. XII. Quanto tem-
pore regnavit, *ibid.* Occiditur, & vincitur
a Clodoveo, 506. I. XXIX. Ei succedit
Gesilvus, 506. XXVI.
Alaricus Rex Gothorum in Gallia possidet ea
loca, quæ sunt trans-Rhodanum, 526. XLII.
Provincias habuit in Hispania, *ibid.*
Alaricus Rex Gothorum in Hispania Crotildem
conjugem accipit, 526. XLIII.
Albanus Episcopus Africanus, 519. CXXII.
Albino viro Consulari auxiliatur Boetius, 526.
XII. XIV.
S. Albinus Episcopus Andegavenfis interfuit Sy-
nodo Aurelianensi, 540. XXX. Ejus sancti-
tas & Severitas, *ibid.*
Alciatus probat epistolam Joannis Papæ, &
Justiniani Imperatoris, 534. XXIX.
Aleyson Episcopus Nicopolitanus, 512. XX.
Ad eum epistola monachorum pro fide, 522.
XXI. Ab Anastasio accersitur, 526. XLVII.
Vita defunctus apud Byzantium, *ibid.* Lau-
datur, *ibid.* Satisfecit Romanæ Ecclesiæ, 527.
XLIV.
Alexandria miserandus status, 519. CXLVI.
Ei non facile poterat mederi Justinus Impe-
rator, *ibid.* Illic factus est Episcopus Asterius,
521. XL.
Alexander Archimandrita confugit ad Hormi-
dam Papam, 517. LIX.
Alexandria & Ægypti Episcoporum Epistola
Synodalis adversus doctrinam Origenis, 528.
LXIII.
Alexandrini hæretici quanta mala passi, 515. LII.
Alexander Archimandrita monasterii S. Maro-
nis, 518. XLIX.
Alexandrini quando incipiunt numerare annos,
527. LXXXI.
in Alexandria Ecclesia dirum schisma, 528.
LIX.
Alexius presbyter Viennensis legatus ad Hor-
misdam Papam, 517. XLVII.
Aliena ne minima quidem rapienda, 507.
XVI.
Aligernus comes pugnavit pro Symmacho, 502.
XI.
Altaria sanguine resperfa ab hæreticis, 518.
XLVIII.
Amalaberga conjux Hermenefredi Thuringio-
rum Regis, 526. XLIII.
Amalafrida in matrimonium data a Theodori-
co Vandalorum Regi, mori cogitur, 526.
LXXXIII.
Amalaricus Amalarici filius fugit in Hispaniam,
507. XX.

Ann. Eccl. Tom. IX.

Amalaricus Rex Gothorum moritur, 537. IX.
Male habet Crotildem, *ibid.* Occiditur a
Childeberto, *ibid.* Hæreticus non potest
convenire cum conjugè Christiana, *ibid.* Ha-
bebat multitudinem pretiosorum lapidum, 537.
X. Ex ejus ditione præda capta a Childeber-
to, *ibid.* Ubi fuit occisus, *ibid.*
Amalafuntha filia Theodorici Regis & conjux
Eutharici Cillicæ, 519. I. Curat ut bene e-
ducetur Athalaricus filius, 526. XXXIV. In
eam tumultuantur Gothi, *ibid.* Gothis pru-
denter acquiescit, 524. XXXVI. Cum ea ma-
gnus usus amicitia intercessit Justiniano, 527.
XXXVII. Ejus odium in Theodatum, 533.
XXXI. Regnum suscipit administrandum pro
Athalarico suo filio, 536. XXXIV. Ejus con-
silio regnum suscipit Theodatus, 524. LXVII.
Carceri traditur ad lacum Justinum, 534.
LXVII. Cogitur scribere ad Justinianum Im-
peratorem, 534. LXV. Necatur jussu Theo-
dati Regis, 534. LXXXI.
Amalus vir fortis Romæ enutritus, 534. LXIX.
Amantius nefciens Justino procurat Imperium,
518. III. Theocrito Imperium cupiebat, *ibid.*
Vir potens, & qui præfuit cubiculo Anasta-
sii Imperatoris, *ibid.* Patrocinatus est hæresi
Eurychianæ, *ibid.* E medio a Justino tolli-
tur, *ibid.* Non curandus est, & ita suadet
populus Justino, 518. XVIII.
Amantius Episcopus Nicopolitanus, 518.
XIII.
Ambitio quantum Deo displiceat, 504. XXXII.
Ambitio infelices homines in barathrum conii-
cit, 538. XVII.
Amida capta ab Alamundaro, 509. VII.
Ambrosio Romæ vices suas delegat Cassiodo-
rus, 534. X.
Ameres cum Hilderico custodia traditur, 530.
VI. A Gilmeris excacatur, *ibid.*
Amicitia fracta est inter Romanos & Persas, &
quare, 522. XIX.
Amidenis scripsit Justinianus contra hæreticos,
533. X.
Ammatas germanus Gilimeris tyranni, 533.
LIV. Pugnat contra Sacerdotes Christianos,
ibid.
Ammonius Episcopus Abydanus, 518. XIII.
Amor sit in subditis erga Prælatos, 502. X.
Ampelio Senatori scribit Joannes Papa de fide,
534. XXIV.
Anastasia Pompeii uxor ad S. Sabam venit,
522. XVIII.
Anastasia tectis de Marino a Deo percusso,
513. XL.
Anastasia senatoria clarissima femina, 519. XXXI.
Ad eam scribit Hormisdas Papa, 519. XXXII.
Scribit ipsa ad Hormisdam Papam, 519.
LXIX.
Anastasia uxor Pompeii monasticam vitam ex-
coluit, 527. LXI.
Anastasio Episcopo Antiochiæ, 509. XI.
Anastasio unus ex Synodo Constantinopolita-
na, 520. XLII.
Anastasio Papa quid desinerit de delendis no-
minibus Episcoporum, 520. LVI. Anathe-
matizat Origenem & ceteros hæreticos, 538.
LIX.
Anastasio Imperator specie tamen Orthodo-
xus, 501. III. Quanta mala fecerit in cives
Constantinop. & quam dira passi Orthodoxi
per ipsum, 501. IV. V. Excommunicatur a
Symmacho, 502. XXX. Ejus leges subdolæ,
505. IV. Ejus consilium ut regnaret, 505.
VI. Quærit mortem Macedonio, 506. VII.
Macedonium persequitur, 506. XV. Præsidium
contra Persas parat, 507. XXVII. Confu-
latum Clodoveo offert, 508. I. Ejus cum Theo-
doro bellum, 508. II. Aneupatur Amici-
tiam Clodovei, 508. III. Blasphematur, & Sa-
p p p p 2 race-

racenus convertitur, 504. IX. *Et seq.* Ejus tempore discordia Constantinopoli, 510. VI. Sub nomine hereticorum Catholicos a bonis arceat Ecclesiae, 510. VII. Ejus calumniae in Macedonium, 510. IX. Vere hypocrita, 511. VI. *Et seq.* Haereticus latens, *ibid.* Comburi Acta Chalcedonensia, 511. XII. Ejus tempore incendium, & caedes Constantinopoli facta, 511. XIV. Laborat pro Severo, 511. XV. Larvam induit, 511. XVI. Tentat viros sanctissimos, 511. XXI. Acephalorum defensor, 511. XXIII. Ejus inconstantia, *ibid.* Quibus artibus Catholicos tentet, 511. XXIII. Auro tentat Theodosium Coenobiarcham, 511. XXV. Dolose elemosynam Theodosio mittit, 511. XXVI. Ad eum Theodosii epistola apologetica, 511. XXIX. Ad eum quanta libertate scripserit Theodosius, 511. XXX. Ejus epistola ad Theodosium se excusando, 511. XXXI. Rursum furit, 511. XXXIII. Ejus conatus contra pietatem, 512. I. In eum insurgunt populi, 512. II. Ejus simulatio, *ibid.* Synodum congregat Sidone, *ibid.* Ad eum legatio S. Sabae, 512. II. Quid divinitus de S. Saba viderit, 512. XIV. Ejus testimonium de S. Elia, 512. XVI. Ejus ira quiescit contra Eliam Patriarcham, *ibid.* Antiochenum Episcopatum Severo tradit, 513. I. Asiatico Praefecto Lipanensia quid mandavit, 513. IV. Mitius agendum putavit cum Episcopis Orthodoxis, *ibid.* Ad eum S. Sabae epistola pro fide Catholica, 513. XIV. Ejus lex contra pauperes valde iniqua, 513. XXXVI. Auro barbaros intra suos fines continere solitus, 513. XXXVII. Ad eum S. Sabae secunda legatio *ibid.* Valde levis Imp. 513. XXXVIII. Ei propter fidem adversarius Dorotheus Episcopus, 513. XLIV. Quantum auri dederit S. Sabae, 513. XLI. Exagitur a Vitaliano Duce, 514. XL. Pacis conditiones Vitaliano offert, 514. XLI. Simulat convocare Synodum, 514. XLII. Ejus epistola ad Hormisdam Papam de Synodo convocanda, *ibid.* Urgetur a Vitaliano, 515. I. Interpellat Rom. Pont. 515. III. Ejus alia epistola ad Hormisdam Papam, *ibid.* Cuncta deferre proficitur Romano Pontifici, 515. IV. Appellat Rom. Pont. arbitrum controversiarum, 515. V. Ad eum Hormisdas Papa rescribit, 515. XV. Ad eum aliae hortatoriae litterae, 515. XVI. Cum eo quam caute agat Hormisdas Papa, 515. XVII. Ad eum quos legatos mittit Hormisdas, *ibid.* Qua conditione ad communionem admittendus, 515. XXX. Cum eo prudenter pertractat Hormisdas, *ibid.* Ad eum litterae Senatus Romani, 515. XLII. Exoratur pro pace, 515. XLIII. Ejus dolosae artes, 515. XLIV. Non curavit de fide, sed ut incommoda vitaret, 515. XLV. Alit legatos spe unione Orientalis Ecclesiae cum Occidentali, 516. I. Ejus consilium quale, 516. II. Habebat nundinariam pietatem, 516. III. Ejus nomen tantum Catholicum, *ibid.* Ejus epistola ad Hormisdam de eius fide religione, 516. IV. Theopompum & Severianum legatos mittit ad Hormisdam Papam, *ibid.* Ejus epistola ad Senatum Romanum, 516. V. Simulat unionem cum Catholica fide, *ibid.* Videtur sollicitare Papam, & Theodoricum Regem pro unione Ecclesiae, 516. VI. Ejus epistola per legatos Apostolicos ad Hormisdam Papam, 516. VIII. Ejus simulata fides & confessio, *ibid.* Videtur respuere haereticos, *ibid.* Probat Chalcedonense Concilium, *ibid.* Eum hortatur Hormisdas ut opera & non verba ostendat, 516. XV. Bestia cornuta agno simillima, 516. XI. Teclam diutius fraudem aperit, 516. XXXVI. Episcopos Catholicos accessit, & affligit, *ibid.* Eum libere reprehendit Episcopus Orthodoxus, 516. XXXVIII.

Ejus timore deficit Dorotheus Episcopus, 516. XXXIX. Simulatione tyrannum vicit, 517. I. Ad eum Hormisdas epistola, 517. II. Eum hortatur Hormisdas ad concordiam, *ibid.* Ad eum alia Hormisdas epistola, 517. XLII. Quam impius erga Catholicos, *ibid.* Ejus epistola ad Hormisdam Papam, 517. XLVIII. Ejus factum damnatur consilium, 517. XLIX. Alter Pharaon, *ibid.* Simulabat velle obedire Romano Pontifici, 517. L. Ejecit legatos Romani Pontificis per posticum, 517. XLII. Non solum Catholicos non amplectitur, sed eos expellit, 517. LIII. Velut aper in vinea Domini, 516. LXI. In eum sacra tradentem comminatio, 518. XI. Ejus persecutio in aulicos Orthodoxos, 518. XIII. Cohibitus est divino terrore, ne occideret Justinum & Justinianum, *ibid.* In eum commotus est populus Constantinopolitanus, 518. X. Coronam deposuit, ut populus quiesceret, 518. XIV. Somnio admonitus, ne aliquos occideret, 518. XVI. Ei amicus Proclus somnio Philosophus, 518. XVII. Studuit revocare Athenarum Academias, 518. XVII. Ejus obitus, 518. XIX. Fulmine percussus, *ibid.* Quanto tempore regnavit, *ibid.* Ejus numisma, *ibid.* Ejus forma corporis, 518. XXI. De eo indictum iudicium divinum, *ibid.* De eius obitu visio Eliae & Sabae, 518. XXIV. De eius obitu divinitus admonitus Flavianus, 518. XXV. Ejus nomen damnatum, *ibid.* Eo mortuo, Ecclesiae contigere laeta *ibid.* Eutychnorum perfidus patronus fuit, 519. X. Ejus nomen & Dyplichis deletum, 519. LIII. Sub eo Imp. crudelia facta Samaritanorum, 530. XVIII.

Anastasio subdiacono data est chartula adversus Vigilium, 539. III. Anathema in eos qui haereticos non expellunt, 536. XLVII. Anathema in eos qui non recte sentiunt de Sanctissima Trinitate, *ibid.* Anathema in eos qui non credunt recte de JESU Christo, 536. XLVIII. Anathema in eos qui non consentunt Mariam Virginem esse Dei genitricem, *ibid.* Anathematismi adversus Origenem, 538. LXXXII. Anathematizandi sunt alienantes bona Ecclesiae, 504. III. Anatolius S. R. E. diaconus consuluit in re gravi Ferrandum, 533. XXVIII. in Anatolium Sebastenum scripsit Ephraem Episcopus Antiochenus, 535. LXXX. Anazarbum urbs primaria Minoris Ciliciae quater concussa terramotu, 525. XVIII. A Justiniano refectum, & Justinopolis appellatum, *ibid.* Ancyranis scripsit Justinianus contra haereticos, 533. X. S. Andreae ope curatus est Munzulus vir illustris, 530. LV. Andreas Ferentinus Episcopus a Gregorio Papa corrigitur, 523. VI. Andreas Episcopus Praevalitanus ad Hormisdam Papam scribit, 519. LXIV. Andronicus presbyter Nestorianus, 523. IV. Angelus & Apostolus appellatus S. Remigius, 514. XVIII. Angeli portant animas Sanctorum in caelum, 521. LXXXIV. Angeli a Deo mittuntur de caelo in necessitatibus hominum, 537. XVII. Fiunt patrini baptizatae feminae, *ibid.* per Angelos malos immissa pestis in Oriente, 544. VII. Angelitae haeretici, 535. LXXXIV. in Anglia cultus Sixtus martyr, 544. XIV. in Angliam misit reliquias sancti Sixti Gregorius Papa, *ibid.* in Angustiis nos munire debemus signo Crucis, 514. XXXVII.

de Anima infantiae Origenis, 538. XXXVI. Anima quomodo non possit praexistere, 538. XXXIX. *Et seq.* de Anima Christi delirium Origenis; nam non fuit ante ejus adventum in carne, 538. LV. Anima praexistencia similis est fabulae Gentilium, 538. LVII. Anima praexistencia quod non detur, probatur ex Basilio, Athanasio, & Gregorio Niseno, *ibid.* Anima Sanctorum in caelum ab Angelis portantur, 521. XLIV. Animalia ea loca cavent in quibus alias fuerint periclitata, 512. I. Annonae magna allatio monachis Dei providentia, 513. XXXIV. Annona suppeditata divinitus S. Benedicto, 539. XVIII. Anni a quo tempore numerentur in Ecclesia Romana, 536. LIX. Anni a Christo cepti numerari a Dionysio Abbate Romanae urbis, 527. LXXI. Anthimus Trapezuntinus Episcopus subrogatur in locum Epiphani Episcopi Constantinop. 535. LIX. Eutychnianam haesim seclabatur, 535. LXI. Studet videri Catholicus, 535. LXXXVI. Ejus subdoli conatus, 535. LXXXVII. Ejus praesentiam preavit Agapetus Papa, 536. XV. Eum deponit Agapetus, 536. XXII. *Et seq.* Deponitur sine Concilio, *ibid.* Cum eo mitius egit Agapetus, *ibid.* Ei praescriptus certus terminus, 536. XXIV. Eum fovet Severus haereticus, 536. XXVI. Quanto tempore sederit, *ibid.* In eum sententia Agapeti Papae, 536. LVIII. Iterum damnatur ab Agapeto, 536. LIII. Privatur omni dignitate ab Agapeto, 536. LIV. Ei tributi plures termini ad respiciendum a Synodo Constantinopolitana, 536. LXXXV. *Et seq.* Ad eum proclamatio Mennae, & Synodi Constantinopolitanae, 536. LXXXIX. In eum sententia lata, 536. LXXX. In eum quanta locutus sit Menna, 536. LXXXIV. Ejus errores, 536. LXXXVIII. In eum quid decreverit Justinianus Imp. 536. CVI. In eum dicit anathema, qui ordinandus est Episcopus, 538. LXVII. Antiochena Ecclesia invasa a Severo, 518. LI. Ejus clades *ibid.* Ejus Ecclesiae causa tractatur a Legatis, 519. LVII. Ejus Ecclesiae causa, 519. LXXXVI. Pro ea laborant Legati sedis Apostolicae, *ibid.* Ejus Episcopus eligitur Paulus Constantinopolitanus, *ibid.* Fluuat per Paulum ejus Episcopum, 521. XXXVI. Antiocheni occidunt pseudomonachos, 512. XXXII. Antiochenus Episcopus Severo traditur, 513. I. Antiocheni probant severe Catholicos esse, 518. LVI. Antiochenus Antistes Antiochiae est ordinandus, 519. LXXXIX. Antiochena clades Zosimo revelata, 525. XV. Antiochia expulsus est Severus, 519. XXXIII. Antiochiae creatur Episcopus Ephraem, 526. LII. Ejus excidium per terramotus, 525. XVI. Antiochiae curam suscipit Ephraimus, 525. XVII. Antiochia profinita haereticis, 525. XIII. Antiochia ingens terramotus, *ibid.* Antiochia posterior terramotus, 528. XXI. Antiochia dicta est Theopolis, *ibid.* Mutavit nomen, sed non subsecuta est morum correctio, 528. XXII. Ab ea egressus est omnis decor, *ibid.* Illic auditum est primum nomen Christianum, 528. XXIII. in Antiochia foribus insurrebatur: CHRISTUS NOBISCUM: fite, *ibid.* Antiochia capta, & incensa a Cosroe Rege

Perfarum *ibid.* & 540. XXXIX. Inflauratus a Justiniano Imp. & redditur illustrior, 542. II. Antiquitati non plene consultum non custoditis antiquis codicibus, 533. LXIV. Antonina Patricia uxor Belisarii Ducis Romani exercitus, 533. XLV. Quid in Silverium Papam, 538. VI. Per eum implet suam promissionem Vigilus intrusus, 538. XIV. Antonius Verientanus anathematizatur a Vigilio Papa, 540. XVIII. Antonio Episcopo Acalonitano praecipit Justinianus, ut Palaestina visitat, & eorum tributa allevet, 530. XXXIII. S. Antonii corporis inventio, 531. XXVII. Apameae clerici laborant pro fide, 518. XLVI. Apameis scripsit edictum Justinianus contra haereticos, 533. XI. Apellico multa mendosa apposuit in Aristotelis libros, 510. V. Aper in vinea Domini Anastasius Imp. 517. LXI. Aphartodocitae haeretici, 535. LXXXIII. Apologia Justiniani Imp. pro sua fide, 533. XXV. Apollinarem haereticum damnat Justinianus Imperator, 528. XXXIX. Is & alii haereticorum incendio apud inferos cruciati apparent, 532. XIX. Apollinis oraculum adorabatur in monte Cassino, 529. XII. Destruendum est a S. Benedicto, *ibid.* Apologetica epistola Theodosii ad Anastasium, 511. XXIX. de Apostasia Origenis, 538. LXXXVIII. in Apostolica Sede semper servata est religio immaculata, 517. XXXI. de Apostolica Sede benemeritis Theodoricus 501. II. Apostolica Sedes, neminem judicem, nisi Deum habet, 500. VII. Apostolica Sedes dicta Ecclesia Romana, 534. XLIII. Apostolicae Sedis cultor Justinianus quamdiu Catholicus, 534. XLI. Apostolici legati Synodum congregant Constantinopoli, 536. LXXXI. Apostoli saepe defenderunt Romam ab hostibus, 534. LXX. Apostolus & Angelus appellatus Sanctus Remigius, 514. XVIII. Apostolorum limina totius Orbis concursu frequentata, 500. V. Apostolorum reliquias exoptat Justinianus ab Hormisdas Papa, 519. XCII. Apostolorum sanctuaria desiderantur a Justiniano, *ibid.* Apostolorum dubitatio fuit confirmatio nostrae fidei, 521. XXII. Apostolorum canones translati sunt de Graeco a Dionysio Abbate, 527. LXXXIV. ex Apostolorum traditionibus doctrina Ecclesiastica Romae, 535. XCI. ex Apostolorum traditione ritus Romanae Ecclesiae, 538. XXVI. in Apostolorum Acta carmen Aratoris ad Vigilium Papam, 544. I. Apparitio S. Petri Gallae viduae, 504. LXI. Apulia potitur Totilas Rex Gothorum, 543. XII. Apparitio B. Mariae Virginis illustri feminae Severiana, 513. XXI. Aquae benedictae magna virtus, 537. X. Aquae inventae miraculose Byzacii, 533. LI. Aquila in nubibus sunt sancti Dei, 511. XXVII. Aquilonares provinciae a fide defecerunt, 515. LIII. Arabia Felix olim dicta Saba, nunc autem Homeritis, 522. XXIII. Aran Dux Theodorici, 508. XXX.

Arator magnus orator, legatus Athalarici Regis ad Justinianum, 527. XXXVI. Ad eum plures scripsit epistolas Ennodius Ticinensis, *ibid.* Relicta aula regia, ministerio Ecclesie se dicat, *ibid.* Subdiaconus factus Ecclesie Romanae, 544. II. Ejus carmen in Acta Apostolorum ad Vigilium Papam, 544. I.

Archelaus creatur Praefectus Praetorii, 534. LVII.

Archelaus Patricius venit ad Zosimum virum sanctum, 525. XV. Ejus uxori oculus restituitur orationibus Joannis Chuzubita, 525. XX.

Archiepiscopi didi sunt Patriarchae, 533. XXXVI.

Archidiaconus Arelatenis accersitur pro Archiepiscopo, 508. XXX. Item per visum terret Ducem, 508. XXXI. Dimittitur cum honore, *ibid.*

Archiepiscopalis Sedes Arelatenis quando, 508. XXIX.

Archiepiscopi didi interdum Episcopi, 508. XXIX.

Archimandrita confugiunt ad Anastasium Imperatorem, & ab eo expelluntur, 517. XXV. Confugiunt ad Romanum Pontificem, & ab eo recipiuntur, 517. LVII.

Archimandrita libellos offerunt Legatis, 519. LV.

Archimandrita monasteriorum sequuntur Papam, 533. XIV.

Archimandrita libellum offerunt Agapeto, ut Anthimo assignetur terminus ad respiscendum, 536. XXIII. Item contra haereticos, 536. XXXIX. Eorum libellus lectus in prima Actione Synodi Constantinopolitanae, 536. LXXXV.

Archipresbyter Arelatenis accersitur ab Aran Duce Theodorici, 508. XXX.

Ardor fidei operatur ut populus ressit Imperatori haeretico, 511. V.

Arelatense monasterium conditum a S. Caesario, 508. XXXII.

Arelatense Monasterium monachorum constructum a Childeberto Francorum Rege, 508. XXVIII. Sedes Archiepiscopalis quando, 513. XXIX.

Arelatenis Archipresbyter accersitur ab Aran, 513. XXX.

Arelatenis Archidiaconus capitur a Duce Theodorici, *ibid.* Capitur pro Archipresbytero, *ibid.*

Areobinda Dux exercitus Romam fugatur, 503. XXXII. Acclamatur in Imperatorem, 512. II.

Areobindus in Africam mittitur, 542. XXI. A Gontharide occiditur, 542. XXII.

Arethas primarius civitatis Nagrae martyr, 522. XXXI. Ejus confessio, & sociorum, 522. XXXIV. Cum trecentis & quadraginta sociis vocatur a Dunaan Rege, 522. XLVII. Cum sociis jubetur sistere, *ibid.* Perorat in Dunaan Regem, 522. XLVIII. Valde reprehendit Dunaan, 522. XLIX. & *seq.* Detegit injustitiam, superbiam, & reliqua vitia Dunaan, *ibid.* Ejus vaticinium, *ibid.* Vixit nonagintaquinque annos, & vidit filios filiorum, & filias filiarum, *ibid.* Se beatum dicit propter martyrium, 522. LI. Commartyres horatur, ut fortiter agant, *ibid.* Afferit nihil gloriosius martyrio, 522. LII. Confessatur suos, 522. LIII. Heredem constituit, qui permanferit in puro cultu Christianorum, 522. LIV. Tres possessiones relinquit Ecclesiae adificandae, *ibid.* Divino afflatus Spiritu praeloquitur instar Patriarcharum, *ibid.* In eum & socios sententia impii Dunaan, 522. LV. Primus ex sociis consecutus est coronam martyrii, 522. LVI. Ejus filius fit Dux gentis Nagrae, 523. XXVIII.

ad Argolicum Theodoricus contra Magos, 504. VII.

ad Argolicum Urbis Praefectum scribit Theodoricus de publicis cloacis, 526. XXXII.

Ariadna rogatur a S. Saba pro fide Catholica, 512. XVII. Moritur, 515. XLVIII.

Ariani etiam venerati summum Pontificem, 502. II.

Ariani Reges Concilium non congregant sine Papae auctoritate, 502. VI.

Arianos non patiuntur Galli, 507. X. in Arianos bellum a Clodoveo, 507. XIII.

Ariani conversi quomodo recipiendi, 507. XXIV.

Ariani prosequuntur S. Caesarium, 508. VII. & *seq.*

Arianorum malitia, 509. XII.

de Ariano Episcopo Constantinopoli agente, 506. XIV.

Arianorum persecutio, 504. XXIII. XLV.

Arianus Episcopus interest Synodo Gallicanae, sicut fatan inter filios Dei, 514. XVIII. Insultans Catholicis convincitur, & convertitur, & confitetur Catholicam fidem, 514. XIX. Obmutescit, praesente S. Remigio, *ibid.* Eiloquela restituitur, 514. XX.

Ariana haeresis e Gallia a S. Avito propulsata, 516. XXXIX.

Ariani a Justiniano exagitati, 527. XXXVII.

Arianos exagitat Justinus Imperator, 524. I. pro Arianis laborat Theodericus Italiae Rex Arianorum patronus, 525. I. & *seq.*

Ariani in Oriente magna libertate vivebant, 525. II.

Ariani Ecclesis suis spoliati, 525. I. pro Arianis cogit Theodericus Joannem Papam ire Constantinopolim, *ibid.*

pro Ariano Rege Deum exorant Patres in Concilio, 531. XVII.

Ariani expulsi sunt a sacerdotibus Carthaginensibus, 533. LIV.

Ariani sacerdotes poenitentes an suscipiendi ad honores, 535. XXXIII.

in Arianos quae statuerit Justinianus Imperator, 535. XLIV. & *seq.*

Arianorum magnum odium in Salomonem Praefectum Praetorii in Africa, *ibid.*

in Arianos odium Francorum, 535. XCVI.

Ariani milites rebellant in Africa, 536. CXVII.

ab Arianis rebaptizati, sunt in profunda voragine demersi, 538. XXV.

Arianae haeresis suspecti Roma expelluntur Vigili Papae opera, 544. I.

Arigernus Comes iudex constitutus a Theoderico, 504. VII.

Aristotelem elucidat Boetius, 510. I. Ejus libri passim naufragium, 510. III. Ejus quae vere dici possint, in dubio esse, 510. IV. Ejus aliqui nimium studiosi, 510. V.

in Arii dogmata insurgit S. Sabas cum Justiniano, 530. XXIX.

Arii haeresis orta est ab Origene, 533. V. 538. XXXVIII.

Armenia ab Hunnis transmissa, 515. XLIX.

Aristides presbyter narrat exordium proditio- nis haereticorum, 519. CXXV. Roman vocatur ab Hormisda Papa, 519. CXXVII. Inimicus Legatorum Papae, *ibid.*

Aristomachus Dux & Judex, 535. LXV. in Aristotelis opera commentaria Boetii, 526. XV.

Armorum usus quibus interdictus a Justiniano, 531. XXI.

Arrogantia consueta haereticorum, 519. CXXIII.

Arsenius Comes venit ad Justinianum contra Christianos Palaestinae, 530. XXI. Obtinet a Justiniano ea quae vult, *ibid.* Conversus se commendat S. Sabae, & ab eo baptizatur, *ibid.*

Arsenius homicidii auctor morte mulctatus, 537. XIV.

Artha-

Aurabanes Dux dolo necat Gontharidem, 545. XXXII.

Artes dolose Anastasii Imperatoris, 515. XLV.

Artes haereticorum ad impietatem pertrahunt, 512. XXIV.

Artes haereticorum subdole, 515. XLV.

Artes novae in persecutione Trajanum Regis, 504. XLV.

Artes hominum regnandi causa, 519. XCI.

Ars arte deluditur, *ibid.*

Artes multae in bello, 523. XIX. & *seq.*

Arvernense Concilium in Gallia, 541. XXX.

Arvernenfis civitas ab incendio liberata per S. Gallum Episcopum, *ibid.*

Astam Iberi incolunt, 522. XXI.

Astani nolunt expungi nomina propriorum Antistitum, 520. XLVII.

Astacius Praefecturam Libanese suscipit, 513. IV. Ei praecipitur ne sanguinem Episcoporum Orthodoxorum effundat, 513. XXIX.

pro Astino a Leone vorato, inservit ipsemet leo Zosimo, 525. XXI.

Apectus sanctorum terret multos, 504. XX.

Aporatius templum construxit S. Theodoro, 535. IV.

Asterius factus est Episcopus Alexandrinus, 521. XL. Ad eum scribit Justinus Imperator contra Homeritas, 522. LXVI.

Asterius Episcopus Salernitanus, 535. LIV.

Athalaricus Gothus Rex Italiae ad Senatum scribit de electione Felicis Papae, 526. XXIII.

Annum octavum agebat, quando mortuus est Theodericus, 526. XXXIV. Eum bene instituendum curat Amalafuntha mater, *ibid.* Admonet Gothos in Italia, 526. XXXVII. Ejus epistola ad Victorinum Episcopum ejus orationibus se commendantis, 526. XL. A Senatu juramentum exegit, 526. XXXVII. Scribit ad Senatum, ad populum, & ad Romanos dispersos, *ibid.* Studuit firmare sibi regnum, 526. XLI. Quarit reddi sibi tuta, quae possidebat in Gallis, *ibid.* Exigit juramentum a Gallis, ut sine fideles, *ibid.* Possidet in Gallia ea loca, quae sunt cis Rhodanum, 526. XLII. Habuit federatos Burgundiones & Thuringios, *ibid.* Ejus legatio ad Justinianum Imperatorem, 527. XXXIII. Pacem & concordiam a Justiniano exposcit, *ibid.* Pacem firmavit cum Justiniano Imperatore, 527. XXXVII. Ejus numisma, *ibid.* Ejus patrocinium suscipit Justinianus Imperator, 527. XXXVII. Ejus constitutio, ne clerici trahantur ad laicalia tribunalia, 527. LXIV. Ejus honor erga Romanam Ecclesiam, *ibid.* Pacem constituit in eum, qui ad laicalia tribunalia clericum traxerat, 527. LXVI. Ejus epistola ad Hildericum Regem de morte Amalafundae, 527. LXXXIV. Quae molitus sit in Hildericum Regem, 527. LXXXVI. Ejus epistola ad Joannem Papam adversus simoniacos, 533. XXXII. Ejus edictum in Simoniacos affixum ante atrium S. Petri, 533. XL. Ejus epistola ad Salvantium Praefectum Urbis, *ibid.* De Nobilibus Romanis bene meretur, 534. II. Auger Aurelium Cassiodorum dignitate Praefecturae Praetorii, *ibid.* Eius obitus, 534. LXVII.

Athanasii testimonium in Vita S. Antonii adversus Origenem, 538. LIII.

ad Atarbium Praefectum Praetorii scribit Justinianus Imp. de electione Episcoporum, 528. XII.

Athenarum Academias studuit revocare Anastasius Imperator, 518. XVII.

Auctoritatem praedicandi Evangelium dat Papa, 504. XVI.

Auctoritas Romanae Ecclesiae super omnes Ecclesias, 534. XXXI.

Auctoritas Romanae Ecclesiae non ex divitiis, sed ex Apostolica potestate, 536. XII.

Auctoritas Romanae Ecclesiae quando magis viguerit, *ibid.*

Auctoritas Papae tunc magis viget quando est oppressa, 536. XXXI.

Auctoritas praedicandi non est concessa laicis, 535. XXXII.

Augustanis scripsit Justinianus contra haereticos, 533. X.

S. Augustini monachorum vetus institutio, 504. XXXIV.

S. Augustini corporis translatio in Sardiniam, 504. XXXVIII.

Avieni consulatus & laudes, 501. I.

Avieno Senatori scribit Joannes Papa de fide, 534. XXIV.

S. Aviti Viennensis Episcopi epistola ad Hormisdam Papam, 516. XIX. Ad eum epistola Hormisdæ Papae, 516. XXV. Valde laudatur a Papa, *ibid.* Alcimus didus, 516. XXVIII. Ejus epitaphium, *ibid.* Ejus plures virtutes numerantur, 516. XXIX. Arianam haeresim a Gallia propulsavit, 516. XXX.

Avitus presbyter Aurelianensis, 516. XXXI.

S. Avitus Abbas Nutiacensis intercessit pro Sigismundo Rege, 526. XLVI. Praedicit Clodomero mortem, *ibid.* Miraculis clarus inter confessores numeratur, 526. LI. Ejus intercessione liberatus Childebertus Rex ab imminenti periculo, 542. VII. Ei insignem Ecclesiam erigit Childebertus, *ibid.*

ad Avitum Senatorem scribit Joannes Papa de fide, 534. XXIV.

Aulicos persecutus est Anastasius Imp. 518. XIII.

Aulici maxime possunt apud Principes, 519. XXVII.

Aulicos Justinus Imp. praeventit Hormisda Papa 519. XXVIII.

Aurelianense Concilium quando, 507. XXII. Scribit ad Clodoveum de statutis in Concilio, 507. XXIII. Ejus Concilii triginta tres Canones, 507. XXIV. Eidem Concilio qui interfuerint Episcopi, 507. XXV.

Aurelianense Concilium secundum, 536. CXXIV. in Aurelianensi Concilio secundo quot canones sancti, & in primis de suffragiis Fidelium, *ibid.*

Aurelianensis Synodus tertia in Gallia, 540. XXVII.

Aurelianensi Synodo tertiae quot Episcopi interfuerint, *ibid.*

Aurelianense Concilium quartum de Paschatis die quando celebratum, 545. XVII.

Aurelianensis Concilii quarti duo canones, 545. XIX.

Aurelius Cassiodorus auctus dignitate Praefecturae Praetorii ab Athalarico, 534. II. Ejus epistola ad Joannem Papam se commendantis ejus orationibus, 534. III.

Aures Regum pulsandae pro pauperibus, 514. XXXIX.

Auro multi tentantur, 511. XXVI.

Auro Anastasius barbarus intra suos fines continere solitus, 513. XXXVI.

Aurum Judices interdum corrumpit, 519. CXL.

in Australi plaga populi primum Judaei, 515. LI.

Australes populi ad fidem convertuntur, *ibid.*

Auxanius Episc. Arelatenfis Romanum legatum mittit ad petendum pallium, 545. III. Ad eum litterae Vigili Pontificis, *ibid.*

Auxilio Dei liberantur Sancti, 508. XXXIX.

Auxilium supernaturale est in Sanctis Dei, 509. VII.

Auxilium Divinum praesto est Sanctis, 513. XII.

Auxilium expectandum a Deo, 518. III.

Auxilium divinum implorandum est in laboribus perferendis, 517. I.

Au.

Auximatae populi ad fidem Christi convertuntur, 541. XXVI.

B

B Agajensis urbs cingitur muris a Justiniano, 534. LXV.
 Baptismus Alamundari Saracenorum Principis, 509. XI.
 de Baptismi forma, & glorificationis hymno, 538. XXIV.
 Baptismus multis conferebatur in die Paschatis, 519. XXXVII.
 in Baradatum scriptis Ephraem Episcopus Antiochenus, 535. LXXX.
 Barbari etiam venerantur Summum Pontificem, 501. II.
 Barbari invaserunt Romam, 509. VIII.
 Barbari everterunt Agarenorum tabernacula, 509. IX.
 Barbaros continebat intra suos fines Anastasius auro, 513. LVIII.
 Barbas dum baptizatur ab Arianis, aqua evanuit, 506. XIV.
 Barbari imitantur pietatem Christianorum, 522. VI.
 Barbari refarciunt illas Ecclesias quas Wandali profanarunt, 522. VII.
 Barbari Bello Wandalos exagitant, 522. VIII.
 in Basilica Sessoriana Actio Synodi, 502. IX.
 in Basilicam S. Petri redit Symmachus, 502. XI.
 Basilica S. Petri quae ornamenta dederit Symmachus Papa, 514. VIII.
 Basilicas quas exerxit & ornaverit Symmachus, 514. IX.
 in Basilicis Romae quae acta contra Symmachum, 502. IV.
 de Basilicis haereticorum quid statuerint Patres, 510. XIII.
 de Basilicis a Symmacho Papa erectis, 514. XV.
 Basilica aedificata reliquiis, 526. L.
 Basilicas Orthodoxorum venerati sunt Gothi, 538. III.
 Basilides Patricius unus ex decemviris, 529. XXIII.
 Basiliscus unus ex Synodo Constantinopolitana, 520. XLII.
 Basiliscus detegitur magus Romae, 504. IX. Quo modo egressus ab urbe, 504. X. Equitio traditur, 504. XI. Per magiam sollicitat monasterium, 504. XII. Expellitur a monasterio, 504. XIII. Comburit zelo populi Romani, 504. XIV.
 S. Basiliscus probat animam hominis non praesistere, 538. LV. Reprehendit Origenem, quod casti non sint animati, 538. LXVI. Afferit Origenem expulsam a gratia Dei & ab Ecclesia, *ibid.* Reprehendit Origenem, quod damnati salvabuntur, 538. LXXIII.
 Basiliscus Dux mittitur ad bellum Persicum a Justiniano Imperatore, 527. XLV. Ejus epistola ad Mirrhanem, ei pacem offerendo, 527. XLVI. Ad eum Mirrhanes, ad bellum eum excitando, 527. XLVII. Rursus ad Mirrhanem, ad concordiam eum hortando, *ibid.* Ad eum iterum Mirrhanes, ipsum contemnendo, 527. XLVIII. Persas vicit, 527. XLIX. Feliciter conficit bellum Persicum, 530. XI. Praevidet victoriam de Wandalis per somnium, 533. XLV. Severe punit ebrios homicidas, 533. XLVI. Ejus Concio de justitia servanda in exercitu, 533. XLVII. Ejus probatur veritas, 533. XLVIII. Ejus summam justitiae exemplum, 533. LII. Ejus summa prudentia in continendo exercitu, *ibid.* Potitur Carthagine, 533. LV. Superat invidorum cala-

mnia, 534. LIII. Ejus triumphus, *ibid.* Quae & quanta spolia ab hostibus ceperit, 534. LIV. Ejus consulatus honorificus, 535. I. Salomon urbem expugnavit, 535. XCIII. Siciliam Romanis recuperavit, 535. XCIV. Ejus felicitas, *ibid.* Dura obsidione Neapolim cepit, 537. I. An bene, vel male Neapolim tractaverit, dubium est, *ibid.* Cum exercitu Romam ingreditur, 537. VI. Male tractat Silverium Papam, 538. VI. Mittit in exilium Silverium Papam, & ipsum deponit, 538. VII. Ejus poenitentia, 538. X. Ecclesiam construit pro poenitentia, 538. X. Ab eo implorat auxilium contra Gothos Dacius Episcopus Mediolanensis, 538. LXXXIX. In eius poenitentia confidebat Vigilus, 540. IV. Ejus studia ut eligeretur Vigilus Romanus Pontifex, 540. V. Constantinopolim revocatur, 541. IV. Cum Vitige & regia suppellebile Byzantium venit, *ibid.* Ejus pictura de duobus Regibus victis, 541. V. Ejus multae laudes, 533. LII. Ejus indulgentia erga agricultores & segetes, *ibid.* Ejus continentia laudatur, *ibid.* Ejus vividum ingenium, *ibid.* Felicissimus Dux, nisi paruisset impiae Theodorae, 541. VI. Missus in Persidem, nihil profecit, 543. XV. In Italiam mittitur Vigilii opera, 544. I. In Emilia constituitur adversus Totilam, 545. I. Munera pretiosa offert S. Petro, *ibid.* Et in primis crucem auream pulcherrimam, 545. II.
 Bellator presbyter multos libros edidit, 527. LXX.
 Bella nova semper movent haeretici, 512. XXX.
 Belliger dictus Clodoveus Francorum Rex, 514. XXII.
 in Bello pietas quantum possit, 522. VIII.
 in Bello multae artes, 523. XX.
 in Bello quae Leges servandae, 507. XV.
 Bellum propter fidem Catholicam movendum, 507. XIII.
 Bellum Clodovei contra Arianos, *ibid.*
 Bellum Clodovei cum Burgundionibus, 508. XXXII.
 Bellum paratur a Justiniano Imperatore in Gilymerem, 530. X.
 Bellum Wandalicum meditatur Justinianus, antequam ipsum aggrediatur, 532. III.
 de Bello praedictiones felices, 532. III.
 in Bello non militent nisi Christiani, *ibid.*
 in Bello abstinere ebrietas, 533. XLVI. *Et seq.*
 in Bello commendatur justitia, 533. XLVII.
 in Bello severitas contra vitia probatur, 533. XLVIII.
 Bellum civile Francorum divinitus sedatum, 540. XXXII.
 Benedictiones a Sanctis dantur Catholicis & non haereticis, 513. XXX.
 Benedictio S. Remigii impertita Francorum Regibus, 514. XXVI.
 Benedictio similiter trium Episcoporum impertita Francorum Regibus, *ibid.*
 Benedicti filia missa ab Alarico ad S. Remigium, 507. II. Liberatur a damone & ab inferis revocatur, *ibid.* Ejus quae dicitur epistola, 507. IV.
 S. Benedictio traditur Placidus puer monasticis institutionibus imbuendus, 523. XI. Ei offertur Maurus ab Eutychio Senatore, 523. XII. Degredat apud montes Simbrunios, *ibid.* Duodecim erexit monasteria, *ibid.* Ex angustiis Sublaccensis Castrum petit, 529. X. Ab eo tanquam a fonticulo sunt derivata immensa flumina, tot agmina monachorum, 520. XI. In eo tanquam in parvo globo apparet immensum caelum, *ibid.* Auferit reliquias idololatriae, 529. XII. De eo conqueritur diabolus, 529. XIII. Maledictus a Diabolo vocatur, *ibid.* Ei divinitus suppeditata annona,

539.

539. XVII. Ab eo descendit sancta & generosa posteritas, 541. XXVIII. Quo anno mortuus, 535. XC. Ad eum Spatharium suum misit Totilas Rex, 543. V. Spatharium detegit, *ibid.* Ad eum venit Totilas Rex humillimus, & ab eo reprehenditur, 543. VI. Ad eum saepe veniebat Antistes Ecclesiae Canusinae, 543. VII. Quid vaticinatus sit de clade Urbis, *ibid.* Ad eum ducit rusticum ligatum Galla Dux Gothorum, 543. VIII. Ejus virtute solvitur rusticus & Galla novit divinam virtutem, 543. IX.
 S. Benedictum Juniore incendere conantur Gothi, 543. IV. Divinitus ab igne liberatur, *ibid.*
 Beneficiorum Ecclesiasticorum origo, 502. XXXVI. Beneficia a Deo accepta sunt recolenda, & Deo gratiae agenda, 534. LVII.
 Beneficiorum divinitus acceptorum exaggeratio Justiniani, 534. LVIII.
 Beneventum occupat Totilas, & ejus muros diruit, 543. XI.
 Berza expugnata a Cosroe Rege Persarum, 540. XXXIX.
 Birgentius fugit in Venetos, venit in Dalmatiam, & se contulit Byzantium, 536. XIX.
 Bizacena provincia gaudebat de reitu S. Fulgentii, 522. XIV.
 Bizacenum Concilium quando, 504. XXXVI.
 Bizacenum Concilium celebratum in Africa, 523. XXXIII.
 Bizacii aquae inventae sunt miraculo, 535. L.
 Bizacii constituitur a Justiniano Reor Confularis, 534. LIX.
 Blandus presbyter missus legatus Constantinopolim ab Hormisdada Papa, 519. II. Novissimus post Diaconos positus errore librariorum, 519. XIII. Ejus suggestio de Joanne legato ad Hormisdadam Papam, 519. CXXXVIII.
 Blasphemiae Origenis horrendae de Trinitate, de Dei potestate, & aliae, 519. XVIII.
 Blasphemiae Vigilii nomine scriptae, 538. XVI.
 Blemys sibi conciliavit Justinianus Imperator, 530. XI. Humanas hostias Soli sacrificare consueverunt, 530. XII. Ad fidem conversi, *ibid.*
 Blindinus Comes venit ad S. Benedictum, 543. V.
 Boazanes Episcopus Christianorum Persarum, 523. XIV.
 Boetius Consul elucidat Aristotelem, 510. I. Ejus multa commentaria in Aristotelem, 510. V. Quare ita sublimis in philosophia, *ibid.* Factus est Consul in Occidente, 522. I. Commentarium scripsit de Trinitate ad Symmachum, *ibid.* Ejus tertius Consulatus, *ibid.* Commentarium scripsit contra Nestorium & Eutychem, 522. I. Theologus disertissimus, *ibid.* Molestissimus & humillimus *ibid.* Alia scripsit opuscula, 522. III. In eum commovet Theodoricus tyrannus, 525. XI. Missus exul Ticinum, *ibid.* Ei quae obiecta fuerint, 525. XII. In eum quae crudeliter egerit Theodoricus Tyrannus, 526. IX. Ejus excellens doctrina omnium scientiarum, 526. X. Ejus integritas in administranda Republica, 526. XI. Ejus accusatores quam viles fuerint, 526. XII. In eum quae accusatus, 526. XIII. Oppressorum defensor, 526. XIV. Senatuum defendit, *ibid.* De ejus socero, uxore, & filiis, & quomodo omnes laudandi, 526. XV. Ejus filii Consulares dicti quia filii Consulis, *ibid.* Ejus commentaria in opera Aristotelis, 526. XVI. Scripsit, de Trinitate, & haec fuerunt extremae ejus lucubrationes, *ibid.* Ejus carcer clarissimus effectus, 526. XVI. In eum necesse ingens miraculum avulsi capitis, 526. XVII. Dionysio Areopagita comparatus, *ibid.* Ad eum sepulcrum epitaphia, *ibid.* Plures habuit, & habet laudatores, 526. XVIII. *Ann. Eccl. Tom. IX.*

Boetius Episcopus Africanus, 519. CXII.
 Bona Ecclesiastica diripiuntur ab haereticis, 510. VII.
 Bona Ecclesiae restituit Theodoricus, 504. IV.
 Bona Ecclesiastica distribuenda sunt pauperibus, 528. XIII. *Et seqq.*
 Bonifacius creatur Episcopus Carthaginensis, 522. IX. Salutatur Primas in cathedra totius Africae, *ibid.*
 Bonifacius II. creatur Romanus Pontifex, 530. II. Cum ex patre Sigifwito sit natus, fuisse genere Gothus videtur, *ibid.* In ejus creatione fuit etiam electus Dioscorus schismaticus, *ibid.* Synodum congregavit, *ibid.* Ejus nomine scripta edita, 530. V. Synodum Romanum congregavit, 531. I. Vigilium sibi successorem delegit, *ibid.* Chirographum successoris Vigilii incendio consumpsit, 531. II. In ejus decretum quid Agapetus, 531. III. Ejus obitus, 531. VI. Ecclesiam S. Michaelis Archangeli dicavit in summitate Circi, 531. VII. Post eum quam tempore Pontificia Sedes vacaverit, 531. VIII. Ejus Acta contra Dioscorum irritantur ab Agapeto Papa, 535. XXVIII.
 S. Bonifacii Episcopi Ferentini magna charitas in Gothos, 537. X.
 Boreum urbs Maurusis vicina ab excolendo tributo libera fuit, 530. XIV.
 Bosporus civitas maritima, 522. XXI.
 Brigida virgo Scota in Hibernia moritur, 521. XXI. Ejus extant exempla haud vulgaria *ibid.*
 Brutios subegit Totilas Rex, 543. XII.
 Bulgari devastant Thracias, & superantur a Theodorico, 502. XXXVIII. Vincuntur a Theodorico, 504. I. Eorum agmine pugnat Vitalianus, Dux, 514. XLI.
 Burgundionum bellum cum Clodoveo, 508. XXXII. Dant poenas sacrilegii, 508. XXXIV. Foederati cum Athalarico Rege Itolorum, 526. XLII. Subacti a Francis, 526. XLIV. Eorum Reges Sigimundus & Godomarus fratres, *ibid.* A Francis opprimuntur, 526. XLVIII.
 Byzantii suburbia populati sunt Hunni, 539. X.

C

C Abades Rex Persarum scribit ad Justinum de Lazorum Rege, 522. XVIII. Ad eum mittit legatos Justinianus Imp. 527. LXI. Exoptat excurrere in fines Christianorum, 522. XXI. Multa millia Manichaeorum una die peremit, 523. XIV. Ejus scita consilia, 522. VI. Caecus illuminatur a Joanne Papa, 525. V. Cades facta Romae in Circo, 509. II.
 Caestia corpora non possunt esse animata, ut male sentit Origenes, 538. LXXV.
 Caesianus Judex constitutus a Theodorico adversus magos, 504. VII.
 Calibatus praescriptus Episcopis & clericis in Ecclesia Graecorum, 535. IX.
 Casaragusta obsessa a Childeberto & Clotario Regibus Francorum, 542. III. Ejus cives ad Deum confugiunt, & liberantur, *ibid.*
 Caesariensis Episcopus interpellat Justinianum pro Samaritanis, 530. XLI.
 Caesariensis scripsit Justinianus contra haereticos, 533. XI.
 Caesaria virgo soror S. Caesarii Episcopi Arelatensis, 508. XX. Creatur Abbatisa, *ibid.* Ejus laudes, *ibid.* Ei quae reliquerit S. Caesarius, 508. XXVII.
 Caesarius Episcopus Arelatensis praesuit Concilio Agathensi, 506. II. Revocat recedentes ab Ecclesia, 503. VI. Ejus conciones ad populum crebrae, 506. II. Ex ejus sententia statuti sunt Canones in Concilio Agathensi, 506. Q q q q VII.

VII. Exulare cogitur ab Alarico, 507. VI. Miraculis claret, 507. VII. Ab exilio revocatur, 507. VII. Ejus reditus Arclatem, *ibid.* Quanto honore a suis exceptus, 507. IX. A Cypriano laudatur, *ibid.* Ut proditor detrusus in carcerem, 508. VIII. Pafcit ac redimit captivos Fideles, 508. XI. Educitur quasi Daniel de lacu leonum, 508. X. Ejus magna charitas erga captivos, 508. XI. Vafa argentea Ecclesiastica vendebat pro pauperibus, 508. XIII. Eum veneratus Theodoricus, *ibid.* Ejus magnum nomen & fama, 508. XIV. Romam pervenit, 508. XV. Romano Pontifici ac Senatoribus carus, *ibid.* Ad eum Ennodii epistola ipsum laudando, 513. XVII. Eius mirifica laudes, 513. XVIII. Eius testamentum per epistolam conditum, 508. XXIII. Quae reliquerit Caesariae forori, *ibid.* Quae item plerisque aliis dari voluerit, 508. XXVIII. Voluit ut quae reliquit Caesariae suae forori, firmarentur auctoritate Summi Pontificis, *ibid.* De ejus tempore exploditur error, 508. XXIX. Caesarii Episcopi Arelatenfis obitus, 544. XI. Caesene praesidia cepit Totilas Rex, 543. I. Caius Episcopus legatus Concilii Carthaginiensis, 535. XXIV. Calabria potitur Totilas Rex Gothorum, 543. XII. Calix aureus gemmis circumdatus cum patena mittitur ab Epiphano Episcopo Constantino-politano ad Hormisdam Papam, 520. LI. Callidi valde Graeci haeretici, 516. XII. Calotychus cubicularius studet, ut Theodosius fiat Episcopus Alexandrinus, 535. LXV. Calumniae Anastasii in Macedonium, 510. VIII. Calumnia in Joannem Pontificem potentissime diluitur, 525. VIII. Calumnias patiuntur sancti, sed Deus eos liberat, 536. LXVI. Campania potitur Totilas, Rex, 543. I. Candidus Episcopus Surenorum, 540. XXXIX. Candidus Praeful Sergiopolis Cosrohi occurrit, ut auxiliaretur civitati, 544. III. Canones veteres restituendi, 503. VIII. Canones Concilii Epaumenfis, 509. XIII. Canones solvere, in religionem peccare est, 515. XXXII. Canones servantur in electione Episcoporum, 516. XL. Canones ab haereticorum insidiis nos tuentur, 521. XXIX. Canones Apostolorum translati sunt de Graeco a Dionysio Abbate, 527. LXXIV. Canonum concordiam composuit Cresconius Episcopus Africanus, 527. LXVI. in Canonibus Concordandis qui elaboraverint, *ibid.* Canones sunt custodiendi & servandi, 536. XLIX. Canon Arelatensis Synodi in Judaeos, 540. XXXVIII. Canonum vindex Justinianus Imperator, 541. XIII. Canones ab omnibus servantur, sed praesertim ab Episcopis, 541. XIV. Canones aliquando conculcati a Justiniano Imp., 541. XVI. Canticum a Justiniano Ecclesiae traditur, reversis Roma legatis, 534. XXII. Capitula praescripta ab Hormisda Papa servanda ab Orientalibus, 515. XXXVI. Cappadocia ab Hunnis devastata, 515. XLIX. Eius Ecclesia in malo statu, 515. XLVII. Cappadoces Praefecti infamati, 529. XXVIII. Improbi judicantur, *ibid.* Captivi redimendi ab Episcopis, 508. IX. pro Captivis vendebant sancti vasa Ecclesiae argentea, 508. XI. Caput totius Ecclesiae Papa, 517. LVII.

in Carcerem detruditur S. Caesarius, 508. IX. Carnificina Severi in Oriente, 517. LX. Carnis vitium maxime viget inter haereticos, 518. XLVII. Carnium humanarum comestio fame cogente, 539. XVI. Carolus Martellus Francorum Rex, 514. XXVI. Fuit infelix haeres maledictionis S. Remigii, *ibid.* Carolus Magnus Francorum Rex, 514. XXVII. Benedictionem S. Remigii habuit, *ibid.* Carthaginem revertitur S. Fulgentius cum omnibus sacerdotibus, 522. XI. Eadem potitur Belisarius, 533. IV. Ei datur Rector Consularis, 534. LX. In ea erigit Ecclesias Justinianus, 534. LXIV. Dicitur Justiniana, 534. LXV. A militibus Arianis direpta, 536. CXVII. Carthaginenses Bonifacium Episcopum & Primum totius Africae creant, 522. IX. Carthaginenses sacerdotes Arianos expellunt, 535. LV. Carthaginenses omnes latantur propter reditum Episcoporum exulum, *ibid.* in Carthaginensi Concilio ducenti decem & septem Episcopi, 535. XXII. Carthaginensis Concilii epistola ad Joannem Papam, *ibid.* Carthaginense Concilium quantum deferat Papae, 535. LXVII. Legationem mittit ad Justinianum Imperatorem, 535. XLI. Casandream civitatem everterunt Hunni, 539. X. Cassianus Scythopolitanus praefectus monachorum conventus, 533. XVII. Ab infantia fuit educatus apud divinum Sabam, 532. XXVII. Cassinus petit S. Benedictus ex augustis Sublacensium montium, 520. X. Cassinensi monasterio aliqua donat Tertullus patrens S. Placidi, 541. XXIX. Cassiodori viri illustri Chronicon mutilum, 503. I. Consul & quomodo ad consulatum ascenderit, 514. I. Cassiodorus fit Praefectus Praetorii, 534. II. Eius epistola ad Joannem Papam, *ibid.* Eius epistola ad Episcopos, ubi se commendat eorum orationibus, 534. VII. Eius epistola ad Dacium Episcopum Mediolanensem, 534. X. Eius commendatur diligentia circa annonam, 534. XII. Vices suas delegat Romae Ambrosio, 534. X. Jubet, ut reddantur Ecclesiae vasa sacra oppignorata, 536. IX. S. Cassius Episcopus Narnienfis despiciatur a Totila Rege, 543. II. Liberat Spatharium Totilae Regis, *ibid.* Castitas & jejunium hostes vincit, 522. V. Cathedram Petri tenet Romanus Pontifex, 512. XLIX. Catholica fides publice consistenda, 513. XII. Catholica fides miraculo comprobatur, 513. XVIII. Catholica Ecclesia dicta Ecclesia Romana, 534. XLIV. Catholicos exales restitui petitur, 518. XXIV. Catholici Constantinop. quanta mala sint passi, 501. V. Catholici varie tentantur ab haereticis, 511. XXI. Catholici tantummodo fugant daemones, 513. XLIII. Catholicae fidei professionem ad Romanum Pontificem mittebant, 517. XXX. Catholici esse probantur, qui conjunguntur petrae hoc est Christo, 517. XXXIX. Catholicos persequuntur haeretici, 517. LI. Catholicos persequitur Anastasius Imper. 516. XXVI. Catholici exales restituuntur a Justino Imper. 518. LVII. Catholici nomen nemo consequitur, nisi qui com-

municat eum Sede Apostolica, 520. VIII. Catholici Catholicum Episcopum volunt, 535. LXVIII. Catholici petunt ut expellantur haeretici, 536. LVI. Catholicum illud est, quod a Romano Pontifice proderit definitum, 519. XCVIII. Caucobabditae haeretici, 535. LXXXIV. Caute procedendum semper cum haereticis, 515. XXXVIII. ad Celerem aulicum Justiniani scribit Hormisda Papa, 519. XXVIII. Celerianus satelles Vitaliani interemptus est, 520. I. Chalcedonense Concilium ponendum est in Ditychi sacris, 518. XXVII. Chalcedonense Concilium recipitur Justiniano Imperatore, 518. LVII. & seqq. Chalcedonense Concilium plene satisfecit contra haereses Nestorii & Eutycheis, 519. LXXXIV. Chalcedonense Concilium Episcopus qui non recipiebat, e sede expellebatur, 519. CXLV. a Chalcedonensi Concilio receptus Theodoretus Episcopus Cyri, 538. LXXXVI. Charitas quantum commendatur, 508. XI. Chersonesum expugnarunt Hunni, 539. X. Childbertus Rex Francorum filius Clodovei, 508. XXVIII. Monasterium monachorum edificavit, *ibid.* Regnavit post patrem, 514. XXI. Coluit S. Paternum Episcopum, *ibid.* Junxit sororem suam matrimonio Amalarico Gothorum Regi in Hispania, 526. XLIII. Insuper in Amalaricum Regem ob iniuriam illatam sorori, & ipsum occidit, 531. IX. Theodosios Amalarici, & sororem Crotildem accipit, 531. X. Eius in Gallia edictum contra Judaeos, 540. XXVIII. Movet bellum adversus Theudem Regem Gothorum in Hispania, 542. III. Maxime pius & religiosus, *ibid.* Accipit tunicam S. Vincentii in Hispania, 542. V. & seq. Ecclesiam in honorem S. Vincentii aedificat, *ibid.* Erigit templum S. Aviti, *ibid.* Erigit templum S. Eutychie, 542. VIII. Cholchi appellati sunt antiquitus Lazi, 522. XIX. Christi fides libere praedicanda, 512. XLI. Christus Dominus noster est verus Deus, & verus homo, 521. XVI. a Christo anni cepti numerari per Dionysium Abbatem Romanae urbis, 527. LXXI. Christi nomen in foribus Antiochiae inscriptum, 518. XXII. Christus epistolam scripsit ad Abagarum, 545. XII. Christi corpus non erat orbiculatum, ut infant Origenes, 538. LXVII. Christus nequaquam crucifigendus pro daemonebus in futuro saeculo, ut infant Origenes, 538. LXXXII. Christianus non servans fidem fit Pagano deterior, 503. XXVIII. Christiani tantummodo fugant daemones, 513. XLIII. Christianos persequitur Trajanus Rex, 504. XXIII. Christianorum spes est in Jesu Christo, 522. XXVIII. & seq. Christiani Jesu Christi fidem praedicant, *ibid.* Christiani ponebant cruce in sublimi loco culendas, 522. XXVII. Christianae feminae quam constantes in fide, 522. XXXVI. in Christianos crudelia facta Samaritanorum, 530. XXVIII. Christiani nobiliores dicti sunt famuli Dei, 531. XIV. Christidorus Episcopus Anciamii, 516. XLVIII. Chronicon Cassiodori mutilum, 503. I.

in Chronicon S. Isidori error illapsus emendatur, 531. XII. & seq. Chronographia ab Ecclesia Romana condita, 539. XIX. Chrysippus Episcopus Circines, 516. IV. Cilicio utebatur Kericus dux exercitus Romani pro thora, 527. LIV. in Circina insula poenitentiam egit S. Fulgentius, 529. II. Circenses acclamationes musicae, 509. IV. Circensia detestatus Theodoricus, cur eadem celebret, 509. V. in Circo caedes facta Romae, 509. VIII. Civitates plurimae renovantur sub imperio Theodorici, 500. I. Civitates pacifice gubernantur, ubi boni sunt Principes, 529. XLVI. Clades diversarum civitatum, 525. XVIII. Clades illatae Orientalibus ab Hunnis, 539. X. Clades aliae Imperii tempore Justiniani Imp. 539. XII. Classis Justiniani benedicitur ab Epiphano Episcopo, 539. XLIV. Claudius Episcopus Vefontienfis, 509. XII. Claudius ab Agapeto Papa curatur, 536. XIV. Clementis VIII. P. M. & Catholicorum orationibus victoriae de Turcis obtentae, 533. LXI. Ad eum epistola auctoris de Ruthenis ad Sedem Apostolicam receptis, pag. 658. Ad eum epistola & legatio Episcoporum Ruthenorum, pag. 666. XL. Eius oratio & hortatio ad Ruthenos, pag. 666. XLIII. Eius numisma de Ruthenis, 667. ad Clementianum Senatorem scribit Joannes Papa de fide, 534. XXIII. Clericalis tonsurae corona est antiqua, 529. XIV. Clericorum peccata tegenda, 502. XXXII. Eorum opera bona patentia & clara sint, 502. XXXIV. Eorum honesta cohabitatio, 502. XXXV. Clericos Constantinopolitanos hortatur Hormisda Papa, ut in fide perseverent, 517. XXVIII. Clerici pro arbitrio universum movent populum, 519. XXI. Clerici quae scripserint contra Severum invasorem Ecclesiae Antiochiae, 518. L. Clerici per se divina munia impleant, 529. XIX. Clericorum numerus majoris Ecclesiae Constantinopolitanae, 535. V. Clericorum reformatio procuranda, 535. VIII. Clericis praescribitur calibatus in Ecclesia Graecorum a Justiniano Imp. 535. IX. in Clericos vagantes constitutio, 535. XXV. de Clericis plures constitutiones Justiniani Imp. 541. XVIII. Clerici trahebantur ad laicalia tribunalia per arrogantiam Gothorum, 527. LXIII. Clerici ne sint oppressi aere alieno, 535. III. Clericorum numerus fit in ecclesia, 535. V. Clericus nullum ad saeculare judicium trahat, neque trahatur, 540. XXIX. ad Clerum Romanum scribit Athalaricus Rex ipsum defendendo ab arrogantia Gothorum, 517. LXIV. Clerus Romanus divinitus inspiratus, 536. CXXI. Eius consilium de eligendo Pontifice, 540. VII. Eligit Vigilium in Summum Pontificem, 540. VIII. Cloacae publicae, Romae a Theodorico laudatae, 526. XXXII. Clodomerus vincit atque fugat Godomerum & Sigismundum Reges Burgundiae, 526. XLV. In eum praedicat ultionem Dei Avitus Abbas, *ibid.* Ab eo interficitur Sigismundus cum filiis, *ibid.* Ipsemet occiditur, 526. XLV. Clodomirus filius Clodovei regnavit post ipsum, 514. XXIX. Moritur in bello, *ibid.*

Clodoveus Rex Francorum bellum movet contra Gothos, 507. XIII. Ecclesiam SS. Apostolorum Petri & Pauli construit, 507. XIV. Non militat nisi accepta benedictione ab Episcopo, *ibid.* Ultus in foeni raptorem, 507. XVI. Ei innotuit victoria ex Propheta psalmo, 507. XVII. Scribit ad Episcopos Concilii Arelatenfis, 507. XIV. Vincit & occidit Alaricum, 507. XX. Filium suum Theodoricum ad Arvernos dirigit, *ibid.* Multa dona basilicae S. Martini offert, 507. XXI. Ad eum scribunt Episcopi Aurelianensis Concilii de ejus assensu, 507. XXII. Concilium collegit admonitione S. Remigii, *ibid.* Multa dona dedit Ecclesiis & clericis, 507. XXIII. Ei ab Anastasio offertur Consulatus, 508. I. An sumpserit Consulatus insignia, *ibid.* Refutat Consulatum oblatum, 508. III. Ejus bellum cum Burgundionibus, 508. XXIII. Aegrotat, 508. XXXV. Sanatur a S. Severiano, *ibid.* Ejus obitus, 514. XXI. Quo anno mortuus sit, 504. XXII. Sepultus est Parisiis, 514. XXVIII. Ejus epitaphium & laudes, *ibid.* Ejus filii omnes baptizati, verique successores & in pietate, & in regno, *ibid.*

Clotarius filius Clodovei regnavit post ipsum, 514. XXIX.

Clotarius Rex quintus filius Clodovei, expugnat Thuringios, 527. LXXVII. Jungit sibi matrimonio Radegundem invitam, 526. LXXXII. Tertiam partem volebat fructuum Ecclesiae, 540. XXXI. Ei non vult obedire Injuriosus Episcopus, nec ei Vale dixit, *ibid.* Timuit Injuriosum Episcopum, *ibid.* In eum insurgit Childebertus Rex cum Theodoberto, 540. XXXII. & seq. Vi tempestatis liber evadit, & pacem componit cum Childeberto & Theodoberto, *ibid.* Is & Childebertus Francorum Reges bellum movent adversus Theudem, 542. III.

Cochlaeus edidit libellum Maxentii atque laudavit, 519. CI. Juste excusatur, 520. XXVII.

Codex a Justiniano absolutus & vulgatus, 529. XXIII.

in Coelites pugnant haeretici post pugnam hominum, 523. XIX.

Coemeteria sanctorum martyrum restauravit Joannes Papa, 526. VIII.

Collatio facta Constantinopoli sub Justiniano Imp. 532. XXXI.

Commendatio S. Eutropiae viduae, 509. XII.

Commentarium in epistolas S. Pauli mittitur Romano probandum a Romano Pontifice, 520. XIV.

Communicatio Episcoporum cum Sede Apostolica invisa haeticis, 516. LXXV.

de Communione Sancta magnum miraculum, 513. XX.

Communio in lutum projecta resplendet, 513. XXI.

de Communione aservata miraculum contra Severianos, 513. XXIV.

Communio culmos, & spicas germinavit, 513. XXV.

Communio cum haeticis maxime vitanda, 517. XXXVIII.

ad Communionem qua conditione Princeps admittendus, 515. XXX.

Communio Ecclesiarum debet esse cum Apostolica Sede, 516. XXVII.

Communionem Sedis Apostolicae amplexus Joannes Episcopus Nicopolis, 516. XLIII.

ad Communionem qui volebant admitti, dabant libellum Fidei, 517. LXXV.

ad Communionem accedant Christiani antequam bellum gerant, 523. XXIV.

Concilium Agathense praesidente Caesario Arelatenfi Episcopo, 506. II.

Concilium Byzacenum quando, 504. XXVI. pro Concilio Chalcedonensi quantum laboraverint Sancti, 512. XXX. Pro eo magna lis in Oriente, 515. XXXII.

Concilium congregare simulabat Anastasius Imp. 514. XLII.

Concilium Epaunenfe in Gallia, 509. XII. Eidem quot patres interfuerint, *ibid.* In eo quot canones, 509. XIII.

Concilium Epirotarum Episcoporum, 516. XLII.

Concilium Gallicanum, 514. XVIII.

Concilia minime judicant Summum Pontificem, 505. XVIII.

Conciliis quatuor Oecumenicis adhibenda fides tamquam quatuor Evangelii, 512. XXXIV.

Concilium Romanum secundum sub Symmacho Papa, 500. II.

Tertium & quartum sub Symmacho sub dionibus, 502. II.

Quintum sub Symmacho, 504. LIX.

Sextum sub Symmacho, 504. III.

Concilium Tarraconense in Hispania, 519. LIX.

Concilia plura celebrata in Africa ad collapsam disciplinam restituendam, 523. XXXIII.

Concilium Arvernenfe in Gallia, 541. XXX.

In eo fuerunt quindecim Episcopi, *ibid.*

Concilium Aurelianense secundum, 536. CXXIV.

In eo qui Episcopi interfuerint, & qui canones sanciti, *ibid.*

Concilium Aurelianense tertium, 540. XXVII.

Ei viginti quinque Episcopi interfuerunt, *ibid.*

Concilium Aurelianense quartum, in quo statutum de Paschatis die, 545. XVII. & seq.

Concilium Byzacenum in Africa sub Daciano Metropolitano, 541. X. Ad id rescriptum Justiniani Imper. firmans eorum privilegia, *ibid.*

Concilium Carthaginense sub Reparato Episcopo, 535. XXII. In eo ducenti decem & septem Episcopi, *ibid.* Veneratur Joannem Papam, 535. XXIII. Legationem mittit ad Justinianum Imperatorem, 535. XLII.

Concilium Chalcedonense recipitur a Justino Imperatore, 518. LVII. Idem Concilium plene satisfecit contra haereses Nestorii & Eutychemis, 519. LXXXIV. Anathematizat Eutychemem, 533. VI. Receipt Theodoretum Episcopum Cyri, 538. LXXXVI.

ad Concilium Constantinopolitanum epistola monachorum, 519. XLIX.

Concilium Constantinopolitanum sub Epiphano Episcopo, 520. XXXIX. Ejus epistola ad Hormisdam Papam, 520. XLI.

Concilium Constantinopolitanum sub Menna Episcopo, 536. LXXII. Ei qui interfuerunt, 536. LXXIII. Ejus quot Actiones, 536. LXXIV. & seq. Ejus sententia in haeticos, 536. XC.

Concilium Constantinopoli congregandum contra Origenem, 538. LXXXVI.

Concilium Ephesinum anathematizat Nestorium, 533. XXIV.

Concilium congregatum Hierosolymis, 518. XXXVII. Ejus epistola, 518. XXXVIII.

Concilium Hierosolymitanum sub Petro Patriarcha, 536. CXIV. Ei quot Episcopi interfuerint, *ibid.*

Concilium Matisconense in Gallia, 540. XXVIII.

Concilium Romanum in causa Orientalium congregatum, 518. LXXXII.

Concilium Romanum ob emergentem questionem, 534. XLIII.

Concilium Romanum sub Bonifacio Papa, 531. I.

Concilium secundum Romanum sub eodem Bonifacio, *ibid.*

Concilium Suphetanum celebratum in Africa, 523. XXXIII.

Con-

Concilium Toletanum secundum sub Montano Episcopo, 531. XII.

Concilium congregatum Tyri, 518. IV.

Concilium Uzicense celebratum in Africa, 523. XXXIII.

Concilia quatuor conclamata approbantur, 518. XII. 520. XXXII.

Concilia quatuor prima ponenda esse in Diptychis, 518. XXVI. 519. L.

Concilia frequentia in Oriente pro fide Catholica, 518. XXXVI.

Concilia quatuor amplectitur Justinianus Imperator, 533. XXV.

ad Concilia quatuor custodienda hortatur Vigilius Papa Justinianum Imp. 540. XV.

a Conciliis quatuor qui se jungit, non judicandus, sed est judicatus, *ibid.*

Concilium congregandum curat Joannes Patriarcha Constantinopolitanus, 518. XIX.

Conciliorum decreta omnia sunt sub auctoritate Papae, 519. VI.

Conciliorum Canonibus maxime deferebat Justinianus Imp. 541. XIII.

Concordia & unitas quantum servanda, 503. X.

Concordia inter fratres servanda, 519. XXIX.

Concordia Orientis cum Occidente, 518. I.

Conditiones pacis offeruntur ab Anastasio Imperatore Vitaliano, 514. XLI.

Confessio generosa Theodosii caenobiarchae, 511. XXX.

Confessio fidei Anastasi, sed ficta, 516. IX.

Confessores plures in exilium pelluntur, 512. XXVII.

Confessores fidem Christi libere pronunciant, 512. XLII.

Confessio S. Pauli ornata gemmis pretiosis, 526. VIII.

Confessiones Apostolorum universitas appetit videre, 524. VI.

Confirmatio Monasterii constructi a Childeberto, 508. XXVIII.

Confirmationem Romani Pontificis sibi arrogant Orientales Imperatores, 526. XXIV.

Coniuges malae multum nocent viris, 535. LXIV.

Coniunctio cum petra demonstrat quemlibet esse Catholicum, 517. XXXIX.

Coniuratio contra Justinianum Imp. 537. XX.

Coniuratio militum in Africa adversus Salomonem, 536. CXVII. Et quoniodo patefacta, 536. XVIII.

Conon virtutibus resplendens praeficitur Laurae, 532. XXVII.

Conon scriptus in Joannem Grammaticum, 535. LXXXVIII.

Conon Neapolim custodiebat cum Isauris, 543. XI.

in Consecratione quae pecunia solvenda, 533. XXXVI.

Concilium pueri Christiani supra atatem, 522. LVIII.

Consilium Cleri Romani divinitus inspiratum, 536. CXXI.

Consilium Cleri Romani de eligendo Pontifice, 540. VII.

Consilia scita Cabaonis, 522. V.

Consilia petenda sunt a Sanctis in angustiis, 523. XVIII.

Constantia jungenda cum modestia, 526. XXIX.

Constantia quam necessaria in adversis, 506. X.

Constantia magna sit in fidei Confessione, 513. XV.

Constantia magna seminarum Christianarum, 522. XXXVI.

Constantia magna matris, & duarum filiarum virginum, 522. XLV.

Constantinopoli habenda Synodus adversus Origenem, 538. LXXVI.

Constantinopolis cives Orthodoxi quanta passi

sint, 501. V. In ea orta discordia Anastasi tempore, 510. VI. In ea tumultuatur populus, 512. II. Ejus cives dicti nomine Acacii, 515. XLV.

Constantinopolitana Ecclesia quanta contagione laboraverit, 517. XXXVII.

Constantinopolitanos clericos hortatur Hormisdas Papa, ut in fide perseverent, 517. XXVIII.

Constantinopolim profectus Joannes Papa ad Justinum Imp. 525. I.

Constantinopoli institutum est monasterium poenitentibus feminis, 525. XXIII.

Constantinopolim usque pervenerunt Hunni Justiniani tempore, 539. XI.

Constantinopolim venit S. Dacius fuga lapsus, 539. XX.

Constantinopolim venit Belisarius vocatus a Justiniano, 541. IV.

Constantinopolim pervenit Agapetus Papa, 536. XV. Illic mortuus est, 536. CXX.

Constantinopoli plures optimatum inquinati haerese, 536. XLV.

Constantinopoli expellere haeticos conantur Archimandrita, *ibid.*

Constantinopolim missa legatio ab Hormisdas Papa, 519. II.

Constantinopolim mittitur Paulinus Defensor, 519. LXXI.

Constantinopolis dicta Roma nova, 519. LXXII.

Constantinopolitana Ecclesia multis laborat insidiis, 520. XII.

Constantinopoli debebant Pseudoepiscopi, 536. XLIX.

Constantinopolitana civitas pacifice gubernata a fidei Principe, 520. XLVI.

Constantinopolitani quanto honore occurrunt Joanni Papae, 525. VI.

Constantinopolitana Ecclesia dicta caput Ecclesiarum, scilicet Orientalium, 534. XXXV.

Constantinopolitana basilica major Sophia dicta, 535. III.

Constantinopolitanorum Episcoporum series antiqua, 536. VI.

Constantinopolitani acclamant Justinum Imperatorem, 518. V. Quid petant in acclamationibus, 518. XV. Eorum zelus pro fide Catholica laudatur, 518. XXXIX.

Constantinopolitana Synodus sub Epiphano Episcopo collecta, 520. XXXIX. Ad Hormisdam scribit, 520. XLI. Romam mittit legatos, 520. XLV.

Constantinopolitana Synodus sub Menna Episcopo, 536. LXXII. Ejus proclamatio ad Anthimum, 536. LXXIX. Ei qui interfuerunt, 536. LXXXIII. Ejus prima Actio, secunda, tertia, quarta, 536. LXXXV. Ejus ultima Actio, 536. LXXXVI. Ejus sententia in haeticos, 536. LXXXVIII.

Constantinopolitani a peste liberantur intercessionem B. Mariae, 544. IX.

Constantinopolitano Episcopo secundam sedem tribuit Justinianus Imp. 541. XXI.

Constantinus Episcopus Adrianopoleos, 516. XLIX.

Constantinus diaconus Romam mittitur legatus a Synodo Constantinopolitana, 520. XLV.

in Constantinum Laodicensem anathema Vigilius Papae, 540. XVIII.

Constantinus Comes unus ex Decemviris, 529. XXIII.

Constitutio Athalarici Regis, ne clerici trahantur ad laicalia tribunalia, 527. LXIV. & seq.

Constitutio Justiniani Imp. de eunuchis, 529. XVIII.

Constitutio Justiniani de alienandis domibus Ecclesiae Hierosolymitanae, 536. XCVIII.

Constitutio Justiniani de praescriptione centum annorum, 538. LXXVI.

Constitutiones plures Justiniani Imp. de Episcopis.

pis, clericis, & monachis, 542. XVIII.
 Consulares interdum dicuntur filii & uxores
 Consulibus, 526. XV.
 a consuetudine Symmachi interdum abstinerunt
 Episcopi, 502. III.
 ex consuetudine soliti dari tituli & non ex
 meritis, 502. XXI.
 Consulatus Belisarii honorificus, 535. I.
 Consulatus coeptus negligi Justiniani tempore,
 542. I.

CONSULES.

Patritius & Hippatius, 500. I.
 Avienus & Pompeius, 501. I.
 Avienus Junior & Probus, 502. I.
 Dexeratus & Volusianus, 503. I.
 Cetheus, 504. I.
 Theodorus & Sabinus, 505. I.
 Messala & Arcobinda, 506. I.
 Anastasius Augustus & Venantius Decius, 507. I.
 Venantius Decius Junior, & Celer, 508. I.
 Importunus sine collega, 509. I.
 Boetius Severinus cum Eutharico, 510. I.
 Secundinus & Felix, 511. I.
 Paulus & Muscianus, 512. I.
 Probus & Clementianus, 513. I.
 Marcus Aurelius Cassiodorus sine collega, 514. I.
 Anthemius & Florentius, 515. I.
 Petrus sine collega, 516. I.
 Anastasius & Agapetus, 517. I.
 Magnus atque Florentius, 518. I.
 Justinus Imperator, & Eutharicus Cillicia, 519. I.
 Rusticus, & Vitalianus, 520. I.
 Valerius, & Justinianus, 521. I.
 Symmachus, & Boetius, 522. I.
 Maximus sine collega, 523. I.
 Justinus Imp. & Opilio, 524. I.
 Probinus, & Philoxenus, 525. I.
 Olybrius sine collega, 526. I.
 Mavortius sine collega, 527. I.
 Justinianus II. sine collega, 527. I.
 Basilus Junior sine collega, 528. I.
 Lampadius, & Orestes, 529. I.
 Justinianus III., 533. I.
 Justinianus III. & Paulinus Junior, 534. I.
 Belisarius sine collega, 535. I.
 Joannes & Volusianus, 538. I.
 Apio sine collega, 539. I.
 Justinus Junior, & Paulinus, 540. I.
 Basilus Junior, 541. I.
 Conversi haeretici quomodo recipiendi, 507. XXXIII.
 Conversio potentium magna Christi gloria, 505. III.
 Conversio Severianorum, 513. XXVI.
 Contentio laudabilis de martyrio inter feminas
 Christianas, 522. XXXVIII.
 Controversia a Justiniano proposita duo conti-
 nent capita, 520. XXXVIII.
 Contumeliosus in Gallia Episcopus a Joanne Pa-
 pa Episcopatu privatus, & in monasterium
 redactus, 534. XLVII. Ad Agapetum Papam
 Joannis successorem appellat, *ibid.*
 Corinthus terrae motu concutitur, 525. XVIII.
 Corona gemmis ornata a Clodoveo datur Hor-
 midae Papae, 514. XV.
 Corona Imperatoribus Orientalibus ab Episco-
 po Constantinopolitano dabatur, 519. LX.
 Corona apparuit splendida in capite S. Sabae,
 530. XXXIII.
 Corona clericalis est antiqua, 529. XIV.
 Corpus affixit Deus una, & animam immisit
 in creatione hominis, 528. XLI.
 Corporum resurrectio credenda est contra Ori-
 genem, 538. LX. & *seq.*
 Corpora caelestia non possunt esse animata, ut
 asserit Origenes, 538. LXV.
 Corrupticolae dicti sunt aliqui haeretici, 519.
 CXLVII.

Cosmas Episcopus Epiphaniae, 513. III.
 Cosihoes Persarum Rex Antiochiam capit, &
 incendio tradit, 528. XXXIII. Cum eo pacem
 componit Justinianus Imp. 530. XV. Statuit
 rumpere foedus cum Justiniano Imp. 530. XIX.
 Eum sollicitabat Vitiges Gothorum Rex ad
 inferendum bellum Justiniano, *ibid.* Rupto foed-
 ere movit exercitum in Imperium Romanum,
 540. XXXIX. Beroeam expugnavit, & Anti-
 ochiam cepit, *ibid.* Apameam venit, 540.
 XL. Ejus expeditio tertia in Romanos, 544.
 III. Ei occurrit Candidus Praeful, ut auxi-
 liaretur Sergiopoli, *ibid.* In custodiam ducit
 Candidum, & probris afficit, *ibid.* Omnem
 suppellectilem templi auferit, 544. IV. Sergio-
 polim evertere statuit, *ibid.* Divinitus ab ur-
 be repulsus, 544. V. Ei delati sunt Ecclesiae
 thesauri, quos maxime appetebat, *ibid.* Edel-
 sam invadit, 545. XI. In Mesopotamiam ex-
 ercitum ducit, *ibid.* Non in Romanum Im-
 perium, sed in Christum insurgit, *ibid.* Ejus cona-
 tus in oppugnanda Edeffa, 545. XIII. In eum
 & ejus exercitum divina virtus, 545. XIV.
 Creatio Joannis Orthodoxi Episcopi Constanti-
 nopolitani, 517. LXII.
 Creatio Silverii Papae, 536. CXX.
 Creatio universi quomodo fit facta, 538. XLII.
 Creatio sex dierum, 538. LIV.
 Crescentius inobediens S. Paterno fit caecus, 514.
 XXXIX. Eidem obediens iterum lucem re-
 cipit, *ibid.*
 Cresconius Episcopus Africanus composuit Con-
 cordiam canonum, 527. LXXXVI.
 Crotildis Regina post mortem Clodovei venit
 Turonos, 514. XXVIII. Deo interfuit exi-
 mia sanctitate, *ibid.*
 Crotildis conjux Amalarici Regis, 531. IX. Male
 tractatur ab Amalarico conjuge, *ibid.* Non
 conveniebat cum haeretico conjuge, *ibid.* In i-
 tinere moritur, *ibid.*
 Crucis signo munitis venenum suscipit Julianus
 Episcopus, & ei minime obest, 513. VI.
 Crucis signo incantationes maleficorum evanes-
 cunt, 514. XXXIV.
 Crucis signo nos munire debemus in angustiis,
 514. XXXVII.
 in Cruce infaniebant haeretici sacrilegi, 518.
 XLVI.
 in Cruce infaniunt Novatores nostri tempo-
 ris, *ibid.*
 Crux ab haeticis apponebatur Trifragio, 519.
 CV.
 Crucis Christi inimicissimi sunt Hebraei, 522.
 XXVII.
 Cruces a Fidelibus ponebantur in sublimi loco
 adorandae, *ibid.*
 Crucis ligni magnum miraculum, 540. XL.
 S. Crucis signo daemones expulsi S. Cassius Nar-
 nienis Episcopus, 543. II.
 Crucem pulcherrimam offert S. Petro Belisa-
 rius, 545. II.
 Crudelia facta Samaritanorum in Christianos,
 530. XIX.
 Cujacius probat Joannis Papae & Justiniani e-
 pistolam, 534. XXIX.
 Cultus Fidelium erga Ecclesias, 530. XLV.
 Culmi germinantur ab Eucharistia aservata,
 & quomodo, 513. XXIV.
 Cura pastoralis Romani Pontificis, 517. LI.
 Curae Rom. Pont. erga Episcopos lapsos, 516.
 LXVII.
 Cyclus Paschalis Dionysii monachi, 527. LXVII.
 Cypriano Episcopo quae reliquerit S. Casarius,
 508. XXVII.
 S. Cyprianus praedixit Africae liberationem,
 532. V. Ejus templum sibi vendicant Africa-
 ni, 533. LIV.
 Cyri quid egerint Nestoriani, 520. LXVIII.
 S. Cyrillus Episcopus Alexandrinus ponendus
 erat

erat in Diptychis sacris 518. XXVII. Af-
 firmat corporum resurrectionem contra Ori-
 genem, 538. LXII.
 Cyrus legatus Acoemetarum ad Joannem Papam,
 533. III. Eum Nestorianum conatur revoca-
 re Joannes Papa, 534. XVIII.
 Cyzicenis scripsit Justinianus contra haeticos,
 533. X.

D

Dacia Mediterranea sub Justiniana Prima,
 533. LVI.
 Dacia Ripensis & Privalis sub Justiniana Prima,
 535. LVI.
 Dacianus Metropolitanus Bizacenus, 542. X. Ad
 eum rescriptum Justiniani de servanda Ecclie-
 stastica disciplina, 542. XI.
 S. Dacius Episcopus Mediolanensis sanctitate in-
 signis, 538. LXXXIX. Implorat a Belisario
 auxilium contra Gothos, *ibid.* Fungitur lega-
 tione ad Belisarium, *ibid.* Fuga lapsus ve-
 nit Constantinopolim, 539. XX. Domum liberat
 a Diabolo ibi inhabitante, *ibid.*
 Dæmon festis diebus majora mala excitat, 512.
 IV.
 Dæmones a Christo tantummodo fugantur, 515.
 XLIII.
 Dæmon juvenem arripit & vitia Theodoberti
 Regis detegit, & virtutes S. Nicetii extollit,
 530. LII.
 Dæmonum poena aeterna contra Origenem, *ibid.*
 Damnatio Petri Altinensis Episcopi a Synodo
 Romae facta, 500. II.
 Damnatorum poena, & gloria beatorum aeter-
 na, 538. LXXIII.
 Damnatio nominis Anastasi, 518. XXIV.
 S. Danielis exemplo pernotus est Lazarus Rex,
 522. XX.
 Dara praesidium munitur ab Anastasio Imp. 508.
 XXVII.
 Dardania Episcopi communicant cum Apostoli-
 ca Sede, 516. XXVII.
 Dardania terrae motu dire exagitata, 518. XIV.
 Dardania sub Justiniana Prima, 535. LVI.
 Darida Gothorum Dux male tractat S. Libertin-
 um, 545. X. Restituit equum ablatum S.
 Libertino, *ibid.*
 Datanus Episcopus in Concilio Carthagenensi,
 535. XXII. Ad eum epistola Agapeti Papae,
 535. XXXVII.
 Decemviratus constituitur a Justiniano pro Co-
 dice compilando, 529. XXIII.
 Decorum antiqua familia nobilis, 534. I. & *seq.*
 Decreto Romani Pontificis paret Theodoricus
 Rex, 504. IV.
 Decreta pacis inter Orientales & Occidentales
 promulganda, 519. LIX.
 Defensor Nestorianus quid egerit Cyri, 520.
 LXVIII.
 Delicta inemendata crescunt, 517. VIII.
 Deliramenta vana haeticorum, 521. XXXV.
 Demetrius Episcopus magnas tentationes sustinuit
 ab Origenes, 538. LII.
 Demetrius Philippensis Episcopus in collatione
 Constantinopolitana primum obtinet locum,
 533. II. Mittitur legatus a Justiniano Imp.
 ad Joannem Papam, 533. III. Laudatur a
 Joanne Papa, 534. XIX.
 Demetrius Rex Rufforum expulsus a fratre ty-
 ranno, pag. 660. XII. & *seq.* Confugit ad Hen-
 ricum Imperatorem, *ibid.* Ad eum Epistola
 Gregorii VII. pag. 659. VII.
 Desideratus Episcopus Virdunensis fuit in Con-
 cilio Arvernensi, 541. XXXVII.
 Desideratus multas irrogavit injurias Theodori-
 cus Rex, *ibid.*
 Desiderati charitas erga suum populum, *ibid.*
 Desiderato oppressa iustitia, 519. CXL.

Deus tantum est iudex Papae, 500. VII. Prae-
 fectus est suae Ecclesiae, 509. XI. Terret impios
 per visum, 508. XXXI. Custodit sanctos
 suos, 508. XXX. Sua providentia custodit
 Ecclesiam suam, 513. XIX. Confringit im-
 pios, 518. XIX. Ejus iudicium futurum sem-
 per proponendum & timendum, 515. XXIX. E-
 jus iudicia non sunt examinanda, 516. XXXIV.
 Ei gratissima elemosyna, 508. XI. Ei inser-
 vivit eximia sanctitate Crotildis, 514. XXXVIII.
 Ei maxime displicet simulatio, 516. III. Eum
 non habebit quis patrem in Coelis, qui Ecclie-
 stiam matrem in terris non habuerit,
 501. VI. Ab eo flagellantur ambitiosi, 504.
 XXXII. Ab eo provenit victoria, 507. XIII.
 Ab eo puniuntur impii, 517. LX. Ab eo
 puniuntur Sarraceni, 509. X. Ab eo contemni-
 tur, qui Ecclesiae praecpta contempserit, 512.
 XLIV. Ab eo datur abundantia sanctis suis, 513.
 XXXIII. Ab eo puniuntur crudeliter, 513. XL.
 Deus vigil inspector & auxiliator in laboribus,
 517. I. & *seq.* Ab eo implorandum est auxilium in
 laboribus perseverandis, 517. I. & *seq.* Infr-
 ma elegit, ut confundat fortia, 519. X. Is
 & non Divinitas est nata, atque passa, 519.
 CX. Ad eum universa quae facimus sunt re-
 ferenda, 521. VI. & *seq.* Ei sunt reddendae gra-
 tiarum actiones pro beneficiis acceptis, 521.
 VIII. Ei reddenda est ratio dispensationis,
 521. XXX. Ei accepta tamquam auctori sunt
 referenda, 522. III. Miracula facit, quando
 opus est, 523. XXI. Habet occultos famu-
 los, & sibi soli cognitos, 526. LV. Large
 rependit in iis quae facta sunt ejus amore,
 530. XXXII. Ab eo omne principium bo-
 num, 535. VIII. Ei sacrificium gratissimum
 Orbem purgare a Vitiis, 535. XCIX. In
 necessitatibus Angelos etiam mittit ad succu-
 rendum hominibus, 537. XVI. Animam &
 corpus simul fecit, 538. XLI. De ejus pote-
 state blasphemiam Origenis, 538. XLVIII. Sup-
 peditat annonam sanctis suis, 539. XVIII.
 Ejus providentia in gubernanda Romana Ecclie-
 stia, 540. VI. Non desistit successorem
 Petri, licet interdum sit malus, 540. X. E-
 jus consilium in hostes suos, 540. XXXVII.
 Ejus vindicta ob violatam fidem, 540. XLIII.
 In necessitatibus succurrit, 545. XIV. Per
 Angelos malos interdum flagellat, 544. VII.
 Diabolus conqueritur de sanctis monachis, 529.
 XIII. Apparuit terribimus & succensus S.
 Benedicto, *ibid.* Ab eo liberat domum S.
 Dacius Episcopus, 539. XX.
 Diabolus. *Vide.* Dæmon.
 Diaconus dat poenas ambitionis, 504. XXXII.
 Diaconus Episcopus Africanus, 519. III.
 Didymus Origenista expellitur ab Agapeto Prae-
 fecto Laurae, 532. II. & *seq.*
 Diebus solemnibus majorem excitat tempestatem
 dæmon, 511. III.
 Digestorum libri quo anno a Justiniano editi,
 529. LXII. In iis conficiendis quatuor anni
 consumpti sunt, 533. LXIV.
 in Dignitatibus etiam servanda abstinencia,
 504. XXXII.
 in Dignitatibus servanda humilitas, *ibid.*
 de Ditico loco Synodi Constantinopolitanae,
 536. LXXIV.
 Diuticum unde dictum, *ibid.*
 Diodori Tarsensis memoria celebratur a Nesto-
 rianis, 520. LXVII.
 Dionysius cognomento Exiguus monachus na-
 tione Scythia, 527. LXVIII. Ejus Paschalis
 cyclus, *ibid.* Ejus peritia atque virtutes *ibid.* Lin-
 guam Latinam & Graecam optime callebat, 527.
 LXVIII. Ejus lacryma & jejunia, *ibid.* Ejus o-
 bitus, 527. LXIX. Coepit numerare annos
 a Christo, & non per Olympiades, vel Con-
 sules, 527. LXI. Graecos canones collegit,
 &

- & transfuit, *ibid.* Ejus literæ ad Stephanum Episcopum, 527. LXIII. Transfuit Canones Apostolorum de Græco, item regulas Nicæne Synodi, & alia, 527. LXIV. Confirmat sententiam Justiniani de Christo passio, 533. XXX.
- Dionysius fortiter se gessit, cum eum affigeret Sabellius, 538. LII.
- Dioscorus Junior Episcopus Alexandrinus, 526. XIV. Invasit Ecclesiam Alexandrinam favore Anastasii Imperatoris, *ibid.*
- Dioscorus diaconus missus legatus Constantino-polim ab Hormisdam Papa, 519. II. Ejus relatio ad Hormisdam Papam, 519. LXXVIII. Accusatur a monachis Scythiæ, 519. CXVII. Ad eum scribit Hormisdam Papa, 519. CXX. Ejus ad Hormisdam epistola, 519. CXXI. Ejus relatio de obitu Joannis, & creatione Epiphaniæ Constantinopolitani Episcopi, 520. VII.
- Dioscori Junioris Alexandrini Episcopi mors, 519. CXLVI.
- Dioscorus Alexandrinus hæreticus in Concilio Chalcedonensi damnatus, 519. L. Anathematizatur Constantinopoli, *ibid.* In igne inferni positus apparet, 532. XX.
- Dioscorus Judex togatus unus ex Decemviris, 529. XXIII.
- Dioscorus Augustalis Judex Alexandriae, 535. LXVI.
- Dioscorus diaconus schismaticus creatus est contra Bonifacium Papam, 530. II. Cito mortuus est, 530. III. Conspersus labe Simoniacæ, 530. IV. Anathematizatur post mortem causa pecuniarum, *ibid.* In eum Acta Bonifacii irritantur ab Agapeto Papa, 535. XXVIII.
- e Diptychis expungebantur hæreticorum nomina, 519. LIII.
- in Diptychis restituta sunt nomina Episcoporum expungendorum, 518. XXI.
- in Diptychis sacris quatuor prima Concilia relata, 518. XXVI.
- e Diptychis etiam nomina Imperatorum & Patriarcharum hæreticorum debebantur, 519. LIII.
- Discipulorum dubitatio fuit confirmatio nostræ fidei, 521. XXII.
- Discordia civilis Anastasii Imp. tempore, 510. VI.
- Divinitas non, sed Deus est natus, & passus, 519. CX.
- Divinitas Jesu Christi probatur ex responsione S. Petri, 521. XXII.
- Doctrinam accipiant Episcopi ab Apostolica Sede, 519. CXXVI.
- Doctrina fidei est satis a majoribus elucidata, 521. XVI.
- Doctrina de Verbi incarnatione, 538. XLVI.
- Doctrina Catholica de incarnatione Verbi, 534. XXVII.
- in Domini vinea Anastasius Imperator fuit velut aper, 517. LXI.
- Dominicis diebus audiatur missa, 506. V. Atque concio etiam, *ibid.*
- Dominicus Exconsul legatus Justiniani ad Vigilium Papam, 540. XI. Committit secreta Vigilium Papa, 540. XXII.
- Domitianus Origenista fit Episcopus Galatarum, 532. XXII.
- Domus liberatur a diabolo ibi inhabitante per S. Dacium Episcopum, 539. XX.
- in Donatistas quæ statuerit Justinianus Imperator, 535. XLIII.
- Dorotheus Episcopus Ancyrae Catholicus, 513. XLIV. Anastasio Imperatori contrarius, *ibid.*
- Dorotheus monachus injuste relegatur in Oasim, 510. XI.
- Dorotheus Episcopus Thessalonicae, 515. VII. Ad
- Hormisdam Papam scribit pro pace inter Orientales, & Occidentales, 515. VIII. Nimis addictus Anastasio Imp. 515. XII. Communicavit cum Timotheo Episcopo hæretico, *ibid.* Metu Anastasii in hæresim prolabitur, 516. XXXIX. Persequitur Joannem Episcopum Nicopolitanum, 517. XXXIV. Cum eo noluit communicare Hormisdam Papa, 517. XXXVII. Ad eum Hormisdæ Papæ epistola, 517. XXXIX. Ab Hormisdam iuste reprehenditur, 517. XL.
- in S. Dorothei monasterium introducæ meretrices ab hæreticis, 518. XLVIII.
- Dorotheus Episcopus Thessalonicensis, 519. XXIX. A communionem Sedis Apostolicæ se subduxit, 519. XLIII. Cum Legatis Papæ contendit, *ibid.* Ab Hormisdam Romam vocatur, 519. CXXIV. Ejus malicia occisus est Joannes Catholicus hospes legatorum, 519. CXXXI. Populum Thessalonicensem concitat, 519. CXXXII. Constantinopolim a Justino Imp. vocatur, 519. CXXXIV. Malorum omnium instigator & auctor, 519. CXXXIII. De eo quid referant Legati ad Hormisdam Papam, 519. CXXXII. Scribit ad Hormisdam, se excusans de scelere perpetrato, 520. LXI. Ad eum scribit Hormisdam Papa, 520. LXII. A Sede Apostolica discedebat, *ibid.* A Christianitatis tramite deviauit, 520. LXIII. Eum hortatur Hormisdam, ut convertatur, *ibid.*
- Dunaan Hebræus Homeritarum Rex inimicissimus Christianorum, 522. XXIII. Partim Hebræus, partim Gentilis *ibid.* Infurget contra Elesbaan Regem, & ab eo vincitur, & expugnatur, 522. XXIV. Impio edicto sævit in Christianos, 522. XXV. Obsidet Nagran civitatem, *ibid.* Execratur Crucem Christi, & Crucifixum, 522. XXVII. Superbus in Jesum Christum profert execranda verba, *ibid.* Dolo tentat deditionem civitatis Nagran, 522. XXIX. Effodit & comburit corpus Pauli Episcopi olim defuncti, 522. XXXII. Comburi iussit sacerdotes, monachos, & virgines, *ibid.* Cives & Aretham tentat, 522. XXXIII. Apostata fuit, & in Christum blasphemavit, *ibid.* Dolo subvertere conatur Christianos, 522. XXXIV. Jubeat occidi Christianas feminas, 522. XXXVI. Tentat nobilem viduam avertere a fide, 522. XXXIX. Ejus crudelitas in virgines, & earum matrem, 522. XLV. Vocat Aretham cum sociis, 522. XLVII. Reprehenditur ab Aretha, 522. XLVIII. Impius Rex jure arguitur, *ibid.* Superbus, injustus appellatur ab Aretha martyre, 522. L. & seq. Fert sententiam capitis in Aretham & socios, 522. LIX. Alter Pharaon, 522. LVII. Frustra blanditur puero Christiano, 522. LIX. Provocatur a puero Christiano, 522. LXI. Vincitur a feminis a decrepita etate, & a puero, *ibid.* Parci reliquis civibus, *ibid.* Redigit in servitutem masculos & feminas, 522. LXII. Eum perterrent prodigia, 522. LXIII. Rogat Regem Persarum, ut Christianos funditus perdat, *ibid.* Scribit ad Alamundarum Ducem Sarracenorum contra Christianos, *ibid.* Præsidium tenebat in mari & in terra contra Christianos, 523. XX. Ejus artes dolosæ irritæ reddita, *ibid.* Impedit appulsam navium Christianorum, 523. XXII. Se & cognatos catena aurea alligavit, 523. XXIV. Ei a Deo mens est ablata, *ibid.* Una cum sociis interfectus a Christianis, 523. XXVI.
- Dux Palæstinæ Severianus in monumentum Domini ingredi non potuit, 525. XXII. Quo miraculo convertitur, *ibid.*
- Dux Theodorici quid præsumperit, 508. XXX.
- Dux territus dimittit sanctum cum honore, 508. XXXV.
- Dyrrachium terræmotu graviter concutitur, 525. XVIII.

Ebricæ.

E

- Ebrictas in bello damnatur, 535. XLVI.
- Ebrictas Germanorum deploratur, 535. XLIX.
- Ecclesia Arelatenfis a Symmacho Papa confirmata, 513. XLVI.
- Ecclesia ab hæreticis dissipatur, 518. LVI. Ejus pax & fides restituenda per Justinum Imp. 519. XI. Mœret, cum est discissa, *ibid.* Ejus universalis caput est Papa, 519. LXIII. In ea prohibentur novæ locutiones, 519. LXXX. Ejus lex, ut omnes Romano Pontifici deferant, 520. XLIV. Esse debet sine macula & ruga, 521. XII. Non est pollueda quavis macula hæreticorum, 521. XIV.
- Ecclesia Romana luget sub Rege Gotho, 521. XXVII.
- Ecclesia a Wandalis omni contumeliarum genere afficiebantur, 522. V. A Wandalis profanata, a Mauris purgantur, 521. VI.
- Ecclesia vivificatur ubique uno eodemque Spiritu, 522. XXII.
- Ecclesia per flagella hæreticos punit, 523. VI. ad Ecclesiam munera afferebant Imperatores & Reges, 527. VII. & seq.
- Ecclesia ornata ab Hormisdam Papa, 523. IX.
- Ecclesia Arianorum Deo consecrata sunt Catholico cultu a Joanne Papa, 525. LIX. Præcipit Joannes Papa ut Catholice reddantur, 526. II.
- Ecclesis sua bona largitur Justinianus electus Imperator, 527. II.
- Ecclesia auro purissimo interdum testæ, 527. LVIII.
- Ecclesiarum res ne furentur milites, alioquin a Deo puniuntur, 527. LXXXIX.
- Ecclesia non respuit leges rectas ab impiis latas, 528. VIII.
- Ecclesias proprias non ita facile relinquunt Episcopi, 528. X. XI.
- Ecclesia est hæres bonorum Episcopi, 528. XIV.
- in Ecclesia cultus Fidelium, 530. XLV.
- Ecclesis hereditas relicta, pauperibus est distribuenda, 530. XV.
- in Ecclesia fugientes non sunt molestandi: alioquin molestantes a Deo puniuntur, 530. L.
- Ecclesia interdum aliqua concedit, quæ alias negavit, 533. XXIX.
- ab Ecclesia habeantur extorres, qui noluerint Apostolicis obedire mandatis, 534. XVIII.
- Ecclesia gremium suum redeuntibus numquam claudit, 534. XIX.
- Ecclesia Romanæ primatus pluries probatus, 534. XXXIII.
- Ecclesia Romanæ primatus ubique elucet, 534. XXXV.
- Ecclesia Constantinopolitana dicta a Græcis caput Ecclesiarum, scilicet Orientalium, *ibid.*
- Ecclesia Romanæ auctoritas super omnes Ecclesias, 534. XXXI.
- Ecclesia Romana dicta Apostolica Sedes, quod probatur pluribus testimoniis, 534. XLIII. & seq.
- Ecclesia Romana dicta Ecclesia Catholica, *ibid.* de Ecclesiis Carthagine a Justiniano erectis, 534. LXIV.
- Ecclesia ne sint oppressæ ære alieno, 535. III.
- Ecclesiarum facultates pauperibus erogentur, 535. VI.
- in Ecclesia sit numerus clericorum, 535. V.
- in Ecclesia Græcorum præscriptus olim calibatus Episcopis & sacerdotibus, 535. IX.
- Ecclesia Eusebiana hæres instituta ab homine locupletissimo, 535. XX.
- Ecclesia probat Principum constitutiones, si iniantur sacris canonibus, 535. XXXIV.

Ann. Eccl. Tom. IX.

- Ecclesiis Africanis, quæ concesserit Justinianus, 535. XLIII. XLVI.
- Ecclesiarum magnam cladem infert Theodora Augusta, 536. XLI.
- ab Ecclesia emptores eidem Ecclesiarum bona relinquere soliti, 536. C.
- Ecclesia ædificatur pro poenitentia a Belisario Duce exercitus Justiniani, 538. IX.
- ab Ecclesia Romana condita chronographia, 536. LIX. Ejus ritus ex traditione Apostolorum, 538. XXVI. Ejus excellentia, & a qua principium sumpserunt omnes Ecclesiarum, 538. XXVII. Gubernatur Dei providentia, 540. VI. Ejus privilegia non sunt minuenda, 540. XX.
- Ecclesiarum disciplinam sartam testam servat Justinianus, 541. X. & seq.
- de Ecclesiis titulis & privilegiis constitutio Justiniani Imperatoris, 541. XXI.
- Ecclesiastica bona minime alienari oportet, 528. CVIII.
- Ecclesiasticas leges cur sanciverit Justinianus Imperator, 528. I.
- Edeffa urbs Ostroenorum amplissima undis obruitur, 525. XVIII. A Justino reficitur, & Justinopolis appellatur, *ibid.* Eam invadit Cofroho Rex, 545. II. Eam numquam subjugandam fore sentiebant Fideles, 545. XII. In ea oppugnanda conatus Cofroho, Regis, 545. XIII. Divina virtute defenditur, 545. XIV.
- Edictum Athalarici Regis contra simoniacos ante atrium S. Petri affixum, 533. XI.
- Edictum Childeberti Regis Erancorum in Judæos, 540. XXVIII.
- Edictum Justiniani Imperatoris de restituendis exilibus fidei causa, 518. LVII. Prædicatur a S. Saba, 518. LIX.
- Edictum secundum Justiniani Imperatoris pro fide Catholica, 518. LXV.
- Edictum Justiniani Imperatoris pro fide Catholica, 527. XXVIII.
- Edictum Justiniani posterius ad Joannem Papam falso inscriptum, 534. XXI.
- Edictum Justiniani contra Acephalos, 532. XXX.
- Electio Episcoporum faciendæ secundum canones, 516. XLI.
- in Electione aut confirmatione Romani Pontificis ne se immisceant Principes: alioquin a Deo puniuntur, 526. XXIV.
- Electio Romani Pontificis ad clerum Romanum spectat, *ibid.* A Theodorico Rege usurpata, *ibid.*
- de Electione Episcoporum sanctio Justiniani Imp. 528. XII.
- Electio S. Fulgentii in Episc. Ruspensem, 504. XXXI.
- in Eleemosynis interdum fictiones, 511. XXVII.
- Eleemosyna gratissima Deo, 508. XI.
- Eleemosyna commendatur, & præsertim in Episcopo, 526. LIV.
- Eleemosyna magna virtus & excellentia, 537. XVI. & seq.
- Elesbaan Christianus Rex Æthiopum vir pius & justus, 522. XXIII. In eum insurrexit Rex Dunaan Hebræus, *ibid.* Expugnavit & in fugam convertit Dunaan Regem, *ibid.* Orat pro Christianis, 523. XIX. Consultit sanctum monachum, *ibid.* Obtinet victoriam insperatam contra Dunaan Regem, 523. XXIII. Caput Phare civitatem, in qua erat Regia Dunaan, *ibid.* Quæ fecerit post victoriam, 523. XXVII. Componit res Homeritarum, 523. XXVIII. Sæculo renunciat, & tranquillior vitam seclatur, *ibid.* Cilicio induitur & monasticam vitam suscipit, *ibid.*
- Eleusinus Episcopus cujusdam urbis Cappadociae Minoris, 512. XXIII.
- Eleutherius Episcopus Antifidorensis interfuit se-

R r r

secunda Synodo Aurelianensi, 536. CXXIV. Elias Episcopi Hierosolymitani litteræ ad Anastasium Imp. pro fide Catholica, 512. I. Ejus legati perveniunt Constantinopolim, 512. XII. De eo testimonium Anastasii Imperatoris, *ibid.* Vere Catholicus, 512. XVII. In eum quid moliantur hæretici, 512. XXVI. Licet damnatus remanet tamen in propria sede, 512. XXIX. Synodalia hæreticorum minime recipit, 512. VIII. Ei irascitur Anastasius Imp. *ibid.* Præsto est S. Sabas, *ibid.* In eum mittitur Olympius cum militibus, 512. IX. Mittitur in exilium, 512. XXXI. Cum esset in exilio magna penuria Hierosolymis, *ibid.* Velut alter Elias, 517. LXXVIII. Visitur a S. Saba, 518. XXII. Ejus visio de obitu Anastasii, *ibid.* Elias Cæsareæ Cappadociæ Episcopus commendatur ab Hormisdæ Papa multis, 519. CXXXIV. Pro eo laborat Hormisdæ, ut restitatur in propriam Ecclesiam, 520. LXV. Emefæ fuit Simeon salus vir magnæ sanctitatis, 545. XV. Emefena Ecclesia heres instituta ab homine locupletissimo, 535. XX. Ennodius tuetur Romanam Synodum, 503. II. Ejus libellus contra schismaticos, *ibid.* Ejus libellus apologeticus inter Acta Synodi receptus, 503. VI. Ejus dictio post sublatum schisma, 503. XI. Theodoricum laudat, 503. XII. Minime adulatus Theodorico, 503. XIV. Ejus epistola ad exules Episcopos, 504. XLII. Ejus secunda legatio ad Anastasium Imperatorem, 517. I. Ejus epistola ad S. Cæsarium ipsum laudando, 508. XVII. Ex Diacono Episcopus Ticinensis, 515. XVIII. Mittitur legatus ab Hormisdæ Papa ad Anastasium Imperatorem, *ibid.* Ejus Epigramma ad Messiam Consulem, 506. V. Ad eum alia Hormisdæ Papæ epistola, 517. XXIV. Ephesinum Concilium anathematizavit Nestorium, 533. XXIV. Ephræm qui & Ephraïmus Comes Orientis, curam suscipit Antiochiæ, & eligitur ejusdem Episcopus, 526. LII. Ei offensa visio de Episcopo Operario, *ibid.* Scripsit in hæreticos Severianos, 535. VIII. Fidei defensor, & pauperibus succurrens, 526. LXV. Ad Severianum Stylitem venit, ut eum converteret, 526. LVI. & *seq.* Per eum ingens miraculum, quod ignis ejus stolam non combusserit, *ibid.* Humilitate & oratione vincit Stylitem hæreticum, *ibid.* Stylitem hæreticum convertit, & ipsum communicat, *ibid.* Ejus legati in Concilio Constantinopolitano, 536. LXXIII. Epidaurus Dyrrachium est dictum, 515. XVIII. In Epiphania denuntiant episcopi festum Paschatis, 545. XVII. Epiphanius Episcopus Tyri, 518. XL. Epiphanius Episcopi Tyri & Synodi epistola ad Joannem Episc. Constantinop. 518. XLI. Epiphanius presbyter Theffalonicam mittitur cum Joanne legato, 519. CXXXVIII. Ejus relatio de scelere Theffalonicensium, 519. CXXXVI. Epiphanius Syncella creatur Episcopus Constantinopolitanus, 520. VII. Ejus bona initia, *ibid.* Moram facit in mittendis legatis ad Apostolicam Sedem, 520. VIII. & *seq.* Ad eum tamquam amicum scribit Hormisdæ Papa, *ibid.* Ad Hormisdæ scribit & mittit munera, & fidei professionem, 520. XI. Ejus epistola cum legatione ad Hormisdæ Papam, 527. XXX. Ejus fidei professio, 527. XXXII. Exoptat vinculum charitatis cum Hormisdæ Papa, *ibid.* Amplescit quatuor Concilia generalia prima, *ibid.* Se commendat orationibus Hormisdæ Papæ, 527. XXXIV. Ejus laudes, 520. XLIII. Ejus laudes fontem omnem

præconiorum transcendunt, *ibid.* Ejus epistola ad Hormisdæ Papam cum muneribus, 520. XLVI. Ejus lætitia de unione Ecclesiarum, *ibid.* Ejus munera ad Hormisdæ missa quæ sint, 520. LI. Ad eum Hormisdæ epistola pro Episcopis exulibus, 520. LXV. Ad eum scribit Hormisdæ circa Ecclesiæ pacem, 521. XXVIII. Eilegat suas vices Hormisdæ Papa, 521. XXVII. Restitit hæreticis, *ibid.* Ei scribit Hormisdæ quid faciendum sit de Ecclesia Hierosolymitana, *ibid.* Scribit ad Hormisdæ de Paulo Episcopo Antiocheno, 521. XXXVIII. Ad eum scribit Justinianus Imperator, ne Episcopi ad Curiam veniant, 528. IX. Magno honore excipit S. Sabam, 530. XXIII. Pugnat, atque resistit hæreticis 533. V. Ad eum epistola Justiniani Imp. de recta fide, 533. XX. Benedicit classem Justiniani Imperatoris, 533. XLIV. Ad eum scribit Justinianus pro Ecclesiis aere alieno oppressis, 535. III. Illicita præsumens reprehenditur ab Agapeto Papa, 535. LIII. Ejus obitus, & quanto tempore sederit, 535. LVIII. Epiphanius Episcopus Asculanus, 535. LIV. Epiri Archiepiscopus Eugenius commendatur, 516. LVI. Epiri Episcopi ab Hormisdæ Papa reprehenduntur, 517. XXXVIII. Epiri provincia sub Theffalonicensi Ecclesia, 517. XXXIV. Epirotarum Episcopi communicabant cum Sede Apostolica, 516. XXXII. Eorum legatio ad Hormisdæ Papam, 516. XLIX. Episcopatus meritis, & non votis quæritur, 542. XXXVIII. Episcopi interdum abstinerunt a consuetudine Papæ & quare, 502. III. Episcopi non ita facile accusandi, 503. VIII. Episcopi patienter sunt audiendi a Principibus, 503. XIX. Episcopi relegati in Sardiniam, 504. XXXVII. Episcopi illustres plurimi in Gallicana provincia, 509. XII. Episcopi etiam possunt servare monastica instituta in Episcopatu, 504. XXVIII. Episcopi exules in Sardinia & in Africa, 504. XXI. ad Episcopos spectat prædicatio verbi Dei, 506. V. Episcopi leges comprobant, antequam ederentur, 506. X. de Episcopo Ariano & Orthodoxo quid actum sit, 506. XIII. & *seq.* Episcopi suscipiendi magno honore, 507. VIII. Episcopos persequantur Gothi, 507. X. Episcopi habebant jus virgarum, 507. VIII. Episcopi pascant & redimant captivos, 508. XI. Episcoporum multa facta confirmantur a Papa, 508. XXVII. Episcopi venerabantur pedes & vestigia Summi Pontificis, 512. LVIII. Episcopis injuria non est inferenda, 514. XXXVII. Episcopi iudicandi vel a Concilio, vel a Papa, 515. XXXI. Episcopi Orientales qui communicaverint cum Sede Apostolica, 516. XXVII. Episcopi libere Principes reprehendant, 516. XXXVIII. Episcopi secundum canones eligendi, 516. XL. Episcopos lapsos curat Papa, 517. XIII. Episcopi Epiri ab Hormisdæ Papa reprehenduntur, 517. XXXVIII. Episcoporum nomina quomodo restituta sint Diptychis, 518. XIX.

Epi-

Episcoporum privilegia a Sede Apostolica, 517. XLIII. Episcoporum Orthodoxorum nomina expungenda, restitunda in Diptychis, 518. XXIII. in Episcopatu servarunt monastica instituta Episcopi, 504. XXXIII. Episcopi Orientales Orthodoxi omnes pro fide Catholica laborant, 518. XXXVII. Episcopi non possunt solvere & ligare nisi subditum, 518. XLI. Ne mittant facem in alienam messem, *ibid.* Episcopi Orientales agunt de pace Ecclesiæ cum Hormisdæ Papa, 518. LXX. Episcopi Dardaniæ & Illyrici ad Catholicæ communionem redeunt, 518. LXXXIV. Episcopi quantum venerantur Romanum Pontificem, 519. XXXIX. Venerabantur vestigia Papæ, 519. XL. Episcopi Orthodoxi congratulati sunt Hormisdæ Rom. Pontifici de inita pace, 519. LXIII. ab Episcopo Constantinop. Imperat. coronabatur, 519. LX. Episcopi a Papa accipiunt doctrinam, 519. CXXXVI. A Papa Romam vocantur, *ibid.* Episcopi munera afferrebant Romano Pontifici, 520. LI. Episcopi Ephratenses repellunt Nestorii nomen, 520. LVI. Episcopi labefacti malis moribus causa sunt ruinarum, 521. XXXVI. Episcopi exules Carthaginem revertuntur, 522. X. Episcopi errantes a Summo Pontifice puniuntur, 523. VI. ad Episcopos Italiæ epistola circularis Joannis Papæ, 526. II. Episcopi humiles sint, & laborent pro Christo, 526. LIII. Episcopus propter Deum reliquit Episcopatum, & factus est sponte cœmentarius, *ibid.* Episcopi præficiuntur Judicibus custodes justitiæ a Justiniano, 527. XL. Episcopi Constantinopolitani leges Ecclesiasticas edebant per Justinianum Imperatorem, 528. II. Reprehendendi, quod permiserint Justinianum sancire leges Episcopis, 528. VIII. In causa fidei Principes judicent, 528. VII. Ad eos spectat laicos docere etiam Principes, *ibid.* Non ita facile Ecclesias proprias relinquentes ad Curiam eant, 528. IX. De eorum electione sanctio Justiniani Imperatoris, 528. XII. Qui erant olim assumendi carere debebant filiis & nepotibus, 528. XIII. Ne sint impediti affectione carnali, *ibid.* Eorum bona cedant Ecclesiis, 528. XIV. Eorum facultates consumantur in pauperes, & pios usus, *ibid.* Non habent facultatem testandi, *ibid.* Exceptis bonis a cognatis acceptis, *ibid.* Ne ordinentur per largitionem, 528. XVIII. Episcopi sancti senserunt onus Episcopale, 529. XVI. Dea vocentur, & oves curent, 529. XIV. & *seq.* Episcopi omnia faciant cum consilio Sedis Apostolicæ, 531. VIII. Episcopi insignes qui interfuerunt Concilio Toletano, 531. XVI. Episcopi ne eligantur per simoniam, 533. XXXIII. Episcopi benedicunt classem Principum, antequam solvat e portu, 533. XLIV. ad Episcopos scribit Cassiodorus, se commendans eorum orationibus, 534. VII. Eorum officium pro miseris, 534. VIII. Eorum munera erga subditos, 534. IX. Si doceant, Judex non invenit quod puniat, *ibid.* Eis data est administratio innocentiarum, *ibid.* ex Episcoporum sententia cuncta decernit Justinianus Imp. 534. XXVI. Ann. Eccl. Tom. IX.

de Episcoporum ordinatione, 535. IX. in Episcoporum damnatione Sedem Apostolicam consulendi mos vetus, 541. XVI. Episcopi esse non poterant, qui haberent uxores, aut nepotes, aut filios, 528. XII. Episcopi inspectores Præfectorum, 535. XIII. Episcopo præstandum juramentum a Præfectis, 535. XIV. Episcoporum Constantinopolitanorum series antiqua, 536. LX. Episcopi libellum fidei Summo Pontifici offerebant, 536. XXVI. Episcopus calumniam passus apud Agapetum, in carcerem mittitur, 536. LXVI. Ejus sanctitas detegitur, 536. LXVIII. Episcopi obedientes sunt Sedi Apostolicæ, 536. LXXXIII. Episcopi non sunt ordinandi, qui hæreticos omnes non anathematizent, 538. LXXXVII. Episcopi omnem moveant lapidem, ne sint sub hæretico Principe, 539. I. Episcopi canones inquirant, & conservent, 541. XIV. De eorum ordinatione constitutio Justiniani Imp. *ibid.* Eorum causas non iudicent judices sæculares, 541. XVI. De eis plures constitutiones Justiniani Imperatoris, 541. XVII. & *seq.* Episcopi relevent populos sibi subditos, 541. XXXVII. Episcopi denuncient festum Paschatis in Epiphania, 545. XVII. Episcopi Gallicani statuerunt de festo Paschatis contra edictum Justiniani, *ibid.*

E P I S T O L Æ.

Epistola Anastasii Imp. ad Theodosium se excusando, 511. XXXI. ad Hormisdæ Papam de simulata religione, 514. XLIII. ad eundem fidei ei se subiiciendo, 515. IV. ad eundem de fide tranquillitate, 516. IV. ad Senatuum Romanum de pace simulata, 516. V. ad Hormisdæ Papam per legatos, 516. VIII. ad eundem ipsum reprehendendo, 517. XLVIII. Archimandritarum & monachorum ad Hormisdæ Papam, qua auxilium petant, 517. LIII. S. Aviti Episcopi ad Hormisdæ Papam, ut intelligat res Orientales, 516. XX. Baradati quæ dicitur S. Benedicti ad Remigium, 507. V. S. Cæsarii qua condidit testamentum, 508. XXXIII. Clodovei ad Episcopos Conc. Aurelianensis, 507. IV. Dorothei Episcopi ad Hormisdæ pro concordia, 515. VIII. Elias ad Anastasium Imper. pro fide, 512. XI. Ennodii ad S. Cæsarium ipsum laudando, 508. XVII. S. Fulgentii ad Probam virginem, 504. LVI. Hormisdæ Papæ ad Anastasium Imperatorem detegendo ejus fictiones, 516. XIII. ad Avitum Episcopum Viennensem pro disciplina Catholica, 516. XXIV. ad Joannem Episcopum Nicopolitanum ut perseveret, 516. L. ad Synodum veteris Epiri contra hæreticos, 516. LIV. ad Joannem Episcopum Nicopolitanum gratulatoria, 516. LXII. ad Anastasium Imperatorem cum hortando ad veram fidem, 517. III.

R r r 2

ad

- ad Timotheum Episcopum Constantinopolitanum, ut convertatur, 517. XI.
ad Episcopos extra Catholicam communionem, positos, ut respiciant, 517. XIV.
ad S. Remigium, 514. XVI.
ad Anastasium pro fide Catholica, 515. XIV.
ad Viennensem Episcopum, 516. XXIV.
ad Orientales Orthodoxos ut in fide permanent, 517. XXI.
ad Possessorem Episcopum, ut constans permaneat, 517. XXVII.
Hortatoria ad Clericos & populum Constantinopolitanum, 517. XXVIII.
ad Ennodium & Peregrinos Episcopos pro Joanne Episcopo Nicopolitano, 517. XXXIV.
ad Joannem Episcopum Nicopolitanum, ut persistat in tribulationibus, 517. XXXVI.
ad Anastasium Imperatorem pro Joanne Episcopo, 512. XLII.
ad Episcopos Hispaniarum, ut exigant fidem ab iis, qui admittendi sunt ad communionem, 517. LXIII.
Joannis Episcopi Nicopolitani ad Hormisdam Papam de fidei professione, 516. XLIV.
Monachorum ad Alcionem pro Ecclesia Catholica, 512. XXI.
Orientalium ad Symmachum Papam, 513. XXIV.
S. Sabae ad Anastasium pro fide Catholica, 513. XIV.
Senatus Romani ad Anastasium Imp. pro concordia Orientis cum Occidente, 515. XLII.
Symmachii Papae ad Anastasium Imperatorem ipsum reprehendendo, 503. XVIII.
Consolatoria ad Episcopos exules, 504. XLI.
ad Orientales ut viriliter agant, 511. XIV.
ad Episcopos Galliarum de privilegiis Ecclesiae Arelatensis, 513. XLVI.
Item ad Caesarium Episcopum Arelatensem, 514. IV.
Synodi Epiri Veteris ad Hormisdam Papam de ordinatione Joannis Episcopi, 516. XLVII.
Theodosii Coenobiarchae ad Anastasium Imper. pro fide, 511. XXX.
Theodorici ad Argolicum contra Magos, 504. VII.
ad Arigernum itidem adversus Magos, 504. VIII.
plures pro reconciliatione cum Alarico, 507. IX.
ad Agapitum Patricium pro pace Ecclesiae, 515. XXXIX.
Epistolae Romani Pontificis in Ecclesia legebantur, 516. LIV. Publice affigendae in ditionibus Principum, 517. XLV.
Epistola Agapeti Papae ad Justinianum Imp. quomodo probentur ejus constitutiones ab Ecclesia, 535. XXXI.
Ejusdem ad Concilium Carthaginense, 535. XXXVII.
ad Reparatum Episcopum Carthaginensem, 535. XL.
ad Justinianum, quomodo recipiendi lapsi, 535. L.
ad Caesarium episc. Arelat. de non alienandis bonis Ecclesiasticis, 535. CIX.
ad eundem de Contumelioso Episc. ad Apostolicam Sedem appellatione, 535. CXI.
Circularis ejus de depositione Anthimi, 536. XXVII.
ejus nomine epistola spuria, 538. LXXXVIII.
Epistola Agapeti diaconi ad Justinianum Imperatorem, 527. IV.
Epistola Andreae Episcopi ad Hormisdam Papam, 519. LXIV.
Epistola Anastasiae ad Hormisdam Papam, 519. LXIX.
- Epistola Athalarici Regis ad Senatum Rom. de electione Papae, 526. XXIII.
Ejusdem ad universos Gothos existentes in Italia, 526. XXXVII.
ad Victorinum Episcopum, 526. XXXIX.
ad Justinianum cum legatione, 527. XXXIII.
ad Clerum Ecclesiae Romanae, 527. LXIV.
ad Hildericum Regem Wandalorum de Amalfrida, 527. LXXXIV.
ad Joannem Papam contra simoniacos, 533. XXXII.
ad Salyianum Praefectum Urbis contra simoniacos, 533. XL.
Epistola auctoris adhuc protonotarii ad Sanctissimum D. N. Clementem octavum de Ruthenis pag. 658. I.
Epistola Aurelii Cassiodori ad Joannem Papam, 534. I.
ad Episcopos Italiae, 534. VII.
ad Dacium Episcopum Mediolanensem, 534. X.
ad Tomacem & Petrum Arcarios, 536. X.
Epistola Belisarii ad Totilam Regem pro Urbe servanda, 545. VII.
Epistola clericorum Ecclesiae Antiochena ad Joannem Episcopum Constantinop. 518. LI.
Epistola Concilii Carthaginensis ad Joannem Papam, 535. XXII.
Epistolam scripsit Christus ad Albagarum, 545. XII.
Epistola Dioscori legati ad Hormisdam Papam, 519. CXIX.
Epistola Dorothei Episcopi se excusantis ad Hormisdam Papam, 520. XXX.
Epistola Epiphanius Episcopi Constantinop. ad Hormisdam Papam, 520. XXX. Eiusdem ad eundem cum muneribus, 520. XLVI.
Epistolae Episcoporum Secundae Syriae contra haereticos, 518. XLV.
ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum *ibid.*
Epistola Ferrandi ad Anatolium S. R. E. diaconum de Christo passo, 533. XXVIII.
Ad Severum Scholasticum de eadem re, 533. XX.
Epistolae de fide quare scripserit Justinianus, 538. LXXXIV.
Epistola Gilimeris Regis ad Justinianum se excusando, 530. IX.
Epistolae diversae Hormisdae Papae ad Justinianum Aug. 518. LXVIII.
ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum diversae, 518. LXXXVIII.
ad Caesarium Episc. Arelatensem, 518. LXXXV.
ad Euphemiam Augustam, 519. XV.
ad Archidiac. Constantinop. & alios Orthodoxos, 519. XXIII.
ad Justinianum V. I. diversae, 519. XXV.
ad Civitatum Praefectos, 519. XXIX.
ad Praefectum Praetorii Theffalonicensis, & ceteros, 519. XXX.
ad Anastasium & Palmatiam, 519. XXXII.
ad suos Legatos Constantinopolim diversae, 519. LXXXI.
ad Pompejum, 519. LXXXVII.
ad Julianam & Anastasiam, 519. LXXXVIII.
ad Dioscorum, 519. CXX.
ad plures pro Elia Episcopo Caesareae Cappadociae, 519. CXXXIV.
ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum diversae, 520. IX.
ad Possessorem, 520. XVI. Quae facta est Encyclica, 520. XXII.
ad Dorotheum, 520. LXIII.
Epistola Joannis Episcopi Constantinopolitani ad Joannem Episcopum Hierosolymitanum, 518. XXXIV.
ad omnes Orientales, 518. XXXV.

ad

- ad Hormisdam Papam diversae, 519. LX.
Epistola Joannis Hierosolymitani Episcopi, & Synodi ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, 518. XXXVIII.
Epistola Joannis Papae ad Justinianum, 534. XV.
ad Senatores de fide, 534. XXIII.
Circularis ejusdem ad omnes Italiae Episcopos, 526. II.
ad Galliae Episcopos de Contumelioso Episcopo 534. XLVIII.
Epistola Joannis & Justiniani probantur a Cujacio, & Alciato, 534. XXIX.
Epistola Julianae Aniciae ad Hormisdam Papam, 519. LXVIII.
Epistolae diversae Justiniani Imp. ad Hormisdam Papam, 518. LXVII.
Epistolae diversae Justiniani Comitis ad Hormisdam Papam, 518. LXIXIV.
Ejusdem jam Imp. duae ad Gilimerem pro Hilderico, 530. VII. & seq.
ad Joannem Papam de Nestorianorum conatu, 533. XIII.
ad Epiphanium Episcopum Constantinopolitanum de recta fide, 533. XX.
ad Agapetum Papam cum fidei confessione, 535. XXX.
Epistolae Justiniani nomine suppositae, 541. XXVIII.
Epistolae Legatorum diversae ad Hormisdam Papam, 519. LXXXV.
Epistola Mennae Episcopi Constantinopolitani ad Petrum Hierosolymitanum Episcopum, 536. XCIV.
Epistola Orientalium ad Agapetum Papam, 536. XXXIII.
Epistola Papae publice in Ecclesia legebatur, 534. XXVI.
Epistola Pompeii V. C. ad Hormisdam Papam, 519. LXVI.
Epistola Possessoris ad Hormisdam, 520. XII.
Epistola Senatus Romani ad Justinianum pro Theodoto Rege, 534. LXVIII.
Epistola Silverii ad Vigilium, 531. III.
Epistola Synodalis Concilii Tyri ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, 518. XL.
Epistola Synodi Constantinopolitanae ad Hormisdam Papam, 520. XLI.
Epistola Synodalis Episcoporum Aegypti & Alexandriae adversus Origenem, 538. LXIII.
Epistola Theodati Regis ad Justinianum Imperatorem pro pace, 536. VI.
ad eundem alia secreta, alia publica, 536. VII.
Epistola Theodoriti Episcopi ad Hormisdam Papam, 519. XL.
Epistola impia Vigilii nomine, 538. XIV. Non esse Vigilii probatur multis argumentis, 538. XV. XIX.
Epistola Vigilii Papae ad Eutherium Episcopum 538. XXII.
ad Caesarium Episcopum, 538. XI.
ad Justinianum Imperatorem, 540. XIV.
ad Mennam Episcopum Constantinopolitanum, 540. XXIII.
ad Auxanum Episc. Arel. 544. XI.
ad Galliae Episcopos, 545. VIII.
Epistola Vitigis Regis ad Gothos de sua electione, 537. III.
ad Justinianum Imp. pro pace, 537. VIII.
- EPI T A P H I A .
- Epitaphium Clodovei Regis Francorum, 514. XXVIII.
ad sepulcrum Boetii, 526. XVIII.
Ecclesiae a Belisario erectae, 536. CXX.
Gregorii famuli Dei, 544. XIII.
Joannis Papae, 535. XXVII.
- Paula clarissima femina, 544. XV.
Equitius abbas sanctus, 504. XI. Occulta cognoscit, 504. XII. Verbo infirmum sanat, 504. XIII. Evangelium quomodo praedicet, *ibid.* A Deo missus ad praedicandum Evangelium, 504. XVII. Accusatur apud Romanum Pontificem, 504. XVIII. Accersitur per Julianum, 504. XIX. Ejus aspectus terret Julianum & ejus famulum, 504. XX. De eo monetur divinitus Romanus Pontifex, 504. XXI. Humillimus, *ibid.*
de Equo commodato Joanni Papae res mira, 525. IV.
Errores inemendati crescunt, 517. LI.
Errores sacerdotum tegendi, 502. XXXII.
Errores non sunt partim corrigendi, sed radicibus amputandi, 519. XXV.
Error novus monachorum Scythiae, 519. LXXXIV.
Errores diurni lenitate clementiae sunt emendandi, 520. XXXVI.
Erulorum Rex ad fidem conversus tempore Justiniani Imperatoris, 527. XXV. Auxiliatus est Justiniano Imp. in bello Persico, *ibid.*
Esimiphæus Homeritarum Rex Christianus, 530. XV.
Evagenes cum Hilderico custodiae traditur, 539. VI.
Evagrius Origenista expellitur ab Agapeto Laure Praefecto, 531. XII.
Evagrius scriptus in Joannem Grammaticum, 535. LXXVI.
Evangelium quis praedicare possit, 504. XVI.
Evangelii praedicator aut a Deo missus, aut a Superioribus, 504. XVII.
Evangelium datum ab Ecclesia Romana novo Orbi, 515. LIII.
Evangelus Catholicus sacerdos ab impio Anastasio accersitur, 526. XXXVII.
de Eucharistia magnam miraculum, 513. XX.
Eucharistia in lutum proiecta respicendat, *ibid.*
de Eucharistia asservata miraculum contra Severianos, 513. XXIV.
Eucharistia culmos & spicas germinavit, *ibid.*
Eucharistiae miraculo Severiani convertuntur, *ibid.*
Eucholius inimicus Macedonii Episcopi Constantinopolitani, 506. VII.
Eugenius Archiepiscopus Epiri commendatur, 517. LVI.
Eugipii usus cum Fulgentio, 504. LVII.
Eulogius legatus Acometarum ad Joannem Papam, 533. III.
Eulogius Tribunus & Notarius Romam mittitur a Justiniano, 520. XXXIX.
Eulogius Magisterianus missus a Justiniano ad Hormisdam Papam, 519. XCIV.
Eunuchus Candacis Reginae Aethiopiae ex Homeritide venit, 522. XXII.
Eunuchi Julianae nobilis matronae vitam monasticam captare quaerunt, 527. LXII.
Eunuchi & imberbes non facile ad monasticam vitam admittebantur, *ibid.*
Eunuchorum monasterium, *ibid.*
de Eunuchis constitutio Justiniani Imp. 529. XIX.
Eunuchi multi inserviebant cubiculis Imperatorum, *ibid.*
Eunuchi ut fierent, multi moriebantur, 527. XX.
Euphemiam pietatis ergo appellari voluit Lupicinam uxorem Justinus Imp. 518. IV. Erat femina insignis pietatis, 519. XI. Conciliatrix omnium bonorum, *ibid.* Ad eam scribit Hormisdas Papa, *ibid.* Cum Helena comparatur, 519. XII. Eam hortatur Hormisdas ad perficiendam pacem, *ibid.* Moritur, 523. XXXII.
Euphemii Episcopi nomen restitutum Diptychis, 518.

518. XIX. Non fuit receptus in communionem ab Apostolica Sede, 518. XXXI.
 Euphemius Antiochiæ Episcopus cum aliis depofuit Paulum Episcopum Alexandrinum, 537. XIV.
 Euphrasius Hierosolymis factus est Episcopus Antiochiæ, 521. XXXVIII. Moritur, 525. XIII. XVII.
 Euphrata missus a Justiniano ad Absaga, 529. XVIII.
 Euphratenses Episcopi repellunt Nestorii nomen, 520. LXIX.
 Eusebius presbyter Hierosolymitanus laudatur a Menna Episcopo, 536. XCIV.
 S. Eufychius eremita miraculis clarus, 542. VIII.
 Respuit pecuniam oblatam a Childeberto, *ibid.* Ei erigit templum Childebertus Rex, *ibid.*
 Eustachius Episcopus Tholonæ in Lycia causam habebat cum pido diacono, 541. XVI.
 Eutharicus Cillica gener Theodorici Regis, 519. I.
 Eutropia vidua commendatur, 509. XII.
 Eutyches hæreticus ab Episc. Dardaniæ & Illyrici damnatur, 519. L. Anathematizatur ab Hormisdæ Papa, *ibid.* In eum commentarium Severini Boetii, 522. II. In eum scripsit Ephrazm Episcopus Antiochenus, 535. LXXX. Eius vanas opiniones damnat Justinianus Imp. 527. XXXIX. In igne inferni crematur, 532. XX. Anathematizatur in Concilio Ephesino, 523. XXIV.
 In Eutychianos conclamat populus Constantinop. 518. VII. Eorum falsi prætextus, 519. CX. Eorum patronus perfidus Anastasius Imp. 519. CIV. Abhorrent humanitatem, & vincunt immanitatem, 519. CXXIV. Ad Ecclesiam Catholicam revocantur, 520. LXVII. In eos erexere trophæa Nestoriani, 520. LXVIII.
 Eutychianus supposuit epistolam nomine Vigilii, quæ damnatur, 538. XIX.
 Eutychius Senator illustris Maurum filium obtulit S. Benedicto, 514. XII.
 Excellentia Romanæ Ecclesiæ, 538. XXVII.
 Excidium Antiochiæ per terræmotus, 525. XVI.
 Exclamationes populi Constantinopolitani in hæreticos, 518. VI. In Eutychianos, 518. VIII.
 Excommunicati ab uno Episcopo, ab alio solvi non possunt, 518. XLI.
 Excommunicationis sententia non infertur in delinquentes ab Imperatore, 528. XI.
 Excusatio S. Fulgentii cum iusta querela, 507. V.
 Exemplum viduarum, 504. LX.
 Exempla bona clericorum appareant, 502. XXXIII.
 Exemplum Hormisdæ dignum imitatione, 521. XXVI.
 Exempla mala Episcoporum causa sunt ruinarum, 521. XXXVI.
 Exemplum pulcherrimum nobilis viduæ in constantia fidei 522. XXXIX. & *seq.*
 Exempla Sanctorum convertunt infideles, 522. XX.
 Exercitus Anastasii Imp. contra Eliam Hierosolymorum Episcopum, 513. IX.
 In Exercitu absit injustitia, ebrietas, & homicidium, 533. XLVII.
 Exhortatio ad evitandos hæreticos, 516. LIX.
 Expeditio Regis Æthiopum in Homeritas, 523. XVII. In ea pietas Regis Æthiopum, 523. XVIII.
 Exules Episcopi in Sardinia, & in Africa qui, 504. XLII.

Exules consolatur Symmachus Papa, *ibid.*
 Exules efficiuntur Sancti Dei, 512. XXVIII.
 Exules persæpe confessores Christi, *ibid.*

F

Facundus Episcopus Hermianensis in Africa quid fenserit de uno ex Trinitate passo, 533. XXX.
 Fama magna S. Casarii Episcopi Arelatenfis, 518. XXXI.
 Fames dira vexat Italiam, 534. X. Eius tempore quæ tristia acciderint, 539. XVI. Ea cogente duæ feminae septemdecim viros absumperunt, *ibid.*
 Famulus Dei nobilissimus penes antiquos Christianos titulus, 544. XV.
 Faventiæ exercitum Romanorum superavit Totilas Rex, 542. I.
 Faustus Rhegiensis Episcopus in Gallia plures composuit libros, 520. XIV. De ejus libris consultatio, 520. XIII.
 Felicianus successor S. Fulgentii, 529. I.
 Felicitas Belisarii Consulis, 535. XCIV.
 Felix Consul Junior, 512. I. Laudatur, *ibid.*
 Felix Episcopus Nanneticus, 512. II.
 Felix Papa eligitur natione Samnita, ex patre Castorio, 526. XXII. Eius electionem tyrannice sibi arrogavit Theodoricus Rex, 526. XXIII. Vir summæ probitatis, *ibid.* Eius obitus, 530. I. Quanto tempore federit, *ibid.* Eius res jejunæ sunt relicte, *ibid.* Fecit basilicam SS. Cosmæ & Damiani, 530. II. Basilicam S. Saturnini a fundamentis restituit, 530. I. Eius epitaphium, *ibid.*
 Felix Abbas in Africa, 522. XV. Sub eo voluit esse S. Fulgentius Episcopus, *ibid.*
 Felix diaconus legatus Hormisdæ Papæ missus Constantinopolim, 519. II.
 Felices diaconi suggestio de Joanne ad Hormisdæ Papam, 519. CXXVIII.
 Felices duo Summi Pontifices ab Arianis electi, 526. XXXI.
 Feminae suspectæ a Clericis fugiendæ, 502. XX XV.
 Feminae ab impiis sollicitantur, 504. XII.
 Feminarum Catholicarum constantia, 511. XIV.
 Femina illustri Severianæ apparet B. Maria Virgo, 513. XXI. Ad Fidem convertitur, *ibid.*
 Feminae impudicæ introducebantur ab hæreticis in monasteria, 518. XLVIII.
 Feminarum studium pro fide Catholica, 519. XXXI. Quæ valde laudantur, *ibid.*
 Feminarum Christianarum gloriosa confessio, 522. XXXVI. Jubentur occidi, 522. XXXVII. Sitiunt mortem propter Christum, 522. XXXVIII. Laudabilis contentio ob martyrium, *ibid.*
 Femina Christianæ magna constantia, 522. XXXIX. Eius mira libertas contra Dunaan Regem, 522. LVII.
 Femina prudens elusit Justinianum Imperatorem, 527. LIX.
 Feminae interdum filios petunt, & nesciunt quid petant, 530. XXIV.
 Feminae malæ quibus comparentur, 535. LXIII. 536. XLII.
 Feminae duæ præ fame septemdecim viros interfectos absumperunt, 539. XVI.
 Feminae multæ fame cogente, comederunt filios, 539. XVII.
 Feminae duæ in fluvium Orontem se demerserunt, ne quid indecens paterentur a Persis, 540. XXXIX.
 Feminae sunt fugiendæ etiam ab ipsis militibus, 541. VII.
 Feminae hæreticæ privantur privilegiis dotis, 541. XXII.
 Ferrarum venatio in theatro detestabilis, 523. II. Fer-

Ferrandus Carthaginensis Ecclesiæ diaconus insignis Doctor Canones in ordinem redegit, 527. LXXI. Eius collectio Canonum Breviarium appellatur, 527. LXXVI. Secundo loco laboravit in Canonibus, *ibid.* Discipulus S. Fulgentii, 529. IX. Absolvit tractatum a S. Fulgentio inceptum, *ibid.* Ad Anatolium Romanæ Ecclesiæ diaconum scripsit, 529. X. Eius plures litteræ ad Severum Scholasticum Constantinopolitanum, *ibid.* Scribit ad Pelagium, an liceat aliquem condemnare post mortem, *ibid.* Consultus ab Anatolio Romano diacono, 533. XXVIII. Eius proluxa epistola ad Anatolium S. R. E. diaconum, *ibid.* Sentit unum de Trinitate passum secundum carnem, 533. XXIX. Eius epistola ad Severum Scholasticum de eadem re, 533. XXVIII. Fests diebus majora mala excitat dæmon, 511. III. 512. VII.
 Fessus exconsul pugnavit in schismate, 501. XII. Fidei interdum Principes, 503. XXI.
 Fisiones interdum sunt in elemosynis, 511. XXVII.
 Fideles quantum venerari debent Romanum Pontificem, 512. LVII.
 Fidelium omnium mater Ecclesia, 501. VI.
 Fideles laborant in bello contra Dunaan & Hebraeos, 523. XXIV. Communicant in mari, *ibid.*
 Fidelium cultus erga Ecclesias, 530. XLV.
 ad Fidelem Senatorem scribit Joannes Papa de fide, 534. XXIV.
 Fidem non servans Christianus, quando sit Paganus deterior, 502. XXVIII.
 a Fide deficiunt provinciæ Aquilonares, 515. LII.
 in Fide semper perseverandum, 518. V.
 Fidei Gallicanæ puritas, 507. X.
 Fidei causa movendum bellum, 507. XIII.
 Fidei ardore resedit Imperatori populus Constantinopolitanus, 511. V.
 Fides hæreticorum ad horas mutatur, 511. X. pro Fide sanguis effundendus, 502. XXIX.
 Fides est generose consistenda, 502. XXX.
 Fides Catholica defendenda a militibus suis, 512. XXXIX.
 Fides Christiana libere prædicanda, 512. XLI.
 Fidei professio & Confessio Orientalium, 512. LX.
 Fides Catholica publice consistenda, 513. XII.
 in Fidei confessione sit magna constantia, 513. XV.
 Fides Catholica miraculo comprobatur, 512. XVII.
 ac Fidem convertitur Severianus Eucharistiæ miraculo, 513. XIX.
 ad Fidem venit illustris femina Severiana, 513. XX.
 Fidem amplectuntur Severiani plurimi, 513. XXI.
 Fides Severiana fuliginosa & foetida, 513. XXXVII.
 ad Fidem convertitur Arianus Episcopus, 514. XIX.
 Fides Catholica purganda ab omni hæresi, 515. XX. & *seq.*
 pro Fide laborabat Hormisdæ Papa, *ibid.*
 Fidei confessio ab Anastasio Imp. fide facta, 516. XIX.
 in Fide semper persistendum, 516. XXVI.
 in Fidem insurgit diabolus, *ibid.*
 Fidei vera professio, 516. XLV.
 Fidei forma præscripta ab Hormisdæ Papa, 516. LX.
 Fidei regula ab Hormisdæ missa ad Orientales, 517. XXXI.
 Fidei libellus exigebatur ab iis qui ad communionem volebant admitti, 517. LXV.
 Fides Catholica fuit causa, ut Justinus humiliter loco notis eligeretur Imperator, 518. II.
 Fides Catholica Orientalis Imperii, 518. XV.
 Fidei Firmamentum firmum traditione Patrum permaneat, 518. XVII.

Fides Catholica prostrata erigitur, *ibid.* Pro ea frequentes Synodi in Oriente, 518. XXXVI.
 In pristino majestatis suæ throno collocatur, *ibid.* Ab innumeris in Oriente probatur, 518. XXXVII.
 Fides Syrorum exploratur a Justino Imp. 518. XVI.
 Fides servanda est usque ad ultimum anhelitum, 518. LXXII.
 Fidei professio Catholica promulganda per legatos Romani Pontificis, 519. VII. Requiritur a Joanne Constantinop. Episcopo, *ibid.*
 de Fidei firmitate differitur simplicibus verbis, 519. XVIII.
 pro Fide laborat Hormisdæ Papa, 519. XXVIII. & *seq.*
 pro Fide Catholica studium nobilium feminarum, *ibid.*
 Fidei libellus oblati schismaticis ab Hormisdæ Papa, 519. L.
 Fides est tributum Deo reddendum ab orbe terrarum, 519. LXXII.
 Fides Catholica in discrimen constituitur a monachis Scythiæ, 519. LXXXVIII.
 de Fide quaestiones ad Summum Pontificem sunt referendæ, 520. II.
 Fidei stabilitas a Papa est expetenda, 520. XII.
 Fidei professio Epiphani Episcopi Constantinopolitani, 520. XXXII.
 Fidei doctrina satis a majoribus est elucidata, 521. XVI.
 in Fidei fundamenta insonat hæreticorum exercitus, 521. XIII.
 in Fide convenientes, debent etiam convenire in dogmate, 521. XVII.
 Fides nostra magis est confirmata per dubitationem Apostolorum, 521. XXII.
 Fides amat regiam viam, & vitat obliquam, 525. XXV.
 Fides a majoribus accepta nec lædatur, nec in suspicionem adducatur, 521. XXXV.
 Fides propagatur apud Gentes, 522. XVII.
 ad Fidem convertitur Rex Lazorum, *ibid.*
 ad Fidem convertitur civitas Nagran, 522. XXV.
 in Fide quam stabiles fuerint feminae Christianæ 522. XXXVI. & *seq.* Ad eam hortatio nobilis viduæ, 522. XL. & *seq.*
 Fides Catholica per ignem interdum probatur, 526. LVII.
 pro Fide edictum Justiniani Imp. 527. XXXVIII.
 Fides significatur per Crucem, 527. LI.
 ad Fidem conversi Absagi, 529. XVIII. Item Tzani, 529. XX.
 Fides sincera nunquam casura, nam strucia est supra firmam petram, 530. V.
 ad Fidem convertuntur Idololatæ, 530. XXXI. Item Æthiopum Rex, 530. XV.
 Fides Catholica liberat ab inferno, & quomodo, 532. XX.
 de Fide Catholica edictum Justiniani, 533. VII.
 Fidei professio Justiniani Imperatoris, 533. VIII.
 Fides illibata victoriam parat in bello, 533. XLIII.
 Fides recta in Principe maxime fulget, 534. XV.
 Fides Justiniani commendatur a Joanne Papa, 534. XVII.
 de fide epistola Joannis Papæ ad Senatores, 534. XXIV.
 Fidei confessionem mittit Justinianus Imp. ad Agapetum Papam, 535. XXX.
 a Fide miracula oriuntur, 536. XIV.
 Fidei libellum offert Justinianus Imperator Agapeto Papæ, 536. XVIII.
 de Fide quare Justinianus decreta sanciverit, 538. LXXXIII.
 Fidei recta confessio Justiniani Imperatoris, 540. XV. Ad eam adunandam hortatur Vigilus Justi-

Justinianum Imp. *ibid.* Eam illibatam servat
Vigilius Papa, 540. XXI. XXIV.
ob Fidem Catholicam violatam vindicta Dei,
540. XLIII.
ad Fidem convertuntur Auximitæ populi, 547.
XXVI.
Filii imitantur patres, 514. XXXIII.
Filii Imperatoris appellantur Reges, 515. XLII.
Filii adimplent legata patrum, alioquin a Deo
puniantur, 526. L.
Filii interdum petuntur & exoptantur, & ne-
sciunt parentes quid petant, 530. XXIV.
Filios comederunt matres præ fame, 539. XVII.
Filii non sequantur, sed emendent patrum er-
rata, 541. XL.
Firmamentum non potest esse animal præditum
sensu, ut asserit Origenes, 538. LXVI.
Firmanus Episcopus subscribit contra Vigilium
intrusum, 539. III.
S. Firmianus Episcopus Metensis, 506. III.
Flagellantur a Deo ambitiosi, 504. XXXII.
Flagellum Dei contra discedentes a Papa, 512.
XLIV.
Flavianus junior Episcopus Antiochenus in exi-
lium mittitur, 512. III. In exilio moritur,
ibid. Exagitur ab hereticis, 512. XXII. In
quibus cessit persecutoribus, 512. XXIII. Re-
nuit consentire hereticis, 512. XXV. Licet
damnatus, remanet tamen in sua sede, 512.
XXXIX. In eum novum movetur bellum, 512.
XXX. Pro eo laborant monachi Catholici,
512. XXXIII. Divinitus admonitus de Ana-
stasii obitu, 518. XXV.
S. Flavianus Episc. Constantinop. Dyptychis est
reddendus, 518. XLIV.
S. Flavianus Episcopus Antiochenus exagita-
vit Severus, 518. LI.
Flavius Rhemenfis Episcopus interfuit Arvernenfi
Concilio 541. XXXVI.
Florentiæ exercitum Romanorum superavit To-
tilas Rex, 542. I.
Florentinianus Episcopus in Concilio Carthagi-
nensi, 535. XXI. Ad eum scribit Agapetus
Papa, 535. XXXVI.
de Forma baptismi, & glorificationis hymno,
538. XXIV.
Fortitudo magna feminarum Christianarum, 522.
XXXVII. & *seq.*
Fortitudo magna viduæ occisæ cum filiabus, 522.
XLV.
Fortunatus Episcopus Tudertinus, 515. XVIII.
Mittitur legatus ad Anastasium Imperatorem,
ibid.
Fortunatus Episcopus Africanus, 519. CXI.
S. Fortunatus Episcopus Tudertinus tractat cum
Gothis de restitutione puerorum, 537. XI.
Curat Gothum infirmum aqua benedicta, 537.
XII.
Franchi non patiuntur Gothos Arianos, 507.
IX. Cum Gothis pugnant, 508. IV. Obsident
loca Gothorum, 508. V. De eorum Regibus
quomodo boni benedicti, mali vero maledi-
cti, 514. XXIV. Eorum mores, 514. XXIX.
Eorum Regum vestitus, 514. XXXI. Eorum
Reges nutriebant capillos, *ibid.* Eorum no-
bilitatis habitus & ornatus, 514. XXII. Omnes
præter Reges attonsi incedunt, 514. XXX.
Franchus Regem Clotarium ad prandium voca-
vit, *ibid.* In ejus prandio erant maleficorum
incantationes, *ibid.*
Franchi fugant Godomarum, & opprimunt Bur-
gundiones, 526. XLIX. Thuringios expugnant,
527. LXXXVII. Laborant, ut expellant Go-
thos e Gallis, 530. XLVII. Vocantur adver-
sus Gothos, 535. XCVI. Eorum odium ad-
versus Arianos, *ibid.* Eorum bellum civile di-
vinitus sedatum, 540. XXXII. Invadunt Ita-
liam, 540. XXXIV. Vindicantur a calumnia
Procopii, 540. XXXV. Eorum bellum in His-

pania, 542. III. Eis traditur tunica S. Vin-
centii, *ibid.*
Fratres sint unanimes & concordēs, 514. XXIX.
Fraus hæreticorum in professione Symboli, 511.
X.
Fraus hæreticorum in sectanda hæresi, 516. LVII.
Fraus diu testis Anastasii Imp. detegitur, 516.
XXXVI.
Frisones abusi sunt licentia Franchorum in ve-
stitis, 514. XXXII.
Frustrates populi gloriantur Hormisdæ concive,
523. III.
Fuga Patritii Ducis exercitus Romanorum, 503.
XXXII.
Fugiendæ dignitates, 504. XXVII.
S. Fulgentii Romam adventus, 500. IX. Omni-
bus carus, *ibid.* In Africam revertitur, 500.
X. Episcopatum fugit, 504. XXVIII. Eligitur
Episcopus Ruspensis, 504. XXX. Quam elo-
quens, doctus, ac pius, 504. XXXII. Reti-
net instituta monastica, 504. XXXIII. Jussu
Regis abducitur, 504. XXXV. Relegatur in
in Sardiniam, 504. XXXVI. Ejus humilitas
& mansuetudo, *ibid.* Carthaginem revoca-
tur, 504. XLVI. Multis proficius, 504. XLVII.
Scriptis provocatur a Trasamundo, 504. LI.
Ejus doctrina & eloquentia, 504. LII. Confu-
tat fortiter obiectiones, 504. XLIX. Ejus ju-
sta querela cum excusatione, 504. X. Ejus li-
bri tres ad Trasamundum Regem, 504. LVIII.
Librum composuit de Spiritu Sancto, 504. LX.
Ejus scripta desiderantur, 504. LII. Rufus in
Sardiniam relegatur, 504. LIII. Quæ scripserit,
504. LLV. Ejus epistola ad Probam Virginem,
504. LVI. Ejus usus cum Eugipio, 504. LVII.
Scribit ad Gallam viduam, 504. LIX. In-
struit Petrum de fide, 517. LXVI. Ejus li-
ber de fide falso asseritur Augustino, *ibid.*
Episcopus Africanus insignis, 519. CXII.
Respondet pro Africanis omnibus Episcopis
ad Scythas monachos, 519. CXIV. Vitavit
verborum ambiguitatem, *ibid.* Scripsit de In-
carnatione Verbi, de gratia & libero arbi-
trio, & de primatu Ecclesiæ Romanæ, 519.
CXV. Sapienter expugnavit Pelagianos, 522.
XI. Revertitur Carthaginem cum omnibus
Sacerdotibus, unde solus exierat, *ibid.* Excipi-
tur a Carthaginensibus ingenti gaudio, 522.
XII. In eum obsequia Carthaginensium, 522.
XIII. Stetit intrepidus contra Wandalorum
Regem, *ibid.* Plurimum ei debet Ecclesia Afri-
cana, 522. XIV. Fuit velut alter redivivus
Augustinus, *ibid.* Ejus humilitatis dignum
exemplum, 522. XV. Abbati subesse voluit,
ibid. Quid in Concilio Uzecensi, 523. XXXIII.
Cædit minori locum, 523. XXXIV. Ejus plu-
res homiliæ, & alia scripta, 523. XXXV.
Multos libros composuit contra hæreticos,
523. XXXVI. Ejus obitus, 529. XV. Innu-
mera certamina, exilia, & arumnas passus
est, *ibid.* Ad prævisum transitum se parat,
ibid. Ad insulam Circinam navigavit, 523.
VI. Ejus oratio, jejunia, & poenitentia,
529. II. & *seq.* Ejus ægotantia verba, *ibid.*
Moriturus humiliter veniam deprecatur, 529.
IV. Ejus pietas in pauperes, *ibid.* Vivens
fuit Africæ conservator, 529. V. Per eum Ruspa
semper fuit incolumis, *ibid.* Post ejus obitum A-
fricana Ecclesia vexata, *ibid.* Tamquam fulgens
fidus, 529. VI. Ejus sanctitas incomparabilis,
ibid. Ejus scripta cognita Isidoro, 529.
VII. Scripsit de Trinitate ad Felicem Nota-
rium, *ibid.* De fide disputat cum Trasamun-
do Rege, *ibid.* Scripsit libellum ad Ferran-
dum de interrogatis quaestionibus, 529. VIII.
Ejus tractatus ad Reginum, an Christi caro
sit corruptibilis, vel incorruptibilis, *ibid.*
Fulgentius Episcopus Utricolanus, 543. III. Xe-
niæ mittit ad Totilam, ut eum placatum red-
de-

deret, *ibid.* A Gothis designatione circuli in-
clusus, intactus manet a pluvia, *ibid.*
Fulmen percussit Anastasium Imperatorem, 518.
XIX.
Fundanus Episcopus subscribit contra Vigilium
intrusum, 539. III.
Fanus honorificum S. Sabæ, 531. XXV.
de Funere sumptuoso Agapeti Papæ, 536. LXV.

G

Gabriel Cardinalis Paleotti opera laudata,
506. XI.
Gabriel ter e cælo vocatus in auxilium Christia-
norum, 523. XX.
Gajanus Naysita ab impio Anastasio Imperatore
accersitur, 516. XXXVI.
Gajanus fit Archiepiscopus Alexandrinus, 535.
LXVI. Altereatur cum Theodosio, 535.
LXV. Quanto tempore federit, 535. LXVI.
de Gajanitis hæreticis, 535. LXXII.
Galla vidua ad quam scribit S. Fulgentius, 504.
LIX. Quam illustris & progenie & sanctitate,
ibid. Secedit in monasterium, 504. LX. Fe-
lix transitus, 504. LXI. Ei apparuit S. Pe-
trus, *ibid.* Delectabatur lumine intrinseco &
extrinseco *ibid.*
Galla Dux exercitus Gothorum avaritiæ æstu
erat succensus, 543. VIII. Rusticum ligat,
& ad S. Benedictum ducit, *ibid.* Novit di-
vinam virtutem in S. Benedicto, 543. IX.
in Gallia bona possidebat Theodorici Rex
526. XLII.
in Galliam reliquias apportat ex Hispania Chil-
debertus Francorum Rex, 542. VI.
e Gallis expellere Gothos nituntur Franci,
539. XLVII. & *seq.*
Gallis relaxantur tributa a Theoderico, 505.
VI. Admonentur, ut perseverent in fide, 516.
XXVI.
Gallicana provincia quantis Patribus fuerit il-
lustrata, 509. XII.
Gallicanæ fidei puritas, 507. X.
Galli non patiuntur Gothos, *ibid.*
Gallicanum Concilium, 514. XVIII.
S. Gallus Arvernenfis Episcopus interfuit Con-
cilio Aurelianensi secundo, 536. CXXIV. Fuit
in Concilio Arvernenfi, 541. XXXI. Fuit
patruus Gregorii Turonensis, *ibid.* Ignem
compressit, *ibid.* Fuit in Concilio quarto Au-
relianensi, 545. XIX. Prophetavit de suo
diacono, *ibid.*
Garfia Loaisa edidit Concilia Hispanica emacu-
lata, 519. III.
Gaudium in Ecclesia fuit mortuo Anastasio Im-
peratore, 518. XXV.
Gaudium magnum de inita pace inter Orien-
tales & Occidentales, 519. LXI.
Gaudium publicum Urbis, 519. LX.
Geladius Lauræ præfectus Constantinopolim mit-
titur contra Origenistas, 531. XXV. Ei præ-
cluditur aditus ad Imperatorem, & Patriar-
cham, *ibid.* Amorii obiit, 532. XXVI.
Gensericius multa abstulit spolia e Palatio Romæ,
534. LIV.
Gentes convertuntur ad fidem, 522. XVII.
Gentiles omni magistratu & dignitate privantur
a Juliano Imp. 523. XIII.
Gentilitium superstitionem expulerunt Romani,
ex quo Urbs fortior reddita, 539. XIII.
S. Georgii templum renovatum a Justiniano Imp.
530. XL.
Georgius diaconus Nestorianus quid egerit Cy-
ri, 520. LXVIII.
Georgius Origenista collocatur in Throno S. Sa-
bæ, 532. XXVII. Accusatus infamis libidinis
turpiter eiicitur e Laura, *ibid.*
Georgius Pithides scripsit in Joannem Grammati-
Ann. Eccl. Tom. IX.

cum, 535. LXXIX.
Germanorum res deplorantur, 533. XLIX.
S. Germanus Episcopus Capuanus, 519. II. Missus
legatus ab Hormisdæ Papa Constantinopolim,
ibid. Ejus relationes in itinere ad Hormisdam
Papam, 519. XXXIV. Ejus suggestio ad Hor-
misdam Papam de Joanne interfecto ab hæreti-
cis, 519. CXXVIII. Thessalonicam venit cum
legato, *ibid.* Moritur, 520. LXXII. Ejus a-
nimam vidit S. Benedictus efferri in cælum,
ibid. Ejus anima in sphaera ignea ab Angelis
portabatur, 520. LXXIV.
Gefilius succedit Alarico, 507. XXVI.
Gildarus Rotomagensis Episcopus, 507. XXV.
Gillimer tyrannus Hildericum Regem Wandalorum
in Africa captivum tenet & regnum in-
vadit, 530. VI. Ad eum scribit Justinianus Im-
perator pro Hilderico, *ibid.* Ad eum iterum scri-
bit Justinianus pro Hilderico, 530. VII. Ejus
litteræ ad Justinianum Imp. 507. IX. In eum
paratur bellum a Justiniano, 507. X. Hilde-
ricum occidit, 533. LII. & *seq.* Accepta fra-
ge sui exercitus fugit Carthagine, 533. LIV.
Fugatur & vincitur a Belisario, 504. LVII.
Ad Mauros profugus se dat Romanis, 534. LI.
Captivus ducitur a Belisario ad Justinianum,
534. LV. Ei data sunt loca ad habitandum
in Galatia, *ibid.*
Gladiatorum cruenta spectacula ablata, 521. I.
Glonazes princeps Magorum in Perside, 523.
XV.
Gloriæ vanæ cupido quanta mala pariat, 538.
XVIII.
de Gloria Patri & Filio, &c. ne subducatur u-
na syllaba, 538. XXIV.
Gloria sanctorum, & poena damnatorum æter-
na, 538. LXX.
Godomarus regebat Burgundiones 526. XLIV.
A Chlodomero vincitur atque fugatur, 526.
XLV. Clodomerus interficit, 526. XL. Eum
fugant Franci, 526. XLIX.
Gontharis in Africa tyrannus, 545. XXI. Occi-
di iubet Areobindum, *ibid.* Ab Artabane ne-
catur, *ibid.*
Gothi venerantur Summum Pontificem, 501. II.
Gothi vincunt Sabinianum, 505. VIII.
Gothi persequuntur S. Casarium, 508. VI.
Gothos Arianos non patiuntur Galli, 507. X.
in Gothos movet bellum Clodoveus, 507. XIII.
Gothorum Rex Alaricus a Clodoveo occiditur,
507. XX.
Gothi cum Franchis pugnant, 508. IV.
Gothorum loca obsidentur a Franchis, 508. V.
Gothus a Deo percussus propter S. Casarium,
508. VIII.
sub Gotho Rege luget Ecclesia Romana, 521.
XXXVII.
Gothi tumultuantur in Amalafuntham, 526.
XXXV. Crudeles in Romanos, *ibid.* Eis pru-
denter acquiescit Amalafuntha, 526. XXXVI.
Ad eos scribit Athalaricus, eos admonens,
526. XXXVII. Eorum arrogantia adversus
Romanam Ecclesiam, & clericos, 527. LXIV.
Eorum Regis Athalarici constitutio pro Ro-
mana Ecclesia, *ibid.* Eorum Rex creatur Theo-
datus, 534. LXVII. In eos bellum parat Ju-
stinianus, 534. LXXI. Franci vocantur, 535.
XCVI. Eorum belli tempus, *ibid.* Conster-
nati sunt de sua salute propter Regem igna-
vissimum, 537. I. & *seq.* Vitigem Regem eli-
gunt, 537. II. Iis universis Vitiges Rex scri-
bit, 537. III.
Gothi selectissimi remanent Romæ in præsidio,
537. V.
Gothi Ravennam festinant, 537. IX. In eos
magna charitas S. Bonifacii Episcopi Feren-
tinæ civitatis, 537. X.
Gothi duos parvulos auferunt de possessione ci-
vitatatis Tudertinæ, 537. XI. Eorum quidam
non

non vult parere S. Fortunato Episcopo Tuderino, *ibid.* Divinam sentit vindictam, 537. XII. Aqua Benedicte a S. Fortunato missa convaluit, *ibid.*

Gothi obsident Romam, 538. I. Venerati Basilicas Orthodoxorum, 540. IX. Nec clericulum iniuria aut damno affecerunt, 540. X. in Gothos implorat auxilium Dacius Episcopus Mediolanensis a Belisario, 538. VIII. Ab eis Mediolanum captum, & solo penitus æquatum est, 539. XIX.

Gothi eligunt Regem Theodebaldum, 540. XXXVI. Eorum Reges occisi, 541. I. Eligunt Regem Totilam nepotem Theodibaldi Regis, *ibid.* Eorum asperitas erga sanctos Episcopos, 543. II. & *seq.* Crudelitates erga sanctos Dei, 543. IV. & *seq.*

Gothos e Gallis expellere nituntur Franci, 530. XLVII.

Græci hæretici quam callidi, 516. XII. Eorum falsa jactatio, 516. XXII. Eorum quantæ fallaciæ, 516. XXV.

Græci leves esse cognoscuntur, 519. LXVIII. in Græcorum Ecclesia præscribitur cælibatus Episcopis, & Sacerdotibus, 535. IX.

Græcorum recentium impostura de nomine Oecumenici, 518. XIV.

Græcorum dominantium in Occidente flagellum fuit Totilas Rex, 542. I.

Gratiæ Deo agendæ sunt pro beneficiis acceptis, 534. LVI. & *seq.*

Gratiarum actiones publice reddendæ sunt pro publicis votis, 519. LXXII.

Gratus comes sacri Consistorii ad Hormisdam Papam mittitur a Justino Imp. 518. LXXI. Secundo mittitur legatus a Justino Imperatore ad Hormisdam Papam, 520. LIII.

Gregorius Lingoniensis Antistes, 509. XIII. S. Gregorii Papæ tempore vivebant Samaritani, 530. XLIV. Eiusdem auctoritate male defensus error Origenis, 532. XIV. Misit reliquias S. Sixti in Angliam, 544. XIV.

Gregorius Episcopus Lingoniensis fuit in Concilio Arvernensi, 541. XXXII. Quanto tempore sederit, *ibid.* In ejus laudem epitaphium Venantii, *ibid.*

Gregorius Theologus contra Origenem probat æternitatem gloriæ, & poenæ, 538. LXXI. & *seq.*

Gregorii famuli Dei epitaphium in Ecclesia S. Gregorii in Hispania, 544. XIII.

Gudolina conjux Theodati Regis, 534. LXXI.

Gundebaldus Rex Burgundionum, 526. XLIV. Legem de monomachia usum sanxit, *ibid.* Quod id reprehenditur, *ibid.*

H

Habitibus nobilium Francorum, 514. XXXI.

Hæreses novæ ortæ in Ægypto, 519. CXLVII.

Hæreses profligandæ sunt a Principibus, 530. XXIX.

Hæreses & schisma sunt penitus extirpanda, 519. LXXVI.

Hæresiarum nomen appetunt hæretici, 519. CXLVII.

Hæreticæ femina non possunt frui privilegiis dotis, 541. XXV.

Hæretici etiam venerantur Summum Pontificem, 501. II.

in Hæreticos Novatores insurgunt scripta Antiquorum, 500. V.

Hæretici deteriores Paganis, 503. XXXVIII.

pro Hæreticis an orandum, 506. VIII.

de Hæreticorum basilicis quid statuerint Patres, 509. XIII.

Hæretici ab Hæreticis extolluntur, 511. XII.

Hæreticorum fraus in professione Symboli, 511.

X. Ad horam fidem mutant, *ibid.*

Hæretici fiunt, qui prius scelesti, 511. XVI.

Hæretici elemosynis etiam decipiunt, 511. XXVII.

Hæretici semper se excusant, 511. XXXII.

Hæreticorum vana deliramenta, 511. XXXV.

Hæretici monachi a populo occiduntur, 512. IV.

Hæretici exagitant Episcopos, 512. XXII.

Hæreticorum artes sensum ad impietatem pertrahunt, 511. XIV.

Hæreticorum quantæ insidiæ, 511. XVII.

Hæretici per sepe se jactant, 516. CXXIII.

Hæreticorum fraus in sectanda hæresi, 516. LVII.

Hæretici omnes omnino damnandi, 517. V.

Hæreticos lapsos curat Summus Pontifex, ut revocet, 517. XIII.

Hæreticis non datur pax, 517. XVII.

Hæreticorum non tanta fugienda connexio sed neque communicandum cum communicantibus cum ipsis, 517. XXXVIII.

Hæreticis communicantes amittunt privilegia, 517. XI.

Hæreticorum fatuum consilium contra sanctos Dei, 517. XLIX.

Hæreticorum simulata misericordia, *ibid.*

Hæretici Constantinopoli persecuti sunt Orthodoxos, 517. LI.

Hæretici occidunt per plures monachos, 517. LV. A Deo puniuntur, 517. LX.

Hæreticorum compressa superbia in Oriente, 512. XXXI.

Hæretici novis bellis semper exagitant Catholicos, 512. XXX.

Hæretici velut lupi inter oves Christi, 512. LV.

Hæreticus conversus profuit Ecclesiæ Orientali, 513. X. & *seq.*

cum Hæreticis communicare est fornicari, 513. XVII.

Hæretici plurimi Severiani ad fidem convertuntur, 513. XIX.

Hæretici perjuri & simulatores, 514. XLII.

cum Hæreticis cautissime tractandum, 515. XV.

cum Hæreticis magna prudentia necessaria, 514. XVIII. XLV.

Hæretici Alexandrini quæ passi, 514. LI.

Hæreticorum nomina e Diptychis expungebantur, 514. L.

Hæretici Principes utuntur pietate nundinaria, 516. III.

Hæretici Græci quam callidi, 516. XII.

Hæretici Hormisdam Papam in hæresim pertrahere conati, 516. XVII.

Hæretici omnia subvertere quærunt, 516. XVIII.

Hæreticus bestia cornuta agno simillima, 516. XII.

Hæretici Acephali Severiani, 535. LXVI.

Hæretici Agnoitæ, 535. LXI.

Hæretici Angelitæ, *ibid.*

Hæretici Aphtardocitæ, 535. LXXXIII.

Hæretici Cauçobaditæ, 535. LXXXIV.

Hæretici Corrupticolæ, 519. CXLVII.

Hæretici Damianistæ, 535. LXXXIV.

Hæretici Eutychiani abhorrent ab humanitate, & vincunt immanitatem, 519. CXXIV.

Hæretici Jacobitæ, 535. LXXIII.

Hæretici Monophysitæ, 535. LXXXIX.

Hæretici Monotheitæ, *ibid.*

Hæretici Novatores sequuntur vestigia antiquorum hæreticorum, 518. XLIV.

Hæretici Origenistæ iterum insurgunt in Palestina, 532. VIII.

Hæretici Petritæ, & Paulitæ, 535. LXXXIV.

Hæretici alii didi Phantastæ, 519. CXLVII.

Hæretici Priscillianistæ simulant abstinentiam, 535. LXI.

Hæretici Themistiani a Themistio didi, 519. CXLVII.

Hæ-

Hæretici Theopaschitæ blasphemant, 520. XII.

Hæretici Tetraditæ, 535. LXXXVI.

Hæretici Tritheitæ, 535. LXXV.

Hæretici in Crucem insaniebant sacrilegis factis, 518. XLIV.

Hæretici vitia carnis sequuntur, 518. LXIV.

Blasphemant, 518. XLVI. Quanta mala moliantur contra monasteria & monachos, 518. XLVIII. Homicidæ sæpe sunt, & sanguine sacra altaria respergunt, 518. XLVIII. Ecclesiam dissipant, 518. LVI. Cum eis communicantes sunt ab Ecclesia eiciendi, 518. LXXX. Cum eis conversatio est prohibita, 519. III. Ab eorum contagione Catholicus disjungere, se debet, 519. XIX.

Hæreticorum memoria Imperatorum & Patriarcharum damnatur, 519. LIII.

Hæretici debellantur, extinguuntur, & ignominiose sepeliuntur, 519. LXXII.

Hæretici conantur introducere novas locutiones, 519. LXXX. Semper habent falsos pretextus, 518. LXXXVI.

ad Hæreticos deficit Vitalianus, 518. XC.

Hæretici quam dolosi & fraudulentis, 518. C. Aliquando Catholicis videntur, 520. LXI. Eorum scripta sunt dolosa arte fucata, 520. CL. Habent errorem occultum sub piorum verborum involucre, 519. CII. Fovent ova aspidum assertionem Catholicæ fidei, *ibid.* Panem porrigunt veneno corruptum, 519. CIV. Abutuntur personæ nomine, 519. CVIII. Aureo calice Babylonis blasphemias propinant, 519. CX. Simulant impugnare unam hæresim, & incidunt in aliam *ibid.* Blasphemi in Trinitatem, 519. CVIII. & *seq.* Sunt versipelles *ibid.* Eorum consueta arrogantia, 519. CXIII. Fimbrias dilatant, *ibid.* Eorum perfidia bonum nobis paruit, 519. CXIV. Vi & fraude agunt, 519. CXXIV. Quæ nefaria in Joannem, & alias admiserint, 519. CXXV. Latet sub velamine sanctitatis, 519. CXXIV.

Hæreticorum tumultus Thessalonica, 519. CXXIX. & *seq.* Joannem occidunt, 519. CXXXIII. Se excusant, 519. CXXXII.

Hæretici inter se sunt contrarietate discissi, 519. CXLVII. Eis liberum est astruere quidquid velint, *ibid.* Exagitantur prurigne gloriæ, *ibid.* Appetunt nomen hæresiarum, *ibid.* Procaeres sunt novitate verborum, 520. VI.

Hæreticorum libri prohibentur, 520. XIX.

Hæretici non audebant palam insurgere in Romanum Pontificem, 520. XXII. Proferunt monstruosam mendaciam, 520. XXIII. Eorum imposturæ deteguntur, 520. CXXV.

in Hæreticos rescribit Justinus Imperator, 520. LXIX.

de Hæreticis subtiliter est inquirendum, 520. LXX. & *seq.*

Hæretici contra hæreticos insurgunt, 520. LXVII. Et inter eos semper est discordia, *ibid.*

Hæreticorum exercitus insonat contra fidei fundamenta, 521. XIII.

Hæreticorum quavis macula non est polluenda Ecclesia, 521. XIV.

Hæretici malunt dubitare, quam credere, certare quam nosse, sequi dubia, quam servare decreta, 521. XVII.

ab Hæreticorum insidiis tuemur auctoritate canonum, 521. XXIX.

Hæreticis restitit Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus, 521. CXXX.

Hæreticorum venena per omnia sunt comprimentia, 521. XXXI.

in Hæreticos scribit Severinus Boetius, 522. I. & *seq.*

Hæreticos inquirere ad Romanum spectat Pontificem, 523. V.

Hæretici per flagella puniuntur, 523. VI.

Ann. Eccl. Tom. IX.

Hæretici etiam munera obtulerunt Ecclesiæ Vaticanæ, 523. VII. & *seq.*

Hæretici omni magistratu & dignitate privantur, *ibid.*

in Hæreticos scribit Sanctus Fulgentius, 523. XXXVI.

Hæreticos omnes exagitavit Justinus Imp. 524. I. & *seq.*

in Hæreticos constitutio Justiniani Imp. 530. XVI.

in Hæreticos insurgit S. Sabas, 530. XXIX.

Hæretici non possunt testimonium ferre in Catholicos, 531. XII.

Hæretici insar vespertilionum declinant radios Solis, & tenebras appetunt, *ibid.* Abutuntur simplicitate sanctorum virorum, 532. XII.

Hæreticorum Origenistarum errores, 532. XV. & *seq.*

Hæretici in inferno cremantur, 532. XX.

Hæretici incidunt in tenebras exteriores, ut Ægyptii, 532. XXIII.

Hæreticorum furor in sanctos monachos, 532. XXV.

Hæretici inter se dissident, 533. IV. & *seq.*

In eos insurgunt Justinianus Imp. & Epiphanius Episcopus, 533. V. In eos edictum Justiniani Imp. 533. VII. Eos anathematizat Justinianus Imp. 533. IX.

Hæretici semper correcti sunt sententiæ & iudicio Papæ, 533. XX.

Hæreticorum turba fremit in prærogativas Romanæ Ecclesiæ, 534. XV.

Hæretici patefaciant imperitiam suam, 534. XXXIV.

Hæreticorum mendacia confutantur, 534. XXXVII.

Hæreticorum deliria, imperitia, & mendacia, 534. XL. Ægre ferunt laudes effusas Romanæ Ecclesiæ, 534. XLIII.

Hæretici Jure consulti quam hallucinantur, & volunt videri Theologi, 534. XLVI.

Hæretici recipiendi non sunt cum honoribus, 535. LXX.

Hæretici ordiuntur funestissima, 535. XL. Inter se maxime pugnant, 535. LXXIV. Eorum conditio, 535. LXII. Eis est resistendum, 536. XIX.

Hæretici damnantur ab Agapeto Papa, 536. XXI. Eis præfiniendus est terminus ad respiciendum, 536. XXIII.

Hæreticorum templa & utensilia solita expiari a Catholicis, 536. LXII.

Hæretici detrimentum afferunt simplicioribus, 536. CXII.

Hæretici ubique damnati, 536. CXV.

Hæretici sæpe supponunt scripta, 538. XV. XIX.

Hæreticos anathematizent qui ordinandi sunt Episcopi, 538. LXXXVI.

Hæretici sunt organa diaboli, 536. XXXV. In eos exclamandum est, *ibid.* Ab eis cupiunt liberari Orientales, 536. XXXVII.

Hæretici fugandi e civitatibus, 536. XLV.

Hæretici sæpe sunt subditi, quando Principes sunt hæresi inquinati, 536. XLIV.

Hæreticos qui non expellunt, in anathema incidunt, 536. XLVII.

Hæretici pietatem simulant, 536. XLVIII. Eorum libri sunt igni tradendi, 536. L.

Hæretici magno periculo sinuntur degere in civitatibus, 536. LVII.

in Hæreticos plures oblatis sunt libelli Synodo Constantinopolitanæ, 536. LXXXVII.

in Hæreticos sententiæ Mennæ & Synodi Constantinopolitanæ, 536. LVIII.

in Hæreticos constitutio Justiniani Imperatoris, 536. CIV.

Hæreticorum libri omnino prohibentur a Ju-

S s s s 2

fi-

- Justiniano Imp. 536. CIX.
 Hæretici in solitudinem sunt mittendi, *ibid.* Semper aliquid inveniunt contra vera dogmata, *ibid.*
 Hæreticos anathematizat Vigilus Papa, 540. XXVII.
 Hæretici respicentes quid agere debeant, 540. XXV.
 Hæretici non possunt ædificare oratoria, 541. XXII.
 in Hæreticos constitutio Justiniani Imp. 541. XXIV.
 in Heraclæana Civitate voluit congregare Synodum Anastasius, 514. XLII.
 Hebraei inimicissimi sunt Christianorum, 522. XXIII. Omni magistratu & dignitate privantur, 523. XIII. Fuerunt ingrati in benefactorem, 523. XVIII. Vigi ab Elesbaan Rege Æthiopum, & occisi, 523. XXXIII. Viguerunt magna potentia, & proprios sibi Reges constituerunt, 541. XXVI.
 Hebraei. *Vide*, Judæi.
 Hebraica perfidia prostrata, & ejus cornua iterum confringuntur, 523. XXIX.
 Helenæ comparatur Euphemia Augusta, 519. XVI.
 S. Helenæ constructum templum Constantinopolis, 535. IV.
 Hellistæus Æthiopum Rex Christianus vincit Homeritas infidelis, 530. XV.
 Heliadius germanus Montani Episcopi Toletani, 531. XVI.
 Heraclæus Episcopus magnas tentationes sustinuit ab Origene, 538. LII. Origenem c. medio pulchra segetis evulsit, 538. LXIII.
 Heraclæus legatus Concilii Bizaceni ad Justinianum Imperatorem, 541. X.
 Heraclianus presbyter Romam mittitur legatus a Synodo Constantinopolitana, 520. XLV.
 Heredes legata adimpleant, alioquin a Deo puniuntur, 526. L.
 Hermenefridus Thuringiorum Rex Amalabergam conjugem accepit, 526. XLIII. Expugnatur a Francis, 527. LXXXVII.
 ad Hermogenem Magistrum Officiorum scribit Justinianus contra raptos, 528. XX.
 Herodianus Præfectus Constantinopolim venit cum Belisario, 541. IV.
 S. Hieronymus collegit errores Origenis, 538. LXXXIII.
 Hierosolymam translata sunt vasa templi, 534. LV.
 Hierosolymis plura ædificata templa a Justiniano Imper. 530. XXXVI. XXXIX. & seq.
 Hierosolymitanæ Ecclesiæ conceditur facultas alienandi domos, 536. XCVIII.
 Hierosolymitanum Concilium sub Petro Patriarcha, 536. XIV. Ei quot Episcopi interfuerint, *ibid.*
 Hierosolymitani probant se vere esse Catholicos, 518. LVI.
 Hierosolymitanis scripsit Justinianus contra Hæreticos, 533. XII.
 Hilarius Romanæ Ecclesiæ Notarius mittitur cum legatis ad Anastasium Imp. 515. VIII.
 Hilarius Episcopus Foticus, 516. XLVIII.
 Hilarius calumniator subdiaconatus officio privatur, & flagellatus in exilium deportatur, 523. VI.
 S. Hilarius Episcopus Gabalitanus fuit in Concilio Arvernensi, 541. XXXIII. Eum salutatur Fortunatus, 541. XXXII. & seq.
 Hildericus filius Hunerici creatur Rex Vandalarum, 522. IX. Omnes Episcopos exules in Sardinia existentes revocat, *ibid.* Legationem mittit ad Justinianum Imperatorem, 527. XVII. Ad eum scribit Athalaricus Rex de morte Amalafridæ, 527. LXXXIV. In eum quæ molitus sit Athalaricus, 527.

- LXXXVI. Captivus detentus a Gilimere, 530. VI. Septem annis regnavit, *ibid.* Pro eo scribit Justinianus Imperator ad Gilimerem, 530. VII. Arctiori traditur custodia, *ibid.*
 Hipatius Dux exercitus Romani fugatur, 503. XXXI.
 Hipatius consobrinus Anastasii Imperatoris, 513. XI. Mittitur contra Catholicos, 513. XII. Obmutescit in Catholicos, 513. XIII.
 Hipatius Ephesinus mittitur, ut auferat pallium Paulo Episcopo, 527. XV.
 in Hispania celebratur Synodus Tarraconensis, 517. LXIX.
 ad Hispaniarum Episcopos litteræ Hormisdæ Papæ, 517. LXIV.
 in Hispania plures Hæretici Eutychiani, *ibid.*
 in Hispania Concilium Gerundense celebratur 517. LXVIII.
 in Hispania bellum movent Franchorum Reges 522. III.
 ex Hispania reliquias asportat in Galliam Childericus Francorum Rex, 542. VI.
 in Hispania epitaphia Gregorii & Paulæ famulorum Dei, 544. XIII.
 in Historia publica Acta inferri solita, 518. IV.
 Homicida severe puniendi in bello, 533. XLVI.
 Homiliae plures & scripta S. Fulgentii, 523. XXXV.
 Hominis vera origo, & quomodo anima præexistere non possit, 538. XXXIX.
 Homo creatus, ut præcepta Dei servet, & in cælum ascendat, 538. XLVII.
 Homeritæ ad fidem conversi Constantii Augusti tempore, 522. XXII. Ex eis orta est Regina Saba, quæ ad Salomonem venit, *ibid.* Ex his venit Eunuchus Candacis Reginae Æthiopum, *ibid.* Ex his plures facti sunt martyres, *ibid.*
 Eorum regio olim dicta Saba, & Arabia felix 522. XXIII. In eos expeditio Regis Æthiopum, 523. XVII. Eorum Regis dolose apparatus, 523. XX. Eorum Regis artes dolose irritæ redditæ, 523. XXI. Vigi & occisi cum ipsorum Rege, 523. XXIII. Eorum res ab Elesbaan Æthiopum Rege componuntur, 523. XXVIII. Eorum Rex constituitur Abrahamus vir pius, *ibid.*
 Honesta sit cohabitatio clericorum, 502. XXXV.
 Honestas in sacerdote maxime commendanda, 535. VIII.
 Honor debetur Episcopis, cum recipiantur, 507. VIII.
 Honor ministri cultus est domini, 520. V.
 Honores quomodo sint contemnendi, 523. XXXIX.
 Honores non sunt conferendi lapsis, licet conversis, 535. L.
 Honores non quarunt vere pœnitentes, 535. LI.
 Hormisdæ Papa creatur, 514. XIII. Ei coronam donat Clodoveus Rex, *ibid.* Ejus epistola ad S. Remigium, quæ ei gratias agit, & ipsum admonet, 514. XVI. Ad eum epistola Anastasii Imperatoris, 514. XLIII. Eum sicte interpellat Anastasius pro congreganda Synodo, *ibid.* Ad eum Anastasius mittit Patriicum virum clarissimum, 515. III. Ad eum alia epistola Anastasii Imp. 515. IV. Et cuncta deferre profertur Anastasius, 515. V. Ad eum Dorotheus pro pace, 515. VI. Ad Anastasium scribit, 515. IV. Ejus alia litteræ ad Anastasium, 515. XVI. Quam causam agit cum Anastasio, 515. XVII. Ejus prudentia, 515. XXIV. Ejus epistola ad Anastasium pro fide Catholica, 515. XVII. Curat ab omni hæresi purgare Anastasium, 515. XX. & seq. Ejus indiculus datus legatis, in quo

- quo habentur servanda ab eis, *ibid.* Ejus capitula servanda ab Orientalibus, 515. XXXVI. Quam caute agit cum Anastasio, 515. XXXVII. Ad eum Anastasii epistola, 516. IV. Ad eum alia Anastasii epistola de simulata ejus religione, *ibid.* Ejus epistola ad Anastasium, 516. XIII. Anastasius hortatur ad Catholicam fidem, 516. XVII. Opera & non verba ab Anastasio exposcit, 516. XIV. Quid cum legatis Imperatoris pertractaverit, 516. XVII. Conqueritur, quod Græci hæretici callidi sint, 517. XII. Eum Anastasius, ad hæresim pertrahere quærebat, 516. XVII. Ad eum S. Aviti Episcopi litteræ, 516. XX. Eum laudat S. Avitus, 516. XVIII. Ejus epistola ad Episcopum Viennemensem ipsum laudando, 516. XXIV. Admonet Episcopos Gallicanos, 516. XXVI. Aliam decernit legationem ad Orientales, 516. XXVIII. Ad eum Joannis Episcopi Nicopolitani epistola, 516. XLIV. Ad eum epistola Synodalis Episcoporum Epirotarum, 516. XLVII. Ejus epistola ad Joannem Episcopum Nicopolitanum, 516. L. Hortatur Joannem ad perseverantiam, 516. LII. Ejus epistola ad Synodum in Epiro habitam, 516. LI. Pulionem legatum ad Joannem Episcopum Nicopolitanum mittit, 516. LXII. Ejus indiculus datus Pulioni legato, 516. LXIII. Ejus epistola ad Joannem Episcopum Nicopolitanum, 516. LXVI. Ejus hortatio ad perseverantiam, *ibid.* Ejus legatio secunda ad Anastasium Imperatorem, 517. I. Ejus legati Constantinopolim missi, 517. II. Ejus epistola ad Anastasium, *ibid.* Ejus magna cura erga oves Christi, 517. IV. Omnes omnino hæreticos damnat, 517. V. Ejus epistola ad Timotheum, Episcopum Constantinopolitanum, 517. XI. Hortatur Timotheum ad respiciendum, 517. XII. Curam gerit omnium lapsorum Episcoporum, 517. XIII. & seq. Ejus epistola ad Episcopos extra Catholicam communionem positos, 517. XV. Ostendit munera pastoralis curæ, 517. XVI. Ejus hortatio, ut lapsi ad petram revertantur, 517. XIX. Ejus epistola ad Orientales Orthodoxos, 517. XXI. Ejus hortatio ad persistendam in fide, 517. XXII. & seq. Ejus epistola ad Possessorem Episcopum Orthodoxum, 517. XXVII. Ejus hortatio ad clericos, monachos, & populum Constantinopolitanum, 517. XXVIII. Hortatur, ut Orthodoxi hæreticos vitent, 517. XII. Exoptat librum confessionis ab Orientalibus, 517. XXX. Ad eum confugiunt monachi Orientales, 517. LIII. Ejus cura totius Orbis Ecclesiarum, 517. LXII. Ejus litteræ ad Episcopos Hispaniarum, 517. LXIV. Ejus litteræ tres ad Orthodoxos in Oriente, 518. II. Ejus hortatio ad perseverantiam in fide, 517. IV. & seq. Ejus litteras quinta Synodus venerata, 517. II. Mittit regulam fidei ad Orientales, 517. XXXI. Ejus epistola ad Ennodium & Peregrinum legatos, 517. XXXIII. Commendat Joannem Episcopum Nicopolitanum Anastasio Imperatori, 517. XXXV. Ejus epistola ad Joannem Episcopum Nicopolitanum, 517. XXXVI. Reprehendit Episcopos Epiri, 517. XXXVIII. Ejus epistola ad Dorotheum Episcopum Thessalonensem, 517. XXXIX. Ejus epistola ad Anastasium Imperatorem pro Joanne, 517. XLII. Ejus admonitio ad legatos, 517. XLIII. Ad eum Anastasius Augustus, 517. XLVIII. Accipit epistolam a Justino Imp. 518. LXVII. Ejus epistola ad Justinum Imp. 518. LXVIII. Com eo Orientales Episcopi agunt de pace Ecclesiæ, 518. LXX. Ad eum Justini epistola, *ibid.* Ad eum Joannis Episcopi Constantinopolitani epistola, *ibid.* Ad eum Justinum Imp. Epi-

- scopa, *ibid.* Quid agendum esset Joanni Episcopo præscribit, 518. LXXX. Ejus litteræ ad Cæsarium Episcopum Arelatensem, 518. LXXXV. Legationem mittit Constantinopolim, 519. II. Quos legatos constituat, *ibid.* Commonet legatos, quomodo se gerere debeant, 519. III. & seq. Fidei professionem a Joanne Episcopo Constantinopolitano exigit, 519. VII. Ejus epistola ad Justinum Imp. 519. IX. Justinum valde laudat, *ibid.* Hortatur Justinum Imper. ad pacem & ad restituendam fidem, 519. X. & seq. Nihil prætermisit officii, quo legatio felicem consequeretur effectum, 519. XIV. Ejus epistola ad Euphemia Augustam, 519. XV. Comparat Euphemia cum Helena, 519. VI. Ejus epistola ad Joannem Constantinopolitanum Episcopum, 519. XVIII. Joannem ad pacem & concordiam hortatur, 519. XIX. & seq. Ut sequatur Chalcedonense Concilium *ibid.* Ut ab hæreticorum contagione, se jungat, *ibid.* Ejus litteræ ad Joannem Episcopum Constantinopol. 519. XXI. Ejus ad Theodosium Archidiaconum Constantinop. & universos Catholicos epistola, 519. XXIII. Ejus solertia in rebus agendis, 519. XXVII. Ad Celerem & Patricium scribit, 519. XXVIII. Ejus litteræ ad Præfectum Prætorii Thessalonicensis, 519. XXX. Ejus epistola ad Anastasiam & Palmatiam Senatorias feminas, 519. XXXII. Ad eum legatio Legatorum, 519. XXXIII. Ad eum Theodoretum Episcopi epistola, 519. XL. Ejus libello proemium affixit Joannes Episcopus Constantinop. 519. XLVIII. Fidei libellum offert schismaticis, 519. L. Ad eum fidei professio mittitur a Constantinopolitano Episcopo, 519. LII. Ad eum Justinum epistola, 519. LVIII. Ad eum scribunt Legati de Antiochena Ecclesia, 519. LVII. Ad eum litteræ Joannis Constantinopolitani Episcopi, 519. LX. Congratulantur Episcopi de inita pace, 519. LXIII. Ad eum scribit Andreas Episcopus Prævalitanus, 519. LXIV. Ad eum Justiniani epistola, 519. LXV. Ad eum Pompeii V. C. litteræ, 519. LXVI. Ad eum scribit Juliana Anicia, 519. LXVII. Ad eum Anastasie epistola, 519. LXIX. Sollicitus de pace inter Orientem & Occidentem, *ibid.* Paulinum mittit Constantinopolim, 519. LXXI. Lætatur de pace inita, *ibid.* Ejus epistola ad Justinum Imp. 519. LXXIII. Demonstrat quæ sint firmam. Imp. munimenta, 519. LXXIV. Hæreses & schismata extinguere nititur, 519. LXVI. Hortatur Justinum pro Alexandrina & Antiochena Ecclesia, 519. LXXXVII. Legatos Justiniano commendat, *ibid.* Ad plures aulicos pro Ecclesia scribit, *ibid.* Ad eum scribit Dioscorus legatus, 519. LXXXVIII. Prohibet ne Antiochena Ecclesia sit sub Constantinopolitana, 519. LXXXIX. Ejus litteræ ad Joannem Constantinopolitanum, *ibid.* Ad Pompejum, *ibid.* Ad Anastasiam, 519. LXXXVII. Ad Julianam, *ibid.* Ad eum litteræ Justiniani, 519. XCIII. Ab eo petit reliquias Justiniani, *ibid.* Ad eum epistola Justiniani, 519. CXVII. Scribit ad Justinianum, *ibid.* Cum eo tractatur causa Victoris diaconi, 519. CXVIII. Reliquias mittit ad Justinianum, 519. CXIX. Scythas monachos retineri jubet Romæ, *ibid.* Scribit ad Dioscorum de monachis, 519. CXX. Ad eum scribit Dioscorus, 519. CXXII. Ejus epistola ad legatos Constantinop. 519. CXXVI. Dorotheum ad se vocat, *ibid.* Jubet curari, ut Aristides Romam veniat, 519. CXXXVII. Ei quid referant legati de rebus Thessalonicæ, *ibid.* Ejus Litteræ ad legatos, 519. CXXXIII. Scribit pro Thoma & Nicofrato Episcopis, 519. CXXXIV.

CXXXIV. Ejus epistola ad Joannem Constantinop. *ibid.* Eius litteræ ad plures pro Elia, 519. CXXXIV. Ad eum referuntur quæstiones de fide a Justino Imp. 520. II. Ad eum scribit Justinus Imperat. 520. III. Ad eum Justiniani litteræ, 520. V. Dicit non esse audiendos hæreticos, 520. VI. Eius sententia, quid de Sancta Trinitate sit credendum, *ibid.* Ad eum Dioscori litteræ, 520. VII. Legationem exigit ab Epiphano Episcopo Constantinopolitano, 520. IX. In eum, quæ præstiterit Epiphanius, 520. XI. Eius epistola ad Possessorem Episcopum, 520. XVI. Possessoris fidem & charitatem commendat, *ibid.* Admonet quales sint Scythæ monachi, ut vitentur, 520. XVII. Eius sententia contra libros Faustii, *ibid.* Admonet quomodo sint legendi libri improbati, 520. XX. Eius epistola ad Possessorem sit Encyclica, 520. XXII. Eius esse epistolam ad Possessorem negant hæretici, *ibid.* In ejus epistolam scribit Joannes Maxentius, *ibid.* Ad eum scribit Justinus Imperator in reditu legatorum, 520. XXVIII. Ad eum scribit Justinianus, ne deleantur nomina aliquorum Episcoporum, 520. XXXV. & *seq.* Ad eum scribit Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus in principio sui Episcopatus, 520. XXIX. Ad eum scribit Constantinopolitana Synodus de novo Episcopo, 520. XL. & *seq.* Ad eum legatos mittit Synodus Constantinopolitana, 520. XLV. Ad eum scribit Epiphanius & munera mittit, 520. XLVI. L. Ab eo petitur ne deleantur nomina defunctorum Episcoporum, 520. XLVII. Ad eum Legatio Justiniani Imp. 520. LIII. Ad eum epistola Justiniani Imperatoris pro concordia Ecclesiarum, 520. LIV. Ab eo petit Justinus, ut sequatur definita ab Anastasio Papa, 520. LIV. Ei commendatur causa Hierosolymitani Episcopi 520. LVIII. Ad eum alias de iisdem dat litteras Justinianus, 520. LXI. Ad eum Dorothei Episcopi Thessalonicensis epistola, *ibid.* Ei se excusat Dorotheus de scelera contra legatos, *ibid.* Eius epistola ad Dorotheum Episcopum Thessalonicensem, 520. LXIII. Dorotheum plurimum accusat, *ibid.* Eius epistola ad Justinum de legationis tarditate, *ibid.* Eius litteræ ad Epiphanium pro Episcopis exulibus, 520. LXV. Laborat pro restituendis Episcopis, *ibid.* Romæ retinet legatus integra hieme, 521. II. Ad eum scribit Justinianus Consul legatorum moræ impatiens, 521. III. Eius epistola ad Justinum Imp. de communicatione Episcoporum, 521. VII. Mirum in modum laudat Justinum Imperatorem, 521. VIII. & *seq.* Appellat Justinum alterum Ezechiam, 521. IX. Hortatur Justinum, ut subditos errantes cogat, & non sequatur, *ibid.* Juste negat iniuste petita, 521. XII. Factus est diligentior propter scandala secuta, *ibid.* Curat ne Ecclesia polluat quavis macula hæreticorum, 521. XIV. Non Imperatorem tantum erudit, sed omnes fideles, 521. XIII. Scribit ad Justinum de fide, 521. XVI. Admonet, ut sequamur doctrinam Patrum, *ibid.* Eius exemplum imitatione dignum, 521. XXVI. Edidit dignum specimen incuncti roboris Pontificii, *ibid.* A prædecessorum vestigiis moveri minime passus est, *ibid.* Eius epistola ad Epiphanium, 521. XXVIII. Epiphano Episcopo Constantinopolitano legavit suas vices, 521. XXVII. Voluit lapsos cum libellis recipi, & ad se libellos hos mitti, *ibid.* Pertrahat quid faciendum sit de Ecclesia Hierosolymitana, 521. XXXI. Nec minimum quid permisit despecti a veritate, 521. XXXVI. Ad eum Justiniani epistola de Paulo Antiocheno Episcopo, 521. XXXVII.

Ejus felicitates, 522. XVI. Fuit alter Simeon, *ibid.* Vidit Orientalem Ecclesiam unitam, & Occidentalem in Africa, *ibid.* Eius tempore propagata est fides apud Gentes, 522. XVII. Eius obitus, 523. III. Quanto tempore sederit, & solvitur controversia, 523. IV. & *seq.* Eo conceiv gloriantur Frustrates populi, 523. III. Eius digna memoria, 523. V. Composuit clerum, & psalmis erudit, *ibid.* Inter Sanctos relatus, *ibid.* Eius alia egregia facta, *ibid.* Manichæos discussos cum examinatione plagari in exilium deportari iussit, 523. VI. Sub eo munera Justiniani Imperatoris ad Romanam Ecclesiam, 523. VII. Sub eo munera Theodorici Regis Italiæ ad Vaticanam basilicam, 523. VIII. Eius litteræ adversus eos qui lapsis habenas laxant, *ibid.* Quæ ornamenta Ecclesiis contulerit, *ibid.* Quasi alter Onias summus sacerdos laudatur, 523. IX. Quot ordinationes fecerit, & ubi sepultus, *ibid.* Ab eo usque ad Vigilium ordinationes Romanorum Pontificum fuerunt expositæ, 540. X. Hospitalia commendantur a Justiniano Imperatore, & ad quid teneantur eorum Præpositi, 528. XIX. de Hospitalibus tractat Justinianus Imp. 541. XXIII. Hospitale S. Samsonis instauratum, & non constructum a Justiniano Imp. *ibid.* Hospitia duo ædificata a Justiniano Imp. pro peregrinis, & pro pauperibus ægrotis, 530. XXXVI. Hostes Sanctæ Trinitatis a Catholicis occiduntur, 512. CXXIV. Hostes jejunio & castitate vincuntur, 522. V. Hostes vicit Justinianus optimis legibus, 535. XCVII. Humana consilia evanescent persæpe, 523. XXI. Humanarum carnis comestio, fame cogente, 534. XX. Humilibus semper ignoscendum, 512. LII. Humiles a Deo exaltantur interdum etiam usque ad Imperium, 512. II. Humiles sunt in pace Sancti, & in bello fortes 522. XV. Humilitas est causa erectionis, 518. IV. Humilitas etiam servanda in dignitatibus, 504. XXXIII. Humilitas & labores commendantur, & præsertim in Episcopis, 526. LIII. Humilitatis dignum exemplum S. Fulgentii, 522. XV. 523. XXXIII. & *seq.* Hunni Armenia transmissa Cappadociam vastaverunt, 515. XLIX. Eorum exercitu pugnat Vitalianus, 514. XLI. Hunnorum exercitum parat Justinus, ut Iberis opem ferat, 522. XXI. Hunnorum Rex factus est Christianus, 527. LVI. Hunnorum exercitus ingentes Istrum transgressi, 539. X. Omnem Europam invaserunt, *ibid.* Populati sunt omnia suburbia Byzantii, *ibid.* Eorum incursiones, *ibid.* Eis pollicitus est Justinianus Imp. annuam pecuniam, *ibid.* de Hymno *Gloria Patri, & Filio, &c.* ne subducatur una syllaba, 538. XLIV. Hypatius Episcopus Claudiopolitanus, 518. XIII. Laudatur a Joanne Papa, 534. XLX. Hypatius nepos Justiniani in ipsum conjuravit propter Imperium, 531. XX. Catenatus & trucidatus poenas luit, *ibid.* Hypatius Ephesiorum Episcopus in Collatione Constantinopolitana primum obtinet locum, 533. III. Mittitur legatus a Justiniano Imp. ad Joannem Papam, *ibid.* Hypocritis fidorum monachorum qualis interdum esse soleat, 520. XVII. Hypocrita vere Anastasius, 511. VII.

Ja-

I

Jacobus Syrus anachoreta, 502. XL. Eius laudes, *ibid.* Jacobus, a quo Jacobitæ, dictus etiam Zanzalus, 535. LXXXI. Genere Syrus, obscurus profusus, & nullius gloriæ vir, *ibid.* Auctor hæresum Armeniorum, 535. LXXXII. de Jacobitis hæreticis qui etiam dicti sunt Ægyptii, 535. XLIII. Multa habuerunt nomina, 535. LXXXI. Eorum alii errores, 535. LXXXIII. Januarius Episcopus relegatus in Sardiniam, 504. XXXIX. Januarius Episcopus Africanus, 519. CXII. Janus antiquissimus deorum, 539. XIV. Eius statua aenea & facellum ex ære constructum Romæ, *ibid.* Eius sanum aperire tentarunt Romani, & hoc facinus judicatum, *ibid.* Iberi incolunt Asiam, 522. XX. in Iberos movent bellum Persæ, *ibid.* Idololatris vigeat in monte Cassino, 529. XII. Idololatras ad fidem convertuntur, 530. XIII. Iejunium & castitas inimicos vincit, 522. V. Jevunia austera & labores Justiniani, 527. XLIII. Jesus Christus Dominus noster est verus Deus & homo, 522. XVI. Eius quæ sint proprietates, 521. XXXI. Ex Virgine natus sine confusione naturarum, 521. XXXII. In eo vera natura humana, & divina, 521. XXXI. & *seq.* Eius humanitatem probat responso S. Petri, *ibid.* De eo quid sentiendum, 527. XXXVIII. & *seq.* Consubstantialis Patri secundum divinitatem, Consubstantialis nobis secundum humanitatem, 533. XXII. Unus de Trinitate passus est secundum carnem, 533. XXVIII. Pertulit carne impassibili Deitate, 534. XXV. De ejus incarnatione Catholica doctrina, 522. XX. 533. XIV. Ignis obesse non potuit Episcopo Orthodoxo, 506. XV. Ignis inferius divina potentia perpetuus, 531. XV. Ignis non comburit vestimenta Innocentii Episcopi, *ibid.* per Ignem probatur interdum fides Catholica, 526. LVII. in Ignem ingreditur vir Turonensis ut reliquias servet, 526. XLIX. Ignis de celo consumpsit invasorem rerum Ecclesiæ, 530. L. ab Igne liberantur Arvernenses orationibus S. Galli, 541. XXXI. ab Igne liberatur S. Benedictus Junior, 543. IV. Ignorantia magna hæreticorum, 534. XXXVIII. Idigerdes Præfectus Constantinopolim venit cum Belisario, 541. IV. Illustris Episcopus relegatus in Sardiniam, 504. XL. Illyrici Episcopi communicant cum Apostolica Sede, 516. XXVII. in Illyrico duas arcus munitissimas everterunt Hunni, 539. X. Immortalitas persuasa Justiniano Imperatori a Triboniano, 529. XXV. ex Imagine Sancti Theodori sanguis effluxit, 509. X. Imagines sanctorum venerandæ, *ibid.* Imperator. *Vide*, Princeps. Imperatorum hæreticorum memoria damnatur, 519. LIII. Imperatores Orientales ab Episc. Constantinop. coronabantur, 519. LX. Imperatores dicti sunt filii Papæ, 520. XXXV. 521. XII. & *seq.*

Imperatores Orientales sibi usurparunt confirmationem Romani Pontificis, 526. XXIV. Imperatoribus nulla est facultas decernendi de rebus Ecclesiasticis, 528. XVII. Imperatores magis sacerdotium optaverunt, quam sacerdotes Imperium, *ibid.* Imperium interdum datur a Deo humilibus propter fidem Catholicam, 518. II. Imperii quæ sint firma munimenta, 519. LXXXIV. Imperii Romani leges a quibus sint conditæ, 529. XXIII. Imperium est post sacerdotium, 535. VIII. Imperii proventus est religionis augmentum, 535. XXXI. in Imperium Romanum movit exercitum Costothes Rex Perfarum, 540. XXXIX. Impoenitentes omnino inexcusabiles, 516. XXVIII. Imperatores sub Dei judicio, 503. XIX. Imperatori resistit fidei ardore populus Constantinopolitanus, 511. V. Imperium Anastasii quanto tempore duraverit, 518. XX. sub Imperio Theodorici renovantur plurimæ urbes, 500. I. ad Impietatem pertrahunt artes hæreticorum, 522. XXIV. Impii a Deo confringuntur, 518. XIX. Impii non omnia male facere possunt, quæ velent, 518. XIII. Impiorum spes frustratur, 518. XXII. Importunus Senator pergit Constantinopolim cum Joanne Papa, 525. II. Missus in carcerem a Theodorico Rege, 526. II. Impositio manus duplex, & poenitentia & invocationis Spiritus sancti, 538. XXV. Impositura recentium Græcorum de nomine Oecumenico, 518. XIV. de Incarnatione Verbi Catholica doctrina, 522. XX. 523. XIV. ab Incendio liberantur Arvernenses orationibus, S. Galli, 541. XXXI. Incendium Constantinopolis propter hæreticos, 511. XIV. ab Incendio liber evadit S. Benedictus Junior, 543. IV. Inconstantes semper hæretici, 512. X. Indagarus Episcopus Manichæus peremptus a Rege Perfarum, 523. XIV. Indiculus ab Hormisda Papa datus Pulioni, 516. LXII. Indiculus datus legatis euntibus Constantinopolim ab Hormisda Papa, 519. III. ab Inferis revocatur Benedicti filia per S. Remigium, 507. II. Infideles hortatur ad fidem Hormisda Papa, 527. XIV. Infidelibus non datur pax, 517. XIX. Inferni ignis perpetuus divina potentia, 526. XXIX. Infirmi a Sanctis sanantur, 508. XXXV. in Infirmis magni Pontificis luctus magnus in Ecclesia, 503. XV. ab Ingressu Principum Sancti arcentur interdum, 512. XIII. Inimici magis oratione quam armis vincuntur, 514. XXXVII. Inimicitia privatæ Reipublicæ non obsint, 514. XXIX. Inimici jejunio & castitate vincuntur, 522. V. Iniuriæ perferendæ sanctorum exemplis, 507. VIII. Injuriosus Episcopus Turonensis magni nominis interfuit Concilio Aurelianensi, 536. CXXIV. Noluit obedire Clotario Regi, 540. XXXI. Eum timuit Clotarius Rex, *ibid.* Templum S. Mariæ construxit, *ibid.* Innocentia Sanctorum sæpe miraculis comprobatur, 531. XV. Infidæ magnæ hæreticorum, 512. XXVI. In-

Instituta monastica servata ab Episcopis in Episcopatu, 504. XXXIII.
 Institutio vetus monachorum S. Augustini, 504. XXXIV.
 Institutionum libri quo anno a Justiniano Imperatore editi, 533. LXII.
 Invasores rerum Ecclesiarum male pereunt, 530. L. Et a demone correpti vitam finiunt, *ibid.*
 Inventio corporis S. Antonii, 531. XXVII.
 Inventiones humanæ parvæ sunt potentia, 523. XXI.
 Joannes Silentarius custoditur a Leone 509. VIII. Ad fidem convertit Severianum, 513. XXX. Apparet in somnis Reginae diaconissa, 513. XXXI.
 Joannes Tertius Episcopus Alexandrinus, 516. XVI.
 S. Joannis monasterium conditum a S. Casario, 508. XXXIII.
 Joannes Archidiaconus Arelatenfis, 508. XXX. Ducitur injuste in carcerem, *ibid.* Liberatur auxilio Dei, 508. XXXI.
 Joannes Palenstium Episcopus relegatur in castrum, 512. III. Revocatur a Justino Imp. *ibid.*
 Joannes Hierosolymorum Episcopus ex heretico fit Catholicus & confessor, 513. X. Publice confitetur fidem Catholicam, 513. XII.
 Joannes Mahiota hereticus Episcopus Alexandrinus moritur, 516. XI.
 Joannes Damascenus commendat miraculum de sanguinis effusione, 509. X.
 Joannes eligitur Episcopus Nicopolitanus, 516. XLIII. Coegit Synodum Episcoporum Epiri, *ibid.* Amplicitur communionem Sedis Apostolicæ, *ibid.* Ejus epistola ad Hormisdam Papam, 509. XLIV. De ejus ordinatione, 509. XLVIII. Ejus subscriptio in epistola Synodali Episcoporum Epirotarum, 516. XLIX. Ad eum Hormisdæ Papæ epistola, 516. L. Ad eum alia epistola Hormisdæ Papæ, 516. LXVI. Eum persequitur Dorotheus, 517. XXXIII. Ad eum Hormisdæ Papæ epistola, 517. XXXVI. Eum consolatur Hormisdæ, 517. XXXV. In aliquo reprehenditur ab Hormisdæ, 517. XXXVIII. Defenditur ab Hormisdæ Papa, 517. XXXIX. Commendatur Anastasio Imperatori ab Hormisdæ Papa, 517. XLII.
 Joannes monachus ad Anastasium Imperatorem, & ad Hormisdam Papam pro fide missus, 517. LII.
 Joannes Orthodoxus creatur Episcopus Constantinopolitanus, 517. LI.
 ab Jonico sinu usque Byzantii suburbia populati sunt Hunni, 530. X.
 Joannes Primus Etruscus Constantii filius creatur Papa, 523. X. Ejus legatio Constantinopolim, 525. I. Ejus comites in itinere qui fuerint, 525. II. Egressus Roma cum actu, *ibid.* Sacerdotale robur non deseruit, 525. III. Et apud Corinthum quid acciderit, 525. IV. Cæcum illuminat, 525. V. Et occurrunt Constantinopolitani cum cereis & crucibus, 525. VII. Quomodo sit exceptus Constantinop. 525. VI. In eum calumnia potentissime diluitur, 525. VIII. In carcerem missus post reditum a Theodorico tyranno, *ibid.* Ejus circularis epistola de consecrandis Arianorum Ecclesiis, 525. IX. Ejus integritas certo probatur, 525. IX. Ejus epistola circularis ad Italiam Episcopos, 526. II. In ejus epistolam errores illapsi, 526. III. In carcere omnes hortatur contra Arianam perfidiam, 526. II. Ejus res gestæ ex Gregorio, 526. IV. Ejus epistola ad Galliam Episcopos de Contumelioso Episcopo, 534. XLVIII. Martyrio coronatur, 526. VI. Inter Sanctos

relatus, 526. VII. Quanto tempore federit, *ibid.* Refecit cœmeterium SS. Martyrum Nerei & Achillei, 526. VIII. Renovavit cœmeterium Priscillæ, *ibid.* Renovavit cœmeterium SS. Felicis & Adacti, *ibid.* Ejus tempore positum est ornamentum super Confessionem beati Pauli, *ibid.*
 Joannes II. Cognomento Mercurius, natione Romanus creatus est Papa, 531. VIII. Ad eum legatio Justiniani Imp. 533. II. Ad eum Accemetarum legatio, 533. III. Ad eum epistola Justiniani de Nestorianis, 533. XII. Et scribit Athalaricus Rex contra simoniacos, 533. XXXIII. Ad eum epistola Cassiodori se commendantis ejus orationibus, 534. III. Scribit ad Justinianum Imp. 534. XIV. Laudat Justiniani fidem, 534. XVII. Afferit Ecclesiam numquam claudere gremium redeuntibus, 534. XIX. Laudat Hypatium & Demetrium Episcopos, *ibid.* Ad eum edictum posterius Justiniani falso inscriptum, 534. XXI. Ejus epistola ad Senatores de fide, 534. XXIV. Ejus & Justiniani epistola probantur a Cujacio & Alciato, 534. XXIX. Ad eum constitutio Justiniani de præscriptione centum annorum, 535. XVII. De ejus sedis tempore, 535. XX. Ejus laudes, 535. XXIV. Ejus obitus, 535. XXVI. Ejus ordinationes, 535. XXVII. Ejus Epitaphia, *ibid.*
 Joannes Episcopus Claudopolitanus mittitur legatus Romam a Synodo Constantinopolitana, 520. XLV.
 Joanni Episcopo Constantinopol. Hormisdæ præscribit quid agendum, 518. LXXXI.
 Joannes Episcopus missus legatus Constantinopolim ab Hormisdæ Papa, 519. II. Ejus relatio in itinere ad Hormisdam Papam, 519. XX. XIV. In eum quæ nefaria admiserint heretici, 519. CXXXV. Vulneribus appetitur ab hereticis Thessalonica, 519. CXXVII. & *seq.* Ejus relatio de scelere Thessalonienfium, 519. CXXXVI. Detinetur infirmus Thessalonica, 519. CXL. Convaluit, & Romam venit, 520. XLI.
 Joannes Episcopus legatus Hormisdæ inter martyres numeratur, 520. LXII.
 Joannes Episcopus hereticus intrusus in Ecclesiam Hierosolymitanam, postea est conversus, 520. LIX. Pro eo veniam exposcit Justinus Imp. *ibid.* Ad eum Joannis Patriarchæ Constantinopolitani epistola, 518. XXXV. Ejus epistola ad Joannem Patriarcham Constantinopolitanum, 518. XXXVIII. Excipit mensa SS. Sabam & Theodosium, 518. LXII. Moritur & quanto tempore federit, 525. XXIV.
 ad Joannem Ecclesiarum Romanæ diaconum opusculum scripsit Boetius, 522. III.
 Joannes Chuzubita orationibus oculum mulieri restituit, *ibid.* Postea Episcopus Casariensis miraculis clarus, 525. XIX.
 Joannes Archimandrita prædicat de futuris Origenis, 532. IX.
 Joannes Cappadox Patriarcha Constantinopolitanus, 518. X. Ejus fides sincera, 518. XI. Condemnat Severum publice, 518. XIII. Laudat populi fidem, 518. XVII. Agit de cogenda Concilio, 518. XIX. Ejus epistola ad Joannem Episcopum Hierosolymitanum, 518. XXXV. Ad eum epistola Episcoporum secundæ Syriæ, 518. XLV. Ad eum epistola clericorum Ecclesiarum Antiochenæ, 518. LI. Ad Hormisdam Papam scribit, 518. LXXIX. Ad eum Hormisdæ Papa scribit, 518. LXXIX. Procœmium affixit libello Hormisdæ Papæ, 518. XLVIII. Ad Hormisdam Papam scribit, 518. LXXVII. Ad eum scribit Hormisdæ Papa, 518. LXXVII. Moritur, 520. VII. Quan-

Quanto tempore in Episcopatu federit, *ibid.* Semper Orthodoxus, *ibid.*
 Joannes Commanorum Episcopus, 518. XIII.
 Joannes clericus Tyriæ Ecclesiarum, 518. XLIV. Severo addictus nefanda patravit, *ibid.*
 Joannes Scholasticus virtutibus exornatus, 518. LX.
 Joannes monachus vagus Romam venit, 519. XCVI.
 Joannes Maxentius hereticus scribit contra epistolam Hormisdæ, 520. XXII.
 Joannes Grammaticus dicitur Philoponus Alexandrinus, 535. LXXXVI. Pugnavit cum Eutychianis, & Severianis, & in hæreses ipse labitur, 535. LXXXV. Princeps Trithetarum, *ibid.* Plura scripsit de multis scientiis, 535. LXXXVI. Ejus errores, 535. LXXXVII. Scripsit adversus Theodorum Mopistestenum, *ibid.* Scripsit adversus quartam Synodum, *ibid.* Negavit resurrectionem mortuorum, 535. LXXXVIII. Et contrarius fuit Conon, *ibid.* Ejus hæresis propagata, *ibid.* Ejus confutatores qui fuerint, 535. LXXXIX. In eum scripsit Georgius Pifides, *ibid.*
 Joannes Chrysofomus redarguit Origenem, qui dicebat apud inferos poenam non esse æternam, 538. LXXXIV. & *seq.*
 Joannes Præfectus Constantinopolitanus Romæ impedit ne Senatus Romanus rescribat Totilæ, 544. I.
 Joannes Patricius Cappadox vir Consularis, unus ex Decemviris, 529. XXIII. Artium liberalium expertus, 529. XXVII. Vitia habuit ingentia, *ibid.* Magistratu deponitur, & restituitur, 531. XX.
 ad Joannem Senatorem scribit Joannes Papa de fide, 534. CXXIV.
 Jonas Hohol Archimandrita Kobrinensis Ecclesiarum S. Salvatoris subscriptus in literis Ruthenorum episcoporum ad Clementem VIII. pag. 663. XX. XXIV. & *seq.* Idem Episcopus Pericensis Turovenfisque subscriptus in eisdem literis, *ibid.*
 Ira Anastasii Imp. contra Eliam sedatur a Sabæ, 512. XVII.
 Ira Dei contra impios, 517. LXI.
 Ira Principum quiescit Sanctorum oratione, 512. XVII.
 Isacius Episcopus Quinquopolitanus, 518. XIII.
 Isacius presbyter præfuit Christianis Orthodoxis in Perside, 522. LXIV.
 Isacius Persæ pessimus hereticus, 536. CXXXVI. in Isidori Chronicon error illapsus emendatur, 531. XII.
 Isidoro cognita scripta S. Fulgentii, 529. VII.
 Italia vexata dira fame & peste, 534. X.
 Italiam invadunt Franci, 540. CXXXIV.
 ad Italiam Episcopos scribit Cassiodorus, 534. VII.
 ad Italiam Episcopos epistola circularis Joannis Papæ, 526. II.
 Judæi proditio patefacta, 508. IX.
 Judæi omni magistratu & dignitate privantur, 523. XIII.
 Judæi primum erant qui habitabant in Australi plaga, 515. LII.
 Judæi templum in Ægypto exerunt, 530. XIV.
 Judex nemo esse potest Summi Pontificis, 502. XVIII.
 in Judæos constitutio Justiniani, ne possint testimonium ferre contra Christianos, 531. XXII. In Judæos statuit Justinianus, ne accedant ad Ecclesiasticos ritus, ne habeant servos Christianos, & alia, 535. XLIII.
 in Judæos canon Concilii Aurelianensis, & edictum Regis ne se miscant inter Christianos, 540. CXXVII.
 Judæi. Vide etiam Hebræi.

Judex vix invenit quod puniat, si Episcopus doceat, 534. IX.
 Judices interdum auro corrumpuntur, 519. CXXXV.
 Judices ne sint fures, 535. XIII.
 Judices cauti sint & prudentes in judicando, 536. LXVI.
 Judicibus præficit Episcopus custodes justitiæ Justinianus Imperator, 527. XL.
 Judices sæculares non judicent causas Episcoporum, 541. XVI.
 Judicia Dei non sunt examinanda, 516. CXXXIV.
 Judicium mortalium in personis deligendis infirmum, 521. CXXXVI.
 Judicium Dei etiam contra Imperatores, 503. XXI.
 Judicium divinitus indicium de Anastasio Imperatore, 518. XIV.
 Juliana illustrissima femina, 511. XIV. Ejus magna constantia, *ibid.*
 Juliana Anicia ex nobilissimo stemmate Aniciorum orta, 519. LXVII. Scribit ad Hormisdam Papam, 519. LXVIII. Ad eam scribit Hormisdæ, 519. LXVII. Moritur, 527. LVII.
 Juliana alia cameram sancti Polyucti auro ornavit, 527. LVIII. Quæ Deo voverat opere complere studuit, 527. LIX. Justinianum Imp. elusit, *ibid.* Justinianum Imperatorem in ædem S. Polyucti adducit, 527. LX. Anulum magnæ pulchritudinis & pretii Justiniano largitur, 527. LXI. Affinis Justiniani Imperatoris, *ibid.* Ejus obitus, 527. LXII. Ejus eunuchi vitam monasticam captant, *ibid.*
 Julianus in Palæstina creatur Rex a Samaritanis, 530. XIX. A copiis Justiniani Imperatoris occiditur, *ibid.*
 Julianus legatus Justiniani ad Regem Æthiopiæ & Homeritarum, 530. XV.
 Julianus Episcopus Bostri, 513. VI. Venenum illæsus bibit, *ibid.* Maxime patiens, *ibid.*
 Julianus Episcopus Viennensis, 516. CXXVIII.
 Julianus Episcopus Dodones Catholicus, 516. XLVIII.
 Julianus defensor postea Episcopus Sabinensis mittitur a Summo Pontifice ad accersendum Æquitium Abbatem, 504. XIX. Timet aspectum Equitii, 504. XX.
 S. Juliani basilicæ villam relinquit Tetradius Episcopus Bituricensis, 530. LI.
 Julianus Prætorianus falsus testis adversus Silverium Papam, 538. VIII.
 in Julii basilica Actio Synodalis, 502. VII.
 Jure consulti heretici quam hallucinantur, & volunt videri Theologi, 534. XLVI.
 Juramentis fallunt Manichæi, 514. XL.
 Jusjurandum præstandum a Præfectis provinciarum, & quare, 535. XIV.
 Jus virgarum erat apud Episcopos, 507. VIII.
 Justi abstinentes fuerunt, licet in dignitatibus essent constituti, 504. CXXXII.
 Justi iusta vindicta lætantur, 523. CXXVI.
 Justinianus liberatus divinitus ab ira Anastasii, 518. XIII. Factus Imperator restituit Cyrum civitatem a barbaris excisam, 518. XVI.
 Justinus divinitus liberatus ab ira Anastasii, 518. XIII. Augustus Joannem Episcopum ab exilio revocat, 512. III.
 Justinopolis duæ urbes dictæ, quæ prius Edefsa, & Anazarbum appellabantur, 525. XVIII.
 Justiniana Prima quæ, 535. LVI. Ejus quæ privilegia, *ibid.* Sub ea qui Episcopi, *ibid.*
 Justinianæ quattuor, duæ apud Europæ Dardanos, totidem in Africa, *ibid.*
 Justiniani Comitis postea Imperatoris epistola ad Hormisdam Papam, 518. LXXXIV. Ad eum epistola Hormisdæ Papæ, 518. XXIV. Laudatur ab Hormisdæ, 518. XXV. Oblationes mit-

mittit ad S. Petrum, 518. XXVI. Occurrit legatis Papæ, 519. XLV. Scribit ad Hormisdam, 519. LXV. Congratulatur Hormisdæ propter pacem initam, *ibid.* Ad eum scribit Hormisdæ Papa, 519. LXVII. Ejus petitionem commendat legati, 519. XCIII. Pro eo Sanctuaria SS. Petri & Pauli ab iisdem petuntur, *ibid.* Scribit ad Hormisdam Papam, 519. XCVI. Admonet Hormisdam de monachis vagis Romam venientibus, *ibid.* Postulat reliquias sanctorum Apostolorum, 519. XCVII. SS. Apostolis Petro & Paulo Ecclesiam construxit *ibid.* Ad eum scribit Hormisdæ Papa, 520. III. Ad eum mittit reliquias Hormisdæ Papæ, 519. CXIX. Scribit ad Hormisdam Papam, 520. XXXV. Petit ab Hormisdæ, ne deleantur nomina aliquorum Episcoporum, 520. XXXVI. Petit, an possit dici unum de Trinitate crucifixum, *ibid.* Proponit controversias duo continentis capita, 520. XXXVIII. Iterum scribit ad Hormisdam de iisdem, 520. LIX. Fatus Consul in Oriente, 521. I. Munera distribuit magna liberalitate *ibid.* Scribit ad Hormisdam Papam, ut legati revertantur, 521. II. Ex fidei Catholicæ ardore est laudandus, 521. IV. Inscius sibi parat foveam ad laosum *ibid.* Novum quippiam cupit, *ibid.* Creatur Imperator, 527. I. Nepos Justinus ex sorore, 527. II. A Justino coronatur, *ibid.* Sua bona Ecclesiis donant, *ibid.* Ejus & Justinus numisma, 527. XXXVII. Ad eum Agapeti Diaconi epistola, 527. IV. Ad eum Athalarici, Regis legatio, 527. XXXIII. Ab eo petit pacem & concordiam Athalaricus Rex, *ibid.* Pacem firmat cum Athalarico Rege sine præjudicio Catholicæ fidei, 527. XXXVIII. Ejus & Athalarici Regis numisma, 527. XXXVII. Arianos exagitat, *ibid.* Ejus edictum de fide Catholica, 527. XXXVIII. Patrocinium suscipit Athalarici Regis, 527. XXXVII. Ad eum Hilderici Regis Wandalarum legatio, 527. XXXVII. Damnat Nestorium, 527. XXXIX. Eutycheus vanas opiniones improbat, *ibid.* Apollinarium damnat, *ibid.* Episcopos præficit Judicibus custodes justitiæ, 527. IV. Magna concipit animo, 527. XLII. Ejus magna austeritas, & assidue ad Deum preces, *ibid.* Ejus jejunia & labores, 527. XLIII. Plurimum Reipublicæ invigilavit, *ibid.* Jejunans brassicas & agrestes herbas solum comedeat, *ibid.* Quibus copiis adeptus est victorias, 527. XLIV. Vere laudandus ex bonis operibus inceptis, *ibid.* Bellum Persicum inchoat, 527. XLV. Verum exemplar Principum quid fugiant, vel imitentur, 527. XLIV. Ab eo donatus est Narces Persa Quæsturæ munere, 527. XLIX. Ejus sollicitudo de rebus Persicis quibus ostensa signis, 527. L. Ejus duo numismata, 527. LI. Cuncta subegit per Crucem, *ibid.* Ei auxiliatus est in bello Persico Erulorum Rex, 527. LII. Aurum a Juliana nobili matrona ipsius affine postulat, 527. LVIII. Eluditur a Juliana, 527. LIX. Ducitur in ædem martyris a Juliana, 527. LX. Ei largitur anulum magni pretii Juliana, 527. LXI. Cur sancivit leges de rebus Ecclesiasticis, 528. I. A pluribus reprehenditur, quod divinis se immiscuerit, *ibid.* Excusandus pluribus de causis, quod Ecclesiasticas leges ediderit, *ibid.* Per eum sancuntur leges Ecclesiasticas Episcopi Constantinopolitani, 528. IV. Apud se habuit Tribonianum Jurisconsultissimum, *ibid.* An litteras ignoraret, 528. II. Ad consultandos Hæreticorum errores sententiam expetit Apostolicæ Sedis, *ibid.* Ejus edictum posterius ad Joannem ipsi falso inscriptum, 528. XXI. Ejus legati Roma revertuntur, 528. XXII. Ab eo traditur canticum Ecclesiis, reversis Roma le-

rum præpositis, 528. XVI. Simoniam omnino prohibet, 528. XVIII. Ejus lex adversus raptos virginum & viduarum, *ibid.* Ejus constitutio contra eos, qui homines eunuchos reddunt, 529. XVIII. Ei obediunt Abfagi, 528. XIX. Ab eo subiugati Tzani populi, 528. XXI. Codicem absolutum confirmat, & Justinianum vocat, 528. XXIII. Decemviratum constituit pro Codice compilando, *ibid.* Ei persuadetur immortalitas a Triboniano, 529. XXIV. Ejus litteræ ad Gilimerem pro Hilderico, 530. VII. Ad eum Gilimeris litteræ se excusando, 530. IX. Parat bellum in Gilimerem, 530. X. Erat in perferendo ingeniosus, & in perficiendo non piger, *ibid.* Ad fidem idololatrias convertit, 530. XIII. Cum Cosrohe Rege pacem componit, 530. XV. Magnas copias mittit contra Samaritanos, & multos interimit, 530. XXI. Ad eum venit Arfenius Comes adversus Palæstinos, *ibid.* Ad eum venit sanctus Saba legatus Palæstinarum, 530. XXV. S. Sabam honorat, 530. XXIII. Nobile templum Deiparæ construit Hierosolymis, 530. XXXVI. Aedificat templum Iberorum Hierosolymis, 530. XL. Construit templum Lazorum apud Hierosolymam, *ibid.* Aedificat Ecclesiam S. Mariæ, in monte Olivarum, *ibid.* Alia Aedificia Hierosolymis & in aliis locis erecta, *ibid.* Multa constituit contra Samaritanos, 530. XLI. Exoratur pro Samaritanis ab Episcopo Cæsariensi, 530. XLI. Benigne agit cum Samaritanis, 530. XLII. Ejus sanctio, quid agendum, quando relinquatur hæres Ecclesiæ, Archangeli, vel Martyres, 530. XLV. Ad eum legatio Theodoberi Regis, 530. LIV. In eum conjuratio Constantinopoli, 531. XX. Conjuratos punit, 531. XXI. Deponit Tribonianum & Joannem propter tumultum populi, 531. XX. Quibus interdicit armorum usum, 531. XXI. Meditatur Wandalicum bellum, 532. I. Pacem firmat cum Persis, 532. II. De bello in Wandalos aggrediendo consulit Senatam, *ibid.* Ad bellum incitatur prædicationibus Sanctorum, 532. III. V. Nititur ope Sanctorum, 532. VI. In revocandis ad Catholicam Ecclesiam hæreticis laborat, 532. XXX. Collationem inter Severianos hæreticos & Catholicos Constantinopoli instituit, 532. XXXI. Ejus Consulatus tertius felicissimus, 533. I. Sibi conciliare divinum numen contendit, 533. II. Ejus legatio ad Joannem Papam, 533. III. Pugnat & reficit hæreticos, 533. V. Ejus edictum de fide Catholica, 533. VII. Ejus fidei professio, *ibid.* Anathematizat hæreticos, 533. IX. Ejus epistola ad Joannem Romanum Pontificem, 533. XII. Quærit subire sacerdotes Orientis Joanni Papæ, *ibid.* Afferit Sanctam Mariam vere Dei matrem, 533. XV. Ejus munera oblata S. Petro, 533. XVIII. Ejus epistola ad Epiphanium Episcopum Constantinopolitanum de recta fide, 533. XX. Quo tempore Wandalos expugnavit, & Africam receperit, 533. XXI. Ei magna a Deo concessa sub tertio Consulatu, 533. XLII. Quibus operibus sibi victoriam paraverit, 533. LXII. Quo anno Digestorum libros & Institutionum ediderit, *ibid.* Tertiam partem mundi acquisivit, 533. LXIII. Edidit sanctionem in raptos virginum & viduarum, 533. LXV. Ad eum scribit Joannes Papa, 534. XIV. Ejus fides commendatur a Joanne Papa, 534. XVI. Cuncta decernit ex Episcoporum sententia, 534. XX. Ad consultandos Hæreticorum errores sententiam expetit Apostolicæ Sedis, *ibid.* Ejus edictum posterius ad Joannem ipsi falso inscriptum, 534. XXI. Ejus legati Roma revertuntur, 534. XXII. Ab eo traditur canticum Ecclesiis, reversis Roma le-

gatis, 534. XXII. Ejus epistola probatur a Cuiacio & Alciato, 534. XXXIX. Ejus ordo in edendis legibus 534. XXX. Cultor Apostolicæ Sedis, 534. XLI. Romanam Ecclesiam appellat Apostolicam Sedem, 534. XLIII. Mittit fidei professionem ad Agapetum Papam, *ibid.* Ad eum ducitur captivus Gilimer Rex, 534. LV. Vasa templi capta Hierosolymam remittit, 534. XLIV. Gratias agit Deo pro beneficiis acceptis, 534. LVII. Ejus exaggeratio accepti divinitus beneficii, 534. LVIII. Constat se beneficia accepisse a Maria Virgine *ibid.* Præfecturam Prætorianam constituit in Africa, 534. LIX. Constituit Judices & Rectores pluribus urbibus, *ibid.* Recolit grato animo accepta a Deo beneficia, 534. LXI. Bona restituit Africanis, 534. LXIII. Plures Ecclesias Carthagine erexit, 534. LXIV. Ad eum legatio Theodati Regis, 534. LXVII. Ad eum scribit Senatus Romanus, & Amalafuntha pro Theodato, 534. LXVIII. Bellum parat in Gethos, 534. LXXI. Laborat pro religione, 535. II. Ejus lex ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum pro Ecclesiis, *ibid.* Consulit Ecclesiis ære alieno oppressis, 535. III. & seq. Laborat pro reformandis laicis, 535. XI. Bene consulit Reipublicæ per emendationem Præfectorum, *ibid.* Constituit quod gratiæ agantur Deo pro lege sancita, 535. XII. Vult Episcopos inspectores esse Præfectorum, 535. XIII. Statuit præfectos provinciarum præstare juramentum Episcopis, 535. XIV. Privilegio munit Romanam Ecclesiam, 535. XVI. Ejus constitutio de præscriptione centum annorum, 535. XVII. Mittit fidei confessionem ad Agapetum Papam, 535. XXX. Plures titulos sibi apponebat propter devictos populos, 535. XXXIX. Ad eum scribit Agapetus Papa, ipsum incendens ad fidei fervorem, 535. XXXI. Ejus studium probatur ab Agapeto, quia Patrum regulis conveniunt, 535. XXXIV. Non privatam fidei professionem, sed illam Hormisdæ, ad Agapetum mittit, *ibid.* Ad eum legatio Concilii Carthagenensis per Theodorum diaconum 535. XLII. Quæ concesserit Africanis Ecclesiis, 535. XLIII. Scribit ad Salomonem Præfectum pro Ecclesia Africana, *ibid.* Quæ statuat contra Paganos Arianos, & Donatistas 535. XLIV. Verat Judæis habere servos Christianos, 535. XLV. Quæ concedat Carthagenis Ecclesiæ, 535. XLVI. Ad eum scribit Agapetus Papa, 535. XLVIII. Laudatur ab Agapeto, *ibid.* Læsus a conjuge hæretica, 535. LXIV. Vicit hostes optimis legibus, 535. XCVII. Nititur divino auxilio, 535. XCVIII. Purgat Orbem ab immunditiis, 535. XCIX. Monasterium aedificat poenitentibus, 535. CVII. Ejus sanctio adversus lenones, 535. CI. Ad eum cogitur subire legationem Agapetus Papa, 536. I. Petrum mittit ad Theodatum Regem, 536. II. Ad eum litteræ Theodati Regis, 536. VI. Ad eum alia litteræ secretæ, alia publicæ Theodati Regis, 536. VII. Ejus & Theodati numisma, 536. VIII. Cum eo pertractat de pace Agapetus Papa, 536. XVI. Cum eo altercatu de religione Agapetus Papa, 536. XVIII. Obtulit libellum fidei Agapeto Papæ, *ibid.* Cum Agapeto quid egerit, 536. XIX. Ejus imaginem percutiebat hæreticos, 536. XXXVI. Ei libellum mittit Agapetus, ut expellantur hæretici, 536. LIII. Ab eo petunt Catholici, ut hæretici expellantur, 536. LV. Ejus constitutio de alienandis domibus Ecclesiæ Hierosolymitanæ, 536. XCVIII. Ejus constitutio adversus hæreticos, 536. CIV. Quid decernat contra Anthimum, 536. CVI. Quæ statuat in Severum, 536. CVII. Quæ statuat in Petrum

Apameæ Episcopum, 536. CX. Quid in Zoaræ ram, 536. CXI. Coercet legibus pertinaces, 536. CXII. Ei non poterat resistere Vitiges, 537. V. Ad eum litteræ Vitigis Regis pro pace, 537. VIII. Ejus edictum pro fide Catholica adversus Acephalos, 532. XXX. Ejus plures constitutiones, 517. XIX. Eum adit Pateræ Episcopus pro Silverio Papa, 538. XII. Restituit Silverium Papam, *ibid.* Ejus constitutio adversus Origenem, 538. XXXIV. Quare decreta de fide sanciverit, 538. LXXXIII. Ubique deceptus, 538. LXXXIV. Ejus plures constitutiones ad œconomiam Ecclesiasticam pertinentes, 538. LXXXVIII. Ejus tempore multæ clades illatæ Orientalibus, 539. X. Pollicitus est annum pecuniam Hunnis, sicut & Sarracenis, *ibid.* Ejus tempore grassata est fames, bellum & pestis, 539. XII. Ejus legatio ad Vigilium Papam, 540. XI. Alienus a Theodoræ impietate, 540. XII. Ad eum epistola Vigilii Papæ, 540. XIV. Ejus fidei recta confessio, 540. XV. A Vigilio Papa laudatur, *ibid.* Ejus tempore cœpit Consulatus negligi, 541. I. Invidiam subit propter Consulatum neglectum, *ibid.* Præcepit, ut musivo opere pingentur victoriæ de duobus Regibus, 541. V. Ad eum legatio Concilii Bizaceni, 541. X. Ejus rescriptum ad Concilium Bizacenum firmans eorum privilegia, 541. I. Ejus rescripta ad Dacianum Metropolitanum Bizacii, 541. XI. Custos legum Ecclesiasticarum, 541. XII. Vindex ac tutor vetustatis, *ibid.* Ejus constitutio de Episcoporum ordinatione, 541. I. Aliquando canones conculcavit, 541. XVI. Ejus constitutiones de Episcopis, 541. XVIII. Ejus constitutio de Ecclesiasticis titulis & privilegiis, 541. XIX. Ejus decretum de quatuor Conciliis, 541. XX. Secundam sedem tribuit Constantinopolitano Episcopo, *ibid.* Inflaurat hospitale Samsonis, 541. XXIII. Ejus constitutio de præscriptione, 541. XXIV. Rescribit pro Samaritanis, *ibid.* Ejus sanctio adversus hæreticos, 541. XXV. Ab eo petunt Episcopos & clericos Auximite populi conversi, 541. XXVI. Ejus nomine epistolæ suppositæ, 541. XXVIII. De ejus falso privilegio concessio Cæsariensi monasterio, 541. XXIX. Inflauravit Antiochiam, & illustriorem reddidit, 542. II. Eravit in edicto de Paschatis tempore in Oriente, 545. XVI. Justinianus Episcopus Valentinus interfuit Concilio Toletano, 531. XVI. Justinus senior quomodo electus Imperator, 518. I. & seq. Ex stabulo surgit in Imperatorem, *ibid.* Genere Thrax, ex Præfecto Anlicorum declaratur Imperator, *ibid.* Procurat Imperium Amantius nefciens, 518. III. E medio Amantium & Theocritum tollit, *ibid.* Lupicinam conjugem suam Euphemiam appellari voluit, 518. IV. Novus Augustus Catholicus, 518. XXXVI. Sub eo omnes Episcopi Orientales pro fide Catholica respirant, *ibid.* Explorat fidem Syrorum, 518. LVI. Promulgat edictum de restituendis exilibus Orthodoxis, 518. LVII. Ab eo quæ postulata pro Fidelibus, *ibid.* Ejus edictum pro fide Catholica, *ibid.* Ejus epistola ad Hormisdam Papam, *ibid.* Ad eum epistola Hormisdæ Papæ, 518. LXVIII. Quærit Ecclesiæ pacem, 518. LXXI. Ejus epistola ad Hormisdam Papam, *ibid.* Ad eum epistola Hormisdæ Papæ, 519. XIX. Cum eo quomodo se gerere debeant legati Sedis Apostolicæ, 519. IV. Valde laudatur ab Hormisdæ, *ibid.* Ejus primordia valde laudabilia, 519. X. Ab eo requiritur, ut restituat fidem & pacem in Ecclesia, 519. XI. & seq. Clarissimos viros mittit in occursum legatorum Papæ, 519. XXXVI. Ejus obsequia erga Hor-

missam Papam, *ibid.* Cum eo quid egerint legati Papæ pro pace, 519. XLV. Ejus epistola ad Hormisdam Papam, 519. LVIII. Ad eum Hormisdæ epistola, 519. LXXIII. Ei demonstratur ab Hormisdæ, quæ sint firmamenta Imperii munimenta, 519. LXXXIV. Eum horratur Hormisdæ, ut hæreses & schismata penitus dissipet, 519. LXXXVI. Ei dolo agit contra dolum Vitalianum, 519. XCII. Jubeat duci Dorotheum Constantinopolim, 519. CXXXIII. Ducitur a justitia 519. CXL. Eius mandatum pro Concilio Chalcedonensi, 519. CXLIV. Non facile poterat mederi Alexandriæ, 519. XLVI. Refert quæstiones de fide ad Hormisdam Papam, 520. II. Iterum laborat pro pace & concordia restituenda, *ibid.* Ad Hormisdam scribit de Episcoporum quæstionibus, 520. XIII. Legatos destinat ad Hormisdam, *ibid.* Eius epistola ad Hormisdam commendando legatos, 520. XXVIII. Petit, ne deleantur nomina defunctorum Episcoporum, 520. XLVII. Eius legatio ad Hormisdam missa, 520. LIII. Eius epistolas ad Hormisdam pro concordia Ecclesiarum, 520. IV. Gratium legatum mittit ad Hormisdam Papam, 520. LIII. Petit ne aliquorum Antistitum nomina tollantur, 520. LIV. Petit ab Hormisdæ, ut sequatur definita ab Anastasio Papa, 520. LVI. Refertur contra Nestorianos, 520. LXIX. Subtiliter contra hæreticos inquit, 520. LXX. Ad eum scribit Hormisdæ Papa respondens ad ea quæ petierat, 521. VII. Eum laudat Hormisdæ Papa, 521. VIII. Eum appellat Hormisdæ alterum Ezechiam, 521. IX. Eum hortatur Hormisdæ, ut subditos errantes cogat, & non sequatur, 521. XI. Ei negavit injuste Hormisdæ ea, quæ injuste petiit, 521. XII. Ad eum Hormisdæ epistola de fide, 521. XVI. Eum admonet Hormisdæ, ut omnes sequantur doctrinam Patrum, *ibid.* Eius ad Hormisdam epistola de Paulo Antiocheno Episcopo, 521. XXXVII. Lazorum Regem ad fidem convertit, & filium appellavit, 522. XVIII. Ad eum confugiunt Lazi, 522. XX. Lazi auxiliatur, *ibid.* Exercitum Hunnorum parat, ut Iberis opem ferat, *ibid.* Legationem mittit ad Sarracenos pro Christianis, 522. LXIV. Scribit ad Regem Æthiopicum Christianum contra Homeritas, 522. LXVI. Scribit ad Asterium Episcopum Alexandriæ contra Homeritas, *ibid.* Eius munera sub Hormisdæ ad Romanam Ecclesiam, 523. VII. Eius constitutio adversus Manichæos, & omnes hæreticos, 523. XIII. Jubeat ut Manichæi occidantur, 523. XIV. Ei significatur victoria contra Homeritas obta, 523. XVII. Eius lacrymæ Deo acceptæ, 523. XIX. Eius legatio ad Alamundarum Principem Sarracenorum, 522. LXIV. Euphemie Augustæ mortuæ honorifica perfolvit extrema, 523. XXXII. Aliam conjugem accipit nomine Theodoram, & eam Augustam appellat, *ibid.* Secundo Consul, 524. I. Edictis omnes exagitat hæreticos, *ibid.* Insurgit in Arianos, *ibid.* Dignus summa laude, qui tantum detulit religioni, 524. III. Barbarum Regem contempsit propter fidem Catholicam, *ibid.* Ad eum legatio Joannis Papæ, 525. I. Se humiliat Joanni Papæ, & pronus in terram ipsum veneratur, 525. VI. Repletus est ingenti gaudio, 525. VII. A Joanne Papa voluit coronari, *ibid.* Propter cladem Antiochiæ induitur sacco, & aspergitur cinere, 525. XVII. Eleemosynis prælo fuit miseris, *ibid.* Restauravit Edessam & Anazarbum, & Justinopolis utraque urbs est appellata, 525. XVIII. Multa munera misit ad Ecclesias Romanas, 526. VIII. Justinianum decernit Imperatorem, ejusque capiti diadema imponit, 527. I. Eius obitus, *ibid.* Eius & Justiniani nuptia, 527. III.

Justinus diaconus a Possessore mittitur ad Hormisdam Papam, 520. XI. Justitia sæpe auro opprimitur, 519. CXLIX. Justitia defendenda præsertim ab Episcopis, 529. XV. de Justitia custodienda concio Belisarii Ducis exercitus, 533. XLVII. Justitiæ observantissimi sint Principes, 508. XXI. Justitiæ summum exemplum Belisarii, 533. LII. Justus Urgelitanus Episcopus interfuit Concilio Toletano, 532. XVI.

K

Kericus Dux exercitus Romani Comes Orientalis, 527. LIII. De eo error est corrigendus, *ibid.* Ad Theodosium magnum concubincham venit, *ibid.* Cilicio Theodosii induebatur in prælio pro thorace, 527. LIV. Theodosio duce fugavit hostes, *ibid.*

L

Labores Laurentii Episcopi Mediolanensis pro Papa Symmacho, 502. III. Labores Fausti pro Ecclesia Dei, 502. XII. Labores sancto um pro Concilio Chalcedonensi, 511. XXVII. Labores & jejunia Justiniani Imp. 528. XLIII. Lacrymæ ex duplici causa oriuntur, 528. XXXVIII. Lacrymæ Deo gratissimæ, 523. XXIV. Laici intelligant se subditos esse Dei sacerdotibus, 521. IV. Laici a sacerdotibus discant, & non e contra, 528. VII. Laici non habent auctoritatem prædicandi, 535. XXXII. XXXIV. Lapidicina nova adinventata in constructione templi B. Mariæ Hierosolymis, 530. XXXIII. Lapsi semper revocandi, 521. XXIV. Lapsi hæretici ad petram revertuntur, *ibid.* Lapsi non recipiendi sunt cum honoribus, 535. XL. De eis decernere spectat ad Sedem Apostolicam, 535. LIV. Laudes Avieni Consulis, 501. I. Laudes Cæsariæ Abbatis, 508. XX. Laudes Eulalii Episcopi Syracusani, 502. XXXVIII. Laudes Hormisdæ Papæ de Sancto Avito, 516. XXXI. Laudes Jacobi Anachorete 502. XL. Laudes Probæ virginis, 504. LVI. Laudes Theodorici Regis, 503. XII. Laudes humanæ celestis præmium auferunt, 521. VII. Laura constituitur a Saba, 509. VII. In ea multa monasteria & miracula, 513. XXX. Lauram S. Sabæ ingrediuntur Origenista, & male trahant Monachos, 532. XXIV. Lauram Cepatha venit miles liberatus Dei virtute, 540. XLIV. Laurentius Episcopus Mediolanensis laborat pro Papa, 502. III. Interdum iusta de causa a Papæ consuetudine abstinere, 502. V. Eius commendatur officium, 502. XXV. Eius labores pro Symmacho, 502. XXVI. Laurentius accersitur ab impio Anastasio, 516. XXXVI. Eumque retinuit, ut in exilium mitteret, *ibid.* S. Laurentii reliquias exoptat Justinianus ab Hormisdæ Papa, 519. XCIII. S. Lauto Episcopus Constantinensis fuit in Concilio Aurelianensi secundo, 536. CXXXIV. Lazorum Rex ad fidem convertitur, 522. XXIII. Appellati sunt antiquitus Cholci, *ibid.* Eorum Rex S. Danielis exemplo pernotus, 522. XX.

XX. Eorum templum ædificatum in Hierosolymorum eremo, 530. XL. Legata ab heredibus adimpleantur, alioquin a Deo punientur, 526. L. Legatio Christi fungitur Papa, 516. XVI. Legatio Hormisdæ revertitur in Urbem, 516. I. Legatio Hormisdæ ad Episcopos Epiri, 516. LXII. Eiusdem ad Orientales, 517. X. Legatio Theodorici in Orientem, 515. XXXIX. Legatio Viennensium missa ad Hormisdam Papam, 516. XX. Legatio unica missa ab Hormisdæ ad Orientales, 516. XXVIII. Legatio alia decernitur mittenda ab Hormisdæ ad Orientales, 515. XXVIII. Legationis Sabæ ad Anastasium tempus, & causa, 522. V. Legatio secunda Sabæ ab Anastasio Imperatorem pro pauperibus, 513. XXXVII. Legatio Acemetarum ad Joannem Papam, 533. III. Legationem Agapetus Papa suscipit ad Justinianum Imperatorem, 536. I. Legatio Athalarici Regis ad Justinianum Imp. 527. XXXIII. Legatio Concilii Carthaginensis ad Justinianum Imp. 535. XLII. Legatio Ecclesiæ Carthaginensis ad Joannem Papam, 535. XXII. Legatio Ecclesiæ Thessalonicensis ad Rom. Pontificem, 520. LX. Legatio Hilderici Regis Wandalorum ad Justinianum Imp. 527. XXXVII. Legati missi ab Hormisdæ Papa ad Anastasium Imp. 515. XVIII. Legatis quæ leges servandæ essent & præcepta, 515. XXII. Legati Anastasii callidi & Eutychniani, 516. XVII. Legati Romani Pontificis ejeti ab Anastasio Imp. 517. XLVII. Legatio ab Hormisdæ Papa Constantinopolim, 519. II. Legatio Joannis Papæ Constantinopolim, 525. I. Legatio Justin Senioris Imp. ad Hormisdam Papam, 520. LIII. Eiusdem ad Alamundarum Principem Sarracenorum, 522. LXIV. Legatio Justiniani Imp. ad Vigilum Papam, 540. XI. Eiusdem ad Joannem Papam, 533. II. Legatio Scytharum Monachorum ad Africanos Episcopos, 519. CXI. Legatio S. Sabæ ad Justinianum Imper. 530. XXII. Legatio Theodati Regis ad Justinianum pro pace, 534. LXVII. Legati ab Hormisdæ Papa missi Constantinopolim, 519. II. Quomodo se gerere deberent Constantinopoli, 519. III. Quid in itinere fecerint, 519. XXXV. Eorum relatio ad Hormisdam Papam, *ibid.* Eis occurrit Scampinus Episcopus, 519. XXXV. Eis occurrerunt viri ab Imperatore missi, 519. XXXVI. Eorum tertia relatio ad Hormisdam, 519. XXXVIII. Eorum relatio ad Hormisdam Papam de rebus gestis Thessalonicæ, 519. XL. Quid egerint Constantinopoli, 519. XLIV. Commendantur Imperatori ab Hormisdæ, 519. LXXXVII. Laborant pro Antiochena Ecclesia, 519. LXXXVI. Multas tribulationes & afflictiones passi sunt, *ibid.* Eis oblatus libellus a monachis Scythiæ, 519. C. Ad eos scribit Hormisdæ Papa, 519. CXXIV. In eorum unum quid fecerint hæretici, 519. CXXXIX. Eorum relatio de Joanne interfecto, 519. CXXXIII. Ad eos scribit Hormisdæ Papa, 519. CXXIV. Legati mittebantur ab Episcopo electo ad Summum Pontificem, 520. IX. Legati a Synodo Constantinopolitana Romam missi, 520. XLV.

Legati Justiniani retenti sunt Romæ hieme ab Hormisdæ Papa, 521. II. Sæpe auditi sunt & convicti, atque persuasi, *ibid.* Dimissi sunt ab Hormisdæ Papa, 521. XXXIV. de Legatis missis, & litteris datis a Justiniano ad Joannem Papam, 533. XVII. Legatis negotia committit Agapetus Papa, 535. LII. Legati Apostolici Synodum congregant Constantinopoli, 536. LXXXII. In ea præfentes legati Euphrasii Patriarchæ Antiocheni Cæsariæ Cappadociæ, & Ancyrae, 536. LXXXIII. in Lenones sanctio Justiniani Imperatoris, 535. C. Leges antequam ederentur, probabantur ab Episcopis, 506. X. Leges quæ servandæ in bello, 507. XV. Leges Principum per sæpe iniquæ contra pauperes, 513. XXXVI. S. Leonis Papæ nomen restitutum Diptychis, 518. XIX. Eius nomen proponendum cæteris Episcopis, 518. XX. Leo custodit Joannem Silentiarium, 509. VIII. S. Leonis epistolas ampliantur Orientales, 519. LII. Sunt sequendæ, 519. LXXXI. Eas suscipit Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus 520. XXX. S. Leo Papa illuminator & columna Ecclesiæ, 536. XXXIV. Leo Episcopus Nolanus, 535. LIV. 536. LXXXIII. Leo Episcopus exhibet ministerium Zosimo pro afino vorato, 525. XX. S. Leonardus Sancti Remigii discipulus, 514. XXXV. Leontius missus a Justino Imp. in occursum legatorum Romani Pontificis, 519. XXXVI. Leontius monachus novas locutiones introducere conatur, 519. LXXX. Romam venit, *ibid.* Leontius Magister militum unus ex Decemviris, 519. XXIII. Leontius Byzantinus Origenista, 532. XIII. Latitia fuit in Ecclesia, mortuo Anastasio Imperatore, 518. XXIV. Leuderus Dux exercitus Gothorum Romæ, 537. V. Magis capi voluit, quam fugam capere, 537. LX. Leves Dei judicio sunt hæretici, 513. XL. Lex Ecclesiastica ut Romano Pontifici omnes deferant, 520. XLIV. Lex Justiniani Imperatoris ne Episcopi ad curiam veniant, 528. IX. Lex Justiniani de Episcoporum electione, 528. XII. Lex Justiniani Imp. adversus raptos, 528. XX. Leges qui homines Imperio Romano sanciverint, 519. XXIX. Leges Ecclesiasticas cur sanciverit Justin. Imp. 528. I. Leges rectas ab impiis latas non respuit Ecclesia, 528. VIII. Leges quæ ordine editæ sint a Justiniano, 534. XXX. Lex Justiniani ad præscriptionem centum annorum, 535. XVII. Leges Principum probantur ab Ecclesia, si inniantur sacris canonibus, 535. XXXIV. Legibus sæculi sunt coercendi pertinaces, 536. CXII. Libellus fidei Hormisdæ Papæ, 516. LX. Libellus de fide dabatur ab his qui volebant admitti ad communionem, 517. LXV. Libellum offerre debebant Episcopi, ut communicarent cum Sede Apostolica, 519. III. Libellum obtulit legatis Troius Episcopus Scampinus, 519. XXXVIII. Libellus fidei Hormisdæ Papæ qui excipiendus esset

ellet a Legatis, recitatura coram Imperatore, 519. XLVI. Et proemium affixit Joannes Constantinopol. Episcopus, 519. XLVII. Oblatus ab Hormisda Papa schismaticis, 519. XLIX. Libelli offerebantur ab Episcopis ipsis legatis, 519. LXXIX.

Libellus monachorum Scytharum legatis oblatus, 519. C.

Libellus Maxentii a Cochlaeo perperam laudatur, 519. CI.

Libellum noluit offerre Dorotheus Theffalonicensis Episcopus, 519. CXXVIII.

Libellos lapsorum poterat recipere Epiphanius Episcopus Constantinop. pro Hormisda, ut ad eum eos mitteret, 522. XXVII.

Libellus fidei offertur a Justiniano Imp. Agapeto Papae, 536. XVIII.

Libellus monachorum Catholicorum oblatus Agapeto Papae adversus haereticos, 537. XXXIX.

Libellum offert Mennas Agapeto, 536. LXIII.

Libellus monachorum & aliorum oblatus Synodo Constantinopolitanae, 536. LXXXIV.

Libertas fit in propalanda veritate, 511. XXXIII.

Libertas fit Episcopis in reprehendendo Principes, praesertim haereticos, 516. XXXVIII.

Liber compositus a Fulgentio de Spiritu Sancto, 504. LII.

Libri interpretationum sacrae Scripturae ad Papatam mittuntur comprobandi, 520. XIV.

Libri haereticorum prohibentur, 520. XIX. Quomodo sint legendi, 520. XX.

Libri antiqui sunt conservandi, 533. LXIV.

Libri haereticorum sunt igni tradendi, 539. XLIII. Omnino prohibentur a Justin. Imp. 536. CLX.

Liberatus diaconus Ecclesiae Carthaginensis legatus ad Joannem Papam, 535. XXII.

Libertus Patricius procurator in Galliis, 526. XLI. Monasterium erexit in Campania, *ibid.* Praefectus Praetorio rerum Gothorum in Galliis, 530. XLVII. Res Gothorum defendit, *ibid.*

ad Liberium Senatorem scribit Joannes Papa, de fide, 534. XXIV.

Liberius Senator legatus Theodati Regis ad Justinianum, 534. LXVII.

Liberius fit Augustalis, & mittitur Alexandriam 537. XIV.

Libertas mira feminae Christianae contra Dunaan Regem, 522. LVII.

S. Libertinus male tractatur a Darida Duce Gothorum, 543. X. Ei ablatus equus a Gothis restituitur, *ibid.*

Lybia quo anno acquisita fit a Justiniano, 533. LXIII.

Licentia pictorum religioni fit subiecta, 506. XIII.

Licinius Comes Theffalonicam venit, 519. CXXVIII.

Licimannus Notarius homo nequam quid in S. Caesarium, 507. VI.

de Ligno S. Crucis magnum miraculum, 540. XL.

in Liguria tanta fames, ut matres filios comederent, 539. XVII.

Limina Apostolorum frequentata a toto Orbe terrarum, 500. V.

Lis magna in Oriente pro Chalcedonensi Concilio, 515. XXXIII.

Litterae. *Vide*, Epistola.

Lucanus subegit Totilas Rex Gothorum, 532. VI.

Lucius fit in Ecclesia agrotante Summo Pontifice, 503. XVI.

Lumen oculorum recipitur per obedientiam, 514. XXXIX.

Lupicina uxor Justinii dicta Euphemia, 518. IV.

Luxuria est depopulatrix humani generis, 534. IX.

in Lycaoniam venerunt Hunni, 515. XLIX.

in Lyciam exul mittitur Silverius Papa, 538. VIII.

M

Macedonius Episcopus Constantinopolitanus quaeritur tolli de medio, 505. VII. Injuste calumniam passus, 510. VII. Damnat non recipientes Concilium Chalcedonense, 510. X. Ejus obitus & visiones, 515. XLIX. Ejus nomen e Diptychis expunctum, 519. L. Eticitur in exilium, 511. III. In eum quae acta sint Constantinopoli, 511. IV. Eum sequuntur populi, 511. V. & *seq.* Falso accusatur, *ibid.* Ejus sectatores quae passi, 511. XII. Ejus nomine haeresim promulgant haeretici, 512. XXXVII.

Macedonius Constantinop. Episcopus non fuit receptus in communionem ab Apostolica Sede, 518. XXXI.

Magi expelluntur a Theodorico, 504. VII. Expelluntur ab Urbe, 504. IX. Eorum poena & judicium, 504. VII. In eos zelus populi Romani, 504. IX.

Magus comburitur, 504. VIII.

Maleficia signo crucis evanescent, 514. XXXIII.

Malitia Arianorum, 509. XII.

Mamas monachus in Eleutheropoli, 512. XXIX. Laborat pro Fide Catholica, *ibid.*

Mamans Praefectus Laurae, 532. XII.

Mamianus Patricius illustris & dives, 535. XX.

Manichaei exagitantur a Symmacho Romae, 503. XXXI.

Manichaei quare dicti sint Eutychiiani, 518. VII.

Manichaei ab Hormisda exagitantur & flagellantur, 523. VI.

in Manichaeos constitutio Justinii Imp. 518. XIII. A Justinio occidijubentur, 514. XIV. In Perfide omnes occisi, *ibid.*

Manichaei similes sunt Priscillianistae haeretici, 538. XXXII.

cum Manichaeis concordat Arius, 538. XXXIV. XXXVIII.

Manus impositio duplex, & per poenitentiam, & per invocationem Spiritus Sancti, 538. XXV.

Marcellini Comitis scripta, 534. LXXIII.

Marcus Scholasticus falsus testis adversus Silverium Papam, 538. VIII.

Maria Virgo Severianae illustris feminae apparet, 513. XXI. Severianum primo repellit & postea convertit, *ibid.*

Maria Virgo & Dei genitrix & hominis est, 515. XX.

ad Mariam in peroratione confugit auctor cum gratiarum actione, 518. XXVI.

S. Maria Virgo Dei Genitrix vere dicenda, 518. VI. 527. XXXIX. Mediatrix pro pace Ecclesiarum, 518. XXXVII. Ei templum erexit Justinianus Imperator apud Absagos, 529. XIX. Ei nobile templum Hierosolymis construitur a Justiniano, 530. XXXIV. Ejus Ecclesiae qualis structura, 530. XXXVI. In ejus Ecclesia construenda Hierosolymis nova lapidicina adinventum, 530. XXXVIII. Ei templum construitur in monte Olivarum a Justiniano, 530. XL. Ejus precibus victorias consecutus est Justinianus, 534. LVIII. Ei Carthagine nobiles aedificat Ecclesias Justinianus, 534. LXIV. Mutais officiis certavit cum Justiniano, *ibid.* Ejus Ecclesia venerabilis Constantinopoli, 535. IV. Ei aedificavit templum Iniurius Episcopus, 540. XXXI. Ejus intercessione liberantur Constantinopolitani a peste, 544. IX. & *seq.*

Ma-

Maria Aegyptiaca post multa carnis scandala convertitur, 525. XXII. & *seq.* Zofimum convenit, *ibid.* Inter sanctas relata, *ibid.* Ejus sepulcrum effossum parat leo, *ibid.* Poenitentibus exemplar, *ibid.* Ejus exemplo multae meretrices ad meliorem frugem conversae, *ibid.*

Maria altera Tarsensis eodem tempore ex meretrice vitam monasticam suscepit, *ibid.*

Marianus presbyter & Archimandrita libellum offert Agapeto Papae contra haereticos, 536. XXXIX.

Marinus magnae potentiae apud Anastasium Imp. 513. XXXVIII. Restitit S. Sabae, *ibid.* Increpat S. Sabam & mala ei praedicat, *ibid.* Dat poenas suae crudelitatis, *ibid.*

a S. Marone dicti sunt monachi Maronitae, 518. XLIX.

Martianus unus ex Synodo Constantinopolitana, 520. XLII.

S. Martini Episc. Turonensis virtute sedatur bellum inter fratres, 540. XXXII.

Martinus Praefectus Constantinopolim venit cum Belifario, 541. IV.

Martyres sunt in schismate necati, 502. XIII.

Martyres monachi a Severo necati, 518. LII.

Martyres plures facti sunt Homeritae, 512. XXI.

Martyrum ingens multitudo, 522. XXXV.

Martyres vincunt tyrannos, 522. XLVI.

de Martyrio pulchra oratio Arethae martyris, 522. L. & *seq.*

Martyrium gloriosum seminarum, 522. XXXVI. & *seq.*

ad Martyrium infantes balbutientes currebant, 522. XXXVIII.

Martyrium duarum virginum, praesente matre, 522. XLV.

Mater omnium fidelium Ecclesia, 501. VI.

Matrem Ecclesiam qui non habuerit in terra, neque Deum patrem habebit in Caelis, *ibid.*

Matres praefame filios comederunt, 539. XVII.

Matris Christianae insigne exemplum constantiae, 522. XLV.

Matri gustandus datur sanguis filiarum martyrum, *ibid.*

Matthaeus Episcopus Butroti, 526. XLVIII.

Mauritaniae duae & gubernandae a Praefectibus, 534. LIX.

Mauritius Mundi filius occisus, 536. XVI.

S. Maurus offertur ab Eutychio Senatore S. Benedicto, 523. XI. In ejus vitam error illapsus redarguitur, 542. XI.

Mauripopuli infestantur & vicerunt Trafamundum Regem Wandalorum, 522. IV. Pietate Wandalos vincunt, 522. VII. Refarciunt illas Ecclesias, quas Wandalii profanarunt, *ibid.* Wandalos bello exagitant, 522. VIII. Wandalos vincunt & superant, *ibid.*

ad Mauros fugit Gilimer, & se dat Romanis, 534. LI.

in Mauros dux exercitus Salomon, 534. LIII.

Mauri ad fidem conversi Pacati vocantur, 534. LXVI.

Maxentius monachus vagus Romam venit, 519. XCVI. Catholicus videbatur omnino, 519. CI. Eius libellum Cochlaeus edidit atque laudavit, sed perperam, *ibid.* Tribuit Catholicis quae sunt propria Nestorianorum, 519. CVIII. Ejus monstruosa calumniam, 520. XXIII. Ejus imposturae deteguntur, 520. XXV. Sugillat Hormisdam Pontificem, *ibid.*

Maximianus iudex constitutus a Theodorico, 504. VII.

Maximi miraculum in sanando contracto, 507. XIX.

Maximus Consul in Occidente sine collega, 523. I. Exhibuit sumptuosam munera in suo Consulatu, *ibid.*

S. Medardus Episcopus Noviomensis ad quem confugiunt milites & ab eo absoluti laeti revertuntur, 527. LXXXIX.

Mediolanum a Gothis captum, & solo aequatum est, 539. XIX. Illic trecenta milia Gothorum virorum trucidant, *ibid.*

Melitae committitur praefectura monachorum a S. Saba, 531. XXIV.

Memoria haereticorum etiam Imperatorum & Patriarcharum damnatur, 519. LIII.

Mendacia haereticorum confutantur, 534. XXXVII.

Mennas praepositus Xenodochii, Alexandrinus genere fit Episcopus Constantinopolitanus, 535. XIX. Edidit fidei professionem, 536. XXVI. Fidei libellum mittit Romano Pontifici, *ibid.* Ejus laudes Agapeto Papae libellum offert, 536. XXVII. Sub eo Synodus Constantinopolitana, 536. LXXXII. & *seq.* Ejus proclamatio ad Anthimum, 536. LXXXIX. Ejus sententia in Anthimum, 536. LXXXIV. Affert causam dilationis, 536. LXXXV. Ejus prudentia, *ibid.* Sequitur Apostolicam Sedem & ei obedit, *ibid.* Ejus & Synodi Constantinopolitanae sententia in haereticos, 536. LXXXIX. Ejus epistola ad Petrum Hierosolymorum Episcopum, 536. XCIV. Ejus liber ad Vigilium damnatur a Sexta Synodo, 538. XIX. Cum Pelagio S. R. E. diacono sententiam fert in Origenem, 538. XXIX. & *seq.* Ad eum Constitutio Justiniani adversus Origenem, 538. XXXII. Ad eum epistola Vigili Papae de recta fide, 540. XXIII.

Mercatores plures e carcere liberantur divina ope, 533. LVI.

Metropolitani ad Papam recurrunt, 545. XVII.

S. Michaelis Archangelus Ecclesia constructa a Bonifacio Papa, 531. VII.

S. Michaelis plures erigit Ecclesias Justinianus Imperator, 532. VII.

S. Michael Dux belli, *ibid.*

Milites quomodo militare debeant, 505. V. Quae fervare debeantur, 507. XV. Ne de rebus Ecclesiasticis furentur, *ibid.* Ne in virgines aut viduas manus iniciant, *ibid.*

Miles liberatur Dei virtute, & in Lauram Cepatham ad servendum Deo venit, 540. XLIV.

Milites ne dissipent fructus aut fruges, sed sint modesti, 541. VII.

Milites in bello ne furentur & praesertim res Ecclesiasticas: alioquin a Deo puniuntur, 530. L.

Milites Ariani in Africa rebellant, ac conjurant adversus Salomonem, 536. CXVII.

Milium Arianorum patefacta conjuratio, 536. CXIX.

Minturnensis Episcopus suscribit contra Vigilium intrusum, 539. III.

Miraculum magnum de Eucharistia, 513. XIX.

Miraculis elaret S. Caesarius Episcopus, 507. VI.

Miracula per Christianos fiunt, non per Arianos, 506. XIV.

Miracula magna de sacra communione, 513. XIX.

Miraculum prope Pharum oritur contra Severianos, 523. XX.

Miracula facit Deus quando opus est, 623. XXI.

Miracula fiunt a Sanctis tempore necessitatis, 526. LVII.

Mirrhane Praefectus copiarum Persarum, 527. XLV. Ad eum scribit Belifarius pro pace, 527. XLVII. Ipse ad Belifarium, ad bellum ipsum excitando, 527. XLVIII. Ad eum iterum scribit Belifarius ad concordiam eum hortando, 527. XLVII. Idem rursum ad Belifarium, ipsum contemnendo, 537. XLVIII. Dei

- Dei virtute a Belisario victus, 527. XLVII.
 Maximas sustinuit poenas a Cabade Rege
 Persarum, 527. XLIX.
 Miserandus status Ecclesie Orientalis, 516. XLI.
 Misericordiae magna virtus & excellentia, 537.
 XVI. & seq.
 Miseris succurrant Episcopi, 534. VIII.
 Missa integra audienda Dominicis diebus,
 505. V.
 Missarum infra solemnia praedicabant Episcopi,
ibid.
 Missae celebratae in honorem S. Sigismundi Re-
 gis liberant saepe frigoricos, sive quartanarios,
 526. XLVII.
 Missarum celebritas ex Apostolica traditione,
 538. XXVI.
 Modestia iungenda cum constantia, 502. XXIX.
 Modestia maxime commendatur, 522. II.
 Monachae virgines appetunt martyrium, 522.
 XXXVIII.
 Monachi videant quos eligunt, 504. XI.
 Monachorum S. Augustini vetus institutio, 504.
 XXXIII.
 Monachi aliqui haeretici veniunt Constantinopo-
 lim, 510. X.
 Monachi Orthodoxi pugnant contra haeticos,
 510. XI.
 Monachorum monasterium aedificatum a Childe-
 berto Francorum Rege, 513. VII.
 Monachi aliqui haeretici occidunt, 512. IV.
 Monachi qui haeretici ab Antiochenis occisi, 513.
 VIII.
 Monachi Catholici laborant pro Flaviano, 512.
 XXXIII.
 Monachorum magna pugna pro fide & religio-
 ne, 513. VII.
 Monachi patiuntur extremam penuriam, 513.
 XXXIII. Eis Deus praesto est abundantia,
ibid.
 Monachi a Severo afflictati, 517. LII. Ad A-
 nastasium Imperatorem confugiunt & ab eo
 expelluntur, 517. LV. A Severo occisi, *ibid.*
 Interpellant ut caput Romanum Pontificem,
 517. LVIII. Eos hortatur Hormisdas Papa,
 ut in fide perseverent, 517. XXVII.
 Monachorum epistola ad Alcyonem, pro Fide
 Catholica, 512. XXI.
 Monachi Constantinopolitani quatuor libellos
 mittunt ad Concilium, 518. XXII. & seq.
 Monachi Orthodoxi quanta mala passi sint ab
 haeticis, 518. XLVIII. Plurimi sunt ab ha-
 eticis interfecisti, 518. XLIX.
 Monachi Maronitae dicti a Sancto Marone,
ibid.
 Monachi studite dicti a Studii Monasterio Con-
 stantinopolitano, *ibid.*
 Monachi martyres necati a Severo, 522. LII.
 Monachi Severiani a Sarracenis deleti sunt, 522.
 LXI.
 Monachi Scythae Romam veniunt, 519. LXXX.
 Eorum novus error pullulat, *ibid.* A legatis
 passi sunt repulsam, 519. LXXXIII. Ap-
 pellant ad Romanum Pontificem, *ibid.* Tu-
 multuantur, 519. LXXXVII. Perfidi fugae
 se dedunt, 522. LXXXVIII. Tumultuantes
 in discrimine constituunt fidem Catholicam,
 522. LXXXVII. Episcopos accusant & in
 primis Paternum, *ibid.* Quid egerint Con-
 stantinopoli, 519. XLIX. Libellum legatis
 offerunt, *ibid.* Re vera Eutychniani sunt, *ibid.*
 Legatos mittunt ad Africanos Episcopos, 519.
 CXI. Eorum arrogantia, 519. CXII. Praefer-
 runt legatos esse totius Orientis, 519. CXV.
 Eis respondet S. Fulgentius, 519. CXIV. Ac-
 cusant Dioscorum legatum, 519. CXVI. Romae
 retinentur ab Hormisdas Papa, 519. CXVII.
 Vere sunt pseudomonachi, 519. CXXIV.
 Eorum errores narrantur, 520. XVII. Tur-
 bas concitant Romae, *ibid.* Roma auferuntur,

519. XXV. Fugientes contestationes publice
 affigunt, *ibid.*
 Monachi sancti comburuntur ab impio Dunaan,
 522. XXXII.
 Monachum sanctum consultit Eleesbaan Rex Ae-
 thiopum, 528. XIX.
 Monachus praedicit victoriam futuram Christia-
 norum, *ibid.*
 de Monachis conqueritur diabolus, 529. XIII.
 in Monachos insurgunt Haeretici, 532. XXII.
 Male tradati a furore haeticorum, 532.
 XXV.
 Monachi antequam habitum alicui conferant,
 per triennium illos probent, 535. X.
 Monachorum Orientalium libellus oblatus Aga-
 peto Papae, 536. XXXIX.
 Monachi Palaestini agunt ut damnetur Orige-
 nes, 538. XXIX.
 de Monachis constitutio Justiniani Imper. 541.
 XVIII.
 Monachismus collapsus magna ex parte in O-
 riente, & insauratus in Occidente, 529.
 XI.
 in Monasterium fecedit Galla vidua, 504. LX.
 Monasterium monialium constructum a S. Cae-
 sario, 508. XXVII.
 Monasterium monachorum aedificatum a Childe-
 berto Francorum Rege, 507. XXVIII.
 Monasterium a Childeberto constructum confir-
 matur a Vigilio Papa, *ibid.*
 Monialium monasterium constructum a S. Cae-
 sario, 507. XXVII.
 Monialium monasterio quae reliquerit S. Cae-
 sarius, *ibid.*
 in Monasteria introducebantur mulieres ab ha-
 eticis, 518. XLVIII.
 in Monasteria quanta mala perpetravit Petrus
 haeticus, 518. XLIX.
 de Monasteriis & de ingredientibus in ipsa Ju-
 stiniani constitutio, 541. XVIII.
 Monasterium poenitentibus feminis aedificat Ju-
 stin. Imp. 535. XCIX. Dictum Poenitentia,
 535. CVII.
 ad Monasticam vitam non facile admittebantur
 eunuchi & imberbes, 527. LXII.
 Monastica instituta servata ab Episcopis in
 Episcopatu, 504. XXXIII.
 de Monastica vitae disciplina, 535. X.
 Monophysitae haeretici qui, 535. LXXXIX.
 Monothelitae haeretici qui, 535. LXXXIII.
 Montanus Episcopus Toletanus, vir doctus &
 sanctus, praesuit Concilio Toletano, 531. XV.
 Igne se ab infamia purgat, 531. XV. &
 seq. Ejus epistola ad Thuribium nobilem, qua
 ipsum laudat, 531. XIX.
 in Monumentum Domini Severianus ingredi non
 potuit, *ibid.*
 Mors Alarici quando, 507. XII.
 Mors Agapeti Papae, 536. LXIV.
 Mors Anastasii Imperatoris, 518. XIX.
 Mors Amalfridae Reginae, 527. LXXXIII.
 Mors Ariadnae Augusta, 515. XLVIII.
 Mors Amalfridae Reginae, 534. LXXI.
 Mors Galla viduae, 504. LXI.
 Mors Amalarici Regis Gothorum, 531. IX.
 Mors Joannis Machiotae Episc. Alexandrini, 516.
 XXXV.
 Mors Athalarici Regis Gothorum, 534. LXVII.
 Mors Macedonii & visiones, 515. L.
 Mors S. Brigitae Scotae Virginis, 521. XLI.
 Mors Symmachi Papae, 514. IV.
 Mors Clodomeri Regis, 526. XLVIII.
 Mors Timothei Episcopi Constantinopolit. 517.
 LVIII.
 Mors Crotildis Reginae uxoris Amalarici, 513. X.
 Mors omnibus hominibus a Deo constituta, 518.
 XXI.
 Mors Dionysii monachi, 527. LX.
 Mors Eleesbaan Regis Aethiopum, 525. XXX.
 Mors

- pulo frequentissima facta inhabitabilis, 522.
 LXVI.
 Narfes Perfa donatus est a Justiniano Quattuor-
 ra munere, 527. XLIX.
 Narfes Persamenius destruit templa deorum,
 530. XII.
 Navalis victoria de Turcis obtenta sub Pio Pa-
 pa V. 533. LX.
 Nazarii reliquiae missae in Sardiniam, 504. XLIII.
 Neapolis a Totila obsidetur & capitur, 543.
 II. XIV. A Belisario dura obsidione capta,
 537. I.
 Nebridius Episcopus, germanus Montani Episcopi
 Toletani & Justiniani Episcopi Valentiae,
 531. XVI.
 Nepotes qui habebant, fieri non poterant Episcopi,
 528. XIII.
 Neronianus lapis mirae viriditatis & splen-
 doris, 527. LXI.
 in Nestorianos exclamat populus Constantinopo-
 litanus, 518. VI.
 Nestoriani quatuor personas ponunt in Trini-
 tate, 519. LXXXIV.
 Nestoriani exultant de damnatione Eutychnianae
 haereticis, 520. LXVII. Quid Cyri egerint,
 520. LXIX. Eorum scelera, 520. LXIX. In
 eos quid rescripserit Iustinus Imp. 520. LXIX.
 Sunt affines Judaeis, 522. LXV. Asserunt
 Christum solum hominem, *ibid.* Zizania femi-
 nant, *ibid.* Arma captant ex victoria con-
 tra Eutychnianos, 533. V.
 Nestoriani erant monachi Acoemetae, 533. VI.
 Nestorianorum conatus, 533. XIII.
 Nestorius haeticus incarnationem Christi divi-
 dit, & duos Filios conatur asserere, Anathe-
 matizatur, 519. L. In eum commentarium
 scripsit Severinus Boetius, 522. II. Eum da-
 mnat Iustinianus Imp. 527. XXXIX. In igne
 inferni crematur, 534. XX. Anathematizatus
 in Concilio Ephesino, 533. XXIV.
 Nicaenum Concilium ponendum est in Diptychis
 sacris, 518. XXVI.
 Nicetas Episcopus Laodiceae, 513. XXIII.
 S. Nicetius promovetur in Episcopum Treve-
 rensem, 529. XIV. Non timebat vultum
 potentis, *ibid.* Reprehendit saepe Theodori-
 cum Regem *ibid.* Eum venerabatur magna
 honore Theodoricus Rex, 529. XV. Defensor
 iustitiae, *ibid.* Delinquentes libere reprehendit,
 529. XXIII. & seq. Sensit onus Episcopi-
 scale, 529. XVI. Valde laudatur a Venantio
 Fortunato, 529. XVII. Excommunicat
 homicidas & adulteros, 530. LII. Ejus vir-
 tutes praedicantur ab energumeno, 530. LIII.
 Ei parit tandem Theodobertus Rex, *ibid.*
 Energumenum signo Crucis liberat, *ibid.* E-
 jus censura Theodobertus correctus & emen-
 datus, 530. LIV. Interfuit Arvernensi Con-
 cilio, 541. XXXV. Gallias illustravit, *ibid.*
 Convertit ad meliorem frugem Theodobertum
 Regem, 545. II.
 pro Nicoftrato Episcopo in propriam sedem
 restituendo scripsit Hormisdas Papa in Orien-
 tem, 519. III. & seq.
 de Nisibitis scholis, 535. XCII.
 Nicopolitanus Episcopus communicat cum Apo-
 stolica Sede, 516. XXVII. Accersitur ab A-
 nastasio Imp. 516. XXXVI.
 Nobilium Francorum habitus, 514. XXXI.
 Nobiles Franchi quomodo incedant, *ibid.*
 Nomen magnum oritur ex magnis operibus,
 508. XIII.
 Nomen Episcoporum haeticorum e Diptychis
 expungebatur, 515. L.
 Nomen magnum & fama S. Caesarii Episcopi
 Arelatenis, 502. XIV.
 Nomen Anastasii damnatum, 518. XXIV.
 Nomen non fat est mutare nisi sequatur mo-
 rum correctio, 528. XXII.
 V v v v No-

N

- N Abathai idolorum cultores, 530. XII. Ad
 fidem conversi, *ibid.*
 Nagan civitas Christianam suscepit fidem, 522.
 XXIV. Eam obsidet Dunaan Rex, *ibid.* Ejus
 nobiles vinculis ardeantur, 522. XXXI. Po-
 Ann. Eccl. Tom. IX.

Nominis Acacii studiosissimi Constantinopolitani, 515. XLV.
 Nomen Christi in foribus Antiochiae inscribatur, 528. XXXII.
 Nominis tantum Catholicus Anastasius, 526. III.
 Nonnus signifer Origenistarum, 532. I. Zizania Origenistarum seminat, 532. XVII. Miserrime moritur, 532. XXVII.
 Notarius Ecclesiae Romanae Hilarus, 516. VIII. in Novatores insurgunt scripta antiquorum, 500. VI.
 Novatores profitentur Symbolum Apostolorum, 511. X.
 Novatores haeretici sequuntur vestigia antiquorum haeticorum, 518. XLIV. Quantum aberrent in Sanctorum reliquiarum cultu, 519. XCV. Eorum infania, quod Petrus & Paulus Apostoli non sint sepulti Romae, *ibid.* Audacius insurgunt in Pontificem Romanum, quam antiqui haeretici, 520. XVIII. In profanandis & demolendis Ecclesiis deteriores sunt barbaris, 522. VI. Eorum Principes deteriores sunt Principibus Arianis, 527. LXVI. Loquuntur prout saepe daemon locutus est, 529. XIII. Temere negant virtutem aequae benedictae, 537. XIII. Eorum Principes facilem, quia res Ecclesiasticas sibi usurpant, 541. XXXIX. Quidam jure consultus perstringitur de primatu Romanae Ecclesiae, 534. XXXIII. Patefecit imperitiam suam, 534. XXXIV. Quae objecerit in primatum Romanae Ecclesiae, 534. XXXVI. Confutatur, *ibid.* Perstringitur ab auctore, 534. XLVII. Quam insulse arguat ex styli diversitate, 534. XLII. Aegre ferunt laudes effusas Romanae Ecclesiae, 534. XLIV.
 Novellae plures Justiniani Imperatoris ex sacro canonum praescripto, 528. III.
 Noverca in alienum filium maligna, 526. XLIV.
 Novitas est explodenda, 519. LXXXIX.
 Novitatem in Ecclesia introducere voluit Leontius monachus, 519. LXXX.
 Novitates in Ecclesia causa sunt haesum, 519. LXXXI. Nisi ex Patrum consensu non sunt introducenda, *ibid.*
 in Novicensi Ecclesia aedificatur basilica, & ibi reliquiae collocantur, 526. L.
 Novus Orbis accrevit Ecclesiae Catholicae, 515. LIII.
 Numidia a Praesidibus gubernanda, 534. LIX.
 Numisma Anastasii Imp. 518. XX.
 Numisma Justiniani, & Theodorae, 527. III.
 Numisma Justiniani, & Athalarici Regis, 527. XXXVII.
 Numismata duo Justiniani, 527. LI.
 Numisma Theodati Regis, 534. LXXII.
 Numisma Justiniani, & Theodati Regis, 536. VIII.

Obedientia praestanda est Principibus in iis quae non sunt contra fidem, 507. VIII.
 Obedientiam praestare volunt Summo Pontifici Orientales, 512. L.
 Obedientia reddit lumen oculorum, 514. XXXIX.
 Obedientia praestanda superiori, 515. XXIV.
 Obedientia erga superiores commendatur, 525. XIV.
 Obitus Anastasii Imperatoris, 518. XIX.
 de Obitu Anastasii plures visiones, 518. XXII.
 Oblationes Ecclesiae a Principibus faciendae, 507. XX.
 Oblationes Justiniani ad Sanctum Petrum, 519. XXVI.

Oblationes Christianorum tantum recipi debent, & non haeticorum, 523. VIII.
 de Observantia monastica disciplinae, 535. XXX.
 Obsessio montis Badonici, 507. XXXII.
 Occasio diversa diversam assert certandi rationem, 535. VI.
 in Occidente dominantium Graecorum flagellum fuit Totilas Rex, 542. I.
 Occidentalibus Ecclesiis privilegium concessum a Justiniano, 535. XVI.
 Ocinus nobilis Franchus Regem Clotarium ad prandium invitat, 514. XXXIII. In ejus prandio deteguntur maleficia Signo Crucis, *ibid.*
 Occisio Romae in Circo, 509. II.
 Occulta cognoscuntur ab Equitio, 504. XI.
 Occulta vitia tandem deteguntur, 516. XXXVI.
 Odia claudenda sunt cum sepultis, 527. XXXIII.
 Oeconomii rationem reddant de rebus Ecclesiasticis ad se administratis, 528. XV.
 Oecumenicum nomen non convenit Episcopo Constantinopolitano, 528. XIV.
 Officium Laurentii Episcopi Mediolanensis commendatur, 502. XXV.
 Officia divina per se psallere debent clerici, 528. XIX.
 de Olla Vulcani quid fenserit prius Theodorici Rex, 526. XXXIX. In eam projectus est ipse Theodoricus, *ibid.*
 Olympius mittitur cum exercitu contra Eliam Episcopum, 513. IX. Condemnatur magna stultitia, 513. X.
 Onion templum Judaeorum a Vespasiano demoliri iustum est, 530. XIV.
 Onus Episcopale fenserunt sancti Episcopi, 529. XVI.
 Opera bona dant bonum nomen, 508. XIV.
 Opera & non tantum verba a Christianis requiruntur, 516. XV.
 Opera bona ad Deum sunt referenda, 521. VII.
 Opilio Senator legatus Theodosii Regis ad Justinianum Imp. 534. LXVII. Ad eum scribit Joannes Papa de fide, 534. XXIV.
 Oppressores Romanae Ecclesiae quales esse soleant, 526. XV.
 Orationes etiam fundendae pro Principibus haeticis, & qua de causa, 506. IV.
 Oratione Sanctorum pluvia descendit de caelo, 517. LXX.
 ad Orationem confugiendum in tribulationibus, *ibid.*
 Orationes a Deo exaudiuntur, 517. LXXXIII.
 Oratio pugnat contra inimicos, 514. XXXVII.
 Oratio multa obtinet, 519. LXIX. & *seq.*
 Orationes cum lacrymis saepe exaudiuntur, 523. XXV.
 Oratio Elesbaan a Deo exauditur, 523. XIX.
 Oratio praecedat quodlibet opus, *ibid.*
 Oratio Theodosii coenobiarchae, 526. XXIX.
 ad Orationem hortatio Theodosii, *ibid.*
 Oratio Zosimi viri sancti in clade Antiochena, 527. XIV.
 Orationibus Clementis Pont. Max. & Catholicorum multa videtur Ecclesia obtinuisse, 533. LX.
 Orationis tempore relinquendi sunt etiam Imperatores, 530. XXX.
 Oratione sedatur bellum inter fratres, 540. XXXII.
 Oratione liberatur miles ab hoste, 540. XLIV.
 Oratione & fide liberantur Armenenses a S. Gallo Episcopo, 541. XXXI.
 Oratio illustralis feminae ad martyrium ductae, 522. XLI.
 Oratio Arethae martyris ad martyrium hortantis, 522. L. & *seq.*
 Oratoria aedificare prohibita haeticis, 541. XXXII.
 Orbis novus accrevit Ecclesiae Catholicae, 515. LIII.
 Or-

Orbis terrarum totus ad limina Apostolorum, 500. V.
 de Ordinatione Episcoporum, & quomodo fit faciendae, 535. IX.
 Orientales Episcopi ab Acacio injuste deponantur, 512. LII.
 Orientales castigati peccato Acacii, *ibid.*
 ab Oriente recedit Thomas Auriga magni nominis, 509. V.
 Orientali Ecclesiae compatitur Symmachus Papa, 509. XXXVI.
 ad Orientales epistola Symmachi Papae, 514. XIV.
 Orientales Catholicos hortatur Symmachus, ut viriliter agant, 509. XXXVI.
 in Oriente magnum schisma, 512. XXXIV. In eo unde tot mala evenerint, 512. XLIV. In eo monstrum regnavit horrendum propter peccata populorum, *ibid.*
 Orientales saepe discissi & compaginati cum Romana Ecclesia, 512. XLV. Idem quare sub barbarorum jugo gravissimo, *ibid.* Litteris Symmachum interpellant, *ibid.* Eorum epistola ad Symmachum Papam pro reconciliatione cum Romana Ecclesia, *ibid.* Constitunt Romanum Pontificem tenere cathedram Petri, 512. XLIX. Cognoscunt Romanum Pontificem Pastorem totius Ecclesiae, 512. L. Auxilium a Summo Pontifice obnixè postulant, 512. LV. Constituntur se esse in ingenti calamitate, 512. LVII. Eorum fidei professio & confessio, 512. LX.
 Orientalium monachorum pugnae pro fide, & victoria, 513. XV.
 ad Orientales ex more scripsit Hormisda Papa, 514. XIV.
 Orientalibus capitula servanda praescripta ab Hormisda Papa, 515. XXXVI.
 Orientalis Ecclesiae miserandus status, 516. XLI.
 Orientales plures Ecclesiae venerunt ad communicationem Apostolicae Sedis, 516. XXVII.
 ad Orientales prima Hormisdæ legatio, 516. XLIII.
 ad Orientales Episcopos epistola Hormisdæ Papae, 517. XIII.
 ad Orientales secunda Hormisdæ Papae legatio, 517. XV.
 ad Orientales Episcopos Orthodoxos alia Hormisdæ epistola, 517. XXI.
 Orientalis Ecclesiae privilegia a Sede Apostolica manarunt, 517. XLIII.
 Orientales & volebant communicare cum Sede Apostolica, & persequebantur communicantes, 517. XLV.
 in Oriente omnia fluctuabant, 516. LXV.
 in Orientem legationem mittit Theodoricus Rex, 516. LXVII.
 in Oriente magna lis pro Chalcedonensi Concilio, 515. XXVIII.
 in Oriente fides imminuta, 515. LIII.
 in Oriente magna haeticorum persecutio, 517. LI.
 Orientis concordia cum Occidente, 518. I.
 Orientales iusta facientes in quibus defecerint, 518. XXXI.
 in Orientalium causa Concilium Romae congregatum ab Hormisda, 518. LXXII.
 Orientalis Ecclesia ab Occidentali defecerat, 518. LXXXIII.
 Orientalium Ecclesiarum caput Constantinopolitana Ecclesia dicta a Graecis, 534. XXXI.
 Orientalis Ecclesia communionem celebravit cum Occidentali in die Paschatis, 519. LVI.
 Orientalis & Occidentalis Ecclesiae concordia in Concilio Florentino, pag. 661. XIV.
 Orientales Episcopi Ecclesiae pacem quaerunt, 518. LXX.
 Orientales Imperatores ab Episcopo Constantinopolitano coronabantur, 519. LX.
 Ann. Eccl. Tom. IX.

Orientales petunt ab Hormisda ne delectantur nomina aliquorum Episcoporum, 520. XXXVI.
 Orientales legati Roma recedunt, 521. V.
 Orientalium rerum status, 530. XI.
 Orientalium epistola ad Agapetum Papam, 536. XXXIII. Rogant Agapetum, ut eos ab haeticis liberet, 536. XXXVII.
 in Oriente fides in pristino majestatis suae throno collocatur, 518. XXXVI. In eo quot Synodi fuerint ignoratur, 518. XXXVII.
 in Oriente collapsus est monachismus, & instauratus in Occidente, 529. XI.
 in Oriente quanta mala propter scelera & peccata, 539. X.
 in Orientem immissa pestis per angelos malos, 544. XVII.
 in Oriente erratum a Justiniano de die Paschatis, 545. XVI.
 Origenes in inferno comburitur, 523. XX. Eum detestatur S. Theodosius, 523. XXI. Eius error male defensus auctoritate Gregorii, 523. XIV. Eius scripta primo damnata, & post trecentos annos ejus nomen redditum execrabile, 523. XXIX. Eius damnationem procurant monachi Palaestini, 538. XXXIX. In ejus causa judicium, 538. XXXI. In eum sententia lata a Menna Episcopo Constantinopolitano Pelagio S. R. E. diacono, 538. XXXII. Eum defendentes Aethiopes dealbant, 538. XXXIII. In eum constitutio Justiniani Imp. 538. XXXIV. Damnatus est mortuus, qui fuerat damnatus vivens, 538. XXIX. Eius damnatio scripta Constantinopoli, *ibid.* A multis subscripta, *ibid.* Tradidit ea, quae sentiunt Pagani, Manichaei, Arianis, 538. XXXV. & *seq.* Eius blasphemiae & infaniae in Sanctissimam Trinitatem, & de anima, 538. XXXVI. & *seq.* Plura e Platonis schola desumpsit, & a Manichaeis, 538. XXXVIII. Eius blasphemiae de praesentia animarum, 538. XXXIX. Eius dementia redarguitur, 538. XL. Eius error de anima praesistente reprobatur ex sententia Patrum, & ex divina Scriptura, 538. XLIII. & *seq.* Arguitur ex parabola de Lazaro & Epulone, 538. XLIX. In eum insurgunt Petrus martyr, Athanasius, Basilus, Gregorius Nyssenus, 538. LI. & *seq.* Ex absurdis ad absurda se confert, 538. LVIII. Eum anathematizavit Anastasius Papa, 538. LX. In eum Theophilus Episcopus Alexandrinus, 538. LIX. Et Cyrillus Alexandrinus, 538. LXI. Minime doctor Ecclesiae, 538. LX. In eum testimonium ex Synodali epistola Episcoporum Aegypti, & Alexandriae, 538. LXIII. Habuit nudam dignitatem presbyteri 538. LXII. Eum evulsit e medio pulchrae fegetis Heraclae Episcopus, *ibid.* Judae comparatur, *ibid.* In Palaestina navigavit, & moratus est in metropoli Caesariensis, *ibid.* Eius infania quod anima de caelo deciderit & de ejus praesistentia, 538. LXIV. & *seq.* Eius amentia, quod caelestia corpora sint animata, 538. LXV. Redarguitur a S. Basilio, 538. LXVI. Expulsus a Dei gratia, & a sancta Dei Ecclesia, 538. LXIX. In ipso martyrii articulo Christum abnegavit, 538. LXVII. Adoravit multitudinem deorum a Paganis cultam, *ibid.* De ejus apostasia, 538. LXVIII. Sensit quod damnati aliquando sint salvandi, 538. LXIX. Redarguitur ex S. Gregorii Theologi sententia, 538. LXXXI. & *seq.* Reprehenditur a S. Joanne Chrysostomo, 538. LXXXII. & *seq.* Eum debent anathematizare, qui ordinandi sunt Episcopi, 538. LXXXVI. Eius blasphemiae de voluntate Dei, 538. LXXXIX. In eum anathematismi, 538. LXXXII. In eum & alios anathema, qui asserunt animam Christi praesistere ante incarnationem, 538. LXXXIII. In eum quoties sit anathema re-

petitum, *ibid.* Ejus blasphemiam, Christum crucifixum iri in futuro saeculo pro demonibus, *ibid.* In eum anathema, & qui ejus doctrinam tueri praesumunt, *ibid.* Ejus errores collecti sunt a S. Hieronymo, 538. LXXXIII. Origo beneficiorum quando, 502. XXXVI. Originem nemo odit, qui non detestatur sobolem, 516. LIII. Origenista heretici expulsi a S. Saba, 530. XXXI. In eos insurgit S. Saba, 530. XXIX. Rursus insurgunt, mortuo S. Saba, 532. VIII. Saepè damnati atque praecisi, saepè tamen germinant, 532. IX. In eos certant Dionysius, Epiphanius, Hieronymus, & alii, *ibid.* De his praedictio Joannis, 532. X. Eorum significatio Nonnus Palaestinus, 532. XI. Expelluntur ab Agapeto Praefecto Laurae, 532. XII. In eos labores S. Quiriaci, 532. XIII. Eorum errores, 532. XV. Eorum turba in monachos S. Sabae, 532. XXII. Denfis tenebris teguntur, 532. XXIII. Decipiunt Petrum Episcopum Hierosolymitanum, 532. XXIV. Eorum furor in monachos S. Sabae, 532. XXV. Eorum conatus quanto tempore duraverit, 532. XXIX. Eorum hostes SS. Theodoretus & Sabas, 538. XXX. Ornamenta Ecclesiae ab Hormisda Papa collata, 523. IX. Ornatus & habitus nobilium Francorum, 514. XXXI. in Orontem fluvium se demerserunt duae feminae, ne paterentur quid indecens a Persis, 540. XXXIX. Orontius Episcopus Africanus, 519. CXII. Orthodoxi ab haereticis afflictati, 517. LI. Orthodoxos aulicos persequitur Anastasius Imp. 518. XIII. Ostrogothi invadunt Romam, 500. VI. Othomanus Jureconsultus haereticus perstringitur de primatu Romanae Ecclesiae, 534. XXXI. Quae objecerit in primatum Romanae Ecclesiae, 534. XXXVI. Ejus mendacia confutantur, 534. XXXVII. Oves curant pastores, 512. LV. Oves Christi a pastoribus curandae, 516. LXVIII.

P

Pagano deterior quanto fit malus Christianus, 503. XXVII. Pagani omni magistratu & dignitate privantur a Justino Imperatore, 523. XIII. Eorum infanias secutus est Origenes, 538. XXXVII. Palaestinae Dux Severianus ad fidem convertitur, 523. XXI. Palaestinam incurfat Alamundarus Rex Saraceno- rum, 509. VII. in Palaestinae magnae clades & afflictiones, 517. LXVIII. in Palaestina crudelia facta Samaritanorum, 530. XV. in Palaestinos calumniae ad Justinianum delatae, *ibid.* Palaestini legatos mittunt ad Justinianum, *ibid.* pro Palaestinis exorat S. Sabas, 530. XXVII. Palaestinam tributis exonerat Justinianus, 530. XXXVII. Palaestini Monachi agunt ut damnetur Origenes, 538. XXIX. Palentinum Concilium celebratum sub Montano Episcopo, 531. XVIII. Palmariis Synodus ubi celebrata, 502. I. Unde dicta, 502. II. Ejus Acta, 502. IV. Palmatia Senatoria clarissima femina, 519. XXXI. Ad eam scribit Hormisda Papa, *ibid.*

in Palmariam insulam deportatus Silverius Papa, 538. XIII. 540. II. Pannonia sub Prima Justiniana, 535. LVI. S. Pantaleomonis martyris templum renovatum a Justiniano Imp. 530. XL. Papae nomen praeposendum est caeteris Episcopis, 518. XX. Papa non visitatur, 500. III. Nullum nisi Deum judicem habet, 500. VII. Eum venerantur etiam barbari Gothi alienigenae haeretici Arianiani, 501. II. Sanctissimus praedicatus & quare, 503. VI. Eo aegrotante, luget Ecclesia 503. XVI. Ejus mortem exoptare quam malum sit, *ibid.* Quam sublimior Imperatore, 503. XXIV. Concedit auctoritatem praedicandi Evangelium, 504. XVII. Succurrit Episcopis egenis, 504. XXII. Confirmat facta ab Episcopis, 508. XXVII. Ab eo qui discedit a Deo punitur, 512. LXI. Tenet cathedram Petri, 512. XLIX. Totius Ecclesiae caput, 512. LVIII. Ab eo auxilium postulant Orientales, 512. LV. Ejus pedes venerantur Episcopi 512. LVII. Eum quantum fideles venerari debent, *ibid.* Ei credita membra Ecclesiae, 515. IX. Est pater Imperatorum, 515. XXX. & *seq.* Ei in omnibus obediendum, 515. XXVII. Fungitur legatione Christi, 516. XVIII. Ei tituli dati ab Episcopis, 516. XX. Ad ejus communionem venerunt plures Ecclesiae Orientales, 516. XXVII. Princeps Episcoporum, 516. XLIV. Et Pater Patrum, 516. XLVI. Ejus litterae in Ecclesia legebantur, 516. LIV. Ejus cura erga omnes, 517. IV. Ad eum mittebatur professio fidei ab Orientalibus, 517. XXX. Cum eo communicare demonstrat quem libet esse Catholicum, 517. XXXIX. Reprehendit Episcopos cum haereticis communicantes, 517. XLI. Ab eo privilegia Episcoporum 517. XLIII. Ejus litterae publice assignandae in ditionibus Principum etiam ipsis Inconsultis, 517. XLV. Est Patriarcha totius Ecclesiae, 517. LIV. Solus irritat & confirmat omnia ab aliis facta, 518. XXXII. Et solvit & ligat, 518. XXXIX. Eum venerantur Imperatores, ut parentem, 518. LXVII. Sequitur vestigia praedecessorum, 518. XXXVIII. Ejus auctoritas supra decreta Synodalia, & omnibus Catholicis praescribit certam formam, 519. IV. & *seq.* Ejus solertia in rebus agendis, 519. XXVII. Eum venerantur Principes, 519. XXXVI. Eum quantum venerantur Episcopi, 519. XXXIX. Ei congratulati sunt Episcopi de inita pace 519. LXIII. Est pater patrum, 519. LXIV. Universalis Ecclesiae Episcopus dicitur, 519. LXVI. Angelus appellatur, 519. XCVI. Quod definit, illud Catholicum esse credendum est, 519. XCVIII. Est caput Ecclesiae, 519. LXIII. Ab eo Episcopi accipiant doctrinam, 519. CXXXVI. Ad eum sunt referendae quaestiones de fide, 520. II. Ad eum legatos mittebant Episcopi electi, 520. IX. Cum eo qui non communicat, non potest dici Catholicus, 520. VIII. Ad eum mittuntur comprobandi libri interpretationum divinae Scripturae, 520. XIV. Ejus filii dicuntur Imperatores, 520. XXXV. Ad eum munera mittebant Episcopi, 520. LI. Non potest contra veritatem, sed pro veritate, 521. II. Curat, ne Ecclesia polluat quavis macula haereticorum, 521. XIV. Principes erudit, ubi opus est, *ibid.* Assidet Petro tenenti clavum Ecclesiae, 521. XXV. Ejus robur inconcussum 521. XXVI. Quanta polleat auctoritate super omnes, 521. XXVII. Ne minimum quid desinat a veritate ob gratiam Imperatorum vel Regum, 521. XXXIV. Ad eum spectat haereticos inquirere, 523. V. Ad eum pertinet errantes Episcopos corrigere, 523. VI. Ei summa reverentia est exhibenda, 525. III. Eum

Eum Imperator in terram pronus veneratur, 525. VI. Ejus electio ad Clerum spectat, 526. XXIV. Ejus electionem Arianii duo Principes sibi usurparunt, 526. XXII. & *seq.* Ejus electionem Orientales Imperatores sibi arrogarunt, 526. XXIV. In ejus electione aut confirmatione ne se immisceant Principes; alioquin a Deo puniuntur, 526. XXIV. & *seq.* Non debet sibi eligere successorem, 531. II. & *seq.* Cum ejus consilio omnia faciant Episcopi, 531. VIII. Ei subiciendi sunt omnes sacerdotes orbis terrarum, 533. XII. Eum sequuntur omnes sacerdotes, & Archimandrita, 531. IV. Ejus judicio & sententia correcti sunt saepe haeretici, *ibid.* Interdum ex causa ea concedit, quae alias negavit, 531. XXVI. & *seq.* Ut bonus pastor cum anima pascit & corpus, 534. IV. Ejus discipuli sunt Praefecti provinciarum, 534. V. Ejus litterae publice in Ecclesia legebantur, 534. XXII. Ei quantum deferat concilium Carthaginense, 535. XXII. & *seq.* Ad eum noviter electum mittebant Principes fidei confessionem, 535. XXIX. Non destruit canones, 535. L. Ad eum spectat de lapsis decernere, 535. LIV. Ejus majestas non ex divitiis, sed ex Apostolica auctoritate, 536. XII. Definit sine Concilio, 536. XXII. Ei libellum fidei statim offerebant Episcopi electi, 536. XXVI. Ejus auctoritas tunc magis nitet quando est oppressa, 536. III. Potest praeveneri falsa surreptione, sed Deus succurrit ne labatur, 536. LXIX. Ei obediunt Episcopi, 536. LXXXV. Est caput omnium Ecclesiarum, & illi sunt reservata omnia majora negotia, 538. XXVII. Ejus potestas nitet etiam in vinculis, & in tribulationibus, 539. IV. Appellatur Pater summus, 539. VI. Eum non desinit Deus, licet sit malus, 540. X. Ad eum recurrant Metropolitanus, 545. XV. ex Parabola de Lazaro & Epulone arguitur Origenes, 538. XLIX. Parentes boni bonos signunt filios, 517. LI. de Paschali die idem omnium consensus, 519. CXLII. Paschalis cyclus Dionysii Monachi, 527. LXXII. Pascha ab omnibus servandum, eodem tempore statuit Concilium Aurelianense 545. XVII. in Paschatis die celebrata unitas inter Orientales & Occidentales, 519. LVI. in Paschate multi baptizabantur, 519. CXXXVII. de Paschatis tempore edictum Justiniani, quo erravit, 545. XVI. Pastor bonus cum anima pascit & corpus, 534. IV. Pataram venit Silverius Papa, 538. XIII. Ejus Episcopus loquitur cum Justiniano Imp. pro Silverio Papa, 538. XII. & *seq.* Pater Imperatoris dicitur Summus Pontifex, 515. XXVI. Pater Patrum dicitur Papa, 516. XLIV. S. Paternus Episcopus Abrigenis, 514. XXXIX. Colitur a Regibus Francorum *ibid.* Ei inobediens Crescentius fit caecus, *ibid.* Paternus Tomitanae civitatis Antistes, 519. LXXXVII. Accusatur a monachis Scythiae, *ibid.* Paternus unus ex Synodo Constantinopolitana, 520. XLI. Patres facti elucidarunt fidei doctrinam, 521. XVI. Patres demonstrant errorem Origenis de anima praexistente, 538. XLIII. Patres offerant filios sanctis educandos, 523. XI. Patientia in injuriis perutilis, 507. VIII. Patientia magna Juliani Episcopi, 513. V. Patientia postulanda est in hac vita, 529. III. Patriarcha interdum dicitur Episcopi, 508. XXIX. Patriarcharum haereticorum memoria damnatur, 519. LIII.

Patriarchae dicitur sunt aliquando Archiepiscopi, 533. XXXVII. ad Patricium aulicum Justini Imp. scribit Hormisda Papa, 519. XXVIII. Patritius Dux exercitus Romanorum fugatur, 503. XXXII. Patritius vir clarissimus mittitur ad Hormisdam Papam ab Anastasio Imp. 514. XVIII. Paulae clarissimae feminae epitaphium in Hispania, 544. XV. Paulinus defensor Romanae Ecclesiae mittitur Constantinopolim, 519. LXXXI. Paulinus vir Consularis a Boetio liberatur, 520. XII. Paulinus ex nobili Deciorum familia factus Consul, 534. III. Paulini Junioris Consulatus, 540. I. S. Pauli confessio ornata gemmis pretiosis, 526. VIII. in Pauli Apostoli epistolas commentarium mittitur ad Papam comprobandum, 520. XIV. Paulus presbyter electus Episcopus Antiochenus, 519. LXXXIX. Ab Imperatore laudatur, 519. LXXXVI. Restitit Severo, *ibid.* Moribus labefactus apparuit, 521. XXXVI. In eum multae querelae & libelli dati sunt Apostolicae Sedis legatis *ibid.* Sponte se abdicat, *ibid.* Ejus crimina fuerunt enormia, 521. XXXVIII. In eum Dei vindicta, *ibid.* Hominum sententiam evitavit, sed Dei judicium non effugit, *ibid.* Quanto tempore sederit, *ibid.* Paulus satelles Vitaliani occiditur, 520. I. Pauli Praefecti, Laurae simplicitate abutuntur haeretici, 522. II. Paulus Abbas Tabennensium creatur Episcopus Alexandrinus, 536. CXVI. A monachis spreus venit Constantinopolim, ut pro se ageret apud Justinianum, *ibid.* Exulare cogitur, 537. XIV. Damnatur, *ibid.* Pauli Episcopi Nagrae corpus effoditur & comburitur ab impio Dunaan, 522. XXXI. Pauperibus succurrendum ab omnibus, 508. XXIV. Pauperibus succurrendum est a superioribus, 504. XLI. pro Pauperibus rogandi sunt Reges, 514. XXXVI. pro Pauperibus aegrotis hospitium constructum, a Justin. Imp. 530. XL. Pauperibus succurrere debent Principes, 525. XVII. Pauperibus succurrant Episcopi, 534. VIII. Pauperibus erogentur Ecclesiae facultates, *ibid.* Pauperum cura Romano Pontifici incumbit, 535. CX. Pax in Ecclesia quantum expetenda, 502. XVI. Pax non datur infidelibus, 517. XX. Pax tandem venit inter Orientem & Occidentem, 511. XXI. Pacis conditiones offeruntur ab Anastasio Imperatore Vitaliano, 514. XLI. Pax quam bona & utilis Ecclesiae, 515. VIII. Pacis bona quam multa, 515. XIV. Pacem quaerentes quae fervare debeant, 515. XXII. Pacis fructus quam boni sint, 515. XLIII. ad Pacem veram hortatur Hormisda Papa Anastasium Imperatorem, 516. XV. Pax Ecclesiae quaeritur a Justino Imperatore, & ab Orientalibus Episcopis, 518. LXX. de pace plura inter Orientalem & Occidentalem Ecclesiam, 518. LXXV. ad Pacem omnes hortatur Hormisda Papa, 519. X. Pacem qui exoptat, professionem Catholicam non recuset, 519. XXV. Pax inter Orientales & Occidentales facta est in die Paschatis, 519. LVI. De ea inita gaudium 519. LXI. Magnum gaudium affert, 519. LXII. Pro

- Pro ea Deo gratia reddita, 519. LXXII. Ibi esse solent frequenter ubi sunt Principes, 520. XLVI.
- Pax incassum ab eo recipitur, qui contemnit pacis præcepta complere, 520. LXVI.
- Pax firmatur a Justiniano Imp. cum Persis, 532. II.
- Pax inter Justinianum Imp. & Athalaricum Regem, sine præjudicio Catholicæ fidei, 527. XXXVII.
- Peccata populorum causa sunt ut Deus regnare faciat hypocritas, 512. XLIV.
- Peccata inemendata crescunt, 517. VIII.
- a Peccatis multa mala oriuntur, 539. X. & seqq.
- a Peccatis purgat Orbem Justinianus, 535. XCIX.
- Peccatores caveant ne incipiant labi, 521. IV.
- Peccatores nunquam sunt spernendi, 537. XVI.
- de Pecunia in consecratione solvenda, 533. XXXVI.
- Pecuniam appetunt Reges, 544. IV. & seq.
- Pecunia contemnitur a servis Dei, 530. XXVII.
- Pelagius Episcopus Azanitanus, 518. XIII.
- Pelagius Diaconus S. R. E. legatus Agapeti Papæ, 535. LIV. Ad eum scribit Ferrandus, an liceat aliquem condemnare post mortem, 529. IX. Fuit legatus Apostolicus in Concilio Constantinop. sub Menna, 536. LXXXIII. Apocryphus trium Romanorum Pontificum, 536. CXVI. Lazam profectus ad deponendum Paulum Alexandrinum, 537. XIV. Interpellatur a monachis Palæstinis adversus Origenistas, 538. XXIX. Cum Menna sententiam fert in Origenem, 538. III.
- Pelagianos sapienter expugnat Fulgentius, 522. XI.
- Penuria ingens post Sanctorum discessum, 513. XXXIII.
- Penuriam extremam patiuntur monachi, 523. XXII.
- Percussor maxillæ Domini nostri Jesu Christi quomodo sit in inferno, 513. XX.
- Peregrinus Episcopus Misenatis Ecclesiæ, 517. I. Legatus Hormisdæ Papæ ad Anastasium Imp. 517. III. Scribit ad eum Hormisdæ Papa, 517. XXXIV.
- Peripatetici nimium studiosi Aristotelis, 510. II.
- Periuri ac simulators sunt hæretici, 514. XL.
- Peroratio auctoris cum gratiarum actione, pag. 208.
- in Perjuros vindicta S. Polyeucti martyris, 527. LVIII.
- Perfarum Rex scribit ad Justinianum Imperatorem de Lazorum Rege, 522. XIX.
- Perfæ & Romani facti sunt inimici, *ibid.* Bellum excitarunt contra Lazos ad fidem convertos, 522. XX. & seq.
- Perfæ cadavera mortuorum proiciunt canibus & avibus, 522. XXI.
- Perfarum Rex rogatur a Dunaan, ut Christianos perdat, *ibid.* Cum Persis pacem firmat Justinianus, 532. II.
- Perfarum Rex mittit exercitum in Imperium Rom. 543. XV. Ejus tertia expeditio in Romanos, 544. III.
- Perficum bellum inchoatum a Justin. Imp. 527. XLV.
- de Perficis rebus sollicitudo Justiniani quibus ostensa signis, 527. L.
- in Perfico bello auxiliatus est Justiniano Imperatori Erulorum Rex, 527. LII.
- in Perfide Manichæi omnes occiduntur, 523. XV.
- Persecutio alia Africanæ Ecclesiæ, 504. XXIII.
- Persecutio Arianorum, 504. XXIII.
- Persecutio utilis, 517. XXI.
- ex Persecutione utilitates plurimæ, 517. XXX.
- Persecutio Trajamundi Regis in Africa, 504. XXIII.
- Persecutio dirissima contra Joannem Episcopum Nicopolitanum, 517. XXXIII.
- Persecutio ab hæreticis illata in Orthodoxos, 517. LI.
- Persecutio Anastasii Imp. in Aulicos Orthodoxos, 518. XIII.
- Persecutiones Catholicorum multæ, 511. XIX.
- Persecutio Dunaan Regis in Christianos, 522. XXXI. & seq.
- Perseverantia necessaria in fide, 516. XXVI.
- Perseverantia quam necessaria, 516. LXVI.
- Perseverantia in omnibus commendatur, 517. XXXV.
- Personæ nomine abutuntur hæretici, 519. CVIII.
- Pertinaces sunt coercendi legibus saculi, 536. CXII.
- Pestis dira Italiam vexat, 539. XV.
- Pestis missa in Orientem per angelos malos, 544. VII. Ejus effectus mirandi, 544. VIII. Ad annos plurimos propagata, & totum ferme terrarum orbem occupavit, 544. XI. Ab ea liberantur Constantinopolitani intercessione beata Mariæ virginis, 544. X.
- Petitio Sabæ ab Anastasio Imp. 512. XV. in Petram insaniens Theodoricus pessumavit, 523. II.
- Petrus & Paulus hæretici qui, 535. LXXXIV. in Petri sacratissima Sede sedet Summus Pontifex, 515. X.
- S. Petrus apparuit S. Gallæ, 504. LXI. ad Petri basilicam confugit Symmachus Papa, 502. XII.
- Petrus Altinæ Episcopus Romam mittitur visitator a Theodorico Rege, 500. III. Ei præcipitur ut visitet limina Apostolorum, *ibid.* A Synodo damnatur 500. II.
- Petrus Episcopus Ravennas ad Concilium Romanum se confert, 502. III. A consuetudine Symmachii Papæ abstinet, & qua de causa, 502. V.
- Petrus & solvit & ligat, 518. XXXIX. Ad eum oblationes mittit Justinianus comes, 519. XXI.
- Petrus Episcopus Damasci, 513. II.
- SS. Petro & Paulo Justinianus Ecclesiam construxit, 519. XXVII.
- S. Petro tenenti clavum assidet Papa, 521. XXV.
- S. Petri basilicæ obtulit pulcherrima munera Justinus Imp. 523. VII.
- S. Petro consecrabantur primitiæ Imperii, 518. LXVII. Ei obtulit munera Theodoricus Rex Italiæ, 523. VII. & seq. Ei munera offert Justinianus Imp. 533. XVIII.
- ante S. Petri atrium affixum edictum Athalarici Regis contra Simoniacos, 533. XLI.
- S. Petri confessiones universitas appetit videre, 534. V.
- S. Petrus & Paulus patroni Urbis, 534. LXX. sub S. Petri protectione murus Romæ, 538. II.
- S. Petrus cæteris Apostolis præminet, & est caput omnium Apostolorum, 538. XXVII.
- S. Petri successorem non destituit Deus, licet sit malus, 540. X.
- S. Petro pulchra dona offert Belisarius, 545. X.
- Petrus intrusus in Ecclesiam Apameæ, 518. XLVI. Ejus scelera & turpitudines innumeræ, 518. XLVII. In monasteria quæ scelera perpetravit, 518. XLIX. Interfici jubebat monachos Orthodoxos, *ibid.*
- Petrus Alexandrinus Origenista detegitur, & a conventu monachorum expellitur, 532. XVII.
- Petrus alius Origenista expulsus, *ibid.*
- Petrus Antiochenus hæreticus, 536. XXI.
- Petrus Notarius S. Romanæ Ecclesiæ, 519. XXXIV.
- Petrus Sacerdos insignis legatus ad Justinianum missus a Theodato, & a Gudelina, 534. LXXI.

Pe.

- Pœnitentibus feminis monasterium ædificat Justinianus, 535. XCIX. Dictum Pœnitentia, 535. CVII.
- Pollio subdiaconus missus ad Hormisdam Papam a legatis, 519. LVII.
- S. Polyeuctus martyr colitur Constantinopoli magna veneratione, 527. LVII. In perjuros est ultor, & quid ipsis venientibus ad ejus templum accidat, 527. LVIII. Ejus camera a Juliana auro tecta, *ibid.*
- Pompejus V. C. scribit ad Hormisdam Papam, 519. LXVI. Congratulatur Hormisdæ de pace, *ibidem.* Ad eum scribit Hormisdæ Papa, 519. LXXVII. Occurrit legatis Papæ, 519. XLIV.
- Pompeii theatrum reparatur a Theodorico Rege, 526. XXXI.
- Pompejus nepos Anastasii Imp. conjurat in ipsum propter regnum, 531. XX. Pœnas luit, *ibid.*
- Ponti Ecclesia non vult expungi nomina suorum Episcoporum, 520. XLVII.
- in Pontiam insulam missus est in exilium Silverius Papa, 538. VII.
- Pontifex Romanus. *Vide*, Papa.
- Populus Constantinopolitanus fidei ardore resistit Imperatori, 511. V. & seq. Propter fidem incendium excitat, 511. XIV. Addictus Acacio, 515. XLV.
- Populi Orientales a fide defecerunt, 515. LIII.
- Populi novi Orbis ad fidem conversi, *ibid.*
- Populum Constantinopolitanum hortatur Hormisdæ Papa, 517. XXVIII.
- Populorum peccata causa sunt, ut Deus Hypocritas regnare faciat, 512. XLIV.
- Populus interdum acquiescendum est, 518. XIV.
- Populus universus pro arbitrio movetur a Clericis, 519. XXII.
- Possessor Episcopus Occidentalis, 517. XXVI. Factus extorris ab Arianis, *ibid.* Ad eum Hormisdæ Papæ epistola, *ibid.*
- Possessor Episcopus Africanus, 520. XI. Ad Hormisdam Papam scribit, 520. XII.
- Potentes si convertantur magna Christo gloria, 505. III.
- Potentes ne se erigant contra clericos, 541. XXXVIII.
- Potentate Dei blasphemia Origenis, 538. LXX VIII.
- Præcepta Ecclesiæ qui contemnit a Deo contemnitur, 512. XLIV.
- Prædicatio quam utilis in Ecclesia, 506. V.
- Prædicatio diebus dominicis perutilis, *ibid.*
- ad Prædicationem cogendi populi, 506. VIII.
- Prædicator Evangelii aut a Deo missus, aut a superioribus, 504. XVI.
- Prædicatores sequuntur signa, 504. XXII.
- Prædicatio sit eadem, ubi una est forma veritatis, 521. XVII.
- Prædicatio in Ecclesia quam utilis, 534. IX.
- Prædictio S. Cypriani de liberatione Africa, 532. V.
- de præexistencia Animæ error Origenis, 538. XXXIX. XL.
- ad Præfectos civitatum scribit Hormisdæ Papa, pro legatis Apostolicis, 519. XXX.
- Præfecti provinciarum discipuli sunt Pontificum 534. V. Quid agere debeant, 534. VI.
- Præfecti Cappadoces infamati, 529. XXVIII.
- Præfectorum emendatione Reipublicæ bene consultum, 535. XI.
- Præfectorum inspectores Episcopi constituuntur, 535. XIII.
- Præfecti provinciarum præsentent juramentum Metropolitanis, 535. XIV. Quale juramentum præstare debeant, *ibid.*
- Præfectura Prætoriana constituitur in Africa, 534. LIX.
- pro Præfectura nihil solvendum statuit Justinianus, 535. XI.
- Prælati a subditis diligendus, 502. X.
- Petrus Episcopus legatus ad Joannem Papam, 535. XXI.
- Petrus legatus Justiniani ad Theodatum Regem 536. II. Cum eo tractat conditiones pacis Theodatus Rex, *ibid.* Ter legatus a Justiniano ad Theodatum, 536. V.
- Petro & Tomaci præcipit Cassiodorus, ut vasa sacra Ecclesiæ restituant, 536. X.
- Petrus hæreticus damnatur ab Agapeto Papa, 536. XXI.
- Petrus Episcopus Hierosolymitanus decipitur ab Origenista, 532. XXIV. Ad eum scribit Agapetus Papa, 536. XXVII. Præsit Concilio, 536. CXIV. Ad eum epistola Mennæ Constantinopolitani Episcopi, 536. XCIV. Mittitur, ut auferat pallium Paulo Alexandrino, 537. XV.
- Petrus Apostolicæ Sedis Notarius, 536. LXXXIII. in Petrum & cæteros hæreticos exclamat Synodus Constantinopolitana 536. LXXXIV. In eum & socios sententia Mennæ & Synodi Constantinopolitanæ, 536. XC.
- Petri martyris testimonium adversus Origenem de animæ præexistencia, 538. LI.
- in Petrum Apameum anathema Vigilii Papæ, 540. XVIII.
- ad Petrum Præfectum Prætorii multas constitutiones mittit Justinianus Imp. 541. XVIII.
- Phantasmata dicti sunt aliqui hæretici, 519. CXLVII.
- Phare civitas, regia Dunaan, capta ab Elesban Rege Æthiopia, 523. XXIII.
- Phatuarsa filius Regis Persarum a Manichæis seductus, 523. XIV.
- Philippus Episcopus Photicensis, 516. XLVIII.
- Philoxenus Episcopus Hieropolitanus iniquus, 512. XXXI.
- Phocas Magister militum unus ex Decemviris, 529. XXIII.
- in Picientibus quinquaginta millia hominum præinedia interierunt 539. XV.
- Pictorum licentia religioni subiecta, 516. XIII.
- Pictura insignis de duobus victoriis Justiniani per Belisarium obtentis, 541. V.
- Pietas nundinaria est penes Principes hæreticos, 516. III.
- Pietas in bello quantum possit, 522. VIII.
- Pietas ab hæreticis simulatur, 536. XLVIII.
- Pietas Regis Æthiopia in expeditione paranda contra Homeritas, *ibid.*
- Pinta Episcopus Arianus, 504. LII. In eum scribit S. Fulgentius, *ibid.*
- sub Pio Papa quinto Christianorum victoria navalis, 533. LX.
- Pistus diaconus Ecclesiæ Thelmiffensis, 541. XVI.
- S. Placidus offertur S. Benedicto a Tertullo patre viro clarissimo, 523. XI. Factus martyr in Sicilia a pyratibus, 541. XXVII. In ejus Actis inveniuntur aliqua commentitia, *ibid.*
- Plato Episcopus Gratianopolitanus, 518. XIII.
- Plato philosophus dilatavit insaniam Paganorum, 538. XXXVIII. Ex ejus schola Origenes plura, *ibid.*
- Pluvia descendit de cælo sanctorum oratione, 517. LXXXI.
- Pœna damnatorum, & gloria beatorum sempiterna, 538. LXX.
- Pœnitentia cujusdam sancti monachi per quadragintaquinque annos in turricula clausi, 523. XIX.
- Pœnitentiam in mortem differre valde periculosum, 526. XXVII.
- Pœnitentia Belisarii, 538. X.
- Pœnitentia Mariæ Ægyptiacæ, & Mariæ Tharsensis, 525. XXII.
- Pœnitentia reddit ex parricida sanctum, 526. XLV. & seq.
- Pœnitentium vera exempla, 525. XXI. & seq.
- Pœnitentibus feminis monasterium ædificat Justinianus, 535. XCIX. Dictum Pœnitentia, 535. CVII.
- Pollio subdiaconus missus ad Hormisdam Papam a legatis, 519. LVII.
- S. Polyeuctus martyr colitur Constantinopoli magna veneratione, 527. LVII. In perjuros est ultor, & quid ipsis venientibus ad ejus templum accidat, 527. LVIII. Ejus camera a Juliana auro tecta, *ibid.*
- Pompejus V. C. scribit ad Hormisdam Papam, 519. LXVI. Congratulatur Hormisdæ de pace, *ibidem.* Ad eum scribit Hormisdæ Papa, 519. LXXVII. Occurrit legatis Papæ, 519. XLIV.
- Pompeii theatrum reparatur a Theodorico Rege, 526. XXXI.
- Pompejus nepos Anastasii Imp. conjurat in ipsum propter regnum, 531. XX. Pœnas luit, *ibid.*
- Ponti Ecclesia non vult expungi nomina suorum Episcoporum, 520. XLVII.
- in Pontiam insulam missus est in exilium Silverius Papa, 538. VII.
- Pontifex Romanus. *Vide*, Papa.
- Populus Constantinopolitanus fidei ardore resistit Imperatori, 511. V. & seq. Propter fidem incendium excitat, 511. XIV. Addictus Acacio, 515. XLV.
- Populi Orientales a fide defecerunt, 515. LIII.
- Populi novi Orbis ad fidem conversi, *ibid.*
- Populum Constantinopolitanum hortatur Hormisdæ Papa, 517. XXVIII.
- Populorum peccata causa sunt, ut Deus Hypocritas regnare faciat, 512. XLIV.
- Populus interdum acquiescendum est, 518. XIV.
- Populus universus pro arbitrio movetur a Clericis, 519. XXII.
- Possessor Episcopus Occidentalis, 517. XXVI. Factus extorris ab Arianis, *ibid.* Ad eum Hormisdæ Papæ epistola, *ibid.*
- Possessor Episcopus Africanus, 520. XI. Ad Hormisdam Papam scribit, 520. XII.
- Potentes si convertantur magna Christo gloria, 505. III.
- Potentes ne se erigant contra clericos, 541. XXXVIII.
- Potentate Dei blasphemia Origenis, 538. LXX VIII.
- Præcepta Ecclesiæ qui contemnit a Deo contemnitur, 512. XLIV.
- Prædicatio quam utilis in Ecclesia, 506. V.
- Prædicatio diebus dominicis perutilis, *ibid.*
- ad Prædicationem cogendi populi, 506. VIII.
- Prædicator Evangelii aut a Deo missus, aut a superioribus, 504. XVI.
- Prædicatores sequuntur signa, 504. XXII.
- Prædicatio sit eadem, ubi una est forma veritatis, 521. XVII.
- Prædicatio in Ecclesia quam utilis, 534. IX.
- Prædictio S. Cypriani de liberatione Africa, 532. V.
- de præexistencia Animæ error Origenis, 538. XXXIX. XL.
- ad Præfectos civitatum scribit Hormisdæ Papa, pro legatis Apostolicis, 519. XXX.
- Præfecti provinciarum discipuli sunt Pontificum 534. V. Quid agere debeant, 534. VI.
- Præfecti Cappadoces infamati, 529. XXVIII.
- Præfectorum emendatione Reipublicæ bene consultum, 535. XI.
- Præfectorum inspectores Episcopi constituuntur, 535. XIII.
- Præfecti provinciarum præsentent juramentum Metropolitanis, 535. XIV. Quale juramentum præstare debeant, *ibid.*
- Præfectura Prætoriana constituitur in Africa, 534. LIX.
- pro Præfectura nihil solvendum statuit Justinianus, 535. XI.
- Prælati a subditis diligendus, 502. X.

Pra-

- Prælati labefacti malis moribus causa sunt ruinorum, 521. XXXVI.
Prælatorum præceptis obediant subditi, 515. XXXIII.
Præparatio S. Fulgentii ad futurum transitum e vita, 529. II.
in Prærogativas Romanæ Ecclesiæ fremit hæreticorum turba, 534. XV.
Præsentinus Iudex togatus sacri Prætoriani, 529. XXIII.
de Præscriptione constitutio Justiniani Imp. 541. XXIV.
de Præscriptione centum annorum constitutio Justiniani, 541. XXV.
de Presbyterorum ætate constitutio Justiniani Imp. 541. XVIII.
Prætextatus magus fuga lapsus, 504. VIII.
Prima Sedes a nemine iudicatur, 502. XVIII.
Primasus Episcopus Calaritanus 504. LIV.
de Primatu Ecclesiæ Romanæ scriptis S. Fulgentius, 519. CXIV.
Primatus Romanæ Ecclesiæ pluries testatus, 534. XXXIII.
Primitiæ Imperii sancto Petro consecrabantur, 518. LXVII.
Principatus quæ sint firma munimenta, 519. LXXIV.
Principatus provectus est religionis argumentum, 535. XXXI.
cum Principibus maxime possunt aulici, 519. XXVII.
Principum obsequia erga Romanum Pontificem, 519. XXXVI.
Principes Concilia congregare minime possunt, 502. VI.
pro Principibus etiam malis orandum, 503. XIV.
Principes patienter audiant quoslibet Episcopos, 503. XVIII.
Principes timeant Dei iudicium, 503. XXI. & seq.
Principes quam inferiores sint Summo Pontifice, 503. XXIII.
Principes si convertantur, magna Christo gloria, 505. III.
Principes ut regnent, forinsecus sancti, intrinsecus scelesti, 506. VII.
Principibus obediendum in his quæ non sunt contra fidem, 507. VIII.
Principes sint obiectantissimi Iustitiæ, 508. XXX.
Principum ira quiescit Sanctorum oratione, 512. XVII.
a Principum ingressu Sancti arcentur interdum 512. XIII.
Principes hypocritas Deus regnare facit propter peccata populi, 512. XLIV.
Principes concordēs sint quam maxime fieri potest, 514. XXIX.
Principes interdum perjuri, ut regnent, 514. XI.
Principes sæpe simulant, *ibid.*
Principes qua conditione, si fuerint suspecti, ad communionem sint admittendi, 515. XXX.
Principes hæretici pietatem nundinariam habent, 516. III.
Principes ab Episcopis reprehendantur, 516. VI.
Principes infideles, sed occulti, ut regnent, *ibid.*
Principum metu multi corruunt, 516. XXXVIII.
Principes Episcoporum appellatur Papa, 516. XLIV.
Principes ne impediunt publicationes litterarum Apostolicarum, 517. XLV.
Principes acquiescant interdum populis, 518. XIV.
Principes malarum inventionum is non detestatur, qui non declinat eorum sequaces, 516. LIII.
Principum hæreticorum nomen a Diptychis deletur, 519. LIII.
Principes maximi petebant a Papa vela apposita sepulcris Apostolorum, 519. XCV.
Princeps iustus ministros interdum habet injustos, 519. CXL.
Principes boni causa sunt ut civitates pacifice gubernentur, 520. III.
Principes prudentes sint in petendo aliqua a Summo Pontifice, 521. IV.
Principes cogant subditos errantes, & non sequantur, 521. XI.
Principes a Papa erudiuntur, 521. XV. & seq.
Principibus resistit Papa dum a veritate defleunt, 521. XXXI.
Principes infideles interdum iurandum & fidem non servant, 522. XXX.
Principes æquitate studentes utilitatem Reipublicæ afferunt, 523. II.
Principes munera honorifica offerebant Ecclesiis, 523. VII.
Principes exagitant hæreticos, & expellant omnes, 524. I. 530. XXIX.
Principes Papam summa observantia colant, 525. VII. Miseris præsto sint elemosynis, 524. XVIII.
Principes Romanam Ecclesiam invadentes qualiter a Deo puniuntur, 516. XXV.
Principum verum exemplar Justinianus Imp. in sui Imperii initio, 527. XLIV.
Principes interdum opes subditorum volunt, 527. LVIII.
Principes Novatores deteriores sunt Principibus Arianis, 527. LXVI.
Principibus nulla facultas decernendi de rebus Ecclesiasticis, 528. VII. Alioquin errant, 545. XVI.
Principes sacerdotium magis optaverunt quam sacerdotes Principatum, *ibid.* In causa fidei ab Episcopis iudicantur, 528. VII.
Principes interdum quibus hominibus utantur, 529. XXVI.
Principes venerentur sanctos, 530. XXIII.
pro Principibus etiam Arianis rogaverunt Deum Patres in Synodo, 531. XVII.
Principes diu meditentur seria, 532. I. Consulant Senatam, 532. II. Audiant sanctos, & eorum orationibus nitantur, 532. II. & seq. Non iudicent nisi laicos, 533. XXXVI. Antequam bella tractent, sibi concilient numen divinum, 533. XLIII.
in Principe nihil magis præfulgeat, quam recta fides, 534. XV.
Principes quas gratias Deo agere debeant, 534. LIX.
Principes mittebant fidei confessionem ad novum Papam, 535. XXIX.
Principum leges probantur ab Ecclesia, si innituntur sacris canonibus, 535. XXXIV.
cum Principibus libere agendum in rebus fidei, 536. XIX.
Principes concordēs sint cum sacerdotibus, 536. CV.
Principes legationem mittebant ad Papam electum, 540. X.
Principes Novatores sacrilegi, quia res Ecclesiasticas sibi usurpant, 541. XXXIX.
ad Principes vero quid spectet, 527. IV.
Principium omnium rerum est a Deo, 535. VIII.
Priscianus Grammaticus quo tempore vixerit, 526. XIX. Symachum laudat, *ibid.*
Priscillianistæ hæretici abstinere ab usu carnis sub abstinentia simulata, 538. XXIII. Similes nefandissimis Manichæis *ibid.*
Priscus Emeferus alienas litteras mirabiliter imitabatur, 535. XX. Ejus fraus in scitiis libellis, *ibid.*
Private inimicitia non obsunt Reipublicæ, 514. XXIX.

- Privilegium Justiniani concessum Romanæ Ecclesiæ, 535. XVII. & seq.
Privilegium Justiniani concessum Africanis Ecclesiis, 535. XLIII.
Privilegium Justiniani Primæ Justinianæ, 535. LVI.
Privilegia Romanæ Ecclesiæ non sunt minuenda, 540. XX.
de Privilegio falso Justiniani Imp. concessio Casinensi monasterio, 541. XXIX.
de Privilegiis & titulis Ecclesiasticis Constitutio Justiniani Imperatoris, 541. XXI.
Privilegia amittuntur ab iis qui communicant cum hæreticis, 517. XL.
Privilegia Orientalis Ecclesiæ a Sede Apostolica, 517. XLIII.
Proba virgo nobilis, 504. LVI. Ejus virtutes, & laudes, *ibid.*
Probinus in Urbe pugnavit in schismate, 502. XII.
Probus Anastasi Imp. sororis filius, 522. XXI. Exercitum Hunnorum congregat, ut Iberis succurat, *ibid.* Conjurat in ipsum Justinianus Imp. propter regnum, 531. XX.
Processiones quomodo antiquitus fiebant, 519. XXXV.
Proclus Philosophus quo tempore vixerit, 518. XVIII. Amicus Anastasi Imp. *ibid.* Impuram linguam in Christianos exacuit, 518. XVII.
Proculus alter Justiniani Imp. Quæstor, *ibid.*
Procopius missus ad Persicum bellum a Justiniano Imperatore, 527. XLV. Ejus admiratio de eventu rerum, 533. LIX. Ab ejus calumnia vindicantur Franci, 540. XV.
Proculus multas injurias intulit S. Quintiano, 514. XXXVII. Dat poenas sui sceleris, 514. XXXVIII.
Prodigia perterrent Hebræorum ducem, 522. LXII.
Proemium a Constantinopolitano Episcopo affixum libello Hormisdæ Papæ, 519. XLVIII.
Professio vere fidei, 516. XLVI.
Professio fidei mittebatur ab Orientalibus ad Summum Pontificem, 517. XXX.
Professio fidei Catholice promulganda a legatis Hormisdæ Romani Pontificis, 519. VII.
Professio fidei Epiphani Episcopi Constantinopolitani 520. XXXII.
Professio fidei Justiniani Imperatoris, 533. VIII.
Proles interdum non conceditur a Deo, propter ejus occulta judicia, 530. XIV.
Providentia Dei per miracula tempore necessitatis succurrit, 513. XIX.
Providentia Dei in subveniendi monachis tempore necessitatis, 513. XXXIII.
Prudentia magna necessaria est cum hæreticis, 515. XVII.
Prudentia Hormisdæ Papæ, 515. XXV.
Providentia Dei in gubernanda Ecclesia Romana, 540. VI.
Provinciarum Præfeti quale jusjurandum præstare debeant, 535. XIV.
Pseudoepiscopi multa mala pariunt, 536. XLIX.
Pseudomonachi occiduntur ab Antiochenis, 512. XXII.
Publice legebantur litteræ Apostolicæ inconsultis Principibus, in eorum ditionibus, 517. XLV.
Puer Christianus martyrium affectabat, 522. LVIII. Ejus supra ætatem consilium, *ibid.* Ei frustra blanditur Dunaan Rex, 522. LIX. Matrem martyrem exoptat, & ad matrem ire properat, 522. LVII. & seq. Contemnit Regem & Reginam, 522. LVIII. Provocat iram Regis, & currit in ignem ad matrem, 522. LXI.
Pueri prænunciant Africam a Wandalis liberandam, 532. V.
Pugna Gualdæ & Vedeulphi pro Symmacho Papa, 502. XI.
Pugna Senatorum in Urbe occasione schismatis, 502. XII.
Pugna Vitaliani pro Fide Catholica, 514. XLII.
Pugna magna monachorum pro fide & religione, 513. VII.
Pugna Francorum adversus Thuringios, 527. LXXVII.
Pugna cum bestis aliena est a Christiana religione, 521. I.
Pulvis legatus Hormisdæ Papæ ad Episcopos Epiri, 516. LXII. Ei indiculus datus ab Hormisdæ Papa, 516. LXIV.
Puritas Gallicanæ fidei qualis fuerit, 507. X.
Pyræta in Sicilia occiderunt SS. Placidum & socios, 541. XXVII.
Pythagoras Episcopus Synopenus, 518. XIII.

- Uadragesimalis observantia præcipitur, 506. VII.
Quadragesimam quanta abstinentia jejunaverit Justinianus Imperator, 527. XLIII.
Quæstiones de fide ad Summum Pontificem sunt referendæ, 520. II.
Quæstiones inter Episcopos ortas Justinus ad Hormisdam defert, 520. III.
Querela iusta S. Fulgentii cum excusatione, 504. LI.
Quintianus Episcopus Ruthenorum, 507. XI. Non patitur Gothos Arianos in Gallia regnare, 507. X. & seq. Fugit persequentes Gothos, *ibid.* Benigne suscipitur a S. Euphrasio, *ibid.*
A Proculo quæ passus sit, 514. XXXVII. Oratione defendit urbem ab inimicis, *ibid.* Quid cum Theodorico traclaverit, 514. XXXVIII.
Sanctus Quiriacus laborat adversus Origenistas, 532. XIII. Detegit Petrum Alexandrinum Origenistam, & ipsum expellit, 532. XVII. Præficit conventui monachorum Casianum genere Scythopolitanum, *ibid.* Ei ostensa visio contra Origenistas, 532. XVII.
Liberat Nestorianum ab hæresi, 532. XVIII. & seq.
Quodvultdeus Episcopus vult præponi S. Fulgentio in Concilio Uzecensi, 523. XXXIII. Ei libentissime cessit S. Fulgentius, 523. XXVIII. & seq.

R

- Rabies & crudelitas schismaticorum, 502. XII.
Radegundis filia Bertharii Regis Thuringiorum ducta captiva a Clotario Rege Francorum, 527. LXXVII. Ejus captivæ vitæ institutio, 527. LXXXI. Cupit fieri martyr, *ibid.* Ejus devotio, *ibid.* Invita nubit Clotario, 527. LXXXII. Ejus humilitas & elemosinæ, *ibid.*
Raptor foeni occisus Clodoveo præcipiente, 507. XVI.
in Raptore Lex Justiniani Imperatoris, 528. XX.
Raptore mortis supplicio condemnati, *ibid.*
Raptore quarumlibet feminarum incendio cremari statuit Justinianus, 528. XX.
Ravenna illustrata ædificiis a Theodorico Rege, 526. XXXIII. Ad eam properat Vitiges Rex Gothorum, 537. V. Ad eam festinant Gothi, 537. I. Cum Vitige Rege dedita Belisario, 540. XXXIX.

Rebaptizati ab Arianis sunt in profunda voragine demersi, 538. XXV.
 Recreationes honeste permittuntur etiam sanctis viris, 518. LXVII.
 In redemptione captivorum vendita vasa argentea a Sanctis, 508. XI.
 Reformatio sacerdotum procuranda, 535. VIII.
 Reges Franchorum boni a S. Remigio benedicti, 514. XXIV.
 Reges concordēs sint, praesertim cognati, *ibid.*
 Reges appelluntur filii Imperatoris, 515. XLII.
 Regum aures pulsandae pro pauperibus, 514. XXXIX.
 Regina diacōnissa Hierosolymam venit, 513. XXX.
 Ejus oratione Severianus convertitur, *ibid.* Ei in somnis apparet Joannes silentiarius, 513. XXXI.
 ad Regnam Comitum tractatum absolvit S. Fulgentius de Christi carne, 529. VIII.
 Regnum Alarici quantum duraverit, 507. XII.
 Regula fidei missa ab Hormisdā Papa in Orientem, 517. XXXI.
 Relatio legatorum Apostolicarum Sedis de occisione Joannis hospitis, 519. XXVIII.
 Relatio legatorum de rebus Dorothei Thessalonicensis Episcopi, 519. CXLI.
 Relatio Dioscori legati de obitu Joannis Constantinopolitani Episcopi, & creatione Epiphani, 520. VII.
 Relegatio Sancti Fulgentii in Sardiniam, 504. LIII.
 Religio semper permanit immaculata in Apostolica Sede, 517. XXXI.
 Religiones caute videantur quomodo tyrones excipiant, 532. X. & *seq.* 535. X.
 Religioni cum consultiur, Imperium propagatur, 535. XXXI.
 Reliquiae S. Augustini quomodo translatae in Sardiniam, 504. XXXVIII.
 Reliquiae Sanctorum Nazarii & Romani quomodo translatae in Sardiniam, 504. XLIII.
 Reliquiae desiderat Justinianus ab Hormisdā Papa, 519. XCIII.
 Reliquiarum sacrarum cultus, 519. XCV.
 Reliquiae mittuntur ab Hormisdā ad Justinianum, 519. CXIX.
 Reliquiae ab incendio subtrahuntur, 526. XLIX.
 Reliquiae aedificata basilica, 526. L.
 Reliquiae Sanctorum quam male tractatae a Samaritanis, 530. XIX.
 Remigius Episcopus Rhemensis colitur ab Alarico, 507. II. Liberat a demone Benedicti filium & ab inferis revocat, *ibid.* Convocat Concilium in Aureliana civitate, 507. XIV.
 Benedictit Clodoveo, *ibid.* Ejus monitione collegit Concilium Clodoveus, 507. XXII. Fuit causa ut Clodoveus coronam daret Summo Pontifici, 514. XIV. Ad eum Hormisdā Papa scribit, 514. XVI. Gerit vices Summi Pontificis in Gallia, *ibid.* Synodum Gallicanum congregat, 514. XVIII. Angelus Dei dicitur, 514. XIX. Arianum ad Catholicam fidem convertit, 514. XX. Benedictit Regibus Franchorum bonis, & malis maledicit, 514. XXIV.
 Incantationes demonum detegit, 514. XXXIII. Ei magna privilegia a Regibus concessa, 514. XXXIV. Ejus discipulus magna operatur, 514. XXXV.
 Renovatio plurimarum urbium sub Imperio Theodorici, 500. I.
 Reparatus Episcopus Carthaginensis scribit cum Concilio ad Joannem Papam, 535. XXXIII. Ad eum epistola Agapeti Papae, 535. XXXVII.
 Reprehenditur Anastasius Imp. a Symmacho Papa, 503. XVIII.
 Reprehenditur Joannes Episcopus, ab Hormisdā Papa, 517. XXXVI.
 Reprehendendi Principes, praesertim haeretici ab Episcopis, 516. XXXI.

Res aliena neque minima rapienda, 507. 16.
 Restitutio bonorum Ecclesiae facta a Theodorico, 504. IV.
 Respublica non patitur detrimentum pro privatis inimicitis, 514. XXIX.
 Restitutus Legatus Concilii Byzantini ad Justinianum Imperatorem, 541. IX. & *seq.*
 Resurrectio corporum credenda est contra Originem, 538. LXI. LXVII.
 Reverso S. Fulgentii in Africam, 500. XII.
 Revocatio S. Fulgentii Carthaginem, 504. XLVI.
 Riggo Spartarius Totila Regis ad S. Benedictum venit, & ab eo detegitur, 543. V.
 Ritus Romanae Ecclesiae ex traditione Apostolorum, 538. XXVI.
 Romam missus visitator a Theodorico, 500. III.
 Romam venit Theodoricus Rex, 500. VII.
 Romam venit S. Caesarius, 508. XV.
 Romae pugnant Senatores in schismate, 502. XII.
 Romae fiebant Circaenses ludii, 509. I.
 Roma triumphavit de superata Orientalium perfidia, 519. LXXII. Illic publica laetitia propter unionem Ecclesiae Orientalis cum Occidentali, *ibid.* Illic sunt sepulti Petrus & Paulus Apostoli, 519. XCV. Ad eam vocatur ab Hormisdā Papa Dorotheus Episcopus Thess. 519. CXXVI. Idem Aristides presbyter, 519. CXXVII. Illic concitantur turbae a Monachis Scythis, 520. XVIII. Ad eam revertuntur sub Hormisdā legati Apostolici, 520. XXVIII. Ab ea recedunt legati Orientales, 521. V. Ejus moenia instaurantur a Theodorico Rege, 526. III. Vexata ingenti fame, 534. X. A Theodorico laudatur, 526. XXXII. Rogant Justinianum pro pace, 534. LXXII. Illic aperire publicas scholas audent Agapetus Papa, 535. LXXXIX. Ejus Ecclesiastica doctrina ex Apostolorum traditionibus, 535. XC. Illic qua occasione introducit scholae Theologiae, 535. XCI. Eam ingressus est Belisarius Dux exercitus Justiniani, 537. VI. Ejus moenia a Belisario restaurantur, *ibid.* Quo tempore a Belisario fuerit capta, 537. II. Romanis subicitur post annos sexaginta, 537. VII. VIII. Obsessa a Vitige Rege Gothorum, 538. I. Ejus murus sub protectione S. Petri, 538. II. Reddita fortior, explosa superstitione Gentilitia, 539. XIII. Quanto tempore obsessa, 539. XIV. Liberata ab Arianis Vigilii opera, 544. I.
 Romanus Senatus scribit ad Anastasium Imperatorem laudando Hormisdā Papam, 515. XL.
 Romani populi zelus contra Magos, 504. XIV.
 S. Romani, reliquiae quomodo translatae in Sardiniam, 504. XLIII.
 Romano Pontifici patissimum ex prerogativa primatus incumbit pauperum cura, 535. CX.
 Romanum Concilium in causa Orientalium congregatum ab Hormisdā, 518. LXXXIII.
 Romanum Concilium ob emergentem questionem, 534. XIII.
 Romanis recuperavit Siciliam Belisarius Consul, 535. XCIV.
 Romana Ecclesia luget sub Rege Gotha, 521. XXVII. De ejus primatu scripsit S. Fulgentius, 519. CXV. Ejus oppressores quales esse soleant, 526. XXV. Laborat sub Rege barbaro, 527. LXIII. Ejus prerogativa, 534. XV. Ejus primatus pluries probatur, 534. XXXIII. Ubique elucet, 534. XXXV. Ejus auctoritas, 534. XXXII. Dicitur Apostolica Sedes, & Catholica Ecclesia, 534. XLIII. Ejus laudes effusus aegre ferunt Novatores, 534. XLIV. De ejus privilegio concessio a Justiniano Imperatore, 535. XVI. Ab ea condita chronographia, 536. LIX. Ejus majestas non ex divitiis sed ex Apostolica auctoritate, 536. XII. Ejus ritus ex traditione Apostolorum, 538. XXVI.
 Ab

Ab ea principium sumpserunt omnes aliae Ecclesiae, 538. XXVII. Ejus excellentia, *ibid.* Gubernatur providentia Dei, 540. VI. Ejus privilegia non sunt minuenda, 540. XX.
 ad Romanae Ecclesiae unionem reversi Rutheni, pag. 659. IV. & *seq.* Ab ea regnum accepit Ruthenorum Demetrius, pag. 660. X.
 Romanorum exercitus bis superavit Totilas Rex Gothorum, 542. I.
 Romano Imperatori alii Sarraceni obtemperabant alii vero erant hostes, 522. LXIII.
 Romano Imperio qui homines leges sanciverint, 529. XXVIII.
 in Romanum Imperium movit exercitum Cofrhoes Rex Perfarum, 540. XXXVIII.
 in Romanos benigna est Amalafuntha, 526. XXXIV. In eos iniqui Gothi, *ibid.* Ad eos scribit Athalaricus Rex, 526. XXXVIII.
 Romanis se dat Gilimer Wandalarum Rex, 534. LI.
 Romani & Persae facti sunt hostes, 522. XIX.
 Romani Senatus epistola ad Justinianum pro Theodoro Rege, 534. LXVIII.
 Romana Synodus sub Bonifacio, 531. I.
 Rudericus Comes venit ad S. Benedictum, 543. V.
 Ruffinus legatus Hormisdā Papae ad Episcopos Epirotarum, 516. XLIX.
 Ruricus Episcopus Lemovicensis cognatione junctus Anicianae familiae, 541. XXXIV.
 Ruricii duo insignes, *ibid.*
 de Ruricio epitaphium Fortunati, *ibid.*
 Ruriciorum praecleara facta, *ibid.*
 Ruffi, sive Roffi dicti sunt Rutheni, pag. 659. IV. dicti sunt etiam Roxolani, *ibid.* Ab his divisi sunt Moschovitae, *ibid.* Praecipue colunt S. Thaddaeum Apostolum, & S. Bartholomaeum, pag. 659. VII. Eorum regnum donatum fuit Ecclesiae Romanae, pag. 660. X.
 Ruspensis Ecclesia obtinet Episcopum S. Fulgentium, 504. XXVIII.
 Rufficus Romanae Ecclesiae diaconus Cardinalis scriptor luculentissimus, 518. LVII.
 Rufficus dictus est Agapetus Papa, 536. III. & *seq.*
 Rufficus Episcopus Fesulanus, 535. LIV. 536. LXIII.
 de Ruthenis ad communionem Sedis Apostolicae recepti a Clemente VIII. Pont. Max. pag. 658. I. Dicti sunt Ruffi, Roxolani, & Roffi, pag. 659. IV. Ubi sint positi, *ibid.* Multas habent provincias, pag. 659. V. A quibus Evangelium acceperint, pag. 659. VII. Silvester eorum regnum donatum Ecclesiae Romanae, 660. X. Eorum regnum datum a Gregorio Papa VII. Demetrio Regi, *ibid.* XI. Semper cupidissimi unionis Romanae Ecclesiae, pag. 661. XIV. Eorum Ecclesia post centum quinquaginta annos est reversa ad unionem cum Ecclesia Romana, *ibid.* XV. Eorum decretum de unionem cum Romana Ecclesia, pag. 662. XIX. Eorum Episcopi legati Romae honorifice, & liberalissime excepti a Clemente VIII. Pont. Max. pag. 661. XV. Eorum Episcoporum professio fidei, pag. 664. XXVIII. & *seq.*

S

Saba Regina ex Homeritis progressa est, 522. XXII.
 Saba regio dicta est Arabia Felix, & Homeritis, 522. XXIII.
 Saba presbyteri legationis tempus & causa, 512. V. Mittitur legatus ad Anastasium Imp. 512. X. Repellitur ab ingressu ad Imperatorem, 512. XIII. De eo quid divinitus ostensum Anastasio, 512. XIV. Ejus petitio quae, *Ann. Eccl. Tom IX.*

511. XV. Sedat iram Imperatoris contra Eliam, 512. XVII. Praefatus est Eliam Episcopo Hierosolymitano, 513. VIII. Ejus magna constantia & virtus, *ibid.* Ejus epistola ad Anastasium Imperatorem, 513. XIV. Ejus verae fidei confessio, 513. V. Ejus secunda legatio ad Anastasium Imp. 513. XXXVII. Marimum redarguit, 513. XXXIX. Ei ab Anastasio datur multum auri, 513. XLI. Ejus oratione pluvia descendit de caelo, 517. LXXI. Visitat Eliam Episcopum Hierosolymitanum, 518. XXXIII. Ejus visio de obitu Anastasi Imp. 518. XXIV. Vocatur ad iudicium contra Anastasium Imperatorem, *ibid.*
 S. Sabas ex abditis progrediens praedicat edictum Justiniani Imp. de restitutione exulum Orthodoxorum, 518. LIX. Excipitur mensa ab Episcopo Hierosolymitano, 518. LXII. Bis vescebatur in hebdomada, sed vocatus, bis saepe in die, *ibid.* Summa modestia praeditus, 519. LXIII. Praefectus Praefectorum, *ibid.* Legatus Palaestinae apud Justinianum Imperatorem, 530. XXII. Magno honore excipitur a Justiniano, & ab Epiphano Episcopo, 530. XXIII. Annorum nonaginta unius alacri animo longum iter confect, & tamquam Angelus videtur, 530. XXII. Apparet Justiniano cum corona, 530. XXIII. Eum interpellat Theodora Augusta pro sobole, 530. XXIV. Non vult orare pro Theodora, 530. XXV. In eum magna pietas & reverentia Justiniani Imperatoris, 530. XXVI. Recusat oblatam pecuniam a Justiniano, 530. XXVII. Petit a Justiniano aliquam immunitatem pro Palaestina, 530. XXVIII. Petit a Justiniano, ut de medio tollantur haereses, 530. XXIX. Non est usus adulatione, *ibid.* Quando erat orandum, non curavit Justinianum, 530. XXX. Origenistas expulit, 530. XXXI. Ei stitabat gratificari Justinianus, & statim omnia concessit, 530. XXXII. Promulgat decretum Justiniani Imp. 530. XXXV. Fuit auctor ut Justinianus aedificaret multas Ecclesias & aedificia, 530. XL. Ejus obitus, 531. XXIII. Quanto tempore vixerit, 531. XXII. & *seq.* Rebus omnibus necessariis indigebat, 531. XXIV. Committit praefecturam cuidam Melitae, *ibid.* Ejus funus honorificum, 531. XXV. Ejus jugis memoria in Ecclesia, 531. XXVI. Eo mortuo iterum Origenistas germinant, 532. VIII.
 Sabinianus Consul victus a Gothis, 505. VIII.
 S. Sabinus Episcopus Canusinus legatus Romani Pontificis, 535. LIV. 536. LXXIII. Cognoscitur propheta a Totila Rege, 543. XIII.
 Sacerdotum peccata tegenda, 502. XXXII. Eorum opera bona patentia sint, 502. XXXIV. Eorum honesta cohabitatio, 502. XXXV.
 Sacerdotes aluntur ex bonis Ecclesiasticis, 507. XI.
 Sacerdotes plurimi fidem Catholicam probantes in Oriente, 518. XXVI.
 Sacerdotes a pameae laborant pro fide, 519. V.
 Sacerdotes pro arbitrio universum quandoque movent populum, 519. XXII.
 Sacerdotes a barbaris adorabantur, 522. VII. Ab exilio reducuntur ab Hilderico Rege, 522. IX.
 Sacerdotes Carthaginenses omnes revertuntur Carthaginem cum S. Fulgentio, 522. XI.
 Sacerdotes comburantur ab impio Dunaan, 522. XXXII.
 Sacerdotum professio est vita caelestis, 527. LXVI.
 Sacerdotum auctoritas in solvendo & ligando, 522. LXXIX.
 Sacerdotes omnes subiciendi sunt Papae, 533. XII. Eorum omnium caput est Papa, 533. XXX.

Sacerdotes Carthaginenses Arianos expellunt, 533. LIV.
 Sacerdotes mali sacrificii effectum non impediunt, 536. LXIX.
 Sacerdotes concordēs sint cum Principibus, 536. CV.
 Sacerdotes plures ne ordinet Episcopus, si Ecclesia inde gravatur aere alieno, 535. II.
 Sacerdotes per se divina munia implcant, 528. XIX.
 Sacerdotium præcedit Imperium, 535. VIII.
 Sacerdotii reformatio procuranda, 534. LXIII.
 Sacra a secularibus ne tractentur, 518. XI.
 Sacramenta a malis administrata tenent, 505. IV.
 Sacrificium Deo gratissimum Orbem purgare a vitis, 534. XLIX.
 Sacrificium peccatis offerentium non maculatur, 536. LXIX.
 Sacrilegi a Deo puniuntur, 508. XXXIV.
 Sæculares ne sacra tractent, 518. XI.
 Salomon Dux exercitus Justiniani adversus Mauros in Africa, 534. LIII. Ad eum scribit Justinianus Imp. pro Ecclesiis Africanis, 535. XLVII. In eum conjurant milites Ariani, 535. CXVII. Eum verebantur milites conjurati, 535. CXVIII. Detegit conjurationem militum, *ibid.* Fugiens milites in templo latuit, 535. XI.
 ad Salvantium Præfectum Urbis epistola Athalarici Regis contra Simoniacos, 533. XL.
 Samaritæ heretici privantur omni magistratu & dignitate, 523. XIII. In eos constitutio Justiniani Imp. 530. XVI. Non poterant esse hæredes, *ibid.* Eorum scelera sub Zenone, 530. XVII. Templum ingrediuntur & custodes trucidant, 530. XVIII. Eorum crudelia facta in Christianos, & præsertim in Sanctorum reliquias, 530. XIX. In eos rescriptum Justiniani, 530. XXVI. Perurgentur novis legibus a Justiniano Imperatore, 530. XLI. Cogebantur subire onera curialia, sed potiri curialibus privilegiis non poterant, *ibid.* Simulant se esse Christianos, & Casariensem Episcopum adeunt, *ibid.* Pro iis interpellat Casariensis Episcopus, *ibid.* Cum iis benigne agit Justinianus Imp. 530. XLII. Eis conceditur licentia condendi testamenta, 530. XLIII. Eorum hæredes filii Christiani, *ibid.* Vixere ad tempora S. Gregorii Papæ, 530. XLIV. Pro iis rescribit Justinianus Imperator, 541. XXIV.
 S. Samson vir religiosus, hospitale construxit Constantinopoli, 541. XXIII. Ejus hospitale a Justiniano splendide instauratum, *ibid.*
 Samuel diaconus Patriarchæ Constantinopolitani, 510. XII.
 Sanguis martyrum martyres efficit, 522. LVII.
 Sanctorum aspectus terret multos, 504. XIX.
 Sanctos querunt multi in tribulatione, 507. II.
 Sancti spoliantur bonis Ecclesiasticis ab hæreticis, 500. VII.
 Sancti custodiuntur supernaturali auxilio, 506. VII.
 Sancti benedicunt piis, & non impiis, 513. XXX.
 Sancti interdum a malis arcentur tamquam hæretici, 510. VII. Sæpe calumniam patiuntur, 510. VIII. & seq.
 Sanctorum imagines venerandæ, 509. X.
 Sanctos sequitur populus, 511. IV.
 Sanctorum sectatores mala patiuntur, 511. XII.
 Sancti ab Anastasio Imper. varie tentati, 511. XXII.
 Sancti sunt velut ossa in corpore, 507. I.
 Sanctorum testamenta profunt Ecclesiis, & pauperibus, 508. XXIV.
 Sanctos custodit Deus, 508. XXXI. XXXIII.

Sancti vendebant vasa Ecclesiæ argentea ad redimendos captivos, 508. XI.
 Sanctorum labores pro Concilio Chalcedonensi, 511. XXXVII.
 Sancti contemnuntur & Deus eos extollit, 512. XIII. Sedant Principum iram, 511. XVI. Ad tempus loquuntur, & ad tempus tacent, 511. XXXVI.
 Sanctis offertur inopinata annona, 513. XXXIV.
 Sancti patiuntur persecutiones, 517. XXXII. XXXVI.
 Sancti necesse est ut constantes sint in tentationibus, *ibid.*
 Sanctorum persecutio ab hæreticis illata, 517. LI.
 Sanctorum oratione pluvia descendit de cælo, 507. LXXI.
 Sancti etiam abstinentes in dignitatibus constituti, 504. XXXIII.
 Sancti infirmos sanant, 508. XXXV.
 Sancti sint parati ad effundendum sanguinem pro fide, 511. XXIX. Libere reprehendunt etiam Imperatores, *ibid.*
 Sanctissimi Romani Pontifices appellati, 503. VI.
 Sancti viri pecunias non curant, sed Dei Providentia gubernantur, 530. XVII.
 Sancti excipiendi sunt magno honore, 530. XXIII.
 Sancti viri ne utantur adulatione, 530. XXIX.
 Sancti viri calumnias patiuntur, 536. LXVI.
 Sancti viri respiciunt sæpe pecuniam oblatam, 524. VIII.
 Sancti viri ab infania se purgant, 531. XV.
 Sancti viri sunt humiles in pace, & fortes in bello, 522. XV.
 Sanctorum virorum studia interdum diversa, 518. LXIII.
 Sancti viri sunt contenti conscientia boni operis, 521. VII.
 Sancti multi sunt, sed occulti, & soli Deo cogniti, 526. LIV.
 Sancti præsidia valida sunt urbium, 529. V.
 Sancti viri nitent in tribulationibus, 539. IV. Iis Deus suppeditat aliquando annonam, 539. XVIII.
 Sancti juxta vindicta lætantur, 523. XXIV.
 Sanctorum memoria in benedictione est, 526. XVIII.
 Sanctorum gloria, & damnatorum poena æterna, 538. LXX. & seq.
 Sanctorum exempla convertunt infideles ad fidem, 522. XX.
 Sanctorum animæ ab Angelis in Cælum portantur, 520. LXXIV.
 Sanctorum ope nitantur Principes, 532. VII. ad Sanctorum consilium confugiendum est in adversitatibus, 525. XVIII.
 Sanctio Justiniani Imp. de electione Episcoporum, 528. XII.
 Sanctiones Justiniani pertinentes ad Ecclesiasticam œconomiam, 528. LXXXVIII.
 Sanctuaria petit a Romano Pontifice Justinianus 519. XCIII. Sunt vela apposta sepulchris SS. Apostolorum, 519. XCIV. Virtutem hauriunt in edendis miraculis, *ibid.*
 Sanguis effundendus pro fide, 511. XXIX. ad Sanguinem effundendum pro fide sint parati sancti, *ibid.*
 Sanguis martyrum martyres efficit, 522. LVII. in Sardiniam relegatur Sanctus Fulgentius, 504. XXXVII.
 in Sardiniam quomodo translatum corpus S. Augustini, 504. XXXVIII.
 in Sardiniam iterum exulat S. Fulgentius, 504. LIII.
 in Sardinia edificat monasterium S. Fulgentius 504. LIV.
 Sardiniam a Præsidibus gubernandam statuit Justinianus, 534. LIX. Sar-

Sarraceni vulnerant Sancti imaginem, 509. X. A Deo puniuntur, *ibid.* Eorum Princeps ad fidem convertitur, 509. XI.
 Sarraceni delent Severianos monachos, 518. LXIV. Ad eorum Ducem scribit Dunaan contra Christianos, 522. LXIII. Alii obtemperabant Romano Imperatori, alii vero erant hostes, *ibid.* Ad eos legatio Justiniani, & aliorum, *ibid.*
 Scampinus Episcopus occurrit legatis Hormisdæ Papæ, 519. XXV.
 Scandala maxime vitanda, 515. XLIII.
 Scelera Samaritanorum sub Zenone Imp. 530. XVII.
 Scelesti a Deo puniuntur, 508. XXXIV.
 in Schismate pugnant Senatores in Urbe, 502. XII.
 Schisma recrudescit tempore Symmachi Papæ, 500. III.
 in Schismate necati martyrio coronati sunt 502. XII.
 Schisma sublatum Romæ, 503. XI.
 Schisma remotum ab Occidente, 518. I.
 Schismata & hæreses sunt penitus extirpanda, 519. LXXVI.
 Schisma in Bonifacium II. Papam, creato Dioscoreo contra ipsum, 530. II.
 Schisma dirum in Ecclesia Alexandrina, 535. LXVI.
 Schisma extitit Silverii Papæ tempore, quo nullum hætenus turpius, 538. XX. ad Schisma evitandum, Silverium intrusum elegerunt Romani in verum Pontificem, 536. CXXI.
 Schismaticorum rabies & crudelitas, 502. XII.
 Schismaticis datur tempus respiciendi, 502. XX.
 Schismatici Romæ non quiescunt, 503. II.
 Schismatici libellam offerunt contra Quartam Synodum, 503. III.
 Schismaticorum obiectiones contra Symmachum, 503. IV.
 Schismatici scelesti, 503. V.
 Schismatici non sunt recipiendi, 518. XXXI.
 Schismaticis ab Hormisdæ offertur fidei libellus, 519. I.
 Schismatici ad communionem recepti sunt, 536. LVI.
 Schismatici omnia audent contra Ecclesias, 536. XI.
 Scholas aperire studuit Romæ Agapetus Papa, 535. LXXXII.
 Scholæ Theologiæ qua occasione introductæ Romæ, 535. XCI.
 de Scholis Nisibitis, 535. XCII.
 Scripta S. Fulgentii desiderantur 504. XLIX.
 Scriptor rerum Theodosii quis fuerit, 511. XXI.
 Scripta hæreticorum sunt dolosa arte fucata, 519. CI.
 Scripta edita Bonifacii Papæ nomine, 530. V.
 Scripta S. Fulgentii Hîdoro cognita, 520. VII.
 Scripta sæpe supponunt hæretici, 538. XIX.
 Scriptura divina demonstrat errorem Origenis de anima præexistente, 538. XLV.
 Scythia occupatur a Vitaliano, 514. XL.
 Scythæ pseudomonachi novam locutionem introducere conantur, 519. LXXX. Victorem ut Nestorianum accusant, 519. LXXXIII. A legatis passi repulsam, Pontificem Romanum appellant, *ibid.* Tumultuantur, 519. LXXXVII. Fugæ se dedunt, 519. LXXXVIII. Romam veniunt, 519. XC. Eorum liber legatis Hormisdæ Papæ oblatas, 519. C. Eorum legatio ad Africanos Episcopos, 519. CXI. Eorum arrogantia, *ibid.* Præferunt legatos totius Orientis, 519. CXIII. Iis respondet S. Fulgentius, 519. CXIV. Accusant Dioscorum & Victorem legatos Hormisdæ Papæ, 519. CXVI. Fugam tentant, & custodiri jubentur, 519. CXX. Erant vere pseudomonachi, 519. CXXIII.

Eorum arrogantia exploditur ab Hormisdæ Papa, 520. VI. Quales sint, 520. XVII. Turbas concitant Romæ, 520. XVIII. Roma aufugiunt, 520. XXV. Aufugiendo contestationes publice affigunt, *ibid.*
 Sebalianus Episcopus Soranus, 502. XXVIII.
 Sedes Archiepiscopalis Arclatenfis quando incœperit, 508. XXIX.
 cum Sede Apostolica communicare debent Ecclesiæ, 516. XXXVII.
 in Sede Apostolica religio semper permanit immaculata, 517. XXXI.
 Senatores in Urbe pugnant in schismate, 502. XIII.
 in Senatores Romanos commovetur Theodoricus tyrannus, & quare, 525. XI.
 ad Senatores illustres scribit Joannes Papa de fide, 534. XXIV.
 Senatus Romanus scribit ad Anastasium Imperatorem, quam promptus sit Hormisdæ Papa pro rebus fidei, 515. XLI.
 Senatus Romanus quid cum Synodo pertractaverit, 502. XVI.
 ad Senatum Romanum epistola Anastasii, 516. V. Senatus consultum adversus simoniacos, 533. XXXIV. Confirmat leges in simoniacos *ibid.* ad Senatum scribit Athalaricus Rex de electione Felicis Papæ, 526. XXIII. Eum confirmat Athalaricus Rex, & ab eo juramentum exigit, 526. XXXVIII. Ad eum scribit Athalaricus Rex, *ibid.*
 Senatus Romanus scribit ad Justinianum Imperatorem pro Theodato, 534. LXVIII. Litteris tentatur a Totila Rege, 544. I. Totilæ non respondet, prohibente Joanne Præfecto, *ibid.*
 ad Sepulcrum Christi adorandum peregrinatio, 530. XXVIII.
 Sergiopoli obsidet Cosrohes Rex Persarum, 544. XIII. Divinitus defensa, 544. IV. Ab ea divinitus repellitur Cosrohes, 544. VI.
 Sergii munita præsidio, 544. III.
 a Sergio Episcopo Casariensi monitus Justinianus Imp. rescribit pro Samaritanis, 541. XXIV.
 Sergius monachus ad Anastasium Imperatorem & ad Hormisdam Papam mittitur pro sine, 517. LII. LVI.
 Sergius Cyri quid egerit, 520. LXVIII.
 in Sessoriano Palatio Synodus celebratur, 502. VII.
 Severianus Episcopus Orthodoxus Severum damnat, 523. III.
 Severianus divino miraculo ad fidem conversus, 513. XIX. Eucharistiam conjugii vomere fecit, *ibid.* Eucharistiam in lutum projecit, *ibid.*
 Severiana femina ad fidem conversa, 513. XXI. Eidem Virgo Maria apparuit, & ipsam reprehendit, *ibid.*
 Severianus Palæstinæ Dux Catholicus redditur, *ibid.* In monumentum Domini ingredi non potuit, 513. XXII. Proprium peccatum confitetur, 513. XXIV.
 Severiani convertuntur propter miraculum aservatæ Eucharistiæ, *ibid.*
 Severiana impietas signo visibili ostenditur, 513. XXVII.
 Severiana fides fuliginosa, squalida, & foetida, *ibid.*
 cum Severianis communicare, est fornicari, 513. XXIX.
 Severianus per S. Joannem Silentiarium cognitus, 513. XXX. Per eundem conversus, *ibid.*
 Severianus Comes legatus Anastasii ad Hormisdam Papam, 516. IV.
 Severianus hæreticus columnam ascendit ut Simeon Stylita, 526. LV. Ab Ephraim convertitur, 526. LVI.
 Severiani monachi a Sarracenis delati sunt, 518. LXIV. Seve-

Severianorum cum Catholicis Collatio a Justiniano Imp. instituta, 532. XXXI.
 Severinus sanatus Clodoveum, 508. XXXV.
 Severinus Boetius, *vide*, Boetius.
 ad Severinum Senatorem scribit Joannes. Papa de fide, 534. XXIV.
 Severitas in bello probatur, 533. XLIX.
 Severus hæreticus degens Constantinopolim, 510. X.
 Episcopatum Antiochenum quærebat, 511. XV. Pro eo laborat Anastasius, *ibid.*
 Qualis impius, *ibid.* Ejus primordia, ex mago hæreticus, 510. XVII. Ejus varius status, 510. XIX. Fidem mutat pro ratione temporis, 510. XX. Creatus Episcopus Antiochenus, 513. I. De eo epistola monachorum ad Alcyonem, 513. II. Eum damnant Episcopi Orthodoxi, 513. III. Infurgit in Eum Episcopus, 513. VII. Tenat decipere Regem Sarracenorum, *ibid.* Persequitur Syriæ monachos, 517. LII. Ejus carnificina, 517. LV. Ab eo plures occisi monachi, *ibidem*. Hæresarcha, pseudomonachus, Episcopus Antiochenus publice condemnatus, 518. XIII. In eum exclamant populus Constantinopolitanus, 518. VII. Anathemati subicitur, 518. XXX. Eum omni honore destitutum efficitur, *ibid.* De ejus impietate, 518. XXXIX. Monstrum pestiferum, *ibid.* Contra canones quæ præsumpsit, 518. XLI. Ejus alia impia facta, 518. XLII. & *seq.* Ejus blasphemias & arrogantiam, 518. XLVI. Invasor Ecclesiæ Antiochenæ, 518. L. In eum quæ scripserint clerici Antiocheni, *ibid.* Ab eo multa mala attentata, 518. LI. Exagitavit sanctum pastorem Flavianum, *ibid.* Ab eo necati sunt monachi martyres, 518. LII. Ejus immensa sacrilegia, 518. LIII. Ei restitit Paulus electus Episcopus Antiochenus, 519. LXXXVI. Antiochia est expulsus, 519. CXLIII. Ei lingua erat amputanda, *ibid.* Antiochia fugit Alexandriam, 519. CXLV. Ejus mors, 519. XLIV. Ejus conatus cum Anthimo & Theodosio Episcopis, 535. LXX. Damnatur ab Agapeto Papa, 536. XXI. Anthimum fovet, 536. XXVI. De eo nefandissimo hæretico, quid sentiant Orientales, 536. XXXIV. In eum exclamant Patres, 536. XXXV. In eum sententia Menæ, & Synodi Constantinopolitanæ, 536. XC. Præsenti & æterna vita privatus, 543. LXXX. ad Severum scholasticum plures epistolæ Fer-randi diaconi Carthaginensis, 533. XXX.
 Sicilia recuperata est a Romanis, 535. XCVII.
 Sigericus filius Sigismundi Regis, 526. XLIV. Altercatur cum noverca, *ibid.* Necatur a Sigismundo Patre, 526. XLV.
 Sigivaldus cum omni familia sua in Arvernam regionem migravit, 530. LI. Occupat villam Ecclesiæ, & in discrimen adducitur, *ibid.* E villa Ecclesiæ egressus convaluit, *ibid.*
 Sigismundus Burgundionum Rex, 526. XLIV. Occidit filium, suadente noverca, 526. XLV. Ejus poenitentia in Agaunensi monasterio, *ibid.* A Clodovero vincitur atque fugatur, *ibid.* Pro eo intercedit Avitus Abbas, 526. XLVI. Occiditur cum suis, 526. XLVII. Ad ejus sepulcrum edita miracula, 526. XLVI.
 Sigismundus tertius Rex Poloniae procuravit unionem Ruthenorum cum Ecclesia Romana, pag. 663. XXIII.
 Signo Crucis nos munire debemus in angustiis, 514. XXXVII.
 Signo Crucis maleficia evanescent, 514. XXXIII.
 Signo Crucis Julianus se a veneno custodit, 513. VI.
 Signum visibile Spiritus Sancti, dum Episcopus lacrum faceret, 536. LXVIII.
 Silas Episcopus Nestorianus legatus ad Sarracenos, 522. LXIV.
 Silentarius custoditus a leone, 509. VIII.
 Silvanus Samaritanus Christianos infectatur, 518.

LX. Igne combustus ex prædicatione S. Sabæ *ibid.* Scythopoli comprehensus in ignem incitur, 530. XX.
 Silvester Cabonensis Episcopus, 509. XII.
 Silverius natione Campanus, ex Patre Hormida, creatur Papa vi Theodati Regis, 536. CXX. De ejus creatione, *ibid.* De ejus electionis tempore, 536. CXXII. In eum quæ machinata sit Theodora Augusta pro Vigilio, 536. CXXIII. In eum quæ calumnie sint excogitatae, 538. VI. Ad Pontianam vel Palmariam insulam est relegatus, 538. VIII. Ejus exilium quando contigit, *ibid.* Ejus calumniatores quæ excogitaverint, 538. VIII. Exul mittitur in Lyciam, *ibid.* Exul nihil remisit Pontificiæ majestatis, 538. XI. Eum restitui jubet Justinianus Imp. *ibid.* Conventum habet quatuor Episcoporum ad verum Vigilium, 539. I. Relegatus damnat Vigilium intrusum, 539. II. In vinculis nitet, 539. IV. Ad eum epistola Amatoris Episcopi Augustudunensis, 539. VI. Ad eum munera misit Amator Episcopus, *ibid.* Relinquitur indefensus, 539. VIII. Ejus infelicitissima tempora, 539. VII. Quæ sit coactus pati Vigilio intruso, 539. IX. In Palmariam insula relegatus ærumnis & inedia consumptus moritur, 538. XIII. Post mortem miraculis claret, 540. III. Inter sanctos martyres connumeratus, 540. II. Ordinationem unam fecit, 540. III. Ejus tempus numerandum est usque ad martyrium, & non ab expulsiōne, 544. VIII.
 Silvius Antonianus præfectus cubiculi Clementis VIII. Pont. Max. habet orationem ad Ruthenos Episcopos, pag. 664. XXVI.
 Simonia in omnibus vitanda, 528. XVIII. Homines infames reddit, 530. IV.
 Simoniaca labe invaluit Romæ, 533. XXXII. in Simoniacos constitutio Athalarici Regis, 533. XXXIII.
 in Simoniacos Senatusconsultum, 533. XXXIV. in Simoniacos aperta via accusatoribus, 533. XXXVIII.
 in Simoniacos edictum Athalarici Regis affixum ante atrium S. Petri, 533. XL.
 Simplicitas incauta declinat a rigore discretionis, 521. XXX.
 Simulatio religionis Anastasii Imperatoris, 514. XLII.
 Simulatio Anastasii magna, 516. II.
 Simulatio quantum Deo displiceat, *ibid.*
 Simulatione interdum vincuntur tyranni, 517. I.
 Simulationes hæreticorum quæ, 510. VI. 514. XLII.
 Simulatores sunt hæretici, & perjuri, 514. XLI.
 S. Sixti martyris reliquias misit S. Gregorius in Angliam, 544. XIV.
 Societas cum hæreticis omnino fugienda, 517. XXXVIII.
 in Solemnitatibus se immiscet dæmon, 511. III.
 Somnium Anastasii Imperatoris, 518. XVI.
 S. Sophiæ basilica major Constantinopoli, 535. III. Ei annexæ tres basilicæ, *ibid.*
 Soterichus Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, 512. XXIX. Nequissimus omnium hominum, *ibid.*
 Spatharius Totilæ Regis a dæmone obsessus liberatur a Sancto Cassio Episcopo, 543. II.
 Spectacula cruenta gladiatorum dempta sunt, 521. I.
 Spectacula ferarum in theatro detestabilia, 523. II.
 Spes impiorum frustratur, 518. XXIV.
 Spicæ germinantur ab Eucharistia afferata, 513. XXV.
 de Spiritu Sancto liber compositus a S. Fulgentio, 504. LII.
 Spiritus Sanctus in forma columbæ aureæ vel argenteæ formabatur, 518. LIII.

Spi-

Spiritus sanctus signo visibili descendit, sacrificante Episcopo, 536. LXVIII.
 Status miserandus Orientalis Ecclesiæ, 516. XLI. ad Stephanum Episcopum Salomonitanum præfatio Dionysii exigui in collectionem canonum, 527. LXXIII.
 Stephanus missus a Justiniano Imp. in occursum legatorum Sedis Apostolicæ, 519. XXXVI.
 Stora Dux Arianorum militum in Africa tyrannus, 536. CXVII.
 Studia monachi dicti a Studii monasterio Constantinopolitano, 518. XLIX.
 Subditi obediunt prælati, 515. XXIV.
 Subditi diligant prælatum, 502. X.
 in Subditos munera Episcoporum, 534. IX.
 Subditi errantes sunt cogendi, & non sequendi, 521. XI.
 Sucræ monachorum conventus restitit Origenis, 531. XIX.
 Succesorem sibi non debet deligere Papa, 531. III.
 Suffragia Fidelium non impartitur Ecclesia iis qui sibi mortem intulerint, 536. CXXIV.
 Superbi fursum ascendere meditantur, & deorsum demerguntur, 538. XVII. Comparantur Luciferi & cæteris malis Angelis, *ibid.* Superiores sunt semper excusandi, 515. XIV.
 Superiores curent revocare lapsos, 517. XII.
 Supernaturale auxilium est Sanctis Dei, 509. IX.
 Suphetanum Concilium celebratum in Africa, 523. XXXIII.
 Surenorum civitas excisa funditus a Cosrohe Rege Persarum, 540. XXXIX.
 Sulcitur mortuus a Sancto Theodorico, 514. XXXVI.
 Suspectæ mulieres a clericis fugiendæ, 502. XXXV.
 Symbolum Apostolorum profitentur hæretici, sed male interpretantur, 511. X.
 Symmachus Papa iterum Concilium Romæ congregat, 500. II. Ejus epistola ad Cæsarium Episcopum Arelatensem, 513. XLVI. Ab ejus consuetudine abstinuerunt interdum Episcopi 502. III. Ejus auctoritate, & non Regis congregatum Concilium Romanum, 502. VI. In eum quantus populi amor, 502. X. Redit in basilicam S. Petri, 502. XI. Ad Theodoricum quæ nuntianda miserit, 502. XIV. Ejus causam Theodoricus Synodo dimittit, *ibid.* In ejus absolutione sententia Synodi, 502. XVIII. Ejus decretum de non alienandis bonis Ecclesiæ, 502. XXIV. Ejus summa modestia cum constantia, 502. XXIX. Ab eo excommunicatur Anastasius Imperator, 502. XXX. Eius apologeticus libellus adversus Anastasium Imp. 503. XVIII. Valde reprehendit Anastasium Imp. *ibid.* Falso ab Anastasio accusatus tamquam Manichæus, 503. XXII. Manichæos exagitat, 503. XXXI. Congregat usque ad Sextam Synodum Romæ, 504. III. Alit exules Episcopos, 504. XL. Ejus consolatoria Epistola ad exules Episcopos, 504. XLI. Reliquias Sanctorum mittit in Sardiniam, *ib.* Compattitur Ecclesiæ Orientali, 512. XXXIV. Ejus epistola ad Orientales, 512. XXXV. Hortatur Catholicos viriliter agere, *ibid.*
 Symmachus Senator, focer Boetii, 516. XV. Totus ex sapientia & virtutibus factus, *ibid.* In eum commovetur Theodoricus tyrannus, & occidi ipsum jubet, 525. VII. IX. Maxime pius & doctus, 526. XIX. Sacris litteris institutus, *ibid.* A Prisciano laudatur, 526. XX. A Theodorico Rege ejus occidere laudatus, *ibid.* Ejus caput furibunde minans Theodorico apparet, 526. XI. Terroremque mortiferum infert, *ibid.*
 Synodalia hæreticorum minime recepit Elias Episcopus, 513. VIII.
 Synodalis epistola ad Hormisdam Papam, 516. XLVII.

ex Synodali epistola testimonium adversus doctrinam Origenis, 538. LXIII.
 Synodus Romana quid cum Senatu Romano egerit, 501. XVI. Ejus sententia in absolutione Symmachi, 502. XVIII. Eiusdem alia actio, 502. XXII. Synodus peccata sacerdotum tegit, 502. XXXII.
 Synodum congregare simulabat Anastasius Imp. 514. XLII.
 Synodus in Sidone ab Anastasio congregatur, 512. III. De ejus tempore, 512. V.
 Synodus Episcoporum Epirotarum, 516. XLIII. Ad eam Hormisdæ Papæ epistola, 516. LV. Synodus. *Vide*, Concilium.
 Synodus Constantinopolitana sub Menna, 536. LXXII.
 Syracusas victor ingressus Belifarius postrema Consulatus die, 535. XCVI.
 Syriam devastavit Cosrohes Rex Persarum, 540. XXXIX.
 Syriæ monachi a Severo afflictati, 517. LI. Confugiunt ad Anastasium Imp. & ab eo expelluntur, 517. LII.
 Syrorum fides exploratur a Justiniano Imperatore, 518. LVI.

T

Tarraconensis Synodus in Hispania, 517. LXIX. Ejus Canones, *ibid.*
 Tarfensibus scripsit Justinianus contra hæreticos, 533. X.
 Tempia Dei honorifice sunt pertractanda, 522. VII.
 Tempia Dei profanabant Wandali & Mauri refarciebant, *ibid.*
 Templum erectum a Judæis in Ægypto, 530. XIV.
 Templum Dei Genitrici construitur a Justiniano Hierosolymis, & ejus pulchra descriptio, 530. XXXVI.
 Tempia multa constructa & ædificata a Justiniano Imperatore, 530. XXXIX.
 Tempia hæreticorum solita expiari ab Ecclesia, 536. LXII.
 Tempus respiciendi dandum adversariis, 502. XX.
 Tempore necessitatis succurrit Deus, 513. XX.
 Terracinenis Episcopus subscribit contra Vigilium, 539. III.
 Terræmotus magnus in Dardania, 518. XIV.
 de Terræmotu Antiocheno, 525. XIII. Eum venturum Antiochiæ Theodosius cœnobiarcha ante cognovit, 525. XIV.
 Terræmotus multi in Oriente, 525. XVIII.
 Terræmotus alius Antiochiæ, 528. XXI.
 Terror divinus cohibuit Anastasium Imp. ne occideret Justinum & Justinianum, 518. XIII.
 Tertullus clarissimus civis Romanus offert placidum filium S. Benedicto, 523. XI. Aliqua donat Cassinensi monasterio, 541. XXVIII.
 Testamentum S. Cæsarii per epistolam, 508. XXXIII.
 Testamento quæ reliquerit S. Cæsarius Monasterio, 508. XXVIII. Quæ Cypriano Episcopo, *ibid.* Quæ Cæsariæ suæ forori Abbatis, 508. XXVII. Quæ Agrizizæ puellæ, *ibid.*
 Testari non possunt Episc. de bonis ecclesiæ, 528. XIV.
 Testamenta Sanctorum proficua Ecclesiis & pauperibus, 508. XXIII.
 Tetradius Episcopus Ebituricensis villam basilicæ S. Juliani reliquit, 530. LI.
 S. Thaddæus Apostolus præcipue colitur a Russis, pag. 659. IV. Russos convertit, pag. 665. XXXIV.
 S. Thalalæi templum renovatum a Justiniano Imperatore, 530. XL.

Tha-

Thaſſius Epifcopus Berythorum, 536. XXXVIII. in Theatro venatio deteftabilis, 523. II. **Theatrum Pompeii** reparatur a Theodorico Rege, 526. XXXI. **Themiftiani** heretici a Themiftio dicti, 519. CKLVII. Didi etiam Agnoite, 535. LXXIII. Orti ſunt a Severo, *ibid.* & ſeq. **Themiftius** ſcripfit adverſus Joannem Grammaticum, 535. LXXVI. **Theocrito** cupiebat Imperium Amantius, 518. III. E medio a Juſtino tollitur, *ibid.* **Theodatus** præſt Tuſcia, regnante Athalarico, 533. XXXI. Vult prodere Tuſciam, & eam tradere Juſtiniano, *ibid.* Quid agat cum legatis Juſtiniani, *ibid.* In eum odium Amalafunthæ, *ibid.* **Theodatus** nepos Theodorici ex ſorore Amalafunda fit Rex Gothorum, 534. LXVII. Jubet aſſervari in carcere ad lacum Vuſinum Amalafuntham *ibid.* Mittit pro pace legatos ad Juſtinianum Imp. *ibid.* Pro eo ſcribunt Amalafuntha, & Senatus Romanus, 534. LXVII. Necari juſſit Amalafuntham, 534. LXXXI. Petram legatum mittit ad Juſtinianum pro pace, 536. I. Ejus numiſma, 534. LXXXII. Cogit Agapetum Papam ſubire legationem ad Juſtinianum, 536. I. Minatur Romano Senatui *ibid.* Ad eum mittitur Petrus a Juſtiniano Imperatore, 536. II. Traſtat conditiones pacis cum Petro, *ibid.* Niſio timore agitur, 536. III. Ejus litteræ ad Juſtinianum Imp. pro pace, 536. VII. Ejus alia litteræ ſecretæ, alia publicæ ad Juſtinianum Imp. *ibid.* Ejus & Juſtiniani numiſma, 536. VIII. In eum conſpirant Gothi, 537. II. Ejus ignavia maxima, *ibid.* Roma fugiens a militibus occiditur, *ibid.* **Theodegiſclus** filius Theodati conicitur in carcerem a Vitige, *ibid.* **Theodobaldus** eligitur Rex a Gothiſ, 540. XXXVI. Occiditur, 542. I. **Theodobertus** filius Theodorici regis Francorum ſuccedit Patri, 530. LII. Multa inique geſſit, *ibid.* Ejus crimina detegit ennergumens, *ibid.* Paret tandem S. Nicetio Epifcopo, *ibid.* Cenfura S. Nicetii correctus eſt & emendatus, 530. LIV. Se magnum reddidit & præcipuum in omni bonitate, 538. XVIII. Sacerdotes veneratus eſt, & pauperes elevavit, *ibid.* Omne tributum ab Eccleſiis ſiſit in Arverno ſuſtulit, *ibid.* Inviſit loca ſanctorum, *ibid.* Ejus clementia in S. Agericum Virdunenſem Epifcopum, *ibid.* Legationem miſit ad Juſtinianum Imperatorem, 538. LV. Cum fratris ſui uxoris conjugium inivit, 538. XVIII. Ejus de incaſtuſis nuptiis poenitentia, *ibid.* Cum Childeberto movet bellum adverſus Clotarium, 540. XXXII. Cum exercitu venit in Italiam, 540. XXXIV. Ejus charitas in Virdunenſes, 541. XXXVII. Ejus pietas commendata, 541. XXXIX. Emendat patris errata adverſus Eccleſiam, 541. XL. Eum ad meliorem frugem convertit S. Nicetius Epifcopus, *ibid.* **Theodora** conjux Juſtini Imp. titulo Auguſtæ inſignitur, 523. XXXII. **Theodora** Juſtiniani uxor Auguſta eſt appellata, 527. II. In numiſmate cum Juſtino & Juſtiniano, 527. III. Interpellat S. Sabam pro Sobole, 530. XXIV. Pro ea non orat S. Sabas ne ejus filii tumultus excitent in Eccleſia, 530. XXV. Geſſavit Dogmata Severi, *ibid.* Ejus ſtudiis fit Epifcopus Conſtantinopol. Anthimus hereticus, 535. LXI. Maxime impia, 535. LXIII. Ab ea læditur Juſtinianus Imperator, 535. LXIV. Negabat Concilium Chalcedonenſe, 535. LXI. In præcipuis ſediſus Orientis collocat impios hereticos, 535. LXX. Fovet ova aſpidum in Oriente, 535. LXXVII. Ejus conatus in Agapetum Papam, 536. XIX. Cladem magnam inſert Eccleſiæ, 536. XLI.

Erat cauſa, ut Optimates eſſent heretici 536. XLIV. Quæ machinata fit contra Silverium. pro Vigilio, 536. CXXIII. Quæ adverſus Silverium fit molita, 538. V. Dedit operam ut Vigilius Papa crearetur, 538. VII. Ei aurum promiſſum mittitur a Vigilio reſtruſo, 528. XIII. & ſeq. Ejus ſtudium reſtituendi in Sedem Conſtantinopolitanam Anthimum, inſcio Juſtiniano, 538. LXXXIII. Ab ejus impietate alienus Juſtinianus Imp. 540. XI. & ſeq. Ejus inſidias nihil veritus Vigilius Papa, 540. XXVI. Ejus Epiftoſa ad S. Placidum eſt corrigenda, 541. XXVIII. **Theodoreus** Cyri Epifcopus a Neſtorianis eſt fertur, 520. LXVII. Receptus in Concilio Chalcedonenſi, 528. LXXXVI. **Theodoriana** appellata eſt Bagajenſis urbs, 534. LXV. **Theodoricus** Rex Gothorum Romam venit, & quare, 500. I. Annonam populo largitur, 500. II. Pacem cum Wandalorum Rege foedere nuptiarum confirmavit, 507. IX. De Sede Apoſtolica bene meritus, 501. II. Concilium congregare noluit ſine Papæ auctoritate, 502. V. & ſeq. Ejus litteræ ad Epifcopos ad Synodum Romanam convocatos, 502. II. Ad eum quæ nuntianda Symmachus miſerit, 502. XIV. Cauſam Symmachi Synodo dimittit, *ibid.* Bulgaros ſuperat, 502. XI. Ejus ſtudium commendatum, 502. XI. Ab Ennodio laudatur, *ibid.* Paret decreto Romani Pontificis, 504. IV. Ejus epiftoſa ad Agricolaum contra Magos, 504. VI. Foedus inſit cum Gundebado Rege, & Alarico, 507. IX. Cum Anaſtaſio Imperatore pugnat, 508. II. Relaxat tributa Gallis, 508. VI. Veneratur S. Caſarium, 508. XIII. Dona largitur S. Caſario, 508. XVII. Quæ pertractaverit cum S. Caſario, *ibid.* Juſtitia obſervantiſſimus, 508. XXI. Laudat Felicem Conſulem, 512. II. Legationem mittit in Orientem, 515. XXXIX. **Theodoricus** filius Clodovei regnat poſt patrem, 514. XXIX. Ejus filia inſirmatur, 524. XXXV. Moritur, 514. XXXVI. A S. Theodorico ſuſcitur, *ibid.* Bellicoſiſſimus, 514. XXXVII. Religioni tantum cedebat, *ibid.* Vallavit Arvernem civitatem, *ibid.* Perdiderat ſenſum S. Quintiano orante, *ibid.* Poenitens reſpiciſcit 514. XXXVIII. **Theodorus** Manlius Conſul illuſtris, 505. XXI. Abdicat ſe a ſæculo, *ibid.* Ex ejus abdicatione magna Chriſto gloria, 505. III. **S. Theodori** imago a Sarracenis vulnerata, 509. X. **Theodoricus** Rex Gothorum in Italia ſuſcipit libellos contra Maximum Conſulem, 523. I. Scribit ad Maximum Conſulem, ipſum reprehendendo, 523. II. Abhorret venationem ferarum in Theatro, *ibid.* Ei omnia bene ceſſere, quam diu in Petram non inſanivit, *ibid.* Triginta annos regnavit, *ibid.* Munera ad Baſilicam Vaticanam offert, 523. VII. Arianorum patronum pro Arianis exæſtuat, 542. I. & ſeqq. Cogit ire Conſtantinopolim Joannem Papam, 525. I. Symmachum & Boetium in carcerem conjecit, & occidit, 525. XI. 526. IX. In Senatores quare ſit commotus, 525. XI. & ſeq. Detrudit in carcerem Joannem Papam & legatos, 526. I. Herodi & Agrippæ comparatur, 526. V. & ſeq. Joannem Papam inedia & pædore mori coegit in carcere, 526. I. V. & ſeq. Magnis plagis percuffus interijt, 526. IV. Ejus res quando collapſæ, 526. V. Adverſus Senatores crudeliter egit, 526. IX. Occiſor Symmachi ipſummet laudat, 526. XX. Felicem Papam eligit, 526. XXII. Sibi uſurpat electionem Romani Pontificis, 526. XXIV. Videt Symmachi caput ſibi ſuribunde comminari, 526. XXVI. Deſcevit ſcelus patrum in Sym-

Symmachus & Boetium, 526. XXVII. Moritur, *ibid.* Ejus anima in infernum eſecta, 526. XXVIII. A Joanne Papa & Symmacho Patricio judicatus, *ibid.* Qua die mortuus, & quanto tempore regnaverit, 526. XXX. Edificia conſtruxit Romæ, 526. XXXI. Urbis moenia inſtauravit, & antiqua reparavit, *ibid.* Ejus cura impenſa in publicis ædificiis, *ibid.* Reparavit Pompeii theatrum, 526. XXXI. **Theodoricus** Rex Francorum, tertius filius Clodovei pugnat adverſus Thuringios, eoſque expugnat, 527. LXXVII. Curat creati Treverenſem Epifcopum S. Nicetium, 529. XIV. Sæpe reprehendus a S. Nicetio, *ibid.* Venerabatur magno honore S. Nicetium, 529. XV. Invadit res Gothorum, 530. XLVIII. Moritur, *ibid.* Quanto tempore regnaverit, *ibid.* Condemnat diverſis mortibus milites in Eccleſia furantes, 529. L. **Theodoritus** Epifcopus Lignidi, 519. XXXVIII. Libellum dedit legatis Hormiſdæ ſecundum conſtitutionem Apoſtolicam, 519. XXXIX. Ad Hormiſdam Papam ſcribit, 519. XL. Maxime veneratur Hormiſdam Papam, *ibid.* **S. Theodoro** ædificatum templum ab Apoſtato Conſule, 535. IV. **Theodorus** mittitur ad Petrum Epifcopum Hieroſolymitanum ab Origeniſis, 532. XXIV. **Theodorus** creatur Epifcopus Caſarææ Cappadociæ, 532. XXII. Defenſor acerrimus Origeniſis, 538. LXXXV. Damnationem molitur in Theodorum Mopſueſtenum, *ibid.* **Theodorus** legatus cum Joanne Papa detruſus in carcerem a Theodorico, 526. I. **Theodorus** diaconus legatus Concilii Carthagenſis ad Juſtinianum Imp. 535. XLII. **Theodorus** Tribunus ingreſſus in Synodum Conſtantinopolitanam, 536. LXXXVII. **Theodorus** Cappadox miſſus a Salomone Duce ad ſedandos milites tumultuantes in Africa, 536. CXIX. **Theodorus** præfectus cuſtodibus trueidatur a militibus, 536. CXIX. **Theodorus** Theſſalonicenſis Epifcopus Heracleam relegatur, 519. CXL. **Theodorus** Senator pergit Conſtantinopolim cum Joanne Papa, 525. II. **Theodori** Mopſueſteni memoria celebrata a Neſtorianis, 520. LXVII. In eum molitur damnationem Theodorus Caſarææ Cappadociæ Epifcopus, 538. LXXXV. Opuſcula edidit in Origenem, *ibid.* **Theodoſius** magni nominis Cœnobiarcha, 511. XXV. Ejus vitæ ſcriptor quis fuerit, 511. XXII. Ab Anaſtaſio auro tentatur, 511. XXVI. Ejus conſilium in accipiendo eleemoſynam ab Imperatore miſſam, 511. XXVII. Ejus epiftoſa ad Anaſtaſium Imperatorem apoſtogetica, 511. XXIX. Ejus generoſa conſeſſio, 511. XXX. Ad eum Anaſtaſii epiftoſa ſe excuſando, 511. XXXI. Veritatem aperit, & propugnat, 511. XXXIII. Circuit regiones, & armati omnes pro fide tuenda, 511. XXXIV. in Theodoſii atrio occiduntur multi, *ibid.* **Theodoſius** filius Calliopii Auguſtalis, 526. XLI. **Theodoſianus** Codex juſſus interpretari ab Alarico, 506. IX. **Theopompus** Comes mittitur legatus ab Anaſtaſio Imp. ad Hormiſdam, 526. IV. ad Theodoſium archidiaconum Conſtantinopol. ſcribit Hormiſda Papa pro pace, 519. XXIII. **Theodoſius** Archimandrita redit ab exilio, 518. LXI. S. Sabæ familiaris, *ibid.* Excipitur menſa a Jerofolymitano Epifcopo, 518. LXII. Prædicat ruinam monachorum, 518. LXIV. Præcognovit terræmotum venturum Antiochiæ, 525. XIV. Ad eum venit Kericius Dux exercitus Romani, 527. LIV. Offendit Kerico quomodo ſit pugnandum, *ibid.* Ejus cili-

cium pro thorace induit Kericius in prælio, *ibid.* Per eum potitur victoria Kericius Dux, 527. LV. Deteftatus eſt Origenem, 531. XXI. Ad quæ tempora pervenerit, *ibid.* Laudatur, 536. LI. Hoſtis Origeniſtarum, 538. XXIX. **Theodoſius** creator Epifcopus Alexandrinus, 535. LXV. Cum Gajano altercat, *ibid.* Quanto tempore federit, 535. LXX. Inducitur Conſtantinopolim, 535. LXVII. Ad eum ſcribit Severus Hæreticus, 535. LXX. Nolit ſubſcribere Concilio Chalcedonenſi, 536. CXVI. In exilium miſſus, *ibid.* In eum anathema Vigilius Papæ, 540. XVIII. **Theodoſius** monachus ſcripfit adverſus Joannem Grammaticum, 535. LXXVI. **Theodoſiani** heretici, 535. LXXXII. Ponunt ignorantiam in Chriſto, 535. LXXXIII. Didi etiam ſunt Aegyptii, *ibid.* **Theodotus** Epifcopus Gangrenorum, 518. XIII. **Theologia** ſcholas Romæ erigere voluit Agapetus Papa, 535. LXXXIX. Qua occasione introductæ Romæ, 535. XCI. **Theologi** volunt videri heretici Jureconſulti, cum leges ipſas ignorent, 534. XLVI. **Theonas** Epifcopus pericula ſubiit ab iis qui in idola inſanunt, 538. LII. **Theopafchitæ** heretici qui, 535. LXXXIII. Eorum blaſphemia, 520. XII. **Theophanes** diaconus S. R. E. legatus Agapeti, 535. LIV. **Theophanes** Neſtorianus liberatur a S. Quiriacco, 532. XVIII. Ei oftenditur viſio de hereticis damnatis, 532. XX. Ejus obitus, *ibid.* **Theophilus** Epifcopus Heraclienſis, 518. XIII. Cum Synodo Conſtantinopolitana ſcribit ad Hormiſdam, 520. XLI. **Theophilus** Comes ſacri Conſiſtorii, 529. XXIII. **Theophilus** Epifcopus Alexandrinus anathematizat Origenem, & cæteros hereticos, 538. LIX. **Theopholis** dicta Antiochia, 528. XXI. **Theſſalonicæ** quid egerint legati Romani Pontificis, 519. XLI. ad Theſſalonicæ Præfectum ſcribit Hormiſda Papa pro ſuis legatis, 519. XXX. **Theſſalonicæ** occiſus eſt Joannes hoſpes legatorum, 519. CXXXI. **Theſſalonicæ** multi heretici, 519. CXXXIX. **Theſſalonicenſis** Eccleſia habet ſubjectam Provinciam Epiri, 517. XXIV. **Theſſalonicenſis** Eccleſiæ legatio ad Hormiſdam Papam, 530. LX. **Theudis** Gothus & Arianus regnat in Hiſpania poſt Amalaricum Regem, 531. IX. Pacem conſeſſit Eccleſiis & licentiam congregandi Concilium, 531. XIII. In eum bellum movent Franci, 542. III. **Thomas** auriga recedit ab Oriente, 509. V. Eum amplectitur Theodoricus, *ibid.* pro Thoma Epifcopo in propriam ſedem reſtituendo laborat Hormiſda Papa, 519. CXXXIV. **Thomas** mittitur ad inquirendum contra hereticos a Juſtino Imp. 520. LXXI. **Thomas** Epifcopus Apameæ oftendit lignum S. Crucis, 540. XL. & ſeq. **Thomas** Exqueſtor ſacri Palatii unus ex Decemviratu, 533. XI. **Thracia** a Bulgaris deprædata, 502. XXXIX. **Thracia** occupatur a Vitaliano Duce, 514. XL. **Thracia** communicat cum Apoſtolica Sede, 516. XXVII. **Thuringii** ſunt federati cum Athalarico Italarum Rege, 526. XLII. Expugnantur a Francis, 527. LXXXVII. **Tiburum** obſidet Totilas Rex, & eo per proditionem potitur, 545. I. **Ticinienſis** Epifcopus creatur Ennodius ex Diacono, 515. XXVIII.

Timotheus hæreticus Episcopus Constantinopolitanus, 511. VII. Ad horas fidem mutat, 511. XI. Ad eum scribit Hormisdæ Papa, 517. X. Eum revocare jubet Hormisdæ Papa, 517. XI. Ejus inopinatus interitus, 517. LXI.

Timor Principum multos interdum in scelera pertrahit, 516. XXXVIII.

Timotheus Aelurus anathematizatur, 519. I. Timotheus hæreticus factus Episcopus Alexandrinus, 519. CXLVI. Hæreticos excipiebat, *ibid.*

Tituli non ex meritis sed ex consuetudine dari soliti, 502. XXI.

Toletanum Concilium celebratum sub Theude Rege, & error emendatur, 531. XIII.

Toletanum Concilium secundum sub Montano Episcopo, 531. XII. Ei Episcopi insigniores qui interfuerunt, 531. XVI. In eo qui canones fuerint sancti, 531. XVII.

Tomaci & Petro scribit Cassiodorus, ut restituantur vasa sacra Ecclesiæ S. Petri, 536. X.

Totilas Theodibaldi nepos eligitur Rex Gothorum in Italia, 542. I. Erat præstans ingenio & viribus, & fuit flagellum Græcorum in Occidente, *ibid.* Superavit exercitum Romanorum apud Faventiam, & apud Florentiam, *ibid.* Cæpit Præsidia Casenæ, ac Petræ, 543. I. In Tusciam venit, & Campania potitur, *ibid.* S. Cassium Episc. despexit, 543. II. Ejus Spatharius a S. Cassio curatur, *ibid.* Sprevit S. Fulgentium Episcopum Utricularum & ejus munera, eumque comprehendit iussit, 543. III. Ejus mens effera versa in reverentiam S. Fulgentii ob miraculum, *ibid.* Invisere vult Sanctum Benedictum, sed de eo experimentum facit, 543. V. Ad S. Benedictum accessit, & ipsum veneratus est, 543. V. & *seq.* Minus crudelis, postquam a S. Benedicto est reprehensus, *ibid.* Beneventum venit, & ejus muros diruit, 543. XI. Neapolitanos obsidet, *ibid.* Nulla afficit injuria feminas Patricias, *ibid.* Monitis S. Benedicti profecit, 543. XI. & *seq.* Subegit Brutios & Lucanos, atque Apulia & Calabria potitur, *ibid.* Experitur sanctitatem Sabini Episcopi Canusini, 543. XIII. Litteris tentat Senatam Romanam, 544. I. Tiburim obsidet, & per proditionem eo potitur, 545. I. Interneconi subjecit Tiburtinos cives summa crudelitate, *ibid.*

Traditionibus Patrum non est recedendum, 521. XXV.

ex Traditione Apostolica doctrina Ecclesiastica. Romæ, 535. XCVI.

ex Traditione Apostolorum ritus Romanæ Ecclesiæ, 538. XXVI. Et celebritas Missarum, *ibid.*

Transilvaniæ Princeps exiguo numero militum victorias plures de Turcis reportat, 533. LXI.

Translatio corporis S. Augustini, 504. XXXVIII.

Trapezuntis scripsit Justinianus contra hæreticos, 533. X.

Trafamundus Catholicos persequitur, 504. XXIII.

Novis artibus Orthodoxos tentat, 504. XLV.

Fulgentium revocat Carthaginem, 504. XLVI.

Scriptis provocat Fulgentium, 504. XLVIII.

Admiratur Fulgentii sanctitatem & doctrinam, sed non convertitur, *ibid.* Ad eum libri tres S. Fulgentii, 504. LI.

Trafamundus Rex Wandalorum moritur in Africa, 522. IV. Quanto tempore regnavit, *ibid.* Cum eo disputat de fide S. Fulgentius, 520. VI.

Triboniano Jurisconsultissimo utebatur Justinianus Imp. in faciendis legibus, 528. II. Erat Magister Officiorum, unus ex Decemviratu, 529. XXIII. Avaritia laborabat, sed doctrina eam occultabat, 519. XXIV. Ethnicus Ethnicis favet, 528. XXVI. Exscripsit leges eo-

rum Augustorum, qui Christianam religionem sunt persecuti, *ibid.* A Justiniano magistratu deponitur propter tumultum populi, sed restituitur, 531. XX.

Tribulationes sæpe utiles, 517. XXI.

Tribulatio Episcoporum exulum in Sardinia, & in Africa, 504. L.

in Tribulatione succurrit Deus, 508. XXXI.

in Tribulationibus Sancti magis elucet, 536. XXXI.

in Tribulationibus nitent Sancti, 539. IV.

Tribulati sunt sublevandi, 504. XLII.

Tribulatis est succurrendum, 512. LV.

Tribulatis maxime compatiendum, 512. XXXIV.

Tributa relaxat Gallis Theodoricus, 508. VI.

S. Trinitatis indivisa unitas semper est colenda, 539. LVIII.

Trinitatis hymnum cantabant fideles, 512. II.

Trinitatis hostes a Catholicis occiduntur, 512. IV.

de S. Trinitate quid credendum sit scribit Hormisdæ Papa, 520. VI.

de Trinitate unum crucifixum an dicendum quaeritur a Papa, 520. XXXVII.

de Trinitate unum crucifixum secundum carnem concedendum est, 533. XXVIII.

Trinitas & unus Deus & tres personæ, 521. XVIII.

Trinitatis essentia una, & non multiplicatur ipsa essentia numero, 521. XIX.

Trinitatis mysterium est incomprehensibile, & tamen notum est, 521. XVIII.

Trinitatis personæ habent proprietates distinctas, 521. XIX.

Trinitatis essentia una est, 521. XXXI.

de Trinitate scripsit librum Boetius, 522. II.

de Trinitate librum scripsit S. Fulgentius, 529. VII.

in Trinitatem Sanctissimam blasphemiam Arii & Origenis, 538. XXXV.

Tripolim a Præsidibus Consularibus gubernandam statuit Justinianus, 533. LIX.

in Trifagitas scribit Ephræm Episcopus Antiochenus, 535. LXXX.

Trifagium cantatum Constantinopoli, 518. XX.

Ei Crucem hæretici apponebant, 519. CIII.

Ad totam Trinitatem est referendum, 519. CVI.

Tritheitæ hæretici qui, 535. LXXV. Eorum Princeps Joannes Philoponus, *ibid.*

Triumphus Episcoporum exulum revertentium Carthaginem, 522. X.

Triumphus magnus Belisarii Ducis, 534. LIII.

Trojus Episcopus Scampinus occurrit legatis Apostolicis, 519. XXXIV.

Tumultus a populo Constantinopoli factus, 512. II.

Tumultus monachorum Scythiæ, 519. LXXXVII.

Tumultus Thessalonica per Dorotheum Episcopum excitati adversus legatos Hormisdæ, *ibid.*

Tunica S. Vincentii martyris tradita Francis, 542. IV.

Turbæ concitantur Romæ a monachis Scythiæ, 520. XVIII.

Turcarum copiosi exercitus a Transilvaniæ Principe sæpius visiti, 533. LXI. Eorum classis victa sub Pio V. 533. LX.

ad Turibium nobilem Epistola Montani Toletani Episcopi, 531. XVIII.

Turonicus vir Dei nutu reliquias ab incendio liberat, 526. XLV.

in Tuscia Romanorum exercitum superavit Totilas Rex, 542. V.

Tusciam fames vexavit, 539. V.

Tyranni interdum simulatione vincuntur, 517. I.

Tyranni vincuntur nonnumquam a puellis, 522. XLVI.

Tyri congregatum Concilium, 518. XL.

Tzani populi facti sunt Christiani, 529. XX. §i.

sine Rege dægebant, belluinam vitam agentes, 529. XXI. Eorum mores, *ibid.* A Justiniano subjugati, *ibid.* Commercio habere, incipiunt cum cæteris hominibus, 529. XXII.

V

Valentinus Episcopus Amiternensis, 504. VI.

Valerianus Præfectus Constantinopolim venit cum Belisario, 541. IV.

Vana deliramenta hæreticorum, 511. XXXV.

Vasa argentea Ecclesiæ vendita a Sanctis pro redimendis captivis, 508. XI.

Vasa sacra oppignorata Ecclesiæ reddi jubentur a Cassiodoro, 536. XXI.

Vasa templi capta relata sunt Hierosolymam, 534. LV.

Vedolphus pugnavit pro Symmacho Papa, 502. XI.

Venantius Fortunatus. *Vide*, Fortunatus.

Venantius diaconus legatus Viennensis ad Hormisdam Papam, 516. XXII.

Venantius presbyter S. R. E. Cardinalis mittitur legatus ad Anastasium Imp. ab Hormisdæ Papa, 515. XXIV.

Venatio ferarum in Theatro detestabilis, 523. II.

Venumum suscipiunt sancti & eis minime obest, 513. VI.

Venumum sæpe latet sub melle, 529. CII.

Veniam postulantibus est ignoscendum, 512. LII.

Verba non solum a Deo requiruntur, sed etiam bona opera, 516. XV.

Verina Augusta ædificavit templum S. Mariæ, 535. IV.

Veritas magna libertate propalanda, 511. XXXIII.

Veritas aperitur a Theodosio cœnobiarcha, & propugnatur, *ibid.*

Veritas detruditur in Barathrum vindicta compedibus aureis, 519. CXL. Magis gaudet spectari nuda, & simplex, quam fucata, & coloribus exornata, 525. V. Nec est occultanda, nec mendacium concedendum, 526. XIII.

Vestigia summi Pontificis venerabantur Episcopi, 516. XL.

Victor diaconus professor Synodi Chalcedonenfis, 519. LXXXIII. Accusatus a monachis Scythiæ tamquam Nestorianus, *ibid.* Ejus causa tradatur apud Romanum Pontificem, 519. CXVIII.

Hæreticus est dictus a monachis, 519. CXXII.

Veteres canones restituendi, 503. VIII.

Vetus institutio monachorum S. Augustini, 504. XXXIII.

Vicarius summi Pontificis constituitur S. Remigius, 514. XVI.

Victor Primas Byzacenus captus ducitur ad Regem, 504. XIX.

Victor Episcopus Capuanus fuit doctrina & sanctitate celebris, 545. XVIII. Scripsit suum Cyclum ad consultandum Cyclum Victorini Aquitani, *ibid.*

Victoria Gothorum de Sabiniano Consule, 506. VIII.

Victoria oritur ex Deo benedicto, 507. XIII.

Victoria præstantior quæ sit, 519. LXXV.

Victoriam quibus operibus sibi paraverit Justinianus Augustus, 533. XLIII.

de Victoria navali, sub Pio Papa V. 533. LX.

Victorias ingentes quibus copiis adeptus est Justinianus Imp. 527. XLI.

Victorinus Aquitanus confutatus a Victore Episcopo Capuano, 545. XVIII.

ad Victorinum Episcopum scribit Athalaricus Rex, 526. XL.

Viduarum exemplum, 504. LIX. & *seq.*

Viduis ne inferatur vis a militibus, 507. XV.

Vidua nobilis tentatur a Dunano tyranno, 522. XXXIV. Ejus constantia, 522. XXXV. Quæ in tyrannum, 522. XL. Quid ad suas concives, 522. XLI. Hortatur ad fidem Gentiles & Hebræos, *ibid.*

Viduarum clarum exemplum, 522. XXXIX.

Viduae non ita facile ad secundas nuptias transcant, 522. XLI. Studeant despondere filias Jesu Christo, *ibid.* & *seq.*

in Viduarum & virginum raptores sanctio Justiniani Imp. 533. LXV.

Viennenses legationem mittunt ad Hormisdam Papam, 516. XX. Ad eas Hormisdæ epistola, 516. XXIV. Ab Hormisdæ laudantur, *ibid.*

Vigilius Papa confirmat monasterium constructum a Childeberto, 508. XXVIII.

Vigilius S. R. E. Archidiaconus postea Papa, designatus successor a Bonifacio Papa in Synodo, 531. I. Reprobatur ab ipso Bonifacio, 531. II. Pontificatum quæsit, 531. II. & *seq.* In eum anathema Silverii Papæ, 539. I. Pro eo quæ machinata sit Theodora Augusta contra Silverium, 534. CXXIV. Excusatur de crimine sibi illato, *ibid.* Intruditur in sedem Petri, 538. VII. & *seq.* Ejus turpitudine de auto pollicito Theodora Augustæ, 538. XIX. Ejus defensoribus & servis traditur Silverius Papa, *ibid.* Ejus nomine epistola impia, 538. XIII. Ejus Epistolam non esse probatur multis argumentis, 538. XIV. & *seq.* Ejus nomine blasphemie scriptæ, 538. XVII. Ejus lapsus ob ambitionem, *ibid.* Dum sursum ascendere meditatur, deorsum demergitur, 538. XVIII. Ejus schismate nullum hæcens turpius, 538. XX. Agit Romanum Pontificem expulso Silverio, 538. XXI. Respondet ad consultationem Eutherii Episcopi, *ibid.* Ejus epistola ad Casarium Episc. de penitentia Theodoberti Regis, 538. XVIII. In eum conventum habet cum quatuor Episcopis Silverius Papa, 539. I. & *seq.* Damnatur a Silverio Papa, *ibid.* Privatatur abrepto Pontificatu, 539. III. Ab eo quæ Silverius Papa sit coactus pati, 539. IX. Ejus prudens consilium abdicandi se Pontificatu, 540. III. & *seq.* Erat fretus potentia Belisarii *ibid.* Agit rem astute, 540. V. Vigilavit primo ad malum, deinde cepit vigilare pro Christi grege, 540. VI. An esset eligendus Papa, dubitat clerus Romanus, 540. VII. Eligitur Pontifex Romanus, 540. VIII. In eo mirabilis & repentina facta est divinitus transmutatio, 540. IX. Ad eum legatio Justiniani Imperatoris, 540. XI. Ejus epistola ad Justinianum Imp. qua ipsum laudat, 540. XV. In hæret prædecessoribus, 540. XVI. Anathematizat hæreticos, 540. XVII. Ejus Anathema in Anthimum, & omnes hæreticos, 540. XVIII. Fidem Catholicam illibatam servat, 540. XXII. Ejus epistola ad Mennam Episcopum Constantinopolitanum, 540. XXIII. Afferit hæreticos vere convertos recipiendos, 540. XXV. Nihil veritus insidias Theodora Augustæ, 540. XXVI. Ejus opera expulsi sunt Roma omnes Ariani, 544. I. Curavit, ut Belisarius Romam mitteretur, *ibid.* Ejus opera Roma liberata, *ibid.* Ejus epistola ad Auxanium Episc. Arelatensem, 545. III. Auxanio Episc. Arelat. pallium citra Christianissimam Regis confensum haud concessit, *ibid.*

S. Vincentii martyris sacris exuviis defensa Casar Augusta, 542. III. & *seq.* Ejus tunica tradita Francis, 542. VI. Ejus reliquiæ ex Hispania in Galliam asportatæ, *ibid.* Ejus Ecclesiæ a se constructæ quæ donaverit Childebertus Rex Francorum, *ibid.*

Vindicta Dei ob violatam fidem, 540. XLIII.
Vineta fidei uberiora plantata trans mare, 515.
LIII.
Virgarum jus habebant Episcopi, 507. VIII.
Virgilius Arelatenſis Episcopus, 508. XXVIII.
Ad eum S. Gregorii epistola, *ibid.*
Virginitas præcedat matrimonium, 522. XXXVIII.
Virgines a militibus ne violentur, 507. XV.
Virgines sacræ comburuntur ab impio Duſſaan,
522. XXXI. Sæpe martyrium exoptant, 522.
XXXVIII.
Virginum raptores capite sunt plectendi, 528.
XX.
in Virginum & viduarum raptores sanctio Ju-
stiniani Imp. 533. LXV.
Virtutes S. Aviti Episcopi plures numerantur,
516. XXIX.
Visio contra Severianum contemnentem S. Eu-
charistiam, 513. XIX.
Visio Regine diaconisse in somnis, 513. XXXI.
Visiones in morte Macedonii, 515. L.
Visiones de obitu Anastasii, 518. XXII.
Visio ostensa S. Quiraco contra Origenistas,
532. XVII.
Visiator missus Romam a Theodorico, 500. III.
Summum Pontificem visitare non debuit, 500.
VII.
Vitalianus maxime exagitat Anastasium Impera-
torem, 514. XL. Occupat Thraciam, Scythiam
& Mysiam, *ibid.* Secum ducit Bulgarorum &
Humorum agmen, 514. XLI. Ei ab Anastasio
Imp. offeruntur pacis conditiones, *ibid.* Pugnât
pro fide Catholica, 514. XLII. Urget Ana-
stasium Imp. 515. I.
Vitalianus Scythia Magister militum occurrit le-
gatis Papæ, 519. XLIV. Deficit ad Hæreticos,
519. XC. Impedimenta avertit contra legatos
Hormisdæ Papæ, *ibid.* Ejus artes pro inva-
dendo Imperio, 519. XCI. In eum dolosum
dolo agit Justinus Imp. 519. XCII. Creatus
Consul in Oriente. 520. II. Mense septimo
Consulatus occiditur, 519. XCII. Leontio mo-
nacho hæretico affini favit, 520. I.
Vitalis S. R. E. Cardinalis diaconus mittitur le-
gatus ad Anastasium Imp. ab Hormisdæ Pa-
pa, 515. XVIII.
Vitia non sunt partim corrigenda, sed radici-
tus amputanda, 519. XXV.
Vitia sæpe præcisâ & damnata, sæpe tamen
germinant, & palmites extendunt, 532.
IX.
Vitiges Dux exercitus acclamatur Rex a Go-
this, 537. II. Ejus milites Theodatium Regem
occidunt, *ibid.* Ejus epistola ad universos Go-
thos de sua electione, *ibid.* Coactus recedit Ro-
ma, cum non possit resistere Belisario, 537.
V. Exercitum comparat, *ibid.* Ejus litteræ ad
Justinianum pro pace, 537. VIII. Obsident
Romam, 538. X. Sollicitabat Cosroem ad in-
ferendum bellum Justiniano, 539. XII. Cum
Ravenna traditur Belisario, 540. XXXVI. Con-
stantinopolim ducitur a Belisario, 541. IV.
Viventiolus Episcopus Lugdunensis, 509. XII.
Vizacenum Concilium sub Daciano Metropoli-
tano, 547. IX. & seq.
Ulftheus Areobindum occidit, 545. XXII.
Unionem Ecclesiæ velle Anastasius Imperator si-
mulabat, 516. XL.

Unionem vere exoptabat Hormisdæ Papa, 516.
XV.
Unio Episcoporum necessaria cum summo Pon-
tifici, 516. XLIV.
Unio facta inter Orientales & Occidentales, 541.
LVI.
Volusianus iudex constitutus a Theodorico con-
tra magos, 504. VII.
ab Urbe expelluntur magi, 508. XXIV.
Urbes plurimæ renovantur a Theodorico,
500. I.
Wandalii Ariani Ecclesias profanabant, 522. IV.
Pietate a Mauris vincuntur, 522. VII. In
bello a Mauris exagitantur, 522. VIII. A
Mauris vincuntur, & fugantur, *ibid.* Eorum
Rex creatur Hildericus, 522. IX. In eos bel-
lum meditatatur Justinianus Imp. 532. II. Quo
tempore expugnati a Justiniano Imp. 533. XLI.
Sibi ipsis malum intulere, 533. LVIII. Vin-
cuntur & fugantur a Belisario, 533. LVII.
Africa privantur, 533. LVIII. Corrupti deli-
cious, 534. LII. Captivi ducti ad Justinianum,
534. LV. Militant adversus Mauros in Africa,
545. XXI.
de Vulcani olla quid senserit Theodericus, 526.
XXXIX.
Uzacense Concilium celebratum in Africa, 523.
XXXIII.
Wisigothi invadunt Romam, 509. VI.

X

in X Enodochio prope Pharum editum mi-
raculum contra Severianos, 513. XXVI.

Z

Z Achariæ Episcopo Pellæ præcipit Justinianus,
ut visit Palæstinam, & ejus tributa rela-
xet, 530. XXXIII.
Zanzon frater Glimmeris pugnât cum Belisario,
& ab eo occiditur, 533. LVII.
Zelus populi Romani contra magos, 504.
XIV.
Zenonis Augusti nomen e Diptychis deletum,
519. LIII. Sub eo scelera Samaritanorum,
530. XVII.
Zeta Magister militum Justiniani, 529. XX.
Zoaras hæreticus damnatur ab Agapeto Papa,
536. XIX. LXI. In eum exclamant Orienta-
les, 536. XXXV. Præcepta Imp. despiciebat,
536. XLVII. In eum sententia Mennæ, & Sy-
nodi Constantinop. 536. XC. In eum quæ sta-
tuat Justinianus Imp. *ibid.*
Zoilus creatur Episcopus Alexandrinus, 537.
XIV.
Zosimus vir sanctus genere Phenix, 525. XV. Ei
revelata clades Antiochena, *ibid.* Res futuras
prævidebat, *ibid.* Tantam vim profudit lacry-
marum, ut terram madefecerit, *ibid.* Ejus o-
rationes & preces, *ibid.* Exhibet ministerium
leo pro asino, 525. XX. & seq.
Zosimus alter monachus in cœnobio Palæstinæ,
vixit eodem tempore, 525. XXII.
Zosimus Cilix vixit iisdem temporibus, 525.
XXXIII.

I N D E X

C R I T I C Æ

HISTORICO-CHRONOLOGICÆ

P. ANTONII PAGII

QUÆ HOC TOMO CONTINETUR.

A

A Bramus fit Rex Homeritarum, 527.
VII. IX. Leges dat Homeritis a San-
cto Gregentio Archiepiscopo Tapha-
rensi compositas, *ibid.* X. Moritur,
ibid. XIII.
S. Abrahamius Anachoreta floret, 525. XII. &
seq.
Acœmeti Monachi damnantur a Joanne II. Pa-
pa, 534. III.
Æthiopes hodierni sequuntur ritus veteris Eccle-
siæ Alexandrinæ, 547. VII.
Africa devictis Vandalis in Justiniani Imp. pote-
statem venit, 534. IV.
Africani Episcopi in exilium acti, 504. III. Ab
exilio revocati, 522. III.
Agatenſe Concilium, 506. II.
Agapetus fit Pontifex Romanus, 535. II. & seqq.
Epistola ejus ad Justinianum Imp. quo anno
data, 535. VII. Legationem ad Justinianum
Imp. suscipere cogitur a Theodato Ostrogo-
thorum Rege, 536. IV. Anthimum e Sede
Constantinopolitana deicit, *ibid.* V. Mennam
ei subrogat, *ibid.* VI. Moritur, *ibid.* X.
Agaunense monasterium ante Clodovei Regis
tempora fundatum, 515. VI. & seq. Regula
pro ejus Monachis ante annum quingentesi-
mum condita, *ibid.* VIII. Sigifmundus Bur-
gundiarum Rex in eo Pfallemium perpetuum in-
stituit, 522. X. & seqq. Hac institutio con-
firmatur a Synodo cui novem Episcopi inter-
fuere, *ibid.* XIV. & seq.
Agnœtarum origo, 519. XXI. & 535. XII.
Alamundarus Saracenorum Rex Arabiam & Pa-
læstinam invadit, 509. XVII. & seq. An-
postea fuerit Christianus, *ibid.* Baptizatur,
513. V.
Alaricus Eurici filius legum Codicem promul-
gat, 506. III. Cum Clodoveo Franchorum
Rege bellum gerit, 507. V. Vincitur & oc-
ciditur, *ibid.* VII.
Alemanni cum Francis non confundendi, 540. X.
Alexandrina Ecclesia iterum dividitur in Gaja-
nitas & Theodosianos, 535. XI.
Amalaricus fit Rex Visigothorum, 512. XV.
Chlotildem Childeberti Franchorum Regis so-
rorem uxorem ducit, 523. XIX. Post Theo-
doricum Italia Regem regnat, 526. X. Occiditur,
531. VIII.
Amantius eunuchus occiditur, 518. VIII. &
seq.
S. Amatoris Aduensis Episcopi ad Silverium.
Papam Epistola supposititia, 539. IV.
Anastasius Imperator quo anno a Symmacho Pa-
pa excommunicatus fit, 502. V. & 503. XII.
Macedonium Episcopum Constantinopolitanum
vexat, 505. IV. Anastasopolim aedificat, 507.
XIV. Clodoveum Franchorum Regem Pa-
triciatum creat, 508. III. & seq. Chalce-
donensem Synodum eliminare conatus, 510.
II. & 511. VII. Legem emittit contra Syno-
ditas, seu contra eos qui Synodum Chalce-
donensem tuebantur, 510. IV. Orthodoxos
persequitur, 511. XIII. & seq. Vitalianum
fallit, 514. XIV. Legatos mittit ad Hormi-
sdam Papam, fingens se pacem Ecclesiæ dare
velle, 516. II. Eius interitus, 518. II. In-
ter Ecclesiæ persecutores numeratur, *ibid.*
III.
Anastasius anno DXVII. Consul diversus ab
Anastasio, Imp. 517. II.
Anglorum Orientalium regni initium, 526.
XIII.
Anni initium ante Concilium Aurelianense quar-
tum Franci & Burgundiones, a Paschate re-
petebant, 545. XI.
Anthimus fit Episcopus Constantinopolitanus,
535. IX. Ab Agapeto Papa e Sede deicitur,
536. V.
Antiochia iterum terræmotu quassatur, 525. IX.
Tertium terræmotu affigitur, 528. XI. Ca-
pitur & diripitur a Chosroeo Persarum Rege
540. XII.
Aratoris S. R. E. Subdiaconi liber quo anno
scriptus, 544. III.
Araucanicum Concilium secundum, 529. III.
Semipelagianorum placita in eo exploduntur,
ibid. IV. Ejus canones a Bonifacio II. Papa
confirmantur, *ibid.* VII. & seq.
Arelas a Francis frustra obsessus, 508. VII.
Arelatenſe Concilium quartum, 524. V.
Areobindus acclamatur Imperator, 512. VIII.
& seq.
S. Aretha cum sociis Martyrio afficitur, 522.
VI.
Ariadna Augusta moritur, 515. IV.
Ariani a Justino Imp. comprimuntur, 524. II.
Eorum Sacerdotes Roma pelluntur, 544. II.
Armenorum schismatis initium, 535. XIII.
Arthurus fit Rex Britanniarum, 508. XIV. Mo-
ritur, 542. XI.
Arvernenſe Concilium cui multi Sancti Episco-
pi interfuere, 541. IX. & seq.
Asterius non fuit Episcopus Alexandrinus, 521.
XVIII.
Athalaricus succedit Theodorico Italia Regi,
526. X. Scribit ad Justinum non ad Justinia-
num, 527. V. Moritur, 534. VII.
Audoinus Longobardorum Rex in Pannoniam
venit, 527. XVIII.
Aventinus Carnotensis Episcopus interest Con-
cilio Aurelianensi primo, 507. XII.
S. Avitus Viennensis Episcopus collationem ha-
bet

bet cum Arlanis in Burgundia pro ejusdem Regis conversione, 501. IV. De gestis Constantinopoli occasione Trifagii male edoctus, 512. XII. Mortis ejus annus incertus, 516. IV. S. Avitus Abbas Miciacensis floret, 542. VIII. Aurelianense Concilium primum, 507. X. & seq. Ejus epocha, *ibid.* Ei Episcopi sanctitate celebres interfuerunt *ibid.* XII. Aurelianense Concilium secundum, 536. XVII. Aurelianense Concilium tertium, 540. VI. Plures sancti Episcopi ei interfuerunt, *ibid.* VII. Aurelianense Concilium quartum, 545. IX. Pascha celebrandum decernit secundum Victorii Aquitani cyclum, *ibid.* X. Auxanius Episcopus Arelatensis fit Vicarius Vigili Papae, 545. III. Prætextati Episcopi Cabellicensis causa ei ab eodem Papa commissa, *ibid.* IV. Axumitæ non longe ab Homeritis distiti, 522. VII. A quo sic disti, *ibid.* Quo tempore Christi fidem susceperint, *ibid.* VIII. Disti Æthiopes & Indi, 541. VI. Fabulosa Theopanis narratio de fide ab Homeritis suscepta, *ibid.* V.

B

Basilus Junior ultimus privatorum qui Consulatum in Oriente gesserit, 541. I. Belisarius Carthaginem occupat, 533. VI. Quot annis Vandali ea potiti sunt, *ibid.* VII. Bellum Vandalicum absolvit, 534. IV. Neapolim occupat, 537. II. Romam recipit, *ibid.* IV. Ravennam & Vitigem Gothorum Regem capit, 540. XI. Constantinopolim revertitur, *ibid.* & 541. III. Contra Persas mittitur & revocatur, 541. XII. & seq. In Justiniani offensionem incidit, & in gratiam redit, 542. IV. & seq. Mittitur in Italiam, 544. II. & 545. II. Belli alterius inter Romanos & Persas origo, 518. XI. Bellum cum Persis ante Justiniani obitum inchoatum, 527. VI. S. Benedictus Abbas Cassinensis floret, 502. X. S. Benedicti mors S. Mauro revelatur, 544. IX. Quo anno acciderit, *ibid.* XII. & seq. Boetius Patricius interficitur, 524. III. 525. V. & 526. VI. Bonifacius II. fit Papa, 530. V. Synodum Arauscanam II. confirmat, *ibid.* VII. Tres Synodos Romæ celebravit, 531. II. Moritur, *ibid.* IV. Vacatio Sedis post ejus mortem, *ibid.* VI. S. Brigida moritur, 521. XIX. Britanniae minoris Reges a Clodoveo Magno domiti, & Comites Franciæ beneficiarii disti, 502. XIV. Bulgari in ditiones Romani Imperii excurrunt, 501. VII. Burgundia a Francorum Regibus occupatur, 525. XVII. Eam inter se dividunt, 530. XVII. Burgundi ante Concilium Aurelianense quartum annum a Paschate inchoabant, 545. XI.

C

Cabades Rex Persarum in regnum restituitur, 501. VI. Moritur, 530. XI. S. Casarius Abbas fit Episcopus Arelatensis, 501. IX. ad Casarium Symmachi epistola quo anno data, *ibid.* X. & seq. In exilium mittitur, 507. II. Arelate Monasterium virginum edificat, 508. IX. In exilium secundo mittitur, *ibid.* X. Mors ejus quo anno contigerit, 544. VIII.

Camillianus Episcopus Trecentis interest Concilio Aurelianensi primo, 507. XII. Cantabria a Francorum Regibus capta, 542. VII. Caratenes Burgundiæ Regina moritur, 509. XX. Carcaffona frustra a Francis obsessa, 508. VI. Carpenteractense Concilium, 529. II. Carthaginense Concilium sub Bonifacio Primate, 525. XV. ex Carthagine Belisarius Vandalos eicit, 533. VI. Quotannis ea potiti sint Vandali, *ibid.* VIII. Cerdicus West-Saxonum seu Occidentalium Saxonum regno initium dat, 519. XXII. Childebertus fit Rex Francorum, 514. XI. Chlodomerus fit Rex Francorum, 514. XI. Occiditur, 524. IV. Chosroes fit Persarum Rex, 530. XI. Contra Romanos expeditionem suscipit, 540. XII. Secunda ejus expeditio, 541. XII. Tertia, 542. III. Quarta, 544. IV. & 545. V. Inducias cum Justiniano Imp. in quinquennium facit, 545. V. Clodoveus Britannos domat & Franciæ beneficiarios reddit, 502. XIV. Alarico Visigothorum Regi bellum indicit, 507. V. Eum vincit & occidit, *ibid.* VII. Totam Aquitaniam acquirit, *ibid.* VIII. Alarici cunctos thesuros aufert, *ibid.* IX. Fit Patricius ab Anastasio Imp. 508. II. & seq. Carcaffonam & Arelatam frustra obsidet, *ibid.* V. & seq. Franciæ regnum dilatat, 509. XXIV. Moritur, 514. VII. Annus ejus emortalis, *ibid.* VIII. Ejus epitaphium, *ibid.* X. Regni ejus inter filios divisio, *ibid.* XI. Clotarius fit Rex Francorum, 514. XI. Hermenfredum Thuringiæ Regem vincit, 527. XVI. & seq. Codex legum Burgundicarum promulgatur, 501. III. Codex Justiniani promulgatur, 529. XV. Ejus utilitas *ibid.* XVI. Plura facinora in eo conficiendo a Triboniano admittit, *ibid.* XVIII. Iterum Codex promulgatur, 531. XII. Ultima ejus promulgatio, 534. VI. Collatio in Burgundia pro conversione Gundebadi Regis, 501. IV. Collatio Constantinopoli habita inter Catholicos & Severianos, 532. VI. Collectio canonum Dionysii Exigui, 527. XI. & seq. Collectio Canonum Martini Bracarensis, 527. XIII. Collectio Canonum Ferrandi & Cresconii, 527. XIV. Collectio Ferrandi diversa a Cresconiana, *ibid.* XV. Concilia Gallica nota Consulari insignita, 507. XI. Concilium incertis loco & anno habitum in Burgundia, 517. X. Constantinopoli alii tumultus ob additionem Trifagio factam, 511. II. & 512. VIII. & X. Peste affligitur, 531. XIII. Constantinopolitana Synodus ad defensionem Concilii Chalcedonensis, 518. IV. & seq. Severum Antiochenæ Sedis invasorem damnat, *ibid.* VIII. Constantinopolitana Synodus sub Menna, 536. XIII. & seq. Consulatus aliquando non distinguitur a Patriatu, 508. II. & seq.

CONSULES.

Fl. Hypatius & Patricius, 500. Ruffus Magnus Faustus Avienus & Fl. Pompejus, 501. Fl. Avienus Junior, & Probus, 502. Dexi-

E

Elesbaan Axumitarum seu Æthiopum Rex Christianus bellum movet adversus Dunaan Homeritarum Regem Hebræum Christianos persequentem, 522. V. Dunaanum interficit & Christianam religionem apud Homeritas restituit, 523. V. Justiniano imperante fit Monachus, *ibid.* XI. Homeritis Regem & Episcopum præficit, *ibid.* IX. S. Elutherius Episcopus Tornacensis moritur, 532. VIII. Elias S. Sabæ Ecclesiam dedicat, 501. V. Synodum Chalcedonensem se recipere testatur, 510. II. Eam damnare in Synodo Sidoniæ recusat, 512. III. S. Sabam ad Anastasium Imp. Legatum mittit, & cum eo reconciliatur, *ibid.* IV. & seq. Ejus Orthodoxia probatur, *ibid.* VI. & seq. E Patriarchatu Jerosolymorum deicitur, 513. IV. Ejus visio de morte Anastasii Imp. 518. IV. Moritur, *ibid.* Ennodius Episcopus Ticinensis Constantinopolim ab Hormisda Papa legatur, 515. II. Non est successor S. Epiphani, *ibid.* Moritur, 521. XX. S. Eonius Episcopus Arelatensis moritur, 502. VIII. Epauense Concilium, 509. XXI. Concilii locus, *ibid.* XXII. Plures Sancti Episcopi ei interfuerunt, *ibid.* XXIII. Epiphanius Constantinopolitanus Episcopus ordinatur, 520. V. Moritur, 535. IX. Epochæ ab Ecclesiæ Romanæ ædificatione deducta explicatur, 536. XI. Eraricus fit Rex Gothorum, 542. II. Perimitur, *ibid.* Eufraasius Episcopus Arvernensis interest Concilio Aurelianensi primo, 507. XII. Eugenius Episcopus Carthaginensis moritur, 504. III. Euphemia Augusta Justiniani Imp. uxor moritur, 523. XIV. Euphemius Episcopus Constantinopolitanus in dipyria refertur & ex iis expungitur, 519. III. & seq. Eum Schismaticum non fuisse ostenditur, *ibid.* V. Euphrasius fit Episcopus Antiochenus, 521. XVII. Moritur, 526. XII. Euphremius fit Episcopus Antiochenus, 526. XII. S. Eutyechius abbas floret in territorio Bituricensi, 542. IX. Eutyechianus S. Theophili Ecclesiæ Adanensis Oeconomus Historiæ conversionis scriptor, 543. X.

D

Dalmatius successor Sancti Quintiani Ruthenorum Episcopi, 507. IV. Dani Galliam infestant, 517. XII. Dardanæ Episcopi ad Communionem Ecclesiæ redeunt, 515. III. 516. III. & 518. X. S. Datus Mediolanensis Episcopus Romam venit ad Belisarium, ut Mediolanum Gothis eripiat, 538. XXII. Ejus Constantinopolim profectionis causa incerta, 539. VIII. Dionysius Exiguus scribit Cyclum DXXXII, annorum, 527. VII. Annos Incarnationis ei alligat, *ibid.* VIII. In quem Christi annum primus Cycli competat, *ibid.* IX. Nunquam fuit Abbas Romanus, *ibid.* X. Collectionem Canonum composuit, *ibid.* XI. Quibus Canonibus hæc collectio constat, XII. Dionysius absolvit Cyclum suum, 532. IX. Dioscorus Junior fit Episcopus Alexandrinus, 516. VII. Schismaticos Alexandrinos in unam sedem reducit, 517. XIII. Moritur, 519. XIX. & seq. Dunaan Judæus Homeritarum Rex Christianos persequitur & S. Artham cum sociis martyrio afficit, 522. V. & seq. Ab Elesbaan Axumitarum Rege vincitur, & occiditur, 523. V.

F

Fausti libris Hormisdæ Papæ judicium, 520. XV. & seq. Felix IV. fit Pontifex Romanus, 526. V. Laicos ordinari Sacerdotes prohibet, 528. XII. Moritur, 530. II. Sedis ejus duratio, *ibid.* III. Dux epistolæ ei afficitur *ibid.* IV. Quo anno mors ejus contigerit, *ibid.* VI. Ferrandus Carthaginensis Ecclesiæ Diaconum Collectionem publicat, 527. XIV. Ejus Collectio diversa a Cresconiana, *ibid.* XV. S. Fulgentii Ruspenis Episcopi discipulus fuit, 529. XIV. Flavianus alter Episcopus Antiochenus subscribit Henotico Zenonis, & Epistolam scribit in qua tacet de Synodo Chalcedonensi, 510. II. Flaviani orthodoxia probatur, 522. VI. & seq. Florus vir nobilis Glannafolienensis Monasterii fundator, 544. X. Francorum Reges Burgundiam subigunt & partiantur, 530. XVII. Provincias ob Ostrogothis

his in Francia possessas obtinent, 537. III. Francorum Regum dissensio miraculo composita, 540. VIII. Francorum Reges bellum in Gothos Hispaniæ movent, 542. VI. Vasconiam & Cantabriam occupant, *ibid.* VII. Franci ante Concilium Aurelianense quartum annum a Paschate incipiebant, 545. XI. S. Fulgentius Ruspensis Episcopus scribit ad Theodorum Exconsulem, 505. II. Libros VII. de Gratia adversus Faustum scribit, 523. XV. Item librum de Prædestinatione, *ibid.* XVI. Alios libros componit, *ibid.* XVII. Annus mortis ejus inquiritur, *ibid.* XIII. Ferrandum Carthaginensis Ecclesiæ Diaconum discipulum habuit, *ibid.* XIV.

G

Gallicana Synodus incerto loco habita, 514. VI. Gelimor regnum Vandalorum in Africa occupat, 530. VIII. Vincitur a Belisario, 534. IV. S. Genovesa moritur, 508. XV. Gerundense Concilium, 517. IX. Giselichus Alarico in Regno Visigothorum succedit, 507. XIII. Regno privatur & fugit, 508. V. Ejus interitus, 511. XV. Glannafoliense Monasterium a Floro pro Sancto Mauro fundatum, 544. X. Godemarus fit Rex Burgundionum, 524. IV. Gothici belli in Italia sub Justiniano annus primus, 525. XV. & *seq.* Annus secundus, 526. II. Annus tertius, 527. II. Annus quartus, 528. II. Annus quintus, 529. II. Annus sextus, 530. II. Annus septimus, 541. III. Annus octavus, 542. II. Gestæ anno octavo, 543. II. Annus nonus, 543. II. Annus decimus, 544. II. Gestæ anno decimo, 545. II. Annus undecimus, 545. II. S. Gregentius Episcopus Tapharensis leges componit pro Homeritis, 523. X. Disputat cum Ermano Judæo, *ibid.* XI. Eum & reliquos Judæos baptizat, *ibid.* XII. Hæc disputatio conficta videtur, *ibid.* XIII. Moritur, *ibid.* Gundebadus Gundeuci Regis filius universum Burgundiæ regnum obtinet, 500. X. Moritur, 509. XIX. Guntharis Africæ tyrannus occiditur, 545. XIV.

H

Hermenfredus Thuringiæ Rex vincitur a Francorum Regibus, 527. XVI. Hildericus fit Rex Vandalorum Africæ, 522. III. Episcopus Africæ ab exilio revocat, *ibid.* Regni initium probatur ex Concilio Carthaginensi, 525. XVI. E regno deicitur, 530. VII. Homeritarum regionis situs, 522. V. Homeritæ & Axumitæ non longe inter se distit, 522. VII. Alias Ariani, postea Orthodoxi, *ibid.* VIII. Æthiopes erant, & Indi aliquando dicti, *ibid.* Variæ in regno Homeritarum rerum conversiones, 523. VII. Homeritarum & Æthiopiæ Reges foedus cum Justiniano Imp. ineunt, *ibid.* VIII. Hormisda fit Pontifex Romanus, 514. IV. Legatos ad Anastasium Imp. mittit, 515. II. In causa Monachorum Scytharum judicium suum suspendit, 519. X. Eorum causam Episcopo Constantinopolitano committere cogitat, *ibid.* XI. Ne eorum legati Roma discedant pro-

hibet, *ibid.* XIV. Eos Romæ detinet, 520. VII. Consultitur a Possessore de Fauti libris, XV. & *seq.* Ejus responsum, *ibid.* Refutatur a Maxentio, 521. II. Macedonii & aliorum nomina e Diptychis expungi vult, *ibid.* XIV. Cedit tandem petitioni Imperatoris, *ibid.* XV. Epiphanium Episcopum Cpolititanum Sanctæ Sedis Vicarium instituit, *ibid.* XVI. Moritur, 523. II.

I

Iacobitæ hæretici a quo sic dicti, 535. XIII. Jerosolymitana Synodus ob defensionem Synodi Chalcedonenfis, 518. VI. Ildibadus capto Vitige Rex a Gothis creatur, 540. XI. Occiditur, 541. III. & 542. II. Illyrici Episcopi ad Ecclesiæ communionem redeunt, 515. III. 516. III. & 518. X. Patriarchæ Occidentis subditi, 531. III. Tria capitula defendunt, 539. VII. Incorruplicularum origo, 510. XXI. & 535. X. Indictionum usus in Occidente, 523. XX. Usus ille a Gothis repeti debet, 545. XII. Indictio in Gallia tardius quam Cycelus Victorii Aquitani usurpata, 545. XI. Joannes Papa ordinatur, 523. III. A Theodorico Italiæ Rege Constantinopolim ire cogitur, 525. III. & VI. Ibi Latinorum ritus adhibet, *ibid.* VI. Constantinopoli redux inhumaniter a Theodorico habetur, *ibid.* VIII. Moritur in carcere, 526. II. Epistolæ duæ ei perperam adscriptæ, *ibid.* III. Joannes II. fit Pontifex Romanus, 531. V. Approbat hanc propositionem, Unus e Trinitate passus est carne, 534. II. Acemetas monachos damnat, *ibid.* III. Moritur, 535. II. Joannes Mela moritur, 506. V. Joannes Nicæota creatur Episcopus Alexandrinus 506. V. Moritur, 516. VII. Joannes Cappadox fit Episcopus Constantinopolitanus, 517. VIII. Synodum Constantinopolitani celebrat in qua Severum damnat, 518. IV. & *seq.* Moritur, 520. V. Oecumenici titulum primus usurpavit, *ibid.* Joannes Marciani filius Jerosolymorum Episcopus ordinatur, 513. IV. Contra Severum Synodum celebrat, 518. VI. Moritur, 525. XIV. S. Joannes Abbas Reomaensis moritur, 539. IX. Joannes Maxentius præcipuus monachorum Scytharum, 519. VI. & XVI. Refellit Epistolam Hormisdæ Papæ ad Possessorem, 521. II. Falisa Hormisdæ imponit, *ibid.* III. Joannes Philoponus Trithetarum sectæ auctor, 535. XIV. Juliana Olybrii Imperatoris filia Timotheo Constantinopolitano Episcopo communicare recusat, 511. VII. Justinianus Monachos Scythas ex Urbe pelli ab Hormisdæ Papa petit, 519. IX. Eos mutata sententia femel & iterum Hormisdæ commendat, *ibid.* XII. & *seq.* Eos rursus commendat, 520. VI. Euphemium & Macedonium in Diptychis relinqui ab Hormisdæ Papa postulat, *ibid.* XVIII. Justinianus fit Augustus & Justino succedit, 527. II. Cæsar non fuit ante Justini mortem, *ibid.* IV. Non fuit analphabetus sed doctissimus, 528. II. In liberalibus artibus excelluit, *ibid.* III. In Theologia exercitatus, *ibid.* IV. Constitutiones ejus, *ibid.* V. Priores canones suppletavit, *ibid.* VI. Legum ejus usus in judiciis Ecclesiasticis obtinet, *ibid.* VII. Commendatur a Joanne Scholastico & Gregorio Magno, *ibid.* VIII. Justinianus in provinciârum conjunctione aut fe-

ditione nihil quoad Sacerdotia immutavit, *ibid.* IX. & *seq.* Codicem suum promulgat, 529. XV. Codicis ejus utilitas & laus quam ei peperit, *ibid.* XVI. & *seq.* Triboniani opera usus est, *ibid.* XVIII. Justinianus pacem cum Persis facit, 530. IX. & 533. V. Hæreticos quoscumque persequitur, 530. XIII. In Samaritas & in Gentiles sævit, *ibid.* XIV. & *seq.* Adversus eum fit conjuratio, 531. X. Collationem haberi vult Constantinopoli inter Catholicos & Severianos, 532. VI. S. Sophiæ Ecclesiæ ædificat, *ibid.* VII. Tertium Consul procedit ob Quinquennalia, 533. I. Tripolim & Sardiniam in potestatem recipit, *ibid.* VI. Carthaginem occupat opera Belisarii, *ibid.* Quartum Consulatum sumit ob Decennalia prioris Imperii, 534. I. Occupata Africa Præfectum Prætorio Africæ creat, *ibid.* IV. & *seq.* Justiniani literæ ad Agapetum Papam quo anno datæ, 535. V. Justiniani libellus fidei quo anno scriptus, *ibid.* VI. Justinianus Ostrogothis bellum indicit, *ibid.* XV. Encyclicam ad quinque Patriarchas scribit, in qua Origenem damnat, 538. XVIII. Bellum per Duces cum Mauris in Africa infelicer gerit, 540. XIII. Consulatum ordinarium paulatim abolet, 541. II. Inducias Quinquennales cum Chosroë Persarum Rege facit, 545. IV. Justinus fit Imperator, 518. II. Ejus Patria, *ibid.* Ejus uxor Euphemia, *ibid.* III. Synodi Chalcedonenfis magnus defensor fuit, *ibid.* IV. Exules pro ejus defensione ab exilio revocat, *ibid.* VII. Postulat ab Hormisdæ Papa Euphemium & Macedonium Episcopos Constantinopolitanos in Diptychis relinqui, 520. XIX. Id tandem obtinet, 521. XV. & *seq.* Adversus Manichæos legem emittit, 523. IV. Arianos & Manichæos persequitur, 524. II. Moritur, 527. II. Imperii ejus anni, *ibid.* III. Analphabetus fuit, 528. II. Ecclesiam S. Pauli in Orphanotrophio condidit, *ibid.*

L

Larentius qui schisma contra Symmachum Papam confaverat fit Episcopus Nucernus, 500. IX. Quo anno in exilium missus, 502. VI. Lauriacensis Ecclesia in Metropolim erecta, 504. V. & *seq.* Extincta, *ibid.* Lazorum Rex Tzathus Christi fidem suscipit, 522. IV. Leges sub titulo Edicti a Theodorico Italiæ Rege promulgatæ, 500. V. Leges Burgundicæ a Gundebado Rege promulgantur, 501. III. Legum Codex Aniani Breviarium dictus ab Alarico Visigothorum Rege promulgatur, 506. III. S. Livianus Silvanectensis Episcopus interest Concilio Aurelianensi primo, 507. XII. Longobardi in Pannoniam veniunt, 527. XVIII. Ludi Olympiaci Antiochiæ antiquati, 520. XX.

M

Macedonius Chalcedonenfe Concilium reprobare recusat, 510. III. In exilium mittitur, 511. III. & *seq.* Duratio Sedis ejus, *ibid.* V. *Ma- Ann. Eccl. Tom. IX.*

ritur, 515. V. In Diptycha refertur & ex iis expungitur, 519. III. & *seq.* Non fuit schismaticus, *ibid.* V. Nomen ejus in Diptychis restituitur, 521. XV. & *seq.* Manichæos Justinus Imper. capite plecti jubet, 523. IV. S. Maria Egyptiaca floret, 525. X. & *seq.* Maronitæ Synodum Chalcedonensem tuentur, 527. III. Plures ex eis ab Acephalis occisi, *ibid.* IV. Scribunt ad Mennam Patriarcham Constantinopolitanum & ad ejus Synodum, *ibid.* VI. Ad Imperatorem libellos mittunt, *ibid.* VII. S. Martinus collectionem Canonum edidit, 527. XIII. S. Mauras discipulus S. Benedicti Abbatis in Galliam mittitur, 543. V. Vita ejus a Fausto scripta & ab Odone interpolata, *ibid.* VI. & *seq.* S. Mauro revelatur mors Sancti Benedicti, 544. IX. S. Maurus Monasterium Glannafoliense ædificat & quidem post mortem S. Benedicti, *ibid.* X. Vitæ ejusaliqua errata corriguntur, *ibid.* XI. Melanius Episcopus Rhedonenfis interest Concilio Aurelianensi primo, 507. XII. Monachi Acemetæ a Joanne II. Papa damnantur, 534. III. Monachorum Agaunensium Regula ante annum quingentesimum condita, 515. VIII. Monachi Palæstinae Chalcedonensem Synodum tuentur, 516. VI. Monachi Scythæ Constantinopoli magnos tumultus excitant, 519. VI. Ab hæresi Eutychiæna immunes erant, *ibid.* Legatis Hormisdæ Papæ libellum offerunt, *ibid.* VII. Repullant ab iis patiuntur, *ibid.* VIII. Aliquos ex suis Romam destinant, *ibid.* In eorum causa Hormisdæ Papa judicium suum suspendit, *ibid.* X. Cogitat eorum causam Episcopo Constantinopolitano committere, *ibid.* XI. Monachi Scythæ a Vitaliano & Justiniano commendantur, *ibid.* XII. & *seq.* Eorum legati Roma fugere tentant, *ibid.* XIV. Ad Episcopos Africanos scribunt, *ibid.* XV. & 520. VIII. & *seq.* A Justiniano Hormisdæ Papæ iterum commendantur, 520. VI. Romæ ab Hormisdæ detinentur, *ibid.* VII. Ecclesiis Orientales secum conspirare contestantur, *ibid.* X. Exponunt quid de persona Christi sentiant, *ibid.* XI. Quid de Gratia & libero arbitrio, *ibid.* XII. Commendantur ab Episcopis Africanis, *ibid.* XII. Romam relinquunt, *ibid.* XIV. Nota hæreseos Eutychiænae purgantur, 521. IV. Adversari non sunt Concilio Chalcedonenfi, *ibid.* V. Unam in Christo personam profitebantur, *ibid.* VI. Non habuerunt diversas fidei formulas, *ibid.* VII. Eorum sententia a Petri Fullonis blasphemiam longe diversa, *ibid.* VIII. Fuerunt Orthodoxi, *ibid.* IX. Eorum pertinaciâ justâ reprehensione non caruit, *ibid.* X. An Christus esset unus de Trinitate pura quæstio de nomine, *ibid.* XI. Eorum contentio similis illi quæ inter Latinos & Græcos fuit de voce Hypostasis, *ibid.* XII. Monachi Scythæ adversarios Nestorianismi accusant, & vicissim ab iis Arianismi accusantur, *ibid.* XIII. Scribunt ad Episcopos Africanos contra Fauti libros, 522. IX. Eorum propositio: Unus e Trinitate passus est carne, Romæ examinatur, 533. II. Hæc propositio neque Eutychiensis neque Nestorianis favet, *ibid.* III. Eam multi male interpretabantur, *ibid.* IV. A Joanne II. Papa approbatur, 534. II. Motus terræ universalis, 543. IX.

N

Nerfes Arcadacharensis auctor schismatis Armenorum, 535. XIII.
Nonnus magnus Origenista, 532. III. & seqq.
Extinguitur, 538. XIII.
Norici ab Actio debellati, 530. XXX.

O

Origenismus reviviscit, 532. II.
Opera quorundam Abbatum & Monachorum novæ Lauræ, *ibid.* III. & seq. Post mortem Sancti Sabæ magis invalescunt Origenistæ, *ibid.* V. Tumultus excitant, 538. XII. & seqq.
Origenis errores a Justiniano Imp. damnati, 538. XVIII. Ex ea damnatione controversia de Tribus Capitulis exorta auctore Theodoro Episcopo Cæsareæ, *ibid.* XX. & seq.

P

Pachate aliud dissidium regnante Justiniano explicatur, 545. VI. & seq.
S. Paternus floret in Gallia, 514. XIII.
Patricius a Consulatu aliquando non distinguitur, 508. II. & seqq.
Paulinus Junior ultimus Consul Occidentali, 534. I.
Paulus Alexandrinus Episcopus ordinatur, 536. XV. Quo anno e Sede dejectus, 537. V.
Paulus Antiochenus Episcopus in locum Severi depositi ordinatur, 519. XVIII. & seq. Depouitur, 521. XVII.
Pax inter Occidentalem & Orientalem Ecclesiam restituitur, 519. II.
Persæ Pacem cum Romanis dissolvunt, 502. XIII. Amidam urbem capiunt, *ibid.* Bellum continuant, 504. IV. Pacem faciunt, 505. III. Iterum bellum faciunt, 527. VI. Belli huius origo, 518. XI. Frustra de pace Persas inter & Romanos agitur, 529. XIX. & 530. X. Quo anno pax composita, 530. IX. & 533. V.
Persæ in Romanos bellum decernunt, 539. V. Bellum continuant 540. XII. & 541. XII. & 542. III. Romanos vincunt, 543. IV. Cum Romanis inducias in quinqueannium faciunt, 545. V.
Persecutio in Africa de novo excitatur, 504. III. Finem accipit 522. III.
Pestis Generalis quæ annos quinquaginta & amplius duravit quo anno coepta, 544. V. & seq. Ejus occasione festum Purificationis beatæ Virginis instituitur, *ibid.* VII.
Petrus Eleutheropolita Jerosolymorum Episcopus ordinatur, 525. XIV.
S. Placidi & sociorum martyrium, 541. VIII.
Possessoris Epistola ad Hormisdam Papam de Faustii Regiensis Episcopi libris, 520. XV. & seq.
Principis Cenomanensis Episcopus interest Concilio Aurelianensi primo, 507. XII.
in Procopii textu insignis transpositio, 538. III. & seq. Ea transpositio Procopio non adscribenda, *ibid.* V.
Provincia in Theodorici Italæ Regi potestatem venit, 508. VIII.

Psallentium perpetuum in Agaunensi monasterio institutum novem Episcoporum Synodo confirmatur, 522. X. & seqq.
Purificationis B. Virginis festum occasione festis generalis dicitur institutum, 544. VII.

Q

Quintianus Episcopus Ruthenensis in exilium mittitur, 507. III. & seq. In locum Euphrasii Arvernorum Episcopi subrogatur, *ibid.* Interest Concilio Aurelianensi primo, *ibid.* XII.

R

Radegundis Thuringiæ Regis filia in Franciam captiva ducitur, 527. XVI. Clotario Francorum Regi nubit, & postea fit monialis, *ibid.* XVII.
Ravenna a Belisario capta, 540. XI.
Regum filii ab Auctoribus Gallicis Reges dicitur, 542. VI.
S. Remigii Primatus, 514. V. Ejus testamentum, *ibid.* IX. & 541. XI. Moritur, 541. X.
Reparatus succedit Bonifacio in Episcopatum Carthaginensem, 535. IV.
Roma a Belisario recepta, 537. IV.
Roma a Gothis obsidetur, 538. II.
Romæ obsidio solvitur, 539. VI.
Romanorum pax cum Persis rumpitur, 502. XIII.
Romani Amidam auro redimunt, 503. XIII.
Romani bellum cum Persis continuant, 504. IV. Cum iis pacem faciunt, 505. III.
Romanos inter & Persas alterius belli origo, 518. XI. Bellum geritur, 527. VI. Frustra de pace Romanos inter & Persas agitur, 529. XIX. & 530. X. Quo anno pax composita, 530. IX. & 533. V.
Romani Pontificis electionem confirmandi jus sibi attribuit Theodoricus Italæ Rex, 526. VIII.
Romanorum sex Synodorum sub Symmacho verus ordo, 500. VII.
Romana Synodus secunda quo anno coacta, *ibid.* VIII. & seq.
Romana Synodus tertia vulgo quarta quo anno habita, 502. III. & seq.
Romana Synodus quarta Palmaris dicta quo anno celebrata, 503. II. & seqq. In hac Synodo tumultus excitantur a Schismaticis, *ibid.* VII. Synodi Palmaris Actio prima, *ibid.* IX. Eiusdem Synodi Actio secunda, *ibid.* X.
Romana Synodus quinta quo anno coacta, *ibid.* XI.
Romana Synodus sexta & ultima sub Symmacho, contra perversos rerum Ecclesiasticarum, 504. II.
Romana Synodus tertia sub Bonifacio Papa secundo Baronio incognita, 531. II.

S

Saba Abbas novam Ecclesiam construit, eamque dedicari curat, 501. V.
S. Saba ab Elia Jerosolymorum Episcopo ad Anastasium Imp. missus cum eo Eliam reconciliat, 512. V. & seq.
S. Saba moritur, 531. XI. Justiniani Imp. auctore.

xilium contra Origenistas imploraverat, 532. IV.
Samaritæ in Palestina adversus Justinianum Imp. rebellant, 530. XII. In eos sævit Justinianus, *ibid.* XV.
Saxonum Occidentalium Regno initium dat Cerdicus, 519. XXII.
Saxonum Orientalium Regni exordium, 526. XIII.
Secundum schisma contra eundem Papam quo anno excitatum, 503. III.
Schismatis Armenorum initium, 535. XIII.
S. Scubalio floret in Gallia, 514. XIII.
Semipelagiani damnantur in Concilio Arausicano secundo, 529. III. & seq. Item in Concilio Valentino, *ibid.* IX. Ante Concilium Arausicanum utraque sententia de initio fidei licite defendi poterat, *ibid.* V.
Semipelagianorum sententia non paucos sectatores habuit, *ibid.* VI.
S. Severinus Abbas Agaunensis floret, 508. XI. Ejus vita a Faustio scripta interpolata fuit, *ibid.* XII. & seq.
Severus hæreticus Constantinopolim venit, 511. V. Epistola ejus ad Soterium, *ibid.* IV. Episcopatum Antiochenum invadit, 513. II. Ejus ordinatio Antiochiæ peracta, *ibid.* III. damnatur in Synodo Constantinopolitana, 518. VIII. Antiochia fugit, 519. XVII. Alexandriam venit, *ibid.* XVIII.
Sidoniæ Synodus contra Chalcedonensem celebratur, 512. II.
Sigmundus fit Rex Burgundiæ, 509. XIX. Filium occidit, 522. X. Pœnitentiam agit, *ibid.* Psallentium perpetuum in Monasterio Agaunensi instituit, *ibid.* XI. & seq. A Francis capitur, 523. XVIII. & seq. Occiditur cum uxore & filiis, 524. IV.
Silverius fit Pontifex Romanus, 536. XVI. In exilium mittitur, 538. VI.
Silverii Papæ ad Vigilium Epistola supposititia, 539. III.
Silverius moritur, 540. II. & seq.
S. Sophiæ Ecclesia Constantinopoli a Justiniano Imp. edificata, 532. VII. Dedicatur, 537. VI.
Symmachus Papa quo anno Anastasium Imp. excommunicavit, 502. V. & 503. XII. Ejus ad Cæsarium Arelatensem Epistola quo anno data, 502. X. & seqq.
Symmachus Papa quo anno innocens declaratus, 503. IV. Laurencensem Ecclesiam in Metropolitum erigit, 504. V. Confirmat divisionem Provinciæ Viennensis & Arelatenensis, 513. VI. Moritur, 514. II. & seq.
Symmachus Patricii Theodorici Regis jussu interficitur, 525. VII.
Synoditæ dicuntur Catholici qui Synodum Chalcedonensem tuebantur, 510. IV.

T

Tarnatensis Regula antiquior, psalmodia perpetua in monasterio Agaunensi, 522. XII. & seq.
Tarracense Concilium, 506. VIII.
Tejas fit Rex Gothorum Italæ, 522. X. Interit, & cum eo regnum Ostrogothorum in Italia finit, *ibid.*
Theodatus fit Rex Ostrogothorum, 534. VII. Legationem Justiniani Imp. suscipit, & aliam ad eum mittit, 536. III. Agapetum Papam ad Justinianum legationem suscipere cogit, *ibid.* IV. Moritur, 536. II.
Theodebertus fit Rex Francorum, 530. XVI. Consulit Vigilium Papam de poenitentia cui.

dam viro incestuoso injungenda, 538. XI. Expeditionem in Italiam suscipit, 540. IX.
Theodoricus Romam venit, & Decennalia celebrat, 500. II. & seq. Leges sub edicti titulo promulgat, *ibid.* V. Ejus familia, *ibid.* IV. Visitatore Romam mittit & quo anno, *ibid.* VI. & 503. III. Episcopus Synodi Palmaris dicitur ad pacem hortatur, 503. VIII. Frustra pacem conciliare conatur inter Clodoveum Francorum & Alaricum Visigothorum Reges, 507. VI. & seq. Giselicum Visigothorum Regem regno privat, 508. V. & seqq. Gallo-Provinciam sibi retinet, *ibid.* VIII. Regnum Visigothorum ad Amalaricum transfert, ejusque tutelam suscipit, 511. XV. Joannem Papam Constantinopolim proficisci cogit, 525. III. Eum Cpoli revertentem male habet, *ibid.* VIII. Post mortem Joannis jus sibi attribuit confirmandi electionem Papæ, 526. VIII. Ejus interitus, *ibid.* IV. & IX.
Theodoricus fit Rex Francorum, 514. XI. Moritur, 530. XVI.
Theodoricus Abbas Remensis floret, 514. XII.
Theodorus Cæsareæ Cappadociæ Metropolitæ auctor controversiæ de Tribus Capitulis, 538. XX. & seqq.
Theodosius de Sede Alexandrina cum Gaiano altercatur, 535. XI. In exilium mittitur, 536. XV.
S. Theodosius Cœnobiarcha Chalcedonenis Concilii defensor floret, 511. VIII. & seqq. Anastasio Imp. scribit, & ejus responsum recipit, *ibid.* XI. & seq. Obiit sub Agapeto Papa, 536. VII. & seqq. Origenistis maxime adversatus est, 538. XIX.
S. Theophilus Adanensis Ecclesiæ Oeconomus floret, 543. X. Ejus crimen, poenitentia & sancta mors, *ibid.*
Theudes fit Rex Visigothorum, 531. VIII.
Thuringiæ Regi bellum indicunt Francorum Reges, 527. XVI.
Timotheus fit Episcopus Alexandrinus, 519. XIX. & seq. Moritur, 535. X.
Timotheus ejecto Macedonio, invadit Episcopatum Constantinopolitanum, 511. III. & VI. Juliana Olybrii Imperatoris filia ei communicare recusat, *ibid.* VIII. Moritur, 517. VIII.
Toletanum Concilium secundum, 531. IX.
Totila fit Rex Gothorum, 542. II. Beneventum & Neapolim capit, 543. III. Romanorum animos tentat, 544. II. Romam cum exercitu accedit, *ibid.* III.
Trasamundus persecutionem movet in Catholicos, 504. III. Moritur, 522. II.
Tria capitula quæ, 538. XX.
de Tribus Capitulis controversia orta ex damnatione Origenis, *ibid.* Hujus controversiæ auctor Theodorus Cæsareæ Cappadociæ Metropolitæ, *ibid.* & XXI.
de Trinitate unum passum esse carne catholice dici potest, 533. II. & seqq. Joannes II. Papa eam propositionem approbat, 534. II.
Trisagio additio facta causa tumultuum Constantinopoli, 517. II. & 522. VIII. & seqq.
Trisagii additionem reciebant Constantinopolitani & Occidentales, 512. XIII.
Trisagii additio admitti potuit dempto pravo Petri Fullonis consilio, *ibid.* XIV.
Tritheitarum sectæ auctor, 535. XIV.
Tria Synodus ob defensionem Chalcedonenis Concilii, 518. VI.
Tzathus Lazorum Rex fit Christianus, 522. IV.

V

Valentinum Concilium in Gallia adversus Semipelagianos quo anno habitum, 529. IX. & seqq.
 Vandalorum in Africa regnum destruitur, 534. IV.
 Vasconia a Francis occupatur, 542. VII.
 Vasionense Concilium secundum, 529. II.
 Verolamii in Britannia Synodus in causa Pelagianorum a S. Germano celebratur, 529. IV.
 Victor Capuanus Episcopus quo anno Cyclum suum condiderit, 545. XIII.
 Victorii Cyclus in Gallia viget, 545. X.
 Viennensis provinciae divisionem confirmat Symmachus Papa, 513. VI.
 Vigilus ordinatur Pontifex Romanus in locum Silverii exulis, 538. VI. De simonia accusatur, *ibid.* VII. Frustra defenditur, *ibid.* VIII. & seq. Epistola ejus ad Episcopum Bracarensem Profuturum, non Eutherium scripta, *ibid.* X. Mortuo Silverio a Clero Romano admittitur nulla pravia ejus abdicatione, 540. IV. & seq. Auxantio Episcopo Arelatensi vires suas committit, 545. III. Prætextati Ca-

bellicensis Episcopi causam ei demandat, *ibid.* IV.
 Vitalianus rebellionis initium dat, 510. V. Acclamatur Imperator, 512. VIII. & seq. Decipitur ab Anastasio Imp. 514. XIV. In ordinem redigitur, 516. V. A Justino Imp. in Aulam revocatur, 518. VIII. & seq. Monachos Seythas commendat, 519. XII. Fit Consul, 520. I. Occiditur, *ibid.* II. Fuit vir maxime Orthodoxus, *ibid.* III. Monachos Seythas inculpate defendit, *ibid.* IV.
 Vitiges fit Rex Gothorum, 536. II. Legatus ad Reges Francorum mittit & quæ in Gallia possidet eis cedit, 537. III. Romam obsidet & obsidionem solvit, 539. VI. A Belisario capitur, 540. XI.
 Vtherus moritur, 508. XIV.
 Westsaxonum seu Occidentalium Saxonum Regni initium, 519. XXII.

Z

Z Amasphes Rex Persarum sponte regnum depouit, 501. VI.
 Zoilus fit Episcopus Alexandrinus, 537. V.

INDEX

ANIMADVERSIONUM

In quo Consules annorum, cætera vero paginarum numero indicantur.

Asteriscus ad Consules indicat novas in Pagium emendationes.

A

Agapitus quando ex hac vita decesserit, pag. 542. Quamdiu vacaverit post ejus obitum Episcopatus, *ibid.*
 Amalafunthæ deportatio, atque Athalarici obitus quo mense ac die consignanda sint, pag. 493.
 Anastasius quo tempore excommunicatus fuerit a Symmacho, 33.
 Aviti nomen Epauense Concilio reticente, perspicuum est, jam ante illius celebrationem obisse, 172. Is & Apollinaris frater, Sigismundo sæviante, in diocesim Lugdunensem fecerant, *ibid.*
 Aviti duo, alter in Miciacensi Monasterio abbas, miraculis alter clarus, nec monachus, nec Sacerdos, 633.

Anicius Manlius Severinus *Boetius* sine collega. 510.
 * . . . Secundinus, & Fl. Felix. 511.
 . . . Paulus, & . . . Muschianus, vel Post Consulatum Felicitis. 512.
 * . . . Anicius Probus, & . . . Clementinus. 513.
 M. Aurelius Cassiodorus Senator sine collega. 514.
 . . . Anthemius, & . . . Florentius. 515.
 Petrus sine collega. 516.
 Fl. Anastasius, & . . . Agapitus. 517.
 . . . Magnus sine collega. 518.
 Vel Post consulatum Agapiti.
 * Fl. Anicius Justinus Aug. & Fl. Eutaricus Cillicæ.
 Vel P. C. iterum Agapiti. 519.
 * . . . Vitalianus, & Rusticus, vel Rusticius. 520.
 . . . Justinianus, & . . . Valerius. 521.
 . . . Symmachus, & . . . Boethius, vel Q. Aurelius Anicius Symmachus, & Anicius Manlius Severinus Boethius. 522.
 Fl. Anicius Maximus sine collega, vel P. C. Symmachi, & Boethii. 523.
 Fl. Anicius Justinus Aug. II. & . . . Opiatio. 524.
 * Fl. Theodorus Philoxenus, & . . . Probus junior. 525.
 * Fl. Olybrius junior sine collega. 526.
 * Vetius Agorius Basilius Mavortius sine collega. 527.
 * Fl. Anicius Justinianus Aug. II. sine collega, vel P. C. Mavortii. 528.
 * Cæcina Basilius Decius junior. 529.
 * Fl. posthumus Lampadius, & . . . Orestes. 530.
 P. C. Lampadii, & Orestis. 531.
 Iterum P. C. Lampadii, & Orestis. 532.
 * Fl. Anicius Justinianus Aug. III. sine collega. 533.
 Fl. Anicius Justinianus Aug. IV. & Fl. Decius Theodorus Paulinus junior. 534.
 Fl. Belisarius sine collega, vel P. C. Paulini. 535.
 P. C. Fl. Belisarii, vel P. C. Paulini II. 536.
 P. C. Fl. Belisarii II. vel P. C. Paulini III. 537.
 Fl. Johannes sine collega. 538.
 * Fl. Appio sine collega, vel V. P. C. Paulini junioris. 539.
 * Fl. Justinus junior sine collega. 540.
 Fl. Basilius junior sine collega, vel P. C. Justinii junioris. 541.
 P. C. Basili V. C. 542.
 * P. C. Basili V. C. II. vel III. 543.
 P. C. Basili V. C. III. vel IV. 544.
 P. C. Basili V. C. IV. vel V. 545.

B

Basilio plura fuisse nomina, 616. Occidentalis potius Consul fuit, quam Orientalis, *ibid.*
 Bonifacii Sedis tempus & obitus, 431. Quid interim de Interpontificio colligatur ex Anastasio, *ibid.*

C

Concilium, quod Pagius incerti loci vocat, Lugduni revera celebratum fuisse multis argumentis evincitur, 198. Diversum tamen ab altero, in quo Stephanus damnatus fuit, *ibid.*

CONSULES.

. . . Hypatius, & . . . Patricius, vel Iterum Post Consulatum Paulini. 500.
 * . . . Pompejus, & Rufius Magnus Faustus Avienus. 501.
 * . . . Probus, & Rufius Magnus Faustus Avienus junior. 502.
 . . . Dexicrates & . . . Volusianus. 503.
 . . . Cethegus sine collega. 504.
 * . . . Sabianus, & Manlius Theodorus. 505.
 * . . . Arcobindus junior, & . . . Ennodius Mesala. 506.
 Anastasius Aug. III. & Venantius. 507.
 . . . Celer, & Venantius junior. 508.
 . . . Basilius Importunus sine collega. 509.

H

H Ormidæ Pontificatus quot annorum ac dierum, 324.

I

J Oannis Papæ obitus, ac Felicis consecratio quo anno ac die contigerint, 350. Sedis utriusque tempus, *ibid.* & 414, 502.
 Joannes Philoponus corpora secundum materiam & formam corrumpi sustinuit, 517. Quæ de illo a Pagio scribuntur a veritate aliena esse videntur, *ibid.* Non Alexandrinus, sed Casariensis dicitur, *ibid.* Ab eo discessit Conon, secundum formam tantum corpora corrumpi defendens, *ibid.*

O

O Lympiacos ludos quisnam primo vetuerit, qui restaurare tentaverit, 486.

P

P Agium hallucinatum esse in assignando tempore Synodorum, quas coegit Symmachus validissimis argumentis probatur, 11.

R

R Urbæ Solitudinem minime reliquit Joannes Silentarius suavis maximæ Lauræ, 86.

S

S Ymmachi causa quo anno fuerit agitata, 7.
 Quot Synodi habitæ fuerint ad ejus absolutionem, *ibid.*

V

V igiliis eo tempore consecratus Pontifex fuit, quo Urbs Roma obsidione premebatur, 570. Et quidem altera die post ejectionem Silverii, 606.
 Visitator Petrus Altinensis quo anno ac tempore a Theodorico missus fuerit, 3.

F I N I S.